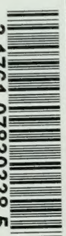
3 1761 07830338 5

294

(87)

DISCEPTATIONES ECCLESIASTICÆ

UNA CUM RESOLUTIONIBUS,

ſeu Judicatis Sacrarum Congregationum, in quibus pro una Partium ſcripſit, vel pro veritate conſultus reſpondit

DOMINICUS URSAYA

IN URBE ADVOCATUS, A BOSCO Nullius in Provincia Salernitana, U. J. Philoſophiæ, & Sacræ Theologiæ Doctor, & in Almo Urbis Archigymnaſio Publicus J. C. Profeſſor.

TOMUS TERTIUS.

VENETIIS, MDCCXXIV.

Ex Typographia Balleoniana.

SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIIS.

INDEX
ARGUMENTORUM
Tertii Tomi Disceptationum Ecclesiasticarum.
PARS PRIMA.

DISCEPTATIO I.

Romana Matrimonii.

ARGUMENTUM.

DISCEPTATIO II.

Mediolanen.

ARGUMENTUM.

DISCEPTATIO III.

Romana Bullæ Innocentianæ.

ARGUMENTUM.

DISCEPTATIO IV.

Romana.

ARGUMENTUM.

DISCEPTATIO V.

Provinciæ S. Angeli Delationis Crucis.

ARGUMENTUM.

DISCEPTATIO VI.

Neapolitana Restitutionis in integrum.

ARGUMENTUM.

DI-

PARS SECUNDA.

DI-

INDEX
DISCEPTATIONUM ECCLESIASTICARUM
Tertii Tomi ordine Alphabetico per Diœceses dispositus.

A

B

Index Disceptationum per Diœceses.

DISCE-

DISCEPTATIONUM ECCLESIASTICARUM

ADVOCATI

DOMINICI URSAYÆ.

Tomus Tertius.

PARS PRIMA.

DISCEPTATIO I.

Romana Matrimonii.

INTER

Franciſcum,

ET

Helenam.

ARGUMENTUM.

Oſtenditur nullitas Matrimonii ob defectum moralis præſentiæ Parochi.

§. I.

FACTI SERIES.

SUB ſpecioſo, & colorato prætextu addiſcendi ar-
1 tem Aromatoriorum, quos Pigmentarios vocat
*Gloſſ. in leg. 3. §. 1. verb. Pigmentarii, ideſt Spe-
ciarii ff. ad leg. Cornel. de Sicariis*, & Unguenta-
rios, Pharmacopolas, Myropolas, & Apothe-
2 carios *Tiraq. de Nobilit. cap 34. n. 58.* ubi refert, Ariſtotelem
aliquando fuiſſe Pharmacopolam *ex Æliano lib. 5. var. hiſtor.*
3 Quoſque (quocumque nuncupentur nomine) propter neceſſi-
tatem honorandos ad inſtar Medicorum, obſervat *Garz. de
4 Nobil. gloſ. 48. §. 4. n. 12. in fine. Caſſan. in Catal. glor. Mund. p.
11. conſid. 48.* ubi quod illorum miniſterium eſt neceſſarium
5 quoad conſervationem ſanitatis, & quoad alias res eſt utile,
& ad bene eſſe, *& Pignatell. conſul. 146. n. 6. tom. 8.* ubi quod il-
6 lorum Ars honeſta eſt, & utilis Reipublicæ. Illorumque offi-
cium ex conſuetudine aliquorum Locorum nobilitati non no-
7 cere obſervat *Carval. de Utraque quart. part. 1. numer. 313. in
fine.*

F. procurando locum Juvenis in Aromataria, ſe introdu-
xit in Domum G. inſervientis tunc temporis uni ex primi or-
dinis Magnati, revera tamen (ut eventus docuit) cum inten-
tione ſeducendi illius innocentem Neptem, unicam hære-
8 dem ſui paulò antea defuncti Genitoris, cujus facultates,
juxta ſolitum, multum amplificaverat fama, dum paucis
elapſis menſibus ab ingreſſu, nullam præmittendo operam
ſe inſinuandi in affectum tenerrimæ, & innocentiſſimæ
Puellæ, ut legitur in ejus judiciali Conſtituto ibi: *Mi veni-
va intorno, e mi faceva mille ſmorfie, e dimoſtrava di vo-
ler far l' amore con me:* illum tamen ſummopere odio haben-
tis, ratione forſan adducta per Teſtes *in Proceſſ. fol. 66.* jam
tractare cæpit de illam adducendo ad Domum quarundam
ſuarum Amicarum, & in effectu, occaſione accepta abſen-
tiæ à Domo Conſanguineorum He. quando hæc conſtituta
reperiebatur in ſola ætate, deceptionibus ſuppoſita, anno- 9
rum duodecim, ut ex fide baptiſmatis, originaliter in Se-
cretaria exiſtente, qua attenta nec etiam ſacra adhuc com-
munione reficiebatur, ut teſtatur Parochus cum illis verbis: 10
*Fò piena, & indubitata fede di aver ricercati diligentemente
li Libri della mia Parochia, & avervi oſſervato, che tra le
Anime, atte alla communione, non vi è la Sig. E. &c per l'an. 1691
& altri antecedenti, ma bensì eſſere trà quelle, che non ſi commu-
nicavano:* & quando ſolita illius exercitia erant quotidię plu- 11
ries: *fare le bagatelle con le Creature, e lo ſvariarſi con le Pu-
pazze:* (quod evidentiùs convinceret ſola effigies Puellæ hu-
jus teneræ ætatis, ſi poſſet hìc inſeri) ut deponunt Teſtes,
ſer. ſer. à Curia Eccleſiaſtica examinati non tamen illi ſex,
qui depoſuerunt circa conſenſum, præſtitum in Eccleſia,
quorum depoſitiones fuerunt cor. Sacr. Congregatione produ-
ctæ cum illis claris verbis ibi: *In officio &c. Procurator &c. &
in termino &c. ad docendum magis, magiſque de bono Jure di-
ctæ ſuæ Principalis, facto produxit copiam atteſtationis ſex
Textium, factæ per acta Martoli cum inſertione fidei baptiſ- 12
matis, prout in decem foliis tenoris &c.:* Quæ non obſtante
quacumque contraria gloſſa extendi nunquam poterunt ad
comprehendendam productionem totius Proceſſus, conſtan-
tis ex 74. foliis, & duodecim Teſtium depoſitionibus, ut de
ſe evidenter patet. Sed, ut deponunt Mulieres, examinatę
ſuper furto Coronæ, quarum depoſitiones leguntur in Pro-
ceſſu originali fol. 70. & ſeqq

Die 9. Novembris 1691. ſub dicto prætextu Domus Amicarum, illam duxit ad Parochialem Eccleſiam Sancti Ivonis, variis ſimulationibus, artificiis, & malis artibus, curando ibidem conſenſum ab ea extorquere coram Parocho, fraudolenter vocato, & duobus Teſtibus, non ſine induſtria in eadem Eccleſia moram facientibus, eadem tamen Helena nullum prorſus, penituſque præſtando conſenſum, nec verbis, nec ſignis prout deponunt Parochus ibi: *La d. Elena non parlò mai, ne diede altro ſegno del ſuo conſenſo &c. Non puol eſ-*

ſere,

sere, che se detta Elena avesse parlato, o fatto segno veruno, io non l'avessi sentita, e veduta, non ostante detta istantanea voltatura di spalle, che in effetto non consistè in altro, che in alzarmi, & uscire dal Confessionario, mentre per debito della mia carica stetti sempre avvertito, & attento à tutto &c.: Antonius ibi: *Elena stava tutta timida, e pallida, non proferì mai parola di sorte alcuna, ne fece cenno di nessuna sorte, con il quale avesse potuto prestare il consenso al d. Matrim., che io molto bene osservai &c.* Cirillus ibi: *Elena, che in tutto il tempo, che la medesima si trattenne in Chiesa, che anche vi si trattenne il Paroco, come anche &c. Francesco non parlò mai, ne disse parola di sorte alcuna con alcuna persona, ne diede consenso &c. al Matrimonio &c. ne con parole, ne con segno di sorte alcuna, perche io osservai tutti li andamenti della medesima, cioè viddi, che non parlò, ne fece segno di sorte alcuna, che consentisse al sud. Matrimonio*: Et ipsamet fassa fuit in suo judiciali Constituto, ibi: *Non volendo acconsentire à questo Matrimon. per il quale io non dissi, ne proferii parola alcuna, ne in altra forma prestai il mio consenso, anzi stavo tutta sbigottita, e tremante &c.*

Redeuntibus ad Domum consanguineis Helenæ, & non sine propria, Vicinorum omnium, & totius Urbis admiratione, considerantes innegabilem conculcationem legum famulatus, hospitalitatis, gratitudinis, & reverentiæ, Magistris debitæ, & ut observat *Raynald. in tom. 4. Observat. Crimin. ad cap. 23. supplet. 5. n. 43.* cum illa remuneratione, quam facit mus in pera, serpens in gremio, & ignis in sinu, de qua *in cap. Etsi 13 de Judæis*, recursum habuerunt ad Judicem Ecclesiasticum, querelam de facto exponentes, nulla tamen habita notitia loci per quindecim dies, in quo morabantur F. & He. veritas tandem detecta fuit ab uno ex contrariis Testibus nullaq; interposita mora collocata fuit eadem He. in Conser-
13 vatorio, ut vocant *del Bambino Gesù*, ad effectum explorandi illius voluntatem, injuncto rigorosissimo ordine nimis exemplari illius Superiorissæ, ne permitteret eandem cum aliquo colloquia habere; Accessit deinde Judex, dignitate, virtutibus, & omni scientiarum genere Eminentissimus, ad hunc effectum, & ante oculos habendo personam, ætatem, verba, gestus, & supplicationes He. conquerentis, & exclamantis se deceptam, & implorantis ejusdem patrocinium, & summopere commiserando eand. He. quæ magis, magisque conclamabat, se fuisse deceptam, & nullo modo consensum præstitisse in Ecclesia S. Ivonis, nec de præsenti, imò nunquam in futurum consentire velle, jussit idem Eminentissimus eandem depositionem in scriptis reduci, ut factum deinde fuit, cum assistentia tunc temporis Vicesgerentis, quæ in authentica forma data fuit in Secretaria.

Nullam omittens occasionem F. deveniendi ad optatum finem sui propositi, tempore quo idem Eminentissimus rusticabatur, tentavit He. ab eod Conservatorio tollere mediante supplici Libello, propria ejus manu sub insubsistenti nomine He. scripto, & porrecto eidem tunc temporis Vicesgerenti, à quo sub prætextu illam in alium Locum pium ducendi, (sed reverà Patriam versus) extorserat ordinem Superiorissæ directum, quæ lentè festinando, atq: moras totis viribus pro-
14 curatæ exequutioni cum prompto Curru prudenter dando, in causa fuit, ut, fraude cognita, ad preces Consanguineorum He. nedum revocaverit idem dignissimus Prælatus suum or-
15 dinem, sed mandavit, ut in criminali Processu ratio haberetur ejusdem ficti supplicis Libelli, in cujus fol. 47. legitur registratum, unà cum aliis duobus copiis, diversa quidem manu,
16 sed ex industria, & data opera, atque juxta criminalem praxim ibid. insertis pro necessaria recognitione, ut patet ex lectura depositionis A. P. *in Process. fol. 60. & seqq.*

Prosequebatur hoc medio tempore in Curia Ecclesiastica criminale Judicium contra F. quando iste non sine falsis suppositis extorsit ab Auditore Sig. Just. decretum pro illius remissione ad Judicem civilem; sed pro rei novitate, delato facto ad SS. prodiit decretum, procedendum esse ad ulteriora in Judicio criminali, quibuscumque non obstantibus. Discussis igitur in hoc Tribunali per annum, & ultra Causæ meritis, examinatis testibus, ex industria à F. in Ecclesiam invitatis, & aliis, ibidem casualiter existentibus, visis omnibus videndis, & maturè cons. omnibus cons. à plena Congr. Criminali omnium votis, nemine penitùs discrepante, condemnatus fuit F. ad Triremes per quinquennium, ut ex Sententia, in judicatum transacta. Mitigata ordinaria pœna à palliato consensu, & apparenti spontaneitate He. ab itinere Ecclesiam versus loco suppositæ Domus Amicarum, & à qualitate Tribunalis Ecclesiastici, ad tradita per *Guazzin. ad Defens. Reor. defens. 1. cap. 11. num. 8. & Panimol. dec.*
17 *cis. 17. num 14.* & firmata per *Rot.* in nostris punctualibus terminis in celebri *Leodien. Nullitatis Matrimonii coram Cerr. la 863. & in par. 15. rec. le 60. 152. & 305. & in par. 16. la 250. & in par. 17. la 75.*

Terminata hoc modo Causa cum literali determinatione, quod non constabat de consensu He. coram Parocho, & testibus, & in necessariam consequentiam cum implicita declaratione nullitatis Matrimonii, recursum habuit F. ad SS. à cujus tunc temporis Auditore tandem remissa fuit huic Sac. Congr. inspectio quoad validitatem Matrimonii tantùm, firma tamen remanente pœna, in qua quinquiès proposita Causa primo loco die 24. Aprilis 1694. rescriptum fuit: *Coadiuventur probationes*. II. die 23. Novemb. 1695. ob paritatem votorum dilata fuit resolutio. III. die 2. Junii 1696. rescriptum fuit: *Constare de validitate*. IV. die 28. Julii ejusdem anni non sine magna votorum scissura perstitum fuit in decisis; Et V. tandem die 22. Sept. 1696. nulla capta fuit resolutio ob votorum paritatem.

In hoc rerum statu, sumpta occasione ab articuli gravitate, & Emin. Patrum discrepantia, qua attenta, controversia similis ab ipsomet Summo Pontifice decisa fuit, prævia relatione Votorum Cardinalium, teste *Fagn. in cap. Quod nobis sub num. 33. de Clandest. despon.* ibi: *Proposito hoc dubio in* 18
Congregatione generali, cui interfuerunt S. R. E. Cardinales Moronus, Perusinus, S. Praxedis, Gesualdus, SS. Quatuor, Alciatus, Senonen, Montaltus, Albanus, Riarius, Carafa, quinque nempè Perusinus, Gesualdus, Alciatus, Montaltus, Carafa arbitrati sunt, nullum esse Matrimonium, non contractum coram proprio Parocho mulieris, alii sex tenuere pro validitate Matrimon. &c. Sanctissimus audita relatione opinionum Congregationis, approbavit sententiam sex Cardinalium pro validitate Matr. & quod in futurum ità respondeatur, nulla habita ratione alterius decisionis, editæ die 15. Decembris 1574. Non studio 19
gloriæ, sed veritatis ferre non valens scandalum, acceptum ab his, qui leviter crediderunt Calumniatoribus meis, iniquo animo persuadere conantibus, me nullo prorsùs juris fundamento fultum, &c. moliri dissolutionem Matrimonii. Nam qui retribuunt mala pro bonis detrahebant mihi, quoniam sequebar bonitatem; ut in suo casu scriptum reliquit *Oliver. de Matrimon. null. ex defectu consens. in Introduct. fol. 5.* Opportunum duximus in unum restringere rationes defectuum consensus He. & 20
moralis præsentiæ Parochi.

Ad tollendam verò necessitatem perlegendi dict. integram Disceptationem (quæ non sine magno, improboque paucorum dierum labore, & non modico præjudicio illius jam nimium debilitati sensus, in quo Anima inhabitat, *Plinio teste* 21
lib. 11. qu. natur. cap. 7. relato *à Motta nella Fisic. del Prencip. cap. 24. ante medium*, intra plausibiles, & solitos brevitatis terminos contineri non potuit) sequendo methodum celeberrimi J. C. *Bartholomæi Camerarii* in simili consilio matrimoniali, quod legitur impressum post *Consilia Zabarellæ*, præmittendas duximus principales conclusiones, quæ poterunt ad arbitrium recognosci, vel omitti, cum absque interruptione aliqua à §. 1. fieri possit transitus ad §. 18. Enixè rogantes EE. PP. ut: *æquo animo ferant si &c. videbunt me Causæ defensioni strenuè incumbere, atque urgere &c. quia &c. licet omni jure jus suum tueri, qui ex Deo est, sive sit Judex, sive alius* 22
libenter verba Dei audit &c. ut dicebat *Oliver. de Matrim. nullit pag. 8 in princ* & ad sensum *Ursell. concl 60. n. 81. Advoca-* 23
tus in agitandis causis debet esse strenuus &c. & n 19. A. Advocatus debet præ viribus suis suum Clientulum defendere. 24

Præcipuè quando agitur de Advocatis junioribus, qui nimis diligentes esse debent, ut observant *Tolet. Instr. Sacerd.* 25
lib. 5. cap. 60. sub num. 3. Nevizzan il Sylva Nupt. lib. 5. numer. 12. non laudans illos qui, *Quandoque confidentes in scientia, & experientia sua non curant quærere allegationes pro eorum dictis.* 26

Quando verò suas adimplent partes illorum *Officium dicitur Meritorium, & illorum vita tàm sancta, quàm quorumvis Religiosorum*: ut prosequitur *Ursell.* ubi supra *nu. 119. in fine*, & observat *Fagn. in cap. Ne innitaris n. 386. de Const.* 27

Atque si illius operationes in his casibus vix æstimationem 28
recipiunt, ad sensum *Hippolyt. Maja Sicul. consul. 19 per totum Magon. dec. Floren. 12. n. 1. Golin de Procur. par. 4. cap. 4. n. 42. & Zach. de Salar. q. 52. n. 2.* quantò minus compensari debent cum illis rebus, de quibus extat Germanicum axioma apud 29
Tiraquell. a Leges Connubiales l. 5. glos. 1. p. 7. n. 18. in fin fol. 101, ibi: *Wort fullen. den beutbel nicht.*

Peracto igitur suo officio, applicatur ei Physicorum axioma: *Si omnia fecit ut curaret Medicus, peregit partes suas*, de 30
quo *Senec. lib. 7. de Benefic. cap. 13. Cicolin in discur. cui tit. de Bile smascherat. fol. mihi 31*, Nec minus meretur si obtineatur victoria, quàm si causa perdatur, imò quod in hoc secundo casu plus debeatur Advocato, quàm in casu victoriæ,

32 riæ, quæ habetur loco præmii, sequendo Martial. in Epigr.
16. ad Sextum ibi:

Egi Sexte tuam pactus duo millia causam.
Misisti nummos quot mihi? mille quid est?
Narrasti nihil inquis, & à te perdita causa est.
33 *Tanto plus debes Sexte, quod erubui*: observant Tiraqu.
de Nobilitat. c.29. n.55. & Zach. de Salar. q 52. n.64.

*Cæterùm quemadmodum non detrahit bonori Medici, gloriæ
Ducis, & laudi Naucleri, ubi omnia egerunt secundum regulas
artis, quamvis Navis submergatur, Infirmus moriatur, & Vi-
ctoria non sequatur, sic apud bonos, gravesq; Viros, non minus
benè audit, qui ritè, rectè, atq; secundùm juris rationem aliquid
molitur, licet ex animo res non succedat, nam sufficit ubi quis fe-*
34 *cit quod suum erat, quia etiam Christianus Orbis major est Ur-
be, omnisq; actus non ab eventu, sed à causa ubiq; judicatur, &
judicabitur, maximè quia in forensibus controversiis multa con-
siderantur adjacentia, & circumstantiæ loci, temporis, Actoris,
Rei, Procuratorum, Testium, Advocatorum, Susurronum, &
Inimicorum, ut regulariter nemo unquam scire possit, an odio, an
amore dignus sit, quia in genere loquendo absq; alicujus præju-
dicio, hujusmodi, & alias sæpè solent hominum rectos perverte-
re sensus, sed rogo Dominos Judices, & Consultores, ut bonam
fidem meam agnoscant*, &c. Sunt verba ejusdem Oliver. ubi su-
pra pag. mihi 18. in med. Habemusque in hac parte notum il-
lud adagium, de quo Cardin. de Luc. de Testam. disc. 21. in fin.
habent sua Sydera lites. Nec quid invenias, sed quid quæras
consideramus, ut observat D. Hieron. in Epist. ad Paulin. im-
pressa in principio Sac. Bibliæ.

§. II.

De Consensus in Matrimoniis necessitate.

ABsoluti Juris est, consensum taliter esse ad matr. necessa-
rium, ut nec etiam sine illo per divinam potentiam con-
1 sistere possit, ex innumeris adductis per Marc. Vidal. in Arc.
salutar. tit. de Matr. Sacram. inquis. 5. n.56 & seqq. Veracrux
in Specul. conjug. art. 2. in fin. Oliverius de Nullit. matrim in-
spect. 1. fol. mihi 39. vers. Tertio hæc. De Justis de Dispensat.
matr. lib 2. c.72. n.4. Coninch. de Sacr. tom 2. disput. 24. dub. 5.
per tot & Ant. à Spir. Sanct in Direct. Confess. tom. 1. tract. 11.
de Matrim. disp. 3. sect. 2. n.87. & seqq. fol. mihi 427.

Isteque non sufficit merè internus, etiam si cor. Parocho,
& duobus Testibus Contrahentes illum in mente habeant, &
de illius existentia Parochus, & Testes certi sint mediante
2 Dei revelatione, cui non potest subesse falsum, ut advertunt
Victor. in Summ. de Matr. n.280. Anglès. in florib. par. 1. qu. 1.
de Oper. matrim. distinct 27. art. 2. diffic. 2. fol. 528. Ledesm. de
Matr. qu. 45. art. 2. dub. 1. ante solutionem argumentorum. Gut-
tier. eod tract. cap. 46. n. 9. Sanch. pariter de Matr. lib 2. disp.
30. n.2. & per tot. Gavard. in Theolog. exantiquat. tom. 6. qu. 2.
de Matrim. art. 5. n. 7. fol. 571.

Minusque ad hunc effectum attenditur taciturnitas unius
ex Contrahentibus, altero proferente verba, ad matrimonium
apta, quia cum agatur de onere, perpetuaq; servitute, tacitur-
3 nitas nunquàm pro consensu habetur, ut in terminis observat
Nicol. Rucber. cons. 34. sub n. 34. inter cons. matr. divers. Germ.
ibi: *Tertiò non obstat taciturnitas Actoris, quando Rea protulit
verba &c per quod videbantur consentire per regulam: Qui ta-
cet &c maximè cum matr. res favorabilis sit; Nam ad hoc potest
responderi, quod matrim. ipsos Contrahentes obligat ad perpe-
tuam servitutem &c. unde habere Actoris taciturnitatem &c. pro
consensu, non respiceret eorum favorem, sed onus, & gravamen
maximum, ideò pro consensu haberi non debet, sed potiùs pro
contradictione, & dissensu, unde non obstant jura &c. Intelli-
gitur enim in favorem tacentis, attenditur namque favor non
causæ, sed tacentis*, Camer. in citat. cons. matr. impress. post illa
Zabar. nu. 24. ubi quod taciturnitas non operatur consensum
in nostris terminis, etiamsi sequatur copula. Pont. de Matr.
lib. 2. cap. 14. nu. 13. ibi: *Secundò obstare videtur, quia si alteri
dicenti accipio te in meam, Puella taceret, neq; reclamaret,
non haberetur pro expresso consensu, neq; tacito &c. in casu &c.
neque per se, neque per alium, neq; facto, neque verbo consen-
sum exprimit. Est autem ad matrimonium necessaria mutua suf-
ficiens expressio consensus*: Maur. Anton. Berarducc. in Summ.
Coron. Confessar. n. 16. Versic. Dico fol. 210. Fagnan. in cap. Tuę
literæ n. 56. de Cler. per salt. promot. Scopp. in Observat. ad Re-
gent. Merlin. in observat. 82. n. 6. in fine fol. 377. ibi: *Tacens,
& non contradicens consensum præstare non dicitur*, Ugolin. de
Sacram. cap. 21. de Sacram. matr. fol. 133. Ragg. de Regim. Re-
gul. dub. 142. n. 2. fol. 490. le. Masson. in Theolog. moral. per Ta-
bul. par. 1. de Sacram. matr. fol. mihi 181. vers. Consensus Bo-
nac. de Natur. & propriet. matr. qu. 2. proposit. unica n. 6. & seq.
ibi: *Rogabis, utrum taciturnitas sufficiat ad exprimendum con-
sensum matrimonialem. Respondeo, regulariter non sufficit, quia
taciturnitas non habetur pro expressione consensus &c. Ex his
colligitur primò, non esse validum matr. quando Puella tacet &c.
quamvis ipsa interiùs consentiat, & ratio est, quia consensus ip-
sius non sufficienter exprimitur per taciturnitatem &c. Obiicies:
Qui tacet consentire videtur &c. Respondeo, tacentem censeri
consentire in rebus sibi gratis &c. nec promissio alterius est illi
simpliciter grata, consequenter taciturnitas illius non accipitur
pro expressione consensu*: Guttierez de Matrim. c. 5. n. 2. ibi: *Ta-
cens videtur consentire quantum est in sui favorem, non tamen
in sui præjudicium &c. Unde taciturnitas non est sufficiens con-
sensus signum ad obligandam personam*: Sanch. eod. tract. lib. 1.
disp. 5. n. 5. ibi: *Tacens censetur consentire in quantum est in sui
favorem non tamen in sui præjudicium*: Et Dicastil. pariter de
Matr. disp. 1. dub. 2. n. 37. ibi: *Quæret tamen aliquis, an sufficiat* 4
*taciturnitas ad manifestandam promissionem, & consensum &c.
Respondeo non &c. In quo etiam DD. communiter consentiunt:
Quod si obiicias vulgarem illam regulam Juris in 6. qui tacet
consentire videtur, Respondeo, tacentem consentire, videlicet
quantum est in sui favorem, non verò quantum est in sui præju-
dicium, juxta aliam Regulam in 6. nempè: Qui tacet, neque con-
sentire, neque dissentire videtur. Cum autem repromissio, &
consensus traditionis sui corporis non sit in sui favorem, sed in
favorem alterius, tacens non censetur consentire &c.* & Rebell.
de Obligat. Justit. lib. 2. de Matr. qu. 10. nu. 9 fol. mihi 266. ibi:
*Non tenetur Puella reclamare, ac proinde tacendo non magis
consensum, quàm dissensum significabit*. Omniumque præmis-
sorum illa assignari solet convincens ratio, quia taciturnitas
est quid medium inter affirmationem, & negationem Cap. Qui
tacet de Regul. Jur. in 6. del Bene de Juram. cap. 3. dub. 18. n.
26 fol. mihi 481.

§. III.

Quomodo exprimendus sit Contrahentium consensus.

SEd debet idem consensus necessariò exprimi ab utroq; Con-
trahente cor. Parocho, & duobus saltem testibus, claris,
& univocis verbis, ex præcepto Ecclesiæ necessariis, juxtà 1
celebre responsum Innoc. III. super hac ipsa quæstione consul-
ti ab Episcopo Brixiensi, & registratum in Cap. Tuæ fraterni-
tati de Sponsal. ibi: *Nos igitur taliter respondemus, quod
matrim. in veritate contrahitur per legitimum viri, & mulieris
consensum, sed necessaria sunt quantum ad Ecclesiam verba,
consensum experimentia*. Et claram determinationem Con-
cilii Florentini in Decreto fidei Eugenii IV. §. Septimum ibi:
*Causa efficiens matrimonii regulariter est mutuus consensus, per
verba de præsenti expressus*, Cujus Pontificii oraculi ratio-
nem assignat Card. Paleoth. de Noth. & Spur. c. 5. n 1. ibi: *Lex* 2
*Pontificia, quæ cujusque salutem præ oculis semper habet, ut
periculis omnibus occurrat &c. illam partem, quæ unicuique tu-
tior esse possit, semper amplectitur, proptereaque ubi verba non
sunt expressa, cum dubia &c sit conjunctio, alteriusque muta-
ta voluntate, fraus facilè committi*.

In quorum literalis textus, & Conciliaris dispositionis se-
quelam ita tenent Glos in d. cap. Tuæ, verb. Verbis, ibi: *Licet
enim solo consensu contrahatur matrim. sine verbis, ut in Mutis
&c. tamen in iis, qui loqui possunt non contrahitur sine verbis,
per quæ exprimatur consensus, quæ ad hoc inventa sunt*: Et in
cap. Tua nos, verb. Nec forma eodem tit. ibi. *Nota, quod ad es-
se matrimonii duo sunt necessaria scil. et substantia, & forma,
sicut ad esse hominis: pro substantia est ibi consensus, & pro forma
verba, ad exprimendum consensum deputata* Glos. in l. Cum no-
tissimi C. de Præscript. 30. vel 40. ann. verb. Solum, ibi: *Hoc no-
men solam non excludit executorem, sed litis contestationem, sicut
cum dicitur solus consensus facit matr. quia & verba sunt neces-
saria, sed excludit concubitum*. Innoc. Canonistarum Pater in c.
Tuæ de Sponsal. ibi: *Licet enim solus consensus sufficiat ad matr.
contrahend. in Mutis &c in loquentibus tamen non sufficit quoad
Ecclesiam sine verbis*. ibique etiam Butr. sub nu 4 & Calder. n.
5. Præpos. n. 10. & pluribus seqq. & Henrich Boich. n. 2. & seq.
Jo: Andr. in cap. 1. seu Rubr. de Desponś Impuber in 6. ante fi-
nem, ibi: *Potissimè casu, quo verba requiruntur, ut in sponsa-
libus, & matrimoniis*. Goffred. in Sum tit de Sponsal. n 22. Boni-
fac de Vitalin. in clem. Sepè, n. 29. de Verb signif. ibi: *Inter eos,
qui fari possunt necessaria sunt verba ad matrim. contrahendum,
tamen ipsa verba non faciunt matrimon. sed mutus consensus,
verbis declaratus*. Lancell. Instit. Canon. lib. 2. tit de Nuptiis
§. Licet, ibi: *Attamen quantùm ad Ecclesiam verba, præsen-*
tem

tem consensum exprimentia, sunt necessaria, si Contrahentes lo-
qui poterunt. Bart. in l. Nuptias in med. ff. de Regul. Jur. Bald. in
l. Cum notissimi, n. 7. C. de Præscript. 30. vel 40. annor. ibi: In ea
Gloss. ibi, verba sunt necessaria, hoc intelligitur in his, qui loqui
possent &c. aliàs Mutus &c. Et in l. Ad recognoscendos, C. de In-
gen., & manumiss. ibi: Quædam sunt, quæ sine voce fieri non pos-
sunt, ut matr. Et in c. Ex transmissa n. 2 de Restit. spoliat. ibi: Et
debet iste consensus esse verbis expressus: Cor enim datum est ho-
3 mini ad significandum Deo, labia autem ad significandum homi-
nibus, nam vox est instrumentum voluntatis, & intellectus ratio-
nalis. Castr. in l. Ex facto 43. n. 3. §. De Vulg., & Pupill. ibi: Nota
&c. quod Mutus potest contrahere matr. nec tunc sunt necessaria
verba, &c. licet quando possit loqui sint necessaria, & aliàs non
valet matrim. Aretin Instit. de Patr. potest. col. 2. in princ. Pa-
dilla in l. Et in epistola, n. 13. C. de Fideic. Alex. in l. 1. nu. 3. &
seqq. ff. de Verb. oblig. & cons. 143. sub n. 1. lib. 2. Anton. Franc.
in Addit. ad Abbatem in c. 1. n. 6. de Spons. vers. Circa hanc ibi:
Dicas, istum verum dicere de necessitate ad substantiam ipsius
matr. in quo sufficit, tam de Jure canonico, quàm civili solus con-
sensus Contrahentium, verbis expressus, si fari sciunt, aliàs nu-
tu, & signis possunt contrahere. Gozza. cons. 77. nu 9. & 14. Ant.
Patav. cons. 68. n. 10. inter Cons. matr. Zileti, inter quæ etiam
Stephan. de Bonacurs. cons. 9. n. 2 Cæphal. cons. 54. n. 39. & seq.
ubi n. 42., quod cor datum est ad significandum Deo, lingua verò
ad significandum hominibus. Torniol. cons. 54. n. 7. Gig. cons. 46.
n. 10. ubi quod casus iste decisus est ad literam per Tex. in cap.
Tuæ de Sponsal. qui non potest cavillari, & n. 21. Barbat. cons.
6. n. 52. in fine lib. 1. Joan. Lup. de Matr. par. 1. nu. 47. & seqq.
Henriq. eodem tract. lib. 10 c. 2. n. 6. Trivis. de Sponsal. privil. 6
n. 3. in fine ibi: Ad removendum, & radicitùs tollendum abusum,
& extirpandam clandestinitatem, verba sunt necessaria: Medic.
in supplem. 3. par. D. Thom. qu. 137. art. 2. Veg. in Summ, c. 25.
de Matrim. cas. 27. in princip. & cas. 34., Torreblanc. Jur. Spi-
ritual. lib. 2. c. 14. n. 19. Sylvan. cons. 45. n. 37. Franc. Marc. dec.
3. n. 1. ibi: Quæritur, an in matrimonio requirantur verba pro
forma in valentibus &c. videtur dicendum quod sic &c. Corvin.
de Jur. Can. lib. 2. c. 13. de Nupt. ibi: Purè consensus interpo-
ni debet per verba, præsentem consensum exprimentia, si Con-
trahentes loqui possunt, si non ut Muti, Surdi per signa Cevall.
Opin. comm. contra comm. qu. 206. & 750. per tot. Emanuel Sua-
rez in Summ. tom. 1. 2. Edit. cap. 216. nu. 5. Greg. Lopez ad leg.
partitar. leg. 5. verb. Per palabras tit. 2. pact. 4. & Tiraquell. ad
Leg. connubiales glos. 7. Verb. Expres. n. 17. Brunel. de Sponsal.
concl. 15. col. 1. Layman. in Theol. mor. libr. 5. tract. 10. de Matr.
secundùm se, par. 2. c. 2. nu. 3. fol. mihi 964. & Villalob. in Theol.
mor. tom. 1. tract. 13. de lo essential del matr. difficult. 7. n. 5. fol.
295. ibi: Ay precepto, que el matrimonio se contraiga por pala-
bras, assi lo dizen Ledesma, Enriquez. y otros, pruebanlo por
un capitulo Tuæ de Sponsal. Haveman. de Jur. conub. lib. 1. tit. 6.
posit. 4. n. 2. fol. mihi 132. ibi: Innocentius verba requirit, Ale-
xander concludit, malè testari testes, qui dicunt, se vidisse, con-
traxisse hos, vel illos matr. quia iste contractus non visu, sed au-
ditu nititur, &c. verba requiri quantum ad Ecclesiam: Brovver
de Jur. connub. lib. 1. c. 20. n. 13. fol. mihi 185. ibi: Signa requi-
runtur in mutis, & surdis, qui fari nequeunt &c. verba regulari-
ter requiruntur ab iis, qui fari possunt: & Ledesma de Matrim.
in Addit. ad 3. par. quæst. 45. art. 2. lit. A. ibi: Contractus ma-
trimonialis fieri non potest, nisi per verba, quæ explicent consen-
sum, ex quo infert D. Thomas, quod expressio verborum se habet
ad matr. sicut ablutio exterior ad Baptismum: Et in §. His non
obstantibus, ibi: Doctrina D. Thomæ est verissima, & hanc sen-
tentiam tenent omnes Scolastici, & Jurisperiti: Et vers. secun-
da conclusio fol. mihi 152 dat rationem ibi: Nam cum contractus
matrimonialis sit gravissimus, oportet, quod consensus explicetur
modo commodiori, itaque non ratione contractus, neque ratione
Sacramenti, sed ratione Ecclesiastici præcepti sunt necessaria
verba ad matr. Capon. discep. forcn. 277. n. 16. ibi: Et licet verba
non sint de essentia matrimonii &c. tamen sunt necessaria quan-
tum ad Ecclesiam: cum aliis concordantibus, ab istis allega-
4 tis, & egregiè Marchant. in Trib. sacram. post tom. 3. cas. 3. de
Sacram. matr. in princ., fol. mihi 31. ubi, quod hæc opinio pro-
pter authoritatem Textuum, & multitudinem Authorum, ita
sentientium, multum probabilis est, & cuivis licet in con-
scientia, & praxi illam tenere.

Ad quem effectum sola sufficeret authoritas D. Thomæ, qui
5 tot fecit miracula, quot scripsit articulos, ut ex Oraculo
Joannis XXII. legitur in Breviario Ordinis 4. die infra Octa-
vam ejusdem, & refert l' Abbè de Script. Eccles. ibi: Qui enim
6 sententiam hujus Authoris tenet, nunquam invenitur à veri-
tatis tramite deviasse, & qui eam impugnavit, semper fuit de
7 veritate suspectus, Innoc. VI. Judice, ut refert Flamin. in vi-
ta ejusdem pagin. 159. in fin., & legitur in Breviario Ordinis
Lect. 1. 2. Nocturni 2. diei infra Octavam ejusdem, atque
Doctrina istius Sancti ostenditur esse vera supra omnes doctri- 8
nas Doctorum modernorum, juxta aurea verba Clem. VI. rela-
ti à Lucar. in Man. Thomist. controv. par. 2. in fine, Angelicus si-
quidem Doctor in 4. Senten. disc. 1. qu. 1. art. 3. Suppl. 3. par. qu.
45 artic. 2. quærens: Utrùm oporteat consensum per verba de
præsenti exprimi; clarissimè dubium solvit cum illis verbis:
Respondeo dicendum, quod sicut ex dictis patet, conjunctio
matrimonialis fit ad modum obligationis in contractibus mate-
rialibus, & quia materiales contractus non possunt fieri, nisi sibi
Invicem voluntatem suam verbis promant, qui contractum fa-
ciunt, idem etiam oportet, quod consensus matrimonium faciens,
verbis exprimatur, ut expressio verborum se habeat ad matri- 9
monium, sicuti ablutio exterior ad Baptismum: Respondendo
etiam obiectioni, quæ posset fieri, ducta paritate à voto, seu
promissione, quod in voto non est aliqua Sacramenti obliga-
tio, & ideo non oportet, quod fiat ad modum materialium 10
contractuum ad hoc, quod obliget, sicut de matrimonio.
Cui objectioni respondet etiam Oliver. de Nullit. matrim. par.
4. fol. 96. ante finem, ibi: Quamvis enim Ecclesia tacitam ac-
ceptet professionem Religiosi, ad matrimonii validitatem ex-
pressum requirit consensum per verba de præsenti, & D. Thom.
sequitur Card. Bellarm. lib. 2. controv. c. 8. de Sacr. matr. vers.
Quanto, & seq. fol. 1274.

Admittendo autem probabilitatem contrariæ opinionis, de
qua plenè Fagn. in cap. Tuæ de Spons. Coninch. de Sacr. disput.
24 dubit. 8. per tot. & Boss. de Contract. matr. c. 1. n. 58. & c. 3. n.
36. & seq. Adhuc dicimus, inapplicabilem esse in nostris ter-
minis. Primò quia Authores, inclinantes in contrariam sen- 11
tentiam, loquuntur in casu, toto cœlo à nostro diverso, quan-
do scilicet nullum adest scandalum, nullumque periculum in-
explicabilium litium, ut videre est apud Castrop. Oper. moral.
tom. 5. tit. de Matr. disput. 2. punct. 7. n. 3. Gobat. in Theol. ex-
perim. tom. 3. par. 2. de Matr. Sacr. num. 340. fol. mihi 81. Sanch.
de Matr. lib. 2. disput. 31. n. 10. Marc. Vidal. in Arc. salut. tit. de
Matrim. Sacr. inquis. 5. n. 30. fol. mihi 167. Perez ab Unanoa de
Matr. disp. 15. sect. 1. n. 13, & Boss. eodem tract. cap. 3. §. 18. n.
49. Atque loquuntur in casu, quo matrimonium contrahatur 12
servat. serv. præsentibus Parentibus, vel aliis Consanguineis
Sponsæ, & magna Adstantium corona, quorum præsentiæ 13
attribuunt iidem Doctores verecundiam in loquendo ad Text.
in c. Honorantur 32. quæst. 2. in fine, ibi: Ipsum conjugium plus
commendet verecundia: & observat D. Thom. in Supplem. 3.
par. quæst. 45. art. 2. ad 3. ibi: Sicut quando Puella tacet præ ve-
recundia, Parentibus eam viro tradentibus, & de Regim. Prin-
cip. lib. 4. c. 6. Glos. in cap. Si inter virum, verb. Dicente in fine
de Spons. ibi: Nam multæ propter verecundiam annuunt potiùs,
quàm loquantur, maximè præsentibus Parentibus; Luc. de Pen.
in leg. unic. n. 4. & 5. C. de Mulier. in quo loco, lib. 10. ibi: In mu-
lieribus à natura quædam sunt laudabilia, quædam vituperabi-
lia, laudabile est, quia ut plurimum sunt verecundæ: Sinibald. in
Geneanthrop. lib. 4. tract. 3 cap. 9 lit. C. fol. 410. ubi, quod ve-
recundia in Mulieribus desiderabilis est, uti Veneri contraria,
Fagn. in cap. Tuæ fraternitati, n. 29. de Spons. ibi: Nam mulie-
res præ verecundia, & pudore plerumq; annuunt potiùs, quàm
loquantur, maximè præsentibus Parentibus. Card. de Luc. de
Matr. disc. 2. n. 14. ibi: Quoniam sæpè modestæ Puellæ ex vere-
cundia in eo actu non audent loqui: Haveman. de Jure connub.
lib. 1. tit. 6. posit. 4. n. 1. ibi: Virgines propter verecundiam, maxi-
mè præsentibus Parentibus, ne Sponsum videantur ambire, vel
annuere, vel dexteram porrigere solent, non autem loqui; &
Brovver. de Jure connub. lib. 1. cap. 20. n. 13. fol. mihi 185. ibi:
Ipsum nuptiarum nomen benè moratis, & indelibatis virginibus
sanguinem diffundit, cumque exornet Puellam, de cujus nuptiis
agitur, frons ad pudorem composita, facies modestiæ, & ingenui-
tatis colore purpurans, & mixta tenerrimis lacrymis taciturni-
tas, satis est, ut vultu annuat Sponsa, quæ à Parentibus despon-
detur &c. timida quasi mentem etiam testatis verbis expromere
ne appetentiæ procacioris esse, & expetere maritum videatur, &
Tiraquel. ad leg. connub. l. 9. n. 152., ubi inter multa fræna, quæ 14
natura mulieribus imposuit, annumeratur etiam verecundia,
refertque illud Homeri in lib. Odys. 6.

Verecundata est novas nuptias nominare.

Et leg. 13. gloss. 1. par. 13. num. 8. fol. 198. ubi, quod hoc na-
tura ipsa rerum omnium parens apertissimè docuit, qua duce
masculæ solùm Cicadæ canunt, mutum verò est fœminarum
genus.

Celebranturque in hac parte ab eruditis Viris responsiones 15
Chariclea apud Heliodorum, quæ interrogata nimis modestè
de nuptiis respondisse fertur: Magis decebat meum fratrem
Theagenem pro me loqui, quàm mecum Viri verba facere:
& Cydippæ apud Aristenætum, quam legentem pomo in-
scripta

scripta hæc verba: *Per Dianam Acontio nubam Sermonem re-*
recundata projecit, dimidiamq; reliquit vocem ultimam, in qua
nuptiarum mentio, quas etiam aliis loquentibus erubescunt ho-
nestæ Virgines: ut observant *Lat. Cipr. c.3. §.2. & seqq. c.4. eo-*
dem §. de Jur. connub. l.1. Gamol. Synopt. Arnis. c.3. sect.1. n.
6. pariter de Jur. connub. & Brovver eodem Tract. lib.1. c.20.;
Quibus verbis contrahantur sponsalia n.14. Et *Hermionis* res-
ponsio ad Orestem illam ad nuptias petentis ibi:

Sponsalium quidem meorum Pater meus
Curam subibit, meum non est hæc disquirere.

Quæ legitur *in can. Honorantur 32. q.2.* omissis tamen Græ-
cis verbis, imperitia forsan difficillimi idiomatis, vel Libra-
riorum incuria, ut observant eruditissimi *Tiraquell. ad l. Con-*
nub. leg.9. sub nu.153 fol.158. & Gratian. Hervet. in Oration.
ad Concil. Triden. de Clandest. matr. fol.9. à terg. impressa *post*
Consil. matr. diversor. Venetiis n.63.

Quæ verecundiæ ratio cum non militet respectu illarum,
16 quæ nulla illius pudoris habita ratione, de quo est *Tex. in can.*
Honorantur 32. qu.2. ibi: *Non est enim virginalis pudoris elige-*
re maritum, & observant *D. Ambros. de Instit. Virgin. c.1.* ibi:
Virginalis dos quædam est verecundia quæ commendatur silen-
tio: Medran. de Consens. connub. c.3. n.7. ibi: *Indignum est pu-*
dori virginali maritum sibi eligere. Zaul. ad Stat. Favent. rubr.
26. lib.4. n.11. fol.540. ibi: *Quod eò magis procedit in filia, cum*
Virginali pudori repugnet Virum eligere: & Rot. dec.314. n.11.
cor. Ludov. prorsus invitis, insciis, & absentibus Parentibus, &
aliis Consanguineis, matrimonia contrahunt, nec etiam il-
17 lorum favore militare debet ead. opinio *ad Tex. in leg. Si ita ff.*
de Manum. test. & in l. Servus, ff. de Stat. liber. Surd. conf.67.
n.19. & Rot. dec.205. n.6. par.17. & dec.165. n.12. par.19. rec.
Et in nostris individualibus observat *Marchant in*
Tribun. Sacram. post tom.3. cas.3. in Sum. tot. respons. fol. mihi
18 33. ibi: *Nec credo, Authores, qui dixerunt, signis posse matrim.*
contrahi absque verbis, id ita intelligere potuisse, ut semper qua-
vis occasione, & ad libitum quilibet &c. uti posset in hoc Sacra-
mento extra casum necessitatis, angustiæ, vel causæ multum ra-
tionabilis, cum hoc aperiat januam omni dolo, fraudi, & incerti-
tudini, ac mille peccatis, quod nec Ecclesia prudentissima, nec
Respublica in contractibus vellet permittere.

Quæ omnia nullo modo conveniunt nostro casui: Pater enim
He. jam ex hoc mundo discesserat, Mater non aderat in Ur-
be, Proaviam in Domo relinquerat, Consanguinei proxi-
19 miores reperiebantur in Ecclesia, D. Gregor. dicata; Unus te-
stis orabat ante Crucifixum, cum distantia 80. palmorum, ter-
ga vertendo Confessionario, alter (ut deponit Parochus) sede-
bat ad sinistram ejusdem: *Verso la Portiecella, corrispondente*
all'Ostaria della Campana &c. & in conseguenza gli era impedi-
to affatto il poter vedere d E. &c. esistente a mano destra, come
depongono i due Chierici: Circa istos parùm esset laborandum
20 pro excludenda verecundia, potuisset siquidem He. suppone-
re esse de illis, cum quibus *più volte il giorno faceva le bagat-*
telle, & tamen: *Testis uterque stabat ad lavacrum Aquæ be-*
nedictæ in distantia 12. vel 13. passuum ab ipso Confessionario,
in tali situ locato, ut Puella in eo genuflexa, Testibus iisdem con-
trariis verteret terga: ut legitur in Scriptura diei 12. Novem-
bris 1695. §. *Quodque fortiùs*, Parochus demum supponitur
illam non respexisse, sed terga vertisse, quod ruborem dimi-
nuebat. Cui igitur adstantium qualificatæ coronæ, quorum
Consanguineorum respectu, quali Parentum reverentiæ at-
tribui potest in nostro casu He. verecundia in loquendo, quan-
do in his casibus mulieres tali matrimonia contrahentes non
submissa voce loqui, sed exclamare solent, ut legitur in *Pata-*
vina 11. Maii 1669. ibi: *Questo è mio marito, è Signor sì, che*
il Sig. Gambara deve esser mio marito

Si autem ad sensum ipsorummet Doctorum pro signis, &
nutibus supra allegatis, abolendus est abusus etiam in matri-
21 moniis, quæ servatis servandis contrahuntur, & in quibus
propterea cessat omne dubium voluntatis, omnisque fraudis
suspicio, ut videre est apud *Coninch de Sacram. disp.24. dub.*
8. conclus.4. ibi: *Omninò decet eos, qui loqui possunt, verbis*
suum consensum exprimere, quia hoc est ferè necessarium, ut
omninò clarè tàm Partibus, quàm Ecclesiæ de eo constet, quod
in re tanti momenti omninò fieri convenit. Quare Parochi nul-
lo modo deberent permittere, ut aliter fiat bene *Medran de*
Consens. Connub. cap.11. nu.13. ibi: *Absurdum est, & à recta*
ratione alienum infrà gravissimo matrimonii contractu commo-
diori modo possibili consensum non aperiri, qui quidem meliùs
verbis, quàm signis declaratur: Sannazzar. de Matr. c.3. art.4.
n.112. ibi: *Cauti tamen esse debent Parochi ne fortè signa dubia*
essent, vel Testes ea non perciperent ut Contrahentes omninò lo-
qui faciant, prout ita etiam observatur: & Boss. de Contr. matr.
c.3. n.182. ibi: *Usus explicandi consensum per signa, & per nutus*
si id fiat cor. Parocho, & Testibus, juxta formam Tridentini &c.
est abrogandus, & in praxi servandum, ut ipsi Contrahentes 22
verbis respondeant, consensumq; mutuum exprimant, nam eo-
rum loquutio, & vox &c magis enixam contrahendi voluntatem
&c. judicabunt: Quanto magis introducendus non videtur in 23
Matrimoniis clandestinis, Parentibus invitis, & absentibus,
atque nemine teneram Puellam interrogante, non quidem ab
aliquo privato Doctore, sed suprema authoritate hujus Sacr.
Congreg, contra quam recalcitrare non licet ex animadver-
tendis infra §.6. *n.*48. & 49.

Secundò non applicatur opinio, nutibus favorabilis, quia
iidem Authores loquuntur de signis, & nutibus ita certis, &
univocis, ut ad nihil aliud referri possint, & ex iis determina- 24
tà, indubitata, & præcisa Contrahentium voluntas desuma-
tur, ut probant *Abb. in c. Illud quoque n.3. de Præsumpt.* ubi,
quod signum æquivocum nec probat, nec præsumptionem 25
facit. *Angel. in Summa verb. Matrimonium secundo quomodo*
contrahitur n.12. in fin. ibi: *Sed tamen ego credo &c. & sic est con-*
sensus &c., & cum signis necessariis, ibique *Ungarell. in Addit.*
sub n.4. Camerar. in Cons. matrim. impress. post Consil. Zabar.
nu.14. ibi: *Siquidem signa, quæ ad probandum Matrimonium* 26
concurrunt, præcisa esse debent, non autem æquivoca: Cephal.
cons.540 nu.49. ubi, quod matrimonium, quod probatur si- 27
gnis, non continet veram certitudinem. *Nicol. Rucker inter*
Cons. divers. de Matrim. cons.34. n.22. ibi: *Inter Contrahentes*
matrimonium debet apparere &c. non ex levibus præsumptio- 28
nibus, sed evidentibus, inter se factis &c. Et n.23. ibi: *Pericu-*
lum sit divinare de matrimonio: Marchan. in Tribunal. sacram. 29
post tom.3. in resol. de Matrim. cas.4. fol. mihi 34. ibi: *Signa æqui-*
voca ad multa, & ideo nihil certum probant: Paleotth de Noth.
& Spur. c.5. n.1. ibi: *Non nego tamen, & absque verbis &c. dum*
&c. evidenti quopiam indicio &c. significetur: Perez ab Unanoa
de Matrim. disp.15. sess.1. n.12. ibi: *Quod intelligitur dummo-*
do externa signa benè, & sufficienter consensum mutuum expri-
mant: Marc Vidal. in Arc. salutar. tit. de Matrim. sacram. inqu.
5. nu.30. fol. mihi 167. ibi: *Quod intelligunt &c. dummodò ex-*
terna signa sufficienter consensum exprimant: De Graff. Dec. au-
rear. p.1. lib.1. c.12. de Matr. sacram nu.11. ibi: *Dummodo per*
evidentia signa consensus mutuus exprimatur, & in cons.25. nu.
11. de Sent. excomm. lib.5. ibi: *Quare nisi probetur evidentibus*
signis &c. Marchant. in Trib. Sacr. post tom.3. cas.3. de Sacr. ma-
trim. vers. Respondeo secundò, fol. mihi 31. ibi: *Requiruntur si-*
gna certa, & quæ absque tergiversatione, & dubio foris consen-
sum exprimant Tambur. Oper. Moral. lib.8. tit.4. c.3. n.6. ibi:
Regula generalis hæc est, illud verbum, seu signum requiritur,
seu sufficit, quod certò in circumstantiis, in quibus efformatur,
exprimit internum consensum, & Card. de Luc. ad Concil. disc.
26. n.28. ibi: *Nutus, & signa ad id sufficiunt, dummodò ex eis*
certa, & determinata voluntas arguatur, vel resultet.

Quod non est speciale in matrimonio, sed generale in om-
nibus contractibus, qui probari prætenduntur per signa, fun-
daturque in ipsamet natura æquivocæ probationis, ut in debi-
lioribus terminis aliorum contractuum minoris ponderis, & 30
rerum, ac sit ille matrimonii, qui principem locum obtinet
inter contractus, observant *Thesaur. quæst. forens. lib.2. qu.*
99. nu.77. ibi: *Et talis sit nutus, ex quo clara mentis intentio*
percipiatur, & Graff. de Success. §. Institutio quæst.17. sub n.
4. §. Cæterum in fin. ibi: *Dummodo ille nutus esset satis certus,*
& dilucidus: de Ang. de Reg. Testat. volunt. n.81. impress. *post*
Tract. de Impens. dotalib. ubi, quod tunc solum admittuntur
testamenta per nutus, & signa, quando cessat omne dubium,
omnisque suspicio, & constat de Testatorum mente, antea
propalata. Et pluries firmavit *Rot. ut in dec.95. num.4. apud*
Zacc. qu. medic. legal. ibi: *Nec fuerunt adeo certa illa signa, ut*
claram, & deliberatam demonstraverint ejus voluntatem, ita
quod nullum reliquerint hæsitationi locum, prout in omnem ca- 31
sum necessarium fuit &c. & in decis.363. num.3. cor. Peutinger.
ibi: *Nutus ita certi, & indubitati esse deberent, ut ex illis cla-*
ra &c. intentio colligi, & necessariò inferri possit, & dec.409.
n.5. cor. eod. ibi: *Ideoque meritò nullum super eis constitui potest*
pro validitate actus fundamentum, cum deficiat inconcussa eo-
rum certitudo, & dec.308. n.7. par.10. rec. ibi: *Nutus est actus*
valde periculosus, & fallaciis suppositus, & applicatur lepidum 32
dictum *Jo: de Anan. in c. Cum tibi, sub n.5. de Testam.* ibi: *Sed*
amice mi sum contentus, quod stemus Juri Divino: sed dic mi-
hi, quid dicit Jus Divinum, quod in ore duorum, vel trium
stat omne verbum, Nota quod non dicit nutu. Et in præcisis
terminis Sponsalium, quod non probentur per signa æquivo-
ca *Rota in Meliten. prætensorum Sponsalium 4. Maii 1682. §.*
Signa coram Paulutio.

§. IV.

§. IV.

Verba, referentia Matrimonium de præterito, vel illud in futurum indicantia, apta non esse ad illud probandum ostenditur.

ET quidem de consensu constare debet cor. Parocho, & Testibus non per verba referentia, vel signa indicantia
1 matrim. factum de præterito, quia tunc nullo modo valeret matrim. ut de verbis observat *Card. de Lugo de Justit. & jur. tom... disput.22. n. 22. & seq.* quem refert, & sequitur *Tamb. Oper. moral. lib 8. de Matrim. tract.6. de Solemn. c.2. §.3. n.15.* & de factis *Gonzal. in cap. Cum inhibitio nu.9. in fin. de Clandest. despons- Pont. de Matrim. lib 5. c.22. n 6.* ibi: *Quare tantum testificari poterunt, vidi illos copulari, & præsumo, antequam copularentur, habuisse consensum de præsenti, licet mihi non constet, quod quidem non est testificari de matrim &c.*

Nec per verba, seu signa, indicantia voluntatem posteà
2 contrahendi; Ea ratione, quia: *tam Parochus, quàm Testes esse debent Testes, nedum matrimonii incboati, sed etiam perfecti, & completi:* ut probat *Marc Vidal. in Arc. salutar. tit. de Matrim. sacram. in qu.2. nu 44. fol mihi 157 Pont. de Matrim.*
3 *lib.5. c.22. nu. 2.* ibi: *Parochus, & Testes debent esse præsentes actui, &c. ad significandum consensum de præsenti, aliàs matrimonium est nullum, &c Ratio facilis, quia ideò requiruntur Parochus, & Testes, ut possint Ecclesiæ sufficientem probationem afferre de conjugio eorum: Ergò debent esse præsentes actui, sivè signis manifestativis consensus de præsenti, &c Sanch. de Matr.*
4 *lib.2. disp.18. n.26. vers. Limita 2.* ibi: *Velle contrahere non est contrahere: Sotus in 4. Senten. distinct.27 q.2. art.1. post secundam conclusionem, vers. Eadem ferè. Coninch. de Sacram. tom. 2. disput.29. dub.1. n 15. fol. mihi 787* ibi: *Debent esse Testes,*
5 *non modò incboati, sed perfecti, & absoluti contractus, &c. 2. Marchant. in Trib. sacr. post tom.3. in resol. de Sacram. matrim. c.3. fol.33.* ibi: *Apertè Tridentinum, &c. mandavit sub pœna nullitatis, ut matrim. contraheretur cor. Parocho, & duobus Testibus. Quare? ut nimirum moraliter assisterent, & Testes essent consensus expressi matrimonialis, & contractus conclusi, &c. Quid verò testabitur, qui tantùm signa aliàs incerta, & dubia*
6 *viderit? qui nihil verborum audiverit? &c. du Hamel in Theolog. specular. & pract. tom.7: tract de Matrim. lib.1. differ.3 c. 3. n.6. fol 651* ibi: *Est enim saltèm Testis contracti matrimonii. Tancred de Matr. lib. 3. disp. 39. nu 2. in fin* ibi: *Nam hic non potest esse Testis, nisi de voluntate contrahendi (quam illi tempore, quo habet oculos, & aures clausas possunt mutare, & oppositum velle) non de ipso contractu, atque adeò si juraret, se vidisse, & percepisse, eorum contractum per verba de præsenti fuisse initum, esset periurii reus, cum ipse tantùm perceperit, eos voluisse contrahere.*

Veritatem, & subsistentiam hujus conclusionis docuit experientia, qua teste, non semel accidit, ut unus ex Contrahen-
7 tibus in ipsomet actu contrahere recusaverit, verificatumque fuit adagium, multa tractantur, quæ non perficiuntur, de quo in nostris punctualibus terminis *Camer. in cons. matrimon.* impress. post *cons. Zabarel. num. 34. post med. Dec. cons.133. n.*
8 *5. vers. Sextus Testis*, ubi quod tota vis consistit in conclusione, *de Justis de Dispens. matr. lib.1. cap.4. n.236. & seqq.* ubi
9 quod frustra insistitur in antecedentibus, quando de conclusione non docetur, in terminis punctualibus *Gob. consult. 15. n.14 fol.112. Card. de Albic de inconstant. in Judic. in præfat. nu. 39.* ubi, quod Mulier ter in hora mutari solet. *Et Corrad. in Prax. dispens lib. 7. n. 37 & 38.* ubi, quod mutatio vo-
10 luntatis solet faciliùs evenire in fœminis propter sexus fragilitatem, & variationem cerebri, in quo omnes illius infirmi-
11 tates resident, testaturque ita accidisse Paduæ cum illis verbis: *Paduæ semel hoc accidit, nam interrogatus prius vir,*
12 *respondit, se eam velle in suam, postmodùm verò mulier interrogata negavit, se illum velle in suum, & sic remansit derisus, & ex eo tempore semper Paduæ servatur, ut priùs sponsa interrogetur, prout etiam in multis aliis Locis.* Quod commendat etiam *Fagnan. in cap. Licet nu.12. de Spons. duor. & Vivald. in Candelabr. aur. tit 17 de Matr n.41. Avers. de Sacr. matr. q. 6. sect 7 vers Atque fol.351.* Nostrisque diebus similem casum
13 sequutum fuisse in Urbe in Parochia S. Francisci de Paula, testis est illius Parochus, cum majori parte Religiosorum dicti Conventus.

Quod si evenire solet in matrimoniis, servatis servandis contrahendis, & in quibus de libera, & spontanea voluntate Contrahentium nulla adest difficultas, juxtà terminos authoritatum allegatarum, & in quibus eadem præsentia spontanea, & libera Parochi, & Testium, omnem doli, & machinationis suspicionem tollit, ut observat *Uffel. in Consult.* 14
connub. fol.46. in princ. ibi: *Præsentia Parochi, & Testium, &c. ad præcavendos dolos, & deceptiones eorum, qui illegitimè contrahunt à Concilio Tridentino in matrimonio requiri videtur;* 15
& Marchant. in Trib. sacr. post tom.3. in resolut. de Matr. cap.3. fol mihi 33. ibi: *Unde apertè Tridentin. mandavit, &c. Quare, &c. utique ad evitandos dolos, fraudes, incertitudines, quæ scandala in Ecclesia causant, & contractus nullos sæpè introducere solent;* Multò magis procedit, quando agitur de matrimoniis, in quibus de eadem libera voluntate non constat, sed potiùs de contraria, quod scilicet mulier seducta fuerit, & dolosis artibus circumventa. In istis enim casibus fa- 16
ciliùs potest habere locum pœnitentia ex aliqua cognitione, etiam confusa, deceptionis, seù ab aliqua alia circumstantia, ut de se patet.

§. V.

De Probatione Matrimonii.

QUando vertitur lis circa probationes matrimonii duplex occurrere solet inspectio: Una cum lis est super legitimitate ad effectum successionis, vel alimentorum; Altera quando agitur de ipsomet fœdere; Atque communis, receptaque est distinctio, quod in hoc secundo casu non atten- 1
duntur conjecturæ, & præsumptiones secus in priori, juxtà celebre consilium *Geminiani 27.* à Doctoribus, & Sacra Rota passim approbatum, ut videre est apud *Wames cons.532. num. 3. Cardin. de Luc. de Matrim. disc 16. num. 7. & 8. Cardin. de Albic. in Addit. ad Pamphil. dec. 139. num. 13. & Rot. dec. 761. num. 2. coram Cerro*, ubi, quod hoc casu non atten- 2
duntur conjecturæ, & in *dec.411. num. 1 coram Royas, & in dec.634. eod. num. cor. Burat., & dec.86 n.4, & 5. & dec.248 n.5. & dec.317. n.13. p.12. rec.* ubi, quod hoc casu probationes debent esse concludentissimæ, & in *Theat. Matrim. 25. Jun. 1696. §. 1. cor. Pio.*

Quæ conclusio absq; difficultate procedit in casu, quo matrimonium ab uno ex Conjugibus controvertatur, ut observat citatus *Cardin. de Albic. in Addit. ad Pamphil. d. dec.139.* 3
num.13. vers. Probatio, & Rot. dec.634. n. 1. versic Et per Catharinam negetur fuisse contractum, cor. Burat. & in Toletana Matrimonii 26. April. 1596. § 1 cor. Just.

Et in casu, quo constat de vitioso initio, seù deceptione, vel allucinatione unius ex Contrahentibus, quod operatur, ut eo certior, & concludentior exigatur probatio, per ea, quæ 4
generaliter observant *Pammol. decis. 19. annot. 2. num. 15. & Rot. dec.667. num. 1. & dec. 682. num. 9. cor. Emer. jun.* Et in nostris præcisis terminis *Camerar. in cit. cons. matrim.* post illa *Zabarel. n.38. & Mascard de Probat. concl.1021. n.11. & Rota cor. Seraph. dec.893. n.32. & 33.*

Triplici concurrente congrua ratione. I. quia agitur de probanda intentione Actoris, quod præstari nequit per conjectu- 5
ras, juxtà communem opinionem, de qua, adductis concordantibus *Add. ad Burat. dec.707. nu. 10. vers. Nec sufficiunt, Rot. dec.109. n 15. par. 15. rec. & in Tolet. Decim. de Capil. 15. Jan. 1677. §. Primum cor. Bourl.* ibi: *Quæ tamen concludenter probari debuissent, &c. Non autem per conjecturas, & præsumptiones, quæ ad fundandam intentionem non sufficiunt:* & in *Romana Pec. 6. Junii 1679. §. Perperam cor. eod. Tusculana Immission 27 Jun. 1695. § Verùm cor. Card. Priolo.*

II. Quia, quando agitur solùm ad effectum successionis, vel alimentorum, non agitur de tanto præjudicio, ac quando 6
agitur de ipso fœdere, quam in nostris terminis adducunt, & exornant *Cresp. de Valdav. observ.23. numer.108. Adden. ad Greg. decis. 247. numer. 22. & Rot. decis 390. num. 2. vers. Et ratio est quia, quando agitur solùm ad effectum legitimitatis, par. 2. recen.*

Et III. quia in casu probationis ad effectum alimentorum, seù successionis, non potest aliquid imputari filio, quod sibi non providerit de sufficienti probatione, cum tunc nondum esset natus, quod non verificatur in eo, qui insistat in probatione fœderis Matrimonii, qui optimè poterat, & debebat 7
majores probationes exquirere, quam adducunt *Cresp. de Vald. ubi supra Adden. ad dec.247. Greg. & Rot. in par.2. rec. in locis mox alleg. Gavat. inter Cons. matrim. divers. cons.81. nu. 27.* aliique infra citandi *§.22. num. 4.*

Posito autem, quod hujusmodi concludentissimæ probationes non concurrant, itaut controvertatur ipsummet factum præstationis consensus, in dubio contra illius existentiam pronunciandum est, nulla habita ratione præsumptionum, & conjecturarum, ut in præcisis terminis obser- 8
vant

rant *Bald. in cap. Ex transmissa*, *sub num. 2. de Restit. spoliat.*
ubi, quod in Sacramentorum materia nimis periculosum est
divinare *Dec. conf.* 133. *n.* 2. *Wames conf.* 532. *num.* 3. *Zas. conf.* 3.
n. 26. *Camer. in Consf. matrim.* impresso post illa *Zabarel n.* 32. *in*
fin. ibi: *Quodquidem non erit frivolis, ac aequivocis conjecturis*
propria cervice adinventis, sed per veros legum tramites, & n.
40. ibi: *Ex quibus jam vides, has praesumptiones imaginarias*
quasdam chimeras contra Juris regulas esse: *Nicol Rucher in-*
ter conf. divers. de matr conf. 34. *n.* 22. & 23. ibi: *Inter Contrahen*
tes matrimonium debent apparere, &c. non ex levibus praesum-
ptionibus, sed evidentibus in se factis, &c. periculum sit divina-
re de Matrimonio, *Jacob. Heinrchman. conf.* 20. *n.* 1. *inter Conf.*
matr. div. ibi: *Cùm itaque matrimonium sit magnum Sacramen-*
tum, & factum individuum censeatur, non debet ex levi prae-
sumptione judicari; *Alex. conf.* 150. *num.* 12. *lib.* 5 ibi: *Cùm enim*
matrimonium sit Sacramentum maximum, & maximi praejudi-
cii, non debet judicari ex levi praesumptione, & Rot. d. dec 761.
n. 2. *cor. Cer.* Ea ratione, quia in dubio, Actore non probante,
9 Reus absolvitur, quàm in nostris praecisis terminis exornant
Zas. conf. 3. *n.* 24. *Alex. conf.* 150. *n.* 1. & *conf.* 154. *n.* 6. *lib.* 5. *Card*
Ant Quet inter Conf matr. div. conf. 13. *n.* 1. ubi, quod hoc tritum
est in utroque Jure, & *Anton. Franc. de Doct.* inter eadem *Con-*
siliaconf. 68. *num.* 38. *Estius in* 4. *Sent. dist.* 27. §. 7. *in fin* & *Rot. in*
10 *Agrigentiar. praetensae Illegitimitatis* 15. *Decembris* 1589. §.
Quibus in fin. cor. Orano, & *in Faventina Matrimonii* 5. *Julii*
1660. §. *Nec obstitit cor. Card. Taya*. Et in dubio semper pro li-
bertate respondendum est, ut bene observat *Rebuff. in conf.* 68.
col. fin. vers. Nec me conturbat, & firmavit *Rot. decis.* 491. *num.*
20. *coram Royas*, & *decs.* 9. *num.* 83. & *seqq. coram Arguell.*
Quae regula si locum habet in omnibus contractibus, itaut
semper in dubio pro exclusione obligationis respondendum
11 sit *ad Text.* literalem *in leg. Quidquid adstringendae* 99. *ff. de*
Verb. obligat & *Rot. coram Bich decis.* 5. *num* 27. Quantò magis
in contractu Matrimonii, quod continet perpetuam servitu-
tem, juxtà doctrinam *D. Thom. in Supplem.* 3. *part. quaest.* 47.
12 *art.* 6. *in corp.* & in individuo casus nostri observant *Nevizz.*
in Sylv. nupt. fol. 255. *num.* 18. *Jacob. Leoniss. conf* 49. *nnum.* 25.
inter *conf. matr. divers. Rub. Alexand. conf.* 73. *n.* 12. inter eadem
Conf. tom. 1. *Theodoric. Reisacher. conf.* 48. & *Nicol. Ruckerus*
conf. 9. *sub num.* 8. & *conf.* 34. *n.* 32. inter *Conf. matr. divers. J. C.*
German. Pantzschmann. quaest. pract. part. 1. *quaest.* 9. *num* 44.
ibi: *Requiruntur probationes, luce meridiana clariores, &c.*
13 *aequiparatur enim servituti*; *Sanchez de Matim. lib.* 1. *disp.* 5.
num. 5. ibi: *In dubio obligatio inducenda non est, cùm sit contra*
possessionem voluntatis, suam libertatem possidentis; *Sperel.*
decis. 138. *num.* 11. *vers. Confirmatur*, & egregiè *Rot. decis.* 411.
n. 1. *coram Royas* ubi, quòd cùm hoc casu agatur de statu ho-
minis, plena, & concludens requiritur probatio, & debent
14 testes esse bonae conditionis, & famae, nulloque modo de fal-
sitate suspecti, & *decis.* 207. *num.* 1. *part.* 1. *recent* & *in Melevi-*
tana praetensorum Sponsalium 4. *Maii* 1682. §. 2. *cor. Paulutio*,
ubi, quod talis debent esse naturae, ut sit prorsus inverisimile,
quod pro aliquo velint falsum deponere, & meliùs *Adden. ad*
Dec. conf. 163. *lit. A.* ibi: *Hinc meritò irridenda, imò execranda*
illorum superstitio praepostera, qui ex qua probatione non judi-
15 *carent, esse legitimam venditionem Equae, vel Levidensae, ta-*
men judicarent matrimonium, non solùm inaequale, sed fune-
stam, perpetuamque personae alienationem, & servitutem &c.

§. VI.

In dubio quando pro Matrimonio judicandum sit, ostenditur.

Non obstante favorabilitate Matrimoniorum, qua at-
1 tenta etiam in dubio pro illo sit inclinandum, ad regu-
lam *Text. in cap. final. de Sent. & re judic.*
Inter multas siquidem limitationes hujus regulae, quas latè
comprobant, & exornant *Mascard. de Probat. concl.* 1025. &
Barbos. vot decis. 19 *à num.* 82. ubi quod talis praesumptio non
militat attenta disparitate personarum, tres casus nostro mi-
2 rabiliter applicantur, operanturque ut etiam si essemus in
dubio, contra illud respondendum esset.
I. Quia regula procedit, quando Matrimonium est plenè
3 probatum; agiturque solùm de illius solemnitatibus; Ea ra-
tione, quia dubietas, seù favorabilitas, non est modus sup-
4 plendi in facto probationes, ut egregiè observant *Zas. conf.* 3.
num. 72. *ante fin* ibi: *Non obstat, &c. Respondemus negando in*
primis, quod simus in dubio, imò in clarò, ex quo Actrix suam
intentionem non probavit; *Nec obstat, quod causa Matrimonii*
sit favorabilis, non propterea debemus injustitiam alteri facere,
imo etiam si dicta Testium essent ambigua, non tamen ob hoc de-
beret fieri interpretatio pro eo, tanquam pro causa favorabili;
5 *Dec. conf.* 133. *in fin.* ibi: *Non obstat, quòd in dubio sit judican-*
dum pro Matrimonio, quia hic non sumus in dubio, sed in casu
claro, in quo patet, quod Actor legitimè non probavit intentio-
nem suam, licèt causa Matimonii favorabilis sit, tamen favo-
rabilibus causis ita debitores sumus, ne aliis injustitia fiat; *Alex.*
conf. 152. *num.* 1 *lib.* 5. ibi: *Testis, deponens ambiguè, non pro*
bat etiam in causa favorabili, & propter causam favorabilem
non debemus tamen injustitiam alteri Parti facere &c Et posi- 6
to quod aliquo casu verba dubia interpretentur pro Matrimonio
illud est quando Testis refert determinatè, & praecisè verba
Contrahentium; *Camerar. in d. conf. matrim. post illa Zabarell.*
num 43 *ante fin.* ibi: *Aliud quidem est pro Matrimonio in dubiis*
judicare, aliud verò nihil constito, pro quo praesens initiatus,
legitimusque consensus adfuerit, stuprum in Matrimonium con- 7
vertere; *Angel. de Castro Consistorialis Advocatus conf.* 34. *n.* 4.
& 5 *inter Conf. matrim. divers.* ibi: *Et licèt matrimonium sit fa-*
vorabile, favor Matrimonii non est talis, & tantus, ut pro eo 8
judicandum sit, si non sit probatum, quia pro eo non est judi-
candum, etiam si sit semiplenè probatum, cùm sit de majoribus
causis; *Alexand. de Nevo inter ead Conf conf.* 35. *n* 30. ibi: *Nec*
obstat, quòd in causa Matrimonii in dubio judicandum est pro
Matrimonio &c. Quia illud est verum ubi matrimonium est pro- 9
batum plenè, secus ubi matrimonium non est plenè probatum
&c. nam ad probandum Matrimonium requiruntur Testes bonae
conversationis, & vitae probabilis, ita quod non sit verisimile 10
quod pro aliquo velint falsum deponere: *Jacob. Leoniss. conf.* 49.
n. 1. *inter ead. Conf.* ibi: *Licèt enim Matrimonium sit res favo-*
rabilis &c. tamen est diligenter animadvertendum, ne sub hu- 11
jus favoris praetextu defendatur Matrimonium, & introduca-
tur, ubi non est, quia invitae nuptiae solent exitus difficiles pa- 12
rere, & ego saepiùs expertus sum, & vidi de facto &c. Nicol.
Ant. Gavat. inter Conf. matr. divers. conf. 81. *num.* 27. ubi, quòd
imputandum est taliter contrahenti, qui ita contraxit, ut cla- 13
riores probationes non procuraverit *Galeat. Malvatic. inter*
ead Conf conf. 84. *num.* 1. & *seq.* ubi, quòd licèt matrimonium
sit favorabile, illud tamen alleganti plena, & legitima in-
cumbit probatio *Theodoric. Reisacher. conf* 7. *num.* 37 & *seq in-* 14
ter Conf. matrim. divers. J. C. German ubi, quòd favorabilitas
matrimonii, quae supponit illius substantialia, & formalia 15
non est tanti ponderis, ut pro illa fieri debeat injustitia alteri
Parti *Havemann. de Jur. connub. tom.* 2. *in Append. ad conf.* 49. 16
fol mihi 260. ibi: *Et si favor matrimonii magnus sit, quod in-*
telligendum de matrimonio in facie Ecclesiae contracto, non ta-
men defendendum est sub hoc praetextu matrimonium ubi nul-
lum est, nec favor ad clandestina fertur, quae multis nominibus
sunt odiosa Hoping. conf. 7. *vers. Respondetur enim*; *Wames conf*
533. *n.* 4. ibi: *In dubia probatione contra illud est judicandum*;
Mascard. de Probat. concl. 1025. *num.* 4. ibi: *Praetereà secundo*
loco procedit eadem conclusio, ubi matrium esset probatum plenè
&c. Secus ubi matrimonium esset tantum semiplenè probatum,
ita limitant &c. Oliver. de Matrim nullit. part. 3. *fol mihi* 77. *in*
fin ibi: *Quamvis causa matrimonii sit favorabilis, etiam in fa-*
vorabilibus causis debitores sumus, ne aliis injustitia fiat &c. &
egregiè *Joan. Ficara conf.* 38. *n.* 19. *inter Conf. matrim. divers.*
German. ibi: *Denique non obstaret, quod causa matrimonialis*
sit favorabilis, proindeque pro matrimonio esse in dubio judi-
candum; *Quia respondetur &c. quod propterea non debemus al-*
teri injuriam, seù injustitiam facere &c. sanè si rectè rem per-
pendimus, favor matrimonii non in eo consistit, ut protinus pro 17
matrimonio pronuncietur, & inviti, reluctantes, & impares
saepè conjugantur, ubi aliàs legitimus consensus, & contractus
ipsius matrimonii non est clarè, & sufficienter probatus, nam
ex tali violenta conjunctione devastatio potiùs matrimoniorum 18
quod ipsa docet experientia, quàm conjugalis concordia, & di-
lectio consequitur.
II. Limitatio fundatur in clandestinitate matrimoniorum,
quae operatur, ut in dubio contra clandestina matrimonia, & 19
punibili modo contracta, respondendum sit, per *Text.* litera-
lem *in cap.* 1. *de Clandest. despons.* qui ita summatur: *Proclan-*
destino matrimonio non praesumitur, & observant *Bald. in leg.*
1. *n.* 1. *in fin. Cod de Interdict matr. inter Tutor & Pupill. Grat.*
conf. 75. *n.* 43 *inter Conf. matrim divers.* inter quae etiam *Jacob.*
Leoniss. conf 48. *n.* 16. & *conf.* 49. *n* 1. & *seq. n* A *non Galeat. Mal-*
vat. conf. 8. *n.* 1 & *seq Wames conf.* 533. *n.* 4 ibi: *Nulla tamen*
in dubio, & ambiguo debet esse inclinatio, vel Judicis, vel prae-
sumptionis pro matrimonio, quod dicitur clandestinè contra-
ctum; *Honor. Van. Axel. de Sent in Compend. Jur Canon. lib.* 4.
tit. 4. *n.* 2. ibi: *Pro clandestino matrimonio non praesumitur Soc*
cin sen. conf. 55. *n.* 32. *lib.* 2. *Gigas conf* 42. *n.* 52 *Purpurat. conf.*
579. *n* 16. *lib.* 2. *Rebuff conf.* 68. *n.* 32. *Rimin jun. conf.* 362. *n.* c.
Monald. conf 4. *n.* 4 *par.* 2 *Camerar in cit conf matrim.* post illa
Zabarel num. 36. *n.* 43. *ante fin.* & *in Epilogo ante medium vers.*
Neque in hoc casu, *Mascard. de Probat. concl.* 1025. *n.* 10. ubi *n.*
11. quod hujusmodi matrimonia sunt summoperè odiosa *San-*
chez de

chez de Matim lib. 3. disp. 45. n. 1. vers. Et ratio est, Capon. controv. 27. n. 22. & discep foren. 22. n. 21. & seq. Barbos. vot. decisiv. 1. n. 137. Card. de Luc. de matrim. disc. 16. n. 61. de Justis de Dispens. matrim. lib. 1. cap. 4. n. 248. ubi quod in hujusmodi matri-
21 moniis præsumitur mala fides *Wames cons. 534. n. 8.* ubi, quod clandestinè Contrahentes dicuntur ignorantiam affectare. *Havemann. de Jure connub. tom. 2. in Append. ad cons. 74. fol. mihi 966.* ibi: *Favor matrimonii non transiliat ad clandestina &c. quæ odiosa sunt; Tambur. Oper. moral. lib. 8. de Matr. tract. 6. cap. 2. §. 3. num. 15.* ibi: *Licèt matrimonium esset dubium, & in dubio soleat præsumi in favorem validitatis matrimonii*
22 *tamen quia in hoc Parochus fuit invitus, & non præcessere denunciationes, unde matrimonium secundum jura fuit clandestinum illi non est favendum &c. & consequenter non erit validum pronunciandum: Et Card. de Lugo de Just. & jur. tom. 2. disp. 22. num. 23. vers. Addidi autem*, ibi: *Quia licèt causa matrimonii secundùm se favorabilis sit, sed tamen matrimonii clandesti-*
23 *num, quale erat illud, sine denunciationibus præmissis, & Parocho invito præsente, non est favorabile, sed odiosum, nec in eo locum habent, quæ in favorem matrimonii sunt.*

Hujus quoque limitationis non desunt rationes, nec congruentiæ. Non rationes; Quia absque præmissis denuncia-
24 tionibus Contrahentes matrimonia, exponunt se periculis multorum impedimentorum dirimentium, atque fraudolenter, & positivè sacros Canones contemnendo, reddunt se indignos illorum favore, ad *Text.* clarum *in leg. Auxilium*
25 *in fin. ff. de Minor.* & in individualibus terminis egregiè Sacrosanctum Concil. Trident. *sess. 24. de Reform. cap. 5.* ibi: *Siquidem solemnitates requisitas in contrahendo matrimonio*
26 *neglexerit, eisdem subiiciatur pœnis; Non enim dignus est, qui Ecclesiæ benignitatem facilè experiatur, cujus salubria præcepta temerè contempsit; Oliver. de Matrim. nullit. part. 1. fol. 42.* ibi: *Non est dignus favore, atque Divinæ legis bene-*
27 *ficio, qui legem Sacramenti evertit, Coninch. de Sacram. tom. 2. disp. 27. dub. 9. num. 80. fol. mihi 774. & Rot. coram Seraph. decis. 893. num. 9.* mutilatè impressa *apud del Bene de Juram. decis. 14. num. 2.*
28 Neque desunt congruentiæ; Quia cùm materia non possit esse delicatior, magisque lubrica, atque mali duces facilio-
29 rem præbeant errandi viam hominibus, quibus imitari insi-
30 tum est à Pueris, & breve, & efficax reputetur iter per exem-
31 pla, nimia favorabilitas, in his casibus, stabiliendo maximum exemplum, haberet speciem iniqui, ut in individuo ca-
32 sus nostri observant *Adden. ad decis. 431. num. 42. part. 4. tom. 2. recent.* Quam viam non esse in his casibus aperiendam per
33 favorabilem interpretationem, in individuo observat *Boss. de Contract. matrim. cap. 3. num. 4.* ibi: *Nè detur ansa passim violandi sanctionem Tridentini de denunciationibus præmittendis, & aliis observandis in contractu matrimonii*; & egregiè *Rot. decis. 308. n. 20. coram Dunoz. sen.* ibi: *Et via aperiretur fraudibus, clandestinisque matrimoniis, quæ sacri Canones*
34 *tantoperè abhorruerunt, habere siquidem videtur speciem iniqui omne magnum exemplum, quod contra singulos utilitate*
35 *publica rependitur. Nec super his quæ rarissimè accidere &c.* benè *Card. de Luc. de Matrim. disc. 16. num. 22. & seqq.*

III. Limitatur regula favorabilitatis matrimonii, quando concurrunt suspiciones fraudis, deceptionis, improbæ sugge-
36 stionis, & extorsionis, quo casu semper in dubio contra matrimonium respondendum esse observant, *Adden. ad Decium cons. 163. lit. A* ibi: *Non deliberatus, & legitimus Puellæ consensus, sed improba suggestio, & extorsio non valet: Gratian. discept. for. 849. num. 32.* ibi: *Contra authorem fraudis, & doli*
37 *in tali matrimonio adhibitas, &c. Judex debet arbitrari, illud esse omninò invalidum, cùm totum hoc ejus arbitrio committatur, qui, omnibus rectè consideratis, non debet aliud statuere,*
38 *& ita ex prædictis fuit judicatum pro invaliditate matrimonii per Rotam, &c. Marchant in Trib. Sacram. post tom. 3. de Sacr. matrim. cas. 3. in fin. vers. Dixit itaque fol. mihi 34.* ibi: *Nec valet quod aliqui dicunt, in dubiis in favorem matrimonii judican-*
39 *dum. Hic enim in favorem matrimonii verè judicatur, ne præsumant dolis, erroribus, aut ignorantiis illud profanare, maximè cùm in hoc casu nulla fuerit necessitas, angustia, aut causa rationabilis sic matrimonium celebrandi, &c. Hoc sanè non potuit fieri, nisi ignorantia, vel malitia Contrahentium, quibus Eccle-*
40 *sia in re tanti momenti suffragari non debet; Oliver. de matrim. nullit. part. . fo. mihi 46.* ibi: *Concludo, pronunciandum contra dolosum matrimonium, non solùm in foro interiori, sed*
41 *etiam exteriori, vel Ecclesiæ, quæ quidem Divinam Legem interpretatur, seu mentem exequitur, &c.* & meliùs *pag. 43.* ibi: *In foro fori, vel exteriori, ubi proceditur secundùm allegata,*
42 *& probata, si dolus probari potest, Ecclesia non judicabit pro matrimonio, nè scilicet injuriarum occasio nascatur unde jura*
43 *expectantur. Et Barbos. vot. decis. 19. à num. 81. lib. 1.* Et hanc limitationem in casu practico sequuta fuit *Rot. coram Buratt. decis. 634. num. 1. & per totum* & signanter *num. 2. vers. 6. Tanto minùs.*

Præcipuè quando hujusmodi deceptiones, & allucinationes respiciunt incautas Puellas, quibus in dubio favendum esse, quia simpliciùs res tractare solent, faciliùsque à viris de- 44
cipiuntur, per hæc verba uniformi calamo in eorum Tractatibus *de Matrim.* asserunt *Henriquez lib. 11. cap. 11. §. 6. lit. O. Pont. lib. 2. cap. 9. n. 15. Boss. cap. 3. num. 246. Sanchez lib. 1. disp. 18. n. 4. in fin. & Ledesm quæst. 45 art. 3. dub. 1. concl. 4.* ibi: *Et placet nobis quod asserunt aliqui viri docti, videlicet quod in simili dubio declinandum est in favorem Puellæ, &c.*

Quibus jungitur consideratio, quod Causa similis, cum tot circumstantiis nostri casus, ab hac Sac. Congreg. non ostenditur ampliùs decisa, nullusque Doctor ex adverso allegatur, qui tot punctualibus authoritatibus, suprà citatis, contradicat, minores circumstantiæ causam dederunt replicatis recursibus huic Sac. Congreg. testibus Cardinalibus Lancellot- 45
to, & Bellarmino, ut in hujus Epistola, responsiva ad Archiepiscopum Mechliniensem, quam registravit *Pignatel in consult canon. 145. num. 22. tom. 4.* & in qua promissa fuerunt 46
remedia, quæ desiderantur adhuc.

Non igitur videntur augenda eadem mala, & dilatanda eadem periculosa vulnera, inclinando in favorabilitatem illorum matrimoniorum, quæ concludenter non probantur, incontrovertibiliter contracta fuerunt in spretum Sacrosan- 47
cti Concil. Trident. cum concursu improbarum suggestionum, deceptionum, & allucinationum; Hoc enim non esset in dubio pro matrimonio judicare, sed dolis, machinationibus, & deceptionibus Contrahentium illud profanare ad sensum eruditissimi *Marchant. in Trib. Sacr. post tom. 3. cas. 3. fol. 34.* Supplicantes observare, quod non superesset aliquod remedium pro impediendo in dies majora mala, quia non essemus in casu opinionis alicujus privati Doctoris, quæ à Contrahentibus sperni posset, vel ab aliis Doctoribus, & Theologis insubsistens demonstrari, sed ageretur de suprema authoritate hujus Sac. Congreg. cujus resolutiones multum ponderis habere, rationibus, & exemplis latè, & nervosè 48
probat *Fagnan. in cap. Quoniam num. 8. de Constit.* & adversus illas recalcitrare non licet, quod fas est adversus aliorum Do- 49
ctorum interpretationes, ut ad propositum observat doctissimus *Raynaud. in Heroclit Pietat. tom. 16 sect. 1. punct. 14. de Matrim Sacram. num. 12. fol. mihi 178.* Imò quod faciant Jus 50
quoad omnes, habeantque vim legis, observavimus in nostris *Instit. crim. lib. 1. tit. 0. §. 4. num. 149.*

§. VII.

De Clandestinitate Matrimoniorum.

DUas assignant Theologi, & Canonistæ clandestinitatis species, Primam quando matrimonium contrahitur Parocho absente, secunda verò, quando illo præsente, sed culpabiliter non præmissis denunciationibus in Ecclesia, quæ clandestinitatis species in eo differunt, quod solùm pri- 1
ma causat nullitatem matrimonii, in eo autem conveniunt, quod utraque dicitur odiosa, & restringenda quoad fieri potest, cæteris autem solemnitatibus omissis, non clandesti- 2
num, sed minùs solemne appellatur matrimonium, ut, præter authoritates mox adductas, utramque speciem distinguentes benè observant *Gonzal. in cap. 1. sub num. 11. de Despons. impub. & in cap. Cùm inhibitio num. 6. de Clandest. despons.* ubi, quòd conciliari possunt Authores, confundentes has clandestinitatis species, asserendo, illas differre quoad substantiam denominationis, non verò quoad incursum pœnarum: *Salsed. in Practic. crimin. canon. cap. 73. de Clandestin. nupt. fol. 280 sub lit. A Veg in Summ. cap. 25. de Matrim. cas. 36. in princip. & cas. 40. in fin. Cocq. in princip. Theolog. moral. & speculat. cap. 13. de Matrim. sect. 9. in princip. Perez ab Unanoa de Matrim. disp. 39. sect. 1. num. 3.* ubi, quòd in secundo modo contrahendi Matrimonia deest huic solemnitas magni momenti, ad perfectam ejus publicitatem ab Ecclesia petita, tametsi non substantialis, neque contractui essentialis: *Guttier. de Matrim. cap. 55. num. 1.* ubi, quòd istis duobus modis appellatur clandestinum, aliis autem solemnitatibus omissis, minùs solemne appellatur matrimonium *Pont. eod. Tract. lib. 5. cap. 1. num. 1. & cap. 2. n. 4. Jacob. Leoniss. inter Cons. matrim. divers. cons. 49. num. 5. Thesaur de Pœn. Eccl. part. 2. verb. Matrimonium cap. 6 sub num. 2 vers. Filii nati, Coninch. de Sacram. tom. 2. disp. 2. n. 2. Sanchez de matrim. lib. 3. disp. 43. n. 6. vers. Sed quidquid Ant. à Spirit. Sanct. in Direct. Confess. tom. 1 tract. 11. disp. 4. sect. 1. n. 20. fol. 433. Gratian discept. 83. n. 16. & seq. Passerin de Elect. cap. 13. n. 50. vers. Ideò matrimonium Vulp. in Prax. for. Eccles. cap. 15. n. 7.* ibi: *Valeret quidem matrimonium,*

sed

sed diceretur clandestinum quoad alios effectus : *& Rossign. in*
*Prax.Theolog.legal de Matr.prænot.32.in princ.& n.6.*ibi:*Con-*
tra hunc textum multæ insurgunt rationes dubitandi, &c. Pri-
ma est, an intelligatur tantùm de conjugio, quando celebratum est
clandestinè sine Parocho, & Testibus, an verò etiam quando cele-
bratum est coram Parocho, & Testibus, sed sine denunciationibus
à Iure requisitis. Sentio absolutè intelligendum esse etiam quan-
do præcisè omittantur denunciationes:*Castrop.Oper.moral.to.6.*
tit.Desponsal.pun.13.§.3.n.3. ibi: *Matrimonium verò præsente*
Parocho & Testibus celebratum, omissis culpabiliter denunciatio-
nibus, quia ex communi sententia clandestinum est, pęnas omnes
3 *contrahit, quę Matrimonio clandestino Jure antiquo impositæ*
erant:*& §.ult.n.1.Salarin.resp.12.n.24.fol.mihi 43. Leand. de*
*Matr.disp.17.q.91.*ubi citat alios, *& Tambur.Oper.moral.lib.8.*
de Matr.tr.6.c.3 §.2 n.14. ibi: *Matrimonium, celebratum coram*
Parocho, & Testibus, sed omissis culpabiliter denunciationibus
aliqui, &c. sustinent, non subjici pœnis matrimonii clandestini,
sed jam communis est doctrina, &c. subjici; Quia, &c. in Iure ma-
trimonium sine denunciationibus clandestinum esse dicitur, id
quod Tridentinum nunquam correxit:*& Quintanadven.de Sa-*
*cram.tit.de Sacram.pęnit.tr.3 singul.5.n.5.*ibi:*Licèt enim, &c.*
asserant pęnas, in Iure impositas pro matrimonio clandestino, nō
inueniri, quando illicitè omissę sunt denunciationes, &c. & verior
sententia docet, propriè esse clandestinum, pęnisque clandestini
subjici:latè *Monacell.in Formular.to.2.tit.16.formul.2.à n.27.*;
Quodque matrimonia clandestina dicantur, & sint *contro la*
4 *giustizia, contro la carità, e contro l'onestà, condānati dalla Chie-*
sa orientale, & occidentale per hęc verba observat *Card. Pal*
lav.in Histor.Concil.Trident.lib.22.c.8.n.20.in fine.
Quando proindè in antiquis Authoribus, & in Jure Cano-
5 nico legitur mentio clandestinitatis, hæc non de prima spe-
cie, derivante à Conc. Trident. intelligenda est, sed de se-
cunda, multò antiquiorem originem habente, & signanter
6 à magno illo Conc. Lateranensi, circa initium decimi tertii
sæculi sub Innocentio III. celebrato, cum interventu 70.
Archiepiscoporum, & 412. Episcoporum, cujus decretum
7 circa hanc clandestinitatem reperitur registratum in *c.final.de*
Clandest.desponf., & observat *Trullench. in Prax. Sacram.*
lib.7.c.6.dub.8.n.1.
Circa conclusionem, quod Episcopus non possit sub pæna
8 excommunicationis impedire matrimonii celebrationem in-
ter illos, inter quos nullum adest cannonicum impedimentum,
quam comprobavit *S. C. C. in Bojanen. Matrimonii 6. Julii*
*1680.lib.31. Decr.fol.152.*confirmata *die 24. Augusti ejusd. an-*
ni d.lib.31.fol.206 cum rescripto, *Non constare de nullitate*;
Censuras non substineri; *& Episcopum monendum acriter per*
9 *Eminentiss.Præfectum*, curiosus evenit casus in una *Caser-*
tana anno 1717. qnando requisitus fui ad scriben.ab uno ex
Causæ Patronis, quem consultò nominare nolo, super simi-
li articulo, In congressu desuper, penes me habito cum eo-
dem Causæ Patrono, & alio juniore Advocato, ego inge-
nuè dixi, quòd casus erat punctualissimè decisus per S. C. C.
10 in una *Bergomen.*citata postea *in To.2.par.1.discept.14.n.25,*
& in Cusentina Matrimonii 18.Novembris 1684.ad secundum
*dub lib.34.Decret.fol.393.*Deindè verò nihil ampliùs mihi di-
ctum fuit: Cæterùm quando expectabam scribere in Causa,
observavi in Folio Congregationis Conc. habitæ die 11. Se-
ptembris 1717.quod illa fuerat jam proposita sub duplici du-
11 bio. *Primo*: *An censuras incurrerint Joseph Sponsus, Francis-*
cus Pater, & Canonicus Rocchus Patruus, & quatenùs affir-
mativè: *An Rocchus ob Missæ celebrationem incurrerit irre-*
gularitatem. Quorum primum fuit resolutum cum rescripto:
Negativè: *& Episcopus procedat ad alias pęnas prout de Jure*,
de quibus *in To.2.par.1.disc.14.n.26.* Secundum verò *Negati-*
vè; Cùmque gratia curiositatis percurrere voluerim Scriptu-
12 ras, in d.Cong.exhibitas, observavi, cautum Defensorem
unicè citasse d. punctualem resolutionem, cum qua Causæ vi-
ctoriam reportavit. Verùm tamen est, quod isti casus, non
sunt rari, & ego possem multos hìc recensere: An autem id
13 laudem mereatur, tacitus Lector judicet, ut in simili scri-
ptum reliquit *D.Hieron.lib.2.epist.4.ad Domn.apologet.*

§. VII.

De Denunciationibus.

IMò quanti hujusmodi denunciationum defectus, etiam ex-
tra Italiam, ęstimetur, ad ostendendam odiositatem
clandestinè Contrahentium, ubique ferè Locorum, novis
1 superadditis pœnis ab illis, quæ statutæ fuerunt in Concilio
Tridentino, recognosci facilè potest ex iis, quæ scribit *Me-*
Ursayæ Discept. Tom. III.

*dran.de Consens.connub.c.10.n.2.*ubi refert Pragmaticam san-
ctionem maximi Regis Philippi II. Hispaniarum Salomonis,
editam contemporaneè ad terminationem Concilii anno sci-
licet 1563. *Qua clandestinè Contrahentibus exhęredationis pę-* 2
na indicta est, amissionisque omnium bonorum, & exilii non
tantùm Contrahentibus, sed etiam omnibus hujusmodi matri-
monio clandestino interessentibus. Quam exhæredationis pę-
nam imponi posse clandestinè Contrahentibus matrimonia,
de vera, & recepta opinione testantes, observant *Oliva de*
For.Eccles.par.1.q.29 n.44.& Sanch.de Matr.lib.3.disput.47.
per totam, & signanter *n.12.*
Et de Patria nostri Parochi videri possunt, *Bell.conf. 224.*
Tondut.q.benefic.to.2.c.165 sub n.1.& Natal ab Alex.in Theo- 3
log.dom.& mor to.2 de Sacram.matr.propos.3.fol. mihi 483. &
502.Du Hamel.in Theolog.specul.& pract.to.7.tr.de Matr lib.1.
disp.3.c.3.n.3 & Carolus Feuret.de Abusu lib.2. c. 2.n. 15. ibi:
Par tuos les Concile de France cette solennitè a estè fort soigneu-
sement recommandèe, mesmes il y a eu peine d' excommunica-
tion, non seulement contre les Curez, qui administreroient,
&c. à ceux des quels les mariages n' auroient estè proclamez, 4
&c. mais aussi contre ceux, qui auroient negligè en ce point les
commandemens dell'Eglise.
Eidemque Galliæ gratias referendas esse pro maximo De-
creto, quod in Trid. Conc. promulgatum fuit contra clan-
destina matrimonia, testantur Acta ejusdem, in Arce S. An- 5
geli existentia *tom.ult.pag 7.*& observat *Card. Pallav in hist.*
*d.Conc.lib.22.c.8.n.16.*ubi, quod Oratores Regis Galliæ pri-
mo loco tale decretum à Concilio magno apparatu petierunt,
& Reding.in Conc.Trid.to.4.tr.11.sect.1 n.17.fol.231.vers. Hoc
postulatum Gallorum. quod certè solemne fuit, & in Acta re-
latum &c. & du Hamel.in Theolog.specul.& practic.lib 7.dissert.
3.de Matr cap.2.num.11.; Quidquid aut dicat *Doujat. in Spe-*
cim.Jur.Gallic: *in præfat.fol.5.* ibi: *Ab Ecclesia quoque Gal-*
licana fluxisse consuetudinem publicè in Ecclesiis matrimonium
Contrahere volentium nomina significari, nemo dubitat lon-
gè antiquiorem esse denunciationum usum in Catholica Ec- 6
clesia, cùm de illo mentio habeatur apud *Tertull. in lib.2. ad*
Uxor. circa fin cap.9. cum illis verbis: *Unde sufficiam ad enar-*
randam felicitatem ejus Conjugii, quod Ecclesia conciliat, &
confirmat oblatio: *& in lib. de Monogam cap.11.* ibi: *Id matri-*
monium postulas quod eis, à quibus id postul as non licet habe-
re ab Episcopo Monogamo, & ibi: *Petere maritum ab Episco-*
po: *& lib.11.de Pudicit. cap. 4.* ibi: *Penès Nos occultæ quo-* 7
que conjunctiones, idest non priùs apud Ecclesiam professæ,
juxta mechiam, & fornicationem judicari periclitantur: Apud
*D.Ignat.in epist.11.*ibi:*Decet verò, ut, & ducentes uxores, & nu*
bentes cum Episcopi arbitrio conjungantur: Apud *D. Gregor.*
Nazianz. epist. 57. in qua scribens ad Anysium se excusans,
non posse ad nuptias ejus filiæ, ad quas fuerat invitatus ve-
nire, ita ait: *Animo, & voluntate adsum, simulque festum cele-*
bro, juvenilesque dextras inter se jungo, & utrasque Dei manui:
Apud *Evarist.1.in Epist.ad Episcopos Africanos*, apud *D. Am-*
*bros.epist.23.ad Vigil.*ut observant *Albaspin. de Veter. Eccles.*
ritib.lib.1.observ.24.per tot. Estius in 4 Sent dist.26.§.10.lit.C.
fol.mihi 66.& §.11.in fine, Carol.Feuret.de Abus. lib.2.cap.2.
n.36.fol.mihi 49. Ferdin.Roxas in addit. ad Hermenegild. Ro-
xas de Incompatib.Regn.par.8.cap.2.n.38.& seqq fol.mihi 355.
Sirmond.Oper.var.to.5.in Comment. Epistol. Theodori Studitę
fol.270.lit.D.& Marchant.in Trib.Sacr.to.3.tit. 7. quæst. 1.in
*princ.fol.mihi 373.*ubi refert plura antiqua Concilia, in qui-
bus mentio habetur hujusmodi denunciationum.
Quas Cardinalis Baronius autumat fundatas esse in Apo-
stolicis traditionibus, & ab ipsismet Apostolis orig nem du- 8
xisse, ut observat *in To.1. Annal.anno Christi 57 fol.mihi 440.*
ibi:*Cæterùm quoad illum spectat, primùm quidem, non aliundè,*
quàm ab Apostolica traditione fluxisse, ut non sinè Sacerdotis
pręsentia Matrimonium contrahatur, hoc est enim, quod idem A-
postolus inferiùs dicit:*Cui vult nubat, tantùm in Domino. In Do-*
mino enim nubere nihil aliud est, quàm secundùm Leges, & Ri-
tus Ecclesiæ, & ab ipsis Apostolis traditos contrahere Matrimo-
nium:Et explicando deindè verba supradicti Tertulliani sub-
dit ibi: *Ecclesia quippè Fidelium conciliat Matrimonium, dùm*
per Sacerdotem Contrahentium mutuo elicito p[illegible] consensu
junguntur:*& Card.Baroniū* sequitur *Ferdin. Roxas ubi supra*
*n.38.*ibi: *Ab initio nascentis Ecclesię Ritus ab Apostolis instituti.*
Cùm Latina Ecclesia concordat, etiam c[illegible] R[illegible]
Ecclesia Græca, ut eruditè observat *du Hamel. in Theolog.* 9
*specul.& practic.to.7.tract.de Matr.c.6.nu.4.fol.673.*ibi: *Huc ad-*
de Grecæ Ecclesiæ consensum, Timotheus Patriarcha Alexan-
drinus, qui Concilio secundo interfuit, sic habet in suis Responsis
Canonicis: *Si quis Clericus ad conciliandas nuptias, & oblatio-*
nem pro nuptiis celebrandam evocetur, ne id faciat, si matri-

 monium

monium illegitimum est; & Sirmond. Oper. var. to. 5. in Comm.
10 *Epist. Theodori Studitæ lit. D. fol.* 270. referens in Græco idio-
mate formulam hujusmodi antiquissimi Ritus.
Nec defuerunt, qui denunciationes cum benedictionibus
nuptialibus confundentes, illarum umbram etiam Roma-
norum tempore fuisse observarunt, fundando eorum credu-
litatem in illis verbis *Taciti lib.* 12. *Annal.: Pactum inter Clau-
dium, & Agripinam Matrimonium jam fama, & amore illici-*
11 *to firmabatur, nedùm tamèn celebrari nuptiarum solemnia au-
diebant*: ut videre est apud adductos per *Carolum Feuret de
Abus. lib. 2. c. 2. n.* 34 *fol.* 48 ubi, quod Romani nuptiarum so-
12 lemnia appellabant hunc usum, refertque *n.* 35. ad id proban-
dum verba illa *Valerii Flacci in Argon.*
Indè ubi sacrificas cum Conjuge venit ad Aras. Et apud
Plutarchum in Prolog. lib. de Præcept. nupt. ubi, quòd Cereris
Sacerdos solemni vinculo Contrahentes conjungere solitus
erat, & de conjugalibus Diis meminit etiam *Tacit. de Morib.*
13 *German. & Quintilianus declamat.* 347. ibi: *Vos profectò Dii
conjugales*. Ceterum quod nuptiales benedictiones originem
habeant ab Evaristo Papa legitur in lectione ejus officii diei
14 26. Octobris ibi: *Idem constituit ex traditione Apostolica, ut
Matrimonium publicè celebretur, & Sacerdotis benedictio ad-
hibeatur.*

§. IX.

De Testibus pro Matrimonio deponentibus.

Testes matrimoniales, à Sac. Conc. Trid. ex necessitate
adhibendi, non debent divinari, seù argumentari,
1 unum ex alio inferentes, sed probè videre, rectèque audire
id, de quo testantur, aliàs non attenduntur, juxtà receptam
opinionem, de qua *Barbos. in c. Tuæ fraternitati n. 2. in fin. de
Sponsal. Ventrigl. in Prax. par. 2. tit. de Testib. in caus. matr. an-
not. 3. §. 2. num. 2. Ciarlin. contr.* 131. *n* 29. *Bonac. Oper. moral. to.
1. de Natur. & propriet. matr. q. 2. punct.* 8. *nu.* 41. *fol mihi* 306.
Pignatel. consult. canon. 79. *n.* 19. *vers. Dummodò tamen to.* 5. &
Adden. ad decis 431. *n.* 25. & *seqq. par.* 4. *to.* 2. *rec.*
Rationem assignat *Gargiar. consf.* 19 *n.* 4. ibi: *Quia Conci-*
2 *lium requirit præsentiam Testium, ut audiant, nec sufficit per
signa credere, Contrahentes præstitisse consensum per verba,
&c. nec conjecturæ hodiè post Concilium prosunt*: & *Biss. in Je-
rarg. seù de Sacr. Rit. verb. Parochus*, §. 74. *in fine*, & *Gobat.
in Theol. experim. tr.* 9. *n.* 491. antè fin.
Præterea: Malè testantur testes, qui dicunt, vidisse con-
3 traxisse hos, vel illos matrimonium, &c *Haveman. de Jur.
connub. lib.* 1. *tit.* 6. *posit.* 4. *n.* 2. *Nec sufficit eos audire verba, aut
videre externa signa, nisi determinatè intelligant quid iis si-*
4 *gnificetur, quia non debent testari, talia verba prolata esse,
sed matrimonium esse contractum, saltèm quoad apparentiam
externam. Coninch. de Sacram. to.* 2. *disp.* 27. *dub.* 4. *num.* 44. *fol.
mihi* 768.
In nulla autèm consideratione ad probandum matrimo-
5 nium habentur testes, inverisimilia deponentes, ut in indi-
viduo casus nostri observant inter *Cons. matr. div. Jacob. Leo-
niss conf.* 49. *n.* 57. *Alex. à Scala conf.* 56. *n.* 10. *Jo: Maria Brunell.
conf.* 70. *n.* 31. *Sigismund. Brunell. conf.* 74. *num.* 7. *Nicol. Anton.
Gravat. conf.* 82 *n.* 47. & *Paulus Merend conf.* 86. *n.* 25. & *inter
Consil. matr. divers. I. C. German Theodoric. Reisach. conf.* 7. *n.* 50
ubi, quòd testi non verisimilia deponenti, nedùm non cre-
6 ditur in eo, quod dicit inverisimile, sed nec etiam in aliis
ratione individuitatis juramenti, & *Rot. in Rom Matr.* 24. *Fe-
bruarii* 1668. §. *Sub hoc cor Card. Carpin.* ibi: *Cùm novum non
sit, Judicem posse fidem Testibus, licèt plenè deponentibus, non*
7 *adhibere, quando, ut hìc, vel nimis animosè, & inverisi-
milia deponunt.*
Varii, & de falso suspecti, generaliter *de Rosis par.* 2. *ob-*
8 *serv* 74. *n* 36. *Bordon. in Manual. Sancti Officii sect.* 66. *nu.* 3. &
Dondæus consult 86. *n.* 17. & in terminis *Camer in Cons. matr.*
impresso *post Cons. Zabarell. num.* 3. ubi *num.* 30. quod testis fal-
9 sus in uno, talis præsumitur in omnibus, & *num.* 32. ubi,
quòd in his terminis suspicio falsitatis habetur pro falsitate,
& *num.* 34. *in fin.* ubi refert illud *Susannæ. Io. Maria Brunell. in-*
10 *ter Cons matr. divers conf.* 70. *n* 23 & 24. ubi, quòd testi vario,
& falso in uno, nullo modo creditur, inter quæ etiam *An-
ton Rub. Alex conf.* 72. *n.* 13. & 14. & *Sigism. Brunell conf* 74. *n.*
2. & 3 ubi, quòd suspicio falsitatis in his casibus habetur pro
falsitate, & testi vario non creditur.
Sibi ipsis contrarii, seù contraria deponentes, ut genera-
liter observant adducti per *Card. de Albit. de Inconst. in Jud.*
11 *q.* 34. *n.* 22. & *seqq* & *Rot dec* 753 *n* 14. *par.* 18. *rec.* & in terminis
filiationis *Rota dec.* 100 *n* 4 *par.* 19. & *in Romana Filiationis*
1. *Aprilis* 1680. §. *Præterea cor. Albergato*. Et in præcisis ter-
minis testis, deponentis pro matrimonio *Alex conf.* 143. *num.*
2. ubi refert exemplum *Susannæ*, & *conf.* 253. *n.* 3. *in fin.* & *n.* 6.
lib. 1. *Cephal. conf.* 540 *n.* 59. *Gig. conf.* 46. *n.* 19. *Jo: Maria Bru-
nell. inter Cons. matr. divers. conf.* 70. *num.* 27. & *Rot. in cit. Rom.
Matr.* 24. *Febr.* 1668. §. *Duo verò, cor. Card. Carpin.* Et quod
Testium contradictio incertam reddat probationem, in eo-
rum dictis fundatam, observat *Rota in Cavallicen. Pecunia-
ria* 15. *Junii* 1696. §. *Contra coram Olmo*.
Nec locus est concordiæ testium, quando isti sunt solùm
duo, ut in individualibus terminis egregiè observat *Io: Andr.* 12
in addit. ad Specul. in tit. de Testib. §. *Iam de interrogatoriis, n.
16. lit. A.* ibi: *Absit enim, quòd uno teste deponente de Matrimo-
nio contracto, &c. certo loco, vel hora, si alius deponat idem de
alio loco, vel hora, quod sint probata matrimonia, &c. licèt
fatear, quod non sit contrarietas, est tamen ibi singularitas, &c.
non obstat, &c. quia ibi plures erant concordantes in tempore
uno, & alii plures in alio*, quem, aliis adductis, refert, & sequitur
Alex conf. 143 *n.* 3. *lib.* 2. ibi: *Licèt dicatur, quod testes debent re-
duci ad concordiam, &c. ut probent, tamen illud est verum, quan-
do reperiuntur plures contestes, saltèm duo, &c. sed ubi duo tan-
tùm sunt testes, non contestes, non reducuntur ad concordiam, ut
probent*: Rationem assignat *Camerar. in cit. cons. matr.* impres- 13
so *post Cons. Zabar. n.* 43. in medio, asserens, quod si admit-
teretur conciliatio, possent ad summum testes salvari à per-
jurio, sed nullo modo probarent, quia quilibet in suo dicto
remaneret singularis.
Deponentes per verba, credulitatem denotantia, etiam
si asserant firmissimè credere quod deponunt, ut generaliter 14
probat *Bordon. in Man sanct. Offic. sect.* 66. *n.* 25. ubi, quòd Te-
stis, deponens per verbum *Credo* nec etiam meretur nomen
Testis, etiamsi addat benè, pro certo, firmiter, & firma-
vit *Rot. in dec.* 176. *n.* 13. *cor. Peuting.* & *dec.* 372. *n.* 8. *cor. Dunoz.
jun* & *dec.* 338. *n.* 22. *par.* 9. & *dec.* 267. *n.* 11. *par.* 16. & *in Roma-
na Filiationis* 1. *Aprilis* 1680. §. *Præterea Testes cor. Alberg.*
Et in terminis Testium matrimonialium observant inter
Cons. matr. divers. Ang. de Gamb. Aret. conf. 13. *n.* 93. *Iacob. Leo-
niss. conf.* 49. *n.* 103. *Alex. à Scala conf.* 57. *n.* 6. & *Anton. Galeat.
Malvat. conf.* 83. *n.* 11. & inter *Cons. matr divers. I. C. Germ. Cor-
rad Weim. conf.* 6. *n.* 14. & *Theodor. Reisach conf.* 7. *n.* 46. & *Alex.
conf.* 156. *n.* 11. *lib.* 5. & *Havemann. de Jure connubb. to.* 2. *in ap-
pendic. ad conf.* 58. *fol. mihi* 962
Et testis convictus in uno de perjurio, quia ratione indivi-
duitatis juramenti, in omnibus rejiciendus est, ut in termi- 15
nis probat *Monald. conf.* 5 *n.* 105. *tom.* 2.; Et generaliter obser-
vant *Innoc. in c. Fraternitati de Hæretic. Cassan. conf.* 44. *n.* 28.
& *Grazzin. ad Defens. reor defens.* 28. *c.* 13. *n.* 17. ubi, quòd in
his materiis, qui in uno delinquit, factus est omnium reus, 16
juxta dictum *Beati Jacobi Apostoli*, quem refert etiam *Bordon.
in Manual sancti Officii sect.* 66. *n.* 5. & *Rota Avenion. dec.* 33. *n.*
1. & 2. ub refert illud Virgilii: *Crimine ab uno Disce omnes.*

§. X.

De Testibus deponentibus contra Matrimonium.

Quamvìs autem quando agitur contra Matrimonium
necessarium sit, quod hujusmodi testes sint omni exce- 1
ptione majores, nec admittantur minores, vel aliquem si-
milem defectum patientes.
Limitatur tamen conclusio, quando impedimentum consi-
stit in consensu, ad cujus defectum probandum admitti quos- 2
libet testes in individuo casus nostri egregiè observant *Mo-
nald. conf.* 5. *n.* 96. *tom* 2 *Guttier. de Matr. c.* 44. *nu.* 54. *Barbos. vot.
dec.* 1 *n* 82. ibi: *Objectio autem ob testium inhabilitatem admit-
tenda non est, quod essent omni exceptione majores, quamvis
non requiratur ubi in causa matrimoniali nullitas intentatur
ex defectu consensus, &c. Sed admittuntur qui aliàs non admit-
terentur*, & *vot dec.* 17. *n* 116. ibi: *Et quamvis non defuerint, qui
in causa matrimoniali requirant, ut testes sint personæ legales,
& omni exceptione majores, precipuè cùm deponunt contra ma-
trimonium, &c. nihilominùs tamen ubi nullitas procedit ex de-
fectu consensus, sufficiunt quicumque testes, etiamsi non sint per-
sonæ legales, &c. admittunturquè qui aliàs non admitterentur.
Et de Just de Dispens. matr. lib.* 2 *c.* 10 *n.* 62. ubi postquàm *n.* 54.
& *seq.* agendo de dissolutione matrimonii consumati, & ci-
tando omnes authoritates in contrarium allegari solitas, fir-
maverat requiri ad hunc effectum, quod testes sint omni exce-
ptione majores, conclusionem limitat; ibi: *Excipe, nisi impedi-
mentum, de quo ageretur, esset defectus consensus in Conjugibus
vel altero illorum, quia tunc omnes testes admittuntur.*

Limi-

Limitatur secundò, quando Testes minores jam effecti
3 majores, deponunt de illis rebus, quæ cadere possunt sub sensu Minorum, ut exemplificant Doctores in Testibus minoribus, deponentibus de numeratione monetæ facta per aliquem, & de eo, quòd eadem moneta erat falsa, quod scilicet benè probent numerationem, quæ cadebat sub eorum sensu, non verò de falsitate, quæ sub illo non cadebat, juxtà receptam theoricam *Felin. in cap. Cùm nobis de Præscript.* ibi: *Quod, &c. intellige, si materia est talis, quæ non cadit in sensum illius ætatis, secùs si materia est, quæ potuit facilè cadere in sensum etiam infantis, quia potest de ea testificari factus major. Alex. conf. 88. n. 20. & seq. lib. 5. Farin. de Testib. q. 58. n. 61. & seqq. Mascard. de Probat. concl. 1246. n. 4. & 11.* ubi testatur de opinione communi, adductis concordantibus. *Narbon. de Ætate ann. 14. q. 44. n. 11.* ubi, quod plenam fidem faciunt, quando facti jam puberes, testificantur de iis, quæ in ætate proxima pubertati viderunt, quando scilicèt habent decimum annum cum dimidio, & *n. 14.* ubi de puero octo an-
4 norum, testificante de eo, quod consistebat in facto, quod percipi poterat ab ipsismet infantibus. *Card. de Luc. de Testam. disc. 26. num 4. & Rot. dec. 220 num. 8. par. 2. diverf.* ubi de puero decem annorum, & *dec. 75. n. 9. par 10. rec.* ubi, quòd
5 proximus pubertati dicitur impubes annorum decem, & *dec. 293. num. 9. par. 13.* ubi, quod minores optimè probant, deponendo de illis, quæ viderunt in ætate pubertati proxima,
6 & *dec. 78 num. 9. cor. Ubag.*

Accedente congrua ratione, adducta per *Senec. lib. 7. con-*
7 *trov. cap. 5. antè fin.* ibi: *Nihil puero est Teste certiùs, &c. nam & ad eos pervenit annos, ut intelligat, et nondùm ad eos, quibus fingat.*

Certiùs, quando dictum horum testium non adducitur principaliter ad probandum, vel negandum matrimonium,
8 sed solùm ad adimendam fidem testibus, illud affirmantibus, unà cum quampluribus aliis adminiculis, & probationum generibus, ut observant *Bald. conf. 10. num. 4. lib. 5. Rom. conf. 486. in fine, & Rot. coram Coccin. decis. 2027. num. 27. & coram Celf. decis. 352. num. 8. & in rec. dec. 186. num. 22. & seqq. par. 19.*

Quamvis autem ad coarctandam negativam deponere
9 Testes debeant per verba, quod alitèr esse non possit, quin ipsi scirent; Nihilominùs, quando agitur de Testibus plenè informatis, hoc non est necessarium, sed eadem negativa dicitur coarctata ex sola negativa, cui virtualiter inesse dicitur coarctatio, ut observat *Gratian. discept. 525. n. 35. & seq. Adden. ad Ludovis. dec. 325. n 27.* ibi: *Et hoc casu, quando Testis est verisimilitèr informatus super negativa, non est necesse, quod*
10 *removeat sensum ab actu, dicendo, quod aliter esse non possit, quin ipse scivisset; Sed sufficit, quod simpliciter deponat de negativa: Adden. ad Burat. dec. 41. n. 10.* ibi: *Hoc tamen non procedit quando Testes deponunt super eo, quod verisimile est, eis esse notum, tunc enim non est necesse, quod removeant actum à sensu, sed sufficit, quod simplicitèr deponat de negativa. Rot. apud Marches. de Commis. p. 1. fol. 629. §. Quia est advertendum,* ibi: *Quia fuit responsum, quod ex quo prędicti Testes profitentur scire omnia onera, &c. meritò ipsam negativam virtualiter concludere videntur, &c. Maximè cùm unus verisimiliter de ipsa veritate in-*
11 *formatus, &c. & cor. Burat. dec. 705. n. 3.* ibi: *Quorum pręcipuè sextus optimè coarctat negativam, prout etiam cæteri, quamvis directè super illa non deponant, sed virtualiter, cùm fuerint administratores: & cor. Merlin. dec 98. n. 1. in fin. & 2.* ibi: *Et quamvis hęc negativa expressè non fuerit coarctata per dictos Testes, attamen virtualiter censetur coarctata, cùm ipsi Testes fuerint OEconomi, & Administratores, & cor. Bich. dec. 522. n. 15. & 16.*
12 ibi: *Quorum quintus, &c. deponit, &c. quod vidit Evangelium in his festivitatibus cani à Canonico, nec unquam vidit, quod alius non Canonicus cecinerit, id quod in Teste verisimiliter informato, &c. includit negativam coarctatam, licèt non subdat, aliter fieri non potuisse, quin sciverit; & cor. Cerr. dec. 508. n. 1.* ibi: *Qui proinde videntur coarctare negativam, etiam si non exprimant, alitèr esse non posse, quin ipsi scirent, cùm adhunc effectum ęquipollens sit, quod dicant, se esse benè informatos &c. Rot. in Camerinen. Cappellæ 9 Iunii 1690. §. Minusque cor. Manuel.* ibi: *Prætèr quàm cùm simus in Testibus, qui ob frequentes, & continuas accessiones ad dictam Ecclesiam, dignoscuntur informatissi-*
13 *mi, etiam absque formali coarctatione negativæ per remotionem actus à sensu, virtualiter illam probare dicuntur; & in Romana Restitutionis in integrum 23. Jun. 1698. §. Non obstare cor. Card. Caprar.*

§. XI.

De Parochi præsentia in Matrimonio.

SEdulò, & matura consideratione libratis in Sacrosancta Tridentina Synodo, inconvenientibus, ex clandestinis Matrimoniis derivantibus, de quibus *Du Hamel. in Theol. specul. & practic. to. 7. in tr. de Matr. lib. 1. dissert. 3. c. 3. n. 4. fol. 650.* concordi sententia, omniumq; votis, post 14. Congregationes particulares, resolutum tandem fuit, tanto malo efficax aliquod remedium applicandum esse. In horum au- 1 2
tem remediorum discussione, in diversas abeuntibus Patribus sententias, in eum tandem (non sine aliquorum dissensu) maximum deventum fuit decretum, quod legitur in *sess. 24. de Reform. cap. 1.* ubi sub pœna nullitatis, nomine Ecclesiæ assistere deberet omnibus matrimoniis in futurum celebrandis, aliqua qualificata Persona, à qua in casuum contingentia posset eadem Ecclesia rationem exigere contractus matrimonialis, & inter omnes Ecclesiasticos ministros, 3
publico Notario tandem à majori parte secluso, non fuit aptior repertus Parocho, ut legitur in actis per *Cardinal Pallavic.* adductis *in lib. 22. ferè per tot.* & signanter *in cap. 4. num. 1.* ubi, quòd in tot Trident. Concilio non adest de- 4
cretum isto majus, & *num. 3. & seqq.* refert plures variationes, & mutationes hujusmodi decreti, quas refert etiam *Redingus in Conc. Trid. tom. 4. tract. 11. sect. 1. fol. 283. num 4. & seq. vers. Decretum sæpiùs ad limam revocatum &c.* Et quod Card. ad Lotharingia omnium primus exquisivit in Concilio, ut unus ex tribus Testibus esset Sacerdotali dignitate præditus, observat idem *Card. Pallav. eodem lib. 22. cap. 4. num. 8. in fine.*

Non defuerunt, de more, inter Theologos disputationes circa figuram Parochi in celebratione Marimoniorum, aliquibus existimantibus, ipsum figuram facere principalis ministri; Aliis verò personæ ecclesiasticæ, authoritatem 5
quandam Matrimoniis contrahendis præstantis; Sed verior, communior, & receptior opinio est, quod figuram faciat Testis Ecclesiæ, magnæ authoritatis, authorizabilis, & authoritativi, ut, aliis adductis, videre est *in To. 1. par. 2. discept. 2. n. 42.* Quibus add. *Segur. in Director. Judic. Eccles. par. 2. c. 15. n. 55. & 57.*

Ex tanta fide, quam habuit Sacrosanctum Concilium integritati Parochorum, derivavit alia communis conclusio 6
inter Doctores, & Tribunalia, eidem plenam fidem adhibendam esse, etiamsi in suo dicto singularis sit, quia testatur de re, ad suum officium spectante, ut videre est apud citatos in *To. 1. p. 1. discept. 1. n. 5.* quibus addo *Rot. in Rom. Matr. 29 Maji 1641. §. Datum enim cor. Pirovano, & 24. Febr. 1668. §. Et licèt cor. numquam satis laudato cl. m. Card. Carp.*

Quia verò pręsentia distinguitur in pręsentiam localem, humanam, sive moralem, & politicam, Pręsentia localis dicitur, secundùm quam homo dicitur in loco pręsens, sivè dormiat, sivè 7
vigilet, sivè aliud agat. Pręsentia humana, sivè moralis dicitur, quando homo est in loco videns, & advertens quę in loco fiant: & pręsentia politica est, quando quis est in loco ad usum aliquem politicę sivè eccelsiasticę, sivè civilis exercendi, ut in his verbis observat *Marchant. in Trib. Sacr. to. 3. tr. 1. de Matrim. lib. 7. q. 5. in princ. fol. mihi 376.*

Ideò dubitatum pariter fuit, quæ nam ex prædictis præsentiis esset necessaria, & communiter firmant Teologi, & Canonistæ, requiri præsentiam moralem, humanam, & po- 8
liticam, ut nimirum advertat Parochus, & probè intelligat id, quod agitur, ut videre est apud citatos in *To. 1. par. 2. disp. 2. num. 33.*

Fundatur hæc opinio in literali *Textu in l. Coram Titio, ff. de Verb. signif.* ibi: *Coram Titio aliquid facere jussus, non vide-* 9
tur pręsente eo fecisse, nisi is intelligat &c. Sive autem, non etiam velle is debet, nam, & invito eo rectè fit quod jussum est &c. quem præter mox adductos, in punctualibus terminis sequuntur, & exornant *Gonzalez ad Reg. 8 Cancell. glos. 48. n. 21. & seqq. Parlad. Rerum quotidian. differ. 45. num. 5. & seqq. Coninch. de Sacr. to. 2. disp. 17. dubit. 4. n. 44. fol. mihi 768. Barbos. de Potest. Episc. alleg. 32. n. 49. & Rot. dec. 375. n. 9. p. 11. rec.*

§. XII.

Virtualis præsentia non sufficit ad validitatem Matrimonii.

QUod est adeò verùm, ut si Parochus à principio firmum habeat propositum, determinatamque 1

1 voluntatem matrimonio intereſſendi, & verba Contrahen-
tium audiendi, & deindè involuntariè diſtrahatur in ip-
ſomet actu prolationis verborum à Contrahentibus matri-
monium ſit nullum, eo quia illius præſentia non dicitur for-
malis, ſed ſolùm virtualis, quam ad noſtrum propoſitum
non ſufficere, cum de actu coram ſe geſto teſtificari non va-
leat, punctualiter obſervant *Sanch. de Matrim. lib. 3. diſput.
39. num. 5* ubi adducit illam rationem, quia: *Attentio, &
advertentia Parochi, & Teſtium deſideratur, ut ipſorum te-
ſtimonium comprobari poſſit. conſtetque Eccleſiæ quod teſtimo-
monium nullo modo ferre poſſunt, niſi actu advertant*: Et id
2 probat exemplo Sacramenti pœnitentiæ, in quo quia: *Sacer-
dos eſt futurus peccatorum Judex, quamvis voluerit adverte-
3 re, ſi adhuc non advertat, minimè ſufficit: Ergo nec in Sacra-
mento Matrimonii, ubi Parochus eſt tanquam Teſtis*: *Fill.ucc.
Oper. moral. tract. 10. de Sacram. matr. p. 1. c. 6. de Miniſtr. nu.
224. f. mihi 237.* ibi: *An autem, ſi eo tempore contract. mente va-
garetur, ſatis eſſet, probabiliùs videtur, non ſatis fore, quia ad
4 teſtificandum requiritur attentio actualis, non ſic in audienda
Miſſa, vel conficienda Euchariſtia, Franc Torreblanc. Jur. Spir.
practic. lib. 2. c. 15. n. 35. Hurtad. de Mat. diſp. 5. diffic. 15. n 48.*
ibi: ***Eſt tamen difficultas &c. an ſufficiat attentio virtualis &c.***
*non ſufficere &c. ſed requiri actualem, & meritò, quia abſque
intentione, ſeu advertentia actuali non poſſunt teſtificari, fa-
5 ctum eſſe matrim. Trullench. in Prax. Sacr. lib. 1. c. 6. dub. 5. n.
2.* ibi: *Dico ſecundò, ſi Parochus, Sacerdos, aut Teſtes acceſſe-
rint animo advertendi, tamen dùm actu proferuntur verba, aut
exprimuntur conſenſus diſtracti ſunt; itaut nullo modo adverte-
rint &c. ſed probabiliùs, & veriùs docent &c. Ratio eſt, quia ad
teſtificandum requiritur actualis attentio, aliter enim non pote-
6 runt de contract. teſtificari, ſi dum ſit vagàtur animo, & diſtracti
ſunt: Ventrigl. in Prax. p. 1. de Teſtib. in cauſa matr. adnot. 3.
§. 2. n. 6.* ibi: *Reſpondeo negativè, & non valere matrim nam ve-
rè &c non dicuntur præſentes; dum non advertunt &c. & ad ef-
fectum teſtificandi de matrim. contractu, perindè eſt, ac ſi eſſent
abſentes: Tambur. Oper. mor. lib. 8. de Matr. tract. 6. c. 2. §. 3. n.
5.* ibi: ***Quid ſi quis interſit animo advertendi, ſed deinde, pro-
pter mentis evagationem, non advertat, quæ appellatur à Theo-
logis aſſiſtentia virtualis. Reſpond. hanc non eſſe ſatis, quamvìs
7 enim attentio virtualis ſatis ſit in miniſtro, ut conficiat ſacram.***
*tamen in caſu noſtro, in quo Parochi, & teſtes debent teſtificari
de facto aliorum, ſufficiens non eſt: Perez de Matrim. diſp. 40.
8 ſect. 10. n. 3.* ibi: *Dico tamen cum communiori ſententia, non ſuffi-
cere attentionem virtualem: Ratio eſt, quia niſi Parochus, & te-
ſtes actu advertant, nequeunt certò teſtificari, quod initum ſit
matrim. nam ad effectum teſtificandi de eo, perindè eſt actu non
9 advertere, & non adeſſè. Firmo, quia Trident. parificat præſen-
tiam Parochi, & teſtium &c. At ſi teſtes præ mentis evagatione
non adverterent ad mutuum conſenſum, minimè ſufficeret, quia
revera non eſſent teſtes*: ***Ergo idem dicendum de Parocho***; Et
deindè adducit paritatem Sacram. Pœnitentiæ *Anton. à Spir.
Sanct. in Direct. Confeſſ. tit. de Matr. tr. 11. diſp. 4 ſect. 11. n.
10 76. fol. mihi 442.* ibi: *Unde non ſufficit attentio virtualis, qua ac-
cedant ad aſſiſtendum matr. ſi tempore contractus non adverte-
runt ad illud: Ratio eſt, quia ad teſtificandum requiritur actua-
lis attentio, aliàs non poſſunt teſtificari, ſi dum ſit vagantur ani-
mo, vel diſtracti ſunt: Alphon. à Veracr. in Spec. conjug. in Ap-
11 pen. dub 5. conc. 5 fol mihi 14.* ibi: *In tantum hæc præſentia pro-
prii Sacerdotis &c. requiſita eſt, ut hæc non quæcumq; ſufficiat,
ſed humana debeat eſſe, ſeu moralis, quod eſt dicere, quod ſi pro-
prius ſacerdos eſſet &c non attendens ad contractum, & ad Con-
trahentes, & ad expreſſionem conſenſus, talis aſſiſtentia non ſuf-
ficeret, neq; diceretur aſſiſtere, & ſic eſſet irritum & nullum. Pa-
tet, quia S. Synodus, quæ aſſiſtentiam exigit neceſſariam, hanc
petit, quæ humana, & moralis, intelligenda eſt, ſed ubi miniſter
&c. non advertit, perindè eſt, ac ſi non aſſiſteret: Ergo non eſt aſ-
12 ſiſtentia, quia ſicut lapis, vel truncus adeſſet: Pont. de Matr. lib.
5. c. 41. nu. 8.* ibi: ***Ideo enim nomine Eccleſiæ Teſtis adhibetur,
ut poſſit Eccleſiam certam reddere de hujuſmodi contracto matr.***
*quod præſtare non poteſt, niſi intelligat id, quod agitur, qui enim
non advertit, in Jure non cenſetur eſſe præſens; Laym. in Theol.
13 mor. lib 5. tr 10. p. 2. c. 4. n. 6 Barboſ ad Conc ſeſſ 24. de Refor.
c. 1. nu. 73.* ibi. *Idem pariter dicendum de illo Parocho, qui præ-
ſens corpore eſt. ſed animo nihil omninò advertens; Ventrigl. in
Prax. p. 1. ann. 3 §. 2. de Teſtib. in cauſ. matr. n 5. & 6.* ubi, quod
14 diſtractus, & actualiter non advertens perinde eſt ac ſi eſſet
abſens *Leand. Oper. mor t. 2 tr 9. de Matr. ſacr q. 38 ſol. mihi*
251. ibi: *Sed longè probabiliùs &c. non ſufficere, ſed neceſſariò
requiri, quod Parochus habeat actualem attentionem, & adver-
tentiam, cum aliàs nequeat teſtificari, factum eſſe matr. Amic.
15 in Curſ theol. tom 9. diſp 7 ſect 2 n. 93* quem refert, & ſe-
quitur *Dian Oper mor tom 1. tr. 13 reſol. 20* ibi: *Præſentia
Parochi, & Teſtium in matrim. requiritur, ut poſſint de contracto
matr., ſi opus fuerit cor. Eccleſia juridicè teſtari: Ad hoc autem
non ſufficit præcedens attentio actualis, virtute tantùm perſe-
verans tempore contractus, quia per præcedentem attentionem* 16
*non intellexerunt &c. Dicaſtil. de Matrim. tr. 10. diſp. 19. n. 159
& ſeqq.* ibi: *Ideo communis ſententia docet, neceſſariam eſſe
actualem majorem advertentiam, quia abſque hac teſtes eſſe non
poſſunt eorum, quæ coram ipſis geſta ſunt*; *Guttier. eodem
tract. cap. 69. n. 7.* ibi: *Secundò infertur non eſſe veram doctri-
nam quod ſi Parochus acceſſerit animo attendendi, quamvis tem-
pore contractus diſtrahatur evagatione mentis, valere matrim.* 17
*Hoc enim falſum eſſe ex pluribus latè, & rectè probat Sanchez
&c Roſſignol. in Prax. Theologico leg. de Matr. prænot. 32. n. 7.*
ibi: *Præſentia Parochi debet eſſe cum actuali attentione, nec ſuf-* 18
ficit, ſi ſit cum virtuali ad validitatem matrimonii.

§. XIII.

*Affectante Parocho non audire verba, vel non videre in-
dubitata, & evidentia ſigna Matrimonii, & revera
illa non audiente, & iſta non vidente, an illud ſit va-
lidum.*

IMò etiam ſi Parochus affectatè, & data opera non audi-
ret verba, vel non videret evidentia ſigna, adhuc ma- 1
trimonium nullo modo ſubſiſteret, ea viva ratione, cui nun-
quam poterit aſſignari congrua reſponſio, quia non poteſt te-
ſtari de matrimonii contractu, ut punctualiter omnium pri-
mus advertit doctiſſimus *Sanch. de Matrim. lib. 3. diſp. 39. nu.
6.* ibi: ***Unum tamen ſcio, nullo modo valere matrim. quamvis
Parochus affectatè, & conſultò non attendat, quia tunc reve-
ra non eſt præſens, nec poteſt teſtificari de matrimonio***: quem
communiter ſequuntur Theologi, & Canoniſtæ, ut videre
eſt *in Tom. 1. par. 2. diſcept. 1. num. 129. & diſcept. 2. numer.
106. & ſeq*

Non obſtante duplici ratione, cui innituntur *Ledeſm. in
Summ capit. 7. de Matrim. concl. 7. & Pont. eodem tract. lib. 5.* 2
capit. 21. in fine, qui in contrariam inclinare videntur ſen-
tentiam. Prima, quia hoc modo Parochus ſua culpa non au-
dit; Et ſecunda, quia audiviſſe præſumitur, ſeu percepiſſe,
quod de matrimonio ageretur, eo ipſo, quod percipere af-
fectat.

Ultra quod enim hujuſmodi rationes ſe ipſas deſtruunt,
atque una poteſt congruè deſervire pro reſponſione ad aliam; 3
Quia ſi culpa ſua non audivit: Ergo præſumptio auditio-
nis non militat; Et ſi hæc admittitur: Ergo jam audivit:
Dicimus pro adæquata reſponſione ad primam rationem,
quod ſuppoſita diſpoſitione Conciliari, requirente pro for-
ma Parochi auditum, hujus propoſitionis; Parochus cul-
pa ſua non audivit; Legitima conſequentia eſt; Ergo ma-
trimonium eſt nullum; Prorſuſque diſparata, & inſubſi-
ſtens eſt alia: Ergo matrimonium eſt validum. Si enim hu-
juſmodi arguendi modus non admittitur in Sacramentis ne- 4
ceſſitatis, in quibus de fide eſt ex infrà allegandis *§. 16. nu.
10.* hanc propoſitionem eſſe falſam: Parochus ſua culpa, vel
malitia non habuit intentionem babtizandi, abſolvendi &c.
Ergo Baptiſmus, & Abſolutio eſt valida, ut fuit noviſſimè 5
à Sancta Sede definitum 5. Decembris 1690. propoſ. 28. Quan-
tò minùs admitti poteſt in matrimonio, quod eſt Sacramen-
tum voluntatis, ut in terminis probat *Guttier de Matr. cap.
69. num. 9.* ibi: *In ſumma igitur valebit matrimonium ſi in rei
veritate eos intelligat &c. Secus aliàs*, ***quamvis ſuo facto,
cum, ut reſolvimus, & eadem Congregatio inſinuat, requiri-
tur intellectus, & advertentia Parochi, aſſiſtentis matrimonio
pro valore ipſius, unde his deficientibus, quamvis propter &c.
culpam Parochi &c. matrimonium non valebit***: Et ſi in aliis
minoribus contractibus, putà in Teſtamentis, abſentia unius 6
Teſtis, ſive propria culpa, ſive ex accidenti operatur, ut Teſta-
mentum ſit nullum, ex *Tex. in leg. Si unus C. de Teſtam* cum
aliis, adductis à *Gloſſ. in leg 1. §. Si quis reger, ff. Quemadm.
teſtam. aper. Salycet. in l. In exercendis, C. de Fid. inſtr Fagn.
in cap. Cum eſſes, n. 37. de Teſtam Soccin jun. conſ. 229. n. 5. lib.
2. Surd conſ 378. n 9 & 10. & Rot. in Rom. ſeù Januen. Teſtam.*
impreſſa poſt *Card. de Albic de Inconſt. in Judic. qu 35. à n 58
uſque ad fin.* & ſignanter *num. 62.* ibi: *Ex quo ſolemnitas Te-* 7
*ſtium adeo cum ipſa voluntate defuncti unita eſt, ut unà ſimul
formam ſubſtantialem conſtituant, & ſi unus ſolus deficiat ex di-
cto numero ſeptenario, à lege conſtituto, teſtamentum ipſo jure
annullatur &c.* Quare eundem effectum operari non debet ab-
ſentia, ſivè culpoſa, ſivè accidentalis unius ex neceſſa-
riis teſtibus contractus matrimonialis, de cujus excellentia 8

inter

ſinter omnes alios contractus latè tractat *Rebell. de Obligat. ju-*
ſtit lib. 2. de Matrim. in proœmio.
Pro reſponſione verò ad ſecundam rationem, dicimus, il-
lam, uti fundatam in præſumptione, cedere veritati, ut
9 generaliter probat *Text in leg. fin. ff. Quod met. cauſ.* & obſer-
vant *Menoch. conſ. 86. n. 106. Gaill. Pract. obſerv. c. 144. n. 6. lib.*
2. & firmavit *Rot. dec. 112. n. 3. cor. Priolo*, & in noſtris indivi-
dualibus terminis egregiè *Gobat. in Theol. experim. tr. 9. n. 491.*
ibi: Præſumptionem tamen, quod reipſa perceperit percipienda,
non eſſe tam firmam, quin Iudex Eccleſiaſticus poſſit, & debeat
fidem habere tali Parocho, juranti ſe non intellexiſſe.
At quando contra communem opinionem, negantem mul-
tiplicationem præſumptionum, de qua *Gloſ. in leg. 1. verb. Do-*
10 *tem, C. de Dot. promiſs. Rot. dec. 34. n. 29. cor. Cerr. & dec. 513. nu.*
9. par. 14. & dec. 642. n. 14. par. 18. rec. admitteretur præſum-
ptionum cumulus, quod Parochus audiverit verba, vel ſi-
11 gna, ſufficienter indicantia conſenſum, hæc ad ſummum
terminarent in ſolis præparatoriis, quæ non ſufficiunt ex al-
legatis ſupra *§. 4. n. 3.* Ad omnem enim pejus præſumeretur,
12 Parochum percepiſſe, quod Contrahentes erant in via, &
parati ad contrahendum. Ipſe autem: *Ut validum ſit matri-*
monium debet poſſe teſtificari, de facto, eos contraxiſſe, neque ſuf-
ficit, quod teſtificetur, eos voluiſſe contrahere: ut in individuali-
13 bus terminis obſervat *Biſs. de Sacr. Ritib verb. Parochus ſub §.*
74. & alii adducti ſupra *§. 4. n. 3.* Aliud enim eſt velle contra-
here, & aliud de facto contrahere, ut proſequitur *Biſs.* ubi
14 ſupra *Tancred. de Matr. lib. 3. diſp. 39. ſub n. 2. ibi: Nec dicas cum*
Pontio Parochum non poſſe ignorare conſenſum Contrahētium,
eo ipſo, quod ſit primò admonitus, eos, qui adſunt, velle matri-
15 *monium contrahere; Nam hic non poteſt eſſe Teſtis, niſi de*
voluntate contrahendi (quam illi tempore, quo habent oculos, &
aures clauſas, poſſunt mutare, & oppoſitum velle) non de ipſo
16 *contractu, atque adeo ſi juraret, ſe vidiſſe, & percepiſſe, eorum*
contractum per verba de præſenti fuiſſe initum, eſſet perjurii re-
us, cùm ipſe tantùm perceperit, eos voluiſſe contrahere: Ulteriuſ-
17 que fimbrias dilatantes, quando etiam admitteretur, Paro-
chum percepiſſe innegabiliter Contrahentium intentionem;
Vel quia iſti dicant alicui tertiæ Perſonæ, Parocho audiente
omnia, volumus modò contrahere matrimonium; Vel
quia idem Parochus in principio probè omnia advertat, &
de facto velit matrimonio aſſiſtere; Adhuc ſi deindè; aufu-
giat, vel mente evagetur, ſemper matrimonium erit nul-
lum, ut de primo caſu eſt celebre reſponſum *Card. de Lug.* de
18 quo infrà *§. 15. n. 5.* Et de ſecundo videri poſſunt Authores,
allegati ſupra *§. 12. per tot.* & addimus *Amic. in Curſ. Theolo-*
gic. to. 9. diſp. 7. ſect. 11. n. 93. ubi, quod ſi deinde Parochus re-
19 flectendo ad actus antecedentes advertat ad contractum ma-
trimonii, iſtud eſt validum, dummodo in illo actu reflexo
adſint Contrahentes, & Teſtes matrimoniales, Secus ſi iſti
20 non reperiantur ampliùs cum Parocho, & *Amicum* refert, &
ſequitur *Dian. Oper. moral. to. 10. tract. 13. reſolut. 20. circa prin-*
cipium.

§. XIV.

Oſtenditur verus, & germanus ſenſus reſolutionum Sac.
Congreg. Concilii circa Parochi affectationem.

1 CUi communi concluſioni non adverſatur reſolutio S. C.
C. in celebri *Giennen.* quam refert *Fagn. in c. Quoniam n.*
25. de Conſtit. firmans, non valere matrimonium, ſi non in-
tellexit Parochus, niſi ipſe affectaſſet non intelligere; Illius
enim verus, & germanus ſenſus eſt, matrimonium eſſe va-
lidum quando, non obſtante affectatione, Parochus verè in-
2 tellexit, ut illam explicando in individualibus terminis ob-
ſervant *Sanch. de Matrim. lib. 3. diſp. 39. ſub n. 6. ibi: Senſus illo-*
rum verborum eſt, niſi Parochus affectet, ſe non intelligere,
hoc eſt niſi conſultò, & data opera fingat, ſe non intelligere cùm
tamen revera non intellexerit; Tancred. de Matrim. lib. 3. diſp.
39. n. 2. ibi: Fateor, difficilem eſſe horum verborum ſenſum,
unum tamen ſcio, nullo modo valere matrimonium, etiam in
hoc caſu, quia tunc revera non eſt præſens moraliter, nec po-
teſt teſtificari de matrimonio: Fortè tamen horum verborum
3 *ſenſus eſt, niſi Parochus conſultò fingat, ſe non intelligere, ſed*
revera intelligit, & quamvis hęc explicatio difficilis ſit, tamen
abſurdus intellectus vitandus eſt &c. Debebat igitur Pontius
prudentem ſimul, ac modeſtam noſtri Sancii reſponſionem mirari
potiùs, quàm frigidam appellare &c. Debuit, inquam Pontius
4 *modeſtam Sancii reſponſionem mirari, nec ſolùm debuit ultima*
verba Sancii referre, ſed integram reſponſionem, poſitam à nobis
n. 1. fideliter ab ipſo exſcriptam, ut omnes adverterent hominis
modeſtiam, qui cùm poſſet abſque ullo abſurdo, etiam poſita tali

declaratione, ſuam retinere ſententiam, voluit nihilominùs ut-
cumque eam explicare, ne aliquod abſurdum Cong. Cardinalium
tribueret: Nam revera ſi Parochi pręſentia qui oculos & aures 5
claudat, itaut quando pręſtatur conſenſus non attendat quid a-
gant, non eſt ſufficiens; Cur erit ſufficiens, ſi ipſe data opera clau-
dat, itaut non intelligat, nec attendat quod fiat? Pac. Iordan. var.
reſol. lib. 3. tit. 7. de Matr. n. 9. ibi: Congregationis ſenſum fore,
validum eſſe matrimonium quando Parochus affectat, ſe non in- 6
telligere cùm tamen revera intellexerit &c ſecus &c quando ve-
rè non intelligeret, etiam ſi affectatè, Herintz in Theol. Scholaſt.
moral tr. 5. de Sponſal. & Matr diſp. 1. q. 2. n. 24. ibi: Et quamvis
dicantur, Cardinales reſpondiſſe pro matrimonio, dum Parochus
ignorantiam affectavit, id ſane explicari debet de Parocho ſimu-
lante ſe non intelligere, vel adlaborante quidem adſubterfugiē- 7
dum, & non attendendū verà tamen audiente. Diana Oper. mor.
to. 10. tr. 13. reſol. 20. in fin. ibi: Nec huic doctrinę obſtat delaratio
Cardinalium, quę ſic eſt intelligenda, ut velit fieri verum matri-
monium, cùm Parochus, invitè aſſiſtens, affectatè fingit, ſe non
percipere, cùm tamen revera perceperit ac intellexerit, ut adver-
tit *Tambur. Oper moral. tit. de Matr. c. 2. §. 3. n. 10. in fine, ibi: Ni-* 8
mis immeritò vanam, & inutilem appellavit diſtinctionem San-
ch. Boſſius Amic in Curſ. Theolog. to. 9. diſp. 7. ſection. 11. n. 90. ibi:
His accedit declaratio Cardinalium, quod ſi Parochus adfuiſſet,
nihil tamen eorum quę agebantur vidit, & audivit, Congregatio 9
reſpondit, matrimonium non valere ſi non intellexiſſet, niſi ipſe
Parochus affectaſſet non intelligere; Non eſt ſenſus & ſi affectet
non intelligere, itaut revera non intelligat, validum eſſe matri-
monium; Sed hic alius, etiamſi fingat ſeù oſtentat ſe nō intellexiſ- 10
ſe modò reipſa intellexerit, validum eſſe matrimonium, cùm va-
lori matrimonii obſtare non debeat Parochi fictio, modò reipſa in-
telligat, quę à Cōtrahētibus aguntur: Trulench in Prax. Sacram. 11
lib. 7. c. 6. dub. 5. n. 3. ante fin fol. mihi 386. ibi: *Declaratio autem*
Cardinalium fortè intelligenda eſt, quando Parochus, aut teſtis,
qui vidit & intellexit fingit, nec audiviſſe, nec intellexiſſe; Bo-
nac. Oper. moral to. 1. de Natur & propriet. matr q. 2. pun. 8. n. 80
ibi: *Reſpondeo, validum eſſe; modò verè intelligat. Ita declaravit*
Cardinalium Congregatio quam citat &c Guttier. de Matr. c. 69. 12
n. 9. ibi: *In ſumma igitur valebit matrimonium, ſi in rei veritate*
eos intelligat ſecùs aliàs, ſcilicèt ſi conſenſus non intellexit,
quamvis ſuo facto, cùm, ut reſolvimus, & eadem Cōgregatio inſi-
nuat, requiritur intellectus & advertentia Parochi, aſſiſtentis
matrimonio pro valore ipſius, unde his deficientibus, quamvis 13
propter affectationem & culpam Parochi &c. matrimonium non
valebit; Et Perez ab Unanoa de Matr diſp 40. ſect. 10. ſub nu. 3.
ibi: *Nec huic doctrinę obſtat declaratio Cardinalium, quę ſic eſt*
intelligenda, ut velit fieri verum matrimonium, cùm Parochus 14
invitè aſſiſtens affectatè fingit, ſe non percipere cùm tamen reve-
ra perceperit, ac intellexerit: Et Roſſignol. in Prax. Theologico le-
gal. tit. de Matr. 1. pręnotat 32. ſub n. 5. ibi: *Omninò improbabile*
eſt, quod Sac. Congr. voluerit, teſtimonium illius eſſe validum,
qui nihil percepit eorum, quę facta ſunt; Quomodò enim teſtifi- 15
cari poteſt de matrimonio, quod non cognovit? Et Jorius de Ma-
tr. p. 4. de Paroch q. 7. n. 8. Sed contrarium dicit declaratum à Sa-
cra Congregatione, modò verè intelligat Bonacina &c.
Quæ communis interpretatio eò magis recipienda videtur,
quo uniformatur cum præſumptione, quę ſtat pro recto ju-
dicio Judicantium, ut in terminis obſervat *Oliver. de Matr.*
null. par. 3. fol. 90. ibi: *Nullo modo credendum eſt, hujuſmodi*
caſus noſtro fuiſſe ſimiles, ne fiat injuria Judicibus, qui malè
judicaſſent, non debet in Eccleſię judicio communi error face- 16
re jus, quia exemplis non eſt judicandum, ſed legibus, & rationi-
bus; Et concordat etiam cum poteſtate Sac. Congr. à qua
regulari voluntatem in actibus humanis obſervant *Alex conſ.*
210. ſub num. 1. lib. 2. Honded. conſ. 20. num. 6. & 7. eodem lib. Eu-
gen. conſ. 99. n. 32. in fine paritèr lib. 2. Ambroſin. de Immun. c. 21.
num. 12. & ſeq. & Rot. dec. 258. num. 10. cor. Celſ. & dec. 192. num.
12. cor. Priol. & in rec. dec. 38. nu. 5. par. 19. Concilium enim di-
cit: *Eorum mutuo conſenſu intellecto &c. qui alitèr, quàm prę-*
ſente Parocho, &c contractus, irritos, & nullos eſſe decer-
nit: ut in punctualibus terminis obſervat *Uffelius in Conſult.*
Connub. fol. mihi 41. in fine, & Caſtald in Prax. Cærem. lib. 2.
cap. 9. num. 5. fol. mihi 361. & Ugolin. de Sacrament. tit. de Matr. 17
cap. 3. num. 2. in fin. Eo autem ipſo, quod Parochus affectat,
vel mente evagatur, ſemper verificatur non intellectus ejuſ-
dem mutui conſenſus, illiuſque abſentia, & conſequenter
impoſſibilitas teſtificandi de matrimonii contractu, quod à
Concilio pro forma requiritur, ut noviſſimè obſervat *Ga-*
vard. in Theolog. ex antiquat. tom. 6. quæſt. 2. de Matr. artic. 8. 18
ſub nu. 7. fol. 591. Contrarium verò decidere eſſet non ſecun-
dùm Concilium, ſed de Concilio judicare, quod ſoli Sum-
mo Pontifici eſt reſervatum, nulloque modo convenire Sac.
Congrega. generaliter probant *Alvar. Pegaſ. ad Ordinat.*

Portugal.tom.1.tit 2.glos.10.n.3.& Frass.de Patron. Reg. In-
19 *diar.cap.9.n.9.Leand Oper.mor.tom.2.de Sacram.Ord.q.* 16. §.
Sed clarius,ibi: *Et DD.Card solum declarent, & interpretentur*
non verò disponant, dispensent, restringant, aut amplient; Et in
punctualibus terminis observat *Raynaud.in Heteroclit. Piet.to.*
16 sect.1.pun.14.de Matr.Sacram.n.12.in fin fol.mihi 178. ibi:
20 *Hi porrò Eminentiss Interpretes non habent locum Legislato-*
rum &c.sed merè interpretantur Legislatoris mentem, qualis
fuit cum lex est lata &c.eorum scripta &c. sunt tantùm declara-
tiones sensus Legis à Tridentina Synodo latę, non autem reno-
vationes ejus ad abrumpendum &c.Tantùmque differunt ab in-
terpretationibus privatorum Doctorum, quod sint authenticę in-
terpretationes, nec adversus eas recalcitrare liceat, quod fas est
adversus aliorum Doctorum interpretationes præstare &c. Ni-
21 mis eruditè, & solidè deindè à n.23.usque ad finem, matrimo-
niorum conscientiæ materiam pertractando. Attenta præci-
puè efficacia, & virtute decreti irritantis, contenti in Literis
confirmatoriis fa.me.Pii IV.quę operantur, ut nullius sint
22 efficaciæ, neque allegari mereantur gesta contra conciliarem
dispositionem, ut generaliter firmavit *Rota in dec* 1279 *n.*17.
& 18.& dec.1296.n.26.cor.Emerix jun.& in precisis terminis
dispositionis conciliaris *in sess.24.de Reform.matr.c.* 1. eadem
Rota in Colonien.Jurisdictionis 17.*Aprilis* 1679.*§.Nec suffra-*
gari,& 29.*Martii* 1680.*§.Cùm enim cor Albergato*.

Sed quid adhuc improbo labore insistimus in adducendis
23 Authoritatibus, comprobantibus hanc veritatem à verisimi-
libus, & improbabilitate contrariæ interpretationis, dùm il-
la intra evidentiæ fines constituitur à sola, simplici, & pu-
ra narrativa facti ejusdem resolutionis *Giennen.* quam refert
Petr.de Ledesm.de Matr q.45.art.5.dub.2.vers.Et alia fol.mihi
202,ibi: *Est alia declaratio eorundem Cardinalium facta Epi-*
24 *scopo Giennen.quæ quidem declaratio gravissima est, & se ha-*
bet in hunc modum &c.In Civitate Giennensi quidam Alvaricus
&c.in quadam tamen nocte quidam Consanguineus d. Puellæ
vocavit Parochum pro audienda confessione, confingens, quod
quædam mulier parturiens laborabat in extremis.qui Parochus
fide bona domum fuit ingressus,ubi aderat dicta Puella, & ibi-
dem constitutis multis hominibus armatis, Consanguineis d.
Puellæ ut ipsa Puella cor.d.Parocho,cum &c. matrimonium cō-
trahere fecerunt,reclamante,& dicente Parocho se neque, ut Pa-
rochum,neque ut Testem illi clandestino matrimonio posse, nec
*velle interesse(*Ecce innegabilem intelligentiam, & adverten-
tiam Parochi)*Testes tamen dicunt, contractum fuisse matrimo-*
nium &c.eod.Parocho obturante aures licèt eis vis fieret &c. Se-
cundum dubium &c utrum tale matrimonium validum sit; *Con-*
gr.censuit, non valere, si non intellexit, nisi affectatum esset
non intelligere.

In iisdem prorsùs terminis loquitur resolutio Sac. Congr *in*
25 *Patavina*, quę proinde eodem prorsus modo intelligenda est,
ex adductis per *Card.de Luc.de Pension disc* 81.*sub n.*19. In il-
la enim clarè constabat de intelligentia Parochi,qui,ut legitur
26 in decreto; *Cæpit indignatus eos* (nimirum Contrahentes)
increpare,& redarguere;tempore, quo consensum perfectè ex-
plicabant: Sponsus enim: *Innuens Parocho d. Mariam pro-*
nunciavit hæc verba: Vedete, questa è mia moglie: *Eadem*
verò Sponsa statim subjunxit; Questo è mio marito, &c. e
27 Signor sì, che il Sig.Gambara deve essere mio marito; De
qua Parochi intelligentia, & de adeò claris, & incontrover-
tibilibus verbis Sponsæ in casu nostro nullo modo constat ex
suprà animadversis.

Resolutio in Causa *Sarzanen.* nulla indigeret responsione,
28 ex quo non exhibetur solitis legalitatibus munita, ut fuit
practicatum respectu resolutionis *Patavinæ*. Quando enim
resolutiones Sac.C.C.non adducuntur munitæ solitis legali-
tatibus, ex speciali sanctione Urbani VIII *inter suas la* 197.
*in Bullar.nov.to.4.*nulla fides est illis præstanda, ut, omissis
29 generalibus, in nostris præcisis terminis observant *du Hamel.*
in Theol specul.& practic to.7.tr de Matrim lib.1.discept. 2.*c* 3.
n 6.vers Quo autem, & cap.6.sub n 2 fol 671. *Herinbx.ubi su-*
*pra n.*2.ubi ampliat conclusionem, quandò non videntur con-
30 venire cum juris ratione, & generalitèr *Sylveira opusc.* 2 *re-*
sol.25.de Declar.Card.nu 7.*fol*.283. & resolvit C.C 2 *Aug.*
1631.teste *Barbos.de Jur.Eccles.univ.lib.1.c.4.num.*83. Quam
communiter receptam conclusionem limitari in Urbe, ob fa-
31 cilitatem recognoscendi Regesta Sacrarum Congr. advertit
Card.de Luc in Relat.Rom.Cur for disc.16.n. 2. *in fine*.

Augeturque dubietas à nimis eleganti, & fundatissimo Vo-
32 to tunc temporis Præfecti, eidem assertæ resolutioni contra-
rium, quod hac occasione per manus circumfertur.

Et tamen, quandò etiam adduceretur in authentica for-
33 ma, illud nil aliud firmat, quàm quod matrimonium substi-
neatur, etiamsi Parochus non intellexerit verba Sponsæ,
quàm constabat, fuisse alloquutam, dummodò tamen de il-
lius consensu ex aliis signis, juxtà juris communis dispositio-
nem legitimè constet, idque ad ipsius Episcopi dispositio-
nem pertinere; Ex quibus nullo modo infertur validitas ma-
trimonii, quando Parochus non audivit verba illius, quam
non ostenditur, fuisse loquutam, nec vidit signa ejusdem, 34
de quorum existentia, & significatione concludenter non do-
cetur, ut in nostro casu.

§. XV.

De pœnis Parochi, assistentis Matrimonio clandestino,
& ad illas effugiendas quid facere teneatur.

Quæ omnia si habent locum in genere, & respectu Ma-
trimoniorum, contractorum etiam denunciationibus
præmissis, juxta terminos majoris partis authoritatum, su- 1
prà allegatarum, multò magis procedunt in terminis Matri-
monii clandestini, cui nedùm Parochus assistere non tene-
tur, nec potest absque incursu pluriūm pœnarum, & signan-
ter suspensionis à Divinis, ut videre est *in Tom. 1. par. 2. di-*
*scept.2.à num.*28.

Sed tenetur eisdem clandestinis Matrimoniis positivè resi-
stere, seu illa, quantum in se est, prohibere *ad Text. litera-* 2
*lem in c.Cùm inhibitio de Clandest.despons.*ibi: *Sanè si Paro-*
chianis Sacerdotales conjunctiones prohibere contempserit &c
per triennium ab officio suspendatur, graviùs puniendus, si
culpę qualitas postulaverit; quem sequuntur, & exornant
adducti *in To.1.p.2.discept.2.n.*26.

Ultrà quàm suspensionis pęnam, incurrunt etiam Paro-
chi, clandestinis matrimoniis voluntariè assistentes, rea-
tum peccati mortalis, ut in specie observant innumeri Theo-
logi,citati *in d To.1.p.2.dicta discept.2.n.*29.& addo *Vulp.re-*
sol.moral.107.n.7.& à Spiritu Sanct.in Director. Confessar. to.
2.fol.192.n 994.*& seq.*

Si igitur respectu horum matrimoniorum Parochus potest,
imò præcisè tenetur etiam sub pœna peccati mortalis, posi-
tivè, & activè agere, illa prohibendo, quantò magis neu-
traliter se habendo, potest affectare non videre, vel non au- 3
dire, imò fugam arripere ad non audiendum, & videndum,
juxtà practicum casum hujusmodi affectationis, mediante fu-
ga, de quo pro veritate consultus respondit *Card. de Lug. de*
*Justit.& jur to.2.disp.22.sub n.*23.ibi: *Præsente casu Parocho,*
& duobus Testibus,& fœmina ex industria ibi expectante, adve- 4
nit Sponsus,ut clandestinè cōtraheret qui in ipso ingressu à quo-
dam Tertio rogatus, ad quid veniret in eum locum, respondit:
Venio,ut videam Dominam meam &c.quę mea Conjux est; *Ipsa*
autem tunc subjunxit,& iste est meus Conjux, quo audito Paro- 5
chus surrexit,& fugit, nè cogeretur Matrimonio clandestino assi-
stere.Dubitatum ergo fuit, &c. Ego tamen in rigore existimavi,
non esse verum matrimonium quia licèt Contrahentes postea,
data mutuò manu, consensum expresserint, id tamen Parochus
non vidit, nec audivit.

§. XVI.

Remedia de Jure, & de Facto contrà Parochum affe-
ctantem.

Nec per Parochi affectationem in aliquo derogatur li-
bertati matrimoniorum, ultrò enim admittimus, ad
horum celebrationem, non esse necessarium Parochi con- 1
sensum, seu actum aliquem voluntariæ potentiæ, juxtà fir-
mata *per Hurtad.de Matrim.disp 5 difficult.15.Veg.in Sylv cas.*
lib.6.cas.114.& 115.Ciarlin.controv.131 n.60.& seqq. Barbos.
ad Concil.sess.24.n 85 & ad tenorem resolutionis Sac. Congr. 2
Concilii *in Brugnaten.16.Maji* 1630. In quo Parochi consen-
su consisteret restrictio libertatis, ut in specie observat *Fa-*
gn in cap.Quod nobis sub n.54. vers. Non est cur matrimonium
*de Clandest.despons.*ubi, quod non est credendum Concilium, 3
quod maximè studuit libertati matrimoniorum, voluisse il-
lud subjicere consensui Parochi; Sed ex vi decreti Concilia-
ris requiri solum actum potentię necessariæ, intellectus, sci-
licet, seu ut loquitur *Card.Pallavic.in Histor. Concil. lib.* 22.
*cap.8.n.*14. his verbis: *Non fù bisogno al valore del matrimo-*
nio che nè il Vescovo, nè veruno de' Parrocchiani presti autori-
tà, ò consenso, basta, che in sua presenza, etiamdio à suo dispet-
to l'huomo, e la donna con l'intervento di due altri testimonii,
esprimano la volontà di sposarsi, & n 17. ibi: *Li Padri, &c.*
non vollero che il Parrocchiano con altro vi dovesse concorrere, 4
se no col ministerio, etiamdio forzato, dell' orecchie, e dell'
occhi;

occhj; Quod potest commodè haberi, tam de Jure, quàm de Facto contra ipsammet voluntatem Parochi, nedùm in matrimoniis fer. fer. contrahendis, mediante recursu ad Superiorem, ut Parochum cogat ad interessendum, vel alium in
5 ejus locum subroget, ut advertunt *Gonz. in cap. Cùm inhibitio n. 8. in med. de Clandestin. desponf. Gratian discept. 169. n. 8. & 9. & in eorum Tract. de Matr. Sanch. lib. 3. disp. 28. num. 4. Ledesm qu. 45. art. 5. punct. 3. paulò antè dub. 4. Guttier. cap. 66. nu. 3. & 15. & Ventrigl. de Jurisdict. Archiep cap. 148. nu. 2. & seqq.* Sed etiam in matrimoniis clandestinis, mediante positiva
6 coactione; Licèt enim in his casibus Parochi detineantur alligati, vel alio modo impediantur, nè discedant, adhuc (quidquid sit de peccato) certum est, quod si advertant, & intelligant, matrimonium est validum, ut observant *Zoes. in Jus canon. lib. 4. de Clandest. desponf. n. 12 fol.* 398. ibi: *Sola præsentia Parochi, tanquam Testis qualificati &c. cùm sufficiat si adsit, & intelligat quid agatur, &c. etiam per vim compulsus, &c. modò intellexerit quid actum sit. Sanch. lib. 3 disp. 39. n. 7. & seqq.* & signanter *n. 9.* ubi, quod hoc casu salvatur finis decreti Concilii, cùm jam matrimonium, taliter contractum,
7 constet Ecclesiæ, & refert ita decisum ab Sac. C. Conc. citatque innumeros concordantes, *Castrop. Oper. moral. to. 2. disp. 2 de Matrim. punct. 13 § 8. n. 11.* ubi, quod injuria non impedit, quin Parochus de Matrimonio testari possit, qui est finis Concilii, *Barbos. ad Concil. sess. 24. de Reform. matr. cap. 1.*
8 *n. 96. Cabassut. in Noti. Concil. in notis ad Conc. Trid. sess. 24. vers. Hic jam quæritur fol. mihi 484. Christin. dec. Belg. c. 333. n. 10. lib. 1. Pac Jordan. var lucubr. lib. 3. tit. 7 de Matr. n. 96. Guttier. de Matr. c. 69. n. 10.* ubi, quòd consulta S. C. Conc. ab Episcopo Salamantino ita respondit *Albornoz. de Art. contract. lib. 4. to. 1 Aval. de Segur. in Direct. Jud. Eccles. par. 2. c. 15. num. 51. Corrad. in Prax. dispens. Apost. lib. 7. cap. 7. n. 37. vers. Nec tamen, Thesaur. de Pœn. Eccles. par. 2. verb. Matrimonium c. 6. n. 2. vers. Nota secundo, Ciarlin. controv. 131. n. 63.* ubi, quod Pa-
9 rochus non requiritur ad approbandum matrimonium, sed ut ipse sciat, & intelligat, & ab illo Ecclesiæ constare possit, *Parlad. Rer. quotid. differ. 45. num. 5. & seqq. Trullench. in Prax. Sacram. lib. 7. cap. 6. dubit 5. nu. 3.* ubi, quod Tridenti-
10 num requirit præsentiam, sufficientem ad testificandum, & assistentia, quamvis coacta, si fiat cum advertentia, est satis ad testificandum, & censetur humano modo, *de Rubeis de Validit. legal. c. 15. n. 66. & seq. Hurtad. de Matr. disp. 5. diffic. 15. n. 49. Merbes. in Sum. Ethic. Christian. de Sacram. Matrim. disp. 7. q. 8. fol. mihi 462.* ubi, quòd matrimonium est validum, sed illicitum, tum ratione injuriæ Parocho illatę, tum ratio-
11 ne contemptus Ecclesiæ, *Gobat. in Theolog. experim. tract. 9. n. 491. in princip. Perez ab Unanoa de Matr. disp. 40. sect. 10. n. 5.* ubi, quod Tridentinum requirit solam præsentiam Parochi, sufficientem ad testificandum matrimonium factum, quæ,
12 quamvis coacta, sufficit ad dictam testificationem, latè *Monacell. in Formul. tom. 3. tit. 2. form. 5. à n. 6. fol. mihi 138. & Rota cor. Seraph. dec. 1099. num. 5.* ubi testatur de opinione S. C. Conc. *& in Calaguritana Matr. 26 Junii 1671. §. Accedit cor. Alberg. & Gavard. in Theolog. exantiquat. tom. 6 par. 2. de Matr.*
13 *art. 8. sub n. 16. fol. 595.* & pluries resolvit hæc Sac. C. ut videre est *in To. 2. par. 1. discept. 10. n. 135 & seq.*

Et tamen cùm simus in terminis Sacramentorum, hujusmodi voluntas Parochi, quando etiam esset necessariò requisita (quod semper negamus) adhuc non esset res nova, dum necessariò requiritur in aliis Sacramentis, non volun-
14 tatis, ut est Matrimonium, sed necessitatis, ut est Baptismus, Pœnitentia &c. in quibus, voluntate præcisa, illa nullo modo conferuntur, juxta communem Theologorum sententiam, de qua *Vasquez in 3. par. D. Thom. to. 2. disp. 188. per tot. Cabren. in 3. p. to. 3 q. 64. art. 8. disp. 5. & Quintanadven. de Sacram. tr. 1. singul. 1. per tot.* ubi, quod hoc est de fide uti determinatum *in Conc. Trid. sess. 7. can. 11.* & novissimè fuit definitum a S. Sede 5. *Decemb. 1690. proposit. 28* inter illas, damnatas ab Alex. VIII.

Et in præcisis terminis Sacramenti Matrimonii expressè
15 probant *Estius in 4. Sent. dist. 26. §. 10. per tot & Card. Pallav. in Histor. Concil lib. 22. c. 8. n. 13.* ubi nimis solidè observat, quod non verificaretur decantata restrictio matrimoniorum per Authorem damnatæ memoriæ, quem reprobat, quia illorum celebratio non ab una, sed à quatuor qualificatis Personis dependeret, nimirum Parocho Mulieris, Parocho Viri, Vicario Generali, & Episcopo, & addi possunt Vicarius Generalis Archiepiscopi, & ipsemet Archiepiscopus,
16 ut benè probant *Ventrigl. de Jurisdict. Archiep. cap. 148. per tot. Amic. in Curs Theolog. tom. 9. disp. 4. sect. 10. num. 80. & seqq. & Jorius de Matrim. p. 4 q. 7. de Paroch. num. 6 vers. Et etiam posse.* Et resolvit hæc S. C. *in Nullius Carpen. Matrimo-*

nii 20. Januarii 1680. in lib. 31. decr. fol. 1. Imo etiam Legatus à Latere, ex traditis per eundem *Ventrigliam ubi proximè*, eo quia iste omnia potest in sua Provincia, quæ potest Episcopus in sua Diœcesi, quos omnes prorsus inverisimile, ne 17
dicam moraliter impossibile est, velle conspirare in matrimoniorum destructionem, ut benè observat *Rot. dec. 135. nu. 7. & seqq. cor. Merlin. & dec. 408. n. 10. cor. Priol.* Et adaptantur firmata in Voto, edito *à b. m. Lonio in Romana annuæ Præstationis 23. Martii 1715. §. 24.* Itaut meritò concludat idem 18
Pallavicinus non fuisse auditum: *Che nello spatio, e nell'uso di 90. anni &c. li Popoli Cattolici gridino di non poter liberamente contraere li loro matrimonii, perchè li Preti non vogliono.* 19

Si autem aperitioni meræ possibilis Fenestræ voluntatis tot qualificatarum personarum, tanto zelo se opposuit olim hujus S. C. Præfectus Card. Caraffa, ut legitur in apostilla propria manuscripta in Voto originali ibi: *Ne patefaceremus magnam fenestram*: Quali intrepiditate, si viveret, se 20
opponeret hodiè maximæ Portę cont. Concilium, quam nulla habita ratione ad magnum exemplum, speciem iniqui habens, omni adhibito conatu, & ferè per vim F. aperire prætendit. 21

Enixè EE. PP. rogando advertere, quod ex affirmativa resolutione nostri casus, non sine congrua deductione, inferri legitimè posset, quod validum sit matrimonium, contractum absque solemnitatibus à Conc. Trid. præscriptis, cor. Parocho, cum juramento affirmante, se attentè adstitisse, & non observasse consensum unius ex Contrahentibus; Fundando eundem consensum in dicto duor. Testium, 22
nullo modo contestium, innumeras exceptiones patientium, & de falso convictorum à Parocho, & aliis Testibus, cum Parocho perfectissimè concordantibus. Quodque pro validitate matrimonii, etiam post Concilium, non sit necesse, ut Parochus audiat, & intelligat mutuum Contrahentium consensum; Quæ propositiones, destruentes conciliarem dispositionem, non videntur ab hac Sac. C. permittendæ ex animadversis *suprà §. 14. num. 10.* Talisque videntur naturæ eędem propositiones: *Per cui sarebbesi potuto meritamente congregare un Concilio a posta*, ut ad proposi- 23
tum observat *Card. Pallavic. in Histor. Concil. lib. 22. cap. 8. num. 19. in medio.* Et faciunt animadversa *per Card. de Luc. de Matr. disc. 16. n. 22.*

Quò magis autem exageratur libertas matrimoniorum, quam in rei veritate summoperè præ oculis habuit Trid. Conc. excludendo etiam necessitatem consensus Parentum, 24
eo magis emicat necessitas major attentionis, & perfectæ intelligentiæ Parochi, quem sub pœna nullitatis, uti principalem, & qualificatissimum Testem adhiberi voluit, ad hoc scilicèt ut supplere posset vices eorundem Parentum absentium, & attentè videre, maturèque considerare, an verus adsit consensus, absitque omnis doli, & fraudis suspicio, ut in terminis advertit *Marchant. in Tribun. Sacram. post to. 3 cas. 3. in Resolut de Matr. fol. mihi 33.* ibi: *Ut nimirum moraliter assisterent, & Testes essent consensus expressis matrimonialis, & contractus conclusi, utique ad evitandos dolos, fraudes, incertitudines, quæ scandala in Ecclesia causant, & contractus nullos sæpè introducere solent, & Uffel. in Consult. connub. fol. 46. in princ.* ibi: *Præsentia Parochi &c. ad præcavendos dolos, & deceptiones eorum, qui illegitimè contrahunt à Conc. Trid. in matrimonio requiri videtur.* 25

§. XVII.

Formam Conciliarem non posse per æquipollens adimpleri, pluribus exemplis, comprobatur.

CUm receptum unanimiter sit inter Theologos, & Canonistas, ea, quæ respiciunt assistentiam Parochi, & Testium *in cap. 1. sess. 24. de Reform. matr.* esse de hujus forma, hinc communiter admittunt, illam non posse per æquipollens adimpleri, ut observant quamplures, adducti 1
per Sanch. de Matrim. lib. 3 disp. 17. num. 4. & seq. Barbos. de Paroch. cap. 21. num. 61. Card. de Luc. de Matrim. disc. 3. num. 14. Adden. ad dec. 431. num. 35 & seq. par. 4. to. 2. rec. Rot. in magistrali dec. 657. per tot. par. 1 divers. & dec. 308. n. 1. & per tot cor. Dunoz. sen.

Nullum propterea reputatur matrimonium, in hac forma deficiens, etiam si per æquipollens plusquam adimpletum videatur hujusmodi decretum, ut de matrimonio con- 2
tracto absente Parocho, & scientibus omnibus Vicinis, observant *Gonzal. in cap. Cùm inhibitio num. 6. in fin. de Clandest.*

desponf.Sanch.de Matr.lib.3.disp.17.n.7. Enriquez de Matr.
lib.11.cap.3.n.5.Navar.in Sum.cap.25.num.124 Boss de Con-
tract.matr.cap.1.§.12.num.29.& seqq.Guttier.eodem tract. c,
55.num.6.& cap.61.nu.8.Barbos.de Paroch.c.21.n.61.& Fil-
liuc.Oper.mor.tract.10.de Matrim.cap.6.de Ministr.n.196.vers.
Quartus, fol.mihi 235.

Et de matrimonio, contracto in præsentia Parentum, &
3 plurium Testium, *Gavard.in Theolog.exantiquat.to.6.qu.2.*
de Matr.art.8.n.1 fol.590.

Et de matrimonio, contracto in præsentia mille Testium,
4 & multarum Personarum egregiarum, atque Sacerdotis non
proprii *Zipp.in Jus Pontific.tit.de Sponsal.& Matrim. nu. 14.*
Gonzal.ad Regul.8.Cancel.gloss.48.num.30 & 31. Corrad. in
Prax.dispens.lib.7.cap.7.num.36 Barbos de Potest.Episc.alleg.
32.num.81.Boss.de Contract matr.cap.1 num.29. & de Justis
de Dispens.matr.lib.2.cap.6.num.376.& lib.2.cap.19.nu.95.
& seqq.

Et de matrimonio, contracto coram omni Populo, Pa-
5 rocho absente, *Castropal.Oper.mor.tom.5.disput.2. de Matr.*
punct.13 §.8.num.2.

Et de matrimonio, contracto coram Magistratu, & Ple-
6 bis multitudine, Parocho per accidens, & tanquam uno de
Populo, spectante inter multitudinem, *Herinthz. in Theol.*
Schol.& mor.tr.5.de Sponf.& matrim.disp.5.q.2.n.25. Et de ma-
trimonio contracto coram Parocho, à Contrahentibus non
rogato *Fagn.in c.Cùm esses n 20.de Testam.*

Et de matrimonio, contracto in publica Platea, coram
7 magno cœtu Virorum qualificatorum, & coram magno nu-
mero personarum, in Ecclesiastica, etiam majori dignitate,
constitutarum, seu aliàs qualificatarum, *Card. de Luca de*
Matrim.disc.3.n.14.& 15.

Et de matrimonio, contracto in facie Ecclesiæ coram eo,
8 qui publicè reputabatur Parochus, non obstante descriptione
in Libro Parochi, & consumatione, imò Prolis susceptio-
ne, cum publica Ecclesiæ bona fide, *Adden. ad dec. 431.*
num. 35.& seq. par. 4. tom. 2. rec. Gobat. in Theolog. experim.
tract. 9.num. 417.& Rot. in celebri *dec. 308.per tot.coram Du-*
noz.sen.

Viva autem ratio hujus insupplebilis formæ (sequendo
9 modum discurrendi de Sacramentis, mediantibus terminis
materiæ, & formæ, primo loco usurpatis anno 1215. *à*
Guillelmo Altissiodorensi, quem deinceps omnes penè Theo-
logi sequuti sunt, ut ex *Morin exercitat. 1.de Sacr. Ordin.* ob-
servat eruditus *du Hamel in Theolog.speculat. & pract. tom.*
7.tract.de Matr.lib.1.dissert.3.cap.5. per tot.) ea est,
quia Concilium Personas matrimonium, contra formam ab
eo præscriptam contrahentes: *omninò inhabiles reddit*; Ma-
10 teria autem Sacramenti Matrimonii sunt Personæ contra-
hentes, ut docent communiter Theologi, adducti per *Bel-*
larm.Contr.lib.1.de Matr.cap.6.Suar.in 3.part.tom.3.disp.
2.sect.1.conclus.3.Raynaud.in Heteroclit Pietat.lib.16.sect.
1.punct.14 de Matr.Sacram.num.3.& seq fol.mihi 175. Tolet.
Instruct.Sacerdot.lib.7.cap.2.num.4 Filliuc.Oper.moral.tom.
1.cap.1.de Essent.matr.num.14 Barbos.ad Conc.sess.24.de Re-
for.cap.1.num.125 & seq.Casal.de Veter.sacr.Christ.ritib.cap.
1.num.18.Cotron.contr.1 de Matr.cap.1.num.18.& Gavard.in
Theol.exantiqu.tom.6.quæst.2.de Matr.art.2.§.1.nu.4.fol.555.
11 Inhabilitatis igitur Personis, deest materia, proindeque da-
retur accessus ad non suam, contra præceptum Divinum, ut
observant *Araux decis.moral.disput.11.de Stat.civil.quæst.3.*
num.5.fol.mihi 497 Sanch.de Matr.lib.3.disp.17.num.4 Pas-
qualig.de Privileg.Constit.in art.mort quæst.449.num.3.& per
totam, & firmavit *Rot.dec.398.num.3.& 4 coram Dunoz jun.*
Non mirum igitur, si eadem Sacramenti materia suppleri
nequeat ab æquipollente, etiam si plusquàm superet requisi-
tum Concilii, ut de se patet.

Non obstantibus inductionibus, & argumentis, à Civi-
12 lium legum dispositione deducti: *Alias enim esse leges Cæsa-*
rum, alias Christi, aliud Papinianum, aliud Paulum præ-
cipere; scriptum reliquit *D. Hier.ad Ocean.in Epitom. Fa-*
biol. teste *Uffelio in Consult.connubial.fol.mihi 63. in princ.*
Atque Apostolorum dicta prævalere dictis Imperatorum,
observat *Fagnan. in cap.Cùm esses num.134.de Testam.*

§. XVIII.

Demonstratur defectus consensus Helenæ ex dictis, & fa-
ctis omnium personarum, existentium in Ecclesia, &
primo loco ex depositionibus Parochi, & duorum Te-
stium, in omnibus concordantium.

Redeundo ad probationes defectus consensus, advertendum est, nos esse in terminis actus, gesti in Ecclesia S. Ivonis, præsentibus septem personis, nempè Parocho, Antonio, & Alexandro Clericis, Helena, & Francisco, assertis Sponsis, & Dominico, & Petro Testibus.

Parochus, tàm in Relatione absque juramento, facta
Curiæ Ecclesiasticæ, quam in duplici jurata attestatione,
ad puram veritatis comprobationem emissa, non potest
clarioribus verbis consensum excludere, & quidem non
asserendo, quod non audiverit verba, vel non viderit nu-
tus, quod superabundaret, sed quod He. ab ipso attentissimè
ratione proprii officii considerata, non fuerit loquuta, minus-
que aliquod fecerit signum, seu nutum, cui Parocho plenam 1
in hoc adhibendam esse fidem, ex quo testatur de re, ad suum
officium spectante, punctualiter probavimus supra §.11.n.6.

Antonius, & Alexander Clerici in omnibus concordant
cum Parocho circa exclusionem ejusdem consensus, ut ex eo-
rum depositionibus, qui cùm fuerint ad factum attentissimi, 2
totamque illius seriem optimè concludant, licèt non forma-
liter, virtualiter tamen negativam coarctare dicuntur, ex al-
legatis sup.§.10.n.9.

Nec illis obstat defectus minoris ætatis, quia cùm testen-
tur de verbis, & nutibus, qui absque dubio percipi possunt
à Minoribus, puberes effecti plenam merentur fidem; Præ- 3
cipuè quia concordant cum aliis adminiculis, de quibus
infra, nec adducuntur principaliter ad dissolvendum ma-
trimonium, sed solùm ad demendam, seu debilitandam fi-
dem Testibus contrariis, ex allegatis supra *d.§. 0. num. 8.*
& addimus in punctualibus terminis *d. Uffell. in Consult. con-*
nub.fol.mihi 38. in princ. ibi: *Quod universim etiam procedit,*
ubi testimonium &c. aliis argumentis, ut in præsenti controver-
sia, adjuvatur. Præsertim ex quo in Ecclesia non aderant
alii, ex quibus id comprobari possit, in punctualibus termi- 4
nis *Alex.conf.156.num.10.lib.5.* citans concordantes, *à Pont.*
conf.44.num 2 & 3.& Ventrigl.in Prax.p.1.de Matr.met. con-
tract.§.4 annot.3 num.4. ibique *de Luc.in addit.num.2.* ibi: *Di-*
ces in causa matrimoniali, quando agitur ad deponendum ma-
trimonium, requiri Testes omni exceptione majores, & pro-
bationes exactas, Ergo Testes inhabiles non admittentur. Res-
pondet &c. Regens de Pont. d. conf. &c. non procedere objectio-
nem, quando sumus in probando facto, ad quod alii Testes ha-
beri non possunt; Oliver.de Matr.nullit.inspect.4 fol. mihi 85.
ibi: *Verùm in casibus difficilis probationis admittuntur Testes,*
qui aliàs essent inhabiles.

Addita consideratione, quod concordant cum Parocho:
Esto enim Testes per se admittendi non essent ad matrimonium,
ob eorum vitium, & defectum, quia tamen admittuntur simul 5
cum Parocho, ex ejus præsentia eorum vitium suppletur; ut in
terminis observat *Castropal.Oper.moral.to.5. disp. 2. de Matr.*
punct.10.§.13 n.3.Oliver.de Null.matr inspect. 4. fol. 86. in
princ. ibi; *Inhabiles etiam admituntur, quando &c concurrunt*
cum aliis habilibus; Ventrigl.in Prax.p.1.de Testib.in caus. ma-
tr.annot.3.§.2.sub n.9. ibi: *Defectus horum Testium suppletur*
per præsentiam Parochi; Amic. in Curs.Theolog to. 9.disp.7.
de Consens.clandest.n.103. ibi: *Hunc tamen defectum supplet*
Ecclesia per Parochum, qui est omni exceptione major, & cum
duobus Testibus, licèt infamibus, poterit in judicio sufficientem
probationem facere; & Rot dec.179 n.11.cor.Peuting. ibi: *Ac Pe-* 6
tri Testes corroborantur, tam ex cæteris facti circumstantiis,
quàm extrajudiciali depositione Parochi, & ob hoc præferri de-
bent ex Judicis arbitrio, Et dec.490.n.13 p.18 rec. ibi: *Et ulte-*
riùs adest Sacerdos, à Parocho deputatus, cujus dictum, & au-
thoritas supplent, & reintegrant aliorum Testium personas, &
depositiones, ita ut plenè probent.

Absque ulla difficultate, ex quo dubium versatur circa de-
fectum consensus, ad quem probandum, quoslibet admitti
Testes, etiamsi aliàs non essent de jure admittendi, punctua-
libus authoritatibus, loquentibus in specie contra Matrimo- 7
nium consumatum, probavimus supra §.10.n.2. Et ad hunc ef-
fectum *Necesse esse Iudicem Ecclesiasticum omnia rimari, &*
perpendere, omneque genus rationabilis probationis admittere
ad eruendam veritatem, in terminis observat *Oliver. de Nul.*
lit matr fol.85 in princ.

§. XIX.

§. XIX.

Demonstratur secundò defectus consensus ex dictis, & factis Helenæ prætensæ Sponsæ, & Francisci asserti Sponsi.

HElena seriò ab Ecclesiastico Judice interrogata, post-
quam reposita in sui libertate reperiebatur in Conser-
vatorio, eundem consensum apertis verbis negavit, quod
1 in terminis observant *Cepol. cons. 59. num. 13. Sanchez de Ma-
trim. lib. 2. disp. 42. num. 12. Ciarlin. controv. foren. 131. num.*
39. & firmavit *Rot. decis. 102. num. 5. part. 15. recent.* Attento
præsertim, quod non adducitur principaliter ad destruen-
dum matrimonium, & adminiculatur ab aliis probationi-
bus, ut præcisè observant *Corn. cons. 91. colum. 3. vers. Item
facit lib.* 3. ibi; *Et secundum hoc cum Domina N. asserat,
non consensisse in eum uti in Maritum, multùm conferat, cùm
aliter verba saltem sint æquivoca; & maximè stante aperta
confessione &c. quæ dicit quod nunquam contraxit matrimo-
nium cum dicto &c. & Rot. decis. 505. num. 9. part. 15. recent.*
ibi: *Præcipuè quia hanc ejus deliberatam intentionem Puel-
la Rev. Namurcensi ab hoc sacro Tribunali ad explorandam
ejus voluntatem deputato, expressit, talis enim declaratio in
subjecta materia plurimùm attendi solet; Et in Colonien. Il-
legitimit. 6. Maii 1653. §. Quorum coram Verospio, & in Fa-
ventina Matrimonii 5. Junii 1658. §. Certiùs in fine cor. Card.
Taya, & in Bononien. Matrimonii 15. Junii 1676. in fine co-
ram Vicecomit. & in Novarien. Sponsalium 1. Julii 1593. §. Et
omnia coram Muto, & in Monasterien. Matrim. 27. Junii 1696.
§. Justificata coram Card. Caprara.* Quæ punctuales decisio-
nes loquuntur in terminis explorationis voluntatis, non post
unum, & alterum mensem, ut in casu nostro, sed post an-
num, & ultra. In his enim casibus vis non stat in tempore,
sed in libera, & præcisa voluntate, quæ quandocumque ha-
beatur, semper attenditur.

Nec credimus repetendas divinationes, quod hujusmodi
declaratio processerit, & perseveret ab illecebris seducentis
Aviæ, Hæc enim seorsim habitat à Consanguineis, mo-
2 ram facit in celebri Monasterio, cum omnibus palam, &
quotidiè loquitur, ejusque voluntariæ perseverentiæ in hac
declaratione adsunt tot Testes, quot exemplaris vitæ ibi-
dem degunt Moniales, quotquot in quinquennio cum ipsa
sunt allocuti, & F. met qui per interpositas personas non se-
mel suam tentavit voluntatem, hanc semper expertus est
constantiam.

Sed quando contra hanc facti evidentiam concederetur,
Consanguineos He. aliquid eidem dixisse circa hoc factum,
nonnè justè conqueri possent, licitum fuisse F. eadem sedu-
cere malis artibus, deceptionibus, dolosis suasionibus, &
machinationibus (juxtà verba Sententiæ Tribunalis Eccle-
siastici in judicatum transactæ, & à Papa approbatæ) &
3 deinde in culpam imputare eisdem Consanguineis pietatis
necessaria officia ab ipsa natura insita, aperiendi scilicet,
& declarandi easdem seductiones innocentissimæ Nepti:
*In his enim casibus libertas non diminuitur, sed regulatur,
& perficitur, quando Pater ex officio pietatis, quo tenetur,
curat nè male filia nubat;* ut observat his verbis *Tranchedin.
4 consult. 33. num. 15.* & concordant alii adducti à *Rot. in decis.
301. num. 18. part. 11. recent.* Si autem voluntariè ut exadver-
so prætenditur ad nuptias convolasset He. vix pubertatem
egressa, multò magis postquam effectus earundem experta
fuit, adulta hodiè in eodem proposito persisteret, ut in ter-
5 minis observat *Oliver. de Matrim. nullit. part. 2. fol. 53.* ibi:
*Probatur etiam dissensus &c. quia si verè consensisset, illum
non sprevisset, neque odio habuisset; & fol. 58. in fine* ibi:
*Mulier &c. perseveravit in confessione dissensus &c. nam perse-
verantia omnem levitatis, & iracundiæ præsumptionem ex-
cludit &c. & fol. 70.* ibi: *Mulier &c. perseveravit in confessione
dissensus, signis addendo signa &c. perseverantiam, confes-
sionem, & factionem magis esse attendendam quàm verba se-
mel prolata, non etiam obstante copula &c. ubi non processit
conjugali affectu; & part. 4. fol. 104.* ibi: *Non est præsumen-
dum &c. nec ipsa tamdiu perseverasset in signis dissensus; &
in Faventina Matrim. 5. Junii 1658. §. Conjecturæ coram
Card. Taya.*

F. eundem defectus consensus He. non obscurè indicavit
in ipsamet Ecclesia, quando post colloquia habita cum Pa-
rocho, præsentibus, & intelligentibus, tàm testibus ma-
6 trimonialibus, quàm contra matrimonium deponentibus,
replicavit verba matrimonii ad effectum extorquendi ali-
quod verbum, vel signum ab He. quam nullo modo fuisse
loquutam, nullumque signum consensus tunc temporis de-
disse, uniformiter deponunt, tàm testes matrimoniales,
quàm testes deponentes contra matrimonium, quæ verbo-
rum replicatio excludit, seu saltem nimium dubium reddit 7
consensum antecedentem, ut in terminis punctualibus ad-
vertit *Jacob. Leoniss. cons. 4. num. 3. & seqq. inter Cons. matrim.
divers.* ibi: *Præsupponebat Matrimonium jam fuisse contra-
ctum inter eos, ideò non erat opus alio secundo contractu Ma-
trimonii &c. quia ille fuisset superfluus &c. imo illud qui reiterat 8
facit injuriam Sacramento: Corn. cons. 91. col. 3. lib. 3. & Gon-
zad. cons. 77. num. 13.*

Non obstante responsione, quod id factum fuerit ad cau-
telam, quia hoc etiam per hypothesim admisso, cautela
non respiciebat consensum F. de quo nulla unquam fuit diffi- 9
cultas ex utrinque admissis, sed respiciebat consensum He.
Cùm igitur hæc nullo modo signum aliquod dederit, vel
verbum aliquod protulerit post audita eadem verba, illius
consensus remanet in statu prorsus incerto, vel saltem mul-
tum dubius ad sensum ipsius met F. *ex allegatis supra.*

Ex hac verborum replicatione reducuntur ad perfectam
concordiam ea, quæ dixerunt Parochus in Relatione, fa-
cta Curiæ, & He. in suo judiciali Constituto, in quibus ex- 10
adverso insistitur; Veritas enim una est, & sæpiùs exami-
nata magis elucescit, disputandoquè faciliùs invenitur, ut
observant adducti per *Barbos. axiom. 224. num. 1.* & benè
*Prob. in cap. Offic. nostri num. 4. de Offic. Legat. in 6. Fenzon. ad
Stat. Urb. lib. 2. cap. 141. num. 1. & Rota in Romana, seu Ja-
nuen. Testamenti 2. Aprilis 1683. in principio coram Card.
Matthæjo.* De hac siquidem secunda verborum replicatione
loquutum fuisse Parochum, asserentem non intellexisse 11
verba He. ostendit sola lectura illius depositionis, in qua
verba, negantia intelligentiam, cum dictione copulativa,
immediatè cohærent eidem secundæ replicationi ibi: *Pietro
&c. à detto al detto Francesco, dateli al Sign. Curato almeno
li nomi, all'ora il detto Francesco &c. cavato di saccoccia que-
sta carta &c. e me l'à data in mano dicendomi, eccogli li nomi,
e replicò di nuovo: Io piglio per moglie questa Signora, la
quale stava alla Porta, e questi Signori, che stanno quì, siano
per testimonii, e non ò inteso se la Giovane mi abbia detto co-
sa alcuna.*

Nec potest aliter intelligi id, quod dicit He. in suo Con- 12
stituto, ibi: *Sentii, che detto Francesco alla presenza del
Parrochiano, e di due Uomini, che stavano in Chiesa &c. per
mia legitima Sposa &c.* Quoniam nec F. prætendit, nec ipsi-
met contrarii testes asseruerunt, ipsos fuisse præsentes coram
Parocho propè Confessionarium, tempore quo F. primo lo-
co protulit verba matrimonii, & tamen cùm He. asserue-
rit, F. fuisse alloquutum in præsentia testium: *Che stavano
in Chiesa*: non propè Confessionarium, etiamsi intellige- 13
rentur de prioribus verbis, nullo modo obstarent ubicationi
Petri propè Altare Crucifixi, quia semper verum esset, quod
manebat in Ecclesia, quod solum legitur in Constituto He.

§. XX.

Tertiò infertur idem defectus consensus He. ex depositionibus ipsorum met testium pro matrimonio deponentium.

DOminicus testis matrimonialis (cujus respectu applican-
tur verba *Ciceron. pro Client.* relati *ab Uffellio in Consult.
connub. fol. 29.* ibi: *Vos auditis de eo, &c. quem non videtis,
&c. de eo quem natura mulctavit*) non potuit verbis magis ro-
tundis eundem consensum excludere quàm cum juramento
asserendo, ibi: *Io non sentii, che la sudetta Giovane avvan-
ti al Parrocchiano, nè avvanti Noi altri dicesse cosa alcuna:*
qui testis, quamvis unicus, contra F. illum producentem 1
plenè probat, ut observant adducti per *Rot. coram Coccin.
decis. 1396. num. 315. & coram Priol. decis. 3. num. 6. & decis.
324. num. 8. & in recent. decis. 737. num. 13. part. 18.* Cùmque
data opera pro quarta vice se contulisset ad Ecclesiam, ad
rem gratam faciendam F. ut ipsemet in sua depositione testa-
tur, utique dicendum est, fuisse ad omnia attentissimum,
& tamen: *Mirum videtur, quod dictus D. B conductus fuis- 2
set, ut esset præsens, in tali contractu, ut ipse deponit, &
quod ipse non viderit, vel audierit contrahi dictum matrimo-
nium*: ut in specie per hæc numero verba observat *Dec. cons.
163. num. 20.*

Petrus demum consensum probare non potest, quia repe-
riebatur in Ecclesia, ut ipsemet fatetur ex mero accidenti,
& ad audiendum Sacrum, manebatque octuaginta palmis
distans à Confessionario, cui vertebat terga: Si igitur eun-
dem

3 dem consensum non audierunt Parochus, duo Clerici, &
Dominicus, qui sive ex officio uti Parochus; Sive ex ani-
mi deliberatione ad faciendam rem gratam F. uti Domini-
cus; Sive demùm ex magnifico adventu incognitæ Puellæ,
cum Curru, absque ullo famulo, vel famula, uti duo Cle-
rici; Multò minus potuit illum observare in sua ubicatio-
ne, & situ terga vertendo Petrus, & quatenus de eodem
consensu iste deponat, attenta hac maxima inverisimilitu-
dine, nulla esset ei præstanda fides, ex allegatis supra *§. 9.*
4 *num. 5.* & addi potest *Rota coram Seraph. decis. 893. num. 26.*
& in Romana Filiationis 1. Aprilis 1680. §. Prætera co-
ram Alberg.

Non obstante, quod in secundo examine, oblitus prio-
ris, in quo dixerat, audivisse quando manebat: *All' Altare*
del Crocifisso, rivoltatomi verso il Confessionario, nel rivol-
5 *tarmi sentii*; subjunxerit: *Accorsi per vedere, e sentire, che*
cosa si faceva, e nel medemo tempo intesi, &c. Cùm enim
hujusmodi depositiones sint inter se contrariæ, statur prio-
ri, ut firmavit *Rota in Perusina Filiationis 3. Martii 1690. §.*
Si verò, coram Card. Caprara, cum aliis infra allegandis
§. 23. num. 7. Præcipuè quia in illa testis clarissimè individuat
6 situm, ubicationem, & modum videndi, & audiendi,
nempe: *All'Altare del Crocifisso, voltatomi, e nel rivoltar-*
mi sentii, &c. Nec possunt clara hæc verba detorqueri ad
auditum post approximationem, sicque non: *All' Altare*
del Crocifisso: neque: *Rivoltatomi*: minusque: *Nel ri-*
voltarmi.

Habemus præterea in facto ex depositionibus ipsorummet
testium contrariorum, & ex illis, qui deponunt contra ma-
trimonium, Parochum à Confessionario surrexisse statim
7 ac audivit priora verba F. prætensum matrimonium invol-
ventia. Supponitur etiam ex adverso, hoc ipso tempore sur-
rectionis Parochi (quod consistit in tot momentis, quot fue-
runt necessaria ad faciendum quatuor, vel quinque passus,
post quos Parochus stetit in medio parvæ Ecclesiæ immobi-
lis) He. fuisse alloquutam, & signa fecisse; Indeque præten-
debatur inferri in præteritum, ideo non audivisse, vel vi-
disse, quia statim terga verterat: *Senza darli tempo*: com-
plendi discursum. Hoc posito, He. vel loquebatur, vel erat
alloquuta: *Al mormorio delle parole*; Sivè attendantur illa
F. quæ fuerunt illa dumtaxat ab eodem teste relata, ibi:
Io piglio per mia legitima Sposa la Sign. Elena e non furono
altre, de quarum efficacia, & virtute *Rota in Romana Ju-*
ris administrandi 4. Junii 1696. §. Fortiùs concurrente coram
Molines; Sive illa Parochi: *Io non vi conosco, non sò chi*
siate, &c. Si autem Petrus terga vertit solummodo audito
hoc verborum murmure, à quo ejus magna devotio in
orando forsan fuit interrupta, seu si: *A queste parole accorsi*
per vedere, e sentire, che cosa si faceva: Quomodo possu-
8 mus dicere, ipsum audivisse id, quod anteà dictum fuerat,
vel in ipsomet instanti dicebatur, quando eadem verba non
audierunt testes, qui non vacabant orationibus, erantque
in sola distantia octo, & tredecim passuum respectivè: *Et*
rivoltati, & accorsi per vedere; antequam Parochus se po-
neret in Confessionario, Mirum certè videri debet, quod
eadem verba audierit tanta facilitate Petrus, orans in distan-
tia 8. passuum, vel se vertendo: *E nel rivoltarsi*; ut dixit
in primo examine, vel accurrendo, & se approximando,
audito verborum murmure, ut dixit in secundo, quando:
Dictus D. B. conductus, &c. ut esset præsens in tali contractu,
ut ipse deponit, &c. non viderit, vel audierit dictum matri-
monium contrahi; sunt verba *Dec. cons. 163. num. 20.* Non esse
9 autem in Jure novum: *Judicem posse fidem testibus, licèt*
plenè deponentibus, non adhibere, quando, ut hic, &c. ni-
mis animosè, & inverisimilia deponunt: punctualissimè his
formalibus verbis firmavit, & practicavit *Rot. in Rom. Ma-*
trim. 24. Februarii 1668 §. Sub hoc coram Card. Carpin.

Quibus jungitur improprietas maxima prætensæ respon-
sionis cum duabus illis dictionibus: *Io ancora*: quæ, ut de
se patet, nihil significant, nullumque habent perfectum
sensum, cùm juxta Dialecticæ regulas, sint sola tertia pars
cathegoricæ propositionis, continentis nimirum solum sub-
10 jectum, & carentis copula, seu verbo, & prædicato, ita-
ut meritò applicentur verba *Alberic. Gentil. lib. 2. de Nupt.*
cap. 9. relati ab *Havemann de Jure connub. lib. 1. tit. 6. pos. 6. in*
11 *fine*, ibi: *Mihi maximè hic displicet, ut sic syllabas, & ar-*
ticulos in tanto contractu, &c. captemus, quos nec ipsi Periti
satis intelligunt: Augeturque improprietas si considerentur
unita verbis, quæ refert Aloysius B. ibi: *Disse &c. Francesco,*
Signor Parocho questa è mia moglie, e voltato alla Sign. E.
non son'o vostro marito? Io ancora. In terminis *Ciarlin.*
controv. 131. num. 37. & 38. & in puncto casus præcisi, de
quo disputamus, *Rainald. observ. crim. tom. 4. ad cap. 22. sup-*
plet. 4. num. 21.

Quia verò in hac parte datur omnibus argumentandi, &
addendi locus, supplendo: *Io ancora piglio per mio legitimo* 12
Sposo; Quare Nos etiam dicere non possumus: *Et io ancora*
voglio pigliare; Vel: *Io ancora mi contento di pigliar per mio*
Sposo; Ex quibus matrimonium de præsenti nullo modo pro-
bari, adductis concordantibus, in terminis longè duriori-
bus, supponendo interrogationem præcedentem, firmavit
Rot. decis. 121. per tot. part. 1. divers. & signanter *num. 7.* ibi:
At in casu isto absque dubio adest communis opinio Doctorum,
volentium verba ista: Vis accipere in Uxorem: non importa-
re matrimonium de præsenti, nam ita tenent Joan. Andr. &c.
etiamsi, &c. sunt prolata in præsentia testium, & Sacerdotis,
& postea sequuta sunt oscula; Testaturque, hanc esse opinio-
nem Legistarum, Canonistarum, & Summistarum, *& co-*
ram Peuting. decis. 179. num. 2. ibi: *Verba, &c. Vi contenta-*
te di pigliare per vostro Sposo, non matrimonium perfectè con-
trahendum inferunt, ut plenè probat, &c. & in Perusina Ma-
trimonii 10. Maii 1688. §. Quibus ita, coram Hervault.

Quare, inhærendo probatis supra §. 4. *num. 16.* probabili-
tate maxima asserere non possumus, He. allucinatam pœni-
tuisse, noluisseque ulteriùs progredi, pœnitentia saltem in- 13
terpretativa, & occasione accepta à verbis Parochi, desu-
mendo hanc noluntatem, seu interpretativam pœnitentiam
ab immediata nova interrogatione F. absque ullo verbo, vel
aliquo signo ejusdem He. Si enim in istis casibus perseveran-
tia voluntatis præsumitur, ut generaliter probant *Brunor. à* 14
Sole in loc. commun. verb. Voluntas num. 9. Clemen. de Patr. po-
testat. effect. ultim. num. 104. Surd. decis. 111. eod. num. & Gra-
tian. decis. March. 43. num. 23. ubi ampliat conclusionem, 15
quando nulla causa mutationis deducitur, & apparet *Rot.*
decis. 1223. num. 18. coram Coccin & in nostris præcisis termi-
nis *Corn. cons. 91. col. 3. vers. Item lib. 3.* ibi: *Præsumitur,*
quod perseverabat in eadem voluntate; Card. Quetta inter
Cons. matrim. divers. German. cons. 13. num. 9. ibi: *Præsumi-*
tur perseverantia in priori voluntate; & Rota in Perusina
Matrimonii 10. Maii 1688. §. Hinc tollitur, coram Hervault,
ibi: *Instantanea mutatio nonnisi gravi cum crimine in Spon-*
sa, & Parocho fingi potest. Atque si antecedens voluntas ab 16
immediatè subsequentibus, & contemporaneis actibus con-
gruè declaratur, ad notata per *Ruin. cons. 192. num. 5. lib. 23.*
Soccin. jun. cons. 32. num. 12. lib. 4. Surd. decis. 54. num. 6. & Rot.
decis. 71. num. 7. coram Bich. & in nostris terminis *Oliver. de*
Matrim. nullit. part. 3. fol. 79. ibi: *Ex præcedentibus enim,*
& subsequentibus declarantur media: Nostra interpretatio, 17
uti verisimilior, & concordans cum tot aliis probationibus,
conjecturis, & adminiculis, de quibus supra, & signanter
cum jurata confessione He. præferenda est contrariæ, egre-
giè *Rot. decis. 317. num. 11. coram Priol.* ibi: *Cui declarationi* 18
valdè acquiescit dubius judicantis animus, cùm non possit fieri
securior interpretatio, quàm illa, cui convenit, & propendit
declaratio ipsius disponentis.

Præcipuè quia: *nulla nos necessitas cogit ad interpretan-*
dum illa verba aliter: ut prosequitur *Rota d. decis. 121. num.*
13. part. 1. divers. respondendo præcisè circumstantiarum
complexui: ibi: *Secundò, principaliter movebantur ali-*
qui, quia etiamsi hujusmodi verba matrimonialia, sum con-
tentus accipere Hiellam in Uxorem, non essent de jure ita cla-
ra, quo minus ex usu, observantia, seu voluntate Partium,
ex variis circumstantiis collecta, possent recipere aliam inter-
pretationem, & intelligi pro matrimonio de præsenti, tamen
id est verum, quando res urgeat taliter, ut non possit mens
comparari cum omni sensu, & intellectu illorum verborum, 19
aliàs absurdum est &c.

§. XXI.

Defectus consensus Helenæ à Sententia Tribunalis Ecclesia-
stici, à Papa approbata, intra evidentiæ fines con-
stituitur.

TRansitum verò facientes à probationibus probantibus ad
probationes probatas, de quibus *Rot. coram Cerr. decis.* 1
498. num. 12. innegabili evidentia exclusus remanet He. con-
sensus in Ecclesia à re judicata qualificatissimi collegialis
Tribunalis Ecclesiastici, in qua rotundis verbis dicitur,
ibi: *Dolosis suasionibus, minis, & malis artibus allucinatam*
Puellam, nondùm 13. annum completum habentem, violan-
do etiam fidem famulatus, &c. F. &c. ad fugam arripiendam,
&c. induxit, & in exequutionem nullo habito consensu dictæ
Puellæ

Puellæ contra formam Rituum Ecclesiæ matrimonium in præsentia Parochi, quem sub prætextu confessionis accersire fecit, & duorum testium, quorum alter data opera in dicta Ecclesia ad hoc reperiebatur, contrahere curavit, quod tamen assequi minimè potuit, quia defecit consensus dictæ He. &c. Dicimus, & sententiamus &c. condemnamus &c. in pœnam Triremium per quinquennium.

Si enim verè magnus intellectus *Card. de Luc.* agentis *in*
2 *disc.6. sub num.* 34. *de Matrim.* de viribus sententiæ, latæ à pedaneo Judice laico, captivari non potuit in contrarium sensum: *Quoniam si Judex criminalis credidisset matrimonium validum, utique nullus suberat condemnationi, vel pœnæ locus, ideoque non videbatur subesse probabile fundamen-*
3 *tum, quod &c. captivaret intellectum;* Quomodo possumus nostrum captivare, dum non solùm idem collegiale Tribunal, sed ipsemet SS. D. N. post maturam causæ cognitionem, & revisionem ejusdem sententiæ, mandavit, illam esse servandam. Consumatio enim matrimonii, in qua tanta vis pro validitate constituitur, debitis circumstantiis ve-
4 stita, & in gratia exercita, actus est meritorius, confertque gratiam ex opere operantis, juxta sensum omnium Theologorum, ut videre est apud *D.Thom. in Supplem.3. part. quæst.41. art.4.& quæst.42.art.3. per tot. Est in 4. Sentent. dist.26. §.7. fol. mihi 60. Card. Bellarm. tom.2. Controv. lib. unico de Matrim. cap.1.& pluribus seqq. Zacch. quest. medico leg. lib.6. tit.1. quæst. 5. num.8. Paludan. in 4. Sentent. distinct.26. quæst.2. num.6. Joan. Baptist. Corrad. in respons. Cas. Conscient. quæst.*144. *Sanchez de Matrim. lib. 9. disp.1. per tot.* ubi, quod hæc est Catholica veritas, quam nullus Theologus negat, vel negare potest, *& Pont. eod. tract. lib.9. cap.2. per tot.* ubi unicè insistit in confutatione Hæreticorum, hanc veritatem impugnantium, *du Hamel in Theolog. specul. & pract. tom. 7. tract. de Matrim. lib. 1. dissert. 3. cap. 4. per tot.* Quomodo igitur poterat F. pro illa condemnari pœna Triremium, quæ multum differt ab illis, quas imponere solent nostri temporis Confessarii, ni-
5 mium forsan in hac pœnitentiarum impositione indulgentes, ut observat *Card. Denhoff. de Pœnit. seu Instruct. Pastor. fol. mihi* 105. *& P. Segner nel Cristian. instruit. part. 3. ragionam.* 11. *num.* 8. ibi: *Quanto alla sodisfazione, sono sì leggiere le penitenze, che i Confessori (compatendo forse più del dovere alla debolezza de' Penitenti) impongono à ciascheduno di essi prima di assolverli, che à pena meritano il nome di penitenza;* Ad quorum Confessariorum solatium subjungimus ea, quæ scripta reliquit *Card. Pallavicin. nell'Istor. del Concilio lib.* 24. *cap.12. num.6. antè fin. Questa commodità di ottenere le plenarie Indulgenze, agevola il ministero, per altro gravissimo, de' Confessori, mentre spesso li libera dallo scrupulo, che le penitenze, da loro imposte, siano inferiori alla qualità de' peccati.*

Cùm autem nefas sit dubitare de subsistentia dictæ sententiæ in judicatum transactæ, & à Papa approbatæ, & facientis
6 proinde de albo nigrum, ut in punctualibus terminis observat *Hotomann. conf.*39. *num.4. inter Conf. matrim. divers. German.* & firmavit *Rota decis.*82. *num. 6. coram Ubag.* dicendum utique est. Nos majorem probationem afferre non posse defectus ejusdem consensus.

Neque obstat, eandem sententiam esse contumacialem; Hoc enim operatur, quod se constituendo Reus intra annum, possit contenta in sententia purgare, sed non impedit, quin, eadem sententia non revocata, non vigeat pro illa maxima præsumptio, quam auget F. illius revocationem non procurando, ut benè observant *Spad. conf. 65. num.5. Raynald. Observ. Crim. tom. 3. cap. 34. §. 9. num. 50. & seqq.*
7 ubi, quòd post annum sententia contumacialis facit rem notoriam, & liquidissimam probationem, & firmavit *Rota decis.486. num.7. & seqq. part. 14. recent.* ubi, quod ex consuetudine Urbis, & Orbis sententia contumacialis, durante contumacia, habetur pro liquida probatione, quidquid dicendum esset purgata contumacia per comparitionem, *& decis.* 512. *num. 7. part. 18. recent. & decis.*461 *num.* 3. *coram*
8 *Emer. jun.* Et tamen in rei veritate eadem sententia ex postmodum sequutis dici non potest contumacialis, dum fuit maturè revisa, recognita, & tandem approbata à tunc temporis Papæ Auditore, opponente contra illam F. omnia opponibilia, ut obeservat *Rot. in Cavallic. Transact. 7. Maii* 1696. *§. Nec contra coram Card. Priolo,* ibi: *Quamvis emanaverit per Contradictas, cùm ab illa Communitas non appellaverit, & postea succubuerit in taxatione, & refectione expensarum, eandem vim habet, ac si in contradictorio judicio emanasset, ut modò tenet Rota &c.*

§. XXII.

Speciales circumstantiæ operantes, ut rigorosior, magisque concludens exigatur probatio consensus.

Si hæc omnia, præcipuè simul unita, superabundarent ad excludendum consensum, quando probatio illius negativæ Nobis incumberet, cujus contrarium docet punctualis: *Gloss. in cap. 1. verb. Viro incumbit probatio de Clandestin. desponsat.* ibi: *Negantis factum nulla est probatio.* Quinimò ma- 1
gis attendi debent ad debilitandam fidem testibus contrariis, & ad hoc ut F. non dicatur plenè fundasse suam intentionem, ut esset necessarium, sine enim perfecta probatione consen- 2
sus, matrimonium per nullam potentiam potest subsistere, ut probavimus supra §. 2. *num.*1.

Crescitque in immensum necessitas hujus concludentis probationis ex duplici circumstantia, prima quod lis est super ipso fœdere, quo casu non admitti conjecturas, sed ne- 3
cessariò requiri claras, & concludentes probationes demonstravimus supra *§. 5. num. 1. & seqq.* Ea inter alias concurrente congrua ratione, à Doctoribus, & Sacr. Rota considerata, quòd sibi imputare debet Actor, si concludentes 4
probationes ad fundandam suam intentionem, ut tenebatur, non procuravit ex allegatis suprà *d. §. 5. num.7.*

Secunda circumstantia, quam supplicamus præ oculis habere in qualibet parte probationum contrariarum, fundatur in Sententia, à Tribunali Ecclesiastico ser. ser. lata, & in judicatum transacta, quæ proinde facit de albo nigrum, 5
& pro veritate habetur, ut generaliter firmavit *Rot. decis.* 312. *num.14. coram Bich. & decis.*133. *num.4. coram Priol.* & in individualibus terminis sententiæ contra matrimonium latæ, observat *Hotoman. conf. 39. num. 4. inter Conf. matrim. divers. Germ.* & firmavit *Rot. decis. 82. num. 6. coram Ubag.* quæ sententia principaliter lata est super deceptionibus, dolosis suasionibus, malis artibus, minis, & machinationibus F. pro extorquendo consensu ab He. Sub hac etenim consideratione certum est, quòd probationes ejusdem consensus debent esse evidentissimæ, nedum quia tot habent 6
contra se contrarias probationes. Sed etiam, quia referri possunt ad eandem deceptionem, & allucinationem in Jure odibilissimam per *Text. in leg. unica Cod. de Rapt. Virg* ibi; *Nisi etenim eam sollicitaverit, nisi odiosis artibus circumvenerit; non facit eam velle,* de quo *Sanchez de Matrim. lib. 7. disp.12. num.*11.

Quibus non resistit matrimoniorum libertas; Aliud enim est, sacros Canones desiderare in illis libertatem, illaque 7
relinquere in arbitrium Contrahentium; Aliud verò, quod ista voluntas, & libertas sit pura, & immunis ab omni dolo, nec procurata fraudibus, & machinationibus: *Qui* 8
enim dolo capitur errat, & voluntati vim infert, qui fraude persuadet, in terminis *Brolver. de Jur. connub. lib. 1. de* 9
Sponsal. dol. contract. cap.19. num.1. & 2 fol mihi 176. & ibi: *Sanctissima matrimonii societas amore, & benevolentia coire debet, non arte, & dolo &c. Absit itaque omnis fallacia, calliditas, machinatio ad circumveniendum, fallendum, decipiendum, parata, nisi quis velit restituta in integrum per* 10
Prætorem Parte altera, prædam, quam venabatur ereptam sibi cum dedecore deplorare. Nam sicut in amore, & ambiendis Puellis candidè, & syncerè agere laurum meretur, & laudem, ita fallere, & candoris oblivisci, ignominiam, & pœ- 11
nam: & num. 4. ibi: Nec mutat &c. dummodo fraus, dolusque intervenerit &c. & in cap.20. num.15. fol.186. ibi: Omnis captiosa obscuritas &c. absit, in quo quàm maximè exuberare bona fides debet, & cogitare quemlibet oportet, non esse 12
operosam gloriam fallere credentem Puellam, cujus simplicitas potiùs digna favore fuit &c. ne cui sua calliditas prosit, & 13
alteri sua simplicitas obsit.

Non enim æquum est, dolum suum quemquam relevare, sunt verba *Textus in leg. Veram §. Tempus ff. Pro Soc.* & observant *Vermigl. conf. Crim.99. num 14. Mastril. decis.*169. *num. 13. & Panimoll. decis. 95. num 15.* Cùm autem duobus 14
modis, idest, aut vi, aut fraude fiat injuria, fraus quasi Vulpeculæ, vis Leonis videtur, utrumque alienissimum ab homine, sed fraus odio digna majore, ut per hæc verba observat *Cicer. in lib. 1. de Offic.* relatus à *Pignatel. consult. 99. num. 4. in fin. tom 1.*

§. XXIII.

§. XXIII.

Insubsistens prorsus detegitur probatio consensus He. fundata in depositione duorum Testium pro Matrimonio.

RΕstat igitur considerare, an in nostro casu concurrat hujusmodi superlativa probatio. Prætenditur hæc fundari in dictis Petri, & Dominici, multas, & relevantissimas exceptiones patientium, ut fuit aliàs demonstratum, quibus attentis eisdem nullam præstandam esse fidem
1 probavimus supra §. 9 *num.* 5. *& seqq.* Specialiter reflectendo ad exceptiones contrarietatis, varietatis, suspicionis, falsitatis, subornationis, & perjurii, juxta firmata ubi supra.

Inter quas exceptiones illæ contrarietatis, & varietatis, respectu Petri non possunt esse clariores; In triplici enim jurato examine constanter asseruit: *Esser' andato accidentalmente per sentir Messa in Chiesa, &c.* claris verbis negando se accessisse ex invitatione F. & tamen iste contrarium deinde fassus fuit, ibi: *Undè faciliùs sumenda est conciliatio in casu nostro, ubi Ecclesia est angusta, & Testes iverant ad Ecclesiam ad hunc effectum;* Et ibi: *Dum iverant ad hunc effectum, tanquam fingentes aliud agere, nihilominus oculatè attendebant negotio peragendo.*

Quod comprobant etiam ea, quæ sequuta fuerunt in Ecclesia, dum statim ac se approximavit F. dixit ei: *Dateli al meno al Sign. Curato li nomi*: quod illicò practicatum fuit, mediante porrectione chartulæ, ubi illa erant descripta. Si enim prorsus erat ignarus rei, quæ gerebatur, & ex mero accidenti venerat ad Ecclesiam ad audiendum Sacrum, quis ei revelaverat, F. non dedisse nomina Parocho in Confessionario? Quis eadem nomina habere in sacculo prompta ad hunc effectum? Quænam cura, ut Franciscus daret nomina? Dum ipse proprium recusaverat dare Parocho, eum roganti, asserendo: *Non voler esser testimonio, mà poi avendoli io fatto instanza come si chiamava, &c. gli diedi il mio nome, e cognome, e Lui lo scrisse in detto pezzo di carta, nel quale scrisse il nome di un'altro, che parimente si trovò presente à questo fatto, che disse chiamarsi Domenico, &c. nel quale il Curato scrisse il mio nome, e di poi quello di detto Domenico, &c. Io lo riconoscerei, perchè viddi scrivere il detto Curato*: ut in *Proces. crim. fol.* 7. & 8. cujus tamen contrarium deposuit in *Proces. civil. fol* 15. asserendo nomen Dominici fuisse jam scriptum in chartula, ibi: *Nella detta carta vi era ancora scritto il nome, e cognome di Domenico, &c. & il Parocho disse, chi è questo Domenico? &c. il medemo li presente disse, son' Io.*

In primo pariter examine asseruit, non cognoscere He. ibi: *Vicino al Confessionario, &c. una Giovane, da mè non conosciuta, stava parimente inginocchiata poco discosta dal sudetto Francesco;* Et tamen Parocho: *Stando, &c. dubbioso il detto Pietro, &c. disse, forse sarà la figlia di questo Speziale, &c.* Si sciebat esse filiam Aromatarii, quomodo eam non cognoscebat; Etsi illam ignorabat, *da mè non conosciuta*, quis ei statim revelavit esse forsan *la Figlia di questo Speziale*.

Legitur etiam in contrariis Scripturis, ipsum ingressum fuisse Ecclesiam prima vice ad recognoscendum, an ibidem esset Dominicus unus ex testibus, & cum eo intrasse etiam Petrum, quibus in Ecclesia relictis, rediisse secunda vice cum He. ibi: *Venne ivi un Giovane bassotto* (idest Dominicus) *quale, &c e poi, &c. si pose à sedere, &c. vicino al Confessionario vicino alla Porticella, che riesce verso l' Ostaria della Campana, e poi doppo un pezzo venne un altro Uomo, vestito di nero lungo, & in un subito entrò in d. Chiesa un Giovane della Speziaria, &c.* (idest Franciscus) *e la seconda volta con lui menò una Giovane, &c.*

Quis igitur poterit sibi persuadere ex his, & aliis circumstantiis, & contra claram, univocam, & literalem confessionem F. Petrum accessisse ad Ecclesiam accidentaliter ad audiendum Sacrum, & tamen cùm idem triplicato juramento id asseruerit, ei non est præstanda ulla fides, vel saltem illius dictum nullo modo sufficiens reputari debet ad faciendam illam concludentem probationem, quæ in his circumstantiis requiritur ex allegatis in §. 5. *num.* 1. *& seqq.*

A contrarietate, & varietate Petri, transitum facimus ad veras, & formales contradictiones Dominici; Iste enim in uno examine cum juramento asserit, ibi: *Non sentii, che dicesse cosa alcuna;* In alio verò cum simili juramento deponit, ibi: *Disse non sò, che parole, che non le potei sentire*:
2 quæ secundùm regulas Dialecticæ sunt veræ contradictoriæ. Nec explicari possunt de intelligentia in confuso, quia hoc posset verificari quando testis iste dixisset, *non audivi aliquid quod dixisset*, non verò asserendo, *non audivi quod dixisset aliquid*, & dixit *aliqua verba, quæ non potui audire*, quæ sicuti seipsas destruunt, ita omnem fidem tollunt illa proferenti ex allegatis supra §. 9. *num.* 11. & in terminis *Camer.* in sepiùs citato *Cons. matr.* impresso post *Zabarell. n.* 2. ibi: *Expressam contrarietatem in se continet, audivi, non audivi: & num.* 32. *in fine*, ibi: *Sed super alio controversia est, nimirum audivisse, vel non audivisse, quæ ex diametro contraria inter se sunt, & testem omnino perjurum faciunt*: 3
& Rota in Melevitana prætensorum Sponsalium 4. *Maii* 1682. §. *Tertius testis coram Paulut.*

Agnoscitur difficultas probandi matrimonium per verba, & proinde recurritur ad nutus, in quibus prætenduntur concordare Petrus, & Dominicus; Sed recurrunt eædem animadversiones, quod iste nutus negatur à Parocho, à duobus Clericis, ab He & excluditur à facto F. & quod magis est, iidem contrarii Testes in primo examine de eo non de- 4
posuerunt, Petrus enim quamvis interrogatus, ut diceret omne id, quod viderat, examen conclusit illis verbis: *E questo è quanto successe per mattina in questa Chiesa di S. Ivo per quel, che viddi, e sentii*: Et tamen in toto examine de 5
nutu nihil legitur: *Est ne verisimile hoc, quod, &c. immemor in primo examine fuerit, postea verò utriusque recordetur? aut rectiùs dicemus instructum fuisse, ut hanc falsitatem deponeret*, ut in suo casu observat *Camer. in Cons. matrim.* im- 6
presso post *Cons. Zabarel. num* 9. *ante fin. & num.* 31. *paulò ante fin.* ibi: *Dictus Benignus, &c. sed postea subductus aliud deposuit: & Rot. in Rom. seu Januen. Testamenti impress. post Card. de Albic de Inconstant. in Judic. quæst.* 35. *num.* 16. ibi: *Regula-* 7
re enim est in testibus, quod, &c secundum dictum nunquam attenditur, quia præsumitur dolus, & subornatio, quando agitur de re substantiali; Et in Colonien. Illegitimitatis 6. *Maii* 1653. §. 1. *coram Verospio, & in Cajetana Matrimonii* 28. *Junii* 1683 §. *Nihil coram Card. Matthæjo, & in Pisauren. Hæreditatis* 10. *Decembr.* 1696. §. *Adhuc tamen coram Card. Priolo.*

Quodque in omnem casum opinio affirmans in loqui valentibus esse necessaria verba ex præcepto Ecclesiæ in contractu matrimonii, est adeò firma, ut possit tuta conscientia amplecti, etiam in terminis matrimoniorum ser. ser. contracto- 8
rum, multò igitur magis in clandestinis, ut probavimus supra §. 1. *num.* 1. *& seqq. & num.* 20. *& seqq* ex doctrina illorummet Authorum contrariorum, asserentium, usum contra- 9
hendi matrimonia signis uti periculosum esse abolendum, etiam in matrimoniis, quæ ser. ser. contrahuntur: Ergo 10
multò minùs introducendum in clandestinis. Jus siquidem 11
Divinum loquitur de verbis, non de nuptibus, ut observat *Anania*, *citatus supra* §. 3. *num.* 33. Lingua data est ad significandum hominibus ad sensum *Baldi*, & aliorum, citato- 12
rum d. §. 3. *num.* 3. & 4. Atque instrumentum humanæ voluntatis est eadem lingua, ut ibidem probavimus, & benè *Prob.* 13
ad Monach. in cap. Si quis num. 7. *de Elect. in* 6. ubi, quod animæ rationalis instrumentum est vox, & cor est linguæ impe- 14
rator, cùm illam habeat sicut mancipium in sua jurisdictio- 15
ne, & egregiè *Amic. in Curs. Theolog. tom.* 9. *disp.* 4. *sect.* 7. *num.* 75. ibi: *Et sanè rationabili causa Ecclesia moveri potuit ad id præcipiendum, etsi non deessent alia signa, quibus posset celebratum matrimonium Ecclesiæ constare, tum quia hæc sunt certiora, tum ad omne periculum tollendum, ne dubium reddatur matrimonium; Etenim cùm non omnia signa certa sint, sed aliqua obscura, ambigua aliqua, & minùs certa, expediens fuit ad omne periculum dubii matrimonii tollendum in iis, qui loqui valent, &c. sicut fecit ad dubiam electionem evitandam in Prælatorum electione. Quod autem id notato* cap. Tuæ, *sub præcepto determinaverit, satis probat terminus* necessaria, *alioquin non possent in rigore vocis verba dici necessaria, ne quidem quoad probationem, si unicuique contrahenti liberum foret alia signa loco verborum adhibere.*

Non attenta replicatione, quod Mulieres ex verecundia 16
sæpè loqui non solent. Quidquid enim fit in abstracto de hac responsione, illa in concreto nostri casus prorsus inapplicabilis est ex animadversis supra §. 3. *num* 16. & 18.

Verùm quid ulteriùs deponat Domninicus circa hunc in secundo examine superadditum nutum, observemus attentiùs, ibi: *Inchinò la testa con il segno di sì, per quanto io credo*: Hæc sola credulitas operatur, ut nulla ei præstanda sit fides ex supra allegatis § 9 *num.* 14. Quamvis enim in celebri illa quæstione, an loqui valentes matrimonium contrahere possint per nutus, reperiantur quamplures in affirmativam inclinantes, illi tamen omnes, ut supra demonstravimus

17 vimus §. 3. *num.* 23. *& seqq.* requirunt nutus certos, evidentes, necessarios, & ad nil aliud referibiles, quod tantum abest, ut in casu nostro concurrat, quin potiùs ipsemet testis, qui de illo deponit, hanc evidentiam excludat, dum sequitur solam, & simplicem, & nimis tenuem suam credulitatem. Excluditur ulteriùs hujusmodi evidentia à nostris testibus, à Parocho, ab He. & à resolutione hujus Sac. Congreg.
18 diei 14. Aprilis 1694. quando dictum fuit, ut coadjuvarentur probationes, per ea, quæ advertit *Vermigl. cons* 10. *numer.* 2. & firmavit *Rot. dec.* 405. *num.* 54 *par.* 5. *rec. & coram*
19 *Priol. dec.* 101. *num.* 10. *&* 11. Quamvis autem eadem Sacra Congregatio deinde in contrarium inclinaverit sensum, ex ratione, quam adducit *Fab. in Epistola ad Lectorem sui Codicis*, ibi: *Idem planè Senatus est*, *&c. sed non iidem Senatores* quem refert, & sequitur *Rota dec.* 583. *in princip. cor. Emer.*
20 *jun. & decis.* 13. *in princip. coram Ansald. & in Fulgin. Fidec.* 17. *Martii* 1683. *§. Huic coram Guaxar.* Veritas tamen est, quod ex concordibus votis capta tunc resolutione, idem nutus non fuit habitus pro certo, & indubitato signo consensus He.

Pro majori autem inapplicabilitate prætensi nutus est animadversione dignum, quod He. à nemine fuit interrogata. Quomodo igitur possumus fundare consensum in dicto nutu,
21 si non ostenditur illius præcedens determinativum, mediante congrua interrogatione? quando, sequendo dictam opinionem, nutibus favorabilem, præcedere ad hunc effectum debet necessaria interrogatio illius, qui per nutum consensit sive illa procedat à Parocho, sive à Sponso, sive à quolibet alio Consanguineo, juxta exempla adducta per *Castropal. Oper. moral. tom.* 5. *titul. de Sponsal. disput.* 2. *punct.* 8. *num* 3. & in punctualibus terminis, quòd non præcedente Puellæ interrogatione, hujus consensus nullo modo inferatur à quibuscumque aliis actibus, & signis coram Parocho gestis, imò nec etiam ab ipsamet mutua manuum conjunctione, coram Parocho, & testibus, in terminis terminantibus probat *Marchant. in Trib. Sacram post tom.* 3. *cas.* 3. *de Sacr. matrim. fol.* 34. ibi: *Quomodo verò in hoc casu Presbyter ille consensum Mariæ intellexit, qui nec eam interrogavit, nec ab illa certum aliquod signum accepit, quo ejus consensum intelligeret? Apprehensio enim manus ejus, facta per Petrum, etiam verbis prolatis, de consensu quidem Petri certitudinem in Foro exteriori reddunt, sed ex parte Mariæ nullum signum datum est præsentis actualis consensus ad matrimonium requisiti: &*
22 rationem adduxerat supra *fol.* 32. ibi: *Præsumitur probabiliter expectasse donec à Sacerdote interrogaretur, ut tum demum consensum in ordine ad matrimonium exprimeret, &c. Non sufficit consensus, quem Maria prætenditur dedisse à principio, conveniendo ad Ecclesiam, adeundo Sacerdotem, nec ille, qui permissione apprehensionis suæ manus à Petro exprimitur, sed requirebatur consensus ultimatus, requisitus in actu formali, cum jam censetur contractus concludi, quem jam exprimendum putabat more Ecclesiæ solito ad interrogationem Sacerdotis, & verba ab illo dictanda, vel alio simili modo: & du Hamel. in Theolog. specul. & pract. tom.* 7. *Tract. de Matrimon. cap.* 3. *in princ.* ibi: *Consensus, &c. utique debet innotescere, secus nullam habebit contractus rationem, nulla ex eo nascetur obligatio.*

Ex his igitur omnibus simul unitis, vel adeò clarè exclusus remanet He. consensus, ut vix possit alter casus inveniri, in quo tot, & tantæ probationes, animadversiones, & facta ipsum excludant, & applicantur verba *Gozzad. dict. consil.* 77. *ante fin.* ibi: *Fateor in dubio pro matrimonio judicandum*
23 *esse, sed Nos sumus in casu claro, in quo apparet de dissensu, & Avendan. in Thesaur. Indic. tom.* 2. *tit.* 12. *cap.* 14. *numer.* 416. *in fine*, ibi: *In illius enim favorem semper inclinandum, cum res dubia est, &c. nisi fortè non dubium tantùm, sed pro*
24 *babilis opinio sit, tunc enim eam licebit amplecti, &c.* Vel saltem idem consensus remanet innegabiliter dubius, prorsusque incertus, & solum interpretativus, & præsumptus, quem non sufficere in punctualibus terminis probant *Gobat. in Theolog. experim. tract.* 9. *num.* 491. *in princ. & Marchant.*
25 *in dict. cas.* 3. *vers. Respondeo primo*, ibi: *Non potest deduci nisi consensus privativus, qui est non dissentire, qui etiam ad matrimonium non sufficit, cum requiratur utrimque consensus positivus.*

Nec dicatur, quod in hac dubietate adhuc respondendum
26 sit pro matrimonio ex regula *Text. in cap. final. de Sent. & re judic.* Tum quia dubietas in casu nostro respicit non exi-
27 stentiam consensus, qui cum sit quid facti, non potest à dubietate suppleri, favor verò matrimonii supponit, istud esse probatum, nec est tanti momenti, ut non constito, quod legitimus consensus adfuerit, stuprum in matrimonium convertendum sit; Licèt enim matrimonium sit favorabile, advertendum tamen est diligenter, ne sub favoris pretextu introducatur ubi non est: Illius siquidem favor non in eo consistit, ut protinus pro matrimonio pronuncietur, & inviti, reluctantesque conjungantur, quia ex hoc devastatio potiùs matrimoniorum, quàm concordia conjugalis sequeretur, ex animadversis supra §. 6. *num.* 3. *& seqq.* Tum quia sumus
in terminis matrimonii clandestini secundæ speciei, & in 28
Jure odiosissimi, & in dubio nunquam canonizandi, ut probavimus *dict.* §. 6 *num.* 19. *& seqq.* Cum enim iste favor fundetur in sacrorum Canonum benigna dispositione: *Non est*
dignus qui Ecclesiæ benignitatem facilè experiatur, cujus salubria præcepta temerè contempsit: juxta verè aurea verba 29
Trid. Conc. in *sess.* 24. *de Reform. cap.* 5. loquentis in specie de eo: *Qui solemnitates requisitas in contraben. matr. neglexerit:* Tum demum quia concurrunt in nostro casu fraus, deceptio, & malæ artes F. necnon allucinatio He. per sententiam in
judicatum transactam canonizatæ, quæ omnia operantur, 30
ut quamvis essemus in dubio, semper contra taliter qualificatum matrimonium respondendum sit, ut punctualibus Authoritatibus probavimus supra *dict.* §. 6. *num.* 36. *& seq.*

In omnem verò casum in hoc dubietatum conflictu posset 31
exquiri Votum magni illius Tribunalis, à cujus decisionibus *fugantur omnes difficultatum tenebræ*, ut observat *eruditiss. de Rubeis in epist. ad Lector.* impressa *in par.* 7. *rec. num.* 231. & quorum Judicantium placita tanquam legum dogmata, & sacri Canones servantur, ut suis etiam temporibus ob- 32
servavit *Jo: Franc. Rip. respon.* 3. *num.* 11. *de Caus. possess & propr.* & comprobavit *Card. de Albic. in addit. ad Pamph. decis.* 43. *num* 9. *&* 10. & latè *Ursell. congress. legal.* 8. *numer.* 20. ubi, quod tanta est in Urbe Rotæ authoritas, quanta fuit
Pithagoræ apud Pithagoricos, & quod Consilium Neapoli- 33
tanum in quodam magno dubio consuluit Rotam Romanam
& secundùm illius opinionem judicavit, quod refert etiam 34
de Rubeis ubi supra num. 226. & recognosci potest ex *dec. Afflict.* 351. *num.* 10.

Nec aliquam involveret novitatem respectu hujus Sacræ
Congr. Omissis enim antiquioribus exemplis, ita practicatum 35
fuit in *Mediolanen. Nullitatis Professionis* resoluta ab eadem Sac. Congreg. *die* 10 *Aprilis* 1688. Absque resolutione reproposita *die* 30. *Aprilis* 1689. Et Alex. VIII. mandante à Ro- 36
ta decisa *diebus* 3. *Martii*, 26. *Junii*, *&* 5. *Julii* 1690. *coram Emer. jun.* ejusdem Sac. Tribunalis olim meritissimo Decano ut videre est in *ejus decis. le* 952. 983. & 1003. & in *Valven. Præeminentiarum*, quæ adhuc pendet in Rota, in qua ema-
narunt *duæ dec. coram eodem Emer. diebus* 18. *Junii* 1694. *&* 37
11. *Martii* 1695. hodiè impressæ *le* 1185. *e* 1236. *& in Frisingen. Matrimonii*, in qua hæc Sacra Congreg. sub die 26. Sept. 1693. rescripsit: *Dilata, & Exquiratur Votum Rotæ, ut in Tom* 43. *Decretor fol.* 493. *à tergo.* Quamvis postea ad enixas preces, SS. D. N. porrectas per nimium qualificatum Oratorem rescriptum effectu vacuum remanserit.

Et de praxi alterius S.C.E. videre est *in Turritana Eleemo-* 38
synarum, seu Legatorum, nedum ab ead. Sac. Congreg. priùs resoluta, sed roborata Congreg. resolutione, mediante Pontificio Brevi, & tandem, ipsamet Sacr. Congr. Votum Rotæ exquirente, ab hac decisa fuit sub diebus 10. Januar. 1695 & 6. Aprilis 1696. ut legitur in decisionibus dictis diebus extensis *coram eodem Emer.* inter suas *la* 1219. *e la* 1326. Et de praxi Sac. Congreg. super statu Regularium videre est in *dec.* 1173. *cor. eod. Emer. jun.*

Præcipuè si habeatur ratio ad ipsammet Causæ naturam, 39
quæ cum non consistat in illis articulis, qui ad sensum *Pontii in Proem. de Matrim.* magnum esposcunt Theologum, & juxta opinionem *du Hamel. in Proem. pariter Disput. de Matr. tom.* 7 difficillimi reputari solent omnium Theologorum judicio, sed plures involvat inspectiones facti, à verbis, & examine Testium dependentes, eo magis discutienda est in eodem Tribunali, nedum juxta antiquam Sanctionem Sixti
V. quæ legitur in *Bullar.* inter suas *la* 74 sed juxta moder- 40
nam Reformationem sanct. mem. Innoc. XII. in ejus *Bullariol. la* 71 ibi: *Non posse in dd. Congregationib. cognosci Causas contentiosas, seu negotia, formam, & ordinem judiciarium requirentes; Causas autem contentiosas, & ordinem ju-*
diciarium requirentes, censuit esse omnes illas, in quibus ne- 41
cessarius est Processus judicialis, aut fieri debent probationes, Parte citata, seu mediante examine Testium in Curia, sive mediante Juram. & Instrumentorum productione &c. sublata &c. eisdem Sacr. Congr. earumque Præfectis, ac Secretariis &c. facultate Causas prædictas &c. Quod si secus à præsenti
decreto factum fuerit, omnia acta, resolutiones, ac decreta sint 42
ipso jure nulla, perinde ac si non emanassent.

§. XXIV.

§. XXIV.

Respondetur conjecturarum complexui.

QUibus omnibus contraponi non meretur cumulus, seu complexus conjecturarum, deductarum ex eo, quod He. voluntariè exierit à domo, deceperit Proaviam, illam interrogantem, advenerit ad Ecclesiam Sancti Ivonis, ibique Parochum expectaverit prætextu confessionis, coram eodem Parocho non reclamaverit, voluntariè iterum ab Ecclesia exiverit, in illa S.Nicolai Tolentinatis per horam circiter permanserit, non se conquerendo, neque auxilium implorando, tempore, quo F. quærebat domum, ubi habitaret. Quodque confessa fuerit matrimonii contractum coram utroque Aloysio.

Huic enim conjecturarum cumulo solidè opponi potest sola
1 Judicis Ecclesiastici sententia, à SS.approbata, illius allucinationem canonizans, congruè asserendo, quod hujusmodi actus, & quotquot exadverso unquam adduci potuerunt, processerunt ab eadem allucinatione, sicque in nulla consideratione habendi sunt per ea, quæ firmant Authores, supra adducti.

Sic à pari videmus in furiosis, mentecaptis, habentibus lu-
2 cida intervalla, & similibus, qui si matrimonium contrahunt, istud non tenet, ut de matrimonio furiosi, & habentis lucida
3 intervalla, *Medran. de Consens. connub. cap. 6. num. 1.* ubi, quòd ad hoc, ut valeat matrimonium probandum est, illud esse contractum tempore, quo quis habebat lucida intervalla, *Rota in Romana, seu Veneta Immissionis* 14. *Maii* 1698.§. *Rursus cor.Card.de la Tremoille*, *Carol.Feuret. de Abus.lib.5. cap.3 num.37. versic.Comme la fureur fol.* 115. ubi, quòd habens lucida intervalla potest contrahere matrimonium, sed illud asserens tenetur probare, tunc temporis habuisse lucida intervalla, & raro exemplo, postpositis anthipaticis illis considerationibus, de quibus *Carol. Garzias in particulari Libello cap.* 11. *& seqq.* ad comprobandam suam opinionem refert hispanicam legem: ibi: *El Loco, ò Loca, que nunca pierden la locura, no pueden consentir para bazer casamiento*: Et de mentecaptis *Michalor. de Surd. & Mut.cap.* 49. *num.5.*
4 Et de Clerico amente, quod si contrahat matrimonium istud est taliter nullum, quod nec etiam vacent Beneficia *Ricciull. de Jur. person. lib.7. cap. 2. num.2.* Et de matrimonio contra-
5 cto tempore iracundiæ, quod non valeat novissimè, & benè probat *Gavard.in Theolog.Exantiquat. tom.6. quæst.2. de Matrim.art.7. num 3.fol* 582. ubi id probat à paritate voti, & juramenti, quæ sicuti tempore iracundiæ non obligant, ita
6 nec obligat matrimonium, quod majorem requirit libertatem, & priùs *in quæst.2.art.5. num 2.fol.569.* benè advertit,
7 consensum in his casibus terminari in solo ore, & adesse verum dissensum in animo, ad matrimonium autem requiri
8 veram conjunctionem corporum, & animorum, cùm sit vinculum perfecti amoris, qui habet animos non exteriorı tates unire.

Opponi quoque eadem soliditate potest huic magnificato conjecturarum complexui tenerrima ætas He. tunc temporis annorum duodecim, & illius simplicitas, & innocentia: dum: *Come che aveva poca età, così anche non aveva giudizio, nè capacità delle cose del Mondo*: ut deponit *Antonia B.in Processu fol.64. E più d'una volta il giorno veniva da me, e si metteva à combattere, e fare le bagattelle con le mie Creature*: ut deponit *Antonia R.in eod. Proces.fol.* 68. *Et era ancora Ragazza, e come tale in vece di attendere alle facende di Casa, si svariava con le Pupazze*: ut deponit *Margarita eod. Process. fol.* 73. Si enim diligenti criticatione in unum unirentur operationes tenerrimæ ætatis Puellarum (ut fit respecto He.) qualis complexus, qualisvè conjecturarum cumulus extorqueri non posset ad quemcumque effectum, ut de se patet.

Præterea ex hoc conjecturarum complexu ad summum inferri posset alia probationis species, ab illa Conciliari diver-
9 sa, quamvis forsan eidem æquipollentis. Sed cum decretum hujusmodi in eo, quod respicit probationem consensus, contineat formam præcisam, illa non potest per æquipollens adimpleri, etiam si plusquam superet certitudinem formæ Conciliaris, ex authoritatibus, cumulatis suprà §. 17. Ea ratione, quia etiam ante Concilium hujusmodi probationis
10 species deserviebat ad probanda matrimonia, sed idem Concilium aliam exquisivit, non ut ita dicam, mortuam, à longè petitam, & à remotissimis conjecturis deductam, sed à viva voce Parochi, & Testium, reiiciendo in specie quamlibet aliam legitimam probationem; Cùm enim ad mitigandos animos sexaginta Patrum, se opponentium huic decreto, & asserentium: *Niuna raggione richiedere, che si restringesse il valore à tre testimonii, potendosi avere legitima prova, o per due, o per via di Scrittura, la qual seconda provazione è assai più ferma, e più certa, che quella de' testimonii*: ut refert *Card.Pallav.in Histor.Concil.lib.22.cap.4. num.* 19 *in fin.* Approbata in una ex particularibus Congregationibus fuisset hujusmodi suppletiva probatio, ut constat ex Actis in Arce S.Angeli existent. 7. Septemb. 1563. & refert *Card. Pallavic. in lib. 22. cap. 8. num. 9.* ibi: *L'argomento delle questioni disputate era il matrimonio clandestino, e per agevolare la deliberazione fù proposta un' altra forma nella quale si temperava l'annullamento con queste parole: Se pure il Vescovo non giudicasse opportuno &c. che li matrimonii, e li sponsali, contratti in presenza di tre testimonii, si possano provare con due di loro, o con altra legitima prova*: Illa tamen rejecta fuit in publica sessione, neque in decreto legitur apposita. Si igitur à sacrosancto Concilio legitima probatio in ge- 11
nere, ab illa testium matrimonialium diversa, non fuit admissa, quantò minus attendi potest in nostro casu generalis probatio, deducta ex vagis, æquivocis, & insubsistentibus conjecturis, quæ non potest esse magis dubia, minusque legitima ex animadversis suprà §.18.*& seqq.*

Nec eisdem aliquod pondus addunt testes matrimoniales, patientes tot, & tantas exceptiones, & signanter illam suspicionis de falso, qua attenta nullo modo, imò inauditum esse, ut cum conjecturis conjungantur ad probandum, in terminis probat *Camer.in cit. Cons. matrim. num.* 28. *&* 35. *in fin.* ibi: *Sed audio novissimè, aliquem dicere, hoc certè fatemur, ut ipsi soli sufficientes non sint, ut pro matrimonio judicemus, sed aliquid interim agere, ut cum cæteris præsum-* 12
ptionibus conjungantur. Res quippe hactenus non audita, ut suspectus de falso cum aliis conjungatur.

Certiùs, quia ambo testes contrarii, ultrà falsitatis suspicionem, multas alias, & quidem relevantissimas patiuntur exceptiones, de quibus suprà §. 20. In his enim casibus, si inter testes non reperiantur aliqui valdè idonei, & integri, sed omnes patiantur exceptiones, & quidem relevantes, nunquam conjunguntur ad faciendam probationem, ea ratione, quia: *Vitia, & defectus vicissim suppleri non possunt*: quam in nostris præcisis terminis adducunt *Boss. de Contract. matrim. cap. 5. §.13. num. 94. & 95. Adden.ad Buratt. decis.* 143.*num.38. & Rot.coram Merlin. decis.*277. *num.*11. *& coram Priol. decis.* 93. *num.* 12. *&* 13. ubi de propositione viginti testium, patientium diversas exceptiones, *& in Meliten. prætensorum Sponsalium* 4. *Maii* 1682. *§. Reliqui coram Paulutio.*

§. XXV.

Conjecturæ antecedentes confutantur.

TRiplicem tamen hunc conjecturarum complexum pro faciliori dilruptione separantes in conjecturas antece- 1
dentes, concomitantes, & subsequentes; Dicimus quoad antecedentes, quod istæ in nulla prorsus consideratione habendæ sunt, quia cùm variabilis sit hominis voluntas, & in effe- 2
ctu non semel acciderit in nostris præcisis terminis hujusmodi voluntatis mutatio in mulieribus, sua sponte Ecclesias adeuntibus, non possunt adnumerari inter illa signa, & conje- 3
cturas, quæ determinatam, & perfectam voluntatem continent, & de qua, non autem de hujusmodi initiativis acti- 4
bus testari debent Parochus, & testes, ut probavimus suprà §. 4. num.2. & addimus *Amic. in Cursu Theolog. lib. 9. disp. 7. sect.3. num* 14. ibi: *Cæterum ad validitatem matrimonii non sufficit, ut Parochus antea certus fuerit de mutuo consensu Conjugum, sed requiritur tunc, quandò coram se, & testibus contrahunt, de eo certior fiat, cùm potuerint illum revocare*, & respondendo conjecturis, in nostro casu præcisè concurrentibus egregiè *Marchant. in Trib. Sacr post tom. 3. in resol. de Sacram. matrim. cas 3 fol.mihi* 31. 32. *&* 34. ibi: *Petrus volens contrahere matrimonium cum Maria &c. in Ecclesia cum illa conveniens advocavit Presbyterum, ut supponitur habentem potestatem, & duos testes, coram quibus accepit manum Mariæ his verbis: Accipio Mariam in Conjugem meam; Maria nihil omninò ad hoc respondit, sed nec manum retraxit, nec de consensu interrogata fuit, &c. Mea sententia est, prætensum matrimonium Petri cum Maria esse absolutè invalidum, & nullum, sicque in foro Ecclesiæ judicari debere, &c.* & ibi: *Dices secundò, &c. Hoc ipso, quo convenerat ad Ecclesiam, & accedebat ad Sacerdotem in præsentia testium, & censebatur intendere, & consentire matrimonio: Ergo sufficiens signum erat, saltem ex circumstantiis adjun-* 5
ctis, tum intentionis, tum consensus, &c Respondeo primò, &c.

*&c. Non potest deduci, nisi consensus privativus, qui est non
dissentire, qui etiam ad matrimonium non sufficit, cùm requi-*
6 *ratur utrinque consensus positivus, &c. Respondeo secundò,
&c. non sufficit quilibet consensus etiam externus, sed requiri-
tur ille ultimatus, qui ad signum principale, & formam ex-
primitur &c. Non sufficit consensus, quem Maria prætenditur
dedisse à principio conveniendo ad Ecclesiam, adeundo Sacer-
dotem, sed requirebatur consensus ultimatus, requisitus in
actu formali, cùm jam censetur contractus concludi, quem
jam exprimendum putabat, more Ecclesiæ solito, &c. & in
casu præsenti quid assistentia Presbyteri, aut testium fecit,
&c. utpotè qui à solo Viro advocati, ipsius solius verba audie-
rint, ipsius apprehensionem manus viderint, Puella nihil di-
cente, &c. Certè tali casu non censetur Parochus, aut testes
verè ad contractum præsentes, cùm verus contractus non sit,
sed potiùs ad aliquam Tragœdiam, quæ diversimodam inter-
pretationem patitur.*

§. XXVI.

Concomitantes ostenduntur prorsus irrelevantes.

1 QUoad concomitantes, reducuntur hæ ad duas, ad ta-
citurnitatem scilicet, & ad non retractionem manus
in Ecclesia. Primam fundatam in *Deuteron. cap. 22.* in quo
ad alium, prorsusque disparatum effectum leguntur illa ver-
ba: *Quia non clamavit cùm esset in Civitate*: in individuali-
bus terminis reprobant communiter Theologi, & Canoni-
stæ, adducti supra *§. 2. num. 3 & seqq.*

Secunda verò non probatur in facto, in quo habemus,
He. non manibus junctis cum F. sed: *Inginocchiata poco disco-
sto dal sudetto &c.* Et: *Quella Giovane stava avvanti a Lui
&c. E stava à braccio di Esso F.* ut deponit Petrus &: *Appog-
giata nel Confessionario vi era la Giovane, che seco condusse il
detto F.* ut deponit Dominicus, &: *Pigliatala in mezzo al
braccio insieme uscirono &c.* ut deponit Alexander: *E la pigliò
per un braccio, e la condusse su la porta &c. E la pigliò nova-
mente in un braccio, e la condusse fuori di detta Chiesa*: ut de-
ponit Antonius, &: *Ritornando lì, dove stavo Io, mi pigliò per
un braccio, e mi disse, andiamo via in Carozza*: ut legitur in
judiciali Constituto He. de cujus viribus benè *Rot. decis. 105.
num. 12. cor. Priol.* & meliùs *in dec. 239 num. 21. part. 17. recent.*

Ex quorum testium concordi depositione declaratur Paro-
2 chi Relatio, facta Curiæ Ecclesiasticæ, supponentis, F. ac-
cepisse per manum He. juxta theoricam *Specul. in §. Sæpè 10.
sub num. 7. de Testib.* de qua *Ciarlin. controv. 16. num. 40.* Cùm
enim ex rei novitate esset: *Tutto sturbato*: ut legitur in fina-
libus verbis ejusdem Relationis, nil mirum si non fuit curio-
sus observare ea, quæ ad suum officium non spectabant, &
anathomica diligentia perscrutari, an F. apprehenderat He.
in fine brachii, seu *per un braccio*, ut deponit Antonius, *a
braccio*, ut deponit Petrus, *in mezzo al braccio*, ut deponit
Alexander, sed sumendo partem pro toto, brachii extre-
mitatem cum toto brachio confudit, ad firmata per *Thesaur.
decis. 229. num. 3. & seqq. Afflict. decis. 299. num. 7. Baron. de
Corp. tit. de Manib. num. 6. & Gratian. discept. 538. num. 17.*
3 ibi: *Quamvis utroque pollice, idest pro utraque manu acci-
piatur, Synecdoche à parte ad totum.*

Si igitur non constat de hac manuum conjunctione, in va-
num philosophatur circa illius significationem: *Quilibet
4 enim bonus Judex debet sollicitè instare ad indicia indagan-
da, non ex his, quæ sibi, ut homini occurrunt, sed ex his,
quæ sibi tanquam Judici ex deductis in Processu constare pos-
sunt*: ut in terminis observat *Camerar. in citato Cons. matrim.
num. 42. ante fin & Haveman. de Jure connub. tom. 2. in Append.*
5 *ad cons. 68. fol. mihi 964.* ibi: *Judicem juxta acta, & probata
judicare &c. Oliver. de matrim. part. 3. fol. 75. in fine*, ibi:
*Quamvis Judex uti privata persona ex aliquo diversum pu-
taret &c. ubi enim legitimis probationibus de re constat, debet*
6 *ipse Judex propriæ credulitatis &c.* Atque: *Unumquodque
adminiculum, vel indicium, faciens ad matrimonium, ad hoc*
7 *ut possit haberi ratio illius adminiculi, debet probari legitimè
per duos testes*: sunt verba *Alexand. cons. 150. num. 27. lib. 5.*
Nec in his terminis habet locum regula: *Singula, quæ non*
8 *prosunt &c* egregiè *Camerar. in citato Cons. matrim. num. 41. &
42.* Minusque imperfectæ probationes conjunguntur in termi-
9 nis *Paris. con. 15. num. 37. & 38. lib. 2. & Rot. decis. 596. num. 7.
coram Emer. junior.*

Verùm quando etiam hujusmodi manuum conjunctio co-
ram Parocho, & testibus per impossibilem hypothesim su-
10 perlativè probaretur, illa non relevaret, nedum attenta sen-
tentia super deceptionibus, & allucinatione, quibus illa con-
gruè attribui posset, sed etiam quia non retractatio manuum
in his casibus non potest deservire pro valido consensu, juxta
originalem doctrinam *D. Antonin. in Summ. part. 3. tit. 1. cap.
18. in princip. Tabien.* pariter *in Summ. verb. Sponsa quæst. 3.* 11
num. 4. ibique *Armill. num. 3. & Bartholom. à Ledesm. de matr.
dubit. 9.* quos refert, & sequitur *Sanhez de matrim. lib. 1. disp.
22. num. 6.* ibi: *Secus esset si quis fœminæ manum capiat di-
cens, do tibi fidem de matrimonio &c. si enim ipsa nihil respon-
deat, non sufficiens signum &c. Guttierez eodem tract. cap. 12.
num. 7. in fine*, ibi: *Secus autem si quis fœminæ manum ca-
piat dicens, do tibi fidem de matrimonio &c. si ipsa nihil res-
pondeat: Beust de Sponsf. part. 1. num. 5. fol. 7. Tarnov. lib. 1.
cap. 84.* ubi assignat rationem, quia manuum acceptio ad
alios fines solet usurpari, & præberet occasionem litibus,
Haveman. de Jur. connub. lib. 1. tit 6. posit. 5 num. 2. fol. 134.
ibi: *Nutus &c. dextræ porrectionem &c. hæc signa esse æqui-
voca*; *Et in Append. tom. 2. resp. 6.* ibi: *Die hand von sich ge-
geben*: latinè, manum à se porrexit, egregiè *Brrolwer. de Jure
connub. lib. 1. cap. 20. Quib. verb. contrahant. Sponsal. num. 14.
fol. mihi 185.* ibi: *At verò cautè agendum est, ne captetur mens
Puellæ ex signis, animi consensum non planè inferentibus, non* 12
*enim statim ex complexu manuum &c. rectè colligi potest, Puel-
lam &c. consentire, potest enim invitæ surripere, & manum
Puellæ non spontè porrectam, vel non in eum finem, ut con-
sentiret: Marchant. in Tribunal. sacr. post tom. 3. cas. 3. de matr.* 13
vers. Dices primò, ibi: *Fœmina non retraxit manum*; *Respon-
deo non teneri retrahere ipso instanti manum, sed potuisse ex-
pectare donec super consensu interrogaretur, ut suam tum de-
mùm intentionem exprimeret*; Et in terminis durioribus non
retractionis, sed spontaneæ oblationis manuum coram Pa-
rocho, & testibus, benè *Hoppingh. cons. 7. ante fin. vers Sed re-* 14
spondetur fol. mihi 294. ibi: *Constat etiam inter Doctores, ex
dextræ datione non statim argui consensum expressum, ten-
dentem ad fidem conjugalem, cùm ex multis aliis de causis sub-
inde adhibeatur*: & est punctualis *decis. 179. coram Peuting. in
princip.* ibi: *At statim ambo concorditer mutuò sibi manus por-* 15
rexerunt &c. & num. 1. ibi: *Qui actus inter vulgares Personas
frequens secundùm communem observantiam non præsefert
matrimonii contractum, sed præviam dispositionem &c. matri-
monii contrahendi &c.* Quæ punctualis decisio magni facienda 16
est, ne dum habita ratione qualitatis Tribunalis, de quo
Bonden. collect. legal. 3. num. 7. ubi, quod quando allegatur 17
Rotæ decisio, non est ampliùs quærenda ratio, & *Vizzan.
de Mandat. Princip. leg. 2. num. 29.* ubi, quòd tanta est Rotæ 18
Auditorum authoritas, ut quod ipsis in judicando placuit
communis opinio reputetur, & *in Romana Juris Tumulandi
5. Martii 1703. §. 1. coram Card. Priol.* ubi, quod Rotæ deci-
siones præbent normam in posterum judicandi, & *in Legio-
nen. Parochialis 2. Julii 1706. §. Admissa coram Kauniz*, ubi,
quod Rotæ authoritas potiùs venerari meretur, quàm scru-
tari, & *in Romana Primogenituræ de Corsinis 16. Maii 1710.
§. 28. coram Aldrovando*, ubi, quod Rota facit opinionem
communem, & prævalet aliis, etiam extra Statum Eccle-
siasticum. Sed etiam quia non allegatur authoritas in con-
trarium, unde illa habetur pro casu legis, ut observant *Becc.* 19
*cons. 23. num. 6. Franch. decis. 363. num. 4 Surd. decis. 29. num.
36. Gratian. discept. 531. num. 29. & Rocc. disp. 191. num. 26.* &
firmavit *ead. Rot. decis. 560. num. 3. part. 18. recent. & in Gerun-
den. Beneficii 8. Martii 1697. § Secus coram Muto, & in Syra-
cusana Primogenituræ 20. Novembr. 1697. in fine coram eod.*

§. XXVII.

*Subsequentes in nulla consideratione habendas esse
demonstratur.*

QUo demum ad subsequentes, illa fundata in matrimo- 1
ni consummatione, poterat, imò debebat prorsus
omitti, utì detestabile factum, saltem secundùm præsen-
tem justitiam, quia à Tribunali Ecclesiastico per senten-
tiam, in judicatum transactam, & à Papa approbatam qua-
lificatur pro actione, digna pœna triremium: *Si enim Ju-
dex Criminalis credidisset matrimonium validum, utique nul-* 2
*lus suberat condemnationi, vel pœnæ locus, ideoque non vi-
debatur esse probabile fudamentum quod &c. captivaret intel-
lectum*: ut in individuo observat *Card. de Luc. de Matrim.
disc. 6. num. 21.* Nec est de illa mirandum, ratione adducta
per He. in suo Constituto, ibi: *Ci condiscendevo, perchè sta-
vo in man sua &c. perchè l'errore, che ò fatto per esser stata &c.
ingannata dal sudetto F.* Seductionem enim, & deceptionem 3
faciliùs præsumi in teneris Puellis, Virorum conversationum
ignaris, in terminis observant *Knipschildt de Fideicom. No-
bil. cap.*

4 *bil.cap.8. num.*220. ubi, quod hujusmodi mulierum fragilitas
naturalis, & immutabilis est: *Tiraquell. ad Leg.connub. leg.*
9. *gloss.*1. *part.* 9. *num.* 137. ubi refert illud *Propertii ad Cinthiam lib.* 2.

At nimium faciles aurem præbere Puellæ.

*Barbos.Vot. decis.*17. *num.*105. *Carol.Ant. de Luc.ad Ventrigl.*
5 *in Prax.part.*1. *de matrim.met.contract.annot.*3.*§.*2.*n.*5.*Jovius*
*de Solemn.in contract. Minor.gloss.*9. *§.* 1. *num.* 102. ubi, quod
6 matrimonium non reddit sagaciorem, & prudentiorem minorem, *Card.de Luc.de matrim.disc.*6.*sub num.*23.*& ad Concil. disc.*28. *num.* 12. *& Rot.decis.*23. *num.*14. *& seqq. part.* 12.
*decis.*38. *num.*10. *part.*16. *recent.& in Perusina Matrimonii* 15.
Martii 1688.*§. Litterali coram Hervault.*

Respondemus pariter cum punctuali authoritate *Antonii Galeatii Malvaticei in cons.* 84. *num.*9. *inter Cons. divers. de matrim.* quod: *Cùm in casu proposito &c. non intercesserit con-*
7 *sensus, per copulam subsequutam perfici non potuit matrimonium;* Nuptias enim non concubitus, sed consensus facit *leg. Nuptias* 31.*ff. de Reg.Jur.*ubi *Gloss.*quod sæpè est concubitus, licèt non sit matrimonium *Galganett. de Jur. public. lib.* 3. *tit.*
180.*de Nupt.in princ.Gargiar. cons.*19. *num.*2.*&* 3.ubi, quòd
quando non constat de valido consensu, licitum est Contra-
8 hentibus propria authoritate recedere, etiam si copula esset
subsequuta, *Gigas in Sing.de matrim.*impressis *post Cons.sing.*
9 52. *&* 57.ubi, quòd sequens copula in his casibus arguit stuprum, non matrimonium: *Havemann.de Jure connub. tom.*
2.*in Append.ad cons.*14.*fol.mihi* 970. ibi: *Talis copula non reperit materiam præjacentem: Portell.de Dub.Regular. tom* 2.
cap. 97.*vers.Ad primum dic fol. mihi* 322. ibi: *Traditio enim*
10 *corporis inter Conjuges non fit, nisi per verum matrimonium,*
verumque Sacramentum, quod in hoc casu non intervenit:
de Graffis cons. 25. *num.* 11.*lib.* 5. *de Sent.excomm.* ibi: *Nec*
11 *consensus iste debet esse occultus, sed expressus &c. aliter non*
matrimonium, sed adulterium, vel stuprum, aut fornicatio
diceretur &c. & hodiè claré patet per Concil. Trid. &c. etiamsi
subsequatur copula; Bottiglier. de Successión. cap. 1. *theor.* 5.
num. 6. ubi, quod hoc casu absque Sententia Ordinarii uterque Contrahentium potest discedere à primo, & cum aliis
secundum contrahere matrimonium: *Oliver.de matrim.nullit. part.* 1. *fol.* 39. ibi: *Consensus si defuerit cætera etiam cum*
ipso coitu conjugali frustrantur, & corruunt. Et in terminis
12 sponsalium *Rot. coram Cels. decis.* 374. *num.* 3. *& decis.* 1285.
*num.*4. *coram Emer.jun.*

Aliàs F. ex proprio dolo, machinationibus, & malitia
commodum reportaret, quod generaliter improbat *Rot. in Ferrarien. Restrictus Ghetti* 22. *Mart.* 1697. *§. Quo enim coram R. P. D. Lancetta,* & in terminis improbat *BroVver. de*
13 *Jur.connub.lib.*1. *cap.*19. *de Sponsal.dol.mal. contract.fol. mihi*
177. ibi: *Sæpè solent &c. concubitum adjungere &c. ut dolo*
captos majoribus implicent pedicis, utque efficiatur, quasi re
non ampliùs integra, difficilior resiliendi potestas &c. Quod
14 *quidem flagitium duplex continet crimen: & Oliver. de matrim.part.*3. *fol.*74. ibi: *Fraudem nemini debere patrocinari,*
15 *sed potiùs sibi, quàm alteri nocere, ne fructum suæ malitiæ*
*consequatur: & Amic.in Curs.Theolog. tom.*9. *de Dissolut.matrim sect.* 4. *num.* 39. ibi: *Dolus nemini debet patrocinari, &*
nullus debet Jus perdere ob alterius culpam. Et Salsed. in
*Practic.crim.canon. cap.*73.*de Clandest.nupt.fol.*286. ibi: *Quod*
si non tantum matrimonium clandestinum contractum fuerit,
sed Contrahentes carnali copula consumaverint, graviore supplicio immune hoc crimen ab aliis puniri oportet: Veg.in summ.
*cap.*25. *de Matrim.cas.*89. & egregiè *S.C.C. in Ulixbon.de qua*
*in Tom.*1. *part.*2. *disc.*1. *num.* 208.

At quando tot non adessent congruæ responsiones huic sequenti circumstantiæ, sola sufficeret animadversio, quod in
16 his casibus matrimonii consumatio, tunc solum deservire solet pro conjectura, quando sequuta fuit affectu maritali, in
quibus terminis loquuntur omnes ex adverso allegabiles, quibus addimus *Oliver.de matrim.part.*2. *fol.* 50.*& fol.*63. *in fine,*
& part. 3. *fol.* 66. pariter *in fin.* ibi: *Qui omnes probant non*
censert contractum legitimum matrimonium, atque ita pro illo
17 *non esse judicandum, quando copula non præcessit uxorio, vel*
maritali affectu respectivè: Circa quod credendum esse asserenti, probaverat *supra d. fol.* 50. respondendo regulæ, quod
18 nemo audiatur, allegans propriam turpitudinem, limitari:
Quando agitur de animæ periculo; Quod firmavit etiam *Rota*
in decis. 87. *num.* 41. *post Zacch. quæst. medic.legal. & Oliver.*
*fol.*64. *in princip.*quod accedente Conjugis confessione: *Circa*
19 *hoc non est ulteriùs disputandum, quia in claris non est opus*
argumentis, vel conjecturis.

Quo autem affectu sequuta fuerit in nostro casu copula declaravit cum juramento He. in suo Constituto ibi: *Io ci con-*
discendevo, perchè stavo in man sua, che per altro non l'ò mai 20
conosciuto, nè conosco &c. per Marito &c. Cui esse credendum
probant authoritates, supra adductæ, & addimus *Abb. in*
cap Super eo num. 4. *de Consang. & affinit. & Mascard. de Probat. conclus.* 132. *num.*8.

Illa verò, quæ deducitur ex depositione utriusque Aloy- 21
sii, domum F. commodantium, non probatur in facto, ex
quo iidem testes sunt in eorum dicto singulares, ut ex lectura, sicque nullo modo attendi debent in terminis *Alexand.*
cons. 143. *sub num.* 1. *lib.* 2. ubi, quod hoc casu dictum unius 22
testis singularis nec etiam declaratur per dictum alterius. Et
in Jure reiicitur *à Grat. discept.*849. *num.*15.*&*17.*& à Rot.dec.* 23
634. *num.* 8. *coram Burat.* Atque prorsus insubsistens detegitur ex ipsis met verbis dictorum testium, referentium pro 24
Authoribus ejusdem confessionis, tàm F. quàm He. in confuso, & signanter illa Aloysii P. ibi: *Anzi, che per maggiormente indurlo à tal atto, li suppose, che se non la conduceva via in quella settimana &c. e quanto sopra ò narrato, me* 25
l'anno raccontato susseguentemente molte altre volte, si il detto Sign. F. che la detta Sig.E. & in illa Aloysii B. ibi: *Alternativamente l'uno e l'altro mi dissero &c.* & ibi: *E dato questo*
appuntamento, come essi dissero &c. Quæ propria oris confessio superat omne probationis genus, ut contra eundem te- 26
stem firmavit *Rot. decis.*783. *num.*6. *part.* 18. *recent.*Si igitur
Author harum confessionum est ipsemet F. nullum gradum
probationis constituunt testes, de illo deponentes, qui non
magis probant, ac illi à quibus audivisse dicunt, ut in termi- 27
nis observat *Rot. decis.* 8 *num.*23. *coram Arguel.* ne videatur
plus esse fidei copiæ quàm originali contra *Text. in cap. Licèt*
*ex quodam de Testib.*ibi: *Cùm satis videretur absurdum, illos*
admitti, quorum repellerentur Authores: & observat *in ejus*
Vot. impresso *in part.* 14. *recent.* in ordine *il* 535. *num.* 11. *&* 28
num. 32. *b. m. Marcellus Severolus, Canonista celeberrimus,*
& Juris Consultus maximè exercitatus, nimiumque eruditus, & omnium scientiarum cognitione percelebris. Et firmavit *Rota in Firmana Prædii* 29. *Martii* 1694. *§. Non minùs*
coram Card. Caprara, & in Cavallicen. Pecuniaria 5. *Junii*
1696. *§.Similiter coram Olmo:* & in nostris præcisis terminis
Rota coram Seraph. decis. 893. *num.*15.

Recurritque semper congrua animadversio, quod matrimonium, non Conjugum confessione, in absentia Parochi, 29
& testium, sed ex actu, coram istis gesto probatur, in terminis *Innoc in cap.Tuæ Fraternitatis de Sponf.* ibi: *Imò plus*
videtur, quod etiamsi constet modò, quod ad invitem consenserunt, quia hoc confitentur, tamen non est matrimonium:
Gargiar. cons. 19. *num.* 4. ibi: *Matrimonium per confessionem* 30
mulieris, quòd ex verbis tacitè colligebatur, non probatur:
*Grat.cons.*75.*n.*42.*inter Cons. matr.divers.de Valduar.observ.*
23.*num.*94.*& seqq.*ubi, quòd quidquid esset ante Concilium,
quando matrimonii probatio à solo Conjugum consensu pendebat, post Concilium hujusmodi confessiones ad nihilum 31
deserviunt *Barbos.* loquens in terminis matrimonii consumati, cum signis approbationis, & lætitiæ *Vot. decis.* 1. *num.*
115. *& seqq.* ibi: *Prætensa confessio de matrimonio &c. fuit*
actus matrimonio posterior, qui sanare non potuit defectum 32
consensus, in ejus celebratione intervenientis.

Præcipuè quando hujusmodi confessiones emissæ fuerunt,
ut in nostro casu, præsente Sponso, & durante adhuc allucinatione, egregiè *Paris.cons.*60. *num.* 37. *lib.*4. ibi: *Talem* 33
confessionem, & verba in nihilo obesse, &c. ex quo fuerunt
prolata durante metu, & existente eadem causa metus, & consequenter omnia tunc temporis, nedum dicta, sed etiam facta 34
tolluntur, & non subsistunt, quia censentur omnia meticulosa,
& facta, & dicta: Ventrigl. in Prax.part. 1. *annot.* 4. *§.* 2. *de*
*matrim.met. contract. num.*21. *Ricc. decis.* 15. *num.*6. *part.*2. *&*
Seraph. 863. *num.* 4. ubi, quod etiam in dubio actus in his 35
terminis attribuuntur causæ præcedenti. Atque fuerunt postea hujusmodi confessiones revocatæ, juxta punctuales authoritates, quas allegat *Barbos.in d voto decis.*1. *num* 120. &
egregiè *Corrad. Weidman inter Cons. divers. German. cons.* 6.
sub num. 24. ibi: *Et ipsa, & easdem nunc veras confessa est,* 36
& à quibusdam &c. inductam se, & persuasam dicat, ut ex
responsione &c. Certè præsumendum est ipsam salutis suæ magis memorem fuisse in responsionibus ad positiones, &c. quàm
priùs, ubi ex instigatione pravorum hominum animata fuit:
& firmavit *Rota in Perusina Matrimonii* 15. *Martii* 1688. *§.* 37
Reliqui verò coram Hervault.

§. XXVIII.

§. XXVIII.

Ostenditur, Parochum non affectasse non audire in nostro casu.

1 Sed quatenus omnia ista deficerent, constaretque de indubitato consensu He: nullaque adesset sententia, canonizans illius deceptionem, adhuc matrimonium esset nullum ex defectu intelligentiæ Parochi. Habemus enim in facto, quod iste ad omnia attentissimus, eundem consensum non percipit, proindeque matrimonium est nullum, juxta literalem dispositionem *Sacr. Concilii Tridentini sess.24. de Reformat. matrim. cap.1* Hujus siquidem intelligentia adeo ne-
2 cessaria est, ut non sufficiat illius sola præsentia materialis, & physica, sed requiritur moralis, & humano modo, ut probavimus supra §.11. *num.8.* Imò etiam si Parochus ac-
3 cedat animo advertendi, & deinde vagetur animo, tempore, quo Contrahentes proferunt verba, matrimonium adhuc est nullum, ex allegatis supra §.12. *per tot.* Multò magis, si consensum verè non percipiat, etiamsi affectatè
4 se habeat, ex doctrina *Sanchez*, quam communiter sequuntur Theologi supra allegati §.13. *per tot.* qui egregiè respondent omnibus contrariis, & aperiunt verum, & germa-
5 num sensum resolutionum hujus Sac. Congregat. quæ solent in contrarium allegari, ut videre est in §.14. *per tot.*

Quæ tamen omnia dicta sint ex abundanti, & ad solum materiæ ornatum. Supposito siquidem, quod affectatio nihil aliud sit, quàm determinata, & consulta omissio alicu-
6 jus rei, ut in nostris terminis benè observant *Sanch de Matr. lib.3. disp 39. num.5 Guttier. eod. Tract. cap.69. num 8. & Rossignol. in Praxi Theologica Leg.tom.10. de Matrim. prænot. 32. num.5.* Ejusdem affectationis termini, nec etiam à remotissimis casui nostro applicantur, tam si habeatur ratio ad subjectum affectans, quàm ad rem affectatam.

Quo enim ad subjectum affectans, noster Parochus non clausit oculos, neque se obturavit aures, neque fugam arripuit ab Ecclesia, & tamen quod ista facere debeat, qui vult affectare, declarando resolutiones hujus S. C. de affe-
7 ctatione loquentes, in terminis observant *Fagnan. in cap. Quoniam, num.25. de Constit. & Natal. ab Alex. in Theolog. dogmat. & moral. de Sacram. Matrim. lib.2. art.2 de Consens. clandest. proposit.1. reg.10. in fin. fol. mihi 494.* Sed permansit in medio parvæ Ecclesiæ, discursus habuit cum F. ab ipso
8 nomina in folio scripta recepit. Quando post hæc omnia, iterùm de matrimonio idem F. fuit loquutus, perfectissimè audivit, ut ipsemet Curiæ Ecclesiasticæ retulit; Vocavit testes, ex industria in Ecclesia existentes; Ipsos rogavit, ut proprium darent nomen; Fuitque ultimus in discedendo, & redeundo ad Sacristiam, ut missam celebraret, quo tempore poterat etiam F. matrimonium coram ipso contrahere, juxta exemplum, de quo *Card. de Luc. de Matrim. disc.2.*
9 ubi de matrimonio contracto coram Parocho dicente: *Dominus vobiscum*: de quo etiam casu *Rot. cor. Royas dec.431. & in par.11. rec dec.375.* cum aliis, de quibus in *Tom.2. p.1. discept.10. num.135.*

Quomodo igitur potest dici, ipsum affectasse non audire verba, vel non videre nutus illius matrimonii, cujus probationes tantis diligentiis procuraverat à testibus, recusan-
10 tibus dare proprium nomen, ut de se ipso dicit Petrus, ibi: *Che egli si era trovato accidentalmente, e che non occorreva dare il suo nome, il quale poi disse, &c.* Et clariùs idem Parochus in Relatione facta Curiæ, ibi: *E benche il sudetto Pietro, &c. dicesse non voler esser testimonio, ma poi avendogli io fatta istanza, come si chiamava, mi disse chiamarsi, &c.*
11 Nec insistatur in eo, quod terga verterit in Confessionario, quia cùm non esset neque de forma, neque congruentiùs, matrimonium ibidem contrahi, minusque posset divinari He: velle facere signa, ut exadverso figuratur, sed potiùs credere debebat voluisse loqui ad imitationem F. tergorum versio in his circumstantiis non est modus affectandi non au-
12 dire, ut de se patet; Verba enim non minus à parte antica, quàm postica audiuntur, experientia teste, quando revera adest qui loquatur.

Vox siquidem: *Currit concavo, vel recto, &c. spatio &c. si nulla inæqualitas impediat*: juxta Mathematicorum axioma, quod *Plinio* attribuit *Bartolus in Tractat. del Suono de Tremori armonici, e dell'Udito tract.2. cap.6 fol. mihi 99. vers. Or à vedere, & Rot. dec. sf.6. num.11 & decis.7. num.5. apud*
13 *Antonell de Jurib. Clericor.* Et, habita ratione ab brevem distantiam Confessionarii à loco, in quo stetit immobilis Parochus, non obscurè deduci potest ex iis, quæ nimis solidè advertit *Vitalis Jordan.* (in Romana Sapientia, atque in Regia Gallorum in Urbe Accademia publicus Mathematicæ Professor, jam meus Magister) *in suo Euclide Restituto in demonstrat. princip. Paralellorum post Theor. 18. præposit. 26. lib.1.*

Quo verò ad rem affectatam, hoc est ad verba He: affecta- 14
tio non potest esse insubsistentior. Si enim non constat de verbis, quæ dicta fuerunt in Ecclesia, dum ipsa cum juramento asseruit: *per il quale matrimonio non proferii parola alcuna:* Petrus asserit, fuisse tantummodo illa: *Io ancora: Aloysius P. Che anche Lei rispose di sì.* Aloysius B *Disse, &c. Sig. Parocho questa è mia moglie, e voltato alla Sig. Elena Non sono Io vostro marito? Ella più con gl'atti, che con le parole facendosi rossa, disse di sì.* Dominicus: *Non sentii, che la sudetta Giovane avanti al Parrocchiano, nè avanti Noi altri dicesse cosa alcuna*: & in alio examine: *Disse non* 15
sò che parole, che io non le potei sentire. Antonius: *Stava tutta timida, e pallida, non proferì mai parola di sorte alcuna.* Alexander: *Non parlò mai, nè disse parola di sorte alcuna con alcuna persona, nè diede consenso, &c.* Quomodo quæso potest dici in hoc casu, Parochum affectasse non audire, vel non videre ea, quæ absolutè negantur ab illa, quæ 16
prætenditur fuisse loquutam, & à duobus testibus, in omnibus contestibus, non affirmantur ab altero pro matrimonio, conducto ad audiendum præcisè, & illa negante cum illis claris, & univocis verbis, oportunè repetendis: *Io non sentii, che la sudetta Giovane avanti al Parrocchiano, nè avanti Noi altri dicesse cosa alcuna:* & prorsus destruuntur à combinatione dictorum testium contrariorum? Quanam ve- 17
risimilitudinis apparentia prætendi potest, Parochum affectatè non percepisse consensum illum He: circa cujus non existentiam adest sententia, servatis servandis lata ab Ecclestiastico nimirum qualificato Tribunali, in judicatum transa- 18
cta, & à SS. post maturam Causæ revisionem mediante organo ejus R. P. D. Auditoris specificè approbata?

Non obstante, quod eadem verba audita distinctè fuerint à Petro, & confusè à Dominico, ut in eorum 2. examine 19
deposuerunt. Ultra enim congruas responsiones, datas huic claræ auditioni Petri, & confusæ Dominici, superadditæ in 2. examine, quæ legi possunt in §§. 20. & 23. Semper urget animadversio, vimque facit intellectui consideratio, quod Parochus, ex improviso vocatus ad audiendam confessio- 20
nem, & simplicitate maxima, optimaque bona fide se collocans in Confessionum Sede, affectatè non audiverit id, quod coram ipso dictum non probatur, quodque unus ex testibus, ad audiendum conductus, ex propria oris confessio- 21
ne, simpliciter non audivit, coram Parocho dictum fuisse, ut legitur in jurato examine, ibi: *Io non sentii, che la sudetta Giovane avanti al Parrocchiano, &c dicesse cosa alcuna, &c.*

Et quod prorsus intolerabile videtur, omisso nimis solido, inconcussoque usque ad præsentem diem modo discurrendi de affectatione, vel quia Parochus claudat oculos, obturet aures, vel aufugiat ab Ecclesia, ex animadversis supra *nu-* 22
mer.7. affectationem prætendere ex facti serie, & illis præsumptionibus, & conjecturis, circa quas oleum, & operam perderent ipsemet *Hermes, Cæcilius, & Camo*, quicumque ex illis sit Author, vel Auctor modi lambiccandi, & filtrandi, & distillatoriæ cucumellæ (de cujus significatione videri potest *Gloss marginalis in l. Si quando, verb. Catellianus Cotta circa med. ff. Si servit. vendicet.*) quod inter 23
Chimicos non constat, dum communis quidem Schola in magistrum agnoscit *Hermetem Donzell. nel Formaceutic. nell'Introduzzione §. Altri*, sed non desunt illum attribuentes *Cæcilio*, ut videre est apud *Plin. in Histor. natur. in princ. Epist. Vespas. Imperat. fol. mihi 16.* Et in Authorem agnoscentes *Camum*, Ægyptiorum Regem, ut probat *Lucatel. nel Teatri* 24
d'Arcani fol. mihi 20. circa med. vers. E perche Camo è stato l'Inventore, & Autore, &c.

Quinque igitur ex istis, imò etiam simul uniti in adlaboran- 25
tes, operam, & oleum perderent, prætendendo ex illarum exquisitissima distillatione unicam miserabilem guttam affectationis Parochi extorquere, quando è converso ex sola, & simplici manuum compressione ex illis undique manat unda fraudis, deceptionis, machinationis, malarum artium, allucinationis, minarum, dolosarum suasionum, 26
&c. juxta præcisa verba Sententiæ, de qua supra §.21.

§. XXIX.

Diluuntur Objectiones contra Parochum.

1 NEc replicetur, Parochum terga vertisse; Quia si pote-
rat, imò tenebatur aufugere, imò si debebat matri-
monio positivè resistere, ad effugiendas pœnas, & non com-
mittendum mortale peccatum, ut probavimus supra *§.15.*
num.1.& 3. Nedum nihil mali fecit terga vertendo, sed po-
tiùs ille fuit actus meritorius, quales sunt omnes illi, qui
2 fiunt ad evitanda, & effugienda peccata; Itaut mirum vi-
deatur in culpam imputare eidem Parocho actus verè merito-
rios. Observando præcipuè, quod idem Parochus natus,
& enutritus est in illis Regionibus, ubi: *Par tous les Conci-*
les, &c cette solemnitè à estè fort soigneusement recomandeè,
mesmes, il y à eu peine d'excomunication, non seulement con-
tre les Curez, qui administrojent, &c. à ceux des quels les
3 *martagnes n'aurojent este proclamez, &c. mais aussi contre*
ceux, qui aurojent negligè en ce point les comandements dell'
Eglise: sunt verba *Carol. Feuret. de Abus. lib.2.cap.2. nu-*
mer.15. Certiùs quia in se ipso statim reversus, considerans
forsan, quod non reperiebatur in Patria, quodque propriæ
satisfecerat conscientiæ, ostendendo, se non assistere vo-
luntariè clandestino matrimonio, post paucos passus perman-
4 sit in Ecclesia, discursus habuit cum F. testes contrarios ad
se vocavit, quo tempore non unum, sed plura contrahi po-
terant coram ipso matrimonia, fuitque ultimus in discеden-
do, quæ circumstantiæ tanta evidentia exceptionem affe-
ctationis excludunt, ut nihil magis addi possit pro illius ex-
clusione.

Minusque insistatur in eo, quod replicatas emiserit atte-
5 stationes circa hoc factum; Si enim licitum fuit Petro, qui
in primo examine saltem implicitè negaverat nutus, illos
superaddere in secundo, & Dominico, qui dixerat priùs,
non audivisse, He: aliquid dixisse, in posteriori examine
contrarium deponere. Quare eidem Parocho permissum non
6 erit Relationem, factam Curiæ Ecclesiasticæ, declarare?
Cum hac tamen maxima differentia, quod Parochus pri-
mam Relationem fecerat absque juramento, & ad se excu-
sandum coram Judice Ecclesiastico, testes verò contrarii in
secundo examine jurato, deposuerunt contrarium illius,
quod in priori cum juramento affirmaverant. Et tamen quod
in his casibus optimè se gerant Parochi, novas declarationes
addendo, hasque anteponendas esse primæ, in individuali-
bus terminis firmavit *Rot. cor. Peuting. decis.179. numer.7.*
& seq. ibi: *Et hoc ipsum ejusdem Parochi depositio judicialis*
affirmantis, nullum fuisse matrimonium contractum, com-
7 *probat, &c. Et parùm refert, quod idem Parochus extraju-*
dicialiter aliud attestatus fuerit, quia judicialis assertio ma-
gis attendi debet, ut latè probat, &c. Idque eò magis, quia
judicialis attestatio posterior, non sit antecedenti extrajudi-
ciali contraria, sed potiùs declaratoria, & sic magis atten-
denda: Et generaliter quod secunda attestatio jurata, de-
clarativa, & aliundè adminiculata, præferenda sit priori
Rota in Romana, seu Januen. testamenti 2. Aprilis 1683. §.
In conflictu coram Cardinali Matthæio.

8 Speciemque habet veri paradoxi pretensio convincendi de
mendacio ex istismet depositionibus, & aliis conjecturis Pa-
rochum, in suo dicto concordantem cum duobus testibus, &
tot aliis probationibus, *de quibus suprà à §.18. usque ad §.*
23. Hoc enim esse propriè divinare, quod nimis periculosum
reputatur in his materiis, in individuo notat *Bald. in cap. Ex*
transmissa sub num.2. de Restit. spoliat. & Nicol. Ruckerius in-
ter Consil. matrim. divers. German. cons.34. num.23. & Hop-
ping. cons.7. vers. At cum fol.293.

Attentis præcipuè insubsistentia in facto, & æquivoca si-
gnificatione in jure conjecturarum, & signorum, ex quibus
induci prætenditur Parochi scientia, *ex allegatis supra §.26.*
9 Si enim illa nullo modo probantur in facto, & in toto rigore
Theologico non admittuntur ab Authoribus, *allegatis supra*
d. §.26. Quantò minus deservire poterunt ad convincendum
nostrum Parochum, cum juramento asserentem, illas non
10 vidisse, & proinde matrimonium non fuisse contractum.
In his enim casibus attendi capacitatem Operantium, &
communem, non egregiorum Theologorum, & subtilium
Scholasticorum intelligendi modum, in terminis observant
adducti per *Gabriel. à Sanct. Vincent. de Matrim. discept.3.*
quæst 8. num 74 ibi: *Nec &c ad difficultates Theologicas,*
neque ad illarum formalitates attendere, sed ad communem
loquendi modum: Boss. de Contract. matrim cap.3 num.247.
& Gutter. eod tract cap 3. num 15. Subtilitas enim perni-
ciosa reputatur, nec facilè à Judicibus admittenda est, ut
observat *Fagnan. in cap. Cum esses num.43. de Testament.* Et
propter nimiam subtilitatem sæpè erramus, ad sensum, &
verba *Baldi in leg.8. sub num.37. C. de Impub. & aliis substit.*
quem refert *Rota in decis.307. num.2. par.16. recent.* ubi quod
idem Baldus non fuit crassæ Minervæ.

Indeque videmus, quod si Parochus non intelligat idioma 11
Contrahentium, matrimonium non valet, etiam si memo-
riæ teneat confusos illos sonos idiomatis sibi ignoti, quibus
verus consensus significatur: *Surdi namque sumus omnes in* 12
linguis, quas non intelligimus: ad sensum *Ciceronis lib.5.*
Tusc. quæst. & observat generaliter *Pignatell. consul.56. sub*
num.2. tom.6. & in nostris terminis *Ventrigl. in Prax. par.1.*
de Testib. in Causa matrim. adnot.3 §.2. num.2. in fin. ubi,
quod non dicitur præsens Parochus, si non intelligit quid agi-
tur, & alii, adducti sup. *num.12.* Imò non desunt Autho-
res, firmantes, matrimonium nec etiam per Interpretem
in his casibus validum esse, ut videre est apud *Pont. de Matr.*
lib.5. cap.21. num.10. ea ratione, quia: *si Parochus, & te-* 13
stes per Interpretem intelligant quod agitur, non possunt illi
esse certi, neque Ecclesiam certam reddere, innumeris enim
litibus pateret aditus &c. Testis deponere debet de his, quæ
novit, & quibus præsens fuit, & sic per proprium sensum, &
non per sensum alterius: & novissimè *Gavard. in Theolog.* 14
exantiq. tom.6. quæst.2 de Matr. art.8 num.16. fol 595. ibi:
Parochi præsentia, & testium necessaria est per Tridentinum,
ut certam reddant Ecclesiam de matrimonio jam contracto, un-
de si Parochus, & testes audirent per Interpretem &c. matri-
monium esset nullum, quia debent esse testes de visu, & audi-
tu immediato, non mediato.

Sumit robur exorbitantia hujusmodi prætensionis convin-
cendi Parochum ab illius verbis; Non enim asserit, non au-
divisse verba, neque vidisse nutus He: quo casu ex legiti- 15
mis, & concludentibus probationibus possent forsan appli-
cari termini illum convincendi; Sed cum repetito juramen-
to attestatur, ibi: *La detta Elena non parlò mai, ne diede*
altro segno del suo consenso, &c. & ibi: *Non puol'essere, che se la*
detta Elena &c. avesse parlato, ò fatto segno veruno, io non
l'avessi sentita, ò veduta &c. mentre per debito della mia cari-
ca stetti sempre avvertito, & attento à tutto &c. Circa quam
attentionem concordant omnes testes, dum dicunt, Paro-
chum, coram F. & H: semper stetisse, nihilque aliud egis-
se, quam exire à Confessionario. In his enim terminis, 16
prætendere Parochum convincere, nihil est aliud, quàm
velle, ut iste asserat id, cujus contrarium non semel cum ju-
ramento affirmavit, paratusque est, veritate ita impellente,
in æternum affirmare.

Sed quando, per impossibilem hypothesim, admittere-
tur, quod ex magnificatis conjecturis, & circumstantiis si-
mul unitis, suppleretur Parochi intelligentia, hoc nil aliud
esset, quàm per æquipollens habere eandem Parochi intelli- 17
gentiam. Si autem hanc æquipollentiam non admittunt
Theologi ex scientia totius Viciniæ, mille testium, & mul-
tarum personarum egregiarum, totius Populi, Magistra-
tus, & Plebis multitudine, & Cœtus Virorum qualificato-
rum, & magni numeri Personarum, in Ecclesiastica etiam
majori Dignitate constitutarum, *ex authoritatibus, supra*
allegatis §.17. Et ex eadem ratione per eosdem Authores ad-
ducta, nec etiam æquipolleret in nostro casu præsentia totius
humani Generis, si possibile esset in aliquo loco adunari, ad 18
instar illius unionis, quæ erit in Valle Josaphat. Quomo-
do potest æquipollentia hæc fundari in assertis conjecturis,
& circumstantiis, de quibus nulla habetur probatio in facto,
& quæ, quando essent concludentissimè probatæ, nullam
haberent operationem in jure, *ut probavimus supra §.5. nu-*
mer.1 & seq. Ubi §.2. num.2. ostendimus etiam ad hunc effe- 19
ctum non suffragari certitudinem, ortum habentem à Divi-
na revelatione, quantò minus conjecturalis probatio admit-
ti poterit, ut de se patet.

§. XXX.

Rejicitur objectio, fundata in possibilitate Adulteriorum.

PIæ meditationi circa duplicata possibilia adulteria, quæ 1
divinæ Providentiæ in his casibus relinquenda esse res-
pondit Summus Pontifex Clemens VIII. mediante organo
hujus Sac. C *in una Elboren.* relata *à Pignatell. consult 150.*
num.40.to.1. ibi: *In his, quæ ad forum fori pertinent; satis es-*
se provisum Jure Canonico, quæ verò ad forum Poli spe-
ctant, ipsius Dei Providentiæ relinquenda: Opponi potest cla-
ra,

ra, univoca, & jurata confessio He: ibi: *Io non dissi, nè proferii parola alcuna, nè in altra forma prestai il mio consenso:* Quæ si in foro interiori totum operatur cùm de illo
2 Judices non teneantur judicare, ut in terminis observat *Tolet. Instr. Sacerd. lib. 7. cap. 2. num. 8. in fine*. Atque prævalet mille testium exercitui, directisque aciebus, juxta celebre dictum *Covar. in Decr. tit. de Sponsf. part. 2. cap. 2. num. 2.* ibi: *In foro interiori conscientiæ ipsius Confitentis dictum sufficiens exhibet testimonium, etiam repugnantibus mille testi-*
3 *bus:* quem sequuntur in eorum *Tract. de Matr. Sanch. lib. 1. disp. 18. nu. 6. Pont. lib. 1. cap. 9. num. 16. & Boss. cap. 3. n. 233. & 247. & Rot. dec 994. num 4. cor. Dunoz. jun* Imo si: *Illi credendum est in foro externo, &c. si adsint probabiles conjecturæ, & præsumptiones, quibus animus prudentis Judicis possit mo-*
4 *veri ad præstandam illi fidem: Sufficit enim certitudo moralis, quæ in Jure non est definita, qualis esse debeat, & ideò talis sufficit, quæ Virum prudentem, attentis circumstantiis, & conjecturis, certum moraliter reddere possunt &c.* ut observat *Ciarlinus contr. 131. num. 20.* amplians, idem procedere etiam
5 si negans consensum reclamet ex intervallo. Quanto minus hujusmodi He: jurata confessio expugnari poterit ab inermi
6 suspicione, nuda, insubsistentique præsumptione, & pura adulteriorum potentia possibilitatis?

Tanti autem non solent à Judicibus æstimari hujusmodi merè possibilia adulteria, quando, ut in præsenti, non constat de valido, & legitimo Contrahentium consensu. In terminis siquidem matrimonii consumati loquuntur *Barbos. vot. decisiv. 1. Grat. discept. forens. 849. de Justis de Dispens. matrim. lib. 2. cap. 10. num. 54. & seq. & Rot. decis. 634. coram Buratt. cum aliis, ab istis allegatis;* Et in terminis matri-
7 monii consumati cum Prolis susceptione est *dec. 308. coram Dunoz. sen.* cujus circumstantiæ, si posset dari casus, quod forma Conciliaris posset adimpleri per æquipollens, ut exadverso prætenditur, talis videntur esse naturæ, ut arbitrium extorqueri posset ab ipsismet lapidibus, si voluntatem habe-
8 rent; Bona enim fides Contrahentium non poterat esse major, illaque in terminis etiam dispositionis conciliaris attenditur, superabundatque pro illius adimplemento in terminis similibus, ut observant *Conciol. alleg. 67. num. 8. Pignatell. consul. 36. num. 8. lib. 3. & Rot. in Hortana Parochialis 4. Maii 1693. §. Quæ omnia coram Molines.* Et in præcisis terminis matrimonii *Genuens. in Prax. Cur. Archiep. Neap. quæst. 2. cap. 50. in adnotat. & Rossignol. in Prax. Theolog. legal. de Matrim. prænot. 20. numer. 3.* Et in durioribus terminis ob defectum solius qualitatis spontaneitatis, non substantiæ consensus, ut in nostro casu, est *decis. 405. par. 18. rec.* in qua, ut dicitur num. 1. mulier: *Per plures annos vixerat cum viro, & filium susceperat:* & benè *Gentian. Hervet. oration. de Clandest. matrim.* impress. *post Consil. matrim. diversor. Venetiis 1563. fol. 14. à tergo* ibi: *Consumatum quoque matrimonium nunquam est dirimendum, sed priùs videndum est, an sit matrimonium, alioquin non dirimetur matrimonium, sed stuprum, & adulterium.*

Congrua verò ratio in his casibus ea est, quia non fuit
9 Deus, qui conjunxit, sed fraus, malitia, deceptio, subornatio, sicque matrimonium fuit in radice nullum, & quando matrimonium est nullum, non dicitur dissolvi, ut in ter-
10 minis observat *Monald. cons. 5. num 95. tom. 2 & Passerin. de Elect. cap. 10. sub num. 30.* ubi, quod hujusmodi matrimo-
11 nium, tàm coram hominibus, quàm coram Deo nullum est. *Oliver. de Matrim. nullit. part. 1. fol. 42.* ibi: *Deus enim non conjungit quos animorum, & voluntatum vinculum sacra-*
12 *mentaliter non adstringit, neque ligat &c. Unde non dicitur homo, vel Ecclesia separare illos &c. quia privatio præsupponit habitum &c.* Et in casu hujus Authoris agebatur in specie de matrimonio consumato, prout in nostris terminis, per copulam continuatam quindecim diebus, ut legitur in *fol. 32.* ibi: *Habuisse copulam per quindecim dies, &c. & fol 77.* ibi: *In omnem verò casum utilius scandalum nasci permittitur, quàm*
13 *veritas &c. deseratur &c. & fol. 82.* ibi: *Cessat enim ratio, quia tam in cap. Super eo, quàm in cap. Quanto, agitur de dissolutione matrimonii, vero accedente consensu legitimè contracti: Sed in casu nostro petitur declarari, ab initio nullum fuisse contractum matrimonium, saltem validum, & legitimum: & fol. 85.* in medio respondendo favorabilitati matrimonii, qua attenta potiùs patienter ferendum fit, aliquos contra homi-
14 num statuta dimittere copulatos, quàm conjunctos legitimè contra Domini præceptum separari, ait: *Verissima sunt ubi agitur de dissolutione matrimonii, verè, atque legitimè contracti, proposito aliquo impedimento dirimente post longam cohabitationem, & copulam longi temporis &c. Sed longè diversa est ratio casus nostri, quia, &c. absque animi consensu, &c.*

non est matrimonium: Carolus Feuret de Abusu lib. 2. cap. 2. num 4. ibi: *En la loy de puretè, & de perfection Evangelique toute autre conjonction est condannèe, e repreuvèe, hors celle du legitime mariage, solemnisè selon les formes, e ceremonies dell' Eglise, les quelles n'estans suyves, ny observees, les co-* 15
pulations aussi faites in contemptum Ecclesiæ, non servatis solemnibus, sint urayes fornicationis, contubernia, non matrimonia, furtivæ, occultæ, clandestinæ conjunctiones, non legitimæ nuptiæ: & Coinch. de Sacr tom. 2. disp. 46. dub. 2. n. 17. fol. 752. & Sperell. dec. 139. num. 17. ubi quod in his casibus non Deus sed Demon conjungit, *& Card. Pallav. in Histor. Concil. Trid. lib. 22. cap. 4. num. 12.* ubi, quod in his terminis 16
non annullatur matrimonium postquam est Sacramentum, quia non observantia solemnitatum operatur, ut contractus non sint matrimonia, neque Sacramenta.

§. XXXI.

Conclusio.

EX quibus omnibus, præcipuè simul unitis; concurrere 1
prorsus videntur omnes animadversiones, circumstantiæ, & conjecturæ, prætensum matrimonium substinentes, unde jure meritò speratur à decisis recessus. In his enim cir- 2
cumstantiis gloria reputatur supremorum Tribunalium, ab antecedentibus resolutionibus recedendo, Sapientum more, consilium mutare *Rot. decis. 23. in princip. cor. Ansald* circa quod celebre habemus exemplum *Justiniani*, & celebriora sunt verba ejusdem, quæ leguntur in *Auth. de Nupt. post princ.* ibi: *Non enim erubescimus si quid melius horum, quæ* 3
ipsi priùs diximus adinveniamus, hoc sancire, & competentem prioribus imponere correctionem: & latè *Card. de Albic. de Inconst. in Judic. in præfat. num. 42 & seq. & Rota in Romana Primogenituræ de Corsinis 10. Decembris 1710. in princ. cor. Aldrovando.* Et de laudabili stylo hujus S. C. testis est *Pignat. consul. can. 162. num. 17. tom. 4.* quem, me scribente, 4
practicavit in duriori Causa, minorunque consequentiarum productiva, *Veneta, seu Mantuana Nullitatis Professionis*, 5
de qua *in Tom 1. par. 1. disc. 3.*

Præsertim habendo præ oculis Causæ gravitatem, articuli raritatem, magnumque exemplum, speciem iniqui habens, ad sensum nimiùm noti Authoris, tacito nomine se- 6
quuti *à Rota* in nostris individualibus terminis in *decis. 308. num. 20. cor. Dunoz. sen.* Atque semper detestatum, & etiam pœna mortis è hominum memoria deleri procuratum, ab ipsismet antiquis Romanorum Imperatoribus, & quidem Religioni Christianæ infensissimis, ut de Valente, qui regnavit circa finem quarti sæculi, testes sunt *Amianus, & Gregorius Tholosanus*, quos refert, & sequitur *Calvin. de Æquit. lib. 2. cap. 168. num. 79.* ibi: *Et cùm quidam Marinus,* 7
olim Romæ Causarum Defensor, tempore Valentiniani, & Valentis Hispanillæ malis artibus affectasset matrimonium, ultimo supplicio damnatus est: & Card. Sfrondat. in Nodo prædestin. dissol. §. 3. fol. 201. & recognosci potest ex *tit. 10. de Rapt. Virgin. & Viduar. & tit. 21. de Corrupt. mulier.* antiqui *Codicis Theodosiani fol. mihi 697. & fol. 700*

Quibus attentis certò confidimus, quod nedùm revocare 8
dignabuntur illas: *Duas sententias, quibus voluntariam B. fornicationem in sanctum matrimonium convertere &c.* Sed ulterius: *Quod viam hanc non aperiant, nè fornicationes falsò in matrimonium convertantur:* ut in suo casu scriptum reliquit *Camer. in Consf. matr.* impresso post illa *Zabarell. in* 9
expositione sui casus ante num. 1. & in fine consilii, & benè observat *Calvin. de Æquitat. lib. 2. cap. 29 num. 2.* Hujusmodi enim matrimonia: *ut plurimum sunt semina discordiarum, fomenta carnalitatum, litium, & injustitiarum instrumenta:* teste *Marchant in Tribun. Sacram. tom. 1. tract. 1. tit. 7. quæst.* 10
5. conclus. 2. in fine fol. mihi 377.

Favorabilitas enim matrimonii in his casibus: *Non in eo* 11
consistit, ut protinus pro matrimonio pronuncietur, & inviti, reluctantes, & impares, sæpè conjungantur, ubi aliàs legitimus consensus, & contractus ipsius matrimonii non est clarè, & sufficienter probatus, nam ex tali violenta conjunctione devastatio potiùs matrimoniorum, quod ipsa docet experientia, 12
quàm conjugalis concordia, & dilectio consequitur: sunt verba *Ficard. cons. 38. num 19. inter Consil. Matr. divers. German.*

Imo verus favor matrimonii reputatur illud dissolvere, quando de legitimo consensu non constat, juxtà celebrem theoricam *Abb. in cap. Series numer. 5. ante med. de Testib.* ibi: *Non minor favor est dissolvere matrimonium, contra le-* 13
gem Dei contractum, sicut consolidare legitimè contractum &c. & est dictum verissimum &c. quam sequuntur communiter

repetentes, & ſignanter *Felin. in cap. Lator. ſub num.* 3. *poſt*
14 *princ. verſ. Hanc declarationem de Sent. & de re judic.* ibi :
Abbas &c. dicens hoc eſſe veriſſimum, quia ita favor eſt diſſol-
vere matrimonium, contractum contra legem Dei, ſicut conſo-
lidare legitimè contractum: & *Rot. cor. Pamphil. dec.* 16. *n.* 6.
15 ibi ; *Cùm ita favor ſit diſſolvere matrimonium, contractum*
contra legem Dei, ſicut conſolidare legitimè contractum.
Breviſſimè totam Diſceptationem paucis verbis perſtrin-
gendo : *Prætenditur, defenditurque præſumptionibus, &*
conjecturis magnum Sacramentum, deficientibus materia, &
16 *forma* : ad ſenſum unius ex Eminentiſs. & Reverendiſs. Pa-
tribus ad beneficentiam nati, qui non ex officio, ſed puro ,
nimiumque commendabili zelo Decretorum Conc. Trident.
perlegere voluit Scripturas, in ultima Congregatione diſtri-
17 butas, in integritate, rectitudine, veritatis, & juſtitiæ
amore, animi ingenuitate, & candore, ſtrenua tuitione
Jurium Apoſtolicæ Sedis, & Eccleſiarum, ejus curæ com-
miſſarum, necnon Eccleſiaſticæ libertatis, & immunitatis
defenſione, admirabilique conſtantia, cum iis, quos mira-
ta eſt antiquitas, meritò comparandus, ipſiſmet livore, &
invidia, & in veritatis obſequium, præ confuſione obmu-
18 teſcentibus. Cætera, proprio ſatis corruſcantia ſplendore,
conſultò prætereo,

Nam Genus, & Proavuos, & quæ non fecimus ipſi
Vix ea noſtra voco

cùm *Ovid. lib.* 13. *Metam.* relato à *Tiraquell. de Nobilit. cap.*
22. *num.* 21.

§. XXXII.

In eadem Cauſa Replicatio.

1 NOn quinquennium, ſed vix quarta pars unius anni ef-
fluxa eſt à die prioris reſolutionis hujus exemplariſſi-
mi articuli, quem expediret forſan potiùs ſolitum Cauſarum
matrimonialium exitum habere, de quo *Card. de Luc. de*
Matrim. diſc. 9. *num.* 2. & 14. quàm mediante poſitiva Deci-
ſione terminari, ob conſequentias, inde reſultantes, ut
practicatum fuit *ab hac Sac. Congr. in Neapolitana Matrimo-*
nii 7. *Septembris* 1680. *lib.* 31. *Decr. fol.* 229.
2 Agitur de matrimonio, probando poſt Concilium, deque
interpretatione illius maximi Decreti *ſeſſ.* 24. *de Reformat.*
cap. 1. quod tantam dedit materiam ſcribendi hinc inde Theo-
logis, & Canoniſtis, dum in ipſomet ſacroſancto Concilio
57. Patres diſſenſiſſe narrat Cardin. Pallavicinus in illius
3 *Hiſtor. lib.* 23 *cap.* 9. *num.* 6. Parochus inculpatæ vitæ, opti-
mæque conſcientiæ, nullum prorſus, prorſuſque, nec etiam
à remotiſſimis, habens intereſſe in Cauſa, teſtatur non vi-
diſſe ſigna, neque audiviſſe verba Helenæ, non ſe obturavit
aures ne audiret, non clauſit oculos ne videret, non aufu-
git, juxta terminos Reſolutionum, in contrarium allega-
4 tarum ; Permanſit in medio parvæ Eccleſiæ, diſcurſus ha-
buit cum F. vocavit, rogavitque teſtes, ab eodem data ope-
ra ad Eccleſiam invitatos, ut proprium darent nomen, fuit-
que ultimus in diſcedendo, & ſe conferendo ad Sacriſtiam ,
5 ut Miſſam celebraret, cui interfuit Petrus ; Duo Clerici ,
qui erant in Eccleſia, concordant cum Parocho ; Non diſ-
ſentit He. Factum F. idem comprobat ; Teſtes matrimo-
niales non ſunt conteſtes, unus deponit de verbis *Io ancora* ,
cum inveriſimilitudine, vim faciente intellectui, quod au-
6 diverit in diſtantia 80. palmorum ea, quæ non audierunt
duo Clerici in diſtantia 13. & Dominicus in diſtantia 8 ſtans
ad audiendum, & Parochus ferè tangens He. alloquentem ;
7 Nihilque dicit de nutu in uno examine , quando interroga-
tus, ut diceret omne id, quod viderat, vel audierat *Proc.*
fol. 5. ita concludit. *E queſto è quanto ſucceſſe jer mattina in*
queſta Chieſa di Sant'Jvo per quel, che viddi, e ſentii ; Al-
ter ſibi ipſi contradicit, oppoſitione, in toto rigore Philo-
ſophico, contradictoria benè *Rot. deciſ.* 121. *num.* 1. & 2. *cor.*
Emer. jun. In Eccleſia non aderant alii.
In his terminis ab Eccleſiaſtico Judice interrogata Hele-
nam exclamat nunquam conſenſiſſe ; Perſeverantia maxi-
8 ma, uniformique per ſpatium quinque annorum in hac vo-
luntate perſiſtit, ulterius in æternum perſtitura. Conque-
ritur de malis artibus, & deceptionibus F. Pro ſua libertate
non deſinit deprecari, Judicis auxilium implorat tenerri-
ma ætas tempore prætenſi matrimonii, ſolus lapſus pauco-
9 rum menſium moræ F. in Domo ſuorum Conſanguineorum,
atque, *il fare più d'una volta il giorno le bagattelle, e met-*
terſi à combattere con le Creature, necnon *lo ſvariarſi con le*
Pupazze, voluntatem ferè cogunt ad credendas deceptio-
nes ; Adducimus circa hæc Sententiam ſapientiſſimi Judicis

Eccleſiaſtici, approbatam quoad pœnam à Sanctiſſimo . 10
Non plus ultra. Majorem comprobationem afferre non poſ-
ſumus ſub Sole.
Res ex confeſſione ipſorummet DD. exadverſo Scriben-
tium reducitur ad maximam dubietatem, Eminentiſs. PP.
in contrarias diviſi ſententias, dubium augent ; Imò intra
fines evidentiæ ponunt duo ex illis, qui ſtant pro matrimonio , 11
primo loco contra illud inclinantes, ut mihi inter informan-
dum ſumma benignitate retulerunt, quorum unus nimis ele-
gans, fundatumque Votum pro nullitate compoſuit, con-
ſervatque.
Videndum igitur in hoc dubio quid agendum ; Allegatur
generalis regula *Text. in cap. final. de Sentent. & re judic.* fir-
mantis in dubio pro matrimonio reſpondendum ; Adducimus
limitationem, quando, ut in præſenti, agitur de matrimo- 12
nio, punibili modo, & ſine denunciationibus contracto ,
uniformi calamo Doctorum comprobatam ; Illam in caſu
practico ſequutum fuit magnum *Rotæ Tribunal coram Bu-*
ratt. deciſ. 634. & *cor. Dunoz. ſen. deciſ.* 308. quæ eſt in termi- 13
nis durioribus ; Non deſunt rationes, non congruentiæ hu-
jus limitationis ; Ut terreantur alii, *Ut prohibeantur futura*,
ut ſacris Canonibus, oecumenicoque Concilio debita præſte-
tur reverentia in poſterum , ne F. eorundem ſacrorum Ca-
nonum, ſacroſanctique Concilii inexcuſabilis contemptor ,
illorum gaudeat favoribus contra omnia Jura Mundi ; Ne 14
facilior ſternatur via ſacros Canones, ſacroſanctaque De-
creta conculcandi, nimia erga tranſgreſſores conniventia ,
& favorabilitate. Materia non poteſt eſſe delicatior, ma-
giſque lubrica. *Citò malis Ducibus erratur* ; *Imitari inſi-*
tum eſt hominibus à Pueris, & in hoc differunt à cæteris Ani-
malibus ; *Longum ſiquidem iter per præcepta, breve, & effi-* 15
cax per exempla. In noſtris terminis *hujuſmodi exempla ha-*
berent ſpeciem iniqui, in individuo caſus noſtri benè *Adden.*
ad deciſ. 431. *num.* 42. *par* 4. *tom.* 2. *rec.* & egregiè *Rota coram*
Dunoz. ſen. deciſ. 308. *num.* 29. ibi : *Et via aperiretur fraudi-*
bus, clandeſtiniſque matrimoniis, quæ ſac. Canones tanto- 16
perè abhorruerunt, habere ſiquidem videtur ſpeciem iniqui
omne magnum exemplum, quod contra ſingulos utilitate publi-
ca rependitur ; Uſquequo igitur adducatur, comprobetur-
que ſublimitatio, pro limitatione ſtandum eſt, vulgatis Ju-
ribus.
His jungitur conſideratio, quod dubium, nedum verſa-
tur circa conſenſum He. quod ſuperabundaret, ut ſemper
pro libertate reſpondendum eſſet, ut benè obſervat *Rebuff.* 17
conſ 68. *columm. fin. verſ. Nec me conturbat*, & meliùs *Rota*
deciſ. 491. *num.* 20. *cor. Royas*, & *deciſ.* 9. *num.* 83. & *ſeqq. cor.*
Arguell. Sed circa omnia. Dubium circa advertentiam ;
Dubium circa intelligentiam Parochi (juxta contrariam præ-
tenſionem, quia revera Sole clarius eſt, non intellexiſſe ,
neque percepiſſe.) Dubium circa intelligentiam verborum 18
à teſtibus, dum unus aſſerit, illa audiviſſe, alter non ; Ne-
gant duo Clerici ; Dubium circa teſtium ſitum in Eccleſia ,
ita ut opus ſit recurrere ad improprias verborum detorſiones ,
& inceſſus more Cancrorum pro illo adſtruendo. Dubium
circa exiſtentiam nutuum, dum Petrus in primo examine
aſſerit, illos non vidiſſe, duo Clerici, & Parochus conſtan-
ter illos negant Dubium circa illorum ſignificationem, dum 19
Dominicus non evidenter, ut eſſet neceſſarium, ſed tenuiſ-
ſima credulitate in affirmativam inclinat, ibi ; *Inchinò la*
teſta con il ſegno di sì, per quanto io credo.
In hoc dubietatum conflictu He: exclamat, agitur de mea
libertate, poſſeſſio ſtat pro me, non dedi conſenſum, ecce
teſtes, Parochus teſtatur ita eſſe. *Cui, licèt ſingulari Rota* 20
ſolet in hac materia plenam fidem adhibere, *ex quo teſtatur de*
facto proprio nomine ſui officii. Sunt verba *Rotæ deciſ.* 761.
num 13. *cor. Cerro.* Hujus dictum coadjuvatur à duobus
Clericis, teſtes matrimoniales illum de mendacio non con-
vincunt, ut in caſibus, exadverſo exageratis, ſed confun-
duntur ad invicem, ſibique contradicunt ; Cauſa ſimilis
cum his ſpecialitatibus ab hac Sac Congreg. non oſtenditur 21
amplius deciſa, nullus Doctor exadverſo citatur, ad hos
terminos deſcendens ; Minores circumſtantiæ cauſam dede-
runt replicatis recurſibus huic Sac. Congreg. teſtibus Cardi-
nalibus Bellarmino, & Lancellotto, Summis Pontificibus 22
illos referentibus ; Promiſſa fuerunt remedia, deſideran-
tur adhuc , ut obſervat *Pignatell. conſ.* 145. *numer.* 14.
tom. 4. Saltem non augeantur mala , non dilatentur
vulnera.
Quatenus igitur in hoc dubietatum cumulo pro nullitate
reſpondendum non videatur, poſſet in Conſultorem accer-
ſiri *collegiale aliquod Urbis Tribunal*, *cui in præterito Sæ-* 23
culo ſimilis Cauſa, à qua ſalus trium, penitùs toto divi-
ſorum

ſorum Orbe; *Regnorum pendebat*, *legitur commiſſa*, *plaudente Orbe*; Poſſet ſaltem injungi aliquibus Theologis, & Canoniſtis, ut coram hac Sac. Congr. ſcribant in re tam ardua, tam dubia, tantarumque conſequentiarum productiva, ſupplendo noſtros defectus, dum ſcribimus ad momenta
24 temporis, inſufficientes in minimis, quantò magis in hac maxima inſpectione; Heſterna die erat jam prima hora noctis pulſata, & Partis Scriptura ad noſtras manus non pervenerat, hodiemanè oportet reſponſiones diſtribuere; Quomodo igitur poteſt in materia concludenter ſcribi; Cauſæ pecuniaræ cum majori otio tractantur, & deciduntur.

Dubietatibus circa ſolemnitates, & formam, accedit concurſus deceptionis, ſubornationis, fraudis, & allucinationis. In his præciſis terminis nullus exadverſo allegatur
25 Doctor, qui firmet in dubio pro matrimonio reſpondendum. Nos adducimus individuales authoritates, firmantes, quod *non deliberatus*, *& legitimus Puellæ conſenſus*, *ſed improba ſuggeſtio*, *& extorſio non valet*; *Adden. ad Dec. conſ.*163. *lit.*
26 *A*. Quod *contra authorem fraudis*, *& doli in tali matrimonio adhibitas*, *&c. Judex debet arbitrari illud eſſe omninò invalidum*, *cum totum hoc ejus arbitrio committatur*, *qui omnibus rectè conſideratis*, *non debet aliud ſtatuere*, *& ita ex prædictis fuit judicatum pro invaliditate matrimonii per Rotam*, *&c. Gratian. diſcept. forenſ. cap.*849. *num.*31. Quodque *in dubio favendum eſt fœminis*, *quia ſimpliciùs res tractare ſolent*, *faciliùſque à Viris decipiuntur*: *Sanch. de Matr. lib.*1. *diſp.*28.
27 *num.*4. *in fin.* Quibus individualibus doctrinis ſolum ſilentium opponitur, peſſimi juris optimam indicium.

Repetuntur ſolitæ animadverſiones circumſtantiarum antecedentium, concomitantium, & ſubſequentium; Non eſt multum laborandum pro reſponſione; Iſtæ ad ſummum æquipollent probationi conciliari, ſed hæc utì de forma non admittit æquipollentia, etiamſi pluſquam ſuperent requiſita
28 Concilii, magiſtraliter *Rota deciſ.*657. *per tot. par.*1. *diverſ.* quam refert, & ſequitur *Card. de Luca de Matrim. diſc.*3. *num.*14. *Adden. ad deciſ.*471. *num.*35. *& ſeq. par.*4. *tom.*2. *rec. & Dunoz. ſen. deciſ.*308. *num.*1. Ratio in prumptu eſt, Concilium requirit conſenſum à Contrahentibus clarè expreſſum coram Parocho, & teſtibus, non à Judicibus, vel ab eiſdem teſtibus è conjecturis elicitum, quam comprobavibus ſupra mediantibus punctualibus authoritatibus, & ſignanter *ex conſil.*19. *num.*4. *Gargiaræi*, ibi: *Sufficit per ſigna*
29 *credere*, *Contrahentes præſtitiſſe conſenſum per verba*, *&c. nec conjecturæ hodie poſt Concilium proſunt*, quibus libenter aliquam reſponſionem videremus. Tenentur Parochi in par-
30 ticulari Libro probationes conſenſus Contrahentium ex ſac. Concilii præſcripto adnotare *Cerr. deciſ.*7. *num.*9. Quid practicandum in caſibus, noſtro ſimilibus, oporteret ſcribere in illo ad ſupplendam teſtium præſentiam, & intelligentiam. *Præſentibus circumſtantiis*, *videntibus conjecturis*, *& harum complexu audiente*, *& comprobante*. Parocho autem cum juramento affirmante ſe non percepiſſe conſenſum.

Præterea Tridentinum Concilium perſonas, matrimonium contra formam ab eo præſcriptam, contrahentes: *Omninò inhabiles reddit*: Materia Sacramenti matrimonii
31 ſunt perſonæ contrahentes, *Filiuc. Oper moral. tom.*1. *cap.*1. *de Eſſent. matrim. num.*14. *Barboſ. ad Concil. ſeſſ.*24. *de Reform. cap.*125. *& ſeqq.* & Theologi communiter. Inhabilitatis igitur perſonis, deeſt materia, ferè per hæc verba in
32 puncto *Rot. dec.*308. *num* 3. *&* 4. *cor. Dunoz. ſen. Eo autem ipſo*, *quod Eccleſia inhabilitat materiam*, *ideſt perſonas alter contrahentes*, *daretur acceſſus ad non ſuam contra præceptum Divinum*: *Rota ubi ſupra*. Et cum quibus Theologiæ principiis poterunt unquam exadverſo Scribentes nobis oſtendere, Sacramentorum materiam ſuppleri poſſe per æqui-
33 pollens, ab extrinſecis circumſtantiis, à conjecturarum cumulo, vel complexu? Egregiè *Paſqualig. de Privil. Conſtit. in mort. artic. quæſt. ultima num.*3.

Cum his propoſitionibus, in ſolida Theologia, & literali Sac. Concilii Tridentini diſpoſitione fundatis, quomodo cohærent animadverſiones illæ exadverſo Scribentium in
34 tertia Facti cum Reaſſumatur 2. Junii 1696. &c. Et ratio eſt ibi: *Sufficit hoc requiſitum adimpletum fuiſſe de facto*, *ſicuti dici ſolet de conditione*, *quæ adimpleri non poteſt da Jure*, *ſufficit*. *quod adimpleatur de facto leg. Mulier* §. 1. & ibi: *Bart. ff. de Condit. inſtit.* Exagerando complexum totius facti, conjunctis ſimul omnibus geſtis, tam ante, quam poſt,
35 ad probandum conſenſum præſtitum cor. Parocho, & teſtibus, itaut etiamſi iſti de ipſo non teſtarentur, adhuc in claris poſitus eſſet ex eodem magnificato complexu. Novus diſcurrendi modus, de Sacramentorum materia authorita-

te civilium legum, illarumque Repetentium. Moderna Theologia. Theologi egregii Labeo, & Jabolenus, authores *d. leg. Mulier*. In mea Summa Divi Thomæ de Conditionibus inſtitutionum nulla quæſtio, de adimplemento de facto articulus nullus. Aliter de legibus, & ultimis voluntatibus, de Theologia aliter philoſophandum. *Aliæ enim ſunt leges Cæſarum*, *aliæ Chriſti*, *aliud Paulus*, *aliud Jabolenus præcipit*. 36

Concilium novam induxit formam ad evitandas polygamias, teſtes requiſivit, ad hoc ut tentantibus uxoratis novum inire matrimonium, poſſent de jam contracto teſtari. De hoc nemo poteſt dubitare, Concilii textus ex ſeipſo clarus eſt: 37
Illius egregius Defenſor. Card. Pallavicinus clariùs, & latiùs id comprobat, clariſſimè *Pac. Jordan. var. reſol. tom.*1. *tit. de Matrim. lib.*3. *tit.*7. *num.*95. *Herinthz. in Theol Schol. moral. tract.*5. *de Sponſal. & matrim. diſp.*5. *quæſt.*2. *num.*23. ibi: *Ratio eſt quia &c. Nam illorum præſentiam requiſivit*, 38
ut poſſent teſtari de matrimonio contracto, *ſi fortè Conjuges vellent alias nuptias inire*, *& Adden. ad deciſ.*431. *num.*13. *&* 14. *par.*4. *tom.*2. *rec.* ibi: *Parochi enim*, *teſtiumque præſentiam non requiſivit*, *niſi ad effectum*, *ut poſſit Eccleſiæ conſtare de eodem matrimonio contracto*, *& de eo teſtificare poſſint*, *nè vivente prima Uxore aliquis poſſit ducere ſecundam*: *& Rota in Colonien. Juriſdictionis* 17. *Aprilis* 1679. §. *Habuit coram Alberg.*

Ergo ad hunc effectum conjecturæ non attendendæ, nam etiam ante Concilium deſervire poterant ad probanda matrimonia, & tamen idem Concilium, nulla illarum habita ratione, etiamſi pluſquam evidentiſſimè matrimonium concluderent, aliam exquiſivit pro forma probationem, non 39
ut dicam mortuam, à longè petitam, & à remotis conjecturis deductam, ſed à viva voce teſtium, & Parochi, de quo multùm confidit, ut obſervat *Fagnan. in cap Cùm quis numer.*31. *de Teſtam. in cap. Quod nobis num.*54. *de Clandeſtin. deſponſ.* & firmavit *Rota in magiſtral. deciſ.*275. *num.*7. *& per tot. par.*11. *rec.* 40

Laceſſitur iſte, contumelioſis verbis afficitur, lato calamo criminatur; Videamus tamen in quo peccavit, quid mali fecit. Vocatus confeſſionis prætextu, inexplicabili promptitudine ſtatim acceſſit. Ex abrupto, maximaque improprietate in confeſſionis ſede audivit verba matrimonii, à ſeipſo in Eccleſia non denunciati, aſſurgit à confeſſionario nè pœnas incurreret à ſacr. Canonibus comminatas; Non aufugit, audire non recuſat, non videre non affectat, in media parte Eccleſiæ ſe collocat, ibi omnes excipit, F. alloquitur; ab ipſo nomina recipit, He: propè portam ſtantem intuetur, non loquentem, nec ſigna aliqua facientem. 41
42

Sed ecce ſervatur forma Concilii, deponuntur veſtes fictæ perſonæ pœnitentis, Parochus non amplius terga vertit, nota eſt illi F. intentio, in medio Eccleſiæ fixus permanet 43
(Eſt forſan locus iſte pars illa Eccleſiæ, in qua ſolet Sponſos matrimonio jungere) probè intelligit, ipſemet factum refert, ex Reſponſione exadverſo in facto ſcribentis 2. Junii 1696. §. *Denunciat Parochus*, teſtes matrimoniales ſtant propè Parochum, poſſunt perfectiſſimè audire; Ad abundantiorem cautelam adſtant duo alii Clerici, Sponſus clamat: *Replicò di nuovo*, *Io piglio per Moglie queſta Signora*, *&c. E queſti Signori*, *che ſtanno quì ſiano per teſtimonii*, *&c.* Attentis audiamus verba, *Io ancora*, à Petro tanta inveriſimilitudine modò audita; Cauti obſervemus nutus, credulitate tenuiſſima, in ſecundo dumtaxat examine ad ſenſum Dominici indicantes conſenſum; Expectantur adhuc, He. non 44
loquitur, caput tenet immobile. Mirum eſt, quod ut antea fecerat F. à ſemetipſo pro ea non reſpondeat, *Io voglio lei*, *e lei vuole me*, ſed in melius mutato conſilio, novoque excogitato modo Concilii formam ſervandi, *la pigliò nuovamente per un braccio*, *e la conduſſe fuori di eſſa Chieſa*, *& ambedue entrarono in detta Carrozza*; Nonne æquè innegabile ac 45
evidens hoc factum manifeſtiſſimum eſt diſſenſus He. ſignum, pluſquam evidens non ſervatæ formæ Concilii probatio? egregiè *Corn. conſ.*91. *colum* 3. *verſ. Tertiò*, *& verſ. Item lib.*3. *Gozzad. conſ.*77. *num.*13. *& Ciarl. in controv.*131. *num.*33.

Reſpondetur exadverſo, id factum eſſe ad cautelam; Curioſa reſponſio: Diſputamus de conſenſu Mulieris, prætenditur iſte ſuppleri per cautelam conſenſus Viri; Inter illas Cœpollæ non reperitur hæc cautela, qua non indigebat 46
Franciſcus, dum adeò ſtrepitosè loquutus antea fuerat prope Confeſſionarium, ut nedum matrimoniales teſtes, ſed ipſemet Parochus, & Clerici, quibus ferè auditus, & viſus ſenſus exadverſo denegatur, illum audierant, de eoque uniformiter teſtabantur: *In ordine ad* 47
conſen-

*consensum nulla dubitatio ex parte Viri, totaque difficultas re-
ducitur ad partem Mulieris.* Ut legitur in contraria Scriptu-
ra. Ad quid ergo Vir cautelas adhibet? cautela cautelarum
potest meritò appellari modus iste operandi. Maxima cau-
tela, ubi dubitatio nulla, ubi maxima dubitatio, nulla cau-
tela. Hoc est abundare in superfluis, & deficere in necessa-
riis, cautela erat necessaria ex parte Mulieris, de cujus
consensu dubitabatur, & nullo modo constat. In casu exa-
48 gerati *consil. Decii 163. D. Hyppolita replicando dixit Viro,
te accipio in Maritum, promittendo non accipere alium in
Maritum, quàm te,* ut legitur sub *num.1.* Cautela respicie-
bat Joannem Petrum Virum, *qui illud fecit ad cautelam,
& ad clariorem probationem, ut ipse Benedictus* (testis) *di-
cit, & ideò abundans cautela non nocet,* sunt verba ejusdem
Decii sub num.20.

Qualem igitur, quantamque Parochus iste majorem præ-
stare poterat patientiam, audiendi, & dare commoditatem
loquendi. Eratne de forma matrimonium coatrahi in Con-
49 fessionario, eratne forsan congruentius? Hæc sola circum-
stantia ferè obstinatæ perseverantiæ Parochi in medio Ec-
clesiæ, usque ad omnium discessum, ab ipsismet testibus
50 contrariis in claris posita, tali evidentia affectationem non
videndi, & non audiendi excludere videtur, ut nihil magis
addi possit pro ulteriori illius comprobatione.

Quomodo igitur potest dici affectasse non videre, vel non
audire verba Conrrahentium? Et si non affectavit non vi-
51 dere, neque audire, quomodo validum potest dici matri-
monium coram ipso contractum? egregiè *Vener. in Exam.
Episc. cap.29. de Paroch. in matrimon. num.6.* ibi: *Si quis in
præsentia Parochi occultè contrahat, & Parochus nihil in-
telligat, quia dixerunt verba secretè, vel adeò longè, ut in-
telligere non posset, valetne matrimonium? Respondeo nega-
tivè, quia requiritur præsentia Parochi cum intelligen-
tia rei.*

Rationem adducit *Text. in l. Coram Titio, ff. de Verb. si-
52 gnif.* ibi: *Coram Titio aliquid facere jussus, non videtur præ-
sente eo fecisse, nisi is intelligat, &c. Scire autem, non etiam
velle is debet, nam & invito eo rectè fit quod jussum est.*
Quem in terminis terminantibus refert, & sequitur *Rota in
53 dec.395. num.8. & 9. par.11. rec.* ubi innumeri allegantur
concordantes.

In his circumstantiis nulla unquam allegata fuit, neque in
æternum allegari poterit authoritas alicujus Doctoris, vel
resolutio aliqua hujus Sacr. Congr. determinantis validum
54 matrimonium, Parocho non audiente verba, neque perci-
piente nutus Contrahentium; Illæ enim omnes procedunt,
& loquuntur in terminis Parochi, simulantis, vel affectan-
tis, se non intelligere, vel adlaborantis ad subterfugiendum,
& non attendendum, juxta claram lecturam omnium usque
adhuc allegatarum, & in individualibus terminis observat
55 *Guglielm. Herinthz in Theolog. Scholast. moral. tract.4. de
Sponsal. & matrim. disp.5. quæst.2. num.24.* ibi: *Et quamvis
dicantur Cardinales respondisse pro matrimonio, dum Paro-
chus ignorantiam affectavit, id sanè explicari debet de Paro-
cho, simulante se non intelligere, vel adlaborante quidem ad
subterfugiendum, & non attendendum.* Istæque punctuales
56 authoritates præferendæ sunt generalitatibus, solitis exad-
verso cumulari *dec.66. num.3. par.15. rec.*

Sed quando per impossibile aliqua allegaretur doctrina in
contrarium, oporteret illam benè recognoscere, & videre,
an esset alterius generalis Concilii, vel Summi Pontificis.
57 Solus enim iste est sup. Concilium, & ò utinam absque Do-
ctorum catholicorum dissidio! Concilium dicit: *Eorum mu-
tuo consensu intellecto.* Parochus testatur, non intellexisse,
duo Clerici suum dictum comprobant, factum ipsum osten-
dit eum non affectasse non intelligere, non fugam arripuis-
se, sed ut ita dicam, immobilem, intrepidumque in medio
Ecclesiæ permansisse, usque ad omnium discessum: In istis
terminis non loquuntur contrariæ authoritates, nec loqui
possunt, quia esset vim inferre literæ Concilii, quod soli
Summo Pontifici est reservatum: Prout etiam eidem pari-
ter reservatum est illius dubietates tollere, ut nonat *Cobell.
Notit. Cardin. quæst.15. controv. 6. fol. mihi 56. vers.
Quam.*

Verùm replicatur exadverso, Parochus in sua Relatione
dicit contrarium, ibi: *Io senza darli tempo li voltai la schie-
58 na:* Responsio clarissima, facta prævalent verbis, leges
non sunt impositæ verbis, exposcunt facta. Parochus vo-
luit se excusare coram Judice Ecclesiastico, quia positiva
permanentia in Ecclesia ipsum accusabat, ad quem effectum
ita dixit, sed factum negari non potest, tempus non fuit F.
sublatum à verbis Parochi, in Curia Ecclesiastica sequenti
die prolatis, fuit verò illi à permanentia in Ecclesia plusquam
impartitum. At Parochus non sibi contradicit, proprietas 59
hæc quarto modo convenit testibus contrariis: Quid dicit
Parochus? *Senza darli tempo, &c.* Ubi manebat tunc tem-
poris? in Confessionario? Ergo ad summum non dedit illi
tempus in Confessionario, insistendo Judaicè in verbis, con-
tra communem Doctorum sensum, de quo *Fagnan in cap.
Cùm venissent sub num.38. de Judic.* sed ex hoc non infertur,
absolutè tempus non dedisse; Erat forsan de forma matri-
monium contrahi in Confessionario? Adeone rigidè, &
scrupulosè in hac materia procedendum, ut debeant Paro-
chi, quando audiunt verba matrimonii, fieri immobiles 60
quasi lapides? Renovanda miracula Uxoris Loth? Non-
ne aliquid primis motibus, inaspectatæ rei, & ne volunta-
riè Sacr. Canonibus contrafacere videantur, conceden-
dum?

Estne forsan incongruum, quod F. sacrorum Canonum 61
inexcusabilis transgressor, sacrosanctique Concilii manife-
stus contemptor, non invenerit in Parocho affabilitatem,
benignitatem, quas experiuntur illi, qui servatis servandis
matrimonia contrahunt? Inauditum prorsus est (citentur
Annales, individuentur Chronologiæ, nec etiam illas bar-
bararum excipimus Nationum) Canonum transgressorem, 62
Conciliorumque contemptorem arbitria, favores, benevo-
lentiam multiplicatis verbis, & scriptis prætendere à Custo-
dibus, à Defensoribus, à Vindicibus sacrorum Canonum,
non postquam eum facti pœnituit, cùm displicentiæ signa
ostendit, quando veniam implorat, sed in ipsomet actu tran- 63
sgressionis, & contemptus. Et qualis transgressionis? Qua-
lificatissimæ. Adest sententia, lata à sapientissimo Judice,
exadverso etiam meritissimè laudato, non continens sylla-
bam, quæ non versetur circa seductiones, dolosas suasio-
nes, deceptiones, malas artes, minas, & machinationes
F. atque allucinationem He constitutæ in duodecimo suæ
ætatis anno, quando *più d'una volta il giorno si metteva à* 64
*combatere, e fare le bagatelle con le Creature, & in vece d'
attendere alle facende di casa si svariava con le Pupazze.*
Hæc sententia est à summo Pontifice approbata; Et insi-
stitur adhuc in arbitriis, in favoribus? Non sunt hæc audi-
ta à constitutione Mundi? non audientur usque ad illius con-
sumationem?

Innegabile stuprum, per quindecim dies impunè ad arbi-
trium continuatum *più volte quando gl'è parso, e piaciuto*: 65
ut non semel legitur in Processu, quod juxta sacratiss. Cano-
nes, & cæsareas sanctiones etiam semel perpetratum cum
minoribus circumstantiis nostri casus pœnam meretur ordi-
nariam, quodque sempiternæ tradi deberet oblivioni, regi-
stratur in Summario, distinguitur cum lineis, literisque
minoribus, notatur majusculis in margine. Non sine lepidis 66
phrasibus exageratur, pro obtinendo arbitrio in casu dubio, in
libertatis perniciem. Extollitur pro motivo validitatis Matri-
monii; Nec insistatur in prætensa bona fide contractus ma-
trimonialis; Hæc enim excluditur ab ipsamet replicatione 67
verborum, quæ sicuti dubietatem indicant, ita bonam fi-
dem tollunt *Magon. decis. Flor. 150. num 11. & 12. Barbos.
in cap. Qui contra de Regul Jur. in 6.* Necnon in radice re-
movetur omnis dubitatio ex illa solida reflectione, quod ma-
trimonium contractum fuit spretis Ecclesiæ solemnitatibus,
in quibus terminis inallegabilis prorsus est omnis prætextus
bonæ fidei *Rota in Mediolanen. Impotentiæ ad coeundum
16. Martii 1588. §. Verùm coram Gyptio,* ibi: *Nam in si-
mili videmus contra interdictum Ecclesiæ Contrahentes pri-
vilegio bonæ fidei non gaudere,* juxta *Textum in cap. Cùm
inhibitio §. Si quis verò de Clandestin. desponsat.* Excludi-
tur ulterius à sententia, lata à Judice Ecclesiastico, & ap-
probata à Papa, canonizante stuprum, quæ usquequo non
revocetur, magnam habet pro se præsumptionem, & quid-
quid sit, an influere possit in implicitam malitiam pecca-
ti, certum est, quod operatur, ut secundùm præsentem ju-
stitiam factum F. explicitam habeat speciem qualificati de-
licti; Non igitur amplius audiendum, *præfigendum illi ni-* 68
grum theta.

Arbitria, quæ sperari non possunt à patrato stupro, men-
dicantur à merè possibilibus adulteriis; Non est adulterium
sine matrimonio; Istud non datur sine consensu, He. suam 69
respiciens animam debita sollicitudine, eo modo quo faciant
Domini exadverso Scribentes, consensum negat, in foro
poli non quæritur aliud, Judices non judicant de internis,
benè in nostris terminis *Tolet Instruct. Sacerdot. lib.7. cap.2.
num 8. in fin.* Pœnitentiæ qualitates, & remedia metiun-
tur Confessarii à Pœnitentis confessione, in hac per-
mansit He. & permanet ab annis quinque, non sine
frequen-

70 frequenti Sacramentorum receptione; Horret animus tot
sacrilegia suspicari, quantò magis, cum supposito illorum
existentiæ, prætendere arbitria, inclinationem in partem af-
firmativam, tollentem, vel saltem restringentem libertatem.
Ubi sunt igitur hujusmodi scrupulosa pericula? Adest
71 aliud quidem, & maximum, sed He. libertatem respiciens,
Potestas, seu arbitrium hanc tollendi, vel restringendi in
sacris Paginis nemini legitur concessa. Unusquisque Jus ha-
bet pro illius tuitione? Helena illam possidet, omnia Theo-
logiæ principia in his circumstantiis favent libertati *Pasqua-
lig. quæst. moral. juridic. 12. n. 160. Rota decis. 715. num. 15.*
72 *cor. Cerro*. Non igitur hæc lædenda ad occurrendum scru-
pulosis adulteriis, quæ ad eorum puram possibilitatem præ-
supponunt necessariam existentiam tot sacrilegiorum, quot
Helena recepit Sacramenta per quinquennium, si nullum
crimen est præsumendum, quanto minus sacrilegium?
Utroque judicio tractatur, an matrimonium probetur; id-
73 *est an consensus conjugalis fuerit præstitus, sed in foro inte-
riori conscientiæ, ipsius Confitentis dictum sufficiens exhibet
testimonium, etiam repugnantibus mille testibus: Covar. in
Decret. tit. de Sponsal. par. 2. cap. 2. n. 2. Ecclesia non potest
facere, ut sit matrimonium, quod invalidum est, sed tantum
in cognoscendi modo versatur differentia, nam in foro interno
statur confessioni propriæ, in externo autem allegatis, & pro-*
74 *batis, ut optimè Covarr. Sanchez de Matrim. lib. 1. disp. 18.
num. 6.* A Judice Ecclesiastico prævio juramento interro-
gata Helena respondet: *Io non dissi, nè proferii parola al-
cuna, nè in altra forma prestai il mio consenso:* Confessio
75 hæc, quæ superari non potest mille testium exercitu, dire-
ctisque aciebus, expugnari prætenditur ab inermi suspicio-
ne, nuda, insubsistentique præsumptione, & pura adulte-
riorum potentia possibilitatis.
At relinquamus ista Confessariis, & Divinæ Providen-
76 tiæ; Judices Tridentinum Concilium præoculis habere de-
bent in his casibus, curando, ut forma ab eo præscripta ser-
vetur, omnibus aliis considerationibus omissis. Hujus ve-
ritatis non minus practicum, quàm punctualissimum habe-
mus casum, decisum per *Rot. cor. Dunozett. sen. dec. 308.*
77 *per tot.* Agitur ibi de hoc eodem magno matrimonii Sacra-
mento, ab ipsomet Deo initio Mundi in terrestri Paradiso
instituto. In parvo Oppido Barbarano Vincentinæ Diœ-
cesis, ubi unus aderat Parochus, Vincentius, & candida
cupiebant matrimonium contrahere, de libera voluntate,
nec umbra dubii. Recurrunt ad Ecclesiam, Parochum quæ-
runt. Ecce nos dicunt, prompti sumus omnia adimplere,
sacrosancti Concilii Tridentini dispositionem servare, vo-
lumus matrimonium contrahere, Sacramenti necessarium
Ministrum petimus. Candida laborabat in extremis, Pa-
rochus per horam antecedentem ex hac vita migraverat,
substitutus ei fuerat Scacchus Sacerdos, qui eo ipso tempo-
re revertebatur à commendanda illi anima. Episcopus mo-
ram faciens in Civitate adiri nequibat, ob distantiam vigin-
ti milliariorum. Non est dicendum, sacrosanctum Triden-
tinum Concilium adeo matrimonia restrinxisse, ut posset
dari casus, quod volentibus Contrahentibus ad illius con-
tractum devenire, ex defectu Ministri celebrari non posset,
Esset hæc manifesta libertatis læsio, Matrimonii Sacra-
menti administratio non à Parochi, sed à Contrahentium
pendet arbitrio, testibus omnibus Authoribus, qui de hoc
magno Sacramenti matrimonio scripserunt. Accurrit Scac-
chus substitutus, sponsos Matrimonio jungit juxta Trid.
Concilii dispositionem, testibus præsentibus, illud in Li-
bro Parochi describit, in figura matrimonii nascitur filia,
Conjuges per longissimum tempus maritali affectu seipsos
cognoscunt.
Vincentium tandem facti pœnitet, litem super invalidi-
78 tate introducit ob non interventum legitimi Parochi; Ex-
clamat Candida, exagerat bonam fidem, libertatem, in-
negabilem consensum, Sacerdotis substituti, & testium in-
terventum, Epistolam Card. Bellarmini de ordine SS. &
hujus Sacr. Congr. scriptam, in qua habetur, non esse ser-
vandam formam Concilii, quando in Civitatibus non ad-
79 sunt Episcopi, & in Oppidis Parochi, quam refert, & sequi-
tur *Rent in Encyclop. univ. Theolog. tom. 2. lib. 1. de Sacr.
tract. 8. de Matr. cap. 3. sect. 4. q. 1 vers. Difficultas fol. 501.*
Hujus casus circumstantiæ, in Decisione latæ recensita,
arbitria extorquere potuissent ab ipsismet lapidibus, si vo-
luntatem haberent.
Contrahentes non Scacchum, vel alium Sacerdotem,
80 sed Parochum quærunt, hujus persona non solet per testes,
vel alio modo in his casibus recognosci, Scacchus figuram
Parochi fecerat in ipsamet hora vocationis, animam de-
functo Parocho commendando. Uti Parochus accedit;
Non asserendum voluisse Contrahentes decipere, sub hac
Ecclesiæ publica fide, vulgaris conditionis homines matri-
monium contrahunt, consummant, filia in hac matrimonii 81
figura nascitur, in similibus casibus etiam dispositionis sa-
cri Concilii fundata credulitas, publica fides superabundant
Conciol. allegat. 67. n. 8. Pignatell. consult. 36. n. 8. ubi refert
ita decisum ab hac Sac. Congreg. in una *Neapolitana* 23. *A-
prilis* 1651. *& Rota in Hortana Parochialis* 4. *Maii* 1693. *§.* 82
Quæ omnia cor. Molines, ubi alii allegantur concordantes,
& in nostris præcisis terminis *Sanch. de Matr. lib. 3. disp. 22.
per tot. & Veracrux in Append. ad Specul. Conjug. dub. 5. so-
lut. 2. Barb. ad Concil. sess. 24. de Matr. cap. 1. n. 79. Herintz
in Summ. Theolog. moral. lib. 11. de Matr. cap. 6. n. 4. & Rossi-
gnol. de Matr. prænotat. 20. n. 3.* Subjungeret exadverso Scri-
bens. *Reflecti supplicamus, agi hìc de matrimonio jam consum-
mato* (posset addi cum Prolis susceptione) *validitatem ma-
trimonii exigere ad sui favorem arbitria Judicum; Laborare* 83
*Nos pro Sacramento, pro honestate, & pro causa favorabili,
& in dubio standum est pro matrimonio, &c. quia agitur de fœ-
dere divino, & humano, de Sacramento, & de periculo ani-
mæ, ne tot sint, ac duplicata ex duplici hinc inde futuro ma-
trimonio adulteria.*
Quid in hoc casu practicatum? Harum circumstantiarum
complexus, antecedentes, concomitantes, & subsequentes
conjecturæ, motiva evitandi adulteria diligenter, & simul 84
unita ponderata, *inventa sunt minus habentia*, pro nihilo
reputata, solus Tridentini Textus præ oculis habitus, *Lex
quamvis dura servata fuit, non de lege, sed secundum legem
fuit judicatum*, juxta monitum *D. Augustini*, sequutum *à Ro-
ta dec. 378. n. 19. par. 18. rec. Magna exempla speciem iniqui ha-
bentia non approbata*. Articulo maturè discusso, & omnibus
Auditoribus votantibus contra matrimonium consumma- 85
tum cum Prolis susceptione intrepidè responsum est. Ratio:
*Maximum, & præcipuum decisionis fundamentum elicitur ex
verbis sacri Concilii Tridentini; Ex quibus verbis clarè ap-
paret, induci formam præcisam, & substantialem, sine qua
actus subsistere non potest, quæ nec potest adimpleri per æqui-
pollens, &c. Nec obstat, quod dictum matrimonium dicitur ce-
lebratum urgente gravissima necessitate, qua Candida in arti-* 86
*culo mortis constituta, quæ bona fide nupsit, &c. Placuit enim
responsio, formam præscriptam à sacro Concilio non esse sole-
mnitatem extrinsecam, & accidentalem, ut sunt publicationes,
& denuntiationes, & aliæ similes, sed realem, essentialem, &
substantialem, quæ nec potest adimpleri per æquipollens, &c.
Unde nullam potest aliam recipere interpretationem sac. Con-
cil. dispositio quæ voluit formam præcisam inducere, &c. aliàs
actus corruat necesse est.*
Tali zelo, tantaque constantia magnum, & nunquam satis 87
laudatum Rotæ Tribunal in casus contingentia pro Triden-
tino Concilio stetit, ejus resolutio communi plausu ab Orbe
recepta, à Doctoribus celebrata, unum pro cunctis in hac
temporis angustia citasse sufficiat doctissimum, & eruditis-
simum *de Rubeis in Addit: ad dec. 431. à n. 35. part. 4 tom. 2.* 88
rec. Quomodo prætendere poterunt contrarii Scribentes, ut
S. hæc C. in eodem non persistat sensu, dùm ab illius interpre-
tatione, & defensione, denominationem est sortita, ut suis
rebus nomina conveniant.
Motivum porrectionis, & junctionis manuum poterat ve-
rè omitti, ex quo, nedum aliquam non habet subsistentiam in
Facto, sed etiam quia nimis debilem operationem sortitur 89
in Jure, imo nullam, quando non probatur in ipsomet actu
cor. Parocho, & testibus, de qua præcisa, & limitata temporis
circumstantia, si verba contrariorum Scribentium excipia-
mus, nullam habemus probationem; Imo oppositum desu-
mitur ex ipsismet testibus, exadverso inductis, Et quando:
Ex facti specie, & depositionibus Parochi, ac testium utrius- 90
*que Partis, compertum fuit, non fuisse contractum matrimo-
nium:* sunt verba punctualissimæ *dec. 179. per tot. cor. Peu-
ting.* ut ex Facti serie ibi: *Dubitatum fuit &c. ac statim am-
bo concorditèr mutuò sibi manus porrexerunt, &c.*
Prætensio, ut ipsamet dilatio resolutionis nostræ contro-
versiæ ob Votorum paritatem habenda sit pro affirmativa re- 91
solutione cum illis verbis. *Dilata resolutione sub die 17. No-
vembr. 1695. propter Suffragiorum paritatem, credimus usque
ex tunc stabilitum esse decretum affirmativum pro validitate
matrimonii &c. & EE. PP. in tribus propositionibus pro ma-
trimonio steterunt, primò nempè 11. Novemb. 1695. in qua
paritas Suffragiorum importabat sententiam pro validitate fa-
vore matrimonii, juxta Text. in c. fin. de Sent. & re judic. 11. cla-
riùs 2. Jan. &c. 111. 28. Julii mox elapsi &c.* Poterit addi quar- 92
ta 22. Septembris currentis. Nullam omnino habet subsi-

stentiam; Aliud enim est, quod *duobus Judicibus, &c. diversas sententias proferentibus &c.* præferatur illa favore matrimonii, ut dicit *Text. dict. cap. fin.* Aliud verò; quod nulla capta resolutione ob Votorum paritatem, hujusmodi dilatio habenda sit pro sententia, quando agitur de matrimonio.

Postquam Conc. sub suo unico, legitimoque stetit Judice, à quo omnis ei præservata fuit reverentia, mediante rescripto;
93 *Firma remanente pœna;* Adhuc reperitur in statera () Ex alia parte non alicujus Catholici Regni imminens ruina, non totius Christianæ Reipublicæ salus, sed intrepiditate helvetica stat sac. Can. manifestus transgressor, & inexcusabilis contemptor. In hoc æquilibrio, Conc. ne minus ponderare debet? *Adeò mendax statera inter filios hominum*
94 *reperietur nunquam.* Non aliqua saltem habenda ratio venerationis tali, tantoque cœtui summo Jure debitæ, à quo plura Ecclesia Dei consequuta est commoda, quàm ab omnibus aliis generalibus Conciliis simul unitis, experientia teste, & id observantibus *Cabassut. in Notit. Concil. in Notis ad Concil. Trident. in principio fol. 471. & Authore cujusdam Libelli; Gallico idiomate compositi, sub titulo Traitez des Legats Coloniæ impresso anno 1669. fol. 237.* ibi: *A l'avantage du quel on peut dire, qui il à decide plus des questions en matiere de foy, que tous ceux qui &c. ont precedé, e qui id ne cede à pas un;* Non respectus aliquis habendus ad id, quod operationes hujus sacrorum Canonum contemptoris uno ore detestentur ab omnibus, in propria domo timeantur à singulis, pœnam meruerint condemnationis ad triremes, Papa ipso doctissimi Ecclesiastici Judicis sententiam
95 approbante. *Si quando majora minoribus coæquantur, minoris comparatio, majoris injuria est,* qualem injuriam faciunt exadverso Scribentes Trident. Conc. prætendentes, ut nedum comparandum, sed collatione facta, & in dubio, postponendum sit Canonum transgressori?

Gratias agimus uni ex Scribentibus exadverso pro resolutione *Giennen. 26. Julii 1582.* ibi: *Non valet matrimonium si non intellexit, ipse affectasset non intelligere:* Illa enim
96 mirabiliter favet huic Parti, & retorquetur ad hominem, quia noster Parochus testatur, retestatur, & tritestatur, non intellexisse. Affectatio autem non intelligendi plusquam evidenter excluditur à facti serie, & signanter à colloquiis,
97 & discursibus, habitis cum F. & à fixa permanentia, *non à longe, sed in medio parvæ Ecclesiæ, ut videret finem.*

Si verè doctissimus Card. Ant. Caraffa, olim hujus Sacr. C. Præfectus tantum timebat: *Ne patefaceremus magnam fenestram contra hoc Sacramentum:* ut legitur in ejus Voto, quali zelo, quanta constantia, fortitudine, intrepiditate si viveret hodiè, se opponeret maximæ Portæ contra Con-
98 cilium, quam nulla habita ratione ad magnum exemplum, speciem iniqui habens, omni adhibito conatu, & ferè per vim aperire, seù veriùs dehiscere prætendunt exadverso Scribentes.

Deceptio He. non est mera præsumptio malè fundata, ut exadverso dicitur, sed pura veritas, mediante sententia Tribunalis Ecclesiastici canonizata, & in judicatum transacta, sicque faciente de albo nigrum, & quadrante rotunda, juxtà vulgata dicteria, & in terminis punctualibus *Rot.*
99 *cor. Ubag decis. 82. num. 6.* Et quod illi inexplicabile pondus addit est illius approbatio, facta à Sanctiss. tam mediante organo ejus Auditoris, quàm suæ vivæ vocis oraculo. Sed concedamus, quod hæc omnia deficerent, essetque juxta Partis prætensionem mera præsumptio; Nonne esset magnifacienda, ne Sac. C. in casu dubio arbitrium impartiatur
100 ei, qui contra se talem habet deceptionis, & seductionis præsumptionem Puellæ, vix pubertatem egressæ, cum ipsa commoranti spatio quinque dumtaxat mensium, tota Urbe obstrepente, & non submissa voce factum detestante; Non-
101 ne omnia *Jura clamant deceptis, & non decipientibus subveniendum esse?*

Quoad nutus non negavimus, in Sententia aliquo modo probabili posse ipsis mediantibus matrimonia contrahi; *Dummodo per evidentia signa consensus mutuus exprimatur,* juxta verba *de Graff. decis. aur. part. 1, lib. 1, cap 12. num. 12.*
102 præter alias authoritates supra allegatas; Sed ubi sunt ista evidentia signa in nostro casu? Parochus, & duo Clerici, optimè videntes, illa non distinxerunt. Dominicus amicus Sponsi cum triplicato incommodo ad Ecclesiam perventus, prope confessionarium stans, cum attentione maxima, illa non vidit, ut testatur in primo examine; In secundo verò illa vidisse dicit, sed tantum abest cum qualitate evidentiæ, quin potiùs tenuissima credulitate id asseruerit, ibi: *Inchi-*
103 *nò la testa con il segno di si, per quanto io credo.* Petrus in primo examine: *Interrogatus, ut dicat quid evenerit &c.* Post recensitam facti seriem circa verba *Io ancora*, ab ipso audita, de nutibus, nec syllaba, quamvis in fine ita concludat: *E questo è quanto successe jeri mattina in detta Chiesa, per quel che vidii, e sentii.*

Duas nihilominus supra adduximus, & punctualibus at- 104
thoritatibus comprobavimus limitationes opinionis, signis, & nutibus favorabilis, & ad evitanda scandala, & propter dubietatem matrimonii, circa quas exadverso Scribentes dant manus victas, nihil prorsus respondendo.

Depositionibus utriusque Aloysii, domum F. commodantibus, ut ipsimet in eorum depositione fatentur, respondet *Gratian. discept. 849. num. 15. & 17.* ibi; *Nec aliquam fidem* 105
facit Stephanus, alter testis, quia etiam ipse particeps fraudis, permittendo in domo sua tale matrimonium dolosum committi, & Rot. cor. Burat. dec. 634. num. 8. ibi: *Cùm propterea domum ad prætensum matrimonium contrahendum accomodaverit &c. ideo repellitur:* Recurritque semper congrua animadversio, quod matrimonia, non Conjugum confessione in absentia Parochi, & testium, sed ex actu coram istis gesto probatur, in terminis terminantibus *Innoc. in cap. Tuæ fraternitati de Sponsal.* ibi: *Imò plus videtur, quod etiamsi con-* 106
stet modò, quod ad invicem consenserunt quia hoc confitentur, tamen non est matrimonium &c. & Gargiar. cons. 19. numer. 4. ibi: *Nec conjecturæ hodie post Concilium prosunt: & Rota in Tullen. Matrimonii 18. Martii 1627. §. Latè deducta coram Ghislerio.* Quibus, & aliis authoritatibus supra allegatis nihil exadverso respondetur.

Preces tandem, supplicationes, precibus, & supplica- 107
tionibus addendo EE. PP. enixè rogamus, ut dignentur reflectere, quod non agitur de contemptibilis summæ credito, nec de vilissimæ vestis pretio, sed de vita, libertateque hominis. Probationes contrariæ non possunt esse debiliores, nostræ sunt augumento incapaces. De Parocho enim adeo confidit Sac. Conc ut ipsius interventum pro forma requisiverit ad hujusmodi Sacramenti celebrationem, eidem, licèt *Rota* solet in hac singulari materia plenam fidem adhibere *cor Cerr. decis. 761. num. 13. & decis. 374. num. 3. & decis. 630. num. 1 par. 3. rec.* Ad nostrum præcisum effectum: *Sufficere conjecturas probabiles ad dissensum probandum, & ex illis* 108
posse Judicem deprehendere consensum defecisse: per hæc verba observat *Ciarlin. contr. 131. num. 22.* Si in dictis casibus in dubio pro exclusione obligationis respondendum est, ad *Text. in leg. Quidquid adstringendæ 59. ff. de Verb. oblig. & Rot. cor. Bich. dec. 5. num. 27.* Quare non in præsenti, ad propositum *Ledesm. de Matr. in Addit. ad 3. par. quæst. 15. art. 2. lit. E fol. mihi 152.* ibi: *Nam cum contractus matrimonialis sit gravissimus, oportet quod consensus explicetur modo commodiori;* Et in terminis ita referendo decisum per Officialem Episcopi Suessionen *Add. ad Dec. cons. 163. lit. A* ibi: *Hinc* 109
meritò irridenda, imò execranda illorum superstitio præpostera, qui ex qua probatione non judicarent esse legitimam venditionem Æquæ, vel Levidensæ, tamen judicarent matrimonium, non solum inæquale, sed funestam, perpetuamque personæ alienationem, & servitutem &c.

Absoluta defensione He. transire deberemus ad propriam, 110
respondendo verbis verè pessimi exempli, nec nostri, nec præteritorum sæculorum ibi: *Cumque demum omnia exadverso congesta non sufficerent ad ostendendam puerilitatem He. ausi sunt Adversarii confingere novum Processum, citantque in eorum Restrictu §. 32. in tres testes Mulieres Antoniam Process. fol 64 Antoniam fol. 68. & Margaritam fol. 73 qui quidem Processus in rerum natura non reperitur, vel si reperiretur, esset inventio malè excogitata; Nostri nanque Processus sunt tres, quorum major non excedit fol 40. & nullibi eorum hujusmodi testes reperiuntur, sicuti testari dignabitur Illustriss. D. Secretarius: Res est pessimi exempli, nec nostri sæculi est, nisi quatenus tantùm de moribus audent Adversarii.*

Libenter tamen ab illa abstinemus, sequentes, eodemque tempore exadverso Scribentibus insinuantes *Constitut. 2 Benedicti XI dicti XII in Bullar. nov. tom. 1.* ibi: *Sit ergo cau-* 111
sæ Patronus &c. superflua, & impertinentia non admittens, nec ultra quam causæ exposcit utilitas in licentiam conviciandi, & maledicendi temeritatem prorumpat: & dispositionem *Text. in leg. Quisquis Cod. de Postul.* ibi: *Ante omnia autem &c. ita præbeant patrocinia Jurgantibus, ut non ultra quàm litium poscit utilitas, in licentiam conviciandi, & maledicen-* 112
di temeritatem prorumpat. Agant quod causa desiderat, temperent se ab injuria; nam si quis adeo procax fuerit, ut non ratione, sed probris putet esse certandum, opinionis suæ imminutionem patietur.

Atque imitando, nedum Curiæ nunquam satis laudatam urbani-

urbanitatem, sed præcipuè Advocatorum solitum, de quo
113 *Cardin. de Luc. de Testam. disc.* 81. *num.* 1. *in med. & in Miscell. disc.* 15. *num.* 2.

Ad demonstrandas palpabiles, innegabilesque puerilitates
He. in tenerrima ætate constitutæ tempore prætensi matri-
114 monii, & ad ostendendum, quod à consensu, & à forma
Concilii non servata, *non à magnificata dote veniebant sagittæ*, allegavimus depositiones trium mulierum, individuan-
tes folia Processus, nomina, & cognomina testium, cum
eorum præcisis verbis: Hæc sola distincta specificatio, stans
pro maxima præsumptione illarum existentiæ, motivum
præbere debebat exadverso Scribentibus, vel juxta morem
115 probatorum Curialium Acta perquirere, vel secundùm urba-
nitatis regulas nos percontari, sed quando defuerunt congruę
& civiles responsiones, fuit factus transitus ad criminalita-
tes, nota est in Urbe jocosa illa cautela, quæ vulgò tribuitur
nostri sæculi Vitruvio, de quo mentionem cum laude fecit
Rota in dec. 764. *n.* 5. *par.* 18. *rec.*

Multò tamen antiquiorem originem habens, ex quo de il-
la mentionem faciunt *Bart. in leg. In criminibus §. Cum quis*
116 *ff. de Quæst.* ibi: *Ego vidi in Civitate ista, cum quidam non
haberet contra eum, nisi unum testem, vidi fieri hanc malitiam, quia dedit reus illi testi unam alapam &c. Contra istam
malitiam habetis remedium hic: & Bald. in auth. Sed, & ipsis
sub num.* 5. *Cod. de Testibus* ibi: *Cautela tamen esset quod per
interpositam personam quis faceret diffamari &c.* Illamque di-
dicerunt exadverso Scribentes à magnificato, & totiès per
eos contra nos citato *cons. Dec.* 163. *num.*18. ibi: *Et in proposito notat Bald. in auth. Si dicatur vers. Modo quæritur Cod. de*
117 *Testibus ubi inquit, quod si ego eram debitor tuus in centum,
& tu non poteras probare debitum, nisi per Petrum, & Joannem, Cum igitur à me velles petere debitum, ad hoc ut tibi
auferrem potestatem probandi per ista, accusavi illos de gravi
crimine, concludit quod si apparet de malitia, testes sunt accipiendi, ne mea calumnia mihi prosit.* Quam cautelam diabolicam vocat *Nevizzan. in Sylv. nupt. lib.* 5. *fol.* 595.

Processus est in rerum natura, tempore hujus calumniæ
reperiebatur pœnes D. Card. Cavallerinum, D. Secretario,
118 qui illum voluit videre, statim ostensus, non ex inventione
malè excogitata, sed originaliter exhibendus in Sacra Con-
gregatione in quo fol. 47. legitur supplex Libellus, propria
manu F. scriptus, & fer. fer. recognitus. Quomodo potui-
mus illum fingere? Possumus ne palpabiliori calumnia de fal-
so redargui? Tanta intrepiditate, talibus verbis, ac si falsi-
119 tas esset per tres conformes canonizata, cum Signaturæ re-
scripto: *Sine præjudicio, & ampliùs;* Vel cum Brevi Pon-
tificio, imponente desuper perpetuum silentium, quando
somniata hæc falsitas est verum ens rationis chimericum,
Quanam fronte asseri potest, majorem Processum non exce-
120 dere folia 40. si D. Secretarius, in testem exadverso vocatus,
recognovit illum superare folia 70. *Excusanda est intentio, ubi
excusari non potest opus*, juxta nobilem animadversionem *S.
Bernardi super Cantic. serm.* 20. *ante fin. Ia dub. contra falsitatem respondendum, omnisque capienda est interpretatio pro
illius exclusione, Rota in Perusina* 22. *Junii* 1693. §. *Verùm
coram Card. Priolo.* Nos in claris ejusdem odibilis criminis
rei per summam calumniam gratis appellamur. Quando in
præteritum allegabantur juridicæ exceptiones ad meram
He. defensionem contra unum ex contrariis testibus, diceba-
121 tur exadverso, & forsan non extra propositum, testem: *esse in eadem hierarchia Scribentium, optimæque famæ Causidicum;* Modo hujus congruentiæ, & urbanitatis conculca-
tis legibus, contrarium tanta diversitate practicatur? Non
sine mysterio in ultima propositione, in qua dumtaxat scri-
122 psimus, prorsus omissis exceptionibus circa personas testium,
unicè institimus in illis circa dicta. *De bonis operibus lapidamur; Retribuuntur nobis mala pro bonis; Magis contra nos
elevantur, quia magis à Nobis contra meritum benè tractantur.* Nostrum non est, exadverso Scribentes cum illis com-
parare, *quibus cum benè scripseris pejores fiunt, è semetipsis
dijudicantur.* Sed de hoc satis, loquatur originalis, & au-
123 thenticus Processus, omnes judicent: *Si quis adeò procax
fuerit, ut non ratione, sed probris putet esse certandum, opinionis suæ imminutionem patiatur*: sunt verba *Tex. in leg.
Quisquis Cod. de Postuland.* Atque malum esse signum quan-
124 do quis maledictis se defendere vult, benè observat *Nevizzan. in Sylv. nupt lib.* 5. *fol.* 594. & meliùs *Reinck de Regim.
Sæcular. Eccles. lib.* 1. *claus.* 5. *cap.* 11. *num.* 63. his verbis, *ubi
causarum sibi commissarum infirmitatem rationibus tueri non
possunt, ad conviciandi libidinem deflectunt.*

Hujus causæ exitum vide *in Tom.* 1. *par.* 2. *discep.* 2. *n.* 213.
125 & 214. *& discep.* 2. *num.* 257.

PRæsens Disceptatio sub titulo *Dissertatio Theologico Legalis de Matrimonio*, impressa fuit in Typographia Came.
rali, usque ab anno 1696. Verùm quia illius Exemplaria non
de facili reperiuntur, iterum hìc reimprimen. curavi, pau-
cis mutatis, vel additis; Sequendo simile exemplum *Stepha-* 127
ni Quaranta, qui cum priùs particularem edidisset Tracta-
tum *de Præstantia Archiepiscopi, & ejus authoritate in Suffraganeos*, quia deinde rara erant illius Exemplaria, illum
reimpressit *in Summa Bullarii* sub verb. *Archiepiscopi authoritas in princ. seu num.* 1. *fol. mihi* 43. ut ibidem ingenuè testa-
tur his verbis: *Ego Stephaaus Quaranta dixi in Tractatu
meo, impresso Neapoli in anno* 1586. *de Præstantia Archie-* 127
*piscopi, & ejus authoritate in Suffraganeos, eorumque Subditos, & in tota Provincia, qui cum non facilè reperiatur, hic
inserendum esse censui, recognoscendo, & addendo.*

DISCEPTATIO II.

Mediolanen.

Pro Monachis Cistercienfibus Mediolani.

ARGUMENTUM.

Monachis Cisterciensibus Basilicæ S. Ambrosii Mediolani, pro celebrandis festivitatibus propriorum Sanctorum, licitum est eandem Basilicam propriis paramentis ornare, recusante id facere Canonico Cimiliarcha; Idq; vigore Transactionis, approbatæ ab Urbano VIII. in ejus Constit. 140. *in Bullar. nov. tom.* 4.

AD dirimendas antiquissimas controversias, à quingentis,
& ultra annis vigentes inter D. Cardinalem Archiepi-
scopum Mediolanen. pro tempore ex una, P. Abbatem, &
Monachos Ecclesiæ S. Ambrosii Mediolanen. sacri Ordinis 1
Cisterciensis ex alia, & Capitulum, Præpositum, & Ca-
nonicos ejusdem Ecclesiæ ex tertia parte, sanct. memor. Ur-
banus VIII. usque ab anno 1631. mediante particulari *Constitutione*, impressa inter alias ejusdem Pontificis in ordine *la*
140. *in Bullar. nov. to.* 4. in forma specifica approbavit sole- 2
mnissimam Transactionem, & Concordiam inter dictas Par-
tes, initam, cooperantibus pro illius conclusione, & ter-
minatione cl. mem. Card. Francisco Barberino seniore, Ro-
berto Ubaldino, & Theodoro Trivultio, ut refertur *in principio ejusdem Urbanæ Constitutionis.*

Inter alia Capita præfatæ Transactionis, & Concordiæ
nullam habentia connexionem cum hodierna inspectione, 3
num. 22. dispositum fuit, ut infrà.

Teneatur Cimiliarcha, absque ulla contradictione, utrique Collegio necessaria, communia tamen, pro servitio Divi- 4
norum tradere.

Numero autem 44. dispositum pariter fuit, ut idem Ci- 5
miliarcha.

In solemnibus Ecclesiam decenter ornari pro utroque Colle- 6
gio curet, & ornatam pariter in pristinum redigi.

In exequutionem hujusmodi Concordiæ mihi in facto con- 7
stanter supponitur, quod die 14. Augusti anni 1718. occa-
sione tunc proximæ festivitatis S. Bernardi, sacri Ordinis
Cisterciensis insignis Propagatoris, de Mediolanensi Eccle-
sia, ejusque Clero, necnon de tota Catholica Ecclesia opti- 8
mè meriti, Pater Magister Innocentius Gradignani se contu-
lerit in Canonicam, ibique alloquutus fuerit Præpositum
ejusdem Ecclesiæ, ei insinuando, ut in exequutionem dispo-
sitorum in dicta Concordia *dicti num.* 42. & 44. vellet injunge-
re Canonico Cimiliarchæ, ut Ecclesiam, quæ decenter repe-
riebatur ornata, occasione antecedentis festivitatis Beatissi-
mæ Virginis in Cœlum assumptæ, relinquere vellet cum 9
eodem ornatu pro festivitate S. Bernardi; Quodque respon-
sum acceperit ab eodem Præposito, velle id participare suis
Canonicis, quos credebat, nullatenus id esse denegaturos,
cum omni civilitate subjungendo d. P. Magistro Gradigna-
no, quod ea, quæ accepturus erat à dd. Canonicis eidem sta-
tim communicare paratus erat.

Transactis autem, non sinè admiratione quatuor diebus, 10
absque ullo responso d. Præpositi, atque urgente ex una par-
te præcisa necessitate ornatus Ecclesiæ, ob imminentem fe-
stivitatem Sancti Bernardi, ex alia verò crescente eadem ad-
miratione, ob præceptum, datum à Canonicis tollendi or-
namen-

namenta, quæ jam existebant, ut supra, in Altare majori,
11 ut fuit punctualiter exequutum; Congruum existimavit idem P. Gradignani iterum se conferre ad Canonicam, ad effectum repetendi suam instantiam, prout factum fuit cum Canonico Sacrista, in præsentia Alexandri Rampini Notarii publici,
12 & duorum testium, omni fide digniorum. Audita eadem instantia, petiit Canonicus, an ornatus Ecclesiæ prætenderetur à Patribus ex justitia, vel potiùs ex gratia: Fuitque statim responsum, quod eis debebatur ex justitia, & ad terminos dictæ solemnissimæ Transactionis, & Concordiæ; Cum immediata replicatione, quod Canonici ex dict. titulo
13 justitiæ nullo modo intendebant id facere. De quibus interrogatione, & responsione ab eodem Notario in præsentia dictorum testium facta fuit solemnis attestatio, & publicus actus.

Post hæc optantes adhuc Religiosi omnia in pace compo-
14 nere, iterum, & tertiò se contulit apud Præpositum dict. Patr. Gradignani, eidem fideliter narrando ea, quæ gesta fuerant, quæquè evenerunt paulò ante cum Canonico Sacrista, sed æquali eventu, eò quia in omnibus se conformavit Præpositus cum responsionibus, antea datis à dict. Canonico Sacrista.

In istis proinde positi angustiis iidem Religiosi, alio modo non valentes celebrare festum Sancti Bernardi, eò quia
15 jam intrabat tempus initii Vesperarum, circa horam 19. ornari curarunt Cappellam majorem cum propriis ornamentis, vidente, & non contradicente Subsacrista Canonicorum, de quorum mandato eodem tempore apposita fuerunt in eodem Altari candelabra argentea communia, una cum aliis ornamentis ejusdem Altaris, in quo deinde summa pace, priùs à Canonicis, & deinde à Religiosis de more solemniter recitatæ fuerunt Vesperæ, attento quod in eadem Basilica duo inter se prorsus distincta Collegia Ecclesiastica reperiuntur, quorum unum regitur ab Abbate regulari, aliud verò à Præposito sæculari, ut notorium est in Civitate Mediolani, & notant *Lotther. de Re benef. lib. 1. quæst. 18. num. 20. & Rota decis. 103. num. 2. par. 19. rec.* ubi, quod id etiam practicatur in Ecclesia Montis Regalis *juxta decis. 157. coram Coccin. & dec. 640. n. 23. cor. Dunoz. jun.*

Quæ deinde circa primam horam noctis ejusdem diei eve-
16 nerunt, non sine admiratione, & scandalo in eadem Ecclesia, adeo nota sunt in Civitate Mediolani, ut opus non sit illorum memoriam hìc renovare, solumque videndum remanet, An, renuentibus Canonicis adimplere dictam eo-
17 rum obligationem, ornandi Ecclesiam in solemni festo Sancti Bernardi, ad terminos antedictæ Transactionis, licitum fuerit Religiosis illam propriis paramentis ornare.

In qua parte, supposito tanquam certo, ex parte Canonicorum, seù Canonici Sacristæ adfuisse eandem obligatio-
18 nem, quæ literaliter desumitur ex dispositis *in dd. numer. 42. & 44.* memoratæ Transactionis, cujus verba sunt adeo clara, adeoquè præcisa, & expressa, ut nulla possint contraria interpretatione in alium sensum detorqueri, dum obliga-
19 tur Cimiliarcha, seù Sacrista in solemnibus Ecclesiam decenter ornare; Itaut verificentur verba *Textus in leg. Ille aut ille ff. de Legat. tertiò*, & cum majori proprietate respectu materiæ, de qua agimus, applicantur ea, quæ scripta reli-
20 quit *S. Gregorius Magnus ep. 61. indict. 2.* de quibus *tom. 2. par. 1. discept. 17. num. 59.*

Quod autem festum Sancti Bernardi respectu sacri Ordinis
21 Cisterciensis, cujus fuit insignis Propagator, & egregius Illustrator, *ut legitur in 2. lectione ejus officii*, necnon *in constit. 34. Sixti V. §. 2. in Bullar. nov. tom. 2.* & notant *Jo: Maria Novar. in Lucern. Regular. verb. Cistercienses numer. 1. & Barbos. in Summ. Apost. dec. collect. 489. numer. 1. & seqq.* an-
22 numerandum sit inter solemnes festivitates dicti sacri Ordinis ex eisdem considerationibus, quod Ordinem ipsum illustrem reddiderit, & feliciter propagaverit, non potest in dubium revocari, & consequenter illud celebrandum erat, & est à
23 Religiosis cum omni majori pompa, & decentiori ornatu, ut præscribitur *in Cœremon lib. 1. c. 12.* & advertunt *Bauldr. in Man. sacrar. Cœrem. par. 4. cap. 18. art. 19. num. 1. fol. 290 & Piscar. in Prax. sacr. Cœrem. lib. 2. sect. 5. de Celebrat. dier. fest cap. 1. num. 5. fol. 199.*

Ad comprobandam verò eandem qualitatem solemnitatis
24 festivitatis S. Bernardi, tres particulares reflexiones in præsenti nimis urgere videntur.

I. Quod agitur de festivitate Sancti, qui nedum multa pa-
25 travit miracula in Civitate Mediolani, sed mediolanensibus Civibus multas scripsit epistolas, amore, & benignitate plenas, ut videre est inter *ejus Epistolas*, & proinde ex animadversis per *Gavant. in Manual. Episcop. Verb. Beatorum, & Patronorum cultus num. 26. fol. 14.* speciali cultu, & distincta pompa celebrari debet festivitas ejusdem Sancti in illa Civitate, in qua tot signa amoris, & tanta beneficentiæ argu- 26
menta reliquit, & à cujus Clero electus fuit in ejus Archiepiscopum, quam dignitatem modestissimè recusavit, *ut legitur in 2. lect. ejus Offic. in Brev. Rom.*

II. Quia, à tempore cujus initii memoria non existit, hujusmodi festivitas, nedum celebrata semper fuit cum triplici 27
solemni campanarum pulsatione, necnon cum distincto musicali concentu, ut practicatur in omnibus aliis magnis solemnitatibus, sed etiam cum præcedenti jejunio ex devotione ergà eundem Sanctum, & propterea, ut omnia ad invicem con- 28
cordent, atque ex omni parte emicet qualitas dictæ solemnis festivitatis, omninò conveniens est, ut etiam ipsa Ecclesia eo modo ornetur, quo in aliis similibus festivitatibus ornata conspicitur.

III. Quia in eadem Ecclesia adest particularis Cappella, 29
à Religiosis erecta in honorem ejusdem Sancti Bernardi, insignis Propagatoris sacri Ordinis Cisterciensis: Dignum proinde, & justum videtur, ut illius festivitas celebretur cum ea pompa, & ornatu, qui in similibus casibus practicatur à Canonicis pro particularibus festivitatibus illorum Sanctorum, quas ex devotione celebrant in nostra Ecclesia, ut signanter 30
paulò ante festivitatem Sancti Bernardi die 22. Julii 1718. practicatum fuit ab eisdem Canonicis, ex devotione speciali erga Sanctam Mariam Magdalenam, in cujus festivitate ornata fuerunt Altare majus, & Ecclesia cum illis ornamentis communibus, cum quibus Canonicus Cimiliarcha, ad terminos Transactionis in solemnibus tenetur ornare Ecclesiam: Difficile siquidem erit ostendere rationis disparitatem, qua- 31
re id permissum esse debeat Canonicis in festivitatibus, ex mera devotione ab ipsis celebratis, non autem permitti debeat Religiosis pro illis festivitatibus, quæ propriæ sunt sacri Ordinis Cisterciensis; Quia aliàs ad imparia judicarentur, adversùs dispositionem *Textus in leg. Non licet de Regul. Jur.* 32
in 6. cum concordantibus, allegatis *in Tom. 2. par. 2. discept. 11. num. 11.*

Quæ omnia comprobantur ulteriùs ex solito in pluribus si- 33
milibus festivitatibus, à Religiosis celebratis cum dicto ornatu, à Canonico Cimiliarcha ad eorum instantiam practicato, quæ in facto comprobantur ex publicis actibus. In Jure verò magnifaciendæ sunt ad obtinendam illarum continuationem, ex animadversis, *per Cagnol. in Rubr. de Orig. Jur.* 34
sub num. 1. vers. Et sic continuatio, cum concordantibus citatis *Tom. 2. par. 2. discep. 1. num. 16.*

Non attenta responsione, quod iidem actus possint dici expleti ex gratia, non autem ex debito, seù obligatione, & consequenter uti facultativi non inducant obligationem in 35
futurum, ex adductis in *Tom. 1. part. 1. discept. 16. num. 74.*
Tum quia iidem actus sunt multi, & sæpè repetiti, & qui- 36
dèm non sine incommodo, & expensis; In quibus terminis nunquam præsumuntur facultativi, & ex gratia, ut benè observat *Rota decis. 522. num. 9. & seqq. coram Bich.* de qua in *Tom. 2. par. 1. discep. 33. num. 30.* quibus addo citatos *à* 37
Rota in Olomucen. Jurisdictionis 19. Januarii 1693. §. Quoad ultimum coram Muto. Tum etiam, quia in Transactione, seù Concordia *dd. numer. 42. & 44.* adest clarum, & literale principium obligationis illos faciendi, & proindè semper referri debent ad dictum titulum præexistentem, non autem ad 38
alium, de quo nullatenus constat, ex adductis *per Menoch. de Præsumpt. lib. 6. præsumpt. 67. numer. 2. & seqq. Cardin. de Luc. de Feud. discu. 90. sub num. 5. Add. ad Ludovis. dec. 262 num. 5. & Rot. dec. 866. num. 3. coram Coccin. & dec. 138. numer. 22. par. 17. rec.*

Adversùs quæ non relevat reflexio, quod de præterito non semper hujusmodi festivitas celebrata fuit eodem modo, 39
dum aliquibus annis celebrata prætenditur sine tali ornatu: Quidquid enim sit in facto circa hujusmodi prætensam difformitatem; Hoc unum certum est in Jure, quod ea, quæ determinata fuerunt in dicta Transactione respiciunt com- 40
modum, & favorem totius sacri Ordinis Cisterciensis: Et proinde etiamsi per insubsistentem hypothesim admittatur, quod uno, vel altero anno id non fuerit practicatum ex fa- 41
cto, vel negligentia unius, vel alterius Religiosi nostri Monasterii, adhuc nunquam dicitur renunciatum Juri, clarè fundato in d. Concordia, eo quia particulares Religiosi, neque tacitè, neque expressè præjudicare possunt Juribus, & 42
prærogativis, toti Ordini concessis, ut notant citati *in Tom. 1. part. 2. discep. 10. num. 12.* quibus addo *Rot. in decis. 606. numer. 6. coram Emer. jun.* ubi, quod particulares Religiosi absque apostolico beneplacito nequeunt præjudicare Juribus, toti Ordini competentibus.

Posita

Posita proindè hujusmodi clara obligatione ornandi Ec-
43 clesiam ex parte Canonicorum, necnon attenta præcisa ne-
cessitate talis ornatus ex parte Religiosorum, oritur dictum
aliud dubium, An, deficientibus dd. Canonicis in eorum
obligatione, licitum fuerit eisdem Religiosis Ecclesiam pro-
pria authoritate apparare eorum ornamentis, vel potiùs de-
buissent in hac parte implorare Judicis officium, ad obligan-
44 dos dd. Canonicos ad adimplenda ea, ad quæ adstricti erant
ex tenore, & claris verbis Transactionis.
In qua parte procedendum videtur cum illa solida distin-
45 ctione, quod, aut sermo est de illis rebus, & actibus, seu
functionibus, quæ admittunt congruam dilationem, qua
durante, potest haberi necessarius recursus ad Judices, isti-
que opportuno tempore possunt obligare Partes recusantes ad
eorum obligationes adimplendas, & in his terminis non sit
licitum propria authoritate facere id, quod alia Pars adim-
46 plere tenebatur; Aut verò sumus in terminis illarum rerum,
actuum, & functionum, quæ nullam admittunt congruam
dilationem, sed per necesse fieri debent in illis temporis angu-
stiis, in quibus Judices, vel nullo modo, vel cum maxima
difficultate obligare possunt Partes recusantes ad adimplen-
47 das proprias incumbentias in tempore præfixo, quæ sunt pre-
cisæ circumstantiæ nostri casus, & tunc post monitiones an-
tecedentes, & opportuno tempore factas, licitum sit pro-
pria authoritate id peragere.
Videmus id practicari in illo casu, in quo aliquis sepultu-
ram sibi eligat in Ecclesiis Regularium; Istis enim nullo
48 modo permissum est ejus cadaver ad propriam Ecclesiam as-
sociare, non vocato, neque audito Parocho, sub cujus Pa-
rochia defunctus habitabat; Cæterùm si Parochus vocatus,
vel invitatus, recuset accedere, ad suum officium adimplen-
49 dum, in associatione dicti cadaveris, non est recurrendum
ad Judices, sed permissum est ipsis Regularibus, etiam sine
Parocho, cadaver ejusdem defuncti ad propriam Ecclesiam
associare, ut per viam legis generalis declaravit *S. R. C. 12.
Januarii* 1604. & videre est apud *Lantusc. in Theatr. Regular.
verb. Exequiæ num. 5. fol. 236.*
Quæ si procedunt in illis terminis, in quibus sermo est de
50 rebus, seu actionibus, respicientibus favorem hominum,
multò magis admittenda sunt in iis, quæ concernunt divi-
num cultum, Ecclesiarumque ornatum, in quibus habemus
regulam, uno ore receptam à Doctoribus, quod actus, res-
picientes divinum cultum omnibus dicuntur permissi, nisi
51 ostendatur illorum expressa prohibitio, quam adductis con-
cordantibus, sequuta fuit *Rota in dec. 316. numer. 1. & seqq.
par. 14. rec. & in Romana Juris celebrandi 27. Januarii 1698
§. Ratio resolutionis coram Card. Priolo*; In cujus *§. Nec di-
52 catur* ad rem advertit *Rota*, hujusmodi praxim esse nimis
commendabilem, *ut eò magis personæ ecclesiasticæ* (sunt ejus
præcisa verba) *diligentiores reddantur circa ea, quæ respi-
53 ciunt cultum, & ornatum Ecclesiæ*, juxta præcisos terminos
nostri casus.
In qua parte habemus *Textum*, id expressè demandantem
54 in *cap. In iis de Privileg.* ut scilicet in rebus, quæ ad divinum
cultum facere dignoscuntur, benigna semper fiat interpreta-
tio, & ampliatio, in cujus sequelam ita tenent *Butr. in cap.
Cum olim num. 11. de Consuet. Rot. decis.* 847. *num.* 3. *cor. Se-
raphin. & dec.* 685. *num.* 5. *coram Cerr. & dec.* 258. *numer.* 23.
part. 7. *recent.*
Habemus præterea hoc idem individualissimè aliis etiam
55 vicibus, & festivitatibus, absque ulla contradictione Cano-
nicor. practicatum: signanter vero anno 1704. in feria v. ma-
joris hebdomadæ, ac in ipso die Paschatis; Necnon in feria
56 v. majoris hebdomadæ anni 1706. quando, recusantibus
Canonicis ornare Altare majus cum paramentis communi-
bus, ad formam dispositorum in Transactione *num.* 42. & 44
illud ornatum fuit cum propriis paramentis Religiosorum,
neque auditæ fuerunt conquestiones aliquæ Canonicorum,
57 & meritò quia Religiosis in eorum Ecclesia licita sunt omnia
ea, quæ divina officia, divinumque cultum respiciunt, dum-
modo in Transactione, seu Concordia prohibita non sint,
qualis est major Ecclesiæ cultus, ampliorque Altaris majoris
58 ornatus, qui potiùs expressè reperitur permissus in d. Tran-
sactione *num.* 52. his verbis: *Abbas pro suo arbitrio propria
Monachorum candelabra argentea, & Sanctorum Reliquias,
in suis vasis existentes, ad ampliorem Altaris majoris orna-
tum, candelabris tamen argenteis communibus non amotis,
59 exponere valeat.* Ubi notanda occurrunt verba hæc *pro suo
arbitrio:* Ex quibus remanet manifestum, quod ornatus Al-
taris majoris non est fixus, & invariabilis ex parte Reli-
giosorum, vel Canonicorum, sed potest esse major, am-
pliorq; ad arbitrium Abbatis nostri Monasterii.

Prout etiam notandum est, quod verba illa *Candelabris ta-
men argenteis communibus non amotis*, non sunt intelligenda 60
de qualibet minima mutatione situs eorundem candelabro-
rum, sed de totali amotione ab Altare; Itaut proinde ad ma-
jorem Altaris ornatum licitum omni Jure sit eisdem Religio-
sis propria addere candelabra argentea, vel similia argentea
ornamenta, etiamsi oporteret d. icta candelabra communia in
aliqua parte restringere, vel magis propè ad alia ornamenta
ponere. Ea viva ratione, quia dicta candelabra communia
non dicuntur amoveri ab Altare, eo ipso quod in illo relin-
quuntur, licet unà cum ipsis alia ornamenta, & candelabra
addantur ad procurandam ampliorem Altaris majoris orna-
tum, qui literaliter in Concordia permissus est.
Omnia hæc videntur in se clara, nimisque fundata, & ta-
men, præter omnem necessitatem, dicimus, quod, quate- 61
nus etiam admitterent aliquas ex contrariis criticationibus,
adhuc istæ attendendæ non essent, eo quia omnia sequuta
sub fundamento dispositorum in Transactione; Ad hunc
enim effectum superabundat sola credulitas, & opinio non
transgrediendi fines dictæ Transactionis, juxtà literalem 62
Textum in leg. Igitur vers. Et generaliter, ibi: *Justis rationi-
bus ductus ff. de Liberal. caus.* cum concordantibus, citatis in
Institution. Crimin. lib. 4. tit. 6. num. 21. Atque ad evitan. om- 63
nem pœnam, omnemque reatum, quælibet causa, etiam
colorata admittitur, *Ansald. in Addit. ad dec. 86. num. 99. &*
100. *& Rot. dec. 160. num. 13. cor. Otthobon.* ubi, quod sufficit
etiam causa minus justa, & bestialis.
Causa pendet adhuc indecisa. 64

DISCEPTATIO III.

Romana Bullæ Innocentianæ.

Pro P. Casimiro Guida Trinitario.

ARGUMENTUM.

Constitutio Innocentiana circa Missarum celebrationem, illiusque lecturam, bis in anno faciendam à Communitatibus Religiosis, quando adimpleta dicatur.

Contraria instantia, excitata à personis illis, quas gra-
tis fide dignas vocat Pater Commissarius Provincialis,
& prosequuta mendicato nomine cujusdam Fratris Laici
Conventus Sanctæ Franciscæ Romanæ Ordinis Trinitario- 1
rum, tanquam Procuratoris Fiscalis, una est ex illarum nu-
mero, quæ non promoventur *propter Jesum tantum*; Atque
videtur participare de natura illarum criticationum, quæ
adversus D. N. J. C. Apostolos exagerabantur sub prætextu, 2
quod non lavabant sibi manus quando panem manducabant,
de quibus *apud D. Matth.* 15. 2.
Ad hoc demonstrandum necesse est percurrere omnia capi-
ta accusationum; in Processu deducta, ut cum omni sermo-
nis proprietate dicere possumus Pat. C. Gener. Procuratori
Generali ejusdem Ordinis, & actuali Ministro dicti Con-
ventus Sanctæ Franciscæ, Eminentissimo Protectori nostri 3
Ordinis, in Civitate Neapolis, & in Urbe satis noto: *Vi-
de in quantis te accusant*, Quorum omnium respectu ex se-
quentibus apparebit in nostro casu verificari vulgatum illud, 4
Parturient montes.
Circa accusationum capita, non possumus meliùs illa per-
stringere, quàm mediantibus verbis 4. testis, cujus opera, 5
& expensis præsens promota fuit, & prosequitur instantia,
de quibus *in Process.*

1. *Non aver ritenuta la Bolla in Refettorio.*
2. *Non averla fatta mai leggere.*
3. *Non aver consegnata la chiave di detta Cassetta a persona legitima.*
4. *Non aver quella aperta in fine di ogni mese.*
5. *Non averla aperta alla presenza de' Padri discreti.*
6. *Non aver ritenuto dentro di esso il Libro*: Ac demum.
7. *Non aver notati li denari, e fatto il calcolo delle Messe.*

Quibus capitibus in secundo examine (non contentus de 6
primo) idem 4. testis addidit aliud, quod his verbis aperuit.
*Il P. G. in tempo, che il medesimo era Presidente di questo
Convento, venne à trovarmi nelle mie Stanze pochi giorni pri-
ma,*

7 *ma, che si facesse il Capitolo provinciale, & alla presenza di
F. P. C. &c. mi pregò à dire, che se fossi stato ricercato in occa-
sione del Capitolo sudetto, che doveva farsi, se avevo mai ce-
lebrato per Lui, avessi detto di sì, perche esso molte volte si era
scritto al Libro di aver celebrato, e non aveva celebrato, & Io
li risposi, se quante volte era stato questo, mi rispose, che era
stato da 40. ò 45. volte in circa, & Io li dissi, che aveva fatto
molto male, e che se ne fossi stato ricercato estragiudicialmente,
Io averei detto, che quando Lui non aveva celebrato, avevo
celebrato Io per lui da 45. volte in circa; Ma che se poi ne fossi
stato richiesto giuditialmente, Io non averei potuto dire una co-
sa, che non era, e cosi restassimo.* Ac si negativum illud De-
calogi præceptum: *Nè dicas falsum testimonium*, non obli-
get semper, & ad semper, sed in solo judicio.

Incipiendo à primo capite *di non aver tenuta la Bolla in Re-
fettorio*, nescimus videre ubi nam fundetur talis obligatio re-
8 tinendi Bullam Innocentianam in Refectorio: Et proinde
primum hoc delicti caput congruentiùs in tenebris relinqui
poterat.

II. *Di non averla fatta mai leggere*, ejusdem est insubsi-
stentiæ: Ad quod demonstrandum, I. Præmittendum in fa-
cto est, quod eadem Constitut. Innocent. per extensum im-
9 pressa *à Matthæucc. in Offic. Cur. Eccles. capit.* 10. §. 1. *à num.*
8. emanavit *die* 23. *Decembris* 1697. & sic à 20., & ultrà an-
nis. II. Præmittendum, quod eadem Constitut. Innocent à
Superioribus illius temporis, quo emanavit, nescitur quo
fundamento, nullatenus procurata, minusque alligata fuit
inter alias Pontificias Constitutiones, quæ legi debent in Re-
fectorio determinatis anni temporibus, quæ in unum colle-
ctæ reperiuntur in nostro Conventu, & punctualiter lectæ
10 fuerunt tempore P. C. ejus præciso mandato. III. Præmit-
tendum est, quod casus obligationis lectionis ejusdem Bul-
læ nonnisi semel evenit tempore gubernii P. C. eo quia illa
legi debet bis in anno disponitur in ejus §. 36. hoc est feria
secunda post primam Dominicam Adventus, & feria 6. post
Octavam Corporis Christi, quæ anno præterito 1717. fuit
11 dies 4. Junii, quando P. C. erat absens ab Urbe, ut uno ore
deponunt omnes testes fiscales *in Processu*, & signanter *fol.* 17
ubi, quod discessit die 6 Maii, & rediit die 10. Junii.

Ex quo sequitur, quod tempore dicti P. C. semel tantùm
omissa fuit eadem lectio, idque optima fide, quia scilicet ne-
12 mo dubitabat, vel præsumere poterat, quod in ipsa Urbe
sub oculis Summi Pontificis per adeo longum tempus non fuis-
set à Superioribus, qui per 20. annos nostrum Conventum
gubernarunt, neq; etiam empta, & alligata inter alias Pon-
tificias Coustitutiones, quæ in illo redactæ in Volumen repe-
riuntur, & quolibet anno punctualiter leguntur.

Dum igitur idem P. C. referente primo teste fiscali *in Pro-
13 cess. folio* 8. demandavit lecturam Voluminis Pontificiarum
Constitutionum, inter quas adesse debebat eadem Innocen-
tiana, ut videre est in illo, in Typographia Camerali im-
presso anno 1698. in quo adest etiam inpressa dict. Constitut.
Innocentiana, ad nihil aliud tenebatur, ut in fortioribus
terminis inadimplementi dictæ Innocentianæ Constitutionis
ex longè minori bona fide, Partibus acerrimè informantibus,
resolvit *S. C. E. in Provinciæ Marchiæ Capituli provincialis*
14 1. *Decembr.* 1713. Ponente D. Card. Casino, ut videre est *in
Tom.* 1. *part.* 1. *discept.* 13. *num.* 149. & 150. & *tom.* 2. *par.* 2.
disc. 29. *per tot.*

Cumque attenta earundem Constitutionum multiplicitate,
ac longitudine, illæ non possint integrè legi in unica refectio-
ne Religiosorum, nil mirum si Pat. Commis. non cognovit
15 omissionem Innocentianæ, quia ad occurren. indigentiis
Conventus, & satisfaciendum oneribus Procuratoris Gene-
ralis sui muneris, non poterat continuò eidem communi
mensæ interesse: In qua parte relinquimus considerandam
qualitatem zeli contrariorum testium, qui probè scientes,
16 ut ipsi asserunt, dispositionem dictæ Bullæ, omissionemque
ipsius lecturæ per annos 20. nullatenus voluerunt charitativè,
religiosèque admonere eundem Pat. Comm. ut serena fronte
possent deinde contrà ipsum deponere, quæ leguntur in Pro-
cessu.

III. *Di non aver consegnata la chiave della Cassetta delle
messe a persona legitima*, apparet sinè ullo fundamento ex de-
17 positione 1. testis fiscalis, hæc asserentis in *Process. fol.* 7. *Le
chiavi di detta Cassetta sono state sempre a mio tempo, una ri-
tenuta dal P. Minist., e l'altra dal P. Sagr., che Io l'hò ritenu-
ta sempre, perche quando ero Depositario ero anche Sagrestano*;
Quod autem electus fuerit capitulariter talis, hoc est Deposi-
18 tarius, asserit idem testis fiscalis *in Process. fol.* 6 ibi: *Quan-
do Io fui eletto Depositario di questo Convento fui eletto capito-
larmente dalli Padri di questo Convento.*

IV. *Di non aver aperta detta Cassetta in fine d'ogni mese*,
nullam pariter habet facti assistentiam, juxta rotundam de-
positionem d. 1. testis fiscalis, de qua *in Process. fol.* 29. *à terg.* 19
ibi: *La sudetta Cassetta, esistente in Sagrestia, è stata sempre
aperta in fine d'ogni mese in tempo del ministero del detto P. G.
a riserva d'una sola volta. che il detto andiede in Napoli, e
stiede due mesi senza aprire d. Cassetta, perche non si trovò la
chiave*; Ex quibus patet, quod ex mero accidenti id unica
tantùm vice adimpleri non potuit, propter oblivionem relin-
quendi clavem, quando discedendo ab Urbe accessit ad Civi-
tatem Neapolis; Quæ omnia ictu oculi comprobantur ex 20
Libro originali, in Secretaria S. C. V. recognito, & appro-
bato, in quo initio cujuslibet mensis adnotatur apertio ejus-
dem capsulæ sequentibus verbis *Apertasi more solito la Casset-
ta, si sono ritrovati &c.*

Est autem prorsus insubsistens id, quod cum juramento in
hac parte testatur 4 testis *in Proc. fol.* 23. his verbis: *Detta* 21
Cassetta in tutto il tempo, che sono in questo Convento (hoc est
à die 14. Novembr. 1716. ut dixerat folio 20.) *non solo non è
stata aperta, come l'obligo in fine d'ogni mese.* Ictuque oculi
detegitur tale ex concordi dicto omnium aliorum trium te-
stium fiscalium, uno ore asserentium, semel tantùm non
fuisse apertam in fine cujuslibet mensis, hoc est de mense
Maii 1717 occasione discessus P. C. ab Urbe, & accessus ad
Civitatem Neapolis, ut videre est *in Process. fol* 7. ibi: *La su-
detta Cassetta è stata sempre solita aprirsi ogni mese, & fol* 12. 22
& fol. 17. Testi autem perjuro nullam esse adhibendam fidem
ea ratione, quia falsus in uno talis præsumitur in reliquis, ra-
tione individualitatis juramenti, uniformiter notant Docto-
res, adducti *à Guazz. ad Defens. Reor. defens.* 28. *capit.* 13. 23
numer. 17 & *Rot. decision.* 58. *numer.* 10. *coram Ansald. & de-
cis.* 268. *numer.* 10. *coram Benincas. & decis.* 369. *num* 7 *par.*
16. *recent.*

Non minùs palmare, & æquè solemne est aliud æqui-
vocum 1. testis fiscalis, *in Process. fol.* 28. sequentia cum ju-
ramento asserentis: *Il P. C. ogni giorno solea scrivere nel Li-
bro esistente in Sagrestia, nel quale si descrivono tutti quelli,
che celebrano la messa, e vi si scriveva ancorche l'avesse detta* 24
fuori del Convento. Et tamen in hoc Libro, in quo, inter-
polatis mensibus, 48. subscriptiones dicti 1. testis fiscalis le-
guntur, oculis corporeis apparent multi dies, in quibus non
reperitur illius subscriptio, quia non celebravit, in quorum
aliquibus adest spatium album cum dictione *Vacat*: In aliis 25
verò deest adnotatio illius diei, in quo non celebravit, ut vi-
dere est ibidem *fol.* 1. *post diem* 18. *Februarii*, & post *diem*
14. *Martii*, & *fol.* 2. *post diem* 25. *ejusdem mensis Maii*, &
post *diem* 7. 9. 12. 15. 18 & 20. *Aprilis*, & alibi; Difficile
autem est adducere evidentiorem probationem falsitatis, &
mendacii d. 1. testis fiscalis, cui proindè nulla fides adhiben-
da est, ut observant adducti in *Instit. crimin. lib.* 2 *tit.* 6. *n.* 23
Et in terminis testis, vocantis alium in contestem, quod 26
nihil probet, & sit de falso suspectus, quando vocatus in
contestem non concordat, pluribus cumulatis, probat *Con-
ciol. resol. crim. verb. Testis quoad d. resol.* 2. *per tot.*

V. *Di non aver aperta detta Cassetta alla presenza de' Padri
discreti*: Hoc ex eo processit, quia in nostro Conventu hu-
jusmodi PP. discreti in præteritum non adfuerunt, vel priva- 27
ti fuerunt voce activa, & passiva, ut notarium est in nostro
Conventu, & patet ab enumeratione Religiosorum, eo quia
1. testis uti Sacrista, & Depositarius semper fuit præsens;
Prout etiam semper eidem apertioni præsens fuit P. C. Vi- 28
carius, qui propriis manibus eandem capsulam aperiebat;
2. testis erat privatus voce activa, & passiva; 3. non erat
conventualis, qualis neque etiam erat 4. testis, licet uti Ma-
gister, honoris causa, aliquando vocatus fuerit ad Capitula
conventualia: Et quod magis est dicti 2. & 4. testes se decla-
raverant, vel nolle intervenire, quando vocabantur, vel 29
illorum interventum non esse necessarium.

VI. *Di non aver ritenuto il Libro delle messe dentro detta
Cassetta*, ut fecerunt Oppositores P. C. qui tempore Proces-
sus statim ornarunt dictam capsulam cum novo Liberculo,
habet speciem ridiculi, & tamen in eo concordarunt omnes 30
contrarii testes: Imò, nedum fuit contestatum P. C. à Com-
missario, acsi esset maximum inter ejus prætensa delicta,
sed ulteriùs maxima simplicitate, idem Commissarius as-
sociatus à Notario, & testibus se contulit ad Sacristiam
ad describendum delicti corpus, seu ad recognoscendum,
an idem Liber reperiretur in dicta capsula, confecto dein-
dè publico actu per eundem Notarium, *quod in illa nullus
fuerat repertus Liber, nullaque alia carta &c.* Nescimus
enim videre ubinam legatur imposita dicta obligatio; In
eadem siquidem capsula retineri debent nummi, seù elee-
mosy-

mosynæ, relictæ pro missis, non autem Libri, seù cartæ inanes, & vacuæ, ut disponitur in §. ejusdem Constit. ibi: *Omnes, & quascunque eleemosynas &c. Missarum reponere in*
32 *capsula particulari sub duabus clavibus*. Et proindè magnificato delicto, pueriliter desumpto ex non retentione Libri in capsula eleemosynarum, applicantur verba *Cardin. Baron. de Monarch. Sicil. in Resp. ad Card. Ascanium Columnam num. 14. fol. 191. Sic itaque ridiculum de ridiculo sumptum, redditur argumentum*, seu delictum.

VII. *Di non aver mai notato li danari, e fatto il calcolo delle messe*, non regit in facto, idque ad hominem ostendit 1. testis
33 fiscalis sequentibus verbis; *Il P. Commiss. era solito notare il denaro, che si trovava ogni volta nella detta Cassetta in un Libro, e nel tempo, che Io, come hò detto, fui per quattro mesi Depositario, li consegnava à me &c.* Qui etiamsi esset unicus contra Fiscum, ipsum inducentem, plenissimè probat ex cumulatis per *Conciol. Resol. crim. verb. Testis quoad dicta resol.*
34 *16. numer. 12. Vermigliol. cons. 95. num. 1. & Guazzin. ad Defens. Reor. defens. 33. cap. 14. numer. 11. Farinac. de Testibus quæst. 62. numer. 214. & seqq.* Hujusmodi autem Liber hodiè originaliter exhibetur, in quo cum omni distinctione, & candore quolibet mense legitur adnotata illa quantitas pecuniarum, quæ in capsula reperiebatur, quæ aliquibus mensibus non excessit tres julios.

Circa verò calculum missarum, illarumque adnotationem
35 in dicto particulari Libro, tres testes fiscales nempè 2. 3. & 4. voluntario æquivocoeundem Librum negarunt; Quia ille omnium oculis expositus erat in Sacristia, & suo congruo tempore exhibitus fuit in Secretaria S. C. V. à qua post accuratam recognitionem, & prævia approbatione Secretarii ejusdem S. C. remissus fuit ad nostram Ecclesiam, & fidelibus oculis subiicitur; Ex cujus recognitione ictu oculi deteguntur insubsistentes omnes contrariæ criticationes, & piæ meditationes.

In dicto autem Libro videtur maxima consideratione di-
36 gnum, quod 2. testis fiscalis, qui eundem Librum rotundè negavit, in ejus examine his verbis: *Mà non vi si è trovato nè meno il Libro, nè mai ci è stato*, proprio charactere in illo adnotavit, pluriès missam celebrasse.

Occasione verò hujusmodi adnotationis eleemosynarum, & numeri missarum adventitiarum, quæ proportionabiliter
37 celebrari debebant, videtur ponderandum, quòd nulla aderat necessitas adhibendi operam Ratiocinatorum, quia agebatur de pauperrimo regno, hoc est de juliis tribus, novem, vel decem pro quolibet mense, ut ictu oculi desumitur ex dicto Libro, ad eundem effectum retento, cui mense Januarii 1717. datum fuit initium sequentibus verbis: *Adì 14. Gennaro 1717. apertasi la Cassetta delle Messe in Sagrestia, si sono trovati giulj nove*, & deindè cum æquali claritate, & candore continuatur punctualis descriptio per totum annum 1717.

Remanet ultimum exageratum delictum descriptionis missarum pro illis diebus, quibus gratìs utique asseritur non cele-
39 brasse, quod est omnium antecedentium debilius, mirumq; in rei veritate est, quod Procurator fiscalis non erubuerit illud cum tali, tantoque fastu in scenam adducere.

Fundatur atrox hoc facinus in miserabili dicto unici testis
40 asserentis, id fuisse sibi confidenter dictum à P.C. Omissa autem indagine, an similes confidentiales discursus, absque inhumanitatis nota, in judiciis propalari possint, ad sensum, & verba *Ciceronis*, sequuti à Doctoribus, quos citat *Card. de Luc. de Judic. disc. 23. n. 24.* cum aliis *in Tom. 2. par. 2. discep. 26. num. 17. & seqq.*

Respondemus 1. quod de hoc non habemus nisi unicum testem, cujus dictum æquiparatur dicto nullius, *Textus* est li-
41 teralis *in cap. In omni judicio de Testibus & in leg. Juris jurandi Cod. eodem*, cum concordan. apud *Conciol. Resolut. crimin verbo Testis quoad d. resolut. 15. per tot.* ubi *n. 3.* conclusionem ampliat, etiamsi testis esset dignissimus, & senatoria qualita-
42 te præditus, id exemplificando in *Q. Scevola*, quod refert etiam *Tiraquel de Judic. in rebus exig post princ.*

II. Respondemus, quod iste testis detegit suam turpitudinem, quia fatetur seriam promissionem mentiendi favore P.
43 C. quatenus fuisset extrajudicialiter interrogatus; Testi autem, suam turpitudinem detegenti, non esse credendum, uno ore asserunt Doctores, adducti per *Rot. coram Cerr. dec. 474. num. 12. & coram Emer. jun. dec. 5 num 8.*

III. Respondemus, quod notorium est in nostro Conventu, istum testem subministrasse de proprio omnes expensas Processus, contra P. C. fabricati, quod omnem fidem eidem
44 adimit, per ea, quæ notant adducti *à Conciol. Resol. Crimin. verbo Testis, quoad personas resolut. 1. per tot. & in tom. 2. discept. 8. num. 61. & Rot. dec. 141. num. 7. part. 16. & decis. 207. num. 15. & 16. par. 17. rec.*

IV. Respondemus, delictum hoc esse penitus inverisimile, & omninò improbabile, quia nullum omninò lucrum ex tali insigni mendacio percipere poterat Pat. Commiss. ex quo eleemosynæ missarum non implebant ejus bursam, sed 45
usque ad ultimum quadrantem erogatæ fuerant in utilitatem Conventus. Præcisa autem utilitate delinquentis, incredibile redditur omne delictum, juxta nobilem animadversionem *Roland. cons. 38. numer. 301. & sequentibus lib. 1.* ubi, quod licet plura sint genera delictorum, ad nullum patrandum solet quis absque lucro, vel utilitate moveri, quodque 46
hoc patet ratione naturali quam solam allegare sufficit *Conciol. Allegat. crimin. verbo Falsum resol. 6. numer 2. & 3.* ubi, quod non omne lucrum ad hunc effectum attenditur, sed illud debet esse nimis considerabile, cum aliis citatis in *Tract. de Livell. cap. 1. §. 4. num. 5.* & in Voto edito in *Perusina falsæ monetæ 24. Novembris 1711.* ubi, quod, quando, ut in præsenti verificatur, sermo est de crimine, quod non asseritur commissum in offensam, vel odium alicujus, non se adequat ad intellectum, quod persona ingenua pro modica quantitate, & miserabili summa voluerit se execrabili turpitudine fœdari, seque periculo amissionis honoris subiicere.

V. Respondemus, quod falsitas contrariæ assertionis evidenter desumitur ex sola lectura dicti Libri missarum, à Secretaria S. C. V. approbati, in quo oculis corporeis leguntur illi dies, in quibus Pat. C. celebravit, & non celebravit. 48
Quis igitur potest credere credat, quod voluerit petere à d. 4. teste ea, quæ ipse deposuit, cujus contrarium sola aperitione d. Libri remanebat, & remanet plusquàm manifestum, ac superlativè evidens.

VI. Demùm respondemus, quod seria, & attenta lectura depositionis d. 4. testis se ipsam destruit. Dicit enim, *mi pregò a dire, che se fossi stato ricercato in occasione del Capitolo* 49
&c. se avevo mai celebrato per lui, avessi detto di sì, perche esso molte volte si era scritto al Libro di aver celebrato, e non aveva celebrato. Si enim ex Libro apparebat, P. C. celebrasse, ut iste testis dicit, & ictu oculi patet ex eodem Libro, ad quid requirere falsos testes ad probandam duplicatam probationem dictæ celebrationis? Quod enim missarum celebratio 50
probetur ex sola attestatione Sacerdotis celebrantis, certum est, ex punctualiter animadversis per *Carol. de Luc. ad Ventrigl. par. 2. annot. 28. §. 1. num. 90.* & ex firmatis per *Rot. in Toletan. Administrat. 15. Febr. 1700. §. Hinc primo cor. Pio.* Quodque sine causa nemo præsumatur delinquere, pro indubitato supponunt Doctores illi, quos refert, & sequitur 51
Farinac. quæst. 50. num. 3. cum aliis citatis *Instit. crim lib. 4. tit. 2. num. 36.*

Non negavit tamen idem P. C. aliquando occasione impedimentorum ob suum munus Procuratoris generalis obligatum fuisse celebrare missas extra Ecclesiam proprii Conventus, & signanter in Ecclesia Sancti Francisci ad Ripas, & 52
in alia S. Dionysii de Urbe, juxtà authenticas attestationes exhibitas, & concordat 1. testis. Sed in hoc nullum considerari valet delictum, ad quod demonstrandum sat est relativè 53
se habere ad *Discursum pro Veritate*, de mandato S. C. C compositum *ab R. P. D. Lambertino*, ac impressum post *Appendic. de Livell. cap. 1. §. 32. à num. 50. usque ad num. 81.* In quo non minus eruditè, quàm solidè probatur, missas simpliciter relictas in una Ecclesia, præcisa particulari devotione erga aliquem Sanctum, vel speciali inclinatione, ut illæ 54
in determinata Cappella, vel Altari celebrentur, quæ in nostris terminis neque etiam allegatur, absque ullo scrupulo, posse celebrari in alia; Ea viva ratione, quia per celebrationem missæ, in quacunque Ecclesia sequutæ, pio benefactori solvitur totum id, quod ei debetur; *Solvens autem in alio* 55
loco (sunt verba *Pasqual. de Sacrif. nov. leg. quæst. 1148. numer. 9.*) *solvit totum id, quod debet*, quem sequutus fui, pro veritate pariter scribens circa idem dubium de mandato ejusdem Sac Congreg & *Discursus* impressus pariter fuit *in d. §. Append. de Livell. cap. 1. §. 33. num. 29. & seqq.* & est *in Tom. 2. par. 1. discept. 5.*

Prò quorum faciliori admissione non omittimus enixè rogare, ut dignentur reflectere, quod tempore P. C. quo semel 56
tantùm legi debebat, & lecta non fuit Bulla Innocent. in nostro Conventu, fuit nihilominus punctualiter observata in omnibus illius partibus, tàm quoad exactam celebrationem missarum, quàm respectu retentionis distinctæ capsulæ, cum duabus clavibus, illiusque aperitione in fine cujuslibet mensis, necnon in ordine ad Depositarium eleemosynarum, & alia de quibus supra. Negari autem non potest, quod in his cir- 57
cumstantiis hujusmodi innegabilia facta paritionis, & exe-

quutio-

quutionis dictæ Bullæ longè potentiora ſint verbis, ex quo-
rum criticatione prætenditur, non fuiſſe ad literam judaicè
exequutioni demandatam, juxtà *Text. in leg. Paulus ff. Rem
rat. haber. & leg. De quibus ff. de Leg.* cum aliis apud *Rot. dec.
21. num. 8. coram Celſ.* Habemuſque in hac parte aureum il-
58 lud dictum *S. Bernard. in Cant. ſerm. 59. Operis vox validior
eſt voce ſermonis.*

Dignentur pariter obſervare æquè diſtinctam ac egregiam,
illam notitiam, quam habebant contrarii teſtes omnium ope-
59 rationum, omniumque circumſtantiarum, circa quas exa-
minari debebant, antequam examinarentur, ibi: *Io sò be-
niſſimo la cauſa, per la quali li ſudetti vengono proceſſati, &
è perche ſono ſtati traſgreſſori della Bolla Innocenziana*, &
alibi; Et exindè dignentur inferre quænam fides eiſdem de-
60 beatur, eò quia illorum reſpectu verificantur ea, quæ his
verbis leguntur nella *Pred. 35. numer. 9. del P. Segneri. Nel
reſto ſe voi mirate, qui furono l' iſteſſi Accuſatori, Fiſcali,
Emoli, e Teſtimonj.* In quibus circumſtantiis P. C. unicum
ſolamen recipit à verbis illis *Caſſiod. libr. 4. epiſtol. 44.* ſcriptis
Epiſcopo Polenſi *Sanctitatis Veſtræ animus non gravetur,
61 nec ſe fallacibus verbis doleat accuſatum; quia multò major eſt
opinio purgata, quàm, ſi deſinentibus querelis, non fuerit
impetita.*

Et tandem dignentur præ oculis habere anteactam vitam
P. C. contra quem nullus efformatus fuit unquam criminalis
62 Proceſſus, nullaque inflicta privatio vocis activæ, & paſſi-
væ, vel alia ſimilis pœna, quod ad præciſum effectum ab-
ſolvendi accuſatum ex titulo innocentiæ poſt *Text in leg. De-
ſertorem*, ibi: *Inſpecto vitæ ejus præcedentis actuſſ. de Re
militar.* cumulatis concordantibus, obſervant adductis *in In-
63 ſtit. crimin. lib. 4, tit. 7. num. finali.*

Cumque ex hucuſque animadverſis ex una parte undique
effulgeat inſubſiſtentia omnium contrariarum criticationum,
64 & ex alia ex ipſomet Proceſſu fiſcali remaneat evidenter
comprobata bona fides, & innocentia P. C. ejus favore, ne-
dum proferenda videtur ſententia abſolutoria ex capite dictæ
65 ejus innocentiæ, ut in terminis ſimilis inventionis erga alium
Religioſum practicatum fuit à Congregatione particulari die
29. Aprilis 1705. ut videre eſt in *Inſtitut. crimin. lib. 4. tit. 8.
numer. 22. & ſeqq.* Idemque practicatum pariter fuit *à Congr.
crimin.* Gubernii Urbis favore nobilis Peruſini, ut patet ex
66 Voto *in Peruſina falſæ monetæ 24. Novemb. 1711. §. Qua in-
nocentia*; Et quidem ſub titulo innocentiæ, quem Crimina-
liſtæ vocant Juris, hoc eſt reſultantis ex recognitione Proceſ-
ſus fiſcalis, & ex deficientia concludentis probationis aſſerto-
rum delictorum, ut notat *Bald in l. Nihil 17. n. 1. ff. de Quæ-
ſtion.* ubi, quòd lex quemlibet habet pro innocente, quando
67 non concurrunt delicti probationes, cum aliis citatis in dicto
Voto *§. Hos in facto, & §. Omnia uſque.*

Sed ulteriùs videntur P. C reficiendæ omnes expenſæ hu-
jus calumnioſæ vexationis, ad quas condemnari in his termi-
nis ſolent promoventes ſimiles inſtantias contra innocentes,
68 ut pluriès deciſum à S. C. patet ex *Inſtitut. crim. lib. 1. titul. 5.
num. 38.* & concordant *Monacell. in Formul. tom. 2. tit. 5. for-
mul. 3. num. 10 fol. 159. Anſald. de Commerc & Merc. diſcur.
31. num. 44. & diſc. 37. num. 3. & 4.* & idem practicavit *S. C.
69 I. in Spoletana 10 Aug. 1705. & S.C.E. & R. in Biſinianen. 14.
Decemb. 1708.*

In eadem Cauſa.

CONtrarii Scribentes, omiſſis tribus ex ſeptem capitibus,
circa quæ compilatus fuit Proceſſus contra P. Commiſ.
70 reſtringunt hodiè eornm inſtantiam ad quatuor capita dum-
taxat.

I. Nempè, *quod non retinuerit, nec curaverit legi Bullam
71 Innocentianam tempore ejus gubernii.*

II. *Quòd non elegerit Religioſum probatæ fidei, qui retine-
72 ret unam ex duabus clavibus capſulæ eleemoſynarum.*

III. *Quod eandem capſulam aperuerit temporibus ſibi benè
73 viſis, & abſque interventu PP. Diſcretorum Conventus.*

IV. *Quod falsò ſe celebraſſe ſubſcripſerit in Libris cele-
74 brationis miſſarum, etiam illis diebus, quibus non cele-
bravit.*

Quæ capita cum ejuſdem prorſus inſubſiſtentiæ ſint, ac
75 dd. alia tria, hodiè conſultò exadverſo omiſſa; Ideò cum
omni fundamento ſperat idem Pat. G. eſſe ab impetitis ex
innocentiæ capite abſolvendum, effuſis deſuper humillimis
precibus.

Non enim ſubſiſtit primum, circa quod ad evitan. volun-
76 taria æquivoca, cum quibus procedunt contrarii Scribentes,
ſupplicamus obſervare, quod tempore ejus gubernii ſemel
tantùm evenit caſus lecturæ dictæ Bullæ, ut ex recognitione
depoſitionum omnium teſtium fiſcalium probavimus *ſuprà à
num. 9.* ubi ulteriùs demonſtravimus, quod id ſequutum fuit
optima fide, quia ſcilicet non poterat cadere in mentem ſani
hominis, quod in Urbe ſub oculis Summi Pontificis eadem 77
Bulla Innocentiana alligata non eſſet cum Faſciculo alia-
rum, & ſignanter alterius Urbani VIII. edita circa eandem
omninò materiam, & quæ legi pariter debet bis in anno, ut
punctualiter practicatum fuit. Si igitur P. C. cum dicta bona
fide in hac parte ſemel proceſſit, non poteſt id ei imputari in
delictum, Superior enim bona fide faciens id, quod ejus ante-
ceſſores fecerunt, numquam dicitur delinquere, ex animad-
verſis per *Cravet. conſ. 280, nu. 3. poſt med. Cancer. var. reſol.* 78
*par. 3. cap. 5. nu. 12. Cavalc. dec. 371. n. 19. & Fontan. dec. 356.
numer. 11.*

Hodiè verò addimus aliam reflexionem, quæ videtur om-
nem difficultatem in hac parte tollere, in eo conſiſtentem,
quod Bulla Urbana, quæ indubitanter lecta fuit in Refecto- 79
rio, literaliter mandat illud idem, quod confirmatum fuit *ab
Innocentiana*, ut videre eſt *in §. 13. & §. 36.* ex quarum com-
binatione palpatur manibus, in *Innocentiana* nihil additum
in hac parte fuiſſe; ſed nullo jota addito, vel minimo apice
immutato, tranſcriptum fuiſſe integrum paragraphum dict. 80
Bullæ Urbani VIII ut ex illarum recognitione remanet ma-
nifeſtum. Dum igitur id punctualiter adimpletum fuit, re-
manet clarum, quod nulla poteſt allegari contraventio Bullæ
Innocentianæ confirmantis, dum in hac parte punctualiter
exequta fuit Bulla Urbana confirmata; Regulare ſiquidem
eſt, quod confirmatio non extendit actum confirmatum, ſed 81
ſolùm illi addit majus robur, prout etiam confirmatum, &
confirmans non ſunt duo actus ſeparati, & diſtincti, ſed ha-
bentur tanquam unus actus idem omninò diſponens, & de-
mandans, ut ait *Cæleſtin. III. in cap. Cùm Monaſterium in fi-* 82
ne de Electhion. & notant *Matta de Cauſis Conſiſtorial. ſect. 40.
num. 42, & ſeqq. & Rot. dec. 61. num. 8. cor. Anſaldo.*

Nec dicatur, quod in Bulla Innocentiana additæ fuerint
aliquæ diſpoſitiones, quæ non continebantur in Bulla Urba-
na: Reſponſio enim in promptu eſt, quod ſcilicet prætendi- 83
tur exadverſo, ut dictæ additiones conſtituant diſtinctum, &
ſeparatum delictum reſpectu P. C. & propterea non ſunt con-
fundendi termini lecturæ bis in anno faciendæ, circa quam 84
ad unguem concordant, cum aliis actibus, qui exagerantur
uti diſtincta delicta.

Deveniendo modò ad dd. diverſas diſpoſitiones Bullæ In-
nocentianæ, ſecundo loco non regit in facto, quod P. C. non 85
elegerit Religioſum probatæ fidei, qui retineret unam ex dua-
bus clavibus capſulæ eleemoſynarum miſſarum, ſed illam re-
tinere fecerit à Novitio, ſuis nutibus obtemperante; Hujuſ-
modi enim Religioſus probatæ fidei electus fuit *capitolarmen-
te dalli Padri di queſto Convento*, ut deponit teſtis fiſcalis his 86
verbis: *Quando io fui eletto Depoſitario di queſto Convento fui
eletto capitolarmente*: Neſcimus proindè videre quanam fron-
te hodiè Oppoſitores, volvendo pallium, nimis inciviliter
aſſerant, eundem non fuiſſe probatæ fidei, dum tamquam 87
Religioſus probatæ fidei fuit ab ipſiſmet capitulariter electus
Depoſitarius Conventus: Si enim ab eis habitus fuit pro Re-
ligioſo probatæ fidei quoad omnes redditus Conventus, quod
eſt majus, cum omni candore habitus fuit pro tali à P.C. quoad
minùs, ſeù quoad dictas eleemoſynas miſſarum, quæ conſi-
ſtebant in paucis obulis in fine cujuslibet menſis recognoſcen-
dis, ut patet conſideranti.

Poſita autem dicta probata fide, recognita, & canoniza- 88
ta ab omnibus Religioſis, qui illum capitulariter elegerunt in
Depoſitarium Conventus, reſpectu cujus officii poterat à ſe
ſolo redditus Conventus exigere, & adminiſtrare, difficile
erit oſtendere, deliquiſſe P. C. quando eidem tradidit unam
ex duabus clavibus dictæ capſulæ, cujus reſpectu nihil à ſe
ſolo agere poterat, attento quod altera clavis retinebatur à
Superiore, ad præſcriptum Innocentianæ. Sunt hæc adeò 89
clara, adeoque in facto, & in operationibus Oppoſitorum
fundata, ut mirum videatur, quod exadverſo criticentur,
& qualificentur pro idealibus delictis.

Ejuſdem prorsùs farinæ eſt tertia, quod prædictam capſu-
lam P. C. aperuerit temporibus ſibi benè viſis; Dùm ex con-
cordi depoſitione omnium teſtium fiſcalium habemus, *Che la* 90
ſudetta Caſſetta è ſtata ſempre ſolita aprirſi ogni meſe, ut pro-
bavimus *ſupra à numer. 19.* ubi oſtendimus verum motivum,
quare ſemel aperta non fuerit in fine menſis Maii 1717. & 91
quare aliquando aperta non fuerit coram PP. Diſcretis noſtri
Conventus.

Admittuntur hæc exadverſo, ſed reſpondetur, quod ſal-
tèm

tâm aperiri debebat coram duobus testibus: Hoc tamen in nostris terminis non desideratur, quia in aperitione capsulæ
92 semper fuit præsens dictus Depositarius, necnon P. Vicarius qui, præsente P. C. tanquam Superiore, illam propriis manibus aperiebat, & consequenter ex hujusmodi innegabili facto cessare videtur in hac parte omnis dubitandi occasio.

Nec replicetur, quod pecuniæ, quæ reperiebantur in dict. capsula adnotabantur proprio charactere P. C. in quodam
93 parvo Libro, *seù in una Carta piegata à modo di Libro*, ut dicit unus ex testibus fiscalibus, quæ poterat ab illo deindè mutari. Mirum enim in rei veritate est, quod attentissimi testes fiscales non admonuerint contrarium Scribentem, eidem aperiendo, quod id erat impracticabile à solo P. C. quia in eodem parvo Libro, quem Oppositores gratìs ubique vocant *Carta piegata à modo di Libro*, originaliter exhibito, ac approbato à Secretario S. C. V. A. oculis corporeis leguntur
94 plures adnotationes celebrationis missarum, factæ propriis characteribus dictorum duorum testium fiscalium; Ex qua facti innegabili circumstantia palpatur manibus impossibilitas mutandi paginas ejusdem parvi Libri, quia opus fuissent falsificare manum dd. duorum testium fiscalium.

Hoc autem admisso, cum habeamus in principio cujuslibet mensis in d. Libro specificam adnotationem illius summæ,
95 quæ inventa fuit in capsula, sequentibus verbis. *Apertasi more solito la Cassetta, si sono ritrovati giulj nove*, remanent absque ullo colore probabilitatis exagerationes illæ, quod eadem summa à P. C. potuerit occultari, & intercipi; Quia ad hoc ut id possibile esset, debebat, ut diximus, & repete-
96 re juvat, falsificari manus duorum testium fiscalium, apposita in eodem Libro, seù post d. adnotationem eleemosynarum, reportatarum in fine cujuslibet mensis, quod neque
97 etiam asserere ausi sunt ipsimet contrarii testes.

Remanet 4. caput, quod falsò P. C. se subscripserit celebrasse missam multis diebus, quibus illam non celebravit, quod in rei veritate nullam omninò facti assistentiam habet, ut vidimus *suprà num.* 39.

Quia verò exadverso, ad proiicien. pulverem ante oculos
98 sapientissimorum Judicantium, aperta fronte asseritur, hoc delictum probari ex concordi depositione trium testium fiscalium; Respondemus, id nullo modo, neque etiam à remotissimis subsistere.

Ad hoc manibus palpandum dignentur observare, quod duo in hac parte obiiciuntur P. C. *Primo*, *che il sudetto P. C.*
99 *ogni giorno soleva scrivere nel Libro*, *esistente in Sagrestia*, *nel quale si descrivono tutti quelli*, *che celebrano la messa*, quam tamen multotiès nullatenus celebraverat; Et hoc est solemne mendacium d. testis, quia in dd. Libris oculis corporeis apparent multi dies, in quibus non legitur hujusmodi adnotatio.
100 Iste igitur testis, ictu oculi utì mendax convictus ex sola aperitione Librorum, nullam omninò meretur fidem, vulgatis Juribus, de quibus *Francis. Palm. cons.* 32. *numer.* 22. *& Rot. decis.* 52. *num.* 8. *coram Peuting. & in part.* 18. *recen. dec.* 319. *num.* 9. *&* 19.

Ejusdem farinæ est alter testis, serena fronte asserens: *Sa-*
101 *pevo che il nostro P. Com. si era scritto più volte nel Libro delle Messe*, *con dire*, *che aveva celebrato*, *e non era vero*. Cùm enim non explicaverit motivum d. suæ assertionis, *e non era vero*, nullam in hac parte fidem meretur; Testi enim non adducenti causam sui dicti, & motivum suæ assertionis, nun-
102 quam creditur, ex cumulatis per *Rot. in dec.* 100. *num.* 3. *post* 2. *Vol. Consil. Farin. & dec.* 66. *n.* 6. *par.* 7. *& dec.* 544. *nu.* 9. *&* 10. *par.* 18. *rec. & dec.* 153. *n* 4. *cor. Benincas.*

Fortiùs quia potuit id credere, quando celebravit in Eccle-
103 siis extra Conventum, quod nullum involuit delictum, ex animadversis *suprà à n.* 52.

Aliud verò, quod obiicitur P. C. est, quod prætenditur ro-
104 gasse d. testem, ut assereret celebrasse pro illo, idque in discursibus confidentialibus.

Diximus autem in eadem Scriptura, & repetimus, quod testis iste nullam meretur fidem; Quia unicus; Quia detegit
105 suam turpitudinem; Quia propriis sumptibus promovet præsentem vexationem; Quia asserit inverisimilia; Et quia contrarium apparet ex sola recognitione Libri, in quo à P. C. adnotatæ fuerunt celebrationes missarum, eò quia dùm ille
106 scripferat celebrasse, non opus habebat alio falso fulcimento ad proban. celebrationem, ex adductis *suprà num.* 49. & modò addimus *Monacell. in Formul. tom.* 2. *tit.* 13. *formul.* 2. *numer.* 46. *fol.* 53.

Ex quibus patet, quod hujusmodi tres testes nullo modo
107 concordant circa eundem actum: Quod omnes sunt singulares in proprio dicto; Quod sunt etiam aperti inimici P. C. Quodq; innegabiliter deteguntur mendaces, ex sup. animadversis.

Negatur exadverso, quod præsens vexatio promoveatur à contrariis testibus. Pro responsione autem non possumus, nisi rogare EE. PP. ut dignentur reminisci, an dd. testes un- 108
quam coram ipsis comparuerint, faciendo partes acerrimi Fiscalis, & deinde concludere, an, & qualem fidem mereantur in figura prætensorum testium.

Quia verò contrarius Scribens negare non potuit, alacri animo unum ex dictis testibus subministrasse, & subministrare expensas præsentis vexationis, asserit hoc in nihilo rele- 109
vare P. Casimirum, eo quia quicumque sit Author istius vexationis, ipse P. C. propriam innocentiam probare tenetur: Nos autem congruè respondemus, quod saltèm debeat idem testis esse contentus in hoc Judicio facere unam figuram, hoc est Accusatoris, Fiscalis, & Instigatoris, non autem illam 110
testis *Omnibus enim in re propria dicendi testimonium facultatem Jura submoverunt*, dixit *Text in leg.* 5. *Cod. de Testibus* Prætereà si uno ore firmant Doctores, neque etiam in civilibus adhibendam esse fidem illi testi, qui solam propensionem ostendit, ut victoriam reportet ille, pro quo deponit ex adductis *à Rot. in dec.* 544 *à numer.* 4. *par.* 18. *rec.* Ratione majori fides præstanda non est testi, qui in criminalibus adhæ- 111
rendo Fisco, cum magna affectione ad Causam, unit effectivam esbursationem multarum pecuniarum, ut de se patet.

Asserit pariter, quod non sit permissum P. C. alios accusare antequam purget propriam innocentiam; Respondemus 112
quod P. C. nunquam somniavit in hac parte aliquem accusare, probè sciens, accusationem vocari genus illaudabilis intentionis *in can. Si quis Episcopus* 2. *quæst.* 7. ubi *Gloss. verbo illaudabilis*, sequentem adducit rationem; *Quia præsumitur semper*, *quod invidiæ causa fiat accusatio &c. & quia vix* 113
sinè culpa experiri potest, cum concordantibus apud *Raynald. tom.* 3. *cap.* 34. §. 8. *num.* 1.

Cæterùm quod permissum sit accusato detegere testium vitia, quando id necessarium est ad propriam defensionem, est unum ex primis principiis Criminalistarum, ex adductis *in* 114
Instit. Crimin. lib. 2. *tit.* 9. *num.* 124. In qua parte concordant etiam Theologi, & Canonistæ; quorum respectu non potest esse magis punctuale celebre dictum, & innegabile factum 115
Cardin. Pallavic. nell' Istor. del Concil. in Introdutt. capit. 2. *numer.* 2.

Coronat tandem suam Scripturam contrarius Scribens cum aliâ reflexione, quod Pat. C. utì translatus ab alia Religione non potest esse Superior in nostra; Quodque proinde ex hoc motivo privandus veniat muneribus, quæ in nostra Religione obtinet; Quamvis autem superabundaret responsio, quod hæc reflexio non est præsentis criminalis inspectionis; Potest- 116
que proindè illam in alio congruo judicio promovere, & tunc illius insubsistentiam demonstrabimus. Nihilominùs breviter dicimus, *Textum*, in contrarium citatum *in Clem.* 1. *de* 117
Regul. loqui de Religiosò mendicante, translato ad Religionem non mendicantem, qui non sunt nostri termini, & proindè nullatenùs in hac parte ulteriùs immorandum est.

Audivimus exagerari adverso nescio quam Gratiam Sacr. Pœnit. pro condonatione pœnarum, in Constitutione Inno- 118
centiana inflictarum, quam nunquam petiit P. C. & circa quam proindè nihil diximus.

Cæterùm ad evitand. æquivoca opportunè subjungimus, quod, vel est sermo de illa Gratia ejusdem sacri Tribunalis, quam pendente hac instantia obtinuit P. Vicarius Provincia- 119
lis Neapolis, antequam mitteret ad Urbem Commissarium, ad compilan Processum contra P. C quæ Gratia notoria est, tàm in nostro Conventu Urbis, quàm in alio Neapolis, & hæc nullam habet connexionem cum præsenti contraria instantia: Aut verò sermo est de alia simili Gratia, quæ asseri tur obtenta à P. Vicario nostri Conventus tempore quo Pat. C. erat absens ab Urbe, & hæc nullo modo attribui potest ei- 120
dem P. C. illam non somnianti petere, nè alteri per alterum iniqua conditio inferatur, adversus dispositionem omnium Jurium, de quibus *Barbos. axiom.* 22. *num.* 1.

Quoad prætensas pœnas, dicimus, quod non opus habemus id mendicare à similibus privationis Beneficiorum, de- 121
lationis habitus talaris, utentis transumptis, non habentibus necessaria requisita, dum habemus materiam, Partibus acerrimè informantibus, ex professò discussam in terminis Bullæ Innocentianæ à S C E. in una *Provinciæ Marchiæ Capituli Provincialis*, in qua die 1. Decembris 1713. Ponente Card. Casino responsum fuit pro exclusione omnium pœna- 122
rum dictæ Constitutionis, ex illo motivo, mirabiliter præsenti casui accommodato, quod non constabat de pertinaci voluntate non parendi dictæ Constitutioni, dum adducebantur attestationes circa bonam fidem electi in Provincialem,

ut vi-

ut videre est *in Tom. 2. part. 2. discept. 29. per tot.* & signanter *num. 124.* Quæ bona fides in nostris terminis remanet evidens
123 ex hucusque animadversis: Est autem nimis improprium, & æquè insolitum recurrere ad similia, ubi habemus casum, individualiter decisum, ut advertit *Cardin. de Luc. de Legat. disc. 61. num. 7.*

Ex accurata demum pervolutione nostri Processus, *ex Patre Segneri* observavimus *supra numer. 60.* quod in illius con-
124 fectione fuerunt *l'istessi Accusatori, è Fiscali, Emoli, e Testimonj*: Modo verò, iterum pervoluto eodem Processu, illoque combinato cum contrariis Scripturis, subdimus ex *Petro de Monte*, sequuto *à Galles. de Justit. Annatar. num. 13.*
125 lecturam ejusdem Processus; absque ulla operatione intellectus digito ostendere, *omnia ibidem contenta plena esse odii, dissidii, & ambitionis.*

Ad quæ evitanda, quatenus nil aliud desiderent Oppositores quàm obtinere gradum Superioris localis in Urbe, &
126 munus Procuratoris generalis, in Religione, quos P. Commissar. actualiter exercet; Absque ulla necessitate recurrendi ad frivolum prætextum translationis à sua antiqua Religione ad nostram; Et parcendo expensis replicatarum Scripturarum, quæ, adversus laudabile solitum Urbis, & Or-
127 bis, à particularibus Defensoribus nomine Fisc. criminalis in hac parte divulgatæ fuerunt, quod neque etiam practicatur in causis læsæ Majestatis divinæ, vel humanæ, promptus, paratusque est idem Pat. Commiss. eorum desideriis plenè satisfacere, paucis mutatis, utendo verbis illis; quibus in simili casu usus fuit *Cardin. Baronius*, & leguntur in
128 ejus Vita, post illam *S. Phil. Nerii fol. mihi 43. Io non hò mai cercati, nè desiderati li detti Officii, però senza dolore lasciarò quello, che senza amore possiedo &c. Niente altro desidero, che far ritorno a' miei Fratelli, & alla mia Cella &c. Tenetevi per Voi li vostri Officj, che a me basta la mia buona conscienza, & P. Bernab. in ejus Vita lib. 2. cap. 1. folio 61.* Hujusmodi au-
129 tem declaratio non est hodie excogitata, sed ante præsentem vexationem multotiès humillimè seriò facta, & non semel cum majori serietate repetita fuit Cardin. Protectori nostri
130 Ordinis, qui in electione Superiorum illarum Religionum, quæ ejus protectioni commendatæ sunt, reducere solet ad praxim aureum illud dictum *Sancti Gregorii in Pastoral. Locus regiminis desiderantibus negandus est, fugientibus offerendus*, quem sequutus fui *in Tom. 2. part. 1. disceptat. 37. numer. 121.*
131 Die 26. Septembris 1718. Sac. Cong. particularis super revisione Onerum Missarum rescripsit; *P. C. ex hactenus deductis non esse molestandum.*

DISCEPTATIO IV.

Romana.

PRO

P. Josepho Maria Gagino

CUM

P. Superiore generali.

ARGUMENTUM.

Religiosus, præcipitanter privatus suo Officio à Superiore generali, quando sit statim ad idem Officium reintegrandus, Ex justa causa Sac. Congregat. solet demandare, ut Generales incæptam Visitationem Provinciarum suspendant ad arbitrium earundem Sacrarum Congregat.

Giuseppe Maria Gagini della Congregatione del Beato Pietro di Pisa rappresenta umilmente all' EE. VV. esser egli stato canonicamente eletto per la seconda volta Se-
1 gretario, o sia Cancelliere della Provincia Romana nell' ultimo Capitolo generale, tenuto nel mese di Maggio 1716. à tenore delle *Costituzioni della medema Congregazione capit. 38.* nel quale, tra le altre sue incumbenze, si prescrive, che sia tenuto il Cancelliere accompagnare il Padre Generale, quando si porta in Visita, come appunto seguì negl' ultimi giorni di Agosto, quando il sud. P. Generale li fece dire, che si mettesse all' ordine per accompagnarlo, in essecuzione del suo Officio.

Gionto il medesimo Oratore unitamente col Padre Generale nel Convento di Serongarino, Diocesi di Fano, *ex* 2
abrupto fu precettato da detto Padre Generale, che non lo seguitasse nella Visita, al qual effetto fu sostituito altro Religioso.

Non mancò l'Oratore nell' angustie di detto Convento, & in un caso assai raro tra le Fameglie religiose, da pro- 3
cedura tanto irregolare di appellarsi all' EE. VV per trattarsi di gravame, al quale irreparabilmente in faccia a tutta la sua Congregazione contro ogni giustizia, viene *de facto* sottoposto, non essendo in facoltà del P. Generale di rimovere da' loro Officj quelli, che in essecuzione delle loro Costituzioni canonicamente sono stati eletti ne' Capitoli generali, de' quali sono Essecutori, non Destruttori i Generali delle Famiglie religiose, come osservano *Ant. à Spir. Sanct.* 4
de Regim. Regul. cap. 13. num. 13. & Bordon. tom. 3. Var. resol. par. 2. resol. 58. num. 3.

Mà perche, ciò non ostante, sotto frivolo pretesto, che 5
l'Oratore due anni, e mezzo sono, mentre in Napoli fabricava un Processo contro alcuni Religiosi, che avevano maltrattato un' altro Religioso, publicasse prima del tempo le deposizioni de' testimoni, persiste detto Padre Generale a non voler reintegrare l'Oratore.

Perciò il medesimo prostrato a piedi dell' EE. VV. umil- 6
mente le supplica ad ordinare, che sia reintegrato nella sua Carica, o almeno, che il Padre Generale soprasseda la continuazione della Visita, fino a che l'Oratore abbia concludentemente dimostrata la sua innocenza, come è prontissimo a fare ad ogni cenno dell' EE. VV. dalla nota giustizia, e pietà delle quali spera restar consolato, atteso che sossiste l'esposto, comprovato dalla Relazione del Padre
Procuratore generale; che l'EE. VV. si sono degnate vo- 7
ler sentire.

La prima parte della sua umilissima supplica per la reintegrazione a quell' Officio, al quale è stato *servatis ser-*
vandis eletto dal Capitolo generale, è appoggiata al difet- 8
to di autorità, che non hà il detto Padre Generale sopra li Capitoli generali, nè può a suo arbitrio disfare quel, che ne' medesimi è stato canonicamente operato; come si è dimostrato di sopra numero 4. e literalmente è determinato nelle nostre *Constituzioni capit. 62. in fine*, dove si dice, che in
questi casi vi possa apporre le mani *solum generale Capi-* 9
tulum.

Al che si aggiunge il modo precipitoso, tenuto dal detto Padre Generale col far partire da Roma l'Oratore per
essercitare il suo Officio, e poi, senza precedente prova di 10
delitto, privarlo *de facto*, e senza ordine di giudizio, ne' quali termini è solita questa Sag. Cong. di reintegrare immediatamente quei Religiosi, che sono oppressi da' loro Superiori gen. come a relazione del Cardin. Gabrielli prattichò *li 8.*
Agosto, e 25. Settembre 1704. con un Religioso Carmelitano, 11
e si può riconoscere *dalla Discett. 23. part. 1. tom. 2.* e con un' altro Religioso Domenicano prattichò *li 10. Settembre 1715. Ponente il Cardin. Grimaldi*, come si può riconoscere dalla *Discett. 26. part. 2. tom. 2.*

Nelle quali Cause fu avuto special riflesso alla riputazione de' poveri Religiosi graduati, il merito de' quali è stato riconosciuto, e premiato ne' Capitoli generali, coerentemente
à quel, che lasciò scritto *il Card. de Luc. de Regul. discur. 15.* 12
num. 26. ibi: *Tum ob diminutionem famæ, seù existimationis quæ resultat ex remotione præter solitum*, e concorda *l'Amen. in Prax. crim. tit. 3. quæst. 3. num. 94.*

E pure ne' casi sudetti si trattava di reintegrazione a quelle 13
Cariche, alle quali erano stati promossi da quei Superiori medesimi, che l'avevano privati; Quando nel nostro caso si verifica l'opposto, perche si tratta di levare all' Oratore quella Carica, che non riconosce dal P. Generale, ma dal Capitolo Generale.

E generalmente, che ne' nostri termini si applichi quel
Turpiùs ejicitur, quàm non admittitur hospes, registrato *da* 14
Innocen. III nel cap. Quemadmodum de Jure jur. l'osservano *Alexand. cons. 23. num. 7. Surd. cons. 64. num. 7. & Monacell. in Formul. tom. 1. tit. 11 form. 44. num. 33. & Rot. decis. 207. num. 8. & 9 par. 17. rec.*

La seconda parte dell' istanza dell' Oratore, che almeno
il P. Generale non continui la Visita, prima che si conosca 15
la verità del contrario pretesto, è ugualmente fondata, perche in altra maniera contro tutti i principii di legge, di congruenza, e di epicheja, il P. Generale verrebbe ad operare dispoticamente, e disfare à suo arbitrio quel, che con ogni matu-

maturità è stato concluso, e determinato ne' Capitoli generali, militando ogni presunzione di giustizia a favore di quelli, che sono stati eletti da molte qualificate persone, come al celebre detto *di Cassiodoro*, seguitato nelle *Instit. crim. lib. 3. tit. 9.*
16 *n. 171.* ibi: *Dignus à multis qui meruerit approbari, uni enim acceptum fuisse, interdum gratia est, multis placuisse judicium.*

Senza, che osti detto frivolo pretesto di pretesa rivelazione del detto de' testimonii prima della terminazione del Processo; Perchè ciò non à la minima sossistenza *in facto*, nè si tratta di operazione in tempo prossimo al principio della Visita, ma che si pretende seguita in Napoli da due anni, e
17 mezzo a questa parte; Onde se avesse detto pretesto la minima apparenza, non doveva il zelo del P. Generale differire tanto tempo a punirlo, il Testo è litterale nella *leg. Si quis fortè §. 1. ff. de Pœn.* ibi: *Nec enim debebat tam magnam rem tandiù reticere*, e concordano gl'Autori, seguitati dalla *Rot.*
18 *nella dec. 223. num. 16. cor. Royas, e nella dec. 59. n. 9. p. 13. rec. e nella Rosanen. Juris probibendi 3. Jul. 1702. §. fin. coram Lancet.*

Oltre di che in qualsivoglia circostanza si essageri d. frivolo pretesto, non potrà mai colorirsi la precipitanza, con la quale il P. Generale à proceduto in questa parte, commune-
19 mente biasmata, non solamente da' Legisti, seguitati *dalla Rot. nella August. Juris patr. 30. Jan. 1695. §. Ceteræ cor. Ursino*; Ma da' medesimi Santi Padri, tra' quali è celebre la degna riflessione *di S. Gio: Crisost. homil. 1. de Pœnit fol. mihi 658. tom. 1. inter ejus Opera Parisiis impressa anno 1621.* dove, riferendo il fatto del Profeta Giona, loda quei barbari Mari-
20 nari, che benchè si trovassero con l'acqua alla gola, seguendo il solo lume naturale, non atteso d. ugualmente prossimo, che evidente pericolo, doppo chiaritisi per mezzo di sorti, che egli era l'unica causa di quella gran tempesta, volsero fargli quelle interrogazioni, che si leggono *nel cap. 1. di Giona*: *Audi igitur eos, quemadmodum in judicio, examine exa-*
21 *ctissimo, cuncta inquirunt: Quod opus est tuum! Undè venis? Quò vadis? Qua de Regione? Quo de Populo es Tu? Et quidèm accusabat Mare, exclamans contra; Increpabat autem sors, & condemnabat: Sed tamen, nequè Mare, contra exclamante, neque sorte, exadverso testimonium reddente, sententiam usquè dabant, sed veluti in judicio, & accusatoribus instantibus, & testibus præsentibus, indiciis, atque argumentis veridicis non priùs damnant, ipsi Sententiam ferunt, quod damandus ipse propriæ fieret accusator culpæ: Sed, & hi Nautæ, homines barbari, & insensati, eum, qui in judiciis optimus est, ordinem imitantur, & id quidem tanto timore, tot fluctibus, tanta ipsos circumstante procella, & Mare neq; respirare permittente.*

Ne' quali termini di simil procedure, benche contro Religiosi di sfera molto minore, è communemente ricevuta la teorica *d'Innoc. nel cap. Insinuante sub n. 2. Qui Cleric. vel Vo-*
22 *vent.* dove asserisce, che *Si occurreret casus* (& è appunto il presente) *in quo Abbas, vel Superior vellent ex malitia removere illum à loco, quem ei deputarunt, possit supplicare Superiori, & Superior eum audire debet ad similitudinem servi*, e parlando ne' nostri precisi termini di Religiosi, precipitosamente privati da' loro Officii, puntualmente concordano il *Rebuff. de Pacific. possess. n. 275. Gonzal. ad Regul. 8. Cancel. glos. 5. §. 6. n. 40.* e *Lotter de Re benef. lib. 1. quæst. 33. n 46.* ibi: *Retar-*
23 *datur exequutio, & si ante illius plenam excussionem moveatur, illico reintegratur; Competit enim possessorium recuperandæ.*

In eadem Causa.

PResentendosi dalla voce commune di molti Religiosi, che a nome del P. Generale sia stata composta per distribursi nella vigilia della Congr. all' EE. VV. una longa
24 Scrittura, col suo Sommario, contro il P. Giuseppe Maria Gagini, umilissimo Oratore, Cancelliere, o sia Segretario generale di detta Congregazione. A nome del medesimo Gagini sono umilmente supplicate l' EE VV. sospendere il loro prudentissimo giudizio fino alle Risposte del medesimo Ora-
25 tore, che in qualsisia angustia di tempo, non si mancarà di farli giungere all' EE. VV. per farli toccare con mani l'insossistenza di quanto exadverso sarà per esponersi.

Avendo per altro detto P. Generale procurate da Religiosi di qualità due Attestazioni ad effetto di far comparire l' Ora-
26 tore Reo di revelazione del segreto di un Processo, fabricato in Napoli due anni sono in circa, e per far vedere, che non à privato l'Oratore della sua carica di Cancelliere, o sia Segre-
27 tario generale, conferitali nell' ultimo Capitolo generale, mentre lo chiama tale nella Patente, e perchè glie ne fa conservare gli emolumenti dal Padre Provinciale.

Preventivamente il medesimo Oratore risponde alla prima Attestazione, che anzi da questa apparisce evidentemente la sua innocenza; Perchè se, nè dal P. Generale, nè dal P. Pro- 28
vinciale fù communicata cosa alcuna all' Oratore, concernente la Causa, della quale si faceva il Processo in Napoli, come alle parole assai chiare di detta Attestazione, riesce assai inverisimile, per non dire affatto impossibile, il pretendere, che potesse rivelare quel, che non li era stato confidato, nè era a sua notizia; Essendo verissimo l' assioma filosofico, ricevuto communemente anche da' Legisti, che *nil volitum quin præcognitum*, de quo *Gob. consult. 122. nu. 41. &* 29
Rot. dec. 96. num 6. p. 17. rec. & in Novarien. Pensionis 24. Martii 1710. §. Confessio cor. Falconerio.

Risponde anche alla seconda, che l'Officio di Segretario, o sia Cancelliere generale, conferitoli nell' ultimo Capitolo generale, non è ristretto alle sole parole, che lo qualificano 30
tale nella Patente, con verificarsi dell' Oratore quel, che si legge *apud Terent. in Andr.* con queste parole: *Hoc solum mihi nomen relictum est*; Ma a tenore *delle Constit. cap. 38.* oltre alle molte incombenze, ivi descritte, *debet illa, quæ quoquo modo ad P P. Visitatores in actu Visitationis spectant, di-* 31
ligenter in Capitulorum Libro perscribere, & fideliter registrare, necnon etiam, quæ in Capitulis perlegenda sunt, jussu Superiorum perlegere.

Il dire poi; *Che si riscuote la solita cortesia da ciascheduno de' Conventi a beneficio di esso P. Segretario Gagini, onde non resta privo in conto alcuno dell' Officio conferitoli*, è una di quelle ri- 32
flessioni, che non è capace a muovere l'animo del medesimo Oratore, che in tutte le sue operazioni, à sempre procurato di mettere in prattica quel, che si legge *nell'Eccles. 41. 15. Curam habe de bono nomine, hoc enim magis permanebit tibi, quàm mille thesauri pretiosi, & magni.* E che sempre à ca- 33
minato con quel, che lasciò scritto un Filosofo gentile *lib. de Morib. in princ.* ibi: *Pecuniæ imperare oportet, non servire*; Potendo ancora addurre per adequata risposta a detta spontanea essibizione di emolumenti le parole di Clemente IV. ad un Rè di Francia, registrate nelle sue Epistole *To 2. epist. 12.* 34
Nec nos divitiæ sibi subjiciunt, quas nunquàm permisimus dominari; Imò (quod læti referimus) quem servum habere nequeunt, & comitem dedignantur.

Oltre di che pare si adatti mirabilmente al presente caso quella degna riflessione *del P. Segneri*, benche ad altra fine fatta dal medesimo *nella Predic. 35. num. 10.* che se volevansi dare all' Oratore il solo titolo, e li soli emolumenti della sua
Carica, a che fine farlo partire da questa Città? E doppo sei 35
giorni di pessimo viaggio nel mese di Agosto nel primo Convento licenziarlo, avvanti di cominciare la Visita? Anzi per aggiunta ugualmente dolorosa, con strangulatoria obbedienza immediatamente mandarlo ad altro Convento, dove al presente si ritrova, assai più lontano? A solo effetto che con difficoltà maggiore potesse ricorrere all' EE. VV. 36
Se non voleva ammettersi all'essercizio della sua Carica, a che fine farlo partire da Roma? E se si fa partire da Roma per esercitare la sua Carica, perchè nel primo Convento non se li permette di essercitarla?

Termina finalmente l'Oratore le sue umilissime suppliche riverentemente pregandole a riguardare con occhio compassionevole le sue angustie, & oppressioni, senza il minimo 37
rimorso di delitto, o di mancamento alcuno, ritrovandosi *de facto* spogliato della sua Carica, conferitali nell' ultimo Capitolo generale, con un pretesto, talmente rancido, & insossistente, che sarà difficile poterne assegnare un' altro egualmente frivolo; Senza nè pure essere stato inteso prima di essere stato privato, contro la disposizione di tutte le leggi divine, & umane, essendo a questo proposito ugualmente celebre, che stringente quella degna riflessione di *S. Evaristo* 38
nel can. Deus Omnipotens 2. q. 1. Si enim Deus cognitor omnium, Sodomorum mala, quorum clamor ad Cœlum usque pervenerat omnia sciens, priùs nec credere, nec judicare voluit, quàm ipse ea cum fidelibus testibus diligenter investigans, quæ audierat, opere comprobaret; Nos, qui sumus homines, & peccatores &c. nullum ante veram, justamque probationem judicare, aut damnare debemus. E molto più celebre è quella degna dichiarazione di *S. Gregorio Magno lib. 7. ind: &. 7. epist. 102.* riferita nel *Cap prim. de Caus. possess. & propriet. Nec nos contra inauditam Partem aliquid possumus definire*, con molte altre altre autorità, seguitate *dall' Ansald. nella decis. 30. num. 64.*

In eadem Cauſa.

NOn ſi nega nel contrario Memoriale il fatto della preci-
pitoſa remozione, e privazione del P. Gagini della
Carica di Segretario generale, ma ſolamente ſuppone il P.
Generale avere ciò potuto fare *per giuſte cauſe, ad eſſo note, li di cui ricapidi* (ſono ſue parole) *li à laſciati nelle ſue Stanze di S. Onofrio di Roma.*

Quanto ſia frivolo queſto preteſto appariſce chiaramente
da ſe ſteſſo, nè à biſogno di prova alcuna, perche non man-
40 ca qualificato Religioſo in Roma, ſurrogato dal P. Genera-
le, che potrebbe ritrovare detti ricapidi, e preſentarli all'
EE. VV. quando, o foſſero veri, o aveſſero faccia da com-
parire.

Ma perche la verità (che è una, e ſempre almeno in fi-
ne trionfa) è che la cauſa preteſa non à la minima ſoſſiſten-
za, per queſt' effetto non ſenza miſtero il P. Generale non ne
41 allega alcuna, per togliere all'Oratore il modo di difenderſi,
e ciò contro la diſpoſizione di tutte le Leggi, ſeguitate *dal Zuff. ad Conſtit. Barb. n. 22. e dal Conciol. Reſol. Crim. Verb. Inquiſito reſol. 3. per tot.* E per ſchivare la facilità di eſſer convin-
42 to, degna riflesſione *del Card. Pallavic. nell' Iſtor. del Concil. lib. 11. cap. 6. num. 7.*

Per altro ſarebbe un'eſſempio aſſai eſſorbitante, e ſenza
43 dubbio forſe il primo in quante Religioni ſono nel Mondo
cattolico, il pretendere che un Generale faccia partire con
lui da Roma un qualificato Religioſo, Officiale eletto nel
Capitolo generale, per viſitare ſeco una Provincia, & indi
doppo ſei giornate di ſtentato viaggio, lo laſci in un Con-
vento onorevolmente rilegato: Ricercato poi delle cauſe,
44 che l'anno moſſo ad operare con tanta precipitanza, in evi-
dente pregiudizio del decoro, e della ſtima di d. qualificato
Religioſo, baſtaſſe il riſpondere, come fa il P. Generale:
Le cauſe ſono contenute nelle Scritture, laſciate nelle mie Stanze in Roma, e doppo la terminazione della Viſita, darò tutte le ſodisfazzioni, che ſi ricercano.

Nè giova il dire, *che vi ſiano molti ſoſpetti, che in actu Vi-*
45 *ſitationis, e anche prima ſono ſtati impreſſionati nell'animo del P. Generale.*

Perchè la privazione degl'Officj, a quali ſono ſtati eletti li
qualificati Religioſi ne' loro Capitoli generali, non ſi può
46 fare per meri ſoſpetti, ma devono precedere prove conclu-
denti, come oſſervano i Dottori, citati *nelle Inſtit. Crim. lib. 1. tit. 5. n. 13. & lib. 4. tit. 1. à n. 32.*

Oltre di che le queſti ſoſpetti erano impreſſionati nell'ani-
mo del P. Generale prima, che partiſſe da Roma, a che fi-
ne far fare al povero Oratore un viaggio di ſei giornate nel
47 meſe d'Agoſto, ſenza nè pure communicargli uno di detti
ſoſpetti. Eſſendo affatto inſoſſiſtente, che tali ſoſpetti gli
ſiano ſopragionti *in actu Viſitationis*, perchè queſt'atto non ſi
ſi è potuto verificare con l'Oratore, giacchè nel primo Con-
48 vento, e prima d'ogni atto di Viſita è ſtato *de facto* privato
dal P. Generale del ſuo Officio.

Il mezzo termine, che ſi propone, di far terminare la Viſi-
ta dal P. Generale, ſenza pregiudizio delle ragioni, e delli
49 dritti, che ſono dovuti all'Oratore, non è practicabile, per-
chè oppoſto a tutte le Leggi, le quali in queſti caſi vogliono,
che ſia prima reintegrato chi è ſtato privato ingiuſtamente, e
precipitoſamente, come ne' preciſi termini di ſimile privazio-
ne di Religioſi, è ſtato provato *ſopra n. 11. & 12.* Tanto più
che, tra li dritti, e ragioni, che competono al medeſimo
50 Oratore, il primo, e principale è l'intervenire col P. Gene-
rale nella Viſita, come litteralmente ſi preſcrive *nelle Conſtit. c. 38* del quale non poteva in conto alcuno privarlo il P.
Generale.

Si riſponde exadverſo, che il P. Generale à queſta facoltà,
51 e che ſi è preſo equivoco da queſta parte nell' aſſerire il con-
trario di ſop *n. 9.*

Si replica però, che queſto equivoco non vi è ſtato, nè vi
52 è, e ſi conferma, che il P. Generale non a autorità alcuna
di rimovere quelli, che ſono ſtati eletti ne' Capitoli generali.

Nè oſtano le parole, regiſtrate nel contrario Memoriale,
53 e ſono le ſeguenti: *Licet tamen Generali, ſeù Provinciali, abſente prædicto Cancellario, vel alia rationabili de cauſa, alium in Cancellarium deputare, qui vel Viſitatores proſequatur, vel Proceſſus fabricare valeat. Imò, & in illius munus ſubeundum ſimpliciter eligere, ſi deceſſiſſe, vel privari contingat;* Perche ſi
pretende exadverſo buttare la polvere avvanti gl'occhi, col
54 dare ad intendere che con queſte parole abbia facoltà il P. Ge-
nerale di mutare, ſoſpendere, e privare li Segretari generali,
eletti ne' Capitoli. Il che ſi dimoſtra ad evidenza, ſupplican-
doſi ad oſſervare, che due caſi ſono ſtati previſti, e proviſti
dalle noſtre Conſtituzioni con dd. parole.

Il primo è, quando il Cancelliere è aſſente, o per altra
cauſa ragionevole, come ſarebbe d'infermità, o ſimile, non 55
può adempire il ſuo Officio; Et in queſto caſo con ſomma pru-
denza comandano le Coſtituzioni, che ſenza aſpettare il fu-
turo Capitolo generale, non ſolamente il P. Generale, ma
anche il Provinciale poſſino deputare un'altro, che proſeguiſ-
ca la Viſita, o termini li Proceſſi; E queſto caſo non è il no-
ſtro, perchè l'Oratore non è aſſente, nè infermo, nè per
ſua parte vi concorre legitimo impedimento, o cauſa ragio-
nevole, che gl'impediſca adempire il ſuo Officio.

Il ſecondo caſo è, quando *contingit privari, vel decedere Cancellarium, electum in Capitulo*, & in queſto caſo vogliono 56
le Conſtituzioni, che ſia lecito al P. Generale *alium ſimpliciter eligere ad illius munus ſubeundum.*

Queſto caſo nè pure per ombra ſi verifica oggi, perchè nè
l'Oratore è morto, nè è ſtato *ſer. ſer.* con giuſta cauſa privato
della ſua Carica: Sicchè non à luogo l'autorità del P. Gene- 57
rale di ſorrogarne un'altro, atteſo che la ſua facoltà è riſtret-
ta a dd. due ſoli caſi di privazione, e di morte, che non ſi ve-
rificano: Il Teſto è litterale *nel Cap Verùm de Condit. appoſit.*
ſeguitato dalla *Rot. nella dec. 214. n. 12. cor. Priol.*

Il dire finalmente, che l'Oratore nè perde gl'emolumenti,
nè il carattere di Segretario, con la ſemplice ſoſpenſione,
fatta dal P. Generale della preſente Viſita, è una di quelle 58
propoſizioni, che anno dell'apparenza molta, ma che con-
tengono ancora delle coſe miſterioſe di molto, e ſono deſtrut-
tive delle Conſtituzioni delle Famiglie religioſe, perchè que-
ſte, non ſenza degni rifleſſi comandano, che intervenghino
alle Viſite delle Provincie perſone graduate aſſieme, & elet- 59
te ne' Capitoli, non già dependenti da' Generali, per evita-
re quei ſconcerti, & inconvenienti, che riferiſce per pratti-
ca, e diffuſamente biaſima *Amen. de Delict. & Pœn. tit. 5. §. 8. n. 25. fol. 340.* Il che tanto più à luogo nel preſente caſo, nel qua- 60
le ſi tratta dell'ultima Viſita, che precede il proſſimo Capi-
tolo generale, dalla quale dipende la conſonanza de' Vocali
nell'elegere li ſucceſſori Officiali generali; Onde ſe ſi apre la
ſtrada di preſervare le ragioni, & emolumenti a gl' Officiali
generali, con facoltà al P. Generale di ſoſpenderli per l'ulti-
ma Viſita, e ſurrogare altri a ſuo arbitrio, verrebbe a fer-
marſi eſſempio aſſai pregiudiziale al publico bene delle Reli-
gioni, più facile all'EE. VV. da concepirſi, che neceſſario 61
qui ad eſprimerſi: Eſſendo veriſſimo ciò, che laſciò ſcritto
S. Ambroſio in Luc. lib. 4. c. 4. cioè, che: *Sæpè quos vitia nullà delectant, quos nulla protuit movere luxuria, nulla ſubvertere avaritia, facit ambitio criminoſos*, riferito *nel To. 2. p. 1. diſcept. 37. num. 9.* 62

Mentre dunque il P Generale non ſolamente non prova,
ma nè pure allega la minima cauſa in particolare contro il po- 63
vero Oratore, reſta chiaro, che non può al medeſimo ne-
garſi la reintegrazione al ſuo Officio, eſſendo opinione, ca-
nonizata da queſta *S.C. in una Vuallobelgica 17. Septembris 1713. Ponente Eminentiſs. Caſino*, che in queſti caſi ſiano te-
nuti i Superiori eſprimere la cauſa particolare, anche in quei
termini, ne' quali nelle Coſtituzioni ſi determina, che *ſoli Deo reddituri ſunt rationem* del loro operare, come ſi può ri- 64
conoſcere dalla *diſcett. 26. par. 1. to. 2.* e particolarmente *alli n. 27. 30. & 115.*

Die 16. Septembris 1718. propoſita in C. E. Cauſa fuit reſ-
criptum. *Audiatur Generalis, ſuſpenſa interim Viſitatione uſque ad novum ordinem.* Repropoſita verò die 30. ejuſdem men- 65
ſis reſcriptum fuit: *In deciſis.*

Compoſitis deinde amicabiliter rebus cum duabus conditio-
nibus, punctualiter exequutis. 66

I. *Che il P Generale deputi un Viſitatore, quale unitamente col P Provinciale, che al preſente ſi ritrova in Fano, viſiti li* 67
Conventi della Romagna, dello Stato di Urbino, e conducano ſeco il P. Cancelliere Gagini.

II. *Che nel tempo ſteſſo il P. Generale, il quale al preſente ſi ritrova in Roma, viſiti il Convento di Sant'Onofrio, e della* 68
Campagna, con il Viſitatore, che ſarà deputato dal P. Provinciale, e che detto Generale poſſa condurre ſeco un'altro Cancelliere, reſtando però li ſoliti onorarj al Cancelliere Gagini.

Repropoſita Cauſa die 15. Decembris ejuſdem anni 1718.
per Eminentiſs. Tanaram Ponentem, reſcriptum fuit: *Sublata ſuſpenſione, P. Generalis proſequatur Viſitationem.* 69

DISCE-

DISCEPTATIO V.

Provinciæ S. Angeli delationis Crucis.

PRO

Clericis professis.

CVM

Laicis ejusdem Provinciæ.

ARGUMENTUM.

In Processionibus, quæ fiunt à Religiosis, an sit deferenda Crux à Clericis professis, vel à Laicis Conventus, & quid dicendum, accedente solito favore Laicorum.

ALle umilissime suppliche de' Chierici professi della Pro-
vincia di S. Angelo de' PP. Riformati di S. Francesco,
esposte all'EE. VV. per opportuno provedimento all'abuso,
1 preteso da' Laici della medesima Provincia, che nelle pubbli-
che Processioni la Croce debba portarsi da uno di detti Chie-
rici professi, e in difetto di questi da un Sacerdote religioso,
e non da un Religioso laico della medesima Provincia, co-
me si prattica in tutta la Religione di S. Francesco, e in tut-
te le altre religiose Fameglie del Mondo cattolico, si degnor-
2 no l'EE. VV. rescrivere, *Procuratori Generali pro Informa-
tione, & Voto*, che fù essibito in Segretaria, favorevole a'
detti Chierici professi.

Riferitasi susseguentemente l'instanza delli medesimi Lai-
3 ci dal Sig. Card. Casone nella Congr. tenuta li 18. Decembre
1716. fù rescritto: *Superiores regulares procedant prout de
Jure*.

Non anno mancato li medesimi Superiori generali a tenore
delle loro Constituzioni, in essecuzione di detto rescritto,
4 di ordinare, che li Laici adempissero le loro parti nel portar
detta Croce; Ma contro ogni dovere, & aspettazione anno
incontrata tale, e tanta renitenza ne' detti Laici, che nè
pure è stato possibile superarla con la pena di carcere formale
di uno de' medesimi Laici, in essecuzione di quanto si dispo-
ne nel *Capitolo generale Salmaticense*, riferito dal *P. Sambu-
co fol.* 31. con queste parole: *Qui Ministro, Vicario, & Com-
5 missario generali non obedierit, trimestris carceris pœna, vel
gravius, ad eorum arbitrium mulctetur*.

Ebbero però detti Laici nuovo ricorso all' EE. VV. che
6 sotto li 9. Aprile 1717. doppo aver sentito il P. V. C. genera-
le, si degnorono rescrivere: *Relata*.

Ma nè pure sodisfatti di questo nuovo rescritto, con es-
sempio assai raro tra le Fameglie religiose, e con ostinazio-
ne non più intesa tra quelli, che anno fatto Voto solenne di
obedienza, ricorsero per la terza volta sotto li 4. Febr. 1718.
7 quando l'EE. VV. si degnorono rescrivere: *Audiantur Vice
Commissarius generalis, & Procurator generalis*.

Li medesimi Superiori generali in essecuzione de' cenni
8 dell'EE. VV. doppo avere di nuovo sentite le ragioni di am-
bedue le Parti collitiganti, sotto li 7. Marzo 1718. esibirono
in Segretaria il Voto, nel quale, non solamente furono di
parere, che li detti Laici ubbedissero alle Costituzioni dell'
Ordine, & alii replicati Oracoli dell' EE. VV. nel portare
detta Croce; Ma che di più meritassero essemplare castigo
9 per la loro ostinata inobedienza, terminando detto Voto
con queste parole: *Quapropter non tantùm ad obedientiam
compellendos, sed insuper de temerario contra Sac. C. rescri-
ptum &c. puniendos esse censemus*.

Ciò però non ostante, persistendo tuttavia detti Religiosi
laici nella loro pertinace resoluzione di non ubbidire, di nuo-
10 vo, e sempre più umilmente, li medesimi Chierici supplica-
no l'EE. VV. ad ordinare, che li detti Laici s'acquietino una
volta a gl'oracoli dell' EE. VV. & alli precetti de' loro Supe-
riori generali, con portare detta Croce, in essecuzione di
11 quanto si prescrive nelle loro Costituzioni, Regole, e Sta-
tuti, con uniformarsi in questa parte all'uso communemente
ricevuto, & ugualmente lodevole di tutte le altre Provincie
Riformate, & Osservanti di S. Francesco, e particolarmen-
te a quel, che si prattica in questa Città di Roma, il di cui
12 solito serve di regola, e norma a tutte le Provincie del Mon-
do cattolico, come osservano li Dottori, che riferisce la *Rot.
nella dec.* 469. *n.* 62. & *dec.* 560. *n.* 2. & 3 *p.* 19. *rec.* e nella *Majori-
Ursayæ Discept. Tom. III.*
cen. Parochialis de Manacor. 2. *Iunii* 1708. §. *Hocque cor. Omanna*,
e nella *Constantien. Præcedentiæ* 27. *Jan.* 1713. §. *Idipsum
coram Ansaldo*.

Senza che possa farsi fondamento alcuno nel preteso uso in
contrario. Atteso che, se qualche volta è stato ciò prattica-
to per il passato, il tutto è seguito per difetto de' Laici, che; 13
O non vi erano ne' Conventi; O non erano abili a portare la
Croce nelle Processioni, che si facevano ne' medesimi Con-
venti; O finalmente per comando de' Superiori attuali di dd.
Conventi, che in uno, o in un'altro caso particolare, per fi-
ne, ad essi noto, anno ciò ordinato; Quale difetto non ve-
rificandosi di presente, non hà più luogo quel, che per detta
causa è stato pratticato per il passato per mera necessità, secon-
do la chiara disposizione del *Testo nella l. Adigere* §. *Quamvis* 14
ff. de Iurepatr. seguitato dalla *Rot. nella dec.* 1827 *n.* 8. *cor. Coc-
cin.* e nella *Romana*, *seù Florentina Census* 19. *Junii* 1711. *in
princ. cor. Ansaldo*.

Oltre di che, quando ancora, per insussistente, e falsa i po.
tesi, si trattasse d'uso inveterato, & inveteratissimo, il me- 15
desimo, come opposto a tutte le Leggi di giustizia, e di con-
gruenza, si chiamarebbe solenne abuso, *non admittendus*,
sed eliminandus, come fermò la *S. Rot. nella dec.* 10. *n.* 40 *in fin.
apud Pacion. de Locat.* e concordano gl' Autori, addotti, e se-
guitati dal *Rovit. dec.* 36. *n.* 3. & 4. e dall'*Urceol. dec* 21. *n.* 33.

Anzi in questa parte sono degne di tutta l'attenzione le pa-
role di *S. Agostino de unico Baptis. lib.* 2. dove dice: *Nemo consue
tudinem rationi, & ueritati preponat, quia consuetudinem, & ra-
tio, & veritas semper excludit*, come si può vedere nel *can. Ve-
ritate* 7. *distinct.* e le altre di *S. Gregorio in Epist. ad Guilimund.* 16
Episcop. dove lasciò scritto: *Si consuetudinem fortassis opponas,
advertendum est, quod Dominus dixit: Ego sum via, veritas,
& vita, non dixit, Ego sum consuetudo, sed veritas, & certè quę- 17
vis consuetudo, quantumvis vulgata, veritati omninò est post-
ponenda, & usus, qui veritati est contrarius, est abolendus*, regi-
strate nel *can. Si consuetudinem* 8 *distinct.* e nel *can. Consuetudo
eadem distinct.* 8. *ibi*: *Nam consuetudo sine veritate vetustas* 18
erroris est, con molte altre autorità, riferite nel *To.* 2. *par.* 1.
discept. 7. *n.* 19. & *seq.*

Al che si aggionge, che la pretensione contraria è in oltre
direttamente opposta a tutte le Leggi divina, naturale, ca- 19
nonica, e civile, a tenore delle quali li Religiosi laici, come
inferiori di molto a' Chierici professi, devono essere in tutti
gl'atti posposti a' medesimi Chierici, a' quali sono perciò sem-
pre tenuti dare il luogo più degno, come *de Iure divino* si può
vedere *nel can. ult. distinct.* 9. *De Iure naturali* nel §. *final. Instit.
de Iure natur. Gent. & Civil. De Iure canonico nel c. Statuimus
de Majorit. & obed. Et de Iure civili nella leg.* 1. *ff. de Alb. scri-* 20
ben. Il che non si verificarebbe, se i Chierici portassero la Cro-
ce, e, come più degni, seguitassero detti Laici. Anzi si verifi-
carebbe quell'inconveniente, che ne' termini meno esorbitanti
di precedenza, pretesa da un Diacono in concorso di un Sa.
cerdote, riprovò la *Rot. nella dec.* 4 *à n.* 7. *cor. Otthobon.* & *n.* 40.
con queste parole: *Rationi, sensuique repugnaret, quod corpus* 21
naturale originaliter pede super humeros constaret. Parendo as-
sai più improprio, che un Religioso laico preceda ad un Chie-
rico professo, di quel che sia la pretensione d'un Diacono di 22
precedere ad un Sacerdote.

Crescerebbe in oltre *in immensum* questo inconveniente,
perchè ammettendosi alli detti Religiosi laici la loro preten- 23
sione di precedere a' Chierici professi, col non portare la Cro-
ce, in caso che non vi fossero detti Chierici professi in un Con-
vento, qual caso non è metafisico, ma assai frequente, almeno
per qualche tempo, all'ora sarebbe obligato portarla un Re-
ligioso Sacerdote, & in questi termini verrebero i Religiosi
laici ad avere la precedenza anche da' Religiosi Sacerdoti,
con tale, e tanta mostruosità, che è più facile a concepirsi,
che ad esprimersi.

In eadem Causa.

DEll'Autore della contraria erudita Scrittura si verifica
quel, che lasciò scritto *S. Girolamo epist.* 61. *ad Pam-* 24
mach. con queste parole: *Benè scripsit, sed nihil ad Causam
faciens*.

Poichè tutte le autorità del *Ceremoniale Romano*, di quel-
li, che trattano *de' Sacri Riti*, e *de' Testi civili*, non senza
fallo distinte con lettere majuscole, niuna eccettuata, par-
lano del Clero secolare, dalle consuetudini, e Riti del qua- 25
le non si può dedurre illazione alcuna in riguardo delle Fa-
miglie religiose, che, com'è notorio, si regolano nelle lo-
ro Fonzioni ecclesiastiche con le Costituzioni de' loro
Ordini, approvate dalla Santa Sede, e con

le consuetudini, e Riti, usitati nelle loro Religioni, a teno-
re di quanto dispone *il Testo nella leg. Papinianus* 21. *ff. de Mi-*
26 *nor.* & osservano *Surd. consil.* 150. *n.* 94. *& Rot. dec.* 168. *num.* 5.
cor. Celso.
Poste dunque da parte tutte l'autorità citate exadverso,
che atteso il caso diversissimo, nel quale parlano, *dicuntur*
allegatæ ad ornatum Urbis, come alla frase dello *Sperell. dec.*
138 *num* 57. molto meno an luogo le amplificazioni, e figu-
27 re rettoriche, con le quali con molta apparenza, ma poca
profondità si pretende addossare a' Chierici professi l' obligo
di portare la Croce nelle Processioni, e con il motivo della
somma dignità, e santità della medesima, e della venera-
zione, per ogni titolo dovuta a Legno tanto salutare, che
28 dalla Santa Chiesa vien meritamente chiamato *Splendidius*
cunctis astris, Mundo celebre, hominibus multùm amabile,
universisq; sanctius, e dall'Imperatori *Teodosio, e Valente*,
Salvatoris nostri Jesu Christi signum, nella *leg. unica Cod. Ne-*
29 *mini licere*, e finalmente dall'Autori, seguitati dal *Macr. in*
Hierolexic. verb. Crux Inæstimabile nostræ redemptionis In-
strumentum, quæ nunquam est à Christianis satis colenda;
Oltre alle molte autorità, con uguale sagra, e profana eru-
dizione, citate nella contraria Scrittura: Alle quali si pos-
30 sono aggiongere *il Fivizzan. de Ritib. Sanct. Cruc. lib.* 3. *cap.*
7. *per tot.* e gl' altri Autori, citati nel *Tom.* 2. *par.* 1. *disc.* 1.
num 3. *& seq.*
Attesoche, se le medesime riflessioni avessero sossistenza
alcuna, provarebbero direttamente, che nelle Processioni
la Croce dovrebbesi portare dal più degno, che interviene
nelle sagre fonzioni, e conseguentemente da'Superiori gene-
31 rali, e provinciali, Guardiani, Definitori, e simili, e
mai da'Chierici professi, che seguono immediatamente dop-
po li Religiosi laici in dette Processioni, e doppo de' quali
vi sono gl' altri Sacerdoti, e qualificati Religiosi, come è
32 notorio. Perlochè in questa parte ancora dell' argomento
contrario si verifica quel *Nimis probat, ergo nihil probat*,
ammesso dalla *Rot. nella dec.* 64. *num.* 17. *cor. Ansaldo*.
Se per escludere l'immemorabile basta un miserabile atto,
anzi il solo rumore in contrario, come osservano *Maresc.*
Variar. resol. lib. 2. *cap.* 190. *n.* 10. *Gratian. discept.* 918. *num.*
39. *& Rota dec.* 1296 *num.* 13. *&* 14. *cor. Emer Jun.* Quanto più
devesi dire esclusa nel caso nostro da quegl' atti replicati, e
positivi, che *in facto* concludentemente si giustificano, *& in*
Jure per escludere ogni pretesto d'immemorabile sono atten-
33 tamente ponderati dal *Monet de Decim. cap.* 5. *quæst.* 1.
num. 76. *Rot dec* 104. *num.* 2. *cor. Cels & dec.* 604. *num* 12. *par.* 19.
34 *rec. & in Trojana Delationis Crucis* 25. *Junii* 1708 *§. Minus*
cor. Lancetta.
Onde, escluso detto pretesto d'immemorabile, ogn'altro
preteso uso con proprietà di parlare si chiama abuso, il qua-
35 le deve toglierſi di mezzo, e non mai permetterſi, come con
l'autorità de' Santi Padri è stato puntualmente provato *so-*
pra num. 5.
Parendo in vero mostruosità, da non tolelarsi, il vedere,
che in una Religione tanto diffusa nel Mondo cattolico,
36 quanto è la Francescana, compresivi li Conventuali, Os-
servanti; Riformati, Cappuccini, e del Terz' Ordine,
quattro Laici d'una miserabile Provincia non voglino osser-
vare li replicati precetti de' loro Superiori generali, per l' os-
servanza di quel, che si fa in tutte l'altre Provincie di detta
Religione Francescana; Monstruosità biasimata da Innoc.
III. nel *c. Cùm non liceat de Præscript.* e dagl' Autori, che ci-
37 ta la *Rot. nella dec.* 295. *nu.* 10. *cor. Priol. e nella Firman. Jurisd-*
dict. 30 *Martii* 1702. *§. Et quamvis cor. Molines*.
Crescendo la mostruosità dal toccarsi con mani, che det-
ti quattro Religiosi laici non solamente ricusino doppo tre
anni di ubbidire alli replicati ordini de loro Superiori gene-
rali, avvalorati dalli supremi comandi, e da speciale rescrit-
38 to dell'EE. VV. Ma nè meno alli replicati oracoli dell' EE.
VV. l'ultimo de'quali è delli 9. Aprile 1717. quando alle con-
trarie istanze rescrissero: *Relata*.
Conoscendo finalmente il contrario Difensore la ragione,
che chiaramente assiste a questa Parte, con ingenuità, de-
gna di lode, termina la sua Scrittura con la seguente prote-
39 sta, che se a questa S. C. parerà di rescrivere a favore degl'
Oratori, *reliquum erit Fratrum Principalium suprema EE.*
VV. mandata reverentissimè obsequi, rectè scientes, quod me-
liùs est obedire, quàm sanctificare. Per altro, essendo que-
sta sentenza ugualmente antica, che di eterna verità, co-
40 me registrata 1 *Reg.* 15 22. *& Eccles.* 4. 17. poteva molto
prima insinuarla alli medesimi suoi Principali, senza il pre-
sente tedio, per la quarta volta dato all' EE. VV. con ag-
giungerli, che all'obligazione precisa, che anno tutti li Fe-
deli di mettere in prattica detta massima christiana, a loro
riguardo è unita un' altra speciale obligazione, contenuta in
quelle parole della loro solenne Professione, *Promitto obe-* 41
dientiam Deo &c. & Tibi &c. & quod ero obediens Tibi, tuis-
què Successoribus usque ad mortem.
Die 16. Sept. 1718. relata Causa in C. Ep. per Card. Caso-
nem fuit rescriptum: *Fratres Laici omninò pareant, & in* 42
casu inobedientiæ puniantur.

DISCEPTATIO VI.

Neapolitana Restitutionis in integrum.

PRO

P. Salvatore à Conceptione.

ARGUMENTUM.

Religioso, reclamanti post quinquennium, quando, & qui-
bus concurrentibus, danda sit in integrum restitutio; Et
an hæc necessaria sit in illis Religionibus, in quarum Con-
stitutionibus præscribitur, ut illi Religiosi, qui tacent
aliquem essentialem defectum, ante emissionem professio-
nis, illo detecto, statim possint ab eorum Superioribus di-
mitti.

DIE 2. Octobris 1717. proposita fuit presens Causa, fuit- 1
que rescriptum *Dilata, & Coadjuventur probationes*;
Reassumptis autem Scripturis, in Secretaria exhibitis, at-
que attentè considerata Sententia, ser. ser. à Definitorio no-
stre Provincie lata, que dicta die exhibita nullatenus fuit in
Summario, & proindè ab EE. PP. solita attentione pondera-
ri non potuit, credimus esse in claris pro obtinenda Gratia
restitutionis in integrum favore P. Salvatoris, cujus extremæ
angustiæ in tali reperiuntur hodie statu, ut eidem impossibi-
le prorsus sit novas facere expensas pro aliis probationibus, 2
procurandis in Civitate Neapolis. Supplicamus proindè re-
assumere antiquas Scripturas, & ex illis, unà cum infra ob-
servandis, in præterita propositione nullatenus deductis,
speramus favorabile hujus sacrosancti Senatus Oraculum ob-
tinere.
Ad hunc effectum præmittimus, Nos non ampliùs hodiè
insistere in illa inspectione; An, transacto quinquennio, à 3
die emissæ professionis cum aliquo defectu, propter quem
Ordinis Constitutiones, à Sede Apostolica specificè confir
matæ, mandant, laborantes dicto defectu non esse admit-
tendos ad professionem, licitum sit Superioribus dictæ Re-
ligionis illos dimittere, nulla alia servata solemnitate; Vel
potiùs procedendum sit per viam restitutionis in integrum;
Dùm ultrò fatemur, procedendum esse per hanc viam,
juxta oraculum hujus S. C. in hac Causa emanatum *die* 8. 4
Augusti 1716. & cum quo longè antea processerat in *Frisingen.*
de qua *in Tom.* 2. *par.* 1. *discept.* 25.
Præmittimus 2. quod fundamentum dictæ Gratiæ restitu-
tionis in integrum unicè repositum est in nullitate professio-
nis expressæ; Sivè enim illa probetur talis, eo quia fuit emis- 5
sa per vim, & metum, juxta frequentiores casus; Sivè ob
defectum legitimæ ætatis; Sive ob interruptionem Novitia-
tus; Sivè ob inhabilitatem, seu defectum essentialem in emit-
tente professionem, cum declaratione Superioris, illam re-
cipientis, quod non intendit acceptare laborantes aliquo per-
petuo impedimento, vel defectu, juxta terminos nostri ca-
sus, semper professio dicitur nulla in radice, ex adductis in
dec. 952 *cor. Emer. jun* Lapsus autem quinquennii operatur so-
lùm, ut adversus hujusmodi professionem, quamvis nullam,
non possit audiri Reclamans sinè speciali gratia Summi Pon- 6
tificis, non autem, ut, transacto quinquennio, nullo mo-
do, nulloque casu possit eandem nullitatem suæ professionis
probare, ad terminos dispositorum *in Conc. Trid. sess.* 25. *de*
Regul. c. 19. juxta innumeros illos casus, improbo labore à me 7
collectos *Instit. Crimin. lib.* 1. *tit.* 10 *§.* 4 *à n.* 19.
Præmittimus 3. quod cùm professio sit contractus ultrò,
citròquè obligatorius inter Religionem, & Religiosum,
quivè, eò ipso, quod ex parte Religiosi concurrit essen-
tialis defectus voluntatis, & respectu Superioris ejusdem 8
Religionis concurrit alter æque essentialis defectus potesta-
tis admittendi Religiosum, laborantem aliquo mor-
bo,

bo, vel defectu, professio dicitur evidenter nulla, ex adductis per *Novar. in Sum. Bull. comment.* 100. *nu.* 3. *& seqq. par.* 1. *Panimol. dec.* 29. *n.* 3. *Rot. dec.* 38. *n.* 2. *& dec.* 394. *n.* 4. *& seqq. cor.*
9 *Ubald. & dec.* 9. *n.* 42. *cor. Arguell.* cum aliis, citatis in *To.* 2. *par.* 1. *discept* 9. *n.* 12 *& discept.* 25. *n.* 15.

Supplicantes hic observare, quod hujusmodi essentiales defectus voluntatis, & protestatis admittentis ad professionem, adversus dispofita in Constitutionibus Ordinis, non
10 operantur nullitatem ejusdem professionis tunc, quando iidem defectus apparent, sed illam inducunt ab initio, taliter inficiendo actum professionis, ut hæc perinde habeatur, ac si nunquam emissa fuisset, ut bene discurrendo notant *Bartholom. de Vecch. in Prax. Novit disput* 13. *dub.* 15. *per tot.*
11 & signanter *n.* 5. *& seqq. Dian. Oper. moral. to.* 7. *tit. de Dub. Regul. resol.* 179. *n.* 2. *Card. de Luc. de Regul. disc.* 42. *nu.* 12. *&* 19. *& disc.* 43. *n.* 4. *& Rot.* in magistralibus *dec.* 171. *& dec.* 394. *per totas coram Ubald.*

Præmittimus 4. quod licet ad declarandam nullitatem professionis ex defectu perpetui, & incurabilis morbi, quo
12 laborabat Religiosus, iste probandus sit de tempore præciso ejusdem professionis, ad terminos *Text. in cap. Sicut tenor de Regular.* cum concordantibus apud *Rot. in dec.* 38. *num.* 3. *cor. Ubald.* Attamen uno ore receptum est inter Doctores, quod satis sit illum probare de tempore præterito, & de
13 præsenti, duplici ratione I. Quia dantur aliqui morbi, inter quos annumeratur Epilepsia, qua ab infantia laboravit P. Salvator, qui sunt talis naturæ, & qualitatis, ut semper durare præsumantur, ut videbimus *infrà a num.* 41. II. Quia probatis extremis, hoc est temporibus, ante, & post professionem, præsumuntur media, ut recedendo à dicta
14 contraria *dec.* 38. in nostris individualibus terminis firmavit egregiè *Rot. in dec.* 171. *n.* 13. *& seqq.* confirmata in *dec.* 394. *cor. Ubaldo*, quę sunt hac materia magistrales: Circa quod ex
15 Medicis concordant adducti per *Cornel. Cels. de Re medic. lib.* 3. *c.* 22. *per tot.* & ex Legistis citatis per *Menoch. de Præsump. lib.* 6. *præsump.* 44. *à num.* 2.

Videamus modò, an hujusmodi morbus perpetuus, & in-
16 sanabilis ante professionem, dicatur concludenter probatus in nostris terminis respectu P. Salvatoris.

Ad hunc effectum videtur superabundare sola Sententia;
17 fer. fer. lata à Definitorio Provinciæ Neapolitanæ die 3. Sept. 1715. per extensum originaliter exhibita, quæ nominetenus dici potest unica probatio antecedentis perpetuæ, & incurabilis Epilepsiæ, sed in rei veritate multiplex, facitque probationem probatam circa factum, seu dictum morbum P. Salvatoris, in illa canonizatum.

Ex illius enim lectura patet, quod respectu dicti morbi P. Salvatoris habitum fuit maturum consilium, fueruntque accuratè, & juridicè examinata omnia ea, quæ respiciebant illius existentiam, & initium ab incunabulis ejus-
18 dem, & quidem non ab uno, vel altero Religioso, qui moveri potuerit ab aliquo respectu erga eundem, sed ab omnibus gravibus Religiosis, integrum componentibus Definitorium, & loquentibus, seu procedentibus in hac Causa, uti solum Deum præ oculis habentibus, auditis insuper
19 multis aliis graduatis Patribus, ad dictum effectum specialiter assumptis qui unanimi Voto, & unisona voce in hac consenserunt facti veritate, quod liquidò eis constitit, etiam ex testibus de visu, P. Salvatorem in sæculo Epilepsiæ morbo laborasse, cum quo supposito, ad terminos nostrarum Constitutionum, processerunt deinde ad declarationem nullitatis ejus professionis, circa quam declarationem hodiè non insistimus.

Separando propterea eandem juridicam declarationem nullitatis à facto, seù à præexistentia dicti morbi, quo in sæculo P. Salvator laboravit, & sic ante Religionis ingres-
20 sum, sumus in claris respectu concludentis probationis ejusdem perpetui, & incurabilis morbi, sive habeatur respectus ad qualitatem Religiosam Authorum dictæ Sententiæ; sive ad illorum multiplicitatem, sive ad rigorosas informationes, ad dictum effectum procuratas, ut de pri-
21 ma conclusione videre est apud *Costa conf.* 20. *num.* 15. *& Rot. coram Priol. dec.* 384. *num.* 2. cum aliis citatis in *Tom.* 2. *par.* 2. *discept.* 1. *num.* 51 Et de secunda apud *Rot. in dec.* 135. *nu.* 7 *cor. Merlin. & dec.* 408. *n* 10. *cor. Priol. & dec* 1251. *n.* 7. *coram Emer. jun.* cum aliis, adductis in *Tract. de Livell c.* 1. §. 4. *nu.* 4. Et de tertia apud *Gratian. discept.* 525. *num.* 35. *Add. ad Ludovis. dec.*
22 325. *num.* 27. *Add. ad Burat. dec.* 41. *num.* 10. *& Rot. dec.* 522. *nu.* 15. *&* 16. *cor. Bich.*

Enixis precibus supplicantes, omnia hæc unitim ponde-
23 rare ad nostrum effectum, juxta regulam, de qua *Ciarlin. controv.* 108. *sub num.* 68. *Barbos. Vot. dec.* 16. *nu* 56. *& decis.* 9.

num. 18. *& seq. coram Arguel.* Quia id, quod apud multos invenitur unum, dicitur ratum, non autem erratum, ut scriptum reliquit *Tertull. de Hæres. cap.* 24. Atque per ampliores homines perfectissima veritas revelatur, ut dicit *Textus in leg. Quæstionem* 32. *Cod. de Fideicom* Et facilè invenitur, quod 24
à pluribus quæritur, juxta verba *Glossæ in canon. De quibus verb. Pluribus distinct.* 20. Integrumque dicitur illud Judicium, quod plurimorum sententiis confirmatur, ut per hæc 25
verba id observat *Gloss. in cap. Prudentiam Verb. Plurimorum de Offic. Delegat.* cum concordan. citatis in *Instit. Crim. lib.* 3. *tit.* 9. *num.* 168. *& seqq.* quibus addo *Pignatel. consul.* 54. *num.* 12. *lib.* 10.

Et in punctualibus terminis, distinguendo casum, in quo petitur exequutio sententiæ circa concernentia ea, quæ fuerunt in illa demandata, à casu, quo in illa insistatur ad so- 26
lum finem probandi factum, cum quo Judices processerunt, egregiè *Rot. decis.* 454. *num.* 5. *& decis.* 475. *num.* 3. *coram Royas, & decis.* 296. *num.* 3. *&* 4. *part.* 5. *decis.* 72. *num.* 10. *&* 11. *part.* 9. *& decis.* 536. *num.* 30. *&* 41. *part.* 14. *recent.*

Dignentur autem EE. PP. cum hac concludenti probatione, resultante ex dicta Sententia, unire alias probationes, 27
fer. fer. post illam procuratas, digitoque ostendentes, eundem morbum tàm ante, quàm post professionem. Ante professionem.

I. Solemne, & juratum Constitutum P. Salvatoris, in quo asseritur: *Pativo sin dalla mia fanciullezza un male incurabile, che mi toglieva l'uso de' sentimenti*: Quod unitum 28
cum aliis probationibus, de quibus infra, magnifaciendum esse monent adducti *à Pignatel. consul.* 4. *num.* 9. *tom.* 1. ibi: *Non obstat, quod in re professionis stari non debeat juramento Professi &c. Quia quando sunt aliæ præsumptiones, adminicula, & conjecturæ, quæ nulliter professo favent, multi Authores, iique gravissimi, docent, stari posse juramento illius, ita* 29
limitant suam doctrinam &c. Cum quibus processit hæc S. C. in *Veneta, seu Mantuana Nullitatis professionis* 18. *Augusti* 1696. ut videre est in *tom.* 1. *part.* 1. *discept.* 3. *num.* 48. *& num.* 80.

II. Depositionem Matris P. Salvatoris, ibi: *Fra Salvatore in tempo, che stava nel Secolo in età di* 5. *anni cominciò a patire di un male, che li veniva spesso, levandolo da' sensi*; Ubi ulteriùs addit, quòd ordinarius Medicus ejus, qui erat Alexander Vitellius, oleum, & operam perdidit, procurando il- 30
lum liberare ab eodem morbo, quodque eidem Matri dicebat, eundem morbum vocari Epilepsia, *e che era incurabile*; Quanta autem fides ad nostrum effectum danda sit eidem Matri, licèt deponenti favore filii, prætendentis nullitatem suæ professionis, ostendit *Rota in decis.* 225. *num.* 12. *& decis.* 356. *sub nu.* 1. *coram Emer. jun. & decis.* 373. *num.* 13. *part.* 18. *recent.* 31
Et pluriès resolvit hæc S. C. signanter in *Bisuntina* 9. *Julii* 1710. *& in Mantuana eisdem die, & anno in Neapolitana, seù Suessana* 26. *Januarii* 1710.

III. Depositionem Nicolai de Fusco, ibi: *Sò benissimo, che il detto F. Salvatore in tempo, che stava nel Secolo pativa* 32
di un male, che da' Medici era chiamato epilettico, del quale cominciò a patire in tempo era di età d'anni sete in otto, ubi loquitur de proprio visu, quod operatur, ut omnem mereatur fidem, ex adductis *per Rot. in decis.* 312. *num.* 4. *coram Cels. & decis.* 288. *num.* 16. *coram Beninc.*

IV. Depositionem alterius qualificatæ, & nobilis personæ Theresiæ Capycis Bozzutæ, ubi quod P. Salvator *dalla* 33
sua fanciullezza cominciò a patire di un male, che quando li supraveniva lo solevava da' sensi &c. il qual male mai figuarì, benche fosse stato più volte curato &c. & in tempo il medesimo entrò in detta Religione anche ne pativa di detto male &c.

V. Depositionem alterius honestæ mulieris, pro causa scientiæ asserentis, *lo sò, perchè sono stata allevata, e cresciuta in Casa sua, e sempre ò dimorato in casa delli medesi-* 34
mi, ubi, quòd P. Salvator *dalla sua fanciullezza cominciò a patire di un male, chiamato da' Medici epilettico, e benche fosse stato più volte medicato per detta sua infermità da Alessandro Vitelli, Medico della sua Casa, mai potè guarire di detto male.*

Post professionem verò habemus formale examen P. Casimiri à Conceptione Connovitii, ubi juxta 7. non solùm refert univoca signa ejusdem morbi de tempore Novitiatus, 35
sed juxta 8. interrogatorium asserit, post professionem, ab eo emissam, cognovisse, *che il medesimo pativa d'un male, che da' Medici si diceva, esser male epilettico*, cujus respectu refert multa accidentia, à P. Salvatore miserè passa, ipso præsente, & vidente, quæ non possunt absque lacrymis sub oculis haberi, itaut neque octo Religiosi satis erant *a mantenerlo, tra' quali vi ero anche io.* 36

Habemus 2. formale examen alterius Religiosi, ibi

Nella Religione hò conosciuto benissimo, che il medesimo pativa
37 *d'un male, chiamato da' Medici epilettico &c.* Asserens juxtà 8. quod duobus circiter mensibus ante professionem taliter tristis erat, taliterquè facie turbatus, *che pareva un uomo condannato a morte*, quodquè morbus, quo laborabat P. Salva-
38 tor à medicis vocabatur epilepticus, illequè hæreditariam originem habebat ab ejus Patre.

Habemus 3. Examen aliorum duorum Religiosorum, in
39 omnibus concordantium cum dictis aliis duobus Correligiosis circa eundem morbum.

Habemus 4. Examen duorum Medicorum, prædicta omnia pro veritate, & conscientia confirmantium, & asseren-
40 tium ulteriùs, non solùm dictum morbum esse incurabilem, sed *esser certo, che il medesimo passa da male in peggio, & è anche vero, che continuando il medesimo à portare li pesi della Religione, si viene ad inabilitare affatto per detto male, rendendosi à Lui di sommo pregiudizio, & anche alla sua Religione*.

Posito igitur ex his, quod non possit denegari fides eisdem qualificatis testibus, quorum respectu verificantur ea, quæ
41 de seipso scripsit *S. Jo: epist. 1. in princ.* his verbis: *Quod vidimus oculis nostris, quod perspeximus, & manus nostræ contrectaverunt, testamur, & annunciamus*; Quodquè proindè concludenter probata sint extrema dicti morbi, tam ante, quàm post professionem, à P. Salvatore emissam, medium,
42 seu tempus professionis, omni Jure præsumitur, ut omissis generalibus, in nostris terminis firmavit egregiè *Rot. dec. 371. num. 13. cor. Ublad.*

Ultra quod, cùm simus in terminis morbi hæreditarii, ut dicunt testes, probato principio in infantia ejusdem, ille,
43 tanquam incurabilis, semper durare præsumitur, ut benè discurrendo probat *River. in Prax. Medic. par. 2. tit. de Morbis cap. & Thorac. cap. 9. de Epilepf. fol. mihi* 41. & meliùs *fol.* 43. ubi postquam enumeravit plura specifica medicamina ad curandum hunc morbum, non sinè maxima compassione erga illum patientes, subdit, *Sed proh dolor, quorum maxi-*
44 *ma pars effectu raro commendatur*, & concordant adducti *per Zacch. quæst. medico legal. tom. 1. lib. 8. tit. 1. quæst. 5. n. 12.* ibi: *Epilepsia gravis, vix, ac ne vix quidem rationalibus, efficacissimisquè medicamentis cedit*.

Quibus non adversatur, quòd ex hac parte non adducatur depositio Medici Alexandri Vitelli, qui P. Salvatorem
45 curavit ante ingressum in Religionem. Quia ille de tempore intentati præsenti Judicii jam ab humanis decesserat, ut notorium est in Civitate Neapolis, & ingenuè fatetur 4. testis; Cæterùm cùm habeamus tot alios testes, & alias probationes, de quibus supra, præmorientia ejusdem Medici nocere non debet, eo quia agitur de morbo, haben-
46 te signa nimis univoca, quæ *vel ipsis mulieribus notissima sunt*, ut per hæc numero verba, aliis adductis, observat *Zacch. qu. Medico legal. to. 2. consult. 1. nu. 1.* & firmavit *Rot. dec. 171. sub n. 2. cor. Ubald.*

Prout etiam non obstat, quod de tempore Novitiatus nullum epilepsiæ accidens passum fuerit à P. Salvatore; Ultra
47 quod enim illius Connovitii multa indicant univoca signa, multasquè animi affectiones, descriptas in Summario, quorum magna pars sunt evidentes demonstrationes, & vera ar-
48 gumenta epilepsiæ, enumeratæ *à Riverio in ejus Praxi med. in Tract. de Morbis Capit. & Thorac. cap. 9. de Epilepf. fol. mihi 37. & seq.*

Strictè, ac solidè respondemus, quod spatium anni Novitiatus non est tempus aptum, minusquè sufficiens ad osten-
49 den. curationem morbi comitialis, seù epileptici, quia *illius periodi aliquando citiùs, aliquando tardiùs recurrunt*, experientia teste, & per hæc numero verba id observante *eodem River. in d. Tract. de Morb Capit & Thorac. cap. 9. de Epilepf. fol. mihi* 35. & concordant adducti *per Zacch. quæst. Medico-leg. lib. 8. tit. 1. de Epilepf. quæst. 5. num. 9. & num.* 10. ibi: *At morbus, qui gravis quidem sit, sed non gravissimus, semel, atquè iterum in singulis annis invadere solet, interdum*
50 *etiam rariùs: Unde non solùm non sufficit menstruum spatium ad desumendum experimentum sanitatis, sed nequè fortè annuum*, & cum effectu idem *Zacch. to. 2. tit. 10 consil. 59. in fin.* argumẽtum sanitatis ab hac specie morbi desumere conatur à bienna-
51 li spatio, ibi: *Cùm ergo in casu nostro in spatio duorum annorum morbus quieverit &c. dicendum est ab illa &c. sanatum &c.*

Minùs adversatur prætensa ratificatio, à P. Salvatore emissa 28. Sept. 1708. Non solùm quia illa extorta fuit modis illis, qui referuntur à testibus in dicto Summario; Cum
52 illo addito, quod tempore dictæ prętensę ratificationis durabat eadem causa nullitatis professionis, per P. Salvatorem emissæ, quodquè ante illius emissionem factæ fuerunt ab eodem reiteratæ protestationes illæ, quæ concludenter probatæ fuerunt, quæ operantur, ut in tali ratificatione non possint figi pedes ad validam professionem, nulliter emissam, 53
ut in terminis probat *Pignatell. consult. 180. num. 16. tom 9.* & firmavit *Rot. dec. 225. per tot. coram Caril* loquens in terminis ratificationis, sequentibus verbis per Monialem factæ: *Quamvis Monialis non esset, hodiè Monialis esse volebat*, & resolvit *hæc Sac. C. in Cephaluden. 12. Febr.* 1699. juxta ver- 54
ba Folii, dicta die distributi, ibi: *Professionem expressè ratam habuit, & munera Magistræ Novitiarum, & Decanissæ laudabiliter exercuit. Et in Mantuana 9. Julii 1701.* ibi: *Solemnem emisit professionem &c. eamquè die 28. seq. mensis Jan. ratificavit*.

Sed fortiùs ex innegabili defectu potestatis Superiorum nostræ Religionis, de quo in Ordinis Constitutionibus in forma specifica à Sede Apostolica confirmatis, de quibus præcisè loquitur *Card. de Luc. de Regul. disc. 44. num. 13. & 14.* 55
quem ego sequutus fuit in *Tom. 2. par. 1. discept. 25. num. 12.* A quibus strictissimè prohibitum est ad habitum admittere morbis perpetuis, & incurabilibus laborantes, quod intelligendum est, tàm per professionem, quàm per illius ratificationem, nè una via Superioribus nostræ Religionis pro- 56
hibitum, alia permissum dicatur, adversus dispositionem *Textus in l. Neque per se C. de Hæred. instit. & in cap. Cùm quid una via de Reg. Jur. in 6.* de quibus *Sess. dec. Aragon. 28. num. 11. & Barbos. axiom. 193. num. 1. & axiom. 255. n. 3.* Præcipuè quia uno prohibito censentur omnia ea prohibita, 57
per quæ ad illud pervenitur, ex cumulatis *à Rot. dec.* 1724. *num. 15. coram Coccin.*

Demum non omittimus EE. PP. rogare, ut dignentur eorum misericordes oculos convertere erga verè infelicem sta- 58
tum P. Salvatoris, ejusquè miseriis misereri, etiam ob bonum nostræ Religionis, consideratum in hac parte ab excellenti Medico Neapolitano ibi: *Continuando il medesimo a portare li pesi della Religione, si viene ad inhabilitare affatto per detto male, perchè viene ad avvanzarsi, rendendosi à Lui di sommo pregiudizio, anche alla sua Religione*. Quæ omnia in circumstantiis nostri casus ad facilitandam gratiam restitu- 59
tionis in integrum considerant adducti per *Pignatel. consult. 173. n. 6. & 7. to 9.* Terminantes nostras preces verbis illis magni practici *Amayden. de Stylo Datariæ lib. 1. c. 12. n. 23. Ego sanè, ut hoc ingenuè fatear, propensior sum erga dimissiones Re-* 60
gularium, in Claustris vitam degere renuentium: Nam hi sunt, qui reliquos quietos turbis miscent, Ordinemquè universum susquè, deque agunt, & proptcrea existimo, me obsequium prestare Deo, quandocumquè adsum Causæ Regularis, contra professionem reclamantis, qui ope mea à Religionis vinculo liberatur.

In eadem Causa.

Rescriptum fuit in hac Causa die 12. Martii 1718 *Dilata, coadjuventur probationes, reassumat habitum, & postea supplicet*; Quæ omnia punctualiter adimpleta fuerunt, & pro 61
indè, cum omni fundamento sperat hodiè Orator multiplici EE. PP. favorabili suffragio consolari.

Adimplevit enim partem, respicientem reassumptionem habitus, ut concludenter probavimus, mediantibus authen- 62
ticis justificationibus, in Secretaria relictis.

Adimplevit pariter aliam partem, coadjuvando probationes circa perpetuum, & incurabilem morbum confirmatæ Epilepsiæ, qua laborare cępit ante ingressum in Religionem, circa quod tempus restricta fuit difficultas in ultima hujus 63
Causæ propositione.

Ad hunc enim effectum, ser. omnibus ser. præviis multiplicatis interrogatoriis, ultimo loco examinati fuerunt in Cu- 64
ria Archiepiscopali Neapolis duo testes, omni fide digni, *allevati, e cresciuti assieme*, cum Oratore, uniformiter asserentes, eundem *in tempo, che stava nel Secolo, pativa di un male, il quale quando li veniva, lo faceva cascare in terra, e lo teneva levato da' sensi per lo spatio di tre, o quattr'ore in circa, e detto male più volte alla mia presenza li sopraveniva in tempo ci ritrovavamo dentro la Scuola &c. e detto male so benissimo, che non potè levarselo, atteso li dicevano essere incurabile, e col medesimo male entrò nella Religione*.

Subjungentes ulteriùs, *che detto male soleva replicarli alle volte ogni sei giorni, alle volte ogni settimana, & alle volte* 65
ogni mese, e qualche volta stava un'anno a non patirne, e poi di nuovo li sopraveniva, qual male li cagionava un danno notabile al suo vivere, a segno tale, che quando andavamo alla Scuola del nostro Maestro, si faceva sedere in uno scanno basso, acciocbe

se

se li veniva detto male non potesse cagionarli tanto danno nella
cascata.

Ex quibus, posita clara probatione ejusdem morbi, vi-
gentis ante ejus ingressum in Religionem, quæ, ultra de-
66 monstrationes adductas in præcedenti Summario, conclu-
dentissimè resultat ex dicta uniformi depositione duorum te-
stium, omni fide dignorum, ex firmatis per *Rot. in dec.* 61?.
num. 6. coram Emer. jun. Nec non supposita concludenti
alia probatione durationis ejusdem, tempore, quo in Reli-
gione permansit, ut vidimus supra; Medium, seù dura-
tio ejusdem morbi tempore Novitiatus, omni jure præsumi-
67 tur, ut, omissis generalibus, in nostris præcisis terminis
firmavit *Rot. in dec.* 171. *num.* 13. *cor. Ubald.* confirmata in *dec.*
394. *cor. eodem.*

Cum qua processit hæc S. C. in terminis alterius Religiosi
nostri Instituti in *Bisuntina* 24. *Sept.* 1712. in qua recedendo
à decisis 25. *Junii ejusdem anni*, rescripsit pro Gratia resti-
68 tutionis in integrum, & in specie in eadem Causa concurre-
bat præcisa circumstantia nostri casus, quod scilicèt morbus,
antecedens professionem, habitus fuit utì probatus, inter
alia documenta, ex Sententia, seù declaratione Provincia-
lis, & Definitorii provincialis, ut videre est in Folio, di-
stributo die 5. Martii 1712. post medium, ibi: *Ac pariter de-*
69 *claratione Provincialis, & Definitorum supradicti Ordinis*
Carmelitarum, qui, innixi Medicorum attestationibus, de-
clararunt, Oratorem tanquam inhabilem, juxta Leges Con-
stitutionum, nequaquam fuisse admittendum ad Vota eorum
Religionis, si ejus ægritudines innotuissent. Itaut cum omni
proprietate dicere possumus, quod favore Oratoris militat
casus legis, quales dicuntur punctuales resolutiones hujus
70 Sacræ Congregationis, ut observant *Fagn. in cap. Quoniam*
num. 7. *& seq de Constit. & Rot. dec.* 7. *num.* 3. *post Antonell. de*
Jur. Cleric.

Nec relevat, quod non doceamus de aliquo accidenti,
passo ab Oratore dicto tempore Novitiatus. Ultra quod
enim ab illius Connovitiis multa specificata fuerunt univoca
71 signa, multæque pessimæ corporis affectiones, ostenden-
tes continuationem ejusdem morbi, de quibus supra.

Cathegoricè respondemus, quod spatium anni Novitia-
tus non est tempus sufficiens ad ostendendam curationem
72 morbi epileptici, quia *illius periodi aliquandò citiùs, ali-*
quandò tardiùs recurrunt, juxta præcisa verba *River. de*
Morb. Capit. & Thorac. cap. 9. *de Epilepsi. fol. mihi* 35. & con-
cordant adducti per *Zacch. q. medic. legal. lib.* 8. *tit.* 1. *de Epilepsi.*
q. 5. *num.* 9. & 10.

Et habemus in hac parte magistralem resolutionem hujus
73 S. C. *in Brugnaten.* 19. *Junii* 1690. & 20. *Sept.* 1692. *lib.* 42.
Decretor. fol. 543. in qua agebatur de longo spatio 4. anno-
rum, in quibus quidam Sacerdos nullum passus fuerat acci-
dens epilepsiæ, qua antecedenter vexatus fuerat. Et tamen
74 hæc S. C. nullatenùs exindè admisit præsumptivam proba-
tionem curationis ejusdem morbi, quamvis per dictum
longum spatium quatuor annorum nunquam ab eodem mor-
bo vexatus fuisset.

In nostris autem terminis omnia hæc transeunt in eviden-
tiam ex solemni depositione eorundem 2. testium, asseren-
75 tium Oratorem ab eodem morbo fuisse vexatum *alle volte*
ogni settimana, alle volte ogni mese, e qualche volta stava
un' anno a non patirne, e poi di nuovo li sopraveniva. Ex
quibus remanet manifestum, & experientia comprobatum,
76 à dilatione unius anni, respectu dicti morbi, quo Orator
vexatus fuit, non posse desumi argumentum aliquod veræ,
vel præsumptæ curationis, & liberationis ab eodem
morbo.

Die 12 Martii 1718. proposita Causa in S. C. C. rescri-
77 ptum fuit: *Dilata, coadjuventur probationes, reassumat ha-*
bitum, & postea supplicet.

Repropositа verò die 7. Septembris dicti anni 1718. sub du-
bio: *An sit danda restitutio in integrum*, responsum fuit:
Affirmativè.

DISCEPTATIO VII.

Prænestina nullitatis Professionis.

PRO

P. Constantino Casoli.

ARGUMENTUM.

Ostenditur nullitas professionis, tam ex eo, quia fuit emis-
sa per vim, & metum, quàm ex Novitiatus interru-
ptione.

DUo sunt separata quidem, sed æquè solida motiva, ex
quibus evidenter constat de nullitate professionis, 1
emissæ ab infelice C. C. Oratore I. Desumitur ab aperta vi,
qua pro salvanda vita coactus fuit ingredi Religionem Cle-
ricorum Regularium Barnabitarum II. Verò innititur inne- 2
gabili, & plusquam trigesiès repetitæ interruptioni anni Pro-
bationis, seu Novitiatus.

Deveniendo ad primum, in Jure nullum habet contradi-
ctorem propositio illa, quod professio, per vim, & metum
emissa, nullius est efficaciæ, ea ratione, quia illa est verus 3
contractus inter Religionem, & Profitentem, de cujus na-
tura est, ut ex utraque parte concurrat spontaneus, & liber
consensus, qui omninò deficit, ubi vis, & coactio concur- 4
runt, juxtà literalem *Text. in cap.* 1. & 2. *de His, quæ vi,*
metusve causa, cum concordantibus, adductis in *To.* 1. *par.*
1. *discept.* 1. & 2. *per tot.*

In facto verò plusquam concludenter probati apparent d.
metus, & aperta coactio, unitim præ oculis habendo aver-
sionem Casoli à statu Religioso, serias, & replicatas decla-
rationes ejus animi, nolle ingredi Religionem, æquè cru-
deles, & repetitas operationes suorum Patruorum, nedum 5
per se ipsos, sed adhibita etiam opera Pedagogi, inaudita
barbarie verberantis C. ea adducta ratione: *Perche in tal*
modo si sarebbe risoluto di farsi Religioso; Protestationes, 6
emissę immediatè ante actum professionis. *Che non aveva*
alcun pensiero di fare detta professione, ma che la faceva per lo
timore de' suoi Zii, e che perciò non intendeva legarsi con detta
professione. Diligentiæ, & operationes ejusdem, necnon
humiles supplicationes, ante professionem per epistolam 7
porrectæ uni ex dd. ejus Patruis. *Supplicandolo, che lo voles-*
sero ricevere in Casa senza strapazzarlo, perchè in Religione
non voleva starvi. Cum illa inhumana, & barbara respon-
sione. *Che se mai avesse tentato far ciò, sarebbe venuto Lui*
istesso in Roma, e con le proprie mani l'averebbe ammazzato.
Lacrymæ, conquestiones, & continuæ lamentationes antè 8
Novitiatum, tempore novitiatus, antè professionem, in
ipso actu professionis, & post emissam professionem, unico
verbo, semper continuatæ, & nunquam interrupæ: Ad-
dita publica voce, & communi fama ejus coactæ professio-
nis, quæ omnia unitim supplicamus præ oculis haberi, jux- 9
ta regulam, de qua in nostris punctualibus terminis, aliis addu-
ctis, *Barb. Vot. dec.* 16. *n.* 56. *lib.* 2. & *Rot. dec.* 25. *n.* 47. *cor. Arguell.*

Et considerando aversionem Profitentis à statu Religioso,
notant adducti *in dec.* 205. *num.* 11. *cor. Burat.* & *dec.* 9. *num.* 36. 10
cor. Arguell. & *dec.* 93. *n.* 1. *cor. Dunoz jun.* & *dec.* 211. *n.* 2. & *seq.*
p. 13. *rec.* Cum quibus processit Sac. Congr. Concilii in resolu-
tionibus, citatis in meis *Discept. Eccles. to.* 1. *p.* 1. *discept.* 2. *n.* 16.

Et considerando declarationes, & protestationes Reli-
giosi ad ostenden. ejus animum non emittendi voluntariè 11
professionem benè *Iranc de Protestat. consider.* 55. *nu.* 3. & me-
liùs *Rot. in dec.* 154. *n.* 13. *par.* 14. *rec.* & *in Taurinen. Nullitatis*
Professionis coram Verospio, ferè per extensum impressa *à Pi-*
gnatel. consul. 173. *n.* 163. *tom.* 9.

Et considerando violentas, atque irregulares operationes,
directas ad obligandum profitentem ad emitten. professio- 12
nem idem *Pignatel. consult.* 173. *num.* 166. & *seq. tom.* 9. & *Rot.*
dec. 93. *n.* 3. ubi cumulantur concordantes, *cor. Dunoz. jun.*
Cum quibus processit Sac. Congr. Conc. *in Januen.* 1. *Decemb.*
1696. & in innumeris aliis resolutionibus, specificè relatis in 13
meis *Instit. crim. lib.* 1. *tit.* 10. §. 4. *à n.* 169. *usque ad n.* 191.

Et considerando preces, directas ad flectendum obstinatum
animum incutientis metum, benè observant adducti in pun- 14
ctuali *dec.* 211. *n.* 9. & *seq. p.* 13. *rec.* cum qua me scribente pro-
cessit Sac. Congr. Conc. *in Ianuen.* 13. *Aprilis* 1715. de qua *in To.*
1. *p.* 1. *disc.* 2. *n.* 20. & 55.

Et considerando conquestiones, & lacrymas, emissas,
15 tàm ante, quàm post professionem benè notant *Ciarl. controv.* 188.*sub n.*1.*& n.*55.*Rot.cor.Arguell.dec.*9.*n.*37.*& dec.*25. *n.*49.ubi refert, & sequitur, illud Poetæ, *Nam lacrymę in-*
16 *terdum pondera vocis habent*, *& dec.*211.*nu.*10.*par.*13.*& dec.* 212.*num.*1.*par.*16.*rec.*

Et considerando d.conquestiones, emissas immediatè post
17 professionem, benè *Rot.d.dec.*9.*n.*5.*& seqq.cor. Arguell.* ubi, quod afflatus boni spiritus non tam citò pertransit, quodque statim subsequtæ conquestiones voluntatis repugnantiam clarè ostendunt.

Et considerando dd.conquestiones, emissas intra annum à
18 die professionis *Rot.dec.*189.*n.*4.*coram Ubald.*

Et considerando easdem conquestiones, replicatas intra
19 quinquennium *Rot.cor.Merlin.dec.*688.*num.*5.*& in par.*13.*rec. dec.*211.*n.*19.

Et considerando publicam vocem, & communem famam
20 ad comprobandum metum in nostris terminis benè advertunt *Cephal.conf.*2.*n.*3.*Menoch.de Præsumpt.lib.*3.*præsumpt.*126.*n.*22.*Rot.dec.*859.*n* 7.*cor.Seraphin.& dec.*205.*n.*18.*cor. Burat.& dec.*9.*n.*81.*cor.Arguell.*

Quæ omnia dignentur EE. PP. sub eorum misericordibus oculis benignè habere sub illa consideratione, quod iidem
21 actus exerciti fuerunt erga miserum Oratorem, ætatem minorem, ab omnibus derelictum, atque usque ad sanguinis effusionem non semel verberatum, ex eo solo motivo, quod accedebat ad domum propriæ matris ad se conquerendum de Patruorum sævitia, & barbarie, directis ad ipsius coa-
22 ctum ingressum in Religionem; Metus enim faciliùs incutitur ætate minoribus, ut advertunt *Castrens. conf.* 174. *num.* 3 *lib.*1.*Purpurat.conf.*179.*num.*7.*Rot dec.*326.*num.* 26.*coram Ludovis.& dec.*30.*n.*2.*cor.Dunoz.jun.& dec.*205.*num.*21.*coram Buratt.* Præcipuè, quando, ut in præsenti ad unguem verificatur, nullum habent auxiliatorem, itaut infelix Orator
23 ad effugiendam iram Patruorum, derelictus ab omnibus propinquis, & amicis, uti in hac parte possit verbis illis *Job* 19. 171. *Derelinquerunt me Propinqui mei, & qui me noverant, obliti sunt mei*, necnon illis aliis verbis *D. Pauli ad Timot.* 2.16.*In prima mea defensione nemo mihi adfuit, sed omnes me dereliquerunt*. In quibus circumstantiis S. C. C. so-
24 lita est respondere pro nullitate professionum per vim emissarum, seu mediante gratia restitutionis in integrum exaudire preces illorum Religiosorum, qui durantibus iisdem vi, & metu, cum quibus professionem emittere coacti fuerunt, reclamare intra quinquennium nullatenus potuerunt, juxta
25 innumeros illos casus, improbo labore à me collectos, & transcriptos *in Instit.crim.lib.* 1. *tit.* 10. §.4. *à num.* 169. *usque ad num.*191.

Nec dicatur, quod circa prædictas violentias, & crudeles operationes Patruorum, non habeamus testes, formiter
26 examinatos, sed solas juratas attestationes multarum Personarum, loquentium de facto proprio, cum juramento asserentium ea, quæ eorum fidelibus oculis subjecta fuerunt.
27 Respondemus enim, quod formale examen omnium dd testium fieri non potuit, neque potest, ex eo quod, inter alias miserias ejusdem Oratoris, emicat illa extremæ ejus paupertatis. Itaut non obstantibus ejus replicatis recursibus ad
28 hanc Sac. C. una cum urgentibus rescriptis, & urgentioribus epistolis, scriptis ad Episcopum Forosempronicum, adhuc non potuit habere unum obulum, miserabilemque quadrantem, non ex bonis Patruorum, sed ex propriis bonis,
29 occupatis ab aliis, qui inaudita obstinatione, neque etiam titulo Livelli, eidem solemniter promissi, aliquid, vel minimum tradere voluerunt.

In his autem terminis, ac angustiis, cùm ex una parte formalium probationum defectus non provenit à voluntario
30 facto Oratoris, sed à dura, atque amara necessitate, necnon à titulo deficientiæ solitorum mediorum, & ex alia parte concurrant juratæ attestationes Sacerdotum, aliorum-
31 que testium diversæ conditionis, & qualitatis, uniformitèr deponentibus de dd. vi, & metu in emittenda professione, iste dicitur concludenter probatus ex cumulo juratarum attestationum dictarum personarum, loquentium de visu, & coadjuvatarum à dd. præsumptionibus, & conjecturis,
32 juxta comunem DD. opinionem, de qua in nostris terminis, aliis adductis *Rot. dec.* 595. *num.* 4. *coram Merlin.& dec.* 326. *num.*27 *& dec.*374.*num.*22.*coram Ludovis.& dec.*205. *nu.* 17. ubi *Adden.num.*36.*coram Burat.& dec.*870 *num.*6.*& seqq.cor. Emer. jun.*

Cum quibus me scribente ultimo loco processit S. C. C. in
33 Mantuana 27. Februarii 1717. de qua *in Tom.* 2. *par.* 1. *discept.*9. & in qua unica tantum fæmina deponebat de visu, & omnes alii testes erant de auditu, & tamen d. S. C. habuit metum concludenter probatum ex dicto unico teste de visu,
adminiculato ab aliis præsumptionibus, & conjecturis. 34

Et contrarium afferendo oporteret dicere, omnes dd. Personas disparis qualitatis, conditionis, & gradus uniformi 35
conspiratione, absque ulla propria utilitate, fuisse mentitas in veritatis perniciem, & in favorem Oratoris, attenta ejus extrema paupertate prorsus impotentis compensare eorum mendacia, quod horret animus, nedum afferere, sed simplicitèr suspicari ex adductis per *Roland. à Valle conf.*38.*num.* 36
38.*& seqq. lib.* 1. ubi, quòd licèt plura sint genera delictorum, ad nullum patrandum solet quis absque lucro, vel utilitate moveri, quodque hoc patet ratione naturali, quam solam allegari sufficit *Conciol. allegat. crim. verb. Falsum resolut.* 6. *num.* 2.*&* 3.*& Rot. dec.* 787. *num.* 23. *par.* 18. *& dec.* 37
211.*n.*31 *par.*19.*rec.*cum aliis innumeris relatis *in meo Tract. de Livell.c.*1.§.4.*n.*4.*&* 5.

In omnem verò casum posset in his terminis ad praxim reduci legale illud consilium classicorum, Authorum, quos
refert, & seq. *Pignat. consult.* 4. *num.* 9. *tom.* 1. juxta *Romanam impressionem*, in supplemento dd. probationum deferendo Oratori juramentum, ut his verbis id notat idem 38
Author: *Quando sunt aliæ præsumptiones potentissimæ, adminicula, & conjecturæ, quæ nulliter professo favent, multi Authores, iique gravissimi, docent, stari posse juramento illius, ita limimitant suam doctrinam Anglef. Cajetanus, & Navarrus &c. Cum quibus tenent Bart.Menochius, Oddus &c.* Et cum quibus, me scribente, processit S. C. C. in alia 39
40 *Mantuana* 18. *Augusti* 1696. ut videre est in *Tom.* 1. *par.* 1. *discept.*3.*num.*48.*& num.*80.

Minus fundamentum fieri valet in eo, quod in ipso actu, seù præciso tempore professionis Orator non repetierit suas 41
protestationes, imò postea ex quadam Epistola, ab ejus Sorore scripta, comprobetur ejus lætus, jucundusque animus in emittenda dicta Professione.

Pro eo enim quod spectat ad actum professionis, constantèr dicimus, quod non est necesse in illo reiterare protestationes, & conquestiones, antea emissas, sed constito de eisdem vi, & metu antecedenter ad professionem, *sequentes* 42
actus, licèt videantur spontanei, adhuc tamen dicuntur metu facti, si duret eadem causa metus, sunt verba *Panimol. dec.* 29.*n.*35 *& seq.*& concordant punctuales *dec.*124 *num.*1.*& seq. coram Dunoz.jun.& dec.*75.*num.*7.*coram Peuting.& dec.*392.*n.* 43
3.*cor.Ludovis.& dec.*178.*n.*7.*&* 8 *cor.Carill.& dec.*373 *nu.* 11. *& seqq.par.*18.*rec.*quarum verba registravi *in Tom.*1.*par.*1 *discept.*1.*num.*38. 44

Assertæ demum Epistolæ, scriptæ à Sorore Oratoris, in longè durioribus terminis Epistolarum, scriptarum ab ipsomet Religioso, qui non est casus noster, punctualiter respon- 45
det *Rot. in dec.*75.*num* 7 *coram Peuting.* his verbis: *Nec obstare dixerunt DD. epistolas Raphaelis, non recognitas, ad Patrem conscriptas, quia dum metus jam erat incussus, & Pater causa metus viveret, dd. epistolæ liberam voluntatem, jucundumqe profitendi animum arguentes, tanto magis metum confirmant.* 46

Quoad 2. principale motivum nullitatis Professionis infelicis Oratoris, innixum interruptionis Novitiatus, istud 47
est æqualiter validum in Jure, & concludenter probatum in facto, in quo non unum, seu alium, sed plures habemus testes, loquentes de facto proprio, & intra evidentiæ fines ponentes d. reiteratam interruptionem Novitiatus.

In jure verò uno ore admittunt DD hujusmodi nullitatem 48
esse adeò considerabilem, ut illi renunciari nullatenus possit à nulliter Professo, ex punctualiter firmatis per *Rot. in dec.* 273.*num.*19.*coram Priol.* & talis nullitas verificatur etiam sola interruptione, seu defectu paucarum horarum, imò, 49
& unius horæ, ut in specie notat *Pignatell. consult.* 173. *nu.* 37. *tom.* 4. *juxta Roman. impress* & de solius medietatis horæ defectu *Dian. Oper. moral. p.* 3. *tit. de dub. Regul. resolut.* 57. *vers sed quæres*, *& Panimoll. dec.* 10. *num.* 7. *& num.* 11. *in fine*. Et generaliter de quocumque defectu integri Novi- 50
tiatus, illiusque etiam brevi interruptione, notant innumeri illi Authores, frustra hìc transcribendi, allegati *in tom.* 1. *par.* 1. *discept.* 3. *à num.* 11. *usque ad num.* 19. Quæ 51
omnia vera sunt etsi Novitius cum licentia Superioris Novitiatum interrumpit, quando id practicatur per longum temporis spatium *juxta magistralem dec.* 361 *part.* 19. *recent.* ubi adducuntur stringentes rationes pro hac opinione, & declarantur Authores, contrarium opinantes.

Quibus additur individualis illa circumstantia, præ oculis

52 oculis summopere habenda, quod interruptio in nostris ter-
minis, non fuit ad praxim reducta ex sola velleitate Novi-
53 tii, seu ex humanæ fragilitatis imperfectione, sed sermo
est de interruptione nimis qualificata, data opera procura-
ta, & quod magis est vestita illa ratione: *Perchè allora vo-*
54 *leva andar via dalla Religione*. Ita ut eo magis nostro casui
applicentur ea, quæ dicti Authores uno ore affirmant de
simplici Novitiatus interruptione absque intentione, seu de-
terminato animo deserendi Religionem, ut de se patet.
In universum denique non meretur allegari Religionis fa-
55 vor, itaut in dubio pro validitate professionis inclinandum
sit; Ea ratione, quia in nostris terminis in omnem casum,
quatenus dici possit remanere aliquod dubium, quòd non
credimus, istud se tenet ex parte liberi consensus, in qui-
bus circumstantiis non consideratur favor Religionis. Iste
enim nunquam verificatur, quando spontaneus, & liber con-
56 sensus profitentis non præcessit, *Rebuff. cons. 67. in fin. Card.*
de Luc. de Regular. disc. 41. num. 2. Pignatell. consult. 173. num.
13. 75. & 157. tom 9. & Rot. decis. 9. num. 33. & seqq. coram
Arugell. & decis. 13. num. 16. part. 14. recent. Cum quibus no-
57 vissimè processit S. C. C. in *Bisuntina, Jannen. & Lingonen.*
de quibus in *tom. 1. part. 1. discept. 1. 2. & 4.*
Ita ut non desint Authores, in Urbis Tribunalibus mul-
58 tum versati, nedum existimantes se obsequium præstare
Deo, in dubio opem ferendo illis Religiosis, qui oppressi,
59 & angariati à propriis Consanguineis, professionem in ali-
qua Religione emittere coacti sunt; Sed ulteriùs consideran-
tes in hac parte favorem ipsius Religionis, & quietem alio-
60 rum Religiosorum, inter quos *Amaydeus de Stylo Datariæ*
lib. 1. cap. 12. num. 23.
61 Die 16. Julii 1717. proposita causa in S. C. E. per Card. de
Abdua rescriptum fuit: ***Examinentur testes formiter, cita-***
ta Religione, & aliis interesse habentibus, quod punctuali-
62 ter fuit adimpletum. Deinde reproposita die 12. Novem-
bris ejusdem anni, rescriptum fuit: ***Constare de nullitate***
professionis.

DISCEPTATIO VIII.

Eporedien.

INTER

Alexandrum Gabutum.

ET

Joannem Franciscum de Tarditis.

ARGUMENTUM.

Beneficiatus pro quanto tempore obligare, vel donare possit fructus sui beneficii; Et an substineatur illius obligatio personalis tradendi alicui eosdem fructus, vel pro toto suæ vitæ cursu, vel saltem pro alio determinato tempore.

DIe 8. Aprilis 1698. per Acta Antonii Oddi Notarii Ca-
pitolini publicum stipulatum fuit in Urbe Instrumen-
tum inter Alexandrum Abbatem Gabutum, & Joannem
1 Franciscum Priorem de Tarditis, in quo idem Gabutus as-
serens, multa recepisse beneficia à d. de Tarditis, & sperans
alia in futurum recipere, statuit, & decrevit ad illius favo-
rem amplissimam inter vivos, irrevocabilemque facere do-
nationem omnium reddituum, affictuum, pensionum, re-
sponsionum, livellorum, & fructuum, sibi quomodolibet
spectantium, tam patrimonialium, quàm Ecclesiastico-
rum, creditorum, jurium, & actionum, contra quas
cumque personas, affictuarios, colonos, & debitores cu-
juscumque generis, & speciei, qualitatis, & quantitatis,
2 nedum decursorum, & maturatorum, sed etiam in futu-
rum, suis loco, & tempore, durante tamen vita tantùm
ipsius Abbatis Gabuti, decurrendorum, & ad ipsum tunc
spectantium, & qui in futurum spectare poterant, ex quo-
cumque capite, via, jure, titulo, causa, & occasione,
etiam incognita: Quos omnes fructus, credita, jura, &
actiones titulo dictæ universalis donationis inter vivos, om-
nique alio meliori modo, donavit, & elargitus fuit d. Prio-
ri, stipulanti pro se, hæredibus, & successoribus qui-
buscumque.
Inter alias verò conditiones, quæ in d. Instrumento appo-
sitæ fuerunt, leguntur sequentes:
Quod idem Prior Donatarius teneretur quolibet anno effe- 3
ctivè dare, & exbursare d. Abbati Gabuto Donanti scuta 30.
monetæ Romanæ, donec, & quousque idem Donans natu-
raliter vixerit, & cum d. Priore de Tardinis Donatario co-
habitaverit.
Quatenus autem insimul cohabitare noluerint, tunc firmis
remanentibus dd. scutis 30 annuis, teneretur ulteriùs idem Do- 4
natarius solvere d. Donanti scut. 7. quolibet mense, & sic alia
scut. 84. annuæ similis monetæ Romanæ.
Quod teneretur d. Donatarius de fructibus decursis, & non 5
solutis antè festum Sancti Martini antecedentis anni 1697. re-
investire pro unica vice libras 1250. monetæ Pedemontis ad
favorem ejusdem Donantis; Quod investimentum, tam quo-
ad sortem, quàm quoad fructus, facien. omnibus sumptibus, 6
& expensis dicti Donatarii, semper spectare deberet ad eun-
dem Donantem, & suos: Quod si Donans majorem quantita-
tem ex dd. effectibus recuperasset, illud plus cedere deberet ad
favorem dicti Donatarii.
Quodque de fructibus, maturandis post d. festum S. Mar-
tini dicti anni 1697. teneretur d. Donatarius quolibet anno tra-
dere eidem Donanti annuas libras mille Ducales solidorum 20. 7
pro qualibet, monetæ Pedemontis, illasque ad beneficium
ejusdem Donantis cum ejus consensu de triennio in triennium
investire teneretur.
Quæ omnia munita fuerunt solitis, effrænatisque clausu-
lis, cum amplissima obligatione Donantis servandi conten-
ta in donatione, qui in casu contrario teneri voluit ad omnia 8
damna, cum effrænata renunciatione omnibus legalibus re-
mediis, omniumque legum, & Statutorum auxiliis, & cum
constitutione in Procuratorem ad insinuandam d. donatio-
nem in personam ejusdem Prioris Tarditi, qui eisdem die,
& anno per Acta Gregorii Trovarelli Notatarii Senatoris
Urbis prædictam solemniter fecit insinuationem coram Mar 9
chione Octavio Riario, tunc temporis Almæ Urbis Sena-
tore: Quæ omnia resultant ex sola, ac simplici lectura ejus-
dem donationis.
In facto mihi constanter supponitur, Donantem supervi-
xisse per integrum decennium post diem stipulatæ donatio-
nis, quodque hæc nullum omninò habuerit effectum, tam 10
ex facto Donatarii, quàm ex facto Donantis, qui omnibus
modis, tàm per se, quàm mediante aliorum opera, procu-
ravit, ut idem Donatarius nullos unquam fructus suorum
bonorum, tàm patrimonialium, quàm Ecclesiasticorum per-
ciperet, prout de facto nullos percepisse asseritur.
Hodiè verò post annos viginti pro veritate quæritur,
an eadem donatio in totum, vel in parte substineatur quoad 11
bona, fructus, & redditus Ecclesiasticos, quia circa bona
temporalia, seu patrimonialia Donantis nulla occurrit di-
sputandi occasio.
Circa quam requisitus de meo sensu, absque ullo prorsus
dubio censeo, eandem donationem esse in totum nullam, & 12
omninò invalidam.
Moveor ex clara dispositione *Clem. 1. de Reb. Eccles. non*
alien. in qua Clemens V. similes concessiones ad vitam possi- 13
dentis redditus, & fructus Ecclesiasticos, nullius valoris,
& efficaciæ solemniter declaravit, ibi: *Perpetuo prohibe-*
mus Edicto, ne quis ad vitam ejusdem, pecunia etiam indè
recepta, quovis modo concedat &c. Si quis autem contra hoc
fecerit, pœnam &c. nec ex concessione ipsius recipientis jus ali- 14
quod acquiratur: Nec non ex clariori determinatione *extra-*
vag. Ambitiosæ de Rebus Eccles. non alien. in qua Paulus II.
nedum prohibuit omnem concessionem, infeudationem,
obligationem, & hypotecham canonum, fructuum, &
reddituum Ecclesiasticorum, sed etiam locationem, & con-
ductionem ultra triennium, nedum declarando nullos, nul-
liusque roboris, & efficaciæ omnes actus, omnesque con- 15
cessiones, oppositas d. ejus Constitutioni, sed ulteriùs ex-
pressè demandando, ut tàm qui alienat, quàm is, qui alie-
natas res, & bona prædicta receperit, sententiam excomu-
nicationis incurrerent.
In quarum Apostolicarum Sanctionum sequelam ita uno
ore tenent *Repetentes* omnes, ibidem allegati per *Barbos.*
&, præter illos, in specie observant *Garz. de Benefic. part.* 16
cap. 1. à num. 22. usque ad num. 27. ubi quod pro veritate con-
sultus ita respondit, *Gam. decis. Lusitan. 156. per tot.* ubi
quod ita pluries judicavit *Boer. decis. 223. num. 2.* ibi: *Olim*
licitum erat dare beneficium ad sex. en. ad septennium, ac
etiam ad mortem Beneficiati usque; Hodiè tamen per extra-
vag.

vag. Ambitiosæ id prohibitum est, terminans discursum his
17 verbis: *Caveant ergo, tàm tradens, quàm accipiens à censuris Mandos. in Praxi Signat. Gratiæ tit. de Indult. locand.
redditus benefic. vers. de Jure novissimo inter eius Opera fol.
mibi* 194. *à terg. Tolet. Instruction. Sacerdot. lib. 5. cap. 91. num.
7. vers. Item*, ubi quod licèt ante editionem *d. extravag. Ambitiosæ* non esset prohibitum vendere, seu concedere fructus
beneficiorum ad vitam Beneficiati, adhuc id non erat honestum, *Barbos. de Potest. Episcop. part. 3. allegat. 95. num. 20.*
18 *Turricell de Reb. Eccles. non alien. cap. 8. num. 31. & cap. 27.
num. 45. & Rota in Comen. 20. Martii 1600. coram Card. Hieroym. Pamphil.* quam allegant, & sequuntur Authores,
mox adducti, & *Merlin. decis. 886. num. 4.* ibi: *Non obstat,
quod fuerint locata bona Ecclesiæ, seu fructus, & proventus, quia hæc cautela sublata est ex dictis verbis extravagan-*
19 *tis Ambitiosæ, quia ibi prohibetur locatio ultra triennium,
& in locatione non transferuntur, nec venduntur bona, sed
solùm fructus, & redditus.*

Vivam autem hujus communiter receptæ opinionis adducunt *Ventrigl. in Prax. part. 1. tit. de Alienat. rerum Eccles.*
20 *annot. 1. §. 1. num. 12. Mantic. de Tacit. lib. 5. tit. 13. sub num. 33.
Gratian. discept. 232. num. 29. in fin. & Bonacin Oper. moral.
tom. 1. tit. de Alienat. bonor. Eceles. disp. 2. quæst unic. punct. 2.
num. 25. vers. Sed oppositum fol. mibi* 849. Quia scilicèt si admitterentur similes concessiones, & donationes ad vitam
21 Beneficiatorum, inventa esset plana, & spatiosa via eludendi dictam æquè sanctam, & Ecclesiis utilem dispositionem
extravagantis Ambitiosæ.

Pro cujus majori robore, & firmiori, punctualiorique ob-
22 servantia, in duabus aliis communiter conveniunt Doctores opinionibus.

I. Quod postquam Beneficiatus, sinè apostolico benepla-
23 cito, de rebus Ecclesiæ ultra triennium inconsultò disposuit, non solùm non tenetur id observare, sed neque etiam
ligatur juramento, interposito ad majorem contractus firmitatem: Sed, eo non obstante, ipsemet Contrahens nullitatem contractus allegare potest, ea ratione, quia in his circumstantiis, asserendo contrarium, juramentum esset iniquitatis vinculum, quia dicta *extravagans Ambitiosæ* obli-
24 gat etiam sub mortali peccato ad illius observantiam, ut videre est apud adductos à *Garz. de Benefic. part. 2. cap. 1. num.
26. Bonacin. Oper. moral. tom 1. tit. de Alienat bonor. Eccles.
disp. 2. quæst. unic. punct. 2. num. 26. fol mibi* 837. *Panimoll.
decis. 60. annot. 3. num. 7. Antonell. de Regimin. Eccles. lib. 1.*
25 *cap. 4. num. 23. & Ventrigl. in Prax. tit. de Alienation. rerum
Eccles. annot. 1. §. 1. num. 13.*

II. Quod in pœnam temerè concedentium bona Ecclesiarum ultra tempus, in sacris Canonibus, & sacrosanctis
Summorum Pontificum Constitutionibus præscriptum, nedum generalis, & ampla concessio, sed sola locatio ad lon-
26 gum tempus nullo modo tenet, minusque vim habet, neque
etiam pro primo triennio, ut, adductis concordantibus, observant *Urcell. concl legal. 85. num. 104. & seqq. Gam decis.
Lusitan. 156. num. 2. Mantic. de Tacit. lib. 5. tit. 4. num. 20. Antonell. de Tempor. legal. lib. 2. cap. 29. num. 1. & seqq. Panimoll.
decis. 60. annot. 3. num. 4.* ubi quod hoc est verum ratione individuitatis contractus, qui in totum inficitur, & *num. 5.*
quod procedit etiamsi contractus fiat, mediantibus separatis
Scripturis, quia dicitur fieri in fraudem legis, & *num. 5.*
27 *Garz. de Benefic. part. 2. cap. 1. num 32. Zerb. in Gemm Episcop.
tit. 51. quæst. 23. num. 3. Novar. in Summ. Bullar. part. 1. comment. 1. num. 3. & Rota decis. 119. num 2. part. 10. recent. &
decis. 826. num. 2. & per tot. coram Merlin.* quæ in hac materia
est magistralis, & in qua reprobantur Authores, contrarium sentientes, innumeri allegantur concordantes, & testatur de perpetua, constantique opinione sacr. Rotæ, ibi:
28 *Tamen Rota contrarium semper tenuit, & in totum locationem improbavit, ut nec etiam pro primo triennio substineatur*: De cujus opinione testes sunt *Sperell. decis. 154. nom. 29.
& 30.* ubi quod hæc opinio est verior, & receptior, quodque proindè nullatenus circa illam dubitadum sit, & *Card.
de Luc. de Alienat. & contract. probibit. disc. 1. num. 33.* ubi
quod hodie hæc opinio communiter recepta est in Rota,
& Curia.

Quod est adeo verum, ut procedat etiamsi expressa ap-
29 ponatur declaratio in Instrumento locationis, quod non
sit unica locatio ad longum tempus, sed tot reputari debeant
locationes, quot sunt triennia, ex cumulatis per *Turricell.
de Rebus Eccles. non alien cap 8. num. 29 & cap. 27. num. 37 &
seqq. & num. 47. Mantic. de Tacit lib. 13. tit. 45. num. 17. Pacion.
de Locat. cap. 4. num. 17. & Barbos. de Potest. Episcop. part. 3.*
30 *allegat. 95. num. 17.* ubi quod hujusmodi cautela dicitur machinatio ad fraudan. d. legem, quæ à Jure reprobatur, & latè
*Bartholom. Peret. in Comment. ad d. extravag. Ambitiosæ cap.
2. num. 26 fol. mibi* 25.

Prout etiam locum habent, *etiamsi in tali locatione ad longum tempus expressè agatur, quod nullum censeatur transla-* 31
*tum dominium, quia commoditas fructuum, quæ ad longum
tempus transfertur, habetur pro vera alienatione in materia
proibitionum*, sunt verba *Redoan. de Rebus Eccles. non alien.
quæst. 52. num. 6.*

Et in debilioribus terminis, quod *extravagans Ambitiosæ*
procedat etiam in locatione fructuum dumtaxat ultra trien- 32
nium, benè probat *Panimoll. decis. 60. annot. 3. num. 11.* ubi
illam adducit bonam rationem, quia *eadem Extravagans*
excipit solùm illos fructus, qui servando servari non possunt, quorum appellatione nullo modo venire possunt fructus futuri, & concordant adducti per *Bonacin. Oper. moral.
tom. 1. tit. de Alienat. bonor. Eccles. disp. 2. quæst. unic. punct. 2.
num. 25.* ubi illam adducit rationem, quia in his terminis
non dicuntur locari fructus, sed locatur res, ex qua fructus 33
percipiuntur; Res autem, ex qua percipiuntur fructus,
non potest ultra triennium locari, resistente litera *d. extravag. Ambitiosæ, & clemen. 1. de Reb. Eccles. non alien.* in qua
permittuntur solùm locationes fructuum ad modicum tempus, & *de Rub. in Singul. Rotæ Romanæ circa alienationem rerum Eccles. num. 187. impress. in tom. 2. part. 4. fol. mibi* 255.
quem *Tractatum* fuisse compositum, non ab *eodem de Rubeis*, sed *à Card. Hieronymo Pamphilio*, Patruo S M Innocentii X. tempore quo fuit Rotæ Auditor, testis est *Card. de
Luc. de Alienat. & contract. probibit. disc. 1. num* 140

Omnia hæc in se clara, transire videntur in evidentiam
in nostris terminis, in quibus fuit processum per viam am- 34
plissimæ donationis, seu concessionis omnium jurium, &
actionum, quomodocumque tempore Instrumenti competentium, & quæ in futurum poterant competere Abbati Gabuto donanti, ut conclusionem ampliando, in nostis præcisis terminis adductis concordantibus, probat *Redoan. de
Reb. Eccles. non alien. quæst. 51. cap 2. num. 16.* & egregiè firmavit *Rota in d magistrali decis. 826. num. 4. & 5 coram Merlino*, ibi: *In præsenti cessat omnis difficultas, quia, nedum* 35
*concessi fuerunt proventus, sed omnis actio, & sic Jus ipsum
illos percipiendi, quod sanè non potuit in alium transferri
sinè Beneplacito apostolico.*

Hujusmodi autem punctualis *Sacr. Rotæ decisio* magnifacienda est, nedum attenta qualitate Tribunalis, ex addu- 36
ctis *supra discept. 1. §. 23. à num. 31. & §. 26. num. 17.* quibus
addo *eandem Rot. in Perusina Pensionis 11. Maii 1716. §. Nec
controversiæ coram Herrera*, ubi, quod sententia Rotæ præ- 37
valet sententiæ omnium aliorum Doctorum. Sed etiam quia
cùm percutiat præcisos terminos nostri casus, & contradictorem non habeat, reputatur casus legis, per ea quæ notant adducti *d. discept. 1. part. 26. num. 19. & in meis Institut.* 38
Crimin. lib. 2. tit. 8. num. 240. & seqq. quibus addo *Card. de
Luc in Miscellan. Eccles. disc. 47. num 26 in fine, & Rot. in
Giennen. Juris Votandi 2. Julii 1706. §. Quod indubitanter
coram Kaunitz.*

Unicam in hac parte insinuantes DD. cautelam, adhoc ut
Beneficiati possint obligare fructus suorum beneficiorum,
in eo consistentem, ut eadem obligatio non cadat super fructibus, seu redditibus, & multò minùs super Jure, & actio- 39
ne exigendi dd. fructus, & redditus, sed unicè radicetur, &
substantietur in ipsamet persona Beneficiati, se obligando
nimirum, vel ad determinatum tempus, vel toto tempore
ejus vitæ, alicui tradere partem, vel integros fructus sui beneficii, vel pensionis, ad ipsum spectan. eò quia in his circumstantiis non dicitur alienari ultra triennium res Ecclesiæ, sed solùm remanet personaliter obligatus ipsemet Beneficiatus, quod nullo Jure prohibitum est, ut hanc cautelam explicando, notant *Quarant. in Summ. Bullar. verb.* 40
*Alienatio rerum Eccles. num. 18. vers. 3. Declaratur Molin. de
Justit. & Jure disp. 466. num. 5. vers. In tertiò autem eventu,
Barbos. de Jure Eccles. univers. lib. 3. cap. 17. num. 72. Pacion.
de Locat. cap. 14. §. 5. num 7. Donat. Rer. Regular. tom. 1. tit.
De Reb. Eccles. non alien. quæst. 44. num. 2. & Rota decis. 171.
num. 4. coram Duran.*

Cùmque hac cautela nullatenus usi fuerint in nostris terminis Contrahentes, sed potiùs expressè, & cubitalibus literis processum fuerit per viam puræ, & simplicis donatio- 41
nis, nedum fructuum, & redituum Ecclesiasticorum, sed
etiam (sunt verba Instrumenti) *circa redditus, affictus,
pensiones, livellos, & fructus omnes, & singulos quoscumque, cujusvis generis, & speciei, qualitatis, & quantitatis, nedum decursos, & maturatos, verùm etiam in futurum*

suis

suis loco, & tempore decurredos, contra quoscumque affictuarios, Colonos, conductores, debitores, & personas, tàm Ecclesiasticas, quàm sæculares, & ab eisdem eidem D. Abbati quomodolibet, quomodocumquè, & qualitercumquè, tàm de præterito, quàm de præsenti, & in futurum, ipso naturaliter vivente, debitos, & debendos, ex quocumquè capite, via, Jure, titulo, causa, & occasione, etiam incognita, & excogitata, expressa, vel non expressa &c. Ita quod &c. titulo hujusmodi irrevocabilis donationis &c. cessit &c. omnia Jura &c. nullo Jure &c. ad haben. &c. ponens &c. constituens &c. dans &c. transferens &c. & interim se constituit &c.

Remanere videtur evidens, quod donatio, de qua quæritur, sit evidenter nulla, & penitùs insubsistens, præ ocu-
42 lis signanter habendo verba illa: *cessit omnia Jura, nullo Jure &c. ponens &c. constituens &c.* ex quibus ad hominem probatur vera, & propria translactio Juris exigendi dd. fructus, quod sinè Apostolico beneplacito fieri nullo modo potest, ut in nostris terminis firmavit *Rota in decis. 826. num. 4. coram Merlin.*

Itaut si in Scholis, gratia exempli, adducendum esset exemplum concessionis, seu donationis Bonorum, Jurium, & Actionum, Ecclesiis competentium, oppositarum dispo-
43 sitioni celebris *extravag. Ambitiosæ de Reb. Eccles. non aliennan.* congruè adduci posset Instrumentum, de cujus viribus disputatur.

Plusquam tacitè harum omnium reflexionum relevantia admissa fuit ab utroquè Contrahente, dum in facto mihi
44 supponitur, quod, licèt Donans supervixerit per decennium post stipulationem Instrumenti donationis, adhuc in dicto longo temporis spatio illud nullum habuit effectum: Et proindè nimis improprium videtur hodiè insistere pro exequutione d. Instrumenti donationis, quam per adeo lon-
45 gum tempus decem, & ultra annorum, quibus supervixit Donans, pro nulla, & insubsistenti habuerunt ipsimet Contrahentes, & cujus exequutio à Donatario neque etiam procurata fuit per decem alios annos, decursos à morte d. Donantis, in quibus nullo modo vigebant difficultates illæ, & oppositiones, quæ forsan tempore vitæ Donantis practi-
46 catæ fuerunt, vel ad praxim reduci potuerunt, ut in simili observant communiter Doctores in materia pensionis; unanimiter firmantes, quod si illa non exigatur per decem annos, vel præsumatur extincta, vel habeatur pro derelicta, ut videre est apud adductos *à Ferrett. cons. 388. num. 5. cons. Quantò magis, Gigas de Pension. quæst. 85. num. 3. & Rota decis. 249. num 5. coram Cavaler. & decis 266. num. 22. coram*
47 *Priol. & decis. 28. num. 5. apud Antonell. de Jur. Cleric.* de quibus *in Voto in Neritonen. Pensionis anni 1616. §. Et quidem* edito ab R. P. D. Cremona Valdina, de quo mentionem cum laude facit R. P. D. Cerrus in Voto, *edito in Romana annuæ Præstationis 26. Jan. 1714. §. Quartum.*

DISCEPTATIO IX.

Moguntina, seu Herbipolen.

PRO

Archiepiscopo Moguntino.

CUM

Episcopo Herbipolen.

ARGUMENTUM.

Episcopi, quibus concurrentibus, & ex quibus causis, eximi possint à Jurisdictione, & immediata subjectione suorum Metropolitanorum.

PRætendente Episcopo Herbipolen. se subtrahere à Jurisdictione Archiepiscopi Moguntini, sui Metropolitani, ex causis, & prætextibus, de quibus infra, illius in-
1 stantia reiicienda videtur, eo quia nimis injuriosum reputatur quemcunque Superiorem privare sua ordinaria Jurisdictione in Subditos, ad *Text. in cap. Cùm personæ de Privil.*
2 *in 6. & in leg. 1. Cod de Exequut. rei judic. & Rota in Giennen. 21. Februarii 1698. §. Cùm enim coram Ursino;* Et respondit hæc S. C. *in Ostunen. Indulti 26. Aprilis 1698.* Propterea quæ nonnisi ex causis valdè arduis, & cum maxima diffi- 3
cultate id practicari solet cum inferioris notæ Judicibus, ut advertit *Marches. de Commiss. part. 2. §. 2. de Judic. suspect. num. 58. fol. 397.* Et prosequitur *eadem Rota in d. Giennen. §. Cùm enim,* ubi probat hoc esse etiam de mente Sac. Concilii 4
Tridentini, cujus verba refert, & exornat.

Multò minus hoc practicandum videtur in nostro casu cum Metropolitano Moguntino, de cujus dignitate, qualitati- 5
bus, & prærogativis benè *Gonzal. in cap. Bonæ memoriæ lit. A. vers Tandem de Elect.* ubi ex *Martino Scoto,* ad rem nostram refert, quod *Pipinus in Civitate Suessionen. à Sancto Bonifacio Archiepiscopo in Regem unctus, Regni honore sublimatus est, & ob id deinde post Papam secundus habetur* 6
Moguntinus Archiepiscopus in hodiernum diem; Et meliùs *Phil. Reinhard. Vitriar. in Institut. Jur. public. Roman. German. lib. 3. tit. 10. de Jurib singul. Elector. Eccles competen. à num. 1. usque ad 20.* ubi in principio observat, Maximilianum Imperatorem in diplomate anni 1498. eum appellasse *Obristen. Chufursten.* hoc est primum, seu supremum inter 7
omnes Electores, nec etiam Bohemiæ Rege excepto, *Villabold. in Vita Sancti Bonifacii cap. 44. Petr. Kratapolitan. in Cathal. Episcop. Mogunt. Pilip. Dosser. diatrib. 2. fol 212. Hallier. de Hierarch. Jurisd. lib 4. cap. 34. fol. mihi 644. Arnold. Lunecens. in Supplem. Hormold. lib. 6. cap. 3 & Thomasin. de Vet. & Nov. Eccles. discipl. part. 1. lib. 1. cap. 31. num. 2.* Et omni ponderatione digna sunt verba Zachariæ Papæ ad Bo- 8
nifacium Moguntinum Archiepiscopum, registrata in *can. Petisti 7. quæst. 1.* ibi: *Hoc nulli concedi alii patimur, quod tibi charitate cogente largiri censuimus, & Card. Caraffa in Legat. ad Tract. Rhen fol. 158. & 239.*

Pro recursibus enim, & appellationibus ad eundem fundatam habent intentionem DD Capitulares Herbipolenses 9
in cap. Roman. 2. de Appellat. in 6. ubi latè *Monach. num. 4. & seqq. & Pignatel. cons. 34. num. 10. tom. 8* Quod appellationis remedium favorabile est, atque ad innocentiæ præsidium institutum, ut legitur *in Sac. Concilio Tridentino sess. 13. de Re-* 10
form. cap. 1. & observant *Fagnan. in cap. Dilectus il 1. num. 32. de Rescript. & Pasqualig. quæst. Moral. centur. 2. quæst. 82. num. 7.* Illiusque usus, nedum vetustissimus, sed necessarius est, ex cumulatis *in Tom. 1. divers. Consil. German. cons. 29.* 11
num. 36. ubi *ex Baldo in lege 1. Cod. Si de momentan. possess.* advertitur, contra venenum Judicum datam esse theriacam appellationis, cum aliis *in Instit. crim. lib. 4. tit. 9. num. 2.*

Postquam igitur Suffraganeus Herbipolen. tanquam Judex interpellatus, mediante sua Sententia, vel Decreto, 12
propriæ satisfecit obligationi, & zelo, functus dicitur suo officio, nec debet ampliùs in Causis se intromittere, vel circa appellationes, ad Metropolitanum interponendas, aliquid moliri, ut observant *Sbrozzius de offic Vicar. lib. 2. quæst. 131. num. 6. vers. Quod autem.* Multoquè minus ægre ferre, 13
quod sentientes se gravatos ab ipsius Decretis, ser. ser. recurrant ad legitimos Superiores: *Qui enim scit se quibusdam esse præpositum, non molestè ferat, aliquem sibi esse præla-* 14
tum, sed obedientiam, quam exigerit, etiam ipse rependat, sunt verba *Text. in canon. Qui scit 2. quæst. 6.* ibiquè egregiè *Gloss. lit. B.* ubi, quod sicuti Episcopus vult deferri appellationibus, ad ipsum factis, ita, & ipse deferre tenetur appellationibus, ad Superiores interpositis, & observat: *Quarant. in Summ. verb. Archiepiscopi authoritas num. 6.* 15
vers. Et Suffraganei fol. mihi 45. Idquè probat etiam *ex Tom. 1. Epist. Innoc. III. fol. mihi 228.* cum illis verbis, ad Arelatensis Ecclesiæ Suffraganeos directis: *Cùm secundùm doctrinam Evangelicam, quæcumque vultis, ut faciant vobis homines, & vos eis eadem facere debetis, eam reverentiam Vos convenit præstare Prælatis, quam Vobis vultis à Subdi-* 16
tis exhiberi: & fol. 108 in alia Epistola, scripta Episcopo Lexovien. Suffraganeo Rothomagen. ibi: *Ad hæc, ne propter hoc tu videaris ab ipsius subjectione subtractus, volumus, ut sibi tanquam Metropolitano tuo, debitam obedientiam exhibeas cum honore.*

Non obstat, quod Metropolitanus sit etiam Canonicus Herbipolensis; Nullatenus enim implicat dari appellatio- 17
nem ad Episcopum, vel Archiepiscopum ab illo actu, in quo idem Episcopus, vel Archiepiscopus intervenit, non uti Prælatus, sed tanquam Canonicus, per utriusque Juris sanctionem, ut de Jure Canonico habemus *Text literalem* 18
in cap. A collatione de Appellat. in 6. ubi *Repetentes* communiter, signanter verò *Joan. Andr. Geminian. Butr. Anchar. & Barbos. num. 1 Abb. in cap. Postulastis num. 10. de Concess. Præben.* ibiquè *Ananias num. 11 vers Præterea, Castrens. in leg. 1. §. Solent num. 3. ff. Quand. appelland. sit, Everard. in Topic. legal. loco de Tanquam, seu Respectivis num. 9.* ubi,

quod

quod cùm in his casibus Episcopus , vel Archiepiscopus
non interveniat uti Prælatus , sed tanquam Canonicus ,
non appellatur ab eodem ad eundem , sed appellatur ab
inferiori ad Superiorem , quod observat etiam *Scacc. de*
20 *Appellat. lib. 3. cap 2. quæst. 8. num. 60. vers. Secus tamen*
esset , Vener. in Exam. Episc. lib. 4. cap. 29. de Decano Capi-
tuli n. 33. & firmavit *Rota dec 193. num. 3. par. 4. rec.* Et
de Jure Civili statutum est *in l. 1. §. Solent , ff. Quand. ap-*
21 *pelland. sit* , ubi, quod ab ordine Decurionum appellatur
ad Præsidem , licèt Præses interfuerit in Consilio, tanquam
unus de Decurionibus, ibique *Bartol. n. 1.* ubi *n. 4.* probat ,
Canonicum , factum Episcopum , posse judicare de his , quæ
fecit cum aliis quando erat in Capitulo , *& Castrens. pa-*
riter num. 1. Abb. in citato c. Postulatis n. 10, de Concess.
Præben.

Et in terminis similis controversiæ inter Suffraganeum
Herbipolen. & Curiam Metropolitanam Moguntinam, re-
22 solvit Sac. hæc Cong. *in Herbipolen. 28, Septemb. 1697.* ubi
in fine narrationis Facti egregiè advertitur : *Qualitatem*
Patroni (scilicet Archiepiscopi Moguntini) *impedire non*
potuisset exercitium Juris Metropolitici in eadem persona; du-
23 *plici Jure. & titulo considerata.* Eo magis, & absque ulla pror-
sus difficultate , dum Metropolitanus , quamvis sit Canoni-
cus Herbipolensis, tamen non interest Capitulo , minusque
aliquam partem habuit , aut habebit in futurum in illis
24 actibus , à quibus ad ipsum fuit interposita , & forsan in-
terponetur appellatio ; Quod operatur, ut nedum eadem ap-
pellatio omni jure admittenda sit, sed etiam , ut , seclusa
etiam eminentissima , qua insignitus est , dignitate , qua at-
tenta nullo prætextu allegari potest suspectus ex adductis
per *Pacian. de Probat. lib. 2. cap. 32. n. 15. Card. de Luc. de*
Judic disc. 3. num. 68. & Rot dec. 307. num. 17 part. 18 recent.
Quidquid dicat *Constant. ad Statut. Urb. tom. 1. annotat. 2.*
articul. 2. à num. 102. Adhuc nullo modo recusari possit uti
suspectus, eò quia voluntatem suam nullatenus propala-
25 vit, juxta celebrem theoricam *Innoc. Canonistarum Pa-*
tris in cap. Irrefragabili num 2. vers. Sed dices de Offic. Ju-
dic. Ordin. quem ibidem communiter sequuntur *Repetentes* ,
& signanter *Hostiens. num. 7. Ioan. Andr. n. 35. Zabarell. n.*
4. Abb. eodem num. & Fagn. in citato cap. §. Excessus n. 17.
26 ubi, quod est valdè notabilis , quodquè cum illa theorica
transeunt omnes Doctores.

Quibus non contradicit *Text. in cap. Cùm R. de Offic. & po-*
test. Judic. deleg. Non enim loquitur de Judice ordinario ,
27 sed de delegato , ut ex lectura ; Nos autem sumus in termi-
nis , toto cœlo diversis, dum Metropolitanus dicitur , &
est Judex non delegatus, sed ordinarius Suffraganeorum ,
ut advertunt *Sbrozz. de Offic. Vicar. lib. 2. quæst. 58. num. 1,*
Quarant. in Summ. verb. Archiepiscopi authoritas n. 10. fol. mi-
28 *hi 47. Genuen. in Prax cap. 70. n. 1. & Barbos. de Jur. Eccles.*
lib. 1. c. 7. n. 24. Diversitatis autem ratio in eo consistit, quod
in Judice delegato faciliùs admittitur , & sine injuria pra-
cticatur recusatio , vel suspensio, dum secum agitur de ac-
quirenda jurisdictione. Secus autem est in Judice ordina-
rio , qui amitteret , quam habet , Jurisdictionem, ut pon-
29 derat *Cardin. de Luca de Judic. disc. 3. n. 63.* Quam respon-
sionem facto ipso probavit , & admisit Episcopus Herbi-
polen. procedendo in prima instantia, & procedere intendens
in futurum in Causis suorum Capitularium , quorum tres ,
30 utpotè Canonici , tam Herbipolensis , quàm Bambergensis
Ecclesiæ, in qua ipse Canonicatum retinet , sunt etiam ip-
sius Concanonici.

Præterea in causis appellationum à sententiis Suffraga-
neorum Metropolitanus non procedit uti Canonicus , ju-
xta terminos dicti Textus, sed tanquam Prælatus , à Jure
31 determinatus, ad easdem appellationes recipiendas , ra-
tione duplicis illius personæ , quas repræsentat, ut benè ob-
servat *Fagn. in cap. Irrefragabili §. Excessus n. 13. & seq. de*
Offic Judic. ordin. & Card. de Luca de Feud. in annot. ad disc.
2. n. 15. vers. Quinimo , & resolvit Sac hæc Congr. in citata
32 *Herbipolen.* quæ est in casu duriori ; Inibi enim Metropoli-
tanus non processerat tanquam unus de corpore Capitu-
li , sed tanquam unicus Patronus Parochialis Herzoge-
33 nurach , & tamen hæc S. C. ratione duplicis personæ , per
ipsum repræsentatæ, approbavit institutionem Parochi
ejusdem Metropolitani , priùs denegatam à Suffraganeo
Herbipolen.

Minus obstat, quod Metropolitanus quamplures habeat
Consanguineos, & Affines in Capitulo Herbipolen. Quia
34 quoad Affines, factum non assistit : Licèt enim unus ex Fa-
milia de Stadian. in Uxorem duxerit ejus sororem , non
inde tamen sequitur, quod alii de Stadian. Affines ejus-
dem sororis , sint etiam Affines Metropolitani , ad li-
teralem *Textum in cap. Quod super de Consangu. & Affinit.*
& observat *Lancell. in Instit. Canon. lib. 2. tit. 13. de Triplici*
cognat. §. Quamquam autem ; Quo verò ad Consanguineos,
objectio retorquetur ad hominem , quia Episcopus Herbi- 35
polensis habet germanum fratrem, & duos Consanguineos
Concanonicos Ecclesiæ Bambergensis , qui insimul sunt
Canonici Herbipolenses; Si igitur hac, consanguinitate
non obstante, in prima instantia suam exercet ordinariam
Jurisdictionem in suos Concanonicos, tanta sibi arctitudi-
ne junctos, nescimus videre quare, servando illam æqua-
litatem, quæ in Judiciis semper præ oculis habenda est, 36
leg. fin Cod. de Fructib. & lit. expens. Card. de Albic. de In-
constant. in Judic. quæst. 2. n. 9. & quæst. 37. num. fin. ean-
dem Jurisdictionem ordinariam in secunda Instantia, &
per viam appellationis exercere nequeat Metropolitanus 37
Moguntinus?

Quæ si procedunt in casu, in quo Metropolitanus, ut in
Italia practicatur , solus judicat de viribus sententiarum
suorum Suffraganeorum, quanto magis admitti debent in 38
Germania , ubi inaudita forsan est similis exceptio suspi-
cionis Episcoporum, & Metropolitanorum ratione con-
sanguinitatis, & affinitatis, ex motivo, considerato *à Car-*
dinal. Pallavic. in Hist. Conc. Trid. lib. 25. cap. 12. n. 11. &
à Card. Caraf. in Legat. ad Tract. Rhen fol. 58. & 215. Et
ubi ex nimium laudabili consuetudine appellationes devo- 39
luuntur ad Consistorium Archiepiscopi, constans ex quali-
ficatis Personis, tam ratione ecclesiasticæ dignitatis, quàm
doctrinæ, & experientiæ, de qua consuetudine mentionem
cum laude facit *Card. de Luc. in Relat. Curiæ disc. 32. n. 95.*
De eaquè oculatus testis est *Kockier. in Vindic. libert. Ec-*
cles. part. 1. cap. 12 num. 19. quem refert *Card. Sacrip. in*
Defens. Eccles. jurisdict. cap. 8. n. 38. Et in effectu in nostra 40
controversia manus apposuisse idem Consistorium, patet
ex inhibitione, exhibita in contrario Summario, ibi: *Ju-*
dices Sanctæ Moguntinæ Sedis &c.

Et ex hac consideratione aliud æquè validum resultat
fundamentum rejectionis contrariæ instantiæ ; Non enim 41
adest in Curia propositio forsan magis certa, magisquè in
praxi recepta, quàm Collegialia Tribunalia recusari non
posse, neque pro suspectis allegari, ex adductis per *Ridol-* 42
ph. in Prax. p. 1. cap. 7. n. 133. & seq. & Marches. de Com-
miss. part. 2. de Commiss. suspicion. Judic. §. 2. n. 4. & seq.
fol. 391. Præsertim quando lis est coram Personis, emi-
nentissima dignitate fulgentibus , qualis est Moguntinæ
Sedis Archiepiscopus, ut vidimus supra *num. 24.*

Non attento, quod in eodem Consistorio adsint Kun-
kel, & Enghelert, olim Defensores in Urbe Capituli Her-
bipolensis; Nullum enim relinquunt suspicandi locum nota 43
probitas, integritas, doctrina, & zelus harum qualifica-
tarum personarum , quæ Libros contra hæreticam pravi-
tatem accuratè scripserunt, typisque mandarunt, & non 44
triginta nobiles catholicos, sed multos centenos ad catho-
licam Fidem reduxerunt, ut in Germania satis notum est,
& quoad Kunkel constat ex publicis documentis, coram 45
Prodatario exhibitis, quando Summus Pontifex in con-
cursu 40. aliorum Concurrentium illi contulit Præpositu-
ram, simplex Beneficium nuncupat. Collegiatæ insignis
S. Mauritii, Augustanæ Civitatis; Et tamen, his dem-
ptis, remanent alii sex Conjudices, plusquam sufficientes 46
ad cognoscendum de viribus quarumcumque sententiarum,
ut docet *Marches. de Commiss. part 2. §. 2. de Judic. suspic.*
n. 3. in fine fol. 390. Imò in omnem casum illorum loco
subrogari possent alii , Episcopo Herbipolen. non suspe- 47
cti; Non enim credimus pro suspectis haberi omnes Do-
ctores, omnesque qualificatas Personas celebris Mogunti-
næ Civitatis, quia id redoleret manifestam calumniam,
juxta opinionem *Alberic. in leg. Apertissimi in fine , Cod. de*
Judic. Marches de Commiss. part. 2. §. 2. de Judic. suspic.
n. 1. fol. 390. & Card. de Luca de Judic. disc. 4. num. 15.

Omitti poterant magnæ amplificationes facilitatis reci-
piendi, & admittendi appellationes, absque ulla legali Ju-
stificatione ; Nam impropriè nimis titulus egregii docu- 48
menti attribuitur epistolæ Episcopi Herbipolen. Summo
Pontifici directæ, dum in illa tanquam in Partis assertio-
nibus nullum constitui potest fundamentum, vulgatis ju-
ribus, & ad propositum benè *Rota in Surrentina Manuten-* 49
tionis 4. Maii 1695. §. Disceptationes cor. Card. Scotto, &
meliùs *Gasp. de Valdaur. observat. 2. n. 1.* ubi referendo ce-
lebre factum Numerii ait : *Et quis innocens esse poterit si*
accusasse sufficiat.

In hac siquidem parte habemus Textum Concilii Tri- 50
den-

dentini nimis clarum, & quamplures æquè literales determinationes Summorum Pontificum Clementis, & Urbani VIII. specificantes casus, in quibus appellationes admitti, vel non admitti debent per Metropolitanos à Suffraganeo-
51 rum Sententiis, registratas *à Quarant. in Summ. verb. Archiepiscopi authoritas num.* 20 *& seqq & Barbos. ad Concil. sess.*
52 13. *de Reform. cap.* 2. Aut igitur Consistorium Sanctæ Sedis Moguntinæ suas adimplet partes, prout hactenus punctualiter adimplevit, & non habet, de quo conqueri possit Suffraganeus Herbipolen. Aut verò prætenditur exadversò, quod in hoc deficiat, & doceri debet, petitam, & denegatam fuisse moderationem inhibitionis, istique essent casus,
53 in quibus adiri solent Urbis Tribunalia per appellationem à Decretis Metropolitanorum, ut in terminis observat *Card. de Luca in Miscell. Eccles. disc.* 1. *num.* 80. Non autem per novas, insolitasque vias limitare, & coarctare Metropolitanorum Jurisdictionem fas est.

Non est autem verum, quod ab omnibus decretis, factis per suffraganeos in Visitatione non detur ad Metropolita-
54 num appellatio suspensiva, dum plures recensentur casus in dd. Pontificiis determinationibus, illam admittentibus, ut videre est apud *Barbos. ubi supra num.* 21. & signanter casus ille exadverso adductus *sub pœna certò secuturæ cessatio-*
55 *nis*, quam Suffraganeus decreto suo, in prima instantia lato indixerat, ut observat *Card. de Luca in Miscell. Eccles. disc.* 1. *num.* 73. ubi, quod erronea est opinio, quam generaliter habere videntur Episcopi, ut omnia, quæ in Visitatione demandantur, appellationem non admittant, & *Card. de Albic. in addit. ad Pamphil. decis.* 149. *num.* 11. *vers.*
56 *Limitatur*; Et in terminis fortioribus, quod ab excessiva etiam, & injusta morum correctione, præcipuè, quando in Judicii forma proceditur, admittatur appellatio suspensiva, observant *Kokier. in Constit. Concil. Later.* impress. *post Tract. de jurisdict. in exempt. part.* 1. §. 7. *sub num.* 44. *Dian. Oper. moral. tom.* 7. *tract.* 1. *de Dub. Regular. resol.* 11. *num.* 2. & firmavit *Rota in decis.* 21. *num.* 21. *apud Novar. in Summ.*
57 *Bullar.* & resolvit C. E. ex oraculo vivæ vocis Clem. VIII. teste *Adden. ad Pamphil. decis.* 149. *num.* 11. *&* 12. Et de Sententia hujus S. C. latè *Fagnan. in cap. Irrefragabili num.* 6. *de Offic. Judic. ordin. & in cap. Ad nostram à num.* 11. *usque ad fin. de Appellat.* ubi quod, excepto Cardinali Carafa, omnes
58 alii unanimiter steterunt pro admissione appellationis ad utrumque effectum, & quia Cardinalis Moronus dixerat, agendum esse cum SS. Sanctitas sua, facta relatione, Congregationis sententiam approbavit.

Ejusdem prorsus insubsistentiæ alter est prætextus refor-
59 mationis Canonicorum; Ex vetustissima siquidem consuetudine Germaniæ in illa Episcopi se ingerere non possunt, nisi in casu negligentiæ Decani, ad quem spectat Jurisdictio, testibus *Pirbing. in Jus Canon. tom.* 2. *lib* 2. *Decretal. tit.* 6. *lect.* 3. §. 1. *Quid sit Judex competens num.* 74. *Vuagnarech. de sacr. Canon. lib.* 2. *tit.* 2. ibi: *Talis consuetudo est in Germania, ubi Decani Ecclesiarum Cathedralium jurisdictionem habent in Canonicos, & Clericos, Capitulo deservientes, quorum correctioni non se immiscent Episcopi, nisi Decani*
60 *sint negligentes, & officio suo desint*: Quæ consuetudo approbata fuit in generali Concilio Lateranensi per Innoc. III ut videre est in *cap. Irrefragabili de Offio. Judic. ordin.* ubi egregiè *Gloss. verb. Per Capitulum*, & latissimè *Fagnan.* post antiquiores, quos citat, & sequitur, observans *num.* 7. quod
61 tunc demum Episcopus potest in his casibus in correctione se intromittere, quando post præfixum ab eo terminum, correctio sequuta non fuit, & *Rota decis.* 254 *num* 18. *part.* 19. *recent.* Et in terminis durioribus, quod in Germania adsint Cleri, qui nullatenus subsunt Episcopi ordinariæ po-
62 testati, observat *Card. Caraf. in Legat. ad tract. Rhen fol.* 55. ibi: *Cleri, tàm primarii, quàm secundarii, neuter enim subest Episcopi ordinariæ potestati*: Quibus Cleri exemptionibus, & privilegiis adscribunt communiter Authores pu-
63 ritatem catholicæ Religionis in diversis Germaniæ Diœcesibus, ut videre est apud *Petr. Grathepol. in Annal. Colonien.* relatum à *Raynald. tom.* 2. *Annal. anno* 1531. *num.* 66. *in fine Capher. in Synthemat. vetust. ad diem* 3. *Februarii, Card. Pallavic in Histor. Concil. Tridentin. lib.* 7. *cap.* 1. *per totum*: *Famian. Strad. de Bell. Belgic. lib.* 5. *anno* 1584. *fol. mihi* 362. *vers. Ac in dictis, Matth. ab Isselt. in Hist. sui tempor. anno* 1583.
64 *fol. mihi* 786. *vers. Capitulum, Sur. in Comment. rerum in Orb. gestar. anno* 1545 *fol. mihi* 383. *vers. Per hoc ferè tempus, & anno* 1544 *fol.* 401. *vers. Itaque Clerus, & Nicol. M. Pallavic. in Defens. Pontif. Roman. tom.* 2. *lib.* 3. *cap.* 10. 11. *&* 12.

Si igitur, hujusmodi consuetudine non attenta, nullo ter-
65 mino præfixo, & Decani negligentia non probata, Suffraganeus Herbipolen. plura edidit in hac parte decreta, non habet de quo possit conqueri, si Capitulares insigniter gravati, congruam appellationem ad legitimum Superio- 66
rem interposuerunt, quam in his casibus admittendam esse in terminis respondit hæc S. C. in *Virduen.* relata à *Nicolio in Flosc. verb. Visitatio ordinaria num.* 13.

Ea autem, quæ dicuntur de Capitulationibus, nil commune habent cum præsenti dubio, poterantque congruen- 67
tiùs omitti; Prætermittere tamen non possumus, quod in hac parte proceditur exadverso cum supposito insubsistenti;
Nam Capitulationes cessatæ non fuerunt à particulari Con- 68
gregatione deputata, ut exadverso asseritur, sed dumtaxat Episcopus absolutus fuit à jurejurando, quo se ad illorum observantiam obstrinxerat, ne scilicet à limine judicii, tan- 69
quam perjurus, in casus contingentia repelleretur, nevè vigore ejusdem jurisjurandi posset conveniri. Proindeque nullo modo dicitur absolutus ab aliis vinculis utriusque legis canonicæ, & civilis, nec non municipalium Statutorum, &
inconcussæ consuetudinis circa ea, ad quæ antea tenebatur, 70
& modò tenetur, præscindendo, etiam à Capitulationibus: Ubi enim plura obstant, si unum removeatur, remanent alia *Cap. Pastoralis*: ibique *Gloss. verb. Indulgentia de Privileg. Gratian. discept.* 96. *num.* 8. *Gonzal. ad Regul. Concell.*
glos. 13. *num.* 96. *Sperell. decis.* 112. *num.* 23. *in fin. & seq. de Just.* 71
de Dispens. matrim. lib. 1. *cap.* 4. *num.* 79. *& seqq & Rot. coram Ludovis. decis.* 87. *num.* 6. ibique *Adden. num.* 16.

Isteque est casus, registratus in contrario Summario, dum
Decanus, non Capitulationum vigore, sed in exequtionem 72
antiqui, & perpetui Statuti, nullatenus aboliti per novissimam Constitutionem, petiit in suffraganea Curia Herbipolen. Imperiales mille, sibi debitos à Camera Episcopali, ob
annuam, & continuam residentiam, quam peragere cogi- 73
tur, cui cum hac conditione satis onerosa fructus Decanatus olim aucti fuerunt, in qua instantia, cùm contrarium
passus fuerit decretum, ab ipso omni jure permittebatur ap- 74
pellatio ad Metropolitanum, ut observat *Dec. in cap.* 4. *num.* 6. *vers. Sed considerandum est de Appellat.* quem refert, & sequitur *Sarav. de Adjunct. quæst.* 26. *num.* 8. *vers. Item si aliquid*.

Ex hoc autem, quod etiam remoto juramenti obstaculo,
Episcopus Herbipolensis aliis vinculis obstrictus remaneat 75
pro regimine suæ Diœcesis, nullo modo illius superioritas diminuitur, sed potiùs id in ipsius regiminis gloriam, & fœlicitatem redundat, ut loquendo de Imperatore advertit: *Arumæus de Comit. Imper. cap.* 3. *num.* 28. ibi: *Quapropter, ut aliorum Regum, ita, & Imperatoris nostri Majestas secun-*
dùm formam ab Electoribus institutam, regularis debet &c. 76
secundum quam veluti cynosuram Imperium dirigit, quod dum facit nihil indecorum, aut contrarium Majestati committit, & generaliter de aliis Civitatibus Germaniæ *Nicol. Mylerus de Princip. & Statib. Imper. cap.* 39. *num.* 3. ubi, quod nullus in toto Orbe Christiano Princeps existit, cujus Majestatem
non comprimat, vel jusjurandum, vel pactio, *& Limnæus* 77
de Jur. public. tom. 1. *cap.* 12. *num.* 1. ibi: *In omnibus ferè, non solùm Nationibus, & Gentium Universitatibus, verùm etiam in aliis minoribus Circuli Universitatibus, & corporibus ob-*
servatum constantissimè hucusque etiam deprehendere licet, 78
Regum, Imperatorum, Principum, Magistratuumque potestatem certis juramentorum, pactorumque formulis fuisse coarctatam, ne scilicet ad gubernacula rerum evecti, eas potestate
in tempestatem, & administratione in effrænem verent licentiam, Rempublicamque pro privato habentes perfundarent, aut everterent, & Michael ab Isselt. de Bel. Colon. lib. 3. *fol. mihi* 433. *vers. Habet præterea Diœcesis*. 79

Pro coronide demum dignentur EE. PP. duo præcipuè
ponderare. I. Quod etiamsi Episcopus Herbipolensis in di- 80
cta Epistola ad Summum Pontificem scripta, petierit, appellationum causas recipiendas esse, vel hic in Urbe, vel coram Nuncio Coloniæ; Illius tamen Defensores in suppli-
ci Libello, porrecto eidem Pontifici, & in nostro dubio, 81
unicè se restrinxerunt ad modernum Nuncium ex motivo omnibus obvio.

II. Verò est, quod ad formam [illegible]dicti dubii prætenditur, appellationes concernentes [illegible] interesse singulorum
Capitularium cognosci non p[illegible] à [illegible]politano. Patet 82
igitur, quod non Affinium prætextu, non Consanguineorum existentia, neque asserta [illegible] nius, vel alterius de Consistorio, sed alius sit finis præsentis disputationis, & utinam non ille *ab Innoc. III.* per[illegible] n persona Suffraga-
nei Lexoviensis, juxta animadversa *supra num.* 11. & gene- 83
raliter improbatus *à D. Bernardo lib.* 3. *de Considerat. cap.* 4 *in princip.* relato *à Paulutio in Jurisprud. sac. tom.* 1. *lib.* 2. *tract.* 2. *cap.*

2.*cap.* 121. *de Metropol. num.* 4. *verſ.Per Sedem* iſtis verbis :
84 *Murmur loquor*, *& querimonium Eccleſiarum*, *truncare ſe
clamitant*, *ac demembrari*, *vel nullæ*, *vel paucæ admodum
ſunt*, *quæ plagam iſtam*, *aut non doleant*, *aut non timeant* :
*Quæris quam? Subtrahuntur &c. Epiſcopi Archiepiſcopis
&c. bona ne ſpecies hæc? Mirum ſi excuſari queat*, *vel opus* .
Itaut Promotor Moguntinæ Sedis, cui pluries aliæ, cum
85 tranquillitate maxima ſubſunt inſignes Eccleſiæ, Vvorma-
tienſis ſcilicet, Spirenſis, Eyſtetenſis, Argentinenſis, Cu-
rienſis, Auguſtana, Paderbonenſis, & Conſtantienſis,
jure merito conqueri poſſe videatur, ſe cum uno Suffraganeo
pacem habere non poſſe.

Die 29. Novembris 1698. Propoſita Cauſa in S. C. C. ſub
dubio: *An in Cauſis appellationum à Sententiis*, *& Decretis
86 Epiſcopi Herbipolen. interpoſitarum*, *ſeu interponendarum
per Capitulum*, *& Canonicos Eccleſiæ Cathedralis*, *ac quo-
modolibet intereſſe ipſius Capituli*, *ſivè etiam ſingulorum Ca-
pitularium*, *concernen. deputandus*, *& delegandus ſit Reve-
rendiſſimus Nuncius Apoſtolicus Colonien. in locum Eminen-
87 tiſſ. Moguntini Metropolitani in caſu*. Reſponſum fuit: *Ne-
gativè*, *& providebitur in caſibus particularibus*.

IN alia ſimili Cauſa exemptionis Cleri, & totius Oppidi
Morciani à Juriſdictione, & ſubjectione Epiſcopi Ugen-
tini, in qua C. E. die 4. Septembris 1716. Ponente Card. Gri-
88 maldo reſcripſit: *Cum Sanctiſſ. pro petita exemptione Terræ
Morciani*, *& ſubjectione Epiſcopo Gallipolitano ad tempus*,
benè viſum Sac. Congregat de qua *in Tom.* 2. *part.* 1. *diſcept.* 7.
num. 252. & per totam; In illius repropoſitione ſequuta die
16. Novembris 1717. ſub dubio: *An ſit ſtandum*, *vel rece-
dendum à deciſis die* 4. *Septembris* 1716. *quoad exemptionem*;
Reſponſum fuit: *Eſſe recedendum à deciſis*; Verum tamen
eſt, quod Epiſcopus nullum habuit fructum ejuſdem favora-
bilis reſolutionis, eo quia in reditu ad ſuam Diœceſim vitam
cum morte in Civitate Neapolis commutavit.

ALter verò curioſus evenit caſus in Urbe reſpectu exem-
ptionis integræ Familiæ à ſubjectione Parochi SS. Cel-
89 ſi, & Juliani quem non poſſumus meliùs exprimere, quàm
mediante ſupplici Libello, porrecto Card. Carpineo Urbis
Vicario, immortalis memoriæ Viro, qui eſt ſequentis
tenoris.

Eminentiſſimo, e Reverendiſſimo Sig. In occaſione, no-
ta all'E. V. hà moſtrata volontariamente, e ſenza averne avuto
90 minimo motivo, tale inclinazione, e paſſione contro NN.
umiliſſimo Oratore, il Parocho de' SS. Celſo, e Giuliano,
che dubitandoſi, non ſenza fondamento, di procedure ſimili,
e peggiori, ſi ſupplica umilmente l'E. V. a fin che, ad imita-
zione di ciò, che pratticaſi quotidianamente con Veſcovi,
& altri Superiori Eccleſiaſtici, ſi compiaccia ordinare, che
l'Oratore, con tutti li ſuoi di Caſa, ſiano ſubordinati ad
altro Parocho, da dichiararſi da V. E. a fine di evitare ogni
inconveniente, ſpecialmente nelle proſſime Feſtività per l'
adempimento del precetto Paſquale, già che in caſo ſimile
ſi fece lecito l'anno paſſato d. Parocho di negare con ſcanda-
lo la communione in giorno ſolenne a chi, confuſamente
con altri Parrocchiani, era apparecchiato per riceverla,
con preteſto aſſai frivolo, noto al Tribunale dell'E. V. &
il tutto &c.

Ex cauſis, *Nobis notis*, *permittimus*, *& indulgemus*, *ut
tàm Perſona Oratoris*, *quàm Familiarium*, *de præſenti actu
inſervientium*, *valeat*, *tàm in ſuſceptione Sacramentorum*,
91 *quàm in aliis actibus*, *dependentibus à Parochia SS. Celſi*, *&
Juliani*, *accedere ad Parochiam SS. Simonis*, *& Judæ*, *cujus
Parochum ad hunc tantùm effectum ſubrogamus*, *cum faculta-
tibus neceſſariis*, *& opportunis*. *Datum hac die* 5. *Aprilis*
1699. *Gaſpar Cardinalis Vicarius*.

Proviſio hæc, quæ punctualiter ſuum habuit effectum,
92 viſa fuit aliquibus exorbitans, & nova: Cæterùm, re medul
litùs conſiderata, juſtiſſima, & legalis omni Jure dicenda
eſt, eò quia non debet eſſe in facultate Parochorum ſuos Pa-
rochianos de facto gravare, ſed eis ſuccurrendum in tempo-
93 re eſt antequam ſcandala eveniant, neque facilior dari po-
teſt proviſio, quàm illos temporaliter eximere ab eorum Ju-
riſdictione, & ſuperioritate, eo modo, quo practicari ſo-
let cum Epiſcopis, & aliis Judicibus, juxta animadverſa
per Lotter de Re beneſic. lib. 1. *qu.* 24. *& Card. de Luc. de Judic.*
94 *diſc.* 3. *num.* 70. Verumtamen eſt, quod ad eundem effectum
requiritur magna cauſa, qualis concurrebat in d. caſu: Et
quando agitur de Epiſcopis, vel Judicibus debent probari
95 ſævitiæ per ſpeciem tyrannidis, aliàs exemptio non ſolet
concedi, ut ſignanter illam denegavit C. C. in caſibus addu-
ctis *in Tom.* 2. *part.* 1. *diſcept.* 1. *à num.* 181. *& num.* 192. Ne-
que admitteretur pro cauſa defenſio proprii Juris, quando 96
illa ſequitur per media legalia, *Caſſiodor. deciſ.* 5. *num.* 4. 97
de Privileg.

DISCEPTATIO X.

Lucerina Præcedentiæ.

PRO

PP. M. O. R. S. Franciſci Luceriæ.

CUM

PP. M. O. ejuſdem Civitatis.

ARGUMENTUM.

PP. Minoribus Obſervantibus Reformatis S. Franciſci, *an*,
& qualis debeatur præcedentia, *quando ingrediuntur
Conventus*, *relictos à PP. Obſervantibus de Familia*: *Et
an iſti debeant eis præcedere*, *quando habitant in alio po-
ſteriori Conventu*, *poſito in eadem Civitate*, *in qua adeſt
Conventus antiquior*, *quem dereliquerunt*.

PRætenden. PP. M. O. R. Civitatis Lucerinæ præceden- 1
tiam in Proceſſionibus, aliiſque publicis functionibus
in concurſu PP. M. O. R. ejuſdem Civitatis, diebus 8. Junii
1658. & 14. Auguſti 1666. mediante ſimplici Memoriali, *Re-
formatis non auditis*, *adita hac S. Congrat. declarationem
extorſerunt pro præcedentia ad eorum favorem*, *tanquam an-
tiquiorum in Loco*, juxta præciſa verba d. reſolutionis diei 2
13. Auguſti 1667.

Verùm, recurrentibus eiſdem Reformatis, & deſtinato
in Ponentem Card. Pallotta, ab eoque die 13. Auguſti 1667.
formiter, & utraquè Parte informante propoſita Cauſa, 3
nulla habita ratione ejuſdem ſubreptitiæ, & obreptitiæ re-
ſolutionis, reſcriptum fuit: *Præcedentiam in Proceſſionibus*,
*& aliis Eccleſiaſticis functionibus deberi Fratribus M. O. R.
degentibus in antiquo Conventu SS. Pietatis ejuſdem Civita-
tis*; Adverſus quod reſcriptum reclamantibus iiſdem PP. O.
repropoſita Cauſa die 10. Septembris ejuſdem anni 1667. 4
per eundem Card. Pallottam, eadem S. C. ſtetit in ultimo
loco deciſis, nempè, *Præcedentiam deberi PP. O. R. degen-
tibus in Loco*.

A dicto tempore uſquè ad annum 1718. & ſic per annos
unum ſupra 50. nihil omninò in Cauſa actum fuit à PP. O.
Reformati verò continuantes in eorum antiquiſſima poſſeſ- 5
ſione præcedendi, in qua reperiebantur uſquè ab anno 1625.
ut patet ex ſolemni atteſtatione antiqui Magiſtratus d. Civi-
tatis, in omnibus actibus, & functionibus, in quibus ad-
fuerunt dd. PP. O ſemper obtinuerunt præcedentiam, ut te-
ſtantur omnes de Magiſtratu hodiè exiſtentes, & concor-
dant Superiores trium religioſarum Familiarum, in noſtra
Civitate exiſtentium; Nec non Magiſtri Cœremoniarum 6
Eccleſiæ Cathedralis noſtræ Civitatis; A quibus non diſ-
ſentit Vicarius Capitularis in Relatione, ibi: *Ma doppo l'
enunciati Decreti di coteſta S. C. a favore de' Riformati, li Padri* 7
*Oſſervanti per evitare maggiori diſſenſioni con la loro Croce alle
Proceſſioni*, *ſono ſempre andati avvanti a tutti gli altri Rego-
lari*, *e li Padri Riformati ſono ſempre ſtati in poſſeſſo della
precedenza*, *come oggi anche ſi trovano*.

Quia verò, his omnibus non obſtantibus, nequè atten-
tis, ad inſtantiam PP O. proponitur hodiè poſt annos ſupra 8
50. dubium: *An ſit ſtandum*, *vel recedendum à deciſis d.
anno* 1667.

Pro favorabili reſolutione ſufficeret ſola illa reflexio,
quod ſumus in terminis Cauſæ, non ſemel, ſed bis, ſolita
maturitate, utraquè Parte acerrimè informante, ab hoc ſa- 9
croſancto Conſeſſu deciſa, & per dimidium ſæculum paci-
ficè obſervata, in quibus terminis applicatur celebre dictum
S. Gregor. Magni Epiſt. 61. *indict.* 2. de quo in *Tom.* 2. *part.* 1.
diſcept. 17. *num.* 59.

Præcipuè inter religioſas Familias, & Eccleſiaſticas per-
ſonas, in quorum ore quotidiè reſonant verba illa: *Extin-
gue flammas litium*; *Diſſolve litis vincula*: *Nè litis horror in-
ſonet*, ut benè notat *Urceol. de Tranſact. in proœmio num* 22. &

meliùs

meliùs *Rota decis.33. num.2. coram Priol. & decis.305. num.1. part.18. recent.& in Neapolitana Processionis 2. Junii 1707.§. fin.cor.Oman.* Ad rem observans, nullo modo decedere religiosas, & Ecclesiasticas personas litium sollicitudinibus occu-
11 pari, ad hoc ut illis penitus absoluti, sacris operibus, divinisquè officiis liberè vacare, & incumbere possint; In qua parte habemus *Textum*, qui non potest esse magis rotundus *in authent. Apud quos oport.caus.dicer.* ibi: *Sed etiam accelerari Lites sancimus, Monachis illatas, ut non mens eorum occupetur circa Litis sollicitudinem, sed velociter liberati, sacris operibus obsecundent.*

Absquè ulla prorsus difficultate, ex quo sermo est de præcedentia, seu de Jure præcedendi, in quibus circumstantiis uno ore receptum est inter Tractantes de sacris Ritibus, quod quasi possessio, & solitum præcedendi, quod in nostris terminis est innegabile, totum faciat, & omninò at-
12 tendendum sit, ut notant *Franc. de Eccles. Cathed. cap. 25. num.377. Tranched.consult.14. num.1.& seq.& Panimol.decis.1. num. 1. & seqq.* Quod millies firmavit *Rota*, ut videre est *in decis.779. num.1. cor.Merl. & decis.566. num.8. cor. Eich. & in Tarraconen.Præcedentiæ 28.Junii 1697.§.Nec deest cor.Card.*
13 *Caprar. & in Andrien. Præeminentiarum 17. Febr. 1710. §. Præter coram Aldrov.* ubi solidè probat, in controversiis Præcedentiarum taliter attendendam esse consuetudinem, & quasi possessionem præcedendi, ut potiùs sit habenda ratio possessionis, quàm tituli.

Circa quod habemus rotundam *Constit.48. Gregor XIII.* in cujus §.3. hoc idem literaliter demandatur his verbis: *Qui in*
14 *quasi possessione præcedentiæ, & Juris præcedendi sunt &c. in Processionibus, tàm publicis, quam privatis, præcedere debeant.*

Et propterea, nisi velit exadverso in controversiam adduci summi Pontificis authoritas, in materiis præcipuè spiri-
15 tualibus, & concernentibus sacros Ritus, noster casus, uti literaliter decisus in dicta Pontificia Constitutione, remanet omni disputatione indignus, & applicatur regula *Text. in leg. Ille, aut ille ff. de Legat. 3.* Et in præcisis terminis dictæ Constit. Gregorianæ, resolvit hæc S.C. *in S. Severinæ Præ-*
16 *cedentiæ*, ut videre est *in tom.1. part.2. discept. 21. num.4. & 5. & num. 80.* cum concordan. apud *Ansald. in addit. ad decis. 25. num. 25.* ubi, quod tanta est vis consuetudinis, & soliti præcedendi, ut licèt antianitas efficiat, ut quis dignior altero censeatur, & eidem præcedere debeat, adhuc Gregor. XIII. mandaverit, supra antianitatem servandam esse consuetudinem, & solitum præcedendi.

Quæ omnia si vera sunt in circumstantiis cujuscumquè soliti, & ordinariæ consuetudinis præcedendi, juxta termi-
17 nos prædictarum authoritatum, multò magis, & absque ullo difficultatis principio locum habebunt in præsenti, in quo sermo est de solito, & consuetudine præcedendi per centum ferè annos, nempè ab anno 1625. usque ad currentem annum 1719. Cùm enim centenaria in omnibus æquiparetur immemorabili, ex firmatis per *Rot. decis. 749. num. 3. & 4. part. 18. recent. & in Romana Augumenti Dotis 4. Maii 1695.*
18 *per tot.coram Card.S.Marcelli*, possumus illius vigore allegare conventionem, transactionem, & cessionem ab Observantibus obtentam, omnemquè alium meliorem, magisquè proficuum titulum de Mundo, juxta notam indolem, & efficaciam immemorabilis consuetudinis, de qua *Rot. decis. 20.*
19 *à num. 14. coram Ansaldo, & in Januen. Abbatiæ 11. Novembris 1690. § Non obstat, & 10. Martii 1692 § In nihilo coram Manuel.*

Non attento, quod prò complemento dictæ centenariæ deficiant aliqui anni, quodquè Observantes primo loco favorabiles obtinuerint resolutiones; Hujusmodi enim defectus paucorum annorum non attenditur ad demendam efficaciam
20 eidem centenariæ consuetudini, ex adductis per *Card. de Luc. de Jurep. disc. 57. num.32. Lotter. de Re benef. lib.2. quæst. 7. num.62 Pacion. de Locat. cap.14. §.4. num.7.* & firmatis per *Rot. decis.60. num.5. & 6. cor. Merlin. & decis.142. num.6. & 7. & decis.685. num 23. cor. Burat & decis.809 num.6. cor. Dunoz. jun. & decis.2027. num.2. cor. Coccin. & decis.68. num.11. coram Emer. sen. & decis.509 num.1. part.5. recent. & decis.184. num. 3. part.6. & decis.24. num.114. & seq. apud de Prosper. de Territ. separ. & in Fanen. Canonicatuum 5. Maii 1700. §. Namque cor. Card. Caprar.* Resolutiones autem, exadverso expiscatæ,
21 fuerunt postea revocatæ ab hac S. C. & proindè nullo modo aptæ sunt impedire vim, & efficaciam d. antiquissimæ consuetudinis, ut in specie observat *Rot. decis. 1469. num. 15. coram Seraph. & decis.105. num.9. & 10. part. 17. recent.*

Minùs credimus insistendum in eo, quod hæc S. C. dd.
22 diebus 8. Junii 1658. & 14. Augusti 1666. præcedentiam Observ. attribuerit ex illo motivo, quod in his casibus eadem præcedentia metienda sit ab incolatu Religiosorum, non autem ab antiquitate materialis Conventus, prætendentes ipsos, hodiè habitantes in posteriori Conventu Pietatis, ratione præcedentis incolatus, esse antiquiores in Civitate Luce- 23
riæ, licèt Conventus Salvatoris, in quo moram faciunt Reformati, sit antiquior ratione materialis fundationis ex *Pignatel. consult. 12. num.3. tom.1.*

Responsio siquidem, æquè clara, & cathegorica, in promptu est, quod scilicèt id procedat in Monasteriis, seu Con- 24
ventibus diversarum Religionum, & in quibus ultrò admittimus, quod Religiosi, subintrantes in antiqua Monasteria, dicuntur ingredi in Monasteria materialia, non autem in privilegia antiquorum Religiosorum, ut ait *Rot decis.588. num. 4. vers. Nec Domini coram Cavaler.* loquens de ingressu Monachorum Olivetanorum in Monasterium Cælestinorum Salerni; Non autem procedit eadem conclusio in Monasteriis, 25
& Conventibus ejusdem Religionis; Aliàs hoc sequi de facili posset inconveniens, & absurdum, quod, gr. ex. existentibus duobus Conventibus ejusdem Religionis in una, eademque Civitate, atque ex placito Superioris generalis dimissis omnibus Religiosis ab antiquiori Conventu ad Conventus diversorum Locorum, & Oppidorum (qui non est casus metaphysicus) tunc Religiosi posterioris Conventus haberent præcedentiam ratione prioris incolatus in concursu Religiosorum antiquioris Conventus, quod quantum abso- 26
num sit, de se patet, quia adversùs claram dispositionem notoriæ *Constit. Gregor. XIII.* penderet à voluntate Superiorum hodiè dare præcedentiam uni Conventui, quam heri habebat alter.

Solida hæc distinctio, ultra quàm quod patet ratione naturali, quam solam allegare sufficit, ex animadversis per 27
Card. Pallav. nell'Istor. del Concil. lib.3. cap.13. n.8. & per *Card. de Luc. in Miscell. Eccles. disc.47. n.26. in fine.* Innititur æquè celebri, ac individuali resolutioni hujus S.C. quæ die 17. Julii 1627. ad relatione Card. Millini id per viam legis generalis so- 28
lemniter declaravit, præcedentiam scilicèt in his terminis regulandam esse ab antiquitate materialium Conventuum Familiæ PP. Observantium, quando in illis ingrediuntur PP. Reformati, ut videre est apud *Tamburin. de Jur. Abbat. tom.1. fol. mihi 194.* quem retuli *in tom. 2. part. 2. discept. 11. num.24.* ibi: *Procurator generalis M. O. R. narrans, Fratres O. R pati controversiam circa præcedentiam, quasi nuper ascitos in Civitate, cùm tamen ingressi sint, & habitent in Monasteriis Familiæ, ideò supplicavit provideri, & S. R.C. refe-* 29
rente Illustrissimo Card. Millino mandavit, dari omnino præcedentiam dd Reformatis.

Supplicantes observare dictionem illam, *omninò*, quæ nullam admittit exceptionem, nullamquè patitur restrictivam, & præcisam importat exequutionem, ex cumulatis 30
per *Barbos. diction. 240. per tot.* & signanter *à num.13.*

Quod autem Reformati, & Observantes unicam constituant Religionem, sub uno, eodemquè Capite, seu Superiore generali, est adeò patens, adeoquè evidens, ut nulla indigeat probatione, satisque sit recognoscere *Constit. 92. Cle-* 31
men. VIII. nec non relativè Nos habere ad quinquè magistrales Rotæ decis. *in Hispalen. Præcedentiæ*, impressas apud *Monacell. tom.2. Formular. decis.16. & 4. seqq.*

Imò *in d. Constit.92. Clem.VIII.* in individuo deciditur præsens quæstio, dum literaliter demandat ibidem d. Summus 32
Pontifex, *ut Reformati* (sunt ejus præcisa verba) *in omnibus eorum Monasteriis, Locis &c. omnibus, & singulis Privilegiis, Gratiis, & Indultis, tàm spiritualibus, quàm temporalibus, & præcedentiis, in Processionibus, in funeralibus &c. quibus dd Fratres de Familia &c frui, potiri, & gaudere solent, & possunt, ac poterunt quomodolibet in futurum, sinè aliqua differentia, frui potiri, & gaudere posse, ac debere.* Itaut difficile sit magis punctualem, magisquè ponderosiorem sub Sole adducere authoritatem, quàm dictam literalem 33
Constitut. Clement. VIII. demandantis, Reformatos frui, & gaudere debere in eorum Conventibus illis præcedentiis, quibus in eisdem Conventibus frui, & gaudere soliti erant Observantes.

In eadem Causa.

NOn controvertitur pacifica observantia Decretorum hujus S.C. favore Reformatorum, emanatorum diebus 13. Augusti, & 10. Septembris 1667. & consequenter 34
ultrò admittitur consuetudo præcedendi, militans favore eorundem in concursu Observantium post dicta Decreta ab annis 52. Et propterea etiam ad terminos *Constit. 84. Gregor. XIII.*

XIII. contraria prætensio nullam omninò subsistentiam ha-
35 bet, quia in illius §.3. literaliter demandatur, *ut qui in quasi possessione præcedentiæ, & Juris præcedendi sunt &c. in Processionibus, tàm publicis, quàm privatis præcedere debeant.*

Neque hujusmodi claræ observantiæ, & pacificæ consuetudini adeò longi temporis præjudicium aliquod illatum dici potest à lite, exadverso coram hac S. C. promota. Cùm
36 enim in illa Observantes innegabiliter succubuerint, applicatur conclusio, uno ore à Doctoribus admissa, & à magnis Tribunalibus recepta, quod præcedendi consuetudo nunquam dicitur interrupta ab illa lite, in qua quis succubuit, de qua *Felin. in cap. Illud num.15 de Præscript.* quem sequuntur *adducti in tom.2. par.1. discept.17. num.35.*

Nulla habita ratione assertæ protestationis, ut prætenditur ab Observantibus emissæ in accessu ad Processiones, &
37 concursu cum Reformatis, quibus semper priorem locum cesserunt.

Responsio enim in promptu est, quod scilicet hujusmodi protestationes aptæ quidem sunt præservare Jura, protestantibus competentia, sed non mutant, neque alterant ea, quæ in facto consistunt, & possessionem concernunt: Imò quando sunt contrariæ facto, nullum operantur effectum, nullamque merentur animadversionem juxta *Text. in leg. Cùm in plures § Locator ff. Locati*, & firmata *per Rot. decis.*
38 *671. num.7. par.18. rec.* Ea ratione, quia observantia magis facto, quam verbis comprobatur, ex adductis *in dec.386. num.7. cor. Dunoz. jun. & dec.313. num.3. & dec.629. num.18. cor. Merlin. & in Olomucen. Jurisdiction.19. Jan.1693. §. Possunt cor. Mut.* Atque *operis vox validior est voce sermonis*, juxta verba *S. Bernardi in Cantic. serm.59.*

Et in præcisis terminis accessus Cleri S. Jacobi Nationis hispanicæ ad Processiones, cum simili protestatione, quolibet anno semper solemniter repetita, illam in nulla pror-
39 sùs consideratione habuit *S. C. C. in Neapolitana 3. Augusti 1709.* ut videre est *in Tom.2. par.2. discept.4. num.25. & 28. & num.69. & 70.*

Minus insistatur in eo, quod Observantes occuparunt semper ultimum locum in dictis Processionibus, aliisque
40 actibus; Quia quidquid sit, an hodie attenta quasi possessione præcedendi, quæ verificatur etiam respectu aliarum Religionum Civitatis Lucerinæ, quibus iidem Observantes voluntariè locum, & præcedentiam dederunt sibi præjudicaverint; Hoc unum certum est, quod respectu Reformatorum, id nullam meretur animadversionem, eo quia sat est, quod ipsi vigore decretorum hujus S. Cong. semper pri-
41 mum occupaverint locum, non attento eo, quod alii Religiosi, quidve Observantes practicaverint inter seipsos, sive ex convenientia, & urbanitate sive ex aliis motivis, quorum judicium non spectabat ad Reformatos, sed ad illos, quorum curæ commissa erat ordinatio, & directio Processionum.

Posita hac consuetudine, remanent extraneæ à præsenti
42 Inspectione ea omnia, quæ dicuntur de Observantium antiquioritate in nostra Civitate, quia Gregoriana Constitutio ab Urban. VIII. confirmata, solùm præcipit, recurrendum esse ad antiquioritatem, quando non constat de posses-
43 sione præcedendi, juxta verba illa: *Ubi non probatur, aut non constat de possessione, præcedant ii, qui sunt antiquiores in loco controversiæ, ubicumque contigerit de eadem præcedentia dubitari.* Dùm igitur in nostris terminis neque etiam impugnatur quasi possessio præcedendi respectu Reformato-
44 rum, superlativè comprobata in facto, remanet manifestum, quod non prætensa anterioritas, sed solùm consuetudo præcedendi in nostris terminis attendenda est, ad formam dictarum literalium Constitutionum Pontificiarum.

Cœterùm circa eandem anterioritatem proceditur etiam exadverso cum æquivoco palmari; Quia ad terminos Gregorianæ Constitutionis tunc solùm negligi solet anterioritas
45 Conventuum, quando sermo est de Conventibus diversarum Religionum; Secùs verò, quando, ut in præsenti verificatur, lis est inter duos Conventus ejusdem Religionis, quia in his terminis nil aliud considerari solet, quàm materialis anterioritas Conventuum ejusdem Religionis, juxta magi-
46 stralem *resolutionem hujus S. Cong.* de qua *supra num.28.* Et concordant *Ricc. var. resol. tom.1. par.2. resol.101. num.1.* ibi: *Bulla Greg. XIII. intelligitur de diversis Religionibus, non autem de eadem Religione, & Antonell. de Regim. Eccles. lib.3. cap.18. num.9.* ibi: *Notandum tamen est, quod d. Constitut. Gregoriana intelligenda est de diversis Religionibus, non autem de eadem Religione.*

Cui non contradicit *Constitutio Urbani VIII.* impressa apud *Pignatel. consult.137. num.20. tom.1. juxta Romanam impressionem*, eò quia loquitur in præcisis terminis Conventuum diversarum Religionum, ut ex lectura remanet manifestum, & patet *ex Bullar. tom 5. const.210. inter alias ejusdem Summi Pontificis*, ubi ita summatur: *Super præcedentia inter Regulares diversarum Religionum.* 47

In quibus pariter terminis, nulla excepta, loquuntur omnes resolutiones hujus Sac. Cong. exadverso allegatæ, nempè *Montis Alti 1. Martii 1614.* quæ est inter PP. Carmelitas, 48
& Minimos S. Francisci. *In Terracinen. 30. Septembris ejusdem anni*, quæ est inter PP. Minores Conventuales, & PP. Reformatos S. Francisci. *In Caputaquen. 3. Aprilis 1618.* quæ est inter PP. Discalceatos S. Augustini, & PP. Minores de Observantia. *Et in Ughentina 23. Martii 1623* quæ 49
est intet PP. Carmelitas, & PP. Minores de Observantia.

In quem sensum dictas, & similes resolutiones Sac. Congreg. in punctualibus terminis Reformatorum interpretata est *Rota in Hispalen. Præcedentiæ 21. Aprilis 1690.* impressa 50
apud *Bertacchin. Vot dec.124. fol.301.* ibi: *Neque applicabiles visæ sunt plures resolutiones S. R. C. in oppositum cumulatæ; Nam Decretum in dicta Salernitana Præcedentiæ in fine, ubi dicitur, servandam esse anterioritatem fundationum, etiam inter ejusdem Ordinis Monasteria, debet intelligi respectu præcedentiæ inter Familias, seu Monasteria ejusdem Or-* 51
dinis, non autem respectu præcedentiæ inter Familias, seu Monasteria Ordinis diversi, nàm aliàs implicaret contradictionem &c.

Stringens disparitatis ratio inter unum, & alium casum illa est, quod inter Religiosos ejusdem Instituti, impossibile est posse dari prius, & posterius in ordine ad anteriorita- 52
tem Religionis, & propterea recurrendum est ad distinctivum materialis fundationis Conventuum, quæ in nostro casu est innegabilis. Non sic inter Conventus diversarum Religionum, quia inter istos sicuti de facto datur anteriori- 53
tas regularis Instituti, ita ab illa regulanda semper est præcedentia, ut determinatur *in dicta Constit.84. Greg. XIII.*

Quod autem Reformati, & Observantes unicam constituant Religionem, maneantque sub uno, eodemque capite, seu generali Superiore, quodque gaudeant illis præceden- 54
tiis, quæ competebant Observantibus in Conventibus, ab istis derelictis, & in quibus admissi fuerunt iidem Reformati, literaliter demandatur *in Constit.92. Clem. VIII.* & per viam legis generalis resolvit *hæc S. C. apud Tamburin. de Jur. Abbat. tom.1. fol. mihi 194.*

Die 28. Januarii 1719. proposita Causa in C. R. Ponente Card. Zondodario sub dubio: *An sit standum, vel receden-* 55
dum à decisis diebus 13. Augusti, & 10. Septembris 1667. Responsum fuit: *In decisis.*

DISCEPTATIO XI.

Suessana Mozzettæ.

PRO

Societate SS. Rosarii Suessarum;

CUM

Aliquibus Confratribus ejusdem Societatis.

ARGUMENTUM.

Quibus concurrentibus Confratres possint addere Mozzettam supra Saccum, non obstante antiquo solito in contrarium; Et quid dicendum in paritate Votorum.

Confratres SS. Rosarii Civitatis Suessarum à multo tempore habentes in intentione redire ad unitatem, seu similitudinem Indumentorum, quæ gestare soliti sunt om- 1
nes alii Confratres, sub eadem denominatione per universum Orbem sparsi, hoc est addendo Mozzettam nigri coloris supra Saccum album; Tandem anno 1691 die 20. Martii legitimè, & more solito congregati, unanimiter statuerunt addere dictam Mozzettam nigram Sacco albo, quem gestabant: Quæ resolutio statim, ac pervenit ad notitiam aliorum Confratrum, qui non valuerunt dictæ Con-

Congregationi intervenire, approbata ab eis fuit usque ad numerum 36. Confratrum.

Nescitur autem quo spiritu ducti, huic resolutioni se opposuerunt multi Confratres, qui recursum habentes ad Vica-
3 rium generalem Suessanum, ab eo injustè extorserunt Inhibitionem, nè aliquid innovaretur à qua interposita appellatione ad A. C. Thaurusium, institum fuit coram eodem pro revocatione Inhibitionis, & permissione dictae Mozzettae; Verùm placuit eidem ad instructionem sui animi, & sinè alicujus praejudicio, decernere, ut ad no-
4 vam Congregationem generalem deveniretur, pro die tamen, & hora certis intimandis, ad effectum exindè dignoscendi, quinam ex Confratribus inclinarent, quivè nollent d. usum Mozzettae.

Quia verò ex 122. Confratribus, qui in dicta Congregatione generali interfuerunt, inaudito forsan exemplo 61.
5 steterunt pro resolutione, jam legitimè capta, aliis autem 61. in contrariam sententiam inclinantibus; Ideò congruum existimavit idem Judex dissidium horum Confratrum componere, mediante oraculo hujus Sacrae Congregationis cui Partes pro bono pacis, ad evitanda diuturna litigia, & pro majori cultu divino remisit, pro certo supponens, Factio-
6 nem, illam, quae succumbentiam patietur, reverenter, & omni contentione sepositis, illud exequuturum. Quod aliàs ex se ipsa practicare consuevit Sac. haec Congregat. non obstante Judicio, in aliis Tribunalibus inchoato, ex eo, quia hujusmodi materia suae determinationi peculiariter est reservata, injungendo etiam A. C ut suas inhibitiones in his ma-
7 teriis revocet ut advertit *Pignatel. consult. ultima per tot. tom.* 3. ubi *numer.* 8. refert ita pluries ab hac Sacra Congregatione resolutum; Imò quod non obstante pendentia harum Causarum in Rota, solita sit haec Sacra Congregatio in illis
8 manus apponere, easque terminare, probat idem *Pignatell. consult.* 52. *numer.* 7. *tom.* 3. ubi refert ita practicatum in una *Salamantina Cucullae*, de qua in *Tom.* 1. *part.* 1. *discept.* 7. *numer.* 14.

Cogimur itaque hodie supplicare pro permissione, seu usu
9 Mozzettae nigrae supra Saccum album, ad instar omnium aliarum Confraternitatum SS Rosarii.

Sivè autem attendatur prima resolutio, legitimè capta, circà d. additionem Mozzettae, sivè habeatur respectus ad ultimam Congr. generalem, in qua ob Votorum paritatem,
10 nulla capi potuit resolutio, semper exaudiendae videntur preces nostrorum Confratrum.

Quoad primam resolutionem, sumus in claris, quia in ea-
11 dem fuit unanimiter stabilita dicta reassumptio, seù usus Mozzettae nigrae, & propterea eidem resolutioni omninò standum est, *Gratian. discept.* 721. *numer.* 12. *& sequentibus & Donat. Rer. regular. tom.* 4. *tract.* 8. *de Confraternit. quaest.* 15. *per tot.*

Non obstat, quod eidem Congregationi non interfuerint omnes Confratres, & in specie aliqui ex contraria classe;
12 Quia receptum communiter est in his materiis, quod praecedente solito circa intimationem Confratrum, quod in nostris terminis non controvertitur, factum à majori parte eorundem Confratrum, existentium in Congregatione, dicitur factum à tota Confraternitate, seù ab omnibus Confratribus, ut benè probat *Gratian. disceptat.* 184. *numer.* 17. *Afflict. decis.* 1. *numer.* 4. *de Angel. in opusc. de Patron. Suffrag. numer.* 16. *& sequentibus & Ricciull. var. lucubrat. lib.* 4. *cap.* 5. *num.* 7. Atque major pars dicitur respectu praesentium
13 in Congregatione, nulla habita ratione absentium, *Natt. conf.* 168. *numer.* 7. *Feder. de Sen. conf.* 65. *numer.* 1. *vers. Ad id*, *Add. ad Burat. dec.* 573. *num.* 23. *& Rota dec.* 19. *num.* 13 *par.* 11. *rec.*

Absque eo, quod refragetur defectus specialis intimationis respectu omnium Confratrum; Quia illa in nostra Confra-
14 ternitate nunquam fuit in usu, ut deponunt quamplures testes, & propterea applicatur conclusio, quod illius defectus non obstat, ut in terminis casus nostri probat *Barbos. de Jur. Eccles. univ. lib.* 1. *cap.* 19. *num.* 89. *lib.* 1. *& Rot. d. decis.* 19. *num.* 15. *part.* 11. *rec.*

Quae consuetudo optimè probatur ex testibus, nostrae Confraternitati adscriptis, quia cum illorum depositio tendat ad
15 probandum id, quod competit omnibus, utì universis, non utì singulis, attendenda est, & ex illa resultat concludens probatio, ut in nostris terminis probat *Pignatel. consult.* 86. *n.* 3. *in fin. tom.* 4. & firmavit *Rot. decis.* 566. *n.* 10. *cor. Bich. & dec.* 2?0. *n.* 13. *par.* 5. *& dec* 19. *n.* 15. *par.* 11. *& dec.* 320. *nu.* 2. *&* 3. *dec.* 419. *n.* 3. *&* 4. *par.* 9. *rec.*

Nec habet de quo justè conqueri possit Gattulus, unus ex Oppositoribus, quod non scripserit ipse dictam resolutionem, exercendo munus Secretarii; Quia cum voluntariè absfuerit à dicta Congregatione, validè illam potuit registrare alter in 16
illius locum subrogatus; Hujusmodi etenim officium, utì concernens nudum ministerium, nedùm exerceri potest à quolibet alio Confratre, sed à quocunque extraneo ex per- 17
missione illorum Confratrum, qui Congregationi intersunt, *Laur. de Peyrin. de Regular. tom.* 1. *de Subd. quaest.* 1. *de Obedient. cap.* 31. §. 8. *& Lezzan. in Summ. to.* 1. *cap.* 15. *de Oblig. Regular. num.* 20. *in fine.*

Quo verò ad ultimam Congregationem, in qua non potuit 18
capi resolutio ob paritatem Votorum, adhuc locus esse videtur dictae additioni Mozzettae, quia per eandem non fuit revocata prima resolutio, & propterea semper est observanda, ex supra animadversis.

Praeterea etiam in hac paritate Votorum militant pro hac 19
parte plura, ex quibus speramus, favorabilem obtinere resolutionem.

I. Scilicet, quod per usum Mozzettae, nedùm nullum damnum, & praejudicium infertur Confratribus, ut de se patet, sed ex illius delatione magnus eis resultat decor, & majus or- 20
namentum, ut advertunt *Campanil. in Divers. Jur. Canon. rubr.* 9. *cap.* 5. *num.* 3. *& seq. fol.* 208. *& Gratian. discept.* 845. *num.* 50. *&* 53.

II. Quia per dictam delationem Mozzettae reditur ad primum fontem, & fit transitus ad universalem, & univocam, naturam habitus Confraternitatis SS. Rosarii, & propterea 21
omnis capienda est interpretatio, & inclinatio pro dicto favorabili reditu ad naturam aliarum Confraternitatum, ut sta- 22
tuit *Textus in leg. Si unus §. Pactus in fine ff. de Pact.* ibi: *Quoties enim ad Jus, quod lex naturae ejus tribuit, de dote actio redit, non fit causa dotis deterior, sed formae suae redditur*, quem sequuntur *Bald. in l. Maximum vitium n.* 12. *vers. In contrarium C. de Liber. praeter. Gratian. discept.* 544. *nu.* 31 *Card. de Luc. de Regul. disc.* 21. *sub nu.* 9. *& de Success. disc.* 49. *n.* 7. *& Rot. dec.* 350. *n.* 15. *cor. Cerr. & Lezan. in Sum. V. Confraternitas sub nu.* 17. Et in specie, quod aliae Confraternitates Orbis uniformari debeant illis Urbis, probat *Capon. discept forens.* 276. *num.* 25.

III. Quod ex eadem Mozzetta distinguitur nostra Confraternitas à tribus aliis, quae reperiuntur in Civitate Suessa- 23
rum, quaevè cum solum Saccum album soleant gestare, nulla intercedit differentia inter illorum Sodales, & nostros Confratres, *Ricciull. ver. lucubr. tit de Confrat. lib.* 4 *capit.* 4. *num.* 4 ubi, quod talis praesumitur persona, qualis est habitus, quem gerit, *& Casal. de Veter. Sacr. Christian. Ritib. cap* 51. *de Habit. Monach. in princ.* ubi, quod congrua est differentia, quae per Indumentorum distinctionem inducitur, & haec confusio omninò evitanda est per habitus mutationem, 24
vel additionem, ut probat *Roderic. quaest. Regular. tom.* 2. *qu.* 76. *art.* 4. & firmavit *Rot. cor. Cerr. dec.* 584. *num.* 4 *& dec.* 612. *nu.* 5. & pluries resoluit haec S. C. ut testatur *Pignatel. consult.* 177. *sub num.* 30. *tom* 1. *& consult* 68. *num.* 2. *tom* 3. ubi, quod quando duae Confraternitates ejusdem Loci deferunt eund. habitum, distingui debent, addito aliquo coloris signo, *& Nicol. in floscul. V. Confraternitas nu.* 16. Quod in casu nostro congruentissimè, & commodissimè practicari potest per so- 25
lam reductionem habitus nostrae Confraternitatis ad similitudinem aliarum Confraternitatum SS. Rosarii.

IV. Quia in hanc sententiam, & partem inclinant sanior, & dignior pars, seu numerus Confratrum, & in specie Officiales, & Episcopus, necnon ipsa Religio Ordinis Praedicatorum, hujusmodi Confraternitatum Mater, ut confide- 26
rant *Menoch. conf.* 86 *num.* 12. *&* 16. *& Adden. ad Burat. dec.* 573. *num.* 20. ubi, quod major pars dicitur non solùm, quae est majoris numeri, sed sanioris judicii; Et de adhaesione Decani, quod scilicet in paritate Votorum illa pars praevalere 27
debeat, ex qua stat Decanus, firmavit *Rota dec.* 8?. *num.* 20. *part.* 18. *rec.*

V. Quia assistit huic Parti major ratio, & pietas, & proindè meritò potest dici major pars, & debet praevalere 28
juxtà *Gloss.* singularem *in cap.* 1. *verb. Rationabiliter de His, quae fiunt à major. par. Cap.* ibi: *Major etenim pars est illa, quae majori ratione, & pietate nititur*, quem sequuntur *Menoch. d. conf.* 96. *n.* 16. *& de Angel. in Opuscul. de Patron. Suffrag. n.* 20. *post Tract. de Impens. dotalib.*

VI. Denique, quia excluso ex his praejudicio Confratrum & admisso majori decore, ex ornamento Mozzettae resultante, militare videtur pro hac parte maxima aequitas, quae 29
operatur, ut in Votorum paritate contraria pars dicatur minor, & infirmior, ut docuit *Archidiac. in can. Nicenae* 3. *distinct.* & notant *Jacobat. de Concil. lib.* 6. *art* 5. *circa princ. Menoch. conf.* 96. *n.* 17. *& Rot. cor. Cerr. dec.* 26. *n.* 34.

Imò quod quando minor pars movetur ab æquitate, præ-
valere debet alteri, etiam in majori numero, determinat in
30 specie *Textus in l. Quod dicitur §. fin. ff. de Impens. in reb. do-
tal. fact.* ibi : *Sed etsi plerique negent, tamen propter æquita-
tem Marcelli sententia admittenda est*, & advertunt *Calvin.
de Æquit. lib. 1. cap. 4. n. 18. Cirocch. discept 28. n. 43. Conciol.
alleg. 40. n. 46. & Rot. cor. Dunoz jun. dec. 449. n. 46.*

Absque eo, quod relevet, Confraternitatem, de qua agi-
tur, ex sui institutione vocari *delli bianchi*, seù *de' Sacchi
31 bianchi;* Quia hujusmodi denominatio non alteratur; Non
enim decreta fuit delatio Saccorum nigrorum, vel alterius
coloris, sed solius Mozzettæ nigræ, & propterea poterunt
benè stare simul, quod nuncupetur Confraternitas *de' Sac-
chi bianchi*, quodque deferat supra illos solitam Mozzettam
nigri coloris, more aliarum Confraternitatum, ut patet ad
sensum.

Minorem animadversionem meretur panicus timor, qui
exadverso exageratur, amissionis scilicet antiquarum præ-
rogativarum, & præcedentiæ, si fieret dicta superinductio
32 Mozzettæ; Quia illa cessat evidenter, sivè attendatur Jus
commune, sivè Jus speciale Confraternitatum, hoc est
Constitutio 83. Gregor. XIII. de Jure siquidem communi
prærogativa, seu præcedentia debetur antiquiori Confra-
ternitati, qualis est nostra, *Thob. Non. cons. 1. numer. 32. &
35. & Rota coram Bich. decis. 566. num. 1. vers. Jus enim*, &
pluries resolvit hæc Sac. Congr. teste *Pignatel. consult. 86. nu.
1. tom. 4.* De Jure verò speciali, seu attenta d. Const. Gregor.
33 XIII. eadem præcedentia semper debetur nostræ Confraterni-
tati, quia illa fuit concessa intuitu operum piorum, & usus
Saccorum, nulla habita consideratione de hujusmodi addi-
tamentis, & propterea eo ipso, quod nostra Confraternitas
continuat in usu antiquorum Saccorum, semper præcedere
debet aliis, quamvis illius Confratres deferant Mozzetam
34 juxtà verba §. 3. *d. Constit.* ibi : *Inter Confratres verò, inter
se litigantes, ii, qui priùs Saccis usi sunt in Processionibus, tàm
publicis, quàm privatis, præcedere debeant*, & advertunt
*Panimol. dec. 1. annot. 3. n. 17. Pignatel. d. consult. 86. num. 1. &
seqq. tom. 4. & Rot. coram Bich. d. dec. 566. num. 12.*

Quæ si procedunt de stricta Juris censura itaut, illis atten-
tis, à quocumque pedaneo, & inferiori Judice victoriam spe-
35 rare liceret, quanto magis habent locum respectu hujus Sacr.
Congr. quæ cum soleat Principis more rescribere, nec intrà
rigorosos Juris cancellos sit coarctata, cum illis legibus, seù
regulis procedere in his materiis solet, quæ prudentiales di-
cuntur, ut similibus dissentionibus finem imponat, ut testa-
tur *Card. de Luc. de Alienat. disc. 19. num. 9. & in Relat. Rom.
Cur. For. discurs. 38. num. 2.*

In eadem Causa.

ADversus exceptionem soliti, exadverso propositam, con-
tra fundatas rationes, suprà expensas, sat esset addu-
36 cere aurea verba *Text. in can. Frustr. 7. dist. 8.* de quo *in Tom.
2. par. 1. discept. 7. num.* 19. quibus addo *Senec. de Vita beata
37 cap. 1. ante fin.* ibi : *Nihil ergo magis præstandum est, quàm
ne, pecorum ritu, sequamur antecedentium gregem, pergen-
tes, non quo eundum est, sed quo itur.*

Pro majori tamen remotione objecti supplicamus obser-
vare, quod duo solita in hac materia concurrunt; Primum
38 est generale omnium Confraternitatum Sanctissimi Rosarii
Urbis, & Orbis, quæ hàbent usum Mozzettæ nigræ su-
pra Saccum album; Secundum particulare solitum est no-
stræ Confraternitatis, quæ dictam Mozzettam in præteri-
tum non gestavit.

Ponderando igitur hæc duo solita, certum est, quod se-
cundum invenietur minus habens, quia de directo repugnat,
39 nedum uniformi habitui Confraternitatum Sanctissimi Ro-
sarii, sed quod plus est ipsi erectioni, factæ à Patre Ambro-
sio Saulio in exequtionem Brevis S. Pii V. in quo expressa ha-
betur mentio Mozzettæ sub nomine Insignium, & Signi,
40 juxta illa verba : *Cum eorum Insigniis &c. & profectu ad Pro-
cessiones &c. cum Signo eorum, aut dicti Signi delatione &c.* Eo
autem ipso, quod hoc solitum opponitur dictæ erectioni, &
solito universali, sequitur, quod sit irrationabile, quodque
proindè in nulla consideratione sit habendum, *Glossa in cap.
41 Consuetudinem de Consuetud. & Panimoll. dec. 1. annot. 2. nu-
mer. 12.* ubi, quod in solito irrationabili non possunt figi pe-
des, & quod irrationabilitas deducitur ex eo, quod sit contra
bonum commune.

Certiùs, quia per extensionem d. soliti universalis, & abo-
litionis particularis, fit transitus ad uniformitatem Indumen-
torum omnium aliarum Confraternitatum SS. Rosarii, au-
getur decor, & ornamentum ipsorum Confratrum, tollitur 42
confusio de præsenti vigens in Civitate Suessarum inter habi-
tus plurium Confraternitatum diversi Instituti, atque indu-
citur necessaria illa distinctio in his casibus ab hac Sac. Cong.
practicari solita etiam per additionem novi coloris, ut obser-
vat *Nicol. in Floscul. Verb. Confraternitas nu. 16.* ibi : *Si duæ 43
Confraternitates ejusdem Loci deferunt eundem Saccum, di-
stingui debent, addito aliquo coloris signo*, referens ita resolu- 44
tum ab hac Sac. Congr. *in una Novarien.*

Agnoscitur exadverso necessitas hujusmodi distinctionis, 45
& pro illa inducenda proponitur speciosa excogitatio, im-
pediendi aliis Confraternitatibus, post nostram erectis, usum
Saccorum alborum, adhoc ut nostra antiquior ab eisdem
distinguatur; Sed insubsistentia hujus objecti statim detegi-
tur ex eo, quod aliæ Confraternitates, Suessæ existentes,
non possunt mutare Saccum de albo in diversum colorem,
nisi eod. tempore proprium derelinquant Institutum, atten- 46
to quod, hoc inspecto, non habent usum Sacci alterius co-
loris, quàm albi; Proindeque hoc esset extinguere, non 47
autem distinguere easdem Confraternitates, & inconveniens
non oritur ex usu Sacci albi, quem necessariò gestare debent
Confratres aliarum Confraternitatum, sed ex non usu Moz- 48
zettæ nigræ, quam, ob privatas passiones, aliqui ex nostris
Confratribus impugnant.

Præterea si possumus in hac distinctione sequi morem alia-
rum Confraternitatum SS. Rosarii, quæ, nedum in ipsa
Urbe, sed in toto Orbe non per aliud, quàm per d. Mozzet- 49
tam nigram ab aliis Confraternitatibus distinguuntur, ad
quid in parva Civitate Suessæ quærere, & excogitare alia di-
stinctiva, omnino impropria, & impracticabilia, assisten-
te huic Parti regula, quod omnes aliæ Confraternitates Or-
bis distingui inter se, & uniformari debent illis Urbis, ut ob-
servat *Capon. discept. for. 276. n. 25.*

Ulteriùs exadverso proposita distinctio est undequaq; im-
practicabilis, quia oporteret, ut Confratern. de novo ere-
ctæ, mutarent Saccum album in viridem, croceum, puni- 50
ceum, vel similis improprii coloris, quo nihil absurdius, &
forsan non invenirentur tot dissimiles colores, quot adsunt
Confratres, gestantes Saccum album.

Nec contrarium dicunt Doctores, asserentes, quod Re-
ligio antiqua impedire potest novæ Religioni usum proprii 51
habitus, quod quantum est verum, tantum distat à nostro
casu.

Ex hac autem impracticabilitate diversi coloris respectu
Saccorum diversarum Confraternitatum, inolevit praxis,
quod illarum distinctio non à Sacco, sed à Mozzetta, vel à 52
Caputio, vel aliquo alio addito ut plurimum sit desumenda,
vel demum ab imagine alicujus Sancti, vel ab aliquo signo
in pectore Confratrum gestari solito, quando color Sacci, &
Mozzettæ est uniformis, nostra autem Confraternitas nullo
ex his superadditis indiget ad se distinguendum ab aliis, sed
sola reassumptio Mozzettæ nigræ, quod ipsius proprium, & 53
specificum est constitutivum, faciet illam ab aliis distinguere.

Magnificata resolutio hujus Sacræ Congregationis in *Ci-
vitatis Castellanæ mutationis habitus*, retorquetur ad homi-
nem potiùs quàm obstet; In tantum enim ibidem firmatum
fuit non esse permittendum mutationem Saccorum de rubeis 54
in albos, quia agebatur de vera, & propria novitate, con-
tra formam Instituti; Nos autem sumus in casu exequutio-
nis nostri Instituti, & non mutationis, sed pefectionis no-
stri habitus.

Addentes pro faciliori resolutione, assistere ulteriùs huic
Parti literalem *Constit. S. Pii V. in Bullar. novo tom. 2. la 86.*
In illa enim Sanctus Pontifex postquam præscripsit Magi- 55
stro Generali Ordinis, & Fratri Ambrosio Saulio, nostro
Institutori, modum, & formam, servandam in erectione
Confraternitatum SS Rosarii, mandavit : *Ut Confratres ad
quamvis Processiones accedere &c. cum eorum Insigniis possint
&c.* & infrà : *Neque eosdem Confratres super exercitio piorum
operum, & profectu ad Processiones, seù incessu cum Signo eo-
rum, aut dicti Signi delatione molestare &c.* Certum est autem
appellatione horum Insignium, & Signi non venire purum 56
Saccum album, sed etiam Mozzettam nigram, ut docet pra-
xis omnium Confraternitatum Orbis, & advertit *Pat. Ca-
lixtus de Missanello in Regul. Conf. Sanctissimi Rosarii part. 2.
cap. 5. de Offic. Confaloner. §. Quando si fa, & §. Quando poi
folio 26. & 27.*

Ultra quod per additionem Mozzettæ nigræ removetur non
leve dubium circa Gratias, & Indulgentias, nostræ Confra-
ternitati concessas, quarum indigni sunt illi Confratres, qui
ead. insignia, seù signum, hoc est eand Mozzettam nigram

aon

57 non deferunt, ut prosequitur idem *S. Pius V. d. constit. 86. §. 5. in fin.* ibi: *Nos enim omnes praemissis contravenientes, Indulgentiis, & peccatorum remissionibus, eis concessis, privamus, ac dignos effici &c. decernimus*: quae verba omni ponderatione digna sunt.

Necessariam observantiam hujus Constitutionis manibus palparunt nostri Confratres anno Jubilaei 1675. quando juxtà solitum aliarum Confraternitatum ad Urbem accedentes sub nomine Confraternitatis SS. Rosarii, à P. Roccaberti, tunc
58 temporis Magistro Generali Ordinis, non fuerunt uti tales recogniti, & recepti, sed eis injunctum, ut mutarent nomen, vel habitum; Benè verum est, quod deindè praecedente promissione addendi dictam Mozzettam nigram, illos recepit, ut notorium est inter nostros Confratres.

Meritò autem idem P. Generalis durum se praebuit, & retinentem in dicta recognitione, & receptione in Confratres
59 SS. Rosarii, ut scilicet se ostenderet verum Exequutorem propriae Regulae, in cujus procemio leguntur illa notabilissima verba: *Justum est, ut qui sub una Regula &c. vivimus, uniformes in observantiis &c. inveniamur, quatenùs unitatem, quae interiùs est servanda in cordibus, foveat, & repraesentet uniformitas, exteriùs servata &c.* quae applicari quoq; ad habitum nostrae Confraternitatis probat idem *P. Missanellus in par. 5. Regul. Confr. SS. Rosarii tit. de Exercit. sacr. Mission. cap. 15. §. Sesto, che, & §. seqq. fol. 177.*

Nec dicatur, Vota Confratrum non esse uniformia in hac additione, sed aequaliter per medium scissa; Ultrà responsiones enim datas supra *à num. 18.* dicimus agi in praesenti de
60 exequutione nostri Instituti, & de re, perficiente nostrum habitum, de distinctivo nostrae Confraternitatis ab aliis, Suessae existentibus, atque de remotione impedimentorum ad lucrandas Indulgentias, quo casu ex se ipsa solet injungere Sac. C. ut fiat similis additio testibus *Nicol. Floscul. verb. Confraternitas num. 16. & Pignatell. consult. 68. nu. 2. tom. 3.* Proindeque etiamsi unus tantùm ex nostris Confratribus id peteret
61 esset exaudiendus; Multò autem magis dùm pro gratia supplicat major pars, nedùm si habeatur respectus ad qualitates praeponderantes, consideratas *supra §. 26.* sed etiamsi habeatur respectus ad solum numerum Votorum; Quamvis enim in generali Congregatione intimata ad effectum explorandi voluntates Confratrum ex 122. Votis, 61. inventa fuerint
62 pro affirmativa, & totidem pro negativa, addi nihilominùs nostri debet Votum P. Prioris, quod in his casibus attendendum esse, imò aliis multum praeponderare, sancivit Capitulum generale Fratrum Ordinis Praedicatorum, Venetiis ce-
63 lebratum anno 1592. cujus dispositionem refert, & sequitur *citatus Missanellus ubi proximè cap. 13. §. La settima fol. 172. in fine, & 173. in princ.*

Minus repetendum videtur antiquum solitum; Cùm enim ex praemissis, dictum solitum uti de directo repugnans Instituto, & rejectum à dicto Magistro generali Ordinis Praedica-
64 torum de anno 1675. appareat undique irrationabile, in nulla consideratione est habendum per *Tex. in cap. fin. de Consuet.* ibi: *Licet enim longaevae consuetudinis non sit levis authoritas &c. non tamen est usque adeo valitura &c. nisi fuerit rationabilis*: ibique *Gloss. lit. B.* & priùs *in cap. Consuetudines de Consuet. Pasqual. de Sacrif. nov. legis quaest. 924. nume. 8. in fine,*
65 *& Vidal. Cas. conscient. tit. de Just. & Jur. quaest. 4. numer. 4. fol. mihi 110.*

Ulteriùs cum quaestio sit de indulgentiis lucrandis, & aliis gratiis, concessis per diversos summos Pontifices Confraternitatibus SS. Rosarii, quibus indignos, & privatos esse vo-
66 luit S. Pius V. illos Confratres, qui contraveniunt propriae Regulae in omissione delationis signi, & insignium, juxta verba superiùs relata, hujusmodi solitum etiamsi esset juridicum, & fundatissimum, ad effectum, de quo agitur non est attendendum, quia pro consecutione Indulgentiarum indispensabiliter requiritur positio operis injuncti, & nulla causa, quantumvis legitima, nullaque consuetudo, licet rationabilis, suffragatur, latè *D. Thom. in Supplem. qu. 27 art. 3. per*
67 *tot. & Bonac. Oper. moral. tom. 1. de Indulg. disput. 9. quaest. 1. punct. 5. propos. 3. num. 14. fol. mihi 241 ubi nu. 29.* quod hoc est adeo verum, ut etiamsi aliqua minima pars operis injuncti omittatur, nunquam consequantur Indulgentiae.

Die Sabb. 18. Aprilis 1693. proposito in C. R. per Cardin.
68 Nigronum dubio: *An esset locus delationi Mozzettae nigrae supra Saccum album*; Responsum fuit: *Pro usu Mozzettae nigrae, juxta petita.*

DISCEPTATIO XII.

Cotronen. Juris Funerandi.

PRO

Capitulo Cathedralis Cotroni.

CUM

Haeredibus Alvari de Luna, & Aliis.

ARGUMENTUM.

Defunctorum Haeredes quando teneantur invitare Capitulum ad funus, & quae summa eidem Capitulo debeatur, tàm pro associatione Defuncti, quàm pro Jure componendi, & Iure Campanae, necnon pro Culcitra, qua exponitur Defunctus.

Die 1. Jan. 1707. Alvarus de Luna, regius Gubernator 1
Civitatis Cotroni, improviso morbo correptus, nulloque condito testamento, circà horam 16. ex hac vita migravit, statimque per Civitatem innotuit ejus obitus ex usitato sonitu Campanae: Quia verò Capitulum Cotroni, ultra
Canonicos, compositum etiam ex omnibus Parochis d. Ci- 2
vitatis, qui sunt numero quinque, quivè Sacramenta ministrant eorum Parochianis in Ecclesia Cathedrali, reperitur in immemorabili possessione associandi cadavera illorum Defunctorum, qui in eadem Civitate decedunt, illisque funera peragendi, mediante summa, amicabiliter determinanda inter ejus Procuratorem, & Defunctorum haeredes, hinc Mir- 3
tillus Barricellis, qui assumpserat curam funeris ejusdem Alvari Gubernatoris, coepit de illa tractare cum Canon. Petro Paulo Ventura, Procuratore ejusdem Capituli, tunc tem-
poris in capitulari Aula existente, sed nulla capi potuit resolu- 4
rio ob accessum Fabritii Luciferi, qui imminentem conclusionem impedivit; Delataque proinde Causa ad C. C. in ea fuerunt proposita plura dubia.

I. Nempè: *An Haeredes Defunctorum teneantur invitare Capitulum in Exequiis.*

Dubium hoc duplicem potest habere sensum. I. est: An
Haeredes illorum Defunctorum, pro quibus semel, vel bis 5
tantùm pulsantur Campanae, seu quod idem est, illorum Defunctorum, qui non excedunt septimum aetatis annum, teneantur invitare Capitulum in Exequiis, & nullatenus in-
sistimus in illius affirmativa resolutione, juxtà quem sensum, 6
vel in aliis diversis facti circumstantiis, intelligendae sunt Attestationes, de facili in contrarium adducendae, necnon interpretandae sunt authoritates omnes, & resolutiones hu-
jus S. C. II. sensus nostri dubii est, An Haeredes illorum De- 7
functorum, qui excedunt septimum annum aetatis, & pro quibus Campanae tèr, vel majoribus vicibus pulsantur, teneantur invitare Capitulum in Exequiis, & in hoc sensu supplicamus responderi affirmativè.

Militat enim ipsius favore Juris communis dispositio, de 8
qua in *Cap. 1. de Sepult. & in clem. Dudum §. Verùm eod. titulo in 6.* in quibus ad rem advertitur, id fundari in Jure Divino, quo attento, habemus, debere esse socios consolationis, seu participes oblationum Defunctorum, illos, qui fuerunt socii passionis, Sacramenta eis in vita ministrando.

Cum qua Juris communis dispositione favore nostri Capi-
tuli jungitur laudabilis consuetudo, in facto concludenter 9
probata.

Quae si in omnibus materiis uti lex servanda est, juxta no-
toria principia; Multò magis in nostris terminis, in quibus 10
totum facit, juxtà *Text. in capit. Abolendae de Sepult.* per extensum relatum ibidem *à Gonzal.* his verbis *Injungens Laicis, ut laudabilem consuetudinem ergà Dei Ecclesiam, pia devotione Fidelium introductam, observent, ne fermento haereticae pravitatis illam corrumpere videantur, sub praetextu ecclesiasticae puritatis, & in cap. Ad Apostolicam de Simon.* ibi: *Et pias consuetudines praecipimus observari &c. compescantur, qui malitiosè nituntur laudabilem consuetudinem immutare*, ibique Abb. his
verbis; *Contrarium praecipit hic Papa, quod scilicet honestas* 11
consuetudinis omninò observetur, & notant *Thomass. in Veter. & nov. Eccles. discipl. par. 3. lib. 1. cap. 67. nu. 6. & cap. 68. per tot. Cost. de Rat. rat. q. 14. n. 3. Larr. de Anniv. & Capel. lib. 1. cap. 27.*

cap. 27. num 17. Grat. discept. 110. num. 10 & dec. March. 26. n. 14 & 15. Passer. de Stat. homin. q. 187. art. 4. n. 498. & 503. Amostaz. de Caus. piis lib. 6. cap. 7. n. 27. Anton. de Reg. Eccles. lib. 1. cap. 12. n. 55. & Rot. dec. 3. n. 3. apud eund. de Jur. Cleric. & dec. 376 n. 2. p. 1 rec. & dec. 207. n. 26. p. 7. & in dec. 22. à n. 2. apud Monacell. in Formul. tom. 2. Certiùs quia eadem consue-
12 tudo recognita, & approbata fuit in Visitatione anni 1699. ut *videbimus infra num. 23.*

Nec dicatur, prædicta procedere respectu solius Parochi, non autem favore totius Capituli. Ut enim supra opportunè
13 præmisimus, in nostra Civitate Parochi faciunt unum corpus cum Capitulo, & Sacramenta ministrantur Parochianis ab ipsamet Cathedrali, sicque Jus Parochiale repræsentatur à toto Capitulo, quo casu omnes Capitulares invitari, & intervenire debent ad funus, ut observat *Card. de Luc. de Paroch. disc. 28. nu. 7.* ibi: *Primi enim repræsentant Parochum,*
14 *cui de Jure competit Jus interveniendi in funeribus, hinc indè coactivum, & ex necessitate reciproca, seu activa, & passiva, quod scilicet ipse tenetur, quamvis invitus, intervenire, & è converso Parochiani tenentur, quamvis inviti, eum vocare, & num. 9.* ibi: *Cum spectetur ipsum Collegium, tanquam constitutivum, seu repræsentativum personæ Parochi, & n. 12.* ibi: *Eorum interventus est voluntarius, non autem necessarius, sicuti est ille Collegii Hebdomarior. utpotè repræsentantis Parochum,* & firmavit *Rot. decis. 448. num. 4. par. 13. rec.*

Dub. II. *An, & quæ summa debeatur Sacerdotibus, & Capitularibus invitatis.*

Dubium hoc nulla alia ægere videtur responsione, quàm *Serventur disposita in Ritual. Roman.* in quo titulo *de Exequiis*
15 *vers. Caveant* eadem summa determinatur in ea quantitate, quæ approbata est à consuetudine, vel præscripta à Locorum Ordinariis ibi: *Iis eleemosynis contenti sint, quæ, aut probata consuetudine dari solent, aut Ordinarius constituerit,* & advertunt adducti per *Pignatel. consult. 204. numer. 25. & consult. 225. numer. 20. tom. 4. & consult. 88. numer. 10. tom. 5 & consult. 150. num. 15. & 16. tom. 8. Rot. dec. 448. numer. 1. par. 13. rec.*

Concordant in hac parte disposita per *Div. Carol. in Actis*
16 *Mediol. Eccles. part. 4. Instruct. tit. de Cæreis, & Eleemosyn. § Exequiarum* ibi: *Quæ, aut consuetudine approbata, aut Archiepiscopi authoritate probata fuerint.*

Dub. III. *An, & quæ summa debeatur Capitulo ex titulo prætensi Juris componendi, tàm pro iis, qui moriuntur cum Sacramentis, quàm pro iis, qui obeunt repentina morte.*

Duas habet partes præsens dubium; I. An summa aliqua
17 debeatur Capitulo ex titulo Juris componendi. II. verò, in quo consistat hæc summa.

Incipiendo autem à prima, pro illius affirmativa resolutio-
18 ne urgere videtur immemorabilis consuetudo, vigens favore ejusdem Capituli pro eodem Jure componendi, de qua testis, omni exceptione major, est Episcopus in ejus Relatione. Et concordant omnes ferè Nobiles nostræ Civitatis in authentica attestatione, in Secretaria exhibita. Eademque veritas comprobatur ulterius ex partitis, exhibitis in eadem Secretaria, nec non in aliis, quæ de facili possent
19 cumulari. Vigore enim ejusdem immemorabilis consuetudinis allegare possumus solemnem Partium conventionem, Apostolica authoritate roboratam, omnemque alium meliorem titulum de Mundo, juxtà notam efficaciam, & vigorem ejusdem immemorabilis consuetudinis, de qua *supra discept. 10. num. 19.*

Et in debilioribus terminis consuetudinis minoris temporis,
20 ac sit immemorabilis, solvendi funeris occasione aliquam summam determinatam, quod talis consuetudo omninò servari debeat, si non jure actionis, saltem offitio Judicis, sequendo dispositionem plurium *Textuum,* notant *Castr. consil. 363. sub num. 2. & cons. 401. num. 4. tom. 2. Roman. cons. 434. num. 1. & 2. & singul. 433. per tot. Gratian. discept. 210 à n. 33. Lavor. var. lucubr. tit. 2. cap. 10. n. 22. & 23. Amostaz. de Caus. piis lib. 6. cap. 7. n. 27. Larr. de Anniversf. & Capell. lib. 1. cap. 25. num. 17. Antonel. de Reg. Eccl. lib. 1. cap. 12. nu. 55. & Rot. dec. 22. à n 14. apud Monacell. in Formul. tom. 4.*

Ea ratione, adducta à præfatis Doctoribus, & Rota, quod talis consuetudo tendit in augumentum divini cultus, nec non in decentem, & congruam Ministrorum Ecclesiæ sub-
21 stentationem, quod in casu nostro superlativè verificatur, dum eadem summa Massæ capitulari accedit, & loco quotidianarum distributionum subrogatur, attento quod in nostra Ecclesia Præbendæ nimis tenues sunt, & nullæ aliæ reperiuntur quotidianæ distributiones, ut testatur Episcopus. In quibus circumstantiis omnis favorabilis capienda est interpre-
22 tatio pro observantia talis piæ, & laudabilis consuetudinis, juxtà mentem *D. Thomæ 2 2, qu. 100. art. 2. in corp. & ad 4. & artic. 3. in corp. & ad 2.* quem sequit; *Rot. d. dec. 22. n. 17. apud Monacell. in Formul. tom. 4.*

Quibus accedit, quod eadem consuetudo solemniter recognita, approbata, & canonizata fuit in Visitatione anni 1699. quæ in magna consideratione ad nostrum effectum haberi debet *Card. de Luc. de Benefic. disc. 90. num. 12. & in Miscel. Eccles. disc. 7. nu. 16. & Rot. dec. 685. num. 9. coram Cerr. & dec. 460. nu. 10. par. 18. rec.* Et quod magis est, admissa etiam 23
fuit exadverso pro ejusdem executione exhibendo ducatos 50. *per l'elemosina dell'associazione, che detto Capitolo doveva fare al cadavere del q. D. Alvaro de Luna,* juxtà præcisa verba attestationis Notarii Francisci Antonii Tirioli, qua meliorem 24
probationem adducere non possumus, juxtà *Text. in vulg. leg. cum precum Cod. de Liberal. caus.* cum aliis apud *Rot. decis. 7. num. 4. cor. Priol.*

Et ulteriùs eadem consuetudo viget etiam in aliis Civitatibus, & Diœcesibus catholici Orbis, ut observant *Pellizz. in Man. Regul. tom. 2. tract. 8. cap. 5. sect. 4. sub n. 162. Franc. de* 25
Eccl. Cath. cap. 17. nu. 204. Liber. in Lib. cui titulus *Il Maestro di Casa lib. 3. cap. 17. fol. 267. & seqq. Lavor. var. lucubr. lib. 1. tit. 2. cap. 17. n. 23. Passerin. de Stat. Homin. qu. 187. art. 4. sub n. 498. Bonac. de Contr. disp. 3. punct. 6. n. 6. §. Idem dicendum, Panimol. dec. 5. adnot. 4 num. 27. & Pignatel consult. 211 à n. 5. tom. 4.* ubi per extensum registrat Sententiam trium Cardinalium, favore Parochorum Urbis latam Partibus acerri- 26
mè informantibus, in qua adsunt sequentia verba, fraternizantia cum nostro Jure componendi, ibi: *Aut alterius summæ concordatæ, seu concordandæ.*

Et de consuetudine dandi Parocho meliorem suppellectilem Defuncti, vel aliquod vas argenteum, seu aliam rem mobilem pretiosam, quam ipse Parochus elegerit, vigente in Regno Portugalliæ, testes sunt *Covar. var. resolut. lib. 1.* 27
cap. 17. num. 3. Guttier. Canon. qu. lib. 2. cap. 21. num. 60 ubi, quod illa viget etiam in Episcopatibus Placentino, & Civitatensi, *& Barbos. de Paroch. par. 3. cap 24. n. 232.*

Et de consuetudine dandi mobilium, vel immobilium portionem Parocho, idem *Covar. ubi proximè sub numer. 3. vers. Sic sanè, & Cassador. decis. 1. per tot. de Consuet.* ubi de con- 28
suetudine Britanniæ dandi Parocho tertiam partem mobilium Defuncti.

Nec credimus exadverso faciendam esse vim in verbis, insistendo super significatione, & criticando verbum illud *compositionis,* atque exagerando cum illis Authoribus, quos de- 29
clarat *Rot. in dict. decis. 22. à num. 11. apud Monacell. in Formul. to. 4.* quod aliàs venales dicerentur Presbyteri, quodque de humanis viderentur mortibus gratulari, si ex eorum cadaveribus studerent quolibet modo commodum reportare. Amicabilis enim compositio, super qua solùm insistimus, non 30
solùm improbata non est à Sanctis Patribus, sed ab eisdem pluribus in locis expressè admissa, ut videre est in locis, in eadem *dec. citatis à num 13.*

Et attento Jure canonico, in nostris individualibus terminis literaliter approbata legitur *in capit. Ex parte 5. de Sepult.* ibi: *Exindè pacificè, & amicabiliter cum illis conveniat,* ubi 31
Gonzal. num. 5. ibi: *Licet in rebus spiritualibus, aut illis annexis, non admittatur pactio, non relicitur tamen amicabilis compositio;* Quæ in effectu, nedum in omnibus ferè Civitatibus Regni Neapolitani, licet sub diverso nomine, & cum aliquali discrimine, in usu est; Sed in ipsamet Regni Capitali viget longè durior consuetudo, non favore Parochi, ut in nostro casu, sed favore totius Capituli Metropolitanæ Ecclesiæ, exigendi ducat. 18. cum dimidio alterius, ab omnibus 32
iis, qui non electa sepultura decedunt, tam in ipsa Civitate, quam in tota ejus Diœcesi, sivè divites sint, sivè pauperes, & sivè nobiles, sivè ignobiles, nulla habita ratione facultatum, & qualitatum Defunctorum, sed solius fixæ, & determinatæ summæ dd. ducatorum 18. cum dimidio; Specificè approbata per *Synodos Diœcesanas Cardin. Philomarini anni 1644. tit. de Sepultur. decr. 2 Card. Caracciol. in prima Synodo eod. tit. n. 3 & in secunda anni 1672. ead. par. tit. de Sepult.* 33
n. 3. & Card. Cantelm. in Synodo anni 1694. par. 3. capit 8. de Funer. exequ & sepult. n. 19. ibi: *Jura, quæ competunt Capitulo, & Canonicis nostræ Cathedralis in casibus non factæ electionis sepulturæ, juxtà vetustam, & immemorabilem consuetudinem, in præcedentibus Synodis memoratam, salva semper extare volumus.* Et de illa mentionem faciunt, & servandam esse asserunt *de Afflict. in capit. 1. verb. Mulctarum numer. 7. in Usibus feudorum Chioccarell. de Archiepiscop. Neapolitan. folio mihi 260. & 261. & Francisc. de Magistr. de Stat. Eccles. Neapolit. libr. 1. section. 2. de Magnific. & splendor. Neapolit. Civitat. respectivè ad Magnific. circa Templa, & Loca*

ca Pia num. 5. folio mihi 269. A quibus particularibus legibus,
34 & sanctionibus aliarum Diœcesum, & Civitatum, roboratur immemorabilis consuetudo, vigens in nostra Civitate per ea, quæ notant *Jas. in leg. De quibus nu. 6. ff. de Legib. Add. ad Rovit. in pragm. 2. de Cession. bonor. vers. Licet verò Prat. respons. crim. 46. à num. 53. Card. de Luc. de Servit. disc. 2. nu. 19. & Rot. dec. 357. à num. 49. par. 11. rec.*

Omnia hæc mirabiliter, & ad evidentiam usque comprobantur ex communiter recepta conclusione, quod funerale
35 non factum, sive ob hæredum negligentiam, sive ob Testatoris præceptum, etiamsi id ab humilitate procedat, puta, quia velit habitu religioso in Ecclesia exponi, vel quovis alio modo humilitatem, & modestiam involvente, integrum, & totum debeatur Ecclesiæ Parochiali, habita ratione ad qualitatem, & facultates Defuncti, nec non ad Locorum consuetudines, ut magistraliter, & articulo funditus discus-
36 so, firmavit *Rota*, loquens de funerali non facto R. P. D. Ritæ *in Romana Funeralium 24. Aprilis 1690: coram Cardin. Caprar. & in dict. dec. 22. per totam apud. Monacell. in Formular. tom. 4.* loquen. de funerali non facto Principis Flavii Ursini, quæ huic Sac. Congreg. commissa fuerat per Innoc. XII. exquisito Voto Rotæ, ut legitur in princ. ejusdem decis. cui Partes acquieverunt.

Igitur multo magis, & inhærendo eisdem principiis, latissimè expensis in dictis decisionibus dicendum est, cogi posse hæredes Defunctorum ad faciendum idem funerale, cum
37 illa pompa, & expensis, quæ congruæ reputantur, attentis dictis qualitatibus Defunctorum, quod solùm, & unicè importat in nostro casu Jus componendi, seu faciendi dictas Exequias, ab immemorabili competens Capitulo, ad quem effectum sufficere videtur sola naturalis ratio, quæ militat in utroque casu, per ea, quæ notat *Cardin. Pallavic. in Histor. Concil. Trident. lib. 3. capit. 13. numer. 8.* dum in nostris ter-
38 minis nulla allegari valet solida differentiæ ratio, quare hæredes Defuncti de Jure obligati sint, & cogi possint ad solvendum Parocho integraliter summam illam, quæ impensa fuisset in funere, nullatenus facto, quare iidem hæredes cogi non possint ad faciendum idem funus, non supra vires, & qualitates patrimonii, & bonorum Defuncti, sed ad illorum præcisos terminos, mediante amicabili compositione, quomodocumque ista vocetur, vel nuncupetur, & quidem, tam in suffragium eorundem Animarum, solatiumque vivorum, quàm ad significandum, animas à corpore separatas vivere,
39 immortalitatis dono gaudere, Defunctos obiisse in fide, & resurrectionem, ac fruitionem æternæ gloriæ expectare, ut sequendo *D. August. in Libr. de Agend. cur. pro mort.* notant *Cassan. in Cathal. glor. Mund. part. 2. consider. 5. Beyerlick. in Theatr. Vit. human. verb. Sepultura ecclesiastica, Franc. de Eccles. Cath. cap. 17. nu. 117. & seqq. & Amostaz. de Caus. piis lib. 6. cap. 1. à num. 1. usque ad num. 27.*

Supplicantes hic observare, quod admittitur etiam in duabus contrariis Attestationibus, in Secretaria exhibitis, quia reverà innegabile est, quod Cadavera *de' Poveri sono stati associati gratis* à nostro Capitulo, omnem in hac parte adhi-
40 bendo cautelam, & moderationem, itaut Episcopus non dubitaverit huic S. C. illustre reddere testimonium hujus veritatis, asserendo, *quod per 17. annos Regiminis mei nullum hactenus indè sequutum est inconveniens.*

Posito ex his, quod aliqua summa debeatur in nostro casu, ad tenorem dict. immemorabilis consuetudinis, admittentis
41 hujusmodi jus componendi, juxtà primam partem dubii; Deveniendo modò ad secundam, quæ scilicet, & quanta esse debeat hujusmodi summa, impossibile est illam in abstracto determinare pro singulis futuris casibus, unde supplicamus rescribi *Affirmativè quoad primam partem, quo verò ad*
42 *secundam dabitur resolutio in casibus particularibus*, juxtà laudabilem praxim hujus Sac. Congr. de qua *in Tom. 1 par. 2. discept. 2. num. 24.* & alibi quotidiè.

Impossibilitas autem deveniendi ad resolutionem secundæ
43 partis dicti dubii in eo residet, quod funeris impensæ, & consequenter Jus Capituli pro amicabili compositione, regulari debet à qualitatibus Defunctorum, illorumque divitiis, & facultatibus, ut sequendo *Text. in leg. Si quis §. Sumptus, & leg. Ac si quis §. Æquum autem ff. de Relig. & sumpt. funer.* uno ore affirmant ibidem *Repetentes*, & signanter *Florian. à Sancto Petro, Molin. de Just. & Jur. tract. 2. disput. 235. num. 1. Costa de Ration. rat. quæst. 144. num. 10. & 11. Joseph Ludovic. dec. Perus. 78. num. 15 Lavor. var. lucubr. tit. 2. capit. 19. num. 75. Samuel de Sepult. tract. 1. contr. 15. conclus. 7. nu. 10. fol. 300. Pignatell. consult 88. num. 7. tom. 6. & consult. 150. n. 12. tom. 8.* ubi refert ita pluriès judicatum, *& consul. 145. n. 14. tom. 2. Zaul. ad Statut. Favent. tom. 2. fol. 220. nu. 6. & Rot.*

dec. 2. num. 15. apud Antonel. de Jur. Cleric. & in d. decis. 22. à num. 9. tom. 4. Et in effectu ita semper practicatum fuit in no- 44
stra Civitate, ut recognosci potest ex Scripturis, in Secretaria exhibitis.

Imò, quod funeris impensæ regulari debeant à voluntate Hæredum, itaut si ex. gr. Hæres mercatoris velit exequias Defuncto, nobilium more, peragere, in hoc casu illæ regu- 45
landæ sint à qualitate nobilium, non autem à solito mercatorum, notabiliter observat *Aymon. Corius in Epitom. Decret. Concil. Mediolanen. verb. Exequiarum taxa nu. 16.* ibi: *Si Mercator morem Nobilium sequatur, ead. fiant, quæ pro Nobilibus.*

Circà verò hujusmodi qualitates Defunctorum, & voluntates Hæredum, uno, vel alio modo faciendi funeris im- 46
pensas, dari non potest certa, & determinata regula in abstracto, & propterea neque etiam dari poterit specialis determinatio, antequam particulares casus eveniant, & in dubium revocentur.

Dubium IV. *An, & quæ summa debeatur ex Jure campanæ.*

Quod expensæ pulsationis campanæ numerentur inter alias expensas funerales, non potest in dubium revocari, & inter 47
illas reponuntur *à Cortiad. dec. 160. nu. 13. Hodiern. ad Surd. dec. 112. num. 9. Gam. dec. Lusit. 308. num. 12. & Zaul. ad Stat. Favent. tom. 2. fol. 320. num 7.* Pulsantur autem, ut Populus 48
moveatur ad fundendas pias pro defuncto preces, ut observat *Samuel. de Sepult. contr. 7. conclus. 1. fol 387.*

Et propterea nulla videtur superesse difficultas, quod aliqua summa debeatur pro tali campanarum pulsatione, juxtà 49
primam partem dicti dubii, & juxtà animadversa per *Gavant. in Manual. Episc. verb. Exequiæ n. 38.*

Quia verò consuetudo pulsandi easdem campanas pluribus, vel minoribus ictibus, vel vicibus, in funeribus, nul- 50
latenus determinata est, sed in omnibus catholicis Civitatibus diversimodè practicatur, & permitti debet, ut notant *Ventrigl. in Prax. tit. de Funer. & Exequ. adnotat. 31. §. unic. num. 32 & Lavor. var. lucubr. lib. 2. cap. 3. numer. 80. & seqq.* Et pro Urbe relinquitur Hæredum arbitrio in novissima Compilatione Statutorum *cap. 6. §. 30. in addit. lit. I.* Hinc sequitur, quod summa, quæ in controversiam deducta fuit in secunda parte hujus dubii, regulari debeat à majori, vel 51
minori labore in campanarum pulsatione, ut in specie, ad hanc circumstantiam majoris laboris in pulsatione campanarum descendendo, legitur determinatum in d. Statuto Cleri Urbis, *ubi proximè.*

Quibus ulterius accedit, quod Jus campanæ competit Thesaurario nostræ Ecclesiæ ratione Præbendæ, annexæ Dignitati Thesauriatus, ut testatur Episcopus in Relatione. Et cui nulla adest memoria, quod unquam denegatum fuerit, & 52
proindè respectu etiam hujus Juris campanæ militant omnia ea, quæ suprà adduximus circà consuetudinem Juris componendi, frustrà hic repetenda.

Dubium V. *An retineri possit serica Culcitra, cum qua transportatur cadaver, seu sit locus restitutioni.*

Affirmativa resolutio quoad primam partem hujus dubii, & negativa quoad secundam, solidè deducitur ex eo, quod 53
Culcitra comprehenditur nomine funeralium, atque debetur illi Ecclesiæ, in qua exponitur defunctus, ut in terminis docent *Oldrad. consil. 211. num 7. Petr. de Ubald. de Canon. port. cap. 4. num 10. Laurent. Cutelt. apud Jacob. Mancin. in Prax. Visit. Infirm. tractat. de Quart. Funer. pag. mihi 771. Samuel. de Sepult tract. 1. controv. 10 conclus. 7. num. 16. fol. 121. Passer. de Stat. homin. q. 187. art. 4. n. 491. tom. 2. Antonel. de Regim. Eccl. lib. 1. cap. 13. n. 4. Pignatell. consult. 211. num. 9. tom. 4. Barbos. de Paroch. cap. 25. n. 44. Lavor. var. lucubr. tit. 2 cap. 3. n. 194. & 203. & cap. 17. n. 20 & 25. Panimol. dec. 4 adnot. 2. nu. 29.* Et concordant disposita per *D. Carolum in Actis Eccles. Mediol. par. 1. Concil. Provinc. tit. de Funer. & Exequ. fol.* 54
35. ibi: *Si verò nobiles homines, auro, vel serico, vel omninò pretioso pallio uti voluerint, pecunia sua facien. curent, & illi Ecclesiæ illicò post funus acquisitum sit, & in ejus ornamenta convertatur, & part. 4. Instruct. de Funer. ducendo fol. 556. §. Si verò propinqui*, ibi: *Quod si aureum, vel sericum, aut omninò* 55
pretiosum fuerit, ad hujusmodi usum nullo modo imposterum adhibeatur, sed in ejusdem Ecclesiæ ornamentum cedat. Idem 56
resolutum fuit in *Synodo Diœcesana Card. Cantelmi pro Diœcesi Neapolitana sub titul. de Funer. Exequ. & Sepult. cap. nu. 2.* ubi approbatur Taxa, registrata in fine Synodi *folio 246.* quæ ità cantat: *Quando sarà portato a sepellire alcun morto con la Coltra nuova di sotto, e quella gli Eredi non la volessero lasciare alla Chiesa, come sarebbe di ragione, in tal caso li Rettori, o Parochi, o altri, a chi spetta, non eccedano il prezzo di docati sei per detta entratura di Coltra.*

Et in longè durioribus terminis, quod si, loco Culcitræ
sericæ, deferatur Defunctus involutus panno aureo, adhuc
57 iste debeatur Ecclesiæ tumulanti, advertit idem *Oldr. consil.*
211. n. 7. ibi: *Et quod panni serici veniant, dubium non vide-*
tur &c. parva enim res, vel magna in Jure discretionem non fa-
cit, si ergo mutato more, hodiè pannus aureus deferatur, de-
bet funeralibus adnumerari. Et de simili aureo ornamento,
58 quo antiquis temporibus corpora Defunctorum obtegeban-
tur, quod illud debitum erat Ecclesiæ sepelienti, suis etiam
temporibus observavit *Divus Hieron. lib. 1. epist. 35.* relatus à
Durant. de Rit. Eccles. libr. 1. cap. 23. & notant ulterius *Mart.*
de Jurisd. part. 4. caus. 54 nu. 5 & Amostazz. de Caus. piis lib.
6. cap. 4. num. 36. ubi de Culcitris sericis, & auro contestis,
59 quibus Neapoli associantur cadavera Nobilium, & quæ po-
steà deserviunt pro ornamentis illarum Ecclesiarum, ubi se-
pulti fuerunt.

Et in terminis longè fortioribus, quod Ecclesiæ sepelienti,
nedùm debeantur similia ornamenta sericea, sivè sint pretio-
60 sa, sivè auro contexta, sed etiam quod eis debeantur Sten-
dardi, & Equi bardati, quamvis magni valoris, quibus as-
sociari solent Equites, & strenui Milites, ex doctrina *Bald.*
in leg. 1. §. Sed, & qui Cod. de Latin. libert. tollen. observant
Jul. Ferret. in tractat. variet. int. Jus Civile, & Longobard.
Rub. de Sepult. violat. num. 3. & Raynald. Observ. crimin. tom.
3. cap. 32. §. 4. & 5. num. 103. Ad probandum autem, quod
Culcitra non debeatur Capitulo, adducta fuit Attestatio Ca-
61 nonici Comi, quæ ad hominem retorquetur, eo quia de man-
dato Vicarii generalis fuit eidem Canonico injunctum, ut
faceret fidem veritatis, non solùm super consuetudine favore
Capituli exigendi ducat. 18. 35. prò illis, qui decedunt in ea-
dem Civitate, vel Diœcesi, non electa Sepultura, sed
etiam: *Così per la disposizione ad pias causas, come per l' as-*
62 *sociazione, nè mai si ritiene la Coltra serica, come è sortito nel-*
la morte di detto q. D. Alvaro, che però supplica V. S. Illustriss.
ordinare al Cellerario, ò altro, a chi spetta, che di tutto ciò fac-
cia fede della verità.

Videamus igitur, quam fidem fecerit idem Canonicus Cel-
lerarius sequentibus verbis: *Per obbedire al sudetto ordine si*
fà fede da me sottoscr. Canonico Cellerario &c. come nell' occa-
63 *sione che qualcheduno morisse senza elezzione di sepoltura, in*
tal caso il dritto, overo Jus, che esigge detta nostra Basilica,
non è più, che ducati 18. 35. & in fede &c. Cum igitur nullam
in hac fide mentionem fecerit, neque negativæ dispositionis
ad pias causas, neque dimissionis, seu restitutionis Culcitræ
Hæredibus defuncti, dicitur manifestè asseruisse contrarium;
64 *Interrogatus enim de duobus, & ad unum respondens affir-*
mativè, ad aliud videtur negativè respondere, & è contrà,
sunt verba *Bart. in leg. 65. Et si sine §. Sed quod Papinianus*
numer. 1. ff. de Minoribus & concordat ibid. *Bald. vers. Quan-*
do quis de duobus, ubi quod hoc est multum notandum, &
Rot. cor. Coccin. dec. 2251. num. 17. In qua parte nobilem habe-
65 mus sacræ Scripturæ locum, idem comprobantem, *Joann.*
8. 48. ibi: *Responderunt &c. & dixerunt ei, nonnè benè dici-*
mus nos, quià Samaritanus es tu, & Demonium habes? Res-
pondit Jesus, Ego Demonium non habeo, ubi communiter
observant sacri Interpretes, nullatenus negasse, Samaritanum
esse, & concordat *D. Greg. hom. 18. in Evang.* ibi: *Duo quip-*
pè ei allata fuerunt, unum negavit, aliud tacendo consentit.
Pro causarum autem decisione congruè allegari posse sacram
Scripturam notant *Barbat. in c. Quæsitum n. 45. de Offic. deleg.*
66 cum aliis, allegatis *in Instit. crim. lib. 4. tit. 8. à n. 19.*

Respicit sextum dub. validitatem Censurarum, publicata-
rum contra d. Depositarium, quæ cum latæ fuerint, fer. de
Jure ser. assignatoque eidem termino, qui congruus existima-
67 tus fuit in circumstantiis nostri casus de nullitate nullatenus
valent redargui juxtà animadversa communiter per *Repeten-*
tes in capit. Sacro de Sentent. Excommun. cum aliis apud *Co-*
varr. in cap. Alma Mater part. 7. §. 9. num. 5. de Sent. Excom.
in 6. Bellet. disquisit. Cleric. tit. de Favor. Cleric. Can. §. 4. à
numer. 19.

Et in præcisis terminis excommunicationis, latæ pro debi-
to pecuniario in illis Ditionibus, & Regnis, in quibus de fa-
68 cto non permittitur Episcopis usus, seu exercitium gladii
temporalis: *Card. de Luc. ad Concil. disc. 43. num. 15.* ibi;
In illis autem Ditionibus, vel Regionibus, in quibus de facto
non permittitur Episcopis, aliisque Prælatis, & Officialibus
ecclesiasticis, exercitium gladii temporalis &c. sunt excusabi-
les, cum aliud non suppetat remedium, atque Laici debent po-
tius de se ipsis scandalum concipere, quod non permittant id,
quod sacri Canones concedunt: Cui classico Authori, nostræ
69 ætatis facultatis legalis ornamento, atq; Juris nostri Illustra-
tori, qualem ipsum appellat: *Rota in Callien. 7 Junii 1709.*

§. *Etenim coram Aldrovan.* omnis in hac parte præstanda est
fides, ob munera Vicarii generalis, & capitularis, ab ipso
in illis Regionibus laudabiliter exercita, antè accessum ad
Urbem, ut refert in *disc. 30. de Jurisd. num. 9 in princip. &*
disc. 17. de Canon. numer. 6. Supplicantes observare, quod in
nostris terminis, non solùm agebatur cum simplici Laico, sed
cum regio Gubernatore, de quo verificabantur ea, quæ de se
ipso dicebat *Centurio* ille apud *D. Luc. 8. Nam, & Ego homo*
sum &c. habens sub me milites, & dico huic vade, & vadit, &
alii veni, & venit, Itaut multò magis in nostro casu verifi- 70
cabatur impedimentum illud, de quo generaliter meritò con-
queritur *Card. de Luc. ubi proximè.*

Nec credimus exadverso insistendum in illarum asserta
præcipitantia, attento brevi termino sex dumtaxat hora-
rum; Quia cum periculum esset in mora, ob jactationes di- 71
cti Depositarii, velle statim transmittere ad Hæredes De-
functi, Neapolim commorantes, bona sibi loco depositi
consignata, in istis circumstantiis etiam sub breviori termino
latæ, semper substinentur, ut limitando regulam, de facili
in contrarium adducendam, id statuit *Text. literalis in capit.*
Constitutionem in fine de Sent. excommunicat. in 6. ibi: *Obser-*
vent aliquorum dierum competentia intervalla, nisi facti neces- 72
sitas aliter ea suaserit moderanda, ubi communiter *Repeten-*
tes, & Ridolph. in Prax. part. 1. cap. 14. num. 150. & Sperel.
dec. 48. à num. 59. ubi, quòd quando periculum est in mora,
monitio potest etiam omninò omitti, & ad rem adducit vul-
gatum illud: *Dum Romæ consulitur Sagunt. expugnatur*, quod
ad alium effectum refert *Rota decis. 76. n. 9. cor. Ansaldo.*

Dub. VII. *An sit locus Testamento ad pias causas.*

Remanet ultimum dub. an sit locus testamento ad pias cau-
sas, quod in Regno Neapolitano communiter vocari solet
Testamentum Animæ; Et affirmativa illius resolutio innititur 73
laudabili consuetudini, nedum in eodem Regno, sed in aliis
etiam catholicis Provinciis vigenti, faciendi per Episcopos
similia testamenta ad pias causas, seu pro animabus illorum,
qui intestati ex hac vita discesserunt, quæ consuetudo appro-
bata fuit in Civitate Neapolitana in antiqua Synodo *Cardin.*
Marii Caraffæ Anni 1580. cap. 45. de Testam. & ultim. volunt.
vers. Quoniam de Testamento Animæ, & de illa uti valdè ra- 74
tionabili, & verè pia, mentionem cum laude faciunt *Ge-*
nuen. in Prax. Cur. Archiep. cap. 79. Spino de Testam. glos. 2.
num. 54. Cortiad. dec. 258. nu. 55. & seqq. Amostazz. de Caus.
piis lib. 6. cap. 6. à numer. 55. del Bene de Immun. verb. Testa-
ment. Quesad. contr. for. 40. nu. 38. & seq. Nicol. in Flosc. verb.
Testam. numer. 7. & seqq. & in suis Lucubr. tom. 1. lib. 2. tit. 10.
de Testam. n. 16. Ferr. q. Vicarial. 23. par. 1. latissimè *Abb. Ju-*
stin. in addit. ad Novar. in Sum. Bullar. fol. 17. Card. de Luc.
de Testam. disc. 24. per tot. Raynald. tom. 1. Obser. crim. ad cap.
1. supplet. 5. n. 468. & Rot. dec. 66. nu. 1. par. 17. & in d. dec. 22.
numer. 9. apud Monac. in Formul. tom. 4. §. Quæ omnia coram
Molin.

Quod si exadversò prætendatur in hac parte excessus, seu,
quod servatæ non fuerint conditiones illæ, præscriptæ in 75
Epistola circulari, scripta de ordine Vener. Servi Dei Inno-
cen. XI. die 9. Aug. 1678. & relatæ ab *Abb. Justinian. & Ni-*
colio in locis supra citat. nec non in Taxa Innocentiana §. *In*
quelle Diocesi, quæ est impressa *apud Pascucc. ad Pignatell. to.*
1. folio 259. sub verb. Episcopus, Idem Depositarius recur-
rere debet postquam se gravatum senserit, & quidem me-
diante subscriptione particularis dubii, respicientis asser-
tum individuale gravamen: Generali enim dubio, quod
hodiè disputamus *An sit locus testamento ad pias causas*, non
alia congruere videtur responsio, quam affirmativa, atten-
ta dicta laudabili consuetudine, quæ in Jure solidè vindica- 76
tur ab omnibus criticationibus ab Authoribus, supra citatis,
in facto autem admissa fuit ab eodemmet Depositario.

Quia verò exadversò exhibitæ fuerunt in Secretaria tres
attestationes diversorum Religiosorum circa aliquas Mis-
sas, celebratas pro anima dicto Alvari de Luna, forsan ad- 77
ducendæ ad impediendum dictum testamentum animæ, di-
cimus, illas ad nostrum effectum nullatenus esse attenden-
das, minusque impedire posse confectionem ejusdem testa-
menti animæ, ex quo pro illius validitate nihil aliud re-
quiritur, quam obitus ab intestato, ut notant præfati Do-
ctores, & in specie admisit Sacr. Congregat. Eccles. in alia
Epistola diei 25. Februarii 1677. relata ab eodem *Ju-*
stiniano in addition. ad Novar. in Summ. Bullar. folio 19. 78
vers. De hujusmodi: ibi: *Questa Sagra Congregazione non*
hà mai disapprovata l' antica pia consuetudine, che si trova
in alcune Diocesi di fare il testamento ad pias causas, a quel-
li, che muojono ab intestato &c. Et contrarium asserendo, seù
prætendendo, quod per celebrationem aliquarum Missarum

pro

pro anima defuncti, non esset ampliùs locus testamento ad pias causas, destructio talis piæ, & laudabilis consuetudinis
79 dependeret à voluntate hæredum, quod permittendum nullatenùs videretur, per ea, quæ in nostris terminis firmavit *Rot. in d. dec. 22. nu. 7. apud Monacell in Formul. tom. 4.* Præ-
80 cipuè, quia in nostris circumstantiis major pars dictarum missarum celebrata fuit, nedum post jurgia, & dissensiones in Partibus excitatas, sed ultimo loco, & eo tempore, quo insistebatur ex adverso super subscriptione d. dubii.

Circa quod non omittimus observare cum eodem *Justinian. ubi supra fol. 18. vers. Eademque consuetudo, licet à Ministris*
81 *Regiis, nescitur quo titulo impugnetur*, antiquam esse prætensionem eorundem Ministrorum regiorum, impugnandi eandem laudabilem, & verè piam consuetudinem, etiam mediante exorbitanti medio Hortatoriarum. E contrà verò Sac. Congreg. fortiter, & suaviter omni tempore restiterunt conatibus eorundem regiorum Ministrorum, approbando, & substinendo eandem piam consuetudinem, ut referendo,
82 & sequendo aliquas resolutiones, jussu etiam Clem. VIII. editas, nervosè probant *Nicol. ubi supr.*, *& Marcell. Vulpe in prax. Judic. capit. 10. per tot.* atque celebres sunt in hac parte resolutiones *S. C. E. diei 21. Martii 1614. in una Caputaquen. & diei 5. Sept. ejusdem anni in una Tricaricen.* quas refert, &
83 sequitur *Justin. ubi supra*, cum insertione Epistolæ scriptæ Card. Franc. Mariæ Brancatio, Episcopo Caputaquen. quæ talis est. *All' avviso, dato à questa Sag. Cong. in materia dell' Ortatoria, speditale da' Regii, acciò non facci il Testamento ad pias causas per quelli, che muojono ab intestato, conforme all'immemorabile consuetudine, che si osserva costì, questi Illu-*
84 *strisſ. miei Signori mi hanno ordinato di rispondere, che difenda, e mantenga le sue ragioni, e così lodevole, e pia consuetudine, e per suo ajuto si dà ordine al Nunzio di Napoli, che l'assista, che la protegga, e faccia quell' offizj, che saranno necessarj per questo effetto &c.*

In universum supplicantes observare, quod contrariæ prętensiones fomentum habent à personis, ecclesiasticis Juribus
85 & Ordini infensissimis, quæ non alio spiritu, quàm contradictionis, & quidem sumptibus Sororum Defuncti, præsentem litem acriter substinent, & in substantia omnes eædem prætensiones tendunt ad destruendas pias, laudabiles, & antiquissimas consuetudines, spontaneè, & summa pace introductas, semperque observatas à Laicis, etiam hodiè coram hac Sac. Congr. instantibus pro illarum continuatione. Itaut
86 casui nostro, & pro resolutione omnium nostrorum dubiorum, congruere videatur responsio illa Cœlestini III. quæ legitur in *Cap. Quod dilectio de Consanguin. & affinit* ibi: *Unde in hac parte consultius duximus multitudini, & observatæ consuetudini deferendum, quàm aliud in dissensionem, & scandalum Populi statuendum, quadam adhibita novitate*, sequutam & ad praxim reductam à *Rot. in Aretina Jur. Paroch. 15. Janua. 1703. §. Cœter. cor. Ansald.* Et summa ratione, quia novitates semper odiosæ fuerunt, semperque perniciosæ exi-
87 stunt, nihilq; magis animum perturbat, quàm innovare ex adductis in *Tom. 2. par. 1. discept. 26. n. 115.*

Die 3. Septembris 1707. propositis in S. C. C. septem se-
88 quentibus dubiis, responsum fuit, ut infra:

I. *An Hæredes Defunctorum teneantur invitare Capitulum*
89 *in Exequiis. Negativè.*

II *An, & quæ summa debeatur Sacerdotibus, & Capitu-*
90 *laribus invitatis. Episcopus conficiat Taxam, auditis interesse habentibus, & transmittat.*

III. *An, & quæ summa debeatur Capitulo ex titulo prætensi*
91 *Juris componendi, tàm pro iis, qui moriuntur cum Sacramentis quàm pro iis, qui obeunt repentina morte. Nihil deberi.*

IV. *An, & quæ summa debeatur ex Jure campanæ. Ut ad*
92 *proximum.*

V. *An retineri possit serica Culcitra, cum qua transportatur*
93 *Cadaver, seu sit locus restitutioni. Affirmativè quoad primam partem: Negativè quoad secundam, salva tamen consuetudine, legitimè probanda.*

VI. *An sustineantur censuræ, publicatæ contra Mirtillum*
94 *Syndicum. Negativè.*

VII. *An sit locus Testamento ad pias causas, Affirmativè*
95 *ad formam Literarum Sac. Cong. Episcop. & Regularium, & Taxæ Innocentianæ.*

DISCEPTATIO XIII.

Quiten. Confirmationis Capituli.

PRO

Definitorio Provinciæ Quitensis Eremitarum S. Augustini.

CUM

Nonnullis Religiosis ejusdem Provinciæ.

ARGUMENTUM.

Electio an possit impugnari absque speciali mandato procuræ: An possit concludi per viam compromissi, & quando inter Eligentes servandus sit Turnus, seu Alternativa: Laici an possint assistere electioni, non authoritativè, sed protegendo Electores, atq; ad evitanda scandala, quæ verisimiliter timentur. In quibus casibus locus sit sanationi electionis nullæ.

Quamvis hodiè, terminato Provincialatus Officio per sumptionem Pat. Martini de Ixar ad Episcopatum SS. Conceptionis Indiarum, præsens controversia ipsius respectu quodammodò supervacanea videatur, necessaria nihilominus est respectu universæ Provinciæ, ratione actuum, 1
exercitatorum à dicto Provinciali, atque omnibus Religiosis summopere interest, Capitulum, nemine penitus discrepante, vel appellante, celebratum, solitam confirmationem obtinere, quæ, illius validitate admissa, nunquam denegatur, ut advertunt *Lotter. de Re benefic. lib. 1. quæst. 27. num. 2. Ricc. in Prax. par. 4. resol. 51. nu. 1. & seqq. Adden. ad Pamphil. dec. 517. num. 9. & Rot. cor. Ludov. dec. 240. num. 12 & in rec. dec. 167. num. 2. & 3. par. 16.*

Patet validitas ex lectura illius publici Instrumenti, in quo servatæ apparent omnes solemnitates, in similibus functio- 2
nibus servari solitæ *Sperel dec. 182. num. 23. Card. de Luc. de Regular. disc. 11. & Rota dec 244. num. 34. & seqq. part. 8. rec.* ubi, quod sat est probare ipsum factum electionis, quia quod fuerit canonica, de jure præsumitur.

Non obstantibus contrariis exceptionibus, antequam enim singulas reiiciam, licitum sit quærere, quanam authoritate proponantur; Agitur siquidem de defectibus, & oppositio- 3
nibus contra electionem, unanimiter conclusam, quo casu non quilibet est admittendus, sed requiritur ad hunc effectum speciale mandatum, ut generaliter probant *Berov. consil. 5. num. 6. Mozz. de Mandat. num. 75. & Golin. de Procur. par. 2. cap. 5. num. 27.*

Et in nostris terminis habemus literalem *Textum in cap. Ut circa de Election. in 6.* ibi: *Ut circa electiones &c. viam malitiis præcludamus &c. Edicto perpetuo providemus &c. ut si quan-* 4
do aliqui electionibus &c. se opponant, proponendo aliqua contra electionis &c. formam, aut personas Eligentium &c. appellantes in instrumento publico &c. omnia, & singula exprimant quæ in formam intendunt obiicere, vel personas &c. corporali præstito juramento, quod credunt ea, quæ sic exprimunt, esse vera &c. alioquin &c. obiiciendi potestatem sibi noverint interdictam &c. quem latè exornant *Ricc. in Prax. par. 4. cap. 52 per tot. & Vener. in Exam. Episc. libr. 4. cap. 4. de Elect. num. 96.* Proindeque eo ipso, quod ex adversò non ostenditur speciale hoc mandatum, cum his individualitatibus stipulatum, superfluus videtur omnis labor circa rejectionem prætensarum 5
nullitatum.

Nec dicatur, suffragari ad hunc effectum mandatum procuræ, ab antecedenti Definitorio concessum. Ultrà quod enim illud uti generale, nunquam potest deservire ad effectum, de quo agitur, ex modò animadversis. Ad superabundantiam respondemus, dictum mandatum expirasse per convocatio- 6
nem novi Capituli, & Constitutionem secundi Definitorii, ut expressè disponitur in nostris Reformationibus, à Ven. Servo Dei Inn. XI. confirmatis § 6. Et in simili, quod mandatum procuræ, factum ab Episcopo, expiret per hujus translationem ad aliam Ecclesiam, probant *Palm. in divers. Jur. comm gloss. 35. n. 51. & Golin. de Procur. p. 1. c. 3. n 50. & seq.*

Hæc sufficerent pro victoria, & tamen, ut undique elutescat candor, illibataque permaneat existimatio, Patris Martini de Ixar, atque ab omnibus vindicetur obie- 7
ctis

ctis validitas nostri Capituli, aggrediendo singulas exceptiones, exadverso propositas.

Non refragatur prima, deducta ex eo, quod non fuerit processum per viam scrutinii, sed mediante compromisso, quod prætenditur esse contra dispositionem *Sac. Concil. Trid. sess. 25. de Regul. cap. 6.* Quia oppositio haberet forsan posset locum, si electio sequuta fuisset per simplex compromissum,
8 secùs verò dum in nostra electione processum fuit per viam compromissi, scrutinio mixti, quod licitè fieri posse etiam post Concilium advertunt *Barbos. de Jur. Eccles. lib. 1. cap. 19. num. 149. & 156. Portell. de Dub. Regul. verb. Electio num. 10. Mirand. in Manual. Prælat. tom. 2 quæst. 23. art. 34 & seqq.*
9 *Lezzan. in Summ. verb. Electio inter Regulares num. 3. Donat. Rer. Regular. tom. 2. tract. 1. quæst. 16. per tot. & Pignatel. consult. 109. per tot. tom. 1.* ubi, quod *Concil. Trid. dict. sess. 25. de Regular. cap. 6.* non derogavit huic modo eligendi.

Certiùs, quia iste modus expressè permittitur *in nostris Constitut. par. 3. c. 2.* quas ad unguem servandas esse sancivit
10 idem *Conc. Trid. d. sess. 25. de Regul. cap. 7. in fine*, ibi: *In reliquis serventur singulorum Ordinum Constitutiones;* Proindeque etiamsi de jure hoc permissum non esset, sufficeret in nostra electione servatam esse formam, per nostras Constitutiones præscriptam, ut, probat *Donat. Regul. to. 2. tract. 4. qu. 18. num 9.*

Minoris subsistentiæ est secunda objectio circa Alternativam, seu Turnum inter Hispanos, & Criollos, in nostro Capitulo non servatam; Quia hæc alternativa in facto non
11 ostenditur unquam executioni demandata, & propterea illius inobservantia non est attendenda, *Card. de Luc. de Regul. disc. 3. num. 1. & 2.*

Usus hujusmodi prætensæ Alternativæ esset exadversò concludenter probandus, uti fundamentum intentionis, & tamen ex hac parte ille manifestè excluditur ex eo, quod in nostro Capitulo nemo ex Hispanis Religiosis intervenit,
12 qui fuerit capax passivæ electionis Provincialis, & quod magis est, nec etiam hodie adest aliquis ex dictis Hispanis, qui se contemptum prætendat, unde nimis improprium videtur, ut contra propria commoda inveniantur aliqui ex ipsis Criollis, qui hanc exceptionem promoveant, quando per electionem Provincialis in personam P. Martini de Ixar sequutam, ipsi continuant possessionem passivæ electionis Provincialis; Quod autem non vitietur electio, quando non reclamant ii, qui prætenduntur contempti, probat *Pignat. consult. 1. num. 25. tom. 1.*

Cæterùm, quando etiam in nostro Capitulo adfuissent aliqui ex Hispanis, quod usque adhuc exadversò non justificatur, adhuc electio in eorum persona validè sequi non poterat; Electio enim coarctata ad paucos eligibiles est ipso
13 jure nulla, ut advertunt *Portell. de Dub. regular. V. Electio num. 4. Lezzan. quæst. Regul. part. 1. cap. 15. num. 21. Barbos. vot. dec. 35. num. 65. & seq. Sigismund. à Bonon. de Elect. dub. 52. Castellin. eodem tract. cap. 3. nu. 7. & Card. de Luc. de Canon. disc. 2. num. 2.* Quia in his casibus magis obligat lex divina, prohibens eligere indignum, quàm lex positiva, limitans electionem ad certum genus personarum, ut considerat *Passerin de Elect. cap. 2. num. 12 & 48.* ubi de restrictione ad quinque Religiosos, & refert ita resolutum à S. C. C.

Et in nostris terminis observat *Rodriquez quæst. regul. tom. 2 quæst. 51. art. 11.* ubi refert irritationem trium electionum
14 ob paucitatem eligendorum, quem, in terminis alternativæ inter Criollos, & Hispanos, refert, & sequitur *Solorz. de Jur. Ind. lib. 3 cap. 26. n. 102 & seq.*

Atque in simili casu, fraternizzante cum nostro, hoc est respectu P. Francisci Montani Criolli, electi Provincialis immediatè ante P. Martinum de Ixar, resolvit hæc S. C.
15 *in alta Quiten Confirmationis electionis anno 1690.* Ponente Card. Carpineo, in qua neglecta fuit dicta Alternativa, ex eodem defectu non probatæ existentiæ Hispanorum eligibilium.

Nullius demùm relevantiæ est altera nullitas Capituli, quæ deducitur ex eo, quod in illo intervenerint Laici ex authoritate *Fagnan. in cap. Quisquis num. 40. de Elect.* Cùm enim dicti Laici adfuerint, non ad eligendum, sed ad protegendum Electores à periculosis factionibus, necnon ad invigilandum, ut electio canonicè peractur, illorum interventus in nihilo validitatem Capituli turbavit, juxta theoricam *Bald. in cap. Messana vers. Solve de Elect.* ibi: *Ad-*
16 *de tamen, quod licet Laici non possint interesse ad eligendum, possunt tamen esse ad protegendum:* quam, antiquioribus adductis, sequuntur *Sylvest. in Summ. verb. Electio 1 num. 2. Cucch. Instit. moral lib. 4. tit. de Elect. num. 111. Sigismund. à Bonon. de elect. dub. 87. num. ult. Passerin. eodem tract. cap. 10. nu. 19. Rhenat. Coppin. de Sacr. Polit. lib. 1. tit. 1. num. 7. & 11.* qui testatur de praxi Germaniæ, & Galliæ, & aliarum Provinciarum, *Bertachin de Episcop. lib. 3. par. 2. quæst. 31. num. 63. Nep. à Monte Alban. de Exception. contra elect. Prælator. art. 7. num. 2. Pignatel. consult. 21 num. 6. tom. 3. & Donat. Rer. Regul.* 17
par. 2. tract. 4. quæst. 6. num. 3. ibi: *Doctores communiter dicant, quod interdum Laici, & præcipuè Principes, pro pace servanda, admittantur, ut Electores ab Oppressoribus tueantur;* Cum quibus post hæc scripta processit *Rota in dec. 86. à nu. 19. cor. Ansald.* quæ in hac materia est magistralis.

Non applicatur authoritas *Fagnan. ubi supra nu. 16.* Quia expressè loquitur in casu abusus sæcularis Potestatis, qui longè distat à nostro, in quo Laicorum assistentia fuit unica causa quietis Religiosorum, & canonicæ electionis, ut testantur omnes Religiosi in publico instrumento nostræ electionis, ibi: *E finita questa funzione, uscirono &c. gl'altri* 18
Cavalieri, che per la pace, e concordia assisterono: & infra: *Uscirono &c. d Sig. Govrnatore, & altri Cavalieri, che assisterono &c per la pace, unione, e concordia, con che s'erano celebrate, che fu festegiata con suoni di campane di tutte le Chiese, e giubilo universale;* Ad hoc enim, ut in his casibus electio dicatur facta per abusum, requiritur, quod Laici, non pro bono pacis, sed authoritativè interveniant, ut bene probat *Pignatel. consult. 1. num. 2 vers. Dicitur autem tom. 6.* & meliùs *Rot cor Ansald. d. dec. 86. à n. 18.*

Ex his igitur, spectato etiam summo Juris rigore, locus esse videtur petitæ confirmationi; Cæterùm quando circa juris apices aliqua superesset dubietas, adhuc illam speramus ex inconcussa, & laudabili praxi hujus S. Cong. quę post- 19
positis subtilitatibus, semper consuevit pro confirmatione respondere, sanando defectus, siqui adsunt, quando electio celebrata non fuit per minas, sordes, aut machinationes, illiusque nullitas non provenit ex culpa inexcusabili, adeout, tam in Eligentibus, quàm in Electo mala fides non dignoscatur, atque eorum, quæ gesta sunt, retractatio, scandalum, vel grave præjudicium parere potest; Ex alia verò parte con- 20
currunt optimæ qualitates Electi ut testatur *Card. de Luc. de Regul. disc. 11 nu. 13.* ubi *nu. 14.* quod hæc est differentia inter confirmationem petitam à Generalibus Religionis, & ab hac Sac. Congr. quod primus illam concedit solummodò in casu dubio, hæc verò Sac. Congr. solet illam concedere, etiamsi nullitas sit omninò clara, & indubitata, *& disc. 53. nu. 4* & 21
priùs *disc. 3. per tot. eod. tit.* ubi refert ita practicatum ab hac S. Cong. de anno 1670. non obstante, quod non esset servatus ordo turnarius, seu alternativæ in electione Generales Camaldulensium.

In eadem Causa.

Contra electionem P. Martini de Ixar in Provincialem Quiten. tres oppositæ fuerunt nullitates. I. Scilicet, quod non fuerit processum per viam scrutinii secreti. II. Quod 22
neglecta fuerit Alternativa inter Criollos, & Hispanos; III. Demum, quia in actu electionis interfuerint Laici; Licet autem contra omnes dictas nullitates validas proposuerimus responsiones.

Contra primam scilicet, quia fuit processum per scrutinium, compromisso mixtum, quod sufficere, licitèq; fieri posse, etiam post Conc. Trid. advertunt *citati supra num. 8.* 23

Contra secundam, quod eadem alternativa inter Criollos, & Hispanos nunquam in nostra Provincia servata fuit, signanter autem in immediatè antecedenti Provincialatu nulla de ea habita fuit ratio, proindeque illius inobservan- 24
tia nullam causare potuit nullitatem, ut in terminis probat *Card. de Luc. de Regul. disc. 3. num. 1. & 2.* Optima autem ratione neglecta fuit, quia scilicet non aderant Hispani eligibiles in numero sufficienti, quo casu nulla habenda est ratio similis alternativæ, ut probant *citati supra num. 13.* &
in nostris præcisis terminis alternativę inter Criollos, & 25
Hispanos *Solorz. de Jur. Ind. lib. 3 c. 26. n. 102 & seq.*

Contra tertiam denique, quod interventus Laicorum non fuit authoritativus, sed pro bono pacis, quod licitè fieri posse probant *citati supra num. 17.* Proindèque hoc casu, cessare dispositionem sacrorum Canonum, interdicentium Laicorum interventum in Capitulis, & electionem cum eorundem assistentia celebratam validam esse, ultra supra adductos, admittit ipsemet *Fagnan. in cap. Quisquis num. 16 de Election.*

Placuit nihilominus huic Sac. Congr. solita maturitate procedenti, rescribere: *Cum Sanctissimo pro sanatione;* quod rescriptum Oppositoribus favorabile, utpotè ca- 26
noni-

nonizans aliquas ex prætenſis nullitatibus, ad quas tollen-
das, ſanationem injunxit, non fuit, ut par erat, admiſſum,
ſed acriter impugnata ſanatio, ità ut Sanctiſs Dom. Noſt.
illius conceſſionem iteratæ diſcuſſioni remiſerit revidendam;
Undè iterum quoque pro favorabili reſolutione inſtantiam
humillimè replicamus.

Non enim exadverſo impugnantur perſonales qualitates
Provincialis P. Ixar, quæ modò emicant in regimine Epiſco-
palis Eccleſiæ SS. Conceptionis Indiarum, & de quibus te-
ſtis omni exceptione major eſt P. Generalis; Minùſque ne-
27 gari poteſt, rem ampliùs non eſſe integram, ex quo ferè
per integrum triennium ſuum Provincialatum pacificè, &
nemine reclamante laudabilitèr exercuit, tàm in admini-
ſtratione temporalium, quàm in concernentibus ſpiritualia,
in electione ſcilicèt Parochorum, Priorum, Confeſſorum,
& ſimilium Miniſtrorum, à quibus innumera adminiſtrata,
& collata fuerunt Sacramenta; Quibus ſtantibus ſaltem lo-
cus eſſe videtur ſanationi, quæ ab hac Sacr. Congreg. nun-
quam denegatur, quando cum optimis qualitatibus electi
concurrit exercitium Provincialatus, ut advertunt *Paſſerin.*
28 *de Elect. cap.* 33. *num.* 167. *in fine Peyrin. in Formular. lit. C.
cap.* 18. *num.* 5. *in fin. & Card. de Luc. de Regul. diſc.* 1. *num.* 95.
& diſc. 2. *num* 2. *& diſc.* 3. *num.* 5 *& diſc.* 11. *num.* 11. *& diſc.* 53.
num. 4. *& de Canon. diſ.* 27. *num.* 2. *&* 3. ubi de praxi alterius
Congregationis Conſiſtorialis.

Aliàs intolerabilia reſultarent inconvenientia, & abſur-
da, quia omnes Definitores, cœterique Priores, & Offi-
ciales, canonicè, & per ſecreta ſuffragia electi, cum eo-
rum perpetua nota, abſque ullo proprio demerito, ex abru-
29 ptо à Dignitatibus, & Officiis Religionis dejicerentur, cum
inſtantanea deſtructione omnium actuum, ab eiſdem uti De-
finitoribus geſtorum, quod non videtur permittendum.

Fortiùs, quia ex denegatione ſanationis, & per conſe-
quens ex nullitate electionum noſtri Capituli alia, & qui-
dem nimis clara nullitas reſultaret omnium geſtorum in ſe-
quenti Capitulo, modò in Indiis celebrato, quod juxtà Re-
30 ligionis Conſtitutiones compoſitum fuit pro majori parte ex
Officialibus, electis in antecedenti Capitulo; Hujuſmodi
autem inconvenientia tanti æſtimari ſolent à ſupremis Tri-
bunalibus, ut ad illa evitanda omnem capiant benignam,
& æquitativam intelligentiam, etiamſi Apoſtolicæ ſanctio-
nes literaliter reſiſtere videantur, ut videre eſt in *deciſ.* 311.
num. 2. *& deciſ.* 729. *num.* 15. *& ſeqq. part.* 18. *recent. & in ea-
dem Cauſa in Romana Teſtamenti* 18. *Martii* 1672. *§. Et ad-
jecerunt cor. Card. Taya*; In quibus deciſionibus ad evitan-
dam ſtragem Inſtrumentorum admiſſum fuit pro valido te-
ſtamentum, rogatum à Juvene Officii non matriculato, *&*
31 *in Romana Redditionis Rationis* 27. *Novembris* 1684. *§. Non
obſtat cor. Card. Caccia*, ubi reſponſum fuit pro Inventario,
bona fide contra Juris diſpoſitionem, & ſecundum conſuetu-
dinem facto, nè ex declaratione illius nullitatis Urbis im-
pleretur litibus.

Multò igitur magis æquitativum hoc remedium ſpera-
mus ab hac Sacr. Congregat. accedente triplici fortiori cir-
cumſtantia.

I. Scilicèt, quod non agitur in præſenti de everſione, &
deſtructione rerum temporalium tantùm, ſed & ſpiritua-
lium, hoc eſt de diſſolutione innumerorum matrimoniorum,
32 de irritatione omnium profeſſionum, in noſtra Quitenſi Pro-
vincia ferè per integrum triennium emiſſarum, & de inva-
lidandis ferè infinitis aliis Sacramentis, per Miniſtros à Pro-
vinciali electos adminiſtratis; Proindèque denegatio ſana-
tionis importaret totalem everſionem ſpiritualium funda-
mentorum, tanto zelo emeriti Provincialis in Quito per
triennium jactorum necnon impleret eandem Provinciam
infinitis ſcrupulis.

II. Circumſtantia deſumitur ex bona fide, qua eadem Sa-
cramenta adminiſtrata, & recepta fuerunt, & profeſſiones
emiſſæ, ex quo nedùm nullus Religioſus in actu electionis,
33 nec poſtea reclamavit, ſed potiùs electio noſtri Provincialis
fuit unanimi omnium conſenſu recepta, & recognita ab ip-
ſiſmet Oppoſitoribus. Quidquid autem dicendum eſſet re-
ſpectu geſtorum mala fide, certum eſt, quod omnis legalis,
& prudentialis rigor ceſſare debet in noſtra hypotheſi, in qua
de nullitate electionis, & per conſequens omnium geſtorum
34 Provincialatus tempore dictum fuit in fine Officii, & qui-
dem, nec etiam per omnes, ſeù per majorem partem Reli-
gioſorum, ut in ſimilibus terminis actuum, habentium im-
plicitum [illegible] validitatis, quod ſemper inclinandum ſit
pro [illegible] ſ[illegible]ſiſtentia pluries firmavit *Rota*, & ſignanter
in [illegible] *deciſ.* 495. *num.* 9. *par* 13. *rec.* & in *Rom. Cenſus* 17. *Febr.*
1686. *§. Sed omnis cor. Card. Caccia.*

Creſcit vis hujus circumſtantiæ ex eo, quod hujuſmodi bo-
na fides non fuit deſtituta probabili, & veriſimili fundamen-
to, dictorum Authorum, ſupra allegatorum, ex quo rece-
ptum eſt, quod ad bonam fidem inducendam ſufficit dictum
unius Doctoris, ut pluriès firmavit *Rota*, ſignanter apud
Urceol. de Tranſact deciſ 82. *num.* 3. *& coram Bich. deciſ* 390. 35
num. 14. *&* 15. *& cor. Otthob. deciſ.* 25. *num.* 13. *& ſeq.*

Pro tertia circumſtantia aſſiſtit qualitas hujus ſupremi
Conſeſſus, qui cum non ſit adſtrictus intra legum cancellos,
ſed more Principis ſoleat reſcribere, experientia teſte, &
id obſervante *Card. de Luc. de Alien. diſc.* 19. *num* 9. *& in Re-* 36
lat. Rom. Cur. diſc. 38. *numer.* 2. Sanationem concedere ſolet
etiam in caſibus nullitatis claræ, & innegabilis, ut advertit
idem *Card. de Luc. de Regul. diſc.* 11. *num* 13. *&* 14. ubi, quod
hæc eſt differentia inter confirmationem, petitam à Gene-
ralibus Religionum, & ab hac Sacr. Congreg. quod ſcilicèt
primi illam concedere poſſunt ſolum in caſu dubio, hæc au-
tem Sac. Congreg. illam concedere poteſt, & ſolet etiamſi
nullitas ſit omninò clara, & indubitata.

Nec obſtat *Fagnan. in cap. Quiſquis num.* 30. *& ſeqq. de
Elect.* Ibi enim nil aliud firmat, quàm electionem in ſuo ca-
ſu fuiſſe nullam ob laicæ Poteſtatis abuſum, nullumque ver-
bum facit de ſanatione, de qua hodiè principaliter agimus;
Stant autem benè ſimul, quod aliqua electio ſit nulla, quod- 37
què ad evitanda intolerabilia inconvenientia veniat ſanan-
da, ut de ſe patet, imò ſanatio per neceſſe ſupponit nulli-
tatem electionis, quia aliàs illa confirmaretur, non ſana-
retur.

Minuſque pro denegatione ſanationis urget quod noſtra
electio laboret vitio culpoſo, ſeu actu peccaminoſo contra
Concil. Triden. & Conſtit. ſanct. mem. Innoc. XI. Separan-
do enim dictas Conciliarem, & Innocentianam Conſtitutio- 38
nes ab actibus peccaminoſis; dicimus, quod hujuſmodi de-
fectus in omnem caſum dicerentur ſolum provenire à forma-
litatibus, ſeù diſpoſitionibus Juris, in quibus caſibus ſem-
per concedi ſolet ſanatio, ut advertit *Card. de Luc. de Re-
gul. dec.* 53. *num.* 4. Actus verò peccaminoſi ad hunc effectum
dicuntur ſolum illi, qui reſpiciunt captationes Votorum per
illicitas, & ſimoniacas pactiones, necnon perſonalia de- 39
merita Electi juxta *Text. literalem in cap. Super eo de Elect.*
quæ nec per umbram verificantur in noſtro caſu; Itaut con-
trarius Defenſor ſolita ingenuitate in præteritis admiſerit,
præſentem controverſiam eſſe cum electione, non autem
cum perſona P. Ixar.

Hæc omnia dicta ſint ad ſatisfaciendum objectis, exad-
ſo etiam minus legitimè promotis; Cœterùm enixè roga-
mus advertere, quod præſens controverſia agitatur quidem
ſub mendicato nomine noſtræ Quitenſis Provinciæ, ſed con-
tra voluntatem omnium illorum, ad quos ſpectat; Quod
evidenter deducitur ex ſola lectura mandati procuræ, ad
impugnandam noſtram electionem exadverſo exhibiti, quod 40
eſt generaliſſimum, in eoque, nedum non individuantur
nullitates, contra illam objiciendæ, ut eſſet indiſpenſabiliter
neceſſarium, ſed quod magis eſt nec etiam habetur aliqua
mentio electionis Provincialis, antea ſequutæ, quando ad
hunc effectum habemus *Textum* expreſſum in Generali Con
cilio. Lugdunen. a Gregorio X. editum, ac regiſtratum *in
cap. Ut circa de Elect. in* 6. ſpeciale procuræ mandatum in his
caſibus requirentem, quem ſequuntur, & exornant *Vener. in
Exam. Epiſc. lib.* 4. *cap* 4. *de Elect. num.* 96. *& Ricc. in Prax.* 41
par. 4. *cap* 52 *per tot.* ubi, quòd Procurator ſine hujuſmodi
ſpeciali mandato non ſit audiendus, *& Coccin. deciſ.* 2021.
num. 1. *& deciſ.* 2080. *num.* 40. *& ſeq.*

Quibus additur, quod impugnatio ſanationis directè op-
ponitur intentioni ipſorummet Religioſorum, quorum no-
mine præſens promovetur oppoſitio, eo quia in eodem ge-
neraliſſimo mandato procuræ inter alios leguntur ſubſcripti
etiam, P. Bonaventura de Cardenes, P. Franciſcus de
Carreres, & P. Blaſius Guexara, qui electi fuerunt Defi-
nitores in noſtro Capitulo. Nulla igitur veriſimilitudine
poſſumus affirmare, eoſdem Religioſos in dicto generaliſſi- 42
mo mandato dediſſe facultatem impugnandi ſanationem
nullitatum propriarum electionum in Definitores, quando
indubitati Juris eſt, quamcumque ampliſſimam facultatem, 43
Procuratori traditam, nunquam retorqueri in præjudicium
Principalis, ut latè probat *Golin. de Procurat. par.* 2. *cap.* 5.
num. 1. *& ſeq.*

Congregat. Epiſcop. & Reg. Ponente Cardin. Nigrono
die 24. Aprilis 1693. reſcripſit: *Cum SS. pro ſanatione Capi-
tuli, cum omnibus inde ſequutis*; Repropoſita verò Cauſa
per Cardin. Mareſcottum, abſente dict. Cardin. Nigro- 44
no, die 21. Auguſti ejuſdem anni 1693. reſcripſit: *Cum
SS. pro*

55. pro sanatione Capituli anno 1689. in omnibus, præterquam quoad assertas alienationes, factas à P. Ixar, & prærogativas, & honores, resultantes ex electionibus, sequutis in eodem Capitulo.

DISCEPTATIO XIV.

Leyrien. Electionis,

PRO

P. Emanuele Velloso Ordinis Prædicatorum,

CUM

P. Emanuele ab Ascensione.

ARGUMENTUM.

Electio, facta in absentia Præsidentis, quando valida sit, & an, instante tempore electionis, sustineatur privatio Vocalium. Adventa die electionis, an, & quando expectari debeat ultima hora ejusdem diei, vel fieri possit de mane diei intimatæ.

PRævia infirmatione Sententiæ P. Generalis, confirmanda videtur electio P. Vellosii, cujus validitas latè probatur in Facto, & Summario, illaque admissa, confirmatio nunquam solet denegari, ut advertunt *Lotter. de Re*
1 *benef. lib. 1. quæst. 27. num. 2. Ricc. in Praxi part 4. resolut. 51. num. 1. & seqq. Adden. ad Pamphil. decis. 517. num. 9. & Rota cor. Ludovis. decis. 240. num. 12. & in rec. decis. 167 num. 2.*
2 *& 3. part. 16.* Et in terminis alterius electionis Provincialis Augustinianorum, revocando contrariam Sententiam illius P. Generalis, respondit hæc Sac. Congreg. in *Portugallien. Electionis* 23. Jan. & 24. Aprilis 1693. ad relationem Card. de Carpineo.

3 Infirmationem siquidem meretur Sententia P. Generalis; Tùm quia lata absque Jurisdictione, postquam scilicèt legitimè ad Nuncium appellatum fuerat, qui appellationi deferendo, manus jam super electionis negotio apposuerat, inter alia deputando ex officio alium Provincialem, donec per suam sententiam validitatem electionis stabiliret, per *Text.* expressum *in cap. Postquam de Elect. in 6.* quem sequuntur
4 *Passer. de Elect. cap. 34. num. 64. & 75. & Castellin. eodem tract. cap. 14. num. 42. & Pellizzar. in Manual. Regular. tract. 9. cap. 2. num. 45.*

5 Tùm quia lata fuit, non perscrutatis qualitatibus Electi, nec examinatis oppositionibus contra electionem, imò nec audito speciali Procuratore, ad Urbem transmisso pro impugnanda dicta confirmatione, eidem competentem assignando terminum ad probandam nullitatem electionis, prout hęc omnia necessariò requiruntur ad validitatem confirma-
6 tionis, *Gonzal. in cap. Postquam num. 27. de Elect.* ubi, quod aliàs nedùm confirmatio est nulla, sed Confirmator potest puniri, *Fermosin. in Rubric. de Elect. num. 7. fol. mihi 97. Lavor. var. Lucubr. cap. 15. num. 57. Donat. Rer. Regul. part. 3. tract. 7 quæst. 5. Castellin. de Election. cap. 14. num. 6.* ubi,
7 quod ad has scrutinationes de Jure tenetur Confirmans etiam nemine instante *Peyrin. in Formular. lit. C cap. 18. numer. 3. Passerin. de Elect. cap. 33. num. 78. & Samuel. eodem tractat. controv. 2. num. 16. fol. mihi 225.* ubi, quod hoc procedit licèt nihil Electo objiciatur.

Tùm quia est confirmatoria electionis P. ab Ascensione, quæ fuit facta à minori parte Vocalium, & annullativa il-
8 lius, factæ in personam P. Vellosii, quæ utpotè facta à majori parte omni Jure erat confirmanda; Ex 51. siquidem Vocalibus 28. suffragati fuerunt eidem P. Velloso, reliquis 23. post replicatas instantias renuentibus votare; Proindèque nostra electio, nedùm facta dicitur à majori parte Capitularium, quod sufficeret, etiamsi excessus esset in uno Voto,
9 ut probant *Abb. in cap. Postulastis num. 14. de Concess. Præb. Felin. in cap. Cùm omnes num. 33. de Constit. Samuel de Elect. tract. 1 disp. 2. controv. 10. num. 5. & 6. Megal in Promptuar. Theologic. par. 2. verb. Electio sub num. 7. Mirand. in Manual. Prælat. par. 2. quæst. 23. art. 27 De Angel. de Patron. suffrag. opusc. 3. num. 10. & seqq. post tract. de Impens. in reb. dotalib. Gabriel. à Sancto Vicentio de Remed. ignor. disput. ult. dub. 26. num. 317. & seqq. & consil. 73. num. 4. Card. de Luc. de Canon. disc. 28. num. 2.*

Et in individualibus terminis electionis in nostro Ordine Prædicatorum resolvit hæc Sacr. Congreg. anno 1654. teste *Nicol. in Floscul. verbo Electio num. 9. & in Instit. Canon. lib. 1. tit. 6. de Elect. num. 23.* 10

Atque habemus nostras Constitutiones, id expressè demandantes *in distinct. 2. Textu 1.* ubi *Fontan. in Comm. numer. 5. fol. 207.* quas Constitutiones in his casibus pro lege servandas esse statuit *Concil. Trident. sess. 21. de Regul. cap. 7. in fine*, ibi: *In reliquis serventur singulorum Ordinum Constitutiones*: & sancivit Clem. VIII. *in Constit. 60. §. 23.* ibi: *In Superiorum, & Officialium omnium Electionibus, forma præscripta à Sacr. Concil. Trident. & Ordinis Constit. inviolabiliter servetur*, ut advertit *Barbos. Vot. dec. 106. num. 6.* 11 12

Sed nostra electio dicitur facta ab omnibus, quia renuentes votare, in nulla habentur consideratione *Gonzal. in cap. Ecclesia vestra 57. num. 5. de Elect. Fermosin. ad Rubric. de Election. quæst. 3. num. 97 Barbos. Vot. decis. 106. num. 113. Murg. ad Constit. Benedictin. constit. 6. num. 695. & seqq. Cardin. de Luc. de Regul. disc. 53. num. 8. & Rot. dec. 591. num. 3. cor. Merlin. & in Ratisbonen. Canonicatus 13. Martii 1684. §. Attento cor. Alberg.* 13

Et in præcisis terminis similis scissuræ Patrum nostri Ordinis in alia electione Provincialis, cum scandalosa quoque rebellione Prioris illius Conventus, ubi destinata erat electio, & convocatum Capitulum *Card. de Luc. de Regular. disc. 12. num. 1. & per tot.* ubi, quod ab hac Sacr. Congregat. approbata fuit electio, a majori parte peracta, reprobata alia, à minori conclusa. 14

Quantitati Votorum P. Vellosii, juncta est etiam illorum qualitas, dum ex 19. Prioribus, qui in totum constituuntur in nostra Provincia, sexdecim numerantur pro hac parte, quorum Vota, utpotè secum trahentia obedientiam Subditorum totidem Conventuum, ad effectum de quo agitur, ponderosiora dicuntur, & in maxima considerat. habenda sunt, junctis etiam qualitatibus Magisterii, Provincialatus cum laude expleti, & similibus respectu aliorum Vocalium usque ad num. 28. itaùt pars nedùm dicatur major, sed & sanior, & per consequens præferenda, *Menoch. cons. 96. numer. 11. & 16. Adden. ad Buratt. decis. 573. num. 20. Donat. Rer. Regul. tom. 2. tract. 2. de Loco election. quæst. 9. per tot. Castellin de Elect. cap. 5. à num. 49. & Rot. cor. Cerr. dec. 26. à num. 32.* ubi, quod majoritas, & sanioritas, nedùm coalescit ex numero, sed ex meritis, & dignitatibus Eligentium. 15 16 17

Nec pro minuendo numero Electorum nostri Provincialis adducantur declarationes incapacitatis quatuor Priorum, & duorum Prædicatorum generalium, à privato, & factionario Congressu quinque Magistrorum in vigilia diei electionis emissæ, Ultra quod enim frivolæ, & insubsistentes ostenduntur in facto causæ hujusmodi exclusionis. 18

Respond. 1. quod similes privationes ob assertas inhabilitates de Jure fieri nequeunt, instante tempore electionis, & factæ non attenduntur, sed relinquuntur discutiendæ ad congruentius tempus post electionem, ut advertunt *Coton. controv. lib 4. de Religios. controv. 9. numer. 44. Lavor. var. lucubr. cap. 17. de Election. num. 5. Barbos. vot. decis. 47. numer. 182. & Card. de Luc de Canon. disc. 27. num. 19 & de Regul. disc. 12. num. 5.* 19

Cum qua juris dispositione concordant nostræ Constitutiones in *distinct. 2. cap. 3. Text. 7.* ibique *Fontan. in Comm.* & testatur *Fermosin. in Rubric. de Elect. quæst. 1. num. 37 fol. 9.* & ultimo loco respectu nostræ Provinciæ idem sancivit P. Generalis Roccaberti de anno 1671. ibi: *De cætero autem nullus, seu Magister, seu Prior, seu Prædicator generalis quicumque, sui officii, vel gradus pacifica gaudens possessione, possit instante electione privari voce, sed post electionem causæ ipsorum examinabuntur.* 20 21

Proindequè sententia dictorum quinque Magistrorum contra expressam dispositionem Juris, & Constitutiones Ordinis fuit ipso Jure nulla, & injusta *Rot. decis. 52. à num. 13. par. 19. rec* ubi quod similes sententiæ sunt taliter injustæ, ut nec etiam debeant per contrariam revocari. 22

II. Respondemus, quod cùm iidem Priores, & Prædicatores generales reperirentur in pacifica possessione Prioratuum, & Juris votandi, non poterant ex abrupto sua voce privari, ut advertunt *Barbos. vot. decis. 47. num 102 Passerin. de Elect. cap 14. num. 36. & cap. 36. num 9. & Rot. decis. 1670. numer. 7. coram Coccin.* & determinavit pro nostra Provincia Pater Generalis Roccaberti, juxta verba supra relata. 23 24

III. Respon-

III. Respondemus, quod in omnem casum hujusmodi af-
25 fectatum, partiale, & factionarium judicatum quinque
Magistrorum, revocatum deinde fuit à toto Consessu, le-
gitimè congregato, sicque in nulla consideratione haben-
dum est *Rot. coram Pamph. decis.239. num.5. & coram Bich. decis.408. num.14.*
26 Attento præcipuè, quod provocatio ad dictum Consef-
sum expresse permittitur in Reformationibus P. Generalis
de Marinis anni 1666. ibi: *Salvo Jure, quo gravatus in tali
judicio possit modestè appellare ad pleniorem Conseussum to-
tius Capituli*: & P. Generalis Rocaberty anni 1671. *Si quis
27 in tali Consilio, seu Judicio se gravatum senserit, possit nihi-
lominus modestè appellare ad pleniorem Conseussum totius
Capituli*.
28 Minus obstat absentia Præsidentis à loco electionis, quia
cum illa processerit à sua mera voluntate, in eaque adeò
obstinatè permanserit, ut illius duritiem emolire non potue-
rint humillimæ, & ter replicatæ preces majoris, & sanio-
ris partis Vocalium, ea absentia non obstante, validè ad
electionem deveniri potuit per *Text. in cap.1. de Suppl. neglig.
Prælat.* ibi: *Statuimus præterea, ut si Episcopus tertiò cum
humilitate, & devotione, sicut convenit, requisitus, substi-
29 tutos Abbates vestros benedicere fortè renuerit, eisdem Abba-
tibus liceat proprios Monachos benedicere, & alia, quæ ad
officium hujusmodi pertinent exercere, donec ipsi Episcopi
suam duritiem recogitent, & Abbates benedicere non recu-
sent*: Cujus dispositionem habere quoque locum in recusa-
30 tione Præsidentis in terminis advertunt *Samuel de Election.
tract.1. contr.1. conclus.4. num.8. & Murga ad Constit. Bene-
31 dict. const.6. Alex.IV. num.642.* ubi, quòd cùm utrobique ap-
plicetur ratio duritiei, in utroque casu applicari debet hujus
Textus dispositio.

Aliàs esset in arbitrio Præsidentis electiones differre, vel
contra bonum Religionis totaliter impedire, quod non est
32 permittendum, rationibus, adductis à *Peyr. de Privileg.
Regul. tom.3. cap 9. num.15.* ibi: *Sed pone casum, quod iste
Vicarius generalis per malitiam se absentet à Capitulo, &
idem dic si Generalis se absentet à Capitulo generali, & Pro-
vincialis à Capitulo provinciali, quis præsidebit &c. Respon-
deo, quod tunc celebrare Capitulum pertinebit ad alios Capi-
tulares, & cap.13. num 12. Bubal. en la esposicion de la Regla
33 de San Augustin part.2. quæst.20. num.33.* ibi: *Però en caso,
que el P. General despues de auer convocado à los Diffinidores
para hazer alguna eleccion, llegado el tiempo para hazerlo,
34 maliciosamente dilatasse la eleccion, podrian los Diffinidores
requirirle, y aun crapellerle à que juntasse Capitulo, y de no
lo hazer podrian juntarse los Diffinidores, y proceder en la
eleccion: Samuel. de Elect tract.1. disp.2. contr.3. conclus.12.
35 fol.41.* ubi, quod ita dispositum reperitur in Comitiis gene-
ralibus Ordinis Prædicatorum, habitis in Urbe anno 1501.
& Parisiis 1611. *Roderic. quæst. Regul. tom.2. quæst.52. artic.
ad 3. dubium Castellin. de Elect. cap.15. à num.21. & Murga
36 ad Constit. Benedict. constitut.6. Alex.IV. num.630. & sequen.
fol.174.* loquens in terminis Præsidentis nostri Ordinis Præ-
dicatorum.

Indeque manant duę receptissimæ conclusiones in hac ma-
teria. I. Quod assistentia Præsidentis in Capitulis, supposita
illorum legitima convocatione, non est de substantia, de
37 qua *Innoc. in cap. Cùm non ignores num.1. de Præb. Fagnan.
in cap. Quia propter nu.72. de Elect. Samuel. pariter de Elect.
tract.1. disput.2. contr.4. conclus.3 fol.42. Camil. in Director.
Ordin. Prædicat. par.2. cap.5. num 23. in fine, Murga ad Con-
stit. Benedict. constit.6. Alex.IV. num.641. fol.176. Passerin. de
Elect. cap.14. num.6. in princ. & Megala var. resol.198. nu 3.*

II. Verò, quod votum Præsidentis est ejusdem prorsus
ponderis cum quolibet alio cujuslibet Vocalis, de qua *Repe-
38 tentes* communiter in *cap. Postulastis de Concess. præb.* si-
gnanter *Imol. num.15. vers. Quod tamen Anchar. num.9. vers.
Contrarium Ioan. Andr. num.20. & Abb. num.14 Rebuff. cons.
60. num.12. Feder. de Sen. cons.1. à num.7. Card. de Luca de
Benef. disc.30. num.9. Adden. ad Constit. Benedict. Constit.6.
39 Alex.IV. sub num.651.* ibi: *Præses Capituli in negotio electio-
nis nihil plus habet; sublata Præsidentia, quàm reliqui:
Rot. cor. Burat decis.809. num.7.* ibique *Adden. num.17. &
cor. Coccin. decis.1431. à num.6. & num 14.*
40 Adhæsio igitur Præsidentis minori parti in nostro casu
nullum eidem addidit pondus, præter suum Votum, & tali
adhæsione non obstante, major pars absque Præsidente præ-
ferenda venit: *Rot. dec.156. à num 21. par.12. rec.*
41 Hæc tamen omnia dicta sint præter necessitatem, quia
idem Præsidens tót, & tanta perpatravit circa negotium
nostræ electionis, in facto comprobata, & in majori parte
tendentia ad impediendam legitimam, & liberam electio-
nem, ut irretitus remanserit pluribus pœnis, & consequen-
ter à dicto munere sua culpa cecidit: *Samuel. de Elect. tract.2.
contr.4. num.1. fol.380.* ubi, quod hoc procedit etiam nulla
declaratione subsequuta ex *Constit. Ordin. cap.2: de Elect.* 42
*Prior. dist.2. num.5. lit. P. Ant. à Spir. Sancto Oper. moral.
tom.1. tract.3. disp.6. sect 6. §.15. nu.1090. Sigismund. à Bon.
eodem tract. dub.54. num.18. Barbos. vot. decis.47. num.185.
& Donat. Rer. Regul tom.2. tract.4. de Elector. quæst.36.* ubi
refert Ordinis Constitutiones, idem determinantes.

Et in specie, quod, quando Præses Capituli sua abuti-
tur potestate, licitum sit Vocalibus sine illo ad validam ele- 43
ctionem procedere, juxta disposita in nostris Constitutioni-
bus, & in Capitulo generali, Bononiæ anni 1615. celebra-
to, probant *Passer. de Elect. cap.14 num.11. in fine.* ibi: *Et
aliàs ubi etiam datur Præsidens, si ipse injusto modo procedat,
potest major pars ad electionem sine ipso procedere, & etiam
sine minori parte, si vocata nolit convenire: & Castelin. pa-
riter de Elect. cap.13. num.22.* ibi: *Dato, quod major pars
Capituli renuat in hoc Presidenti, vel Superiori obedire pro-
pter injustitiam, quam pretendunt, potest ad electionem pro- 44
cedere absque Præsidente, ac etiam sine minori parte.*

Minorem habet subsistentiam ea, quæ dicuntur de præci-
pitantia nostræ electionis, non expectata ultima hora diei,
ad illam destinatæ; Hæc siquidem intercedit in hac parte 45
differentia inter majorem, & minorem partem Vocalium,
quod scilicet minor pars debet expectare majorem, major
autem ad id non tenetur, sed de mane diei electionis potest
validè ad electionem devenire, nulla habita ratione illorum,
qui eodem tempore à Capitulo discesserunt; vel noluerunt
in illo intervenire, ut probant *Pellizz. in Manual. Regul.* 46
*tract.9. cap.2. num.75. Peyr. de Privil. tom.3. cap.9. in addit.
ad Constit. Clem.VIII. num.13.* ibi: *Et adverte unum bonum
punctum ad frenandos bellos humores, quod quando est statu-
ta dies electionis, si aliqui Electores non compareant de mane,* 47
*possunt qui sunt præsentes electionem hora solita facere &c.
Mandagot de Elect. par.1. cap.17.* ubi, quod in electionibus,
in quibus sobrietas exigitur, nisi absentes manè veniant,
præsentes ad electionem validè procedunt, illorum absentia
non obstante *Petr. de Baysio in Direct. election. par.3. cap.11.
num.20. Murga ad Const. Benedict. constit.6. Alex.IV. n.655.* 48
*& seq. fol.179. Donat. Rer. Regul. tract.3. quæst 9. per tot. &
tract.4 quæst.13. tom.2. Barbos. vot. decis.47. à num 17. Ca-
stellin. de Elect. cap.6. num.6. & nu.11. vers. Tempus celebran-
di, & num.15. & Passer. eod. tract. cap.11. num.101. & 107. &
cap.13. num.32. & Rot. decis.70. num.3. cor. Ubag.*

Absquè ulla difficultate, accedente rationabili causa, ut
est timor schismatis, quam eventus in nostro casu comproba- 49
vit, illamque pro valido motivo accelerationis electionis
admisit *Rot. cor. Minot. decis.82. num.5. & in rec. decis.5. nu-
mer.3. & seq. part.18.*

Ex quibus vindicata ab omnibus objectionibus validitate
nostræ electionis, ex se ruit illa in persona P. ab Ascensione
conclusa, & tamen illius insubsistentia ulteriùs demonstra-
tur, sivè habeatur respectus ad Eligentes, sivè ad Electum;
Quoad Eligentes, quia dùm major pars horum priorem ele-
ctionem unanimiter concluserat in personam P. Vellosii, 50
non potuit validè ad secundam deveniri, prima non cassata
Text. est in *cap. Consideravimus de Elect.* ubi *Gonzal. num.5.
Fermosin. in Rubric. de Elect. quæst.1. per tot. fol.97.* ubi, 51
quod hæc procedunt, etiamsi secundò electus possessionem
ab Electoribus habeat *Franc. Marc. quæst.1197. in fine Cuc-
ch. Instit. moral. lib.4. tit.1. de Elect. num.144. Lotter de Re
benefic. lib.3. quæst.17. num.119. & seq. & num.122. Gabriel.
à S. Vincent cons.73. num.6. Petr. Gregor. de Elect. cap.18.
num 5. Card. de Luc. de Regul. disc.11 num.2.*

Idem quoquè disponitur *in nostris Constit. cap.2. distinct.3.* 52
text.3. de Elect. Prior. ubi *Glossa lit. D.* ibi: *Nullus præsu-
mat ad aliam electionem procedere, seu aliud decretum electio-
nis formare, sub pœna privationis vocis activæ, & passivæ,* 53
quam ipso facto incurrat: & sequuntur *Passer. d. Election.
cap.12. num.26. vers. Electores Fontan. ad easdem Constit. tit.
de Elect. num 27. & Camill in Director. Elect. Ordin Præ-
dic. cap.13. num.2. in fin.*

Quo verò ad personam electam, præmissa conclusione, 54
quod principale requisitum electionis repositum sit in morum
integritate, & optima fama Eligendi, per *Text. in cap. In-
decorum de Ætat. & qualit. cap. Cùm in cunctis 7. de Elect.
cap. Grave nimis 29. de Præbend.* & advertunt *Coton contr.
celebr. lib 4. de Relig. contr.9. num.52. & seq Lezzan. in Summ.
verb. Prælatus Regularis num.3. Murg. ad Constit Benedict.
constit.6. Alex. IV. num 543. & Rot. cor. Seraph. decis.516.* 55
num 5.

num.5. undè *D. Hieronymus in explicat. cap.1. Levit.* notabiliter scriptum reliquit: *Qui præstantior est, qui doctior, qui in omni virtute eminentior, ille eligatur.*

Sola lectura Summarii ostendit, P. ab Ascensione fuisse principale motivuum scissuræ, & originem scandalorum,
56 & quidem, nedum in ultimo Capitulo, sed usque de anno 1686. quo de ordine hujus Sac. Congreg. inquisitus, & processatus fuit; Proindeque non videtur tolerandum, ut retinendo Provincialatum, tot artibus procuratum, loco pœ-
57 næ, quam pro dictis excessibus meretur, consequatur præmium, quando de Jure ineligibilis est ille, qui causam scandali præbiturus est, etiamsi nullum alium defectum patiatur, nullumque crimen commiserit *Abb. in cap.1. num.6. & seq. de Elect. Rom. consf.331. in fine à Bonon. de Elect. dub.45. num.7. & 8. Pasqual. quæst. moral. juridic.277. num.5. Samuel. de Elect. tract.2. contr.4. concl.8. nu.10. fol.382. Rot. cor. Seraph. dec.516. num.4. & cor. Ottobon. dec.202. num.15. & Pignatel.*
58 *consult 93. num.8. tom.6.* ubi de ineligibilitate Factionarii.

Pro coronide demùm scandalorum, idem P. ab Ascensione recursum habuit ad regia Tribunalia, petendo mandata,
59 & jussiones etiam contra Nuncium, in qua parte superavit Concivem suum *Olivam*, Ecclesiasticæ Jurisdictioni infensissimum, qui quamvis in suo *Tractatu de Foro Ecclesiæ* multa prorsus insubsistentia dixerit, circa hunc detestabilem re-
60 cursum ad Judices laicos, non tamen ausus fuit asserere illum Religiosis esse permissum, sed potiùs contrarium firmavit, adducta ratione, nè Regularis observantia, ejusque regimen perturbetur, ut videre est in *d. Tract. par.1. quæst.15. num.46.* cujus contrarium ex adverso totis viribus procuratur.

61 Die 2. Ottobris 1693. qua non scripsi, proposita Causa in C. E. & R. per Card. Lauræa responsum fuit: *Electionem P. ab Ascensione esse confirmandam.* Repropositа verò die 15. Januarii 1694. rescriptum fuit: *Recedendum à decisis, & neutram electionem sustineri, cum omnibus inde sequutis; Et proindè intra tres menses à die notitiæ hujus Decreti novum Capitulum esse convocandum, in quo præsideat D. Nuncius cum Breve Apostolico, exclusis ab electione passiva Provincialis PP. Emanuele ab Ascensione, Emanuele Villoso, & Antonio.*

DISCEPTATIO XV.

Portugallien. Electionum.

PRO

Definitorio Ordinis S. Augustini Provinciæ Lusitanæ.

CUM

Nonnullis Religiosis ejusdem Provinciæ.

ARGUMENTUM.

Ostenditur validitas electionis, factæ vigore Brevis Pontificii. Religiosi, accedentes ad Urbem sine Superiorum licentia, an dicantur Apostatæ, & quibus pœnis puniendi sint. Electio nulla in quibus terminis sanari soleat à Sacr. Congregat.

1 Videtur confirmanda resolutio capta die 23. Jan. 1693. electionem scilicèt Priorum, & Vocalium pro Capitulo generali substineri, quia nil relevans contra illam affertur, quod pro recessu urgeat.

Quatenus enim insistatur in eo, quod electio eorundem Priorum fuerit nulla, ex quo celebrata fuerit antè lapsum
2 termini Capituli provincialis, prorogati ab Alex. VIII sola lectura Brevis prorogatorii omnem eliminat umbram difficultatis, quia in eo nulla fit prorogatio Capituli convocati, neque adest suspensio electionis Priorum, sed solùm injungitur, ne idem Capitulum convocaretur, ibi: *Ne ante Dominicam quintam post Pentecostes hujusmodi Capitulum provincia-*
3 *le celebrare quocumque modo audeant, seù præsumant, sub nullitatis &c. pœnis &c.* Quod Breve punctualiter, ut par erat, fuit adimpletum, dum idem Capitulum nec antè, nec post dictum tempus fuit celebratum, ex quo supervenit 2. Breve, quo mediante eligebantur Præsidens, Definitorium, & Visitatores.

Sicuti autem per hoc 2. Breve, & mediante electione dictorum Officialium, à Summo Pontifice facta, derogatum fuit priori, & exclusa necessitas celebrationis Capituli 4
pro electione eorundem Officialium *a. Text. in leg. fin. ff. de Constit.* & firmata per *Rot dec.495. num.1. Emer. jun.* Ita validè deveniri potuit à solo Definitorio ad electionem Priorum, & aliorum minorum Officialium extrà Capitulum provinciale, juxtà disposita in nostris Constit. quas in his casibus pro lege servandas esse statuit *Conc. Trident. sess.25. de* 5
Regul. cap.7. in fine, & advertit *Donat. Rer. Regul. tom.2. tract.4. quæst.18 num.9.*

Certiùs quia processum in hac gravi materia fuit cum sententia P. Generalis, qui id per suam Epistolam diei 16. Aprilis 1690. expressè servari mandavit, mediantibus illis verbis: *Ces-* 6
sat modò necessitas convocandi Capitulum, adeoque omittetur, sed publicatis Apostolicis Literis P. V novos Definitorii Patres, in eodem Brevi nominatos, simul congregare debebit, atque cum eorum Voto ad cœteras Provinciæ electiones, ut sunt Priores, aliique Officiales, deveniat; His stantibus non damnandum, sed summoperè commendandum est nostrum Definitorium, quod omni studio Literas Apostolicas, & 7
proprii Superioris præcepta executioni demandavit, ut in terminis alterius Capituli provincialis nostri Ordinis observat *Barbos. vot dec.47. à num.15.*

Ex quibus cessare videntur ea omnia, quæ exagerantur de incapacitate Eligentium, ob incursum censurarum, comminatarum in dicto Brevi Alex. VIII. Quia eidem in nihilo 8
fuit contraventum; Et tamen ad exclusionem dictæ pœnæ, ac censurarum superabundat consideratio, quod Definitorium processit ad dictam electionem extrà Capitulum in vim præcepti P. Generalis, ut in terminis advertunt *Clar. in §. fin. quæst.60. num.14. Lezan. in Summ. verb. Alienatio à n.27. & Thesaur. de Pœn. Eccles. par 2. cap.1. verb. Alienatio bonorum Eccles. vers. Nota quod.*

Non urgente replicatione, quod non sit in facultate P. Generalis nostris Constitutionibus, quæ contrariæ supponuntur, derogare; Quia PP. Eligentes non fuerunt usi Episto- 9
la P. Generalis pro derogatione, sed pro interpretatione Constitutionum; Quidquid autem sit, an idem P. Generalis in dictis circumstantiis benè, vel malè se gesserit, rotundis literis clarè scribendo, ut Capitulum omitteretur, certum est, quod non erat in facultate Subditorum de ea re disputare, sed, ut sequutum fuit, statim parere debebant.

Minorem habet subsistentiam nullitas electionis Vocalium, ex eo deducta, quod illa fieri debebat à Capitulo, non à De- 10
finitorio; In hac enim parte assistunt quoque nobis *Constit. Ordin. par 3. cap.10. §.10. num.5.* ibi: *Quando autem extra tempus Capituli electionem Deffinitoris, & Discreti fieri necesse fuerit, sufficit, ut Provincialis, cum PP. Definitorii ad electionem conveniat*; Attenta proindè necessitate illos mit- 11
tendi ad proximum Capitulum generale, & impossibilitate convocandi novum Capitulum provinciale, validè processit Definitorium ad illorum electionem de mense Augusti 1693. ex authoritatibus supra adducti §.6.

Neque obstat, eandem electionem potuisse fieri in antecedenti Capitulo, quia in tantum illa omissa fuit de consensu 12
illorum, ad quos spectabat, in quantum jam nota erat Gratia prorogationis Generalatus, per P. Generalem obtenta ab Alex. VIII. qua stante, electio Vocalium erat prorsus frustratoria, fierique debebat in sequenti Capitulo, juxta disposita per nostras *Constit. part.3. cap.10. §.5. num.4.* ibi: *Et si sequenti biennio Capitulum generale debeat celebrari, eligatur Definitor, & Discretus, qui pro illa Provincia ad dictum Capitulum vadant*: Prudenter propterea se gesserunt 13
iidem PP. omittendo id, quod ad nihilum erat deserviturum, ut considerant *Surd. decis.87. num 9. Magon. dec. Florent.67. num.22. Card. de Luc. de Pens. disc 31. num.10.* & in similibus terminis *disc.155. num.12. vers. Illud. autem de Fideicomm.*

Nec replicetur, per recens rescriptum hujus S. C. idem Breve prorogatorium Generalatus esse declaratum subreptitium, inferendo exindè, quod si facta fuisset in Capitulo 14
electio Vocalium illa fuisset utilis; Cùm enim resolutio hujus Sacr. Congreg. de tempore dissoluti Capituli esset omninò eventualis, & dubia, & secundum statum rerum, de eodem tempore existentium, non tam facilis, considerandum non est id, quod evenit, sed quod poterat accidere: Humanæ siquidem, & prudentes actiones non eventibus, sed consilio metiendæ sunt, & æstimandæ, ut ad propositum advertunt *Bald. cons. ult. sub num.3. lib.4. Tiraquel. de Pœnit.* 15
temper. cap.52. num 9. & Rot dec.164. à num.12. par.15. rec. ubi refert vulgatum illud *Ovidii: Careat successibus opto: Quisquis ab eventu facta notanda putat.*

Poste-

Posterior verò data ejusdem Brevis prorogatorii non benè
16 exageratur ad inferendam improbabilitatem scientię ejusdem Brevis, quia nos nunquam diximus PP. Eligentes motos fuisse à Brevi, jam expedito, sed à notitia ejusdem, paulò post expediendi, & à certitudine Gratiæ, per Summ. Pontificem P. Generali factæ, quæ sufficiens fuit motivum dilationis.

Tertia nullitas electionis Vocalium desumi prætenditur ab Inhibitione Nuncii, ne ad illam deveniretur; Sed hæc diluitur ex ipso facto, ex quo constat, eundem Nuncium nil aliud rescripsisse instantiis ex adverso porrectis, quàm: *Che*
17 *se dasse vista al Padre Præsidente, e frà tanto si osservassero le Constituzioni*; Cùmque totum hoc factum fuerit, & P. Præsidenti, re maturè discussa, cum totius Definitorii consilio, visum fuerit, Constitutiones non refragari, quæ omnia per eundemmet P. Præsidentem notificata fuerunt eidem Nuncio, cessat magnificatum hoc attentatum, quod nunquam adesse dicitur, quando inhibitio, ut in præsenti verificatur,
18 non adest, & spretus Judicis, ut in casu nostro, non concurrit *Rot. in Rom. seù Nepes. attentat.* 4. *Julii* 1692. §. *Et quidem cor. Hervault.*

Pro quarta nullitate adducuntur *Ordinis Constit. part.* 3.
19 *cap* 9. §. 3. mandantes: *De Patrum consensu per ballotas expressè deputari tres Judices peritos, & expertos, qui ante omnia Literas Discretorum examinent, ac de habentibus vocem, tàm activam, quàm passivam omnem controversiam dirimant*; Quod in casu præsenti non fuit practicatum. At objectum procederet, semoto Brevi Alex. VIII. quo casu locus erat dictæ electioni Judicum, ad hoc, ut unicum, & proprium officium exercendo, cognoscere possent de validitate
20 Literarum illorum, qui suffragium ferre debebant in electione Præsidentis, Definitorum, & Assistentium; Cùm autem eidem Summo Pontifici visum fuerit, electionem dictorum Officialium in dicto Brevi demandare, cessavit utique necessitas illos deputandi, quia cessavit finis, propter quem deputari debebant; Cumque eisdem Constitutionibus amplissimè in hac parte fuerit in dicto Brevi derogatum, nullum, ad effectum de quo agitur, præstant impedimentum, minusq;
21 illorum inobservantia nullitatem aliquam causare potuit, ut probat *Card. de Albitiis post Card. de Luc. de Jurisdict. discept.* 2. *q.* 1. *n.* 19. & firmavit *Rot. cor. Merlin. dec.* 461. *num.* 29.

Ex his igitur demonstrata insubsistentia prætensarum nullitatum electionis, tàm Priorum, quàm Vocalium, supe-
22 rest, ut respondeamus exceptionibus contra personam P. M. Christophori de Foyos, qui in quodam Memoriali, vulgari idiomate impressum, de apostasiæ crimine gratis ubique notatur, ex quo accesserit ad Urbem sine Vicarii provincialis licentia; Verùm unica animadversio omnem amaritudinem
23 in hac parte tollit, considerando scilicet, quod idem P. de Foyos moram non trahit in aliqua Civitate, de Fide suspecta, sed in ipsa Urbe, veritatis, & Fidei magistra, in conspectu Summi Pontificis, Sacræ hujus Congregationis, & proprii Superioris, & quidem exercendo munus Procuratoris suæ Provinciæ, proindeque prorsus incongrua videtur exceptio hæc, à paucis Religiosis promota.

Et tamen illius insubsistentia detegitur ex eo, quod quam-
24 vis eidem injustè denegata fuerit licentia sui Superioris pro necessario adventu ad Urbem, habuit, tamen illam Card. de Alteriis Protectoris. Unde nimis improprium videtur, similia delicta imputare illis Religiosis, qui ad Urbem accedunt cum licentia Emin. Ordinum Protectorum, qui id in
25 facultatibus habuerunt à Clemen. VIII. ut ex *Constitut.* 60. *Bullar. nov. tom.* 3. §. 13. ibi: *Nullos Fratres Romam venire Superiores permittant, nisi priùs à Generali, vel Protectore dumtaxat licentiam in scriptis impetraverint.*

Quæ dicta sint ex abundanti, quia nova hæc species Apostasiæ nullam habet subsistentiam; Illa enim tunc solùm incurritur, quando concurrit animus deserendi in perpetuum
26 jugum, & Institutum religiosum, ut uno ore affirmant Theologi, & Canonistæ, apud *Azor. Instit. moral. part.* 1. *lib.* 12. *cap.* 16. *quæst.* 1. *Sanch. ad Præcept. Decal. lib.* 6. *cap.* 8. *num.* 2. *Less. de Just. & Jur. cap.* 41. *dub.* 15. *num* 109. *Portell. in Dub. Regul. verb. Apostata num.* 1. *Layman Theol. moral. lib.* 2. *tract.* 15. *num.* 1 *Boss. in Florib. Theol. practic. verb. Apostasia nu.* 11. *& Pasqual quæst. moral. cent.* 1. *quæst.* 44. *n.* 5.
27 ubi *nu. seq.* quod proindè transiens de una Religione ad aliam laxiorem, etiam sine licentia, non potest de Apostasiæ crimine puniri, *& Ricc Collectan.* 2286. *per tot.*

Et in specie, quod Regulares, accedentes ad Urbem sine suorum Superiorum licentia, non Apostasiæ detestabile cri-
28 men, sed minores alias pœnas incurrant, sancivit Clem. VIII. *in citat. Const.* 60. *Bullar. nov. tom.* 3. §. 13. ibi: *Si quis autem sine hujusmodi facultate Romam venire præsumpserit, voce activa, & passiva biennio privatus existat, subiturus etiam alias, arbitratu Superiorum infligendas pœnas.*

Imò, *quòd Regulares recurrentes recto tramite ad Urbem à gravaminibus suorum Superiorum, non incurrant pœnas Apostasiæ, ex quo discesserunt sine eorundem Superiorum obedientia, dummodo non vagent, & se præsentent R. P. D. Secretario Sac. Cong. nec ideo molestandi sint*, per hæc numero verba 29
id observat *Monacell. Formul. tom.* 1. *in Appendic. ad Decr. de Eject. num.* 1. *fol.* 342. ubi, quod ita resolvit hæc S. C. *in Valentina* 6. *&* 27. *Junii* 1698. *referente Card. Petruccio*, quam 30
sequutus fui *in Inst. crim. lib.* 1. *tit.* 8. *de Crim. Apostas. nu.* 29. & concordant multæ aliæ similes resolutiones relatæ *à Nicol. Lucubrat. canon. lib.* 3. *tit.* 31. *de Regul. post num.* 43. *Amen. de Delict. & Pœn. tit.* 2. §. *Apostasia num.* 27. ubi ad id probandum 31
validas adducit rationes *Meroll. tom.* 2. *tit. de Legib. disput.* 4. *dub.* 6. *num.* 127. *Ricciull. de Jur. personar. lib.* 8 *cap.* 2. *num.* 28. *Coriolan. de Casib. reserv. par.* 2. *cas.* 2. *de Apostas. num.* 13. *Sanch. ad Præcept. Decal. lib.* 6. *cap.* 8. *num.* 17. *Roderic. quæst. Regul tom.* 1. *quæst.* 30. *art.* 3. *Donat. Rer. Regul. tom.* 1. *tract.* 6. *de Fugitiv. à Claustr. quæst.* 11. *num.* 1. ubi, quod hæc opinio de 32
Jure communi indubitata est, sivè Subditus fugiat intuitu illati, vel inferendi gravaminis & sive causa appellandi, sivè exponendæ querelæ apd Superiorem, & latissimè *Matthæucc. in Official. Cur. Eccles. cap.* 5. *à num.* 12.

Quibus non adversantur disposita *in Concil. Trid. sess.* 25. *de Regul. cap.* 4. his verbis: *Nec liceat Regularibus à suis Conventibus recedere, etiam prætextu ad Superiores suos accedendi, nisi ab eisdem missi, aut vocati fuerint*; Objecto enim 33
punctualiter occurrit *Matthæucc. ubi supra nu.* 13. his verbis: *Credendum non est, Concilium voluisse derogare Juri naturali, ipsumque non loquitur de Religiosis, à Superiore injustè, & contra Jus gravatis, sed de illis, qui sine vera causa recurrunt, quod illa dictio* prætextu *significat; Prætextus enim est color quæsitus, & non vera causa; Prohibetur ergo à Concilio recessus, & recursus ex causa colorata, & levi, & ficta, non verò ex causa reali, & in casu realis gravaminis, præsentis, sivè imminentis*; Circa quam responsionem concordant 34
etiam *Pignatell. consul.* 24. *num.* 27 *&* 28. *tom.* 10. ubi refert ità decisum ab hac Sac. Congr. *Amen. de Delict. & Pœn. tit.* 2. *V. Apostasia num.* 31. *Quarant. in Summ. Verb. Archiepiscopi authoritas sub num.* 20. *vers. Conclusionem Ricciull. de Jur. person. lib.* 8. *cap.* 2. *num* 28. ibi: *Et propterea non ita facilè existimandum est, de mente Sacri Concilii fuisse auferre remedium recurrrendi in casibus, in quibus de Jure aliàs liceret*; 35
Dicendum est ergo, mentem Concilii fuisse subtrahere Religiosis inanes, affectatosque pretextus, quibus subnixi sæpissimè nonnulli levissimis ex causis Conventus exibant, & quod in illis casibus intellexirit Religiosos esse puniendos, tamquam sui Ordinis Desertores, etiamsi recedant sub prætextu accedendi ad suos Superiores. 36

Quæ omnia comprobantur ex Epistola hujus S. C. registrata per *Fagn. in cap. de Priore num.* 38. *de Appellat.* ubi de ordine SS. statuit: *Ut si quis Regularium in posterum temerè, leviquè ex causa hanc almam Urbem, seu Curiam, absque sui Superioris licentia, & supradicta forma prætermissa, adire præsumpserit, ad suos eosdem Superiores severi pœna plectendus remittatur*: Quod notant etiam *Pignatell. consul.* 24. *n.* 28. *tom* 10. *& Monacell. in Formul. tom.* 1. *in Append. ad Decr. de Elect. num* 1. ibi: *Si tamen temerè, levique ex causa Urbem peterent, seu Curiam, absque sui Superioris licentia, ad eundem Superiorem remittendi essent plectendi juxta Decretum S. C. E. & R.* 37 38

Et isti sunt casus, in quibus meritò hæc S. C. quotidiè reprobat similes accessus ad Curiam, quia scilicèt id sequi solet levibus ex causis, & cum illis inconvenientibus, quæ notat *Fagnanus*, harum materiarum, peritissimus *loco proximè citato*; Quia scilicèt daretur Religiosis materia facilè vagandi extra Claustra; Quia propter ingentes sumptus, qui annexi sunt litibus, experientia teste, & id observante *Rot. dec.* 325. *num.* 11. *par.* 14. *rec.* ibi: *Cùm omnibus pateat lites in Vrbe non sine magno dispendio agitari, & decis.* 479. *num.* 17. *par.* 19. *rec.* ibi: *Recessus à litibus, quæ in Vrbe non sine magno dispendio agitantur*; Cogerentur Religiosi pecunias illicitis mediis sibi comparare; Quia permittendo similes accessus ad Urbem ex levibus causis, non sine ignominia Religionum, & scandalo Sæcularium, eorum delicta publicarentur; Quia demum enervaretur monastica disciplina, & Regularibus Prælatis debita subtraheretur obedientia contra *Text. in cap. Reprehensibilis de Appell.* 39 40 41

Quibus addimus, quod omnes prædictæ frivolæ exceptiones proponuntur, ut ita dicam in vigilia Capituli generalis, & quidem data opera, ex quo à die ultimæ resolutionis, huic 42
Parti

Parti favorabilis, Oppositores nunquam petierunt iterum
audiri, nisi paucis ab hinc diebus, proindeque applicatur
conclusio, in his materiis receptissima, quod scilicet crimi-
na, aliæque objectiones, contra Vocalium personas paulò
ante Capituli celebrationem propositæ, non attenduntur,
sed illorum discussio, & cognitio differenda est ad congruen-
tius tempus post conclusionem, & terminationem Capituli,
43 ut advertunt *Passer. de Elect. quæst. 32. num. 9. Castell. eodem
Tract. cap. 3. num 20. & 21. & Card. de Luc. de Canon. disc. 27.
num. 18. & seq.*
Die 24. Aprilis 1694. Proposita Causa in C. E. & R. per
44 Card. Carpineum, responsum fuit: *Cum Sanctissimo pro sa-
natione, cum clausula quatenus opus sit.*

DISCEPTATIO XVI.

Andrien. Aggremiationis,

PRO

Episcopo Andriæ.

CUM

Canonicis ejusdem Civitatis.

ARGUMENTUM.

*In Ecclesiis receptitiis quando non possit denegari Civibus
adscriptio, seu aggremiatio, & an Capitulares possint
illam non concedere, absque expressione, & probatione
justæ causæ, facienda coram Episcopo, sed procedere
possint per viam secreti scrutinii.*

1 *CAthedralis Ecclesia Andriensis, præter aliarum Ecclesia-
rum Cathedralium usum, & naturam, nullos habet Ca-
nonicos, vel Beneficiatos, in titulum provideri solitos, sed,
exceptis quatuor Dignitatibus, tanquam simplex Ecclesia re-
ceptitia non numerata, constituitur ex omnibus Presbyteris,
& Clericis nationalibus, ejus servitio adscriptis,* ut per
hæc verba observat *Cardin. de Luc. de Præemin. disc. 22. nu-
mer. 10.* Et fatendo qualitatem Ecclesiæ receptitiæ exposue-
runt Capitulares huic S. C. in precibus, porrectis die 18. Apr.
1672. ibi: *Il Clero d'Andria, consistente nella Catedrale, e
due Collegiatæ de' Preti secolari, tutte Chiese recettizie;* Nec-
2 non legitur in Folio S. C. C. diei 5. Maii 1696. in una *An-
drien.* ibi: *In Cathedrali Ecclesia Andrien. quæ receptitia est.*
Ad hoc autem, ut aliquis Clericus ad illius servitium ad-
scriptus aggremietur, concurrere in eo debent qualitates ori-
3 ginis in Civitate, & legitimorum natalium, necnon, quod
non habeat alium fratrem, servitio ejusdem Ecclesiæ adscri-
ptum, ut videre est in Statutis, in Secretaria exhibitis.
Post adscriptionem, & aggremiationem quilibet Clericus
inservire gratis tenetur Ecclesiæ per spatium sex annorum.
4 Subdiaconus per biennium, quo elapso participat de com-
muni massa pro sola medietate unius portionis. Diaconus
verò post gratuitum servitium similis biennii, participat pro
duabus tertiis partibus, & Sacerdos, terminato eodem
biennio Ecclesiæ gratuito servitio, participat integram por-
5 tionem massæ communis, dummodo vacans reperiatur, ut
constat ex dictis Statutis, & inter Partes non controvertitur.
Circa hanc aggremiationem antecessores Capitulares de
6 tempore in tempus exorbitantes excitarunt prætensiones,
primo loco statuentes, nullius esse roboris Apostolicas dispen-
sationes circa eandem aggremiationem, prorsus inhabilem
reputando taliter ab Apostolica Sede dispensatum, pro obti-
nenda participatione massæ communis; Quod tamen Statu-
7 tum ex replicatis resolutionibus hujus S. C. nullius roboris de-
claratum fuit, & è Libris capitularibus abolitum, cum
absolutione à censuris, per Statuentes incursis, ut hinc inde
admittitur.
Secundo loco statuerunt iidem Capitulares, non esse ag-
8 gremiandos Clericos illos, quibus Episcopus ordines con-
ferret, absque speciali licentia Capituli, prætendentis è
contra aggremiare etiam Laicos, antequam prima tonsura
initiarentur ab Episcopo; Quod pariter Statutum, & præ-
9 tensio nullius roboris declaratæ fuerunt ab hac Sacr. Congreg.
ut pariter in confesso est inter Partes.

Tertiò loco aliam excitarunt iidem Capitulares præten-
sionem non aggremiandi Clericos, quamvis statutariis qua-
litatibus prædictos, & ab Episcopo Ecclesiæ servitio jam ritè 10
adscriptos, sed de mense Januarii 1672. habito oportuno re-
cursu ad hanc Sac. Congr. succubuerunt Capitulares, me-
diante sequenti rescripto: *Obtenta prima tonsura, teneatur
Capitulum aggremiare;* A quo tempore nulli Clerico, ab
Episcopo adscripto Ecclesiæ servitio, denegata fuit aggre-
miatio in exequutionem ejusdem resolutionis, positivè ac- 11
ceptatæ à Capitularibus in precibus huic S. C. porrectis die
30. Sept. ejusdem anni 1672. cum rescripto: *Detur Decretum
jam editum;* Circa cujus resolutionis exequtionem exhibitæ
fuerunt juratæ attestationes Canonicorum, tàm Ecclesiæ
Cathedralis, quàm Collegiatarum SS. Annunciatæ, & S. 12
Nicolai asserentium: *Che dopo l'anno 1672. nel quale la Sag.
Congr. de' Vescovi, dichiarò, che il Capitulo tenetur aggre-
miare &c. nessun Clerico, assegnato dal Vescovo &c. è stato mai
rifiutato da niuno de' sudetti Capituli, a titolo, che fosse in sua
libertà di aggremiare, e non aggremiare.*
Post 24. annorum spatium pacificæ exequutionis ejusdem 13
resolutionis anni 1672. anno 1695. moderni Capitulares ag-
gremiationem, nulla concurrente legitima causa, denega-
runt Clerico Francisco Paulo Græco, ad cujus instantiam,
cum adhæsione antecessoris Episcopi, proposita Causa in 14
hac S. C. die 15. Mart. 1696. in qua plura prorsus insubsi-
stentia supposita exadverso fuerunt, emanavit rescriptum:
*Reassumatur Positio anni 1672. & revideatur resolutio in se-
cunda parte, ac scribatur Episcopo pro meliori Informatione
super affectibus aggremiationis, audito Capitulo.*
Paruit hujusmodi decreto idem Episcopus antecessor, re- 15
ferendo huic S. C. tres esse principales effectus aggremiatio-
nis, I. Scilicèt habere vocem in Capitulo, postquam Sacer-
dotali caractere insigniti sunt; II. Aggremiatos, præce-
dente determinato, & gratuito Ecclesiæ servitio, partici- 16
pare de effectibus Massæ communis, cum arbitrio tamen ex
parte Capitularium admittendi ad participationem etiam il-
los, qui idem servitium integraliter non præstiterunt. Et
III. Cuilibet Sacerdoti aggremiato obligatum esse Capitu-
lum funerale gratis peragere, unà cùm aliquibus missis a quo-
libet Sacerdote defuncto Colleghæ celebrandis.
Reproposita deinde Causa die 8. Feb 1696. dilata fuit re- 17
solutio, quam hodiè speramus, & supplicamus pro confir-
matione dicti decreti anni 1672. Capitulum scilicèt teneri
aggremiare Clericos, ab Episcopo legitimè ordinatos, &
Ecclesiæ servitio ritè adscriptos.
Ad quem effectum sola sufficeret animadversio, quod agtiur
de resolutionibus hujus S. C. Partibus informantibus editis, &
exequutioni per 20. & ultra annos pacificè demandatis; *Si* 18
*enim jam plenissimum finem accepit, & neque per appellationem
suspensa est &c. Satis durum est hujusmodi querelæ indulgeri,
ne in infinitum Causæ retractentur, & sopita jam negotia per
hujusmodi viam iterum aperiantur,* ad literam *Text. in leg.* 19
final. in fine, Cod. de Fid. instrum. quem refert, & sequitur
Rot. dec. 305. num. 14. par. 18. rec.
Certiùs, quia eadem resolutio justissima est; Eo enim
ipso, quod Clerici Andrienses pollent qualitatibus statuta-
riis, dicuntur habere fundatum Jus ad acquirendam con- 20
gruo tempore, & mediante præscripta gratuiti servitii præ-
statione, participationem massæ communis, juxta doctri-
nam *Ang. Doctor. in 2. 2. quæst. 63. art. 2. ad 4.* cum aliis con-
cordantibus, sequutis *à Vivian. de Jurepatr. lib. 6. cap 11.
num. 4. & seqq. Pignatell. consult. 89. num. 4 tom. 1.* ubi, quod
hujusmodi statutariæ dispositiones, & consuetudines dicun- 21
tur rationabiles, & sanctæ, *& Rot. dec. 66. num. 6. & seqq.
cor. Caril.* ubi, quod utinam ubique Locorum fierent hujus-
modi Statuta, & vigerent similes consuetudines, quia Ec- 22
clesiis, Sacerdotiis, ac Divino cultui sanctius, & diligen-
tius exhiberetur ministerium.
Ex qua animadversione inapplicabile prorsus remanet
exemplum Novitiorum, exadverso allegatum, quia isti
nullum habent Jus, ut Religio illos recipiat, & admittat,
minusque dicitur illis irrogari injuria per non admissionem,
& non receptionem, ut de se patet.
Nullum igitur remanet arbitrium Capitularibus non ag-
gremiandi Clericum, taliter qualificatum, ut in terminis 23
observat *Card. de Luc. de Canon. disc. 19. num. 1.* & meliùs
disc. 22 num. 4. ibi: *Cùm Ecclesia ex Statuto, vel consuetudi-
ne esset Civium receptitia, hinc proindè hujusmodi Clericorum,
seù Presbyterorum receptio, non provenit à libera facultate
Capituli, quod posset non recipere, seù conducere illos potiùs,
quàm alios, sed ex Jure civico, quod sine dubio præbet Jus
necessarium, & arctativum Capituli, quod volens, non po-*

test

test recusare admissionem ad servitium, & massam Civium habentium præscriptas qualitates &c. Et consequenter admissio non est merè voluntaria, itaut pendeat à nutu Capituli, sed habet fundamentum in eo Jure, quod tribuit Statutum, vel consuetudo habentibus præfinitas qualitates, & firmavit *Rot. decis.832. num.29. versic. Sed quid sit cor. Merlin. & decis.37. num.6. par.15. rec.* ibi: *Visum est DD. quod, probatis quali-*
24 *tatibus, Sacerdos veniat admittendus, non ex mera voluntate, & gratia, sed ex officio, & Juris præcepto, & decis.9. num.20. & decis.431. à num.23. par.18. rec.*

Quatenus autem de facto non admittantur, seù non aggremientur, habentur pro admissis à Jure, ut in terminis firmavit *Rot. dec.832. num.29. cor. Merlin.* ubi, quod non vi-
25 detur Juri, neque æquitati consonum rejicere habentem requisita Statuti, essetque calumniam, & injuriam inferre, *& dec.123. num.4. & 5. & dec.264. num.2. cor. Ottob. & dec.68.*
26 *à nu.1. par.12. & d. dec.37. num.1. par.15.* ubi, quod hoc procedit, non ex gratia, sed de rigore justitiæ, *dec.188. num.32. par.17. & dec.9. num.12. & 13. & dec.432. num.26. in fin. p.18.*
27 *rec.* ubi quod bonus vir pati non debet, ut habens præscriptas qualitates, gratìs, nullaque concurrente legitima causa, rejiciatur, *& dec.557. à num.18. ead. par.18. rec.*

Aliàs ex contraria prætensione sequerentur omnia illa absurda, quæ de medio sustulit hæc Sac. Congr. mediantibus
28 pluribus resolutionibus, datis in Summario, & enunciatis per antecessorem Episcopum; Quia possent Capitulares sub velo secreti scrutinii, exadverso prætensi, non aggremiare Dispensatos ab Apostolica Sede, nec ordinatos ab Episcopis sine Capituli licentia, in Episcopalis dignitatis contem-
29 ptum, & divini cultus maximum detrimentum, dum aggremiatio directè tendit ad gratuitum Ecclesiæ servitium per spatium 12. annorum absque ullo, vel minimo præjudicio jam admissorum ad participationem, ut fatentur iidemmet Capitulares; Quæ omnia non videntur ab hac S. C. permittenda, ut observat *Pignatell. consult.309. per tot. tom.1. &*
30 *consult.93. num.10. versic. Addo lib.4.* & in nostris terminis firmavit *Rot. dec.37. num.7. part.15. rec* ibi: *Et fuit ex facto observatum, hos Sacerdotes non convenire, atque ita non foveri discordiam, imò augeri cultum divinum, & propterea numerum non restringendum.*

Insubsistentia modernæ prætensionis Capitularium non obscurè deducitur etiam ex antiqua prætensione non aggre-
31 miandi ordinatos ab Episcopo, absque illorum licentia; Si enim ipsis licitum erat liberè aggremiare, vel non aggremiare sibi benè visos, poterant utique aggremiationem denegare illis, quibus Episcopus ordines contulerat absque illorum permissione; Cùm autem in hac prætensione succubuerint, non debet hodiè per indirectum idem permitti contra *Text. in*
32 *leg. Sejus, & Augerius, ff. Ad leg. falcid.* & observant *Menoch. conf.285. num.41. Surd. dec.21. num.4. Bellet. disquis. Cleric. tit. de Exempt. Cleric. à mun. §.7. num.6. Emer. jun. decis.1234. num.7.*

Non adversante prætensa quasi possessione Capituli non aggremiandi sibi non benè visos. Hæc enim quatenus adfuisset, quod absolutè negamus, sublata funditùs remansisset
33 per resolutionem anni 1672. à quo tempore incontrovertibilis possessio stat pro coactione, & necessitate aggremiandi, ex propria confessione Capitularium, qua non potest dari melior probatio, vulgata *leg. Generaliter, Cod. de Non nu-*
34 *mer. pec.* Et quibus Capitularibus, utpotè deponentibus contra proprium interesse, & commodum, de re, circa quam præsumuntur optimè informati, plena fides est adhibenda, *Soccin. jun. cons.61. num.19. & 20 lib.2. Surd. decis.107. nu.5.*
35 *& Rot. dec.285. num.6. cor. Dunoz. jun. & dec.281. nu.12. par.17. rec* Et in terminis attestationis Canonicorum contra pro-
36 prium commodum, & interesse, benè *Rot. cor. Cels. decis.189. num.4.*

Quod præsumeretur etiam de Jure, quo attento aggremiationes omnes, post dictam resolutionem factæ processisse
37 dicuntur in exequutionem ejusdem arctativæ resolutionis, cum exclusione cujuscumque facultatis, *Dec. in cap. Cùm M. Ferrariensis à num.117. de Constit. Postb. de Manut. observ. 53. num.28. & observ.60 sub num.6. & Rot. dec.566. num.19. cor. Cerr. & dec.171. num.4. in fine par.3. rec.*

Et tamen diligenter pervolutis omnibus Scripturis, exadverso exhibitis, unicus tantùm allegatus fuit actus anni
38 1616. cum supposito facultativæ exclusionis Francisci Jacobi Fanelli.

Hæc autem unicitas actus ad evidentiam ostendit debilitatem prætensionis; Cùm enim intentio Capituli non sit fun-
39 data in jure communi, privilegio aliquo speciali, seu statutaria sanctione, quæ potiùs militat in oppositum, sed innitatur assertæ consuetudini, hæc numquam inducitur ex unico actu, *Rot. dec.207. num.7. cor. Peuting. & dec.551. num.18. & seq. cor. Cerr.* & in nostris terminis benè *Card. de Luc. de Canon. disc.20. nu.20.* ibi: *Sed pariter &c. id continebat æqui-* 40
vocum manifestum, quoniam id rectè procedit in eo, qui habet Juris assistentiam, ac fundatam intentionem in universum, ut est Episcopus in Jurisdictione Episcopali &c. Secus autem dicta Juris assistentia non concurrente, adeoùt totum Jus possessoris aliquorum actuum fundetur in sola consuetudine, seù 41
præscriptione &c. & *Rot. dec.423. nu.3. par.4. rec. & dec.551. num.15. cor. Cerro.*

Ultra quod cùm dicto anno 1616. aggremiarentur etiam 42
non tonsurati, quod prohibuit hæc S. C. anno 1620. Aggremiarentur etiam Clerici, non addicti per Episcopum Ecclesiæ servitio, minusque ab eodem examinati, & approbati; Proùt etiam aggremiare soliti erant Capitulares etiam illos, qui determinata servitia Ecclesiæ non præstiterant, quod etiam de præsenti ad eorum arbitrium practicatur; Eadem exclusio, quatenus in facto subsisteret, referri posset alicui ex dictis legitimis causis, & non voluntariæ condonationi servitii non præstiti, sicque nullo modo trahi potest ad no- 43
strum, ex firmatis per *Rot. dec.551. num.5. & seqq. cor. Cerr.* & in nostris terminis *in dec.327. num.27. vers. Et debent intellig. par.17. rec.*

Quam verisimilitudinem comprobarunt ipsimet Capitulares, adducendo similem exclusionem Roberti Vulponi, causam habentem ex eo quod petierat aggremiari tempore, 44
quo non erat Clericus; Ex quo apertè liquet, dictum Franciscum Jacobum Fanelli, qui anno 1616. prætenditur ab aggremiatione exclusus, non fuisse Clericum, neque Ecclesiæ servitio ab Episcopo adscriptum, sed merè Laicum, utì tunc temporis moris erat Laicorum aggremiationes fieri, qui 45
abusus, ut diximus, improbatus fuit mediantibus pluribus decretis hujus Sac. C. Si enim fuisset Clericus, facta fuisset mentio Clericatus, ut practicatum fuit in aliis aggremiationibus, & signanter in illa anni 1685. in qua ter exprimitur qualitas Clericalis petentium aggremiationem, ibi: *Li Clerici sono, videlicet, Clerici*; Quid igitur ad rem nostram, quod 46
Franciscus Jacobus Fanellus non adhuc Clericus fuerit ab aggremiatione exclusus; Tales enim Laicos debere Capitulum excludere, imò nullo modo posse aggremiare, constanter affirmamus, tàm de Jure, quam in exequutionem decretorum hujus Sac. Congreg.

Diximus, quatenus eadem exclusio in facto subsisteret, quia cùm de illa nullum habeamus publicum documentum, fundeturque in privatis Libris, ab ipsismet Capitularibus, ad 47
proprium commodum, inconsulto Episcopo, conscriptis, & exadverso non doceatur, quod idem rejectus acquieverit non admissioni, eo minùs contra alios Clericos, causam non habentes à Fanello, & multo certiùs contra modernum Episcopum, nullo modo subditum, sed innegabiliter Superiorem, aliquod fieri potest fundamentum in eadem exclusione, unicè innixa fidei privatorum Librorum Capitularium, per 48
ea quæ in nostris terminis firmavit *Rot. dec.383. num.4. & decis.453. num.1. & seqq. par.18. rec.* ubi, quod hoc procedit ad evitandas fraudes, quæ aliàs sequi de facili possent.

Minus fundamentum fieri exadverso potest in exagerato modo procedendi per viam scrutinii secreti, quod prætenditur incompatibile cum necessitate aggremiandi. Quidquid 49
enim sit de tempore antecedente ad annum 1672. emanatæ Resolutionis hujus S. C. pro necessitate aggremiandi, certum est quod ab eo tempore citra, ex Scripturis met exadverso exhibitis apparet, non fuisse ampliùs processum per viam 50
scrutinii secreti, sed; *E stato concluso viva voce da tutti nemine discrepante, che si ricevino*; Quod ad effectum, de quo agitur, & ad interrumpendam quamcunque prætensam immemorabilem consuetudinem superabundat, juxta theori- 51
cam *Specul. in rubr. de Probat. num.20.* quam sequitur *Bald. de Præscript. quæst.2. par.3. princ. quæst.6. sub num.24.* &, omissis antiquioribus, *Rot. dec.253. num.8. par.10. rec. & cor. Cerr. dec.566. num.21. & 22.* ubi, quod unicus actus sufficit ad excludendam consuetudinem, non solùm immemorabilem, sed etiam quadragenariam, & quamcumque interpretativam observantiam, *& cor. Zarat. dec.21. num.12. & dec.* 52
53. num.24. ubi, quod sola umbra, solusque fumus contrarii actus immemorabilem destruit, & in nostris individualibus terminis *Rot. decis.327. num.27. part.17. rec.* ibi: *Et tamen,* 53
ut remaneret elisa, sufficiens erat unica admissio, absque scrutinio, imò solus rumor in contrarium.

Veritas tamen est, quod deficit etiam in facto oppositio, in qualitate secreti scrutinii fundata, dum nullas habemus talis modi procedendi concludentes justificationes, si excipiamus asser-

54 assertiones ipsorummet Capitularium interessatorum, quo-
rum factum, assertiones, & quicumque alii actus, nullum
intulerunt præjudicium Episcopis pro tempore, non docto
de illorum scientia, & patientia *Salyc. in l. fin. in princ. C. de*
55 *Præscript. Bov. de Statut. Urb. præscript. gloss.21. num 4.* latè
Posth. de Manut. observ.40. num.6. & seqq. & Rot. decis.133.
numer.24. coram Eich. & decis.338. numer.19. coram Priol.
& decis.274. num.9. part.17. & decis.136. num.17. part.19. re-
cent. & in nostris terminis eadem *Rot decis.327. à num.24.*
par.17. rec. ubi, quod voluntarium factum Capituli proce-
56 dendi per scrutinium secretum, non inducit validum titu-
lum, nec obligat in futurum ad continuationem.

Juncta consideratione, quod talis procedendi modus pra-
cticari de facili potuit in illis solùm casibus, in quibus pete-
57 batur gratiosa condonatio servitii non præstiti; Sicque, uti
ex alia causa procedens, & non semper uniformiter servatus,
non est attendendus, in terminis *Rot. decis.188. à num.28. &*
dec.327. sub num.27. par.17. rec.

Et tamen etiam in casibus, in quibus modus procedendi per
secretum scrutinium in exequutionem literalis conventionis,
58 seu Statuti est undequaque concludentissimè probatus, ille
benè compatitur cum necessitate eligendi habentem præscri-
ptas qualitates, ut declarando authoritates in contrarium ci-
tatas, & signanter *decis.180. par.9. rec.* firmavit *Rot. dec.832.*
59 *num.29. & 30. & decis.882. num.21. versic. Nec ex eo, quod*
per scrutinium, & fabas cor. Merlin. & dec.37. à num.1. par.
15. & dec.188. à num.30. par.17. & dec.431. num 25. vers. Ne-
que ex eo, & dec.557. num.18. par.18 rec. Ea ratione, quia
60 modus procedendi per scrutinium dat quidem arbitrium, sed
illud non debet esse absolutum, & irrationabile, ut loquun-
tur eædem authoritates, & observat etiam *Seraph. de Privil.*
Juram. priv.132. n.81. & 82. Sed regulari debet à Jure, quod
non patitur excludi eum, qui habet necessarias qualitates.

Quibus non opponuntur authoritates, in contrarium alle-
61 gatæ; Ultra quod enim in Causa *Regien. Consortii* quatuor
emanarunt sententiæ ad favorem Mauritii, qui necessarias
habere probavit qualitates, una in Partibus, & tres *in Rota,*
ut legitur *in dec.557. in princ. par.18. rec.* ubi *in fine 1. §.* quod
has sententias confirmandas Domini constanter decreverunt,
& in hac opinione, tanquam Juri, & æquitati consona per-
stiterunt. In contrariis decisionibus exclusio principaliter
fundata fuit in qualitatibus petentis aggregationem, conclu-
62 denter non justificatis, ut videre est in *dec 361. per tot. par.15.*
& dec.252. per tot. par 18. ubi *num.2.* quod ex hoc unico moti-
vo non probatarum qualitatum processit resolutio Rotæ, &
in *dec.695. à num 1. usque ad 18. par.18. rec.* Quamvis autem
Rota amplexa etiam fuerit motivum scrutinii secreti in una,
vel alia ex decisionibus, exadverso allegatis, & signanter in
ultima, una tantùm Parte informante, edita. Receptum
63 tamen est in his casibus, quod attenduntur solum ea, quæ
deservierunt pro solida ratione, & principali motivo deci-
dendi, non autem ea, quæ dicta fuerunt, vel ad majorem
ornatum, vel gratia eruditionis ab Extensore decisionum,
ut observant *Card. de Luc. de Dot. disc.37. num.5. & Rot. de-*
cis 196. num.38. par.11. rec.

Prout etiam in casu contrariarum authoritatum exclusio
64 fundata fuit in divini cultus præjudicio, ex quo tenues erant
redditus communes, itaut si admitterentur omnes Cives,
participatio reduceretur ad quid minimum, ut videre est in
65 *dec.48. num.8 & 9. apud Pacichel. de Distant. & decis.388. à*
num.11. par.16. rec. Et in eo, quod ultra qualitatem originis,
debebat etiam præcedere in exequutionem literalium Consti-
tutionum diligentissima informatio de vita, moribus, ho-
nestate, ac fama petentis admissionem, itaùt universo Po-
pulo exemplum, & speculum esse deberet, ut legitur *in de-*
cis.37. in princ. par 15. rec. & observat *Rot. dec.95. à num.7.*
66 *par.17. & dec 695. num.19. par.18. rec.* Quæ circumstantiæ
non concurrunt in nostris terminis, dum nulla exigitur à
Statutis Ecclesiæ informatio de vita, & moribus aggremian-
di, quæ non ad Capitulares, sed ad Episcopum de Jure spe-
67 ctat, ut probant *Pasqualig. quæst. moral Juridic.223. nu 3.*
Ventrigl. in Prax. par.1. adnot.43. de Exam. ordin. §. unico
num.5. & seqq. de Angel. de Regul. vel non in Cleric. Milit.
Consort. post Tract de Impens. dotalib. opus 5. num 59. &
seqq. & Vulp. in Prax. For. Ecclesiast. cap.7. num.28. in princ.
& decrevit hæc S. C. 4. Maii 1621. his verbis: *Che non si ag-*
gremiti alcuno, che non abbia avuta la prima tonsura, o sia
ascritto a cotesta Chiesa, e che sia stato esamitato, & approva-
to dal Vescovo, conforme al Sagro Concil. Trident.

Nullumque infertur præjudicium divino cultui, seu Par-
ticipantibus de massa communi, ex quo admissio aliorum sit
in casu portionum vacantium per mortem; Itaùt aggremia-
tio in nostris terminis unicè tendat ad divini cultus augumen- 68
tum, quod pendere non debet à voluntario facto Capitula-
rium, ut in terminis firmavit *Rot. decis.37. num.7. part.15.*
recent. & in terminis durioribus consensus Episcopi, & Ca- 69
pitularium participantium, resolvit Sacr. Congreg. Concil.
in *Conversanen.* 3. *Febr.* 1652. quam refert *Pignatel. consult.*
309. tom.1.

Non credimus insistendum in exemplis Ecclesiarum *Tra-*
nen. & Montis Pelusii. Ultra quod enim exemplis judican-
dum non est, *ad Textum literalem in l. Nemo Judex, Cod.*
de Sentent & interlocut. omn. Judic. & observat *Rot. dec.328.* 70
num.42. part.11. & decis.247. num.11. part.17. rec. ubi, quod
exempla non debent movere animum Judicantium. Dici-
mus in Ecclesia *Tranen.* id contingere, quia adest ibidem ta-
lis inveterata consuetudo, & immemorabilis possessio; In
illa verò *Montis Pelusii* adsunt antiqua Statuta, legitimè con- 71
firmata, & ab Episcopis approbata; Quæ circumstantiæ
non verificantur in nostra Ecclesia, in qua Statuta potiùs fa-
vent Clericis, habentibus qualitates originis, & legitimita-
tis; Inveterata consuetudo nullo modo probatur: Et posses-
sio immemorabilis est adeò insubsistens, ut nec etiam exad-
verso allegetur; Meritò proindè à dictis Ecclesiis nullo mo-
mo inferri potest ad nostram, vulgata *leg. Papinianus ff. de* 72
Minor. quam in nostris terminis sequitur *Rot. dec.337. num.3.*
par.17. & dec.9. num.24 par.18. rec.

Intercedit etiam maxima differentia inter nostram, & di-
ctas Ecclesias Cathedrales, quia in illis adsunt veri, & pro-
prii Canonici, quorum collatio, & provisio in suis mensi-
bus spectat ad Episcopum, ultra quos reperiuntur Cappella-
ni, seù Presbyteri receptitii; in eisdemque Ecclesiis adesse 73
dicitur verum, & proprium Capitulum, ut observat *Card.*
de Luc. de Canon. disc.18. & disc.20. utrobique *in princip.* In
nostra autem solùm abusivè tales dicuntur Canonici, quo-
rum proindè collatio, & provisio nullo modo spectat ad E-
piscopum, & impropriè denominatur Capitulum, ut in ter-
minis advertit *Card. de Luc. de Præem. disc.22. num.10. & de* 74
Canon. disc.17. num.1. & disc.19. à num.4. ubi *num.5* quod in
similibus casibus tales abusivè Canonici dicuntur potiùs con-
stituere quandam Congregationem, seu Communiam Cleri-
corum, & *num.6.* respondendo actibus, qui fiunt per inte- 75
ressentiam, & votum, quod dant in Capitulo, benè obser-
vat, Canonicum dici illum, qui habet Canoniam in titulum
ab Ordinario, vel à Sede Apostolica, juxta vacationum
contingentias, non autem illum, qui sine aliquo titulo so- 76
lam habet Canonici nuncupationem impropriam, ac abusi-
vam de facto, quæ non facit Canonicum, quod firmat etiam
Rot. dec.633. num.14. & 15. part.4. tom.3. rec.

Si hæc omnia sufficerent pro resolutione favorabili, etiam
in casu, quo præsens controversia decisa ampliùs non esset
ab hac Sacr. Congreg. Quantò magis superabundare viden-
tur pro confirmatione resolutionis, ab iisdem Capitularibus 77
succumbentibus acceptatæ, pacificè admissæ, & exequutæ
per spatium 20. & ultra annorum, ut observat *Card. de Luc.*
in Conflict. leg. & ration. observ 288. per tot. ubi, quod in- 78
ter primæ classis irrationabilitates adnumeratur prætensio
ostendendi insubsistentiam decretorum, & sententiarum in 79
judicatum transactarum, & exequutioni demandatorum,
cum eadem facilitate, ac si lis esset in sui initio, quia hoc
modo semper incertus remaneret rerum status, perpetuam-
que haberent vitam lites, quo nil absurdius, nilvè irrationa-
biliùs; Effectusque rei judicatæ, vel Decreti exequuti, ille
sit, ut id quod priùs erat dubium, & incertum, & pro in- 80
geniorum varietate uni vel alteri eventui subjectum, certum,
ac firmum efficiatur, ac statum firmet.

In eadem Causa.

PRo interpretatione decreti hujus Sacr. Congreg. utraque 81
Parte informante editi anno 1672. non recurrimus ad
subtiles glossas, non ad verborum criticationes, nec ad sub-
auditum intellectum, sed adducimus claram, & univocam
confessionem ipsorummet Capitularium, *de qua supra nu-*
mer.12. Si autem observantia nedum est optima interpres 82
omnium dispositionum, sed etiam: *Extorquet, & impro-*
priat veriorem significatum verborum, ut eo modo, quo fuit
observatum, accipiatur: Rot. decis.397. num.7. coram Prio-
lo, cum concordantibus *in Tom.1. par.2 discept 16. num.101.*
Quid dicendum in nostro casu in quo verba illa decreti: *Ob-*
tenta verò prima tonsura, teneatur Capitulum aggremiare;
salva ratione recti sermonis non possunt in alium sensum de-
torqueri.

Dato

Dato autem per impossibilem hypothesim, sed nunquam
83 concesso, quod ante dictum annum 1672. probaretur exadverso rigorosa immemorabilis, cum omnibus suis requisitis, mediante resolutione hujus Sacræ Congregationis à Succumbentibus acceptata, & pacificè per spatium 24. & ultra annorum exequuta, illa nec etiam merere-
84 tur hodiè allegari, uti solemniter interrupta, & funditus eversa, ex adductis per *Rot. dec.* 208. *n.* 15. *&* 16. *& dec.* 279. *n.* 8. *p.* 17. *rec.*

Non subsistit in facto, quod post annum 1672. processum
85 exadverso fuerit ad aggremiationes per viam scrutinii secreti, oppositum enim probatur ex ipsismet contrariis Scripturis, ubi, quòd processum fuit viva voce; Ergo non per secretum scrutinium; Et iste solus actus excluderet omnem prætensionem immemorabilis, ut in terminis firmavit *Rot.*
86 *dec.* 327. *num.* 27. *par.* 17. *rec.* & in similibus terminis eadem *Rot. cor. Priol. dec.* 432. *n.* 13. ubi, quòd hoc stante observantia retorquetur potiùs, & deservit pro destructione Jurium Capituli.

Authoritates, magnifacientes modum procedendi per
87 scrutinium, & ex eodem inferentes in suis casibus libertatem electionis, loquuntur in terminis, in quibus idem modus determinatus sit à lege communi, vel particulari Statuto; in nostro autem casu nescimus videre, ex quo titulo
88 iste procedendi modus prætendatur, cum Ius commune non allegetur, & particulare Privilegium, vel Statutum non ostendatur; Et quoad voluntarium, & difforme factum Capitularium, ut plurimum secretum scrutinium adhibentium, inscio semper Episcopo, in casu, quo petebatur ag-
89 gremiatio cum condonatione determinati servitii, Ecclesiæ non præstiti, non potest deservire pro indefinita obligatione ita procedendi in futurum, & in omnibus casibus, ut in specie firmavit *Rot. in dict. dec.* 327. *n.* 24. *& seqq. part.* 17. *recent.*

Non benè etiam exageratur uti punctualis *Vulp. in Prax.*
90 *for. Eccles. c.* 8. *num.* 11. Postquam enim iste Author numeris antecedentibus probaverat, posse aliquem Clericum promoveri ad sacros Ordines ad titulum servitii Ecclesiæ, cui adscribitur (quod tamen non est in Jure certum, cùm contrarium nimis solidè probent *Ugolin. de offic. Episcop.*
91 *cap.* 26. *§.* 8. *num.* 5. *& seqq. & Garz. de Benefic. part.* 2. *cap.* 5. *num.* 98.) *d. num.* 11. firmat solùm, quòd: *Si aliquis adscribi voluerit servitio alicujus Ecclesiæ Cathedralis, sivè Collegiatæ, vel Parochialis, debet habere priùs consensum, ac licentiam Capituli, & Rectorum Ecclesiarum, ut dicitur in d. Brevi Sixti V.* quam prætensionem in adscri-
92 ptione Clericorum servitio nostræ Ecclesiæ nec etiam habent Capitulares, & meritò, cùm *à Sacrosancto Concilio Trid. sess.* 23. *cap.* 6. *de Refor.* id relinquatur judicio, & arbitrio solius Episcopi.

Refert deindè *Vulpius* ad comprobationem suæ opinionis Breve Sixti V. emanatum pro Civitate Venetiarum, quod
93 per extensum registrat *Quarant. in Summ. Bullar. verb. Ordo ante medium vers. Archiepiscopi fol.* 386. Quod Breve, uti specialis gratia, non esse extendendum ad alias Civita-
94 tes, & Loca, in specie observat *Garz. de Benefic. par.* 2. *c* 5. *sub n.* 98. ibi: *Et Breve Sixti V. Patriarchę Venetiarum concessum &c. id non probat, quia est gratia specialis*: Tandem refert simile Breve Gregorii XIII. ad favorem Capituli Tarentini, de quo *in Tom.* 2 *par.* 2. *discept.* 7. nil aliud firmantis, quàm: *Quod Clericorum ejusdem Metropolitanæ Ecclesię*
95 *servitio addictorum, vel addicendorum electio, sive aggregatio ad Clerum, & Capitulum, seu Canonicos prædictos, absque aliqua ipsius Archiepiscopi, sive ejus Vicarii confirmatione, institutione, vel approbatione, pertineat, ita tamen ut Electi, & Aggregati hujusmodi ab ipso Archiepiscopo, seu ejus Vicario mandatum de se se ad dictum gremium admittendis &c. petere teneantur, &c.* Quæ nihil omninò commune habent cum no-
96 stra controversia, in qua Episcopus non prætendit confirmare, instituere, vel approbare Aggremiatos à Capitulo, sed solùm, quòd non sit in istius libera facultate, nulla concurrente legitima causa, non aggremiare, & reiicere concives Clericos in quibus cùm concurrant omnes qualitates, à Statuto præ-
97 scriptæ, Capitulum arctatur illos aggremiare ex necessitate, derivante ex Jure Civico, & concursu præscriptarum qualitatum, ut in terminis probat *Card. de Luca de Canon. disc.* 22. *n.* 4. & firmavit *Rota dec.* 37. *n.* 6. *p.* 15. *rec. & cor. Manzaned. dec.* 710. *n.* 4. ubi, quod exclusio in his circumstantiis sapit apertissimam, & notoriam injustitiam, confirmata *in dec.* 729. *cor. eodem.*

Prætensio admittendi ad Dignitates Capitulares unum
98 de gremio, & excludendi quemlibet alium non capitula-

rem, etiam à Sede Apostolica provisum, quod inter effectus aggremiationis exadverso adnumeratur, coincidit cum illa verè exorbitanti Statutaria dispositione, inhabili- 99
tante dispensatos ab Apostolica Sede, quam, prævia absolutione à censuris, aboleri à Libris Capitularibus mandavit replicatis vicibus hæc Sacra Congregatio. Caveri propterea 100
supplicamus à verborum involucro, cum quo exadverso in hac parte proceditur, & dignentur Eminentiss. Patres seriò injungere eisdem Capitularibus, nè toties rejectas ab hac S. C. insusistentes prætensiones iterum in scenam ponant.

Nè confundantur officia, & munera Capitularium cum illis Episcopis, licitum nobis sit quærere, ubi nam fundetur prætensio illa Canonicorum capiendi diligentem infor- 101
mationem de vita, moribus, & honestate Clericorum, per Episcopum legitimè ordinatorum, sub quorum velo coope- 102
riri prætenditur exorbitantia scrutinii secreti; in casu enim *decis.* 95. *p.* 17. *rec.* Illa fundata erat in literali Statutaria dispositione, quæ legitur extensa in *dec.* 37. *in princip. par* 15. *rec.* In nostris verò terminis nullam habet facti, aut apparentiæ subsistentiam, dum Statutum, nec etiam allegatur, 103
& de Jure informatio circa vitam, & mores spectat ad Episcopum, non ad Canonicos, ex allegatis *supra* §. 67.

Enixè supplicantes observare, quod redditus non exiguæ quantitatis ducatorum circiter sex mille annuorum com- 104
munis massæ nostræ receptitiæ Ecclesiæ, quibus de præsenti fruuntur moderni Capitulares de numero participantium, non fuerunt relicti ab eorum antecessoribus, sed, ut est in confesso inter Partes, ab omnibus Civibus Andriensibus, & sic etiam à Parentibus, & Proavis Clerici Pauli 105
Francisci Græci, modò absque ulla causa non aggremiati, & aliorum in futurum simili facilitate, excludendorum, quatenus illorum prætensio canonizaretur; Nescimus autem videre quonam colore offuscari possit in his circum- 106
stantiis non levis injuria, quæ inferretur dictis innocentibus Clericis per voluntariam, & injustam exclusionem Capitularium, postquam Episcopus, præcedentibus solitis proclamantibus in diebus festivis, nihil audivit in con- 107
trarium, & illos dignos judicavit pro Ecclesiæ servitio; Et quod est majus, imò maximum, postquam probatum fuit in eisdem concurrere omnes illas qualitates, quas eorum antecessores, & communis massæ Fundatores, necessarias reputarunt pro obtinenda suo tempore participatione.

Ex alia parte dignentur etiam reflectere, quod Episcopus non vult sequi exempla aliarum Ecclesiarum rece- 108
ptitiarum, in quibus totum dependet à sola voluntate Episcoporum in admittendis Sacerdotibus, vel Clericis ad Ecclesiarum gremium, ut de propria Ecclesia scriptum reliquit *Pac. Jordan. var. lucubr. lib.* 10. *tit.* 36. *de Distinct. seu divis. benef. inter se num* 12. *&* 13. ibi: *Ecclesia mea Tragurien. numerata est quoad Dignitates, & Canonicos,* 109
tres enim habet Dignitates, videlicet, Archidiaconum, qui est major post Episcopum, Archipresbyterum, & Primicerium, Canonicates verò præbendas duodecim quæ ... antiqua consuetudine, simul cum Dignitatibus, obtineri possunt, Receptitia verò quod inferiores Sacerdotes, & Clericos, ... Sacerdotes sunt circa triginta, plus, minus. Clerici verò ... decim circiter, prout ab Episcopo admittuntur; Prout ... non prætendit idem Episcopus admittere ad participationem ejusdem massæ communis suos Consanguineos, vel 110
Affines, non Clericos exteros, non etiam Cives, carentes qualitatibus statutariis, minusque instat pro facultate sibi concedenda (quam habere prætendunt Capitulares) condonandi servitium, Ecclesiis debitum, & à Statutis præscriptum; Sed ad conservandam pacem, & unionem ... Clero, ejus curæ nuper commisso, ad evitandam injuriam innocentibus Clericis suæ Civitatis, de facili in futurum irrogandam, & quod præ oculis maximè habendum est, pro 111
solo motivo servitii Ecclesiarum, & divini cultus augumento, humiliter petit, non derogationem, & abolitionem ad terminos quæstionis, individualiter tractatæ *per Vulp. in Prax. for. Eccles. cap.* 39. *per to:*. Sed exequutionem illorum 112
Statutorum, quæ ipsimet Capitulares condiderunt, quæque non esse rigidè criticanda, quando, ut in præsenti, nullum concurrit præjudicium jam admissorum, individualiter observat *Valenzuol. conf.* 90. *n.* 201. *& seq. lib.* 1. & firmavit *Rota in dec.* 797. *n.* 3. *&* 13. *cor. Merlin.* 113

Ex quibus relinquitur manifestum, Capitularium, prætensionem in substantia tendere ad propriorum Concivium injuriam, & damnum, Episcopalis dignitatis vilipendium, 114
& contemptum, & servitii Ecclesiæ, divinique cultus maximum detrimentum. E converso autem Episcopus

in ipsomet initio sui Præsulatus, & ante possessionem suæ
115 Ecclesiæ, verè invitus, & cum illis necessariis impensis, quæ
inseparabiles sunt à litibus, uti optimus speculator operationum
suorum Subditorum, juxta Græcam ethymologiam
nominis Episcopi, & tanquam verus Pater suorum Ecclesiasticorum
propriis expensis cogitur curare, ut divinus cultus,
Ecclesiarumque servitium detrimentum non patiatur,
atque æqualiter dividatur inter filios panis, à communibus
116 Parentibus relictus in communis massæ conservatione, circa
quod nullum habent arbitrium, nedum Capitulares, sed
nec etiam Episcopi ut probat *Ricc. decis. 74. per tot. part. 3.*
ubi refert ita judicatum, quodque restringere aggremiatio-
117 nem in his casibus esset denegare alimenta illis, quibus de
Jure debentur, & applicarentur termini *Textus in Can. Pasce
fame morientem dist. 91.*
Die 28. Februarii 1697. Proposita Causa in S. C. E. & R.
118 per Card. Petruccium, rescriptum fuit: *Edictum Episcopi
sustineri, &, concurrentibus requisitis, non posse Capitulum aggremiationem
denegare.*

DISCEPTATIO XVII.

Vintimilien. prætensæ Quæstuationis,

PRO

PP. M. O. R. S. Francisci Saorgii,

CUM

PP. Cappuccinis Sospitelli,

ARGUMENTUM.

Fratres Reformati quibus concurrentibus possint impedire Cappuccinis quæstuationem in illis Locis, in quibus ab antiquo soliti sunt iidem Reformati quæstuare: Omnia gesta per Iudicem, utì suspectum recusatum, dicuntur nulla, & injusta.

PAtres Reformati S. Francisci, supplices petunt declarari,
non licere PP. Cappuccinis Oppidi Sospitelli quæ-
1 stuare panem, & vinum, aliaque commestibilia in Oppido
Brelii, & voti compotes fieri sperant.
Ad quem effectum præmittendum in facto est, quod anno
1713. occasione muneris Concionatoris, quod exercuit in eadem
Terra P. Honoratus à Brelio Cappuccinus, inter concio-
2 nandum commendavit suos Correligiosos pietati Civium
ejusdem Loci; *Essortando questo Popolo a voler soffrire, che
detti Padri di Sospello venissero a questuare in ogni mese, di pane,
e vino, con pregare il Popolo a volerli usare la carità, trattandosi
di poca cosa,* ut de proprio auditu testantur duo nobiles
Consiliarii in Summario. Et concordat Syndicus ejusdem
3 Loci, ibi: *Che sarebbero venuti a questuare una volta il mese,
e che chi averebbe dato un pane per volta, sarebbero stati dodici
pani l'anno:* Ubi ulteriùs addit, *che finita la predica &c. come
Sindico gli dissi, che non era modo di quæstuare, e che il præsente
Luogo non era obbligato a soffrire alcuna questua de' Cappuccini
di Sospello per il pane, & il vino;* A quibus neque etiam
4 discordant testes contrarii, ibi: *Finita la prima parte esortò
ogn'uno a volere, per amor di Gesù Cristo, fare la carità di qualche
pane ad essi Cappuccini, stante la necessità, in cui disse trovarsi
il suo Convento.* Idemque deponunt Præpositus, ac duo
alii Sacerdotes, testes omni exceptione majores.
Statim ac notitia ejusdem novitatis pervenit ad aures PP.
Reformatorum, in quorum maximum præjudicium eadem
prætensio tendebat, isti humillimum habuerunt recursum
5 ad EE PP. à quibus die 2. Junii 1713. rescriptum fuit: *Audiatur
Procurator generalis Cappuccinorum, & ulteriùs referat:*
Necnon *Episcopo pro Informatione, & Voto;* Quæ exhibita
fuit in Summario; Illaque attenta, die 2. Augusti 1715.
6 Pon. Card S. Clementis, & utraque Parte acerrimè informante,
rescriptum fuit: *Servari solitum, & Episcopo pro exequutione,
cum facultatibus S. C.* Prout omnia hæc patent ex
Tom. 1. p. 2. discept. 9. per tot.
Non omiserunt in Partibus iidem Cappuccini multas affectatatas
adducere Attestationes coram Episcopo, ad hoc,
7 ut iste referre dignaretur, ipsos solitos esse quæstuare panem,
& vinum in Oppido Brelii, quæ sunt illæmet numero, quas
eorum Procurator generalis exhibuerat annexas ejus Voto,
ut ex illarum confrontatione remanet manifestum; Illis au- 8
tem meritò non attentis, idem Episcopus in veritatis obsequium
in dicta Relatione asseruit: *Di aver prese le informa-
zioni dovute sopra l'esposto da' Padri Riformati, e ricavato in 9
sostanza, che li medesimi sono sempre stati soliti di portarsi a questuare
pubblicamente pane, e vino nel Luogo sudetto di Breglio
&c. Lo che non anno mai fatto, nè fanno li PP. Cappuccini
di Sospello, quali bensì sogliono andare in questua per lino, canepa,
& oglio, Ma non mai per pane, e vino, come anno cominciato
a fare da qualche mese in quà, con non poco pregiudizio
de' medesimi PP. Riformati di Saorgio, il supplicato de'
quali ò trovato sossistere in tutto.*
Quia verò ab hac S. C. fuerat etiam eidem injunctum proprium
aperire sensum in hac parte, subdit: *Che però se devo,
come m'ingiongono l'EE. VV. soggiongere il mio proprio senti- 10
mento, stimarei accertato, che per andare al riparo di ulteriori
confusioni, e disordini nell'avvenire, si degnassero Elleno decretare,
che non debbono farsi innovazioni in materia di questue, e
si osservi ciò, che per l'addietro si è sempre pratticato.* Prout d. die 11
observadum esse demandarunt, cum rescripto: *Servari soli ū.*
Credebant Reformati punctuali exequutioni, ut par erat,
demandandum esse dictum oraculum EE. VV. Præcipuè 12
quia illud emanaverat, ad satietatem usque auditis dd. PP.
Cappuccinis, visisque, & attentè consideratis, tàm ab Episcopo,
quàm ab EE. VV. omnibus attestationibus, aliisque
Scripturis, ab eis in Curia Episcopali productis, & deindè
in Secretaria hujus S. C. exhibitis, unà cum plenissimo
Voto dicti P. Procuratoris generalis Cappuccinorum; sed
eventus fuit longè diversus. Et propterea post omnes urba- 13
nitatis actus; pluries ex hac parte replicatos, tandem coacti
fuerunt iidem Reformati preces fundere eidem Episcopo
ad procurandam exequutionem resolutionis hujus S. C. vigore
facultatum, eidem specialiter communicatarum dicta
die 2. Augusti 1715. Fueruntque voti compotes facti die 10.
10 Decemb. 1716. mediante rescripto: *Mandamus inhibe-
ri, prout inhibemus RR. PP. Ordinis Cappuccinorum, quate- 14
nus in posterum non audeant, nec præsumant quæstuare panem,
& vinum in Districtu Loci Brelii, sub pęna sanctæ obedientiæ,
donec aliter provisum non fuerit à S. C. E. & R.*
Hoc autem modo juridicè coacti Cappuccini ad parendum
d. resolutioni, convolarunt ad aliud temperamentum de facto; 15
Eò quia, *fecero rimetter Lettera al medemo Sig. Sindico Tealdo,
scrittagli dall' Eccellenza del Sig. Conte Solaro di Govone,
Marchese di questo Luogo, per la quale pregorno detto Sig. Sindico
a voler in suo riguardo tolerar detti Cappuccini per d. questua;*
Verum tamen est, quod iidem Syndicus, & Consiliarii,
non sine maxima dexteritate, modestissimè se excusarunt
cum eodem Marchione, eorum legitimo Domino, & sæcu- 16
lari Superiore, officiosissimè respondendo, *non aver la Communità
da far alcuna parte in detta questione, con lasciare la
cura a detti PP. di Saorgio, come che questi essendo in possesso
di questuare, dopo la fondazione del loro Convento, era loro
interesse ad accudire alla loro Lite.*
Ex parte verò Reformatorum congruum existimatum
fuit eidem Marchioni aperire verum statum Causæ, eidem- 17
que ulteriùs candide narrare motiva omnia, quæ ad eorum
favorem militabant: Ex quibus factum est, ut idem Marchio
non ampliùs in hac parte insistere voluerit favore Cappuccinorum,
ut patet ex Epistola dignissimi Religiosi, da-
ta in manibus Emi Ponentis, in qua se declaravit idem Mar- 18
chio *di esserli stato supposto male.* Ex qua ulteriùs apparet,
effectu vacuas remansisse similes commendationes, ab alia
longè sublimiori laicali Potestate exadverso, non sine magnis
conatibus, procuratas.
Neque hic finem habuerunt strenuæ operationes eorundem
Cappuccinorum, ad impediendam exequutionem di- 19
ctæ resolutionis hujus S.C. sed potiùs modò incipiunt mysteria.
Redeuntes enim ad Curiam Episcopalem Vintimilien.
nulla habita ratione, quod illa in hac parte processerat vigore
facultatum hujus S. C. Minusque ponderatis verbis illis
decretorum ejusd. Curiæ Episcopalis: *Donec aliter provisum
non fuerit à S. C. E. & R.* ex quibus patet, eandem Curiam 20
Episcopalem non ampliùs potuisse apponere manus in hac
Causa, petierunt subdelegationem Judicis, ad effectum probandi,
solitum quęstuandi in nostra Terra militare pro Cappuccinis,
non autem favore Reformatorum.
Invenerunt autem benevolos Receptores eorum irregu-
laris instantiæ, fuitque proindè eisdem assignatus in Judi- 21
cem Petrus Donatus Cottalorda, qui cum, ultrà defectum
Jurisdictionis ipsum delegantis, de quo infrà, esset etiam
suspectissimus Patrum Reformatis ab eisdem in Partibus
ser.

ser. ser. ex motivis, de novo superventis, sub die 16. Jan.
1718. & sic longè ante assertum Judicatum, uti suspectus re-
22 cusatus fuit, ut patet ex eodem actu recusationis in suspe-
ctum, per extensum dato in Summ. qui reiteratus fuit die
5. Febr. ejusdem anni.
Fueruntque ulteriùs duo alii solemnes actus in hac parte
23 à Reformatis gesti, ad hoc ut idem suspectissimus Judex se
abstineret ab ulteriori processu in Causa.
I. Gestus fuit in Partibus, mediante appellatione ad hanc
S. C. petendo ab eodem Judice Testimoniales ejusdem ap-
24 pellationis, quas ultrò concessit: ibi: *Altrimenti protestan-
do della nullità di ogni atto fatto, e da farsi, e di voler ricorrere
& appellare, come in questi Scritti ricorre, e appella alla mede
sima S. Cong.* cum concessione Testimonialium, eis facta à
Judice sequentibus verbis. *Testimoniales de dictis, & leventur
Acta &c. Cottalorda Delegatus.*
II. Actus gestus fuit in Curia, mediante effectivo recursu
ad hanc S. C. quæ die 4. Febr. 1718. attento obitu cl. me. Card.
25 S. Clementis, hujus Causæ antiqui Ponentis, eundem Re-
fomatorum humillimum recursum remisit ad D. Card. Cor-
sinum, quæ appositio manuum hujus S. C. operatur, ut om-
nia, posteà in Partibus gesta, perindè habenda sint, ac si non
26 emanassent, juxtà communem Doctorum opinionem, de
qua post *Text. in cap. Romana §. Si autem de Appellat. in 6.* te-
stantur adducti *in decis. 322. n. 6. cor. Priol. & dec. 33. n. 5. cor.
Ansald. & dec. 84. n. 1. p. 17.* Habemusque in hac parte spe-
ctabilem authoritatem *S. Bernard. in Epist. 156. ad Innoc. 2.*
27 inter ejus opera fol. 1533. ibi: *Etiam post appellationem tui
nominis ausi sunt exercere.*
Cæterùm his, & quibuscumque aliis non attentis, neque
obstant. ex motivo forsan indignationis, quod in his termi-
nis consideravit *Gregor. IX. in c. Suspicionis ff. de Offic. Ju-
28 dic. deleg.* ibi: *Qui forsan provocatus obesset*, ubi *Glos. verb.
Forsan* ait. *Licèt non debeant moveri, tamen indignantur pro
majori parte*, & concordant *Giurb. dec. 44. nu. 2.* ibi: *Indi-
gnari communiter solent Judices, dum suspecti allegantur Fon-
tanell. dec. 1. n. 4. & Constant. ad Stat. Urb. tom. 2. annot. 56.
n. 32. fol.* 441. Idem Judex allegatus suspectus, & propterea
29 indignatus, suum voluit proferre judicium, Reformatis in-
timatum die 12. Feb. ejusdem anni 1718. quo mediante, sunt
ejus verba *Visis, & admissis summariis Attestationibus, in ma-
30 nibus nostris pridie distributis 23. Testium, unanimiter asseren-
tium de consueto quæstuationis prætensæ favore RR. PP. Cap-
puccinorum, salvo tamen Jure eos in meritis formaliter repe-
tendi &c. dicimus &c. declaramus, & ordinamus eos* (hoc est
Cappuccinos) *manutenendos esse in possessione, seu quasi pu-
blicè, & regulariter quæstuandi panem, aliasque res, victui
necessarias, in Loco Brelii.*
Hodiè autem adversus hoc Judicatum, æquali evidentia
nullum, & injustum, supplices recurrunt Reformati ad hoc
31 sacrosanctum Tribunal, enixè rogantes EE. PP. ut, præ-
via illius circumscriptione, dignentur rescribere. *In decisis,
& ampliùs*; seu, *Non licere PP. Cappuccinis in Loco, de quo
agitur, quæstuare panem, & vinum.*
Est evidenter nullum judicatum dicti Cottalorda, eo quia
idem in figura Judicis non poterat ampliùs procedere, post-
32 quam fuerat allegatus suspectus, omniaque, ab eodem ge-
sta perindè habentur, ac si facta essent à persona privata,
& de facto, & consequenter omninò circumscribenda vi-
dentur, ex animadversis per *Osasch. dec. 84. num. 5. & seq.
33 Mynsing. cent. 4. obser. 59. num. 2. Ridolph. in Prax. p. 1. c. 7.
n. 124. Card. de Luc. de Judic. disc. 3. n. 71. & Rot. dec. 72. n.
9. par. 1. cor. Verall. & dec. 875. num. 1. coram Dunoz. jun. &
dec. 593. n. 10. & seq. cor. Pamphil.* ubi, quòd Judex proce-
34 dens in Causa, postquam fuit allegatus suspectus, se facit
Adversarium, *& dec. 343. n. 7. cor. Cerr. & dec. 939. n. 5. &
seqq. p. 18. rec.* ubi solidè probat, quòd Judex allegatus suspe-
ctus procedendo in causa, nedùm Partem recusantem gra-
vat, sed causam suspicionis evidenter suo irregulari facto
35 comprobat, *& dec. 649. à n. 2. ead. par.* 18. cum aliis sequu-
tis *à Zaulio ad Statut. Favent. tom. 1. fol. 385. à num.* 1. ubi
quod nihil periculosius in judiciis, nihilque durius, quàm
cor. eo litigare, qui suspectus est, quodque exindè tristissimi
36 sequi solent effectus.
Fortiùs in nostro casu accedente triplici circumstantia. I.
Quia in dicta allegatione suspicionis individuantur multæ
37 justæ, & legales causæ, solidæ, & fundatæ suspicionis, &
proinde eò magis idem assertus Judex se abstinere debebat à
judicando, ut primam conclusionem ampliando, observant
38 adducti à *Ridolph. in Prax. par. 1. cap. 7. n. 73. & seq & ab
Add. ad Pamph. dec. 593. n. 21. & seq.*
II. Quia idem assertus Judex postquam fuerat suspectus
allegatus, agnoscendo justitiam petitionis Reformatorum,
dedit ei Testimoniales in forma. Post quas multò minùs 39
in Causa manus apponere, poterat, per ea, quæ notant
idem *Ridolph. in Prax. par. 1. cap. 13. num. 159. Vestr.* pari-
ter *in Prax. cap. 3. lib. 7. n. 32. & Scacc. de Appellat. q. 13. n.
18. & q. 171. n. 7. & seqq.*
III. Demùm, quia Episcopus, qui ipsum delegavit, ta-
lem non habebat jurisdictionem, postquam in exequutionem 40
resolutionis hujus S. C. & vigore specialis facultatis, eidem
attributæ, nedùm mandaverat, Cappuccinis inhibendum
esse, ne auderent, vel præsumerent quæstuare Panem, &
Vinum in districtu Loci Brelii, sed ulteriùs id esse intelligen- 41
dum (sunt ejus præcisa verba): *Donec aliter provisum non
fuerit à S. C. E. & R.* Igitur Cappuccini ad hanc S. C. recur-
rere debebant, non autem redire ad dictum Episcopum, vel
ad ejus Delegatum, quia idem Episcopus nullam aliam ha- 42
bebat in hac parte jurisdictionem, etiam ad tenorem, & for-
mam decretorum, ab ipso factorum, postquam in sua Sen-
tentia adjecerat verba illa, opportunè repetenda: *Donec ali-
ter provisum non fuerit à S. C. E. & R.* per ea, quæ notant
adducti à *Scac. de Judic. glos. 13. numer. 39. & 59. Vant. de
Nullit. ex defect. jurisd. nu. 151. & Card. de Albic. de Inconst.
in judic. qu. 37. à num. 204. & Rot. dec. 267. nu. 1. 2. & 3. cor.
Priolo.*
Adversus hujusmodi propositiones, solidè in jure funda-
tas, & in praxi quotidiè admissas, unicam dedit responsio- 43
nem contrarius Defensor, innixam prætenso consensui, præ-
stito ab uno ex Religiosis nostri Conventus in deputatione
ejusdem Judicis, adducendo ad id proban. uti punctualem
authoritatem *Gratian. discept. 68. n. 21.*
Quidquid autem sit de probatione hujus consensus in facto;
Respondemus in jure, quod non erat in potestate dicti Re- 44
ligiosi, vel renunciare, vel præjudicare juribus nostræ Pro-
vinciæ, eidem quæsitum per resolutionem hujus S. C. ex ad-
ductis in *To. 1. p. 2. disc. 10. n. 12.*
Certiùs quia, etiamsi essemus in terminis personæ, valen-
tis sibi præjudicare, mediantibus propriis operationibus ad- 45
huc ex nova causa, vel etiam ex antiqua, cujus notitia post
consensum superveniat, licitum est recusare illum Judicem,
in quem fuit consensum, & tunc Processus coram illo factus
post recusationem est evidenter nullus, juxta *Textum litera-
lem in cap. Insinuante 25. de Offic. judic. deleg.* quem sequitur
Rot. in dec. 875. n. 6. cor. Dunoz. jun. Nec non juxta aliam
dec. Verall. 34. p. 2. ibi: *Processus, factus coram Judice com 46
pulsore, recusato &c. reputatus est nullus &c. Nec obstat, quod
Judex non possit recusari, quando Partes à principio in illo
consenserunt &c. Quia satis est, quod causa de novo ad Partis
notitiam supervenerit, quia Judex, in quem fuit consensum,
recusari potest etiam post litem contestatam &c.* quam sequitur 47
eadem *Rot. cor. Cavaler. dec. 178. n. 2.* cum aliis apud *Lancell.
de Attent. post recusat. à n. 16.* ibi: *Nam si deindè ex causa licèt
antiqua, de novo tamen ad ejus notitiam superveniente, com-
pulsorem recusaverit, & ille post recusationem procedat, Pro-
cessus dicitur nullus, ut fuit tentum &c. Ridolph. in Prax. p.
1. c. 7. n. 29.* Et in his præcisis terminis clarè loquitur etiam
Gratian. discept. 681. n. 21. ibi: *Cùm nulla causa adesset*, &
clariùs in *discept. 701. n. 17.* ibi: *Quæ procedunt etiamsi Ju- 48
dex recusatus esset persona valdè religiosa, & timoratæ vitæ,
cùm, illa non considerata, semper post recusationem Processus sit
ipso jure nullus &c. Non obstante prætenso consensu in juris di-
ctionem Judicis recusati quia supervenit nova causa suspicionis
ut dictum est, quo casu non attenditur talis consensus, sed semper
Processus post recusationem est nullus, etiamsi causa, in recusa- 49
tione expressa, non fuisset probata, sed esset talis, quæ si proba-
retur esset legitima &c.* Referens, ità fuisse judicatum *nu. 18.*
his verbis: *Et ità ex prædictis fuit per Judicem appellationis
declaratum, revocando, & annullando decretum &c.*
Quod autem in nostro casu non una, sed multæ novæ cau-
sæ concurrebant ad allegandum suspectum eundem Judi-
cem, evidens est ex recognitione Processus, in exequutio- 50
nem rescripti hujus S. C. nuper ad Urbem transmissi *fol. 2.*
ibi: *Conoscendosi dal P. Comparente come Superiore di d. Con-
vento di Saorgio, la parzialità, familiarità, e congiunzione,
che passa tra la persona sua, e li Parenti, Familiari, e Con-
gionti col Sindico di dd. PP. Cappuccini, patrocinante detta
Causa, congiontamente all'intelligenza avuta di esserfili li cor-
rente* (hoc est Jan. 1718.) & sic post integrum mensem à die
prætensi consensus, qui asseritur præstitus die 12. Dec. 1717.)
*reso Commensale di detti PP. Capuc. di Sospello; Mottivi tutti
sufficienti ad esso P. Comparente di diffidenza, come così tutto il
petto per tale lo giura, fà però istanza debba desistere dal progres-
so di tale subdelegazione &c.* Quod enim Judicis familiaris,
& ami-

Ursaya Discept. Tom. III.

& amicitia, cujus notitia ad aures Colligantis de novo su-
perveniat, sit superlativa causa recusationis ejusdem Judi-
52 cis, adest magistrale *consil. Calder. 7. de Appell.* ubi istam
adducit bonam congruentiam, & legalem rationem, *ut li-
tes sine omni suspicione procedant, & Calder.* sequuntur *Fon-
tanel. dec. 15. n. 1. & Rot. dec. 12. n. 3. apud Constant. ad Statut.*
53 *Urb.* ibi: *In præsenti autem casu pro causa fuit allegata fami-
liaritas, & amicitia ipsius Judicis cum D. Paulo &c. juxt. con-
sil. Calder. &c. & dec. 723. n. 6. p. 18. recent.*

Æquali evidentia injustum est judicatum d. Judicis dele-
gati: Ad quod demonstrandum præmitto conclusionem, in
54 qua concordant omnes Doctores, *quod per Apostolicas Con-
stitutiones, & Decreta Sacrar Congr. determinatum habemus,
ut quilibet Conventus quæstuationem exerceat intra proprios
fines, neque ullus illos alterius ingrediatur*; sunt verba *Card.
de Luc. de Regul. disc. 28. n. 2. & n. 7.* & concordant *Matthæuc.
in Offic. Cur. eccles. cap. 43. num. 1. & seq.* ubi *n. 2.* refert, &
55 sequitur resolutionem hujus S. C quæ *die 22. Junii* 1674. in
simili quæstione inter PP. Observantes, & Cappuccinos de-
claravit, & decrevit; *Nè in posterum præfatorum Ordinum
Conventus proprios suo Restrictus ad quæsturam egrediantur,
56 sed intra suos limites se quisque contineat, ut ab eis, quibus
inserviunt, faciliùs substentari possint.*

Hoc præmisso, quod Oppidum Brelii, de quo est quæstio,
à fundatione nostri Conventus, usque ad hodie, respectu
quæstuationis panis, vini, aliorumque comestibilium, pri-
57 vativè destinatus fuerit pro quæstua nostrorum Reforma-
torum, quidquid sit de quæstuatione olei, canabis, & li-
ni, semel, vel bis in anno favore Cappuccinorum, de qua
non disputamus.

Probatur ex relatione Episcopi Vintimilien. ab hac S. C.
58 pro veritate, & conscientia circa hoc factum requisiti; Ip-
se enim non potuit hanc veritatem clarioribus verbis in-
tra fines evidentiæ ponere, quàm asserendo: *Aver prese le
Informazioni dovute sopra l'espresso da' medesimi PP Rifor-
mati &c. ricavato in sostanza, essere la verità, che li medesimi
sono sempre* (notetur quæso hæc dictio) *stati soliti di portarsi
a questuare publicamente pane, e vino nel Luogo suddetto di
59 Brelio, distante poche miglia da quel di Saorgio, e ciò sempre
col consenso, e tolleranza di quel Popolo, e Particolari, che
da' medesimi Padri restano serviti continuamente nell' ascoltare
le confessioni, e con le prediche &c.*

Deveniendo deinde ad prætensum solitum Cappuccino-
rum, æquè claris, & rotundis verbis illud excludit, asse-
60 rendo: *Lo che non anno mai* (notetur pariter dictio hæc)
*fatto li PP. Cappuccini di Sospello, per essere distante sei miglia
circa dal Luogo suddetto di Brelio, quali bensì vi sogliono an-
dare in questua per lino, canape, e oglio, ma non mai* (Reite-
ramus supplicationes pro consideratione hujus dictionis, *non
61 mai*) *per pane, e vino, come anno cominciato a fare da qualche
mese in quà.*

Tandem parendo mandatis EE. VV. circa suam senten-
tiam in hac parte, concludit: *Che se devo, come m' ingion-
gono l' EE. VV. aggiongere il mio proprio sentimento, stimarei
62 accertato, che per andare al riparo di ulteriori confusioni, e di-
sordini nell' avvenire* (quæ verba supplicamus solita beni-
gnitate attentè ponderare) *si degnassero Elleno decretare, che
non debbano farsi innovazioni in materia di questue, e si osservi
ciò, che per l' addietro si è sempre pratticato. Che è quanto pos-
so con tutta sincerità riferire all' EE. VV.* quæ deferendo tan-
63 ti Præsulis Attestationi die 2. Augusti 1715. ad unguem re-
scripserunt, pro observatione dicti soliti, & non admissio-
ne innovationum, & confusionum, cum rescripto. *Benignè
committit eidem Episcopo, ut cum facultatibus S. C. servari fa-
64 ciat solitum,* quod non potest applicari, nisi illi solito, de quo
præcedenter, specialiter requisitus, testatus fuerat idem
Episcopus.

Quamvis autem unica hæc probatio superabundaret ad
intentum; Sivè consideretur excellentia, & qualitas per-
65 sonæ testificantis *juxta Text. in Can. Nobilissimus 97. dist.*
ibi: *Non tamen ejus gravitatem, & eloquiorum illius veridi-
cas agnoscentes assertiones &c.* & juxta firmata per *Rot. in dec.
401. n. 9. cor. Emer. jun. & dec. 460. n. 10. & 22. p. 18. rec. &
in Romana Hæreditatis 1. Febr. 1715. §. Hæc testamentaria cor.
66 Crispo*; Sivè præsumpta, & verisimilis informatio rerum,
& consuetudinum suæ Diœcesis, juxta animadversa per
eandem *Rot. dec. 115. n. 4. cor. Priol. & d. dec. 460. n. 10. p.
18. rec. & in Bituntina Jurispatronatus 28. Martii 1707. §.
Et demum cor. Car. Scotto*: Sive circumstantia illa, omni con-
67 sideratione digna, quod Relatione transmisit, *dopo aver pre-
se le informazioni dovute sopra l' esposto Ansald. in Voto* im-
presso *in Neapolitana Assignamenti 23. Julii 1712. §. Nihi-
lominus*; Sivè demum præ oculis habeatur, ut enixè suppli- 68
camus, optima illa congruentia, *che il Popolo, e Partico-
lari di Breglio restano da' medesimi Padri serviti continua-
mente nell' ascoltare le confessioni, e con le prediche,* circa quam
concordant pariter multi qualificati testes: ibi: *Atteso che
detti RR. Padri anno assistito, & assistono ne' bisogni l' anime* 69
di questo Popolo, sì nelle prediche, che confessioni, juxta indi-
vidualem resolutionem hujus S.C. *de qua supra §. 56.* ibi: *In-
tra suos limites se quisque contineat, ut ab his, quibus inserviunt
sustentari faciliùs possint.*

Nihilominus probatur 2. idem innegabile solitum favore
Reformatorum ex solemni Attestatione Syndici ejusdem
Loci, qui referendo principium contrariæ innovationis ad 70
annum 1712. seù 1713. exprimit præcisum irregularem
modum, quem tenuit unus ex Cappuccinis, asserendo:
*Essendo io Sindico di questa Communità l'anni 1712. e 1713.
pendente detto mio Sindicato, predicò in questa Parrocchia-
le il P. Onorato da Breglio Cappuccino, & in essa predica dis-
se, che li Cappuccini del Convento di Sospello sarebbero ve-
nuti a questuare nel presente Luogo una volta il mese, e che
chi averebbe dato un pane per volta, sarebbero stati 12. pa-
ni l' anno &c.*

Ubi ad rem subdit, quod ratione sui Officii post concio-
nem accessit ad eumd. P. Cappuccinum Concionatorem, *e* 71
*come Sindico sudetto li dissi, che non era modo di questuare, e
che il presente Luogo non era obligato a soffrire alcuna questua
de Cappuccini di Sospello per il pane, e vino.*

III. Probatur ex alia simili attestatione Consiliariorum,
& aliarum qualificatarum personarum Oppidi Brelii, cum 72
juramento asserentium: *Sappiamo, & a pieno semo infor-
mati, che non avendo, da che si ricordiamo, li PP. Cap-
puccini del Convento di Sospello, mai posta in pratica questua
alcuna di pane, ne vino in questo Luogo, alcuni anni sono pre-
dicando &c.* referentes deindè eundem modum, expressum
supra à dicto Syndico.

IV. Probatur ex modis indirectis, quos tenuerunt Cap-
puccini, ad introducendam dictam novitatem quæstuatio- 73
nis, inter quos multi jurati, & qualificati testes, referunt
sequentem. *Dubitando li Cappuccini di non poter sostenersi in
d. suo preteso possesso, li decorsi giorni fecero rimetter lette-
ra al medemo Sig. Sindico Tealdo, scrittagli dall' Eccellenza
del Sig. Conte Solaro di Govone, Marchese di questo Luogo,
per la quale pregava detto Sig. Sindico, e Consiglieri a voler in
suo riguardo tolerar detti Cappuccini per detta questua, qual
lettera fatta leggere nel Conseglio da detto Sig. Sindico, per es-
plorare da' Consiglieri il senso della risposta da farseli, sappia-
mo, che li fu detto, non aver la Communità da far alcuna parte
in detta questione, con lasciare la cura a' detti Padri di Saor-
gio, come che questi essendo in possesso di questuare doppo la fon-
dazione di loro Convento, era loro interesse di accudire alla loro
lite, e così dovesse detto Sig. Sindico rispondere a detto Sig.
Marchese in termine appropriato alla Causa, e per essere tale
la verità, abbiamo fatta la presente.*

V. Probatur ex alio longe strangulatorio modo, ab eis-
dem Cappuccinis ad praxim redacto. Si enim eorundem 74
favore aliquo, vel minimo colore prætendi posset; nedum
decantata immemorabilis, quæ ex hucusque animadversis
nullam omninò in facto subsistentiam habet; Sed sola, &
simplex decennalis possessio, nemo non videt, quod opus
non habebant recurrere ad dd. emendicatas commendatio- 75
nes, sivè in Concionibus, sive à Domino Loci Brelii, sivè
à sublimiori laicali Potestate: *Frustra enim precibus impetra-
tur, quod sinè illis permissum est* dixit *Rota in Genuen. Juris
mutandi 16. Aprilis 1700. §. Non attento cor. Muto* & concor-
dant adducti per *Thomasett. in Floribus Leg. regul. 150.*

VI. Demum, aliis gratia brevitatis omissis, hoc idem
probatur ex alia solemni, & jurata Attestatione trium di-
gnissimorum Sacerdotum Terræ Brelii, quorum depositio 76
magni facienda est, ex adductis in Voto extenso *à R. P. D.
Cerro in Romana Annuæ præstationis 26. Jan. 1714. §. 11.* &
in alio extenso *à b. m. Lonio in ead. Causa die 23. Martii 1715.
§. 14.* Nec non quinque aliorum, *tutti uomini principali di
questo Luogo, quali tanto uniti, che separatamente, precedente
loro respettivo giuramento &c. in parola di verità attestano &c.
che da 10. 20. 30. 40. 50. e più anni in quà non vi è memoria in
contrario,* quodque nostri Religiosi semper soliti fuerunt quæ- 77
stuare panem, & vinum *senza opposizione alcuna publica ne
privata, atteso che detti Padri anno assistito, & assistono ne' biso-
gni l' Anime di questo Popolo, sì nelle prediche, che confessioni.*

Transitum deindè facientes iidem qualificati testes ad
prætensum solitum favore dictor. Cappuccinorum, cum 78
simili juramento constantissimè asserunt. *Ne sapere,
me-*

meno aver saputo, ne tanpoco aver inteso dire, che li PP. Cappucini del Convento di Sospello, e Tenda abbino preteso di questuare nella predetta forma publica pane, e vino, salvo da tre, ò quattro anni in qua.

Explicantes verò clandestinum modum, quem iidem Cappuccini à dictis tribus, vel quatuor annis adhibuerunt
79 in principio eorum prætensæ quæstuationis, addunt: *Con andare eziandio sotto la guida di un Ragazzo secolare, & introdursi nelle case de' Particolari, senza che preceda la domanda alla Porta di quelle, come è solito di Mendicanti simili.* Adducentes optimam causam eorum dicti, nec non specificantes eorum grandævam ætatem 70. circiter annorum.

Uniendo proindè has omnes probationum species, ut
80 in qualibet materia faciendum esse, monent adducti à *Rot. in decis.* 731. *num.* 2. *cor. Emer. jun. & in Viennen. Matrimonii* 25. *Junii* 1703. *§. Et quatenus cor. Card Scotto*, tali evidentia, tantaque palpabilitate probatum remanet solitum questuandi panem, & vinum in Terra Brelii favore Reformatorum, & exclusum aliud prætensum solitum quæ-
81 stuandi panem, & vinum favore Cappuccinorum, ut nil clariùs, nihilque evidentius ad dictum effectum de mero possibili adduci possit.

Ex quibus abundè satisfactum remanet omnibus adductis
82 in contrarium, & nullius remanet efficaciæ contrarium Judicatum, non solum quia nullum, & attentatum, sed etiam quia injustum ex supra adductis.

Et nihilominus ad hoc, ut EE. PP. manibus palpent eandem injustitiam, dignentur observare motivum judicandi,
83 quem Judex delegatus his verbis expressit in Sententia: *Visis summariis Attestationibus, in manibus nostris pridiè distributis* 23. *testium, unanimiter asserentium de consueto quæstuationis, prætensæ favore PP. Cappuccinorum, salvo tamen Jure eas in meritis formaliter repetendi.*

Patet igitur, quod unicum fundamentum dicti affectatissimi Judicis, fuit sola, & simplex extrajudicialis Atte-
84 statio dictorum 23. testium, neque formaliter examinatorum, neque ser ser. repetitorum; Quando omnibus notum est, quod in qualibet materia, similes extrajudiciales attestationes, lite pendente, & sine Partis citatione procuratæ, nullam omninò considerationem merentur, ut uno ore as-
85 serunt Doctores illi quos citat, & sequitur *Rot. decis.* 301. *nu.* 5. *par.* 14. *rec. & in Mexicana Depositi* 27. *Novemb.* 1705. *§. In nihilo cor. Ansald.* ubi, quod hoc notum est ipsismet Tyronibus.

Patet etiam, quod idem Judex processit in hac parte cum æquivoco palmari; Testes enim contrarii, mediante verborum involucro, & non sine mysterio, in dictis affectatis
86 Fidibus confundere voluerunt illam particularem quæstuationem panis, vini, & comestibilium, quæ fuerunt necessaria pro victu, & manutentione unius, vel alterius Religiosi, quæstuantis linum, oleum, & canabem, cum alia generali quæstuatione pro victu, & manutentione omnium Capuccinorum, moram facientium in Conventu Sospitelli.

Palpantur hæc manibus ex Relatione P. Procuratoris Ge-
87 neralis Cappucinorum, in qua post mentionem dictorum contrariorum testium, quorum affectatæ fides tunc daræ fuerunt annexæ eidem Relationi, ut videre est in *§. Il Convento*; Respondendo dictæ Informationi Episcopi in § *E benchè*, ait: *Tuttavia confessò in detta Relazione* (hoc est Episcopus) *che li Cappuccini soglino andare in Saorgio per la questuazione di lino, e canepa, e oglio, ma non di pane, e vino; Il che si rende inverisimile, mentre se li Cappuccini sono in possesso di questuare per l'oglio, canapa, e lino, questo stesso anno avuto, e anno per il pane, e vino.*

Nemo enim non videt, quod in hac parte proiici prætenditur pulvis ante oculos sapientissimorum Judicantium, confundendo illum panem, illudque vinum, aliaque comestibilia, quæ necessaria fuerunt pro manutentione unius,
88 vel alterius Cappuccini, Religiosi laici, quæstuantis linum, oleum, & canabem, cum illo pane, & vino, aliisque comestibilibus, quæ hodiè quæstuare prætendunt pro omnibus Religiosis dicti Conventus Sospitelli.

Clariùs hoc comprobavit contrarius Defensor his verbis:
89 *Quæstuationum Quæstores, distantes ab eorum Conventu per sex milliaria* (magna hæc distantia omni consideratione digna videtur ad nostrum effectum ex animadversis *supra à num.* 54.) *debuissent comedere, & bibere, & sic panem, & vinum quæstuare, quia linum, oleum, & cannabis sunt extra*
90 *spheram commestibilium: Pernecesse igitur dicendum est, quòd eodem tempore, quo quæritabant linum, & oleum, quæritabant primo loco panem, & vinum, uti consideranti factum redditur manifestum.*

Redditur enim plusquam manifestum, quod dicta quæstuatio panis, & vini pro solis Quæstoribus, est quæstuatio prorsùs distincta, & omninò separata à quæstuatione, quam 91
hodiè Cappuccini prætendunt, quæ non est restricta ad victum Quæstuantium, sed ad victum omnium Religiosorum, moram facientium in Conventu Sospitelli, ut consideranti factum plusquam innegabile remanet.

Clarissimè demum hanc veritatem demonstrant ipsimet affectatissimi testes, quorum depositiones datæ fuerunt annexæ Informationi P. Procuratoris generalis Cappuccino- 92
rum §. *Il Convento*, asserentes, Cappuccinos fuisse solitos quæstuare *canepa, o sia pane*. Cùm enim panis, & canabis non sint synonyma, sed longè inter se distent, dicendum est, quod ex iisdem contrariis testibus plusquam evidenter probatum habemus, quod quæstuatio, de qua hodiè disputa- 93
mus, est longè diversa ab illa, de qua loquuntur iidem testes, & quam distinguere noluit iratus, & indignatus Judex delegatus, propter illius suspicionem, in actis declaratam, confundendo quæstuationem illius parvæ quantitatis panis, & similis quantitatis vini, aliorumque comestibilium, quæ necessaria erant pro victu unius, vel alterius Laici Cappuccini quæstuantis, cum illa majori quantitate, destinata 94
pro victu omnium Cappuccinorum, moram facientium in Conventu Sospitelli.

Ultrà palmarem hanc differentiam inter utramque quæstuationem, quæ intercedit inter unicam Personam quæstuantem, & inter omnes Religiosos integri Conventus 95
Sospitelli, alia non minùs palmaris ex eo desumitur, quod quæstuatio olei, cannabis, & lini fit solo tempore eorum recollectionis, & sic semel in anno: Non sic autem quæstuatio panis, vini, & aliorum comestibilium, quæ exadverso fieri prætenditur saltem quolibet mense: ibi: 96
Che sarebbero venuti a questuare una volta il mese. Quæstuatio autem pro uno, vel alio Quæstore semel in anno, exadverso practicata occasione quæstuationis olei, lini, & cannabis, nullo colore, nulloque longissimo filo trahi potest ad quæstuationem, quolibet anno duodecies practicandam; Ea ratione, quia in terminis soliti non potest fieri extensio de tempore ad tempus, neque de persona ad 97
personas, ut de prima conclusione videre est citatos *in decis.* 25. *num.* 8. *cor. Cerr.* & de secunda *in decis.* 50. *num.* 48. *cor. Ansald.* Ultrà regulares illas propositiones, quod solitum semper intelligitur in casu præciso, in quo observatum fuit, ex adductis *in decis.* 616. *num.* 4. *cor. Dunoz. jun.* 98
Quodque illud nunquam extenditur de casu ad casum *Rot. dec.* 278. *n.* 6. *p.* 12. *rec.*

In omnem verò casum, quatenus criticetur exadverso hujusmodi conciliatio contrariorum testium, cum testibus ex hac parte adductis, literaliter desumpta ex Informatione 99
P. Proc. generalis Cappuccinorum, ex admissis in contraria Scriptura, & ex ipsismet verbis eorundem testium contrariorum ex animadversis supra à *§.* 87. Semper urget propositio illa communiter à doctoribus admissa, quod in con- 100
flictu testium, inter se contrariorum, semper præferendi sunt illi, qui concordant aliis probationibus, & cum dicto aliorum qualificatorum testium, ex adductis *in decis.* 647. *numer.* 24. *&* 25. *cor. Dunoz. jun. & decis.* 1001. *num.* 5. *cor. Emer. jun.*

Esse autem talis qualitatis nostros testes ex eo ad oculum patet, quod concordant cum dicto plusquam qualificatissimi testis, qualis est Episcopus, & cum illis probationibus, quæ ser. ser. ci atisque PP. Cappuccinis ab eodem captæ 101
fuerunt ante Relationem, ad hanc S. C. transmissam ibi: *Prese le Informazioni dovute sopra l'esposto da' PP. Riformati &c. il Supplicato de' quali ò trovato sussistere in tutto*

Die 16. Sept. 1718. proposita in S. C. E. & R. Causa per Card. Corsinum fuit rescriptum: *Non licere PP. Cappuccinis in Loco, de quo agitur, quæstuare panem, & vinum.* 102

DISCEPTATIO XVIII.

Ordinis Carmelitarum Excalceatorum.

PRO

Definitorio generali Carmelitarum Excalceatorum.

CUM

Nonnullis particularibus Religiosis.

ARGUMENTUM.

Tractatus consultorii, an præmittendi sint ante canonicam Electionem in Religione Carmelitarum Excalceatorum; Et quid dicendum de Nominationibus ad officia vacantia, sine tamen arctatione ad eligendum unum ex nominatis: Distinguuntur plures species nominationis.

CONstans in facto est, quod ab initio fundationis Con-
greg. Patrum Discalceatorum Ordinis S. Mariæ de
Monte Carmelo, seù ab anno 1580. usque ad nostra tem-
1 pora, Priorum, & aliorum Officialium electiones sem-
per factæ fuerunt, præviis Tractatibus consultoriis inter
Electores, concernentes majorem habilitatem, majorem-
que idoneitatem Religiosorum ad unum, vel aliud officium
Religionis.
In quorum sequelam, electo novo Provinciali, iste, una-
2 cum aliis gravioribus Patribus Provinciæ, post exactam dis-
cussionem meritorum cujuscumque Religiosi, adnotabat
3 in Lista nomina illorum, qui inter ipsos reputati fuerunt ma-
gis habiles, magisque idonei ad subalterna, & particula-
ria Officia cujuscumque Conventus. In qua Lista adnota-
bantur nomina, & cognomina illorum, qui ad dicta Offi-
cia magis apti à dictis Patribus gravioribus existimaban-
tur, non ad effectum coarctandi electionem ad illos dum-
taxat, qui adnotabantur in dicta Lista, sed, ut Capitula-
res de eorundem habilitate aliundè sese informare possent,
utque opponere valerent quidquid contrà dictos Eligen-
dos sentirent.
Ab hoc eligendi modo, per sæculum, & ultrà, incon-
cussè servato, nullum inter Religiosos ejusdem sacri Insti-
tuti unquam ortum fuit inconveniens, nullumque scanda-
lum, minusque adversus illum à tot dignissimis Religiosis,
quot hoc medio tempore in nostra Religione vixerunt cum
4 æquali fama sanctitatis, & doctrinæ, reclamatum fuit un-
quam, nec in Capitulis generalibus, nec in Capitulis provin-
cialibus, minusque fuit habitus aliquis recursus ad Sac. Cong.
sed omnia summa pace peracta fuerunt, nemine penitus,
penitusque reclamante.
Donec anno 1712. non una, vel altera ex Provinciis in
corpore, minusque Definitorium generale, sed nomine unius
simplicis Religiosi Provinciæ Romanæ, non sinè magna
5 exageratione narratum fuit, quòd, mediantibus dictis Li-
stis, coarctabatur voluntas Vocalium, quodque illæ oppo-
nebantur Ordin. Constitut. Relataque ejus instantia die 18.
Novem. 1712. à D. Card. Casino, rescriptum fuit: *Sublatis
Listis, serventur Constitutiones*; Cui promptè, ut par erat,
6 obediendo, Religiosi Provinciæ Romanæ, adversus quos
eadem instantia porrecta fuit, non ampliùs dictas Listas
dederunt, dùm in rei veritate non alio fine distribuebantur,
nisi, ut PP. Vocales, consulendo propriis conscientiis, ape-
rirent exceptiones, quæ forsan eis notæ erant contra de-
7 scriptos in dictis Listis, fueruntque proinde continuatæ ele-
ctiones, cum solitis Tractatibus consultoriis, omni Jure
permissis, & à nostris Constitutionibus approbatis, ut vide-
bimus infra.
Verùm nomine ejusdem Religiosi die 17. Martii 1718.
Iterùm institum fuit coram hac S. C. petendo declara-
8 tionem nullitatis electionum, factarum in Capitulo pro-
vinciali Romano anni 1715. fueruntque etiam reiteratæ
preces pro vehementiori remedio in futurum, eò quià, licèt
in illo non fuerint distributæ Listæ, quod ultrò admissum
fuit exadverso, fuerunt nihilominùs factæ in voce nomi-
nationes Eligendorum, illæque patefactæ fuerunt Vocali-
9 bus, quorum aliqui easdem nominationes proprio caracte-
re adnotaverant ad excitandam earum reminiscentiam, &
relata instantia die 17. Martii 1718. fuit resolutum, *Præ-
via sanatione electionum præteritarum ad cautelam, & subla-
tis etiam in futurum Nominationibus, directè, & indirectè,
nec per se, nec per alios ad Officia, quæ ambiri non possunt, ser- 10
ventur omninò Constitutiones sub pœnis nullitatis.*
Quia verò idem Religiosus se jactabat, sub eodem decre-
to intelligi etiam prohibitos Tractatus consultorios, à Jure
permissos, & à nostris Constit. approbatos, P. Prior Con-
ventus S. Mariæ de Scala, unus ex Vocalibus Capituli pro- 11
vincialis præsens in Urbe, in Cong. habita 7. Aprilis dicti
anni 1718. supplices porrexit preces pro declaratione, an
sub dicto rescripto comprehenderentur dicti Tractatus con-
sultorii, fuitque rescriptum: *Satis provisum, & publicetur
decretum S.C. in Capitulis provincialibus & generalibus, &
inter Acta Capitularia describatur.* 12
Delata notitia hujusmodi rescripti Definitorio generali
totius Ordinis, quod usque ad præsens non fuerat in Causa
unquam citatum, & considerans difficultates, quæ in tota 13
Religione possunt de facili oriri ex mutatione dicti antiquis-
simi soliti usus Tractatuum consultoriorum, petiit audiri;
Congruitas autem, & justitia ejus instantiæ fuit etiam exad-
verso admissa, mediante consensu præstito sequenti decre-
to Auditoris SS. extenso in contraria citatione, die 23. Apri-
lis 1718. *Ex tunc Illustrissimus D. de consensu DD. Procu-
ratorum, hinc indè præsentium, mandavit supersederi in pu-* 14
*blicatione decretorum S.C.E. & R. & sublatis Nominationibus,
quæ obsistunt Constitutionibus Religionis, servari omninò di-
ctas Constitutiones.*
Hodiè igitur strictè videndum est, an Nominationes, de
quibus loquuntur Doctores in ordine ad electiones, de jure
permissæ sint; Quatenùs verò permittantur à Jure, an pro- 15
hibitæ sint à nostris Constitutionibus; Idque non in ordine
ad unam, vel aliam Provinciam, sed habito respectu ad to-
tum Ordinem; atque ad omnia Capitula, tàm provincia-
lia, quàm generalia.
Antè cujus discussionem præmittimus cum *Abb. in c. Quod
sine §. Super eo n. 1. de election.* triplicem dari nominationem: 16
*Nàm quædam nominatio est minùs solemnis, quando fit de
aliquo eligendo, ut quando aliqui proponuntur in Collegio,
tanquam boni viri, ut de eis fiat scrutinium &c. undè potest Col-
legium nomine istorum transire ad electionem alterius; Quædam
est nominatio, quæ fit in scrutinio electionis &c. & is, qui no-
minavit, non potest ampliùs variare, si dignum nominavit, pu-
blicato scrutinio. Quædam est nominatio solemnis, scilicet
cùm duo, vel plures nominantur Principi, & petitur, ut ex
his eligat unum &c.* Hanc tertiam nominationis speciem pra-
cticari quotidiè videmus respectu illorum, qui vel à Jure, 17
vel ex consuetudine, vel ex privilegiis, vel ex gratia hujus
S.C. facultatem habent nominandi duos, vel tres ad aliquam
Dignitatem, vel officium, sivè sæculare, sivè regulare, cum
hoc, quòd quatenùs nominati digni sint, unus ex illis, ne-
cessariò eligendus veniat, juxtà casum, à me disputatum 18
in una *Papien.* de qua *in Tom. 1. part. 1. discept. 13. per
tot.*
Hoc præmisso, deveniendo ad explicationem illorum ca-
suum, in quibus nominatio reducitur ad primam, vel ad
tertiam speciem, distinguendum est, quòd, vel sermo est
de illis nominationibus, quæ taliter restringunt libertatem 19
Vocalium, ut non possint, nisi unum ex nominatis eligere,
& quidquid aliqui Doctores in hac parte asserant, distin-
guentes restrictionem, vel ad unam, vel ad plures perso-
nas, in primo casu affirmantes, illas esse prohibitas, secùs
verò in secundo, eo quia inter plures verificari potest liber-
tas eligendi magis unum, quàm alium; Ultrò admittimus,
in his casibus, electionem esse nullam, talemque nomina-
tionem, seù restrictionem non esse permittendam. Et isti
sunt ipsissimi termini, in quibus loquuntur omnes Doctores, 20
exadverso allegati, quos pro majori parte citavimus in *Tom.
1. part. 1. discept. 17 num. 16.* quosque iterum in fonte reco-
gnovimus, nempè *Fagn. in cap. Constitutis il 2. nu. 2. & 3.
de Appellat. Castell. de Elect. cap. 3. num. 5. Samuel. eodem tit.
tract. 2. contr. 4. n. 1. & seqq. à Bonon. de Elect. p. 2. c. 1. dub.
52. n. 5. Passerin. eodem tract. cap. 2. n. 12. in fin. Lap. de Li-
bert. Eccles. q. 14. n. 5. Gambar. de Auth. Legat. lib. 2. tit. de
Var. Ord. nomin. n. 220. & seqq. Tusch. ver elect. concl. 62. per
tot. Card. de Luc. de Regul. disc. 3. n. 11. & de Canon. disc. 2. n.
2. Barbos. Apost. dec. collect. 277. n. 18. Pignatel. cons. 77. n.
9. 10. 20. Tabien in Summ. verb. Elect. n. 23. Pasqual. q. mor.
cent. 2. q. 125. n. 1. 7. & 8. Lezzan. in Summ. tit. de Oblig. Re-
gul. in Elect. facien. c. 15. n. 31. Ant. à Spirit. Sanct. p. 1. tract.
5. de elect. Prael. Regul. disp. 7 sect. 5. à nu. 88. Azor. Instit.
mor. to. 1. lib. [illegible] c. 11. q. 11. Nicol. in Floscul. verb. Electio n.*

Roder

Rodot. quæst. Regul. tom. 2. quæst. 51. art. 11. Mirand. in Manual. Præl. quæst. 24. art. 22. concl. 3. vers. Undè tom. 2. Ansald. in Addit. ad dec. 61. n. 44. & Rot. dec. 37. n. 6. cor. Ottob. dec. 65. n. 6. par. 1. & dec. 279. n. 25. & 26. par. 9. & dec. 189. num. 11. part. 15. rec.

Istique pariter sunt termini resolutionum Sacrar. Congr.
21 ut recognosci potest ex illarum præcisis verbis, quæ sunt sequentia: *Consulta à Generali Ordinis S. Augustini, an ei liceret in electione Provincialium, Priorum, aliorumque Officialium facienda, aliquos nominatim proponere, ex quibus unus canonicè per secreta suffragia ad Officium eligatur. Respondit, non licere*. Idemque resolvit *S.C.C.* ut videre est in *Lib. 12. Decretor. fol.* 136. quam per extensum impressimus in *Tom. 1. par. 1. discept. 17. n. 16.* ibi: *Quæsitum fuit, an stante libertate electionis, liceat Prælato Regulari proponere duos, vel tres, ex quibus necessariò eligatur unus S.C. censuit, non licere*; Qualve referunt etiam *Passer. de Elect. c. 2. n. 12. in fin. Lavor. var. lucubr. tit 4 c. 22. de elect. n. 16. Pignatel. consult. 77. n. 9. to. 10. Gallem. ad Conc. sess. 25. de Reform. c. 6. n. 3. vers. Aut alios, Fagn. in cap. Constitutis il 2. n. 2. & 3. de Appell. & Matthæucc. in Offic Cur. Eccl c. 18. n. 2.*

Vel sermo est de altero casu, qui toto cœlo à primo diversus est, quando nominatio Religiosorum magis habilium,
22 magisque idoneorum, fit quidem à Superiore, prævio consilio, seù post Tractatus consultorios, habitos cum aliis Vocalibus, sed absque ulla omninò restrictione, ut non possint Vocales alium, vel alios eligere, quatenùs eos meliores, dignoresque judicent; Et in istis terminis, qui sunt nostri hujusmodi nominationes omni Jure permissæ sunt, ex adductis per *Lotter. de Re benef. lib. 3. q. 17. n. 45. & 46.* ibi:
23 *Qui quidem actus veriùs est propositio simplex, tanquàm de personis visis idoneis, quàm nominatio, nec propterea propo nentes arctat in eadem sententia præsistere, vel alios cogit ad hujusmod judicium sequendum: Barbos. de Jur. Eccles. univ. lib. 1. cap. 19. num. 183.* ibi: *Nominantur utrinque plures, qui judicantur digni electione. Donat. Rer. Regul tom. 2. tract. 1. de Natur & Form elect. q. 10. n. 9.* ibi: *Eò fortiùs si coarctatio non sit facta cum aliorum exclusione ut cùm Superior declarat, se per dictam limitationem non velle excludere melio res, si quos habent, Bordon. resolut. 26. quæst. 8. n. 25.* ibi: *Vel quod licèt duo solùm proponantur, Superior se tamen declarat, nolle alio s excludere, sed illos sibi videri idoneos præ aliis* ubi in hunc sensum explicat resolutiones Sacr. Congreg. de
24 quibus suprà. Quas in hunc etiam sensum explicant *Passer. de elect. cap. 2. de Coarct. elect. n. 16. vers. Neque, & Donat. Rer Regul tom 2. tract. 1. de Natur. & form. elect. q. 10. nu. 16. & Rot. dec. 37. n. 24. cor Ottob.* ubi sequendo *Lotter. ubi*
25 *suprà*, ait, quòd non adest vera coarctatio, quando solùm ante scrutinium unius, vel plurium merita fuerunt exagerata, ad effectum, ut vota in eos dirigantur, quatenus digni existimentur.

Disparitatis ratio inter utrumque casum evidens est, & in hoc consistit, quod in primo casu Electores tenentur omninò eligere unum ex nominatis à Superiore, quod libertati
26 electionis opponitur, non sic autem in secundo, in quo non obstante simplici nominatione ejusdem Superioris, remanent in plena libertate omnes Electores eligendi alium, quem judicant meliorem, in qua libertate solidum fundamentum voluntariæ electionis residet.

Et in effectu, hunc fuisse sensum hujus S. C. in rescripto *die* 18. *Novembris* 1712. ad hominem infertur ex Voto Card.
27 Casini, distributo in Cong. habita *die* 17. *Martii* 1718. in quo cum hac solita distinctione processum fuit, adducendo pro ratione: *Che pare si opponga indirettamente alla libertà, voluta da esso Capitolo* (hoc est *cap Quia propter de Ele*
28 *ction.*) *Pare ancora, che contro ciò rissolvesse la Sag. Congr. del Concilio citata nelle Note del Gallemarte &c.*

Tantùm verò abest, quòd hujusmodi nominationes favorabiles reputentur nominatis, ut potiùs ipsis nimis præjudicare aptæ sint, solumque directæ sunt ad melioris, digno-
29 risque electionem; Eo quia taliter nominati post Tractatus consultorios dicuntur poni, tanquam signum ad sagittam respectu futuri scrutinii, sciunt enim Vocales, quinam sint illi, qui communiter eligendi putantur, & proindè contra illos omnes possunt, imò debent promovere, & divulgare exceptiones, si quæ opponi possint, ut in terminis observat *Abb. in cap. Cùm inter n. 2. de Elect.* ibi: *Contra nominatum potest singularis de Ecclesia opponere, ne eligatur; &*
30 *Lotter. de Re benef. lib. 3. quæst. 17. num. 47.* ibi: *Nominatio hujusmodi valdè est apta nocere sic nominato, cum indè, excitatis animis, liceat cuivis singulari personæ de Ecclesia opponere, ne eligatur.*

Posito ex his, quod de jure nominationes, de quibus agimus, omni jure permissæ sint, uti simplices propositiones qualitatum bonorum Religiosorum, circa quas faciendum est scrutinium, cum omni libertate Electorum illos exclu- 31
dendi, eligendique alios non nominatos, quos judicant meliores, sat esset in nostro casu, ut contrarium expressè non disponerent nostræ Constitutiones, ad hoc, ut cum 32
dicta solida, & in jure fundata opinione esset procedendum, ad *Text. in leg. Commodissimè ff. de Liber. & Posthum.* cum concordantibus apud *Rot. in dec. 217. n. 10 p. 16. rec & in Tom. 1. p. 2. discept. 16. n. 103.*

Cæterùm deveniendo ad secundam inspectionem, dicimus, hujusmodi nominationes literaliter demandari in eisdem Constitutionibus, à S. Matre Theresia compositis, & 33
à duobus Summis Pontificibus Sixto V. & Gregorio XIV. specificè confirmatis. In illis enim *cap. 1. fol. 29.* ubi sermo est de electione Abbatissarum, sic expressè disponitur: *L' elazzioni si faccino con Voti segreti, e fatta l' elezzione, le cedole dell' elezzioni si abbrugino &c Potrà il Prelato nominare, o proponere a tutto il Convento tre, o quattro Monache, acciò eleggbino di esse quella che loro parerà, ma non obligarle, che forzatamente debbino eleggere una di esse, anzi resti libera facoltà alle dette Monache di poter eleggere un' altra qualsivoglia, che loro paja a proposito*; Adeòque verba dictarum Constitutionum clariora esse non possunt, & 34
proindè applicatur dispositio *Text. in leg. ille, aut ille ff. de Legat.* 3.

Nec dicatur, quod dictæ Constitutiones loquantur de electione, facienda à Monialibus, non autem de electione, 35
facienda à Viris Religiosis.

Objectum enim nullam habet subsistentiam; Quia Leges, & Constitutiones, loquentes de Monialibus, adaptantur etiam Viris Religiosis ejusdem Instituti, in illis rebus, & actibus, in quibus non repugnat sexus, ut uno ore observant 36
adducti per *Tamburinum de Jure Abbatiss tom. 1. disputat. 17. numer. 1. & numer 49. Bordon. Oper. moral. tom. 2. resol. 52. n. 365 Petra ad Constit. Apostol. tom 2. fol. 198. à num. 25. & Rot in Herbipolen. Monasterii 27 Febr. 1712. §. Absque eo cor. Ansaldo.* Et in nostris præcisis terminis habemus id clarè, & literaliter concessum *à Gregorio XIII. in ejus Constit. 64. §. 9. in Bullar. nov. tom. 2* necnon *à Clemente VIII.* in ejus particulari *Constit.* incipien. *Cum dudum* 37
23. *Martii* 1594. impressa *in Bullariol. Privil. Carmelit. Excalceat. fol 218. n. 1.* de quibus *in To. 1. p. 1. disc. 8. n. 11. & seqq.*

Certiùs quia non solùm nulla est assignabilis ratio differentiæ inter unam, & alteram electionem, adeòque cum 38
vigeat eadem ratio, eadem quoque intrare, & locum habere debet dispositio dictarum Constitutionum, *ad Text. in leg. de quibus, ff. de Legib* ubi *Bald. nu. 1.* ait, *eandem fieri debere decisionem casuum dubiorum, ubi eadem militat ratio*, quem sequuntur *Alex. cons. 5. in fin lib. 5. & Rot. cor. Priol. dec. 229. n. 28.*

Sed quod magis est, longè major ratio necessitas d. nominationis militat in Viris Religiosis, vel unius Provinciæ, coadunatis in Capitulo provinciali, vel totius Religionis, unitis in Capitulo generali; Eo quia Moniales unius 39
Monasterii, quæ non solent excedere numerum 21. ad terminos nostrarum Constitutionum, perfectissimam habent notitiam nominum, cognominum, qualitatum, & habilitatis omnium aliarum Monialium, cum quibus communem vitam continuò duxerunt. Non sic autem evenit in Religiosis, qui moram fecerunt, vel in distinctis Conventibus ejusdem Provinciæ, vel in diversis Mundi par- 40
tibus, ut de se notum est. Si igitur non attenta tali innegabili cognitione meritorum, ac omnium qualitatum notitia, inter Moniales necessaria existimata fuit à nostra S. Fundatrice nominatio trium vel quatuor ad procurandam electionem melioris; A fortiori, & ratione longè majori necessaria erit inter Religiosos illos, qui eligere debent, ut plurimum sibi prorsùs ignotos, ut contingit in Capitulis provincialibus, & semper accidit in Capitulis generalibus, ut consideranti manifestum est.

Minus replicetur, quòd in nostris terminis notitia qualitatum eligendorum commodè haberi possit ab illis Religio- 41
sis cujuscumque Conventus, qui tanquam Socii mittuntur ad Capitula Provincialia, quivè in exequutionem *Constit. 3. par. cap. 27. de Offic. Socii ituri ad Capit. provinc. n. 3. Tenetur deferre Cathalogum Fratrum singulorum, cum nominibus patria, antiquitate, & qualitatibus cujuscumque scilicet, 42
an sint Prædicatores, Confessarii, & similia, quem Definitorio postmodum offeret.*

Ultrà quod enim ex tali Cathalogo, offerendo soli

Definitorio, non autem omnibus Vocalibus Capituli provincialis, nullo modo quoad dictos alios Vocales, etiam
43 ad terminos nostrorum Constitutionum verificari potest notitia qualitatum dictorum Religiosorum, ut se patet.

Strictè dicimus, quod qualitates, respicientes scientias, seù munera Prædicatorum, & Confessariorum, & similia, inter Religiosos, non habentur in aliqua considera-
44 tione ad effectum illos eligendi ad Prioratus, & alia Officia œconomica, eo quia multùm inter se distant dirigere, & sanctificare, necnon regere, & gubernare, ut experientia notum est, & ad rem observat *Card. de Luc. de Paroch. disc.* 1. *num.* 19. ubi, quòd experientia docet, literatos homines, ac nimis ingeniosos, aliquandò carere
45 prudentia, quæ non semper magnorum ingeniorum comes est, & meliùs *Rot. decis.* 59. *numer.* 8. *part* 18. *rec.* ibi; *Cùm studiis addictus, ut plurimum nullam, aut exiguam familiarium, & forensium rerum curam habeat*, & concordant adducti per *Fagnan. in capit. Constitutis il* 2. *numer.* 14. *Appellat. Maynard. decis. Tholos. lib.* 3. *decis.* 38. & 39.

Præterea supplicamus benignè reflectere, quod in d. magnificato Cathalogo per eadem numero verba describuntur qualitates ferè omnium Religiosorum cujuscumq; Con-
46 ventus, neque in illo ponuntur defectus, & inidoneitates eorundem Religiosorum, quæ ad terminos *nostr. Constit. part.* 3. *cap.* 39. *num.* 4. semper præ oculis habendæ sunt à Vocalibus, & quæ nonnisi voce mediante, communicari nimia confidentia solent, non autem divulgari per Cathalogos, Definitoriis offerendos.

Quæ omnia ad hominem comprobantur ex pluribus locis nostrarum Constitutionum, in quibus, vel expresè per-
47 mittuntur, vel plusquam tacitè injunguntur consultorii Tractatus, ad hoc, ut sequens nominatio fundamentum habeat in prudenti judicio, & communi existimatione non unius, vel alterius, sed multorum graviorum Religiosorum. Integrum enim est judicium illud, quod plurimorum sententiis confirmatur, ait *Gloss. in cap. Prudentiam verb.*
48 *Plurimorum de Offic. deleg.* Atque faciliùs invenitur, quod à pluribus quæritur, juxta verba alterius *Glos. in can. De quibus Verb. Pluribus distinct.* 20.

I. Enim supplicamus observare verba illa *par.* 3. *cap.* 16. *n.* 4. *Suffragium ferat pro eo, quem unicuique Officio coram Deo judicaverit magis idoneum.* Negari enim non potest,
49 quod notitia hujusmodi majoris idoneitatis pro unoquoque Officio, longè meliùs, longèque faciliùs haberi poterit cum illo tali, quali lumine, resultante ex nominatione trium, vel quatuor in concreto ad Dignitatem, vel officium vacans,
50 nominatorum à gravioribus Patribus Definitorii provincialis, vel generalis, quàm sinè tali lumine, ut de se notum est, & faciunt animadversa per *Card. Pallav. nell' Istor. del Conc. lib.* 3. *cap.* 13. *n.* 8.

II. In idem coincidunt illa alia verba *dict. Const. ead.* 3. *p. cap.* 7. *de Ration. ferend. suffrag. nu.* 5. *Omnibus Electoribus*
51 *considentibus surgent Præses, & dignior post ipsum, & singuli adeant unum ex illis duobus Fratribus, & ab eo duo, vel tria omnia illorum, qui vulgò putantur eligendi, deposcant.* Certum enim est, quod nomina dictorum duorum, vel trium, qui vulgò putantur eligendi, non ex accidenti, vel casualiter, sed cum matura consideratione meritorum cujuscumque an-
52 tè d. actum tales fuerunt existimati, & ex communi opinione habiti, ut de se patet.

III. Ex aliis verbis *Constit. p.* 3. *cap.* 15. *de Cap. provinc. n.* 15. ibi: *Præses, vel cui rem ipse commiserit, brevem con-*
53 *cionem habeat de bona electione facienda, & rei gravitatem sinè ullius nomine expresso, vel etiam indicato, ponderet.* Non enim poterant in hac parte nostræ Constitutiones clariùs Tractatus consultorios, successivamque nominationem illorum, qui in illis fuerunt digniores, magisque idonei pro uno-
54 quoque Officio existimati, præsupponere, quam prohibendo expressionem, & indicationem nominum illorum, qui in præcedentibus discursibus, tanquàm digniores, eligibiles fuerunt existimati à Vocalibus. Prohibitio siquidem expressionis, & indicationis nominum dictorum Religioso-
55 rum, in quibus cadere potest bona electio, necessariò præsupponit antecedentem discussionem meritorum eorundem, quia aliàs non posset ullo modo verificari expressio, seù indicatio nominum, quæ à dictis Constitutionibus prohibita fuit. Non entis enim ut Philosophi dicunt, nullæ sunt qualitates, juxtà regulam *Textus in l. Eum, qui in Provincia, ff. si cert. petat.* de qua *Rota in Rom. Immiss. super expen.* 7. *Decemb.* 1705. *in fine cor. Ansaldo.*

IV. Demùm ex verbis illis Ordinationum Capitulorum generalium, quæ transierunt in Constitutiones, registratis 56
post dictam 3. *part. fol. mihi* 262. *n.* 12. *in med. eliguntur tres Judices ex Gremialibus Capituli, qui teneantur inquirere, & punire antequam Capitulum dissolvatur, tàm illos, qui contra justitiam, & charitatem circà electiones deliquerint quàm alios non Gremiales, qui priùs non rogati ab eo, vel iis, cum quo, vel cum quibus tractant, se ingerunt circa electiones cano-* 57
nicas faciendas. Ex quibus ad hominem infertur, quod consultorii Tractatus sint solùm prohibiti Religiosis non gremialibus; Secùs autem gremialibus Capituli, seu Vocalibus, & iis, qui tenentur inquirere de qualitatibus Eligendorum, 58
ut digniores eligere valeant.

Ex quibus remanere videtur evidens, ad terminos nostrarum Constitutionum, Nominationes, Tractatusque consultorios, de quibus agimus, ab illis nedum esse permissos, 59
sed etiam specialiter demandatos. Et propterea non sine magna exageratione dictum fuit ex adverso, Seraphicam S. Matrem Theresiam à summo Cœlo per organum d. Religiosi hodiè comparentis exclamare adversus hujusmodi 60
Tractatus consultorios, & simplices nominationes, quæ gratis ubiquè appellatæ fuerunt perniciosa praxis, detestabilis abusus, & recidiva infirmitas.

Respectu enim S. Matris Theresiæ, hæc non per figuras rethoricas, minusque per pulchras phrases, sed rotundis istis verbis, opportunè hic repetendis, easdem nominationes 61
approbat, & injungit: *Potrà il Prelato nominare, e proponere a tutto il Convento, tre, o quattro Monache, acciò elegghino di essa quella, che a loro parerà.*

Circà verò dictas gratuitas qualificationes pro abusibus, ac perniciosa praxi, respondemus, hujusmodi usum esse an- 62
tiquissimum, imò coetaneum cum nostro Instituto, deque tali consuetudine, in nostra Religione vigente, nominandi personas digniores, illasque proponendi Electoribus, eodem tempore illos relinquendo in plena libertate eligendi alios, quos meliores judicant, mentionem in specie faciunt Carmelita *Lezzana in Summ. part.* 1. *cap.* 15. *n.* 21. *Donat. Rer. Regul. tom.* 2. *tract.* 1. *de Natur. & form. elect. q.* 10 *n.* 10. *Passer. de Elect. cap.* 1. *q.* 1. *n.* 7. & *Pasqual. quæst. mor. cent.* 2. *q.* 125. *n.* 2.

Idemque absque ullo inconvenienti practicatur etiam in aliis Religionibus, & signanter in Ordine Prædicatorum, cujus Constitutionis verba, relata à *Donat Rer. Regul. tom.* 2. *tract.* 1. *de Natur. & form. Election. q.* 10. *n.* 15. sunt sequen- 63
tia: *Si necessarium esse existimabunt, non pauciores, quàm tres in singulis electionibus proponant. Cæterùm si Electores, alioquin dignum, quamvis non de propositis, elegerint, eam tamen electionem Confirmator confirmare non differat*; Ubi *n.* 14. testatur, fuisse declaratam validam similem electionem Provincialis factam ad nominationem P. Generalis Rodulphii quæ omnia confirmata fuerunt in pluribus Capitulis genera- 64
libus, & signanter in *Bononien anni* 1564. & *in Vallisolet. anni* 1601. ut referendo illorum præcisa verba, testatur *Fontan. ad Const. Ord. Prædic tit. de elect. n* 2. *fol.* 207.

Posito ex his hujusmodi antiquissimo solito, in nostra Religione vigente, atque præ oculis habendo illam aliam bo- 65
nam considerationem, quod nunquam adversus illud reclamatum fuit, nullumque ex illo ortum fuit inconveniens, vel minimum scandalum, applicari videntur omnes regulæ omnesque regulares propositiones, *quod nimis durum sit immutare ea, quæ longo temporis cursu servata sunt*: Quod *ipsa mutatio consuetudinis, etiam quæ adjuvat utilitate, no-* 66
vitate perturbat. Quod *nihil adeò conturbat animum, etiamsi* 67
id fiat ob aliquod utile, uti innovare. Quod novitates semper fuerunt perniciosæ, semperque odiosæ reputantur: *Capon.* 68
discept. 85. *à num* 11. *tom.* 2. & *pluribus sequentibus.* Quodque demùm *la novità non dimostrano mai à primo aspetto tutte le difficoltà, che possono produrre, vedendosene tutto il di molte, che promosse con ottimo fine, anno partorito pessimi* 69
effetti, ut observavi in *Tract. de Livell. cap.* 2. *§. unico num.* 70
23. & 26. & *in Tom* 1. *par.* 1. *discept.* 10. *n.* 13.

Adversus, quæ non relevant tria, quæ exagerata fue- 71
runt.

I. Scilicet, quod hæc omnia procedant in illis Religio- 72
nibus, in quibus Religiosi non habent particulare Votum non ambiendi, quod habent Carmelitæ discalceati.

II. Quod habeant locum in illis casibus, in quibus per- 73
missum est procurare Officia pro aliis; Secùs in nostra Religione, attentis illis verbis *Constit. par.* 3. *cap.* 3. *n.* 6. *Nullus in tota Congregatione unquàm possit directè, vel indirectè per se, vel per alium procurare Officium aliquod pro Religioso nostro ex his, quæ per nostras Constitutiones ambiri non possunt.* Ex quibus

quibus prætenditur remanere manifestum, quod neque etiam
74 possint procurari à Provinciali, & aliis Definitoribus, mediantibus dd. nominationibus.

III. Demùm, quod forsan admitti possent in illis casibus, & terminis, in quibus ob deficientiam perfectæ notitiæ qua-
75 litatum Eligendorum, differri posset electio; Secùs in nostra Religione, in qua ex dispositis *in Constitut. part.* 3 *cap.* 7. *de Ration. feren. suffrag. num.* 6. omninò sequi debet electio in tertio scrutinio, eo quia si Electores prima, & secunda vice pro majori parte non conveniant circa determinatam
76 personam, 3. vice poni debent in urna nomina illorum duorum, qui majora suffragia secundo loco habuerunt, & ex illis unus ex necessitate eligendus est.

Hujusmodi enim objecta, plus justo magnificata, nullam
77 omninò animadversionem merentur.

Non primum, quia in illis etiam Religionibus, quæ votum non ambiendi habent, quas enumeravi *in tom.* 2. *part.* 1.
78 *discept.* 37. *à num.* 282. nullatenùs prohibentur nominationes simplices, seu illæ, quæ, ut dicit *Abbas*, citatus suprà num. 10. nihil aliud sunt, quàm propositiones, quæ fiunt
79 Vocalibus, aliquorum Religiosorum, tanquàm de bonis Viris, ut de eis fiat scrutinium, seù, ut dicit *Lotter.* citatus pariter suprà num. 23. & sequutus *à Rot. decis.* 37 *num.* 24. *coram Ottbob.* nihil aliud important, quàm expositiones illorum nominum, ad hoc, ut in illis Electorum vota dirigantur, quatenùs illos digniores, magisque habiles judicent,
80 ut in specie eidem objecto respondentes, observant *Passer. de Elect. cap.* 5 *qu.* 4. *n.* 48 *Camill in Director. Elector. cap.* 1. *n.* 7. *Peyrin de Subdit. Relig part.* 1. *cap.* 31. *§.* 11. *Castellin. de Elect. cap.* 3. *num.* 6. *Novar. in Summ. Bullar. comment.* 108. *num.* 48. *part.* 2. *Dian. coordin. tom.* 7. *tract.* 1. *de Dub. Regular. resol.* 216. *num* 4. ibi: *Patet igitur ex dictis, posse Regularem hujusmodi Religionum, ubi adest talis prohibitio, cum Electoribus, vel aliis, per modum consultationis, tractatum habere de aliquo eligendo, ut sciat, an talis sit dignus, vel*
81 *si sciat, ut alios informet, & persuadeat, ac illum eligat, hoc non officit, dummodò hoc non efficiatur ex consensu, seu opera ipsius Eligendi, sed spontè ab Electoribus propter ipsius merita*, cum aliis citatis *in tom.* 2. *part.* 1. *discept.* 37. *num.* 71. *&* 72.

Minorem habet subsistentiam secundum objectum, imò
82 non sine magna admiratione illud legi potest in Scripturis, compositis à Religiosis nostri Instituti, qui pluriès in anno legere audiunt, & scire tenentur nostras Constitutiones.

Etenim verùm est, quod in illarum *part.* 3. *cap.* 3. *num.* 6. leguntur verba, in objecto allegata, sed æquè verùm est,
83 *quod in illis Ordinationibus, quæ ex legum nostrarum præscripto in Constitutiones transferunt ab anno* 1623. ut dicitur in *dd. Constit. Venetiis impressis anno* 1695. *fol. mihi* 219. in in-
84 dividuo explicatur tenor Constitutionum, exadverso allegatarum, sequentibus verbis 3. *part. cap.* 3. *num.* 6. post illa verba: *Ex his, quæ per nostras Constitutiones ambiri non possunt, addatur: Declarantes, dictum præceptum de non procurando pro alio, debere intelligi juxta nostras Constitutiones* 3. *part. cap.* 36. *num* 2. cujus verba sunt hæc: *Præter*
85 *ea, quæ dicta sunt, deponatur Superior quicumque nostræ Congregationis, si alicui ex nostris Fratribus Dignitatem quamlibet, intrà vel extrà Congregationem violenter, puta minis, promissis, precibus importunis, dolo, fraude, aut alio modo simili obtinere per se, vel per alium curaverit. Alii verò Religiosi pœna privationis vocis, ac loci, arbitrio Definitorii generalis puniantur.*

Ex quibus palpatur manibus, in nostra Religione prohibitum dumtaxat esse Superioribus, aliisque Religiosis pro-
86 curare Dignitates pro aliis, violenter solùm, & mediantibus minis, aliisque mediis impropriis, suprà expressis, non autem interdictum est Superioribus, aliisque Religiosis simpliciter nominare Religiosos dignissimos, ad hoc, ut de illis fiat scrutinium, atque in illos eorum vota dirigantur, quate-
87 nùs meliores illos judicent Vocales, sed absque ulla obligatione: *Che forzatamente debbano eleggere una di esse, anzi resti libera facoltà alle dette Monache di poter eleggere un'altra qualvoglia, che loro paja a proposito.*

Itaut in rei veritate videatur nimis improprium, coram
88 hoc sacrosancto Senatu, plus justo exagerare cum verbis Constitutionum argumenta illa, quorum solutio litteraliter desumitur ex verbis earundem Constitutionum.

Nec credimus asserendum, quod in præteritis electionibus violentiæ practicatæ fuerint. Mirum enim est, quod illa uti tantùm Religioso, sub cujus nomine distributæ fue-
89 runt contraria Scripturæ, notæ fuerint, longeque mirabilius, quod idem annosus, zeloque extimolatus Religiosus, cui, ut dicitur, solùm superest sepulchrum, & qui *illas non sine lacrymis deplorando, vidit, & quorum pars magna fuit,* 90
nullum habuerit scrupulum spernendi æque terribile, ac formale illud præceptum, de quo in *part.* 3. *Constitut. cap.* 20. ibi: *Peractis electionibus, Præses imponat præceptum scriptum, ut intra* 24. *horarum spatium Patres Capituli ad illum deferant, si in recenter electis aliquod impedimentum canonicum, vel à nostris Constitutionibus ortum cognoverint, propter quod mereantur non confirmari.* Horret enim animus suspicari, & tremit calamus hìc scribere, quod omnes illi graves, graduatique Religiosi, qui præterita duo Capitula 91
nostræ Provinciæ composuerunt, propriarum conscientiarum obliti, obligationem, à Constitutionibus eis injunctam, & renovatam per dict. formale præceptum Superioris, punctualiter non adimpleverint.

Quatenus autem idem zelo extimulatus Religiosus imitari in hac parte noluisset zelum Doctoris Gentium, qui in 92
faciem resistebat eis, qui reprehensibiles erant, ut ipsemet scriptum reliquit *ad Galatas* 24. poterat ad praxim id commodissimè reducere, mediante Epistola, quæ non erubescit, eo quia nostræ *Constit. part.* 3. *cap.* 17. *num.* 7. mandant, 93
ut Epistolæ omnes, à Religiosis subscriptæ, publicè in Capitulis legantur, idque sub pœna depositionis ab Officio; Cùm igitur omnia hæc omissa fuerint, atque nullus ex dictis aliis Religiosis, qui non per meram exagerationem, sed in rei veritate magna pars fuerunt eorundem Capitulorum provincialium, aliquod vel minimum, verbum fecerit de dictis prætensis minis, & violentiis, istæ reponi pos- 94
sunt inter illa entia, quæ Philosophi vocant rationis; Non enim cum fundamento præsumi potest, quod omnes dicti qualificati Religiosi in hac parte miserè defecerint, vel mentiti fuerint, ex adductis in *Tractat. de Livel. cap.* 1. *§.* 4. *mum.* 4. *&* 5.

Ejusdem demùm irrelevantiæ non solùm est tertium objectum, desumptum ex necessitate electionis, quæ in tertio 95
scrutinio omninò sequi debet, ex dispositis in nostris Constitutionibus, sed ulteriùs illud retorquetur ad hominem, aperitquè semper viam electionibus casualibus, & per accidens, & aliquando sternit etiam viam electionibus minus dignorum, idque adversus omnia Jura.

Aperit viam electionibus per accidens, & casualiter modus 96
eligendi, exadverso prætensus, eo quia, inter alia requisita bonæ electionis, ista sequi debet præviis Tractatibus consultoriis, aliisque considerationibus majoris habilitatis, non in genere, sed unicuique Officio, non solùm ad terminos nostrarum Constitutionum, de quibus supra §. 49. Sed etiam de Jure, *Fagnan. in Constitutis il* 2. *num.* 14. *de appel-* 97
lat. ibi: *Eligendum in Prælatum debere esse magis idoneum, non tantùm respectu sui, sed etiam in ordine ad utilitatem Ecclesiæ; Possibile enim est, ut illi, qui est in charitate perfectior, deficiant multa, quæ requiruntur, ad hoc, ut aliquis sit Prælatus idoneus, quæ in alio, qui est minoris charitatis, inveniuntur, ut sunt scientia, industria, potentia, & alia hujusmodi.* Quæ omnia nullatenus conveniunt modo eli- 98
gendi; exadverso prætenso, ut in terminis notat *Matthæuc. in Offic. Cur. Eccles. cap.* 18. *num.* 43. ibi: *Undè ad electionem, non præmisso tractatu, prudenter non proceditur, sed est casualis, quamvis in ea dignior eligatur, quia hoc est per accidens, & Electores mortaliter peccant, cùm in incognitum tendant, & contra Canones in re adeò gravi operentur.*

Sternit pariter spatiosam viam idem eligendi modus electioni minus dignorum, quia, vel ex se potest de facili dari ca- 99
sus, vel potest ab aliquibus Religiosis faciliùs procurari, ut vota taliter dividantur in plures Eligendos, ut gr. ex. duo, vel tria Vota in 2. scrutinio dicantur majores partes, habito respectu ad omnes Eligibiles. In hoc casu, qui non est metaphysicus, nomina dictorum duorum Religiosorum, qui eandem majorem partem Votorum habuerunt, debent poni 100
in Urna, neque aliud remanet arbitrium Votantibus, nisi unum ex illis duobus eligendi; Quod si Electores illos non habeant pro dignioribus, vel credant, illos esse minùs dignos in comparatione aliorum, quorum nomina non sunt in Urna, nullum habent arbitrium illos excludendi, sed contra propriam conscientiam tenentur illis proprium votum dare, quod videtur nimis durum, & æqualiter amarum. 101
Neque inconveniens hoc verificari potest ad terminos antiquissimi soliti nostræ Religionis, quia Religiosi illi, qui adnotabantur in Listis, vel nominabantur Vocalibus, non solùm transiverant per privatum illud examen antè tertinium, sed quod magis est, ex tali nominatione, vel Lista, tempore habili excitabantur animi Vocalium ad impediendas eorum electiones, quatenùs digni non essent, ut in ter- 102
minis

minis obſervat *Abb.in cap. Cùm inter num.2. de Elect.* & concordat doctus in theorica, & inſignis practicus *Lotter. de Re beneſ. lib.3. quæſt.17. num.47.*

Concludimus proindè, quòd in noſtris terminis, omnibus maturè penſatis, cum omni fundamento ſperamus, ni-
103 hil eſſe in noſtra Religione innovandum, mediante reſcripto, *Servetur ſolitum*, quod ſolet eſſe magis frequens, magiſque uſitatum reſcriptum Sacr. Congregat. teſte *Card. de Luc in Relat. Rom. Cur for. diſc.17. num.12.*

In omnem verò caſum, cùm agatur de inſpectione, quæ debet facere ſtatum pro tota Religione, deque interpreta-
104 tione noſtrarum Conſtitutionum, illarumquæ prætenſo abuſu, quæ omnia nemini meliùs, quàm gravioribus Patribus totius Ordinis nota ſunt, poſſet EE. PP. exquirere Votum proximè futuri Capituli generalis, demnandando, ut in paucis menſibus, qui currere debent ante dictum generale Capitulum, nihil innovetur, ut, recedendo à prioribus reſolutionibus, in longè debilioribus terminis approbationis unius Novitii Romanæ Provinciæ noſtræ Religionis, me
105 ſcribente, reſolvit *S.C.C. in Romana Approbat.Novitii 15. Septembr. 1703. & 31. Maii 1704.* cum reſcripto*: Dilata; & exquiratur Votum Capituli generalis, & interim nihil innovetur.*

Omiſſa inutili lectione, quæ ex adverſo fit, circa naturam, & ſpecies, nec non circa requiſita validæ electionis, quæ
106 non ſinè magna ſuperfluitate enumerantur, quantùm propria in Scholis, tantùm inuſitata, & inutilis coram hoc ſacroſancto, ſapientiſſimoque Conſeſſu, ſtrictè petitur exadverſo reſcribi*: Non licere Tractatus conſultorios præventivè ad electiones.*

Abſtulit autem nobis contrarius Defenſor laborem confutandi ea, quibus mediantibus conatus fuit probare, Tracta-
107 tus conſultorios non eſſe neceſſarios, neque utiles antè electiones, quia agnoſcendo deindè illorum efficaciam, & vigorem ultrò admiſit illos, eſſe neceſſarios, & utiles.

Reſpondet tamen in noſtro caſu, eoſdem conſultorios
108 Tractatus haberi poſſe poſt electionem, & antè confirmationem, ſub illo ſpecioſo prætextu: *Quia mediantibus Conſtitutionibus, in forma ſpecifica confirmatis, datur modus habendi notitias meritorum cujuslibet Religioſi, & defectuum perſonæ electæ, antequàm confirmetur à Præſidente Capituli, qui poterit juſtè confirmationem denegare, ſi ineptam Perſonam Officio, ad quod electa fuerit, reperiet.*

Fateor autem ingenuè meam imbecillitatem, ego neſcio
109 percipere quomodo, ponendo Currum antè boves, poſſint vocari conſultorii Tractatus illi diſcurſus, qui fiunt poſt concluſam electionem? *Ante omnem actum conſilium*, dicitur *in Eccleſ. 37. 20.* & poſt factum nil remanet conſulendum. Et quomodo poſſit Elector jurare ante ſcrutinium eligere
110 eum, quem judicat meliorem, ſi id ignorat antè dictum actum electionis; Imò non curat ſcire, mediantibus diſcurſibus, præcedentibus electionem, ſed omnia reſervat poſt actum ejuſdem electionis, & antè confirmationem.

Verùm eſt, quod noſtræ Conſtitutiones mandant, non eſſe confirmandos illos, quibus canonica obſtant impedimenta, quivè privati ſunt voce paſſiva, ut ſunt Illegitimi,
111 Apoſtatæ, Expulſi, & ſimiles; Sed vis in eo reſidet, quod eædem Conſtitutiones non contentantur ſola, & ſimplici habilitate Eligendorum, ſed ulteriùs in illis, quibus nullum obſtat canonicum impedimentum, requirunt majo-
112 rem habilitatem, majoremque idoneitatem cuicumque Officio: ibi*: Suffragium ferat pro eo, quem unicuique Officio coram Deo judicaverit magis idoneum*, ut videri poteſt *in part.3. cap.16. num.4*

Eſt autem voluntarium æquivocum inſiſtere in authoritatibus, loquentibus de ſubornatione Vocalium, de quibus
113 agunt *Samuel. de Elect. controv.11. concluſ.3. & Sigiſmund. à Bonon. eodem tract. par.2. cap.1. dub.55.* ad oſtendendam damnabilitatem Tractatuum conſultoriorum; Talis enim, tantaque adeſt differentia inter iſtos, & ſubornationem, ut nulla major excogitari poſſit! Quia ſubornatio eſt verum, &
114 deteſtabile delictum, ut notant *iidem Authores*, aliique adducti *ab Amen. de Delict. & Pœn. tit. 5. §.8. de Subornat. num.13. & ſeqq.* Non ſic autem conſultorii Tractatus, qui, vel neceſſarii, vel ſaltem nimis utiles ſunt, ut fuit etiam admiſſum *in Voto D.Card.Carſini §.Ciò riferito*, & notant communiter *Repetentes in Can. In nomine Domini 2. diſt. 23. cap.*
115 *Cùm inter cap. In cauſis cap. Cùm in veteri, & cap in Geneſi de Election. Gloſſ. in cap Cùm in veteri Verb. In tract. de Election* ibi*: Hinc patet, quod tractatus debet haberi ante electionem, & collationem ad invicem, aliàs quomodò eligerent, niſi primò de aliquo eligendo tractarent? &c. Et ideò ſi iſti non fuerant requiſiti in tractatu electionis, caſſatur electio, Donat. Rer.Regul. tom.2. de tract.1. de Natur. & Form. Elect. quæſt.11. num. 11.* ibi*: Tractatus conſultorii, in quibus diſcutiuntur merita, partes, & qualitates Eligendorum, & hi de neceſſitate habendi ſunt in qualibet electione, aliter non valeret electio, & num.3. & tom. 4. tract.7. de Election. Abbatiſ.* 116
quæſt.16. num. 1. ibi*: Tractatus conſultorius eſt de ſubſtantia electionis, ut conſtat &c. Irritatur electio, ob defectum debiti tractatus; Paſſer. de Elect. cap 5. quæſt. 4 num. 47.* ibi*: Di-* 117
citur igitur, Tractatum conſultorium &c. nedùm non eſſe prohibitum, ſed neceſſariò electioni præmittendum; Actiones enim humanæ rectè non fiunt, ſi fiant ſine conſilio: Conſilium verò humanum non eſt ſine inquiſitione ejus, quod eſt agendum. Ut igitur multitudo Eligentium in unius præ aliis electionem conveniat, neceſſe eſt, quod Electores ſimul conſilien- 118
tur de uno præ aliis eligendo, ſimulque Eligendorum merita, & demerita inquirant, ut poſſint ſimul in unius electionem prudentèr concurrere, & cap.15. quæſt.1. num. 7. & 8. ubi, quòd ſimiles Tractatus ſunt aliquo modo de præcepto ex jure connaturali electionis, quia eſt neceſſe ex lege prudentiæ, & Religionis, ut Electores tractent, & deliberent ea, quæ ſunt deliberanda, ut electio, nedùm validè, ſed etiam pru- 119
denter fiat, & religioſè, *& Matthæuc.in Offi Cur.Eccleſ.cap. 18.num.43.* ibi*: Tractare, ut electio in digniorem cadat, examinando ejus merita, & virtutes, & ad regendum ſufficientiam, non eſt colligationes facere, vel in factiones, & partitas Electores ſcindere, ſed præmittere electionibus Tractatus conſultorios, qui de neceſſitate ſunt præmittendi, & ſine quibus electio eſt nulla &c. Undè ad electionem, non præmiſſo tractatu, prudenter non proceditur, ſed eſt caſualis &c.* Idque 120
procedit, etiam durante Officio, ſeu vivente Superiore Regulari, adhuc enim permiſſi omni jure ſunt dicti Tractatus conſultorii, directi ad procurandam bonam electionem Succeſſoris, ut concluſionem ampliando, notabiliter adver- 121
tunt adducti *à Cucch. Inſtitut. Canonic. lib.4. tit.1. num. 185. & à Dian. coordin. tom.7. tract.1. de Dub. Regular. reſolut. 216. num.3.*

Quod eſt adeò firmum in Jure, adeoquè communiter admiſſum inter Doctores, ut iſti uno ore affirment (ſunt ver- 122
ba *Donat. Rer. Regul. tom.2. tract. 1. de Natur. & form. elect. quæſt. 11. num.3.*) *ut Tractatus conſultorii non poſſint in qualibet electione canonicè prætermitti, nec per contrariam conſuetudinem abrogari.*

Imò quod in hac parte, neque etiam ſe extendat poteſtas Capitulorum generalium, quibus proindè nullo modo per- 123
miſſum ſit demandare, nè Vocales antè electiones inter ſe conſultorios Tractatus habeant, in ſpecie demandavit Urban.VIII. die 10. Octob. 1626. mediante Oraculo illo, quod referunt, & ſequnntur *Donat* ubi proximè *num.5. & Samuel. de Elect. tract.1. diſp.4. controv 8. concl.1. in fine.*

Et magis in ſpecie, quod hæc S. C. *die 13. Jan. 1623.* re 124
maturè perpenſa, expreſsè recuſaverit confirmare Conſtitutiones Regularis Familæ, in quibus prohibebantur hujuſmodi Tractatus conſultorii, notant *Paſſer de Election. cap.* 125
5. quæſt.4. num. 47. in fine, & Nicol. in Floſcul. verb. Electio num. 4.

Die 13. Maii 1718. propoſita Cauſa per Card. Paracciam in S.C.E.& R. reſcriptum fuit: *Sublatis Liſtis, & No-* 126
minationibus ſerventur in reliquis Conſtitutiones Ordinis, quo mediante pluſquàm tacitè permiſſi fuerunt Tractatus conſultorii, dum illi non fuerunt prohibiti, non obſtantibus omnibus, ex adverſo adductis, & exageratis pro obtinenda illorum prohibitione, quæ meritò denegata fuit ex hucuſque animadverſis.

Quæ omnia comprobavit ſubſequuta experientia, eò quia 127
paucis diebus poſt d. reſolutionem in Capitulo Provinciali Romano, in Oppido Caprarolæ celebrato, præviis dd. Tractatibus conſultoriis, ſumma pace deventum fuit ad electionem Provincialis, Definitorum, aliorumquè Officialium dictæ Provinciæ, abſquè eo, quod adverſus tales electiones reclamatum fuerit ex parte illius Religioſi, qui acriter inſteterat pro Tractatuum conſultoriorum prohibitione.

DISCE-

DISCEPTATIO XIX.

Romana Matrimonii.

Inter Dominicum, & Joannam.

ARGUMENTUM.

Matrimonium, contractum cum licentia Ordinarii, directa alicui Sacerdoti, cum supposito, quod sit Parochus proprius Contrahentium, qualis apparebat esse ex machinationibus, & operationibus eorundem Contrahentium, detecta deinde veritate, quod talis non esset, an validum sit. Posita nullitate matrimonii ex defectu formæ, an illud resolvatur in Sponsalia de futuro, præsertim si sequatur copula in figura matrimonii.

Requisitus pro veritate, circa validitatem matrimonii,
1 in Urbe contracti inter Dominicum, & Joannam,
in tom. 2. part. 1. discept. 10. censui, illud esse nullum, rationibus ibidem latè adductis; Deinde verò Causa in judicium deducta, Judex admittendo omnia alia motiva, ibidem comprobata, insistebat in eo, quod matrimonium contractum quidem fuerat coram Parocho SS. Salvatoris ad Montes, qui non erat proprius Contrahentium, sed id factum fuerat cum licentia Card. Provicarii, inferendo exinde, quod illud validum esset, eo quia, juxta disposita *in Conci-*
2 *cilio Trident. sess. 24. de Reform. Matrim.* illud contrahi validè potest coram quocumque Sacerdote cum licentia Ordinarii, vel Parochi.

Ad tollendam hanc difficultatem, Scribens coram eodem Judice ad ostendendam nullitatem dicti matrimonii, non attenta tali licentia, dicebam. Strictè ad Licentiam Card. Provicarii, ex qua prætenditur validitas nostri matrimonii,
3 etiamsi illud celebratum fuerit coram Parocho non proprio, ea ratione, quia de Licentia Episcopi illud validè contrahitur coram quocumque Sacerdote.

Constanter dicimus, objectum nullam omninò subsistentiam habere, ad quod manibus palpandum, supplicamus ob-
4 servare, quod ex notis *Instructionibus Congregationis SS. Inquisitionis*, per extensum registratis *à Franc. de Magistr in*
5 *Sylva Eccles. part. 12. lib. 2. cap. 21. num. 47 & à Card. de Albic. de Inconstant in Fide lib. 1. cap. 36. num.* 100. & ex notioribus provisionibus Curiæ Card. Vicarii, nequeunt Parochi Ur-
6 bis matrimoniis suorum Parochianorum licitè assistere, nisi ad dictum effectum in scriptis obtineant licentiam assistendi dd. matrimoniis.

Ad obtinendam hanc licentiam necesse est concludenter
7 probare statum liberum contrahere volentium matrimonia, necnon subjectionem uni, vel alteri Parochiæ Urbis, &, multa alia, ad præsentem inspectionem non facientia; Qui-
8 bus probationibus peractis, illarum pondus, vis, & efficacia per Restrictum, faciendum à Substituto, vel Notario Curiæ, Card. Vicario exprimuntur, qui cum hac distinctione solet procedere.

Aut Sponsi volunt contrahere matrimonium coram non
9 proprio Parocho, & tunc clarè, & literaliter id declaratur in particulari licentia, sequentibus verbis: *Deputamus supradictum Parochum ad supradictum effectum, in locum proprii*
10 *Parochi, ex justis causis, animum nostrum moventibus*, juxta casum similis delegationis, & particularis Licentiæ, die 1. Aprilis 1691. concessæ Parocho SS. XII. Apostolorum, pro conjungendis in matrimonio duobus Parochianis S. Mariæ
11 super Minervam; Aut verò Sponsi matrimonium contrahere volunt coram proprio Parocho; Et tunc formula ejusdem Licentiæ est tenoris sequentis: *Si concede licenza al R. Curato &c. di poter intervenire alla celebrazione del matrimonio, che desiderano contrahere assieme N. N. & N. N. ambedue di cotesta sua Parrocchia, perchè fatte le debite denunciazio-*
12 *ni &c.* Quæ omnia, licèt notoria, ad omnem bonum finem, & cautelam comprobantur ex jurata attestatione Notariorum, seu Substitutorum Curiæ Card. Vicarii, data ad partes.

Differentia inter utramque speciem Licentiæ palmaris est; Quia in primo casu defectus proprii Parochi notus est Ordinario, & proinde nil mirum si removetur per ipsius specialem delegationem, seu per attributionem potestatis
13 assistendi matrimonio, quæ aliàs Delegato non competebat; Non sic autem in secundo, in quo cùm eidem Ordinario nota non sit necessitas dictæ delegationis, quia fuit processum cum supposito, quod ille esset Parochus proprius Contra- 14
hentium, cessat in radice talis potestas, ex claro defectu voluntatis Ordinarii delegantis, ea viva ratione, quia humana voluntas, cùm sit potentia cœca, ut Philosophi dicunt,
& innegabile est, ferri non potest in incognitum, ex gene- 15
raliter firmatis *per Rot. in Novarien. Pensionis 24. Martii* 710. *§. Confessio coram Falconerio*; Et in nostris præcisis terminis probant *Tondut. quæst. benefic part. 3. cap. 154. num. 1. Card. de Luc. de Matrim. disc. 1. num. 5. & Pignatell. consult. 78. num.*
2. tom 5. ibi: *Non ergo porrigitur ad alios, ex defectu inten-* 16
tionis Ordinarii, qui Licentiam restrinxit ad illas determinatas personas; Etenim absquè intentione, sivè consensu con-
cedentis, non est valida Licentia &c Nam mutata, vel abla- 17
ta ratione aliqua in objecto actus indivisibilis, necesse est totam entitatem actus variari, neque enim idem actus voluntatis remanere potest, si aliquid in objecto, in quo fertur voluntas,
varietur, sed actum variari necesse est, & firmavit *Rota in* 18
Neapolitana Matrimonii 22. Junii 1705. *in fine coram Card.*
Priolo; ibi: *Cùm delegatio sit actus voluntatis, ista adesse* 19
non potest sinè voluntate delegantis, & 26. Februarii 1706. *§. Tertium coram eodem.*

Ex quibus remanere videtur evidens, quod Licentiæ illæ,
quæ conceduntur in his circumstantiis, non sunt speciales 20
gratiæ, quæ fiunt Contrahentibus ab Ordinariis, tribuendo scilicet Parochis Jurisdictionem illam, quam antea non habebant, sed verè, & propriè nil aliud sunt, quàm remo-
tio obstaculi pro indemnitate Parochorum, nè aliàs incur- 21
rant pœnas, à sacris Canonibus inflictas, nulloque modo percutiunt substantiam, seu validitatem matrimonii, quo-
ties ille, cui est directa Licentia, uti proprio Parocho, in 22
rei veritate talis non sit, ut ferè per hæc numero verba in præcisis terminis nostri casus id observat *Card. de Luc. de matrim. disc.* 1. *num* 5. & in casu practico id admisit *Rota in d. Neapolitana Matrimonii 21. Junii* 1705 *§. Defensores, & 26. Januarii* 1706. *§ Tertium coram Card. Priolo*, & concordant
adducti *in decis.* 451 *num.* 10. & 11. *coram Dunoz jun.* juxta illa 23
verba: *Nec dictum matrimonium potest substineri ex Licentia, concessa per Vicarium d. Archiepiscopi, quia dato, quod Vicarius potuerit dare hujusmodi Licentiam &c cùm illa sit re-*
stricta &c. & cum supposito, quod d. Archipresbyter esset pro- 24
prius Parochus Contrahentium, aut alterius ipsorum (notentur quæso sequentia verba) *illo non potest extendi ad faculta-* 25
tem celebrandi matrimonium, cùm Licentia non extendatur ultra petita, eademque decisio successivè bis confirmata fuit
coram eodem, ut videre est *in decis.* 462. *& 466. inter alias* 26
ejusdem Dunoz. jun.

Quod autem Licentia Card. Provicarii in nostro casu con-
cessa fuerit Parocho SS. Salvatoris ad Montes, non tanquam 27
alieno Sacerdoti, & in locum proprii Parochi, sed uti vero,
& proprio Parocho utriusquè contrahere volentis matrimo- 28
nium, manifestum est ex sola illius recognitione, & lectura, quæ est sequentis tenoris; *Si concede licenza al R. D. Cri-*
sante Cozio, Curato di S. Salvatore alli Monti, di poter inter- 29
venire alla celebrazione del matrimonio, che desiderano contraere assieme il Sig Domenico &c. e la Signora Giovanna &c.
ambedue di cotesta sua Parrocchia; Poiche fatte le debite de- 30
nunciazioni, e per le informazioni, prese per gl' Atti dell' infrascritto Notaro, non si trova esservi alcun' impedimento fra loro; Et perinde ex hoc capite ex d. claro defectu voluntatis Card.
Provicarii nullitas matrimonii, ex essentiali defectu inter- 31
ventus proprii Parochi, remanere videtur plusquam evidens & superlativè palpabilis ex suprà allegatis.

Quæ omnia vera sunt procedendo etiam cum dispositis *in*
Concil. Trident. sess. 24. *de Reform. matrim.* ab omnibus Do- 32
ctoribus admissis, quod scilicet, tàm Ordinarii, quàm Parochi, possint talem Licentiam concedere, nedum Parocho non proprio, sed cuilibet Sacerdoti, tàm sæculari, quàm regulari; Quia in his terminis non attenditur quid facere poterant Ordinarii, & Parochi, sed quod de facto fecerunt, &
applicatur regula *Text in leg Multum interest C Si quis alteri,* 33
vel sibi, hoc est; *Quod potui nolui, quod volui adimplere nequivi*, de qua *Rota in decis.* 251. *num.* 19. *part* 9. *recent.* cum aliis, citatis *in tom 2. part. 2. discept. 15. num.* 102.

Fuit hoc in fraternizantibus terminis solemniter admissum
à C. E. Ponente *Card Colloredo in Nullius Burgi S Sepulchri* 34
25. *Februarii* 1701. Cùm enim, absquè ulla controversia, permissum esset Episcopo ejusdem Civitatis, tanquam Se-
dis Apostolicæ Delegato procedere contra Abbatem Sanctæ 35
Mariæ in Balneo, quamvis exemptum, vigore generalium Decretorum S. R. C. ab Alexand. VII. in forma specifica confirmatorum, de quibus *Panimoll. decis.* 30. ubi illa per extensum impressit: Quia tamen contra eundem non processit uti Delega-

36 Delegatus, sed tanquam Ordinarius, eadem S.C. d. die, utraquè Parte acriter informante, rescripsit: *Censuras ab ipso fulminatas contra eundem Abbatem esse nullas*, ut videre
37 est *in tom. 2. part. 1. discept. 15. per tot.* & signanter *num. 30.*

Applicantur hæc mirabiliter præsenti casui; Ad quod
38 manibus palpandum supplicamus observare, quòd Sacr. Concil. Trident. in celebri illo decreto *sess. 24. de Reformat.*
39 *matrim. cap. 1.* in quo sub pœna nullitatis matrimonii, & inhabilitationis personarum ad illud contrahendum. requisivit præsentiam proprii Parochi, duo inter se distincta, & separata demandavit. I. Ut illud contrahi posset coram proprio Parocho. II. Verò, ut posset contrahi coram Parocho
40 non proprio, sed, vel extraneo, vel simplici Sacerdote, dummodo in hoc secundo casu id sequeretur cum Licentia proprii Parochi, vel Ordinarii.

Hoc posito, in nostro casu certum est, quod matrimo-
41 nium non fuit contractum coram proprio Parocho, quia ultrò admittitur, & pro indubitato habetur, Parochum SS. Salvatoris ad Montes, coram quo contractum fuit matrimonium, non fuisse proprium Parochum, nec Dominici,
42 nec Joannæ; Non fuit pariter contractum coram Parocho alieno, de Licentia Ordinarii, quia iidem Contrahentes mediantibus falsis testibus, dolis, & machinationibus probarunt, se esse Parochianos Parochiæ SS. Salvatoris, &
43 proinde Card. Provicarius absque ullo, vel minimo dubio hujusmodi Parochialitatis, constantissimè habuit eundem Parochum uti proprium utriusquè Contrahentis, ut clarè expressit hanc voluntatem in Licentia contrahendi, cubitalibus istis literis, *ambedue della sua Parrocchia*: Igitur
44 remanet manifestum, quod Ordinarius non fecit id, quod facere poterat, hoc est dare Licentiam Parocho non proprio. Et consequenter ex defectu voluntatis Ordinarii, seu Licentiæ, quæ non fuit concessa Parocho SS. Salvatoris eo modo, quo necessaria erat, & in quo simpliciter, & sub pœna nullitatis concedi debebat, matrimonium dicitur
45 evidenter nullum, ut notant *Pasqualig. quæst. moral. canon. centur. 4. quæst. 347. num. 11.* ibi: *Cùm enim dicta qualitas sit omninò ignorata, Licentia quoquè, ut stat sub ipsa qualitate, est ignorata, atquè ideo involuntaria, saltem negativè,*
46 *& proinde in Parocho deficit consensus in ipsam &c. & consequenter ex intentione concedentis non se extendit ad personas pro quibus petitur, siquidem non potest consensus extendi ad personas, affectas qualitate ignorantiæ, cùm non trahatur*
47 *ad incognita* Card. de Luc. de Matrim. disc. 3. num. 12. ibi: *De plano resultabat nullitas, ob expressum Decretum irritans, in Conciliari decreto contentum, dum iste Presbyter, coram quo matrimonium contractum fuerat, ita remanebat Vir merè*
48 *privatus, utpotè non Parochus unius Contrahentium, minusquè habens proprii Parochi, vel Ordinarii Licentiam, quæ concessa pro una persona, Jurisdictionem, seu facultatem non tribuebat pro altera.*

Quod ut evidentiùs demonstremus, supponimus cum *Ca-*
49 *rolo Antonio de Luca*, qui integrum Tractatum composuit *de Pluralitate hominis legalis*, & cum aliis Authoribus, quos sequuntur citati *in tom. 1. part. 2. discept. 31. num. 33.* quibus addo *Fattinell. respons. 53. num. 9. tom. 2.* quòd Parochus SS. Salvatoris ad Montes duas, ut ita dicam, representare
50 poterat personas in scena, seu actu matrimonii, de quo disputamus. I. Erat illa proprii Parochi; Et II. Parochi alieni, cum licentia Ordinarii; Cùmquè licentia concessa fuerit eidem juxta primam figuram Parochi proprii, nullo modo, nulloquè colore ex defectu intentionis Ordinarii,
51 procedentis in hac parte previis probationibus, falsò procuratis à Contrahentibus cum illo supposito, quod esset Parochus proprius, & sic juxta primam figuram, extendi potest, & detorqueri ad secundam figuram, *Textus* sunt in *leg. Tutorem ff. de His, quib. ut indign.* ibi: *Discreta sunt enim Jura, quamvis plura in eadem persona devenerint, & in leg. Debitor § final. ff. ad Trebellian.* ibi: *Quia non quasi hæres, sed quasi Mater accepit.*

Transeunt omnia hæc in evidentiam in nostris terminis, ex illa solida reflexione, quòd aliàs aperiretur ampla por-
52 ta contra magnum matrimonii Sacramentum, & spatiosa sterneretur via dolis, fraudibus, & machinationibus ad illud profanandum, si illius validitas canonizaretur, non
53 obstante, quod illud probaretur contractum mediante Licentia, extorta fraudibus, & dolis: Et quod magis est, Partes illæ, quæ, prævis eorum pessimis operationibus, illud profanare non erubuerunt, mediante declaratione validita-
54 tis matrimonii, consequerentur fructum eorum malitiæ, & deceptionum, adversùs omnia Jura Mundi, de quibus generaliter *Rota in Ferrarien. 22. Martii 1697. §. Quòd enim*

cor. Lancetta; Et in nostris præcisis terminis exclamavit *Card. Anton. Caraffa S.C.C. Præfectus* in ejus Voto, de quo *supra* 55
discept. 1. §. 16. num. 20. & §. 32. num. 98. ibi: *Nè patefaceremus magnam fenestram contra hoc Sacramentum.*

Et in terminis fraudis, & doli, cum quibus matrimonium contractum fuit, quòd nemo debeat fructum suæ malitiæ re- 56
portare, egregiè *Brover. inter Consil. divers. Germaniæ de matrim. consil. 53. num. 43. & de Jure connub. lib. 1. cap. 19. de Sponsal. dol. mal. contract. fol. 177. Lopez de Salsed. in practic. crimin. canon. cap. 73. de Clandestin. nupt. fol. 286. Veg. in sum. cap. 25. de Matrim. cas. 89. Oliv. de matrim. nullit. part. 3. fol. 74.* ibi: *Fraudem nemini debere patrocinari, sed potiùs sibi* 57
quàm alteri nocere, nè fructum suæ malitiæ consequatur, & Amic. in Curs. Theolog. tom. 9. de Dissolut. matrim. sect. 4. num. 39. ibi: *Dolus nemini debet patrocinari.* 58

Et meliùs *S.C.C. in Ulixbonen.* quam sequutus fui *in tom. 1. part. 2. discept. 1. num. 208.* ibi: *Et licèt aliàs de Jure veteri dolus non annullaret matrimonium; tamen Concilium videtur* 59
tendisse ad finem puniendi istos dolos, saltem nullitate matrimonii: & ibi: *Alii, quia res exemplo gravis, & quia multi in illo Regno* (in Urbe, & catholico Orbe addi potest in præsen- 60
ti) *acciperent occasionem utendi istis fraudibus*; Quæ, eodem prorsus modo, quo practicatum fuit in præsenti, consistebant in examine falsorum testium, in & multis mendaciis, & dolis, ad extorquendam Licentiam contrahendi ab Ordina- 61
rio, juxta illa verba: *Fraudolenter, & dolosè per multa mendacia obtinuerunt Licentiam ab Ordinario Elboren. contrahendi, & consumandi matrimonium*, & ibi: *Jacobus, & Antonia examinarunt testes, eorum opera corruptos &c* & ibi: *Habita* 62
Congregatione super hoc casu &c. censuerunt, matrimonium nullam &c Moti præcipuè, quia hic dolus adhibitus fuit &c. cum tot fallaciis, & testibus falsis, & quia Concilium præci- 63
puè occurrere voluit omnibus fraudibus &c.

Itaut cùm habeamus casum, individualissimè decisum à S.C.C. *in d. Ulixbon.* nil aliud quærendum sit, eò quia illius 64
punctuales resolutiones vim legis habent, ex adductis *in tom. 1. part. 1. discept. 6. num. 64.* quibus addo *Rot. in Perusina Præeminentiarum 2. Decembris 1711. §. Fortiùs coram Ansaldo*, 65
eædemque resolutiones Sacrarum Congr. ab omnibus Urbis Tribunalibus clausis oculis recipiuntur, & admittuntur, ut de se ipsa testatur *Rota decis. 57. num. 10. coram Priolo, & decis. 55. num. 2. coram Benincasa, & decis. 72. num. 7. coram Ansald. & decis. 257. num. 17. part. 19. recent. & in Bononien. Exem-* 66
ptionis 6. Junii 1708. §. His tales coram Falconerio, & in Burgen. Jurisdictionis 2. Julii ejusdem anni §. Moti cor. Lancetta.

Quibus non merentur opponi resolutiones, ex adverso citatæ *in Amerina, in Nullius, in Romana, & in Neapolitana*; 67
Cùm enim illæ allegatæ fuerint, & adductæ in illa celebri *Neapolitana Matrimonii 21. Junii 1705. & 26. Februarii 1706.* 68
coram Card. Priolo, & à Rota interpretatæ, & declaratæ in eo sensu, ut intelligendæ sint in illis terminis, in quibus nullus concurrat dolus, nullaque fraus respectu Contrahen- 69
tium, sed sola opinio, seu simplex credulitas ex parte Ordinarii, nil aliud quærendum est, quia quando in Urbe allegantur Rotæ decisiones, non est alia quærenda ratio, ut vidimus *supra discept. 2. §. 26. num. 17.*

Fortiùs, quia non est sermo de interpretatione aliqua, participante de natura illarum detorsionum, quas perbellè 70
describit *Garzon. nella Piazza univ. discurs. 5.* ibi: *Lascio stare le difese, che fanno con li Testi, e con le Glosse delle Leg-* 71
gi, che non tirano tanto li Ciavattini il corame, come fanno essi li detti loro, per portare le ragioni, ove li pare, sed agitur de interpretatione, literaliter desumpta ex facti serie, & ver- 72
bis ipsis dictarum resolutionum, in contrarium allegatarum.

In Amerina enim dicta S.C.C. censuit, *validum esse matrimonium illud, cui intervenit Sacerdos jussu Episcopi, si Epi-* 73
scopus deceptus est, ratus, Sacerdotem illum esse Parochum Contrahentium, cùm tamen non esset, juxta præcisa verba ejusdem resolutionis, quam referunt *Fagn. in cap. Quod nobis num. 55. de Clandest. desponsation. Pignatel. consult. 143. num. 33. tom. 9. & Barbos. in Summ. Apostol. decis. collect. 465. num. 6.*

Et proindè palpatur manibus, quòd in casu hujus resolu- 74
tionis Episcopus non fuit dolo, fraude, & machinationibus, data opera, deceptus ab una ex Partibus, volentibus matrimonium contrahere, juxta terminos nostri casus, sed ipsemet errando credidit, Sacerdotem illum, quem delegavit, fuisse proprium Parochum, qualis revera non erat, ut patet ex illis verbis: *Si Episcopus deceptus est, ratus, Sacerdotem* 75
illum esse Parochum; Observando verbum illud, *ratus*, quod solam, & simplicem propriam credulitatem importat, juxta illud *Virgilii*: *Rebarquè futurum*, quem sequitur *Calepinus verbo Reor*, ibi: *Pensare, Credere*, quemvè pro causarum decisio-

decisionibus allegari posse notant adducti *in Instit. crimin. lib.*
77 *2. tit.* 10. *num.* 123.
Qualis autem, & quanta adsit differentia inter involuntarium errorem Episcopi, provenientem ex propria creduli-
78 tate, & inter malitiosam deceptionem, ortum habentem à machinationibus, dolis, mendaciis, & fraudibus unius ex Partibus, matrimonium affectantis, de se patet, & proin-
79 dè nil mirum si in primo casu S. C. in *d. Amerina*, benignè procedendo censuit, matrimonium fuisse validum; Non sic autem in secundo casu resolutionis *Ulixbonen.* ea ratione,
80 quia, admissa contraria prætensione, Pars decipiens Episcopum, ex propriis culposis operationibus, machinationibus, & dolis, commodum validitatis matrimonii reporta-
81 ret, adversus omnia Jura Mundi, & adversus omnia principia, *juxtà superiùs allegata à num* 54.
In eisdem quoquè terminis simplicis erroris Partium loquitur alia resolutio d. S. C. C. anni 1682. *in Causa Nullius*, per
82 sacram Pœnitentiariam eidem S. C. remissa, quia in illa punctualiter concurrebat eadem præcisa circumstantia, exclusiva machinationum, fraudis, & doli utriusquè Contra-
83 hentis, juxta illa clara verba: *Per errorem, absquè tamen contemptu clavium*, qui error in casu dictæ resolutionis erat ad hominem probatus ex eo, quod Contrahentes paulò ante habitaverant in Parochia S. Demetrii, & propterea interro-
84 gati à Notario, quisnam esset eorum Parochus, ad effectum faciendi denunciationes, bona fide responderunt, esse eundem Parochum S. Demetrii; Qui Parochus ulteriùs poterat esse talis, ex eo, quòd ex particularibus Constitutio-
85 nibus Synodalibus in multis Diœcesibus, & signanter in Civitate Neapolis, nonnisi post quatuor menses effectivæ habitationis in secunda Parochia, is, qui ad illam se transfert, potest dici Parochianus ejusdem secundæ Parochiæ, ut notorium est in d. Civitate Neapolis, & observavit *Rota in dicta Neapolitana Matrimonii coram Card. Priol.* Cùmque
86 d. casus expressus fuerit sub nominibus Fulani, & Bertæ, juxta modum, qui practicatur in sacra Pœnitentiaria, de facili, absquè ulla machinatione, vel fraude Contrahen-
87 tium, eadem expressio potest dici vera, vel uti casus unius ex illis Diœcesibus, in quibus practicatur id, quod in Civitate Neapolis statutum est in Synodalibus Constitutionibus; Vel saltem innocenter erronea, absquè ullo Clavium contemptu, juxta præcisa verba Folii, remotisque omnibus fraude, dolo, falsitatibus, & testium subornationibus.
Eadem insubsistentia laborant ea omnia, quæ dicuntur
88 respectu alterius resolutionis *S. C. C. in Romana* 23. *Aprilis* 1667. in qua scripsit *Card. de Luca*, ut videre est *in ejus disc.* 1. *de Matrim.* Quia fundamentum ejusdem resolutionis nullatenus stetit in licentia, obtenta à Vicesgerente, sed in eo,
89 quòd concludenter probabatur habitatio Mulieris in Parochia S. Nicolai in Carcere, coram quo Parocho contractum fuerat matrimonium, ut videre est in Folio, d. die distributo in dicta S. C. in quo nullus apex, nullumque miserabile
90 jota legitur, concernens dictam licentiam Vicesgerentis; Licèt autem de illa mentionem faciat *Card. de Luca, ubi supra num.* 3. Id tamen nullam meretur animadversionem, quia in his casibus non est attendendum quod Advocati dicunt, sed quod in Judicio deducitur, ut observat idem *Card.*
91 *de Luc. de Success. discurs.* 16. *num.* 15. aliique citati *in Instit. crimin. lib.* 2. *tit.* 8. *num.* 243. quibus addo *Fattinell. respons.* 56. *in princip. tom.* 2. & *Rot. decis.* 13. *num.* 22. *apud de Prosper. de*
92 *Territ. separat.* Et in effectu in eadem Causa *major, pœnequè tota difficultas consistebat in primo puncto*, hoc est in probandodomicilio, juxtà verba *prædicti Card. de Lca, ubi supra num.* 8. & juxta ea, quæ in Folio in eadem Congregatione distributo, continentur; Atque applicantur ea, quæ *Rota*
93 sæpè firmavit de suis decisionibus, quod scilicet non debet attendi id, quod perfunctoriè, vel ad ornatum in illis dicitur, sed unicè insistendum in eo, in quo Causæ difficultas stetit, quod non potest meliùs demonstrari, quam ex lectura integræ relationis Facti in Folio dicta die distributo, & hodiè per extensum exhibito.
Et tamen semper recurrit eadem solida responsio, quod in
94 casu hujus resolutionis dicta Licentia Vicesgerentis non fuerat procurata malis artibus, minusque mediantibus falsis testibus, juxta præcisos terminos nostri casus, sed sub valido motivo concludentis probationis domicilii in eadem Parochia Sancti Nicolai ad Carceres, ut notat idem *Card. de*
95 *Luc. d. discur.* 1. *num.* 3. ibi: *Sed etiam aliorum, qui pro validitate responderunt, ex motivo domicilii*; Et consequenter non sinè magna detorsione eadem resolutio prætenditur aptari nostræ controversiæ, in qua nulla remanet
96 umbra dubii circa dd. malas artes, dolos, fraudes, & machi-
nationes, quibus mediantibus extorta fuit eadem Licentia.
Pro inapplicabilitate demum alterius resolutionis dictæ S. C. C. *in Neapolitana Matrimonii* 17. *Novembris* 1714. suffi- 97
ceret sola reflexio, quod adversùs illam, nedum concessa fuit nova audientia, & permissa facultas faciendi novas proba- 98
tiones; Sed quod magis est, ultimo loco, peractis dd. novis probationibus, eadem Causa fuit terminata mediante concordia, quod operatur, ut pro decisione aliarum Causarum allegari nullo modo valeat, ut de resolutionibus, adversùs quas concessa fuit nova audientia, sæpè firmat *Rota*, ut pa- 99
tet ex decisionibus, citatis in *instit crimin lib.* 2. *tit.* 8. *à num.* 255. Quibus addo eandem *Rot. in Spoletana Successionis* 29. *Januarii* 1706. §. *Nullaquè coram Molines*, & *in Romana Pecuniaria* 3. *Junii* 1707. §. *Quò autem coram eod.* Et de Causa, 100
terminata per transactionem *Bertacchin. Vot. decis.* 100. *n.* 19. *Rota select. Interpretat. cap.* 194 *num.* 33. *Card. de Luc. de Usur. disc.* 1. *num.* 9. & *Rot. decis.* 97. *num.* 11. *coram Emer jun.*
Et tamen discurrendo etiam de meritis ejusdem Causæ, 101
tempore propositionis in C. C. fuit processum cum supposito, quòd habitatio per congruum tempus in quodam Conserva- 102
torio Neapolis, coram cujus Parocho fuerat contractum matrimonium, erat sufficiens ad acquirendam Parochialitatem; & subjectionem Parocho ejusdem Conservatorii, juxta resolutiones, relatas, & sequutas *à Monacell. in Formul. tom.* 2. *tit* 16. *formul.* 2. *sub num.* 34. *fol.* 223. Quæ omnia, 103
mediantibus dictis novis probationibus, prorsus corruebant in facto, & proinde nil mirum, si eadem Causa, ut supra diximus, ultimo loco terminata fuit mediante Concordia. 104
Ex quibus nulla adest necessitas se divagandi in inspectione, an matrimonia illa, quæ contrahuntur, mediante Li- 105
centia, obtenta dolo, vel fraude Contrahentium, sint valida, vel nulla.
Et nihilominùs ad solius materiæ ornatum dicimus, quòd in hac parte unisona voce concordant Theologi, & Canoni- 106
stæ in hac solida distinctione, quod, aut dolus, & fraus versantur circa causam impulsivam, & accidentalia, & matrimonium est validum; Aut verò versantur circa substantia- 107
lia, & causam finalem, & tunc matrimonium est nullum, ut videre est apud *Aversam de Sacram matrim. quæst* 6. *sect.* 4. *vers. Debet fol.* 542. ibi: *Adde etiam &c. non valere licentiam*, 108
quando dolus, & error esset circa substantiam, Barbos. de potest. Episcopi part. 2. *allegat.* 32. *num.* 133. ibi: *Metu, vel dolo* 109
obtenta licentia sufficit, nisi per dolum, & mendacia, versantia circa substantiam, vel causam finalem, extorqueatur, quia dispositio, facta per dolum, versantem circa causam finalem, est invalida. Idemque repetit *de Paroch. cap.* 21. *num* 70. & *ad Concil. sess.* 24 *de Refor. matrim cap.* 1. *num.* 40. & *Vot. decisiv.* 17. & 19. *per tot. Bonacin. Oper. moral. tom.* 1. *tit De matrim quæst.* 2. *punct.* 8. *num.* 17. ibi: *Respondeo, matrimonium esse invali-* 110
dum, quando licentia extorta fuit per dolum, & mendacia, versantia circa causam finalem. Boss. de matrim. contract. cap. 4. §. 46. *num.* 127. ibi: *Mendacium, & falsitas circa propriam, &* 111
veram causam finalem, ipsam (hoc est licentiam) *vitiat, nullamque reddit; Bucc tract.* 1. *de Casibus Miscellan. quæst.* 361. 112
petit. 11. *Caspens. in Curs. Theolog. tom.* 2. *tract.* 26. *disp.* 4. *sect.* 5. *num.* 23. *Castropal. Oper moral. tom.* 5 *tract.* 28. *disp.* 2 *sect.* 5. *num* 23. *Coninch. Oper. moral tom.* 2. *de Sacram. disquis.* 27. *dub.* 3. *num.* 37. ibi: *Excipe casum, quando dolus esset circa sub-* 113
stantiam; Dian. coordinat. tom. 2 *tract.* 6. *de Sacram. Matrim. resolut.* 82. *num.* 2. ibi: *Quia dolus in impetranda licentia à* 114
Parocho versatur tantùm circa causam impulsivam, secùs autem si versaretur circa substantiam, Escobar in Theolog. moral. tom. 3. *tit* 25. *sect.* 1. *cap.* 5. *num.* 65. ibi: *Quando licentia assistendi* 115
matrimonio extorta fuit per dolum, & mendacia, versantia circa causam finalem, est invalidum; Secus quando licentia fuit extorta per dolum, & mendacia, versantia solummodò circa causam impulsivam; Filliuc. Oper moral. tom. 1. *tract.* 10 *de matrim part.* 1. *num.* 217. ibi: *Quia non conceditur licentia à Pa-* 116
rocho propter causam finalem, sed tantùm impulsivam; Guttier. de matrim cap. 69. *num.* 14. & 17. *de Justis de Dispens. ma-* 117
trim. lib. 2. *cap* 19. *num* 92. ibi: *Prout non vitiabit, quamvis dolo, aut mendaciis à dicto Parocho hujusmodi licentia impe-* 118
trata fuisset &c. quia hujusmodi falsitas non est circa causam finalem; Card. de Luc. de matrim disc. 1. *num.* 22. ibi: *In præsenti agebatur de deception. substantiali, inducente præsupposi-* 119
tum personæ, omninò diversæ. Noguerol allegat. 23. *num.* 187. ibi: *Distinctio est, quod si dolus est in causa impulsiva matri-* 120
monium tenet, secus quando ille respicit causam finalem; Pasqualig. quæst. moral. centur. 4. *quæst.* 346. *num* 9. ibi: *Quando* 121
error versatur circa substantiam actus, aut causam finalem, à qua determinatur actus &c. Non autem quando error versatur circa qualitates accidentales &c. qualis est etiam causa impulsiva;

siva; Perez de matrim. disp. 41. sect. 6. num. 7. fol. 468. ibi:
122 Dico ultimò, in eo casu, in quo mendacium, & dolus esset circa
substantiam &c. certum est, concessionem invalidam esse; Re-
123 ginald in Prax fori pœnitent lib. 31. num. 182. Sanchez de ma-
trim. lib. 3. disp. 59. n. 14 vers. Nec obstant, ibi: Nam ad ea om-
nia respondetur, verum tenere, quando error, & falsitas con-
tingit circa causam finalem, hìc autem solùm circa impulsivam
124 est: Stephan. à S. Greg de Sacram lib. 5. cap 98. num. 2 Tondut.
125 quæst. benef. part. 3. cap. 54. num. 27. ibi: Omnes conveniunt,
quod si licentia obtenta fuerit cum expressione eorum, quæ non
ita se habebant circa ea, quæ concernunt substantialia, & cau-
sam finalem concessionis, matrimonium redditur invalidum,
126 & Trullench de Jure Parochor cap 8. num 5.
Observantes hìc, quòd dd Doctores asserunt, tunc cau-
127 sam dici impulsivam, & non finalem, neque tangentem
substantiam actus, quando illa se tenet ex parte modi conce-
dendi, puta quia concessa fuit ad falsas preces alicujus Ma-
gnatis, ex metu, incusso ad illam extorquendam, vel ex ali-
quo alio addito accidentali, & extrinseco; Tunc verò respi-
128 cere substantiam actus, quando versatur circa essentialia
matrimonii; Inter quæ innegabile est contineri qualitatem
proprii Parochi, eò quia hæc sub nullitatis pœna injungitur
129 à Concil Trident sess. 24. de Reform matrim cap. 1. ut notat Pi-
gnatell consult 78. num. 1 in fine tom 5 ibi: Præsentia proprii
Parochi datur à Tridentino pro forma substantiali contractus,
130 absque enim forma substantiali non potest res subsistere, & pro-
indè neque contractus matrimonii, & Rota in magistrali decis.
308 per tot. & signanter num. 1. coram Dunoz sen. ibi: Maxi-
131 mum, & præcipuum decisionis fundamentum elicitur ex ver-
bis Sacri Concil. Trident. sess. 24. cap. 1. de Matrim ibi: Qui ali-
ter quàm præsente Parocho, vel alio Sacerdote, de ipsius Pa-
rochi seu Ordinarii licentia, & duobus, vel tribus testibus
contrahere attentabunt, eos Sancta Synodus ad sic contrahen-
dum omninò inhabiles reddit, & hujusmodi contractus irri-
tos, & nullos esse decernit, prout eos præsenti decreto irritos
facit, & annullat: Ex quibus verbis clarè apparet induci
formam præcisam & substantialem, sine quo actus subsistere
non [illegible], quæ nec potest adimpleri per æquippollens, dum
irritatur factum sine forma specifica. Quæ substantialis for-
ma & specifica, atque præcisa circumstantia cubitalibus
istis literis expressa, & distincta fuit in licentia, de qua di-
132 sputamus, ibi: Ambedue della sua Parrocchia.
Ex quibus duæ propositiones remanere videntur eviden-
133 tes, & innegabiles.
I. Quòd juxta opinionem Congregat. Sacri Concilii Tri-
dent. & Sacræ Rotæ, quæ duo sunt poli, super quibus tota
134 judiciorum machina validitatis matrimoniorum volvitur,
& revolvitur, prorsus nulla, & omnino irrita sunt matri-
monia illa, quæ fuerunt contracta, præviis licentiis Ordi-
nariorum, procuratis, & extortis fraudibus, & dolis, ac
mendaciis, falsorum testium depositionibus, & aliis simili-
bus machinationibus.
II. Verò, quod in sensu omnium Theologorum, & Ca-
nonistarum nulla pariter sunt, & nullius efficaciæ matrimo-
135 nia illa, quæ contracta fuerunt mediantibus fallaciis, &
mendaciis, quando hæc respiciunt causam finalem, seu sub-
stantiam matrimoniorum, quidquid sit quando concernunt
solam causam impulsivam, illiusque accidentia, cum qua
solida distinctione processit C. C. in Bononien. Matrimonii
136 9. Februarii 1669. nullum declarando matrimonium, etiam
consummatum, ex eo quia illud contractum fuerat cum fal-
sis attestationibus, concernen. substantialia, ut videre est
in lib. 26. Decret fol. 168.
In nostris autem terminis utrumque mirabiliter applica-
137 tur nostræ controversiæ, eò quia Scribentes in contrarium,
nedum ultrò admiserunt, hujusmodi dolos, mendacia,
falsorum testium depositiones, & similes improprias ope-
rationes, ad praxim redactas fuisse; Sed cum supposito ta-
lis concursus mendaciorum, falsitatum, & testium subor-
138 nationis, insistebant in eo, quòd non possent allegari ab eis-
dem Contrahentibus, cum solitis generalitatibus quòd au-
diri non debet allegans propriam turpitudinem, quibus abun-
dè responsum fuit in aliis Scripturis.
Non omittimus demum, enixis precibus solita attentio-
139 ne benignè observare, quod materia non potest esse magis
delicata, magisque lubrica; Quod longum solet esse iter
140 per præcepta, breve, & efficax per exempla, ut vidimus
141 supra §. 32. num. 14 Quod si declaretur validum præsens ma-
trimonium cum dicta Licentia Provicarii, tot fraudibus,
142 dolis, falsitatibus, testiumque subornationibus extorta,
multi in Urbe allicerentur ad similia perpatranda, seu, ju-
xta verba C. C. in Ulixbonen. de qua in tom. 1. part. 2. discept.
1. num. 208. Res exempli gravis est, & quia multi in illo Regno
(in catholico Orbe possumus addere) acciperent occasionem 143
utendi istis fraudibus. Quod in his terminis non dicitur homo
separare, quos conjunxit Deus, quia, juxta lepidam, sed 144
nullatenus piam observationem illius Episcopi, cujus discur-
sus cum Summo Pontifice refert Sperell. decis. 139. num. 17.
vers. Circa quod, in circumstantiis fraudis, doli, suborna-
tionis testium, & falsitatum, quibus profanatur magnum
matrimonii Sacramentum, quando pessima fide, median- 145
tibus similibus operationibus contrahitur, non Deus, sed
Diabolus conjungere dicitur Sponsos, circa quod videndus
Card. Bellarm controv lib. 1. tit. De Matrim. Sacram. cap. 26.
column. 3. vers. Sic igitur. Quod non minor favor est dissol-
vere matrimonium contractum contra legem Dei, sicut consoli-
dare legitimè contractum, sunt verba Rotæ decis. 16. num. 6. 146
coram Pamphil. circa quam propositionem concordant Abb.
in cap. Series num. 5. de Testib. & Felin in cap Lator sub num.
3. de Sentent. & re judic. Quod quando sermo est de matrimo-
niis, similibus scandalosis mediis, & cum pessimis opera- 147
tionibus contractis, Les copulations aussi faites in contem-
ptum Ecclesiæ, non servatis solemnitatibus, sunt urayes for-
nications, contubernia, non matrimonia, ut exclamant etiam
Authores illarum Regionum, in quibus Reformationes Con-
cil. Trident. forsan non observantur cum illa punctualitate,
cum qua meritò venerantur in Urbe, ut videre est apud Ca- 148
rol. Feuret de Abus. lib 2. cap. 2. num. 4. Quod nullum declaran-
do matrimonium, similibus malis actibus contractum, in
favorem matrimonii verè judicatur, nè alii præsumant dolis,
erroribus, & ignorantiis illud profanare. Hoc sanè non po- 149
tuit fieri, nisi ignorantia, vel malitia Contrahentium, qui-
bus Ecclesia in re tanti momenti suffragari non debet, sunt
verba Marchant in Tribun. Sacram post tom. 3. cas. 3. vers. Dicti
itaque fol. mihi 34 Quòd Ecclesia non dicitur separare illos,
qui cum falsis Licentiis, mendaciis, testiumque suborna-
tionibus, & dolis matrimonium contraxerunt, ea viva ra- 150
tione, quia in his terminis matrimonium est nullum in radi-
ce, & quod nullum est, dissolvi non dicitur, benè Monald.
consil. 5. num. 95. tom. 2. & meliùs Oliver. de Matrim. nullitate
part. 1. fol. 42. in cujus casu agebatur de matrimonio consu- 151
mato, & respondendo favorabilitati matrimoniorum ait fol.
82. Verissima sunt hæc ubi agitur de dissolutione matrimonii verè
atque legitimè contracti &c. sed longè diversa est ratio casus no-
stri; Repetendo solidam illam rationem, quod non dici- 152
tur dissolvi, quod à principio nullum est, & Card. Palla-
vic. in Histor. Concil. lib. 22. cap. 4. num. 12 Quòd in his casibus
non annullatur matrimonium postquam est Sacramentum, 153
sed concursus fraudis, doli, subornationis testium, & ma-
chinationum, circa non observantiam formæ, & essentia-
lium solemnitatum, à Concilio præscriptarum, operatur
ut contractus non sint neque matrimonia, neque sacramen- 154
ta, Card. Pallavic. in Histor. Concil. lib. 22. cap. 4. num. 12. &
Gentian. Gervet. in Oration. de Clandestin. matrim. post Consil.
matrim. divers. Venetiis impress. anno 1563 fol. 14. à terg. ibi:
Consumatum quoquè matrimonium non esse dirimendum, sed
priùs videndum est, an sit matrimonium, alioquin non diri- 155
mitur matrimonium, sed stuprum, & adulterium; Quòd
matrimonia mendaciis, testium subornationibus, dolis,
fraudibus, & machinationibus contracta, sunt semina di-
scordiarum, fomenta carnalitatum, litium, & injustitia- 156
rum instrumenta, juxta præcisa verba Marchant. in Tribun.
Sacram. tom. 1. tract. 1. tit. 3. quæst. 2. conclus. 2. in fine fol. mihi
377. Quòd cùm in matrimonio, de quo agimus, adfuerint tot
fraudes, & Parochus, & testes sint suspectissimi, & concur- 157
rat disparitas magna inter prætensos Conjuges, ultra alias
circumstantias, & qualitates, quæ militant contra Authorem
fraudis, & doli, in tali matrimonio adhibitas, de quibus
latiùs in facto: Judex debet arbitrari, illud esse omnino in- 158
validum, cùm totum hoc ejus arbitrio committatur, qui, om-
nibus istis rectè consideratis, non debet aliud statuere &c. &
ita ex prædictis fuit judicatum per Rot. coram Buratt. sunt
verba Gratian. in discept. 849. num. 32. Quæ non possunt esse 159
magis punctualia pro decisione præsentis controversiæ, ita-
ut dici possint scripta pro præsenti casu, & sit authoritas ta-
liter punctualis, ut possit vocari della Vacca rossa, juxta ea,
quæ notat Card. de Luc de Jurepatr disc. 4. num. 7. cum aliis, 160
à me citatis in Instit crim. lib 2. cap. 2. tit. 8. num. 239. in specie
loquentibus de authoritatibus, quibus congruè adaptantur
termini delle Vacche rosse; Quodquè demum ex hucusque
animadversis remanere videtur plusquam evidens nullitas 161
matrimonii, de quo disputamus, & tamen etiamsi illa ali-
quo colore offuscari posset à contrariis criticationibus, in
hoc dubio adhuc intrepidè pro nullitate matrimonii respon-
dendum

162 dendum esset *Barbos. Vot. dec.* 19. *num.* 81. ibi: *Nam cùm tantæ fraudes, doli, & errores in eo intervenerint, si forsan dubium aliquod inde orietur, quod oriri non potest nihilominùs*
163 *ad favorem Francisci resolven.* cum concordan. citatis supra *discept.* 1. *§.* 6. *num.* 36.

De mense Februarii 1719 matrimonium per Sententiam
164 Eminentissimi Paracciani Vicarii fuit declaratum nullum.

Quia verò in eadem Sententia Dominicus obligatus fuit ad iterum contrahendum matrimonium cum Joanna, vel ad illam congruè dotandam, circa quam inspectionem
165 Ego non scripsi.

In hac parte eadem Sententia non videtur subsistere ex clara dispositione: *Sacr. Concil. Trident. sess.* 24. *de Reform. ma-*
166 *trim cap.* 1. in qua Contrahentes, non servata forma ibidem præscripta, omninò inhabiles redduntur ad contrahendum matrimonium, ibi: *Qui aliter, quàm præsente Parocho, vel Sacerdote de ipsius Parochi, seu Ordinarii licentia, & duobus, vel tribus testibus, matrimonium contrahere attentabunt, eos Sancta Synodus ad sic contrahendum omnino inhabiles reddit, & hujusmodi contractus irritos, & nullos esse decernit.*

In cujus sequelam uno ore asserunt Doctores, matrimonium absque præsentia proprii Parochi contractum, non
167 solum esse nullum, sed neque resolvi in Sponsalia de futuro, ut videre est apud *Natal. ab Alexand. in Theolog. Scholast. & moral. tom.* 7. *lib.* 2. *de Matrim resol.* 32. *fol.* 516. ubi refert ita decisum à Concilio Provinciali Mediolanensi, & à C.C. *Sabell. in Summ. verb. Matrimonium num.* 6. & latè *Sanchez de Matrim. lib.* 1. *disp.* 20. *per tot.* quem communem in matrimonii materia Magistrum meritò vocant adducti *in Tom.* 1. *part.* 1. *discept.* 2. *num.* 180. quibus addo *Zaul. ad Stat. Favent. tom.* 1. *rubr.* 41. *lib.* 4. *num.* 310. ubi merritò doctissi-
168 mum hunc Authorem vocat Gigantem inter omnes alios Scriptores Societatis Jesu: *Fagnan. in cap. De illis il* 2. *num.* 52. *de Despons. Impuber. Pignatell. consult.* 133. *num* 51. & 56. *tom.* 9. latè *Cened. pract quæst. canon. quæst.* 21. *à num.* 39. & *seqq. Sebastian. Giribald. de Sacram tom.* 2. *tract.* 10. *de Sacram. matrim. cap.* 7. *de Clandest. consen dub.* 4. *à num.* 25. & *Barbos. ad Conc sess.* 24. *de Reform. matrim. cap.* 1. *num.* 310. ubi innumeros refert concordantes

Isteque fuit, & est perpetuus sensus, & constans opinio
169 S. C. C. ut videre est in sequentibus resolutionibus, quarum aliquas refert, sequitur, & exornat *Cened ubi supra*, magistraliter præsentem tractans quæstionem, & respondens omnibus contrariis.

„ *Nullius*: ibi: Die 8. Junii 1595. censuit: Matrimo-
„ nium, sine præsentia Parochi per verba de præsenti con-
170 „ tractum, etiam copula subsequuta, & irritum, & nul-
„ lum esse, & in sponsalia de futuro minimè resolvi *lib.* 8.
„ *Decret fol.* 130.

„ Et in alia *Nullius*: ibi: Titius, & Seja contraxerunt
171 „ matrimonium per verba de præsenti, non tamen factis
„ publicis denunciationibus, vel Parocho adhibito, deni-
„ que non servata forma *à Sac. Concil. Trid.* constituta, &
„ ordinata *Sess.* 24. *de Reform. Matrim. cap.* 1. clarum est, ta-
„ lem contractum irritum prorsùs, & inanem esse: eodem
„ Concilio ipsum annullante *d. cap.* 1.

„ Sed dubitatur, an saltem pariat effectum sponsaliorum,
172 „ ut si non valeat, ut matrimonium de præsenti, valeat
„ tamen, ut sponsalia de futuro, nè actus pereat omninò;
„ Præsertim libero Contrahentium consensu vallatus,
„ exemplo ejus, quod habetur in terminis in *cap.* 1. *§. Idem*
„ *quoquè de Spons. impuber. in* 6. ubi dicitur, matrimo-
„ nium, nullitèr de præsenti contractum, resolvi in spon-
„ salia de futuro.

„ Cui accedit communis regula, affirmativè concepta,
173 „ videlicèt, quod si actus non valeat eo modo, quo agitur,
„ valet tamen eo modo, quo potest, ut post alios *Jas. in leg.* 1.
„ *§. Si quis ita num.* 23. & *Rip. n.* 17. & 18 *ff de Verbor. oblig.* ubi
„ ampliùs dicit, id etiam procedere, cùm sumus in dubio de
„ voluntate Contrahentium; Cui adstipulatur *Panorm cap.*
174 „ *Cùm super sub num.* 17. *col fin. vers. Si sumus in dubio extra*
„ *de Offic. deleg.* ea ratione, quia scilicèt est facienda inter-
„ pretatio, ut actus magis valeat, quàm pereat *leg.* 3. *ff. de*
„ *Test. milit.* cùm similibus *Jason d. §. Si quis ita num.* 23. *Rip.*
„ *num.* 14. *Abb. loc. cit.*

„ Quæ sanè regula multò magis hoc casu admittenda vi-
„ detur primò favore matrimonii *d. cap.* 1. *de Despons. impub.*
175 „ & *leg. Si divortio ff. de Verbor. oblig.* ubi ob favorem matri-
„ monii promissio facta ex causa Dotis, quæ non valuit eo
„ modo, valeat quo potest, idest in vim donationis, quæ ta-
176 „ men regula, ut notum est, præsumi non solet *leg. Cùm de*
„ *indebito ff. de Probat.*

„ II. Quia videtur hoc pacto succurri simplicibus mulie-
„ ribus, quæ ignorantes fortassè Decreta Concilii, ut facile 177
„ est in Villis, & in Locis, à Civitate remotis, possint ab
„ hominibus decipi, & ad contrahendum induci, quo casu
„ æquum esset, eas, in vim saltem sponsaliorum, tales ob- 178
„ strictos habere.

„ Convenit prætereà hoc æquitati canonicæ, secundùm
„ quam omnia pacta, omnes conventiones, quæ necessariò 179
„ talem contractum præcesserunt, vim habent, & servari
„ oportet *cap.* 1. *de Pact.*

„ Convenit naturæ rei, de qua agitur, quæ certè solo con-
„ sensu perficitur *leg. Nuptias de Reg. jur.* 180

„ Convenit verbis, quæ licèt sint de præsenti, tamen com-
„ modè possunt, & debent impropriari, & ad futurum tra- 181
„ hi, ad actum quoquomodo substinendum, *Alexand. d. §. Si*
„ *quis ita num.* 11. ubi *Imol num.* 27.

„ Convenit denique menti, & voluntati Contrahentium,
„ qui si volunt de præsenti, multò magis volunt in futu- 182
„ rum, uti inquit *Gemin in d. cap. §. Idemquoquè col. pen. in*
„ *fin.* 3. *membri*, ubi etiam addit, quòd cùm intentio super
„ eo, quod fit, non excluditur ab eo, quod fieri posset, ut
„ hoc casu, etiamsi peccatum esset in forma, actus tamen 183
„ valet, sequitur *Felin in cap. Cùm super sub num.* 8. *versic.*
„ *Tertius defectus est de Offic. delegat.* Atquè his pars affirma-
„ tiva fulcitur.

„ Contraria verò suadetur in primis, quia agitur de ma-
„ trimonio nullo ex defectu formæ, quo casu communiter 184
„ DD. constituunt regulam negativam, videlicèt, quod
„ actus, qui ex tali defectu non valet, ut agitur, nec valet,
„ ut valere potest *leg.* 1. *§. Cùm qui ff. de Constit. pecun leg.* 1.
„ *Cod. de Latin libert tollen. d. leg.* 1. *§. Si quis ita*, ubi Docto-
„ res, ac præcipuè *Alexand post Bartol num* 10. *in fin. Imol.*
„ *sub num.* 22. *vers. Notarii*, & *num.* 26 *in gloss. verb Annuis-* 185
„ *set*; *Jason num.* 6. 19. & 23. *Rip. num.* 23. *de Verbor. obligat.*
„ *Federic cons.* 164. *in princip.*

„ Et maximè quia actus est contra legem factus, cui lex
„ expressè resistit, ut casu isto *Jason* 8. *§. Si quis ita num.* 23. 186
„ *vers.* 4. *limita Rip. ibid num.* 32.

„ Actus enim, contra legem factus, pro nihilo habetur,
„ ac si factus non esset, *leg. Non putavit §. Non quævis ff.* 187
„ *de Bon. possess. contr tab. leg.* ii *ff de Auth. Tutor. leg. Quoti-*
„ *diè ff Qui satis dar. cogant.*

„ Et hoc videtur esse de mente Concilii, tales contractus
„ prorsùs irritantis; & annullantis *in d cap* 1. 24. *sess. vers.* 188
„ *Qui alitèr*, juncta *ejusdem. cap. præfat.* Nulla etiam, ut
„ opinor ignorantiæ adhibita excusatione, juxta *cap. Cùm*
„ *Inhibitio §. Si quis verò extra de Clandest. desponsat.* cujus
„ vestigia Concilium est secutum.

„ Nec quidquam officit *Text.* prima facie satis urgens *in d.*
„ *cap.* 1. *de Despons. impub.* Quoniam ibi agitur de nullitate 189
„ ex defectu causæ efficientis, non autem formalis, ut ibi
„ dicit *Gemin. in ult. Not.* & sequuntur prææallegati Doctores
„ in *d §. Si quis ita*.

„ Ex quibus patet, rem difficultate non carere, cujus cùm
„ definitio desideretur. Petitur humillimè ab Illustrissimis 190
„ DD. meis, ut ipsi, quorum authoritati hoc munus deman-
„ datum est, dignentur, quid tenendum, quid servandum
„ sit, statuere. Julius Benignus.

„ 14. Januar. *Card. Mor. VV. Cæs. Col. Summ. Alc Sen. S. Sixt.*
„ *Caraf. Aqu.* omnes, excepto Aquaviva, censuerunt, ma- 191
„ trimonium nullum esse, adeò ut nec in vim sponsalium va-
„ leat: Quia deficit in forma præscripta à Concilio, & ideò 192
„ non officere *cap.* 1 *de Spons impub.* in quo agitur de defectu
„ causæ efficientis, ut videre est in *tom.* 7. Positionum, exi-
„ sten. in Archivio Sacr. Congregationis Concilii, signat. 193
„ foris *Sess.* 24. *de Reform. cap.* 1. *fol.* 211. & 212.

„ *Messanen.* Fuit contractum matrimonium in Civitate
„ Messanæ post publicationem Decreti Concilii Tridentini 194
„ per verba de præsenti, & mutuum consensum, non fa-
„ ctis publicationibus, nec præsente Parocho, nisi tantum-
„ modò Notario, & Testibus &c.

„ Humiliter petitur ab Illustrissimis, & Reverendiss. DD.
„ Cardinalibus de Congregatione Concilii Tridentini, de- 195
„ clarari, si supradictus contractus matrimonii, cùm sit fa-
„ ctus contrà formam, traditam per Decretum ejusdem Con-
„ cilii de contrahen. matrimoniis, est adeò nullus, quòd ne-
„ que transit in sponsalia de futuro S.C.C. censuit, non tran- 196
„ sire *lib.* 2. *Decret fol.* 11 197

„ *Concordien.* Illustrissimæ, & Reverendissimæ Pater.
„ In foro Concordien. de infrascriptis dubiis hæsitari in pra- 198
„ xi contingit, pro quorum resolutione humilitèr D. V. Illu-
„ strissima supplicatur.

Inter

„ Inter cætera autem Dubia adeſt infraſcriptum, vi-
„ delicet.
„ III. Diſponitur eodem Concilio *ſeſſ.* 24. *Decretorum de*
„ *Reform.matrim cap.* 1. *verſ. Qui aliter :* Quod matrimonium
„ ſine præſentia Parochi, ac duorum, vel trium Teſtium
„ celebratum, ſit nullum, & invalidum. Joannes contra-
200 „ xit cum Berta per verba de præſenti, Teſtibus requiſitis
„ præſentibus, & fide jurata data illud confirmavit.
„ Quæritur. An talis contractus matrimonii ſit validus,
201 „ & videtur nullus ob defectum præſentiæ Parochi, vel al-
„ terius Sacerdotis, juxtà *d.verſiculum : Qui aliter*; In con-
„ trarium non videtur ratione carere, quia juramentum ſu-
„ pradictum videtur contractum matrimonii validare, licèt
202 „ per ſe eſſet nullus: Juramenti enim natura eſt ſupplere
„ defectus contractus, cui apponitur, & de virtute jura-
„ menti in hoc caſu tradunt omnes *cap. Qualiter*, *& can. De*
203 „ *pactis quamcumque* 22. *quæſt.* 5. idemque tenet *Navarrus*,
„ cùm certis limitationibus, *in ſuo Manual.cap.* 16. *num.* 18.
„ Caſu autem, quòd non eſſet validus talis contractus ma-
204 „ trimonii, an Contrahens ſaltem poſſit compelli Juris re-
„ mediis ad contrahendum de novo, adhibita Parochi præ-
„ ſentia, aliiſque, requiſitis à Synodo, & videtur, quod
„ ſic, ne jurata promiſſio fiat inanis, & irrita in detrimen-
„ tum animæ jurantis, per ea, quæ tradunt Doctores, &
205 „ Navarrus locis ſupracitatis. Licèt contrarium etiam ſua-
„ detur, quia ex quo à principio fuit contractus nullus ex
„ defectu formæ, traditæ à Synodo, videtur eſſe locus pœ-
„ nitentiæ, itaut, juramento non obſtante, quod conver-
206 „ titur in naturam contractus, cui ponitur, qui nullus fuit,
„ & uterque Contrahentium poteſt pœnitere, & alteri cui-
„ libet nubere.
„ Et quidem celebrato matrimonio modo, quo ſuprà,
207 „ acceſſerit copula carnalis ſub certa fiducia, quòd legitimè
„ illud celebratum fuerit, maximè cum juramento, licèt
„ ſine Parocho, cùm copula habeat vim convertendi ſpon-
208 „ ſalia in matrimonium.
„ Die... Januarii 1585. S.C.C. cenſuit, ad 3. d. matrimo-
„ nium contractum, non adhibita Parochi præſentia, eſſe
„ nullum, nec is, qui vult reſilire, poſſe ab Ordinario com-
209 „ pelli ad contrahendum denuò, ſervata forma Concilii. A
„ Card. Caraffa *lib.* 4. *Decret.fol.* 16. *à terg.& fol.* 17.
„ *Biſuntin.* Illuſtriſſime, & Reverendiſſime. Hubertus
210 „ de Boiſſet Dolanus Biſuntin. Diœceſ. & Claudia Cellard,
„ aliàs per verba de præſenti matrimonium contraxerunt,
„ nullo tamen dd. Contrahentium Parocho præſente, nec
211 „ quovis alio Presbytero de licentia eorum Parochi, aut
„ Ordinarii, antequam dd. Contrahentes à matrimonio
„ receſſerunt, in tantum, ut ſuper nullitate d. matrimonii
212 „ ab Ordinario d. Claudia ſententiam reportavit, Hubertus
„ tamen dubitat; tuta conſcientia non poſſe proterea tran-
„ ſire ad aliud matrimonium, idcircò recurrit ad Illuſtriſſi-
„ mam, & Reverendiſſimam D.V. ut dignetur ſuper his
„ quid ſentiat S. Concilium reſcribere.
„ Die... Martii 1587. S.C.C. cenſuit, matrimonium, con-
213 „ tractum per Puberes abſque præſentia Parochi, vel alte-
„ rius Sacerdotis, de ipſius Parochi, vel Ordinarii licentia,
214 „ eſſe nullum, nec reſolvi in vim ſponſaliorum, itaut Con-
„ trahentes judicialiter cogi non poſſint ad denuò contrahen
215 „ dum, ſervata forma Concilii *ſeſſ.* 24. *cap.* 1. *de Reformat.* A
„ Card. Caraffa *Lib.* 4. *Decret.fol.* 230.
„ *Hieracen.* Præſuppoſito, quod matrimonium ſit factum
216 „ abſque Parochi præſentia, & duorum, vel trium te-
„ ſtium, quo caſu irritum declaratur à Tridentino Concilio
„ *ſeſſ.* 24. *de Reformat.matrim. cap.* 1. *verſic. Qui aliter*. Quæ-
„ ritur; An d. matrimonium tranſeat in ſponſalia de futuro,
217 „ itaut cogi poſſit Vir per cenſuras, aliaque Juris remedia
„ ad ſervandam fidem Sponſæ, quando maximè ſequuta
„ ſit copula?
„ Et an ſi fuerint ſequutæ promiſſiones, & datæ fides de
218 „ contrahendo matrimonium per verba de futuro, poſſit
„ cogi nolens contrahere ad contrahendum per verba de
„ præſenti cum ſolemnitatibus Sac. Concilii, cùm jure ca-
„ nonico videatur contrarium deciſum ex *Cap. Requiſivit*
„ *de Sponſal.*
„ Die... Novembris 1589. Quoad primum C.C. cenſuit,
219 „ non tranſire. Quoad ſecundum de cogendis Contrahen-
„ tibus ad obſervanda ſponſalia, nihil novi induxiſſe Con-
220 „ cilium Tridentinum. A Cardin. Caraffa *lib.* 6. *Decret.*
„ *fol.* 62.
„ *Paduana*. Marcus Andreæ Janeſini de Galio laicus,
221 „ Gaſparina Lazzari Molendinarii mulier, ambo Padua-
„ næ Diocœſis, Incolæ tamen Venetiarum, dùm invi-
„ cem amore capti eſſent, de matrimonio inter ſe contra-
„ hendo fidem dederunt, & deindè coram duobus laicis te-
„ ſtibus, non tamen coram Parocho, vel aliquo Sacerdo-
„ te, ad interrogationem alterius eorundem teſtium, ma- 222
„ trimonium inter ſe per verba de præſenti contraxerunt,
„ carnali copula etiam ſubſequuta. Et quia à nonnullis in
„ Partibus illis hæſitatur; An ſtante Decreto Concilii Tri-
„ dentini, irritantis, & annullantis matrimonia, abſque
„ præſentia Parochi, ſeu Ordinarii licentia, duobus, vel 223
„ tribus teſtibus contracta, matrimonium hujuſmodi in
„ vim ſponſalium reſolvatur, itaut Contrahentes prædicti
„ judicialiter cogi poſſint ad denuò contrahendum, ſervata
„ forma Concilii Tridentini. Ideò ſuppliciter &c. S.C.C. 224
„ cenſuit, Non reſolvi *Lib.* 1. *Decret fol.* 79.
„ *Granaten.* Vicarius Epiſcopi Granaten. de pluribus du- 225
„ bitavit circa *cap.* 1. *ſeſſ.* 24. *de Reform. marim.* diſponen.
„ matrimonium, contractum per verba de præſenti non ad-
„ hibito Parocho cùm teſtibus eſſe nullum.
„ I. An contrahens, non ſervata hac ſolemnitate, obli-
„ gatus ſit ſaltem in obligatione naturali, cujus vigore ali- 226
„ quo Eccleſiaſtico remedio compelli poſſit ad obſervanda
„ promiſſa.
„ II Quid ſi in hujuſmodi contractu interpoſitum ſit ju- 227
„ ramentum.
„ III. An talis contractus valeat ſaltem, ut ſponſalia 228
„ de futuro.
„ IV. An ſic Contrahens peccet moraliter non adimplen- 229
„ do ſuam promiſſionem.
„ Ad primum Congregatio cenſuit, non eſſe obligatum,
„ etiam obligatione naturali. Quia quando defectus eſt in 230
„ forma, non oritur, neque etiam naturalis obligatio: Sic
„ ſtipulatio nulla ex defectu formæ non inducit, etiam pa-
„ ctum nudum, *Jaſon in leg.* 1. *§. Si quis ita num.* 5. *& Rip.*
„ *num* 23. *de Verbor. obligat.*
„ Ad ſecundum. Congregatio reſpondit idem, etiamſi 231
„ Contrahens juraſſet.
„ Ad tertium. Congregatio reſpondit, non valere, licèt
„ enim juramentum operetur, ut actus valeat omni modo 232
„ meliori, quo poteſt *leg. Cùm Pater §. Filius Matrem ff. de*
„ *Legat.* 2. & ſtipulatio inutilis ex defectu formæ, acceden-
„ te juramento, valeat in vim pacti nudi: *Jaſon. poſt Bar-*
„ *tol. in d. §. Si quis ita num.* 24 25. *&* 26. *& Rip. ibid num* 72
„ Tamen, quia in caſu noſtro ſecundum bonos mores de- 233
„ buerunt Contrahentes palam contrahere, non clam, ut
„ colligitur proemio *d. cap.* 1. ibi; Juſtiſſimis cauſis deteſta-
„ ta eſt, *ibi*: Gravia peccata ex clandeſtinis, & item *ibi*: 234
„ Cui malo &c. Undè juramentum contra bonos mores, nec
„ obligat, nec quicquam operatur *cap. Non eſt obligatorium* 235
„ *de Regul. jur. in* 6.
„ Ad quartum. Congregatio non peccare cenſuit: *Tom.*
„ 72. *Poſitionum S. C. C. ſignat foris Seſſ.* 24. *de Reform. cap.* 236
„ 1. *fol.* 168. *&* 169.
„ 178. *Nullius*. An matrimonium, per verba de præſen 237
„ ti contractum, non ſervata forma Concilii, reſolvatur in
„ ſponſalia de futuro, adeò ut qui renuit, iterum contrahe-
„ re per Ordinarium compelli poſſit, Sacra Congregatio
„ cenſuit; Non reſolvi: *Tom.* 71. *Poſit. fol.* 177. 238
„ 179. *Nullius*. Dubitatur 1. An matrimonium clam 239
„ ſine Parocho, & teſtibus contractum, reſolvatur ſaltem
„ in vim ſponſalium.
„ II. An omiſſio denunciationum reddat matrimonium 240
„ nullum.
„ Ad primum. Congregatio cenſuit, non reſolvi, quia 241
„ eſt defectus in forma.
„ Ad 2. Non reddere *Tom.* 75. *Poſit. pag.* 291. 242

Ex quibus nullo modo audiendi ſunt Doctores illi, qui
contrarium aſſerunt, hoc eſt, matrimonium clande-
ſtinum habere vim Sponſalium, & proinde obligare nulli- 243
ter Contrahentes ad iterum validè contrahendum, quos
citat *Barboſ. ad Concil. ſeſſ.* 24. *de Reformat. matrim. cap.* 1.
num. 310 *verſ. Contra Veracrux*; Ultra quod enim longè 244
majoris authoritatis, & in majori numero ſunt Doctores
illi, qui contrariam tuentur opinionem, ex adductis *ſupra*
num. 167 ſemper urget reflexio illa, quòd in conflictu
diverſarum opinionum inter Doctores, ſemper præferen-
da eſt illa, quam ſequuta fuit Congregatio Concilii, quæ 245
facit Jus, ejuſque reſolutiones tanquam leges ſervandæ
ſunt, ex adductis *in Tom.* 1. *part.* 1. *diſcept.* 7. *per tot.* & ſi-
gnanter *num.* 24.

Nec ſuffragatur conſideratio, quòd ſi non valet uti ma-
trimonium, & non ſuſtinetur ratione ſponſalium, ſal-
tem

tem teneat tanquam contractus, & uti talis potens sit ad obli-
246 gandum Contrahentes, eo quia matrimonium non solùm est Sacramentum, sed etiam contractus, ex adductis *in Tom. 1. p.2.discept.2.n.139.* ubi, quòd primum occupat locum in genere contractus.

Non solùm, quia in Sacramento matrimonii ratio con-
247 tractus inseparabilis est ab illius natura, postquam ad statum Sacramenti elevatum fuit, ut laté probat *Galles in integro libro*, cui titulus: *Ecclesiastica in matrimonium potestas*, in quo totus est in confutando alio Libro, anno 1674. à Joanne Launojo edito sub hoc titulo *Regia in Matrimonium potestas*, ubi ex hoc prætextu, quòd matrimonium non solum sit sacramentum, sed etiam contractus civilis, malè credit, illud subesse sæcularibus legibus, ut referendo verba ejusdem Launoi, notat idem *Gallesf. ubi supra fol.140.n. 41.* ibi: *Hoc*
248 *argumento nititur: Matrimonium est humanus contractus, ergo civilium legum dispositioni, & ordinationi subjacet &c. Quod autem sit Sacramentum nihil interest omnino, tum quia contractus civilis, cui innititur Sacramentum, ab Regum potestate non eximitur per Christum, Sacramentorum Authorem; Tum quia ratio Sacramenti, matrimonio superveniens, humanum contractum non mutat, sed potiùs uti idoneam materiam supponit, &c. Malè loqueris, ortodoxis Institutis oppositam doctrinam doces &c. ut intentum haberes probare debuisses, quòd matrimonium, sivè consideratum, uti simplex contractus, sivè ut Sacramentum, subjacet ordinationi Legum civilium; Hoc autem probare non poteras; Quia quod alicui legi subest, vel divina dispositione, vel sui natura subest; Matrimonium autem non divina dispositione subditum unquam legimus civilibus legibus, sed solùm sui natura, antequam elevaretur ad esse Sacramenti, & quatenus contractus civilis; Quamobrem utpotè Sacramentum, & divina Constitutione, & uti res sacra ecclesiasticis legibus non subesse, nonnisi prostitutæ frontis hæreticus negare potest.*

Verùm etiam prætextus iste funditus sublatus fuit *à Sacr. Concil. Trid. sess. 24. de Reform. cap. 1.* ubi, non solùm Con-
249 trahentes matrimonia contra formam, inibi præscriptam, reddit inhabiles ad contrahendum, sed in specie descendit ad irritandum matrimonia ita contracta, etiam sub ratione contractus, juxta illa clara verba, quæ nulla indigent glo-
250 sa: *Qui alitèr, quàm præsente Parocho, vel alio Sacerdote, de ipsius Parochi, seu Ordinarii Licentia, & duobus, vel tribus testibus, matrimonium contrahere attentabunt, eos ad sic contrahendum omnino inhabiles reddit, & hujusmodi contractus irritos, & nullos esse decernit, prout eos præsenti decreto irritos facit, & annullat.*

Annullato proinde, & irrito effectu dicto contractu, nihil superest, ex quo cogi possit nullitèr matrimonium Con-
251 trahens ad effectuandum contractum, neq; sub ratione Sacramenti, neq; sub ratione contractus, neq; sub quocunque alio colore, ut patet consideranti, & applicatur regula *Text. in leg.4.§.Condemnatus ff.de Re judic.* de qua *Rot.dec 650.n.4. par.18 & dec.315.n.17.par.19.rec.*

In illis verò casibus, in quibus sponsalia contrahens, &
252 renuens matrimonium effectuare, cogi potest censuris, observavimus *in Tom. 2. par. 1. discept. 21. num. 244.* quòd Judices non solum Sponsum petentem absolvere possunt postquam diu stetit censuris innodatus, sed eundem, etiam non
253 petentem, absolvere tenentur; Remanente solùm difficultate circa tempus, quod decurrere debet antequam absolvatur, quod regularitèr solet esset illud unius anni, nè postea efficiatur de hæresi suspectus, juxta disposita *in Concil.Trid.*
254 *sess.25.cap.3.* cum concordant apud *Menoch. de Arbitr. cas. 416. num. 55.* Verum tamen est, quod ex particularibus facti circumstantiis *Rot. in dec. 242. num. 13. coram Duran* censuit esse 16. mensium, *& in Majoricen. Censurarum 15. Januarii 1715 § Longum coram Card Scotto*, censuit esse spatium 17. mensium. In cujus *§. finali Rota*, eo tempore, quo demandavit absolutionem Sponsi, renuentis effectuare spon-
255 salia, adjecit modum, qui fuit refectionis omnium expensarum, tàm judicialium, quàm extrajudicialium in Causa factis, cum reservatione Jurium respectu mulieris in congruo judicio petendi dotem, quatenus illa de Jure deberetur eidem Mulieri.

Terminata hac Causa, mediante Sententia favorabili
256 Eminentissimi Vicarii, circa primam partem declarationis nullitatis matrimonii, adversùs aliam partem, canonizantem Sponsalia, ex parte Dominici interposita fuit appellatio ad Rotam, destinatoque in Ponentem R. P. D. Corio, coram eodem fer. fer. fuerunt transportata omnia Acta, & subscriptum dubium, unà cum destinatione Rotæ, prævia congrua dilatione unius mensis, data Defensori Mulieris ad

se præparandum pro Causæ propositione. Cæterùm in Vigilia propositionis Causç in Rota, institum fuit exadverso coram R. P. D. Auditore SS. pro remissione Causç ad Con- 257
gregationem Concilii, & post multos casus, & multa rerum discrimina, tandem die 27. Maii 1719. prævia repositione ab omni decreto præjudiciali, ab eodem R. P. D. Auditore SS. 258
remissa fuit Causa ad Rotam, videntibus omnibus Auditoribus; Cum addito, ut ex parte Mulieris citationes ampliùs non reciperentur.

Tempore autem magnarum diligentiarum, pro obtinenda remissione Causæ ad Rotam, in exequutionem enixæ voluntatis Dominici à me adhibitarum, tam coram R. P. D. Auditore SS. quàm cor. Eminentissimo Card Vicario, quàm 259
demum coram eodemmet SS. D. N. in adimplementum illius prçcisæ obligationis Defensorum, quam his verbis agnovi, & fassus sum in *Instit Crim.lib.2.tit.8.nu.8. Indequè Ego in ea sum opinione, quam factis comprobare non desino, quòd nullam omnino prætermittere debet Advocatus diligentiam, quam ad Causæ victoriam proficuam agnoscit, eò quia illas absque dubio non prætermitteret Litigans, si propriam Causam defendere sciret*, fuit mihi candidè relatum ab uno ex Consanguineis 260
Dominici, eidem insinuatum seriò fuisse, ut in hac parte circa Causæ remissionem ad Rotam, quam d. Dominus totis viribus, totoque conatu desiderabat, & pro qua non semel apud SS. D. N. humillimas, reiteratasque funderat preces, ut cautè ageret, utque oculos aperiret, quia in Rota solent Causæ longiùs durare, ac in Sac. Congreg. Et proindè nil mirum, si aliqui Professores ad faciendam eorum bur- 261
sam hydropicam, juxta lepidam phrasim *Joannis de Blanas*, in loco, citato in *Instit. Crim. lib. 3. tit. 9. num. 61.* insistere solent, ut Causæ agitentur in Rota.

Præcipuè, quia Dominicus Collitigans non erat de numero illorum Clientum, qui forsan in Urbe non reperiuntur, 262
quosvè perbellè describit *Bim conf. 248. lib. 3. num. 1.* ibi: *Quamquam non satis etiam detestari, & execrari valeam aliquorum ingratorum Clientum perversum morem, qui dum agitatæ Causæ fervor, & necessitas calet, viget, & urget, maria, & montes, memores, & liberales Viros se jactantes, pollicentur; Transacto autem negotio, vel victa Causa, & refrigerato, & extincto primæ illius coitionis, & congressionis calore, & ardore, frigidi homines, obliviosique facti, & illiberales, ingratè tot vigilias, tot assiduos egregii Advocati, vel synceri Consultoris, & integri Judicis labores, frustrantur &c. Quo fit, ut multi hac arte fraudati, inquiant; Dum dolor est, accipes: Anguilla est, elabitur; Ficulneo folio eum tene quasi auribus Lupum, nec finis te bis nugationis promissionibus jactari, & demum decipi, & eò perduci, ut clamans dicas, ob spes fallaces, ob inanes cogitationes meæ.*

Sed idem Dominicus punctualitate nimis commendabili, nedum solitus est recognoscere labores Professorum, quorum Honoraria meritò *Card. de Luc. de Emphyt. disc. 58. in* 263
princ. appellat *Pretium sanguinis*, ut observavi in *Institut. crim. lib. 2. tit. 8. num. 105.* ubi addidi, quòd congruentiùs appellari etiam possunt *Pretium sanitatis*, eò quia in certis 264
causis, & temporis angustiis, contra regulas, à Medicis sibi præscriptas, non possint non applicare, & aliquando tantùm vigilare in nocte, quando dies magni sunt, ac quando sunt parvi, juxta præcisa verba *Glosf.in Auth. Ut Jud. sinè quoquo suffragio in princ lit. X. verb. Utentis.*

In qua parte solitus erat dicere cl: me: Card. Panciaticus, nostri sçculi facultatis legalis Ornamentum, quòd in Advocatorum professione, quam ipse non sinè laude exercuerat, 265
non datur medium; Aut enim eadem professio, ob multiplicitatem negotiorum, vivere non sinit eosdem Advocatos; Aut verò non subministrat eis sufficientia ad victum, congruamq; manutentionem, quando de illis verificantur ea, quç leguntur apud *D. Ioann 18.38.* de quibus in *Instit.crim.lib 2.tit.8.n.104.*

Sed ulteriùs idem Dominicus æquali generositate, ac gratitudine, ad praxim reducere solitus est ea, quç his verbis notat 266
Rota in Romana Mobilium 23. Martii 1711 §. Quoad Tabulas cor. Aldrov Non est res nova, vel insolita, quòd Clientes illustres, & nobiles, ultra solita honoraria, aliqua etiam dona profundant erga Defensores Causarum, ad compensandos insolitos labores, excitandamque illorum sedulitatem; Quod observaverat priùs eadem *Rota cor. Ludovis. dec. 512. nu. 3.* ibi: *DD. dixerunt, eas non omnino distare à solito Litigan-* 267
tium, quorum valdè expedit, Procuratores sibi valdè charos, & devinctos reddere, eorumque diligentiam muneribus excitare, & fovere, & in Romana Multiplic. 3. Apr. 1699 §. Obtinet cor Molines.

Verum tamen est, quòd adversus d. consilium, uni ex dd. Consanguineis Dominici, ut supra *num. 9.* datum, 268

ipse promptè respondit, illius applicationem longè distare à
circumstantiis præsentis casus, omniaque eidem insinuata,
269 respectu Mei esse prorsus innaplicabilia, quia ipse probè
sciebat id quod notorium est in Curia, quòd scilicet magnæ
occupationes in Causis, pendentibus in Sacris Congregatio-
270 nibus, unitæ cum sacrorum Canonum Lectura in Romanæ
Sapientiæ Archigymnasio, & cum debilitate illius sensus,
in quo anima inhabitat, teste *Plinio*, citato supra *par. 1. di-
scept. 1. § 1. num.* 21. mihi non permittunt applicare in Causis,
in Sac. Rota, coram A. C. & in inferioribus Tribunalibus
271 Urbis pendentibus, quod Ego ipse à multis lustris, inter in-
formandum in una *Nepesina Legitimæ*, *Ponente b. m. Muto*,
debita reverentia insinuare non omisi iisdemmet Sacræ Ro-
tæ Auditoribus, quorum aliqui etiam hodie in Sacra Rota
meritissimè sedent, alii verò, eorum excelsis meritis ita exi-
gentibus, eminentissimas occupant Dignitates, & aliorum
demum memoria in benedictione est.

DISCEPTATIO XX.

Surrentina Ordinationis.

PRO

Archiepiscopo Surrentino.

CUM

Sacerdote Renato Massa.

ARGUMENTUM.

Natus per accidens in aliquo Loco, an possit licitè ordinari cum Dimissoriis Episcopi Loci domicilii, non obtentis Testimonialibus ab Episcopo Loci originis, ad ornatum Constit. 44. Innoc. XII.

1 DIe 11. Decembris 1717. petiit Renatus de Massa decla-
rationem ab hac S. C. ipsum fuisse licitè ordinatum ab
Archiepiscopo Neapolitano, sine Testimonialibus Archie-
piscopi Surrentini; Fuit autem rescriptum: *Coadjuventur
probationes, juxta mentem*, quæ fuit, ut si idem Renatus,
*antè ejus ordinationem in Diœcesi ista Surrentina verè perman-
sit, & domicilium habuit, super tali ejus habitatione meliori-
bus documentis, & urgentioribus probationibus Sac. edoceat
Congregationem*, juxta præcisa verba epistolę, scriptę Ar-
chiepiscopo Surrentino.

Ad hujusmodi effectum per Curiam Archiepiscopalem
2 Surrentinam, examinati fuerunt duo testes, omni fide di-
gni, nempè Parochus Parochiæ S. Mariæ de Mortola, cu-
jus sunt Filiani Consanguinei dicti Renati, qui medio jura-
mento solemniter deposuit, Familiam dictorum de Massa
ab antiquissimo tempore moram fecisse in nostra Diœcesi, in
qua eorum Majores semper habitarunt, multaque bona sta-
bilia possederunt, & possident, prout fecit Andreas Massa,
Pater Renati, excepto modico tempore, quo Romam petiit
negotiorum causa, sed Patriam reversus, in eadem semper
permansit, usquequò vitam cum morte commutavit.

Subjungit idem Parochus nescire, ubi natus fuerit Rena-
3 tus, cum tamen non latere, quòd si extrà nostram Diœcesim
natus sit, hoc evenire non potuit, nisi per accidens, seù
per transitum, attento fixo, & stabili domicilio Genitorum
ejusdem Renati in Diœcesi Surrentina, modo superiùs ex-
presso.

Et tandèm concludit, eundem Renatum à sua infantia
cum dicto Andrea Patre in Diœcesi Surrentina habitasse, &
4 post breve tempus ad Diœcesim Surrentinam regressum fuis-
se, & quamvis aliquandò in Civitate Neapolitana se contu-
lerit, pro majori tamen temporis parte semper in Plano,
seù Diœcesi Surrentina moram traxisse, illam adducendo
concludentem rationem sui dicti; *E questo Io lo so, perche
sono vecchio Parocho di S. Maria di Mortola, di dove sono Fi-
gliani detti di Massa, & Io vi sono vicino di Casa*; Quæ an-
numerantur à Doctoribus intèr optimas causas scientiæ in te-
5 stibus, ut de præsumptione, vigente pro Parocho circa
scientiam, & cognitionem suorum Parochianorum videre
est apud *Card. de Luc. de Benefic. disc. 90. num. 12. & Rot. dec.
115. num. 4. coram Priol. & in Bituntina Jurispatronatus 28.
Martii 1707. §. Et demùm cor. Card. Scott.* Et de alia præsum-
ptione, quod Vicinus præsumatur scire facta Vicini, habe- 6
mus *Textum literalem in c. Quosdam de Præsumpt.* ibi: *Quan-
tò viciniores estis, credo, quod tantò subtiliùs cognovistis*,
cum aliis apud *Mascard. de Probat. concl. 752. n. 1. & Rot. decis.
739. n. 5. & 6. par. 4. to. 3. rec.*

Concordat cum eodem Parocho alter Sacerdos, itidèm
examinatus super eadem re, qui pariformiter cum juramen- 7
to deponit dè eodem domicilio Renati ab ejus infantia usque
ad annos 15. circitèr suæ ætatis in d. Diœcesi Surrentina, ibi:
*Detto Renato fin da figliuolo aveva abitato in questa Diocesi fino
all'età di 15. anni in circa.*

Quantam verò fidem mereantur hujusmodi duo qualifi-
cati testes, in omnibus contestes, nemo ignorat; In ore si-
quidèm duorum, vel trium stat omne verbum, ut dicitur 8
Matth. 18. 16. & notant *Card. de Luc de Cred. disc. 33. num. 7. &
Rot. dec. 611. num. 6. coram Emer. jun.* Præcipuè habendo præ
oculis illorum Sacerdotalem qualitatem, quæ operatur, ut
unusquisque ex illis mereatur fidem duplicis testis, ut obser- 9
vant adducti in *To. 1. par. 1. disc. 12 n. 11.* cum aliis longa ma-
nu cumulatis *in Voto edito à R. P. D. Cerro in Romana annuæ
præstationis 26. Jan. 1714. §. 11* & in alio confirmatorio, ex-
tenso *à b. m. Lonio 23. Martii 1715. §. 14.*

Junctis autem hujusmodi novis testium depositionibus cum
aliis, in Secretaria antecedenter exhibitis, remanet con-
cludenter probatum, eundem Renatum fuisse, & esse Sur-
rentinum ad omnem finem, & effectum, & multò ma- 10
gis ad effectum solius ordinationis, de qua disputa-
mus.

Ex eisdem enim constat, quòd ejus Pater natus, com-
moratus, & mortuus fuerit Surrenti; Et proindè nativitas
sui filii, sequuta Neapoli die 7. Novembris 1691. fuit so- 11
lùm accidentalis, quia dictus Andreas Pater nunquam ha-
buit domicilium fixum Neapoli, sed semper illud habuit,
& continuò retinuit in Diœcesi Surrentina, excepto brevi
tempore, quo Romæ moram traxit negociorum causa, &
Neapoli gratia recreationis; In quibus terminis nativitatis
accidentalis nunquàm prætendi potest mutatio prioris domi-
cilii, ex allegatis per *Add. ad Burat. dec. 75. n. 19. Card. de
Luc. de Regal. disc. 103. num. 5. & Rot. dec. 145. num. 30. &
31. coram Ottob.* Et ad nostrum effectum per viam legis deter-
minatur *in Constit. 44. §. Cæterùm, seu num. 11.* inter alias 12
Innoc. XII.

Quam veritatem demonstrant etiam facta, subsequentia
dictam accidentalem nativitatem Renati. Constans enim 13
in facto est, quòd ab ejus infantia, unacum dicto ejus Patre
continuam moram fecerit in Diœcesi Surrentina usque ad an-
num 14. circitèr ejus ætatis, dum in præcisa, & indubita-
ta temporis circumstantia punctualiter non concordarunt
nostri testes, deponentes de illa cum dicta dictione *in cir-
ca*, quæ verificari solet in modico, Judicis arbitrio, & se-
cundam subjectam materiam, ex adductis *in decis.
182. num. 20. & decis. 205. num. 26. cor. Priol.*

Imò, quòd possit etiam verificari in quarta parte plus,
minusvè, notabilitèr firmavit *Rota in decis. 1. num. 10.
par. 17. rec. & in Melevitana Pensionis 16 Junii 1698. §.
talis cor. Card. Priol.* Cùm enim ad Civitatem Venafri se
contulerit post mortem Patris, quæ contigit de mense 14
Decembris 1704. Idemque Renatus natus sit anno 1691.
ex combinatione hujusmodi circumstantiarum facti clarè
resultat, quòd in ætate annorum 14. circitèr, quot efflu-
xerunt à dicto anno 1691. ad annum 1704. post obitum Pa-
tris, discesserit à Civitate Surrenti, & Venafrum se con-
tulerit.

Imò demonstratur ulteriùs eadem veritas ex Fide Com-
plateariorum Neapolis; Isti namque dicunt, Augustinum,
& Renatum fratres de Massa, ab anno 1709. usque ad an- 15
num 1711. habitasse in Regione, vulgò *Ottina* S. Mariæ
Advocatæ Neapolis, nulla facta mentione temporis ante-
cedentis. Igitur ab anno 1691. quo Renatus lucem aspexit,
usque ad annum 1709. & sic per annos 18. circitèr, non ha-
buit domicilium in Civitate Neapolis; Sicuti enim exhibuit
justificationes pro dicto tempore, ità illas exhibuisset pro an-
nis antecedentibus, si in dicta Civitate Neapolis moram se
cisset, ut consideranti patet.

Et proindè nullatenùs potuit promoveri, uti originarius
Neapolitanus, sed debebat promoveri, uti Surrentinus, 16
vel saltèm cum Literis dimissorialibus Archiepiscopi Sur-
rentini, quoad primam tonsuram; Quo verò ad mino-
res, & majores Ordines, saltem cum Literis testimoniali-
bus ejusdem Archiepiscopi Surrentini, quatenùs asser-
tum

tum Beneficium, ei collatum in Civitate Viciequensi, fue-
rit sufficiens, ut referendo plures resolutiones hujus S.C. no-
tat *Pignatel. consult.* 189. *num.* 89. *tom.* 9. & per viam legis
generalis sancivit *Innoc. XII. in ejus Constit.* 44. *§. Hinc est,
seu num. 8.*
Ad evitandam efficaciam hujusmodi solidarum reflexio-
17 num plures exhibitæ fuerunt exadverso Attestationes, ad
probandum, Renatum partim habitasse in Citate Neapolis,
partim verò in illa Venafri, quæ tamen nullatenùs probant
intentum.
Ad quod manibus palpandum, præmisso, quod idem Re-
18 natus natus fuit die 7. Novembris 1691. mirum in rei verita-
te est, quòd prætendat hodiè, ab infantia usque ad annum
1715. semper habitasse, vel in Civitate Neapolis, vel in
alia Civitate Venafrana, non adducendo partitas Librorum
19 Status Animarum dictarum Parochiarum, sub quibus præ-
tenditur moram fecisse, ex quibus ictu oculi eadem veritas
desumi posset, ut de se patet.
Cæterum percurrendo omnes contrarias probationes, nul-
la ex eisdem excludit necessitatem dictarum Literarum testi-
monialium, quia non excludit moram, & habitationem in
Diocesi Surrentina. Non Informatio Archiepiscopi Neapo-
litani, quia est restricta ab anno 1709. usque ad annum 1715.
20 ibi: *Constare &c. eundem Renatum ab anno 1709. usque ad an-
num 1715. assiduè commoratum fuisse, ac permansisse in hac
Civitate Neapolis.* Et proindè in eadem Informatione nul-
lum fieri valet fundamentum circa habitationem, & moram
ab anno 1691. usque ad annum 1709 & sic per annos 18.
Eadem responsio applicatur etiam Attestationibus Com-
plateariorum, ac aliorum testium, enunciatorum in dicta
21 Informatione Archiepiscopi Neapolitani, nec non Fidei
Parochi S. Mariæ *dell' Avvocata.* Quia omnes loquuntur in
eisdem pariter terminis, & habitationis ab anno 1709. usque
ad annum 1715. ut ex lectura.
Attestationes Magistratus Surrentini, aliorumque Ci-
vium ejusdem Civitatis, ostenduntur evidentèr erroneæ ex
22 dicta Informatione Archiepiscopi Neapolitani, & alia At-
testatione Complateariorum, & aliorum testium Parochię,
seu Ottinę S. Maria *dell' Avvocata:* Idem enim Magistratus
testatur, *qualmente il Sacerdote Renato Massa Napolitano à
sempre vissuto in tutto il tempo della sua età nella Città di Na
poli, & alcun tempo ancora nella Città di Venafri.* Et tamen
dicti alii testes Complatearii Neapolis, de quibus in Rela-
tione Archiepiscopi Neapolitani, asserunt dumtaxat, ab an-
23 no 1709. usque ad annum 1715. in eadem Civitate Neapolis
habitasse. Et proindè una ex dictis contrariis Attestationi-
bus destruit aliam.
Fides aliorum quatuor Testium loquitur de habitatione
Andreæ Massæ Patris Renati, ejusque Matris Victoriæ
24 Amorellæ *per lo spazio di 14. o 15. anni*, & sic ante nativita-
tem ejusdem Renati, quia matrimonium eorundem contra-
ctum fuit die 15. Aprilis anni 1674. ut ex fide Parochi, in
Secretaria exhibita. Quibus si addantur dicti quindecim an-
ni, de quibus loquuntur dicti testes, palpatur manibus, il-
lorum depositionem percutere habitationem, ac moram us-
que ad annum 1689. & sic nedùm antè nativitatem, sed etiam
ante conceptionem Renati.
Aliæ Fides quatuor aliorum testium, deponentium de
possessione Palatii Andreæ Massæ Patris Renati, atque ali-
25 quibus annuis redditibus, & Arrendamentis, ab ipso posses-
sis in Civitate Neapolis, nullo modo probant illius domici-
lium in eadem Civitate Neapolis, minusque excludunt do-
micilium, & habitationem in Diœcesi Surrentina, conclu-
dentissimè ex hac parte probatam. Notum siquidem est,
quòd Arrendamenta, de quibus loquuntur dicti testes, quæ
sunt similia Locis Montium Urbis, possidentur etiam ab
Exteris. Prout etiam, quòd ex dominio, & possessione
Palatii, non probetur domicilium, neque habitatio Domi-
26 ni ejusdem Palatii, in specie probant adducti in *To.* 2. *par.* 1.
discept. 10. *num.* 59.
Et tamen respectu omnium dictarum affectatarum Atte-
stationum non omittimus observare, illas factas esse sine ju-
ramento, sed sequenti mysterioso modo, *da verificarsi an-
che con giuramento, quando fosse necessario*, & sic sine actua-
27 li juramento, in quibus terminis nullam merentur fidem, *ad
Text. literalem in leg. Jurisjurandi* 8. *Cod. de Testib.* cum
aliis apud *Rot. dec.* 738. *num.* 4. *cor. Dunoz. jun. & dec.* 234. *nu.*
5. *par.* 1. *rec.*
Remanet tandem Attestatio Episcopi Venafri Patrui
Renati, qui in Literis testimonialibus, eidem concessis as-
28 serit, *ipsum apud dictum Episcopum semper ab infantia vi-
xisse*, in qua enunciativa nullum pariter fundamentum fieri

potest; Nedùm quia illi opponuntur concludentes probationes,
demonstrantes oppositum, de quibus supra. Sed etiam,
quia agitur de Attestatione personæ, sanguine, & affectio-
ne conjunctissimæ Renato, cujus erat Patruus, in quibus
terminis ratione d. affectionis nō meretur tantam fidem, quan-
ta necessaria est ad plenè fundandam intentionem ejusdem 29
Renati, & in terminis similium Attestationum Episcopo-
rum firmavit *Rot. in locis citatis in Tom.* 1. *par.* 2. *discept.* 7.
num. 36. quibus addo *eandem Rot. in Colonien, Matrimonii*
19. *Jan.* 1711. *§. Præterea cor. Falconerio*, loquentem de
Attestatione Episcopi Rosmensis, Suffraganei, & Vicarii
generalis Archiepiscopi, & Electoris Trevirensis, ubi, 30
quòd quamvis Rota nullum habuerit dubium circa eximiam
ejusdem Episcopi integritatem, nihilominùs ità judicavit,
quia Jura canonica, & civilia ibidem allegata disponunt, si-
milibus Attestationibus fidem adhibendam non esse, & in 31
terminis testis benè affecti *Rot. dec.* 39. *n.* 5. *cor. Peuting. & dec.*
1250. *à num.* 5. *cor. Coccin.* & in terminis testis consanguinei, 32
& affinis *Gabr. de Test. concl.* 15. *n.* 1. *& Rot. dec.* 166 *n.* 6 *cor. Cels.
& dec.* 26. *n.* 12. *& seq. cor. Cerr.*
Opportunè hìc repetentes, quòd si revera Renatus moram
traxisset in Civitate Neapolis, præter tempus, ut supra,
narratum, ad terminos dictarum contrariarum Attestatio-
num, facili negotio potuisset exadverso concludentissimè 33
probari, vel mediante Attestatione Parochi, sub cujus Pa-
rochia permansit, vel adducendo aliam similem Fidem Com-
plateariorum Neapolis; Quia tamen Renati domicilium
in Diœcesi Surrentina nullo velamine tergiversari valet, pro-
indè & ratione nativitatis, uti accidentalis in Civitate Nea-
polis, & ratione domicilii, habiti per longum tempus in no-
stra Diœcesi, ad effectum recipiendi Ordines censendus sem-
per fuit, & est Surrentinus, juxtà dispositionem *Const. In-
noc. XII.* nulloque modo licitè proindè ordinari poterat, sal-
tem sine Literis testimonialibus Archiepiscopi Surrentini, 34
juxta literalem dispositionem dictæ *Constit. Innoc. §. Cæte-
rùm*: ibi: *Quòd si quis tanto temporis spatio in Loco, in quo
ex accidenti, sicut præmittitur, natus est, moram traxerit,
ut potuerit ibidem canonico aliquo impedimento irretiri, tùm
etiam ab Ordinario ejus Loci Literas testimoniales, ut supra,
obtinere, illasque Episcopo ordinanti, per eum in collatorum
ordinum testimonio similiter recensendas, præsentare tenea-
tur:* Nedùm enim ex testibus, ex hac parte adductis, sed
etiam ex contrariis Attestationibus remanet manifestum,
quòd Renatus tanto temporis spatio in Diœcesi Surrentina
moram traxit, sivè solus, sivè cum Episcopo Venafri ejus
Patruo, ut non uno, sed multis canonicis impedimentis ir-
retiri potuerit.
Huic solido motivo ad probandum, Renatum illicitè or-
dinatum fuisse, junctum fuit aliud à Causæ Patrono, inni-
xum prætenso Processui, contrà ipsum fabricato ante Ordi- 35
num susceptionem in Archiepiscopali Curia Capuana, & in
Nunciatura Neapolis, cujus motivi respectu libenter tunc
abstinui, & modò abstineo ab illius discussione ex illa ratione,
quam his verbis adduxi *in Proem. Instit. crim. Neque ab ulla
exercitatione magis animus noster, & professio, quàm à causis
criminalibus sit aliena.*
Nec dicatur, quòd hodiè non sumus in promovendo, sed
in jam promoto, seù ordinato, cujus respectu procedi solet 36
cum majori compassione, ac indulgentia, ut in terminis dis-
pensationis ab irregularitate observant adducti in *Tom.* 1. *par.*
2 *disc.* 9. *num.* 9. Quia hoc est, de quo quæritur, an Renatus
fuerit licitè ordinatus; Si autem prædicta urgebant contrà
eund. ante dictam Ordinum susceptionem, de se patet, quòd
illis non purgatis, neque per sententiam absolutoriam ex ca-
pite innocentiæ, neque ex uno ex aliis tribus capitibus, ex
quibus proferri solent sententiæ absolutoriæ, enumeratis *in
Instit. Crim. lib.* 4. *tit.* 8. *num.* 9. nullo modo potest dici licitè
ordinatus, & consequenter in nostris terminis, in quibus
non quæritur, an Renatus possit validè, vel licitè ordinari, 37
sed strictè, ac præcisè petitur ab EE. VV. declarari actus or-
dinationis, de tempore præterito expletus, hoc est, an lici-
tè fieri potuerit, seu an idem Renatus sit licitè ordinatus, vi-
detur ex hoc etiam capite respondendum *Negativè.*
Die 21. Maii 1718. proposito sequenti dub. in C. C. *An Sa-
cerdos Renatus Massa sit licitè ordinatus*: Responsum fuit: 38
Negativè.

DISCEPTATIO XXI.

Nepesina Legati.

PRO

PP. S. Francisci ad Ripam,

CUM

Hæredibus Francisci Galeotti,

ARGUMENTUM.

Applicatio Legati pii, facta à R. F. an sustineatur, quando Opus pium injunctum est Legatario, & in illius applicatione citatur solus hæres, qui procuravit ad sui favorem Compositionem ab eadem R. F. sibi appropriando summam, quæ deposita reperitur in publico Banco ad præcisum effectum adimplendi dicti Testatoris voluntatem.

1 QUadraginta effluxi sunt anni, in quibus per duo ferè
lustra in multis Causis, concernentibus interesse Rev.
Fabricæ, adjutrices habui manus, per alia verò sex aliquas
tractavi tanquam Advocatus, *& in 1. Tomo in Compend.
Privil. Rev. Fabricæ*, consideravi individuales circumstan-
tias aliarum centum Causarum, ab hac S. C. solita maturi-
tate decisarum; Sed nullam tractavi, vel ab aliis Authori-
bus tractatam inveni similem illi, de qua disputamus, eo
quia in præsenti Causa canonizatæ fuerunt duæ propositio-
nes, nimium præjudiciales Juribus R. F. Prima est, quod
aperitur spatiosa admittendi hæredes ad Compositionem pro
illa summa, quæ realitèr, & cum effectu ab ejsd. depositata
2 fuit in publicis Bancis, pro totali adimplemento legati,
quod (ita una voce asserentibus omnibus Procuratoribus hu-
jus Sac. Trib.) nunquam in præteritum admittere voluit hæc
S. C. & signantèr ultimo loco constantissimè id facere recu-
savit *in una Tusculana*, in qua agebatur de tenui summa scu-
torum 300. Secunda, quòd adversus omnia Jura Mundi
hæredes ex propria culpa commodum reportare possunt, eo
quia negligendo adimplementum piorum relictorum, admit-
3 tuntur ad compositionem, non ex titulo compassionis, &
misericordiæ, quas præ oculis semper habere solet hoc S.
Tribunal, admittendo ad compositionem pauperes debito-
res; Sed pro captando lucro, & in veram destructionem pii
Operis fundationis Conventuum, & quod magis est, ferè-
que videtur incredibile, inaudito prorsùs modo, hoc est cum
palliato nomine unius ex Procuratoribus R. F. citando se ip-
sos ad docendum de adimplemento Legati, quod voluntariè
negligunt pro obtinenda Compositione.

Manibus palpantur hæc in præsenti Causa, in qua pius
Testator Franciscus Galeottus Nepesinus efficacissimè exo-
ptans, ut in ejus Patria omninò construeretur Conventus
PP. Refor. S. Francisci, in suo, cum quo decessit Testa-
4 mento, condito die 8. Maii 1643. hæredem instituit Domi-
nicum ejus filium, cum hac lege, quod si sine prole decessis-
set, detrahi priùs deberent ex sua hæreditate sc. 6000. & in
reliquatu postea succedere deberent Divitia, Cynthia, &
Hieronyma, ejus filiæ fœminæ, cum diversis conditioni-
bus, & substitutionibus, ad rem non facientibus. Disposuit.
que ulteriùs, quòd ex dicta summa sc. 6000. sic detracta,
5 solveretur rata sc. 2000. dd. Cynthiæ, & Hieronymæ filia-
bus, alia rata sc. 1000. traderetur Altari S. Romani, exi-
stenti in Ecclesia Cathedrali Nepesina, & reliqua scut. 3000.
applicarentur erectioni, & constructioni unius Ecclesiæ,
& Conventus in Civitate, seu Territorio Nepesino, in
quem introduci voluit PP. Reform. Sancti Francisci ad Ri-
pam.

Anno 1703. decessit d. Dominicus hæres institutus sine fi-
liis, factusque proindè fuit locus dictæ testamentariæ dispo-
6 sitioni, & sic detractioni dd. sc. 6000. pro cujus exequutione
tunc temporis Syndicus Apostolicus PP. S. Francisci ad Ri-
pam, fer. fer. institit coram Vicesgerente, à quo manda-
tum reportavit contra bona hæreditaria d. Francisci Testa-
7 toris, cujus vigore deliberata fuerunt nonnulla bona, illo-
rumque pretium depositum fuit in Monte Pietatis Ur-
bis.

His peractis, præfatæ Divitia, Cynthia, & Hierony-
ma hæredes, ut supra institutæ, institerunt coram eodem
Vicesgerente pro reintegratione fideicommissi, ordinati à d. 8
Francisco Galeotto, sub prætextu, quod d. Dominicus hæ-
res gravatus illius bona alienasset, & non citato d. Syndico
Apostolico, minusque auditis Religiosis, facili negocio Sen-
tentiam obtinuerunt, qua mediante eis concessa fuit petita 9
reintegratio fideicommissi usque ad summam scut. 12160.
& pro effectu d. reintegrationis fuerunt eis assignata non-
nulla bona stabilia in computum dictæ summæ, & pro il-
lius complemento demandata fuit eorum favore consigna-
tio pecuniarum, existentium in dicto Sac. Monte Pieta-
tis, retractarum, ut diximus, ex deliberatione bonorum,
ut supra, secuta ad instantiam d. Syndici Apostolici, cum
illa tamen lege, ut relinqui deberent in eod. Sac. Monte sc.
3000. ad effectum illa persolvendi dd. PP. S. Francisci ad 10
Ripam pro constructione Conventus ejusdem Religio-
nis in Civitate Nepesina ad formam testamenti, non
consignanda tamen, nisi præstita per eos cautione de
restituendo prioribus, & potioribus Creditoribus, &
de liberando à molestiis eosdem hæredes fideicommissa-
rios.

In sequelam dictæ Sententiæ memorati hæredes fideicom-
missariis anno 1708. actualiter deposuerunt in eodem Mon-
te Pietatis præfatam summa scut. 3000. ad effectum illa sol- 11
vendi eisdem PP. S. Francisci, qui hujusmodi summam
obligati fuerunt relinquere in eodem Monte ad eorum
creditum, ad effectum postea illam integrè erogandi in
constructionem Ecclesiæ, & Conventus, à Testatore vo-
litam, repetita eadem lege, quòd dd. PP. S. Francisci præ-
stare deberent cautionem, ut supra demandatam in eadem
Sententia.

Non omiserunt pauperes Religiosi maxima attentione,
& æqualibus diligentiis procurare punctualem exequutionem
dicti Legati, seù adimplementi voluntatis d. pii Testatoris,
ad quem effectum hoc medio tempore obtinuerunt à C. E. & 12
R. licentiam, nec non à Populo Nepesino, prout etiam ab
Episcopo, & ab aliis Religionibus mendicantibus, oppor-
tunum consensum pro constructione eorum Conventus, &
Ecclesiæ.

Cæterùm dum hæc agebantur, unus ex Cohæredibus fi-
deicommissariis, qui insimul cum dd. aliis hæredibus pun- 13
ctualiter depositum d. summæ sc. 3000. fecerat in Monte
Pietatis, reducendo ad praxim vulgatum illud; *Dum
Romæ consulitur, Saguntum expugnatur*, de quo *Rot. dec.
76. num. 19. coram Ansald.* permisit, ut ejus actualis Procu- 14
rator, mutuo accepto nomine Procuratoris R. F. sub nomi-
ne ejusdem R. F. æqualiter curiosa, & inaudita praxi, ci-
taret se ipsam, & alios Cohæredes ad docendum de adim-
plemento dicti legati, vel impetratione gratiæ commutatio-
nis voluntatis in casum impedimenti, aut insufficientiæ il-
lius, aliàs illud applicari debuisset favore d. R. F. & magna
facilitate, quia sine contradictore, obtento opportuno De-
creto, non obstante, quod antea in Actis fer. fer. aliis cohæ- 15
redes potestati fuissent, dictum legatum fuisse jam adimple-
tum ex eorum parte, mediante actuali deposito pecunia-
rum, facto in creditum PP. S. Francisci, ad quos onus spe-
ctabat construendi Conventum, & Ecclesiam, extorsit,
prævia nuda interpellatione, seù simplici notificatione talis
decreti, facta dictis Religiosis ad ejus instantiam, admitti
ab eadem R. F. ad Compositionem cum cessione jurium, so-
lutis dumtaxat scut. 600. diversis temporibus, & pro retinen-
da pro seipso insigni summa sc. 2400.

In his terminis cœpit in Judicium vocare eosdem Religio-
sos, & in sequelam dictæ Compositionis, tandem post va- 16
rios casus, & post multa rerum discrimina, consultò hic
omissa, obtinuit in prima Instantia relaxationem mandati
de consignando dd. sc. 3000. existentia in Monte Pietatis, ac
etiam in secunda Instantia Exequatur d. mandati. Quo cir-
ca modo ab hujusmodi mandato de exequendo humillimè in-
stant dd. pauperes Religiosi, & pro eis eorum Syndicus A- 17
postolicus pro nova suspensiva Commissione ulterioris ap-
pellationis cum clausula: *Alteri, qui ad legitimam*, &
exaudiri confidunt, attenta illius evidenti injusti-
tia.

Etenim cùm iidem Religiosi gravati sint onere constru-
endi Ecclesiam, & Conventum, à Testatore ordinatos, 18
ipsi omninò citandi erant in d. Judicio applicationis d. Le-
gati, in quo demandabatur erectio ejusdem Conventus, &
Ecclesiæ, ut præcisè volunt, & literaliter exposcunt De-
creta, & Privilegia R. F. de quibus apud *Vespign. §. 7. post
med* ibi: *Declaramus, ut Gravatis certus competens ter-
minus*

minus præfigatur, cum aliis, citatis *in Compend. Privil. R. F. q. 9. num.* 33. Cùmque ipsi minimè citati fuerint in tali Ju-
19 dicio applicationis, certum est, d. Judicium, & applicationem esse evidenter nullam, ex insanabili defectu citationis; Proindèque injustè nimis pro effectu d. applicationis, & in illius sequelam, demandata remansit, tàm in prima, quàm in secunda Instantia, consignatio pecuniarum, ut in pun-
20 ctualibus terminis, ob similem nullitatem Judicii, in quo non fuerunt citati Legatarii, firmavit *Rot. in Rom. Locor. Mont. super Applic fruct.* 11 *Jan.* 1715. §. *Exuberantiùs*, & 2. *Decembr. ejusdem anni* §. *Missa cor. Card. Scotto.*

Quòd autem Religiosi gravati sint onere construendi hanc
21 Ecclesiam, & Conventum, & sic adimplendi Legatum, ad evidentiam usque demonstratur: Quandoquidèm idemmet Oppositor hoc ipsum insimul cum aliis Cohæredibus voluit, & rotundis literis declaravit Judex in Judicio, ab ipsis incæpto, & ad eorum Instantiam terminato, ut legitur in Sententia, per eum lata ad eorum favorem, &
22 data in Summario, in qua demandatum fuit, ut pecunia legata depositaretur, & postmodùm consignaretur Religiosis pro constructione Conventus, & Ecclesiæ; Quæ omnia innegabiliter confirmantur ex eorum subsequuto proprio facto, dum ipsimet depositum fecerunt dd. sc. 3000. in creditum eorundem Religiosorum, exprimentes, quod hæc summa eis consignari debuisset ad effectum, ut illam
23 erogarent in constructionem Ecclesiæ, & Conventus. Ex quibus remanet manifestum, literis rotundis fassos fuisse, quòd onus adimplendi Legatum, & sic construendi Ecclesiam, & Conventum, ad dd. Religiosos spectaret: Quòd autem propria confessio contra confitentem plenissimam faciat probationem, imò, quòd etiam de mero possibili melior excogitari nequeat, probatio, est unum ex primis Juris principiis, de quo *Rot. decis.* 7. *num.* 4. *coram Priol.*

Quæ omnia transeunt in evidentiam, animadvertendo, qnòd dum dicti pauperes Religiosi præstare debebant in actu
24 receptionis dictæ summæ legatæ cautionem de illam restituendo prioribus, & potioribus Creditoribus, & de liberando ipsos hæredes à quibusvis molestiis, quemadmodùm præseferunt præcisa verba dictæ Sententiæ, per eos impetratæ, & dictum depositum ab eis factum, manifestum est, quòd in eorum dorsum collatum remansit gravamen circa erectionem Conventus, & Ecclesiæ, dum dictæ pecuniæ erant præcisè à Judice, & ab omnibus Hæredibus destinatæ pro constructione Conventus, & Ecclesiæ, & aliis consignari non poterant, nisi eisdem Religiosis. Ne-
25 mo enim cogi potest ad restituendum id, quod non accepit, neque suum est, ex adductis per *Mart. Medic. exam.* 21. *num.* 5. & *à Boscol. in resp. impres. apud Cardin. de Luca de Offic. vacab fol.* 272. *num.* 7.

Addito præsertim, quod ipsi Religiosi in prædictorum omnium exequutionem, hujusmodi onus tanquam proprium præcisè agnoverunt, eò quia posteà semper solliciti fue-
26 runt illud ad effectum perducere, ut demonstrant diligentiæ, factæ pro impetratione Licentiæ C. E. & R. & prò obtinendo consensu Populi, & Episcopi Nepesini, aliorumque Interessatorum, quem actualiter impetrarunt.

Nec dicatur, quòd litera Testamenti præseferre videatur, hujusmodi onus construendi Ecclesiam, & Conventum non fuisse à Testatore literaliter injunctum Religiosis,
27 eo quòd dictus Testator dicat, eosdem Religiosos debere introduci in eandem Ecclesiam, & Conventum, quod denotat, eos consequi debuisse Ecclesiam, & Conventum, quando jam essent ædificatæ, & sic per hoc eis non fuisse injunctum onus ædificationis, sed potiùs illud fuisse repositum in Persona hæredum, qui regulariter exequi tenentur voluntatem Testatoris.

Cathegoricè enim respondemus, quòd Testator literali-
28 ter non expressit in Testamento personam, quæ debuisset esse obligata ad adimplendum legatum, quia impersonaliter loquutus fuit; Quocirca in hoc de jure attendi debet, quòd Judex subsequenter declaravit, & quod ipsimet hæredes voluerunt: Dum autem, tàm Judex in sua Sententia, quàm hæredes in deposito, in exequutionem ejusdem Sententiæ facto, seriò declararunt, & voluerunt, ut onus, & gravamen executionis dicti Legati esset Religiosorum, ut supra
29 probavimus, negari non potest, quod hoc idem importet litera Testamenti, ideque ex vi declarationis, factæ à Judice, & ab hæredibus, qui præsumuntur informati voluntatis Testatoris, juxta firmata per *Rot. in dec.* 260. *num.* 1. *coram Benincas.*

Rursùs Testator ità impersonaliter loquendo cum grano salis non dixerit legatum Religiosis, ea ratione, quia ad va- 30
liditatem, & subsistentiam legati, quod fit dictis Religiosis, necesse est, quòd illud non fiat directè ipsis Religiosis, propter eorum incapacitatem, ut notat *Card. de Luc. de Paroch. disc.* 25. *num.* 11. & firmavit *Rot. decis.* 456. *num.* 9. & *seqq. coram Merlin* Sed opus est, ut fiat directè ipsis hæredi- 31
bus, vel Ecclesiæ, sub modo licito, qualis est prò construenda Ecclesia, vel Conventu, cùm tunc censeatur relictum Deo, & substineatur, & hoc casu directè peti potest per Syndicum Apostolicum eorundem Religiosorum, & per ipsum converti in Fabricam Conventus, & Ecclesiæ, 32
seù in alios usus Religiosorum, ut referendo plures resolutiones hujus Sacr. Cong. advertit, *Rot. coram Merlin. d. dec.* 456. *à num.* 9.

Quin juvet replicare, hoc posse procedere, si agendum fuisset cum ipsis hæredibus, sed cùm esset agendum cum R. F. quæ petebat applicationem, & solùm tenebatur obser- 33
vare literam Testamenti, hoc casu non possit de nullitate redargui dicta applicatio, jam secuta ejusdem legati, peracta citatis hæredibus tantùm, dùm in litera Testamenti solùm ipsi hæredes poterant de jure considerari obligati ad implementum Legati, non autem Religiosi, & sic hæredes dumtaxat erant citandi in d. Judicio applicationis, prout citati fuerunt.

Ultra enim supra adducta, circa necessitatem citandi Religiosos pro validitate dictæ applicationis in Judicio, intentato quidem palliato nomine R. F. sed revera ab uno ex dictis 34
hæredibus, dictam declarationem fecerat, & Sententiam à Judice obtinuerat, præcipuè postquàm ad notitiam R. F. mediante dicta protestatione alterius ex hæredibus devenerat depositum pecuniarum, factum ea lege, ut exequi deberet à dictis Religiosis.

Respondemus ulteriùs, quòd præsens quæstio tractanda non est in puris terminis, in quibus adesset sola litera Testamenti: Sed in terminis, in quibus eadem litera Testamen- 35
ti fuit ser. ser. per Judicem solemniter declarata, cum consensu, & acceptatione hæredum, qui hoc attento ad notitiam R. F. deduxerunt, ipsos punctualiter adimplevisse partem, sibi ipsis competentem, mediante deposito, neque ad aliud teneri; In his enim circumstantiis R. F. non poterat simpliciter sequi solam materialem literam Testamenti, sed illam tenebatur unire cum dicta declaratione Judicis, & facto hæredum, sibi in Actis solemniter notificata; Cùmquè 36
declaratio esset, quòd onus exequendi Legatum spectaret ad Religiosos, ipsos proindè in dicto Judicio applicationis omni jure citare debebat, ex punctualiter firmatis per *Rot. ubi suprà num.* 20.

Absque eo, quod dici possit, quod R. F. ignoraret hanc declarationem, eamque perquirere non teneretur, & proptereà benè fecerit citando solos hæredes. Responsio enim in promptu est, quòd R. F. non ignorabat, nec ignorare po- 37
terat præfatam declarationem testamentariæ dispositionis, eo quia illa specificè cum omnibus actis, sententiis, cæterisque individualibus circumstantiis ei notificata fuerat in eodem Judicio applicationis ab uno ex Cohæredibus, mediante dicta solemni protestatione, contra eam in Actis facta, & quæ operatur præservationem omnium Jurium adversùs R. 38
F. quomodocumque competentium, ex adduct. per *Rot. in dec.* 364. *n.* 6. & *dec.* 377. *n.* 10. *cor. Beninc.*

Demonstrato itaque ex prædictis, quod applicatio d. Legati, reportata à R. F. sit evidenter, & insanabiliter nulla, ex maximo defectu citationis, sequitur, quod dictus hæres, cessionarius ejusdem R. F. frui, ac uti non possit beneficio, 39
& effectu dictæ applicationis, quemadmodùm illo uti, & frui non posset ipsamet R. F. ex cujus Juribus hodiè instat, ut in nostris terminis firmavit *Rot. decis* 312. *num.* 3. & 7. *coram Caval.* & *dec.* 360. *num.* 11. *part* 10 *rec.* cum aliis citatis in *Comp. Privil. R. F. quæst.* 42. *per tot.* Et proptereà non sine injustitiæ nota relaxata fuerunt ejus favore mandata de 40
consignando pecunias legatas, & in monte Pietatis existentes in executionem d. applicationis, ad quod maximum gravamen reparandum, meritò concedenda venit petita appellatio suspensiva.

Agnoscitur ex adversò vis, & efficacia hujusmodi solidi discursus; Sed gratis ubiquè asseritur, quod hæc summa 41
scutorum 3000. sit prorsùs insufficiens ad construendam Ecclesiam, & Conventum, unà cum eorum appendicibus necessariis, juxta voluntatem testatoris, quæ fuit, ut præter Ecclesiam, & Conventum, provideretur de omnibus aliis necessariis, dum dixit, ut Religiosi in illa introducerentur, quod denotat omnia necessaria, etiam ad manuten-

nutentionem Ecclesiæ, & Conventus, confici, & expleri anteà debuisse; Adeòque ratione hujus insufficientiæ benè potuerit R.F. devenire ad d. applicationem.

Quamvis autem pro adequata responsione sufficeret unica
42 animadversio, quod hæc omnia non sunt præsentis inspectionis, sed examinanda sunt in suo congruo Judicio applicationis, validè faciendo citatis Religiosis; Ad omnem tamen abundantiorem cautelam subdimus hodiè, quod hujusmodi objectum ex duabus reflexionibus apparet prorsus irrelevans; Prima scilicèt, quia ubi à R. F. prætenditur insufficientia summæ, relatæ pro adimplendo Legato, per necessè Legatarius gravatus citari debet, atque ei præfigi debet terminus, vel ad adimplendum, vel ad impetrandam commutationem voluntatis, aliàs nullitèr proceditur ad pretensam applicationem, ut satis nota, & aperta sunt Decre-
43 ta, & Privilegia R. F. *de quibus suprà num.* 18. Quod adhuc in casu in nostro servatum non fuit, dum Religiosi nunquam citati fuerunt ad aliquid faciendum, neque unquam eis præfixus fuit aliquis terminus ad impetrandam commutationem voluntatis pii Testatoris; Licèt autem dici possit, quod ad eorum notitiam deductum fuerit per d. Cohæredem, præ-
44 via simplici, & nuda interpellatione, quod R. F. obtinuerat decretum pro applicatione dicti Legati; Adhuc simplex, & nuda interpellatio inefficax prorsus reputatur ad salvandam palpabilem nullitatem antecedenter commissam in Judicio applicationis, ex insanabili defectu citationis, omissæ contra Religiosos, qui principaliter de Jure citandi erant ex sup. allegatis.

Fortiùs quia dicta interpellatio fuit admissa per Judicem loco solius protestationis, dum voluit, ut afficeret prout de de Jure; Et sicuti de Jure per nudam interpellationem nemo privari potest re sua, nisi contra eum agatur ser. ser. ità Religiosi privari non potuerunt d. proprio legato in vim dicti simplicis interpellationis; Cùmque probè scirent, eorum
45 Jus salvum esse ex dicta palpabili nullitate, fundata in essentialissimo defectu citationis, nullo modo sibi præjudicarunt, statim non comparendo, benè *Rot. dec.* 254. *num.* 10. *cor. Seraph.* ibi: *Sed, etsi non reclamasset, data injustitia*
46 *sententiæ, nihil ei obesse taciturnitas, cùm sciverit, Jus suum sibi salvum esse, & dec.* 236. *n.* 11. *cor. Burat. & dec.* 58. *num.* 15. *par.* 15. *rec.*

Corruit secundò objectum, quia experientia, rerum magistra, patet, quòd similis summa scut. 3000. sit plusquam sufficiens, imò exuberet, ad totalem, & perfectam erectio-
47 nem Conventus, & Ecclesiæ cum omnibus suis annexis, & connexis necessariis, proportionatis humili statui nostrorum Religiosorum, ad d. effectum considerando, quòd vix sola cœmenta paranda sint cum pecuniis, & quidem extra Urbem, extra quam longè minori pretio haberi possunt, ut de se notum est, eo quia opera Fabrorum, tàm murariorum, quàm lignariorum, aliorumque Ministrorum inservientium, haberi facilè potest absque pecunia à personis ipsorummet Religiosorum, in arte plusquam peritorum; Et actualiter in rei veritate habemus alios Conventus, aliasque Ecclesias, ædificatas, pro nostra Religione cum longe minori impensa scut. 3000. ut docemus circa erectionem, factam in Terra Vallis Cursæ Fundanæ Diœcesis, ubi à fundamentis nostris diebus erectus fuit Conventus,
48 & Ecclesia, cum omnibus annexis, connexis, mobilibus, & supellectilibus, nedùm pro commodo 12. sed 20. & ultra Religiosorum, & impensa pecuniaria non excessit summam scut. 2000. ut probatur in Summario, & meliùs justificabitur in processu Causæ cum melioribus documentis, quæ modò parantur in dicta Terra à personis universi Populi, tanquam publica, & notoria, & ferè sic de omnibus Conventibus, & Ecclesiis nostræ Religionis demonstrari pos-
49 set, cum maiori otio referendo originem uniuscujusque Conventus; In qua parte gratias agimus contrariis Defensoribus, qui in præterita Causæ propositione, faciendo partes Magistri Domus nostrorum Religiosorum, omnibus modis prætendebant hanc veritatem involuere, plus namque domi suæ ignarus sapit, quàm concordatus alienæ,
50 sunt verba *P. Didaci de Cea nostræ Religionis Alumni*, respondentis simili objectioni *in allegatione*, impressa *à D. Pitono tom.* 1. *discept. Eccles.* 1. *num.* 78. *in fin. fol. mihi* 42.

Et tamen ad abundantiorem cautelam istius veritatis damus Judicium, & Peritiam Architectorum cum Plancta,
51 qui clarissimè referunt, quod pro ædificando à fundamentis Conventu, & Ecclesia pro usu nostrorum Religiosorum, omni ex parte perfectis, & capacibus pro commodo 12. ex eis, juxtà d. planctam exuberet summa scut. 3000. ut probatur in Summario. & originaliter data fuit Plancta in manibus Secretarii, unà cum enixis precibus ad hoc, ut dignaretur illam subjicere fidelibus oculis EE. PP. Ultra quòd experientia in hac parte notum est, quòd omnia magna æ- 52
dificia exigua habuerunt principia, quod his verbis asserit *Card. de Luc. in Miscel. Eccles. disc.* 36. *num.* 1. ibi: *Cum illis exiguis principiis, quæ omnia magnifica Opera habuerunt.*

Demum non officit, quòd si hoc permitteretur nostris Religiosis, id opponeretur voto eorum altissimæ paupertatis, quam profitentur, eo quod se immiscerent in profanis, pecunias pertractarent, & sæcularia opera, & ne- 53
gotia peragerent. Respondemus enim, quòd dum legatum factum fuit eorum favore ad effectum erogandi in usus fabricæ, illud licitè per eos, & loco ipsorum, per eorum Syndicum Apostolicum, assequi potest, etiamsi illud magnæ sit, & considerabilis quantitatis, absque eo, quod in nihilo opponatur Voto eorum altissimæ paupertatis, ut pro- 54
bat *R. P. D. Petra ad Constit. Apost. tom.* 2. *sect.* 4. *num.* 35. *fol.* 454. ubi *sub num.* 37. refert resolutionem S. C. id approbantis etiam super annuis relictis, & advertit etiam *Card. de Luc. de Paroch. disc.* 25. *num.* 8. *& seq.* ubi refert ita fuisse resolutum *à Rot. in dec.* 263. *num.* 19. *& seq. par.* 15. *rec.* Et ratio est, quia hujusmodi legata sunt directa in Ecclesias pro 55
cultu divino, & sic Religiosorum mendicitatem non tollunt, nec minuunt, & per consequens peti possunt, ut dixit etiam *Rot. dec.* 1219. *n.* 1. *& seq. & dec.* 1326. pariter *n.* 1. *cor. Emer. jun.* cum aliis citatis *in Comp. Privil. R. Fabr. q.* 8. *per tot.*

Rursùs non obstat, quòd etiam si dicta summa possit esse sufficiens, impossibile sit, quod nostri Religiosi possint cum ea ædificare Conventum, & Ecclesiam, eo quod impossibi- 56
le sit, quod illam accipere possint à Monte Pietatis, attento vinculo cautionis, ab eis præstandæ de restituendo prioribus, & potioribus creditoribus, & de liberando hæredes à molestiis, quam nullo modo, ob eorum altissimam paupertatem, præstare possunt, minusque facilè alios invenire poterunt, qui illam eorum nomine prestare valeant, ut non sine bonorum laude, & omnium ędificatione, in simili casu practicavit Card. Franciscus Barberinus senior: Un- 57
de in hoc casu ob dictam impossibilitatem exequendi piam voluntatem Testatoris intrent Privilegia R. F. pro applicatione d. pii Relicti.

Quia dictum vinculum cautionis adjectum fuit in Sententia, & in deposito, non citatis, neque auditis dictis Religiosis, & sic eo nullo modo afficere potest, *Text.* est literalis 58
in leg. De unoquoque ff. de Re judicata, ibi: *Aliter enim judicatum tantum inter præsentes tenet*, cum concordantibus, citatis *à Rot. dec.* 910. *num.* 2. *cor. Coccin.* ibi: *Quia licèt sententia Conservatoris detur, tamen &c. non nocet Monasterio, cùm illud non fuerit citatum, nec auditum*; Tanto magis, quia de Jure illud apponi non poterat, eo quia nullus concursus creditorum unquam intentatus in præteritum fuit, aut de presenti viget super hæreditate Francisci Testatoris, à quo legatum provenit, & ex cujus bonis debetur: Licèt autem con- 59
cursus adsit super hæreditate Dominici ejus filii, hoc nobis non nocet, quia nihil ad Nos de d. hæreditate Dominici, à quo nec jota unum, vel apicem aliquem prætendimus.

Adeò autem verùm est, quod perperam, & sine ullo juridico fundamento vinculum d. cautionis fuit adjectum, quodque solùm expiscatum fuerit ab hæredibus, ut impossibilita- 60
retur, vel difficilis nimis redderetur nostris Religiosis consecutio d. Legati, ut licèt Legatum esset scut. 6000. ex quibus rata scut. 3000. danda esset Religiosis pro constructione Ecclesiæ, & Conventus, & quòd residuum in rata scutor. 2000. erat capiendum ab ipsis hæredibus, & rata scut. 1000. erat danda Altari S. Romani, solùm apponere affectaverint d. vinculum in d. rata, spectante ad Reli- 61
giosos, non autem in reliquis ratis, ad eosdem hæredes, & Altare prædictum pertinentibus, quod ad oculum demonstrat, d. vinculum cautionis fuisse affectatum solùm pro Impossibilitando, ut diximus, & non inutilitèr repetimus, executionem Legati, & hoc modo illud captandi per medium Jurium R. F.

Cæterùm prorsùs absonum est, quod unus ex cohæredibus Testatoris, qui juxta suam dispositionem tenetur adimplere hujusmodi Legatum, admissus sit ad composi- 62
tionem à R. F. contra expressum decretum huius S. C. emanatum die 15. Dec. 1646. in quo literaliter sancitur, ut cum hæredibus, obligatis ad solutionem hujusmodi Legatorum, factorum Fratribus S. Francisci, sivè illorum Ecclesiis, aut aliàs cõcernentium eorum aliquale interesse, nulla fiat composi-

compositio, vel remissio, aut transactio, ut expressè legi-
63 tur in eodem decreto, per extensum relato *à Vespign. in Comp. Privil. R. Fabr. fol. mihi* 77. *& ab R.P.D. Petra ad Constit. Apostol tom.* 2. *sect.* 4. *sub num.* 53. *fol.* 464. In his enim terminis aliud dici non potest, quod ubi in hoc legato R. F. potuisset de Jure exercere sua privilegia, adversus omnia Juris principia, voluisset jactare suum, seù veriùs, quod manifestè decepta fuerit, quia ei nullo modo narrata, & expres-
64 sa fuerunt in concessione Gratiæ compositionis, ea, quæ necessariò exprimenda erant, quæve ipsam retraxissent à concessione talis exorbitantis Gratiæ.

Et circa hoc propositum cadit alia stringens animadversio, quod sine debito candore processum fuit ad capitationem
65 compositionis nostri insignis Legati, dùm non sine mysterio huic S. C. expressum non fuit, quod pro hoc Legato in publico Banco ab hæredibus in adimplementum propriæ obligationis fuerat actualiter, & effectivè depositata tota summa pecuniarum sc. 3000. & sic ex parte hæredum omnia erant adimpleta, per quod ipsi admitti ampliùs non poterant ad ullam compositionem super hujusmodi Legato, per eos integraliter soluto ex huc usque animadversis.

Insuper non fuit narratum, quòd applicatio istius Legati favore R. F. pertractata, & completa fuerat modis obliquis,
66 & illegalibus, eo quia ille, qui fuit, & actu est Procurator unius ex dictis hæredibus, hodiè Oppositoris, egit in Judicio contra eundem suum Principalem nomine R. F. quanquam in cortice, & nudo nomine usus fuerit figura unius ex Procuratoribus R. F. quemadmodum tùm iste, tùm ipsi in Instrumento apertis verbis declararunt.

Neque color aliquis desumi potest ex eo, quòd pro d. Cohærede adsint duo Judicata, quæ in Tribunalia R. F. ha-
67 bent vim trium, & constituant rem judicatam. Quando enim ista sunt nulla, & injusta, ut sunt illa, de quibus disputamus, ut latè usque adhuc demonstravimus, non solùm duo, sed neque mille Judicata attentionem aliquam merentur, juxtà praxim *S. Rot. in dec.* 168. *num.* 1. *apud Constant. ad Statut. Urb. & in Imolen. Bonorum* 25. *Novembris* 1705. *§. Nihil coram Ansald.* cùm aliis, citatis in *Tractatu de Livel. cap.* 1. *§.* 19. *num.* 11. Et in præcisis terminis non
68 duarum dumtaxat, sed quatuor Sententiarum hujus S. Tribunalis, habemus casum, me scribente, solemniter decisum à Signatura Justitiæ loco Signaturæ Gratiæ, proponente R. P. D. Fossombrono *in Auximana Divisionis* 18. *Julii* 1715. in qua Partibus acerrimè informantibus, & exclamantibus Nobis adversùs injustitiam dd. quatuor Sententiarum, ple-
69 nis votis rescriptum fuit: *Alteri Reverendiss. Cardinali, qui ad legitimam cum Voto Rotæ*, ut observavi *in Comp. Privil. R. Fab. q.* 8. *antè fin.* seu *n.* 40.

Non omittimus demum enixè rogare EE. PP. ut dignentur observare, quòd præsens casus nullum similem antecedentèr habuit, sed, nisi efficax adhibeatur remedium, multos
70 habebit sequentes; Hæredes enim piorum Benefactorum, reducentes ad praxim ea, quæ in hac Causa practicata fuerunt, facili negocio subvertere poterunt omnes piorum Benefactorum voluntates. Magna autem exempla habere spe-
71 ciem iniqui, notat Author ille, quem tacito nomine sequitur *Rot. dec.* 308. *n.* 20. *cor. Dun. sen.*

Die 17. Augusti 1718. proposita Causa in Congregatione R. F. Ponente R. P. D. Sergardo illius Oeconomo, rescriptum fuit: *Alteri Eminentissimo*, non attentis exclamatio-
72 nibus contrariis, & inculcatione illius propositionis, quod in Tribunali Fabricæ duæ sententiæ habeant vim trium, & rem judicatam constituant, ex rationibus, de quibus *in Compend. Privil. R. F.*, *u.* 13. *seu n.* 40. *&* 41. Idemque resolvit *in*
73 *Rom. Locorum Montium super Applicatione Fructuum* 28. *Aprilis* 1717. quando rescripsit *Eminentiss. Præfecto R. F. cum Voto S. C. & cum clausula: Consulto de duabus*. Repropositâ Causa Die 10. Maij 1719. confirmata fuit resolutio cum rescripto: *In decisis, & Causa amplius non proponatur*.
74 Confirmata fuit resolutio præsentis Causæ in Congregatione habita die 27. Januarij 1720. cum addito ut Causa amplius non proponeretur.

DISCEPTATIO XXII.

Poloniæ, & Lithuaniæ Capitationis.

PRO

Clero Sæculari, & Regulari.

ARGUMENTUM.

Ex quibus urgentibus causis soleat Apostolica Sedes Gratiam concedere, ut pro magnis necessitatibus alicujus Regni, imponatur Capitatio Clero Sæculari, & Regulari; Et quando talis Gratia, uti subreptitiè extorta, exequutionem non mereatur.

De mense Octob. 1717. SS. D. N Clem. XI. porrectæ fuerunt preces, in quibus narratum fuit (sunt verba Brevis) *quòd cùm nobiles Viri Ordinis Regni Poloniæ, &* 1
Magni Ducatus Lithuaniæ in eorum Comitiis generalibus, die 1 *Febr.* 1717. *Varsaviæ habitis, de avertendis in posterùm calamitatibus, quæ ob retardatas stipendiorum, militibus debitorum, solutiones, Regnum, & magnum Ducatum hujusmodi, non ità pridèm miserè afflixerunt, conjunctis studiis egissent, salubriaquè cepissent consilia, ut stipendia prædictis militibus exactè deinceps persolverentur, in eamque causam dicti Ordines eorundem Regni, & magni Ducatus Lithuaniæ quasdam pecuniarum summas tribuere, & conferre decrevissent &c. iidemque Ven. Fratres Archiepiscopi, Episcopi, ac dilecti filii Clerus universus prædictorum Regni, & Ducatus &c. simùl proindè considerantes ob incertum rerum inibi, nec dùm integrè pacatarum, statum, & gravem, quàm meritò verenda finitim Turcarum Tyranni arma ingerunt, formidinem, validas militum copias in Regno, & magno Ducatu prædictis &c. retineri, ac subsistere necesse esse &c. contributionem per capita, sivè Capitationem ab universo Clero Sæculari, & Regulari dictorum Regni, & magni Ducatus solven. &c. præstare, & conferre obtulerunt, si nostra, & hujus Sanctæ Sedis sibi super hoc licentia suffragaretur, & facultas.*

Cum supposito, quòd hujusmodi preces veritati niterentur, idem SS D. N. cum declaratione, quòd specialem gratiam in hac parte facere intendebat eidem universo Clero Sæculari, & 2
Regulari, enixè supplicanti, benignè petitam Gratiam concessit, demandando Nuncio, in eodem Regno existenti, *ut prædictis Archiepiscopis, & Episcopis, ac dilectis filiis Abbatibus, & aliis Personis Ecclesiasticis, tàm Sæcularibus, quàm cujusvis Ordinis, Congregationis, Societatis, etiam Iesu &c ut contributionem per Capita, seù Capitationem &c. spontè tamen, & ad biennium proximum, ac pro summa, quæ eis videbitur dumtaxat, præstare, & tribuere &c. absque conscientiæ scrupulo, & censurarum, ac pænarum Ecclesiasticarum incursu liberè, & licitè possint, authoritate nostra Apostolica indulgendi, ac licentiam concedendi facultatem, & potestatem, tenore præsentium tribuimus, & impartimur.*

Publicato hujusmodi Breve, non sinè admiratione observarunt Ecclesiastici, sub eorum nomine exhibitas fuisse SS. D. N. dictas preces, quas nunquam porrigere cogitaverant; 3
Statim proindè recursum habuerunt adversùs dictum Breve, eodem tempore modestissimè se conquerentes, tàm de clara insubsistentia motivorum, quibus illud innixum est, nullam omninò in facto subsistentiam habentium, quàm de precibus, eorum nomine, ut supra, absque facti veritate, porrectis, instantissimè proindè rogando pro declaratione nullitatis dicti Brevis, uti evidenter subreptitii, & manifestissimè obreptitii.

Fuit autem eis benignè responsum, ut infrà: *Capitationem istius Regni Ecclesiasticis Viris, non Potestatis Sæcularis jussu, verùm, SS. D. N. beneplacito, ac voluntate impositam fuisse, Sanctitatem verò Suam ad hujusmodi expeditionem duo speciatim impulerunt. Primum, quia Comitia generalia, Varsaviæ* 4
habita, quibus interfuerunt etiam personæ, à Clero deputatæ, in eam unanimiter iverunt sententiam; Alterum verò, quòd non aliud Archiepiscopi, & Episcopi istius Regni remedium aptius esse retulerunt, quo res istic parari possent, & frequentibus obviam iri damnis, quæ ex dilatis militibus stipendiorum præstationibus, graviora in dies oriebantur, & meritò verenda finitima Turcarum Tyranni arma propulsari possent.

Ex quibus observantes iterùm iidem Ecclesiastici evidentem comprobationem dictarum subreptionis, & obre- 5
ptionis ejusdem Brevis, reiterarunt eorum humillimas

mas supplicationes pro eadem declaratione nullitatis, & revocatione d. Brevis.

De more remissæ fuerunt eædem preces huic S.C.& ab hac remissæ pariter fuerunt pro Informatione Apostolicæ Sedis
6 Nuncio, in illis Partibus existenti; Cùmque ex una parte per spatium ferè septem mensium obtineri nullatenùs potuerit eadem Informatio, quæ ulteriùs nullo modo necessaria videtur pro detegenda, & canonizanda subreptione ejusdem Brevis, ex quo illa, ut videbimus infrà, ictu oculo resultat ex sola, & simplici illius lectura; Ex alia verò parte si longiori tempore expectanda esset eadem Informatio, à durissimis æquè, ac inexorabilibus Exactoribus dictæ Capitationis res ad ultimum extremum miseriarum, & desolationum reducerentur in Regno Poloniæ, & magno
7 Ducatu Lithuaniæ; Hinc non sinè fundamento hodiè sperant, illas esse exaudiendas. Est enim adeò certa, adeòque in Jure fundata propositio hæc, quod quælibet Gratia intelligitur semper concessa cum supposito, quòd subsistant fundamenta illa, ex quibus motus fuit Summus Pontifex ad illam concedendam, ut uno ore admittunt Doctores, & quotidiè respondent Suprema, & Collegialia Tribunalia, quòd corruente supposito, cum quo Gratia concessa fuit, necesse omninò sit, ut etiam ipsamet Gratia corruat, ut videre est apud citatos *in dec.* 582. *num.* 12. *coram Dunoz. jun.& dec.*274. *num.*4.*par.*17.*rec.& in Colonien. Canonicatus* 4. *Febr.* 1699. *§. Hinc neque, cor.Card. Scotto*; Inferentes propterea iidem
8 Doctores, quòd Gratia, subreptitiè, vel obreptitiè extorta, perindè habenda sit, ac si non fuisset concessa, ex allegatis *in dec.*41.*n.*7.*par.*18.*rec.*

Quod est adeò verùm, ut procedat, etiamsi in gratia non exprimantur per modum conditionis motiva illa, ex quibus eadem gratia concessa fuit, ut in specie respondendo *S. Thomæ Cantuariensi Archiepiscopo*, qui pro Ecclesiasticæ Im-
9 munitatis defensione impiorum gladiis occubuit, scripsit *Alex. III. in epist.* impressa *in* 3. *General. Concil. Later. par.*7. *cap.* 18. & registrata *in cap.* 2. *de Rescript.* sequentibus aureis verbis: ***In hujusmodi Literis intelligenda est hæc conditio, etiamsi non apponatur, si preces veritati nitantur***: cum concordantibus, citatis *à Rot. dec.* 155. *nu.* 5. *par.*4 *rec.*

Preces autem, quibus innixa est dicta Gratia, seù Breve longè à veritate abesse, ictu oculi ad hominem demonstratur ex sola, & simplici lectura dd. Comitiorum generalium,
10 Varsaviæ celebratorum die 1. Febr. 1717 quæ per extensum impressa exhibentur, & ad quæ expressa habetur relatio, tàm in dicto Brevi: ibi: *Cùm dilecti filii &c. in eorum Comitiis generalibus die* 1.*Febr. proximè præteriti Varsaviæ habitis &c.* quàm in Responso, de quo supra *num.* 4. ibi: *Comitia Generalia, Varsaviæ habita, in quibus interfuerunt etiam personæ, à Clero deputatæ, in eam unanimiter iverunt sententiam.*

Non adest autem in Jure propositio magis certa, magisque communiter ab omnibus Doctoribus, & collegialibus Tribunalib. amplexa, quàm, referens nunquam esse attendendum, quando de relato non constat, ex adductis *per Rot.dec.* 208. *num.*4. *cor. Bich.& dec.* 390.*num.*15.*cor.Priol.* Quod mul-
11 tò magis admittendum est in præsenti, in quo ex combinatione relati, & referentis constat evidenter de opposito, & quidem absque ulla intellectus operatione, sed ex sola, & simplici lectura relati, qui est verus, & certus modus detegen-
di insubsistentiam referentis, ex adductis per *Arguel. de Le-*
12 *git.Contrad q.*2 *art.*6.*n.*188.*& n.*194.*& de Acquir. possess. q.*2. *art.*4. *num.* 134. *& Capyc. Latr. dec.* 168. *num.* 45. *&* 135. & firmatis per *Rot. dec.* 756 *num.* 1. *par.* 18. *rec.* ubi, quod omnino clarum dicitur id, quod ex sola Librorum aperitione resultat.

Non minùs clara est subreptio, & obreptio circa aliud motivum ejusdem Brevis, in quo legitur, Capitationem fuisse
13 concessam ob formidinem, quam ingerebant finitima Turcarum Tyranni arma. *Hujusmodi enim timor* (sunt verba Ecclesiasticorum in humillimis illorum precibus) *apud Nos per Dei gratiam ad hæc usque tempora minimè auditur, nec ulla*
14 *ejus videntur esse præparamenta, imò nec aliquandò in tractatu circa hoc consultum fuisse, nec ad præsens esse*; Et quod magis est, dùm hæc scribimus, idem Turcarum Tyrannus specialem transmisit Ablegatum ad Poloniæ Regem, ad rogandum ea, quæ pacis sunt, ut toti Orbi notorium est.

Et proindè ad evidentiam ex huc usque animadversis comprobata insubsistentia dictorum duorum motivorum,
15 quibus innititur dictum Breve, nulla videtur superesse difficultas respondendi pro illius non exequutione: Summi enim Pontifices in his circumstantiis libenter exaudiunt preces illorum, qui aperiunt insubsistentes insinuationes, eis factas pro similibus Gratiis extorquendis, ut in specie scripsit, 15
Alex. III. Gerardo Archiepiscopo Ravennaten. ut videre est in *cap. Si quando de Rescript.* ibi: *Quia patienter sustinemus, si non feceris, quod prava nobis fuerit insinuatione suggestum.*

Supplicantes hic observare, quod sumus in terminis Gratiæ, in quibus uno ore receptum est inter Canonistas, quod 16
subreptio etiam in minimis eandem Gratiam in totum vitiat, quodque falsi expressio, & veri taciturnitas in gratiosis semper præsumitur dolosa, quidquid dicendum sit in aliis materiis; Ut de prima conclusione videri possunt Doctores, quos refert, & sequitur, *Fagn. in cap. Super Literis num.* 16. *&* 17. *de Rescript.* ibi: *A fortiori locum habet etiam in privilegiis, quia mendacium necat privilegium, ut dicit Baldus &c. & subreptio magis vitiat Literas gratiosas, quàm* 17
Literas ad beneficia &c. Undè subreptio in gratiosis, etiamsi sit minima, est attendenda &c. etiamsi Papa alias fuisset concessurus &c. Rot. decis. 350. *coram Put. lib.* 1. ibi: *Expressio falsa in Gratiis, etiam quod aliàs Princeps sit concessurus, reddit Gratiam subreptitiam, & coram Coccin. dec.* 675. *nu.* 3. ibi: *Quæ subreptio, cùm versemur in gratiosis, etiam quod minima sit, est attendenda*; Et de secunda recognosci possunt citati ab eodem *Fagn. in d. cap. Super Literis num.* 45. *de Rescript.* ibi: *In Literis autem gratiosis stat regula in* 18
oppositum, quia expressio falsi, & taciturnitas veri semper præsumitur cum dolo, secundum Innoc. &c. Rot. dec. 20. *num.* 4. *coram Seraph. & dec.* 155. *num.* 5. *par.* 4. *rec.* ibi: *In gratiosis &c. quælibet falsa expressio dolosa præsumatur, & Gratiam vitiet.*

Pro quorum faciliori admissione dignentur EE. PP. eorum misericordes oculos convertere erga infelicissimum præsen- 19
tem statum florentissimi olim Poloniæ Regni, magnique Ducatus Lithuaniæ, toti Europæ, totique Asiæ notum; Ferè enim per quatuor lustra continuò expositus fuit militari licentiæ, rapinisque militum, etiam domesticorum, nempè Polonorum, Saxonum, Suecorum, & Moschorum, à quibus ad illos calamitatis, & miseriæ confines hodiè redactus est, ut in sola Diœcesi Gnesnen. 200. Parochi coacti fuerint ad derelinquendum eorum Parochiales Ecclesias, 20
& ad sustinendam propriam vitam, ostiatim mendicando; Itaùt legentibus epistolas, quæ ab afflictis Ecclesiasticis transmittuntur, in quibus submississimè implorant misericordiam, & compassionem à SS. D. N. & ab hac S. C. vix permissum sit à lacrymis temperare. In precibus enim, eidem SS. D. N. directis, & subscriptis ab omnibus ferè Superioribus generalibus omnium Religionum, existentium in Regno Poloniæ, & in magno Ducatu Lithuaniæ, non du- 21
bitarunt, omni confusione contempta, hæc scribere: ***Difficulter emendicato pane tenuiter alimur.***

II. Dignentur reflectere, quòd in hujusmodi verè miserabili statu, in quo hodiè constitutus reperitur idem Clerus, adhùc in ultimis Comitiis generalibus, Varsaviæ habitis 22
mense Febr. 1717. fecit quantum potuit ad occurrendum communibus indigentiis propriæ Patriæ, se offerendo paratum ad solvendos flor. 346666. & grossos 22. quos æquè duri, ac inexorabiles Exactores non sine magno rigore exigere non cessant; Itaùt si ulteriùs obligentur ad aliud distinctum onus Capitationis, loco totalis exemptionis, quæ omni jure Ecclesiasticis Personis competit, ex adductis *in Instit. Crim.* 23
lib. 3. *tit.* 9. *num.* 80. duplici gravarentur onere, adversus omnia Juris principia, de quibus *in leg. Navis onusta §. Cùm autem ff. ad Leg. Rhod. de Jact.* ibi: *Quia non debet duplici damno onerari, & in leg. Titia cum testamento §. Qui invita ff. de Legat.* 2. ibi: *Non est enim verisimile, Patrem duplici præstatione dotis filium, eumdemque hæredem, onerare voluisse.* cum concordantibus citatis *à Mar. Anton. var. resol. lib.* 1. *resol.* 97. *num.* 4. *& Rot. decis* 972. *num.* 8. *par.* 1. *rec.*

III. Præ oculis habendæ pariter sunt aliæ antiquiores contributiones, quibus annis proximè præteritis de fa- 24
cto subjecti fuerunt iidem Ecclesiastici, itaùt illarum triplicato, & ulterior multiplicatio hodiè omninò intolerabilis reddatur, sed potius in his circumstantiis, & maximis angustiis eorum miseriæ miserendum est, eorumque afflictioni nova non videtur addenda afflictio, ut in simili scriptum reliquit *Innoc. III. in cap. Ex parte de Cleric. ægrot* cum concordantibus, citatis *in Tom.* 1. *p.* 2. *disc.* 16. *n.* 19. *& seq.*

IV. Speciali pariter animadversione dignum videtur, quòd personæ laicæ (quæ Ecclesiasticis nimis infensę sunt, 25
experientia teste, & id observante *Bonif. VIII. in c. Clericis*

tis 3. de Immun Eccles. in 6. quem sequutus fui *in Tom. 2. p. 2. discept. 25. num. 154.*) immunes prorsus sunt à dicta Capitatione: Videtur proindè magnum inconveniens, & intole-
26 rabile absurdum, ut personæ Ecclesiasticæ, de jure magis privilegiatæ, majus in hac parte præjudicium sentiant, longeque majora onera supportent circa illas res, illaque pericula, quæ asseruntur communia cum iisdem Laicis.

V. Rigorosissimus modus exigendi prætensam Capitationem suam quoque meretur animadversionem, dum inexorabiles milites, quibus pro majori parte cura exigendi di-
27 ctam Capitationem attributa fuit, omnia sibi permissa putant pro illius punctuali executione: Accedentes enim ad domos Ecclesiasticorum militari licentia portas per vim aperiunt, & quidquid intus inveniunt, intercipiunt, grabatos tollunt, comestibilia consumunt; Unico verbo omnia devastant, secum portant, & vendibilia exponunt,
28 ejectis propriis Dominis ab eorum Domibus, & tutissimis habitaculis, ut dicitur in *leg. Plerique ff. de Jus vocnnd.* quæ omnia notoria sunt in illis Partibus.

VI. Omni consideratione dignum est, quod juxta ea, quæ in simili refert *Tacit lib. 15. Annal.* ibi: *Peterent quod eripuerant*, quod retuli *in Tom. 2. par. 1. discept. 29. num. 57.* eadem Capitatio prædictis modis de facto strangulatorio modo exigi cæpit per sex menses ante concessionem dictæ
29 Gratiæ, seu ante expeditionem dicti Brevis, quod in Partibus notorium est, & non obscurè deducitur ex lectura ejusdem Brevis, in quo nemine loquente pro Clero Sæculari, & Regulari Poloniæ Regni, & magni Lithuaniæ Ducatus, prorsùs ignaro omnium illarum rerum, quæ in Urbe tractabantur, procurata fuit absolutio illorum, qui eandem Capitationem exegerant ante expeditionem dicti Bre-
30 vis cum istis dubitativis verbis, *quatenùs dictam Capitationem absque Sedis Apostolicæ licentia receperint.* Quæ omnia manifestam subreptionem, & evidentem obreptionem dicti Brevis digito demonstrant, eo quia si non sub verborum involucro, sed æquali candore, ac claritate SS. D. N. narratum fuisset dictum innegabile factum, vel nullo modo, vel
31 saltem difficiliùs dictam Gratiam concessisset, quod ad nostrum effectum superabundat ex adductis per *D. Piton. discept. Eccl. 48. nu. 8 & Rot. dec. 214 n. 2. cor. Mantic. & dec. 302. n. 5. cor. Bich & dec. 83. n. 17. cor Ansald.*

Et vivam hujus conclusionis rationem, palpabilemque congruentiam adducit *Sac. Conc. sess. 24. de Reform. Matrim.*
32 *cap. 5.* his verbis: *Non enim dignus est, ut Ecclesiæ benignitatem facilè experiatur, qui ejus salubria præcepta &c. contempsit*, cum concordantibus, citatis *supr. disc. 1. §. 6. num. 26.*

VII. Supplicamus benignè reflectere ad insignem novitatem, quæ introduci exadverso prætenditur in Poloniæ Regno, in quo similis Capitationis ecclesiasticarum perso-
33 narum onus prorsùs inauditum, novumque est, & in quo, ad differentiam omnium aliorum Regnorum Mundi, notorium est, ad aliquid statuendum, publica negocia respiciens, inalterabiliter requiri trium Ordinum uniformem consensum, & assensum, quod exadverso negari non potuit, fuitque etiam SS. D. N. expressum, cum insubsistenti tamen supposito, quod dictus uniformis consensus, & assensus trium Ordinum Regni accederet, ut patet ex supra animadversis *num. 4.* ibi: *Quia Comitia generalia, Varsaviæ habita, quibus interfuerunt etiam personæ, à Clero deputa-*
34 *tæ, in eam unanimiter iverunt sententiam;* Quod ex hucusque animadversis nullo modo subsistit: Novitates autem semper perniciosas existere, nihilque magis animos perturbare, quàm innovare aliquid, & à consuetudine alienum facere notant adducti supra *discept. 18 à n. 65. & in Tom. 2. par. 2. discept. 17. nu. 109.*

VIII. Specialissima animadversione dignum est solitum Moschorum, & Suecorum, dolorosa experientia notorium in Poloniæ Regno, magnoque Ducatu Lithuaniæ, aliis-
35 que vicinis Regionibus; Illi siquidem quando armorum vi Provincias aliquas, Civitatesque occupant, regulant Contributiones à Tariffis, seu Libris, quos vocant Castrenses, & in quibus adnotatæ reperiuntur antiquæ impositiones, seu contributiones. Si igitur (quod semper avertat Deus) in futurum renovarentur invasiones illæ, quæ nostra ætate omnium oculis expositæ fuerunt in Poloniæ Regno, magnoque Lithuaniæ Ducatu, actum erit de utroque Clero
36 Sæculari, & Regulari, eo quia invenirent apertam portam, & spatiosam viam multiplicatis Capitationibus, de qua hodiè quæstio est; Breve siquidem, & efficax solet esse iter per exempla, ut experientia notum est, & observant adducti *supra discept. 1. §. 6. à num. 28.*

IX. Non minorem meretur reflexionem maximum exemplum, quod in toto Catholico Orbe stabiliretur, eo quia motiva, expressa in dicto Brevi, & innixa soli assertivæ Supplicantium, quod accedit consensus totius Cleri, de quo 37
in nostris terminis non apparet, imò concludenter constat de evidenti dissensu, & innegabili oppositione; Nec non timor armorum Turcarum Tyranni, facili negocio verificari possunt, & utinam in dies non verificarentur, respectu aliarum multarum Provinciarum, & diversorum Regnorum catholici Orbis. In Regno verò Poloniæ, & magno Ducatu Lithuaniæ hujusmodi causa semper esset æquè parata, ac evidens, ut de se notum est. Magna autem exem- 38
pla non esse de facili admittenda, scriptum reliquit Author ille, quem tacito nomine refert, & sequitur *Rot. in dec. 308. num. 29. cor Dunoz. sen.* Atque habemus in hac parte rotundum *Text. in cap. Cùm teneamur de Præbend.* ibi: *Aquani-* 39
miter sustinemus, si pro eo mandatum nostrum nondum duxeris exequendum, quem sequitur *Oldrad cons. 262. num. 1. in fine*, ubi, quod ad evitanda similia pericula, & inconvenientia, *nedùm factum Episcopi debet cessare, sed etiam Gratia D. Papæ.*

X. Et ultima reflexio in eo consistit, quod quatenùs, his omnibus non attentis, Capitatio suum haberet effectum, illa exigeretur adversus expressam voluntatem SS. D. N. 40
Cùm enim ex una parte in d. Breve sequentibus rotundis literis apposita legatur expressa conditio: *Dummodò tamen pecuniæ, indè proventuræ, in causam supradictam, & non in alios usus convertantur, & erogentur*: Ex alia verò parte causæ illæ, propter quas SS. D. N. motus fuit ad approbandam d. Capitationem, ex hucusque animadversis, apparent penitùs insubsistentes, & nullatenùs facti veritati innixæ, remanet plusquam evidens, palpaturque manibus, quod 40
Capitatio, de qua disputamus, verè, & realiter exigeretur adversus expressam voluntatem, & claram mentem SS. D. N. Et quod magis est pecuniæ, indè provenientes, erogarentur, & converterentur in usus, penitùs diversos ab illis, qui præscripti fuerunt in d. Breve, quod nullo modo tolerandum videtur ex adductis per *Barb. axiom. 99. nu. 4.*

Die 21. Julii 1718. relatis supradictis precibus in Sac. C. particulari Immunitatis Ecclesiasticæ, rescriptum fuit: 42
Dilata.

SCripsi pariter in alia simili Causa *Colonien.* pro Clero Sæculari, & Regulari, in qua Sac. C. I. Ponente Card. Vallemano, tunc ejusdem Sac. C. Secretario, die 18. Decembris 1696. Partibus acerrimè informantibus, rescripsit: *D. Nuncius procedat ad ulteriorem exequutionem Brevis;* 43
Servata tamen forma illius, signanter circa erogationem pecuniarum in causam expressam. Et salvo iure Recurrentibus imputandi, si quid in hanc causam, post datam dicti Brevis, exactum fuisset.

DISCEPTATIO XXIII.

Romana Sepulturæ.

PRO

Parocho SS. Quirici, & Julittæ.

CUM

Fabio Puro.

ARGUMENTUM.

Filius quando sepeliri debeat in Ecclesia Parochiali, vel in Sepulchro Majorum, & quibus concurrentibus Sepulchrum possit dici suorum Majorum, tàm de Iure communi, quàm attento tenore Statuti Cleri Urbis.

PRoceditur in hac Causa cum illo supposito, quod Sepulchrum Fabii Puri, positum in Ecclesia S. Anastasiæ, dicatur, & sit ejus Majorum, quod nullam omninò habet 1
in facto subsistentiam.

Ad quod demonstrandum præmitto, Tractantes de Sepulturis uno ore dividere Sepulchra in tres species (quæ, quamvis inter se sint separatæ, & distinctæ, possunt tamen 2
uni-

unitim verificari respectu unius Sepulturæ, juxta id, quod
contingere potest in Sacrilegio locali, reali, & personali,
ex animadversis *in Instit. Crim. lib.3. tit.4. num.72.*) nempè
in hæreditaria, in familiaria, seu gentilitia, & in Sepul-
chra Majorum, ut videre est apud citatos *à Garz. de Ex-*
3 *pens. cap.8. num 4. Ventrigl. in Praxi part. 1. annot. 52. de
Elect. Sepultur. §. unico num 25. vers. Et quod Sepulturæ, &
Pasqualig. quæst. moral. juridic. 76. num.4. seqq.* & sunt *Textus
literales in leg. Familiaria, & leg. sequen. ff. de Religios. &
sumpt. Funer.*

Omissis autem duabus primis speciebus, ad rem nostram
non facientibus, explicant iidem Doctores dictam tertiam
4 speciem, & asserunt Majorum Sepulchra esse illa, quæ con-
structa fuerunt à Patre, Avo, vel aliis Ascendentibus,
Affirmantes proindè in hac Sepulchrorum specie, Majo-
rum appellatione primò, & principaliter venire omnes As-
cendentes ex parte Patris, secundariò verò, & in subsidium,
5 venire etiam Ascendentes ex parte Matris, nullo autem
modo contineri Consanguineos, & Affines, Collaterales,
seu Transversales, sed restrictivè contineri solos, & sim-
6 plices Ascendentes, ut notant adducti per *Barbos. Tractat.
var. tit. De Appellativ. appellat.* 137. *num.5. & de Paroch. cap.
26. num.32. Amostaz. de Caus. piis part.2. cap.8. de Funer. num.
27. Samuel. de Sepult. fol. mihi* 275. *num.*13. *Panimol decis.*5.
adnot. 3. *num.*15. *& Matthæucc. in Offic. Cur. Eccles. cap.*48.
*num.*23. *& Reverendiss. Petra ad Constit. Pontific. Tom. 2. ad
constit.2. Honorii III sect. unic. nu.*25. *fol. mihi* 393.

Cum hac Juris communis dispositione, & Doctorum
communissima opinione, nedum concordat novissimum
7 *Statutum Cleri Urbis*, sed ulteriùs restringit significationem
verbi *Ascendentium* ad solos Ascendentes per rectam lineam
masculinam, ut videre *in cap.3. de Jure eligendi Sepultur.
§.5.* ibi: *Sepulchrum Majorum illud dicitur, quod à Patre,
Avo, seu aliis, per lineam Ascendentium masculinam, con-
8 structum fuit.* Quod Statutum, uti à Papa specificè confir-
matum, dicitur Lex Papalis, & propterea in Urbe, uti
Pontificia Constitutio servanda est, ex adductis *in Tom. 2.
part.1. discept.2. num.29. & disceptat.10. num.20.* ubi in spe-
9 cie sermò est de dicta confirmatione Statuti Cleri Urbis.

Hoc præmisso, clarum est, Sepulchrum Fabii Puri,
10 existens in Ecclesia S. Anastasiæ, hæreditario jure ad ip-
sum perventum, nullo modo, nulloque colore dici posse
Sepulchrum suorum Majorum, quia illud non fuit constru-
ctum, neque ab ipso, neque ab ejus Patre, Avo, vel alio
Ascendente masculino per rectam lineam Ascendentium,
11 & propterea ego fateor ingenuè meam imbecillitatem, ne-
scio percipere, quomodo obnubilari possit veritas hæc, adeo
patens, adeoque evidens, ut ex sola terminorum notione
innegabilis sit.

Quod autem Sepulchrum, de quo agitur, sit simpliciter
hæreditarium dicti Fabii, ad oculum desumitur ex illa in-
12 negabili facti circumstantia, quod idem Sepulchrum con-
structum fuit anno 1681. à Petro de Sanctis, qui, ultra ejus
Arma gentilitia, sequentia stylo ferreo incidere fecit super
sepulchrali lapide: *Hic immutationem expectat Familia de
Sanctis*, quæ qualitatem gentilitiam respectu solius Familiæ
de Sanctis digito demonstrant, ex adductis *à Capyc. Latr.
13 consult.94. num.17. lib 2. & Ventrigl. in Prax. par.1. annot.*52.
*de Elect. Sepult. §. unico num.24. vers. Et quod Sepulturæ,
Antonell de Regim. Eccles. lib.3 cap.6. num.35. Ricc. in Prax.
par.1. resol.575. nu.2. & Moron. respons.51. n.65.*

Admittitur ulteriùs in facto, quod anno 1713. idem Se-
pulchrum relictum fuerit, unà cum ejus universa hæredita-
14 te, à dict. de Sanct.s Livio Cæsalano, ejus ex Sorore ne-
poti.

Et demum non negatur, anno 1716. hæreditario pariter
titulo pervenisse ad Fabium Purum, ex Sorore nepotem
ejusdem Cæsalani.

Ex quibus remanet manifestum, quod idem Sepulchrum
non solùm non est, neque dici potest Sepulchrum Majorum
15 respectu Familiæ de Puris, sed quod neque etiam dici potest
familiare, seu gentilitium ejusdem familiæ, sed solùm ap-
pellari valet Sepulchrum hæreditarium; Idque tali, tanta-
que evidentia, ut si in Scholis, gratia exempli, adducen-
dum esset exemplum, exclusivum Sepulchri Majorum in
aliqua Ecclesia Urbis, sequendo phrasim *cl. mem. Cardin.
Sfondrati in Libro, cui titulus Legatio Romam fol mihi* 100.
16 absque ulla exageratione, & cum omni sermonis proprieta-
te, adduci posset Sepulchrum Familiæ de Puris in Ecclesia
S. Anastasiæ; Eò quia illud, habito respectu ad duplex
medium transversalium fœminarum, hæreditario titulo ad
eandem Familiam Puram pervenit, nulloque autem modo
constructum fuit à Patre, Avo, vel alio Ascendente mas-
culino per rectam lineam ejusdem Fabii Puri, quod omninò 17
requiritur ad hoc, ut Sepulchrum possit dici suorum Majo-
rum ex clara, & cubitali dispositione Statuti Cleri, de qua
supra *num.7. & 8.*

Neque juvat reflexio, quod ad nostrum effectum non est
incipienda numeratio Generationum à Fabio Patre, sed ab 18
ejus Filia defuncta, cujus respectu negari non possit, quin
idem Sepulchrum, uti spectans ad ejus Patrem, hodie dica-
tur Sepulchrum Majorum, quia absque ullo dubio Pater ve-
nit appellatione dictorum Majorum, ex authoritatibus su-
pra citatis.

Responsio enim æquè cathegorica, & literalis desumitur
ex dictis cubitalibus verbis Statuti Cleri Urbis, quod ad-
hoc, ut Sepulchrum respectu filii dicatur esse suorum Ma- 19
jorum, non contentatur simplici acquisitione, vel titulo
hæreditario, vel alio titulo oneroso, facta à Patre, sed re-
quirit effectivam, & materialem constructionem, factam
de ordine, & expensis Patris, vel aliorum ex recta linea 20
Ascendentium masculinorum, juxta dicta cubitalia verba,
opportunè hic repetenda: *Sepulchrum Majorum illud dici-
tur, quod à Patre, Avo &c constructum fuit*; Supplicantes 21
observare verbum hoc, *constructum*, longè diversum ab alio
acquisitum, vel simile, & propterea alii tituli acquisitionis
nullo modo adduci possunt ad eludendam claram dispositio-
nem d. Statuti, quod uti Papalis lex servandum est, ex su-
pra allegatis *num.8.*

Fortiùs, quia contraria prætensio tendit ad corrigendam
dispositionem Juris communis, quo attento quilibet sepel- 22
liendus est in sua Parochiali Ecclesia juxta *Textus in cap.
Omnis de Pœnit. & remiss. & in cap. Is, qui de Sepultur. in 6.*
cum concordan. apud *Rot. in Rom. Juris tumulandi 20. Fe-
bruarii* 1702 *§. Nonnulla cor. Card. Priolo.* Et proindè in 23
istis terminis omnes regulę militant pro excludenda quacum
que detorsione verborum dicti Statuti, quia in omni dispo-
sitione semper quò minus fieri potest corrigendum est jus
commune, omnisque sumenda est congrua interpretatio pro
favorabili reditu ad idem Jus commune, ut de prima con-
clusione habemus *Textum in leg. Præcipimus, Cod. de Ap- 24
pellat.* quem sequitur *Rota in Romana Matrimonii 4. Februa-
rii* 1697. *§. Et multò minus coram Ursino*; Et de secunda no-
tant adducti *à Grattian. discept.976. num.8.* cum aliis, allega- 25
tis *in tom.2. par.2. discept.1 num.159.*

Minùs juvant generalitates illæ, & regulæ generales, exad-
verso inculcatæ, quod hæres, & defunctus censentur una,
& eadem persona, quodque factum à Testatore censeatur 26
factum ab ejus hærede, & demum, quod verbum *constru-
ctum fuerit*, non sit judaicè intelligendum, sed secundùm
rationabilem, & juridicum sensum; Quia ad hoc ut recedi
possit à clara dispositione Juris communis, mandantis quem-
libet sepeliendum esse in propria Parochia, utque executio-
ni demandata non sit lex Papalis, qualis est dispositio Sta-
tuti Cleri Urbis, non sufficiunt generalitates, & regulæ ge- 27
nerales, quàs meritò pannos calidos, & herbam bettoni-
cam ad sanan. vulnera vocat *Card. de Luc. de Legat. disc.61.
num.4.* quem sequutus fui *in tom.1. par.2. discept. 14. num.78.*
Eò quia illæ in nulla consideratione habendæ sunt in confli-
ctu dd. punctualium legum, & canonicarum Sanctionum, 28
& ubi allegatur Statutum, à Summo Pontifice confirmatum,
silere debent omnes Doctores, atque in nulla prorsus conside-
ratione habentur generales regulæ, & regulares propositio- 29
nes, ut notant citati *à P. Grutber. de Arte benè desiderand. re-
solut.16. §.9. num.79.*

Ultrò autem admittimus, verbum illud, *constructum fuit*,
non esse judaicè interpretan. sed accipiendum esse secundùm 30
ejus rationabilem, & juridicum sensum; Iste autem ille est,
ut non accipiatur pro manuali constructione, itaut soli Fa-
brimurarii habere possint Sepulchra Majorum, non au-
tem taliter detorquendum est, & in destructionem dictæ 31
Statuariæ dispositionis accipiendum, ut confundantur Se-
pulchra hæreditaria, familiaria, seu gentilitia, & Sepul-
chra Majorum, quæ ex hoc præcisè distinguuntur à primis
duabus speciebus, quia illa acquiri possunt ex testamento,
hæreditate, vel legali successione, non autem ultima spe-
cies, quæ ad tenorem dictæ claræ Statutariæ dispositionis, 32
tunc solùm verificatur, & nunquam aliàs quando Sepul-
chrum constructum fuit expensis Patris, Avi, vel aliorum
Ascendentium per lineam rectam masculinam, ex supra ani-
madversis.

Poterant verò in hac parte omitti discursus illi, quod Se-
pulchrum hæreditarium, eo ipso, quod est destinatum pro 33
hæredibus, omnes istos indistinctè comprehendit *ex Pignat.
con-*

consult.17.num.13 tom.1. loquente de Sepulchro hæreditario; Quia ubi habemus legem claram, & literalem, qualis est dispositio Statuti Cleri, illud solùm, & unicè qualificans pro Sepulchro Majorum, quod constructum fuit à Patre, Avo, vel aliis Ascendentibus per rectam lineam masculinam, non est terendum tempus in confutatione hujusmodi piarum meditationum, sed procedendum est ad punctualem
34 exequutionem d. Papalis legis, egregiè *Rota in dec.3.num.6. coram Ansald.* ubi, ad rem firmat, in casibus ratiociniorum contra clara verba legis: *Super generalitatibus, conjectu-*
35 *ris, & discursibus in oppositum excitatorum, immorandum non esse, sed præcisè, & adamussim exequendam esse legem claram, & literalem.*

Hujusmodi æquè solido, ac in Jure, in Statuto Cleri Urbis, & in communi Doctorum opinione fundato motivo,
36 jungitur aliud æquè solidum, innixum facultati, & arbitrio, quod habet Pater eligendi Sepulturam pro filiis impu-
37 beribus, vel in propriis Sepulchris, vel in Ecclesia Parochiali, tam de Jure communi, & ex consuetudine, ex adductis per *Murgam de Sepultur.tract.7.sect.2.disp.9.§.1.concl. 2.per tot.& Leon.in Prax.Eccles.par.4.cap.2.de Confraternit. num.94.* & firmatis per *Rotam in dec.16.nu.8.apud Antonel.de Jur.& oner.Cleric.* ubi sequitur resolutionem S. C. R. Quàm
38 vigore ejusdem *Statuti Cleri Urbis cap.3.de Jure eligen. Sepult. §.5.* Idque cohærenter etiam ad vetustissimam Urbis consuetudinem, quæve notoria est ipsismet Lippis, & Tonsoribus.

Non valens contrarius Defensor controvertere in Jure so-
39 liditatem hujusmodi motivi, se restringit ad factum, asserendo, Fabium Purum fuisse coactum ad sepeliendum filiam in Ecclesia Parochiali.

Quantum verò frivola sit hujusmodi responsio de se patet:
40 *In libro* enim 1. *Decret. tit.40.* duo specificantur modi cogendi sub illis verbis: *De his, quæve, metusve causa*, quorum neutrum à remotissimis applicari potest in præsenti, quia
41 neque etiam exadverso allegatur primus modus, consistens in aperta vi, minusque verificatur 2. circa metum, qui si unquam aliàs, sanè nostris temporibus inallegabilis prorsus est in Urbe, in qua omnibus notorium est, verificari verba illa *Textus in l.1.C.de His, quæ per met. Judic. In Sacro Comitatu nostro nihil timere potuisti*, cum concordantibus apud *Zaul.ad Statut.Favent.tom 1.rubr.7.lib.3.n.16.fol.211.*

Habito præcipuè respectu ad qualitatem Sacerdotalem nostri Parochi; Ad solutionem expensarum funeris, nullo
42 præcedente mandato Judicis, ab eodem Puro facta; Cum illa nimis stringenti reflexione, deducta ex eo, quod nullam emisit, neque publicam, neque secretam protestationem, quæ unicè ab ejus voluntate pendebat, quod nonnisi coactus, & contra ejus intentionem permittebat humatio-
43 nem filiæ in Ecclesia Parochiali; Quæ omnia simul unita, manibus palpare faciunt insubsistentiam hujusmodi exceptionis, ex punctualiter firmatis per *Rot. in dec.139.num.7.& 8. part. 17. rec.* Et præ oculis habendo dictum pacificum, & innegabile factum Sepulturæ in Parochiali Ecclesia, appli-
44 catur textualis, & communis illa propositio, quod factum dictæ spontaneæ humationis prævalere debet verbis, de quibus deponunt affectatissimi contrarii testes, juxta *Text. in*
45 *l. Paulus ff. Rem ratam haber.* cum concordan. de quibus *in tom.2.par.2.discept.16.num.27.* Quodque post dicta prætensa verba, quatenus possibilia credi possint, quod absolutè negamus, potuit eum pœnitere, declarando proindè ejus vo-
46 luntatem magis ex innegabili facto posteriori, quàm ex prætensis antecedentibus verbis, ex adductis *in d.Tom.2.par. 2.discept.4.num.28.*

Die.... mensis Maii 1718. per Sententiam Card. Vicarii absolutus fuit Parochus ab impetitis per Purum; Sed credo,
47 quod fuerit eodem tempore declaratum, idem Sepulchrum in futuris casibus haben. esse pro Sepulchro Majorum, circa quam inspectionem non scripsi.

Circa Funeralium emolumenta *in tom.1.p.2.discept.28. à num.157.* observavimus insubsistentiam instantiæ Parochorum, prætendentium duplicata emolumenta, quando
48 Cadavera sepeliuntur in aliqua Ecclesia, vel Sepulchro Majorum, posito extra Parochiam defuncti, ibique per extensum registravimus decretum Cardin. Carpinei anni 1710. quando erat Urbis Vicarius, reprobantis eandem prætensionem.

DISCEPTATIO XXIV.

Mediolanen. Confraternitatis.

PRO

PP. Carmelitis Discalceatis Biumii.

CUM

Confraternitate Laicali ejusdem Instituti.

ARGUMENTUM.

Benedictio parvorum Habituum facienda est à PP. Carmelitis in illis Locis, in quibus Conventus habent, etiamsi ante fundationem dictorum Conventuum facta fuisset à Parochis, vel à Cappellanis Confraternitatum. A quibus pariter Patribus facienda est Processio in die Dominica infra Octavam propriæ festivitatis; Cum facultate tamen Confratribus illam associandi, vel faciendi aliam Processionem posteriori die.

Vertente controversia inter PP.Carmelitas Discalceatos Loci Biumii Varesii, & Confraternitatem B. M. V. de Monte Carmelo ejusdem Loci, super d. Confraternitatis translatione ad Ecclesiam prædictorum Patrum, eaque 1
delata ad hanc Sac. Cong. prodiit die 13. Septemb. 1707. rescriptum: *Confraternitatem non esse transferendam, & cum SS. pro sanatione*, cui rescripto PP. Carmelitæ reverenter acquieverunt.

Quia verò præfata Confraternitas benedictionem parvorum habituum, qui distribui solent à PP. Carmelitis, impugnare, & Processionem solemniter fieri solitam quolibet an- 2
no in Festivitate ipsius B. Virginis ad sui libitum celebrare prætendebat, hinc pro parte dictorum Patrum habitus fuit recursus ad hanc Sac. Cong. quæ die 1. Martii 1708. rescripsit: *Benedictionem habitus parvi spectare ad Carmelitas, & quoad Processionem particulariter videatur*. Die verò 22. Junii ejusdem anni 1708. iterum rescripsit: *Quoad benedictionem, & distributionem habitus parvi, In decisis, & in reliquis ad Eminent. Archiepiscopum pro Concordia.*

In exequutionem hujus rescripti comparuerunt Partes coram Archiepiscopo, & quamvis pro bono pacis discreta, ac rationabilis à PP. Carmelitis oblata fuerit Concordia, ut in Capitulis, datis in Summario, nihilominùs dicta Confra- 3
ternitas noluit præbere aures Archiepiscopo, qui ad stabiliendam inter dd. Partes Concordiam totum conatum adhibuit, ut retulit idem Archiepiscopus in Epistola, ad hanc Sac. C. transmissa, ibi: *Hò procurato con tutte le maniere possibili di ridurre la Confraternità del Carmine di detto Luogo ad una perpetua Concordia con detti PP. Carmelitani Scal-* 4
zi intorno alla pubblica Processione, solita farsi per la Festa solenne del Carmine nel mese di Luglio, ma questa non hà mai voluto acconsentire a ciò, che gli è stato proposto in modo decente, e discreto.

Recurrunt proindè dicti PP. ad hanc S. C. humiliter supplicantes, quatenus dignentur hujusmodi controversiis finem 5
imponere, persistendo in decisis quoad benedictionem parvorum habituum, & quoad Processionem declarando, eam in dicta die Dominico peragendam esse ab eisdem Patribus, illorumque preces videntur exaudiendæ.

Versamur enim in concursu PP. Carmelitarum cum laicali Confraternitate, quæ cùm non sit membrum Hierarchiæ 6
ecclesiasticæ, incapax est jurium spiritualium, & in illis immiscere se non valet: *Natt.cons.62.num.6 tom 1. Tondut qu. Benef.cap.43.nu.5.& seqq. tom.1.* cum aliis, de quibus *in tom. 1.par.2.discept.11.nu.64.*

Fortiùs quia ex Literis erectionis, ab eadem Confraternitate exhibitis, constat, vigore Privilegiorum sac. Ordinis Carmelitarum fuisse à Vicario generali Congregationis Mantuanæ in Ecclesia Parochiali S. Georgii erectam, & 7
per consequens cum totum suum Esse à d. Ordine habuerit, nemo est, qui non videat, nimis impropriàm esse prætensionem, quod Confraternitas velit cum eodem Ordine concurrere, & licet ad effectum eam transferendi ad Ecclesiam dd. PP. Carmelitarum, isti erectionis nullitatem proposuerint, & hæc S. C. illius sanationem, quatenus opus 8
esset,

esset, injunxerit, ea tamen ubi sequatur, statum Confraternitatis non immutat; Sanatio enim operatur dumtaxat, ut Confraternitas in suo primævo esse, ac si à drincipio validè erecta fuisset, omninò permaneat, ad notata per *Dec. in cap. fin. num. 57. de Constit.* & firmata per *Rot. dec. 614. nu. 6. cor. Bich. & dec. 52. num. 4. par. 18. rec.*

Absque difficultate inspectis controversiis functionibus, quæ in sua origine privativè ad Religionem Carmelitarum
9 spectant: undè fit, ut monstruosum esset, quod in dd. functionibus Confraternitas filialis præferretur Carmelitarum Religioni Matri, quando eidem in illis omnem reverentiam, & præeminentiam præstare omninò tenetur ex adductis *à Lezzan. cap 25. à num. 7. tom. 1. & à Card. de Luca de Præem. disc. 42. num. 9. & 10.*

His generaliter præmissis, particulariter descendendo ad benedictionem parvorum habituum, ea sine ulla prorsùs difficultate ad PP. Carmelitas spectat, quemadmodum ad cæ-
10 teros Mendicantium Ordines, juxta pium, & laudabile cujuslibet Institutum, & particularem formulam, in Rituali Ordinis expressam spectat, ut de benedictione Corrigiarum S. Monicæ pluries favore Ordinis S. Augustini contra Cappellanos Confraternitatis resolvit Sac. Cong. apud *Nicol. in Flosc. verb. Benedictio num. 3.* & in terminis Ordinis Carmelitarum ex rescripto hujus Sac. C. declaravit D. Card Sacripantes Protector die 8. Septembris 1701. ut patet ex
11 Brevi desuper expedito, datoque in Summario, ibi: *Admissos insuper ad aliquam canonicè erectam Confraternitatem hujusmodi, teneri prima vice recipere habitum, seu Scapulare, benedictum à Superioribus Religionis, vel ab alio Sacerdote, ac per hujusmodi admissionem cum aliquibus piis operibus, Indulgentias à Summis Pontificibus concessas acquiri; Aliter autem admissos, seu admittendos, seu Scapularia aliàs, quàm, ut supra dicitur, pro prima vice benedicta, seu distributa recipientes, seu recepturos, Indulgentiarum, seu gratiarum spiritualium, non fuisse, nec esse, seu fore participes.*

Qua declaratione attenta, nullius roboris est reflexio,
12 quod hujusmodi benedictio non fiat à Cappellano Confraternitatis, sed à Paocho; Quia benedictiones Parochiales nihil commune habent cum benedictione Rosariorum, parvorum cordonum, Corrigiarum, & istorum parvorum ha-
13 bituum, neque dicuntur benedictiones Parochiales, ut resolvit, *S. R. C. in Urbis, & Orbis 10. Decembris 1703.* ut videre est apud *Monacell. Formul. tom. 1. tit. 10. formul. 18. nu. 4. & tom. 2. tit. 13. formul. 1. sub num. 46.*

Ejusdem levitatis est altera responsio, quod resolutiones S. C. procedant in Confraternitatibus, erectis in propris Ec-
14 clesiis Regularium, non autem in Oratoriis separatis, & in Ecclesiis Parochialibus; Ista enim interpretatio nullam habet subsistentiam, nedum quia in Confraternitatibus, erectis in Ecclesiis Regularium cadere non potest inspectio, de qua agitur, ex quo ab ipsis Regularibus, sive à Regulari Cappellano diriguntur; Verùm etiam quia cùm Decre-
15 tum declarationis per Card. Protectorem editum, loquatur universaliter de omnibus Confraternitatibus, quæ nonnisi à Generalibus Ordinis erigi possunt, declarando indistinctè, quod earum Confratres recipere debeant habitum, seu scapulare à Superioribus Religionis, vel à Sacerdote, ab eis deputando benedictum, hujúsmodi generalis declaratio quamlibet restrictionem penitùs excludit, *ad Text. in leg. In fraudem §. ultimo ff. de Militare testam. & in l. 1. §. Generaliter ff. de Legat. præstand.*

Situatio autem Confraternitatis in Ecclesia Parochiali nihil operatur, quia Confraternitas etiam in dicta Ecclesia constituit Collegium personale, quod de per se consideratur,
16 nullamque habet conjunctionem cum Ecclesia, à quà sicut ad libitum recedere potest, ita Parochus eam potest ad libitum dimittere, juxta ea, quæ tradit *Tondut. d. cap. 43. nu. 7.* & firmat *Rot. dec. 472. per tot. cor. Coccin.*

Alia responsio, desumpta ex asserta centenaria observantia, quæ immemorabili æquivalet, indè inferendo ad Privilegium Apostolicum, poterat omitti; Quoniam vis non
17 stat in examinanda efficacia hujus centenariæ, sed in ea probanda: Confraternitatem autem in hujusmodi probatione deficere constat ex ejus propria confessione, dum istam facultatem refundit ad Parochum, & proindè d. Confraternitas impugnare non potest resolutionem S. C. adversus ipsam Confraternitatem editam.

Prætereà nec etiam respectu Parochi probatur asserta centenaria observantia; Reflexio enim centenariæ, vigentis
18 pro erectione Confraternitatis, nihil concludit ad intentum controversæ benedictionis parvi habitus, quia cum agatur de Confraternitate filiali Ordinis Carmelitarum, sola possibilitas, quod pro tempore, quod non aderant Patres Carmelitæ, facta fuerit delegatio pro illius benedictione, juxta consuetum stylum, exuberat, ea ratione: quia allegans centenariam consuetudinem, seu observantiam ad præsumendum Privilegium Apostolicum, tenetur eam plenè, & concludenter probare, ut ait *Rot dec. 1042. num. 4. cor. Seraph. & dec. 159. num. 12. & 13. cor Ottbob.*

Rursùs frustra Confraternitas confugit ad assertam centenariam, dum exhibuit Literas erectionis, ab eadem Carmelitana Religione impetratas; Ideoque dum habemus titulum, & initium ipsius erectionis, non est, quod Confrater- 19
nitas tueri se valeat clypeo centenariæ, sed consideranda est tanquam Confraternitas filialis Religionis Carmelitæ, quales sunt omnes aliæ similes Confraternitates, quæ in Catholico Orbe reperiuntur, nec per umbram revocant in controversiam, quod benedictio parvi habitus fiat à Patribus Carmelitis, quatenus sint præsentes, sin minùs à Commissario à Superiore Ordinis delegato, ut notat *Anton. à Spir. Sanct. Oper. moral. tom. 1. cap. 15. per tot.*

Quibus stantibus nil relevat, quod Conventus PP. Carmelitarum fuerit erectus absque jurium Parochialium, & alterius cujusquam præjudicio; Nam in præsenti non agitur de jure Parochiali, & multò minus de jure aliquo ejusdem 20
Confraternitatis, aut alterius, sed dumtaxat de Juribus ipsius Religionis, à qua cùm Confraternitas suum esse habuerit, non sine ingratitudinis nota adversùs eam dicta Jura impugnare potest.

Deveniendo modo ad Processionem, pari facilitate intrat favorabilis resolutio; Agitur enim de Processione, institu- 21
ta occasione solemnitatis B. V. de Monte Carmelo, cujus solemnitatis celebratio cum Ordini dumtaxat Carmelitarum concessa fuerit, & ex eo, juxta Privilegia Apostolica, Confraternitatibus, ab eodem Ordine institutis, & erectis, communicata, sequitur, quod Processio, quæ est accessoria solemnitati principali, Confraternitatibus accessoriè, & communicativè censeatur permissa, juxta notum Juris principium, quod accessorium sequitur suum principale.

Benè intelligens hanc veritatem Confraternitas iterum confugit ad Jura Parochi, obiiciendo, quod Processionem invitis Parochis à Regularibus peragi nequeant. Sed responsio clara 22
est; Tum quia præsens controversia non vertitur cum Parocho, & quatenus verteretur, est æquè indubitatum, quod cùm in præsenti agatur de Processione, fieri solita ab universo Ordine Carmelitarum, adeout ipsimet Patres Carmelitæ, qui ex Privilegio Apostolico ad Processiones ecclesiasticas cogi nequeunt, istam celebrare non prætermittunt, ut constat ex transactione, inita inter eorum Præpositum generalem, & Magistrum generalem Ordinis Carmelitarum 23
Calceatorum, confirmata per Paulum V. in isto casu sufficit petita licentia à Parocho, licet non obtenta, prout in præcisis terminis Carmelitarum respondit S. C. C. in *Aquen. 6. Junii 1708. & 27. Aprilis 1709.* quas refert, & sequitur *Matthæucc. in Offic. Cur. Eccles. cap. 40. sub num. 7.* Tum etiam quia in hujusmodi Processionibus satis esset obtinere licentiam ab Episcopo, sine cujus consensu non solùm Regulares, sed nec ipsæ Confraternitates Processiones peragere possunt.

Ultima demùm Instantia exadverso promota, quod PP. Carmelitæ nequeant festivitatem celebrare die Dominico infra Octavam, qua eam celebrat Confraternitas, est prorsùs insubsistens; Cùm enim eadem solemnitas principaliter 24
competat sacro Carmelitarum Ordini, istius Regulares electionem habent eam celebrandi die, sibi benevisa, & dum Confraternitas eam celebrat dependenter à communicatione Privilegiorum, sibi à d. sac. Ordine facta, propriam conditionem, & dependentiam ab eodem Ordine, ea, qua decet reverentia, recognoscere, & fateri debet, & non se parem, imò supra Regulares se extollere, & per consequens super ista prætensione audiri non debet, quemadmodum audiri non posset, si aliqua Confraternitas SS. Rosarii, erecta in aliquo Loco, ubi non adesset Conventus Ord Prædicatorum, si postmodum, eo ædificato, adversus ejusdem Ordinis Religiosos talem prætensionem promoveret.

In

In eadem Causa.

CRedebant Patres Carmelitæ, ex replicatis decretis
hujus S. C. per ipsos acceptatis, nec non ex remissio-
25 ne controversiæ super Processione ad Ordinarium, termi-
nari posse præsens litigium, ac imponi finem exorbitanti-
bus prætensionibus, per Confraternitatem contra eosdem
Patres alacriter promotis, & alacriùs repetitis; Ideoque
omni studio promptitudinem parendi eidem rescripto coram
eodem Ordinario exhibuerunt, sed quia sua spe frustrati re-
manserunt, coguntur iterum molesti esse in examine qua-
tuor articulorum, aliàs propositorum.

Inchoando autem à primo, scilicet à benedictione parvo-
rum Habituum, seu Scapularium, præmisso, quod super
26 illo assistunt nobis duo favorabilia decreta hujus Sac. Cong.
eam tribuentia nostris Religiosis, super quibus cùm non
fuerit per Confraternitatem obtenta nova audientia, illa
revocari non possunt in dubium, sed potiùs supponi, & exe-
qui, juxta tradita per *Rot. cor. Cels. dec. 151. num. 4. & dec. 56.
num. 2. apud Post. de Subhast. & dec. 742. num. 10. par. 18. & dec.
134. sub num. 15. par. 19. rec.*

Ne autem videamur pugnam detractare super articulo evi-
denti, & uti tali deciso cum fundamentis aliàs deductis,
27 hodiè autem evidentiori effectu, caveri ante omnia videtur
à supposito, ex adverso deduci solito, quod scilicet cùm hæc
Sac. Cong. die 23. Septemb. 1707. responderit, Confrater-
nitatem non esse transferendam ad nostram Ecclesiam, per
implicitam consequentiam declaraverit, quod illius erectio
firma remanserit cum omnibus suis Juribus, & prærogati-
vis, ideòqe nec etiam esse transferendum ad nostros Patres
jus benedicendi dictos parvos Habitus, sed illum relinquen-
dum in eo statu, eodemque modo, qui huc usque servatus
fuit.

Quod tamen argumentum, nec in antecedentibus subsi-
stit, nec in consequentia concludit; Non inquam subsistit
28 in antecedentibus; Quia Sac Cong. respondit quidem, ean-
dem Confraternitatem non esse transferendam, sed tantùm
abest, quod illius statum pro valido, & firmo approbave-
rit, quin potiùs illius nullitatem, & invaliditatem ex-
pressè declaraverit, mediante secunda parte dicti rescri-
pti, cum verbis: *Et cum SS. pro sanatione;* Sanatio enim
pernecesse suppponit vulnus, & infirmitatem, ut notum
est.

Et non concludit in consequentia, dum non repugnat,
quod Confraternitates erigantur etiam in Ecclesiis sæculari-
29 bus, & inibi permaneant, & tamen subjectionem reco-
gnoscant à Regularibus, à quibus erectionis, vel aggrega-
tionis Privilegium consequuntur vigore facultatis, habitæ à
Sum. Pontificibus faciendi tales erectiones, vel aggregatio-
nes, tàm in propriis Ecclesiis, quàm in aliis, de quibus in Bulla
Pauli V. relata per *Lantus. in Theatr. Regul. verb. Confra-
ternitas num. 3. §. 4. sub princ.* Ideoque ex eo, quod Confra-
30 ternitas remanere possit in Ecclesia Parochiali, nec tran-
sferri ad Ecclesiam nostrorum Patrum, non exinde sequi-
tur, quod recurrere non debeat ad illos pro benedictione
Habituum, omninò diversa, & compatibili cum dicta per-
manentia in præfata Ecclesia Parochiali, ut respondit *Rot.
apud Burat. dec. 681. in fin.*

Cùmque facultas benedicendi, & distribuendi dictos par-
vos habitus spectet ad Regulares, privativè quoad omnes
alios, juxta specialia decreta Sac. C. relata per *Nicol. in
Floscul. verb. Benedictio, & in addit. ad eosdem Floscul. post
2. tom. Lucubrat. eodem verb. Benedictio*; Et de simili benedi-
31 ctione Cordularum pro Confratribus cordigeris S. Franci-
sci, nec non Corrigiarum pro Corrigiatis S. Monicæ, seu
S. Augustini, ac Rosariorum pro Confratribus Ss. Rosarii,
quod scilicet benedici, & distribui non possint, nisi à Re-
gularibus dictorum Ordinum, determinatum habetur in
Bullis Apostolicis, de quibus apud *Roder. qu. Regul. tom. 1.
quæst. 58. art. 1. sub princ.* & notat idem *Author. §. 4. vers. est
notandum, Cherubin. in Comp. Bullar. ad Bullas Sixti V.
num. 13. schol. 2. & Matthæuc. in Official. Cur. Eccles. cap. 14.
32 num. 8. ante fin.* Itaut benedictio, ac distributio, facta per
alium, quàm per dictos Regulares, imò etiam per ipsum
Episcopum, nullatenus suffragentur, ob defectum authori-
tatis, sibi nullatenùs competentis, sed tributæ solùm dictis
Regularibus, ut probat *Lantusc. d. Theatr. Regul. verb. Con-
fraternitas num. 8.* Imò ipsis Ordinariis expressè interdicitur,
ne aliquo modo se ingerant in facultatibus, ac juribus, præ-
fatis Regularibus concessis in Bulla Clementis VIII.
relata per *Lantusc. ubi supra numer. 7. vers. Ordina-
rius.*

Privilegia autem, uni Religioni concessa, omnibus aliis
per communicationem effecta fuerunt communia, & præ- 33
sertim de tali communicatione favore nostrorum Carmelita-
rum habetur in Bulla Alex. IV. relata apud *Lezan. Oper. mor.
tom. 3. in Mar. magn. Carmelit. num. 105.*

Quinimò ultrà irrefragabilem authoritatem dictarum
Pontificiarum Constitutionum, concurrit in casu nostro ju-
ridica ratio, fundata in eo, quod cùm vigore dictæ erectionis,
seu fundationis Confraternitates præfatæ illicò aggregatæ 34
remaneant sui Ordini, seu Religioni vigore Bullæ Pauli V.
ralatæ per *Lantusc. ubi supra n. 3. §. 1.* Præsertim ed affectum
fruendi Indulgentiis, & gratiis specialibus, toti Ordini con-
cessis, ut disponitur in alia Bulla Clem. VIII. relata per eun-
dem *Lantusc. num. 5. sub §. 7.* & comprobat *Lezan. Oper. mor.
tom. 5. c. 15. num. 67.*

Incongruum omninò videtur, in præsentia Patrum Car-
melitarum, & in eodem Loco, in quo fundata reperitur di-
cta Confraternitas, fieri debeat benedictio, & distributio
dictorum parvorum Habituum per Sacerdotem sæcularem, 35
dum iste nullam tribuere potest aggregationem, vel commu-
nicationem Privilegiorum, nisi ex fundatione, antiquitùs
sequuta cum consensu, & authoritate eorundem Patrum,
qui negari non potest, quod hodiè concurrendo cum dicto Sa-
cerdote prælationem habere debeant ex Philosophico axio-
mate, *Propter quod unumquodque tale, & illud magis.*

Quo stante, nullatenus obstat, imò mirificè retorquetur,
quod cùm erectio, ac fundatio Confraternitatis sequuta fue-
rit tempore, quo in loco Biumii nullus aderat Conventus
Carmelitarum, jus benedicendi, & distribuendi dictos par- 36
vos Habitus collatum fuerit Parocho, in eoque firmatum,
ideoque hodiè non videatur immutari. Siquidem non impu-
gnamus facultatem talis distributionis pro præterito, sed re-
solubiliter, ac revocabiliter per supervenientiam novi status
ac admissionem nostrorum Patrum in dicto Loco, de qua re-
vocabilitate in his præcisis terminis, licet non habeamus
punctualem authoritatem, adhuc habemus receptissimas
regulas legales, quod scilicet dispositiones omnes semper in-
telligi debeant, rebus in eodem statu manentibus, quodque
ex istarum mutatione omnia mutari, ac variari debent, de 37
quibus *Anchar. cons. 84. num. 4. & 5. & cons. 84. num. 3. & 4. Cra-
vet. cons. 95. num. 4. Surd. cons. 27. n. 6. Barbos. tract. var. axiom.
73. num. 3. Moron. de Tregu. & Pac. quæst. 120.* Præsertim quan-
do res reducuntur ad eum statum, à quo incipere non po-
tuissent, *l. Uranius ff. de Fidejussor. Bald. in l. Pater furioso* 38
*num. 3. ff. de His, qui sunt sui, vel al. jur. Capyc. Galeot. contr.
10. nu. 34. lib. 2. Rot. dec. 676. num. 6. & 7. par. 2. rec.*

Parum relevante, quod in admissione, & erectione Con-
fraternitatum in alienis Ecclesiis soleant Superiores Carme-
litæ apponere expressam conditionem, quod, supervenien-
te Religione in eodem Loco, cesset erectio, in aliena Eccle-
sia sequuta, & Confraternitas in eadem Ecclesia Regulari 39
renovari debeat, ut legitur in *Constit. Ord.* relatis per *Lezan.
in Summ. qu. Regul. tom. 1. par. 2. cap. 15. tit. de Confrat. num. 60.*
Præfata enim Constitutio præsefert cautelam exuberantem,
insinuatam pro removendis præjudiciis, & controversiis,
eidem Religioni inferendis contra formam suorum Privile-
giorum, ut præseferunt verba ipsa proœmialia *dictar.
Constit* ibi: *Et ut, quod in favorem nostræ Religionis à Sum-
mis Pontificibus concessum fuit, aliquando in illius detrimen-
tum vergat, Reverendiss. Pater in posterum Confraternita-
tem nostram in exteris Ecclesiis, præsertim aliorum Regula-
rium, non instituat, nisi sub hac expressa conditione;* Cujus
Constitutionis ante erectionem Confraternitatis, de quo agi-
tur jam publicatæ, forma adamussim servata fuit in erectio- 40
ne illius, approbata per legitimum Superiorem, ibi: *Quod-
que ubi contingeret aliquo futuro tempore haberi hic in parti-
bus Varisii aliquod Monasterium, & Conventum Ordinis præ-
dicti, tunc & eo casu, ac ipso facto censeatur, & sit in illius
Ecclesia omnino translata prædicta Confraternitas, ut supra
erecta, & non aliàs;* Quæ conditio in tantùm non legitur
in alia erectione, per solos novem dies ante, ut prætendi-
tur, sequuta, in quantum illa processit authoritate Vicarii 41
generalis Congregationis Mantuæ, qui regitur sub diversis
Constitutionibus, & qui facultatem habet approbandi solùm
erectiones Confraternitatum in propriis Ecclesiis Ordinum
vigore Brevis Paul. V. apud *Stratium in Ind. ad pro Fratrib.
Carmelit. Disceal. cat. cap. 13. num. 14.* Unde non mirum, si
inibi adjecta non fuit dicta conditio translationis, non sup-
ponendæ, ideòque non apponendæ extra observantiam di-
ctarum Constitutionum; Cùmque juxta decretum S. C. agen-
dum

dum sit cum SS. pro sanatione d. erectionis, eadem sanatio
supponenda est pro eo statu, & modo magis valido, & congruo, & minus defectuoso.

Minusque suffragatur quasi possessio, & consuetudo centenaria Confraternitatis recipiendi benedictionem, & distributionem præfatorum parvorum habituum à Parocho; Id enim sequutum fuit tempore, quo nostra Religio non habuit Conventum, & Ecclesiam in eodem Loco Biumii; Ideoque tempore, quo impossibilis erat, benedictio, & distributio præfata per manus nostrorum Religiosorum, qui
43 paulò post illorum admissionem inchoarunt extrajudiciales
instantias pro translatione Confraternitatis, & deindè illas judiciales, ex adverso intentatas, prosequuti fuerunt; Undè quidquid gestum fuit, illis absentibus, & in statu, quo nihil ipsi prætendere poterant, nullatenùs valet præjudicare, minusque attendi, nec pro observantia, nec pro præscriptione centenaria, ac immemorabili, non allegabili nisi concurrentibus omnibus præcisis circumstantiis casus
44 controversi, juxta receptissimam regulam, de qua *Gratian. discept.79.num 10 & discept.909.num.1.Rocc disput Jur.c.78. num.11.Rot.cor.Seraph.dec.336.num.2.& cor. Caval.dec.172. num.5.dec.278.num.5.& seq.par.12.rec & in Leodien.20. Jan. 1702.§. Frustrà coram Priol.& 22.Januar.1703.§.Cæterùm, cor.Molines.*

Imò cùm possessio præfata innitatur titulo expresso dictæ erectionis, factæ authoritate nostræ Religionis, ad illum referri, & cum illo confundi debet, non autem constituere
45 novum titulum diversum, *Ang. in l. Qui Jure ff. de Ac. uir. possess.Cravet.consf.61.sub num.2 Soccin.consf.131.num.1.lib.1. & Surd.consf.6.num.*10. Nec quidquam operari in præjudicium ejusdem Religionis, ex cujus facto, & permissione inchoata fuit eadem possessio, & consuetudo, sed censeri
46 debet sequuta Jure familiaritatis, & dependentiæ ab eadem
Religione, ut advertit *Rot cor.Coccin.dec.472.n.6.& seqq.* & concordat *Lezan.d.tom.1.par.1.cap.15 num 72.*

Cessant autem quæstiones omnes in hodierno statu rerum, ex speciali decreto Card. Protectoris nostri Ordinis Carmelitarum, de quo *sup. num.*11. per quod indefinitè præscribi-
47 tur, quod omnes Confratres recipere teneantur Habitum
benedictum à Regularibus, sine quo participes non sint Indulgentiarum; Quod decretum firmissimum habet validitatis statum, dum non solùm nititur generali authoritati, competenti Protectoribus in negotiis, concernentibus statum universalem Religionum, præservatam in omnibus Constitutionibus antiquis, ac etiam in ultima Bulla Innoc. XII. in ejus Bullario *la 25. sub §.23.* Sed quod plus est, habet præcedens rescriptum S.C. ac subsequens Breve confir-
48 matorium Summi Pontificis, quibus stantibus promptam,
& generalem obedientiam meretur, juxta firmata per *Rot. dec.962.n.3.& dec.1014.nu.7.cor.Emer.jun.*

Levioris momenti videtur aliud objectum, quod in admissione nostrorum Patrum ad Conventum Biumii apposita fuerit expressa præservativa, cum verbis, ibi: *Absque Iurium Parochialium, aut alterius cujusque præjudicio*: Dum
49 neutrum ex dictis præjudiciis in casu nostro, & pro contro-
versis articulis concurrit: Non inquam præjudicium Jurium Parochialium, quæ restringuntur ad functiones, Parochis competentes Jure Parochiali, scilicet curam Animarum, administrationem Sacramentorum, Jus funerandi, Decimas, Primitias, & Oblationes, ex allegatis *supra num.*13. Non autem extenduntur ad benedictiones, & distributiones
50 nostrorum Scapularium, nullam penitùs habentes depen-
dentiam à Juribus Parochialibus, ut declarando eandem clausulam, & præservativam, appositam in aperitione Oratorii pro Confraternitate Agonizantium in Platea Pasquini, respondit *Rot.in Roman.Orator.26. Junii 1699 §. In ejectione cor. Card. Priol.* Est distinguendo functiones Paro-
51 chiales ab aliis permissis intra Ecclesias Regulares probat
Matthæuc.in Offic.Cur.Regul.cap.4 n.18.& 19.

Præjudicium verò aliorum, aut prætenditur in subjectione Confraternitatis nostro Ordini, & hoc allegabile non videtur sine nota æmulationis, quia cùm eadem Confraternitas non possit, nec prætendat tales actus explere, nec per
52 suos Confratres, nec per suos Officiales, sed per necesse re-
currere debeat ad alienam authoritatem, talisque authoritas pernecesse mediam, vel immediatam causam habere debeat à nostro Ordine, cui solùm talis facultas per Summos Pontifices concessa fuit, imperceptibile redditur, quare id potiùs petere, & obtinere velint à Parocho, & per mediatam authoritatem, quàm per immediatam manum eorundem Regularium, qui velint, nolint Confratres, in hac parte sunt eorum Patres, & sine quibus, nec Confraternitatem habuissent, nec Indulgentias consequerentur; Ubi autem nullum vertitur præjudicium, & tamen obstinatè
contenditur, pernecesse resultat æmulatio, ad notata per 53
*DD. in l. Altiùs Cod. de Servit. Card.de Luc. de Regal. disc. 79.sub num.*10 *& de Servit.disc.4 .num.. apy. Latr.dec* 50. *num* 8. In omnibus personis, præsertim Religiosis, & apud Suprema Tribunalia, nullatenùs admittenda, *Card.de Luc. de Regal.d.disc.79 sub num.10 Rot.dec.55 nu.19 cor.Bich.& in rec.dec.519.nu.10.par.18.*

Aut pro tali præjudicio allegatur mercimonium, quod super dictis Scapularibus supponitur fieri per nostros Patres, & illi sufficit respondere cum notissima pietate eorundem.

Poterat pariter omitti, quod Confraternitas habeat pro-
pria Statuta, authoritate ordinaria approbata. Quia ista 54
non derogant, nec derogare possunt Juribus, nostræ Religioni competentibus; Approbatio autem eorundem Statutorum ab Ordinario demandatur in iisdem Constitutionibus Apostolicis, in quibus tamen præscribitur subjectio earundem Confraternitatum Superioribus Regularium, à quibus institutionem recipere debent, præsertim in Bulla Clem. VIII. relata apud *Lantusc.in Theatr.Regul.sub tit Confraternitas num.5.sub §.5.in fin.*

Quoad 2. articulum concernentem Processionem, etiam in isto principaliter ex adverso insistitur antiquissimæ consuetudini illam celebrandi sine interventu nostrorum Patrum;
Quæ tamen facilè cessat ex illa fatali circumstantia, superiùs 55
deducta, quod scilicet dicta consuetudo viguit solùm tempore, quo in loco Biumii nullus adfuit Conventus Carmelitarum, qui dictam Processionem dirigere potuerint, ideòque nullatenus allegabilis est post supervenientos dictos Patres, ex quorum existentia cessare debet dicta specialis, sed diversa consuetudo, & exequi generalis consuetudo totius catholici Orbis, omniumque similium Confraternitatum, quarum Processiones semper à dictis Regularibus diriguntur, &
ordinantur, dum Privilegia concessa fuerunt, non particu- 56
laribus Conventibus, sed toti Ordini, ut ad propositum observat *Rot.cor.Emer. jun.dec.1014.sub num.23.*

Aliàs resultarent duo evidentissima absurda; Primum, scilicet, quod Confraternitas, quæ est membrum dicti Ordinis, separaretur à suo capite, quod in his terminis reprobat *Rot.coram Emerix jun. dec.962. num.12. in fin.* cum con-
cordantibus, citatis *in tom.2.par.2.disc.26.num.9 num.32.&* 57
num.95. Secundum autem, quod idem Ordo modo uno, & modo alio Jure censeretur, ac in uno Loco cum Confraternitatibus unitus incederet sub ratione unici corporis, in alio autem ab illo scinderetur, quod pariter improbat in simili casu *Rot. d. dec.962. num.2. in fin. & dec. 1014 num.18. coram Emer. jun.*

Ex qua monstruositate, & novitate potiùs quàm ex justa innovatione, habente suam congruam causam, ex superve-
nientia novi Conventus, oritur potiùs admiratio, & scan- 58
dalum in Populo, semper, & præsertim in Ecclesiasticis functionibus vitandum, ut benè, & in terminis monet *Rot. d dec.1014.n.3.& 6.cor.Emer.jun.*

Frustra pariter opponitur, quod Regulares non possint Processiones facere extra ambitum suorum Conventuum sine licentia Parochi, ad quem spectet illas dirigere, & ordina-
re; Tùm quia dictus Parochus non est in Causa, & Con- 59
fratres non possunt allegare Jus, Tertio competens, contra regulam, approbatam *à Rot. dec 411. num.7. coram Seraph.& dec.582. etiam num.7.coram Ludovis.& dec.30 num.8. par.12. rec. & in Marsicen. Decimarum 7 Junii 1709. §. Ultra quam quod cor.Card. de la Tremoille.*

Tum, & fortiùs, quia similes Processiones, tàm B. M. de Monte Carmelo, quàm Rosarii, Centuratorum, & plu-
res hujus qualitatis, tàm in Urbe, quàm in toto catholico 60
Orbe, publicè, & quotidiè fiunt cum ædificatione, & pietate Populi, ac sine ulla licentia Parochorum, ut notum est, & refertur in Concordia, inita inter Fratres Carmelitanos discalceatos, ac mitigatos, approbatam in forma specifica per Paulum V. mediante Bulla relata inter *Privilegia Discalceatorum pag.* 128. Ex qua generali, & immemorabili consuetudine allegari potest quilibet titulus, & quodlibet Privilegium, ex totis Juribus. Decreta autem, prohibentia Regularibus Processiones extra sua Claustra, vel ambitum, non comprehendunt, nec derogant particulari-
bus Privilegiis eorundem, ut expresè declaravit Sac. Cong. 61
particularis ad hunc effectum per Pontificem deputata, mediante decreto, relato per *Donat. Rer. regul. tom.1. part. 2. tr.13.qu.81.nu.6.in fin Pignat.consult.121.nu.2.in fin.tom.1 & Matthæuc.in Official.Cur.Eccles.cap.40.num 7.*

Tum

Tum denique quia ad hunc effectum sufficit, quod Patres
licentiam præfatam petant, etiamsi illam non obtineant,
62 ex punctualissimis decretis Sac. C. C. *in Aquen.* de quibus
sup. num. 23.
Ex resolutione hujus 2. dubii cessat necessitas disputandi
tertium, concernentem diversitatem temporis celebrandi
duplicem Processionem, dum per unionem utriusque cor-
63 poris, scilicet Religiosorum, & Confratrum, unica solùm
Processio componetur cum majori frequentia, & per con-
sequens majori ædificatione Populi, quod etiam motivum
faciliorem reddere videtur resolutionem pro unione dicto-
rum Corporum.
Ultimum denique dubium, concernens diem celebrandæ
Festivitatis B. M. V. de Monte Carmelo, eadem facilitate
64 resolvendum videtur favore Religiosorum; Quidquid enim
dici possit circa generalem inspectionem, an liceat uno, eo-
demque die eandem Festivitatem celebrare, certum est,
quod prætensio contraria repugnat universali consuetudini
65 celebrandi eadem die unicam festivitatem in plurimis, &
diversis Ecclesiis ejusdem tituli, vel instituti, juxta resolu-
tiones, de quibus *in Tom.* 2. *par.* 2. *discept.* 6. *num.* 49. *& seqq.*
Ultra quod deberet Confraternitas reminisci, quod ipsa,
nec essentiam, nec nomen, nec Privilegium aliquod habet
de per se, & independenter à Religione Carmelitana, à
cujus concessione originem, & statum habuit, & habet,
ideòque dicitur illius Patrona, ut benè considerat *Lezzan.*
66 *quæst. Regul. tom.* 1. *part.* 1. *cap.* 15. *num.* 72. Quodque nimiam
involvit repugnantiam, & incongruitatem, quod ipsa in
tali statu gratiosæ filiationis, & subordinationis, & depen-
dentiæ, velit suæ Matri, & Patronæ leges imponere, cùm
tamen omnem illi reverentiam, & obedientiam præstare te-
neatur, ut in durioribus terminis Confraternitatis, nullam
habentis connexionem, & dependentiam à Regularibus,
respondit *C. R.* 2. *Julii* 1712. *in S. Severinæ festivitatis S.
Crucis*, de qua *in tom.* 2. *par.* 2. *discept.* 6. *num.* 44.
Cùmque controversiæ omnes, concernentes Processiones,
67 illarumque ordinem, & directionem, regulariter remittan-
tur judicio Episcoporum, etiam vigore decreti S. Concil.
Trid. ut notat *Barbos. ad sess.* 25. *de Regul. cap* 13. *num.* 41. *&
seqq. & de Offic. & potest. Episcop. alleg.* 78. *num.* 3. *&* 4 *& Ricc.
dec. Neap. par.* 4. *dec.* 379. *num.* 4. & in casu nostro per S. Cong.
remissæ fuerint Ordinario pro Concordia, istæ autem ap-
68 probaverint temperamenta, ad hunc effectum proposita, &
à Confratribus inciviliter recusata, contra ipsos dubia om-
nia rigorosè, & secundum terminos Juris decidenda vi-
detur.
Die 1. Martii 1708. proposita Causa in C. E. & R. per
69 Card. Corsinum, fuit rescriptum: *Benedictionem, & di-
stributionem parvi Habitus spectare in posterum ad Superio-
rem Conventus PP. Carmelitarum; Et quoad Processionem,
videatur particulariter.*
Repropositâ verò die 22. Junii ejusdem anni 1708. rescri-
70 ptum fuit: *Quoad benedictionem, & distributionem Habi-
tus parvi, persistend. in decisis: In reliquis ad Em. Archie-
piscopum pro Concordia.*
Tertia tandem vice iterum proposita die 10. Aprilis 1710.
rescriptum fuit: *Quoad benedictionem, & distributionem
71 Habitus parvi, persistendum in decisis 1. Martii, & 22.
Junii 1708. Quoad Processionem verò, illam faciendam prius
esse die Dominico infra Octavam per Patres Ordinis, cum fa-
cultate Confratribus, vel illam associandi, vel aliam Proces-
sionem, alia die posteriori faciendam.*
Observavimus in principio, S. C. primo loco in hac Cau-
sa rescripsisse, *Cum Sanctiss. pro sanatione*, quam solet
72 Apostolica Sedes facilè concedere pro securitate conscientiæ
Confratrum, utque isti Indulgentias, earum Confraterni-
tatibus per diversos Summos Pontifices concessas, absque
ullo dubio consequi valeant, ut respectu omnium Confrater-
nitatum SS. Rosarii, ad preces P. Generalis Ordinis Præ-
73 dicatorum, *die* 15. *Junii* 1679 practicavit sa. mem. Innoc.
XI. mediante Breve per extensum impresso *Matthæuc. in Of-
ficial. Cur. Eccles. cap.* 14 *num.* 10. Utque pro omnibus Con-
fraternitatibus catholici Orbis in hac parte deberet practica-
74 ri, ad tollendum omnem scrupulum, omnemque dubieta-
tem circa validitatem Erectionum, & circa Indulgentia-
rum consequutionem.

DISCEPTATIO XXV.

Hispalen. reductionis Missarum.

PRO

Clero Loci Xerez.

ARGUMENTUM.

Quibus concurrentibus soleat C. C. Gratiam concedere, ut Episcopi, nomine ejusdem Sac. C. pro eorum arbitrio, & conscientia Missas in certis casibus, Locis, & temporibus, reducant.

INhærendo dispositis *in cap. Ex parte de Constit.* ubi *Gloss.
verb. Diminuti, Trid. Concil. in sess.* 25. *de Regul. cap* 4.
facultatem concessit Episcopis, ut in Synodis Diœcesanis,
re diligenter perspecta, circa missarum adimplementum, & 1
reductionem, id statuerent, quod ipsis expediens videretur,
ad Dei honorem, divinumque cultum, atque Ecclesiarum
utilitatem, & hoc, ut quantum fieri posset, piæ defuncto- 2
rum voluntates adimplerentur.
Attenta autem eorundem Ordinariorum in hac parte ma-
gna facilitate, & effrænato arbitrio, de quo *Card. de Luc.
in Miscel. Eccl. disc.* 33. *n.* 8. providè hæc S. C. an. 1625. autho- 3
ritate Urbani VIII. sibi specialiter attributa, eandem fa-
cultatem Episcopis ademit, demandando in posterum, ut
pro reducendis, moderandis, vel commutandis similibus
oneribus, ad Sedem Apostolicam esset recurrendum, ut vi-
dere est apud *Barbos. de Potest. Episc. par.* 1. *alleg.* 29. *num.* 16. *&* 4
Pasqualig. de Sacrific. nov. leg. quæst. 1172. *num.* 5 *& Nicol. in
Floscul. verb. Missa num.* 14. Quod ultimo loco confirmavit
Innoc. XII. in Const. impressa *à Matthæuc. in Offic. Cur. Eccl.
cap* 10. § 1. *à num.* 9.
Verùm tamen est, quod non minori providentia in qui-
busdam casibus solet hæc Sac. C. eandem facultatem Episco-
pis tribuere ad certum effectum, & pro determinatis vici- 5
bus, ut videre est apud *Novar in Summ. Bull. comment.* 81.
num. 16. ibi: *Missarum reductio committi solet arbitrio Ordi-
narii, in facto existentis, & de meritis benè instructi, Pas-
qualig. de Sacrif. nov. leg. qu.* 1181. *per tot. Lezzan. in Summ.
verb. Missa num.* 31 *circa med. Bordon. Cons. Regul. resolut.* 25.
num. 33. *Tamb. in Opusc. de Sacrif. Miss. lib.* 3. *cap* 1. *§.* 2. *nu.* 90.
Dian. Oper. moral. tom. 2. *tract.* 1. *de Celebrat. Missar. resol.* 8. *per
tot & resol.* 9. §. 4. ubi de simili Gratia ab Urb. VIII. concessa 6
Procuratori generali Ordinis Minimorum S. Francisci de
Paula, de qua pariter *Pellizzar. in Manual. tom.* 2. *tract.* 6.
cap. 3. *nu.* 8. *Garz. in Sum Theolog moral. tract.* 3. *diffic.* 10. *dub.* 4.
num. 22. *Card de Luc. de Sacram lib.* 5. *cap.* 12. *quæst.* 9. *num.* 96.
Marchant. in Trib. Sacram. tom. 2. *tract.* 2. *par.* 2. *tit* 4. *de Sacrif.
Miss quæst.* 2. *resol.* 2. *vers. Certius fol.* 428. *Avers. de Sacram.
Euchar. qu.* 11. *sect.* 18. *§. Quod si*, *Pignatel. consult.* 69 *num.* 4. 7
& 5. *tom.* 6. ubi, supposita Gratia reductionis, directa ar-
bitrio, & conscientiæ Episcopi, probat, in defectum ejus-
dem Episcopi, illam exequi non posse Vicarium Generalem
Card. de Luc. in Miscell. Eccles. discurs. 33 *num* 8. ubi, quod 8
hæc materia arbitraria est, & hæc Sac. C. arbitrium regula-
tur à singulorum casuum circumstantiis, & qualitatibus, &
die 6. Martii 1700. resolutum fuit *Cubana R. M.* ubi de Gra-
tia pro tota amplissima Diœcesi, & magna Insula Cubana, 9
& pauld ante nempè 12. *Decembris* 1699. *in Justinopolitana
V. SS. L.* in qua refertur similis Gratia, concessa antecessori
Episcopo, ut videre est *in Lib.* 19. *Literarum Visitationis Sa-
crorum Liminum fol.* 129. ibi: *Respondentes autem [illegible]
tis circa renovationem Indulti pro reducendis oneribus [illegible]
rum, ab hac Sac. Cong. usque de anno* 1669. *bo. mem. [illegible]copo* 10
*Zeno concessi, & tunc minus exactè, quàm par erat, [illegible]
tioni demandati A. T. committendum censuerunt, ut vigore
præfatæ facultatis, & servata forma introclusæ Instructionis
onera, de quibus agitur, pro suo arbitrio, & conscientia gra-
tis moderetur, atque reducat.*
Cùmque hujusmodi circumstantiæ, & qualitates verifi-
centur in oneribus annuarum missarum 87240 Oppidi Xeres
de Frontiera Hispalen Diœcesis, quarum fundationum 11
Instrumenta ascendunt ad numerum 2992. novæ porriguntur
preces, ut EE. PP. pro unica dumtaxat vice in proxima
Visitatione eandem facultatem, quam denegarunt die 27.
Martii 1700 dignentur impartiri Archiepiscopo, & exaudi-
ri speramus.

Quia

Quia, nedum nimis difficile, sed ferè impossibile est om-
nia Instrumenta dd. 2992. Fundationum in authenticam
12 formam ex suis Prothocollis extrahere, & ad Urbem trans-
mittere, attenta tenuitate reddituum hujusmodi piorum
Legatorum, qui nec etiam forsan sufficerent pro congrua re-
cognitione Notariorum, Traductorum, & Copistarum,
nec non pro indispensabiliter necessaria mercede Ministro-
rum Postæ; Quibus additur paupertas nostri Cleri, prorsùs
inhabilis ad aliquid expendendum de proprio pro extractio-
13 ne, & transmissione dd. Instrumentorum, dum, teste Ar-
chiepiscopo in Relatione, & Voto pro veritate huic S.C.
transmissa, *magna laborat ægestate*, juxta ejus præcisa
verba, in qua ulterius, sententiam suam aperiendo, prose-
14 quitur. *Nostram supplicationem justam esse, benignumque
EE. VV. auditum non demereri.*

Itaut, nunquam aliàs hæc Sac. Cong ex particularibus
facti circumstantiis, in re ab ejus arbitrio pendente, beni-
gnè concesserit dictam facultatem, juxta authoritates, &
15 exempla, supra indicata, non sine fundamento, idem pra-
cticandum in præsenti speremus, ex quo paupertas Cleri,
& tenuitas reddituum pro Missis destinatorum pro justa, &
rationabili causa reputari solet à Doctoribus, ut videre est
apud *Tambur. in Opusc. de Sacrif. Miss. lib. 2. cap. 1. de Stipend.
Miss. § 3. num 91.* ibi: *Casus non est tam rarus, ut moraliter
16 contingere non possit, Accidit enim sæpè, ut quando Cappel-
lanus admisit onus, census fuerit sufficiens, deindè sine sua cul-
pa diminuatur, & ex alia parte, sive propter paupertatem,
propter aliud non possit adire eum, cui licet numerum Missa-
rum temperare, & lib. 3. §. 2. num. 11.* ubi inter casus reductio-
nis quinto loco numerat casum, *quando ea, quæ pertinent
17 ad victum, & cultum Sacerdotis, sint multo majora, quàm
antea, quando fundata est missa, & Castropal. Oper. mor. tr.
22. de Sacram. tit. de Euchar. par. 15. num. 17.*

Addita morali impossibilitate extrahendi ferè innumera
18 Instrumenta Fundationum, illaque transcribendi, & tra-
ducendi, necnon ad Urbem transmittendi, quæ omnia la-
tam sternere videntur viam æquitati, & gratiæ ad *Text. in
§. Impossibilis Instit. de Hæred. instit.* quem ad nostrum præci-
sum effectum exornat *Pasqualig. de Sacrific. nov leg. qu. 1177.
nu. 5.* Quibus additur alia reflexio, quod magna illa summa,
ut supra, expendenda pro copiis, recognitione Notariorum,
& Ministrorum Postæ, utiliùs converti poterit in satisfa-
ctionem onerum, & celebrationem Missarum, à Testato-
ribus demandatarum; Præcipuè quia in minoribus angu-
19 stiis nostri casus, & attenta sola Loci distantia, similis
Gratia concessa fuit non pro unico, & angusto Loco, fa-
cultatibus non abundante, sed pro tota, nimium vasta,
& ditissima Diœcesi, ac Insula Cubana, necnon pro tota
Diœcesi Justinopolitana, ut vidimus supra *n 9.* & 10.

Non obstante decreto hujus Sac. Cong. per quod fuit decla-
ratum, in his casibus recurrendum esse ad Sedem Apostoli-
20 cam, etiamsi agatur de legato adeò tenui, ut totum, aut
ferè totum insumendum sit pro expensis, ad obtinendam re-
ductionem necessariis, quod referunt, & sequuntur *Barbos.
21 ad Concil. sess 25. de Refor cap. 4. nu 18. & Gavant. in Manual.
Episcop. verb. Missa num. 55. & 56.* & insertum fuit *in d. Const.
Innoc. XII. de celebr. Missar.*

Decretum enim loquitur, Jure communi attento, quod
scilicet in casu tenuitatis Legati, de Jure non competat
Episcopis facultas illud reducendi, juxta verba dubii, in
22 S. C. disputati, & advertit *Fagn. in cap. Significatum nu. 15.
de Præb.* & meliùs *Pasqualig. quæst. moral. centur. 4. num. 8.*
Non autem ex eodem decreto abbreviata est manus Sac. C.
23 ex justa, & rationabili causa Episcopis talem facultatem
concedendi, præ oculis habendo æquitatem illam, quam
summoperè in nostris præcisis terminis commendat *Pasqual.
loco supracitato*, & enumerando justas causas pro similibus
reductionibus concedendis, observant *Marchin. de Ordin.
tract. 3. par. 2. cap. 19. num. 26. Tamburin. de Sacrif. Miss. lib 3.
§. 2. de Stipend Miss. num. 11. Pasqual. de Sacrif. nov. leg. quæst.
1177. per tot. Lar. de Anniv. lib. 1. cap. 25. & Amostaz. de Caus.
piis lib. 2. cap. 12. num. 33.*

Quibus in Notulis de Partibus addebatur alia reflexio,
quod non desunt Authores, asserentes in Hispaniarum Re-
gnis vigere consuetudinem, circa punctualem exequutionem
dispositorum in Concil. Trid. in ea parte, in qua Episcopis
facultatem missas reducendi concessit, & non usum contra-
riorum decretorum hujus Sac. C. ut videre est apud *Anton à
24 Spirit Sanct. in Director. Confess. tom. 1. tract. 5 disput 6.
sect. 1. num 228. Martinez de Prad. de Sacrif. Miss. part. 3. qu. 83.
dub. 13 § 4. num. 28 Garz in Summ. tract. 3 diff. 10. dub 9 nu 3.
Trullenk. de Sacram. lib. 3. cap 8. dubit. 11. num. 10. Amostaz. de
Caus. piis lib. 2. cap. 12. num. 4.* ibi: *Post hoc decretum de Jure
novissimo adsunt dispositiones Sac. Cong. de celebratione missa-
rum Summo Urbano VIII. Præside, quibus restricta est facul-
tas moderandi missas, tàm Episcopis, quàm Abbatibus, &
Generalibus, quin potius ad Sedem Apostolicam reservatam
&c. In Hispania verò Sac. Congreg. decretum istud admissum
non est, quia DD. Episcopi missas reducunt:* & ex Doctori-
bus exteris *Marchant. in Tribunal. Sacram. tom. 2. tract. 2. par. 2.
tit. 4. qu. 2. resol. 5. fol. mihi 428.*

Verùm id nullam habet subsistentiam, quia Papales le-
ges, quales sunt resolutiones Sacrarum Congregationum, à
Papa approbatæ, nulla indigent consuetudine, seu Populi 25
acceptatione, vel usu, sed statim ac fer. fer. publicatæ sunt,
indistinctè, & præcisè omnes obligant, ut probavi *in tom. 1.
par. 1. discept. 14. num. 27. & in tom. 2. par. 1. discept. 37. nu. 27.*

Die 17. Martii 1700. relatis precibus in C. C. Gratia fuit
denegata, & resolutio confirmata fuit die 17. Junii ejusdem 26
anni 1700.

DISCEPTATIO XXVI.

Nolana Processionis.

PRO

Collegiata Oppidi Summæ.

CUM

Parocho ejusdem Oppidi.

ARGUMENTUM.

*Processio in Festo SS. Corporis Christi, an incipere, & ter-
minare debeat ab Ecclesia Collegiata, vel potiùs in Eccle-
sia Parochiali, à qua ante erectionem Collegiatæ incipie-
bat, & terminabat.*

AD preces Hominum Oppidi Summæ Diœcesis Nolanæ
anno 1600. Ecclesia S. Mariæ Sanitatis, posita intra
menia ejusdem Oppidi per Episcopum Nolanum, Executo-
rem specialiter deputatum, vigore peculiaris Brevis Clem. 1
VIII. erecta fuit in Collegiatam sub titulo S. Mariæ Majo-
ris, seu ad Nives, cum Capitulo, mensa capitulari, arca,
& sigillò communibus, cæterisque collegialibus insigniis,
Componiturque præfatum Capitulum ex tribus Dignitati-
bus, nempè Præpositura, usum Cappæ, & Rocchetti ha-
bente, ad instar Canonicorum Basilicæ S. Petri de Urbe, 2
Cantoria, & Thesauraria, necnon ex Præbenda Thelo-
gali, octo Canonicis Presbyteris, Diaconibus, Subdiaco-
nibus, Sacrista, & ex tribus aliis Canonicis supranumera-
riis, ac demùm sex simplicibus Clericis Beneficiatis residen-
tialibus, ut constat ex Bulla erectionis, & ex decreto hujus
S.C. anni 1607. datis in Summ.

Verùm quia ex negligentia antecessorum Canonicorum
magnus irrepsit abusus, quod Processio in die Festivitatis
Corporis Christi incipit in Ecclesia Parochiali S. Michae-
lis Arcangeli extra menia præfati Oppidi posita, terminat-
que in prædictam insignem Ecclesiam Collegiatam; Hinc 3
pro hujusmodi abusus totali abolitione per Capitulum, &
modernos Canonicos ejusdem Collegiatæ, habitus fuit re-
cursus ad hunc sacrosanctum Consessum, superventaque
Informatione Episcopi Nolani, contingit modo disputare,
ubi nam incipere, & terminare debeat d. Processio, quod 4
resolvendum videtur favore Capituli.

Ad quem effectum præmittimus, quod Processiones ge-
nerales (qualis est illa Sanctissimi Corporis Christi) à Ca-
thedrali, illaque non existente, à majori Ecclesia Loci in-
choari debet, & ibidem finire, juxta literalem dispositio- 5
nem *Cærem. Episcop. lib 2 cap. 33. de Festiv. SS. Corp. Christ.
vers. Absente*, ibi: *Absente Episcopo, & in Collegiatis, Ce-
lebrans ipse, finita missa, & depositis planeta, & manipulo,
capiet Pluviale, & SS. Sacramentum thurificabit, illudque
sub Baldacchino portabit*; Cum quibus concordant *Con- 6
cilia Prov. Mediol. 1. & 4. sub D. Carolo Borromeo par. 2. tit.
de Process.*

Idque pluries resolvit hæc S. C. ut videre est apud *Barbos.
in Summ. Apost. dec. collect 606. num. 1. & 2.* nempe in *Florent.*

27.

27. *Junii* 1620. relata etiam per *Pignatell. tom 7. consult.* 46. *num.* 9. *& in Stracusana* 6. *Sept.* 1636. *& in Camerinen.* 23. *A-*
7 *prilis* 1633. teste eodem *Pignatel. d. consult.* 46. *num.* 9. & notant *Pac. Jordan. var. lucubr. lib.* 11. *tit.* 2. *de Processf. num.* 64. *tom.* 2. ibi: *Et cùm Processiones generales à Cathedrali, vel à majori Ecclesia Loci incipere debeant &c. Multò magis locum habebit in Processione, de qua tractamus, SS. Corporis Christi*
8 *&c.* & in nostris terminis *Rot.* apud *Novar. Summ. Bullar. dec.* 4. *per tot. & dec.* 85. *num.* 17. *& decis.* 86. *num.* 13. *apud Urceol. de Transaction. & decis.* 87. *num.* 10. *par.* 17. *rec.* ibi: *Et in terminis Processionis SS. Corporis Christi, quò ific debeat inchoari, & terminari,* quam sequitur eadem *Rot. decis.* 400. *num* 35. *par.* 18. ibi: *Et in fortioribus terminis Ecclesiæ Collegiatæ, cum ea concurrentibus Rectoribus Ecclesiarum Parochialium, in ipsa faciendas esse Processiones, & Canonicos præcedere, & functiones peragere debere, decisum fuit in d.*
9 *Burgen. Præeminentiarum, & decis.* 479. *num.* 64 *part.* 19. *tom* 2. *rec.* ibi: *Sed etiam decreta Sacrorum Rituum Congregationis, & Cæremoniale Romanum, ad unguem conforme dispositioni Juris, requirentis, quòd Processiones in die SS Corporis Christi incipiant, & terminentur in Ecclesia Cathedrali, seù majori, qualis est Collegiata S. Mariæ.*

Ea convincenti ratione, quia circa præcedentiam ordo
10 dignitatis semper servari debet *leg Omnes Cod. Ut dignit. ord. serv. libr.* 12. *leg. Ut gradatim ff. de Muner.* & qui dignior est præcedere debet minùs dignum, argumento *Text. in cap. Præcipimus dist* 93. & latè *Pignatel. tom.* 4. *consult.* 24. *num.* 1. *&* 2. *Rot. cor. Pænia decis* 941. *num.* 3. *in fine*, & propterea
11 Processio in die Festivitatis Corporis Christi incipere, & terminare debet in nostra Collegiata, utì digniore, ut videbimus infra.

Quibus accedit, quòd Ecclesia Collegiata, tanquàm dignior præcedit omnibus Ecclesiis Parochialibus, ut uno ore notant adducti per *Cassan. in Catal. glor. mund. par.* 4. *consid.* 38. *Sperel. dec.* 167. *num.* 11. *&* 12. *& Rot. cor. Pæn dec.* 1420. *num.* 4. *& seq. & cor. Seraph. decis.* 22. *num.* 1. *& dec.* 1445. *eod.*
12 *num* 1. *& cor. Burat. dec.* 455 *num.* 1. *& in rec. dec.* 87. *num.* 3. *& seq. par.* 17. ibi: *In ipsa utriusque Juris dispositione, mandante, ut præeminentiæ concedantur digniori, &c. qualis est Ecclesia insignis Collegiata respectu Parochialium;* Et in fortioribus terminis in *d. decis.* 469. *num.* 25. *par.* 9. *rec.* ibi: *Sed tantùm prætendit præeminentiam in functionibus Ecclesiasti-*
13 *cis, ad quas convenire solent Parochiales cum Clero, quæ tamen Juri consona est, quia Collegiata, etiam non insignis, præcedit tanquàm dignior omnibus Ecclesiis Parochialibus, etiamsi, antequam esset Collegiata, illis non præcederet.*

Ex quibus infertur, quod nimis solidè fundata est petitio
14 Canonicorum, ut Processio in die festivitatis Corporis Christi incipere debeat ab insigni Collegiata, in eaquè terminare, tanquàm majori, & principaliori Ecclesia, ex determinatione *d. Cæremonialis*, declarationibus hujus S. C. aliisque authoritatibus, supra adductis, & signanter ex *dict. decis.* 87. *num.* 9. *par.* 17. *rec.* ibi: *Ut generales Processiones à Cathedrali, vel cujuscuaque Loci majori Ecclesia, proficisantur, eòdem revertantur.*

Quòd autem nostra insignis Collegiata sit principalior, & dignior Ecclesia Parochiali D. Michaelis Arcangeli, cœte-
15 risquè, existentibus in præfato Oppido Summæ, nequit in dubium revocari; Illa enim à die erectionis est in quasi possessione explendi omnes, & quascumquè publicas functiones, in d. Oppido peragendas, ad instar Cathedralium, faciendi scilicèt omnes alias Processiones publicas, habendiquè
16 præcedentiam in Campanarum pulsatione in die Sabbati Sancti, atquè alias prærogativas, ut deponunt Testes: ibi: *Per essere quella la maggiore, nella quale quotidianamente vi si officia dal sudetto Capitolo, ornato di Preposito con Cappa magna, e Roccbetto, Dignità, Canonici numerarii, e Clerici bullati, & in quella tutte le funzioni pubbliche, e Processioni si solennizano, Prediche, Giubilei, suono di Campane nel Sabbato Santo, non potendo altra Chiesa sonare prima, e tutte le funzioni pubbliche, che si fanno nelle Catedrali, si solennizano in detta nostra Chiesa Collegiata.*

Quòd in nostro casu fuit solemniter declaratum, tam ab
17 hac S. C. 10 Julii 1602. ibi: *S. R. C. inhærendo decretis aliàs factis, quod Ecclesiæ Collegiatæ in omni actu, semper præferendæ sint Ecclesiis simplicibus, & non Collegiatis, declaravit, Ecclesiam Summanam, tanquàm Collegiatam, & insignem, præferendam esse aliis Ecclesiis non Collegiatis, nec insignibus.* Quam ab alia C. E. & R. 24. Junii 1699. *in No-*
18 *lana Præced. Ponente Card. Collored.* concedendo præcedentiam nostræ insigni Collegiatæ respectu alterius Ecclesię Collegiatę, licèt antiquioris, nullatenùs tamen insignis, existentis in d. Diœcesi *Nolana*. Et demum 2. loco ab hac Sacr. Congreg. 18. Aprilis 1682. quando, reclamantibus Parocho ejusdem Ecclesiæ, unà cum aliis tribus Parochis in d. Loco existentibus pro erectione eorum Crucis, tàm in pro- 19
cessionibus, quàm in exequiis, peragendis cum interventu nostri Capituli, eadem Sacr. Congr. ex eo quia ipsi simplices Clerici bullati nostri Capituli præcedunt dictis Parochis, ut 20
constat ex jurata Attestatione eorundem Parochorum, data in Summario. Visa Informatione Episcopi Nolani, auditoque d. Capitulo, instantiæ quatuor Parochorum Oppidi Summæ, non incedendi in Processionibus sub Cruce Collegiatæ, sed sub propria respondit; *Negativè*, quæ sane prerogativa, nostræ Collegiatæ concessa, indubitanter denotat aliarum Ecclesiarum subjectionem, ut advertunt *Card. de Luc. de Regal. disc.* 16. *num.* 23. *& Rota decis.* 320. *num.* 27. *part.* 11. *recentiorib.*

Certiùs, quia habemus ulteriùs claram dispositionem Synod Fabritii Galli Episcopi Nolani die 6 Novembris 1588. 21
& sic longè ante erectionem nostræ Collegiatæ, in cujus *cap.* 1. *de Processf.* rotundis literis demandatur: *Proficiscantur verò processiones prædictæ à Cathedrali, vel cujusvis alterius Loci majori Ecclesia, eòdemque revertantur*, quæ Synodalis 22
constitutio tanquam particularis lex in Diœcesi est omninò servanda, per ea, quæ observant adducti *in Tom.* 1. *part.* 2. *discept.* 28 *num.* 96.

Quibus non obstat unicum objectum, quòd Ecclesia Pa- 23
rochialis ab immemorabili reperiatur in quasi possessione, ut ibi inchoetur Processio.

Tripliciter enim respondemus, & I. Quòd talis prætensa consuetudo non probatur in facto cùm suis necessariis requisitis, ut omninò esset necessarium, juxta *Gloss. in leg* 1. *Cod.* 24
Quæ fiunt long. consuet. cum aliis apud *Mohed. de Consuet. decis.* 3. *num.* 1.

II. Quod etiam si per possibile probaretur, adhùc non relevaret, quia illa versaretur in actibus merè facultativis, *Nevizan. cons* 14. loquens de consuetudine retinendi SS Eucharistiæ Sacramentum in Ecclesia Monialium per totam Octavam Corporis Christi, & *Pignatell. tom.* 4. *consult.* 29. 25
num. 14. Quo casu indubitatum est, quod etiam si fuerit còntinuata per mille annos, nullam potest inducere consuetudinem, ea convincenti ratione, quia in actibus facultativis nunquam admittitur præscriptio, *Menoch. de Arbitr. cas.* 160. *num.* 10. *& cons* 201 *num.* 61. *Surd. cons* 127. *num* 8. *in fin. Pignatell. tom.* 4. *consult.* 35. *num.* 25. *Rot. coram Ludovis. dec.* 162. *num* 9. *&* 15 *& coram Caval. decis.* 518. *num.* 9. *&* 10. *& cor. Veral. decis.* 306. *num* 5. *&* 7. *part.* 1. Et in terminis præeminentiarum *cor. Buratt. decis.* 43. *num* 6. *&* 7. *& coram Seraph. decis.* 716. *num.* 10.

III. Quòd prætensa consuetudo fuit sublata à Clem VIII. 26
qui de anno 1600. (in quo nostra insignis Collegiata fuit erecta) in ejus constit. 69. §. 2. & 6. Cæremoniale Episcoporum approbavit, mandavitquè illud observari in universali Ecclesia, cùm decreto, quòd non possit in aliquo immutari, nec alterari, non obstantibus Constitutionibus, etiam juramento, confirmatione apostolica, vel quavis alia firmitate roboratis, statutis, & consuetudinibus, ibi: *Idcircò* 27
Cæremoniale Episcoporum hujusmodi, jussu nostro emendatum, & reformatum, motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, perpetuò approbantes, illudque in universali Ecclesia ab omnibus, & singulis personis &c. perpetuò observandum esse præcipimus, & mandamus &c. Non obstantibus præmissis, ac Constitutionibus Apostolicis, ac etiam in Provincialibus, & Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel specialibus, nec non quarumvis Ecclesiarum, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, cæterisque contrariis quibuscumque &c. Et ab Innocent. X. qui de anno 1650. mediante particulari Constitutione, im- 28
pressa in principio ejusdem Cæremonialis, illud specificè approbavit, cùm expressa derogatione cuilibet contrariæ consuetudini.

Quòd autem per prædictas Constitutiones, approbantes, & confirmantes Cæremoniale, fuerit omninò sublata prætensa consuetudo, & contrarius usus. in nostris terminis 29
probat *Pignatell tom* 4 *consult* [illegible] *num* 13. ibi: *Te*[illegible] *quia consuetudo fuit sublata à Clem. VIII qui motu proprio, & ex certa scientia, ac de plenitudine potestatis suæ, Cæremoniale approbavit, mandavitque illud observari in* [illegible] *Ecclesiis Metropolitanis, Cathedralibus, & Collegiatis,* [illegible] *decreto, quòd non possit in aliquo immutari, nec alterari, Non obstantibus Constitutionibus, etiam juramento,* [illegible] *Apostolica, vel quavis alia firmitate roboratis statutis,* [illegible]

 [illegible]

consuetudinibus, cæterisque contrariis quibuscumque &c. Itaque, tàm consuetudo, quàm contrarius usus videtur in totum sublatus, quare Cæremoniale præfatum in Cæremoniis Ecclesiasticis habetur tanquam lex scripta, & jus commune, quod inviolatè observandum est &c. Quòdque dictum Cæremoniale
29 vim legis obtineat, in specie loquendo de consuetudine, opposita eidem Cæremoniali circa ordinem incedendi in Processionibus, notant adducti in *Tom.1.par.2.discept.26.num 36.* & generaliter in *d.Tom.1 par.2.discept.24.num.10.* Quibus addo *Rot.dec.10.num.10.& 11.par.10.rec.*

Præterea quamvis per possibile afferta immemorabilis con-
31 suetudo à præfatis Constitutionibus non fuisset sublata adhùc illa uti irrationabilis, abusiva, & iniqua nunquam attendi deberet, ex animadversis per *Santarel.variar.resol.tom.1. part.4.num.37. Covar.var.lib.3.part.12.num.5.tom.2.vers. Sententiam, Diana Oper.mor.par 6.tract.5. resol.32.Sperel. decis.179.à num.36 Panimol.decis.1.adnot.2.à num.34.* ibi: *Consuetudo autem immemorabilis nunquam censetur sublata, nisi de ea fiat expressa mentio &c. Sublimita, quando consuetudo est irrationabilis.*

32 Ultra quod non probatur exadverso, quòd dicta prætensa immemorabilis tempore editi Cæremonialis, & emanatæ Clementinæ Constitutionis, illius confirmatoriæ existeret, vel completa esset, ut omninò requiritur ex animadversis per, *Pignatel.tom.4.consult.29.num.15.* ibi: *Et quamvis Consuetudo immemorabilis, non videatur sublata in d. Cæremoniali &c. probatio hujusmodi immemorabilis debet percutere tempus editionis Cæremonialis, illiusque confirmationis ab anno 1600. Quia licèt non tollat consuetudinem immemorabilem, dicta tamen immemorabilis, debet probari antequam Cæremoniale confirmaretur, ex quo in confirmatione illius tollitur contrarius usus, & contraria consuetudo, nam ubi removetur præterita consuetudo ex causa irrationabilitatis, multò magis removetur futura, de novo introducenda.* Ea viva ratione, quia consuetudo futura, tanquàm inducta ex infectis radicibus, resistente lege, vigore decreti irritantis, in dd Con-
33 stitutionibus appositi, nullo modo potest induci, & multò minus præscribi, ut tradunt *Gabriel. Comm. conclus.tit. de Claus.concl.3. num 39. Gonzal.ad reg 8. Cancel.gloss.67 numer.50. Cassad. decis.1. num.2. de Rest. spoliat. & decis.3.in princ. eod tit.in Novis, & dec 24.num.5. par.2.divers.& decis.62.num.6.par.6.rec.* & in nostris terminis *Sperel.decis. 179.num.34 & 35.tom.2.& Panimol.dec.1.adnot.2.num.31. & 32.* Impossibile autem est, quòd exadverso fieri possit hu-
34 jusmodi probatio, quòd nempè anno 1600. jam existeret immemorabilis inchoandi processionem in dicta Ecclesia Parochiali, eo quia erectio nostræ Collegiatæ evenit in eodem præciso, & individuali anno 1600. ut inter Partes est in confesso.

35 Non refragante, quòd prætensa consuetudo immemorabilis saltem posset verificari antequam nostra Ecclesia erigeretur in Collegiatam, quod evenit d. anno 1600.

Ultra quod enim id non regit in facto, adhùc non est attendendum; Quia eo ipso, quod dicta Ecclesia fuit erecta in Collegiatam fuerunt ei concessa omnia Jura præeminen-
36 tiarum, ac prærogativæ Collegialitatis, cum quibus venit etiam prærogativa faciendi processionem in die ipsa Festivitatis Corporis Christi, ut in specie observat *Rot.cor. Seraph dec.1445. num 7.* ibi: *Consuetudo verò antè erectionem, non facit ad rem, quia mutato statu, mutatur Jus, & ejus effectus, & ex his conclusum pro Collegiata, & in rec. dec.469. num.25. par.19.* ibi: *Quia Collegiata, etiam non insignis, præcedit tanquàm dignior omnibus Ecclesiis Parochialibus, etiamsi antequàm esset Collegiata, illis non præcederet.*

Et in terminis similis controversiæ inter Cathedralem Tu-
37 scanellæ, noviter erectam, & Collegiatam ejusdem Civitatis, prætendentem esse ab immemorabili in quasi possessione peragendi Processionem in dict. die Festivitatis Corporis Christi, resolvit hæc *Sacr. Congr. in Tuscan. Præemin. 19. Augusti 1619.* quam refert *Pignatel.tom.4.d.consult.29. num.6.& seq* Nec relevat replicatio, quòd in omnem casum
38 eadem prætensa consuetudo, tanquàm particularis, attendi debeat, etiam si juri repugnet, quia non videtur indecens, quòd in aliquo particulari casu, vel tempore, inferior superiorem præcedat, ex adductis *in decis.560.num.16. & 17.part.19.rec.*

Præmisso enim, quòd contraria prætensa consuetudo nul-
39 lo modo concludenter probatur de dicto anno 1600. quodque qualiscumque consuetudo, sivè particularis, sivè universalis sublata remansit ex præfatis Constitutionibus, confirmatoriis Cæremonialis; Semper verum est, quòd Doctores omnes tunc contrariam prætensionem in certis casibus admittunt, quando concurrit aliqua qualitas, & rationabilis causa, ut ait *Ruin.cons.155.numer.11.lib.4.& Rot. cor Ludov.dec.310. num 6. Add.ad eundem dec.124.num.4. vers.Sed hæc, & Sperel.decis.179.num.36.* ibi: *Denique ad hoc, ut tolerabilis sit consuetudo ejusmodi in casu particulari, necesse est, ut aliqua concurrat qualitas, & rationabilis causa*, cum aliis, adductis in *dec.560.num.18.par.19.rec.* 40

Tantum autem abest, quod in casu nostro concurrat qualitas aliqua, & causa rationabilis favore Ecclesiæ Parochialis, ut potiùs clara irrationabilitas palpetur manibus, prout uno ore cum juramento deponunt 87. testes inter quos mul- 41
ti Sacerdotes; ibi: *E la sudetta Processione con uscire dalla sudetta Chiesa Parrocchiale riesce scandalosa, odiosa, e fatigosa per il circuito lungo, inutile, e duplicato, atteso che per il sudetto circuito, così inutile, passa la Processione due volte per la medema strada, tanto il Clero Secolare, quanto Regolare, stanchi per le strade strapazzose accompagnano il Santissimo in detta Processione con poca riverenza, e senza ordine, & a mezza strada resta Nostro Signore abbandonato, e le mazze del Pallio, che dal Governo, e Nobili si portano nell'uscire, restano in mano della Plebe nell'entrare, e questo lo dichiaramo solamente per zelo, & honore del culto divino*; Qui- 42
bus etiam accedit depositio jurata duorum Priorum Regularium, in dicta Processione intervenientium, Conventuum Ordinis Prædicatorum, ac Carmelitarum, prædicta omnia superlativè comprobantium; Et ulterius afferentium, quòd omnia inconvenientia cessarent; *Se la sudetta Processione del Corpo di Christo uscisse dalla Chiesa maggiore, & in quella ritornasse ad entrare, come sarebbe più conveniente di Nostro Signore, stante che s'evitarebbe detto circuito inutile, lun-* 43
go, e duplicato, & demùm subjungunt, quòd Collegiata est capax totius Populi numerosi, ad Processionem prædictam concurrentis, quod non verificatur in Ecclesia Parochiali, taliter angusta, ut nullo modo capax sit omnium personarum, Processioni intervenientium, quæ omnia in nostris terminis ponderat *Rot.d.dec.560 num.19.par.19.rec.* ibi: *Pro justa autem, & rationabili causa considerarunt Domini in præsenti casu majorem Populi commoditatem, dùm Ecclesia S.Thomæ sit ac si in loco planiori, in medio Castri, re-* 44
duplicat in majori Populi quantitate alteram S. Leonardi, amplior est, & magis apta ad ecclesiasticas, & solemnes functiones.

Die 1. Septembris 1718. per Card. Vallemanum proposito 45
in C.R. sequenti dubio: *An Processio SS. Corporis Christi incipere, & terminare debeat in Ecclesia Collegiata, seù potiùs in Ecclesia Parochiali in casu &c* Responsum fuit: *Affi-* 46
mativè quoad primam partem, negativè quoad secundam.

DISCEPTATIO XXVII.

Hydruntina Fontis Baptismalis.

INTER

Præpositum Oppidi Nicopolis.

ET

Parochum ejusdem Loci.

ARGUMENTUM.

Fons Baptismalis quando construi possit in illa Parochiali Ecclesia, in qua ab antiquo tempore permansit, & de præsenti ampliùs non existit; Idque restrictivè pro aliquibus tantum Familiis, & Personis, addictis servitio illius Ecclesiæ, in qua Fons baptismalis erigi prætenditur.

IN facti serie, mihi communicata, supponitur tanquam 1
certum, quod in Oppido Nicopolis, Hydruntinæ Diœcesis, anno 764. erectum fuerit Monasterium, pleno jure exemptum ab Archiepiscopi Jurisdictione, tàm respectu Loci, quàm personarum, omniumque Officialium, & Ministrorum sæcularium, eorumquè Familiarum, cum immediata subjectione Apostolicæ Sedi.

Quòd Cives, & Habitantes in eodem Oppido Nicopolis, licèt quoad Jurisdictionem temporalem essent subjecti 2
Abbati

Abbati ejusdem Monasterii, qui est etiam S. R. I. Princeps, quoad spiritualia subjecti sunt Archiepiscopo Hydruntino: Quamvis fama sit, antiquitùs totum Populum fuisse exemptum ab ordinaria Archiepiscopi Jurisdictione, & authoritate.

Quòd ante annum 1280. quando Abbas dicti Monasterii ædificavit pro Populo ejusdem Loci Ecclesiam Parochialem, distinctam ab alia Ecclesia dict. Monasterii, functiones om-
3 nes Parochiales, & Sacramentorum administratio fiebant in dicta antiqua Ecclesia Monasterii; Postea verò Populus semper continuavit recipere Sacramenta à Parocho dictæ secundæ Ecclesiæ, qui in illa nominabatur ab Abbate, & instituebatur ab Archiepiscopo; Quòd etiam hodiè practi-
4 catur. In prima autem Ecclesia retentum, & conservatum fuerit Jus Parochiale pro Officialibus, & reliquis personis dumtaxat, actualiter inservientibus dictæ primæ Ecclesiæ, necnon pro omnibus eorum Familiis, & eis Inservientibus.

Quòd anno 1460. Monasterium prædictum fuit sæcularizatum, illiusquè Ecclesia fuit erecta in Collegiatam, Abbate facto Præposito, & Monachis mutatis in Canonicos,
5 cum retentione tamen privilegii antiquæ exemptionis, & omnium aliorum Jurium eidem Monasterio competentium; Et de facto enim hodiè in dicta Ecclesia Collegiata reperitur proprius Parochus, qui pleno Jure instituitur à Preposito, quivè de præterito exercuit, & etiam hodiè exercet omnia Jura Parochialia, non cum Populo dicti Oppidi, sed solùm
6 cum Officialibus, aliisquè Ministris, & Inservientibus Præposito, & Canonicis, eorumquè Inservientium Familiis, sacramenta eis ministrando, benedicendo nuptias, omniaquè alia faciendo, quæ veri, & proprii Parochi cum suis Parochianis faciunt, excepto unico, & solo Sacramento baptismatis; Idque ex eo asseritur provenire, quòd non adest in dicta Ecclesia Collegiata Fons baptismalis, ex cujus defectu factum est, & quotidie practicatur, ut filii Officialium, & aliorum Inservientium dictæ Ecclesiæ
7 exemptæ, baptizati fuerint, & baptizentur à Parocho Oppidi prædicti in ipsius Parochiali Ecclesia, in qua Fons baptismalis reperitur.

Quòd, dicto unico baptizandi actu excepto, omnes aliæ functiones cum baptismo, & cum matrimonio maximam
8 conjunctionem habentes, respectu eorundem Officialium, & Inservientium, semper factæ fuerint in Parochia Ecclesiæ Collegiatæ, inter quas speciali animadversione dignæ videntur benedictiones nuptiales, necnon benedictiones mulierum post partum, eo quia illæ semper à propriis Parochis fieri debent, ut, considerando dd. benedictiones nuptiales, firmavit *Rota in Corduben. Benedictionum nuptialium 5. Julii* 1683. *& 17. Martii* 1684. *cor. Paulatio, & 20. Junii* 1685.
9 *& 20. Novembris 1686. cor. Ursin.* In quibus decisionibus Sacra Rota solidè firmavit, illas, privativè quoad omnes, spectare ad solos Parochos, ea ratione, quia Parochis propriè conveniunt tanquam sequela Sacramenti Matrimonii, ut, sequendo easdem magistrales decisiones, observavi in *Instit. crim. lib. 1. tit. 10. §. 2. num. 166. & 167.* Et respectu benedictionum mulierum post partum habemus oraculum C.
10 R. *in Urbis, & Orbis 10. Decembris* 1703. *ad 6. dubium*, in qua resolvit quidem, easdem benedictiones non esse de Juribus merè Parochialibus, sed statim in eadem resolutione subjungit, illas fieri debere à Parochis, ut videre est apud
11 *Monacel. in Formular. tom. 2. fol. 11.* & concordant adducti per *Genuens. in Prax. cap. 70. num. 13. Pignatell. consult. 76. per tot. tom 5. & per eundem Monacell. tom. 1. tit. 10. form. 18. num. 10. & duobus seqq.*

Quodquè demum quolibet anno in die Sabbathi Sancti, & in Vigilia Pentecostes à tempore, cujus initii memoria non existit, bis in anno in eadem Ecclesia dictæ Collegiatæ
12 semper facta fuerit, & de præsenti fiat solemnis benedictio Fontis baptismalis, illaque fiat in quodam magno portatili Vase; Quæ functio in magna pariter consideratione habenda est, eo quia, ex dispositis in Rubricis Missalis, ubi formula ejusdem benedictionis Fontis baptismalis per extensum registratur, præscribitur, illam fieri debere in illis Ecclesiis, ubi adest Fons baptismalis, & à C. R. *in d. Urbis, &*
13 *Orbis 10 Decembris 1703. ad 6. dub.* demandatur, esse faciendam à Parochis, ut videre est apud *Monacell. ubi supra fol. 11. tom 2.* & concordant adducti per *Barbos. de Paroch. cap. 12. num 2. & Ricc. in Prax. part. 4. resolut. 309. per totam* & resolvit eadem C. R. *in Neapolitana* 18. *Maii* 1602. teste *Monacell. in Formul. tom. 2 tit. 13. formul. 1. numer. 64. fol. 16.*

Rebus autem sic se habentibus, prout in dicta Facti serie supponitur, eo quia, teste *Card. de Luca de Donation. disc. 10. num. 8.* Notulæ de Partibus, circa ea, pro quibus petitur consilium pro veritate, ut plurimum solent esse defectuosæ, vellent hodie Præpositus, & Canonici de novo erigere 14
Fontem baptismalem fixum, & stabilem in propria Ecclesia, non pro omnibus Infantibus dicti Loci, sed restrictivè pro Parvulis illorum, qui eorum Ecclesiæ exemptæ inserviunt; Antequam autem ad dictum actum erectionis Fontis Baptismalis deveniant, in sensu veritatis consilium petunt, an scilicet id facere possint.

Fundatur eorum intentio in eo Jure Parochiali, quòd propriæ Ecclesiæ innegabiliter competit, ex hucusque animadversis; Inferendo exindè, quod illud comprehendat etiam 15
Jus baptizandi, eò quia *in Actis Ecclesiæ Mediolanensis* expressè præcipitur, ut singulæ Ecclesiæ Parochiales proprios habeant Fontes baptismales, ut videre est *in eisdem Actis fol. 8.* ubi sermo est de his, quæ pertinent ad baptismi administrationem; Idemque demandatum fuisse *in Concilio Meldensi cap. 7.* testis est *Franc. de Eccles. Cathedr. cap. 19. nu-* 16
mer. 25. ubi, quòd ante dict. Conciliare decretum unicus tantum existebat Fons baptimalis in qualibet Civitate, vel Oppido; *Numer. 22. & seq.* specificans plures Civitates in Italia, in quibus antiquus mos mutatus nequaquam fuit, &, sequendo resolutionem Congregationis Concilii demandantis, ut in qualibet Ecclesia Parochiali esse debeat Fons baptismalis, notat *Fagnan. in cap. Cùm contingat numer. 59.* 17
de Decim.

Regulariter autem, Jure communi attento, Parochiani omnes à proprio Parocho baptizari debent, juxta theoricam *Innoc. in cap. Dilectis num. 4. de Cappell. Monach.* quam uno ore sequuntur adducti *à Card. de Albic. apud Card. de Luc. de Jurisd. dis. 2. de Jurisd. Card. in Ecclesiis propriorum titulorum quæst. 6. in princ.* quos sequutus fui *in Instit. Crim. lib. 1. tit. 10. §. 2. num. 193.* Quibus addo *Murg. de Benefic. quæst. 2.* 18
num. 475. & seq. & Rot. decis. 22. num. 51. & 52. apud Monacell. tom. 4. ubi, quòd quando Parochiæ sunt distinctæ, non est permissum uni Parocho ponere falcem in messem alienam quodque nequeunt Parochi egredi fines, & limites propriæ Parochiæ, *& Rot. cor. Peuting. decis* 102. *num.* 7.

Imò, quòd mortaliter peccet Parochus, baptizans eum, qui sibi subditus non est, ea ratione, quia cùm baptizatus, 19
medio baptismo in unionem, & communionem Ecclesiæ adscribatur, fiatque Christi membrum, omniumque aliorum Sacramentorum particeps, nullus sine necessaria potestate hujusmodi effectus alicui communicare potest, ut advertunt *Gobat. in Theolog. experimen. tract. 2. de Baptism. num. 132. Laym. Oper. moral. lib. 5. tract. 2. cap. 7. conclus. 2.* 20
Castropal. tom 4. tract. 19. disp. unic. punct. 6. in fin. Thesaur. de Pœn. Eccles. part. 2. cap. 4. de Sacram. fol. mihi 311. ubi, quòd si quis ministret Sacramentum baptismi alieno Parochiano, animo usurpandi hanc Jurisdictionem favore suæ Parochiæ, nedum peccat, sed incurrit etiam censuras, latas contra usurpantes Jura Ecclesiarum *Machad. en le perfecto Confessor, y Cura de Almas lib. 4. quæst. 2. tract. 2. docum.* 21
9. *num. 4. & Barbos. de Paroch. cap. 18. num. 7 & 11.* ubi illam adducit bonam, & convincentem rationem, quia baptizans sibi non subditum, usurpat alterius Jurisdictionem, eo quia pascere animas, quod maximè fit verbo, & Sacramentis, pertinet ad proprios Pastores, propriosquè Parochos.

Adversus hujusmodi fundamentum videntur obstare duæ propositiones, quæ in Jure solidis innixæ sunt principiis, 22
& in praxi quotidie servantur.

I. Est, quòd Fons baptismalis non est essentiale constitutivum Ecclesiæ Parochialis, eò quia benè esse simul possunt, quòd aliqua Ecclesia sit verè, & propriè Parochia- 23
lis, quodquè Fontem baptismalem non habeat, ut de facto videmus in majori parte Ecclesiarum Parochialium Urbis, & de Jure observant adducti *à Pignatell. consult. 3. numer. 13. in fine tom. 4. juxta Romanam impressionem, Card. de Luca de Paroch. disc. 24. numer. 12. & disc. 38. numer. 10. & à Rota decis. 52. num. 28. part. 2. divers. & coram Ludovis. decis. 387. num. 11.* cum aliis apud *Reverendissimus Petr. ad Const. Apost. tom. 4. fol. 286. num. 17.* Et proinde defectus hujusmodi Fontis 24
baptismalis in nihilo præjudicet veræ Parochialitati Ecclesiæ Collegiatæ.

II. Verò est, quia potest ex legitima, & antiquissima consuetudine introduci, ut parvuli unius Parochię licitè ba- 25
ptizentur in alia, quę consuetudo servanda, est, ut in nostris terminis notant *Pignat. d. consult. 3. num 13. & sub n. 31. tom. 4. & Franc. de Eccles. Cathed. cap. 19 n. 120* ubi refert. & sequitur resolutionem C. R. in una *Ortolen.* quam sequitur etiam *Barbos. de Paroch. cap. 18. n 7. vers. Quisquè:* Et favore

Basilicæ Vaticanæ, Partibus acriter informantibus, respon-
26 dit C. C. 15. *Maii* 1700. de qua mentionem feci in *Instit. Crimin. lib.*1 *tit* 10. *§.*2 *num.*193. quamvè sequitur citatus *Reverendissimus Petra in Comment. ad Constitut. Apost. tom.*4. *fol.*286. *num.*17.

27 Verumtamen est, quòd facilè potest evitari vis, & applicatio harum propositionum, observando in ordine ad hanc secundam propositionem, quòd illa procedit in terminis, in quibus sermo est de cumulativa facultate baptizandi Parvulos unius Parochiæ à Parocho alterius distinctæ Parochiæ, non autem de prohibitione, facienda vero Parocho, nè Fontem baptismalem retineat pro commodo suorum Parochianorum; In his enim terminis habemus casum, deci-
28 sum in Urbe favore Ecclesiæ B. Mariæ Transpontinæ: Cùm enim anno sæculari 1700. illius Parochus vellet in illa Fontem baptismalem facere, se opposuit Parochus ejusdem Vaticanæ Basilicæ, sed inutiliter, quia per sententiam Cardin. Vicarii decisum fuit, licitum esse Parocho dictæ Ecclesiæ Transpontinæ Fontem baptismalem erigere, effectu punctualiter subsequto; Quia verò idem Parochus Sancti Petri agnovit bonum Jus, quòd competebat Parocho Transpontinæ, eidem Sententiæ ultrò acquievit, & hodiè ad arbitrium Parochianorum dictæ Parochiæ Transpontinæ baptizantur illorum Infantes, vel in propria Parochia, vel in Vaticana Basilica, vigore antiquissimæ consuetudinis, ad ejusdem Basilicæ favorem militantis respectu Pa-
29 rochorum omnium Parochiarum Urbis, quam dict. C. C. approbavit, *die* 15. *Maii* 1700. ut videre est *in Lib.* 50. *Decr. fol.*153.

Respectu verò dictæ primæ propositionis, advertendo, quòd quamvis aliquæ functiones non possint dici de illarum
30 numero, quæ à Doctoribus appellantur *functiones merè Parochiales*, adhuc fieri debent à Parochis, ut exemplificando in benedictionibus nuptialibus, & in benedictionibus Mulierum post partum, respondit *C. R. in Urbis, & Orbis* 10.
31 *Decemb.* 1703 *ad* 6. *dub.* quando eodem tempore declaravit, easdem functiones non esse de Juribus, merè Parochialibus, sed fieri debere à Parochis.

II. Fundamentum residet in ea circumstantia, quòd in facto constans est, multotiès fuisse baptizatos Infantes dd. Of-
32 ficialium, & Ministrorum Ecclesiæ Collegiatæ, non in Parochia Oppidi, sed in particularibus domibus eorundem Ministrorum, semper cum licentia Præpositi, nunquam autem cum illa Parochi ejusdem Loci.

Cæterùm ex hac circumstantia nihil solidi ad nostrum effectum inferri videtur; Non enim dici potest acquisitum Jus
33 aliquod Parocho dictæ Ecclesiæ Collegiatæ per dd. particulares, & singulares actus, gestos cum licentia Ordinarii, seù Præpositi, in propria Ecclesia facientis figuram Ordinarii; Eodem prorsus modo, quo nullum præjudicium irrogatur Parocho per hoc, quòd Loci Ordinarius, vel illius Vicarius generalis assistat matrimoniis Parochianorum, vel concedant aliis Sacerdotibus licentiam illis assistendi, quòd
34 omni Jure permissum est, ex animadversis per *Amic. in Curs. Theolog. tom.*9. *disp.*4. *section.*10. *num* 80. *& seq. Ventrigl. de Jurisd. Archiepiscopi cap.*148. *per tot.* cum aliis adductis *supra discept* 1. *§.*16 *num.*16. *&* 17.

Omniumque prædictorum illa solet assignari congrua ratio, quòd generalis jurisdictio, quam habet Ordinarius in tota sua Diœcesi, compatibilis est cum illa particulari, &
35 restricta jurisdictione, quam quilibet Parochus habet in sua Parochia, neque proinde ex usu hujusmodi generalis, & superioris Jurisdictionis, quæ residet in Ordinariis Locorum, infertur aliquod præjudicium dictæ particulari, & inferiori Jurisdictioni, quæ residet in Parochis, quam rationem adducunt præfati Authores.

III. Fundamentum solidius innititur alteri circumstantiæ pacifici, & immemorabilis exercitii omnium aliarum Parochialium functionum, quæ respectu Officialium, &
36 Inservientium semper factæ fuerunt à Parochis pro tempore Ecclesiæ Collegiatæ, unico excepto baptismate, ex defectu Fontis baptismalis, quem certum esse mihi supponitur, antiquis temporibus extitisse in eadem Ecclesia, incertum autem, quando, & ex quo motivo, seu causa in illa defecerit, & ampliùs non extiterit.

Cùm enim sermo sit de retentione Juris Parochialis, quòd est aliquid universale, comprehensivum plurium actuum,
37 & functionum, videtur applicabilis conclusio, quòd illud in tota sua generalitate nunquam amissum fuerit, sed semper retentum per exercitium particularium actuum, etiam quoad illos, quorum usus intermissus fuit, juxta theoricam *Innoc. in cap. Dilectus num.*2. *de Cappell. Monach.* quem sequuntur citati *in decis.*310 *num.*6. *apud Post. de Manutent. & decis.*11. *num.*12 *apud Tondut. de Pension. & decis.*912. *num.*8. *cor. Buratt. & decis.*273. *num.*2. *part.*2. *& decis.*433. *eodem num. part.*5. *rec.*

Quæ reflexio eò majorem habere videtur vim in præsenti, qui antiquissimum exercitium omnium aliorum actuum, omniumque aliarum Parochialium functionum, pro tempore præterito, & præsenti, mihi supponitur æqualiter 38
innegabile, ac pacificum; Itaut interruptio solius actus baptizandi verisimiliter oriri potuerit ex particulari causa, puta ex defectu materialis Fontis baptismalis, vel similis; In quibus circumstantiis eò fortiùs applicatur eadem conclusio, quòd, positis dd. omnibus aliis fuctionibus Parochialibus, magis attendi debeat causa universalis earundem fun- 39
ctionum, quàm d. omissio unius actus baptizandi, de qua, præter supra adductos, benè *Rot. decis.*3. *num* 10. *apud de Prosper. de Territor. separ.* ibi: *Adeoquè minimè curandum veniat, an exercita fuerit, & quomodo in aliquibus casibus in particulari, cùm pro illius conservatione in universum potiùs inspici debeat causa actus, quàm exercitium.*

Eodem prorsus modo, quo id obtinuit in Urbe P. M. Pugliani Parochus Transpontinæ d. anno 1700. cujus respectu concurrebant omnes circunstantiæ præsentis casus, eo quia 40
semper idem Parochus exercuerat cum suis Parochianis omnes alias functiones parochiales, solo baptismate excepto, ex quo tunc non habebat Fontem baptismalem in sua Ecclesia; Quo deinde constructo, hodie suis Parochianis, volentibus ad propriam Parochialem Ecclesiam accedere, administrat etiam dictum Sacramentum baptismi.

Neque vis aliqua fieri potest in negligentia restaurandi, vel de novo erigendi Fontem baptismalem in Ecclesia Collegiata, postquàm ille, vel temporum in- 41
juria, vel bellorum infortuniis devastatus fuit, neque ampliùs retentus in d. Ecclesia Collegiata.

Ultra quòd enim sermo est de re, cujus refectio spectabat ad plures, hoc est ad omnes Canonicos dictæ 42
Collegiatæ Ecclesiæ, in quibus terminis experientia docet verificationem illius noti adagii, *quod commune est negligitur*, de quo *in Tom.*2. *par.* 1. *discept.* 11. *in fin.*

Responderi congruè potest, quod ex dicta negligentia, nihil aliud inferri valet, quàm continuatio exercitii Sacramenti baptismatis in Ecclesia Parochiali Oppipi, quous- 43
què Fons baptimalis non reperiatur in Ecclesia Collegiata; Sumus enim in terminis possessionis, seu consuetudinis favore dictæ Ecclesiæ Parochialis præfati Oppidi, quæ non potest extendi de casu non existentiæ Fontis baptismalis in Ecclesia Collegiata, ad casum, in quo in illa hujusmodi Fons reperiatur, idque ex natura, & indole consuetudinis, quæ nunquam extenditur ultra illos terminos, in quibus practicata fuit, juxta animadversa per *Purpur. consil.* 557. *sub numer.*9. *Bonden. collutat. legal.* 15. *numer.*127. 44
*Ansald. in addit. ad decis.*50. *num.*48. *& Rot. coram eodem decis.*100. *num.*42. *&* 45. *& decis.*217. *num.*18. *part.*17. cum aliis, citatis *in Tom.* 2. *part.* 2. *disceptat.*18. *numer.*18. *& seqq.*

Quibus non adversatur *Textus in canon Plures baptismales* 16. *quæst.* 1. in quo demandatur, in una Parochia 45
non posse constitui duos Fontes baptismales, quod in sequelam ejusdem *Textus* advertunt *Rebuff. de Decim. quæst.* 6. *num.* 15. *Monet eodem Tractat. cap.*6. *sub numer.* 4. *& Barbos de Jure Eccles, libr.* 2. *capit.* 1. *numer.* 24. & resolvit *Sacra Congregatio Concilii* 17. *Augusti* 1626. 46
in Sedunen. teste *Nicol. in Floscul. verbo Baptismus num.*9. *vers. Petente.*

Quia in nostris terminis in Oppido Nicopolitano non una, sed duæ adfuerunt de præterito, & actu hodie reperiuntur 47
Parochiæ, inter se totaliter distinctæ, una scilicet in Ecclesia Collegiata, cui subsunt Ministri, Officiales, & Inservientes eidem Ecclesiæ Collegiatæ, necnon eorundem Uxores, nati, natorum, & qui nascentur ab illis; Alia verò pro reliquo Populo ejusdem Oppidi; In quibus termi- 48
nis Parochiarum, inter se distinctarum, nullo modo locum habet dispositio d. Textus, loquentis de retentione duplicis Fontis baptismalis in una, eademque Parochia, juxta illa nimis clara verba ejusdem Textus, & clariorem explicationem *Authorum supra citatorum.*

Et in effectu in illis casibus, in quibus agitur de magna Parochia, in qua retineri velint duo Fontes baptismales, 49
hoc adhiberi solet temperamentum, ut illa dividatur in duas Parochias, & tunc in Parochia, noviter erecta, denegari non solet retentio Fontis baptismalis, ut resolutum fuisse à Congreg. Episcop. & R. *in Urbanien.* 19. *Junii* 1648. 50
refert

refert *Nicol. in Flosc. Verb. Baptismus num.9. vers. Qua in Parochiam.*

51 Neque est novum in hac materia, quòd dentur duæ, vel
plures Parochiæ in aliqua Civitate, quæ distinguantur per
Familias, non autem per domos materiales, seu per vias,
& partem Civitatis, vel Oppidi, ut notant adducti *à Viv.
in Sylva Comm. opin. cap.*230. *num.*24. & 25 *Tamburin. de
Jur. Abbat. tom.*1. *disp.*14. *quæst.*1. *num.*11. & *Barbos. de
Paroch. par.*1. *cap.*1. *num.*24. & *ad Concil. sess.*24. *de Reform.*
52 *cap.*13. *num.*7. & respectu Oppidi, appellati *Hospitale*, unius
ex novem Locis, efformantibus, & constituentibus distri-
ctum Foreni, in Diœcesi Salernitana, me scribente, ulti-
mo loco admissum fuit à C. E. & R. *Ponente Cardin. Corsi-
no in Salernitana, seù Abellin.* 13. *Augusti* 1717. & 29. *Apri-
lis* 1718.

53 Ex quibus, præcipuè simul unitis, ut in qualibet materia
faciendum esse sæpè monuit, & sæpiùs practicavit *Rota*,
ut videre est *in Tom* 1. *par.*1. *discept.*1. *num.*34. censeo, ere-
ctioni Fontis baptismalis in Ecclesia Collegiata, restrictivè
tamen pro Filiis, & Infantibus ejus Ministrorum, eisque
54 Inservientium, non posse impediri à Parocho dicti Loci;
Prout etiam non posse eundem Parochum allegare ad sui fa-
vorem præscriptionem privativè baptizandi omnes dd. In-
fantes, eò quia, quando de præterito id factum fuit, in Pa-
55 rochia Oppidi, non aderat Fons baptismalis, prout etiam
nec hodie adest in Ecclesia Collegiata; Præscriptio autem,
seù consuetudo non potest egredi limites illos, inter quos
practicata fuit, ex allegatis *supra num.*44. quibus addi pos-
sunt *Lotter de Re benefic. lib.*1. *quæst.*25. *num.*70. *Rot. coram
Coccin. decis.*559. *num.*3. & 4. & *cor. Emer. jun. decis.*528.
*num.*8. & *cor. Ansald. decis.*78. *num.*63.

DISCEPTATIO XXVIII.

Narnien. Collectarum.

PRO

Mensa Episcopali Narniæ.

CUM

Communistis ejusdem Civitatis.

ARGUMENTUM.

In statu Ecclesiastico pro quibus bonis, & pro qua quota Personæ Ecclesiasticæ, & Loca pia collectari possint; Distinguuntur plures species bonorum, & plura Collectarum genera, & ostenditur, Ecclesiasticos non teneri indistinctè ad omnia onera, pro quibus gravati sunt Laici.

1 IN questa Causa, altre volte agitata tra gli Ecclesiastici,
e Secolari della Città di Narni, fu più volte ordinato,
che le Parti venissero a Concordia; Il che non avendo avu-
to effetto, fu relassato il mandato contro Monsig. Picarelli
Vescovo di quel tempo, per la somma di scudi 87. 75. per il
pagamento di Collette arretrate, dal quale essendosi il me-
desimo Vescovo appellato nella Congr. tenuta li 11. Agosto
1708. fu rescritto: *Mandatum D. Secretarii esse exequendum,
nisi ad primam.* E sotto il primo del seguente mese di Set-
tembre fu rescritto: *In decisis:* Ma ripropostali la Causa
2 sotto li 15. dell'istesso mese, ed anno, fu detto: *Dilata, &
Coadjuventur probationes per Communitatem super solutioni-
bus.* Perche poi in questo tempo furono portati tre pagamen-
ti, fatti da Monsig. Barlocci negli anni 1684. e seguenti,
perciò a dì 6. dell'Ottobre 1708. fu detto: *In decisis sub die-
bus* 11. *Augusti*, & 1. *septembris*: E finalmente sotto il 1. di
Decembr. fu rescritto: *In decisis, & acquiescat.*
3 In quel medesimo giorno 1. di Decembre 1708. passò a
miglior vita detto Monsign. Picarelli: Onde trovatesi da
Monsig. Guicciardi Successore le cose in questo stato, ed
avendo inteso da molti, che ciò doveva in gran parte attri-
buirsi alla fermezza dell' Antecessore nell'escludere ogni sor-
te di Concordia, stimò di tenere altra strada, ed a pena
giunto alla residenza, procurò, che tutte queste controver-
4 sie fussero rimesse al Sig. Car. Sacripante, come seguì con
risoluzione, presa da tutta la Cernita sotto li 23. Giug. 1709.
Ma perche le infinite occupazioni di detto Sign. Cardinale
non le anno mai permesso di applicare a questo negozio, ed
in tanto nelle annue imposizioni delle Collette si vede tassa-
ta la Mensa Vescovale a guisa di un patrimonio meramente
profano, e laicale, perciò l'Economo della medema Men- 5
sa, benche non sia mai stato richiesto di pagare, e Monsign.
Vescovo odierno nella sottoscrizione delle Liste abbia sem-
pre preservate le sue ragioni: Con tuttociò, non potendo
acquietarsi ad uno stato sì pregiudiziale, si trova in obligo di
rappresentare umilmente all' EE. VV. li motivi, per li qua-
li crede di non dover soggiacere a questo pagamento, alme-
no nella quantità, pretesa *ex adverso*.
Ne quì ora s'intende d'impugnare le risoluzioni, già pre- 6
se, in quei termini, ne i quali emanarono, avendo già avu-
to il loro plenario effetto nella esecuzione del mandato su-
detto: Ne tampoco di insistere nelle pretensioni, allora pro-
mosse dal Vescovo antecessore; Sia per l'alterazione delle
Tabelle nel trasporto di tante partite dall'Entrata camerale
alla comunitativa; Sia per la non compresione de' Vescovi
sotto il nome de' Cherici *in odiosis*. Sia per la mancanza del- 7
la Congrua, e povertà della Mensa, e simili, che ora si
pongono tutti da parte, Si dice solamente, che tutti, o
quasi tutti li beni, oggi posseduti dalla Mensa Vescovale di
Narni, sono beni antichi, dotali, e (come dicono) di
primo erezzione, e non beni acquistati, de' quali parla la Bol-
la di Paolo III comprensiva degli Ecclesiastici, e riferita
dal *Cobellio volgare al la pag.*11.
Essendo la Chiesa per ogni ragione, divina, ed umana, 8
esente dal pagamento di ogni sorte di Collette sopra li suoi
beni, come non si può mettere in dubio, e si comprova nel-
la *magistrale decis.*902. *coram Merlin.* ne siegue, che la Men-
sa Vescovale abbia la regola, e l'assistenza della ragione per
se, e che la Communità, che si fonda nella limitazione, e
nel caso, eccettuato per la Constituzione di Paolo III com-
prensiva anche degli Ecclesiastici per i beni acquistati, deb-
ba provare questa qualità, nella quale unicamente può fon-
dare, ed appoggiare l'intenzione sua, secondo quella trita,
e verissima conclusione, che la qualità di una cosa debba
provarsi, da chi l'allega per fondamento della propria in- 9
tenzione, come si prattica giornalmente in tutti li Tribuna-
li, quando (per cagione di esempio) si tratta, se li beni
siano ereditarii, o fideicommissarj, o Ecclesiastici, o emfi-
teutici, che tali qualità sempre devono provarsi, da chi si
fonda in esse: Onde *à pari* deve procedere anche nel pre-
sente caso contro la Communita, che deve provare, che
li beni, delli quali si tratta, siano *beni acquistati*, e non 10
dotali, giacche sopra questa qualità di *beni acquistati* fon-
da la sua pretensione di collettare li beni Ecclesiastici, che
di loro natura, e cessante detta qualità, sarebbero esenti,
come alle autorità addotte *nel Tomo* 1. *part.*1. *disceptat.*49.
num 55.
Questa proposizione è stata più volte seguitata da questa 11
Sagra Congregazione e specialmente in un'altra Causa *Nar-
nien.* tra la Communità di Collescipoli, e li PP. Francesca-
ni del Terzo Ordine sotto li 10. Luglio 1706. ivi; *Quoad
Patres Tertii Ordinis, ad D. Secretarium pro Concordia su-
per bonis, de quibus per Communitatem non doceatur de par-
ticulari acquisitione.*
Contuttociò essendosi stimato, che li pagamenti fatti da 12
Monsignor Barlocci negli anni 1684. e 1685. possano avere
sgravata la Communità dall'obligo di fare questa prova,
con trasferirlo nell'Economo della Mensa; Non hà questo
ricusato di assumerlo, ed a tale effetto ne hà data particola-
re Supplica all'EE. VV. che si sono degnate sino dal mese
di Agosto 1718. commettere la verificazione di questo fatto
a Monsignor Governatore di Narni, il quale; doppo ave-
re più volte invitati, e per molti mesi inutilmente aspettati 13
li Signori Communisti ad assistere alli Congressi, tenuti
sopra questo, hà poi riconosciuta la verità dell'Esposto dall'
Oratore, come più distintamente egli medesimo riferisce al-
la Sagra Congregazione nell'Informazione, esibita in Se-
gretaria.
E per darne all'EE. VV. una più distinta, ed individua-
le contezza, si pongono sotto gli occhi le particole degl'In-
ventarj, e degl'Instromenti antichissimi, da i quali si hà,
che la Tenuta di *S. Maria in Monte*, detta volgarmente 14
Rocca carlea, si è posseduta dalli Vescovi antecessor molto
prima del Pontificato di Paolo III. come costa dagl'Inven-
tarj degli anni 1515. 1502. e 1498. che n'enunziano altri
più antichi, e da un'Istromento di Concordia, fatto l'anno
1499. tra Monsignor Pietro Gormaz, e la Communità

confinante di Stroncone, e quel, che è più, coſta, che ſi
poſſedevano inſino dell'anno 1360. quando furono compilati
15 li Statuti della Città, ſenza che ſi poſſa trovare il principio, o
lume alcuno dell'acquiſto di detta Tenuta.
Similmente l'altra Tenuta, in vocabolo *Caſtel chiaro*, ò
ſia *Caſtello del Veſcovo*, ſi legge deſcritta nelli ſopradetti In-
16 ventarj, ed in più altri del tempo intermedio, e nelli più
antichi, ſempre ſi chiama con il nome di *Caſtrum Epiſcopi*,
qual denominazione ben dimoſtra, quanto antico ſia queſto
patrimonio della Menſa.
L'iſteſſo ſi è giuſtificato della poſſeſſione, detta di *S. Moro*,
e di quella *della Rota*, ò ſia *dell'Argentello*, ed in una parola,
17 l'iſteſſa prova ſi è fatta di tutte le altre poſſeſſioni, oggi poſ-
ſeduto dalla Menſa.
Che li detti beni ſiano ſtati da tempo immemorabile poſſe-
duti dalla detta Menſa, provaſi non ſolamente dalle ſopraci-
tate Scritture, delle quali non ne hà la Città più antiche, per
18 il lagrimevole ſacco, ed incendio ſofferto a dì 17. Luglio
1527. Ma ancora dalla pubblica voce, e fama, eſſendo no-
torio in detta Città, e confeſſandoſi ingenuamente dalli
Communiſti, che detta Menſa, a memoria di uomo, non
hà fatto mai acquiſto alcuno, toltone un Caſino in Campa-
gna, fabricato dal Veſcovo Tuſco, che morì l'anno 1632.
19 ed alcune permute, ed unioni, fatte in tempo del moderno
Veſcovo, mediante l'alienazione di altri beni egualmente
antichi della medeſima Menſa; Benſì nelli detti Inventa-
rj ſi vedono deſcritti molti altri beni, de i quali ora la Men-
ſa non è in poſſeſſo, come hà riconoſciuto Monſignor
Governatore, delegato da queſta Sagra Congrega-
zione.
Confermaſi queſto ancora da quanto riferiſce *l'Ughellio nel-*
20 *l'Italia Sagra tom.1. in Epiſcopis Narnien. fol.* 1091. del Ve-
ſcovo Orlando, che ſedette circa l'anno 1278. e fu ri-
preſo da Nicolò III. come dilapidatore delli beni della
Menſa.
Che ſe li beni, preſentemente da quella goduti nel Terri-
torio di Narni, non foſſero antichi, e dotali, non ſarebbe
aſſegnabile altra congrua, e veriſimile ragione, per cui
21 detta Menſa non eſigeſſe in detto Territorio le Decime pre-
diali, come l'eſigge (quantunque tenui) in tutti gli altri
Territorj della Dioceſi, come ſi è fatto vedere a detto Mon-
ſign. Governatore Delegato dell' EE. VV. non potendoſi
ciò riferire ad altro giuſto titolo, ſe non che la Com-
munità di Narni, ſe ne ſia anticamente liberata con
ſurrogare a quelle l'aſſegnamento di altra dote propor-
zionata.
E ſi come non trovaſi *in jure* preſcritta veruna formalità
di prove particolari, e preciſe, ad effetto di provare la qua-
22 lità di beni antichi, e dotali, o (come dicono) di prima
erezione, così crede l'Oratore, che un'immemorabile,
provata *per Scripturas* poſſa baſtargli all'intento, e per al-
legare *meliorem titulum de Mundo*: come baſterebbe in qua-
lunque altra più grave, privilegiata, ed importante mate-
ria, eziandio nelle giuriſdizionali, e ſpirituali.
Ma quando mai non ſi giudicaſſe ſufficiente, ſupplica l'
Oratore per la conceſſione delle Letterre remiſſoriali, ad
23 effetto di eſaminare (non già gli Eccleſiaſtici) ma gl'iſteſſi
Communiſti più attempati, ed accreditati, e ſi offeriſce
pronto a cedere alla lite, quando eſſi poſſano deporre in loro
coſcienza di avere veduto in tempo loro, o udito da i loro
Maggiori, overo per fama, o in altra qualunque forma,
ſecondo li requiſiti della celebre *Gloſſa nel cap. 1. Verb. Memo-
ria de Præſcription in 6.* che le poſſeſſioni, di ſopra nomi-
nate, ſiano ſtate da 100. 200. 300. anni *citra* acquiſtate dalli
Veſcovi.
Non negano li Communiſti l'eſenzione de beni di prima
erezione dal pagamento, ma ſolamente alcuni di loro ſi lu-
24 ſingano, che non ſi poſſa provare all'effetto, di cui ſi trat-
ta, che li beni ſiano dotali, e di prima erezione, ſe non ſi
produce l'Inſtromento, o la Bolla della fondazione del Ve-
ſcovato, o l'Inventario, fatto dal primo Veſcovo; Ma ſi
toglie queſta frivola obiezione colla lettura *della Conſtit. di
Paolo III* che è la regolatrice di queſta materia, e queſta
Sagra Congregazione quando hà voluto deſignare li beni,
eſenti dal pagamento delle Collette, ora già hà chiamati be-
ni *di prima erezione*, ora *Patrimonio ſagro*, promiſcuamen-
te, ſecondo la natura, proprietà, ed eſigenza ne caſi par-
ticolari, come ſi può vedere nella Lettera, ſcritta al Ve-
ſcovo di Oſimo li 11. Agoſto 1660. ivi: *Eccettuati li grani,
raccolti ne beni antichi delle Chieſe &c. poſſeduti avvanti l'im-
poſizione del Suſſidio triennale*; E per non divagarſi inutil-
mente, in provare una verità tanto certa, baſterà il ricor-
dare, che ſotto li 22. Novembre 1698. nella Controverſia, 25
vertente tra la Communità, e gli Eccleſiaſtici ſopra il pa-
gamento delle Collette, queſta Sagra Congregazione re-
ſcriſſe; *Eccleſiaſticos teneri, exceptis bonis dotalibus Eccle-
ſiarum, & Patrimoniis ſacris*. Il che fù ſpiegato anche più
chiaramente nella lettera ſcritta dalla medema al Governa-
tore di Narni a dì 4. Agoſto 1704. con le ſeguenti parole:
*Li beni, aſſegnati in Patrimonio ſagro a gli Eccleſiaſtici di co-
teſta Dioceſi, non devono eſſere ſoggetti al pagamento delle
Collette, che s'impongono per la ſodisfazione de' peſi camerali,
ſe non oltre la ſomma di 40. ſcudi dell'annua rendita del detto
Patrimonio, quanta vien loro aſſegnata nelle Conſtituzioni
Sinodali, dovendo la detta ſomma reſtare intatta. E li beni* 26
*dotali delle Chieſe ſono eſenti per qualunque ſomma da qualſi-
voglia Colletta, alla riſerva però di quelle Collette, che è bi-
ſogno imporre per ſupplire alla mancanza del Macinato, al
quale devono li ſudetti beni ſoggiacere. Tanto Ella dunque fa-
rà intendere a coteſti publici Rappreſentanti, per regola a' me-
deſimi nell'iſtanze da farſi per parte della Communità avanti
Monſig. Veſcovo di Terni contro gl'Eccleſiaſtici, che poſſeggo-
no beni di tal ſorte, e Dio la conſervi.*
Quando poi ſi è trattato di fondazioni moderne, ſucce-
dute in quei Secoli, ne i quali erano in uſo, e ſono tuttavia 27
reperibili le Bolle de' Papi, e Diplomi de' Prencipi, & Iſtro-
menti di Notari, ſi è forſe potuto procedere con l'opinione
rigoroſa de' Communiſti. Ma ſe queſta voleſſe ora eſtender-
ſi anche alle fondazioni antichiſſime di quei primi Secoli del-
la Chieſa naſcente, non ſarebbe più opinione, ma illuſio-
ne, e domanda di una prova, fiſicamente impoſſibile, per-
che ne il Veſcovato di Narni, ne alcun'altro di ſimile anti-
chità, fu eretto per via di Bolle, o dotato per via d'Iſtro-
menti, ed il glorioſo S. Giovenale, primo Veſcovo, della 28
medeſima Città, non ebbe altro capitale, che la ſperanza
del martirio, ne altra dote, o aſſegnamento, che quello,
dato da Criſto Sig. N. a' ſuoi Diſcepoli, quando li mandò a
predicare *ſine ſacculo, & pera*, ne altro Inventario, che quel-
lo *dell'Apoſtolo*, regiſtrato nel *cap. 11. della 2. à Corintii num.
21. & ſeqq.*
Ma di San Caſſio, altro Veſcovo, e Protettore di Nar-
ni, e contemporaneo di San Benedetto, riferiſce *San Gre-
gorio Magno nell'Omelia* 37. *in Evang. Lucæ cap.* 14. *e nel lib.
de ſuoi Dialogi al cap.* 6. che aveva il ſuo Epiſcopio, ed in eſ- 29
ſo la ſua Cappella, Preti, e Diaconi al ſuo ſervizio, e ve-
niva ogn'anno a Roma per ſolennizarvi la feſta di San Pie-
tro, e di più faceva molte elemoſine: Le quali coſe non
poſſono pratticarſi ſenza rendite, ed ogn'uno sà, che dop-
po che li Eccleſiaſtici uſcirono dalle Grotte, e la Chieſa in- 30
cominciò a reſpirare dalle perſecuzioni, anche li Veſcovati
furno dotati, o dalla liberalità de Prencipi, o dalla pietà de
Fedeli, e cominciarono a poſſedere convenienti Aſſegna-
menti, per il congruo mantenimento de Prelati, e dell'Oſ-
pitalità, tanto raccomandata dall'Apoſtolo, e di tanti altri
peſi, che loro incombono. Poco doppo San Caſſio ſedette
quel Giovanni Veſcovo di Narni, al quale fu con ſomma
prudenza conceduto dal Sommo Pontefice Pelagio un Coa- 31
diutore, *ob hoc, quòd ſe in gerenda patrimonii gubernandi
cura, vel in diſciplina Eccleſiaſtica conſervanda, minimè fa-
tetur idoneum*, come ſi legge nell' Epiſtola di quel Pontefice 32
al Clero di Narni.
Queſti, e non altri ſono, e poſſono eſſere li beni di prima
erezione, cioè li beni dotali de Veſcovati antichiſſimi, e ſe
queſti non anno da godere l'eſenzione, biſognerà dire, che
ſiano più privilegiati li beni Eccleſiaſtici di cento anni, che 33
quelli di mille, e che le fondazioni più antiche ſiano di peg-
giore condizione delle moderne; Il che non può mai eſſere
caduto in mente di queſta Sagra Congregazione ne meno del
ſaviſſimo Pontefice Paolo III.
Ne minore ſarebbe l'altro aſſurdo, che ſeguirebbe, ſe at-
tribuendoſi da tutti gli Autori, e da tutti li Tribunali una
forza, ed efficacia così miracoloſa all'oſſervanza centena- 34
ria, che baſta per fare *de albo nigrum*, e per allegare ſen-
tenza, concordie, *re judicata*, privilegio, Indulto, e
(come dicono) *meliorem titulum de Mundo*, in tutte le ma-
terie, anche ſagre, ſpirituali, privilegiatiſſime, e forſe
anche impreſcriptibili, come alle autorità citate nel *Tom. 1.
part. 1. diſcept. 10. num.* 6. In una Cauſa poi, meramente pe- 35
cuniaria, come queſta, non una ſola, ma più centenarie,
anzi una vera, e propria immemorabile, in cui non ſi hà lu-
me, o memoria, o fama veruna del principio, non ſi aveſ-
ſero da riputare ſufficienti a giuſtificare una ſemplice qua-
lità di beni antichi, di beni dotali, e di prima erezio-
ne; E ciò non per rivangare il Mondo, ne per levare
alcuno

alcuno di possesso, ne per indurre qualche grande assurdo,
o fondare qualche grande monstruosità, o altro abuso, es-
36 pressamente riprovato dalle Leggi, ma per ridurre le cose
all'antico, e naturale suo essere, cioè alla disposizione del
Jus commune, secondo la quale detti beni sarebbero, e so-
no esenti da simili pesi, come osserva la *Rota nella dec.122.
num.8. coram Dunoz. jun.*

Concorrendovi massime trè specialissime circostanze;
La prima delle quali si è, che, se questa prova non si am-
mette, non è possibile *physicè* di produrne altra migliore: *in sub-*
37 *jecta materia*; L'altra, che detta Mensa non sarebbe obli-
gata a portare ne anche questa, se non fossero seguiti l'incau-
ti pagamenti di Monsign. Barlocci a favore della Communi-
tà, che per altro, secondo tutti li principj legali sarebbe
essa tenuta a provare l'opposto; E la terza finalmente, che
quando si tratta di provare l'antichità, e l'identità de' beni,
si procede assai benignamente, e si anno per sufficienti l'enun-
ciative, le congetture, e le presunzioni, ed altre simili le-
gieri prove, anche prese dagli Atti, ed Instromenti, e Li-
38 bri posteriori, che vagliono a dichiarare li precedenti, co-
me cento volte hà fermato *la Rota*, anche in termini assai più
forti, è può vedersi *nella decis.184. num.9. e nella decis.312.
num.3. part.7. rec. e nella decis 87. num 2. & 7. part.5. e nella
decis.131. num 5. & 9. part.1. e nella decis. 06. num.1. & 2.
part.2. rec. e nella decis.399. num 4. & 5. part.15. rec. e nella
decis 283. num.3. 4. & 5. part.15. e nella decis.209. num.36.
e 41. part.19. e nella decis 671. num.3. cor. Pamph. e nella
decis.172. num 4. 6. e 10. coram Ludovis. e nella decis 578.
num.1. coram eod. e nella decis 663. num.8. & 11. in una Nar-
nien. Fidelcom. la 663. coram Dunozet. jun.*

Resta dunque fermo, che questi beni, posseduti dalla
Mensa tanti anni prima del Sussidio triennale, siano beni
39 antichi, beni dotali, e beni di prima erezione, e per conse-
guenza esenti dalle Collette camerali, secondo lo stile, e la
massima inconcussa di questa Sagra Congregazione provata
sopra num.23. e li decreti uniformi di quella dell'Immunità
40 Ecclesiastica, che si possono leggere appresso *il Riccio in Sy-
nopsi verbo: Bona primæ erectionis per tot.* dove *al num.4.*
si vede estesa questa esenzione anche alli beni, dati per accre-
scimento della dote di un benefizio già eretto.

Tutto l'esposto fin'ora vale ancora a dimostrare quanto
poco fondamento possa farsi *exadverso* nelli trè pagamenti
fatti da Monsign. Barlocci, perche questi non anno potuto
pregiudicare alli Successori, ne meno alla libertà, ed al privi-
41 legio, competente alla Chiesa di non pagare, come *in ter-
minis* risponde la *decis Magistrale 902. cor. Merlin. dal nu-
mer.73. fino al fine*; Massime doppoche per lo spazio di 140.
anni, cioè dal 1544. quando fù imposto il Sussidio triennale
42 fino al 1684. in cui seguì il primo pagamento, aveva la Men-
sa prescritta la libertà di non pagare, come dichiarò Clem.
VIII. nel decreto, riferito dal *Panimoll. alla dec.100. num.14.*

Così hà risoluto anche la Sagra Congregazione dell'Immu-
nità sotto li 21. Aprile 1640. ivi; *Bona, ab Ecclesiasticis pos-*
43 *sessa, gaudere exemptione &c. Nec non ab impositionibus Ca-
meralibus, etiam comprehensivis Ecclesiasticorum, quando
Ecclesiastici libertatem ea non solvendi præscripserant, juxtà
decretum anni 1600. tempore sanct. mem. Clem. VIII. editum*,
e come più ampiamente si contiene nel decreto, riferito *per*
44 *extensum dal Cobell. ad Bull. Bon. Reg. cap.35. num.44. in fi-
ne, e dal Nicol. in Flosc. verb. Clericus num.34. e dal Pigna-
tel. tom.2. consul.54. num.42.* e concordano le risoluzioni di
questa Sagra Congregazione enunziate dal *Cobellio volgare
alla pag.170.*

Uniformi sono altri decreti della medema Sagra Congre-
gazione dell'Immunità, riferiti *dal Riccio in Synopsi* verbo *Sub-
sidium*, il primo de quali percuote individualmente il caso
45 nostro, e dice per a punto così: *Die 3. Octobris 1634. Nar-
nien. Communitas. Episcopo, qui, consisto de legitima con-
suetudine ad favorem Cleri non solvendi Subsidium triennale,
juxta decretum anni 1600. tempore sanct. me. Clem. VIII. edi-
tum, non posse cogi d. Clerum ad illius solutionem, præsertim
attenta compensatione, supposita in Literis Episcopi Lib.2.
Decr. Paul. fol.204. à terg.*

46 Questa libertà di non pagare si prova dal non trovarsi de-
scritti li beni della Mensa nel Catastro antico dell'anno 1531.
come fu altre volte giustificato in questa Sagra Congregazio-
ne con l'attestazione, sottoscritta li 16. Luglio 1704. da Che-
rubino Spada, Notaro publico di Cesi, ed allora Segretario
della Città: Che se furono descritti nel Catastro nuovo dell'
Anno 1667. che ora in parte si suppone perduto, non osta
punto all'Oratore, si perche in quello si contengono anche
li beni di prima erezione, come si può attestare dall'istesso

Segretario della Communità; Come ancora, perche fu fat-
to senza pregiudizio dell'esenzione degli Ecclesiastici, co- 47
me costa da una Lettera originale di questa Sag. Congr. al Vi-
cario Capitolare di Narni in data delli 2. Febr. 1656. ivi:
*Dichiarandosi però, che non si intenda innovato circa l'esenzio-
ni de medemi Ecclesiastici, ed altri sopradetti, da pesi de qua-
li sono legitimamente liberi. In modo che tale Assegna non gli
debba recare pregiudizio.* Quale preservativa concorda con 48
quella di Paolo V. nella sua Constit. revocatoria di tutte l'
esenzioni dalli pesi Camerali, appresso al *Cobellio volgare
alla pag 99. §.8.*

Ne si dica, che in tanto non si trovano pagamenti de
Vescovi antecessori a Mon. Barlocci, in quanto allora non si
imponevano Collette, per il miglior stato economico, in
cui si trovava la Communità; Perche il contrario si prova 49
ad evidenza con molte Lettere originali di questa Sagr. Con-
greg. emanate ad istanza della Communità per obligare gli
Ecclesiastici a pagare le Collette, che si esibiscono, e sono
delli 20. Febr. e 30. Luglio 1672. e delli 22. Maggio, 18.
Agosto, e 15. Settemb. 1668. e delli 27. Agosto, e 17. De-
cembri 1667. e delli 29. Agosto 1665. e delli 30. Settem- 50
bri 1662. e delli 27. Luglio 1658. e delli 25. Agosto 1657.
E concordano le partite, estratte dal Libro, intitolato: *In-
troitus, & exitus Illustr. Communitatis Narniæ 1654. e seqq.*
come per Fede del moderno Segretario della Città, sotto-
scritta li 6. Marzo 1707. altre volte prodotta in questa S. C.
dove a fogli 208. à tergo si legge la Ricevuta delle Collette
per l'anno 1659.

La medesima verità si comprova da una copia di Lettera,
data dalla Communità nella Congr. delli 11. Agosto 1708. 51
che si suppone scritta da questa S. C. a Monsig. Castelli Ve-
scovo di Narni sotto li 27. Lugl. 1658. del tenore infrascritto:
*Perche le Constituzioni Apostoliche sopra l'imposizioni de pesi
Camerali comprendono ogni persona, benche di qualsivoglia
dignità Ecclesiastica, e privilegiata, non hà V. S. da mettere
in dubio, che li beni della sua Mensa Vescovale siano compresi
nella Colletta, che s'impone a questo effetto &c.*

Donde si raccoglie, che fino a quel tempo la Mensa Ve-
scovale non aveva pagate le Collette, perche se l'avesse pa-
gate, non averebbe allora potuto dubitarne quel Vescovo,
e volendone dubitare, le gli sarebbe opposta dalla Commu- 52
nità l'osservanza contraria, di cui non facendosi veruna men-
zione, segno è, che non fu ne meno allegata. E pure altre
Collette anche più antiche si erano gia imposte in Narni,
come si deduce manifestamente dal Decreto riferito di sopra
al §.43.

Se poi in virtù della sopradetta Lettera delli 27. Luglio
1658. Monsign. Castelli incomminciasse a pagare le Collet- 53
te, doverebbe provarsi dalla Communità, insieme con i
pagamenti dell'altre imposte negli anni seguenti, prima del
Vescovato di Monsig. Barlocci; Altrimente si presume,
che la Mensa continuasse nell'antica sua libertà di non paga-
re, o perche quella Lettera non fosse presentata (giacchè
nell'Archivio Vescovale non si è trovata) come è succedu-
to di più altre; O perche il Vescovo, che prima non era
stato inteso, deducesse di poi le ragioni, che gli compete-
vano, per non essere astretto a simile pagamento, facendo
vedere, che se bene le *Constituzioni Apostoliche sopra l'im-* 54
posizioni de pesi Camerali comprendono ogni persona, come si
diceva nella Lettera, non comprendono però ogni sorte di
beni, come si è dimostrato di sopra, ne meno comprendo-
no gli Ecclesiastici al pari de Laici, ma solo per qual-
che onesta porzione, come si farà vedere in appresso
§.58.

Da queste ragioni dunque si deve regolare la decisione del-
la presente Causa, e non dall'inconsiderati pagamenti di
Monsig. Barlocci, *nam ab observantia præterita circa mo-* 55
dum collectandi, recedendum est, concurrente injustitia, so-
no parole del *Card. de Luca de Regal. disc.102. num 15.* E
quelli non poterono soggettare a simile peso, in pregiudizio
della Chiesa, e de Successori, li beni antichissimi, e dotali
della Mensa, doppoche da 140. anni erano già in possesso di
non pagare, quando secondo l'opinione dell'istesso *Cobellio
ad Bullam bon. Reg. cap.35. num 49.* basterebbero 30. anni a
prescrivere detta libertà, anche senza titolo, e molto più ad 56
effetto d'interpretare, dichiarare, e corroborare il titolo
precedente, consistente nella qualità di beni antichi, e do-
tali, e non acquistati, come distingue, e spiega il *Card. de
Luca de Regal. disc.52. num.4. & 5.*

E sarebbe pure molta svantagiosa, e deplorabile la con-
dizione della Chiesa, se l'antico quasi possesso di non paga-
re, che si hà per sufficientissimo ad esimere la Communi-

tà dal peso delle Decime in pregiudizio de Parochi, e de
Vescovi, non fosse poi bastante ad esimere questi dal peso
delle Collette, quando quelle sono dovute per ragione divi-
57 na, e queste solo per legge umana, e secondo l'opinione più
favorevole a Laici, le une, e le altre vengono parificate,
e regolate nell'istesso modo, e vale l'argomentare da queste
a quelle, come insegna il *Card. de Luca de Regal. disc.* 97.
num. 8. *& disc.* 102. *num.* 12.

Ma quando anche tutto il detto fin'ora non dovesse aversi
in alcuna considerazione; Pure *ad omne pejus*, non per
questo potrebbero li beni della Mensa collettarsi (come si fà)
per intiero, e nell'istessa forma, che si collettano li beni de
Secolari, ma solamente *per qualche onesta porzione*, come
parla la *Constit. di Paolo III.* comprensiva degli Ecclesiastici,
58 e riferita dal *Cobell. volg. alla pag.* 11. *in fin. e nel Bollar. to.* 1.
const. 39. *la* 2. *§.* 1. ivi: *In Gabellis adjuvandum, & facili-
tandum solutionem Subsidii hujusmodi, pro aliqua honesta par-
te dicti Subsidii universaliter impositis, vel imponi, aut
augeri permissis, dict. triennio durante, contribuere te-
neantur.*

59 Questa onesta porzione, non vuol già dire, che si paghi
per intiero a guisa de Laici, ma solo per una quota molto mi-
nore, la quale per gli Ecclesiastici di Narni è stata regolata,
e dichiarata, che sia la 3. parte di quello, che pagano i Lai-
ci, come fù risoluto da questa Sagr. Congreg. li 27. Agosto
1695. ivi: *Narni. Communità. Contro gli Ecclesiastici;
Ecclesiasticos teneri ad solutionem Collectarum pro tertia par-
te tantùm ejus, quod solvunt Laici pro qualibet libra.*

60 Ed anche più chiaramente fu ordinato l'istesso in una Let-
tera più antica della Sagr. Congreg. in data delli 25. Agosto
1657. a Monsig. Castelli Vescovo di Narni, ivi: *Intende:*
(supple S. S.) *che li detti Ecclesiastici secolari, e regolari, ed ogni
altro privilegiato, per modo di sussidio concorrino all'accennato
ripartimento per la terza parte, a proporzione del gravame,
cioè, dove il Laico, per figura, paga trè, l'Ecclesiastico pa-
ghi solo uno. In questa guisa adunque Ella ne procuri l'effettua-
zione &c.*

61 E perche sopra l'intelligenza di questa Lettera insorsero
nuove difficoltà, furono poi dichiarate con altra Lettera di
Monsig. Fani allora Segr. a Monsig. Vescovo in data delli
28. Agosto 1658. ivi: *E' ricorsa quà la Communità &c.* (&
infra) *In sostanza li scud.* 3808. *si devono ripartire sopra li be-
ni di tutto il Territorio, tanto de Laici, quanto degli Eccle-
siastici, con questa distinzione, cioè, che se per fare la somma di
questo denaro, si doverà collettare a ragione di trè giulii per
rubbio di Terra, li beni degli Ecclesiastici saranno tassati à ra-
62 gione di un giulio solamente per rubbio. Se una Casa di un Lai-
co di valore di mille scudi, si tassa trè scudi, una Casa di un
Chierico dell'istesso valore, si doverà tassare un scudo, e così
ogni altra specie di robba.*

Dovendosi dunque procedere con questa regola nel collet-
tare li beni di tutti li Chierici, non si sà vedere, perche si
vogliono eccettuare li soli beni della Mensa Vescovale, e
collettarsi in tutto, e per tutto *ad instar* de beni laicali, co-
63 me se questi non fossero Ecclesiastici quanto gli altri, o pure
il Vescovo fosse in questo di peggior condizione di qualsivo-
glia minimo Chierico della sua Diocesi.

E pure, se l'Immunità de'beni Ecclesiastici proviene dal-
la Dignità della persona del Chierico, *quæ dignitas personæ
64 influit immunitatem in ipsa bona*, come insegna *la Rota nella
celebre decis.* 902. *cor. Merl. al num.* 23. overo fu data in ricon-
pensa degli oblighi, e pesi spirituali, che il Chierico sostie-
ne, come suppone il *Card. de Luc. de Regal disc.* 58. *num.* 13.
ogn'un vede, che da qualunque delle accennate due cause
65 derivi, quanto è maggiore la Dignità, e quanto più gravi
sono li pesi del Vescovo, comparativamente a gli altri Ec-
clesiastici inferiori, tanto maggiori ancora devono essere l'
Immunità, ed esenzioni sue, e de'suoi beni.

Laonde, se questa Sagr Congreg. preserva da ogni peso
66 li patrimonii sagri de'Chierici secondo la congrua Sinoda-
le, per la medesima ragione doverebbe preservarsi anche
il patrimonio sagro del Vescovo, secondo la Congrua con-
ciliare, o almeno secondo quella, che chiamano *alli-
mentare*, distinta dalla *Rota nella decis.* 342. *part.* 14.
recentior.

67 Attesi dunque tutti li motivi fin'ora dedotti, sono umil-
mente supplicate l'EE. VV. per due dichiarazioni.

La prima, non esser tenuta la Mensa al pagamento delle
68 Collette (toltone quelle, che espressamente comprendono
anche li beni dotali) per li beni antichi, posseduti dalla det-
ta Mensa molto prima del Sussidio triennale, come si è già
giustificato avvanti Monsign. Governatore di Narni, spe-
cialmente Delegato dall'EE. VV. a questo preciso effetto.

E la seconda, che per quei beni, e per quei pesi, ne i
quali non potesse forse aver luogo la sopradetta esenzione,
non debba la Mensa gravarsi, e tassarsi (come si fà) per 69
intiero, e come si tassarebbero, se fossero beni meramente
laicali: Ma solamente *per qualche onesta porzione*, e secon-
do la proporzione, altre volte dichiarata da questa Sagr. C.
per gli Ecclesiastici di Narni, come si è riferito di sopra
§. 60. e 61.

In eadem Causa.

SE bene il Memoriale, dato per parte de'Communisti 70
non contenga motivo alcuno rilevante, che non sia stato
preventivamente disciolto, con tutto ciò si stima utile, &
opportuno di esporre le seguenti riflessioni, per mettere
in chiaro molti equivoci, ed insussistenti supposti, con i
quali si pretende confondere, ed inviluppare questa ma-
teria.

Primieramente, basta dare un'occhiata à tutta la Posi- 71
zione della Causa, ventilata in tempo di Monsig. Picarel-
li, per toccare con mani, che egli pretese l'esenzione totale
dalle Collette, per li motivi generali, allora dedotti; Il
che non fu ammesso da questa Sagr. Congreg. nè meno si 72
pretende dal Vescovo Successore, il quale però non impu-
gna le risoluzioni già prese, nè li motivi, per li quali furo-
no prese, nè domanda il recesso *à decisis*.

Ma perche altro è, che la Mensa Vescovale non sia gene-
ralmente esente dal peso di pagare le Collette, ed altro è, 73
che l'obligo di pagarle cada sopra tutti li beni della medesi-
ma, e la Sagr. Congregazione nel fermare il primo punto,
non hà però mai receduta dall'antico, e perpetuo suo senso
di farne esenti li beni antichi, e dotali, o (come chiama- 74
mo) di prima erezzione, che è l'altro punto, affatto distin-
to, e separato, e quello solo, di cui al presente si tratta;
Quindi è, che l'Economo della Mensa, chinando il capo
alle resoluzioni, prese sopra il primo, ed inerendo alla
prattica, e teorica inconcussa dalla Sagra Congregazione
circa il secondo, chiede ora, che gli si faccia godere l'esen-
zione, che gli compete per li beni dotali.

Non si nega, che tra li molti motivi, allegati da Mon-
sign. Picarelli, non fusse toccato anche quello della prima 75
erezzione; Ma si supplica di riconoscere nel confronto del-
le Scritture, che à nessuno fu data minor dote, che à que-
sto, che pure la meritava più de gli altri, e che intanto non
produsse il suo effetto, in quanto, essendosi negati *exadver-
so* con troppa facilità tutti li Fatti, le prove, addotte per
verificarli, furono riputate scarse, ed insufficienti, come
in realtà non arrivavano alla decima parte di quelle, che
ora si portano da detto Economo, il quale non hà mai esaltati
ti li suoi documenti, come nuovi, e miracolosi, come si
dice *exadverso*, ma con tutta verità, e simplicità gli hà po-
sti sotto l'occhio, e sotto il giudizio della Sagra Congrega- 76
zione con quella modestia, che resulta dalla sola lettu-
ra; Oltre di che, come potrebbe chiamarli nuovi,
se sono antichissimi? Overo miracolosi, se sono natura- 77
lissimi?

Se poi questo sia un volere resuscitare un cadavere quatri-
duano, come (per continuare la rubrica de'miracoli) con- 78
chiude l'Autore contrario del Memoriale, si passa per bre-
vità sotto silenzio.

E'verissimo, che nelle Constituzioni Apostoliche, so-
pra il Sussidio triennale, ed altri pesi Camerali, ven-
gono compresi anche li Vescovi; Ma è falsissimo, che
questo sia senza alcuna distinzione, come troppo franca- 79
mente si afferma *exadverso*. Quella di Paolo III. che fu
la prima, ed è la magistrale in questa materia, e come re-
golatrice delle altre posteriori, pone due distinzioni so-
stanzialissime tra l'obligo de'Vescovi, e quello de'Laici.
L'una si è, che quelli sono compresi per li soli *beni aqui-
stati*, e non per tutti; Donde poi ne è nata la preser-
vazione de'beni antichi, e dotali: L'altra è, che an-
che per quelli non si obligano a contribuire per intiero, 80
ma solo *per qualche onesta porzione*, come litteralmente
si vede espresso nella Bolla medesima riferita *dal Cobel-
lio volgare alla pag.* 11. *vers.* 1. *Chierici, secondo l'impres-
sione Romana del l'anno* 1642. Così hà dichiarato ancora questa
Sagra Congregazione individualmente contro li Commu- 81
munisti nella Lettera delli 4. Agosto 1704. dove comanda,
che non si collettino li patrimonii sagri fino alla som-
ma di 4. scudi, ne nè meno li beni dotali delle Chiese
per

per qualunque somma, come è stato osservato *sopra nu-
mer. 26.*
E le altre Costituzioni Pontificie, *exadverso* citate, sopra
l'imposizione del quattrino della Carne, e sopra il Macinato
non fanno al caso, perche il Vescovo paga puntualmente,
82 & integralmente l'una, e l'altra gabella; E sì a queste, co-
me ad ogni altra, che possa citarsi, è pronta la risposta con
un breve dilemma; Perche, o tali Constituzioni compren-
dono espressamente li beni dotali delle Chiese, o non li
comprendono; Se non li comprendono, è inutile l'allegarle
nella presente controversia; Se li comprendono, già l'Ora-
tore, in questo caso, sopra *nu. 68.* si è dichiarato, e di nuo-
vo si dichiara pronto a soccombere.
Confessano finalmente li Communisti, essere state impo-
ste le Collette molti anni prima di Monsignor Barlocci, e fi-
83 no dell'anno 1657. come si è provato sopra *num. 50.* Ma la
confessione non è intiera, perche si sà, che s'imponevano
anche prima, come costa da una Lettera, scritta dalli Prio-
ri sotto li 17. Aprile 1658. a questa Sag. Congregaz. e da essa
communicata al Vescovo Castelli, con altra Lettera dell'
84 istesso mese, ed anno, che originalmente si esibisce, nella
quale chiaramente si confessa, essere state per l'addietro im-
poste altre Collette. Ma che più? se le medesime s'impone-
vano, fino dall'anno 1634. come s'è dimostrato di sopra *nu.*
45. Onde per tutto il corso di tanti anni, non portandosi altri
pagamenti, che quelli tre di Monsignor Barlocci, sussiste il
discorso fatto di sopra dal *num. 41.* fino al *num. 58.* Senza, che
possa farsi caso alcuno di tutto il rimanente, che da' Commu-
nisti si dice, e non si prova, e non hà altro fondamento, che
85 ne i loro detti, e fatti; Perche quando potesse esser vero,
che i Laici avessero, *proprio marte*, tassata anche la Mensa
Vescovale, non per questo s'inferirebbero per necessaria con-
sequenza li supposti pagamenti, perche dalla pretensione de'
Communisti, non s'inferisce l'acquiescenza de' Vescovi; Ed
è regola generale, che quando si vuole fare forza sopra l'os-
servanza, deve questa provarsi con i fatti, e non con le pre-
86 tensioni. Così, per esempio, anche nel tempo del moderno
Vescovo è stata da' Communisti sempre tassata la Mensa Ve-
scovale, ma non perciò è stata mai pagata (anzi ne meno
domandata) tale Tassa; E si potrebbe far vedere alli mede-
simi, che nel principio del Vescovato di Monsignor Castelli
nell'anno 1655. furono tassati tutti li Benefizj, e Luoghi pii
a pagargli il sussidio caritativo, quale nondimeno non fu
pagato.
Ne si deve meravigliare alcuno, se l'Economo sudetto non
può indursi a prestare intiera fede alle prove, che si cavano
dalla Segretaria del Pubblico, perche essendo stata per l'addie-
tro tanto male regolata, che anche le materie più gravi con-
sistono in Cartuccie, come è notorio; E tenendosi ora ogni
cosa celata, e nascosta, in modo, che mai può sapersene il
87 netto, ed alli Vescovi si è negato ogni commodo di ricono-
scere la verità *in fonte*; Non resta l'Oratore persuaso, che
gl'interessi degli Ecclesiastici debbano regolarsi con le private
Scritture, e Note assai sospette de' Secolari.
Nell'anno 1667. e 1668. fu formato con grande spesa di
88 ambe le Parti il nuovo Catastro de Secolari, e degli Eccle-
siastici, e restò nella Segretaria della Communità, custodi-
to da' suoi Ministri, ed Ufiziali. In questi ultimi anni, quan-
do fu di mestieri di valersene, per regolare la Tassa, e di-
stribuzione delle Collette, si è trovato, che mancava, e
manca tuttavia quella parte del Catastro, che contiene li be-
89 ni degli Ecclesiastici; E perciò il ripartimento delle Collette
ad essi addossate, fu fatto, e si fa sopra un certo Scartafaccio
che per antonomasia chiamano *il Libercolo*, forse di quella
natura, della quale parla *Gioven. satir. 7.* ibi: *Libellus, nu-
gis refertus*: Tanto alterato nell'accrescimento delle misu-
re, delle stime, e delle libre, in pregiudizio degli Ecclesia-
stici, quanto si è veduto ogni volta, che alcuno di essi hà vo-
luto soccombere alla spesa di fare nuove stime, e misure,
come specialmente è occorso alli PP. Serviti, ed alle Mona-
che di S. Bernardo, d'onde si vede qual fede possa darsi a si-
mili Scritture.
Ne, *Posto queste premesse*, l'Autore del contrario Me-
90 moriale prende un'errore del doppio, supponendo, che la
regola assista alla Communità, e la limitazione alla Chiesa:
Ma la verità è tutta in opposto, e la Chiesa si fonda nella
regola generale, e generalissima, della sua nativa esenzio-
ne da ogni sorte di Colletta, e Tributo, incominciata in-
sino da' più antichi tempi della Legge di natura, e prima
dell'istessa Legge evangelica, e della mosaica, come sono
pieni li Libri de' Scrittori cattolici, e può vedersi *nel cap. 47.
della Genesi*; Ma la Communità non può fondarsi in altro,
che nella limitazione, originata, ed introdotta *in genere dal-
li cap. Non minùs, e cap. Adversus de Immun. Eccles.* (nel ca- 91
so de' quali Testi ora non siamo) E più recentemente da una
dichiarazione della *Const. di Paolo III.* sopra il Sussidio trien-
nale, riferita *dal Cobelio volgare alla pag. 11.* che per alcuni
casi, e per certa sorte di beni, *e per qualche onesta porzione*, 92
e per certo spazio di tempo limitato, hà voluto, che anche
la Chiesa, e gli Ecclesiastici pagassero per modo di limita-
zione, e di caso eccettuato dalla sopradetta regola; Onde se-
condo tutti li principii legali, e filosofici, alla Chiesa basta
di allegare la sua nativa esenzione, per sino a tanto, che la
Communità non provi concludentemente essere noi nel caso
eccettuato, e nella limitazione della Bolla, come lasciando 93
da parte le regole generali, si prova nella *Diatribe Canonica
de Dote Ecclesiastica*, stampata in Vittemberga l'anno 1676
da Gasparo Zieglero, Giudice nella Sassonia, che solo (per
quanto si sappia) tratta *ex professo* l'articolo preciso, se, ed
a chi spetti il peso di provare la qualità de' beni dotali delle
Chiese, a favore delle quali (benche Luterano) con-
chiude.
Questa verità non fù più diffusamente provata di sopra, 94
per non recedere dalla via, ed opinione di mezzo, abbrac-
ciata da questa Sag. Congr. che hà stimato conveniente di ad-
dossare il peso di questa prova a chi non è in possesso, in mo-
do tale, che debba farsi dalle Communità, quanto queste
non sono in possesso di collettare, e debba farsi dagli Eccle- 95
siastici, quando questi non sono in possesso di non essere col-
lettati, com'è notorio all' EE. VV.
Conformandosi dunque l'Oratore a questo sistema, e por-
tando la pena, ed il pregiudizio, che alla Mensa risulta dal-
li pagamenti, fatti da Monsignor Barlocci, si è sottomesso 96
al peso di provare, che li beni del Vescovato non sono beni
acquistati, ma beni dotali, di maniera tale, che si rende su-
perfluo tutto l'apparato contrario, per confondere una ma-
teria, già dall'Oratore a bastanza distinta, dilucidata, ed
accordata, secondo la pratica di questa Sag. Cong.
Più tosto quì cadeva in acconcio l'esame delle prove, dall'
Oratore dedotte per dimostrare, che li beni, presentemen-
te posseduti dalla Mensa, non sono beni acquistati, ma dota- 97
li: Ma il contrario Difensore non tenendo il piè fermo, per
difetto di sodezza, passa all'altro motivo della prescritta li-
bertà di non pagare, pretendendo di escludere tale prescrizio- 98
ne con due supposti non provati; Cioè, che prima dell'anno
1658. non siano state imposte Collette; E che dopo quel tem-
po abbino tutti gli altri Vescovi pagato.
Ma facilmente si replica all'uno, & all'altro, che le Col-
lette cominciarono fin dall'anno 1634. come si è provato di
sopra *num. 45.* e che ne per allora, ne dopo, si portano altri
pagamenti, che quelli di Monsignor Barlocci, con i quali so- 99
lamente comincia, proseguisce, e finisce tutto il trionfo del-
li Communisti.
E ritornando al punto sostanziale de beni dotali, si dice,
e si ripete, che il Vescovato di Narni era già dotato, & ave-
va il proprio patrimonio molto prima del Secolo sesto, come 100
costa dalla lettera *di Pelagio Papa* al Clero di Narni, riferi-
ta nel *canon. Quia frater 7. quæst. 1.* fosse questi il primo di tal
nome, che morì nell'anno 559. Overo fosse il secondo, che
morì nell'anno 590. e questo patrimonio, e questi beni dota-
li erano gl'istessi, che ora possiede la Mensa, e che si posse-
devano anche da 100. 200. e 300. anni dietro, e da tempo im-
memorabile, senza, che se ne possa da veruno rinvenire al-
tro principio.
Onde sicome li Communisti non ardirebbero replicare, se
ora (per impossibile) potesse l'Oratore produrre l'Inventa-
rio di quel Vescovo Giovanni, che domandò il Coadiutore 101
per meglio governare il suo patrimonio, e ricuperare li beni
usurpati, come si legge nell'allegato Testo, & è stato osser-
vato sopra *num 31.* Così l'istesso procede equivalentemente
per la prova di tante centenarie, e di una vera, e propria im-
memorabile, con il benefizio della quale può l'Oratore alle- 102
gare il detto Inventario, *& quemcumque alium meliorem titu-
lum de Mundo*.
Nè qui fa punto al caso l'allegazione del *Breviario Roma-
no*, che (non si sa a qual proposito) si cita *exadverso*; Per-
che niente affatto dice di quello, che asserisce il contrario Di- 103
fensore, forse non obligato alla recitazione dell'Ufizio divi-
no; E gia di sopra al *num. 28.* aveva l'Oratore confessato
ingenuamente, quale fusse il patrimonio di S. Giovenale,
primo Vescovo di Narni, che non possedeva, e non poteva
possedere beni dotali, perche sino all'ora non era stato dota-
to il Vescovato.
Non s'impugna, che tra questi beni dotali possano essere
com-

comprese alcune poche piggioni di Case, e Botteghe, ed un
Molino, affittato per annui quattro rubbia di Grano; Per-
104 che anche di questi provasi antichissimo il possesso della Men-
sa. Non sussiste però il motivo, che (non senza grande arti-
ficio) s'insinua *exadverso*, per introdurre una distinzione tra
questi beni, che non pagano Collette, e gli altri, che sono
posti nel Catastro: Quasi che quelli soli, e non gli altri, sia-
no stati considerati per beni di prima erezzione. Perche la
verità si è, che in tanto non sono stati fin' ora posti nel Ca-
tastro il Molino, e le miserabili Case, e Botteghe del Vesco-
vato, in quanto fino al presente non vi sono state mai poste,
105 ne punto si collettano le Case, le Botteghe, ne li Molini de'
Secolari, ancorche di qualità, quantità, ed utilità molto
maggiore, non già perche questi beni *privativè quò* a gli altri
siano mai stati riputati di prima erezzione, e per tal titolo
privilegiati, ed esenti, a distinzione degli altri, come pa-
re, che si voglia far credere *exadverso*.

Certo è bensì, che tra li beni dotali non dovevano annove-
rarsi li Catedratici, perche pagandosi questi sopra li benefi-
cii, ogn'uno si, che l'erezione di questi sia posteriore all'
106 erezione, e dotazione de' Vescovati, sicome tutte le Chiese
Parocchiali sono posteriori alla Catedrale, che è la madre
dell'altre; Se pure non vogliamo dire, che solamente in
107 Narni siano stati eretti, e dotati li beneficii inferiori prima
del Vescovato. Ma quanto alle decime, l'argomento si ri-
torce, ad evidenza da quanto è stato detto di sop. *n. 21.*

Adunque fino a tanto, che li Communisti non mostreran-
no, che una immemorabile, con più centenarie, sia ineffi-
cace a provare una mera continuazione di possesso, massi-
108 me *in antiquis*; O che a provare la qualità di beni dotali si
ricerchi qualche specialità di prove, differenti da quelle, che
bastano in tutte le altre materie, bisogna, che confessino,
che li beni, de' quali si tratta, non sono beni acquistati, ma
beni dotali, e di prima erezzione (gia che tutti questi termi-
ni sono sinonimi) come si può provare con infiniti decre-
ti, e rescritti di questa Sag. Congregazione, è si è anche mo-
tivato di sopra *num.* 24. E se queste prove non bastano, biso-
gnerà, che li Communisti si spieghino più chiaramente, ed
109 esprimano di qual sorte, e tempra le desiderano, perche *in
subjecta materia* non ve ne sono altre migliori, o possibili,
come più copiosamente si è detto di sopra dal *num.* 27. fino al
num. 39. Dove essendosi *al num.* 58. detto, *che quando anche
tutto il detto sin' ora, non dovesse aversi in alcuna considerazio-
ne (il che non si puole mai credere) pure* ad omne pejus *non*
110 *per questo potrebbero li beni della Mensa collettarsi per intiero*:
Così credette l'Oratore di fare passaggio dal motivo, fonda-
to nella qualità de' beni dotali, all'altro, affatto disparato,
diverso, ed indipendente, che nasce da quelle parole: *Per
qualche onesta porzione*, che si leggono nella Bolla di Paolo
III. e ciò per dimostrare le molte raggioni, che gli assistono,
e non già per darsi per vinto, come, con mirabile franchez-
za, si dice *exadverso*. e con la medesima si proseguisce a bat-
111 tezzare anche da questo secondo motivo per molto più insuf-
sistente del primo, a segno tale, che ne anche meriti Monsi-
gnor Vescovo di essere inteso sopra questo punto per ostargli
(come si dice) *la re judicata*, contro le Monache, e gli al-
tri Ecclesiastici di Narni.

Ma si risponde, che l'istesso esempio, che allega per una
112 *re judicata*, distrugge affatto il di lui assunto, e stabilisce
maggiormente l'intenzione dell'Oratore, perche nessuno de
sudetti Ecclesiastici Secolari, o Regolari, si colletta per in-
tiero; Ma alle Monache si preserva in perpetuo la terza par-
te de' beni accatastati, oltre alla condonazione di tutti li de-
113 corsi; Ed agli Ecclesiastici si preservano li Patrimonii sagri,
e titoli della loro ordinazione, giusta la Tassa sinodale di 40.
scudi annui per ciascuno, e di più si preservano per gli uni, e
per gli altri tutte le prime erezzioni, che in non poco numero
si giustificano concludentemente con Istromenti publici, al-
meno per diverse particolari fondazioni più moderne; Ed in
oltre con il Capitolo della Catedrale fu fatta l'anno 1714.
una Concordia, approvata da questa Sagra Congregazione
in virtù della quale fu convenuto, che per le Collette, pro-
cedenti dallo scapito del Macinato, li Canonici paghino l'
intiero, e per le altre, procedenti da tutte le altre mancanze
114 camerali, e sbilancio della Tabella camerale, paghino so-
lamente due quinti di quello, che pagano, e pagaranno i
Laici, Così, che se i Laici pagano per esempio cinque quat-
trini per libra, i Canonici ne paghino due, e come più am-
piamente si contiene nella detta Concordia, di maniera tale,
che a far bene li conti, tutti gli altri Ecclesiastici godono l'
esenzione delle Collette per la maggior parte delle loro rendi-
te ecclesiastiche, e molti non le pagano di sorte alcuna,
quando le proprie rendite sono inferiori alla loro congrua
sinodale.

Il solo Vescovo si vuole collettare per intiero, e privare
di ogni sorte di esenzione, anche per la Congrua, à lui dovu-
ta per quell'istessa ragione, per cui a gli Ecclesiastici inferio- 115
ri si preservano illesi, ed intatti li patrimonii sagri, sia per
la qualità de' beni dotali della Mensa, per quella istessa ra-
gione, per cui si preservano similmente intatti, ed esenti li
beni dotali dell'altre Chiese; Mostruosità, che non hà esem- 116
pio. E pure crede l'Oratore, che li assistano, non solamen-
te eguali, ma ancora più forti, ed efficaci ragioni di quelle,
che assistono a gli Ecclesiastici inferiori.

Primieramente quella delle decime, che si pagano da tut-
ta la Diocesi, eccettuatone il solo Territorio di Narni. II. 117
Quella della maggiore Dignità, e de' maggiori pesi, a' qua-
li è sottoposto. III. Perche, ne le Monache, ne gli altri Ec-
clesiastici hanno provata la qualità de' beni dotali nel modo,
ed a quel segno, che si è provata dall'Oratore, come si può 118
facilmente riconoscere, col solo confronto de' Sommarii, e
pure la Sagra Congregatione poteva forse esigerle da quelle,
e da questi, tanto più chiare, e concludenti, quanto più re- 119
centi erano le fondazioni loro, di quella del Vescovato. IV.
Finalmente perche gli altri, e specialmente alcuni Regola-
ri, il Capitolo, e le Monache, possedono quantità di altri
beni, che non si collettano, come Case, Botteghe, Censi, 120
e Luoghi de' Monti, essendovi tal Monastero, che in Luo-
ghi de Monti, e Censi sicurissimi à maggior valsente di quel-
lo, che importano tutti li Terreni della Mensa Vescovale;
Al qual valsente aggiungendosi la terza parte delle Terre ac-
catastate, che la Sagr. Congregazione hà voluto, che si pre-
servi libera, ed immune da ogni sorte di Collette, si vedrà,
e toccarà con mano, che l'esempio allegato *exadverso*, co- 121
me *res judicata* a favore de' Communisti, è un'esempio, ed
una *res judicata*, che prova tutto l'opposto, e favorisce mi-
rabilmente l'intenzione di Mons. Vescovo.

E lasciando anche da parte gli esempj, per esaminare l'ar-
ticolo, secondo li suoi principj, non possono esser più chiare
le parole della Bolla di Paolo III. regolatrice di queste mate- 122
rie, che obliga gli Ecclesiastici a pagare solo per *qualche one-
sta porzione*: Parole, che non hanno bisogno di glossa, o di
commento, ne si possono mai stiracchiare a significare, che
paghino *per intiero*. Qual'è stato sempre il senso di questa 123
Sagra Congregazione come si è dimostrato di sopra alli *num.*
59. *& seqq.*

Il dire poi, che questi decreti non parlino delle Collette
camerali, ma solo di quelle, che s'impongono per altri pesi
straordinarii, ed accidentali, è un parlare assai a caso; Per-
che tutte le Collette, comprensive degli Ecclesiastici, sono 124
camerali, o per loro natura, o per disposizione speciale de'
Pontefici, che in alcuni casi, e bisogni particolari hanno
poste in questa linea alcune altre imposizioni, si come ne
hanno privilegiate tal'une, anche più delle camerali, co-
mandando, che ad esse contribuissero egualmente con i Lai-
ci, anche le persone, e li beni, esenti dall'istesse Collette
camerali, come si vedrà nell'esempio da riferirsi nel *numer.*
128. e potrebbe giustificarsi con altri molti, se non si trattas-
se di fatti, notissimi all' EE. VV.

Una di queste fu in parte quella, di cui si parla nella Let-
tera delli 25. Agosto 1657. dall'Oratore allegata di sopra *nu-
mer.* 60. dove si dice, che la Colletta di sc. 3808. si era im- 125
posta per i pesi Camerali degli anni scorsi, e per sodisfare alli
frutti de' Censi, imposti per i passaggi di Soldatesche, ed al-
tre spese necessarie. Ecco dunque, che in primo luogo si trat-
ta letteralmente di pesi camerali, che essendo di più anni do-
vevano verisimilmente constituire la maggior somma, come
in fatti si afferma nella detta Lettera, ivi: *Avuto riguardo,
che la maggior parte di detto debito è contratto per cause com-* 126
prensive delli medesimi in vigore di Bolle. Quanto poi alli
passaggi delle Soldatesche, ed altre spese necessarie, che fu-
rono fatte per i sospetti del Contagio, procede l'osservazione
fatta di sopra, che se bene non erano di loro natura camerali, 127
volle nondimeno il Pontefice, che si pareggiassero alle came-
rali, e privilegiò quelle del contagio anche sopra le camera-
li, come costa da una Lettera di questa Sagra Congregazio-
ne in data delli 9 Agosto 1656 dove si dice, che a quelle deb-
bano concorrere gli Ecclesiastici, *anche Regolari, e Mendi-
canti, e qualsivoglia altra persona, privilegiata per titolo* 128
oneroso, e degna di special menzione, anco camerale.

Non si sà per tanto capire, qual vantaggio si pretenda de-
durre dalle altre Lettere della Sagra Congregazione supposte 129
nelle quali si dice *che gli Ecclesiastici devono contribuire per i
pesi camerali la loro porzione per æs, & libram*. Perche questo

non vuol dire, che debbano contribuire *egualmente*, *ma la loro porzione*, qual porzione se non si esprime in quelle Lettere, perche forse in quei particolari casi, e tempi, ciò non bisognava, si è poi espressa nell'altre, allegate di sopra
130 *numer. 59. & seqq.* e specialmente nell'ultimo, & individuale decreto contro li Communisti, emanato sotto li 27. Agosto 1695.

Del resto qualunque sia la porzione, che deve pagarsi dagli Ecclesiastici, sia per intiero, sia per metà, sia per un ter-
131 zo, certo è che deve pagarsi *per æs*, *& libram*, perche queste parole significano il modo, e prescindono dalla quota del pagamento; Il che è tanto vero, che in virtù della sopracitata Concordia, stabilita tra la Città, ed il Capitolo nell' anno 1714. questo paga le mancanze del Macinato per intiero, e tutte le altre mancanze camerali per due quinti, e pure l'uno, e l'altro pagamento si fa *per æs*, *& libram*.

Resta dunque manifesto *à primo ad ultimum*, che il discorso, fatto di sopra *numer. 60. & seqq.* pienamente sossiste, non
132 ostanti le pie considerazioni, che fuori di proposito si sono cumulate *ex adverso*, ed essendosi provata la qualità de' beni dotali in quel migliore (anzi unico) modo, che è possibile
133 *in subjecta materia*, forza è di conchiudere, che al l'Oratore assiste evidentemente ogni raggione per l'esenzione.

Die . . . mensis Martii 1718. proposita per R. P. D. de
134 Abbatibus Causa in S. C. B. R. rescriptum fuit: *Pro Concordia*, quæ fuit expressa in sequenti Epistola ejusdem Sacræ Congregationis.

Narni Governatore. Essendosi ora congregati li Prelati di
135 *questa Sagr. Congregazione a' quali dalla medesima è stato commesso di comporre le differenze, vertenti tra il Publico, e la Mensa Vescovale di cotesta Città, circa il dover concorrere l' istessa Mensa al pagamento de' pesi camerali, sono li medesimi Prelati stati di senso, ed anno determinato, che dall' una, e l' altra Parte debba stipolarsi, & in difetto, anche ex officio, l' Instromento di Concordia in questa guisa, cioè: Che la detta Mensa sia tenuta indistintamente, conforme gl' altri Ecclesiastici, per la mancanza del Macinato; E rispetto a gl' altri pesi Camerali, per la quarta parte solamente, à die motæ litis. Doverà dunque V. S. dare gl' ordini opportuni per la stipolazione del detto Instromento nella guisa sudetta, acciò venga dato fine alle dette differenze, e si contenterà di render poi la medesima Sagr. Congregaz. intesa dell' effettuazione &c. Roma 12. Marzo 1718.*

IN alia Causa *Narnien. Collectarum*, in qua scripsi pro utroque Clero Sæculari, & Regulari Civitatis Narniæ, *d. C. B. R.* die 22. Novembris 1698. rescripsit: *Ecclesiasticos*
136 *teneri ad solutionem Collectarum, impositarum, & imponendarum pro oneribus Cameralibus super bonis, per ipsos possessis; Demptis tamen bonis dotalibus Ecclesiarum, & patrimonii, ad cujus titulum fuerunt promoti ad sacros ordines*, quod rescriptum confirmavit 1. *Decemb.* 1708.

Verum tamen est, quod exemptio patrimonii sacri non in-
137 cipit currere, nisi à die, quo quis ordinem sacrum suscepit, ut pluries declaravit *C. I.* referente *Ricc. in Synop. verb. Patrimonium sacrum num.* 5. ubi *num.* 8. & 9. quod id procedit, tam quoad Collectas camerales, quam respectu oneris Subsi-
138 dii triennalis, & *num.* 1. observat, id limitari in oneribus certis, realibus, & invariabilibus, quando bona pro sacro
139 Patrimonio assignata, tempore assignationis subjecta erant dd. oneribus.

Quod si bona in actu ordinationis assignata, non sint sufficientia pro sacro Patrimonio, quo attento, fiat postea sup-
140 plementum, juxta Taxam Synodalem, hujusmodi bona, assignata in supplementum, gaudent eadem exemptione, ut resolvit *C. I. in Recanaten.* 18. *Decembris* 1668. *lib.* 1. *Decret. Altovit. pag.* 300.

DISCEPTATIO XXIX.

Ordinis S. Francisci Substitutionis.

PRO

Definitorio generali Ordinis S. Francisci Familiæ Cismontanæ.

CUM

Aliquibus particularibus Religiosis.

ARGUMENTUM.

Mortuo Definitore generali in Familia Cismontana Ordinis Sancti Francisci, atque in illius locum, ad terminos Constitutionum, subrogatus alter Religiosus, isto pariter mortuo, an in illius locum subrogandus, vel substituendus sit Provincialis illius Provinciæ, ex qua erat Definitor generalis mortuus; Vel potiùs subrogandus, vel substituendus sit Provincialis illius Provinciæ, ex qua erat Definitor generalis, subrogatus in locum primi Definitoris generalis.

IN Capitulo generali, Romæ celebrato anno 1700. inter alios Definitores generales canonicè electus fuit Pat. Joseph ab Agrigento Provinciæ Vallis Mazzariæ; Istoque è vivis sublato, in exequutionem dispositorum in *Stat. Gen. nostri Ordinis cap.* 8. *§.* 26. *num.* 13. subrogatus fuit Pat. Paschalis à Tropæa, Provinciæ SS. septem Martyrum, eo quia eidem talis subrogatio uti Ex Definitori generali omni Jure competebat, ex admissis ab utraque Provincia. 1

Cumque paulò post vitam cum morte commutaverit etiam dict. P. Paschalis à Tropæa, factus fuit locus subrogationi, seù substitutioni alterius Religiosi, in locum ejusdem Definitoris generalis, ultimo loco tunc defuncti prætenden. illi succedere Patre Ministro Provinciali Provinciæ septem Martyrum, ex qua erat Definitor generalis subrogatus, ultimo loco defunctus, necnon P. Ministro Provinciali Vallis Mazzariæ, ex qua erat Definitor generalis, primo loco electus: Controversia autem delata ad tunc temporis PP. Ministrum generalem Ordinis, & V. C. G. Reformatorum, subrogatus fuit Pater Dominicus à Maropita, Provincialis Provinciæ septem Martyrum, excluso tunc temporis Ministro Provinciæ Vallis Mazzariæ. 2 3

Quamvis autem idem P. Dominicus à Maropita à septem circiter annis in possessione ejusdem Officii Definitoris generalis subrogati reperiretur, vigore Literarum Patentium P. Generalis Ordinis, & P. V. C. G. Reformatorum, vocatus nihilominus fuit in Judicium à P. Hieronymo à Caltanissetta, Provinciæ Vallis Mazzariæ moderno Provinciali Ministro, ad cujus instantiam proposita Causa, die 19. Novembris 1717. rescriptum fuit: *Definitorium generale Urbis procedat ad novam electionem, seù subrogationem, juxta Ordinis Constitutiones.* 4 5

In hujus rescripti exequutionem die 24. Februarii 1718. coadunatum fuit dict. Definitorium generale, compositum ex 12. dignissimis Religiosis ex utraque Familia, hoc est ex Observantibus, & Reformatis, in Urbe moram facientibus, in quo maturè pensatis, & solita diligentia perpensis dictis Constitutionibus, & Statutis generalibus nostri Ordinis, octo ex iisdem Religiosis componentibus Definitorium generale, unisona voce fuerunt in sensu, in nostris terminis, & circumstantiis præsentis casus, nullo modo locum esse subrogationi in locum d. Definitoris generalis, sed soli, & simplici substitutioni, non faciendæ hodiè, sed in primo Capitulo, vel Congregatione generali, & tunc in personam actualis Ministri Provincialis Vallis Mazzariæ; Cumquibus concordat etiam P. Generalis Ordinis, mediante ejus Epistola, scripta P. V. C. G. Reformatorum, in qua asserit, attentè omnia considerasse, esseque in eo sensu, ut subrogatio nullo modo competere possit Ministris Provincialibus. Unus censuit, subrogationem faciendam esse in personam Ministri Provincialis Vallis Mazzariæ. Duo inclinarunt pro approbatione subrogationis, & alter demum pro approbatione substitutionis jam factæ à Ministro generali in personam Provincialis Provinciæ septem Martyrum, continuan- 6 7 8

continuan-

tinuandæ in personam Ministri Provincialis pro tempore
ejusdem Provinciæ septem Martyrum.

Ad tenorem proindè dictæ resolutionis totius Definitorii,
quæ uti conclusa, non solùm ex majori Votantium, sed ex
duabus ex tribus partibus eorundem, cum addito alterius
æquè distincti, ac ponderosi Voti Patris Generalis Ordinis,
in quo attentissimè considerata fuerunt omnia hinc indè ad-
9 ducta, dicitur capta ex omnium suffragiis, juxta regulam
Text. in leg. Nulli, ubi *Gloss. verb. Duæ partes*, *& leg. Pla-
nè ff. Quod cujusque Univers. nomin.* quos sequuntur adducti
à Rot. in decis. 171. *num.* 1. *part.* 19. *recent.* cum aliis, citatis
in Tom. 2. *part.* 1. *discept.* 18. *numer.* 15. A moderno P. V. C.
G. Reformatorum editum fuit decretum, in omnibus con-
forme dictæ resolutioni.

Cumque modernus Provincialis Vallis Mazzariæ acquie-
10 scere noluerit eidem fundatissimæ resolutioni dd. qualificatissi-
morum Religiosorum, concordantium in hac parte cum
Voto Patris Generalis totius Ordinis, totamque Religio-
nem repræsentantium, adversus ea, quæ uno ore in hac par-
te notant Doctores allegati *in Instit. Crimin. lib.* 3. *titul.* 9. *nu-
mer.* 169. *& seqq.* observantes, integrum esse judicium illud,
11 quod plurimorum sententiis confirmatur, quibus addi potest
reflexio illa *Tertull. de Hæres. cap.* 24. ibi: *Quod apud multos
invenitur unus, non est erratum, sed ratum.* Non attento
dissensu unius, vel alterius ex dd. Religiosis, qui votum de-
derunt in eodem Definitorio generali, quia (sunt præcisa
verba *Cassiodori*, sequuti *à Perez in Cod. lib.* 10. *tit.* 65. *num.*
12 7.) *Uni acceptum esse, interdum gratia est, multis placuisse,
judicium*, & concordant *Pignatel. consult.* 54. *n.* 12. *lib.* 10. *&
Card. de Luca de Regul. disc.* 10. *num.* 9.

Hinc ad instantiam ejusdem moderni Provincialis Vallis
Mazzariæ die 7. Martii 1718. iterum proposita fuit Causa;
13 fuitque rescriptum *Dilata*. Cumque reproponatur hodiè, vi-
detur rescribendum *Jam provisum per Definitorium generale*.

Causæ momentum in ea residet inspectione, an in circum-
stantiis præsentis casus sit locus subrogationi, vel substitutio-
14 ni alterius Religiosi in locum Definitoriatus Generalis, va-
cantis primo loco per obitum P. Josephi ab Agrigento, legi-
timè electi, & secundo loco per statutariam subrogationem
Patr. Paschalis à Tropæa, à cujus affirmativa resolutione
quoad primam partem pendet alia subalterna inspectio, an
scilicet eadem subrogatio, seù substitutio facienda sit potiùs
ex una, quàm ex alia Provincia, respectu cujus subalternæ
inspectionis Partes ipse coram hac Sacra Congregatione de-
ducunt sua Jura, & propriam prætensionem defendere pro-
curant.

Ad demonstrandum verò, quod nullo modo in his termi-
nis locus sit subrogationi.

Præmitto, quod quidquid dicendum sit de significatione
15 verborum *subrogationis, vel substitutionis*, attenta disposi-
tione Juris communis, in nostris terminis *Subrogatio est suc-
cessio alterius in locum Definitoris vacantis, cum eisdem Juri-
bus, per totum tempus, quo durare debebat in officio Definitor
vacans*; *Substitutio verò est ingressus alterius in locum Defini-
toris absentis, cum eodem suffragio, pro illa tantùm functio-
ne, quæ in absentia Definitoris actualis celebratur*, sunt ver-
ba *P. Josephi Ximenez Samaniego Ex Ministri Generalis no-
stræ Religionis in Compilat. Statut. Matriti impressa anno* 1704
cap. 4. *§* 17. *de Subrogat., & substitut.* §. 1. *fol. mihi* 235.

Hoc præmisso, videamus modò quid disponant ead. Sta-
16 tuta generalia, registrata *à Patre Dominico de Gubernatis in
Orbe Seraphic. tom.* 4. *fol. mihi* 33. ubi loquendo de subroga-
tione hæc leguntur.

*Ut nullo eventu Nationes, vel Provinciæ destituantur ne-
cessario patrocinio in Capitulis generalibus, statuitur, ut si
contigerit, aliquem ex Definitoribus generalibus vita, vel of-
17 ficio defungi; vel in Capitulo generali non comparere, subro-
getur alius ex eadem Natione in ipsius locum, ex iis, qui fue-
runt, vel Procuratores, vel Commissarii Curiæ Romanæ, vel
Definitores generales.*

Loquendo deinde de substitutione, præcipiunt.

*Si verò nullus talis fuerit, substituatur Minister, Vicarius
18 seù Commissarius Provincialis, ex qua erat defunctus, vel
absens.*

Ex quibus clarum remanet, duos distinctos, separatosque
casus consideratos fuisse à nostris Statutis; Primus est, quan-
19 do Definitor generalis vita, vel officio defungitur, & eodem
tempore in eadem Natione, vel Provincia, ex qua erat De-
finitor, reperitur alius Religiosus, qui fuerat, vel Procu-
rator generalis, vel Commissarius Curiæ, vel Definitor ge-
neralis; Et in his terminis, qui non sunt nostri, mandant
Statuta, procedendum esse ad subrogationem, juxta casum,
qui præcisè evenit in Provinciis Vallis Mazzariæ, & septem
Martyrum; Cum enim tempore obitus P. Josephi ab Agri-
gento Definitoris generalis, repertus fuerit in eadem Natio- 20
ne alter Religiosus, qui fuerat Definitor generalis, nempè
P. Paschalis à Tropæa, meritò ad terminos dd. Statutorum
generalium processum fuit, non ad substitutionem, sed ad
subrogationem dicti P. Paschalis.

Alter casus, prævisus, & provisus à dictis Statutis gene-
ralibus est, quando Definitor generalis vita, vel officio de-
fungitur eo tempore, quo ex eadem Natione, & Provincia 21
non reperiuntur Religiosi, qui fuerint Procuratores genera-
les, Commissarii Curiæ, vel Definitores generales; Et
tunc Statuta disponunt, esse procedendum ad solam substi- 22
tutionem, non autem ad subrogationem Ministri, Vicarii,
seù Commissarii provincialis, juxta illa clara verba, oppor-
tunè hic repetenda; *Si verò nullus talis fuerit*, hoc est neque
Definitor Generalis, *substituatur Minister, Vicarius, seu
Commissarius provincialis, ex qua erat defunctus, vel absens;*
Considerando vim, & efficaciam illius dictionis *verò*, quæ
est adversativa precedenter dispositis, ex cumulatis per *Bar-
bos. dict.* 420. *n.* 1. *& Rot. dec.* 634. *nu.* 10. *cor. Dunoz. jun.* ibi:
Quæ dictio verò, *tanquam adversativa, videtur distinguere
hanc expressionem ab alia antecedenti.*

Remanet proindè manifestum, & plusquam evidens, quod
attenta clara, & literali dispositione dictorum Statutorum ge- 23
neralium, in casu vacationis, vel obitus Definitorum gene-
ralium, Ministri provinciales, illorumque Vicarii, & Com-
missarii nullum habent Jus subrogationis, nullamque facul-
tatem, nisi illam nimis restrictam solius substitutionis, quæ
unico actu exercetur, & quasi momento durat, ut dicitur in
Capit. Rom. ann. 1651. teste *de Gubernat. in Orbe Seraph. to.*
4. *fol. mihi* 131. *num.* 8. his verbis; *Nam indecorum existima-
mus, ex uno actu substitutionis, qui exercetur quasi momento
habere prærogativas Ministrorum provincialium, & Procura-
torum, ac Secretariorum Ordinis, quæ tot laboribus acqui-
runtur.*

Nec dicatur, quod in Compilatione eorundem Statuto-
rum generalium, quam fecit *P. Michael Angelus de Sambuca
fol.* 179. confundat idem Author subrogationem cum substi- 24
tutione, asserendo, in utroque casu esse locum subrogationi,
tàm Procuratorum generalium, Commissariorum Curiæ,
& Definitorum generalium, quàm Ministrorum, Vicario-
rum, & Commissariorum provincialium.

Quatenus enim in hac parte procedi nolit cum benigna in-
terpretatione, data à P. Generali nostri Ordinis, ut scilicet
id verificetur de subrogatione impropria, quæ coincidit
cum substitutione; Strictè, & cathegoricè respondemus, 25
quod iste unus est ex illis erroribus, qui vocantur palmares,
ictuque oculi talis detegitur ex citatione in margine *Stat. To-
let.* 1633. quod ibidem refert, & sequitur idem *P. Sambuca*,
& in quo tale quid neque per somnium continetur. Et proin-
dè in eodem erroneo supposito nullum omninò fundamentum 26
fieri valet, ex adductis per *Jovium de Solemnit. in Contr. Mi-
nor. gloss.* 16. *§.* 11. *numer.* 14. *Ansald. de Commerc. & Mercat.
disc.* 22. *num.* 16. cum aliis, citatis *in Instit. Crimin. lib.* 2. *tit.*
10. *à num.* 73.

Neque iste primus est error ex iis, qui irrepserunt in d. ta
Sambucana Compilatione, dum tot, & tanti in illa repe-
riuntur errores, ut in multis sequentibus generalibus Capitu- 27
lis, signanter in *illo Romano anni* 1676. & in *illo Toleti anni*
1682. & in *alio Romano anni* 1688. demandata semper fuerit
illorum correctio, & emendatio, ut videre est *in Orb. Se-
raph. tom.* 4. *fol. mihi* 196. *num.* 1. *& fol.* 259. *num.* 1. Ex quo
ulterius patet, pro uno ex Correctoribus dictæ Sambucanæ
Compilationis deputatum fuisse illum Pat. Paschalem à Tro-
pæa, cujus obitus præsenti controversiæ viam aperuit; Et
proindè eo minus cum dicta Sambucana Collectione proce-
den. est, constito de dicto claro errore, multisque aliis, in
dictis tribus immediatis, & successivis Capitulis generalibus
cognitis, canonizatis, & correctioni subjectis, per ea, quæ
notant *Rot. Aven. dec.* 33. *num.* 1. *&* 2. ubi refert, & sequitur
illud *Virgilii*, *Crimine ab uno Disce omnes*, *Rot. Roman. dec.* 28
58. *n.* 10. *cor. Ansald. & dec.* 296. *n.* 7. *par.* 16. Et loquendo de
nostræ Regulæ declaratione, observat *Matthæucc. in Offic.
Cur. Eccl. cap.* 17. *n.* 2. ubi, quod sæpissimè per Glossas, seù
Commenta solet legitimus verborum sensus, vel depravari,
vel alterari, & ad diversum intentum extorqueri, quæ om- 29
nia prævidens d. *P. Sambuca*, in fine Epistolæ ad Lectorem
hæc ait; *Errata denique, quæ Typis irrepsere, judicio, &
correctioni tuæ discretæ committimus.*

Cumque hæc Sac. Congregat. d. die 17. Novembris 1717.
mandaverit, Definitorium generale procedere in hac parte
debere,

30 debere, non ad terminos Authorum, benè, vel malè commentantium, vel referentium nostra Statuta, *sed juxta Ordinis Constitutiones*, eò ipso, quod ad terminos dd. Constitutionum, & Statutorum generalium, remanet æquè innegabilis, ac literalis eadem distinctio subrogationis à substitutione, ad terminos earundem procedendum est, non autem attendendæ videntur illarum relationes, transcriptiones, & impressiones, evidenter erroneæ, minusque attendenda sunt verba, ab Authoribus relata, quæ illorum authenticis ori-
31 ginalibus non correspondent, literali sensui Statutorum opposita sunt, & ex diametro contraria sola aperitione Librorum dignoscuntur, ex firmatis per *Rot. decis.* 296. *num.* 4. *cor. Benincas. & dec.* 109. *num.* 5. *par.* 16. *rec.* cum aliis, citatis in *Tom.* 2. *par.* 1. *discept.* 7. *n.* 97.

Comprobantur hæc ex alio antiquiori *Statuto Vallisoletano*
32 anni 1593. ad quod se refert dictum *Statutum Toletanum* anni 1633. In illo enim *tit. de Definitor. gener.* §. *Quando tempore*, relato *in Orb. Seraph. tom.* 3. *fol.* 495. *colum.* 1. loquendo de casu præsenti, ita disponitur; *Interim verò si eorum quispiam ex hac vita decesserit, aut ad Dignitatem extra Ordinem promotus fuerit, ejus loco ad prædicta munera obeunda, ex eadem Familia antiquior Pater Ordinis subrogetur, voceturque*: Est autem notum ipsismet Novitiis, & Laicis nostræ Religionis, quod Ministri provinciales, illorumque Vicarii, & Commissarii, non sint, neque vocentur Patres Ordinis; Et
33 propterea remanet etiam ex hac reflexione ad hominem comprobatum, quod iidem Ministri provinciales, eorumque Vicarii, & Commissarii nullum Jus habeant ad petendam subrogationem in casibus obitus, vel promotionis Definitorum generalium.

Præterea comprobantur etiam ex alio generali Capitulo, Romæ celebrato anno 1639. in quo, nedum literaliter sæpè distinguitur subrogatio à substitutione, sed, quod magis est,
34 *in titul. de Definitor. & eorum subrogatis, & substitutis*, demandatur, ut tam circa subrogationem, quam circa substitutionem serventur disposita in *Capitulo Toletano* anni 1633. ut videre est *in Orbe Seraph. to.* 4 *pag.* 44. *colum.* 1. ibi: *Quando in utraque Familia continget, ut Definitores generales absint, vel quolibet eventu deficiant, statuitur, ut eorum loco alii statim subrogentur, vel substituantur* (Ecce innegabilem distinctionem inter subrogationem, & substitutionem) *Verùm,*
35 *tàm in subrogatione, quàm in substitutione.* (Repetitur hic eadem distinctio) *forma, in Statutis apud Toletum novissimè æditis tradita, observetur*, quæ forma continetur in verbis ejusdem *Toletani Statuti anni* 1633. registratis sup. *n.* 32.

Nec credimus criticandam dictionem illam *statim*, ac si, ea mediante, non sit differenda substitutio ad proximum generale Capitulum, sed fieri debeat immediatè post obitum, promotionem, vel absentiam Definitoris. Literalis enim sensus dispositionis dicti Statuti, & ejusdem dictionis ille est, ut talis subrogatio, & substitutio fiant statim, concurrentibus tamen habilibus extremis, omninò necessariis ad illorum perfectionem; Hoc est, quando est sermo de subrogatione,
36 dummodò, unà cum promotione, vel morte, concurrat persona subrogabilis, ex animadversis sup. *n.* 17 & 18. Quando verò est sermo de substitutione, dummodo adsit necessitas dandi Votum in Capitulo, in quo non reperiantur aliæ digniores personæ, quæ præferendæ veniant in substitutione; Quod ex eo patet, quia in dicto *Capitulo generali Romano anni* 1651. dicitur, substitutionem; *quasi momento exerceri*. Igitur si illa fieri debet statim, statim etiam, hoc est *quasi momento* terminatur, juxta præcisa verba dicti Capituli genera-
37 lis, nec est novum in Jure, quod dictio *statim* non sit accipienda grammaticaliter, sed prout subiecta materia requirit, juxta *Text.* quos referunt, & sequuntur *Barbos. dict.* 383. *nu.* 11. *Gratian. discept.* 41. *à nu.* 12. & *Gonzal. ad Reg.* 8. *Cancell. glos.* 9 §. 1. *in annot. numer.* 117. & *seqq.* ibi: *Nam dicta dictio*
38 *non erat intelligenda grammaticaliter, sed prout materia subjecta requirit.*

Comprobantur demum ex Statutis generalibus Familiæ Ultramontanæ, Typis editis Matriti anno 1704. per *P. Ex Generalem Josephum Ximenez Samaniego*: In illis enim *cap.*
39 9. *de Election. & Instit. offic.* §. 17 *de Subrogat. & substitut. fol.* 335. *num.* 1. apertè disponitur; *Ut quotiescumque extra Capitulum vacaverit morte, vel alia quacumque causa, Officium Definitoris generalis, hoc ipso subrogetur, & pro subrogato habeatur Pater dignior qui habet Jus subrogandi in Definitorium generale*; Explicando deindè, quinam sint isti, qui habent
40 Jus subrogandi, ait: *Patres autem, qui habent jus subrogandi in Definitoriatus generales, sunt tantùm illi, qui fuerunt Procuratores generales Ordinis, vel Commissarii Romanæ Curiæ per integrum biennium, & qui fuerunt Definitores generales:* Ut considerando efficaciam dictæ taxativè *tantùm*, atque observando, illam penitus interdicere omnem, & quamcumque extensionem, notant *Donad. de Renunc. cap.* 47 *nu.* 145.
Mans. consult. 591. *n.* 5 & 6 & *Rot. dec.* 57. *n.* 7. *cor. Ansald.* 41

Et proindè ex combinatione dd. Statutorum generalium, nedum Familiæ Cismontanæ, sed etiam Ultramontanæ, videtur evidens, Ministros provinciales, illorumque Vicarios, & Commissarios, nunquam vocari, nullumque Jus habere ad subrogationem, sed ad illam vocari tantum Procuratores generales, Commissarios Curiæ, & Definitores ge-
neralis; Non est autem dubium, quod à Statutis unius Familiæ validum desumatur argumentum pro declaratione, & interpretatione Statutorum alterius, ex generaliter animadversis per *Prat. Respons. Crim.* 40. *n.* 56. *Card. de Luc. de Regul. disc.* 97. *n.* 11. & firmatis per *Rot. in Rom. Præced.* 5. *Maii* 1710. §. *Sed ab ea coram Crispo*, cum aliis, citatis *in Tom.* 2. *par.* 1. *disc.* 17. *n.* 65. & *discept.* 35. *nu.* 18. Et in nostris præcisis 42
terminis habemus Statuta generalia, id expressè demandantia, ut videre est apud *Gubern. in Orb. Seraph. tom.* 4. *tit. Index secundus in fine pag.* 39. ibi: *Si etenim casus aliquis occur-* 43
rat in Ultramontana Familia, non in Cismontana decisus, pro securiori ejus decisione ad Statuta Familiæ Ultramontanæ recurrere debemus, ad hoc, ut quasi lumine ab inde recepto, in casus nostri nova decisione tutiores esse possimus. 44

Imò, quatenus in hac parte aliquod, vel minimum remaneret dubium, quod non credimus, illud penitus fuisset sublatum à dicto Decreto Definitorii generalis totius Cismon-
tanæ Familiæ, emanato in exequutionem oraculi hujus Sac. Cong. Ea ratione, quia cum illud habeat etiam Jus condendi Statuta, & leges pro tota Religione, ut probat *Donat. Rer. Regul. tom.* 1. *tract.* 1. *de Legib. in gen. q.* 39. *per tot.* multò magis facultatem habebat interpretandi d. Statuta, quatenus Litigantes illa habere velint pro obscuris, & capacibus decla- 45
ratione, vel interpretatione, ex generaliter adductis per *Alex. cons.* 213. *n.* 16. *lib.* 2. *Menoch. cons.* 3. *n.* 22. *Barbos. axiom.* 130. *num.* 1. *Donat. ubi proximè n.* 3. & *Rot. cor. Seraph. decis.* 892. *nu.* 3. Et in nostris punctualibus terminis habemus pariter hoc solemniter decisum à nostris Statutis generalibus, relatis in *Orbe Seraphic. titul. de Constit. fol.* 688. *columm.* 1. bis verbis: 46
Verùm si aliquis casus occurrat, totam Familiam concernens, qui in sacris Canonibus, & Statutis non fuerit decisus, arbitrio Ministri, aut Commissarii generalis, cum Consilio Discretorii illius Provinciæ, in qua morari contigerit, absolvendus est. Cum illo addito, quod in nostro casu non Minister generalis solus, aut Commissarius generalis, separatim considératus, ita interpretati fuerunt Ordinis Statuta, sed ambo fuerunt, & sunt ejusdem opinionis, & concordant in eadem intelligentia, seu interpretatione, quæ & uniformis est opinioni, & sensui generalium Definitorum, & Patrum Ordinis utriusque Familiæ, Cismontanæ scilicet, & Ultramontanæ; Itaut in rei veritate cum difficultate reperiri poterit alter casus, cujus respectu cum tali, tantaque consonantia concordent omnes actuales Superiores nostri Ordinis, illo- 47
rumque generalia Definitoria, & nostri Ordinis Patres; Si enim solus P. Generalis cum solo consilio Definitorum potest talem interpretationem facere, illaque pro lege servanda est, ex supra adductis, quibus addimus *Statuta generalia Vallisoletanum anni* 1595. *Segobiense anni* 1621. & *Toletanum anni* 1622. de quibus *in Orbe Seraphic. pag.* 272. Quanto magis id admittendum videtur hodiè quo de mandato hujus Sac. Congreg. omnia Statuta fuerunt in fonte recognita, & circa illorum verum sensum, & legitimam interpretationem concordant omnes actuales Superiores generales, ferèque omnes Ordinis Patres, omnesque generales Definitores, ut patet consideranti. 48

Posito ex his omnibus, præcipuè simul unitis, ut in qualibet materia faciendum esse monent adducti in *Tom.* 1. *par.* 1. *discept.* 1. *num.* 34 quod in casu, de quo agitur, non sit locus subrogationi, sed soli substitutioni, ex supra animadversis, hæc non est facienda hodiè, sed tempore actualis Capituli, vel Congregationis generalis, ante cujus convocationem possunt multa evenire, quæ præsentem contentionem inter dd. duas Provincias de medio tollere valent. 49

Ex quibus non credimus repetenda ea, quæ gratis, ubique dicta ex adverso fuerunt circà assertam contradictione in Votorum, antecedenter datorum à PP. V. C. & Procuratore generalibus, asserentibus, sibi ipsis videri, bonas rationes assistere favore Provinciæ Vallis Mazzariæ. 50

Ultrà quod enim hujusmodi bonæ rationes respicere possunt bonum Jus ejusdem Provinciæ, quoad substitutionem, suis loco, tempore eidem Provinciæ debitam, prout dictum fuit in Decreto. 51

Stri-

Strictè dicimus, quod in primo Voto processerunt cum eis, quæ oculis corporeis leguntur in Collectione Statutorum, facta à *P. Sambuco*, quæ Collectio, cum ex hucusque animad-
52 versis in hac parte appareat evidenter erronea, & uti talis recognita, & canonizata fuit à pleno Definitorio generali utriusque Familiæ, nil mirum, si mutato facto, cui innitebantur eorum priora Vota; Jus quoque deinde mutari opus fuerit; In his enim circumstantiis gloria reputatur, Sapientum more, consilium mutare, ex adductis supra *discept.* 1. §. 31. *à nu.* 2. & concordant innumera alia exempla, adducta, & sequuta *à Rot. in Romana Primogenituræ de Corsinis* 10.
53 *Decemb.* 1710. *in princ. coram Aldrovand.* ibi: *Unius namque Dei est, immutabilem esse in judiciis suis, qui de se dixit, Ego Deus, & non mutor: At humana Judicia, pro diversa consideratione, mutari non solùm possunt, sed etiam debent, neq; id tribuendum communis infirmitatis naturæ, sed sapientiæ, perfectioriq; Judicantium cognitioni*, cum aliis longa manu adductis *à Card. de Albic. de Inconstant. in Judic. in Præfat. à n.* 41. *usque ad finem*, ubi, quod id quod semel nobis placuit, circumstantiis mutatis, displicere nobis debet, & refert exem-
54 pla Sanctorum Patrum, Summorum Pontificum, Imperatorum, Regum, & similium egregiarum personarum, absq. ullo scrupulo in melius eorum sententias mutantium.

Quibus non adversatur sequens reflexio. In constitutionibus Ordinis, & in Capitulis generalibus, relatis *à Lantusc. in Theatr. Regul. verb. Subrogatio num.* 4. disponitur, mortuo
55 Definitore provinciali, eidem subrogandum esse digniorem Patrem Provinciæ: Quod si d. tempore iste non reperiatur in eadem Provincia, subrogandus sit Guardianus principalioris Conventus; Discurrendo igitur à simili, defuncto Definitore generali, subrogari eidem debet dignior Pater Ordinis, sive iste sit Exprocurator generalis, sive Commissarius Curiæ, sive Exdefinitor generalis: Quod si nullus istorum reperiatur, tunc fieri debet locus subrogationi Ministri provincialis ejusdem Provinciæ, ex qua erat Definitor generalis defunctus.

Tantum enim abest, quod argumentum hoc à simili aliquid concludat, quin potiùs ad hominem retorqueatur; Quia sicuti Constitutiones in casu obitus Definitoris provincialis
56 mandant, deficientibus aliis Patribus Provinciæ, esse subrogandum Guardianum principalioris Conventus, ita favore Ministri provincialis idem demandassent in casu mortis Definitoris generalis, si id voluissent; Quod cum non fecerint, sed in hoc casu mandaverint solùm esse substituendum Ministrum provincialem, dicendum est, id noluisse, ducto argumento à discretiva loquutione, quod in Jure validissimum reputatur, & diversitatem voluntatis digito demonstrat *ad Text. in l. unica §. Sin autem C. de Caduc. tollen* cum con-
57 cordantibus apud *Spad. conf.* 52. *n.* 4. *&* 5. *lib.* 1. *& Rot. decis.* 2179. *n.* 4. *cor. Coccin. & dec.* 328. *n.* 10. *cor. Bich.* Et in terminis similis discretivæ, pro interpretandis Constitutionibus Ordinis Carmelitarum, observant adducti *in Tom.* 1. *part.* 2. *discept.* 25. *num.* 7. *&* 8.

Et tamen ex alia etiam solida reflexione argumentum hoc nullius remanet efficaciæ; Uno siquidem ore receptum est
58 inter Doctores, quod argumentum à simili procedat solùm (sunt verba *Barbos. in Loc. commun. loc.* 101. *num* 1.) *quando in utroque simili adest eadem ratio*, & concordant adducti per *Mascard de Probat. conclus.* 1213. *num.* 5. *& Menoch de Arbit. cas.* 28. *n.* 8. & firmavit *Rot. dec.* 356. *nu.* 12. *&* 13. *part.* 16. *rec.* ubi, quod argumentum à simili corruit data quavis minima diversitate.

In nostris autem terminis diversitas est æquè palmaris, ac evidens, quia Definitores generales semel tantùm in quolibet
59 sexennio congregantur (licet ex notis Mundi vicissitudinibus, de quibus *in Tom.* 1. *part.* 2. *discept.* 20. *per tot.* in spatio 18. annorum congregati non sint) Congregantur autem, quando conveniunt ad Capitulum generale, in quo suffragium habent, & suffragandorum Judices sunt, ut est in nostra Reformatione notorium, & constat *ex Cap. gen. Rom. ann.* 1689.

E contra verò Definitores provinciales sæpissimè congrega-
60 ri debent, sive ad eligen. Superiores locales in Congregationibus Provincialibus, sive una cum Provinciali ad decidendas Causas Provinciæ, eo quia una cum illo sunt ordinarii Judices, sive ad recipiendos Juvenes, sive ad alia similia
61 munera præstanda; Et propterea illorum officia ferè necessaria, & æqualiter prompta esse debent in Provincia; Unde non mirum, si, uno deficiente, fiat locus subrogationi alterius dignioris Patris, & in illius defectum subrogandus sit Guardianus principalioris Conventus.

Hujusmodi autem necessarium exercitium nullo modo verificatur in munere Definitoris generalis, quod semel tantum in quolibet sexennio occurrere solet, & in quibus circumstantiis quasi momento exercetur, ut dicunt Ordinis 62
Constitutiones, relatæ *à Gubern. in Orbe Seraphic. tom.* 4. *fol.* 121. *num.* 8. Quod perfectè adimpleri potest per solam, & simplicem substitutionem, faciendam in ipso Capitulo generali, in quo exerceri debet.

Præterea, si attendenda esset similitudo inter Officia Guardiani, & Definitoris provincialis in casibus subrogationum, istud verè maximum sequeretur inconveniens, & oriretur ab- 63
surdum, quod *sicuti Guardianus* (sunt verba *Capit. Roman. ann.* 1651. *cap.* 4. *§.* 4. *num.* 6.) *qui vices Definitoris subrogavit, si biennio duret subrogando gaudet privilegio Definitorum*; Ita idem dicendum esset respectu Ministri provincialis, subrogandi in locum Definitoris generalis defuncti; Quod sequentibus verbis improbatum fuit in dict. *Cap. Roman. anni* 1651. relato *à Gubern. in Orbe Seraph. tom.* 4. *fol.* 131. *num.* 8. 64
Indecorum existimamus, ex uno actu substitutionis, qui exercetur quasi momento, habere prærogativas Ministrorum provincialium, & Procuratorum, ac Secretariorum Ordinis, quæ tot laboribus acquiruntur.

Ejusdem insubsistentiæ est alia reflexio, quod nisi fiat subrogatio in locum Definitoris generalis defuncti, Reformatio 65
in primo Capitulo generali remanebit sine uno ex suis Definitoribus generalibus; Objectum enim nullam meretur considerationem.

I. Quia hujusmodi reflexio non tangit solos Reformatos, sed comprehendit etiam Observantes; Et tamen ab illis in nulla prorsus habita fuit, vel habetur consideratione; Et 66
proinde, vel non meretur exagerari inter Reformatos, vel sicut nullius est efficaciæ inter dd. Observantes, ita etiam talis naturæ dicenda est inter Reformatos.

II. Quia idem magnificatum periculum non est omninò certum, quia pro eo tempore, quo convocari debet Capitulum generale, poterit dari casus, quod inter Reformatos reperiatur Pater Ordinis, ad terminos nostrorum Statutorum subrogabilis: Unde sub tali incertitudine eo minùs videtur 67
consideratione dignum ex animadversis per *Mart. Medic. dec.* 21. *n.* 32. *&* 33. & firmatis per *Rot. dec.* 28. *n.* 16. *&* 17. *par.* 17. *rec. & cor. Emer. jun. dec.* 1157. *n.* 19.

III. Quia eadem reflexio non habet facti assistentiam, ex quo in illo unico actu, seu momento, in quo Definitor gene- 68
ralis debet exercere suum munus in Capitulo generali, semper verum erit, quod aderit Definitor generalis, saltem per substitutionem, ut disponunt nostra Statuta, *ex allegatis supra*.

IV. Demum, quia quando etiam, adversus rei evidentiam, nulla ex his reflexionibus in nostro casu militaret, adhuc admisso, quod deficeret unus, imò plures ex Definitori- 69
bus generalibus, nihil omninò inferri valeret ad presentem casum, eò quia id non proveniret ex facto voluntario Religiosorum, sed ex clara litera nostrarum Legum, seu nostrorum Statutorum, quæ quamvis appareant dura, semper servanda sunt, neque de illis, sed secundùm illa judicandum est, juxta celebre monitum *D. August. de Vera Religio. cap.* 2.
ibi: *Cum leges fuerint institutæ, non licet de ipsis judicare sed* 70
secundùm ipsas, quem sequitur *Rot. dec.* 78. *num.* 19. *par.* 17. *rec.* cum aliis, citatis *in Tom* 2. *par.* 1. *discept* 37. *numer.* 35. & facit *Text. in l. Prospexit ff. Qui, & à quibus*, ibi: *Quod quidem per quam durum est, sed ita lex scripta est.*

Fortiùs quia cum tali clara dispositione Statutorum concordat clarior praxis nostræ Religionis, de qua testis omni exceptione major est P. Generalis nostri Ordinis, ibi: *Hor-* 71
tamur P. V. R. ut toto conatu impediat talem subrogationem, sive per electionem, sive alio modo faciendam, uti legibus, & Praxi repugnantem: Quæ praxis omnium oculis exposita est in Familia Ultramontana, in qua ex decem Definitoribus generalibus, legitimè electis in ultimo Capitulo generali, vix supersunt quatuor, vel quinque, absque eo quod audita 72
fuerit similis prætensio Ministrorum provincialium ejusdem Ultramontanæ Familiæ circa subrogationem in locum præmortuorum Definitorum generalium.

Nec replicetur, quod in omnem casum, si non deficiet in Capitulo generali unus ex Definitoribus, eò quia in illius lo- 73
cum poterit ad formam dd. Statutorum substitui Minister provincialis illius Provinciæ, ex qua erat defunctus; Saltem Reformati amittunt unum Votum, quia idem Minister provincialis, substitutus in locum Definitoris generalis, unum dumtaxat votum dare posset, non autem duo, hoc est, & uti Definitor generalis, & tanquam Minister provincialis.

Ante responsionem huic ultimo objecto non possumus non laudare zelum Contradictoris, exagerantis hujusmodi præjudicium, eo tempore, quo ipso est illius unicus author, &

pro-

74 promotor; Si enim præsentem litem acriter non moviffet,
& acrius non continuaret, hoc præjudicium nullo modo ve-
rificari poffet, quia in primo Capitulo generali, loco Defini-
toris generalis defuncti, votum daret Minister provincialis,
qui subrogatus fuerat tempore ejusdem mortis, absque ullo
præjudicio Voti, dandi ab illo Ministro provinciali, qui tem-
pore Capituli generalis effet actualiter talis.

Respondemus autem, quod hujusmodi criticationes parti-
cipant de scotisticis subtilitatibus, quia in nostra Religione
75 nunquam factæ fuerunt in præteritum, ut notorium est in
utraque Familia: Et loquendo de nostra Cismontana, deque
Religiosis Reformatis gr. ex. si tempore P. Varisii fuiffet con-
vocatum Capitulum generale, certum est, quod in illo ex
duplici capite Votum habebat, & uti Excommiffarius gene-
ralis totius Familiæ Cismontanæ, & uti ex Vice Commiffa-
rius generalis Reformatorum, & tamen unum duntaxat de-
diffet Votum, idque absque ulla querela Reformatorum;
Loquendo verò de utraque Familia, non sunt metaphysici,
minusque nimium rari casus illi præteritorum Capitulorum
generalium, in quibus intervenerunt uti actuales Ministri
76 provinciales multi, qui eodem tempore erant etiam Defini-
tores generales, in quibus summa pace unum dederunt Vo-
tum, absque ulla querela, vel criticatione; Sicuti de facto
(ut alios ommittamus) in ultimo generali Capitulo Victo-
riensi de anno 1694. P. Franciscus à Baffano, actualis Defi-
nitor generalis, & simul Minister provincialis Reformatæ
Provinciæ S. Antonii Venetiarum, unicum dedit Votum,
tanquam Definitor generalis, absque eo, quod suppletum
fuerit illius Votum, uti Provincialis: Et tamen, nec Vene-
ta Provincia, nec tota Reformatio de tali unius Voti amif-
sione ullam querelam movere.

Quod si ulteriùs dicatur, poffe in his circumstantiis eligi
77 ProMinistrum, qui nomine Provinciæ daret Votum, eo
tempore, quo Minister Votum suum daret uti Definitor ge-
generalis, ut practicatum fuiffe afferitur inter Observantes.

Responsio in promptu est, quod eodem prorsus modo pro-
78 cedi poterit in nostro casu, & res erit expedita, nullusque re-
manebit locus contrariis criticationibus.

Non omittimus demum EE. PP. rogare, ut dignentur re-
flectere, quod unus in toto Orbe Seraphico reperitur Reli-
79 giosus, unico innixus Voto inter omnes componentes Defi-
nitorium generale, qui præsentem promovit, & prosequitur
prætensionem, adversus fundatam, communemq; opinionem
P. Generalis totius Ordinis, P. V. C. G Reformatorum, to-
tiusque generalis Definitorii, in quorum potestate fi reposi-
tum est leges etiam condere pro tota Religione, *ex adductis
supra numer.* 48 multò magis illorum judicium attendendum
80 erit pro sola declaratione Statutorum, pro qua disputamus;
Præcipuè postquam ad terminos nostrarum Constitutionum
hæc Sac. Congr. eidem Definitorio decidendam remisit præ-
sentem controversiam; Videtur enim nimis durum, Oppo-
sitorem prætendere, ut iidem qualificatissimi Religiosi ve-
rum sensum propriarum Constitutionum non intellexerint,
longeque durius, quod adversus proprias conscientias deter-
81 minaverint aliquid, eisdem Constitutionibus nullatenus con-
forme, idque absque ullo proprio commodo, vel utilitate,
quod imperceptibile visum fuit *Roland. conf.* 33. *num* 38. *& se-
quent. lib.* 1. aliisque Authoribus, citatis *in Tract. de Livell.
cap.* 1. *§.* 4. *num.* 5.

Die 27. Aprilis 1718 proposita Causa in C. E. per Cardin.
82 Spinolam, rescriptum fuit; *Sustineri Subrogationem, fa-
ctam in personam Provincialis Proviniæ septem Martyrum.*

PRo intelligentia illorum verborum Statuti Toletani,
quæ registravimus supra num. 32. notandum est hic cum
83 *Lantusc in Theatr. Regular. Verb. Subrogatio numer.* 2. quod
Provinciæ Patres propriè, & rigorosè sunt illi qui saltem per
biennium fuerunt Provinciales, Vicarii, Procuratores, &
Commiffarii Romanæ Curiæ, Definitores generales, Guar-
diani Hierusalem, Secretarii generales Ordinis, qui per
triennium servierunt Superioribus generalibus, canonicè ele-
84 cti, Lectores jubilati, necnon Definitores, & Custodes
actuales in suis provinciis; Isti enim omnes Patres Provinciæ
verè, ac propriè sunt, cum titulis, honoribus, & privilegiis
Patrum, unà cum jure subrogandi, & debent observare in-
ter se ordinem, & præcedentiam, juxta disposita *in Constit.
gener. ordin. cap.* 8. *num.*4.

DISCEPTATIO XXX.

Ordinis S. Francisci Exemptionis.

PRO

Syndicis Apostolicis.

CUM

Communitatibus Status Ecclesiastici.

ARGUMENTUM.

*Syndici Apostolici Ordinis S. Francisci, an gaudeant exem-
ptione ab oneribus communitativis; Et in casu, quo ii-
dem Syndici sint Sacerdotes, an exempti sint à Iurisdi-
ctione Ordinariorum, tàm in Visitatione, quàm extra il-
lam. Quibus concurrentibus iidem Syndici Apostolici
vendere, & alienare possint bona, relicta illis Conven-
tibus, quorum sunt Syndici.*

ILlorum magnorum laborum intuitu, quos Syndici Con-
ventuum Fratrum S. Francisci subire coguntur, aliqui
Summi Pontifices multas Gratias eisdem concefferunt, in- 1
dicatas in *Constit.* 47. *Innocent. XII. sub numer.* 6. quorum
primus Clem. VII. eisdem Syndicis specialem exemptionem
à Foro sæculari, tàm in Causis civilibus, quàm criminali-
bus, & mixtis, amplissimè indulsit in *ejus Constit* 19. Prout
etiam idemmet Pontifex voluit, quod, nedum pro anima-
rum salute potirentur quibuslibet indulgentiis, & peccato- 2
rum remissionibus, quibus Fratres Ordinis Observantiæ po-
tiuntur, & gaudent, sed etiam *Favoribus, & Gratiis*, eis-
demmet Fratribus impartitis, ut pariter legitur in eadem
Constit. sub §. 1. & in aliis *apud Confect. in Collect. Privil. Sac.
Ordin. Frat. Mendic. fol.* 145. *& seqq.*

Hanc ipsam Constitutionem, prout etiam decreta Sacr.
Congregat. idipsum demandantia, confirmavit in forma spe-
cifica Innocen. XI. ut, referendo verba dictæ confirmationis,
notant *Matthæucc. in Official. Cur. cap.* 51. *per totum, & Ricc.* 3
in Synops. Imun. Eccles. verb. Syndicus; Ea motus ratione,
quod nonnulli prætendebant, Privilegia hujusmodi in aliqua
parte non effe ampliùs in usu, quodque Syndicis prædictis ra-
tione eorum Officii tantum, non autem, uti talibus Perso-
nis competere poffint, ac proindè cum id effet in detrimen-
tum paupertatis, & Regulæ, quam profitentur iidemmet
Fratres S. Francisci, dum neminem amplius poterant reperi-
re, qui eorum Syndici, sive Procuratoris munus in se susci- 4
pere, eumque laborem affumere vellet, expediens dignosce-
batur hujusmodi confirmatio, ut ferè per hæc verba id obser-
vat *Matthæucc. loc. alleg.*

In sequelam horum Pontificiorum diplomatum EE. PP. in
hac Sacr. Congreg. affidentes pluries demandarunt, quod ii-
dem Syndici fruantur exemptione onerum communitativo- 5
rum, & signanter in *Anagnina* 10. *Decemb* 1661 *& in Reca-
naten.* 1. *Septembr.* 1696. *& in Urbinaten.* 24. *Jan* 1699 *& in
Firmana* 8. *Novemb* 1702. in quibus expressè eisdem Syndi-
cis concessa fuit exemptio à solutione Collectarum, necnon
Onerum communitativorum.

Cumque in præsenti Communitates Status Ecclesiastici ta-
lem exemptionem controvertant, supplicamus rescribi, di- 6
ctos *Syndicos ad Onera communitativa non teneri.*

Pro favorabili autem resolutione sat effe observare, quod
ita ab hac Sac. Congreg. pluries declaratum fuit, ut supra ob-
servavimus, dictas enim resolutiones, veluti tanquam leges ve-
nerari omnino debent, generaliter *Rot dec* 7. *nu.* 3. *post An-* 7
tonel. de Jur. Cler. & dec. 279. *num* 2. *par.* 18. *rec* & in termi-
nis resolutionis hujus Sac. Congr notat *Cohell. ad Bull. Bon.* 8
Reg. cap. 35. *n.* 109. *vers. Verùm*. Vel uti religiosè à Commu-
nitatibus observatæ, positivam important observantiam, &
declarationem Clement. Constitut. quæ si in verbis, seu lite- 9
tera controversam exemptionem non præsefert, dicitur ta-
men ex præfatis decretis, & successiva observantia taliter
declarata, ut eadem interpretatio omnino sequenda sit, etiam
si intellectus contrarius effet de Jure verior, & magis vero- 10
rum sensui accommodatus, ut notant adducti *in Tom.* 1. *par.*
2. *discept* 16. *num.* 101.

Fortiùs, quia talis interpretatio conformis est eidem Cle-
men-

mentinæ, dum in eadem dicitur, quod idem Summus Pon-
11 tifex communicare voluerit omnia, & quæcumque privilegia Fratrum Minorum Observantium Syndicis, & Procuratoribus Religionis, itaut illorum privilegiis frui, & potiri valeant, ut legitur *sub §. 1.* ibi: *Omnibus, & singulis indulgentiis, favoribus, & gratiis, quibus Fratres Ordinis Observantiæ prædicti utuntur, potiuntur, & gaudent &c. uti, potiri, & gaudere possint, & valeant.* Unde si privilegio exemptionis ab oneribus Communitativis Fratres Minores Observantes potiuntur, ut est notissimum, & observant *Thomat. de Collect. inter Tractat. magn. tom. 12. fol. 131. n. 1. in fi-*
12 *ne versic. Si verò Barbos. de Potest. Episcop. par. 2. alleg. 13. n. 14. & Card. de Luca de Regal. disc. 57. sub n. 2.* Ita eodem privilegio frui debent Syndici, ex vi parificationis, in ipsamet
13 Constitutione demandatæ, ad *Tex. in leg. 1. Cod. de Episc. & Cleric.* ibique *Castr. Squillan. de Privileg. Cleric. part. 8 à nu. 17. & Antonel. de Jurib. Cler. cap. 2. num. 32.*

Quibus accedit, quod licet in litera id non contineatur in d Constit. adhuc illius vigore potiuntur Syndici exemptione
14 ab Officiis, & muneribus publicis earund. Communitatum, proùt etiam gaudent Immunitate ab omnibus represaliis, ut respectu Officiorum publicorum decrevit hæc Sac. C. die 14. *Jan.* 1698. *in Spoletana, & 7. Jan.* 1699. *& Sac. Consulta* favore Syndici Conventus Terræ Fabriani sub die 9. Augusti 1701. Quæ resolutio confirmata fuit contradicente Gubernatore Loci sub die 19. ejusdem mensis, & anni; Respectu verò exemptionis à Repræsaliis eand. exemptionem decrevit S. C.
15 I. die 14. Jan. 1698. proùt etiam hæc Sac. C. die 14. d. mensis Jan. & anni, ut notat *Matthæucc. in Offic. Cur. Eccles. d. cap. 51. n. 5. & Ricc. in Synop. verb Syndicus n. 17. & seqq.*

Et propterea in nihilò refragatur, quod litera Clementinæ Constitut. non præseferat controversam exemptionem
16 Onerum communitativorum favore Syndicorum; Quia eo ipso, *quòd ipsi omnibus favoribus, & gratiis, Fratribus Observantibus indultis*, uti, & potiri voluit idem Summus Pontifex, per necessè sequitur, quod etiam privilegium controversæ exemptionis eisdem Syndicis communicavit. Et quemadmodum alias etiam immunitates, non expressas, Sacr.
17 Congreg. ut suprà, comprehensas declararunt, ita ex eadem ratione controversa exemptio, licèt non expressa comprehensa dici debet; Tùm ex verborum generalitate, elicita ex illis verbis *omnibus, & singulis*, quæ nihil excludunt, ad regulam *Text. in cap. Circa*, ibique *Gloss. Verb. Omnia de Elect. in 6.* Tùm ex æqua interpretatione, pluries canonizata, & amplexa à Sac. Cong. ex huc usq; animadversis.

Quæ omnia clariora redduntur ex *Constit. 11. S. Pii V.* in
18 *Bullar. tom. 2. §. 1.* in qua expressè confirmantur exemptiones Ordinum Mendicantium ab omnibus Gabellis, easque extendit ad eorundem Ordinum *Negotiorum gestores*, sub quorum nomine Syndicos, & Procuratores eorumdem Ordinum venire, non est ambigendum, dum pro talibus reputantur in aliis Constitutionibus, de iisdem Syndicis loquentibus, il-
19 losque de Jure hujusmodi nomine venire, probat *Text. in leg. Quicumque 5. §. Etiam eos ff. de Instit. act.* & notant *Giurb. decis. 88. à n. 3. & Rot. dec 152. à n. 12. par. 10. rec.*

Non attenta responsione, quòd hujusmodi exemptiones
20 revocatæ fuerint in Constit. 5. Innoc. XII. Contrarium enim ostendit supra relata observantia exemptionis, pacificè admissa, & à Sacris Congr. canonizata post eandem Constitutionem Innoc. XII. quæ ad hunc effectum sufficit. Et quidem
21 summa ratione, quia sicuti non cessant labores Syndicorum, ita neq; cessare debent eorum privilegia, illorum intuitu concessa, cum de cætero non reperirentur personæ, quæ tale munus, seù potiùs onus, in se suscipere vellent, ut superiùs insinuavimus, & innuit confirmatio, seù approbatio Innoc. XI. relata *à Matthæuc. ubi supra n. 2 sub §. 2.*

In eadem Causa.

22 NOn obstantibus exadverso deductis subsistere evidentur omnes tituli, quibus innititur exemptio Syndicorum ab Onere collectarum.

I. Titulus exemptionis fundatur in diversis Constit. Summorum Pontificum, & signanter la Constit. 19. Clem. VII. in
23 qua literis cubitalibus conceduntur eisd. Syndicis omnes illi favores, & gratiæ, quibus potiuntur, & gaudent Fratres de Observantia. Quorum favorum, & gratiarum appellatione venire controversam exemptionem probavimus *sup. n. 17.* Et in terminis observat *Matth. in Offic. Cur. Eccl. c. 51. nu. 2.*

Nec subsistit, eadem verba detorquenda esse in sensum spi-
24 ritualium favorum, & gratiarum, dum habemus innegabilem observantiam, quæ illa interpretata est pro temporali, & legali exemptione, tam ab Oneribus Collectarum, quam à Repræsaliis. In Constitutionibus enim Apostolicis ille dicitur sensus in verbis, qualem demonstravit subsequuta observantia etiamsi contrarius intellectus de Jure verior esset, magisque accomodatus verborum sensui, ut probavimus *sup. n. 10.*

Secundus titulus ejusdem exemptionis fundatur in Juris communis dispositione, qua attenta, exemptio à Collectis, competens Ecclesiasticis, & Religiosis, comprehendit etiam illorum famulos, familiares, & negotiorum gestores, ex 25
adductis *supra num. 18. & 19.*

Cui non adversatur responsio, quod prædicta vera sint de illis Famulis, qui antiquitùs sub dominio, & expensis Monachorum vivebant, atque erant perpetuò adscripti servitio Ecclesiæ; Tantùm enim abest, quod Authores, ad id comprobandum exadverso adducti, id afferant, ut potiùs retor- 26
queantur, expressè probantes contrarium, ut est *Surd. dec. 35. n. 8.* referens, ita decisum in suo casu à Senatu favore illorum famulorum, qui perpetuò Monachorum servitio adscripti non erant; *Thesaur. decis. 32. n. 5. & decis. 116. nu. 12.* nec non *de Grass. de Effectib. Cleric. effect. nu. 148.* loquuntur de Clericorum Collectis. E converso autem innumeri DD. adducti per *Squilant. de Privileg. Clericor. c. 18. n. 17. & seq. & Antonell. de Jurib. Cleric. lib. 1. par. 1. c. 2. num. 31.* indefinitè probant, hujusmodi privilegia competere etiam famulis, seù familiaribus ad tempus, ibi: *Quæres 5. An privilegium immunitatis à solutione Collectarum &c. concessum Ecclesiæ, & Clericis, extendatur etiam ad famulos Ecclesiæ, & Clericorum;* 27
Respondeo affirmat., sive sint famuli perpetui, sive ad tempus quia famuli comprehenduntur in privilegiis Dominorum.

Minus subsistit alia reflexio, quod in omnem casum dicta famulorum exemptio verificetur in bonis Ecclesiarum, quorum sunt famuli, non autem in bonis propriis eorundem, cum inutili divagatione circa qualitatem immunitatis, & exten- 28
sionem privilegii personalis, vel realis, communicabilis, vel non communicabilis; Famuli enim Ecclesiasticorum nulla indigent communicatione privilegiorum circa bona propria Ecclesiarum, quæ omni jure exempta sunt, ut latissimè probat *Cartar. in Opusc. de For. competent. seù in Disput. pro Ecclesiar. Immun. à num. 439.* referendo plures resolutiones Sac. 29
Cong. Immunitatis, *Sperell. dec. 37. à nu. 76.* Dictaque communicatio ad hoc, ut aliquid operetur, verificatur circa bona propria, & in his præcisis terminis loquuntur DD adducti per *Squillant. & Antonell. ubi supra*, atque habemus in hac parte punctualem *Glossam in Capit. ex literis Verb. Suis facultatibus de Vit. & honest. Cleric.*

Tertius titulus exemptionis fundatus pariter in juris dispositione, seù deducitur per juris receptas propositiones ab alia 30
exemptione fori, quæ pro quibuscumque Causis, tam civilibus, quàm criminalibus Syndicis Apostolicis competit, ex punctualiter animadversis per *Ciarlin. contr. 187 to 2. & Sperel. dec. 128. n. 8. in fine, seu in additione*, referentem uniformem resolutionem, *& Panimoll. dec. 6. adnot. 7. n. 56.* ubi, quod id verum est etiam pro Causis, motis ante deputationem in Syndicos, referendo ità decisum à C. I. & *in Maceraten.* 8. *Martii* 1644. *& in Fanen. 25. Maii* 1645. Dummodò tamen adsit legitimus Conservator Privilegiorum Religionis, cui subiiciuntur, qui aliàs dicuntur subjecti jurisdictioni Episcopi, non existente legitimo Conservatore Religionis, ut resolutum fuisse *à C. I. in Urbevetana 6. Mart. 1655.* testis est idem *Panim. ubi supra num. 57.*

Respondetur exadverso, id non esse universaliter verum, addvcendo exemplum Clericorum conjugatorum, qui non 31
sunt immunes à Collectis, licèt sint exempti à Foro laicali; Cæterùm responsio confirmat potiùs nostrum assumptum, eò quia iidem Clerici, ex eodem motivo exemptionis à potestate Laicali, habent pariter à Jure exemptionem à Collectis, ut probat punctualis *Gloss. in cap. unico in figuratione casus paulò post principium, & in verb. In cæteris de Cler. Conjug. in 6* Sed ex speciali sanctione Summi Pontificis fuit eis adempta in *dict. cap. unic. de Cler. Conjug. in 6.* ubi, præter privilegia Fori, & Canonis, in cæteris mandavit Summus Pontifex, eos nullo alio gaudere privilegio Clericali; In hac autem par- 32
te, ut in terminis notant *Castropal. Oper. Moral tom. 2. tr. 12. disput. unic punct. 9. n. 3. & Barbos. de Potest. Episc. p. 2. alleg. 23. num. 6.* standum est Juri canonico, & exequutioni deman-
dandæ sunt Pontificiæ Constitutiones, ut in Urbe practicari 33
videmus in Gabella Vini, ab Alex. VII. imposita, à qua nedùm Clerici conjugati, sed etiam aliæ Ecclesiasticæ personæ, in maxima Ecclesiastica Dignitate constitutæ, exemptæ non sunt, & referendo præcisa verba Chirographi impositionis hujus Gabellæ notat *R. P. D de Rubeis apud Zaul. ad Stat. Favent. tom. 2. fol. 176. à n. 43.* ubi, quod in hac parte de pote-

state

state Papæ nemo dubitat, quòdque de illa disputare non liceat; Usquequò igitur in nostris terminis non adducitur contraria Summi Pontificis sanctio, undique subsistit dictus titulus exemptionis, adeò solidè fundatus in incontrovertibili exemptione Fori, ex authoritate dd. Classicorum DD. approbatorum etiam à d. S.C.E. & R.
34

Quartus tandem titulus exemptionis fundatur in praxi, seù innumeris resolutionibus hujus S. C. quæ nunquàm talem
35 exemptionem in dubium revocavit, sed in omnibus facti contingentiis, & recursibus semper respondit pro ejusdem exemptionis observantia, & continuatione antiqui soliti, cum illa considerabili circumstantia, seu expressione: *Essendo stato altre volte dichiarato dalla S. C. che a tali Ministri attuali di essa Religione competa l'essenzione sudetta:* Non enim mutanda sunt ea, quæ certam observantiam habuerunt *leg.*
36 *Minimè ff. de Legib. Gonzal. in cap. Cùm consuetudinis num.* 23. *de Consuet. Bordon. in Manual. S. Offic. sect.* 34. *n.* 40. *Capon disceptat. for.* 85. *n.* 12. *& Rot.* apud *Antonel. de Jur. Cler. dec.* 19. *n.* 23.

Adversus quàm non juvat respondere, easdem resolutiones emanasse inaudita Parte: Contrarium enim patet ex ad-
37 ductis in Summario, in quo registrantur instantiæ contra Syndicos factæ, unà cum recursibus ad hanc S.C. interpositis. Ultrà quòd adeò longa observantia non potest dici oscitanter practicata, neque proindè adversus illam talis exceptio ad-
38 mitti valet, per ea, quæ firmavit *Rot. in Placent. Collegialit. 1. Julii* 1696. *§. Quin obstet coram Olmo.*

Demùm non adversatur, quòd in omnem casum nostra
39 exemptio ex quocumque capite proveniat, revocata fuerit per Innoc. XII. in ejus Constit. 5.

Recurrunt enim contra talem pretextum dictæ resolutiones hujus S. C. post eandem Constitutionem replicatè emissæ. Quia non potest in mentem cordati Viri cadere, quòd hæc
40 S. C. re maturè perpensa, totiès respondere voluisset pro exequutione nostræ exemptionis, si illa fuisset adeò solemniter revocata in *cit. Constit.* Quæ præsumptio validissimo fulcitur fundamento, quia scilicèt in *d. Constit. §.* 9 præservantur, seu ad limites Juris communis reducuntur Ecclesiasticorum, & Regularium immunitates, & exemptiones; Ex hucusque autem animadversis nostram exemptionem competere
41 pariter ad terminos Juris communis manifestum est, proindeque prætensa revocatio nullatenus subsistit, nec allegabilis est, ut in terminis notat *Matthæucc. in Offic. Cur. Regul. part.* 2. *cap.* 2. *tit. Officialis quoad Gabellas num.* 8. *juxta primam impressionem.*

Non omittentes observare, quòd agitur favore piæ Causæ seu pro manutentione puritatis Regulæ PP. de obser. & Re-
42 form. qui ex contraria resolutione in futurum vix Syndicum aliquem reperire possent, qui onera eis competentia assumere vellent, quod ab omni pietate alienum visum fuit Innoc. XI. in *ejus Constitut.* per extensum registrata à *Matthæuc. in Offic. Cur. Eccles. cap.* 51. Ea autem, quæ pietatem respiciunt, & piæ causæ favorem concernunt, etiam in dubio facilè ad-
43 mittenda sunt, per ea, quæ notant *Felin. in cap. Ad Apostolicam num.* 3. *de Simon. Lagun. de Fruct. part.* 1. *cap.* 33. *§. unic. à num.* 19. *& Rot. in Urgellen. Servitut.* 15. *Maii* 1697. *§. Et quidem coram Molines.*

Quia verò ultrò admittitur exadverso amplissima exemptio Syndicorum Apostolicorum à foro laicali, sed prætendi-
44 tur, illam nil commune habere cum præsenti inspectione: Dicimus, ex illa ad hominem inferri eandem exemptionem, etiam quoad onera communitativa, non quidem ex eo, quòd ab una ad aliam ex dictis exemptionibus argumentari valeat, seu ab exemptione personali inferri possit exemptio realis; Sed ex eo, quia eadem militat ratio exemptiva in utroque casu; In tantùm enim iidem Syndici exempti dicuntur à Foro laicali, quia tanquam Ministri, & negotiorum Gestores PP. Minorum Observantium, de illorum exemptionibus participant, ipsorumque privilegiis fruuntur, & gaudent,
45 & uti tales, ad instar eorundem Religiosorum, immediatè Summo Pontifici subjecti dicuntur, & sunt, ut in individuo notant *Roderic. quæst. Regul. tom.* 3 *quæst.* 52. *art.* . *Pellizzar. de Monial. tract.* 1. *cap.* 6. *sect.* 2. *num.* 3. *tom.* 2. *& Augustin à Virg. Maria de Privileg. Ord. Mendic. verb. Procurator sub num.* 2. Et referendo ita pluriès decisum à S. C. observant *Lan-*
46 *tusc. in Theat. Regul. verb. Syndicus num.* . *Pignatel. conf.* 445. *tom.* 1. *Del Ben in noviss. Addit. ad tract. de Immunit. verb. Syndicus, & Matthæuc. in Offic. Cur. Regul. lib.* . *cap.* 10. *num.* 53. *& lib.* 2. *cap.* 22. *per tot.* juxta primam impressionem. Quod est adeò verum, ut procedat etiam pro Causis, motis antè illo-
47 rum deputationem ad Syndicatum, ut bis resolutum ab eadem S. C. refert *Panimol. d. decis.* 6. *adnot.* 7 *num.* 56.

Cùmque hæc eadem ratio militet etiam respectu Onerum communitativorum, eadem quoque militare debet Juris dispositio, ex adductis per *Rot. decis.* 348. *num.* 3. *part.* 17. *recent.* Nec mirum, si ab hac S. C. semper ipsorum favore responsum 48 fuit pro exemptione à dictis Oneribus communitativis, juxta resolutiones adductas *suprà num.* 5.

Videmus hoc quotidiè practicari in Familiaribus Episcoporum, qui, ut egregiè pro veritate consultus, respondet, ac probat *Ciarlin. controv.* 187 *tom.* 2. non alia ratione exempti 49 sunt à gabellis, nisi ex eo, quia uti exempti à Foro laicali, tanquam Ministri, & Famuli Episcoporum, de illorum quoque exemptione à gabellis participare debent, licèt nullus Canon, nullaque Papalis Constitutio illos eximat ab onere solvendi easdem Gabellas; Optimè advertens *num.* 24. hoc non esse extendere privilegium Fori ad privilegium immunitatis, sed esse privilegium immunitatis, competens Domino, extendere ad ejus Familiam, & Ministros, quòd juri 50 etiam consentaneum est, juxta *Text. in leg. Universi Cod. de Vectigal.* ac in specie animadversa per *Sanchez Cons. moral. lib.* 2. *cap.* 4. *dub.* 44. *num.* 2. ubi, quòd omnes tenent, exemptum à Gabellis pro usu suo, esse etiam exemptum pro suis Familiaribus, ac Ministris, & *Giurb. cons.* 8. *num.* 2. loquens in specie de Familiaribus Episcoporum *Donat. Rer. Regul. tom.* 1. 51 *tract.* 4. *de Extens. privil. quæst.* 3. *per tot.* ubi probat, privilegium concessum Marito de non solvenda Gabella, extendi etiam ad Uxorem, ea ratione, quia ratio exemptionis Mariti militat etiam respectu Uxoris *Menoch. de Arbitr. cas.* 62. *num.* 13 *&* 21. *de Graff. de Effect. Cler. effect.* 3 *num.* 122. *& Thesaur. decis.* 22. *num.* 6.

Proindeque non sine fundamento potest dubitari, quòd ex contraria resolutione præsentis controversiæ, cum recessu ab opinione, huc usque inconcussè practicata favore Syndi- 52 corum adeò exemplaris Religionis, ex eo specioso motivo, quòd nulla Pontificia Constitutio in specie eximat Syndicos à solutione Onerum communitativorum, desumi poterit prætextus impugnandi eandem exemptionem Familiarium Episcoporum, pro qua adeò insudarunt Ecclesiasticæ Immunitatis Defensores, ut videre est apud *Dian. coordinatum tom.* 9 *de Immun. Eccles. tract.* 1. *resol.* 2. *num.* 16. *& seq.* ubi re- 53 fert per extensum Epistolam scriptam de ordine Pauli V. Episcopo Liparen. *& tract.* 2. *resol.* 182 *& plur. seq.* ubi eandem, & alias similes Epistolas per extensum transcribit; Et rationem dubitandi adducit *Ciarlin. dict. controv.* 187. *num.* 3. ibi: *Quia non videtur adesse aliquis Canon aut Constitutio, quæ* 54 *illis hoc tribuat, & licèt hi privilegio Fori perfruantur, tamen hoc non debet extendi, etiam ad privilegium Immunitatis, quia diversa sunt, & ab uno ad aliud non valet argumentum &c. & specialia non sunt multiplicanda &c. ideo videtur dicendum, quòd sicuti cæteri Laici tenentur ad solitas Gabellas.*

Neque potest dubitari, majora esse gratuita onera Syndicorum Apostolicorum respectu Religionis, cujus sunt Syndici, quàm dictorum Familiarium Episcoporum incommo- 55 da, quæ subeunt quidem in familiaritate Episcoporum, sed non sinè actuali, ac considerabili menstrua recompensatione; Illa verò patent ex simplici lectura Apostolicarum Constitutionum, & signantèr ex illa Martini IV. apud *Cherubin. post Constit.* 19 *Clem. VII.* in qua inter alia datur eisdem Syndicis facultas amplissima circa eleemosynas omnes, ad Re- 56 ligiosos spectantes, nimirùm illas; *Per se petendi, recipiendi, exigendi, alienandi, transigendi, paciscendi, conveniendi, promittendi, remittendi, quietationem faciendi, agendi, defendendi &c. cum illis, & contra illos, qui hujusmodi res mobiles, & immobiles aut pretium earum, seu relictas eleemosynas Fratribus in Testamento occuparent &c. ac generaliter in omnibus Causis, pro rebus, & locis hujusmodi ad ipsam Ecclesiam spectantibus &c.* de quibus latè *P. de Gubernatis in Orb. Seraphic. lib.* 3. *tom.* 1. *cap.* 17 *ac Rota in Rom. seù Mexicana* 22. *Junii* 1699 *§. Quamobrem coram Card. de la Tremoille.*

Itaut, si ab hac S. C. responderetur pro exclusione exemptionis ab Oneribus communitativis, de facili, non sine pau- 57 pertatis, & Regulæ, quam profitentur, suarumque conscientiarum detrimento, in futurum iidem Religiosi vix aliquem reperire possent, qui Syndici, seu Procuratoris munus in se suscipere, eumque laborem assumere vellet, quod ab omni pietate, & justitia alienum visum fuit, & per hæc præcisa verba improbatum ab Inn. XI. ex animadversis supra *num.* 21.

Die 19 *Julii* 1704. proposita Causa *in C. B. R.* per B. M. Se- 58 verolum, immortalis memoriæ Virum, rescriptum fuit: *Syndicos teneri ad Onera communitativa*; Quòd rescriptum refert etiam *Matthæuc. in Offic. Cur. Eccles. cap.* 51. *num.* 6.

Scripsi pariter in alia Causa *Insulana Exemptionis* pro Syndico Apostolico, qui erat Sacerdos, in qua sequens fuit disputatum dubium in S. C. C. die 5. Julii 1710. *An Sacerdos*

cerdos Felix de Soda, Syndicus unicus PP. Minorum S. Fran-
59 *cisci de Observantibus Civitatis Insulę, sit exemptus à Iurisdi-*
ctione Episcopi, tam extra Visitationem, quàm in actu Sanctæ Visitationis; Fitque rescriptum: *Negativè in casu, de quo agitur*, in quo concurrebant multæ circumstantiæ, exclusivæ talis exemptionis, propter quas Sac. Congr. addidit illa verba: *In casu, de quo agitur*.

DE mense Julii 1717. Scripsi pro veritate circa insubsistentiam venditionis cujusdam domus, factę a Syndicq Apostolico Conventus PP Reformatorum S. Crucis Pa-
60 piæ pro longè minori pretio, quàm in rei veritate valebat; Cęterum ad impedienda similia inconvenientia in futurum, congruum existimatum fuit, in C. C. habita die 18. Martii 1719. exquirere aliquod remedium, narrando, quòd à Syn-
61 dicis Apostolicis, res, & bona Conventibus, & Religiosis relictę, aliquando vilissimo pretio venduntur, vel quia Syndici eas vendunt favore Propinquorum, vel quia contrahunt cum Personis, quibus resistere non possunt, vel nolunt; Fuit propterea in Congr. habita dicta die quæsitum: *An, & qua-*
62 *le temperamentum sit capiendum;* Fuitq; rescriptum: *Quoad mobilia pretiosa, Ecclesiæ incorporata, esse necessarium Beneplacitum Apost. Quò verò ad omnes alias res, in futurum*
63 *non posse Syndicos procedere ad venditionem, nisi prævia affixione Edictorum, & venditio fiat majori Oblatori.*

DISCEPTATIO XXXI.

Nullius Atinæ Juris Sepelliendi.

PRO

PP. M. O. R. S. Francisci.

CUM

Capitulo Ecclesiæ Collegiatæ

ARGUMENTI.

Loco adnectuntur sequentia dubia.

I. *An PP. Reformati S. Francisci Atinæ teneantur solvere quartam Parochiali, & Collegiatæ Ecclesiæ ejusdem Loci, pro illis Defunctis, qui in eorum Ecclesia sepulturam elegerunt.*

II. *An in associatione cadaveris ad propriam Ecclesiam possint iidem Patres incedere sub propria Cruce, vel potiùs teneantur incedere sub illa Ecclesiæ Collegiatæ, & Parochialis.*

III. *An possit Capitulum ejusdem Parochialis, & Collegiatæ Ecclesiæ cum Stola, & Cruce ingredi Ecclesiam dd. Patrum, in eaque functiones aliquas facere circa cadaver, antequam sepulturæ tradatur; Seu potiùs debeat tantùm dare ultimum Vale; Et quatenus affirmativè quoad 2. partem.*

IV. *An dictum ultimum Vale consistat in simplici benedictione cadaveris, recto tramite introducendi in Ecclesiam Regularium; Vel potiùs in recitatione alicujus Psalmi, vel alterius Orationis.*

V. Dub. *An tempore Processionum, quo Capitulum præfatam Ecclesiam ingredi solet, possit Celebrans recitare preces, & etiam Missam celebrare, & teneantur Patres Capitulum urbanitèr excipere, & Campanas pulsare.*

FActum hujus Causæ satis, superque resultat ex sola lectura dd. dubiorum, quibus causam dederunt Canonici Ecclesiæ Collegiatæ, & Parochialis, occasione sepulturæ,
1 vigore specialis electionis tradendæ in Ecclesia PP. Reformatorum cadaveri Francisci Coppolæ.

Pro negativa autem resolutione 1. dubii sat est relativè se habere ad *dec. 263. per tot. par. 15. rec.* ubi solidè, ac magistra-
2 litèr firmatur, nostros Religiosos vigore privilegiorum undecim Summorum Pontificum, in illa individuatorum, exemptos esse à solutione cujuscumque quartæ funeralis, cum qua processit *ead Rot. dec. 8. à n. 2. apud Antonell. de Juribus Cleric.* & hæc S. C. *in Senogallien.* de qua *in Tom. 1. par. 2. discept. 28. num. 156.*

Non minùs clara videtur affirmativa resolutio primæ partis, & negativa 2. partis 2. dub. Regula enim inconcussa est, quòd in funeribus semper defertur Crux illius Ecclesiæ, in qua defunctus sepelliri debet, ut sequendo *Rituale Romanum*, testando de praxi Urbis, atque citando innumeras re- 3
solutiones Sac. Congr. probat *Pignatell. consult. 58. à num. 13. tom. 6.* Quæ conclusio unicam patitur limitationem in casu, in quo ad funus invitetur, & interveniat Capitulum Ecclesię Cathedralis, qui non sunt termini nostri dubii, quia Ecclesia Atinæ est Collegiata, non autem Cathedralis.

Quòd Capitulum ejusdem Collegiatæ nullam functionem facere possit in Ecclesia Regularium, circa cadavera illa, quæ in ea sepulturam elegerunt, quod concernit 3. dub. videtur æquè clarum; Quia inauditum prorsus est, quòd in Ec- 4
clesiis Regularium, omni jure exemptis à Jurisdictione Ordinariorum, possint Parochi sęculares functiones aliquas facere circa cadavera, in illis sepellienda, præter ultimum Vale, seu simplicem benedictionem, dandam cadaveribus in Januis Ecclesiarum Regularium, juxta *magistralem resolut. S. C. C. 22. Aprilis 1625.* quam per extensum refert, & sequitur *Novar. in Summ. Bullar. p. 1. comment. 91. per tot.* & signantèr *n. 1.* ibi: *Sæpiùs censuit, quotiès cadavera mortuorum ad Ecclesias Fratrum Mendicantium deferuntur, officia mortuorum, & reliqua munia, quæ in hujusmodi ministeriis adhiberi solent, non à Canonicis, neque à Clero, sed ab ipsis Fratribus peragi debere;* Cum qua processit in aliis moderniori- 5
bus, relatis, & sequutis à *Pasqual. ad Laur. de Franch. nu. 1591. Pignatel. consult. 47. à n. 3. to. 3.* juxta Romanam impressionem, *Lantusc. in Theatr. Regular. fol. 622. post princip. Matthæucc. in Offic. Cur. Eccles. c. 20. n. 5. & 6. & Monaccell. in Formular. to. 1. tit. 18. form. 18. n. 13. fol. 214.* ubi, sequendo aliam punctualem resolutionem S. C. R. *in Mantuana 21. Novembris 1699.* asserit, Parochum, non tanquam talem, sed uti unum de populo dumtaxat, posse assistere exequiis in Ecclesiis Re- 6
gularium, *Rot. dec. 260. n. 3. apud Post de Manut.* & resolvit *S. R. C. in Camerinen. 1. Septembris 1708. Ponente Card. Cprara*, in qua sequenti dubio: *An liceat Parocho Cathedralis Camerinen. occasione associationis Cadaverum ad Ecclesias Regularium, deposito feretro ante limina Ecclesiæ, consuetas preces recitare:* responsum fuit: *Non licere*, cum addito, ut Causa ampliùs non proponeretur.

Demum, quidquid sit, seu in quo consistat ultimum Vale, juxta terminos 4. dubii, facilior est resolutio; Id siquidem non est deponere feretrum ante fores dictæ Ecclesiæ, & super illo canere Psalmum *Miserere, De profundis, Libera me Domine*, aut aliam Orationem, cum Aspersorio, aut Thuribulo, quod in substantia esset ibi anticipare exequias, sed solummodò, & unicè restringitur ad hoc, quòd pervento Parocho ad dictam Januam, se vertit ad Populum, & per 7
consequens ad cadaver, illudque simplicitèr benedicit cum Aspersorio, absque eo, quòd deponatur feretrum in terra, imò nec per temporis momentum moratur cadaver ante fores Ecclesię, sed recto tramite in dictam Ecclesiam introducatur, ut probavimus *in To. 1. par. 2. discept. 14. à n. 32. & discept. 28. n. 80.* & uno ore testantur omnes Parochi Urbis in solemni Attestatione, in Secretaria exhibita, ibi: *L'ultimo Vale, che si da dal proprio Paroco al Cadavere, quando s'introduce nella Chiesa de' Padri Riformati di S. Francesco, o altri Regolari, dove dal Defonto è stata eletta la Sepoltura, o pure dove hà la Sepoltura propria, consiste in una mera, e semplice benedizione, che si da al detto Cadavere, & al Popolo, che l'accompagna con l'aspersorio nella Porta di detta Chiesa sepelliente; Cioè, arrivato il Paroco alla detta Porta di detta Chiesa sepelliente, si volta verso il detto Cadavere, e Popolo, e senza far posare in terra la bara, nè punto farla fermare, nè dire ò cantare il Salmo Miserere, nè il De profundis, nè il Libera me Domine, nè altra Orazione sopra detto Cadavere, semplicemente lo benedice, aspergendo, tanto quello, quanto il Popolo con l'acqua benedetta, recto tramite s'introduce dentro detta Chiesa; E ciò lo sappiamo benissimo per essere stile inconcusso, & immemorabile appresso tutto il Clero di Roma, e da Noi, come Parochi, sempre così pratticato, e veduto pratticare, e se fosse lo stile, e prattica diversamente, Noi indubitatamente lo sapressimo, per aver fatto, e fare alla giornata simili funzioni.* Quod solitum, & inconcussa praxis omnium Parocho- 8
rum Urbis ad nostrum effectum magnifacienda sunt, ut in specie firmavit *Rot. dec. 569. n. 62. par. 19. rec.* ubi, quòd omnes controversiæ Ecclesiarum inferiorum secundùm consuetudinem, & solitum Urbis terminari debent, & *dec. 560. n. 1. & 3 ead p. 19. rec.* ubi, quod praxim Ecclesiarum Urbis cunctæ aliæ Christianis Orbis Ecclesiæ servare debent, cum aliis, de quibus in *Tom. 1. p. 2. discept. 10. n. 28.*

In

In eadem Causa.

OMissa discussione primi dubii , circa quod Canonici
agnoscentes eorum malum Jus, dant manus victas ,
9 Transeuntes ad secundum , concordamus cum contrario
Defensore, quòd in associatione Cadaverum , ad differen-
tiam Processionum , unica tantùm Crux elevari debeat ,
sub qua omnes incedere teneantur: Diximus verò *supra nu.*
3. & constanter repetimus, quòd hæc Crux debet esse illius
Ecclesiæ, in qua Cadaver sepeliri debet, unico excepto ca-
su, in quo ad funus interveniat Capitulum Cathedralis , ut
præter *Pignatellum* supra adductum, probant *Samuel de*
10 *Sepultur.tract.1.disp.3.contr.3.conclus.6.n.39.pag.33.& Mo-
nacell.in Formullar.to.1.tit.5.form.7.n.37.fol.113* ibi: *In de-
functorum associatione, si Capitulum Cathedralis incedat cum
Regularibus, una tantum Crux est deferenda ab Ecclesia Ca-*
11 *thedrali, ob illius reverentiam; Cadaver si sepeliatur in Ec-
clesia Regularium non erigenda est ab eis alia Crux; Si verò ab
Ecclesia Cathedrali non defertur, eam Regulares erigent, si Ca-
daver est tumulan.in sua Ecclesia*, & resolvit C.C. *in Aquen.Ju-
rium Parochialium 9 Junii 1708.ad tertium dubium*, ibi: *Sub u-
nica Cruce Ecclesiæ tumulantis*, confirmata die 27 Apr. 1709.
Hoc ipsum determinatum habemus in Urbe *à Statuto Cle-*
12 *ri Romani*; in forma specifica confirmato à SS D N *c.5.§.7.*
ibi: *Demum procedant omnes gradatim sub una tantùm Cruce,
illius videlicèt Ecclesiæ, ad quam Cadaver tumulandum defer-
tur, nec alia Crux, sive Crucifixus, sub quovis prætextu, vel
consuetudine, quæ potiùs dicenda est corruptela, erigatur, si-
ve sit propriæ Parochię, sive Regularium, sive Laicorum Con-
fraternitatum, sive etiam Capitulorum Collegiatarum, etiam
insignium, & Patriarchalium.*
Ex quibus abundè satisfactum remanet prætensæ qualitati
13 Collegiatæ, & Parochialis Ecclesiæ; Nunquam enim erit
talis naturæ, ut comparari possit Collegiatis insignibus, &
Patriarchalibus Ecclesiis Urbis, cujus solitum servari debet
pro regula in universo Orbe, ex allegatis *in Tom.2.par.2.di-
scept.10 num.28.*
Nec contrarium probat *Pignatell.consult. 73. num 87. tom.*
14 8. Scripsit enim ibidem dictus Author tanquam Parocho-
rum Defensor, imò tanquam unus ex Parochis Urbis, con
tra prætensionem Confraternitatis Mortis, in qua succubuit,
ut ingenuè testatur in fine ejusdem consultationis, seu *n.175.*
15 ibi: *Die 17 Januarii 1682 S.C.C declaravit, Crucem, deferen-
dam in funeribus, esse debere illius Ecclesiæ, ad quam funus du-
citur*, quæ resolutio est illa eadem, quæ hodiè reperitur im-
pressa *in Addition.ad Stat.Cler.Rom.fol mihi* 50. Et propterea
applicantur ea, quę idem Author observavit in *consult.* 147.
num.16.in fine tom.9. quòd scilicet quando allegantur consilia,
16 opus est videre decisiones, & secundum Judicium placita ,
non autem Consulentium scripta judicare, & concordant ad-
ducti in *Instit.crim.lib.2.tit.8.n.243.*
Minusque fundamentum aliquod fieri potest in resolutione
S.C.R.in Fossanen.21.Jul.164 .quam refert *Monacell. in For-
mul.to.1 tit.5.form 7 n.37 & 38 fol.113* ibi. *Ad secundum; Sub*
17 *unica Cruce incedere debere omnes associantes funus, & ea sit
illius Ecclesiæ, ad quam corpus defertur sepeliendum, nisi in-
tervenerit, ut supra Capitulum Cathedralis, vel Collegiatæ,
quo casu sub una duarum respectivè Cruce, omnes incedere de-
bent, prędicta consuetudine non obstante*; Quod decretum affe-
rit idem Author fuisse postea confirmatum ab eadem Sac.
Congr. *in Aretina anno 1664. inter Monachos Cassinenses, &
Capitulum Cathedralis*, & denuo inter easdem Partes *22.De-
cemb.1697 ad primum dub.*
Pro adequata enim responsione sat esse videtur , verba
ab eodem Authore relata simpliciter considerare , quia de
se patet , verba illa *vel Collegiatæ*, apposita ibidem fuisse
per errorem Extensoris , vel per incuriam Impressoris ,
18 vel ob aliud accidens , Nobis quidem ignotum , sed talis
qualitatis, ut potens sit ad hoc, ut in nulla valet haberi consi-
deratione.
I. Quia idem Author tractat ibidem quæstionem inter
Capitulum Ecclesiæ Cathedralis , & Regulares , ut videre
est *num.* 37. Igitur ad illius terminos intelligendæ sunt au-
19 thoritates, ibidem allegatæ *Gob. consult. 64. nu. 49. & Rota
dec.67 num.8.& dec.291 num.6.coram Coccin.& dec.602.num.7
cor.Cerr.*
II. Quia decretum Episcopi Fossanen. de cujus viribus du-
bitatum fuit, respiciebat Canonicos Cathedralis , non au-
20 tem alicujus Collegiatæ, ut videre est ibidem *sub num.* 28.
Et propterea nimis improprium est asserere , quòd Episco-
pus dubitaverit de uno , & Sac.Congr. responderit circa aliud
punctum , non controversum ab eodem Episcopo.
III. Quia confirmatio ejusdem decreti , relata ab eadem
Authore *in Aretina sub die 15. Martii 1664. & 22. Decembris*
1697. literis cubitalibus loquitur inter Monachos Cassinen- 21
ses , & Capitulum Cathedralis , juxta verba registrata
supra *num.* 17. Ex quo fit, quod in eisdem terminis Capitu-
li Cathedralis loqui dicitur decretum confirmatum ; Nè di-
camus, confirmationem, & actum confirmatum nullate-
nus concordare, contra regulam *Textus in leg. Omnium C. de
Testam.* de qua *Gratian.discept.909.n.17.*
IV. Quia speciale illud motivum reverentiæ , debitæ Ec-
clesiæ Cathedrali , quæ una est in tota Diœcesi , & Civita-
te, & in qua fundatur limitatio regulæ deferendi Crucem 22
Ecclesiæ tumulantis, nullatenus viget respectu Ecclesiarum
Collegiatarum , quæ plures esse possunt , & in multis Lo-
cis de facto reperiuntur, ubi autem diversa viget ratio , non
potest esse eadem Juris dispositio *Rot.dec.205.n 6.p. 16.& dec.
165.n.12.par.19 rec.*
V. Quia talis est praxis Urbis, ultimo loco à SS. D. N.
specialiter approbata in confirmatione Statuti Cleri, in specie 23
comprehendentis etiam Ecclesias Patriarchales , inter quas,
& Collegiatas de Partibus nulla adest proportio, ut vidimùs
supra à num.12.
VI. Demum, quia contrarium in punctualibus terminis
Collegiatæ Ecclesiæ, Loci Incisæ cujus est caput, & Paro-
chus illius Prępositus resolvit C.C. *in Asten.Jurium Parochia-* 24
lium 9 Junii 1708.& 27. Aprilis 1709.ad 12. dubium ibi: *Pro
diremptione controversiarum, vigentium inter Præpositum Pa-
rochialis Ecclesię Loci Incisę ex una, & PP.Carmelitas &c.dub.
12. An vocati ad associandum Cadauera defunctorum, priùs con-
venire debeant ad Ecclesiam Parochialem , cum eorum Cruce
&c. Posse convenire etiam in Ecclesia viciniori domicilii defun-
cti, & in tumulatione Cadaveris sub unica Cruce Ecclesiæ tu-
mulantis*; Itaut in omnem casum semper esset in hac parte
procedendum cum resolutionibus posterioribus, quę prioribus 25
præferendę sunt, ex adductis *in To.1.p 2.discept.18.n.10.*
Neque majoris efficaciæ est ratio illa: *Quòd in concursu Ec-
clesiæ superioris cum inferiori, non hujus, sed illius erigenda est* 26
Crux, licèt funus ad inferiorem ducatur; Quia (sunt verba *Rot.
dec.2089.n.10.cor.Coccin.*) *nulla Ecclesia, citra Cathedralem ,
fundat intentionem suam de jure super subjectione alterius Ec-* 27
clesiæ, etiam fundatæ intra limites suæ Parochiæ . Etsi ea-
dem ratio aliquid concluderet probaret etiam , quòd in Urbe
semper erigenda esset Crux Collegiatarum insignium , &
Ecclesiarum Patriarchalium in concursu Ecclesiarum Paro-
chialium , vel Regularium , ad quas deferuntur Cadavera,
quod opponitur d.Statuto Cleri Urbis, & laudabili praxi ,
omnibus notorię.
Ultra quòd non videntur habere assistentiam facti ea , quę
dicuntur de qualitate insignis Ecclesiæ Parochialis cum sup- 28
posito, quòd habeat Jurisdictionem quasi Episcopalem in
Clerum , & Populum , dum ex una parte talis insignitatis
nulla exhibetur justificatio, & ex alia modernus celeberri- 29
mus *Geographus Baudrand. in ejus Lexicon. Geographicon.*
Atinæ Terram appellat simplicem Vicum Campaniæ Feli-
cis, qualis autem insignitas effulgere possit in Loco qui pro-
pter sui angustiam, appellatur Vicus, aliis judicandum re-
linquimus, & patet ex adductis *in To. 1. p. 1. discept.6.n.57.*
Subjungentes Nobis pro certo supponi, quòd diebus 17.
Decembris 1694. & 22. Jan. 1695 à S. Sede abolita fuit um- 30
bra illa talis, qualis antiquæ Jurisdictionis, quam exagerant
Canonici, cum omnimoda subjectione Terræ Atinæ Epis-
copo Aquinaten. Idq; in pœnam mortis violentæ illatæ pro-
prio Superiori spirituali, seu illius Præposito ad terminos
Clem. I. de Pœn.
Hujus Disceptationis sub maximo dubio retulimus alio-
rum dicta, quàm Atinæ insignis Pręppositura subiecta fuerat
Episcopo Aquinaten. Postea verò perlegentes eruditum li-
brum, cui titulus: *De Viris illustribus Marsorum*, composi-
tum ab *Abb. Petro Ant. Corsignano*, in illius *fol.* 92 hęc ait:
*Atina, parva Civitas Nullius Diœcesis in Latio &c Nuper ve-
rò ob mortem, ab aliquibus nequissimis Viris Thomæ de Mar-
co ultimo Ecclesię Præposito affectam, anno 1698 die 11. Apri-
lis ab Innoc.XII.Episcopo Aquinati subiecta est* . Et proinde ,
hoc *admisso*, cessare videtur in radice fundamentum resolu-
tionis S. C.
Quoad 3.dub. non subsistit, quòd nullum præjudicium re-
cipiunt Regulares ex eo , quòd Parochi ingrediantur eo-
rum Ecclesias cum stola , & Cruce ; Si enim innegabile
est , quòd nec etiam Episcopi aliquam habeant jurisdictio-
nem in Regularium Ecclesiis , ex adductis *per* [illegible]

de Exempt.Regul.dub.222.num.2.& Pignatel.consult. 47. *num.* 56.*tom.* 3. Quomodò dici potest, quòd nullum irrogetur eis præjudicium, si permittatur simplicibus Parochis, ut in illas ingredi valeant cum vero, ac majori signo jurisdictionis, qualis exadverso appellatur stola?

Quamvis autem admittamus, quòd possit Parochus, tan-
33 quam unus de populo, ingredi Ecclesias Regularium, juxta notata *supra num.* 6. Id neque à remotissimis importare valet ingressum cum Stola, & Cruce, aliàs oporteret asserere, Sacerdotes omnes de populo posse ingredì cum stola, & Cruce, quo nihil incongruentius, nilve irrationabilius.

Minùs relevat, quòd authoritates, ex hac parte adductæ, loquantur ad exclusionem officii, non autem recitatio-
34 nis privatarum precum; Quia verba dd. punctualium resolutionum nullatenus talem admittunt detorsionem, sed indefinitè excludunt omnem omninò actum, & privatas functiones Parochorum circa Cadavera, exposita in Ecclesiis Regularium, ut videre est apud *Barbos. de Potest. Paroch.*
35 *quæst.* 3.*cap.* 26.*num.*82.*& Pignatell.d. consult.* 47. *à num.*8. *& num.*24.*tom.*3. ibi: *Senza, che i Parochi, ancorche presenti, si intromettano in cosa alcuna*, & ibi: *Clerus sæcularis postquam Christi fidelium Cadavera in Fratrum Religiosorum Ecclesiis sepelienda associaverit, Officium defunctorum &c. Psalmos, Responsoria, aliasve, preces, vel orationes recitare, aut psallere non potest, sed ab ipsis Fratribus dumtaxat hæc omnia peragenda sunt*; Observando verba illa *hæc omnia*, & alia *non s'intromettano in cosa alcuna*, quæ omnem actum, omnesque functiones excludunt, ut de se patet.

Et in terminis longè fortioribus, quòd Parochi in Regularium Ecclesiis, nedum soli, sed nec etiam unitim cum Re-
36 ligiosis, possint se intromittere in functionibus circa Cadavera, ibidem tumulanda, respondit hæc S.C.*in Sutrina* 28. *Februarii* 1708.*Ponente Card.Corsino*, ad 2.dubium ibi: *An Archipresbytero Collegiatæ Roncilionis, sive soli, sive cum Capitulo liceat ingredi cum Stolâ, & Cruce erecta Ecclesiam RR. PP. Carmelitarum, ibique unacum RR. PP. facere funus super eodem Cadavere: Negativè.* Imò habemus in hac parte Constitutionem Clem.X. idem per viam legis determinatis favore nostræ Religionis, quam per extensum refert, & seq. *Matthæucc. in Offic.Cur.Eccles.c.*20.*n.*5.ibi: *Parochis in associatione, sive*
37 *occasione associationis Cadaverum, non licere ingredi Ecclesias Regularium, sed teneri dimittere eadem Cadavera ad januas Ecclesiarum, ibique solùm posse benedicere, & dare ultimum Vale; Officia verò, & alia munia, quę in hujusmodi ministeriis adhiberi solent, ab ipsis Regularibus peragi debere, non autem à Parochis &c. Contrariis quibuscumque non obstantibus Romæ* 27.*Novembris* 1671.

Respectu 4.dubii dat manus victas contrarius Defensor, & meritò, quia illius affirmativa resolutio innitur omnium Ec-
38 clesiarum Urbis, & Orbis laudabili praxi, ut probavimus *supra n.*7 *&* 8.& addimus aliam resolutionem hujus S.Congr. *in d.Sutrina Censurarum, referente Card.Corsino*, ibi: *Dub.*3.*An, &*
39 *usque ad quem locum possit associare Cadaver, tumulandum in dicta Ecclesia; Usque ad januam exclusivè.*

Remanet 5.dubium, circa quod nihil exadverso adduci-
40 tur, quòd illius negativam valeat retardare resolutionem; Adducitur enim dispositio Cœremonialis, quod tamen eodem tempore admittitur, non esse clarum, neque literale,
41 propterea insistitur in prætensa consuetudine, quę nullo modo, nullaque probationis specie ostenditur, sed, quod magis est, ad hominem excluditur, dum admittitur, quòd noster Conventus paucis ab hinc annis erectus fuerit in Terra Atinæ; Sed subditur, assertam consuetudinem servatam fuisse cum aliis Regularibus, ante adventum nostrorum Religio-
42 sorum, & consequenter antequam nostra Ecclesia effecta esset Regularis: Difficile autem erit ostendere, & difficiliùs authoritatibus comprobare, quòd consuetudo Ecclesiarum sęcularium extendatur ad Ecclesias Regularium, resistentibus omnibus juris principiis, & in fortioribus terminis, quòd Regulares unius Religionis, eorum factis, & operationibus Regularibus alterius Religionis non præjudicent, probavimus *in Tom.* 1.*par.*2.*disc.*14.*n.*70.

Evidenti inapplicabilitati authoritatum, exadverso allegatarum, correspondet palpabile æquivocum, cum quo as-
43 seritur, quòd Processiones Rogationum Urbis transeant per Ecclesias Regularium, quod adeo falsum est, ut nec etiam
44 responsionem mereatur, ne credatur verisimile, juxta nobilem animadversionem *S. Athanasii*, de qua *in Inst crim. lib.* 4. *tit* 8. *num* 123.

Ex alio etiam motivo hoc 5. dubium videtur negativè resolven. quia scilicet Processiones, quæ fiunt in Terra Ati-
45 næ, omnes incipiunt à Parochiali Ecclesia, in qua, proinde debent terminari cum Missæ celebratione, non autem in aliis Ecclesiis; Processiones enim in illa Ecclesia debent terminari, à qua incipiunt, juxta inconcussum principium 46
sacrorum Rituum, de quo latè supra *discept.*26 *per tot.*

Incongruæ demùm contrariæ instantiæ, pro punitione illius Religiosi, qui prætenditur injurias contra Canonicos 47
protulisse, in nulla consideratione habendæ videntur, nedum uti extra dubia, de quibus disputamus, sed etiam, quia non affertur probatio aliqua, & specifica demonstratio dd. assertarum injuriarum, & ex alia parte nimis notum est, quòd in criminalibus, non verba Partium, sed probationes delictorum Reum faciunt, ut dicebat *Pratus resp. crim.*6. *à n.*13.Indeque meritò laudatur *Alex. à Plutarcho* in ejus Vi- 48
ta, qui *in udire qualche Accusatore costumava di chiudersi con una mano un'orecchia, dicendo, che la serbava intiera per l'Accusato*, ut his verbis id notat *P. Segner. nel Christ. instr. par.* 1. *ragion.*28.*n.*8. Et ratio assignat. *in can Nonne* 8 *qu.*4. quia scilicet non omnis, qui accusatur reus est, sed qui convincitur criminosus, quem sequitur *de Angel de Habil. reor.* 49
*in exord. nu.*12.

Die 2. Aug. 1709. per Card. Corsinum propositis in C. E. & R. dubiis, impressis in principio. 50

Ad primum responsum fuit: Negativè. 51

Ad 2. *Negativè quoad primam partem, & quoad secundam* 52
Affirmativè in casu, de quo agitur, quando Canonici accedunt capitulariter.

Ad 3. *Negativè quoad primam partem*; *Et quoad secundam* 53
Affirmativè quoad ingressum, & ultimum Vale.

Ad 4.*Ultimum Vale consistere in simplici benedictione.* 54

Ad 5. *Episcopo pro Informatione.* 55

Repropositâ verò per eundem Ponentem in Congr. habita 56
die 7. Sept. 1710. rescriptum fuit.

Capitulo licere ingredi cum Stola, & Cruce in casu, de quo 57
agitur, nullum tamen peragere Officium circa Cadaver in Ecclesia, & ultimum Vale esse dandum extra Ecclesiam.

Ex quibus patet, quod S. C. habuit Terram Atinæ pro
Nullius Diœcesis, & cum hoc supposito mandavit, illius 58
Capitulum, & Canonicos in hac parte frui debere illis prerogativis, quę competunt Capitulis Ecclesiarum Cathedralium.

DISCEPTATIO XXXII.

Imolen. Pensionis.

PRO

Card. Joanne Francisco Nigrono.

CUM

Dionysio Rosciolo.

ARGUMENTUM.

Pensio, reservata ad favorem pueri decennalis cum clausula; Vita, & morum honestas &c. *an valida sit, & an Pensionarius teneatur solvere integraliter pensionem, reservatam super fructibus illius Beneficii, à quo Papa aliqua bona postea dismembravit: Manutentio in exigenda pensione, quando concedenda sit Titulari, etiamsi illam non solverit Pensionarius, neque ipsi Titulari, neque ejus immediato Antecessori.*

POssidente Card. Nigrono Abbatiam Pontis Sancti usque ab anno 1687. insurrexit Dionysius Rosciolus, & petiit manutentionem in possessione, seu quasi exigendi an-
nuam pensionem scut. 100. mon. ad sui favorem reserva- 1
tam usque ab anno 1628. per Urban. VIII. super fructibus, redditibus, & emolumentis universis dict. Abbatiæ.

Injustitia autem petitionis ex triplici fonte desumitur; Ex insubsistentia nimirum tituli, ex parte Pensionarii producti;
Ex dismembratione considerabilium bonorum Abbatiæ, fa- 2
cta per Clem. X. Et ex diuturno lapsu temporis in exactione controversæ pensionis.

Quoad primum, præmittimus in facto, quòd ex contrariis Scripturis, manifestè constat, hanc pensionem reservatam fuisse die 14. Augusti 1628. Quòd Dionysius Pensionarius natus

natus sit die 7. Augusti 1618. sicque de tempore reservationis
3 pensionis erat in decimo suæ ætatis anno dumtaxat constitu-
tus; Quòdquè pensio reservata eidem fuit cum expressione
honestatis vitæ, & morum, & cum unico, & individuali
motivo meritorum, & virtutum; Non autem cum mentio-
ne laudabilium indiciorum, ut in casibus pensionis, reser-
vatæ ad favorem Min. 14. annis faciend. esse testantur Man-
4 dos. de Min. ætat. cap. 3. n. 24. & Barchin. in Prax. Cancell. Apo-
stol. c. de Exord in Beneficial. §. Religionis zelus, & seq. im-
pressa post Rebuff. in Prax. benef. in Proem. circa med ibi: Niti-
tur enim potissimùm hæc praxi Notabilibus ipsius Cancellariæ,
quæ 300 ferè annis in quotidianam praxim deducta, ac ex ut-
riusque Juris visceribus extracta, nemo est qui ambigat.
Ex quibus evidenter sequitur, quod eadem pensio sit in-
excusabiliter nulla, & subreptitia, prout uniformi calamo
affirmant Azor. Instit. moral par. 2. lib. 8. c. 7 q. 1. Vivian. de Ju-
5 repatr. lib. 1. c. 1. n. 189. & lib. 13. c. 9. nu. 15 Gratian discept. 508.
à n. 16. Bauny in Prax. benef. disput. 11. qu. 19. lit. D vers. Quar-
tò, Garzias de Benef. par. 1. c. 5. n. 128. Ridolphin. in Praxi p.
2. cap. 9. à num. 85. Marchesan. de Commiss. par. 1. de Commiss.
appellat. in caus. Pension. §. 2. n. 49 fol. 586. Molphes. in Summ. tr.
6. de Benef. cap. 3. n. 55. Paris. de Resign. lib. 4. quæst. 9. nu. 12. &
lib. 6. q. 2. à n. 82. Borell. in Summ. dec. tit. 30. de Pension. num. 66.
Narbon. de Ætat. ann. 14. qu. 59. n. 13. Ricc. in Prax. tit. Prax.
exig. Pension. resol. 378. in fin par. 1 Corrad in Prax. Benef. lib.
1. cap. 6. n. 25. Ventrigl. in Prax tit. de Ætat. Benefic. n. 3. in fin.
& firmavit Rot. dec. 53. n. 4 cor. Burat. & dec. 321. per tot. par. 1.
cor. Verall.
6 Stringens autem ratio hujus communis conclusionis ea est,
quia respectu Clericorum, minorum 14. annis inapplicabile
est motivum reservationis pensionis, à Papa expressum in
illis verbis: Vitæ, & morum honestas, aliaque laudabilia pro-
bitatis, & virtutum merita: Nos inducant &c. quæ verifica-
ri nequeunt in dicta tenera ætate, quam rationem conside-
7 rant citatæ authoritates, & signanter in illa se fundavit Rot.
dicta dec. 321. par. 1. cor. Veral.
Absque eo, quòd relevet, aliquas ex prædictis authorita-
tibus loqui de Infantibus: Ultra quod enim, quidquid dicen-
8 dum sit in aliis materiis, in nostris terminis beneficialibus In-
fans quis dicitur usque ad annum 14. ut punctualiter adver-
tunt Gig. de Pension. quæst. 13. sub num. 4. ubi testatur de
praxi Curiæ, & Narbon. de Ætat. ann. 14. quæst. 59.
num. 13.
Adhuc respondemus, hanc differentiam ad effectum, de
quo agitur, esse solùm verbalem, consistentem scilicèt in eo,
9 quòd in pensionibus, reservatis ad favorem Clericorum,
minorum septennio, dicitur in reservatione: Laudabilia tuæ
infantilis ætatis indicia; In illis verò, quę reservantur ad
favorem Clericorum, minorum 14. annis dicitur: Laudabi-
lia tuæ puerilis ætatis indicia; Substantia autem consistit in
hoc, quòd: Vitæ, & morum honestas dicitur, quando est Cle-
10 ricus, vel Scholaris major 14. annis: sunt verba Barchin. in
Prax. Cancell. Apostol. tit. de Exord. in benef. §. Religionis zelus
in fin. impressa post Rebuff. in Prax. benefic.
Alia quoque addita consideratione, quòd in Literis pen-
sionis, reservatæ ad favorem Clericorum, majorum 14. an-
11 nis, dicitur in eisdem Bullis: Nos Tibi præmissorum merito-
rum tuorum intuitu specialem gratiam facere volentes &c. In
aliis vero Literis, expeditis ad favorem Clericorum, mino-
rum, sive 7. sive 14. anni, dicitur: Nos Tibi præmissorum in-
diciorum intuitu specialem gratiam facere volentes, ut refert
Mandos. de Ætat. minor. c. 3. n. 23. in fin. In Literis autem, pro-
ductis à Dionysio, & expeditis ad ejus favorem tempore,
quo erat 10. annorum, exprimuntur merita pro unica, &
specifica causa concessionis, ibi: Nos præmissorum meritorum
12 tuorum intuitu specialem gratiam facere volentes. Quę haben-
tur quoque in alia Gratia, ad favorem pariter ejusdem Dio-
nysii paulò ante expedita, in Indulto scilicet retinendi con-
troversam pensionem, etiamsi matrimonium contraxisset;
Quæ meritorum positivæ, & specificę assertiones, ut dixi-
mus, & juvat repetere, nullo modo congruere possunt æta-
ti 10. annorum, in qua tunc temporis constitutus erat Dio-
13 nysius, ex authoritatibus, allegatis supra à num. 5. & con-
fert Lotter. de Re benef. lib. 2. quæst. 50. à num. 88. Cùm ergò
pensio fuerit à Papa reservata favore Dionysii, utì majoris,
meritisque ditati, qualis in rei veritate non erat, exindè se-
quitur, illam corruere ex defectu intentionis Papæ reservan-
tis.
Nulliusquè relevantiæ ad hunc effectum est clausula motu
14 proprio, sub qua reservata fuit controversa pensio; Cùm
enim ista ad privatum tendat commodum ejusd. Dionysii,
hujusmodi expressionę non obstante, semper gratia dicitur
prodiisse de Partis supplicationem, ut probant Marches. de
Commiss. par. 1. tit. de Commiss. appellat. in caus. Pension. n. 113.
fol. 594. ubi, quòd hoc casu expressio motus proprii dicitur
mendicata, Card. de Luc de Regal. disc. 185. nu. 11. Et tamen
eadem clausula nihil operatur in iis, quæ sunt facti, ut in no- 15
stro casu, nec supplet intentionis defectum, ex cumulatis in
genere per Paris. cons. 1. num. 81. lib 1. & cons. 4. num. 28. lib. 4.
Gabriel. concl. 2 de Claus. num. 20. Mart. de Clausul. claus. 73. nu.
11. & Barbos. eodem tract. claus. 79. num. 44. & 47. Et in nostris
terminis per Paulut. in Jurisp. sacr. tom. 2 lib. 6. tract. 10. de Be-
nefic. §. 2. sub num. 1. & Pac. Jordan. var. lucubr. to. 2. lib. 10. tit.
3. de Provis. benef. n. 25. & tit. 18. num. 37. Et in specie, quòd 16
clausula motu proprio non tollat impedimentum personę, pro-
bant Paris. cons. 1. n 79. lib. 1. Barbos. ubi proximè n. 51. & Ric-
ciull. de Jur. Person. lib. 4. cap. 6. num. 7. Imò, quòd non sup-
pleat defectum ætatis, punctualiter advertunt, Staphil. de
Liter. Grat. tit Motus proprius, an suppleat defectum ætatis,
n. 2 Gabriel. conclus. 2. de Claus. num. 47. & de Rubeis pariter de
Claus. claus. 481. n. 11.
Non obst. quòd ad hoc, ut quis sit capax pensionum, suf-
ficiat ætas 7. annorum; Quidquid enim sit de hac opinione, 17
contra quam urgere videtur dispositio Conc. Trid. & diversa-
rum resolut. Sac. Congr. sequutarum à Squillant. de Privil.
Cleric. c. 5. n. 13. Sanctarell. var. resol qu. 79. num. 17. in fin. Les.
de Just & Jur. cap. 34. de Benef. dubit. 38. nu. 163. Emanuel Sà
in Aphorism verb. Beneficium n. 30. Campunil. in Divers. Jur.
canon. rubr. 7. c. 6. n. 5. & rub. 11 cap. 14. n. 19. versic. De legit. ætat.
ubi contrariis respondet, & refert plures resolutiones Sac.
Congr. Castropal. Oper. moral. tom. 2. tract. 14. de Benef. punct.
11. § 3. num. 4. Barbos. de Potest. Episc. allegat. 60. nu. 78. Nar-
bon de Ætat. anno 14. q. 59. per tot. & Paulut. in Jurisprud. sa-
cr. tr. 10. de Benefic. Eccles. c. 11. n. 5. in fin. & in §. 2. n. 1. vers. Circa
legitimam.
Adhuc versamur extra difficultatem, ex quo Nos non as-
serimus, pensionem, de qua agitur, esse nullam ob incapa-
citatem Dionysii, sed constanter dicimus, & punctualibus 18
authoritatibus supra comprobavimus, esse nullam, utì sub-
reptitiam, quia scilicèt non fuit Summo Pontifici expressa
ætas 10. annorum Dionysii, quam si scivisset, vel pensio-
nem non reservasset, vel reservasset cum majori difficultate,
ac cum illis expressionibus, sub quibus solent, juxta prædi- 19
ctum inconcussum stylum, reservari pensiones pro Minori-
bus annor. 14. quod ad inducendam subreptionem superabun-
dat, Lotter. de Re Benef. lib. 2. quæst. 34. num. 8. Rot. cor. Burat.
dec. 55. n. 6. & cor. Cels. dec. 311. n. 7. & cor Benincas. dec. 381. n. 4.
Hæc siquidem intercedit differentia inter ætatem 7. vel
14. annorum ad effectum, de quo agitur, quòd ad hoc, ut 20
valida sit pensio, reservata ad favorem minoris septennio,
non sufficit in Supplicatione mentionem facere ætatis, sed
ulteriùs, vel necessaria est expressa, & positiva Pontificis
dispensatio, ut præ cæteris advertunt Fagn. in cap. Cùm in
cunctis num. 98. de Elect. Selva de Benef. par. 3. quæst. 5 n. 27.
Gig. de Pension qu. 13 sub num. 4. ubi testatur se vidisse similem
dispensationem, & Paulut. in Jurisprud. sacr. to. 2. tract. 6.
de Benef. Eccles. §. 2 sub n. 1. vers. Circa legitimam; Vel quod
Pensio reservetur cum clausula; Etsi non dum fuerit clericali
charactere insignitus, ut advertit Tondut. qu. benef. par. 2. c. 1.
§. 4. num. 3. Quo casu non dicitur provisio facta, tanquam Cle- 21
rico, sed uti Laico.
E' contra verò respectu Clerici, majoris 7. licèt minoris
14. annis, sola mentio ætatis sufficit, ut advertunt Narbon.
de Ætate ann. 14. q. 59. sub n. 6. Paris. de Resignat. lib. 4. qu. 9. n. 22
12. ubi refert ita decisum à S. Rota. Eademquè distinctio vi-
detur esse de mente Riccii in Prax. Pens. d. resol. 378. in fin.
par. 1. & Ventrigl. in Prax. tit. de Ætat. Benef. n. 3. in fin & alio-
rum Doctorum, de quibus supra, qui disputantes articulum,
an sufficiat ætas 7. vel requiratur illa 14. annorum, admit-
tunt quidem sufficere septennium, sed subdunt, necesse es-
se ad evitandam subreptionem, ut in Supplicatione fiat
mentio ætatis; Et de ætate 10. annorum, expressa in Li- 23
teris Apostolicis, loquitur Card. de Luc. de Pension. disc.
10. in princ. Et de simili expressione ætatis, facta in Lite-
ris, expeditis paulò ante nostram pensionem, observat
Rot. dec. 536. num 3. vers. In præsenti, & num. seq. par. 4.
tom. 3. rec.
Nec dicatur, verba, indicantia merita, & virtutes Pen-
sionarii, esse verba Expeditioneriorum, non autem Papæ;
Quia, ut probavimus supra n. 11. verbis illis proximioribus;
Vitæ, & morum honestas, in corpore Literarum correspon-
dent alia; Nos pręmissorum meritorũ tuorum intuitu quę mani-
festissimè sunt verba Pontificis, quęvè sufficientissima repu-
tantur à Doctoribus pro motivo reservationis pensionis,

ut videre est apud *Ridolphin. in Prax. par.2.cap.9. num.68.& Rot.dec.38.n.11.par. 9.rec.* Et tamen ex iisdem verbis proe-
25 mialibus mentem Pontificis concedentis optimè deduci, sequendo cit.*dec.321.par.1.cor.Verall.* individualiter notat *Spada cons.62.num.6.& 7.lib.3.*

Ex quibus innapplicabiles remanent authoritates, quæ videntur contrariæ, *Spada* enim *cons.55.lib.3.* tractat solùm
26 quæstionem capacitatis, vel incapacitatis Pensionarii, deductæ ex ætate 7. vel 14. annorum, & probat, sufficere septennium, unicè se fundando in eo, quòd Pensionarius, in suo casu septennio major, nulla proindè indigebat dispensatione, *ut in n.1.& seq.n.4.* Hoc autem non turbat in præsenti, in quo ut diximus, nullitatem pensionis desumimus ex subreptione, non ex incapacitate Dionysii; Transit deindè idem Author *n. 4. vers. An autem*. ad aliam inspectionem
27 dispensationis circa habitum clericalem, cujus respectu considerat, quòd enunciativæ, in sua dispensatione contentæ, verificari poterant in Pensionario, majore septennio, quòdque solent apponi de stylo Expeditioneriorum, quæ dispensatio circa habitum clericalem nil commune habet cum nostro casu. Imò idem Author, considerans deindè *in seq. consil. 62. num. 9. & 7.* verba ipsa proemialia nostræ reserva-
28 tionis, illa magnifacit, atquè ex illis mentem ipsius Pontificis reservantis Pensionem, non Expeditioneriorum, deducit, sequendo in specie *dec.312.cor.Veral.p.1.*

In iisdem prorsus terminis loquitur *Fagn. in cap. Cùm in cunctis de Elect.* ubi, postquam *à n.89.* probavit, ad obtinen-
29 dam pensionem sufficere ætatem 7. annorum, quæstionem concludit illis verbis: *Unde usu receptum est, ut passim reserventur pensiones Clericis primę tonsurę, in quacunque ætate sint constituti, nulla prævia dispensatione Apostolica, nec unquam vidimus, reservationes infringi ex hoc capite.* Dicit igitur *Fagnanus*, se non vidisse infringi pensiones ex defectu
30 dispensationis in majoribus septennio, sed non dicit, se non vidisse infringi ex defectu expressionis ętatis minoris 14. annorum, Et propterea cùm in pręsenti sit incontrovertibilis defectus hujus expressionis, concurrente potiùs expressione majoris ætatis, resultan. ex prædictis verbis, *Vitæ, & morum honestas*, utique perneceſſe ruit prædicta pensio.

Casus *dec.Burgen.Pensionis*, impressæ *apud Marchesan.to. 1 fol.523.& duplatæ penès eundem to. 3.fol.* 123. toto cœlo di-
31 stat à nostro; Ibi enim pensio reservata fuerat Laurentio Scholari, non uti Clerico, ut in nostro casu, sed postquam clericali caractere fuisset insignitus, in qua conditione unicè se fundavit *Rota*, ut videre est in *n.3. & 7. vers. Quia respondetur*. Et meritò, in hoc siquidem diversissimo casu cessat ratio, ob quam ætas exprimi solet, ut advertit *Ridolphin.in Prax.par.2.cap.9.num.90.* & cum dicta conditione pensio reservari potest, nedum majori septennio, sed etiam minori,
32 juxta casum dictæ decisionis, ut probavimus supra *num. 20.* Imò adsunt recentia exempla similium reservationum ad favorem Infantis 10. tantùm mensium, & alterius Infantis 2. dumtaxat mensium.

Minùs dicatur, quòd hæc exceptio, uti respiciens titulum, reiicienda sit ad petitorium, Quidquid enim sit in ma-
33 teriis profanis, vel quando non producitur titulus à Pensionario, in quibus terminis loquuntur quotquot exadverso adduci possunt, certum est, quòd *hoc non procedit in Beneficialibus, in quibus exceptio defectus tituli, qui ad colorandam possessionem exhibetur, obiici potest*, sunt verba *Menoch. de Retinend.remed.3.n.683.* quem sequitur *Post. de Manut. obser. 44.num.155.& Rot.dec.698.num.3.par.2.& dec.177. num. 7. & seq.par.4.rec.*

Et in terminis pensionis, exactę spatio 63. annorum *Card. de Luc.de Pens.disc.22.ferè per tot.& signanter n.9.* ubi, quòd
34 talis fuit sensus Congr. particularis, & Rotæ, & ulteriùs testatur, hanc conclusionem nec etiam à contrariis Defensoribus in suo casu fuisse controversam, ibi: *Nec controvertebatur per Scribentes pro Pensionario veritas dictę conclusionis, quòd scilicet; dato vitio tituli, ad quem Possessor per illius productionem se restrinxit, possessio, quantumvis diuturna, non suffragetur; Dicebant verò, id procedere, quando ex ipsius Possessoris parte tituli infecti productio facta esset, ita, & taliter, quòd exindè resultaret restrictio ad titulum meliorem, secus autem, ubi titulus per alteram Partem exhibeatur.* Cùm igitur in
35 nostro casu productio tituli infecti facta fuerit ex parte ipsius Pensionarii, & quidem in ipso initio litis, sumus in claris, quòd illius infectio influat in Judicium manutentionis.

Et in durioribus terminis exceptionis, resultantis ex Scripturis, à Pensionario productis, respicientibus non titulum
36 pensionis, sed solùm solutionem aliquorū terminorū firmavit *Rot.498.in fine cor.Benin* confirmata in *dec.324. coram eodem.*

Certiùs igitur in casu nostro, ex quo nostra exceptio oritur ex ventre Literarum Apostolicarum, quo casu semper 37
admittitur, etiam in Judicio manutentionis, ut in nostris terminis advertunt *Marchesf.de Commiss. p... tit.de Appellat. in Caus. Pens. §. 2 num.208.fol.593. Mant... var. resol. lib.1. cap.21.num.7 Ridolph in Prax.par.2.cap.9.num 184 & 201.* & firmavit *Rot.dec.649.num.3.& dec.654.num.5.p.3. divers. & dec.617.n.1.in fin.p.1.rec.*

Absque ulla difficultate, ex quo eadem exceptio est undiqueclara, fundata scilicet in Scripturis, exadversò produ- 38
ctis, & in communi sententia Doctorum, à Rota recepta, quæ in articulo, ab ea deciso, omnem Juris ambiguitatem fugat; ut notant *Gob.consultat.97.num.13.& Urceol.de Transact.q.44.n.4.& seqq.* & observavimus supra *discept.1.§.23.n. 31.* Proindequè etiamsi dicta exceptio tangat merita, ad- 39
hùc attendenda est in præsenti Judicio, ex cumulatis per *Post.de Manut.observat.42.n.140.& Rot. cor. Ludov. dec. 425. num.3.& 4.& cor.Priol.dec.443.num.15.* & egregiè *Spad. cons. 53.num.10.& 11.to.3.* ubi, quòd in his casibus petitorium absorbet possessorium.

Nec claritas nostræ exceptionis tollitur ex dd. ingeniosis contrariis replicationibus; Ad hunc enim effectum turbiditas, seu indago, resultans ex replicationibus, non est apta 40
impedire effetum exceptionis claræ, minusque illam ad petitorium reiicere, juxta communem, & receptam distinctionem, de qua *Afflict.dec.63.n 2.Post de Manut obser.43 num. 143.Rot.apud Pacific de Salvian dec.83.num.13.& 14.& dec. 157.num.10.& 11.& in par.2.divers.dec.13 à num 4.& in Rom. Salviani 27. Martii 1686. §. Quibus cor. Rondin.& in Rom. Primog. de Cæsarinis 17. Junii 1686. §. Minusquè, & §. Semperquè cor. Albergat.* Et in nostris terminis ead. *Rot.dec.1204. n.2.cor.Emer.jur.*

Quo verò ad dismembrationem, præmittimus in facto, quòd usque ab anno 1673. redditus nostræ Abbatiæ ita dimi- 41
nuti reperiebantur, *ut exindè, satisfactis oneribus præfatis, quæ quotannis ad tercenta scilicet scuta monetæ ascendunt, non remaneant annuatim, subducta insimul plurium annorum ratione, nisi ducenta scuta*, juxta præcisa verba Brevi Clementis X.

Cùm autem controversa pensio reservata legatur super redditibus universis ejusd. Abbatiæ, inter quos speciali nota dignum est Palatium, seu Domus, & Clem. X. usque de anno 1673. usum dictæ Domus, nec non Arearum, seu Impluviorum, illam ambientium, ac duarum Viarum, 42
seu Ambulatoriorum, duabus illius januis adjacentium, Apostolica authoritate dismembraverit; Utique pro summa, correspondente pensionibus hujus Domus, & annexorum, non potest esse locus manutentioni, exadversò petitæ; Non percipiens enim fructus Beneficii, non tenetur ad solutionem pensionis, ut notant *Borell. in Summ. dec. tit. de Pension.n.44.& Tondut. qu. benef.par.1.cap. 35. nu 9.& 10.* Eodem prorsus modo, quo Capellanus, non percipiens redditus Cappellaniæ, non tenetur ad celebrationem Missa- 43
rum, ex adductis per *Monacell.in Formul.tom.1.formul.9.nu. 1.tit 6.& to 2.fol 59.n.56.* & firmatis per *Rot. in Rom. Cappellaniæ 19.Aprilis 1709.§.Absque cor. Caffar.* Et ad præcisum effectum impediendi Pensionario manutentionem observant *Post. de Manut.observ.64.n.10.* Et rationem adducit *Lotter. de Re benef.lib.1.q.39.num. 69* quia scilicet actio Pensionarii in his casibus remanet elisa ex eo, quòd Titularis non possi- 44
det rem, in qua talis actio fundatur; Et revocando mandatum de manutenendo, aliàs concessum, firmavit *Rot coram Ubaldo dec.473.num.1.*

Alia quoque addita ratione, quia fructus sunt pars substantialis Beneficii, itaut Dominus eorundem fructuum quo- 45
ad partem, quæ sibi ratione pensionis debetur, ipsummet Beneficium habere dicatur, ut probant *Coliant. in Pragm. Regn.lib.1.c.5.n.8.& Acost de Privil Credit reg.1.ampliat. 12. num. 18.*

Non relevante, quòd hæc quoque exceptio requirat altiorem indaginem, sicque reiicięda videatur ad petitorium; Cùm 46
enim illa incontinenti probetur, mediante Breve Pontificio, ab A. C. in Judicio canonizata, admittitur etiam in Judicio manutentionis, ut præcisè firmavit *Rot. apud Post. de Manut.dec.642.n.2.*

Relevans hæc exceptio non offuscatur ex solutionibus hujus pensionis, factis à Fagnano, & Rev. Camera, quę pensio- 47
nes Beneficiorum vacantium, non de proprio, sed ex fructibus solvit; Quidquid enim sit de subsistentia dd solutionum, hoc unum est indubitatum, quòd deinde multi sunt effluxi anni, in quibus eadem pensio non fuit soluta; Cùm autem plusquam notorium sit, fructus Beneficii quotidiè diminui, etiamsi illi

illi consistant in stabilibus, & redditibus certis, hoc eò certiùs admittendum videtur in præsenti, quo major pars fructuum nostræ Abbatiæ consistit in voluntariis eleemosynis,
48 quę, frigescente in dies charitate Fidelium, paulatim deficiunt, ut in specie consideravit Clem. X. in Brevi dismembrationis, quod fuit exhibitum.

Quò demum ad taciturnitatem Dionysii in exigendo hanc
49 pensionem, hæc sufficiens quoque reputatur ad impediendam manutentionem, ut advertunt *Gigas de Pens. quæst.85. num.3. Marches. de Commiss. par. 1. §. 2. de Commiss. appell. in caus Pension.§.2 n.55.fol.587.& Ridolph in Prax.par.2.c.9.*
50 *n.183.*& firmavit *Rot.cor.Priol.dec.266.n.22. & cor. Cavaler. dec.249.n.5* Et de sola taciturnitate quinque annorum *Rot. coram Burat.dec.591.n.9.*

Fortiùs, quia initium hujus longævæ taciturnitatis non fuit accidentale, sed ortum habuit à Judicato Rotali, con-
51 tra Dionysium emanato; Cùm enim iste alias quoque pensiones obtineret, & signanter unam sc. 150. super fructibus Ecclesiæ Collegiatæ S. Prosperi Regii, quam per plures annos exegerat, contraxit deinde matrimonium, & in illius exactione continuavit, donec perventa notitia ejusdem matrimonii ad aures Francisci Calcanei, moderni Præpositi ejusdem Ecclesiæ, iste introduxit Judicium super extinctio-
52 ne pensionis, & favorabilem obtinuit resolutionem, registratam *in dec.* 165.*par.* 17.*rec.* cui idem Dionysius acquievit, optimè sciens, per matrimonium eò ipso extingui pensiones, ut post antiquiores, quos citat, advertit *Gig. de Pension.qu.54 num.4.*ubi quòd ob matrimonium, ab ipso contractum, omnes amisit pensiones, quas ei Clem. VII. reservaverat, *Garz. de Benef.par.1.c.5.n.*108.& *Lotter. de Re benef.lib.1.q.42.à n.45.*

Tempore hujus Decisionis, quæ emanavit anno 1671. unus ex Rotæ Auditoribus erat Flaminius Taya, qui deindè factus Card. ab Inn. XI. provisus fuit de controversa Ab-
53 batia, Sicquè nil mirùm si ab eodem, utì pleníssimè informato de eadem Decisione, dicta pensio nunquam fuit petita, nec ab inde citra exacta.

Nec dicatur, ad hunc effectum non sufficere solam taciturnitatem Pensionarii, sed ulteriùs requiri petitionem, re-
54 jectionem, & acquiescentiam ejusdem; Authoritates enim, quæ videntur in hac parte contrariæ, facili negocio ad concordiam reducuntur, advertendo, quòd petitio, rejectio, & acquiescientia tunc solùm debent concurrere, quando quæstio est de perfecta extinctione pensionis, secùs verò,
55 quando, ut in præsenti, talis taciturnitas deducitur ad effectum impediendi manutentionem, prout in nostris terminis, conciliando contrarias authoritates, firmavit *Rota coram Priol. decis.* 298. *num.* 10. & 11. & *coram Cavaler. dec.* 249. *in fin.*

Ratio autem hujus receptæ distinctionis ea est, quia hoc secundo casu ex una parte non aufertur Pensionario suum creditum, seu principale Jus, sed punitur solùm ejus negli-
56 gentia in agendo, nè scilicèt ille, qui tamdiù tacuit, possit breviter suum creditum consequi, Ex alia verò parte nihil Titularis acquirit, sed solùm, ut diximus, in pœnam negligentiæ, aufertur Pensionario celeritas in agendo, quam libens amisisse videtur sua tarditate, ut in terminis præscri-
57 ptionis viæ exequutivę advertit *Carleval. de Judic. lib.* 1. *tit.* 5. *disput.* 4. *num.* 3.*Caravit. in Rit. magn. Cur. Vicar rit.*167. *num.*3. & *Massol. in Trismeg. legal ratioc.*82. *à num.* 33. Et in nostris terminis *Marches. de Commiss. par.* 1.*tit. de Commiss. appellat. in caus. Pens. §.* 2. *num.* 55.*fol. mihi* 587. ubi, quòd
58 sicuti per multos annos Pensionarius distulit pensionem exigere, ita æquitas suadet, ut per multas instantias illam consequatur.

Prætensæ autem solutiones, factæ à Camera, poni possunt ad partes, quia cùm illa, ejusquè Ministri,non habeant titulum Beneficiorum vacantium, & quorum fructus admi-
59 nistrant, solutiones talium Ministrorum ad effectum manutentionis non attenduntur, ut latè probat *Post. de Manut.observ.* 35.*ferè per tot.* Et in terminis solutionum, factarum à
60 Ministris Cameræ de fructibus Beneficiorum vacantium *Gratian.disc.for.c.*113.*n.*52.*Lotter.de Re benefic.lib.*3.*q.*39 *num.* 130.& *seqq.Post.de Manut.obser.*35.*à num.*74.& *Rot.apud Pacific.de Salvian.dec.*44.*n.*2.

Fortiùs, quia non docetur exadverso de solutionibus, fa-
61 ctis à Card. Taya, immediato Antecessore Card. Nigroni, sicquè eò minus erat locus petitæ manutentioni per ea, quæ notant *Ferret cons.*388.*n.*15.*Gig.de Pension.q.*85.*n.* 3. & *Rot. cor.Cavaler.dec.*249.*n.*3.ibi: *Non enim poterat Paciotus prætendere manutentionem, cùm de tempore hujus motæ litis coram Vicario Urbini non esset in quasi possessione exigendi contra Sylvium modernum Rectorem, imò nec contra Marcum Antonium immediatum Antecessorem Sylvii*: Et juxta longè post 62
hæc scripta latè firmata per *R. P. D Cremonam Valdinam in Voto anni* 1716.*in Neritonen.Pensionis §. Satis igitur, & seq.* Cujus soliditas agnita fuit ab ipsomet Titulari, qui non attentis tribus Sententiis, ad ejus favorem latis, adhùc Causa terminata fuit per concordiam, & recepta quadam pecuniarum summa, pensioni, ad ejus favorem translatæ, renunciavit.

Ex his igitur tribus capitibus, nempè ex nullitate reservationis, utpotè factæ Dionysio tanquam majori, meritisquè 63
fulcito, cum esset minor, & meritis destitutus; Ex notabili dismembratione multorum bonorum Abbatiæ, Et ex diuturno tempore, quo hæc pensio non fuit per duos, dignitate, & meritis Eminentissimos Abbates soluta, etiamsi divisim considerentur, multò magis simul junctis, videtur locus rescripto cum clausulis suspensivis.

Die Jovis 22.Septembris 1694.proposita Causa in Signatura Justitiæ per b.m. Portam, rescriptum fuit: *Sine præjudicio, non retardata, & ampliùs Causa non proponatur*: Id- 64
què, non ex irrelevantia exceptionum, supra adductarum, sed quia strictè, & præcisè sermo erat de manutentione, & Titularis concludenter probaverat suam possessionem, tam ex solutionibus ei factis à Fagnano, quando possedit dictam Abbatiam, quàm à Ministris R. C. tempore immediato ad provisionem ejusdem Abbatiæ in personam Card. Nigroni.

Quid autem dicendum in casu, in quo quæstio sit cum Translatario,an scilicet eidem danda sit manutentio, vel immissio; Quidquid dicat *Fattinel de Pens. cap.* 10. *per totum*: 65
Respondeo, eidem esse dandam Immissionem, ea ratione, quia Translatarius censetur subrogatus ad possessionem Juris, quam habebat Transferens, non autem ad possessionem facti, juxta opinionem *Rotæ cor. Coccin. dec.* 2240.& *alibi passim*.

DISCEPTATIO XXXIII.

Melphien.

PRO

Curia Episcopali.

CUM

Episcopo Murano.

ARGUMENTUM.

Visitatio Ecclesiæ, positæ in Confinio duarum Diœcesum, ad quem Episcopum spectet, & quibus concurrentibus validæ, vel nullæ sint Censuræ, latæ pro defensione propriæ Iurisdictionis.

IN Territorio Atellæ Rapollen. Diœcesis,quæ anno 1528. à Clem. VII. æquè principaliter unita fuit Ecclesiæ Melphien. sita reperitur Ecclesia S. Mariæ de Perno, titulo Abbatiæ DD. Cardinalibus commendari solita, cujus considerabiles redditus annuorum mille circiter aureorum, *teste Ughell. in Ital. Sacr tom.* 1.*fol.* 993. principaliter consistunt 1
in quodam Feudo, posito in Territorio dicti Loci Atellæ, & in quo præfata Ecclesia posita reperitur, ut constat ex Partita descriptionis terminorum, & confinium dicti Feudi, & Ecclesiæ, factæ tempore Abb. Antonii de Paulis, ejusdem 2
Abbatiæ acerrimi Defensoris, fideliter extracta ab originali Regesto, dictæ *Cavallone*, Nec non ex Attestatione Syndici, & Electorum Communitatis d. Terræ Atellæ, loquentium etiam de Oblatorum, & Confessariorum deputatione, facta ab Episcopis Melphien. pro tempore.

Cùmquè idem Abbas de Paulis usque de anno 1614. prætensionem excitasset, eandem Ecclesiam non esse subjectam Visitationi Episcopi Melphien. habitus proindè fuit recursus ad C E. & R. quæ, audito Vicario Generali Mel- 3
phien. eidem rescripsit; *Che quando la Chiesa della detta Abbadia sia posta dentro li Confini di cotesta Diocesi, la visitate, con dichiarazione, che la Visita si fà in virtù del Sag. Conc. di Trento, ordinando ciò, che giudicarete espediente per augumento del Culto divino.*

In cujus rescripti exequutionem exhibita fuit Visitatio di-
ctæ Ecclesiæ, in generali Visitatione Melphien. facta anno
1589. à Fabio Tempestino Vicario Apostolico, nec non fue-
4 runt per eundem Vicarium generalem examinati multi te-
stes, qui, medio eorum juramento, deposuerunt, præfa-
tam Ecclesiam semper fuisse visitatam ab Episcopis Melp-
5 hien. & ita à suis Majoribus audivisse, esseque in Diœcesi
Rapollen. Melphien. unitæ, atque Abbates pro tempore d.
Abbatiæ conventos fuisse in Tribunali Episcopali Melp-
hien.

Ex quibus claris probationibus super situatione dictæ Ec-
6 clesiæ, nec non super æquè indubitata possessione visitandi
favore Episcoporum Melphien. prædictus Vicarius genera-
lis Visitationem dictæ Ecclesiæ decrevit, prout, prævia
intimatione, & notificatione d. Abb. de Paulis de facto pu-
blicè, & palàm, nemine penitùs, penitusquè se opponen-
te, eam visitavit; Cùmquè unus ex Sacerdotibus, qui eum
7 associarunt, incruentum Missæ Sacrificium peragere vellet,
& Confessarius ibidem promptus non adesset, idem Vicarius
statim facultatem concessit alteri Sacerdoti Josepho Gagliar-
do, ut dicti Sacerdotis celebraturi confessionem in eadem
Ecclesia exciperet.

Commendata postmodum fuit eadem Abbatia Card. Gas-
8 pari de Torres, mediante cessione ad sui favorem facta à
Card. Cosmo, pariter de Torres anno 1625. cum expressio-
ne, quòd sita sit in Diœcesi Melphien. Prout pariter in ea-
dem Diœcesi sita exprimitur in Literis collationis ejusdem
Abbatiæ in personam Card. Casanattæ anno 1674. Circa
quam expressionem situationis dictæ Abbatiæ in Diœcesi
9 Melphien. concordant *Ughell. in Ital. Sac. tom. 1. verb. Epis-
copi Melphien. fol.* 993. his verbis: *In Diœcesi celebris est Ab-
batia S. Angeli &c.& altera S. Mariæ de Perno, in loco horro-
ris, & vastæ solitudinis, valoris mille aureorum*, quæ re-
petit *tom. 7. verb. Episcopi Rapollenses fol.* 1188. de cujus Au-
10 thoris ad nostrum effectum authoritate, *Ansald. in Addit. ad
dec. ultim. num.* 19. *& Rot. dec.* 196. *num.* 3. *& dec.* 404. *num.* 5.
par 19. *rec. & in Caputaquen. Jurisd.* 4. *Maii* 1708. *§. Concur-
runt cor. Caffarel.*

Successivè autem non solùm visitata fuit à Lazaro Carafi-
no Episcopo Melphien. anno 1623. cum expressione reco-
11 gnitionis Cathedræ Episcopalis, factæ per Abbatem in ca-
rol. 16. sed, quod magis est, fuit etiam taxata in Synodo
Diœcesana, per ipsum celebrata, & Typis impressa anno
1624. pro contributione Seminarii Melphien in ducatis 20.
quæ summa punctualiter soluta fuit ab Abbatibus pro tem-
pore, prout æquali punctualitate solvitur de presenti à R.
Cam. Apost. quæ fructus exigit ab obitu Card. de Aste ultimi
Abbatis.

Eodem pariter modo in sequenti Synodo Diœcesana, cele-
brata per Episcopum Scaliam anno 1635. inter alias celebres
12 Abbatias in nostra Diœcesi existentes, similiter Typis data,
describitur nostra Ecclesia S. Mariæ de Perno.

Pervento autem ad Ecclesias Episcopales Melphien. &
Rapollen æquè principaliter unitas, moderno Episcopo
Spin. hic suorum Prędecessorum vestigiis inhærendo, non
semel, sed semper ab anno 1702. usque ad annum 1711. sive
13 per se, sive per suum Deputatum, d. Ecclesiam summa pa-
ce visitavit, nonnullaq; decreta ad divinum cultum spectan-
tia, faciendo, prout legitur ex Actis Visitationum, & prę-
sertim ultimæ, peractæ die 4. Julii 1711. quæ decreta juxta
solitum affigi mandavit ad Valvas dictæ Ecclesiæ, & in pri-
ma Visitatione deputavit etiam Confessarium, juxta docu-
menta, in Secretaria exhibita.

Hanc verò antiquissimam possessionem Ecclesiæ Melp-
14 hien. intervertere prætendens Vicarius Episcopi Murani,
transiens ante eandem Ecclesiam, videnfque dicta decreta
Visitationis, in illius Januis affixa, sub figurato prætextu,
quod dicta Ecclesia ad Jurisdictionem Muranam spectaret,
prędicta decreta violenter e Januis Ecclesiæ evulsit, ut con-
stat ex documentis, in Secretaria exhibitis.

Ad resarciendam verò Jurisdictionem Ecclesiæ Melphien.
ex prædicto notorio facto nimis sensibiliter læsam, necesse
15 habuit Curia Episcopalis Melphien. procedere contra præ-
dictum Vicarium Muranum, ad quem effectum eum citare
fecit, mediante brachio, à Metropolitano Compsano liben-
tèr impartito, ad comparendum infrà triduum in Civitate
Melphien & dicendam *Causam, quare, non deberet decla-
rari, & denunciari excommunicatus*, ob perturbationem, &
usurpationem Jurisdictionis Episcopalis Dięcesis Melphien.

Ipso autem in magna contumacia perdurante, accusati fue-
runt contra eundem consueti termini, quibus transactis, ser.
16 ser. expediti fuerunt Cedulones, & in Civitate Muri, aliis-
que solitis Locis affixi; Ipseque non solùm, absque ulla ci-
tatione, aut canonica monitione, sed de facto, inaudita-
que præcipitantia, quandam fecit denunciationem, qua me-
diante declaravit, Vicarium Generalem Melphien. incur-
sum in pœnas, contentas *in sess. 22. Concil. Trid. c. 11. de Re- 17
form.* Et quod omnem superat credulitatem, in manifestum
Censurarum spretum, publicè, & palam celebrare non eru-
buit; Concordata proindè fuerunt tria dubia; Pro favorabi-
li autem resolutione primi, concernentis facultatem visitan-
di Ecclesiam S. Mariæ de Perno, positam in Territorio A- 18
tellæ, aliosque actus Jurisdictionales circa eandem exercen-
di, sat esse videtur percurrere Justificationes, in forma au-
thentica ex hac Parte exibitas in Secretaria.

I. Siquidem occurrit depositio multorum testium, facta
anno 1614. in exequutionem rescripti S. C. E. qui uniformi-
ter deposuerunt, tam de dicta situatione, quàm de visitatio-
ne, absque ulla interruptione facta ab Episcopis Melphien, 19
& ita audivisse à suis Majoribus, qui pariter id ab aliis eo-
rum Majoribus audiverunt, cum cæteris requisitis notoriæ
Gloss. in cap. 1. verb. Memoria de Præscript. in 6. Itaut usque
ab eo tempore favore Episcoporum Melphien. militaret imme-
morabilis, cujus vigore quemlibet meliorem titulum de Mun-
do allegare possumus, ex adductis *in To. 1. p. 1. discept.* 10. *n* 3.

II. Hanc eandem situationem Ecclesiæ Abbatialis in Ter-
ritorio Atellæ, ultrò admisit idem Abb. de Paulis, median-
te descriptione Feudi, ad dictam Abbatiam spectantis, cum 20
suis confinibus, & limitibus; Imò; cum annis elapsis in-
surrexisset similis controversia inter Communitatem Atellæ,
& illam S. Felicis Muranæ Diæcesis, prævio accessu unius
ex Regiis Ministris super faciem Loci, cum Peritis amba-
rum Partium, idem Minister recognovit, & declaravit, Ec-
clesiam præfatam, cum suis adjacentiis, esse in Territorio
Oppidi Atellæ, Rapollen. Diœcesi subjectæ. Hujusmodi 21
autem probatio situationis per occularem inspectionem dicti
Regii Ministri, unà cum Peritis ambarum Partium conclu-
dentissimè eandem situationem probat, atque intra fines evi-
dentiæ ponere dicitur, sive habeatur respectus ad qualita-
tem dicti publici Officialis, per ea, quæ notant *Curt. sen.
cons.* 70. *n.* 18. *Valenzuel. cons.* 100. *à n.* 1. *& Tiraquell. de Retract.* 22
Lignag. §. 4. *gloss.* 1. *à n.* 73. sive ad præsentiam, & consensum
Peritorum utriusque Collitigantis, ex adductis per *Hier. de
Mont. de Finib. c.* 30. *n* 4 *Sperel. dec.* 176. *n.* 18. ibi: *Id procedit,
quando Judex; unàcum Peritis, ad locum differentię accedit*, 23
Capyc. Latr. cons. 21. *n.* 21. *& Rot. dec.* 1103 *n.* 11. *cor. Emer. jun.*
ubi, quòd talis probatio prævalet cuicumque probationi.

Crescit 3 loco vis hujus animadversionis, observando,
quòd cùm nemo meliùs censeatur informatus de statu Benefi- 24
cii, quàm illius Possessor, per ea, quæ advertunt *Card. de
Luc. in Miscel. Eccles. disc.* 7. *num.* 13. *& Rot. dec.* 280. *num.*
30 *cor. Bichio*, eò magis standum videtur dicto Libro, vul-
gò nuncupato *Cavallone*, uti confecto tempore Abb. de Pau-
lis, qui accerimus Defensor Jurium dictæ Abbatiæ nuncu-
patur in publico Instrumento, in Secretaria exhibito, & da-
to in Summario ex animadversis *in dec.* 49. *nu.* 17. *apud Card.
de Albic. de Inconst. in Judic.*

IV. Mirabiliter urgere videntur dictę duę Synodales Con-
stitutiones Episcoporum Carafini, & Scaliæ, publicè, & 25
palàm Typis datæ annis 1624. & 1635. in quibus non tran-
seunter nominatur dicta Abbatia, sed in prima taxatur in
annuis ducatis 20. pro contributione Seminarii, cum succes-
siva, & nunquam interrupta punctuali solutione ejusdem
summæ usque ad hodiè: In secunda verò eadem Ecclesia re-
censetur inter alias celebres, atque insignes Abbatias no-
stræ Diœcesis. Isti autem actus, uti publici, & patentes,
ignorari nullatenùs potuerunt ab Episcopis Muranis, ha- 26
bentibus eorum Diæcesim propè illas Ecclesiarum Melphien.
& Rapollen. per ea, quæ advertunt adducti per *Ansald. dec.*
72. *nu.* 12 ubi, quòd alleganti ignorantiam similium publi-
corum actuum objici potest illud: *Tu solus Peregrinus es in
Hierusalem.*

Posita verò illorum scientia, nimis verisimili in hac par-
te, non est utique pręsumendumendum, illos fuisse negli-
gentes in vindicandis Juribus Ecclesiarum, sibi subjectarum, 27
Rot. dec. 49 *n.* 17 *apud Card de Albic. de Inconst in Judic. & dec.*
9. *n.* 15. *p.* 10. *& dec.* 809. *n* 17. *&* 18. *p.* 18 *rec. & in Marsicana, seu
Nullius Beneficii* 7 *Junii* 1686. *§. Duplici cor. Hervault.* Et
quod magis est, eò minùs dicendum est, illos voluisse per-
mittere, ut nedùm taxaretur in annua summa duc. 20. pro Se-
minario, sed ut illa punctualiter solveretur, ipsis nullatenùs
reclamantibus *Vivian. de Iurep. p.* 2. *lib.* 11. *c.* 5. *n.* 24. *Rot. coram
Priol. dec.* 318. *n.* 12. *& in Nullius, seu Caputaquen. Iurisdict.* 16
Junii 1711. *§. Concurrebat cor. Ansald.*

Acce-

Accedunt 5. loco provisiones d. Abbatiæ cum illa expressione, quod sita sit in nostra Diœcesi, de cujus efficacia ad
28 probandam situationem Ecclesiæ in aliqua Diœcesi, videri possunt citati *in tom. 1. p. 1. discept. 9. à num. 16.*

VI. Tandem cum omnibus istis actibus antiquis junguntur depositiones multorum testium, in nostro Processu examinatorum, ac Visitationes, semper factæ ab antiquis, &
29 moderno Episcopo Mulphien. qui testes, nedùm deponunt de affirmativa favore nostri Episcopi, sed etiam subjungunt, nunquam vidisse, Episcopos Muranos, vel eorum Ministros, dictam Ecclesiam visitasse, & ex dictis testibus unus fuit Oblatus spatio decem annorum ejusdem Ecclesiæ, & est Clericus, alter verò est Presbyter, sed ambo sunt Diœcesis Muranæ, & proindè omnis eis est adhibenda fides, ut, considerando qualitatem Sacerdotis, advertunt adducti *in tom. 1. p. 1. disc 3. num. 41.* Et præ oculis habendo verisimilem
30 informationem testium *Rot. dec. 316. nu 10. cor. Priol. & dec. 9. nu. 11. cor. Mant. & dec. 312. nu. 4 cor. Cels.* cum quibus concordant etiam Syndicus, & Electi d Terræ Atellæ.

Ex quibus omnibus, præcipuè simul unitis, cùm evidens remaneat, Ecclesiam controversam esse in dicto Territorio Atellæ, semperque fuisse visitatam ab Episcopis Melphien.
31 nunquam verò ab Episcopis Muranis, cum omni fundamento, prima pars primi dubii d ctam Visitationem concernentis, affirmativè resolvenda videtur.

Ex qua infertur etiam affirmativa resolutio 2. dubii: Posito enim, quod d. Ecclesia subjecta sit Jurisdictioni Episcopi Melphien. in necessariam venit consequentiam, quod Vic. Muranus, defigendo decreta Visitationis, Jurisdictionem d. Episcopi Melphien. usurpaverit, ac violaverit, & pro-
32 pterea censuras, tam contra usurpatores, & perturbatores, alienæ Jurisdictionis, quàm contra impedientes Episcopos, ne sua Jurisdictione utantur, incurrit, juxta *§. 17. Bullæ Cœnæ*, impressæ *in Bullar. nov tom. 6. inter alias Clem. X. la 34.* de qua *Sayr. de Cens. lib. 3 cap. 20. à num. 2. & Pignat. cons. 8. num. 5. tom. 9.*

Nec dubitari potest de justitia, & validitate nostrarum Censurarum, sive respectu Jurisdictionis, quæ satis, su-
33 perque resultat ex præfatis juribus, Ordinario Melphien. competentibus, quoad visitationem Ecclesiæ, de qua agitur; Sive respectu probationum dictæ amotionis Edicti, propria authoritate, & de facto attentatæ à d. Vicario Murano, qui ratione hujus delicti effectus fuit subditus Episcopi Melphien. *Card. de Luc. de Jurisd. disc. 9. disc. 29. n. 4. & disc. 36. nu. 3.* Sive demum respectu judiciarii ordinis; Fuerunt namque servati omnes consueti termini, præmissa fuit citatio ad
34 dicendum *causam*, *quare &c.* fuerunt accusatæ omnes contumaciæ, & latum decretum pro relaxatione dictarum censurarum.

E contra verò declaratoria contra Vic. generalem Melphien. facta à Vic. Episcopi Murani juxta terminos tertii dubii, injustissima est ex causa, ex animo, & ex ordine, triplicem Censurarum injustitiam, de qua *Gloss. in cap. Sacro*
35 *Verb. Justa de Sentent. excom. in 6.* ibique *Fagn. nu. 3.* Estque pariter evidenter nulla.

Injustitia *ex causa* palpatur manibus, quia innititur Decretis Visitationis, factis per Vicarium Melphien. & affixis ad Valvas dictæ Ecclesiæ, & prætensæ abrasioni aliquarum
36 assertarum Literarum à parietibus dictæ Ecclesiæ, de mandato ejusdem Vicarii, denotantium, eandem Ecclesiam anno 1694. restauratam fuisse sumptibus Card. Casanatæ, tunc temporis Abbatis Commendatarii, jussu Episcopi Murani Alphonsi Pacelli: Et nihilominus de hujusmodi mandato abrasionis, quod uti sapiens, juxta sensum Partis, delictum, concludentissimè probandum esset, ex adductis per *Conciol. resol. crim. verb. Delictum à nu. 1. rub de validit. legal. c. 16. num. 44 & Rot. dec. 56. nu. 9. post 1. vol cons. Farinac.* nulla exhibetur ex adverso concludens probatio. Sed, quando illa
37 per insufistentem hypothesim concludentissimè probata esset, adhuc nullum involveret delictum: Imò, etiamsi illud esset dubium, semper pro illius exclusione capienda esset interpretatio, juxta *Text. in l. Merito ff. pro Socio*, *Guazzin. ad Defens. Reor. defens. 26 c. 2. num. 4. & 5. & Conciol. resolut. crim. verb. Delictum resol. 1. num. 3.*

Vicarius enim Melphien. usus fuit jure suo, & nemini fecit injuriam, imò debito suo satisfecit, demandando in visitatione d. Ecclesiæ, ea, quæ cultum divinum concerne-
38 bant, & præsertim, quod dealbaretur navis Ecclesiæ, nec ei imputandum est, si Fabri murarii ob dictam dealbationem, forsan ex inadvertentia, non curaverint de supradicta inscriptione; Observando hìc, quod illa non erat inscripta in silice ferreo stylo, sed simplici nigro colore, de facili negligendo à Dealbatoribus, literas nescientibus; Et ideò absque evidenti injustitia nullo modo potuit Vicarius 39
Muranus ex abrupto devenire ad Censuras contra Vicarium Melphien. ex quo visitaverit præfatam Ecclesiam, in Diœcesi Melphien. sitam, & ab Episcopis Melphien. semper in præteritum visitatam.

Non minus evidens est injustitia *ex animo*; dum ad illam devenit Vicarius Muranus in vindictam defensionis Jurisdictionis Ecclesiæ Melphien. ad quam coactus, ut supra, fuit illius Vicarius devenire, *Text. est in can. Episc. 11. qu. 3.* 40
ibi: *Ex animo est injusta sententia, cùm aliquis &c. non amore justitiæ, sed livore &c. inductus sententiam profert*; ubi communiter *Repetentes*, cum aliis, citatis *in Tom. 2. par. 2. discept. 15. num. 6.* & concordant aurea illa verba *S. Leonis Papæ epist. 67. ad Episc. per Vienn. Provinc. constit. Nec ad indignantis fiat hoc arbitrium Sacerdotis, quod in magno reatu ultionem invitus, & dolens quodammodo debet esse animus vindicantis*, sequut. à *Covarr. in cap. Alma Mater par. 1. §. 9. num. 1. de Sent. excomm.*

Evidentissima demùm est injustitia *ex ordine substantiali prorsùs omisso*. Dato enim, sed nunquam concesso, quod per malam hypothesim adfuisset dubium, vel super prætenso jure visitandi, vel circa abolitionem d. inscriptionis, 41
adhuc debebat citari, & moneri prætensus deliquens, aliiq; actus præmitti, qui de jure sunt præmittendi, ex quo non agebatur de re, quæ dilationem non admittebat, minusque verificabantur termini defensionis de facto, adversus magnam potentiam occupantis, in quibus, attento periculo moræ, permittitur omissio solemnitatum, juxta *Text. in* 42
Cap. Dilecto de Sent. excom. in 6. ubi *Glos. verb. Propter hoc, & Barbos. num 1. Ricciul. de Jure person. lib. 4. cap. 61. num. 1. & Card. de Luc. de Judic. disc 9. num. 30. & in Miscel. Eccles. disc. 15. num. 9. Sperel. dec. 48. num. 52 & 53. & Panimol. dec 90 num. 15.*

Non adsunt autem inter Tractantes de Censuris propositiones magis certæ, magisque communiter receptæ, quàm 43
excommunicationis, sententiam dicto modo prolatam taliter injustam, & nullam esse, ut nec etiam nomen sententiæ mereatur, juxta authoritates, allegatas in *Tom. 2. par. 2. discept. 15. à num. 8.*

Et in terminis sententiæ, præcipitanter latæ, habemus egregium monitum *D. Greg. ep. 12.* cujus verba retulimus in 44
tom. 2. p. 2. disc. 15 num. 17. & 18.

Die 16. Julii 1712. propositis in C. C. sequentibus dubiis, 45
responsum fuit, ut infra.

Dub. 1. An Visitatio Ecclesiæ S. Mariæ de Perno spectet ad Episcopum Melphien. vel potiùs ad Episcopum Muranum. Affirmativè quoad primam: Negativè quoad secundam partem.

Dub. 2. An Censuræ, latæ per Curiam Episcopalem Melphien. contra Vicarium generalem Muranum sustineantur: Af- 46
firmativè, & pro absolutione arbitrio Metropolitani.

Dub. 3. An declaratoria Censurarum, facta per Vicarium generalem Muranum contra Vicarium generalem Melphien. sustineatur: Negativè. 47

Circa facultatem excommunicandi ultimo loco interrogatus fui, an Clerici conjugati, exercentes judicaturam Judicis Ecclesiastici, durante Conjugio possint excommunicare; Respondi autem negativè, sequen. authoritatem *Say* 48
de Censur. lib. 1. c. 5. nu. 12. & Monacel. in Formal. tom. 3. in prælud fol. 12. num. 52. qui ex hoc inferunt, eosdem Clericos conjugatos non posse esse Vicarios Episcopi durante conjugio.

Requisitus pariter fui, an violans Censuras, nulliter latas, irregularitatem incurrat, missam celebrando. Res- 49
pondi negativè, quia Censura nulla, perindè habetur acsi lata non esset, ut resolvit *C. C. in Nullius Abbatiæ Fulden. 19 Jul. 1704.* quam sequitur *Monacell in Formul tom. 4. fol. 90. num. 13.* & est in *Lib. 54. Decr. fol. 213.* Idemque pariter resol- 50
vit *in Casertana 11. Septemb. 1717.* de qua supra *discept. 1. §. 7. num. 11.* Et faciunt verba illa *S. Bonav. in opusc Sic pace Fratres fol. 407. col. 2. Quod autem dicitur, quod Sententia excom* 51
municationis, sive justa sit, sive injusta, semper est timenda, verum est; Quia sicuti justa timenda est promerenti, ita injusta ferenti, vel promoventi.

DISCE-

DISCEPTATIO XXXIV.

Reatina Censurarum.

PRO

Archipresbytero, & duobus Canonicis.

CUM

Vicario Apostolico Reatis.

ARGUMENTUM.

Delegatus Apostolicus, an teneatur ostendere Literas suæ Delegationis Episcopo illius Diœcesis, in qua procedere vult ad exequutionem Literarum Apostolicarum ad ornatum Constit. 39. Clement. VII. & quando procedere possit contra Episcopos, aliosque ei impedientes exequutionem suæ Delegationis.

POstquam Episcopus Sulmonen. Vicarius Apostolicus Reatinus, gravaverat Canonicum Simeonem Dominicum Ponam, nullo Juris ordine servato excarcerando quemdam ejus Debitorem, captum in actu fugæ, vigore mandati, expediti à Gubernatore Reatis, in grave præjudicium ejusdem Canonici, eo quia suum creditum ex hujusmodi excarceratione amisit, necesse habuit idem Can. recurrere ad S. C. C. petendo condemnari d. Vicarium Apostolicum
1 ad solutionem summæ, sibi à Carcerato debitæ, à qua obtinuit, remitti Instantiam ad A. C. ubi pendet indecisa, idem Vic. curavit causas mendicare contra eundem Canonicum, ac propterea cum consuevisset festum diem Nativi-
2 tatis B. M. V. celebrare in quadam Ecclesia campestri, positam propè quandam ejus Domum ruralem, nulla impellente nova causa, in Vigilia festivitatis dictam Ecclesiam Interdicto supposuit, non sine Populi scandalo, devotionis causa confluentis ad dictam festivitatem, ad consequendas Indulgentias, eidem Ecclesiæ in eadem festivitate à Summis Pontificibus concessas: Itaut coactus fuerit idem Canonicus ex hoc novo gravamine novum recursum habere ad S.C. in qua, recognita insubsistentia Informationis d. Vicarii, nec non agnita nullitate Processus, super hac re fabricati,
3 die 2. Julii 1706. ad relat. Card. Rubini, d. Processum circumscripsit, remotoque Interdicto, decrevit; Licere eidem Canonico festum diem celebrare in d. Ecclesia.

Crevit ex hoc rescripto indignatio Vicarii Apostolici, taliter ut impedire curaverit eidem Canonico Ponam possessionem Beneficii S. Regis David, & S. Mariæ Novæ, quod ad sui favorem ser. ser. resignaverat Canon. Petrus Paulus Matthæjus, opus proindè fuit mutare Delegatos Literarum Apostolicarum, qui priùs erant Canonici Reatini, quorum loco subrogati fuerunt Jannochius, Archipresbyter Civitatis Ducalis, & Franciscus Rosellius, Canonicus ejusdem Cathedralis; Cùmque à d. Archipresbytero fuerit compertum, præfatas Literas Apostolicas esse concessas in forma gratiosa, juxta illa verba Bullæ subrogatoriæ, *Apostolica authoritate gratiosè provisum*, quæ, in tali forma concessę, justificàri non debent *Ros. de Exequut. Lit. Apostol. par. 1. c. 18. n. 184. & Rot. dec. 140. n. 14. par. 10. rec.* promptum se præbuit dictas Literas exequi, ad quem effectum successivè accessit ad Civitatem Reatis, & possessionem dicti Beneficii tradere cœpit d. Canon. Ponam, de eo gratiosè proviso, & cùm ad integrandam dictam possessionem, & pro illius validitate necessariò essent publicandæ Bullæ, idem Archipresbyter,
4 Judex Executorialis, eandem publicationem injunxit Sacerdotibus Philippo Bianchino, Sacristæ Ecclesiæ S. M. in Via nova, ubi dictum Beneficium est situm, & Jo: Antonio Cosamo, Sacristæ dictæ Cathedralis Ecclesiæ Reatinæ, qui tamen præventi ab eodem Vicario Apostolico, cui innotuerat possessio d. Beneficii favore Canonici Ponam, eisdem Sacerdotibus prohibuit, nè ad præfatam publicationem devenirent; Itaut ob eorum contumaciam, & inobedientiam, ser. ser. fuerint à d. Judice Executoriali, tanquam Inobedientes excommunicati.

Vix publicatis dd. Censuris, Vicarius Apostolicus statim expedivit Monitorium cum comminatione Censurarum, contra dictum Judicem executorialem, ob publicatas dictas Censuras, ac actus jurisdictionales, in traditione d. possessionis in Civitate Reatis ab ipso exercitos, & ad hoc, ut majori publicitate id sequeretur, nedum mandavit affigi dictum Monitorium in publicis Janius d. Civitatis Reatis, & Civi- 5
tatis Ducalis, ubi Judex executorialis degebat, sed etiam in multis Arboribus, & scopulis saxeis, qui in Via, quæ interponitur inter Civitatem Reatis, & Civitatem Ducalem continuò occurrunt.

Unde ex hoc lacessitùs Archipresbyter Jannochius ad defendendam Apostol. Jurisdictionem sibi delegatam, valdè læsam à dictis actibus gestis à dicto Vicario Apostolico, ex- 6
pedivit contra eundem similem citationem, seu Monitorium quod modestè fuit executum per affixionem ad columnam Ecclesiæ Cathedralis Reatinæ, ad Januam Palatii Episcopalis, ubi inhabitabat præfatus Vicarius, & ad Januam Cancellariæ Episcopalis, in eodem Palatio existentis; Et successivè in termino assignato in d. Monitorio, cùm nihil fuerit deductum ex parte Vicarii Apostolici, præfatus Archipresbyter Jannochius, uti Judex Delegatus, Apostolica authoritate devenit contra d. Vicarium ad declaratoriam incursus in Censuris, comminatis in Bulla Cœnæ Domini, & Clem. VII. *Bullar. novo la 39. tom. 1.* tanquam impedientem 7
executionem Literarum Apostolicarum, & expedivit Cedulones in forma, quos, majori, qua potuit modestia, affigi curavit tantummodò in Janius publicis Civitatis Reatis, & in dictis Cedulonibus declaravit quoque incursos in easdem Censuras Bernardinum Bracciolum, & Josephum Antonium Buccionum, primum, ex quo affixerat in Janua Civitatis Ducalis prænarratum Monitorium contra d. D. Jannochium, secundum, quia idem Monitorium subscripserat.

Rebus in hoc statu manentibus, fuit habitus recursus per dictos Excommunicatos ad hanc Sac. C. expositoque facto, cum diversis insubsistentibus circumstantiis, inauditis Archipresbytero, & Canonico Ponam, die 24. Septemb. 1706. 8
obtinuerunt declarari nullas, & temerarias dictas Censuras & ulteriùs, quod accederent ad Urbem præfatus Archipresbyter, & Canonici Ponam, & Matthæjus ad Aquas; Attento aeris periculo accedendi ad Urbem tempore æstivo, & autumnali, ex adductis *in Tom. 1. par. 2. discept. 16. nu. 36.* quibus addo *Gloss. in can Commun's Verb. suorum dist. 23.* ibi: *Nota, quod propter intemperiem Loci aliquis excusatur, ut hic, Menoch. de Arbitr. lib. 2. centur. 5. cas. 421. n. 27. & Corrad. in Prax. Dispens. lib. 8. cap. 10 n. 18. vers. Quartum.*

Hodiè igitur enixè supplicant pro recessu à decisis, & pro revocatione omnium in Partibus gestorum post dictum rescriptum; Incipiendo autem ab Archipresbytero Janocchio, ipse, vel juridicè processit, vel saltem non culpabiliter; Fuerat etenim in Literis Apostolicis deputatus Judex executorialis, & proindè sicut Apostolica authoritate poterat il- 9
las exequi, tradendo Canonico Ponam possessionem Beneficii, de quo fuerat in dd. Literis provisus, *Rot. dec. 199. nu. 1. par. 5. & dec. 413. num. 17 par. 18. rec.* Ita quoque potuit quemcumque actum jurisdictionalem opportunum, & necessarium pro integrali executione dictæ suæ delegationis, in quacunque Diœcesi, & ubique Locorum, exercere contra quoscumque qui in concernentibus Causam, sibi delegatam, tenebantur illi obedire, cùm id tendat ad liberum exercitium Jurisdictionis Apostolicæ, pro quo nulli dubium est in jure, quin Delegatus apostolicus valeat animadvertere in quoslibet, quacunque dignitate præfulgentes, quive ejus Apostolicis præceptis obtemperare tenentur, juxta theoricam *Innoc. in cap. Prudentiam num. 1.* relat. per *Fagn. in cap. Cùm in Jureperitus de Offic. deleg. num. 18. & 19.* & adest rotundus *Text. in cap. Sanè il 2. de Offic. deleg.* & ibi *Gloss. verb Persona.*

Necnon contra inobedientes valet Delegatus procedere etiam mucrone Censurarum, ut expresè definit *Text. in cap. Quia Pontificali in fin.* ubi *Glos verb. Aliter de Offic. & potest.* 10
Judic & notant cumulati per *Barbos. de Offic. & potest Episc. alleg. 106 n. 37. & Rot dec. 199 nu. 1. par. 5. rec.*

Absque eo, quod ex hujusmodi præceptis, & actibus Ju- 11
risdictionalibus dicatur invasa Jurisdictio Ordinarii; Quia Delegatus Papæ Papam ipsum delegantem repræsentat, & non suam, sed apostolicam exercere dicitur Jurisdictionem, juxta *Text. in d cap Sanè* ibi: *Vices nostras &c. de Offic. deleg.* 12
Fagn in cap. Cùm in Jureperitus nu. 2. & 3. de Offic. deleg. Rot. dec. 134. n. 1. cor. Coccin. & dec. 1222. nu. 5 cor Seraph.

Quo casu per exercitium dictæ Jurisdictionis Delegatus non invadit Episcopalem Jurisdictionem, sed illam in ejusdem Pontificis proprio Territorio exercet, nam Jus Papæ quoad Jurisdictionem est territoriale in toto Orbe Terrarum qui dicitur illius Diœcesis, & in qualibet Diœcesi Papa est 13
Or-

Ordinarius, ut docent *Card.de Luc.in Relat.Cur. Rom.diſc. 2.num.34. §. Item Ricc in Prax par.1. verſ. Sed, & tertium Ripol.var. reſol.cap.974. Roſ. de Execut.lit. Apoſt.lib.2.cap.3. num. 19.*

Quæ concluſio non ſolùm eſt indubitata, ſed opinio contraria à Sacra Inquiſitione expreſsè fuit damnata tempore
14 Innoc. X. & declarata non ſolùm temeraria, ſed etiam hæreſi, & ſchiſmati proxima, ut teſtatur idem *Card. de Luca de Præemin. diſc.1. num.4. & in Relat. Cur.Rom. diſc.2. num. 34.§. Item.*

Quare Jannochius ad integrandam executionem Literarum Apoſtolicarum, & validè tradendam poſſeſſionem Can. Ponam, cùm neceſsè haberet illas publicare, tam in Eccleſia S. Mariæ novæ, ubi beneficium eſt ſitum, quàm in Eccleſia Cathedrali, benè valuit ad inſtantiam Reſignatarii devenire ad præcepta, & injungere Sacriſtis dd. Eccleſiarum, ut illa publicarent ad formam notoriæ *Conſtit.* 85. Gregorii XIII. & contra eoſdem renuentes Cenſuris procedere, tanquam quid concernens executionem propriæ delegationis.

Nec dubitari poteſt, quin d. publicatio ſit pars integrans poſſeſſionem, quia, cùm illa in Bulla Gregoriana ſtrictè demandetur, cum ſolito, & efficaci decreto irritante, ne-
15 dùm poſſeſſionem, ſed ipſammet Gratiam reſignationis, utique dicitur pars integrans poſſeſſionem, dum, illa omiſſa, poſſeſſio non dicitur tradita, & ſic actus poſſeſſionis non remanet integratus, nec perfectus, *Rot.dec 20 num.2.coram Seraph.* & cum Bulla Gregor.annullet actum, dicitur inducere formam, omninò ſpecificè adimplendam, & illa non ſervata, nihil actum dicitur, ad *Text. in Authent. de Non alien. aut permut. §. Emphyteuſis*, & reſpondit *Rot.dec.*304. *n.14.p.13 rec.& dec.719.n.6 & 8.cor.Pamphil.*

Et quidem abſque ulla dubitatione ipſe Judex executor ad inſtantiam Proviſi poterat procedere apoſtolica Juriſd. ut dictæ Literæ publicarentur; Nam hujuſmodi Juriſdictio, non ſolùm de Jure communi, quo attento Delegato dicitur
16 tributa quælibet poteſtas quomodolibet neceſſaria ad executionem cauſæ, ſibi commiſſæ, ex regula, quod qui vult conſequens videtur velle omne neceſſarium antecedens, de qua in *leg.Illud ff.de Acquir.hæred.Grat.diſcept.*594. *num.*19. *Rot.dec.*142.*n.*17.*par.*10.*& dec.*353.*n.*18.*par.*19.*rec.* Sed etiam ex ipſa Bulla Gregoriana, hujuſmodi ſpecifica Juriſdictio tribuitur Executori Literarum Apoſtolicarum, ibi: *Etſi propter litem, aut aliud legitimum impedimentum, nequive-*
17 *rit ſaltem Literas Apoſtolicas, cum earum publicatione &c. Judici, ſeu Executori illarum, vel aliis, ad quos pertinet, per ſe, vel Procuratorem ſuum legitimum intra id tempus præſentare, & apud illum, vel illos, pro ipſarum Literarum executione inſtare, & poſſeſſionem hujuſmodi inſtanter petere teneatur:* Si enim hujuſmodi executionem cum d. publicatione Proviſus tenetur petere ab Executore, quiſnam dubitare poteſt, quin ipſi Executori ſit data facultas poſſeſſionem tradendi, cum ſupra recenſita neceſſaria publicatione, nam aliàs fruſtratoria eſſet inſtantia Proviſi, ſi petendo ab Executore, poſſeſſionem ſibi tradi, ad formam in Bulla Gregoriana præfinitam, illam obtinere ab eo non valeret, Judex enim illa omnia poteſt, quæ ad ipſam Juriſdictionem pertinent, & ſine quibus Cauſa, ſibi commiſſa, expediri non poteſt, *cap. Quia quæſitum de offic. delegat. ibi Gloſs. Verb. Impedire.*

Hinc corruit objectum, quod Delegatus per traditionem poſſeſſionis beneficii, de quo agitur, functus eſſet officio ſuo, & expleta exinde remanſerat ejus Juriſdictio; Quia cùm verſemur in beneficio, collato vigore reſignationis,
18 nunquam dicitur tradita poſſeſſio, niſi adimpleta ſupra recenſita forma Bullæ Gregorianæ, dum dicta diſpoſitio irritat quamcumque poſſeſſionem, aliter traditam, dicta ſcilicet forma non ſervata, per ea, quæ notat *Bald. in cap. Cùm dilecti num.6. de Reſcript.* & firmavit *Rot. dec.* 107. *num.*37. *par.*12.*rec.*

Minùsque relevat, quod Delegatus Apoſtolicus commiſſam ſibi Juriſdictionem illiuſque exercitium non aſſequatur, niſi priùs propriæ delegationis documentum Ordinario exhi-
19 beat, ex regula, quod in aliena Diœceſi, vel Provincia, nemo jus dicere valeat, niſi Ordinarius ſit certus de illius Juriſdictione, per exhibitionem propriæ delegationis, ſine qua Juriſdictio in Delegato, quantumvis Apoſtolico, non radicetur, & ſi quos actus exerceat, omnes ſunt irriti, & attentati.

Quidquid enim dicendum ſit de Delegatis à Principe, pro exercitio temporalis Juriſdictionis, hoc unum eſt certum, quod Juriſdictio Literarum Apoſtolicarum in habitu conferatur à die datæ Brevis *cap Super eo il 2. verſ.final.de Appellat.* ubi *Fagn.num.9.Gloſſ.in Clem 1.verb.Receptis de Procur.Archid.in cap.Si is cui num.1.de Offic.deleg in 6.Bald.in l.Falſi C. de Furt.Roſ.de Execut.Liter.Apoſtol.par.1.cap.4.nu.3.& par.* 20
2.cap.3.nu.2.& 4. Rot.dec.164.nu.14.& ſeq.par.1.rec. In actu verò exercitium dictæ Juriſdictionis, acquiritur præfatis Executoribus à die præſentationis coram ipſiſmet Delegatis Literarum Apoſtolicarum, dum à dicta die dicuntur redditi certi de propria Juriſdictione, ipſis delegata, *Fagn.ubi ſup. n.2.& 9.& Roſ.de Execut. Liter. Apoſt.par.1.cap.4.n.4.& par. 2.cap.3.n.2.* & proſequitur *Rot.d.dec.264.n.16.& 17.par.9.rec.* Et conſequenter, ſicut in facto Juriſdictio radicata dicitur in præfatis Executoribus, etiam quoad illius exercitium, ſtatìm ac ipſis fuerunt Literæ præſentatæ, ita indubitanter ſe- 21
quitur in jure, quod cùm Juriſdictio ſit Papalis, ex regula, quod Delegatus Papæ, Papam delegantem repræſentat, & non ſuam, ſed Apoſtolicam Juriſdictionem exerceat, *ut vidimus ſupra n.12.* benè Executores illa uti, & exercere poſſunt ubique Locorum, abſque eo quod opus habeant de propria Juriſdictione certioratum reddere Ordinarium, nam Ju- 22
riſdictio Papæ, ubique Locorum poteſt de per ſe liberè exerceri directè, abſque eo, quod indigeat aliquo ſuperaddito, quia tanquam territorialis in toto Orbe Terrarum ſemper illa exercetur in proprio Territorio, ut docent *Genuen. in Prax. par.1.cap.7. num.15.& Roſ. de Execut. Liter.Apoſtol.part.2. cap.3.num.19.*

Nec in contrarium urget diſpoſitio *Text.in cap.Cùm Iureperitus de Offic. deleg.* Quia cum dicti Textus diſpoſitio emanaverit ad removendam exceptionem mandatis Judicis De- 23
legati obtemperare recuſantibus, ibi: *Ac Tibi ſuper mandato Apoſtol hæſitanti, ab aliquo non ſit facta fides;* Satis dicitur eadem diſpoſitio adimpleta, etiam ſecundùm magis rigoroſam Doctorum opinionem, quoties, vel Judex Delegatus in Literis citator. ſive in ejus mandatis, inſerit copiam ſuæ delegationis, ut in *d.cap.Cùm in Jureperitus* notant adducti *à Barboſa*, necnon *à Guidon. Pap. dec.* 445. *per tot. & Zecch de Republ.Chriſt. cap.22.verſ. Quinto debet de Offic.delegat.* Vel quoties in mandatis ſe allegat Delegatum, ut tenent Doctores, relati per *Fagn* quibus ipſe quoque aſſenti- 24
tur *in d.cap.Cùm in Jureperitus à num.15.uſque ad 22.de Off. & Poteſt. Iud. deleg.* Itaut tale præceptum cùm ſimplici dicta aſſertiva, & abſque eo, quod copia delegationis in ea inſeratur, afficiat quoſcumque citatos, qui tenentur comparere, & ex Actis ejuſdem Judicis Delegati, in quibus ſervatur original delegationis, ſe certiores reddere, *Innoc.in cap.Prudentiam num.1.de Offic.& Poteſt. Jud.deleg* relatus ab eodem *Fagn.in d.cap.Cùm Jureperitus num.16.& 19.*

Ideòque, licet attenta diſpoſitione *d.cap.Cùm in Jureperitus*, Delegatus teneatur in ſuis ordinibus, vel copiam ſuæ 25
delegationis inſerere, vel talem ſe aſſerere, non tamen induci poteſt exinde, quod antequam ſuam exequatur juriſdictionem, & hæc in eo radicetur, teneatur Literas Apoſtol. Ordinario exhibere: Quia hoc eſſet præbere magnum impedimentum exercitio juriſdictionis Judicis Delegati, quod ab ipſo acquiritur eodem inſtanti, quo coram eo præſentantur Literæ Apoſtolicæ, ut firmat *Rot.dec.264.num.16 & 17.par. 9 rec.* Nam ipſe Ordinarius, qui eſt inferior Judic. delegato, 26
tanquam gerenti vices Papæ, &, quoad Cauſam ſibi delegatam, eſt major quolibet Ordinario, etiam de latere Legato, *cap. Studuiſti, & cap Sanè il 2. de Offic. deleg.* ubi *Fagn. num.2.& 3.& cap.Paſtoralis §. Propterea de Offic. Jud.Ordin.* ibi: *Ad quod dicimus, quod cùm Delegatus, quantum ad illud, ſit major Ordinario, & Roſ.de Execut. Liter. Apoſtol. cap.1.num.6.& 7.* Poſſet ſub prætextu exhibitionis Literarum Apoſtolicarum eidem retardare exercitium dictæ juriſdictio- 27
nis, jam acquiſitum, quod eſſet maximum abſurdum, quia inferior non debet, nec poteſt ligare manus Superioris, nec ei legem imponere, *can. Inferior 21.diſt Roman.conſ 3.nu.2. Angel conſ.397.n.7.& Rot.dec.2194.n.87.& 88.cor.Coccin.* ubi *n.85.* quod neque id præſtare velle cenſetur.

Et licet hæc clara videantur in Jure, nihilominùs ad removendos omnes abuſus, in nonnullis Diœceſibus, quinimò ad radicitus Schiſmatis pericula eliminanda, & ne Epiſ- 28
copi indirectè impedire poſſent executionem Literarum Apoſtolicarum, ſub prætextu, quod priùs eſſent coram ipſis, ſive eorum Officialibus præſentandæ, & hac via ſuſpendere exercitium Juriſdictionis Pontificiæ, in Delegatis ſtatim præſentatis Literis radicatæ, Clem. VII. mediante ejus *Conſtit.*39. *in Bullar.nov.tom.1* confirmando ſimiles ordinationes, priùs editas à Bonif. IX. Mart. V. & Leone X. expreſsè ſancivit, Executoribus Apoſtolicis licere Literas Apoſtolicas liberè exequi abſque eo, quod teneantur illas exhi- 29
bere

bere coram quocumque Ordinario eccleſiaſticæ, ſive mun-
danæ Juriſdictionis, & abſque licentia, & conſenſu eorun-
dem, ex cujus proindè ſola lectura omnis in hac parte tolli-
tur difficultas.

Nec dicatur, quod eadem Conſtitutio procedat quoties
Ordinarius prætendat illam non exequi, abſque ejus conſen-
ſu, non autem quando prætendit ſolummodo, ut dictæ Li-
teræ coram ipſo præſententur; Talis enim interpretatio tol-
30 litur ex litera dictæ Bullæ, in cujus narrativa habetur,
quod Urbanus VI. concesſerat quibuſdam Prælatis, quod
in eorum Diœceſibus executio Literarum Apoſtolicarum
fieri non poſſet, niſi priùs fuerint eiſdem, ſive eorum Offi-
cialibus exhibitæ, & per eos approbatæ, quod privilegium
dictus Clem VII. unà cum ſucceſſivis aliis abuſibus, exindè
ortis, inhærendo diſpoſitionibus Bonif. IX. Mart. V. &
Leonis X. penitus revocavit, ibi: *Sanè, licet olim bo. me.
Urb. Papa VI. in ſua obedientia nuncupatus, concesſerit certis
Prælatis, ut in eorum Civitatibus, & Diœceſibus executio
Literarum Apoſtolicarum fieri non poſſit, niſi Literæ prædi-*
31 *ctæ eiſdem Prælatis, aut eorum Officialibus priùs exhibitæ,
& per eos approbatæ forent, & eorundem Prælatorum Offi-
ciales id in conſuetudinem deduxiſſent &c.* & infra: *Conceſſio-
nem prædictam, & quæcumque Statuta, circa præmiſſa quo-
modolibet facta, authoritate Apoſtolica, d. S. Concilio appro-
bante, revocavit, caſſavit, & annullavit.*

Ex quibus patet, ex privilegio Urban. VI. duo fuiſſe con-
ceſſa nonnullis Epiſcopis, ſive Ordinariis: I. Quod Literæ
Apoſtolicæ in eorum Civitatibus, ſive Diœceſibus exequi
32 non poſſent, niſi priùs illis exhibitis coram eiſdem Prælatis,
ſive eorum Officialibus; II. Quod dictæ Literæ, aut illa-
rum executiones eſſent ab ipſis approbandæ, ut ex verbis ſu-
pra relatis, ibi: *Niſi Literæ ipſæ &c. priùs exhibitæ, & per
eos approbatæ forent*; Ita quoque, dum Clem. VII. in ſua
Bulla irritavit in totum dicta privilegia, ſequitur ademiſſe
Prælatis quodlibet jus petendi, non tantùm approbationem
Literarum Apoſtolicarum, ſed etiam illarum ſimplicem
exhibitionem.

Et hunc eſſe germanum ſenſum dictæ Bullæ non eſt am-
33 pliùs dubitandum, quia habemus in hac parte declaratio-
nem C. C. *in Turritana* 15. *Novemb.* 1704. in qua *in* 2. *dubio*
quæſitum fuit. *An Executores, deputati in Literis Apoſto-
licis, procedere valeant abſque illarum exhibitione in Cancel-
laria Archiepiſcopali*; Reſponſum fuit, *Ad* 2. *affirmativè,
juxta Bullam* 39. *Clem. VII.* Et cùm in 3. dubio fuerit quoque
diſceptatum, an Archiepiſcopus contra illos procedere poſ-
ſit in caſu contraventionis, reſponſum fuit: *Negativè,*
34 *ſive jam proviſum in* 2. ut videre eſt in *Libr.* 54. *Decretor.
fol.* 414.

Ex quibus admiſſo, quod Archipresbyter Jannochius po-
terat Literas Apoſtolicas exequi, abſque nulla neceſſitate
illas exhibendi Vicario Apoſtolico Reatino, in neceſſariam
venit conſequentiam, eundem Vicarium non potuiſse pro-
cedere pro actibus Juriſdictionalibus ab ipſa præſentatione
35 dictæ delegationis exercitis, nec ullum eidem præbere im-
pedimentum pro integrali exequutione Literarum Apoſtoli-
carum abſque incurſu ipſo facto, & ipſo Jure in Cenſuris,
comminatis in præfata Bulla Clem. VII. contra quoſcumque
Ordinarios, & ſpecificè contra Patriarchas, Archiepiſco-
pos, Primates, & Epiſcopos, qui impedire directè, vel in-
directè, publicè, vel occultè, aut quovis quæſito colore
exequutionem dictarum Literarum Apoſtolicarum, ſub
prætextu, quod illæ eſsent priùs coram ipſis præſentandæ,
præſumpſerint, ut videre eſt *in d. Conſt.* 39. *Clem. VII. §.* 6.

Et conſequenter dum contrarium faciendo Vicarius Apo-
36 ſtolicus invaſit juriſdictionem Apoſtolicam, dicto Archi-
presbytero delegatam, impediendo illius exercitium, & in-
tegrationem poſseſſionis, in Literis Apoſtol. eidem commiſ-
ſam, ſed expediendo ulteriùs contra eundem Monitorium,
cum comminatione cenſurarum, ex eo, quod proceſserit ad
exequutionem Literarum Apoſtolicarum, & ad actus Juriſ-
37 dictionales, ſibi incumbentes vigore præfatæ Delegationis
Apoſtolicæ in Diœceſi Reatina, priùs non exhibitis dictis
Literis, benè idem Archipresbyter potuit contra eum, ob
impeditam, & turbatam Juriſdictionem Apoſtolicam, ſibi
delegatam mediantibus Cenſuris procedere, *juxta Textum
expreſſum in cap. Sanè il* 2. *de Offic deleg.* ubi *Fagn. n.* 3. & no-
tant *Abb. in cap.* 2 *n.* 3. *&* 6. *Barboſ. in cap. Significaſti eodem tit.
Pignatell. conſult.* 169. *num* 8. *verſ. Ita etiam tom.* 1. *Tambur. de
Iur. Abbat tom.* 3. *diſput.* 17. *qu.* 2. *nu* 20. *&* 22. *Molin. de Brach.
Sæcul. cap.* 6. *n* 12. *Azor Inſtit. moral. par.* 2. *lib.* 5. *cap.* 34. *Rot. cor.
Seraph. dec.* 1239. *n.* 3. *& in rec. dec.* 109. *num. ult. par.* 11. *& dec.*
57. *num.* 6. *par.* 15.

Attenta præcipuè ſæpiùs recenſita Conſtit. 39. Clem. VII.
qua Ordinarii omnes, etiam Epiſcopi afficiuntur ſententia
excommunicationis, eo ipſo, quod requirunt exhibitio-
nem Literarum à Delegatis Apoſtolicis, & ſub hoc prætex-
tu illos in earum exequutione directè, ſive indirectè, & quo- 38
cumque quæſito colore impediunt, nam in vim dictæ Bullæ
præfatus Archipresbyter, uti Delegatus Apoſtolicus, juſtè
potuit ad declaratoriam incurſus dictarum Cenſurarum de-
venire, quamvis ageretur contra Epiſcopum, *d. cap. Sanè il
2. & cap. Quia Pontificali de Offic. Deleg. in* 6. ubi *Gloſſ. verb.
Aliter, Barboſ. de Poteſt. Epiſc. alleg.* 106. *num.* 6. *Rot. dec.* 199.
num. 1. *part.* 5. *rec.*

Nec turbat, quod regulariter contra Epiſcopos non
ſit procedendum ad Cenſuras, niſi gradatim, priùs prohi-
bendo ingreſſum Eccleſiæ, ſucceſſivè injungendo ſuſpenſio-
nem, & tandem in ſubſidium devenire ad excommunicatio- 39
nem ad *Text in cap.* 2. *de Offic. Deleg.*

Quidquid enim ſit, an id procedat, quando agitur de
Cenſuris, inflictis ab homine, indubitati juris eſt, quod
non habet locum, quotiès, prout in caſu noſtro, agitur de
excommunicatione, ipſo jure incurſa, & inflicta à lege,
expreſſam, ac ſpecificam mentionem faciente de ipſiſmet E-
piſcopis, ut legitur in Bulla Clem. VII. Et ratio evidens eſt,
quia ſcilicet hoc caſu Cenſuræ non dicuntur illatæ ab ipſo de-
legato, ſed incurſæ ex facto proprio ab ipſis Epiſcopis, & à
Lege, ſive à jure eiſdem inflictis; & exindè inculpari non
poteſt Delegatus, cur dictum ordinem non ſervavit, quia
non ipſe Delegatus, ſed lex Cenſuras contra Epiſcopos tulit,
ut, relictis generalibus, habemus Textum id demandantem 40
in cap Quia periculoſum de Sent. excom. in 6. ibi: *Niſi in ipſis
de Epiſcop expreſſa mentio habeatur*, & notant *ibid. Gloſ. ver.
Epiſc. & Fagn. in c. Procurationes à n.* 33. *de Cenſib.*

Minuſque obſtat Textus *in extrav. Cùm Matthæus de Hæ-
retic.* Quoniam ex huc uſque firmatis, manifeſtè liquet, De-
legatos Apoſtolicos poſſe Cenſuris procedere contra Epiſco-
pos, quoties ipſi, vel impedimentum præſtant Delegatis in 41
exercitio ſuæ Delegationis, vel illis rebelles, vel contuma-
ces fuerint, juxta *Text. in cap. Sanè il* 2. *& cap. Significaſti de
Offic. Deleg.* ea ratione, quia Apoſtolici Delegati gerunt vi-
ces Pontificis delegantis, & uti tales gerentes vices majores
ſunt Epiſcopis, & quibuſcumque aliis Ordinariis, ideòque
non mirum, ſi eos ſententia Eccleſiaſtica coercere valeant,
dicto *cap. Significaſti*, ibi: *Delegatus Judex eam authoritate
noſtra ſibi commiſſam poteſt exequutioni mandare, & ſi qui ſibi
reſtiterint, eos ſententia Eccleſiaſtica coercere*, & explicat ibid.
Gloſ. verb. Non vult; ibi: *Si non vult, poteſt compelli à De-
legato, qui major eſt Epiſcopo quantum ad Cauſam illam, &
cap. Sanè il* 2. ibi: *Judex à nobis Delegatus vices noſtras ge-
rit, unde in Cauſa illa ſuperior eſt, & major illis, quorum
Cauſa ſuſcepit terminandam, ideòque ſi Epiſcopus &c. rebel-
lis, aut contumax fuerit, ſecundùm qualitatem facti poterit,
vel interdicti, vel ſuſpenſionis ſententia d. Judice delegato* 42
compelli, & cap Quia Pontificali de Offic. Deleg. in 6. ubi poſt-
quam Pontifex mandavit Judicibus delegatis, ut gradatim
procederent contra Epiſcopos, poſtea eiſdem Delegatis tri-
buit poteſtatem procedendi mediantibus cenſuris contra eoſ-
dem Epiſcopos, quinimo, ſi ita Cauſa ſuaſerit, ad Cenſu-
ras procedendi, etiam dicto ordine poſthabito, ibi: *Ingreſ-
ſus primò ipſis Eccleſiæ, vel Sacerdotale interdicatur miniſte-
rium, ac deindè ab officio ſuſpendatur, & ſubſequenter aggra-
vetur Cenſura eccleſiaſtica contra eos; Niſi fortè aliter fieri
ſuaſerit nimia contumaciæ protervitas, ſive culpa.*

Quamvis autem Epiſcopi non ſubſint Juriſdictioni Judi-
cis Delegati, adhuc præſtando illis impedimentum, ex hoc
fiunt de illius Juriſdictione, & exinde poteſt eos excommu-
nicare, ut magiſtraliter docet *Gloſ. in cap. Significaſti de Offic.* 43
Deleg. verb. Reſtiterint, ibi: *Et ſic videntur fieri de ſua Ju-
riſdictione præſtando impedimentum, unde illos poteſt ex-
communicare.*

Et proindè, ſi dubitari non poteſt, quod Delegatus Apo-
ſtolicus poſſit Eccleſiaſtica cenſura coercere Epiſcopos, ſibi
impedimentum præſtantes, corruit in radice aſſumptum,
quod id fieri non valeat, inconſulto Summo Pontifice, nec
applicatur *cap Cùm Matthæus extrav. de Hæretic* Quia illud 44
procedit quoad Officiales Apoſtolicæ Sedis, vel Nuncios,
ibi: *Diſtrictiùs inhibemus, & mandamus expreſsè, ne con-
tra noſtros, & Apoſtolicæ Sedis Officiales, vel Nuncios, aut
ipſorum aliquem &c. abſque noſtra, & Apoſtolicæ Sedis licen-
tia &c. procedere quoquo modo præſumant, aut in eos, vel ip-
ſorum aliquem excommunicationis, vel ſuſpenſionis, ſeu quaſ-
vis alias ſententias promulgare*: Et proindè hujuſmodi diſpo-
ſitio, loquens de Officialibus, & Nunciis Apoſtolicis, non
po-

potest applicari, neque extendi ad Episcopos aliosque Judices
ordinarios, in quibus diversam, & specificam habemus Ju-
ris dispositionem, contrarium decernentem, tribuentem ni-
mirum potestatem Delegatis Apostolicis procedendi contra
Episcopos, mediantibus etiam ecclesiasticis censuris, juxta
theoricam *Bald.in l.Illud n.6.C.de Sacrosf.Eccles.* & faciunt fir-
45 mata per *Rot. dec.233.n.19.par.10.* & *dec.28.nu.6.par.12.rec.*
Præsertim quia *d.cap. Cùm Matthæus* est exorbitans à Jure
communi, ideoque strictè venit illius dispositio interpretan-
da, nec est trahenda extra suos terminos *Rot. dec.431. nu.11.
par.5. rec.* Itaut non trahatur ad Gubernatores, electos à S.
Consulta, & ab ea deputatos, quamvis hi quoque largo mo-
do dici possint Officiales Papæ, ut notat *Pignatell.consult.4.
num.7.tom.5.*

Non relevante, quod Episcopus Sulmonen. sit Vicarius
Apostolicus in Diœcesi Reatina, & ideò videatur esse Offi-
cialis Papæ; Quia de jure Vicarius Apostolicus si eligatur,
Episcopo vivente, dicitur Vicarius ejusdem Episcopi, à
Papa electus, propter inhabilitatem ipsius Episcopi, & talis
Vicarius Apostolicus, non papalem, sed episcopalem juris-
dictionem exercet, ut notat *Sbrozz. de Offic.Vicar. lib.2.q.64.*
46 *n.6.* Si verò eligatur, Sede vacante, dicitur electus loco Vi-
carii capitularis, & minorem habet Jurisdictionem, dum
Capitulum Cathedralis repræsentat, & tenetur servare om-
nia ea, quæ Vicarius capitularis servat, ut utrumque casum
distinguendo, advertunt *Marchet.in Prax. Vic.Capitul.qu.2.
tit.15.n.64.fol.88.* ubi refert, ita declarasse hanc S C.in *Aqui-
lana 22.Sept.1628.* & *Pellegr.in Prax.Vicar.par.1.sect.6.nu.4.
fol.16.* Et hinc est, quod à Sententiis Vicarii Apostolici non
appelletur ad Papam, sed ad Metropolitanum, ut prosequi-
47 tur *Pellegr.par.1.sect.6.nu 4.* ubi, quod facto verbo cum SS.
qui erat Greg. XIII. ita declaravit hæc S. C. in *Salernit.7.
Junii 1580.* Idemque postea resolvit pariter in *Caputaquen.
22.Aprilis 1586.*

Ultra quamquod *cap. Cùm Matthæus* loquitur de excom-
municatione, decernenda ab ipsomet Delegato, hoc est ab
homine, & sic non potest applicari ad casum nostrum, in
quo versamur in excommunicatione, illata ipso facto, &
ipso jure ab ipsa lege, specificè contra Episcopos; In hoc
48 enim casu non dicitur Delegatus ferre sententiam excom-
municationis, sed ab ipsamet lege excommunicatur, neque
Sententia declaratoria aliquod infert prejudicium declarato,
sed iste tantummodo ab ipso facto contraventionis ligatur, &
pœna excommunicationis in eum infligitur, dum Sententia
simpliciter propalat incursum, & sic nihil ponit in esse, ut
49 notat *Fagn.in cap Per tuas de Sent.excom.* & est *Text.* apertus
in *cap.Pastoralis §.Verùm quia de Appellat.* & firmat *Rot.dec.
48.per tot.par.4.tom.2.rec.*

Afferta verò præcipitantia procedendi contra Episcopum,
50 absque ulla præcedenti monitione, tollitur ex facto, & non
relevat in Jure.

Tollitur ex facto, quia constat, processisse prævia mo
nitione, ac termino juridico, notificato eidem Vicario A-
postolico, ut justificatum fuit in Summario.

Nec relevat in jure, quia cùm versemur in Sententia de-
claratoria censurarum, jam incursarum ex præcedenti con-
traventione legis, nempè Constit. 39. Clem. VII. excomm.
51 nullæ requiruntur monitiones, cùm satis sit, quod constet
de facto, pro quo à lege pœna excommunicationis infligitur,
quia ipsa lex, à qua inflicta fuit pœna, interpellat pro ho-
mine, *cap. Irreprehensibilis in princ. de Appell.* ubi *Glos. verb.
Ipso suo genere*, cum concordantibus apud *Bellet. Disquis.
52 Cleric.tit.de Favor. Cler. Can §.4.nu 39.* & *40.Sperel.dec 48.
n.54.tom.1.* & *dec.160 nu.37.* & *seq.tom.2.* & *Rot.dec.48.nu.15.
& 16.p.4.tom.2.rec.*

Ex quibus videtur satis, superque demonstratum, dictum
Archipresbyterum, quoad censuras, latas contra Sacerdo-
tes Joann. Antonium Cosmum, & Philippum Bianchinum,
53 renuentes illi tanquam Delegato Apostolico, in Causa, sibi
commissa, obtemperare, summa justitia processisse; Quo
verò ad censuras, latas, contra Episcop. Sulmonen. vel ju-
stè quoq; se gessisse, vel saltem non temerè, nec culpabiliter,
dum cum supra enunciatis juris fundamentis processit, quibus
suffultus, benè potuit sibi persuadere, ex munere proprii offi-
cii, & ad defensionem Jurisdictionis Apostolicæ, à d. Episco-
po invasæ, potuisse contra eundem mucrone Censurarum
tueri, dum stante hujusmodi justa credulitate, remanet exem-
54 ptus à quocumq; dolo, & culpa, ad quem effectum quælibet co-
lorata causa sufficit, itaut etiam justus error faciat quemlibet
inculpabilem, quantumvis agatur de errore Juris, quoties, pro-
ut in casu nostro verificatur, agitur de jure intrigato, & obscu-
ro, nam tunc æquiparatur errori facti, *Rot. dec.72.n.5.* & *dec.
369.n.13 par.5.* & *dec.260 nu.30.* & *31.par.17.rec.* Nam indi-
stinctè, his concurrentibus, cessat quælibet fraus, vel dolus, &
exindè excluditur delictum, ad *Text. in l. In venditione, §. de* 55
*tempore, ff.de Bon.author Judic.possid.Abb.in c.Cùm venissent
n.17.de rest.in integr.Rot.dec.103. n.20.par.5 rec.* Estque regu-
lare in qualibet materia, quod semper est præsumendum pro
exclusione delicti, ad quem effectum omnis possibilis interpre-
tatio sumenda est, ex adductis *in Instit.crim.lib.1.tit.1.nu.29.* 56
omnisque causa etiam fatua, & bestialis excusat juxta phra-
sim *Rot.dec.160 num.50 cor.Ottob.* & *in Romana Fideicom.de* 57
Ruspolis 2.Martii 1705.§.26.cor.Molines.

Nec subsistit reflexio, quod jurisdictio Archipresbyteri
Jannocchii Exequutoris expiraverat per possessionem, tra- 58
ditam Can. Ponam.

I. Quia publicatio resignationis Beneficiorum, deman-
data in *Constit.75. Greg. XIII.* respectu resignationum, ad- 59
missarum in forma gratiosa, fieri debet ab Exequutore, in
Literis designato, ut advertit *de Ros. Exequut. Lit. Apostol.
par.1.cap.15.num.138.* ubi latè agit de materia, & docet mo-
dum, quem in hac parte tenere debet Apostolicus Executor.

II. Quia, si Resignatarius non curet, ut intra tres menses
eadem publicatio sequatur, taliter cadit à jure suo, ut gratia 60
perindè habeatur, ac si non fuisset concessa, & beneficium li-
berè impetrari potest, ut advertunt adducti *à de Ros. ubi supra
n.169. Lotter.de re Benef.lib.3 q.21.n.* [illegible] *Card. de Luc.de Be-
nefic.disc.36.n.18.* & *Rot.dec.422. à n.6 cor Mellin.* & *dec.172.*
& *dec.191.per tot.cor. Cels.* & *dec.1030.nu.3.* & *dec.1049.nu.1.
cor. Emer. jun.* & *in Romanæ Capellaniæ 16. Febr. 1682. §.
Jus autem coram Ursin.*

III. Quia in casu, quo ob legitimum impedimentum Apo- 61
stolicæ Literæ, illarumque publicatio effectum sortitæ non
fuerint, tenetur Resignatarius illam petere ab illarum Execu-
tore, ut disponitur *in §.3 d Const.75.Greg.XIII.*

Ex quibus remanet manifestum, eandem publicationem, 62
nedùm esse indispensabiliter necessariam ad perfectionem
gratiæ, illiusque essentiale complementum, & integrationem,
seu veriùs partem, ut advertit *Lott.de re benef.lib.3 q.21.n.31.*
ibi: *Cùm jam veniat ex resignatione, cujus pars est publicatio,*
& *Rota cor. Seraph.dec.1309.nu.1.* ibi: *Tenetur docere de pu-
blicatione, quæ est pars Gratiæ*; Sed dependere à facultati-
bus Exequutoris; Aliàs enim ad quid Summus Pontifex de- 63
mandasset, illam petendam esse ab eodem Exequutore, si iste
illam concedere non posset? Hæc enim implicant contradi-
ctionem, & manifestam redolent superfluitatem, quæ si in
nulla dispositione admitti debet, multò minus in Pontificiis 64
Constitutionibus, ut benè ratiocinatur *Torre apud Card.de
Luc.de Offic.vacab fol.231.n.35.*

Dum itaque dictus Archipresbyter justè, vel saltem non
temerè, nec culpabiliter processit: Multò minus videtur cul- 65
pabilis Canon. Ponam, qui nil aliud fecit, quàm petere
executionem Literarum Apostolicarum, quas ad sui favorem
obtinuerat, quod sicuti ei à jure erat permissum, ita nec ad
culpam, minusque ad delictum eidem imputari poterat, nam
quidquid lege permittente fit, licitè expletur. juxta *Text. in l.
Injuriarum 13.ff.de Injur.* & *l.Nullus videtur ff.de Regul.Iur.
Cyriac.contr.688.n 73* & *Rot.dec.509.n.3* & *seq.p.5.rec.*

Canonicus autem Matthæjus nescitur quomodo in hac 66
Causa includatur, quia ipse nihil aliud fecit, quàm resigna-
re propria Beneficia favore Canon. Ponam, quæ resignatio
ritè, & rectè gesta, & à Summo Pontifice admissa, non po-
test pro delicto eidem adscribi.

Cùm itaque à primo ad ultimum constet, neminem ex præ-
dictis Archipresbytero, & Canonicis esse culpabilem, minus- 67
que temerè processisse, & adhuc subiisse plures pœnas, com-
prehensa etiam illa carcerationis, non sine opprobrio, & de-
decore qualitatis Canonicalis Cathedralis Reatinæ, nec non
accessus ad Urbem maximo cum eorum incommodo, dispen-
dio, & præjudicio propriarum Ecclesiarum, & etiam Ani-
marum Curæ, quæ incumbit d. Archipresbytero, meritò
sperant à summa justitia, pietate, & clementia EE. PP in 68
totum liberari ab ulteriori mora in Urbe, nec non declarari,
dictum Archipresbyterum juridicè processisse.

Die 18. Februarii 1707. proposita Causa in C. E & R. per
Card. Fabronum rescriptum fuit; *In decisis quoad Censuras;* 69
*Quoad Canonicos, petita humiliter venia ab Episcopo, Vica-
rio Apostolico, dimittantur, ex quo satis; Et quoad Janno-
chium postea providebitur.*

DISCEPTATIO XXXV.

Tullen. Erectionis Episcopatus.

PRO

Archiepiscopo, & Electore Treviren.

ARGUMENTUM.

Erectio novi Episcopatus cum dismembratione aliquorum Oppidorum ab antiqua Diœcesi, vel in subjectione Locorum, quæ asseruntur Nullius Diœcesis, quibus concurrentibus permittatur, & in quibus cicumstantiis ab Apostolica Sede concedi soleat, cum immediata subjectione eidem Apostolicæ Sedi.

PRo rejectione contrariæ petitionis sufficeret sola, & simplex reflexio, quod illa concernit insignem novitatem in Provincia Trevirensi, eo quia non solùm petitur erectio
1 novi Episcopatus in Oppido Sancti Deodati, cum dismembratione aliorum multorum Locorum à Diœcesi Tullen. Suffraganea Provinciæ Trevirensis, sed ulterius insistitur pro exemptione novi Episcopi à Jurisdictione, & subjectione Electoris, & Metropolitani Trevirensis, quod nullo modo permittendum videtur, ut in terminis exclamat *S. Bernard. de Consider. ad Eugen. lib. 3. cap. 4.* sequ. verbis: *Murmur loquor, & querimoniam Ecclesiarum; Truncari se clamitant,*
2 *& dismembrari, vel nullæ, vel paucæ admodum sunt, quæ plagam istam, aut non doleant, aut non timeant: Quæris quam? Subtrahuntur Abbates Episcopis, Episcopi Archiepiscopis, Archiepiscopi Patriarchis, sive Primatibus: Bona ne species hæc? Mirum si excusari queat vel opus*, teste *Paulut. in Jurispr. Sacr. tom. 1. lib. 2. tract. 2. de Metropol. cap. 14. fol. 244.* de quo *sup. discept. 9. nu. 84.*

Et in terminis solius subtractionis temporalis Episcopi Herbipolensis à subjectione, & Jurisdictione Archiepiscopi
3 & Metropolitani Moguntini, habemus punctualem resolutionem *S. C. C. in Herbipolen. 29. Nov. 1698.* impressa *apud Antonel. de Jur. Cleric. fol. 21.*

Novitates enim *non dimostrano mai al primo aspetto tutte le difficoltà, che possono produrre, vedendosene tutto dì mol-*
4 *te, che promosse con ottimo fine anno partoriti pessimi effetti*, ut scripsit *Joann. Garzias Card. Millinus Greg. VI.* in epistolam, quam per extensum registravit *Pignatel consult. 9. num. 8. tom. 9.* cum aliis, de quibus *in Tom. 2. par. 1. discept. 17. num. 19.*

Constans siquidem in facto est, quod in multis aliis Locis nimis conspicuis Germaniæ non semel similis promota fuit prætensio, & signanter in finitimis Ducatu, & Civitate
5 Luxemburgensi, ut ad præcisum effectum excludendi prætensionem novi Episcopatus in Oppido Nancæi, observavit *Card. Octavius Paravicinus* Pro-Datarius Clem. VIII. in epistola, responsiva ad Lotharium Archiepiscopum, & Electorem Trevirensem, inclinantem pro dicta erectione novi Episcopatus in dicta Civitate Nancæi, scripta die 24. Novemb. 1601. his verbis: *Optima quidem ratione adduci*
6 *videtur J. D. V. ut in Episcopatus Nancæensis erectionem consentiat; Quia tamen contra pugnare videtur alia ratio, satis gravis, nempè exemplum, ex quo facilè fieri poterit, ut alii novam Episcopatus Luxemburgensis erectionem, quam antea tentarunt, quamvè visa est J. D. V. ac ipsius Prædecessores minus probare, majoribus viribus aggrediantur;* Itaut
7 sicuti anno 1601. prætensio erectionis novi Episcopatus in Civitate Nancæana rejecta fuit, ad evitandum exemplum similis erectionis novi Episcopatus in proxima Civitate Luxemburgensi; Ita admittendo hodiè erectionem novi Episcopatus in longè inferiori, magisque angusto Loco S. Deodati Ducatus Lotharingiæ, nullo modo denegari poterit similis erectio in d. Civitate Luxemburgensi, quæ, ut est notorium, & observat *Baubrand. in Lexicon Geographic. Urbs est ampla Belgii, Ducatus cognominis caput, satisque munita.*

Ex quibus proindè uno ore observant SS. PP. Theologi, & Canonistæ, novitates semper esse fugiendas: *Nihil enim*
8 *adeò conturbat animum, etiamsi id fiat ob aliquod utile, uti innovare*, sunt verba *S. Joann Chris. in epist. 1. ad Corinth. homil. 7.* & concordant *Div. August. epist. 128 cap. 5.* ubi, quod ipsa mutatio consuetudinis, etiamsi adjuvet utilitate, novitate perturbat, aliiq; citati *in Tract. de Livel. cap. 2. §. unic. num 23* Quibus addo *Capon. discept. 85. n. 2. & seq. to. 2. Rot. in* 9
Aretina Jur. Parochial 5. Jan. 1713. §. Cæterum, cor. Ansald. & in Pampilon. Manut. 10 Maii 1706. §. final. cor. Caffarell. & in Mutolen. 26. Januarii 1708. §. Cæterùm coram eodem Ansaldo.

Fortiùs, quia agitur de prætensione, non semel ex adverso promota, & à tribus Summis Pontificibus Clem. VIII. Paulo V. & Urb. VIII. semper constantissimè rejecta; Et proindè applicantur ea, quæ scripta reliquit *D. Greg. Magnus* 10
lib. 7. ep. 61. indict. 2. ibi: *Valdè Ecclesiasticæ est moderationi conveniens, ut quæ ordinata fuerint, vel decisa, nulla in posterum debeant refragatione turbari*, relatus *in Tom. 1. par. 2. discept. 24. num. 16.*

Absque ulla prorsus difficultate, ex quo prætenditur erectio novi Episcopatus in parvo Oppido S. Deodati, quod attenta ejus magna angustia, & majori paupertate, de qui- 11
bus latè in Summario Episcopi Tullen. nullo modo decorari meretur Episcopali dignitate, eo quia hæc vilescere solet in Locis obscuris, & nullatenus populosis, juxta *Text. literales in can. Episcopi, & seq. 80. distinct. & in cap. 1. de Priv. D. Gregor. Nanianz. in Orat 20. in laudem S. Basilii, D. Gre-* 12
gor. Magnus in epist. scripta ad Angustinum Anglorum Episcopum, ibi: *Memor, quod in sacris Canonibus præcipitur, ut minimè in Villulis, vel in modicis Civitatibus ordinentur Episcopi.*

Circa quam solidam, Textualemque propositionem concordant ferè omnia Provincialia Concilia, citra, & ultra 13
Montes, nempè *Concil. Toletan. 12. can. 4.* ibi: *Ut in locum Villulæ supradictæ Aquis deinceps Sedes Episcopalis non maneat, nec Episcopus illic ultra constituatur, Concil Sard. can. 6.* ibi: *Licentia verò danda non est ordinandi Episcopum, aut in Vico aliquo, aut in modica aliqua Civitate, cui sufficiat unus Presbyter, quia non est necesse Episcopum fieri, ne vilescat nomen, & Episcopi authoritas, Concil. Laodic. cap. 57* ibi: *Quod non oportet in Villis, Vicis, aut Agris Episcopos ordi-* 14
nari, sed Visitatores, qui circumeant, & Conc. Carthag. 2. can. 5. ibi: *Ut Diœceses, qui Episcopos nunquam habuerunt, non habeant, nisi accedente tempore, crescente fide, & multiplicatus Dei Populus, desideraverit proprium habere Recto-* 15
rem, & ferè per eadem numero verba *Conc. Carthag. 3 can. 42.*

Concordant pariter communiter *Repetentes in cap. 1. de Privil.* & signanter *Gonzal. Barbos. & Fagn.* necnon Theologi, & Canonistæ, quos referunt, & sequuntur *Christian.* 16
Lupus, & Balsamon. in can. 6. Concil. Sardicensis, Hallier. de Episc. necessit. lib. 2. epist. 3. & in Vindic. Sorbonic lib 2. cap. 2. fol. 227. Espenc. in epist. 1. ad Tit. cap. 1 digression 1. Cellot. de Eccl. Hierarch. cap. 12. §. final. Moscon. de Majest. Eccles. par. 1. cap. 15. Le Maistre de Jur. Episcop. lib. 2. cap. 12. de Episc. Instit. Solaz. tom. 1. lib. 4. Politic. cap. 5. & to. 2. lib. 3 eod. cap. 5. Bosquet. in Not. ad Innoc. III lib. 1. epist. 5. Petr. Greg. de Benef cap. 14. & de Re- 17
publ. lib. 1. cap. 1. Turrian. de Canon. Apost. lib. 2. cap. 16. & lib. 3. cap. 8. Lavor. var. Lucubr. lib. 4. de Elect. cap. 1. per tot. & Rot. dec. 20. n. 7. apud Prosper. de Territ separ. Et referendo resolutionem C. C. observat *Cardin. de Luc. de Præmin. disc. 6. num. 16.* ibi: *Assumpta desuper formali disputatione, satis facilè fuit reportare negativam resolutionem, ob exiguitatem hujus Diœcesis, & incongruitatem Loci in quo novæ Cathedræ erectio petebatur.*

Novitati erectionis Episcopatus in Oppido, ubi nunquam fuit, & angustiæ Loci S. Deodati, ubi ille prætenditur erigi, 18
jungitur defectus requisitorum à sac. Canonibus præscriptorum, ad similes erectiones Episcopatuum omninò necessariorum; Necnon jungitur pariter æquè magnum, ac perpetuum præjudicium Metropolitani, & Archiep. Trevirensis, subtractionis nimirum ab ejus Superioritate, & nativa Jurisdictione omnium illorum Locorum, pro quibus erigi prætenditur novus Episcopatus sub immediata protectione Apostolicæ Sedi; Quibus attentis, non solet S. Sedes similes Gra- 19
tias cum aliorum præjudicio concedere, etiamsi hoc consistat in minimo, ut observat *Rot. cor. Pamphil. dec 81. nu. 3. & 4. & cor. Emer. jun. dec. 998. num. 13.* cum aliis, de quibus *in tom. 1. discept. 20. nu. 22. par. 2.*

Circa defectus dd. requisitorum hæc vigore celebris *Ex-* 20
trav. Salvator Joannis XXII. reducuntur ad tria.

I. Consistit in amplitudine Diœcesis, à qua petitur dismembratio; II. In qualitate, & nobilitate Loci, in quo con- 21
stitui prætenditur novus Episcopatus; Et III. In præjudicio antiquæ Ecclesiæ, à qua prætenditur fieri dismembratio 22
pro erectione novi Episcopatus, quæ requisita latè explicantur *à Card. de Luc. de Præmin. disc. 6. à num. 2. & disc. 50. pari-* 23
ter à num. 2.

Quoad

Quoad hæc requisita, cum illa respiciant interesse Epis-
24 copi Tullen. Nos solùm aliqua indicavimus circa qualitatem & angustiam Loci S. Deodati, ad ostendendum, quod ad terminos dispositorum in sac. Canonibus, prorsùs indecorum sit, nulloque modo expediens in eodem Oppido novum erigere Episcopatum.

Quo verò ad magnum, perpetuumque præjudicium Metropolitani Trevirensis, hoc remanet innegabile; Aut enim
25 in facto subsistit, quod Oppidum S. Deodati nullo modo dicatur Territorium separatum, illiusque Præpositus nullo colore, vel prætextu dicatur, & sit Prælatus exemptus, cum denominatione *Nullius*, sed verè, & propriè sit in, & de Diœcesi Tullen. circa quam inspectionem remissivè Nos habemus ad ea, quæ deducuntur ex parte Episcopi Tullen. Et in his circumstantiis tale præjudicium evidens est, eo quia Curia Metropolitana per erectionem novi Episcopatus im-
26 mediatè subjecti Sanctæ Sedi privaretur sua ordinaria, & nativa Jurisdictione in omnibus illis casibus, in quibus Subditi Ecclesiarum Suffraganearum recurrere possunt, & debent ad Curiam Metropolitanam, enumerati *à Ventrigl. in Tract. de Jurisd. Archiep. & à Quarant in Sum. Bullar. verb. Archiepisc. authoritas à fol.* 43. & in parte registrata in generali Decreto C. E. & R. *à Clem. VII.* specialiter approbato 16.
27 *Decemb.* 1600 per extensum impresso *à Quarant. ubi supra, à fol.* 68.

Aut verò id in facto non regit, & Præpositus S. Deodati in rei veritate est de numero illorum Prælatorum *Nullius Diœcesis* primæ speciei, de quibus latè agunt *Authores*, ci-
28 tati in *Tom.* 1. *par.* 1. *discept.* 9. *à num.* 64. distinguentes hujusmodi Prælatorum inferiorum species in tres classes, quarum prima est illorum, qui non solùm veniunt sub nomine Ordinariorum, sed exceptis iis, quæ sunt Ordinis Episcopalis, in nihilo differunt ab Episcopis.

Et in hoc pariter casu, attenta contraria petitione totalis exemptionis novi Episcopi à Jurisdictione Metropolitani, & immediatæ subjectionis Sedi Apostolicæ, dictum præjudicium innegabile similiter esset, saltem durante lite Juris-
29 dictionali inter Episcopum Tullen. & Præpositum S. Deodati, eo quia quoad concessionem Literarum Dimissorialium pro ordinatione Subditorum Capituli S. Deodati, non obstantibus quibuscumque privilegiis, præscriptionibus, & consuetudinibus, etiam immemorabilibus, facultas concedendi dictas Literas Dimissoriales nunquam spectare potest inferioribus Prælatis, etiamsi *Nullius* Diœcesis, sint, & amplissimè exempti, ut literaliter præscribitur *in Conc. Trid. sess.* 23. *de Reform. cap.* 10. in cujus exequutionem, non atten-
30 ta immemorabili consuetudine in contrarium, ita respondit *C. C. in Nullius, seu Brixinorien. & Policastren.* 21. *Januar.* 1719.

Diximus *saltem durante lite*; Quia hoc medio tempore, ex resolutione dictæ C. C. *in Nullius, seu Tullen. Jurisdict.*
31 12 *Aug.* 1715. facultas concedendi hujusmodi Literas dimissoriales attributa fuit Metropolitano Trevirensi; Proposito enim d. die dubio: *An Jus concedendi Literas dimissoriales Clericis Ecclesiæ Capituli S. Deodati, aliisque personis illius*
32 *Territorii, quæ promoventur ad Ordines, competat Capitulo, seu potiùs Episcopo Tullen.* rescriptum fuit: *Quoad* 1. *partem Negativè*, & quoad 2. *Dilata, & coadjuventur probationes juxta Instructionem*; *Et interim per modum provisionis, & sine præjudicio Jurium Partium, dentur Dimissoriales à Metropolitano Treviren.*

Ex quibus proindè remanet manifestum, quod hodiernum præjudicium Metropolitani Treviren. est innegabile, quia
33 post erectionem novi Episcopatus, cum immediata subjectione Apostolicæ Sedi, non ampliùs concedere posset dd. Literas dimissoriales, ad tenorem, & in executionem decreti ejusdem C. C.

Hoc autem præjudicium, non ad tempus, ut est illud concessionis dd. Literarum dimissorialium, sed æquè perpetuum, ac nimis considerabile, superlativè emicat respectu
34 Locorum Senonis, Stivagii, Mediani, Trovillæ, & Relangii, quæ nullatenus gaudent totali exemptione à Jurisdictione Episcopi Tullen. ex documentis ab ejus Defensoribus adductis, & consequenter in multis casibus immediatè subditi etiam sunt Jurisdictioni Curiæ Metropolitanæ; Et tamen eximi à tali Jurisdictione prætenduntur, & in omnibus, & per omnia subiici novo Episcopatui, cum omnimoda pariter, & totali exemptione à Diœcesi, & Episcopatu Tullen. & cum immediata subjectione S. Sedi: In quibus terminis dictum præjudicium est æqualiter certum, & multiplex, tam
35 quoad appellationes, interponendas ad Curiam Metropolit. quàm respectu aliorum actuum, in quibus Suffraganeorum Subditi recurrere possunt immediatè ad Metropol. puta.

Ob suspicionem Suffraganei, juxta communiter notata per *Repetentes in cap. Super §. fin. de Offic. deleg.* cum concordan. 36
apud *Ventrigl. in Prax. par.* 1. *annot* 49. *de Jurisd. Archiep. in Suffragan. §. unic. n.* 7. Ob negligentiam ejusdem Suffraganei, *Felin in cap. Pastoralis n.* 6. *de Offic. Judic. ordin.* ubi, quod universus Mundus tenet hanc opinionem, *Genuen. in Prax. Cur. Archiep. Neap. cap.* 71 *nu.* 3. & 4. *Gratian. discept. for. cap.* 169.
n 1. *Quaran in Sum. Bull. verb. Archiep authoritas nu.* 9. & 21. 37
Ventrigl. in Prax. par. 1. *annot* 49. *§. unic. n* 5. & *Rot. dec.* 1212. *per tot. cor. Seraph.* In delictis notoriis Subditorum Suffraganei, quos punire, etiam extra Visitationem Provinciæ, potest Metropolitanus, juxta *Text. in cap.* 1. *§. Notoria de Censib.* 38
in 6. *Abb. in cap. Ex frequentibus num.* 10. *de Instit. Sylvest. in Sum verb. Archiep. n.* 3. & *Quaran in Sum. Bull. verb. Archiep. authoritas n* 24. In deputatione Vicarii, seu Officialis Ecclesiæ suffraganæ, si infra octo dies post mortem Episcopi, Capitulum ter. fer. non deveniat ad legitimam ejusdem Officia- 39
lis electionem, juxta sanctionem *Conc. Trid. sess.* 24. *cap.* 16. de qua latè *Barbos. ibidem à n.* 32. *Genuen. in Prax. Cur. Archiep. Neap. cap.* 70. *n.* 6. & *Quarant. in Sum. verb. Archiep. authoritas nu.* 36. Si in eadem electione Vota Canonicorum sint paria, quia tunc electio Vicarii devolvitur ad Metropolitanum, ut disponitur *in d. Conc. Trid. sess.* 25. *de Refor. cap.* 16. & resolvit *C. C. in Vercellen.* 12. *Martii* 1611. ut videre est in *Lib.* 117. 40
Position. fol. 768. & notat *Monacell in Formul. tom.* 2. *tit.* 16. *form.* 10. *n.* 18 *vers. Quinto*; Si Canonici eligant in Vicarium, seu Officialem aliquem, qui saltem in Jure canonico non sit Doctor, quo casu illius electio ad Metropolitanum devol- 41
vitur, ex adductis per *Vulp. in Prax. fori Eccles. cap.* 44. *nu.* 5. *Card. de Luc. de Canon. disc.* 24. *n.* 4. *Nicol. in Floscul verb Vicar. Capitular num.* 2. cum aliis citatis *in Tom.* 2. *par.* 2 *discept.* 8. *n.* 16. & *seq.* Quando Archiepiscopus extirpare intendit pravam consuetudinem, in tota Provincia vigentem, in quibus circumstantiis, etiam extra Visitationem, Jurisdictio- 42
nem habet in Subditos Suffraganeorum, juxta *Text. in cap. Pastoral. de Offic. ordin.* sequutum à Doctoribus, quos citant, & sequuntur *Barbos. de Jur. Eccl univ lib.* 1. *c.* 7 *n.* 72. & *à Ventrigl loc. sup cit. annot.* 49. *§. unic. nu.* 13.

Et in aliis casibus, qui recognosci possunt apud *Quarant. Lotter & Ventrigl. in locis supr. citat.* & apud *Barb. de potest.* 43
Episc. p. 1. *tit.* 4. *per tot. sub tit de Archiepiscopali Præstantia, ejusque authoritate in Suffraganeos, & eorum Subditos, ac in tota Provincia*, ubi enumerat Privilegia, & Præstantias Archiepiscoporum, ut ipse ait, erga Suffraganeos, eorumque Subditos.

Ex quibus remanere videtur evidens, & perpetuum d. præjudicium, quod experiretur Curia Metropolitana Trevirensis per novam erectionem Episcopatus in Oppido S. 44
Deodati, cum immediata subjectione ad S. Sedem.

Nec dicatur, quod omnia hæc non applicentur nostro casui, attenta qualitate Oppidi S. Deodati, quod prætenditur omninò exemptum, & sub vera qualitate *Nullius*: Nec non stante alia amplissima exemptione, quæ prætenditur 45
competere dictis aliis Regularibus Abbatiis, novo Episcopatui uniendis; Triplici enim responsione omnis removetur difficultas.

I. Quia quidquid sit respectu subjectionis Episcopo Tullen. circa quam suas adimplent partes illius Defensores; Respectu situationis, & existentiæ ejusdem Oppidi, dictarumque Abbatiarum in Provincia Trevirensi nulla omninò adest difficultas, eò quia uti talis denominatur in omnibus actibus, indicatis in utroque Summario, & uti ta- 46
lis describitur *à Fagn in cap. Cùm contingat sub n.* 43. *de Foro comp.* ibi: *Præpositus Sæcularis Ecclesiæ S. Deodati Oppidi ejusd. S. Deodati, Nullius Diœc. Provinciæ Treviren.*

II. Verò responsio est, quod secundùm præsentem justitiam & ad terminos d. resolutionis *C. C.* 14 *Aug.* 1715. quando rescripsit: *Dilata & coadiuvandas esse probationes circa d. qualita-* 47
tem Nullius, juxta Instructionem; *Et interim per modum provisionis, & sine præjudicio Iurium Partium, dentur dimissoriales à Metropolitano Treviren* Oppidum S. Deodati non potest negari in Provincia Treviren. illiusq; Metropolit. esse eund. Archiep. Trevirensem, dum uti talem ex una parte canoniza- 48
tum expressè fuit ab ead. Congr. dictis verbis *à Metropolitano Treviren* ex alia verò nullatenus admissa fuit ampla facultas respectu Præpositi S. Deodati concedendi Literas dimissor. ab ipso a criter prætensa.

III. Demum, quia in omnem casum asserta privilegia exemptionis respectu dd. Abbatiarum Regularium per illa- 49
rum Sæcularizationem, & annexionem Præpositurræ S. Deodati, ad constituendum novum Episcopatum, remanerent extin-

50 extincta, caducata, & resoluta; juxta punctuales *Decis. Rot. cor. Emer. jun.* la 1029. *à §. 16 ela 1507. à §. num. 1.* quæ sunt in hac materia magistrales.

Quibus non merentur opponi aliæ authoritates, loquentes in terminis Juris conferendi beneficia, quod perseverat
51 etiam in statu Sæcularizationis, nisi expressè contrarium per Summum Pontificem disponatur. Quia non loquuntur, nec loqui possunt de exemptione à Jurisdictione Episcopi, & & Metropolitani, ea viva ratione, quam his verbis addu-
52 cit: *Rot. dec. 1057. sub num. 21. coram Emer. jun. Quia exemptio, quæ in statu Regularitatis videri potuit rationabilis, & justa, in statu Sæcularitatis evaderet irrationabilis, & iniqua, tanquam subtrahens Cathedralem Ecclesiam, Episcopi Sponsam, ab illius Jurisdictione, & Visitatione.*

Hoc autem posito, atque cessantibus dictis assertis Privilegiis per Sæcularizationem, cùm omnes dd. Ecclesiæ Regulares reperiantur, & sitæ sint in Provincia Trevirensi, nul-
53 lusque alius compareat Metropolitanus, prætendens in illis Jurisdictionem, validissima oritur Juris assistentia favore Metropolitani Treviren. *ut firmavit Rot. apud de Prosper. de Territor. separ. dec. 4. num. 1.* ibi: *Extra omnem est controversiam, quod Ecclesia Salisburgensis sit Archiepiscopalis, & Metropolitana, ex quo validissima oritur Juris assistentia, quod illa teneat suam intentionem fundatam super*
54 *aliis Ecclesiis, in propria Provincia existentibus &c. Eoque fortiùs, quia respectu d. Ecclesiæ &c. nullus alius adest Archiepiscopus vicinior.*

Quibus additur alia reflexio, omni consideratione ad nostrum effectum digna, quod Sancta Sedes in Regionibus ultra Montes, & consequenter ab Urbe longè distantibus,
55 non solet esse facilis ad eximendos Episcopos ab immediata subjectione suorum Metropolitanorum, ex ea forsan congruentia, & stringenti ratione, quod, attenta magna distantia, eadem Sancta Sedes non potest debita, & aliquando necessaria correctione, congruo tempore emendare excessus, & irregulares operationes Episcoporum Suffraganeorum. Ex quo factum est, quod in tota Germania duo solùm reperiuntur, & quidem nimium qualificati, pluribusque titulis insignes Episcopatus, à Jurisdictione Metropolitanorum exempti, Viennensis nimirum, & Bambergensis; In tota autem Gallia unus dumtaxat, nempè Auxcrensis, vulgò *le Puy*, ut videre est in Descriptione Archiepis-
56 coporum, & Episcoporum totius Orbis, impressa apud *Additiones Baudrand. ad Lexic. Geogr. Ferrar.* & post *Corrad. in Prax. dispens. à fol. 441.* & apud *Rebuff. in Prax. benefic. post fol. 435.* & apud *Robertum Miræum in Notit. Episcopatuum tot. Orbis Christian.*

Quanta autem præjudicia Archiepiscopalibus Sedibus in Germania, quantaque mala timeri possint ex privilegiis, eximentibus Suffraganeos à subjectione suorum Metropoli-
57 tanorum, non possumus meliùs ostendere, quàm mediantibus sequentibus verbis omnium Electorum Ecclesiasticorum, de quibus in epistola, ab eis anno 1628. scripta Urbano VIII. *Quorum laudatissimis exemplis, atque vestigiis, nisi S. V. hoc exulceratissimo præsertim tempore fortiter institerit, hoc infallibili sequela futurum prospicimus, ut anti-*
58 *quis Archiepiscopatum nostrorum Juribus præjudicium fiat gravissimum. Vicinarum Diœcesum, & Regnorum discordiæ infinitæ; Populi Christiani, qua hæretici, qua catholici, scandala innumera; Privilegiorum, & Electorum Ecclesiasticorum pernicies, ac ruina; Rei Christianæ in Provinciis Germaniæ, totiusque Imperii, perturbatio deploranda; Multaque alia incommoda gravissima, & maxima consequentur.*

In quorum conflictu nulla prorsus ratio habenda est multarum contrariarum piarum meditationum, ad ostendendum asserta præjudicia Habitantium in Valle Galileæ, ubi
59 positum est Oppidum S. Deodati, nisi in illo erigatur novus Episcopatus: Non solùm quia eadem asserta præjudicia, vel nullo modo in facto subsistunt, vel ortum habent à voluntariis operationibus ecclesiasticorum Superiorum dd. Locorum, nolentium admittere Episcopum Tullen. Ministrosque ejus Curiæ Episcopalis ad propria officia adimplenda, juxta ea, quæ ex parte ejusdem Episcopi latè adducuntur.

Verùm etiam, quia hujusmodi prætensa, & plus justo exagerata præjudicia unius Vallis, in angulo Lotharingiæ positæ, postponi debent dd. longè majoribus præjudiciis
60 totius Germaniæ, concludentissimè probatis, mediantibus seriis, & claris verbis omnium dictorum Ecclesiasticorum Electorum, necnon cedere debent periculis, a dicto magno exemplo de facili orituris, juxta observationem *Card. Paravicin.* de qua supra *num. 6.* & juxta animadversionem *Rot. decis. 308. num. 20. & 21. coram Dunoz jun.* ubi, quod magna 61
exempla nullam habent boni speciem, quodque privatum commodum in his terminis publica utilitate compensatur.

In omnem verò casum semper urget reflexio illa, quod cum mille aliis modis succurri possit indigentiis Habitantium in Valle Galilæ, quorum unus præscribitur in *Concil.* 62
Laodicen. can. 47. his verbis: *Quod non oportet in Villis, Vicis, aut agris Episcopos ordinare, sed Visitatores qui circumeant*, de quo *Gonzal. in cap. 1. sub num. 2. de Privileg.* Alter autem insinuatur *à Card. de Luc. ad Conc. disc. 14. num.* 63
22. ibi: *Alter verò Adjutoris, & Vicarii potiùs partes gerat &c. eo modo, quo plures magni, & qualificati Præsules, præsertim in Germania &c. retinent pro Vicariis personas, in Episcopali Dignitate constitutas, præsertim Episcopos titulares*; Non est recurrendum ad extraordinarium remedium 64
erectionis novæ Cathedralis, ex animadversis per *Franc. de Eccles. Cathed. cap. 6. num. 154. e seq. & num. 178.* Et in terminis erectionis novæ Parochiæ in specie observant *Lap. alleg. 66. num. 6. vers. Limitatur, Lotter. de Re Benef. lib. 1. quæst. 28. num. 31. Matt. de caus. Consist. sect. 10. num. 22. vers. Tuncque* 65
Franc. de Eccles. Cathed. c. 6. num. 94. Bertrucchin. Vot. dec. 117. num. 2. ubi sequitur resolutionem *C. C. in Melliten. 16. Januar. 1697. & Rot. dec. 1428. à num. 4. coram Coccin. & dec. 288. nu. 3. par. 3. & dec. 223. nu. 11. par. 6. & dec. 578. nu. 7. & 8. par. 19. rec.* Atque habemus in hac parte multas uniformes decisiones *Rotæ in Leodien. Dismembrationis* in quibus firmatur, nunquam esse deveniendum ad exorbitans, & extraordinarium 66
remedium erectionis novæ Parochiæ, quando non sine magno incommodo periculis Parochianorum succurri potest aliis ordinariis, & minùs strepitosis mediis, nempè 1. *Feb. 1712. à §. Nullitati coram Falconerio, & 3. Julii 1713. à §. Præter cor. Crispo, & 22. Junii 1714. à §. Præsens, & 25. Ian. 1715. §. æqualis cor. Lancet.*

Dignitas novæ prætensæ Cathedralis innixa maximæ Dignitati Summi Pontificis, cui illa immediatè subiici prætenditur, ea ratione quia quanto quis digniori subest, tanto di- 67
gnior ipse reputetur, juxta notata per *Rebuff. cons. 142. num. 4. & Valenzuel. cons. 43. num. 69. & 75.* retorquetur ad hominem; Quia neque dignum, neque justum videtur, ut prætensus novus Episcopus angusti Loci S. Deodati reputari debeat dignior Episcopis Tullensi, Metensi, & Verdunensi, 68
antiquissimis Provincialibus Provinciæ Trevir. Et multò minus, quod reputari debeat talis respectu omnium aliorum Suffraganeorum Episcoporum Germaniæ & Galliæ.

Ultra quod, si majestas, & decor Supremi Principis mensuratur à qualitate, & dignitate illorum, qui eidem subditi sunt, servitiaque ei præstant, juxta animadversa per 69
Card. de Luc. de Servit. disc. 65. num. 11. & Rot. dec. 244. num. 3. in fine par. 3. rec. aliosque, citatos in *Tom. 2. par. 2. disc. 2. num. 35.* cum quibus processit C. R. *in Rom. 26. April. 1708.* de qua *in Instit. crimin. lib. 1. tit. 10. §. 4. à num. 213.* Longè magis decorum esset, magisque S. Sedi conveniret, sibi immediatè subiicere multos alios ex Germaniæ, & Galliarum 70
antiquissimis Episcopis, præcipuè illarum magnarum Civitatum, quæ famosæ sunt in Historiis, & famosiores in Ecclesiast. Annalibus, vel ratione Conciliorum Generalium, in eis habitorum, vel ex aliis reflexionibus, potiùs quam sibi immediatè subiicere Episcopum S. Deodati, cujus nomen antiquis, & modernis Geographis ignotum est, minusque descriptum reperitur in magno *Lexic. Geograph. Bau-* 71
drand. in quo multò minora Loca describuntur, & tamen de Oppido *Saint Diez* nulla legitur syllaba, nisi dici velit esse Duodeciacum, vulgò *Dieuze*, quod appellat Oppidulum Lotharingiæ.

Authoritati *Card. de Luc. de Præem. disc. 50. num. 11. & ad Concil. disc. 16. num. 7.* asserentis facilem esse hanc Sac. Cong. 72
ad concedendas erectiones Episcopatuum in illis Locis, quæ sunt *Nullius*, ad evitandas lites, & controversias inter inferiores Prælatos, & Episcopos, cathegoricè respondet idem *Card. de Luc. de Success. disc. 16. num. 15.* ibi: *Unde propterea rectè quoad istas authoritates intrat consideratio Franc. dec.* 73
160. num. 6. quod quando allegantur Consilia, opus est videre decisiones, super his editas; Ipse enim ingenuè fatetur *in d. disc. 50. de Præm. num. 1.* quod resolutio hujus Sac. Cong. fuit contraria ejus scriptis, quodque erectio novi Episcopatus fuit rotundè denegata; Et propterea, non id, quod ipse ad Causæ opportunitatem scripsit, sed quod hæc S. Cong. resolvit, attendendum est, juxta firmata per *Rot. in Lauden.* 74
Census 11. Junii 1666. in fine coram Card. Taja, cum aliis, citatis in *Instit. crim. lib. 2. tit. 8. num. 245.* quibus addo *Fatinel.*

resp.

respons.56. in princip.tom.2. Torr. var.Jur. quæst lib.2. quæst. 10. num.55. tom. 2. & Rot. decis. 13. num.22. apud Prosper. de Territ. separ & in Imolen. Salviani 12. Martii 1708. *in fin coram Card.Scotto, & in Romana Primogen.de Corsinis 17.Aprilis* 1711. *§. Cravetta coram Aldrovan.* ibi : *Unde intrat vulga-*
75 *ta regula, non adhærendi Consulentibus ad Causæ opportunitatem, nisi constet de victoria Causæ.*

Et tamen, quòd in his terminis, & ex dicto motivo non soleat Apostolica Sedes facilè devenire ad novas erectiones
76 Episcopatuum, neque etiam in Italia, habemus casum, ultimo locum decisum à Congregat. particulari, Partibus acerrimè informantibus, *in Amalphitana, seu Nullius Erect. Episcopat.14. Dec.*1702. in qua ad terminandas Lites, quæ à duobus Sæculis invaluerant inter Archiepiscopum Amalphitanum, & Præpositum Oppidi Majuris, prævia amplissima renunciatione Juri nominandi Præpositum, quod absque ulla controversia competebat Universitati, cum specifica exhibitione constituendi congruam dotem novo Epi-
77 scopatui de propriis effectibus ejusdem Universitatis, quæ ad hunc effectum specialiter ablegaverat ad Urbem unum ex ejus Civibus, *pro Universitate Oppidi Majuris supplicitur SS. D. N. institutum fuit pro erectione Collegiatæ Ecclesiæ in Cathedralem &c. & sub die 14.mox dicti mensis ex audientia SS. decretum extitit; Quoad erectionem in Cathedralem, Nihil: Iterumque his repetitis precibus pro erectione in Cathedralem &c. in Congreg. specialiter deputata preces rejectæ fuerunt*: Sunt verba Folii, distributi *in C. C. die 27. Jan.* 1714. in quo describuntur omnes controversiæ, à duobus sæculis, vi-
78 gentes inter d. Præpositum, & Archiepiscopum Amalphitanum.

Plusquam tacitè admittuntur hæc in contrariis Scripturis, in quibus gratis ubiquè asseritur, quòd soleat Sancta Sedes,
79 etiam invito Metropolitano, Suffraganeas Ecclesias ab ejus Jurisdictionem eximere; citando *Text. in canon. Decimas* 16. *quæst.* 1. qui tamen intentum nullo modo probat, quia Textus loquitur de absoluta Summi Pontificis potestate, non autem de solita, ibi: *Metropolitano invito, qualibet Ecclesia ab ejus Jurisdictione Apostolica eximi potest authoritate*: Nos autem omissa dispositione alterius *Text. in seqq. canon. Multis 16. quæst.* 1. in quo claris verbis asseritur, à multis
80 Conciliis statutum fuisse, ut id fieri non possit, nisi accedente consensu, & voluntate Episcoporum; Sicuti cum *Lotter. de Re benef. lib.1. quæst.11. num.* 10. ultrò admittimus, quòd Summus Pontifex ex ejus plenitudine potestatis id facere queat, juxta illud, *Erigit, & subiicit Cathedras, & dividit, unit*, de quo *Hostien. in cap Sicut de Excess. Prælat. & Rot. in Meliten Jurisdict. 27. Januarii* 1716. *§. Et tametsi coram*
81 *Falconerio*. Quodque eidem, hæc facienti, nemo dicere potest, *Cur ita facis*? Ita constanter dicimus cum eodem *Loter. ubi supra num* 19. quòd hæc omnia, *non consueverunt Summi Romani Pontifices absque causa facere*, minusque ad praxim id reducere, sequentes illud *Apost. ad Corinth.*1.10.12. *Omnia licent, sed non omnia expediunt*, ut in nostris terminis
82 observavit, & fassus fuit Card. Carolus à Lotharingia in Epist. die 7. Septemb. 1601 scripta tunc temporis Archiepiscopo Treviren. ibi: *Cæterùm nihil penitus inter obeundam*
83 *ejusmodi Episcopatus erectionem insciis, & invitis iis, quoquorum interesse potuit, aggressi fuimus, quorum consensus in Urbe reperiuntur, nec id aliter fieri consuevit.*

Nè autem id sequatur hodiè in Oppido S. Deodati, ultra motiva, congruentias, & rationes, supra adductas, sup-
84 plicamus benignè ponderare, quod Gratia, ex adverso prætensa, non potest, nisi gravissima incommoda afferre Archiepiscopalibus Ecclesiis in Germania, adeòque Imperio Romano, juxta præcisa verba omnium Ecclesiasticorum Electorum in d. Epistola die 9. Maii 1627. Urbano VIII. scripta ad impediendam erectionem novi Episcopatus in Civitate Nanceana, effectu punctualiter subsequuto, eò quia rescriptum hujus S.C. die 1. Martii 1627. quando resolutum fuit pro Gratia, si Sanctiss. placuerit pro Episcopatu erigendo in 85
Civitate Nanceæ, post recursum dd. Ecclesiasticorum Electorum ad Sanctam Sedem, neque ab eodem Urbano VIII. approbatum fuit, ut erat omninò necessarium, juxta illa conditionalia verba: *S. C. censuit, si SS. placuerit*; Neque ullum unquam effectum habuit: Itaut illud potiùs ad hominem retorqueatur, juxta ea, quæ uno ore observant Docto- 86
res, de illo, qui petit canonizationem consuetudinis, quam ad ejus favorem militare contendit, si enim in lite succumbat, consuetudo, neque interrupta dicitur, neque eidem in minimo dicitur præjudicatum, ex cumulatis *in tom. 2. part. 1. discept.17. num.*35.

Et proindè non sine maxima improprietate in contrariis Scripturis idem decretum denominatur res judicata, eò quia cum omni sermonis proprietate dici potest res rejecta, & 87
nullatenus approbata à Summo Pontifice, cujus arbitrio de more omnia remissa fuerant ab hac S. C.

Quo demùm ad merita Serenissimæ Domus Lotharingiæ cum Apostolica Sede, & cum toto Christiano Orbe, quæ in rei veritate magna sunt, & quibus attentis petitur saltem ex 88
Gratia erectio novi Episcopatus, immediatè subjecti eidem Sanctæ Sedi; Dicimus cum *Pignatell. consult.* 52. *num.* 7. *tom.* 10. quod *Sedes Apostolica non concedit Gratias in præjudicium Tertii*, cum quo principio processit *S. R.* .. *in Pragen. 31. Augusti* 1715. *Pon. Card. Barberino*, denegando longè minorem Gratiam exemptionis uni ex primæ classis Abbatibus Regni Bohemiæ, exageranti suorum Prædecessorum merita erga Apostolicam Sedem, eò quia illa invo- 89
luebat præjudicium Jurisdictionis Archiepiscopi Pragensis, ut videre est in *Tom. 1. part. 1. disc.10. per tot* & signanter *num.* 41. constantissimè rescribendo: *Negativè in omnibus* tribus 90
gratiosis petitionibus, ab eodem Abbate magno calore in Partibus excitatis, & majori diligentia in Curia promotis, & prosequutis.

Die 28. Martii 1719. proposita instantia in Congreg Consistoriali, rescriptum fuit: *Constare de causis, ob quas devenire possit ad erectionem novæ Cathedralis, & ad mentem; Mens* 91
est, quòd exquirantur consensus liberi: Quoad Jus patronatus ex hactenus deductis Negativè, & in reliquis Dilata.

Cohærenter ad verba illa, *juxta mentem*, notandum est hìc cum *Rota in Tyburtina Fideicom.* .. *Martii* 1705. *§. Ratio co-* 92
ram Ansaldo, quòd Sacræ Congregationes, & alia Urbis Tribunalia solent uti d. rescribendi modo, vel alio simili, puta *Ad D. Ponentem*, vel *Ad D. Secretarium cum SS.* quia Judices nolunt statim publicare eorum rescripta, ad hoc ut Partes edoctæ à Secretario, vel Ponente de d. mente Judicantium, illam à se ipsis exequutioni demandent, juxta casum decisionis *Rom. Ampl. Eccles. 24. Aprilis 1705. §. fin. coram Card Caprar.* Vel quando congruum existimant, ut Secretarius Congregationum, vel Ponens in aliis Tribunalibus, Papæ repræsentent quid Trib. intellexerit, ad hoc ut deinde idem Princeps demandare possit id quod ei videtur, 93
eo quia conveniens sæpè fit, quod Princeps informatus existat de gravioribus Causis, & juxta ejus placitum, ubi oportet, suum authoritativum brachium clementer impertiatur; In quibus terminis solet deinde clarè explicari eadem mens. Adversus resolutionem hujus Causæ concessa fuit no- 94
va audientia, die 21. Aprilis 1719. cum addito, ut Causa proponatur in mense Julio.

Finis Pars I. Tomi III.

DISCEPTATIONUM ECCLESIASTICARUM

ADVOCATI

DOMINICI URSAYÆ.

Tomus Tertius.

PARS SECUNDA.

DISCEPTATIO PRIMA

Neapolitana Livellorum.

PRO

Monte Magno *delli Maritaggî* Civitatis Neapolis,

CUM

Aliquibus Monialibus Sancti Joannis Baptistæ ejusdem Civitatis.

ARGUMENTUM.

Livella in qua debeantur quantitate Monialibus Sancti Ioannis Baptistæ Neapolis, & quomodo possint illa administrare, deque eis disponere Moniales ejusdem Monasterii, latissimè ostenditur; Cum rejectione omnium illarum reflexionum, quæ adversantur introductioni, & conservationi Vitæ communis nedum ind. Monasterio Sancti Ioannis Baptistæ Neapolis sed in omnibus aliis Monasteriis, tam Virorum, quàm Mulierum totius catholici Orbis.

§. I.

FACTI SERIES.

1 Non potest series facti præsentis Causæ clariùs, breviùsque exprimi, quàm mediante impressione supplicis Libelli, nomine Montis Magni SS.D.N. Clementi XI. porrecto, qui est sequentis tenoris.

„ *Beatiss. Padre*. Le Monache Domenicane di S Giov. Battista di Napoli, il „ di cui Monastero, a pena terminato uno Secolo, fu fondato da Suor Dorotea Villani, Monaca del reformato, „ & osservantissimo Monastero della Sapienza di detta Città (*præsenti* §. 1. *num.* 3.) furono solennemente dichiarate „ incapaci di Livello, e Vitalizio l'anno 1637. (§.6.*per tot.*) „ atteso, che erano osservanti, e riformate, e come tali „ non potevano possedere, nè ritenere Livelli di sorte alcuna, & in effetto continuorono pacificamente in questo stato „ d'incapacità di Livelli fino all'anno 1664. quando a titolo „ di compassione, per atto di pietà, e per mera grazia (§. 8. „ *num.*12.) furono essaudite le loro Suppliche intorno alla domanda di qualche sussidio, attesa la loro seria confessione, „ che benche osservanti, e riformate con licenza della loro „ Abbadessa potevano esser soccorse ne'loro bisogni (§. 11. „ *num.* 2. *ante fin.*) come a punto si prattica in detto Monastero osservante, e riformato della Sapienza, dal quale „ riconosce la sua origine (§.3. *num.*2. & §.11. *num* 8.) e nell' „ altro di S.Maria del divino Amore, parimente osservante, e riformato, dell'istesso Ordine Domenicano, che „ fu fondato l'anno 1639. da Suor Maria Villani, Monaca „ di detto Monastero di S.Giov. Battista (§. 3. *num.* 3. & §. „ 12. *num.*4.)

„ La quantità però di detti Livelli alle reiterate instanze, „ e Suppliche delle medesime Monache, tassata, e determinata in annui duc. 50. solamente (§.8. *num.* 12. *ante fin.*) fu „ solennemente approvata *Summo Pontifice annuente* dalla „ Sagra Congr.de'Vescovi li 17.Giugno 1665.(§.14.*num.*1.) „ previa una fondatissima Relatione del Card. Filamarino, „ allora Arcivescovo (§.11. *num.*2.) appoggiata alle deposizioni di molti Testimonj (§.9.*à num.*6.) & altre Scritture, „ prodotte per parte di dette Monache nella sua Curia (§.11. „ *num.*2. *in princ.*) E poi nel 1684. doppo 10. anni di matura „ discussione, ne fu anche ingionta la puntuale osservanza „ dal Regio Conseglio di Napoli (§.7. *num.* 7.) nel quale senza minimo riguardo alle note proibizioni de'sagri Canoni, „ e Bolla *in Cœna Domini*, le medesime Monache vi proposero a decidere detto articolo, benche risoluto, come „ sopra da d.Sag.Congreg. con l'oracolo Pontificio.

„ Ma perche per parte delle medesime Monache, con pretesto, che non solamente tutto ciò seguisse per errore, ma „ ancora per errore il Vicario generale di Napoli Perissio l' „ anno 1691. annoverasse detto Monastero tra gli altri Monasterj osservanti, e riformati, benche ciò seguisse ser.ser. „ (§. 1. *à num.* 3.) con nuova prattica, & essorbitante pretensione, ebbero dette Monache l'anno 1702. ricorso al „ Vicario generale di Napoli Siliquino, per ottenere dal medesimo ciò, che era gli stato negato da un Vicario di Cristo, & in effetto, non citati però gli Oratori, benche sopra di ciò fosse già contestata Lite formale (§. 1. *num.* 8.) „ dal medesimo, non meno nullamente, che con evidente „ ingiustizia, precipitanza, e surrezione li 9. Settemb.1702. „ ottennero decreto, uniforme alla loro instanza, conosciuto però insussistente da'loro Defensori, a segno tale, che „ giudicorno domandarne alla S. V. la Conferma, che santamen-

„ tamente non volse concedergli, ma si degnò semplicemen- „ te rimetterne la cognizione alla Congr. de' Vesc. e R. (§. 13. „ *num. 12. in fine*) la quale il dì 1. Marzo 1703. uniformando- „ si in questa parte alla rettissima intenzione della S. V. *contra* „ *Moniales dumtaxat informantes*, rescrisse, non esser luo- „ go alla Conferma di d. decreto del Vicario generale di Na- „ poli (*§. 13. num. 12.*)

„ Ciò però non ostante, il medesimo decreto è stato poi „ confermato in Curia, con Sentenze ex diametro opposte „ a dette due risoluzioni di d. Sag. Congreg. una delle quali „ emanata *Summo Pontifice annuente* (*§. 14. num. 1.*) e l'altra „ presa *contra Moniales dumtaxat informantes* (*§. 14. num.* „ *12.*) nelle quali Sentenze, e decreto si determina il Livel- „ lo nella somma di duc. 120. contro il Monte de' 29. e di duc. „ 80. contro gli Oratori, e si canonizza d. Monastero per non „ osservante, nè riformato *adversus rei evidentiam*, e tra le „ altre massime improprietà, contro la solenne professione „ delle medesime Monache, nella quale si leggono le seguen- ti parole: *Voglio anche osservare la Riforma, fatta per ordine della fel. mem di Papa Clemente VIII. particolarmente per quello, che tocca alla Vita commune, senza possedere cosa alcuna di proprio, e tutto quello, che avrò, darollo alla Superiora, e dalla Communità ricevere tutti li miei bisogni* (§. 15. *num.* 3.)

„ Più facili in questa parte detti Giudici Ecclesiastici in Ro- „ ma di pronunciare contro Risoluzioni delle Sagre Congr. „ approvate da' Sommi Pontefici, di quel che era stato un „ Tribunale, tanto qualificato, benche laico, di Napoli, „ per la soda ragione, addotta dal Vicario generale de' Rossi „ nella sua Relazione (*§. 11. num. 17. ante fin.*) che detto Re- „ gio Consiglio *alitèr pronunciare non poterat, stante Apo-* „ *stolico assensu*. Ragione, che molto più doveva prevalere „ in Roma; In Giudici Ecclesiastici; In materia di osser- „ vanza, e riforma di un Monastero, Figlio, e Padre di due „ osservantissimi Monasterj di Napoli, in tempo, che il zelo „ della S. V. e delle Sag. Cong. in questa parte è notorio, e mai a „ bastanza lodato da' buoni, anche per l'introduttione dell' „ osservanza, e riforma, in quelli Monasterj, e Conventi, „ ne' quali non vi è, molto più per conservarla, dove dalla „ loro erezzione vi si ritrova introdotta, e pacificamente os- „ servata, e dove si fa espressamente professione da ogni „ Monaca di osservarla (*§. 15. num. 3.*)

„ Gravati perciò li Governatori del Monte grande de' „ Maritaggi di Napoli, umiliss. Oratori, da detti Decreto, e „ Sentenze, senza fondamento alcuno, nè di giurisdizione „ (*§. 2. num. 1.*) nè di giustizia (*§. 3. & seq.*) e perciò manifesta- „ mente nulle, & ingiuste; Prostrati a piedi della S. V. umil- „ mente la supplicano ad ordinare la totale circonscrizzione, „ & abolizione dalli Atti di dette Sentenze de' Giudici Ec- „ clesiastici, opposte a Risoluzioni delle Sag. Congreg. appro- „ vate con Oracolo Pontificio, e di commettere di nuovo la „ revisione della Causa a detta Sag. Congr. e ne sperano dal- „ la S. V. la grazia, per trattarsi di materia, propria di det- „ to Eccelso Tribunale, già decisavi, come sopra, con ap- „ provazione ancora Pontificia (*§. 14. num. 1.*) Tanto più che „ vi concorrono due remissioni della S. V. (*§. 2. num. 13 & §.* „ *13 num. 12. ante fin.*) & il consenso espresso delle medesime „ Monache, che nella Congr delli 5. Settemb. 1704. a pena de- „ putato in Ponente il Sign. Card. Carpegna, senza la solita „ intimazione delli Defensori dell'Oratori, informorno la „ medesima in voce, & in scriptis, benche non vi fosse pre- „ sa alcuna risoluzione, e poi non vi è stata mai più riferita, „ per li ostacoli, & impedimenti, promossi ex adverso avan „ ti Monsignor Uditore della S. V. con tutto, che gli Orato- „ ri si dichiarassero pronti per la Congr. immediata, e che a „ detto effetto, con spesa di circa trenta scudi, avessero fat- „ te stampare, & in ultimamente anche distribuire in detta „ Sag. Congreg. le loro Scritture.

Ex qua Facti serie remanet manifestum, quòd inter alia
2 Loca pia, quæ sub nomine Montium erecta reperiuntur in Civitate Neapolis, cum obligatione dotandi Descendentes ab illorum Fundatoribus, nubentes in Sæculo, & ultra dotem, solitam dari illis Monasteriis, in quibus professionem emittunt, cum alia obligatione dandi eisdem Livella, seu Vitalitia, quando nubunt in Domino, reperitur illud vocatum *Monte grande de' Maritaggi* apertum die 15. Januarii 1669. in cujus Capitulationibus circa quantitatem dictorum Vitalitiorum disponitur, ut infra.

„ III. Che a rispetto delli Vitalizii non sia tenuto detto „ Monte a dar più a ciascheduna di dette Monache d'annui „ ducati 80. lor vita durante, da pagarseli in due tande, ogni „ sei mesi la rata, incominciando dal dì, che averà fatta „ professione in d. Monastero. Verùm a rispetto delli Mo- „ nasterj osservanti, darli per Vitalizio il solito, darsi a „ detti Monasterii d'annui duc. 50.

A tempore erectionis Monasterii S. Joan. Baptistæ Ord. S. 3
Dominici ejusdem Civitatis, fundati vigore specialis Brevis Clem. VIII. expediti die 6. Decemb. 1597. quod non sine magnis diligentiis repertum, per extensum registratur *infra post num. 12.* usque ad annum 1698. & sic per annos ferè 90. nunquàm revocatum fuit in dubium, illud fuisse, & esse reformatum, & de observantia, quale etiam illud declaravit anno 1691. 15. Junii Vicarius generalis Perissius, idem Monasterium annumerando inter alia Monasteria de observantia, & reformata ejusdem Civitatis, prævia Relatione Actorum Magistri Monialium his verbis.

Illustriss. e Reverendiss. Sig. D. Giuseppe Caracciolo, uno de' Governatori del Monte grande de' Maritaggi espone a V. S. Illu- 4
striss. come desidera sapere, quali siano li Monasterii di Monache di questa Città, che diconsi di osservanza, ne' quali i vitalizj, assegnati alle Monache particolari, s'incorporano alla Communità, e sono in potere, e disposizione delle RR. Madri Abbadesse, e non delle sudette Monache particolari, acciò possano i Sig. Governatori di detto Monte regolarsi in osservanza de' loro Capitoli, e Conclusioni. Pertanto supplica V. S. Illustrissima ordinare a chi spetta, che se ne facci documento legitimo, e lo riceverà a grazia ut Deus &c.

R. D. Joan. Jacobus Cioccia Magister Actorum referat super expositis ad finem providendi hac die 11 Junii 1691. Sebastianus 5
Perissius Vicarius generalis.

Illustriss. e Reverendiss. Sig. Li Monasterii riformati, seu dell' osservanza, che sono in questa Città di Napoli, che godono li 6
Vitalizii, che si assegnano per ciascheduna Monaca si spendono per la Communità a disposizione dell'abbadessa, o Priora, &c. sono li seguenti S. Maria del Gesù, S. Patrizia, S. Potito, S. Maria Maddalena de' Pazzi, del SS. Sagram. S. Giov. Battista, S. Maria della Sapienza, S. Gioseppe delle Carmelitane Scalze, S. Andrea, S. Francesco delle Capuccine, S. Francesco dell'Osservanza, Bettlem, S. Caterina di Siena, Divino Amore, e SS. Trinità; Che è quanto posso riferire a V. S. Illustriss. alla quale umilmente fo riverenza. Napoli 19 Giugno 1691. Giov. Giacomo Cioccia.

Verùm d. anno 1698. die 27. Junii, recurrentibus dd. Monialibus S. Joan. Baptistæ, non ad successorem Vicarium ge- 7
neralem Siliquinum, sed ad Card Cantelmum Archiepiscopum, illarumque precibus in plena Congreg. coram eodem Card. habita, examinatis, & funditùs discussis, die 27. Junii 1698. utraque Parte informante, impertitus fuit terminus quatuor dierum ad probanda incumbentia, quo termino durante ex parte Defensorum Montis fuerunt reproductæ Scripturæ, Processus, & alia, ad Causam facientia, cum protestatione, quoad expensas, ibi: *In Causa, in Curia Archiepiscopi Neapolitani verten. inter Illustriss. DD. Gubernatores Montis magni Maritaggiorum hujus Civitatis ex una, & Ven. Monasteria Monialium SS. Trinitatis, S. Potiti, & aliorum, ut in Actis ex altera. Die 27 mensis Junii 1698. Neapoli.*

Per Illustriss. D. Generalem Vicarium Neapolitanum cum Voto Cong habitæ coram Eminentiss. & Reverendiss. D. Card. Can- 8
telmo Archiepiscopo Neapolitano, referente D. Can de Auria Commissario & Partibus informantibus fuit provisum, & decretum, quòd, suspenso Judicio possessorio, & suspensis decretis, factis à D. Vicario illius temporis sub diebus 15 Junii 1691. & 30. ejusdem, fuit datus, & statutus terminus dierum 4 utrique Parti ad probandum in petitorio Judicio eorum incumbentia. Ita hoc suum, & intimemur &c Jo: And. Siliquinus Vicarius gen Rubinus Not. D. Nicolaus Jordanus Actorum Magist.

Procurator Montis &c. acceptat decretum prædictum, si, & in quantùm, & quatenus pro seipso facit, & non aliàs alitèr &c. 9
& reservat omnia Jura &c. & ipse Mons reproducendo in termino in vim probationis omnes Scripturas, in Processu existentes, imò totum Processum in parte, & partibus, pro se facien. & non alitèr &c. offert suam depositionem, & protestatur de expensis.

Silvit deinde Causa usque ad annum 1702. quo die 9. Sept. non auditis, neque citatis Defensoribus ejusdem Montis 10
(*§. 11. num. 6. in fin.*) eædem Moniales recursum habuerunt ad Vicarium generalem Siliquinum, à quo proinde facilè fuit, ipsis dumtaxat informantibus, extorquere decretum revocatorium sub vano, insubsistentique prætextu erroris d. decreti Vicarii generalis Perissii.

Cùmque post denegatam à S. C. E. & R. informantibus dumtaxat dd. Monialibus, confirmationem hujus secundi 11
decreti (*§ 13. num. 12.*) ad ipsarum instantiam pro observantia ejusdem decreti expeditum fuerit Monitorium coram A. C. quod inter alios fuit etiam intimatum Defensoribus

Montis magni Maritaggiorum, hoc modo instantibus eisdem Monialibus pro obtinenda confirmatione, Causæ punctum reductum fuit ad inspectionem, an idem Monasterium dicendum esset reformatum, & de observantia, in qua requisitus ego ad scribendum.

Dicebam in sensu veritatis, idem decretum Vicarii generalis Siliquini, canonizantis d. Monasterium pro non observanti, neque reformato, esse evidenter nullum, & injustum, & propterea revocandum, ad quem effectum præmitten. est Breve erectionis d. Monasterii, quod est sequentis tenoris.

12

„ *Venerabili Fratri Archiepiscopo Neapolitano*. Clemens PP. VIII. Ven. Fr. Salutem &c. Aliàs à Nobis emanarunt Literæ, Tibi directæ tenoris sequentis vid. Ven. Fr. Salutem, & Apostolicam benedictionem. Decet Romanum Pontificem ad ea suæ sollicitudinis partes libenter extendere, per quæ Sanctimonialium statui prosperè dirigendo opportunè consulitur. Nuper siquidem ad Nos perlatum est aliàs dilectas in Christo filias Dorotheam Villanam Neapolitanam, & Eugeniam de Transo, & q. Justinam de Transo, tunc in humanis agentes Suessan. Moniales Monasterii Monialium *della Sapienza*, Neapolitan. Ord. S. Dominici, sub cura, & regimine PP. Congreg. Clericorum Regularium degen. ex dicto Monasterio *della Sapienza* ad aliud Monasterium S. Joan. novi Capuan. Ordinis prædicti, quod dilectus filius Franciscus de Balso, pia devotione ductus, suis impensis ædificari curaverat, cum intentione, quòd aliud Monasterium S. Joan. illi contiguum supprimi, & illius fructus fecundo dicto Monasterio S. Joan. novi applicari deberent, cuique inter alia redditus annuos 600. scuti in perpetuum donaverat, ad regularem disciplinam inibi introducendam, & salutem Animarum procurandam, ex Sententia Ven. Fr. Nostr. S. R. E. Card. super Statu Regular. deputatorum, translatas fuisse; Verùm cùm res multò aliter, quàm putabatur evenerit, & ultimò dictum Monasterium propter multas difficultates propterea exortas, supprimi non potuerit, dictæ Moniales translatæ desideratos in via Domini progressus facere non potuerint; Propterea ipsæ Moniales ad Civitatem Neapolitan. ubi dilectus filius Joan Villanus Marchio *della Polla* aliud Monasterium Ordin. S. Augustini suis sumptibus emit ad ipsum Monasterium transire desiderant. Quare pro eorum parte Nobis humiliter supplicatum fuit, ut opportunam illis ad hoc licentiam concedere de benignitate Apostolicam dignaremur. Nos igitur earundem Monialium prospero statui, & quieti prospicere, ipsasque specialibus favoribus &c. censentes, hujusmodi Supplicationibus inclinati, ex Sententia dd. Cardinalium, quibus hoc negotium examinandum, & Nobis referendum commisimus, F. T. per præsentes committimus, & mandamus, ut Monasterium S. Joan. novi hujusmodi, ac in eo Ordinem, necnon omnem statum, & essentiam Regularem, Apostolica authoritate perpetuò supprimas, & extinguas, ac omnibus, & singulis d. Monasterii S. Joan. novi Monialibus inibi receptis ex eodem Monasterio S. Joan. ad Monasterium, ab eodem Marchione de consensu nostro, & dd. Cardinalium emptum, transeundi licentiam, & facultatem eadem authoritate concedas, illasque decenter, ut par est, transferri cures, & facias, necnon redditus annuos 600. scut. hujusmodi ab eodem Monasterio S. Joan. novi prædi dismembres, & separes, illosque super tot censibus annuis, quos d. Franciscus in eadem Civitate Neapolitana pro eodem Monasterio inibi per dictum Marchionem (ut præfertur) empto, cum pacto de retrovenden. ad rationem septem pro quolibet centenario emit de consensu d. Francisci eisdem authoritate & tenore perpetuò assignes, illique applices, & appropries; Ita quòd liceat præfatis Transferendis, & pro tempore existentibus d. Monasterii per eundem Marchionem empti, hujusmodi Monialibus dictos census propria authoritate percipere & exigere, ac in eorum, & dicti Monasterii usus, & utilitatem convertere, nullius ad hoc requisita licentia. Non obstan. fel. rec. Pii PP. V. Prædecessoris Nostri Constit. qua cavetur expressè, ne Moniales extra Claustra Monasteriorum suorum egredi audeant, nisi in certis tunc expressis casibus, aliisque Constitutionibus Apostolicis, ac Monasteriorum suorum, & Ord. prædictorum, Juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, Statutis, & consuetudinibus, privilegiis quoque, Indultis, & Literis Apostolicis, in contrarium quomodolibet concessis, approbatis, & innovatis. Quibus omnibus, eorum tenores præsentibus pro expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter, & expressè derogamus, ceterisque contrariis non obstant. quibusc. Dat. Romæ apud S. Marc. &c. dic. 19. Maii 1597. anno 6. Cùm autem sicut eadem expositio subjungebat in præinsertis Literis expressum non fuerit, prædictum Monasterium, seu locum à prædicto Marchione, cum pacto de retrovendendo emptum fuisse, & ob nonnullas alias subortas difficultates, & præsertim, quia locus hujusmodi Domui S. Pauli Congr. Clericorum Regularium nimis proximis, & ferè contiguus existit, nec tamen ad Monasterium Monialium erigendum est omnino capax; Ideò F. T. ad earundem Literarum executionem nondum devenit; Verùm ne præfatæ Moniales opportuno remedio destitutæ, remaneant, Nos, ut par est, providere cupientes, eidem F. T. per præsentes mandamus, & injungimus, ut negotium hujusmodi reassumens, ut supradictum Monasterium S. Joan. novi Capuan. ac in eo Ordinem, statumque, & essentiam regulares, authoritate nostra Apostolica perpetuò supprimas, & extinguas, ac omnibus, & singulis ejusdem Monasterii S. Joan. novi Monialibus, & Conversis, ut ex præfato supprimendo Monasterio ad supradictum locum per Marchionem *della Polla* emptum, & ipsis Monialibus gratis oblatum, donec tamen infra sexennium proximum alium Locum aptiorem, & commodiorem ad Monasterium erigendum repererint transire, & ibidem sub decenti tamen clausura degere, ac quascumque alias in earum Ordine, & loco Moniales fieri cupientes ad habitum, & professionem Regulares juxta Ordinis hujusmodi Regulas, & servata forma Concil. Trid. recipere, & admittere liberè, & licitè valeant; Dummodò tamen extra sexennium proximum alium Locum aptiorem, & commodiorem (ut præfertur) omninò reperire, & ibi de consensu tuo, & pro tempore existentium Ecclesiæ Neapolitanæ Præsulum Monasterium aliquod transferri, & in quo perpetuò remanere possint omninò teneantur, authoritate nostra licentiam, & facultatem concedas, & ad hunc effectum eleemosynas dotales à Monialibus, in præfato Loco recipiendis, erogandas in emptionem redditum perpetuorum, vel cum pacto de retrovendendo ad ejusdem Loci commodum converti, & ex illis postea eam quantitatem, quæ necessaria fuerit in novi Loci pro Monasterio erigendo reperiendi, & ipsius Monasterii extructionem, prout opus erit, expendi cures, & facias: Insuper, ut Moniales transferendæ præfatæ se congruè sustentare possint, redditus annuos 600. duc. à præfato Monasterio S. Jo: novi eadem authoritate perpetuò dismembres, & separes, illosque in tot censibus annuis à memorato Francisco in Civitate Neapolitana cum pacto de retrovendendo ad rationem septem pro quolibet centenario emptis consistentes pro sustentatione transferendarum, & pro tempore existentium in supradicto Loco, & successivè erigendo, ut supra, Monasterio Monialium de prædicti Francisci consensu perpetuò assignes, applices, & appropries; Ita quòd liceat præfatis Transferendis, & pro tempore existentibus Monialibus, tam in dicto Loco per Marchionem *della Polla* gratis oblato, pro quo d. Marchio 200. duc. quolibet anno de propriis pecuniis, ut priùs, donec Moniales prædictæ in eo degerint, solvere teneatur, quàm in prædicto erigendo Monasterio dd. census à præd. Francisco, ut supra assignatas, propria authoritate percipere, exigere, & levare, ac in earum, & prædicti Loci, ac erigendi Monasterii usus, & utilitatem convertere, nullius ad hoc licentia requisita. Volumus autem, ut prædictæ Transferendæ, & pro tempore existentes Moniales hujusmodi in prædicto Loco sex annorum spatio tantummodo morari possint, quo tempore durante dictus Marchio de solvendo annuatim præd. 200. duc. de propria pecunia se in forma Juris validiori obligari debeat, utque si infra sexennium alius Locus commodior, & aptior pro Monasterio erigendo repertus non fuerit, Moniales tunc in prædicto Loco existentes, ad alia Monasteria Monialium Civitatis Neapolit. cujuscumque Ord. fuerint, cum earum dotibus, ac omnibus redditibus, & bonis per eas, earumque singulas datum eisque dono concessis, & relictis, ac etiam decenter acquisitis arbitrio tuo transferri, & in ipsis Monasteriis, ad quæ translatæ fuerint, quoad vixerint remanere debeant, semper autem, tam dum in prædicto Loco, quàm si in Monasterio erigendo degerint, sub tua, & Successorum tuorum Ecclesiæ Neapolit. Præsulum cura, Jurisdictione, & obedientia perpetuò maneant, irritumque, & inane decernimus quicquid secus super his à quoquam, quavis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstan. præmissis, necnon Constit. & Ordinat. Apostolicis, ac omnibus illis, quæ

„ in præ-

„ in præinsertis Literis volumus non obstare, cæterisque „ contrariis quibuscumque. Dat. Romæ apud S. Petrum „ &c. die 6. Decemb. 1597. anno 6.

§. II.

Ostenditur nullitas Decreti Vicarii generalis Siliquini, & Sententiarum confirmatoriarum, in Urbe obtentarum.

1 EX duplici fundamento promanat hujus decreti nullitas.
Primò nempè ex eo, quòd ex parte Monialium Causa
introducta fuerat in plena Congregat. Card. Cantelmi Ar-
chiepiscopi, à qua informantibus, tam Defensoribus Mon-
tis, quàm Monialium, impartitus fuit terminus 4. dierum
ad probanda incumbentia, qui in Regno Neapolitano stare
2 dicitur loco litis contestationis, ut observat *Gallup. in Prax.*
part. 2. cap. 18. de Dilat. seu term. probat.

Proindequè licitum non erat eisdem Monialibus relinque-
3 re Tribunal ipsius Archiepiscopi, cum Voto ejus plenæ Con-
gregat. & clandestinè, nemine audito, neque citato, per
acta diversi Notarii, nempè Nicolai Jordani, adire solum
Vicarium, ab eoque sub insubsistenti, vanoquè prætextu
erroris, extorquere revocationem prioris decreti, cum du-
plici manifesta, & insanabili nullitate, una jurisdictionis,
& altera citationis, ut considerando utramque nullitatem
notat *Rot. decis. 295. num. 2. & 3. coram Priol.*

Videmus hoc quotidiè practicari in Urbe, in qua à decre-
4 tis, factis ab uno ex Locumtenentibus Card. Vicarii, cum
Voto ejus Congregat. non est licitum recurrere ad eundem,
vel alium ex eisdem Locumtenentibus, sed coram eodem
Card. Vicario, & cum Voto ejusdem Congr. resolvuntur, &
terminantur; Idemquè practicatur etiam in Curia Guberna-
toris, & A. C. & meritò, quia aliàs resolutiones, & decreta
cum insigni maturitate, & trutina à Collegialibus Tribuna-
libus captæ, & interposita, revocari possent ab uno dumtaxat
ex illis, qui Votum habent inter plures, & forsan ab eo, qui
resolutioni plenæ Congreg. nullatenùs adhæsit, quò nihil ab-
surdius, nilvè irrationabilius. Et faciunt firmata per *Rot. in*
Castellana Bipartitæ 12. Jan. 1705. §. Eoque magis cor. Molin.
ubi, quòd Definitorium nequit statuere id, quod in Capitu-
lo generali concludi non potuit, fuitquè impugnatum.

Ad validum siquidem judicium ferendum juxta doctrinam
5 *D. Thom. 2. 2. quæst. 60. art. 2.* in corpore, tria indispensabili-
ter concurrere debent, authoritas nimirum judicantis, ju-
stitia, & prudentia, sine authoritate judicium dicitur usur-
patum, sine justitia perversum, & sine prudentia temera-
rium, & *D. Thom* sequitur *P. Segner. nel Christ. instr. part. 1.*
ragion 28. num. 2. in fine, & notat etiam *Fagn. in cap. Non po-*
test de Sent. & re judic. & firmavit *Rot. decis. 27. num. 14. apud*
Antonel. de Jurib. Cleric. observans, Sententiam nullam ex
defectu Jurisdictionis, nec etiam nomen sententiæ mereri,
& perinde habendam, ac si non emanasset.

Secundò ex eo, quòd cum anno 1665. ut videbimus *infra §.*
6 13. *num.* 1. qualitas reformata, & de observantia Monaste-
rii S. Joan. Baptistæ canonizata fuisset à S. C. E. & R. Sum-
mo etiam Pontifice annuente, non erat permissum Vicario
Neapolitano, aliisquè Judicibus Romanæ Curiæ, circa
illam manus apponere, minusquè contrarium determinare.

Et hæ manifestæ nullitates, nedum inficiunt idem decre-
7 tum Vicarii Neapolitani, sed etiam confirmatorias Senten-
tias, in Urbe obtentas, juxta theoricam *Innocent. in cap. 1.*
num. 3. de Confirm. util. vel inut. & notat *Card. de Luc. de Be-*
nef. disc. 92. num. 10. & firmavit *Rot. decis. 256. num. 12. coram*
Peuting. decis. 195. num. 12. part. 13. recent. & in Constant. Ca-
nonic. 20 Febr. 1699. §. Non obstante coram Pio.

Tertia nullitas respicit Sententias confirmatorias ejusdem
8 decreti, non solùm in ea parte, in qua à dd. Judicibus de-
claratum fuit, Monasterium S. Joan. Baptistæ non esse com-
præhensum inter Monasteria reformata, & de observantia,
& in alia, quòd dictum Monasterium in præteritum nun-
quam fuerit reformatum, neque de observantia, quod nul-
latenus subsistit, nulloquè modo continetur in decreto Vi-
carii Neapolitani, ut ex illius lectura in §. 17. *num.* 51. & ex
confessione Defensorum Monialium *d. §. 17. num. 2. & num. 9.*
in fine. & latiùs in §. 18. *num.* 6. Sed etiam in alia, in qua
dictum fuit: *Montem Magnum teneri, & obligatum esse ad*
solvendum annuum Vitalitium ad rationem annuorum ducati
80 *pro qualibet Moniali. Alterumquè Montem* 29. *Familia-*
rum dictæ Civitatis Neapolis teneri pariter, & obligatum
esse solvere annuum Vitalitium ad rationem ducati 120. *pro*
qualibet Moniali §. 19. num. 2. in med. Quia hujusmodi arti-
culus quantitatis Livellorum, toto cœlo diversus ab alio
qualitatis Monasterii, & ad instantiam Monialium decisus
à Regio Consilio Neapolitano, ut demonstrabimus in §. 7.
nullatenus deductus fuerat, multòquè minus allegatus co-
ram Vicariis Neapolitanis, nec ex parte Gubernatorum
Montis Maritaggiorum, ex animadversis supra §. 1. *à num.*
4. nec ex parte Monialium, ex observandis infra §. 17. *num.*
50. Perindequè super illo non poterant pronunciare Judices in
Curia, ad literam *Text. in leg. Ut fundus ff. Commun. divid.*

Neque ad salvandam hanc palpabilem nullitatem juvat re- 9
currere ad decreta remissionis Causæ ad dd. Judices, obten-
ta ab Auditore SS. Instantiæ enim coram ipso factæ respi-
ciunt Causam illam, quæ decisa fuerat per Vicarium Sili-
quinum, à Monialibus coram A. C. introductam, & sic me-
rum, & unicum articulum qualitatis Monasterii S. Joan. Ba-
ptistæ. Quod intra evidentiæ fines ponit sola illa considera-
tio, quòd ex parte Montis petita fuit ab eodem Auditore SS.
remissio Causæ, non ad Regium Consilium Neapolita-
num, à quo decisus, & terminatus fuerat dictus dispara-
tus articulus quantitatis Livellorum, sed ad S. C. E. & R. à
quo decisus fuerat alter articulus qualitatis d. Monasterii,
tam mediante confirmatione transactionis anni 1664. quàm
mediante denegatione confirmationis decreti Vicarii Siliqui-
ni §. 13. *num.* 9. & 12.

Et licèt idem Auditor SS. die 1. Aprilis 1705. ad generalem 10
illam instantiam Monialium *ad videndum, prævia avocatio-*
ne Causæ à quibusvis Tribunalibus, declarari, illam spectare
ad Judicem commissarium; generaliter decrevisset: *Ex tunc*
remisit Causam ad Judicem commissarium. In audientia tamen
diei 29. ejusdem mensis Aprilis, in qua emanavit ab ipso ul-
timum decretum in hac Causa, & in qua exagerata fuit in-
justitia ejusdem generalis decreti, in acerrimo contradicto-
rio, præservavit Monti omnia sua Jura dicendo: *Illustrissi-*
mus D. decrevit, quod utatur Jure suo, Procuratoribus præ-
sentibus, per quod postremum, ultimumquè decretum ge-
neralissimè præservata fuerunt Monti magno omnia Jura,
ei quomodocumque, & qualitercumque competentia.

Minus insistatur in consensu Defensorum Montis coram 11
Judicibus in Curia, quo attento allegari nequeat Jurisdi-
ctionis defectus; Responsio enim clarissima est, & dedu-
citur ex instantia Monialium coram Vicario Siliquino coram
C. E. & R. & coram A. C. Coram quibus non petierunt, nisi
simplicem, & restrictam declarationem, quòd earum Mo-
nasterium non erat reformatum, & de observantia §. 13.
num. 12. & §. 17. *num.* 8. & 5. & *num.* 50. Igitur consensus,
deductus à comparitione coram dd. Judicibus, nullate-
nus trahi potest ad jurisdictionem circa diversum articulum
quantitatis Livellorum, à nemine ex eisdem tactum, vel
decisum.

Absque eo, quod juvet replicare, eundem consensum, 12
saltem desumi posse à prosequutione Causæ coram 2. &
3. Judice, postquam à primo Judice in Curia, seu ab A.
C. idem articulus comprehensus fuerat in prima Sententia
confirmatoria: Quia in dd. duabus posterioribus instantiis,
nedum semper oppositum fuit sed in omnibus Contradicto-
riis exclamatum, quòd Causa quoad dictum articulum erat
jam terminata in dicto Regio Consilio, die 21. Maii 1704.
producendo coram 2. Judicem integrum Processum, & Sen-
tentiam, ab eodem Regio Consilio prolatam, ad docendum
de Causæ terminatione quoad d. articulum, juxta illa verba
productionis per *Acta Archivii Brol. fol. 173. à terg. Ad docen-*
dum &c. facto produxit authenticum Processum de Partibus,
cum inclusa Sententia definitiva, lata per Regium Consilium
Neapolitanum, absolven d. Ven. Montem &c. à petita solutio-
ne ducati 60. prætensa per d. V. Monasterium, contra formam
Conclusionis; factæ anno 1664. seu &c. mandando, servari
deberi d. Conclusionem, prout in Foliis tenoris &c.

Defectum hunc jurisdictionis circa d. articulum quantita- 13
tis Livellorum, non obscurè, & plusquam tacitè approbas-
se videtur C. E. & R. cujus Votum in hac parte exquirere vo-
luit SS. D. N. die 12. Febr. 1705. mediante rescripto *Alla Con-*
gregat. de Vesc. e Regol. per il Voto. Proposita enim Causa in
ead. C. die 15. Maii 1705. à Card. Carpineo, rescripsit qui-
dem, *Causam non spectare ad Sac. Congr. in casu, de quo agi-*
tur. Sed non determinavit, unicum esse Judicem illum, ad
quem spectabant duo articuli ejusdem Causæ. Primus nem-
pè. An Monasterium S. Joan. Baptistæ esset reformatum,
qui absque ullo dubio spectabat ad Judicem Ecclesiasticum,
fueratque unicè decisus per decretum Vicarii Generalis Nea-
politani, pro cujus confirmatione restrictivè, ac præcisivè
Moniales instantiam primo loco fecerunt in eadem S. C. §. 13.
num. 12. & deindè coram A. C. §. 17. *num.* 3. & 5. Secun-
dus verò, in qua quantitate solvenda essent Livella, nulla-

tenus tactus à Judice Ecclesiastico, seu à dicto Vicario Siliquipo, & unicè decisus à d. Regio Consilio §.7. Observando ulteriùs, quod Moniales in ead. S.C. petebant remissionem utriusque articuli ad Judicem commissarium: ibi: *Il Monastero supplica umilmente l'EE.VV. a riflettere, che sopra l'articolo, se sia de reformati, e di osservanza, come anco per la risposta dell'annuo Vitalizio, la Causa come contenziosa, è stata rimessa a Monf. &c.* juxta firmata per *Rot decis.* 182. *num.* 30. *coram Priol.* ubi, quòd quando Judices non rescribunt juxta Partis petitionem, datur intelligi, quod ejus instantiæ noluit adhærere.

Meritò autem ead. S.C. ita processit. Quando enim articuli
14 distincti sunt, possuntque ad diversos Judices pertinere, uno decisō, solent Sacr. Congreg. alium suis congruis Judicibus determinandum remittere, ut generaliter notat *Card. de Luc. de Donat. disc.* 26. *in fine*, & in simili casu practicavit C.C. cùm eodem Regio Neapolitano Consilio, rescribendo *S.C. censuit, professionem à sanæ mentis Puella, utcumquè ad mortem ægrotante, etiam suasionibus Monialium emissam, nisi aliud obstiterit, esse validam. Cæterùm, an Puella fuerit per dolum, & circumventionem ad profitendum allecta, ita ut propterea dos Monasterio non debeatur, ad judicium Congr. non pertinere, sed à Judicibus competentibus esse diligenter inspiciendum*, quam resolutionem refert, & sequitur *Rovit. decis.* 48. *num.* 2. *per tot* & de illa mentionem facit *Fagnan. in cap. Sicut nobis in fine de Regular.*

Fortiùs quia in Scripturis, ex hac parte exhibitis in d. Sac.
15 Congreg. in specie exagerata fuit terminatio Causæ per Sententiam quoad qualitatem Livellorum, unà cum denegatione etiam restitutionis in integrum adversus illam à Monialibus petitæ in dicto Regio Consilio, ut recognosci potest ex Restrictu §. 18. 58. & 59 & patet ex *num.* 7. Summarii ejusdem Restrictus, in quo registratus fuit ferè integer Processus, & per extensum transcripta Sententia ejusdem verè magni Tribunalis.

Quarta demum nullitas, respiciens pariter easdem Senten-
16 tias, in Curia obtentas, deducitur ex eo, quòd Moniales non petierunt à Vicario Siliquino declarationem, ipsas non esse indefinitè, & ad omnem effectum non reformatas, nec de observantia, sed restrictivè ad solum effectum excludendi Monasterium à participatione Vitalitiorum, ibi: *Supplica restar servito dichiarare con decreto, d. Monastero non esser compreso fra li Monasteri riformati, seu dell'Osservanza, che li Vitalizii delle Monache cedono in beneficio della Communità a disposizione dell Abbdessa, o Superiora di detti Monasterii riformati, seu dell'Osservanza* §. 17. à num. 42. usque ad 49. Cùm qua petitione, & probationibus se conformavit Vicarius Siliquinus, declarando, idem Monasterium non esse comprehensum inter illa Monasteria reformata, & de observantia, *quorum Vitalitia Monialium cedunt in beneficium Communitatis ad dispositionem earum Abbatissæ, & Priorissæ respectivè* §. 17. *num* 51. *in fine*.

Sententiæ verò, obtentæ in Urbe, latiùs fimbras dilatan-
17 do, & excludendo reformationem, & observantiam ab omnibus operationibus Monialium, earum Monasterium declarant non reformatum, neque de observantia ad omnem, & quemcumque finem, & effectum, seu generalitate maxima, ibi: *Monasterium S. Joan. Baptistæ minimè fuisse, nec esse compræhensum inter Monasteria reformata, seu de observantia* §. 19. *num.* 2. *in medio*, & *num.* 3. & 4. Ita ut Moniales ejusdem Monasterii S. Joan. Baptistæ à dictis generalibus Sententiis liberatæ dicantur ab omnibus obligationibus Monialium reformatarum, & de observantia, cum illo inconvenienti, & absurdo, quo vix potest dari majus, vel excogitari magis irrationabile.

Aperiendo hoc modo magnam, & spatiosam viam omni-
18 bus aliis Monasteriis reformatis, & de observantia, nedum Civitatis Neapolitanæ, sed omnium aliarum catholicarum Civitatum, cum fundamento dd. Sententiarum obtinendi similem declarationem, & quidem cum facilitate majori, eo quia respectu majoris partis eorundem Monasteriorum reformatorum, & de observantia ejusdem Civitatis Neapolitanæ, totiusque catholici Orbis, non concurrit, nec etiam centesima pars concludentium probationum reformationis, & observantiæ, quæ verificatur respectu Monasterii S. Joan. Baptistæ.

Ea, quæ in hac parte observavimus hìc, sub calore Sen-
19 tentiarum in hac Causa emanatarum, ad praxim redacta fuerunt à Monasterio S. Potiti, à cujus Monialibus anno 1715. obtenta fuit eadem declaratio ipsas non esse reformatas, & de observantia, ut videre est *in decis. Sacr. Rotæ sub titulo Neapolitana Livellorum super bono Jure, & super manutentione* 11. *Februarii ejusdem anni* 1715. *coram Crispo*; Mirumque in rei veritate est, quòd alia Monasteria reformata, ac de observantia Neapolis enumerata in §. 11. *num.* 5. & *in* §. 18. *num.* 12. similem non faciant instantiam, & hoc modo nullum omninò remaneat Monasterium reformatum, & de ob- 20
servantia in eadem Civitate Neapolis; Quæ voluit hìc adnotare, non quia id videatur utile, vel desiderabile, sed quia ad evitandam stragem reformationis. ac observantiæ regularis, forsan excitabitur zelus illorum, ad quos pertinet, ad opportunè occurrendum hujusmodi æquè proximo, ac probabili malo.

§. III.

Ex illis Monialibus, à quibus fundatum fuit Monasterium S. Joan. Baptistæ, & quæ fundarunt Monasterium Sanctæ Mariæ Divini Amoris.

Ex duplici solida animadversione qualitas Monasteri refor- 1
mati, & de observantia respectu Monasterii S. Joan. Baptistæ demonstratur hìc.

I. Desumitur ex eo, quia illud fundatum fuit à Soror. Do- 2
rothea Villani, Moniali Monast. S. Mariæ de Sapientia Neapolis, quod Monasterium reformatum, & de observantia est teste Vicario Neapolitano in ejus informatione, de qua in §. 11. *num.* 8. & refert etiam: *Carol. Celan. nelle Notit. del bello, dell'antico, e del curioso della Città di Napoli fol.* 17. Nimis autem verisimile, imò magnoperè naturale est, quòd ejusdem qualitatis sit Monasterium S. Joan. Baptistæ, ac erat, & est illud S. Mariæ de Sapientia, à quo originem ducit, & cujus proindè non incongruè dici potest Filius, juxta phrasim *P. Marchef. in Vita Soror. Mariæ Villanæ fol.* 60. *in fine*; ibi: *Che si poteva chiamare parto della Sapienza*. per ea, que ad rem notant *Gratian. discept.* 845. *num.* 48. & *Card. de Luc. de Benef. disc.* 63. *num* 11. & firmavit *Rot. decis.* 371. *num* 3. *coram Ludovis.*

II. Quia à Sor. Maria Villana, Moniali ejusdem Mona- 3
sterii S. Joan. Baptistæ in eadem Civitate Neapolis fundatum fuit aliud Monast. S. Mariæ divini Amoris, ut est in eadem Civitate notorium, & referunt *Franc. de Magistr. in Lib. cui tit. Stat. rerum memor. tam Eccles. quàm politic. Civit. Neap. lib.* 1. *fol.* 197. & *fol.* 335. ibique *Joseph. de Magistr. in Addit. ad eundem*: In quo monasterio S. Mariæ divini Amoris *pariter exactè Vita communis custoditur*, juxta præcisa verba ejusdem Vicarii in *d. Informat. data in* §. 11. *sub num.* 8. Unde eò magis urget dicta verisimilitudo, quod ejusdem qualitatis sit Monasterium S. Joan. Baptistæ, quod, ut ita dicam, congruè vocari potest Pater ejusdem Monasterii S. Mariæ divini Amoris, ex animadversis supra *num.* 2. *in fine*, & ex animadvertendis infra §. 12. *num.* 4.

§. IV.

Ex classicorum Historicorum testimoniis.

Concordant omnes Neapolitani Historici in descriptio- 1
ne Monasterii S. Joan. Baptistæ, istud esse reformatum, & de observantia, ut videre est apud *Eugen. Caracciol. in Neapolitana Sacr. fol.* 210. ibidem impresso anno 1613. ubi loquendo de eodem Monasterio Sancti Joannis Baptistæ, ait: *Fondato da Suor Dorotea Villano, che uscì dalla Sapienza, Monasteri di Osservanza, e santa Vita, fundò il Monastero di San Giovanni Battista dell'Ordine riformato Domenicano, piantando in quella Città Monastero di vera osservanza*: *A Francisco de Magistris in Lib.* cui titulus *Stat. rerum mem. &c. impresso Neapoli Anno* 1639 *fol.* 335. ibi: *Et ex eo Monasterio discessit illa tam perspicua in bonitate, & vita Sor. Maria Villani pro fundatione novi Monasterii S. Mariæ divini Amoris ejusdem Regulæ*: *A P. Marchef. Dominic in vita P. Leonord. Fuschi Neapoli impressa anno* 669 *fol.* 43 *reimpressa Bonon. anno* 1682 *A Joseph de Magist. in Addit. ad Franc pariter de Magist. Neap impressis anno* 1678 *fol.* 197. & *fol.* 202. *A Carol Celan. Can. Neap in Lib. cui titulus*: *Notitia del bello, dell'antico, e del curioso della Città di Napoli gior.* 2. *fol.* 27. *Neapoli impresso anno* 1692. qui, ut ibidem testatur, occasione Visitationum, factarum ab Archiepiscopis Neapolitanis, id vidit, & recognovit tanquàm unus ex Visitatoribus, ab eisdem Archiepiscopis deputatus; Eratque solitus omnes solemnes functiones in Monasterio S. Joan. Baptistæ peragere; Et à *Parrin. nella sua Napoli, esposta à gl'occhi de Curiosi, seu Moderna distintissima Relazione della Città di Na-*

di Napoli fol. 220. in eadem Civitate impressa anno 1703.

Circa fidem autem, & authoritatem classicorum Historicorum habemus *Text. in leg. 1. in princ. ff. de Offic. Præsid.* ibi:
2 *A quibusdam Scriptoribus traditum est*, & notant *Melch. Can. lib. 11. de Loc. Theol. cap. 3. Bertacchin. vot. decis. 141. n. 11. Rot. dec. 502. n. 2. cor. Dunoz jun. & dec. 24. n. 8. cor. Ubag. & decis. 77. n. 2. cor. Emer. sen. & dec. 24. n. 3. & decis. 395. n. 9. cor. Emer. jun. & dec. 353. à num. 23. part. 5. & decis. 316. n. 5. par. 14. rec. & decis. 396. num. 11. part. 17.* ubi, quod Doctori concivi valdè deferendum est, uti de qualitatibus propriæ Patriæ benè informato, & *decis. 18. à num. 9.* apud *Prosper de Territ. separat.*

De quibus proinde Historicis, testantibus de re omnibus nota in eorum Patria, ad augendam illorum fidem verifican-
3 tur ea, quæ de se ipso scripsit *S. Joan. epist. 1. in princ.* ibi: *Quod audivimus, quod vidimus oculis nostris, quod perspeximus, & manus nostræ contractaverunt &c testamur, & annunciamus.*

Urgetque ulteriùs maxima illa inverisimilitudo, quod vim facere videtur intellectui consideratio, quòd iidem classici
4 Historici disparis conditionis, qualitatis, & gradus diversis temporibus suos labores luci dantes, absque ullo, vel minimo proprio interesse, uniformi calamo conspirare voluerint, in perniciem Monasterii, describendo in ipsius præjudicium dictam insignem falsitatem, juxta animadversa per *Joseph. Hebr. lib. 1. contra Appion.* relatum *in Criticon. Polidor fol. 2. & 5.* ubi, quod veracis historiæ signum est, si de rebus iisdem omnes eadem scribant, & dicant, ut considerando multiplicitatem, & qualitatem diversarum personarum, observat *Rot. decis. 135. num. 7. coram Merlin. & decis. 408. num. 10. coram Priol. & decis. 1251. num. 7. coram Emer. jun. & decis. 11. num. 13. part. 18. recent. & in Rom. seu Albanen. Bonor. 29. Aprilis 1686. §. Et sanè coram Rondin. & in Forosemp. Testam 5. Dec. 1698. §. Minusque coram Card. Caprar.*

Et in terminis actus, nullatenus utilis illis, quibus gratis impingitur falsitatis nota, observant *Roland. cons. 38. num. 38.*
5 *& seq. lib. 1.* ubi, quòd licèt plura sint genera delictorum, ad nullum patrandum solet quis absque lucro, vel utilitate moveri, quòdque hoc patet ratione naturali, quam solam allegare sufficit *Vermigl. cons. 192. num. 1. Menoch. cons. 98. num. 18. & de Præsumpt. lib. 5. præsump. 20. num. 48. Rub. Alexand. cons. 15. num. 3. Cravet. cons. 75. num. 13. Guaz. ad Defens. Reor. defen. 24. num. 116. Conciol. alleg. crim. verb. Falsum resol. 6. num. 2. & 3.* ubi, quòd nec etiam omne lucrum ad hunc effectum attenditur, sed debet esse magnum, & admodum considerabile, & *Rot. dec. 17. n. 10. apud Mer in de Pignor. & decis. 787. n. 23. par. 18. & decis. 211. n. 31. part. 19. recent. & in Rom. Testam. 15. Febr. 1694. §. Nullæ coram Mut. & Forosemp. Testam 4. Martii 1697. §. Respectu coram Card. Caprar.* ubi, quòd cessat suspicio fal-
6 sitatis, quando lucrum deficit, & *§. Nec ad arguendam, & 31. Dec. ejusdem anni §. Et alterum coram Ansald.* ubi, quòd majus argumentum, exclusivum falsitatis excogitari non potest, quàm non lucrum illius, qui prætenditur, illam commisisse, & *5. Dec. 1698. §. Suspicio coram Card. Caprar. & in Aquinat. Fideicom. 1. Junii 1699. §. Et ob id coram Ansald.*

Fortiùs quia illorum Histor. non fuerunt impressæ in China, vel in ultima Thule, sed in ipsamet Civit. Neapoli in
7 qua proinde facilè convinci poterant de mendacio, si ea, quæ in dictis eorum Historiis circa qualitatem Monasterii S. Joannis Baptistæ continentur, vera nullatenus essent, juxta bonam animadversionem *P. Segner. predic. 7. num. 8.* ibi: *Le riferì quando a punto quelle avvenivano cioè quando ogn'uno rimproverar lo poteva di grandissimo temerario, se nulla di suo capo vi avesse alterato, o aggiunto, non che mentito*, quod cùm à nemine tentatum fuerit, imò omnes concordent in dicta veritate, quæ in Civitate Neapolis notoria est, licitum nobis sit præsentem paragraphum terminare verbis illis *Lactantii de Fals. Relig. lib. 1. cap. 2. Quibus igitur credemus si fidem laudantibus non habemus? Qui nos mentiri putat, proferat alios, quibus credemus*, seu adducant alios Authores, qui contrarium afferant.

§. V.

Ex Attestatione duorum generalium Actorum Magistrorum Monialium Civitatis Neapolitanæ.

1 REquisiti de mandato Superiorum duo Actorum generales Magistri Monialium Civitatis Neapolis, eandem qualitatem observantiæ, & reformationis respectu ejusdem Monasterii replicatis, interpolatisque vicicibus, clarè fassi fuerunt.

Unus nempè anno 1683. die 23. Febr. de mandato Vicarii
2 generalis Menatti, asserendo: *Per obedire al sudetto ordine &c. fo fede &c. conforme anche si prattica dalli Monasterj della Sapienza, di S. Giov. Battista della SS. Trinità, & altri Monasterj riformati.*

Alter verò anno 1691. die 16. Junii de mandato Vicarii generalis Perissii, testando: *Li Monasterj riformati, seu dell' Osservanza, che sono in questa Città di Napoli &c. sono li seguenti; videlicet, S. Maria del Gesù, S. Patrizia, S. Giov. Battista, S. Maria della Sapienza &c.* 3

Quibus, uti deponentibus de re, ad eorum officium spectante, & sibi à Superioribus demandata, omnis adhibenda est fides, ex generaliter notat. per *DD. leg. Quænam §. Nummularios ff. de Eden. Gen. de Enunc. verb. lib. 2. quæst. 11. num. 4. & Rot. decis. 138. num. 11. & 12. part. 17. recent.* Et in nostris terminis per *Piasec. in Prax. Episcop. tit. de Person. judic. num. 46. Passer. de Stat. Homin. tom. 1. quæst. 187. art. 2. num. 54. & Monacell. in Form. tom. 1. form. 5. num. 6. fol. 17.* 4

Observando præcipuè, quòd unus ex dictis Actuariis, nempè Jo: Jacobus Cioccia, per spatium 40. & ultra annorum & usque ad ipsius obitum, idem Officium summa laude, & integritate semper exercuit, itaut Neapolitani Archiepiscopi eorumque generales Vicarii in rebus, ad Moniales spectantibus, clausis oculis starent ipsius dicto, & testimonio, ut *infra §. 9. in fine*, estquè in Civitate Neapoli notorium, in qua communiter vocabatur *il Magistro* in materiis Monasteriorum Monialium, ad instar similis denominationis *Antonini de Flore* in Urbe in rebus, spectantibus ad Datariam, de quo in *Instit. crim. lib. 1. tit. 8. num. 30.* 5

§. VI.

Ex Iudicio omnium Equitum, & Gubernatorum Montis 29. Familiarum Neapolis.

COadunatis anno 1637. omnibus Gubernatoribus, & aliis Equitibus, componentibus Montem 29. Familiarum, justis de causis moti, & interpretantibus voluntatem Fundatorum, quorum aliqui tunc vivebant, & erant præsentes, concluserunt, & declararunt, Monialibus, ab eis descendentibus, & professionem emittentibus in Monasteriis reformatis, nullum competere Vitalitium, seu Livellum, & cum effectu, eadem Conclusio pacificè observata fuit usque ad d. anno 1664. ab omnibus Monasteriis reformatis Neapolitanis, & præcisè ab illo S. Joan. Baptistæ; Quo anno, supplicantibus dictis Monialibus S. Joan. Baptistæ, iidem Gubernatores, & Equites, *mossi à compassione*, se obtulerunt, velle dare pro Vitalitio illis Monialibus, quæ acceptaverant illorum determinationem, nempè S. M. de Sapientia, & S. Francisco ducati 40. illis verò Monialibus, quæ non acceptaverant d. Conclusionem, sed sibi reservaverant jus consequendi Vitalitium, quales erant Moniales S. Joan. Baptistæ, annuos ducati 50. quæ oblatio non sine maxima gratiarum actione, & junctis manibus acceptata fuit ab eisdem Monialibus, *essendosi maturamente discussa la materia col parere di più Avvocati* earum Monasterii, & uno ore conclusum, illam esse evidenter utilem, & proindè unanimiter, preces porrexerunt pro Apostolico beneplacito, quod matura deliberatione præhabita, & SS. annuente à C. E. & R. concessum fuit, declarando in illius exequutione Paulum Garbinatum Apostolicum Delegatum, eandem oblationem: *In evidentem dd. Monialium utilitatem cessuram, & cedere, omniaquè in earum supplici Libello exposita, fuisse, & esse vera, veritateque fulciri*, ex animadvertendis infra §. 8. 9. 11. 13. & 14. 1

Hæc autem probatio una quidem est nomine, sed reverà, & virtute multiplex, ex se sola sufficiens ad tollendum omne dubium: Continet enim non unius, vel alterius judicium, sed omnium Gubernatorum, & aliorum Equitum, componentium d. Montem 29. Familiarum, ad instar illorum Locorum piorum, quæ erecta videmus in Urbe sub nomine Sacr. Stigmatum, SS. Annuntiatæ, Sancti Hieronymi de Charitate, S. Marcelli &c. Omnes isti nati, & educati in Civitate Neapolitana, uno ore concluserunt, Monasterio S. Joan. Baptistæ, uti reformato, non competere Livella, cum subsequuta acquiescentia Monialium ejusdem Monasterii S. Joan. Baptistæ per annos 26. Si discurrimus de illorum voluntate, hæc non potuit ad dictam resolutionem venire, nisi ex motivo magnæ justitiæ in conflictu maximæ pietatis pro carne, & sanguine. Agebatur siquidem de privandis propriis filiabus, & descendentibus considerabile annua subventione ducati 120. Si verò loquimur de illorum intellectu, seu de notitia qualitatis Monasterii S. Joan. Baptistæ, hæc non potuit esse major, sive quia in eo- 2

dem proprias filias collocaverant; Sive quia à se ipsis præsumuntur informati qualitatum omnium Monasteriorum propriæ Civitatis; Sive demum, quia præsumendum non est, quòd ad talem insignem resolutionem devenerint absque necessariis informationibus. Igitur ex hoc incontrovertibili facto, & innegabili acquiescentia, nullus amplius remanere in hac parte videtur dubitationi locus.

§. VII.

Ex Sententia Regii Consilii Neapolitani.

1 ANno 1675. parùm cohærenter ad disposita in Bulla Cœnæ Domini, pauló antè publicata à Clem. X *in ejus Const.* 34. §. 14. ex parte illarum Monialium S. Jo: Baptistæ, quæ solemnem Apostolicam confirmationem earum conventionis procuraverant, ut infra §. 13. in eodem Regio Consilio fuit habitus recursus pro rescissione dictæ Transactionis, annuente SS. confirmatæ, præviis tot Informationibus, Testium depositionibus, & Monialium replicatis assertionibus, & confessionibus, & tamen in eodem magno Tribunali succubuerunt, mediante Sententia, demandante, Gubernatores Montis 29. continuare debere solutionem Livellorum, servata forma Conclusionis anni 1664. cujus verba videri possunt infra §. 16. *n.* 17.

Supplicantes hìc aliquantisper sistere, & præ oculis habere hanc probationem cum istis circumstantiis. Quòd agitur quidem de magno, supremoque Tribunali, sed laico,
2 semper composito ex primi nominis, & famosissimis I. I. C. C. quales tempore prolationis eiusdem Sententiæ, erant Padiglia, Ulloa, Sylva, Quadra, Cortez, & de Andrea. Quòd eadem Sententia per spatium annorum decem, ab anno scilicet 1675. quo fuit introducta lis, usque ad an. 1684. quo emanavit d. Sententia, maturata fuit, & quidem in loco, ubi Moniales degunt, & cum illo vigore, & calore defensionis, qui de facili conjecturari potest. Quòdque demum, petita adversùs illam in integrum restitutio, fuit per d. Regium Consilium Monialibus denegata, cum successiva earundem acquiescentia, ut notat Vicarius generalis de Rubeis in Relatione data in §. 11. *n.* 17. & latiùs videre est ex dd. Monialium petitionibus, & Sententia ejusdem Regii Consilii, tenoris seq.

„ S. R. M.--Supplicat humilitèr M. V. Monasterium Mo-
3 „ nialium S. Jo: Baptistæ, dicens M. V. annis retrò elapsis „ Judicium instituisse in V. S R. C. & coram Vestro Regio „ Consiliario Muscettola læsionis, & invaliditatis contra- „ ctus contra Montem 29. Familiarium nobilium hujus Ve- „ stræ fidelissimæ Civitatis, ex persona Sor. Mariæ Hiero- „ nymæ Spinelæ, comprehensæ in d. Monte, ad Supplican- „ ti solvendum annuos duc. 120. à die professionis, emissę per „ ipsam in dicto V. Monasterio, & sic continuandum ejus „ vita durante, quòd Judicium cùm jam reperiatur compila- „ tum, factaque monitio &c. pro ejus expeditione, & intendens Supplican. illud expediri facere, etiam per viam re- „ stitutionis in integrum, omniq; alio meliori, & pinguiori „ modo, ei de Jure competenti, nedum ex persona præfatæ „ Monialis, sed etiam ex personis Sor. Mariæ Evangelistæ, „ & Sor. Mariæ Elenæ de Costanzo, paritèr Monialium, „ professarum in d. Monasterio, ac comprehensarum in d. „ Monte, & unica Sententia declarari facere, teneri Montē „ ad solveudum unicuique ipsarum annuos præd. duc. 120. à „ die professionis emissæ, vita earum durante: Recurrit pro- „ indè ad M. V. ac supplicat ordinari, quòd insufflato vitæ „ spiritu, quatenùs opus sit, in d. Causa procedatur ad ejus „ expeditionem, nedùm ex Juribus, Supplicanti competenti- „ bus ex persona d. Sor. Mariæ Hieronymæ, verùm etiam „ ex personis dictarum & M. Elenę, cùm unicum, & ęquale „ Jus Supplicans habeat contra dictum Montem, & ita sup- „ plicat, ac omni meliori modo.

„ Idem Magnific. Causæ Commissarius lapsu temporis
4 „ non ohstante, insufflato ejus spiritu in Causa prædicta, pro- „ cedat, & Justitiam faciat, in terminis, in quibus reperitur, „ habita ratione expensarum, quæ de Jure habenda erit, ser- „ vata forma Regiæ Pragmaticæ, supplicata recognoscat, „ Partes audiat, provideat, & in S. C. referat. Ulloa Re- „ gens, & Præses. Provisum Neapoli die 11. Janu. 1683. „ De Litto.

„ Carolus II. Dei Gratia Rex &c. Visâ supplicatione „ olim M. N. nostroque S. R. C. oblata pro parte V. Mona-
5 „ sterii S. Jo: Baptistæ Monialium de Neapoli ex persona „ Sor. Hieronymæ Mariæ Spinelli contra Magnific. Guber- „ natores Montis 29. sub die 8. Octob. 1675. fol. 1. cujus Sup- „ plicationis tenor est videlicet S. R. M. &c.

„ Visa etiam alia Supplicatione similiter M. N nostroque
„ S. R. C. oblata per eundem V. Monasterium S. Jo: Bapti- 6
„ stæ ex personis Sor. Mariæ Evangelistæ, & Mariæ Elenæ „ de Constantio Monialium, contra eosdem Magnific. Gu- „ bernatores Montis 29 sub die 2. mens. Jan. 1683. fol. 96. cu- „ jus Supplicationis tenor est, videlicet &c. S. R. M. Visis „ denique videndis.

„ Per hanc nostram definitivam Sententiam dicimus, pro-
„ nunciamus, sententiamus, decernimus, & declaramus, 7
„ Magnificos Gubernatores Montis 29. absolvendos esse, „ & absolvi debere, prout præsenti hac nostra definitiva „ Sententia ipsos Magnificos Gubernatores absolvimus, & „ liberamus ab impetitis per suprascriptum V. Monasteri- „ um S. Jo: Baptistæ ex personis Sor Hieronymæ M. Spinel- „ li, & M. Evangelistæ, ac M. Elenæ de Constanzo Monia- „ lium, & proindè supradicti Magnifici Gubernatores conti- „ nuent solutionem servata forma Conclusionis anni 1664. „ fol. 7 cum sequ. ex causis in Processu deductis, & in dicto „ nostro S. R. C. discussis; Neutram &c. hanc eandem &c.

„ Lecta, lata, & publicata fuit præsens nostra definitiva
„ Sententia pro Tribunali sedente, ibidem existentibus spe- 8
„ ctabili Præside S. R. C. Viceque Prothonatario D. Feli- „ ce Ulloa R. Consiliario, D. Stephano Padilla Causæ Com- „ missario, D. Antonio de Sylva, D. Alvaro de Quadra, D. „ Petro Corte &c. & D. Januario da Andrea, & aliis perso- „ nis in numero opportuno Neapoli die 5. Dec. 1684. Tho- „ mas Vespolus Actorum Magister.

Studui autem, quò magis potui, probationem hanc, à lai- 9
ca Potestate deductam apud ecclesiasticos Judices extollere; Non enim poteram credere, quòd in Urbe à Judicibus ecclesiasticis, post paucas Informationes, per Sententias destrueretur ædificium illud vitæ communis in Monasterio S. Jo: Baptistæ, pro cujus manutentione clamabant, & clamant, nedum sacri Canones, sacrosancta Concilia, Apostolicæ Constitutiones, & sacrarum Cong. oracula, sed etiam laicalis Potestatis authoritas, & quod magis est Monialium expressæ, & solemnes professiones; Videbatur enim mihi esse prorsus incompatibile, & à parte rei nullatenus verificabile, quòd cononizari posset illud Monasterium pro non observante vitam communem, cujus Moniales in solemni professione promittunt Deo, qui non irridetur, illius observantiam per hæc formalia verba, omni detorsione incapacia: *Voglio anco osservare la Riforma, fatta per ordine della fel. memoria di Papa Clem. VIII. particolarmente per quello, che tocca la vita commune, senza possedere cos'alcuna di proprio, e tutto quello, che averò, darollo alla Superiora, e dalla Communità ricevere tutti li miei bisogni &c.*

Nec non firmitèr credebam, & non attentis iis; quæ ma- 10
nibus in hac Causa palpavi, credulitatem hanc nullatenus deponere volo, quòd reverentia illa, debita oraculis S. Cong. roboratis præsertim Apostolico beneplacito, quo attento vere magnum Tribunal Regii Consilii Neapolis contra Moniales S. Jo: Baptistæ, rescripserat, servandam esse Transactionem ann. 1664. ratione adducta a Vicar. gener. de Rubeis in *n.* 17. ejus Inform. datæ in §. 11. ibi: *Aliter pronunciare non poterat, stante Apostol. assensu;* Multò fortiùs *dovesse prevalere in Roma; In Giudici ecclesiastici; In materia di osservanza, e riforma di un Monastero, Figlio e Padre di due osservantissimi Monasterj di Napoli; Et in tempo, che il zelo della S V. e delle Sagre Congr. in questa parte è notorio, e mai a bastanza lodato da buoni, anche per l'introduzzione dell'osservanza, e riforma, dove non vi è, molto più per conservarla dove si sa espressamente professione da ogni Monaca di osservarla;* Juxta præcisa verba supplicis Libelli, ex parte Gubernatorum Montis SS. D. N. porrecti in audientia publica diei 4. Maii 1705. de quo supra §. 1. *n.* 1.

Et demum totis viribus exclamare non destiti, adver- 11
tendum esse, quòd in hoc Supremo, Regioque Consil. Causa reperiebatur jam introducta ad instantiam Monasterii, quòdq; idem post decennale certamen in eo succubuerat, ex quo re maturè perpensa, decisum fuerat, servandam esse Conclusionem ann. 1664. captam à Gubernatoribus Montis 29. Familiarum, seu pro solutione Livellorum ad rationem annuorum duc. 50.

Non poterat proindè idem Monasterium eandemmet Causam coram illis Tribunalibus introducere, qui non sunt Judices appellationum Causarum, decisarum ab eodem Regio Consilio, cum inconvenienti unius Sententiæ contra aliam, improbato, à DD. adductis à *Ridolph. in Prax. part.* 3. *cap.* 1. *numer.* 111. & practicato in hac 12
Cau-

Causa, in qua d. Regium Consilium ad instantiam Monia-
lium declaravit, Montem 29. Familiarum teneri solvere Li-
vella, non ad rationem duc. 120. sed ad rationem annuorum
duc. 50. Judices verò Urbis ad instantiam earundem Monia-
lium declararunt, Livella solvenda esse, non ad rationem
duc. 50. sed 120.

Licèt autem exceptio hæc literaliter respiciat Montem 29.
Familiarum, allegari etiam potest à Monte Maritaggiorum,
13 quia Sententiæ contra utrumque Montem latæ non fuerunt
per capita distincta, & separata, sed unica verborum stru-
ctura, ut videre est ex illarum integro tenore, registrando
infra §. 18. *num.* 1. quo casu admissa illarum nullitate in una
parte, tales sunt in totum, juxta generaliter notata per
Cyn. & Salyc. in leg. 2. *Cod. de Re judic.* & in specie firma-
ta per *Rot. decis.* 177. *num.* 5. *coram Buratt. & decis.* 2. *num.* 7.
coram Emer. jun.

§. VIII.

Ex seriis, replicatisque Confessionibus Monialium S. Ioan. Baptistæ.

1 Leguntur hujusmodi seriæ, & replicatæ Confessiones in
duobus supplicibus Libellis, ex parte ejusdem Mona-
sterii porrectis S. C. E. & R. anno 1664. Nec non in ter-
tio, porrecto Gubernatoribus Montis 29. Famliliarum
Neapolis: Et demum in 4. porrecto eidem Sacr. Con-
gregationi.

„ In quorum 1. asserunt: *Per parte del Monastero delle*
2 „ *Monache riformate Domenicane di S. Gio: Battista di Na-*
„ *poli, ex persona di Suor Anna Maria Evangelista si rap-*
„ *presenta a loro Signori Eminentissimi &c.* pluriès dein-
„ de in contextu ejusdem Memorialis replicando, se esse
„ reformatas.

„ In 2. verò eodem anno eidem Sacræ Congregation. di-
3 „ recto literalis expressio qualitatis reformatæ millies repe-
„ titur ibi:

„ *Foris &c. Alla Sag. Congreg. de' Vescovi. Per li Monaste-*
4 „ *rii riformati di S. Maria della Sapienza, di S. Gio: Battista,*
„ *e di S. Maria dell'Ordine di S. Francesco di Napoli.*

„ *Intus verò:* Eminentissimi, & Reverendissimi Signo-
5 „ ri: *Li Monasterii riformati* di S. Maria della Sapienza *di*
„ *S. Giov. Battista*, e di S. Maria dell'Ordine di S. France-
„ sco espongono, che nell'erezzione del Monte delle 29.
„ Famiglie nobili, tra le cose capitolate fu, che alle Figlie,
„ nasciture dalli Cavalieri compresi in detto Monte, & a
„ ciascheduna doppo monacata, si fossero dati di più dell'
„ Elemosina dotale di duc. 200. per li fornimenti della Cel-
„ la, e scudi dieci il mese vita durante, e questo fu puntual-
„ mente osservato con tutti li Monasterii, tanto riformati,
„ quanto non riformati sin'all'anno 1637.

„ Nel qual tempo essendosi avveduti li Governatori allo-
6 „ ra di d. Monte, che li Monasterii riformati, oltre la do-
„ te, non solo di scudi 1000. ma di 1500. esigevano da d.
„ Monte altri ducati 500. e stimando anche, che le Mona-
„ che riformate non godessero d. Vitalizio, come quelle,
„ che vivono in commune, contro quello, che dagl' Eret-
„ tori di d. Monte fu considerato, quindi nacque, che uniti
„ insieme li Cavalieri, sì in riguardo di d. pagamento delli
„ ducati 500. di sopra dote, come perche il Vitalizio non
„ si godeva dalle Monache particolari, conforme si suppo-
„ neva contemplato in d. Capitolazione, levarono l'assigna-
„ to Vitalizio alli Monasterii riformati.

„ Alla quale determinazione, non solo, non si contra-
7 „ disse, ma quando le Monache, ex persona delle quali
„ vengono li prefati Monasterii, anno preso l'abito, l'ac-
„ cettarono espresfamente.

„ Ad ogni modo, perche la calamità de' tempi ha caggio-
8 „ nato, che nelli Monasterii riformati non anno le Mona-
„ che tutto il necessario, si sono perciò risentite di detta
9 „ determinazione, riclamato anche quelle, che l'anno ac-
„ cettata, contro la medesima loro accettazione &c. Onde
„ essendosi maturamente discussa la materia col parere di
„ più Avvocati, non potendo li dd. Monasterii sostenere
„ una lite, quale sarebbe molto dispendiosa, si sono accor-
„ dati con li Cavalieri, li quali mossi a compassione a tito-
„ lo del sudetto Vitalizio, pagaranno in Vita per ciascuna
„ Monacha di quelle, che anno accettata la sud. determi-
„ nazione scudi 40. annui, per l'altre, che non l'anno ac-
„ cettata ducati 50. il che essendo di utile evidente a dd.
„ Monasterii, tanto più, che l'entrate del Monte sono di-
„ minuite, e non può continuarsi a pagare d. Vitalizio se-
„ condo la somma, capitolata nell'Erezzione, come so-
„ pra. Supplicano del Beneplacito Apostolico, che il
„ tutto &c.

„ S. C. EE. S R. E. Card. Negotiis, & Consul. E. & R.
„ præposita, attentis narratis, ac audita Relatione Emi- 10
„ nentissimi Philamarini, Archiepiscopi Neapolitani, an-
„ nuente SS. D. N. censuit, committen. prout præsenti de-
„ creto commisit eidem Eminentissimo, Archiepiscopo,
„ ut constito sibi ser. ser. de expositis, & quatenus expedire
„ judicaverit, præfatæ, conventionis ineundæ licentiam
„ pro suo arbitrio, & prudentia concedat Romæ 17. Ju-
„ nii 1665. M. Cardinalis Ginettus Episcopus Camerini
„ Secretarius.

„ Quo verò ad tertium Memoriale, porrectum, Guber- 11
„ natoribus Montis 29. Familiarum Neapolis, istud est te-
„ noris sequentis.

„ All'Illustrissimi Signori Governatori del Monte de ven-
„ tinove le sottoscritte Monache riformate delle Famiglie, 12
„ quali godono del d. Monte, li rappresentano, come nelle
„ Capitolazioni di quello alle Signore Monacande, oltre
„ della dote &c. se li fusse dato anco un Vitalizio di ducati
„ 120. l'anno, quale Vitalizio in vigore della Conclusio-
„ ne, fatta il 1. Gen. 1637. con Assemblea de Cavalieri li
„ fu tolto in avvenire alle Riformate, sotto pretesto, che
„ da quelle si ricevesse maggior dote della solita, che però
„ volsero, che restasse estinto detto Vitalizio, come da
„ quel tempo si è osservato; E perche al presente è così pe-
„ nurioso il tempo, e li Monasterii sono ridotti con tale stret-
„ tezza, che non possono esse Supplicanti essere da quelli
„ sovvenute nelle loro necessità. Che però sono costrette di
„ ricorrere a' loro Signori Illustrissimi, li quali, così come
„ rappresentano il luogo de' Governatori del Monte, così
„ vengono a rappresentare le persone de' nostri Antenati,
„ anzi di quelli istessi Signori, quali intervennero in detta
„ Conclusione del 1637. così la supplicano a soccorrerli del
„ d. Vitalizio, non nella somma di ducati 120. ma di ducati
„ 50. per ciaschuna l'anno di quelle, che se l'anno riserba-
„ to, e non l'anno espressamente renunciato, come semo
„ noi Sor Maria Evangelista, e Sor Maria Elena di Co-
„ stanzo, e Sor Maria Geronima Spinella, e ducati 40. l'
„ anno all'altre, quali renonciarono a d. beneficio in tem-
„ po della loro Professione, e questo dal 1. di Gen. dell'en-
„ trante anno 1664. in futurum, durante la lor vita, asicu-
„ randole, che, oltre l'atto di pietà, ch'essercitaranno,
„ esse Supplicanti lo riceveranno a gratia, ut Deus &c.

Propriam autem, seriamque confessionem omnium alia-
rum probationum reginam, & meritò, vocant Doctores, 13
adducti per *Cyriac. controv.* 192. *num.* 19. *de Angel. de Confess.*
part. 1. *lib.* 2. *quæst.* 1. *num.* 17. *& part.* 2. *quæst.* 9. *num.* 1. *& Rot.*
decis. 378. *num.* 5. *coram Bich. & decis.* 119. *num.* 2. *part.* 11. *rec.*
& in Rom. seu Mexic. Depositi Eleemsyn. 16. *Februarii* 1699. §.
Præterea coram Card. de la Tremoille.

IV. Denique Confessio, facta eidem S. C. solemniter ex-
tracta fuit ab Archivio Vaticano; ibi: *Fidem facio &c. Ego*
S. S. C. C. Notarius &c. qualitèr die 24. *Novemb.* 1705. *requisi-*
tus &c. accessi, meque personaliter contuli ad Archivium Vati-
canum S. C. E. & R. quo pervento D. Abbas Joseph Antonius
Maggi Secretarius Illustrissimi, & Reverendissimi D. Nicolai
Grimaldi &c. & Archivista respectivè, mihi Notario exhibuit,
& præsentavit quandam Positionem in Causa Neapolitana
pro Subpriorissa, & Monialibus Monasterii S. Jovan d. Ci-
vitatis, ex qua, & signanter ex supplici Libello, nomine
earundem d. S. C. porrecto extraxi infrascriptas particulas,
videlicèt.

Eminentissimi, Reverendissimi Signori la Sotto Priora, e
Monache del Monastero di S. Giovan. dell'Ordine di S. Domenico
di Napoli umilmente espongono all'Eminenze loro, come es-
sendosi avuta notizia di una instanza, fatta a questa Sagra
Congregazione per parte di Suor Maria Villani di volere usci-
re dal detto Monastero &c. sotto pretesto di volerne edificare
un'altro &c.

Si supplica l'EE. Loro a sopraintendere bene questo nego-
zio, quale viene fomentato da una scisma, e per dilucidazio-
ne evidente, che tal pretensione sia una scisma, e per uscire as-
solutamente per dominare, e non per maggior riforma, nè mag-
gior servizio di Dio, si apportano le seguenti raggioni.

Prima, perche detto Monastero di S. Giovanni è uno delli
Monasterii più stretti riformati, che siano in Napoli, non
solo per la strettezza della Clausura, non tenendo nelle Grate
buco veruno, dal quale possino vedere, o esser vedute, ma an-
co perche osservano perfetta Communità, con frequenza de'
Sagra-

Sagramenti. Usano Camiscia, e Lenzuola di lana, e non mangiano Carne.

Secondo. Perche quando la sudetta Suor Maria, e sue Aderenti si movessero da zelo di Maggior riforma (se maggiore si può dare) le Monache sono dispostissime, quando così comandaranno l'EE. Loro, ancorche si eccedesse la Regola, che indegnamente professano.

14 Addito, quod dd. primæ confessiones sunt judiciales, *quæ non nisi cum magno studio, ac prævia matura consideratione geri solent*, ut observat *Rot. in Rom. Communantiar. 16. April.* 1700. *§. Altera cor. Olm.* Et proinde eo magis attendendæ sunt, juxta *Text. in leg. 1. ff. de Confess. & in leg. 2. C. eodem*, cum aliis apud *Mascard. de Probat. concl.* 348. *n. 1. Rot. cor. Coccin. dec.* 494. *num. 1. & 2. & in Rom. Manut. 22. Junii* 1698. *§. Erroneitas cor. eod. Olmo.* Quia habent vim sententiæ, & rei judicatæ, ex adductis per *Gratian. discept.* 151. *n.* 13. Faciuntquè notorium, & manifestum, ex allegatis per *de Angel. de Confess. libr. 3. quæst. 20. numer.* 10.

15 Fortiùs, quia emissæ fuerunt *maturamente discussa la materia col parere di più Avvocati*, ut vidimus supra *n.* 9. & videbimus infra §. 11. *n.* 2. Quando enim Advocatorum judicium concordat cum aliis probationum generibus, ut in præsenti verificatur, magnifaciendum est, per ea, quæ notant *Conciol. alleg. for. 63. à num. 15. de Angel. de Confess. lib. 3. quæst. 1. à num. 8. Rot. dec. 206. num. 6. cor. Ludovis. & dec. 668. num. 3. cor. Burat. & decis. 266. n. 2. coram Royas.*

§. IX.

Ex Articulis, in Curia Archiepiscopali Neapolitana, ex parte Monialium S. Io: Baptistæ productis, Testibusquè, illorum vigore ser. ser. examinatis, aliisquè ex parte Montis superadditis.

1 Articulorum tenor talis est. Quæ offeruntur summariè probanda cor. Rmo Vic. Neapolit. Subdelegato Apo„ stolico pro parte Monasteriorum D. Mariæ de Sapien„ tia &c. S. Jo: Baptistæ &c. & super justificatione Litera„ rum Pontificiarum, ad eorum instantiam obtentarum, „ omni modo meliori, &c.

„ In primis. Voleno provare, come esse Sor Maria „ Evangelista, Sor Maria Elena de Costanzo, e Sor
2 „ Maria Geronima Spinello, al presente Monache pro„ fesse nel Monasterio di S. Gio: Battista, similmente ri„ formato della Religione Domenicana &c. sono, descen„ denti dalle Famiglie &c. comprese fra le 29. Famiglie „ nobili di questa Città, dalle quali fu instituito il Mon„ te detto de' 29. Famiglie nobili di questa Città, e come „ tali sarebbero comprese nel beneficio di d. Monte, per „ gli Fondatori, del quale fu capitolato, che alle Mona„ che, oltre della dote, solita darsi alli Monasteri, dove „ fossero entrate, se li pagassero duc. 10. il mese, durante „ la loro vita; Ad ogni modo essendosi unite nell'anno 1637. „ le dette Famiglie a parte di esse, & avendo considerato, „ che alle Monache riformate si pagava dal Monte, ol„ tre la dote di duc. 1500. stabilita dalla Sag. Congr. al„ tri duc. 500. e che detto Vitalizio non si godeva dalle „ Monache, conforme l'intenzione di dd. Fondatori del „ Monte, ma dalli Monasterii, onde di commun parere „ fu concluso, che alle Signore, le quali in avvenire aves„ sero professato in detti Monasterii, oltre della dote di „ duc. duemila, e duc. 200. per il fornimento delle Celle, „ non se li dasse detto Vitalizio, come dalle Scritture, „ quali producono &c.

„ Item vogliono provare, come esse Articolanti profes„ sarono dopo d. Conclusione, e per consegu. da d. Monte „ non anno avuto d. Vitalizio.

„ Item vogliono provare, come essendosi lamentati dd.
3 „ Monasterii di d. Conclusione, stimando, che fusse troppo „ rigore, &c. si sono con li Governatori di d. Monte con„ venuti, che dal 1. di Gen. 1664. avanti al d. Monastero „ di S. Gio: Battista ex persona di dette tre Monache se li „ pagassero sc. 50. per ciascheduna, durante la loro vita.
4 „ Item hæc, & alia &c. Item quòd de prædictis &c. Item „ stantibus his &c.

Licèt autem articulans non dicatur simpliciter fateri
5 contenta in Articulis, negari tamen non potest, quòd ex Articulis magnum resultet veritatis fomentum, eo quia illi non sine magna circumspectione fieri solent, ut advertunt *de Angel. de Confess. lib. 2. qu. 2. num. 5. Card. de Luc. de Jurep. disc. 23. n. 7. Rot. dec. 320. n. 1. post 2. vol. Cons. Farin. & dec. 672. n. 8 cor. Dunoz. jun. & dec. 125. n. 10. par. 17. & dec. 502. n. 1. par. 19. rec.*

Testium verò depositiones sunt sequentes. *Die 4. mensis Martii 1665. Neapoli &c. Primus Testis R. Antonius Grolio de Neapoli.* 6

„ Super primo Articulo interrogatus respondit, è vero & 7 „ io sò, come Procuratore del Monastero di S. M. della Sa„ pienza, come Sor Maria Gaetana, e Sor Maria Tom„ sa Milani Monache nel Monastero della Sapienza, come „ anco Sor Maria Evangelista, Suor Maria Elena di Costan„ zo, e Sor Maria Geronima Spinello, Monache Professe nel „ Monastero di S. Gio: Battista di una istessa Religione ri„ formata Domenicana &c. sono descendenti dalle Fami„ glie, &c. e come tali sono comprese fra le 29. Famiglie „ nobili di questa Città, e come tali sarebbero comprese „ nel beneficio di d. Monte, & appare, che li Fondatori „ di detto Monte capitolarono, che alle Monache, ol„ tre della dote, solita darsi alli Monasterii, dove fosse„ ro entrate, se le pagassero scudi dieci il mese, durante „ la loro vita, & essendosi poi nell'anno 1637. unite le d. „ Famiglie a parte di esse Signore, & avendosi conside„ rato, che alle Monache riformate, oltre della dote, sta„ bilita dalla S. C. de scudi 1500. si pagavano dal Monte „ altri scudi 500. e d. Vitalizio non si godeva dalle Mo„ nache, ma dalli Monasterii, contro l'intenzione di dd. „ Fondatori del Monte, che però di commun parere fu „ conchiuso, che alle Signore, le quali in avvenire avesse„ ro professato in detti Monasterii, oltre della dote di scu„ di 2000. e scudi 200. per il fornimento delle Celle, non „ se le dasse detto Vitalizio, come questo chiaramente ap„ pare dalle Scritture, da me viste, e riconosciute, co„ me Procuratore di detto Monastero in causæ scien„ tiæ.

„ Super 2. Art. inter. respondit. E' verissimo, che appa- 8 „ re anche dalle Scritture, e Fedi di professione, che det„ te Sig. Monache professorono dopo d. Conclusione, e „ per conseguenza non anno avuto il Vitalizio del det„ to Monte.

„ Super 3. Art. inter. respondit. E' verissimo, che li Mo- 9 „ sterii sudetti essendosi lamentati di d. Conclusione, &c. „ si sono convenuti con li Governatori di d. Monte, che „ dal 1. di Gen. passato 1664. avvanti se li pagassero al „ Monastero di S. Gio: Battista ex persona delle dd. tre „ Monache scudi 50. per ciascheduna Monaca, duran„ te la loro vita. Io Dott. Antonio Crolio ho depo„ sto, &c.

„ Eod. die ibidem, & cor. eod. Rmo D. examinatus 10 „ fuit V. I. D. R. D. Franc. Ant. Celentanus Neapolita„ nus &c.

„ Super 1. Art. interr. respondit. E' verissimo, & io sò, 11 „ che Suor Maria Gaietana, e Suor Maria Tomasa Mi„ lani, al presente Monache professe nel Monastero del„ la Sapienza riformato dell'Ord. Domenicano, e Suor „ Maria Geronima Spinello, Suor Maria Evangelista, e „ Suor Maria Elena di Costanzo Monache Professe nel Mo„ nastero di S. Gio: Battista similmente riformato dell'Ord. „ Domenicano, &c. sono descendenti dalle Famiglie, „ &c. comprese fra le 29. Famiglie nobili dalle quali fu „ instituito il Monte, detto de 29. Famiglie nobili di que„ sta Città, e come tali sono comprese nel beneficio del „ d. Monte, per li Fondatori del quale fu capitolata, che „ alle Monache, oltre della dote, solita darsi alli Mona„ sterii, dove fossero entrate, se le pagassero scudi dieci „ per ciascheduna il mese, durante la loro vita, ad ogni „ modo essendosi poi nel anno 1637. unite le dette Fami„ glie a parte di esse, & avendone considerato che alle „ Monache riformate si pagava dal Monte, oltre della „ dote, stabilita della S. Congr. di scudi 1500. altri scu„ di 500. che d. Vitalizio non si godeva dalle Monache, „ conforme l'intenzione di detti Fondatori del Monte, „ mà dalli Monasterii; Onde fu concluso di commun pa„ rere, che alle Signore, le quali in avvenire avessero pro„ fessato in detti Monasterii, oltre della dote di sc. 1500. e „ 200. per il fornimento delle Celle, non le dasse d. Vita„ lizio, conforme chiaramente appare dalle Scritture, & „ io lo sò, perche sono Dottore, & ho pratticato in tutti „ dd. Monasterii &c. Super 3. &c. Si sono convenuti con li „ Governatori &c. che li pagassero al d. Monastero duc. „ 50. per ciascheduna. D. Franc. Antonio Celentano ò „ deposto, ut supra,

Si

12 Si autem adversus inducentem unicus etiam testis concludentem facit probationem, juxta *Text. in l. Si quis testibus, Cod. de Testib.* & firmata per *Rot. dec.* 208. *à numer.* 12. *part.* 17. *& dec.* 409. *n.* 4. *& dec.* 668. *num.* 13. *part.* 19. *rec. & in Massalubren. Obed.* 31. *Junii* 1698. *§. Et testes cor. Card. Priol.* Quantò magis eandem probationem facient dd. 2. testes, in omnibus contestes, ex parte Monialium S. Jo. Baptistæ inducti, examinati, & producti.

Alii verò testes omni fide digni ex parte Montis supradicti sunt 2. Canonici Neapolitani, qui paulò post illorum depositionem meritò electi fuerunt Episcopi duarum insignium Cathedralium Regni Neapolis, qui ita deposuerunt.

,, Attesto Io sottoscritto &c. Canonico primo Prete ,, della Metropolitana di Napoli, dall'anno 1682. appli-
13 ,, cato di continuo nel servire i Sig. Cardinali Arcivescovi ne' più gravi affari di quella Chiesa, e specialmente ,, nell'Officio di Visitatore della Città, e Diocesi, anco con ,, facoltà di procedere con Censure, come dalle Lettere ,, patenti, che conservo, di Commissario, e Segretario ,, de' Sinodi Diocesano, e Provinciale, celebrati in Napoli, di Consultore della maggior parte delle Congre- ,, gazioni ordinarie, e particolari, e per aver veduto gran ,, parte delle Scritture dell' Archivii della Curia Arcivescovale, oltre l'applicazione, che hò per certa Opera, in cui descrivo le Notizie Sagre di quella Chiesa, e ,, che hò letto molte Scritture, e Libri, che parlano del- ,, la religiosità, osservanza, e buon costume del nobilissimo Monastero di S. Giovanni di Napoli dell'Ordine ,, Domenicano, mirato sempre con distinzione dall'Eminentissimi Arcivescovi, e considerato per uno de' più ,, riformati, e del numero di molti altri, così del medesimo Ordine, come dell' Agostiniano, e di tanti altri, ,, che sono esemplari, riformati, & osservanti, benche
14 ,, non siano, nè di Cappuccine, nè di Francescane; Onde con somma verità dal Cancelliere D. Gio: Giacomo ,, Cioccia, che n'era informatissimo, per aver avuto tal ,, carica sin da'tempi del Card. Filomarino di chiara memoria, & in materia de' Monasterii di Napoli si riputavano i suoi detti per Testo, come è a me notissimo, per la ,, stima, che fu di ciò ne facevano il Card. Caracciolo, ,, Inn. XII. nel tempo, che governò quella Chiesa, & i Vicarii di Napoli, si è attestato, che il sud. Monastero di S. ,, Gio: si collocasse fra i riformati, & osservantissimi, il che ,, è publico in Napoli per il buon odore delle Sante Virtù ,, di sì nobili Religiose; E con particolar dispiacere ho sentito, che per farli ottenere qualche emolumento maggiore di temporale interesse, siano state consigliate a compa-
15 ,, rire ne' Tribunali eccesiastici per quel, che non sono, essendo di edificazione commune, vivendo con tanta esemplarità, ritiratezza, e osservanza, che non han che cedere agli altri Monasterii riformati, & osservantissimi ,, della Città, screditandole, con farle comparire inosservanti, e decadute dal primitivo fervore, attestato da tanti ,, Scrittori delle cose di Napoli, e riconosciuto da quel ,, Pubblico; Et in fede del vero ricercato ho scritto, e sottoscritto la presente di propria mano. Roma questo dì
16 ,, 13. Novembre 1705. Attesto il medesimo Io, &c. ,, Canonico della Metropolitana di Napoli, ed al presente eletto Vescovo, &c. In Roma questo dì 14. Novembre 1715.

§. X.

Ex Solutionibus Livellorum, factis directè Abbatissæ, non autem Monialibus ipsis S. Io: Baptistæ.

1 INter argumenta, Vitam communem comprobantia, annumerari solet etiam illud solutionis Livellorum, non directè ipsi Moniali, sed Abbatissæ, quæ tamen pro suo arbitrio subvenire in primis tenetur necessitati illius Monialis, cujus intuitu redditus Monasterio obvenerunt, & id, quod superest, debet in communem Monasterii usum convertere, juxta authoritates, & resolutiones C. C. quas refert, & sequitur *Crispin. nella Visit. Past. p.* 2. *§.* 42. *num.* 39.

Argumentum hoc nec etiam desideratur in præsenti, dum
2 exhibitæ fuerunt in Actis, & registratæ in fine hujus §. Justificationes annorum 1691. 1699. & 1703. omissis intermediis similibus gratia brevitatis, ex quibus constat, Livella in Monasterio S. Jo. Baptistæ soluta fuisse directè ipsimet Abbatissæ, non autem Monialibus.

Aliæ similes Justificationes productæ fuerunt coram Vic. 3
generali Neapolitano, qui id testatur in Informat. S. C. C. transmissa, de qua in §. 11. n. 9. his verbis: *Ulteriùs produxerunt quamplures solutiones Vitalitiorum, quæ pro tempore factæ fuerunt per d. Montem Monasterio S. Jo: Baptistæ ex persona Monialium, non autem directè Monialibus ipsis, variasq; giratas earundem solutionum, per Priorissam in aliorum beneficium factas.*

Quibus nullatenus opponi valent aliæ, de quibus in §. 17. *à n.* 43. Tum quia non exemplis sed legibus judicandum est, juxta *Text. in leg. Nemo Cod de Sent & interl. omn. Judic.* ubi subditur: *Sed omnes Judices nostros veritatem, & legum justitiæ sequi vestigia sancimus*, & observant *Card. de Luc. de Præem. disc.* 13. *n.* 23. *& Rot. dec.* 328. *numer.* 42. *par.* 11. *& dec.* 247 *num.* 11. *par.* 17 *rec.* Tum quia sunt recentissimæ, anni nempe 1702. Tum quia sunt quatuor dumtaxat Moniales numerosissimi Monasterii; Tum quia contrarium prætendere idem esset, ac per indirectum ad sui favorem dispensare, de facto ad praxim reducendo id, quid à Jure permissum non est; Tum demum, quia operationes unius, vel alterius Monialis contra propriam Regulam, professionem, & solitum Monasterii, non possunt deservire pro aliarum norma, minusque destruere obligationem illam, & fidem, Deo per solemne Votum promissam, cum canonizatione integri exemplaris Monasterii pro non observante, neque reformato. Aliàs recentissimæ transgressiones legum allegari valerent pro illarum abrogatione, quo nihil absurdius, nilve irrationabilius. Quia esset, non ad Amussim lapidem, sed ad lapidem Amussim aptare, seu non legi voluntatem subiicere, sed legem ipsam ad voluntatem trahere, ut exclamat *Card. de Laur. in epist. ad Lect. suæ Epit. Can in princ.*

Ultra quod semper recurrit in hac parte fatalis illa respon- 5
sio, innixa authoritatibus *Donat. Rer. Regul. tom* 4. *tract.* 15. *de Vot. pauper. quæst.* 5. *per tot. & quæst.* 12. *par. ter per tot. Barthol. à S. Faust. in Thes Relig tit. de Vot. pauper qu.* 195. *n.* 5 *& Fagn in cap. Monachi num.* 1. *& signanter n.* 78. *de Stat. monach.* Quòd in his terminis observanda est via illa, non qua itur, sed qua eundum est; In quo sensu semper fuit C. E & C. juxta casus, relatos *à Fagn. ubi supra*, *& à Crispin nella Visit. Pastor part* 2. *§.* 42. *num.* 39. in qua concurrebat in specie dicta circumstantia possessionis Monialium, ibi: *Quale rendita sempre l'anno esatta esse Oratrici per loro bisogno*, & tamèn eadem S. C. nullatenùs canonizavit dictam possessionem, sed intrepidè rescripsit: *Hos redditus ab ipsamet Abbatissa exigi, & ad ipsius manus directè deferri oportere.*

In qua parte ego fateor ingenuè meam imbecillitatem, 6
percipere non valeo, quanam ratione ad eliminandam Vitam communem à Monasterio, ubi viget, ex confessione ipsarum Monialium, ad Cœlum usque extollatur factum unius, vel alterius Monialis, quod uti ex diametro oppositum tot sacratissimis sanctionibus, & solemni earundem professioni, pœna potiùs, & correctione dignum est, nostris præsertim temporibus, in quibus illam fortitèr, & suavitèr non sine bonorum omnium ædificatione introductam videmus in Urbe, in omnibus illis Monasteriis, & Conventibus, in quibus nullatenùs vigebat, & quorum respectu, nec etiam centesima pars illarum probationum concurrebat, quæ in casu nostro verificantur; Et ex alia parte, quare in nostris terminis præferri non debeant facta illa aliarum Monialium, quæ sunt punctuales exequutiones earum solemnium professionum, & quæ sunt conformia cum tot probationibus, usque adhuc expensis? Conculcationes forsan sacrosanctorum Conciliorum, & sacrarum Constitutionum habent ne vim illas destruendi? A quanto tempore citra solemnes professiones abrogari possunt à contraventione Profitentium? Se opponentibus præcipuè, & quotidiè clamare non cessantibus Summis Pontificibus, tam mediantibus eorum Constitutionibus, quàm per organum, & resolutiones Sac. Congr.

Idem fassæ fuerunt Moniales, nedum in Articulis in 7
Curia Archiepiscopali Neapolitana anno 1664. exhibitis, ibi: *Vogliono provare, come essendosi lamentati dd. Monasterii, &c. si sono convenuti, &c al d. Monastero di S. Gio: Battista, ex persona di dd. tre Monachese li pagassero duc. 50. per ciascheduna, &c. §. 9. num. 3. Al d. Monastero di S. Gio: Battista ex persona &c.* Igitur non Monialibus ipsis directè; Sed etiam anno 1703. Vicario de Rubeis, qui id testatur *in Informatione*, data in §. 11. *n.* 10.

8 Idem

8 Idem deposuerunt testes, vigore eorundem Articulorum fer. fer. ex parte Monialium examinati ibi: *Si sono convenuti li Governatori &c. che se li pagassero al Monastero di S. Gio: Battista ex persona delle dd. tre Monache doc. 50. per ciascheduna*, &c. §. 9. *num.* 10. & ibi: *Si sono convenuti con li Governatori*, &c. *che li pagassero al detto Monastero duc. 50. per ciascheduna*, §. 9. *num.* 12. Igitur solutiones fieri debebant, non directè Monialibus ipsis, sed Monasterio ex illarum personis.

9 Idem asseruerunt Moniales in supplici Libello, C. E. & R. exhibito his verbis: *In riguardo ancora, che d. Vitalizio non si godesse dalle Monache, eccetto, che in commune*, & ibi: *Come perche il Vitalizio, non si godeva dalle Monache particolari &c.* §. 8. *n.* 6.

10 Idem attestatus fuit Card. Philamarinus *in Informatione, data in* §. 11. *n.* 2. ibi: *Perche il Vitalizio non si godesse dalle Monache.*

11 Idem recognovit Apostolicus Delegatus ibi: *Vitalitium exegisse, & considerantes illo minimè Moniales potiri &c. attenta communione, qua fruuntur*, §. 13. *n.* 3.

12 Idem demùm determinavit Reg. Conf. Neapolitanum die 5. Dec. 1684. ibi: *Magnifici Gubernatores continuent solutionem, servata forma Conclusionis anni 1664.* §. 7. *num.* 6. observando verbum illud *Continuent*; Igitur priùs ita practicabatur. *Servata forma Conclusionis anni* 1664. quæ est pro solutione duc. 50. facienda Monasterio, non autem Monialibus, ut in §. 7. *n.* 4.

13 Quibus opponi non meretur Rationalis, seu Computista Monialium, cujus depositio per extensum registrabitur in §. 17. *num.* 42.

14 Quia, quatenus esset contrarius, nec etiam meretur contraponi tot concludentibus justificationibus, & signanter replicatis, & feriis confessionibus Monialium, antiquis, mediis, modernis, & recentissimis etiam post datam Attestationis ejusdem, ex hucusque allegatis.

15 Dixi, *quatenus esset contrarius &c.* quia hoc non verificatur in præsenti, ad quod demonstrandum non opus habemus recurrere ad benignam illam, & conciliativam interpretationem *Text. in cap. Cùm tu de Testib.* ibi: *Nos dicta testium benignè interpretari volentes*, sequutam à DD. adductis in *dec.* 334. *num.* . *cor. Priol. & decis.* 258. *numer.* 7. *part* 11. *& decis.* 150. *n.* 36. *par.* 12. Sed stat est præ oculis simpliciter habere dicta eorundem testium.

16 Duo enim illi ex parte Monialium, fer. fer. examinati anno 1664. quoad qualitatem earum Monasterii, vitamque communem, in illo vigentem, dicunt ibi: *Monastero di S. Maria della Sapienza*, &c. *e Monastero di S. Gio: Battista d'una istessa Religione riformato Domenicano*, & ibi: *E detto Vitalizio non si godeva dalle Monache, ma dalli Monasterii*, juxta verba primi testis §. 9. *num.* 9. & ibi: *Monastero della Sapienza riformato dell'Ordine Domenicano &c.* & ibi: *Detto Vitalizio non si godeva dalle Monache, conforme all'intenzione delli Fondatori*, juxta verba 2. testis §. 9. *numer.* 12.

17 Ex quibus duo probata habemus, primum, quod Monasterium S. Jo: Baptistæ sit reformatum, seu de observantia, secundum verò, quòd in illo Vitalitia cedant in beneficium Monasterii, non autem Monialium.

18 Dictus verò Rationalis, seu Computista ad perpetuam rei memoriam anno 1701. faciens Attestationem, dandam in §. 17. *n.* 45. nulla facta mentione qualitatis reformatæ ejusdem Monasterii, asserit solùm per verba præsentis temporis: *Qualmente li pagamenti, che si fanno alle Sig. Monache &c così per causa de' loro Vitalizii, come per altro &c. dalle medesime Sig. Monache si godono per altretanti, &c. stante che di quelli detto V Monastero non ne partecipa cosa alcuna &c.* Cum quo concordant quidem quatuor illæ dumtaxat solutiones Vitalitiorum, ex parte Monialium exhibendæ in *d.* §. 17. *n.* 43. sed discordant innumeræ aliæ, ex parte Montis Magni exhibitæ in principio hujus paragraphi, & quod magis est, eidem unico testi opponuntur Priorissa, omnesque illæ antiquiores Moniales ejusdem Monasterii, anno 1703. de mandato S. C. C. opportunè interrogatæ à Vicar. de Rubeis, ut in Informatione, data in §. 11. *num.* 10.

19 Igitur in dicto hujus unici testis nullatenus fundari potest exclusio qualitatis reformatæ, & de observantia ejusdem Monasterii, de qua non loquitur, neque loqui poterat contra rei veritatem.

20 Minùs fundari potest exclusio ejusdem qualitatis reformatæ in eo, quòd Moniales convertant in proprios usus Livella, de eisq; non participat Monasterium; Hæc enim ex speciali Sedis Apostolicæ indulgentia, de qua in §. 14. & 15. in eodem Monasterio incompatibilia nullatenus sunt, juxta ea, quæ ex confessione ipsarum Monialium S. C. E. & R. retulit *Card Philamarin.* §. 11. *n.* 2. per hæc verba. *E che se bene esse sono riformate, ad ogni modo possono anche, con licenza della Superiora, avvalersi nelli loro bisogni del Vitalizio*; Ex hoc igitur, quòd utantur eorum Livellis, non infertur, quòd non sunt reformatæ.

Mirum propterea est quòd pro tali qualitate non reformata obtentæ fuerint in Urbe tres Sententiæ absque eo quòd nec ulla miserabilis syllaba probationis, exclusivæ talis qualitatis coram Judicibus ipsis ex parte Monialium fuerit exhibita; Et quando è conversò pro tali qualitate observanti, & reformata militant unitim omnes illæ probationes, quæ etiam separatæ faciunt de albo nigrum, & quadrant rotunda, nempè res judicata, Partis confessio, & instrumenta, seu documenta publica. 21

Sed quando omnia ista cessarent, constaretque de incontrovertibili facto quatuor Monialium, in nostro Monasterio in proprios usus convertentium, & directè exigentium sua Livella, usus iste, seu veriùs abusus, nullatenus aptus esset immutare Regulas, Constitutiones, & modum profitendi in nostro Monasterio, taliter ut canonizari debeat pro omni futuro casu, & tempore pro non observanti, neque reformato: Multa enim in uno, vel altero casu, de facto per patientiam tolerantur, quæ si deducta fuerint in judicium, exigente justitia, non debent tolerari ad *Text. cap. Cùm jamdudum de Præb.* & animadversa *per Gloss. in can. In ipsis verb. Abrogatæ distin* 4. *Abb. in cap. ult. num.* 8. *de Consuet. Vidal. Cas. Consc. in Append. miscel. inquis.* 5. *à num.* 12. *Rot. dec.* 1552. *n.* 23. *cor. Coccin & dec.* 418. *à n.* 12 *par.* 18. *rec.* Et in punctualibus terminis tolerantiæ de facto contra observantiam Vitæ communis, egregiè *Bartolom. à S. Fausl. in Thesaur. relig. tit. de vot. pauper. quæst.* 195. *à numer.* 5. *& per tot* & meliùs *Donat. Rer. Regul. tom.* 4. *tr.* 15. *de vot. paup. qu.* 12 *per tot.* 22

Hodie siquidem non sumus in terminis simplicis tolerantiæ de facto unius, vel alterius Monialis, convertentis in proprios usus suum Livellum, circa quod, cùm præjudicium sit leve, terminandumque cum Monialis obitu, in præteritum non fuit habita omnis consideratio, Sed agitur de magna, & considerabili innovatione, & recessu à Constitutionibus, Regulis, & modo profitendi in Monasterio S Jo: Baptistæ, & nedum de canonizando, & qualificando ipsum pro Monasterio non observanti, neque reformato in omnibus futuris casibus, & temporibus, sed firmando hoc modo magnum exemplum pro omnibus aliis Monasteriis, & Religiosis totius catholici Orbis: Habere autem videtur speciem iniqui omne magnum exemplum, juxta verba *Taciti*, sequuti à *Rot. dec.* 308. *numer.* 29. *coram Dunoz sen.* 23

Demum, si innovationes semper reputatæ fuerunt, & sunt odiosæ, etiamsi introducantur authoritate privata, nihilque magis animos perturbat, quàm innovare aliquid, & à consuetudine alienum facere, ut totidem verbis observavit *S. Jo: Chrisost. epist.* 1. *ad Corinth.* relatus à *Rot. dec.* 19. *in fin. apud Antonel. de Jur. Cleric.* Cùm quo concordant *D. August. lib.* 3. *cap.* 3. *cont. Julian. & epist.* 128. *cap.* 5. & *S. Bern. epist.* 174. aliique Authores, adducti *per Rocc. Select. interpr. cap.* 75. *n.* 20. *& Pignatel. consult.* 74. *n.* 1. *& 2. tom.* 4. Quantò magis removendæ sunt, quando novitatum introductio petitur à Judicibus, & authoritate publica constabiliri prætenditur, quo casu semper respondendum est pro novitatis exclusione, & reductione rerum ad sua principia, ut omissis generalibus, in præcisis terminis conservationis Vitæ communis in Monasteriis Monialium, Partibus acerrimè contradicentibus, resoluit *C. C. in Cæsenaten. Synodi* 6. *Junii* 1695. 24

Justificationes autem, de quibus fit mentio supra *num.* 2. sunt sequentes. 25

„ 1691. à 21. Agosto. Alli Governatori del Monte de' 26
„ 29. doc. 217. 2. 7. e per loro alle sottoscritte Sig. Mona-
„ che di vita celibe, necnon all'infrascritti Monasterii re-
„ formati, ex personis dell'infrascritte altre Monache,
„ cioè a ciascuna l'infrascritta rata, che li spetta per la me-
„ sata di Luglio 1691. per causa dell'annue entrate, che
„ se li corrispondono da detto Monte, vita durante *tan-*
„ *tùm* di ciascuna di loro, come figlie de' Cavalieri, as-
„ critti al beneficio del medesimo Monte, cioè, & inter cæ-
„ tera, al Monastero di S. Gio: Battista, ex persona di Sor
„ Maria Evangelista di Costanzo per l' annui docat. 50.
„ 4. 16.

27 „ Al

27 „ Al detto ex persona di S. Maria Elena di Costanzo per „ l'annui doc. 50. 4. 16.

28 „ Al detto ex persona di Sor Maria Geronima Spinelli „ per l'annui doc. 50. 4. 16.

29 „ Noi Protettori del Sacro Monte della Pietà facciamo „ fede, la sud. partita essere estratta dal Giornale di Banco di „ nostro Archivio, meliori revisione semper salva, firma„ ta, e suggellata. Napoli 6. Marzo 1704. Loco ✠ sigilli. „ Antonio Pontano Archivista.

30 „ 1699. à 24. Ottobre. Alli Sig. Governatori del Mon„ te de' 29. doc. 258. 1. 11. e per essi alle sottoscritte Sig. di „ vita celibe, e Monache, necnon all'infrascritti Monaste„ rii reformati, ex personis dell'infrascritte altre Mona„ che, cioè a ciascuna d'esse l'infrascritta rata, che li spetta „ per la mesata del corrente mese d'Ottobre 1699. per cau„ sa dell'annue entrate, che se li corrispondano da detto „ Monte de' 29. vita durante *tantùm* di ciascuna di loro, co„ me figlie de' Cavalieri, ascritti al beneficio di detto Mon„ te, cioè, & inter cætera.

31 „ Al Monastero di S. Gio: Battista ex persona di Sor Ma„ ria Elena di Costanzo per l'annui doc. 50. in conformità „ della Conclusione di detto Monte, e Sentenza del Sagro „ Conseglio de' 5. Decembre 1684. doc. 4. 16. Al detto ex

32 „ persona di Sor Maria Geronima Spinella in conformità „ della sud. Conclusione doc. 4. 16.

33 „ Noi Protettori del Sag. Monte della Pietà facciamo fe„ de, la sudetta partita essere estratta dal Giornale di Ban„ co di nostro Archivio, meliori revisione sempre salva, „ firmata, e suggellata. Napoli 6. Marzo 1704. Antonio „ Pontano Archivista.

34 „ 1703. 30. Giugno. Alli Sig. Governatori del Monte de' „ 29. doc. 228. 3. 4. e per loro alle sottoscritte Sig. di vita „ celibe, e Monache, sicome anche all'infrascritti Mona„ sterii, ex personis dell'infrascritte altre Sig. Monache cioè „ a ciascheduna d'esse l'infrascritta rata, che li spetta per „ la corrente mesata di Giugno per cause dell'annue entra„ te, che se li corrispondono dal loro Monte de' 29. vita du„ rante *tantùm* d'ogni una di loro, come figlie de' Cavalie„ ri, ascritte al beneficio di detto Monte, & inter cœtera.

35 „ Monasterio di S. Gio: Battista ex persona di Suor Ma„ ria Elena di Costanzo per l'annui doc. 50. in conformi„ tà della Conclusione del loro Monte, e Sentenza del S. „ Consiglio sc. 4. 16.

36 „ Al detto Monastero ex persona di Suor M. Geronima „ Spinelli giusta la sudetta Conclusione, e Sentenza sc. 4. „ 16. &c.

§. XI.

Ex Informatione Card. Philamarini, Archiepiscopi Neapolitani, & ex alia Informatione Reverendissimi de Rubeis Episcopi Massæ, & Vicarii generalis Neapolitani.

1 INformatio Card. Philamarini sub die 10. Julii 1664. ad instantiam Monialium S. Jo: Baptistæ procurata, directa est S. C. E. & R. requirenti ipsius Votum circa veritatem, & subsistentiam supplicis Libelli, eidem porrecti nomine ejusdem Monasterii S. Jo: Baptistæ, & aliorum duorum Monasteriorum reformatorum Civitatis Neapolitanæ, in qua, nedum approbat omnia, in d. supplici Libello contenta, sed ulterius clarè asserit, in eisdem tribus Monasteriis servari Vitam communem, Monialesque, ibidem existentes, reformatas esse ibi:

2 *La Supplica fatta dare in cotesta S. Congr. per parte delli Monasterii riformati di S. Maria della Sapienza, &c. di S. Gio: Battista &c. e di S. Maria del Ordine di S. Francesco &c. viene giustificata, così per Scritture, come per provegiurate, riprodotte in questo mio Tribunale, dalle quali, consta, che nell'erezione di d. Monte fra l'altro che fu capitolato fu, che alle Figliuole, quali nascessero dalli Cavalieri, compresi in detto Monte, e dopo monacate, se li fossero dati, oltre dell elemosina dotale, doc. 200. per lo fornimento della Cella, e doc. 10. il mese, durante la loro vita che questo fu così puntualmente osservato con tutti li Monasterii così riformati, come non riformati, fino all'anno 1637. come in detto anno essendosi corti li Governatori, li quali governavano d. Monte che li Monasterii riformati oltre della dote solita darsi, non solo delli doc. 1000. ma delli doc. 1500 esigevano dal detto Monte altri doc. 500. e stimando ancora che d Vitalizio le Monache riformate non lo godessero, come quelle, che menano vita commune, ma che andava in beneficio della Communità, contro quello, che dall' Erettori di detto Monte fu considerato; Quindi fu, che uniti in una Assemblea tutti li Cavalieri, quali si ritrovarono presenti, e che godono in d. Monte formarono Conclusione, in vigore della quale, così in riguardo del pagamento di detti doc. 500. di più della dote, come perchè il Vitalizio non si godesse dalle Monache, come si supponeva contemplato in detta Capitolazione, levorono il detto Vitalizio alli Monasterii riformati, alla quale Conclusione, non solo non si contradisse, ma quando le sudette Monache sono monacate in detti Monasterii, alcune di esse l'anno espressamente accettata, &c. Ad ogni modo, perche la calamità de tempi hà portato in questa Città, che nelli Monasterii riformati le Monache non ricevono tutto quel, che l'è necessario, che dalla Communità se li deve; Si sono perciò risentite di detta Conclusione, e fatto rappresentare alli Governatori di detto Monte, che li doc. 500. ricevuti da esse di più della dote, non è ragione, che estinguano un Vitalizio di docati 120. l'anno, e che se bene esse sono riformate, ad ogni modo possono anche con licenza della Superiora avvalersi nelli loro bisogni del Vitalizio, e che però non si dovesse tener conto dell'accettazione, fatta di detta Conclusione; Onde essendosi sopra di ciò fatta matura discussione, con il parere di più Avvocati, essendosi considerato per parte di dette Oratrici, che lo litigare &c. Che però mossi anche detti Governatori dalla pietà del caso, si sono convenuti, che dal mese di Gen. 1664. avvanti alle dette Oratrici, Monache in d. Monastero di S. Gio: Battista, oltre delli doc. 500. &c. se li dasse durante la loro vita doc. 50. l'anno per ciascheduna &c.*

3 Cui omnis præstanda fides, nedum attenta verisimili notitia qualitatum Monasteriorum suæ Civitatis, ex generalitèr animadversis per *Card. de Luc. de Benef. disc. 90. num. 12. & in Miscell. Eccl. disc. 7. n. 16. Bertacchin Vot. dec. 100. n 16. Rot. dec. 685. n. 9. cor. Cerr. & dec. 115. n. 4. cor. Priol & dec. 234. n 16. & 7. par. 16. rec. & in Constantien. Cononic. super Remiss. 1. Julii 1699. §. Etenim cor. Pio, & in Bisuntina Jurisp. 20. Novembris 1705. §. Nec dicti cor. Card. Priol. & 28. Mart. 1707. §. Et demum cor. Card. Scotto, & in Herbipol. Monasterii 10. Jun. 1707. §. Constare cor. Caffarell.* ubi de Relatione Nuncii Colonien. Et in præcisis terminis similium Informationum Episcoporum *Rot dec. 234. n. 16. p. 16. & dec. 305. n. 12. & 13. & dec. 460. n. 10. par. 18. rec. & cor. Cerr. dec. 685. num. 9.*

Sed præ oculis habendo probationes, & Scripturas illas, quibus innititur ejus Informatio, ad Monialium instantiam coram ipso factas, & productas; Et demum considerata ejus maxima Cardinalitia dignitate, per ea, quæ generaliter notat *Crot. consf. 332. n 11. lib. 3 Card. de Luc. de Regal. disc. 108. n. 3. & de Emphyt. disc. 63. n. 3* ubi de Episcopo, Cardinalitia dignitate prædito, & firmavit *Rot. dec 888. n. 38. cor. Coccin.* ubi de Card. à Sabaudia, & in *Rom. Præeminentiar. 16. Jun. 1679. §. Secundo accedunt cor. Rondinino*, ubi de Card. Montalto, & Sabello, & in terminis similis Attestationis Card. Paleotti *Rot dec. 168. n. 11. par 10 rec. & dec. 234. nu. 17. par. 16. rec.* & in terminis alterius actus, seù Edicti ejusdem Card. Philamarini *Rot dec. 257. n. 19. p. 19. rec.*

Secunda verò Informatio Rmi de Rubeis directa S. C. C. fuit extensa non semel auditis Defensoribus Monialium S. Jo: Baptistæ, & est sequentis tenoris.

„ Ut Sacram istam Congr. distinctè reddam instructam 1 „ super expositis in annexo Memoriali, porrecto pro parte „ Gubernatorum Montis magni Maritaggiorum hujus Ci„ vitatis Neapolis, vigore Literarum ab EE. VV. usque à „ die 4. Aprilis benigniter transmissarum, humiliter refero, „ quòd pendente adhuc indecisa lite inter dictum Montem, „ & V. Monasterium Monialium S. Jo: Baptistæ Ord. S. Do„ minici ejusdem Civitatis, in gradu appellationis per il„ lum interpositæ à contrario judicato A. C. coram R. P. D. „ N. super quantitate Livellorum, quæ juxta dicti Montis „ Capitula subministrantur Monialibus reformatis, descen„ dentibus ex illius Fundatoribus in duc. 50. illis verò non „ reformatis in duc. 80. Gubernatores præfati ad finem ob„ tinendi, ipsos tantùm teneri præstare dictis Monialibus „ S. Jo: Baptistæ dictam minorem summam duc. 50. petunt „ in præsenti ab EE. VV. declarari, illas esse reformatas, & „ observantes, sive quod nequeant Livella, & Vitalitia „ nomine proprio administrare, sed illa deferri debeant in „ commune depositum, sive in manibus Abbatissæ; quæ „ Monialium necessitati, prout opus fuerit, provideat jux„ ta dispostit *Conc. Trid. sess. 25. de Regul. c. 1. & 2. ac Bullæ fa: mem: Clem. VIII inter suas la 60. §. 2.*

„ Ad quod probandum, primò deduxerunt Scripturas, 2 „ demonstrantes, quòd de anno 1664. prætendente alio Mon-

„ te nun-

„ te nuncupat. 29. Familiarum nobilium, non deberi Livel-
„ la aliquibus Monialibus, tunc existentibus in Monasterio
„ S. Jo: Baptistæ, descendentibus ex ejusdem Montis Fun-
„ datoribus, sub motivo, quòd essent observantes, ac refor-
„ matæ, necnon quòd de præterito ultra solitam dotem, tem-
„ pore monachatus alios duc. 500. recepissent, fuit tandem
„ inter d. Gubernatores, & Monast. S. Jo: Bapt. inita Tran-
„ sactio, qua conclusum fuit, quòd illius Monialibus in
„ posterum darentur annui duc. 50. tanquam reformatis, &
„ de observantia, itaut ampliùs prætendere non possent,
„ non autem duc. 120. qui, juxta ejusdem Montis Statuta,
„ debentur quolibet anno Monialibus non reformatis.

3 „ Cùmque Moniales ad obtinendum Beneplacitum apo-
„ stolicum super eadem Transactione, supplicem Libel-
„ lum S. C. porrigere fecerint, in illo se enunciarunt re-
„ formatas Ord. S. Dominici, prout non solùm factum fuit
„ in Articulis, pro parte dicti Monasterii præsentatis, pro
„ verificatione expositorum, sed etiam per testes, super illis
„ examinatos, nec non per c. m. Em. Philamarinum in ejus
„ Relatione ad d. S. C. transmissa, ejusque Vicarium in
„ Sententia executionis decreti ejusdem S. C. dictam Tran-
„ sactionem confirmantis, in quibus omnibus actis Mona-
„ sterium præd. S. Jo: Baptistæ tanquam reformatum, &
„ de observantia enunciatur.

4 „ Nolens autem huic Transactioni Monast. S. Jo: Bapti-
„ stæ, acquiescere, institit de anno 1675. in hoc sac. Regio
„ Consilio ex persona Monialium, propter quas illa inita
„ fuerat, condemnari Montem ad præstanda Vitalitia ad ra-
„ tionem duc. 120. pro qualibet Moniali; Sed productis in
„ eodem Regio Conc. Scripturis antedictis, in quibus Mo-
„ nasterium enunciatur reformatum, una cum attestatione
„ Jacobi Ciocciæ, tunc temporis Magistri Actorum Monia-
„ lium, sic pariter idem Monast. nominantis, sub die 5. Sept.
„ 1684. emanavit Sententia, qua Gubernatores dicti Montis
„ absoluti fuerunt ab impetitis per supr. V. Mon. S. Jo: Bapt.
„ necnon demandatum, quòd continuarent solutionem Vi-
„ talitiorum, servata forma Conclusionis anni 1664. nem-
„ pè duc. 50. annuatim pro qualitate dictarum Monialium.

5 „ De anno verò 1692. cùm Gubernatores d. Montis pe-
„ tierint declarari ab hac Archiepiscopali Curia, quænam
„ essent Monasteria reformata, ad finem regulandi solu-
„ tionem Vitalitiorum, Vic. generalis tunc temporis Se-
„ bastianus Perissius, audita priùs Relatione, sive potiùs
„ Attestatione Actorum Magistri Monialium, sub die 8.
„ Junii ejusdem anni decrevit, servari in futurum debere
„ Capitulationes, & Conclusiones dicti Montis respectu Li-
„ vellorum, & Vitalitiorum, solvendorum Monialibus gau-
„ dentibus, nempè duc. 50. pro Monialibus reformatis, vi-
„ delicèt, S. Mariæ de Jesu, S. Patritiæ, S. Potiti, S. Mariæ
„ Magdalenæ de Pazzis, SS. Sacramenti, S. Jo: Baptistæ,
„ S. Mariæ de Sapientia, S. Josephi Discalceatorum Car-
„ melitarum, S. Andreæ, S. Francisci Cappuccinorum, S.
„ Francisci de Observantia, SS. Præsepis D. N. in Bethelem,
„ S. Catherinæ Senensis, S. Mariæ divini Amoris, & SS.
„ Trinitatis, solvendos in manibus Abbatissæ, & Priori s-
„ sæ dictorum Monasteriorum, & duc. 80. aliis Monialibus
„ Monasteriorum non reformatorum, neque de observan-
„ tia, solvendos ipsis Monialibus particularibus.

6 „ Successivè sub die 9. Sept. 1702. supplicantibus dictis
„ Monialibus S. Jo: Bapt. pro declaratione earum Monaste-
„ rium non comprehendi sub numero reformatorum, de-
„ ducendo ad hunc effectum partitas solutionum Vitalitio-
„ rum, factis directè ipsis Monialibus particularibus, non
„ autem Monasterio, seu Abbatissæ, obtinuerunt decretum
„ ab alio Vicario illius temporis, quo declaratum fuit, non
„ esse comprehensum inter Monasteria reformata, & de ob-
„ servantia, inaudito Monte.

7 „ Sed de mense Novemb. anni 1702. cùm dictæ Monia-
„ les supplicem Libellum SS. D. N. porrexerint pro confir-
„ matione decreti præfati, ead. instantia remissa fuit isti S. C.
„ quæ sub die 1. Dec d. anni 1702. rescripsit, *Audiatur Emin. Archiepiscopus* Die verò 1. Martii 1703. eadem S. C. res-
„ pondit: *Non esse locum expeditioni Brevis*.

8 „ In quorum omnium comprobationem deduxerunt Gu-
„ bernatores Montis, paritèrquè probarunt, quòd d. Mo-
„ nasterium fundatum fuit à Sorore Dorothea Villani, Mo-
„ niali Monasterii S. M. de Sapientia, quod est observantis-
„ simum Vitæ communis; Quòdque Monialis S. Jo: Bapti-
„ stæ fundavit Monasterium S. Mariæ divini Amoris, Ord.
„ S. Dominici, in quo paritèr exactè communis Vita custo-
„ ditur: Undè nimis vehemens oriri asseritur verisimilitu-
„ do, illud pariter esse reformatum, & de observantia; Ma-
„ ximè verò cùm in eodem Monast. S. Jo: Baptistæ vivatur
„ sub Regula S. Augustini secundum Constit. Ord. Prædica-
„ torum, qui observant, vel saltem tenentur Observare d.
„ Conciliarem dispositionem, & Constit. f. m. Clem. VIII.
„ retentionem subsidiorum nomine proprio distinctè prohi-
„ bentem; Quam quidem Constit. specialitèr etiam præ-
„ dictæ Moniales se obligant servare paulò ante, quàm pro-
„ fessionem emittant, illis verbis; *Voglio anche osservare la Riforma, fatta per ordine della fel. mem. di Papa Clemente VIII.* prout constat ex duabus explorationibus vo-
„ luntatis, factis à Vicario, & Magistro Actorum Monia-
„ lium, & coram me reproductis, altera scilicèt Sororis
„ Mariæ Gaetanæ, in Sæculo Antonia de Anna, facta sub
„ die 21. Julii 1698. Altera verò Sororis Mariæ Carmelæ,
„ in Sæculo D. Diana Capyciolatro, sub die 26. Decem. 1702.

„ Ulteriùs produxerunt quamplures solutiones Vitali- 9
„ tiorum, quæ pro tempore factæ fuerunt per d. Montem
„ Monasterio S. Jo: Baptistæ ex persona Monialium, non
„ autem directè Monialibus ipsis, variasquè giratas earun-
„ dem solutionum per Priorissam in aliorum beneficium fa-
„ ctas, ex quibus per Gubernatores prædictos arguitur ob-
„ servantia Vitæ communis, & Const. Clem. VIII. Ita quòd
„ Moniales S. Jo. Baptistæ Vitalitia nomine proprio retine-
„ re non possint, sed ea in man. Abbatissæ reponere, à qua
„ singulis, prout cuiq; opus sit, dividenda veniant.

„ Cujus rei veritatem ad faciliùs investigandam, perso- 10
„ nalitèr me contuli in d. Monasterium S. Jo: Baptistæ, à
„ cujus Priorissa, aliisque Monialibus antiquioribus, op-
„ portunè interrogatis, responsum est, quòd ex Livellis so-
„ lùm penes se retinent carolenos tres, & id, quod superest,
„ involutum cartulis, inscriptione nominis cujusque Monia-
„ lis, reponitur in quadam Arca, seu Armario, sisten. pro-
„ pè Rotam Monasterii: Quòdque in electione Officialium
„ eliguntur quatuor Depositariæ, quarum duæ sunt simpli-
„ ces Moniales, aliæ verò duæ permanentèr sunt illæ, quæ
„ Rotæ Monasterii assistunt.

„ Verùm subjunxerunt, quòd hi sunt actus merè cære- 11
„ moniales, ex quo Priorissa parùm in id advertat, quini-
„ mò tolerat, quòd omnis Monialis impendat Vitalitia juxta
„ suas religiosas necessitates, petita ab ipsa dumtaxat licen-
„ tia, seu, ut ipsæ dixerunt benedictione.

„ His adjunxerunt plurium Historicorum testimonium, 12
„ quo comprobatum remanet, Monasterium S. Jo: Bapti-
„ stæ enumerari inter Reformata, & de Observantia, & si-
„ gnantèr *Cesar. Eugenii Caraccioli* in Libro, intitulato,
„ *Napoli Sagro*, impresso in dicta Civitate anno 1623. p.
„ 202. *Caroli Celena nelle Notizie del bello, dell' antico, e del curioso della Città di Napoli*, ibidem impresso anno
„ 1692 nella giornata 2 fol. 17. Author. Libri, cui titulus
„ *Moderna distintissima Descrizione di Napoli fol. 200. P. March. Dom. nella Vita del P Gio: Leonardi Foschi* Neapo-
„ li impressa an 1698. fol. 43. apud quos omnes pro reforma-
„ to, & observantissimo refertur Mon. præfatum S. Jo: Bapt.

„ Et tandem Gubernatores Montis magni allegarunt, 13
„ quòd f. m. Clem. VIII. in declaratione Constit. super regi-
„ mine Monialium Civitatis Neapolitanæ, emanata sub die
„ 26. Jun. 1602. præcipit, quod in omnibus illis Monaste-
„ riis, in quibus jam fuit introducta, & acceptata à ma-
„ jori parte Monialium Vita communis, omnes redditus,
„ census, aliaquè bona, quovis modo ad illarum usum
„ concessa, & reservata, cedant in beneficium Communi-
„ tatis, & Abbatissa teneatur in his, quæ ad victum, & ve-
„ stitum, & reliquam vitæ sustentationem pertinent, illis
„ precipuè providere, & opportunè omnia necessaria submi-
„ nistrare. In aliis verò, in quibus retinentur hactenùs pro-
„ visiones, & subventiones, præter alia decernit, quòd Mo-
„ niales, quæ post easdem Constitutiones receptæ fuerint, in
„ posterum admittentur in eisdem Monasteriis, nullatenus
„ invitæ cogantur ad Vitam communem, sed observare
„ teneantur Capitulum, cum declarationibus indè secutis
„ sub die 9 Maii 1600. & 5. Mar. 1602. in quo Capitulo con-
„ ceditur licentia accipiendi aliquam subventionem, de ma-
„ nibus tamen Abbatissæ, seu Præfectæ Monasterii, sive De-
„ positariæ pro suis religiosis necessitatibus, quæ verò super-
„ sunt, Abbatissa erogare teneatur in communes usus Mona-
„ sterii, ut videre est apud Quar. in Sum. Bul pag. 356. & 358.

„ Ex adversò autem pro parte Monialium deductum est, 14
„ quòd semper extiterunt in possessione recipiendi, ac reti-
„ nendi Vitalitia nomine proprio, absque eo, quòd Mona-
„ sterium, sive Abbatissa aliquid perceperit, sed dumta-
„ xat petierunt, & petunt ejusdem Abbatissæ licentiam,
„ ut illa exigere, & retinere queant, prout constare fecerunt
„ ex At-

„ ex Attestationibus Magistri Actorum Monialium, & Rationalis ejusdem Monasterii, & pluribus Partitis solutionum, factarum per medium Banci, non minus à dicto Monte, sed etiam ab alio, nuncupato *de Gionti*, nec non à Consanguineis Monialium pro Vitalitiis, quæ specialitèr ultra ea, quæ à dictis Montibus debentur, tempore ingressus in Monasterium promiserunt, Quæ solutiones apparent directæ Monialibus ipsis, non autem Monasterio S. Jo: Baptistæ, sive ejus Priorissæ.

15 „ Quibus justificationibus motus Jo-Andreas Siliquinus Vic. generalis sub die 9. Sept. 1702. declaravit, Monasterium præd. S. Jo. Baptistæ non esse comprehensum inter Monasteria reformata, & de observantia, quorum Vitalitia cedunt in beneficium Communitatis, à quo decreto appellantibus, tam Monte magno Maritaggiorum, quàm dicto alio 29. Familiarum ad A.C. iste illud sub die 17. Julii 1703. mediante Sententia confirmavit, decernendo pariter, præfatum Monast. S. Jo. Baptistæ non esse comprehensum inter Monasteria reformata, & proindè præfatum Montem magnum teneri ad solutionem Vitalitiorum ad rationem annuorum duc. 80. pro qualibet Moniali, alterum verò Montem 29 Familiarum ad rationem duc. 120 juxta eorundem Montium Statuta.

16 „ Et licèt de anno 1691. sub die 15. Junii Vic. generalis Perissius contrarium decreverit, ut sup. innuimus, nihilominùs postea sub die 27. Junii 1698. proposita causa in plena Cong. cor. c.m. Em. Card. Cantelmo, utraque Parte informante, impertitus fuit terminus dierum 4. ad probanda incubentia, & suspensa decreta, lata à D. Vicario illius temporis sub dieb. 15. Junii 1691. & 30. ejusdem, ut constat ex Actis originalibus, tunc in hac Curia Archiep. compilatis, posteaquè dicta decreta Vicarii Siliquini, & successivè A. C. emanarunt.

17 „ Ad Transactionem, factam de anno 1664. inter Gubernatores Montis 29. cum Monasterio S. Jo: Baptistæ, ex persona quarundam Monialium, descendentium ex illius Fundatoribus, in qua Vitalitium, prætensum ad rationem annuorum duc. 120. fuit reductum ad annuos duc. 50. prout solvitur Monialibus reformatis, nec non ad Sententiam, ab hoc Regio Consilio sub die 5. Sept. 1684. emanatam, eandem Transactionem canonizantem, responsum est pro parte ejusdem Monast. S. Jo: Baptistæ, quòd ideò id evenit, quia Moniales tempore professionis, ultra solitam dotem duc. 1500. & duc. 200. pro fornimentis Cellæ, receperant alios ducatos 500. & Vitalitio renunciaverant, ut constat ex Scripturis coram me præsentatis. Ideòque nil mirum, si acceptarunt Vitalitium ad rationem annuorum duc. 500. & Sac. Regium Consilium pro observantia ejusdem Transactionis pronunciavit; Maximè quia alitèr pronunciare non poterat, stante Apostolico assensu super ea subsequuto, Ultra quòd, petita per Moniales in integrum restitutione, d. Regium Consilium, illam licèt denegaverit, subjunxit tamen quòd Mons prædictus pro una vice solvere teneretur duc. 1500. d. Monasterio ex persona dictarum Monialium.

18 „ Insuper ostenderunt, quòd promissio observandi Reformationem Clem. VIII. in actu professionis, non solùm emitti consuevit in Monasteriis reformatis, sed etiam in illis non reformatis. Nam obtento per Priorissam S. Jo: Baptistæ à Vic. generali ordine, directo Magistro Actorum Monialium, ut fidem super hujusmodi facti veritate conficeret, iste attestatus fuit, quòd hujusmodi formulæ ab annis 24. servatæ fuerunt in omnibus Monasteriis Monialium, subjectis Em. Archiepiscopo, inter quæ certum est, quamplura non reformata enumerari, in quibus Vitalitia cedunt directè in Monialium beneficium, petita tantùm licentia à Priorissa, seu Abbatissa illa exigendi, & retinendi.

19 „ Ne tamen dicta promissio observandi Constitut. Clem. VIII. inanis videatur; subjungunt Moniales, quòd cùm multa sint, quæ in Bulla sæpèd. à Summo Pontifice injunguntur, præter id, quòd pertinent ad Votum Paupertatis, & Reformationis, de qua agitur, nempè illa, quæ ad Orationem, Jejunium, Silentium, cœteraquè similia spectant, circa hujusmodi aliquid operari possint verba, quibus eædem Moniales S. Jo: Baptistæ servare spondent supra memoratam Constitutionem.

„ Atque hæc sunt, quæ ad demonstrandum Monast. S. Jo: Baptistæ reformatum, & non reformatum, per utram-
20 que Partem respectivè adducuntur; Quænam autem ex rationibus, hinc indè allatis, validiores sint, primo intuitu solidissimum, purgatissimumquè EE. VV. judicium discernet: Interim finem agendo, Deo incessantèr oro, ut EE. VV. ad multos annos incolumes conservet. Neap. 1. Aug. 1704. EE. VV. Hum. & Add. Famulus Jac. M. Episc. Massæ Vic. Gen.

Observando diligentèr hujus Informationis respectu, verba illa *n.* 17. in medio; *Qui Moniales tempore professionis Vitalitio renunciaverant*, esse merum figmentum, & prorsùs insubsistens suppositum, ex parte Monialium eidem Vicario insinuatum, dum pervolutis dictis professionibus, illud sibi reservarunt expressè, ut ex Processu, facto coram coram Consilio Neapolis *folio* 47. ibi: *Fidem facio ego Notarius Januarius Grisi, qualiter sub die* 1 *mensis Julii* 1658. *&c. Soror Maria Hieronyma Spinella &c. Item si rise va li doc.* 500. *al d. Monastero debiti dal Monte de Maritaggi di* 29. *di questa Città &c. Il Vitalizio spettante a pagarsi da d. Monte &c. come una delle Signore, inclusa in detto Monte &c & anco li doc.* 200. *Et fol.* 140. ibi: *Fidem facio ego infrascriptus Notarius &c. qualiter sub die* 5. *mensis Julii* 1647. *Suor Maria Evangelista di Costanzo &c. Reservandosi d. Suor Maria, &c. la ragione di conseguire dal Monte de Maritaggi de* 29. *doc.* 500. *&c. altri doc.* 200 *per le Vesti, seu fornimenti, che li spettano per detto monacato, & anco il Vitalizio, che li spetta, come una delle Signore incluse in questo*. Quæ publica instrumenta, ad oculum demonstrantia insubsistentiam ejusdem suppositi, per extensum producta fuerunt cor. 2. Judice: Absque eo, quòd ex parte Monialium jota unum replicatum fuerit in contrarium, nec cor. 2. nec cor. 3. Judice: Imò productæ fuerunt Scripturæ, ex quibus constat de opposito, ut vidimus supra *§.* 8. *n.* 12. *in fine*. 21

§. XII.

Ex Relationibus Status Ecclesiæ Neapolitanæ, Sac. Congr Conc. transmissis à Card. Gesualdo, & Philamarino.

ANno 1600. Card. Gesualdus in Relatione, exhibita die 13. Dec. ejusdem anni, & modò asservata in Archivio Vaticano Sac. Congr. *in Lib Relat.* signato *lit. N. O. fol.* 116. *à terg.* loquendo de duobus Monialium Monasteriis, pauld ante fundatis, & erectis in ead. Civitate, inter quæ unum erat illud S. Jo: Baptistæ, fundatum, & erectum anno 1597. juxta Breve Clem. VIII. registratum *supra §.* 1. *in fin.* hæc habet: *Ultimamamente con speciale licenza, ottenuta da V. B. se ne sono fatti due, nelli quali si osservano esattamente la Regola, li Voti, e la Riforma &c. e molte di quelle Monache, che già stavano ostinate nelli Monasterii vecchi, si lasciano intendere di volere accettare, e vivere secondo la Riforma, e Decreto della S. V. Però non si vede migliore, ne più sicuro rimedio per la Riforma delle Monache, che far Monasterii nuovi, & osservanti, perchè a questo modo nelli nuovi si pianta, e stabilisce vera osservanza*. 1

Quæ verba non possunt clariùs importare, & comprobare veritatem, de qua est quæstio: Illa enim Monialium Monasteria, in quibus *esattamente si osservano la Regola, li Voti, e la Riforma*, necnon in quibus *si pianta, e stabilisce vera osservanza*, absque ullo dubio dicuntur, & sunt reformata, & de observantia, juxta literalem verborum significationem. 2

Non minori claritate eadem veritas comprobatur ex alia Relatione Card. Philamarini, exhibita in Sac. Congr. die 8. Augusti 1663. & ab eodem suscripta die 10. Feb. ejusdem anni, asservata paritèr in eodem Archivio Vaticano inter alias Relationes nullatenùs alligatas. In illa enim, narrando factum translationis aliquarum Monialium S. Jo. Baptistæ ad novum Monasterium S. Mariæ divini Amoris, asserit. 3

Et quia in hujus Relationis vestibulo sese offert factum novi Monasterii S. M. divini Amoris, de hoc quoque præ cæteris dicimus, non dum adbuc vita functo b. m. Card. Boncompagno, Prædecessore meo. & Sede Apostolica annuente, nonnulæ Sanctimoniales, degentes in Monasterio S. Jo: Baptista sub strictiori Observantia S. Dominici, ab illo egressæ tanquam designatæ pro novo Monasterio construendo, & instruendo sub invocatione S. M divini Amoris &c. Monialium translatio in hunc locum sequuta fuit 1659 28. *die Nov. prima scilicet ejusdem diei luce, positis Monialibus in Rhedis clausis, ab electissimis Matronis sociatis, nec non à meis Ministris, & sic non tantùm ad leges ipsiusmet S.C Virum evitandi gratia affuentiam, & concursum aliarum nobilium Mulierum, quæ desiderio æstuabant videndi Sor Mariam Villanam, unam ex dd. Monialibus, bonæquè opinionis, & existimationis, apud omnes Religiosam fœminam,* 4

minam cùm hanc satisfactionem obtinere non valerent in Mo-
nasterio, in quo neque cratæ, neque hostiolum apertum pro
Monialibus professis existit, & ideo violentiam facere per viam
machinabantur; De his admonitus, quia ars deluditur arte, fuit
inopinatè facta hæc translatio.
Duo præcipuè observando in dicta Relatione 1. Quòd
Monast. S. Jo: Baptistæ dicitur esse *sub strictiori observantia S.*
Dominici, quod ipsius qualitatem de observantia, & refor-
5 matam, manibus palpare facit. 2. Quòd in illa non existunt,
neque crates, neque hostiolum apertum pro Monialibus pro-
fessis, quod juxta inconcussam omnium totius catholici Or-
bis reformatorum Monasteriorum praxim, univocum est si-
gnum Monasteriorum reformator. & de observantia.
Quibus additur alia Informatio Card. Franc. Boncompa-
gni, olim Neapolitani Archiepiscopi, ad S. C. E. & R. occa-
6 sione d. erectionis, & fundationis novi Monasterii S. M. di-
vini Amoris, quàm facere intendebat Soror Maria Villani,
Monialis perfectissimæ vitæ in Monasterio S. Jo: Baptistæ,
quam Informationem registravit *P. Dominic. Mar. Marches.*
Dominic. electus deindè Episcopus Puteolanus in Vita ejusdem
Monialis Sor. Mariæ Villanæ, Neapoli impressa anno 1674. ut
recognosci potest *in lib. 2. cap. 2.* his verbis: *Emin. e Rev. Sig.*
mio Col. Ho fatta la debita considerazione sopra l'esposto nel Me-
7 *moriale, dato per parte di alcune Monache di questo Monastero*
di S. Gio: Battista dell'Ord. de' Predicatori, e rimessomi per dar-
ne Informazione col mio Voto, circa l'instanza, che fanno per la
licenza di erigere un nuovo Monastero con certe Constituzioni,
per maggiore osservanza, e per fare più stretta Vita: Intorno
a che vengo a rappresentare a V. E. che vivendosi in detto Mo-
nastero di S. Gio: Battista con molta osservanza in modo che vi
è anco quella della Vita commune, non pareva necessaria mag-
gior strettezza, nè io approvarei questa nuova erezzione, quan-
do lo stato delle cose presenti non la richiedesse; Massime aggiun-
te le instanze, che si fanno in contrario dalle altre Monache, e
da' loro Parenti, alle quali pare, che apporti qualche pregiudi-
zio al buon concetto, in che è tenuto detto Monastero, che se ne
levi Suor Maria Villana, che è in opinione di bontà non ordi-
naria, e di professione di perfettissima Vita &c. Ma ben conside-
rate tutte le circostanze, che vi concorrono, stimo espediente,
che si conceda la predetta licenza &c.
Quid enim clarius dici potest ad comprobandam qualita-
8 tem reformationis, & observantiæ in Monast. S. Jo: Bapti-
stæ? quàm quòd in illo, *si vive con molta osservanza, in mo-*
do che vi è anco quella della Vita commune? Iste autem, qui
ita loquitur, non est aliquis Mercenarius Minister Mona-
sterii, seu illius Rationalis, sed unus de Neapolitanis Ar-
chiepiscopis, generis nobilitate scientia, prudentia, & Car-
dinalitia Dignitate celeberrimus: Neque ista scribit ad ef-
fectum exigendi aliquam pecuniariam summam, sed pro ve-
ritate, & Voto requisitus à S. C. E. & R. Ita ut illi in hac
parte absque manifesta injuria omnis fides denegari nullate-
nus valeat.
Addentes ulteriùs, quòd cum dictis duabus Relationibus
Status Ecclesiæ Neapolitanæ concordant omnes aliæ Suc-
9 cessorum Archiepiscoporum, simpliciter se referentes ad an-
tecedentes, uti sunt ille Card. Octavii Acquavivæ, Decii
Caraffæ, Francisci Boncompagni, Innici Caraccioli, Ja-
cobi Cantelmi, & Antonii Pignatelli, postea Innoc. XII.
omnes recognitæ, & foliatìm pervolutæ in dicto Archivio,
ita ut circa hoc uno ore concordare videantur omnes omni-
no Neapolitani Archiepiscopi ab erectione Monasterii S. Jo.
Baptistæ usque ad præsens.
Esse autem prestandam magnam fidem similibus Relatio-
10 nibus, præcisa etiam amplissima dignitate Cardinalatus,
notat *Fagn. in cap. Ego N. Episcopus à n. 1.* & signantèr *à n.*
75. de Jurejuran. & Rot. dec. 14. n 17. cor. Ansald. ibi: *Tertiò*
in diem conspirat moderna Relatio Vic. Faventini, quam ante
Sententiam, à Successore suo prolatam, exhibuerat S. R. E. Card.
Conc. Trid. Interpretibus &c. Admodum autem attendendas esse
consimiles Relationes, quæ per Ordinarios ad S. C. transmittun-
tur, respondit Rot. &c. confirmata 23. *Jun.* 1698. coram eod.

§. XIII.

Ex Oraculis Sac. Congr. Ep. & Regul. & Conc.

1 AD duas reducuntur classes resolutiones dictarum S.
Cong. ad nostrum effectum. Aliæ enim ex eisdem sunt
2 generales quidem, sed nimis stringentes ad nostrum casum,
aliæ verò individualissimæ, & in puncto Monast. S. Jo: Ba-
ptistæ.

Quoad generales, prima est illa anni 1619. sub die 16.
Nov. in qua §. 6. determinatur per viam legis: *Che le sovven-* 3
zioni annue, che si assegnano alle Monache particolari per le lo-
ro religiose necessità, siano da principio volontarie a Parenti;
Le Monache poi siano obligate di tenere li frutti di tali asse-
gnamenti nel commune deposito, e che si prendino dalle mani
della Badessa per le loro religiose necessità solamente, &
il residuo s'impieghi nelli usi communi del Monastero: Cum
illa animadversione, quòd hæc resolutio emanavit in specie
pro Monasteriis Civitatis Neapolitanæ ad instantiam Depu-
tatorum ejusdem, juxta illa verba Epistolæ, directæ Car-
din. Boncompagno, tunc temporis Archiepisc. Neapo-
litan.
Avendo Monsig. Illustr. Card. di S. Sisto riferito nella Sagra
Cong. quanto è stato dedotto in nome di cotesta Città intorno alla 4
la ridozzione delle doti, e moderazione delle spese, che si fanno
dalli Parenti delle Zitelle, monacande in cotesti Monasterii,
soggetti alla giurisdizione ordinaria di V. S. Illust. e considerato
anco lo stato di ciascuno di essi da Lei trasmessone, questi Illust.
miei Sig. sono venuti alle seguentii risoluzioni &c.
Secundam verò diei 11. Febr. 1678. approbatam ab Innoc. 5
XI. refert *Crispin. nella visit. Pastor. par. 2. §. 42. n. 39.* cum
addito: *Che si levi ogni altro abuso, introdotto contro le buone*
regole monastiche, senza ammettersi alcun pretesto di esse Mo-
nache, e massime quello di aver trovato tal forma di vivere,
e tali abusi nel tempo del loro ingresso nel Monastero. Meritò
proinde concludens idem doctissimus Episcopus *n. 39.* in
medio quòd in his terminis à Monialibus inallegabilis est
usus in contrarium, attento dicto oraculo Pontificio, &
resolutione ejusdem Sacr. Congr. & *Donat. Rer. Regul. tom.*
4. tract. 15. de Vot. pauper. qu. 5. n. 3. & 4. & Font. ad Constit.
Ordin. Prædic. Verb. Professio n. 11. fol. 530. ubi, quòd ex
clara dispositione *Capituli generalis, Parisiis celebrati anno*
1611. *admonit.* 3. utriusque sexus Regulares, viventes sub
habitu S. Dominici, *tenentur ad observantiam Regulæ, &*
Constit. nostrar. non prout hìc, vel ibi servatur, sed simplicitèr
prout litera sonat.
Quæ reflexio deservire potest pro adæquata responsione
motivo tertii Judicis, in ultimo Contradictorio afferen- 6
tis, non esse observanda juramenta illa, quæ emittuntur pro
observantia alicujus Regulæ, quando dubium est, an illæ in
usu sint, adducendo exemplum sui ipsius, quando perman-
sit in quodam Collegio tempore ejus puerilis ætatis; Nihil
enim firmantes circa dictam propositionem in genere, ego
in nostris terminis illam nullatenus admitterem, innixus,
oraculo d. Summi Pontificis, in cujus conflictu erubescerem
adducere exempla Puerorum, vel allegare aliquem Do-
ctorellum, seu authoritatem alicujus Religiosi claustra-
lis, defendentis propriam Causam, quos nunquam ad-
mittere voluit in hac parte, & meritò S. C. C. *teste*
Monacell. in ejus Formul. tom. 1. in Append. fol. 291. num. 2.
& 3.
Eademque reflexio deservire pariter potest pro adæqua-
ta responsione authoritati *Moroni*, quem longe post hæc
scripta, unicè sequuta fuit *Rot. in Neapolitana Livellor. su-*
per bono Jure 11. *Feb.* 1715. *§. Nihil hinc coram Crispo*, quan-
do favore Monialium S. Potiti Neapolis extendit ea, quæ
in hac Causa determinata fuerunt favore Mon. S. Jo: Bapti-
stæ, firmando (sunt ejus verba) *quod Moniales, Regulam vo-*
ventes in earum Professionibus, ultra se adstringere non censen-
tur, quàm ad eam Vitam communem, quàm in Monasterio serva-
tur, tam si relativè ad d. Consuetudinem se habuerint, prout in
dd. formulis continetur, juxta doctrinam Ab. in c. Monachi n. 4.
de Stat. Monach. quàm simpliciter Regulam fuerint professæ, ju-
xta latè discussa per Moron. Respons. Mor. 3. n. 131. & 132.
Si enim Summi Pontificis authoritas, nedum maxima,
sed necessaria est, ut inter Catholicos est innegabile, & ob-
servat *Card. de Luc. de Benef. disc. 89. sub n. 2.* & firmavit ea-
dem *Rot. in Mindonien. præt. observ. Constit. 1. Martii 1706.*
§. Verùm cor. Ansald. nullo modo eidem maximæ, & necessa-
riæ authoritati opponenda videtur opinio d. Religiosi Moro-
ni, defendentis propriam Causam, ut ultra punctualem au-
thoritatem *Monacell. in Appendice ad Formul. tom. 1. fol. 291.*
n. 2. & 3. egregiè notat alter æquè doctus, ac pius Religio-
sus *P. Gruther. de Arte benè desider resol. 15. §. 9 n. 177 fol. 330.*
ibi: *Sacri Canones puros nutus, & umbras voluntatis Pontifi-*
cis esse festinanter, & inoffenso pede exequutioni mandandos,
& adorandos, suadent &c.
Præterea, si Papæ sententia prævalet sententiæ totiùs
Mundi, juxta *Text. in can. Nemo judicabit 9. qu. 3.* ubi *Glos.*
verb. Ab omni clero, quor. verba refert *Gruther. ubi sup. n. 177.*
non sine maxima improprietate contrarium prætendere
possunt

possunt Moniales, innixæ authoritati ejusdem Religiosi Moroni: *Quia* (sunt verba ejusdem *Rotæ in Legionen Parochialis* 11. *Novembr.* 1693. § *Non obstante cor Pio*) *quando allegatur Summi Pontificis authoritas, fas non est cæteris Judicibus à Summorum Pontificum sententiis, qui sunt legum Conditores, imò Juris fontes, longè aberrare, eidemq; adversari, cum partes obsequentissimi filii sint Patris placita reverenter amplecti, & ea, qua decet, reverentia exequi, & venerari*, quam sequutus *fui in tom. 1. par. 1. discept. 11. n. 34.*

Omnia hæc sigillando verbis illis doctissimi, & piissimi Episcopi *Crispini nella Visita Pastor. par. 2. § 42. n. 40. fol. 338 Questi sono gli oracoli veneratissimi di Papa Innoc. XI. Pensi il buon Vescovo di farli pratticare*; Quibus ego non solùm me suscribo, sed reverenter addo, quod eadem venerabilissima oracula ejusd. Summi Pontificis ab omnibus punctuali exequtioni demandanda sunt, non obstante authoritate omnium Moralistarum, & non attentis contrariis operationibus omnium illorum, qui Deo aliquid mediante solemni Voto promiserunt, quia Deus non irridetur, eique displicet infidelis promissio, ut dicitur *Eccles.* 5. 3.

Aliàs verificaretur illud verè maximum, & non tollerandum inconveniens, quod non ampliùs Religiosorum operationes, & facta regularentur ab eorum Institutis, & solemnibus professionibus, sed professio, & Institutum moderarentur, ac regerentur ab eorundem operationibus, quo nihil monstruosius dici, neque de mero possibili cogitari potest, ut exclamat *Cardin. de Laur. in Epist. ad Lectorem Epitom.* his verbis: *Nec ampliùs ad Amussim lapidem, juxta Philosophi præceptum, sed lapidem ad Amussim aptare contendamus; Non inquam legi voluntatem subiicimus, sed legem ipsam ad voluntatem trahere non formidamus.*

In tertia demum resolutione S. C. quàm per extensum re-
7 fert *Crispin nella Visit. Pastoral. par. 2. §. 42. num.* 39. concurrebat præcisa circumstantia, quod Moniales reperiebantur in possessione de facto recipiendi, ac retinendi Vitalitia nomine proprio, quàm prætendunt habere Moniales Sanct. Jo: Baptistæ. Et tamen eadem Sac. Congreg. illa non obstante, contrarium, & meritò resolvit, juxta illa clara verba: *Suor Doralice, e Suor Dorastella, Monache nel Monastero di S. Caterina, avendo già sodisfatto al detto Monastero la dote necessaria, li furno dal loro Padre assegnati scudi 40. di rendita per ogn' una di loro, ad effetto di sovvenirgli ne' loro bisogni di vestiti, & altre cose necessarie, tutto per minor aggravio del Monastero, quale rendita sempre l' hanno esatta esse Oratrici per loro bisogno, finche l' Arcivescovo hà costrette le Monache a vivere communemente. S. C. C. censuit, hoc redditus ab ipsamet Abbatissa exigi, & ad ipsius manus rectà deferri oportere, de quibus pro suo arbitrio subveniet in primis necessitati Monialium, quarum intuitu hi redditus Monasterio obvenerunt, cæterùm quod supererit, in communem Monasterii usum convertet*: Quæ individualis resolutio pro lege servanda est, nedum uti emanata à d. supremo Senatu, ex adductis *in Tom 1. part. 1. disc. 6. num. 64. & 65.* Sed etiam uti punctualis doctrina absqu; Contradictore, ut benè observant citati in *Instit. crim. lib. 2. tit. 8. num.* 241.

8 Quo verò ad resolutiones, in individuo loquentes de Monasterio S. Jo: Baptistæ.

Prima capta fuit an. 1665. 17. Junii, annuente Alex. VII.
9 in qua approbata fuit conventio illa, innita inter Moniales ejusdem Monasterii, & Gubernatores Montis 29. Familiarum, in qua millies fit mentio qualitatis reformatæ, & de observantia earundem Monialium, & quidem, tam in supplicibus Libellis, coram eadem Sac. Congr. porrectis, quàm à testibus, ab eisdem examinatis, & productis in Curia Archiepisc. Neapolitana, quàm demum in Informat. Cardin. Philamarini, tunc temporis Archiep. asserentis id justificari, *così per Scritture, come per prove giurate, riprodotte in questo mio Tribunale.*

Si autem simplices resolutiones ejusdem Sac. Congreg. vim
10 legis habent ex animadversis supra *nu.* 7. Quantò magis id verum erit, attenta dicta confirmatione Pontificia? Illa enim nostra facimus, quibus nostram impertimur authoritatem *leg. 1. §. Omnia Cod. de Veter. Jun. enuc. Surd. conf. 301. nu. 44. & Barbos axiom 163. num. 1.*

Non possumus autem meliùs secundam individualem re-
11 solutionem indicare, quàm registrando per extensum preces Monialium Sancti Jo: Baptistæ, Sanctissimo Domino N. directæ pro confirmatione decreti Vic. generalis Neapolitani; Illarumque remissio Sacr. Congregation. & rejectio illarum, informantibus solum dictis Monialibus, & sic contra Informantes, quod non solet de facili in Curia practicari, & quando ad praxim reducitur, univocum pessimi Juris signum est, argumentumque convincens.

„ Beatiss. P. La Priora, e Monache del Monastero di San
„ Gio: Battista dell' Ordine de' Predicatori della Città di Napoli, uno de' Monasterii non soggetti alla Riforma, seu osservanza (Notetur quæso diversa exprimendi formula ab aliis supplicibus Libellis, de quibus supra §. 8.) umilmente 12
„ espongono alla Santità Vostra come tutte le RR. Mona-
„ che di detto Monastero in tempo della professione, oltre la
„ dote, che si paga a beneficio del Monastero da ciaschedu-
„ na d' esse, se gl' assegna alle medesime da loro Parenti un'
„ annuo Livello, loro vita durante, & a libera loro dispo-
„ sizione, acciò con esso possano supplire alli loro bisogni,
„ & occorrenze, senza che di esso Vitalizio ne sia partecipe
„ in cosa alcuna il d. Monastero; E perche B Pad. nell' an-
„ ni passati dovendo il Mastro d' Atti delle Monache fare una
„ Fede delli Monast. riformati, e di osservanza, fu per er-
„ rore scritto tra essi Monasterj d' osservanza, ancora quello
„ di San Gio: Battista, & avutane di ciò notizia l' Oratrici
„ comparvero ser. ser. nella Corte Arcivescovale di Napoli,
„ dove fecero istanza, acciò dichiarasse con decreto, ad fu-
„ turam rei memoriam, che detto Monastero di S. Gio: Bat-
„ tista non era compreso tra li Monasterj riformati, e dell'
„ osservanza, e fatte le prove dovute, fu decretato da quell'
„ Arcivescoval Corte sotto li 9. Settembre 1702. che il sudet-
„ to Monast. di S. Gio: Battista dell' Ordine di S. Domenico
„ non era compreso tra li Monasterj riformati, o dell' osser-
„ vanza, come il tutto consta dalla Copia del Processo, in
„ publica forma fatto in detta Corte Arcivescovale di Na-
„ poli, che si produce. Supplicano per tanto la S. V. degnar-
„ si d' ordinare, che a tenore di detto decreto se ne spedischi
„ il Breve. Che &c. Foris. Alla Sant. di N. S. Papa Clem.
„ XI. Per la Priora, e Monache del Monast. di S. Gio: Batt.
„ dell' Ordin. de' Predicatori della Città di Napoli. Die 12.
„ Nov. 1702. Alla Cong. de' Vescovi, e Regolari.
„ S. C. Emin. & Rev. S. R. E. Card. Negotiis, & Consult.
„ E. & R. præposita, ad quam SS. D. N. supplicem hunc Li-
„ bellum remisit, audita Relatione Vic. capitularis Neapo-
„ litani, & attentis narratis, censuit, & decrevit, non esse lo-
„ cum petitæ expeditioni Brevis: Rom 1. Martii 1703. Gal-
„ par Card. Carpineus N. Grimaldus Secret.

Nec juvat asserere, easd. Moniales porrexisse dd. preces pro obtinenda Gratia Brevis confirmatorii, non autem pro illius canonizatione ex meritis, & motivis justitiæ. 13

Ultra quod enim rejectio earundem, informantibus dumtaxat eisdem Monialibus, non obscurè ostendit illarum insubsistentiam ex quocunque motivo porrectæ dicantur. Responsio non concordat cum rescripto SS. D. N. simpliciter remittentis eidem S. C. eandem instantiam, ibi: *Alla Cong. de' Vescovi, e Regolari*, absq; alio addito *per il Voto*, vel simili, quod proinde, non pro Voto, seu pro Gratia, sed secundum justitiam intelligendum, & interpretandum est, ut notant communiter Doctores *in cap. Causam, quæ de Rescrip.* & signanter *Jo: Andr. n. 1. & Fagn. n. 4. Pignatell. conf. 153. sub num. 2. tom. 1 & Rot. dec. 39. num. 2. par. 1. & dec. 532. num. 8. part. 4. tom. 3. & dec. 483. num. 25. pàr 9. rec.* In illis enim materiis, in quibus non una, sed diversæ reperiuntur formulæ rescribendi, attendenda sunt præcisa verba Rescripti, ex animadversis per *Rot. dec. 33. à num 9. par. 17. rec.* 14 15

Comprobatur hoc ex quotidiana rescribendi formula; Quandoenim SS. D. N. exquirere vult Votum unius, vel alterius ex Sac. Congreg. pro Gratia aliqua facienda, id clarè exprimere solet, ut in specie practicatum fuit cum Gubernatoribus Montis magni Maritaggiorum in hac eadem Controversia die 12. Februarii 1705. mediante rescripto: *Alla Cong. de' Vescovi, e Regolari per il Voto*; Igitur, ubi dicta verba *per il Voto* non reperiuntur, dicuntur consultò omissa, & ex hoc discretivo rescribendi modo in hac eadem Causa, & uniformi petitione Brevis confirmatorii, diversa ejusdem SS. D. N. voluntas manifestè colligitur argum. *Text. in leg. un. ca §. Sin autem C. de Caduc. tollen.* cum aliis, adductis à *Rot. decis. 176. num. 18. & dec. 328 num. 1. cor. Priol & dec. 1180. nu. 7. & dec. 1366. num. 8. cor. Emer. jun.* 16

Non concordat pariter eadem responsio cum precibus earundem Monialium, in quibus non solùm, nec minima legitur mentio Gratiæ, vel miserabilis syllaba, illam à remotissimis apta importare, sed omnes illarum partes justitiam undique spirant, & demonstrant, cum relatione ad actus judiciales, Processus, & decreta, illorumque exhibitione, & productione in eadem Sac. Congreg. in qua productus fuit idemet Processiculus, unicè exhibitus coram omnibus Judicibus & registrandus *in §. 17. à num 40. usque ad finem*, ut in terminis, quod Supplicatio, Principi porrecta cum sola narrativa pen- 17

va pendentiç litis, dicatur penitus distincta, & separata à
18 Gratia, & unicè restricta ad terminos justitiæ, etiamsi idem Princeps rescribat per viam Gratiæ (quod tamen in nostris terminis non verificatur) firmavit *Rot. in Carpent. Laudem.* 20. *Junii* 1692. *§. Ex prædictis coram Card. Caccia*, confirmata *coram Emer. jun. dec.* 1134. *num.* 36.

§. XIV.

Ex Approbatione Apostolicæ Sedis, mediante ejus speciali Delegato.

1 ,, ANno 1665. vigore rescripti S. C. E. & R. tenoris se-
,, quentis S. C. EE. S. R. E. Card. Negot. & Consult.
,, Episc. & Regul. præposita, attentis narratis, ac audita
,, Relat. Emin. Philamarini Archiepiscopi Neapolitani, an-
,, nuente SS. D. N. censuit committen. prout præsenti decre-
,, to commisit eid. Emin. Archiepiscopo, ut constito sibi ser.
,, serv. de expositis, & quatenus expedire judicaverit, præ-
,, fatæ conventionis ineundæ licentiam pro suo arbitrio, &
,, prudentia concedat Romæ 17. Junii 1665. M. Cardinalis
,, Ginettus. Episcopus Camerini Secretarius, Idem Apostolicus Delegatus non potuit clariùs qualitatem observantiç, & reformationis in Monasterio S. Jo: Baptistæ canonizare, quàm asserendo.
,, Paulus Garbinati V. I. D. &c. Emin. & Reverend. D.
2 ,, D. Ascanii tituli S. M. Aracæli S. R. E. Presbyt. Cardin.
,, Philamarini, Archiepiscopi Neap. ad infrascripta Dele-
,, gati Apostolici in Spiritualibus, & Temporalibus Vica-
,, rius, Locumtenens, & Officialis generalis, ac ad infra-
,, scripta ab eodem Eminen. D. Subdelegatus, specialiter ele-
,, ctus, & deputatus.
,, Viso supplici Libello S. C. EE. S. R. E. Card. Negot. &
3 ,, Conf. Episc. & Reg. præpositæ, porrectò pro parte refor-
,, matorum Monasteriorum S. Mariæ Sapientiæ, vedelicet
,, ex persona Sor. Mariæ Gaetanæ, & Mariæ Thomæ Mi-
,, lani, S. Jo: Baptistæ, ex persona Sor. Mariæ Evangelistæ,
,, & Mariæ Elenæ de Costantio, & Sor. Mariæ Hierony-
,, mæ Spinelli, ac S. Mariæ Ord. S. Francisci ex persona Sor.
,, Mariæ Joseph Mendozza Neapol. per quod exponitur, in
,, erectione Montis nobilium 29. Familiarum nuncupatarum
,, inter alia orituris filiabus, habitumque monialem susceptu-
,, ris conclusum, ac ab Equitibus dicti Montis determina-
,, tum fuisse, ultra eleemosynam dotalem ducat. 200. post
,, habitum susceptum monachalem pro utensilis, rebusque
,, aliis Cellæ aptis, ac necessariis, aliosque duc. 10. quoli-
,, bet mense, Vita respectivè durante, cuilibet ex Monia-
,, li dari debuisse; Hocque inviolabiliter usque ad annum
,, 1637. ab Equitibus prædictis observatum fuisse, quo in
,, tempore Gubernatores Montis antedicti animadverten-
,, tes, Monasteria mentionata, præter dotem, non solùm
,, scut. 1000. sed 1500. alios duc. 50. ultra Vitalitium exegis-
,, se, & considerantes illo minimè Moniales potiri, contra
,, Montis erectorum dispositionem, attenta communione,
,, qua fruuntur. Hinc fuit, quod Gubernatores, & Equi-
,, tes prædicti in unum congregati, mentionatum Vitali-
,, tium eisdem Monasteriis minimè dare censuerunt, deter-
,, minaverunt, & concluserunt, cui determinationi, etsi
,, aliquæ ex dictis Monasteriis Moniales tacitè, vel expres-
,, sè acquieverint; Nihilominus ipsæ Sor. Maria Evangeli-
,, sta, Sor. Maria Elena de Costantio, & Sor. Maria Hie-
,, ronyma Spinelli, expressè sibi debitos reservaverunt, &
,, attendentes ex Conclusione prædicta magnoperè fuisse
,, læsas, tum quia quantitates scut. 500. ultra dotem, solu-
,, tam Monasteriis reformatis non posse legitimè compensa-
,, ri cum dictis annuis redditibus, seu Vitalitiis, tum quia
,, ob temporum calamitates, necessariis, ac utilibus, quo-
,, rum egent Moniales, utensilis carere, contra illa Mona-
,, steria præfata insurrexerunt; Re tandem maturè discus-
,, sa, agnoscentes mentionata Monasteria, lites, & causas
,, hujusmodi sustinere, ac prosequi non valere, ac atten-
,, dentes, Montis redditus, ac illorum introitus fore dimi-
,, nutos, Moniales ipsæ supplicem Libellum Equitibus ex
,, eisdem Familiis porrexerunt, eisque se submiserunt, qui,
,, consideratis omnibus, precibus ipsarum annuerunt, ac
,, prævio judicio plurium Advocatorum habito, attenden-
,, tes præcipuè, quod Moniales in Monasteriis reformatis à
,, Communitate illorum non eis omnia necessaria submini-
,, strantur ob temporum angustiam, & calamitatem; Meri-
,, tò, pietatis etiam causa moti, cum dictis Monasteriis,
,, convenerunt, & prævia Conclusione, facta cum interven-
,, tu omnium Equitum d. Montis, sive majoris partis ipsorum
,, decreverunt, quod supradictis Sor. Mariæ Gaetanæ, &
,, Mariæ Thomæ Milano, Monialibus in d. Monast. S. Ma-
,, riæ Sapientiæ, & Sor. Mariæ Joseph Mendozza in Monast.
,, S. Francisci Reformatorum, quæ Conclusioni prædict. non
,, dissentierunt, duc. 150. à die 5. Jan. 1664. & in futurum,
,, & præfatis Sor. Mariæ Evangelistæ, Sor. Mariæ Elenæ de
,, Constantio, & Sor. Mariæ Hieronymæ Spinelli, Mo-
,, nialibus in d. Monasterio S. Jo: Baptistæ, quæ expressè si-
,, bi d. Vitalitium reservaverunt, duc. 50. annui ab eodem
,, die in antea eorum vita durante, ultra dotem, vel alias
,, quantitates eis, tempore monachatus, & professionis per
,, eund. Montem solutas, solverentur, persolvere promise-
,, runt, cum conditione de aliud ulteriùs, etiam de præteri-
,, to non petendo quæ Moniales, & pro eis Monasteria men-
,, tionata, petierunt, & obtinuerunt annuente SS. D. N. Pa-
,, pa arbitrio, & prudentia præfati Emin. D. Philamarini,
,, quatenus ei expedire videbitur, dictæ conventionis ineun-
,, dæ licentiam; Quapropter viso rescripto ejusdem S. C. in
,, calce ipsius Libelli, sub Datum Romæ 17. Junii 1665. Vi-
,, sa Informatione ex testium depositionibus, prævio jura-
,, mento coram Nobis receptorum, visa Relatione, eidem
,, Sac. C. super hoc data, visis Scripturis productis, ex qui-
,, bus constat, Conventionem modo prælaudato ineundam,
,, in evidentem dictarum Monialium utilitatem respectivè
,, cessuram esse, & cedere, omniaque in dicto supplici Li-
,, bello exposita fuisse, & esse vera, veritateque fulciri;
,, Propterea authoritate prædicta, Nobis subdelegata, eis-
,, dem Monasteriis præfatæ Conventionis ineundæ (quam
,, expedire judicavimus) licentiam concedimus, & imper-
,, timur ad præscriptum d. Rescripti. Datum Neap. ex Pala-
,, tio Archiepiscopali hac die 13. Aug. 1665. Paulus Garbi-
,, nati Vic. generalis Subdelegatus Apostolicus. Joseph Pre-
,, ti per Curias Actor. Magister.

§. XV.

Ex solemni professione Monialium Sancti Ioannis Baptistæ.

HUic probationi convenire videtur lepidum illud dictum, 1
seu motivum Leonelli, probati Curiali, qui in plenissima Scriptura, & longissima Informatione in voce, in qua plures cumulabat conjecturas, & præsumptiones ad probandam solutionem cujusdam summæ controversæ, tandem, loco ultimi novi motivi, attulit solemnem quietantiam, seu Receputam, factam ab eo, qui se asserebat Creditorem.

Constat ex enim publicis, & authenticis justificationibus, Moniales S. Jo: Baptistæ, usq; ab anno 1665. & sic à primis ferè incunabilis earum Monasterii; (etsi majores fierent dili- 2
gentiç invenirentur de facili aliç antiquiores.) in earum explorationibus voluntatum, seu in solemni professione, se obligare ad observantiam vitæ communis sequentibus verbis, omni detorsione incapacibus.

Voglio anche osservare la Riforma, fatta per ordine della felice memor di Papa Clem. VIII. particolarmente per quello, che 3
tocca alla vita commune, seu con l' intiera vita commune, senza possedere cosa alcuna di proprio, e tutto quello, che avrò, darollo alla Superiora, e dalla Communità ricevere tutti li miei bisogni; Aliæ subjungentes, quod Vita communis *si osserva in d. Monastero, dove si tiene ogni cosa in communità*; Aliç verò, quod in eodem Monasterio *si tengono anche in commune li panni*. Observantes hìc cum *Divu. Thoma*, sequuto à *Fagn. in cap. Cùm ad Monasterium numer. 6. de Statu Monach.* quod Voti observantia est de Jure naturali divino, quodque ejus transgressio semper est mortalis.

Itaut impossibile sit, quod Moniales Cappuccinç, & aliç
strictioris observantiç Sancti Franc. necnon Carmelitarum 4
excalceatarum, & omnes aliç, Vitam communem strictissimè servantes, clarioribus verbis, magisque efficaciori formula, observantiam Vitç communis promittere possint, ut patet consideranti.

Adducere autem Doctorum authoritates ad probandum,
quod Moniales teneantur servare ea, quç in solemni profes- 5
sione Deo promiserunt, esset debilitas intellectus, proindeque dicimus solùm, displicere Deo infidelem, & stultam promissionem, ut legitur *Eccles.* 5. 4. Atque ipsum non irrideri, ut notat in his precisis terminis *Fagn. in cap. Monachi num* 75 *in fin. de Stat. Monach*

Ponentes ante oculos emittentium similes promissiones

aureum

6 aureum consilium *S. Clem. Pap. epist. 5.* his verbis: *Undè consilium dantes, vestram prudentiam hortamur, ut ab Apostolicis regulis non recedatis, sed communem vitam ducentes, & Scripturas sacras rectè intelligentes, quæ Domino vovistis adimplere satagatis*, de quo in *can. Dilectissimis in fine in qu. 1.* Et aliud *S. August in serm. de Comm. Cleric. Vit.* de quo in *can. Non dicatis in quæst. 1.* ibi: *Qui non vult mecum in communi vivere habeat libertatem, sed videat, utrum habere possit felicitatis hæreditatem.*

Necnon verba illius generalis Concilii, à quo plura Catho-
7 lica Ecclesia consequuta est commoda, quam ab omnibus aliis generalibus Conciliis simul unitis, testibus *Cardin. Pallav. in ipsius Histor. lib 1. ca. 1. n 4. & Cabbassut in Notit Concil. in Not. ad Conc. Trid. in prin. fol. mihi 471. sess. 25. de Regul. & Monial. cap. 1. Necessarium esse censuit, præcipere, prout hoc decreto præcipit, ut omnes Regulares, tàm Viri, quàm Mulieres, ad Regulæ, quàm professi sunt, præscriptum, vitam instituant, & componant, atque in primis, quæ ad suæ professionis perfectionem &c. necnon ad communem Vitam, victum, & vestitum conservanda penitentia, fideliter observent &c. omnisq; cura, & diligentia adhibeatur &c. ut ab illis non recedatur.*

Et demum salutare monitum *Innoc. XII in ejus constit. 95.*
8 *n. 12.* ibi: *Nec ab eorum observantia inanibus interpretationibus, & fallaciis, aut relaxationum prætextibus, ad excusandas excusationes in peccatis, abduci se sinant; sed professionis suæ memores &c. nimis enim turpe esset &c obligatam Deo, qui non irridetur, primam fidem irritam facere.*

Quibus addimus verba præcisa Constitutionum Monialium S. Jo: Baptistæ, ab ipsis exhibitarum S. C. E. R. à cujus Archivio cum solemnitate, indicata supra §. 8. *num.* 13. extractæ fuerunt ibi:

Item pariter ex quodam Lib. carta alba cooperto, intitula-
9 to: *Constitutiones Sororum Ordinis Prædicatorum Neapoli, impresso anno 1610. apud Jo: Jacobum Carlinum, & Constantinum Vitalem*, in eadem Positione inserto sub fol. 14. cap. 11. *de Commutatione Rerum extraxi, ut infra.*

Omnes Sorores singulis annis, vel pluriès sicis dictum fuerit, omnia sibi commissa Priorissæ suæ exponant pariter, & exhi-
10 *beant, ejus dispositionis omnia relinquendo. Nulla etiam Ciphum, vel Vas aliquod, vel aliquid hujusmodi sibi appropriet. Item nulla habeat Arcam, vel aliquid, quod cum clave firmetur, exceptis illis, quæ propter Officium suum necesse habent*
11 *habere &c. Quæcumque autem contra fecerit, furti judicio condemnetur.*

Item sub fol. 17. à tergo ejusdem *Libr. ex capit. 14. de Recipiendis*, extraxi quoque, ut infra.

Verumtamen antequam stabilitatem, & communem Vitam
12 *promittat, & obedientiam, & professionem faciat, tempus probationis assignetur.*

Item sub fol. 25. ejusdem *Libr. ex capit. 20. de Graviori culpa.*

Gravior culpa est si quæ per contumaciam, vel manifestam rebellionem suis Majoribus inobediens extiterit, vel cum eis
13 *protervè contendere ausa fuerit; Si quæ aliam malitiosè percusserit; Si quæ res aliquas, aliis concessas, vel de communi, animo celandi, acceperit, vel proprium habuerit.*

Item sub fol. 38 cap. 33. cui titulus: *Forma ad induendas Novitias:* adest, ut infra videlicet.

Quantùm ad paupertatem similiter non poteris habere ali-
14 *quid, quantumcumque modicum, quod possit dici tuum, vel quod tu possis dicere hoc meum est, sed ea, quæ tibi erunt concessa, erunt subjecta voluntati Prælatæ tuæ, quæ ea tibi auferre poterit quotiescumq; voluerit, & tu non habebis contra eam Jus aliquod, nec poteris tenere pecunias, & si tibi datæ fuerint, non poteris eas expendere, nec aliquid de Tibi concessis donare, alienare, vel commutare, sine licentia Prælatæ tuæ, quantumcumque minimum sit.*

„ Item pariter in eadem Positione adest inserta Fides Soro-
„ ris Candidæ de Argentio Priorissæ dicti Monasterii, cum
„ Sigillo ejusdem Monasterii, cujus tenor talis est, ut in-
„ fra.

Si fa fede per me Suor Candida Maria d' Argentio, Priora del Ven. Monastero di S. Gio: Battista a chi la presente spetta,
15 *qualmente nel d. Monast di S. Gio: Battista si tenenole Constituzioni delle Suore dell' Ord. di S. Domenico, e non altre, e si dispensa facilmente alle Inferme, e Convalescenti lo lino, e carne, e li digiuni delle Constituzioni, quale sta ad arbitrio della Priora, e per esser questo la verità hò fatta la presente, signata di mia propria mano, e sigillata col nostro solito Sigillo &c. Io Suor Candida Maria d' Argentio Priora di S. Gio: Battista affermo ut supra.*

16 „ Quas quidem partitas fideliter, & de verbo ad verbum
„ extraxi, deindeque collationavi, & concordare inveni &c.
„ dictamque Positionem originalem eidem Dom. Abbati Jo-
„ sepho Antonio Maggi restitui &c. Ita est Cæsar de Par-
„ chettis &c.

Opportunè, sed nunquam satis, repetentes hic, quod in conflictu duorum Summorum Pontificum, Inn. XI. & Inn XII. demandantium, Moniales teneri observare ad literam Regu- 17
lam, quam professæ sunt, non attentis relaxationibus, in Monasteriis vigentibus tempore professionis, ex adductis *supra* §. 13. *numer.* 6. §. 15. *num.* 8. nullo modo, nulloque colore attendi debent Moralistæ, contrarium asserentes egregiè *Monacell. in Form. tom. 2. tit. 13 formul. 5. nu. 6. & 7.* ubi sequitur *Jo: Herolt. serm. 13. de Tempor. lit. D.*

§. XVI.

Ex animadversionibus generalibus, & specialibus.

Concludebam discursum cum pluribus animadver. gene- 1
ralibus, & specialibus.

Circa generales, ponebam ante oculos Judicum sac. Canones, Apostolicas Sanctiones, Conc. Trid. determinationes, 2
oracula Sacrar. Congr. & demum Constitutiones Ord. S. Dominici, sub quibus vivunt Moniales S. Jo: Baptistæ, cum quibus omnibus, quatenus aliquod dubium remansisset, adhuc se conformare debebant.

Quoad sacros Canones habemus *Tex.* id clarè determinantem *in cap. Cum ad Monasterium de Stat. Monach.* ibi: *Prohibemus quoque districtè in virtute obedientiæ sub obtestatione* 3
divini judicii, ne quis Monachorum proprium aliquo modo possideat, cum aliis latè ibidem cumulatis per *Fagn.* quem pro cunctis allegare sufficit.

Quo ad Summorum Pontificum Constitutiones, videntur in hac parte falcem ponere ad radices *la* 60. Clemen. VIII. *e* 4
la 26 Urb. pariter VIII. confirmatoria ejusdem, de quibus *Fontan ad Constit. Ord. Prædic. tit. de Monialib. nu.* 38. cum aliis indicatis in dicta *Const.* 95. Innoc. XII. in quibus omnibus veritas hæc tali claritate, & verbis adeo effrænatis determinatur, ut nedum contrarius prætextus cæremoniarum, sed quæcumque aliæ insubsistentes interpretationes inallegabiles remaneant.

Quoad sanctionem Conc. Trid. absque ulla Doctorum interpretatione, sat est percurrere verba illa *session. 25. de Re-* 5
gul. & Mon. cap. 1. Nemini Regularium, tàm Virorum, quàm Mulierum, liceat bona immobilia, vel mobilia, cujuscumque qualitatis fuerint, etiam quovis modo ab eis acquisita, tanquam propria, aut etiam nomine Conventus possidere, vel tenere, sed statim ea Superiori tradantur, Conventuique incorporentur.

Quoad resolutiones Sac. Cong. E. & R. & C. ultra illas, quas referunt, & sequuntur *Fagn. in cap. Monac. de Stat. Mo-* 6
nach. & Monacell. in Append. ad Formul. tom. 1. fol. mihi 291. *à n.* 1 & aliæ relatæ in Synodo *Card. Denoff. lib. 3. cap. 7. de Monial. vers. Et quia Tridentinum*, speciali animadversione videntur duæ, approbatæ à totidem Summis Pontificibus, Urban. VIII. & Innoc XI. & tertia in terminis Monialium, quæ longo temporis spatio Livella proprio nomine exegerant de quibus supra §. 12. *num.* 7.

Quo demum ad Constit. Ord. S. Dominici, sub quibus vi- 7
vunt Moniales S. Jo: Baptistæ, hæ non possunt esse clariores, illasque refert, & exornat *Fontan. ad Constit. Ord. Prædic. tit. de Bon. Fratr.* & signanter *nu.* 4. ubi refert dispositionem Capituli generalis, in Vrbe celebrati anno 1629. *ordinat.* 21. ibi: *Ordinamus juxta dispositionem S. Conc. Trid sess. 25. cap. 2. ut Fratres redditus annuos quocumque titulo habentes, eos non per se, sed per Syndicum nomine Conventus exigant, ac di eisd. in Libro communis depositi, tàm pro receptis, quàm pro expensis, rationem reddat ipse Syndicus, contrafacientes &c. & tit. de Monial. n. 6. & tit. de Profess. n. 11.*

Neque omittebam Judicibus reverenter exponere, & ad 8
vivum exprimere, maximum inconveniens, quod ex contraria Sententia poterat promanare, utì ex diametro opposita Transactioni anni 1665. ab Alexand. VII. confirmatæ, nec non expressæ declarationi, & præcisæ voluntati SS. Domin. Nost. circa observantiam Vitæ communis, patefactæ omnibus Generalibus, & Procuratoribus generalibus omnium Religionum Mendicantium in feria 2. majoris Hebdomadæ anni 1701. post solitam Concionem in Palatio Vaticano habitam, necnon utì ex directo contraria, nedùm dictæ individuali resolutioni Sacr. C. E. & R. de qua in §. 12. *numer.* 12. Sed etiam tot commendabilibus operationi-

tionibus aliarum Sacrar. Congreg. omnem moventium lapidem pro introducenda vita communi, etiam in illis Monasteriis, ubi evidens est, quod de facto non reperiatur, Quantò igitur minùs per Sententiam excludenda, & eliminanda videtur ab illis Monasteriis, in quibus reperitur? Ante oculos eorundem Judicum ponendo majestatem, & authoritatem Sacr. Congregat. quæ talis, & tanta est, ut etsi ab illius resolutionibus admittatur recursus, ob eximiam nihilominus EE. PP. sapientiam, & obsequium eis debitum, adhuc magni faciendæ sint, & clausis oculis ab inferioribus Judicibus sequendæ, ut de se ipsa gloriatur in specie *Rot. decis.* 220. *num.* 13. *cor. Ottobon. & dec.* 214. *à nu.* 6. *par.* 4. *tom.* 2. *rec.* ubi, quod si in qualibet materia de Jure defertur doctrinæ alicujus insignis Doctoris, multo magis deferendum videtur doctrinæ tantorum Patrum in materia, in qua ipsi quotidie versantur; Concludentes nostras preces his præcisis verbis: *Itaut si verificaretur contraria juridica determinatio, & Sententia in nostris terminis ad unguem verificaretur id, quod D. Gregorius homil.* 37. *in Evangel. scriptum reliquit, aliud scilicet supremum, maximumque Christianæ legis Præconem clamare, aliud nuntiare Judicem, seu aliud Pontifices inculcare, aliud sententiare Judices ecclesiasticos, &, quod omnem credulitatem superaret, respectu illius Monasterii, quod, Monialibus acerrimè informantibus, utì de observantia, & reformatum, recognitum, & canonizatum fuit etiam à supremo laico Tribunali Neapolis.*

Circa speciales verò advertebam, quod Mons Maritag-
9 giorum erectus, apertusque fuit dumtaxat anno 1669. quando non solùm, nec minimum aderat dubium qualitatis observantiæ, & reformatæ respectu Monasterii S. Jo: Baptistæ, sed forsan nec etiam natæ erant quatuor illæ Moniales, quæ anno 1701. Vitam communem in illo non observabant; Imò paulò ante præcesserant innumeræ illæ judiciales Confessiones Monialium, testium depositiones, & alia, de quibus supra. Non adest autem in jure propositio magis certa, magisque communiter à DD. approbata, & à magnis Tribunalibus recepta, quam quod omnis dispositio, & quælibet conventio debet interpretari secundùm illud tempus, quo fit,
10 ea ratione, quia tunc suam recepit perfectionem, juxta *Tex. in leg.* 1. *ff. de Testam. leg.* 4. *ff. de Adimen. legat* & §. *Posteriore Instit. Quib. mod. testam. infirm.* cum concordantibus *apud Fusar. de Substit. quæst.* 257. *num.* 47. *Antonel. de Loc. legal. lib.* 1. *cap.* 35 *num.* 1. *Card. de Luc. de Fideic. disc.* 44. *nu.* 5. & *disc.* 47. *n.* 8. *in fin.* & *Rot. dec.* 25. *n.* 12. *cor. Ottob.* & *dec.* 1084. *num.* 5. & 6. *cor. Emer. jun.*

Quæ interpretatio eò magis sumenda est, attenta duplici circumstantia.

I. Quia aliàs eorundem Fundatorum obligatio, contra
11 ipsorum intentionem, extenderetur ab annuis ducat. 50. ad duc. 80. adversus omnia juris principia, secundùm quæ habemus, quod obligationes omnes sunt stricti juris, & quo magis fieri potest, restringendæ sunt, & nunquam extendendæ, nec ampliandæ *ad Text. in leg. Quidquid* 99. *ff. de Verb. obligat. l. Si ità stipulatus* §. *Chrisogonus ff. eod.* cum aliis apud *Rot. coram Dunoz. jun. dec.* 570 *num.* 4. & 3. & *coram Burat. dec.* 29. *num.* 19 & *coram Bich dec.* 5. *numer.* 27. & *cor. Emer. jun. dec.* 934. *num.* 6. & *in par.* 11. *rec. dec.* 39. *num.* 5. & *in par.* 19. *dec.* 408. *num.* 3.

II. Verò, quia licet noster Mons nomine, & qualitate verè pii Operis magnus appelletur, & sit, ex consuetis tamen fortunæ casibus, & accidentibus, ipsius nomen non conve-
12 nit rebus, & de eo verificatur id, quod scriptum reliquit *Senec. in Hercul. furios. act.* 1. ibi: *Hoc enim solùm mihi nomen relictum est.* Reperitur siquidem gravatus ære alieno in scut. 300. mil. pro totidem dotibus, promissis, & non solutis Descendentibus ab illius Fundatoribus, in sæculo nuptis, ut est in Civitate Neapolis notorium. Unde de illius summis angustiis, multò minus extendenda videtur obligatio Fundatorum à ducat. 50. ad duc. 80. respectu nubentium in Domino, quorum dotes, & Vitalitia ex ejusdem Montis Constit. præferri debent dotibus nubentium in sæculo. Aliàs verificaretur id, quod improbavit *D. Paul. ad Corinth.* 1. 11 21. Quia scilicet una ex Descendentibus à Fundatoribus nostri Montis ebria esset, alia autem esuriet, quod permittendum non est, quia *Jura nostra non patiuntur, unius inopiam, alterius injuria relevari, noluntque beneficium, quod pro pietate alicui conceditur, in aliorum perniciem redundare*, juxta præcisa verba *Rot. in Rom. seu Januen. Legati* 1. *Maii* 1698. §. *Nec magis cor. Card. de la Tremoille.*

Terminando hunc Paragraphum cum illa animadversio-
13 ne, cum qua ad Civitatem Neapolis non sine admiratione pervenit notitia Sententiarum, obtentarum in Curia, & expectatur exitus hujus Causæ, quod scilicet cum Parentes, & Consanguinei monacandarum, Jure communi attento, teneatur illis assignare Livella, eo modo, & in ea quantitate, quæ dari solet in Monasteriis, in quibus professionem emittunt, ex adductis per *Card. de Luc. disc.* 167. *nu.* 11. & 12. & firmatis per *Rot. dec.* 671. *n.* 27. *cor. Merlin.* & *dec.* 350. *n.* 1. & *dec.* 350. *n.* 5. & *dec.* 424. *n.* 3. & *dec.* 659. *n.* 6. *cor Emer. jun.* Ea ratione, quia dicuntur pars, seu appendix dotis, ut notant *Gratian. discept.* 494. *n.* 58. *Add. ad Greg. dec.* 80. *num.* 11. *Card. de Luc. de Donat. disc* 25. *n.* 18. & *disc.* 59. *n.* 3. & *de Regul. disc.* 1. *n.* 152. & *Rot. d.* 679. *n.* 6. *cor. Emer. jun.* & *dec.* 153. *nu.* 10 *p.* 19. *rec.* Itaut pro illorum consequutione intret etiam subsidiarum remedium *Auth. Res quæ C. Comm. de Legat.* pro alienatione bonorum, fideicommissis subjectorum *Cardin. de Luc. de Donat. disc.* 32. *n.* 9 & *ad Conc. disc.* 34 *n.* 5. & *de Regul. disc* 56. *n.* 2. Cum evidenti, magnoque præjudicio Laicorum in futuris monacationibus in Monast. S. Jo: Bapti. erunt obligati iidem Parentes, & Consanguinei ad assignanda Liv., non ampliùs in duc. 50. sed in duc. 120. & sic cum insigni augumento duc. 30. seu cum capitale duc. 3000. circiter: Quod sensibile quidem erit Familiis illis, quæ Fortunæ bonis abundant, sed ferè insupportabile aliis nullatenus divitibus.

Et hæc forsan, inter alias, fuit ratio, propter quam Regium Consilium, reiectis replicatis instantiis Monasterii S. 14
Jo: Baptistæ, post decem annos maturæ discussionis Causæ, approbavit Conclusionem Gubernatorum Montis 29. Familiarum anni 1664. sequentis tenoris. *Et affinche monacandosi per l'avvenire alcune delle Sig. comprese nel Monte in dd. Monasterj riformati, non possa nascere differenza alcuna sopra d. Vitalizio si è concluso, e stabilito, che alle Monache, da farsi in Monasteri riformati, si diano annui duc.* 40. *in vita, o pure duc.* 500. *per una volta tantùm a loro elezzione, e più se li diano duc.* 200 *per li fornimenti &c.*

Observando ulteriùs, quod malum non terminabit in solo
Monasterio, S. Jo: Baptistæ, quia allegando Sententias, 15
ab ipso obtentas in Urbe facilitate maxima omnia alia Monasteria reformata Neapolis obtinere possunt similem declarationem, & consequenter nulla remanebunt in eadem Civitate Monasteria reformata, saltem quoad quantitatem Livellorum, & libertatem de illis disponendi: Quod quale, quantumq; præjudicium, allatarum sit, & Monialium profectui circa spiritualia, & Sæcularium patrimoniis, vix exprimi verbis potest; ut indicavimus sup. §. 13. *n.* 6. ubi ostendimus, inconveniens hoc jam incepisse fimbrias dilatare. Et declarando in specie Moralium authoritates, ad hominem probavimus, mediantibus duobus Summorum Pontificum Oraculis, in hac parte non esse attendendas *inanes interpretationes* (sunt verba *Innoc. XII. ubi supra* §. 12. *n.* 8.) aut *relaxationis prætextus*, sed servandam esse Deo, qui non irridetur fidem, ei obligatam mediante solemni professione.

§. XVII.

Rationes, & Motiva, adducta à Defensoribus Monialium S. Io: Baptistæ, ad canonizandum d. Monasterium pro non observante, neque reformato.

NOn possumus meliùs, elegantiorique methodo has rationes, & motiva adducere, quàm inserendo per extensum Scripturas, favore earundem Monialium compositas, & Judicibus datas, unà cum integro Processiculo, cor. Vicario generali Neapolitano Siliquino, & in Curia exhibito, in quo restringuntur omnes omnino Justificationes adductæ ex parte earundem Monialium in hac Causa, quorum tenores sunt sequentes. 1

Memoriale, datum primo Judici, de quo habebitur mentio 2
„ *in sequenti* §. 18. *numer.* 5. In Civitate Neapolis habentur
„ quam plura Monasteria Monialium, quorum Archie-
„ piscopus declaravit, aliqua esse sub Regula observantiæ
„ ad effectum, ut annui Livelli Monialium exigerentur ab
„ Abbatissa, non autem à particularibus Monialibus, &
„ hoc pro Vita communi, quam servant Moniales ejusdem
„ observantiæ.
„ Cumque per errorem Actuarii fuerit adnotatum Mona-
„ sterium S. Jo: Baptistæ Ord. Religionis Prædicatorum S. 3
„ Dominici inter reformata, hinc proinde ad instantiam
„ ejusd. Monasterii pro emendatione d. erroris institum fuit
„ coram R. Vic. generali, pro recognitione veritatis hujus-
„ modi facti, illaque recognita, repertoque errore, idem
„ Reveren. Vicar. die 9. Sept. anno 1702. decrevit, Vitalitia
„ Monialium Sanct. Dominici spectare ad liberam dispositio-
nem

nem earundem Monialium, præfatumque Monasterium minimè esse comprehensum inter Monasteria reformata, ut latiùs continetur ex Actis, quæ dantur in præsenti Sum. num. unico.

Pro cujus decreti exequutione expeditum fuit ad instan-
4 tiam ejusd. Monasterii Monitorium cor. Illustr. D. meo, à quo petitur contra Montem magnum Maritaggiorum Neapolis decerni Exequatur vigore suarum facultatum per Constit. Summorum Pontificum eid. attributarum, relatarum per *Ridolph. in Prax. p. 1. cap. 13. n. 635*.

Et sine ulla prorsùs difficultate, quia Actuarius in Fide
5 data super decreto Monasteriorum reformatorum per errorem reportavit nostrum Monasterium, cujus error non præjudicat Monialibus per *Text. apertum in l. Nihil consensui §. Videtur ff. de Regul. jur. l. Si per errorem ff. de Jurisdict. omn. judic. leg. 2. ff. de Judic.* cum concordantibus, & per consequens satis fundata est intentio Monasterii pro exequutione d. decreti Reverendiss. Vicarii, qui cum recognoverit d. errorem, & ex juribus in Sum. datis constet, nostrum Monaster. minimè subjacere Religioni observantiæ, idcirco benè pronunciavit Vitalitia esse propria Monialium, non autem cedere ad dispositionem Abbatissæ, seu Priorissæ respectivè pro cujus exequtione supplicatur; Quare &c.

Jura, indicata in hoc num. 5. & data in Summario, sunt illamet exhibita infra à num. 40. usque ad finem, quæ fuerunt deinde repetita coram aliis Judicibus, quibus exhibitæ fuerunt sequentes Scripturæ.

In Civitate Neapolis habentur quamplura Monasteria
6 Monialium, pro quibus Mons magnus Maritaggiorum nuncupatur tenetur fœminis, descendentibus ab Equitibus tradere dotem, & acconcium, nec non annuum Livellum duc. 80. cuilibet Moniali, dummodo non sint professæ in Monasteriis reformatis, sed de observantia, quo casu Vitalit. solvi debet Monasterio in annuis ducat. 50. ut Sum. num. 1.

Adest etiam in dicta Civitate alter Mons 29. Familia-
7 rum nobilium nuncupatus, qui indistinctè promisit, seque obligavit solvere Monialibus de dictis Familiis, ultra dotem annuum Livellum ducat. 120. nullo habito respectu, etiamsi Moniales profiterentur in Monasteriis reformatis, & de observantia, ut est in confesso, & inferiùs demonstrabitur.

Sed anno 1691. evenit decretum Vicarii gener., qui in-
8 ter Monast. reformata, & de observantia reportavit Monast. S. Jo. Baptistæ Principale, prævia declaratione solutionis Livellorum in manibus Abbatissæ, ut Sum. n. 2.

Quod decretum cum emanaverit *inauditis Monialibus*
9 *Principalibus* (1) *ac per errorem* (2) eoque non obstante *Moniales exegissent sua annua Livella* (3) signanter à Monte 29. Familiarum, cum quo præsens Causa disceptatur, hinc proinde Moniales S. Jo: Baptistæ Principales an. 1702. recursum habuerunt ad eund. Vic. generalem Neapolis *pro emendatione d. erroris* (4) ac declaratione, d. Monast. *minimè esse comprehensum* inter Monast. reformata. seu de observantia, prout d. Vic. expressè declaravit Sum. n. 3.

Pro cujus decreti executione expeditum fuit ad instant.
10 ejusd. Monast. S. Jo: Baptistæ Principalis Monitorium cor. A.C.A. qui fer. fer. *Causaq; plenè discussa* (5) per deffinitivam pronunciavit decretum Reverendiss. Vic. declarans nostrum *Monast. minimè fuisse* (6) *nec esse comprehensum inter Monasteria reform. seu de observantia*, exequendum fore, & esse, præfatosq; Montes, tam Maritaggiorum, quàm 29. Familiarum, teneri, & obligatos esse solvere annuum Vitalitium directè Monialibus, ut Sum. n. 4.

A qua Sententia appellavit Mons Maritaggiorum, non autem alter 29. Familiarum, de cujus interesse principaliter
11 agitur, imò nunquam excepit, nec comparuit, & passus fuit, Causam expediri per Contradictas, dictaq; appellatione stante, uti interposita à Collitigante, suspensa fuit executio d. Sententiæ A. C. commissaq; Causa appellationis hujusmodi R. P. D. N. *illaque acriter agitata* (7) tandem evenit Senten. confirmatoria alterius A. C. A. favore nostri Monasterii, ut in Summario n. 5.

Cumq; iterum Mons magnus Maritaggiorum ab hac ul-
12 tima Sententia reclamaverit, Causaq; hujusmodi delegata fuerit Illustr. D. meo. Propterea ad instantiam ejusdem Monasterii S. Jo: Baptistæ Principalis supplicatur pro illius confirmatione, attenta validitate, & Justitia ejusdem ut respondit *Rot. cor. Alex. VIII. dec. 11. & in rec. dec. 461. utrobique n. 1. par. 17.*

13 *Validitas siquidem liquet ex Actis* (8) cum fuerint servata omnia requisita, adducta in *dec. Caputaq. 260. p. 2* Justitia verò abundè resultat.

Nam intentio, & Actio Monialium Principalium con- 14
sequendi Livella directè, est satis fundata in Capitulis Montis Maritaggiorum Adversarii nu. 1. Nec non in aliis alterius Montis 29. Familiarum, relatis ab Archiepiscopo Neapolitano in ejus Informatione, quæ dat. Summ. nu. 6. quorum vigore cum *Moniales assiduè exegerint à Monte 29. Familiarum* dicta Livella (9) ab anno 1645. usque ad præsens Sum. num. 7. sanè, tam in possessorio juxta vulgatum *§. Retinendæ Inst. de Interd.* quam in petitorio, Moniales habent intentionem fundatam pro illorum consecutione, quod conclusum dicitur, mediante Sententia A. C. declarante, dd. Livella deberi directè Monialibus, ut firmavit *Rot. d. 561. n. 1. apud Posth. de Man.* & alibi passim.

In nihilo relevante, quod obligatio dictorum Montium 15
locum habere debeat favore Monialium, dummodo non sint professæ in Monasteriis reformatis, seu de observantia; Quia supplicatur adverti, quod illa Montis 29. Familiarum non habet hanc restrictivam, sed directè loquitur favore earundem, *& de altera obligatione Montis magni Maritaggiorum non est quæstio* (10) cum in nostro Monasterio non adsit Monialis dependens, aut descendens ab Equitibus dicti Montis magni.

Verùm, quidquid sit de hoc, dicimus, quod in præsen- 16
ti Judicio petitur confirmari Sententias A. C. A. & R. P. D. N. confirmantes antecedens decretum Vicarii generalis Neapolis, in quo declaratum fuit, nostrum Monasterium minimè fuisse, nec esse de reformatis, seu de observantia, *à quo cum non fuerit exadverso appellatum* (11) imò executioni demandatum ab A. C. juxta suas ordinarias facultates, relatas per *Ridolph. in Prax. part. 1. cap. 13. num. 635.* sanè hic ultimus status ab Ordinario Neapolitano firmatus est omnino servandus, juxta *cons. Calder. 28. vers. & status præsens*, & alios, allegatos *in dec. 147. num. 5. cor. Emer. sen.* & sæpiùs in aliis.

Attamen *cum nostrum Monasterium non sit, neq; Cappuc-* 17
cinorum, neq; Minorum de observantia S. Francisci (12) sed vel sub invocatione S. Dominici, vel sub Regula S. Augustini, indè sequitur, quod nostrum Monasterium *tale præsumi debeat, qualia regulariter sunt illa, sub dd. institutis viventia*. Etenim Sac. Conc. Trid. exceptis Observantibus, & Cappuccinis, quorum incapacitas provenit à dispositione, clausa in corpore in Juris in *cap. Ex iis de Verb. signific. in 6. & in clem. Exivi de Paradiso eod. tit.* decernit pro regula, quod omnes Mendicantes, seu Regulares in universum essent capaces acquisitionis, & retentionis bonorum, *ut in sess. 25. de Regular. capit* 3. prout benè notat *Em. de Luc. de Regul. disc. 63. num. 14. & disc. 35. num. 9. in annot. ad Conc. Trid.*

Itaque dum status, & observantia est, ut nostræ Monia- 18
les receperint *dd. Livella*, illisque *soluta fuerint in particulari* (13) ut d. n. 7. nil ampliùs quærendum est, nostrumque *Monasterium est judican. quale præseferunt, atque demonstrant effectus, & modus vivendi*, uni potiùs, quàm alteri qualitati convenientes (14) ut advertit *Donat. Rerum Regul. tract. 5. de Transeunt. qu. 36. n. 2. & seq. Card. de Luc. de Regul. disc. 36. num. 7.*

Non obstantib. objectis, aliàs decantatis, ad effectum
ostendendi, nostrum Monast. esse de reformatis, cum suf- 19
ficiat pro hac parte dicere, id necessariò probandum esse *ab Institutione, de qua non constat* (15) proindeq; argumenta contraria, in quibus nituntur objecta exadverso, non relevare in casu, & ad effectum, de quo agitur.

Non enim authoritas Historicorum exadverso adducta, 20
nempè *Cæsaris Eugenii Caraccioli*, referen. nostrum Monasterium, fuisse fundatum sub titulo S. Jo: Baptistæ Ord. reformati, & de vera observantia S. Dominici; Tum quia notum est omnibus, quod *Historici registrare faciunt desumpta ex Traditionibus minimè veris*, (16) incertisq; vociferationibus; Unde actum esset de probationibus, si eorum dicta adstruerent in Judicio. Imò *destruitur ex solutionibus & observantia* (17) *contraria Rot. coram Ottobon. dec. 253. numer. 20.*

Eoque minus enunciativa, contenta in supplicibus Li- 21
bellis, porrectis Sac. Cong. E. & R. aliàs exadverso datis, quia *non constat de ullo mandato Procuræ ejusd. Monasterii* (18) hujusmodique enunciativæ minimè attenduntur ad effectum probandi Instititutum, nec ad construendam basem probationis, quando quæstio principalis assumpti est super veritate enunciati *Rot. cor. Burat. dec. 145. & dec. 354 utrobique num. 4.*

,, Maximè quia vigore rescripti Sac. Congreg. transactum
22 ,, fuit inter Moniales Principales, & Montem 29 Fa-
,, miliarum, quibus Monialibus, *Mons solvit directè Li-*
,, *vella* (19) quod minimè evenisset, si Moniales Princi-
,, pales fuissent adscriptæ Regulæ Reformatorum, seu de
,, Observantia, ut videre est ex ead. Transactione, exad-
,, verso danda.
,, Nullius tandem relevantiæ est alterum argumentum,
23 ,, exadverso desumptum ex eo; Quod nostræ Moniales in
,, actu professionis, præter tria Vota substantialia, spon-
,, deant servare Reformationem, editam in Bulla Clemen-
,, tis VIII. atque ideo exadverso deducitur, nostrum Mo-
,, nasterium de Reformatis esse censendum, *sed gratis, &*
,, *malè* (20)
,, Quoniam Bulla Clem. VIII. non pro nostro, aut pro ali-
24 ,, quo peculiari Conventu edita est, sed generaliter pro om-
,, nibus, ut ex illius inspectione patet, unde non magis ex
,, ea nostrum Monast., quàm cætera obligantur.
,, Nullatenus refragante, quod aliæ Moniales non se obli-
25 ,, gent ad illam servandam; Nam, quidquid sit, an lex
,, merè civilis ex sola promulgatione Subditos obliget, vel
,, ipsorum acceptatio requiratur; Nulli dubium est, quod
,, in lege ecclesiastica, & Bullis Summorum Pontificum non
,, requiritur acceptatio, quia potestas, quam habet Sum-
,, mus Pontifex immediatè est à Deo, non autem à Subdi-
,, tis, unde ab eorum voluntate efficacia legis non pendet,
,, & ideo, licet alia Monasteria expresse protestarentur, se
,, nolle servare prædictam Bullam Pontificiam, quod non
,, est dicendum, tamen ad illam servandam de Jure teneren-
,, tur æquè, ac alia Monasteria, quæ illius observantiam
,, apertè promittunt, quia hoc habet lex ecclesiastica, ut ad
,, acceptandum obliget *Suar. lib. 4. de Legib. cap. 16. Rot. cor.*
,, *Caval. dec. 85. per tot.*
,, Nec dicatur, quod verba hujusmodi promissionis nostra-
26 ,, rum Monialium circa dictam Bullam, aliquid debent ope-
,, rari, ne talis promissio, Deo facta, elusoria prorsus red-
,, datur, quia cum præter Votum paupertatis, & reforma-
,, tionis, *injungatur in præfata Bulla, oratio, jejunium,*
,, *silentium, & similia* (21) *sat est, ut quoad ista promissio ve-*
,, *rificetur*, ne inanis dicatur, nam etiam circa ea, ad quæ
,, vigore legum, aut Constitutionum tenemur, si nova par-
,, ticularis promissio addatur, nova quoque ratio meriti ac-
,, cedit, ut in similibus terminis *Suar. tom. 2. de Relig lib. 1.*
,, *de Vot. cap. 11. num. 10.*
,, Nec urget replicatio, quod promissio servandi Bullam
27 ,, extendatur ad omnia in illa contenta; Semper enim ead.
,, recurrit responsio, ex præmissa Bulla æquè nostrum Mo-
,, nasterium S. Jo: Baptistæ, ac cætera Monasteria obligari,
,, & tamen omnia Monasteria per hoc non sunt de Reforma-
,, tis: Sed dicimus ulteriùs quod *verba promissionis, quan-*
,, *tumvis generalia ad ea solum extenduntur, de quibus fuit*
,, *cogitatum* (22) *ad Text. in l. Emptor. §. Hujus nu. 1. ff. de*
,, *Pact. Zaul. ad Statut. Favent. lib. 6. rubr. 4. n. 5. to. 2.* Quod
,, autem cum hujusmodi promissione nostræ Moniales noluе-
,, rint obligari, nisi ad ea, ad quæ tenebantur ante editio-
,, nem d. Bullæ, nec per ejus observantiæ promissionem ad
,, majora circa Votum paupertatis teneri crediderunt, ma-
,, nifestum redditur ex consecutivis actibus, etiam immedia-
,, tè post emissam professionem fact.s, petendi, *& consequen-*
,, *di annuum Livellum ad instar non Reformatarum* (23) qui
,, actus consecutivi valde conferunt ad illarum intentionem
,, detegendam, earumq; promissionem declarandum *cap. Cum*
,, *dilectus de Consuet. Menoch. cons. 276. n. 19.*
,, Et benè, quæ in jure, ut supra firmata sunt, roboran-
28 ,, tur ex ipso facto, *nam formula, cum qua nostræ Moniales pro-*
,, *fessionem emittunt, est eadem, qua utuntur, tàm cætera Mona-*
,, *steria non reformata, quàm etiam alia reformata, & de obser-*
,, *vantia* (24) *ut nu. 8.* Unde ad satietatem deducitur, quod
,, nostrum Monast. non est de reformatis, nec stante promis-
,, sione servandi Bullam Clemen. VIII. fuit intentio Monia-
,, lium, se pro talibus declarandi, Eoq; magis, quia eisd. ver-
,, bis fit promissio observandi d. Bullam à Monialibus refor-
,, matis, ac etiam ab illis, quæ non sunt de reformatis Sum.
,, d. n. 8. & propterea ex præmissis necessariò emergit Justitia
,, nostrorum Judicatorum, pro quorum confirmatione jure
,, meritò denuo supplicatur. Quare &c.
,, *Responsio in eadem Causa.* Eleganter, & de more restri-
29 ,, cta fuit ab Illustrissimo D. meo difficultas hujusmodi Cau-
,, sæ in duabus inspectionibus, prima nempè, an Sententiæ,
,, quæ revidentur, continentes liquidationem annuorum Li-
,, vellorum, de quibus agitur, sint in hac parte confirman-
,, dæ; Secunda, an Mons Maritaggiorum teneatur ad an-
,, nuos duc. 80. vel potius 50. nostris Monialibus professis in
,, Monasterio S. Jo: Baptistæ Neapolis; Cumque in omni-
,, bus præfatum Monasterium, ad cujus Instantiam Causa
,, hujusmodi pendet, foveat bonum jus, propterea videtur
,, locus confirmationi dd. Sententiarum, à Judicibus a quibus
,, latarum ex seq.
,, Nam quantum attinet ad primam Inspectionem dicimus,
,, *quod benè A. C. processit ad liquidationem debiti* (25) tam 30
,, Montis 29. Familiarum in annuis duc. 20. quàm alterius
,, Montis magni Maritaggiorum in annuis duc. 80. causa di-
,, ctorum Livellorum, qua contra utrumque Montem *fuerunt*
,, *exhibita Capitula*, hujusmodi liquidationem concernen-
,, tia (26) prout est in confesso, & ob id A. C. postquam
,, mandavit exequendum fore, & esse decretum Vicarii ge-
,, neralis Neapolis, benè processit ad liquidationem dicto-
,, rum Livellorum, tanquam Executor dicti decreti, co-
,, ram quo Monitorium fuit expeditum, juxta Constit. Apo-
,, stolicas, relatas à *Ridolph. in Prax. part. 1. cap. 13. num.*
,, 594. & per consequens, licet Vicarius Neapolitanus decre-
,, verit, nostrum Monasterium non esse comprehensum in-
,, ter Monasteria reformata, seu de observantia, quarum
,, Vitalitia Monialium cedant in beneficium Communitatis
,, ad dispositionem earum Abbatissæ, sanè idem A. C. po-
,, tuit id decernere *Gratian. discept. 40. à num. 8.* Maximè
,, quia uti Executor potuit cognoscere de exceptionibus, re-
,, spicientibus executionem, nempè quantitatem Livellorum,
,, ut benè distinguendo firmavit *Rot. coram Cerr. dec. 86. nu-*
,, *mer. 9. & 10.*
,, Et absque ulla difficultate, quia passim habetur in judi- 31
,, cio immissionis, in quo Judex dat immissionem in bonis
,, Actori, absque expressione, & liquidatione bonorum,
,, liquidatio in executionem Sententiæ fit. Itaque cum coram
,, A. C. fuerit liquidatum quid, & quantum debeant solvere
,, dicti Montes pro dd. annuis Livellis, meritò A. C. ad quan-
,, titatem illorum, in Capitulis contentam, processit, ex
,, superiùs allegatis.
,, Quò verò ad alteram inspectionem super modo solvendi 32
,, annua Livella, illorumque quantitate à Monte magno
,, Maritaggiorum Adversario, sumus in claris pro annuis
,, duc. 80. Monialibus directè solvendis, nam Capitula dict.
,, Montis, & signanter in 3. cap. ubi loquitur de Vitalitiis,
,, debitis Monialibus, conventio est solvendi eisdem annuos
,, duc. 80. ibi: *Che rispetto alli Vitalizj non sia tenuto detto*
,, *Monte a dare a più a ciascheduna di dette Monache annui*
,, *doc. 80. lor vita durante*; Quando autem d. Statut. respicit
,, Monasteria, uti observantia ita decernit ibi: *Verùm a ri-*
,, *spetto de' Monasterj osservanti darli per Vitalizj il solito darsi*
,, *a' dd. Monasterj d' annui doc. 50.* Igitur quoties *admittitur*
,, *annuum Livellum deberi directè Moniali* (27.) necessariò
,, dicendum est, teneri d. Montem ad annuos duc. 80. juxta
,, præmissum Capitulum, *quod, utì clarum, & literale, non*
,, *admittit contrarium intellectum* (28) *ad Text. in l. Ille, aut*
,, *ille ff. de Legat. 3.* cum concordantibus.
,, Præserrim, quia *decretum Vicarii Neapolis declarat, no-*
,, *strum Monasterium non esse comprehensum inter reformata*, 33
,, *seu observantia, per consequens minimè locum habere potest*
,, *altera pars dicti Capituli* (29) *Verùm a rispetto de' Monaste-*
,, *rj osservanti*, ut supra; Non obstantibus aliis verbis, in d.
,, Decreto appositis ibi: *Quarum Vitalitia Monialium cedant*
,, *in beneficium Communitatis, ad dispositionem earum Abba-*
,, *tissæ*; Quia cum in dicto Capitulo Montis Adversarii fuit
,, habitus respectus ad Monasteria observantia, illisque dire-
,, ctè solvi Vitalitia in annuis duc. 50. certum est, quod dict.
,, verba, in decreto contenta, non immutant, nec alterant
,, qualitatem nostri Monasterii minimè de observantia decla-
,, rati, proindeque Vitalitia, debita Monialibus, sunt re-
,, gulanda ad rationem duc. 80. juxta distinctionem Capituli,
,, superiùs relatam.
,, Agnoscit Pars Adversa difficultatem, *& ob id allegat* 34
,, *differentiam* (30) *seu speciem illorum Religiosorum*, qui ni-
,, hil omninò possident, prout sunt Cappuccini, & Fratres
,, Minoris observantiæ, qui sunt omninò incapaces, quibus
,, nullatenus verificari posse Capitulationes d. Montis cona-
,, tur defendere, sed gratis, & malè.
,, Quoniam ex lectura sæpiùs repetiti dict. Capituli, quan- 35
,, do Vitalitia sunt solvenda Monialibus, illa debentur ad ra-
,, tionem annuorum ducat. 80. quando autem sunt solvenda
,, Monasterio sub regula de observantia, tunc debentur an-
,, nui duc. 50. eidem Monasterio; Igitur intellectus dicti Ca-
,, pituli non aliter referendus est, quàm ad speciem Mona-
,, steriorum incapacium, ut de se liquet.
,, Nec dici valet, nostrum Monasterium esse alterius spe-
ciei

36 ,, clei illorum, quæ reformata sunt, & de observantia in vi-
,, gore primæ speciei possidendo Livella ex benignitate Sedis
,, Apostolicæ, juxta Relationem Card. Philamarini, exad-
,, verso relatam, in qua *nulla vis fieri valet exadverso, tum*
,, *quia de eo tempore aderat decretum D. Perissii* (31) qui re-
,, portaverat nostrum Monasterium inter reformata, & de
,, observantia; Tùm etiam, quia dicta *Relatio Card. Phila-*
,, *marini venit ad petitionem, & instantiam particularium Mo-*
,, *nialium, non autem Monasterii* (32) pro parte cujus hodiè
,, lis agitatur, & per consequens hæc omnia minimè sufficiunt
,, ad intelligentiam dicti Capituli, loquentis de Monasteriis
,, de observantia.
,, Sed pro omnimoda illius exclusione supplicatur adverti,
37 ,, quod *Pars adversa allegat modum*, qui practicatur cum
,, Monasterio S. Andreæ Ord. S. Augustini, & cum altero
,, San Josephi Ordinis Carmelitani, *qui mirificè retorquetur*
,, contra eandem Partem adversam (33)
,, Etenim utrumque Monasterium in præfato decreto Vi-
38 ,, carii Perissii, de quo in exadverso Summario impresso nu-
,, mer. 3. fuit reportatum inter Monasteria reformata, seu
,, de observantia, in quo fuit etiam tunc annotatum nostrum
,, Monasterium; Igitur Gubernatores Montis Adversarii
,, solverunt annua Vitalitia, non Monialibus, sed directè
,, eidem Monasterio, ut in exadverso Summario ultimo loco
,, dato num. 1. Ex quibus clarus intellectus patefit dicti Capi-
,, tuli Montis Magni ibi: *Verùm a rispetto delli Monasterii*
,, *osservanti darli per Vitalizj il solito a detti Monasterii d' an-*
,, *nui duc.* 50. qui locum habet tantummodò in solutione, fa-
,, cienda Monasterio reformato, seu de observantia in ma-
,, nibus Abbatissæ, aut Priorissæ dd. Monasteriorum, non
,, autem in aliis non reformatis, neque de observantia, cum
,, tali casu solutio decernenda sit in duc. 80. eisdem Moniali-
,, bus, prout decrevit idem Perissius; Quapropter *cum in*
,, *confesso sit, Livella deberi nostris Monialibus directè* (34)
,, *& nostrum Monasterium non esse ampliùs de reformatis*,
,, *neque de observantia*, meritò versamur in prima dispositio-
,, ne Capituli dicti Montis solvendi annuos duc. 80. eisdem
,, Monialibus.
,, In nihilo relevante *ultima Relatione, exadverso clande-*
39 ,, *stinè extorta* (35) à moderno Vicario generali Neapolis,
,, referente audivisse à Priorissa, & Monialibus nostri Mo-
,, nasterii, quod ex Livellis solùm penes se retinent carole-
,, nos tres, & id, quod superest, reponitur in quadam Ar-
,, ca, ut in §. 10. Quia in §. 11. *seq.* ejusdem Relationis legi-
,, tur ibi: *Verùm subjunxerunt, quod hi sunt actus merè cære-*
,, *montales* (37) ex quo Priorissa parùm id advertat, quinì-
,, mò tolerat, quod omnis Monialis impendat Vitalitia jux-
,, ta suas religiosas necessitates, petita ab ipsa *dumtaxat licen-*
,, *tia, seu, ut ipsæ dixerunt, benedizione*, quod passim practica-
,, tur in omnibus Monasteriis, quæ non sunt de observantia,
,, & hoc ratione voti paupertatis, posthabita etiam Bulla
,, Clementina; Data igitur facultate Moniali impendendi sua
,, Vitalitia juxta suas religiosas necessitates, & quod dicta
,, Vitalitia solvantur eisdem Monialibus, necessariò sequitur
,, quod restrictiva dicti Capituli tertii operatur tantummodò
,, quoad Monasteria reformata, seu de observantia, quæ in-
,, ducit incapacitatem Moniali utendi suis Vitalitiis; Igitur
,, cum nostrum Monasterium non sit de illis, nec ampliùs
,, comprehensum in decreto D. Perissii, procul dubio Mons
,, magnus Adversarius tenetur ad solutionem annuorum du-
,, cat. 80. ut dixi. Quare &c.
,, Illustriss. e Rever. Sig. Il Procuratore del V. Monastero
40 ,, di S. Gio: Battista dell'Ord. de' Predicatori, supplicando,
,, espone a V. S. Illustr., come a tutte le RR. Monache di d.
,, Monasterio in tempo della loro professione, oltre della do-
,, te a beneficio di d. Monasterio, se l'assegna da' loro Padri,
,, Fratelli, ed altri, a chi spetta, il loro Vitalizio, quale
,, Vitalizio resta ad arbitrio, e libera disposizione delle me-
,, desime RR. Monache per tutti li loro bisogni, & occor-
,, renze, senza che di esso Vitalizio ne sia partecipe in cosa
,, alcuna il d. V. Monastero. E perche hà presentito, che an-
,, ni sono dal q. D. Gio: Giacomo Cioccia, olim Mastro d'
,, Atti delle Monache, si avesse fatto fede, che fra li Mona-
,, sterj riformati, seu dell'osservanza (che li Vitalizj delle
,, Monache vanno a beneficio di detti Monasterj) vi era il
,, sudetto Monasterio di S. Gio: Battista, il che ex errore vi
,, fu posto fra detti Monasterj; Perciò supplica V. S. Illustris-
,, sima ordinare al R. D. Gaetano Buonhomo, attuale Ma-
,, stro d'Atti di dette Monache, che facci fede della verità
,, dell'esposto, acciò quella fatta la supplica, dichiarare,
,, *che il sudetto Monasterio non esser compreso fra li Monasteri*
,, *riformati, seu dell'osservanza*, stante che le sudette RR.

,, Monache godono li loro Vitalizj, e non vanno in benefi-
,, cio del sudetto Monasterio, ut Deus &c. Fiat fides Veri-
,, tatis. Jo: Andreas Siliquinus Vicar. generalis.
,, Per obedire all'Ordini di Monsig. Illustr. Vic. generale 41
,, di Napoli, fo fede io sottoscritto Mastro d'Atti delle Mo-
,, nache della Corte Arcivescovale della medesima Città,
,, come essendomi pienamente informato, così dalla R. M.
,, Priora, come dall'altre Monache vecchie del Monastero
,, di S. Gio: Battista di questa stessa Città, circa il possedersi
,, i Vitalizj dalle Monache, mi anno detto, che prima di
,, professare se li assegna da' loro Padri, Fratelli, o altri a chi
,, spetta, il Vitalizio, il quale resta a loro libera disposizio-
,, ne (dopo che se l'anno esatto) di spenderlo secondo i loro
,, bisogni, e necessità, non essendone tenute farne parte al
,, Monastero (si come fanno alli Monasterj riformati) ma
,, solamente per obedienza, e per il Voto di povertà, che ten-
,, gono, quando s'esiggono d. Vitalizio, ne fanno avvisata
,, la M. Priora, e quella li dà licenza di poterlo ritenere, &
,, spenderlo, & in fede &c. Napoli 4. Sett. 1702. Io Gaeta-
,, no Buonhomo Mastro d'Atti delle Monache.
,, Si fa fede per me sottoscritto Notaro Giovanni di Florio 42
,, di Napoli Notaro, e Rationale del V. Monastero di San
,, Gio: Battista delle Signore Monache di questa Città di
,, Napoli, anco con giuramento a chi la presente spetterà ve-
,, dere, e sarà in qualsivoglia modo presentata, così in giu-
,, dizio, come fuora, qualmente tutti quelli pagamenti,
,, che si fanno alle Signore Monache di detto Monastero per
,, mezzo de' Banchi, così per causa di loro Vitalizj, come
,, per altra qualsivoglia causa, dalle medesime Signore Mo-
,, nache si girano per altri tanti, o per causa a persone da loro
,, dependenti, e nella formazione, che fo de' Libri di detto
,, Ven. Monastero, così d'introito, come d'esito, non fo
,, nessuna menzione delli sudetti pagamenti, stante, che di
,, quelli d. Vener. Monastero non ne partecipa cosa alcuna,
,, ma quelli vanno in beneficio di dette Signore Monache,
,, & in fede della verità hò fatta la presente. Napoli li 21.
,, Novembre 1701. Io Notaro Gio: de Florio di Napoli fo
,, fede ut supra.
,, 1701. a 1. Luglio. Al Sig. Giacomo Rocco doc. 80. e per
,, esso alla Sig. Suor Maria Geronima Spinelli per un'anna- 43
,, ta di suo Vitalizio, maturata nel mese di Giugno 1701. ch'
,, esso li paga in nome, e parte del Sign. Marchese di Foscal-
,, di, e per conto di sua amministrazione, come erano nello
,, Stato di Caivano, e S. Arcangelo, e per esso a Gaetano
,, Galotto per altri tanti doc. 80.
,, Noi Governatori del Banco della Santissima Annuncia- 44
,, ta facciamo fede, la sudetta partita essere estratta dal Gior-
,, nale di detto nostro Banco, meliori revisione semper salva
,, formata, e suggellata oggi li 5. Ottobre 1701. Galdiere
,, Rationale.
,, 1701. a 12. Luglio. Al Signor D. Giuseppe Provenzale 45
,, doc. 50. tar. 2. e gran. 10. e per lui a Sor Maria Angelica,
,, e Sor Maria Angela Provenzale, Monache nel Monaste-
,, ro di S. Gio: Battista, nel Secolo chiamate D. Anna Ma-
,, ria, e D. Grazia, e sono per lo semestre, maturato a 10.
,, di Maggio prossimo passato per causa della metà dell'annui
,, doc. 100. lasciati a dette Sor Maria Angelica, e Sor Ma-
,, ria Angela dal spettabile Signor Reggente D. Ignatio
,, Provenzale loro Padre, loro vita durante, atteso l'altra
,, metà spetta pagarsi alli legitimi Eredi della quond. D. Lui-
,, sa Provenzale, Duchessa di Collevivo in virtù d'Instru-
,, mento di divisione delli beni ereditarii di d. qu. Regente,
,, tra detta Duchessa D. Luisa, e la qu. D. Giovanna Pro-
,, venzale sua Moglie, anco figlie di detto qu. Regente per
,, mano di Notar Virgilio Cardinale di Napoli, al quale s'
,, abbia relazione, e fa detto pagamento come Padre, e le-
,, gitimo amministratore di D. Ottavio, e Gio: Provenzale,
,, figli, & eredi di detta quon. D. Giovanna sua Moglie, di-
,, chiarando esser sodisfatto del passato; E per esso a Gia-
,, como Micheroli per altri tanti, e per esso a Pietro Diez per
,, altri tanti, e per esso ad Andrea Ruspolo per altri tanti do-
,, cat. 52. 2. 10.
,, Noi Governat. del Banco dello Spirito Santo facciamo 46
,, fede, la sudetta partita esser estratta dal Giornale di nostro
,, Banco, meliori revisione semper salva, fermata, e sug-
,, gellata. Napoli li 17 Nov. 1701. Aversa Rationale.
,, 1700. a 18. Agosto. Al Signor Francesco d'Anna doc. 47
,, 33. 1. 3. e per lui a Suor Maria Gaetana d'Anna sua Figlia,
,, Monaca professa Monastero di San Gio: Battista di questa
,, Città per la Terza, maturata nel passato mese di Luglio
,, per causa dell'annui doc. 100. se li corrispondono per suo
,, Vitalizio: Dichiarando essere stata sodisfatta del passato,

,, e per essa a Nicola Pastena per altri tanti, e per essa ad An-
,, drea Molinaro per altri tanti doc. 33. 1. 13.
,, A dì detto. A D. Giuseppe Moccia doc. 40. e per lui a
48 ,, Suor Maria Rosa Capece Latro, Monaca professa nel Mo-
,, nast. di S. Gio: Battista di questa Città, in nome, e di pro-
,, prii denari del Sign. Duca di Diano suo Fratello, e compi-
,, mento di doc. 50. atteso l'altri doc. 10. l'hà ricevuti per no-
,, stro Banco, e sono per l'annata, maturata a 25. Luglio pros-
,, simo passato del suo Vitalizio, se li corrisponde da d. Sign.
,, Duca sua vita durante, & è stata sodisfatta per tutto il det-
,, to dì, e per tutto il passato, e per essa a Nicola Pastena per
,, altri tanti, e per esso ad Andrea Molinaro per altri tanti
,, doc. 40.
,, Noi Governatori del Banco dello Spirito Santo faccia-
49 ,, mo fede la sud. Partita essere estratta dal Giornale di d. no-
,, stro Banco, meliori revisione semper salva, firmata, e
,, suggellata. Napoli li 15. Giugno 1701. Colangelo.
,, Illustriss., e Reverendiss. Sig. Il Procurator del V. Mo-
50 ,, nastero di S. Gio: Battista dell'Ord. di S. Domenico di que-
,, sta Città di Napoli, espone a V. S. Illustriss. come tutte le
,, Reverende Monache di d. Monastero in tempo della loro
,, professione, oltre della dote a beneficio di detto Monaste-
,, ro se l'assegna da' loro Padri, Fratelli, o di altri, a chi
,, spetta, il loro Vitalizio, che resta ad arbitrio, e disposizio-
,, ne delle medeme Monache per tutti li loro bisogni, & occor.
,, renze, senza che di quello ne partecipa in cosa alcuna il d.
,, Monastero, del che chiaramente costa, non solo dalla Fe-
51 ,, de del Rationale di d. Luogo, ma anco dalli pagamenti che
,, si fanno di dd. Vitalizj, come dalle Partite di publici Banchi
,, di dd. pagamenti. Perciò supplica V. S. Illustr. restar ser-
,, vita dichiarare con decreto, *d. Monastero non esser compreso*
,, *fra li Monasteri riformati, seu dell' osservanza*, che li Vi-
,, talizj delle Monache cedono in beneficio della Communità
,, a disposizione dell' Abbadessa, o Priora di dd. Monasterj
,, riformati, seu dell'osservanza, ut Deus &c.
,, Die 9. Sept. 1702. Neap. Per Illustris., & Reverendiss.
,, D. generalem Vicar. Neapolitanum. Visis Justificationi-
52 ,, bus, ex quibus constat, quod Vitalitia Monialium V.
,, Monast. S. Jo: Bapt. Ordinis S. Domin. hujus Civitatis sol-
,, vuntur Monialibus ejusd. Monast. ad earum dispositionem,
,, fuit provisum, & decretum, Monast. præd. S. Jo: Baptistæ
,, fore, & esse declarandum, prout præsenti decreto declaratur
,, non esse comprehensum inter Monasteria reformata, seu
,, de observantia, quarum Vitalitia Monialium cedunt in
,, beneficium Communitatis, ad dispositionem earum Abba-
,, tissæ, & Priorissæ respectivè, & ita hoc suum &c. Jo: An
,, dr. Siliquinus Vicar. generalis. D. Cajetanus Buonhomo
,, Actorum Mag. Monialium.

§. XVIII.

Respondetur eisdem Rationibus, & Motivis.

Licèt ex hucusque animadversis frivola, & nullius efficaciæ appareant omnia ea, quæ deducta fuerunt in contrarium, nihilominus, ut illorum insubsistentia ictu oculi palpetur manibus, congruum existimavimus, mediantibus brevibus responsionibus, indicatis à numeris abacalibus, ad oculum ostendere omnia æquivoca, quibus abundant contrariæ Scripturæ.

1 *Inauditis Monialibus.*

In promulgatione hujus decreti non poterant, nec debebant citari Moniales S. Jo: Baptistæ, sicuti citatæ non fuerunt Moniales aliorum Monasteriorum reformatorum, & de observantia Civitatis Neapolis, quia nihil petitum fuit à Vicario Neapolitano contra ipsas, sed solùm in genere instatum fuit pro declaratione, quæ, & qualia essent Monasteria reformata ejusdem Civitatis, ut probavimus supra §. 1 à num. 5.

2 *Ac per errorem.*

Propositio hæc, quod per errorem emanaverit decretum Vicarii Perissii, annumerantes. Monast. S. Jo: Baptistæ inter alia Monasteria reformata, & de observantia Civitatis Neapolis, est de illarum numero, quæ responsionem non merentur, ne credatur verisimilis, juxta animadversionem *D. Athanasii* sequuti in *Instit. crim. lib. 4 tit 8. n. 123.* Fulcitur enim d. decretum tot aliis demonstrationibus, de quibus sup. ut illud gratis ubique atque inaudita liberalitate, redarguere de errore, sit velle cæcutire in meridie.

Afferunt prætere Moniales, supplicem illum Libellum, aliasque Scripturas, quibus innititur d. decretum, erroneas esse. Ex alia parte omnibus palam facit Paulus Garbiratus Apostolicus Delegatus. *Ex testium depositionibus, prævio juramento cor. Nobis receptorum &c. & ex Scripturis, coram Nobis productis ex parte Monialium &c. constat, omnia in supplici Libello exposita fuisse, & esse vera, veritateque fulciri §. 14. in fine.* Cui igitur in hac parte credendum est? Nonnè dicto qualificato Judici, loquenti cum fundamento depositionis testium, & Scripturarum, coram ipso productarum, & concordanti cum tot aliis demonstrationibus? postpositis frigiditatibus hujusmodi prætensi erroris.

Moniales exegissent sua annua livella. 3

Exegerunt quidem, sed utì reformatæ, tam respectu summæ duc. 50. quàm respectu recipientis, hoc est per manus Abbatissæ §. 10. *per tot.* Non enim eidem Monaster. Sanct. Jo: Baptistæ, ex parte Montis Maritaggiorum impugnatur Livellorum solutio, sed dicitur solùm, illa eidem deberi, utì Monasterio reformato, & de observantia in sola summa duc 50.

Pro emendatione dicti erroris. 4

Curiosa nimis est unica probatio hujus prætensi erroris, cum qua instatum fuit pro illius emendatione, quia scilicet quatuor Moniales anno 1701. decretum Vicarii Perissii non observabant §. 17. *in princ.*

Tanta est hujus argumenti infirmitas, ut illud simpliciter repetere, sit abundè refellere. Quatuor Moniales an. 1701. non observarunt decretum Vicarii Perissii, promulgatum an. 1691. Igitur illud est erroneum. In Topica legali *Everardi* modus iste arguendi nullatenus reperitur.

Causaque plenè discussa. 5

Coram 1. Judice causa expedita fuit post unicum Contradictorium, & cum brevissimo Memoriali, quatuor dumtaxat paragraphorum, ex parte Monialium coram eodem exhibito, & per extensum registrato in §. 17. *num.* , *& sequentibus* An modus iste expediendi Causas, talis naturæ, qualis est præsens, dicatur plenus, alii dijudicent; Observentque etiam quali, & quanta facilitate revocata fuerit Sententia illa verè magni Regii Consilii Neapolitani, maturata per spatium annorum decem, circa articulum quantitatis Livellorum, pro cujus decisione nec etiam instabant Moniales §. 2. *numer. 8.*

Monasterium minimè fuisse reformatum. 6

Vicarius Neapolitanus nec etiam somniavit asserere, quod Monast. S. Jo: Baptistæ non fuerit in præteritum reformatum; Sed dixit solùm, tempore ejus decreti, hoc est die 9. Sept. 1702. non esse comprehensum inter Monasteria reformata, seu de observantia, ut videre est *in §. 17. n. 51.* cohærenter ad restrictam replicatam petitionem Monialium, de qua *in d. §. 17. num. 40. in fin. & n. 49.* pariter *in fin.*

Verba illa *Minimè fuisse reformatum*, gratis ubique addita fuerunt in Sententiis, obtentis in Curia, absque ulla prorsùs facti assistentia, sed contra rei evidentiam; Contra voluntatem Monialium, quæ nec etiam id petierunt, dum institerunt solùm pro confirmatione decreti Vicarii Neapolitani, in quo dd. verba nullatenus adsunt, ut videre est *in §. 17. nu. 51.* Et demum contra Textum *in leg. Ut fundus ff. Commun. divid* ibi: *Quia ultra id, quod in judicium deductum est, excedere potestas Judicis non potest.*

Motivum verò talis, gratuitæ quidem, sed nimis præjudicialis additionis, illud forsan fuit, quia declarando, dict. Monasterium fuisse in præteritum, & de præsenti non esse reformatum, oportebat exprimere annum, in quo tale esse desiit, ut semper exclamavimus coram omnibus Judicibus, visumque fuit nimis improprium eisdem Judicibus indicare an. 1701. antecedentem ad decretum, actusque illos, qui causam dederunt liti, & in quibus nullum fieri poterat fundamentum, juxta regulam, de qua *Rot. coram Bich. dec. 169. num. 21. & coram Priol. dec. 128. num. 8 & dec. 377. num. 18. & in par. 15. dec. 331. numer. 12. & apud Antonell. de Jurib. Cler. dec. 41. num. 7.*

Præterea fine dicto gratuito addito *Minimè fuisse reformatum*, quod legitur in omnibus Sententiis, nullo modo posset obligari Mons ad solvenda scut. 80. pro Livellis, quia ad regulandam istorum quantitatem attendi debet tempus, quo emissa fuit obligatio ab Erectoribus Montis, nempè annus 1669. quo tempore neque etiam ex adverso prætenditur, illud non fuisse reformatum, juxta latè animadversa *supra §. 16. num. 9.*

A' qua sententia appellavit Mons Maritaggiorum; non autem Mons 29 Familiarum.

Appellavit etiam Mons iste 29. Familiarum, ut testatur Vicarius de Rubeis in ejus Informatione, *data in §. 11. n. 15. in med.* ibi: *A quo decreto appellantibus, tam Monte magno Mari-*

Maritaggiorum, quàm *d. alio 29. Famil. ad A. C. &c. illud iste confirmavit.*

Quare autem ex parte ejusdem Montis 29. Familiarum appellatio non fuerit prosequuta, nostrum non est divinare; Nisi dicere velimus, id processisse ex pulchra illa phrasi Tarquinii Urbani, qui volens exprimere motivum non prosequutionis Causæ, sibi commissæ, *in Vot. 7. num 9. post dec. Rembol.* modestè quidem, sed nimis significativè dixit: *Quia Principalis amplius non fuit in Curia*; Unde ortum habuit commune Curialium dicterium, quibus non subministrantur necessaria pro Causarum propositionibus; *Principalis non est in Curia*, quando ponuntur à Judicibus in angustiis pro earundem propositione, & discussione.

7 *Causa acritèr agitata.*

Verùm est, quòd cor. 2. Judice Causa hæc acriter agitata fuit, sed huic acri agitationi fundamentum dederunt fortes operationes Monialium, directæ ad impediendam Causæ expeditionem contra ipsas, dum idem Judex in octo Contradictoriis, coram ipso habitis apertè semper se declaravit, habuitque terminum pro servato favore Montis; Imò in ultimo ex eisdem Contradictoriis, coram eodem Judice habito, commendabili ingenuitate Defensores Monialium ingenuè fassi fuerunt, illas malum fovere jus, dantes proinde manus pro Causæ expeditione favore Montis Maritaggiorum, sibique solùm reservantes confirmationem Sententiæ contra Montem 29. Familiarum pro quo nemo comparebat, & bis appellantes à Sententia cum supposito, quòd idem Judex ad tenorem illorum confessionis pronunciasset ibi.

Die 7. Martii 1704. Broliard. fol. 369.

Pro V. Monast. & Monialib. S. Jo: Baptistæ Ordin. Præd. Neapolis, contra V. Montem magnum Maritaggiorum ejusdem Civitatis.

Coram D. meque &c. comparuit &c. Procurator, & in termino Proservato habito, & quatenus contra appellavit, & appellat, prout in Cedula, quam facto dedit tenoris &c. petens &c omni &c.

Die 19. Martii 1704. Broliard. fol. 430. à terg.

Pro V. Monast. & Monialib. S. Jo: Baptistæ Ordin. Prædic. Neapolis, contra V. Montem magnum Maritaggiorum, seu, ut dicitur de 29. d. Civitatis.

Coram D. meque &c. comparuit &c. Procurator, & facto repetiit appellationem, in termino Proservato interpositam sub die 7. currentis, & quatenus opus, denuò appellat, prout in Cedula in Actis mei &c. petens &c. omni &c.

Dantes igitur gloriam Deo, à quo omne bonum descendit, dicimus, non posse à quibusque etiam strenuissimis Defensoribus aliud prætendi, quam obligare contrarios ad fatendam veritatem contra se ipsos coram illo Judice, qui Sententiam ferre debet. Quod enim postea Judex uno, vel alio modo pronunciet, attribuendum est illis accidentibus, infortuniisque Causarum, de quibus loquuntur *Scannar. de Visit. carcer. fol.* 104. *num.26 Scacc. de Sent. & re judic glos.* 10. *quæst.24. sub num.16. Add. ad decis.12 num 63. part.3. rec. & Card. de Luc. de Testam. disc.21. in fin.* concludendo ibi: *Ideòque admittitur, seù verificatur vulgare dicterium, quòd habent sua sydera lites, seu dantur Fata Causarum.*

Licitum autem mihi sit in hac parte uti verbis insignis Concionatoris Verbi Dei *P. Segn. nella Predica 55. num.11.* ad alium disparatissimum quidem finem abeo prolatis, sed casui præsenti mirabiliter accomodatis ibi: *Averebbe* (supple Mons) *potuto mai bramare più, quando a perorare per Lui fossero insieme sortiti gli Ortenzii, & i Tulli da Roma, & i Socrati, e li Demosteni dalla Grecia, se non che il fare con tale evidenza palese le sue ragioni, che nell'ultimo Contraditorio fossero a piena bocca confessate dal Giudice, dall'Avvocato, e Procuratore delle Monache? &c. e non dimeno con esempio inaudito, ciò non è bastato.*

Indeque solitus erat dicere Card. Taurusius eo tempore, quo summa laude Advocati munus in Curia exercuit, quòd potest Advocatus dicere Clienti: *Avete ragione*; sed non, *Che vincerete la Causa.* Innixus forsan propriæ experientiæ, & cohærenter ad animadversionem *Bart. in leg. Per imprudentiam ff. de Evictione.* æquiparantis Judicum Sententias casui fortuito, & *Bartolum* sequitur *Scannar. de Visit. carcer. fol.104 num.26. & de Rub. in disc. impresso in princip. par.7. rec. n.179.* In quo idem *Bartolus* non fuit obscurè loquutus, seu Theutonicè, ut in simili per jocum lepidè scripsit *Alex. in leg. Miles 6 §. Decem sub num.3. ff. de Re judic.* ibi: *El Bartolo parla Todesco*, sed rotundis verbis asserendo; *Quam enim culpam habet emptor si Judex malè studuit? Dico ergò breviter, quod in casu legis nostræ, quando res evincitur per ignorantiam, vel per culpam, vel per dolum Judicis, res videtur deperdita casu fortuito*, & benè *de Angel. de Delict. par.1. cap.3. num.31.* ubi, quòd Advocatus cavere debet sicut ab igne ne victoriam promittat Clientulo, quoniam eventus litis incertus est, & dubius, nec victoria Causæ est in eo, sed in Judice, & *Rot. decis.634. num 12. cor. Ubald.* ubi, quod Sententia injusta non dicitur casus insolitus, sed sæpè contingens.

Validitas liquet ex Actis. 8

Ex Actis palpatur manibus nullitas *ex animadversis supra §.2. per tot.*

Moniales exegerunt Livella. 9

Repetenda sunt hìc, quæ diximus *supra num.3.*

Non habet hanc restrictivam.

Hæc restrictiva est literalis, illaque refertur à Vicario de Rubeis in Informatione, data in *§.11. num 2.* ante finem. Per extensum registrata fuit in *§.16. num.15.* Producta fuit in prima productione Jurium coram 2. Judice, & in omnibus Summariis semper exhibita, signanter in impresso *num.4. lit. Ll.* Omissis igitur congruis responsionibus, quæ dari possent huic inauditæ facilitati negandi Solem in meridie, dicimus solùm cum *Pelleg. in Prax. Vicar. fol.438. sub num.29. Sed certè excusari meretur D. meus, quia hæc negasse noscitur, non voluntariè, sed potiùs extrema necessitate, ob defectum Juris, & inopiam rationum.*

De altera obligatione Montis magni non est quæstio. 10

Si cum dicto Monte non erat quæstio, ad quid Defensoribus ejusdem solemniter intimare Monitorium coram A. C. expeditum pro confirmatione decreti Vicarii Neapolitani?

Reverà tamen fuisse, & esse cum ipso quæstionem, ex parte Monialium, intentatam usque ab anno 1697. coram Card. Cantelmo, cum Voto ejus Congr. demonstravimus supra *§.2. num.3. & 4.*

A' quo Decreto Vicar. non fuit exadver. appellatum. 11

Hoc decretum extortum fuit inaudito Monte, ut testatur Successor Vicarius in Informatione, data *§.11. num.6.* in fine. Ab illo igitur non, nisi Prophetæ appellare poterant. Non solùm autem post notitiam, seu intimationem d. Monitorii, ab eo appellatum fuit; Sed coram omnibus Judicibus manifestè ostensa illius palpabilis nullitas, & evidens injustitia.

Monasterium S. Jo: cùm non sit, neque Cappuccinorum, neque Minorum S. Franc. sed sub invocatione S. Dominici, vel sub Regula S. Augustini, tale præsumi debet, qualia sunt illa, sub dd. Institutis viventia. 12

Omissis hujusmodi generalitatibus, quas pannos calidos vocat *Card. de Luc. de Leg disc.61. num.7* strictiùs dicendum est, quòd potiùs præsumi debet tale, qualia sunt illa, à quo fuit fundatum, & quod fundarunt Moniales ejusdem, ex animadversis supra *§ 3. per tot.*

Ex eo autem, quòd Monast. S. Jo: Baptistæ non sit Cappuccinorum, neque S. Francisci de observantia, nihil infertur circa Livella, quia in Civitate Neapolis adsunt multa alia Monasteria, quæ non sunt Cappuccinorum, neque S. Francisci de observantia, & tamen sunt reformata, & debentur eis Livella in solis duc. 50. Suntque illa descripta in Sententia Vicarii Perissii, nempè.

Monasterium S. M. de Sapientia Ordin. S. Dominici, à cujus Moniali secundùm ejusdem Monasterii Regulas, & Constitutiones, fundatum fuit Monasterium S. Jo: Baptistæ.

S. Josephi Ord. S. Augustini.

S. Catherinæ Senensis Ord. S. Dominici.

S. Andreæ Ord. S. Augustini.

SS. Trinitatis Ord. S. Claræ.

S. Mariæ divini Amoris Ord. S. Dominici, fundatum à Monialibus Monasterii S. Jo: Baptistæ.

S. Mariæ de Jesu Ord. S. Claræ.

S. Potiti Ord. S. Benedicti.

S. Mariæ Magdalenæ de Pazzis Ord. Carmelitar.

S. Patritiæ Ord. S. Benedicti.

Soluta fuerunt Livella in particulari. 13

Non subsistit in facto, & ad id probandum, inter alias demonstrationes, adduximus supra in *§ 10. num.7.* ingenuam confessionem Monialium, anno 1704. id fatentium Vicario generali de Rubeis, & præferendam omnibus testium depositionibus. Quia non adest in jure propositio magis certa, magisque communiter recepta, quàm nullam fidem præstandam esse illis testibus, qui deponere audent contra Principalium confessionem, ut firmavit *Rot. dec. 318. num 4. cor. Burat. & dec.994 num.4. cor. Dunoz jun & in Colonien. Illegit. 6. Maii 1653. §. Quoniam cor. Verosp & in Calagur. Decim. S. Pe-*

S. Petri Mantiq. 14. *Aprilis* 1698. § *Firmata*. *& §. Noviter cor. dell'Olmo*, *& in Lithuana Dom.* 10. *Maii* 1698. §. *Acquisitio cor Ursin.*

Crederem autem injuriam facere Informationi adeò qualificati Superioris, transmissæ S. C. C. si eidem nedum præferrem, sed simpliciter compararem Attestationem illius mercenarii Ministri, quæ registrata fuit *in §.* 17. *num.* 41 juxta nobilem animadversionem *D. Hieron.* relatam *à P. Segn. nella predica* 17. *num.* 8. *e nel Crist. Instr. p* 1. *ragion* 7. *num* 7. ibi: *Quando majora minoribus coæquantur, inferioris comparatio Superioris injuria est*; Nisi dicamus, Religiosas illas, a quibus d. Minister die 4. Sept. 1702. se informatum asseruit, conscientia deinde ductus, eum pænituisse, & in veritatis obsequium contrarium fassum fuisse eidem Vicario de Rubeis die 2. Augusti 1704. ut ipsemet testatur in dicta Informat. registrata *in §.* 11. *num.* 10.

Ultra, quod si in hac parte non crederetur ipsis Monialibus, ad eorum favorem deponentibus ea, quæ retulerunt dict Ministro, ex notis Juribus; Multò minus credendum est eid. Ministro, loquenti ex ore earundem Monialium, nihilque de propria scientia addenti, sed referenti unicè verba Monialium, ne major præstetur fides copiæ, quàm originali, contra *Text. in cap. Licèt ex quadam de Testib.* cum concordantibus, citatis *sup. disc.* 1. § 17. *num.* 23. & in nostris terminis *Pignatell. consult.* 174. *num.* 9. *post princ.*

14 *Monasterium est judicandum, quale demonstrant effectus, & modus vivendi.*

Ultrò concedimus propositionem hanc, dummodo sermo sit de effectibus, & modo vivendi, ab omnibus Monialibus practicatis ab erectione Monasterii, usque ad finem præteriti Sæculi, non autem de modo vivendi recentissimo quatuor dumtaxat Monialium, indicatarum *in §.* 17. *num.* 13. qui in nulla consideratione haberi debet, ex adductis *per Palm. nepot. alleg.* 5. *num.* 6. *Rot. decis. num* 252. *num.* 13. *part.* 5. *rec.* & apud *Merlin. de Pignatell. decis.* 77. *num.* 8. & apud *Salgad. in Labyr. Cred. decis.* 36. *in fin.*

Potestque ulteriùs solidè addi, quòd tale judicandum est Monasterium, quale ipsum demonstrant solemnissimæ professiones, ex animadversis supra §. 15. *per tot.*

15 *Ab Institutione Monasterii, de qua non constat.*

Quomodo non constat de Institutione Monasterii, si est plusquam manifestum, & à Nobis semper inculcatum, & probatum coram omnibus Judicibus, vix effluxum esse integrum sæculum à tempore, quò fundatum fuit à Sor. Dorothea Villani, Moniali Monasterii S. Mariæ de Sapientia Neapolis? ut probavimus supra § 4. *num.* 1. *& seq.* Idque notorium facit Breve Fundationis de mandato Clem. VIII. expeditum die 6. Decemb. 1597. & per extensum registratum *sup. in §.* 1. *post num.* 12.

16 *Historici registrare faciunt desumpta ex traditionibus minimè veris.*

Oportebat in nostro casu ostendere, quòd ea, quæ registrarunt Neapolitani Historici de Monasterio S. Jo: Baptistæ, sint minimè vera, non autem sufficit id gratis ubique asserere. Nos enim ad demonstrandum oppositum, ultra legalem præsumptionem, quæ stat pro eorum assertionibus, dicimus, illos concordare cum tot aliis probationibus, de quibus sup. ut illis fidem denegare sit Solem in meridie controvertere.

17 *Destruitur ex solutionibus, & observan. contraria.*

Solutiones, & observantia militant pro Monte ex animadversis supra §. 10. *per tot.*

Ultra quod mirum certè est, quòd ad profligandam Vitam communem à religiosissimo, & numerosissimo Monasterio S. Jo: Baptistæ, contra intentionem sanioris & majoris partis Monialium, insistatur in recentissimo facto quatuor dumtaxat ex eisdem Monialibus, directè operantibus contra propriam professionem, & Regulam, ut vidimus supra § 15. *per tot.* Non enim spectandum est quid à dictis quatuor Monialibus factum, sed quid ab eis fieri debebat, juxta rotundum *Text. in leg. Sed licet ff. de Offic. Præsid.*

18 *Non constat de ullo mandato procuræ Monasterii.*

Mandata procuræ exhiberi solent in judiciis contentiosis, non autem in Secretariis Sacr. Congreg. unita cum supplicibus Libellis, quando una Pars instat pro obtinenda aliqua Gratia, ut contingit in præsenti, in quo concurrunt tot actus, ut non unum, sed mille mandata procuræ præsumere faciant. Habemus enim tres Libellos, pro parte Monasterii in Sac. Congr. exhibitos, exaratosque cum consilio quamplurium insignium Advocatorum ejusdem Monasterii; Informationem Card. Philamarini; Replicata rescripta ejusdem Sacr. Congr. annuente etiam SS. emanata; Subdelegationem Apostolici Delegati in Civitate Neapolis, Articulos, coram ipso productos; Testes, ex parte Monialium servatis servandis examinatos; Judicium coram Regio Consilio Neapolitano instructum, & per decennium prosequutum à Monialibus, cum individuali relatione ad ea, quæ agitata fuerunt anno 1664. & similia, non sine magna impensa, temporisque lapsu procurata.

Videtur autem vim facere intellectui, quòd omnia ista gesta fuerint absque scientia Monialium, illarumque approbatione, & absque ulla dubitationis umbra exceptio hæc mandati procuræ allegata fuisset in d. lite, per decennium agitata in Regio Consilio Neapolis ex parte Monialium S. Jo: Baptistæ acerrimè impugnantium dictam solemnissimam Transactionem, ab ipsis procuratam, si speciem aliquam subsistentiæ habuisset.

Mons solvit Monialibus directè Livella. 19

Non est verum, ut probavimus sup. §. 10. *per tot.*

Sed gratis, & malè. 20

Si gratis, & malè Monasterium aliquod probatur reformatum, ex solemni professione Monialium seq. tenoris. *Voglio anche osservare la Riforma, fatta per ordine della fel. mem. di Papa Clem. VIII particolarmente per quello, che tocca alla Vita commune, senza possedere cosa alcuna di proprio, e tutto quello, che avrò, darollo alla Superiora, e dalla Communità ricevere tutti i miei bisogni.* Quando id erit cum fundamento, & benè, Lector judicet.

Injungitur in prædicta Bulla oratio, jejunium, silentium, & similia; Sat igitur est, ut quoad ista promissio verificetur. 21

Curiosa quidem responsio. Se obligant Moniales servare Bullam Clem. VIII. *particolarmente per quello, che tocca alla Vita commune*, cum aliis verbis, supra registratis, & hæc cubitalis obligatio, solemnisque promissio, facta Deo, qui non irridetur, detorqueri prætenditur ad orationem, jejunium, & silentium. In meo Calepino Vita communis non est aliquod synonimum cum oratione, jejunio, & silentio, & à parte rei innumera sunt illa Monasteria, in quibus oratio, jejunium, & silentium practicantur, & tamen non servatur vita communis: Applicatur igitur huic contrariæ interpretationi, & detorsioni Bullæ Clem. VIII. lepida illa animadversio *Thom. Garzon nella sua Piazza universal. disc.* 5. ubi dicit: *Lascio stare le difese, che fanno con li Testi, e con le glosse delle Leggi, che non tirano tanto li Ciavattini il corame, come fanno essi i detti loro, per portare le ragioni ove li pare.*

Verba promissionis, quantumvis generalia, ad ea solùm extenduntur, de quibus cogitatur. 22

Retorquentur ad hominem, quia, nedum Moniales cogitarunt, sed se obligarunt expresè, velle observare Constit. Clem. VIII. *particolarmente per quello, che tocca alla Vita commune.* Ultra quòd nimis notoria in hac parte sunt principia, quòd similes generales promissiones referantur ad omnia, juxta *Text. in leg. Talis scriptura §. final ff. de Legat.* 1. & animadversa *per Decian cons.* 70. *à num.* 19 *lib.* 3. *Menoch. de Arbitr. cas.* 6. *num.* 22 *Grat. dec. Marcb.* 135 *num.* 14. *Mans. consult.* 278. *num.* 13. & 14. *& Rot. decis* 52. *num.* 1. & 3. *cor. Mantic.* Etiam si agatur de materia odiosa, & exorbitanti, ut ampliando observant *Surd cons.* 564. *num.* 18. *vers. Imò*, *Barbos. de Claus. claus.* 70. *num.* 3. *Menoch. de Præs. lib.* 4. *præs.* 182. *num* 4. *& Gonzal. ad Regul.* 8. *Cancell. gloss.* 25. *num* 27. & 28. Quòdque sub approbatione, seu promissione totius quælibet ejus pars promissa, & approbata censetur, ex adductis per *Barbos. axiom.* 31. *num.* 2. *& Monach. decis. Bonon.* 55 *num.* 15.

Consequendi annuum Livellum ad instar Reformatarum. 23

Hoc, quia non verum, negatum semper fuit, & in æternum negabitur, & quatenus una, vel altera Monialis id de facto practicaverit, dicimus cum *Jason in leg. Licèt num.* 3. *ff. de Legat* 1 quem sequitur *Rot. in decis.* 258. *num.* 5. *coram Coccin.* quòd in hac parte, non quod de facto fit, sed quòd de jure fieri debet, attendendum est; Circa quod habemus pariter *Text.* literalem *in leg.* 12 *ff. de Offic. Præsid.*

Formula, qua Moniales utuntur, est eadem qua utuntur cætera Monasteria reformata, & non reformata. 24

Hoc est unum ex illis voluntariis æquivocis, quæ palpabilia sunt, exageruntque, ut dici solet, ad projiciendum pulverem ante oculos, quia in Attestatione Actuarii, ab eo subscripta die 11. April. 1704. & de qua mentionem facit Reverendissimus Vicar. de Rubeis, in sua Informat. § 11. numer. 18. dicitur solùm, eundem Actuarium attestatum fuisse, quòd hujusmodi formulæ ab annis 24. servatæ fuerunt in omnibus Monasteriis Monialium, subjectis Eminentiss. Archiepiscopo, juxta illa verba dictæ Attestationis: *Dalle professio-*

professioni delle Monache, fatte da 24. anni a questa parte; Ex parte verò Montis concludentissimè probatum fuit, id practicatum fuisse in Monast. S. Jo: Baptistæ, non ab annis 24. sed ab annis 90. §. 15. num. 2. Nempè anno 1615. die 5. Nov. à Sorore Maria Dominica de Sorgentio. Anno 1616. die 12. Augusti à Sorore Seraphina Maria Gaudiosa, & successivè ab aliis, juxta authentica documenta, producta per acta Fatii de mense April. 1705. Proindeque nimis impropriè talis solemnis promissio attribuitur formulæ, initium suum habenti ab annis 24. hoc est anno 1678. vigore Epistolæ de mandato Innoc. XI. scriptæ Archiepiscopo Neapolitano, & de qua mentionem facit *Crispin. nella Visit. pastor. part. 2. §. 42. num. 39.*

Ultra quæ dicimus, assertam formulam, servatam ab annis 24. in Monast. subjectis Archiepiscopo Neapolitano, restrictam esse ad hæc formalia verba: *Voglio osservare la riforma, fatta per ordine di Papa Clem. VIII.* Absque illo essentialissimo addito, *particolarmente per quello, che tocca la Vita commune, senza possedere cosa alcuna di proprio, e tutto quello, che avrò, darollo alla Superiora, e dalla Communità ricevere tutti li miei bisogni &c.*

25 *Benè processit A. C. ad liquidationem debiti Montis 29. Familiarum in duc. 120.*

Ex judicio S. C. E. & R. annuente SS. à Monte 29. Familiarum Monast. S. Jo: Baptistæ non potest habere pro Livellis nisi annuos duc. 50. §. 23. *num. 9.* A. C. determinat oppositum, nempe, ipsum obligatum esse ad solutionem annuorum duc. 120. §. 19. *num 2.*

Præterea ex Sententia Regii Consilii, in quo introducta fuit Causa ad instantiam Monast. S. Jo: Baptistæ, approbantis Conclusionem illam anni 1664. datam *in §. 16 num. 15.* Livellorum quantitas in eodem Monasterio erat jam determinata, & restricta ad summam duc. 50. *§. 7. num 6.*

Igitur A. C. demandando, illa solvenda esse ad rationem duc 120. non processit ad liquidationem alicujus summæ incertæ, sed summam solemniter, & maturitate insigni, per Sententias dd. maximorum Tribunalium determinatam, revocavit cassavit, & abolevit, illam ampliando à duc. 50. ad duc. 120. Iste autem procedendi modus, destructivus duorum judicatorum taliter qualificatorum, quatenus velit appellari bonus, erit talis bonitate illorum, de quibus loquitur *Isaj. 5. 20.* ibi: *Qui dicitis malum bonum, & bonum malum.*

26 *Fuerunt exhibita Capitula.*

Fuerunt etiam allegatæ dicta solemnissima Transactio, approbata à Papa, & justissima Sententia Regii Consilii Neapolitani, quæ ligabant, & ligant manus omnium Judicum, tam Ecclesiasticorum, quàm Laicorum; Sub Sole siquidem major approbatio ab una, vel altera, potestate excogitari non potest.

27 *Admittitur, annuum Livellum deberi directè Moniali.*

Reditur hìc ad solitam cantilenam, abundè confutatam supra *§. 10. per tot.*

28 *Quod uti clarum, & literale non admittit contrarium intellectum.*

Responsio hæc non dicitur data ad tollendam difficultatem, sed ad ornatum Urbis, juxta lepidum dictum *Sperell. dec. 138. sub num. 57.* quem sequutus *fui in Instit. crim. libr. 4. tit. 8. num. 20.* Aliud enim est, quòd clarum, & literale sit Capitulum illud Montis, ubi disponitur, quòd Monasteriis non reformatis dentur pro Livellis annui duc. 80. Aliud verò, quòd sit clarum, Monast. S. Jo: Baptistæ non esse reformatum; Est autem pulcher, novusque respondendi modus confundendi unam cum alia claritate.

29 *Decretum Vicarii Neapolis declarat, Monasterium non esse reformatum, per consequens minimè locum habere potest altera pars dicti Capituli.*

Decretum hoc approbationem non meruit à S. C. E. & R. ex animadversis supra *§. 12. num. 12.* Nec non erat, & est sub Judice, etiam quando ex parte Monialium ista scribebantur; Mirum proindè est, quòd ex parte earundem allegetur tanquàm Textus. Ultra quod talibus laborat nullitate, & injustitia, ut nec etiam allegari mereatur, ex adductis sup. §. 2 *& per tot Discept.*

30 *Allegat differentiam, seu speciem Religiosorum.*

Hæc differentia Religiosorum ad effectum possidendi Livella, vel alia legata annua, est innegabilis: Cappuccini enim, & Fratres S. Francisci, non solùm possidere non possunt annua Livella, sed nec etiam possunt petere Legatum unius ferculi, qualibet die eis, ex motivo pietatis, & charitatis relictum, ut resolvit *C. C. in Faventina 12. Martii 1697. lib. 47. Decret. fol. 173* & notat *Bertachin. Vot. decis. 31. num. 1.* Illamque per extensum refert *Piton. fol. 73. num 175. tom. 1. suar. doctissimar. Discept. Eccles.* Non sic autem alii Religiosi diversorum Ordinum Regularium, quibus ex tolerantia, ac benignitate Apostolicæ Sedis Livellorum usus permittitur, cum conditionibus tamen, explicatis *à Monacell. in Formul. tom. 1. fol. 243 num. 4.* ibi: *I. Quod illum babeant dependenter à voluntate Superioris. II. Ut sint parati peculium consignare ad nutum ejusdem Superioris. III. Ut pecunias convertant in licitos, & pios usus, & decentiam eorum status. IV. Quòd sit penes Depositarium.* Observando *num. seq.* id verum esse in Monasteriis, in quibus non perfectè servatur Vita communis, quia in istis, vel in aliis, *in quibus ob abundantiam redditium de facili servari potest, non licet Monialibus Livella retinere, neque ad nutum Superioris, & banc sententiam tuetur Fagn. in cap. Monachi à num. 59. usque ad fin. de Stat. Monac. Cui sententiæ subscribo, quia in bis cessat motivum carentiæ rerum, ad vitam substentandam necessariarum, cujus intuitu, & respectu usus annuorum Livellorum toleratur. Tunc enim Moniales, cùm babeant omnia necessaria, si Livella exigerent, & expenderent, essent veræ proprietariæ, non obstante Superioris dispensatione.*

An autem utriusque sexus Religiosi tacitè, & expressè remittere possint Consanguineis, vel aliis donare hujusmodi annuas subventiones, quæ sibi pro eorum extraordinariis indigentiis assignatæ sunt, non concordant Canonistæ, & DD. *Rota* enim *dec. 610. à num. 8. cor. Cerr.* inclinare videtur in opinionem negativam, quam tuetur *Donat. Rer. Regul. tom. 4. tract. 15. de Vot. pauper. quæst. 23. & quæst. 35.* E converso autem *Sanch. ad Præcept. Decal. lib. 7. cap. 22. num. 16. Dian. coordin tom. 7. tract. 3 de Pauper. Relig. resol. 69. nu. 2. Card. de Luc. de Regul. disc. 56. à num. 7 & Rot. decis. 1162. num. 17. cor. Emer. jun.* magis solidè affirmativam Sententiam defendunt, pro qua inter alias duæ rationes nimium stringere videntur. I. Quod per talem donationem Religiosus nullum damnum infert Monasterio, sed parcè vivendo, detrahere videtur id, quod donat, vel remittit condecentiæ suæ personæ, ejusque genio, & ventri. II. Quia sicuti si exactio Livelli sequuta fuisset, & Religiosus talem summam ex charitatis, vel honestatis motivo, in suorum Conjunctorum subventionem erogasset, retractari non posset, ita videtur, quòd per actum negativum, seu abstinentiam ab exactione, absque inani circuitu, talem laudabilem erogationem singulis annis erga Conjunctos facere voluerit; Circa quam quæstionem vide *R. P. D. Petr. Const. Apost. tom. 4. fol. 276. num. 58.*

Nulla vis fieri potest in Relatione Card. Philamarini, tum quia de eo tempore aderat decretum Vicarii Perissi. 31

Bone Deus! & oh facultatis legalis deplorabile infortunium; Exclamaret *hìc Cafareg. ad Stat. Januæ resol 8. numer. 1. in fin. seu fol. 429. Quandoque ob alienam inscitiam eo vilitatis reducimus intellectum, ut ipsismet hominum deliriis respondere cogamur.* Informatio Card. Philamarini procurata fuit à Monialibus anno 1664. §. 11. num 2. Obiitque idem dignissimus Card. Neapoli octuagenario major die 5. Nov. 1666. *Capher. in Synth. vetust. in Compend. Chron. fol. 452.* Decretum verò Vicarii Perissi editum fuit die 5. Junii 1691. §. 1. num. 3. & sic post annos 25. ab ipsius obitu, & 27. à Data Informationis: Quomodo igitur dici potest, quod tempore Informationis Card. Philamarini aderat dictum decretum? Potestne dari responsio magis frivola, magisque insubsistens, & voluntaria?

Relatio Card. Philamarini venit ad petitionem, & instantiam particularium Monialium, non autem Monasterii. 32

Hæc responsio participat de natura, ut dici solet, *delle bastonate de Ciecbi*, quia Card. Philamaninus incipit suam Informationem per hæc verba *La Supplica, fatta dare in cotesta S. C. per parte delli Monasterii riformati di S. M. della Sapienza &c. di S. Gio: Battista &c.*

Igitur est divinare ante lecturam Scripturarum, non autem respondere cum fundamento, quando asseritur, quòd dicta Informatio facta fuit ad petitionem particularium Monialium.

Concordat in hac parte idem Card. Philamarinus cum supplici Libello, ex parte Monialium S. C. E. & R. exhibito ibi: *Per parte dei Monastero di Monache riformate Domenicane di S. Gio: Battista di Napoli § 8 num 4.*

Cum Articulis, coram Delegato Apostolico productis, ibi: *Quæ offeruntur summariè probanda cor. Reverendissimo Vicario Neapolitano Subdelegato Apostolico pro parte Monasteriorum D. Mariæ de Sapientia &c. S. Jo: Baptistæ &c. §. 9. num. 2.*

Cum depositionibus testium, datis in *§. 6. à num. 6.*

Cum

Cum alio supplici Libello, eidem S. C. E. & R. exhibito, ibi; *Foris Alla Cong. de Vesc. per li Monasterii riformati di S. M. della Sapienza, di S. Gio: Battista &c.* Intus verò: *Eminentissimi, e Reverendissimi Sign. Li Monasterii riformati di S. Maria della Sapienza, di S. Gio: Battista &c.* §.8. *n*.4. & 5.

Cum decreto demum Subdelegati Apostolici, ibi; *Pro parte Monasteriorum reformat. S. M. de Sapientia &c. S. Jo: Baptistæ &c.* §.14. *num*.3. in quibus actibus, & Script. millies reperitur ead. assertio.

Verum est, quòd pro fundamento instantiæ eorundem Monasteriorum in contextu dd. actuum indicantur personæ illæ Monialium, ex quarum nomine debeantur eis Livella: Sed hoc non immutat principalem instantiam, & debebant præcisa necessitate exprimi, quia Monast. prædictum, non ex proprio jure, neque ex personis omnium Monialium, sed solùm ex personis illarum, quæ descendebant à Fundatoribus d. Montis, Livella prætendere poterat.

33 *Pars adversa allegat modum, qui practicatur cum Monasterio S. Andreæ &c. qui mirificè retorquetur.*

Retorquetur mirificè, sed contra Monast. S. Jo: Baptistæ, cujus Abbatissa, non autem Moniales nomine proprio exegerunt, & exigunt Livella, ut probavimus supra §.10. *per tot.*

Exempla autem Monasteriorum S. Andreæ Ord. S. Augustini, S. Josephi ejusdem Ord. S. Augustini, S. Potiti Ord. S. Benedicti, & S. Patritiæ ejusdem Ord. adduximus ad tollendam de medio cantilenam illam, usque ad nauseam inculcatam, quòd in Civitate Neapolis non existant alia Monasteria, nisi Cappuccinarum, & S. Francisci de vera observantia, quibus solvantur Livella ad rationem ducat. 50.

34 *Cùm in confesso sit, Livella deberi nostris Monialibus directè, & nostrum Monasterium non esse ampliùs de Reformatis, neque de observantia.*

Nisi verba illa *in confesso sit* per errorem transcripta fuerint, seu proprio marte à Copistis addita, dicendum utique est, propositionem hanc continere verum Ens rationis.

35 *Ultima Relatione clandestinè extorta.*

Informatio hæc est illamet, quæ per extensum registrata fuit in §.11. Confecta post accessum ejusdem Vicarii ad Monasterium, ut videre est *in num*.10. Postquam Moniales deduxerunt coram eo omnia deducibilia, quæ leguntur in ipsa *à num*.14. *usque ad fin.* Et postquam Defensores ejusdem Monasterii in pluribus Contradictoriis, coram d. Vicario habitis, ad satietatem usque auditi fuerunt, ut ex illius contextu, & signanter *num*.14. ibi? *Exadverso autem pro parte Monialium deductum est.*

Asserendo igitur mirabili promptitudine, Informationem hanc, cum tot circunstantiis exaratam, esse clandestine extortam, & continuatur in hac parte rubrica illarum responsionum, de quibus sup. *num*.32. *versic. Hæc responsio.*

36 *Subjunxerunt, quod hi sunt actus merè cæremoniales.*

Responsio hæc non potest sine animi horrore sub oculis haberi, & sola atque unica consideratio, seu seria ponderatio reducendi observantiam solemnium Votorum, factorum Deo, qui non irridetur, ad cæremonias, inter Catholicos deservire potest pro adæquata responsione: Longè enim melius est non vovere, quàm post votum sub his frivolis prætextibus promissa non reddere.

Præterea sacrosanctum *Trid. Conc. sess.*25. *de Regul. cap.*1. non docendo cæremonias, sed salutis viam pandendo, strictè præcipit Regularibus omnibus, tam Viris, quàm Mulieribus: *Ut Regularis disciplina, ubi collapsa est, instauretur, ubi verò conservata est, constantiùs perseveret;* Præcipiendo ulterius: *Ut omnes Regulares, tam Viri, quàm Mulieres ad Regulæ, quam professi sunt præscriptum, vitam instituant, & componant, atque in primis, quæ ad suæ professionis perfectionem &c nec non ad communem vitam, victum, & vestitum conservanda pertinentia, fideliter observent.* Et proindè nullo modo inter Catholicos, atque in illis Provinciis, & Civitatibus, ubi idem Concilium, tanquam in propria Sede, religiosè servatur, & colitur, ab Ecclesiasticis Judicibus admittendæ videntur propositiones, quòd Votorum promissio, Vitæque communis observantia, sit actus merè cæremonialis, neque proindè fideliter observan. ut dicit Concilium, sed à Monialium arbitrio detorquendus inanibus interpretationibus, cæremonialibusque actibus, ad excusandas excusationes in peccatis, juxta præcisa verba Innoc. XII. *in ejus Constit.*95. *num.*12. Et quod congruis exprimi nullatenus verbis potest, prætenditur, ut hujusmodi propositiones admittantur à Judicibus Ecclesiasticis in Curia, revocando contraria Judicata Judicum laicorum Civitatis Neapolis, eo tempore, quo cor. ipsis, nec etiam fit instantia pro tali revocatione.

37 *Priorissa parum in id advertit.*

Facultates Priorissæ, & cujusvis alterius Superioris Regularis, ad hæc nullatenus se extendunt, ut in terminis sancivit Clem. VIII. *Constit.*60. §.2. *vers. Neque Superioribus, & vers. Nulla quorumcumque*, in cujus sequelam ita semper declararunt Sacræ Congr. in resolutionibus, quas referunt, & sequuntur *Fagnan. in cap. Monachi num.*62. *de Stat. Monach. Quarant. in Sum. Bull. verbo Casus reservati fol.*159. & 157. *Lezzan. in Sum. quæst. regul. tit. de Obligat. Relig. ration. vot. pauper. num.*15. *in fin. Capon. discept.*288. *num* 49. *tom.*4. & *Bart. à S. Fausto in Thesaur. Relig. tit. de Voto pauper. qu.*195. *à num.*1. & *Monacell. in Form legal. pract. tom* 1. *fol.*292. *n.*7. ubi, quod hæc S. C. in *Florentina* 21. *Julii* 1690. ad relat. Card. Petruccii, respondit, circa Livella ab omnibus Regularibus servandam esse Constit. Clem. VIII.

Et in præcisis terminis, quod in nostra Religione Dominicana Abbatissæ, nedum non possint concedere tales licentias, seu tolerando, vel non advertendo, id permittere, sed quod præcisè, & sub gravi pœna teneantur consuetudinem, etiam immemorabilem, administrandi Livella per ipsas Moniales, forsan intrudictam, de medio tollere, & extirpare, notat *Donat. Rer. Regul. tom.*4. *tract.*15. *de Vot. pauper. quæst.*12. *per tot.* & signanter, ibi: *Quæritur, an consuetudo, introducta à Monialibus habendi, & exigendi Livella per se ipsas, extirpari possit à Prælata, & dico, quòd sic, etiam si foret centenaria, seu immemorabilis: Imò Abbatissa tenetur illam extirpare &c. Secus autem est in malo statu, & Moniales tenentur obedire, alitèr possunt adstringi, & graviter puniri:* Observando in fine abusus, qui solent provenire ex d. administratione Monialium *in vanis vestibus, vel donando Sæcularibus, aut aliis charissimis.*

Ratio autem, & quidem conveniens ea est, quia aliàs reducendo Votorum observantiam ad cæremonias, ut exadverso dicitur, Religiosi omnes dicerentur verè proprietarii, proprietate illa, quam malorum multorum causam appellat, & meritò D. *Carolus*, relatus à *Crispin. nella Visit. pastor. par.*2. §.42. *num.*39. his verbis *Omnino incumbere debet Episcopus, ut ex Monasterio vitium proprietatis, tanquam multorum malorum causam, evellat*, & in nostris terminis *Monacel. in Formul. tom.*1. *fol.*243. *à num.*3. & signanter *num.*5. *in fin.* ubi, quòd in hoc casu Moniales essent veræ proprietariæ, non obstante Superioris dispensatione. 38

Ad quæ inconvenientia evitanda, non adest propositio magis certa, magisque communiter recepta inter Canonistas, & à S. C. quotidiè approbata, quàm quod Religiosi, neque etiam dicantur possidere pannos ipsos, quos in dorso gestant, ita ut nequeant dicere *hæc vestis est mea*, ad instar Servi, ut benè observat *Zabarel. consf.*17. *num.*5. quem sequitur *Quarant. in Summ. Bullar. verbo Casus reservati num.*6. *fol.*158. *in princip. Rot. dec* 81. *num.*3. *cor. Bich.* & *decis.*253. *num* 2. *par.*11. & *dec.*405. *num.*7. & *seq. par.*16. Et in terminis Religiosi, viventis sub Regula S. Augustini, secundum Const. S. Dominici, sub qua vivunt Moniales S. Jo: Baptistæ, *Donat. Rer. Regul. tom.*4. *tract.*15. *de Vot. paup. quæst.*4. *per tot* ubi explicando verba Regulæ advertit, hoc adeò verum esse, *ut non solùm jure non inveniatur proprietas, sed etiam, nec in ore, cùm dicit, nec dicatis aliquod proprium &c. exemplo primitivæ Ecclesiæ &c* & *Monacellus in Append. ad Formul. tom.*2 *fol.*291. *à num.*1. ubi, nedùm testatur de praxi S. C. sed etiam, quod ab eisd semper fuerunt reprobatæ opiniones aliquorum Authorum Regularium, propriam defendentium causam; Meritò proindè concludendo *num.*2. & 3. hanc opinionem firmiter tenendam esse, ibi: *Verùm opinionem istam à S. C. C. pluribus decretis, quæ refert, fuisse reprobatam, latè, doctèque ostendit Fagn. ejusdem S. C. Secretarius &c. Tenendum igitur firmiter est, quòd Regulares utriusque sexus, neque de Superioris permissione, habere possunt, & tenere superflua, ut munera, & dona elargiantur, aut expendant, etiam in usus licitos, neque audiendi sunt Authores, præsertim recentiores, studiosi selectores laxiorum opinionum, qui evertere cupiunt Tridentini dispositionem, per tot vices à S. C. & à Summis Pontificibus innovatam, & declaratam, & Superiores, ac etiam Subditos Regulares in periculis salutis conantur adducere, quos meritò non sequitur Donatus &c.* 39

Multa alia adduci possent cum majori otio ad comprobandum bonum Jus Montis magni Maritaggiorum, & confutandas contrarias insubsistentes prætensiones: Id tamen mihi non permiserunt Fori, & Cathedræ occupationes assiduæ: *Indulgendum enim est Romanæ Curiæ Advocatis* (ut utar verbis 40

verbis *Card. de Luc. de Servit. disc.69. sub num.5. & de Dot. disc.111. num.3.*) *si juris quæstiones, Exterorum more, non disputant, sed conclusivè juxta receptas opiniones discurrunt, quoniam semper currenti calamo properando, atque, ut vulgò dicitur* correndo la Posta, *scribere coguntur:* Quod ad unguem verificatum fuit in hujusmodi notis responsivis.

§. XIX.

Causæ resolutio, & Disceptationis Conclusio.

1 NOn obstantibus iis, quæ omnibus Judicibus proponere studui, quæque eadem sunt cum adductis usque adhùc, iidem Judices, approbantes contraria motiva, & allegationes, in eo fuerunt sensu, ut Monast. S. Jo: Baptistæ nunquam fuerit, neque hodiè dicendum sit reformatum, & de observantia, Sententias ferentes, ut infra.

2 *Die 18. Julii 1703. Babutius. Christi nomine &c. in Causa, & Causis, quæ primò, & in prima, seu alia veriori coram Nobis versæ fuerunt, & vertuntur instantia, inter V. Monasterium, & Moniales S. Jo: Baptistæ, Religionis Prædic. S. Dominici Neapolis, Actrices ex unà, & V. Montem magnum Maritaggiorum, & alterum V. Montem 29 Famil. nuncupatum ejusdem Civitatis Neapolis, illorumque Ministros, & Officiales, Reos conventos, Partibus ex altera, de, & super executione decreti Reverendiss. Vicar. generalis, mandantis, Monasterium præd. S. Jo: Baptistæ non esse comprehensum inter Monasteria reformata, seu de Observantia, emanatum die 9. Sept. 1702. seu &c. rebusque aliis &c. dicimus, præmissum decretum Reverendiss. Vicar. generalis Neapolis, declarans, Monast. prædic. S. Jo: Baptistæ minimè fuisse, nec esse comprehensum inter Monasteria reformata, seu de Observantia, exequendum fore, & esse, prout exequi volumus, & mandamus, in omnibus, & per omnia, & quodcumque Exequatur decernendum, & relaxandum fore, & esse, prout decernimus &c. prædictumque Montem magnum teneri, & obligatum esse ad solvendum annuum Vitalitium ad rationem ducatorum 80. pro qualibet Moniali, alterumquè Montem 29. Familiarum d. Civitatis Neapolis teneri pariter, & obligatum esse solvere annuum Vitalitium ad rationem duc. 120. pro qualibet Moniali ex nunc, & in posterum, tam decurrendum, & solvendum respectivè, juxta Statuta, Ordinationes, & Conventiones, cum eisdem Montibus; & Montistis respectivè emanatas, & pro illis, quatenus opus sit, mandatum executivum, & aliud quodcumque, desuper necessarium, & opportunum decernendum, & relaxandum fore, & esse, prout decernimus, & relaxamus contra prædictos Montes, & pro decreto, & relaxato haberi volumus, & mandamus, victamquè Partem victrici &c. & ita dicimus &c. Ita pronunciavi &c.*

3 *Die 7. Julii 1704. Archivium. Christi nomine invocato, pro Tribunali sedentes, & solum Deum præoculis habentes, per hanc nostram definitivam Sententiam, quam de Juris peritorum consilio in his scriptis ferimus, in Causa, & Causis, quæ primò, & in prima cor. A. C. A. secundò, & in secunda cor. Nobis versæ fuerunt, & vertuntur instantia, inter V. Monast. & Moniales S. Jo: Baptistæ Ordin. Prædicatorum Neapolis Actrices, & appellatas ex una, & V. Montem magnum Maritaggiorum, ac alium V. Montem 29 Familiarum nuncupatum ejusdem Civitatis Neapolis, illorumque Ministros, & Officiales, Reos conventos, & appellantes, Partibus ex altera de, & super confirmatione, seu infirmatione Sententiæ, latæ per d. A. C. A. ad favorem dicti V. Monast. & Monialium S. Jo: Baptistæ Neapolis appellatum contra dd. dd. Montem magnum Maritaggiorum, & Montem 29. Familiarum Neapolis, appellantes, rebusquè aliis in Actis Causæ, & Causarum hujusmodi latiùs deductis, ad quæ &c. dicimus, pronunciamus, decernimus, declaramus, & definitivè sententiamus, benè, ritè, & rectè fuisse, & esse per dictum A. C. A. Judicem, à quo, judicatum, & sententiatum, malèque, perperam, & indebitè fuisse, & esse per dd. Montem magnum Maritaggiorum, & Montem 29. Familiarum appellatum, & reclamatum, & de nullitate dictum Proptereaque d. Sententiam confirmandam, prout confirmamus, & approbamus in omnibus, & per omnia, & pro confirmata, & approbata haberi volumus, & mandamus, Partemque victam victrici in expensis condemnamus, quarum taxationem Nobis, vel cui de jure, in posterum reservamus, & ita &c. non solùm &c. sed & omni &c. Ita pronunciavi &c.*

4 *Die 6. Julii 1705. Archivium. Christi nomine invocato, pro Tribunali sedentes, & solum Deum præoculis habentes, per hanc nostram definitivam Sententiam, quam de Jurisperitorum consilio in his scriptis ferimus, in Causa, & Causis, quæ primò, & in prima cor. A. C. A. secundò, & in secunda coram R. P. D. N. Judicecommissario, tertiò verò, & in tertia, seu alia veriori, coram Nobis versæ fuerunt, & vertuntur instantia, inter Ven. Monast. & Moniales S. Jo: Baptistæ Ord. Prædicat. Neapolis Actrices, & appellatas ex unà, & Ven. Montem magnum Maritaggiorum, ac alterum V. Montem 29. Familiarum nuncupatum ejusdem Civitatis Neapolis, illorumque Ministros, & Officiales, Reos conventos, & appellantes, Pertibus ex altera, de, & super confirmatione, seu infirmatione Sententiarum, latarum per dd. A. C. A & R. P. D. N. ad favorem d. V. Monast. Monialium S. Jo: Baptistæ Neapolis appellatarum, contra dd. Montem magnum Maritaggiorum, & Montem 29. Familiarum Neapolis appellantes, rebusque aliis &c. dicimus, pronunciamus, declaramus, & definitivè sententiamus, benè, ritè, & rectè fuisse, & esse per dd. A. C. A. & R. P. D. N. Judices à quibus, judicatum, & senteatiatum, maleque, perperam, & indebitè fuisse, & esse per dd. Montem magnum Maritaggiorum, & Montem 29. Familiarum appellatum, & reclamatum, & de nullitate dictum, propteraque dd. Sententias confirmandas, & approbandas, prout confirmamus, & approbamus in omnibus, & per omnia, & pro confirmatis, & approbatis haberi volumus, & mandamus, Partemque victam victrici in expensis condemnamus, quarum taxationem Nobis, vel cui de Jure in posterum reservamus, & ita &c. non solùm &c. sed, & omni &c. Ita pronunciavi &c*

5 Ecce igitur, quod ab his tribus Sententiis, in Urbe obtentis, ob frigida illa verba *meum*, & *tuum*, tali amplitudine verborum, de præsenti declaratum fuit non reformatum, neque de observantia, Monast. S. Jo: Baptistæ Neapolis, ut Moniales disponere possint de earum Livellis ad instar Laicorum, publicorumque Mercatorum, etiam *per altreiunti §.17. num.45. & 47. Et tamen nihil est miserius, quòm propter nummum Deum contemnere*, juxta aurea verba *D. Hier. ad Levit. de duob. gener. hom.* relati *in can. Duo sunt 12. qu.1.* Illud inquam Monasterium, quod congruè appellari potest *Primogenito* celebris Reform. Clemen. uti erectum, & fundatum paulò post ipsius editionem §.1. *in fine*, & §.13. *num.3. & 4. Educato* in observantia perfectionis religiosæ, Vitæque communis per longum annorum spatium ab insigni Religioso *P. Jo: Leonardo à Literis*, ut legitur *in Diar. Dominici ad diem 11. Febr. fol.213. & seqq. Figlio, e Padre* duorum Monaster. S. M. de Sapientia, & S. M. divini Amoris, amborum perfectissimæ Vitæ communis, & regularis observantiæ Civitatis Neapolis §.3. *per tot* Cujus Moniales in earum solemni professione promittunt servare Vitam communem formula strictiori illa, qua utuntur Cappucinæ §.15. *per totam* Cum quibus habent commune non usum Cratarum, & privationem hostioli ad colloquendum §.12. *num.4.* Utì reformatum, & de observantia conclamatum ab omnibus Neapolitanis Historicis §.4. Ab illius Archiepiscopis, *uti sub strictiori observbntia S. Dominici* expositum oculis S.C. Summorumque Pontificum §.12. *num.4.* Taleque comprobatum ex Attestatione duorum generalium Actorum Magistrorum Monialium Civitatis Neapolitanæ §.5. Ex judicio omnium Equitum, & Gubernatorum Montis 29. Neapolis, & sic ex omnibus ferè nobilibus Familiis ejusdem Civitatis §.6. A seriis, repiicatisque confessionibus, tam judicialibus, quàm extrajudicialibus Monialium, quarum aliquæ emissæ fuerunt etiam cum consilio earum Advocatorum §.8. *numer 9.* §.11. *num.2. in fine.* Ab Articulis, earum nomine productis; & testium depositionibus, ad earundem instantiam servatis servandis examinatorum §.9. A solutionibus Livellorum, factis directè Abbatissæ, non autem Monialibus ipsis §.10 Ex Informatione Card. Philamarini, transmissa S. C. E. & R. §.11. *in princ.* Et ex alia informatione Vicarii de Rubeis, transmissa S. C. C. §.11. *post princ.* Ex Relationibus Status Ecclesiæ Neapolitanæ Card. Gesualdi anni 1600. & Card. Philamarini anni 1650. §.12. Ex oraculis S. C. §.13. Ex approbatione Apostolicæ Sedis, mediante ejus speciali Delegato §.14. In contradictorio judicio, incæpto die 8. Oct. 1675. & terminato die 5. Dec. 1684. utì reformatum indubitanter præsuppositum in Sententia primi Tribunalis collegialis laici totius Italiæ §.7. *per tot.* Et demum contra Moniales dumtaxat informantes, die 1. Martii 1703. solemniter canonizatum pro observanti, & reformato à Sacr. C. E. & R. denegante confirmationem decreti Vicar. Siliquini, in quo declarabatur non reformatum, neque de observantia.

6 Itaut concurrere videantur omnes illæ tres probationum species, quarum quælibet, etiam separatim sumpta, apta est facere de albo nigrum, & quadrare rotunda, nempè Con-

fessio

fessio Partis §.8. & 9. Instrumentum publicum §.15. Et res judicata §.7.

7 Circa quas Sententias notandum, quòd Judices plus in illis dixerunt, quàm unquam somniaverint Moniales, nedum obtinere, sed nec etiam petere, non solum decernendo, Monast. S. Jo: Baptistæ de præsenti non esse, sed nec etiam unquam in præteritum fuisse reformatum, & de observantia; Neque ad unicum finem possidendi Vitalitia, tanquam propria, & de illis disponendi *per altrettanti*, juxta animadversa in §.17. *à num.43.* Sed generalissimè, & ad omnem, & quemcumque finem, & effectum; Idque contra rei evidentiam, contra tenorem decreti Vicarii Neapolitani, quod confirmant, & contra omnia documenta, supra adducta, absque eo quòd ex parte Monialium jota unum, vel unus apex adductus fuerit ad probandum, vel petendum declarari, earum Monast. in præteritum non fuisse reformatum, & de observantia, vel qualitatem non reformationis se extendere ad omnem finem, & effectum.

8 Proindeque hodiè, attento tenore dictarum Sententiarum, ad canonizandum Monasterium aliquod pro non observanti, neque reformato, sat est, quòd una, vel altera Monialis de facto Vitam communem non observet, etiamsi major pars earundem propriam professionem punctualiter adimpleat, plus tribuendo unius, vel alterius Monialis actionibus, & operationibus de facto, & contra Regulam, atque professionem, & sic dignis correctione, & pœna, quàm aliis operationibus aliarum Monialium, uniformibus Regulæ, & professioni. & sic laude, & præmio dignissimis.

9 Dixi, *attento tenore contrariarum Sententiarum*, nam si ego essem Judex, nulla habita ratione dictarum, & similium Sententiarum, oppositum intrepidè decernerem. *Quia* (licitum mihi sit in hac parte uti præcisis verbis magni *I. C. Paul de Castr. consf.434. in fin. lib.2.) video, & cognosco, prædicta omnia vera esse, & veritate fulciri.*

10 Neque terret me Sententiarum numerus; quando enim sunt injustæ, etiamsi essent mille nunquam exequi debent, ex adductis *in dec.168. num.1. apud Constant. ad Stat. Urb. & in Imolen. Bonorum 25. Novemb. 1705. §. Nihilominus coram Ansald.* Ultra quòd illæ non sunt irreparabilia tela, nullam admittentia defensionem, sed solet ille, qui contrarias passus est injustas Sententias, per appellationis remedium in pristinum suorum Jurium statum reponi; Indeque *Bald. in leg. unic. num.6. Cod. Si de Momen. possess. fuer. appell.* quem sequutus fui in *Inst. Crim lib.4. tit.8. de Appell num.1.* appellationem lepidè covat Theriacam contra Judicum venenum, ad differentiam Sententiarum imperitorum Medicorum, adversus quas non nascitur herba in hortis, nullaque juvat Theriaca contra ipsarum venenum, ut vidimus *in Instit. Crim. lib.1. tit.2. num.14.* In qua parte omni consideratione digna est reflexio illa *Plinii lib.29. cap.1.* sequuti *à Nicol. in Flosc. Verb. Medicina num.2.* ibi: *Medici discunt periculis nostris, & experimenta per mortes agunt, medicoque tantùm hominem occidisse, impunitas summa est.*

11 Præcipuè quia eædem Sententiæ, uti evidenter nullæ, & injustæ, ex hucusque animadversis, nec etiam nomen Sententiæ merentur juxta *Textum in leg. 2. C. Quand. provocar. non est necess.* & firmata *per Rot. decis.233. num.4. coram Priol.* Judices autem nulliter, & injustè procedentes dicuntur procedere tanquam privati, ex adductis in *dec.186. nu.8. cor. Ottob & in Rom. Hæredit. de Ruspolis 2. Martii 1705. §. Et in terminis cor. Molin.*

12 Minus adducatur in contrarium affectio illa Clientum, quæ Advocatorum intellectum fascinare solet *ex Card. de Luc. de Emphyt. disc.58. num.12.* Quia ego sum in illa opinione, quòd etiam intellectus Judicum aliquando fascinari soleat ab adjacentibus, & circumstantiis Causarum, ut egregiè observat *Oliver. de Matr. null. fol.18. in med.* & docet quotidiana retractatio, & revocatio Sententiarum, quam à Judicibus appellationum videmus ad praxim reduci. Quibus proinde ab Advocatis, succumbentibus in illis Causis, in quibus probant bonum Jus fovere, dici potest cum verbis illis *magni Greg.* scriptis *Petro Diacono epist.42. indict.9. lib.1. De his, quæ tibi pro servanda Justitia scribo, ego absolvor, & tu si negligis, obligaris.*

13 An autem in hac Causa ego fuerim fascinatus, ex animadversis in hac Disceptatione, combinatis cum contrariis Scripturis, exhibitis *in §.17. tacitus Lector judicet*, ut in simili scrip um reliquit *D. Hier. lib.2. ep.4. ad Domn. Apolog.*

14 In omnem verò casum tribus his Sententiis in Urbe, nulliter, & injustè obtentis, opponi possunt tria fundata judicia totidem S. R. E. Card. & Neapolitanæ Ecclesiæ Archiep. Gesualdi, Boncompagni, & Philamarini. Bone Deus, qualia nomina tam in Neapolitanæ Ecclesiæ Fastis, Chronicisque, quàm in Romanæ, & universalis Ecclesiæ Annalibus: Ita ut de Voto uniuscujusque ex ipsis, cum omni sermonis proprietate dici potest id, quòd de quodam insigni Theologo Societatis Jesu scripsit *P. Segn. nella predic 39. num.4.* nempè *Uomo, il di cui Voto equivale a quello d'un'intiera Università.*

Dicant proindè quatuor Moniales S. Jo: Baptistæ cum dd. 15
tribus Judicibus: *Ipsarum Monasterium minimè fuisse, nec esse comprehensum inter Monasteria reformata, neque de observantia;* Quia ego, omissis aliis, in hac Disceptatione expensis, dicere non desinam cum tribus S. R. E. Card. Archiepiscopis Neapolitanis, nempe cum Card. Gesualdo §.12. *num.1.* quòd in eodem Monasterio *si osservano esattamente la Regola, li Voti, e la Riforma.* Cum Card. Boncompagno §.12. *num.7.* quod *in d. Monasterio di S. Gio: Battista si vive con molta osservanza, in modo, che vi è anco quella della Vita commune.* Et cum Card. Philamarino §.12. *nu.4.* quod *idem Monast. di S. Jo: Baptista est sub strictiori observantia S. Dom.*

Observando præcipuè, quod dd. vigilantissimi Præsules, 16
& dignissimi Cardinales, non fuerunt loquuti sub cœca fide unius, vel alterius mercenarii Ministri, de numero illorum, qui cupiunt placere eorum Dominis in Regione Vivorum, juxta animadversionem *de Rub. in disc. ad Lector. part.4. to. 3. rec. à num 95. & Zaul. ad Stat Favent. tom.1. fol.56. nu.18.* & ad effectum consequutionis alicujus miserabilis summæ, sive majoris, vel minoris Livelli, sed ex illa experientia, quam ab ordinariis, necessariisque annualibus visitationibus omnium Monasteriorum, sibi subjectorum, perfectissimè habebant celebris Monasterii S. Jo: Baptistæ siti in illa Civite, in qua longævæ ætatis veneranda canitie præfulgentes, virtutum meritis cumulati, in Domino quieverunt, & in qua usque ad senectam, & senium continuò attenderunt universo Gregi, in quo Sp. Sanctus posuit illos regere dictam Ecclesiam, scribentes non Rationali dicti Monasterii, neque Ministris alicujus Banci, faciendo clandestinas giratas Livellorum *per altrettanti*, sive tolerante, sive ignorante Priorissa §.17. *n.43. & seqq.* Sed scribentes Summo Jesu Christi in Terris Vic., Sacrisque Congr. ad meram veritatem requirentibus ab ipsis eorum Votum, & Informationem, vel ex se ipsis narrantibus verum Statum, veramque qualitatem Monasteriorum, sibi subjectorum, in exequutionem *Const.15.* Sixti V. ad hoc, ut Summus pro tempore Jesu Christi Vicarius: *De toto Ecclesiarum singularum statu certior reddatur &c. atque omnibus cognitis, & examinatis &c. alia in Vinea Domini Sabaoth evellat, alia plantet, alia ædificet, alia destruat &c.* juxta præcisa verba ejusdem *Const. Sixtinæ post princ.*

Ad imitationem præterea celebris illius responsionis *Thomæ Mori*, datæ Angliæ Regis Ministris, ei objicientibus 17
opinionem Episcoporum Angliæ Regni, *qu'à un' Evêque de leur parti il en opposeroit cent &c.* relatæ *à Sander. nell' Histoire du Shisme d'Angleterre fol.162.*

Quatuor illis Monialibus, Mercatorum, seu Negotiato- 18
rum ad instar, disponentibus de earum Livellis *per altrettanti*, de quibus in §.17. *à num.4.* opponimus mille alias Moniales, nedum usque ad diem 4. Aug. 1704. & sic post contrarium decretum Vic. Neapolitani, & duas Sententias in Vrbe obtentas, ex earum Livellis solùm pœnes *se retinentes carolenos tres* (qui vix faciunt baj.21. mon. Romanæ) *reponentes reliquum in aliqua Arca, seu Armario propè Rotam Monasterii §.11. num.10.* Sed etiam hodiè, & dum hæc scribimus, observantes *esattamente la Regola, li Voti, e la Riforma*, ut practicabatur tempore Card. Gesualdi, & Boncompagni § 12. *num.1. & 7.*

Vicario Siliquino opponimus Vicarium Perissium, in Ur- 19
be satis notum, Opponimus Archiepiscopos omnes Neapolitanos §.12. *per tot.* Opponimus Eminen. Patres S. C. E & R. & C. §.13. Opponimus approbationem illius Sedis, quæ Superiorem in Terris non recognoscit §.14.

Cajetano Buonhuomo, moderno Actorum Magistro Mo- 20
nialium nil aliud facienti, quàm referenti præcisa verba Monialium §.17. *n.3.* Opponimus Jo: Jacobum Clocciam, in his materiis *il Magistro de Magistri* §.5. *n.5.* cum caterva illa Historicorum, quam retulimus in § 4. *per tot.* Quibus addimus *Auth. Vitæ Sor. M Villanæ*, Neapoli impressæ anno 1674. *lib.1. cap.8. & cap.11. lib.2. cap.2. & ferè per tot.*

Rationali demum, seu Computistæ Monasterii opponi- 21
mus omnes illos Nobiles 29 Familiarum, coadunatos in publicis Assembleis annorum 1637. § 6. & 1664. §.16. *num 14. & 15.* Opponimus Judicium Sacri Regii Consilii Neapolitani §.7. de quo in eadem Regia Civitate verificatur illud: Non plus ultra.

§. XX.

§. XX.

Aliæ rationes, & motiva, adducta pro Monasterio S. Jo: Baptistæ.

IN Congregr. Sig. Justitiæ, habita die 17. Septem. 1705. nomine Monasterii S. Jo: Baptistæ exhibitæ fuerunt sequentes Scripturæ.

„ R. P. In Civitate Neapolis habetur Mons 29. Familiarum nobilium nuncupatus, qui tenetur fœminis, descendentibus ex dictis Familiis solvere unicuique Moniali, ultra dotem, annuum Livellum duc. 120. (1) prout assiduè Custodes illius solverunt directè Monialibus, (2) & signanter illis in Monasterio S. Jo: Baptistæ Principalibus, Summ. num. 1. (3)

„ Adest etiam alter Mons magnus Maritaggiorum, cujus Custodes pariter tenentur fœminis, ab illis descendentibus, tradere Dotem, Acconcium, & annuum Livellum duc. 80. cuilibet Moniali, dummodo non profiteantur in Monasteriis reformatis, & de observantia, quo casu Vitalitia solvuntur in annuis duc. 50. & in manibus Abbatissæ, quarum Familiarum non est memoria, quòd in nostro Monasterio S. Jo: Baptistæ aliqua fœmina ab illis descendens habitum Monasticum susceperit, ut non controvertitur (4)

„ Ad quorum Custodum Montis magni instantiam evenit anno 1691. *clandestinum decretum* (5) Reverendissimi Vicarii Neapolis, qui inter Monasteria reformata, & de observantia reportavit dict. Monasterium S. Jo: Baptistæ Principale, sed à die *habitæ notitiæ* (6) idem Monasterium recursum habuit ad eundem Vicarium Neapolitanum, qui visis &c. decrevit, *d. Monasterium non esse* (7) comprehensum inter Monasteria reformata, seu de observantia, quarum Vitalitia Monialium cedunt in beneficium Communitatis ad dispositionem Abbatissæ, ut in Summ. num. 2. (8)

„ Pro cujus decreti executione expeditum fuit ad instantiam ejusdem Monasterii Monitorium cor. A. C. A. qui contra utrumque Montem, *causa plenè discussa* (9) per definitivam pronunciavit, præmissum decretum Vicarii Neapol. declarans, nostrum Monasterium *minimè fuisse* (10) nec esse comprehensum inter Monasteria reformata, seu de observantia, fore, & esse exequendum, præfatosque Montes teneri, & obligatos esse, solvere annuum Vitalitium directè Monialibus, Summ. num. 3. (11)

„ A qua sententia Mons 29. Familiarum, de cujus interesse principaliter agitur, *minimè reclamavit* (12) sed tantùm Mons Maritaggiorum appellavit, qua appellatione stante, utì interposita à Collitigante, suspensa fuit executio dictæ Sententiæ A. C. commissaque Causa appellationis hujusmodi R. P. D. N. hic dictam Sententiam A. C. in omnibus, & per omnia confirmavit, Summ. num. 4. (13) quam in gradu appellationis, iterum interpositæ à d. Monte Maritaggiorum, pariter confirmavit R. P. D. P. Summ. num. 5. (14) A quibus tribus conformibus in Curia prolatis, porrigitur ab eodem Monte magno Maritaggiorum Commissio, quæ videtur omnino rejicienda, & rescribendum *Parito Judicato*, (15) quod est de Jure per *Text. expressos in leg. unica Cod. Ne liceat in una ead. Causa tertiò provoc. & in cap. Ut in calunniis de Sent. & re judic. Ac de stylo hujus supremi Senatus post tres conformes ita rescribendum* (16) *esse* testatur *Marchesf. de Commiss. restit. in integritat. part. 2. §. 2. num. 4. fol. 128.* ex gratia viden.

„ Accedente præsertim validitate, & justitia dd. trium Sententiarum conformium, illa namque satis liquet ex revolutione Actorum, juxta *decis. Capit. 260. part. 3.* ista pari modo firma remanet.

„ Nam intentio, & actio Monialium Principalium consequendi Livella directè, est satis *fundata in Capitulis utriusque Montis*, (17) quorum vigore Moniales *assiduè exegerunt* (18) à Monte 29. Familiarum dd. Livella ab anno 1645. usque ad præsens d. num. 1. per consequens benè Judices à quibus declararunt, dicta Livella eisdem Monialibus directè deberi, ad allegatos in *dec. 516. num. 1. apud Posth. de Manut.*

„ In nihilo relevante, quòd obligatio dd. Montium locum habere debet favore Monialium, dummodo non sint professæ in Monasteriis reformatis, seu de observantia, quia cùm Vicarius generalis Neapolis declaraverit, nostrum Monasterium *minimè fuisse*, (19) nec esse de reformatis, seu de observantia, à quo ultimo *decreto cùm non fuerit exadverso appellatum* (20) Imò executioni demandatum ab A. C. sanè hic ultimus status, ab Ordinario Neapolitano firmatus, est omnino servandus, juxta *cons. Calder. 28. vers. & status præsens*, & alios, relatos *in decis. 247. num. 8. cor. Emer. sen.*

„ Supplicando RR. PP. advertere, quòd *Religiones reformatæ, & de observantia solùm dicuntur illæ, quæ sunt sub Regula Minorum de Observantia S. Francisci, & Cappuccinorum* (21) illisque tantum interdictus est usus, aut capacitas possidendi bona, & respectivè retinendi Vitalitia, aliæ verò Religiones, licèt Mendicantes, sunt capaces possidendi bona, illiusque redditus, eorumque Livella convertendi in eorum usus necessarios, cùm id non repugnet Voto paupertatis, ut explicando decretum *Concil. Trid. sess. 25. de Regul.* exadverso allegari solitum, refert *Card. de Luc. in adnot. ad d. Conc. disc. 34. à num. 1. & seq.* ubi *num. 9.* firmat, Religiones reformatas, & de observantia esse solùm Ordinis S. Francisci, & Cappuccinorum. Cùmque nostrum Monasterium stet sub Regula D. Augustini, licèt sit Ord. Prædicatorum, vel ejusdem Regulæ D. Dominici, & sic de Mendicantibus, propterea Moniales sunt capaces recipiendi, & administrandi earum Livella, ut præter allegatos, addo *Quarant. in Summ. Bullar. verbo Monasteria Monialium, pag. 551. Card. de Luc. de Regul. disc. 57. num. 17. Rot. coram Bicbc. decis. 508. per tot.*

„ Igitur dum status, & observantia nostri Monasterii est, ut Moniales receperint annua Livella, illisque *soluta fuerint in particulari*, (22) ut ex Partitis, datis d. num. 1. (23) ac etiam ex Juribus in Processu, facto coram Vicario Neapolitano (24) nil amplius quærendum est, cum sit judicandum tale, quale præseferunt, atque demonstrant *effectus, & modus vivendi* (25) ut advertunt *in cap. Sanè de Regul. Jo: And. num. 5. & Abb. num. 6. Donat. Rer. Regul. tract. 5. de Transeun. qu. 36. num. 2. & seq.* quos laudat, & sequitur *Card. de Luc. Regul. disc. 36. num. 7.*

„ His igitur positis, cum exadverso non doceatur, nostrum Monasterium esse de reformatis, quod necessariò *probandum est ab Institutione, de qua non constat* (26) non autem à præsumptionibus, & argumentis, hinc proinde benè Ordinarius Neapolitanus, qui præsumitur *benè conscius de qualitate ejusdem Monasterii* (27) declaravit, non esse inter reformata, aut de observantia; Quòd cum fuerit executioni demandatum per tres conformes, Mons contrarius non est amplius audiendus, ut superius probavi.

„ In nihilo relevante Bull. Clem. VIII. Quia illa non est determinatè pro nostro, aut pro aliquo particulari Conventu edita (28) Sed generaliter pro omnibus, unde non magis ex ea nostrum Monasterium, quam cœtera obligantur, quia hoc habet lex Ecclesiastica, ut ad acceptandum obliget omnes *Suar. lib. 4. de Legib. cap. 16. Rot. cor. Caval. dec. 85. per tot.* Igitur cùm nostræ Moniales in professionibus promiserint servare Bul. Clement. VIII. per hanc promissionem dici nequit, sese adstringere voluisse, nisi ad id, quod tempore suæ professionis in Monasterio servabatur ab aliis, quæ similem omnino promissionem emiserant, nec aliud promisisse, quam id, quod in Monasterio servabatur; Cùmque *nostræ Moniales assiduè receperint dicta Livella* (29) sanè Bulla nihil operari valet, eoque minus illius acceptatio, & promissio, cùm hæc omnia operentur ad id, quod tempore suæ professionis in Conventu servabatur, præcipuè ex actibus subsecutis circa exactionem dd. Livellorum, qui valdè conferunt ad promissionem, à se factam, declarandam, suamque intentionem detegendam *cap. Cùm dilectus de Consuet. l. [illegible] de inte[illegible]pr. C. de Legib. Menoch. cons. 276. n. 19.* Quare &c.

„ *Responsio in eadem Causa.* Animosa non minus, quàm subtilis videtur Disceptatio Historico legalis, acuto ingenio à D. exadverso in Jure scribente composita, *sed cùm nil novi afferat, quod non fuerit discussum* (30) in aliis instantiis, propterea breviter me expediam in *respondendo, strictè tamen ad punctum Causæ, non autem ab historicis authoritatibus ductus* (31)

„ Nullitas enim, quæ exadverso proponitur minimè est allegabilis, & signanter super decreto Vicarii Perilli, de Voto Congr. Emin. Archiep. Neapolitani, *quia eadem Congregatio non avocavit Causam, ad se, [illegible] abdicavit ab eodem Vicario ordinariam Jurisdictionem* (32) sed illam prorogavit, quia decretum cum Voto Co[illegible] emanatum idem Vicarius promulgavit, & [illegible].

cum

„ ut in exadverso Summ. num 4 prout passim servatur hìc „ in Urbe in Congregationibus, quæ de more fiunt coram „ Emin Vicario, A. C. & Gubernatore in Criminalibus, „ in quibus Judex, scilicet Locumtenens procedit prout de „ Jure, & per consequens objecta nullitas non implicat Ju- „ risdictionis defectum, nec clara dici potest, imò tanquam „ insubsistens, vel saltem dubia, attendenda minimè venit, „ &, ea non obstante, benè Judices à quibus, processerunt „ ad confirmationem Sententiæ A. C. ut in terminis firma- „ vit *Rot. dec.*380. *à num.*23. *par.*9. *rec.* ex gratia viden.

„ Itaque cum Vicarius generalis Perissius anno 1691. de- „ scripserit nostrum Monasterium inter reformata, & de ob- „ servantia *inauditis Monasteriis* (33) benè nostrum Mo- „ nasterium recursum habuit ad Successorem, nempè ad Si- „ liquinum, qui ab illo, tanquam interlocutorio, contra- „ rio imperio decernere potuit *L. Quod jussit ff. de Re judic.* „ *cap. Cùm cessante* 60. *de Appell. Marches. de Commiss. ap-* „ *pell. ab Interloc. par.* 1. §. 1. *num.* 17 *fol.* 1202.

„ Nec exagerari valet altera prætensa nullitas, ex eo, „ quòd decretum ejusdem Siliquini contineat tantummodo, „ nostrum Monasterium non esse de numero illorum refor- „ matorum, *quorum Vitalitia cedunt in beneficium Monia-* „ *lium*, (34) quòd A C. strictè minimè confirmaverit, sed „ ad liquidationem Livellorum processerit contra utrumque „ Montem, sicque excesserit fines decreti.

„ Nam cùm coram *A. C. fuerint exhibita* (35) Capitula, „ hujusmodi liquidationem concernentia, postquam idem „ A. C. mandavit, exequi decretum Vicarii Generalis Nea- „ polis, benè processit ad eorumdem *Livellorum liquidatio-* „ *nem* (36) tanquam executor, ut in terminis firmat *Gra-* „ *tian. disc.*40. *num* 8. *& seq.* Maxime quia uti executor po- „ tuit cognoscere de exceptionibus, respicientibus executio- „ nem Livellorum, ut benè distinguendo firmavit *Rot. cor.* „ *Cerr. decis.*186. *num.*9. *&* 10.

„ Et absque ulla difficultate, quia passim habetur in Ju- „ dicio immissionis, in quo Judex dat immissionem in bonis „ Actori, absque expressione, & liquidatione bonorum, „ quæ liquidatio in executionem Sententiæ fit: Itaque *cùm* „ *coram A C. fuerit liquidatum quid* (37) & quantum de- „ beant solvere dd. Montes pro annuis Livellis, meritò A. „ C. ad quantitatem illorum in capitulis contentam, pro- „ cessit, cùm veniat in sequelam declarationis Monast. pro „ non reformato habere majorem quantitatem Livellorum, „ directè Monialibus solven. ad formam authoritatis supe- „ riùs allegatæ.

„ Quo verò ad justitiam nostrarum Sententiarum nullum „ cadere valet dubium, quia nostrum Monasterium (38) „ *non est, neque Cappuccinorum, neque Minorum de Obser-* „ *vantia* S. Francisci, & per consequens Moniales sunt ca- „ paces recipiendi, & administrandi per se ipsas earum Li- „ vella, illaque convertendi in earum usus necessarios, cùm „ id non repugnet voto paupertatis, ut probavi *in Informa-* „ *tione* § *Supplicandum*, *& seqq.*

„ Hoc autem posito, nullatenus suffragantur argumenta „ contraria; Quia, vel prætensam qualitatem Monasterii „ reformati sufficienter non probant, *vel si taliter, qualiter* „ *præmissa qualitas probata* (39) esset, non relevaret ad „ effectum, de quo est præsens disceptatio.

„ Quoniam dum deficit Institutio, *& fundatio nostri Mo-* „ *nasterii* (40) frustra prætenditur, illud habere qualita- „ tem reformati, & quamvis pro tali probatione nitatur D. „ exadverso in Jure scribens in authoritate Historicorum, „ nempè *Eugenii Caraccioli*, referentis, nostrum Mona- „ sterium fuisse fundatum sub titulo S. Jo: Baptistæ Ord. re- „ formati S. Dominici; Attamen cùm notum *sit, quod Hi-* „ *storici registrare faciunt desumpta ex traditionibus minimè* „ *veris* (41) incertisque vociferationibus, hinc actum es- „ set de probationibus, si eorum dicta illas adstruerent in ju- „ dicio, imò hujusmodi authoritas destruitur ex solutioni- „ bus; directè Monialibus factis, & observantia contraria „ *Rot. cor. Ottob. decis.*253. *num.*28.

„ Eoque minus attendenda venit enunciativa, contenta „ in supplicibus Libellis, porrectis S C. E. & aliisque actis, „ à Monialibus gestis pro consequendis earum Livellis; „ *Quia hujusmodi enunciativæ non probant Institutum*, „ (42) nec sufficiunt ad probandam intentionem contra- „ riam, nostrum Monasterium fuisse, & esse de reformatis, „ ac de observantia, quando, prout hìc, quæstio principa- „ lis assumpti est super veritate enunciati *Rot. coram Burat.* „ *decis.* 45. *& decis* 349 utrobique *num.*1.

„ Maximè quia vigore rescripti S. C. etiam authoritate „ Alexandri VII. transactum fuit inter Moniales, & Mon- „ tem 29. Familiarum, quibus Monialibus, dicta transa- „ ctione non obstante, *Mons solvit directè* (43) *Livella*, „ quod minimè evenisset, si Moniales Principales fuissent „ adscriptæ Regulæ reformatarum, seu de observantia, „ ut de se liquet.

„ Sed quod ponit falcem ad radices, & quod supplicatur ad- „ verti, illud est, quòd in prædicta *Causa non sunt Moniales* „ *tantùm, sed Monasterium* (44) quod, causa cognita, „ Ord. Neapolitanus declaravit, non esse inter reformata, „ neque de observantia, & per consequens antecedentia „ acta, per aliquas Moniales facta, non præjudicant, ju- „ xta *Text. in leg. Ab eo judicato* 3. *C. Quomod. & quand. Jud.* „ *Coccin. decis.* 110. *num* 40.

„ Quod agnovit Auditor SS. qui Causam hujusmodi à S. „ C. E. & R. avocavit, illamque remisit ad Judicem com- „ missarium, & quod plus est, cum *Defensores* (45) *con-* „ *trarii nimis animosè, bis non obstantibus, recursum ha-* „ *buerint ad eandem S. C.* hæc sub die 15. Maii 1703. rescri- „ psit: *Causam non spectare ad S. C. in casu, de quo agitur.*

„ Cavendum tamen est ab eo, quòd Livella directè solu- „ ta fuerint Abbatissæ, non autem Monialibus, quia Di- „ sceptatio in §. 10. exadverso *allegata id non firmat*; (46) „ Sed se refert ad Transactionem, a qua liquidò constat, „ solutionem fuisse factam directè Monialibus non autem „ Abbatissæ, ut probavi in præfato Summ. num. 1. & legi- „ tur in Concordia, in manibus R. P. D. Ponentis.

„ Reliqua verò sunt potiùs dicteria, quam Jura, non me- „ rentur aliam responsionem, *cùm non sit hujus supremi Tri-* „ *bunalis, Disceptationem historicam, legibus mixtam, exa-* „ *minare,* (47) inter paucos dies propositionis plurium Cau- „ sarum, *nam requireretur aliquod magis longum tempus, &* „ *aliis occupationibus destitutum, quo fruitur D. exadverso* „ *in Jure scribens* (48) ad effectum, ut posset admussim re- „ sponderi frivolis subtilitatibus Disceptationis contrariæ, „ illarumque insubsistentiam RR. PP. DD. oculis exhibe- „ re, prout fuit ostensum S. C. E & R. Auditori SS. & Ju- „ dicibus Commissariis, coram quibus in Disceptatione am- „ pliatis fuit acerrimè excussa, & summo Jure propugnata, „ *quod practicari nequit in hoc supremo Consessu inter tempo-* „ *ris angustiam* (49) ad parcen. Voluminibus, ac longo „ tædio. Quapropter Causa satis ventilata, & Juribus fun- „ damentalibus fulcita, non videtur amplius protrahenda „ post tres conformes, ut probavi in Inform.

§. XXI.

Respondetur eisdem Rationibus, & Motivis.

U*Ltra dotem annuum Livellum duc.* 120.

Responsum præventivè fuit §. 18. *num.* 9. id non esse verum, & adduximus in § 16. *num.* 15. verba præcisa Conclusionis anni 1664. 1

Assiduè solverunt directè Monialibus. 2

Hoc non subsistere authenticis documentis probatum fuit §. 10. *per tot. &* §. 18. *num.* 19. 23. & alibi.

Summ. num 1. 3

Registrantur in hoc num. 1 Sum. partitæ solutionis Livellorum anni 1645. ad rationem duc. 120. In illis tamen nullum fieri potest fundamentum; Quia Conclusio Gubernatorum, reducentium Livella Monast. reformatorum ad duc 50. capta fuit anno 1664. § 16. *num.* 15. Approbata à S. C. E. & R. annuente SS. anno 1665. §. 14. *num.* 1. Et a Regio Consilio Neapolis exequutioni demandata anno 1684. § 7. *num.* 7.

In nostro Monasterio aliqua fœmina habitum Monasticum non susceperit. 4

Mirum non est, ob multiplicitatem Monasteriorum Monialium Civit Neapolis: Ob determinatas Familias, componentes nostrum Montem; Et attento, quòd iste erectus dumtaxat fuit anno 1669.

Clandestinum decretum. 5

Hujus decreti clandestinitas solidè confutata fuit in §. 18. *num.* 1.

A die habitæ notitiæ habuerunt recursum ad Vic Siliquinum. 6

Fateor ingenuè, me conceptum sermonem hìc retinere, ne mea verba molestè accipiantur; Coram quo Tribunali afferuntur hæc, & ad quem finem; Ego in conscientia non essem securus, si Causas cum similibus facti alterationibus vincerem, nam si fumus rationem reddituri de omni verbo otioso, multò magis de verbis, & assertionibus, Tertio, & justitiæ præjudicialibus: Quanam fronte asseri potest, quòd Moniales à die habitæ notitiæ habuerunt recursum ad Vicarium Siliquinum anno 1702. Si quatuor annis antea, nempè

anno

anno 1698. solemniter adierunt Cardinalem Cantelmum? à quo cum Voto ejus Cong. referente Can. ab Auria, obtinere non potuerunt revocationem decreti Vicarii Perissii, sed præfixionem termini ad probanda incumbentia *§.1 à n.7.* Quæ circumstantia notissima erat exadu. Scribenti, dum de illa, omissis aliis demonstrationibus, mentionem facit in sua *Resp. §.* 20. supra impressa *n.2.* & ex animadvertendis infra *num.* 32.

Possumus tamen omnia conciliare, asserendo, Moniales recursum habuisse ad Vicarium Siliquinum, à die habitæ notitiæ, quòd omnes illarum diligentiæ erant inutiles coram Card. Cantelmo, procedente cum Voto ejus Congreg. Obiter notando hìc, similes facti alterationes, vel æquivoca, mirabiles operari effectus in illis temporis angustiis, in quibus aliquando reperiuntur Judices pro Causarum decisionibus, Verum tamen est, quòd ad instar eorum, quæ Antiquarii observant de Lucernis veterum sepulchrorum, statim ac lucem aspiciunt, daturque tempus respondendi, evanescunt.

7 *Decrevit, Monasterium non esse comprehensum.*

Gratias Deo, quia admittitur, Vicarium Siliquinum declarasse, Monasterium non esse de præsenti, non autem in præteritum, minimè fuisse reformatum. Quomodo autem absque palpabili nullitate, evidentique injustitia, id addere potuerint Judices in Sententiis, confirmatoriis ejusdem decreti, difficile erit demonstrare, ut observavimus §. 18. *num.* 6.

8 *Sum. n.* 2. Est impressum *in §.17.n.*51. In quo notandum occurrit, quod in illo Monasterium dicitur non esse, hoc est tempore dictæ Sententiæ, non autem minimè fuisse comprehensum inter Monasteria reformata, id referendo ad tempus præteritum.

9 *Causa plenè discussa.*

Quanam plenitudine discussa fuerit præsens Causa coram 1. Judice, ostendimus *in §.18.n.5.*

10 *Declarans, nostrum Monasterium minimè fuisse, nec esse comprehensum inter Monasteria reformata.*

Non est sibi constans exadverso Scribens cum iis, quæ supra dixit *§. Ad quorum*, ante finem, & non concordat in hac parte cum verbis decreti Vicarii Siliquini, registrati in §.17. *num.* 51.

11 *Sum. n.* 3. Est impress. *in §.19. num.* 2.

12 *Minimè reclamavit.*

Contrarium probavimus *in §. 18. sub num. 6. Vers. Aqua.*

13 *Sum. num.* 11. Est impress. *in §. 19. num.* 3.

14 *Sum. num.* 5. Est impress. *in §. 19 num.* 3.

15 *Partito judicato.*

Peti debebat Commissio, non cum clausula, *Parito judicato*, sed cum alia: *Sine præjudicio trium conformium*, juxta Signaturæ stylum, in hac etiam causa practicatum. Id autem evenit forsan, vel ex Amanuensis errore, vel ex magnis illis occupationibus exadverso Scribentis, de quibus *in §. ultimo ejus Responsionis.*

16 *Post tres conformes: ita rescribendum.*

Si sola clara nullitas trium conformium, qualis demonstrata fuit illa Sententiarum *in §. 2. per tot.* apta est illarum exequutionem retardare, ut benè notant *Bald. in leg. 2. num. 2. Cod. Nè lic. tertiò provocar. Felin. in cap. Inter cæter. columm. 5. verf. Sexta de Re judic. Barbof. in Clem. 1. n. 5. eodem titul. Roland. conf. 29. n. 44. lib. 1. Gabr. Com. concluf. concluf. 1. de Exequut. rei judic n. 8. Verf. Contrarium, Covarr. pract. quæst. cap.* 28. *num.* 2. *Lancellot. de Attent. nullit. pend. cap.* 11 *nu.* 144. *Menoch. de Arbit. caf. 9. n. 3. & Gratian. discept.* 118. *n.* 47 *& c.* 581. *nu.* 13. Et Doctores, qui contrarii videntur, vel loquuntur in terminis nullitatis, oppositæ dumtaxat post tertiam Sententiam, vel quando aliæ præcedentes transierunt in judicatum (quorum neutrum verificatur in præsenti) ut illos declarando advertit *Add. ad Greg. dec.* 176. *n.* 15. *&* 18. *&* firmavit *Rot. dec.* 312. *n.* 5. *p.* 5. *& dec.* 391. *n.* 18. *par.* 18. *rec* Quanto magis eundem effectum operabitur, quando unita est cum notoria injustitia? ex hucusque animadversis.

17 *Intentio satis fundata est in Capit. utriusque Montis:*

Capitula utriusque Montis, circa Livellorum majorem quantitatem, loquuntur favore Monast. non reformatorum, quale exadverso non probatur, esse illud S. Jo: Baptistæ.

18 *Moniales assiduè exigerunt.*

Justificationes, exhibitæ in §.10. *per tot.* demonstrant oppositum.

19 *Vicarius Generalis Neapolis declaravit, nostrum Monasterium* minimè *fuisse de reformatis.*

Postquam Latinè dixi, repetii, & multotiès replicavi, hoc non esse verum, nec concordare cum verbis ejusdem decreti, registrati in *§.17. n.*51. non possum nisi, pro faciliori intelligentia, hoc idem Italicè constantissimè repetere. *Non è vero, che il Vicario di Napoli abbia dichiarato, Monasterium S. Jo: Baptistæ minimè fuisse reformatum.* Subjungendo pro mea instructione, quòd, aut Judices, qui *in omnibus, & per omnia* confirmarunt Decretum Vicarii Siliquini §. 19. *num.* 1. 2. & 3. illud legerunt, vel non legerunt: Inter duo hæc non datur medium: Neque hìc sermo est de interpretatione aliqua dubiorum verborum, sed de illorum sola, & simplici lectura. Si legerunt, palparunt manibus, verba hęc *minimè fuisse reformatum* in illo nullatenus contineri; Igitur in gratuita additione eorundem verborum tam grandis emicat injustitia, ut major excogitari non possit. Si non legerunt, & illud *in omnibus, & per omnia* confirmarunt, mihi non suppetit terminus explicandi modum hunc ferendi Sententias, rogando proinde Lectorem, ut illum qualificet, mihique ad Posterorum eruditionem communicare dignetur: Agentes interim gratias Divinę bonitati, quæ non permisit, idem decretum Vicarii Siliquini transcribi ab aliquo a catholico Scriptore, qui malitiosè aliquid in eo inserere potuisset contra Statum, perfectionemq; Religiosam, vel quid simile; Idq; hodiè innocenter confirmatum videremus in Urbe per tres conformes.

A quo ultimo decr. cum non fuerit exadv. appellatum. 20

Quare appellatum non fuerit, imò nec appellari potuerit ab hoc decreto, *inaudito Monte* extorto, postquam cum eo contestata fuerat lis, ostendimus in *§.18. n.*11.

Religiones reformatæ, & de observantia solùm dicuntur illæ, quæ sunt sub Regula Minorum de observantia S. Francisci, & Cappuccinorum. 21

Authori hujus cantiunculæ, in voce, & in scriptis coram duobus posterioribus Judicibus saltem vigesiès confutatæ, nulliusque prorsus efficaciæ ostensæ *in* §. 18. *num.* 12. *num.* 30. & alibi, responderet *Jo: Lud. Vives in Exercit. ling. latin. fol. 5. post princ. Hæc est tua prima cantio matutina, & benè vetus*, cui subscribo. Cùmque ex illius inculcata, futiliq; repetitione, serò agnoverim, me oleum, & operam perdidisse eidem latinè respondendo, dicam Italicè.

Nel Mondo cattolico vi sono molti Religiosi, come sono li Carmelitani, & Agostiniani Scalzi, e simili, e nella Città di Napoli vi sono dieci Monasterii di Monache (§. 18 *n.* 12.) *che non sono, nè Cappuccine, nè di S. Francesco dell'Osservanza, e pure li primi non anno Livello di sorte alcuna, e le seconde, come Riformate, lo godono in commune nella sola quantità di doc.* 50. *Dunque dall'essere il Monastero di S. Gio: Baptista diverso dalle Cappuccine, e Frati dell'Osservanza di S. Francesco, niente con fondamento può inferirsi, nè in circa la quantità de' Livelli, nè circa il modo di amministrarli.*

Si autem concedatur dicta propositio, cum qua Judices in hac Causa processerunt, teste exadverso Scribente in pluribus Scripturis, & etiam in præsenti *Respons. §. Quo verò ad justitiam*, permittendo, contrarias Sententias, eidem rationi innixas, in judicatum transire: Constituendo proinde irretractabile Jus, inducendo notorium, quadrando rotunda, faciendo de albo nigrum, dequè non ente ens, atque falsum immutando in verum, juxta notam indolem, & efficaciam rei judicatæ, ex adductis *per Barbos. axiom.* 200. *nu.* 2. *&* 3. *& Rot. in Romana Divis.* 17. *Martii* 1700. *Neque sanè coram Molin. & in Romana Fideic.* 18. *Jan.* 1700. *§. Sed ut diximus coram Ansald.* ubi, quòd res judicata se habet ad instar muri, qui in medio positus transiri non potest. Facillimo negotio reformatio, & Vita communis relegari poterunt ad solos Conventus Cappuccinorum, & S. Francisci de observantia, demonstratione sequenti.

Religiones reformatæ, & de observantia solùm dicuntur illæ, quæ sunt sub Regula Minorum de Observantia S. Francisci, & Cappuccinorum.

Sed Monasterium, ex. gr. S. M. divini Amoris, & sic de aliis, non est sub Regula Minorum de observantia S. Francisci, nec Cappuccinorum.

Ergo Monasterium S. Mariæ divini Amoris, non est reformatum, & de observantia.

Argumentum est in *Barocco*, modo quidem imperfecto; Non erit tamen multùm difficile Religiosis claustralibus, acuentibus ingenia ad propriam defensionem, aliisque docentibus argumentandi formam, illud ad directum, & perfectum modum in *Barbara* per impossibile reducere.

Exempli, honorisque causa dicti religiosissimi Monasterii S. M. divini Amoris mentionem hìc feci, uti fundati ab insigni Religiosa Sor. Maria Villani, Moniali Monast.

nast. S. Jo: Baptistæ, ut observavi supra *§*. 3. *num*.3 *&* §.12. *num*. 4. *&* 7. ferè prodigiosè ei assignato fundo duc. 10000.die 24. Dec. 1636. à Camilla Sanfelicia, eodem tempore nupta cum Marcello Pignatello ex Ducibus Bisaccii, post cujus obitum absque filiis, omnia sua bona in d. Monast. S. M. divini Amoris transferendo, religiosum habitum in eodem suscepit sub Sor. Mariæ Geltrudis nomine, in eoque piè obiit die 14. Oct. 1656. teste *P. Dominico Maria Marchesio Ord. Prædic. Episcopo Puteolano*, *in Vita ejusdem Sor. Mariæ Villanæ*, Bononiæ reimpressa ann. 1683.*fol*. 150. *in med. & fol*. 485. *antè fin*.

22 *Soluta fuerint in particulari*.

Non est verum, ut ex Partitis, exhibitis *in §*.10 *à nu*. 25. *usq; ad fin*. & ex animadv. in *§*.18.*n*.13.

23 *Ex Partitis d. num*. 1.

Repetenda sunt hìc, quæ diximus supra *n*.3.

24 *Ac etiam ex jurib. in Procefs. facto cor. Vic. Neap*.

Jura, contenta in Processibus Judicum de Partibus, exhiberi solent in Summariis coram Judicibus in Curia; Hoc autem condonandum est exadverso Scribenti propter illius magnas occupationes, ab ipso relatas in *§*. *finali suæ Respons*. Non enim asserere volumus, id processisse ex eo, ne ex eorundem Jurium visione, & recognitione, illorum insubsistentia detegeretur, juxta nobilem animadversionem *Card. Pallavic. nell' Istor. del Concilio lib*.11.*cap*.16.*num*.7.ibi: *Il Soave al suo intento produce molti Autori*, *ma senza citare*, *nè i luoghi*, *nè le parole*; *Maniera eccellente per non poter essere convinto di falsità*. Quamvis fundamentum nobis præberet talis suspicionis confrontatio illa decreti Vicarii Siliquini, in quo asseritur quidem exadverso, sed nullatenus adsunt verba ista *Minimè fuisse reformatum*, juxta animadversa supra *num*. 9.

25 *Effectus*, *& modus vivendi*.

Responsum fuit præventivè in *§*. 18. *num*. 14.

26 *Probandum est ab Institutione*, *de qua non constat*.

Institutionem probavimus ex Breve Clementis VIII. in *§*. 1. *post num*. 12.

27 *Ordinarius Neapolitanus præsumitur benè conscius de qualitate Monasterii*.

Pansandum hic aliquantulum; Card. Gesualdus, Boncompagnus, & Philamarinus fuerunt Ordinarii Neapolitani; Igitur præsumuntur benè conscii qualitatis Monasterii S. Jo: Baptistæ; Non poterit proinde ampliùs controverti, quòd in eodem Monasterio *non si osservino esattamene la Regola*, *li Voti*, *e la Riforma*, ut dicit Card. Gesualdus *§*. 12. *num*. 1. *&* 2. Quòd in eo *non si viva con molta osservanza*, *in modo*, *che vi è anco quella della Vita commune*, ut dicit Card. Boncompagnus *§*. 12. *num*. 7. Quòdque *non sit sub strictiori observantia S. Dominici*, ut dicit Card. Philamarinus *§*. 12. *num*. 4.

In comprobationem quarum feriarum assertionum, factarum Summo Ecclesiæ Capiti, & Jesu Christi Vicario, in conflictu trium Sententiarum, favore Monialium latarum, mihi videor audire dictos tres dignissimos Cardinales, loquentes per os S. Francisci Borgiæ, verbis illis epistolæ, ab eo scriptæ Carolo V. Imperatori, & registratis *à Ribadaneir. in ejus Vita lib*. 2. *cap*. 13. *Pare*, *che si debba dare più credito a Noi*, *che siamo vissuti in essa* (posset addi, e che almeno per 50. volte nello spazio di altretanti anni l'avemo con ogni attenzione visitato) *che a quei*, *che vivono fuori*, *e lo guardano da lontano*.

28 *Bulla Clementis VIII. non pro nostro*, *aut pro aliquo particulari Conventu edita est*.

Ultra vim, & efficaciam hujus Bullæ, ex ipsius promulgatione derivantem, habemus in nostro casu specialissimam promissionem Monialium, illam observandi, *particolarmente per quello*, *che tocca alla Vita commune*. Est autem intellectus debilitas adducere authoritates ad probandum, quòd teneatur Religiosus servare ea, quæ in professione solemniter promisit Deo, qui non irridetur, ut ostendimus *in §* .15.*n* 5.*& seqq*.& addimus *S Urbanum I.in epist.de Rer.commun*.cujus verba sunt hæc: *Quicumque vestrum communem Vitam susceptam habet*, *& vovit*, *se nihil proprium habere*, *videat nè pollicitationem suam irritam faciat*, *sed hoc*, *quod Domino est pollicitus*, *fideliter custodiat*, *nè damnationem*, *sed premium sibi acquirat*; *Quoniam satius est non vovere*, *quàm Votum*, *prout melius potest*, *non perficere*, impress. inter *Opera S.Clem. Papæ*, *Parisiis edita anno* 1658 *fol*. 209.& impressa etiam *Coloniæ Agrippinæ anno*.1562.*fol*.253.

29 *Nostræ Moniales assiduè receperint dd. Livella*.

Receperunt, sed uti reformatæ, & de Observantia *§* 10. *per tot*. & *§*.18.*num*.3.

Nihil novi afferat, *quod non fuerit discussum*. 30

Discussæ non fuerunt, imo nec à judicibus visæ, justificationes exhibitæ in *§*.12.repertæ post terriam Sententiam. Obiter notando hìc facilitatem, dicam meliùs, *la franchezza mirabile di negare il Sole in mezzo giorno*.

Respondendo, *strictè tamen ad punctum Causæ*, *non autem ab Historicis authoritatibus ductus*. 31

Meritò. Non enim omnibus indifferenter datum est congruè respondere argumentis, in Historicorum testimoniis fundatis: Præcipuè quando isti diversæ conditionis, & qualitatis, concordant in aliqua insigni veritate, illorumque historiæ impressæ fuerunt in illa Civitate, de cujus gestis loquuntur, ex adductis *in §*.4.*à n*.3.

Eadem Congregatio non avocavit Causam ad se, *neq; abdicavit ab eodem Vicario ordinariam jurisdictionem*. 32

Ex nostra crassa minerva, ut utar phrasi *Prat. respons. crim*.3.*sub n*.61. nescimus videre, quid commune habeat cum præsenti inspectione Causarum avocatio, quæ tunc solùm practicatur, quando illa introducta fuit coram uno Judice, & illius decisio spectat ad alium, juxta definitionem avocationis Causarum, traditam à *Marr. Compil. Jur. tom*.1. *cap*. 4. *verb. Causa in fine*, *& Ursell.Conclus.legal*.172.*n*.1. ut nempè fit, *Litis coram uno Judice pendentis*, *ad alium*, *absque provocatione*, *facta translatio*, dum in nostris terminis Causa introducta fuit à Monialibus anno 1698. non coram Vicario Siliquino, sed coram Card. Cantelmo, cum Voto ejus Congr. deputatio in Relatorem Can. ab Auria, & contestata lite, mediante assignatione termini utrique Parti ad probanda eorum incumbentia.

His stantibus, authenticis demonstrationibus comprobatis *in §*. 1. *à num*. 7. defectus jurisdictionis ejusdem Vicarii, & nullitas ejus decreti, non dubia, juxta terminos *dec*.380. *num*. 23.*& seqq. par*. 9.*rec*. sed palpabilis remanet; Obsecrantes hìc advertere, quòd hæc, & aliæ nullitates, non allegantur modò, post tres conformes, in quibus terminis animadversionem aliquam mererentur contrariæ reflexiones, sed allegatæ semper fuerunt coram omnibus Judicibus, licèt ab istis gratìs fuerint rejectæ.

Inauditis Monasteriis. 33

Monasteria ante decretum Perissii non poterant, nec debebant citari, rationibus, adductis *in §*. 18 *nu*. 1. Quia tunc nulla aderat contra ipsa contestata lis, nihilque fuit petitum in specie contra unum, vel aliud ex dd. Monasteriis, sed solùm in genere instatum pro declaratione, quæ, & qualia essent Monasteria reformata Civitatis Neapolis, cum æquali indifferentia erga omnia. Non sic autem respectu decreti Vicarii Siliquini, quia debebant citari coram ipso, seu veriùs coram Congr. Eminentissimi Archiepiscopi, Montes illi, cum quibus pendebat lis, introducta à Monialibus ipsis, ex animadversis in *§*.1.*n*.7.

Quorum Vitalitia cedunt in beneficium Monialium. 34

Nullitas hæc in eo residet, quòd Vicarius Siliquinus non declaravit, Monast. S Jo: Baptistæ indefinitè, & ad omnem effectum non reformatum, neque de observantia, sed ad solùm finem administrandi Livella §.17.*n*. 51. Sententiæ autem fines d. decreti excesserunt, generalitate maxima declarando, illud de præterito minimè fuisse, & de præsenti non esse comprehensum inter Monasteria reformata, & de observantia *§*.2 *n*.16 *&* 17.

Coram A. C. fuerunt exhibita Capitula. 35

Cum exhibitione Capitulorum, facta coram A. C. exhibitæ fuerunt Transactio, approbata à Papa, & Sententia Consilii Neapolitani, in quo introducta fuit Causa ad instantiam Monialium, quæ determinant Livella in Monasterio S. Jo: Baptistæ in summa duc. 50. A. C. igitur non liquidavit summam aliquam incertam, sed illam, ut supra fer. fer. determinatam, immutavit, auxitq; à duc. 50. ad duc. 80. & 120. respectivè.

A C. benè processit ad eorundem Livellorum liquidationem. 36

Licitum Nobis sit in hac parte petere A. C. à qua instantia, quibus verbis concepta, & ubi registrata? motus fuit ad determinandam Livellorum quantitatem, sub liquidationis colore infirmando duo solemnissima judicata totidem maximorum Tribunalium? Non enim motus dici potest ab instantiis Monialium, quia istæ nunquam somniarunt talem declarationem ab eo petere. §. 17. *num*. 50. Minusque à Scripturis Defensorum earundem Monialium, quia in istis, per extensum registratis in d. *§*. 17. *à num*. 2. *usque ad* 5. id nec legitur, nec petitum fuit. Si igitur veritatem amamus, fateamur libentèr, exageratam hanc liquidationem esse merum prætextum ad salvandam Sententiam A.C. à nul-

à nullitate, & injustitia, satis ex hucusque animadversis elucidatis.

37 *Coram A. C. fuerit liquidatum.*

Adversus prætensam hanc liquidationem dicimus cum *Glos. in leg. fin. C. de Ædific. priv. Sed ubi est*; Subjungentes. A quo fuit petita? in Actis enim nullum reperitur vestigium alicujus instantiæ pro illa obtinenda à Judicibus.

Nostrum Monasterium non est Cappuccinorum, neque Mino-

38 *rum S. Francisci de observantia.*

Repetenda sunt hic, quæ diximus sup. *n.* 21.

39 *Talitèr, qualitèr qualitas reformata esset approbata.*

Admittitur hic, qualitatem reformatam Monasterii S. Jo: Baptistæ, talitèr, qualitèr probari ex nostris demonstrationibus; Igitur prætextus erroris Actuarii Monialium remanet omnino futilis, & prorsus vanus; Quia, non solùm probatio talis, qualis, sed sola possibilitas in contrarium omnem erroris umbram eliminat, justa doctrinam *Castr. in leg. penult. §. Docere n. 4. ff. Ne quis eum*, quam sequuntur *Dec. consf. 35. sub n. 9. Rot. dec. 256. n. 4. & 6. & dec. 323. nu. 11. & dec. 397. n. 6. cor. Bich.* Idemque error concludentissimè probandus esset, eo quia nunquam præsumitur, ut, aliis adductis, firmavit *Rot. dec. 1214. n. 12. cor. Emer. jun.*

40 *Deficit Institutio, & Fundatio nostri Monasterii.*

Non deficit hæc Fundatio, sed exhibita per extensum fuit in §. 1. *post num.* 12 ubi in specie dixit Summus Pontifex, quòd Moniales S. Jo: Baptistæ fieri volebant tales juxta Regulas Monasterii S. M. de Sapientia, in quo Vita communis etiam hodiè exactissimè custoditur §. 11. *num.* 8. *post princ.*

41 *In authoritate Historicorum.*

Paragraphus iste ad literam impressus fuerat in §. 17. *num.* 20. Eique responsum in §. 4. *à num.* 3. *& in* §. 18. *num.* 16. Debebat igitur omitti præsens transcriptio, illiusque loco aliquid replicari contra nostras Responsiones, juxta laudabile solitum illorum etiam Curialium, qui multis occupationibus detinentur.

42 *Quia hujusmodi enunciativæ non probant Institutum.*

Institutum hoc non probamus ab enunciativis, sed à Breve Summi Pontificis Clem. VIII. §. 1. *post num.* 12. Ad omnem verò abundantiorem cautelam illud comprobamus aliis argumentis, & demonstrationibus, de quibus supra, quæ, præcipuè simul unitæ, ante oculos, intraquè evidentiæ fines ponunt veritatem, & subsistentiam ejusdem Instituti.

43 *Mons solvit directè Livella.*

Cantiuncula hæc latè fuit confutata in §. 10. *per tot. &* §. 18. *n.* 3. 13. 17. 19. & alibi.

44 *In præsenti non sunt in causa Moniales tantùm, sed Monasterium.*

Hoc idem Monasterium, quod hodiè in Causa est, fuit etiam semper in Causa in præteritis actibus, ut remanet manifestum ex illorum recognitione in §. 18. *n.* 32.

45 *Defensores contrarii nimis animosè bis non obstantibus &c.*

Pro applicatione illorum verborum *nimis animosè* dignetur observare Lector, quòd Defensores Montis recursum habuerunt ad S. C. E. vigore illius specialis rescripti SS. D. N. de quo mentionem fecimus in §. 2. *n.* 13. & §. 13. *nu.* 16. & postquam supplices illas eidem porrexerunt preces in publica audientia 4. Maii 1705. quæ registratæ fuerunt in principio præsentis Disceptationis.

Quia remanet manifestum, illos notari de insigni animositate, non alio motivo, nisi quia in Urbe, fer. omnibus fer. per Juris tramites procurant exequtionem rescripti Papæ regnantis: Juvat propositionem hanc iterum repetere: *Notantur Defensores Montis de magna animositate, quia in Urbe procurant exequutionem rescripti Papæ viventis.*

Ex qua sola, & seria animadversione cessabit admiratio, si Moniales plus obtinuerunt à Judicibus, quàm ab eis petierint: Petierunt enim declarationem, ipsas de præsenti non esse reformatas §. 17. *num.* 50. *in fin.* & obtinuerunt declarari, nec etiam in præteritum fuisse tales §. 19. *num.* 2. & *seq.* Petierunt declarari, se reformatas non esse ad solum finem possidendi Livella §. 17. *num.* 50. *in fin.* & obtinuerunt amplissimam declarationem, ipsas esse tales generalitate inaudita, §. 19. *num.* 2. & *seq.* Non petierunt declarationem quantitatis Livellorum, cogitantes forsan pro illa habere recursum ad Tribunal, ab ipsismet electum §. 7. *num.* 3. Et Judices ultrò eis obtulerunt talem declarationem §. 19. *num.* 2. & *seq.* Rescindendo hoc modo solemnissimam Transactionem, approbatam à S. C. E. & R. annuente Papa, §. 14. *num.* 1. Et revocando Sententiam Regii Consilii Neapolis §. 7. *num.* 7.

Neque exorbitantia minor practicata fuit in principio hujus controversiæ; Post declarationem enim Vicarii Perissii, anno 1691. annumerantis Monast. S. Jo: Baptistæ inter alia Monasteria reformata Neapolis §. 1. *num.* 3. & *seq.* Anno 1698 & sic transactis jam septem annis, pro revocatione talis declarationis recursum habuerunt ad Card. Cantelmum Archiepiscopum, cum Voto ejus plenæ Congr. Coram quo, referente Can. ab Auria, talem revocationem obtinere nullatenus potuerunt, sed solùm Partibus contendentibus statutus fuit terminus ad probanda incumbentia §. 1. *num.* 8.

Acuentes autem ingenium eædem Moniales desperantesque probare eadem incumbentia, relicto eodem qualificato Judice, paulò ante ipsius obitum, non requisito Voto Cong. neque etiam sciente causæ Relatore, Deus scit, qualibus mediis, ex abrupto, nemine citato, & inaudito Monte, post alios quatuor annos, obtinuerunt à Vicario Siliquino id, quod eis denegaverat Archiepiscopus, cum Voto suæ Cong. Ad colorandam verò subsistentiam hujus decreti, recursum habuerunt ad SS. pro obtinendo Breve, confirmatorio ejusdem, à quo illud nullatenus obtinere potuerunt, remissis simplicitèr, & absque verbis *per il Voto*, illarum precibus S. C. E. & R. & sic juxta terminos Justitiæ ex adductis in §. 13. *à num.* 13. *usque ad fin.*

In hoc sapientissimo Consessu primo loco rescriptum fuit: *Expectetur novus Archiepiscopus*, ut ex annotatione in Positione originali, de cujus judicio meritò dubitantes, supplicarunt instantiùs pro Causæ propositione, votique compotes factæ, perventaque Informatione Vic. Capitular. die 1. Martii 1703. in voce, & in scriptis informantibus dumtaxat Monialibus ipsis, ab eodem sacrosancto Senatu intrepidè responsum fuit: *Non esse locum petitæ expeditioni Brevis* §. 13. *num.* 12. Remotis à Secretaria omnibus Scripturis ex illarum parte exhibitis, unà cum originali Positione, ne ullo unquam tempore in cognitionem sanctissimi hujus rescripti deveniri posset; In qua tunc solum aliquæ ex eisdem Scripturis, & Positio cum rescripto characteris Secretarii restitutæ fuerunt, quando post annum, & ultra, habita notitia talis resolutionis Causæ, & Scripturarum remotionis, ex parte Defensorum Montis exclamatum fuit pro illarum restitutione.

Post hæc, ac si res omnino integra esset, expeditum fuit Monitorium coram A. C. pro confirmatione decreti Vicarii Siliquini, obtenta cum circumstantiis supra expressis.

Aut igitur ego ista non capio, aut me explicare non valeo, aut contraria judicata subsistere nunquam poterunt; Et parcat mihi Card. Taurusius, si ejus prudentissimi consilii fines transcendo, de quo in §. 18. *num.* 7. *vers. Indeque*; Talis enim, & tanta est apud me opinio integritatis, & intelligentiæ Judicum Romanæ Curiæ, talisque, & tanta fiducia, justitia ita exigente, se conformandi in hac parte cum operationibus, & efficaci voluntate SS. D. N. circa Vitæ communis conservationem, ut credere non possim, quòd velint in hac Causa magnum exemplum, iniqui speciem habens, in Urbe constabilire, non pro introductione Vitæ communis, ubi non adest, sed pro destructione in illo Monasterio, ubi reperitur, & ubi Moniales in earum solemni professione se obligant illam servare §. 15. *per tot.* Esset enim æneum illum Serpentem in Urbe elevare, de quo sermo est in *Num.* 21. 9. Cum hac tamen differentia, quòd qui aspiciebant illum sanabantur, qui verò hunc videbunt, postquam sani facti sunt, infirmabuntur, atque à perfectionis, & regularis observantiæ via declinabunt.

Cavendum tamen est ab eo &c. quia Disceptatio in §. 10. *ex- adverso allegata id non firmat.* 46

Si Lector dignabitur Disceptationem loco citato percurrere, inveniet, quòd ultra alias probationes, *à num.* 25. *usque ad num.* 36. registrantur veræ, authenticæ, & reales partitæ solutionum, factarum Abbatissæ, non autem Monialibus ipsis, coram 2. Judice de mense Novem. 1703. fer. fer. productæ per acta Archivii; Nec non, quòd in §. 10. *num.* 3. adducuntur præcisa verba Vicarii de Rubeis, idem asserentis.

Hic igitur, conceptum paritèr retinendo sermonem, supplicamus dumtaxat observare, quòd si promptitudine verè mirabili controvertuntur ea, quæ habentur in manibus, & sola Scripturarum pervolutione patent, de aliis quid dicendum?

Referam per jocum ea, de quibus serium timorem habui: Pervoluta Disceptatione in loco controverso, & re-

perto id, quod solemnitér negabatur, combinavi ea, quæ indicavi *supra num.* 45. *vers. In hoc*, cum dicta feria, & rotunda negativa, diuque mirabundus hæsi, dubitando è meis manibus dictas Justificationes evanescere, conticuendo tamen à me ipso cogitabam modum, quo prætenditur victoria in hac Causa; Justificationes recognosci possunt ad arbitrium vel originaliter in Actis, vel in Disceptatione fideliter transcriptæ.

47 *Cum non sit hujus supremi Tribunalis Disceptationem Historicam, legibus mixtam, examinare.*

Disceptatio non fuit composita pro supremo Tribunali Signat. Justitiæ, nec eidem distributa pro illius examine, ex quo fuit in eodem Tribunali exhibitus Restrictus Facti de Juris, cum suo pleno Summario, cum quibus Causa commodè decidi poterat: Fuit nihilominùs RR. PP. distributa in obsequium, & venerationem, eis ab Authore omni jure debitam, & ad hoc, ut si, praetér Causæ necessitatem, aliqui ex eisdem voluissent Causæ merita latiùs degustare, id possent facili negotio, & forsan non injucundè, ad praxim reducere: Neque enim novum est, minusque inauditum in legalibus materiis similes Disceptationes Judicibus exhibere, ut contemporaneè practicatum fuit in illo casu, in quo emanavit *dec.* 18. *in princ. §. Prosequtaq;* apud *Prosper. de Territ separ.* ibi: *DD. post plenam, maturamque doctarum, ac elegantium Dissertationum, hinc inde exhibitarum, discussionem.*

Nam requiretur aliquod magis longum tempus, & aliis oc-
48 *cupationibus destitutum, quo fruitur D. exadverso in Jure Scribens.*

Verissima est prima pars hujus propositionis, si intelligatur de magis longo tempore, in præteritum seriò implicatum, nedum studiis legalibus, sed aliis, tam humani, quàm divini Juris lucubrationibus. Absque enim tali longo studio, omne præsens tempus, quamvis longum, reputabitur breve, omnesquè diligentiæ adequatè respondendi erunt inutiles. Eodem modo, quoad longum perficiendum iter, congruum quidem requiritur tempus, sed multa alia, & præcedere, & concurrere debent requisita.

Cæterùm incepta fuit Disceptatio post tertiam Sententiam, promulgatam die Jovis 16. Julii 1705. licèt ratione termini pro servato habiti, lata appareat die 7. ejusdem mensis, & anni, & terminata die 9. Augusti seq. quando revisa fuit, & permissa illius impressio. Utinam verò hi 24. dies, ultra assiduas lectiones in Romano Sapientiæ Archigymnasio per totum mense Julii, liberi fuissent ab occupationibus aliarum Causarum; Quia magis perfecta componi utique poterat, majoribusquè facti, & Juris animadversionibus exornari, atque minoribus Typographiæ erroribus scateret; Verissimum siquidem, comprobatumquè experientia est *Apulæi dictum*, relatum *à Brancaccin. de Jur. doctorat. in Epist. ad Lector. post med.* quòd *nulla res potest esse eadem festinata simul, & examinata, nec est quidquam omnium, quod habeat, & laudem diligentiæ simul, & gratiam celeritatis.*

Illarumquè insubsistentiam RR. PP. DD. oculis exhibere, ut
49 *fuit ostensum Congr. E. & R. Auditori SS. Judicibus Commissariis.*

In S. C. E. & R. non fuit ex parte Monialium exibitum, nisi simplex italico idiomate compositum Memoriale pro declinanda illius Jurisdictione, terminatum sequentibus verbis *l' Oratrici sperano doversi rimettere ad suoi Judices, attesa la retta giustizia dell' EE. VV.* Nec minima adducta syllaba circa Causæ merita, minusquè aliquid responsum nostris Informationibus, tangentibus eadem merita Causæ.

Coram Auditore SS. pro parte Monialium Tartarorum more stridoribus, & clamoribus pugnatum fuit, obtentaquè remissio Causæ ad Judices Commissarios, & cor. eod, paritér nihil scriptum fuit, vel dictum circa merita Causæ.

Judicibus demum Commissariis illis exhibitæ fuerunt Scripturæ, quas registravimus per extensum *in §.* 17. ex quarum lectura patet, an ex illis insubsistentia appareant ea, quæ hìc adduximus, vel potiùs, an magis solida, magisquè firma remaneant, attenta debilitate dd. Scripturarum, æquivocis, quibus abundant, & facti deficientia, qua laborant.

Quod practicari nequit in hoc supremo Consessu in temporis
50 *angustiis.*

Magnæ occupationes supremi Tribunalis Sign. Justitiæ notissimæ etiam sunt Lippis, & Tonsoribus, cum illo addito, de quo mentionem facit *Card. de Luc. in Relat Rom. Cur. disc.* 31. *num.* 17. quòd ferè gratis adeò magnum supportant onus, & laborem: Verum tamen est, quòd non proindè est præsumendum, quòd in dd. temporum angustiis Causæ cum solita maturitate non decidantur, attentis probatorum Curialium Scriptis, solidè in Jure compositis, & Informationibus in voce eorundem Judicium, ut notat *Card. Pallavin. nell' Istor. del Concil. lib.* 24. *cap* 4. *num* 8. asserens, *che non puol chiamarsi, ne trascurata, ne sproveduta la decisione di gran Litigio, che suol prendersi in gravissimi Tribunali con lo studio di un sol giorno, attese le Scritture, meditate da valenti Avvocati per molti mesi.*

Hæc pro responsione ad omnia ea, quæ pro Monialium parte in Scriptis deducta fuerunt; Quia verò audivimus, illarum nomine verbalitér exageratam fuisse distinctionem inter reformationem Monasteriorum, & obligationem servandi Vitam communem, ac si res essent penitus distinctæ, & separatæ, quod motivum cum plausu ab aliquibus exceptum fuisse asseritur. 51

Præmisso cum *D. Tho.* 1. *par. quæst* 54. *ar.* 2. *ad* 4. Sapientis esse non curare de nominibus, & cum communis Doctorum Schola, non verborum corticem, sed ipsam rerum substantiam attendendam esse, ex adductis per *Bartol. in leg. Quominus num.* 22. *ff. de Flumin.* ibi: *Non curo de nomine Anton. Quiring. de Scient. med. cap.* 18. *fol.* 74. ibi; *Sicuti vanum est disputare de nomine, ita vanissimum est disputare de re, de cujus entitate non constat Mantic de Coniect. lib.* 3. *tit.* 3. *num.* 9. *Card de Luc. de Feud. disc.* 44. *num* 17. *& de Fideic. disc.* 151. *n.* 5. *& Rot. dec.* 254 *in fin. cor. Ottob. & in Pisana Jurisp.* 4. *Julii* 1700. *§. Ut enim cor. Ansald.* ubi, quòd *fatuum est aures præbere quæstioni de nomine.* 52

Dicimus, ita discurrere esse verbis ludere, non autem solidè respondere, Quia ad nostrum effectum sinonyma prorsus sunt reformatio, & observantia, itaut idem prorsus sit dicere, Monasterium aliquod esse reformatum, seu de observantia. 53

Patet hoc ex sola, & simplici lectura decreti Vicar. Siliquini, ibi: *Fuit provisum, & decretum, Monast. præd. non esse comprehensum inter Monasteria reformata, seu de observantia §.* 17. *num.* 51. 54

Ex omnibus contrariis Sententiis, ibi: *Minimè fuisse, nec esse comprehensum inter Monasteria reformata, seu de observantia §.* 19. *n.* 2. 3. *&* 4. 55

Ex informatione Vic. de Rubeis. ibi, *In quibus omnibus Actis Monast. præd. S. Jo. Baptistæ tanquam reformatum, & de observantia enunciatur §.* 11. *n.* 3. & alibi. 56

Ex Monialium replicatis confessionibus, & instantiis, factis cor. Vicar. Siliquino, ibi; *Supplica dichiarare, il sudetto Monastero non esser compreso fra li Monasteri reformati, seu dell' osservanza* §. 17. *n.* 40. & ibi: *Supplica V. S Illustrissima voler restar servito dichiarare con decreto, d. Monastero non esser compreso fra li Monast. riformati, seu dell' osservanza §.* 17. *n.* 50. 57

Ex attestatione Io. Jacobi Giocciæ, generalis Actorum Magistri Monialium, non per minus temporis spatium, quàm per annos supra 40 *Li Monasterii riformati, seu dell' osservanza, che sono in questa Città di Napoli &c. §.* 1. *n.* 6. 58

Ex confessione demum (omissis aliis demonstrationibus gratia brevitatis) millies replicata Defensorum Monialium in omnibus instantiis, cor. omnibus Judicibus, & in omnibus omnino Scripturis, nec etiam exceptis illis, exhibitis in Sign. Justitiæ, semper accipientium pro sinonymis eadem verba, Monasterium aliquod esse reformatum, seu de observantia, ut ex illarum recognitione in §. 18. *num.* 6. 7. 8. 9. 10. & ferè in omnibus Et supra *§. Idest §. Ad quorum §. Pro cuius §. In nihilo, §. His igitur, & in Respons. §.* Nullitas, *§. Eoq; § Maximè, & §. Sed quod.* 59

Non omittentes tamen observare exorbitantiarum continuationem, nullatenus interruptam in toto hujus Causæ decursu, hodiè unum asserendo in Scripturis, Judicibus exhibitis, & juxta solitum Partibus contendentibus communicatis ad respondendum, cras verò aliud oretenus Judicibus summo calore insinuando, hac nova methodo tollendo modum respondendi contrariis objectis, illa dumtaxat sciendo post Causæ resolutionem, & prætendendo, ut Judices, non secundum acta, & probata judicare debeant, sed ad tenorem verborum, in auribus eis insufflatorum, & sic extra Mundum existentium, contra omnia principia; quæ sequutus sui *in Instit. Crim. lib.* 4. *tit.* 8. *n.* 9. 60

Terminantes nostros labores in hac Causa, enixè rogando Judicem illum, qui adhuc certus, & deputatus non est, ut observet diligenter, ne ejus Sententia, ferenda invocato Salvatoris nostri Jesu Christi nomine, & solùm Deum præ oculis habendo, quæ juxta solitam formulam, perpetuum imponere debet silentium in hac Causa, deserviat loco Tubæ, ad excitandos Religiosos omnes catholici Orbis 61

pro

pro excutiendo suavi jugo Vitę communis; Eidemque Judi-
ci repetendo cum verbis illis Divi Gregorii, registratis sup;
*§.19.n.12.De his, quae tibi pro servanda Justitia scribo, ego
absolvor, & tu, si negligis, obligaris.*

§. XXII.

De Livellis in genere.

1 CUm occasione præsentis Causæ, argumenta contraria
diluturus, multos pervolvere Authores cogerer, non
putavi committendum, ut quæ inter legendum mihi occur-
rerent, quævè Studiosis usui fore puto, negligenti vitio prę-
terirem: Ideò ad hunc ultimum Paragraphum eorum com-
modo ea referenda duximus, ut quantum in Nobis est, no-
stro Lectori prodesse possimus. Quòd si mirum alicui videa-
tur, me ab assiduis, & tumultuosis Fori, & Cathedræ
occupationibus in hac Disceptatione transtulisse animum ad
disceptandum de communi Monachorum Vita, quæ paca-
tis potiùs, quietisquè studiis, quàm Fori clamoribus con-
venit, is non meam de tumultuosis rebus ad tranquillas, sed
aliorum de tranquillis ad tumultuosas digressionem admire-
tur. Siquidem in Foro passim occurrunt ij, qui communem
Vitam, ex Instituto suo profiteri debentes, eandem forensi
arte declinare conantur. Et quamvis Lucubrationes hæ no-
stræ in Causa, à Nobis defensa, finem suum minimè fue-
rint assecutæ; Tamen, quia habent sua sydera lites, &
qui labores nobis irriti ciciderunt, prodesse aliis possunt,
propterea hìc ea imprimere decrevimus, ut si quid fortè,
Lector benevole, tibi ex usu fuerit, id veluti ex tuo fundo,
me libente, atque volente uberrimè colligas.

Quæres 1. *Quid sit Livellum?* Omissa significatione hu-
2 jus verbi, in tota sua latitudine considerati, ad nostrum ef-
fectum. Resp. *Esse annuam illam præstationem, quam sibi
reservat Religiosus, vel Religiosa tempore professionis:* Seu,
*quæ sibi à Parentibus, vel aliis assignatur pro suis particula-
ribus indigentiis*. Ita *Mirand. de Monialib. q. 9. art.* 1. & con-
cordant *Capon. discept. 81. n. 1. to. 2. & Card. de Luc. ad Concil.
disc. 34. n. 4.* Obiter observando hic differentiam, quæ inter-
cedit inter annalem, & annualem præstationem: Annalis
siquidem præstatio est illa, quæ intra annum fit, annoque,
terminatur, annualis verò præstatio, quæ quot annis repe-
titur, ut observat *Rot. dec. 931. num. 5. cor. Cer. & dec. 225.
num. 14. par. 14. rec.*

Quæres 2. *Ex quo motivo assignari soleant Livella volenti-
3 bus ingredi Religionem.* Resp. Parentes, sive Consanguineos
solitos esse illa assignare, correspectivè ad renunciationes,
quas emittunt, occasione ingressus in Religionem, ut obser-
vat *Rot. in Lucan. Livelli 9. Maii 1707. cor. Ansald.*

Quæres 3. *An pro Livelli consequutione competat specialis
4 hypotheca.* Resp. cum distinctione; Vel pro illa obligati
sunt fructus certi alicujus fundi pro faciliori illius exactione,
& super aliis bonis non competit hypotheca; Vel obligata
sunt bona ipsa in genere, & absque alia specificatione, &
tunc eadem hypotheca competit, *Rot. dec. 74. n. 1. apud Torr.
de Pact. fut. succes.*

Quæres 4. *An facta semel assignatione alicujus fundi pro so-
5 lutione Livelli, possit Monialis variando illud ex fructibus al-
terius fundi petere, Marant. respons. 91. to. 6* in negativam in-
clinat opinionem: Contrarium tamen probat *Hodier. ad Surd.
dec. 266. n. 21. & 22.* referens ita pluriès decisum.

Quæres 5. *An Livellum imputandum sit in Legitimam* Resp.
6 *Negativè* cum *Valasc. de Quart. c. 13. num. 39. & Carvahal. de
Utraq; Quar. par. 4. c. 1. n. 92.* Et ratio est, quia illud sortitur
alimentorum naturam. Quod limita in illis Locis, in quibus
dos succedit loco Legitimæ, quia cùm illud consideretur tan-
quam pars dotis, ut videbimus infra *q.* 7. Consequenter de-
trahendum est ex portione Legitimæ. Ita *Rot. cor. Emer. jun.
d. 67. num. 6. & 7.*

Quæres 6. *An Livella veniant appellatione mobilium.* Resp.
7 cum *Capon. discept. 81. per tot. tom. 2.* Illa non esse res mobi-
les, neque stabiles, sed constituere tertiam speciem inter mo
bilia, & stabilia, venire tamen sub bonorum appellatione.

Quæres 7. *An Livellum reputetur pars dotis Monialium, il-
8 liusquè privilegiis gaudeat.* Resp *Affirmativè* cum *Rot. dec.
39. n. 13. par. 11. & dec. 153. n. 10. par. 19. rec.* & aliis authoritati-
bus, adductis supra *§. 16. n. 13.*

Quæres 8. *An promissio solvendi annuum Livellum indigeat
9 insinuatione, aliisque solemnitatibus.* Resp. *Negativè*, quia
dicitur assignatum in causam piam, in quibus terminis sole-
mnitas insinuationis non requiritur, *Card. de Luc. de Donat.
disc. 60. n. 43. & Rot. cor. Dunoz. jun. dec. 775. in fin.* Addito, quòd
in annuis præstationibus talis solemnitas non est necessaria,
ex juribus adductis ab eodem *Card. de Luc. de Donat. d. disc.
60. n. 33. & 34.* In qua parte vide *Rot.* alitèr distinguentem *in
dec. 242. par. 16. rec.*

Quæres 9. *An ex lapsu 16. annorum solutum præsumatur
Livellum vigore dispositionis Statuariæ Urbis.* Resp. *Nega-* 10
tivè cum *Rot. dec. 39. num. 14. & 15. par. 11. rec.* Tum quia Sta-
tutum Urbis dotale debitum non comprehendit, cujus pars
reputatur Livellum, *ut diximus supra q. 7.* Tum etiam, quia
ab illo ecclesiasticæ personæ nullatenus afficiuntur: Quid-
quid dicat *Card. de Luc. de Credit. disc. 149. n. 17. & 18.* ubi,
quòd quamvis hodiè cum hac Rotę opinione communitèr vi-
vatur, illius tamen Sententiæ nunquam proprium intelle-
ctum captivare potuit.

Quæres 10. *An probetur exactio Livelli, ex quo Monialis
se fateatur in aliqua summa debitricem illius personæ, quæ* 11
Livellum exigebat. Resp. *Affirmativè* cum *Rot. in Rom. Pe-
cun. 16. Jan. 1702. §. Hocque cor. Molin.* ubi, quòd aliàs oporte-
ret redarguere de nimia fatuitate Monialem, si voluisset ac-
cipere mutuo pecunias è manibus illius, qui ex causa Livel-
li erat suos debitor.

Quæres 11. *Quid faciendum sit de sorte illius Livelli, quod
constitutum fuit in fructibus Officii vacabilis, posito, quòd per* 12
illius extinctionem restituatur eadem sors. Resp. cum *Card.
de Luc. de Regal. disc. 56. num. 1. & de Offic. vacab. cap. 12. num. 9.*
Vel eandem sortem erogandam esse in alia similia jura, cum
assignatione fructuum illi Religioso, cui debetur Livellum;
Vel illam retineri posse à Monasterio, cum hoc, quòd sup-
peditare teneatur Religioso fructus illos, qui ex novo inve-
stimento perciperentur.

Quæres 12. *An expediat Monasteriis, quod Religiosi babe-
ant Livella.* Resp. *Affirmativè* cum *Card. de Luc. de Regul.* 13
disc. 56. n. 15. quia hoc modo eximitur Monasterium ab illis ex-
pensis, quę in infirmitate, vel aliis usibus ex necessitate,
vel congruentia Religioso suppeditare teneretur; Nec non
etiam, quia cùm tales redditus erogari soleant in emptionem
Librorum, aliorumque mobilium, Religioso statui decen-
tium, ista, moriente Religioso, remanent penes Monaste-
rium, vel Religionem.

Quæres 13. *An Episcopi curare debeant, ut Monialibus as-
signetur Livellum à Parentibus in illarum ingressu.* Resp. 14
Affirmativè cum *Fagn. in cap. Nos amplius n. 47. de Instit.* ubi,
quòd ita resolvit C.C. his verbis: *Debere Episcopum id curare
omninò, ut Propinqui publico, validoque Instrumento se obli-
gent ad certam annuam præstationem, quæ minor non sit 12.
aureis, pro necessitatibus Puellarum, donec vixerint*, asse-
rens in fine, resolutionem hanc approbatam fuisse à Papa,
non tamen ad eum finem, ut fiat nova Bulla super hac de-
claratione, sed ut singulis Episcopis petentibus ita respon-
deatur.

Quæres 14. *An Livella generaliter pro omnibus Religiosis
constituenda sint in aliqua determinata quantitate.* Resp *Ne-* 15
gativè cum *Card. de Luc. ad Conc. disc. 34. nu. 9.* Sed illa re-
gulanda esse à Personarum qualitate, Monasteriorum soli-
to, patrimoniorumq; opulentia; Quod limitatur in eo casu,
in quo illa determinata sint à particularibus Statutis, vel
Constit. alicujus Montis, vel alterius Loci pii, Tunc enim
nulla habita ratione dd. circumstantiarum, in ea quantitate
constituendum est, in qua determinatum fuit à dd. Constit.
vel particularibus Statutis, ut practicatum fuit Neapolis à
Gubernatoribus Monti magni Maritag., ut vidimus *sup. §.
1. à num. 1.*

Quæres 15. *An Religiosus ante professionem possit Livellum
aliis cedere.* Resp. *Affirmativè* cum *à Pont. cons. 159. num. 2.* 16
& Card. de Luc. de Regul. disc. 95. n. 5. Quia, non adhuc emis-
sa professione, nullum concurrit obstaculum, quòd talem
cessionem impediat, vel invalidam reddat.

Quæres 16. *An Monialis possit renunciare Livellum sibi in
Testamento relictum, reservata tantùm illius parte, sola ejus* 17
*vita durante, sub illa conditione, quod nihil Monasterio ac-
quiratur.* Resp. *Negativè* cum *Pignat. ell. consult. 117. tom. 8.*
Quia illud acquisitum dicitur Monasterio, in cujus præjudi-
cium talem renunciationem, sive in toto, sive in parte ex
defectu dominii facere non potest Monialis, rationibus, ex-
pensis *quæsit.* 12.

Quæres 17. *An debeatur Livellum, ea conditione assigna-
tum, vel auctum, ut Religiosus perseverare teneatur in Reli-* 18
*gione, suamque professionem non impugnare, posito quòd ser.
ser. prætendat nullitatem dictæ professionis.* Resp. *Negativè*
cum *Rot. in Luc. Livell. 9. Maii 1707. cor. Ansal.* ea ratione, quia
hoc casu Livelli assignatio, seu augumentum, dicitur corre-

spectivum ad obligationem non impugnandi professionem ;
Ex correspectivis autem, uno sublato, aliud subsistere non
potest, ex notis juris principiis, apud *Giurb.d.8.n.20. Gra-
tian.discept.944.n.2.& Rot.d.681.n.4.cor.Cer.*
Quæres 18. *An Regulares uti possint eorum Livellis, non ser-*
19 *vata forma Constit.60.Clem VIII* Resp. *Negativè* cum *Mona-
cell. in Append. ad Formul.to.1.fol.292.n.7.* ubi refert ita de-
cisum à S.C.E.& R. *in Florentina 21. Jun.* 1690. *ad relat.
Card. Petruc.*
Quæres 19. *An Livella, per multum temporis spatium non*
20 *exacta à Religioso, & magnam constantia summam, spectent
ad ipsum, vel ad Monasterium.* Resp. cum *Card. de Luc. de
Regul.disc.57.n.5.& per tot.* spectare ad Monasterium; Quod
limitatur in casu, in quo Religiosus citra fraudem pro illo
tempore, quo Livellum non exegit, pro suis extraordinariis
indigentiis, & licitis usibus, debita contraxisse, vel mutuas
pecunias accepisse constat, quia aliàs tale debitum dissolven-
dum esset ex dd. redditibus Livelli, non exacti, ut probat
Card. de Luc. ubi supra.
Quæres 20. *Quid requiratur ad hoc, ut Religiosus licitè*
21 *possit exigere, & expendere Livella.* Resp. cum *Monacell. in
suo Formul. tom. 1.tit.11.form.20.fol. 243. n. 3. & seqq.* id fieri
posse cum illis quinque conditionibus, explicatis supra §.18.
num. 8.
Quæres 21. *An consuetudo, etiam immemorabilis, intro-*
22 *ducta à Monialibus illorum Monasteriorum, in quibus serva-
tur Vita communis, exigendi Livella, illaque expendendi in-
dependenter à voluntate Superiorissæ, toleranda sit.* Resp.
Negativè cum *Donat. Rer. Regul. tom. 1. tract. 15. de Vot.pau-
per.qu.12.per tot.* ubi, quòd Superiorissa tenetur talem con-
suetudinem extirpare, aliàs esset in malo statu, & Monia-
les tenentur obedire, & in casu contrario possunt adstringi,
& graviter puniri.
Quæres 22. *An id permitti saltem possit mediante speciali*
23 *Indulto, sciente, & tolerante Superiorissa.* Resp. *Negativè*
cum *S.C.E.& R.in Neapol.7. Aprilis* 1707. eo quia id opponi-
tur directè conservationi Vitæ communis, in cujus casu ali-
quæ Moniales Monast. SS. Trinitatis dictæ Civitatis de fa-
cto obtinuerant ad eundem effectum dictum speciale Indul-
tum, & nihilominus, recurrentibus aliis Monialibus, at-
que exponentibus periculum destructionis Vitæ communis in
eodem Monasterio, dicta S. C. respondit. *Servandas esse
omnino Constitutiones, non obstante Indulto,* quam refert, &
sequitur etiam *Reverendissimus Petra ad Constit. Apostol. tom.
4.fol.171.num.34.*
Idem resolvit *S.C.C.in Leodien. annuæ præst.6 Junii* 1682.
24 *Lib.32. Decret.fol.293.à tergo,* in qua Pater legaverat Mona-
sterio, observanti Vitam communem, in quo tres habebat
filias, insignem summam, cum hoc, quòd dictæ ejus filiæ
ex illius fructibus perciperent annuos florenos 300. pro suis
particularibus indigentiis, earum vita naturali durante, &
in casu contraventionis apposuerat pœnam caducitatis favore
alterius Substituti. Sac. enim Congr. nè vulneraretur perfe-
cta Vita communis ejusdem Monasterii, non attentis Sup-
plicationibus omnium Monialium, dicta die rescripsit. *Mo-
nasterium posse acceptare legatum, & quoad legatum particula-
re, servetur Decretum f. m. Clem.VIII.*
Quæres 23. *In quos usus regulariter teneatur Religiosus con-*
25 *vertere Livella.* Resp. cum *Dian.coordin tom.7.tract.1 de Dub.
Regular.resol.735.num.2.Card.de Luc.de Regul.disc.59.n.12.&
Rot.dec.584.n.1.cor Burat.* Illa teneri convertere in usus pios,
& honestos, puta librorum, vel vestimentorum emptionem
&c. & contrarium faciendo Monasterium, seu Religio, ne-
dum id potest impedire, sed diversimodè disposita retractare,
ut practicavit *Rot.dec.253.n.11.par. 11. rec.* duplata *cor. Bich.
dec.508.n 12.& 13.*
Quæres 24. *An Religiosus, cui tenue Livellum assignatum*
26 *fuit, possit, parciùs vivendo, illud augere ex fructibus, quos
honestè consumere poterat.* Quidquid dicat *Capon.to.2.discept.*
129 Resp. *Negativè* cum *Rodriquez q.Regul to.3 q.39.art.* 10.
*Navar.in Comment de Regul.can.Non dicatis 12 qu.1 n.44 &
Rot dec.508.n.8.& seqq.cor.Bich.* ea ratione, quia Religiosus
emere proprio nomine, vel propriis pecuniis, sub nomine al-
terius, nullatenus aliquid potest.
Indequè *Rot in Rom. Pecun.15.Jan.1706.cor. Muto, & 22.*
27 *Martii ejusdem anni cor.Card.Caprar.* respondit, Loca Mon-
tium, empta à Religioso ex pecuniis, in sui facie cantanti-
bus in Monte Pietatis, ad favorem Extranei, non ad hunc
sed ad Monasterium spectare, eidemque Monasterio perti-
nuisse fructus eorundem Locorum Montium, idque a die,
qua empta fuerunt.
Quæres 25. *An Monialis possit dotem constituere Puellæ ad
ingrediendum Monasterium cum Vitalitio, sibi relicto, sub is-
ta conditione, ut expendere possit in quos usus voluerit, & qua-* 28
*tenùs in illius administratione se ingerat Monasterium, illud
amittatur.* Resp. *Affirmativè* cum *Pasqualig.qu.moral. cen-
tur.1 qu.68.per tot.* quia in tali dotatione nullum considerari
potest Monasterii præjudicium, & Monialis se habet uti me-
ra Executrix.
Quæres 26. *An Livellum Religiosi, transeuntis ab una ad
aliam Religionem remaneat in prima, vel transferatur cum
eodem in secunda.* Resp. cum distinctione; Vel secunda Re- 29
ligio non est capax bonorum, & tunc consolidatur cum pro-
prietate penes obligatum solvere d. Livellum : Vel est capax,
ut erat prima Religio, & tunc sequitur Religiosum, nec re-
manet in prima Religione, quia Religiosi personam comita-
tur, pendetque ab illius vita, ita *Donat.Rer.Regul.to.1.tract.
8.de Transeunt.q.61.n.9.& 10* cum aliis *apud Gob. consult. 12.
à num. 3.* Verum tamen est, quòd aliquando S. C. E. & R.
eo tempore, quo Monialibus concedit Gratiam transeundi
ad aliud Monasterium, solet etiam demandare, ut aliqua
pars Livelli remaneat primo Monasterio, ut practicavit *in
Neap. 13. Aug. 1714. Ponente Card. Corsino,* in qua duabus
Monialibus ex Familia Caracciola concessit Gratiam trans-
eundi à Monasterio S.Potiti ad aliud S.Josephi : *Injuncta ta-
men obligatione subministrandi quot annis Monasterio S. Jose-
phi vita durante Monialium transferendarum ducatos 40. pro
qualibet,* remanen. decem ducatis pro qualibet primo Mona-
sterio, quia Livellum dd Monialium erat duc. 50.
Quæres 27. *An dissoluto vinculo religiosæ professionis per
legitimam declarationem nullitatis ejusdem professionis, de-* 30
beatur ampliùs Livellum. Resp. *Negativè* cum *Bordon.de
Legat. cap.3. num.64. & Paulut.dissert.36.art.2.num* 44. quos
sequuta fuit *Rot. in Lucan. Livelli 9. Maii 1707. §. Ponamus
cor. Ansald.* ea ratione, quia illud assignari solet pro religiosis
indigentiis, quæ cessant in eo, qui vitam religiosam ampliùs
ducere non tenetur.
Quæres 28. *An cesset obligatio solvendi annuum Livellum,
assignatum intuitu illorum bonorum, quæ deindè avocata fue-* 31
runt ab Assignante. Resp. *Affirmativè* cum *Rot. dec. 785. n.8.
& 25.par. 18. rec.* Ratio est, quia cùm bona, cujus intuitu
promissum fuit Livellum, non ampliùs reperiantur penes
debitorem, nulla ratio patitur, ut contra ipsum dari possit
actio pro solutione Livelli, quod cessat, cessante causa, cu-
jus vigore emanavit obligatio, *Rot.dec.315. à num. 10. p. 17.
& dec.90.à n.35.par. 19. rec.* Quod tamen procedit, quando
nullam involvit indaginem tituli, seu annuæ præstationis ins-
pectio, quia in casu opposito, possessori in summariissimo
judicio manutentionis nullatenùs præjudicat allegatio extin-
ctionis tituli, ex adductis per *Rot. dec. 365. num. 28. par. 19.
recent.*
Quæres 29. *An liceat Monialibus, etiam ad Superiorissæ
nutum exigere, & in proprios usus expendere Livella, in il-* 32
*lis Monasteriis, in quibus ob redditum abundantiam intro-
duci, & servari potest Vita communis.* Resp. *Negativè* cum
*Fagn.in cap Monachi à n.59.usque ad fin.de Stat.Monachor. &
Monacell.in Formular.to.1.tit.11.form.20.fol.243. n. 5.* Quia in
his Monasteriis cessat motivum carentiæ rerum, ad vitam
sustentandam necessariarum, cujus intuitu Livellorum usus
ab Apostolica Sede toleratur.
Quæres 30. *Sub quibus conditionibus soleant Sacræ Congr.
Livellorum usus approbare in illis Monasteriis, in quibus de* 33
facto servatur, vel commodè servari potest Vita communis.
Resp. cum *Rot.dec.405.n.5.vers.Tota par.16.rec.& dec. 410 in
princ.eadem par.* id ad praxim reduci; *Dummodò annuus red-
ditus à Procuratore Monasterii exigatur, & recta via defera-
tur in commune depositum, & tunc de manu Depositarii, & de
licentia Superiorum ipse Orator recipiat quantum, & quate-
nùs opus fuerit, requisitus, rationem reddat, & residuum in
communes Monasterii necessitates erogetur.*
Quæres 31. *Circa annuam præstationem, relictam Monia
li ejus vita naturali durante tantùm, non integrè soluta in ip-* 34
*sius vita, an habeat jus Monasterium illam ab hæredibus pe-
tendi.* Resp. cum distinctione, aut Livellum fuit jam solu-
tum, & penes Tertium reperiatur, & in Monialis usum
non conversum, & tunc ad Monasterium spectat. Aut
solutum non fuit à debitore, vel illius hærede, ex condona-
tione Monialis, & tunc nihil potest petere Monasterium ;
Ita *Gabr.à S Vinc.in Miscell de Remed. ignor. dub. 39. disp.14.
fol 578.n 404 & 407.rubric Quid sciri debeat circa solutionem
post mortem Monialium, & Lezzana in Summ.quæst.regul.tit.
de Vot pauper.n.34.*
Quæres 32. *An Monialis remittere possit Consanguineis, vel
aliis donare fructus sui Livelli* Resp. *Affirmativè*, rationibus, 35
& au-

& authoritatibus, adductis supra *§. 18. n. 30. vers. An autem*, & latissimè *Paulut. in Voto arbitr.* pro veritate edito in una *Cæsenaten.* quod registratur *in dissert. 36. art. 2. per tot.* ubi solidè suam opinionem probat, omnibus contrariis respondendo: Atque à *num.* 38. ostendendo, quòd Religiosus per talem donationem non facit, neque contra Votum paupertatis, neque contra justitiam: Non contra justitiam, quia ex consuetudine, ab Ecclesia tolerata, jus habet consumendi totam illam pecuniam, quæ pro ejus necessitatibus titulo Livelli sibi debetur: Neque etiam contra Votum paupertatis, quia id non facit uti Dominus, sed potiùs uti servus, nempè vigore tolerantiæ, & facultatis, ad nutum Superioris, sibi in professione reservatæ; *Non enim repugnat Voto paupertatis* (sunt verba *Rot. dec. 772. num. 2. par. 1. divers.*) *habere peculium ex permissu Superioris*, & concordat *Suarez de Pauper. religios. lib. 8. cap. 15 num. 7. 8. & 9.*

Ultra quod, *quando Religiosus*, sunt verba *Paul. ubi su-*
36 *pra nu. 140*) *habet certam quantitatem ad suam sustentationem &c. tunc adest tacita licentia Superioris; Eo enim ipso, quòd Religioso certa quantitas præscribitur, censetur etiam dari tacitè licentia expendendi in honestos usus id, quod subtrahit ex parsimonia, Bejia d. cas. 32. vers. Respondemus, Bonac. d. punct. 6 n. 17. & Navar. cons. 3. n. 46. de Stat. Monach.* Qui *Paulut. num. 99. & seqq.* congruam adducit responsionem communibus illis axiomatibus, quòd quidquid acquirit Monachus, acquirit Monasterio, & quòd jura omnia Religiosi post professionem transeunt in Monasterium, observando, id verum esse quoad proprietatem, & dominium, non verò quoad simplicem usum.

Imò non minus subtiliter, quàm solidè in hujusmodi dona-
37 tionibus Livellorum illud considerat bonum *Valer. de Differ. utriusq; Fori verb. Munera num.* 37. quòd donatio illius, quæ à parciùs vivente fit, adjumentum præstat Religioso ad servandam abstinentiam, castitatem, modestiam, & sobrietatem. Quidquid dicat *Donat. Rer. Regul. tom. 4. tract. 15. de*
38 *Vot. pauper. qu. 23.* illam terminans sequentibus verbis. *Quod est valdè notandum, ad compescendum quorundam bellos humores.*

Cæterùm, quatenùs hujusmodi oppositæ Sententiæ ad
39 concordiam velint reduci, placet mihi conciliatio *Card. de Luc. de Dot. disc. 167. num. 175.* ubi, postquàm citavit Authores pro utraque sententia, subjungit, quòd, aut agitur de Livellis decursis in vita Religiosi, & illa valeat liberè donare, quatenus sint exacta, & remittere, si exacta non sint: Aut verò sermo est de ipso jure exigendi Livella, in futurum decurrenda, & ista donare, & remittere non possit; Ea viva ratione, quia quoad ista Monasterium habet interesse, ne Monialis dicta subventione se privet pro illis usibus, quibus aliàs in casu indigentiæ, vel ex debito justitiæ, vel charitatis deberet Monasterium providere. Conciliatio mihi videtur æqua, prudens, justa, rationabilis, tantoque Authore digna, quem meritò Juris nostri Illustratorem vocat *Rota in Callien. Liberat. à molest. 7. Junii 1709. § Et enim cor. Aldroband.* Eundemque insignem theoricum, & practicum appellavit in *dec. 67. num. 5. p. 19. rec.* Nec non doctè semper scripsisse dicitur in *decis. 288. sub num 8. par. 19. rec.*

Alio verò modo distinguit *Rot. coram Cerr. dec. 610. à num.*
40 9. ut scilicet opinio affirmativa procedat, quando *annua præstatio ita concessa, seu relicta fuit, ut concedens, vel relinquens noluerit, illam in Monasterium transferri, sed omninò cedere in Monialis usum, & ead. Monialis accipientis fuerit intentio, secus verò, quando de tali voluntate non constat.*

Volens autem in hac parte sequi dd. tres Sententias, regi-
41 stratas supra *§. 19. n. 2.* nullum habet opus utendi his, vel similibus conciliationibus, quia procedendo cum tenore dd. Sententiarum, canonizatarum à *Signat. diebus 17. Sept. 1705. & 25. Febr. 1706.* Ponente *Cornelio*, cum rescripto: *Sine præjudicio trium conformium*, possunt Moniales disponere ad eorum libitum de Livellis, ex quo ista nullo modo cedere debent ad beneficium Communitatis, & ad dispositionem Abbatissæ, juxta præcisa verba Sententiæ Vicarii Neapolitani, de qua in *§. 17. num. 51.* confirmatæ in Urbe per tres conformes, ut supra. Itaut publicorum Mercatorum, & famosorum Negotiatorum ad instar licitum sit eisdem Monialibus de Livellis disponere, mediantibus ordinibus *per altrettanti*, ut videre est supra *dict. §. 17. à num.* 40

Quæres 33. *Ad evitandas controversias inter Superiores, &*
42 *subditos quoad Livellorum usum, post professionem assignatorum, quænam cautela assignari possit.* *Navarr. cons. 64. de Regul. dub. 18. num. 49. & Donat. Rer. Regul. tom. 1. tract. 11. de Success. Monaster. quæst. 45.* assignat sequentem, ut testator leget Monacho Livellum, quousque Superior ejus usum illi permittat, & ex eo tempore, quo illum non permiserit, non debeatur ampliùs. Hoc enim modo salvatur proprietatis vitium, quia Regularis illo utitur dependenter à voluntate Superioris, nec aliquid turpe continet dicta conditio, dum Religiosus dependenter à voluntate sui Prelati est capax Livellorum usus, ut observat *Jov. de Solemnit. in con-*
tract. Minor. glos. 22. §. 16. num. 24. Ex alia verò parte non 43
ampliùs debetur post contradictionem Superioris, quia sub dicta conditione relictum fuit, & illa purificata, adest lex clara pro non continuatione *Novar apud Ricc. collect. 308. vers. Benè verùm, & vers. Verùm ad effugiendas.*

Quæres 34. *An sustineatur Livellum, Novitio relictum*
sub ea conditione, ut pertineat ad ipsum independenter à vo- 44
luntate Superioris. Resp. *Affirmativè* cum *Bordon. de Paup. Relig. c. 18. à n 40.* & latissimè *Io. M. Novar.* apud *Ricc. collect. 3027. vers. An autem donatio:* Ea ratione, quia ex benigna legis interpretatione præsumendum est, testatorem sensisse, ut nihil facti ad Superiorem pertineat, & concordat *Suar. de Stat. Relig. tom. 3. lib. 9. cap. 14. à n. 3. Caren. resol. 199. per tot. Franc. dec. 728. per tot.* referens ita decisum in M. C. V. *Seraph. dec. 744. n. 9. Pen. dec. 1214. n. 7.* Quidquid dicat *Censal. ad Peregr. de Fideic. art. 6. vers. Neque vim fol. 5.*

Quæres 35. *An conditio, apponi solita Livellis, ut nihil* 45
Monasterio acquiratur, adversetur Voto paupertatis, & obedientiæ. Resp. *Negativè* cum præcisis verbis *Rot. in Rom. Pecun. 16. Jan. 1702. §. Firmato cor. Molin.* ibi: *Certum est, quòd ubi in Livellis, aliisque Legatis, relictis Monachis, & Monialibus, apposita fuit conditio, ne quidquam acquiratur Monasterio, hæc conditio non videtur adversari Voto paupertatis, & obedientiæ, nec tanquam illicita reiicienda venit, sed intelligenda modo compatibili respectu usus, qui, conniventibus oculis Superioris, permittitur personis Regularibus*, ubi concordantes. Quando autem adducitur Rotæ authoritas non est ampliùs quærenda ratio, ut observavi *supra discept. 1. §. 26. n. 17. par. 1.*

Quæres 36 *Quid dicendum in casu, in quo Livellum ea* 46
conditione relictum sit, ut nihil ad Monasterium pertineat, specificando, tam quoad dominium, quàm quoad usum. Respondeo, hoc casu eandem conditionem haberi pro non apposita, & de jure impossibilem cum *Rot. cor. Pen. dec. 1214.* in cujus casu agebatur de hæreditate, relicta Religioso, cum hoc, quòd ad suum arbitrium, absque Superioris licentia, tanquam liber homo, de illa posset disponere, ac si professionem non emisisset; Et propterea in his terminis, vitiata dicta conditione, firmum remanet Livellum favore Religiosi, juxta ejus capacitatem, ut notat *Fagn. in cap. Monachi n. 25. de Stat. Monach.*

Quæres 37. *An Religiosus ex fructibus sui Livelli possit Cen-* 47
sum vitalitium ad sui favorem constituere. Resp. *Negativè* cum *Rot. dec. 508. n. 9. cor. Bich.* Ea ratione, quia id oppositum est paupertatis Voto, etiamsi tales pecuniæ sint de illis, quas poterat in honestos usus consumere, ex quo Religiosus est solùm usuarius dd. redditum, & concordat *Rodriqu. qu. Regul. tom 3. quæst. 19. art. 16. columm. 3. sub princ. vers. Non tamen.*

Habetur hìc sermo de Censibus, constitutis ex Livellis Religiosorum; Qua occasione notandum est, non esse inter D. D. receptam opinionem, quòd fructus Censuum a Locis piis reduci possint ad minorem summam absque Apostolico beneplacito; Negativam siquidem opinionem sequuntur *Ricc. dec. 134. par. 1. & resol. 37. num. 4. eadem par. 1. de Marin. resol. Jur. cap. 6. num. 10 to 1 Ventrigl. in Prax par. 1. annot. 1. §. 2. num. 6. & Barusius resol. 100. per totam.* Affirmativam verò defendunt *Carl. Ant. de Luca ad Ventrigl. ubi supra num. 4. Card. de Luca de Censibus discur. 14. num. 4. & 5. & in Conflic. leg. & rationis obser. 101. per totam Monacell. in Formul. tom. 4. supplem. fol. 151. à n. 146. & R. P. D. Petr. ad Constit. Apostol. to. 1. fol. 138. n 88.*

Verum tamen est, quòd in hac opinionum discrepantia Sacra Congr. Concilii processit cum illa distinctione, quòd, vel reductio facta fuit bona fide, & cum approbatione Superiorum Locorum piorum, & tunc respondit pro facultate dictos Census reducendi, ut videre est in *Romana Census 11. Maii 1720.* In qua attenta dicta bona fide, dubio: *An reductione fructuum Census sustineantur*, respondit: *Affirmativè*; Vel aderat præsumptio collusionis, & tunc respondit pro nullitate, ut videre est in *Senogallien.*

Censuum 2. Junii 1718. in qua, quia aderat dicta præsumptio, primo dubio: *An reductio fructuum Census sine Beneplacito Apostolico sustineatur*, respondit, *In casu, de quo agitur, Negativè*. Secundò verò dubio; *An esset locus revalidationi, & confirmationi contractus reductioni, tam pro præterito, quam pro futuro*, respondit. *Negativè quoad præteritum, reservato Jure Hypolito agendi contra Priores, qui reduxerunt censum, & quoad futurum arbitrio Eminentissimi Episcopi*. Cum quibus resolutionibus processit in *Aquipendien. 4. Julii* 1722. quando dubiis 1. *An assignatio Census sustineretur*, & quatenùs negativè 2. *An esset locus gratiæ revalidationis*, respondit *Negativè in omnibus*, eo quia contractus, inter creditorem, & debitorem conclusi, non erant undequaque immunes à labe collusionis.

48 Quæres 38. *An legatum annuum, filio relictum, emittenti professionem in Religione incapaci, si deinde Apostolica authoritate transferatur ad Religionem capacem, eidem debeatur, & à quo tempore*. Resp. cum *Rot. dec.* 643. *per tot. cor. Buratt.* deberi à die transitus ad secundam Religionem, & in dicto casu agebatur de insigni legato annuorum scut. 4000.

49 Quæres 39. *An Religiosus, sibi reservans in Religionis ingressu certam summam, puta scut.* 500. per convertirli in usi pii, *istos usus declarare possit postquam professionem emisit*. Resp. *Affirmativè* cum *Rot. dec.* 464. *per tot. par.* 19. *rec.* Quia nõ agitur de dispositione quoad dominium, quæ prohibita est Religiosis, sed de simplici declaratione dictorum usuum; Declarans autem nihil de novo disponit, sed aperit dumtaxat, quod latebat, juxta *Text. in leg. Adeo ff. de Aquir. rer. dom.* ubi adducitur exemplum excutientis granum à spicis, & *Card. de Luc. de Fideic. disc.* 55. *n.* 5.

50 Quæres 40. *Ad quem spectet Livellum illud, in quo post mortem Religiosi substitutus fuit Conventus, posito, quòd idem Religiosus profiteatur in uno Conventu, & deinde ser. ser. affilietur alteri Conventui*, juxta ea, quæ observavi in *Instit. crim. lib.* 4. *tit.* 7. *à n.* 93. Respondeo, quòd si loquimur de Theatinis, debetur Conventui illi, in quo emissa fuit professio, ex eorundem specialibus Constitut. *apud Capon. disc.* 97. *nu.* 20. Si verò sit sermo de aliis Religionibus, spectat ad illud Monasterium, cujus tempore mortis est filius, rationibus, per me adductis, *ubi supra*, & ita respondit *Congr. particularis à SS. deputata in Romana annui redditus 7. Junii* 1707. pro P. Joanne Carolo Religioso Carmelitano, contra Conventum SS. Sylvestri, & Martini ad Montes.

51 Quæres 41. *An pro consequutione Livelli habeat locum subsidiarum remedium Anth. Res quæ C. Comm. de Legat* Resp. *Affirmativè* ex adductis supra §. 16. *n.* 13. & addo *Rot. dec.* 153. *à n.* 8. *par.* 19. *rec.* ubi concordantes.

52 Quæres 42. *An locus sit immissioni in Salviano pro consequutione Livelli*. Resp. *Affirmativè* cum *Rot. dec.* 584. *per tot. cor. Burat.* rationibus, in illa latè expensis.

53 Quæres 43. *An Superiorissa possit permittere, ut Moniales administrent, & exigant eorum Livella, illaque convertant in eorum usus, licitos tamen, & honestos sed independenter ab eadem Superiorissa*. Resp. *Negativè*, & est casus de indubitabili, uti decisus *à Clem. VIII. in ejus Constit.* 60. §. 3. quam sequuntur Authores, supra adducti §. 18. *n.* 37. quibus addo *Quar. in Summ. verb. Casus reservati fol.* 157. referens ita decisum à S. C. C. & *Capon. discept. forens.* 288. *n.* 45.

54 Quæres 44. *Quando non constat, ea intentione relictum fuisse Moniali Livellum, ut non acquiratur Monasterio, an in hoc dubio spectet ad ipsam, vel ad Monasterium*. Resp. cum *Rot. dec.* 100. *n.* 7. *par.* 13. *rec.* spectare ad Monasterium, & rationem ibidem adducit *Rota*, his verbis; *Quia licèt Monialis sit capax retentionis annuæ præstationis pro suis necessitatibus, absque participatione Monasterii, hoc tamen procedit, quando ita concessa, seu relicta fuit, ut concedens, seu relinquens noluerit, illam in Monasterium transferri, sed omninò cedere in Monialis usum, & eadem Monialis accipientis fuerit intentio; Secus verò, quando de tali voluntate non constat, hoc enim casu acquiritur Monasterio*.

55 Quæres 45. *Quid debeat facere Superiorissa de Livellis Monialium illorum Monasteriorum, in quibus servatur Vita communis*. Resp cum *Fagn. in Cap. Insinuante n.* 23. *Qui Cleric. vel vovent.* Prospicere debere necessitatibus illius Monialis, cujus intuitu solvitur Livellum, & residuum in usus totius Monasterii convertere, referendo ita decisum à C. C. in *Panormitana*, de qua supra §. 13. *n.* 7. & *in cap. Non amplius num.* 47. *vers. Ad quartum de Instit.* ubi, quòd hoc approbatum fuit à Papa, & concordant *Barbos. de Potest. Ep. par.* 3. *alleg.* 101. *num.* 7. & *ad Conc. sess.* 25. *de Reg. cap.* 2. *num.* 13. & *Rot. dec.* 75. *in fin. apud Tor. de Pact. fut. succes.*

Quæres 46. *An Monialis possit Censum vitalitium constituere ex summa, ei legata, non pro Livello determinatè, sed ad suum libitum expendenda*. Accedente Superioris licentia, & voluntate Legantis, ut dominium talis summæ nullatenus acquiratur Monasterio, sed cedere debeat in Monialis usum. Resp. *Affirmativè* cum *Barbos. ad Conc. sess.* 25. *de Regul. cap.* 2. *num.* 14. & *de Potest. Ep. par.* 3. *alleg.* 103. *nu.* 10. & concordant *Cordub. Cas. Consc. quæst.* 54. *dub. ult. Sanch. ad Præc. Decal. tom.* 2. *lib* 7. *cap.* 23. *num.* 5. & *in Veg. in Summ. Cas. Conf. cap.* 32. *cas.* 12. penes quos recognosci possunt rationes, quæ pro hac opinione militant. 56

Quæres 47. *An possit Regularis percipere fructus illius summæ, quæ ex ejus persona delata fuit ad Monasterium*. Resp. De Jure nullat. id esse permissum ea ratione, quia quidquid acquirit Monachus non sibi, sed Monasterio acquirit. Cæterùm solet Apost. Sedes ex justa causa, mediante speciali gr. id indulgere, ut practicavit *in Neap.* 24. *Maii* 1670. *lib.* 26. *Decr. C. C. fol.* 345. omnibus maturè pensatis solita benignitate amplissimum, concedendo Religioso Indultum percipiendi fructus scut. 500. ex ejus persona ad Monasterium perventorum; Cum duabus tamen conditionibus, prima, ut ad eundem effectum expressus accederet consensus sui Conventus 2. verò ut idem Religiosus ad nutum Superioris in suas indigentias dumtaxat, & religiosos usus dd. fructus impendere posset. 57

Quæres 48. *An Religiosus sine peccato possit mutuo dare pecuniam, sibi ex Livello solutam*. Resp. *Affirmativè* cum *Pet. de Ledesm. in Addit. ad Summ. D. Thom. tom.* 2. *cap.* 4. *dub.* 2. *fol.* 97. *Peyrin. de Relig. Subdit. tom.* 1. *cap.* 2. *quæst.* 2. *num.* 5. *Sanch in Summa tom.* 2. *lib.* 3. *cap.* 19. *num.* 65. & *Dian. coordinat. tom.* 7. *tract. de Paupert. religios. resol.* 14. *num.* 2. Ratio est, quia nullum per tale mutuum fit præjudicium, neque Monasterio, neque Religioso, quia suppono, quòd mutuatarius facultatibus abundet, valeatque mutuum suo tempore promptè restituere: *Ita etiam senserunt multi viri docti ex Theatinis, & Iesuitis, à Diana consulti*, ut his verbis testatur, ubi supra. Quidquid dicat *Les. de Justit. & Jur. lib.* 2. *c.* 41. *dub.* 9. *num.* 79. 58

Quæres 49. *An Monialis, vel Religiosus, cui Consanguineus, vel Amicus paratus est aliquam summam donare, peccet, si illam non acceptando, eundem Amicum, vel Consanguineum roget, ut dictam summam alteri donet*, Resp. *Negativè* cum *Dian. coordinat. Oper. Moral. tom* 7. *tract.* 2. *de Pauper. Relig. resol.* 8. *per tot.* ubi *n.* 6. quòd ita consultus respondit cuidam Moniali, & ejusdem Sententiæ fuerunt multi Viri docti, & concordant *Turrian.* 2. 2. *to.* 1. *disput.* 85. *dub.* 3. *Cened. de Pauper. Relig. dub.* 29 *num.* 4. *Filliuc quæst. Moral. tom* 2. *tract.* 34. *cap.* 3. *qu.* 8. *n.* 62. ubi illam requirit conditionem, ut donatio fiat nomine Consanguinei, vel Amici, non autem nomine Religiosi, & *Gratian. discept.* 202. *n.* 35. Ratio est, quia Religiosus in his circumstantiis nihil aliud facit, quàm petere, ut dicta res, vel summa, alteri donetur, quod nullum involvit actum, Monasterio præjudicialem, ex quo Amicus, vel Consanguineus, si nolunt, possunt non donare rem, vel summam, exhibitam, seu spontè oblatam. 59 60

Quæres 50. *An Monachus, vel Monialis possit ex eorum Livellis facere eleemosynas*. 61

Præsens quæstio commodè resolvi potest ex probatis supra *quæst.* 32. quia si permissum est Religiosis Livella indifferenter donare, multò magis id poterunt facere, mediante eleemosyna, ut de se patet. Cæterùm, quatenus procedit velit cum sententia illorum, qui contrarium substinent respectu dictæ quæstionis, præsenti quæsito Respondeo *Affirmativè* cum *Ric. in Prax. to.* 2. *resol.* 25. *per tot.* & concordant *Souf. in Explic. Bull. Clem. VIII* §. 7. *num.* 91. & *Dian. coordin. tom.* 7. *tract.* 3. *de Pauper. Relig. resol.* 64. *per tot.* Ratio est, quia in illorum sententia, qui substinent, Religiosis prohibitum esse donationes facere, nihil aliud prætendi potest, quàm quòd Religioso prohibeatur donare, facere autem eleemosynam propriè non est donare, ut ex se notum est, & in nostris terminis observat *Capon. discept.* 94. *n.* 37. 62 63

Quod ampliat *Ricc ubi supra*, & *Graff. conf.* 1. *de Regul. lib.* 2. ut multò magis procedat, si Consanguinei ejusdem Religiosi essent pauperes, nobiles, aut senes, quod admittunt etiam *Donat. Rer. Regul. tom.* 1. *tract.* 15 *de Largit. Muner. q.* 9. *n.* 2. & *Gratian. discept.* 880. *n.* 21. & 22. & *Rot. dec.* 606. *num.* 7. *cor. Cavaler.* 64

Quæres 51. *An Religiosus disponere possit de illis eleemosynis quæ annuatim ei per Benefactores assignatæ sunt*; Accedente Superioris licentia, Respondeo posse ad limites tamen suarum indigentiarum, convertendo residuum in utilitatem 65

Con-

Conventus, ut resolvit C.C. *in Andegaven.* 11. *Julii* 1671.
*lib.27.Decr.fol.*148. *à terg.*
Quæres 52. *An permittendum sit Religioso, ut pro sustentatione suæ Matris, constitutæ in statu magnæ paupertatis,*
66 *tatione suæ Matris, constitutæ in statu magnæ paupertatis,*
uti possit eleemosynis, sibi à piis Benefactoribus elargitis C.C.
*in Minor.observ.*13.*Junii* 1684. id indulgendum esse censuit,
*Lib.*18. *Decret.fol.*584. aliasque resolutiones refert *Nicol. in*
*Floscul.verb.auxilium num.*1. Quod à pari videmus practicari
in simili Indulto, ut ad succurrendum Matri, senio confectæ,
Religiosus extra Claustra degat, dummodo tamen
extra illa non pernoctet, ut resolvit C.C. *in Rom. Indulti*
27. *Augusti* 1695. *lib.*45. *Decr.fol.*499. *à terg.& 14. Jan.*1696.
*Lib.Decr.*46.*fol.*4. & practicavit C. E. *in Æsina anno* 1709.
favore Religiosi Reformati S. Francisci Massacii, Æsinæ
Diœcesis.
Quæres 53. *An Religiosus possit donatione remuneratoria*
67 *dare id, quod superest ex ejus Livello.* Resp *Affirmativè* cum
*Cened.de Pauper.Relig.dub.*27.*Barthol.à S.Faust.in Thesaur.*
*Relig.lib.*8.*quæst.*227. *num* 4. *Gratian.discept* 202. *à num.*1.*&*
Dian.coordinat. alios citante, & contrariis satisfaciente *to.*7.
*Oper.moral.tract.*3.*de Pauper.relig. resol.*47.*num.*2.*& per tot.*
ubi illam adducit bonam rationem, quod sub prohibitione
simplicis donationis, vel donationis modalis, nunquam censetur
contineri donatio remuneratoria, quæ propriè donatio
non est, efficiturque hæc donatio de re, ex gratitudinis virtute,
moralique honestate debita. Facitque etiam ratio illa,
quam his verbis adducit *Donat.Rer.Regul.tom.*4.*tract.*3.
*de Vot.pauper. Relig.quæst.*15. *num.*3. *Decet Religiosos gratos*
esse, & piis operibus intendere.
Verùm tamen est, quod talis donatio remuneratoria de-
68 bet æquipollere meritis, non autem illa superare, ad hoc,
ut valida sit, ea ratione, quia in excessu diceretur donatio
simplex. Ita *Diana ubi supra resol.*48. *per tot.& Donat. Rer.*
*Regul.tom.*1.*tract.*13.*de Larg. Muner.quæst.*8.*num.*8. ubi admittit,
& benè, quod remuneratio potest excedere valorem
meritorum, & beneficiorum in quarta parte, puta, si merita
valeant 12. à Religioso possunt donari 16. Quod est de
mente *D Thom.*2.2. *quæst* 106. *per tot.* ubi ad rem ait, quod
*qui recompensat æquale, non videtur facere gratìs, sed reddere
quod accepit, & ideò gratiæ recompensatio semper tendit,*
ut pro suo posse aliquid majus retribuat.
Queres 54. *An Religiosus teneatur rationem reddere de redditibus,
perceptis ex bonis acquisitis ex suo Livello.* Res-
69 pondeo *Affirmativè* cum C.C. *in Mantuana Administrat.*28.
*Novemb.*1676.*Lib.*29.*Decr.fol.*312.*ad* 2 *dub.* in cujus casu ingressurus
Religionem ante professionem testamentum fecerat,
in eoque sibi reservaverat annuum Livellum, ad effectum
illud erogandi in sui commodum, absque eo, quod Jus
aliquod favore cujuscumque personæ acquisitum dici posset;
Cùm enim progressu temporis ex fructibus dicti Livelli prędia,
& census acquisivisset, fuit quæsitum in dicta S C. an
de redditibus, perceptis ex bonis, postea acquisitis, teneretur
rationem reddere, cui S.C. Respondit *Affirmativè.*
Quæres 55. *An peccet contra pupertatis Votum Religiosus*
ille, cui à Consanguineis considerabilis summa data fuit, ad
70 *sui libitum expendenda, cum hoc, quod dominium ejusdem*
summæ remaneat penes Consanguineum. Quidquid dicat in
hac parte *Sous. in Explicat.Bull. Clem.VIII. §.*2.*num.*73. ea
ratione, quia hoc casu Religiosus dicatur nudus Minister.
Respond. *Negativè*, quia in substantia Religiosus hoc modo
haberet absolutum usum pecuniæ, qui paupertati repugnat;
Ita *Dian.coordin.tom.*7. *tract.*3.*de Pauper.relig. resol.*25. *nu.*2.
ubi, quod contraria opinio ei videtur nimis laxa, & contra
perfectionem paupertatis religiosæ, qualis videtur etiam
mihi, & propterea in praxi nullo modo recipienda videtur
opinio *Sousæ.*
Queres 56. *An debeantur Livella illis Monialibus, quæ post*
assignationem eorundem amplexæ sunt Vitam communem, vel
71 *potiùs per talem mutationem illa remaneant extincta.* Resp.
Deberi, ut resolvit *C. E. & R* 1. *Febr.*1692. *in Cæsen.* juxta
verba illa Supplicis Libelli, & Rescripti *Emin. & Rev. Sig.*
*Le Monache delli Monast. dello Spirito Santo, e di S. Catarina
di Cesena umilissime Oratrici rappresentano, ritrovarsi alcuni
Particolari, li quali ricusano di pagare loro i Livelli,*
& altri assegnamenti, dovuti ad esse per l'Instromenti, sotto
*pretesto di non essere ora tenuti, dopo che l'Oratrici hanno abbracciata
la Vita comune, per conformarsi alla loro Regola di*
*S. Benedetto, al Decreto del Concilio di Trento, alle Costituzioni
de' Sommi Pontifici, & anche alli Decreti dell'EE.VV.*
*Onde supplicano le medesime con ogni umiltà degnarsi dichiarare,
detti Livelli, & assegnamenti, dovuti per altro, si debbano
loro di presente, come prima, non ostante la Vita comune,
introdotta ne'loro Monasterj, quale non potrebbero continuare
senza questi Sussidj per l'insufficienza dell'entrate de'*
Monasterj. S.C, &c. Attentis narratis, censuit, & decrevit,
prædictos Livellos, seu annuas præstationes deberi. Romæ
1. *Februarii* 1698. *G. Card. Carpineus Præfectus. A. Altovitus
Secr.* Idque summa ratione ad facilitandam introductionem
Vitæ communis, ubi illa non servatur.
Quæres 57. *Quo tempore præstandum, seu solvendum sit*
Livellum. Respondeo (præcisa particulari conventione, 72
quæ servanda est *Rot.dec.*210.*num.*6.*coram Emer jun.* loquens
de Deposito Cardinalis Cennini, facto ab Architecto Joanne
Francisco de Rubeis, diversimodè à conventione) Illud
deberi quolibet mense, ad instar alimentorum, rationibus
benè perpensis per *Rot.cor Merlin.dec.*671. *num.*31 Quamvis
non desint asserentes, illud solvi debere in principio cujuslibet
quadrimestris, ut videre est apud *Amendol. in addit. ad*
*Franch.dec.*155.*sub n* 1.
Quæres 58. *An relicto Livello Religioso, vel Moniali in*
aliqua determinata, vel indeterminata summa, dummodo 73
non excedat ex.gr. scuta 86. *annua, cum hoc, quod si Religiosus,
vel Monialis pro uno, vel alio anno Livellum non petat,*
*istud non debeatur, an dicta conditione non obstante, illud debeatur,
& peti possit à Monasterio:* Quidquid dicat *Capon.*
*discept.*67.*per tot.* Resp. *Negativè* ex defectu conditionis non
impletæ, seu petitionis Livelli, non factæ à Religioso, vel
Moniali; Legatum enim conditionale, non purificata conditione,
nunquam debetur, *leg.si ita legatum §. Illi si volet,*
*& leg.Senatus §.*1 *ff.de Legat.*1.& alios citat *Card. Tusc.lit.L.*
*conclus.*583.*num.*34. & faciunt animadversa supra *quæst.*33.
*seu num.*43.
Neque vis ulla fieri potest in ratiociniis, lato calamo adductis
per *Capon. ubi supra*; Quia nullam fieri valet fundamentum
in decisionibus illarum Causarum, quæ terminatæ 74
fuerunt per concordiam, ut probavi *in Instit.crim lib.*2.*tit* 8.
*num.*255. Et ipsemet *Capon.* in fine refert, quod Causa terminata
fuit per concordiam: Ultra affectionem illam, quæ
fascinare solet Advocatorum intellectum, ad opportunitatem
Causarum pro Clientibus scribentium, teste experientia,
& id observante *Card. de Luc.de Emphyt. disc.*58.*sub num.*
12. cum aliis in *Instit. crimin. lib.*2. *tit.*8. *num.*242. *& supra*
*§.*19. *num.*2.
Quæres 59. *An omnia hucusque probata procedant indifferenter
respectu omnium Monasteriorum, cujuscumque Religionis.*
Resp. *Negativè*; Quia in illis Monasteriis, in qui- 75
bus perfectè servatur Vita communis, Religiosus, & Religiosa
nullo modo actum aliquem facere possunt circa Livella
sed hæc directè solvi debent in manibus Superioris, vel Superiorissæ,
in quorum deindè arbitrio repositum est illa implicare
in utilitatem Monasteriorum; Habito tamen respectu
ad particulares indigentias illius, cujus contemplatione
Livellum debetur, & solvitur, ex animadversis per *Donat.*
*Rer.Regul.tom.*4.*tit.de Vot. Pauper.Relig. tract.*15.*quæst.*11.
*num.*7. & supra *quæsit.*43. & resolvit *C.C in Panormit.* apud
*Fagn.in cap.Monachi nu.*61.*de stat. Monach* & apud *Crispin.*
*nella Visit. Pastor. par.*2. *§.*42.*fol.*338 his verbis: *C.C. censuit,
hos redditus ab ipsamet Abbatissa exigi, & ad ipsius*
*manus rectè deferri oportere, de quibus tamen pro suo arbitrio
subveniet in primis necessitati Monialium, quarum intuitu
hi redditus Monasterio obvenerunt; Cæterùm quod superest,
in communem Monasterii usum convertet.*
Quæres 60. & ultimò: *An procedant respectu omnium Religionum,
& Religiosarum Communitatum.* Resp. cum *S.C.* 76
*C. in Theatinor.facultat.alienan.*28. *Jan.*1679.*Lib.*30.*Decret.*
*fol.*253. quod in hac parte videtur diversimodè procedendum
cum Theatinis, quibus hodiè indifferenter permissus videtur
Livellorum usus, quidquid ab initio illorum Congreg.
dicendum esse, & attento tenore propriarum Constit. ut legitur
in Folio, d. die distributo, his verbis: *Imò Vitalitii*
*particularis usus, per Constitutiones prohibitus, hodiè permittitur,
quia frigefacta Fidelium charitate, sibi ita consulunt,
ut vivant, & potius fortè conveniens foret, ut bona*
possiderent in communi, quàm in particulari.
Quoad impressionem hujus Disceptationis, primo loco
impressæ anno 1705. repetenda sunt hic ea, quæ observa- 77
vimus *bujus Tom. par.* 1. *disceptat.* 1. *in fine num.* 126.
& 127.
Quo verò ad illius resolutiones super Causæ meritis, repetenda
pariter hic sunt ea, quæ adnotavimus in *Tom.* 1 *par.* 78
1.*discept.*12.*n.*255.*vers.In hujus Causæ*, quas resolutiones,
seu sententias registravimus in *§.* 19.
Quo demum ad modum rescribendi Signat. Justitiæ, hæc,
referente R. P. D. Cornelio, die 17. Septembris 1705. re- 79
scri-

scripsit: *Sine præjudicio trium conformium*. Die 3. Decembris ejusdem anni 1705. rescripsit: *Consulto de tribus*. Et die 25. Februarii 1706 *In primo loco decisis*

Cæterùm respectu omnium, in hac Disceptatione con-
80 tentorum videnda sunt ea, quæ dixi *in Instit. crim. lib. 2. tit. 10. num. 72.*

DISCEPTATIO II.

Romana, seu Januen. Legatorum.

PRO

Communitate Vulturi,

CUM

Jo: Baptista Dongio.

ARGUMENTUM.

Disponente pio Benefactore, ut ejus hæreditatis fructus distribuantur quolibet anno inter pauperes suos Concives, & assignentur dotes miserabilibus Puellis, sorte extrahendis, an illius Consanguinei præferendi veniant, licet in Testamento contemplati, & qualis gradus in hac parte attendendus sit, & an facienda sit illorum computatio de Iure canonico, vel civili. Adducuntur multi casus, in quibus Subsidia dotalia præstari debeant, vel non à Locis piis Urbis.

EXposuerunt SS. D. N. Jo: Baptista Dongius, & Maria Æmilia ejus filia, quod erant Consanguinei Cardin. Donghii; Quodque Jo: Augustinus Cappellus, illorum Avunculus magnus, & major respectivè in Codicillis, exa-
1 ratis die 2. Februar 1654. inter alia pia Legata considerabilissimæ quantitatis, ad præsentem inspectionem non pertinentia, reliquerat fructus Loc. 80. Mont. Noven. 2. erect. distribuendos pro Subsidiis dotalibus, sorte extrahendis inter pauperes, & miserabiles Puellas Oppidi Vulturi, Patriæ Testatoris, qui fructus ad currentem rationem, dedu-
2 ctis expensis pro exactione, & strenis, ascendunt ad annua scut. 235. circiter; Prout etiam asseruerunt reliquisse fructus aliorum Loc. 72. ejusdem Montis, distribuendos quolibet anno *fra povere Fameglie miserabili, nate, & abitanti in detto Luogo*, qui, deductis pariter dd. oneribus, & expensis, consistunt hodiè in annuis scut. 210. circ.

Eandemque verè piam distributionem inter dd. pauperes, & miserabiles personas mandavit fieri in duabus vicibus, &
3 temporibus nimia consideratione dignis, hoc est: *La metà nella Settimana santa, e l'altra sotto le Feste di Natale*: Illa etiam habita æquè prudenti, charitativa, & pia consideratione. *Perche maggior numero di persone possano godere detta Limosina, d. Codicillante dichiara, che non si possa dare ad alcuna Fameglia più di lire 16. per anno* (quæ constituunt julios 25. circiter mon. Rom.) *cioè lire otto per ogni distribuzione, ò meno, secondo il carico maggiore, ò minore, che avessero.*

Petieruntque eodem tempore duas insignes Gratias: Primam, faciendam d. Jo: Bapt. Patri, *di concedere all'Oratore li frutti di detti Luoghi* (hoc est dd. annua scut. 210.) *da*
4 *distribuirsi a Poveri, fin'a tanto, che più piacerà alla S. V.* Secundam verò, faciendam d. Mariæ Æmiliæ ejus filiæ, mediante subministratione alicujus summæ, quæ in Folio, distributo in Cong. habita die 13. Aug. 1718. exprimitur in illa scut. 4. vel 5. millium, ad hoc ut possit matrimonium contrahere cum Viro paris conditionis.

De more eædem preces remissæ fuerunt huic S. C. & ab hac Archiep. Januen. pro Inform. & Voto, quod non sine
5 mysterio nullatenus aperire voluit idem Archiep. sed terminavit Relat. *in omnibus se remittendo sapientissimæ determinationi hujus S. C.* Nihilque aliud in eadem Inform. continetur, quàm sola, & simplex relatio ejus, quod resultat ex fide duorum testium, coram hac S. C. pariter exhibita, de quibus infra.

Quamvis autem unicum interesse præsentis inspectionis versetur circa maximum præjudicium Hominum, & Com-
munitatis Vulturi, eo quia illius pauperes, & miserabiles 6
utriusque sexus personæ, natæ, & habitantes in eadem Terra, ab annis 70. reperiuntur in pacifica possessione dictarum subventionum, & eleemosynarum, à pio Benefactore Jo: August. Cappello eorum Concive relictarum; Nihilominus citatis dumtaxat PP. Carmelitis excalceatis, Exequutoribus testamentariis dicti pii Benefactoris, in Cong. habita die 13. Augusti 1718. descripta fuit in Folio contraria petitio, fuitque dilata resolutio ad enixas preces ejusdem Communitatis, & Hominum Terræ Vulturi, ad quorum notitiam devenerat prædictorum intentio.

Hodiè igitur iterum proponuntur eædem preces, quæ ta-
men non videntur exaudiendæ; Quia ex una parte nullo mo- 7
do subsistunt fundamenta, quibus illæ innituntur; Ex alia verò nihil magis Judicibus cordi esse solet, quàm ut piæ Morientium dispositiones punctuali exequutioni demandentur, ut probavimus *in tom. 1. par. 2. discept. 31. n. 8.*

Non subsistunt fundamenta contrariæ petitionis; Non enim subsistit primò, quod Oratores sint Consanguinei Card.
Donghi; Iste enim, ut refert *Ciaccon. in ejus Vita tom 4. fol.* 8
mihi 631. fuit Patritius Januensis, Bartholomei, & Jacobæ de Bernardis filius; Quod autem talis non sit Orator, neque etiam ex ejus parte asseritur, & multò minus concludenter probatur, ut esset necessarium, eo quia in hac circumstantia nobilitatis, & consanguinitatis cum d. Card. fun-
datur illius intentio, ex animadversis per *Rip in leg. Ex facto* 9
§. Si quis autem 29. ff. ad S. C. Trebel. Rot. cor. Coccin. dec. 2083. n. 10. & cor. Priol. dec. 392. n. 3.

Non attenta mysteriosa Fide duorum testium, asserentium, ipsum esse, *dello stesso ramo, e stipite, che era il qu. Sig. Card. Donghi*; Idque scire, *perche, avendo esso testimonio molti effetti nel Luogo di Voltri, Patria de' li dd. Signori
Donghi, l'ha così sentito dire più, e più volte pubblicamente*, 10
nullum specificando consanguinitatis gradum, nullamque personam, à qua id audiverit; Idque nè possent de falso convinci, juxta animadversionem *Card. Pallavic. nell' Istoria del Concil. lib. 11. cap. 16. num. 7.* de qua *supra discept. 1. §. 21. num. 24.*

Consanguinitas siquidem in his terminis non probatur ex computatione, quæ fit à testibus, vel super eorum digitis,
vel divinando, sed exprimendo præcisum gradum; median- 11
te efformatione Arboris, ut experientia notum est, & determinatur *in cap. Licet ex quadam de Test.*

Posita proinde deficientia concludentis probationis d. consanguinitatis, & nobilitatis, non juvat 2. loco recurrere ad
sus assertam paupertatem; Quando enim hæc esset vera, 12
& legalibus documentis demonstrata, quod usque ad hodiè nullatenus ad praxim reductum fuit, adhuc non officeret nobilitati, juxta literalem *Text. in l Humilem Cod. de Incest. nupt* quem sequitur *Rot. dec. 1059. num. 30. cor. Coccin.* in qua parte habemus vulgatum illud Hispanicum axioma. *Pobreza no es vileza.*

Minùs fundamentum fieri potest in cognominis identitate, ad colorandum dictam consanguinitatem; Quia eadem cognominis similitudo nullatenus consanguinitatem probat,
id observantibus *Card. de Luc. de Feud. disc. 133. num. 24. &* 13
Bertacch. vot. dec. 60. num. 2. & Rot. dec. 15. num. 32. p. 7 rec. & in Rom. Cappellæ 5 Maii 1688 §. Quandoquidem cor. Molin. & in Bononien. Fideic. de Bove 31. Jan. 1691. §. In nihilo coram Eod. Videmus enim g. e. in Urbe, multos deferre cognomina de Columnis, de Cæsarinis, de Ursinis, de Sabellis, & similibus, qui tamen neque etiam à remotissimis conjuncti sunt cum dd. nobilissimis Familiis.

III. Non relevat, quod sumus in terminis temporalis suspensionis dd. Legatorum, non autem veræ, & propriæ commutationis voluntatis nostri pii Testatoris.

Ultra quod enim suspensio, ex adverso prætensa, nimis considerabilis est; Sive habeatur respectus ad ætatem Oratoris, agentis annum 55. Sive ad summam, ab ipso præten-
sa omnium fructuum 72. Loc. Mont. juxta illius hodiernam 14
petitionem; Vel saltem scut. 15. quolibet mense, ut dicit. in Folio die 13. Aug. 1718. quæ uti consistens in annuis scutis 190 ferè absorbet integram quantitatem Legati fructuum dd. Loc. 72. Mont. Novenn. non exceden. scut. 210. annua: Sive demum ad dotem, prætensam ab ejus Filia in scut. 5000. ut dicitur in Folio ubi supra, ad quam summam conflandam
requiruntur fructus dd. 80. Loc. Montium pro annis 22. ut 15
calculanti patet, quo tempore privarentur eadem subventione, seu pio Legato dotium pauperes, & miserabiles Puellæ num. 396.

Strictè respondemus, quod sumus in terminis piorum Lega-

Legatorum, in quorum pacifica poſſeſſione, tam Pauperes pro aliqua annua ſubventione, quàm miſerabiles Puellæ pro Subſidiis dotalibus reperiuntur ab annis 70. in quibus cir-
16 cumſtantiis non ſolùm locum habet regula de Jure quæſito non tollendo, quam in noſtris terminis, expendunt *Pignat. conſult.146. num.5. tom.4. juxta Rom. impreſſ. & Rot.dec.898. num.10.coram Emer.jun.* his verbis: *Reperiuntur jam à pluribus annis in quaſi poſſeſſione percipiendi ſubventionem controverſi Legati, & ſic intrat Regula de Jure quæſito non tollendo, cui Papa non ſolet, nec debet facilè derogare*; Sed applicatur concluſio, uno ore a Doctoribus admiſſa, & à ma-
17 gnis Tribunalibus amplexa, quod in caſu pii Relicti, ſeu Legati, in cujus poſſeſſione quis reperitur, *eadem prorſus eſt ratio præjudicii extinctivi, & ſuſpenſivi, ad hoc ut neutro caſu poſſit eſſe locus commutationi*, ſunt verba *Rot.dec.898.nu. 11.cor.Emer.jun.* & concordant adducti à *Cravet.conſ.296.nu. 3.verſ. Quod procedit etiam in differendo, & à Rot. in Rom. ſeu Januen. Legat.5 .Maii 1698. §.Nos verò cor. Card. de la*
18 *Tremoil.* ibi: *Quæ quidem ratio præjudicii eadem eſt, etiamſi conſiſtat in ſimplici ſuſpenſione, non autem in ademptione juris jam quæſiti.*

Et viva ratio hæc eſt, quia illæ pauperes, & miſerabiles perſonæ, quæ ſunt hodiè in pacifica poſſeſſione dictæ ſubventionis, mori poſſunt antequam de medio tollatur eadem prætenſa ſuſpenſio, iterumque admittantur ad novam participationem ejuſdem ſubventionis; Prout etiam mori poſſunt, vel matrimonio in miſeriis jungi illæ pauperes, & mi-
19 ſerabiles 396. Puellæ, quæ hodiè ſunt, & in futurum per dictum longum ſpatium annorum 22. erunt capaces dictorum Subſidiorum dotalium; Et proindè quoad ambos eadem omninò eſt ratio præjudicii, ſive illud vocetur, vel ſit ſuſpenſivum, ſive dicatur, & ſit extinctivum, ut patet conſideranti.

IV. Non ſubſiſtit, quod Oratores conjuncti ſint in 3. & 4. gradu reſpectivè cum pio Benefactore Jo: Auguſt. Cappel-
20 lo; Quia in hac parte proceditur exadverſo cum æquivoco palmari, computando gradus conſanguinitatis ad terminos Juris canonici; Cùm enim non ſimus in circumſtantiis matrimonii, ſed ad alios effectus, computatio graduum fieri debet ſecundum regulas Juris civilis, ut generaliter notant *Gratian. diſcept. 77. num.1. Carol. Anton. de Luc. de Lin.leg. art.2.num.23.& Fontan.dec.Cath.12. à num.7.* & in terminis noſtri caſus *Rot.d.dec.898.nu.2. coram Emer.jun.* ubi ad rem
21 probat *num.*3. ad effectum, de quo diſputamus, naturalem charitatem, & affectionem non excedere 4. gradum de Jure civili, in quo nullatenus eſt Filia Oratoris, in 5 dumtaxat gradu conjuncta Teſtatori, computando gradus juxta regulas Juris civilis, ex ſupra citatis, quibus addo *Rot. in Rom. ſeu Jan.Leg.5.Maii 1698.§.Similique cor.Card.de la Tremoil.*
22 ibi: *Res enim eſt cum Cognatis, 5. gradu Teſtatori conjunctis, erga quos non urget ſpecialis ratio dilectionis, quæ regulariter 4. gradum non egreditur.* Unicam hujus concluſionis adducendo limitationem *Rota in Reatina Succeſſionis 4. Maii 1696.cor.Car.Caprar.* quando ſermo eſt de Teſtamento Idiotæ, & quando aliàs locum habere non poſſit diſpoſitio Teſtatoris.

V. Non ſubſiſtunt piæ meditationes circa Jura honorifica, hodiè competentia Oratori, ob prætenſam extinctionem lineæ Bernardi Cappelli, germani fratris Jo: Auguſt.
23 Cappelli noſtri Benefactoris, quæ linea prælata fuit lineæ Benedictæ ejus Sororis, ex qua deſcendit Orator. Vivit enim cum numeroſa Familia maſculorum, & fœminarum Carolus Cappellus, unus ex Deſcendentibus per rectam lineam ab eodem Bernardo, ut fuit juſtificatum in Summario. Et propterea ceſſant omnia ea, quæ latè deducta fuerunt circa dicta prætenſa Jura honorifica, cum ſuppoſito extinctionis lineæ d. Bernardi Cappelli, eo quia corruente ſuppo-
24 ſito, corruunt omnia ſuper ipſo ædificata, juxta regulam, de qua *Rot.dec.584.nu 17.cor.Dunoz.jun.*

Neque vis aliqua fieri poteſt in dicto duorum teſtium, ad probandam dictam extinctionem lineæ Bernardi Cappelli,
25 nec non ad colorandam Conſanguinitatem cum nobili Familia Donghia, Patritia, & ex primariis in Civitate Januæ.

Reſpectu ſiquidem d. Conſanguinitatis primus ex dictis teſtibus, conſtitutus in anno 25. ſuæ ætatis, natus fuit, &
26 educatus Aloni, vulgò *Alicante*, & à tribus dumtaxat annis acceſſit ad Civitatem Januæ; Et propterea nimis inveriſimile eſt, quod poſſit eſſe informatus de iis, circa quæ tanta facilitate deponit.

Præterea, uti compaternitatis vinculo Oratori, junctus,
27 nullum probationis gradum ad illius favorem facit, ex animadverſis per *Farinac. de Teſtib.quæſt.54.regul.3. num.201.& Rot.dec.82.num.25.coram Zarat.* Alter verò, uti exercens vilem Artem *di Bancalaro*, nullam pariter fidem meretur, ex adductis per *Rot.dec.262. num.1. coram Pamphil. & dec.1330. num.3.cor.Seraph.& dec.85 à num.17.cor.Zarat.* Ambo autem neque diſtinguunt gradus Conſanguinitatis, neque ſpecifi- 28
cant illos, à quibus audiverunt ea, quæ deponunt; Conſanguinitas verò ad hoc, ut probata dicatur, debent teſtes diſtinctè ſpecificare gradus ejuſdem Conſanguinitatis, de qua deponunt, juxta *Text.in cap. Licet ex quadam de Teſtib.* ibi: *Vel ab utroque latere ſingulos gradus clara computatione diſtinguant, Monacell.tom.4.fol.93.num.53.& Rot.dec.99.nu.7. cor. Royas*, ibi: *Non concludunt, quia teſtantur de ſimplici auditu, nec deponunt, ſicut debebant per gradus diſtinctos, & dec.106 num.5.cor. Bich.* & in noſtris terminis reſolvit hæc 29
S. C. *in Vintimilien. Subſidiorum dotalium 24. Jan. 1711.* quando, inter alia, injunxit Epiſcopo, ut ad proban. conſanguinitatem tranſmitteret Arborem, ut legitur in Folio diſtributo in eadem Cauſa die 12. *Decemb. ejuſdem ann. in princ.* Teſtes autem non individuantes illos, à quibus aſſerunt, ſe aliquid audiviſſe, nullam probationem faciunt, ea ratione, quia deponentes ſub hujuſmodi captioſa forma, adimunt alteri Parti facultatem ſe defendendi, & oſtendendi inſubſiſtentiam eorum depoſitionis, quam adducit *Rot.dec.538.* 30
num.11.cor. Dunoz jun. & dec.620 num.2. cor. Manzan. & dec. 297.num 11.par 19.rec.

Reſpectu verò dictę prętenſæ extinctionis lineæ Bernardi Cappelli, non poſſumus meliùs illius exiſtentiam compro- 31
bare, minùſque clariùs demonſtrare falſitatem depoſitionis dictorum contrariorum teſtium, quàm mediante publico documento, & ſolemni teſtimonio unius ex Deſcendentibus ejuſdem, dato in Summario; Et ex hac palpabili falſitate facilè dignoſci poteſt, quam fidem in reliquis mereantur dd. contrarii teſtes, juxta illud *Virgilii*; *Crimine ab uno Diſce* 32
omnes, ſequutum *à Rot. Aven. dec.33.n.1. & 2.* & concordant adducti in *Inſtit.crim.lib.2. tit.6.n.23.*

Ex quibus 6. loco nullum fieri valet fundamentum in Relatione Archiep. Januen. Eſt enim voluntarium æquivocum aſſerere, dediſſe Votum Oratoribus favorabile; Idem enim 33
Archiepiſcop. non ſine myſterio, quamvis requiſitus pro Voto, modeſtiſſimè ſe abſtinuit ab illius prolatione, terminando ſimpliciter ſuam Relation. ſequen. verbis: *Ideoque in omnibus me remitto ſapientiſſimę determinationi iſtius* 34
Sac. Cong.

Quamvis autem in corpore ejuſdem Inform. referat ea, quæ aſſeruntur in dictis Fidibus, quas unitas cum dicta Inform. ad hanc Sac. Cong. tranſmiſit, & ſunt illæmet, quæ fuerunt impreſſæ in contrario Summario; Nihilominus, cùm iſtæ Fides, ex animadverſis *ſupra à num. 25.* nullam 35
mereantur fidem, neque etiam attendi in hac parte debet dicta Inform. nulli alteri principio, medio, & fini probationis innixa, quàm dictis affectatis Fidibus, ex generaliter firmatis per *Rot.in Colon.Can.1.Gratiæ 4. Febr.1699.§.Hinc neque cor.Card.Scotto*, ubi, quod, corruente fùndamento, cui innititur Rotę deciſio, hæc in nulla prorsùs conſideratione habenda eſt. Et in terminis ſimilium Relationum, *Rot* 36
dec 387.à num.5.cor. Priol.& dec.260 à num.8 par.18. recent. loquens de Card. Ep ſc. Aſculano, *& dec.171.num 13 par.4. tom.2.rec.* loquens de Card de Latere Legato, *& in Colonien. Matr.9. Jan. 1711. §.2 cor. Falconerio*, loquens de Electore Trevirenſi. Et generaliter de aliis Epiſcopis obſervant addu- 37
cti *in to.1.par.2 diſcept 7.n.36.& 41.*

VII. Non ſubſiſtunt ea, quæ exagerata fuerunt circa paupertatem Oratoris; Non ſolum quia illa fundatur pariter in affectatis Atteſtationibus eorundem teſtium, qui nullam me- 38
rentur fidem, ex ſupra allegatis, eo quia falſus in uno, talis cenſetur in omnibus, ut vidimus ſupra *num.* 32. Neque aliquod pondus eidem additur à ſimili Atteſtatione Parochi; Omnibus enim nota eſt magna illa facilitas Parochorum faciendi ſimiles paupertatis fides, quod obſervat etiam *Set. de Offic. Locumt. fol mihi 166 num 21.* Ex qua mota fuit 39
Congreg. Reform. Trib. Urbis *die* 14. *Januar.* 1677. ad demandandum, ut ſimilibus Parochorum atteſtationibus in hac parte nulla præſtetur fides, teſte *Card.de Luc.* qui eidem Congreg. interfuit, ut refert *in Tract. de Credit diſc 153. num. fin.*

Obſervando ulteriùs, quod tam d. Parochus, quàm alii affectati teſtes, non ſolùm oſtendunt inclinationem, & quidem magnam favore Oratoris, quod conſiderari ſolet à Doctoribus ad denegan. illis omnem fidem, ex adductis à *Natt.* 40
conſ 261. num.11. Cravet.conſ 281. num 3. Conſtant. ad Stat. Urb.tom.2 annot.44 art.5.num 341.& Rot.dec.102. num.7.cor. Emer.

Emer. jun. & dec. 248. *num.* 5. *par.* 2. *rec.* Sed ulterius non du-
bitarunt pro illis enixè exorare EE. PP. juxta illa verba *:*
Che perciò si supplicano li pii Benefattori ad assisterli con
qualche Sussidio, sicuri li medesimi di ripotarne da S. D. M. il
41 *premio, dal medesimo promessole ;* Est enim æquè novus,
ac curiosus modus iste testificandi, longè diversus ab eo,
quem semper agnoverunt, & agnoscunt Doctores omnes,
asserentes, testes debere solùm ferrè testimonium circa ea,
quæ ipsis probè nota sunt, nullatenus se immiscendo in illis
partibus, quæ spectant ad Judices, aliasque Personas, ut
42 notant *Bald. consf.* 438. *n.* 2. *lib.* 1. *Ruin cons.* 189. *nu.* 20. *eod. lib.* 1.
& Rot. dec. 1228. *nu.* 5. *cor. Coccin.*

Sed etiam, quia exhibemus particulam Testamenti Jo:
Bapt. Cappelli, germ. Fratris, & hæredis Jo: Augusti. no-
stri pii Benefactoris, conditi die 26. Februar. 1662. Qui Jo:
Bapt. reliquit hæredes suæ opulentissimæ hæreditatis Chri-
43 stophorum, & Emanuelem de Donghis, Patrem, & Pa-
truum respectivè Oratoris; Imò in eodem testamento reli-
quit insigne prælegatum Loc. 100. Mont. Rest. 1. Erect.
cum hac notabili conditione, quod neque ipsi hæredes insti-
tuti, *nè li loro Figli in perpetuo, & in sæcula sæculorum,*
possino mai disponere del Capitale di essi Luoghi cento, ma so-
44 *lamente de' loro frutti, obligando essi frutti primieramente al*
maritare, e monacare le Figlie legitime.

Difficile autem erit ostendere, quod ad nostrum effectum
dicatur pauper Filia Oratoris, dum pro sua Dote in specie,
& præcisè habet destinatos, & obligatos fructus dictorum
45 Locorum centum dicti Montis, ut consideranti patet. Et
longè difficiliùs colorare prætextum ejus paupertatis in præ-
judicium illorum 396. Puellarum, quæ non possunt conse-
qui Subsidia dotalia, à nostro pio Benefactore relicta, nisi
concludenter probetur, *che siano povere, e miserabili*, juxta
verba testamenti.

VIII. Non regit in facto, quod SS. D. N. Oratoris in-
stantiam ad hanc S. C. remiserit pro Gratia. Pro detegenda
46 siquidem insubsistentia hujusmodi voluntarii æquivoci, sat
est recognoscere Rescriptum, in quo neque per somnium
habetur mentio Gratiæ, quam Summi Pontifices concedere
solent ex eorum placito, & arbitrio, quando exaudire vo-
lunt preces Supplicantium, ut de se notum est, & in termi-
nis nostri casus firmavit *Rot. in Rom. seu Jan. Legat.* 5 Maii
47 1698. *§. Sed omisso coram Emin. de la Tremoil.* ibi *: Si enim*
illam suprema potestate impartiri voluisset, cur nostro Audi-
torio Causæ cognitionem delegasset? Imò admisso, prout in-
negabile est, quod verba Rescripti non contineant Gratiam,
sed simplicem remissionem ad hoc sacrosanctum Tribunal,
in necessariam venit consequentiam, quod illa remissa fue-
48 rit pro Justitia, juxta ejusdem laudabile solitum, in omni
Cong. raro exemplo, & non sine mysterio repetitum in prin-
cip. cujuslibet Folii sequ. verbis: *Juxta stylum ejusdem Sac.*
Cong. de Jure resolven.

Dec. 98. *cor. Duran.* exadverso pro punctuali expensa, nul-
lo modo applicatur præsenti casui: In illa siquidem ageba-
49 tur de Gratia, jam facta, deque commutationis volunta-
tis pii Benefactoris, solemniter approbata, mediante spe-
ciale Breve à Greg. XV. obtento: Agebatur ulterius de te-
statoris Agnatis, quæ jam nupserant cum assignamento
Subsidiorum dotalium, sibi à Summo Pontifice concessorum,
& proinde meritò dicitur *in d. dec.* 98. *num.* 3. *quod æquitas*
50 *suadet, ut Breve exequatur, ex quo jam istæ Filiæ nuptæ*
reperiuntur cum dicta dote, & æquum non esset, ut Mariti,
qui cum tali dote contraxerunt, decipiantur.

Nulla pariter vis fieri potest in resolut. hujus S. C. *in Casa-*
51 *len. Applicat. Legati* absque specificatione anni, mensis, &
diei, exadverso allegata.

Ultra siquidem generalem, & textualem regulam, *quod*
non exemplis, sed legibus judicandum est, de qua *in leg. Ne-*
mo Cod. de Sent. & Interl. omn. Judic. cum concordan. genera-
52 liter sequutis *à Rot. in Rom seu Liman. Cambior.* 4. *Julii* 1698.
§. Majorem cor. Ursin. & in terminis nostri casus in *d. Rom. seu*
Jan. Legati 5. *Maii ejusdem anni §. Minimè cor. Emin. de la*
Tremoil. ibi *: Cætera exempla non attendit Rota, quæ ab*
eis non judicat, sed secundum regulas juris moderatur respon-
sa, leg. Nemo &c.

Dicimus, exemplum ejusdem *Casalen.* retorqueri ad ho-
minem, eo quia, revolutis hujus S. C. Regestis, repertum
fuit, d. instantiam fuisse porrectam in Cong. habitis *diebus*
53 7. *Julii* 1696. & 22. *Novemb.* & 7. *Decemb.* 1697. quando, ut
patet ex lectura dd. Foliorum, fuit consideratum ab hac S.
C. quod dictum Legatum, à pio testatore relictum, per an-
nos 26. ab ejus morte nunquam fuerat adimpletum, & quod
magis est in futurum adimpleri non poterat, ut dicitur in Fo-
liis, dd. diebus distributis *§. Verùm in fine, & §. Cumq; in princ.*
Et proindè nil mirùm, si in dictis terminis, in quibus mens 54
testatoris, quæ nunquam adimpleta fuerat, & in futurum
adimpleri non poterat, modo ab ipsa præscripto hæc S. C.
inclinavit pro Gratia favore illius Consanguinearum; Non
sic autem in nostris terminis, in quibus effluxi sunt jam anni
70. & in eis ad unguem quolibet anno semper punctualiter ad- 55
impleta fuit nostri pii Testatoris mens, modo, ab ipso præscri-
pto, neque ullum adest impedimentum, quod pari modo
adimpleri nequeat in futurum, ut semper facien: est, ex ad-
ductis *supra num.* 7. quibus addo *Rot. in dec.* 78. *num.* 12. & 13.
cor. Duran.

Alteri exemplo Reipublicæ Januæ *;* In casu, in omnibus
suis partibus præsenti simillimo, respondet *Rot. in Rom. seu* 56
Jan. Leg. 5. *Maii* 1698. *§. Minimè*, observando, id posse fa-
ciliùs practicari, attento consensu Vocatorum, seu Admi-
stratorum dicti pii Relicti, qui in d. casu verificabatur, &
in nostris terminis nullatenus concurrit *;* Imò adest positivus
& rotundus dissensus PP. Carmelitarum excalceatorum,
Administratorum, seu Distributorum dictorum piorum Le-
gatorum.

Cœterùm non desunt exempla, cum majori otio perqui-
renda in Regestis hujus S. C. in quibus rescriptum fuit pro 57
punctuali adimplemento voluntatum piorum Benefactorum,
ac denegatione similium Gratiarum, inter quæ speciali
consideratione dignum est illud in *Rom. Subsid. dotal* 9. *Junii*
1714. in quo quinque Pronepotes testatoris, quæ, ut dicitur
in Folio, d. die distributo *§. Hisce, in nubili ætate dereli-*
ctæ fuerunt ab earum Genitore in ea rerum angustia, quæ ad
vitæ substentationem vix subsidium percipiant annuor. scut.
21. Licèt autem Card. Carpineus, tunc Urbis Vicarius,
Votum eis favorabile dedisset, perspecta Oratricum pau- 58
pertate, & qualitate Pronepotum testatoris, ut dicitur in d.
Folio ubi supra *;* Nihilominus hæc S. C. dubio: *An Subsidia*
dotalia, relicta per qu. Jo: Angelum Baldum, & per Archi-
confr. S. Rocchi præstan. debeant assignari ad favorem Puel-
larum, descendentium ab Hæredibus institutis ab eodem Jo:
Angelo, respondit: *Negativè*. Nulla habita ratione, quod 59
erant Descendentes ab hæredibus pii Benefactoris; Quod
erant in ætate nubili *;* Quod erant Pauperes *;* Quodque
Puellæ, quibus distribui debebant dotes juxta Testatoris
præceptum, non erant ex certo genere personarum, sed for-
te eligi debebant, ut dicitur in d. Folio, & patet ex verbis
pii Testatoris, quæ sunt sequentia: *Voglio, che il Mari-*
taggio si faccia per Bussola dalla Compagnia, come ho detto
di sopra.

Et in Romana Subsidiorum dotalium 11. *Septembris* 1717.
in qua agebatur de Neptibus pii Testatoris Bartholomæi Lu-
pardi. Et dubio, *An, & quot Subsidia dotalia ab Arch. Sacr.* 60
Stigmatum sint assignanda Annæ Theresiæ, & Columbæ &c.
responsum fuit: *Negativè, servetur mens Testatoris, & am-*
pliùs Causa non proponatur.

Et in Messanen. Subsidiorum dotalium proposita *die* 19.
Novemb. 1718. quando fuit pariter proposita præsens causa, 61
in qua agebatur de Pronepotibus Testatoris, quarum favore
Archiep. Messanen. ut dicitur in Folio *§. Nonnullæ, de Pau-*
pertate, de Conjunctione Sanguinis cum Testatore, & tan-
dem de gratiæ congruitate amplissimum dedit testimonium ; Et
tamen d. die dubio: *An & quomodo Oratricum precibus sit an-*
nuendum, responsum fuit *: Negativè.*

In concursu autem exemplorum, juxta, & contra volun-
tates piorum Benefactorum, semper attendenda sunt illa, 62
quæ cohærent verbis Testamenti, cùm non possit fieri secu-
rior interpretatio, quam illa, cui conveniunt verba Testa-
toris, ait *Rot. dec.* 317. *num.* 11. *cor. Priol.* & facit *Text. in l. Ex*
facto la 2. *§. Rerum ff. de Hæred. instit.* ibi *: Et facit quidem*
totum voluntas defuncti, nam quidquid senserit spectandum
est, cum concordan. de quibus *Rot.* loquens in nostris termi-
nis in *Rom. seu Jan. Legat* 5. *Maii* 1698 *cor Em de la Tremoil.* 63
(quæ est revocatoria alterius coram eodem, emanatæ 1. Ju-
lii 1697. exadverso pluries citatæ) ubi in *§. At longè* ad rem
concludit, nil in Jure sanctius, firmiusque esse oportere su-
premis hominum judiciis, quæ publicè expedit exitum ha-
bere, ibique registrat, & sequitur verba illa *Text in l.* 1. *Cod.*
de Sac. Eccles. Nihil enim est, quod magis hominibus debeatur
quàm ut supremæ voluntatis, postquam aliud velle non pos- 64
sunt, liber sit stylus, & licitum, quod iterum non redit, arbi-
trium ; In casu autem *d. dec. diei* 5. *Maii* 1698. quæ in hac par-
te magistralis est, concurrebat essentialissima illa circum-
stantia, quod petitio Oratricum à summo Pontifice remissa
fuerat ad Rotam, *cum facultatibus Sign. Gratiæ, tempera-*
to Juris rigore, & præ oculis habita æquitate. E converso
autem

autem in nostris terminis Oratoris instantia remissa simpliciter fuit ad hanc Sac. C. & consequenter, juxta ejus laudabile solitum, de Jure resolven. ex animadversis sup. *n*.48.

Non omittentes exorare, quod quatenùs preces Oratoris
65 ab hac S. C. exaudiantur, actum erit de exequutione voluntatis pii Benefactoris, deque charitativis Subsidiis, & eleemosynis, cum tali, tantaque circumspectione ab ipso demandatis, eo quia quatuor alii germani fratres ejusdem Oratoris, omnes uxorati, nempe Joseph, qui habet filium masculum, & fœminam; Christophorus, qui habet duas filias nubiles, & quinque masculos, quorum unus est uxoratus; Jo: Stephanus, qui habet filium masculum, & Aloysius, qui duos alios habet filios masculos, non sine magno desiderio sibi, ipsorumque natis, & qui nascentur ab illis, apropriandi integra nostra Legata, junctis manibus expectant exitum præsentis litis, quam circumstantiam summopere præ oculis habendam esse pro denegatione similium Gratiarum, omissis generalibus, in nostris terminis
66 observant *Les. de Just. & Jur. lib. 2. cap. 12. dub. 7 num. 27. vers. Secundò quia præbet occasionem*, *& Rot. dec. 898. num. 12. cor. Emer. jun. Maximè quia quemadmodum hodiè instant pro hujusmodi subventione Maria*, *& Jacobus*, *ita deinceps eorum exemplo excitari possent ad hujusmodi instantiam alii Consanguinei*, *& sic &c. destrui funditus voluntas Testatoris*, *& in d. Rom. seu Jan. Legat. 5. Maii 1698. §. Nec magis cor. Emin. de la Tremoil.* ibi: *Tum denique ex concursu aliorum Cognatorum*, *qui ad similem gratiam aucupandam facilè confluent*,
67 *ad quas omnes circumstantias in hoc genere Gratiarum præjudicialium advertendum esse*, *docent &c.*

In universum denique pro excludenda applicatione illarum generalium regularum, & regularium propositionum, in suis casibus verarum, circa verisimilem voluntatem Testatoris, qui consuluisset utique suis Consanguineis, si illorum prætensam hodiernam paupertatem prævidisset; Nec
68 non circa æquitatem, cum qua in his terminis procedendum est, omisso Juris rigore, ex cumulatis *in Tom. 2 par. 1. discep. 5. num. 22.*

Respectu dictæ verisimilis voluntatis dicimus *cum Rota in d. Rom. seu Jan. Legat. 5. Maii 1698. §. Similique*, conjecturam hanc falsissimam vocari à Doctoribus, ibidem citatis, & ab eadem *Rot.* sequutis, & concordant alii, citati *in dec.*
69 *898. num. 6. cor. Emer. jun.* ibi: *Nimiumque fallax est argumentum verisimilis prædilectionis*, *cùm possit esse*, *quod Testator*, *etiamsi hodiè reviviseeret*, *nihilominùs prædiligeret &c. & in Ariminen. Legati 2. Maii 1693. §. final. cor. Herauult*, in cujus casu agebatur de præsumpta prædilectione erga germanum fratrem Testatoris, in concursu extranei, & tamen nulla habita fuit ratio hujusmodi præsumptæ, & verisimilis voluntatis pii Benefactoris in conflictu claræ dispositionis testamentariæ.

Respectu verò dictæ æquitatis, dicimus hanc nunquam sequi posse cum injuria, & præjudicio alterius, quod in
70 nostris terminis palparetur manibus, eo quia pro constituenda dote filiæ Oratoris, juxta quantitatem ab ipsa prætensam, de qua supra *num.* 14. deberent remanere indotatæ per spatium 22. annorum 396. pauperes, & miserabiles Puellæ, quibus à Testatore relicta fuerunt Subsidia dotalia: Prout etiam plus caperet solus Orator, prætendendo annua scut. 180. ex legato 71. Loc. Mont quàm haberent 79. pauperes, & miserabiles Homines, & Habitantes in Terra Vulturi, quibus ex præciso Testatoris præcepto non potest dari sum-
71 ma, excedens illam librarum 16. seu julios 25. circiter mon. Rom. ut in specie eidem motivo æquitatis respondendo, firmavit *Rot. in Rom. seu Jan. Legati 5. Maii 1698. §. Est igitur cor. Emin. de la Tremoil.* his verbis: *Prætextu Gratiæ non minùs justitia*, *quàm æquitas læderetur*, *& Cognatorum ægestas sublevanda esset subtrahendo Agnatis æquè miseris partem distributionis*, *ipsis à Testatore destinatam*: *Idque præterea fieret adeò injusta ratione*, *ut unus ex Cognatis plus caperet ex relicto isto*, *quàm percipiant decem ex*
72 *Agnatis*; In nostro autem casu addere possumus, quod plus caperet solus Orator, quam 79. pauperes, & miserabiles Patres familias Patriæ Testatoris, ab isto vocati, & prædilecti, cum illa declaratione, quod eis relinquebat dictum Subsidium, *per elemosina* qui sciebat *essere grato*, *& accetto à S. D. M.*

Respectu demum utriusque reflexionis dicimus, tam verisimilem voluntatem, quàm æquitatem in nostris terminis, præ oculis haberi posse in illis dumtaxat circumstantiis, in quibus sermo est de iis, quæ sunt extra testamentum, non autem in iis, quæ evidenti scriptura testamenti manifesta
73 sunt, ut in circumstantiis nostri casus verificatur, juxta verba *Rotæ in* sæpè, sed nunquam satis laudata *Rom. seu Jan. Legat. 5. Maii 1698. § Similique cor. Em de la Tremoil.* In qua parte habemus Textum, hoc idem literaliter demandantem, qui non potest esse rotundior in *leg. ff. de Condit. & demonstr.* cujus aurea verba sunt hæc. *In iis*, *quæ extra testamentum incurrunt*, *possunt res ex bono*, *& æquo interpretatationem capere*; *Ea verò*, *quæ ex ipso testamento oriuntur*, 74
necesse est secundum scripti Juris rationem expediri, in cujus sequelam ita tenent *Cujac. in leg. 8. Cod. de Judic. Duar. Comment. Jur. Instit. de Re judicat. prælect. 24. ad leg. Sicut 21. fol. mihi 397. col. 2 Petr. Fab. in l. In omnibus 90. ff. de Reg. Jur. Sarmient. select. interpr. lib. 1. cap. 8. sub n. 22. & Pignat. consult. 14. nu. 1. to. 4. juxta Rom. impress.*

Cujus textualis, ac receptissimæ propositionis illa assignatur solida, & stringens ratio in *dec. 979. num. 6. cor. Emer. jun.* quia aliàs, admissa contraria prætensione, *nunquam* 75
ferè sortiri possent effectum voluntatis Testantium favore certarum personarum, *nam vix posset dari casus*, *quod non superesset persona*, *cui potentiori*, *aut æquiori Jure debitum videretur Judicium Testantis*, & concordat *ead. Rot. in d. Rom. seu Jan. Legat. 5. Maii 1698. §. Similique cor. Card. de la Tremoil.* ibi: *Hac enim via ex inopinatis eventibus semper mutarentur supremæ hominum voluntates*, *firmumque statum*, *quem leges illis tribuerunt*, *nunquam haberent*; Iterum, sed nunquam satis repetendo *cum Rot. dec. 898. n. 5. cor.* 76
eod. Emer. jun. quod neglectis hujusmodi motivis prætensæ æquitatis, & assertæ verisimilis voluntatis, non potest Judex meliùs interpretari voluntatem Testantium, quàm sequendo normam, ab ipsis in testamentis præscriptam, quodque desideria Morientium ex contrariis piis meditationibus, ex adverso expensis, colligi nullo modo possunt, *alterando in præjudicium Tertii* (sunt verba *Rot. in Rom. seu Jan. Leg. 5. Maii 1698. §. Ut etiam, cor. Em. de la Tremoil.*) *dispositionem, morte Testatoris jam confirmatam*; *Etiamsi illa in meliùs commutanda esset*, *nam dispositiones Testatorum cùm nihil iniquum* 77
vel à lege reprobatum continent, *quod illi voluerunt*, *adimplendum est*, *non autem quod voluisse meliùs fuisset*, *est attendendum*, *& in Valen. Canonic. 19. Junii 1705. §. Equè coram Moltner*, ibi: *In dubio meliùs est deservire verbis*, *quam aliud phantasticè divinari*.

Quæ omnia mirabiliter præsenti casui applicantur, in quo æquè piùs, ac dives Testator, apertissimè se declarans in principio Codicillorum, esser *Dispensatore più che Padrone de beni di fortuna*, *che Dio li hà dati &c. e perciò di volerli* 78
dispensare a quell'Opere, *che sa*, *esser grate*, *& accette à S. D. M.* Volensque illa per manus pauperum in cœlestes thesauros deportare, propriorumque Concivium inopiam abundantia suarum facultatum sublevare, non solum nihil iniquum, nihilque à legibus reprobatum, in testamento ap- 79
posuit, sed omnia ad terminos Divinorum præceptorum disposuit, & ordinavit; Atque ad evitandum inconveniens illud, de quo *D. Paul. 1. ad Corinth. 11. 24. Alius quidem esurit*, *alius autem ebrius est*, attentissima consideratione expressè mandavit: *Che non si possa dare ad alcuna Fame-* 80
glia più di lire 16. per anno, ubi præscripsit etiam qualitates dd. Familiarum his verbis *fra povere Fameglie miserabili*; Itaut contraria prætensio tollendi aliquid etiam minimum à dictis verè pauperibus, & miserabilibus Familiis, *quibus jubemur offerre*, juxta nobilem animadversionem *Cassiod. lib. 5. epist. 7.* videatur æquè dura, atque amara. Cum illo addito, ab eodem *Cassiod. ubi proximè* solemniter reprobato, quod Oratoris intentio omnem superat exorbitantiam; Mo- 81
vet enim omnem lapidem ad hoc, ut pinguia capiant assignamenta ex miseriis dictarum miserabilium Familiarum, ibi: *Ultra omnes crudelitates est*, *divitem velle fieri de exiguitate Mendici*.

Neque omittimus observare, quod non sumus in terminis magnarum Civitatum, in quibus respectu similium eleemosynarum, & Subsidiorum dotalium verificatur illud, *uno avulso*, *non deficit aliud*, sed sumus in circumstantiis parvi Oppidi, Patriæ Testatoris, in quo nullum aliud adest simile pium Relictum, & quatenus Orator suum consequatur intentum respectu summæ, ab eo excessivè petitæ, non habent quo se vertant pauperes, & miserabiles ejusdem Patriæ Testatoris.

Quibus non solùm non contradicit *Text. in can. Est probanda dist 86.* sed prædicta omnia mirabiliter confirmat, dum, 82
constito de æquali paupertate Extraneorum, & Consanguineorum, quæ ut observavimus *supra num. 12. & 38.* in nostris terminis probatæ non sunt, mandat solum necessitatibus Consanguineorum consulendum taliter esse, ut non defraudentur Extranei, utque non fiant Consanguinei divites ex eo,

eo, quod aufertur inopibus, juxta aurea illa verba: *Melius est enim, ut ipse subveniat his &c. non tamen ut illi ditiores fieri velint ex eo, quod tu potes conferre inopib.*

Dum igitur noster piùs testator inopibus, atque verè mi-
83 serabilibus Familiis nostri Oppidi contulit titulo eleemosynæ julios duos quolibet mense, seu libras 16. quolibet anno, non videtur æquum, neque justum, ut hujusmodi subventio tollatur dd. pauperibus, ad hoc ut Orator dives evadat cum menstruo assignamento sc.15. quæ ipse prætendit.

Omniumque præmissorum illam assignat bonam rationem
84 idem *Text. in d. can. Est probanda dist.* 86. quod scilicet, quando Consanguinei sub similibus coloribus prætendunt sibi appropriare redditus, relictos pauperibus extraneis, nil aliud faciunt, quam defraudare pios testatores mercede, seu merito eleemosynæ, seu, quod idem est, prætendunt privare eosdem Consanguineos facultate faciendi eleemosynas, ibi: *Præmium quærunt horum &c. & accusant, quod eos divites non feceris, cùm te velint illi æternæ vitæ fraudare mercede.*

Non negamus proindè ad terminos hujus Textus in istis
85 circumstantiis succurrendum esse Consanguineis piorum Benefactorum, sed sumendo consanguinitatem pro natura causæ subveniendi, non pro gratia, vel affectione majori, juxta illa verba: *Causam enim natura præstat, non gratia*, ubi *Glossa verb. Non gratia* ait: *Unde supple, & affectio*, quod clariùs determinatur *in can. Quisquis 12. q. 2.* ibi: *Quod si pauperes fuerint* (idest Consanguinei) *ut pauperibus largiatur, & in can. Charitatis est vers. Proximus autem de Pœnitent. dist.* 3.

Retorquetur pariter illa facti circumstantia, innixa spi-
86 ritualibus Suffragiis, à Testatore injunctis, quorum respectu mandavit, illa esse prius applicanda pro suis Consanguineis, deinde pro Amicis, & ultimo loco pro Hominibus Vulturi; Quia sicuti Testator in hac parte, respectu Suffragiorum, seu Operum misericordiæ spiritualium, hominibus Vulturi prætulit suos Consanguineos, ita prætulisset etiam in Operibus corporalibus misericordiæ, si idem demandare voluisset, quod cùm non fecerit, dicendum est noluisse: *Cùm ideò videatur Testator disjunctim, hoc reli-*
87 *quisse, ut unusquisque suum onus, non alienum agnoscat; Nam si contrarium voluisset, nulla erat difficultas conjunctim ea disponere*, sunt verba *Text. in l. unica §. Sin autem in fine C. de Caduc. tollen.*

Retorquetur demum illa reflexio: *Quælibet pauper Fa-*
88 *milia consequi nequit, nisi modicos nummos quolibet anno, nempè libras 16. duabus in vicibus, ut voluit Testator.* Tum quia ex hac modicitate summæ, titulo eleemosynæ relictæ miserabilibus Familiis, non sine magna exorbitantia prætenditur ex adverso detrahi aliquod etiam minimum ad impinguandum prætensum contrarium Subsidium menstruorum scut. 15. ex allegatis *supra num.* 81. Tum etiam, quia vis non stat in modica, vel in magna summa, pauperibus à Testatore assignata, sed in clara, & literali voluntate illam erogandi in meras, moderatasque eleemosynas, seu *di dispensarla in quelle Opere, che sà esser grate, & accette à*
89 *S. D. M.* ad eundem effectum illam relinquendo dicto titulo eleemosynæ, cujus meritum, & mercedem consequi voluit pius Testator, quam nullatenus haberet, si converteretur in Consanguineorum subsidium, contra claram dispositionem *dict. Text. in can. Est probanda dist.* 86. Ea ratione, quia *nihil magis hominibus debetur, quam ut supremæ voluntatis postquam aliud velle non possunt, liber sit stylus, & licitum, quod iterum non redit, arbitrium*, ut per hæc numero verba id determinatur *in l. 1. Cod. de Sacrosanct. Eccles.*
90 Quod si procedit in rebus indifferentibus, multò magis locum habebit in piis Relictis, & in Operibus misericordiæ, ut de se patet.

Quoad Filiam Oratoris res videtur carere omni principio
91 difficultatis, quia ipsa est conjuncta in quinto dumtaxat gradu cum nostro pio Benefactore, ut probavimus *supra num.* 20. Est autem principium, uno ore receptum à Doctoribus, & quotidie canonizatum à supremis Tribunalibus, quod ad nostrum effectum naturalis charitas, & præsumpta affectio non creditur quartum consanguinitatis gradum, computando illos ad terminos Juris Civilis, ex adductis *supra num.* 21. & 22.

Et ex hac reflexione remanent inapplicabilia exempla, ex-
92 adverso indicata *in Rom. seu Sabinen. subsidii dotalis 22. Aprilis 1717. & in Ferrarien. Reductionis, & Subsidiorum dotalium 14. Novembris, & 19. Junii ejusdem anni 1717. & in Romana Dotium 2. Octobris 1717. Et in alia Romana Dotium 24. Septembris 1718.* Eo quia omnia illa sunt in terminis consanguineorum, strictissimo affinitatis, vel consanguinitatis vinculo Testatoribus junctorum, à quibus non potest fieri aliqua illatio ad præsentem disparatum casum consan- 93 guinitatis prætensæ ultra quartum gradum vulgata, *l. Papinianus ff. de Minor.*

Die Sabbathi 19. Novembris 1718. proposito dubio in C. C. *An, & pro qua summa sit locus applicationi Legatorum*, 94 rescriptum fuit: *Dilata, & ad mentem. & mens est, quod Em. Archiep. informet super existentia, & paupertate Fratrum Jo: Baptistæ audita Communitate; Et quod curet extrahi ex Æstimo partitas stabilium, possessorum à Jo: Baptista: Et exhibeatur assignatio Locorum Montium facta ab eod. Jo: Baptista favore Creditorum.*

AD hujus materiæ ornatum notanda sunt hìc multa, quæ occasione discussionis præsentis Causæ, inter Au- 95 thores inveni, concernentia distributionem Subsidiorum dotalium.

Quod nempè, quando fructus, relicti pro dd. Subsidiorum distributione taliter diminuti sunt, ut Loca pia damnum sentiant ex illorum continuatione, solet C. C. illas ad ali- 96 quod tempus suspendere, ut practicavit *in Neapolitana Subsidiorum dotalium 29. Apr. 1698. ad 3. dubium, Lib. Decr. 48. fol. 134.* in qua rescripsit esse suspendendam arbitrio Præfecti, *& in Lucana Suspensionis legati 13. Augusti 1607. & 1. Decembris 1708. Lib. 57. Dec. & lib. 58. fol. 612.* in qua rescripsit pro suspensione ad decenninm, cum hoc, quod omnes fructus tempore hujus decennii decurrendi cedere deberent in solutione dotium effectivè promissarum, juxta temporis anterioritatem.

Quod, renuentibus Monialibus acceptare Puellam cum dotali Subsidio, relicto pro determinato Monasterio, dari 97 solet facultas ingrediendi aliud Monasterium, secum ducendo dotem, pro primo relictam, ut practicavit C. C. *in Romana Subsidii dotalis 14. Januarii, & 3. Martii 1708. Lib. 58. Decr. fol. 13. & fol. 181.*

Quod, assignata dote pro matrimonio spirituali, non solet esse facilis C. C. Gratiam concedere, ut deserviat pro 98 matrimonio carnali, quam denegavit *in Romana Subsidiorum dotalium 30. Maii 1699.* In cujus tamen Folio refertur, bis eandem Gratiam Sorori, & Avunculæ Oratricis fuisse concessam *Lib. 29. Decr. fol. 203.* De Jure verò, qnando legatum dotis, relictum pro Virginibus, nubendis in sæculo, de- 99 beatur, & peti possit à Puellis monacandis, latè discurrit *Panimol. dec. 57. adnot. 1. per tot.*

Quod legatum pium, relictum pro dote Puellarum, non potest assignari jam nuptis, quamvis æquitatis motiva multa concurrant, *C. C. in Ripana Subsidii dotalis 7. Julii 1714.* 100 *Lib. 64. Decr. fol.* 310. Prout etiam neque assignari possunt Viduis, ex verisimili Testatorum voluntate. Non attenta distinctione *Card. de Luc. de Dot. disc. 10. num. 7.* ut id limitetur in Vidua, adhuc Virgine, quia scilicet Vir, contracto matrimonio, ante illius consumationem decesserit, juxta casum, de quo loquitur *Capyc. Latr. consult. 127. à num. 53.* 101 Quia idem Author loquitur de Subsidiis dotalibus, debitis ex justitia, seu ex dispositione Testatoris, vel particularis Instituti alicujus Montis, non autem de illis, quæ debentur ex motivo pietatis, & charitatis à Locis piis, in quibus *communis usus id prohibere videtur in hujusmodi Subsidiis,* 102 *quæ dantur per Loca pia*, juxta præcisa verba per ejusdem *Card. de Luc. ubi sup.*

Aliam distinctionem respectu mulierum nuptarum facit *Bertacchin. Vot. dec. 120. num. 5.* Quod scilicet, aut legatum, 103 relictum fuit pro fœminis dotandis, quæ aliundè non habeant dotem, & tunc subsidium dandum est etiam nuptis cum parva dote: Aut verò legatum cantat simpliciter pro nubendis filiabus, & tunc non debeatur nuptis.

Respectu Viduarum aliter distinguit *Panimol. dec. 57. num. 13. & 14.* quod scilicet, aut tempore distributionis pii Subsi- 104 dii, reperiuntur Viduæ, & Virgines capaces ejusdem, & tunc dandum est Virginibus; Aut verò Puellæ virgines, aptæ ad consequendum Subsidium, non reperiuntur, & tunc possit etiam dari Viduis, ne pium opus differatur.

Quod Confratribus non est permissum limitare tempus matrimonii illis Puellis, quibus fuerunt assignata dotalia Sub- 105 sidia, *C. C. in S. Severini Subsidii dotalis 11. Jan. 1710. lib. 60. dec. fol.* 11.

Quod pro cautione restitutionis Subsidiorum dotalium à Locis piis Urbis Puellis, in casu, quo moriantur fine filiis, 106 vel inhonestam vitam ducant, admitti debet cautio juratoria *C. C. in Romana Subsidiorum dotalium 12. Maii 1714. lib. 64. Decr. fol.* 113.

Quod

Quod ad Subsidia dotalia insimul concurrentibus Puellis
107 nobilibus, & ignobilibus, semper præferendæ sunt nobiles
C.C.in Amerina Subsidiorum dotalium... Julii 1710. *lib.* 60.
*Decr. fol.*311.
Quod consanguineis Testatoris intra 4. gradum solet ea-
108 dem C.C. Gratiam facere pro redditibus unius anni, vel mul-
torum Subsidiorum, prout practicavit in *Rom. seu Vintimil.*
Subsidiorum dotalium 11. *Decembr.* 1711. *lib.*61. *Decr.fol.*514.
in qua petentibus Rosa Maria, & Catharina, duabus Soro-
ribus Subsidia dotalia plurium annorum, ex iis, quæ earum
consanguineus reliquerat quolibet anno distribuendis, quia
Rosa Maria erat jam nupta, licet cum promissione viginti
109 ex dd. Subsidiis, facta à Patre, S.C dubio, *An, & quomo*
do Oratricum precibus sit annuen. respondit *Negativè quoad*
Rosam Mariam. Quo verò ad Catharinam indulgendum esse
pro dotibus unius anni tantum, & ampliùs, & in Cusentina
Subsidiorum dotalium 7. *Februarii* 1711. in qua respondit fa-
vore mulieris annorum 30. in 2. & 3. consanguinitatis
gradu Testatori junctæ, *esse anuendum pro redditibus unius*
*anni tantùm, in quo fieri debet erogatio dotis, lib.*61. *Decret.*
*fol.*84. Pro majori verò quantitate solet Summus Pontifex in
110 plena Signatura Gratiæ similia Subsidia benignè concedere,
teste *Card. de Luc. in Relat. Rom. Cur. disc.*30. *num.* 31. *vers.*
Applicationes.
Quod, præcisa facultate, resultante ex propriis Statutis
111 cujuscumque Loci pii, quæ in casus contingentia servanda
sunt, non possunt Confratres ad eorum arbitrium demanda-
re, ut dotes, distribuendæ per sortes, seu per bussulam in-
ter Puellas unius, vel alterius Regionis, dentur Consangui-
neis, vel Affinibus Confratrum frequentantium, *C. C. in*
Romana Subsidiorum dotalium 12. *Jan.*1697. quando proposi-
112 tis duobus sequentibus *dubiis* I. *An familiæ Confratrum fre-*
quentantium sint de Jure præferendæ in hujusmodi Subsidiis,
quatenus negativè II. *An saltem ex æquitate concedenda sit*
aliqua dispensatio favore eorundem frequentantium, in casu
113 *&c.* Ad utrumque responsum fuit *Negativè lib.*47. *Decr.f.*11.
Dixi, *ad eorum arbitrium*, juxta casum dictæ resolutio-
nis, quia utendo facultatibus, sibi attributis in Statutis, in
114 forma specifica confirmatis, id possunt Confratres omni ju-
re facere, ut practicatum fuit anno 1710. à Confratribus Ar-
chiconfraternitatis SS. Sacramenti in Ecclesia SS. Laur. &
Damasi, qui ad omnem majorem cautelam procurarunt
etiam confirmationem ab Em. Protectore; Prælationes enim
Consanguineorum, & Affinum Confratrum in his terminis
commendatione dignæ sunt, rationibus adductis *à Rota dec.*
332. *num.*8. *par.*14. *rec.* ibi: *Ut ob spem consequendi Subsidia,*
115 *Oratorii munia frequentius subirent, quod in plerisque Urbis*
Societatibus ad alliciendos in assidua pietate Confratres lauda-
biliter institutum &c.
Quod onus, impositum Subsidiis dotalibus in una parte
116 testamenti respectu unius Loci pii, non censetur repetitum
in alia parte ejusdem testamenti respectu alterius Loci pii,
præcipuè accedentibus circumstantiis, diversitatem volun-
tatis Testatoris denotantibus, juxta *dec.*232. *par.* 14. *rec.*
Quod Confraternitati, vel Loco pio, docenti per multas
præsentationes, & nominationes de possessione nominandi
117 Puellas, cum Subsidio dotali, præstando ab aliqua Familia,
danda est manutentio in eadem possessione nominandi cum
obligatione hæredis solvendi Subsidium dotale, juxta *dec.*55.
cor. Dunoz. jun.
Quod facultas nominandi Puellas ad Subsidia dotalia non
118 consummitur per nominationem ineffectuatam, & proindè
morte præventa, vel privata dicto Subsidio ob vitæ inhone-
statem, vel aliam legitimam causam, una Puella, nomi-
nari debet alia, *Rota in Romana Electionis Puellarum* 27. *No-*
vembris 1624. *cor. Pirovan* quam sequuntur *Card. de Luc. de*
Dot. disc 10. *n.*5 *& Rot. cor Cerr. dec.*677. *n.*2.
Quod hoc tali religiositate servandum sit, ut non possint
119 Loca pia sibi appropriare easdem dotes, etiamsi in summis
angustiis reperiantur constituti; Imò etiamsi concurrat hæ-
redis consensus, *C.C. in Romana dotium* 24. *Septembr.* 1718.
*lib.*78. *Decr. fol.*512.
Quod, mandante pio Benefactore, ut ex suis redditibus
120 Confrater. det aliqua Subsidia dotalia quolibet anno, posito,
quod Puellæ, quæ ab eadem Confraternitate habent Subsi-
dia ex propriis Statutis habere debeant particularia requisi-
ta, hæc non debent concurrere in dd. Subsidiis dotalibus su-
peradditis; Quia si Testator idem voluisset, expressisset
utique, quod cùm non fecerit, dicendum est noluisse, illo-
rumque distributionem esse liberam pro dd. Confratribus
121 *Burat. dec.*129. *& Cerr. dec.*677. ubi sermo est de exclusione
cautionis, quam præstare tenentur aliæ Puellæ, de quo
casu agit etiam *Cardin. de Luc. de Dot. disc.* 10. *per tot.*
Quod, relictis hujusmodi Subsidiis dotalibus filiabus ali-
cujus Consanguinei, vel Amici, solven. ex fructibus hære- 122
ditatis Testatoris, filia major natu præferenda semper est
aliis natu minoribus, non autem simultaneè ad eandem Sub-
sidia vocatæ censentur, juxta verisimilem ejus voluntatem,
eo quia minores natu possunt commodè expectare, quatenus
supervivant, *Card. de Luc. de Dot. disc.*6.
Quod filiæ illius Consanguinei, vel Amici, qui in alie-
nam familiam transeat, participare adhuc debeant de illis 123
Subsidiis dotalibus, quæ relicta fuerunt agnatis, à primo
Benefactore descendentibus *Card. de Luc. de Dot. disc.*6. *in fin.*
ubi, quod pro veritate consultus, ita respondit *in una Pi-*
sauren.
Quod, demandante Statuto alicujus Confraternitatis,
ut Puellæ, habentes de proprio gr. ex. scut. 400. non possint
admitti ad participan. de ipsius Subsidiis dotalibus, posito
quod contracto matrimonio reperiatur eidem Puellæ assigna- 124
ta alia summa per Acta alterius Notarii, vel per Scripturam
privatam, quod practicari solet ad hoc, nè facilè idem ex-
cessus probari possit, quæri solet, ad quem spectet onus pro-
bandi effectuationem d. promissionis, *Card. de Luc. de Dot.*
*disc.*7. cum hac distinctione dubium resolvit.
Aut constat de effectiva promissione per Acta alterius No-
tarii, vel per Scripturam privatam, & tunc onus proban- 125
di ineffectuationem dotis promissæ, ultra summam taxatam
à Statutis, spectare ad Mulierem; Quia per constitutio-
nem dotis, jam probatam, fundata dicitur intentio Confra-
ternitatis, & proinde tota defensio Dotatæ restringitur ad
exceptionem ineffectuationis, quæ uti fundamentum pro-
priæ intentionis ab ipsa probanda est; Aut verò prætendit
Confraternitas, quod tempore contracti matrimonii Puella
haberet alia bona, vel jura, ad ea spectantia, quæ absque
dubio computari debent, & tunc Confraternitas tenetur pro-
bare illorum facilem exactionem; Quia non tenetur Puella
persequi bona intricata, vel à Tertiis possessa, neque ex hoc 126
titulo arceri debet à d. Subsidio dotali: Quæ distinctio mihi
videtur solidè in jure fundata, & bonis rationibus fulcita, quæ
recognosci possunt apud eund. Authorem.
Quod in illis terminis, in quibus Confratres certo generi
personarum Subsidia dotalia præstare tenentur, si hujusmo- 127
di personæ negligentes sint in petendis dd. Subsidiis, quæ bo-
na fide ab iisdem Confratribus aliis Puellis quotannis distri-
buuntur, non tenetur ad iteratam solutionem Confraterni-
tas, sed liberata dicitur per effectivam traditionem aliis Puel-
lis, bona fide factam, rationibus adductis *à Card. de Luc. de*
*Dot. disc.*8. *per tot.*
Quod nomine Consanguineorum, vel Attinentium piis
Benefactoribus, in hac materia Subsidiorum dotalium ve- 128
niunt solùm illi, qui intra 5. gradum de Jure canonico, &
10. de Jure civili Testatori conjuncti sunt, ut ultra citatos
supra *num.*22. pro veritate consultus respondit *Card. de Luc.*
de Dot. disc. 173. *per tot* ubi quod neque etiam veniunt Atti-
nentes Testatori per duplex fœminarum medium.
Quod, quando Summi Pontifices habilitant aliquas Puel-
las ad consequenda plura Subsidia dotalia, relinquendo ta- 129
men in arbitrio Confratrum illa assignare, si iidem Confra-
tres inciviliter Summi Pontificis voluntati se conformare no-
lunt, solet eis per viam præcepti id demandari, ut practi-
casse Greg. XV. notat *Rot. dec* 98. *in princ. cor Duran.*
Quod ad hoc, ut Puellæ dicantur pauperes, ad effectum
capacitatis Subsidiorum dotalium, relictorum pauperibus,
eadem paupertas intelligitur moralis, & ad terminos hone-
statis, juxta fœminæ qualitatem, numerum filiorum sui 130
Genitoris, & similium qualitatum, à prudenti arbitrio pen-
sandarum, *Card. de Luc. de Dot. disc.* 174. *num* 9 *& seqq.* ubi,
quod quando agitur de similibus piis Subsidiis, relictis pro-
priis Consanguineis, procedi solet cum majori arbitrio, quod-
que ad hunc effectum dicitur pauper ille, qui cum una, vel
duabus filiabus fœminis multos habet filios masculos, ob di-
visionem ejus patrimonii in tot portiones, quot sunt ejus filii;
Undè multò magis ad dictum effectum reputabitur pauper
Pater ille, qui multas habet filias fœminas, quibus congruas
dotes subministrare non potest.
Quod relicta aliqua pecuniarum summa, cujus fructus ex
præcepto Testatoris multiplicari debeant pro dotalibus Sub- 131
sidiis, non solet C. C. Gratiam concedere, ut ex sorte ejus-
dem summæ detrahatur congrua dos pro Puella volente in-
gredi Religionem, ut practicavit *in Romana Subsidiorum dot-*
talium 28. *Febr.* 1711. denegando similem Gratiam Monaste-
rio S. Ambrosii de Urbe, *lib.*61 *Decr. fol.*82.
Quod, mandante pio Benefactore, ut ex fructibus suæ 132
hære-

hæreditatis præstentur quolibet anno Subsidia dotalia orphanis suæ Patriæ, vel determinati Loci, si in istis non reperiantur Puellæ, privatæ utroque Parente, quæ propriè orphanæ dicuntur, admitti debent aliæ, uno dumtaxat Parente orbatæ, quæ largo modo orphanæ pariter dicuntur, ex probatis in *Tom. 2. par. 1. discept. 2. num. 24.* & in istarum defectum etiam illæ, quæ orphanæ non sunt, idque ad hoc ut voluntas pii Testatoris eo modo, quo fieri potest, exequatur, *Panimol. dec. 57. nu. 19.*

Quod ad nostrum effectum orphanarum appellatione veniunt illæ Puellæ, quæ Patrem habent inutilem, eodem
133 prorsus modo, quo Viduæ dicuntur mulieres illæ, quæ habent Virum inutilem ad effectum fruendi privilegiis concessis orphanis, & Viduis, ex adductis in *Tom. 2. par. 1. discept. 2. num. 85. & 86.*

Quodque legatum dotis, relictum pauperi Puellæ, si hæc
134 ingrediatur Monasterium Cappuccinarum, in quibus non solvuntur dotes, illud debetur R. Fabricæ, quia perinde habetur, acsi à principio relictum fuisset mulieri incapaci ex adductis *in Compend. Privileg. Rev. Fabric. quæst. 85. num. 144.*

Quodque demum annua legata, relicta pro Subsidiis dotalibus pauperum Puellarum, spectant ad R. Fabricam pro
135 eo tempore, quo distributa non fuerunt rationibus adductis *in Comp. Priv. R. Fabr. qu. 5. num. 18.*

Repropofita in Cong. die 28. Februarii 1722. rescriptum
136 fuit; *Prævio recessu à decisis, esse relaxandam supplicationem, cum expeditione tamen Gratiæ in forma* Dignum, *nempe cum clausula, quod per diligentem examinationem coram Ordinario faciendam idoneus repertus fuerit, & ad mentem;* mens autem fuit, quod examinaretur, tam super matrimonio, quam super confessionibus.

DISCEPTATIO III.

Burgi S. Sepulchri Indulti.

PRO

Fratribus de Romanellis.

CUM

Monasterio Cappucinarum.

ARGUMENTUM.

Moniales Cappuccinæ sunt incapaces succedendi ab intestato earum Consanguineis, præcisò particulari Pontificio Indulto. Ostenditur magna differentia inter Moniales, profitentes Regulam, approbatam ab Innoc. IV. & aliam, mitigatam ab Urbano pariter IV. Sacerdotes, inservientes Ecclesiæ S. Hieronymi de Charitate Urbis, nullam habent connexionem cum Presbyteris Congregation. Oratorii, à Sancto Philippo Nerio institutæ.

Monasterium Cappuccinarum Burgi S. Sepulchri prætendit ex persona Sororis Felicis, Monialis in illo professæ, succedere ab intestato in bonis Angelæ de Cuc-
1 chis, & Lauræ de Syris, quarum Felix erat filia, & Soror respectivè; At Fratres Romanelli, Nepotes Cosmi Syri, & possessores bonorum, ab hoc relictorum, autumant successionem ipsis deberi, & nullum Jus super hæreditate, ac bonis relictis, per Cosmum competere Monasterio. Super qua controversia pro veritate consultus contra Monasterium respondendum censeo.

Nam Monasterium Cappuccinarum ex persona d. Felicis,
2 in illa professæ, est incapax succedendi, & proinde successio spectat ad proximiores, venientes ab intestato *ex Clem. Exivi, § Cupientes de verb. signific. & ex Concil. Tridentin.* specificè loquente de Cappuccinorum incapacitate ad succedendum *sess. 25 cap. 3. de Regular.* & in terminis Cappucinorum advertunt *Honded. cons. 62. à num. 18. lib. 1. Castil. con-*
3 *trov. Jur. lib. 3. cap. 12. num. 93. & seq. Tristan. decis. Cathal. 69. num. 15. Rot dec. 6. num. 1. & 2. par. 5. rec. & dec. 510. num. 1. coram Burat.*

Nec idem Monasterium potest prætendere successionem in vim Indulti Pauli V. pro ejus erectione concessi die 16. Februarii 1619. permittentis eidem capere bona, & sic ex d. Indulto Felix, & aliæ Moniales Cappuccinæ, sint factæ capaces succedendi, & ex illarum personis succedat Monasterium; Verba siquidem Indulti habilitant ad succedendum, si Monasterio, & Monialibus relinquatur, donetur, vel legetur ex dispositione hominis, non autem ad succe- 4
dendum ab intestato, seu ex dispositione Juris, quæ adversatur in succedendo mendicitati, & summæ paupertati Religionis Cappuccinorum ex authoritatibus supra allegatis; Quæ evidentia fiunt, attentis illis verbis d. Indulti, *& quælibet earum (* idest Monialis pro tempore recipienda in Mo- 5
nasterio*) saltem ducenta scuta illarum partium pro eleemosyna dotali dare, & persolvere debeat, illique sic erecto pro ejus dote, & commoda Abbatissæ, & Monialium sustentatione, omnia, & singula bona, tam per dictum testatorem, assignata, quàm ex pretio mille scutorum &c. emenda, & in posterum per quoscumque alios Christi Fideles in perpetuum, vel ad tempus, ac simul, vel successivè pro argumento, & beneficio Monasterii, sic erigendi, illiusque Abbatissæ, & Monialium prædictarum, seu alicujus earum intuitu, vel contemplatione per viam Testamenti, codicillorum, donationis inter vivos, & causa mortis, seu alterius cujuscunque dispositionis, ac etiam in eleemosyna, vel aliàs quomodocunque,* 6
& qualitercunque donanda, & assignanda. Et postea sequuntur in eodem Indulto verba, quod possint Moniales, seu Monasterium proventus ex eis percipere.

Ex tali quippe tenore Indulti habetur solum simplex dispensatio, & derogatio facta per Papam dictis Conciliis Vien- 7
nensi, & Tridentino, inhabilitantibus Religionem, & Religiosos Cappuccinos ad succedendum; Sed dispensatio, & relaxatio non est generalis succedendi, & capiendi ex Testamento, & ab intestato, sed solùm, ut Monasterium capere, & acquirere possit bona, illi relinquenda, etiam contemplatione Monialium ex Testamento, Codicillis, donatione inter vivos, vel causa mortis, seu per viam renunciationis, legati, & alterius cujuscunque dispositionis, quæ talis Monasterii favore fieret per Consanguineos, ac Affines, 8
vel alias pias personas, quæ vellent relinqnere, vel dare quovis tempore eidem Monasterio; Non tamen dicta verba important, quod Monasterium, ac Moniales possint succedere ab intestato secundùm dispositionem Juris, dum Papa in suo Indulto, supra relato, hoc non concessit, sed solùm voluit reddere capax Monasterium, prius ad retinendum bona, relicta per Fundatorem Monasterii pro hujus erectione, & dote, & postea retinere etiam scuta mille investienda, & finaliter ad acquirendum bona, relinquenda 9
à piis Benefactoribus, & sic semper Papa respexit acquisitiones bonorum, jam factas, & in futurum faciendas ex dispositione, & facto hominis; Unde contra verba Indulti, & contra mentem Papæ non potest tale Indultum dispensationis, & derogationis extendi ad capiendum bona, & succedendum ab intestato ex dispositione legis, ex quo dispensatio, & derogatio est odiosa, stricti, imo strictissimi Juris, sterilis, & infæcunda, & sic extendi non potest, ut probant *Valenzuel. cons. 159. à num. 14. Rocca disput. Jur. cap. 191. num. 21. & 22. Fontanel. de Jure patr. lib. 4. qu. 11. nu. 2. qu. 12. nu. 1. 3. & 4 vers. Et dispensatio, & quæst. 16. num. 6. Corrad. in Prax. dispensat. lib. 1. cap. 5. num. 1. & seq. Surd. dec. 268. n. 21. Sperell. dec. 110 nu. 13. & de Justis de Dispensat. lib. 1. cap. 2. num. 16. & seq. & Rot. dec. 48 nu. 7 & seq. cor. Duran.* Itaut dispensatio nec extendatur ex paritate rationis, & ad similia *Fagn. in cap.* 10
Quia tantum nu. 20. de Præben. Rocca, de Justis, & Fontanel. ubi proximè, solùm derogatio à paritate rationis procedit, si agatur de dispensatione, facta à lege, secus si ab homine, ut probat *de Justis c. 2. n. 98.*

Quinimò nec ex majoritate rationis fit extensio, *Host. in cap. Postulasti in fin. de Rescript.* & ibid. *Felic. num. 9. Velasq;* 11
cons. 159. num. 20. de Justis dict. cap. 2. num. 19. Rota decis. 18. n. 15. & 16. par. 9. rec. Et in dispensationibus, & privilegiis non valet argumentum à majori ad minus, ac esse dispensatum in uno, ergo, & in alio simili, *Host. ubi supr. Velasq; cons. 159. n. 35. lib. 2. Corrad. in Prax. dispensat. lib. 1. c. 5. nu. 2. vers. Ut in materia, Surd. dec. 268. n. 20. Rot. dec. 353. nu. 15. cor. Ludovis. de Justit. cap. 2. num. 21.* ubi, quod simplici tenori Indulti standum est, nullo habito respectu ad majoritatem, 12
vel minoritatem rationis, qui nu. 21. probat in specie, quod dispensatio ad succedendum non extenditur, & benè *Fontanel. d. qu. 13. num. 6.*

Eoque minus potest in tali Indulto dispensationis fieri extensio, quia cum illa debet tolli duplex impedimentum,

Ca-

13 Canonis nimirùm seu d. Clem. & Concilii Tridentini, qua
duplicitate impedimenti attenta, multò minus potest dici
sublatum dictum duplex impedimentum, nisi clarè id di
ctum sit *Velas. d conf.* 159. *num.* 23. *lib.* 2.

Illaque verba Indulti, quòd Monasterium Cappuccina-
rum possit capere relicta, vel data ab homine, dum sunt
14 restricta ad certas dispositiones expressas, illa alia verba
subsequentia *seu alterius cujuscumque dispositionis*, utì gene-
ralia non comprehendunt casum successionis ab intestato, à
Conciliis Viennen. & Tridentino, & sic à Jure prohibitum,
Taborr. Axiom. lib. 4. *cap.* 33. *axiom.* 8. *vers. Limita tertiò*, *Ruin.
cons.* 127. *num.* 9. *lib* 4. ubi præcisè notat, quòd per generalem
dispositionem non videtur Princeps tollere Jura specialia;
Unde dum ex una parte Religioni Cappuccinorum fuit præ-
cisè prohibita omnis successio, ex alia verò non fuit speci-
ficè per Indultum plenè, & præcisè concessa reintegratio,
15 etiam ad successionem intestatam, sublatam per dicta Con-
cilia, per tale Indultum non fit reditus ad Jus commune
, sed potiùs illi derogatur, & sic extendi non debet, *Ruin.
cons.* 127. *num.* 10. Ideoque reintegratio, & habilitatio ad
acquirendum, per Indultum tributa, strictè debet intelligi
de habilitatione ad capiendum ex vocatione, facta ab ho-
mine, non à lege.

Idque eò magis affirmandum est, ex quo in materia dis-
pensationis verba etiam propria restringuntur, attenta veri-
simili mente disponentis, quæ ex qualitate, vel subjecto, de-
prehenditur; secundùm quàm verba dispensationis declara-
ri debent, ad hoc ut minus, ac possibile sit lædatur Jus com-
mune, ut benè advertit *de Justis de Dispensat. cap.* 2. *à num.*
23. loquens de habilitatione ad capiendum, & acquirendum
16 ex vocatione, facta ab homine, non autem à lege; Et quidem
verisimilis mens Papæ, nedum insurgit ex verbis, ab eo
prolatis in suo Indulto, concesso favore Monasterii, ut pos-
17 set capere, si ab hominibus, ac piis personis illi relinquere-
tur, vel donaretur, verùm etiam ex quo, si voluisset illi
concedere etiam successiones ab intestato, de facili potuisset
id exprimere, ex animadversis *per dictum de Justis, ubi pro-
ximè à num.* 24. quæ corroborantur ex nota praxi, & obser-
18 vantia C.E. & R. quæ in hac materia Indultorum, conces-
sorum à Sede Apostolica Monialibus Cappuccinis attendere
solet illorum præcisum tenorem.

Antequam autem respondeam motivis, mihi in contra-
rium exhibitis, duo præmitto.

Primum, quòd Ordo Cappuccinorum est prorsus incapax
successionum, & retinendi stabilia ex clara dispositione *Con-
cil. Trid. sess.* 25. *cap.* 3. *de Regul.* ut probavi supra *num* 2. Quæ
19 conclusio procedit, tam in Monasteriis, & domibus Viro-
rum, quàm Mulierum, ut expresè remanet sancitum per
Sac Concil. dicto cap. 3. dum ibi Sacrosancta Synodus indul-
get omnibus Monasteriis Virorum, & Mulierum mendi-
cantium (*exceptis Domibus Sancti Francisci Cappuccinorum,
& eorum, qui de observantia vocantur*) quibus erat prohibi-
tum, aut ex Privilegio Apostolico non erat concessum reti-
nere immobilia, ac possidere; Unde dum Cappuccinæ sunt
ad literam exceptæ à retentione, ac possessione immobi-
lium, contrarium prætendere, est pugnare contra legem cla-
ram, & ut dici solet contra stimulum calcitrare. Idque *Sa-
20 crum Concilium eod. cap.* 3. clariùs expressit in subsequentibus
verbis ibi: *In prædictis autem Monasteriis, tam Virorum,
quàm Mulierum, bona immobilia possidentibus, vel non possi-
dentibus* (& in hoc numero non possidentium sunt domus, ac
Monasteria Cappuccinarum priùs expressam) *is tantùm nu-
merus constituatur qui, vel ex consuetis eleemosynis commodè
possint se substentare*, & hoc 2. loco Sacrum Concilium loqui-
tur de Monasteriis Fratrum, ac Monialium Cappuccino-
rum, ac Cappuccinarum, & de Observantia.

Quæ sunt indubitata, dum C. E. & R. non consuevit per-
mittere erectionem Monasterii Cappuccinarum, nisi ha-
21 beat perpetuam assecurationem pro victu, cùm ipsæ non
possideant, ut ex decretis ejusdem S.C. notant *Nicol. in Flosc.
Verb. Cappuccini num.* 6. & *Barbos. de Offic. & potest. Episc. par.*
3. *alleg.* 98. *num.* 2. & 3. & *Sanchez ad Præcept. Decal. tom.* 2. *lib.*
7 *cap.* 23. *num.* 1. Quod adeò verum est, ut talis assecuratio non
22 debeat esse Personæ privatæ, sed Confraternitatum, ac Lo-
corum Piorum habentium facultates sufficientes ad Monia-
les Cappucinas manutenendas, ut notat *Nicol. d. num.* 6.
vers. Isti Assecuratores, & Romæ Monasterium Cappuccina-
rum habet talem assecurationem, factam ab Archiconfra-
ternitate SS. Crucifixi in Ecclesia S. Marcelli.

II. Præmittendum est, quòd si in aliquibus Locis Mo-
nasteria Monialium Cappucinarum retinent, & possident
immobilia, hoc evenit vigore spcialium Indultorum, à
S. Sede illis concessorum, non autem quòd in se sint capacia 23
retinendi, & possidendi, dum expresè fuit hoc prohibitum
per *Sacr. Concil. in allegat. cap.* 3. *sess.* 25. *de Regularib.* &
tali casu cùm agatur de Indultis dispensativis, concessis
contra dispositionem Conciliorum, debent ad literam, &
prout verba sonant, intelligi, & non extendi ultra ver-
ba, cum quibus concessa sunt, ex animadversis supra *à
num.* 9.

His præmissis, facilis est responsio omnibus in contrarium
allegatis, & signanter, quòd Concil. Trident. quando dene-
gat retentionem immobilium Monasteriis Cappuccinorum, 24
loquatur de Monast. masculorum, non fœminarum; Hoc
enim est velle verba Concilii clara evertere, dum illud lo-
quitur, tam de masculis, quàm de fœminis; Nec Doctores,
ex adverso, citati attendi debent, quia illi non possunt ali-
quid firmare contra legem Conciliarem, expresè, & clarè
excipientem Monasteria Mulierum; Ultra quòd Doctores,
qui videntur contrarii loquuntur de Monasteriis Monialium
S. Claræ quibus ante Concilium erat permissum possidere
per particularia Indulta Apostolica, non autem de Monia- 25
libus Cappuccinis, ut benè probat *Honded cons.* 60. *num.* 5. &
6. *lib.* 2. ubi refert in hoc declarationem C.C. & *cons.* 62. *num.*
2. & 3. idemque repetit *cons.* 76. *num.* 4. & *seq.* & *num.* 20. 25. &
Sanchez ad Præcept. Decal. tom. 2. *lib.* 7. *cap.* 12. *num.* 2. ubi in
specie dicit, quòd sub dispositione *Concilii Trident. d. cap.* 3.
non veniunt Moniales Sanctæ Claræ, quia illis ante Concil.
fuerat permissum possidere.

Quo verò ad Moniales Cappuccinas ante Concilium non
ostenditur, nec ostendi potest aliquod Privilegium possiden-
di, & ab ipso Condilio *d. cap.* 3. hoc fuit expresè denegatum 26
per viam particularis exceptionis, quòd non possint possi-
dere immobilia, & cum agatur de Monasterio Monialium
longè post Concil. Trident. erecto vigore Indulti Pauli V.
cum assignatione certorum bonorum, ac certi multiplici, ac
etiam, quòd quælibet Monacanda debeat perpetuò dare Mo
nasterio scuta biscentum pro dote, talis erectio sic facta cum
d. Indulto non præsefert, quòd sit sublata incapacitas succe-
dendi ab intestato, sed solùm permissa successio, & posses-
sio, si illi sit relictum, vel alio titulo relinquere, vel tra-
dere volentibus capere, quòd eis permissum est, ut refert
Nicol. in suis Floscul. Verb. Cappuccini num. 7.

Quamvis autem DD. parificent Moniales S. Claræ, &
Cappuccinas, ut faciunt *Pellizzar de Monial. cap.* 3. *sect.* 1.
num. 1. & *Lezzan. Oper. moral. tom.* 1. *cap.* 1. *num.* 8. Illi, utì 27
loquentes contra claram dispositionem Conciliarem, atten-
dendi non sunt; Præcipuè, quia utì Antesignanum allegant
Rodriquez qq. Regular. tom. 3. *quæst.* 29. *in* §. *Denique vers. Ex
quibus infertur fol.* 142. & *fol.* 145. qui loquitur de Monialibus
S. Claræ primæ Regulæ, quas Concilium Trident. in *cap.* 28
17 *sess.* 25. *de Regular.* reliquit in suo esse, & quòd possint pos-
sidere, ex quo habent concessionem ab Urbano IV possi-
dendi stabilia, & redditus, & meliùs hoc notat *Sanchez ad
Præcept. Decal. tom.* 2. *lib.* 7. *cap.* 12. *num.* 2. *vers. Cæterùm*,
ubi, quòd Moniales S. Claræ 1. Regulæ comprehenduntur
sub illis, quæ possidere possunt, & bonam allegat rationem,
ex quo *Concil. Trident. cap.* 3. expressit solos Religiosos Mi-
nores de Observantia, & Cappuccinos, & sic Moniales S.
Claræ remanent sub concessione, quod possint possidere,
& adducit *Honded cons* 60. *num.* 5. & 9. *lib.* 2. id punctualiter
distinguentem.

Minùs obstat reflexio, quòd in Monialibus totalis mendi-
citas non conveniat; Duplici responsione. Prima genera-
litèr desumpta à *Concil. Trident. cap.* 3. cujus dispsitionem 29
comprobarunt Sanctus Pius V. & Gregor. XIII & à declara-
tionibus S.C.E. & R. relatis per *Nicol. in Flosc. verb. Cappuc-
cini num.* 6. quòd scilicet Episcopus in erectione talium Mo-
nasteriorum Monialium tot Moniales recipiat, quot ex elee-
mosynis assecurantis, juxta Loci qualitatem ali, & manu-
teneri possint, cum assecuratione super hoc facta à Locis
Piis, ac Confraternitatibus, quæ hoc adimplere possint,
ex traditis *per Barbos. ad Concil. Trident sess.* 25. *cap.* 25. *de* 30
de Regular. num. 18. & *de Offic. & potest. Episc. part.* 3. *alleg.* 96.
num. 2. & 3 *Sanchez ad Præcep. Decal lib.* 7 *cap.* 23. *num* 1. Se-
cunda responsio est specialis, & concernit contrarium Mo-
nasterium, quia in illo cessat motivum mendicitatis, ex quo
earum Monasterium fuit erectum, prævia Relatione Episco-
pi, & Sac. Cong. Episc. & Regul. cum Indulto Pauli V. cum
assignatione certorum bonorum, ac etiam traditum fuit cer-
tum multiplicum, necnon fuit sancitum, quòd Puellæ Mo-
nacandæ deberent tradere certam dotem, unde ex hoc capi-
te cessat in radice motivum totalis mendicitatis, ut in spe-
cie advertit *Sanchez allegat cap.* 23. *num.* 5.

Prout etiam non meretur in contrarium allegari *decis.* 271.
num. 10. *coram Cerr.* Rota enim ibidem non somniavit firmare
31 conclusionem, oppositam dispositioni Concilii Trident. sed
potiùs super illa nihil voluit determinare, juxta illa verba;
Nam omisso, an sufficienter probetur existentia dictæ filiæ
(idest Monialis Cappuccinæ) *& non obest dispositio Sac. Concil Trid. sess.* 25. *cap* 3. *de Regular loquentibus tantùm de Cap-*
32 *puccinis, & non de Monialibus, placuit responsio &c.* & sic
Rota noluit figere pedes super hoc, sed convolavit ad aliam
responsionem, & absque ullo dubio Rota non potuisset firmare, quòd ibi Concil. Trident. non fuerit loquutum de Monialibus Cappuccinis, dum in verbis fuere excepta Monasteria tam Virorum, quàm Mulierum Ord. Cappucinorum.

Nec Monasterio Cappuccinarum potest prodesse Indultum, illi concessum à Paulo V. nam per illud Papa non
33 somniavit concedere successionem ab intestato, sed solùm,
quòd capere possit ex Testamento, Codicillis, donationibus inter vivos, & causa mortis, seu alterius cujuscumque dispositionis; Et sic est restrictum ad hoc, ut possint capere, si illis quovis titulo relinquatur, vel detur, non autem, quod possint succedere ab intestato. Cùm enim agatur de Indulto contra dispositionem Sac. Concil Trident. concesso, non potest extendi ad id, de quo non loquitur, juxta animadversa supra *à num.* 9.

Ejusdem levitatis est argumentum, deductum à superfluitate, quòd scilicet, si Monasterium non succederet ab intestato, verba illa Indulti, *seu alterius cujuscumque dispositionis* remanerent otiosa; Præmisso enim, quòd argumet. à superfluitate prorsus cessat, quando dispositio aliquod etiam minimùm, operatur ex adductis *in tom.* 1. *part.* 1. *disc.* 15. *num.*
34 59. strictè responderi potest, quod verba possunt verificari in Legatis, non nominatis in Indulto, vel quacunque alia dispositione, quæ quovis modo fieret ab homine ex animadversis supra *num.* 15.

Advertendo præcipuè, quòd si Monasteria Cappuccinarum habuissent ex dispositione Concilii Tridentini, vel alterius Constitutionis Jus possidendi immobilia, ac succedendi non indiguissent Indulto, ex nota regula, quòd frustra impetratur precibus, quòd de Jure competit, de qua in *tom.* 1. *part.* 2. *disc.* 8. *num.* 9.

Demùm omnium aliarum reflexionum debilior est illa, quæ prætenditur desumi ab observantia, quòd scilicet aliàs
35 Monasterium admissum fuerit ad succedendum ab intestato, quæ observantia attendi debeat, cùm per illam declarentur leges, ac etiam Constitut. Apostolicæ; Conclusio enim regulariter est vera de Jure ex allegatis *in tom.* 1. *part.* 2. *disc.* 16 *num.* 101. sed illa in facto nullatenus probatur, ut mihi constanter supponitur. Ego autem addo, quòd cùm ex dispositione Concil. Trident. Monasterium sit incapax succedendi, & Indultum sit clarè restrictum ad capiendum
36 ex provisione hominis, Observantia deberet ex adverso probari specialitèr, quòd Monasterium fuerit admissum ad succedendum ab intestato, reluctantibus aliis proximioribus capacibus, ad quos spectabat successio ab intestato, & quod fuerit judicatum contra ipsos proximiores, aliàs si
37 aliqui voluntariè admisissent Monasterium ad succedendum ab intestato, hoc non præjudicavit nolentibus admittere Monasterium ad successionem intestatam, ex regula, quod ad hoc ut observantia suffragetur, requiritur scientia, & patientia illius, de cujus præjudicio agitur, de qua *Thom. decis.* 280. *num* 17. *Sperell decis.* 179. *num* 25 *Rot decis* 66. *num.* 7. *coram Ubald & decis.* 85. *part.* 4. *& decis.* 512. *num.* 0. *part.* 19. *recent.* Ultra quòd talis observantia, utì contraria dispositioni Sacr. Concil. Trident. non esset attendenda *Rot. decis.* 319. *num* 4. *&* 14. *part* 16. *recent* cum concordantibus de quibus *in tom.* 1. *part.* 2. *discept.* 14. *num.* 21.

Tantùm verò abest, quòd observantia suffragetur Monasterio, quin potiùs eidem mirabiliter præjudicet, ex quo constans in facto est, quòd cum anno 1666. obierit Joannes
38 Baptista Schiaminosa, & successivè anno 1692. Margherita ejus Uxor, relictis quatuor filiabus fœminis absque masculis; quarum una erat Monialis in d. Monasterio sub nomine Sororis Elisabeth, d. Monasterium Cappuccinarum nullam actionem intentavit ex persona ejusdem Sororis Elisa-
39 beth super hæreditate, tam paterna, quàm materna, prout resultat ex clara confessione dd. Monialium, emissa in quarta Positione, & ex Fide publici Catastri, in qua non reperitur translata in Monasterium dd. Monialium possessio ali-
40 qua bonorum dictorum Joan. Baptistæ, & Margharitæ.

Dicendum proinde est, quòd vigore præfati Indulti sit interdicta Monialibus prædictis successio ab intestato, cùm in Jure clarum, & indubitatum sit, quòd etiam ex non fa-
cto, & sic ex successione non petita, inducatur observantia interpretativa incapacitatis petendi intestatas successio- 41
nes, juxta not. per *Spad cons.* 54. *num* 38. *lib.* 1. *cons.* 94 *num.* 8. *& 9. & cons.* 232. *num.* 13. *lib.* 2. & firmata per *Rot. decis.* 291. *num* 10 *vers. Ac etiam, & num.* 11. *& decis* 398. *num.* 14. *& seq. part.* 9. *& decis* 520. *num.* 9. *& seq. part.* 3. *& decis.* 703. *num.* 25. *& seqq part.* 8. *recent.*

In eadem Causa.

AGnoscentes ex prædictis Moniales malum Jus fovere su per præfatis hæreditatibus, resistente eisdem, tum clara dispositione *Concil. Trident. in cap.* 3. *de Regul. sess.* 25. tum 42
etiam supra d. literali indulto Pauli V. eas habilitantis ad capienda tantummodo legata, aliasque hæreditates, quæ ipsis ex sola dispositione hominis deferuntur, convolarunt postea ad alteram æquè insubsistentem exceptionem, eas scilicet ampliùs non profiteri primam Regulam S. Claræ, hodiè nuncupatam Cappuccinarum, approbatam *ab Innoc. IV. in ejus* 43
Constit. 12. *in Bullar. nov. tom.* 1. ac prohibentem acquisitionem, & possessionem bonorum stabilium, sed secundam, confirmatam, seu mitigatam *ab Urbano IV. in ejus Constit.* 7. *in d Bull. nov tom* 1. dd. bonorum acquisitionem non denegantem, & sub hoc prætextu asserunt, se esse capaces veniendi 44
ad præfatas intestatas successiones.

Pro hujusmodi autem exceptionis remotione operæ pretium est inquirere priùs originem, ac naturam Monialium, tam primæ, quàm secundæ Regulæ, à diversis Summis Pontifi- 45
cibus confirmatæ, ac postmodum ad evidentiam usque demonstrare, Moniales prædictas esse comprehensas sub prima Regula S Claræ, hancque absque ullo dubio profiteri, ac proindè esse omninò incapaces cujuscunque intestatæ successionis, seu hæreditatis.

Ad quem effectum præmittendum venit, quòd instituta prima, ac strictiori Regula per Seraphicum Patrem, illaque tributa S. Claræ, ejusque Monialibus, in qua strictè 46
prohibebatur bonorum possessio, ac acquisitio in communi, fuit postmodùm confirmata, ac approbata vivæ vocis oraculo à Gregor. IX. qui priùs utì Cardinalis, & Episcopus Ostiensis, & Veliternus, Ordinis curam gerebat, & 47
Moniales omnes prædictæ perseverarunt in earum Regula, ejusque exactissima observantia usque ad annum 1245. de quo tempore ad instigationem quorundam Prælatorum, aliarumque mulierum, ægrè ferentium cæteroquin laudabilem paupertatem, idem Summus Pontifex alteram Regulam constituit, bonorum acquisitionem non denegantem, illasque vocari jussit sub nomine Monialium clausarum Ordinis S. Damiani; Qua dispensatione, seu derogatione summo- 48
pere oppressa Sancta Clara, commota cœlesti zelo paupertatis primævæ, ab ejus Institutore relictæ, recursum habuit ad Innoc. IV. tunc regnantem, qui re meliùs considerata, ac perpensis rationibus, ab eadem S Clara expositis, jussit, ac expressè declaravit, quòd imposterum observaretur prima Regula S Claræ, eademque solemniter confirmavit an- 49
no 1253. mediante particulari Constit. inter alias ejusdem Pontificis: *in Bullar. nov. tom* 1 *la* 12. quòd factum candidè narratur, & describitur in Chronicis Ordinis *lib.* 8. *cap.* 19.

Post spatium decem circitèr annorum, quia hoc medio tempore, non obstante Bulla Innocentiana, adhuc vigebat altera Regula S. Claræ approbata, ut superiùs innuimus, à 50
Gregor. IX. priùs Episcopo Hostiensi pro Monialibus inclusis Sancti Damiani, fuit denuò per easdem habitus recursus ad Urbanum IV. qui ad evitandas confusiones, quæ oriebantur inter Moniales S Claræ primi instituti, roborati, ut diximus, per Bullam Innocentianam, ac alias Moniales 51
inclusas S Damiani, quibus Regulam dedit idem Gregorius IX. determinavit mediante alia particulari Bulla, seu Constitutione confirmare, sive potiùs reintegrare etiam Regulam secundam, eisdem tributam ab eodem Gregor IX. prout legitur *in ejus Constit la* 7. *Bullar. nov. tom* 1. *& referuntur à Card. de Laur. in Epitom. Canon. verb. Moniales S. Claræ in princip & à Reverendissimo Pet. ad Constit Apostol tom.* 3. *ad Constit.* 12. *Innoc. IV. à num.* 1. *fol* 99.

Quòd autem hujusmodi Urbana Constitutio unicè directa sit Monialibus inclusis S. Damiani tantùm, ad effectum in- 52
stituendi, seu confirmandi secundam Regulam Sanctæ Claræ, concessam ab Episcopo Hostiensi pro eisdem Monialibus inclusis, evidentissimè apparet ex sola lectura ejusdem Bullæ, & præsertim ex § 5. *circa medium* ibi: *Nos inspectis omnibus Regulis prædictis & formis & specialiter illam quam præfatus Prædecessor, tunc Hostiensis Episcopus, Vobis dedisse co*

se cognoscitur, diligentiùs attendentes; Clarè deducitur, quòd
53 animus Pontificis fuerit confirmandi secundam Regulam, datam pro Monialibus inclusis ab Episcopo Hostiensi, postmodùm Gregorio IX. & sic constituendi secundam Regulam Sanctæ Claræ, absque ulla destructione primæ rigidioris observantiæ, confirmatæ ab Innocentio IV. quia cùm
54 Pontifex Urbanus nullam mentionem faciat de prima Regula Sanctæ Claræ confirmata ab Innocentio IV. sed tantummodò intendat roborare, ac confirmare secundam Regulam pro Monialibus inclusis, per necesse dicendum est, quòd d. prima Regula fuit relicta in suo esse, robore, ac observantia, cum cæteroquin ad effectum, ut dici posset revocata prima Regula requirebatur expressa Pontificis derogatio, qua deficiente, prout deficit in casu nostro, remanet prædicta Constitutio Innocentiana in suo robore,
55 ac viridi observatia: *juxta Text. in cap. Ex parte de Cappel. Monach.* & animadversa per *Fel. in cap. Nonnulli num. 2. de Rerscript.* ac firmata per *Rot. coram Caval. decis. 101. num. 2. decis. 228. num. 4. decis. 601. per tot. & coram Buratt. decis. 463. num. 4. & 5.*

Idque transit in evidentiam ex verbis illis argumenti d. Constit. Urbani IV. *Institutio secundæ Regulæ Ordinis Sororum, S. Claræ nuncupatarum, sive mitigatio primæ Regulæ, à B. Francisco pro ejusmodi Sororibus traditæ:* Et meliùs, ac clariùs ex illis aliis verbis ejusdem Constitutionis, directis
56 Monialibus inclusis Ordinis S. Claræ, ibi: *Urbanus Episcopus Dilectis in Christo Filiabus universis Abbatissis, & Sororibus inclusis Ordinis S. Claræ salutem &c.* Ex quibus omnibus denegari non potest, quòd animus Pontificis fuerit approbandi Regulam, ab Episcopo Hostiensi concessam pro Monialibus inclusis, quòdque istæ non sint adstrictæ ad observantiam primæ rigidioris Regulæ Sanctæ Claræ, ab Innoc. IV. confirmatæ, & sic dicendum est, quòd hujusmodi Urbana Constitutio non fuerit derogatio primæ Regulæ, sed potiùs institutio secundæ mitioris, specialiter factæ pro Moniali-
57 bus inclusis, diversis ab illis, quæ primam Regulam Sanctæ Claræ profitebantur, ideoque dici debet potiùs accumulativa præcedentis Constitutionis Innocentianæ, ut in similibus ratiocinatur *Card. de Luc de Regular. disc. 32. num. 8.*

Corroborantur hæc ex altera *Constitut. Eugenii IV.* anni
58 1457. *inter suas la 28. §. 2. in Bullar. nov. tom. 2.* occasione, qua idem Pontifex easdem Moniales subjecit Superioribus Ordinis Fratrum Minorum S. Francisci de Observantia, ibi: *Intendentes eadem authoritate, atque volentes, quod Tu, & Successores tui, per Vos ipsos, & alios; quos duxeritis substituendos, potestatem, & facultatem habeatis easdem Moniales, atque Sorores, sive primi, sive secundi, sive tertii, aut alterius Ordinis S. Claræ, & B. Francisci &c. visitandi &c. corrigendi &c.* Et paulò post ad probandum, quòd etiam post Con-
59 stitutionem Urbani IV. adhuc vigeret, essetque in observantia prima Regula Sanctæ Claræ; Idem Pontifex in *§. 7. d. Bullæ*, eas absolvit à 103. præceptis, ab eadem Regula indictis, ibi: *Insuper cùm dilectus Filius Frater Joannes de Capistrano, tuus in Vicariatus officio Prædecessor, delaraverit, quòd in Regula prima B. Claræ contineantur 103. præcepta regularia, in quorum transgressione Moniales, sive Sorores professæ peccatum mortale incurruut, idque nimis durum, & scrupulosum judicemus, authoritate, & tenore præsentium declaramus, & volumus, quòd in nullius prædictorum transgressione, præter quàm eorum quatuor, quæ concernunt principalia culta, obedientiæ scilicet, paupertatis, castitatis, & clausuræ, & super electione Abbatissæ, & depositione, peccatum mortale incurrant*, de quibus Constitutionibus mentionem faciunt *Rodriquez* relatus, & sequutus à *Dona-*
60 *to Rer. Regular. tom. 4. tract. 2. de Monast. Monial. quæst. 17. num. 2. Card. de Laur. in Epit. canon. verb. Moniales Sanctæ Claræ in princip. & Reverendissimus Petra ad Constit. Apostol. tom. 3. ad constit. 12. Innocentii IV. num. 1. & seqq. fol. 99. & tom. 4. ad constit. 28*, Eugenii IV. *fol. 571.*

Ex hac proinde Bulla nemo non videt, Moniales S. Claræ primæ Regulæ tempore Eugenii IV. anno scilicet 1457.
61 & sic longè post Constitutionem Urbani IV. vivere sub exactissima, & rigida observantia, quia si hujusmodi Regula fuisset abolita, nec ampliùs esset in rerum natura, incapax quidem foret recipiendi subjectionem Ordini Minorum, & absolutionem à supradictis præceptis, ut de se patet, &
62 applicatur regula *Text. in leg. Ejus qui in Provincia ff. Si certum petat.*

Et quod magis est, de facto claram super hoc habemus observantiam, dum in omnibus ferè Locis Italiæ, ac præ-
63 cipuè Galliæ, vigent Moniales, & Monasteria S. Claræ, tam primæ, quàm secundæ Regulæ, imò in eadem Civitate Burgi Sancti Sepulcri hæc diversa Monasteria de facto existunt, dum primam strictiorem Regulam, confirmatam ab Innoc. IV. profitentur Moniales Cappucinæ; Secundam verò, ordinatam, & approbatam ab Urbano IV. pro Monialibus inclusis, servat Monasterium Sanctæ Catharinæ, 64
vulgo *le Murate*, quod idem sonat, ac inclusæ, de quibus expressè loquitur eadem Constitutio Urbani IV. prout omnia hæc latiùs expendendo in terminis observat *Natal. ab Alexand Histor. Eccles. sæcul. 13. cap. 7. art. 5. num. 6. vers. Præsertim, secundæ impressionis, Tamburrin. de Jur. Abbatiss. tom. 3. disp. 18. quæst. 17. num. 3. Petr. ad Constit. Apostol. tom. 3. ad constit. 12. Innoc IV. num. 6. & 7. fol. mihi 99.* ibi; *Imò, quia va-* 65
rias Regulas servabant, unam omnibus uniformem præscripsit Urbanus; sublatis nominibus pauperum Inclusarum Ordinis S. Damiani, & Damianissarum, unde illam mitigatam Regulam servantes, Moniales S. Claræ nuncupantur; Aliæ verò, quæ utuntur primæva Regula, ab Innocentio confirmata, dicuntur Recollectæ, seu Cappucinæ, prout primæ frequentiùs adsunt in Gallia, & in Urbe adsunt Moniales Cappuccinæ, & S. Claræ; Unde de hujusmodi duplicitate, ac diversitate Regulæ vanum est hodie dubitare.

Posito igitur, quòd Moniales S. Claræ aliæ primam, aliæ secundam Regulam sequantur, fatendum omninò est, no- 66
stras Moniales verè esse Cappuccinas, comprehensas sub prima Regula, eamque à principio illarum Institutionis, ac Monasterii erectionis professas esse, & de præsenti profiteri debere.

Ad quam veritatem intra evidentiæ fines constituendam sat esset obligare easdem Moniales ad exhibendum earum 67
Regulam, ac peculiares Constitutiones, quas usque adhuc sub manica retinent, ex illis enim apertissimè apparebit, eas esse Moniales primæ Regulæ S. Claræ, confirmatæ ab Innocentio IV. illam in professione vovere, ac jurare, & sub illius observantia omni tempore vixisse, & vivere, quæ exhibitio, concurrentibus consuetis extremis, prout certè concurrunt in casu nostro, existentia nempe dictæ Regulæ 68
apud easdem Moniales, ac interesse dd. de Romanellis, exhibitionem petentium, veniret omninò decernenda, ad tradita per *Rot. decis. 82. coram Cavaler. decis. 1224. num. 4. coram Seraphin. decis. 339. num. 1. post 2. vol. cons. Farinac. & in recent. decis. 335. num. 1. & 2. part. 8. decis. 207. num. 1. part. 10. & decis. 455. num. 2. & seqq. part. 14.*

Existentia verò dictæ Regulæ apud Moniales non indiget probatione, quia cùm omnia Monasteria teneantur retinere Regulas particulares, sub quibus Moniales vivere, ac 69
profiteri debent, tali casu non est necessaria probatio existentiæ apud dd. Moniales, sed in eisdem præsupponitur, tanquam omni Jure obligatis ad retinendas proprias Regulas, ac Constitutiones, ut, cæteris adductis, firmavit *Rot. coram Ansald. decis. 6. num. 6.* & magistraliter *in Salisburgen.* 70
Vicariæ super Compulsoria 25. Junii 1714. §. Existentiam coram Falconerio.

Interesse verò dd. de Romanellis, in hujusmodi exhibitione requisitum, satis probatum remanet, ex quo à dictæ Regulæ exhibitione ictu oculi recognosci potest qualitas 71
Monialium; Etenim cùm eædem asserant esse Urbanistas, non autem Cappucinas, ac hujusmodi exhibitio tendat ad dilucidandam hanc veritatem, & sic innegabiliter conferre possit ad decisionem Causæ, tali casu interesse dicitur superabundanter probatum, ad *Text. in leg. Non est novum Cod.* 72
de Edendo, & firmata per *Rot. decis. 235. num. 6. part. 8. decis. 38. num. 3. & decis. 815. num. 7. & seq. part. 17. recent.*

Nec dicatur, quòd arma sumenda non sint de domo Rei; Omissis enim gratia brevitatis pluribus limitationibus, quæ 73
communiter à Doctoribus dantur eidem regulari propositioni, strictè dicimus, quòd contraria responsio claudicat in facto, eo quia Nos non versamur in his terminis, quia Moniales non sunt Reæ, sed Actrices, unde cùm ex hac parte excipiatur, easdem Moniales esse comprehensas sub prima Regula, quod resultat ex illarum recognitione, & lectura, utique ad repellendam nostram exceptionem, Monia- 74
les Actrices exhibere illam tenentur, ut uno ore notant *Bart.* aliique *Repetentes in leg. fin. Cod. de Edend.* & advertunt *Caballin conf. 122. num. 23. 24. lib. 2. Gatt. de Credit. cap. 2. art. 2. tit. 1. num. 1066. & 1068. Ridolph in Prax. part. 2. cap. 3. num. 44. & 63. Card. de Luc. de Judic. disc. 30. num. 15. & seqq.* & firmavit *Rot. in recent. decis. 250. num. 1. part. 1. & decis. 32. num. 3. part. 10. & coram Cerr. decis. 644. num. 7. & 8.*

Imò, cùm in antecedentibus instantiis fuerit per Romanellos facta, & pluriès repetita similis petitio, & Mo- 75
niales constanter recusaverint suas Regulas exhibere, præsumitur id factum fuisse ad occultandam veritatem, ex animad-

animadversis per *Frant. Anton. Costam conf.* 34. *num.* 39. *Decian conf.* 108. *n.* 87. *lib.* 2. *Cravet conf.* 172. *num.* 6. & 12. *Cephal. conf.* 678. *num* 86. *in fin.* & *seq.* & firmatis per *Rot. cor. Seraph. decis.* 1139. *num.* 7. cum aliis concordantibus, citatis *in tom.* 2. *part.* 2. *disc.* 17. *num.* 40. Itaut, perseveratibus Monialibus etiam hodie in eadem negativa, contra eas omnis militet præsumptio ma-
76 li Juris, & ex hac repugnantia, & occultatione cum omni fundamento asserere possumus, quòd veritas sit, eas profiteri primam Regulam, ut in similibus benè ratiocinatur *Rot. dec.* 57. *num* 8. *vers. Donec saltem apud Urceolum discept. forens.* & *in rec. dec.* 587 *num.* 6. & 7. *par.* 15. & *cor. Cerr. decis.* 644. *in fin.* & *coram Ansald. decis.* 22. *num* 14. & *decis* 30. *num.* 16. & *decis.* 78. *num* 48. & 49. & *in faventina Redditionis rationis super exhibitione Libror.* 17. *Mart.* 1706. §. 1. & *seqq coram Caffarel.*

His oportunè præmissis, deveniendo modò ad Causæ me-
77 rita, quòd Moniales sint verè Cappuccinæ, ideoque comprehensæ sub prima strictiori Regula Sanctæ Claræ in dubium revocari non potest ex tribus præcipuè fundamentis.

Primò nempe ex clara intentione, ac expressa mente pii
78 Testatoris, qui demandavit fundationem, & erectionem Monasterii pro Monialibus Cappuccinis; II. Ex proprio facto, & innegabili observantia ipsarummet Monialium, necnon ex pluribus seriis, & claris confessionibus, ab eisdem repetitis vicibus, & in proportionatis actibus emissis; III. Denique ex specifica voluntate Summi Pontificis, in Bulla erectionis cubitalibus literis non semel declarata. Incipiendo à primo, seu à clara intentione, & expressa mente Fun-
79 datoris, illa evidens elucescit, dum cupiens iste in ejus Patria erigere Monasterium Monialium Cappuccinarum, & quidem de genere strictiori, quàm essent alia Monasteria, in eadem Civitate existentia, reliquit in ejus testamento domum, necnon situm, ad hunc effectum sufficientem, easdem,
80 que futuras Moniales vocandans esse sub nomine Cappuccinarum expresè demandavit, prout recognosci ad oculum potest ex ejus testamento, & clarè deducitur ex illis verbis Brevis Pontificii, pro illius erectione expediti, ibi: *In Testa-*
81 *mento, per eum condito, sub cujus dispositione decessit ab humanis, quemdam situm cum Ædibus, & hortis in d. Civitate positum, ad effectum ibi earum Monasterium Monialium, Cappuccinarum nuncupandarum, construendi, reliqui;* Notentur quæso verba hæc *Monasterium Monialium, Cappuccinarum nuncupandarum*, omni detorsione, omnique contraria glosa incapacia; *Et opus hoc pium dictæ Christiernæ magnæ Ducissæ commendavit, prout in d. Testamento pleniùs contineri dicitur.*

Quomodo igitur in controversia hodiè deduci potest clara
82 intentio Testatoris erigendi à fundamentis Monasteriorum Monialium Cappuccinarum, dum ipse in ejus testamento reliquit pro illius constructione propria bona, & expresè declaravit, illas esse debere Cappuccinas, ac nomine Cappuc-
83 cinarum vocari debre: Unde cùm hæc fuerit mens explicita Testatoris fundandi Monasterium Cappucinarum, nullo modo per Moniales potest hodiè alterari, & non observari illius voluntas profitendo Regulam, diversam ab illa, quam in testamento declaravit, sed debet omnino tanquam lex exequi, adimpleri, & inviolabiliter observari, ut no-
84 tant adducti *in Tom.* 1. *part.* 2. *discept.* 31 *num* 8. & *seqq.* firmavit *Rot. decis.* 305 *num.* 7. *part* 14 *decis.* 164 *num.* 8. *part.* 18. *tom.* 2. *decis.* 18. *num.* 6. *part.* 19. *tom.* 1. & in terminis erectionis pii Operis *decis.* 630. *num.* 1. *part.* 19. *recent.*

Quæ transeunt in evidentiam ex illa innegabili facti cir-
85 cumstantia, quòd tempore testamenti nomen Urbanistarum non erat incognitum in nostra Civitate, atque ibidem reperiebatur alterum Monasterium, vulgo *le Murate*, expresè contentum in Constitutione Urbana, & observans Regulam, moderatam, & approbatam ab Urbano IV. Et propterea non erat opus in eadem parva Civitate duplicare aliud Monasterium ejusdem Ordinis, & sub eisdem Regulis, sed quatenus voluntas Testatoris fuisset beneficandi Moniali-
86 bus Urbanistis, facili negotio id ad praxim poterat reducere, relinquendo eademmet bona eisdem Monialibus, quæ tunc sub Urbani Regula, & Constitutionibus, ab ipso approbatis, vivebant, absque necessitate novæ erectionis alterius Monasterii; Cùmque, his omnibus non attentis,
87 idem pius Testator expresè declaraverit animum suum fundandi Monasterium Cappuccinarum, frustra conantur Moniales asserere, amplius non esse tales, & sic destruere voluntatem earum Fundatoris, qui si modò interrogari posset, an voluerit erigere Monasterium Monialium Cappuccinarum, vel potiùs aliud simile pro Urbanistis, certè responderet, se non ad alium finem reliquisse tot bona, & si-
88 tum, nisi ad effectum construendi in ejus Patria novum Monasterium pro Monialibus Cappuccinis, ex qua verisimili responsione, deducta ex ejus Testamento, in quo se expresè declaravit, aliisque conjecturis, id suadentibus arguitur, talem fuisse mentem Fundatoris, *ad Text. in leg. Titius §. Lucius Titius ff. de Lib. & posthum. Mantic. de Conject. ult. volunt. lib.* 3. *tit.* 19. *num.* 4. *Mans. consult.* 198. *num.* 24 cum aliis apud *Rot. in decis.* 1137. *num.* 5. *coram Emerix jun.* & *in tom.* 1. *part.* 1. *discept.* 5. *num.* 22.

Quod comprobatur ulteriùs ex motivo, & causa finali,
ex qua motus fuit idem Testator relinquendi propria bona 89
ad effectum prædictum; Is enim nil aliud in mentem habuit, quàm novum erigere Monasterium de genere, & qualitate Monialium, quæ adhuc non reperiebantur in eadem Civitate, quales tunc temporis erant Moniales Cappuccinæ. Quo Jure igitur, quove titulo evitare modò valeant 90
Moniales observantiam illius Regulæ, pro cujus institutione, ac introductione in nostra Civitate idem pius Testator propriis bonis se spoliavit, illaque omnia ad hunc præcisum effectum donavit, non est facile demonstrare. Alio- 91
quin esset contra præscriptam Testatoris voluntatem calcitrare, illamque proprio marte ad libitum commutare, contra omnia Juris principia. Cùm institutio Cappucinarum fuerit à Testatore principaliter considerata, & propter illam præcipuè motus fuerit ad donandum, etsi forsan præ- 92
vidisset, quod tractu temporis ejus voluntas contempta fuisset, ac ineffectuata remansisset, utique propria bona non reliquisset, ut in similibus terminis benè ratiocinatur *Redenasc. conf.* 7. *num.* 9 *lib.* 1. *Gratian. discept.* 96. *num.* 41. & *discept.* 558. *num.* 21. *Mantic. de Tacit. lib.* 3. *tit* 12. *num.* 24. & 25. *Rot. coram Carill. decis.* 186. *num* 1. & *coram Burat. decis.* 377. *num.* 4. & *coram Cerr.* 164. *num.* 7. & 8.

II. Eadem veritas palpabiliter demonstratur ex proprio
facto, nec non ex pluribus seriis confessionibus ipsarum- 93
met Monialium: Istæ etenim post contructionem Monasterii, ad effectum instituendi, seu introducendi veram Regulam, ac Observantiam, sicuti cæteræ Moniales Cappucinæ, vocarunt duas Moniales, non Urbanistas, & Regulæ mitigatæ ab Urbano IV. sed primi Instituti, approbati ab Innocentio IV. sub quarum directione vivere, ac 94
profiteri cæperunt. Quomodo igitur inter se uniri valent duo ista, quòd Monasterium prædictum initium habuerit à Monialibus Cappuccinis, ac ab istis veram Cappuccinarum vivendi normam consecutum fuerit: Quodque subinde, mutato prorsus consilio, arbitrariam vivendi formam, Regulam, observantiam sequantur, aliis judicandum re- 95
linquimus. Hoc enim esset proprio facto, & voluntate Regulas, & Institutum ad libitum mutare, ac modò sub uno, modò sub altero Duce militare, quod non videtur permittendum, ut ratiocinatur *Card. de Laur. in Epitom. Canon. in* 96
Epist. ad Lectorem in medio vers. Nec ampliùs.

Maximè quia agitur de commutanda Regula Monialium
Cappuccinarum magis stricta, ad aliam Urbanistarum la- 97
xiorem, quòd nunquam permitti potest absque expressa voluntate, ac potestate Summi Pontificis, eodem prorsus mo- 98
do, quo nullus Religiosus potest de una ad alteram Religionem laxiorem transire, nisi expressus accedat consensus Pontificis, ex clara dispositione *Sac. Concil. Trident cap.* 19. *sess.* 25. *de Regular.* ubi *Barbos. num* 26. & *seq.* & animadversa per *Menoch. de Arbitrar cas.* 421. *Tambur. de Jur. Abbat. tom.* 3. *disp.* 7. *Gratian. discept.* 434. *per tot.*

Eodem proinde modo discurrendo in præsenti, permissum
non erit Monialibus post amplexam, prævio etiam Aposto- 99
lico Brevi, Regulam strictiorem S Claræ, convolare ad aliam laxiorem, observandam arbitrio proprio ac sine explicita Apostolicæ Sedis authoritate ad *Text. clarum in cap. unic. §. fin. de Religios. Domib.* ibique *Glos. in verb. Tota iter*, & animadversa per *Fagn in cap. Recolentes num.* 24 & *seq. de Stat Monach.*

Quibus accedunt quamplures confessiones ab eisdem Mo-
nialibus semper factæ, tam extra judiciales, quàm judicia- 100
les; Si enim loqui volumus de primis, quonam nomine Moniales, ut moris est, per totam Civitatem, qualibet hebdomada eleemosynam petunt, nisi sub illo pauperum Cappucinarum, quod in nostra Civitate Lippis, & Tonsori-
bus notum est. Si verò loquamur de illis judicialibus, quæ 101
absque dubio constituunt veram probationem, ex adductis *in decis.* 236. *num.* 1. *coram Cels.* & *decis.* 7. *num.* 4. *coram Priolo*, & alibi passim, hæ nullatenus deficiunt: Illæ enim in omnibus Supplicationibus, quæ sunt absque numero, porrectis Sac. Congr. tam C. Trid. quàm E. & R. semper se appellarunt Moniales Cappuccinas, & in omnibus Instrumentis, ab initio
erectionis Monasteriis usque ad præsentem diem ab eisdem 102
factis, semper contraxerunt sub nomine Cappuccinarum: Si igitur ex tot, tantisque actibus apparet, quòd ipsæmet

103 met Moniales ſemper confeſſæ fuerint, ſe eſſe Cappuccinas,
non autem Urbaniſtas, ſeu Incluſas, vanum eſt exquirere
alias validiores probationes, cùm nulla major reperiri va-
leat, quàm proprii oris confeſſio *cap. per tuas de Probat.* Et
104 magis ſtandum eſt confeſſioni Partis, & ſic Monialium ,
quàm mille Teſtibus contrarium deponentibus, ex allegatis
in *Tom.1. part.2. diſcept.1.num.27.*
III. Demum innegabile redditur aſſumptum ab explicita
105 voluntate Pontficis, deducta ex primæva conceſſione eri-
gendi Monaſterium Cappuccinarum, ac ſucceſſivo ſpecia-
li Brevi, ab eodem ad hunc effectum conceſſo: Attentis
enim precibus Paulo V. porrectis pro erectione dicti Monaſte-
rii reperitur in Secretaria C. E. & R. in Libro Decretorum
106 ſub titulo Regularium anni 1619. pagina prima à tergo, in-
fraſcritum decretum, videlicet: *Borgo S. Sepolcro. Erectio
Monaſterii Monialium Cappuccinarum in Civitate Burgi S.
Sepulchri, ſi SS. Domino Noſtro placuerit, S.C.E.R. attenta
Epiſcopi Relatione, erectionem Monaſterii hujuſmodi concedi
poſſe cenſuit:* Et ſubinde, facto verbo cum SS. ſequitur de-
cretum ibi: *SS. D.N. audita S.C. ſententia, illam probavit,
ac erectionem per Breve expediri mandavit.*
Si igitur ſub eo ſuppoſito, quòd Moniales Monaſterii eri-
107 gendi Regulam Capuccinarum profiteri deberent, motus
fuit Summus Pontifex ad eandem conceſſionem indulgen-
dam, impoſſibile erit oſtendere quonam Jure, quove præ-
textu, contra expreſſam Pontificis voluntatem, Moniales
ſub nomine Urbaniſtarum vocari ſe hodiè contendunt? Quia
108 ſi mens Pontificis fuit erigendi Monaſterium Cappuccina-
rum, ac poſtea contra ejus expreſſam voluntatem diverſam
Regulam, ac profeſſionem Moniales emitterent, utique
erectio Monaſterii, ac facultas erigendi, conceſſa pro Mo-
naſterio Cappuccinarum, uti erronea, & nulla, prorſus
ſubreptitia remaneret ad *Text. in cap. Dudum il 2. verſic Inſu-
109 per de Elect. Fagnan. in cap Super literis num. 63. de Reſcript.
Roc. diſp. Jur 62. num. 52. & ſeqq Capyc. Latr deciſ. 32. num.
14. Rot. coram Cerr deciſ. 249 num 2. & deciſ. 313. num 7.*
Comprobantur hæc ex ſucceſſivo Brevi, ſeu Indulto,
110 in ipſa erectione conceſſo, quia tam in narrativa, quàm
in diſpoſitiva præfati Brevis Summus Pontifex ſemper uſus
fuit nomine Cappuccinarum, ac ſub Regula iſtarum con-
ceſſit facultatem erigendi Monaſterium Monialium, ſignan-
111 ter, quia occaſione, qua Summus Pontifex Legiſlator ,
voluit ejuſdem Monialibus concedere indulgentias , gra-
tias, & privilegia, eaſdem impartitus fuit illis modo, &
forma , quibus reperiebantur conceſſa cæteris aliis Monaſte-
riis Monialium, Cappuccinarum nuncupatis; ibi: *Ut om-
nibus, & ſingulis privilegiis , immunitatibus exemptionibus ,
favoribus , conceſſionibus , Indultis , Indulgentiis , cæteriſ-
que gratiis univerſis tam ſpiritualibus , qàm temporalibus ,
quibuſvis aliis Monaſteriis Monialium , Cappucinarum nun-
cupatis prædicti Ordinis &c. ac quibus illa, & illæ de Jure
utuntur , fruuntur &c.*
Et propterea, ſi omnia alia ſimilia Monaſteria Monia-
112 lium Cappucinarum nullatenus vivunt , nec vivere poſ-
ſunt ſub Regula Urbani IV. nullo prætextu noſtræ Monia-
les, quibus conceſſa eſt eadem Regula , ac Indulta , poſ-
ſunt modò allegare alteram, quæ in toto dicto Brevi nun-
113 quam legitur impartita, imò evidenter conſtat de expreſſa
114 contraria voluntate Pontificis, dum eas inſtituit, & vivere
voluit, ſicut cæteræ aliæ Moniales Cappucinæ.
Abſque ulla prorſus difficultate, ex quo idem Summus
115 Pontifex expreſsè diſponit, quòd noſtræ Moniales tenean-
tur ſuſcipere habitum, per Moniales aliorum Monaſterio-
rum dicti Ordinis geſtari ſolitum, quòdque magis eſt ſint
etiam adſtrictæ eandem profeſſionem emittere, ſicut cæte-
ræ aliæ ejuſdem Ordinis, ac ritus, mores, & regularia In-
116 ſtituta dicti Ordinis ſervare , ibi: *Omneſque earum habi-
tum per Moniales aliorum Monaſteriorum dicti Ordinis ge-
ſtari ſolitum , ſuſcipere , & profeſſionem , per eaſdem emitti
conſuetam, elapſo probationis tempore , expreſsè emittere
&c. nec non perpetuam clauſuram , & quoad fieri poterit ri-
tus , mores , conſuetudines , ac regularia Inſtituta ejuſdem Or-
dinis ſervare .*
Docere igitur debent Moniales, quòd Ordo Monialium
117 Cappuccinarum profiteatur Regulam, ab Urbano IV. con-
ceſſam, ad fundandam illarum intentionem ſuper hac no-
va exceptione, ex vulgata Juris regula, quòd affirmanti ,
& non neganti incumbit onus probandi ad *Text. in leg. 2. Cod.
de Probat. leg. Qui accuſare Cod. de Eden. & leg fin. ff. de Rei
vindic.* Qui enim negat non tenetur probare *leg. Actor Cod.
de Probat.*
Tantum verò abeſt, quòd cæteræ Moniales Cappuccinæ

ſub dicta Regula vivant, quia potiùs ex eadem Regula , 118
à dictis Monialibus exhibenda, ac omnibus aliis, quæ re-
perire poterunt in aliis Civitatibus, contrarium evidenter
apparet, illas ſcilicet profeſſionem emittere ſub Regula ,
approbata ab Innocentio IV. non autem ab Urbano IV. inter
quas magna reperitur diverſitas, ut notat *Tambur. de Jur.
Abbat. diſp. 105. quæſt 7. per tot.* ubi per extenſum refert for-
mam profeſſionis , quam emittunt Moniales Urbaſtinæ, &
latiùs obſervat *Petra ad Conſtit. Apoſtol. tom 3. ad Conſtit. 12.* 119
Innoc. IV. num. 7. & 8.
Unde cùm Nobis aſſiſtat expreſſa, & literalis Conſtitu-
tio Pontificia, ac in ea expreſsè demandetur profeſſio fa- 120
cienda, ſicut aliæ Moniales Cappuccinæ, non valent Mo-
niales allegare diverſam Regulam , ac alteram profeſſio-
nem emittere , minuſque adverſus claram diſpoſitionem
ejuſdem Conſtitutionis inſiſtere in præſumptionibus , ad-
miniculis, & conjecturis, ut notat *Rot. deciſ. 3. num. 6. co-
ram Anſald.*
Eòque magis, quia idem Pontifex ad dictam erectinem
proceſſit prævio Voto C. E. & R. ibi: *De Ven. Fratrum no-* 121
*ſtrum S.R.E. Card. negotiis Epiſcop. & Regul. Præpoſitorum ,
quibus negotium hujuſmodi maturè examinandum, & execu-
tiendum commiſimus , conſilio;* Et proindè cùm Summus
Pontifex cauſa cognita, ac negotio maturè diſcuſſo, mo-
tus fuerit ad erigendum Monaſterium Monialium Cappuc-
cinarum, illaſque uti tales profeſſionem emittere juſſerit ,
nimis improprium hodiè eſt, voluntatem Summi Pontificis
non ſervare: Sicut enim Perſonis, in ſublimi dignitate con-
ſtitutis, aliquid aſſerentibus omni jure deferend. eſſe obſer-
vavimus in *Tom. 1. part. 1. diſcept. 4 num. 4.* multò certiùs id
affirmandum erit de Papa , aſſerente Moniales eſſe Cappuc-
cinas ex allegatis in *Tom. 1. part. 2. diſcept. 10. num 6.*
Quibus poſitis, nullius relevantiæ eſt aſſerta Formula ,
quam dictæ Moniales adhibere prætendunt in actu profeſ- 122
ſionis; & cujus vigore authumant , ſe eſſe Urbaniſtas ,
non autem Cappuccinas: Quidquid enim ſit , an dicta For-
mula ſit eadem, quæ reperitur impreſſa in earum Regulis ,
& Conſtitutionibus, de quo cum omni fundamento dubi-
tari poteſt ex continua renitentia dd. Monialium in illarum
exhibitione.
Strictè dicimus, quòd ad conſtituendas eaſdem Monia-
les in ſtatu Urbaniſtarum, non ſufficit allegari mutationem 123
antiquæ profeſſionis, de facto forſan ab illis attentatæ, ſed
expreſsè requiritur probatio fundamentalis facultatis, ſub
qua ab eiſdem adhiberi potuerit, & poſſit eadem Formu-
la , diverſa ab illa Innocentii IV. quam præſcribit Ordo
Cappuccinarum, & ſub qua profitentur omnes aliæ Mo- 124
niales Cappuccinæ, quod onus probandi incumbit Monia-
libus, quæ ſe fundant in eadem Formula, quia ſat eſt No-
bis aſſerere, illam non eſſe Formulam, adhiberi ſolitam à
Monialibus Cappuccinis, viventibus ſub Regula Innocentii
IV. Ideoque inſiſtentibus in limitatione prædictæ Regulæ ,
incumbit onus illam concludenter probare, ex *Manſ conſult.
114. num. 18. Card. de Luc de Jurepatr. diſc. 23. num. 9. Rot.
coram Anſald. d 74. num. 53.*
Nec relevat reflexio, quòd Moniales manutenendi ſunt
in quaſi poſſeſſione, in qua de facto reperiuntur; Quia cùm 125
eadem Formula ſit prorſus contraria diſpoſitioni , ac men-
ti earum Fundatoris; Sit ulteriùs ex diametro oppoſita pro-
prio facto, & quam pluribus confeſſionibus earundem Mo-
nialium: Et denique clarè adverſetur literali Conſtitutio-
ni Apoſtolicæ, non poteſt dici uſus, ſed verè, & propriè
denominatur abuſus , & corruptela , non ſequenda , ſed
prorſus eliminanda, & de medio tollenda , ut ait: *Ricc.
deciſ. 36. num. 3. & 4. & Urceol diſcept. 21. num. 31.* & melius
Rot. deciſ. 10 *num. 40. apud Pacion. de Locat.* ibi: *Quia in hoc
caſu talis obſervantia judicandus eſt abuſus , non admittten-
dus , ſed eliminandus .*
Et in terminus abuſum, qui introducuntur à Monialibus , 126
& deinde ſequi, & practicari prætenduntur ab aliis, in eiſ-
dem Monaſteriis profeſſionem emitten. quòd omnino elimi-
nandi ſint, habemus rotundum Oraculum Innoc. XI. de quo
ſupra diſcept. 1. §. 13. à num 5.
Et in terminis mutationis Regulæ, quòd illa neque etiam
fieri poſſit accedente authoritate Ordinariorum probat *Fa-* 127
gnan. in cap. Recolentes num. 45 de ſtat. Monach. ibi: *Moveor
ultimò , quia Monaſteria Monialium , de quibus agitur ex largi-
tionibus Fidelium ſupponuntur inſtituta , & fundata fuiſſe ſub
Regula tertii Ordinis S. Franciſci; Huic tamen legi Fundatio-
nis Epiſcopi , vel Prælati regulares derogare non poſſunt , ſta-
tuendo , ut deinceps Monaſteria ſint ſub Regula alterius Ordinis
& ſub alia invocatione , ſeu titulo , & Moniales novum habitum*

induant, & aliam professionem emittant, diversam à primæva institutione; Hæc enim fieri non possunt sine commutatione voluntatum, quæ Sedi Apostolicæ tantùm est reservata.
128 Dum hæc imprimuntur Causa pendet adhuc indecisa.

Cohærenter ad diversitatem Instituti Cappuccinorum, professionem emittentium, vel ad terminos Regulæ,
129 approbatæ ab Innoc. IV. vel mitigatæ ab Urbano pariter IV. de qua diversitate latè supra *à num* 2.

Observandum est hic, quòd anno 1712. Typis Joannis Francisci Buagni in Urbe vulgata fuit *la Vita del Servo di Dio Buonsignore Cacciaguerra, con la Gionta della Vita di alcuni suoi Penitenti* à Sacerdote Joanne Marangono Vicentino, qui per multos annos moram fecerat in Domo S. Hieronymi de Charitate, in quo Libro æquali eruditione, ac
130 claritate adnoravit multa circa qualitates, & Exercitia spiritualia illorum Sacerdotum, qui in eadem Domo manserunt, vel tempore, quo in illa permansit S. Philippus Nerius, vel postquam ipse ab illa discessit, seque contulit ad Ecclesiam B.M. de Vallicella in qua Congregationem Oratorii fundavit. Nec non indicavit pariter multa circa superintendentiam, & superioritatem Archiconfraternitatis laicalis in eadem Domo, & Ecclesia Sancti Hieronymi de Charitate. Quia verò aliqui, præter intentionem ejusdem Authoris, inferre ex illis prætendebant, quod dicti pii Sa-
131 cerdotes fuissent Socii ejusdem S. Philippi in Exercitiis propriis, & particularibus Congregationis Oratorii, quòdque dicti Sacerdotes non essent Ministri Archiconfraternitatis, ideò commendabili ingenuitate solemniter declaravit suam intentionem, sequentibus verbis, impressis post eundem Librum.

„ L'Autore del presente Libro, affinche da quanto si tro-
„ va in esso sparsamento espresso, & asserito, non possa na-
„ scer pregiudizio alla verità, nè si possa il suo sentimento
132 „ interpretare diversamente da quanto è stata sempre la sua
„ ingenua intenzione, ha stimato spediente il dichiararsi,
„ che se bene nel decorso dell'Opera, si è più volte asserito,
„ che quelli antichi Sacerdoti di singolare probità, delli qua.
„ li in essa si parla, e che per longo tempo abitarono nella
„ Casa di S. Girolamo, fossero Compagni del glorioso San
„ Filippo Neri, per il tempo, che dimorò in detta Casa,
„ come coloro, che esercitando in essa il proprio officio, si
„ può dire, che praticassero tutti d'accordo varie opere di
„ pietà a beneficio del Prossimo.

„ Non si è però mai inteso di asserire, che i medesimi Sa-
„ cerdoti, o Servi di Dio, si abbiano per Compagni del
„ Santo negl'Esercizii proprii dell'Oratorio, introdotti so-
„ lamente da Lui, conforme di quel tempo gli furono Com-
„ pagni in detti esercizii il Tarugi, il Baronio, ed altri, ri-
„ feriti nella sua Vita; Non ostante, che quei buoni Sacer-
„ doti si esercitassero anche prima, che il Santo entrasse in
„ San Girolamo in confessare, e communicare, e fare al-
„ tre opere di pietà, communi ad altri, sicome si esercita-
„ no ancora quelli, che vi dimorano al presente; E molto
„ meno, che i predetti Sacerdoti, o Servi di Dio fossero Pa
„ dri della medesima Congregazione dell'Oratorio (non es-
„ sendovi mai stata d. Congregazione in San Girolamo) ab-
„ biano nulla che fare con la d. Congregazione di San Filip
„ po, e suo Istituto.

„ Et in oltre si dichiara, che se bene in d. Casa di San Gi-
„ rolamo si praticarono nel sudetto tempo varii esercizj di
„ pietà per direzzione del prossimo, ed eccitamento dello spi-
„ rito. Con tutto ciò dall'Autore non si pone in dubbio, che
„ l'Istituto dell'Oratorio, sopra espresso, ricevè l'essere, e
„ la forma di Congregazione nella Chiesa, e Casa della
„ Vallicella, ove di presente si trova, ed ivi fu approvato
„ dalla Santa Sede in forma di vera Communità; E che da i
„ Padri di d. Congregazione della Vallicella si siano ricono-
„ sciute, ed osservate altre Regole, anche prima della loro
„ approvazione, se non quelle approvate l'anno 1612. nella
„ Bolla 92. della fel. mem. di Paolo V.

„ Si è avuta per altra parte mira particolare dal medesimo
„ Autore di fare generalmente conoscere il titolo speciale di
„ venerazione, che da i Sacerdoti della Casa di S. Girola-
„ mo, si deve ad un così gran Santo, per essersi ivi tratte-
„ nuto tanto tempo, per avervi dimostrato così grande af-
„ fetto, e per tante opere di eroica perfezzione, colle quali
„ illustrò d. Luogo.

„ E si è procurato di più di fare apprendere per verità a
„ chiunque leggerà il presente Libro, che in d. Casa di San
„ Girolamo si sono continuamente praticate varie opere di
„ pietà, e di profitto spirituale dell'Anime, che anno ivi
„ dimorate in varii tempi Sogetti d'insigne probità, e di pu-
„ blica edificazione, ed ajuto del Prossimo, i quali si sono
„ per il passato lodevolmente impiegati, e s'impiegano di
„ presente in quest'Alma Città di Roma in promovere la
„ gloria di Dio, e la salute dell'Anime.

„ Si dichiara parimente rispetto alle notizie, riferite nel
„ presente Libro sopra l'origine, prerogative, e privilegii
„ dell'Archiconfraternità della Carità, Padrona della Chie-
„ sa, e Casa di San Girolamo, quando queste, non corris-
„ pondessero alla verità, di rimettersi alle più vere, e certe,
„ che esistono nell'Archivio di d. Archiconfraternatà, aven.
„ do forse in tal parte mancato per non avere avuto il com-
„ modo di riconoscerli originalmente in d. Archivio; Ri-
„ spetto poi a tuttociò, che nel contesto di detta Opera il
„ medesimo ha riferito de' PP. che al servizio di d. Chiesa sono
„ convissuti in d. Casa, si protesta di non aver'inteso di pre-
„ giudicare a quella sopra intendenza, anzi superiorità,
„ che sempre ha avuta, ed ha presentemente la detta Archi-
„ confraternità, e suoi Sign. Deputati a dd. PP. e Ministri
„ stipendiati, e dalla medesima ritenuti per il buon servizio
„ di d. Chiesa, ed adempimento delle pie disposizioni de' Be-
„ nefattori, stimando l'Autore suo preciso obligo di fare tali
„ dichiarazioni, e proteste, sì per uniformarsi sem pre con
„ la verità, come anche acciochè mai in alcun tempo possino
„ restar pregiudicate le raggioni, e superiorità d'una sì pia,
„ ed insigne Archiconfraternità, alla quale esso professa
„ ogni rispetto, ed obligazione, per essere stato onorato d'
„ essere ammesso al servizio della medesima nel numero de
„ i sudetti, Padri, tra' quali per longo tempo è vissuto.

Quæ omnia ad hominem comprobantur ex originali Epistola ejusdem Sancti Philippi, scripta Sancto Carolo Borromeo, asservata inter alias Reliquias ejusdem Sancti Fundatoris in eadem Ecclesia S.M. in Vallicella, in qua clarè asserit, quod iidem Sacerdotes, moram facientes in Ecclesia Sancti Hieronymi de Charitate *non sono Uomini della nostra Congregazione, ma sono Capellani della Compagnia della Carità di San Girolamo*, ut patet ex integro tenore ejusdem Epistolæ, quæ est seqq. 133

Illustriss. e Reverendiss. Monsig. e Patrone Osservandiss. N.S. mi mandò jer una Poscritta, scritta da V. S. Illustriss. e Reverendiss. dove mostra restar molto mal sodisfatta della nostra Congregazione, presupponendo, che due de' nostri Sacerdoti abbino data intenzione, e poi si siano pentiti di andare alli servizii del Duca di Baviera, e che questa lor mutazione sia stata contro l'obbedienza di Sua Santità; Mi è parso con quella libertà christiana, con la quale Ella suol procedere ne' suoi negozii, darle conto di questo fatto, non per altro, se non perchè Ella resti certificata schiettamente della verità. Sappia donque che quelli due Sacerdoti, che dicono aver data intenzione di andare al d. servitio, non sono Uomini della nostra Congregazione; Ma sono Capellani della Compagnia della Carità in San Girolamo, con la quale non avemo communicazione alcuna; E che tali siano li due Sacerdoti. Ella se ne può informare da Monsignor Speziano. In oltre V. S. Illustriss. e Reverendiss. sia certa, che in questo particolare non ci è mai intervenuta obbedienza di N. S. E ciò le affermo assertivamente, perchè Io stesso in persona ho trattato sopra questo negozio con Sua Santità, la quale son forzato allegarla per testimonio. Supplico dunque V. S. Illustriss. e Reverendiss. che si degni à non creder di noi tanta contumacia, quanta sarebbe l'aver contradetto all'obbedienza di N. S. Che quando ciò fosse ci reputaremo essere incorsi in gravissimo errore, e peccato, dal quale preghiamo, e speriamo, che il Signore Iddio sia per liberarci sempre con la sua grazia. E preghiamo ancor Lei, che si degni favorirci con le sue Orazioni. E si degni, quando le venghi odorato qualche cosa di Me, e degli altri Nostri, che meriti correzzione, Ella stessa farne la carità, che la riceveremo per grazia singolarissima. Et umilmente Io, con tutti le baccio la mano. Di Roma li 15. di Luglio 1581. Di V. S. Illustriss. e Reverendiss. In Calce. Devotiss. Servitore Filippo Nerio; Foris verò: All' Illustriss. e Reverendiss. Monsig. il Card. di S. Prassede Padron mio Colendissimo. 134

DISCE-

DISCEPTATIO IV.

Ordinis Cler. Reg. Minorum.

PRO

Patribus generalis Regiminis.

ARGUMENTUM.

Religiosi ad titulum Iubilationis, an eximi possint in Capitulis generalibus à Chori servitio, ad ornatum Constit. 60. Clem. VIII. & Constit. 28. Urbani VIII. Referuntur multi casus, in quibus à C.C. concedi solet, vel denegari Indultum Iubilationis.

IN Comitiis generalibus Cleric. Regul. Minor. in Urbe ce-
lebratis anno 1711. excitatum fuit sequens dubium: *An*
1 *privilegium exemptionis quotidianæ à canonicis Horis in Cho-
ro, cum aliis Religiosis cantandis, vel recitandis (quibus-
dam diebus de præcepto exceptis) concesssum per decretum* 14.
à Capitulo generali 19. *anno* 1675. *editum, ejusdem Ordi-
nis Lectoribus, qui per annos* 15. *laudabiliter munus suum
in Lectionibus scholasticis exercuerint, opponatur Constitu-
tioni, à sa. mem. Clemen. VIII. anno* 1599 *emanatæ, eò quod
in ea num.* 1. *præfatum privilegium conceditur Lectoribus
actualibus tantùm.*
Cùmque illud tunc temporis, & in toto sexennio sequen-
ti, neque discussum, neque resolutum fuerit, hodierni Re-
2 giminis Patres ejusdem Ordinis; unà cum aliis senioribus
Religiosis, destinatis pro recognoscendis, & examinandis
quampluribus aliis Decretis, à diversis Capitulis generali-
bus in præteritum conditis, agnoscentes maximam contra-
dictionem ejusdem Decreti cum dicta Apostolica Clement.
Constit. per ea, quæ observant *Lantusc. in Theatr Regul. verb.*
3 *Lector. num.* 3. *fol.* 299. humillimum habuerunt recursum ad
hunc sacrosanctum Consessum, à quo de more exquisita fuit
Informatio, & Votum P. Procurator generalis nostri Or-
dinis, quod fuit exhibitum in Secretaria.
Ante discussionem autem dicti dubii, pro illius affirmativa
resolutione, præmitto, quòd Clement. VIII. illam, æquè
generalem, ac celeberrimam Regularium Reformationem,
4 à qua omnes Religiones, omnesque regulares Familiæ pro-
priarum Constitutionum punctuale adimplementum, vitæ-
que Regularis exactam observantiam recognoscunt, im-
pressam *in Bullar. novo tom.* 3. *Constit.* 60. incœpit à restrictio-
ne, & revocatione privilegiorum, eximentium eosdem Re-
gulares à Chori servitio, necnon à rigorosa prohibitione illa
in posterum concedendi quibuscumque personis, quomodo-
cumque qualificatis, & in propria Religione graduatis, se-
5 quentibus verbis: *Nullus omninò, prætextu cujuscumque pri-
vilegii, vel superioritatis, etiam Generalatus, à servitio
Chori censeatur immunis, nisi pro tempore, quo quis in pro-
prii officii munere actu fuerit occupatus, Cùm Lectoribus
autem, & Prædicatoribus, Superiores, iis tantùm diebus, qui-
bus eis legere, aut prædicare contigerit, dispensare possint*,
quàm, mediante specifica insertione *in ejus Constit.* 28. *in
Bullar. novo tom* 5. in specie confirmavit Urbano VIII. Itaut
respectu exemptionis à Chori servitio nulli Religioso, nulli-
què Superiori quocumque prætextu concedendæ, non unum,
sed duplex habeamus Pontificium oraculum, omni Jue prom.
6 ptæ executioni demandandum, ex adductis in longè debi-
lioribus terminis *per P. Gruther*, nostræ Religionis Alum-
num *de Art. benè desider. resol.* 15. *§.* 9. *num* 177. *fol.* 330. ibi:
*Dei sacri Canones puros nutus, & umbras voluntatis Ponti-
ficis esse festinanter, & inoffenso pede exequutioni demandan-
dos, & adorandos suadent*, cum aliis citatis *in Tom.* 2. *part.*
7 1. *discept.* 4. *num.* 12. Necnon pro punctuali exequutione ejus-
dem Reformationis Clementinæ applicantur ea, quæ pro
exequutione alterius Constt. ejusdem Clem. VIII. firmavit
Rot. decis. 3. *num.* 6. *coram Arsald.* his verbis: *Non erat con-
tra Bullam tam sanctam, & expressam super generalitatibus,
conjecturis, & discursibus, in oppositum excitatis, immo-
randum, sed eadem Bulla adamussim, & præcisè veniebat
servanda pro lege.*
Adversùs solidum hoc fundamentum tria exadverso addu-
cta fuerunt; I. Quòd Constit. Clemen. non comprehendit
8 Clericos Regulares Minores; II Quod illi, vi suarum
Constitutionum non dicuntur addicti Chori servitio. III.

Denique, quòd in concursu observantiæ Decreti Capitularis
à dicto anno 1675. attendenda non sit contraria dispositio d.
Reformat. Clementinæ.
Nulla tamen ex contrariis criticationibus subsistit, aut in-
tentum, exadverso prætensum probat.
Non prima; Quia omnibus Superioribus regularibus in 9
ejus §. 8. cubitalibus istis literis prorsus interdicta est quælibet
declaratio, seu interpretatio, & relaxatio dictæ Clement.
Reformat. *Superioribus autem &c. hæc nostra Decreta delara-
re, interpretari, aut relaxare ullo modo possint, & omnino
interdicimus, & prohibemus. Decernentes irritum &c.* Et pro-
prereà non poterant Religiosi illi, qui intervenerunt Capi-
tulo generali 19. anno 1675. in Urbe congregati, oppositum
statuere, declarando, vel restringendo & relaxando Cle-
mentinam Reformationem, ut non comprehendat Cleri- 10
cos Regulares Minores, minusque id asserere possunt mo-
derni Lectores jubilati, sed illi consulere debebant, & isti
tenentur recurre ad sanctam Sedem, cujus est declarare, &
interpretari leges, & Constitutiones, ab ipsa conditas, ex
cumulatis per *Barbos. in cap. Cùm venissent num.* 4. *de Judic
& axiom.* 130 *num.* 182 *& Tambur. de Jur. Abbat. tom.* 1. *disp.*
16. *quæst.* 6. *per tot* ubi *num.* 7. quod quando Summi Pontifices
mandant, ut nemo Apostolicas Constitutiones interprete-
tur, id verum est de interpretatione judiciali, non autem de
interpretatione doctrinali, & magistrali; Idque per viam
generalis regulæ sancivit *Clem. IV. in ejus Constit.* 12. *in Bul-
lar. nov. tom.* 1. ibi: *Cùm ejus sit interpretari, cujus est con-
dere, interpretatio super hujusmodi dubiis, & obscuris, d.
Sedis judicium requiratur.*
Certiùs, quia quamvis eadem Clementina Reformatio
habeat pro titulo sequentem inscriptionem, *à Laertio Che-* 11
rubino in impressione Bullarii eidem aptatam. *Decreta gene-
ralia pro Reformatione Regularium, tam Monachorum quàm
Mendicantium cujuscumque Ordinis, & Instituti*; Idquè ea
forsan ratione, quia tempore dictæ Reformationis Clemen-
tinæ Clerici Regulares non adhuc erant in illo numero, in
quo de præsenti sunt, vel punctuales erant in adimplendis
eis, quæ præscripta erant in eorum Constitutionibus; Sem-
per tamen verum est, quòd ea, quæ continentur in dicta
Clementina Reformatione non sunt taxativè restricta ad so-
los Monachos, & Mendicantes, sed juxta unanimem sen- 12
sum omnium sacrarum Congregationum (à quibus nunquam
declaratum fuit, dictam Clementinam Reformationem esse
restrictam, & limitatam ad solos Monachos, & Mendi-
cantes) comprehendit omnes regulares Familias, ac præ-
cipuè illas Clericorum Regularium, quæ Chori servitio ad-
dictæ sunt.
Et viva ratio hæc est, quia nulla assignari potest congrua
disparitatis ratio, quare nullus omninò Regularis, etiamsi
Generalis in sua Religione existat, in exequutionem d. Cle- 13
mentinæ Reformationis exemptus dici possit à servitio Cho-
ri, si ille sit ex Monachis, vel Mendicantibus cujuscumquè
Ordinis, & Instituti; Si verò sit ex Clericis Regularibus,
tali gaudere valeat effrænata libertate à Chori servitio, quod
cùm innegabiliter involuat favorem divini cultus, latissima
interpretatio ad hunc effectum facienda est, juxta theoricam
But. in cap. Cùm olim num. 15. *de Consuet.* quam sequuntur ad- 14
ducti *à Rot. decis* 847. *num.* 3. *coram Seraph.* cum aliis, citatis
in Tom. 1 *part.* 2. *discept.* 23. *num* 4 *&* 63
Et in terminis dispositionis circa Horas canonicas, quòd
illa latissimè interpretanda sit, benè probat *Donat. Rer. Re-* 15
gul. tom. 1. *tract.* 8. *de Interpr. privil. quæst.* 6. *num* 5. ibi: *Si
autem privilegium sapiat naturam beneficii, ut illud de reci-
tandis Horis canonicis, est largè interpretandum.*
Absquè ulla prorsus difficultate, dum habemus hoc solem-
nissimè declaratum *ab Urbano VIII.* med ante ejus *Constit.*
188. *in Bullar. nov. tom.* 4. In quo idem Summus Pontifex, 16
post maturam causæ discussionem, huic S.C. injunctam, ex
ejus Voto declaravit, Clericos Regulares non comprehendi
in illis Decretis Reformationis Clementinæ, in quibus ser-
mo est de certis Monasteriis, & Locis, designatis pro reci-
piendis Novitiis, ut in specie observat *Novar. in Summ.
Bullar. part.* 2. *comment* 91. *num.* 10. 11.
Ex qua particulari exceptione firma remanet generalis re-
gula quoad omnia alia, in dicta Clementina Reformatio- 17
ne contenta, juxta animadversa per *Dec* [illegible]
num. 6. *&* 7. *de Confirmat. vel inut & Barbos. axiom.* [illegible]
4. & firmata per *Rot. in Rom.* [illegible]. *Quam
confessionem coram Mut.* Aliàs enim si attendendus esset ma-
terialis titulus ejusdem Reformationis, literaliter directæ 18
Monachis, & Mendicantibus, nulla adfuisset necessitas
specificandi illa capita, in quibus Clerici Regulares non

comprehenduntur, sed satis fuisset declarare, illos in nulla parte dictæ Reformationis contineri, eandemque de ipsis non loqui, *Joan. Andr. in Adit. ad Specul. tit. de Testam. §. 1.*
19 *versic. Occurit*, *& Rot. decis. 93. num. 2. part. 17. recent.*

Plusquam tacitè admittuntur hæc in contrariis Scripturis,
20 in quibus proindè fit transitus ad secundam limitationem, prætendendo, Clericos Regulares Minores ex eorum Instituto, specialiter addictos non esse Chori servitio.

Pro remotione autem hujusmodi secundæ criticationis satis est percurrere verba *nostrar. Constit. part. 1. cap. 4. de Instit. Chor. ad divin. Offic.* In illis enim non potuit hujusmodi obli-
21 gatio clariùs exprimi, quàm sequentibus verbis: *Canonicæ preces à nostris in Choro statis horis persolvantur, nempè matutinæ &c. Proindè in singulis nostris Domibus Chorum instituendum esse decernimus, & in Domibus quidem Exercitiorum, & Recessus, & in Novitiatibus separatis, quotidianus sinè alicujus diei intermissione erit; In Collegiis verò, ob literarias studiorum occupationes, nullo modo quotidianus, sed Dominicis tantùm.*

Quæ veritas adeò notoria est in nostra Religione, ut mirum in rei veritate videatur, quòd possit in dubium revoca-
22 ri ab illius Alumnis, sub verè frivolis illis prætextibus, quòd aliqui Clerici Regulares, ut sunt illi Societatis Jesu, Ministrantes Infirmis, & Scholarum Piarum, exempti sint à Choro, Id enim præscriptum est in eorum Constitutionibus ab eorum Fundatoribus, ex specialibus motivis, vel assistendi Infirmis, vel docendi pueros in Scholis, quæ cum non militent in præsenti, nil mirum si nostri Fundatores, nulla habita ratione diversorum Institutorum, suos Alumnos servitio Chori mancipatos esse voluerunt; Sub illa tamen moderata distinctione quoad Domos, seù Collegia Studiorum, in quibus demandarunt, Chori obligationem non esse quotidianam, ut in Domibus Novitiatus, & Recessus, necnon Exercitiorum.

Poterat autem ad hunc effectum omitti illa reflexio, quòd Clerici professi in nostra Religione, non teneantur ad re-
23 citationem divini Officii, pro eo tempore, quo ad sacros Ordines promoti non sunt. Ex hoc enim nihil omninò infertur quoad Chori servitium respectu Constitutorum in sacris Ordinibus, & in ordine ad totam Religionem, dum istorum respectu Chori servitium cubitalibus literis demandatur in dictis nostris Constitutionibus, juxta verba, registrata *supra num. 21.* Nec desunt inter Clericos Regulares, Religiones, quæ injungunt Chori servitium in Domibus professis tantùm, obligando in illis Clericos ad recitandum
24 divinum officium, etsi ad sacros Ordines promoti non sint, ut in specie practicari videmus in Religione Somascha; Et proindè, omnibus maturè consideratis, remanere videtur innegabile in nostra Religione servitium Chori, cui ab illius Constit. specialiter addicti sint illius Alumni, ex hucusque animadversis.

Nec dicatur, quòd posita etiam comprehensione Clericorum Regularium sub dispositione Reformationis Clementi-
25 næ; Nec non admisso, quòd ex eorum Instituto sint Chori servitio addicti, adhuc permissum erat Capitulo generali 19. anni 1675. eximere Lectores jubilatos à Chori servitio, vigore facultatis, quæ legitur ei attributa *Constit. part. 4. cap. 3. num. 4.* ubi datur eidem Capitulo generali ampla facultas mutandi etiam ipsasmet Constitutiones.

Responsio enim in promptu est, quòd scilicèt id verum sit circa ea, quæ disposita sunt in dd. Constitutionibus, non generaliter, & ad arbitrium Capitularium, *sed ubi summa utilitas, vel summa necessitas id exposcant*, juxta præcisa ver-
26 ba dd. Constitutionum; Non autem procedunt in iis, circa quæ habemus claram, & indubitatam legem Papalem, ut in præsenti; Quia in istis circumstantiis nullo modo, nulloquè prætextu licitum est religiosis Viris demandare oppositum ejus, quod in Pontificia Constitutione continetur; Si enim ex claro tenore ejusdem Clementinæ Reformationis, de quo in ejus §. 8. permissum non est Superioribus Religionum illam interpretari, & declarare, multò minùs licitum erit illi derogare, illamque relaxare, quod est longè majus, ex
27 adductis per *Curt. jun. cons. 157. num. 30. & Barbos. in Locis comm. loco 73. num. 2. Versic. Quia non valet.*

Attento præcipuè, quòd similes derogationes, & perpetuæ exemptiones aliquibus ex nostris Religiosis antiquitùs concessæ, ab Urbano VIII. utì destructivæ Regularis Observantiæ, sublatæ, & revocatæ fuerunt, mediante *ejus*
28 *Constit. 247. in Bullar. nov. tom. 5.* Et quod magis est illæ literalitèr prohibitæ sunt *in eisdem Constitut. Ord. part. 4. cap. 3.* ubi nimis apposite appellantur perpetua Religionis labes, ibi: *Deindè perpetuas dispensationes, seu exemptiones, sive ab omnibus simul Regulis, oneribus, & exercitiis, sive tantùm ab eorum aliquo, peculiari personæ nullo pacto concedendas esse sancimus, easque, uti perpetuam Religionis labem; sic omninò interdicimus, ut nullo tempore, nulloquè prætextu, etiam à Generali, de Assistentium Voto dari posse velimus:* Itaut, attenta hujusmodi claritate verborum, applicentur termini Textus *in leg. Ille, aut ille ff. de Legat. 3.*

Nulla habita ratione illius gratuitæ Notæ marginalis, eisdem Constitutionibus additæ, his verbis: *Non est hic sermo de potestate capituli generalis decret. 14. Cap. gener. 19.*
Quia verba Constitutionum, prohibitiva perpetuarum dis- 29
pensationum, non sunt directa aliquibus personis particularibus, sed respiciunt ipsasmet dispensationes ibi: *Perpetuas dispensationes &c. nullo pacto concedendas esse sancimus*, & ibi: *Nullas, & irritas reddentes eas, quæ fortè alicui concedentur.* Et propterea palpatur manibus, quòd eædem Constitutiones, nullo habito respectu ad personas, strictè, & solidè prohibuerunt ipsasmet perpetuas dispensationes, & exemptiones, quæ proindè à nulla gratuita marginali Nota, & à
nullo *Glossatore* possunt attribui Capitulis generalibus, eo 30
quia hæc non sunt Constitutionum Authores, & destructores, sed Custodes, & Executores, ex adductis in *tom. 2. part. 2. disc. 23. num. 14.*

Quibus additur ulteriùs evidens defectus potestatis in nostris Religiosis glossandi Ordinis Constitutiones, de qua in
part. 4. cap. 3. num. 2. in fin. ibi: *Cæterùm Constitutiones ipsas* 31
ex professo exponere, vel commentario elucidare, nemini omninò licebit, quamvis glossæ quædam à Capitulo generali ipsis adiici possint. Quo defectu potestatis attento, nulla omninò vis fieri potest in eadem gratuita glossa, juxta doctrinam *D. Thom. 2. 2. quæst. 60. art. 2. in corp.* ubi, quòd in his circumstantiis Glossator dicitur sibi usurpare illam facultatem, quæ ei non competit.

Ejusdem insubsistentiæ est ultimum contrarium refugium
prætensæ observantiæ d. decreti Capituli generalis anni 1675. 32
per annos 36. ex qua prætenditur illius continuatio, non attenta contraria Papali lege, seu dicta celebri Reformat. Regul. Clem. VIII.

Objectum enim non subsistit in facto, & non relevat in Jure.

Non subsistit in facto, ex quo constans est, quòd multi æquè docti, ac pii Religiosi nostræ Religionis, etiam post jubila-
tionem, nunquam servitium Chori deseruerunt, quando mo- 33
ram fecerunt in Domibus Exercitiorum, inter quos numerantur P. Gregorius Canfora Neapolinatus & P. Joannes de Cardenas Hispanus in nostra Religione satis noti.

Constans pariter in facto est, quòd idem decretum 14. ge-
neralis anni 1675. nunquam stabilem obtinuit firmitatem; 34
Sed in sequentibus generalibus Capitulis multoties mutatum, restrictum, & limitatum fuit. In Capitulo enim 20. immediato anni 1681. multis limitationibus restrictum fuit; Quamvis autem in Capitulo 21. ad pristinam amplitudinem restitutum fuerit; Et de eo nulla mentio facta fuerit in Capitulo generali 22. habito anno 1693. Attamen iterum restrictum fuit in cap. 23. habito anno 1699. à quo obligati
fuerunt ad Vesperas Lectores Jubilati, moram facientes 35
in Domibus, quotidiano Choro addictis. In Capitulo 24. celebrato anno 1705. de medio sublata dicta obligatione accedendi ad Vesperas, iterùm in tota sua amplitudine confirmatum fuit primum decretum Capituli generalis anni 1675. quod pariter declaratum, & respectivè restrictum fuit in aliis Capitulis generalibus; Demum in Capitulo 25. in Urbe celebrato anno 17 1. ab aliquibus exclamatum fuit adversùs dictum decretum, illudque recogni-
tum, utì oppositum dictæ Clementinæ Reformationi, & 36
proindè injunctum fuit, esse recurrendum ad Summum Pontificem, & ad hanc Sacram Congregationem pro tali declaratione.

Patet igitur ex hac continuata serie dd. Capitulorum generalium, illud anni 1675. nullo modo fuisse pacificè obser-
vatum, multoque minus exequutioni punctuali et deman- 37
tum fuisse decretum, de quo est quæstio, ut ex adverso prætenditur; Quinimo palpatur manibus respectu dd. Capitulorum verificata fuisse ea, quæ improbantur *in nostr. Constit. part. 4. cap. 3. num. 4.* his verbis: *Profectò totius mali fons, & origo, turpis illa inconstantia est, qua jussa vetantur, vetita jubentur, & vacillabit Religio, ubi leges vacillant.*

Minùs eadem reflexio observantiæ dicti decreti, (quando adversùs rei veritatem in facto subsisteret,) relevaret in Jure: Cùm enim simus in terminis legis Papalis, non
solùm irritum, & inane decernentis totum id, quod ei- 38
dem legi opponitur, sed quod magis est, literaliter aufe-

rentis

rentis Superioribus regularibus facultatem illam declarandi, interpretandi, & relaxandi, est mera vanitas prætendere, ut dicta Papalis lex de medio sublata dicatur per observantiam contrariam, seu per actus Religiosorum, eidem legi oppositos, qui cum omni sermonis proprietate vocantur potiùs solemnes, imò solemnissimi abusus, omino eliminandi, quàm actus talis efficaciæ, talisquè vigoris, ut potentes sint ad tollendam dictam Papalem legem, *Rot.dec. 4. n.20. apud Navar. in Sum. Bull. & dec. 71. n. 20. & 21. cor. Ansald. & dec. 269. à nu. 26. par 17. rec. & dec. 10. n. 40. apud*
39 *Pacion. de Loc.* ibi: *In hoc casu observantia judicanda est abusus, non admittendus, sed eliminandus*, & *Passer. de Elect. c. 9. n. 48.* ibi: *Hanc non observantiam esse rationabilem ex parte Superiorum non puto, sed esse maximum abusum existimo, & minimè tolerandum*.

Et in rei veritate videtur nimis exorbitans, & æqualitèr durum prætendere destructionem Papalis legis ex illis actibus, qui potiùs merentur pœnam, & clamante Summo
40 Pontifice, ut adversus suam legem non audiantur Superiores regulares, volentes illam declarare, vel interpretari, aut relaxare, debeant exindè irregulares operationes eorundem Regularium attendi pro revocatione, relaxatione, & abolitione dictæ Papalis legis: Hoc enim non est lapidem ad Amussim, juxta Philosophi præceptum, sed ad lapidem Amussim aptare, seu non est voluntatem legi subjicere, sed legem ipsam ad voluntatem trahere, ut his verbis exclamat *Card. de Laur. in Epist. ad Lector. Epitom. Canon.* Estque
41 in rei veritate adeò monstruosum, ut nihil monstruosiùs, nedùm de facto dari, sed neque etiam de possibili valeat excogitari.

Crescitquè in immensum vis hujus reflexionis ex illa facti circumstantia, quod omnes religiosæ Familiæ tenentur quolibet anno, inter multas alias Pontificias Constitutiones,
42 bis publicè legere etiam dictam Reformationem Clementinam, contentam proindè in particulari *Libello*, anno 1696. impresso in *Typogr. Cam. fol.* 225. Et propterea omnibus Juribus, omnibusquè congruentiis opponi videtur propositio hæc, ut prætendi possit inobservantia dicti Pontificii oraculi ab illis Religiosis Familiis, quibus quolibet anno bis renovatur memoria illius præcisæ exequutionis, & punctualis adimplementi.

Poterant omitti utilitates illæ, quæ plùs justo exagerantur in contrariis Scripturis respectu illorum Religiosorum nostræ Religionis, qui post dictum decretum 14. Capituli
43 generalis 19. anno 1675. in Urbe celebrati, aliquas primarias Cathedras in diversis Universitatibus obtinuerunt; Illas enim non obtinuerunt præcisè, quia uti Lectores jubilati non intervenientes in Choro, doctiores fuerunt habiti, habilioresque reputati, sed quia docti erant, & uti tales, digniores existimati fuerunt in concursu ad easdem Cathedras.

Est etiam observatione dignum, quòd inter Viros illos, pietate, & doctrina verè illustres, & æqualitèr insignes, quos enumerat *P. Pisellus in notit. hist. nostræ Relig.* qui sunt
44 unus supra triginta, indicati in ultima pagina *Indic. ejusd. Tomi sub verbo Vita*, unus dumtaxat P. Innocentius Croy. non doctrina, sed sanctitate conspicuus, reperiatur ibidem adnotatus post dictum ann. 1675. seu post editionem 15. decreti Capituli generalis 19. usque ad annum 1688. quo terminat dicta Notitia historica, Signum plusquam evidens, quòd exemptio à Choro, seu dispensatio ab observantia nostrarum Constitutionum, Vel, ut meliùs dicam, aperta trasgressio Reformationis Clementinæ, non est medium ad multiplicandos Viros illustres in nostra Religione, in qua antequam lucem aspicerent illi, qui dicti decreti Authores fuerunt, aderant in Hispaniarum Regnis *Thomas Hurtado*, & in Italia *Jacobus Romanus*, *Raphael Aversa*, aliisque similis doctrinæ, & profundæ eruditio-
45 nis Religiosi, toti Mundo notissimi: Quibus in nihilo præjudicavit Chori servitium, eo quia, nedum pro eo tempore, quo in exercitio propriis muneris occupati sunt, etiam ad terminos Clement. Reformationis, dispensare cum illis possunt Superiores, & de facto semper dispensant; Sed etiam cum Lectoribus Logicæ, & Theologiæ, quibus integer conceditur annus exemptionis à Choro, ad se preparandum ad lecturam.

Exempla Religionum, in quibus vigore propriarum Constitutionum, post aliquot annos lecturæ, dantur multæ exemptiones, ac inter has, aliquando etiam dispensatio à Cho-
46 ri servitio, poni possunt ad partes: Quia si factum in hac parte assisteret, semper verum esset, quòd Summi illi Pontifices, qui specificè approbarunt Constitutiones particularium Religionum, cùm suis generalibus exemptionibus, & specialibus privilegiis, tantam habebant authoritatem, quantam habebat Clem. VIII. qui per viam regulæ, & le- 47
gis generalis illas prohibuit. Et proindè nullum reputaretur inconveniens, quòd ex alia Pontificia lege, titulo particularis privilegii, non servaretur in hac parte dicta Reformatio Clementina: Non sic autem in præsenti, in quo non aliquis ex Summis Pontificibus, sed solùm illi Reli- 48
giosi, qui interfuerunt Capitulo generali, in Urbe celebrato anno 1675. nulla legitima authoritate suffulti, ausi fuerunt determinare contrarium ejus, quod in dicta Clementina Reformatione expressis verbis continetur; Quod quantùm absonum sit, inauditumque inter Theologos, & Canonist. remanet manifestum ex hucusque animadver.

Ex tamen hujusmodi raris exemplis unius, vel alterius Religionis, exadverso magnificatis, opponi posset universalis, & communis omnium aliarum Familiarum religiosarum, præcipuè aliorum Clericorum Regularium, Chori servitio innegabiliter addictarum, in quibus ratione jubilationis nullus Religiosus exemptus est à Choro: Itaut ad nostrum propositum applicetur celebris illa responsio *Thomæ Mori*, qui Angliæ Cancellario, asserenti, omnes Anglicanos Episcopos suam reprobare opinionem, intrepidè respondit: *Que ad un' Eveque de Leur parti il en opposeroit cent*, de qua *Sander in Schism Angel lib. 1. fol. mihi 162.*

Diximus, si factum in hac par. assisteret, Quia exadverso 49
quinque specificantur Religiosi Ordines, in quibus prætenditur, id practicari, quod tamen nullam habet subsistentiam.

Respectu enim Congr. Canonicorum Regularium Lateran. transcribitur particula Const. in quibus nihil aliud dici- 50
tur, *quàm ille, qui Lecturæ integrum cursum 15. annorum expleverit, eligatur in Prælatum titularem ab iis, ad quos spectabit*. Nullo deindè adducto alio Textu Constit. eximentium dd. Prælatos titul. à Chori servitio.

Respectu Ord. Prædic. adducitur antiquatum Capitulum generale, Avenione celebratum anno 1561. & sic longè an- 51
te Clementinam Reformationem, emanatam anno 1600. In quo Statuto à sequela Chori excipiuntur Magistri Provinciarum, Lectores actu legentes, & Prædicatores actu prædicantes: In hac autem parte proceditur exadverso cum equivoco, quia in Ord. Prædic. duæ sunt species Magistrorum. Una est illorum, qui per annos 15. legerunt extra Studia generalia, nequè fuerunt in istis Baccalaurei, vel Regentes, & isti, qui vocantur *Magistri simplices*, & correspondent Lectoribus jubilatis in nostra Religione, pauca, nimisque restricta habent privilegia: Secunda species est illo- 52
rum Magistrorum, qui vocantur *Magistri Provinciæ, cum loco, & voce*, & isti habent quidem majora privilegia, sed nullatenùs genrealitèr exempti sunt à Chori servitio, quia juxta disposit. *Cap. gener. Rom anni 1629. ad Completorium, Salve Regina, & ad Officia Mortuorum diebus feriatis, quotidiè tenentur accedere*: Diebus verò festivis omnes Magistri, cujuscunquè qualitatis sint, Chori servitio addicti sunt, ut observat *Font. ad Const. Ord. Præd. tit. de chor. n. 3. & 5. fol. 102. & 103.*

Respectu Ord. Eremit. S. August. nimia liberalitate asseritur exadverso à Chori servitio generalitèr exemptos esse Theologiæ Magistros, & Professores actuales, tam Philo- 53
sophiæ, quàm Theologiæ; Et tamen Religiosi ejusdem Instituti, quibus nota est praxis propriarum Constit. constantèr asserunt, id non subsistere, neque in eorum Religione practicari; Quod ictu oculi constitisset ex lectura dictarum Constitutionum, si, ut decebat majestatem hujus Sacros. Senatus, integralitèr exhibitæ fuissent.

Respectu Discalceatorum Hispaniarum, & Indiarum ejusdem Ord. S. August. dicitur, in eorum Constitutionibus, Theologiæ Lectores exemptos esse *à Matutino*. Sed refle- 54
xio retorquetur ad hominem, quia digito ostendit, quòd iidem Religiosi obligati sunt ad reliquas divini Officii partes, nempe ad Laudes, & Horas, ad Vesperas, & Completorium.

Respectu demum Ord. B. M. de Mercede adducuntur Const. in quibus demandatur, *nedum Lectoribus Theologiæ* 55
scholasticæ, moralis, & mysticæ, specialitèr actu, & assiduè quo suo munere intenderint, eos quantum ad Chorum iisdem Lectorum actualium gaudere immunitatibus declaramus; Quę verba, cùm in specie exprimant casum *specialis, actualis, & assidui laboris in Studiis*, nullo modo detorqueri possunt ad nostrum casum solius jubilationis, & sic studii, non actualis, neque specialis, neque assidui.

Non attenta contraria pretensione, quòd dicatur actu

56 lege-

56 legere, actumque prædicare Religiosus ille, qui Libros
edit, & casus conscientiæ resolvit ex *Lezz. in Sum. quæst.
Regul. tom. 2. c. 13. n. 42. & Pelliz. in Man. tom. 2. tract. 8. c. 4.
sect. 2. n 62.*

Ultra quod enim non sunt adeò frequentes isti casus com-
positionis Librorum, neque adeò obviæ occupationes Reli-
giosorum nostri Ordinis in resolvendis casibus conscientiæ,
57 ut sub hoc prætextu eximi possint à Chori servitio omnes
omninò Lectores jubilati, etiamsi habiles non sint ad com-
ponendos Libros; Atque leges, qualis est Clemen. Refor-
matio, aptantur ad ea, quæ ut plurimum contingunt, non
58 autem ad ea, quæ rarò accidunt *leg. Nam ad ea ff. de Leg.*

Strictè dicimus, quòd non sine magna detorsione dici po-
test actu legere ille, qui jubilationem obtinuit, ne ampliùs
legeret, eo quia respectu Clementinæ Reformationis, præ-
ter actualem lecturam, quam exercent illi, qui aspirant
ad Jubilationem, procedendo, cum benigna opinione illo-
lorum Moralistarum, qui propriam defendunt causam,
*ille Lector dicitur actu legere, qui tempore vacationis studet,
ut legat*, sunt verba *Lantusc. in Theatr. Regul verb. Lector*
59 *num.* 4. ubi, quòd hoc est adeò verum, *nisi per longum tempus
puta semestre, & ultra, exercitio deesset, ut fieri solet tempore
æstatis, vel propter aliquod aliud impedimentum, tunc hoc
privilegio non gaudere certum est, quia datum pro causa, cessa-
re debet, causa non existente;* Circa quod concordant etiam
60 *Sylvest in Summ. verb. Privilegium quæst.* 18. *Rodriq. qu. Reg.
tom.* 1. *quæst.* 9. *art.* 10. *Sanct. ad Stat Obser. to.* 3. *pag.* 302. *Pe-
yerin to.* 1. *ad Const.* 2. *Julii II. §.* 5. *n.* 21. *& Nov. in Sum. Bull.
to.* 2. *commen.* 108. *n.* 34.

Præterea omnis contraria glossa prorsùs destruitur à se-
quentibus illis verbis dictæ Clem. Reformat. *Cum Lectori-*
61 *bus autem, & Prædicatoribus Superiores iis tantum diebus,
quibus eis legere, aut prædicare contigerit, dispensare possint;*
Quæ verba *iis tantùm diebus, quibus eis legere contigerint, di-
spensare possint*, sunt adeò clara, adeòque cubitalia, ut mi-
rum certè videatur, quòd possint in oppositum sensum de-
torqueri, ut notat *Ansald. dec.* 3. *num.* 6.

Respectu demum Gratiæ Jubilationis, quæ à C. C. con-
cedi solet Canonicis post laudabile servitium annorum 40.
62 una cùm concursu alterius causæ, puta infirmitatis habitua-
lis, vel senectutis, proceditur exadverso cum æquivoco,
supponendo, illam per viam legis generalis competere omni-
bus Canonicis post servitium dictorum annorum 40. utcum-
que eorum Ecclesiis præstitum; Eò quia, juxta præcisa ver-
ba *Monacel. in Formul to.* 1. *tit.* 2. *formul.* 4. *n.* 13. *fol.* 38. *indul-
tum istud Jubilationis est Ecclesiæ odiosum, & ideò parcè con-*
63 *cedendum, non constito de laudabili servitio Ecclesiæ per* 40 *an-
nos præstito, ac de aliqua alia commiserationis causa, puta in-
firmitatis habitualis, vel senectutis, quæ unà cùm laudabili ser-
vitio concurrere debet, non solet, neq; debet concedi, ut fuit ponde-
ratum in Maceraten. Indulti* 8. *Martii* 1698. *in qua Indultum
per subreptionem jam concessum, fuit revocatum.*

Ex quibus sequitur, quòd Sedes Apostolica nunquam so-
let approbare Statuta illa, in quibus per viam regulæ de-
cernitur, ut illi, qui per annos quadraginta eorum Eccle-
siæ inservierunt, habeantur pro Jubilatis, ut respectu simi-
64 lis Statuti Ecclesiæ Compostellanæ resolvit *C. C. apud Gra-
tian. discept.* 290. *n.* 19. & observat etiam *Gallemart. ad Conc.
sess.* 24. *de Reform. cap.* 12 *lit. N. N N. fol mihi* 572. ubi, quòd
proindè Greg. XIII. mandavit, toleran. esse d. Statutum,
misertus senibus, & benè meritis, sed solùm per viam Gra-
65 tiæ; Concurrent. verò aliis motivis compassionis, & pieta-
tis erga Beneficiatos solet illis Indultum Jubilationis conce-
dere, ut advertunt *Pignatell. consult.* 220. *n.* 19. *to.* 4. *& Mo-
nacell. loco supra allegato.*

In qua parte nostræ Constitutiones similibus casibus op-
portunè providerunt, dum *in part.* 4. *cap.* 3. *n. n.* 8. amplam
66 concesserunt facultatem, nedum Generali, & Provinciali,
sed omnibus aliis Superioribus, in suis quisquè Locis, & Do-
mibus, dispensandi cum Sudditis in illis casibus, in qui-
bus necessitatis ratio, vel alia gravis causa intercesse-
rit.

Nequè valet in hac parte argumentum à militia armata
ad Canonicos, vel Religiosos, ut in specie respondendo
67 contrario argumento observant *Pignatel. ubi supra* his ver-
bis. *Quia hujusmodi lex promulgata favore Militum armatæ
militiæ, non suffragatur Clericis beneficiatis &c. Bonac. Oper.
moral. to.* . *tit. de Hor can disp.* 2 *quæst* 5 *punct.* 6. *nu.* . 5. *fol.*
677. ibi: *Non est eadem ratio hujusmodi Beneficiatorum & Mi-
litum sæcularium: Tum quia cum hominibus armatæ militiæ lex
civilis hoc permittit. ut constat ex J. C. in leg. A muneribus, ff.
de Muner. &c. Beneficiarius verò non solùm hoc non permittitur,
sed potiùs lege canonica contrarium universaliter cavetur, &
opposita consuetudo reprobatur; Tum quia Militibus sæcularis
militiæ major exemptionis concedendæ causa subest, quàm Be-
neficiariis: Expedit enim hoc illis permittere, ut periculo vitæ
amittendæ non deterreantur, affecti spe evadendi, & immuni-
tatis præmium perfruendi Beneficiarii verò vitam periculo non
exponunt residendo consequenter nec eodem gaudere debent pri-
vilegio, & Monacell. in Form. tom.* 4. *sub num.* 24 *vers. Hinc-* 68
què, ubi, quòd proindè quando cessat motivum commise-
rationis, & senectutis, si Beneficiatus robustus, & sanus
peteret hoc Indultum post 40. annos laudabilis servitii,
non esset ei concedendum, quia in his circumstantiis ma-
jor æquitas assistit Ecclesiæ pro servitio, ei debito à suis
Ministris.

Non solùm demum admittimus cum Capitularibus il-
lis, qui interfuerunt Capitulo generali, in Urbe celebrato
anno 1675. *diligentibus, & laborantibus præmium, negligen-
tibus autem, & desidiosis pœnam deberi*: Sed subdimus cum
Cassiod. var. epist. 16. *Nutriunt sanè præmiorum exempla* 69
*virtutes, nec quisquam est, qui non ad morum summa nita-
tur ascendere, quando irremuneratum non relinquitur, quod,
conscientia teste, laudatur;* Nec non ultrò fatemur cum *D.
August. ad Cyrill. Hierosf. de Mirac. Hieron. Minuit laborum pon-
dus præmiorum spes, & cum D. Ambros. tom.* 4. *de Restit. libr.* 70
12. *cap.* 3. *Tolle Gubernatori perveniendi spem, & in mediis flu-
ctibus incertus errabit: Tolle Luctatori coronam, lentus jacebit
in Stadio: Tolle Piscatori capiendi efficaciam, desinet jacta-
re retia.*

Respondemus tamen, quòd hujusmodi præmiorum spes
respectu Lectorum jubilatorum in nostra Religione non de-
sideratur, eò quia *in illius Decr. Reformat. decret.* 34. eisdem
Lectoribus jubilatis duo nimis considerabilia præmia attri- 71
buuntur. Primum, quòd habilitantur ad ferendum Votum
perpetuum in Capitulis Provincialibus illius Provinciæ in
qua fuerint assignati. Secundum verò, quòd possunt moram
facere in uno ex Collegiis, seu Domibus Studiorum pro-
priæ Provinciæ, in quibus, ut notum est, vi nost. Const. præ- 72
cipuè circa Chori assistentiam non observantur omnia ea,
quæ in Domibus Exercitiorum practicantur, ut videre est *in
p.* 1. *c.* 9. *n.* 3.

In horum autem præmiorum consideratione emicare vi-
detur Zelus ille Domus Dei, quo etiam post illius mortem 73
flagrabat Cor unius ex nostris Fundatoribus, eò quia ex
una parte negari non potest, quòd eadem præmia magna
sint, nimisquè considerabilia: Ex alia verò de se patet,
illam nullum afferre præjudicium divino Cultui, nullum-
que impedimentum sacrosanctis functionibus, ad Dei lau-
dem ordinatis, & specialitèr præscriptis *in nostr. Constit.
par.* 1. *cap.* 9. *n.* 1. his verbis: *Decet religiosos Viros, divino cul-
tui mancipatus, quàm colere profitentur Religionis virtutem, di-
vinis laudibus exhibere.*

In eadem Causa.

ANte confutationem contrariarum criticationum cele-
bris *Const.* 60 *Clem VIII.* præmitto, quod P. Genera-
lis nostri Ordinis de mense Aprilis 1718. proposuit Patri- 74
bus, ad examen complurium Decretorum à pluribus ge-
neralibus Capitulis emenatorum, destinatis, ut quilibet
eorum dignaretur excogitare aliquod suave remedium,
dulcemque modum, opponendum laxitati (etsi contra
intentionem Conditorum) in nostram Religionem inve-
ctæ, per controversum Decretum Capituli generalis 19.
Manifestansquè iisdem PP. proprium sensum dixit, in
id libenti animo consensurum (si fieri posset) quòd nimi-
rum permitteretur possidentibus frui obtento privilegio,
quoad vixerint. At talis sententia fortitèr, & suaviter cor.
omnibus d. qualificatis Religiosis à P. Procuratore genera- 75
li impugnata, elapsis quibusdam mensibus, non solùm à
majori parte, sed à tribus ex quatuor partibus, in congres-
su prædicto suffragantibus, per secreta Vota resolutum
fuit, recurrendum esse ad hanc S. C. pro dubii resolutione,
eo dumtaxat animo, ut eorundem dignissimorum Religio-
sorum conscientiæ stimulus solido fundamento repellere-
tur, non autem ut privarentur controversa exemptione Pa-
tres Jubilati in Urbe.

In cujus evidentis veritatis evidentissimum signum PP.
Præpositus, & Procurator generales nostræ Religionis eo
tempore, quo enixis precibus rogant EE. VV. ut, si id eis
videatur, dignentur manutenere in possessione dicti privile- 76
gii Patres Jubilatos, qui nunc tales sunt, tam in Urbe,
quàm

quàm extra illam, quocunque loco morentur; Omni majori humilitate repetitis precibus exflagitant etiam à summa prudentia, authoritate, ac zelo EE. VV. validum apponi remedium, ne morbus laxitatis Regularis Observantiæ per Religionem totam in posterum augeatur.

Hoc præmisso, dignentur EE. PP. ponderare, quòd summa præsentis controversiæ hæc est: Sub specioso titulo
77 præmii, & præteritorum laborum prætendunt Lectores Jubilati exemptionem à Choro, quod idem est, ac exemptionem à Dei servitio, neque contenti sunt præmio illo, cum Divino servitio compatibili, quòd in nostris Constitutionibus ultrò eis concessum est, de quo supra *numer.* 71.

Diximus autem, & constantèr repetimus, quòd contraria petitio opponitur cubitali *Const. 60. Clem. VIII.* qui expressè mandavit, *ut nullos omninò, prætextu cujuscumque privilegii, ac superioritatis, etiam Generalatus, à servitio Chori censeatur immunis, nisi pro tempore, quo quis in proprii Officii munere actu fuerit occupatus*; Cùm illo additto, quòd
78 nedum prohibuit Superioribus prædicta Apostolica Decreta intrepretari, sed multò magis illa quocunque prætextu in minimo relaxare, ibi: *Aut relaxare ullo modo possint omninò interdicimus, & prohibemus*.

Respondetur exadverso, Constitutionem hanc, uti directam Monachis, & Mendicantibus, non comprehendere
79 Clericos Regulares Minores, qui in Capitulo generali 19. potuerint illam doctrinal. declarare, & interpretari.

Responsio autem non relevat, quia Capitulum generale 19. non fuit interpretatum dictam Clementinam Reformationem, interpreratione doctrinali, sed plusquam juris-
80 dictionali potestate illam relaxare, procuravit, eximendo à Choro, prætextu privilegii Jubilationis, Lectores illos, qui per annos 15. legerunt, quæ contradictio, & relaxatio palpatur manibus, observando, quod, mandante
81 Clem. VIII. *ut nullus omninò, prætextu cujuscunque privilegii, à servitio Chori exemptus sit*, Capitulares oppositum determinare non dubitarunt, mandantes, *ut omnes illi Religiosi, qui per 15. annos legerunt, à servitio Chori exempti sint*.

Prætextus verò non comprehensionis Clericorum Regularium Minorum sub dicta Constitutione non potest esse magis frivolus, ut vidimus supra *à n. 10.* Quibus
82 addimus in præsenti, quòd Constitutiones illæ Summorum Pontificum, quæ per viam legis generalis aliquid demandant, ut est dicta Reformatio Clementina, comprehendunt omnes illas religiosas Familias, in quibus eadem viget ra-
83 tio, ut in terminis *Const. 84. Greg. XIII.* directæ Ordinibus Mendicantibus, & laicalibus Confraternitatibus, quòd locum habeat etiam inter Monachos, & alios Religiosos, qui sunt Ordinum mendicantium, in specie advertunt *Pignatel consult. 137 num. 22. tom. 2. Rom. impress. & Matthæuc. in Offic. Cur. Eccl. cap. 37. n. 4.* referentes multas resolutiones S. Cong. in quibus id sæpiùs declaratum fuit.

Quæ omnia intra evidentiæ fines posuit Urb. 8 mediante *ejus Cònst. 188.* in qua mandavit, Clericos Regulares minores non comprehendi sub illis Decretis Reformationis Cle-
84 mentinæ, in quibus declarantur nullæ professiones illorum Religiosorum, quæ non fuerunt emissæ in Domib. ad recipiendos Novitios destinatis.

Non attenta responsione, quòd ab Urb. VIII. non fuit generaliter quæsitum, sub quibus capitibus Reformationis
85 Clementinæ comprehenderentur Clerici Regulares Minores, quo casu urgeret nostra reflexio; Sed fuit solùm particulariter dubitatum de viribus professionis, emissæ in Domibus, ad recipiendos Novitios non destinatis.

Responsio enim nullam omninò subsistentiam habet, quia si solam verisimilitudinis speciem haberet contraria prætensio, quòd Reformatio Clementina restricta esset ad solos
86 Monachos, & Mendicantes, prorsùs superfluum fuisset dictum quæsitum, ea viva ratione, quia Constitutio Pontificia, irritans professiones Monachorum, & Mendicantium, non emissis in certis Domibus, tanquàm pœnalis,
87 & consequenter strictè interpretanda, ex notis Juris principiis, nullo modo extendi potest ad irritandas professiones illorum Religiosorum, qui neque Monachi, neque Mendicantes sunt; Si autem in Constitutionibus Apostolicis, neque syllaba debet dici otiosa, juxta phrasim *Torr. apud Card. de Luc. de Offic. vac. fol. 231. n. 35.* cum aliis citatis *in Tom. 2. part. 1. disc. 37. num. 169.* Quantò magis dicendum est, non esse superfluam integram, celebremque Constit. d. Summi Pontificis Urb. VIII. prævio hujus S. C. Voto, præcisè, & unicè declarantis, Clericos Regulares minores non esse comprehensos sub uno, vel altero ex d. decretis Clementinæ Reformationis.

Cùm igitur Clerici Regulares Minores solemnitèr petierint, & Summus Pontifex solemnissimè declaraverit, illos non comprehendi sub dicto capite Clementinæ Refor- 88
mationis, palpatur manibus, illos in cæteris capitibus contineri; Aliàs enim dubitantibus de validitate professionum illorum Clericorum Minorum, quæ emissæ non fuerant in Domibus, ad id specialitèr destinatis, æquè cathegorica, ac brevi responsione satis fuisset asserere: *Constitutio de Nobis non loquitur*, ut in simili dixit *Rot. dec. 93. num. 2.* 89
par. 17. rec.

Posito autem ex his, quòd Constitutio Clementina sæpè dictos Clericos Regulares Minores comprehendat, poni possunt ad partes asserta contraria observantia, & prætensa uniformitas dispositionis trium Capitulorum generali- 90
um, à quibus prætenditur derogari posse ipsismet Constit. Ordinis.

Ultra quod enim, neque probatur in facto uniformis sen- 91
tentia, & continuata dispositio dictorum Capitulorum generalium, ex animadversis supra *à n. 25.*

Strictè respondemus, quod sub Sole non datur potestas aliqua, neque respectu unius personæ, neque in ordine ad mille Capitula generalia omnium Familiarum Religiosarum, quæ demandante Summo Pontifice, *ut nullus omninò* 92
prætextu cujuscumque privilegii, exemptus sit à Chori servitio oppositum præcipere possit, & contrarium exadverso prætendere in ipsamet Urbe, & in conspectu Apostolicæ Sedis, nimis absonum esset, oppositumque omnibus juris principiis.

Ea autem, quæ dicuntur de potestate Capitulorum generalium, vera sunt in ordine ad illos casus, in quibus verificetur, & urgeat, vel summa utilitas, vel summa necessitas, juxta præcisa verba nost. Constit. Sed semper cum il- 93
lo indispensabili præsupposito, quòd non adsit in contrarium Apostolica Constitutio, quia in his circumstantiis diximus, & numquam satis repetimus, quòd sub Sole talis suprema, ac illimitata potestas, neque de facto datur, neque de mero possibili dari potest.

Non sine autem palmari æquivoco insistitur in hac parte in nostris *Constit. par. 4. cap. 3. n. 1.* ad probandum, quod ea, quæ in uno Capitulo nostri Ordinis determinantur, & in aliis tribus confirmantur, servari omnino debeant, uti 94
particularis lex in nostra Religione; Eò quia, ultra alias responsiones, supra adductas, id procedit, juxta literalem dispositionem dd. Const. quando per tria Capit. generalia, *immediatè sibi invicem succedentia*, fuerunt semper speciatim in singulis ipsis confirmata, quod nullo modo verificatur in præsenti, eo quia controversum decretum, factum in Capitulo generali 19. fuit quidem confirmatum, non simplicitèr, sed cum pluribus limitationibus in Capitulis genera- 95
libus 20. & 21. Cæterùm in Capitulo generali 23. nulla omninò mentio de eodem Decreto facta fuit; Ex qua evidenti demonstratione hujus veritatis circa innegabile factum, remanet clarum in nostro casu deficere confirmationem trium Capitulorum generalium, quidquid proprio marte adnotaverit Secretarius dicti Capituli generalis 21.

Ad demonstrandum, quòd Clerici Regulares Chori servitio addicti sint in Domibus Recessus, & Novitiatus, non opus habemus vagari per præsumptiones, & conje- 96
cturas, ut fit exadverso, sed sat est legere verba illa *nostr. Constit. par. 1. c. 4. de Instit. Chori*, quæ non possunt esse magis clara, magisq; cubitalia. *Canonicæ preces à nostris in Choro statis horis persolvantur, nempè matutinæ &c.* In quarum conflictu frigescunt omnes contrariæ piæ meditationes, adductæ ad demonstrandum oppositum.

Quoad exempla aliarum Religionum supr. *à n. 46.* ostendimus, id non subsistere in facto; In Jure verò subjungimus, 97
quòd si in una, vel alia Religione practicatur, id sequitur ex clara dispositione propriarum Constitutionum, quæ cùm fuerint in forma specifica confirmatæ à Summis Pontificibus, & quidem ex particulari, & distincto motivo, quale concurrit in casibus PP. Jesuitarum, & Scholarum piarum, id non debet trahi in exemplum aliarum Religionum, in quibus idem motivum non verificatur, & in quibus non adducitur alia Summi Pontificiis Constitutio. Vis enim non stat in eo, quòd una, vel alia Religio, vel generalitèr, vel determinatis diebus exempta sit à Chori servitio vigore suarum Constitutionum, in forma specifica à Summis Pontificibus confirmatarum, sed in eo, quòd Capitula generalia omnium Religionum catholici Orbis non solùm mediantibus tribus Capitulis, sed neque etiam concurren- 98
tibus

tibus longè majori numero Capitulorum generalium, non
possunt eximere à servitio Chori, prætextu præteritorum
Studiorum aliquem, quantumque privilegiatum, ac om-
ni præmio dignum, in conflictu dictæ literalis *Constit.*
60. Clement. VIII. qui contrarium cubitalibus literis de-
mandavit.

Pro quorum faciliori admissione dignentur EE. PP. be-
nignè ponderare.

Quòd non agitur de aliquo majori onere, superaddito cir-
ca substantiam Lectoribus jubilatis, quia isti absque ullo du-
99 bio quotidiè tenentur ad divini Officii recitationem; Unde
sola difficultas reducitur ad illud recitandum in propriis
Cellis, vel in Choro, cum sola aliquali majori tem-
poris consumptione, sed cum devotione, & attentione longè
majori, & cum recitatione solius medietatis.

Quòd contraria instantia tendit ad hoc, ut Lectores no-
stræ Religionis omni tempore exempti sint à Chori assisten-
100 tia, hoc est antequàm incipiant legere, tempore lectu-
ræ, & postquàm legerunt, Antequàm legere incipiunt,
quia Constitutiones nostri Ordinis assignant eis integrum
annum exemptionis ad se præparan. ad lecturam; Tem-
pore lecturæ, quia tunc, tam a Reformatione Clemen-
tina, quàm ab Ordinis Constit. exempti sunt: Post lecturam
verò, seu tempore jubilationis vigore Capituli generalis 19.
Licitumque in hac parte mihi sit petere à Lectoribus jubil-
latis, an post jubilationem velint incumbere Studiis, vel
non. Si primum dicant, nullam habent necessitatem pu-
101 gnandi pro observantia Capituli generalis an. 1675. & gau-
dere possunt exemptione illa, concessa, tam à Clemen.
Reformatione, quàm à nostris Constitutionibus, omnibus
Religiosis, actuali studio addictis; Quòd si verificetur se-
cundum, tunc licèt non videantur præmio digni, attamen,
ab eorum arbitrio pendet talem exemptionem habere; si-
bi eligendo Domos Collegiorum nostræ Religionis, in qui-
bus obligatio ad Chorum longè minor est, ac in Domibus
Recessus.

Quòd agitur in præsenti de relaxatione servitii à Choro,
102 non solum respectu Cleric. Regul. Min. sed etiam aliorum,
hoc est Theatinorum S. Pauli decollati, Somaschorum, Ma-
tris Dei Lucæ, Ministrantium infirmis, & similium: Quia
prætenditur ex adverso, quòd Const. Clementina nullos Cle-
ricos Regulares comprehendat, & propterea dicti alii
Clerici Regulares sequendo exemplum Clericorum Re-
gularium Minorum poterunt se eximere à Chori servi-
tio, cum illo inconvenienti, & præjudicio divini cultus,
quod facil. concipi, quàm exprimi hìc potest, vel debet.

Quòd assistentia in Choro, eo tempore, quo Lectores ju-
103 bilati actualitèr non sunt in studiis occupati, non est ali-
quid incompatibile, cum compositione. Librorum, reso-
lutionibus Casuum conscientiæ, ac similibus theologicis
functionibus, eò quia in nostra Religione ante annum 1675.
& in omnibus aliis Religionibus, tam Monachorum, quàm
Mendicantium, & Clericorum Regularium, adfuerunt
semper, & de præsenti reperiuntur æquè docti, ac pii Re-
ligiosi, qui unà cùm Chori servitio, perfecta consonantia
univerunt, & uniunt scholasticas functiones, ut notorium est.

Quòdque demum, si ultra multa privilegia, quibus po-
104 tiuntur in nostra Religione Lectores jubilati, quæ certè
pauca non sunt, ut vidimus supra *n.* 71. aliquod aliud pri-
vilegium eisdem concedendum videatur, expediret potiùs
illos eximere ab omnibus omnino obligationibus nostrarum
Constitutionum, illisque omnia alia præmiorum genera con-
cedere, relinquendo in sui perfecta observantia Chori ser-
vitium, uti præcisè, & unicè directum ad Dei cultum, qui
nunquam minuendus est, juxta *Textum in cap Ex parte* 12.
de Constit. ibi: *Nolentes igitur Divini Numinis diminui cul-
tum, sed potiùs augmentare, & in cap. Quia per ambitiosum
de Rescript. in* 6 ibi: *Minuitur cultus divinus, quem desidera-
105 mus augeri, Rot. in Rom. Ornatus* 6. *Junii* 1708. §. *Verùm;
cor. Omanna*, ubi, quòd in dubio semper illa via tenenda est,
106 illeque modus amplectendus, qui tendit ad inducendum ma-
jorem cultum divinum.

Quæ omnia transeunt in evidentiam ex sola lectura Bre-
vis Urb. VIII. impressi *à Novar. in Summ. Bull. comm n.* 12.
107 in quo habetur, Clem. VIII specificè, & literaliter decla-
rasse, Clericos Regulares Minores sub ejus Constitut. di-
recta Monachis, & Regulares, generaliter esse compre-
hensos, ibi: *Idem Clemens Prædecessor, qui excipiendo in eis-
dem Decretis, ut dilecti filii Præpositus generalis, & alii Su-
periores Clericorum Regularium Minorum nuncupatorum, &
illius Instituti Religiosi, tanquam non excepti, sub decreto,
seù decretis hujusmodi comprehenderentur.*

Ex cujus Pontificii oraculi lectura comprehensio Cleri-
ricorum Regularium Minorum sub Clementina Reforma- 108
tione remanet innegabilis, & consequenter vanum est re-
currere, tam ad prætensam contrariam observantiam, quàm
ad authoritatem Capituli generalis anni 1675. Quia in con-
flictu claræ Constitutionis Pontificiæ neque etiam allegari
merentur dispositiones Capitulorum generalium, & in 109
nulla consideratione habetur quæcumque observantia, ex
supra adductis *à n.* 37.

Die Jovis 23. Martii 1719. per Card. Corsinum proposi- 110
tà Causa in C. E. & R. rescriptum fuit: *Nihil esse inno-
vandum.*

OBservavimus supra *num.* 62. ex *Monacell. ibidem citat*,
quod C. C. in *Maceraten. Indulti* 8. *Martii* 1698. De- 111
negavit Jubilationem Canonico post 40. annos laudabi-
lis servitii suæ Ecclesiæ, eo quia bona gaudebat valetu-
dine, & nulla alia concurrebat causa commiserationis,
vel pietatis, ad conceden. Jubilationem, circa quod concor-
dant Authores, sequuti à *Pignatell. consult.* 420. *n.* 19. *tom.* 4.
Rom. impres. & ab eod. Monacell. tom. 4. *fol.* 2. *n.* 13. ubi latè.

Cæterùm eadem *S. C. C. in Ripana Jubilationis* 29. *No-* 112
vembris 1710. in qua adducta fuit authoritas ejusdem Docto-
ris, una cùm dicta resolutione *Maceraten.* in Folio tunc di-
stributo, Jubilationem concessit Canonico, cujus respectu
nulla causa commiserationis concurrebat, sed concludenter
probatur laudabile servitium annorum 40. In casuum contin-
gentia recognosci possunt circumstantiæ utriusque resolutio-
nis dictæ S. C. C. & attentè considerandæ.

Quia verò Jubilationis materia frequens est, operæ pretium 113
duxi hic adducere aliquas ex multis modernis resolu-
tionibus, à C. C. diversi temporibus captis, & præci-
puè.

Dubia Jubilationum 18. *Decembris* 1718. quando dis- 114
putata fuerunt plura dubia, & per viam regulæ, & legis ge-
neralis resoluta, nempe.

I. An indulgenda sit Jubilatio Canonicis, & Beneficiatis, 115
qui spatio 40. *annorum Ecclesiis inservierunt, licèt dicti tem-
poris spatio cum debitis licentiis, & indultis absuerint ab Eccle-
siis, vel ex causa infirmitatis, vel ex causa studiorum, vel pro
suæ Ecclesiæ servitio, vel pro ratione munerum, pro quibus
obtinuerunt Indulta abessendi pro diebus, & horis, vel In-
dulta simpliciter, & absolutè abessendi ab Ecclesia, du-
rante officio illis commisso:* Quod fuit resolutum cum rescri-
pto: *Affirmativè quoad absentes ex causa infirmitatis, cum de-
bitis licentiis, & Indultis, vel pro suæ Ecclesiæ servitio, vel
cum Indultis abessendi pro diebus, & horis: Negativè autem
quoad absentes ex causa studiorum, & quoad habentes Indulta
abessendi absolutè durante officio.*

II. An indulgenda sit Jubilatio illis, qui inservierunt spatio 116
annorum 40. *sed partim in una Ecclesia, partim in alia, aut
tanquàm Canonici in ambabus, aut tanquàm Beneficiati in
una, & Canonici in alia, nec non illis, qui in una, & eadem
Ecclesia per totum tempus inservierunt, sed partim tanquàm
Clerici Beneficiati, partim tanquam Beneficiati, & aliquando
partim tanquàm Beneficiati, partim tanquàm Cononici, vel
partim tanquàm Coadiutores, & partim tamquàm Principales
Titulares*; Quòd fuit resolutum cum rescripto: *Negativè
ad primam partem: Affirmativè ad secundam.*

III. An indulgenda sit Jubilatio illi, qui inservierunt spa- 117
tio annorum 40. *non obstante parvo numero aliorum, qui rema-
nent addicti Eccesiæ servitio, & quis sit parvus numerus inser-
vientium in casu, & ad effectum, de quo agitur: Dabitur reso-
lutio in casibus particularibus.*

IV. An, non obstante Jubilationis Indulto, Jubilatus cogi 118
*possit ad inserviendum, si divinus cultus detrimentum patia-
tur; Affirmativè*

V. An, non obstante Jubilationis Indulto, Jubilatus tenea- 119
*tur ad residendum, licèt non teneatur ad interessendum: Nega-
tivè. juxta decreta.*

Hujusmodi autem decreta de facili erunt sequentia *S.* 120
Angeli in Vado 15. *Aprilis* 1690. in qua resolutum fuit;
*Canonico jubilato deberi distributiones, nec ad residentiam lo-
calem teneri*, de qua *in lib.* 40. *Decret. fol.* 256.

Reatina Distributionum 19. *Aprilis* 1692. 4 dubio: *An Ca-* 121
*nonico jubilato debeantur fallentiæ Canonicorum absentium,
si Choro non intersit*; Responsum fuit: *Affirmativè, dum-
modò non obstent Constitutiones particalares, & consuetudo
Ecclesiæ, lib.* 42 *Decret. fol.* 241.

Patavina Jubilationis 9 *Junii* 1714. in qua dictum fuit, 122
*Deberi Canonico jubilato distributiones, & eum non esse obliga-
tum ad residendum li.* 64. *Decret. fol.* 217.

Aqui-

Aquipendii Indulti 1. *Aprilis* 1719. in qua 1. dubio. *An*
123 *Canonicus Seraphinus, vigore Indulti Jubilationis, si Choro non intersit participare debeat de punctaturis seu fallentiis, in casu &c.* Responsum fuit: *Affirmativè, & amplius.*

Dub. II. *An idem participare debeat de emolumentis adven-*
124 *titiis Anniversariorum, & associationum cadaverum, si functionibus non intersit in casu &c.* Responsum fuit; *Affirmativè ad primam partem, dummodò non obstet voluntas Testatoris, vel dantis; Ad secundam partem negativè.*

Novarien. Jubilationis 2. *Octobri*: 1677. *An duo Canoni-*
125 *ci jubilati Collegiatæ Ecclesiæ S. Gaudentii Civitatis Novariæ frui debeant emolumentis Anniversariorum, quæ fiunt intra annum, licèt non assistant. Affirmativè.* Quæ resolutio con-
126 firmata fuit die 28. Novembris 1681. cum verbis: *In decisis, quoad Anniversaria fixa, & in quibus non est cautum à Testatoribus, ut Interessentes tantùm participare deberent lib.* 22. *Decr fol.* 44.

Romana Distributionum 5. *Martii* 1678. *& in Romana Jubi-*
127 *lationis* 24. *Martii* 1703. ad dubium *An Simeoni de Maganinis jubilato debeatur emolumentum Processionum, etsi illis non interfuerit*, Responsum fuit: *Affirmativè, lib* 53. *Decr. fol.* 81.

Romana Jurium canonicalium 5. *Maii* 1703. Dub. I. *An*
128 *Canonico Stradæ, cui ex causa infirmitatis, fuit concessum Indultum vacandi à Choro, aliisquè Officiis divinis, illud etiam suffragari valeat pro Laudemiis, Quindenniis, Capitulis, Actibusquè capitularibus, Anniversariis, Festivitatibus, Processionibus, ac pro quibusvis functionibus in Ecclesia peragendis, itaut lucrari debeat omnia emolumenta cujusvis generis; & speciei, Communia nuncupata, ac etiam victualia, & candelas*; Quod fuit resolutum cum rescripto: *Affirmativè etiam quoad Laudemia, exceptis Anniversariis, aliisquè Conventionibus non fixis, & in quibus diversimodè fuerit à Testatoribus dispositum lib.* 53. *Decr. fol* 207.

Dubio II. *An eidem Canonico competat pro sua rata parte*
129 *etiam jus accrescendi earum Distributionum, & Communium, quæ ob absentiam, vel vacationem Canonicorum interessentibus accrescunt, & à qua die supradicta omnia debeantur, in casu, &c.*

Affirmativè à die præsentationis Indulti: Quæ resolutio
130 confirmata fuit *die* 20. *Junii* 1705. cum rescripto. *In decisis, & ampliùs.*

Imò eadem die additum fuit aliud dubium sequentis te-
131 noris; *An Canonicus Strada lucrari valeat omnes Distributiones, quæ simpliciter appellantur quotidianæ*; Quod pariter resolutum fuit *Affirmativè lib.* 65. *Decr. fol.* 207.
132 *Aquipendii Jubilationis* 23. *Martii* 1697. in qua proposita fuerunt tria dubia, & resoluta ut inf;

An Canonicus jubilatus teneatur, vel per se, vel per alium
133 *ad celebrationem Missæ Conventualis per turnum*; Negativè.

II. *An itidem teneatur facere depositum tertiæ partis fru-*
134 *ctuum Præbendæ pro distributionibus quotidianis, prout faciunt cæteri alii Canonici*: Affirmativè.

An possit ipse participare de distributionibus, quas ponunt in
135 *massa cæteri Canonici, tam quoties ipse præsens est in Choro, quàm etiam quoties abfuerit, Affirmativè etiam quoad fallen-*
136 *tias, nisi obstet Statutum, vel consuetudo.*

Bituntina Anniversariorum 1. *Julii* 1679. quando resolu-
137 tum fuit. *Jubilatum non esse admittendum ad participan. de emolumentis Anniversariorum lib.* 30 *Decr fol.* 208.

Romana Distributionum lib. 30. *Decr fol.* 16. *& fol.* 36. *à ter-*
138 *go*, quando fuit resolutum: *Fallentias non deberi Canonico jubilato, si Choro non intersit.*

Maceraten. Jubilationis 8. *Martii* 1698. quando fuit reso-
139 lutum *Indultum Jubilationis non subsistere, quando deficit laudabile servitium Ecclesiæ per spatium annorum* 40.

Bononien. Jubilationis 16. *Junii* 1696. in qua dictum
140 fuit *Canonico jubilato deberi distributiones, non solùm relictas Ecclesiæ ante servitium quadragenarium, sed etiam illas, quæ auctæ fuerint durante eodem servitio.* In cujus casu agebatur de distributionibus auctis anno 24. servitii: Quæ resolutio fuit confirmata die 28. Aprilis 1697. cum addito, ut ampliùs Causa non proponeretur; De hac resolutione mentionem facit *Bertacchin Vot. decis.* 103. *per tot.*

Romana 12. *Decembris* 1699. quando fuit resolutum, *In-*
141 *dultum Jubilationis deberi Canonico, qui inservivit per annos* 40. *Ecclesiæ, priùs utì Beneficiatus, & deinde utì Canonicus lib.* 49. *Decr. fol.* 502. Quod non procederet in casu, in quo servitium fuisset priùs præstitum in qualitate simplicis Clerici, præcipuè si pro reliquo tempore neque etiam constaret de servitio laudabili præstito; Ut revocando Indultum 142
priùs concessum resolvit *C. C. in Tranen. Jubilationis* 13. *Januarii* 1703. *lib.* 53. *Decr. fol.* 12.

Burgi S. Donnini Jubilationis 29. *Aprilis* 1704 *lib* 54. *Decr. fol.* 182. quando resolutum fuit *Indultum Jubilationis suffragari, non solùm pro distributionibus ordinariis, sed etiam extraordinariis*: Quæ debentur à die intimati Indulti non attenta lite, desuper per Canonicos promota; *Ibidem ad dubium secundum.*

Quando aliqua concurrit difficultas circa integrum lau- 143
dabile servitium, Ecclesiæ præstitum per annos 40. vel ob Indultum abessendi, vel ex causa infirmitatis; vel ex alio rationabili motivo, solet S. C. E benignè concedere Indultum abessendi ad tempus, ut practicavit *in Florentina Jubilationis* 10. *Januarii* 1711 *lib.* 61. *Decr. fol.* 12. ubi concessit facultatem abessendi à Choro per triennium, & in *Nepesina Jubilationis* 28. *Novembris d. anni* 1711. ubi Indulto vacandi ad triennium.

Abessendi Indultum multotiès prorogatum, tam ex causu difficilis accessus ad residentiam, quàm actualis servitii, 144
præstiti uni ex S. R. E. Cardinalibus in Urbe præsenti canonizatum, & approbatum fuit à Sacr. Congr. Concil.
in Avenionen. Indultorum 9. *Februarii* 1715. cum addito ta- 145
men ut post ultimum terminum Indulti Canonicus omninò redere deberet ad residentiam

Servitium præstitum à Canonico, utì Coadjutore connume- 146
ratur in annis quadraginta, ad effectum obtinendi Indultum jubilationis S. C. C. in Brixen. 27 *Martii* 1682. ubi de annis duobus Coadjutoriæ; *&* 11. *Februarii* 1696. ubi de annis septem, *& in Bergomen. Iubil.* 8. *Augusti* 1687. ubi de annis novem, *& in Novar.* 4. *Aug.* 1691. ubi de annis quinque.

Segobien. 15. *Decemb.* 1704. *&* 16. *Novembris*, *&* 20. *De-* 147
cembris, 1704. C. C. noluit confirmare Statutum, in quo petebatur restrictio temporis annorum 30. pro consequenda Jubilatione, rescribendo in 1. dubio; *Negativè quoad primam partem Statuti, in qua petitur reductio temporis ad* 30. *pro consequenda Iubilatione*: Prout etiam noluit confirmare idem Statutum in alia parte, in qua Canonicis absentibus concedebatur tertia pars distributionum, rescribendo, *Negativè pariter quoad tertiam partem, concernentem distribu-* 148
tiones quotidianas lib. 63. *Decr. fol.* 701. *& lib.* 64. *fol.* 612. *&* 717. De quibus rescriptis mentionem facit, *Monac. in Formul. tom.* 2. *tit* 13. *form.* 2. *n.* 77. *fol.* 60. *& in Tom.* 4. *fol.* 2. *numer.* 13. ubi, quòd Indultum Jubilationis originem habet à Collegio Levitarum Mosaicæ legis, in
quo Levitæ Servientes ab an. 25. usque ad annum 50. tan- 149
quam emeriti non ampliùs inserviebant, juxta verba illa *Num.* 8. 24 *Hæc est lex Levitarum. A* 25. *annis, & supra ingredientur, ut ministrent in Tabernaculo fœderis, cùmque* 50. *annum ætatis impleverint, servire cessabunt, eruntque Ministri Fratrum suorum in Tabernaculo fœderis, ut custodiant, quæ sibi fuerint commendata, opera autem non facient*

Circa distributiones illas, quæ vocuntur *Accrescentiæ*,
de quibus supra *num* 129. aliam distinctionem facit *Pi-* 150
gnatell. consult. 116. *tom.* 9. ut scilicet illas tunc lucretur Beneficiatus, quando in Jubilationis Indulto dicitur, illum perinde haberi, ac si Divinis Officiis interesset; Secus autem, si dicatur, ac si præsens esset, & in hunc sensum ait loqui resolutionem C. C. *in Viterbien.* 26. *Augusti* 1628. *& in Romana* 3. *Maii* 1651. *in To.* autem 4. *consult.* 220. juxta Roman. impressionem latè pariter loquitur de hujusmodi materia, in qua meritò asserit, attendendum esse tenorem Indulti, eo quia agitur de re, pendente à voluntate Concedentis.

DISCE-

DISCEPTATIO V.

Mediolanen. Fundat. Conven.

PRO

PP. Carmelitis Excalceatis.

CUM

Collegiata S. Laur. Mediolani.

ARGUMENTUM.

Fundatio novi Conventus, quando denegari non possit in magnis Civitatibus, non attentis exceptionibus distantiæ à Conventibus Religiosorum, præjudicii, resultantis Ecclesiis Parochialibus, diminutionis Concursus, eleemosynarum Missarum, & similibus. Carmelitæ Discalceati ex Indulto Clem. IX. erigere possunt novos Conventus, nullo aliorum Religiosorum requisito consensu; Ad quem effectum nullamm prætendere possunt Parochi compensationem ex eo, quia coguntur proprii Parochiani discedere ab illis Domibus, quæ necessariæ sunt pro novi Conventus fundatione.

IN Civitate Mediolani PP.Carmelitæ Dascalceati unicum
habent Conventum, pro Novitiatu destinatum, in quo
recipi non possunt omnes exteri Religiosi ejusdem Pro-
vinciæ, minusque valet ibidem retineri formale studium;
Cupientes propterea novum Conventum fundare intus
eandem Civitatem, & præcisè propè Portam Ticinen-
1 sem, in loco nnncupato *Viarena*, prævia emptione situs,
concordato pretio in lib. 23200. obtinuerunt primo loco
à S. C. R. C. Majest. opportunam permissionem, subin-
deque consimilem licentiam exposcentes à Senatu Medio-
lani, iste, auditis priùs inferioribus Magistratibus, eo-
rumque Votis exquisitis, suum paritèr consensum libenter
præstitit.

Quamvis autem non fuisset necessarius consensus aliorum
Religiosorum ejusdem Civitatis, ad formam Pontificio-
rum Indultorum Pauli V. & Clem. IX. die 6. *Octob.* 1668.
2 nostræ Religionis concess. ibi: *De Apostolicæ potestatis ple-
nitudine ejusdem Ordinis Carmelitarum Discalceatorum Supe-
rioribus, & Religiosis, ut ubique Locorum quilibet in districtu
suo &c Domos, & Monasteria juxta Concilii Tridentini decre-
ta, de sola licentia Ordinariorum, nulla aliarum personarum
cujusvis Ordinis, etiam Regularium, requisito consensu, con-
dere, fundare, & erigere valeant, authoritate Apostolica licen-
tiam, & facultatem concedimus, non obstantibus, &c.* de quo
latiùs infra *à n.* 28.

Ad omnem nihilominus abundantiorem cautelam, atque
ad removendum in hoc parre omnem scrupulum, procura-
3 tus, & reportatus fuit consensus omnium Religiosorum
ejusdem Civitatis Mediolani, nempè PP. Jesuitarum, PP.
S. Antonii, Clericorum Regularium, PP. Cappuccino-
rum, PP. Carmelitarum primi Instituti, Monachornm
S M. Passionis, Monach. S. Simpliciani, Monac. Cœlesti-
norum, Monac. S. Petri Ingessatæ, Monach. S. Ambrosii,
Monach. S. Victoris, Monach. S. Celsi, Monach. S. Da-
miani, PP. S. M Giardini, & S. Ambrosii ad Nemus, PP.
Augustinian. PP. Minimor. PP. S. M. Coronatæ, V. Hos-
pitii B. V. de Castello, PP. S. Jo. ad Concam, V. Collegii
S. M. Secretæ. PP. S. Franc. PP. Minor. Observ. S. Ange-
li, & Pacis, PP. S M. Gratiar. PP. Domenican. S. Eustor-
gii, V. Collegii S. Petri in Monforte, PP. S. Dionysii,
PP. S. M. Servor. & PP. Ord. S. Jo. Dei, quorum omnium
consensus exhibiti fuerunt in Sum.

Prout etiam ad removendam omnem umbram prætensi
4 præjudicii, quod ex hujusmodi nova fundatione oriri po-
tuisset eisdem Conventibus antiquor. Religiosor. & præci-
puè Mendicantium, præviis, solitis, & necessariis licentiis,
alter noster Conventus S. Caroli, jam fundatus in Civita-
te Mediolani, solemniter se obligavit assignare, & cedere
partem districtus ejus quæstuationis ejusdem Civitatis favo-
re dicto Conventus erigendi pro quæstuatione eleemo-
synarum, necessariarum pro congrua substentatione Re-
ligiosorum, qui in dicto novo Couventu morabun-
tur.

Cùmque pro complemento hujusmodi novæ fundatio-
nis deficeret necessaria licentia Apostolicæ Sedis, hinc
pro parte eorundem Religiosorum SS. D. N. supplex por- 5
rectus fuit Libellus, huic S. C. de more remissus, emana-
toque solito rescripto: *Archiep. pro Informat. & Voto*; Iste,
demandata mensuratione situs Conventus, noviter erigen-
di, & respectivè distantiæ, tam ab Ecclesia Collegiata,
& Parochiali S. Laurentii, quàm à nonnullis aliis Monaste-
riis Religiosor. & Monialium circumjacentium, ad quem 6
effectum de Patrium consensu fuerunt deputati duo Periti
Architecti, qui ambo fuerunt concordes circa quantitatem
situs, & distantiæ, ut ex eorum Relationibus, quæ exhibi-
tæ fuerunt, suam die 10. *Febr.* 1715. transmisit primam In-
formationem, & aliam ultimo loco, nempè die 16. *Maii*
1716. per extensum in Secretaria relictas.

Quia verò ad retardandam d. gratiæ concessionem, præ- 7
ter omnem expectationem, pro parte Collegiatæ S. Lau-
rentii PP. Dominic. S. Eustorgii, Cappuccinorum, & Mo-
nialium *della Vetera*, & Victoriæ, pro impedienda nova
fundatione, porrecti fuerunt supplices Libelli, deputatus
fuit in Pon. Em. Corsinus, qui cùm in hodierna Congr. 8
dubium proponat: *An sit locus fundationi novi Conventus
in casu*, &c. illud videtur resolvendum: *Affirmativè*.

Ex notis siquidem requisitis, pro novorum Conventuum
fundatione, in Apostolicis Constitutionibus præscriptis, de 9
quibus *Ventr. in Prax. part.* 1. §. 18 *de Nov. Monast. ædific.
§. unic. per tot* ibique *Carol. Ant de Luc. in addit. Torr. de
Pact. fut success. lib.* 4. *cap.* 1. *à n* 159. *& Ansald. in addit ad
dec.* 78. *n.* 89. nullum deficit in præsenti.

Et incipiendo à necessitate, hæc videtur innegabilis, eò
quia nostri Religiosi unum dumtaxat habent Conventum
in magna Civitate Mediolani, illumquè præcisè destinatum
pro Novitiatu, ut inter Partes est in confesso, qui nullo 10
modo capax est recipiendi omnes exteros Religiosos, con-
tinuò ad eandem Mediolani magnam Civitatem, tanquam
Metropolim, ex tota vastissima Provincia Lombardiæ con-
fluentes, estque eodem tempore insufficiens pro exercitiis
formalis studii, apprimè utilis, & æqualiter necessarii;
Et consequentèr necessitas fundationis nostri novi Conven-
tus non potest esse magis urgens, magisque fundata pro
recipiendis dictis exteris Religiosis, ibique instituendi for-
male studium, qua necessitate attenta, denegari nunquam
solet similis gratia fundationis novi Conventus, per ea, 11
quæ punctualitèr notant adducti *à Donat. Rer. regul. to.* 1. *par.*
2. *tit. de Monast. ædif. q.* 7. *per tot.*

Nec dicatur, quòd ad occurrendum eidem verè magnæ,
& æqualitèr urgenti necessitati, ampliari possit antiquus
Conventus, præexistens in eadem Civitate Mediolani, 12
vel novus ædificari extra illam, & præcisè in loco *Varisii*, di-
stante à prædicta Civitate Mediolani miliiariis 30. ut innuit
Archiepiscopus in dd. Relat.

Distinguendo enim contrarium objectum in duas partes,
pro eo, quòd respicit ampliationem nostri antiqui Conven-
tus, dicimus, illam esse ad praxim irreducibilem, & fie- 13
ri nullatenùs posse, attenta notoria angustia ejusdem situs,
& aliis difficultatibus, & congruentiis, de quibus testis est
idem Archiepisc. in ultima Relat. Ultra expressam pro-
hibitionem Constit. nostrę Religionis fundandi novum Con-
ventum propè alium antiquiorem præexistentem.

Quo verò ad ampliationem Conventus Varisii, vel ad
fundationem alterius prope ipsum, dicimus, illum nulla-
tenùs tollere inconvenientia illa, & incommoda, à quibus
moventur nostri Religiosi ad faciendam præsentem instan- 14
tiam, quia Religiosi, obligati accedendum ad Civitatem
Mediolani, ab eorum particularia negotia, cogerentur
permanere in distantia circitèr 30. mill. ab eodem Civita-
te; Ac insuper pro eo, quod attinet ad Studium, sicuti
omnes aliæ Religiones retinent eorum formalia Studia in-
tra ipsam Civit. Mediolani, ita idipsum permittendum
videtur nostris Religiosis propter eorum continua exerci-
tia scholastica, quæ in Conventibus, positis in Locis an- 15
gustis, non possunt cum æquali Religiosorum fructu, &
facilitate ad praxim reduci, propter quod in omnibus Re-
ligionibus introductum est, Studia generalia posita esse, &
florere in magnis Civitatibus, non autem in parvis Op-
pidis.

Ex quibus corruit pariter alia reflexio, quòd si nova 16
fundatio fieret extra muros Civitatis, cessarent in parte
præjudicia, & conquestiones Contradictorum; Eo quia
eadem

eadem prætenſa præjudicia nullo modo ſubſiſtunt, nulli-
que ſolido fundamento ſunt innixa, ut videbimus in-
fra.

Concurrit ſecundo loco expreſſus conſenſus, ſeu veriùs
enixa voluntas S. C. R. M. Prout etiam acclamatio, ſeù
17 conſenſus totius Populi, repreſentatus, tam ab inferioribus
Magiſtratibus noſtræ Civitatis quàm à toto Senatu Medio-
lani; Quæ omnia ad effectum, de quo agimus, in magna
conſideratione haberi ſolent, ex animadverſis per *Anſald.*
in addition ad dec. 78 *n.* 89. ibi: *Conſenſus &c. Principis Ci-*
vitatis, & Loci Habitantium.

Nullatenùs relevante diſſenſu Canonicor. dict. Eccleſiæ
Collegiatæ, & Parochialis S. Laurentii, intra cujus fines,
18 & Diſtrictum reperitur ſitus, emptus, & deſtinatus pro no-
vo Conventu.

Non enim pro requiſito fundationis novi Conventus in
Jure cautum reperitur, minuſque in Apoſtolicis Conſtitu-
tionibus præſcribitur neceſſitas conſenſus Cleri ſæcularis,
19 ex adductis per *Paſſerin in cap unic. à n.* 55. *de Exceſſ. Præ-*
lat in 6. *& Franc. var. reſol. cap.* 27. *n.* 3. ea ratione, quia hu-
juſmodi allecta præjudicia Cleri ſæcularis, vel non fuerunt
habita in conſideratione à Summis Pontificibus ad noſtrum
effectum, vel, utì incerta, & eventualia, apta non ſint im-
pedire certam utilitatem, & innegabile augumentum divini
cultus, reſultans ex novorum Conventuum ædificatione,
20 quam in noſtris terminis adduxit *Rot. dec.* 745. *n* 3. *par.* 2.
rec. his verbis: *Minus obſtat, quòd, erecto iſto Collegio, Chri-*
ſtifideles poterunt in illius Eccleſia eligere ſepulturam, facere
celebrare miſſas, & anniverſaria, quod redundat in præjudi-
cium Eccleſiæ del Pilar, in qua prædicta hucuſquè facta fue-
runt; Quia negatur hujuſmodi præjudicium, cùm ſimus in fa-
cultativis, ex quo quilibet poteſt ad libitum ubilibet pia Opera
facere, & ſibi ſepulturam eligere &c. Et in omnem eventum ta-
le præjudicium non eſſet conſiderabile ad effectum impediendi
novi Collegii erectionem, juxta doctrinam &c. & concordant ad-
21 ducti per *Donat Rer. Regul. tom.* 1. *par.* 2. *tit.* 1. *de Monaſter.*
ædific q. 28. *n.* 9 *Pignatel. conſ.* 177. *num* 53. *tom.* 1. *& Rot.*
in Barchin. Fundat. Conv. cor. Card. Panzirol quam refert,
& ſequitur *Pignatell.* ubi ſupra ibi: *Nec timor, quòd in hac*
nova Eccleſia Fideles eligant ſepulturam, ac miſſas celebrari
faciant, videtur conſiderabilis, cùm prædicta ſint facultativa,
ut firmavit Rota &c. & cor. Seraph dec. 847. *n.* 3. ibi: *Quartum*
22 *præjudicium ex eo deducitur, quòd diminuitur concurſus Po-*
poli, accedentis ad Cathedralem &c. Sed hoc non eſſe præjudi-
cium conſiderabile cenſuerunt DD. cùm ex alia parte præponde-
ret favor augumenti cultus divini &c. cum aliis de quibus in-
fra *à n.* 147.

Toto ſpiritu ſupplicantes hìc obſervare, quòd in Apo-
ſtolicis Conſtitutionibus, præſcribentibus requiſita fundatio-
23 nis novorum Conventuum, non conſiderantur hujuſmodi
poſſibilia præjudicia, ſive eventualia, ſive certa reſpectu
Eccleſiarum ſæcularium, ſed reſpectu Religionum Men-
dicantium dumtaxat, ut in terminis notat *Pignatel.* cumu-
lans concordantes *in d. conſult.* 177. *n.* 55. *tom.* 1. his verbis:
Rationem hanc, ne ſcilicèt propter eleemoſynas, erogandas in
24 *novam Eccleſiam, detrimentum alii patiantur, non conſidera-*
ri in Conſtitutionis Apoſtolicis, niſi reſpectu Mendicantium
dumtaxat, & ſic ceſſat omninò reſpectu aliarum Eccleſiarum,
præſertim ſæcularium, ut in terminis fuit dictum in dec. &c.

Nec replicetur, quòd ſi ex præmiſſis audiendi non ſunt
Can. d. Collegiatæ Eccleſiæ S. Laurentii, utì componentes
Clerum ſæcularem, ſaltem audiendus erit illorum Præpo-
ſitus, utì Parochus ejuſdem Eccleſiæ, ratione præjudcii,
quod ejus Prochiæ inferri poteſt ex vicina fundatione no-
25 ſtri Conventus; Objecto enim punctaliter occurit *Paſqual.*
qu. mor. jurid. 251. *per tot.* in qua omnes Apoſtolicas Conſti-
tutiones, quas in hac parte habemus, explicando, ſoli-
dè probat (ſunt ejus præciſa verba *num.* 2.) *Porochos nec eſſe*
convocandos, nec audiendos, quando introducendi ſunt novi
Religioſi in aliquo Loco.

Non omittentes obſervare, quòd oppoſitiones ejuſdem
Præpoſiti, tanquam Parochi dictæ Collegiatæ, in ſubſtantia
unicè reſtringuntur ad aliquod merè burſale, æque tenue, ac
eventuale præjudicium, quod non ſolet ad noſtrum effe-
26 ctum præ oculis haberi, ex allegatis ſupra *à num.* 19 Quibus
addimus literalem *Text in cap. Nullus Laicus in fine de Ju-*
repatr. ibi. *Et ſi quis &c. avaritiæ cauſa conſentire noluerit,*
Romano Pontifici nuncietur, & quod offerendum eſt, tunc ejus
licentia offeratur, quem ad noſtrum effectum ſequitur *Pi-*
gnatel. conſult. 179. *n.* 1. *tom* 1.

In omnem verò caſum conſenſus iſte, quatenus requiri-
reretur, ſuppleri poſſet ab hac S. C. quando, ut in præſenti
verificatur, ille irrationabiliter denegatur, & concurrunt
omnia alia requiſita ſubſtantialia, quorum præcipuum, 27
eſt conſenſus, ſeu acclamatio Populi, ſupremique Magi-
ſtratus, ipſum Populum repræſentantis, ex animadverſis
per *Card. de Luc de Regul. diſc.* 29. *num.* 14. *Carol. Anton. de*
Luca ad Ventrigl. in Prax par. 1. *annot.* 18. §. *unic. n.* 5. *verſ.*
Cæterum, Piton. diſc. Eccl. 36. *n.* 7. *& Pignatel tom.* 1. *conſul.*
179. *n.* 53. cum aliis infra allegandis *n.* 150.

Abſque ulla prorſus difficultate in noſtra hypoteſi, dum
habemus d. cubitale Pontificium Indultum Clem. IX. con
cedentis noſtræ Religioni ampliſſimam facultatem ubi- 28
que Locorum fundandi novos Conventus cum ſola licen-
tia Ordinarii; *Nullo aliarum perſonarum cujuſvis Ordinis,*
etiam Regularium, requiſito conſenſu, juxta illius præciſa
verba, quod punctuali exequutioni omni Jure demandan-
dum eſt ex adductis per *Card. de Luc. de Benef diſc.* 89. *ſub n.* 29
2. & firmatis *per Rot. dec.* 3. *n.* 6 *cor. Anſald.*

In cujus literalis Conſtit. conflictu non credimus allegan-
dam notam *Conſtit.* 27. *Urb. VIII.* derogatoriam ſimilium pri-
vilegiorum, quam per extenſum impreſſit *Donat. Rer. Regul.*
tom. 2. *tract.* 1. *de Monaſt ædific. q.* 8. *per tot.*

Quidquid enim ſit, an per talem generalem revocationem
antiquorum privilegiorum, diverſis Religionibus, à multis
Summis Pontificibus conceſſorum, revocatum dici poſſit 30
dictum ſpeciale privilegium, noſtræ Religioni conceſſum
à Paulo V. inter *ejus Conſtit. in Bull. nov. tom.* 3. *la* 10. quæ
ita ſummatur: *Quòd Fratres Ord Carmelit. Diſcalceat. poſ-*
ſint ubiq; de ſola licentia Ordinarii nova conſtruere Monaſteria,
& cui in dicta Urb. Conſtit. ſpecialiter, & expreſſe deroga-
tum non fuit; Hoc unum eſt æquè indubitatum, ac inne-
gabile, quòd in omnem caſum idem poſterius ſpeciale privi-
legium Clem. IX. omninò præferendum eſt antiquæ gene- 31
rali revocationi Urb. VIII. juxta regulam, quòd poſterio-
ra derogant prioribus, de qua *Sylveir. opuſc.* 2. *de Declar.*
Card. num. 11. *fol.* 283. *Pignatel. conſult.* 107. *num.* 14 *tom.* 1 32
Rot. dec. 495. *n.* 1. *cor. Emer. jun & in Melevit Decret* 2. *Mar-*
tii 1707. §. *fin cor. Anſald.* cum aliis allegatis *in Tom* 1. *par.*
2. *diſc.* 18. *n.* 10. *& diſc.* 26. *n.* 57.

Neque meretur attendi aſſertum præjudicium dictæ Pa-
rochialis, in eo conſiſtens, quod in ſitu novi Conventus
extent Domus, inhabitatæ de præſenti à 70 perſonis, qua-
tenus verò poſtea amplietur idem Conventus, juxta faculta-
tem, ad eundem effectum obtentam, demoliri pariter de- 33
berent multæ aliæ domus, in quibus habitant 200. perſo
næ, ut ait Archiepiſc. in ejus prima Relat. adeoquè dimi-
nuerentur decimæ, debitæ eidem Eccleſiæ Collegiatæ, &
Parochiali, necnon illa habere amplius non poſſet quar-
tam funeralem, aliaque incerta emolumenta, in quibus præ-
tenditur ex adverſo, quòd pro majori parte conſiſtant reddi-
tus ejuſdem Collegiatæ.

Pro adæquata ſiquidem reſponſione adverſus hujuſmo-
di magnificatum præjudicium ſupplicamus obſervare, quòd
noſtri Religioſi ſtrictè, & præcisè intendunt fundare Con-
ventum ad terminos menſuratæ, præſente Jo: Bapt. Lecco
Can. Collegiatæ factæ à dictis Architectis Carolo Jo: Ba- 34
ptiſta Formento, electo à Canonicis, & Jo: Baptiſta Qua-
drio, electo à Religioſis, quorum diſtinctæ, & exactiſſimæ
menſurationes fuerunt exhibitæ in Secretaria, Adeoquè
ceſſat in radice prætextus decantati præjudicii, quia, ju-
xta dictas menſurationes, non veniunt demoliendæ om-
nes illæ Domus, a quibus Canonici dicta incerta emolu- 35
menta percipere ſolent, ſed ſolùm aliquæ *in ſito ignobile,*
& abitate di miſerabili perſone, atte a pena con la fatiga a
procacciarſi il vitto, e ſodisfare al debito della locazione, rieſ-
cono più di aggravio, che di emolumento al Parocho li loro fu
nerali, juxta præciſa verba Archiep. in ultima Relat.

Ultra quod idem aſſertum præjudicium remanet ſemper
æquè incertum, ac tenue, & eventuale, quia cùm Parochus,
nulli legali fundamento innixus, obligare poſſit Laicos mo-
ram facientes in Civitatibus, ad habitandum omnes Do- 36
mos, ſitas in ejus Parochia, non poteſt ſolidè prætendere,
minuſque allegare certitudinem præjudicii, ei reſultan-
tis ex incorporatione domorum, neceſſaria pro fundatione
novi Conventus, ut in terminis obſervat *Pignatel.* reſpon-
dens ſimili objecto in *conſult* 177. *n.* 53. *tom.* 1. ibi: *Parochus* 37
non habet Jus cogendi Laicos ad habitandum Domos, in ſua
Parochia ſitas, atque adeò non poteſt allegare Jus quæſitum
circa emolumenta inde evenientia, juxta Textum &c. cum aliis
infra allegandis *à n* 124.

Minùs refragatur diſſenſus aliquorum Regularium no-
ſtræ Civitatis; Tùm quia ex dicto oraculo Pontificio, illo-
rum conſenſus nullo modo requiritur; Igitur eorundem diſ- 38
ſenſus

ſenſus in nulla conſideratione habendus eſt . Tum etiam ,
quia iidem Regulares eorum conſenſus jam præſtiterunt ;
Adeoque quod ſemel eis placuit, ampliùs diſplicere non de-
39 bet, juxta notoria Juris axiomata apud *Barboſ. axiom. 196. num. 16.*

Non attento, quòd iidem conſenſus præſtiti fuerint eo
tempore, quo noſtri Religioſi eorum Conventum intende-
bant erigere, non ubi de præſenti id facere procurant, ſed in
40 Parochia S. Viti; Cum enim dicti conſenſus fuerint præſtiti
ſimpliciter pro fundatione noſtri novi Conv. intra Civitatem
Mediolani, ut remanet manifeſtum ex illorum ſola lectu-
ra , merè materialiter ſe habet, quòd fundandus ſit in una ,
vel altera parte Civitatis, ſeu Parochia; Eò quia illi Re-
gulares, qui erant magis proximi eidem novo Conventui ,
ædificando in Parochia S. Viti, hodiè ſunt quidem remo-
41 tiores , ſed eidem novo Conventui ſunt proximiores alii
Regulares, qui tunc temporis erant remoriores, ſicque in
hac parte nulla ſubſtantialis adeſt hodiè differentia, ut con-
ſideranti patet.

Prout etiam non obſtat reflexio , quòd aliqui ex dictis
conſenſibus ſint conditionales , & ſignanter ille Cappuc-
cinorum , dummodo alii Regulares conſentiant ; Et ali-
42 qui conſenſus contineant conditionem , dummodo ſerve-
tur debita diſtantia , necnon ceſſet peæjudicium aliorum
Regularium.

Reſpectu enim dictæ conditionis, appoſitæ in conſenſu
Cappuccinorum , dicimus, illam fuiſſe purificatam , quia
43 alii Regulares conſenſerunt , Quo verò ad diſtantiam ,
de qua ſermo eſt in aliquibus conſenſibus, ultra quod , ex-
44 cepto Conventu S. Euſtorgii , omnes alii Conventus lon-
ge diſtant, cathegoricè reſpondemus, quòd cùm verſemur
in magna Civitate , prætextus minoris diſtantiæ non atten-
ditur , ut obſervat *Card. de Luc. de Regul. diſc. 33. num. 4.*
Quod eſt adeò verùm, ut in ipſamet Civitate Mediolani
major pars Conventuum Regular. poſita non reperiatur in-
45 tra diſtantiam, in Apoſtolicis Conſtit. præſcriptam, imò ali-
qui ſunt ferè contigui , nempè Conventus S. Ambroſii Ci-
ſtercienſium , & Conventus S. Franciſci Conventualium ;
Conventus S. Victoris Olivetanorum, & Conventus Cap-
pucinarum Portæ Vercellinæ; Conventus S. Alexandri Bar-
nabitarum , & Conventus S. Jo: in Conca , & Conventus
Carmelitarum Congr. Mantuanæ ; Conventus S. Barnabæ
Barnabitarum , & Conventus Pacis Minorum Obſervan-
tium , & quamplures alii , qui brevitatis gratia ommittun-
tur .

Indeque in his terminis quotidiè videbimus , quòd juxta
laudabilem praxim hujus S. C. quando ſumus in terminis
46 fundationis Conventuum , & Monaſteriorum , erigendo-
rum in magnis Civitatibus , non ſolet procedi cum illo ri-
gore, qui meritò ſervatur in terminis fundationis , quæ fie-
ri prætendatur in parvis Civitatibus, ut in ſpecie loquendo
47 de Civitate Mediolani , obſervat *Card. de Luc. de Regul. d. diſc. 33. n. 4.* ubi, quòd ita pluries practicavit in ſimilibus
quæſtionibus, *præſertim* (ſunt ejus verba) *in duplici Medio-
lanen* ea ratione , quia in magnis Civitatibus ceſſant moti-
va illa , quibus innixæ ſunt Apoſt. Conſtit. circa rigorem
requiſitorum pro novorum Conventuum fundatione.

Quo demùm ad aſſertum præjudicium , iſtud nullatenùs
infertur , neque Conventui S. Euſtorgii, neque aliis Con-
ventibus ; Tum quia in diſtrictu novæ fundationis adeſt nu-
meroſus Populus , aſcendens ad animas 30. m. circiter, teſte
48 Card. Archiepiſc. ibique adeſt ſolùm d. Conventus S. Euſtor-
gii , & Collegiata S. Laurentii , quando in aliis partibus
Civitatis, minùs numeroſis, extant plures Conventus , &
Eccleſiæ ut eſt notorium ; Tùm quia noſter Conventus S.
Coroli , jam fundatus in Civitate Mediolani , ad tollendum
hujuſmodi prætextum ſolemnem emiſit obligationem aſſi-
gnandi , & cedendi pro quæſtuatione eleemoſynarum novi
49 Conventus, pro congrua ſubſtentatione Religioſorum , qui
in d. Conventu erigendo morabuntur , neceſſariorum, par-
tem ejus proprii diſtrictus , & quæſtuationis , quam habet in
d. Civitate ; Et proindè ceſſat omnis prætextus d. præjudi-
cii, itaut in his circumſtantiis neque etiam citandi ſint alii
Regulares , dum habetur , ac ſi novus Conventus ejus
quæſtuationi favore eorundem renunciaſſet , quo caſu nul-
lum præjudicium conſiderari valet *Lezzan. in Summ. Verb.
Monaſterii n. 6. Peyer. in Form. lit. Z cap 2. not uit fol. 726.
Donat. Rer. Regul. tom 1. part. 2. tr. 1. de Monaſt. ædific. qu.*
50 28. *per tot.* ubi *n.* 6. refert ita pluries deciſum ab hac S. C. &
ſignanter in *Neapolitana Fr. Ord. B.M. de Mercede Diſcalceat.
14. Junii 1625. & in Caſtren.* favore *Patr. Reformat. S. Bern.
5. Junii 1642.* & in *Cajetana* favere *Patr. Diſcalceat. S. Au-
guſtini 2. Oct. 1643. & in Neapolit.* favore *Patr. Eremit. S. Au-
guſt. anno 1646.*

Quæ omnia vera ſunt, nedum reſpectu fundationis Mo-
naſterior. Religionis non mendicantis, ſed etiamſi ſermo ſit
de Ordinibus mendicantibus, dummodo , ut in præſenti ve-
rificatur, eædem Religiones mendicantes capaces ſint in 51
communi annuorum redditūum, vel bonorum poſſeſſione,
ut omiſſis antiquioribus exemplis , qui de facili poſſent cu-
mulari , anno 1692. ad relat. Card. Petrucii die 4. Julii fa-
vore PP. Scholarum piarum reſolvit hæc Sacr. Congr. in
una *Derthonen.* teſte *Monacel. in Formular. tom. 1. tit. 6. form.
19. fol. 165 n. 28.* ibi : *Cæteri Regulares, qui poſſeſſione bono-
rum , & annuorum redditūum capaces ſunt , quamvis Ord.
Mendicantium ſint , poſſunt ad novas fundationes admitti , re-* 52
cepta eorundem obligatione non quæſtuandi , ut admiſit S. C.

Ejuſdem inſubſiſtentiæ eſt exagerata oppoſitio Monia-
lium Victoriæ, & Veterum , quòd ex fundatione novi Con-
ventus in controverſo ſitu haberetur proſpectus in earum
Monaſteriis; Manſiones enim noſtrorum Religioſorum non 53
debent habere feneſtras exteriores, reſpicentes prædicta Mo-
naſt. Monialium , ſed ſolùm interiores verſus Atrium novi
Conventus, ut fuit recognitum , & à communibus Archi-
tectis ſtabilitum in ſolemni deſcriptione ; Et conſequenter
ceſſat pariter in hac parte d. præjudicium Monialium ex
nova fundatione noſtri Conventus, ut obſervat Eminentiſ-
ſimus Archiep. in 2. Relat. loquendo de utroque Monaſte-
rio ait : *Fattaſi poi la ſperienza dalle fineſtre della d. Caſa* 54
*nello ſtato preſente , non ſi è compreſo poterſi dare alcun proſ-
petto pregiudiziale.*

Nullam quoque meretur conſiderationem reflexio illa ,
quòd in ſitu novæ fundationis extent duo privata Orato-
ria , ſeu Confraternitates, in quibus explicari ſolet Cathe- 55
chiſmus, aliaque pia opera exerceri : Ultra quod enim om-
nia iſta meliùs, longèque faciliùs peragi poſſent in nova
Eccleſia , ibidem ædificanda , ſub directione , & aſſiſtentia
noſtr. Religioſor. quoad ea , quæ concernunt ſpiritualia
exercitia , in dd. Oratoriis practicari ſolita ; Semper ur-
get reſponſio illa, de qua in d. ult. Relat. Archiep. quod
ſine dicto ſitu , ubi exiſtunt dd. duo Oratoria pro novo Con-
ventu, *il ſito acquiſtato è baſtante per il loro diſegno ; E che* 56
*ſe in avenire voleſſero attentare l'acquiſto di dd. due Oratorii ;
come dalli Opponenti ſi teme , dovrebbe ſempre dipendere dall'
arbitrio dell' Ordinario , del Paroco , e dell' Operarii della Dot-
trina Criſtiana , come di coſa loro , la conceſſione .*

Demum nullius momenti eſt contrarius prætextus, quòd
Archiepiſc. ſuum non præſtet aſſenſum fundationi noſtri
Conventus ; Id enim non regit in facto, eo quia ipſe ſub præ-
ſuppoſito, quòd ſubſiſterent oppoſitiones Contradictorum 57
dumtaxat in ejus prima Relat. innuit, quòd ſi ampliaretur
Conventus, exiſtens in Civitate, aut alter Variſii, vel ſi fun-
datio fieret extra muros ejuſdem Civitatis , ceſſarent in
parte aſſerta præjudicia , & conqueſtiones Contradicto-
rum ; Cùmque ex hucuſque animadverſis remaneat mani-
feſtum, aſſerta præjudicia nullum habere fundamentum,
ceſſante contrario præſuppoſito , ſeu detecta erroneitate
fundamentorum, quibus eidem Archiep. ſuppoſitum fuit,
non poſſe deveniri ad fundationem Conventus , dicitur
ceſſare diſſenſus ejuſdem Archiepiſcopi , juxta regulam ,
de qua generaliter *Rot. in dec. 274. n. 11. par. 17. rec.* & cum 58
qua in noſtris punctualibus terminis , proceſſit hæc S. C.
in Mantuana 8. Auguſt. 1710. Ponente Card. Gozzadino ,
non habendo in aliqua conſideratione apertum diſſenſum
Epiſc. Mantuani , eo quia corruebat præſuppoſitum ſub quo
conſentire recuſabat fundationi novi Hoſpitii Reformator.
S. Franciſci , ut videre eſt in *Tom. 1. par. 2. diſc. 8 n. 8. & 9.*

Imò ex inſubſiſtentia d. contrarii ſuppoſiti , alia æque effi-
cax , ac ſtringens deſumitur reflexio pro conceſſione Gratiæ,
eo quia remanet manifeſtum , Oppoſitorum contradictiones
ortum habere à ſola æmulatione , in quibus terminis etiam in 59
dubio inclinare ſolet hæc S. C. pro novorum Conventuum
fundatione per ea , quæ in terminis notat *Pignat. conſult. 179.
n. 4 tom 1.* ibi : *Diſſenſus aliorum Regularium non poteſt attri-
bui niſi æmulationi , & S. C. providere omninò debet . & in du-
bio pro fundatione reſcribere , cùm ex ea notabile cultus Divini
augumentum reſultet , quod cæteris conſiderationibus præponde-
rare debet .*

Ex quibus , nedum ceſſant hodiè omnes contrarii prætex-
tus circa d. diſſenſum Archiepiſc. ſed conſtat ulteriùs de
ejuſdem poſitivo conſenſu ; Imo de ejuſdem enixis preci- 60
bus , quibus terminat ejus 2. Relationem ibi : *E quanto a me
crederei , che , ſanato con qualche oneſto compenſo il pregiudi-
zio , che ne riſultarebbe alla Collegiata di S. Lorenzo , nella
forma ,*

forma, che parerà più propria al superiore intendimento dell' EE. VV. le querele dell'altri Regolari poco potessero ostare all' intenzione dell'Oratori, il zelo, buon'esempio de'quali potrebbe riuscire di profitto spirituale alla parte più popolata, e meno colta di questa Città.

In eadem Causa.

AFfirmativæ resolutioni nostri dubii, nullo modo obstant
exadverso deducta; Concurrunt enim omnia requisita
61 Apostolicarum Constitutionum, ex supra animadversis,
in quibus terminis non solet hæc Sacr. Congreg. similes Gratias denegare, ex allegatis supra *num.*11. quibus addimus
*Matthæucc. in Offic. Cur. Eccles. cap.*16. *à num.*1.

Non attenta oppositione Can. S. Laurentii; Procedendo
siquidem in hac parte cum ultima Relat. Archiep. juxta notam regulam,
62 tam regulam, quòd posteriora semper præferenda sunt, ex
allegatis supra *num.*32. ad tria capita reduci possunt omnia
prætensa præjudicia, ab eisdem Can. exagerata; I. Nempè
ad emolumenta Funerum, eo quia non ampliùs omnia fierent in eorum Ecclesia, sed aliqua fieri possent in nostra, in
63 qua dè facili Parochiani sepulturam eligerent; II. Ad eleemosynas celebrationis Missarum, quæ hodiè ab eisdem Parochianis, ut plurimus demandantur in dicta Collegiata Ecclesia, quævè in futurum possent injungi in nostra; III. Demum ad diminutionem concursus Populi ob vicinitatem nostræ Ecclesiæ, ut videre est in dicta ultima Relation. Cùmque nullam ex istis reflexionibus subsistentiam habeat, merito contradictio ejusdem Capituli attendenda non videtur.

Non obstat prima reflexio, quia ex *Ordin. Constit. part.*1.
*cap.*13. *num.*3. *fol.*67. nostri Religiosi non possunt associare
64 cadavera, ad eorum Ecclesias sepelienda, juxta verba illa:
Ad mortuos autem sepeliendos &c. Patres nostri non exeant, nisi in Terris Infidelium, vel ubi hæreses grassantur; Fortiùs
quia etiam in illis casibus, in quibus Religiosis non est prohibitum à propriis Const. associare cadavera ad eorum Ecclesias,
ut ad rem observat Archiepiscop. in Civitate Mediolani,
65 quando cadavera sepelliuntur in Ecclesis Regularium, Parochi Collegiatarum *per la celebrazione dell' Essequie ritengono per se l'altra metà di Cera, con tutta la quantità, che serve per l'associazione del cadavere, in cui per lo più consiste la maggior pompa, e spesa funebre*; Et proinde, vel nullum,
vel nimis tenue remanere videtur præjudicium hoc, plus justo exadverso exageratum, & uti tale nullatenus attendendum
66 dum est ad impediendum spirituale bonum, resultans ex
novi Conventus fundatione, per ea, quæ notant adducti
supra *num.*19.

Minùs obstat secunda reflexio circa eleemosynas Missarum; Tum quia in hac etiam parte habemus Constitut.
67 clarè demandantes *par.*1. *cap.*3. *num.*10. quod à nostris Religiosis non recipiantur, nisi eleemosynæ pro illis Missis,
quæ citò celebrari possint, quodque idem practicetur etiam
in Missis perpetuis; Tum quia cum nostri Religiosi non
utantur opera Cappellanorum, seù Sacerdotum sæcularium
ad adimplenda Missarum onera, propriis Ecclesiis relicta,
ut experientia notum est, & observat Archiepisc. in 2. Relation. indè fit, quòd in omnem casum reducitur ad paucas
Missas propriorum Sacerdotum Regularium hujusmodi prætensum præjudicium, quod compensatur ulteriùs respectu
Canonicorum cum illis perpetuis oneribus, quæ relinqui
68 solent annexa similibus legatis Missarum, ut notat Archiep.
ubi proximè his verbis: *Detti Padri non ammettendo nelle loro Chiese Cappellani secolari, non ricevono maggiori limosine della quantità de'loro Sacerdoti, quali potendosi accrescere per lascite pie, probabilmente restarà anche aggravata de' pesi perpetui, che sogliono ingiungere li Benefattori.* Tum demum, quia fuit concludentissimè probatum, quòd major
est numerus quotidianarum Missarum in d. Ecclesia Paro-
69 chiali, quam sint Canonici, aliique Sacerdotes, illi inserservientes, dum *costa da' Libri della Sagrestia, qualmente si celebrano ogni giorno messe* 23. *nella Chiesa di d. Collegiata, cioè cinque da' Sacerdoti, che non sono del gremio, nè del Capitolo, nè del Coro, sichè al Capitulo non solo non mancano, ma sopravanzano per oblighi di* 5. *messe giornali.*

Prout etiam nullius relevantiæ est tertia reflexio circa diminutionem concursus Populi, ex illa innegabili facti circumstantia, quod sumus in parte Civitatis Mediolani *numerosa di Populazione* (sunt verba ejusdem Card. Archiep.) *di*
70 *circa trenta mila persone, abitanti nel Distretto di Porta Ticinese, in cui non contandovisi, oltre la sudetta Collegiata, che due soli Conventi de' Regolari, posti a' di lei Confini, non potrà, che riuscire di gran profitto l'accrescimento degli Operarj evangelici in una sì vasta Vigna, che per essere la parte più popolata della Città, tuttavia è la meno proveduta di assistenza spirituale*; Quæ
circumstantia nimis considerabilis est ad nostrum effectum,
eo quia innumeræ reperiuntur Civitates in Italia, in quibus
numerus animarum non pervenit ad 30 mil. & tamen nume- 71
rus Conventuum, & Ecclesiarum, longè superat illos, qui
reperiuntur propè Portam Ticinensem, ubi nostri Religiosi
fundare prætendunt eorum Conventum.

Quibus, ad totalem eversionem hujusmodi plus justo magnificatorum præjudiciorum, duas alias addimus æquè solidas, & claras responsiones. I. Quia domus illæ, quas nostri Religiosi jam emerunt pro ibidem fundando eorum Conventu, nedum positæ sunt in *sito ignobile*, ut dicit Archiepisc. 72
sed ulteriùs *sono abitate da miserabili persone, atte a pena con la fatiga a procacciarsi il vitto, e sodisfare al debito della locazione, riuscendo più di aggravio, che di emolumento al Paroco li loro funerali*; II. Verò, quod in omnem casum ista
prætensa præjudicia sunt incerta, eventualia, & merè possibilia, quia Parochiani liberam habent facultatem relinquendi Missas, & eligendi Sepulturam in Ecclesiis, sibi benevisis, quibus attentis eadem incerta, & eventualia præju- 73
dicia in nulla habentur consideratione ad impediendum majorem cultum divinum, & proximi innegabilem utilitatem,
à novorum Conventuum fundatione resultantem, juxta authoritates, allegatas supra *num.* 19. quibus addimus *decis.* 17
per tot. & signanter *num.* 13. *apud Antonel. de Jur. Cleric.* ibi:
Ideoque cum præponderare debeat augumentum divini cultus, 74
& peculiaris salus animarum, similia præjudicia, tanquam eventualia, in nihilo considerari debent, cum aliis, de quibus
infra *à num.* 127.

Imò respectu afferti præjudicii, innixi diminutioni emolumentorum funeris eadem *Rot. in numer.* 8. *ejusdem decis.*
17. *apud Antonell.* aliam adducit solidam responsionem,
quæ omnem in hac parte difficultatem tollit, quia scilicet 75
Jus Parochiale nullatenus consistit in privativa humatione omnium cadaverum, itaut Parochus circa Jus funerandi habeat fundatam intentionem pro exclusione omnium aliarum Ecclesiarum, sed solùm respectu illorum Parochianorum, qui alibi non elegerunt sepulturam, & in sola
exactione quartæ Funeralis, pro illis exequiis, quæ fiunt
in Ecclesiis, distinctis à Parochiali; Et proindè ex hac
etiam solida reflexione Sacræ Rotæ, quam punctualibus
authoritatibus ibidem comprobat, exclusum remanet idem
præjudicium ratione emolumentorum funeris, circa quæ
Parochus nullum habet fundatum, & actuale Jus ex supra citatis.

Ejusdem prorsùs irrelevantiæ est oppositio PP. Conv. San.
Eustorgii; Pro eo enim, quod attinet ad prætensam diminutionem concursus Populi, & eleemosynarum Missarum, 76
ad hominem applicantur responsiones, supra adductæ respectu Collegiatæ Ecclesiæ Sancti Laurentii; Quæ eo fortiùs
militant in præsenti, ex quo festivitates Regularium diversæ
Religionis, fieri solent diversis, & distinctis temporibus, ea
ratione, quia illæ fieri solent occasione solemnitatum Sanctorum propriæ Religionis, quæ proindè non sunt impedimento ad invicem, neque Populi concursum minuunt, ut
experientia notum est.

Pro eo vero, quod respicit distantiam, exadverso prætensam in solis cannis 127. benè advertitur in ultima Relatione
Eminentiss. Archiep. mensurationem à dd. Religiosis factam 77
fuisse per aerem, quæ propriè convenit Avibus, non hominibus, non autem per terram, & per vias frequentatas, ut
in his terminis, & ad nostrum effectum faciendum esse monent communiter *Repetentes in leg.* 1. *ff. Si quis caution* ubi
*Castr. n.*4. *& Jas. nu.*26. *Rovit. in Pragm.* 1. *de Salar. eor qui mittunt. pro servit. n.*7. *Antonel. de Loc. Leg. lib.* [illegible] *cap.* 2. *nu.*
17. *& Card. de Luc. de Regul. disc.* 31. *nu.* 8 cum concordanti- 78
bus, citatis in *Tom.*2. *par.*2. *discept.*13. *n.*170.

Et ulteriùs subjungimus, quod in magnis Civitatibus non
proceditur respectu distantiæ, cum illo rigore, qui in aliis 79
parvis Oppidis, & inferioribus Locis meritò servatur, ut vidimus supra *à num.* 46.

Pro eodemum, quod attinet ad congruam manutentionem
eorundem PP. Dominicanorum dicimus, illos non vivere ex
quæstuatione, sed plusquam necessarios habere fixos, certos, & annuales redditus, destinatos pro eorum abundanti 80
manutentione, ut in nostra Civitate notum est, & clarè admisit Archiepisc. in ultima Relatione ibi: *Il sud. Convento di S. Eustorgio gode abbondanti rendite,* [illegible] *alla Famiglia, e pesi, che sostiene*; In quibus terminis non solent in magna

haberi in consideratione oppositiones Religiosorum, qui divi-
tiis abundant, vel ex vera, & propria mendicatione non vi-
81 vunt, per ea, quæ advertunt adducti à *Card. de Luc. de Re-
*gul. disc.1. num.*68. ibi: *Percutit solùm Religiones, mendi-
cantes per veritatem, non autem per fictionem, seu privi-
legium.*

Neque ullam habet connexionem cum præsenti instantia
magnificentia, & amplitudo Ecclesiæ, & magnificentior
Conventus dictorum PP. S. Eustorgii, quæ omnium oculis
82 expositæ sunt in Civitate Mediolani, imò potiùs reflexio
ad hominem retorquetur; Quia hoc modo in conspectu no-
stri futuri pauperis, & humilis Conventus, necnon in con-
flictu nostræ parvæ Ecclesiæ, magis apparebit magnificen-
tia d. Conventus, magisque emicabit magnitudo, & splen-
didior ornatus Ecclesiæ PP. Dominic. juxta vulgatum illud:
83 *Opposita, juxta se posita, magis elucescunt*, de quo *Bald. in
leg.* 1. *C. Quando licet ab empt. disced. & Barbos. axiom.* 171.
*num.*2. Eò quia juxta *nostr. Constit. par.*2. *cap.*1. *num.*10. Ec-
clesiæ nostri Instituti in majoribus Conventibus non possunt
excedere latitudinem 40. palmorum, in minoribus verò
Conventibus non debent esse latiores 33. palmis, atque in
illis (sunt verba Constit.) *non fiant testudines, vulgò* Cupu-
le, *ipsæque Cappellæ non construantur nimiùm sumptuosæ*,
84 *nec auro, vel stucco eorum Ecclesia exornetur, nec ex marmo-
re, aut mixtis lapidibus parietes vestiantur, sed nitorem po-
tiùs, quàm superfluam, & pretiosam pulchritudinem præ-
seferant.*

Poterat autem omitti reflexio, quòd nostri Religiosi du-
pliciter sib ipræjudicaverint respectu PP. S. Eustorgii. I. Pe-
85 tendo ab eis consensum, hoc modo eos agnoscendo in legiti-
mos Oppositores; II. Verò acceptando eorum consensum
conditionatum illis verbis: *Dummodò debita servetur distan-
tia, nullum Conventui nostro afferatur præjuditium, illæsa
remaneant Conventus nostri privilegia, & serventur alia, de
Jure servanda*; Utraque enim animadversio unica, & qui-
dem solida tollitur responsione, advertendo, similem nu-
mero instantiam ad omnem abundantiorem cautelam, & ad
tollendum omnem scrupulum factam fuisse, non solùm di-
86 ctis PP. Dominic. sed etiam omnibus Religiosorum Conven-
tibus, & Monasteriis Mediolani; Idque ut diximus, & op-
portunè repetimus ad solam cautelam, & ad tollendam om-
nem difficultatem in hac parte,& proindè procurata ad unum
effectum, & ad cautelam, non debent in alium longè diver-
87 sum effectum detorqueri, minusque operanti præjudicare,
ex adductis per *Rot. dec.*86 *num.*24. *cor. Ansald.*

In omnem verò casum, semper urget sequens reflexio,
quòd illi particulares Religiosi, qui dictum consensum pro-
curarunt, illumque taliter conditionatum acceptarunt, non
potuerunt, neque possunt præjudicare nostræ Religioni,
88 illiusque privilegiis fundandi Conventus in illis Locis, in
quibus præcisa urget necessitas, & æqualis concurrit utilitas
pro tota Religione, absque ullo consensu aliorum Religioso-
rum, juxta communem Doctorum, & collegialium Tri-
bunalium opinionem, de qua *in Tom.*1. *part.*2. *discept.*10.
*num.*12.

Cum quibus pro nostris Religiosis processit *C. C. in Lau-
den. Funer.* 2 *Maii* 1711. quando in præjudicium nostri Con-
89 ventus Laudæ nullam omnino habere voluit, & meritò,
rationem multarum operationum particularium Religioso-
rum, & Superioris d. Conventus, ut videre est *in Tom.*1.
*par.*2. *disc.*14. *per tot.* & signanter *à num* 22.

Quoad oppositiones duorum Monasteriorum Monialium,
della Vetera, & Victoriæ nuncupatorum, satis dictum su-
pra *à num.* 53. Illarumque gratuitarum oppositionum debili-
90 tatem ad hominem ostendit Archiep. testis oculatus, & ap-
primè informatus in d. ultima Relat. ubi solidè advertit,
quòd neque à prospectu fenestrarum, neque à vicinitate no-
stri Conventus aliquod, vel minimum præjudicium recipere
possunt eædem Moniales, nedum secundum præsentem sta-
tum, & delineationem nostri Conventus, sed etiam secundum
quamcumque futuram fabricam, forsan faciendam, imò ne-
que etiam à possibili demolitione cujusdam parvæ Turris,
91 quæ in Domibus pro Conventu destinatis reperitur, ibi;
*Tuttavia remanendo nelle Monache il dubio di qualche novi-
tà, che potrebbe darsi col tempo, o per la demolizione della
Torretta, o per l'elevazione della nuova fabrica, si sono di-
chiarati li PP. che non apriranno fenestre, che possano appor-
tare alcun prospetto, e che resterà sempre all'Ordinario, &
alle Monache la raggione di impedirglielo*: Et proindè in hac
92 parte eædem Moniales verè trepidant timore, ubi nullus
de præsenti adest, neque de possibili dari potest in futurum
timor.

Neque majoris sunt relevantiæ dissensus Cappuccinorum,
PP. S. Damiani, S. Antonii, & Minor Obser. exadverso 93
magnificati ad faciendam impressionem, saltem Opposito-
rum numero, & multiplicitate, ubi oppositionum pondus
non subsistit, nec relevat.

Respectu enim Cappuccinorum adduximus, liberum, &
purum consensum totius Definitorii; Respectu PP. S. Da- 94
miani adduximus etiam eorum legitimum consensum; Re-
spectu PP. S. Antonii idem omninò liber consensus concur-
rit; Et demùm respectu PP. Minor. Obser. doctum pairter
fuit de eorum libero, & puro consensu, & propterea, his
stantibus, nescimus videre, ubinam fundetur prætensio
contraria, quòd dicti Religiosi se opponant hodiernæ no-
stræ petitioni, seu instantiæ, quam rotundis literis admise- 95
runt, & quatenus in rei veritate comparerent, illorum op-
positio attendenda non esset, resistente vulgata regula *Text.
in cap. Quod semel de Regul. Jur. in* 6. cum aliis apud *Surd. de-
cis.*265. *num.*25.

Præterea respectu omnium dictorum Conventuum mili-
tat alia reflexio, quod illorum Religiosi, uti existentes ex- 96
tra spatium, à canonicis Sanctionibus, & Apostolicis Con-
stitutionibus præscriptum, nullum habent Jus se opponendi
fundationi novorum Conventuum, ut in terminis observant
*Passer. in cap. unic. num.*50 *de Excess Prælat. Franc. var.
resol. cap.*27. *à num.*24. *Card. de Luc. de Regul. disc* 31. *à nu-
mer.*13. *Fattinell. respons.*42. *num.*4. *& Piton. discept. Eccles.*
36. *num.* 1. & firmavit *Rot. dec.*229. *à nu.*21. *par.*8. *rec.* & re-
soluit *hæc S. C. in Vicen. Fund. Conv.* relata per *Piton. ubi sup.*

Quæ omnia dicta sint ad solius materiæ ornatum, & ad
ostendendam insubsistentiam omnium contrariarum critica-
tionum; Quia pro totali remotione objecti, fundati, vel 97
in dissensu, vel in qualificatione, & conditionalitate consen-
suum aliquorum Religiosorum, quos ad meram cautelam
petierunt nostri Religiosi, superabundare videtur unica illa
reflexio, quòd ex rotundo Privilegio Apostolicæ Sedis,
obtento à Clement. IX. *Carmelitæ Discalceati fundare,
condere, & erigere valent eorum Conventus, nullo aliarum
personarum cujusvis Ordinis, & Regularium requisito con-
sensu.*

Quatenùs verò respectu eorundem Religiosorum repetan-
tur iidem pretextus præjudicii, vel respectu aliorum incul- 98
cetur defectus distantiæ inter dictos Conventus, & situm,
ubi fundari vult novus Conventus, applicantur eædem re-
sponsiones, datæ supra adversus similem prætensionem PP.
S. Eustorgii, in specie admissæ, & approbatæ ab Archiep.
in ejus ult Relat. *E quanto a me crederei &c. le querele degli al-
tri Regolari non potessero ostare all'intenzione dell'Oratori,
il zelo, e buon essempio, de quali potrebbe riuscire di profitto
spirituale alla parte più popolata, e meno colta di questa Cit-
tà*: Cui omnis in hac parte adhibenda est fides, uti appri- 99
mè informato de statu, & indigentiis suæ Civitatis, & Diœ-
cesis ex animadversis *supra discept.* 1. §. 12. *num* 10. *& in Tom.*
1. *par.*2. *discept.*9. *num.*7.

Imò *Card. de Luc. de Regul. disc.*97. *num.*9. non minùs so-
lidè, quàm practicè in introductione Religiosorum exem- 100
plaris Instituti considerat etiam bonum ipsorum Regularium
antiquorum, ea ratione, (sunt ejus verba) *quia introdu-
ctio aliorum Religiosorum, profitentium eandem rigorosam ob-
servantiam Regulæ, præstabit stimulum antiquis benè viven-
di, & exactè observandi Institutum.*

Minùs exagerari meretur, quòd quocumque modo augea-
tur illorum numerus, vel in duas dividatur numerosa Pro- 101
vincia Lombardiæ, possunt nostri Religiosi, vel moram
facere in eorum antiquo Conventu, attenta illius magnitu-
dine, & capacitate ampliationis, vel in omnem casum pos-
sunt alium fundare Conventum propè eundem antiquum, eo-
dem modo, quo in Civitate Januæ iidem Religiosi duos ha-
bent Conventus, inter se contiguos.

Separando enim objectum in duas partes, pro ea, quæ
respicit ampliationem antiqui Conventus, illum reddendo 102
capacem pro majori Religiosorum numero, ibique collo-
cando, tam Studium, quàm Novitiatum, dicimus, hoc
ad terminos exercitiorum nostri Instituti, esse prorsus im-
practicabile, & uti tale expressè vetitum fuit *in nostr. Const.
par.*3. *cap.*3. *de Convent ubi Novitii sunt educandi numer.*2.
*fol.*103. ibi: *Conventui Novitiorum &c. in eo, nec Præposi-
tus Congreg. neque Definitores generales, neque Procurator
Generalis habitabunt: Neque studiorum actus exercebuntur;
Neque Hospites frequenter admittentur.*

Videtur autem penè impossibile frequenter non admittere
Hospites in antiquo Conventu Mediolani, attenta magni- 103
tudine Provinciæ Lombardiæ, ut patet consideranti,
&est

& eſt vim inferre litteralibus Conſtit. noſtri Inſtituti, in forma ſpecifica ab Urb. VIII. ann. 1631. approbatis, exercere actus Studiorum in Conventibus, pro Novitiatu deſtinatis, quod permiſſum nullatenus eſt, ex adductis in *Tom.1.par.1.*
104 *diſcept.11.num.*33. Attentis præcipue decreto irritanti, & clauſula *Sublata*, in eadem Urb. Conſtit. ſeu approbatione appoſitis, per ea, quæ notant adducti in *Tom.1.par.1.diſcept.14.num.21.*

Poterant proindè omitti exempla aliarum Religionum, in
105 quibus tales Conſtitutiones, id prohibentes, non adſunt, & in quibus forſan Novitii non inſtruuntur cum illo rigore, qui meritò practicatur in noſtra Religione, cohærenter ad dictas ejus *Conſtit. in par.2. tit.3. de Conventu, ubi Novitii ſunt educandi per tot. fol.*102.

106 Pro ſecunda verò parte objecti, quæ reſpicit unionem, ſeu contiguitatem duorum Conventuum.

Dicimus primò, quòd illa contiguitas, quæ reperitur in-
107 ter Conventus Genuæ, poſitos in Civitate nova, ut ibi dicitur, & in parte minus frequentata, & à paucis habitata, non eſt practicabilis in Civitate Mediolani, quia ambo Conventus habent in circuitu ſpatium duorum ferè milliariorum,
108 ut probatum fuit Summ. eſtque in Civitate Januæ notorium, quod ſpatium intus Civitatem Mediolani non occupant, neque decem alii Religioſorum Conventus, ut ibidem omnium oculis expoſitum eſt.

Dicimus ſecundò, quòd contiguitas dictorum Conven-
109 tuum verificatur reſpectu extremitatum prædiorum ruſticorum utriuſque Conventus, non autem reſpectu communis fabricæ, & habitationis Religioſorum; Quod neque etiam practicari poteſt in Civitate Mediolani, quia ſitus, qui modo ſuperficialiter conſideratus, & plus juſto magnificatus, videtur magnus pro uno Conventu, in fractione panis, ſeu in Architectorum menſuratione, & dilineatione, experiretur incapax pro duobus in ſuo genere undique perfectis, & completis Conventibus, cum ſuis Officinis, & aliis neceſſariis membris formalis Conventus: Multa enim, quæ
110 in abſtracto, & primo intuitu plauſibilia videntur, quando deindè ad praxim reducuntur, longè minora apparent, & executioni mandari non poſſunt, teſte experientia, & id obſervante *Raynal. tom.2. Obſerv. Crimin. ad cap.16. ſupplement.*3. *num.*2. quem ſequutus fui in *Inſtitut. Crimin. lib.*3. *tit.7. num.*8.

Eodem modo omitti poterat reflexio, quòd anno 1648.
111 ad inſtantiam noſtrorum, & aliorum Religioſorum Mediolani, expeditum fuerit Monitorium in Rota adverſus PP. Reformatos S. Franciſci, ad effectum impediendi fundationem novi Conventus extra Portam Ticinenſem; Quidquid enim ſit in facto de tali Monitorii expeditione, hoc unum eſt certum, quòd cùm exadverſo non doceatur de proſequutione litis in illius exequutionem, & multo minus de illius terminatione, nullum omnino fundamentum fieri poteſt in
112 dicto Monitorio, quod juxta illius totam indolem, & notiorem naturam reſolvitur in ſimplicem citationem, ex animadverſis per *Mandoſ. de Monit. quæſt.*17. *num.*4 *& Ridolph. in Prax. par.2. cap.4. à num.*35.

Ultra quòd in dicto caſu non concurrebant illæ eſſentiales
113 circumſtantiæ in facto, quæ concludenter probantur in præſenti, & ſignanter præciſa neceſſitas fundandi Conventum, pro Novitiatu, diſtinctum ab alio pro Studiis, & ad recipiendos Religioſos, confluentes in magna Civitate Mediolani à vaſtiſſima Provincia Lonbardiæ, ex hucuſque animadverſis.

Non valens deinde contrarius Defenſor criticare operatio-
114 nes, & pia exercitia noſtrorum Religioſorum, gratuitum facit tranſitum ad ſomniatas eorundem magnas divitias, aſſerendo, ſeu potiùs divinando, quòd eorum quæſtuatio longè differat ab aliis Religionibus, quia procurant pinguia patrimonia, ampla ſuppellectilia, & ampliores perpetuos proventus, ex qua pia meditatione deinde concludit; *Undè cautiùs procedendum eſt cum PP. Diſcalceatis in conceſſione fundationis novi Conventus, quàm cùm cæteris verè Mendi-*
115 *cantibus.* In hac autem parte, non ſolùm longè diverſimodè diſcurrit de noſtra exemplari Religione, ac fecerint Summi Pontifices *Paul. V. in ejus Conſtit.*10. *in Bull. nov. tom.*3. *& Clem. IX. in Indulto*, de quo ſup. *num.*28. eo, quia dicti Summi Pontifices aſſerunt, noſtros Religioſos; *Deo, & Eccleſiæ Sanctæ ſuæ perfectum exhibere famulatum, non ſolùm ipſi Deo per orationem, & contemplationem, ſedulò vacantes, verùm etiam Animarum ſalutem exemplo, & doctrina ſollicitè procurantes*: Sed clarè oſtendit, ſe nullam habere no-
116 titiam illius rigoroſæ paupertatis, quam ex vi Conſtit. ſervare tenentur, & de facto punctualiter obſervant, dum *in*

*par.2.cap.1.num.*7. expreſsè demandant, ut Fabricæ, tam Conventuum, quam Eccleſiarum, paupertatem, & humilitatem præſeferant, illarum verò Cappellæ non exornentur marmore, vel ſtucco, minuſque ex mixtis lapidibus veſtiantur parietes, ſed illæ potius nitorem, quam pretioſam pulchritudinem præſeferant, quotidiè ad memoriam redu- 117
centes, & in praxi ſervantes id, quod ſolitus erat dicere de ſe ipſo *D. Bernard.* relatus *in Inſtit. Crimin. lib.1. tit.10. §.4. num.*73. nempè; *Paupertas mihi ſemper placuit, ſordes verò nunquam.*

Exagerat pariter contrarius Defenſor, neſcio quod *documentum* (ſunt ejus verba) *ipſorum zelantiſs. Gener. Jo: So-* 118
rek ſuper interpretatione Regulæ. Quæ digreſſio æquè impropria, ac inſubſiſtens, ex omni parte claudicat, quia idem SoreK non fuit Generalis Diſcalceatorum, ſed Carmelitarum antiquæ Obſervantiæ anno 1460. & Conſtitutiones pro eiſdem Religioſis antiquæ Obſervantiæ edidit anno 1466. quo tempore, nedum noſtri Religioſi non erant in rerum natura, ſed quod magis eſt, S. Thereſia Fundatrix noſtræ Religionis, neque etiam lucem aſpexerat, uti nata anno 119
1515. & ſic annis 49. poſt dictas Conſtitutiones Soreſianas. Idem propterea exageratum documentum habet illam connexionem cum præſenti inſpectione, quam habet cupreſſus cum naufragio, juxta phraſim *Horatii*, ſequuti à *Leone de Præpar. Judic. par.3. quæſt.2. num.*5.

Cæterùm ad demonſtrandam inſubſiſtentiam omnium contrariarum criticationum, ſat eſt ſola illa reflexio, quòd 120
Archiepiſcop. Mediolanen. coram quo eædem exceptiones, millies repetitæ exadverſo fuerunt illas habuit pro irrelevantibus, concludendo ſuam 2. Relationem, ſequentibus verbis, omni conſideratione dignis: *Quanto a me crederei, che, ſanato con qualche oneſto compenſo il pregiudizio, che ne riſultarebbere alla Collegiata di San Lorenzo &c. le querele dell' altri Regolari poco poteſſero oſtare all' Oratori il zelo, e buon eſſempio de quali potrebbe riuſcire di profitto ſpirituale alla parte più popolata, e meno colta di queſta Città.*

Reſpectu verò ejuſdem honeſtæ compenſationis, unicè innixæ aſſerto præjudicio, quod prætenditur reſultare eidem 121
Collegiatæ, vel ex deficientia Parochianorum in domibus, à Religioſis emendis pro fundando Conventu; Vel in emolumentis funerum, & eleemoſynis Miſſarum; Vel demum in diminutione concurſus ad eandem Eccleſiam Collegiatam; Conſtanter repetimus, quòd tale præjudicium, vel nullo modo in facto ſubſiſtit, vel in omnem caſum, habito reſpectu ad augumentum cultus divini ex novo pio Opere reſultans, Eccleſia antiquo læto animo aliquod leve 122
præjudicium ſupportare poteſt, ut in ſpecie, eidem objecto reſpondendo, obſervavit *Rota in Roman. Orator. 26. Junii 1696. §. In erectione cor. Card. Priol.* ibi: *In erectione verò iſtarum Eccleſiarum pro juſta cauſa conſideratur favor pii Ope-* 123
ris, & augumentum cultus divini, in quorum gratiam Eccleſia antiqua poteſt ſupportare aliquod præjudicium.

Non ſubſiſtit idem præjudicium reſpectu domorum, incorporandarum pro habitatione Religioſorum, ad inſtar Prætatici, quòd prætenditur ab Hebræis, ſubintrantibus in domos Chriſtianorum, juxta animadverſa apud *Pignatell. in fin. tom* 10. *à fol.*353. Quia ultra animadverſa ſupra *à num.*36. talis prætenſio, utì prorſus irrelevans, & tanquam 124
inſigne gravamen religioſarum Familiarum, in ſpecie qualificatur, & canonizzatur à Greg. IX. *in cap. Nimis prava* 17. *de Exceſs. Prælat.* ibi; *Ab eis etiam de Hortorum fructibus decimas, necnon Habitaculis Fratrum (ſicut de Judæorum domibus) contendunt redditus extorquere aſſerendo, quod niſi Fratres morarentur ibidem, ab aliis Habitatoribus proventus aliqui ſolverentur.*

Et in noſtris terminis, referendo ita deciſum à C. Viſitat. Apoſt. contra Parochum S. Angeli in Foro Piſcium, præten- 125
dentem aliquam honeſtam compenſationem à PP. S. M. in Campitello, quando ibidem fundarunt eorum domum regularem, ob præjudicia, quæ aſſerebat pati ſuam Eccleſiam Parochialem, propter dimiſſionem illarum Perſonarum ſæcularium, quæ in antiquis domibus habitabant, ob- 126
ſervat *Card. de Luc. de Paroch. diſc.*29. *per tot:* & ſignanter *in fin. num.*10 ibi: *Accedente totius Catholici Orbis praxi, & obſervantia, quòd ſcilicet nunquam auditum eſt, Religioſos, ob novas conſtructiones, vel ampliationes ad aliquid ſive di compenſam, ſeu refectionem teneri.*

Minus ſubſiſtit idem præjudicium reſpectu emolumentorum funerum, & eleemoſynæ Miſſarum; *Quia* (ſunt verba) 127
Rot. in d. dec. Rom. Orat. 29 Junii 1696. §. Secundò. Cùm ex indulgentia Summor. Pontificum relicta ſint arbitrio Fidelium, & pendeant ab eorum libera voluntate, tanquam accidentalia

non connumerantur inter præjudicia Ecclesiæ Parochialis, & concordant adducti *per Marnat. resp.28. à num.34. & Rot. decis.165. num.17. par.16. rec.* & supra *à num.20.*

Prout etiam ejusdem prorsus insubsistentiæ ad effectum
128 compensationis, est aliud assertum præjudicium, resultans ex diminutione concursus ad Ecclesiam Parochialem Anniversariorum, omniumque aliarum contrariarum reflexionum; Eidem enim ass. præjudicio individualiter respondet *Rot. in d. Rom Orat.* sequen. verbis: *Reliqua, quæ respiciunt decorem Ecclesiæ Parochialis, frequentiam Populi, eleemosynas, ac Anniversariorum celebrationes, neque unquam retardare valuerunt erectionem novæ Ecclesiæ, ut toties judicatum reperitur, neque aliqua reparatione digna existimata fuerunt, sed optimè compensata attento favore Causæ piæ.*

In conflictu autem hujusmodi punctualis resolutionis Sacr.
129 C. Visit. Apost. relatæ *à Card. de Luc. ubi supra*, & punctualioris decis. S. Rotæ ad excludendam ass. compensationem, exadverso prætensam, nulla prorsus ratio habenda est Authoritatum, exadverso allegatarum; Quia nulla ex eis descendit ad nostros terminos, compensationis nimirum exadverso prætensæ: Et proindè eadem resolutio S.C. & dec. Rotæ, uti nullum habentes Contradictorem, & in specie descendentes ad præcisas circunstantias nostri casus, ha-
130 bentur uti casus legis, per ea quæ notant *Card. de Luc. de Usur. disc.22. num.2. & 3. & Rot. in Legionen. Parochialis 3. Julii 1706. § Admissa coram Kaunitz.*

Plusquam tacitè admittuntur hæc in contrariis Scripturis,
131 in quibus Oppositores inutiliter se diffundunt ad impugnandam spiritualem utilitatem, resultantem Habitantibus prope illum Locum, ubi Religiosi petunt fundare eorum Conventum, multiplicando Presbyteros sæculares, aliosque regulares Operarios, acsi nostri Religiosi nullum omninò fructum in spiritualibus allaturi essent.

Pro cathegorica autem responsione sat esse videtur sola le-
132 ctura 2. Relation. Archiepiscop. in qua pro veritate, & conscientia requisitus, asseruit ea, quæ registravimus supra *num.70.*

In cujus claræ assertionis conflictu frigescunt contrariæ
133 exagerationes, ad excludendam dictam maximam utilitatem spiritualem ex nova fundatione nostri Conventus, quia Episcopi, talia asserentes, omnem merentur fidem, ut in specie loquendo de similibus Relationibus, quas Episcopi sacris Congr. transmittunt, notant adducti supra *discept.1. §. 11. num.3.*

Excluso ex his præjudicio Ecclesiæ Collegiatæ, vel saltem concludenter demonstrato, quòd illud etiamsi in aliquo verificaretur, non esset aptum impedire fundationem no-
134 stri Conventus; Multò minùs eadem fundatio impediri valet à dissensu aliquorum Regularium, exadverso magnificato; Ultra quòd enim idem dissensus Regularium, uti insubsistens, & nullius relevantiæ, recognitus fuit ab Archiepiscopo, ut testatur in ejus 2. Relat. Strictè dicimus, quòd ex rotundo privilegio Pauli V. de quo in ejus *Const.10. in Bull.*
135 *nov. tom.3.* specificè confirmato à Clem. IX de quo supra *num.2.* ille nullo modo requiritur.

Nec relevat responsio, quòd idem Indultum Clem. IX. attendendum non sit, uti subreptitiè, & obreptitiè extor-
136 tum, eo quia in illius impetratione non fuit Summo Pontifici narratum, quòd in contrarium aderant *Constitut.60. Clem.VIII & alia Constit.27. Urb. VIII. in Bull. nov. tom.3. & 4.*

Responsio enim in promptu est, quòd d. Constit. Clem. VIII. per viam legis in certa distantia præscribit consensum
137 Regularium antiquorum pro fundatione novorum Conventuum. Dicta verò Constit. 27. Urb. VIII. non est aliqua specialis, & præcisa derogatio privilegii Pauli V. sed est confirmatio dict. Constit. Clementinæ, per viam legis generalis demandando illud idem, quod in dict. Clementina Constit. continentur circa fundationem novorum Conventuum, prævia licentia Ordinarii, & præcedente consensu Religiosorum antiquorum in Loco, derogando generaliter omnibus, & singulis, in contrarium facientibus.

Hoc autem posito, uti resultante ex sola lectura dd. Apostolicarum Constit. ultrò admittimus, quòd Indultum Pau-
138 li V. comprehendatur sub dict. generali revocatione Urban. VIII. Sed exadverso negari non potest, quòd alter ex Successoribus Pontificibus illud confirmare potuerit, ut fecit Clem. IX. cui nullo modo i notæ erant dispositiones dd. generalium Constit. Clem VIII. & Urban. pariter VIII. quia illæ, uti in Bullario existentes, & generaliter, & per viam legis multa disponentes circa novorum Conventuum erectiones, dicuntur notoriæ, quod sufficit ad excludendum vitium subreptionis, & obreptionis, ex adductis *in dec.250. num.25. coram Cerr.* Et in præcisis terminis verisimilis noti- 139
tiæ Papæ, resultantis ex iis, quæ continentur in una ex Constit. antecessorum Pontificum, per viam legis emanatis, & in Bullario impressis, habemus punctualem *dec. Rot. cor. Emer. jun. la 177. per tot.* & signanter *num.4.*

Famoso verò motivo, ultimo loco non sinè magna admiratione exagerato, & in eo consistenti, quòd nostri Religio- 140
si consenserint subjectioni Fori laicalis pro obtinenda fundatione nostri Conventus, responderi congruè potest cum vulgato illo: *Parturient Montes*, quia non regit in facto, & non relevat in jure.

Non regit in facto, quia ex verbis consensus Magistratus, nil aliud infertur, quàm conditio solvendi onera, in- 141
fixa domibus, à Religiosis emendis, ac præstandi fidejussionem apud Acta Magistratus redditum extraordinariorum de non declinando Forum ad effectum prædictum, Quæ non possunt verificari, nisi de oneribus fixis, perpetuis, & invariabilibus dictarum domorum, à Religiosis emandarum, quæ transeunt in personas exemptas, unà cum ipsis bonis, juxta celebr. *decis. Alben. Gabellæ, coram Merlin. la 902. à numer.55.* cum qua quotidiè procedit C. I. juxta casus, relatos *à Ricc. in Synops. Verb. Onus numer.3. & 5.*

Minùs eadem conditio relevat in Jure: Aut enim verùm est id, quòd supponitur in dicto consensu, quod scilicèt id consentaneum sit praxi Civitatis Mediolani, juxta illa verba in contrariis Scripturis omissa, *ad effectum prædictum*, 142
juxta praxim, quæ, uti notoria in eadem Civitate, supponenda est etiam nota Superioribus Ecclesiasticis; Et in hoc casu, si eadem praxis toleratur cum omnibus aliis Religionibus, habentibus Conventus in Civitate Mediolani, ex eodem motivo toleranda pariter videtur cum Carmelitis Discalceatis.

Aut verò eadem praxis nova est, opponiturque Juris dispositioni, & in his terminis consensus, cum dicta reprobata conditione præstitus, remanet purus, & conditio vitia- 143
tur, juxta *Text in leg. Sejus, & Augerius ff. Ad leg. Falcid.* & animadversa per *Campanil. in Divers. Jur. can. rubr. 18. cap.7. num.13. Sanch. ad Præcept. Decal. lib.7. cap.17. num.2. Card. de Luc. de Donat. disc.25. num.9. & Rot. in Rom. Nominat. 13. Januar. 1698. § fin. cor Olm.* Et fuit novissimè admissum *à C. Concil. in Tullen. Erectionis Episcopatus* 144
28. Martii 1719. in qua, attento quòd adducti fuerunt consensus, cum conditionibus, Juri repugnantibus, rescriptum fuit, ut procurarentur consensus liberi, ut videre est *supra 1. par. discept. ultim. in fine.*

Quoad alium consensum Archiepiscopi, qui prætenditur datus cum conditione honestæ compensationis, itaut, ista deficiente, dicatur deficere idem consensus. Dicimus pariter, id non regere in facto, quia ipse ostendit quidem ejus 145
inclinationem favore sui Clerici sæcularis pro dicta honesta compensatione, sed omnia remisit EE. PP. arbitrio, ibi: *Nella forma, che parerà più propria al superior' intendimento dell' EE. VV.* Ad excludendum verò omnem prætextum Oppositorum in hac parte, supra *numer.126.* ad hominem demonstravimus, *nunquam auditum fuisse in Catholico Or-* 146
be, Religiosos ob novas constructiones, vel ampliationes eorum Connentuum ad hujusmodi compensam, seu refectionem teneri.

Ad facilitandam Gratiam, pro qua supplicamus, inter alias authoritates adductas supra *num 21.* citavimus *dec. Rot. in Rom. Orat. 26. Junii 1699. cor. Em. Priol.* in qua § *In erectione* firmatur, in gratiam pii Operis, & divini Cultus, 147
resultantis ex novorum Conventum, & Ecclesiarum fundatione, antiquas Ecclesias libenter supportare debere aliquod præjudicium.

Respondetur autem exadverso, id non obstare, quia idem Oratorium erectum fuit ex Indulto Urb. III. Qui cum obierit die 16. Octobr 1187. videtur inperceptibile, quomo- 148
modo id verificari possit, eo quia pauci effluxi sunt anni ab ejusdem Oratorii constructione.

Respondetur 2. consensum Parochi in dicto casu fuisse irrationabilem, & proindè nil mirum, si Rota illum sup- 149
plevit.

Sed Nos replicamus, quòd talis etiam naturæ, & qualitatis est dissensus nostrorum Oppositorum, quia petunt compensationem aliquam à Religiosis, quæ eis de Jure nullo modo debetur, quo casu dissensus dicitur irrationabilis, & 150
tunc suppleri solet ab hac Sacr. C. testib. *Pignatell consult. 157. numer.53. tom 1. juxt. Rom.º impress.* ubi refert verba punct.

punct. *decis. Rot. in Barchin. Fundat. Conv.* 18. *Maii* 1657.
cor. Panzirol. sequutæ etiam in *d. Rom. Orat.* 13. *Jan.* 1698.
§. Verùm in fine, *cor. Em. Priol.* & *§. Reliqui verò*, ibi :
Vel eo irrationabiliter denegato, *suppleri possit*, *per Ordina-
rium*, *vel Sententiam Judicis*:

In qua parte supra *num.* 26. adduximus verba Text. litera-
lis *in can. Nullus in fine de Jurepatr.* quem ad nostrum effe-
151 ctum præter *Pignatell.* ibidem citatum, sequuntur *Barbos.*
de Jur. Eccles. libr. 2. *cap.* 2. *num.* 17. *Amostaz. de Caus. piis*
par. 2. *lib.* 5. *cap.* 2. *num.* 38. & *Card. de Luc. de Regul. disc.* 29.
vers. Nec negata, & *num.* 15. ubi conclusionem ampliat,
152 quandò, ut in præsenti ad unguem verificatur, agitur de
Religione, quæ non accedit ad funera, ea adducta ratione,
quia in his terminis (sunt ejus verba) *Sequitur*, *ut nullum*,
aut modicum, *ac remotum præjudium Parocho*, *aliisque Cle-
ricis sæcularibus ejus introductio causet*. *Istaque oppositio per
Sacr. Congreg. negligi solet*, *quandò Populus concorditer id
desideret*.

Asseritur pariter, *dec. Rom. Orat.* 26. *Junii* 1699. contra
153 Nos retorqueri, eo quia distinguendo Jura Parochialia in
duas species, nempè in illa, quæ primò, & privativè spe-
ctant ad Ecclesias Parochiales, ut sunt Fons baptismalis,
administratio Sacramentorum tempore Paschali, tempore
infirmitatis &c. & in alia, quæ secundariò, & cumulativè
pertinent ad easdem Ecclesias Parochiales, ut sunt eleemo-
154 synæ Missarum, celebratio Anniversariorum, audire Sa-
crum, Sepulturam eligere, & similia facere, asserit,
emolumenta hujusmodi secundæ speciei, cùm pendeant à
mera voluntate Fidelium, non connumerari inter præjudi-
cia Ecclesiarum Parochialium: Secùs verò alia primæ spe-
ciei, quæ proindè non possunt salvari à solo augumento, &
favore Cultus divini, sed solent à magnis Tribunalibus præ-
155 servari cum solita clausula: *Sinè præjudicio Jurium Paro-
chialium*.

Hoc autem admisso, uti resultante ex sola lectura d. Dec.
palpatur manibus, illam retorqueri contra Oppositores, quia
156 Nos non prætendimus in minimo præjudicare Ecclesiæ Pa-
rochiali in concernentibus dictam primam, & principalem
speciem Jurium Parochialium, & ultrò admittimus, ut in
Gratia fundationis nostri Conventus addatur dicta clausula:
Sinè præjudicio Jurium Parochialium. Diximus verò, &
concludenter probavimus in omnibus nostris Scripturis, &
modo addimus cum præcisis verbis dictæ punctualissimæ
157 Dec. *§. Secunda*, quòd illa *cùm ex indulgentia Summorum
Pontificum relicta sint arbitrio Fidelium*, *& pendeant ab eo-
rum libera voluntate*, *tanquam accidentalia*, *non connume-
rantur inter præjudicia Ecclesiæ Parochialis*. Et propte-
reà relinquitur manifestum, quòd pro istis Juribus, uti
accidentalibus, & tanquam pendentibus à mera voluntate
158 Fidelium, non potest peti aliqua reservatio, non potest
prætendi aliqua fixa, & stabilis compensatio, & nullo Jure
potest retardari dict. pii Operis fundatio.

Conqueritur demum contrarius Defensor ex eo, quod non
videt aliquam justificationem, quòd nostri Religiosi possi-
159 deant tot bona, cum quibus commodè manuteneri possint
in Conventu, de quo agimus; Sed in hac parte laborat in
æquivocis, quia Nos non insistimus pro Gratia fundationis
novi Conventus, cum dote, & possessione temporalium
bonorum, sufficientium pro congrua manutentione 12. Re-
160 ligiosorum, sed supplicamus pro Gratia fundationis ad ti-
tulum paupertatis, eo prorsus modo, quo omnes nostri
Conven. fundati sunt.

Die 21. Martii 1719. proposita Causa in C. E. & R. per
Card. Corsinum, & mediante particulari Memoriali sup-
cante Collegiata pro ejusd. Causæ dilatione, responsum
fuit: *Dilata*.

DISCEPTATIO VI.

Ratisbonen. Parohialium.

P R O

Consistorio Ratisbonæ.

C U M

Monachis Sancti Emerami.

ARGUMENTUM.

*Vacante Ecclesia Parochiali per obitum Sacerdotis Sæcula-
ris*, *quando de illa provideri possit Regularis*, *& an
sustineatur institutio Sacerdotis Sæcularis facta sine præ-
sentatione Abbatis Regularis*, *Patroni dict. Ecclesiæ
Parochialis*.

Etiamsi Consistorium Episcopale Ratisbonensis Eccle-
siæ à diuturno, ultra biscentum annorum tempore,
seu ab immemorabili fuerit in pacifica quasi possessione ad-
mittendi Presbyterum dumtaxat sæcularem, quotiescumque 1
vacans erat Parochialis Ecclesia Sancti Andreæ in ober,
idest superiori Lautterbach, ab anno scilicet 1510. ad annum
1571. à Bavariæ Ducibus, & ab anno 1576. ad annum 1700.
ab Abbatibus Monaster. Sancti Emerani, Ordin. Sancti Be-
nedicti præsentatum.

Nihilominùs modernus Abbas, occasione accepta nuper-
rimæ vacantiæ d. Parochialis, posthabito Sacerdote sæcula- 2
ri, tentavit præsentare unum ex sui Ordinis Regularibus,
quo non admisso, porrexit huic Sac. Cong. supplicem Libel-
lum, die 2. Martii 1706. Ordinario Loci, de more pro In-
format. remissum, ibi: *Adjungimus his Literis preces Abb.
Monasterii ad S. Emeramum*, *quatenùs super expositis S. C. C.* 3
distinctè informes. *Ità exequeris*, *si quid aliud ad rem faciat*,
exprimes, *ad preces ipsas remittes*.

In cujus exequutione Administrator dicti Episcopatus,
ab Apostolica Sede deputatus, nulli labori, nullique sum-
ptui pepercit ad eruendam veritatem; Invenit autem, duas 4
in Diœcesi Ratisbonensi extitisse erectas Parochiales Ec-
clesias in Lautterbach, suis quoque titulis, & Locis pe-
culiaribus distinctas, Unam scilicet Sancti Andreæ in ober,
seu superiori Lautterbach, Alteram verò Sancti Emera- 5
mi in nider, idest inferiori Lautterbach; Quas tamen ab
anno 1670. Abbas Cœlestinus ad majorem annuatim acqui-
rendam pensionem proprio marte coalescere fecit in uni-
cam Parochialem, ut constat ex Scripturis, in Secretaria
exhibitis.

Hodie igitur strictè quæritur, an sustineatur dicta præ-
sentatio Sacerdotis Regularis; Illaq; nullo modo sustineri
potest, dum ab immemorabili tempore concludenter in Sum- 6
mario docemus, ad illas semper fuisse præsentatos Presby-
teros sæculares, ut in terminis longè debilioribus præsen-
tationis Sacerdotis sæcularis per spatium 40. dumtaxat an-
norum, quod Ecclesiæ status immutetur, etiamsi antece-
dens status esset clarus, & indubitatus pro Regularitate,
adest *Tex. in cap. Cùm de benef. de Præbend. in* 6. ubi com- 7
muniter *Repetentes*, cum aliis apud *Gonzal. ad Reg.* 8. *Can-
cel. gloss.* 7. *num.* 8. *Card. de Luc. de Benef. disc* 53. *numer.* 2. &
Rot. dec. 65. *num.* 20 *par.* 11. *rec.*

Non obstat asserta unio anno 1679. à Cardin. Pileo confir-
mata, cujus vigore prætenditur concessa facultas præsentan- 8
di Regularem ad vacantem Parochialem ejusdem Monasterii
S. Emerami.

Eadem enim unio concludenter non probatur in facto,
& nullo modo, quatenus probaretur, relevaret in Jure, 9
quia non probatur effectuata, dum post ipsam apparent
semper factæ præsentationes de Sacerdotibus sæcularibus,
& sequens lapsus temporis inconcussè stat pro sæcularibus
Presbyteris præsentandis, quod solitum in hac materia to- 10
tum facit, juxta punctualem *decision.* 1367. *à numer.* 2. *coram
Emerix. jun.*

Minùs obstat, quod anno 1661. præsentatus fuerit P. Cœ-
lestinus Schvvarzvvalders Ord. Sancti Benedicti, & admis- 11
sus à Consistorio Episcopali; Quia admissio legitur facta, non
absolutè, ut solet, sed provisionaliter, ibi: *Licentiam us-
que ad revocationem nostram ex officio impertimur.* Hujusmodi
O 3 autem

autem provisionales admissiones nullum inferunt veritati præjudicium, neque in petitorio, neque in possessorio, juxta præcisa verba *Rot. dec.842. num.11. cor. Dunoz. jun.*

Cæterùm omitti poterat *Pater Romanus*, tanquam repertus in quadam Descriptione, seu documento non pro-
12 bante, & verba illa *Quem secutus est Conventualis S. Emerami P. Romanus Pundorffer in Lautterbach mortuus, & sepultus die 5. Julii 1660.* Indigitant potiùs mortem præ oculis habitam, quam præsentationem factam, aut admissam, imò provisorio dumtaxat modo, ibi: *Isti ambo Regulares*
13 *absque admissionibus provisorio modo in superiori, & inferiori Lautterbach steterunt*, & consequenter huic etiam provisioni applicantur ea, quæ firmavit *Rot. decis.842. in fine cor. Dunoz. jun.* cum aliis, adductis *in tom.1. par.2. discept.26. num.56.*

14 Quibus duæ aliæ adduntur animadversiones, ex quibus palpatur manibus insubsistentia contrariæ prætensionis.

Prima, quòd admittitur etiam exadverso, Parochialem, de qua agimus, vacasse per obitum Sacerdotis sæcula-
15 ris, juxta verba dubii, & propterea militat pro hac parte ultimus status, qui semper attenditur, ut in terminis advertunt *Corrad. in Prax. Dispens. Apostol. lib.6. cap.1. numer.34.* ibi: *Et cùm in dubio ad hoc, ut beneficium dicatur sæculare, vel regulare, attendatur ultimus status, an scilicèt vacaverit illud per obitum personæ Sæcularis, vel Regularis &c. Card. de Luc. de Benef. disc.63. num.11.* ibi: *Nihilominùs difficultatem habebam ex dicto contrario statu unius*
16 *sæculi, & ultra, dum constabat à dicto anno 1607. d. Ecclesiam collatam esse in titulum Clerico sæculari, atque talis erat etiam ultimus status, dum per Clerici pariter sæcularis ita provisi obitum vacatio contingerat &c. atque ultimus status in propoposito satis attendendus est, & Rot. decis.65. num.24. par.11. rec.* ibi: *Maximè quia semper attenditur ultimus status, ut in terminis ad cognoscendum, an beneficium sit Sæculare, vel Regulare, tradunt &c.*

Et ex contraria Religione id ultrò admittit, & fatetur *P.*
17 *Murga de Benefic. quæst.2. num.8.* ibi: *Dicuntur autem Regularia beneficia &c. Nam in beneficialibus ultimus rei status inspicitur, & maximè considerdatur.*

Secunda verò, quod ex documentis authenticis, exhibi-
18 tis in Secretaria, asserta Unio nunquam suum sortita fuit effectum, & consequenter, uti prorsus ineffectuata, in nulla prorsus haberi debet consideratione, ut in specie advertunt adducti per *Rot. dec.282. num.16. cor. Cels. & dec.261. num.6. cor. Ottob. & dec.46. num.7. cor. Ansald.*

Ex quibus remanet manifestum procurari exadverso novi-
19 tates, quæ semper arcendæ sunt, & quantùm fieri potest impediendæ, juxta aureum monitum *S. Jo: Chrisost.* de quo in *Tom.1. par.1. discept.10. num.12. & 13.* Præcipuè, quia eædem novitates vix compatibiles sunt cum Monachorum
20 statu, qui solitariè vivere debent, juxta propriam nominis Græcam ethymologiam, de qua *in can. Placuit 16. quæst.1.* & advertunt *Magg. de Sacr. Cærem. disquis.16. num.5.* ubi *ex Tertulliano* observat, Monachum dicere debere: *Ego non regno, secessi de Populo, imò unicum negotium mihi est, sed nec aliud curo, quàm nè curem.* & *Macr. in Hierolexicon verb.*
21 *Monachus*, ibi: *Quia sicut piscis sine aqua caret vita, ita sine Monasterio Monachus.*

Die 18. Maii 1708. proposito sequenti dubio in C. C. *An*
22 *præsentatio, facta à P. Abb. S. Emerami ad Parochialem Ecclesiam Lauterbach, vacantem per obitum qu. Jo: Ignatii Lickleiderer, de P. Joachim Michlæi Regulari sustineatur in casu &c.* Responsum fuit *Negativè*.

Quia verò institutio ejusdem Sacerdotis sæcularis facta
23 fuerat à Consistorio Ratisbonen. absque præsentatione dict. Abbatis, ideo in Cong. habita die 11. Maii 1709. fuerunt proposita alia duo dubia, & resoluta, ut infra.

Dub. I. *An institutio Sacerdotis sæcularis facta à Consistorio Ratisbon. absque præsentatione Abbatis Ven. Monast. S. Emerami, Patroni Ecclesiæ Parochialis in Lautterbach sustineatur.* Negativè.

Dub. II. *An sit locus provisioni duorum Parochorum, tam*
24 *in Ecclesia S. Andreæ in ober Lautterbach, quàm in altera Ecclesia S. Emerami in nieder Lauterbach; Vel potiùs unius Parochi tantùm in utraque Ecclesia.* Affirmativè quoad primam partem. Negativè quoad secundam.

DISCEPTATIO VII.

Tridentina Irregularitatis,

PRO

Jo: Benedicto Dagano.

ARGUMENTUM.

Occiddens aliquem ob sui necessariam defensionem, an fiat irregularis; Et quid dicendum, quando id sequitur sine moderamine tutelæ inculpatæ; Et an super tali irregularitate dispensare possit Episcopus.

JO: Benedictus Daganus ab Oppido Bagolini, Diœcesis Tridentinæ, huic S. C. humiliter exposuit, 12. ab hinc annis aggressum fuisse per viam ab Antonio Cosio, Viro sanguinario, rixoso, & continuò arma gestante; Atque
in talibus angustiis positum fuisse, ut pro necessaria tuitione propriæ vitæ coactus fuerit dictum Cosium Aggressorem occidere. 1

Quamvis autem ex hujusmodi homicidio, ob necessariam
propriæ vitæ defensionem sequuto, nullam incurrerit irre- 2
gularitatem, supplex petiit declarationem talis non incursus in irregularitatem, vel ad omnem abundantiorem cautelam preces fudit pro Gratia dispensationis, ad hoc ut sequendo divinam inspirationem, ab ejus æquè docto, pio, atque experto Confessario approbatam, ad sac. Ordines ascendere valeret.

De more remissæ fuerunt ejus preces Episcopo Tridenti-
no, qui omnia prædicta approbando, respondit: *Pro rei* 3
veritate, ex dignis Informationibus, Attestationibus, & Documentis, mihi exhibitis, novi, Jo: Benedictum Oratorem &c. coactum fuisse pro tuitione, & defensione propriæ vitæ occidere Antonium Cosi, hominem rixosum, & continuò arma gestantem; Circa quam veritatem concordant etiam Acta Curiæ sæcularis, in Secretaria exhibita, ex quibus patet, eundem Oratorem, ex d. motivo homicidii, ad sui necessa-
riam defensionem commissi, nullam omninò molestiam ab eadem laicali Curia passum fuisse. 4

Hodie igitur nomine ejusdem Oratoris humillimæ reiterantur preces pro d. declaratione, ipsum nullam incurrisse
Irregularitatem, ob d. homicidium ad sui necessariam defen- 5
sionem commissum, juxta literalem *Text. in clem. Si furiosus de Homicid.* ibi: *Si furiosus, aut infans, aut dormiens, hominem mutilet, vel occidat, nullam ex hoc Irregularitatem*
incurrit; Et idem de illo censemus, qui, mortem aliter vitare non valens, suum occidit, vel mutilat Invasorem, cum concordan. ibidem cumulatis *à Barbos. num.11. & seq. & à Bellet. Disquis. Cler. par.1. tit. de Discipl. Cler. §.5. à nu.116.* ubi *num.117. Quod si Clericus celebrans* (sunt ejus verba) *invaditur, justè dimittit celebrationem, & si, se defendendo,* 6
Aggressorem occidit, potest incontinenti redire ad Altare, & missam perficere, latè *Panimoll dec.49. num.26. & Pignatell. consult.20. nu.2. & seq. & consult.80 per tot. tom.7.* ubi refert, ita pluries fuisse resolutum à S. C. 7

Ea ratione, quia cùm propriæ vitæ defensio permissa sit de Jure divino, naturæ, gentium, canonico, & civili, omni Jure licitum est, vim vi repellendo, Aggressorem occidere, & propriam vitam à periculo liberare, quam, ad præ-
cisum effectum non incursus in Irregularitatem, propter homicidium, ad sui defensionem commissum, adducunt ci- 8
tati *in Instit. Crimin. libr.2. tit.5. de Homicid. numer.357. & seqq.* 9

In qua parte omni consideratione dignæ videntur Oratores veneratio, & reverentia, omni Jure debitæ huic sacro-
sancto Consessui; Cùm enim Episcopus à seipso posset talem declarationem facere, juxta rotundum oraculum *S. C. E.* relatum *à Pignatell consult.80. num 3. tom.7.* ibi: *Essendosi proposto a questi miei Illustr. Sig. il motivo del dubio, che fate sopra il particolare di N. N. doppo maturo discorso, anno risoluto, sì come altre volte si è fatto in simil caso, che se egli uccise l'Aggressore, non potendo evitare altrimenti la morte, non sia incorso in Irregolarità, e non abbia perciò bisogno di dispensa,* 10
secondo li termini della Clementina &c. E così ancora quanto alla dichiarazione da farsi sopra di ciò, che non sia riservata a questa Santa Sede, ma possa farsi anche dall'Ordinario &c. 11
Ubi num.5. addit. *Utantur igitur Ordinarii hoc Jure suo, &*

*mihi gratias, si non referant, saltem agant, quòd ipsis id ex-
hibui, ad servan. suas, suorumque conscientias.*
Etiamsi prætendi per meram hypothesim posset, quòd
forsan servati ad unguem non fuerint termini inculpatæ tute-
12 læ; Quia, *quamvis ille, qui se defendendendo excedit mo-
deramen tutelæ inculpatæ, fiat irregularis, non tamen fit ta-
lis de Irregularitate, quæ est indispensabilis, nisi à Papa,
sed illa, quæ ab Episcopo dispensari potest*, sunt verba *Gal-
lemar. ad Concil. sess. 24. cap. 7. de Reform. in Remissionibus
vers. Vel vim vi repellendo fol.* 219. ubi alios citat concordan-
13 tes, cum quibus pertransit *Monacell. in Formul. legal. tom. 4.
fol. 91. num. 24. & 25.* his verbis: *Si excesserit moderamen in-
culpatæ tutelæ &c. & sic Aggressorem, vim vi repellendo, oc-
cideret, & fieret Irregularis, ab eodem Episcopo potest dispen-
sari*, & concordant adducti *à Barbos. de Potest. Episc. par. 2.
alleg. 39. num. 54. & Passer. de Elect. cap. 27. num. 29.*
In exequutionem nihilominùs mandatorum hujus S. C.
14 Orator petiit, & obtinuit ab eodem Ordinario solam com-
probationem facti, concernentis duram necessitatem occi-
dendi suum Aggressorem, asserendo in ejus Relatione, id
eidem constitisse ex pluribus Documentis, Informationi-
bus, & Attestationibus, in ejus Curia exhibitis; Itaut nul-
la omninò superfit difficultas circa hujusmodi veritatem, ad
15 *Text. in can. Nobilissimus 97. dist.* ibi: *Nos tamen ejus gra-
vitatem, & eloquiorum illius veridicas cognoscentes assertio-
nes*, & firmata *per Rot. dec. 401. num. 9. cor. Emer. jun. &
dec. 200. num 11. par. 18. rec. & in Rom. Hæredit. 1. Feb.* 1715.
§. Hæc cor. Crisp. & in terminis Episcopi, & Principis Con-
stantiæ *Rot. in Constantien. Canonicatus super Remiss. 1. Julii*
1699. *§. Etenim coram Pio*, ibi: *Ex attestatione Principis,
& Episcopi Constantien. cujus summa dignitas, ordinis san-
ctitate, à temporalis Jurisdictionis potestate præfulgens,
ejus testimonio integram fidem tribuit*; Concludendo suam
Relationem sequentibus verbis: *Censeo, dignum esse Gra-
tia, in ejus precibus petita.*
Absque ulla prorsus difficultate, ex quo in nostro casu
16 concurrunt omnes illæ circunstantiæ, quas pro faciliori con-
cessione similium dispensationum solet hæc S. C. præ oculis
habere, etiam in illis casibus, in quibus sermo est de homi-
cidio, non ad sui necessariam defensionem, sed in rixa se-
quuto, de quibus *Fagn. in cap. Henricus num. 31. de Cler. pu-
gn. in duel.* ibi: *SS. remittit Supplicationes in S. C. C. quæ
præcipuè considerare solet, an homicidium fuerit commissum
per industriam, an occidens fuerit rixæ author, vel provoca-
catus, an tantùm temporis excesserit à die perpetrati homici-
dii, ut illius memoria sit obliterata in Loco, an Orator esset
bonæ conditionis, & famæ, & an post delictum semper lau-
dabiliter vixerit*, & concordat *Corrad. in Prax. dispens.
lib. 5. cap. 1. num. 4. & 5.* aliique relati *in Tom. 1. par. 2. discept.*
17 *5. per tot.* ubi sermo est de Gratia, concessa Clerico primæ
tonsuræ, & in *Muscana 12. Aprilis 1710. & in Tom. 2. par. 2.
discept. 22. per tot.* ubi agitur de simili homicidio, ad sui de-
fensionem patrato, deque Gratia, petita post 11. annos à
18 morte Aggressoris, quam hæc *S. C. die 11. Dec.* 1694. beni-
gnè concessit, ut videre est *ibid. num.* 24.
Quæ omnia superlativè emicant in præsenti, ex eo quia
agitur de homicidio, commisso ab annis 12 citra, non per
19 industriam, sed ad necessariam defensionem propriæ vitæ,
& Orator sunt verba Episcopi, *tam ante d. homicidium,
quàm post illud commissum, fuit semper Juvenis benè morige-
ratus, modestus, pius, nullamque dolendi contra ipsum cau-
sam præbuerit.*
Ex quibus cum omni fundamento sperat, & enixis preci-
20 bus supplicat Orator pro declaratione, nullam incurrisse Ir-
regularitatem, ut practicavit hæc S. C. *in Aquilana 23. Fe-
bruar.* 1715. cum rescripto: *Non indigere dispensatione*, ut
videre est in *Tom. 1. par. 2. cap. 6. num.* 20. Vel in omnem ca-
sum preces reiterat pro Dispensatione ad simplicem caute-
lam.
Die 2. Aprilis 1719. proposita instantia in S. C. C. rescri-
21 ptum fuit: *Pro transmissione Documentorum, & Sententiæ;
Necnon pro Informatione super Idoneitate ad Sacerdotium.*

DISCEPTATIO VIII.

Asculana.

P R O

Canonicis Cathedralis Asculi.

C V M

Episcopo ejusdem Civitatis.

A R G U M E N T U M.

*Vicarius generalis Episcopi, an possit esse Oriundus ex
Civitate, vel Diœcesi; Et quando ex gratia soleat C.
E. id permittere, vel tolerare.*

VAcante ultimo loco Ecclesia Asculana per obitum Epi-
scop. Bonaventuræ, Successor Episcopus loco imitan- 1
tandi vestigia omnium Antecessorum in eodem Episcopatu,
qui à tempore immemorabili elegerunt in Vicarios personas
exteras, & nullatenus oriundas à Civitate, & Diœcesi,
neque affinitates, vel consanguinitates habentes cum Civi-
bus, ut justificatum fuit in Summar. à 4. annis citra semper 2
usus fuit, & de præsenti utitur opera unius ex Canonicis,
nedum oriundi ex d. Civitate, multosque habentis in illa
Affines, & Consanguineos, sed ulterius habentis germa-
num fratrem, & alium Consanguineum, addictos nobili
servitio ejusdem Episcopi, ut est in eadem Civitate noto-
rium.
Credebant autem Canonici, eundem Episcopum id fecis-
se pro aliquo brevi tempore, ad hoc, ut interim posset ido- 3
neam, expertamque personam invenire, ut in similibus ca-
sibus practicari solet, & aliqui ex Antecessoribus Episcopis
pro brevi tempore practicarunt, cohærenter ad ea, quæ
notat *Cardin. de Luc. in adnot. ad Concil. disc. 4. num. 8.* ubi
id extendit ad spatium sex mensium, & ex hoc motivo di-
stulerunt habere recursum pro illius remotione; Verùm ob-
servantes hodiè, quòd currit quintus annus, quod d. Offi-
cium exercet, quòdque nulla adest spes deveniendi ad ta-
lem mutationem, ea forsan ratione, quòd idem Vicarius
generalis in nihilo gravat bursam Episcopi, quia gratis
ubique, nedum ipse, sed etiam dicti duo alii ejus Consan-
guinei eidem Episcopo inserviunt; Coacti tandem fuerunt 4
humillimum habere recursum ad EE. PP. à quibus de more
remissis precibus ad eundem Episcop. pro Informatione, in
illa latissimè se diffundit circa motiva, & congruentias, ex
quibus credit, non teneri eundem Vicarium removere, vel
saltem posse illum retinere ex speciali gratia hujus Sacr.
Congregat.
Cùmque eædem congruentiæ, & rationes in genere con-
sideratæ, nullius sint relevantiæ, & respectu nostræ Diœ- 5
cesis, atque in concreto nostri casus, sint prorsus inaplica-
biles, cum omni fundamento Canonici sperant, illorum
preces exaudiendas esse.
Est enim in Jure indubitatum, quòd Cives in propriis Pa-
triis, & præcipuè circa justitiæ administrationem non, pos-
sunt esse Officiales, imò id in sacrilegii genus esse, deter- 6
minat *Text. in leg. Ne quis Cod. de Crimin. Sacril.* ibi: *Ne
quis sine sacrilegii crimine desiderandum intelligat gerendæ,
ac suscipiendæ administrationis Officium intra eam Provin-
ciam, in qua Provincialis, & Civis habetur*, & concordant
alii *Text. in leg. 3. Cod. de Diversi. Offic. lib. 12. & leg. 3. ff. de
Offic. Assessor.* cum aliis, allegatis à *Menoch. de Præsumpt.
libr. 5. præsumpt. 12. num. 8. Mastril. de Magist. libr. 2. cap. 7.
num. 1. & 2.* testante de communi praxi Regionum Hispa-
niarum, & Galliarum, necnon de simili praxi totius Ita-
liæ; *Tholosan. syntag. Jur. libr. 47. cap 19 num. 1. Segur. in 7
Director. Judic. part. 1. cap. 9. numer. 12. Paris. de Puteo
de Syndic. verbo Statutum numer. 4. & Thom. decis. 268.
num. 1.*
Ex quo communiter recepta est inter Doctores distinctio
illa, quod Officia, respicientia œconomicam Reipublicæ
administrationem, committi debeant Civibus, & Oriun- 8
dis; Ea verò, quæ concernunt justitiæ exercitium, com-
mittenda semper sint Exteris, quam comprobavi in meis
Instit. Crim. lib. 3. tit. 9. num 82. & circa quam [illegible]
omnes illi Authores, quos referunt, & sequuntur.

de Regim. Regni Valent. cap.4 §.30. num.34. Castellin. in Notis ad Const. Æmil. part.4. observ.6. per tot. & Ansonell. de Loc. legal. lib.2. cap.1. quæst.1. num.1. ibi: *Ratio videtur esse, ne quid ex gratia faciat, quia nemo Propheta acceptus est in Patria sua.*

Et in specie descendendo ad Officium Vicarii generalis Episcopi, quòd iste non possit esse Civis, vel Oriundus, & statim removendus sit, quatenus reperiatur deputatus in
9 Vicarium oriundus, vel Civis, latè probant *Card. de Luc. in Adnot. ad Conc. disc.4. num.8. & de Judic. dis.3. num.9. Pignatell. cons.162. per tot. tom.9. & Pascuc. in Adnot. ad eund. tom.2. verb. Vicarius fol.443. Cucc. Instit. Can. tit. de Vicar. Episc. num 53. Foller. in Prax. Crim. Can. cap.1. par. 1 numer.117. Zerb. in Gemm. Episc. tit 4. de Vicarii qualit. par.1. num.3. Pellegr. in Prax. Vicar. in Monit. gener. pro Episc. cap.1. num 2. & Sbroz. de Offic. Vicar. lib.1. quæst.34. num.1.*

In qua parte habemus nobile documentum veri exemplaris Episcoporum S. Caroli Borromei, quem ejus Pastoralis sol-
10 licitudo reddit gloriosum, de quo ita scribi *Carol. à Basilic. S. Petri in ejus Vit. lib 7. cap.36. Hos verò, nempè Vicarium generalem, & duos alios, qui cùm ad Civilia, tùm ad Criminalia deputabantur, adhibere Exteros solebat, ne fortè amicitia, propinquitate, gratia, aut metu adducti, Jus aliquo modo aliquando violarent, minusque libere dicerent*, & concordat *Homobon. de Bon. human. vit. stat. cap.7. versic. Ubi commodè, & Pellegrin. in Prax. Vicar. in Monit. gener. ad Episc. par.1. cap.1. sub num.2.*

Atque respondere solita est quotidiè hæc S. C. ut videre est
11 in resolutionibus, quas referunt, & sequuntur dicti Authores, & signanter in *Ostunen. 28 Junii 1587. & in Senogallien. 1. Febr. 1593. & in Spoletan. 9. Maii ejusd. anni 1593. & in Senogallien. 10. Feb. 1598. & in Civit. Castelli 29. Maii 19. Junii, & 3. Julii 1601. & in Bononien. 1. Octobr. 1602. in Nullius Altamuræ 1. Jan. 1603. & in Marsicana 23 Julii ejusdem anni 1603 & in Pistorien. 28. Sept. 1625. & in Sutrina 16. Nov. & 7. Dec. 1640. & in Melphicten. 11. August. 1645. & in Fundana 25. Maii 1646. & in Oppidi 24. Augusti 1647.* & aliis omissis, *in Monopolit. Vicariat. 21. Augusti 1711. Pon. Card. Grimaldo*, in cujus casu, nedum exagerabantur
12 illæmet qualitates, quæ afferuntur hodiè concurrere in moderno Vicario, eo quia erat Archidiaconus, & prima Dignitas Cathedralis, & in ultima vacatione Sedis Episcopalis fuerat omnium Votis electus Vicarius capitularis, & circa illius bonas qualitates adducebantur innumeræ Attestationes omnium ferè Ecclesiasticorum totius Diœcesis; Sed ulteriùs exclamabant Defensores Vicarii, quòd instantia promove-
13 batur à solis 4. Capitularibus, quòdque adversus ipsius notam integritatem allegata fuerant multa crimina, quæ in rei veritate nullam habebant subsistentiam, itaut esset præjudicare bonæ famæ ejusdem qualificatæ personæ aures præbere instantiæ pro ejus remotione ab officio Vicarii, quod nimis laudabiliter exercuerat, circa quod adducebatur nubes qualificatorum Testium, & tamen, Partibus acerrimè informantibus, rescriptum fuit: *Ad Mentem, & mens est, quod Episcopus sibi provideat de Vicario generali extero.*

Viva autem ratio hujus communissimæ opinionis, ab hac S. C. semper amplexæ, assignantur à *Pignatell. d. cons. 162. num.1. tom.9.* his verbis: *Ea quidem ratione hujusmodi Vica-*
14 *rii constitui non possunt, & constituti removeri debent, ne fortè amicitia, propinquitate, gratia, & metu adducti, Jus interdum aliquomodo violent, minusque libere dicant*, & à *Zerb. in Gem. Episc. tit. de Vicar. qualit. tit 4. quæst.1. sub num.3.* ibi: *Ex quo propter consanguinitatem, affinitatem, aliasque attinentias, de facili deviat à recto justitiæ tramite, vel certè se poterit reddere Partibus suspectum*, quæ ad literam adducitur etiam à *Nicol. in Floscul. verb. Vicarius generalis numer. 36. & à Pascucc. ad Pignatell. tom 2. verb. Vica-*
15 *rius fol.424. & à Pellegr. in Prax. Vicar. in Monit. gener. ad Episc. par.1. cap.1. sub num.2.*

Quæ omnia, nimis solidè in Jure fundata, & ab hac S. C. semper admissa, absque ulla difficultate procedunt in
16 concreto nostri casus, in quo non concurrunt, neque exadverso probantur limitationes illæ, vel tenuitatis fructuum Mensæ Episcopalis, vel intemperiei aeris illius Civitatis, ubi moram facere debet Vicarius, vel magnæ difficultates inveniendi personas, aptas ad hujusmodi Officium Vicariatus exercendum, à quibus moveri aliquando solet hæc Sacr. Congreg. ad concedendam gratiam, ut Oriundi ad aliquod
17 breve tempus exercere possint dictum Officinm, ut videre est apud dictos *Pignatellium, Zerbium, Pascuccium, Nicolium, & Pellegrinum in locis supra citatis.*

Omissa enim inspectione circa aeris intemperiem, & difficultatem inveniendi personas, aptas ad dictum munus exercendum in una ex principalioribus, & salubrioribus Civitatibus Provinciæ Marchiæ, in qua Episcopus facit etiam 18
figuram Principis, quæ neque etiam à remotissimis applicantur nostræ Civitati, & Diœcesi; Loquendo de redditibus Mensæ Episcopalis, notorium est in nostra Civitate, in qua adfuerunt multi Episcopi ex S.R.E. Cardinalibus, quòd non verificatur dicta tenuitas redditum, imò quòd illi sint multum pingues. Quæ veritas manibus palpatur ex addu- 19
ctis in Summario, ex quo constat Episcopum: *ritenere al suo servizio, oltre alla Corte nobile di Coppiere, e Cavalerizzo, il Segretario, Sottesegretario, Cappellano, Mastro di Casa, Camariere, quattro Staffieri, Cocchiere, Mozzo di Stalla, Mulattiere, Cuoco, sotto Cuoco, quattro Cavalli, quattro Muli &c. alle spese, e pagamento de' quali esso Vescovo soccombe con le pingui rendite di esso Vescovato commodamente.*

Imò concurrit in nostro casu potius ampliatio ejusdem communiter receptæ propositionis, quia scilicet, non solùm agitur de Vicario oriundo, sed ulterius Cive, & Canonico 20
nostræ Cathedralis, ut illam ampliando notat *Nicol. in Flosc. Verb. Vicarius num 30. verb. Potest autem*, ubi, quod ita resolvit *hæc S. C. in Tragur. 3. Sept. 1601. & in Messanen. 23. Julii 1603.* nec non ita pariter resolvit *in Mutinen. 4. Sept. 1612. & in Sutrina 18. Nov. 1640.*

Et hujus pariter ampliationis duplex, & utraque efficax assignari solet ratio, quæ in non casu præcisè verificatur; 21
Prima quia in controversiis, quæ nimis frequentes esse solent inter Episcopos, & Capitulum, quævè de facto hodiè adsunt inter Episcopum, & Canonicos, isti remanent privati Voto, seu consilio unius ex Canonicis; Secunda verò, quia idem Vicarius, uti addictus actuali servitio Episcopi, istius partes viriliter defendere solet, omissa defensione Jurium sui Capituli, quæ omnia, ex se satis nota, & æquè verisimilia, in nostris terminis comprobavit experientia, eo quia dictus Vicarius, nedum recusavit adhærere instantiæ, seu defensioni litis, concernentis utile, & decorosum Jus Capituli in Terra Maltignani, sibi subjecta; Sed in aliis controver- 22
siis, vertentibus cum Episcopo, tam circa innumera gravamina, mediantibus 77. novis decretis Canonicis illata in Visitatione nostræ Cathedralis, quæ à 4. annis incæpta fuit, & adhuc terminata non est, quam circa dubia, pendentia in S. R. C. Quam demum circa alias contingentias, de quibus in Summario, acriter promovet partes Episcopi, & uti talis ne- 23
quit interesse Capitulo, quando sermones in illo habentur circa controversias cùm eodem Episcopo, juxta protestationem, emissam à Canonicis cohærenter ad ea, quæ in Jure in hac parte determinata sunt, ex animadversis per *Monacell. in Form. tom.1. tit 2 form.4. num.26.* Itaut in hac parte remaneant nimis sensibilia, & æquè intolerabilia præjudicia illa, 24
quæ experitur nostrum Capitulum ab uno ex suis Canonicis, inserviente Episcopo in munere Vic. gen. ut de se patet.

Neque minora sunt præjudicia, quæ ex eodem fonte experiuntur alii Cives, & Loca pia nostræ Civitatis, in illa notoria, & in Urbis etiam Tribunalibus satis nota, signan- 25
ter in *Asculana Professionis*, Pon. Card. Grimaldo, ab hac S. C. sæpius resoluta, & tandem post 7. Causæ propositionem terminata, ob renitentiam in exequendis Oraculis hujus S. C. Nec non in alia *Asculana* pro Convictricibus Infantis Jesu, de qua in *Tom.1. par.2. disc.12. per tot.*

Ex quibus absque ulla participatione Canonicorum, ut 26
constat ex illorum solemni declaratione, quæ data fuit in Summario, mota fuit major pars nostrorum Civium ad uniendas eorum preces pro dicta remotione; Quamvis autem circa dictum recursum non fuerint concordes omnes omnino Cives nostræ Civitatis ex illa reflexione, quàm his verbis adducit *Rota in Senogall. Fundationis 16. Maii 1710. §. Exindè cor. Molines: Subjectæ forent partialitatibus, & factionibus, quæ in publicis Consiliis, constitutis ex ingenti numero personarum, ut plurimum dominari solent*, & quæ de facto ex adverso fuerunt excitatæ, & promotæ cum omni commodo in dicto publico Consilio, unito post longum tempus 27
à die habitæ notitiæ dicti recursus; Nihilominus manibus palpare faciunt, à majori parte nostrum Civium non libenter supportari grave onus administrationis Justitiæ per unum ex eorum Concivibus, Quando in hac parte necesse non est, de facto verificari dictam ægreferentiam, & actualia præjudicia, sed sat est, illa esse dumtaxat verisimilia, seu possibilia, imò superabundare solam illorum suspicionem, ut notant *Nicol. in Flosc. verb. Vicarius numer. 36.* ibi: *Potest deviare à recto tramite Justitiæ, vel certè se reddere Partibus suspectum, Pellegrin. in Prax. Vicar in Monit.* 28

gener.

gener. ad Episc. par.1. cap.1. sub n.2. ibi: *Vel se reddat Parti-
bus suspectum*, *Zerb. in Gemm. Episc. tit. de Vicar. qualit tit.
qualit. tit. 7. qu.1. sub n.3.* ibi: *Vel certè se poterit reddere Par-
tibus suspectum*, *& Pignatell. d. conf. 162. sub n.4. tom.9.* ibi:
Alioquin prospici non posset Subditorum indemnitati.

Non subsistit autem in facto, & non relevaret in Jure, quan-
29 do concludentissimè probaretur, assertio illa Episcopi. *Hò
trovato, che così hanno praticato li Vescovi miei Antecessori per
la maggior parte.*

Non subsistit in facto, in quo ex adductis in Summario con-
cludenter constat potiùs de opposito, ex Cathalogo omnium
30 Vicariorum ab anno 1574. usq; ad præsens.

Minùs relevaret in Jure eadem obiectio, cui occurrit *Pi-
gnatell. d. conf. 162. nu.5. tom.2.* his verbis: *Nec suffragatur*,
31 *quod Episcopi Prædecessores retinuerint Vicarios Diœcesanos*,
quia non est exemplis judicandum, *præsertim quando non con-
currit eadem ratio*, *ex quo in his concurrebat aliqua causa*, *ex
superiùs recensitis*, *unde ex diversis non fit illatio ex vulgò ad-
ductis*: Quæ ad literam transcripsit *Pascucc. ad eund. Pigna-
tell. tom.2. fol.423.* quam responsionem admisit hæc *S. C. in d.
Monopolitana 21. Aug. 1711.* de qua supra *num.12.* in qua cun
32 solito Antecessorum Episcoporum, continuato à moderno
Episcopo, retinendi Vicarium oriundum, concurrebat in-
negabilis paupertas Mensæ, quæ in nostro casu nullatenus
verificatur.

Posito ex his, quod idem Vicarius de Jure removendus sit
ab ejus Officio, non videtur id ei concedendum ex gratia,
33 pro qua enixè exorat idem Episcopus ibi: *Mandarei gl' Atte-
stati del Clero secolare &c. e regolare sopra l' universale sodis-
fazzione del Vicario*, *se non stimassi più proprio di lasciarne
prendere l' Informazione*; *Pongo per fine in considerazione all'
EE. VV. le difficoltà*, *che averei di trovare un' altro Soggetto
di tanti requisiti*, *e di sì buone parti &c. si degnaranno dispen-
sarmi la sud. grazia*, *e non mi obligaranno à privarmi d'un Mi-
nistro di tanti buoni requisiti*, *& amato generalmente.*

Hujusmodi enim assertiones, quantò magis apparent eni-
xæ, eò minus solent ab hac Sacr. Congreg. exaudiri, utì ni-
34 mis suspectæ ex motivis, faciliùs ab EE. VV. considerandis,
quàm hic exprimendis, & in effectu in dicta Causa *Monopoli-
tana* qualitates Vicarii ab hac Sac. Cong. ab Officio remoti,
35 ab illius Defensoribus, superlativè exagerabantur sequenti-
bus verbis: *Agitur de removendo ab officio Viro doctissimo*, *&
sanctissimo*, atque in illorum Summario afferebantur enixæ
supplicationes Episcopi cum omnibus Canonicis Cathedralis,
36 Collegiatarum, & aliarum Ecclesiarum Parochialium usque
ad num. 150. Oratorum, una cum novem Superioribus om-
nium Religiosorum, totidem Conventuum diversarum Re-
ligionum, quæ in dicta Civitate, & Diæcesi reperiuntur,
qui omnes multiplicatis intercessionibus una voce exorabant
pro dicta Gratia, & tamen hæc Sac. Cong. illis non attentis,
37 ac omnibus maturè pensatis, intrepidè respondit: *Ad Men-
tem*, *& mens est*, *quod Episcopus sibi provideat de Vicario ge-
nerali extero.*

Duo autem sunt motiva, quibus innititur contraria præ-
tensio pro continuatione officii Vicariatus in persona Civis
38 Asculani, bonæ scilicet qualitates moderni Vicarii, & ma-
lus finis Canonicorum, cum gratuito supposito, quod præ-
sens instantia promoveatur in odium Decretorum, ultimo
loco factorum ab Episcopo; Neutrum verò subdstit.

Non primum; Quidquid enim sit de personalibus qualita-
39 tibus moderni Vicarii, deque relevantia probationum, ad
illas probandas exadverso adductarum, circa quas relinqui-
mus locum veritati. Hoc unum est indubitatum, quod ad
nostrum effectum hæc Sacra Congregatio non solet tanta fa-
cilitate illas attendere, eo quia, illis non obstantibus, Vi-
carii concives semper solent saltem esse suspecti uni ex Parti-
bus collitigantibus ob illorum Consanguinitates, Affinita-
tes, & alias Attinentias, Non adest autem majus infortu-
40 nium respectu Litigantium, quàm litigare coram suspecto
Judice, ut notant *Marant. de Ordin. judic. par.3. 6. par. prin-
cipal artic. 2 de Appellat. à num 68. & Ridolph. in Prax. par.
1. cap. 7. à num.121. & Ansald in Addit. ad dec.71. sub nu. 35.*
ubi quod in nostris terminis nedùm removendum est omne
positivum malum, sed etiam omnis remota suspicio mali, &
in præcisis terminis nostri casus observant *Nicolius*, *Pellegri-
nus*, *Zerba*, *& Pignatellus*, *allegati supra à numer. 26* cum
quibus processit hæc Sac. Cong. *in d. Monopolitana* de qua *su-
pra num. 12.*

Fortiùs, quia respectu administrationis justitiæ, circa
quam restringimus nostram civilem instantiam, qualitates
41 ejusd. moderni Vicarii non videntur esse in illo eminenti gra-
du, in quo exagerantur exadverso.

Habemus enim in facto, quod idem Vicarius relaxavit
mandatum personale contra nobilem J. de L. ex causa dotis
ad istantiam C. ejus Generi, quod ex diametro repugnat cla- 42
ræ dispositioni multarum legum, quas refert, & sequitur *Rot.
dec. 985. num. 1. coram Emer. jun. & dec. 83. numer. 9. coram
Benincas.* ea ratione, quia ad hunc effectum Socer habetur
loco Patris.

Habemus pariter in facto, quod idem Vicarius adversùs
notoriam dispositionem *Concil. Trid. sess. 25. de Regul. cap. 3.* 43
nimis pronus est ad relaxationem Censurarum, quæ deindè
à C. L. revocantur, ut fuit justificatum in Summario. Ex-
communicationis enim telum subsidiarium est, illoque uti non
solent, neque debent ecclesiastici Ministri, nisi desperato
omni alio remedio, ut advertunt *Sayr. de Censur. lib. 1. cap.
1. num.13. Card. de Luc. ad Concil. disc. 43. num. 1. & Ansald.
dec. 83. num 3.* & habemus in hac parte rotundum *Text. in can.* 44
Non in perpetuum 24. quæst. 3. ibi: *Multi Sacerdotum culpam
zelo Dei se persequi profitentur*, *sed dum indiscretè hoc agitur*,
sacrilegii facinus incurrunt, *& dum præcipites quasi ad emen-
dandum ruunt*, *ipsi quoque multò magis in deterius cadunt*, ubi
Gloss. verb. Et dum præcipites.

Habemus etiam, estque notorium in nostra Civitate, quod
idem Vicarius contra quendam filium familias nomine S. A.
transmisit Fiscalem, & Cancellarium cum Satellitibus, 45
vulgò *Cavalcata*, obligando ad illius expensas ejus miserabi-
lem Patrem, mediante executione, facta tam super Vino,
quàm contra Bovem, spectantem ad eundem Patrem, qui
unicè vitam sustentabat cum propria industria, & operibus
dicti bovis; Idque contra omnia principia, quia Pater nun-
quam tenetur pro delictis filii ex utriusque Juris dispositione,
ut videre est apud *Honded. conf. 95. num. 28. & 33. lib. 1. Fa-
rinac. quæst. 24. in princ. & Zaul. ad Stat. Fav. tom. 2. libr. 5.* 46
rub. 21. num 3. & similes Cavalcatæ in Curiis Ecclesiasticis
non solent, neque debent practicari, præcipuè quando non
sumus in criminibus attrocibus, ut referendo tres punctuales
resolutiones hujus Sac. Coog. *in Brundusina*, *in Sarzanen. &
in Montis Alti*, improbantes similem modum procedendi in
Curiis Ecclesiasticis, observant *Massin. de Confiscat. Bonor.* 47
*quæst. 2. num. 56. & Conciol. Resolut. crimin. vers. Episcopus
resolut. 3. num. 1.*

Habemus æqualem præcipitantiam, & majorem injusti-
tiam in prolatione Sententiæ, condemnatoriæ in exilium à
Civitate, & tota Diœcesi Asculana, contra nobilem Virum
L. de Hi. fer. omnibus fer. in Curia criminali A. C. solemni- 48
ter revocatæ, ut justificatur in Summario.

Habemus demum aliis omissis brevitatis gratia, quod adeò 49
morosus est idem modernus Vicarius in justitię administratio-
ne, ut in sequelam dispositionis *Concil. Triden. sess. 24. de Re-
form. capit. 20.* sæpè cogantur Subditi appellare à denegatione
justitiæ, juxta ea, quæ notant *Marchesan. de Commiss. part.
1. fol 263. à num. 129 & seqq. Bertacchin. vot. 125 per totum*
ubi, quod debet esse elapsum biennium ad terminos Concilii,
*Scacc. de Appellat. quæst. 17. num.46. & numer. 58. Cardin. de
Luc. de Jur. disc. 68. numer. 6. & in adnot. ad Concil disc. 33.
num. 20.*

Quæ omnia, præcipuè simul unita, ut in omni materia
faciendum esse monent adducti *in decis. 373. numer. 2. coram
Emerix. jun.* & sub illa consideratione, quod utì respicientia
proprium officium, graviora reputantur, ex adductis *à Con-* 50
ciol. Resol. crim. verb. Delictum resolut. 2. num. 2. clarè osten-
dunt, non esse adeò subsistentia ea, quæ exadverso dicuntur
circa qualitates, eminentem doctrinam, attentionem, &
experientiam moderni Vicarii, ut locus esse possit saltem ex
gratia contrariæ petitioni. Non enim solent cum tanto præ- 51
judicio Subditorum similes Gratiæ concedi, ut, omissis ge-
neralibus, eandem numero Gratiam in longè minoribus cir-
cumstantiis rotundè denegando, in specie respondit, & pra-
cticavit hæc Sac. Congreg. *in d. Monopolitana*, de qua supra
num. 12.

Nullam demum merentur animadvesionem affectatæ At-
testationes personarum ecclesiasticarum, datæ in Summ. No-
tum enim est EE. PP. & quotidiana experientia est manife-
stum, quanta facilitate Superiores ecclesiastici similes fides
obtinere possint à Subditis. Ex quo fit, quod in nulla haberi
soleant consideratione ut punctualissimè practicavit hæc Sac. 52
Cong. in sæpè citata *Monopolitana.*

Minusque subsistit secundus contrarius prætextus assertæ
vindictæ adversus Decreta, ultimo loco facta ab Episcopo.
Hujusmodi enim piæ meditationes nullam habent facti assi-
stentiam, nullaque legitur syllaba in contrario voluminoso 53
Summario, talem prætextum, vel à remotissimis comprо-
bans, & tamen ille, utì redolens delictum, esset concluden-
ter

ter exadverso probandus, per *Tex. in cap. Dudum*, ubi communiter *Repetentes de Præsumpt.* cum aliis, citatis *in Instit. crim. lib.* 1. *tit.* 1. *num.* 29.

Poterat omitti descriptio illa assertorum Vicariorum nostræ Civitatis, incipien. à tribus Sæculis retrò, seu ab anno 1420. data in Summario, ad ostendendum prætensum soli-
54 tum Episcoporum Asculanorum, retinendi Cives pro Vicariis generalibus; Quidquid enim sit in facto de subsistentia, & veritate dictæ descriptionis, extractæ ex Libris, ab Episcopo retentis sub clave, quos proindè recognoscere nullatenus potuimus; Strictè dicimus, quod hæc Sacra Congregatio tale solitum, utì merum abusum, nunquam canonizare, minusque approbare voluit, etiamsi esset immemorabile, ut notat *Pignatell. consult.* 162. *num.* 5. *tom.* 9. & novissimè illud re-
55 probavit in *dict. Monopolitana*, in qua, ultra antiquissimum solitum, concurrebat ulteriùs magna paupertas Mensæ Episcopalis, quæ in nostro casu nullatenus verificatur; Itaut contraria prætensio destituta sit omni æquitatis motivo, à quo non quidem indefinitè, ut exadverso prætenditur, sed ad breve tempus solet concedi Gratia pauperibus Episcopis re-
56 tentionis Vicarii Civis, vel oriundi absque ulla recognitione, vel honorario, ad sublevandam nimirum paupertatem Mensæ Episcopalis, eò quia Episcopatus Asculanus abundat redditibus, ut probatur in Summ.

Quibus jungitur particularis illa facti circumstantia, omni consideratione ad nostrum effectum digna, quod scilicet Ca-
57 pitulum nedum privatur consilio, & auxilio unius ex suis Concanonicis in controversiis, ipsius interesse tangen. sed quod magis est, circa illas opere, & sermone Adversarium, & Oppositorem experitur unum ex ejus gremio, strenuè pugnantem adversus ejus Confratres, & Concanonicos, quod præjudicium nullatenus compensatur ex illa contraria reflexione, quod hoc modo inhabilitarentur omnes Canonici in futurum ad exercendum munus Vicarii. Hoc enim est æquè fundatum in Jure, & in praxi quotidiè ab hac Sacra Congregatione admissum, & propterea non benè exadverso an[...] ur pro præjudicio nostri Capituli id, quod statutum
58 est in Jure, & ab hac Sacra Congregatione passim admissum, & quotidiè canonizatum, ex allegatis supra *numer.* 1.

Die 24. Julii 1716. proposita Causa in C. E. & R. per Car-
59 din. Tanaram rescriptum fuit: *Ad Mentem*, quam credo fuisse pro continuatione in Officio Vicarii.

DISCEPTATIO IX.

Baren. prætensi Matrimonii.

PRO

Leonarda Antonia.

CUM

Francisco Olimpio.

ARGUMENTUM.

Matrimonium quando dicatur nullum, si contrahatur cum ea, cujus Sororem Vir carnaliter cognovit, & ex quibus probata dicatur copula illicita ad effectum dirimendi matrimonium, servatis servandis contractum; Adducuntur multi casus, in quibus Causæ matrimoniales decisæ fuerunt à C. C. in prima instantia.

Occasione accepta à curatione brachii Leonardæ Antoniæ, & à familiaritate, orta ex longa cohabitatione, & mora in ipsius domo, tempore, quo ferè per triennium
1 medelas præscripsit, & respectivè adhibuit cruri N. I. ejus Patris, Chirurgus Franciscus, sub matrimonii fide ejus pudicitiam expugnavit, floremque virginalem abstulit.

Postmodum verò novis inhians voluptatibus cum Joanna sorore patruele dictæ L. dubitansque de obstaculo, ob im-
2 pedimentum affinitatis in 2. gradu, nullis solemnitatibus præmissis, coram Parocho, & testibus, alio sub colore vocatis, matrimonium per verba de præsenti cum eadem F. contrahere attentavit, quod statim, ac ad aures L. deve-
3 nit, proprio honori, consulendo, in Curia Archiepiscopali Baren. dict. F. quærelavit de stupro, à fide matrimonii qualificato, institetique provideri, nè prætensum ratum matrimonium, ob dictum impedimentum affinitatis evidenter nullum, consumaretur.

Injuncto proindè per eandem Curiam rigoroso præcepto de non conversando inter assertos Conjuges, procedebantur in receptionem probationum hinc inde, quando supervenit res- 4
criptum hujus Sacræ Congregationis sub die 7. Septembris 1697. injungens Ordinario Baren. ut in hac Causa procederet prout de jure; Terminato autem Processu, loco illam de jure decidendi, Vicarius generalis sub prætextu involucri probationum, hinc inde adductarum, & exemplaritatis articuli, ab illius decisione se abstinere voluit, illam supremo oraculo EE. PP. remittendo, unà cum ejus elaborata Informatione, in qua, tota facti serie diligenter enucleata, suum 5
Votum aperuit in fine ibi: *Impedimentum affinitatis obstare*, ut ex dicta Relatione, originaliter in Secretaria existente; Verùm nolens F. stare Summario probationum, eidem Relationi annexo, institit pro transportatione integri Processus, fuitque Voti compos factus, mediante ejusdem Processus authentica copia, expensis utriusque Partis procurata, 6
qua novissimè ad Urbem perventa, & in Secretaria pariter dimissa, disputatur dubium, an sustineatur matrimonium, vel potiùs obstet impedimentum affinitatis, quod negativè quoad primam partem, affirmativè autem quoad secundam resolvendum videtur.

Non enim in dubium revocari potest nullitas matrimonii, contracti inter affines in 2. gradu, tam ex dispositione *Tex. in capit. Tuæ fraternitati de Eo, qui cog. consang. uxor. suæ*, 7
quàm *Conc. Trid. sess.* 24. *de Refor. matr. cap.* 4. & ex allegatis per *Rot. decis.* 8. *num.* 64. *coram Arguel. & decis.* 262. *num.* 2. *coram Ottbob. & in Colonien. Nullitatis matrimonii* 1. *Julii* 1693. *§.* 1. *coram Molines*, & 25. *Junii* 1694. *coram Emerix. jun.* inter suas *la* 1194. *num.* 1. & resolvit hæc Sacr. Congr. in 8
Cæsenaten. 18. *Junii* 1611. *Lib.* 11. *Decretor. fol.* 99. Etiamsi agatur de affinitate, proveniente ex concubitu illicito, & fornicario, ex cumulatis per *Rot. decis.* 37. *numer.* 6. *part.* 18. *recent.*

Ad probandum verò dictum impedimentum supplicamus Nobis ignosci, si nonnulla aliqua impudica cogimur contexere, quæ ad Causæ defensionem sunt necessaria, sectantes in hac parte morem *Hostiensis*, qui de similibus verba facturus Lectori præcatus est, ut sibi ignosceret in *Summ. de Frig. & malef. §. Quæ impotentia num.* 6. Pro justa enim Causarum 9
notione oportet castissimas Judicum aures quandoque pejora audire, ut observat *Amen. in Prax. crim. fol.* 423 *numer.* 38. ubi, quod commune est hoc incommodum etiam Theologis, 10
& Moralibus, tractantibus de impedimentis matrimonii, & Conjugatorum peccatis, & *Zacch. quæst. Medicoleg. tom.* 1. *lib.* 7 *tit.* 1. *qu.* 8. *n.* 37. *in fine fol.* 498. *Nullam esse in verbis indecentiam, aut ignominiam, quæ ad laudabilem finem, & propalandam rei veritatem proferuntur.*

Præmittimus autem necessarium non esse, ut in his casibus demonstretur copula, mediantibus probationibus directis, 11
quodque de illa deponant testes omni exceptione majores, quia agitur de re difficilis probationis, & in qua vocari non solent testes, ut dicit *Gloss. in cap. Literis Verb. Ut credebant de Præsumpt.* & advertit *Gonzal. in cap. Præterea n.* 3. *de Testib.* ubi refert illud *Martial. lib.* 1. *epigr.* 35.

At Meretrix abigit testem, veloque, seraque.
Raraque si nemini fornice rima patet.

Communiter proinde receptum est, illam nedum probari præsumptionibus, & conjecturis, ut generaliter observant 12
adducti per *Rot. decis.* 515. *num.* 12. *coram Cerr.* & ad nostrum præcisum effectum probant *Farinac. de Delict. carn. quæstion.* 136. *num.* 2. *Mascard. de Probat. concl.* 57. *nu.* 7. & 8. *Panim. decis* 93. *adnot.* 1. *num.* 15. & pluries firmavit *Rota*, ut videre est *in decis.* 262. *per totum coram Otthobon. & in decis.* 8. *à numer.* 30. *coram Arguel. & in Colonien. Nullit Matrim.* 1. *Julii* 1693. *§. Ex quibus coram Molines*, & *dec.* 1194. *numer.* 3. 13
coram Emer. jun.

Sed etiam ex testibus, aliquas exceptiones patientibus, ut in individuo casus nostri advertunt *Ferrett. cons.* 389 *num.* 12. 14
ubi benè distinguit, quod ad probandum impedimentum, clandestinum habens principium, sufficiunt quicumque testes, ad probandam verò Consanguinitatem, vel aliud publicum impedimentum, testes debent esse omni exceptione majores, *Gigas cons.* 29. *numer.* 20. *Panimol. decis.* 9[...] *adnot.* 1. *num.* 20. & *Rot. dec.* 515. *num.* 17. *coram Cerr. & decis.* 262. *num.* 10. *cor. Otthob. & in d. Colonien. §. Parum cor. Molines, & num.* 4. *cor. Emer. jun.*

Quæ præsumptiones, & testium depositiones ad hunc effectum

15 fectum conjungi debent, juxta vulgatum dicterium, *Singu-*
la, quae non prosunt, unita juvant, de quo in terminis nostri
casus *Ferrett. conf.* 389. *num* 25. *Farinac. conf. crim.* 38. *num.*
8. *lib.* 1. *Caball. resol. crim. casu* 200. *num.* 137. *Ciarlin. contr.*
174. *num.* 9. *Panimol. dec.* 93. *num.* 41. *&* 42. *& Rota dec.* 8 *num.*
57. *cor. Arguel. & dec.* 262. *num* 15. *cor. Ottob.* & generaliter *in*
dec. 515. *num.* 14. *cor. Cerr.*
Videamus modò, an in nostro casu tales praesumptiones,
& probationes concurrant, ut ex illis, praesertim insimul
16 ponderatis, inferri possit copulae probatio; Ex Summarii
autem lectura patet, non aliquas, & quidem vagas, & in-
certas concurrere praesumptiones, sed tot, tantasque, & ta-
lis naturae, ut evidens ferè remaneat copulae demonstratio.
I. Enim loco se offert magna familiaritas F. cum L. prove-
17 veniens ex duplici curatione per ipsum, ut supra facta in ejus
domo, ibidem ferè per triennium cum omnimoda libertate
convivendo, conversando, & dormiendo. Ex qua familia-
ritate, & consuetudine non leve copulae argumentum ad no-
strum praecisum effectum desumpsit *Rot. in decis.* 87. *num.* 37.
apud Zacch. quaest. Medico leg. & in dict. Colonien. coram Moli-
nes §. *Affinitas*, *& coram Emer. jun. decis.* 1194. *numer.* 2. Et
generaliter observant *Alex. conf.* 150. *num.* 8. *lib.* 5. *Mascard.*
de Probat. conf. 112. *num* 26. ubi id probat exemplo filii Anti-
18 goni, & hanc familiaritatem vocat violentam praesumptio-
nem Juris, & *Zacch. qu. Medic. legal. libr.* 2. *tit.* 1. *quaest.* 10.
num. 44. ubi refert, & sequitur illud *Lucret lib.* 4. *in fin. Con-*
suetudo concinnat amorem.
II. Juventus utriusque, carnalibus vicina lapsibus, juxta
19 dictum *D. Ambros. Lib. de Vid.* generaliter relatum à *Farinac.*
de Delict. carn. quaest. 136. *num.* 10. *Bald. novel. de Dot. part.*
6. *privil.* 16. *num.* 5. ubi ad copulae praesumptionem magnope-
rè ponderandam asserit juventutem *Mascard. de Probat. con-*
clus. 61. *num.* 5. *& Amen. de Delict. & poenit. tit.* 4. §. 1. *num.*
14. & ad nostrum effectum à *Rot. in dict. dec.* 8. *num.* 5. *coram*
Arguel.
III. Immoderatus, & reciprocus amor, praecipuè post se-
cutam copulam, qui eò pervenerat, ut nedum, quando F.
20 moram faciebat in propria Patria, nempè in Civitate Bite-
cti, eadem L. anxia nimis ejusdem reditus, saepissimè se
conferebat ab Ambulacrùm, ex quo Bitectum conspiciebatur
dicendo; *Bitetto mio quando vieni:* Quod ad rem observat
21 *Basilic. decis. crim.* 7. *num.* 38. ubi ex *D. August. cap.* 28. *de Ci-*
vit. Dei, observat, animum ferri ab amore, quocumque fer-
tur, & ut corpus pondere; Verùm etiam, ut eadem L. sae-
pè aegrotans, à sola F. praesentia levamen experiebatur, ut,
22 phisicam hujus passionis adducens rationem, observat *Zacc.*
quaest. Medic. leg. lib. 2. *tit.* 1. *quaest.* 10. *num.* 46. *& seqq.* Imò
aliquando furens, & obstrepens, ac si à malignis esset obses-
sa Spiritibus, tunc solùm quiescebat, quando F. comparebat,
absq; aliis exorcismis ad pristinam redeundo animi tranquilli-
tatem, quod ad rem notat *Basilic. dec. crim.* 7. *num.* 30. ubi re-
fert illud *Virgilii.*

Uritur infelix Dido, totaque vagatur.

Urbe furens. Reciprocum siquidem, & immoderatum
amorem, unitum cum familiaritate, & longa conversatio-
ne, pro maximo copulae adminiculo agnoscunt *Felin. in cap.*
23 *Praeterea num.* 3. *de Testibus Panimol. dec.* 93. *annot.* 1. *num.*
16. *&* 26. *& Rot. dec.* 95. *num.* 6. *part.* 2. *diversf. & in Senogal-*
lien. Legator. 13. *Junii* 1697. §. *Quinimò coram Molines*, ubi,
quod immoderatus amor omne fas, & nefas miscuit: Circa
quod habemus exemplum *Appi Claudii*, relatum *in leg.* 2. *Ver-*
24 *sic. Initium ff. de Orig. jur.* quod refert, & sequitur *Nevizz.*
in Sylva nupt. libr. 1. *folio* 71. *numer.* 109 ubi etiam advertit
phylosophicum esse, non muliebre, vehementem amorem
intra debitos limites coercere, & ad nostrum individualem
effectum *Rot. decision.* 97. *numer.* 5. apud *Zacc. quaestion. me-*
dicoleg.
IV. Magna zelotipia, qua custodiebatur L à F. & ex qua
25 saepè saepiùs movebatur ad illam injuriis, & non rarò verberi-
bus afficiendam, quàm zelotipiam ad nostrum effectum consi-
derant *Scalon. de Testam. lib.* 3. *cap. ult. sect.* 2. *num.* 30. ubi re-
fert illud *Res est sollíciti plena timoris amor*, *Panimol. dec* 93.
adnot. 1. *n.* 16. *& Rot. in d. Senogal. Legat.* 13. *Junii* 1697. *à* §.
Sed etiam coram Molines.
V. Actus, tactusque inhonesti, seu veriùs impudici, &
26 scandalosi per F. reiteratis vicibus cum L. exerciti in secretio-
ribus, etiam generationi dicatis, partibus, villicationes,
purgatio capitis, discriminatio capillorum, pedes supra pe-
des positio, & similes, de quibus in Summ. & de quorum re-
levantia, & efficacia ad probandam copulam benè *Farinac.*
de Delict. Carn. quaest. 136. *à numer.* 143. *Mascard. de Probat.*
concl. 452. *num.* 15. ubi de sola manus inectione in collo Mu-
lieris *Sanchez. de Matrim. lib* 5. *disput.* 12. *num.* 43. *Panimol.*
dec. 93. *annot.* 1. *à num.* 17. *& Rot. dec.* 1226. *nu.* 2 *Emer. jun.* 27
& in Monasterien. Matrim. 5. *Decemb.* 1696. §. *Congressum co-*
ram Card. Capr.
VI. Tactus mammillarum, de quo deponant multi testes,
& quem copulam probare habemus *Text. in capit.* 1. ubi *Gloss.* 28
verbo Luserit. Quibus mod. feud. amittatur, ibi: *Puta fortè*
manus ad pectus ejus ponendo, quam sequuntur *Bald. in cap.*
Tuae de Procurat. Ferret. conf. 389. *num* 8. *Mascar. de Probat.*
concl. 59. *n.* 15. ubi, quod axioma hoc: *Tactus mammillarum*
copulam probat, omnes recentiores Scribentes sequuntur, *&* 29
concl. 64. *numer.* 1. *&* 5. *& Amen. de Delict. & poenis tit.* 4. §.
4. *num.* 8.
VII. Permanentia F. cum L. remotis arbitris in Cubiculo 30
per congruum tempus, de qua deponunt plures testes, quam
generaliter expendunt *Gloss. in can. Si quis acceperit* 33. *q.* 11
referendo illud *Ovidii.*

A Juvene, & cupido credatur reddita Virgo.

& Mascar. de Probat. concl. 312. *num.* 20 & ad nostrum praeci-
sum, & individualem effectuum *Rot. dec.* 8. *nu.* 50. *cor. Arguel.*
ubi refert illud *Virgilii.*

Speluncam Dido Dux, & Trojanus eandem.

Deveniunt. Advertendo, quod cum Poeta vellet Di- 31
donis, & Æneae congressum significare, nihil aliud dixit,
quàm solos se in speluncam recepisse, *& in Senogal. Legat.* 13.
Junii 1697. *Quinimò cor. Molines*, ubi refert illud *Ovidii lib.*
2. *Fastor. Quid non amor improbus audet?*
VIII. Decubitus in eodem lecto, ut deponunt Testes de
visu in Summ. Quam circumstantiam expendunt *Alex. conf.*
37. *nu.* 7. *lib.* 7. ubi, quod valet haec consequentia; *Talis fuit* 32
in lecto cum Muliere, ergo eam cognovit, *Mascard. de Probat.*
concl. 312. *n.* 1. *&* 2. *Zacch. qu. med. leg. lib.* 5. *tit.* 1. *qu.* 3. *nu.* 14.
ubi, quod haec non conjectura, neque praesumptio, sed ple-
na probatio dici potest, *Panimoll. dec.* 93. *adnot.* 1. *n.* 31. ubi,
quod licèt haec probatio non concludat pernecesse, est tamen 33
sufficiens, tam ad effectum dirimendi matrimonium, quàm
ad poenam, *Ciarlin. contr.* 174. *nu.* 13. & pluries firmavit *Rot.*
ut generaliter videre est *in dec.* 163. *num.* 17. *part.* 9. *recent. &*
in Monasterien. Matrim. 27. *Junii* 1696. §. *Ex testibus coram*
Cardin. Caprar. & ad nostrum effectum in citata *Colonien. Ma-*
trim. §. *Copula coram Molines*, *& dec.* 1194. *numer.* 2. *coram*
Emer. jun.
IX. Clandestinus, & circumspectus exitus F. de mense Ju-
lii 1695. è Cubiculo, ubi reperta fuit L. *Arrossita, con la testa* 34
scilisciata, e con li labri zucati, e talmente vergognosa, che
non mi guardava in faccia, che stava tutto faccia avvampata,
& arrossita, con tutti li Capelli del capo scilisciati, e guastati,
e tutta sbigottita, per lo che supposi, che già era successo il fat-
to, quae omnia, omissis generalibus, de quibus *Basilic. dec.*
crim. 15. *num.* 38. *& Rot. in Monaster. Matr.* 27. *Junii* 1696. §.
Ex testibus cor. Cardin. Caprar. in nostris terminis magnifecit
Rot. dec. 8. *num.* 50 *cor. Arguel.* ubi ad rem refert illud *Comici*
Quid tunc fatue? Cum concordantibus, citatis *in Instit. crim.*
lib. 3. *tit.* 5. *à num.* 36. *usque ad num.* 48. *& Rot. dec.* 1194 *nu.*
2. *cor. Emer. jun.*
X. Depositio nimium qualificati, & in sua Dominicana 35
Religione graduati Religiosi P. ad quem fuit habitus recur-
sus, ad hoc, ut referendo factum Archipresbytero impediret
contractum matrimonii cam Sorore Patrueli L. quam consul-
tationem qualificati Religiosi ad nostrum praecisum effectum
consideravit *Rot. dec.* 8. *num.* 54 *cor. Arguel.*
XI. Publica vox, & fama inter omnes de Terra Medunei 36
extorta, nedum de scandalosa conversatione, & immodestis
actibus F. cum L. sed de effectiva copula, de quibus uno ore
deponunt omnes nostri testes, & quam generaliter ponderant
Menoch. conf. 31. *num* 24. *Ferrett. conf.* 389. *num.* 16. *Ciarlin.*
contr. 174. *num.* 17. *Panimol. dec* 93. *num.* 38. *& Rot. in Bar-*
chinonen. Divortii 14. *Aprilis* 1679. § *Accedit.*, *&* § *His om-*
nibus cor. Vicecom. Et in individuo casus nostri *in d. Colonien.*
cor. Molines, *& Emer. jun.*
XII. Tandem (ad evitandam prolixitatem aliis omissis)
Constitutum, seu jurata, & verisimilis depositio L. facta co-
ram Vicario generali Baren. in qua tota facti series ad minu- 37
tias usque dilucidè enarratur, cum specificatione omnium cir-
cumstantiarum sequuti stupri de mensibus Julii, & Augusti
1695. quod Constitutum, à supradict. praesumptionibus, &
conjecturis adminiculatum, perfectam secutae copulae proba-
tionem facere, advertunt *Rub. Alexand. inter conf. Mat. di-*
vers. conf. 37 *num.* 12. *Panimol. dec.* 93. *numer.* 18. illam con- 38
gruam adducens rationem, quia in casibus delictorum, quae
nedum occultè, sed occultissimè committi solent, Socii, &
participes ad illa probanda, admittuntur *Basilic dec. crimin.*

15.

15. *num.* 38. & pluriès firmavit *Rot.* ut videre est *in decis.* 520. *num.* 2. *coram Emer. jun. & 163. n* 6. *p.* 9. *& dec.* 305. *n.* 9. *par.* 13. *& dec.* 621. *numer.* 12. *part.* 18. *& in Bononien. Nullitatis Matrim.* 15. *Junii* 1678. §. *Et licet coram Card. Vicecom. & in Avenionen. Dotat.* 9. *Junii* 1684. §. *Nec aliter coram Alberg. & in Novarien. Sponf.* 1. *Julii* 1693. §. *Et omnia coram Muto, & in Monasterien. Matrim.* 27. *Junii* 1697. §. *Justificata cor. Cardin. Caprar.*

Præcipuè si jungatur cum duabus facti animadversionibus;
39 Prima scilicet cum Attestatione duarum Obstetricum, de mandato Curiæ recognoscentium L. de Mense Febr. 1699. & uniformiter asserentium illius virginitatem amissam fuisse ex copula, à sex, vel septem circiter mensibus præcedenter, quod tempus probè coincidit cum mensibus Julii, & Augusti 1695. de quibus L. in Constituto deposuit. Hanc autem Obstetricum recognitionem, & attestationem probare deflorationem, observant adducti per *Rot. dec.* 320. *num.* 4. *coram Dunoz. jun. & in Viterbien. Matrimon.* 19. *Jan.* 1629. §. *Nam proventum cor. Pirovano, & in Romana Dissolut. Matr.* 25. *Junii* 1685. §. *Tertio loco cor. Paulut.* Secunda verò animadversio
40 est jurata Attestatio quam plurium omni fide dignarum personarum circa bonos mores, & honestatem L. quæ non ex aliis actibus de se loqui occasionem dabat, quàm ex familiaritate, & conversatione cum F.

Cui Attestationi non opponitur eadem familiaritas, & sub-
41 secutum stuprum: Omissa enim opinione *Gloss. in cap. Vidua verb. Quæ multorum distinct.* 34. requirentis admissionem 23000. hominum, ad hoc ut mulier publicè inhonesta dici possit; Respondemus, quod mulier faciens copiam sui uni Amasio, & præcipuè sub futuri matrimonii fide nulllatenus inhonesta appellari potest, ex adductis per *Pignatell. cons.* 28 *num.* 19. *&* 20. *tom.* 9. *& Raynald. tom.* 3. *ad cap.* 28. *suppl.* 2 *per tot.* ubi, quod anno 1692. pro veritate consultus ita respondit,
42 & suam Sententiam egregiè authoritatibus, & rationibus comprobat.

Minusque debilitatur vis ejusdem Constituti ex negativa
43 stupri facta à L. coram Archipresbytero Medunei: Advertendo illud negasse ad evitandam propriam, & familiæ infamiam, honorisque jacturam, eo tempore, quo magnum silentium verificabatur de illo, Orta verò deinde, atque per Vicos, & Plateas divulgata fama ejusdem stupri, ingenuè veritatem in Judicio fassa fuit, ut has, & alias adducendo hujus negativæ rationes, & congruentias, se declaravit in Summ. Supplicantes præcipuè observare, ad illam ex minis, & suasionibus Matris inductam fuisse sub spe consequendæ
44 dispensationis per Sacram Pœnitentiariam, ab Archipresbytero Medunei secretò obtinendæ pro contrahendo matrimonio cum ejus Sorore Patruele, in quibus circumstantiis omnis fides adhibenda est posteriori huic Attestationi judiciali, & simplici declarationi, ut generaliter probant *Felin in cap. Cum in tua num.* 7. *de Testibus Faceb. controv. Jur. libr.* 9. *cap.* 85. *Farinac. de Testibus quæst.* 66. *num.* 193. *& Rot. in dec.* 179 *à num.* 7. *coram Peutinger* & in nostris terminis *Ferret. cons.* 389. *num.* 4.

Et ex hac consideratione corruit etiam exagerata tacitur-
45 nitas, tam L. quàm M. ejus Matris quando ad earum notitiam devenit tractatus matrimonii cum Io. Respectu siquidem matris non probatur exadverso scientia copulæ, habitæ à F. cum filia tempore ejusdem tractatus, sicque nullum in eadem taciturnitate fieri potest fundamentum, ex animadversis per
46 *Sanch. de Matrim. lib.* 1. *disp.* 16. *numer.* 7. Et respectu utriusque recurrit eadem responsio, quod tunc temporis non erat divulgatum stuprum cum L. quodque omnia dirigebantur ad illud occultandum, & permittendum dictum matrimonium cum Pontificia dispensatione, secretò pariter obtinenda.

Quibus non credimus obiiciendum, quod alios quoque ha-
47 bebat L. Amasios, de quibus deponunt testes, & quorum respectu verificabatur F. zelotipia, super ponderata: Isti siquidem, si transitum per vias propè Domum L. excipiamus, nullam habebant conversationem, nullam familiaritatem, commercium nullum cum eadem, & cum effectu, nemo ex contrariis testibus, alioquin magnoperè affectatis, ausus est, vel minimum verbum asserere, nedum de actibus minus honestis aliorum Amasiorum, sed nec etiam de suspicione aliqua, quantumvis levissima. An autem in concursu horum
48 Amasiorum, copula secuta potiùs dici debeat cum F. cujus respectu, nedum familiaritas, domestica conversatio, impudici, & scandalosi actus, tactusque, permanentia solius cum sola in eodem Cubiculo, imò etiam in eodem lecto, & ex eo clandestinus, & furtivus discessus, remanente L. tali rubore diffusa, ut nec etiam auderet oculos in facie mulierum amicarum elevare, non credimus opus esse ulteriùs immorari, & applicantur ea, quæ scripsimus *in Instit. crim. lib.* 3. *tit.* 58. *à num.* 36. *usque ad* 48.

Non credimus pariter criticanda dicta, & multò minus 49
acriter insistendum in exceptionibus circa personas nostrorum testium, ut enim supra præmisimus, & non inutiliter repetimus, ex difficultate probandi id, ad quod omnia adhiberi solent media secretiora, & neque ex natura actus, neque ex circumstantiis loci, & temporis, adhiberi solent testes communiter receptum est, nedum Testium dicta benigna interpretatione, ad concordiam esse reducenda, juxta *Text. in cap. Cum tu de Testibus* & firmatis per *Rot. decis.* 334. *num* 18 *& decis.* 384. *num.* 20. *coram Priol. & in Bononien. Nullitat. Matrim.* 15. *Junii* 1676. §. *Nec contrarietatem coram Vicecom.*
Sed etiam admitti testes, quorum dicta in aliis Judiciis non re- 50
cipiuntur, ipsasque meretrices publicas, & famosas meretrices, ut generaliter observant *Castr. consil.* 348. *numer.* 3. *lib.* 1. *Bursat. cons.* 218. *num.* 7. *Bellet. Disquis. Cler. par.* 1. *de Favor. Cleric. real.* §. 4. *num.* 95. *& Rot. decis.* 813. *à num.* 9. *part.* 18. *rec. & in Barchinonen. Divortii cor. Emer. jun. la* 119. *num* 2. *confirmata, die* 9. *Dec.* 1682. §. *Aliquæ cor. Guazzardo*, & in nostris terminis *in dec.* 8. *à num.* 32. *cor. Arguel. & in d. dec.* 1194. *num.* 3. *cor. Emer. jun.*

Demum non subsistunt ea, quæ dicuntur de impossibilita-
te copulæ de mense Julii, seu tempore messis anni 1695. quo 51
se ægrotasse supponit F. per ea, quæ notant *Abb. in capit. Tenor num.* 3. *de Sent. & re judic. & Rot. dec.* 38. *n.* 16. *apud Zacc. quæst. Medico legal.* Testes enim exadverso inducti, nullatenus coarctant continuam permanentiam F. in Civitate Bitecti, itaut ab illa nullo modo, & tempore discesserit, seu dis-
cedere potuerit, quin ipsi scivissent, & eum vidissent, qua- 52
liter deponere deberent, aliàs nihil probant *Bald. in Rubr. Cod. de Bonor. possess. secund. tabul. num.* 7. *Alex. cons.* 108. *n.* 9. *lib.* 2 *& Rot. dec.* 44. *num.* 6. *cor. Cels. & dec.* 425. *in fin. cor. Priol. & dec.* 127. *nu.* 27. *part.* 18. *rec.* Imò ipsemet Medicus, deponens de cura F. ob infirmitatem, passam de mense Julii 1695. inge-
nuè asserit, primos terminos febris per tres dies continuos ac- 53
cidisse Medunei, Patriæ L. à qua deinde in propriam se recepit Patriam: Igitur ante hos terminos febris, & forsan, nec etiam incongruè post primum ex illis; nulla remanet repugnantia, quod copula sequi non potuerit, juxta *Gloss. in leg. Gallus verb. Decem mensibus, ff. de Liber. & posthum.* & animadversa per *Zacch. qu. Medico legal. lib.* 3. *tit.* 1. *quæst.* 4. *per totam* ubi latè probat, quod non omnes morbi, nec toto tem-
pore, quo durant copulam, & generationem impediunt; 54
Quodque diversitas temporis non noceat, quando non diversificat effectum, de quo est quæstio, & *Ferrett. cons.* 389. *num.* 4. loquens in individuo nostri casus: Addita consideratione parvæ distantiæ trium dumtaxat milliariorum inter Bitectum, & Meduneum, nullatenus enim inverisimile est, quod, eodem die possit quis adesse in duobus Locis adeò exi-
gua distantia separatis, præ oculis signanter habendo F. zelo- 55
tipiam, immoderatum amorem, & alia sup. ponderata, ut patet consideranti.

Ejusdemque levitatis est alia consideratio angustiæ domus 56
L. & assertæ continuatæ permanentiæ cum ipsa, vel Matris, vel unius, aut alterius ex ejus Sororibus; Omnes enim testes concordant in eo, quod eadem Domus in tribus sit divisa Membris, terreno videlicet, medio, & superiori, atque in medio adesse tres distinctas mansiones; Attenta proinde maxima familiaritate F. continua permanentia in eodem domo, commerciò ferè per triennium, & reciproca corrispondentia, de quibus supra, nullam involuit repugnantiam assertio, ut ingeniosus amor aliquas temporis, & loci invenerit circumstantias, aptas ad implementum communis voti: Ultra, quod hujusmodi præsumptiones conquassantur à facto ipso,
& rei veritate, dum habemus testes, deponentes in eadem 57
exagerata angusta domo invenisse F. solitariè decumbentem cum L. per ea, quæ observant *Gail. practic. obser. libr.* 2. *cap.*
144. *numer.* 6. & firmavit *Rot. coram Priol. decis.* 112. *num.* 3. 58
Rom. Pecun. seu Locor. Mont. 11. *Aprilis* 1698. §. *Idem coram dell' Olmo.*

In eadem Causa.

NOn subsistit in Facto, quod præsens Lis ortum habue-
rit, fomentumq; recipit à V. S. Magnatis auxilio fre- 59
to: Id enim neque per somnium legitur in contrario Summ. ad id comprobandum citato: Minusque verum est, quod Curia laicalis in probatione stupri processerit absque aliqua Partis operatione: Ex depositionibus siquidem testium, in Pro-

Processu existentibus, & signanter V. L. M. constat, ad rei-
teratas instantias Fratrum L. ad illam devenisse*: Ex quo*
etiam apparet, Archipresbyterum C. M. esse L. suspectissi-
mum*; Come Protettore di detto F.* Proindeque nullam me-
60 rentur animadversionem exadverso exagerata, & innixa so-
li Fidei ejusdem Archipresbyteri, per ea, quæ advertunt
Farinacc. de Testibus quæst. 53. *num.* 11. *Rocc. disput. Jur. cap.* 35. *num.* 40. *& Rot. dec.* 151. *num.* 12. *coram Bich. & dec.* 73. *nu.* 17. *coram Zarat.*

Quod ad dissolvendum matrimonium ex impedimento af-
finitatis sat sit, copulam, mediantibus conjecturis, & ex
61 testibus, etiam aliquas exceptiones patientibus, probare,
vix potest ampliùs in dubium revocari post plura judicata
magnorum Tribunalium, de quibus supra *num.* 12. Docto-
res autem, qui in contrarium adducti fuerunt, loquuntur
in terminis impedimenti, provenientis ex copula licita, vel
ex consanguinitate, quod ultrò admittimus, probandum es-
se per testes omni exceptione majores: Rationem disparita-
ritatis assignat *Ferret. cons.* 389. *num.* 12. & 24. (loquens in
62 individuo casus nostri, pro dissolutione scilicet alterius ma-
trimonii, ob præcedentem copulam fornicariam cum So-
rore Conjugis) quia ea, quæ habent principium clandesti-
num difficillimæ sunt probationis, non sic autem ea, quæ
publicè, & palam fieri solent, & testatur, hanc esse com-
munem Doctorum opinionem, à qua in judicando non est
recedendum.

Non negamus, conjecturas ad probandam copula debere
esse urgentes, & actibus venereis proxima, sed præsupposi-
63 tis familiaritate, conversatione, & reciproco amore F. & L.
vix urgentiores, & proximiores dari poterunt tactui mam-
millarum, & aliarum partium generationi dicatarum, con-
64 dormitioni in eodem lecto, & clandestino, atque furtivo
egressui F. è cubiculo, ubi reperta fuit L. *tutta arrossita, con la testa sciisciata, e con li labri zucati, e talmente vergognosa, che non guardava in faccia*, seu: *Con tutta la faccia avvampata; & arrossita, con tutti li capelli del capo scilisciati,*
65 *e guasti, e tutta sbigottita*: ut ultra adductos supra *num.* 34.
observat *Ferrett.* pro veritate respondens *in cons.* 389. *nu.* 11.
ibi: *Ambo soli fuerunt inventi, & visi Cameram ingredi, & de illa post certum tempus egredi unus post alterum, & ipsa D. Catherina cam rubore faciei, & crine soluto, seu scapigliata, & travagliata, quæ quidem signa; & status ipsius Dominæ arguunt copulam præsumptam à Jure, & hæc probatio præsumptæ copulæ sufficit, & Mascard. de Probat. conclus.* 452. *num.* 18. ibi: *Nec illa probatio copulæ carnalis est in postremis habenda, etenim illam probari ex eo quidam voluerunt, quod Vir, & Mulier ambo soli fuerunt inventi, & visi Cubiculum ingredi, & ex eo post certum tempus egredi unus post alterum, & ipsa Mulier conspecta fuit cum rubore faciei, & crine soluto, ac tota horrida, incompta, inornata, & inculta. Amen. de Delict. & Pœn. tit.* 4. *§.* 4. *nu.* 7. ibi: *Præsumptio Copulæ oritur si postquam Vir, & Mulier Cubiculum ingredi visi sunt, Mulier*
66 *postea egredi visa fuerit crinibus incompositis, veste corrugata, ac facie ultra suum consuetum rubicunda, quod de fœmina Consulari è Triclinio Viri in Cubiculum adducta, & rursus reducta in convivium, rubentibus auriculis, incomptiore capillo tanquam ab Octaviano Augusto adulterata, scribit Svetonius in ejus Vita; Hypolit. Rimin. cons.* 274 *num.* 48. *& seq. Farinac. quæst.* 136. *num.* 169. *& Bict. quæst.* 120. *num.* 12. cum aliis, de
quibus in *Instit. crim. lib.* 3. *titul.* 5. *à num.* 36. Et considerando
67 decubitum in eodem lecto, advertit egregiè *de Rosa in Prax. Crim. par.* 2. *cap.* 4. ibi: *Si Vir, & Mulier condormiunt in lecto, non est præsumendum, ut Psalmos legant, vel sacra colloquia tractent, sed quod perficiant id, quod locus, & occasio præbent,*
68 *& ego dico quod anteà concupiverant, & Basil. dec. crimin.* 22.
num. 19. ubi ex *Div. Cypriano* observat, ipsam conjacentiam
duorum, multum criminis conferri; Et præ oculis habendo
mammillarum tactum, benè *Roder. de Castr. de Natur. Mulier. lib.* 1. *capit.* 5 *de Mamm. cic med.* ubi physicam hujus præ-
sumptionis ponderat congruentiam.

Absque eo, quod aliqui ex istis actibus referri possint cura-
tioni brachii L. in quo sensu exadverso vocantur indifferen-
69 tes: Vix enim perceptibile videtur, ut aliquid commune
habeat cum eadem curatione brachii manuum replicata inje-
ctio in sacculum, villicationes, pedum supra pedes positio,
mammillarum, & aliarum inhonestarum partium tactus, &
similes; Prout etiam cum difficultate persuaderi poterit,
quod actus indifferentes reputari debeant condormitio Chi-
rurghi cum muliere, cujus curationi operam dedit, rubor,
70 tremor, & pallor ejusdem mulieris, quando imperfecta va-
letudine, post solitariam moram cum eodem, in circumstan-
tiis supra expressis, obviam habet mulieres amicas: Sed quod
magis est testes formiter examinati clarè deponunt, ad hos
actus F. devenisse*: dopo finita di medicarla*; Atque data ope- 71
ra ejecisse à Cubiculo mulieres, ad hoc, ut solus remaneret
cum L. remotis arbitris, ut id cum lacrymis ei contigisse refert
testis in Summ. Proindeque ex seipsis ruunt ea omnia, quæ in
hac parte exadverso inculcantur de indifferentia horum lasci-
vorum, ac scandalosorum actuum.

Quoad testes diximus, & constanter repetimus, quod 72
cum agatur de probanda re, quæ occultissimè committi solet,
quævè, neque ex natura actus, neque ex circumstantiis lo-
ci, & temporis admittit concursum aliarum personarum, il-
li, etiamsi aliquas patiantur exceptiones, imò etiam ipsæ-
met publicæ meretrices, admittuntur ad copulam concluden-
ter probandam, ex adductis sup. *n.* 14. & *n.* 38.

Cœterùm non possumus meliùs exceptiones nostris testibus
impictas, frivolas demonstrare, quàm ex ipsismet contrariis 73
testibus, qui cum fuerint exadverso inducti plenam contra F.
faciunt probationem, ex adductis per *Rot. decis.* 214. *num.* 18. *cor. Bich. & in Romana Communantiar. & Fontanil.* 3. *Martii* 1698. *§. Retento coram Card. Priol.* Etiamsi iste testis esset uni-
cus, *Rot. dec.* 208. *num.* 12. *par.* 17. *rec. & in Massalubren. Obedientiæ* 27. *Junii* 1698. *§. Et testis cor. eod.*

Gratis siquidem invehitur contra honestatem G. P. & C.
C. dum de prima dicit M. A. E. *Io la tengo per persona onesta,* 74
ne hò inteso dirne male di tal persona, e sò, che hà due figli, ma non sò se abbia avuto marito, ò nò. M. S. ibi: *La tengo in buonissima stima, perche frequenta la Chiesa, e li Sacramenti &c. e conforme la tengo io, così mi penso, che la tenghino gli altri.* L. F. ibi: *Io la tengo per buona femina questa G. P. perche la vedo confessare, e communicare allo spesso*; Circa quæ
in omnibus concordant in eorum Attestationibus Prior, &
quamplures alii Religiosi Conven. S. Petri Martyr. Medunei; 75
Imò addit L. A. F. *Questa Femina è una Santarella, perche sempre frequenta le Chiese, & i Sacramenti.* De secunda ve-
rò, nempè de C. ait I. dello I. *Appresso di me stà in buonissimo*
concetto, ne sò, se sia stata carcerata, o inquisita per adulterio. 76
M. S. *La stimo Femina buona, ne hò inteso scandalo di questa Donna.* L. A. F. *Conosco C. C. e la stimo buona Femina, e mai hò visto, che fosse stata carcerata per mancamento d'onore, fatto al marito.*

Ultra quod mirum certè videtur, quod exadverso insista-
tur in affectatis depositionibus aliquorum testium, deponen- 77
tium de malis moribus earundem mulierum, dum ob dictas
falsas depositiones fuerunt omnes carcerati, & à laicali Cu-
ria condignè puniti, ut videre est ex eorum depositionibus,
& unus pariter ex eis, nempè V. T. ulteriùs tanquam Latro
processatus, & carceratus meritò fuit, ut ipsemet id inge-
nuè asseruit.

Ex his igitur falsitatibus, & delictis dignentur EE. PP. 78
ponderare, an congruenter in Urbe extollantur eorum depo-
sitiones, & an fidem in hoc celsissimo Tribunali mereantur:
Falsus siquidem testis in uno, falsus censetur in omnibus, &
nullam meretur fidem, juxta animadversa in *Instit. crim. lib.* 2. *tit* 6 *num.* 23. Atque criminaliter processati vocem ad feren- 79
dum testimonium funestam vocat *Tex. in can. Constituimus* 3. *quæst.* 5. quem sequitur *Rot. in Avenionen. Successionis* 5. *Junii* 1676. *§. Minus cor. Bourlem.*

Pari insubsistentia de temerario judicio notatur B. S. quæ
conscia reciproci amoris F. cum L. & probè sciens familiares,
& confidentiales actus utriusque, sequutæ deflorationis si- 80
gnum desumpsit ex rubore faciei, soluto crine, incompto,
& inornato capite, atque ex labiorum rubore, dum hujus-
modi circumstantias pro univoca sequi stupri præsumptiva
probatione, agnoscunt *Ferrettus, & Mascardus in loc. supracit.* Si autem tali, tantaque intrepiditate in his circumstan-
tiis temerarii judicii nota attribuitur testi, adeò verisimiliter, 81
& in jure fundata præsumenti, vix dari poterit in moralibus
judicium, cui talis qualitas attribui non possit.

Gratias agimus Scribentibus exadverso, Nobis probanti-
bus in eorum Summ. quæ indicavimus supra *nu.* 46. ibi: *Quan-*
do si fece il matrimonio non si sentiva nessun male con detta L. 82
A. Atque cohærenter ad Summarium poterant omitti in con-
traria Scriptura quamplures paragraphi circa consensum, &
operam, præstitam à matre L. pro matrimonio contrahendo
cum Sorore Patrueli L. Si enim tunc temporis *non si sentiva*
nessun male con detta L. A. nullum fieri potest fundamentum 83
in eisdem operationibus, & consensu, ex allegatis supra *numer.* 45.

Exageratur in Notis contrarii Summarii inverisimilitudo,
quod A. B. per foramen, in pariete divisorio existens, vide-
re potuerit F. *appoggiato col gomito sopra il letto, che toccava* 84
la spalla di detta L. A. e l' altra mano detto F. la teneva fra le

lenzuole, che mi pareva, che toccasse le carni di detta L e di
questo modo l' hò visto due, o tre volte; Et tamen si considere-
tur quod dictum foramen erat adeo amplum, & spatiosum,
ut, nedum oculos, sed manum, & brachium admitteret,
ut dicunt Hy. M. ibi: Detto pertuso era tanto largo, che vi
poteva capire una mano; Et D. P. vi è un pertuso quanto ci
cape un braccio, nedum cessat quælibet inverisimilitudo, sed
85 nimis clarè patet, commodè videre potuisse etiam, quod
tunc temporis erant soli F. & L. quodque in eodem cubiculo
non aderant mater, neque sorores, aliis domesticis rebus in-
tenti, ut de testibus deponentibus aliquid vidisse per simpli-
86 cem rimulam, decupulo minorem eodem foramine, obser-
vant Gratian. discept. 849. num. 21. & Panimol. decis. 19. ad-
not. 2. num 31.
Secundùm Dialecticæ regulas non opponuntur inter se,
Attestationem fecisse pro hac parte, e non mi ricordo di aver
fatta altra Fede, ut dicit V. in suo formali examine, & pa-
tet consideranti; Sunt autem contradictoriè opposita directè,
87 & absolutè id negare, imò cum admiratione, ob signum
crucis additum Attestationibus à Fautoribus F. absque eo,
quod id sciverint testes, juxta præcisa illorum verba, infe-
riùs referenda numer. 2. & seqq. Aliæ autem minutissimæ di-
versitates in accidentalibus non præjudicant fidei nostrorum
testium, ut in puncto observat Ferret. cons. 389. num. 25. post
med. & num. 27.
Et generaliter, quod testium dicta non sunt cavillanda,
88 sed quantum fieri potest substinenda, & concilianda, etiam
per suppletivam, & interpretativam objectæ contrarietatis
conciliationem per hæc verba observat Rot. decis. 745. num.
7. & 8. par. 18. rec. & concordant adducti in dec. 923. num. 8.
& 9. cor. Buratt. & dec. 384. numer. 19 cor. Priol. & cor. Beninc.
dec. 288 num. 11. & dec. 53. num. 15. par. 13. rec. ubi ampliatur
conclusio, ut eo magis procedat, concurrente multiplicita-
89 te, & rigore Interrogatoriorum, juxta præcisos terminos
nostri casus, ibi: Et eo magis hisce testibus fides videbatur ha-
benda in proposita facti serie, ob exactissimam diligentiam in
recognitione adhibitam, tam in rigore Interrogatoriorum &c. &
dec. 69. num. 34. par. 18. rec. ubi, quod maximè locum habet
90 hæc conclusio, quando testes circa substantiam concordant,
juxta nostri casus terminos, & priùs in decis. 226 num. 13. &
14. par. 17. ibi: Dicta namque testium cavillanda non sunt, sed
ad concordiam reducenda &c. etiam per suppletionem &c. su-
mendo omnem possibilem diligentem interpretationem, ut à
contrarietate vindicentur.
Receptumque pariter est inter eosdem Doctores, quod
contrarietas circa accidentalia fidem testium nullatenus mi-
91 nuat, ex quo satis est, illos in substantia negotii concordare,
ut de prima conclusione videre est apud citatos cor. Pamphil.
dec. 496. num. 7. & coram Emer. jun. dec. 264 num. 11. & decis.
280. num. 6. & dec. 635. num. 10. & dec. 1061. num. 4. Et de se-
cunda apud eandem Rot. dec. 932. nu. 8. cor. Burat. & dec. 284.
num. 20. cor. Priol. & dec. 126. n 18. & dec. 347. n. 39. par. 9. rec.
& dec 438. num 7. & dec. 499 num 3 & dec. 212. num. 13. part.
18. & dec 126. num. 19. & dec. 341. num 21. par. 19. Non enim
92 ad hoc, ut testes probent requiritur quod in omnibus prorsùs
concordent, sed sufficit, quod uniformiter deponant circa
negotium principale, sunt verba Rot. dec. 20 nu 3. cor. Emer.
jun. & concordant adducti in dec. 53. n. 13. par. 13. rec. Atque
nihil interest, an in cortice verborum concordant, dummo-
do in substantia non discrepent, ut ad rem ait eadem Rot. dec.
347. num. 21. par. 19. rec. Imò quod in terminis etiam modicæ
93 discrepantiæ in ipsomet facto, & negotio principali, illa non
noceat, nec fidem testibus minuat, egregiè, per hæc verba
probat Rocc. select. Interp. ca. 40. num. 19. ubi innumeros alle-
gat, & sequitur concordantes, quibus addo Rot. decis. 1369.
num. 3. cor. Coccin.
Quorum omnium bonam assignat rationem Emer. jun. dec.
456. num. 7. his verbis: Vix possunt reperiri testes tam inte-
gri, contra quos non inveniat apparentem exceptionem Liti-
94 gantium subtilitas, in quibus terminis similes non substantia-
les exceptiones, & contradictiones parvifaciendas esse, ea
ratione, quia experientia notum est, illas non procedere à
testium informatione, sed ab Interpretum cavillationibus,
statuit Innoc XII. in ejus Constit. 64. in princ. his verbis: Cum
experientia docuerit, quod in examinandis formiter testibus,
95 ob nimium frequentes Interpretum cavillationes circa modum
interrogandi, variæ testium circumventiones, & contrarieta-
tes oriuntur, in grave damnum Collitigantium, ipsiusq; veri-
tatis, & justitiæ, itaut litium expensæ ob id notabiliter au-
geantur, ac examina, & judicia valdè protrahantur.
Cœterùm, per modum simplicis discursus, & falsæ hy-
pothesis adhuc dicimus, quod admisso, sed nunquam conces-
so, quod in nostris terminis aliqualis remaneret in merè ac-
cidentalibus discrepantia, hæc nunquam apta esset tollere 96
vel diminuere fidem testi in rebus, substantiam negotii concer-
nentibus, circa quam nulla omnino in nostris terminis nota-
ri potest contrarietas, ex solidè animadversis in Romana Fi-
liationis 8. Aprilis 1707. §. Non obstante coram Omanna, ibi:
Minusque urgentibus aliquibus contradictionibus, in eorum de-
positione notatis; Namque illæ, si quæ adsunt, versantur in 97
accidentalibus, ideoque testium fidem non minuunt, cum de
cætero in substantialia sint concordes, & in Melevitana De-
prædationis quoad Demetrium 8. Maii 1711. §. Quò verò coram
Molines, ibi: Satis est, quod testes concludant substantiam de-
prædationis &c. quin attendi mereantur supradictæ, aliæque
consimiles contrarietates, testibus objectæ, non percutientes
substantialia, sed accidentalia.
Imò, juxta nobilem animadversionem verè aurei Ecclesiæ
Doctoris S. Jo: Chrisost. in Matth. homil. . post princ. lit. G fol. 98
mihi 24. juxta Venetam impressionem anni 1584. hæc ipsa
contradictio in accidentalibus grande absq; dubio esset docu-
mentum veritatis, ibi: Hoc ipsum maximum est testimonium
veritatis; Si enim ex toto, & in omnibus consonarent, & cum
nimia diligentia, atque cura &c. ad singula æqualiter verba
convenirent, nemo inimicus credidisset unquam, sed eos com-
muni ad decipiendum consilio congregatos, quasi ex humana
conspiratione &c. Non enim simplicitatis fuisse tam sollicitam
consonantiam judicarent; Nunc verò quæ videtur ex rebus exi-
guis differentia, ab omni illos suspicione defendit, & satis cla-
rè Scribentium existimationem tuetur &c.
Et concordat Theologorum Princeps D. Thom. 2. 2. quæst.
70. art. 2. ad 2. ibi: Discordia testimonii in aliquibus circum- 99
stantiis, non pertinentibus ad substantiam facti &c. non præ-
judicat testimonio, quia homines non consueverunt circa talia
multùm sollicitari, unde facilè à memoria elabuntur; Quin-
imo aliqua discordia in talibus facit testimonium credibilius &c.
quia si in omnibus concordarent, etiam in minimis, videren-
tur ex condicto eundem sermonem proferre.
Ad hanc autem conclusionem ulteriùs comprobandam
consultò alias omitto authoritates: Si enim (sunt verba Rot. 100
in Mindonien. 1. Martii 1706. §. Eoque fortiùs coram Ansal-
do) credulitatem, & venerationem præstaremus Bartolo, vel
Baldo, Hostiensi, aut Panormitano &c quare non est circum-
spectanda veneranda authoritas duorum Ecclesiæ Doctorum
quando secundum nostram imbecillitatem (ut prosequitur ubi
supra eadem Sac. Rota) habemus quotidiè affirmantem, quod
authoritati magni Doctoris standum sit in quacunque materia,
suapte natura disputabili, & ambigua, teste Jason in leg. pe-
nult. numer. 21. Codic. de Pact &c cum aliis plena manu ibi-
dem cumulatis.
Indeque uno ore asserunt Doctores, quod testes, loquen-
tes per eadem numero verba, & deponentes per eundem præ- 101
meditatum sermonem, nullo modo probant, nec aliquam
merentur fidem, juxta rotundum Text. in l. 3. §. Ideoque ff.
de Testibus ibi: Utrum unum, eundemque meditatum sermo-
nem attulerint, ubi communiter Repetentes, Dec cons. 327.
num. 7. & cons. 448. num. 24 Cravet. cons 78 in fin. Gratian.
discept. 461. num. 20. ibi: Accedat quod omnes testes, adducti
ad probandam læsionem, deponunt per eundem præmeditatum
sermonem, quo casu redduntur suspecti, nec fidem faciunt, Rot.
decision. 720. numer. 2 part. 1. divers. ibi: Dicta istorum te-
stium DD. non placebant, quia omnes loquuntur per eundem 102
præmeditatum sermonem, quo casu redduntur valdè suspecti,
& decision. 395. numer. 18. part. 17. recent. ibi: Et quoad di-
cta, sunt etiam suspecti &c. cum deponant per eadem præme-
ditata verba.
Probavimus etiam Nos num. 11. nedum honestas mulieres,
sed meretrices ipsas portas claudere, & secreta loca perqui- 103
rere ad explendos libidinosos actus. Cœterum non sunt im-
possibiles, nec rarissimæ limitationes hujus regulæ, sivè ex
amoris obcæcatione, sive ex aliis considerationibus, quas
nec tempus, nec Tribunalis majestas patitur hìc explicare.
Et quod magis est, nulla hujus circumstantiæ habita fuit ra-
tio à Ferrett. in sæpiùs citato punctual. cons. 380 Licet enim
ibidem testes non coarctarent negativam clausuræ Januæ, 104
sed asserent: Io non sò, se fosse aperta, o serrata, ut in nu.
25. Adhuc idem Author, considerando complexum omnium
circumstantiarum, nullam habuit de dicta non clausura Ja-
nuæ considerationem; Præcipuè quando nemo reperitur in
domo plurimis mansionibus, atque cubiculis distincta, &
ad quam opus est plures gradus ascendere, & transire per pri-
mum Appartamentum, ut verificabatur in nostro casu, ad
quod supplicamus benignè reflectere; In tantum enim con- 105
trarii testes asserunt, & in rei veritate inverisimilitudinem

redo-

redolet, quod sequatur copula Januis apertis, in quantùm supponunt, in ead. domo adesse alios, vel posse de facili ingredi, cujus oppositum de nostra domo probavimus in Summario, & patet etiam ex contrario Summ.

Magnam redolent simplicitatem ea, quæ de actuum irreiterabilitate exadverso dicuntur circa copulam, si considerentur in abstracto, & majorem admirationem, si de non reiteratione præ oculis habeantur in concreto nostri casus, dum ex testium depositionibus, & conjecturarum complexu patet, plusquam verum esse id, quod informatissimus testis dicit ibi: *E' stato più di cento volte*; Cui non contradicit Constitutum L. asserentis, semel defloratam fuisse F. ibi, *solo una volta, che mi deflorò, e fu nel mese, che si scogna*; Quia deflorationem semel tantùm patitur Virgo, & proinde assertio, quod semel fuerit deflorata nullatenus opponitur reiterationi fornicationum; Ultra quod non absque probabilitate possumus asserere, falsam fuisse actum deflorationis dumtaxat, ob verecundiam Puellis adeò propriam, imò necessariam, ut meritò extollatur *Cydippa apud Aristenæum*, quæ legens pomo inscripta sequentia verba, *per Dianam Acontio nubam*, sermonem verecundata projecit, dimidiamque reliquit vocem ultimam, in qua nuptiarum mentio habebatur, quas etiam, aliis loquentibus erubescunt honestæ Virgines, ut observant *Lat. Cypr. de Jure connub. lib. 1. cap. 3. §. 2.* cum aliis citatis supra *par. 1. discept. 1. §. 3. num. 5.*

106 (tur in abstracto)

Pro responsione ad affectatam, impropriamq; depositionem G. M. asserentis, L. velle cogere F. ad contrahendum secum
110 matrimonium, *per capriccio*, superabundat animadversio, quod est unica in hoc somnio, sicque applicatur regula, *dictum unius dictum nullius*, de qua *Rot. cor. Priol. dec. 115. nu. 29.* Sed quod magis est, cum in Processu fateatur, se in 2. gradu, & sic arcta consanguinitate junctam cum F. nulla ei præstanda est fides, ex adductis per *Rocc. select. interp. cap. 24. n.*
111 *21. & cap. 174. num. 18. & Rot. dec. 177. nu. 7. par. 14. & in Romana Associationis 13. Jan. 1698. la 24. n. 9. cor. Ansald.* ibi: *Patiebatur in persona exceptionem consanguinitatis cum Julio ac propterea nequibat admitti ad ullum constituendum gradum probationis, ut passim habetur.*

Quæ omnia comprobantur ulteriùs ex Voto Vicarii gene-
112 ralis Baren. quod magni faciendum videtur, nedum quia est versatissimus in loco commissi stupri, & omnem habet necessariam cognitionem testium, hinc inde examinatorum; Verùm etiam quia, ut liquet ex Processus revolutione coram ipso Causa ferè per quinquennium agitata fuit, Defensores
113 utriusque Partis ad eorum libitum, & quoties voluerunt, in voce audiendo, eorumque replicatas Scripturas, & Responsiones attentè considerando, assumpto in Consiliarium viciniori Episcopo Melphicten. Statuta canonica nullatenus ignorante, qualem requirunt Judicem Causarum matrimonialium *Camerar. in cons. matrimon.* impresso post illa *Zabarell. in princip. & Vega in Summ. cap. 25. de Matr. casu 182.*

Agnoscitur tandem exadversò, quod ex depositionibus nostrorum testium concludenter probetur eadem copula, &
114 proinde omnis adhibetur conatus ad debilitandam eorundem fidem, nec etiam parcendo existimationi, & famæ integri Regni, nobilis, pii, & religiosi (quale agnovit, & canonizavit *Rota*, præcisè respondendo huic prætextui in *dec. 277*
115 *num. 4 par. 3. rec.*) cum supposito, quod in illo facilis sit testium subornatio ex *Grammat. vot. 14.* relato à *Spad. cons. 172 num. 5.*

Verùm antem confutationem hujus prætextus licitum nobis sit petere ab exadverso Scribente (in una ex Provinciis
116 ejusdem Regni nato, atque educato, licet sub alieno, & mihi semper, & ubique venerando nomine) cujus sint Nationis testes contrarii? Si enim etiam ipsi Neapolitani sunt, eadem responsio aperrimè eorum depositioni congrueret: Ipsis siquidem adaptari non posset responsio illa, qua *D. Basilius* clausit ora illorum Sophistarum, qui dixerunt, Davidem pariter mentitum fuisse cum dixit. *Omnis homo mendax in*
117 *Psalm. 115. 2.* Eo quia pariter ipse erat homo; Advertendo loquutum fuisse in mentis excessu, sicque ut homo quidem, sed Spiritu divino affatus, non autem humano affectu, quod observat pariter in eodem loco *Card. Bellarm. folio mihi 865.* Quod enim contrarii testes ex humanis, mundanisque respectibus ad deponendum moti fuerint, nulla habita consideratione cœlestium, quinque considerationes intra evidentiæ fines ponunt. I. Quod unus ex eis, nempè S. V. ingenuè fassus fuit: *Succedono alla giornata queste cose, che uno dice la*
118 *bugia per far piacere all'Amico*; Quando è contra ad similem interrogationem horruerunt, steteruntque comæ omnium nostrorum testium, ut ex Processus revolutione manifestum est. II. Quod non erubuit I. P. strenas, magnasque recognitiones promittere ad subornandos testes, ad quod probandum adducimus ipsamet verba alterius testis contrarii ibi: *Oltre di pagarmi la mia giornata, detto G. A.* (iste est frater F.) *la d.* 119
G. mi voleva dare un buono beveraggio; Ex qua subornatione unius testis, illa præsumitur quoad omnes, ex allegatis à *Rot. dec. 514. num. 11. par. 18. rec.* cum concordantibus, citatis *in Inst. Crim. lib. 4. tit. 2. n. 96.* quibus addo *Rot. in Capuana Jurispatr. 10. Junii 1709. Fortiùs coram Aldovrand.* III. Quod ferè omnes contrarii testes inducti malis artibus fuerunt ad subscribendas Attestationes, & depositiones faciendas, absq; eo quod scirent quid in illis contineretur, ita M. A. E. ibi: *Questa è la Fede, che fecero in quel tempo, e me la leggerono, però io non volevo acconsentire à fare detto segno di Croce, potche non sapevo niente di quello si conteneva de causa scientia in detta Fede* M. S. *Io feci detto segno di Croce, ma non sò, se quella Croce è Fede, o nò, ne manco saccio, che cosa vi era scritto in quella carta.* L. F. ibi: *Io non sapevo niente di quello, che si era scritto.* L. A. F. *Mi fecero fare una Croce sopra una carta scritta, senza sapere che cosa era.* Et deinde cum ei fuissent ostensæ duæ Attestat. cum duobus signis Crucis, asseveranter negavit unam ex eis exclamando: *Io uno segno di Cro-* 120
ce hò fatto, e non altro, e questa è la verità. IV. Quod iidem testes fuerunt tanquam falsi carceribus mancipati, ut ipsimet asseruerunt, eorumque depositiones retractarunt, quod multum detrahere omnium fidei benè observant Authores, supra adducti *num. 78.* & meliùs *Rot. dec. 514. num. 11. par. 18. rec.* 121
Quidquid afferat *Barbos. Vot. dec. 16. à num. 81.* V. Demum, quod aliqui ex eis fuerunt etiam processati uti insignes Latrones, ut de se ipso testimonium omni exceptione majus fert V. T. egregiè *Rot. in cit. Avenienen. Successionis 5. Junii 1676. §. Minus cor. Bourlem.*

Prætextum demum facilis subornationis Testium in Regno Neapolitano non possumus meliùs refellere, quàm mediantibus præcisis verbis verè magni Tribunalis *Sac. Rot. coram* 122
Arguell. dec. 38. num. 27 & seq. ibi: *Denique minus placuit replicatio, quod in Regno Neapolitano sit valdè facilis ista testium subornatio; ut dicebant Informantes ex Gramat. voto 14 incipien. in Causa Regii Fisci num. 11. & 12. quam amplectitur Rota in Roman. Illegit. 16. Maii 1607. cor. Pœnia &c. Quia Rota meliùs, & veriùs informata, ab hac sinistra opinione postmo-* 123
dum recessit pluriès, & dictum Grammatici sæpiùs reprobavit; Et in Neapolitana Separationis Thori 7. Novembris 1622. quæ est dec. 656. num. 1. coram Buras in Neapolitana Computorum 14. Maii 1610. cor. Sacrato &c. ubi respondet Voto Grammatici, & decisioni Pœniæ; Et quoad Grammaticum subdit, quod non creditur Doctori, attestanti de aliqua consuetudine &c. & multò minùs attestanti de prava, & damnabili &c. & invehit contra Grammaticum, quod neque ipse meretur fidem, quia nempè tanquam Neapolitanus suspicatur esse subornatus ad id scribendum, si vera esset illa consuetudo subornandi in Regno Neapolis, adeò pio, religioso, & nobili, & num. 5. concludit quod in illa decisione Pœniæ ex Processu criminali, & aliis circumstantiis constabat magnus timor subornationis, sed quod Votum Grammatici fuit potiùs per jocum allegatum, quàm per Rotam approbatum, & in Hieracen. Jurispatronatus 5. Junii 1617. coram Verospio &c. & in Neapolitana Pecuniaria 3. Julii 1645. coram Roxas: Quæ omnia sæpiùs amplexa fuit eadem 124
Rot. ut videre est *in dec. 277. num. 4. part. 3.* ubi, quod *Grammaticus* proprio se ligone percutit, quia si adesset illa prava consuetudo in Regno Neapolitano, neque ipsimet *Grammatico*, tanquam Viro Neapolitano, esset credendum, arguendo à consuetis in Regione, *& dec. 517. num. 5. par. 4. recent.* 125
ubi, quod *Grammaticus* fuit sæpiùs in hoc Voto reprobatus, & *Pignatell. cons. 43. num. 69. tom. 9.*

Die 9. Aprilis 1701. proposita Causa in C. C. sub dubio - *An Matrimonium sustineatur*; *Vel potiùs, an obstet impedimen-* 126
tum affin. in 2. gradu; Responsum fuit; *Non constare de impedimento affin.*

Circa discussionem hujus Causæ in prima instantia coram C. C. ortum fuit dubium ex eo, quod præjudicium inferebatur Ordin. Licet enim, quando isti, ob arduitatem Cau- 127
sæ, vel articulorum inspectiones, nolunt in his Causis proprium ferre judicium, juxta circumstantias præsentis casus, & alterius, de quo in *Tom. 1. par. 2. discep. 4. num 16.* soleat Signatura illas committere Sacræ Rotæ, ut testatur *in Cajetana Matrimonii 28. Junii 1683. in princ. coram Cardin. Matthæjo* ibi: *Et renuante Ordinario Cajetæ decidere controversiam propter arduitatem articuli, Causa per Signaturam Justitiæ mihi commissa fuit*; Adhuc ex particularibus facti circumstantiis solet aliquando Auditor Sanctissimi, etiam in prima instantia illas committere decidendas C. Concilii, juxta

ta sequentia moderna exempla, relictis antiquioribus, de quibus sup. *par.* 1. *disc.* 19. *à n.* 169. *usque ad n.* 242.

Romana Matrimonii inter Franciscum Sensinium, & Eleonoram Cimarram resoluta die 27. *Julii* 1697. quamvis coram
128 Vicario cœptus fuisset Processus, ac diù Causa disceptata *lib.* 47. *dec. fol.* 183.

Romana Matrimonii inter Lauram Orphinam, & Bernar-
129 dinum de Rubeis remissa ad C. C. ex decreto Auditoris Sanctissimi ad instantiam Mulieris, & decisa 16. Septemb. 1702 Marito non contradicente *lib.* 52. *Decr. fol.* 485.

Parmensis Alimentorum inter Marchionissam Octaviam
130 de Rubeis, & Marchionem Paulum de Rubeis; In qua cum Mulier divertisset à Viro, idem instantiam promovit in Congregatione Concilii pro restitutione Uxoris; Verùm sub die 12. Februarii 1707. rescriptum fuit; *Ad Judices suos:* Enixiùs tamen insistente eodem Viro, ut Causa in prima instantia cognosceretur in Sacra Congregatione die 9. Aprilis 1708. rescriptum prodiit: *Prævio recessu à Decisis, Partes Jura propria deducant in Sacr. Cong.* enixè contradicente Muliere, fuitque decisa die 17. *Novemb. ejusdem anni* 1708. *lib.* 58. *Decret. fol.* 393.

Romana Matrimonii inter Carolum Antonium Sanctarel-
131 lum, & Cajetanam Moschinam, definita *die* 17. *Novemb.* 1708. *lib.* 58. *Decret. fol.* 395.

Lunen. Sarzanen. Matrimonii inter Co: Angelum Belmes-
132 serium, & Barbaram Zambeccariam. In qua, instante eodem Comite in Tribunali Sancti Officii pro comprobatione status liberi, & reportato rescripto, *Utatur Jure suo coram suis Judicibus*, introducta fuit in prima instantia in S. Congregatione & ab ea definita *die* 17. *Novembris* 1708. *libr.* 58. *Decr. fol.* 397.

Vintimilien. Sponsalium sub motivo, quod Vicarius gene-
133 ralis studeret protrahere Causæ expeditionem ad instantiam Antonii Levame, Auditor Sanctissimi Causam avocavit à Curia Episcopali, remisitque ad Congregationem Conc. Et licèt Episcopus assereret, Causæ dilationem provenire ex culpa dicti Antonii, & instaret Partes remitti ad dictam Curiam, utì Judicem primæ instantiæ, tamen eadem Causa definita fuit in eadem Sacra Congregatione *die* 1 *Junii* 1706. *lib.* 59. *Decr. fol.* 290.

Romana Matrimonii Catharina Cerrone Monitorium obti-
134 nuit ab A. C. super nullitate Matrimonii, contracti cum Bartholomæo Casissi, quo instante fuit à Santissimo avocata Causa, & remissa ad S. C. C. *die* 2. *Augusti* 1712. *lib.* 62. *Dec. fol.* 304.

Neapolitana Matrimonii inter Margharitam de Januario,
135 filiam Principis S. Martini, & Franciscum Ursinum, ob gravitatem Causæ, & scandalorum periculum remissa ad C. C. & ab ea decisa *die* 15. *Novemb.* 1710. Archiepiscopo non contradicente *lib.* 60. *Decr. fol.* 305.

Balneoregien. Matrimonii inter Jo: Caporassiam, & Ursu-
136 lam, decisa *die* 14. *Jan.* 1711. *lib.* 61. *Dec fol.* 17.

Taurinen. Matrimonii inter Carolottam Provanam, &
137 Equitem Ferrarium, in prima instantia decisa in Cong. Concil. *die* 17. *Junii* 1711. annuente Archiepiscopo *lib.* 61. *Decr. fol.* 202.

Gravinen. Matrimonii inter Leonardum Palmam, &
138 Dominicam Mendam, decisa *die* 20. *Februarii* 1712. *lib.* 62. *Decr. fol.* 89.

Romana Matrimonii inter Mariam Dollam, & Felicem
139 Pàvesium, in qua licèt Processus iniri cæpisset in Curia Cardin. Vicarii, nihilominus, ut maturiùs procederetur, prævia avocatione, remissa fuit ad Congregat. Concil. & decisa 6. *Augusti* 1712.

Pisana Sponsalium inter Comitissam Mariam Magdalenam
140 Ceuli, & Equitem Joannem Franciscum Ginnum; ad instantiam Mulieris, Viro dissentiente, decisa 18. *Nov.* 1713. *extra Folium lib* 63. *Decr. fol.* 297.

Bituntina Sponsalium inter Adrianum de Fusco, & Fran-
141 ciscam Brencolam, decisa die 28. *Aprilis* 1714. *lib.* 64. *Decr. fol.* 105.

Senogallien. Sponsalium inter Marchionem Ludovicum de
142 Baveriis, & Barbaram de Benedictis; Incæpta fuerat Causa in Curia Episcopali, & quia agebatur inter nobiles Familias, ne scandala orirentur, remissa fuit ad Congregationem Conc à qua fuit decisa *die* 12. *Maii* 1714. *libr.* 64. *Decretor. fol.* 185.

Neapolitana Matrimonii inter nobilem Franciscum de Ro-
143 bertis, & Luciam Cappiellam decisa 17. *Novemb.* 1714. *lib.* 64. *Decr. fol.* 307.

Amerina Matrim. inter Thomam Trentam, & Angelicam
144 Trasæam, decisa die 16. *Sept.* 1714. *lib.* 64. *Decr. fol.* 491.

Rossanen. seu Bisinianen. Matrimonii inter Franciscum Ciminum, & Victoriam Spataram, quæ post duos dies à con- 145
tracto Matrimonio decessit, decisa die 24. *August. libr.* 65. *Dec. fol.* 207.

Hydruntina, seu Lycien. Matrimonii inter Jacobum An- 146
tonium Celium, & Angelam Frisaram, decisa *die* 14. *Martii* 1716. *lib.* 66. *Decr. fol.* 103.

Salernitana Sponsalium inter Mariam Martinez, & Ale- 147
xium Giannetasium, decisa 28. *Martii* 1716. *libr.* 66. *Decret. fol.* 101.

Bononien. Sponsalium inter Marchionissam Elisabettam de Bentivolis, & Marchionem Aloysium de Albergatis, deci- 148
sa 3. *Julii* 1716. *lib.* 66. *Decr. fol.* 205.

Cæsenaten. Matrimonii inter Carolum de Receputis, & Nicolam de Campagnolis, decisa 3. *Octob.* 1716. *lib.* 66. *Decr.* 149
fol. 401.

Venusina Matrimon. inter Georgium Giuram, & Claram Musacchiam, decisa *eisd. die*, *& anno*; *ubi proximè.* 150

Casertana Matrimonii inter Constantiam Farinam, & Josephum Jaquintum, decisa *die* 27. *Febr.* 1717. *libr.* 67. *Decr.* 151
fol. 71.

Vintimilien. Sponsalium inter Mariam Jo: Fornari, & Bartholomæum Alavennam, decisa *die* 11. *Septembris* 1717. 152
& 11. *Decembris dicti annni libr.* 67. *Decretor. folio* 305. *& fol.* 397.

Januen. Matrimonii inter Annam Mariam Pallavicinam, & Joannem Jacobum Imperialem, nobiles Januenses, in qua 153
Auditor Sanctissimi die 10. Martii 1717. Causam remiserat ad Curiam Archiepiscopalem, & deindè die 14. Aprilis ejusdem anni, rescripserat: *Et tunc Illustrissimus Dominus remisit instantiam ad Congregationem omnium RR. PP. Signaturæ Gratiæ, & mandavit proponi infra mensem, aliàs illo elapso stetit in decretis*, Proposita enim in dicta Congregatione Signat. Gratiæ de mense Jun. 1717. & reproposita de mense Augusti ejusdem anni, responsum fuit pro Causæ cognitione, & discussione in Cong. Conc. Muliere, & Archiepiscopo dissentientibus.

Bisuntina Matrimonii inter Theresiam Urbano, & Januarium Vitum Franciscum, decisa 15. & 29. *Jan. &* 2. *Julii* 154
1718. *lib.* 68. *Decr. fol.* 14.

Aquinaten. nullitat. Matrimonii inter Vincentium Rullanum, & Appolloniam, decisa 12. *Februar.* 1718. *libr.* 68. 155
Decr. fol. 103.

Abulen. Matrimonii inter Alphonsum Gonzalez, & Josephum Sanchez, decisa 9. *Aprilis* 1718. *libr.* 68. *Decretorum* 156
fol. 103.

Pistorien. Matrimonii inter Vitum Romigiallum, & Mariam Donatam, decisa 22. *Aprilis* 1719. *lib.* 19. *Decretor. folio* . . .

Verum tamen est, quod ex particularibus facti circumstantiis ipsamet Congreg. Concil. solet Causas ad suos Judices re- 158
mittere, non obstante declaratione, quod ad ipsam pertineat illius cognitio, neque attenta remissione ad eandem Congr. Concil. ut practicavit *in Januen. Matrimonii* 14. *Novembris* 1697. juxta resolutiones, à me relatas in *Tom.* 1. *part.* 1. *discept.* 12. *numer.* 55. *Vers. Die* 14. Et in *Dubii Pensionum, & Congruæ* 10. *Novembris* 1696. in qua, non attenta speciali remissione Auditoris SS. ad eandem C. C. ob exemplaritatem 159
articuli, ut dicitur *in Folio* ibi: *Cùmque æquum visum fuerit Sanctitati suæ super articulo plurimum gravi, & exemplari consilium hujus S. C. exquirere &c.* adhuc rescripsit: *Omnia ad Judices suos*, ut videre est *in Lib.* 46. *fol.* 389. *Et in Neapolitana Simoniæ* 13. *Augusti* 1718. in qua rescripsit: *Dilata, & ad Men-* 160
tem, quæ fuit, ut Secretarius *alloqueretur cum Auditore* Sanctissimi *ad effectum videndi, ex quo motivo præsens Causa videri debeat in S. C. lib.* 68. *Decr. fol.* 200.

DISCEPTATIO X.

Salisburgen. Clausuræ.

PRO

Patribus Reformatis Austriæ.

CUM

Consistorio Salisburgensi.

ARGUMENTUM.

Superiores Monasteriorum Monialium, terminata electione Abbatissæ, an possint ingredi Clausuram, ad publicandam electionem, confirmandam Abbatissam, eique tradendam possessionem, mediante Clavium, & Sigilli consignatione.

Ab immemorabili tempore in electione Abbatissæ Monasteriorum Monialium S. Claræ Civitatis Græcii,
1 & Judenburgi, Salisburgen Diœcesis, quæ quolibet triennio fieri solet, Provincialis Reform. S. Franc. Provinciæ Austriæ, tamquam Superior, secum assistentibus Commissario Salisburgensi, & duobus Religiosis sui Ord. extra Clausuram, ac cratibus obseratis, nempè in Sede confessionali, Vota singularum Monialium recipere solitus est; Electione autem peracta, immediatè cum duobus Sociis *Clausuram, & Refectorium ingredi solet, ibique canonicè electam Abbatissam promulgat, & confirmat, tradendo eidem Abbatissæ Regulam, Claves, & Sigillum Conventus cum spirituali admonitione, seu exhortatione.*

Verùm quia Consistorium Ecclesiasticum Archiepiscopatus,
2 Salisburgensis prætendere cæpit, quòd ad præmissa facienda Provincialis ingredi non possit Clausuram Monasteriorum prædictorum post electionem Abbatissæ, recursum habuit ad hanc Sac. Congreg. mediante supplici Libello, quæ post requisitum à Procur. generali Votum, mandavit Causam poni in Folio, & hodiè quæritur, an idem solitum servan. sit.

Videtur autem respond. affirmativè, eo quia, à tempore immemorabili ita semper practicatum fuit, neque aliter practicari poterat, attenta angustia Laminarum ferrearum, munitarum etiam telis ceratis, & habendo præ oculis magnum Monialium numerum ut dicitur in documento, in Secretaria exhibito, ibi: *Cùm in Provincia nostra Austriaca ab immemorabili tempore fieri debeat exhortatio, Clavium, Sigilli, & Regulæ traditio, quæ apud Crates, seu Fene-*
3 *strellas, Laminis ferreis, & telis ceratis munitas sicut propter majorem Sororum numerum, & arctitudinem Cameræ exerceri nequeunt*, ac proindè verificatur moralis necessitas ingrediendi controversam Clausuram, qua stante, hujusmodi ingressus Superiori est omninò permissus ex Constit. 28. Greg. XIII. & notant communitèr Theologi, signantèr *Laym. tom. 2. lib. 4. tract. 5. cap. 12. n. 2 versic. Episcopus*, ibi: *Episcopus, vel Ordinis Prælatus, qui licentiam ingrediendi*
4 *aliis dare potest, eadem quoque facultate ipsemet uti ob causam justam non prohibetur*; *Azor. Instit mor. to. 1. lib. 13. c. 8. q. 9. Mirand. de Monialib. qu. 2 art. 4. concl. 1. & 2.* ubi, quòd sufficit quædam necessitas moralis, & rationalis, quos sequuntur *Sanctor. Constit. Ordin. c. 1. stat 7. fol. 603. Barbos. ad Concil. sess. 25. de Regul. cap. 7. n. 15. Rodriq. quæst. Regular. tom. 1. q. 46. art. 5.* ubi, quòd Superiores, causa rationabili concurrente, Clausuram Monialium ingredi possunt, cum aliis, citatis *in To 2. par. 1. discept. 27. n. 5 & seqq.* Cum quibus processit C. E. & R. *in Colonien. 27. Aug. 1717. Pon. Card. Grimaldo*, ut videre est ibidem *num. 74.*

Et in terminis confirmationis Abbatissæ observat *Clamas*
5 *in Method. Curat. in append. quarund. extravag. editar. post Concil. Trident. §. 7. de Ingress. Superior. versic. Possunt*, ibi: *Possunt & supradicti intrare Monasteria Sanctimonialium, tùm ad monendum Electrices, tùm ad dirigendas eas in timore Domini, & vers. Cùm enim*, ubi, quòd post electionem sunt ibi quædam, quæ requirunt necessariò ingressum Prælati, sive Præsidentis.

Non relevante dispositione *Conc. Tidid. sess. 25. de Regul. cap. 7.*

Quia Concilium ibi loquitur de actu electionis, demandat enim, ut is, qui præest electioni, Claustra Monasterii non ingrediatur, sed antè Cancellorum fenestrellam 6
Vota singularum audiat, vel accipiat, & hoc ad unguem servatur in electione nostræ Abbatissæ, ut constat ex d. publico documento, ibi: *P. Provincialis Provinciæ Austriacæ &c. ab immemorabilibus annis semper extra clausuram, obseratis cratibus in Domo Confessionali Vota susceperit*; In præsenti autem non est sermo de ipso actu electionis, sed de confirmatione Electæ per traditionem Clavium, Regulæ, & Sigilli, de qua, sicuti de exhortatione, & publicatione, Concilium nullatenùs loquitur; Sed relinquit sub dispositione Juris communis ea, quæ concernunt hujusmo- 7
di confirmationem, & exhortationem Eligentium, secundum quod ingressus permissus est ob necessitatem moralem, in præsenti concurrentem, ex adductis supra *num. 4.*

Quin refragetur replicatio, quòd confirmatio, & exhortatio, de quibus agitur, tanquàm complexiva actus electionis, comprehendantur in d. dispositione Conciliari.

Ultrà quòd enim electio, & confirmatio sunt actus inter se diversi, & distincti, ut experientia notum est, & observant *Oldr. cons. 146. Azor. tom. 1. lib. 13 cap 10. quæst. 3.* ubi, quòd de confirmatione Abbatissæ nihil est constitutum; Adhuc respondetur quòd hujusmodi dispositio est pænalis, 8
adeoque odiosa, ac proindè trahi non debet ultra verborum literalem sensum ad *Text. in cap. Odia de Regul. jur. in 6. & leg. Cùm quidam 19.* ibiquè *Gloss. verb. Adjuvandas ff de Liber. & Posthum. Rot. dec 864. num. 7. coram Coccin. & in rec. dec. 61. num. 9 par. 5* & consequenter extendi non valet ad confirmationem, & exhortationem, de quibus non loquitur.

Præsertim quia in utroque actu militat diversa ratio; Possunt etenim Vota commodè accipi per Fenestrellam à Monialibus, ad illam accedentibus, una post aliam, non sic autem traditio Clavium, Sigilli, & Regulæ, necnon ex- 9
hortatio, quæ practicatur in Confirmatione, attenta angustia Laminarnm ferrearum, munitarum telis ceratis, ac magno numero Monialium, quibus fit eadem publica exhortatio, hoc enim casu verificatur moralis necessitas ingrediendi, ut notant Authores, supra allegati.

Quæ omnia transeunt sine ullo scrupulo, dum in nostro casu concurrit consuetudo immemorabilis ingrediendi Clausuram Monasterii, de quo agitur ad confirmandam Neo 10
electam per traditionem Clavium, ac peragendam exhortationem, probatam ex documentis exhibitis in Secretaria ibi: *In confirmatione Abbatissæ canonicè electæ in nostra Reformata Provincia Austriæ, sicuti in aliis hæreditariis Regnis, Augustissimo Cæsari subjectis, ab immemorabili tempore est consuetudo, ut prævia à Superiori Regulari facta exhortatione, ritè electa Abbatissa in R. fectorio Sororibus collectim congregatis publicetur, ac per traditionem Clavium, Sigilli, & Regulæ instituatur, & confirmetur*, cujus vigore allegari potest Apostolicum Privilegium, & omnis alius melior titulus de mundo, ut probavimus *in Tom. 1. par. 1. discept. 12. à num. 3.*

Nec dicatur, quòd huic consuetudini renunciatum fuerit à Religiosis Reformatis S Franc ex quo ultimo loco admissi 11
fuerunt sub illa expressa lege, ut Concilii Tridentini dispositio in electionibus servaretur.

Concilium enim loquitur de mero, & simplici actu electionis, relinquendo sub Juris communis dispositione ea, quæ 12
concernunt confirmationem Electæ, exhortationem Eligentium, Sigilli, & Regulæ, & Clavium traditionem; De Jure autem, quando concurrit justa causa, talis ingressus permissus est ex sup. adductis.

Eòque magis, ex quo consuetudo, quæ militat in nostris terminis non est simplex, & ordinaria, sed immemorabilis, quæ sub nulla comprehenditur renunciatione, nisi sit expres- 13
sa, ex adductis per *Cancer. var. resol. par. 3. c. 4 n. 20. Rot. dec. 864. n. 4 cor. Coccin. & apud Card. de Albit. de Inconst. in Judic. dec 46. n. 25* ibi: *Renunciatio verò consuetudini, & præscriptioni, etiam longissimi temporis, non comprehendit immemorabilem, quæ est speciali mentione digna.*

Pro quorum faciliori admissione, urget animadversio, quòd Clausuræ rigor unicè collimat ad custodiendum thesaurum virginitatis, & honestatis in Monialibus, nullum 14
autem adest neque remotissimum periculum in nostro casu in ingressu Clausuræ tempore confirmationis electionis, ex quo illa fit cum omni publicitate, in præsentia discretorum Virorum, omniumque Monialium, & proindè,

dè, cessante in nostra hypothesi fine legis, cessat ejus obligatio, ex adductis per *Dian. tom. 6. tract. 1. de Legib. resol. 70. & 71.*

Fortiùs, quia neque etiam exadversò allegatur aliquod, vel remotissimum inconveniens in ultimo, vel in aliis omnibus antecedentibus ingressibus, sequutis in Monasterio, de
15 quo disputamus, vel occasione publicationis electionis, vel ad peragendam exhortationem Monialibus post electionem Abbatissæ; Itaut nil urgens, nihilque stringens exadversò afferatur, quod impellat in nostro casu sapientissimos Judicantes ad oppositum determinan. Et quatenus in facto hujusmodi immemorabilis consuetudo controvertatur, parati sumus illam mediantibus concludentibus probationibus ulterius demonstrare.

Observando præcipuè, quòd non sumus in terminis im-
16 memorabilis consuetudinis, vigentis in uno, vel altero Monialium Monasterio, sed in omnibus illis, quę reperiuntur in vasto, amploque hęreditario dominio S. C. & C. M.

Si enim in omnibus Regionibus indistinctè magnificiendum est antiquissimum solitum, & immemorabilis consue-
17 tudo, ex supra animadversis, multò magis id faciendum est in Germania, ut conclusionem ampliando notat *Cardin. Pallav. in Histor. Conc. Trid. lib. 22. cap. 6. num. 11.* his verbis: *Da un rispetto assai visloso, e di gran forza in queste materie, specialmente appressogli Alemani, di non alterare il consueto, il quale solo è quello, che non hà bisogno di apologia in sua difesa.*

Nec dicatur, quòd talis consuetudo in nostris terminis ne-
18 dum sit improbabilis, sed dato, quòd probaretur, attendenda nullatenùs esset, utì directè contraria dispositis in S. Conc. Trid.

Incipiendo enim ab illius prætensa improbabilitate, dicimus, quòd in tantum in promptu non habemus alias conclu-
19 dentes probationes ejusdem immemorabilis consuetudinis, quia de Partibus nullatenùs fuerunt transmissæ, cum supposito, quòd illa ultrò admissa fuisset, tanquàm notoria in omnibus Monasteriis, sitis in hæreditariis Regni, & Civitatibus, S. C. & C. Majestatis subjectis, juxta Attestationes, in Secretaria exhibitas.

Non attenta replicatione, quòd eisdem testibus credendum non sit, ex quo figuram faciant Collitigantium; Cùm
20 enim sermo sit de probatione actus, nullatenùs tangentis dictos Religiosos in particulari, sed totam Provinciam in communi, non possunt ex dicto prætextu repelli à testificando, ut distinguendo casum, in quo testes de Universitate deponant de re, concernente illorum favorem, utì singulorum, ab alio, in quo favor respiciat Universitatem in communi, advertunt *Add. ad Pamph. dec. 595. num. 5. Conciol. alleg. 53. num. 44. Card. de Luc. de Jurep. disc. 58. nu. 7. & Rot. dec. 320. num. 13. & 15. & dec. 419. num. 3. & 4. par. 9 rec. & cor. Bich. dec. 566. num. 9. & 10.*

Fortiùs quia agitur de actu, ab ipsismet gesto, quo casu il-
21 lorum fides potiùs augetur, quàm minuatur ex dicta circumstantia, ut notant *Card. de Luc. ad Concil. disc. 11. n. 13. & Rot. dec. 444. n. 10. par. 14. & dec. 352. n. 4. cor. Benincas.*

Ejusdem insubsistentiæ, ad suaden. improbabilitatem ejus-
22 dem consuetudinis, est alia reflexio, quòd cùm constet de principio superioritatis nostrorum Religiosorum Provinciæ Austrię, sequutę circa annum 1688. non possit illorum favore allegari, & multo minùs probari immemorabilis consuetudo.

Responsio siquidem in promptu est, quòd Provincia Austriæ erat priùs PP. Observantium, idque à duobus sæculis,
23 & ultrà, juxta Chronicas Nostri Ordinis, ab anno nimirum 1451. & longè priùs; Ex hoc autem, quòd anno 1632. transitum fecerit in Reformatam, cum speciali approbatione Sanctæ Sedis mediante Breve Urb. VIII. nullo modo talis transitus præjudicavit prærogativis, sibi competentibus in statu Observantiæ, minusquè dici possunt de medio sublatæ consuetudines, quæ à PP. Observantibus fuerant intro-
24 ductæ, ut articulo maturè discusso, firmavit *Rot. in Hispalen. Præcedentiæ coram Emer. jun. & Card. Caprara, & Manuel.* impressis apud *Monacel. in Formul. tom. 2. dec. 16. & 4. seq.* Cum quibus ultimo loco processit *C. E. & R. Pon. Card. Gabriel. in Modrusien. seu Polen. Præced. 5. Dec. 1710.* assignando PP. Refor. Modrusien. locum illum, quem obtinebant Observantes, antequam Provincia Carniolæ transive-
25 rat in Reformatam; Et prædictorum omnium viva ratio illa est, quòd Reformati, & Observantes unam constituunt Religionem, sub eodem Capite, seu Generali, ad differentiam Conventualium, & Cappuccinorum, proprios habentes Generales, ut in terminis notat *Ventrig. in Prax. par. 1. adnot. 50. n. 13. & Card. de Luc. de Regul. disc. 6. n. 1.*

Transeundo modo ad efficaciam ejusdem immemorabilis consuetudinis, repetimus, quòd illius vigore allegari valet Papale Privilegium, ut dicit *Rota*, loquens de probatione 26
immemorabilis, vigentis in aliquibus Hispaniarum Regnis, *cor. Cels. dec. 32. num. 5.* ibi: *Includit Privilegium Papale*; Imò quilibet melior titulus de mundo sub illa continetur ex sup. adductis.

Et in terminis immemorabilis consuetudinis, ut Moniales publicè assistant in earum Ecclesia Missæ cantatæ in funere alterius Monialis, quod illa servanda sit, advertit *Vener. in Exam. Episc. lib. 9. cap. 22. de Clauf. Monial. num. 4.* ibi: *Si in* 27
aliquo Monasterio sit consuetudo, ut in die obitus alicujus Monialis ad eam sepelliendam celebretur Missa cantata in Claustro Choro, vel in aliqua Cappella dd. Monialium, præsentibus Monialibus, quid est agendum? Si hoc privilegium competat alicui Monasterio, vel per consuetudinem immemorabilem &c. tunc talis consuetudo est servanda, talisque &c. Quem casum per eadem ferè verba, tacito nomine dicti Auctoris, ponit 28
etiam, & affirmativè respondet *Novar. in Sum. Bullar. com. 4. de Clauf. num. 3.*

Supplicantes hìc duo observare; Primum, quod talis consuetudo longè exorbitantior est nostra, quia similis casus obitus alicujus Monialis potest frequentèr, & pluriès in anno 29
evenire, non sic autem casus, de quo disputamus, quòd nonnisi semel in quolibet triennio, & aliquando semel paritèr in sexennio dari potest.

Secundum verò, quòd iidem Authores scripserunt longè post Concilium Tridentinum, de cujus dispositione fuerunt 30
expressè loquuti, & præ oculis etiam habuerunt Constitut. S. Pii V. exadversò allegatam, quæ unacum dispositione *Conc. Trid. sess. 25. de Regul. cap. 5. & 7.* nullatenùs tangunt terminos nostræ controversiæ, dum loquuntur de aboli- 31
tione illius immemorabilis consuetudinis, cujus prætextu Moniales recusabant generalitèr servare Clausuræ leges, ut literalitèr legitur in citatis locis Conc. Trid. *& in §. 2. ejusd. Constit.* ibi: *Quòd si aliquæ Moniales forsan reperiantur, quæ consuetudine, etiam immemorabili, aut Instituto, vel fundatione Regulæ suæ fretæ, animo obstinato huic Clausuræ resistant &c.* & resultat ex toto illius contextu; Qui non sunt termini nostræ controversiæ, dùm Moniales nostri Monasterii religiosissimè servant easdem Clausuræ leges, ut notorium est, neque exadversò prætenditur oppositum.

Quòd autem, nec Concilium Tridentinum, nec dicta Bulla Piana, omnem omnindò tollant facultatem ingrediendi particularibus personis Monasteria Monialium, recogno- 32
sci potest ex Authoribus, agentibus de Clausura, multos adducentibus casus, in quibus, sivè ex necessitate officii, sive ex privilegio, talis ingressus permittitur, quos casus diligentèr inter alios collegit *Tiers* in libello, Gallico Idiomate in hac materia composito, & alios etiam tangunt *Tambur. de Jur. Abbatiss. disp. 18. quæst. 5. à num. 4. & Ventrigl. in Prax. tit. de Clauf. Monial. adnot. 5. § 1. n. 14.* & Nos indicavimus *in Tom. 2. par. 1. discept. 27. à num. 5.*

Et quòd magis est, post Concilium, & post Bullam Pianam, absquè ullo expresso Privilegio, quotidiè tolerari videmus ingressum omnium Mulierum in illis Monaste- 33
riis, in quibus permittitur ingressus illustribus, & speciali nota dignis Mulieribus; Idque nedùm pro tempore, quo eædem illustres Mulieres moram faciunt in Monasteriis, sed etiam post illarum exitum, & usque ad finem diei; Signum plusquàm evidens, quòd materia non est talis naturæ, ut neque etiam à consuetudine immemorabili permitti, seu tolerari valet, dùm permittitur, & toleratur ex longè debiliori motivo, & solito minùs antiquo, etiam in ipsamet Urbe, quæ in his materiis omnium aliarum Magistra, & norma est, ex adductis *in Tom. 1. par. 2. discept. 23. num. 39.*

Perstringendo igitur omnia motiva, videtur toleranda nostra consuetudo, vel saltem permittendæ illius probationes, quia illa, utì immemorabilis, æquipollet Papali Privile- 34
gio, & quia non est sermo de consuetudine generali in omnibus casibus, & pro longo tempore, sed pro brevissimo tempore, & in solo casu exhortationis Monialium post electionem, qui evenit semel in triennio, vel in sexennio; Idque absquè ullo, vel remotissimo honestatis periculo; Itaut mutatio talis consuetudinis sua novitate multa Regna perturbaret, quod nec etiam permittendum videtur, accedente uti- 35
litate, juxta celebre monitum *S. August. epist. 118. cap. 5.* ibi: *Ipsa mutatio consuetudinis, etiam quæ adjuvat utilitate, novitate perturbat.*

Die 10 Jan. 1711. proposito dubio in C. C. *An Superior regu-*

regularis Monasterii Monialium S. Claræ Civitatis Græcii in-
36 *gredi possit Clausuram d. Monasterii post electionem Abbatissæ*
ad peragendam exortationem, & publicandam d. Abbatissæ
electionem Monialibus in casu &c. Responsum fuit: *Negati-*
vè, & ampliùs Causa non proponatur: Cum denegatione
Remissorialium ad probandam formitèr immemorabi-
lem.

DISCEPTATIO XI.

Romana.

PRO

Capitulo Liberianæ Basilicæ.

CUM

Principe Burghesio.

ARGUMENTUM.

Cappella Burghesia, posita in Basilica Liberiana, in qui-
bus casibus, & functionibus exempta sit à Iurisdictio-
ne Archipresbyteri, & Canonicorum ejusdem Basilicæ,
& an possit dici Nullius, *cum vera, & propria Ter-*
ritorii separatione.

DE mense Maji 1717. post æquè longam ac infensam in-
firmitatem, ex hac vita piè discessit D. Jo: Baptista
Burghesius Sulmonæ Princeps, illiusquè cadaver, juxta
1 Attestationem Thomæ Blanchini, Sacristæ Liberianæ Ba-
silicæ, quam Sanctissima Deipara sibi Cælitus delegit, &
nivis ambitu inter æstivos ardores miraculosè delineavit, ut
dicit *Rota decis.* 685. *num.* 34. *coram Merlin.* delatum fuit ad
eandem Basilicam, seu ad sumptuosissimam Cappellam
Domus Burghesiæ, in illa existentem, non vocato eodem
Sacrista, minusquè invitato aliquo ex Ministris ejusdem
Basilicæ, ad quam introductum fuit, non per unam ex
ejus solitis publicis Portis, sed *da una Porticella, per cui si*
entra nelle Stanze della Cappella &c. detta Paolina, & in
detta Cappella la mattina seguente del Lunedì si vidde espo-
sto il Cadavere, e farvi il funerale; Absque pariter in-
terventu Ministrorum, vel Cleri ejusdem Basilicæ, &
absque eo, quòd, juxta antiquissimum solitum, reliquæ sa-
cræ funebres functiones peractæ fuerint à personis de gremio
ejusdem Capituli, sed omnia asseruntur peracta à Priore, &
Cappellanis ejusdem Cappellæ, ut legitur in eadem Sacristę
Attestatione.

Ab hac insigni novitate excitati Canonici ejusdem Basili-
2 cæ, die 13. d. mensis Maii 1717. in solito loco capitulariter
congregati, ad occurrendum successivis, perpetuisquè simi-
libus præjudiciis ejusdem Basilicæ, unanimitèr resolverunt
pro eorum instructione in sensu veritatis exquirere resolutio-
nem trium sequentium dubiorum.

I. *An potuerit asportari cadaver d. D. Jo. Baptistæ Bur-*
ghesii, & alia ejusdem Familiæ, veniente casu obitus, ad ean-
3 *dem Cappellam S. Basilicæ, absque interessentia Ministri ejus-*
dem Ecclesiæ tumulantis, ideque cadaver ingredi per januam,
seu, ut dicitur porticellam Mansionum Cappellæ, destinatam
potiùs, & principaliter pro accessu Cappellanorum ad easdem
mansiones.

II. *An munia funeralia expleri possint intra Cappellam, vel*
4 *potiùs fieri debeant in Ecclesia, in loco assignando per Capitu-*
lum, & benè viso Patrono, ad formam Bullæ erectionis dictę
Cappellæ.

III. *An omnes funebres functiones fieri debeant per Mini-*
5 *strum Capituli, vel potiùs expleri possint per dictos Cappel-*
lanos.

6 Circa quæ, de meo sensu pro veritate requisitus, ante il-
lorum discussionem,

Præmitto, eadem quæsita nullam omninò dubietatem in-
7 volvere, jure communi attento; quia ad illius terminos ea,
quæ in dd. dubiis continentur, evidens est, quod nullo co-
lore prætendi possunt à Ministris, seu Rectoribus particu-
larium Cappellarum, existentium in Ecclesiis. Cùm
enim Cappella sit pars Ecclesiæ, Jus Rectoris ejusdem

Ecclesiæ extenditur etiam ad Cappellas, in illa existentes,
ut ferè per hæc verba, sequendo *Rot. in Tarraconen. Cappellę* 8
13. *Febr.* 1637. *coram Pirovan.* quæ usque adhuc non reperi-
tur impressa, observat *Pasqualig. de Sacrif. nov. leg. quæst.*
998. *num.* 4.

Videndum propterea remanet, an prætendi possint in no-
stris terminis ex amplissimis privilegiis, in fundatione, & 9
erectione concessis eidem Cappellæ Paulinæ, de quibus *in*
Constitut. 26. *inter alias fa. me. Pauli V. in Bullar. nov. tom.* 3.
Non enim implicat, quòd Summus Pontifex talem, imò
longè majorem exemptionem similibus Cappellis concedere 10
possit, ut in specie idem Summus Pontifex Paulus V. de fa-
cto concessit Cappellæ SS. Virginis Lauretanæ, medianre alia
ejus Constitutione, relata *à Card. de Luc. de Jurisd. disc.* 33.
in princip. & per tot. & disc. 35. *num.* 3. *Versic. Negabamus*, ubi,
quòd mediante dicta amplissima Constitutione, ad sedandas 11
continuas lites, & discordias inter Card. Protectorem Cap-
pellæ Lauretanæ, & Episcopos Lauretanos, *declaratum*
fuit (sunt ejus verba) *Sanctam Cappellam, quantùm impor-*
tat ambitus intra columnas, non obstante, quod esset in medio
Ecclesiæ Cathedralis, censendam esse, nedum exemptam, sed 12
Nullius, & tanquam in Territorio separato, sub omnimoda
Jurisdictione, tam ordinaria, quàm delegata Cardinalis
Protectoris, qui privativè ad Episcopum in omnibus censen-
dus esset loci Ordinarius, & in Miscellan. Eccles. disc. 24.
num. 9.

Et generaliter, quòd possit Papa unire disiuncta, & uni-
ta separare, ad nostrum præcisum effectum punctualiter ob- 13
servat *Rot. in Militen. Jurisd.* 27. *Januar.* 1716. §. *Et tametsi*
cor. Falconerio; Et concordant adducti *in dec.* 335. *num.* 17.
par. 13. *& dec.* 21. *num.* 11. *par.* 4. *dec. & in Constantien. Præce-*
dentiæ super bono Jure 27. *Jan.* 17. 3. *§ Precisivè cor. Ans.* ubi,
quòd Sedes Apostolica ejusq; Supremi Principes omnimodam
habent, potestatem, & jurisdictionem absolutam supra om-
nes ritus, & supra omnes Ecclesiasticas functiones, cum aliis,
de quibus sup; *discept.* 35. *à n.* 80.

Percurrendo proindè *eandem Constit. Pauli V.* observo,
quòd ex lectura primi §. ejusdem Constit. habemus, sacra- 14
tissimam illam Imaginem Beatiss. Virginis, quæ hodiè in prę-
dicta Cappella Paulina maxima devotione veneratur, & co-
litur, pleno dominio spectasse, & pertinuisse ad præfatam
Basilicam, illaquè longè ante constructionem dictæ Cappel-
læ Paulinæ *existebat, & colebatur* (sunt verba dictæ Consti- 15
tutionis) *in media dictæ Basilicæ navi, prope dextrum cornu*
Altaris majoris in ligno ciborio, marmoreis columnis elato, de
cujus laudibus hæc leguntur *apud Ciaccon. in Vita S. Gregor.* 16
primi, transcripta *à Cherubin. in Not. ad dictam Constitut.*
86. *Pauli V. Schol.* 2. *Hęc ex Lucę Evangelistæ manu ad vivum*
expressa, jam tum in Æde B. Virginis ad Præsepe in Exqui-
liis sita, eximia Populi Relig. conservatur.

Ex quibus infero, quòd longè major est pars illa, quam
pro complemento ejusdem Cappellæ Paulinæ contribuit Ca- 17
pitulum Liberianæ Basilicæ, ac sit illa, quæ spectat ad hæ-
redes f. m. Pauli V. Fundatoris, & Erectoris dictæ Cappel-
læ, eò quia pretiosi illi lapides, insignes Statuæ, aliaquè
verè regia, & splendida ornamenta, illiusquè singularis or- 18
natus, latè descriptus *in dicta Constit.* 86. *à §* 1. *usque ad §* 9.
& latiùs exornatus *à Carthag. Homil. lib.* 15. *homil* 23. sequuto
à Cherubin. in Schol. ad dictam Constit. 86 *Pauli V. schol.* 1.
per tot. prætio æstimabilia sunt; possuntq; æqualia, imò ma-
jora ab hominum industria procuratis, nostris præcipuè tem- 19
poribus, in quibus ferè usque ad miraculum artis opera per-
fectissima cernimus. Non sic autem respectu ejusdem sacra-
tissimæ Imaginis, quæ unica in toto Orbe est, à qua catho-
lica Ecclesia Paschalem illam cognoscit Antiphonam: *Re-*
gina Cæli lætare, testibus *Ciaccon. in Vita S. Gregorii I. &*
Cherub. in Schol. ad d. Constit. 86. *Pauli V. schol.* 2. ubi, quòd an-
no 592. quando ingens pestilentia Orbem terræ afflixit, divi-
na clementia factum est, *ut Imaginem ipsam quocumque fer-* 20
retur, tetra pestilentia, Cæli gravitate cedente, optata sa-
lubritas sequeretur, qua de re gratulantibus omnibus, ecce
Angelus, Sanctam Virginem his vocibus de Cælo alloquens,
est auditus: Regina Cæli lætare, alleluja Quia quem meruisti
portare, alleluja, Resurrexit sicut dixit, alleluja. Quam
ubi Gregorius auribus orationum excepit, statim Divino in-
structus Spiritu, in hunc modum explevit, Ora pro nobis
Deum, alleluja, Exindè Antiphona solemnis Ecclesiæ Pas-
chalis argumento lætitiæ mansit.

Observo 2. quòd, cohærentèr ad d. antiquum dominium,
custodia ejusdem Sacratissimæ Imaginis B. Virginis, non 21
Priori Cappellæ, separato, vel unito cum suis Cappellanis,
sed, privativè quoad omnes alios, unicè spectat, & pertinet

ad Canonicos, & Capitulum, ex clara dispositione Bullæ
Paulinæ §. 36. ibi: *Perpetuis futuris temporibus prædictæ
Imaginis custodia Capitulo, & Canonicis prædictæ Basilicæ
&c. spectet, & spectare debeat, quorum cura, & sollecitudo*
22 *erit deputare locum, & singulares Canonicos, ubi, & apud
quos claves Loci, seu Tabernaculi, in quo primo dicta Imago
reposita est, asservari, & Canonicos, qui primodictam Imaginem
aperire, & claudere debeant*: Quod punctualiter observatur,
nedum pro illis diebus, in quibus solitum est aperiri eandem
Imaginem, sed etiam in aliis extraordinariis
23 contingentiis, & particularibus necessitatibus, ut signanter
practicatum fuit tribus continuis diebus mensis Januarii
1709. & de mense Septembris 1715. occasione Missæ, solemniter
cantatæ in eadem Cappella ad implorandam cessatio-
24 nem flagelli mortis animalium Bovinorum: Ultra alias,
nimis notas extraordinarias contingentias; vel occasione
Jubilæi, vel extraordinariarum Indulgentiarum, vel demum
ultima Dominica mensis Maii, occasione Communionis
generalis, quæ fit in eadem Basilica à Patribus Societatis
Jesu; Idque in exequutionem dispositorum in dicta Bulla
erectionis, in cujus §. 32. literaliter conceditur
25 Canonicis illimitata facultas, & totale arbitrium aperiendi
d. Sacram Imaginem ex parte, respiciente Sacrosanctam
Basilicam sequentibus verbis: *Volentes, ostium prædictum
de die ab illius parte anteriori versus Basilicam, semper posse à
Canonicis deputatis aperiri.*

Observo 3. quòd idem Summus Pontifex Sepulchrum
26 pro suis Consanguineis, aliisque de ejus parentela non
construxit intus dict: Cappellam, sed in illius Vestibulo, hoc
est in parte Ecclesiæ, sed omninò separata, & penitùs distincta à d. Cappellæ
ambitu, ut legitur in §. 6. omniumque oculis expositum est in d.
Basilica.

Observo 4. cum *Cardinal de Luc. de Jurisd. disc. 19. num.
3.* quòd in terminis prætensionis Territorii separati, cum ve-
27 ra qualitate Nullius, quidquid antiquis temporibus disputaverint
Canonistæ, hodiè uno ore asserunt Doctores, & concordant
etiam magna, & collegialia Tribunalia, quòd separatum
Territorium (sunt verba *Rotæ in Mileten Jurisdi-
28 ctionis 27. Januarii 1716. §. Et quamvis, seu 16. coram Falconerio)
non probatur per inductiones, & æquivoca argumenta,
sed requiritur privilegium Apostolicum, in quo expressè
fiat separatio Territorii*, latè *Fagnan.* referens ita pluries
decisum *à C. C. in cap. Grave num. 0. de Offic. Jud. Ordin.
& in cap. Nullus num. 20. de Paroch. & Rota in dec. 50.
num. 1. apud Tambur. de Jure Abb. & dec 16. num. 1. apud
29 Prosper. de Territ. separat. & dec. 395. num. 12. & dec. 411.
num. 5. coram Emer. jun.* ibi: *Pro constitutione Territorii separati
requiruntur verba concessionis clara, & individualitèr
eximentia Territorium à Diœcesi Episcopi, & dec. 840. num.
5 coram eodem Emer. jun & dec. 304. num. 8. par. 11. rec.*
ubi, quòd in his terminis non attenditur quodcumque privi-
30 legium, sed illud debet esse clarum, & expressum, *& dec.
70. num. 29. & 30. par. 13. rec.* ubi, quòd verba privilegii debent
esse clara, & indubitata, *& dec. 340. num. 16. & 17.
par 15. rec.* ubi, quòd eadem verba debent esse clara, & in-
31 dividualia, *& dec. 511. num. 4. par. 19.* ibi: *Pro concessione
Territorii separati requiruntur verba concessionis, clarè, &
individualitèr eximentia Territorium, & in dicta Mileten.
Jurisdictionis 1. Aprilis 1715. § Sola enim coram Illustrissimo
Urbis Gubernatore* ibi: *Ad inducendam Territorii separationem,
& constituendum Locum exemptum, & in statu Nullius,
requiritur privilegium Apostolicum, in quo expressis verbis fiat
separatio Territorii.*

Cum quibus, utraque Parte acerrimè informante, processit
Congr. particularis Cardin. Acciajoli, Panciatici &
32 S. Clementis *in Clusi 6. Julii 1704.* confirmata deindè *à Con
greg. Concilii 28. Martii 1705.* ut referendo eandem resolutionem
observavi *in Tom. 2. par 1. disc. 5. à num. 210. usque ad
finem*, & novissimè, ità constantèr, resolvit eadem *C. C. in
Anglonen. Jurisdictionis 17. Novembris 1714.* ut videre est *in
Tom. 1. par. 1. disc. 9 per tot. & tom. 2. par. 1. disc. 5. pariter
per totam*, in cujus terminis, ultra antiquissimam possessionem
Abbatis Commendatarii, circa exercitium Jurisdictionis
in Terra Carbonis, tot, & talia concurrebant indicia,
33 argumenta, & præsumptiones, demonstrantes Territorii
separationem, ut vix dari possit alius casus, in quo similia,
vel de facto concurrant, vel de mero possibili concurrere valeant,
ut videre est *in dd. Disceptat.* in quibus sigillatim eis-
34 dem respondetur; Et tamen, quia non ostendebatur ex parte
ejusdem Abbatis Commendatarii privilegium, omnino
clarum, & literale, individualitèr determinans, dictam
Terram Carbonis constituere separatum Territorium, minusque
cum notis requisitis concludenter probabatur immemorabilis
consuetudo, eadem Cong. constantissimè in eo fuit 35
sensu à principio, & semper in eo permansit usque ad finalem
exitum Causæ, quòd nullo modo constaret dict. separat.
Territ.

Attentissimè autem semel, iterum, & tertiò perlecta eadem
Paulina Constitutione, nullum omnino verbum in illa
legitur, quòd dictam separationem Territorii clarè, & in- 36
dividualitèr, ac indubitatè importet, & proindè videtur
nimis fundata intentio Capituli Liberianæ Basilicæ pro exclusione
Territorii separati respectu dictæ Cappellæ Paulinæ,
ex authoritatibus supra citatis.

Nec dicatur, quòd tot, & talia legantur privilegia, immunitates,
& exemptiones ejusdem Cappellæ, illiusque 37
Ministrorum in præfata Constitutione Paulina, ut forsan
majora non verificentur respectu alterius Loci, vel Cappellæ
in toto catholico Orbe, quæ tanquam necessarium antecedens
supponant, & important dictam separationem Territorii.

Redit enim semper eadem solida responsio, dd. classicis
Authoribus, & placitis supremorum, & maximorum Tribunalium
innixa, quòd Territorium separatum nunquam 38
dicitur probatum à similibus privilegiis, quantumcunque
amplis, amplioribus, & amplissimis, nisi ista præseferant
individualem, claram, & indubitatam expressionem
Territorii separati, quæ expressio, & Constitutio Territorii
separati in dicta Paulina Constitutione, nullo modo legitur,
& propterea in nostris terminis de illa nullatenus
constat.

Imò tantùm abest, quòd eadem privilegia, & exemptiones,
quæ in rei veritate amplissima sunt, dictam Territo- 39
rii separationem probent, quin potiùs illam ad hominem excludant,
ea viva ratione, quam sequentibus verbis, cumulatis
coucordantibus, adducit *Rot. in Mileten. Jurisd. 1. Aprilis
1715. §. Et ratio coram Falconerio. Quia si Abbas habuisset
Territorium separatum, nec exemptionem passivam, nec
aliis, ut supra indiguisset &c Ipsaquemet concessio particularium
prærogativarum, indigitat, reliquas non concessas fuis- 40
se reservatas, & ut priùs relictas sub Jurisdictione Episcopi
& penitus excludere Territorii separationem, & 27. Jan. 1716.
§ Universo coram eodem*, ubi, quòd partialis concessio prærogativarum,
& exemptionum *nullo modo compatitur cum
Territorii separatione*: Circa quam communiter receptam
conclusionem concordant etiam alii, quos referunt, & sequuntur
*Franch in cap. Postulasti n. 10. vers Quando Prælatus
de Foro compet Lotter. de Re benefic. lib. 1. qu. 24. nu 96. & seq.
& Rota dec. 411 à n. 1. & per tot. & dec. 840 n. 4. & 5. cor. Emer.
jun. & dec. 70. n. 42. & seq. par. 13. rec.*

Omnia hæc in se clara, clariora redduntur ex subsequuta
observantia, quæ in qualib. re est optima interpres, & si- 41
gnantèr in Apostolicis Constitutionibus principem obtinet
locum, juxta firmata *per Rotam in Bononien. Sportularum
22. Junii 1693. § Quæ clariora coram Molines, & in Romana
Clericatus Beneficiatis S. Petri 3. Decembris 1696. §. Quòd talis
cor. Eminentissimo Priolo*, & in nostris terminis similis
exemptionis Cappellæ Lauretanæ *in dec. 455. num. 1. par. 4.
rec.* cum aliis concordantibus, citatis *in tom. 1. par. 1. disc 5.* 42
num. 41 & par. 2. disc. 16 num. 101. ubi relatis aliis concordantibus,
frustra hìc transcribendis, observo, id verum esse,
etiamsi contrarius intellectus de Jure verior esset, magisque
accommodatus verborum sensui, eà ratione, quia talis di-
citur sensus in verbis Apostolicorum privilegiorum, qualem 43
demonstravit subsequuta observantia, quibus addo *Rotam*,
in specie loquentem de interpretatione privilegiorum Apostolicorum
circa Territorium separatum, *in decis. 12.
num. 23. Vers. Posita autem observantia apud Prosper. de Territ
separat.*

Ultra enim individualem casum R. P. D. Burghesii, nostra
ætate immatura morte defuncti, cujus cadaver associatum 44
fuit à Ministris Basilicę, à quibus etiam peractę fuerunt omnes
funebres functiones, fuit mihi exhibitus Cathalogus omnium
sacrarum functionum, quæ à Capitulo, & Canonicis
per totum anni cursum quolibet mense peraguntur in eadem
Cappella, quę excedunt numerum quinquagenarium, & quę
tali evidentia excludere videntur qualitatem *Nullius*, & 45
Territorii separati respectu ejusdem Cappellę, ut nil clarius,
nihilque evidentius de mero possibili ad dictum effectum adduci
possit, eò quia eędem sacrę functiones in dicta Cappella 46
Paulina, nedum fiunt præsentibus, & non reclamantibus
Priore, & Cappellanis, sed multotiès iidemmet summa pace
inserviunt, & assistunt eisd. sac functionibus.

Quia

Quia verò æquè longum, ac inutile esset specialitèr consi-
47 derare omnes dd sacras functiones, quæ registrantur in par-
ticulari Folio, congruum nihilominus existimavi aliquas ex
eisdem percurrere.
I. Est illa, quæ expletur in ultima Dominica mensis Ja-
48 nuarii in festivitate Translationis Sacratissimæ Imaginis B.
Mariæ Virginis, cujus claves retinentur à Ministro, de-
putato à Capitulo. Dicta enim die, non solùm in eadem
Cappella Canonici Missam celebrant, & Vesperas solemni-
tèr canunt, sed ad d. effectum accedunt ad eandem Cappel-
49 lam processionalitèr, & cum propria Cruce, quòd sæpe
etiam in aliis similibus functionibus intra annum indistinctè
practicatur. Hujusmodi autem Crucis delatio intus d. Cap-
pellam separationem Territorii prorsus excludit, juxta tra-
dita per *Abb. in cap. 1. num. 7.* ibiquè *But. num 6 Ut lite pend.
Ventrig. de Jurisd. Archiep. cap. 17. num. 8. & cap. 18. num.
6. & Pignatell. conf. 63. num. 20. tom. 8. & Rota in Cassanen.
Jurium Parochialium, seu Præeminentiarum 7. Junii* 1707.
Quo verò Versic. Maximè cor. b m. Caffarello, ubi refert, &
sequitur resolutionem *Sac. Concil. in Romana Funer. 19. Ja-
nuarii 1682 ad 3. dubium.*
II. Est illa, quæ fit die 28. Jan. occasione Anniversar. s.
50 m. Pauli V. quod reiteratur die 28. Julii, una cum alio, quod
fit die 2. Octobris pro Card. Scipione Burghesio; Hujusm.
enim tria Anniversaria non peraguntur à Priore, & Cap-
pellanis Cappellæ Paulinæ, sed ab ipsismet Canonicis, &
toto Clero d. Basilicæ, cujus Sacristiæ relinquuntur duæ ex
tribus partibus Intorstitiorum, quæ apponuntur propè tu-
51 mulum, reliqua tertia parte relicta Sacristiæ ejusdem Cap-
pellæ, ut semper in præteritum practicatum fuit, & de
præsenti inconcussè practicatur, cohærentèr ad disposita in
Bulla erectionis § 43. *in fine*.
Videtur proinde nimis exorbitans prætensio, ut ab iisdem
52 Canonicis, aliisque de Clero Basilicæ expleri non possint in
in eadem illæ funebres functiones pro Consanguineis, &
Affinibus præfati Pauli V. quæ in illa fiunt pro Fundatore,
53 & d. D. Cardinali Scipione primo Patrono, specialissimè
contemplato in Bulla erectionis. Si enim illa dici aliquo co-
lore posset Territorium separatum, cum vera qualitate
Nullius, nihil magis proprium, nihilque congruentiùs,
quàm quòd eadem solemnia Anniversaria celebrari deberent
à Priore cum suis Cappellanis; Ad excludendum præcipuè
54 inconveniens illud, ut in una, eademque Ecclesia aliquæ
funebres functiones fiant à Clero Basilicæ, aliæ verò ab eo-
dem Clero in illa expleri nequeant.
III. Est illa, quæ fit in die Purificationis Beatæ Mariæ
55 Virginis, in qua, nedum Missa solenniter cantatur in præ-
fata Cappella ab uno ex Canonicis, cum assistentia, &
præsentia Prioris, & omnium Cappellanorum, sed quod
magis est, ab eodem Celebrante ante Missam, ut mos est,
publicè benedicuntur omnes candelæ, distribuendę toti Cle-
ro dictæ Basilicæ, comprehensis etiam Cappellanis utriuf-
què Cappellæ, Sixtinæ nimirum, & Paulinæ, cujus Prior,
56 & Cappellanis post ultimos Cappellanos Basilicæ, qui ab
eorum Institutore denominantur *Fonsecbi*, accedunt ad Al-
tare ad accipiendas candelas è manibus Celebrantis, & post
ipsos accedunt pariter Musici ejusdem Cappellæ Paulinæ;
Quæ omnia notoria sunt in eadem Basilica, & prorsus
57 incompatibilia cum propria denominatione *Nullius*, &
cum qualitate Territorii verè separati, quia in illis termi-
nis, in quibus hæc verificantur, omnia ista peragun-
tur ab inferioribus Prælatis, seu à Capite Ecclesiæ *Nullius*,
non autem à non habentibus in illis Jurisdictionem, ex latè
deductis per *Ciarlin. contr. for. 67 per tot tom. 1.* cum con-
cordantibus, citatis à *de Prosper. de Territor. separato qu.
5. num. 50. & 51.*
IV. Est illa Expositionis Venerabilis, quæ per tres con-
58 tinuos dies quolibet anno fit in Basilica in Dominica Quin-
quagesimo cùm duabus sequentibus Feriis 2. & 3. Non so-
lùm enim eædem solemnes functiones explentur à Cano-
nicis, una cum toto Clero dictæ Basilicæ, sed cupientibus
59 Priore, & Cappellanis tempore hujusmodi Expositionis,
ut à Musicis cantentur aliquæ sacræ Antiphonæ, vel ut
eodem tempore d. Expositionis fiant Simphoniæ, ad d. ef-
fectum mihi in facto supponitur, quòd licentiam, & per-
missionem petant à Canonicis, quòd ex diametro pugnare
60 videtur cum verò Territorio separato, quia in domo pro-
pria, & à nemine alio dependente, quilibet facere potest
quidquid vult, ad *Text. in leg In re mandata Cod. Mandat.*
cum concordantibus apud *Barbos. axiom. 199. num. 1.* Li-
centia autem supponit subjectionem, & dependentiam, ex
adductis *in dec. 922. num. 3. coram Dunoz. jun. & dec. 723. n.
6. coram Cer. & in Dertbusen. Jurisd. 26. Aprilis* 1694. §. *Et
his accedit, cor. Card. Caprara*, cum aliis, citatis *in Tom. 1.
par. 1. discept. 6. n.* 103.
V. Est illa, quæ fit occasione Dedicationis nostræ Ec-
clesiæ die 5. Augusti, quæ ex se sola, etiam separatim consi- 61
derata, potens est ad excludendam omnem omninò præ-
tensionem separationis Territorii, cum qualitate *Nullius*:
Cùm enim eadem die Cardinalis Archipresbyter soleat in-
tervenire sacræ functioni, una cum aliis Cardinalibus, vel
ab ipso invitatis, vel ex propria devotione ad Basilicam ac-
cedentibus, idem Cardinalis Archipresbyter, nedum ul- 62
timum occupat locum inter alios Cardinales, promotione,
vel gradu posteriores, sed ipse solus utitur veste rubea, cum
Genuflexorio parato ante se, quæ sunt duo specifica, &
clara signa, prorsus excludentia qualitatem Territorii se-
parati, cum denominatione *Nullius* in illo Loco, ubi pe- 63
raguntur, eò quia notum est, quod practicantur à Cardina-
libus in Ecclesiis, quarum sunt Titulares, & in quibus ju-
risdict. habent, non autem in illis, in quibus solam Cardi- 64
nalitiam figuram gerunt, qua attenta, utuntur Cappa si-
milis coloris cum aliis DD. Cardinalibus, occupant locum
eorum promotionis, & nullum ante se distinctum Genufle-
xorium retinent, prout hæc omnia notoria sunt in Urbe
ipsismet Scopatoribus & Campanaribus Ecclesiarum.
VI. Est illa, quæ peragitur die 15. Augusti occasione So-
lemnitatis Assumptionis Beatæ Mariæ Virginis, quæ eò 65
majorem meretur animadversionem, quò ortum habet ex
facto Papæ, seu Sacristæ Cappellæ Pontificiæ; Est enim
æquè laudabilæ, ac antiquissimum solitum, quòd in illis 66
Cappellis Papalibus, quæ fiunt extrà Cappellam Pontifi-
ciam, Sacrista ejusdem Cappellæ Pontificiæ mittit Missale
ad Cardinalem Titularem ejusdem Ecclesiæ, in signum
celebrationis Missæ solemnis pro ea die, qua Summus Pon-
tifex accedet ad d. Ecclesiam, ut quolibet anno practica-
tur cum Cardinali Titulari Ecclesiæ Beatæ Mariæ de Popu-
lo, occasione Cappellæ Papalis, quæ in ea habetur die 8. 67
Septembris, festo Nativitati Beatæ Mariæ Virginis sacro.
Cùm igitur hoc idem ad unguem practicetur quolibet anno
in dict. die Assumptionis Beatæ Mariæ Virginis cum Archi-
presbytero Basilicæ, qui, quando in Sacerdotali ordine
constitutus non est, vel quando in tali ordine est, reperitur
legitimè impeditus, eundem Missalem ad dict. effectum 68
transmittit alteri D. Cardinali, sibi benè viso; Videtur ex
hoc innegabile facto, quolibet anno repetito, clarè demon-
stratum, quòd Cappella Paulina à Summo Pontifice nullo
modo habeatur pro taliter distincta, taliterquè separata à
corpore nostræ Basilicæ, ut gerat figuram Territorii sepa- 69
rati, cum qualitete *Nullius*, utquè in illa Archipresby-
tèr nullam omninò Jurisdictionem habeat; Sed potiùs
præter illos casus exemptionis, & independentiæ, qui li-
teraliter expressi sunt in Bulla erectionis, idem Summus
Pontifex habet eandem Cappellam pro una ex partibus Basi-
licæ, cum illa subordinatione ad illius Caput, seu Card. Ar-
chipresbyterum, & ad Canonicos, illius principaliora mem-
bra, quam habent aliæ Cappellę, existentes in eadem Basi-
lica.
VII. Est illa, quæ omnium oculis publicè exposita est in
die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum,
quando unus ex Canonicis paratus, associatusque à Diaco-
no, & Subdiacono, aliisque de Clero Basilicæ, aspergen- 70
do lustrali aqua omnia Sepulcra, in eadem Basilica existen-
tia, & ingrediendo utramque Cappellam Sixtinam, & Pau-
linam, eodem modo aspergit Sepulchra Summorum Pontifi-
cum, in illis existentia, qui actus non solùm ex diametro re- 71
pugnat prætensæ separationi Territorii, sed potiùs digito
ostendit dependentiam, & annexionem dd. Cappellarum in
illis rebus, & functionibus, quæ in earum fundatione non 72
fuerunt reservatæ illarum Priori, & Cappellanis.
VIII. Est illa solemnis functio, quæ non à Canonicis,
& toto Clero Basilicæ, sed à solis Cappellanis, Toletanis
nuncupatis, quolibet die Sabathi peragitur in dict. Cap-
pella Paulina, mediante recitatione Litaniarum, quę priùs
recitabantur post Vesperas ante Altare antiquum Beatę Ma-
riæ Virginis, & vigore dict. Bullæ erectionis § 27 hodiè re- 73
citantur de manè, quando nulla petita licentia, seu per-
missione à Priore, vel ab alio Ministro dictæ Cappellæ, col-
legialiter accedunt præfati Cappellani Toletani ad dict. sa-
cram functionem; Qui actus clarè videtur excludere quali-
tatem denominationis *Nullius*, & existentiam Territorii
separati. Eò quia similes sacræ functiones expleri nequeunt
in aliena Diœcesi, & diverso, separatoque Territorio,
sine permissione Prælati inferioris, seu ejus, qui figuram erit

Capitis Ecclesiæ, vel Cappellæ, quæ prætenditur constituere Territorium separatum, cum vera denominatione *Nullius*, ut practicari quotidiè solet in Cappella SS. Virginis Lauretanæ, in qua, attenta illius vera qualitate *Nullius*,
74 cum proprio Territorio separato, nedum similes collegiales, & publicæ sacræ, & devotæ functiones, sed neque etiam privatæ, & particulares functiones fiunt, nisi ex speiali permissione, & præcisa licentia Ministrorum d. Cappellæ, ut est notorium.

Imo ex hoc innegabili facto Cappellæ B. Virginis Lauretanæ aliud desumitur solidum argumentum, exclusivum
75 qualitatis *Nullius*, seu Territorii separati respectu nostræ Cappellæ, eò quia, ex animadversis per *Card. de Luc. de Jurisd. disc. 33. num. 1. & disc. 35. num. 9. vers. Et quamvis*, eadem Cappella Lauretana non ab alio Pontifice, sed à Paulo V. Fundatore nostræ Cappellæ, recognovit dictum separatum Territorium, & innegabilem denominationem *Nullius*, ex illa forsan congruentia, quam adducit *Rot. in decis. 106. in princ. par. 10. rec.* ut scilicet tali honorificentia decoraretur Domus illa, in qua Unigenitus Dei Filius carnem
76 assumere dignatus fuit, & concordat *Card. de Luc. de Jurisd. disc. 30. in princ. & de Præeminent. disc. 16. num. 6.* Sicuti igitur, quando idem Summus Pontifex concedere voluit Territorium separatum, & qualitatem *Nullius* tribuere dictæ Cappellæ Lauretanæ, id scivit facere, & claris verbis expressit respectu ejusdem Cappellæ Lauretanæ, ita
77 etiam expressisset in nostro casu in ordine ad suam Cappellam, si id voluisset; Quod cùm non fecerit, sed contentus fuerit magnas dumtaxat, nimisque raras prærogativas, & determinatas exemptiones, necnon generalia privilegia concedere Priori, & Cappellanis præfatæ suæ Cappellæ, dicendum est, noluisse concedere d. qualitatem *Nullius* cum Territorio separato, ad *Tex. in leg. unica §. Sin autem ad deficientis C. de Cad. tollen.* cum aliis apud *Menoch. de Præsumpt. lib. 4. præsumpt. 76. num. 43. & seq.* & *Rot. dec. 145. num. 26. & 27. cor. Cerro.*

Magnificienda pariter ad nostrum effectum 8. loco videtur Sententia, lata à Coccino Rotæ Auditore, qua median-
78 te definitum fuit (sunt ejus verba) *Dicimus, pronunciamus &c. lucra, obventiones, & emolumenta funeralia quæcumquè, hactenus proventa, & in futurum provenienda ex delationibus Cadaverum utriusquè sexus Familiæ Perettæ, & aliorum quorumcumquè, in dicta Ecclesia, seu Cappella transportatorum, & transportardorum in futurum, & ex quibuscumquè Exequiis, & Anniversariis, hactenus celebratis, &*
79 *in posterum celebrandis, pro defunctis, & sepulturis, tam intra d. Cappellam, quàm extra, in Sepultura eiusdem Familiæ in Vestibulo, seu in limine, & propè gradus eiusdem Cappellæ existen &c. pertinuisse, & spectasse, & pertinere, ac spectare ad dd. Capitulum, & Canonicos Ecclesiæ S. Mariæ Maioris, & super illis nullum jus, nullamquè actionem Præposito, & Cappellanis d. Cappellæ SS. Præsepe competiisse, nequè competere &c.* Eò quia agitur de Sepulturis, positis in
80 eisdem prorsus locis, respectu utriusque navis Basilicæ, dum utraquè extructa fuit in vestibulo utriusquè Cappellæ, propterea dispositum in una, dicitur pariter dispositum de alia, concurrente eadem individuali natura, & situ utriusquè sepulturæ, ex traditis per *Alex. conf. 73. n. 3. & 4. lib. 5. Fulgos. conf. 15. n. 2. & Rot. dec. 384. n. 13. par. 17. rec.*

IX. Est illa, quæ quolibet Sabbato practicatur in Litaniis
81 B. M. Virginis, quæ in eadem Cappella Paulina cantantur, quando Canonici præcedunt omnibus Prælatis, etiam in Episcopali, Archiepiscopali, & Patriarchali dignitate constitutis, & sine Cappis eisdem Litaniis assistentibus, nedum præsentibus Cappellanis, sed existentibus in longè inferiori loco, ut experientia notum est, & notat *Card. de Luc. de Præeminent. disc. 9. in fine, & in Miscellan. Eccles. disc. 38. num. 18.* Si enim eadem Cappella respectu Basilicæ dici posset Territorium separatum, monstruosum, esset quòd
82 in illa Canonici præcedere possent Prælatis, Episcopis, Archiepiscopis, & Patriarchis, eò quia in Loco tertio, & in illis functionibus, in quibus non assistunt collegialiter, omni Jure Canonici Basilicarum Urbis præcedentiam dare tenentur, & de facto semper illam dare solent dictis Prælatis, Episcopis, Archiepiscopis, & Patriarchis, ex adductis ab *Altovito apud Rembold. vot. 8. n. 6. & seqq.*

X. Demum (aliis gratia brevitatis omissis, de quibus in
83 d. Folio ad partes) non est fundatus discursus, nequè verisimilis conjectura, sed probatio, ad hominem ostendens, Cappellam de qua est quæstio, nullo modo nulloquè colore dici posse Territorium separatum, cum vera, & propria denominatione *Nullius*, eò quia claves sacratissimæ Imaginis, non à Priore, minusquè ab alio Ministro ejusdem Cappellæ, sed à solis Canonicis Basilicæ retinentur, itaut à parte nobiliori respiciente eandem Basilicam non 84
possit aperiri Tabernaculum, ubi illa reposita est, minusquè Populo adoranda exponi, nisi ab aliis Canonicis, qui ad dictum effectum à Capitulo deputati sunt, ut experientia notum est, clarè disponitur *in Bulla erectionis §. 37. & 38.*

Ex hoc enim innegabili facto duo inferuntur. I. Quod retentio Clavium penès Canonicos importat prærogativam, 85
ex diametro oppositam prætensioni Territorii separati, & independentiæ totalis, itaut applicari possint termini denominationis *Nullius*, *ad Text. in l. Clavibus ff. de Contract. empt.* & ex animadversis per *Card. de Luc. de Emption. disc. 10. sub num. 6.* & firmatis per *Rot. dec. 859. num. 6. & decis. 1311. num. 5. coram Emer. jun. & in Augustana Jurisp. super negotio principali 31. Januarii 1695. §. Hisquè corroborativè,* 86
& super reintegratione 10. Junii ejusdem anni §. A' reintegratione cor. Ursino, cum aliis concordantibus, de quibus *in Tom. 1. par. 2. discept. 12. n. 37.*

Et in præcisis terminis nostræ Basilicæ, loquendo de clavibus, quas Capitulum retinet alterius Cappellæ Sixtinæ, in 87
specie advertit *Card. de Luc. de Jurisd. disc. 351. num. 11. in fine*, ibi: *Unde propterea ipsius Basilicæ Capitulum retinet d. Cappellæ claves pro Sacramentis ministran. &c. & consequenter impossibile est dare hujusmodi omnimodam separationem.*

II. Verò, quòd videtur nimis monstruosum, habetquè speciem veri paradoxi prætensio, quòd Cappella aliqua 88
dicatur, & sit verum Territorium separatum, cum propria denominatione *Nullius*, & tamen illius Caput, seu Rector, vel Patronus, non solùm non sit Dominus illius principalis Imaginis, sed neque etiam habeat illius simplicem custodiam; Imo neque semel saltem possit illam aliis devotionis causa ostendere, vel Christifidelibus adoran- 89
dam exponere, sed ad hunc effectum opus habeat recurrere ad alium, apud quem permanent prædictæ Imaginis claves, qui vè è converso semper potest eandem Sacram Imaginem Populo ostendere, illiusque Tabernaculum aperire, 90
juxta præcisa verba Bullæ erectionis, de quibus *in §. 37. in fine, & §. 38. in princip.* Et in nostris terminis benè discurrit *Rot. in Burgen. Jurisd. super Commissione curæ 26. Junii 1715. §. Verùm ab hoc, coram Crispo*, ubi, quòd non dicitur liberè, & omnimodè posse disponere illum, qui alterius authoritatem exquirere remanet adstrictus.

Ex quibus nulla videtur superesse necessitas particulariter, & in specie respondendi verè magnis, exemptionibus, 91
& multis verè singularibus privilegiis, dictæ Cappellæ, ejusquè Ministris in Bulla erectionis gratiosissimè concessis: Illa enim omnia suum operantur effectum in circumstantiis, & terminis, in quibus concessa apparent, juxta eorum obvium, & literalem sensum; Nullo autem modo importare valent Territorii separationem, & denominationem qualitatis *Nullius*, ad quem effectum, ut supra observavi- 92
mus, & opportunè repetimus, non sufficiunt verba generalia, quantumvis ampla, & amplissima, sed omninò, & præcisè requiruntur verba clarè, & literaliter, atque individualiter eximentia Territorium à Diæcesi Episcopi ex allegatis supra: Quibus addo alios, citatos *à Bertacchin. Vot. dec. 141. num. 12. & seq.* ubi, quòd hodiè ad probandum 93
Territorium separatum, unum de duobus necessariò probandum est, vel scilicet privilegium clarum, literale, & indubitatum, vel consuetudo immemorabilis, concludenter probata, cum suis notis requisitis, quod probat etiam *de* 94
Prosper. de Territ. separat. q. 29. n. 21.

Et tamen ad omnem abundantiorem cautelam, percurrendo aliqua, à quibus colorari potest prætensio Territorii se- 95
parati.

Non obstat primò, quòd Cappella Paulina videatur penitùs distincta à Basilica, eò quia habeat particularem Por- 96
tam, per quam ad illam habetur ingressus, absquè necessitate ingrediendi per unam ex Januis ejusdem Basilicæ.

Objectum enim non regit in facto, & non relevaret in 97
Jure.

Non regit in facto idem objectum, quia parva illa Porta, de qua loquitur objectum, non correspondet immediatè ad 98
Cappellam, sed ad mansiones propè Sacristiam, quæ ædificatæ fuerunt pro majori commodo Ministrorum Cappellæ, non autem pro habendo ingressu ad eandem Cappellam, ut expressè legitur in Bulla erectionis §. 7. ibi: *Sacristiam quoque, eidem Cappellæ novæ annexam, ad illius usum, necnon plures Mansiones, ad majorem commoditatem*

adjunximus: Et proindè eadem parva Porta, verè, & pro-
priè destinata ad majorem commoditatem dd. mansionum,
99 annexarum Sacristiæ, non potest ad longè diversum effectum
separationis Territorii detorqueri, *ad Text. in leg. Papinia-
nus ff. de Minorib.* cum concordantibus *apud Ansald. dec. 29.
num. 11.*
Minùs idem objectum relevaret in Jure, quando etiam
100 adversus rei evidentiam, supponeremus, parvam portam
correspondere immediatè ipsimet Cappellæ, ea ratione, quia
in istis terminis, quos per modum falsę hypothesis hìc consi-
deramus, ad omne pejus essemus in concursu duarum Por-
tarum ejusdem Cappellæ, hoc est, illius parvæ Portæ,
quàm hìc gratis supponimus correspondere immediatè ipsi-
met Cappellæ, quævè semper clausa est, & alterius ma-
gnæ, ac spatiosę, quæ omnibus patet, omniumque oculis
exposita est ex parte Ecclesiæ. In his autem terminis omnes
101 Doctores concordant, quòd ad ostendendam subjectionem
Domus, seu Cappellæ, duas habentis portas, attenditur il-
la, quæ est nobilior, magisquè frequentata, ut, antiquio-
ribus omissis, videre est apud *Amat. dec. 133. per tot. post il-
las Caroc. Boss. de Matrim. cap. 4. num. 7. de Justis de Dispen-
102 sat. matr. lib. 2. cap. 19. num 64. & 95. Barbos. de Potestate Epis-
copi alleg. 39. n. 71 Panimoll. dec. 5 adnot. 1. n. 57. & dec. 120 nu-
30. Oliv. de For. Eccles. p. 3. q. 19. à num. 1. & de Prosper. de Ter-
ritor. separat q 9. n. 14.*
Fuitquè præsens casus solemniter decisus in Urbe, tem-
103 pore mortis Card. Tayæ; Cùm enim illius Palatium, posi-
tum propè Ecclesiam S. Mariæ de Pace, duas haberet Por-
tas, correspondentes duabus Parochiis, uterque Parochus
prætendebat, illius cadaver pertinere ad propriam Paro-
chiam, fuitque decisum, illud spectare ad Parochiam B.
104 Mariæ de Pace, eò quia illius porta nobilior, & magis fre-
quentata correspondebat eidem Parochiæ, ut notum est, &
ego observavi *in Inst. crim. lib. 1. tit. 3. n. 36.*
Quæ omnia à fortiori applicantur in præsenti casu, eo
105 quia dicta parva porta, correspondens mansionibus, anne-
xis Sacristiæ dictæ Cappellæ, non solùm non est magis fre-
quentata, ac sit illa, quæ correspondet Basilicæ, sed de
prima verificatur famosum illud: *Porta patens esto nulli clau-
106 daris honesto*, eò quia omnibus honestis Viris clausa est, so-
lumq; certis horis patet uni, vel alteri Ministro dictæ Sa-
cristiæ. Et propterea ex hujusmodi non usu dictæ parvę por-
tæ ad effectum ingrediendi Cappellam, omnibus notorio, à
fortiori excluditur, nedum qualitas Territorii separati, &
107 denominatio *Nullius*, sed evidenter remanet comprobata de-
pendentia Cappellæ à Basilica quoad usum, seu ingressum
ad d. Cappellam
Non obstat secundò, quòd aliquando eadem Cappella
108 Paulina forsan appellata fuerit Territorium separatum,
vel *Nullius*, ab aliquo Authore, ex relatis per *Card. de Luc.
de Præemin. disc. 12. n. 9.*
Quatenus enim hoc verum esset, responsio clara est, quòd
109 scilicet id intelligendum sit de Territorio separato impro-
priè, juxta terminos, in quibus loquuntur Authores citati
in *dec. 373. num. 11. par. 11. rec.* & in specie loquendo de al-
tera Cappella Sixtina nostræ Basilicæ, ad cujus similitudi-
nem constructa fuit Paulina, quamvè illius Fundator sa:
110 mem: Sixtus V. appellavit *Appendicem* nostræ Basilicæ in
ejus *Constit. 58. §. 8.* his verbis: *Nunc etiam in nostra Cappel-
la, quasi dictæ Basilicæ Appendice, extruenda*, observat
Card. de Luc. de Jurisd. disc. 35. n. 9. his verbis: *Hæc est quæ-
dam separatio impropria, ita dicta, ad explicandam quan-
dam majorem, & ampliorem exemptionem &c. non autem, ut
dici possit Territorium separatum per veritatem, ita, & tali-
ter quòd reputetur Universitas seu Corpus, stans de per se,
tanquam species particularis Diœcesis, omninò distinctum ab
111 alia Universitate, seu corpore alterius Territorii: Quoniam
cùm Cappella prædicta sit membrum dictæ Basilicæ indivisi-
bile, ejusquè pars dicto majori corpori incorporata, itaut non
possit ad d. Cappellam haberi ingressus nisi per Ecclesiam, id non
est practicabile, cùm sit fictio, quæ supplere nec tollere potest
hanc veritatem.* Quæ veritas eò manifestior apparet in no-
stris terminis, attentis illis actibus, & functionibus, quæ,
112 scientibus, videntibus, & non reclamantibus Patrono, Prio-
re, & Cappellanis, pluriès, atque pluriès in toto anno pu-
blicè, & solemnitèr in dicta Cappella explentur à Capitulo,
& Canonicis, de quibus supra à *§. 47. usque ad §. 84.* & latiùs
in Folio ad partes.
Neque hujusmodi impropria Territorii separatio, seu de-
113 nominatio nova est in Jure, nam nimis frequenter de illa
sermo habetur à Doctoribus, quando discurrunt de illis in-
ferioribus Prælatis, vel Superioribus Monasteriorum, &
Rectoribus Ecclesiarum, quę intra fines particularium Diœ-
cesum sitæ sunt, ut videre est apud *Fagnan. in cap. Acceden-* 114
*tibus à num. 20. de Excess. Prælat. Pignatel consult. 204 n. 18.
to 4. Card. de Luc. de Jurisd. disc* [illegible] *n. 7. vers. Hinc proinde*, &
*Rota in Brixinen Jurisd. 5. Julii 1688 §. Nec urgent cor. Card.
Caprara*, cum aliis concordantibus, distinguentibus tres spe-
cies inferiorum Prælatorum, citatis *in To. 1. par. 1. discept. 9.
à num. 64.*
III. Non obstat, quòd Prior, & Cappellani Cappellæ
Paulinæ, nedum exempti sint ab omnibus obsequiis, & ser- 115
vitiis nostræ Basilicæ sed ulteriùs (sunt verba Bullę erectio-
nis *§ 33.*) *ipsam Basilicam, & Cappellam hujusmodi quocum-
què tempore liberè, sinè aliqua Capituli, & Canonicorum* 116
*prædictorum licentia pro servitio ejusdem Cappellæ adire, &
ingredi possint*: Quia ab hujusmodi facultate ingrediendi no-
stram Basilicam non indefinitè, & ad eorum arbitrium,
sed restrictivè ad necessitatem servitii Cappellæ sinè licentia
Capituli, quæ communis est omnibus Christifidelibus in il-
lam ingredi volentibus, nihil omninò inferri potest ad sepa-
rationem Territorii, ad quam inducendam, ut sæpè, sed
nunquam satis diximus, requiruntur verba Privilegiorum 117
clara, & individualia, non autem sufficiunt discursus, con-
jecturæ, & argumenta, ex adductis supra *à n. 27.* & latiùs
comprobatis *à Rota in Burgen. Jurisdictionis 26. Junii 1709.* 118
§. Præmissa, cor Lancetta, ubi, quòd hodiè regula hæc in-
concussa est, & in omnibus Tribunalibus recepta.
Pro quorum omnium faciliori admissione observo, quòd 119
in Bulla erectionis *§. 6.* demandatur constructio Sepulchri
pro sanguine conjunctis, & de parentela Summi Pontificis
Pauli V. in Vestibulo dictæ Capellæ, ad instar ejus quod
practicavit *Sixtus V. in ejus Constit. 58. §. 9. in fine*: Nec-
non *in §. 16. & pluribus seqq.* usque ad minutias enumeran-
tur munera, & obligationes, tam Prioris, quam Cappella-
norum; Et tamen in illis nullum legitur verbum, nullum- 120
que jota, suis Cappellanis directum, ad explendas funebres
functiones pro eisdem Consanguineis, & Affinibus, quo-
rum cadavera in dicta Cappella exponenda sunt, & in eo-
dem Sepulchro tumulanda; Quæ reflexio, unita cum aliis
animaversionibus, de quibus supra, videtur plusquam taci-
tè comprobare necessitatem assistentię Ministrorum nostræ 121
Basilicæ dd. funeribus functionibus, eò quia istæ in magna,
& numerosa Familia, qualis est illa Domus Burghesiæ, non
sunt aliquid novi, nequè rarò ad praxim reducen. & sicuti
Summus Pontifex Paulus V. prævidit, & providit multis 122
similibus contingentiis, quæ possunt, & non possunt ali-
quando verificari, pręscribendo præcisam normam suis Cap-
pellanis, ita pariter fecisset de dictis Funeralibus, quæ non
possunt evitari, si voluisset illas fieri ab eisdem Cappellanis,
ex allegatis supra.
Præcipuè quia, si Sepultura est extra Cappellam, seu in
illius vestibulo, & in illa, ex destinatione d. Summi Pon- 123
tificis Fundatoris sepeliendi sunt illius Consanguinei, alii-
què de ejus parentela, impossibile est, quod practicari pos-
sit sinè Ministris nostræ Basilicæ, quia Prior, & Cappellani 124
Cappellæ Paulinæ in nostra Basilica nullum omninò actum
explere possunt in ordine ad sacras functiones, &, ut ita di-
cam, respectu sacrarum functionum neque unum pedem
in illa ponere possunt, nequè separatim, nequè unitim cum
Clero nostræ Basilicæ, quod inter alios casus, qui adduci
possent, superlativè emicat in die Purificationis B. Virgi-
nis, quando iidem Prior, & Cappellani assistunt quidèm
benedictioni Candelarum, quæ fit in dicta Cappella Pau-
lina, candelasquè de manu unius ex Canonicis accipiunt, 125
sed deindè abstinent se à Processione, quæ fit per Basili-
cam, permanentes in eorum sedilibus, in quibus [illegible] ntes,
& capite discooperti expectant, & recipiunt Canonicos,
aliosque de Clero, processionaliter redeuntes ad eandem
Cappellam.
Videtur proindè æquè exorbitans, & impracticabile,
quod possint sinè Ministris nostræ Basilicæ peragere in illa 126
Exequias, & alias funebres functiones circa cadavera Con-
sanguineorum, & aliorum de parentela Summi Pontificis
Pauli V. Fundatoris, & longè exorbitantius, quod illa
possint sepelire in Sepulchro, ad dictum præcisum effectum 127
ab eodem Pontifice destinatum, eò quia ad hujusmodi mu-
nia explenda, attento quod sine licentia, & permissione
Canonicorum nihil facere possunt in nostra Basilica, ad se-
pelienda dd. Cadavera, opus esset recurrere ad illa miracu- 128
la, quæ leguntur in Vita S. Pauli primi Eremitæ, & Ere-
mitarum Authoris; Nec non ad alia, practicata in morte S.
Mariæ Ægyptiacæ.
Ex quibus omnibus, præcipuè simul junctis, ut in qua- 129

libet materia faciendum esse, generaliter notant adducti *in dec. 9. num* 81. *& dec* 89. *num.* 56. *cor. Arguell.* & in nostris præcisis terminis *eadem Rota in dec.* 455. *num.* 2. *in medio par.* 4. *rec.* nullatenus constare videtur de Territorio separato, mi-
130 nusquè de qualitate *Nullius* respectu dictæ Cappellæ Paulinæ; Et proindè in omnibus antedictis tribus dubiis Jura Capituli, & Canonicorum Liberianæ Basilicæ mihi videntur æquè solida, ac in Jure fundata.

DISCEPTATIO XII.

Narnien.

INTER

Episcopum, *ET* Magistratum Narniæ.

ARGUMENTUM.

Magistratus Sæcularis, attenta immemorabili consuetudine, an possit retinere Scamnum intra Præsbyterium, unacum aliis prærogativis, de quibus in tota Disceptatione.

IL trattamento, che prattica, e riceve il Magistrato di Narni nell'ecclesiastiche Funzioni, è così singolare, straordinario, e svantaggioso per la Chiesa, che difficilmen-
1 te potrà ritrovarsene un'altro eguale, nè dentro, nè fuori dello Stato Ecclesiastico: Almeno Persone informate di queste materie, e che anno consumati più lustri nelli Studii di questa S. C. seriamente affermano, di non aver letto, o veduto caso simile. Averebbe voluto il moderno Vescovo poter accordare anche in questo il suo dettame con il desiderio, che hà d'incontrare tutte le sodisfazioni possibili della sua Città, ma vedendo crescere giornalmente le innovazioni, e pretensioni, e riuscire inutili le
2 modeste, ed estragiudiziali conquestioni, hà stimato di non potere più lungamente tollerare tanti pregiudizii della sua Chiesa, e Dignità, nè tampoco diffenderla *more Castrorum*, anzi nè meno valersi de' rimedii canonici, benchè lodevolmente pratticati da tant'altri, ed approvati dalla S. Sede, ma bensì di rappresentare semplicemente all'EE. VV. tutto quello, che passa, per ricevere con tutta indifferenza, ed eseguire con la dovuta obbedienza, quegli ordini, che si degnaranno prescrivergli. Poiche se bene non creda di potere senza mancare al suo debito, lasciar correre, e crescere tanti inconvenienti, quali egli reputa a conto proprio, non hà però alcuna immaginabile repugnanza
3 di accordare al Magistrato, senza altra replica, ò contradizione, tutte quelle prerogative, ed onorevolezze, che l'EE. VV. crederanno compatibili con la preeminenza, e dignità della Chiesa, e degli Ecclesiastici, e con il decoro delle sagre funzioni.

Al presente il Magistrato interviene rare volte alle
4 funzioni, e più di rado ancora alle Prediche, contentandosi di udirne due, o tre dentro il corso Quaresimale, e di mancare alli Pontificali, anche ne' giorni più solenni dell'anno, lasciando, che molte volte vi assista Mons. Govern. solo. Quando però interveniene alle dette funzioni, prende luogo nel Presbiterio, e negli istessi Stalli corali de' Canonici, senza veruna distinzione, o separazione, eziandio quando li Canonici sono parati, e per entrarvi, si avvanza sino a mezzo il Presbyterio, e con il Magistrato, e ne' medesimi Stalli, sono intervenuti a loro arbitrio anche
5 il Luogotenente criminale, e l'Auditore civile della Corte secolare, e li due Medici condotti, e più sotto nelli Stalli de' Beneficiati, il Cerusico condotto, e li Famigliari di Monsig. Govern. e del Magistrato. Che se per opera di Monsig. Governatore, & ad instanza del moderno Vescovo, questi ultimi da quattro, o cinque anni in quà se ne astengono, non è però in forma tale, che assicuri la continuazione.

In detti Stalli, oltre a tutte l'altre onorevolezze, permesse da sagri Riti, ed oltre alli continui inchini, ed ossequii del Clero, che passa, de Celebranti, ed Inservienti,
6 attesa la situazione del Presbiterio, a somiglianza di quello di S. Maria Maggiore, ò più tosto dell'altro di S. Prassede, riceve ancora la Pace dal Diacono parato, e con l'amplesso, non con l'Instromento; E quando si ferma ad orare avanti il SS. Sacramento, ed in altra qualunque simile occasione, si fà preparare coscini grandi di panno violaceo, per inginocchiarvisi sopra, non solo in assenza, ma eziandio in presenza del Vescovo, e delli Canonici, che s'inginocchiano sopra la nuda terra. Terminate poi le funzioni, partendo dal Coro, insieme con il Vescovo, si pone, e camina a fianco, 7
ed in linea uguale con il medemo, benche vestito di Cappa Pontificale, e l'istesso hà fatto nelle Processioni, alle quali è venuto con il Vescovo in Cappa: Il che però non si è pratticato, ne preteso da tutti, mà solo da alcuni, o meno informati dell'antecedente uso contrario, ò più attenti all'acquisto di nove preeminenze.

All'incontro l'istesso Magistrato, che tante ororevolezze esigge, e riceve dalla Chiesa, non viene a ricevere il Ves- 8
covo nel Palazzo Vescovale, quando và in Cappa alle funzioni della Catedrale, ne tampoco l'accompagna nella partenza, se non per quanto porta l'istessa strada, che deve fare necessariamente egli ancora per uscire di Chiesa, ò al sommo due, o tre passi di più; Non dà da lavare le mani al Vescovo, quando celebra pontificalmente, non alza le Fimbrie del Piviale, quando il Vescovo parato porta processionalmente il SS. Sagramento, overo il Legno della Santiss. Croce nella Solennità di S. Giovenale; Ne meno s'inginocchia alla solenne benedizione Pontificale, perche non s'inginocchiano li Canonici. In somma il Vescovo non riceve dal Magistrato di Narni nella sua stessa Catedrale alcuna cortesia, maggiore di quella, che riceverebbe fuori della sua Residenza, e giurisdizione, dal Magistrato di qualunque altra Città, dove gli accadesse di tro- 9
varsi, e di officiare pontificalmente. Anzi, essendo consuetudine antica, che ogni novo Magistrato prima di prendere il possesso, venisse ad implorare il Divino ajuto nella Chiesa Catedrale di S. Giovenale, primo Vescovo, e Protettore principale della Città, anno tralasciata questa funzione ancora, non ostante il puntuale decreto di questa Sac. Cong. contro essi, emanato li 16. Luglio 1605. che fu allegato, e seguitato come magistrale *in una Camerinen.* 24. *Februarii* 1680.

Siche a considerare giustamente tutto questo complesso di trattamento, si vede, che il Magistrato esigge, e riceve 10
dalla Chiesa tutte quelle convenienze, ed onorevolezze, che sono dal Ceremoniale de Vescovi permesse, e molte ancora di quelle, che sono proibite; Ed all'incontro non ne rende alla Chiesa veruna, ne anche di quelle, che dall'istesso Ceremoniale vengono insinuate, o prescritte, nel, che propriemente consiste l'aggravio, che soffre la Chiesa, e la singolarità, e stravaganza del trattamento. Poi- 11
che ammettendosi, che alcune contravenzioni, di sopra riferite, possino avere qualche esempio, benche raro, riprovato, e superato dalli esempii contrarii, di numero infinitamente maggiore; Si crede nondimeno, che in nessun Luogo siano pratticate tutte insieme, ma bensì disgiuntamente, e separatamente, dove l'una, e dove l'altra, e correlativamente ad altre convenienze, cortesie, ed ossequii, che li Magistrati prestano alla Chiesa, *ut qui gravatur in uno, relevetur in alio*, secondo il sentimento della *Glossa in cap. unic. de Jurepatr. in* 6.

Non si nega, che molti di questi inconvenienti, & abusi
non siano antichi, come quello di sedere nel Presbiterio, e 12
nelli Stalli corali, e di non dare da lavare, e di non alzare le Fimbrie del Piviale, e di ricevere la Pace con l'amplesso, e simili, ma bisogna confessare ancora, che altri molti sono nuovissimi, incominciati a tempo del moderno Vescovo, come quello di non venire à riceverlo in Anticamera, e l'uso de Coscini, e la pretensione di andare alla Spalla del medemo Vescovo.

Affinche dunque si ponga qualche moderazione a queste innovazioni, e tutta questa materia venga stabilmente 13
regolata in avvenire, & ogn'uno sappia, ed adempisca il suo dovere, e si rimovano tutte le occasioni di male intelligenze, troppo pregiudiziali al servizio di Dio, sono umilmente l'EE. VV. supplicate di prescrivere, e regolare il trattamento, e cortesie, da pratticarsi vicendevolmente in futuro, anche per via di amichevole, ed equitativo Tem- 14
peramento, commettendone l'Incombenza, con le facoltà necessarie, ad uno, o più Eminentissimi di quelli, che compongono questo supremo Senato.

Come a punto fu pratticato nella Congr. tenuta li 27. Lug.
1718. quando riferitasi la presente instanza benignamente 15
condescendendo al desiderio del Vescovo, rimisero tutto il negozio a gli Emi Sig. Card. di Adda Prefetto, e Gualtieri Ponen-

Ponente col rescritto: *Ad mentem*, quale fu, che detti Eminentiss. Arbitri regolassero questo Ceremoniale secondo la loro prudenza, per farlo poi osservare stabilmente in futuro.

Risaputosi questo dal Vescovo rassegnò subito la sua obbedienza a quanto fossero per comandare gli Eminentiss. Ar-
16 bitri; E per dare nuova pruova della singolare stima, ed inclinazione sua verso il Magistrato, si dichiarò con il medemo, e poi con più altri, che sarebbesi potuto regolare il Ceremoniale di Narni con quello di Orvieto, Patria dell' Emin. Ponente, e Città tanto qualificata, ed intelligente del punto, ed attenta alle sue convenienze, quanto è noto a tutti, ed allora governata da un Vescovo Prelato.

Non potè non gradirsi, e lodarsi una sì vantaggiosa offerta del Vescovo, confermata ancora a gli Eminentiss. Arbitri,
17 di modo tale, che potevasi credersi terminato questo negozio; Ma quando si stava per conchiuderlo, si udì, che chi compariva per il Magistrato, non intendeva di accettare intieramente il Ceremoniale, e la pratica di Orvieto, ma solamente nelle parti, a se favorevoli, il che quanto fosse ragionevole, si lascia al discreto giudizio di ognuno; ben sapendosi, che tanto è lo scindere, quanto il distruggere le cose correspettive, massime nelli Ceremoniali, e nelli trattamenti, nelli quali un vantaggio compensa un aggravio, e secondo il detto della *Glossa*, citata sopra *num. 11. qui gravatur in uno, relevatur in alio*; D'onde ne siegue, che siccome *essentiæ rerum sunt sicut numeri*, così li trattamenti, e Cerimoniali, se non sono intieri, secondo tutto il loro complesso, non sono più quelli, ma altri, essenzialmente diversi, come appunto sono essenzialmente diversi li medesimi numeri, diversamente disposti; Sicchè nel presente
18 caso, quando il Magistrato di Narni avesse avuto dalla Chiesa tutte quelle onorevolezze, che si praticano con quello di Orvieto, ed altre di più, che questo non gode, non avrebbe più avuto il trattamento di Orvieto, ma un'altro diverso, ed a quello superiore.

Onde svanito un tale proggetto di generale accommoda-
19 mento, fu necessario di assumere l'esame particolare de' dubj, proposti dal Vescovo, sopra li quali essendo piaciuto a gli Eminent. Arbitri di ricercare il Voto di uno de' Maestri delle Ceremonie di N. S. fu al medesimo per parte del Vescovo transmessa la Pianta Iconografica della Chiesa Catedrale di Narni, insieme con una Raccolta de' motivi, Decre-
20 ti, ed Autori, che trattano le materie controverse, posta ancora sotto l'occhio degli Emin. Arbitri, per facilitare lo studio, ed il disbrigo del negozio, quale Raccolta è la seguente.

Dub. I. *An Magistratus Civitatis Narniensis diebus so-*
21 *lemnibus per annum, & tempore Adventus, & Quadragesimæ accedere debeat ad Ecclesiam Cathedralem, ad divina Officia, & Conciones audiendas.*

Basta vedere il Decreto delli 16 Luglio 1605. che si riferi-
22 sce per extensum appresso *al dub. 7. num. 55.* confermato, ed allegato *in una Camerien. 24. Febr. 1580* ibi: *Quapropter EE. DD. inhærendo Decretis, aliàs in similibus emanatis in Narnien. 16. Julii 1605. & Fanen. 1. Septemb. 1607. decreverunt per E. V. esse cogendum opportunis remediis dictum Magistratum &c.* A questo proposito si allega anche dal *Barbosa in Summ. Apostol. dec. collect. n. 460. num. 10. 11. & 12.* seguitato *dal Frances de Eccles. Cathedr. cap. 21. num. 65.* e lo stesso fu risoluto in una *Carpentoranen.* li 3. Dec. 1701. riferita, con l'altre, *dal Monac. nel Tom. 4. del suo Form. p. 33. num. 24*

Non si pretende già questo con indiscreto rigore, come
23 se vi si dovesse porre la Puntatura; Ma nemmeno pare tolerabile la continuazione della pratica, che si è tenuta in questi sette anni, di non intervenire quasi mai, benche frequentemente vi siano intervenuti li Governatori Prelati, non senza ammirazione del Popolo; Onde almeno nelle Festività più solenni, e quando Il Vescovo celebra Pontificalmente, dovrebbe il Magistrato dare questo buon esempio, come anche assistere alle Prediche ne' giorni festivi, e nelli Venerdì, ne' quali concorre quasi tutto il Popolo, come osserva il *Pignat. tom. 4. consul. 4. nu. 14.*

Dub. II. *An novi Priores accedere debeant ad Ecclesiam*
24 *Cathedralem, antequam possessionem eorum Officii in Palatio capiant.*

Basta il sopracit. Decreto, che si allega anche dal *Barbosa*
25 *in Summ. Apost. dec. collect. 221. num. 19.* altro simile si allega *dal Nicolio in Flosc. verb. Episcopus n 49.*

Non osta il dire, che prima di prendere il possesso, non
26 possono vestire l'Abito Priorale, ne sono veramente di Magistrato, perche se la Visita non può farsi prima del possesso, si potrà fare immediatamente dopo, e prima di ogni altra funzione, ed azione estranea, essendo molto ragionevole, che s'incominci la Carica da questo ossequio verso li Santi Protettori, per implorare l'ajuto, massime quando si sà, e costa dal sud. Decreto, che tale era l'uso antico.

Dub. III. *An eidem Magistratui permitti possit locus in*
Presbyterio, tam Ecclesiæ Cathedralis, quàm aliarum, etiam 27
Regularium ejusdem Civitatis, dum ibi celebrantur divina Officia.

Oltre a quanto dispone *il Ceremoniale de Vescovi al lib. 1.*
cap. 13. in fine, si può vedere il *Testo nel cap. Ut laici, de Vit.* 28
& Honest. Cleric. con gli altri Concordanti addotti *dal Gonz. nel med. cap.* Di più *il Pignat. tom. 1. consult. 7. à num. 27. & num. 38 & consult. 3. per tot. & consult 65. num. 2. & tom. 4. consult. 16. per tot. & tom. 7. consult. 35. à num 1. Panimol. dec. 1. annot. 11. à num. 41. Ventrigl. in Prax par. 2. annot. 22. §. unic.*
num. 34. Monacell. Form. tom. 2. tit. 13. form. 2 num. 4. e l'Arci- 29
vescovo di Aste nel suo Tratt. della Sag. Visit. Apostol. par. 2. §. 15. verb. Sedes num. 1. & Matthæucc. nell' Officialis Curiæ cap. 28. num. 3.

Li Decreti della S. C. de' Riti si possono vedere appresso li
sopracitati Autori, e specialmente uno contro il Magistra- 30
to di Osimo appresso il *Pignat consult. 3. tom. 3. num. 13.* ed altro contro un Ministro della Casa di Neoborgo appresso *Crispin. Visit. Pastor. par 2. §. 7. num. 21.* Il Decreto generale per tutto il Regno di Napoli circa li Baldachini, e li Sedili de' Laici nel Presbiterio, sotto li 13. Marzo 1688. si riferisce *per extensum dal Monacel. tom. 2. pag. 56. juxta impress. Rom. e del Pignat. tom. 8. consult. 54. n 8.*

E tralasciando gli altri più antichi, così ha risoluto la d.
S. C. in una Gerunden 12. *Marzo* 1689 22. *Aprile* 1690. *Pon* 30
il Card. Colloredo, che si riferisce *per extensum dal Monacello nel Tom. 4. p. 87. num. 489. Et in Montis Alti* 23 Giugno 1703. Pon. l'istesso, *& in Aversana Præbem.* proposta dal Card. S. Clem. li 26. April. 1704. *in resp. ad dub. 14.*

E più magistralmente di tutti nella celebre Causa *Amerina Sedilium*, proposta più volte dagli Emin. d'Adda, e No- 31
ris; e finalmente terminata sotto li 12. *Sett.* 1699. con l'esclusione del Magistrato dal Presbiterio, come si riferisce dal Decreto, stampato *per extensum dal Crespino della Santificaz. della Chiesa milit. lib. 3. della Visitat. de SS. Limini pag. mihi* 178.

Contro questo perpetuo senso di questa S. C. approvato ul-
timamente ne' soli termini di un semplice Banco nella *Veliter-* 32
na 10. *Septemb.* 1718. *Ponente l'Emin Fabrone al dub.* 10 con queste parole: *An eidem Magistratui liceat in Ecclesia Parochiali S. M. de Trivio retinere Scamnum intus Presbyterium. Negativè*: Non rileva punto l'allegare la consuetudine immemorabile; Sì perche sino a tanto, che non sia provata, e canonizzata per tre Sentenze conformi, deve darsi esecuzione al Ceremoniale: *Card. de Luc. de Præbem. disc. 19 n. 5. Barbos. in Sum. Apost. dec. collect. 87 num. 6. Pignat tom 4. consult. 35. per tot.* dove si vede tale essere la pratica della S. C. Come anche, perche dovrebbe provarsi già compita prima dell'anno 1600. quando fu publicata la Bolla di Clem. VIII. confermatoria del Ceremoniale, dopo il quale non poteva introdursi *Pignat. to. 4. cons. 29. n. 15.* E quando tutto questo fosse provato, nemmeno giovarebbe all'intento, perche il Ceremoniale non preserva generalmente, ed indistintamente
tutte le consuetudini immemorabili, ma quelle solamen- 33
te, che sono insieme, e copulativamente immemorabili, e lodevoli, come si può vedere nelle molte dichiarazioni della S. C. riferite *dal Barbos. in Summ Apost. dec. collect. 7. num. 3. & 5. e dal Pignat. nel tom. 4. consul. 26. à num 15 e nella consul. 94. num. 8. & 9. e nella consult. 95. nu. 13* Concorda *il Clericat. nelle sue Discord. forens. par. 1. de Benef discord. 68. dal n 8.*

Ora è certissimo, che quella consuetudine non è lodevo-
le, che non è ragionevole, e quella non è ragionevole, che 34
ripugna a' sacri Canoni, e Decreti Pontificii, e Conciliari, come insegnano *la Glossa, e Dottori nel cap. fin. verb. Irrationabilis de Consuet. Sperel. dec. 179. num. 59 e 60.*

Questa in specie di stare i Laici nel Presbiterio, e più vi-
cino all'Altare di quel, che siano li Canonici, e il Vescovo, 35
si reputa corruttella, ed abuso, e tanto lontana dall'essere consuetudine lodevole, che anzi l'istesso *Ceremon lib. 1. cap. 13. in fin.* canoniza per lodevole la contraria antichissima disciplina di S. Chiesa, di tenersi fuori, ivi: *Sedes autem pro nobilibus, atque illustribus Viris laicis, Magistratibus, ac Principibus, quantumlibet magnis, & excelsis, plus, minusve, pro cujusquam dignitate, & gradu ornatis, debet extra Chorum, & Presbyterium collocari, juxta Sac. Cano-*

num

num præscriptum, laudabilisque antiquæ disciplinæ documenta, jam inde ab exordiis Christianæ Religionis introductæ, ac longo tempore observatæ. Quanto vera sia questa antichissima osservanza, e Massima della Chiesa, si può vedere appresso il *Gonzal. in cap. 1. de Vit. & Honest. Cleric. Card. Bona Rer. liturgic lib. 1. cap. 20. num. 7. & Franc. de Eccles. Cathedr. cap. 5. à num. 41.*

E ne' precisi termini, che la consuetudine immemorabile
36 di sedere i Laici nel Presbiterio non si debba attendere, ma resti cassata, e riprovata dal Ceremoniale, come non lodevole, anzi abusiva, ed irragionevole, e distruttiva dal buon ordine gerarchico, si prova *ex professo dal Pignat. consul. 7. n. 27. & 28 tom. 1. Panimol. dec. 1 annot. 13. n. 28. & annot. 11. à num. 37.* dove attesta, che così ha sempre dichiarato questa S. C. *& Monac. Tom 4. pag. 33. num. 21. 22. & 23.* dove allega la celebre *Gerunden.* nella quale furono anche negate le Remissorie per provare detta immemorabile, come irrilevante. Il
37 che generalmente procede in tutte le consuetudini irragionevoli, come prova *il Card. de Luc. de Præbem. disc. 24. n. 5.*

Dub. IV. *An etiam in ipsismet Stallis Canonicorum, &*
38 *absque ulla prorsus distinctione, etiam quando Canonici sunt parati: Vel potiùs in Scamno, cum Postergali, & Genuflexorio, collocando extra Stalla Choralia, eorumque circuitum, in alia parte ejusdem Presbiterii.*

Quando detto 3. dubio si risolva secondo la disposizione de' sagri Canoni, e del Ceremoniale, cesserà il bisogno di ris-
39 pondere sopra il 4. non mancarà luogo opportunissimo da collocarvi il Banco del Magistrato, di dove potrà godere ottimamente le funzioni, e la prelazione, che gli si deve sopra tutti gli altri Laici.

Se poi volesse arbitrarsi, e permettersi la di lui permanenza nel Presbiterio, con qualche separazione di questo, o altro temperamento: Non perciò si crede tolerabile la permanenza nelli Stalli, Corali, e Canonicali. come ha più volte dichiarato questa S. C. nelli Decreti riferiti *dal Barbosa in*
40 *Sum. Apost. dec. collect. 442. num. 1. 2. & 3. & collect. 460. num. 3. Panimol. dec. 1. annot. 8. num. 14. & annot. 15. à num. 26. Pignat. tom. 3. consult. 3. num. 14. Ventrigl. p. 2. annot. 22. §. 1. num. 34. Bordon. de Præced. quæst. 226. num 568. p. 234. & Monac. tom. 4. p. 33. num. 21.*

Sicchè tutto quel più, che si potesse concedere sarebbe un
41 Banco, con il suo Postergale, e Genuflessorio modesto, nella maniera, che la S. C permette agli altri Magistrati, e come fu espresso in *una Baren. 2. Septem. 1690. Concedendum esse Magistratui Baren. Scamnum, sive Sedile ligneum, sine Suppedaneo, panno coopertum, tam in Ecclesia Cathedrali, quàm in omnibus aliis Ecclesiis Sæcularium, & Regularium, extra Presbyterium*: Il quale Decreto fu poi confermato,
42 ed esteso da questa Sac. Congr. in una *Aprutina 9. Octobris 1696. Pon. l'Em. Petrucci ad 8. dub.* come si possono riconoscere ambedue aporesso il *Monac. tom. 2. tit. 13. Form. 2. n. 5.*

In sostanza, per quanto convenga facilitarsi, tolerarsi,
43 e dissimularsi molto a favore de' Magistrati, con recedere ancora qualche volta dal rigore del Ceremoniale, per il bene della pace, come osserva *d. Monacel. tom. 2. tit. 13 form. 2. num. 11. fol. 11.* contuttociò deve questo ancora regolarsi dentro li termini del ragionevole, in modo tale, che la Gerarchia, non si confonda, *& Laici Ordinem Leviticum, à Deo distinctum, & separatum æmulari, & cum eo in Ecclesia locum, & sedem æqualem habere, non præsumant*, come osserva il sopracit. *Monac. tom. 2. form. 5. nu. 5.*

Dub. V. *An eidem Magistratui danda sit Pax cum amplexu*
44 *vel potiùs cum Instrumento, & à quo Ministro?*

E' chiara la disposizione *del Cerem nel lib. 1. cap. 25. circa med* ivi: *Et si aderunt Laici, ut Magistratus, & Barones, ac Nobiles, detur Pax cum Instrumento: Quod Instrumen-*
45 *tum osculetur priùs Presbyter assistens*. E quanto al Ministro: Se questa S. C. sotto li 5. Luglio 1614. ha decretato, *quod Subdiaconus in Missa nullo modo ferat pacem Laicis, etiamsi sint Principes*; Molto meno potrà portarla al Magistrato. Si possono vedere il *Panimol. dec. 1 annot. 13. num. 30. ed il Pignat. nel Tom 3. consult. 65. num. 1.* e più chiaramente nel *Tom. 1. consult. 7. num. 30.* dove conchiude, doversi dare questa pace *Domino Loci, & aliis Loci post datam pacem omni-*
46 *bus de Choro, & tunc deberi, non à Beneficiato, sed ab aliquo Ministro, Cotta induto, non cum osculo, sed cum Instrumento*; E ne allega più Decreti di questa S. C. E che debba darsi da un semplice Cappellano con Cotta, si dimostra anche nelle Figure, seu Imagini impresse *nel Ceremon. lib. 1. cap. 24. e nel lib 2. cap. 8.* e l'osserva *Matteuc. Offic. Cur cap. 28. num. 3.* & ultimamente l'ha deciso questa S C. nella *Veliterna 10 Septemb. 1718. Pon. Card Fabrono ad 3. dub.* ibi: *An eidem Magistratui sit dandum osculum Pacis per amplexum, seu potiùs per Instrumentum, & à quo danaam esse Pacem per Instrumentum ab aliquo Ministro, Superpelliceo induto.*

Dub. IV. *An eidem Magistratui, oranti ante SS. Sacramentum, sive in alia quacumque parte Ecclesiæ, tam præsen-*
te, quàm absente Episcopo, & à Capitulo competat usus Pul- 47
vinarium, seu Strati?

Bastarebbe il riflettere, che questa è una novità di pochi anni, ed in tempo del moderno Vescovo, che sempre se n'è
dolsuto, come attestano tutti gli Ecclesiastici nella Fede, es- 48
sibita in Segretaria, e per escludere tale pretensione milita una ragione fortissima, qual'è, che non avendo li Canonici, nè tampoco il Vicario generale, una simile preroragativa, non si sa vedere, come possa ora pretendersi dal Magistrato, il quale in tutto, e per tutto, massime in Chiesa, deve cedere al Capitolo, che in molti casi ha giurisdizione sopra di esso, come osservano il *Card. de Luc. de Præbem disc. 23. per tot.* ed il *Panimol. dec. 1. annot 8. n. 16.* ed il *Pignat. nel tom. 3. consul. 3. num. 12.* e la decise questa S. C. in una *Tirasonen.* & in una *Oscen. 3. Octobr. 1615.* ed individualmente *per Narni* fu stabilito nel Decreto delli 26. Luglio 1605. Onde sarebbe deformità il concedere all'Inferiore una preminenza, che nell'
istesso tempo, e luogo non è permessa al Superiore, come 49
disse la *Rot cor Ottob. dec. 4. à num. 37.*

E perciò in una *Camerinen 9. Novemb. 1699.* fu proibito al Magistrato anche l'uso di un semplice Pannicello, che si fa-
ceva porre sotto il ginocchio, e ciò fu confermato anche nel- 50
la Concordia, fatta li 21. Feb. 1699 come si può vedere *dal Monac. tom. 2 tit. 13. form. 2. nu. 6. ad 5. dub. Magistratus non debet genuflectere supra Panniculum, quod omnino prohibuit S. Congr.* E se ne allegano dal medesimo le ragioni, ed altri Decreti al *num. 5* Che se questa prerogativa de' Coscini, e dello Strato non compete ne anche alli Vescovi, fuori della propria Diocesi, come osserva il *Pignat. nel Tom. 3. consul. 54. per*
tot. dove riferisce li Decreti proibitivi di questa S. C. non è 51
percettibile. come possano di nuovo pretendersi dal Magistrato.

In una *Toletana 28. Marzo 1626.* furono permesse tali prerogative solo alle Persone Regie, ed alli Magnati, ibi: *Capitulum, & Canonici Metropolitanæ Ecclesiæ Toletanæ, ad evitandos abusus pomparum, & fastus Nobilium, ad dictam Ecclesiam confluentium, qui Sellas, Strata, & Pulvinaria præmittebant, decreverunt aliàs, nemini licere imposterum supradictis commoditatibus, seu vanitatibus in dicta Ecclesia uti, exceptis dumtaxat Regalibus Personis, & Magnatibus, quod Decretum fuit Literis Pii V. confirmatum sub*
anno 1571. Ex quo Decreto cùm effectum esset, ut Nobiles re- 52
traxerint se à dicta Ecclesia; Tandem d. Capitulum, & Canonici ad revocandos Nobiles decreverunt ampliare, & extendere d. Decretum ad omnes Titulatos, & Magistratos, & Officiales, eorumque Uxores, Filios, & alios narratos in Libello supplici illius Capituli, quod cùm per se facere nequirent, ex quo Decretum illud authoritate Apostolica confirmatum ad S. Cong. recursum habuerunt, quæ respondit. Nihil die 28. Martii 1626. E l'istesso *Capon.* che nella *disc. 329.* approva l'uso del Coscino per i Presidi, e Governatori delle Provincie, lo disapprova però in fine per i minori Magistrati.

Dub. VII. *An Episcopo, ad Ecclesiam Cathedralem ac-*
cedenti cum Cappa, ut Pontificaliter celebret, vel celebran- 53
ti assistat, Magistratus obviam ire debeat, & usque ad quem locum?

Sempre si è costumato, che il Governatore, ed il Magistrato sono venuti nell'Anticamera del Vescovo, anche prima del Capitolo, ed indi l'hanno accompagnato in Chiesa,
il che fu stabilito anche nel Decreto delli 16. Luglio 1605. 54
ivi: *Canonici, & Capitulum Cathedralis Ecclesiæ Narnien. SS. D. N. & S. Rit. C. exposuerunt, Priores, & Magistratum ejusd. Civitatis contra antiquam d. Civitatis consuetudinem contra id, quod in Libro Cæremoniali Episcoporum statuitur,*
prætendere inter Missarum Solemnia, thurificationis hono- 55
rem, & Pacem ante ipsos Canonicos, tam in Cathedrali Ecclesia, quàm in aliis Ecclesiis ejusdem Civitatis, ad quas Capitulum Ecclesiæ supradictæ, & prædictum Magistratum ire contingit: Quod cùm à Canonicis, & Capitulo, Jura Ecclesiastica tuentibus, non fuerit permissum, ipsum Magistratum debitum, & solitum obsequium erga Episcopum, ad Ecclesiam accedentem, in solemnioribus festivitatibus amplius præstare, & ad Ecclesiam Cathedrale recusasse, non solùm ad solitas solemnitates per annum, & ad Conciones tempore Adventus, & Quadragesimæ, sed neque ipsa die, qua Priores novi sui Magistratus Officii possessionem sumunt; Et in Canonicorum Capituli, Fabricæ, & Ecclesiæ præjudicium, prohibuisse eis debitum

bitum

bitum, & consuetum Ceræ tributum à Consulibus Artium, &
Massariis Castrorum, & Villarum suburbialium persolvi, ac
etiam in solemn. Sacramenti Festivitate, & Processione solitum
obsequium, & reverentiam præstare, & Tibicines Palatii,
ad Processionem honorandam mittere recusasse, & (quod pri-
vatis Civibus sine contradictione exhibere solent) recusasse
etiam Priores, seu eorum aliquem, ad locum Capitularem
accedere, quando opus fuit pro authorizanda cassatione In-
strumentorum, per Notarios defunctos rogatorum, juxta eo-
rum Ordinationes, seu Statuta, & velle cogere Capitulum
totum ad eorum Palatium ire pro hujusmodi Instrumentorum
cassatione, aliaque plura in præjudicium, & odium dicti Ca-
pituli, & Ecclesiæ Cathedralis, Magistratum præfatum fe-
cisse, & attentasse, eidem Sac. Rit. Congreg. ab eisdem Cano-
nicis, & Capitulo narratum fuit.

Quæ quidem S.C. cui etiam specialiter hoc negotium termi-
nandum ab eodem SS. D. N. Papa commissum fuit, animad-
vertens, maximè convenire, ut Jura Ecclesiastica tueantur,
& laudabiles consuetudines in Dei; & Ministrorum ejus hono-
rem conserventur, & quæ in Libro Cæremoniali Episcopo-
rum, nuper edito, statuuntur ubique Terrarum, & præci-
puè à Subditis S. R. E. & in Civitatibus, Sedi Apostolicæ
subjectis, inviolabiliter observentur, Partibus in Jure, &
in facto informantibus, benè auditis, prædictum Magistra-
tum, & Priores Civitatis Narniæ Thuris, & Pacis hono-
rem dictis Capitulo, & Canonicis juxta antiquam consuetu-
dinem, & regulam, in dicto Libro Cœremoniali statutam,
concedere debere, tam in Ecclesia Cathedrali, quàm in aliis
Ecclesiis, ubi Capitulum, & Canonici prædicti simul cum
Magistratu conveniunt, censuit, & declaravit: Ipsumque
Magistratum debere Episcopo ad Ecclesiam accedenti debitum
obsequium præstare, & in diebus solemnibus per annum, &
tempore Adventus, & Quadragesimæ ad Ecclesiam Cathe-
dralem ad Divina Officia, & Conciones audiendas ire, &
consuetudinem antiquam per novos pro tempore Priores omni-
no observandam esse, eundi scilicet priùs ad Ecclesiam Cathe-
dralem, quàm possessionem eorum Officii in Palatio capiant,
nec licere Magistratui probibere solitum Tributum Ecclesiæ,
vel Canonicis, seu Fabricæ debitum à Consulibus Artium, &
à Massariis Castrorum, & Villarum, & Magistratum præ-
dictum in Processione SS. Sacramenti solitum obsequium præ-
stare teneri, & Tibinices publicos ad illam honorandam mit-
tere, & unum ex Prioribus debere ad locum Capitularem ire
(ut eorum moris est) quoties opus fuerit, pro authorizanda
cassatione præfatorum Instrumentorum. Nec Magistratum
quidquam in præjudicium Episcopi, Ecclesiæ, Capituli, &
Canonicorùm innovare, seu attentare posse, eadem Sac. Cong.
censuit, & declaravit, & si quæ innovata sint, in pristinum
reduci mandavit, & ad prædicta omnia ad unguem observan-
da Magistratum teneri, & per Gubernatorem Civitatis Nar-
niæ, & alios Superiores ecclesiasticos, & temporales opportu-
nis remediis cogendos esse censuit, voluit, & ordinavit. Die
16. Julii 1605. Dominicus Episcopus Portuen. Cardinalis Pi-
nellus I.P. Mucantius Secretarius Congregationis.

Ne osta il pretesto di esserne il Magistrato astenuto per do-
vere assistere al sudetto Prelato: Primo perche moltissime
56 volte il medemo non è andato ad accompagnare, nè il Ve-
scovo, nè li Governatori, che sono venuti alla Chiesa colla
sola propria Famiglia, altre volte li medesimi Prelati non
sono intervenuti per qualche loro impedimento, anzi talora
nemmeno potevasi dubitarsi, che fossero per intervenire,
perche erano assenti dalla Città; E pure nemmeno in quei
casi, nè in occasione delle maggiori solennità, è venuto il
Magistrato ad accompagnare il Vescovo, non ostante, che
in reliquis sia passata tra essi, e si mantenga tuttavia, un'
ottima corrispondenza: Segno evidente, che il non venire
è proceduto da altra causa, cioè dal volersi sottraere da que-
sto incommodo, con introdurre a poco a poco una consuetudi-
ne contraria all'antica. II. Perche 50. anni addietro, quando
li Governatori erano parimente Prelati, venivano ancor
essi in Anticamera col Magistrato. III. Perche il Magistra-
57 to di Narni è composto di sei Persone, e così possono ripar-
tirsi, ed in più funzioni, quando alcuni di questi sono stati
assenti, o impediti, si sono per le dette funzioni vestiti al-
tri *de gremio*, o in ogni caso possono accompagnare l'uno, e
l'altro, distinguendo i tempi: Per esempio, possono ac-
compagnare il Governatore in Chiesa, e poi venire a pren-
dere il Vescovo, o pure *viceversa*, ovvero regolarsi secon-
do la Concordia di Camerino nel 1. e 2. articolo, come si
può legere *nel Monacel. tom. 2. tit. 13. formul. 2. num. 6.* Ma in
qualunque modo, e con qualunque temperamento ciò si vo-
58 glia practicare, non pare, che questo motivo basti a disob-
bligare il Magistrato dal solito accompagnamento, e perciò
questa S.C. in una *Maceraten. 1. Aprilis 1662.* dichiarò: *Ma-*
gistratum teneri præstare Episcopo, & Cathedrali Ecclesiæ
consueta obsequia, tum præsente, tum absente Gubernatore:
Et quatenus renuat præstare, compelli posse. E pure si trat-
tava di un Governatore di Provincia, succeduto nelle gran- 59
di preminenze de' Vicelegati, come osserva il *Pignatel. to.*
7. consul. 48. num. 8.

Dub. VIII. *An eundem Episcopum ab Ecclesia discedentem*
cum Cappa idem Magistratus associare debeat, & usque ad 60
quem locum?

Almeno *usque ad Januam Palatii*, che consiste in uscire
dalla solita loro strada per tre, o quattro passi solamente. 61

Dub. IX. *An Magistratus associans Episcopum Cappa in-*
dutum, sive solum, sive cum Gubernatore Prælato inceden- 62
tem, possit incedere pari passu, & in æquali linea, & uti di-
citur, alla Spalla, *seu potiùs in alia linea, vel ante, vel*
retro?

Pare, che si debba rispondere *Negativè quoad primam*
partem, affirmativè quoad secundam. Perche questa preten- 63
sione è una delle novità, eccitate in tempo del moderno Ve-
scovo, e nemmeno da tutti, ma solo da alcuni, e diretta-
mente ripugna al Ceremoniale de' Vescovi, il quale vuole,
che il Vescovo con Cappa vada solo, e che il Magistrato gli
vada avanti, ed il Capitolo dietro, come al *cap. 15. del lib.*
1. paulò post initium, ivi: *Præibunt Familiares Episcopi,*
&; si aderit, Magistratus, aut alii nobiles, & illustres Viri
immediatè ante Episcopum; Tùm ipse Episcopus, & post eum
sequuntur Canonici bini, juxta antiquam, & canonicam di-
sciplinam; L'istesso si ripete al *cap. 32. del lib. 1.* ivi: *Magi-* 64
stratus verò, & alii nobiles Laici ibunt post Episcopum. E se
bene in questo secondo luogo si parli di una Processione, nel-
la quale il Vescovo si suppone parato; Contuttociò nel fine
si estende anche a quelle Processioni, nelle quali il Vescovo
andasse con Cappa; E conciliandosi ambedue questi Testi
del Ceremoniale, si vede, che quando il Vescovo và pro-
cessionalmente con la Croce avanti, sia con il Pluviale, sia
con Cappa, li Canonici vanno avanti, ed il Magistrato die-
tro, a tenore del *lib. 2. cap. 32.* Quando poi và in Cappa,
ma processionalmente, il Magistrato và avanti, e li Cano- 65
nici dietro, a tenore del *lib. 1. cap. 15.* Ma nè in un caso, nè
nell'altro, il Magistrato può andare alla Spalla del Ve-
scovo, bensì, o avanti, o dietro.

L'osservanza di questa disposizione è stata più volte ricor-
data, e comandata da questa S. C. e specialmente in una
Æsina 6 Marzo 1697. *Relata ab Emin. & Rever. D. Card. Pe-* 66
truccio in Sac. Rit. Cong. Controversia inter Rever. Episcopum,
& Magistratum Civitatis Æsinæ, super modo incedendi in
Processionibus, aliisque functionibus Ecclesiasticis, Sac. ead.
Rit. Cong. auditis, tam in voce, quàm in scriptis, utrisque
Partibus, censuit servandum esse Cæremoniale, & ita decre-
vit, & servari mandavit. Die 16. Martii 1697. E più anti-
camente, ad esclusione ancora delle Dignità, appresso il
Pignat. consult. 23. num. 1. e 3. tom. 4. & cons. 83. num 41. tom. 5.
ivi: *Ad 7. Archiepiscopo cum Pontificali Cappa incedenti ne-*
minem arrogare sibi debere, & se non vocatum ad ejus latus
adjungat. Ipsum verò Archiepiscopum pro sua dignitate ma-
gis decere, ut solus incedat, quàm ut ullas Dignitates, &
Canonicos, quia sua membra, & subditi sunt, ad latus suum
habeat.

E così à dì 11. di Maggio 1705. fu risoluto contro il Magi-
strato di Sanseverino, Pon. l'Em. *Corradini* al dub. 4. ivi: 67
An Magistratui, & Consuli liceat in Processionibus, aliisque
sacris functionibus incedere pari gradu, ut dicitur à Spalla
cum Episcopo? Seu potiùs Episcopus solus præire debeat: Ad
4. negativè quoad primam partem, Affirmativè quoad 2.
cioè, che *Episcopus debet præire solus.* Nè solamente alli
semplici Magistrati delle Città suddite è proibito l'andare a 68
spalla del Vescovo, ma anco alli Governatori delle Provin-
cie, secondo le risoluzioni, riferite dal *Barbos. in Sum. Apost.*
dec. collect. 421 n. 2. & collect. 442. n. 4

Dub. X. *An Episcopo pontificaliter celebranti debeat unus*
ex Prioribus aquam ministrare cum Urceo, & Pelvi, ad ma- 69
nus abluendas?

Ancorche il *Cerem. al cap. 11. del Lib. 1.* non imponga quest'
obbligo alli Magistrati, contuttociò l'universale consuetudi- 70
ne ha introdotto, che si pratichi comunemente, anche con i
Vescovi non Cardinali, e non insigni.

Che se si stimasse opportuno di arbitrare nella collocazione
del Banco del Magistrato dentro il Presbiterio, con divider-
lo, e segregarne a questo effetto una porzione, mediante una
nuova Cancellata, secondo il Temperamento, praticato
con

71 con il Magistrato di Amelia, in tal caso, non sarebbe fuori
di ragione, che il Magistrato di Narni corrispondesse a questa Grazia, con la cortesia di dare a lavare, praticata universalmente da per tutto.

Dub. XI. *An dignior de Magistratu debeat à parte posterio-*
72 *ri sublevare, & per totam Processionem portare fimbriam Pluvialis Episcopi, processionaliter deferentis SS. Eucharistiæ Sacramentum, sive etiam particulam Ligni S. Crucis in festo S. Juvenalis?*

Affirmativè, come prescrive il *Cerem. al c.33. lib.2.* ivi:
73 *Et aliquis Princeps (si adsit) vel nobilior Laicus sublevabit, & portabit per totam Processionem Pluviale Episcopi a parte posteriori*, le quali parole dimostrano a bastanza, quanto si reputi onorevole dal Ceremoniale questa funzione, per fare la quale in questa Sac. Congreg. si sono udite più Liti, & in particolare pochi anni sono in una *Comen.* Ponen. il Cardin. Bichi.

Dub. XII. *An iidem Priores ad solemnem benedictionem*
74 *Pontificalem debeant genuflectere, vel solum se profundè inclinare, ut faciunt Canonici?*

Affirmativè quoad 1. partem, negativè quoad 2. come
75 prova il *Pignatel. tom.3. cons. 65. num.6. ad 5. tom.4. cons.99. num.4.* E se devono inginocchiarsi nel dare l'acqua da lavare le mani, come vuole il *Cerem. nel lib 2. cap.8.* molto più conviene, che ciò facciano al ricevere la benedizione. Così anche nel ricevere le Candele, le Ceneri, e le Palme devono i Laici inginocchiarsi, benche non s'inginocchino li Canonici, come dispone il *Cerem lib.2. cap.16 & cap.18. & cap.21.* In che si crede, che sia il Magistrato per imitare volontieri l'esempio lodevolissimo di tanti Personaggi, e Principi, ed in specie delli Dogi di Venezia, che nella propria Chiesa
76 Ducale di San Marco, assistendo con tutta la Signoria in corpo alle funzioni ecclesiastiche, s'inginocchiano tutti alla benedizione Pontificale del Nunzio, benche il Primicerio la riceva in piedi, come si riferisce *da Gio: Stringa Canonico di S. Marco*, e testimonio oculato, nelle sue *Addizioni* all' Opera intitolata, *Venezia &c. descritta dal Sansovino*, e stampata l'anno 1604. *al lib.10. fol.289. e lib.12. fol.333* come
77 anche *al lib.1. cap.136.* si vede, che nel Venerdì Santo all' adorazione della Croce primo di tutti và il Celebrante, e poi il Primicerio, e poi li due Canonici Assistenti, e poi il Doge.

E perche in molti delli suddetti punti il Magistrato ha innovato di fatto dopo il Dec. delli 16. Luglio 1605. ed anche
78 in questi ultimi anni: Perciò deve ricordarsi della proibizione ivi contenuta: *Nec Magistratum quidquam in præjudicium Episcopi Ecclesiæ, & Canonicorum innovare, seu attentare posse.* E che si riferisce anche dal *Barbos. in Summ. Apostolic. dec. collect. 460. num.4.*

Parere di uno de'Sign. Maestri di Cerimonie della Cappella Pontificia, sopra detti dubj, con aver lasciato di rispondere alli primi due dubj, forse per essere literalmente
79 contenute nel Decreto di questa S.C. sotto li 16. Luglio 1605. come si può vedere sopra *num. 55.*

Dub. III. & IV. *Quanto al luogo del Magistrato in Chiesa,*
80 *parerebbe, che stante l'immemorabile a favor del medesimo Magistrato, si potesse concordare, e respettivamente accordare al detto Magistrato un Banco, separato da'Stalli Canonicali, alla sinistra del Trono Vescovale, tra l'Altare, e detti Stalli Canonicali, juxta parietem, e discretamente più basso de'Stalli Canonicali, e che questo Banco dovesse avere il suo Reclinatorio per inginocchiarsi respettivamente come prima.*

Dub. V. *Quanto alla Pace parerebbe, che potesse portar-*
81 *si dal solito Ministro dell'Altare, e darsi al Magistrato con Istromento.*

Dub. VI. *Quanto alli Coscini, parerebbe, che il Monsig.*
82 *Vescovo potesse accordarli al Magistrato.*

Dub. VII. & VIII. *Quanto all'andare a pigliare Monsign.*
83 *Vescovo dal suo Palazzo alla Chiesa, parerebbe, che stante l'interessenza del Governator Prelato, potesse il Magistrato passare a pigliare prima Monsig Governatore, ed indi unitamente con esso andare a prendere Monsig. Vescovo, il quale si trovasse pronto alle Scale del detto suo Palazzo: Ed assente, o impedito il Governatore Prelato, si portasse il Magistrato a prender Monsig. Vescovo, come prima soleva col Governatore non Prelato.*

Dub. IX. *Quanto all'andare del pari con Monsig. Vescovo*
84 *vestito di Cappa, parerebbe, che il Magistrato potesse praticare di andare immediatamente appresso.*

Dub. X. *Quanto al portare, e dare da lavare le mani a*
85 *Monsig. Vescovo, essendo convenientissimo, che il Magistrato porti da lavare le mani a Monsig. Vescovo, quello che porterà da lavare nell'atto di darsi l'acqua alle mani, doverà stare inginocchione.*

Dub. XI. *Quanto all'alzare le fimbrie posteriori del Pluviale, pare che il Magistrato possa accordare, e concedere di* 86
portarle a Monsig. Vescovo.

Dub. XII. *Quanto al genuflettere alla Benedizione solenne di Monsig. Vescovo, parerebbe, che fosse un'atto da non* 87
tralasciarsi dal Magistrato, tutto pietà verso Dio, e venerazione verso il suo Pastore.

Adversus tamen Folium, à Magistro Cœremoniarum compositum, de quo sup. *p.2. disc.12. à n.79. usq. ad.87.* ex parte ejusdem Episcopi Eminent. Arbitris exhibitæ fuerunt sequentes Reflexiones.

Foglio da concordarsi tra Monsig. Vescovo di Narni e quel Magistrato.

Risposta. Ancorche questo *Foglio* conceda molte prerogative al Magistrato, espressamente contrarie al Ceremoniale de'Vescovi, alli Decreti della Sac. Cong. 88
de Riti, ed all'uso inveterato fino a questi ultimi anni, come distintamente si è dimostrato di sopra *par.2. disc 12. n.21.* Con tuttociò il Vescovo di Narni si rassegna in tutto, e per tutto a quanto sarà comandato dalli Em. Arbitri; E solamente supplica per alcune dichiarazioni da specificarsi in appresso, che sembrano assolutamente necessarie, affinchè la Concordia, se è pregiudiziale alla Chiesa, almeno sia stabile, e durevole, e si tronchino tutte le radici, capaci di produrre nuove controversie nell'interpretazione, o essecuzione della medema.

Dub. III. An eidem Magistratui permitti possit locus in Presbyterio, tàm Ecclesiæ Cathedralis, quam aliarum, etiam Regularium, ejusdem Civitatis, dum ibi celebrantur Divina Officia, & quatenùs affirmativè.

Dub. IV. An etiam in ipsismet Stallis Canonicorum, & absque ulla prorsus differentia; Etiam quando Canonici sunt parati? Vel potius in Scamno cum Postegarli, & Genuflexorio, collocando extra Stalla Choralia, eorumque circuitum, in alia parte ejusdem Presbyterii?

Foglio. *Quanto al luogo del Magistrato in Chiesa, parerebbe, che, stante l'Immemorabile a favor del medemo Magistrato, si potesse concordare, e respettivamente accordare al* 89
detto Magistrato un Banco, separato da'Stalli Canonicali alla sinistra del Trono Vescovale, tra l'Altare, e detti Stalli Canonicali, juxta parietem, *e discrettamente più basso de'suddetti Stalli Canonicali, e che questo Banco dovesse avere il suo Reclinatorio per inginocchiarsi respettivamente come prima.*

Risposta. Per dare luogo a questo temperamento converrà levare tre Stalli Canonicali da quel lato, per ivi porre il 90
Banco; Compresavi ancora parte di quel sito, che ora resta vacante verso il Quadro della B. Lucia, la quale diminuzione de'Stalli Corali non porterà gran deformità, mentre il loro numero è di 39. eccessivo per 18. Canonici, come si vede nella Pianta trasmessa.

Restano però a dichararsi li seguenti Punti, e primieramente:

Quanto debba esser più basso questo Banco delli Stalli Canonicali. Se possa bastare, che sia in pari linea di quelli 91
delli Benefiziati; Ovvero se debba elevarsi anche più, cioè, alla metà di quel sito, che corre di svario tra l'altezza de' Stalli Canonicali, e quella de'Stalli de'Benefiziati. Il Banco del Magistrato di Amelia, regolato dal primo Maestro delle Ceremonie di N. Sig. per ordine della Sag. Congregazione è alto da terra fino al sedere palmi quattro, e mezzo. Li Stalli Canonicali sono alti da terra fino al sedere palmi cinque, e tre quarti, e quelli de'semplici Cappellani sono alti da terra fino al sedere palmi tre di passetto.

Se il Reclinatorio per inginocchiarsi basti, che sia simile
al Reclinatorio de'Stalli Corali. 92

Se il Banco, ed il Reclinatorio debbano coprirsi con qualche panno, ovvero basti così nudo, con la semplice cascata 93
di un pannicello violaceo, come il Reclinatorio de'Stalli Canonicali, e di quegli Stalli, nelli quali il Magistrato ha dimorato fin'ora.

Se questo Banco debba avere comunicazione con li Stalli
Canonicali, ovvero esser da quelli diviso, con chiudersi ver- 94
so quella parte l'ultimo Stallo Corale, come fu fatto in Amelia.

Se detto Banco debba essere diviso dal Presbitero con qualche piccola balaustrata divisoria, come fu fatto in simil caso

95 caso nel Presbiterio di Amelia: In modo però, che detta balaustrata non arrivi all'altezza del Reclinatorio, ne impedisca l'accesso al Ministro, che porterà la Pace al Magistrato.

A tutti questi dubj si potrà facilmente provvedere, con formarsi in Roma un piccolo modelletto di questo Banco,
96 da approvarsi dalli Eminentiss. Arbitri, dalla retta giustizia, e pietà de'quali si spera doversi in ogni modo preservare quella preeminenza, e distinzione, che si deve al Capitolo, come si è provato di sopra *par. 2. discept. 12. à num.* 47.

E perche la permissione del Banco nel Presbiterio della Catedrale, si fonda sopra la consuetudine, e sopra la sup-
97 posta difficoltà di trovare altro sito congruo, benchè in realtà, nè l'uno, nè l'altro motivo sussista, come altrove si è dimostrato: Perciò resta da provvedersi all'altra parte del terzo dubio proposto, nella quale si parla delle altre Chiese, eziandio Regolari, nelle quali accade farsi dalle funzioni con l'intervento del Vescovo, e del Capitolo; E non militando le suddette ragioni, pare che nè anche possa aver luogo il detto arbitrio; o almeno sia necessario, che gli Emin. Arbitri dichiarino quale modo sia da praticarsi, e se possa comportarsi l'abuso, che in alcuni luoghi si è veduto,
98 di porsi le Sedie di appoggio con braccioli in vece di Banco, e di ornarsi il Genuflessorio con panni, e doppj Coscini di seta, quando per li Canonici si prepara un semplice Banco coperto con qualche Saja, in modo tale, che vengono ad essere trattati con una inferiorità, e differenza troppo monstruosa.

Per le medesime ragioni si stima necessario qualche prov-
99 vedimento per la Funzione degli Ogli Santi nella Feria quinta *in Cœna Domini*, la quale da molti anni *citra* non suole farsi nel Presbiterio, ma nel piano della Nave di mezzo della Chiesa, dove si alza un'Altare a posta, elevato sol tanto, quanto porta la Pradella alta due terzi di palmo, restando li Banchi per li Canonici, ed altri Sacerdoti, e Ministri parati, anzi l'istesso Faldistorio del Vescovo, nel piano della Chiesa; Per il che non pare dovere, che nè il Magistrato, nè il Governatore abbiano Sedia, e Banchi più elevati del Faldistorio del Vescovo, ma siccome questo si contenta di stare *in plano Ecclesiæ*, senza Trono, e senza Pradella, o Suppedaneo, così pos-
100 sa il Governatore contentarsi di una Sede Camerale con il suo Inginocchiatore d'avvanti, coperto di panno violaceo, ed il Magistrato ancora di un Banco, simile a quello de'Canonici parati.

Dub. V. An eidem Magistratui danda sit Pax cum amplexu, vel potiùs cum Instrumento, & à quo Ministro?

Foglio. *Quanto alla Pace parerebbe, che potesse portar-*
101 *si dal solito Ministro dell'Altare, e darsi al Magistrato con l'Istromento.*

Risposta. Quando il Vescovo celebra Pontificalmente,
102 oltre alli Ministri parati, assistono ancora due Maestri di Cerimonie, e più altri non parati; Perciò sarà necessario, che si esprima da Chi precisamente debba portarsi questa Pace, se dal Prete assistente, o dal Diacono, o Subdiacono parati, che sempre sono Canonici, ovvero da un Maestro delle Ceremonie, o altro Ministro dell'Altare, o da Chi?

Dub. VI. An eidem Magistratui oranti ante Ss. Sacramentum, sive in alia quacumque parte Ecclesiæ, tam præsente, quàm absente Episcopo, & Capitulo, competat usus Pulvinarium, seu Strati.

Foglio. *Quanto alli Coscini, parerebbe, che Monsig. Ve-*
103 *scovo potesse accordarli al Magistrato.*

Risposta. Quando alli Eminent. Arbitri paresse di concedere questi Coscini, sarà necessario di almeno specificarne
104 la forma, e la materia, che nel Foglio non si esprime. Perchè, se al Magistrato si concede l'uso de' Coscini di panno violaceo, che prima si permetteva al solo Governatore non Prelato, certo è, che ritornando alcun Governatore non Prelato vorrà trattamento distinto, e superiore a quello del Magistrato, siccome l'hanno sempre avuto gli altri Governatori dello stesso rango, che soli avevano l'uso del Coscino, *privativè quo* al Magistrato: Ed in tal caso, o bisognerà concedergli l'uso dell'Inginocchiatore (che di ragione ne anche competerebbe alli Governatori Prelati) o almeno un Coscino più nobile, e grandioso, nella forma, e nella materia, il che non potrà farsi, senza che ecceda la qualità, e simplicità di quelli del Vescovo, con nuova perturbazione di tutto il Ceremoniale.

Trattandosi pertanto di una prerogativa, non dovuta di ragione, introdotta di fresco, cioè, dopo la venuta del Governatore Prelato, e del moderno Vescovo, che l'ha 105
sempre contradetta, pare che ad ogni peggio, potessero bastare li Coscini piccoli di corame, quali sogliono concedersi dalli Eminentissimi Cardinali nelle loro Cappelle domestiche alli Prelati anche più qualificati, e questo pure non sarebbe piccola prerogativa, quando tutto il Capitolo in corpo, ed in abito corale, cioè con la Cappa magna, e nella propria Chiesa, e nell'istesso tempo, e luogo, s'inginocchia su la nuda terra, al che si supplica benignamente riflettere.

Di qualunque sorte poi si volessero concedere questi Cosci-
ni, si stima parimente necessaria qualche dichiarazione, 106
che restringa l'uso di qualche prerogativa a quelle funzioni, nelle quali i Canonici intervengono senza li Paramenti sacri, perche intervenendo con quelli, come nella sopradetta funzione, degli Ogli santi, sarebbe cosa troppo ripugnante, e pregiudiziale alla Dignità Ecclesiastica, il vederli trattati con tanto svantaggio, *comparativè* ad un Magistrato laicale, che finalmente non è perpetuo, nè supremo, ed al quale, di ragione, e di fatto essi precedono.

Dub. VII. An Episcopo, ad Ecclesiam Cathedralem accedenti cum Cappa, ut Pontificaliter celebret, vel celebranti assistat, Magistratus obviam ire debeat, & usque ad quem locum?

Dub. VIII An eundem Episcopum, ad Ecclesiam accedentem cum Cappa, idem Magistratus associare debeat, & usque ad quem locum?

Foglio. *Quanto all'andare a pigliare Monsignor Vescovo dal suo Palazzo alla Chiesa, parerebbe, che stante l'in-*
teressenza del Governator Prelato, potesse il Magistrato 107
passare a pigliare prima Monsignor Governatore, ed indi unitamente con esso andare a prendere Monsignor Vescovo, il quale si trovasse pronto alle Scale del detto suo Palazzo: Ed assente, o impedito il Goveenatore Prelato, si portasse al Magistrato à prender Monsig. Vescovo, come prima soleva col Governatore non Prelato.

Risposta. Per evitare ogni possibile disordine, o equivo-
co, che facilmente sarebbe per succedere, con ritardo, o 108
disturbo delle sacre Funzioni, sono supplicati gli Eminent. Arbitri di prescrivere, e dichiarare più precisamente il modo, che si dovrà praticare, e specialmente sopra li seguenti dubj.

Se ogni volta, che il Vescovo intende celebrare Pontifi-
calmente, o assistere con Cappa alle funzioni, debba farne 109
avvisato precedentemente il Magistrato, la sera per la mattina, o la mattina per la sera.

Come debba praticarsi questo avviso, se per mezzo di un
Maestro delle Ceremonie, o del Sacristano, o altro Chieri- 110
co della Catedrale, o piuttosto per Schedula scritta, stante che non risedendo il Magistrato nel Palazzo Priorale, rare volte vi si trova alcuno de'Signori Priori, e perciò converrebbe lasciare l'ambasciata al Segretario, ed il più delle volte ad un Famiglio.

Se debba il Vescovo praticare simile diligenza con Monsignor Governatore, o pure sia incombenza del Magistrato
di parteciparne ad esso la notizia, ricevuta da Monsig. Ves- 111
covo nella forma da specificarsi, come sopra, per sapere se voglia intervenire, o nò, ad effetto di prender le sue misure nel partirsi dal Palazzo Priorale in tempo opportuno, per non fare aspettare il Vescovo, ed il Clero, con ritardo delle funzioni.

Dicendosi nel Foglio, che il Vescovo si trovi pronto alle
Scale del suo Palazzo, per ricevere Monsig. Governatore, 112
si desidera sapere, se ciò s'intenda a capo delle Scale, o pure debba trovarsi in fondo delle medesime.

Quando il Vescovo riceve Monsig. Governatore con Moz-
zetta, e Rocchetto, suole incontrarlo a mezze Scale, e cin- 113
quanta anni addietro, quando li Governatori erano parimente Prelati, venivano anche essi con il Magistrato nell'Anticamera a ricevere il Vescovo, come depongono *de visu* Ecclesiastici, degnissimi di fede, che se ne ricordano benissimo.

Pare necessaria qualche risposta anche sopra l'accompa-
gnamento in ordine al dub. 8. 114

Dub. IX. An Magistratus, associans Episcopum Cappa indutum, sive solum, sive cum Gubernatore Prælato incedentem, possit incedere pari passu, & in æquali linea, &, ut dicitur, *alla Spalla*, seu potiùs in alia linea, vel ante, vel retro?

Foglio. *Quanto all'andare del pari con Monsignor Vesco-*
vo

115 *vo vestito di Cappa, parerebbe, che il Magistrato potesse praticare di andare immediatamente appresso.*

Risposta. Questa parola *appresso* è capace di eludere affatto la disposizione del Ceremoniale, la mente della Con-
116 cordia, e porre il Vescovo in perpetui cimenti. Il Ceremoniale nel *lib.1.c.15.* dice, che il Magistrato vada avvanti: *Ante Episcopum; Tum ipse Episcopus, & post eum sequuntur Canonici*. Nel *cap.32. del lib.2.* dice: *Magistratus verò, & alii nobiles Laici ibunt post Episcopum*. In nessun luogo si trova, che debba andare *propè*, vel *apud*; Sicchè secondo il Ceremoniale non deve andare appresso, ma avvanti, o dopo. Questo Ceremoniale ha voluto la Sag. Congregazione, che si osservi, come fu detto nella *Æsina sotto*
117 *li 16. Marzo 1697.* e nella *Septempedana delli 11. Maggio 1715.* Ordinando, che *Episcopus solus præire debeat*. Perciò si supplica per una dichiarazione chiara, e letterale, quanto è chiaro l'articolo di cui si tratta, con esprimersi apertamente, che devono andare, o avvanti, come vuole il Ceremoniale, o dietro, come hanno praticato sin'ora con tutti gl'altri Vescovi. Senza, che meriti alcuna riflessione l'ideata precedenza, o uguaglianza, o competenza con il
118 Caudatario, perche questo non si conta, nè si deve contare, come se appunto non vi fosse, mentre non vi fa figura veruna, ma cammina in quel luogo, come un semplice Ministro, ed Inserviente necessario del Vescovo, e non come Persona, che abbia luogo, o parte nella Gerarchia, o pretensione veruna con il Magistrato, al quale, benche vada innanzi, o a lato, non però si eguaglia, o precede, come non precedono li Caudatarj delli Eminen. Cardinali antiquiori, benche vadano avvanti alli Eminent. Cardinali meno antichi: Verità tanto chiara, e certa, che ne anche merita ulteriore commento, ò discorso, nè tampoco deve lasciarsi indecisa, confusa, ed imbrogliata, sotto distinzioni metafisiche, troppo soggette alla discrezione, o indiscrezione de'Particolari individui.

Dub.X. An Episcopo, Pontificaliter celebranti, debeat unus ex Prioribus aquam ministrare cum Urceo, & Pelvi, ad manus abluendas?

Foglio. *Quanto al portare, e dare da lavare le mani a*
119 *Monsig. Vescovo, essendo convenientissimo, che il Magistrato porti da lavare le mani a Monsig. Vescovo, quello che porterà da lavare nell'atto di darsi l'acqua alle mani, doverà stare inginocchione*

Risposta. Per quanto ha insegnato l'esperienza di molti anni, quando il Magistrato è intervenuto alle Messe Pontificali, per lo più è intervenuto in Persona di due soli Priori.
120 Perciò si supplica della Istruzione di quello, che debba praticarsi in tal caso, cioè, se quei due soli debbano dar sempre da lavare tutte le volte, che bisogna, alternativamente, ora l'uno, ora l'altro, ovvero, se una sol volta per ciascuno, e quando, e da chi debba darsi le altre volte.

Dub. XI. An dignior de Magistratu debeat à parte posteriori sublevare, & per totam processionem portare fimbriam Pluvialis Episcopi, processionaliter deferentis SS. Eucharistiæ Sacramentum, sive etiam Particulam Ligni S. Crucis in Festo S. Juvenalis?

Dub. XII. An iidem Priores ad solemnem benedictionem Pontificalem debeant genuflectere, vel solùm se profundè inclinare, ut faciunt Canonici.

Foglio. *Quanto all'alzare le fimbrie posteriori del Pi-*
121 *viale, pare che il Magistrato possa accordare, e concedere di portarle a Monsig. Vescovo.*

Quanto al genuflettere alla Benedizione solenne di Monsig.
122 *Vescovo, parerebbe, che fosse un'atto da non tralasciarsi dal Magistrato, tutto pietà verso Dio, e venerazione verso il suo Pastore.*

Risposta. Oltre alli sopradetti otto Punti, si supplica
123 dell'opportuno provvedimento anche sopra gli altri dubj proposti, delli quali non si fa menzione alcuna nel Foglio trasmesso, e sono li primi due.

I. *An Magistratus Civitatis Narniæ diebus solemnibus*
124 *per annum, & tempore Adventus, & Quadragesimæ accedere debeat ad Ecclesiam Cathedralem ad divina Officia, & Conciones audiendas, juxta Decr. Sac. Rit. Congreg. sub die 16. Julii 1605.*

II. Dub. *An novi Priores accedere debeant ad Ecclesiam*
125 *Cathedralem antequam possessionem eorum Officii in Palatio capiant, juxta dispositа in supradicto Decreto*. Riferito per extensum sopra *par.2. discept.12 à nu.55. fol.356.*

Risposta per parte del Magistrato.

Credeva, e crede ancora il Magistrato della Città di Narni, affatto estinta la Controversia, vertente con Monsig. Vescovo intorno al Ceremoniale, poichè siccome Monsignore sudetto si compiace rimettersi in tutto, e 126
per tutto al Ceremoniale della Città d'Orvieto, così anche l'Oratore si è protestato sempre, e si protesta nuovamente di regolarsi secondo lo stile di quella Città, talmente, che per la terminazione di questo interesse altro non rimane, se non che l'EE. VV. si degnino informarsi di ciò, che si pratica in 127
Orvieto, ed indi prescriver la norma di quello debba osservarsi nella Città di Narni.

E benche Monsig. Vescovo ne'Fogli impressi, ultimamente distribuiti all'EE. VV. abbia supposto, che il Magistra- 128
to Oratore intende accettare il sudetto Ceremoniale d'Orvieto nelle parti solo a se favorevoli; Ciò però non ha alcuna sossistenza, poichè l'Oratore non ha mai sognato di scindere lo stile d'Orvieto, ma solamente ha detto, che rispet- 129
to alla controversia del Presbiterio, non poteva prendersi la regola di quella Chiesa, per essere di simetria, e situazione diversa dalla Chiesa di Narni, come è stato ultimamente riconosciuto, e che per conseguenza in questo punto do- 130
vevano l'EE. VV. prendere per se stesse alcun temperamento, di modo che ogni uno vede, che l'Oratore non si è mai discostato, nè si discosta dal Progetto già fatto.

Ciò presupposto, si stimava inutile di dare risposta distinta alli quesiti, ultimamente fatti da Monsignor Vescovo 131
sopra il Foglio, formato da uno de' Sign. Maestri delle Ceremonie, ed impresso sopra *par.2. discept. 12. à num.79. usque ad numer.87.* Ma perchè dall'Agente di detto Prelato si sono fatte premurosissime instanze per detta Risposta, 132
e vi si è anche aggiunto il comando dell'Eminen. Vostre. Perciò l'Oratore brevemente sodisfa alli detti quesiti con doppia Risposta, una generale, e l'altra particolare, e distinta.

La generale, che in una sola parola toglie tante eccitate difficoltà, si è quella, che per decisione di tutti li casi, 133
espressi da Monsignor Vescovo, si puol ricorrere allo stile d'Orvieto, e secondo quello regolare in tutto, e per tutto il Ceremoniale, a riserva del luogo da assegnarsi in Chiesa al Magistrato, rispetto a cui non puol procedere lo stile d'Orvieto per la diversità della simetria delle Chiese; Onde questa risposta generale toglie all'EE. VV. il fastidio di 134
esaminare a parte tutti li punti, & a Monsign. Vescovo il concepito dubio d'incontrar difficolta nell'esecuzione del Foglio sudetto.

Passando poi alla Risposta particolare alli punti espressi nel contrario Memoriale. Quanto al primo, in cui si discor- 135
re circa il modo di porre il Banco del Magistrato, separato da'Stalli Canonicali, per togliere ogni difficoltà parrebbe congruo, e ragionevole di lasciare il Magistrato nel luogo, e forma, in cui presentemente si ritrova, cospirando in ciò ogni motivo, tanto di rigor di ragione, quanto ancora di epicheja.

Il motivo di ragione, poiche ammette Monsig. Vescovo, che da tempo antichissimo, ed immemorabile il Ma- 136
gistrato ha ritenuto il sudetto luogo, senza che mai nè il Capitolo, nè tanti Vescovi Predecessori gli abbiano mai impedito il libero uso del medesimo: Anzi che dell'Anno 1605. essendo nate molte controversie di Ceremonie tra 137
quel Magistrato, ed il Capitolo, non si legge promossa quella del luogo nel Presbiterio, forse più considerabile degl'altri, benchè di quel tempo fossero più fresche le memorie delle disposizioni del Ceremoniale de'Vescovi, cinque anni prima publicato. Onde da quest'antica osservanza, e decorso di tanto tempo, nè risulta a favore del Magistrato un titolo chiarissimo, potendo egli allegare concessioni Apostoliche, Concordie, e Sentenze, passate in giudicato, e qualsivoglia altro titolo il migliore del Mondo, *de Luc. de Alien. disc 15. num. 11. Bonden. contr.* 138
legal.29. num.1 & sequent. & per Rot. decis. 574. numer 10. ed altri addotti dal *Constantin. annot.62. num.43. & seq & in Burgen Jurisdictionis 26. Junii 1709 §. Concomitantia cor. R.P.D. Lancetta, & in Caven. 13. Junii 1710 §. Absque eo cor. R.P. D. Falconerio.*

Senza che a questa immemorabile osti la disposizione del Ceremoniale de'Vescovi, dalla quale pare venghi proi- 139
bito di collocare i Laici nel Presbiterio. Poichè le parole di detto Ceremoniale non sono precise, ed obligatorie, poichè non dicono, che i Magistrati *debeant extra Cho-*

rum

rum, & *Presbyterium collocari*, ma solo dicono *decet*, la
140 qual parola non porta obligazione, nè è capace di privare
un Magistrato del possesso, legitimamente prescritto dal
tempo, anzi essendo, dopo emanato il Ceremoniale, de-
corsa una nuova centenaria, questa toglie l'efficacia di qual-
sivoglia precedente disposizione, potendosi in questo lasso
di tempo supporre, che a detto Ceremoniale siasi derogato
141 con Privilegio Apostolico, & in altra forma più solenne,
secondo le autorità di sopra allegate.

E di fatto l'esperienza, ch'è maestra delle cose, fa cono-
scer chiaramente, che la disposizione del Ceremoniale non
142 toglie la forza della centenaria, ed immemorabile, poichè
si vedono da tempo antichissimo ne' Cori, e Presbiterj di
molte Catedrali insigni, li Banchi del Magistrato, senza
che mai alcun Prelato abbia proferita sopra di ciò alcuna pa-
143 rola per farli levare; Anzi non sono men fissi della Sede
Episcopale, e particolarmente in Bologna, in Urbino, ed
altre cospicue Città, per non dire in Roma nella stessa Cap-
144 pella Pontificia, sebbene quivi, in luogo del Banco, siede il
Magistrato ne'gradini del Soglio Papale.

Oltre la disposizione di ragione resiste alla remozione del
Magistrato dal solito luogo il motivo d'epicheja, perchè es-
145 sendo il medesimo Magistrato stato ammesso in questa for-
ma per lo spazio di duecento, e più anni, non pare, che
possa oggi rimuoversi, e farsi questa innovazione senza pre-
giudicare al suo decoro, & anche senza recar danno alla
146 nobiltà della Chiesa, mentre staccandosi il luogo del Ma-
gistrato dal Coro, e diminuendosi li Stalli, si toglierebbe
tutta la simetria di quel bellissimo Coro, e Presbiterio, e
sarebbe anche necessario di muovere la Sede Vescovale,
dovendosi mutare il sistema, e la forma di tutto il Coro,
il che recarebbe un sconcerto non ordinario. Oltrechè non
pare conveniente, che il Governatore, che va del pari
col Magistrato, e che presiede al temporale, debba sedere
147 più basso de'Canonici, che sono membri di quel corpo, di
cui è capo Monsig. Vescovo, Presidente nello spirituale,
tanto più che il Magistrato è parificato ne'dritti del Turibo-
lo a'Canonici.

Tanto più, che in realtà il Magistrato è diviso, e sepa-
rato dalli Canonici, riflettendo, che il Governatore, e
148 Magistrato stando nel loro sito, prendono l'ordine di pre-
cedenza dall'Altare, non da'Canonici *per modum conti-
nuationis*, dove li Canonici lo prendono dal Trono Vesco-
vale, e così oppostamente il Banco de'primi è diviso da quel-
lo degl'altri la grossezza, e spazio d'un intiero Stallo Cora-
149 le; Sicchè attesa questa circostanza, da cui vien tolta la
confusione, o commistione del Magistrato con li Canonici,
si fa strada più larga all'arbitrio dell'EE. VV. per non am-
mettere in questa parte alcuna innovazione.

Da ciò, che fin'ora si è detto nasce la risposta a gl'altri
150 cinque dubj subalterni, eccittati da Monsign. Vescovo,
come sopra *à num.* 29. *usque ad num.* 33. Imperocchè doven-
dosi osservare ciò, che si è pacificamente osservato fin'-
ora, nè essendo luogo alla pretesa innovazione, è inutile,
e superfluo il cercare quanto debba farsi più basso il Banco,
ed il Reclinatorio per inginocchiarsi, come anche se il Ban-
151 co debba avere communicazione con li Stalli Canonicali, o
dividersi dal Presbiterio con balaustrata, intorno a che
se li Signori Canonici vogliono chiudere l' ultimo lo-
ro Stallo verso il Magistrato, ciò non s'intende d'impe-
dirlo,

A questi dubj Monsig. Vescovo ha fatto l'aggiunta d'altri
152 due sostanziali.

Il primo è del sito, in cui dovrà porsi il Banco del Magi-
153 strato in altre Chiese per altre funzioni fuori della Catedra-
le, e come dovrà essere ornato.

Il secondo è del medesimo Banco, quando nella Feria 5.
154 *in Cœna Domini*, Monsig. Vescovo fa l'Ogli santi fuori del-
la Tribuna, cioè nel mezzo della Nave maggiore della Chie-
sa nel piano con l'Altare portatile.

Quanto al primo parerebbe, che il sito del Banco dovef-
155 se essere il solito, e che in luogo delle Sedie, presente
Monsignor Vescovo, dovesse usarsi il Banco decentemente
ornato.

Quanto al secondo si crede, che Monsignor Vescovo deb-
156 ba far alzare un'Altare, almeno sollevato da terra un gra-
dino, oltre la Pradella, ed in questa forma egli, e li Cano-
nici, ed il Magistrato potranno usare Banchi, e Pradella
respettivamente in forma più decente di quello dice praticar-
si da Monsig. Vescovo.

Discorrendo ora del secondo punto principale accennato
157 di sopra *num.* 39. si dice, che la Pace si deve portare dal Pre-
te Assistente coll'Istromento, il quale deve portarsi dal
Maestro delle Cerimonie, che accompagna l'Assistente, e
porgersi al medesimo, quando dovrà dar la Pace, essendo
così la pratica delle Chiese più insigni.

Rispetto al terzo punto sopra li Coscini, la ragione per
cui si è detto, che li medesimi potrebbero accordarsi al 158
Magistrato, è fondata sopra la consuetudine, ed osservan-
za comune, mentre universalmente in qualsivoglia Chie-
sa, la maggior parte, se non tutti li Magistrati l'usano;
Intorno però alla qualità, non si pretende debbano esse-
re di velluto, rimettendosi questo all'arbitrio dell'Emi-
nenze Vostre, alle quali solo s'insinua, che quanto al co- 159
lore doverebbe essere dello stesso del Panno, con cui
si coprirà la Spalliera, ed il Reclinatorio del Ban-
co.

Poco importa, che li Signori Canonici vestiti de'Sa-
gri Indumenti non li usino, perchè nemmeno l' usano 160
quando sono con Cappa, e pure dal Magistrato si usa-
no.

Nel quarto punto, concernente il modo, da tenersi dal
Magistrato nell'andare a prendere Monsign. Vescovo, il 161
medesimo forma cinque dubj, e quanto alli primi tre pare-
rebbe, che si dovesse osservare il solito, ma quando que-
sto fosse controverso, si crede, che il Maestro delle Cere-
monie, intesa la mente di Monsig. Vescovo, dovesse par- 162
ticiparla a Monsign. Governatore, indi al Magistrato, il
quale doverà poi intendersela col Governatore, per esser
pronti alla sagra Funzione.

Al quarto pare, che si dovesse praticare una tale intelli-
genza, e concerto, Che Monsign. Vescovo non aspettas- 163
se a capo, nè in fondo alle Scale Monsign. Governatore,
ed il Magistrato, e perche vi è un Corritore tra le Scale, e
la Porta, potrebbero quivi incontrarsi, e respettivamente
finita la sagra Funzione nel ritorno a casa licenziarsi, con
che si risponde all'ultimo dubio.

In ordine al quinto punto, in cui si dice, che il Magistra
to debba andare immediatamente appresso al Monsignore, 164
dà gran fastidio a Monsign. Vescovo l'intelligenza di quella
la parola *appresso*, e pure, secondo il senso literale, ed usi-
tato, il dire *immediatamente appresso*, è l'istesso, che
dire *immediatamente dopo*; Ma per maggior sodisfazione
di esso, accorda il Magistrato, che si spieghi dover egli 165
andare dopo Monsign. Vescovo immediatamente, cioè,
che non vi debba essere alcun'intermedio, come ferma lo
stesso Ceremoniale, riferito exadverso, ibi: *Magistratus
verò, & alii Nobiles Laici ibunt post Episcopum*; E
quanto al Caudatario, questo, o conti, o non conti, non 166
deve precedere al Magistrato, poiche in questo caso egli
non andarebbe immediatamente dopo il Vescovo, ma tre,
o quatro passi in dietro, che sarebbe un sconcerto, o mon- 167
struosità troppo sensibile.

Quanto al sesto punto circa il modo di dare da lavare le
mani a Monsignore, parerebbe, che potesse dirsi, che, o
siano due, o tre li Signori del Magistrato, questi potessero, 168
e dovessero portar da lavare a Monsignore uno dopo l'al-
tro, purche il più degno fosse l'ultimo, e perche si sup-
pone, che siano solamente due, si dovrebbe provvedere,
che prima di essi vi fossero altri, che supplissero, e quan-
do non vi fossero, che il secondo de'Signori del Magistra-
to portasse l'acqua le due prime volte, ed il primo l'ultime
due volte.

Finalmente rispetto agl'ultimi due quesiti, che fa Monsi-
signor Vescovo, se il Magistrato in tempo dell'Avvento, e 169
Quaresima debba andare alla Chiesa ad udire le Prediche,
ed in oltre, se i Priori nuovi avvanti di prender possesso
debbano andare alla Chiesa Catedrale; Per quello riguar-
da il primo di detti dubbj, pare debba rispondersi, che si
osservi quello si è praticato fin'ora dopo il Decreto del 1605.
quale per altro non deve prendersi in linea di stretta, e pre- 170
cisa obligazione.

Quanto al secondo di obligare i nuovi Priori ad andare
alla Chiesa prima di prender possesso, non si sà capire, per-
che Monsign. Vescovo desideri, e ponga in campo questa 171
questione, mentre li nuovi Priori avvanti di prender posses-
so non fanno alcuna figura, che di semplice Cittadino, ve-
stendo con i loro abiti usuali, di modo che se andaranno alla
Chiesa, sarà l'istesso, che se vi andasse un'altro particola-
re, ed indifferente; Oltre di che essendovi oggi nel Palaz-
zo del Magistrato eretta la Cappella, ogni Funzione sagra
puol compirsi nella medesima Cappella, senza necessità
d'andare alla Chiesa Catedrale, la quale non ha in questa
parte alcun interesse.

Tutto

Tutto questo si è detto per sodisfare a Monsign. Vescovo, ed ubidire a' comandi dell'Eminenze VV. mentre per
172 altro l'Oratore di nuovo si protesta, che ogni controversia con Monsignor Vescovo resta già composta secondo la norma, da prendersi dalla Città d'Orvieto, in ciò, che è compatibile con la nostra Città, e nel resto il medesimo Oratore deposita tutte le sue ragioni nel prudentissimo arbitrio dell'EE. VV.

Replica di Monsignor Vescovo.

AVendo Monsign. Vescovo di Narni espressi tante volte in carta, e con tanta prontezza, e chiarezza li proprj sentimenti sopra le Controversie, e Ceremoniali,
173 che pendono avvanti all'EE. VV. non è da maravigliarsi, se ha desiderato di arrivare una volta a sapere quelli del Magistrato, massime quando s'intende procedere in questo negozio per via di amicabile, fraternamente, ed equitativamente. Si è conseguita finalmente la grazia, mediante la participazione di un Memoriale di Risposta, presentato all'Eminenze VV. nel quale perche molte cose si suppongono, e molte si confondono, che meritano di esser particolarmente avvertite, distinte, e dilucidare. Perciò seguitandosi per minor tedio l'ordine, tenuto nel sudetto Memoriale, sono umilmente supplicate l'Eminenze VV. di riflettere con l'impareggiabile loro benignità, ed intelligenza.

§. Credeva, *§ E benche*; *e §. La replica*. Che sempre più si verifica, e conferma, che il Magistrato di Narni
174 non accetta, ma rompe, scinde, ed altera il trattamento d'Orvieto, quando non lo vuole accettare nel punto del Presbiterio, che è il più sostanziale, ed importante di tutti, e vale egli solo quanto tutti gl'altri insieme.

Questa difficoltà non scioglie con il motivo, che l'architettura, e simetria della Catedrale di Narni sia diversa da
175 quella di Orvieto; Perche si risponde, che la diversità non è tale, che anche in questa di Narni non resti luogo proprio, capace, ed onorifico per collocarvi il Banco del Magistrato fuori del Presbiterio, come si è dimostrato nella Pianta. Si aggiunge dippoi, che se il Magistrato crede, che il trattamento di Orvieto, tale qual'è, non sia praticabile in Narni (sia ciò vero, o non vero, e derivi da qualunque causa si voglia) bisogna dunque lasciarlo da parte, e desistere di allegarlo; Altrimente il volerlo solo nelle cose favorevoli, e ricusarlo nell'altre, è un volere quelle improprietà, scissura, e dissonanza, che dal Vescovo è stata, e sarà sempre contradetta, come ripugnante alla
176 ragione, all'equità, ed alli Trattati, che si sono fatti con esso, e da esso, che non ha veruna premura per il Ceremoniale di Orvieto, ma solamente l'ha proposto per dimostrare con tal paragone, quanto grande sia la stima, e l'affezione sua verso il Magistrato di Narni.

§. Il motivo di ragione. Ne il Magistrato ha mai provato, nè il Vescovo ha mai ammesso, che l'uso, o sia abuso di sedere nel Presbiterio sia immemorabile, ma solamente che è antico, nè più di questo può dire. Per qual
177 cagione non fosse questo impugnato dal Capitolo nell'anno 1605. ne dippoi dalli Vescovi susseguenti, non è noto al moderno, al quale basta di avere ad evidenza giustificata la necessità del suo ricorso, cagionato dalle innovazioni del Magistrato, che non potevano lasciarsi correre a conto proprio; Se poi la pretesa immemorabile, quando anche fosse provata, sia rilevante in questa materia, si è provato concludentemente di nò sopra *par.*
178 *2. discept. 12. à num. 36.* con autorità puntualissime, alle quali non si possono contraporre le regolette generali del *meliorem titulo de Mundo*, che sono vere nelli suoi termini, ma inapplicabili alli nostri.

Ne questo nasce dalla sola disposizione del Ceremoniale, ma da più alti principj, de Concilj, de Canoni, De-
179 creti, e stili antichissimi della Chiesa, come si può vedere negli Autori, allegati nel luogo sopracitato, le parole delli quali non si sono trascritte, come notissime all'EE. VV.

§. E di fatto. Che se vuole allegarsi l'osservanza delle altre Chiese, si può affermare con tutta verità ciò,
180 ch'è stato osservato di sopra *discept. 4. à num. 48.* cioè, che per ogni dieci esempj, che possono addursi a favore del Magistrato, se ne troveranno cento a favore del Ceremoniale; Con questa differenza di più, che questi sono lodati, ed approvati, e quelli all'incontro riprovati, e corretti, ogni volta, che nella Sagra Congregazione de' Riti è accaduto trattarsene, come alle risoluzioni, citate sopra *par. 2. discept. 12. à num. 27.* L'esempio di Bologna non si applica al caso, e molto meno quello della Cappella Pontificia doveva portarsi all'EE. VV. alle quali è notissimo, che quella non fa stato, ne esempio per le specialissime ragioni, che là diversificano dalle altre Chiese
inferiori; E se pure facesse stato, o esempio, lo farebbe contro il Magistrato, perche ognuno sà, che li Secolari, 181
che assistono al Soglio Pontificio, non vi assistono *jure proprio*, ne perche facciano figura, o parte alcuna nella Gerarchia ecclesiastica, e ne' divini Uffizj, ma solo per servire, e corteggiare il Sommo Pontefice, il che è tanto vero, che in assenza del medesimo, mai v'intervengono, nemmeno potrebbero intervenirvi, perche non vi averebbero luogo.

§. Oltre la disposizione. Ora se il possesso, benche antico, ed anche immemorabile, non suffraga per la per- 182
manenza nel Presbiterio, non è meraviglia se per ordine della Sagra Congregazione de' Riti, ne sono stati rimossi li Magistrati laici, eziandio qualificatissimi, sempre che se n'è fatta l'istanza, siccome all'EE. VV. è notissimo, e se ne possono vedere gli esempj, riferiti sopra *par. 2. discept. 12. num. 29.* Ne questo portarebbe alcuna deformità al Presbiterio della Catedrale di Narni, anzi molto
ornamento, con espurgarlo dagli abusi, che l'hanno fin'ora 183
deformato. Il dire poi, che sarebbe necessario di muovere la Sede Vescovale, e mutare il sistema, e la forma del Coro è una esaggerazione, tanto lontana da ogni principio di verità, che non potrebbe condonarsi, se non a chi non ha mai veduto, nè la Chiesa, nè la Pianta del Presbiterio di Narni.

§. Tanto più. Quando li Governatori sono Prelati hanno prerogative molto maggiori del Magistrato, e gode-
ranno anche in futuro le onorevolezze, che godono di pre- 184
sente, superiori non solo alli Canonici, ma anche a quelle di molti altri Governatori, che non sono di Provincia, mentre sedono in Coro più alto de' Canonici, con doppj Coscini, Genuflessorio, e Postergale di seta. E se veranno Governatori non Prelati, potranno contentarsi di avere il luogo più onorifico tra tutti gli altri Laici, senza prendere competenza con il Clero, del di cui gremio non sono.

§. Tanto più, *e § Da ciò, che si è detto*. Se poi rispet-
to al Magistrato si debba osservare, ciò, che si è osserva- 185
to fin'ora, si lascia alla considerazione prudentissima dell'EE. VV. le quali bene vedono, che quando anche si voglia arbitrare, e moderare, non però si può distruggere affatto la disposizione delle Leggi.

§ Quanto al primo, *§. Quanto al secondo*. Circa questi dubj si è detto abbastanza di sopra *à num. 35.* e solo si aggiunge, che con somma facilità si può collocare il Magi-
strato in un Banco *in plano Ecclesiæ*, come vi stanno li 186
Canonici parati, e l'istesso Vescovo; Laddove per elevare l'Altare, il Faldistorio, e li Banchi de' Canonici a pari di quello del Magistrato, si ricercarebbe molta spesa, e la mutazione di tutto il sistema, eziandio della gran Ta-
vola, dove si fa la Consecrazione degli Ogli santi; Onde 187
è assai più ragionevole, che il Magistrato si accommodi e conformi alla situazione dell'Altare, del Vescovo, e del Clero, e non che tutti questi debbano prendere il loro regolamento dal Banco del Magistrato.

Non sussiste questa supposta osservanza comune di darsi li Coscini in Chiesa alli Magistrati, e quello di Narni non gli ha mai avuti in tempo de' Vescovi antecessori.
E benchè l'Autore del contrario Memoriale si dichiari 188
per sua modestia, che non si pretendono di velluto, non perciò scioglie il nodo della difficoltà, la quale consiste nel disavvantaggio, e pregiudizio, che ne risulta al Capitolo, come si è ponderato altrove. E perche s'insinua *exadverso*, che quanto al colore dovrebbe essere dello stesso del Panno, con cui si coprirà la Spalliera, ed il Reclinatorio del Banco: Perciò si supplica di avvertire primieramente, che la pretensione de' Coscini, non è, e non
è mai stata di averli nel Banco, o nel Reclinatorio, co- 189
me potrebbe per equivoco dedursi dalla detta insinuazione; Ma solo di averli nell'atto, che il Magistrato s'inginocchia avvanti all' Altare del Santissimo Sagramento, prima di portarsi all'Altar maggiore: Ed in secondo luogo si risponde, che quando questo Banco, e Reclinatorio volesse tolerarsi nel Piano del Presbiterio, a canto alli Stalli Corali, in tal caso non potrebbe dargli si altro ornamento di Panno, che quella semplice cascata, che si vede nel

Recli-

190 Reclinatorio de'sudetti Stalli, che servono per i Canonici.
§. *Poco poi importa*. Se poi camini il discorso, che si fa
191 in questo paragrafo, si rimette al giudizio d'ogni persona
sensata, bastando il solo leggerlo, per riconoscerne, l'in-
sussistenza.

§. *Al quarto pare*. Desiderò Monsig. Vescovo qualche
dichiarazione di quelle parole del Progetto, nelle quali si
192 diceva, che venendo Monsig. Governatore con il Magistra-
to, si trovasse pronto alle Scale per riceverlo: Ora si pro-
pone, che debba riceverlo nè in principio, nè a mezzo, nè
a fondo delle Scale, ma nell'Atrio del Palazzo Vescova-
le, cioè vicino al Portone, con che si riduce l'incontro a po-
co più di nulla.

§. *In ordine al quinto*. Ciò che si dice in questo paragrafo
dimostra chiaramente, con quanta ragione abbia Monsig.
Vescovo supplicato l'EE. VV. di una chiara, e distinta de-
193 terminazione sopra questo punto. Perchè in sostanza, se-
condo tutte le regole, deve il Magistrato andare, o avvan-
ti, o doppo il Vescovo: Essendo il Voscovo con Cappa de-
ve avere chi glie la porti, e questo Ministro non può stare
lontano dal Vescovo, se non quanto porta la distanza di un
passo naturale, per il corto tratto, che ha la Cappa Prelati-
zia, incomparabilmente più corta (come ragion vuole)
della Cardinalizia. Posto questo sistema, o il Magistra-
to deve andare dopo il Caudatario per le ragioni chiarissi-
me, che si sono dette di sopra: Overo deve andare in egual
194 linea con il Caudatario, prendendolo in mezzo, il che non
si loda, e non si vitupera dal Vescovo: Overo deve anda-
re tra il Vescovo, ed il Caudatario, il che speculativamen-
te potrebbe discorrersi, ma in prattica non è assolutamen-
te riuscibile, se non si vuole ridurre alla formalità quasi in-
divisibile, ed invisibile di punti, e di linee (che non posso-
no regolarsi con il compasso) una distinzione sostanzialissi-
ma, voluta dalla ragione, dalla legge, e dalla consuetudi-
195 ne generale, e particolare, che per conseguenza deve esse-
re visibile, patente, e fuori d'ogni equivoco, non sogget-
ta punto all'arbitrio, nè alla bizzarria di chi stasse (come
suol dirsi) su l'avvantaggio di portarsi un passo avvanti.
Questa sarebbe veramente monstruosità, e non già la sogna-
ta precedenza del Caudatario, che va in quel luogo per ne-
cessità di servizio, e non per alcuna sua pretensione, o pre-
eminenza di posto, come l'EE. VV. ne hanno continui sot-
to l'occhio gli esempii, e de'Caudatarii, e de'Sediari, e de'
Palafrenieri, che alzano l'Ombrella, e portano Torcie,
e Coscini, ed in cento altri casi simili, in modo tale, che il
196 voler insistere più lungamente su questa supposta competen-
za con il Caudatario non può attribuirsi ad altro, che ad
una finezza di specioso pretesto, per conseguire *de facto* e
sotto questo plausibile motivo, quella eguaglianza col Ve-
scovo vestito di Cappa, che si conosce non competere *de
Jure*.

§. *Finalmente*, *& seqq.* Circa il merito di questi due du-
bii, si è detto a bastanza di sopra, nè Monsig. Vescovo de-
ve trascurarli, perchè appartengono all'onore di Dio, e del
197 la Chiesa sua Sposa, ed essendo stati altre volte decisi dalla
Sac. Congreg. li Decreti della quale non si vogliono osserva-
re, perciò ragion vuole, che anche di questi si parli, per
quiete, e regolamento di ambe le Parti. Soggiungendosi,
per togliere ogni equivoco, che la Cappella del Palazzo
Priorale è più antica dell'anno 1605. quando li detti due du-
bii furono decisi.

§. *finale*. Tutto questo si è stimato necessario di motiva-
re, affinchè la verità abbia il suo luogo. E perchè si ricorre
di nuovo al Ceremoniale di Orvietto, perciò si replica un'
198 altra volta per sempre, che quando si accetti tutto intiero,
ed in tutte le sue parti, tutte le controversie saranno termi-
nate, a tenore del Mandato di Procura, già essibito; Ma
quando si voglia scindere, ed accettare, e ricusare, *in par-
te*, *& partibus*, secondo che piace, e torna conto al Ma-
gistrato, l'Oratore spera, che ciò non sia per ammettersi
dall'EE. VV.

Causa ulteriorem progressum non habuit ob translatio-
nem Episcopi Narniensis ad Ecclesiam Cæsenaten. vacan-
tem per obitum b. m. Marci Battaglini, Operibus editis sa-
tis noti.

DISCEPTATIO XIII.

Januen. pii Operis.

PRO

Capitulo S. Mariæ de Vineis.

CUM

Jacobo Squarciafico.

ARGUMENTUM.

*Patronus Cappellæ, positæ in Ecclesia Collegiata, vel Pa-
rochiali, an possit injungere recitationem aliquarum quo-
tidianarum precum, cum cantu, vel sine in sua Cappel-
la, invitis, & reluctantibus Rectore, & Canonicis
ejusdem Ecclesiæ.*

PRo negativa resolutione dubii, in quo quæritur, *an Ca-
nonici Collegiatæ Ecclesiæ Sanctæ Mariæ Vinearum Ja-
nuen. possint prohibere Presbyteris de Massa ejusdem Ecclesiæ
recitationem Officii parvi S. Crucis in Cappella SS. Crucifixi
dictæ Ecclesiæ*, unicè insistitur exadverso in ea circumstan- 1
tia, quòd Cappella, in qua quotidiè celebrare prætenditur
d. Officium, est de Jurepatronatus Jacobi, quòdque non
potest Patronus impediri à Capitulo Rectore Ecclesiæ, nè
in sua Cappella, prorsùs distincta ab Altare majori, nec-
non separata à Choro Canonicorum, pium aliquod opus ex-
pleri faciat à Presbyteris sæcularibus, qui neque etiam sint
de gremio ejusdem Ecclesiæ; Undè multò minùs impedi-
ri potest, nè tale pium Opus adimplere faciat à Sacerdoti-
bus de Massa nostræ Ecclesiæ, qui sunt de illius gremio, ex
notatis per *Card. de Luc. de Legat. disc.* 25. *num* 9. ubi sequen-
do resolutionem Sac. Congreg. de Propaganda Fide, pro-
bat, quòd Regulares tenentur præstare patientiam, ut in
eorum Ecclesiis per sæculares Presbyteros celebrentur Mis- 2
sæ, à piis Benefactoribus in eis relictæ, soluta tamen con-
grua summa pro expensis paramentorum Ceræ, & Vini,
circa quod concordant resolutiones C. C. in *Neapolitana*
28. *Februarii* 1605. *& in Mediolanen.* 4. *Maii* 1608. *& in Ro-
mana* 8. *Januarii* 1639. relatæ ab *eodem Card. de Luc. ubi su-
pra num.* 10.

Cùmque hunc numero discursum, & forsan cum maiori
energia, à me tunc temporis Priore factum in Causa *Roma-
na*, inter Archiconfraternitatem SS. Sacramenti ex una, & 3
Canonicos SS. Laurentii, & Damasi ex altera *die* 24. *Mar-
tii* 1712. Ponente Card. de Abdua, & utraque Parte acerri-
mè informante, Congreg. Visit. Apostol. admittere nullate-
nùs voluerit, ut videre est in *Tom.* 1. *part.* 1. *discept.* 16. *à
num.* 13. speramus pariter neque etiam esse hodiè ab hac Sac.
Congreg. admittendum.

In dicta enim *Causa Romana* primo loco disputatum fuit
dubium sequens: *An Cappella, ubi asservatur SS. Sacra-
mentum in Ecclesia S. Laurentii sit propria Archiconfraterni-
tatis SS. Sacramenti*, quod fuit resolutum *Affirmativè*. Et 4
quidem non ex eò, quòd eadem Archiconfraternitas ali-
quem addiderit ornatum eidem Cappellæ, ut prætendit fe-
cisse Jacobum in illa nostræ Ecclesiæ, sed ex eo quia post-
quam emerat nudum, & simplicem situm à Canonicis, us-
que ab anno 1506. ædificaverat ibidem à fundamentis insi-
gnem illam Cappellam, quæ hodiè omnium oculis exposita
est in dicta Ecclesia.

Dubio verò 12. sequentibus verbis concepto: *An possit Ar- 5
chiconfraternitas in d. Cappella SS. Sacramenti celebrare face-
re à suis Cappellanis Anniversaria, aliasque Missas cantatas,
quorum onus relictum fuit ipsi Archiconfraternitati, tempore
quo non perturbantur functiones Capitulares*, rotundè res-
ponsum fuit *Negativè*. Demandando tamen eidem Archi-
confraternitati, ut illas posset facere celebrari à Capitulo,
& Beneficiatis ejusdem Ecclesiæ.

Ea ratione, quia quamvis quilibet Patronus propria au-
thoritate pia Opera, quæ non inducunt servitutem in tota 6
Ecclesia, adimplere facere possit in sua Cappella, ut sunt
Missarum non cantatarum celebrationes, & similia, de qui-
bus loquuntur resolutiones Sacrarum Congreg. citatæ supra
num. 2. quando tamen agitur de Operibus etiam piis, quæ
servitutem inducunt in tota Ecclesia, ut sunt functiones
cum

cum cantu, & similes, non potest illas facere sine consensu Rectoris, seu Administratoris Ecclesiæ, quales in dicto casu erant Canonici S. Laurentii.

Eodem igitur modo discurrendo in nostris terminis, &
7 procedendo cum dicta punctuali resolutione S Congr. Visit. Apostol. quæ vim legis obtinet ex adductis in *Tom.* 1 *part.* 1. *discept.* 6. *num.* 64. non videtur d. Patrono permittenda introductio ejusdem servitutis in nostra Ecclesia, mediante dicta functione canendi qualibet die Officium SS. Crucis.

Non attenta qualitate verè pii Operis, quale est illud
8 quotidianæ recitationis Officii parvi SS. Crucis; In his enim terminis talis qualitas in nulla habetur consideratione, quando agitur de inducenda servitute in tota Ecclesia, seu illis locis, in quibus tale jus servitutem inducendi nullatenus verificatur, ut, omissis generalibus, in nostris terminis ultimo loco practicatum fuit in Vaticana Basilica; Cùm enim unus ex ejusdem Basilicæ Canonicus in ejus Testamento congruam reliquisset distributionem, dividendam inter Canonicos, & Beneficiatos, qualibet die Veneris post fun-
9 ctiones ejusdem Basilicæ ante Altare Sanctissimi Crucifixi recitando hymnum: *Vexilla Regis prodeunt*, cum aliis brevibus orationibus, idem Capitulum solemniter recusavit acceptare dictum onus, atque noluit eandem servitutem Ecclesiæ imponere, neque auditæ fuerunt exclamationes aliquæ, minusque habitus fuit recursus ad Superiores pro obligandis dictis Canonicis ad se subiiciendam eidem servituti, seu oneri, vel procuratæ fuerunt dissentiones, & scissuræ inter Canonicos, & Beneficiatos, ut factum fuit
10 in præsenti, sed hæres ejusdem Canonici, de legali facultate optimè meritus, probè agnoscens, quod omnia pendebant à mera voluntate Canonicorum, summa pace eidem recesationi acquievit.

Minusquè refragatur consensus, seu acceptatio talis oneris, facta per Presbyteros de Massa nostræ Ecclesiæ. Cùm enim ipsi non sint Domini, seu Rectores, vel Administratores nostræ Ecclesiæ, eò quia nec faciunt unum Corpus cum Capitulo, nec Jus aliquod habent in eadem Ecclesia, juxta *dec. Cavaler.* 57. *num.* 2. *& seqq.* & magistraliter firmata per eandem *Rot. decis.* 491. *à num.* 1. *& decis.* 528. *num.* 13. *& seqq. coram Emer. jun. & decis.* 251. *num.* 0. *part* 19. *recent.*
11 ubi, quòd quidquid sit in concernentibus res œconomicas, in iis, quæ concernunt Ecclesiæ dominium, seu administrationem, nullum jus habeant Cappellani, & Beneficiati, & meliùs in *decis.* 41 *num.* 8. *& 9. coram Royas*, ubi illam adducit convincentem rationem, his verbis: *Cùm munus Beneficiatorum sit inservire Ecclesiæ, non autem se ingerere in illius administratione*; Redit idem fundatus discursus, quòd scilicet invito Domino, seu Rectore, & Administratore Ec-
12 clesiæ, non potest ab inferioribus Ministris, seu Cappellanis eidem Ecclesiæ imponi servitus, qualis est obligatio quotidiè alta voce canendi prædictum Officium, cum quotidiano saltem possibili impedimento, & perturbatione aliarum Ecclesiasticarum functionum, quæ in d. Ecclesia Parochiali eodem tempore fieri possunt, ut de se patet. Præcipuè considerando qualitatem Parochialitatis, in eadem Ecclesia existentem, necnon observando quotidianum, nimisque frequentem Christifidelium concursum ad dictam Ecclesiam,
13 circa quem integrum composuit librum *del Diece* Episcopus Brugnatensis sub titulo: *Il Concorso quotidiano della Madonna delle Vigne di Genova*, cum aliis, latè expensis in *Tom.* 1. *part.* 1. *discept.* 7. *num.* 34. 120 *&* 125.

Eò autem magis applicari videtur eadem punctualis resolutio Sac. Congreg. Visitationis Apostolicæ in d. Causa *Ro-*
14 *mana*, quo in illa sex concurrebant circumstantiæ talis naturæ, ut à fortiori militent in præsenti casu.

I. Enim loco agebatur in illa de solis 39. Anniversariis, seu Missis cantatis in toto anno, & consequenter de servitu-
15 te ferè per 12. partem totius anni. In nostro autem sermo est de onere quotidiano, neque etiam exceptuatis festivitatibus Natalis, Paschatis, & similibus primæ classis solemnitatibus. Idque adversus notas Rubricas.

II. In dicto casu non revocabatur in dubium amplissimum Juspatronatus, à duobus, & ultra Sæculis acquisitum ab Archiconfraternitate, cum effrænatis clausulis faciendi in situ controverso quidquid ipsis Confratribus benevisum fuis-
16 set, & placuisset, *irrequisitis Canonicis*, *& Capitulo præfatis*, juxta præcisa verba Instrumenti, quòd per extensum exhibitum fuit in d. Congreg. Visit. Apostol. In nostro, juxta contrariam prætensionem, agitur de prætenso Jurepatronatu, quod asseritur quidem exadversò hesterna die acquisitum fuisse à Monialibus Sancti Pauli Genuæ, sed prorsùs ignorantur qualitates, & conditiones talis acquisitionis, quæ cùm facta sit de recenti, atque exadversò nullatenùs afferatur Instrumentum acquisitionis, non sine fundamento dubitari potest, quòd præjudicialis sit Jacobo, illud non exhibenti, juxta firmata per *Rot. decis.* 294. *num.* 21. *coram Priolo*, *& decis.* 644. *num.* 9. *coram Cerr.*

III. In dicto casu Cappella patronata Archiconfraternitatis constituta reperitur in angulo Ecclesiæ, longequè posita ab Altare majori, & Choro Canonicorum; Nostra 17
autem Cappella posita est à cornu Evangelii Altaris majoris, & sic propè ipsum, juxta Architectorum Relationem.

IV. In dicto casu petebat Archiconfraternitas pia onera adimpleri facere à suis Cappellanis, qui excedunt numerum 25. qualibet die Missas celebrantibus in d. Cappella, habente annexam propriam, & magnificam Sacristiam, 18
prorsùs separatam, & distinctam à Sacristia Canonicorum. In nostro Cappella Jacobi nullam ex his prærogativis habet, sed in omnibus, & per omnia quoad Missas, quæ in illas celebrantur, dependentiam habet à Sacristia Ecclesiæ Canonicorum.

V. In dicto casu insistebatur pro dicta facultate *pro eo tempore* (sunt verba dubii) *quo non perturbantur functiones Ca-* 19
pitulares; In nostro autem hujusmodi præjudicium, & perturbatio functionum de facili verificari potest, eò quia agitur de Ecclesia Parochiali, in qua juxta casus contingentias possunt fieri functiones in illis horis, & eo tempore, quo canitur d. Officium.

VI. Demùm, in dicto casu instantia promovebatur ex mera necessitate, atque ad sublevandam eandem Archiconfraternitatem à Summis angustiis, quibus præmebatur, & 20
ad illam liberandam à mole multorum debitorum, quibus suffocabatur; In nostro autem illa promovetur ex mera voluntate Jacobi, qui ad instar herinacii, cùm à tribus annis ex gratia pedes posuerit in nostra Ecclesia, sive in una ex illius Cappellis, sub titulo, seu prætextu Jurispatronatus, vellet hodiè conculcare Dominos, & Rectores ejusdem Ecclesiæ, eosdemque obligare ad recipiendas illas servitutes, quæ idem insigni Collegiatæ Ecclesiæ nullo modo conveniunt.

Et ex his remanet prorsus inapplicabilis authoritas *Card. de Luc de Legat. disc.* 5. & resolutio Sac. Congreg. de Pro- 21
paganda Fide, ibidem citata, & exadversò magnificata; Eò quia in illis sermo est de celebratione Missarum lectarum, à Card. Cornelio relictarum in Ecclesia Sanctæ Mariæ de Victoria Patrum Carmelitarum Excalceatorum, & sic de functionibus privatis, & sine strepitu, seu cantu practicandis in Cappellis patronatis, à quibus non potest aliquid inferri ad nostrum casum, in quo agitur de functione publica, & strepitosa cum cantu, importante servitutem in tota Ecclesia pro eo tempore, quo prætenditur adimpleri, ut de se patet.

Toto spiritu supplicantes hìc, cohærenter ad ea, quæ ab Eminentiss PP. Congreg Visit. Apostol. solidè considerata fue- 22
runt in d. *Romana anni* 1712. observare palpabilem illam differentiam, quæ intercedit inter celebrationem unius, vel plurium Missarum lectarum in Cappella patronata, quæ functio nullam involuit Ecclesiæ servitutem, nullumque importat impedimentum aliarum functionum in tota Ecclesia, & inter functionem solemnem, cum cantu, totam Ecclesiam occupante, & repelente, atque pro eo tempore, [illegible] ad praxim reducitur, impediente omnem aliam functionem in eadem Ecclesia; cum qua solida distinctione processum fuit in d. *Romana*, & re maturè perpensa firmatum fuit primam functionem fieri posse in Cappella patronata ex sola vo- 23
luntate Patroni, secùs verò secundam, quæ invito Rectore, seu Administratore Ecclesiæ nullo modo ad praxim reducibilis sit.

Nec dicatur, quòd hujusmodi verè pium Opus, uti tendens ad majorem divinum cultum, & uti habens annexam congruam distributionem, habito respectu ad illos qui per turnum debent illud adimplere, omni Jure acceptandum 24
sit, atque omnibus viis procurandum, ut ad praxim reducatur, juxta animadversa in *Tom.* 1 *part.* 2. *discept.* 28. *num.* 4.

Strictè enim respondendo dicimus, quòd hujusmodi pium Opus tria includit, onus nimirùm, seù servitutem Ecclesiæ, emolumentum illorum, qui illud debent adimplere, 25
& honorem, seu divinum cultum, qui resultat ex recitatione dicti Officii SS. Crucis.

Si consideretur primum, hoc est onus, seu servitus Ecclesiæ, repugnat omnibus principiis, quòd quis invitus coga- 26
tur humeros supponere oneri, vel servituti, quam ferre, vel

non

non potest, vel non vult *leg. unic. Cod Ut nemo invitus*, cum aliis apud *Barbos. axiom* 10. *num*. 4.

Si consideretur emolumentum, responsio in promptu est,
27 quòd beneficium non confertur in invitum ad *Text. in leg. finali Cod. Unde legitim. & in leg Invitus §. Q od cuique ff de Regul. Jur* Cù nque Canonici postponant dictum emolumentum libertati eorum insignis Ecclesiæ, non videntur obligan di ad acceptandum dictum onus cum emolumento, cujuscumque sit qualitatis, vel quantitatis.

Si demum consideretur divinus cultus, hujus respectu habemus rotunda illa verba conventionis, solemniter initæ in-
28 ter Canonicos, & Presbyteros de Massa nostræ Ecclesiæ, datæ in Summario, *Gubernium d. Ecclesiæ, & directio functionum ratione Cultus divini &c. absolutè spectat ad Præpositum, Canonicos, & Capitulum d. Ecclesiæ*. Igitur Jacobus non debet in hac parte respectu divini Cultus in nostra Ecclesia manus apponere, sed contentus esse debet invigilare adimplemento illorum onerum in sua Cappella, quæ non important Ecclesiæ servitutem, sub specioso titulo majori cultus divini, exemplo illius, quod in puncto nostri casus practicarunt Canonici Sacrosanctæ Vaticanæ Basili-
29 cæ. A facto enim, & operationibus Patriarcalium Ecclesiarum Urbis bonum desumitur argumentum illarum functionum, quæ fieri solent in aliis Ecclesiis Orbis, ut observavi *Rot in Cassan. Jur. Paroch. 6. Junii* 1707. *§. Signanter coram Caffarello*.

Ultra quòd numquam potest considerari favor augumenti divini cultus in illa functione, quæ importat Ecclesiæ ser-
30 vitutem, & impedimentum aliarum Ecclesiasticarum functionum in tota Ecclesia, juxta firmata per *Rot. decis.* 2026. *num* 2. *coram Coccin.* ubi ex hoc motivo mandavit Rota, desistendum esse à sonitu tubarum, non attentis exclamationibus illorum, qui in dicta lite succubuerunt, asserentium *illum respicere* (sunt verba dictæ dec) *augumentum, & de orem di i i cultus ex eo quod introducitur ad effectum, ut majori hilaritate, ac lætitia solemnizetur divini Regis triumphus*.

Et amen ad hoc, ut Eminentiss. Patres manibus palpent
31 cum longè majori zelo procurari à Canonicis solidius augumentum divini Cultus in nostra insigni Ecclesia, dignentur observare, quòd ad instar eorum, quæ non sine Bonorum laude, & approbatione practicari videmus in Urbe qualibet die Veneris in Ecclesia PP. Societatis Jesu, in illa Soc. Agonizantium, in illa S Francisci ad Pontem Sixtum, in illa S Franc. ad Ripas, in illa S. Nicolai in Campo Martio, & in alia S. Luciæ Confalonis *nostri Canonici propriis expensis pro singulis sextis Feriis instituerunt Expositionem SS.*
32 *Sacramenti in Capella S. Jacobi in qua recitatis orationibus propriis ad honorem sacros. Passionis magnus Populi numerus qui ferventer intervenit benedictionem accepit*, juxta præcisa verba Eminentissimi Archiepiscopi in Relatione, data in Summario.

Ex quibus ex una parte remanet manifestum, quòd iidem Canonici non defecerunt, neque deficiunt in hac parte ad-
33 implere ea, quæ ipsis in specie reservata fuerunt circa curam, ac directionem eorum, quæ concernunt augumentum cultus divini in nostra insigni Collegiata, & Parochiali Ecclesia, ex alia verò, utinam præsens instantia, cum tali, tantoque calore ex adverso promota, non participaret de qualitate illarum litium, de quibus mentio habetur in *Instit. crim. lib*. 4. *tit*. 6. *num*. 6.

Non refragatur demum reflexio, quòd vigore dictæ conventionis, datæ in Summario possint Presbyteri de Mas-
34 sa nostræ Ecclesiæ acceptare pia Relicta, illaque à se ipsis adimplere; Recurrit enim eadem solida reflexio quòd omnia hæc, & quæcumque alia militantia, sive respectu dictorum Presbyterorum de Massa, sive respectu Patronorum alicujus Cappellæ, vera sunt circa illa onera, & pia Relicta, quæ non important Ecclesiæ servitutem, secus verò
35 respectu illarum Ecclesiasticarum functionum, & piorum operum, quæ dictam servitutem important, & annexam habent, quia istorum respectu videtur repugnare omnibus principiis, quòd invitis Rectoribus, vel Administratoribus Ecclesiæ æqualiter liberæ, & insignis, possit huic Ecclesiæ imponi onus etiamsi illud respiciat illius majorem decorem, & ornatum, ut in terminis hæredis, volentis augere pium Legatum, à Testatore relictum pro majori ornamento Altaris Ecclesiæ, cum hoc, quòd in illo apponerentur illius insignia, respondit hæc Sacra Congregatio in *Rom* 4. *Septembris* 1700. quæ est *in Lib.* 50. *Decret. fol.* 681 quam sequutus fui *in Institut. crimin. lib.* 3. *tit.* 8. *num.* 40. & 41.

Die 16 Novembris 1715. proposito in C. C. dubio, registrato supra *num.* 1. responsum fuit: *Negativè, dummodo recitatio fiat post expleta Divina in Choro Ecclesiæ*. 37

Cum resolutioni facilius em aperuit viam impropria concordatio dicti dubii, quia Presbyteri de Massa non sunt Sacer- 38 dotes extranei in dicta Ecclesia, & proinde non sine exorbitantia præ ensum fuit impedire eisdem recitationem dicti Officii in propria Ecclesia, post expleta in Choro divina Officia; Debebat enim concipi, & concordari dubium circa potestatem Patroni Cappellæ, à cujus facultate nullatenus pendet imponere servitutem illi Ecclesiæ, in qua unicam habet Cappellam, juxta verba argumenti præsentis Disceptationis; Malum autem in hac parte oritur ex eo, quòd in concordatione dubiorum non petitur consilium Advocatorum qui proinde coguntur aliquando scribere super dubiis, concordatis à Causæ Patronis, non sine Clientum præjudicio, ut probat *Dom. Piton in Parerg. ad suas Discept. Eccles. fol.* 7. *num.* 29. & observavi in *Tom.* 1. *part.* 1. *discept.* 18. *num.* 95. & 96. & *Tom* 2. *part.* 1. *discept.* 4. *à num.* 44.

DISCEPTATIO XIV.

Pennen. Jurisdictionis.

PRO

Magno Priore Capuæ R. Hierosol.

CUM

Curia Episcopali Pennen.

ARGUMENTI.

Loco subnectuntur sequentia Dubia.

I. *An Episcopo Pennen tanquam Sedis Apostolicæ Delegato quoad Vicarium seu Conservatorem Monasterii S. Joan. à Sac. Relig Hierosol. sive ejus Magno Priore deputatum spectet Licentiæ concessio volentibus ad Crates alloqui Moniales*: Affirmativè quoad 1. partem in casu, de quo agitur

II. *An etiam volentibus celebrare in Ecclesia Monasterii*: affirmativè.

III. *An ita quoque privativè ob ingressum in clausuram Medicorum, aliorumque Inservientium*: Affirmativè

IV. *An & quomodò Episcopus, ut supra, Delegatus, valeat se ingerere circa ingressum Puellarum Educandarum, & profiteri volentium*: Affirmativè

V *An privativè ad ipsum Episcopum, ut supra Delegatum pertineat exploratio voluntatis circa professionem*: Affirmativè

VI *An Confessarius ordinarius, & Concionator debeant priùs ab eodem Episcopo approbari*: Affirmativè quoad Confessarium, & teneri Concionatorem petere benedictionem ab Episcopo.

VII. *An etiam alii Inservientes*: Negativè.

VIII. *An Electio Confessarii extraordinarii competat Vicario, an potiùs Episcopo, sivè sola approbatio*: Electionem spectare ad Vicarium, & solam approbationem ad Episcopum.

IX *An intervenire valeat electioni Priorissæ, & quatenus affirmativè, quomodò debeat intervenire, & an substituere possit proprium Vicarium*: Affirmativè ad formam Bullæ Gregor XV.

X *An eidem Episcopo notificari debeat præventivè tempus electionis*: Affirmativè

XI *An, & quomodò possit se ingerere circa redditionem rationis Priorissæ*: Affirmativè ad formam ejusdem Bullæ.

XII. *An præfatus Vicarius, seu Conservator, & alii Ministri, inservientes eidem Monasterio subsint Jurisdictioni Episcopi tanquàm ut supra, Delegati in concernentibus Clausuram*: Affirmativè.

IN Congreg. habita die 4. Februarii 1707. proposita fuerunt in hac Causa prædicta 12. Dubia, ut supra, resoluta; Repropositam deindè fuerunt in Congreg. diei 4 April sequentis ejusdem anni 1707. & quoad 1. 2. & 3. dictum fuit: *Præter recessum à decisis, subscribi debere conjunctim ab Episcopo & Vicario Magni Prioratus, quatenùs Vicarius resideat*. Quoad 13 14

4. 5. 6. 7. & 8. perstitum fuit *in decisis*; Quoad 9. & 10. fuit rescriptum: *Ad formam Bullæ*: Demùm quoad 11. & 12. perstitum pariter fuit, *In decisis*.

Adversus quas resolutione die 13 Maii ejusdem anni 1707.
15 concessa fuit nova Audientia, cujus vigore reproponitur hodiè. Speramus autem quoad tria priora dubia, necnon quoad 9. & 10. persistendum esse in decisis in reliquis verò à decisis esse recedendum.

Ad quem effectum præmittimus, quòd Monialium Mona-
16 steria ad effectum, de quo disputamus, considerari possunt in triplici differentia; Vel enim Moniales in omnibus, & per omnia subjectæ sunt Locorum Ordinariis; Vel ab eorum ordinaria potestate, & jurisdictione exemptæ sunt, immediatamque subjectionem habent Apostolicæ Sedi, & in utroque casu, longè à nostro diverso, Ordinarii circa easdem Moniales omnem exercere possunt jurisdictionem: In primo quidem vigore eorum nativæ, & ordinariæ potestatis, in secundo verò, uti Apostolicæ Sedis Delegati: Vel
17 demum Moniales subjectæ sunt Regularium gubernio, & directioni, & est subdistinguendum, nam, aut talis subjectio, & directio Regularium restricta, & limitata est ab Apostolicis Constitutionibus, & Sac. Concil. Trident. ad certos casus, & contingentias, & in isto pariter casu, qui non est noster, in dictis Monasteriis, atque in casibus, non contentis in exemptionibus, possunt Episcopi, uti S. Sedis Delegati, propriam exercere jurisdictionem; Aut demum eadem
18 Monasteria Monialium subjecta sunt Regularibus per modum totalis, & absolutæ subjectionis, hoc est tanquàm veris, & propriis Ordinariis, & in istis terminis non possunt Episcopi privativè se ingerere in iis, quæ, sive ex Juris communis dispositione, sive ex Concil. Trident. decretis, Locorum Ordinariis competunt; Ea ratione, quia tam sacri Canones, quàm decreta Sac. Concil. Trident. necnon Apostolicæ Constit. intelligi, & interpretari debent de illis Superioribus Regularibus, quibus Ordinariorum Jura competunt, juxta
19 generaliter animadversa per *Archidiac. in cap. Licèt canon. 6. verb. Ordinarius de Elect. in 6. Fagnan. in cap. Cùm Olim. num. 8. & 9. de Præscript. Card. de Luc. de Jurisd. disc. 103. num. 4. &*
20 *in adnot. ad Concil. disc. 5. num. 21.* & in nostris terminis *Pignatel consult. 30. num. 1. & 2. tom. 10.*

Quòd autem talis procul omni dubio sit jurisdictio Sac. Relig. Hierosol. ejusque Priorum erga Personas, sibi subjectas, quòdque potiantur Jurisdictione quasi Episcopali, iidemque Priores habeantur tanquàm veri Ordinarii, probamus authoritate Doctorum, solemni Attestatione unius ex
21 primis Magnis Prioribus nostræ Religionis, & ex punctuali resolutione S. C. C. utraque Parte informante, emanata, atque Episcopo sua Jura acriter deducente.

Quoad Doctorum authoritates, magna facilitate possemus in hac parte longum retexere eorundem Cathalogum,
22 sed gratia brevitatis indicamus solùm aliquos ex modernioribus, qui antiquiores citant, & sequuntur, nempè *Pignatell. consult. 230. à num. 1. tom. 10. Escanno in Propugn. Relig. Hierosolym. discept. 14. cap. 1. à num. 10. P. Mend. de Ord. milit. disquis. 14. part. 15. sub num. 60. Card. de Luc. in Miscel. Eccles. disc. 1. sub num. 78. & disc. 13. sub num. 9. Rot. decis. 390. à num. 7. & decis. 391. à num. 1. part. 13. recent. & in Toletana* impressa ad ornatum *Card. de Luca de Jurisd. decis. 14. & 15.*

Observantes solùm cum dictis Authoribus, hujusmodi verè singularia privilegia, à diversis Summis Pontificibus
23 Sac. Relig. Hierosol. concessa, nedum punctualiter esse servanda, sed ulteriùs amplianda, & fovenda, ea ratione, quia cum omni sermonis proprietate appellari possunt pretium sanguinis, quale appellantur honoraria Curialium in Urbe *à Card. de Luca*, sequuto *in Institut. crimin. lib. 2. tit. 8. num. 105.*

Quoad dictam Attestationem, illa est Card. Medicei, unà cum alia Equitis del Bene; In illis enim cubitalibus li-
24 teris habetur, quòd ea omnia, quæ prætendit Episcopus Pennensis in hac Causa, in duobus Prioratibus nostræ Religionis, possessis à d. Card. Mediceo, nullatenus practicantur, vel prætenduntur ab Archiepiscopo Florentino, & Pisano. Cùmque id sequatur, non ex particulari privilegio eorundem Prioratuum, sed vigore generalium Privilegiorum, nostræ Religioni concessorum, eadem ratione, & vigore eorundem Privilegiorum idem practicari debet in nostra Ci-
25 vitate, ne eadem clara, ex, & rotunda dispositio Privilegiorum, ex sola diversa materiali situatione Monasteriorum diversimodè ad praxim reducatur, contra dispositionem: *Text. in leg. Jam hoc jure ff. de Vulgar. & pupillar.* cum concordantibus apud *Rot. in decis. 328. num. 9. part. 12. recent. & coram Priol. eisdem decis. & num.*

Ultra quòd solitum unius Loci optimè deservire potest pro interpretatione, & declaratione eorum, quæ in aliis Locis observari debent, concurrendibus iisdem qualitatibus, & 26
circumstantiis, ut generaliter notat *Rot. in Leodien. Reparat. Campanil. 25. Junii 1668. §. Accedit coram Card. Caccia & in Mindonien. 1. Mart. 1706. §. Quarto cor. Ansald.* Et in terminis soliti, vigentis in aliis Prioratibus nostræ Religionis, eadem 27
Rot. in Tolet. Jur. 10. Decemb. 1688. §. Nec meretur coram Molin.

Quò demùm ad resolutionem S. C. C. hæc est in una *Melevitana*, in qua obtinui declarationem nullitatis professionis 28
Hieronymæ Falsonæ post annos 33. ab illius emissione in Monasterio Sanctæ Ursulæ Melitæ, & de qua mentionem feci in *Institut. Crimin. lib. 1. tit. 10. §. 4. à num. 169. & in Tom. 2. part. 2. discept. 21.* Se opponente enim Episcopo Melevitano executioni Sententiæ Magni Magistri, latæ vigore rescripti d. C. C. in quo eidem Magno Magistro demandabatur 29
restitutio in integrum ejusdem Monialis, necnon recusante exequi Breve SS. D. N. directum paritèr d. Magno Magistro, coacta fuit eadem Monialis novum habere recursum ad eandem C. quæ die 8. Augusti 1705. rescripsit. Exequendam esse Sententiam Magni Magistri, prolatam absque ulla participatione Episcopi, effectu punctualiter subsequuto.

Non fuerunt autem in aliqua consideratione habita ea, quæ mediantibus Epistola, & protestatione, necnon cum 30
replicatis Scripturis deducta fuerunt ex parte Episcopi Melevitani; Quia generales regulæ, ab ipso adductæ, quævè hodiè exagerantur, non procedunt, quando, ut in præsenti verificatur, adsunt clara, & rotunda privilegia in contrarium.

Imò in dicta *Melevitana* justificatum etiam fuit ex parte Religionis, quòd non ab Episcopo, sed à Magno Magi- 31
stro approbatæ fuerant Constitutiones dicti Monasterii; Quòd Moniales visitatæ semper fuerunt à Magno Magistro, atque ab ejus Deputatis, nunquàm autem ab Episcopo; Quòd volentes Moniales ejusdem Monasterii transire ad aliud, necessaria facultas data fuit Magno Magistro, non autem Episcopo. Quòdque demum in casu alterius nullitatis Professionis sororis Theresiæ Xaræ, Sententia pariter 32
lata fuit à Magno Magistro, non autem ab Episcopo, in qua Sententia nimia consideratione digna sunt verba illa: *In vim nostræ jurisdictionis ordinariæ, ac Privilegiorum, à Sede Apostolica Nobis, & Ordini nostro concessorum*, quæ digito ostendunt, illa vigere debere, & exequi in omni alio Monasterio, eidem Ordini subjecto, quale est nostrum; Non attento, quòd agatur de Monialibus, quia istæ omnibus Indultis, & privilegiis nostro Ordini concessis, com- 33
patibilibus tamen cum illorum professione, & sexu, frui, & gaudere debent, juxta animadversa per *Tamburin. de Jure Abbatiss. disp. 4. quæst. 4. num. 14. & disp. 21. quæst. 1. num. 7. Pellizzar. in Manual. Regul. tom. 2. tract. 8. cap. 1. num. 72. Fragos. de Regim. Reipub. Christ. part. 2. lib. 11. disp. 24. §. 6. num. 25. Escan. in Propugnac. Relig. Hierosolim. discept. 14. cap. 3. num. 19.* cum aliis, citatis *in Tom. 1. part. 1. discept. 8. num. 11.*

Cùmquè in eadem Causa *Melevitana* gratis exclamassent Defensores Episcopi, quòd Deputati à Magno Magistro in receptione probationum non processerant cum illo rigore, 34
qui practicari in istis circumstantiis meritò solet, dignata fuit eadem C. C. injungere quidem eidem Episcopo, ut iterum servatis servandis examinaret eosdem testes, sed nomine ejusdem S. Cong. non autem vigore jurisdictionis, quam in eodem Monasterio non habet, ut fuit justificatum in Summario.

Hoc præmisso, accedendo ad tria priora dubia, de quibus supra *num. 1. 2. & 3.* persistentia in decisis à fortiori comprobari videtur ex hucusque animadversis; Si enim Prioribus nostræ Religionis conceditur, quòd majus est, nempe Constitutiones facere, & approbare pro Monasteriis, eisdem subjectis, eadem Monasteria visitare, Moniales de 35
uno ad aliud Monasterium transferre, Sententiasque proferre circa nullitatem Professionum earundem Monialium; Multò magis denegari eis non debet id, quod est minùs, hoc est conjunctim cum Episcopo subscribere Licentias alloquendi Moniales, celebrandi in earum Ecclesia, necnon pro ingressu in clausuram Medicorum, aliorumque inservientium, juxta regulam *Text. in leg. Non debet ff. de Regul. Jur. & in Auth. Multò magis Cod. de Sacros. Eccles.* & animad- 36
versa per *Menoch. cons. 302. num. 41. & Thom. de Thomasett. in Florib. leg. regul. 89.*

Fortiùs quia privativa facultas, quam respectu horum 3. dubiorum prætendit Episcopus, nulli innititur legali funda- 37
mento, vel prudentiali motivo.

Non

Non legali fundamento; Quia communiter observant in hac parte Theologi, & Canonistæ, quòd, quidquid dicen-
38 dum esset, attento Jure antiquo hodiè licentia alloquendi Moniales in Monasteriis, subjectis Regularibus, subscribi conjunctim debet ab Ordinario, & Superiore Regulari, ut videre est apud *Passer in cap. Periculoso num 168. & seq. de Stat. Regul. in 6. Ricciard. in Lycæo Eccles. tom. 1. cap. 7. §. 2. num. 4. Mend. de Ordin. Militar. disquisit. 14. part. 7. num. 68. Escan. in Propugnac. Relig. Hierosol. discept. 14. cap. 3. num. 29. Panimol. decis. 84 annot. 3 num. 50. & 90. Card. de Luc. in adnot. ad Concil. disc. 36. num 6. circa finem, Pignatel. consult. 168. à num. 2. tom. 1. & consult. 85. num 22. & 23. tom. 6. & consult 41. à num. 1. tom. 10. Nicol. in Flosc verb. Clausura sub n. 12. & verb Monialis n 29. & var. lucubr. Jur. lib. 1. tit. 3. de Vit. & honestat Cleric. n. 4. Matthæuc. in Offi. ial. Cur. Eccles. cap. 3 n. 5. & cap 11. n. 1.*
39 ubi, quòd ita resolvit hæc Sac. Congreg *in Vicentina 13. Febr. 1627. & Monacel. in Formul. tom. 1. tit. 1. formul. 3. num 3. & tit. 11. formul. 19. num. 7. & tom. 2. tit. 15. formul. 15. num. 3.*

Idemque observant, tam respectu Sacerdotum, celebrare volentium in Ecclesiis Monialium, subjectarum Regulari-
40 bus, quàm respectu Medicorum, aliorumque Inservientium eisdem Monialibus, ut circa primum videre est apud adductos à *Gavant. in Manual. verb. Monial. Cura spirit. num. 32. Cesped. de Exemp dub. 34. sub num 1. Capon. discept. 184. num. 22. Pellizzar. in Manual. Regul tom. 2. tract. 10. de Monial. cap. 7. num 7 Mend de Ordin milit. disquis. 14. quæst. 4. sub num 8.* Et
41 patet ex Decretis generalibus hujus S. C. relatis à *Pignatell. consult. 85. num 107. tom. 6.* Et de secundis videre est apud *Azor. Instit moral. par. . lib. 13. cap. 8 quæst. 7. in fin Campanil. in Divers. Jur. Canon rubr. 12. cap. 16. n 31. Pirhing in Jus Canon. lib. 3. tit 35. n. 43. Tambur. de Jur. Abbatiss. disp. 23. quæst. 1. à num. 3. Sanch in Præcept. Decal. lib. 6 cap. 16. num. 13. Mirand in Manual. Prælat. tract. de Sacr. Monial. quæst. 2 art. 2. concl. 1. Castrop. Oper moral. tom. 3 tract. 16. disp. 4 punct. 10. §. 2. num. 1. Pellizz. in Manual. tract. 10. cap. 5. sect. 3. num. 146. Cesped. de Exempt. dub. 336. num 3. Victorel. de Origin & claus. Sanct. fol. 30. §. Nomine Superioris, & §. Redeo Lezzan in sum. verb. Clausur. n. 24. Donat Rer. regul. tom. 4 tract. 5. quæst. 19. & quæst. 17. n 2. & 9. Ventrgl. in Prax. tom. 1. annot. 1. §. 2. num 17. Bonagrat. in sum. quæst. reg. verb. Clausur. in add. vers. Dicitur 5.*

Minus eadem prætensa privativa facultas innititur alicui
42 motivo prudentiali, plus justo in contrarium exagerato, atque in eo posito, quòd Vicarii Magni Prioris nullam habeant necessariam notitiam qualitatum Sacerdotum, celebrare volentium in Ecclesia nostri Monasterii, illique Inservientium, quæque in gradu superlativo supponitur in Episcopo; Quia, quando omnia hæc à parte rei subsisterent, circa quod suum locum veritati relinquimus, semper verum esset, quòd cùm idem Episcopus debeat primus subscribere
43 dictas licentias, quatenùs cognoscat, non expedire illas concedere, potest abstinere ab illarum subscriptione, & res erit expedita, atque facilitate maxima inconvenientibus omnibus, exadversò exageratis, satis, superque consultum erit.

Quibus non adversatur prætensa consuetudo in contra-
44 rium: Proceditur enim exadversò cum æquivoco, quando prætenditur, ut consuetudo, introducta in uno casu, possit suffragari respectu alterius diversissimi casus: Est enim notissimum principium, consuetudinem tantum habere de potentia, quantum habuit de actu, nulliusque virtutis, & efficaciæ remanere extra sphæram illius præcisi casus, in cujus terminis introducta, & servata fuit, ut uno ore advertunt
45 DD. adducti per *Altogr. cons. 61. num. 12. lib. 2. Thomat. decis. 331 num. 38. & decis. 359 num. 4. Palm. Nepot. allegat. 287. num. 25. & alleg. 289 n. 4. & Rot decis 50 num 38 & decis. 78 num. 40. coram Ansald & in par. 19. recent. decis. 504. n. 6. & decis 520. n. 7. & post Constant. ad Stat Urb. decis 124. à num. 37. & in Giennen Juris votandi 27 Jan 1704. §. Quæ adeò cor. Card. Scot.*

Diversitas autem casuum, non sine mysterio exadverso
46 involutorum ad confundendam materiam, palpatur manibus. Quia de præsenti reperitur in nostra Civitate Vicarius, specialiter à magno Priore deputatus. In præteritum verò nullus unquam Vicarius in eadem Civitate degit, vel moram fecit, juxta authenticas Attestationes, exhibitas in Summario, & signanter id patet ex Attestat. Magistratus nostræ Civitatis, ibi; *Nel qual Monastero mai la Religione vi ha destinato Soggetto che vi sorassisse con titolo di Vicario generale, o di Conservatore;* Ex Attestatione Patrum Or-
47 dinis Prædicat. ibi: *Per quanto Noi abbiamo inteso da persone vecchie di questa pred. Città, sappiamo, che mai vi sia stato simile Conservatore, o Vicario:* Et ex Attestatione omnium Dignitatum, & Canonicorum nostræ Cathedralis: ibi: *Si testifica in parola di verità, come non si è mai per l'addietro costumato, ne pratticato dalla Religione di Malta di elegere, e deputare Conservatore, o Vicario per le Monache del Ven. Monastero di S. Giovanni Gerosolimitano;* Idemque narravit Episcopus anno 1669. S. C. C. occasione illius resolutionis, quam 48
sub dicto præsupposito clam, & subreptitiè expiscavit, juxta verba restringenda infra.

Si igitur admittitur exadversò, & concludenter justificatum fuit in dicto Summario, quòd in præteritum nullus unquam adfuit Vicarius magni Prioris in nostra Civitate, ni- 49
mis improprium est hodiè prætendere, ut id, quòd practicatum fuit in dicto diverso casu non existentiæ Vicarii, extendatur ad præsentem, in quo dictus Vicarius adest, contra communem Doctorum opinionem, nullam admittentium extensionem in his circumstantiis, ex supra allegatis, & addimus *Card. de Alb. in Addit. ad Pamphil. decis. 88. num* 50
7. Rot. coram Dunoz. sen. decis. 74. num 2. & in part. 12. recent. decis. 278. num. 8. & in part. 14. decis. 355. num 6. & in part. 17. decis. 96 n. 22. & in par. 19. dec. 449 num. 2. & decis 484 num. 11.

Absque ulla difficultate, ex quo negari non potest, quòd talis prætensa consuetudo, uti contraria Juris communis di- 51
spositioni, sit odiosa, itaut omnis possibilis capienda sit interpretatio pro illius exclusione, & restrictione, juxta ea, quæ generaliter observat *Rot. cor. Dunoz jun decis 616. num 4. & coram Emer. jun. decis. 879. num. 6.* Et favore nostræ Relig. Hierosol. *Rota in Toletana 17. Junii 1698 §. Quo verò & 16. Junii 1690. §. Quatenùs coram Molines.*

Quæ omnia admissa, & canonizata fuerunt ab hoc sacrosancto Consessu die 4. Aprilis 1707. quando, prævio recessu 52
à decisis 4 Februarii ejusdem anni censuit, Licentias, de quibus disputamus, conjunctim debere subscribi ab Episcopo, & Vicario magni Prioris, quatenus iste resideat, in casu verò absentiæ, à solo Episcopo, pro cujus rescripti confirmatione supplicamus.

IV. Dubium de quo supra *num.* 5. duas habet partes. Circa primam, respicientem ingressum Puellarum, planum 53
videtur, Episcopum nullo modo posse in hac parte se ingerere. Quia hoc respicit observantiam eorum, quæ præscribuntur in Regulis, & Constitut. nostri Monasterii, quarum Constit. exequutio incumbit magno Priori, seu ejus Vicario, non autem Episcopo. Imò in terminis aliarum Monialium, longè minorem subjectionem habentium erga Regulares Superiores, licentia pro recipiendis Educandis petenda est à dictis Superioribus Regularibus, non autem ab Episcopis, 54
juxta oraculum C. C. apud *Quarant. in Summ. Bullar. verb. Monast. Monial. num 1. Pellizzar. de Monial. cap. 5. sect. 4. num. 178. Nicol. in Flosc. verb. Educandæ num. 8. & Monacel. in Formular. tom. 1. tit. 1. formul. 11 num. 16.*

Quo verò ad 2. concernentem professionem Puellarum, Episcopus, neque etiam uti Delegatus potest in illa se inge- 55
rere, sed privativè spectat ad Magnum Priorem, ea ratione, quia, Episcopi in Monasterii exemptis nullam habent facultatem incorporandi, aut aggregandi ad Religionem, quæ facultas unicè competit Superioribus Regularibus, latè *Rodriq. quæst. Regul. tom. 3. quæst. 17. art. 11. Azor. Institut. moral part. 1 lib 12. cap. 5. quæst. 4. Bonac. de Clausur quæst. 2. punct. 10. §. 6. diffic. 2. num. 4. Bordon de Profess. cap. 17 per tot. & præsertim num 64 Tambur de Jure Abbatiss. disp. 6 quæst. 5. num 5. Cappon. discept 184 num. 12 Pellizzar. in Manual. tom. 2. tract. 10. cap 3 sect 1. num 4. Lezzan Oper moral. tom 4 concl. 4. num 53. Rot. decis. 566. num. 6. part. 5. recent.*

Utraque verò pars hujus 4. dubii mirabiliter comprobatur ex supra animadversis à *num* 28. respectu Monasterii S. Ursulæ Melitæ; Si enim in Monasteriis, nostro Ordini subje- 56
ctis, Episcopi non possunt se ingerere in iis, quæ respiciunt validitatem, vel invaliditatem Professionum, eadem ratione non poterunt manus apponere in incorporandis, vel aggregandis Monialibus eidem Religioni, per ea, quæ observant *Alexand. cons. 75. num. 3. & 4 lib. 5. Fulgos. cons 15 num. 2 Rot. in Rom. seu Alban Vineæ 23. Martii 1699 §. Et talis coram Olmo*; Et in effectu ita practicatur, nedum in d. Monasterio 57
Melitæ, sed etiam in aliis Monasteriis, existentibus in Civitatibus Florentina, & Pisarum, ut justificatum fuit in Summario, & innuimus supra *num.* 24.

Prævio recessu à decisis respectu 5. dubii, rescriben. videtur explorat. voluntatis circa eandem Professionem, facien- 58
dam esse coniunctim ab Episcopo, & Vicario: Non enim implicat, quòd una, eademque Persona, diversis respectibus, à pluribus Superioribus explorari possit, ab Episcopo videlicet Jure delegato, à Superiori verò Regulari Jure ordinario, ut observat *Rot in Tolet. Jurisdict. 10 Jan. 1698. §. Nec implicat coram Molines:* Quod suadet etiam strin-

gens illa animadversio, quòd talis exploratio voluntatis in
Monasteriis exemptis cùm competat Episcopis Jure delega-
to, tali modo ad praxim reducenda est, ut non perturbet
Privilegia Exemptorum, nec impediat, quin alter Supe-
59 rior Jurisdictione ordinaria, sibi de Jure competente, paci-
ficè fruatur *Felin.in cap. Cæterùm num.4.de Judic. Fagnan.in*
cap.Cùm dilectus num.43. de Relig. Domib. Et in terminis Pri-
vilegiorum nostræ Hierosolymitanæ Religionis, *Rot. in di-*
cta Toletana § Quibus.
Idque ex alia parte suadere ad hominem videtur alia refle-
60 xio. Quia, an Puella apta sit, & disposita ad observantiam
Institutorum, quæ à S.Relig.Hierosol. præscribunur multò
meliùs dignoscere potest, & Novitiam instructam reddere
ex propria experientia magnus Prior, seu ejus Vicarius,
quàm Episcopus, ab eadem Religione prorsus extraneus.
Concordamus respectu 6.dubii resoluti cum rescripto, de
61 quo supra *num.6.* Non sic autem circa deputationem Confes-
sarii, & Concionatoris, quia extra omnem controversiam
est, quod isti deputandi sunt à Superioribus Regularibus in
Monasteriis, sibi subiectis, absque eo, quòd Episcopi in eo-
62 rundem electione, & deputatione ullo modo valeant se inge-
rere, ut, cumulatis antiquioribus, notant *Ventrigl in Prax*
tom 1.annot.48. §.unic. num 94. Antonel.de Regim Eccles. lib.
7. cap.12. num. 10. & 11. Lantusc in Theatr.Regul. verb Con-
fessarius num. 13. Barbos. in Summ. Apostol. dec. collect. 213.
num.16.& Matthæucc in Offic.Cur. Eccles. cap.13. num.2.
Prout etiam parùm immorandum videtur circa 7.dubium
63 & meritò, quia de Inservientibus nulla legitur facta men-
tio in Bulla Gregoriana, quæ est unica regula commensu-
randi Jurisdictionem Episcoporum circa Monasteria exem-
pta, in quibus iidem Episcopi nullam aliam potestatem sibi
possunt arrogare, nisi eis detur per specialem Apostolicam
deputationem, ut observat *Giballin de Clausur. disquisit. 1.*
cap.8. §.83 num.6.
Dubium 8 decisum fuit favore nostræ Religionis, *Electio-*
64 *nem* nimirum *spectare ad Vicarium, solamque approbatio-*
nem ad Episcopum; Idque summa ratione, quia indubita-
tum est apud omnes *Canonistas*, tam ex lege Concil. Tri-
dent.*sess.25. de Regular. cap.10.* quàm ex dispositione Constit.
Gregor. extraordinarios Confessarios in Monasteriis exem-
tis deputandos esse à Superioribus Regularibus, reserva-
ta solum eorumdem approbatione Locorum Ordinariis, ut
65 videre est apud adductos à *Zypeo de Jur nov. Pontif. lib. 3.*
cap. 2. Cesped de Exempt. dub. 345 à num.2. Lezzan. Oper.
moral. tom. 4. consut. 4. num. 63. & Pellizzar. tom. 2. tract. 10.
sect. 3 num 165. & num. 257. Unicum excipientes casum,
quando Superiores Regulares in hac parte essent negligen-
tes, in quo admittunt, quòd supplere tunc possunt Episco-
pi partes eorundem Superiorum Regularium, negligen-
66 tium, adimplere proprium munus, ut notant citati: *Au-*
thores, & præter illos *Barbos. in Summ Apostol. dec. col-*
lect.506. num. 32. Bellett. disquisit. Cleric. part. 2. §. 5. de Pœ-
nis Cleric. num.9. & Manacell. in Formul. tom. 1 tit. 9 formul.
4. num. 2.
Omniumque prædictorum illa assignatur congrua ratio,
quòd per Bullam Gregor. nonnisi sola, & mera approbatio
Confessariorum, tam ordinariorum, quàm extraordinario-
rum Episcopis demandatur, quæ prorsùs distincta, & sepa-
rata est ab illorum deputatione.
Ad 9.dubium responsum fuit: *Affirmativè ad formam Bul-*
67 *læ Gregor.XV.* quod rescriptum nullatenùs impugnamus.
Ne autem illius prætextu Episcopus majorem in hac parte
sibi assumat authoritatem, & jurisdictionem, quàm sit il-
la, quæ per Apostolicam delegationem ipsi fuit concessa,
supplices declarari petimus, competere solùm Episcopo me-
68 ram, nudamque assistentiam, absque eo, quòd exindè ma-
gno Priori, illiusque Vicario præjudicium aliquod inferatur
circa confirmationem Priorissæ, quæ privativè spectat ad
Superiores Regulares, ut notant *Tambur. de Jur. Abbatis.*
disp.29.quæst.1 n.1. Lavor.variar.lucubr tit.4. cap.24.num.43.
Novar in Summ. Bullar. part.1.comm. 1 num. 0. Gazant in
69 *Manual. verb. Monialium Officiales num. 14.* & resolvit hæc
S.C. pro declatione dictæ Bullæ Gregorianæ, apud *Panimol,*
decis.84. annot.4. num.81.
Prout etiam privativè ad eosdem Episcopos, ad Superio-
res Regulares pertinet diem electioni præfigere, ante ipsum
actum electionis, Moniales audire in materia, concernen-
70 te eandem electionem, illarumque suffragia recipere, & ad-
notare, ut advertunt *Passer.de Elect.cap.40.num 20. Lantusc.*
in Theatr Regul verb Abbat §. n.3. Pignatel cons 120. à num.
1 tom 8. Justin.in Addit ad Novar in Sum. Bullar tom 1 in Gre
Versic. Non potest, & Matthæucc in Official.Cur Eccl.cap.2. n.8.

Non impugnamus affirmativam resolutionem 10. dubii
quòd Episcopo notificari debeat præventivè tempus electio- 71
nis, cum duplici tamen conditione.
I. Quòd ipse anteà expressè declaret animum suum velle
uti facultate, sibi in hac parte attributa, atque electioni in-
teresse, & præsidere, ut declaravit S.C. C.cum subsecuta ap-
probatione Urbani VIII. impressa post d. Constit.18. Gregor.
XV. ibi: *S.C. C.T.I.respondit: Regulares ex eadem Constit.* 72
ita demum teneri Episcopo significare diem electionis Abbatis-
sæ, eumque usque ad præfinitum tempus expectare, si antea
ipse expressè declaraverit, se uti velle facultate sibi in parte
attributa, Abbatissarumquè electionibus per se, vel per alium
interesse, ac præsidere.
II. Verò, ut idem Episcopus expectari debeat usque ad
tempus notificatum, post quod, si non compareat, neque 73
ipse, neque illius Vicarius, legitimè deveniri possit ad ele-
ctionem Priorissæ, cum solo in eventu Superioris Regula-
ris, ut faciendum esse in his terminis notant *Antonel. de*
Regim. Eccles. lib. 7. cap. 4. num. 1.& 2. Ventrigl. in Prax.
tom. 1. annot. 48. §. unic. num. 97. Pignatell. consult. 120. sub
num 4. tom.8. & Matthæucc. in Officiali Cur. Regular. cap. 1.
num. 8.
Dubium 11.resolutum fuit: *Affirmativè ad formam Bullæ*
Gregorianæ, quæ in §.5. ita disponit: *Sed & administrantes*
Bona, ad eadem Monasteria Sanctimonialium, ut præfer- 74
tur etiam Regularibus subjectarum, pertinentia, sive Regula-
res extiterint, sive Sæculares quomodolibet exempti, Episco-
po Loci adhibitis, etiam Superioribus Regularibus singulis
annis rationes administrationis, gratis tamen exigendas red-
dere teneatur, ad idque juris remediis cogi, & compelli que-
ant: Liceatque Episcopo ex rationabili causa Superiores Re-
gulares admonere, ut ejusmodi Confessores, atque admini-
stratores amoveant, iisque Superioribus id facere detrectanti-
bus, aut negligentibus, habeat Episcopus facultatem prædi-
ctos Confessores, & Administratores amovendi, quotiès, &
quando opus esse judicaverit.
Ex quibus verbis apertè dignoscitur, Bullam loqui de ra-
tione, reddenda Episcopo unitim cum Superiori Regulari, 75
non ab Administratoribus intus Monasterium existentibus,
sed extra illud moram facientibus.
Quod manibus palpatur ex sola lectura ejusdem Bullæ, in
qua talis injungitur obligatio Aministratoribus illis, qui pos- 76
sunt amoveri ad libitum deputantium, & hæc est illa facul-
tas, quæ negligentibus id facere Superioribus Regularibus
datur Episcopis, amovendi scilicet quotiès, & quando opus
fuerit, tales Administratores.
Hoc autem impracticabile est respectu Abbatissarum, seu
Priorissarum, quæ non transacto, seu non completo triennio, 77
nullatenùs amoveri possunt ad arbitrium Superiorum, seu
Regularium, sive Locorum Ordinariorum, juxta Constit.
80. Gregor. XIII. de qua *Nicol.in Flosc. verb. Abbatissa num.*
9. & Card. de Luc. de Jurepatron. disc. 73. sub num 14. &
in adnotat. ad Concil. disc.37. num. 19. & in *Tom. 1. part. 2.*
discept. 19.
In hujus veritatis comprobationem possumus adducere
Apostolicum privilegium, omnemque alium meliorem,
magisque proficuum titulum, dum non à 100. tantùm an-
nis, qui ad nostrum effectum superabundarent, ex genera-
liter adductis per *Rot. in Rom Augmenti Dotis, & Legat.*
4 Martii 1695. per tot. coram Eminentiss. Priolo, & in no- 78
stris terminis *coram Bich. decis. 459. num. 19. & seqq.* Sed à
500. annis, & ultra, imò à Fundatione nostri Monasterii
usque ad hodiè, talis rationis redditio, seu exactio nun-
quam ab Episcopis, sed semper à Magnis Prioribus facta
fuit, ut probatur in Summario, cujus longissimi lapsus tem- 79
poris vigore, nedum allegare possumus quemcumque me-
liorem titulum de Mundo, ut supra diximus: Sed ex tali
negativa magna oritur præsumptio, quòd hoc jus Episco-
po nullatenus competat, per ea, quæ firmavit *Rota coram*
Seraphin. decis. 1025. num. 20. vers Et mirum, in Marsicen.
seu Nullius Jurisdict. 7. Junii 1700 §. Istaquè coram Muto,
& in Nullius, seu Fulden. Jurisdict. 28. ejusdem mensis, &
anni §. Hoc autem coram Eminentiss. de la Tremoille.
Non enim præsumi potest, quòd tot vigilantissimi Episco-
pi Pennenses adeò negligentes in hac parte fuerint, propriæ- 80
que obligationis obliti, ut nullo unquam tempore talem red-
ditionem rationis voluerint exigere, adversus præsumptio-
nem illam strenuæ defensionis eorumdem jurium, de qua,
post antiquiores, quos refert, & sequitur, *Rot post Antonel.* 81
de Jurib Cler. decis 84. num.9 & in Tolet Jurisdict super Per-
tinent Eccles 6 Junii 1689. §. Tum demum cor Molin. & 2. Ju-
nii 1690. §. Tantò magis concod & in Nullius seu Senogalien.
Bono-

Bonorum super manut. 13. *Junii* 1695. §. *Nec hujusmodi*, *& in eadem super bono jure* 13. *Maii* 1698. §. *In casu præsenti cor. Muto*, *& in Legionen. Parochialis* 11. *Jan.* §. *Isteque cor. Kaunitz*.

Nec in contrarium allegari meretur resolutio S. C. C. quæ
82 die 23. Februarii 1669. ad instantiam tunc temporis Episcopi Pennensis rescripsit, Administratores nostri Monasterii posse compelli ab eodem Episcop. ad rationes ipsi reddendas.

Tum quia eadem resolutio intelligi debet ad terminos Constit. Gregor. pro cujus executione emanavit, & cum qua eadem Sac. Congreg. se conformare voluisse dicendum est, ju-
83 xta animadversa per *Cad. de Albic. apud Card. de Luc. de Jurisdict. discept.* 2. *quæst.* 11. *num.* 1. *& Rot. decis.* 157. *num.* 6. *coram Coccin.*

Tùm quia *narravit Episcopus eidem S.C. quòd in ea Civitate reperitur Monasterium Monialium S Joan. Hierosol. quæ emittunt Professionem in manibus Abbatissæ, prætendunt omnimodam exemptionem à Jurisdictione Ordinarii*, *& nullum ha-*
84 *bent in Civitate*, *nec in Provincia Superiorem*, *ab ipsa Religione deputatum*, juxta præcisa verba Folii, tunc distributi: Et propterea hodiè nullum fieri potest fundamentum in eadem resolutione, dum reperitur in nostra Civitate Superior,
85 seu Vicarius, legitimè deputatus, per ea, quæ notant *Card. de Luc. in adnot. ad Concil. disc.* 1. *num.* 11. *& disc.* 10. *num.* 3. *&* 5. *& Pignatel. consult.* 25. *in fine tom.* 2.

Absque ulla difficultate, ex quo eadem resolutio innititur ulteriùs alteri falso supposito, quòd scilicet non solum in nostra Civitate, sed nec etiam in Provincia Magni Prio-
86 ratus Capuæ, quæ componitur ex medietate Regni Neapolis, non adesset Superior, à nostra Religione deputatus; Quod adeò insubsistens est, ut nec etiam responsionem mereatur, juxta nobilem animadversionem *Divi Athanasii*, relati à *P. Sebastian. à S Paulo in Append ad motiv. Jur.* §. 11. *num.* 86 *in fine*, ibi: *Nimis falsa non sunt refellenda*, *ne habita fuisse credibilia videantur*. In Provincia enim nostri magni Prioratus, vel ipsemet magnus Prior, vel saltem ejus Locumtenens residere semper consuevit; Corruente pro-
87 indè d. supposito, corruere pernecesse dicendum est, eamdem resolutionem, tali supposito innixam, per ea, quæ generaliter firmavit *Rota in Fanen. Jurisd.* 21. *Jan.* 1704. §. *Nec relevat*, *&* 16. *Junii ejusdem anni* §. *Nullius coram Card. Scotto*, & in terminis alterius resolutionis ejusdem S.C.C. *Rot. decis.* 102. *num.* 15. *part.* 19. *recent.*

In omnem verò casum semper verum esset, quod cùm ea-
88 dem resolutio nunquàm fuerit effectum sortita, dum etiam post eandem, nullatenus reclamantibus Episcopis, in administratione Bonorum nostri Monasterii, atque in redditione rationis Priorissæ, semper privativè manus apposuerunt magnus Prior, illiusque Deputatus sublata penitùs remansit quælibet efficacia ejusdem decreti post annos quadraginta ab illius editione, ad quem effectum sufficeret contraria observantia per solos decem annos, etiamsi illa esset præter Jus, *Card. de Luc. de Benef. disc.* 30. *num.* 16. *&* 17. *& disc.* 32. *num.* 8. *Lavor. lucub. tit.* 2. *cap.* 17. *num.* 4. *Amostaz. de Caus. piis lib.* 6. *cap.* 6. *num.* 60. *Rot. in Florent. Quartæ Funer.* 1. *Dec.* 1704 §. *Secundò coram Molines* cum aliis citatis *in Tom.* 1. *part.* 2. *discept.* 26. *num...*

Remanet dub. 12. quod *affirmativè* fuit resolutum: Verùm
89 ne sub illius generalitate, prætextu Clausuræ, tam Vicarius, quàm alii Ministri magni Prioris ad arbitrium, & placitum Ministrorum Curiæ Episcopalis Pennensis indebitis vexentur gravaminibus, neve magis afficiantur præjudiciis non de facili reparabilibus in gradu recursus, humillimas in hac parte effundimus preces, ut, prævio recessu à decisis, dignentur rescribere, ut exprimantur casus particulares; Ita enim quotidiè solent suprema omnia Tribunalia, omnesque Sacræ Congregationes rescribere, ut omissis generalibus, quæ de facili cumulari possent, in terminis similis prætensionis Archiepiscopi Pragensis cum Ministris magni Prioris nostræ Religionis, utraque Parte accerrimè
90 informante, respondit C.C *in Pragen. Jurisdictionis* 14. *Januarii* 1708. quando ad 9. dubio: *An Archiepiscopus prædictos Presbyteros, exercentes Curam Animarum in casu non paritionis*, *ejus præceptis*, *possit p. ectere pœna revocationis licentiæ exercendi Curam Animarum*: respondit: *Recurrant in casibus particularibus*.

Ratio autem specificationis hujusmodi casuum, & recursus
91 in particularibus contingentiis, videtur evidens, quia dantur multi casus, in quibus Vicarius, seu Superior Monialium illas alloqui potest, & in Monasterium ingredi, absque licentia Episcoporum, ex illis legitimis causis, quas, explicando Constit. Gregor. adducunt, & exornant *Passer. in cap. Periculoso num.* 167. *de Stat. Regul. in* 6. *Novar. consf.* 9. *de Stat. Monachor. Azzor. Instit. moral. part.* 1. *lib.* 13. *cap.* 8. *quæst.* 9. *Barbos. ad Concil. sess.* 25. *de Regular. cap.* 5. *num.* 77. *Mirand. in Manual. Prælat. tit. de Mon. quæst.* 2. *art.* 14. *Virctoel. de Clausur. Monial fol.* 32. *Sanchez ad Præcep. Decal. lib.* 6. *cap.* 16. *num.* 25. *Prax. Jord. variar. lucub. tom.* 2. *lib.* 7. *tit.* 12. *num.* 50. *Lantus. in Theat. Regular. verb. Alloquutio*, *Nicol. in Flosc. verb. Monasterium num.* 15. *Capon. disc.* 184. *num.* 19. *& disc.* 261. *num.* 78. & referendo resolutionem hujus Sac. Congreg. in *Mediolanen. Pignatel. consf.* 85. *num.* 166. *tom.* 6.

Possunt ulteriùs Famuli, aliique Inservientes Monasteriis Moniales, alloqui, & Clausuram, etiam tempore Adven- 92
tus, & Quadragesimæ ingredi ex justa, & necessaria causa, absque licentia Ordinariorum, ut observant *Pelliazar. in Manual. Regul. tom.* 2. *tract.* 10. *de Monial. cap.* 5. *sect.* 3 *num.* 131. *& Pignatell. consf.* 8. *num.* 90 *tom.* 6.

Si igitur tam Superiores, quàm Inservientes in istis, & aliis casibus, ex causis necessariis, absque Episcoporum li- 93
centia possunt Moniales alloqui, & Monasteria ingredi, planum videtur, quòd non possit in abstracto nostrum dubium resolvi, & sine declaratione illorum particularium casuum, in quibus Episcopi procedere possunt contra Ministros magni Prioris.

Quibus non adversatur resolutio S. C. C. impressa post d. Constit. 18 Gregor. XV, quæ dub. 13. *An eadem Constitutio*, 94
qua parte supponit Episcopi Jurisdictioni Regulares delinquentes circa personas degentes intra septa Monasteriorum Regularium, *aut circa Clausuram*, *Bonorum administrationem eorundem Monasteriorum*, *habeat locum in omnibus delictis*, *an verò in notoriis solùm*, *& cum scandalo Populi*: Respondit: *Constitutionem habere locum in omnibus delictis*, *non autem in notoriis tantùm*, *& cum Populi scandalo*.

Et quia eadem Constit. loquitur de Regularibus, delinquentibus quoad Clausuram, non verò de Superioribus, vel 95
aliis, deputatis ad necessaria servitia Monialium; Cùmque sit pœnalis intelligenda utique est ad literam, & prout verba sonant, seclusa omni ampliatione, & extensione, juxta animadversa per *Honded. consf.* 95. *num* 98. *lib.* 1. *Farinac. in Fragm. part.* 2. *lit. E à num.* 115. *Tiraquel. de Retract. in Præfat. num.* 62. *&* 63. *Sess. doc. Arag.* 18. *num.* 102. *& Rot coram Priol. decis.* 83. *num.* 38.

Et quia verba ejusdem resolutionis concernunt actiones illas, & operationes Regularium exemptorum, quæ sunt de- 96
licta, & propterea non potest habere locum in illis casibus, in quibus Superiores, vel Inservientes nullum committunt delictum, vel alloquendo Moniales, vel ingrediendo Monasteria ex causa necessaria ex animadversis supra *num.* 91. Esset enim inconveniens verè intolerabile, quòd Ministri magnorum Piorum nostræ Religionis in una Provincia, seu Catholica Civitate procederentur à Locorum Ordinariis quia alloquuntur Moniales, sive ratione eorum Officii, sive ex alia legitima causa, ac si talis collocutio involveret delictum; In alia verò ab ipsismet Episcopis, nedum permittatur eisdem, Moniales sibi subjectas alloqui, sed ulteriùs neque etiam os aperiant, quando positivas leges condunt, ne absque eorum licentia cum eisdem Monialibus alloquatur quisquam, inclusis propriis Consanguineis, ut justifica- 97
tum fuit in Summario ibi: *Volendo in conformità delle Constitutioni Pontificie*, *che non si ammetta chi si sia nel Parlatorio*, *a parlare con nessuna*, *senza la nostra licenza*, *secondo la forma antica*, *che si vede stampata*, *e con tutte le condizioni*, *in essa inserte*, *ancorche siano Parenti*, *conoscenti*, *e Religiosi*.

Cresceretque in immensum idem absurdum, observando, quòd prædicta non practicarentur diversimodè vigore diver- 98
sorum Privilegiorum, quæ magis ampla sint in una, quàm in alia Provincia, seu Prioratu, sed pro executione eorundem Privilegiorum, quo nihil absurdius, nilve irrationabilius.

Die Ven 17. Aprilis 1711. proposita Causa in C.E. & R. à Card. Sperellio, circa tria prima dubia fuit rescriptum: *Præ-* 99
vio recessu à decisis, *Licentiam subscribi debere conjunctim ab Episcopo*, *& Vicario Religionis*, *quatenus iste resideat in Loco*; *In reliquis in decisis*.

Verùm non acquiescente Episcopo, petiit novam audientiam adv. resolutionem dd. primorum dubiorum, pro cujus 100
denegatione dicebam.

Ad differentiam omnium aliorum Tribunalium Urbis, quando Causæ à Sac. Congreg. decisæ sunt post 2. resolutionem, seu confirmationem primi rescripti, nunquam indulgeri solet nova Audientia, nisi aliquod nimis relevans, de novo repertum, majorem mereatur discussionem, ut Eminentiss. PP, totique Curiæ notum est: Hoc tamen lauda-

bili solito non attento, prætenditur ex adverso nova Audientia adversus duas conformes resolutiones hujus S. C. respectu trium nostrorum dubiorum, ex eisdem prorsùs motivis, quæ in præteritum adducta, & exagerata fuerunt, & proindè videtur hodiè rescribendum, ut Promotor Fiscalis tandem aliquando acquiescat.

Unicum fundamentum pro illa obtinenda repositum est in
102 eo, quia ultima resolutio capta fuerit in contumaciam, & hoc sibi debet imputare d. Promotor Fiscalis, qui diu expectatus, continuisque intimationibus lacessitus, informare renuit; Necnon in prætensa consuetudine, quæ nullam meretur animadversionem; Non enim impugnatur totalis subjectio Monasterii, de quo disputamus magno Priori Capuæ, hoc autem attento, uno ore observant Doctores, licentias alloquendi Moniales subscribendas esse unitim ab Ordinario Loci, & à Superiore Regulari, prout etiam ab
103 eisdem copulativè subscribendas esse Licentias, tam Sacerdotibus, volentibus celebrare Missam in Ecclesiis earundem Monialium, Regularibus subjectarum, quàm Medicis, aliisque Inservientibus, in casibus, à jure permissis, ut respectu primæ conclusionis notant *Pignatel cons.* 163. *num.* 2. *tom.* 1. *& cons.* 84. *num.* 22. *tom* 6 *Nicol in Flosc. verb. Clausura sub num.* 12. *& verb. Moniales num.* 29. *Panimol. decis.* 84 *annot.* 3 *num.* 50. *&* 90. *Card de Luc. ad Conc. disc.* 36. *num.* 6. & relatis innumeris resolutionibus Sac. Congreg. *Matthæucc. in Official. Cur. Eccles. cap.* 3. *à num.* 1. *& Monacell. in Formul. tom.* 1. *tit.* 1. *formul.* 3. *num.* 3. *& tit.* 11. *formul.* 19. *num.* 7. *& tom.* 2. *tit.* 15. *formul.* 15. *num* 3. Et respectu secundæ *Gavant. in Manual. verb. Monialium Cura Spiritualis num.* 32. *Pellizzar. in Manual. Regular. tom.* 2. *tract.* 10 *de Monialib. cap.* 7. *sub num.* 7. *Cesped. de Exempt dub.* 34. *sub num.* 1. *& Capon. disc.* 184. *num.* 22. Et respectu tertiæ *Lezzan. in Sum. verb. Clausura num* 24. *Donat. Rer. Regul. tom.* 5. *tract.* 5. *quæst.* 16 *num.* 1. *& quæst.* 17. *num.* 2. *&* 9 *Tamb. de Jur. Abbatiss. disp.* 23. *quæst.* 1. *num.* 3. *& seqq. & Ventrigl in Prax. part* 1. *annot.* 5. *§.* 2. *num.* 17.

Et viva ratio hujus conclusionis ea est, quòd hoc mo-
104 do respectu Clausuræ omnis adhibetur cautela, dum ex una parte in dictis Licentiis præcedere priùs debet subscriptio Ordinarii, ex alia verò subsequi alia Superioris Regularis: Itaut quando ambo concordant in subscriptione Licentiæ, hæc concessa dicitur cum tali, tantaque maturitate, ut omnis cesset suspicio facilitatis ingressus, qui longè difficiliùs locum habet quando à duorum quàm, quando ab unius tantùm voluntate dependet, ut ex se notum est.

Aliàs ex contraria prætensione magnum sequeretur incon-
105 veniens, & intolerabile absurdum, quia scilicet Superior Regularis, cui subjectæ sunt Moniales, quæve ab illius directione pendere debent, penitùs ignoraret personas illas, quæ in Monasterium ingrediuntur, & cum illis tractare debent, præcipuè respectu spiritualium, ut sunt Cappellani, & Confessarius.

Neque relevat responsio, quòd dicta communiter rece-
106 pta conclusio limitetur in casu contrariæ consuetudinis, cum supposito, quòd illa in nostris terminis verificetur.

Objectum enim non subsistit in Facto, & non relevat in Jure.

Non subsistit in Facto, quia circa dictam assertam con-
107 suetudinem non nisi simplices, & affectatæ Fides ex adverso exhibentur, quæ ex vulgatis nullam merentur fidem: Præcipuè quia extortæ fuerunt pendente lite à Subditis Episcopi, quòd eorum fidem summoperè minuit, ut respectu primæ conclusionis videre est apud *Rot. decis.* 134. *num.* 4. *coram Pamphil. & decis.* 146. *num.* 18. *part* 9. *& decis.* 273. *num.* 6. *part.* 19 *recent.* Et respectu secundæ apud *Afflict. decis.* 304. *num.* 8. *Farinac. de Testam quæst.* 55. *à num.* 203. *& Rot coram Mart Andr. decis.* 45. *num* 7.

Minùs eadem responsio relevat in Jure.

Quia non est sermo de prætensa consuetudine, quando in
108 Civitate Pennæ aderat Vicarius magni Prioris, dum iste nunquàm in præteritum in illa deputatus fuit, vel moram fecit, ut probavimus supra *à num.* 46. *& num.* 84. ubi registravimus præcisa verba Episcopi in Relatione ad C. C. quæ sunt *in lib.* 33. *Decret fol.* 89.

Et proindè applicatur notissimum Juris axioma, noto-
109 riumque principium, quòd cùm consuetudo tantum habeat de potentia, quantum habuit de actu, nullius prorsùs efficaciæ, nulliusque virtutis remanet extra præcisos, & individuales illos terminos, in quibus servata fuit, ut notant *Altogr. cons.* 62. *num.* 12. *lib* 2. *Thom. decis.* 331. *num.* 37 *& decis.* 240. *num* 4. *& Palm Nepot allegat.* 287. *num* 25. & firmavit *Rot. decis.* 50. *num.* 38. *& decis.* 78 *num.* 45. *coram Ansald & in part.* 19. *recent decis.* 505. *num.* 6. *& decis.* 520. *num* 7. *& in Giennen Jur. roland.* 27. *Jan.* 1704. *§. Quæ adeò coram Card. Scotto:* Minusque extendi valet de loco ad locum, de casu ad casum, vel de persona ad personam, attenditurque in solo 110
præciso, & individuali casu, in quo practicata fuit, ut videre est apud adductos *à Card. de Albic. in Addit. ad Pamphil. decis.* 88. *num.* 7. *Rot. decis.* 74. *num.* 2. *coram Dunoz. sen. & decis.* 278. *num.* 8 *part.* 12 *& decis.* 355. *num.* 6. *part.* 14. *& decis.* 484. *num.* 11 *part.* 19. *recent.* & loquendo favore nostræ Religionis eadem Rot. *in Tolet Jurisd.* 17. *Junii* 1689. *§. Quo verò, &* 16 *Junii* 1690. *§. Quatenùs coram Molines.*

Non relevat in Jure, eadem responsio, quatenùs adversùs rei evidentiam dicta prætensa consuetudo concludentissi- 111
mè probaretur in præcisissimis terminis nostri casus, ea ratione, quia privilegia nostræ Religionis, quorum vigore Monasterium, de quo disputamus, subjectum est magno Priori Capuæ, munita sunt clausula *Sublata, & Decreto irritanti*, in quibus circumstantiis adversùs dicta privilegia inallegabilis est quælibet observantia in contrarium, benè *Cohell. ad Bullar bon. Reg. cap.* 28. *num.* 72. & meliùs *Rota decis.* 112
1279. *num.* 18. *coram Emer. jun.* ubi, quòd Decretum irritans tollit, quamcumque consuetudinem, & observantiam antecedentem, impeditque ne possit alia inchoari in futurum cum aliis, citatis *in Tom.* 1. *part.* 2. *disc.* 14. *num.* 21. *&* 27.

Et articulo ad Partes discusso, respondit C. C *in Lauden.* 2. *Maii* 1711. *ad* 2. dub. ut videre est *in Tom.* 1. *part.* 2. *disc.* 14. 113
per totam. Et in terminis Privilegiorum nostræ Religionis, quòd adversùs illa nulla attendatur consuetudo, nullaque observantia allegabilis sit, eò quia continent clausulam *Sublata*, & Decretum irritans, benè *Pignatel. cons.* 30 *per tot.* & sign. *num.* 12. *tom.* 10.

Quòd procedit, etiamsi agatur de consuetudine, & observantia, introducta ab ignorantibus Privilegia, & clausulas 114
in illis contentas, ut notabiliter ampliat *Gonz. ad Regul.* 8. *Cancel gloss.* 67. *num.* 18. ibi: *Ligat etiam dictum Decretum, quando est impositum à Papa, non solum scientes, sed etiam ignorantes, quamvis non essent addita illa verba, scienter, vel ignoranter*, & concordant *Mar. Anton. variar. resol. lib.* 1. *resol.* 98. *in fine, & Rot. decis.* 1810. *num.* 6. *coram Coccin. & decis.* 249. *num.* 1. *coram Priol. & in part.* 1. *div. decis* 578. *num.* 3.

Retorquetur autem potiùs, quàm obstet reflexio, quòd sumus in terminis Consuetudinis, Juris communis dispositioni conformis, ac proindè omnis capienda sit interpretatio 115
pro illa extendenda, ut fiat reditus ad idem Jus commune; Quia de Jure Licentiæ alloquendi Moniales in Monasteriis habentibus proprium, & particularem Superiorem Regularem, non ab Episcopo privativè, sed ab eodem cumulativè cum eodem Superiori Regulari subscribendæ sunt, ut probavimus supra *num.* 38. *&* 103.

Et propterea remanet clarum, quòd sumus in circumstantiis consuetudinis, exorbitantis à dispositione Juris communis, in quibus terminis omnis possibilis capienda est in- 116
terpretatio pro illius exclusione, & restrictione, juxta ea, quæ generaliter firmat *Rot. decis.* 616 *num.* 4 *coram Dunoz. jun. & decis.* 879. *num.* 6. *coram Emer. jun.* & favore nostræ Religionis, *in Tolet. Jurisdict.* 17. *Junii* 1689. *§. Quo verò coram Molines.*

Neque minorem involvit exhorbitantiam alia prætensio, velle Episcopum procedere contra Vicarium magni Prioris, 117
loquentem cum Monialibus, cœterosque Ministros, quibus pro unica tantùm vice prætenditur id esse permissum; Si enim idem Vicarius, uti Superior earundem Monialium, potest aliis dare Licentiam cum illis alloquendi, ex supra allegatis, multò magis ipse cum eisdem Monialibus loqui poterit, imò debebit, ex quo agitur de Monasterio, quod eidem Magno Priori Capuæ *spetta reggerlo, governarlo, e e conservarlo nella buona custodia*, ut ex adverso admittitur, & probavimus supra *num.* 16. Non enim ad praxim reduci po- 118
test directio, gubernatio, & conservatio Monasterii in bona custodia, absque eo quòd Superior alloquatur cum illis, quas regere, gubernare, & conservare debet, ut de se notum est, & resolvit hæc S. C. 27. Septemb. 1641. *apud Lantusq in Theatr. Regul. verb. Alloquutio num* 7. *& Matthæucc. in Official Cur. Eccles. cap.* 3. *num.* 13. *&* 14.

Unde in his circumstantiis nulla dari debet, aut potest regula, dum facultas alloquendi competit Vicario Jure suo, & 119
ex proprio Officio, ac totiès, quotiès necessitas postulare videtur; Id quod respectivè militat circa alios Ministros, & Officiales, addictos servitio Monasterii, qui, ut experientia edocet, in omnibus ferè Monasteriis totius Urbis, & Orbis alloquuntur cum iisdem, juxta rerum, & casuum contingentias; Et propt. in hac parte nulla dari potest limitatio, nec Jus aliquod sibi arrogare potest Episcopus supra personam

sonam Vicarii, omninò immunis, ac exempti ab ejus potestate; Et utique curabit ipse prudenter, accuratéque se regulare intra cancellos suæ facultatis.

Nullam autem habent à parte rei subsistentiam exagerationes ille quòd Vicarius nostri Monasterii excesserit fines moderatæ colloquutionis, cum insubsistenti supposito, quòd *si tratteneva quasi continuamente a parlare con le Mo-*
120 *nache, anche sino ad un'ora di notte*, ut gratìs ubique asseritur; Sunt enim hæc adeò insubsistentia, atque à veritate aliena, ut nec syllaba legatur in contrario Summario ad colorandum dictum excessum, qui, utì sapiens delictum, concludentissimè probandus esset, in dubio semper
121 pro illius exclusione inclinandum ex notoriis principiis, de quibus *in Instit. Crim. lib. 1. tit. 1. n.* 34.

Omnem verò excedit exorbitantiam prætensio circa investimentum Dotium, quod Episcopus ad sui libitum face-
122 re prætendit respectu nostri Monasterii. Ea enim, quæ in hac parte illius favore afferri possunt, procedunt respectu Monasteriorum, eisdem Episcopis subjectorum, in quibus cùm ipsis demandata sit cura regendi, & gubernandi eadem Monasteria, nedum quoad Clausuram, & spiritualia, sed etiam quoad temporalia, & concernentia ipsius administrationem, nil mirum, si potest, imò debet in-
123 vigilare circa dictarum Dotium investimentum; Nostrum autem Monasterium non Episcopo, sed magno Priori Capuæ per modum totalis, & absolutæ subjectionis in omnibus, & per omnia subest; umbraque illa jurisdictionis, quam in illo potest exercere Episcopus, non est ordinaria, sed delegata, & restricta ad solam Clausuram, ex adductis per *Nicol. in Flosc. verb. Clausura num.* 12. & propterea extendi nullatenùs valet ad ea, quæ cum dicta Clausura nullam habent connexionem.

Et in rei veritate, nec unicus adducitur miserabilis actus, in qua antecessores Episcopi unquam manus apposuerint
124 circa Dotium investimentum in nostro Monasterio: Undè debet Episcopus, novitatibus relictis, per illam viam incedere, per quam ejus Antecessores ambularunt: Novitates enim semper odiosæ, semperque perniciosæ existunt, nihilque magis animum perturbat, quàm innovare,
125 ut observavimus *in Tom. 1. part. 1. discept. 10. numer.* 12. & 23.

Ex quibus contraria prætensio videtur destituta omni legali fundamento pro obtinenda nova Audientia respectu
126 trium priorum dubiorum, presertim postquàm fuerunt ad Partes in forma authentica transmissa Decreta, & rescripta hujus S. C. In quibus circumstantiis ex laudabili praxi ejusdem S. C. ratione rei ampliùs non integræ, non solent resolutiones in dubium revocari, ex quo Causa habetur pro terminata.

Absque ulla prorsùs difficultate, attento quòd eadem Decreta expedita fuerunt post renunciationem, exadversò
127 factam ulteriori disputationi dictorum trium priorum dubiorum, injungendo Causæ Patrono *di non farci altro*, ut dicitur in contrariis Scripturis, idque non semel asserendo, neque oscitanter, sed sæpissimè; Et propterea nimis improprium videtur post tales apertas declarationes, iterùm hodiè vexare hanc Partem, terminata Causa, nedùm mediantibus replicatis oraculis hujus S. C. sed etiam ex propria commissione Episcopi data Defensori Causæ *di non farci altro*.

Cæterùm quatenùs Eminentissimis PP. ex illorum summa benignitate placeat talem novam Audientiam conce-
128 dere Episcopo respectu dd. trium dubiorum, hæc videtur etiam Nobis concedenda respectu dub. 5. 9. 10. 11. & 12. tum ad hoc, ut Causa nova discussione in omnibus subiiciatur, & seriò reflecti possit quidquid pro illorum declaratione fuit quoque in præteritum petitum, tum ne ad imparia judice-
129 mur adversùs dispositionem *Text. in l. Non debet, ff. de Regul. Jur.* cum aliis apud *Rot. dec.* 2 *num.* 11. *p.* 19. *rec. & dec.* 24. *n.* 5. *apud de Prosper. de Terr. separ.*

Die 8. Aprilis 1712. in C. E. & R. proposita instantia Episcopi per Card. Sperellum, rescriptum fuit: *Nihil de nova Audientia*.

DISCEPTATIO XV.

Hydruntina Alternativæ.

PRO

PP. Reformatis Hydruntinis.

CUM

PP. Reformatis Barensibus.

ARGUMENTUM.

Altenativa, an sit servanda inter Provincias Hydruntinam, & Barensem, & an illæ dividendæ sint in duas partes, vel in tres Districtus.

Approbata à Clem. VII. *in constit.* 35. *in Bullar. nov. tom.* 1. strictiori Observantia PP. M. S. Francisci Re- 1
format. eadem Reformatio primas fixit radices, primosque extendit ramos ad Provinciam Hydruntinam, ubi vigore *Constit.* 55. *§.* 7. *Gregorii XIII. in Bullar. nov. tom.* 2. demandantis PP. M. de Observantia assignationem, seu cessionem Conventuum PP. Reformatis, memorati PP. de Observantia Provinciæ Hydruntinæ circa annum 1589. assignarunt PP. Ludovico Galatino, Paulo à Soliano, Petro à Cupertino, & Hieronymo à Bitecto, Fundatoribus nostræ Reform. tres Conventus, primum in Civitate Brundusii, 2. in Terra Salicis, in eadem Diœcesi Brundusina, & 3. in Terra Cupertini in Diœcesi Neritonensi, omnes in Provincia Hydruntina, Successivè autem circa annum 1591. antedicti PP. Observantes assignarunt dd. Patribus Reformatis 4. Conventum in Civitate Lyciensi, quintum in Terra Francavillæ, & 6. in Terra Casalis novi, ambos 2
Uritanæ Diæcesis, 7. in Terra Martinæ, Tarentinæ Diœcesis, 8. in Terra S. Petri Galatinæ, Diœcesis Hydruntinæ, 9. in Civitate Gallipolis, 10. verò Conventus fundatus extitit ab ipsimet PP. Reformatis in Terra Præsitii, Diœcesis Ugentinæ; Omnes autem prædicti Conventus, existunt in Provincia Hydruntina, suntque primi Conventus, qui fundati fuerunt in Provincia S. Nicolai, antiquiùs unam constituentes Custodiam.

Temporis autem decursu prædicti PP. Reformati receperunt, & respectivè fundarunt in supradicta Provincia S. Nicolai alios 10. Conventus, & unum Hospitium; Primum nempè in Civitate Tarentina, 2. in Civitate Ostuni, 3. in 3
Civitate Neritonis, 4. in Civitate Castellanetæ, 5. in Terra Soleti, Diœcesis Hydruntinæ, 6. in Civitate Materæ, 7. in Terra Lequilis, Diœcesis Lyciensis, 8. in Terra Mesapiæ, Diœcesis Brundusinæ, 9. in Terra Minervini, 10. in Terra Octaviani, Diœcesis Neritonis, & Hospitium in Terra S. Georgii, Diœcesis Tarentinæ.

In Prædictis 20. Conventibus, existentibus in dicta Provincia Hydruntina, secundùm Oraculum Innoc. XI. præscribentis in singulis Conventibus certum Religiosorum nu- 4
merum, commorari debent Religiosi, 423. & in Hospitio permanent 10. Religiosi, adeoq; in totum Religiosi 433. In his autem Conventibus semper floruerunt Religiosi morum sanctitate insignes, & doctrina illustres, ut videre est in Catalogo, qui datus fuit ad partes.

Prout etiam in Terra Barensi fuerunt recepti 4. Conventus, & alii 5. fundati à dd. PP. Reform. Hydruntinis, in parte scilicet contermina, seu confinante cum Hydruntina, quorum 1. ex receptis fuit in Terra Cassani, 2. in Civi- 5
tate Gravinæ, 3. in Terra Turis, 4. in Terra Valenzani, 5. in Civitate Barii, 6. in Civitate Bitecti, 7. in Terra Joviæ, 8. in Civitate Altamuræ, & 9. in Terra S. Erasmi, in quibus secundùm d. numerum, determinatum ab Innoc. XI. perma- 6
nere dumtaxat debent Religiosi 146.

Prædictæ autem duæ Provinciæ Hydruntina, & Barensis, licèt materialitèr distinctæ, constituunt tamen unicam formalem Provinciam PP. Reform. nuncupatam S. Nicolai, ob peculiarem devotionem Principis Tarenti, Fundatoris 7
Conventus in d. Terra S. Petri Galatinæ Provinciæ, & Diœcesis Hydruntinæ, quæ Provincia S. Nicolai permansit in statu Custodiæ usque ad annum 1639. quo Urb. VIII. Custodias PP. Reform. quæ habebant saltem 12. Conventus, in Pro-

in Provincias erexit, ut ex Brevi, regiſtrato in *Regula S. Fran-
ciſ. Prov. Refor. Ciſm. fol.* 13.
A fundatione præfatæ Provinciæ S. Nicolai Officialium
electiones activè, & paſſivè ſemper peractæ fuerunt juxta
8 ſacrorum Canonum, Apoſtolicarumque Conſtitutionum
diſpoſitionem, necnon ad terminos Statutorum Ordinis,
demandantium, eligi in Officiales Religioſos magis dignos,
& Religionis bono regimini, ac adminiſtrationi magis pro-
ficuos, nulla habita ratione Patriæ, vel Nationis: Nihi-
lominus P. Honuphrius à Canneto Nationis Barenſis an-
no 1688. Provincialis in noſtra Provincia, præmeditans
ſtabilire Alternativam inter PP. Hydruntinos, & Barenſes
in electionibus paſſivis Definitorii, aliorumque Officia-
9 lium, in congregatione habita eodem anno 1688. ſuper
electionibus Guardianorum, ex 29. Guardianis elegit 28.
cum ſuo Voto deciſivo (quod fuit, & eſt inauditum in Re-
ligione) Iidemque Guardiani taliter electi in futuro Capi-
tulo Provinciali debebant eſſe Vocales, ad effectum ſtabi-
liendi exoptatam Alternativam.
Prævidentes proindè PP. Hydruntini imminens præju-
dicium, ab hujuſmodi Alternativa ortum habens, ſole-
mnem emiſerunt proteſtationem, quam tranſmiſerunt tunc
10 temporis P. Procuratori gener. Reformat. Verùm illa nul-
latenus exhibita, tranſmiſſus fuit in Viſitatorem Provincia-
lem P. Jo: ab Aquila, cui ſubindè ampla conceſſa fuit fa-
cultas celebrandi Capitulum provinciale: Quapropter, coa-
dunato dicto Capitulo die 6. Aprilis 1690. ſub erroneis præ-
ſuppoſitis, & inſubſiſtentibus aſſertionibus, quòd ei tranſ-
miſſum fuerat à P. Carolo Franc. Vareſio, tunc temporis
totius Ciſmontanæ Familiæ C. G. decretum Alternativæ,
concluſæ, ut ibi dicitur, cum Voto Emin. Protectoris, in
11 quo præcipiebat illius acceptationem ſub rigoroſiſſimis pę-
nis, contra Inobedientes, & Rebelles à Legibus taxatis,
ibi: *Certiores redditi Em. Protector & Rev. P. C. G. præfa-
ti, eidem Commiſſario Viſitatori decreto tranſmiſſo. ut videre
eſt in calce: Nos Fr. Carolo Franc. de Vareſio &c. & ſub fine,
omnes adamuſſin. obſervent: Cum Voto Em. D. N. Protectoris
ipſemet P. C. G &c. Alternativam tranſmiſſit omni juſtitiæ con-
ſonam. præcipiendo in virtute S. Obedientiæ, & ſub pęnis, con-
tra Inobedientes, & Rebelles à Legibus taxatis.*
Dictum verò decretum, ut ſupra tranſmiſſum, ab eodem
tunc temporis C. G. continebat.
I. Quòd: *In quibuslibet Comitiis provincialibus, ſeu pro-
vincialibus Congreſſibus, Pars Lycienſis (ideſt Hydruntina)
12 habeat in Definitorio tres Satisfactiones, & etiam tres Pars
alia Barenſis, tali ordine, ut Pars Lycienſis, tanquàm copio-
ſior Fratribus, & conventibus, ſucceſſivè per duas vices habeat
Provincialatus Officium, cum adſcriptione duorum Nationa-
lium Patrum in Definitorio, adeoquè in ſingulos novennos an-
nos Pars Barenſis habeat ſemel Provincialem, cum duobus De-
finitoribus, & alio ſexennio Cuſtodes cum Definitoribus binis in
unoquoque triennio, ſic Lycienſes per conſequens habeant reli-
qua in Definitorio Officia.*
II. Quòd PP. Barenſes haberent 12. Guardianias proprias,
quandò non habebant niſi 9. Conventus, & duas alias in
13 Conventibus Hydruntinæ Provinciæ, ibi: *Diſponere etiam
volumus Guardianatus pro ejuſdem Provinciæ communi pace,
& ſine offenſione Juſtitiæ diſtributivæ* (Noteturquæsò phraſis
hæc, emiſſa in coactu, in quo illa inſigniter lædebatur)
ita quòd PP. Barenſes 11. *habeant Guardianias; Nè autem
ſumma inæqualitas videatur in electionibus futurorum Capitu-
lorum, volumus, duas alias Guardianias addi Parti Baren-
ſium, ita quod duo alii Guardiani eligantur à Barenſibus ad ip-
ſorum ſatisfactionem, ſed eligendi ſint Natione Lycienſes,
uſquedum Conventus, ab ipſius recipiendi, ad æqualem nume-
rum pervenerint Conventuum Lycienſium.*
III. Abſquè ulla legitima cauſa, mediante eodem decre-
to, diſmembrantur à Provincia Hydruntina duæ Civita-
tes, nempè Caſtellaneta. & Matera, ibi: *Partem Baren-
14 ſem* 12. *Guardianiis confectam preſcribimus geographicè,
& ſecundum naturam per diviſionem vulgò* la Gravina di
Caſtellaneta, *excluſivè uſque ad Præſitium.*
IV. Demum aſſignantur 12. Novitii, 8 ſcilicet Clerici,
& 4. Laici Parti Barenſi, & reliqui 18. aſſignantur Parti
Hydruntinæ ibi: *Præcipimus, ut de receptis, & approbatis
15 intra numerum ſolitum à S. C. concedi pro quilibet anno* 12. *Ju-
venes*, 8. *Clerici*, 4. *Laici de melioribus reſpectivè pro Parte
Barenſi recipiantur ad Habitum, & Profeſſionem, reliqui verò
pro complemento numeri præfixi à S. C. ex alia Parte, tanquàm
numeroſiori veſtiantur.*
Et ſucceſſivè cum hujuſmodi erroneis præſuppoſitis ex-
torſerunt à dicto Eminent. Protectore, & C. G. dictæ Al-
ternativæ confirmationem, nec non obtinuerunt ab Innoc.
XII. ſolitum Breve confirmatorium nomine P. Provincialis 16
Nationis Hydruntinæ, ipſo nedum inſcio, ſed expreſsè re-
cuſante acceptare d. decretum Alternativæ, quod Breve
non ſine myſterio publicatum fuit poſt duos annos, nàm
fuit expeditum 17. Maii 1692. & publicatum die 23. Febr.
1694. & ſic poſt expletum Officium d. Provincialis inau-
ditis anguſtiis cogendo PP. Hydruntinos ad illius accepta-
tionem, mediantibus metu, minis, coactionibus, & gra-
viſſimis pęnis, comminatis contra Reluctantes, latè com-
probatis in Summario.
Verùm agnoſcendo PP. Barenſes injuſtitiam prænarra-
tæ Alternativæ, recurſum habuerunt ad hanc S. C. median-
te ſupplici Libello ſubſcripto à 63. PP. ejuſdem Nationis 17
Barenſis & tranſmiſſo P. Proc. generali, ut obtineret ab hac S.
C. moderationem Alternativæ, & in tres diſtrictus Provin-
ciam diſtribueret pro bono pacis, & juſtitiæ; Idque adeò
exoptarunt prædicti Patres Barenſes, ut in Capitulo, cele-
brato de menſe Febr. 1711. fuerit concorditer reſolutum (5.
dumtaxat contradicentibus) ut ſupplices porrigerentur pre-
ces huic S. C. pro dicta trina diſtributione Diſtrictuum, un-
dè exhibita d. Supplicatione, reſcriptum fuit: *V. C. G. pro
informatione, & Voto:* Superventis autem quatuor ex illis 18
Religioſis, nempè duobus Barenſibus, altero ex Religioſis
aggregatis, & altero ex Hydruntinis, factoque Compro-
miſſo in perſonis 4. Religioſorum, emanavit Laudum, non
minùs præjudiciale, quàm dicta Alternativa: Quo circa
adverſus hujuſmodi gravamina habitus fuit recurſus ad
hanc S. C. per Patres Hydruntinos, verſaque vice PP. Ba-
renſes, eorum malum jus agnoſcendo, quòdque dictum
decretum tueri non valebant, recurſum pariter habuerunt 19
ad hanc S. C. petendo infirmationem prædicti Laudi, &
reſpectivè diviſionem ejuſdem Provinciæ S. Nicolai in duas
partes, Hydruntinam ſcilicet, & Barenſem: Cùmque ſub
die 12. Martii 1711. reſcriptum fuerit. *P. G. pro Informa-
tione, & Voto*, hinc, illo exhibito in Secret. contingit in 20
præſenti diſputari tria dub.
I. *An ſit ſervanda Alternativa, ſeu Concordia, facta in* 21
Provincia S. Nicolai de anno 1690. *ſeu potiùs ſit exequendum
Laudum.* Pro negativa reſolutione primæ partis hujus dubii
urgere videtur Juris communis diſpoſitio, qua attenta, hu-
juſmodi Turnus, ſeu Alternativa prohibita eſt, utì ex dia-
merro oppoſita naturæ electionis, quæ debet eſſe libera,
cùm apud Deum non detur acceptio Perſonarum, & ne
aliàs contingat, ut Electores, neglectis perſonis dignis,
quas agnoſcant Religionis bono regimini, ac adminiſtra-
tioni magis proficuas, cogantur eligere minus dignos ex
ſolo motivo nationalitatis, *Text. eſt literalis in can. Abba-
tem in Monaſterio* 18. *qu.* 2. *& in cap. Cùm dilectus* 8. *de Con-
ſuet.* ubi communiter *Repetentes*, & ſignanter *Butr. in* 1.
lect. n. 7. *& in* 2. *lect. n.* 39. *&* 43. *Zabarel. n* 9. *qu.* 1. *Gloſ. in* 22
can. 2. ubi *Archid. & Turrecrem. numer.* 1. *diſtinct.* 66. *Peyrin.
Oper. Regul. par.* 2. *in addit. ad Conſtit. Clem. VIII. cap.* 5. *n.*
31. *& Rot. dec.* 75 *num.* 4. *par.* 1. *rec.* ibi; *Eo enim ipſo, quòd
Conſtitutio arctat Cong. in alternato triennio ad eligendum in
Abbatem generalem unum Monachum profeſſum Monaſterii Val-
lis oleti, ei aufert jus, quod ſibi de Jure communi competit, ut
electio Generalis activa, & paſſiva liberè ſpectet ad totam Cong.
& Paſſerin. de Elect. cap.* 2. *nu.* 64. ubi, quòd expedit, om-
nes abolere Alternativas, etiamſi illæ, ſer. omnibus de ju- 23
re ſer ſtabilitæ ſint, ea ratione, quam experientia veram
comprobat, quia præſtant beneficium temporale, & præpa-
rant damnum perpetuum, atque irreparabile, ibi: *Quan-
tùm verò ad alternativas &c. experientia demonſtravit, quod
juvant ad conciliandam pacem pro brevi tempore, & præſtant
beneficium temporale, ſed ſecum ferunt damnum irreparabile,
ac perpetuum, ut ſæpiſsimè minus idonei cum indicibili damno
Religioſorum præſint, ideò omnes Alternativas tollere optimum
eſſet.*
Quo etiam ſtatutum eſt in *Conſtit. Apoſt.* ſignanter *Clem.* 24
VIII. la 35. *Greg. XIII la* 55. *& Clem. VIII. la* 45. & in Sta-
tutis, ſeu Regulis noſtræ Religionis, quæ in ſubjecta ma-
teria ſunt omnindò attendendæ, cùm certum ſit indiſtinctè
in omnibus Ordinibus Regularibus, quòd electiones Supe-
riorum ſunt dirigendæ ſecundum propria Inſtituta, & Or-
dinationes, ut patet ex *Clem. Exivi de Paradiſo de Verb. ſi-
gnific.* ex decreto *Conc. Trid. ſeſſ.* 25. *de Regular. cap.* 7. *& ex
Clem. VIII. Conſt.* 60. *§.* 23. qua confirmantur decreta ſuper
Reformatione Regularium, tradunt poſt alios *Barboſ. Vot.
dec.* 106. *n.* 9. *lt.* 3 *Donat. Rer. Regul. tom.* 2 *tract.* 3. *de Tem-
por. elect. qu.* 1. *num.* 8. Et propterea id multò magis dicen-
dum erit de noſtra Reformatione, cujus Statuta, & Ordi- 25
natio-

nationes semper fuerunt habitæ in summa veneratione, ac punctuali exequutioni semper fuerunt demandatæ.

Quibus adstipulatur notorium Breve Clem. X. expedi-
26 tum die 14. Novemb. 1675 disponens, quòd in provincia Romana, nullo habito ad Nationes, aut Definitorii æqualitatem respectu, sed indifferenter ad Officia ii eligantur, qui meritis, & idoneitate præstantiores, ac Religioni utiliores esse judicati fuerint ibi: *In eadem Provincia nomen, seu vocabulum Fratrum nativorum, & non nativorum omninò aboleri, & perpetuò abolitum remanere præcipimus, & mandamus: Porrò in Capitulis, & Congr. d. Provinciæ, electiones, tam Ministri Provincialis, quam Custodis, Definitorum, & Guardianorum omninò fiant ad præscriptum Apostolicarum Constitut. & Statutorum Ordinis, & Reformationis hujusmodi, itaut nullo pariter habito ad Nationes, aut ad Definitorii æqualitatem respectu, sed indifferenter ad hujusmodi Officia ii eligantur, qui meritis, & idoneitate præstantiores, ac Religioni utiliores esse judicati fuerint.*

Non attento decreto Alternativæ, transmissio à d. P. C.
27 G. & in d. provinciali Capitulo acceptato; Illud enim uti evidenter nullum, & palpabiliter injustum in nulla haberi debet consideratione.

Nullitas autem ex duplici capite promanat; I. Quia in
28 d. Capitulo, in quo stabilienda erat Alternativa, non fuerunt vocati, neque intervenerunt duo Patres Exprovinciales, qui omninò vocari, & intervenire debebant, dum agebatur de re gravissima, tangente totam Provinciam, illamquè nimis sensibiliter gravante, juxta disposita *in Constit. Gener. Ord.* & in illis *PP. Reform. cap. 8. n. 42. & seq.* Præsertim quia ad idem Capitulum fuerunt vocati, & intervenerunt Religiosi longè inferioris ordinis, nempè Patres Lectores Sacræ Teologiæ. Quapropter à fortiori vocandi erant dd. qualificati PP. Exprovinciales. Quo stante, acceptatio dicti decreti Alternativæ insanabilis nullitatis vitio laborat
29 juxta animadversa per *Canonist. in cap. Quod sicut de Elect.* cum aliis apud *Capon. discept. 27. n. 13. & 14. Ansald. in addit. ad dec. 86. n. 54. & Rot. in Leodien. Abbatissat. 7. Feb. 1684. §. Fundamentum coram Card. Matthæjo.*

II. Et fortiùs, quia P. Commissarius non habebat faculta-
30 tem stabiliendi ass. Alternativam, Juri communi, & Constit. Ordin. adversantem, ex adductis per *Castellin. de Elect. cap. unico nu. 36. Donat. Rer. Regul. par 3. tract. 1. q. 10. n. 2 & Rot. dec. 65. n. 4. par. 1. rec.* Generales enim Ordinum sunt Constitutionum Exequutores, non autem destructores ex add. *in Tom. 2. p. 2. disc. 23. n. 14.* Quod absque ulla difficultate procedit in nostris terminis, attento Brevi Urb. VIII. rotundis literis disponente, quòd Statuta Reformationum: *Nec à Capitulo, nec à Ministro Generali possint alterari, seu immutari, sed eorum moderatio fieri debeat in Capitulo, vel Cong. Generali*; Et propterea nisi velit in Urbe in controversiam deduci Summi Pontificis authoritas, casus iste, uti lite-
31 raliter decisus à dicto Urb VIII. remanet omni disputatione indignus, & applicatur regula *Text. in l. Ille, aut ille ff. de Legat* 3. ut in terminis alterius Brevis Inn. X. advertit *Card de Luc. de Paroch. disc. 21. sub n. 3. vers. Contrarium.*

Cæterùm, quatenus per malam hypotesim, & insubsi-
32 stens suppositum d P. C. G. hujusmodi facultatem habuisset, adhuc constans in facto est, quòd ille numquam transmisit ass. decretum Alternativæ, ut ipsemet commendabili ingenuitate fatetur, palamquè hodiè facit, firmiter asserendo, ipsum numquam fecisse hujusmodi Decretum. Quantùm autem deferendum sit prædicto qualificato Patri, tunc temporis G. C. totius Cismontanæ familiæ, & hodiè V. C. G. Reformatæ, qui ob Officium hujusmodi de eo tempore laudabiliter gestum, & ob ejus morum integritatem, & doctrinæ excellentiam, & in supremis totius Ordinis,
33 aliisque insignibus muniis obeundis, primum occupat locum in nostra Reformatione, sapientissimo EE. PP. judicio relinquimos judicandum.

Ut autem Em. PP. manibus palpent insubsistentiam, seu
34 veriùs patentem falsitatem dicti decreti Alternativæ, per d. P. Visitatorem, publicati, ibi: *Certiores redditi Em Protector & Rev. P. C. G. præfati, eidem Commissario Visitatori Decreto transmisso* humillimè supplicamus reflectere ad notabilia illa verba, immediatè sequentia, ibi; *Ut videre est in calce.* Et tamen in calce d. Decretum Alternativæ nullatenus reperitur insertum, ut ictu oculi resultat ex Originali, quod datum fuit in manibus Ponentis; Signum evidentissimum, quòd d Decretum nunquam extitit in rerum natura, sed est prorsus ideale, & confictum, merumquè figmentum, ad solum finem extorquendi Alternativam, Hydruntinis præjudicialissimam, ad tradita per *Rot. dec. 816. num. 9. par. 18. rec* Et proinde in nulla haberi
debet consideratione; ex adductis per *Alex. cons 9. sub n.* 35
12. lib. 5. Dec cons. 63. n 6. & Rot. dec. 439. n. 1. & 3. cor. Ludov & dec. 368. n. 8. cor. Cels.

Crescit in immensum demonstratio falsitatis d. Decreti, 36
dum diligentissimè perquisitis Regestis Archivii Aracœlitani, constat numquam fuisse transmissum d. Visitatori, ut testatur Archivista in Summ. Cui testanti de re, ad proprium Officium spectante, omnis adhibenda est fides, ex adductis per *Ansald. in addit. ad dec 86. n 104.* & per *Rot dec. 376. num. 5. & 11. cor. Dunoz. jun. & dec. 98. n. 26. par 19. rec.*

Transitque in evidentiam prædicta falsitas ex altera re- 37
levantissima facti circumstantia, deprompta ex eodem Decreto Alternativæ, ubi asseritur à P. Visitatore, quod P. C. G. ei transmisit Alternativam, ibi; *Cùm Voto Em. D. N. Protectoris:* Et tamen est innegabiliter falsum, quòd Protector unquam fuerit in Voto pro alternativa, sed solummodò mandavit eidem Visitatori, ut exquireret, & discuteret modum, quo pacificè, & secundum justitiam distributivam possent fieri electiones, ut asseruit idem Pro-
tector in Libello, porrecto huic S. C. die 27. Junii 1690. 38
ibi; *Mandavi Commissario Visitatori ut in pleno Capitulo provinciali exquireret, & discuteret modum, quo pacificè, & secundum justitiam distributivam, possent fieri electiones.* Sanè istud Votum, seu mandatum toto Cœlo distat à præcepto stabiliendæ Alternativæ, quinimò ei è diametro opponitur, attentis illis verbis, *secundùm justitiam distributivam*, quæ non fuit servata in Decreto Alternativæ, benè verò summa injustitia, atq; monstruosa inæqualitas, ut mox demonstrabitur.

Ultra quòd maximam præsefert inverisimilitudinem, 39
quòd P. Commissarius inferior procedere debuisset cum Voto Protectoris; innegabiliter Superioris, hoc enim est inauditum, & contra omnes Juris, & praxis regulas, secundum quas Superiores nunquam dare solent Votum consultivum Inferioribus, experientia teste, & id observantibus *Coccin. annotation. 185. Card. de Luc. de Judic. disc 4. sub numer. 11. & Ansald. in addition. ad dec. 28. numer. 5. & 6.*

Insuper d. Decretum Alternativæ est in omnibus suis par- 40
tibus manifestissimè injustum, & PP. Hydruntinis præjudicialissimum.

Evidens injustitia resultat primò ex eo, quòd vigore d. 41
Decreti ex sex Officialibus, constituentibus Definitorium, tres, debent esse Partis Barensis, & alii tres Partis Hydruntinæ, ibi, *Pars Lyciens habeat in Definitorio tres Satisfactiones, & etiam tres Pars alia Barensis, tali ordine, ut Pars Lyciensis, tanquam copiosior Fratribus, & Conventibus, successivè per duas vices habeat Provincialatus Officium &c. cum adscriptione duorum Nationalium PP. in Definitorio, adeòquè in singulos novennos annos Pars Barensis habeat semel Provincialem cum duobus Definitoribus, & alio sexennio Custodes cum Definitoribus binis in unoquoque triennio, sic Lycienses per consequens habeant reliqua in Definitorio Officia.* Quando Pars Barensis habebat duntaxat 9. Conventus, & solùm Religiosos 146. Vertaq; vice Pars Hydruntina habet
Conventus 20. & unum Hospitium 10 Religiosorum, & 42
Religiosos 433. Et per consequens ex sex Officialibus Definitorii saltem 4. deberent esse Partis Hydruntinæ, secundum justitiæ distributivæ leges, expressè volitæ per Em. Protectorem, ut consideranti remanet manifestum.

Neque subsistit prætensio, quòd Conventus Materæ, & 43
Castellanetæ sint Provinciæ Barensis. Contrarium enim est innegabilitèr verum in facto: Nam Matera, & Castellaneta existunt intra Provinciam Hydruntinam, ut testantur omnes Historici, ex professo tractantes de Regno Neapolitano, & signanter *Io: Ant. Summont. in Descr. Provinciar. Regni*, ubi loquendo de Provincia Hydruntina, inquit. *Tiene questa Provincia 14. Città, de le quali Otranto, Brindisi, Taranto, e Matera sono Arcivescovati*; Supplicando reflectere, quòd Castellaneta posita est inter Tarentum, &
Materam, ut liquet ex Carta Geographica, oculis EE. PP. 44
subiicienda, & ex alia impressa à *Gerardo Mercatore in Atlante tom. 2. lit. EEE.* & ex Geographis adverten: *Baudran. in Lexic Geograph. to. 1. fol* [illegible] : *Matera urbs Apulia &c nunc urbs Episcopalis Regni Neapolitani in Hydruntina Provincia &c. Castellaneta olim Castanea, urbs Regni Neapol tan: Episcopalis sub Archiepiscopo Tarentino* [illegible] *Principatus ad* [illegible] *Provincia Hydruntina*, & concordat *Ughel in Italia sac. tom.* [illegible] *fol* 11. ib; *Matera: Apuliæ Peucetiæ magna Civitas 40* [illegible]

re[illegible]

rontina dissita, in sinu Tarentino, quæ Regio nunc Hydrun-
tina nuncupat & *tom.* 9. *fol.* 203. ibi *Castellanetam Basilicatæ*
ulterioris Hydruntinam Provinciam locant; *Henric. Bacc. Ale-*
45 *man. in Libro, cui titulus, il Regno di Napoli diviso in* 12.
Provincie, nella Provincia di Terra Otranto, *fol.* 136. ibi;
Vi sono 14. *Città, delle quali Otranto*, &c. *E Matera*
sono Arcivescovati: I Vescovati sono Alessano, Castellaneta,
&c. *Pandolph. in Histor. Reg. Neap. in Catalogo Civitatum*, &
Terrarum Provinciæ Hydruntinæ.
Prædictis autem Historicis, utpotè ex professo tractanti-
46 bus de Regno Neapolitano, omninò deferendum venit, ju-
xta authoritates allegatas sup. *discept.* 1. §. 4. *n.* 2. & *in In-*
stit. crim. lib. 4. *tit.* 8. *nu.* 117. Et loquendo in specie de *Bau-*
drand. Rot. dec. 295. *n.* 8. *cor. Emer. jun* & *in Terracinen. Ca-*
thedralitatis 23. *Junii* 1702. §. 7. *cor. Molin.*
Et exabundanti habemus ulteriùs Attestationem PP. Cap-
47 puccinorum, nec non Secretarii Regii nostræ Provinciæ,
in Summ. exhibitam, uno ore asserentium, prædictas Ci-
vitates Materæ, & Castellanetæ existere in Provincia Hy-
48 druntina; Quod etiam mirificè comprobat descriptio Con-
ventuum, eorumque situum, de ordine Ministri Genera-
lis facta à P. Honuphrio Capurtio Nationis, Baren. anno
1647. adeoque tempore non suspecto; Nec non Relatio,
seu Votum P. Proc. generalis, & ictu oculi liquet ex Cartis
geographicis *Petrini*, *Matthæi*, *Creuter*, *Gerardi Merca-*
toris, aliorumque classicorum Geographorum, quæ proba-
49 tio omnem superat probationem, diciturque evidens, ex
animadversis per *Bertaz. cons. civil.* 1. *num.* 57. & 90. & *cons.*
41. *num.* 120. & *Posth. de Manut. observ.* 101. *numer.* 14.
& 15.
Verùm omnem in hac parte tollit amaritudinem seria,
50 & rotunda confessio ipsorummet Barensium in supplici Li-
bello, porrecto huic S. C. in quo fassi fuerunt habere 9.
dumtaxat Conventus, & proinde illorum 9. Conventuum quie-
te velle divisionem Provinciæ Barensis ab Hydruntina, ibi:
Per la quiete di 9. *Conventi Baresi*; Hujusmodi enim confes-
51 sione nulla dari potest melior probatio *cap. Per tuas de Pro-*
bat. cum notoriis apud *Emer. jun. dec.* 1214. *n.* 1.
Secundò major injustitia emicat in eo, quòd in d. Decreto
Alternativæ assignantur 12. Guardianiæ PP. Barensib. (&
52 quod est notandum) eis assignantur ulteriùs duæ aliæ Guar-
dianiæ ex parte Hydruntinorum, hoc est, quòd duo alii
Guardiani in Conventibus Hydruntinis eligantur à Baren-
sibus ad ipsorum satisfactionem, ibi. *Disponere etiam volu-*
mus Guardianatus pro ejusdem Provinciæ communi pace, &
sine offensione justitiæ distributivæ, ita quòd PP. Barenses 12.
habeant Guardianias; *Ne autem summa inæqualitas videatur*
in electionibus futurorum Capitulorum, volumus, duas alias
Guardianias addi Parti Barensium, ita quod duo alii Guardia-
53 *ni eligantur à Barensibus ad ipsorum satisfactionem, sed eli-*
gendi sint natione Lycienses; Præsupposito enim, quòd Baren-
ses habeant solùm 9. Conventus, ut supra probavimus; Quo-
modò nedum dici, sed excogitari potest, quòd eisdem fuerint
assignatæ 12. Guardianiæ *sine offensione justitiæ distributivæ?*
Ista enim tunc dici posset servata, quando 9. dumtaxat Guar-
dianiæ fuissent assignatæ; Trascenditque omnes injustitiæ
limites, & exorbitantiæ terminos illa reflexio, quòd Baren-
ses debent eligere Guardianos in Conventibus Hydruntinis
ad eorum satisfactionem, quod procuratum fuit ad solum
54 finem eligendi Guardianos, eis adhærentes, Hydruntinis-
que infensos, quod est præjudicialissimum PP. Provincia-
libus, & consequenter omni jure de medio tollendum vide-
tur, ad præcludendum viam scandalis, factionibus, & di-
visionib. inter Religiosos ejusd. Provinciæ, per ea, quæ no-
tant *Surd. dec.* 286. *n.* 2. *Bonden. collect. leg.* 41. *n.* 123. & *Rot.*
dec. 1289. *n.* 11. *cor. Emer. jun.*
Tertiò est quoque injusta divisio Territorii, in vim d. De-
55 creti Alternativæ facta, dum aufertur Hydruntinis terri-
torium Castellanetæ, & Materæ, ibi: *Partem Barensem* 12.
Guardianiis confectam præscribimus geographicè, & *secun-*
dùm naturam per divisionem, vulgò la Gravina di Castella-
neta, & *Provinciam Lyciensem à Castellaneta exclusivè usque*
ad Præsitium; Etenim cùm ex superiùs probatis Conventus
56 Castellanetæ, & Materæ sint intrà Provinciam Hydrunti-
nam, hujusmodi confusio, seu usurpatio Territoriorum ni-
mis præjudicialis est Hydruntinis.
Quartò demùm intolerabilis injustitia, & manifestum
præjudicium Hydruntinorum desumitur ex eo, quòd in d.
Decreto Alternativæ præcipitur, ex 30. Novitiis, qui
conceduntur ab hac S. Congr. quolibet anno 12. de melio-
57 ribus vestiri debere in Provincia Barensi; & reliquis 18. in
nostra Provincia Hydruntina, ibi: *Præcipimus, ut de re-*
ceptis, & *approbatis intra numerum solitum à S. Congr. con-*
cedi pro quilibet anno 12. *Juvenes*, 8. *Clerici*, 4. *Laici de me-*
lioribus respectivè pro parte Barensi recipiantur ad Habitum,
& *Professionem*; *Reliqui vero pro complemento numeri*,
præfixi à S. Congr. ex alia parte, tanquam numerosiori, ve-
stiantur.
Cùm enim Conventus Barensium sint solummodo 9. &
una cum aliis duobus Conventibus Hydruntinis, eis in di-
cta Alternativa per summam injustitiam aggregati, sint 11. 58
ad summum eis concedendi erant 11. Novitii, & viceversa
PP. Hydruntinis possessoribus 18. Conventuum cùm magno
Hospitio, concedendi erant 19. Novitii, ut calculanti no-
tum est; Attento præcipuè, quòd duo solùm Conventus
Lycii, & Taranti Hydruntinæ Provinciæ secundùm nume-
rum, determinatum ab Innoc. XI. habent Religiosos 86.
Adeoque plusquam sex ex Conventibus Barensium nempè
Joviæ, S. Erasmi, Cassani, Valensani, Turi, & Bitecti, in 59
quibus secundum d. numerum commorari debent solùm Re-
ligiosi 84. Quo circa eo magis augeri debebat numerus No-
vitiorum nostræ Provinciæ Hydruntinæ; non autem minui,
cum illius notabili præjudicio, atque insigni læsione justitiæ
distributivæ.
Probatio igitur ex prædictis, quòd Alternativa sit insabi-
liter nulla, & evidenter injusta, frustra ad illam substinen-
dam recurrit. ad fulcimentum confirmationis P. C. G. & 60
Card. Cybo Protectoris; Hujusmodi siquidem confirma-
tiones remanent aereæ ex defectu subjecti, cui inhærent, &
tanquàm fundatæ in actu nullo, & insubsistenti, ipso actu
corruente, dictæ confirmationes subsistere non possunt, ut 61
notat *Bertand. cons.* 181. *n.* 2. *lib.* 1. & firmavit *Rota dec.* 239.
n. 24. & *dec.* 274. *n.* 11. *par.* 17. *rec.*
Nullatenùs suffragante Breve Innoc. XII. confirmatorio 62
controversæ Alternativæ; Quia illud est subreptitium, &
in consequens executionem non meretur, *Innoc. in cap. ul-*
tim Ut lit. peden. cum vulgatis apud *Rot cor. Cavaler. dec.* 92. 63
n. 2. & *coram Cerr. dec.* 165. *sub n.* 1.
Subreptio autem patens est, Quia si Barenses exposuissent
Pontifici, quòd Patres Hydruntini reluctabant, dictam- 64
que Alternativam acceptare firmiter renuebant; Expo-
suissent etiam, quòd dict. Decretum Alternativæ erat falsum
& malis artibus repræsentatum; Et demùm, quòd Card.
Protector nunquàm præceperat Alternativam, sed solùm,
quòd exquireretur, & discuteretur modus, quo pacificè, se-
cundùm justitiæ distributivæ regulas, possent fieri electiones
Indubitanter Gratiam confirmationis non fuissent assequuti,
vel saltem difficiliùs, quod sufficit, ut Gratia dicatur sub-
reptitia ex animadversis per *Soccin. cons.* 260. *num.* 2. *Corn.* 65
cons. 245. *n.* 6. *lib.* 1. *Cravet. cons.* 296. *col.* 1. & uno ore con-
cludunt omnes *Canonistæ in cap. Super literis*, & præ cæte-
ris *Felin. n.* 18. & *Dec. nu.* 4. *de Rescript. Ros. de Execut. Liter.*
Apost. par 1. *cap.* 5. *n.* 45. & *seq. Adden. ad Pamphil dec.* 883.
n. 8. *Ansald. dec.* 66. *n.* 15. *Rot. ad ornat. Card. de Luc. lib.* 12.
dec. 8. *n.* 8 & *dec.* 10. *n.* 24. & *in rec. dec.* 204. *num.* 10. *par.* 5. &
dec. 239. *n.* 25. *par* 17. ubi, quòd in omnibus Gratiis subintel-
ligitur conditio, si preces veritati nitantur, cum aliis, ci-
tatis in *Tom.* 1. *par.* 2. *discept.* 16. *n.* 26.
Crescitque reflexio observando, quòd idem Breve fuit à
PP. Barensibus dolosè extortum sub nomine P. Provincialis 66
S. Nicolai, quando ipse nunquàm somniavit illud petere,
quinimò semper recusavit controversam Alternativam ac-
ceptare; Adeòut Barenses, ad d. Brevis publicationem de-
venerint post biennium circiter, non sine mysterio expectan-
do, quòd d. Provincialis suum expleret Officium, optimè
conscii, quòd se opposuisset insimul cùm PP. Hydruntinis;
Quo circa, nè proprius dolus impetrantibus opituletur, Bre-
ve nullatenus est attendendum, nullamq; meretur executio-
nem, ex congestis per *Rot. cor. Priol. dec.* 34. *n.* 42. & *in part.*
18. *rec. dec.* 372. *n.* 17.
Quæ omnia eo faciliùs admittenda videntur in nostro
casu; Quia cùm Papa devenerit ad hujusmodi Confirmatio- 67
nem cum eo præsupposito, quòd d. Decretum Alternativæ
esset validum, justum, & ab habente legitimam facultatem
emanatum, dum post insertionem illius tenoris devenit
ad confirmationem, mediante illa dict. *Ideò*, ut videre est
in ipso Brevi, quæ dictio utì fraternizans cum clausula *At-*
tentis, importante conditionem, ex notatis per *Bart in*
leg. 1. *n.* 34 & *in l. Testatore* 118. *n.* 1. *ff. de Condit.* & *d. mon-*
str. Rot. dec. 474 *n.* 8. *par.* 5. *rec.* & *dec.* 331. *num.* 16. *par.* 9.
& *cor. Peuting. dec.* 21. *num.* 3. facit Gratiam confirmatio-
nis conditionalem; Quo circa, deficiente verificatione hu- 68
jusmodi conditionis, deficit, & ipsa Gratia, ad tradita per
Rot. dec. 811. *n.* 11. *cor. Dunozet. jun.* & *cor. Bich. dec.* 255 *n.*
2. & *co-*

2. *& coram Celſ. dec. 66. num. 7. & coram Cerr. dec.* 370. *num.*
6. *&* 7.
Non ommittendo, quòd cùm PP. Hydruntini reperiren-
tur in quaſi poſſeſſione electionis paſſivæ à die fundationis
69 noſtræ Provinciæ uſq; ad diem Alternativæ, non præſumi-
tur Papam juribus eorundem Hydruntinorum præjudicare
voluiſſe; imò è contrà Summi Pontifices ſemper proteſtan-
tur in 18. *Reg. Canc.* de non tollendo jus, alteri quæſitum,
ut notant *Gab. conſ.* 197. *n.* 5. *& per tot. Card. de Luc. de Regal.*
diſc. 24. *n.* 20. *de Benef. diſc.* 52. *n.* 16. & firmavit *Rot. in Rom.*
Canon. 23. *Aprilis* 1708. *§. Addito cor. Anſald.*
Quin relevet, quòd PP. Hydruntini Alternativam ac-
ceptaverint; Quandoquidem id evenit ob gravem metum,
eis incuſſum, mediante dicto fictitio, & ideali Decreto C.
70 G. præcipientis acceptationem Alternativæ, *In virtutes S.*
Obedientiæ, & ſub pœnis, contra Inobedientes, & Rebelles
à legibus taxatis; Superadditis poſtmodum aliis graviſſimis
pœnis, uſque ad deportationem ad Inſulam Corſicæ; Qua-
propter ſtante hujuſmodi gravi metu, coactione, & pœna-
rum comminationibus, acceptatio in nulla eſt habenda con-
71 ſideratione, ex indubitata Juris regula, quod metus, & coa-
ctio conſenſum tollunt ab actu, illumq; reddunt ipſo Jure
nullum, ut millies reſpondit *Rot.* & ſignanter *cor. Peuting.*
dec. 82. *n.* 5.
Et in terminis noſtri caſus, acceptationis nimirum ſimilis
actus, factæ vigore alterius præcepti V. C. G. Montis Buſi,
72 à Capitulo Provinciali Taurini noſtræ Reformationis, ta-
lem acceptationem reprobando, omniaque illius vigore ſe-
quuta, nulla, & irrita declarando, Partibus accerrimè in-
formantibus, reſpondit *Cong Part. in Taurinen.* 8. *Octob.* 1708.
de qua *in Tom.* 1. *par.* 1. *diſcep.* 17. & quæ utì individualiter
prædictum caſum tangens pro lege habenda eſt, ex adductis
73 in *Inſtit. Crim. lib.* 2. *tit.* 8. *n.* 240.
Eoque magis creſcebat metus, & timor pœnarum commi-
natarum, ex quo antecedenter ad hujuſmodi incuſſionem
metùs, & comminationem pœnarum, Cuſtos, & duo De-
74 finitores Hydruntini more belli, abſque proceſſu, ſenten-
tia, & delicto, inaudita exorbitantia, deportati fuerunt
unus in Provincia Baſilicatæ, alter in Inſula Siciliæ, & ter-
tius in Provincia S. Bernardini Aquilæ.
Et ex his minùs fieri valet fundamentum in prætenſa con-
traria obſervantia; Quia ad hoc, ut eadem obſervantia;
75 uni tollat, & alteri tribuat, adverſus Juris diſpoſitio-
nem, Conſtitutiones Apoſtolicas, & Ordinis Statuta, de-
bet eſſe legitimè præſcripta, hoc eſt ſaltem quadragenaria,
Butr. in cap. Cùm dilectus n. 18. *de Conſuet. Rot. cor. Emer.*
jun. dec. 1204. *n.* 21. *& adornat. Card. de Luc. in Mantiſſ. lib.*
13. *dec.* 66. *n.* 13. Tùm etiam quia aſſ. obſervantia eſt erro-
nea, & deſumpta ex actibus, nulla falſa, & injuſta cauſa ge-
ſtis, adeòque in illa non poſſunt figi pedes, ut reſpondit ead.
Rot. ad ornat. Card. de Luca lib. 11. *dec.* 29. *n.* 14. Tum de-
mum, quia cùm ex ſuperiùs deductis evidenter conſtet de
76 nullitate, & injuſtitia tituli, nempè d. Decreti Alternativæ,
obſervantia nullatenus venit attendenda, *Caſtr. conſ.* 81. *nu.*
6. *lib.* 2. *Cravet. conſ* 174. *n.* 44. *Rot. coram Merlin. deciſ.* 887.
num. 27.
Ex quibus promanat etiam negativa reſolutio 2. partis di-
cti dub. nempè non eſſe exequendum Laudum: Licèt enim
PP. Hydruntini non impugnet facultates PP. Compromiſ-
ſariorum, quia verè illas habebant ab utraq; Parte, & quam-
77 vis idem Laudum aliqualiter moderetur evidentem injuſti-
tiam dict. Decreti Alternativæ, quatenus ſcilicet reſtituit
duas Guardianias eidem PP. Hydruntinis, nihilominus cum
demandet, d. Alternativam eſſe obſervandam in electioni-
bus Miniſtrorum Provincialium, Cuſtodum, Definitora-
tuum, nec non PP. Barenſes debere eligere 11. Guardianos
Nationales, in iſta inquam parte manifeſtam redolet inju-
ſtitiam, ex ſuperiùs probatis adverſus decretum Alterna-
tivæ.
Deveniendo modò ad 2. dub. *An dicta Provincia ſit reali-*
ter dividenda duas partes, pro negativa reſolutione militat
78 præfatum literale Breve Urb. VIII. ſecundum quod, ut de
novo erigi poſſit Provincia, requiruntur ſaltem 12. Con-
ventus, ibi: *Hujuſmodi cuſtodias, quæ* 12. *ſaltem Conven-*
tus habent, in Provincias Fratrum Reform. Ordinis hujuſmodi
erigimus: Idemque diſpoſitum fuit in Capit. Generali, cele-
brato Victoriæ die 29. Maii 1694. *tit. Pro utraque Familia*
fol. 34. *nu.* 59. ibi: *Quandoquidem ex nova Provinciarum ere-*
ctione, præcipuè ex motivo diviſionis alterius Provinciæ pro-
veniente, non pauca Ordo experiatur incommoda, decernitur,
ut, præter obſervantiam omnium aliarum conditionum, ad no-
vam alicujus Provinciæ erectionem, & in Statu Provinciæ con-
ſervationem, Sanctione Apoſtolica, vel Religionis requiſitarum,
Provincia quæ de novo erigi prætendatur, habeat ad minus 20.
Conventus; Quocirca cùm in Provincia Barenſi reperiantur
ſolùm 9. Conventus, in neceſſariam ſequitur conſequen- 79
tiam, Provinciam S. Nicolai non eſſe realiter dividen-
dam in duas partes, nempè in Provinciam Hydruntinam,
& Barenſem.
Quibus additur reclamatio plurimorum Religioſorum
Provinciæ Barenſis, morum integritate conſpicuorum, & 80
doctrina inſignium, qui validè ſe opponunt prætenſæ di-
viſioni, illamque totis viribus impugnant efficaciſſimis ra-
tionibus, per eos adductis in eorum ſolemnibus proteſtatio-
nibus, datis in Summario; Necnon plures Fratres ejuſdem
Nationis Barenſis ſeſe opponunt prætenſæ diviſioni, ex quo
damnificarentur in ſuffragiis ſpiritualibus, dum amitterent
ſuffragia Patrum Nationis Hydruntinæ; Haberentque ſo-
lùm Votum in Capitulo, ſeu Congr. illius Provinciæ, in
qua ſitus eſt Conventus, cujus ſunt filii, ut ſequendo reſ. l. 81
hujus *S. Cong.* 12. *Aug.* 1633. notat *Nicol. in Floſcul. verb.*
Provincia n. 1. Eaſdemque proteſtationes, & conſimiles re-
clamationes fecerunt non pauci Religioſi Provinciæ Hy-
druntinæ, ſe expreſsè proteſtando, quòd in caſu diviſio-
nis Provinciæ nolunt eſſe de parte Barenſium; Hujuſmo-
di autem reclamationes, & proteſtationes in ſubjecta mate- 82
ria valdè ſunt attendendæ, cum nunquàm deveniatur ad
Provinciarum diviſionem, etiam cœteris requiſitis concur-
rentibus, niſi inſuper interveniat conſenſus omnium Re-
ligioſorum, cum de omnium agatur præjudicio, ad regulam
Text. in l. Quod omnes de Reg. jur. in 6.
Fortiùs quia in præſenti nulla concurrit præciſa neceſſi- 83
tas deveniendi ad talem materialem Provinciæ diviſionem,
nullaque axadverſo affertur probatio talis præciſæ neceſſi-
tatis.
Quibus accedit Votum P. Procur. Gen. ab hac S. Cong.
pro veritate requiſiti, in quo ſolidiſſimis rationibus probat,
prætenſam diviſionem redundare in maximum Religionis 84
præjudicium; Hujuſmodi autem Votis, & Relationibus
valdè deferendum eſt, ex iis, quæ in ſimilibus terminis
notant *Fagnan. in cap. Egò N. à num.* 1. *de Jurejur. Ber-*
tacchin. vot deciſ. 100. *numer.* 16. & *Rot. deciſ.* 685. *num.*
9. *coram Cerr.*
Non attentis decantatis litigiis, diſſentionibus, & æ-
mulationibus inter Religioſos Hydruntinos, & Barenſes: 85
Illæ enim non probantur in facto, ex quo potiùs oppoſitum
reſultet ex perquiſitione Regiſtrorum hujus S. Congr. &
ſi aliqua extitit controverſia, ortum habuit occaſione dictæ
Congr. anni 1688. in qua, inaudito exemplo, omnes PP.
Guard. electi fuerunt cum Voto deciſivo P. Provincialis Ba-
renſis.
Eædemque diſſentiones, & lites unicum habuerunt prin-
cipium ex operationibus Barenſium, quod ictu oculi re-
ſultat ex ſola, & ſimplici facti ſerie, quæ talis eſt: Cele- 86
brato anno 1677. Capitulo Provinciali, quia pro parte Re-
ligioſorum noſtræ Provinciæ habitus fuerat recurſus ad Su-
periores Ordinis pro dicti Capituli annullatione, ad id re-
cognoſcendum fuit tranſmiſſus P. Archangelus à Lucera,
qui poſthabita omni alia recognitione nullitatis d. Capi-
tuli, totis viribus adhærendo Parti Barenſi, nil aliud fecit,
quàm formare Proceſſus contra PP. Hydruntinos, & ſi- 87
gnanter adverſus P. Ludovicum à Caſalenovo, P. Cherubi-
num à Francavilla Definitores, & P. Theodorum à Caſſa-
no, quod ferre non valens tunc temporis P. Provincialis,
in cujus præjudicium prædicta tendebant recurſum habuit
ad hanc S. C. quæ die 16. Sep. 1678. reſcripſit: *Em. Columna*
videat, & referat.
Propoſita ſubindè fuit Cauſa in Congr. habita die 9. Dec.
1678. emanavitque reſcriptum: *Revocetur Viſitator, & ſcri-* 88
batur Provinciali, ut ſuam ordinariam Juriſdictionem exer-
ceat in Provincia: Cùmque P. Viſitator parere renueret, die
27. Jan. 1679. fuit denuò reſcriptum: *Provincialis reaſſumat*
regimen ſuæ Provinciæ, & inhibeat Viſitatori ſub pœna nulli-
tatis actorum, privationis vocis activæ, & paſſivæ, & aliis
arbitrio S. C. ne ampliùs ſe ingerat in Viſitatione, & de inhibi-
tione certioret; Verùm quia non obſtan. tot decretis, adhuc
prædictus Viſitator ſe ingerebat in formatione Proceſſuum,
verſaque vice duo PP. Definitores, qui ſe ad [illegible] con- 89
tulerant, ad effectum aſſiſtendi Cauſæ, vertenti ſuper præ-
tenſa nullitate prænarrati Capituli, fuerant miſſi ad Ca-
ſtrum Morlupi, hæc Sac. C. die 2. Martii d. anni 1679. de-
crevit: *Provinciali reſtituatur regimen ſuæ Provinciæ, revo-*
centur ad Urbem PP. Definitores ejuſdem Provinciæ, Viſita- 90
tor exhibeat omnia Acta ſuæ Viſitationis, & die .4. Aprilis
1679.

1679. emanavit quarta resol. *Cogatur Commissarius con-*
91 *signare Processus*, *aliaque Acta*, *& referantur in Congr.* Die
autem 5. Maii ejusdem anni declaratum fuit: *Capitulum*,
92 *Electiones*, *& Acta in d. Capitulo secuta*, *fuisse valida*, *&*
93 *Oppositoribus imponendum perpetuum silentium*, & eadem
die fuit pariter resolutum: *Non constare de delictis*, *& ideò*
absolvendos P. Ludovicum à Casalnovo, *& Theodorum à Cas-*
94 *sano*, & demum die 13. ejusd. mensis Maii 1679. *P. Cherubi-*
num à Francavilla pro causis, *in Processibus deductis*, *non es-*
95 *se molestandum*.

Eandem insubsistentiam habet exagerata destructio Pro-
96 vinciæ Barensis, ex quo pro illa non vestiantur Novitii.
Quia PP. Barenses excedunt numerum, præscriptum ab Inn.
XI. adeout attento hujusmodi excessivo numero, necessa-
rium fuerit statuere, quòd imposterum recipiatur solùm
medietas Novitiorium in locum Religiosorum decedentium;
Ex. gr. decedentibus decem Religiosis, quinque dumtaxat
Novitii recipiantur, ut ex decreto Definitorii cum præ-
sidentia P. Visitatoris, confirmato à P. V. C. G. Id autem
97 de directo opponitur asser. destructioni Barensium, ultra
quod constans in facto est, quòd nullus est assignabilis casus,
in quo facta sit receptio Novitiorum, absque eo quòd non
fuerint insimul cum Hydruntinis etiam recepti Juvenes
Barenses.

Ejusdem levitatis est aliud objectum, emendicatum ex
eo, quòd attenta vastitate Provinciæ milliariorum 500.
98 non potest bis in anno visitari: Supplicamus enim cavere à
manifesto Partis æquivoco, non sine mysterio confunden-
tis distantiam materialem utriusque Provinciæ cum distan-
tia Conventuum, qui debent visitari, nam prædicta distan-
tia milliariorum 500. forsan verificabitur in tota circumfe-
rentia utriusque Provinciæ, non autem inter remotiores
Conventus Barenses, & Hydruntinos inter se, quales sunt
Conventus Barii, & Conventus Præsitii, dum aliqui Con-
99 ventus distant inter se 1. alii 5. 8. 10. 16. 18. & 24. ad sum-
mum miliaribus, & remotiores Conventus Barii, & Præsi-
tii distant inter se solùm 100. milliabus circiter, ut constat
ex Carta geographica, & descriptione Conventuum, cum
singulis eorum distantiis, data in Summario.

Quocirca, attenta hujusmodi brevissima distantia, locus
esse non potest divisioni Provinciæ; Considerando præci-
100 puè duas facti circumstantias, quarum prima desumitur ex
eo, quod licèt Conventus Martinæ, & Turri distent in-
ter se 24. milliaribus, attamen in primis 8. milliaribus ex-
tat dictum Hospitium nuncupatum *Alberobello*, & subse-
quentibus 8. milliaribus reperitur Conventus PP. Observan-
tium, quamvis istud iter non sit simpliciter necessarium pro
Visitatione peragenda, possitque expleri transeundo per
aliam breviorem viam, Conventusque viciniores.

Secunda, ponens falcem ad radices, ex eo resultat, quòd
Provincia S. Nicolai est undique plana, montibus, & flumi-
101 nibus carens, & summa facilitate visitari potest, ad differen-
tiam aliarum Provinciarum Romanæ, Bononien. Venetæ,
Januen. Pedemontanæ, omniumque ferè aliarum Provin-
ciarum nostræ Reformationis, in quibus altissimi extant
Montes, & Conventus viciniores distant inter se 30. 40.
& ultra milliaribus, ut Provincia Pedemontana, cujus
milliaria longè excedere milliaria Romana, justificatum
fuit in Summario; Et tamen iidem Religiosi numquàm
conquesti fuerunt, nec divisionem Provinciarum expostu-
102 larunt; Prout etiam per spatium 100. & ultra annorum,
quibus Conventus existunt in nostra Provincia S. Nicolai,
Patres Barenses antecessores nunquam reclamarunt, sed
sequuta semper fuit Visitatio Provinciæ, & quidem sum-
ma facilitate, quod comprobat etiam factum moderni P.
Provincialis, qui in præsenti anno sui Provincialatus, bis
nostram Provinciam pedester visitavit.

Neque desunt exempla hujus S. Congr. quæ pluries reje-
103 cit petitam divisionem Provinciarum valdè in longitudine,
& latitudine excedentium Provinciam, de qua agitur, & si-
gnanter in casu PP. Discalceatorum S. Augustini, quorum
Provincia comprehendit ferè totum Regnum Neapolita-
num, dum habet Conventus in Civitate Cajetanæ, Nea-
lis, Aletii, Barii, & extenditur etiam ad Calabriam Ul-
tra in Monte Leone, quod est notissimum, & tamen hæc
104 S. C. rejecit instantiam Religiosorum illius Provinciæ, sub
eo solido motivo, quòd hujusmodi divisiones, & innova-
tiones sunt regulariter præjudicialissimæ Religionibus,
cum quo principio processit in *Basilien.* de qua in *Tom. 1. par.*
2. disc. 1.

Tertium demum dub. *An nostra Provincia sit distribuenda*
105 *in tres Districtus*, supplicamus resolvi affirmativè. Quamvis
enim Jure communi inspecto, hujusmodi divisiones Distri-
ctuum non de facili admittantur, easque pluriès hæc S. C.
rejecerit, ut ex decretis, relatis per *Lantusc in Theatr. Re-*
gul. verb. Electio n. 10. in fine, sitque etiam præjudicialis PP. 106
Hydruntinis, dum Districtus Lyciensis habet Religiosos 211.
Tarentinus Religiosos 209. Barensis verò solum 164. nihilo-
minus, quia, tam sanior pars Barensium illam expostula-
vit, & etiam in præcedenti Capitulo omnes Patres Voca- 107
les Lycienses, unà cum Patribus Vocalibus Barensibus hu-
jusmodi trinam distributionem expostularunt, propterea pro
bono pacis Hydruntini non se opponunt hujusmodi distribu-
tioni Provinciæ in tres Districtus.

Die 29. Aprilis 1712. propositis in C. E. & R. tribus se-
quen. dub. à Card. S. Clementis fuerunt resoluta, ut in- 108
fra.

Dub. I. *An sit servanda Alternativa*, *seu Concordia*, *fa-*
cta in Provincia S. Nicolai de anno 1690. seu potiùs sit exe- 109
quendum Laudum in casu &c.

Dub. II. *An dicta Provincia sit realiter dividenda in duas*
partes, *& quatenus negativè*.

Dub. III. *An sit distribuenda in tres Districtus in casu*,
&c.

Ad primum Affirmativè quoad primam partem, *Negativè*
quoad secundam, *& ampliùs*.

In reliquis provisum in primo. 110

Pro hujus materiæ complemento nota hìc, quòd ubi Al-
ternativa ser. ser. stabilita est, illa omninò servari debet, & 111
aliàs electio sequuta nulla est, ex adductis per *Passer. de E-*
lect. cap 2. num. 6 & Castellin eodem tract. c. 11. n. 31. Quod
limitatur in casu, quo non adessent Religiosi capaces, quia
tunc magis obligat lex divina prohibens eligere indignum,
quàm lex humana, restringens electionem ad certum ge- 112
nus personarum, ut vidimus in 1. *part. disceptat. 13. nu-*
mer. 13.

An autem possit demandari in Capitulis generalibus, re-
spondeo cum distinctione, aut consentiunt Partes, haben- 113
tes Jus, & Interesse in electionibus, & tunc id fieri potest,
ea ratione, quia eædem Partes possunt proprio Juri renun-
ciare, aut verò Partes non sunt concordes, & tunc illa de-
mandari non potest à Capitulis generalibus, ita *Passer. de E-*
lect. cap. 2. num 61.

DISCEPTATIO XVI.

Forolivien. Abbatiæ.

PRO

Can. Regularibus SS. Salvatoris.

CUM

Com. S. Arcangeli.

ARGUMENTUM.

Abbatiæ Congr. Canonicorum Regularium S. Salvatoris,
quando ex necessitate conferri debeant per Nationes, *seu*
Oriundis ex aliqua parte, *comprehensa sub Natione*, *&*
an servanda sit Concordia, *ad d. effectum stabilita à Su-*
perioribus generaralibus sine consensu Nationalium.

USque de anno 1477. Antonius Latiosus nobilis Forolì-
viensis, Vaticanæ Basilicæ Canonicus, & R. C. A.
Clericus resignavit in manibus Sixti IV. simplex Benefi- 1
cium, nuncupatum Prioratus Ecclesiæ S. Jo: Baptistæ,
positæ in Terra S. Archangeli, Ariminensis Diœcesis, sup-
plices eodem tempore porrigendo preces eidem Sum. Ponti-
fici, ut illud unire dignaretur Congr. Canon. Regul. S. Sal-
vatoris, effectu subsecuto, ut ex Literis Apostolicis d. Unio-
nis, datis in Summ.

In sequenti immediato Capitulo generali ejusdem Congr.
coadunato anno 1479 in Monasterio S. Michaelis de Can-
diana; Diœcesis Patavinæ, omnes Capitulares, in eodem 2
legitimè congregati, tam attenta distantia ejusdem Prio-
ratus à Civitate Ariminensi, quàm ad exequendam piam
volun-

voluntatem, & enixum desiderium d. Benefactoris Foroliviensis, aliisque de causis, latiùs expressis in publico Instrumento, dato in Summario, solemniter decreverunt : *Quòd Monast. prælibatum S. Jo: Baptistæ Ariminensis Diœcesis sit spiritualiter, & temporaliter perpetuis temporibus sub cura, & regimine Prioris, & Canonic. Monast. S. M. de Gratiis in Teritorio Foroliviensi &c. & omnes fructus, redditus, &*
3 *proventus sint pro usu Canonicorum, commorantium in d. Monast. S. M. de Gratiis &c.* Cum hoc tamen, quòd iidem Canonici, in eodem Monasterio commorantes, tenerentur solvere omnes expensas, tam factas, quàm in futurum faciendas, & signanter in expeditione Bullarum, in solutione annuæ Pensionis, quam sibi reservaverat dictus Latiosus, in solutione Annatæ, & quascunque alias expensas, quomodocumque, & qualitercumque occursas, & occurrendas; Prout extra controversiam est, quòd omnia hæc semper pun-
4 ctualiter adimpleta fuerunt per Abbatem, & Canonicos d. Monast. S. M. Gratiarum, à quibus etiam hodiè solvitur quindennium R. C. omniaque alia supportantur onera, quomodocumque infixa bonis ejusd. Ecclesiæ S. Jo: Baptistæ.

Quia verò sub insubsistenti prætextu, quòd quædam bona ejusdem Ecclesiæ essent de Mensa Abbatiali Patriarchatus Antiochiæ, Laurentius tunc temporis Patriarcha Antio-
5 chenus, illa incorporaverat suæ Mensæ, Abbas, & alii Religiosi nostri Monasterii recursum habuerunt ad Innoc. VIII. qui die 23. Nov. 1584. prævia assertione, quòd ex legitimis testimoniis sibi constiterat, id non esse verum, sed eadem bona legitimè spectare, & pertinere ad idem Monasterium, specialiter, & expressè commisit Gubernato-
6 ri Civitatis Cæsenæ, ut eisdem Abbati, & Canonicis restituere faceret eadem Bona, una cum omnibus aliis Juribus, & pertinentiis illorum, necnon cum fructibus, per eundem Patriarcham Antiochenum tempore detentionis perceptis, quod fuit punctualiter executioni demandatum per eundem Gubernatorem Cæsenæ, ut justificatum fuit in Summ.

Itaut pro ejusdem unionis subsistentia, & firmitate, nedum urgeat dicta specialis Gratia ejusdem Sixti IV. sed ulteriùs concurrat dictum Breve Innoc. VIII. & demùm mi-
7 litet plusquàm duplicata centenaria, cujus vigore, ultrà dictos duos titulos Apostolicarum Gratiarum, allegare possumus quemcumq; meliorem titulum de Mundo, juxta animadversa *in Tom. 1. part. 1. disceptat. 10 numer. 3.*

Post decursum annorum circitèr 60. quibus d. Ecclesia, utì simplex Membrum, seu Grangia, unita permanserat nostro Monasterio S. M. Gratiarum Superiores nostræ Con-
8 gr. in qua tunc temporis non aderant sufficientes tituli Abbatum, quibus denominantur Generales, Procuratores generales, Visitatores, & alii qualificati Religiosi, congruum existimarunt extollere ad titulum Abbatiæ eandem Ecclesiam, seu Prioratum S. Jo: Baptistæ, eodem modo, quo idem non semel practicatum aliàs fuerat in nostra Congr. in qua similes tituli Abbatum illarum Ecclesiarum, quæ unitæ sunt aliis Monasteriis, deserviunt ad simplicem denominationem, & ad solam honorificentiam, dum hujusmodi Abbates titulares nullam habent Jurisdictionem,
9 nec onus residendi, nec administrationem bonorum dd. Ecclesiarum. Prout, omissis quamplurimis aliis casibus, in nostra Cong. notoriis, constans in facto est, quòd nullus Abbas titularis Ecclesiæ S. Jo: Baptistæ in eadem unquam resederit, vel Jurisdictionem aliquam exercuerit, quòdque in eadem nunquàm adfuerunt Religiosi de Familia, utì distincti à Religiosis seu Familia Monasterii S. M. Gratiarum de Fornò, cujus Abbas semper retinuit in eodem unum Religiosum Sacerdotem sub titulo Præsidentis, seu Superintendentis regimini curæ animarum, & alterum pro administratione bonorum, & aliorum redditum temporalium, nec non unum Conversum, tam pro servitio eorundem Religiosorum, quàm pro superintendentia circa
10 ea, quæ concernebant rem agrariam, & ruralem : Iidemque Religiosi, nedùm in omnibus, & per omnia semper subjecti fuerunt Abbati S. M. de Fornò; sed ulteriùs quolibet anno eidem exactissimum semper reddiderunt computum omnium reddituum ejusdem Ecclesiæ.

In hoc statu continuavit gubernatio, & administratio ejusdem Ecclesiæ, usquequò supervenerunt Summorum Pontificum Constitutiones, de quibus *Fagnan in cap Re-*
11 *latum n. 65. Ne Cler. vel Monach. & Nicol in Floscul. Verb. Conventus nu.* 18. prohibentes moram paucorum Religiosorum in Grangiis, post quod tempus Abbas S. Mariæ de Fornò loco duorum Sacerdotum Religiosorum nostræ Congreg. unicum ibidem retinuit Sacerdotem sæcularem pro cura animarum, & unicum Conversum nostræ Congreg. pro administratione rerum temporalium.

Titulus ejusdem novæ Abbatiæ, ob negligentiam Religiosorum nostræ Nationis, per aliquod tempus collatus fuit ad arbitrium Congr. Religiosis diversarum Nationum, usquequo vacavit per mortem P. Piscitelli Florentini, quo 12
tempore, reclamante nostra Natione Foroliviensi, suaque Jura nervosè deducente; quæ componitur ex illis Religiosis, qui habitum suscipiunt in Monasterio S. M. Gratiarum de Fornò, sive illi sint verè Forolivienses, sive Brictinorenses, sive ex Meldula, sive ex Terra S. Archangeli, 13
sive demum ex quibuscunque aliis Regionibus, ut justificatum fuit in Summario, collatus fuit uni ex nostræ Nationis Alumno, nempè P. Augustino Foroliviensi, ut in confesso est inter Partes.

Verùm stabilito hoc modo Jure nostræ Nationis, ad exclusionem aliarum Nationum, orta fuit nova contentio inter ipsosmet Religiosos nostræ Nationis, dum cæpit præ- 14
tendere Communitas Terræ S. Archangeli, privativè quoad omnes alios, componentes nostram Nationem, Abbatiam, de qua agitur, spectare ad Oriundos ex dicta Terra vigore Bullæ, seu Brevis Pauli V. 12. Maii 1607. Delata proindè Controversia ad hanc Sacram Congreg. in eaque proposita Causa die 5. Julii 1658. rescriptum fuit : *Bene provisum*. Obtentaque nova Audientia, & iterùm repropolita Causa die 15. Novembr. ejusdem anni 1658. nedùm *per-* 15
stitum fuit in decisis, sed ulteriùs additum, quòd Oppositores ampliùs non audirentur, ut liquet ex Regestis hujus Sacr. Congr. & solita, vereque commendabili ingenuitate, refert etiam *Card. de Luca*, scribens in dicta Causa pro Oriundis Terræ S. Archangeli, & in illa succumbens,
in disc 36. de Preæmin. à numer. 8. ibi : *Superiores, &c.* 16
dict. Abbatiam contulerunt Religioso dicti Monasterii S. M. Gratiarum neglectis duobus Religiosis Monasterii S. Anchangeli, qui recurrentes ad S. C. rejecti fuerunt.

Cùm verò per obitum, novissimè secutum P. Augustini Foroliviensis, Alumni Monast. S. M. Gratiarum, ultimi 17
Abbbatis Ecclesiæ S. Jo: Baptistæ, antiquam excitaverit prætensionem Communitas S. Archangeli, quòd illa conferenda sit uni ex duobus Religiosis, qui hodiè existunt è d. Terra S. Archangeli, vigore cujusdam assertæ Concordiæ, datæ in Summario; Quæ cùm nullam habeat subsistentiam, 18
utì facta, non accedente consensu illorum Religiosorum, de quorum Juribus, & Interesse agebatur, speramus responderi, illam non esse exequendam.

Ad quem effectum supplicamus præ oculis habere duas facti circumstantias, ex quibus intra evidentiæ fines poni 19
videtur bonum Jus nostri Monasterii.

I. Quòd Oriundi ex Terra S. Anchangeli non constituunt in nostra Congr. Nationem particularem, & distinctam à Foroliviensibus, & aliis Religiosis, suscipientibus habitum in Monasterio S. M. Gratiarum, sed unicum cum illis faciunt Corpus, seu Nationem, ut justificamus in Summa- 20
rio ex Attestatione Abbatis generalis, omniumque aliorum Abbatum, componentium nostrum Capitulum, anno 1664. ad rem subjungentes: *Che però in vacanza delle Dignità, tutti i predetti, come costituenti un' unica Patria, Nazione, e Capitolo indifferentemente concorrono, senza eccezzione veruna alle Prelature di S. M. di Fornò, al qual Monastero è unita quella Chiesa di S. Gio: Battista Grangia fuori di Sant' Arcangelo*. Idque clarè admittit *Card. de Luc d. disc.* 36. *n.* 9. *de Jurisdict.* asserens, sub hoc fundamento processisse hanc Sac. Congr. anno 1658. reiiciendo instantias Oppositorum.

II. Quòd Abbatia S. Jo: Baptistæ non est Monasterium aliquod independens à nostro Monasterio S. M. de Fornò; 21
sed illius Membrum, & Grangia, de illarum Grangiarum specie, de quibus discurrit *Fagn. in cap. Authoritate de Censib seu in Disceptat. de Grangiis num. 2. versic. Aliæ verò*. Idque vigore d. Unionis, factæ à Sixto IV. recognitæ, & canonizatæ ab Inn. VIII. & pacificè observatæ per spatium 230. annorum; Et quod magis est, innumeræ hodiè emicant concludentes probationes hujus veritatis ex innegabili facto solutionis quindennii, quod facit Idem Monasterio S M. de Fornò pro bonis ejusdem Ecclesiæ S. Jo: Baptistæ : Ex si- 22
mili solutione, quam facit Procuræ generali, tam pro se ipso, quàm pro d. Ecclesia S. Jo: Baptistæ, tanquam ejus Membro, seu Grangia : Ex eo, quòd illa non visitatur à PP. Visitatoribus, ut practicatur cum aliis Monasteriis independentibus, sed in visitatione Monasterii S. M. Gratiarum de Fornò exigitur, & redditur ratio eodem tempo-

tempore Ecclesiæ Sancti Joannis Baptistæ, utì de illius pertinentiis, & tanquam ejus Membro, seu Grangia.

Ex quibus prorsus inapplicabilis redditur dispositio Motus proprii Pauli V. determinantis, Abbatias in nostra Con-
23 greg. conferendas esse Nationalibus; Loquitur enim, & intelligi debet de illis Civitatibus, & Terris, quæ constituunt distinctam, & separatam Nationem, ex. gr. pro Venetis, Ferrariensibus &c. non autem potest habere locum respectu Monasterii, dependentis, & uniti alteri Monasterio, ea ratione, quia hoc casu Monasterium unitum dicitur Mem-
24 brum, seu Grangia illius Monasterii, cui fuit facta unio, juxta animadversa per *Fagn.* ubi supra *n.* 21. Aliàs enim, si illud intelligeretur pro unaquaque Civitate, seu Terra cujuslibet Nationis, itaut in Abbatiis præferendus esset semper ille, qui est ex eadem Terra, seu Civitate, ubi sita est Abbatia, multiplicarentur Nationes de Nationibus cum duplici inconvenienti; I. Quòd oriundi ex dictis Civitatibus, seu Terris dicerentur Abbates nati, non autem electi, contra omnia principia, & contra naturam electionis de qua *Passerin. de Elect. cap. 1. quæst. 2. à n.* 1. II. Quòd
25 illi Religiosi, qui nati sunt in Locis, ubi adsunt Monasteria principalia, non possent esse Abbates illarum Grangiarum, seu Monasteriorum, ab illis dependentium, & cum illis unitorum, ad quæ absurda evitanda omnis capienda est interpretatio, ex adductis per *Surd. dec.* 276. *n.* 2. *Bon-*
26 *den. collect. leg.* 41. *n.* 123. *& Rot. dec.* 1178. *n.* 11. *& dec.* 1289. *eodem n. cor. Emer. jun.*

Crescitque exorbitantia, ex quo in Religiosis Communitatibus ad nostrum effectum materialiter se habet vera, & propria qualitas nativitatis in una, vel alia Civitate, ad
27 hoc ut quis dicatur comprehensus sub una, vel alia Natione, sed solùm præ oculis habetur Monasterium illud, in quo quis ad Religionem nascitur, & utì illius filius, ad habitum recipitur; Sicque videmus, quòd sola admissio, seu receptio ad habitum, non autem vera nativitas, faciat Nationalem, ut experientia manifestum est in omnibus Religionibus, & notat *Fontan. ad Constit. Ord. Præd. tit. de Affiliat. num.* 2.

Quod est adeò verum, ut postquam quis receptus fuit ad habitum, utì filius unius Monasterii, adhuc potest effici Alumnus alterius Monasterii, seu Nationis, præcedentibus illis tribus requisitis, de quibus *Fontan* ubi supra *n.* 3. *&* 4. *& in Instit. Crim. lib.* 4. *tit.* 7. *à n.* 93. Quò casu taliter affiliatus, nedùm potest concurrere cùm veris Nationalibus, sed quatenùs majores habeat prærogativas, eisdem præferen-
28 dus esset, ut in nostris terminis respondit, & practicavit S. C. *in Eugub. Abbatiæ* 29. *Martii*; *&* 27. *Aprilis* 1703. *Pon. Card. Tanara*, in qua P. Pagninus Lucensis obtinuit prælationem ad Abbatiam Eugubinam in concursu 13. aliorum dignissimorum Religiosorum nationalium, sub eo motivo, quòd per aggregationem ad dictam Nationem Eugubinam fuerat effectus capax obtinendi in illa Prælaturas.

Eò igitur ipso, quòd Oriundis ex Terra S. Archangeli, utì contentis sub nostra Natione non denegatur concursus
29 ad omnes Abbatias, vacantes in eadem Natione, sicuti non habent ipsi, de quo conqueri possint, ita insistere nullatenus deberent in asserta privativa circa Abbatiam controversam; Imitando in hac parte, sequendoque exempla, omnibus notoria in nostra Congreg. in qua Abbatia S. Ruffini, quæ antiquitùs erat Monasterium Cluniacensium: Abbatia Provolii, quæ præteritis temporibus spectabat ad PP. Benedictinos; Necnon Abbatia Patavina, postquàm fuerunt unitæ aliis Monasteriis, prima nempè Monaste-
30 rio S. Sebastiani Mantuæ, secunda Monasterio S. Evangelistæ Brixiæ, & tertia Monasterio Venetiarum, nunquàm audita fuit similis prætensio, vel quòd Religiosi dictorum Monasteriorum unitorum, & dependentium, facerent distinctam Nationem, vel quòd eis competeret privativa ad exclusionem Religiosorum illorum Monasteriorum, quibus fuerunt unita: Et meritò, quia aliàs contra omnia Jura Mundi, omnemque congruentiam, & ratio-
31 nem, longè melioris essent conditionis Religiosi Grangiarum, quàm Monasteriorum principalium, ex quo illi concurrere possent, & obtinere omnes Prælaturas, & Abbatias totius Nationis; Isti verò essent incapaces obtinendi Dignitates in Grangiis, quo nihil absurdius, nilvè irrationabiliùs.

Ex quo innegabili facto, & solito nostræ Congreg comprobatur ulteriùs dicta intelligentia, seu verus sensus d. Bre-
32 vis Pauli V. Illud enim non emanavit pro una, vel alia Abbatia, sed generaliter pro omnibus Abbatiis, & Monasteriis nostræ Congr. & proindè non potest pro Abbatia contro- 33
versa interpretari diversimodè ab eo, quod interpretatum fuit, & pacificè observatum pro dictis Abbatiis unitis in nostra Cong. ne una, eademque determinatio, plura respiciens determinabilia, ista diversimodè determinet, contra *Text. in leg. Jam hoc jure ff. de Vulg. & pupillar.* cum aliis apud *Rot. dec.* 1063. *n.* 4. *cor. Pæn & dec.* 413. *n.* 6. *cor. Priol.*

Præ oculis signanter habendo eandem observantiam sub illa consideratione, quòd nedum dicitur cujuscunque di- 34
spositionis Regina, sed Apostolicarum Constitutionum fida interpres, etiamsi contrarius intellectus de jure verior esset, magisque accomodatus verborum sensui, ex adductis *in Tom.* 1 *p.* 2. *disc.* 16. *n.* 101.

Nec credimus, esse exadverso insistendum in authoritate *Card. de Luc. de Præem disc.* 36 *à n.* 8. scribentis ad Opposi- 35
torum instantiam, & conantis probare privativam ad illorum favorem; Supplicamus enim observare, quòd ratiocinia ab eodem coram hac S. C. deducta, funditusque in illa considerata, inventa fuerunt minus habentia, & utì talia, rejecta, ut ipsemet ingenuè fatetur *in d. disc.* 36. *n.* 8. *in fine.* 36
Et propterea pro congrua responsione applicari videtur propositio illa ab eodem *Card. de Luc.* admissa in *disc.* 16. *n.* 15. *de Success.* quòd quando allegantur authoritates Scribentium ad causæ opportunitatem, oportet videre decisiones, & secundum Judicum placita, non autem Consulentium scripta, judicare, de qua *in Inst. crim. lib.* 3. *tit.* 10. *n.* 37. Et pro responsione ad eundem Cardinalem de Luca advertunt 37
Zaul. ad Stat. Faven. to. 2. *fol.* 175. *n.* 37. *&* 38. *& Rot. dec.* 49. *n.* 9. *apud Card. de Albic. de Inconst in Judic.*

Et optima quidem ratione, quam adducit ipsemet *Card. de Luc. in disc.* 92. *n.* 24. *de Fid.* quòd scilicèt, si eadem ratiocinia non fuerunt existimata efficacia, ipsomet Authore vivente, & oretenus dante calorem, multò minùs talia es- 38
se debent ex eo accidenti, quòd fuerunt impressa, & faciunt etiam firmata per *Rot. decis.* 24. *numer.* 13. *coram Ansald.*

Agnoscitur exadverso efficacia præmissorum, & proindè acriter insistitur in dicta prætensa Concordia: Quæ tamen, utì innixa dispositioni legali, & Brevi Pauli V. ju- 39
xta illa verba supplicis Libelli huic S. C. exhibiti, ibi: *Non tanto in vigore della disposizione legale, quanto della Bolla, e Breve di Paolo V. fa m. sotto li* 12. *Maggio* 1607. Ostenso, quòd 40
ista non applicentur, etiam ipsam Concordiam corruere necesse est, juxta animadversa *in Tom.* 1. *par.* 1. *disc.* 12. *n.* 69.

Et nihilominùs simplex illius lectura manibus palpare facit illius insubsistentiam.

Supponitur siquidem conclusa à P. Generali Lancia die 5. Maii 1667. *Vice, & nomine Patrum Nationalium Foroliviensium, pro quibus de rato in forma promisit, &c. quòdque illi præsens Instrumentum & omnia in hoc contenta quæcunque, infra duos menses cum dimidio, ab hodie proximos &c. ratisfitabunt, Instrumentumque publicum ratificationis hujusmodi, cum insertione etiam totius tenoris præsentis Instrumenti contractus in Actis meis &c. infra d. tempus dare, & exhibere, ita quod &c. aliàs &c.* 41

Cùmque talis ratificatio, seu consensus Patrum Nationalium Foroliviensium nunquàm fuerit procuratus, neque 42
obtentus, perindè habetur, ac si eadem Concordia stipulata non fuisset, & quidem attenta præcisa lege, sibi præscripta, & expresa voluntate P. Generalis stipulantis, ex concordantibus, cumulatis per *Mastril. dec.* 150. *à n.* 15. *Ansald. de Commerc. & Mercat. disc.* 63. *n.* 16. loquentem in specie de resolutione alterius Concordiæ, ob ratificationem non secutam intra terminum designatum *& Rot. dec.* 316. *ante n.* 1. *vers. Nam cum Virgilius p.* 17. *rec.* 43

Neque insistatur in consensu Capituli generalis, & Convent. de facili exadverso allegan. 44

Quia à P. Generali, stipulante Concordiam, non fuit præservatus Consensus Capituli generalis, & conventualis, sed Patrum Nationalium Foroliviensium; Et propterea eo 45
ipso, quòd hæc expressa conditio, & positiva lex, quam sibi præscripsit P. Generalis, stipulans Concordiam, non ostenditur adimpleta, deficere dicitur ipsius consensus, & sic anima Concordiæ, quæ proindè habetur pro non facta *Rot. cor. Priol. dec* 176. *n.* 2. & alibi passim.

Advertentes hic, quòd agitur de facto P. Abbatis generalis, qui, utì nostræ Cong. Caput, probè sciebat, & perfectè 46
callebat differentiam, quæ adest inter consensum Capituli generalis, vel conventualis, & inter consensum Patrum unius Nationis, juxta animadversa per *Car. de Luc. in Miscell. Eccles. disc.* 7. *n.* 16. *Add. ad Burat. dec.* 635. *n.* 11. *in fine*,

fine, & *Rot. dec.* 125. *num.* 8. & 9. *coram Otthob.* & *dec.* 97. *n.* 3. *coram Emer. jun.* Undè reservando consensum, & ratificationem Patrum Nationalium Foroliviensium, illius verba
47 sumenda sunt in vero, & proprio significato, & nullatenus detorqueri possunt, & impropriari ad consensum diversorum Religiosorum, ut patet ad sensum:

Voluntas hæc Patris Generalis comprobatur ulterius ex circumstantia temporis duorum mensium cum dimidio,
48 præscriptorum pro obtinendo consensu nostrorum Nationalium. Dicti siquidem duo menses cum dimidio alterius pro obtinendo consensu Capituli generalis, erant prorsus insufficientes, pro illo verò Capituli conventualis undique superflui, quia ad dictum effectum pauci superabundabant dies, ut patet consideranti. E' converso autem dictum tempus nimis congruum erat pro habendo consensu omnium nostrorum Nationalium, qui tunc temporis erant circiter 20. collocati quidem in diversis Monasteriis nostræ Nationis, sed in tali distantia, quod in dicto tempore commodissimè omnium consensus haberi poterat, quatenus consentire voluissent.

Meritò autem ab eodem Pat. Generali reservatus non fuit
49 consensus Capituli generalis, vel conventualis, sed Patr. Nationalium Foroliviensium; Quia non agebatur de temporali præjudicio Congregat. generalis, vel solius Conventus, sed de irreparabili, perpetuoque præjudicio omnium Nationalium, quibus attentis, tam de jure, quam ex praxi nostræ Cong. in his casibus non solet, neque debet exquiri consensus Capituli generalis, vel conventualis, sed ipsorummet Nationalium.

De jure, quia illorum consensus in his casibus requi-
50 ritur, de quorum præjudicio agitur, ut, generalibus omissis, in nostris terminis notat *Fontan. ad Constitut. Ordin. Prædicat. titul. de Affiliat. numer.* 2. & *sequentibus*, & observavimus *in Tom.* 2. *part.* 2. *disc.* 16. & videbimus *in fine præsentis Disceptationis*.

Attenta verò praxi nostræ Congregationis in qua adsunt
51 quidem innumera exempla Nationalitatis, procuratæ nostris Religiosis, sed semper cum consensu Nationalium, nunquam verò cum illo Capituli, vel generalis, vel conventualis. Ita enim P. Abbas Calixtus à Monte Georgio, quando annumerari voluit inter Romanos, non exquisivit, neque obtinuit consensum Capituli generalis, vel conventualis, sed Nationalium Romanorum. Ita etiam anno 1679. in affiliatione nostræ Nationi P. Constantini Guidi à Montichiano, non fuit exquisitus consensus alicujus Capituli, sed dumtaxat Nationalium Foroliviensium. Ita demum, aliis exemplis omissis gratia brevitatis, anno 1698. practicatum fuit cum P. Ferdin. Ferrario, allecto ad Nationem Eugubinam, prævio consensu illorum Religiosorum Nationalium, non autem Capituli generalis, vel conventualis.

Intrinseco, & essentialissimo huic defectui voluntatis Pa-
52 tris Generalis, stipulantis Concordias, de qua agitur, qui solus superabundaret ad victoriam, jungitur alter defectus ipsius potestatis: Hæc enim nullatenus se extendit ad inferendum irreparabile, perpetuumque præjudicium uni integræ Nationi, à nostris Constitutionibus jus habenti eligendi ad Abbatias, unitas Monasteriis principalibus unum ex dignioribus Religiosis totius Nationis, non autem necessariò illam conferendi Religioso, sive digno, sive minus digno, nato in Loco, ubi sita est Abbatia unita, sive Grangia: Ge-
53 nerales etenim Religiosarum Communitatum non dicuntur, neque sunt Authores, & destructores, sed custodes, & executores Constitutionum Ordinum, & Regularum, ex adductis *in Tom.* 2. *par.* 2. *disc.* 23. *num.* 13. & 14. Et in terminis longè fortioribus recusationis legati, facti à P. Gen. quod illa non præjudicet Conventui, cui dictum Legatum factum fuit, resolvit C. C. *in Cremonen.* 29 *Novembris* 1704. *lib.* 54. *Decr. fol.* 301.

Neque aliquod, vel minimum, pondus additum fuit eid. Concordiæ ab approbatione hujus Sacræ Congreg. Præmisso
54 siquidem indubitato principio, quod resolutiones Sac. Cong. tacita veritate extortæ, non præjudicant, atque in nulla habentur consideratione, ex adductis *in Instit. crim. lib.* 1. *titul.* 10. §. 4. *num.* 151. quibus addo *Bertacch. Vot. dec.* 113. *n.* 3. & *Rot. dec.* 855. *n.* 15. *cor. Dunoz. jun.* loquente de resolutione C. R. approbata ab Urb. VIII. Illa tot abundat defectibus obre-
55 ptionis, & subreptionis, ut si in Scholis, causa exempli, assignanda esset gratia aliqua subreptitia, & obreptitia, congruè assignari posset illa, de qua agimus.

I. Siquidem loco asseritur exadverso in supplici Libello,
56 huic S. C. exhibito pro extorquenda dicta approbatione, quod anno 1667. in illa adhuc Lis pendebat indecisa, ibi: *Vertendo tuttavia in questa S. C. la Lite &c. e dopo avere le Parti dedotto più volte hinc indè le pretensioni, e ragioni all' EE. VV. stando la Causa indecisa, sono adesso concordati &c.* Quando ex hac parte concludentissimè docemus de illius solemni terminatione usque ab anno 1658. mediante rescripto: *Benè provisum*, postea confirmato cum addito, & *Oppositores amplius non audiantur*: Quæ formula rescribendi, ut ipsismet Tyronibus notissimum est, finalem, & finalissimam impor- 57
tat Causæ resolutionem, & terminationem, adeout absque speciali impetratione novæ Audientiæ de illa amplius agi nequeat.

II. Prosequitur in eodem Libello instantia assertæ Concordiæ, ac si preces porrigerentur à Nationalibus Foroliviensibus. Et tamen hoc est solemne æquivocum, nullam in facto subsistentiam, dum nunquam exadverso doceri pote- 58
rit, quod Nationales Forolivienses, vel dictas preces porrexerint, vel minimam de illis habuerint notitiam, ut uno ore exclamant omnes illi, qui adhuc in humanis sunt, & signanter apertissimè se declarat P. Abbas Castellinus: Si enim talis instantia ignota fuit eidem qualificatissimo Religioso, 59
qui non sine laude majora exercuit munera nostræ Congreg. Procuratoris nimirum generalis, & Abbatis generalis, cum majori verisimilitudine dicendum est, propalatam non fuisse aliis Connationalibus, longè minorem figuram in nostra Congreg. facientibus.

III. Supponitur emanata approbatio hujus Sacræ Congregationis die 3. Martii 1667. in eaque habetur specialis mentio 60
Concordiæ, ac si illa esset jam conclusa, & terminata, ibi: *Considerata præfata Concordia*: Quando ex authentico documento ejusdem apparet, stipulatam fuisse die 23 ejusdem mensis, & sic 20. diebus postea; Quod certè, nedum fidem eidem assertioni totaliter detrahit, sed admirationem causat, observando, quod in Urbe, & coram adeo excelso Tribunali legantur exposita similia, veritati ex diametro contraria, ut in simili notat *Raynald. Observ. Crim. cap.* 18. *nu.* 130. & firmavit *Rot. in Lunen. Sarzan Reddit. rat.* 14. *April.* 1698. 61
§. *Ratio*, & 28. *Nov. ejusd. anni* §. *Talis cor. Card. Priol.* ubi, quod impossibile est scribere ea, quæ nondum facta sunt, ac si facta essent, absque magna suspicionis, & illegialitatis nota. Imò in his casibus applicari videntur ea, quæ tradit *Rota Avenionen. in dec.* 35 *n.* 1. & *seq.* ubi refert, & sequitur illud 62
Virgilii: *Crimine ab uno Disce omnes* cum aliis, citatis *in Instit. crim. lib.* 2. *tit.* 6. *num.* 23.

IV. Prætenditur eadem asserta Concordia approbata à Capitulo generali die 5. Maii 1667. quod pariter non cohæret 63
cum Constitut. nostræ Congregat. juxta quas Capitulum generale semper celebratur Dominica 3 post Pascha, quæ eodem anno 1667. fuit dies 1. Maii, quo die, & ad summum duobus, vel tribus sequent. expediuntur omnia cum solito interventu Capitularium, ut est in nostra Congr. notorium; Et propterea prorsus inverisimile videtur, quod illud eodem anno duraverit usque ad diem Jovis, quæ fuit 5. ejusdem mensis Maii, quo prætenditur aprobata: Conciliando proinde omnia, dicendum est, illam fuisse discussam in solo Definitorio, in quo non interveniunt omnes Capitulares, sed novem dumtaxat Abbates, illud componentes, inter quos dict. anno 1667. nemo aderat ex Foroliviensibus.

V. Asseritur confirmata à Cardin. Ulderico Carpineo 26. Augusti 1676. & sic post decennium à die, quo prætenditur 64
conclusa, & ab hac S. C. commissa illius confirmatio eidem Card. Carpineo, qui temporis considerabilis lapsus illius illegalitatem plusquam tacitè ostendit, juxta *Text. in leg. Si quis forte ff. de Pœn.* ibi: *Nec enim debebat tam magnam rem tandiù reticere*, quem sequuntur *Cravet conf.* 26. *n.* 6. *Menoch. de Præsump lib.* 1. *præsumpt.* 91. *n.* 8. *Farinac. de Falsitat. q.* 153. *n.* 182. *Rot. cor. Royas dec.* 474. *n* 4. & *cor. Emer. jun. dec.* 633. *à n* 7. & *in par.* 18. *rec. dec.* 148. *num.* 14.

VI. Demùm videtur observatione dignissimum, quod 65
dicta die 26. Augusti, quo prætenditur confirmata à dicto Cardinal. Ulderico Carpineo ab eius Ædibus, vacabat Apostolica Sedes per obitum Clementis X. & EE. PP. more reclusi erant in Conclavi, in quo non solent similes materiæ, nullam urgentem habentes annexam necessitatem, tractari, juxta *Text. in capit. Ubi periculum* §. *Iidem quoque de Elect. in* 6. & animadversa per *Fagnan.* pro veritate consultum Conclavis *Urb. VIII in cap. Cum olim à num* 63 *de Majorit. & obed.* ubi *nu.* 80. observat, quod sicuti quicum- 66
que aditus, seu accessus ad Cardinales, vel Scripturæ transmissio, prohibita est, ita non licet illis Secretarios, vel Ministros audire, vel Scripturas recipere, nec alia tractare, aut expedire negotia particularia Cong. quæ ad Papæ electionem non pertinent.

Quæ omnia dignentur EE. PP. sub oculis habere unitim
67 sumpta, ut in his terminis faciendum esse monent *Gabr. de
Probat. conclus.* 1. *num.* 1. *& seqq Rot. decis.* 30. *num.* 31. *cor.
Bich. & dec.*250. *num.* 9. *coram Emer. jun.* Et sub illa conside-
ratione, quod ex hac parte non adducuntur ad odiosum, &
criminalem effectum puniendi Authores dictarum insubsisten-
tium assertionum, sed civiliter, & ac tollendam fidem eid.
assertæ Concordiæ necnon ad ostendendum, quod illa pro-
68 curata non fuit cum illis ingenuitate, & candore, qui in his
materiis, undique emicare debent, sive attendatur professio
Religiosa illarum personarum, que magna pars fuerunt præ-
fatæ Concordiæ; Sive excelsa qualitas hujus sacrosancti
Consessus, cujus authoritate roborata prætenditur: Quo ca-
su ad tollendam fidem similibus Scripturis, & actibus, duæ
69 solùm sufficiunt, & admittuntur præsumptiones, & conje-
cturæ, ut notant *Zilet. conf*428. *num.* 1. *Nicol. in Floscul. verb.
Falsum num.*10. *&* 11. *& Rot. cot. Ubag. dec.* 1. *nu.* 23. Ea ratio-
ne, quia ad dictum effectum non consideratur concursus illius
fraudis, quæ dicitur consilii, super qua non insistimus, sed
alterius, quæ appellatur fraus præjudicii, seu re ipsa, quæ
in nostro casu innegabilis est, juxta distinctionem duplicis
70 fraudis, de qua in nostris terminis *Card. de Luc. de Præemin.
disc.* 13. *num.* 30. & generaliter b. m. *Severolus apud Constant.
ad Statut. Urbis tom.* 1. *fol.* 597. *num.* 94. *& in Instit. crim. lib.*
1. *tit.* 2. *num.* 8.

Quodsi admitteretur contraria prætensio, Oriundi ex Ter-
71 ra Sancti Archangeli dicerentur specialissimè privilegiati, ta-
liter ut nulli alteri Nationi prerogativa similis in nostra Con-
gregatione competeret, & hoc modo aperiretur via aliis Mo-
nasteriis unitis, & dependentibus eandem excitandi præten-
sionem, involvendique magnis litibus nostram Cogregatio-
nem quod nullatenus videtur permittendum, juxta monitum
72 *D. Jo: Chrisost epist.* 1. *ad Corinth. homil.* 7. cum aliis citatis
in *Tom.* 2. *par.* 1. *discept.* 17. *num.* 109. Sed rescribendum, Op-
positoribus nullam competere privativam, ut in terminis res-
73 pondit hæc S. C. *in Eugub.* 29. *Martii, &* 27. *Aprilis* 1703.
ad relat. Card. Tanaræ cum rescripto; *Non competere Patre
74 Globbio privativam, sed posse concurrere cum aliis, habenti-
bus tamen requisita.*

In eadem Causa.

NUllum exadverso exhibetur documentum, quod Ec-
75 clesia Sancti Jo: Baptistæ, de qua agitur, semper col-
lata fuerit in titulum Canonicis, oriundis ex Terra San. Ar-
changeli, ut gratis ubique supponitur. Imò nec exhiberi po-
test, quia in facto id non subsistit, ex quo immediatè ante ul-
timum Abbatem Augustinum Foroliviensem, illam possedit
Pater Piscitellus Florentinus, nec non alii Abbates, nulla-
tenus oriundi à dicta Terra Sancti Archangeli, ut est in no-
stra Congregatione notorium. Necnon innegabile pariter
est, quod eadem Ecclesia S. Jo: Baptistæ nihil aliud sit, quàm
76 Membrum, seu Grangia nostri Monast. S. M Gratiarum,
ex supra animadversis.

Prout etiam remanet concludentissimè probatum, quod
77 Oriundi ex Terra S. Archangeli non constituunt particula-
rem, & distinctam Nationem in nostra Congregatione, sed
una cum li *Forlivesi, Bertinoresi, e Circonvicini, formano un'
unico Corpo, e costituiscono un' unica Nazionalità, Patria, e
Capitolo*: Quod nedum admittit *Cardin. de Luc.* scribens pro
Oppositoribus in *disc.* 36. *num* 9. *de Præem.* sed ulterius addit
ex dicta unione, seu unicitate Corporis, motam fuisse hanc
Sacram Congreg. anno 1658. ad reiiciendam illammet nume-
ro instantiam pro privativa, quæ promovetur hodiè, ibi:
78 *Ideoque mihi, scribenti pro dictis Recurrentibus, reflectendo
ad veritatem, faciebat solùm difficultatem consideratio, quod
stante d. promiscua administratione, aliisque actibus, ex qui-
bus ad dictam subjectivam unionem inferebatur, ista esset po-
tius quædam unio sociativa, per quàm concorditer, communi-
catis invicem Juribus, ac bonis, Religiosi unius essent partici-
79 pes Prælaturæ, ac administrationis alterius, quod æqualiter
ad commodum respectivè se habet, atque ex hoc fundamento
credo, quod prodierit resolutio S. C.* Et in fine ejusd. discursus
ibi: *Sed difficultas erat in d. unione, ut supra.*

In vacationibus igitur Dignitatum in ead. Natione Foroli-
80 viensi, Oriundis ex Terra S. Archangeli, tam attenta Juris
communis dispositione, quàm Breve Pauli V. necnon ad te-
norem nostrarum Constit. nullo competit, nec unquam com-
petere potest privativa, sed solum concurrere possunt cum
aliis Religiosis capacibus ejusdem Nationis, ut in casu omni-
nò simili, articulo formiter discusso, & Partibus acerrimè
informantibus, respondit hæc Sac. Congr. in *Eugubina*, de
qua supra *num.* 74.

Ad declinandam vim harum solidarum animadversionum,
recurritur exadverso ad præsidium d. Concordiæ, pro cujus 81
executione procurata fuit subscriptio dubii, & cum supposi-
to, quod concurrant præexistentia litis, bona fides, & re-
missio alicujus Juris hinc inde exagerantur regulæ, & recep-
tæ propositiones, quod omnia Jura clament, omnes Docto-
res conveniant, & omnis æquitas exposcat, ut illa religiosis-
simè servetur, & custodiatur.

Verùm tale suppositum nullam habet in facto subsisten-
tiam, & verificatur ex diametro oppositum, dum facta fuit, 82
nulla præexistente lite, absque bona fide, & sine remissione
alicujus Juris ex parte Opponentium, & propterea si ex de-
ficientia unius dumtaxat ex hujusmodi requisitis illa non esset
exequenda, ex adductis per *Roland. à Valle conf.* 28. *à num.* 3.
*lib.*4. *Gail. pract. obser. lib.* 2 *obser.* 70. *n.* 11. *Urceol de Transact.
qn.* 2. *à num.* 20. *Card. de Luc. de Alienat. disc.* 50. *nu.* 3. *& Rot.* 83
dec. 121. *num.* 15. *coram Duran.* Quanto magis dum deficiunt
omnia.

Deficit primum præexistentiæ litis, quia illa fuerat so-
lemniter terminata per duplex conforme rescriptum hujus S. 84
C. primum diei 5. Julii 1658. *Benè provisum*, Secundum ve-
rò diei 15. Nov. ejusdem anni. *In decisis, & Oppositores am-
plius non audiantur*, ut in debilioribus terminis, quod lis di-
catur terminata, quodque articulus reputari non possit dubius
ad substinendam transactionem, quando ille decisus fuit per
Rotam observat *Bertacchin. vot. dec.* 106. *nu.* 5. sequendo pun-
ctualem *decis. in Rom. seu Firm. Successⁿ.* 16 *Jan.* 1696. §. *Ita
pariter cor. Card. Priolo.*

Imò à dd. uniformibus rescriptis hujus S. C. nedum exclusa
dicebatur quælibet litis pendentia, omneq; Jus Opponentium, 85
sed favore Foroliviensium quodammodo constituta dicebatur
res Judicata, inducens notorium, quadrans rotunda, faciens
de albo nigrum, deque non ente ens, atque falsum immutan-
do in verum, juxta notam indolem, & efficaciam rei judica-
tæ de qua *Barbos. axiom.*200. *num.* 2. *&* 3. *& Ansald. de Com-
merc. & Merc. disc.*36. *num.* 33.

Et in terminis, quod hujusmodi requisitam litis pendentis
dicatur deficere in eo casu, in quo decisio ejusdem certa sit, 86
juxta terminos nostri casus, notat *Cravet. conf* 152. *num.* 16.
& firmavit *Rot. decis.* 164. *numer.* 13. *coram Cerr.* ubi, quod
transactio in his circumstantiis inita, dicitur continere tur-
pitudinem.

Ea verò, quæ exadverso dicuntur de revisione ejusdem li-
tis de mandato Alexand. VII. deque facto, meliùs dilucidato 87
ob quæ hæc Sacr. Congreg. steterit anceps pro confirmatione
primi rescripti, sunt simplicia verba, nullum habentia fun-
damentum, vel probationem in contrario Summario, &
quod magis est, non cohærent cum iis, quæ leguntur apud
Card. de Luc. disc. 36. *de Præemin.* scribentem pro Opposito-
ribus, eundemque discursum imprimentem anno 1669. & sic
post undecim annos à dictis resolutionibus, nullam, vel mi- 88
nimam, in illo, neque in illius adnotatione facientem men-
tionem de nova Audientia, deque hujusmodi pulchris discur-
sibus, sed solidè, & seriò asserens, quod Oppositores non
amplius reclamarunt, ibi: *Qui recurrentes ad Sac. Congreg.
rejecti fuerunt.*

Non benè autem ad probandam hanc litis pendentiam re-
curritur exadversò ad Memoriale, coram hac S. C. exhibitum 89
ibi: *Stando la Causa indecisa, sono adesso concordati*; Quia
Memoriale hoc porrectum non fuit à PP. Nationalibus Foro-
liviensibus, qui nullam unquam habuerunt notitiam, nec di-
cti Memorialis, nec assertæ Concordiæ, eorum nomine, li-
beralitate maxima, & spontaneitate insigni, à P. Generali
conclusæ, sed porrectum fuit ab ipsismet Oppositoribus, sic-
que in illius assertionibus nullum fieri potest fundamentum ad 90
eorum favorem, juxta notoria principia.

Sed quando per insubsistentem hypotesim existentia litis
probaretur exadversò à seriis, & replicatis enunciativis utri- 91
usque Partis, adhuc istæ in nulla habendæ essent considera-
tione, ex notorio principio, quod ad substinendam transa-
ctionem, litis pendentia nunquam probatur ex Partium as-
sertionibus, juxta *Text. in l. Cum hi §. Si cum lis ff de Tran-
sact.* quem in nostris terminis sequuntur, & exornant *Paris.
conf* 12. *num.* 3. *lib.* 2. *Mantic. de Tacit lib.* 26. *tit.* 2. *n.* 13. *Surd.
dec.*186. *n* 10 *&* 11. *Urceol. de Transact. qu.* 2. *nu.* 43. *&* 70. *&
Rot. cor. Merlin. dec.*490. *n.* 4. *&* 5.

Fortius quia iisdem verbis, seu gratuitis assertionibus, op-
ponimus innegabilia facta, nempè replicatas resolutiones, 92
& rescripta hujus Sac. Cong. ex quibus palpatur manibus fal-
sitas illorum verborum contrarii Memorialis; *Stando la Cau-*

sa

sa indecisa pendente, ibi: *Indecisa pendente*, & ibi: *Adhuc indecisa pendente*.
Supplicantes hic observare, aliud esse, quod Causa ali-
93 qua pendeat indecisa, seu quod nulla capta fuerit unquam
resolutio, aliud verò, totoque Cœlo diversum, quod ad-
versùs decisiones, & resolutiones, in illa captas, conces-
sa fuerit nova Audientia: Quia in hoc secundo casu ad sum-
mum dici potest, quod adhuc non sit terminata, non au-
tem, quod decisa non fuerit, ut ex sola terminorum consi-
deratione manifestum est.
Deficit etiam 2. requisitum bonæ fidei, nedùm ex adductis
94 supra *num.* 56. sed ulteriùs ex enormissima læsione, de qua
infra, per ea, quæ in specie firmavit *Rot. decis.* 121. *nu.* 26.
coram Duran.
Nec talis prætensa bona fides colorari potest ab incerto litis
95 eventu. Quia in nostro casu eventus iste litis nullatenùs veri-
ficabatur, dum illa, nedum erat terminata per duplex rescri-
pta hujus Sacræ Congregat. sed, quod magis est, impositum
fuerat Oppositoribus perpetuum silentium cum illis verbis.
Et amplius non audiantur.
Minusque colorari potest ab alio prætextu articuli, non
96 modicè involuti, ut ex adversò asseritur, *An Nationales Fo-
rolivienses dici possent Nationales Loci S. Archangeli, at-
tenta unione Ecclesiæ S. Jo: Baptistæ Monast. S. M. Gratiarum
de Fornò*. Quia articulus in hac Sac. Cong. disputatus, non
fuit iste, ex adversò hodiè gratis figuratus, sed alter; *An Re-
ligiosis, oriundis ex Terra S. Archangeli, competeret priva-
tiva in consecutione tituli Ecclesiæ S. Jo: Baptistæ, ad exclusio-
nem Religiosorum Monasterii Fornovii*, qui articulus non aliam
97 disputationem admittebat, neque hodiè admittit, minusque
sub alia consideratione involutus dici potest, quàm sub illa,
de qua conqueritur *Surd. decis.* 172. *in fine*, quod scilicet ex
Facultatis legalis infortunio nihil in Jure nostro tam pacifi-
cum est, quod aliquo velamine offuscari non possit, quem,
98 Me citato, *In Institut. crimin. lib.* 3. *titul.* 5. *numer.* 185. se-
quitur *Rota in Firmana Fideic.* 4. *Maii* 1705. §. *Verùm coram
Ansald.*
Absque eo, quod relevet prætensio, unionem ejusdem Ec-
99 clesiæ Sanct. Jo: Baptistæ attendendam non esse, utì fa-
ctam absque beneplacito Apostolicæ Sedis. Cum enim aga-
tur de unione, effectum sortita, & pacificè observata per
lapsum plusquam 200. annorum, hujus duplicatæ centena-
riæ vigore, nedùm allegare possumus amplissimum Aposto-
licum beneplacitum, sed quemcumque meliorem titulum
de Mundo, in terminis *Rota*, cumulans concordantes,
in decision. 494. *à numer.* 4. *par.* 19 *recentior.* ibi: *Cùm
notum sit, habentem centenariam pro se, unà cum observan-
tia, quæ hìc non deficit, posse allegare, quod intervenerit
Beneplacitum Apostolicum, & omnis titulus melior de Mun-
do, & quidquid necessarium est ad validitatem actus contro-
versi, & etiam privilegium, justè concessum, ut in similibus
materiis præjudicialibus Ecclesiis, & Ecclesiasticis &c. etiam-
si actui Jus resisteret.*
Ultra quod eadem unio recognita, & approbata fuit ab In-
100 nocen. VIII. ibi: *Quapropter de hoc legitimis testimoniis in-
formati, volumus &c.* Necnon ab hac S. C. dict. anno 1658.
acriter se opponentibus Oriundis ex Terra S. Archangeli, eo-
101 rum prætensionem fulcientibus cum Scripturis primi nomi-
nis Advocatorum, ut videre est ex *d. disc.* 36. *num.* 9. *& n.* 12.
in fin. Card. de Luc. de Præem. ubi ingenuè fatetur, quod re-
flectendo ad veritatem, sibi difficultatem faciebat contra suos
Clientes dicta unio subjectiva Ecclesiæ S. Jo: Baptistæ nostro
Monasterio S. M. de Fornovio.
Deficit demum tertium requisitum promiscuæ remissionis
102 alicujus Juris, sine qua quælibet solemnissima transactio ipso
jure nulla est, juxta *Text. in leg. Transactio* 36. *Cod. de Tran-
saction.* ibi: *Transactio, nullo dato, vel retento, seu promis-
so, minimè procedit*, & firmatis per *Rot. decis.* 88. *numer.* 5.
& decis. 187. *numer.* 7. *coram Royas*, *& dec.* 1028. *num.* 7. *cor.
Emer. jun.*
Est autem curiosa illa Juris remissio, quæ exageratur, exad-
103 versò in condonatione expensarum, factarum in lite coram
hac S. C. agitata, dum in illa Creditores expensarum, qua-
tenus istæ deberentur, non fuissent Oriundi ex Terra S. Ar-
changeli succumbentes, sed PP. Nationales Forolivienses vi-
ctores, ut consideranti patet. Dixi *quatenus illæ deberentur*,
quia notorium est, expensas nunquam taxari, neque refici in
Causis, agitatis, & terminatis in S C.
Non minus curiosa est alia remissio, in eo, exadversò po-
sita, quod; *Communitas S. Archangeli approbaverit electio-
104 nem Pat. Augustini de Forolivio in Abbatem S. Jo: Baptistæ*;
Quia electio ejusdem Pat. de Augustinis non fuit approbata à

Communitate S. Archangeli, sed ab hac S. C. eid. ulterius
imponente perpetuum silentium circa suas impugnationes, in
ead. acriter promotas.
Prout etiam ejusdem farinæ est tertia remissio, seu gratia 105
illa, facta P. de Augustinis *permittendo ad illius vitam con-
tinuationem fruitionis dict. tituli Abbatialis*: Huic enim piæ
meditationi applicatur lepida illa animadversio *Cardin. de
Luc. in Relat. Roman. Cur. for. discurs.* 46. *num.* 62. quod sci-
licet talis generositas fraternizzet cum concessione Solis de
Mense Augusti, dum Pat. de Augustinis continuare debe-
bat in fruitione sui tituli Abbatialis vigore concessionis, si-
bi à suis Superioribus legitimè factæ, & ab hac Sacra Con- 106
gregatione canonizatæ, non autem ex gratia Oriundorum à
Terra S. Archangeli, qui nullum reliquerunt lapidem invo-
lutum ad impediendam eidem Religioso fruitionem sui tituli
Abbatialis.
Videant igitur Eminentissimi Patres quàm futiles, quam-
ve inanes sint prætextus ille remissionis alicujus juris, exa- 107
gerati ex parte Oppositorum ad substinendam dictam leoni-
nam Concordiam.
E converso autem dignentur observare, quare, & quod-
nam jus prætendatur ex adversò sublatum fuisse Nationi Fo- 108
roliviensi per d. leoninam Concordiam, seu Transactionem,
qualis dicitur illa, in qua unus ex Transigentibus nihil, vel
parum obtinet, juxta animadversa per *Urceol. de Trans. qu.*
100 *n.* 10. *Card. de Luc. de Alienat. disc.* 50. *num.* 6. *& Rot. cor.
Cerr. dec.* 164. *num.* 11.
Prætenditur enim destructa unio illa Ecclesiæ S. Jo: Bapti-
stæ, per duo, & ultra sæcula pacificè observata, & innixa 109
duabus Pontificiis gratiis, seu concessionibus. Et quod ma-
gis est, ab hac Sac. C. acriter informantibus Oppositoribus,
canonizata, atque ab illorum Advocato admissa *in d. disc.*
36. *num.* 9. *&* 12. *in fine de Præemin.* Itaut dd. Oppositores,
mediante d. asserta Concordia, in simplici, ut ita dicam;
velitatione cum uno Religioso, clam obtinuissent id, quod
in aperta pugna bis renovata cum integra Natione, accersi- 110
tis primi nominis Defensoribus, ab hac Sac. C. obtinere non
valuerunt dicto anno 1658.
Prætenditur 2. in æternum exclusa integra Natio Foroli- 111
viensis, & omnes qualificati Religiosi Monasterii Sanct. Ma-
riæ Gratiarum à consecutione Abbatiæ, de qua agitur, cum
illo verè maximo inconvenienti, quod Religiosi Grangiæ,
seu Monasterii uniti, & dependentis, sint capaces Dignita-
tum Monasterii principalis, cui fuit facta unio: Religiosi ve-
rò ejusdem Monasterii principalis sint incapaces obtinendi
Dignitates in Grangiis, & Monasteriis unitis, seu depen- 1
dentibus, quo nihil absurdius, nilve irrationabilius, etiam
ad sensum *Cardin. de Luc.* Scribentis pro Oriundis in Terra
S. Archangel.
Prætenditur 3. efformata particularis Natio, constituta ab
uno, vel altero Religioso d. Terræ S. Archangeli, distincta 112
à Corpore totius Nationis Foroliviensis, contra solitum no-
stræ Congreg. de quo in Summario adductum fuit in testem,
omni exceptione majorem, integrum Capitulum generale,
celebratum anno 1664.
Prætenditur 4. revocata res judicata, seu duplex solemne
Rescriptum hujus S. C solidè fundatum im Juris principiis, 113
& nostris Constit. absque ullo prorsus novo motivo, vel ap-
parenti ratione, quæ adducta non fuerit, maturè examina-
ta, acriter discussa, & insubsistens reperta ab hac Sac. Cong.
d. anno 1658.
Prætenditur demum cum intolerabili excessu, & plusquam
enormissima læsione compensata vitalitia fruitio unius Ab- 114
batis cum jure possidendi Abbatia per omnia Sæcula Sæcu-
lorum: Si autem communiter Doctores, & S. Rota, utì
læsivas, & nullius efficaciæ agnoscunt, & reputant Con-
cordias illas, in quibus verificatur excessus in dubii juris
compensatione, ut videre est apud adductos à *Ciarlin. con-
trov.* 219. *num.* 110. *libr.* 2. *Urceol. de Transact. quæst.* 43. *nu-
mer.* 7. *& Rot. in Imolen. seu Bononien. Bon.* 18. *Martii* 1697.
§. *Quemadmodum*, *& per totum & 28 Aprilis* 1698. *in fin. co-
ram Olmo*, *& in Rom. seu Firmana Success.* 10. *Jun* 1697. §.
Quo circa coram Card. Priol. ibi: *Unde etiam si articulus Ju-
ris contineret aliquam dubietatem, adhuc tamen læsio semper* 115
*esset enormissima, quia id, quod remittitur, commensurari de-
bet cum dubio litis eventu*, *& in Roman Transactionis* 3. *Julii*
1704. §. *Nilominus*, *& seq. & in Rom. Domus* 10. *Junii* 1707.
§. *Læsio verò cor. Card. Scotto.*
Quid dicendum in nostro casu, in quo nulla adest pro-
portio inter vitalitium jus, continuatum ab eo, qui in il-
lius legitima possessione reperiebatur, & inter jus perpe- 116
tuum, acquisitum ab illo Collitigante, qui nedum in li-

te succubuerat, sed ei impositum fuerat perpetuum silentium, ut consideranti patet. In istis autem terminis similes transactiones, absque ulla necessitate rescissionis, perindè habentur, ac si factæ non fuissent, juxta *Text. in leg. Cum actus ff.*
117 *de Dol malo*, & egregiè distinguendo observat *Rot. decis.* 650. *num.* 5. *par.* 19. *rec. & dec.* 67. *num.* 12. *cor. Ansald. & in eadem Causa in Rom. seu Firmana Suc.* 28. *Februar.* 1695. §. *Nec obstat cor. Molin.*

Observantes ulteriùs, quod ad terminos d. enormissimæ
118 læsionis, nec etiam terminare debebat cum vita P. de Augustinis jus Nationis Foroliviensis ad dict. Abbatiam, sed per quamcumque aliam vacationem, ibi: *Quodque per sui mortem, vel per quamcumque aliam d. Abbatiæ vacationem*; Itaut si post paucos dies P. de Augustinis provisus fuisset de alia Abbatia, vel alio modo, quàm per ipsius mortem vacasset, statim transiisset in dominium Oppositorum absque ulla spe unquam redeundi ad Nationem Foroliviensem, in qua per
119 duo, & ultra Sæcula permanserat, postquam scilicet nostræ Congreg. à Foroliviensi Benefactore renunciata fuerat, quando adhuc Abbatiali qualitate non pollebat.

Ex combinatione harum exorbitantiarum facilè assequimur, quare asserta Concordia exhibita non fuit coram hac
120 Sac. Congreg. antequam extorqueretur illius approbatio, dum ista obtenta fuit die 2. Martii 1667. cum supposito, quod esset jam conclusa, quando apparet stipulata die 23. ejusdem mensis. Quare per decennium procrastinata fuit illius confirmatio à Card. Ulderico Carpineo, nempè usque ad diem 26. Augusti 1676. sub: *Datum Romæ ex Ædibus nostris*, quando
121 tunc temporis idem Cardinalis non in suis Ædibus, sed in Conclavi morabatur, in quo similes materiæ tractari non solent, & multò minus expediri ex Ædibus Cardinalium, ut Eminentissimis PP. probè notum est.

Omnia hæc manibus palpare faciunt insubsistentiam asser-
122 tæ Concordiæ, & nihilominus addimus aliam reflexionem, quæ ex se sola sufficiens est ad impediendam illius executionem, quia scilicet stipulata fuit à Patre Generali; *Vice, & nomine PP. Nationalium Foroliviensium, pro quibus de rato*
123 *in forma promisit &c. quodque illi præsens Instrumentum, ac omnia in hoc contenta quæcunque infra duos menses cum dimidio, ab hodiè proximos, ratificabunt*, dum nec infra dictum tempus duorum mensium cum dimidio, nec postea adducitur ratificatio eorundem PP. Nationalium Foroliviensium, sine qua illa perinde habetur, ac si facta non fuisset, ex add. supr. *num.* 42.

Respondetur exadverso, Concordiam stipulatam fuisse à
124 P. Generali nomine totius Cong. & utì illius Capite; Sed responsio non subsistit in facto, nec relevat in Jure.

Non subsistit in facto, in quo habemus, quod P. Genera-
125 lis devenit ad assertam Concordiam vice, & nomine, necnon utì Procurator PP. Nationalium Foroliviensium, pro quibus promisit de rato; Iste autem contrahendi modus apertè excludit nomen totius Congregationis, & qualitatem illius Capitis, ut in terminis actus, gesti à Procuratore Generali Cisterciensium, firmavit *Rot. decision.* 62. *numer.* 1. *part.* 13. *recentior.*

Nec relevat in Jure, quia Generales Religionum non ha-
126 bent facultatem præjudicandi juribus particularis Nationis, vel Monasterii, ut probavimus supra *num* 53. & addimus punctualem *decis. Rotæ in Bononien. Dotis* 21. *Januar.* 1706. §. *Minus coram Ansald.* ubi, quod Procuratores generales Religionum, absque speciali mandato Conventus, seu Monasterii non possunt nomine ejusdem Conventus, seu Monasterii comparere, & punctualiorem resolut. C. C. in *Cremonen.* 29 *Novembris* 1704. *Lib.* 54. *Decretor. folio* 63. in qua similis renunciatio facta per quatuor Generales totidem Religionum in nulla habita fuit consideratione, sed rescriptum: *Præfigatur gradatim novus terminus duorum mensium Procu-*
127 *ratoribus generalibus, & Superioribus Monasteriorum ad declarandum capitulariter, & in forma valida, an velint, nec ne acceptare legatum ad formam testamenti.* Et in eodem sensu fuit Cong. Rever Fabr. in eadem Causa die 5 Junii 1706. admittendo ad Compositionem hæredes cum Rescripto: *Constito de validis, & legitimis repudiationibus quatuor Religionum.*

Respondetur 2. Concordiam ratificatam fuisse à Capitulo
128 generali; Sed solidè replicamus, quod P. Generalis in illius stipulatione non promisit ratificationem Capituli generalis, sed PP. Nationalium Foroliviensium, quorum vice, & nomine illam stipulatus fuit. Igitur negligendo hanc secundam, & procurando primam, Oppositores abundarunt in superfluis, & defecerunt in necessariis, hoc est defecerunt in illa
129 ratificatione, quam P. Generalis specificè, & expressè promisit: Abundarunt verò, obtinendo illam, quæ nec attenta Juris communis dispositione, nec solito nostræ Congr. in his terminis suffragatur, ex adductis sup. à *n.* 49.

Absque eo, quod relevet asserere, in d. Capitulo generali adfuisse etiam consensum Nationalium Foroliviensium, dum in illo intervenerunt tres Patres ejusdem Nationis; Quia isti intervenerunt quidem in eodem Capitulo, sed nimis verisimiliter dicendum est, fuisse ex numero illorum septem, qui 130
dederunt fabas nigras, ut legitur in contrario Summaro; Itaut potiùs verificetur illorum dissensus, & oppositio, quàm consensus, & ratificatio.

Respondetur 3. Concordiam ratificatam fuisse à Canonicis 131
nostri Monast. S Mar. Gratiarum de Forno, prætendendo, quod illa æquivaleat ratificationi PP. Nationalium Foroliviensium.

Verùm talis ratificatio poni debet ad partes. Tum quia legitur facta die 27. Junii 1668. & sic post annum à lapsu duo- 132
rum mensium cum dimidio ab illius conclusione, quos sibi præfixerat Pat. Generalis, stipulans utì Procurator PP. Nationalium Foroliviensium, & expressè promittens intra dictum tempus illam exhibere, & producere in actis Florelli, tunc temporis Not. Card. Vicarii; Et consequenter perindè habetur, ac si nunquam facta fuisset, ut in præcisis terminis resolutionis alterius Concordiæ, ob ratificationem tempore 133
præscripto non obtentam, observant adducti per *Ansald. de Commerc. & Mercatur disc.* 63. *numer.* 16. & generaliter *Rot. dec.* 811. *num.* 8. *coram Cerr. & dec.* 246. *num.* 4. *coram Dunoz. jun. & dec.* 316. *num.* 1. *par.* 17. *rec. & coram Pamph. dec.* 685 *num.* 5. ibique *Adden. à numer.* 10. inter alias convincentes rationes hujus conclusionis, adducit illam, quod actus, ratificationem exposcens, dicitur conditionalis; Ista autem, si non purificetur conditio in tempore præscripto, statim resol- 134
vitur, & in *Ariminen. Bonorum* 31. *Januarii* 1680. §. *Etenim coram Ursin.*

Quibus non contradicit *ead. Rot. in decis.* 377. *numer.* 3. *cor. Dunoz. jun.* Quia in casu d. dec. verificabatur renunciatio ex- 135
ceptioni, ob non adimplementum ratificationis in tempore convento, quæ renunciatio in nostro casu, nec concurrit, nec poterat concurrere, dum dicta asserta Concordia Nationalibus Foroliviensibus, à quibus ratificari debebat, nunquam propalata fuit; Sine scientia autem, & quidem vera, & certa, nedum actus ratificandi, sed omnium nullitatum, & defectuum ejusdem actus, impossibile est, quod ille ratifi- 136
catus dici possit, juxta *Tex in l. Mater ff. de Inofficios. testam.* quem sequuntur *Surd. cons.* 49. *à num.* 32 *Gratian. discept.* 162 *num.* 3. *Rot. cor. Bich. dec.* 452 *num* 25. *& cor. Priol decis.* 411. *num.* 17. *& in par.* 11. *rec. dec.* 98 *à num* 6. Tum etiam quia facta non fuit à PP. Nationalibus Foroliviensibus, quorum nomine illa fuit promissa à Pat. Generali stipulante, ut illorum 137
Procuratore, sed à PP. de Familia in Monasterio S. M. Gratiarum, eo tempore, quo ex 20. Nationalibus Foroliviensibus duo solùm in illo reperiebantur. Supplicantes in hac parte cum advertentia legere contrarium Summarium circa verba illa, *da Forlì tutti Sacerdoti*, observando, quod deest virgula inter ly *da Forlì*, & inter ly *tutti Sacerdoti*, itaut sensus eorundem sit, quod omnes Religiosi usque tunc nomi- 138
nati, essent Sacerdotes, non autem quod omnes essent de Forolivio.

Non negamus, quod in electionibus, aliisque tractatibus, concernentibus negotia alicujus particularis Monasterii, vocem habeant omnes Canonici, & Clerici, expressè professi, 139
qui in illo reperiuntur de Familia, sive sint Nationales, sive non, quod solùm determinant *nostræ Const. inc* 19. §. 5 Sed ex hoc nullatenus infertur, quod pro validitate illius actus, pro quo expressè reservatus fuit consensus, & promissa ratificatio PP. Nationalium alicujus Nationis, iste consensus, & ratificatio suppleri possint à Religiosis uniustantùm Mona- 140
sterii ejusdem Nationis, in quo nullatenus de familia reperiantur illi, quorum ratificatio promissa fuit, ut egregiè observat *Rot. dec.* 424 *num* 9 *cor. Pamphil.* Assignans *n.* 10. convincentem illam rationem hujus conclusionis, quod aliàs actus diceretur ratificatus ab illis, qui ipsum directè facere non poterant, contra omnia principia.

Die Vener. 26. Augusti 1707. proposita Causa in C. E & R. per Card. Colloredum, fuit rescriptum: *Concordiam non* 141
esse exequendam, & videatur de subsistentia tituli Abbatialis; *Circa substitutionem verò novi Abbatis nihil innovetur, inconsulta S. C.*

In

In eadem Causa.

Resoluto hoc rescripto mediante d. dubio circa inexequibilitatem d. leoninæ Concordiæ, opus deinde fuit dis-
142 putare duo alia sequentia dubia.

I. *An constet de subsistentia tituli Abbatialis? Et quatenùs*
143 *affirmativè.*

An in electione Abbatum S. Jo: Baptistæ sint præferendi
144 *Nationales S. Archangeli in casu &c.*

Primum autem videtur *Affirmativè* resolvendum, secundum verò *Negativè*.

Reassumendo enim materiam à suis principiis, habemus, quod Sixtus IV. in ejus Brevi usque de anno 1477. Ecclesiam San. Jo: Baptistæ in Territorio Sanct. Arcangeli cum
145 ejus bonis, & pertinentiis Congreg. Salvatoris concessit, & univit, quam vocat sub nomine, & titulo Prioratus; Cujus Ecclesiam idem Summus Pontifex in eodem Brevi dicit concedere, & unire dictæ Congreg. ad talem Prioratum tenendum, regendum, & gubernandum, juxta ritus, mores, & consuetudinem ejusdem Congregationis Consuetudo
146 autem, mos, & ritus dictæ Congreg. est, ut Ecclesia, seu Loca, ipsi unita retineant, conservent titulos, ac nomina, quibus ante unionem nuncupabantur, indeque factum est, ut hujus Congregationis Superiores, & si omnes pari honore ac potestate gauderent, quidam tamen Abbates, alii Priores, nonnulli verò Præpositi vocarentur; juxta qualitatem nominis, vel tituli, qua decorabatur Ecclesia, cui præficiebantur, hujusmodi diversitas nominis perduravit usque ad
147 annum 1635. quo sub Urbano VIII. ex decreto C. R. die 15. Dec. concessum est, ut omnes præfati Superiores Abbates vocarentur.

Quod autem titulus Prioratus Ecclesiæ Sancti Jo: Baptistę,
148 de quo quæritur, perduraverit post unionem, eoque decoratus fuerit aliquis ex Canonicis Sanctæ Mariæ Fornovii Nationis nostræ, nulla currit hæsitatio. Cum enim Innocentio VIII. ad supplicationem Prioris, & Conventus Monaster. S. M. Fornovii speciali suo Brevi sub die 23. Novemb 1484. jusserit omnimodam restitutionem prædictæ Ecclesiæ, quam cum omnibus ejus bonis occupaverat Laurentius Patriarcha Antiochenus, ac si ad suam Patriarchalem Mensam pertineret, pro executione hujus Brevis apud Gubernatorem Romandiolæ, Commissarium in hac parte Apostolicum, comparuit Fr. Arsenius de Alemania Ordinis Can. Regul. S. Au-
149 gustini, & Congr. S. Salvatoris, Prior Ecclesiæ S. Jo: Baptistæ de Vicariatu S. Archangeli, Canonica nuncupat. ut fuit justificatum in Sum.

Ex hujusmodi igitur facto patet expresè, titulum Prioratus, quem ex Bulla Sixti IV. præfatæ Ecclesiæ annexum vi-
150 dimus, perdurasse etiam postquam eadem Congregat nostrę unita est, ac propterea non esse noviter, vel ex arbitrio introductum, cum 223. ab hinc retrò annis laudatus Fr. Arsenius Can. noster Regularis eodem titulo Prioris vocaretur, & gauderet.

Et ad plenius demonstrandam dependentiam ejusd. Ecclesiæ S. Jo: Baptistæ à Monasterio S. M. Gratiarum Fornovii,
151 animadvertere supplicamus, quod in relato casu occupationis per Patriarcham Antiochenum, nullatenus Prior S. Jo: Baptistæ, sed Prior, & Conventus Sanctæ Mariæ Gratiarum recursum habuit ad Pontificem, eique supplicavit pro restitutione, quam obtinuit, testimoniis, & documentis probando, eandem Ecclesiam cum suis pertinentiis ad se spectare, Prior autem S. Jo: Baptistæ, dum apud Commissarium Apostolicum comparuit, & institit pro executione preæfatę restitutionis, nihil omninò egit proprio nomine, sed, ut ibi dicitur, *nominibus quibus supra*, idest Prioris, & Conventus Monasterii Sanctæ Mariæ Gratiarum, veluti Procurator, non Principalis.

Ulterius observari etiam meretur, quod in hujusmodi facto
152 Prior Sanctæ Marię Gratiarum nominatur cum suo Conventu, & Monasterio, alter verò simpliciter, & nudè enunciatur Prior S. Jo: Baptistæ, ad indicandum, quod is tantùm titulum, & nomen obtinebat, non verò administrationem, & jurisdictionem, juxta modum, quo usque in præsens in nostra, aliisque Congreg. Regularibus perdurat consuetudo, ut adsint quidam Abbates titulares, de quibus *Tamburin. de Jur. Abbat. tom. 1. disp. 3 quæst. num 1.* ibi: *At ii denique sunt Abbates solo titulo, qui Regulares sub se Subditos non habent, vel quia fortassis Monachi locum relinquerunt; Vel quia Monasterium est aliò translatum; Vel alicui sæculari Clericum commendatum, & hi titulares Abbates vocantur, ac pontificalibus Insigniis utuntur, gestant etiam Insignia Prælatorum, sicuti Abbates haben. sub se Regulares subditos, habent etiam suffragia, & liberam vocem in Capitulis.* Ex his ergò, quæ habet peritis- 153
simus rerum Regularium Scriptor, manifestè constat, nullum esse inconveniens, imo communi omnium penè Congregationum praxi, usuque firmari, quosdam reperiri Abbates sine residentia, sine administratione, sine Subditis, veros tamen Abbates, licet solius nominis, & tituli, juxta ea, quæ de Episcopis titularibus adnotavimus *in Instit. crim. lib. 1. tit. 10. §. 1. num. 39.*

Et apud nostram Congr. omissis justis rationibus aliarum 154
Congregationum, fuit immemorabiliter practicata consuetudo instituendi Abbates titulares, quia cum ex Abbatibus eligantur Generalis, & Visitatores, quibus vigore *Constit. c. 55 §. 20.* ut expeditiores, & promptiores sint ad sua munia exequenda, interdicitur omne aliud Officium, necesse omnino est, ut adsint alii, qui eorundem loco subrogari, ac destinari possint ad gubernium, seu regimen Monasteriorum, ad quod exequen. in nostra Cong. conservantur tituli Abbatiales nonnullorum Locorum, etiam non habentium administrationem, vel jurisdictionem, ac aliquibus Nationibus numerosioribus, quarum Monasteria majora sustinent onera pro 155
Cong. donati, & adscripti sunt tituli, licet nullo loco affixi, ut si quando aliquis ex eisdem Nationibus eligatur in Abbatem generalem, Priorem generalem, Visitatorem &c. præsto sit alter Nationalis, cui committatur regimen illius Monasterii, idque à Majoribus expertum est ratione, & experientia comprobatum, quod nempè studiosius, ac utilius Monasteria per Nationales gubernari valeant, quàm per Exteros, & hoc validiùs armatum reperitur per Paulum V. in suo Brevi die 12. Maii 1607. pro distributione Prælaturarum; In eodem enim præcipit, quod quilibet Prælatus vacet saltem per triennium à gubernio ejusdem Monasterii, quo casu ju- 156
bet assumendum, & substituendum alterum Nationalem, itaut alternatim gubernet, cujus substitutio, seu alternativa nullatenus exequi posset, si in qualibet Natione unus tantùm esset Abbas Nationalis.

Hisce additur, quod in nostra Congregatione plusquam in aliis similes tituli sunt necessarii; Nam ad alliciendos Reli- 157
giosos ad assumenda officia alioquin laboriosa Lecturæ, Præfecturæ Novitiatus, Curæ animarum, Oeconomatus, aliaque consimilia, nullum aliud præter hos titulos habent; Nam si restringantur tituli Abbatiales, quod nempè unus tantummodò adsit pro qualibet Natione, & Monasterio, si talis unicus titulus fuerit à Religioso Nationali vegetæ ætatis occupatus, prout persæpè contingit, quis erit, qui fretus merito velit assumere dicta onera spe destitut. se ad majora promovendi?

Et hac ratione Summi Pontifices titulos consimiles auxerunt, seu reservarunt, prout Innoc. X. in Bulla suppressio- 158
nis Monasteriorum reservavit titulos annexos Monasteriis, jam suppressis, qui adhuc durant, Alexandro VII. supprimendo Canonicam Centi, facta unione illius Ecclesiæ, & bonorum Monasterio Ferrariæ, reservavit titulum, ut in ejus Bulla sub die 7. Febr. 1663. idemque Pontifex auxit titulum Abbatiæ Ecclesiæ S. Ruffini Ecclesiæ unitæ Monasterio S. Sebastiani Mantuæ, & Innoc. XII. adjunxit titulum Abbatiæ Ecclesię S. M. in Vado, quantumvis esset Monasterium jam suppressum ac pariter Summus Pontifex Clemens XI. occasione suppressionis duarum Abbatiarum in Hetruria, alte- 159
ra S. Jacobi super Arnum, alia verò Sanct. Andreæ in Marsciano aliis Regularibus concessarum, quibus gaudebat ista Congr. in ejus Bulla die 29 Sept. 1703. reservavit titulos Abbatiales, & demum anno 1706. die 18. Martii fuerunt eidem Summo Pontifici humiles porrectæ preces, quatenus dignaretur erigere in titulum Abbatialem Ecclesiam S. Bernardi in Valle, Diœcesis Pisanæ, unitam Canonicæ S. Augustini Nicosiæ, quamvis d. Ecclesia nunquam fuerit Monasterium, Re- 160
missoque supplici Libello huic S. C. *Petita facultas tunc futuro Capitulo generali benignè impartita fuit*.

Si igitur Summi Pontifices munificentissimè tot titulos Abbatiales elargiti sunt, vel reservando, vel potiùs augendo ad 161
favorem nostræ Congregat. solùm ex rationibus, desuper expressis, qua ergo ratione erit hæsitandum de titulo annexo Ecclesiæ S. Jo: Baptistæ, olim Monasterio? quo ab immemorabili supra 200 & ultra annos gavisum fuit nostrum Monasterium S. M. Gratiarum Fornovii ex primariis istius Cong. quo quatenus non gauderet, omnis justitia, & ratio exigeret ut erigeretur.

Sed hæc ex abundanti dicta sint, nam pro convincenda subsistentia tituli Abbatialis, de quo agitur, satis est do- 162
cere de immemorabili illius observantia; Ultra quod enim

superiùs de illo docuimus ex Bulla Innocentii VIII. supra
200. annos, præcisiùs, & validiùs docuimus ex Actis Co-
mitiorum generalium supra 100. annos habitorum in Mona-
sterio Sancti Salvatoris Bononiæ, quibus claré patet, iisdem
semper interfuisse Abbatem Ecclesiæ S. Jo: Baptistæ, ut vi-
dere est ex Partitis Capitulorum generalium, fideliter extra-
ctis, & in Summario exhibitis, quod facit cessare omnem
dubietatem, & vigore d. centenariæ, præseferentis tempus
immemorabile, quilibet titulus melior de Mundo allegari va-
let ex adductis supra.

Firmata igitur omni jure subsistentia tituli Abbatialis Ec-
clesiæ S. Jo: Baptistæ transitum facimus ad 2. dub. supplican-
tes observare, quod hujus favore militat res judicata, seu du-
163 plex uniformis resolutio hujus Sac. Congreg. sub diebus 5. Ju-
lii, & 15. Nevembr. 1658. cum impositione perpetui silentii
Oppositoribus, ad quorum instantiam nihil hodiè novi addu-
citur, quod in dictis duabus Causæ propositionibus latissimè
exageratum non fuerit, mediante opera primi nominis Ad-
vocatorum, ut videre est apud *Card. de Luc. de Præem. disc.*
36. *à num.* 8. ubi solita ingenuitate reflectendo ad veritatem,
164 contra Oppositores pro quibus scribebat, difficultatem ei fa-
cere asseruit unionem dict. Ecclesiæ S. Jo: Baptistæ, factam
nostro Monast. quodq; ex hoc motivo prodierunt dictæ resolu-
tiones hujus S. C. denegantes prælationem Oriundis in Ter-
ra S. Archangeli.

Motivum autem non potuit esse validius, neque magis
subsistens, quia revera eadem Ecclesia Sancti Jo: Baptistæ
165 in nostra Congregatione semper considerata fuit, & habita
non pro Monaster. independenti, & de per se, sed uti Gran-
gia, seu Membrum nostri Monast. Sanctæ Mariæ Gratiarum
de Fornovio.

Ad quod probandum non insistimus præsumptionibus, &
conjecturis, sed adducimus citatam literalem Bullam Six-
166 ti IV. qua mediante idem Summus Pontifex eandem Ec-
clesiam perpetuò univit, & incorporavit nostræ Congrega-
tioni. Nec non publicum, & solemne Instrumentum unio-
nis, factæ nostro Monasterio usque ab anno 1479. in quo ve-
167 ritas hæc intra evidentiæ fines constituitur à sequen. verbis,
omni contraria glossa, & quacumque etiam subtili detorsio-
ne incapacibus: *Ut sit spiritualiter, & temporaliter perpetuis
temporibus sub cura, & regimine Prioris, & Canonicorum
Monast. Sanctæ Mariæ de Gratiis in Territorio Forolivienſi, &
omnes fructus, redditus, & proventus sint pro usu Canonico-
rum, commorantium, & qui pro tempore commorabuntur in d.
Monast. S. M. de Gratiis cum bonore, & onere omnium expen-
sarum, tam factarum, quàm faciendarum, & hoc, tam in Bul-
lis, Annata, & annua Pensione exsolvenda, ut supra, quàm
in quibuscumque aliis quomodocumque, & qualitercumque ex-
pensis, occursis, & occursuris*; Quæ omnia semper à Cano-
nicis nostri Monaster. Fornovii adimpleta punctualiter fue-
168 runt, & de præsenti adimplentur, mediante solutione Quin-
denniorum, omniaque alia supportantur onera, quomodo-
cumque infixa bonis ejusdem Ecclesiæ S. Jo: Baptistæ, quod
extra omnem controversiam est.

Fortiùs, quia ead. Unio facta non fuit clandestinè, & pri-
169 vata authoritate, sed in Comitiis generalibus nostræ Congr.
habitis in Monast. S. Michaelis de Candiana d. ann. 1479. ce-
lebratisque, ut dicitur in publico Instrumento, dato in Sum-
mario, *more solito, cum omnibus solemnitatibus opportunis*,
& necessariis, & cum illa circumstantia, quæ solet esse ni-
mium rara in Capitulis generalibus, quod *Patres omnes, in
illis interessentes, taliter fuerunt concordes, ut ad illam deve-
nerint, nemine discrepante*.

Quibus additur pacifica, & nunquam interrupta observan-
170 tia 200. & ultra annorum, qui longissimus temporis lapsus,
nedum inducit præsumptionem illius validitatis, & justifica-
tionis, ex adductis per *Bertacchin. Vot. decis.* 153. *num.* 1. *&
Rot. coram Seraphin. dec* 1459. *num* 1. *& coram Burat. decis.*
743. *num.* 6. *& coram Celso dec.* 70. *n.* 3. sed ulteriùs facit præ-
171 sumere quemcumque meliorem titulum, juxta animadversa
supra.

Supplicantes observantiam hanc præ oculis habere sub con-
172 sideratione, quod illa dicitur cujuscumq; dispositionibus re-
gina, & fida interpres etiamsi contrarius intellectus de jure
verior esset, magisq; accomodatus verborum sensui, ex cu-
mulatis sup. *in tom.* 1. *par.* 2. *disc.* 16. *num* 101.

Respondetur exadverso, eand. unionem esse nullam, uti
173 non munitam Apostolico Beneplacito, & ex eo, quia non
verificantur causæ, propter quas facta fuit.

Verùm circa Apostolicum Beneplacitum supplicamus ob-
servare, illud nullatenus fuisse necessariam, ex quo Six-
tus IV. in Bulla Unionis dictæ Ecclesiæ S. Jo: Baptistæ,
factæ nostræ Congregationis non præscripsit, neque deman-
davit, quod eadem Ecclesia, resignata in ejus manibus per 174
Antonium Latiosum, erigeretur actualiter in Monasterium;
Signum evidens, quod reliquit arbitrio ejusdem nostræ Con-
gregationis prout meliùs, & utilius ei videretur, providen-
di pro majori incremento salutis animarum, ac fructu bono-
rum temporalium: Neque eadem Ecclesia retineri cum suis 175
bonis poterat à nostra Congregatione sed pernecesse unienda
erat alicui viciniori Monasterio, ut solita maturitate factum
fuit in dicto Capitulo generali, pro exequenda pia voluntate
dicti Latiosi, Benefactoris Foroliviensis, qui illam intuitu
erga Patriam, & pia devotione erga miraculosissimam Ima-
ginem Beatæ Mariæ Virg. nostri Monasterii in manibus Pa-
pæ resignavit, ut uniretur Monasterio suæ Nationis, quod
proximius erat, & commodius omnibus aliis Monasteriis,
quæ longè distant à præfata Ecclesia, ut inter Partes non con-
trovertitur.

Certiùs, quia quando idem Sixtus IV. univit eandem Ec-
clesiam nostræ Congregationi, illa erat Prioratus habitu, non
autem actu, & proinde demandavit, ut teneretur, & guber- 176
naretur juxta ejus ritus, & consuetudines, nullo superaddi-
to verbo, concernente, vel importante mutationem ejus pri-
mævi status, juxta verba Bullæ Unionis, ibi: *Ut per eos*,
juxta eorum ritus, & consuetudines tenendus, & gubernan- 177
dus foret, & ibi: *Proviso, quod Prioratus hujusmodi debitis
propterea non fraudetur obsequiis, & animarum cura in spiri-
tualibus in eo, si qua illi immineat, nullatenus negligatur, sed
illius congruè supportentur onera consueta*: Ex quibus patet,
noluisse d. Ecclesiam erigere in actuale Monasterium, sed gu-
bernari modo, & forma, quibus ante resignationem guber-
nabatur à Latioso.

Comprobantur hæc ex aliis Bullis diversarum Unionum,
factarum per eundem Sixt. IV. de aliis Ecclesiis nostræ Con- 178
greg. quæ expressè voluit, & demandavit erigi in Monaster.
discretivè de isti loquendo, ut videre est in Bulla Unionis Ec-
clesiæ S. Agatæ Urbini anno 1481. ibi: *Monasterium S. Aga-
thæ in Monasterium d. Congreg. erigere, & illius Congr. Mo-
nasterium fore de cætero decernere, & eidem Congreg. per eos*,
juxtà ejusdem Congr. ritus, mores, ac laudabilia Instituta te- 179
nendum; Et in alia similis Unionis Ecclesiæ S. Paterniani
de Fano, facta anno 1482. ibi: *Si Monasterium prædict. im-
posterum regatur per dilectos filios Priorem, & Canonicos S. Sal-
vatoris &c. juxta eorum ritus, mores, & regularia Instituta &c.
illudque cum omnibus Juribus, ac pertinentiis suis Cong. præ-* 180
*fatæ per eos, juxta eorum ritus, mores, & laudabilia Institu-
ta d. Ordinis per Priorem temporalem de cætero perpetuis tem-
poribus gubernandum &c.* Quæ Bullæ gr. ex. ex demonstrativè
exhibentur, & complures aliæ similis tenoris de facili possent
adduci.

Cœterùm, admisso adhùc, sed nunquam concesso, quod
in Unione, de qua agimus, requireretur Apostolicum Bene-
placitum, ex dicta ferè triplicata centenaria, cum sub-
sequuta pacifica observantia, non unum, sed mille Aposto-
lica Beneplacita, & quemcumquem alium meliorem, ma- 181
gisq; utilem titulum de Mundo allegare possumus, & constan-
ter asserere, omnia legitimè facta fuisse, & sufficienter justi-
ficata esse, juxta innumeras authoritates, quas referunt, &
sequuntur *Gratian discept.* 867. *n.* 50. *& discept.* 893. *num.* 17.
Gonzal. ad Reg. 8. *Cancell. gloss.* 12. *in princ. & n* 76 *& Rot. de-
cis* 803. *n.* 15. *cor. Emer. jun. & dec* 268. *n.* 18. *par.* 12. *& decis.*
155. *n* 8. *&* 9. *par.* 16. *& dec.* 46. *n.* 8 *par.* 17. *& dec.* 493 *num.* 3.
& 4. *par* 19. *rec* ibi: *Cum notum sit, habentem centenariam pro* 182
*se, unacum observantia &c. posse allegare, quod intervenerit
Beneplacitum Apostolicum, & omnis titulus melior de mundo,
& quidquid necessarium est ad validitatem actus controversi: &
dec.* 533. *n.* 17. *eadem par.* 19. *rec.* ibi: *Sine dubio ex triplicata
centenaria resultat facultas allegandi quemcumque titulum me-
liorem de mundo, ac Beneplacitum Apostolicum, dum illud
passim admittitur, etiam in materiis præjudicialibus Ecclesiis,
& Ecclesiasticis ex solo lapsu centum annorum cum observantia,
& dec.* 574. *n.* 11. *ead. part.* 19. *rec.* ibi: *Cum habens solam cente-
nariam possit allegare Beneplacitum Apostolicum, & omnes ti-* 183
*tulos meliores de Mundo, & quidquid necessarium est validitati
actus*: & alibi quotidiè, cum sit propositio adeò certa, ut non
sine difficultate inveniri possit Doctor aliquis, illam impu-
gnans, & è converso ad illius comprobationem de facili pos-
sent componi Volumina.

Neque fundamentum aliquod fieri potest *in Decis.* impres-
sa apud *Balduc. ad Ram. decis.* 103. *numer.* 22. *tom.* 4. Ex sola 184
enim lectura ejusdem dec. necnon ex ejus confirmatoria, sub
titulo *Bononien. Jurisp. de Ghislertiis* 22. *Aprilis* 1695. §. *Aut
verò cor. Pio*, remanet pluſquam manifestum, quod in tan-
tùm

tum Rota noluit in dicto casu attendere titulum præsumptum, resultantem ex lapsu longissimi temporis, quia non controvertebatur sola extrinseca solemnitas Apostolici Be-
185 neplaciti, sed negabatur etiam substantialis, & positivus titulus, eo quia incontinenti constabat de insubsistentia tituli veri, qui semper in præteritum fuerat allegatus à Succumbentibus, ut signanter videre est in *dict. decision. confirmat.* ibi: *Certiùs, quando nullum adesse posse titulum, liquidò constat, & Pars, recurrens ad titulum præsumptum, usa semper fuit in aliis casibus titulo vero*; Idque generale est in qualibet materia, ea fundamentali ratione, quia præsumptio
186 semper cedere debet veritati, quodque fictio nunquam locum habet, quando de veritate constat, juxta notoria principia, de quibus, omissis generalibus, in nostris terminis *Cardin. de Luc. de Alienat. disc 2. num. 9.*

Nos autem sumus in terminis, toto Cœlo diversis, quia ad probandam Unionem Ecclesiæ Sanct. Jo: Baptistæ, factam nostræ Congregat. adducimus literalem Bullam Sixti
187 IV. Ad probandam verò eandem Unionem, factam nostro Monasterio, adducimus solemnem Actum Capituli generalis anni 1479. Et quia exadverso prætenditur, deficere non verum, & realem titulum Unionis, qui ultrò admittitur, sed solam extrinsecam solemnitatem Apostolici Beneplaciti; Respondemus, illud nullatenus fuisse necessarium, & in omnem casum ex cursu adeò longi temporis, cum pacifica observantia, omni Jure præsumendum esse, ut distin-
188 guendo unum casum ab alio, advertit *Cardinal. de Luc. de Alienat. discurs. 2. à numer. 8.* ubi ad rem considerat, quod aliàs esset totum Mundum involuere, libitusque implicare, si ex integro justificanda essent ea, quæ per centenarii temporis decursum observata fuerunt: Nimis solidè *num. 10.* observans, quod tantæ potentiæ ad nostrum effectum sit sola centenaria observantia, quod licet, attento jure communi,
189 præsumptio validitatis actus, resultans ex observantia 30. annorum, cesset, ubi ex lectura actus de negativa adhibitæ solemnitatis constet, adhuc tamen centenarium tempus sufficit ad illam probandam, & præsumendam, etiam in illis casibus, in quibus ex lectura actus constat de negativa adhi-
190 bitæ solemnitatis, & concordant *Covar. pract. quæst. cap. 21 sub numer. 7. vers. Quod si, Rocc. select. disput. Jur. capit. 59. num. 14. & Rot. dec. 613. n. 3. cor. Caval.*

Tantùm verò abest, quod in nostro casu liquidò constet de possibili deficientia Apostolici Beneplaciti, quin potiùs ad
191 omnem abundantiorem cautelam, in continenti doceamus de illius actuali existentia, & quidem per illud probationis genus, qua major sub Sole excogitari nequit per authoritatem nempè Summi Pontificis, quam meritò maximam, & necessariam appellat *Cardin. de Luc. de Benefic. discurs. 89. sub num. 2.*

Habemus enim in facto, quod, occupatis aliquibus bo-
192 nis dictæ Ecclesiæ Sanct. Jo: Baptistæ per Laurentium, Patriarcham Antiochenum, sub insubsistenti supposito, quod essent de ipsius Mensa Patriarchali, facta fuit instantia Innocentio VIII. pro illorum restitutione, non à Priore, ejusdem Ecclesiæ Sanct. Jo: Baptistæ, sed à Superiore nostri Monasterii Sanctæ Mariæ Gratiarum, rotundis literis asserendo, eadem bona ad dictum Monasterium legitimè spectare, & pertinere; Idem verò Summus Pontifex, asserens, de eadem pertinentia bonorum ad nostrum Mona-
193 sterium legitimis testimoniis esse informatum, demandavit illorum restitutionem, pro cujus executione deputavit Jo: Baptistam Rosam, Episcopum Fulginatensem, & Apostolicum Commissarium in Romandiola, effectu punctualiter subsequuto.

Dum igitur, teste dicto Summo Pontifice eadem Bona ad nostrum Monasterium anno 1484. legitimè spectabant, unum de duobus pernecessè dicendum est, vel scilicet, quod
194 nullum fuit necessarium Apostolicum Beneplacitum in Unione, quinque annis antea ei facta per Capitulum generale; Vel quod illud jam præcesserat, fueratque legitimè obtentum; Aliàs enim nullatenus dici poterat, quod bona Ecclesiæ Sanct. Jo: Baptistæ legitimè ad nostrum Monasterium spectabant, quodque Summus Pontifex legitimis testimoniis de dicta pertinentia bonorum informatus erat, juxta animadversa per *Gloss. in cap. Consanguinei verb. Legitimè de Sentent. & re judic. & Grat. de Diction. dict. 115.* ibi: *Di-*
195 *ctio legitimè significat idem, quod omni modo juridico, & Rot. coram Seraphin. decis. 290. num. 2.* ibi: *Dictio legitimè importat juris ordinem*, de quibus *in Instit. crimin. libr. 4. titul. 2. num. 7. & 8.*

Est autem fundata in voluntario æquivoco exageratio illa, quod executio ejusdem Brevis procurata non fuit à Superiore nostri Monasterii, ad cujus favorem fuit expeditum, sed à P. Arsenio Priore dict. Ecclesiæ Sanct. Jo: Bapti- 196
stæ: Quia idem Prior Arsenius non fecit talem instantiam proprio, & particulari nomine, seu uti Priore dictæ Ecclesiæ Sanct. Jo: Baptistæ, sed nomine Prioris nostri Monaster. juxta illa clara verba, in quinque lineis bis repetita, *Fr. Ansenius Prior anted. & nominibus, quibus supra &c.* & ibi: *Sibi Fr. Arsenio dictis nominibus restitui; & effectualiter consignari, juxta tenorem, & continentiam dicti Bre-* 197
vis, & Apostolicæ Commissionis &c. Tenor autem, & continentia dicti Brevis, & Apostolicæ Commissionis, ita cantant *Fecerunt nobis supplicari dilecti filii Prior, & Conventus Monast. S. M. de Gratiis de Fornovio:* Non adest autem in jure propositio magis certa, magisque communiter recepta, quàm actum tribuendum esse mandanti, & ei, cujus nomine gestus fuit, non autem exequenti, illumq; facienti alterius nomine, *cap. Aliquibus de Rescript. in 6. Cravet. cons. 122. sub* 198
num. 3. Surd. dec. 292. num. 9. Rot. dec. 720 nu 17. cor. Merlin. & dec. 44. num. 5. cor. Priol.

Subsistentia ulteriùs, & validitas ejusdem Unionis, Partibus acriter informantibus, ab hac Sacra Congregatione canonizata fuit anno 1658. quando, recurrentibus Opposito- 199
ribus ad hanc Sacr. Congregationem adversus provisionem, ser. ser. captam à nostro Capitulo generali, adjudicante Abbatiam S. Jo: Baptistæ uni ex Nationalibus Forolivienfibus, rejecta privativa, petita per Oriundos in Terra S. Arcangeli, qui acriter insistebant pro prælatione, ad terminos Brevis Pauli V. die 5. Julii ejusdem anni 1658. rescriptum fuit: *Benè provisum*, & resolutio confirmata die 15. Novem. ejusdem anni, cum addito, quod *Oppositores ampliùs non audi-* 200
rentur: Quod rescriptum *Card. de Luca* scribenti pro Oppositoribus in *disc. 36. de Præem.* nullatenus visum fuit exorbitans, sed fundatum in d. Unione, de qua disputamus, ut videre est ibidem sub *n. 9.*

Ex quibus abundè etiam satisfactum remanet verificationi causarum, quæ expressæ fuerunt in dicta Unione; Quia ex eadem longissima observantia duorum Sæculorum, & ultra, 201
omnia superlativè verificata præsumuntur, ut, aliis adductis, in terminis solius observantiæ annorum 100. notant *Bertacchin. Vot. decis. 153. num. 2. Cardin. de Luc. de Alienat. discurs. 24. num. 4. & Rot. coram Emer. jun. dec. 803. num. 15.* Et in terminis observantiæ annorum 30. *Rot. decis. 101. num. 3. coram Mantic. & decis. 119. num. 4. coram Mill. & dec. 94. nu.* 202
10. part. 7. rec.

Quæ dicta sint ex abundanti, quia non opus habemus recurrere ad talem præsumptionem; Attentè siquidem ponderando easd. causas, in nostræ Unionis Instrumento narratas, & expressas, ibi: *Et cum ita sit, quod præfatum Monast. sit* 203
multùm distans à Civitate Arimini, & ob hoc parum, seu nullum fructum animarum exinde Ven. PP. Congr. consequi sperent, & ibi: *Ut in eo cultus divinus, bonaque temporalia eidem Monasterio spectantia, & pertinentia ne pereant*: Omnia ad unguem desuper narrata vera fuerunt, & adhuc in præsenti verificantur.

Et quod attinet ad distantiam Civitatis Arimini à d. Ecclesia S. Jo: Baptistæ, illa fatetur etiam ab Oppositoribus, ad- 204
mittentibus, quod 7. lapide ab ead. Civitate distet: Quamvis autem longiori itinere distet à nostro Monasterio S. M. Gratiarum, supplicamus hìc advertere, quod cum Sixtus IV. univerit d. Ecclesiam nostræ Congr. modo, & forma, quibus regebatur per Latiosum, ut scilicet esset Monasterium habitu, non autem actu, d. Unio non alteri, quàm nostro Monast. fieri poterat, uti proximiori omnibus aliis respectu d. Ecclesiæ, & propterea distantia prædicta narrata fuit respectivè ad 205
Civitatem Brictinorii Diœcesanam, per tria solùm milliaria distantem à nostro Monasterio idque pro commodiori accessu Religiosorum, oriundorum in Civitatibus Forolivii, & Brictinorii, in Oppido S. Arcangeli, & aliis vicinioribus componentibus Nationem Foroliviensem.

Quo verò ad majorem divinum cultum, necnon utiliorem œconomiam bonorum temporalium, nullum dubium est, quin omnia fuerint adamussim verificata, ex superiùs 206
animadversis; Iterùm, sed nunquam satis repetentes, quod Sixtus IV. non univit Ecclesiam Sancti Jo: Baptistæ nostræ Congregationis cum eo, ut erigeretur in Monasterium actu, sed illam relinquendo in suo statu, solùmque demandando (sunt ejus præcisa verba) *proviso, quod Prioratus hujusmodi debitis propterea non fraudetur obsequiis, & animarum cura in spiritualibus in eo, si qua illi immineat, nullatenus negligatur, sed illius congruè supportentur* 207
onera consueta.

Admisso igitur, quod Ecclesia sæpè dicta S. Jo: Bapti-

stæ unita non fuerit nostræ Congregationi ad effectum illam
erigendi in Monasterium, certum est, quod ut cultus divi-
nus in illa augeretur, utque animarum fructus accresceret,
non poterat nostra Congregatio illam congruentiùs unire,
208 nisi viciniori Monasterio Sanctæ Mariæ Gratiarum de For-
novio; Cumque illa tempore Latiosi regeretur per unicum
Sacerdotem sæcularem, post eandem Unionem gubernata
fuit per duos Sacerdotes Regulares, quorum alter titulo
Præsidentis animarum curæ incumbebat, alter vero super-
intedebat administrationi bonorum temporalium, uterque
pro alterius utriusque subsidio, in administrandis tum in-
tra, tum extra Ecclesiam Sacramentis, cum aliis duobus
Laicis pro dictorum Religiosorum servitio, & rei ruralis su-
209 perintendentia. Idque cum majori Ecclesiæ cultu, anima-
rumque fructu, necnon cum utiliori bonorum temporalium
administratione; Quam veritatem expressè etiam admisit
contrarius Defensor sequentibus verbis: *In eodem Monast. S.
Jo: Baptistæ actu commorati sunt Religiosi Canonici ejusd. Con-
gregat. S. Salvatoris, qui semper administrarunt curam anima-
rum, Prioratui hujusmodi annexam, cum maximo fructu ani-
marum, ac spirituali subsidio Incolarum.*

Quamvis autem de præsenti iidem Religiosi non am-
210 pliùs moram faciant in eadem Ecclesia, id nullatenus pro-
venit ex culpa Abbatis Fornovii, sed ex resistentia Apo-
stol. Constitut. prohibentium habitationem paucorum Re-
gularium in Grangiis, juxta animadversa per *Fagnan. in
Disceptat. de Grang. à numer.* 28. impressa post *cap. Au-
thoritate de Censibus* & propterea coactus fuit Abbas no-
211 stri Monasterii loco dictorum duorum Sacerdotum Regu-
larium ibidem retinere unum Sacerdotem sæcularem pro
animarum cura, eodem prorsus modo, quo practicaba-
tur ante Unionem tempore Latiosi, necnon alium Re-
ligiosum laicum pro administratione bonorum tempora-
lium.

Nimis autem impropriè, & cum manifesto errore sup-
ponitur exadverso, quod revocatio dictorum Religiosorum
ab Ecclesia Sancti Jo: Baptistæ procurata fuerit à Foroli-
viensibus, dando causam suppressioni Monasterii occasione
212 Bullæ Innocen. X. suppressionis parvorum Conventuum,
impressæ à *Fagnan.* ubi supra, *& in tom. 5. Bullar. novi la*
50. Id enim convincitur ad hominem prorsus insubsistens ex
originalibus Epistolarum Sacræ Congregationis super statu
Regularium directis P. tunc Procuratori generali nostræ Con-
gregationis in quibus specificantur omnia Monasteria suppres-
sa nostræ Congregation. ibi: *Sono rimaste soppresse, ed estin-
te le Canoniche infrascritte, cioè Urbino, Cagli, Gubbio, S.
Ambrosio, Cento, Cortona, Modena, Mirandola, Foliano,
e Padova S. Daniele*: Absque eo quod in illis legatur Mona-
sterio Sancti Jo: Baptistæ in Territorio Sancti Arcangeli, ea
213 ratione quia eodem tempore non erat, nec postea fuit un-
quam Monasterium independens, sed solùm Membrum,
& simplex Grangia nostri Monasterii. Unde si Regulares
ante prohibitiones Apostolicas ibidem commorabantur, non
dicebantur componere Monasterium separatum, & indepen-
dens à nostro Monasterio, sed erant de illius Familia, & sub
gubernio Abbatis nostri Monasterii cui dicta Ecclesia unita
erat, eidemque Abbati rationem de omnibus reddebant,
ut constat ex Visitationibus ejusdem, exhibitis in Sum-
mario.

In quorum classicorum documentorum conflictu poni po-
test ad partes contraria Attestatio Episcopi Arimini, eò ma-
gis, quià monito eodem Episcopo de insubsistentia ejus pri-
214 mæ Attestationis jam exhibitæ, ex diametro veritati con-
trariæ, novam Attestationem ad opportunitatem transmi-
sit, in qua testatur, ex Monasteriis suppressis in ejus Diœ-
cesi vigore *Constitut.* 50. Innocent X. non adfuisse Monaster.
Sanct. Jo: Baptistæ, & in prohibitione facta permanentiæ
paucorum Religiosorum in Grangiis fuerunt revocati Reli-
giosi, permanentes in Domo Ecclesiæ Sanct Jo: Baptistæ,
Grangiæ Monasterii Fornovii; Ex dict. igitur Attestatione
correctoria primæ Oppositores remanent omninò convicti,
& quod Ecclesia Sanct. Jo: Baptistæ non fuerit Monaster. eò
minùs suppressum opera Foroliviensium in vim dictæ Bullæ
Innocentii X. & quod sit Grangia Monaster. Fornovii, ideo-
215 que duo Canonici, ibi permanentes de Familia ejusd. Mona-
ster. alter pro cura animarum, alter pro superintendentia bo-
norum, fuerunt revocati vigore alterius provisionis captæ,
& prohibitivæ paucorum Regularium in Grangiis, prout est
Ecclesia præd S Jo: Bapt.

Idque comprobatur ulteriùs ex eo, quod si eadem Eccle-
sia Sanct. Jo: Baptistæ fuisset comprehensa in suppressione
216 parvorum Monasteriorum vigore *dict. Constit.* 50. non esset
ampliùs sub cura, & regimine nostræ Congr. prout sub illa
non existunt ampliùs dicta alia Monasteria, illius vigore sup-
pressa, supra indicata *num.* 212.

Vindicata ex his à contrariis objectis nostra Unione, ex
se ipsis corruunt ea omnia, quæ dicuntur adversus pertinen-
tiam vacantis Abbatiæ S. Jo: Baptistæ nostro Monasterio 217
Fornovii, cui unita reperitur, & cujus Membrum, & Gran-
gia est, ex quo omni Jure sequitur, illius provisionem com-
petere Alumnis nostræ Nationis, compositæ ex Oriundis
Forolivii, Brictinorii, & Locorum finitimorum, compre-
hensis etiam illis Sanct. Arcangeli, qui rarò unitatem exce-
dunt, & proindè impossibile est, quod separatam, & distin-
ctam Nationem componere possint, sed semper comprehen-
si fuerunt sub Natione Foroliviensi, prout medio juramento
deposuit plenum Definitorium nostræ Congregat. non autem 218
solus Pat. Generalis Lancius, ut malè exadverso supponi-
tur, & pejus gratis ubique appellatur partialis nostræ Natio-
nis Foroliviensis.

Neque exorbitat à Jure similis multiplicatio titulorum Ab-
batialium, ad instar eorum, quæ habemus de Episcopis titu-
laribus, de quibus integrum edidit Tractatum *Ricciull. var.
lucubr. libr. 2. per totum* Quod enim passim dentur in omnibus 219
Monasticis Familiis, observat peritissimus Monachorum In-
stitutorum Scriptor, *Tamburin. de Jur. Abbat. tom. 1. disput.
3. quæst. 1. n. 1.* cujus verba registravimus supra *n.* 152.

Minusque singulare est in nostra Congregatio. quod Mona-
sterium Fornovii gaudeat duobus titulis Abbatialibus, altero 220
nimirum proprio cum Jurisdictione, altero verò sine illa,
habito respectu ad dict. Ecclesiam Sancti Jo: Baptistæ, quæ
dicitur Membrum, seu Grangia nostri Monast. Omnia enim
alia Monasteria nostræ Congregat. quibus unitæ fuerunt simi-
les Ecclesiæ, quæ olim spectabant ad Regulares, ultra pro-
prium titulum Abbatialem, retinent etiam titulum, inhæ-
rentem dictis Ecclesiis unitis, prout sunt Monast. Sanct. Sal-
vatoris Bononiæ, quod gaudet etiam titulo Abbatiali Eccle-
siæ S. Mariæ de Rheno, Monast. S. Jo: Evangelistæ de Bri- 221
xia, quod gaudet titulo S. Jo: Baptistæ de Provalio, & Mo-
naster. S. Secundi Eugubii, quod gaudet titulo S. Ambrosii,
& sic de aliis, & latè *Tambur. de Jur. Abb. tom. 1. disput. 3.
quæst. 1. numer. 1. & seqq.* Non alia ratione, nisi quia eædem
Ecclesiæ spiritualiter, & temporaliter eisd. Monaster. unitæ
sunt, quod de Ecclesia S Jo: Baristæ respectu nostri Monast.
innegabile est, juxta illa literalia verba nostræ Unionis, op-
portunè hìc repetenda: *Spiritualiter, & temporaliter perpe-* 222
*tuis temporibus sub cura, & regimine Prioris, & Canonic. S.
Mariæ de Gratiis in Territ. Forolivii*; Jura autem, & leges,
quæ dant normam cæteris Monast. nostræ Congr. habere pa-
riter debent locum ad favorem nostri Monast. ne una, eadem-
que determinatio plura respiciens determinabilia, ista diver-
simodè determinet, contra *Tex. in l. Jam hoc Jure ff. de Vulg.* 223
& pupill. cum aliis apud *Rot. dec.* 413. *num.* 6. *cor. Priol. & de-
cis.* 662. *num* 8. *cor. Emer. jun.*

Quo verò ad discursum, qui fit exadverso circa Abbates
nostræ Congregationis quidquid sit de illorum numero, quo-
ad reliqua dicimus, quod præscindendo etiam ab illis sex, 224
occupantibus primaria Munia, nempè Visitatorum, Pro-
curatoris generalis, & Abbatis generalis, qui licet tempo-
re illorum Officiorum regimen non habeant, adhuc dicun-
tur Abbates, non ex eo, quod sint Nationales, sed ex Apo-
stolicis Constitutionibus gaudentes perpetuitate tituli Ab-
batialis, fundata in illo axiomate: *Semel Abbas semper Ab-
bas*. Adhuc ultra dictos sex, non habentes regimen, com-
plures alii reperiuntur in nostra Congregatione qui uti Ab-
bates interveniunt in Comitiis generalibus, & tamen non 225
habent Jurisdictionem, neque Subditos, vocanturque Ab-
bates titulares, & Oppositoribus, alioquin eruditione re-
fertis, deberet innotescere id, quod omnes Laici nostræ
Congregat. callent, suntque gr. ex. Abbas Sanctæ Mariæ de
Rheno, S. Angeli extra Urbem Lucæ, S. Ambrosii Eugu-
bii &c. ejusdemque naturæ est Abbas S Jo: Baptistæ in Ter-
ritorio S. Arcangeli, unitæ nostræ Monast. Fornovii, cujus
ut sæpè diximus, & nunquam satis repetimus, est Membrum,
& Grangia.

Absque eo, quod obstet, prædictam Ecclesiam Sanct Jo:
Baptistæ habere proprium materiale Monasterium. Illud
enim neque congrua habitatio dici potest pro Canonicis, in 226
competenti numero ibidem moram facere volentibus, ne-
que sufficientes habet redditus pro eorundem alimentis,
& manutentione, dum iidem redditus vix ascendunt ad
annua scut. 910. circiter, comprehensis magnificatis an-
nuis regaliis, & Canonibus, ut concludenter justificatur
in Summario; Bona autem, reservata in Instrumen. Affi-
ctus,

ctus, non sunt determinata ad commodum Monast. Fornovii, sed destinata pro Congrua Sacerdotis sæcularis, habentis curam animarum.

Verùmm tamen est, quòd iidem redditus ad d. summam redacti fuerunt industria, & bona œconomia Superiorem
227 nostri Monasterii, dum tempore resignationis præfatæ Ecclesiæ S. Jo: Baptistæ, necnon Unionis respectivè, non excedebant valorem florenorum 180. ut legitur in Bulla Sixti IV. qui juxta Taxas Joannis XXII. correspondebat valori tunc expresso, & certa demonstratio hujus veritatis habetur à solutione Quindenniorum in scutis auri 91. correspondentibus valori dictorum florenorum 180. ut calculanti remanet manifestum.

Non negamus autem, quòd nostrum Monast. Fornovii longè majores habeat redditus, qui ulteriùs accreverint per
228 Unionem bonorum d. Ecclesiæ S. Jo: Baptistæ; Sed supplicamus observare, quòd ante Unionem idem Monast. minora portabat incommoda, & onera ferebat, quia adhùc non consideratis iis, quæ comitata fuerunt ipsam Unionem, nempe annua solutione considerabilis pensionis, donec vixit Latiosus, expeditione Bullarum in summa nimis considerabili, ac quindenniorum nunquam interrupta solutione; Alia longè majora eidem Monast. ex post affixa fuerunt onera
229 per erectionem Studii, & Præfecturam Novitiatus, quæ ex antiquis ejus redditibus ferre non poterat, neque posset hodiè, absque augumento, & Unione bonorum Ecclesiæ S. Jo: Baptistæ.

At nimis insubsistenter dicitur exadverso, quòd Monast.
230 Fornovii non solùm non auxerit redditus ejusdem Ecclesiæ sibi unitæ, sed potiùs eos diminuerit per prætensas alienationes, exhibitas in Summario.

Illæ enim, sigillatim consideratæ, in nulla prorsus consideratione ad nostrum effectum habendæ sunt, dum venditio
231 nonnullorum Stabilium, procurata, & effectuata anno 1660. pro summa scut. 1205. 10. facta fuit *per rinvestire colà in tante Vigne, come più commode*, ut dicitur in Summario, subsecuto effectu, prævio Apostolico Beneplacito, & approbata utilitate ab Episcopo Brictinorien. cui fuit commissa cagnitio; Bona enim vendita consistebant in quadam Domo ad usum Fœnilis, cum aliis undecim petiolis Terræ, prorsus separatis, ac positis in diversis Territoris; Bona
232 verò empta cum eorundem pretio sunt Vinea, cum Terris arativis, Domo, & Palumbario, unitis in uno, eodemque Loco, & Territorio positis, atque valoris æstimatio facta fuit à publicis Peritis, & judicata longè major utilitas nostri Monast.

Alia autem venditio, seu affrancatio facta fuit eodem anno 1660. pro valore scut. 683. 67. in vim Bullæ 122. *Alex. VII. in Bull. nov. tom.6.* occasione impositionis scut. 300. mil.
233 solvendorum ab 11. Congreg. in cujus Bulla à Summo Pontifice data fuit facultas Superioribus localibus, vendendi, & alienandi bona pro illa quota, quæ à singulis solvenda erat, & nostrum Monaster Fornovii taxatum fuit in dict. scut. 683. 67. pro quibus præcisè factæ fuerunt venditiones, & affrancationes, quæ exagerantur exadverso, & registratæ fuerunt in d. Summario; Gratis verò dicitur, quòd
234 eadem Bona essent dotalia Ecclesiæ S. Jo: Baptistæ; Veritas enim est, quòd nostrum Monast. Fornovii taxatum etiam fuit habito respectu ad bona illa, quæ Jure usque tunc possidebat, & meritò hodiè possidet vigore dictæ Unionis Ecclesiæ S. Jo: Baptistæ.

Arborum verò magnificata venditio, seu incisio, & extirpatio, nullam habet facti assistentiam, poteratque con-
235 gruentiùs omitti, exemplo religiosissimæ modestiæ nostrorum Religiosorum erga Oppositores, præcipuè quia continet ea, quæ nihil contribuere possunt ad Causæ decisionem, seu merita, quæque ad nihil aliud inserviunt, quàm ad vexandos cineres antecessorum Abbatum nostri Monasterii, qui, utì prædefuncti, non patiuntur sæculi judicium.

Insubsistentia autem illius Attestationis, quæ exhibita fuit in Summario non solùm resultat ex eo, quòd idem A. N. qui illam fecit, nimis infensus est nostris Abbatibus, ra-
236 tionibus, de quibus infra, sed palpatur manibus ex eo, quia deponit, quòd spatio annorum 8. circiter in bonis Monaster. recisæ fuerint 100. quercus, arboresque frugiferæ eo tempore, quo bona ejusdem erant sub affictu, nec poterat fieri adeò solemnis innovatio, seu arborum incisio in Conducto-
237 rum præjudicium, qui in Summ. in veritatis obsequium medio juramento testantur, d. tempore octo annorum, quo eadem bona ipsi locata erant, non fuisse incisas arbores fructiferas cum damno bonorum, illorumque præjudicio.

Undè patet, quòd d. A. N. ductus fuit ad faciendam dict. affectatam Attestationem contra Abbates nostri Monaster. propter dejectionem, & exauthorationem à servitiis ejusdem 238
Monaster. quam meritò passus fuit, ob dilapidationem illius bonorum, nec non dolosam incisionem, & culpabilem eradicationem arborum frugiferarum, pro quibus condemnatus fuit ad refectionem damnorum, ut justificatum fuit in Summario. Ex quo motivo nullam meretur fidem, etiamsi deponeret formaliter, & cum interrogatoriis hujus Partis, *Farinac. de Testib. quæst.13. num.11. Tondut. quæst. benef.* 239
part.1. cap.19. num.4. Rot. cor. Priol. decis.151. num.12. & dec.207. nu.14. par.17. rec. Multò igitur magis, dum adducitur illius simplex, & extrajudicialis Fides, pendente hac lite, extorta, quæ nullam meretur fidem ex vulgatis.

Ultrò autem admittimus, incisas fuisse aliquas arbores, sed id factum fuit ex regula bonæ culturæ, quæ sæpè cogit 240
ad aliquas arbores incidendas, sive pro aliorum meliori augumento, sive quia antiquæ siccantur, & pernecesse in eorum locum subrogari debent aliæ, quod præcisè practicatum fuit in bonis nostri Monaster. ut justificamus ex partitis Librorum introituum, datis in Summario.

Transeunt deindè contrarii Scribentes ad novam prætensionem, insistentes in eo, quòd in omnem casum Ecclesia 241
S. Jo: Baptistæ erigenda sit hodiè in Monasterium, cum suis Canonicis, repetendo, quòd idem fuerit suppressum vigore dictæ *Constit.* 50. Innoc. X. opera, & studio Nationalium Monasterii Fornovii, quòdque per talem novam erectionem augeretur in illo divinus cultus, ac totius Populi spirituale subsidium incrementum acciperet.

Verùm pro eo, quòd attinet ad suppressionem, iterùm dicimus, quod Monaster. S. Jo: Baptistæ nullatenùs sup- 242
pressum fuit vigore dictæ Bullæ, sed longè antea, hoc est per Unionem anno 1479. nostro Monaster. legitimè factam, quòdque Latiosus in Pontificatu Sixti IV. illud possidebat utì Prioratum habitu, non autem actu, ut admittunt etiam exadverso Scribentes, & nos latè observavimus supra.

Quod verò pertinet ad novam erectionem, dicimus, quòd si d. Monast. non fuisset suppressum tempore Sixti IV. suppressum utique remansisset vigore d. Bullæ Innoc. X. non 243
solùm ob deficientem numerum Religiosorum, qui in ipso manuteneri nullatenùs poterant, nec possunt, sed etiam attento, quòd dict. Ecclesia sita est in loco nimis infelici ob aeris inclementiam, per septem milliaria distante à Civitate Arimini, & per tres ab Oppido S. Archangeli, non simile illi Loco, denominato *S. Arcangelo*, quod situm reperitur ad Ostia Fluvi Duinæ in Moscovia, quodque *Baudrant in Lexicon Geographic.* vocat Portum, & Emporium 244
percelebre, sed in miserabili Villa, composita ex 49. domibus, cujus Habitantes vix excedunt numerum 200. animarum, ut justificatum fuit in Summario. In loco, in quo de facili Vulpes parvulæ demoliuntur Vineas, & in quo vites, ut plurimum degenerant in lambruscas, cujus Populus nullum patitur detrimentum à Religiosorum absentia, cùm 245
superlativè gubernetur per Parochum Secularem, dum notorium est in Urbe, quòd multæ Parochiæ, excedentes numerum 2000. animarum, ab unico Parocho perfectè reguntur, & gubernantur: Advertendo ulteriùs, quòd dict. Villa posita est in medio trium aliarum Parochiarum, vix distantium per medietatem unius milliarii.

Et propterea si fieret talis nova erectio, dismembrando ex Monaster. Fornovii Ecclesiam S. Jo: Baptistæ, idem celeberrimum Monaster. magnificentissimè descriptum in Atlanti Geographicon in descriptione Romandiolæ *lit. MM.* propè Civitatem Forolivii, non ampliùs diceretur ex insignioribus nostræ Cong. in quo adest Sedes Nationis, compositæ ex pluribus vicinis Locis, & Oppidis, & à quo sæ- 246
pissimè prodierunt, & moram faciunt Religiosi doctrina, & pietate insignes, & ubi superlativè viget disciplina, & observantia Regularis, necnon floret studium, tam Philosophiæ, quam Theologiæ, cum Præfectura Novitiatus, ibique etiam magna devotione colitur miraculosissima Imago B. Virginis, Protectricis Populorum finitimorum, qui dietim ibidem concurrunt ad implorandum divinum auxilium in eorum particularibus, & communibus indigentiis: Fierentque proindè duo Monasteriola, & in utroque Regularis disciplina decresceret.

Observando ulterius, quòd non agitur de augendis redditibus ejusdem verè insignis Monaster. sed de illis resecandis, 247
& ad nihilum redigendis, postquam in illius pacifica possessione reperitur ab annis 230. sicque applicatur celebre dictum, laudatum ab *Innocen. III in cap. Quemadmodum de Jurejuran.*

Jurejuran. quod turpiùs ejicitur, quàm non admittur hospes, de quo in nostris terminis *Card. de Luc. de Præem. disc.* 38. *sub num.* 12. ibi: *Ac etiam quia Judex facere debet actum positivum formalis retractationis, ex qua resultat injuria positiva, & decus, ideòque magis circumspectè procedendum est ob axioma, quod turpiùs ejicitur &c.* & generaliter *in Tom.* 1. *part.* 2. *discept.* 23. *num.* 53. & 62.

Nec currit argumentum, quòd desumitur ab Ecclesia S.
248 Agnetis extra Muros Urbis, in qua ultimo loco obligati fuerunt ad residendum Canonici Regulares, & dum hæc imprimuntur in distinctam Parochiam erecta est, eique subsunt animæ num. 753. ut colligitur ex *Notitiis anni* 1719. non sine Curiosorum satisfactione impressis à *Jo: Franc. Cracas fol.* 43. Quæ ratio non militat in Ecclesia S. Jo: Baptistæ, cum Parochia nimis angusta, restrictaque ad 49. domos, & ad animas 236. in loco rurali, distante à Civitatibus,
249 & à Superioribus, positaque in situ, ubi tres aliæ sunt Parochiæ.

Hisce constabilitis, remanent modò diluenda ea, quæ
250 exagerantur exadverso ad fulciendam prætensionem, ut Oppositor declaretur Abbas natus Ecclesiæ S. Jo: Baptistæ, pro qua non semel allegatur Motus proprius Pauli V. sed extra casum nostrum, quia ille loquitur de Oriundis in illis Locis, & Civitatibus, quæ constituunt Nationem distinctam, & separatam, ex. gr. Pro Venetis, Ferrariensibus &c. Non autem potest habere locum respectu illarum Terrarum, in quibus adsunt Ecclesiæ, quæ sunt Grangiæ, &
251 Membra dependentia, & unita aliis Monaster. ea ratione, quia in istis terminis Monasterium unitum dicitur Grangia, & Membrum illius Monast. cui facta fuit unio, ut observavimus supra.

Supponitur 2. quòd Abbas titularis Ecclesiæ S. Jo: Bapti-
252 stæ habuerit gubernium, & jurisdictionem Monast. Fornovii, ex quo prætenditur inferri qualitas Monast. independentis, quæ per unionem suppressa non fuerit. Respondemus autem, quòd difficile erit ostendere, Abbatem titularem S. Archangeli jurisdictionem aliquam exercuisse in Ecclesia S. Jo: Baptistæ, unico excepto casu, in quo eadem persona fuerit etiam Abbas Monaster. Fornovii, cui competit gubernium, & jurisdictio in d. Ecclesia S. Jo: Baptistæ, non uti Abbati S. Archangeli, sed tanquam Abbati nationali Foroliviensi. Eatenùs verò plures Abbates permittuntur in eadem Natione, ne idem Abbas perpetuetur in eo-
253 dem Monasterio adversus dispositionem Bullarum Apostolicarum, dict. Motus proprii Pauli V. necnon nostræ Congr. Constit. Eademque praxis indistinctè servatur in omnibus Monaster. illarum Nationum, quæ gaudent pluribus titulis Abbatialibus, quamplures habentes titulares Abbates.

Asseritur 3. descriptam fuisse Familiam in nostris genera-
254 libus Comitiis, etiam pro Monast. S. Jo: Baptistæ, exindè inferendo, fuisse consideratum uti Monasterium, non solùm habitu, sed etiam actu: Sed responsio in promptu est, quòd scilicet quamvis ex consuetudine nostræ Congr. talis practicata fuerit descriptio; Veritas tamen est, quòd eadem Familia nunquam in illo resedit, nec hodiè residet, quinimò ex Actis dictorum Comitiorum generalium, per extensum à nobis fideliter extractis, atque exhibitis in Summarium ad oculum patet, quòd Familiæ illæ, quæ describuntur pro Locis, in quibus non resident, qualificantur dictione illa malignantis naturæ: *Non residet*, ad differentiam aliarum, quæ resident, prout in specie practicatum
255 fuit cum Ecclesia, seu Grangia S. Jo: Baptistæ. Et quod magis est, Religiosi descripti de Familia in Grangiis, reperiuntur eodem tempore residere in aliis Locis. Quòdque talis sit stylus Grangiæ S. Archangeli, & aliarum Ecclesia-
256 rum, quæ sunt Membra aliorum Monasteriorum, quibus sunt unita, & in Comitiis generalibus describuntur quidem pro Familia, sed quæ non residet, concludenter justificatum fuit in Summario.

Exageratur 4. & quidem plus justo, aliquando, vel per
257 abusum, vel per nimiam, minusque debitam permissionem, deputatos fuisse socios Abbatibus titularibus, accedentibus ad Comitia generalia: Verùm id correctum fuit in Capitulo generali anni 1643. quando demandatum fuit, quòd in futurum nullatenùs eligeretur Socius in illis Monaster. in quibus non degunt saltem sex Canonici Sacerdotes, quod pariter justificatum fuit in Summ.

Magnificatur 5. facultas per Gregor. XIII. concessa P.
258 Procuratori generali nostræ Cong. imponendi censum in summa scut. 1000. pro solvendo debito Ecclesiæ S. Jo: Baptistæ cum Communitate S. Archangeli, injuncta obligatione Priori ejusdem Ecclesiæ S. Jo: Baptistæ deponendi scut. 100. quolibet anno pro illius extinctione: Sed argumentum hoc congruentiùs poterat omitti, quia effectivè, & realiter idem census impositus fuit nomine nostri Monaster. de Fornovio, à quo paulò post alius creatus fuit census pro extinctione primi: Cum illo addito, quòd idem Monaster. semper solvit fructus eorundem censuum: Nihil propterea refert, quòd onus deponendi injuctum fuerit Priori S. Jo: Baptistæ, quia cùm debitum, seu onus esset ejusdem Ecclesiæ ratione bonorum, quæ possidet in Territorio S. Archangeli, congruè proindè positum fuit nomen Prioris S. Jo: Baptistæ, sed in substantia Prior S. Jo: Baptistæ idem erat, & 259
est, ac Monast. Fornovii, quod ratione unionis cum omni fundamento repræsentat plures personas, ut practicari videmus in eodem Rege, habente plura Regna, juxta celebrem observationem *Bart. in leg.* 3. *ff. de Offic. Præsid.* loquentis de Rege Angliæ, qui cùm sit etiam Dux Vasconiæ, in hoc Ducatu reputatur uti Dux, non tanquam Rex, & *Bart.* sequitur *Card. de Luca de Præem. disc.* 29. *numer.* 10. & latè 260
Mieres ad Constit. Cathalon. collat. 2. *cap.* 37. *fol.* 39. & *Rota decis.* 7. *num.* 4. & 5. *cor. Cels.* & de Carolo V. pro eo tempore, quo erat etiam Hispaniarum Rex, nimis notum est, quòd in materiis concernentibus Imperium denominabatur 261
Carolus V. in aliis verò concernentibus Regna Hispaniarum appellabatur Carolus Primus.

Registratur 6. loco in Summar. laicale Statutum Loci S. Archangeli, in quo hæc leguntur: *Teneantur etiam, & 262
debeant singulæ Fraternitates, seu Scholæ d. Terræ &c. Debeant insuper omnes Clerici, Fratres S. Francisci, & S. Jo: Baptistæ de Canonica, & omnes alii Monachi, & Eremitæ, seu Clerici, habitantes in dicta Terra, & ejus Districtus, ac etiam omnes Rectores Ecclesiarum Parochialium &c. accedere ad d. Festum &c. ac etiam ordinamus, quòd ab hora vespertina 263
Vigiliæ diei præcedentis Festum Corporis Christi, & per totam diem Festivitatis ejusdem conquiescant Homines, & cessent ab eorum operibus, & negociationibus temporalibus, & aliis artibus, & quòd sit tempus prædictum totaliter feriatum.* Quæ verba potiùs censuram, quam legalem merentur responsionem, uti ex diametro opposita communi Doctorum catholicorum sensui, & literali *Constit.* 53. Innoc. X. & *Constit.* 31. Innoc. XII. Non mirum autem, quod in dict. contrario Summ. non specificetur tempus, quo compositum 264
fuit idem exorbitans Statutum, quia ex illo apparuisset, conditum fuisse eo tempore, quo in Ecclesia S. Jo: Baptistæ aderant de Familia Religiosi, nempè longè ante Unionem, de qua agimus, & antequam illud commendatum fuisse Antonio Latioso.

Repetitur 7. Breve Innoc. VIII. Sed istud mirabiliter retorquetur ex supra animadversis, ex quibus remanet mani- 265
festa dependentia, & subordinatio Ecclesiæ S. Jo: Baptistæ à Monast. Fornovii, cujus Prior supplicavit, & obtinuit restitutionem bonorum, per Patriarcham Antiochenum occupatorum, Prior autem S. Jo: Baptistæ non proprio, & particulari nomine, sed uti Procurator nostri Monasterii comparuit in Judicio pro executione dicti Brevis, ut observavimus supra.

Insistitur 8. in prætensa Natione Terræ S. Archangeli, Sed illa nullum habet fundamentum in facto, & est prorsus 266
irrelevans in Jure. Nullum habet fundamentum in facto, in quo docemus de opposito ex testimonio, majori omni ex- 267
ceptione, totius nempè Definitorii nostræ Congreg. ibi: *Noi Abbati infrascritti, al presente congregati &c. facciamo fede congiuramento, come tutti quelli di S. Arcangelo, Bertinoro, ed altri circunvicini Luoghi, i quali assumono l'Abito de' Canonici Regolari della nostra Cong. si vestono per il Monastero di Fornò, e si aggregano al medemo: Onde li Forlivesi, S. Arcangelesi, Bertinoresi, e Circonvicini formano un Corpo, una sola Nazione, Patria, e Capitolo.*

Imò ex dicta Unione, seu unicitate Nationis, mota fuit hæc Sacr. Congregat. ad rejiciendos Oriundos in Terra S. Archangeli, insistentes pro privativa, teste eorum Advo- 268
cato, qui tunc temporis erat *Cardin. de Luc. de Præemin. discurs.* 36. *numer.* 9. juxta verba, registrata supra *numer.* 78.

Est etiam prorsus irrelevans in Jure, quia admissa contraria prætensione, Oriundi ex Terra S. Archangeli dice- 269
rentur specialissimè privilegiati, taliter, ut nulli alteri Nationi prærogativa similis in nostra Congr. competeret, quia scilicet ipsi concurrere possent, & obtinere Prælaturas, & Abbatias in omnibus Monaster. nostræ Nationis, neque etiam exclusa illa S. Mariæ Gratiarum de Fornovio; E contra verò omnes alii Nationales essent incapaces obtinendi Dignita-

Dignitates in d. Grangia S. Jo: Baptistæ, quo nil absurdius, nilve irrationabilius,

Neque adversus hujusmodi authenticum, & solemne te-
270 stimonium nostri Definitorii attendi merentur duæ responsiones, exadverso inculcatæ, I. Quòd in illius conflictu præferenda sit confessio nostrorum Nationalium, quæ legitur in Concordia, in qua admissum fuit, Nationalibus S. Arcangeli competere Jus ad controversam Abbatiam vigore Brevis Pauli V. II. Verò, quia nullatenus implicet, dari diversas Nationes, nedum in vicinis Oppidis, & finitimis Civitatibus, sed in una eademque Civitate, id exemplificando in Urbe inter Transtyberinos, & Montanenses: Neutra enim apta est vim tollere eidem authentico, & solemni testimonio nostri Definitorii.

Non prima, quia proceditur exadverso cum supposito, prorsus insubsistenti, quando asseritur, eandem Concor-
271 diam stipulatam fuisse à PP. Nationis Foroliviensis, quibus propterea nocere debeant assertiones, in ea contentæ, quia illa, ipsis omnibus insciis, penitùsque ignaris stipulata fuit à P. Generali: *Vice, & nomine PP. Nationalium Foroliviensium, pro quibus de rato in forma promisit, quodque illi præsens Instrumentum, & omnia in hoc contenta quæcumque, infra duos menses cum dimidio, ab hodiè proximos &c. ratificabunt &c.* juxta ejus præcisa verba; Quæ ratificatio, nec
272 infra d. tempus duorum mensium cum dimidio, nec unquam postea procurata fuit, & propterea nullum fieri potest in illa fundamentum, ex adductis per *Ansald. de Commerc. & Mercat. disc.* 63. *num.* 16. & firmatis per *Rot. decis.* 316. *numer.* 1. *part.* 17. *recent.* Absque ulla difficultate hodiè postquam hæc Sacr. Congreg. rescripsit: *Concordiam non esse exequendam*, de quo supra *num.* 41. Est enim mera vanitas, pessimique Juris signum resistere in illo actu, quem hæc Sac. Congr. habuit pro insubsistenti, quemve de medio prorsus sustulit, mediante dicto rescripto, ex animadversis *in To. 1. par. 1. disc. 2. nu.* 138.

Minùs relevat 2. responsio; Quidquid enim gratia solius
273 eruditionis dici possit circa explicationem verborum *Patriæ*; vel *Nationis*, contentorum in Brevi Pauli V. vel sequendo *Virgilium egloga* 1. ibi: *Nos Patriam fugimus*: *Vel Plinium lib. 12. cap. 25.* ibi: *Erudita illa Græcorum Natio*: *vel Ciceron. 2. de Orat.* ibi: *Inanes, & barbaræ Nationes*: Vel similes eruditas interpretationes, quæ videri possunt apud eruditissimum *Alcial. in leg. 2. num. 25. de Verbor. significat.* Vel demùm corruptum loquendi usum in una, vel altera Civitate, à fece Plebis practicatum; Hoc unum certum, indubitatumque est, quòd pro interpretatione Brevis Pauli V. attendi debet communis loquendi usus, necnon praxis nostræ Congr. quod probamus authoritate Advocati Oppositorum, nempè *Card. de Luc. de Præem. disc. 36. num. 12. in princip. & in fin.* ibi: *Est benè verum, quòd hoc nomen latiùs patere potest, ac etiam Provinciam denotare, quare ad desumen. &c. attendenda est subjecta materia, seu communis usus loquendi;*
274 *Ideòque attento usu hujus Congr. &c.* Ad probandum verò usum, & praxim nostræ Cong. non possumus congruentius testimonium adducere, quàm juratam Attestationem totius nostri Definitorii, compositi ex Capite nostræ Congr. & decem aliis gravioribus Patribus, quorum nomina reco-
275 gnosci possunt in Summ. Atque Oppositoribus, contrarium prætendentibus, aperta fronte cum verbis illis *Lactant. de fals. Relig. lib. 1. cap. 2.* dicimus: *Quibus igitur credemus, si fidem laudantibus non habemus? Qui nos mentiri putat, proferat alios, quibus credemus?*

Allegantur 9. duo rescripta hujus Sacr. Congregat. unum diei 20. Marti 1664. ibi: *Dilata, & scribatur strictè, an Religiosi S. Arcangeli, & Forolivienses constituant unam Patriam, & Nationem*: Aliud verò 4. Aprilis ejusdem anni,
276 ibi: *Canonici Regolari di S. Salvatore della Terra di S. Arcangelo; Nihil innovetur, prout petitur*: Sed absque indicatione Folii, neque registrato tenore contrarii Memorialis, ad hoc ut posset recognosci instantia, & quod magis est, sine solita legalitate, & subscriptione Secretarii, itaut proindè nulla de eis habenda sit ratio, ex adductis *in Instit. Crimin. lib. 1. tit. 10. §. 4. à num* 152. Præcipuè ad tollendam vim re-
277 plicatis resolutionibus hujus Sacr. Congreg. reique judicatæ, resultanti ex dictis uniformibus Rescriptis, atque inducentibus notorium, & facientibus de albo nigrum, juxta animadversa per *Rot. in Nullius Prov. Hispalen.* 12. *Dec.* 1707. §. *Idemque cor. Aldrovand.*

Fortiùs, quia à dictis diebus 20. Martii, & 4. Aprilis
278 1664. & sic per spatium annorum 44. nullum hodiè affertur documentum, nullaque justificatio, quòd aliquid aliud exadverso probatum fuerit, vel executum, ad terminos eorundem prætensorum Rescriptorum.

X. Demùm parum interest, quòd aliquando Abbatialis titulus S. Jo: Baptistæ collatus fuerit extraneis, non autem semper nostri Nationalibus, prout ante P. Augustinum, 279
decretumque, factum à nostro Capitulo generali, & ab hac Sacr. Congregat. confirmatum, illum retinuit P. Piscitellus Florentinus: Dignentur enim EE. PP. percurrere authentica Acta diversorum Capitulorum generalium nostræ Cong. fideliter exhibita in Summ. & manibus palpabunt, quòd semper nostri Nationales reclamarunt; E contra verò nunquam audita fuit in præteritum similis prætensio Oriundo- 280
rum in Terra S. Arcangeli, imò nullus ex iisdem Oriundis fuit unquam Abbas, nec dictæ Ecclesiæ S. Jo: Baptistæ nec alterius Monasterii nostræ Congr. Hodiè verò P. M. unicus Oriundus S. Arcangeli, neglecto honore, quo gaudet Nationalitatis Monaster. S. Mariæ Gratiarum de Fornovio, prætendit non concurrere cum suis Connationalibus ad electionem vacantis Abbatiæ, quæ fieri debet de uno inter plu- 281
res, ut reprobando similem privativæ prætensionem, resolvit hæc Sac. Congregat. *in Eugubina*, de qua supra *num* 74. Supplicantes idem rescribere in præsenti, & reducentes ad memoriam Oppositoris celebre monitum *Thomæ à Kempis* nostri Ord. Canonici *de Imit. Christi lib. 1. cap. 17. num. 3.* 282
ibi: *Ad servien. venisti, non ad regen.*

Omnia hæc præ oculis habere supplicamus sub illa consideratione, quòd adversus rem judicatam vigore duplicis rescripti hujus Sacr. Congregat. adducuntur hodiè illa eadem numero insubsistentia motiva, subtilia ratiocinia, quæ ab hac Sacr. Congrega. d. anno 1658. non semel, sed bis solita 283
attentione ponderata, inventa fuerunt minùs habentia ad impediendam confirmationem Decreti, seu provisionis, captæ à Capitulo generali pro exclusione privativæ, exadverso prætensæ; Unde applicantur ea, quæ solidè distinguendo, in his circumstantiis, advertit *Cardin. de Luca de Judic. discurs.* 38. *sub num.* 19. his verbis: *Propterea quando nihil deducatur de novo, atque constet, quòd ea, ex quibus injustitia desumitur, fuerint jam deducta, & discussa, quamvis talia essent, ut Causam ita dubiam reddant, quòd fortè, si res essent integra, probabilius pro ista potiùs, quàm pro altera Parte judicandum esset, non tamen id sufficiens reputari debet &c. Siquidem in hoc propriè consistit effectus, seu operatio trium conformium, quòd ob unionem tot judiciorum in idem, ita in casu ambiguo quædam statuatur veritas*: Quod suo laudabili more expressè exageravit, & repetiit in *Conflictu leg. & rat. observ.* 288. *per tot.* & signanter in fine, ibi: 284
Iste namque rei judicatæ, vel trium conformium effectus est, ut quòd erat dubium, & incertum, pro ingeniorum varietate uni, vel alteri eventui subjectum, ita certum, ac firmum efficiatur, atque statum firmet.

Observando, quòd in nostris terminis, nedum concurrit res judicata, resultans à duplici uniformi Rescripto hujus 285
Sacr. Congreg. anni 1658. cum addito, ut Oppositores ampliùs non audirentur.

Sed ulterius accedunt: judicium totius Definitorii nostræ Cong. anni 1664. asserentis, Oriundos in Terra S. Arcan- 286
geli non constituere Nationem distinctam, & independentem in nostra Cong. sed contineri sub illa Monast. S. Mariæ Gratiarum de Fornovio.

Resolutio anno 1657. uniformiter, concorditerque capta à Superioribus nostræ Cong. determinantibus Abbatiam S. 287
Jo: Baptistæ competere uni ex Nationalibus ejusdem Monast. non autem privativè spectare ad Oriundos S. Arcangeli, referente *Card. de Luc. de Præem. disc. 36. num. 8.*

Oraculum Innoc. VIII. anno 1484. canonizantis legitimam possessionem bonorum omnium dictæ Ecclesiæ S. Jo: 288
Baptistæ favore nostri Monasterii, sub illa assertiva, quod ex legitimis testimoniis id ei constitit.

Solemnis actus Unionis, factæ ab omnibus Patribus, componentibus Comitia generalia anni 1479. coadunata 289
more solito cum omnibus solemnitatibus necessariis, & opportunis, & quidem insolita voluntatum uniformitate, & Concordia, nemineque discrepante; Vim enim facere videtur cuicumque intellectui consideratio illa, quòd sine legitima causa, & non concurrentibus necessariis solemnitatibus, adeo qualificati Religiosi disparis conditionis, gradus, & Nationalitatis, unanimiter, concorditerque conspirare gratis voluerint in destructionem d. Monaster. S. Jo: Baptistæ, & Oriundorum S. Arcangeli, applicando omnes illius redditus illi Conventui, cujus non erant filii, nec Alumni, & in quo moram facere nullo eorum vitæ tempo- 290
re debebant, ut considerando diversitatem, & multiplicitatem personarum, convenientium in aliqua determinatione, & tacto notant adducti supra *discept. 1. § 4. numer. 4.*

Et in

Et in terminis actus nullatenus utilis illis, à quibus gestus fuit, *ibid. num.* 5.

Et demum concurrit in nostro casu uniformis, & pacifica
291 observantia Unionis per annos 230. sub regimine omnium illorum Abbatum generalium nostræ Cong. qui hoc tempore illam feliciter, & sanctissimè gubernarunt; Itaut prætendere, ut illa hodiè retractetur, gratis exclamando, ut fit ex adverso, asserendoque, Unionem fuisse turpem, & manifestam usurpationem reddituum ejusdem Ecclesiæ, esset Mundum revolvere, litesque solemniter terminatas, ad vi-
292 tam revocare inter Religiosas illas Familias, quæ quotidiè ad Deum preces fundunt, ne litium flammæ relinquantur, utque illarum vincula dissolvantur, ut ad rem notat *Urceol. de Transact. præfat. num* 22. & in debilioribus terminis simplicis centenariæ solidè observat *Card. de Luc. de Alien. disc.* 2. *à num.* 5. ubi *num.* 9. adducit illam vivam rationem, *quòd cùm per centenarii temporis decursum, Hominum memoria perierit, ac etiam ut plurimum, perire soleant Scripturæ, & quatenus extent, ignotæ sint, cùm nemo adsit, qui eas indicare valeat, hinc proindè esset revolvere totum Mundum,*
293 *si dominia per Sæculum, & ultra confirmata, ex integro justificanda essent.*

Die Veneris 18. April. 1708. proposita Causa per Cardin.
294 Colloredum ad 1. dub. *An constet de subsistentia tituli Abbatialis*, responsum fuit *Affimativè*.

Ad 2. verò, *An in electione Abbatis S. Jo: Baptistæ sint*
295 *præferendi Oriundi S. Arcangeli*, responsum fuit *Negativè*.

PRo completa notitia Affiliationis, de qua supra *num.* 27. nota hìc, quòd C. E. & R. ad validitatem Affiliatio-
296 num per viam legis *die* 26. *Nov.* 1706. demandavit, ut infra. *In Causa Provinciæ Lombardiæ pro Dominicanis: Filiationes, & Transfiliationes respectu utriusque Conventus à quo, & ad quem, faciendas esse in Capitulis Conventualibus per secreta suffragia, cum interventu duarum ex tribus partibus omnium Filiorum, computatis, tam præsentibus, quàm absentibus; Absentes verò, quatenus numerus præsen-*
297 *tium non ascendat ad duas integras partes respectu omnium, esse omnino expectandos usque ad complementum dictarum duarum Partium ex tribus, sub pœna nullitatis quarumcumque affiliationum, & transfiliationum hujusmodi*: Pro cujus rescripti exequutione respondit *die* 13. *Martii* 17 0. pro
298 eiisdem Dominicanis, ibi: *Dominicani di Lombardia: Transfiliationem non sustineri, & procedendum esse ad novam propositionem Fr. Campolini, servata forma postremi decreti gen.*

Quamvis autem juxta Affiliationis naturam concurrere
299 semper debeat consensus Conventus à quo, & ad quem, juxta ea, quæ observavi *in Instit. crim. lib.* 4. *tit.* 7. *à num.* 93. Adhuc ex particularibus facti circumstantiis eadem C. E. & R. Pon. Card. Fabrono *in una Neapolitana* 20. *Jan.* 1719. favore Baccalaurei Anselmi Viani Conventualis respondit pro Gratia affiliationis cum derogatione consensus Religio-
300 sorum Conventus à quo, & ad quem, ut patet ex decreto sequentis tenoris.

,, Sacr. Congreg. &c attentis Relationibus P. Vicarii ge-
301 ,, neralis, & P. Proc. generalis Ordinis, ac itidem attentis ,, specialibus circumstantiis, & rationibus, benignè remi- ,, sit arbitrio ejusdem Vicarii generalis, ut Oratorem affiliet ,, in præfato Conventu, non obstante defectu consensuum ,, Conventus à quo & ad quem, ita tamen, ut jura quæsi- ,, ta primo dicto Conventui integra, & illibata remaneant, ,, Non obstante &c. Romæ 20. Januarii 1719.

,, Attenta facultate nobis concessa aggregamus in filium
302 ,, Conventus nostri S. Antonii extra Portam Medinam ,, Neapolis P. Baccalaureum Anselmum Viani Sacerdo- ,, tem, non obstante defectu consensuum amborum Con- ,, ventuum, à quo scilicet, & ad quem, remanente tamen ,, integro, ac illibato jure acquisito omnium Bonorum Con- ,, ventui à quo, juxta decretum ejusdem Sacr. Congr. Non ,, obstantibus &c. Fr. Joseph Baldrati Vicarius generalis.

,, Non acquiescentibus autem Oppositoribus, repropofita
303 Causa die 12. Maii 1719 rescriptum fuit: *Pro omnimoda exequutione Decreti Vicarii generalis Ordinis, & amplius Causa non proponatur.*

Idemque practicatum pariter fuit à d. C. E & R. anno 1687
304 in *una Florentina* ad instantiam Conventus S. Crucis Florentiæ, quæ resolutio in publica forma adducta fuit in *dicta Neapolitana*.

Diligenter nota hic, quòd sim les resolutiones Sacrarum
305 Congregationum, ex particularibus facti circumstantiis in uno, vel altero casu editæ, non sunt generaliter servandæ, nec faciunt statum pro omnibus aliis casibus, in quibus eædem circumstantiæ non concurrant, ut distinguendo observat *Rot. in Hispalen. Juris Vet.* 4. *Februarii* 1697. §. *Distinguentes cor. Card. Caprara*, ibi: *Declaratio ipsa S. C. facit legem generalem ubique servandam, nisi super specialitate* 306
alicujus casus fuerit consulta, quam sequutus fui *in Instit. Crim. lib.* 1. *tit.* 10. §. 4. *num.* 149.

DISCEPTATIO XVII.

Majoricen. Juris eligendi.

PRO

Conventu Carmelit. Majoricæ.

CUM

Definitorio Cathaloniæ.

ARGUMENTUM.

In Religione Carmelitarum Prior in quibus Conventibus eligi debeat à Conventualibus, vel à P. Generali, seu à Definitorio Provinciæ.

COnventus Ordinis Carmelit. Majoricensis ab ejus fun- 1
datione semper religiosissimè sibi conservavit jus eligendi Priorem, cæterosque inferiores Officiales per proprios Gremiales, Provinciale tamen Definitorim Cathaloniæ tentavit anno 1672. ab eodem Conventu illud evellere, sibique attribuere. Quapropter eodem anno 1672. re delata ad P. Matthæum Orlandum, tunc temporis Generalem, iste, attentissimè omnibus examinatis, inter octodecreta, nostrum Conventum concernentia, quoad præsentem inspectionem, in 4. ita mandavit. *Voluit Priorem*, 2
aliosque Officiales eligi debere ab ejusdem Gremialibus, & Provincialem Cathaloniæ teneri electiones, Canonicè factas, confirmare: Ex quo factum est, ut Conventus suam antiquissimam possessionem pacificè continuaverit, ut justificatum fuit in Sum.

Cùmque in Capitulo generali, in Urbe celebrato anno
1680. per viam legis generalis statutum fuisset, electiones 3
Priorum imposterum fieri debere à Definitoriis Provincialibus, inde memoratum Definitorium Cathaloniæ prætendere cœpit, Decretum P. Generalis Orlandi remansisse sublatum, quapropter, prævio fundato Voto Card. de Alteriis, tunc Ordinis Protectoris, Causa in hac Sacr. Congreg. sedulò, ac maturè examinata, & discussa, ad relat. Cardin. de Cavaleriis *diebus* 2. *Aprilis*, & 14. *Maii* 1688. emanavit rescriptum pro confirmatione ejusdem Voti, in quo idem Jus favore Gremialium præservatur, sequentibus verbis; *Quibus perpensis meo videri possent confirmari omnia ista Decreta, ob rationes, in illis expressas, & signanter ob magnam distantiam Conventus Majoricensis à reliquis Conventibus Provinciæ, & difficilem accessum ad illum.*

Acquievit Denifitorium huic solidæ resolutioni, pro cu-
jus observantia ad omnem majorem cautelam A. C. præce- 4
dente Monitorio servatis servandis legitimè exequuto, Sententiam protulit, talique modo, dum omnia sopita credebantur, ex abrupto, & inauditis Gremialibus, imminente tempore electionis, faciendæ de mense Aprilis 1705. insurrexit P. M. V. tunc temporis Prior, & cum assistentia Judicis, & Personarum sæcularium, notificavit quodam Decretum hujus Sacr. Congr. emanatum *die* 9. *Maii* 1704. & sic fere per annum in sacculo retentum, & Deus scit, quibus artibus extortum, in quo demandabatur; *Electionem Prioris, aliorumque Officialium faciendam esse à Definitorio Provinciali, non autem à Gremialibus, quibuscumque non*
obstantibus; Adversus quam novitatem eodem contextu 5
reclamarunt quamplures insignes Religiosi, provocantes ad hanc Sacr. Congregat. ad hoc, ut manifestarentur (sunt eorum præcisa verba) *fraudes, & doli, usi in hac materia, & à Novatoribus, opponentibus contra Conventum, ejusque quietem perturbantibus.*

Repropofita verò Causa per Cardin. Rubinum, placuit die 5. Febr. 1706. persistere *in decisis*, & facile fuit Definitorio, nedum vincere, sed etiam triumphare, & cuncta obtinere,

6 obtinere, quia habebat propitios, & admodum propensos tunc temporis generales Superiores, qui nedùm acriter tuebantur partes ejusdem Definitorii, sed omnibus modis insistebant favore P. V. nostri Conventus eo tempore actualis Prioris, postmodùm immediatè reelecti, & subinde in Officio Prioratus iterùm confirmati, quo, adversus Ord. Con-
7 stit. atque postposito æquè laudabili, ac immemorabili solito nostræ Religionis, gavisus fuit continuato spatio novem annorum.

Ab hoc tempore citra opus fuit magnum servare silen-
8 tium, tum ob deficientiam mediorum, præsertim hisce calamitosis temporibus, sine quibus lites prosequi non possunt, experientia teste, & id observante *Rot. decis.325. num.11. part.15. & decis.527. num.2. part.18. & decis.479. numer.17. part.19. rec.* Tùm, & eò magis ob reverentiam erga prædictos antecessores generales Superiores, palam patrocinantes eundem P. V. Definitoriumque Provinciale Cathaloniæ; Cessantibus autem modo dictis motivis, speramus à decisis recessum, quia assistunt huic Parti Jus Commune, Regulæ Ordinis, à S. Sede specialiter confirmatæ, immemora-
9 bilis consuetudo, in nostro Conventu vigens, Religionis Constitutiones, in diversis Capitulis editæ, & demum efficacissima ratio.

Quoad Jus commune, hoc attento, electio Superioris
10 cujusque Conventus, ad ejus Gremiales spectat, juxta *Text. in cap.1. de Elect. & cap. Cùm dilectus*, ubi communiter *Repetentes de Consuetud.* cum aliis, adductis per *Sigis. à Bonon. de Election. par.1. cap.1. dub.7. num.2. & par.3. cap.4. dub.114 num.4. Passerin. eod tract. cap.37. num.1. Rot. cor. Veral. dec.296. num.2. par.1. & cor. Coccin. decis.296. num.5. & in par.1. rec. decis.65. num.9.*

Quoad Regulas Ordinis, à S. Sede pluries confirmatas,
11 hæ ita disponun: *Statuimus, ut unum ex vobis Priorem habeatis, qui ex unanimi omnium assensu, vel majoris, & sanioris partis ad hoc Officium eligatur:* impressas *post Constit. Canalis fol.209. num.1.*

Quoad immemorabilem Consuetudinem, hæc conclu-
12 denter probata fuit cor. hac Sacr. Congregat. anno 1688. occasione confirmationis Decretorum P. Generalis Orlandi, teste Card. de Alteriis in dicto Voto, composito, ut ibidicitur, postquam Procuratores utriusque Partis cor. E. S. eorum jura scripto mandaverant, ibi: *Proparte Conventus Majoricensis expositum fuit, quod semper ab erectione istius Conventus, hoc est à 300. & ampliùs annis, Priores illius fuerint electi à Fratribus usque ad annum 1671. in quo, instante Provinciali, & Definitoribus P. Orlandus &c.* Hujus enim triplicatæ centenariæ vigore, immemorabilisque consuetudinis præsidio, quilibet melior titulus de Mundo alle-
13 gari potest, juxta magistralem *decis. in Romana Augum. Dotis, & Legat. 4. Martii 1695. per tot. cor. Card. Priol.* sicque possumus allegare individuale privilegium Summi Pontificis, nobis tale jus specificè confirmantis, & quemcumque alium meliorem titulum, contrariarum prætensionum destructivum, ex adductis in *Tom. 1. part. 1. discept. 10. num.3.*

Quoad Constit. Religionis, primo loco habemus Decre-
14 tum, à Capitulo generali conditum anno 1554. seq. tenoris; *Priores, qui solent eligi à Capitulo conventuali, non eligantur in Capitulo provinciali: Imò Conventus gaudeant sua libertate religiosa: Cæteri verò Priores, quos non consueverunt Conventus eligere, ordinentur, & instituantur à Capitulo provinciali.*

Secundò loco habemus Constit. Capituli generalis anni
15 1586. sub Generali Caffardo, in quibus *part 5. cap.19. numer.1.* disponitur: *Ut in Conventibus, in quibus est vetusta, & laudabilis consuetudo, quòd Priores ab eorum Gremialibus eligantur, non alius instituatur Prior, sed illum, quem ipsi Gremiales elegerint, Provinciales, & Definitores habeant confirmare.*

Tertiò loco adsunt Constit. Capituli generalis Cremonen-
16 sis anno 1593. sub P. Generali Chizola, peculiariter pro Hispaniarum Provinciis editæ, in quibus ita determinatur: *In Conventibus majoribus octo Fratrum, locum, & vocem habentium, numerum excedentibus, fiat electio à Fratribus Conventus &c. & aliter electio sit penitùs nulla, & cassata,* de quibus *Lezzan. in Mar. Mag. Carmelitar. §.17. num.236. fol.22.*

Quartò demùm loco idem determinant Constit. Genera-
17 lis Canalis *par.4. cap.19. §.1.* quæ ab anno 1625. usque in præsens in toto Ordine vigent, per hæc verba: *Volumus, quòd Præsidens cum aliis Definitorii Patribus, plenam, & omnimodam habeat authoritatem, & potestatem absolvendi, & instituendi omnes Priores locales, & cæteros Officiales, exceptis etiam primariis illis Conventibus, qui, ut statutum est in par 2. cap.2. num.4. possint sibi eligere Priorem, nam electum ab illis, aliquo non obstante legitimo impedimento, tenetur Definitorium confirmare.*

Quò verò ad efficacissimam rationem, specialiter militantem pro nostri Conventus facultate, & libertate sibi eli- 18
gendi Priorem, hæc in eo consistit, quòd cùm ad tenorem Sacr. Canonum, & præcipuè *Concil. Trident. sess.24. de Reform. cap.1.* quælibet electio semper fieri debet de dignioribus, exclusis etiam in illorum concursu dignis, juxta *proposit.47. ab Innoc. XI.* damnatam *die 2. Martii 1679.*

Hoc impracticabile prorsus erit in nostro Conventu, si electio fieri deberet à Definitorio Cathaloniæ; Ut enim pro 19
veritate requisitus huic Sacr. Congregat. retulit Card. de Alteriis anno 1688. *Personæ, componentes Definitorium, nullam, vel exiguam habere possunt notitiam Alumnorum istius Conventus, & aptitudinis, ac idoneitatis illorum pro Officiis Prioratus, Subprioratus, Sacristæ, Prioris, & Clavariorum, quia cùm Conventus situs sit in Insula, à Barchinonensi Conventu, qui est caput Provinciæ. 300. milliaribus dissita, ad quem vix ullus Fratrum Provinciæ, præter Provincialem, accedit, & id valde raròpropter maris periculum, & expensas.*

Cujus veritatis hodiè irrefragabile adducimus testimonium, fundatum in seria confessione Oppositorum, facta 20
in Capitulo provinciali anni 1704. ibi: *Ob intercapedinem maris à Majorica ad Cathaloniam, ut proborum electio à Definitorio fiat Provinciæ, statuitur, quòd Vicarius provincialis præfati Conventus, instante Capitulo per Literas vocatorias, præstito juramento de secreto, & fidelitate servandis, teneatur inquirere divisim ab octo primis Vocibus ejusdem Conventus, quosnam in conscientia judicet in Priorem, & Subpriorem digniores, quam inquisitionem apertam, sigilloque Conventus munitam A. R. Definitorio exponet, idemque fiet in casu mortis, vel privationis ejusdem Prioris, non obstante præmemorato decreto S. Cong. de eligendis omnibus Officialibus à Definitorio Provinciali.*

Agnoscunt igitur Oppositores, quòd notitia qualitatum Officialium, eligendorum pro nostro Conventu, non ab 21
ipsis, sed à nostris Gremialibus perquirenda est; Negari autem non poterit, quòd talis notitia meliùs ab omnibus ejusdem Vocalibus, quàm à determinato numero manifestari possit. Veritas enim magis perfectè inspicitur per plures oculos, & meliùs indagatur à multis, quàm à paucis, ut ad rem notat *Jov. de Solemnit. in Contract. Minor. gloss.8. §.12. à num.66.*

Ubi notanda verba illa, *Non obstante præmemorato decreto S. C.* quæ simpliciter indicamus, ad hoc, ut Eminentissi- 22
mi PP. observent quousque pervenerit Oppositorum prætensio, nedùm de facto non observando, sed rotundis verbis literaliter derogando Decretis hujus S. C. arrogando sibi in hac parte Pontificiam authoritatem.

Videamus modò quid adversus hæc solida fundamenta in 23
contrariis Scripturis dicatur.

Ad Jus commune duæ datæ fuerunt responsiones. I. Quod illi præferri debeant Ordinis Constit. à Summis Pontificibus 24
approbatæ. II. Verò, quòd in illius concursu attendenda potiùs sit consuetudo.

Hujusmodi autem responsiones retorquentur ad hominem, quia, ut vidimus supra, tam Ord. Constit. quàm consuetu- 25
tudo assistunt huic Parti; Cum illo addito, quòd Nos non adducimus simplicem, & ordinariam consuetudinem, sed plusquam triplicem centenariam, comprobatam, ultra alia documenta, de quibus in Voto Card. de Alteriis, ex inconcussa serie Priorum nostri Conventus, & concludentissimè comprobandam cum omnibus rigorosis requisitis celebris *Glossæ in cap.1. Verb. Memoria de Præscript. in 6.* quatenùs exadverso ulteriores desiderentur in hac parte probationes; 26
Imò parati sumus hanc veritatem omni alio meliori modo evidentissimè demonstrare.

Ad Regulam nostri Ordinis dictum fuit, illam esse intelligendam de Priori generali, non autem de locali, ex au- 27
thoritate *Lezzan. in cons.13. dub.8.*

Quidquid autem dixerit idem Author loco citato, morem gerendo electioni, cui opitulabatur, ad effectum eam sal- 28
vandi ab opposita nullitate. Ipse tamen *in suo Mar. Mag. Carmelit.* (in quo uti scribens pro veritate, atque ex professo elucidans ea, quæ in Constitutionibus præscripta sunt pro nostræ Religionis regimine, præferendus est scriptis ad Causæ opportunitatem, & favore suæ Provinciæ, cujus ipse erat filius in d. *dub.8.* ex adductis *per Card. de Luc. de Fideic. disc.145.*

disc.145. *num*.5.) ita explicat, & intelligit prædictam Regulam, ut præscribat modum eligendi Priores Conventuum, uti videre est *in dicto Mar. Mag. Carmelit. cap* 1. *à num*.43. *ad* 46. ubi *num*.45. exponendo verbum illud *Unum*, ait. *Hic etiam nota, hoc verbo denotari in uno Monasterio, seu Conventu non posse esse, nisi unum Prælatum* Rursus sub *num*.46. exponendo verba illa: *Qui ex unanimi omnium assensu, vel majoris, & sanioris partis ad hoc officium eligatur*, advertit, quòd his verbis traditur forma, servanda in electione Prioris, quæ concordat cum dispositione *cap. Quia propter de Elect.* unde concludit; *Ideò in electione Priorum nostræ Reli-*
29 *gionis, & aliorum Prælatorum ipsius, observari debet forma præscripta &c.* Et ampliativè procedendo subdit, eandem dispositionem maximè servandam fore in electione Priorum generalium, & provincialium ibi; *Procedit in electionibus Priorum generalium, & provincialium &c.* parificando sic electiones tùm Priorum particularium, tùm generalis, &
30 provincialium, itaut omnium electio quoad formam, & modum eligendi cadat sub dispositione Regulæ, nempè quòd fieri debeat *ex unanimi omnium assensu, vel majoris, & sanioris partis*.

Declarat tamen, quòd respectu Priorum localium dicta dispositio Regulæ servanda est, quando institutio Prioris fit per electionem in quolibet Conventu, quia talis institutio Priorum pro Conventibus, juxta consuetudinem Religionis, & ad formam posteriorum Constitutionum, fieri potest, etiam sine præscripta electione vel immediatè à Generali, vel à Definitorio Provinciarum, ibi: *Dixi, quando*
31 *eorum institutio fit per electionem, quia juxta Ord. Constit. & inveteratam ipsius consuetudinem, Priorum institutio sæpiùs potest fieri sine electione, saltem à Conventibus facta, non obstante hoc capite Regulæ &c.*

Recenset ex post casus omnes, in quibus provisio Priorum potest fieri sine electione, & sub *num*.47. excitando objectum, quo pacto fieri possit talis provisio Priorum sine ele-
32 ctione Gremialium, cum talis provisio sine electione sit contra dispositionem prædictæ Regulæ, ad illud evadendum duplicem dat responsionem, quarum una est, quod Regula sit intelligenda de Priore generali tantùm; Videns autem, quòd responsio hæc minùs legitima erat, ideò subdit, quòd à Regula in parte recessum est ex consuetudine, & ex aliis posterioribus Constit. à S. Sede approbatis, ibi: *Si autem quæras, quo pacto fieri potest, ut constitutio Priorum conventualium fiat aliter, quàm per electionem Conventuum, sive à Generali, sive à Definitorio Capituli provincialis, cùm hoc sit contra Regulam nostram in hoc capite &c. Respondeo, quòd attinet ad Regulam facile dici potest, non esse contra illam, sed eam loqui solùm de electione Prioris generalis &c. Sed dato etiam, quod Regula loqueretur de electione cujuscumque Prioris, etiam localis, cùm tamen consuetudine satis etiam rationabili causa Constitutionibus, etiam à Sede Apostolica approbatis &c. illis standum est &c.*

Non negat igitur absolutè *Lezzana*, quòd Regula non
33 loquatur de electionibus, in qualibet Conventu peragendis, sed pro salvando recessu à Regula adducit consuetudinem, & Constitutiones, rationabili de causa latas, & consequenter firmum remanet, etiam in sensu *Lezzanæ*, quòd Regula servanda sit in quolibet Conventu, ubi electio Prioris peragenda veniat ad formam Regulæ, & ubi non stet in contrarium consuetudo, vel Constitutio rationabiliter vulgata.

Comprobatur hujusmodi *Lezzanæ* interpretatio ex contextu ejusdem Regulæ, in qua *cap*.6. dicitur *Cellula Prioris sit juxta introitum Loci, ut venientibus ad eundem Locum*
34 *primus occurrat, & de arbitrio, & dispositione ipsius postmodum, quæ agenda sunt, cuncta procedant*. Ex his enim patet, Regulam loqui de illo Priore, de quo antea dixerat *eligatur &c.* cui assignat Cellulam pro convenientia Conventus, eique tribuit ejusdem Conventus dispositionem, dum omnia hæc locali Priori conveniunt, ex quo ad eum Conventus administratio spectat, & ipse juxta introitum Loci habitare debet.

Et indè est, quòd ipsæmet Constitutiones Sorethanæ,
35 quæ in nostra Religione vetustiores sunt, cum eodem themate procedunt, partim se conformando consuetudini, partim Regulæ: Confirmant consuetudinem, quando disponunt: *Quod Provincialis cum Definitoribus liberè possit absolvere Priores locales, cæterosque Officiales, quorum institutio ex consuetudine aut aliàs ad provinciale spectat Capitulum*: Se uniformant autem Regulæ in eo, quòd volunt, quòd in illis Conventibus, ubi fit electio, *procedatur in electione Prioris localis sic, quòd Præsidens Capitulo conventuali, consistentibus in eis duobus ex Senioribus Conventus aut, si Conventus sit parvus, coassistente sibi Seniore, Voces Eligentium scribat, & pronunciet, & qui plures Voces habuerit, quàm omnes conjuncti, sit Prior*, Quod est idem, ac sit id quod in Regula dicitur: *Unum ex vobis habeatis Priorem, qui ex unanimi omnium assensu, vel majoris, & sanioris partis ad hoc officium eligatur &c.*

Ponderandumque ulteriùs venit, quòd si aliter diceretur, Constitutiones præfatæ, reservantes Definitoriis Pro- 36
vinciarum absoluta institutionem omnium Priorum, vel superfluæ redderentur in eo, quòd disponunt circa modum eligendi Priores locales, vel præstarent inevitabilem contradictionem, qualis esset supponere, quòd absoluta institutio singulorum Priorum pertineat Definitorio, & quod in Conventibus fieri debeat per Gremiales. Cessat autem, tam superfluitas, quàm contrarietas, sumptis Constitutionibus in dicto eorum vero, & proprio sensu, quòd scilicet à Definitorio fiat institutio Priorum, ubi talis adest consuetudo, in aliis verò, ubi non adest talis consuetudo, Prioris electio fiat ad formam Regulæ, quæ interpretatio semper sumenda est, ut pro exclusione superfluitatis notant *Roland. cons*.62. *num*.30. *lib*.1. *Menoch. cons* 81. *num*.32. & *Rot. decis*. 357. *num*.1. *par*.2. & *dec*.273. *num* 12. *par*.15. *rec*. Et ad excludendam contradictionem advertunt *Soccin. cons*.159. *numer*.9. *lib*.2. *Farinac. quæst*.95. *num*.7. *Surd. dec*.279 *num*.3. & *Rot in Rom Fideic. de Alber.* 10. *Martii* 1698. §. *Nil relevante cor. Lancet.*

Quæ omnia in evidentiam transeunt, attenta consuetudine, seu observantia nostri Conventus, sibi eligendi Prio- 37
res ab illius erectione usque ad annum 1672. absque ulla contradictione, seu minima oppositione Definitorii; Observantia enim est optima cujuscumque dispositionis interpres: Etiamsi contrarius intellectus de jure verior esset, magisque 38
accomodatus verborum sensui, ea ratione, quia talis dicitur sensus in verbis, qualem demonstravit subsequuta observantia, ex adductis in *Tom*.1. *part*.2. *disc* 16. *numer*.101. 39
quibus addo *Rot. decis*.12. *num*.24. *apud Prosper. de Territor. separ.*

Neque dici potest revocatum Decretum P. Chizzolæ, factum in Capitulo gen. anni 1593. ex altero, biennio post edito, dùm non erat in ejus potestate illud revocare, signanter quia non erat conforme dispositioni Juris communis, & 40
Regulæ, ipsiusque Constitutionibus, ac consuetudini immemorabili: Animadverso etiam, quòd facultates, eidem concessæ à S. Sede, erant modificatæ à clausula: *Dummodò S. Concil. Trident. & Sacris Canon. ipsiusque Ordinis Institutis sint conformes*; Rursus d. Decretum altero laborat defectu publicationis omnino requisitæ, cùm lex non publicata non obliget *Gonz. in cap*.2. *nu* 10. *de Const. Thesaur. dec*.249. *num*.6. & 7. *Novar. in Sum. Bullar. par*.1. *comm*.97. *à num*.7. 41
Lezzan. in Summ. quæst. Regul. cap. 8. *num*. 27. Attenta maximè contraria observantia, sive non usu dicti decreti, itaut per talem non usum idem decretum antiquatum dicatur, & nullatenus obligatorium, *Navar. de Constit. cons*.1. *num*.23. & 24. *Tondut. quæst. Benefic. quæst*.3. *cap* 125. *à numer*.15 & *seq. Card. de Luc de Paroch. disc*.24. & 25. utrobique *num*.5. Et in terminis privilegii, quòd per non usum amittatur probavimus *in Tom*.1. *par*.1. *disc* 11. *num*.39.

Ad Constitutiones demum P. Canalis anni 1625. duæ datæ fuerunt responsiones: I. Quòd illæ approbatæ nullatenus 42
fuerunt in Capitulo generali anni 1625. II. Verò, quòd in omnem casum aptæ nullatenus sint ad infringendas Constit. Sorethanas, Apostolica authoritate confirmatas.

Neutra tamen subsistit: Non prima: Pro demonstranda enim illius insubsistentia sat est illarum titulum hìc registrare, qui talis est: *Constit Fratr. Ord B. Dei Genit. Virg. Mar. de Monte Carmelo, recognitæ, & correctæ Decreto Capituli generalis, Romæ celebrati anni Jubilæi* 1625. quod Decretum refertur in fine earum Constit. fol.204. his verbis: *Expliciunt Constit. judicio Reverend. Magist. Gregorii Canalis, necnon RR. PP. ex Decreto Capituli generalis, Romæ celebrati anno* 1625. *in die Pentecostes recognitæ, approbatæ, & publicatæ*. 43

Eademque claritate inapplicabilis remanet secunda; Quia Constitutiones Sorethanæ, ex infra latiùs animadvertendis, non disponunt, generaliter, & in omni casu, electionem Prioris spectare ad Definitorum, sed cum præsupposito præexistentis consuetudinis, quæ, nedum non verificatur in nostris terminis, sed potiùs demonstramus oppositum. 44

Non attenta replicatione, quòd talis consuetudo respiciat dumtaxat absolutionem Priorum, non autem eorundem 45
institutionem: Si enim Priores non sunt ab Officiis absoluti, alii institui nullatenus possunt: Et proindè absolutio necessa-

necessariò institutionem præsupponit, & cum illa correspectivitatem habet, nam verba dictarum Constitutionum Sorethanarum, *quorum institutio ex consuetudine* &c. necessariò comprehendunt, tam absolutionem antiquorum Priorum, quam institutionem novorum.

Et ex his nullius prorsus remanet efficaciæ animadversio,
46 quòd Decretum Generalis Orlandi oppositum sit sæpè citatis Constit. Generalis Soreth, conditis anno 1466. promulgatisque authoritate Clemen. VII. à P. Generali Audet anno 1524. in Capitulo generali Venetiis celebrato, ut asserit *Lezzan. cons.* 13. *dub.* 8. *num.* 55. *& dub.* 8. *num* 69. inferendo, quòd Gremialibus nostri Conventus Majoricensis prodesse nequeant Constit. Generalium Caffardi, & Chizzolæ, seu Capituli generalis Cremonensis, & Generalis Canalis, minùsque dictum Decretum Generalis Orlandi, quamvis à Sacr. Congregat. ut supra observavimus, confirmatum, eo quia in authoritate Caffardi, Chizzolæ, Canalis, & Orlandi respectivè non fuerit prædictas abrogare Const. à Summis Pontificibus Clem. VII. & VIII. approbatas, ut notat *Lezzan. dict. dub.* 8. *num.* 70. *&* 76. nuperrima verò confirmatio nostri Decreti Generalis Orlandi emanasse supponitur, re non benè digesta, nec satis ejus demonstrata nullitate.

Adversus siquidem talem discursum satis esset allegare prædictum fundatissimum Votum Card. de Alteriis, nostri
47 Ordin. Protectoris, cujus lectura convincit, quòd confirmatio decreti Generalis Orlandi non emanavit anno 1688. re indigesta, & minùs appositè dilucidata, ut gratìs exadverso asseritur, sed cum acerrima Partium contradictione funditùs enucleata itaut de ea benè verificari possit, quòd tunc agnita, & comprobata veritas nostri Juris eligendi eò magis redoleverit, quò magis contentione fuit conterata: Veritas enim, aromatum more, eò magis redolet, quò magis conteritur, ut inquiunt *Castr. cons.* 13. *in princip. volum.* 1. *Riminald. cons.* 655. *num.* 108. *& cons.* 657. *num.* 1. *vo-*
48 *lum.* 6. *& Card. de Luc. de Feud. disc.* 133. *num.* 1. *& de Regal. disc.* 147. *num.* 2. cum aliis, citatis *in Tom.* 2. *part.* 1. *discept.* 7. *num.* 180.

Et profectò, si exadverso laudatæ Constit. Soreth, & Audet id præscribunt, ut institutio Priorum Localium fiat
49 per Definitorium cujuslibet Provinciæ in illis Conventibus, in quibus talis viget consuetudo, ut Prior, & Officiales non eligantur à Gremialibus, sed à Definitorio Provinciæ instituantur, ibi: *Volumus, quòd Provinciales cum Definitoribus liberè possint absolvere Priores locales, & cœteros Officiales, quorum institutio ex consuetudine, aut aliàs ad provinciale spectat Capitulum &c. Lezzan dict. dub.* 8. *num.* 69. Totum præsuppositum harum Constitutionum sistit in *consuetudine*, quæ probanda foret à Definitorio, siquidem Consti-
50 tutio non absolutè disponit, quòd in omnibus Conventibus institutio Priorum, & Officialium fiat à Definitorio cujuslibet Provinciæ, sed solùm, quòd Definitorium, Priores, & Officiales instituat in illis Conventibus, *in quibus institutio ex consuetudine, aut aliàs ad provinciale spectat Capitulum*, & consequenter in hac parte, relativa ad consuedinem, Constitutio se habet præsuppositivè. Præsupponitur enim, quòd in aliquibus Conventibus, vel in aliqua Provincia adsit talis consuetudo, ut Prior, & Officiales instituantur à Definitorio, quando autem Constitutio aliqua præsuppositivè se habet, ex ea duplex oritur effectus, quorum alter est, quòd circa præsuppositum nihil præcisè dicatur dispositum
51 *leg. Ex facto ff. de Hæred. Instit. Alex. cons.* 17. *num* 8. *lib.* 2. *& cons.* 126. *num.* 5. *lib.* 4. *Mans. cons.* 299. *num.* 28. *Palm. allegat.* 103. *num.* 23. *Card. de Luc. de Regal. disc.* 55. *num* 7. *& Rot. decis.* 281. *numer* 20. *part* 14. Alter, quòd præsuppositi præcisa verificatio requiratur, juxta *Text. in cap. Si Papa de Privileg. in* 6. ibi: *Si Papa in aliquo Privilegio, vel Scriptura non facta principaliter super donatione, vel Sententia excommunicationis, seu etiam libertatis, aliquam Ecclesiam ad Jus, & proprietatem Romanæ Ecclesiæ pertinere, vel simi-*
52 *lia verba narret, non propterea illius Ecclesiæ exemptio est probata, nisi de libertate aliter doceatur:* ubi communiter *Repetentes*, & signanter *Gemin. & Barbos. uterque num.* 1. & tradit *Rot. decis* 55. *num.* 4. *part.* 1. *rec.* ibi: *Dum factum supponunt, nullam inducunt dispositionem, & decis.* 281. *numer.* 20. *part.* 14.

Propterea eædem Constitutiones Sorethanæ, seu Audet, cessante consuetudine, tradunt modum faciendi electionem
53 Priorum per Gremiales; Sicque procedunt cum distinctione casus à casu: Etsi juxta sensum Partis contrariam intelligentiam paterentur eædem Constitutiones antiquissimæ, in comperto est, quòd superfluæ fuissent Constitutiones Generalis Caffardi, modificatio Capituli Cremonensis, Decretum P. Chizzolæ, Constit. P. Canalis, & Decretum Capituli generalis anni 1680. ut sensui patet, ex quibus datur profectò intelligi in illis Conventibus, præcipuè majoribus, in quibus non fuit introducta consuetudo, semper viguisse libertatem eligendi Priorem. Et propterea remanet manife- 54
stum, à principio nostræ Religionis, & ad terminos illius Regulæ, etiam post Sorethanas Constitutiones, libertatem hanc semper viguisse pro illis omnibus Conventibus, in quibus contraria non erat introducta consuetudo.

Secundum motivum contrariæ resolutionis in eo residet, quòd major, & sanior pars Gremialium nostri Conventus 55
institerit pro translatione juris eligendi nostrum Priorem in Definitorium Provinciæ Cathaloniæ; Illud autem nullatenus subsistit in facto, dum ex 26. Religiosis, ad id comprobandum adductis, duo non erant filii nostri Conventus, nempè P. Harasque, filius Provinciæ Aragoniæ, & P. Joannes Cyprianus, filius Provinciæ Cathaloniæ: Duo alii, nempè P. Cyrillus Ferrer, & P. Thomas Catani erant in Conventu Barchinonesi cum voce, & loco, sicque illam habere non poterant in duplici Conventu, P. Albertus Cifré in tali reperiebatur pessimo salutis statu, ut post paucos dies, ex hac vita migraverit, proindèque potiùs dicendum est, cogitasse de futura fœlicitate, quàm se voluisse implicare strepitosis Religiosorum contentionibus: Sex alii, nempè 56
Fr. Michael Plaes, Joannes Mas, Elias Rigo, Albertus Pons, Angelus Alcover, & Albertus Anselm, uti nondum in Sacris constituti, nullam habebant vocem: Ex reliquis 15. major pars non capitulariter, sed sigillatim requisiti fuerunt ad se subscribendum, sive blandis, sive minacibus verbis à P. Priore V. postquam assecuratus fuerat ab Urbe de confirmatione, seu reelectione sui ipsius in Priorem ad aliud triennium, prout demonstravit eventus, & quidem contra apertas, tam antiquas, quàm modernas Ordinis Constitutiones, de quibus dubitari non sinunt authentica documenta, data in Summario.

Quibus additur, quòd in omnem casum, ad hoc ut consensus eorundem legitimus diceretur, præstari debebat more solito, capitulariter congregatis omnibus Vocalibus no- 57
stri Conventus; Quia non agitur de aliquo temporali præjudicio Religiosorum, sua jura renunciantium, sed de perpetuo, maximoque præjudicio Conventus, deque renunciatione juris, eidem competentis, tam attento jure communi, quàm Regula Religionis, Ordinisque Constitutionibus, de quibus supra.

Tertium denique motivum, penitus à verò alienum est, mendicatumque dici potest ad solum finem per indirectum 58
obtinendi id, quòd directè consequi non potest Definitorium; Electio quippè nostri Conventus nullum malum, nullumque scandalum, rixas, seu contentiones hucusque peperit, quòd comprobamus ab Attestationibus Capituli, Magistratus, seu Juratorum, quatuor Parochorum, necnon Superiorum omnium aliarum Religionum, inibi existentium, de quibus in Summario. Sive enim attendatur diversa qualitas eorum, sive remotio cujuscumque commodi, ex dictis Attestationibus eis resultantis, semper dicendum est, nullatenus conspirasse in Definitorii præjudicium, ut 59
considerando multiplicitatem, & qualitatem diversarum personarum, convenientium in aliquo facto, notant adducti supra *disc.* 1. §. 4. *num.* 4. Et in terminis actus, nullatenus utilis illis, qui Attestationem fecerunt notant adducti, *ubi* 60
proximè num. 5.

Inconvenientia autem, exadverso exagerata, non derivarunt ab electione conventualis Prioris, sed à partialitate Visitatorum, per Provinciales Cathaloniæ transmissorum, qui cùm essent suspecti Priori, & Communitati nostri Conventus, legitimè, & servatis servandis recusati fuerunt, quia verò, non obstante tali legitima recusatione, nulliter, & injustè ad excommunicationis Sententiam devenire vo- 61
luerunt, ideò habito recursu ad tunc temporis P. Gen. Villalobos, iste circumscripsit omnia gesta à dictis Visitatoribus, revocavitque dictæ excommunicationis Sententiam, ut apparet ex Libris nostri Conventus, cum Literis compulsorialibus omnia hæc concludentissimè comprobando, quate- 62
nus difficultas in hoc puncto restringatur.

Neque magna fides præstanda videtur contrariæ Attestationi Proreg s Civitatis Majoricen. dum expiscata fuit sub Fide cujusdam Ministri nimis partialis, & benè affecti P. V. ut in eadem Civitate plusquam notorium est.

Quinimò omnium inconvenientium unica causa fuit, & est idem P. V. summoperè cupiens regere, & gubernare in officio Prioratus, prout eventus demonstravit, dum illum 63
exercuit spatio ferè 9. annorum contra dispositionem antiquarum,

rum, & modernarum Constitutionum Religionis, in evidens præjudicium ipsius Conventus, & disciplinæ Regularis, prout omnia hæc clarè resultant ex sola lectura, & re-
64 cognitione Librorum nostri Conventus in Summario.

Ex quibus omnibus, vel videtur à decisis recedendum, vel saltem videtur benignè concedendum, ut noster Conventus, qui est de majoribus, & insignioribus Religionis,
65 exemptus remaneat à potestate Definitorii, & Capituli provincialis Cathaloniæ, & immediate subjiciatur Jurisdictioni, & potestati P. Generalis, à quo fiat electio Prioris, cœterorumque dicti Conventus Officialium, quemadmodum sunt plures Conventus nostræ Religionis, & præcisè numerantur Conventus Transpontinæ, & alter SS. Silvestri, & Martini ad Montes in Urbe, Conventus major Parisiensis, Conventus alter major Neapolitanus, Drapanensis, & S. Nicolai in Sicilia, & Conventus Prænestinus, & ita etiam humillimè exoptant Vocales nostri Conventus in actu, relato, & subscripto à vigintiquinque ex eis, dato in Summario, & obtinere sperant alterum ex prædictis, maximè quia
66 respectu recessus à decisis habemus similem Consuetudinem nostrorum Conventuum Venetiarum, Veronensis, Tornacensis, & Provinciæ S. Alberti in Sicilia, in quibus electio Prioris, aliorumque Officialium fit à Vocalibus, prout disponunt Jus commune, Regula, Decreta Capituli generalis, & Constitutiones Ordinis.

Ex notis Mundi accidentibus circa Majoricæ Insulam,
67 recedente ab Urbe illo Religioso, qui Causæ proprii Conventus assistebat, incertum est quid exindè sequutum fuerit.

DISCEPTATIO XVIII.

Bononien. Legati Missarum.

PRO

Alex. de Dulphis.

ET

Vitale de Bobus.

ARGUMENTUM.

Legatum magnæ quantitatis Missarum, unica vice celebrandarum, an possit converti in erectionem Cappellaniæ, cum onere perpetuarum Missarum pro Anima pii Testatoris.

1 IN Testamento, condito die 1. Aug. 1696. cum quo decessit Julius Parisinus, præsupponens suam hæreditatem intricatam, & involutam, ob redditionem rationis, faciendam administratoribus Proventuum, & reddituum Capituli Metropolitanæ Ecclesiæ Bononien. atque ideò incertus, & dubius de quantitate, & valore dictæ suæ hæreditatis, diversis ordinatis Legatis Missarum, unica vice, *& al più presto si potrà* adimplendis, ac relicto annuo perpetuo Legato lib.40. solvendarum Præposito, & Consortialibus S. Petri ejusdem Ecclesiæ Metropolitanæ, ad effectum celebrandi duo Anniversaria cum missa cantata, & Nocturno
2 Mortuorum, ac tres missas ad Altare SS. Crucifixi, in suffragium ejus animæ, reliquit quoquè hæredi Cæsaris Francisci Antonii Belvisi lib.700. Bononien. quatenus tamen ab effectibus suæ hæreditatis hæc summa redigi, & compleri potuisset, & deindè sub eadem incertitudine, & ignorantia quantitatis suæ hæreditatis, existimans ex ea, aut nihil, aut minutissimas reliquias forsan superesse posse, post adim-
3 plementum Legatorum, in dictis reliquiis præsuppositis, hæredes fiduciarios instituit Alex. de Dulphis, & Vitalem de Bobus, Canonicos d. Ecclesiæ Metropolitanæ: *Con obligo, che sopravanzando effetti, beni, e denari, di distribuire il tutto nella celebrazione di tante messe, in suffragio dell' anima mia.*

Adimpletis per dictos hæredes fiduciarios Legatis, solutis debitis, ac solidatis computis administrationis cum Capitulo Metropolitano, compertum fuit, non reliquias hæredita-
4 tis, prout Testator supposuerat, sed quinque ex sex partibus dictæ suæ hæreditatis superesse ascenden. ad scut. 3200. mon. ut ex Informatione, & Voto Archiepiscopi. Ideoque præfati hæredes fiduciarii recognoscentes, suppositum Testatoris, in quo dispositio distribuendi reliquatum in celebratione missarum fundata fuerat, penitùs corruere, supplicarunt huic S. C. ut concedere dignaretur facultatem erigendi in d.
Ecclesia Metropolitana Bononien. duas Cappellanias ma- 5
nuales, cum onere celebrandi missam quotidianam in perpetuum pro anima ipsius Testatoris, existimantes hoc modo absque necessitate ullius commutationis pinguiùs adimpleri voluntatem defuncti.

Licèt enim *Leo de Offic. Cappellan. quæst.5. sect.1. num.7.* nemine allegato, *& Pasqualig. de Sacrific. nov. leg. qu.*1008.
solius *Leonis* opinioni adhærens, putaverint, quòd ubi Te- 6
stator mandat, aliquam summam, inspecta illius qualitate, considerabilem, impendi in celebrationem missarum pro
ejus anima, tunc summa hujusmodi sit eroganda in celebra- 7
tionem intrantis quantitatis missarum pro unica vice, non autem investienda, ad effectum quotannis celebrandi numerum missarum, correspondentem annuo redditui dicti investimenti.

Contrarium tamen, quòd imò dicta pecunia sit investienda ad dictum effectum, communiori calculo probant Docto-
res, ut in terminis pecuniæ, relictæ pro celebrandis missis 8
observant *Bonacin. Oper. moral. tom.2. tit. de Contract. disp.3. quæst.17. punct.7. num.6. versic. Ex quo sequitur, Genuen. in Prax. Cur. Archiep. Neapolis cap.72. num.17. & in Practicab. Eccles. quæst.400. Tambur. in Opusc. de Sacrific. Miss. lib.3. cap.1. §.6. num.3. Garz. in Summ. tract.3. difficult.2. dub.2. numer.4. Trullenc. super Præcept. decal. tom.2. libr.7. cap.18. dub.11. num 9. paulo post med. vers. Ex quo sequitur Lar. de Anniv. lib.1. cap.3. à num.9. Ventrigl. in Prax. for. Eccles. par.2. tit. de Legat. piis annot.28. §.1. num.45. Amostaz. de Caus. piis tom.1. lib.2. cap 9. num.11. cap.10. num.10.* ubi reprobat *Pasqualig.* & latius *Marant. contr. tom.1. respons.29.*
per tot. ubi *sub num.9.* advertit, quòd legatum pecuniæ, qua- 9
tenùs respicit missas celebrandas dicitur legatum generis, sub se comprehendens, tam missas perpetuas, quàm unica vice celebrandas, & *sub num.22. vers. Nec refert*, respondet uni-
co objecto, quòd in hac parte fieri potest, quòd quanto citiùs 10
missæ celebrentur, eò major sit utilitas animæ Testatoris.

Et in proximis terminis, quòd notabilis pecuniæ summa,
legata pro alimentis pauperum, non sit unica vice inter eos 11
distribuenda, sed investienda pro illis perpetuò alendis ex fructibus investimenti, egregiè docet *Paul. de Castr. in leg. Divi Severus 88. num.2. ff. Ad leg. Falcid.* ibi: *Ex secundo dicto nota, si testator leget magnam quantitatem pro alimentis pauperum, Executor, vel Episcopus non debet pecuniam distribuire inter pauperes, sed ponere ad licitum quæstum, & de quæstu alere pauperes, & hoc est utilius, cùm duret perpetuò*, ubi pariter *Jo: de Imol. num.2. in fin. Alex. num.6. Vericell. quæst. moral. & legal. tract.1. quæst.18. num.3.*

Hęc autem communior sententia sine ulla difficultate pro-
cedit, quando agitur de valdè notabili summa, puta aureo- 12
rum mille, ut à *Pasqualig.* in hac parte non observatus, notat *de Leon.* contrariȩ opinionis antesignanus *de Offic. Cappell. d. qu.5. sect.1. num.15.* Vel quando adsunt conjecturæ, suadentes talem fuisse testatoris voluntatem, ut præter *Leon.* ubi supra, fatetur ipse *Pasqualig. d. quæst.*1008. *num.*8.

In nostro autem casu, nedum agitur de notabili summa
scut. 3200. sed ulteriùs multæ concurrunt conjecturæ, sa- 13
pienter ponderatæ in Relatione Archiepisc. in Secretaria existente.

Quibus accedunt aliæ tres valdè considerabiles.

I. Nempè, quia Testator in ipso testamenti exordio, &
antequam ad peculiaria legata celebrationis missarum, de 14
quibus infra, & alia in testamento contenta procederet, generaliter sic disposuit: *In suffragio dell' Anima mia ordino, che seguita la mia morte siino celebrate messe da morto nella maggior quantità si possa.* Cùm enim dubitari non possit, quòd in hac parte intellexerit de missis manualibus, unica vice celebrandis, frustratoria fuisset dispositio in fine approsita circa
residuum hæreditatis, quatenùs intelligendum esset istud 15
quoque erogandum esse in celebrationem similium missarum, cùm antecedens generalis locutio: *Nella maggior quantità si possa*, satis, superque comprehendere potuisset missas, ex residuo celebrandas.

II. Quia mandavit pro suffragio animæ suæ celebrari plu-
res missas manuales unica vice, & primò in summa libr. mil- 16
le infra tempus ab Executoribus præscribendum, *quibus implementi sollicitudinem commendavit*; Item in Ecclesia Metropolitana missas pro intranti quantitate libr. 400.
quamcitiùs fieri possit. Item missas centum ad Altare 17
Sanctorum trium Regum in dicta Ecclesia Metropolitana;

Ex

Ex hac enim peculiari diſpoſitione miſſarum manualitèr, &
18 ſtatim ſequuto ejus obitu celebrandarum, urgens oritur
præſumptio, quòd Teſtator voluerit cœteras miſſas ex hæ-
reditatis reſiduo annuatim, & in perpetuum celebrari, ut
19 in puncto obſervat *Mar. contr. to. 1. d. c. 29. n. 28. verſ. Non
itaque.*

III. Quia pius Teſtator ſperans, ejus animam, Deo miſe-
rante, & ex opere operato, citò liberandam eſſe à pœnis
Purgatorii, dictas miſſas manuales celebrari mandavit, ſed
tamen verens, culpis ſuis ita exigentibus, poſſe in Purga-
20 torio diù permanere, ſublevamen quæſivit à perpetuita-
te miſſarum, ordinando ad hunc effectum duo Anniver-
ſaria, quæ fieri juſſit in perpetuum pro eleemoſyna libr.
40. ſtatim ac ſecuta fuiſſet mors Mariæ Cellæ, ejus famu-
læ, & d quantitatis Legatariæ; Unde præſumendum eſt,
quòd eandem perpetuitatem deſideraverit etiam in miſſis, ex
hæreditatis reſiduo celebrandis.

Itaut ex his ceſſet etiam quæſtio ſuperiùs examinata,
21 quæ ſolùm ſit inter Doctores in caſu legati certæ quantita-
tis pro celebrandis miſſis, ut apud eos recognoſci poteſt, non
autem incertæ, ut in præſenti verificatur.

Verùm, his attentis, reportata duplici reſolutione ne-
gativa, diebus 7. Decembris 1697. & 9. Auguſt. 1698.
& injuncta omnium bonorum venditione, in hujuſmodi re-
ſolutionum obſequium procurarunt dicti Hæredes fiduciarii
vendere omnia bona hæreditaria, conſiſten. pro rata libr.
12100. in ſtabilibus, & cenſibus, Necnon convenerunt
22 præfatos Conſortiales ad recipiendas lib. mille capitalis,
ad effectum inveſtiendi, vel cenſum ſimilis ſummæ, ut ex
fructibus in perpetuum adimplere deberent prænarratum
onus celebrandi dicta duo Anniverſaria cum miſſa ſole-
mni, & Nocturno Mortuorum, ac tres miſſas ad Altare
SS. Crucifixi; At, nedùm Legatarii prædicti acceptare re-
cuſarunt hujuſmodi capitale, & cenſum; Verùm etiam adeò
acritèr ſe oppoſuerunt, ut reportaverint Judicatum, eos
non teneri recipere dictas lib. mille oblatas, neque cenſum
23 ad effectum prædictum, niſi facta obligatione per eoſdem
Hæredes fiduciarios manutenendi præfatam annuam ſum-
mam libr. 40. ut ſupra legatam perpetuis futuris tempo-
ribus retrahendam, vel ex inveſtimento, vel ex capitale
dicti cenſus, aliàs prædictos Conſortiales Judex abſolvit,
& liberavit. Inhærendo in hac parte idem Judex commu-
ni Doctorum opinioni, juxta quam obſervant, quòd etiàm-
ſi Legatarii velint in his circumſtantiis liberare hæredes,
24 & bona Teſtatoris ab hujuſmodi Inveſtimento, & cau-
tione, in præjudicium ejuſdem Teſtatoris, & Suffragio-
rum, ab eo relictorum, nullatenùs id facere poſſint,
ut videre eſt apud *Pignatell. conſultat. 110. per totum
tom. 9.*

Cùmquè nullum invenerint emptorem, qui juſtum,
vel æquum valorem obtulerit, ità quod major omnium
Oblator, pro dictis bonis, ut ſupra æſtimati lib. 12100.
excedere noluerit pretium lib. 7000. ſub eo non contem-
25 ptibili fundamento, quòd cùm venditio ſit integræ hære-
ditatis abſque ulla obligatione evictionis, nec relevatione
venditoris in caſum moleſtiarum, emptor ſuo riſico, &
periculo evictionis emere dicatur, &, ut Bononiæ dicitur,
à fuoco, e fiamma. Obtenta ex benignitate hujus S. C. no-
va Audientia, cogimur denuò ſupplicare pro licentia, &
facultate erigend dictas duas Cappellanias manuales ex
fructibus dictorum bonorum, & attenta impoſſibilitate
26 adimplendi ſupradictum Legatum perpetuum duorum
Anniverſariorum, cum aliis oneribus, injunctis præno-
minatis Conſortialibus, necnon alienationis bonorum, niſi
cum jactura ferè medietatis illorum veri valoris, ſperamus
fieri voti compotes.

Etenim ex facto, concludentèr juſtificato, nedùm adim-
plementum præfati oneris perpetui celebrandi dicta duo
Anniverſaria inadimpletum remanebit, ob deficientiam obli-
27 gationis evictionis bonorum, pro annuo aſſignamento
prædicti oneris traden. Verùm etiam eſt impoſſibilis diſtri-
butio valoris hæreditatis in celebratione miſſarum, unica
vice explenda, niſi cum jactura ferè medietatis ejuſdem
hæreditatis; Undè data hac morali impoſſibilitate adim-
28 plendi unica à vice diſtributionem, etiamſi eſset præciſa,
& indubitata voluntas Teſtatoris, adhuc commutari de-
beret in aliud opus pium, præſertim magis utile, ut ob-
ſervant *Genuen. Practic. Eccl. cap. 213. n. 5. in fin. Capon. di-
ſcept. 102. n. 19. & Barb. de Pot. Epiſc. alleg 83. n. 3.* & firma-
vit *Rot. dec. 58. n. 1. cor. Ubag. & dec. 744. eod. n. par. 18. & dec.
267. n 5. par. 19. rec.*

29 Nec dicatur, impoſſibile dici non poſse adimplementum

dictæ diſtributionis ex eo, quia bona alienari valent, licèt cum
d. maxima jactura; Quia ad hunc effectum non exigitur
impoſſibilitas phyſica ſed ſufficit impoſſibilitas legalis, ſeu
moralis, qualis eſt illa, quæ reſultat ex notabili incommo-
do, *leg. Nepos Proculo ff. de Verb. ſignif. Menoch. de Arbitr. caſ.
237. n. 24. & Rot dec. 58. n. 3. cor. Ubag* ubi, quòd in his ter-
minis ſufficit illa moralis impoſſibilitas, quæ habet ſpe-
ciem probabilis difficultatis, *& dec. 267. nu. 5 par. 19. rec.*
Illaque reſultare dicitur ex notabili damno, & jactura, 30
ex animadverſis per *Altograd. conſ. 5. numer. 21. & 29.
libr. 1.*

Impoſſibilitas namque alia eſt de facto, & alia de Ju-
re, ut obſervat *Rot. cor. Coccin. dec. 2222 num. 38.* & ad no-
ſtrum effectum æquiparantur, ut, aliis cumulatis, probat 31
Fagn. in cap Nos quidem n. 56. de Teſtam. Et propterea, licèt
adimplementum voluntatis Defuncti non ſit impoſſibile de
facto, eſt nihilominus impoſſibile de Jure; De Jure enim
reprobata eſt venditio bonorum valoris librarum 12100. pro
ſolis lib. 7000. ob læſionem enormem, ultra 3. partem, qui-
nimo etiam ultra 6. quando agitur de venditione judiciali,
Noguerol. alleg. 18. num. 61. Amat. reſol. 78. n. 21. tom. 1. Car- 32
*leval. de Judic. lib. 1. tit. 3. diſput. 24. n. 17. tom. 2. & Rot. cor.
Bich. dec. 609. n. 5.* Igitur dum bona, de quibus agitur, aliena-
ri non poſsunt, niſi judicialiter, prævia ſcilicet ſubhaſtatio-
ne, & affixione Edictorum, ex quo Executores Teſtamen-
tarii vendere nequeunt bona ſtabilia, niſi per viam ſubhaſta-
tionis, ut obſervant *Poſt de Subhaſt inſpect. 3. n. 12 & per* 33
tot. Mangil. eod Tract. quæſt. 27. n. 2. Abſque ulla difficultate
d. alienatio videtur de Jure prohibita, & impoſſibilis, ob
evidentem læſionem, nedum in 6. parte, ſufficiente pro
nullitate talis alienationis, ex ſup. deductis, verùm etiam
in 3. imò etiam, & ferè in beſse; In qua alienatione adeò
læſiva, nullùs Judex interponere valet ſuum Decretum, ſi-
nè quo fieri nunquam poterit, cùm ſit neceſsarium in ſimi- 34
libus alienationibus, faciendis per Exequutores Teſtamenta-
rios, ex ſupra animadverſis.

Si igitur, ob dictam jacturam, neceſsariò ſubeundam in
venditione Bonorum hæreditariorum, abſque ulla obliga-
tione, & ſecuritate evictionis, redditur de Jure Impoſſi-
bile adimplementum diſtributionis pretii unica vice, vo- 35
luntas Teſtatoris commutanda eſset, etiamſi eſset certa,
& evidens, ex ſupra citatis, & animadverſa per *Bart. in
leg. Legatum Civitati n. 2. ff. de Uſufruct. & Fagn. in c. 17. Ex
parte n. 27 de Conſtit & in cap. Nos quidem n. 14. & 15 de
Teſtam.* Quantò magis attento, quòd illa eſt penitus incerti-
ta, & dubia circa exiſtentiam, vel non exiſtentiam in facto 36
conſiderabilis quantitatis bonorum, quo caſu non dicitur
vera commutatio, ſed potiùs declaratio, ſeu ſuppletio, ju-
xta veriſimilem Diſponentis voluntatem, ut benè obſervat
Card. de Luc. de Teſtam. diſc. 87. n. 5.

Hujuſmodi verò dubietas, & incertitudo clarè demon-
ſtratur, advertendo, quòd noſter Teſtator ad eandem diſ-
poſitionem devenit cum ſuppoſito, quòd de ejus hæredi-
tate, ſolutis Legatis, & Debitis, nonniſi reliquiæ ſupereſ- 37
ſe poſsent, quinimò fuit etiam dubius de reliquiis, ibi: *Che
ſopravanzando effetti*, & clariùs apparet iſta dubietas ex Le-
gato lib. 700. facto hæredi Cæſaris Franc. Ant. Balviſi, ib.:
*Lire 700. mentre dall' effetti del mio ſtato ſi poteſſe ricavare
il compimento*, & clarior incertitudo, & dubietas Teſta-
toris de viribus ſuæ hæreditatis dari non poteſt, dùm lega-
vit d. ſummam ſub conditione, quatenus ſcilicet comple-
ri potuiſset ex ſtatu ſuæ hæreditatis; Ad differentiam ſiqui-
dem aliorum hominum, qui nimium propriis ſubſtantiis 38
confidentes, majora ordinare ſolent Legata, quàm vires
eorum hæreditatum patiantur, ex adductis *in dec. 66 n. 24.
cor. Anſald.* dubitavit noſter Teſtator de inſufficientia à ſuo-
rum bonorum in iſto Legato, & non in aliis, quia poſt
omnia alia ſolvendum erat, attento, quòd omnia alia Le- 39
gata erant pia, quæ regulariter priùs adimpleri debent,
quàm profana ex adductis *in dec 66. n. 27. & 28. cor Anſald.*
& propterea ſciens prudens Teſtator, hoc eſse explendum
ultimo loco, meritò dubitavit de inſufficientia virium ſuæ
hæreditatis.

Unde demonſtrata ad oculum dubietate virium ſuæ hæ-
reditatis in hoc Legato, eo quia erat ultimo loco ſatisfacien- 40
dum, quantò clarior videtur dubietas in diſtributione reli-
liquatus, demandata poſt complementum, quòd noſter Te-
ſtator cogitavit, aut nihil, aut parum ſupereſse potuiſse in
ſua hæreditate, ſatisfactis Legatis, & ſolutis Debitis;
Cùmquè ſub iſta credulitate, & ſuppoſito diſpoſue-
rit de iſto parvo reliquatu, demandando diſtributionem
illius unica vice in celebratione Miſsarum, corruente,

 & ceſsante

& cessante hoc supposito, corruit, & cessat dispositio, fundata in d. supposito, ex adductis *in Tom.* 1. *par.* 1. *disc.* 12. *n.* 69. Atque celebratio Missarum, à Testatore volita, regulanda est ad arbitrium boni Viri, vel saltem cessante dicto supposito, remanet dubium, quid Testator voluerit, an scilicèt distributionem unica vice, vel perpetuam celebrationem ex redditibus; Et quandò voluntas Testatoris videtur dubia, faciendum est id, quòd verisimilius creditur, Testatorem respondisse, si fuisset interrogatus, ad *Text. li-*
41 *terales in leg. Quoniam* 4. *Cod. de Natural. liber. & in leg. Cùm servus ff. de Cond. & demonst.* quos ad præcisum effectum commutationis incertæ, & dubiæ Testatoris voluntatis, sequuntur *Cæphal. consf.* 701. *n.* 2. *Amostaz. de Caus. piis lib.* 4. *c.* 4. *n.* 51. *Rodriq. in Summ. tom.* 1. *cap.* 9. *n.* 8. *in fine*, & *Card.*
42 *de Luc. de Test. disc.* 83. *n.* 4. & *Rot. dec.* 171. *n.* 14. *cor. Duran.* & *dec.* 34. *n* 5. & *per tot.* apud *Card. de Albic. de Inconst. in Judic.* & *in Romana, seu Januen. Legati* 1. *Julii* 1697 §. *Quoniam* & §. *Consequens cor. Card. de la Tremoill.*

Si enim Testator fuisset conscius, quòd in sua hæreditate, solutis Legatis, remanebant scut. 3200. utique respondisset se velle, quòd converterentur in annuos reddi-
43 tus, ex quibus in perpetuum celebrarentur Missæ; Tum quia hoc cedebat in majorem utilitatem Testatoris, cùm Missæ, ex redditibus celebrandæ in perpetuum, ascendant ad quantitatem 732. annuarum, itaut in solo spatio 4. annorum cum aliquibus mensibus, habito respectu ad perpetuitatem, istæ Missæ annuales æquarent quantitatem celebrandam unica vice, præsertim quatenùs venditio bonorum perficeretur adeò vili pretio, quo casu spatio solius biennii æquaretur
44 eadem quantitas Missarum, unica vice celebrandarum; Tùm etiam, quia plus valent suffragia continuata quoad meritum Instituentis, quoad majorem Dei Gloriam, quæ indè insurgit, & quoad meritum, & commodum multitudinis, Missis intervenientis, ut in terminis egregiè observat *Marant. to.* 1. *resp.* 29. *n* 26. & 27.

Regulando igitur voluntatem nostri Testatoris, dubii, & ignorantis vires sui Patrimonii, juxta consuetudinem, & majorem utilitatem, & prudentiorem dispositionem, at-
45 tenta perpetuitate suffragiorum, necnon etiam majori cultu divino, majorique decore illius Metropolitanæ Ecclesiæ, quam dilexisse Testatorem, constat ex Legato, eidem relicto, cum omni fundamento speramus, responderi pro erectione dd. duarum Cappellaniarum; Eòque faciliùs propter impossibilitatem explendi præfatum onus perpetuum duorum Anniversariorum, propter moralem, & legalem impossibilitatem celebrationis Missarum unica vice, ex causa læsivæ alienationis totius hæreditatis.

Quibus adversatur resol. hujus S.C. in *Januen. seu Savonen.*
46 *Erect. Cappellaniar.* 19. *Aug.* 1702. quando dubio: *An sit locus petitæ commutationi, & respectivè erectioni Cappellaniarum*, fuit responsum: *Negativè, & servetur mens Testatoris.* In illius enim terminis concurrebat præcisa voluntas d. Testatoris: *Di farne celebrare Messe* 50. *il giorno, o più, se sarà possibile, cum designatione Ecclesiarum, & Altarium, in quibus dictæ Missæ* 50 *dietim celebrari deberent*, ut legitur in Folio, tunc distributo, & constat ex Testamento, in Secretaria existente. In nostro autem casu talis enixa Testatoris voluntas nullatenus concurrit, sed potiùs maxima dubietas, & incertitudo, an aliquid superesset erogandum in Missarum celebratione, ex hucusque animadversis; Nullumque adest verbum, indicans voluntatem Testatoris,
47 hujusmodi Missas celebrandas esse cum omni possibili celeritate, quod, quando voluit in aliis Legatis Missarum clarè, expressit, ut observavimus in principio, ex quo discretivo loquendi modo urgens ad nostrum effectum desumitur voluntatis diversæ indicium, ut in individuo probat *Ma-*
48 *rant. contr.* 29. *n.* 28. *vers. Non itaque tom.* 1. Receptum verò est inter Doctores, quod hujus S. C. resolutiones attendendæ sunt in illis dumtaxat terminis, in quibus concurrunt ipsæmet circumstantiæ, quæ causam præbuerunt resolutionibus, ut, illas explicando, observant *Hurtad. tract. var.*
49 *part.* 1. *cap.* 7. *tract.* 3. *resolut.* 45. *num* 335. *Moroll. tom.* 2. *disput.* 4. *dub* 12 *num.* 174. *Caram in Theol. fundam.* 70. *n.* 3711 *vers. Hinc patet, de Just. de Dispens. matr. lib* 1. *cap.* 4 *n.* 357. *Card. de Luc. ad Conc disc.* 1. *n.* 11. & *disc.* 26. *n* 13. & *Rot. in Carpentoraten Paroch. de Mazan.* 13. *Feb.* 1699. §. *Applicando cor. Ansald. la* 72. *nu.* 6. cum aliis citatis in *Instit. crim. lib.* 1. *tit.* 10. § 4. *n.* 150.

Die 7. Dec. 1697. proposita Causa in C. C. sub dubio:
50 *An petitæ commutationi sit annuendum, & quomodo.* Responsum fuit: *Negativè.* Reproposita verò die 9. Augusti 1698. sub dubio: *An sit standum, vel receden. à decisis.* Dictum fuit: *In decisis, & scribatur Em. Archiepiscopo ad mentem, & mens est, quod mandet quàm citissimè celebrari missas, de quibus agitur*; Demum reproposita die 9. Septembris 1702. sub dubio: 51
An sit standum, vel recedendum à decisis dictis diebus 7. *Dec.* 1697. & 9. *Augusti* 1698. Rescriptum fuit: *In decisis, & Cau-* 52
sa ampliùs non proponatur.

In horum rescriptorum corroborationem vide *Corrad. resp. Cas. Consc. q.* 189. *vers. Et quoniam*, & de *Angel. de Reg. Testat. volunt. n.* 159 ubi dant bonum consilium Testatoribus, ut scilicet pro celeriori earum Animarum suffragio po- 53
tiùs relinquant Legata multarum Missarum, celebrandarum in una die, vel hebdomada, quàm plures in perpetuum.

DISCEPTATIO XIX.

Beneventana Sponsalium.

PRO

Anello Cæsario.

CUM

Aloysia Palma.

ARGUMENTUM.

Ex quibus actibus, & operationibus dicatur constare de Sponsalibus, & quibus concurrentibus cogi quis possit ad illorum implementum. Congreg. Concilii Causas, in quibus requiritur tela judicialis, solet remittere ad suos Judices.

Sub fundamento cujusdam Libelli porrecti Vicario Be- 1
neventano usque à die 21. Augusti 1692. per Honuphrium de Palma, prætendentem ab Anello Cæsareo fuisse contracta Sponsalia per verba de futuro cum Aloysia ejus filia, examinati fuerunt pro expositorum comprobatione à dict. Vicario nonnulli testes, & existimans idem forsan ex illius instantiam justificatam, non dubitavit quoque sub die 23. d. mensis pro captura dicti Anelli diligentias committere, illaque sequuta, fuit successivè voluminosus Processus constructus, & post contestationem, factam Carcerato, qui semper in omnibus negativus fuit, completis etiam defensionibus pro ejus parte confectis, tandem sub die 8. Junii 1693. fuit per d. Vicarium pronun- 2
ciatum, Sponsalia substineri, & ad illa dictum Anellum esse priùs monendum, & postea cogendum, sed non exactissima coactiane; Cujus Sententiæ d. Anello monito die 15. Junii, & ob prætensam obstinationem à Vicario sup- 3
positam, redacto eodem in arctiori loco pro coactione ad dictum matrimonium, sub tuta etiam custodia, denique die 17. Augusti d. anni 1693 fuit decretum, esse dimittendum à Carceribus ratione Sponsalium, firmis tamen illis permanentibus.

Die verò 1. Augusti anni 1698. d. Anellus preces porrexit pro Licentia contrahendi matrimonium cum alia Mu- 4
liere; Sed quia d. Vicarius, stantibus dictis Sponsalibus, declaravit non esse audiendum, nec esse locum petitis, coactus fuit habere recursum ad hanc S. C. & ab ea, expeditis solitis Literis pro transmissione Processus, illoque pervento, supplicamus pro rescripto Sponsalia non substineri, tam ex eo, quòd verba, quæ prætenduntur prolata in actu illorum non sunt apta constituere Sponsaliorum contractum, quàm ex defectu probationum. 5

Etenim quoad 1. caput, non est dubitandum, si consideretur depositio Clerici Nicolai Russo, totum factum 6
dd. Sponsalium enarrantis, nam cùm asserat, ea fuisse contracta per illa verba: *Questa è la fede, che Io ti dò di non lasciarti mai, e li baciò la mano*; *E la detta Figliola soggiunse, Io ancor ti dò la fede, che più presto voglio morire, che lasciarti, e li baciò la mano*, non potest dici, ex illis Sponsalia remansisse conclusa. Nedum quia, tanquàm prolata inter amorosa colloquia, sunt apta solùm ostendere aliquod signum amoris. Sed etiam, quia dicta verba possunt ha- 7
bere plura significata, nempè: *Non ti lasciarò mai, ti amarò sempre*, & similia, solita ab Amantibus proferri pro

expressio-

expressione eorum amoris in Amasias, ut communis expe-
8 rientia docet, quæ tamen non sunt talis naturæ, ut inducant obligationem aliquam pro Sponsalibus.

Ultra quòd ad contrahenda Sponsalia non sufficiunt quævis verba, sed requiruntur talia, quæ hìc, & nunc sufficienter internum consensum exprimant, ex adductis à *Pe-*
9 *rez. de Matrim. disp.* 4. *sect.* 1 *n.* 2. dùm verba dubia, ut sunt superiùs relata, in hoc casu nil concludunt, *Perez* ubi proximè, ea ratione, quia quando promissio externa est dubia, promittens remanet in possessione suæ libertatis, pro qua semper est standum, *Perez cit. disput.* 4. *sect.* 1. *n.* 5. *& Boss. de Matrim. contract. cap.* 3. *n.* 224. Cùm obligatio non oria-
10 tur, nisi ex verbis maturè, consultò, ac seriò prolatis, non autem jocosè, aut per adulationem, vel per extrinsecam demonstrationem (ut continuò accidit inter Amantes) ex animadversis per *Rub. in adnot ad dec.* 2. *n.* 109. *par.* 3. *rec.* cum aliis apud *Panim. dec.* 23. *n.* 7. *&* 8.

Non adversantibus aliis verbis, ab eodem teste antecedenter relatis in ejus examine nempè: *Io pretendo di voler*
11 *quella Figliola per Sposa*, & inferiùs, *che Io ti voglio dar la fede di volerti per Moglie*; Quia ex illis non inducuntur Sponsalia, dùm non significant promissionem, sed propositum promissionis *Panim. dec.* 23. *n.* 5. *&* 6. cum aliis citatis *in Tom.* 1. *par.* 2. *disc.* ; 1. *§.* 2. *n.* 10.

Si verò ponderamus 2. Constitutum super defectum proba-
12 tionum, pariter sumus in claris, nam admisso, quòd ad probanda Sponsalia requirantur saltèm duo testes idonei, ea convincenti ratione, quia cum agatur de statu hominis, ejusq; reductione de libertate in servitutem conjugalem, & in ma-
13 trimoniale vinculum, necesse est, ut plenè, & concludenter probentur, juxta *Text in cap.* 1. *& ibi Gloss de Cland. desponsat. & Gloss. notabilem in cap. Muliere verb. Absolutio in fine de Jurejuran. Mona d. cons.* 30. *n.* 1. *Dec. cons.* 133. *num.* 2. *Sanch. de Matr. lib* 1. *disp.* 36. *n.* 13. *Panimoll. dec.* 23. *n.* 3. *& Rot. dec.* 207. *n.* 1 *p.* 1 *& dec.* 471. *n.* 1. *& seq par.* 2. *& dec.* 242. *n.* 3. *par.* 14. *& dec.* 267. *n.* 1 *par.* 18. *rec. & cor. Cels. dec.* 374. *n.* 1. Certum est, quòd in nostra hypothesi deficit talis probatio, à Doctoribus requisita, imò tantum abest, illam re-
14 fultare ex Processu, quin potiùs apertè colligitur, unà cum defectu probationis, omnes testes esse falsos, dum sunt discordes, tàm circa tempus, quàm circa locum, & substantiam, adeout non possit non daterminari, prætensa Sponsalia esse tantùm supposita, & exadverso inventa pro coactione Anelli ad matrimonium, qui est unus ex ditioribus Beneventanis, ut in nostra Civitate notorium est.

Deveniendo proinde ad testium examen, habemus, quòd Cler. Nicolaus Russo ætatis annorum 21. qui est primus in ordine, deponit, se die ultima Julii anni 1692. voca-
15 tum ab Anello, accessisse ad domum Alysiæ prætensæ Sponsæ, & ex illa post contracta sponsalia in ejus præsentia, per verba superiùs expressa, ambos sese contulisse ad domum Antonii Centrellæ, cognominati *Garofano*, ibique, repertis dictis Antonio, Fabio Festa, & Bartholomæo Bertuccio, dictum Anellum non solùm in præsentia prædictorum fassum fuisse, se fidem dedisse dictæ Aloysiæ, eam
16 in Uxorem deducendi, sed etiam iterùm eisdem Fabio, & Antonio verbum dedisse pro dictis Sponsalibus.

Imò, quòd pro illorum perfectione accersito eodemmet tempore pro parte dictorum Antonii, & Fabii Honuphrio,
17 Patre d. Aloysiæ cum illo etiam conventum fuisse pro dote in summa duc. 500. conditione tamen apposita denuò verbum dandi ad effectum prædictum serò ejusdem diei Patritio Viro Dominico Savariano.

Postea pro majori prædictorum corroboratione d. testis subjungit, quòd his perractis denuò, unà cum dicto Anello, accessit ad domum Aloysiæ, quòdque ibi, fide reno-
18 vata per Anellum, etiam cum interventu osculorum, idem non dubitaverit, deindè datam fidem enarrare præfatis Antonio Garophano; Fabio Festæ, ac Bartholomæo Bertuccio, concludendo, omnia præmissa sub præfata die ultima Julii peracta fuisse, ut fusè ex ejus depositione, data in Sum.

E contra verò examinati iidem Bartholomæus Bertuccius Antonius Centrella, & Fabius Festa, dati in contestes à
19 dicto Russo, non solùm discordant ab illius examine, sed etiam inter se sunt contrarii, adeout loco probandi Sponsalia, illa destruant, & confusionem inducant, itaut semper clariùs cognoscatur, verè dicta Sponsalia contracta non fuisse.

Idem enim Bertuccius in ejus examine, asserit tantùm occasione, quòd ipse in principio mensis Augusti reperieba-
20 tur in domo Antonii Garophani, unà cum præfatis Nicolao Russo, & Fabio Festa, vidit ad illum accedere Honuphrium de Palma, unà cum Anello, & quòd in discursu in- 21
ter ipsos audivit introductum fuisse tractatum super dote, postea conclusum in summa duc. 500 *Cum conditione tamen serò ejusdem diei sese conferendi ad domum d. Dominici Savoriani, ac Vincentii Albini pro verbo, dando circa dicta Sponsalia*, 22
ac confectione Capitulorum.

Et sic discordat à 1. teste in omnibus, quia nil deponit circa confessiones extrajudiciales quoad Sponsalia contracta, imò illas excludit, dùm asserit, verbum pro eis dandum fore sero d. diei, & quòd magis est, 1. testis dat Sponsalia conclusa de mensé Julii, hìc tractatum tantùm inducit de men- 23
se Augusti; Ille asserit in recessu à domo Aloysiæ prætensæ Sponsæ, unà cum Anello accessisse ad domum Antonii Garophani, ibique cum Fabio Festa, ac d. teste reperto vocatum fuisse Honuphrium ad effectum matrimonium concludendi, & hic è contra testatur, & ipsum, & alios testes jam omnes adesse in domo Garophani, & ad illam postea pervenisse insimul Honuphrium Patrem prætensæ Sponsæ, ac Anellum ass. Sponsum, ultra alia, quæ ex confrontatio- 24
ne eorum examinum, datorum in Summ. facillimè colligi possunt.

Antonius Centrella, *detto Garofano* 3 testis etiam ipse dissentit à primis duobus supra relatis, nam nil, nec cir- 25
ca tempus, nec circa primam confessionem extrajudicialem deponit, & licèt uniatur cum Russo 1. teste circa vocationem Honuphrii, factam ad ejus domum pro concordatione dotis, discordat tamen cum Bartholomæo 2. teste, qui asserit, Honuphrium non vocatum, sed accidentaliter cum Anello ad illam accessisse. Imò cùm nil dicat circa con- 26
ditionem, appositam in tractatu dotis eundi serò ejusdem diei ad domum Savoriani, ad effectum dandi verbum pro Sponsalibus, sed addat ab Anello post conventam dotem petita cum Russo habitatione Aloysiæ, ab illa, eundem postea recessisse, capite abluto, non potest obnubilari ejus fal- 27
sitas, dùm nec Russus, qui supponitur Anelli socius, nec alii testes hanc qualitatem ablutionis capitis exprimunt.

Cæterùm Fabius Festa 4. testis, receptus die 24. Nov. ad evidentiam, tam sui ipsius, quàm aliorum supradicto- 28
rum trium testium falsitatem ostendit, dùm diversimode factum totaliter recenset.

Asserit enim, quòd dum aderat circa finem mensis Junii in Domo Antonii Centrellæ, unà cum *ipso Centrella, Russo* 29
& Bertuccio, fuit ab Anello, qui ibidem accessit, rogatus, ut ejus officium interponeret cum Honuphrio Palma pro consequenda in Uxorem Aloysia ejus filia, & quòd ad illius preces non solùm ejus operam spopondit, sed etiam, quòd die seq. habito cum Honuphrio hac de causa colloquio, illum ad dictum matrimonium disposuit, & sic di- 30
screpat cum omnibus aliis testibus, tam circa tempus, dum hìc dicit, fuisse in mense Junii, & alii in mensibus Julii, & Augusti respectivè, quàm circa reliqua, dum alii testes, ut patet ex eorum examinibus, nec per somnium depoluerunt ea, quæ d. testis asseruit.

In prosequutione verò examinis testatur, paucos post 31
dies vocatum ab Antonio Fumo accessisse ad ejus Domum, ibique repertis dictis Fumo, Anello, ac Honuphrio Palma, tractasse dictum matrimonium, sed absque ulla conclusione. Verùm post duos, vel tres dies ad novas preces Anelli illud conclusisse cum Honuphrio in Domo Antonii Centrellæ, præsentibus eodem Antonio, Bertuccio, & Russo.

Quinimò post illius conclusionem, dictos Anellum, & Russo discessisse, & in reditu ad horam sequuto ad Domum Centrellæ, eundem Anellum omnibus dixisse, se ad habi- 32
tationem Aloysiæ fuisse; & illi plura oscula dedisse.

Demùm subjungit, quòd die seq. dictam conclusionem, 33
audito à Russo, Antoniam Sororem Anelli ante domum Aloysiæ armis munitam, injurias illam afficere, ipse ad evitanda mala, non solùm curavit eam removere à dicto loco, sed etiam quòd postea obtento ingressu in domum Aloysiæ, ut reperivit in ea Anellum, habentem caput ablutum, ita etiam ab illa eundem Anellum post nonnulla oscula in Amasiam extraxit, ac ad domum Garophani duxit, in qua supponit recensisse quidquid inter ipsum, & dictam Amasiam erat sequutum.

In qua parte opponitur omnibus aliis testibus, nedum quia circa præmissa, nec Russo, nec alii testes per umbram verbum faciunt, licèt in contestes vocati, ut ex eo- 34
rum depositionibus clarè patet, sed etiam quia ex ejus examine habentur conclusa Sponsalia post varios tractatus circa

finem mensis Junii, vel rigorosè computatis diebus ab eo
recensitis in ejus depositione, in principio mensis Julii,
quando Russo in uno solo die dat illa conclusa, & quod ma-
gis est in ultima die Julii.

Et ultimo loco addendo d. testis ab Anello sibi fuisse di-
35 ctum in princ. mensis Augusti nolle amplius contrahere
dicta Sponsalia, destruit Attestationem Bertucci 2. testis,
qui admittit illa conclusa in princ. mensi Augusti.

Et ideò quantò magis depositiones dictorum 4. testium
36 perpenduntur, eò clariùs etiam falsæ, & contrariæ in omni-
bus reperiuntur maximè quia d. Antonius Fumo, datus in
contestem à Festa, circa tractatum matrimonii, non tamen
conclusi, se in ejus examine uniformat quoad tempus
cum eodem Festa, at successivè opponitur omnibus
aliis, adeòut non potest concludi, cui ex ipsis sit cre-
dendum.

Verùm quia Honuphrius Pater Aloysiæ prætensæ Spon-
37 sæ agnovit ex depositionibus dd. Testium ejus inten-
tum non probatum, alios induxit die 25. Augusti sed
etiam isti, de novo examinati, loco justificandi præ-
tensa Sponsalia, illa omninò destruunt, dum factum di-
versimodè deponunt, tam quoad tempus, tam quoad lo-
cum, & modum.

Etenim Angela Bonapanis, quæ inhabitabat in mansiò-
38 ne terrena, sita subtus domum Honuphrii, ac Jacoba Ge-
remetta, Camilla Ambrosii, & Julius Mazzonus, Vicini
ejusdem Honuphrii, deponunt, Anellum ingressum habuis-
se prima vice in mansionem terrenam die Mercurii versùs
finem mensis Julii, quæ de anno 1692. cadebat sub die 31.
ibique mediante foramine, confecto in Solario, ac usu
Tabulæ, & Scamni in ea super impositi pro faciliori a-
scensu ex eodem foramine alloquutum fuisse Aloysiam,
39 sed ex eo, quòd tempore colloquii supervenit Antonia, so-
ror Anelli, coactum fuisse Fabium Festam pro scandalis evi-
tandis illam removere, & deinde curare, ut etiam Anellus
ex dicta mansione exiret; Subjungendo deinde in eorum exa-
minibus eundem Anellum de mense Augusti subsequentis
unà cum Russo ad dictam mansionem terrenam rediisse,
40 & utendo commoditate dd. Tabulæ, & Scamni, etiam
cum majori dilatatione foraminis longum colloquium ha-
buisse cum Aloysia, & concludendo ex confessione ex-
trajudiciali Anelli ex dicto foramine Sponsalia fuisse con-
clusa.

Ex quibus remanet manifestum, in his affectatis asser-
41 tionibus apertè contradicere depositionibus aliorum testium,
tum quia d. Russo, qui cum Anello adfuit in mansione
terrena Bonapanis, nil circa hoc deponit, sed è conver-
so benè dat Sponsalia conclusa in domo Aloysiæ; Tum
quia falsum detegit examen Fabii Festæ, asserentis repe-
riisse Anellum in domo Aloysiæ capite abluto tempore,
quoad illam accessit Antonia soror Anelli, quando dicti
42 testes asserunt, post remotionem Antoniæ sororis, à Fabio
Festa fuisse repertum Anellum in domo Bonapanis, & caput
non eadem die, sed post medietatem mensis Augusti fuisse
ab Aloysia eidem Anello madefactum, & circa quod concor-
dat etiam Lucia Baldassaria.

Et insuper observandum, quòd dicti testes sunt etiam in-
43 ter se discordes, dum Jacaba Geremetta asserit, Sponsa-
lia sequuta fuisse, non occasione colloquii ex foramine, sed
diebus sequentibus Aug. & præcisè tempore ablutionis ca-
pitis, quam admittit fuisse sequutam post plures dies à dictis
colloquiis.

Sed non habent hìc finem eædem contradictiones, & fal-
sitates, nam ad illas augendas accedit etiam depositio Ro-
sæ Condò Bizzochæ, asserentis ex foramine, sup. nomina-
to, Sponsalia fuisse sequuta ipsa præsente die 1. Augusti
44 etiam per immissionem anuli in digito, quando ab omni-
bus aliis Testibus nunquam fuit facta mentio anuli, nec
unquam prætensum fuit dicta Sponsalia sequuta fuisse die
1. Augusti, Imò addidit Aloysiam nonnullis diebus post
1. Augusti madefecisse caput Anello, & ab hoc illam fuis-
se carnaliter cognitam, & eodemet tempore falsum osten-
dit dictum Fabium Festam, deponentem de capitis ablutio-
45 ne mense Junii, ac etiam se ipsam falsam ostendit, dum
in toto processu, nec ab Aloysia, nec à Patre, ne-
que à Testibus fuit unquam prætensum patratum fuisse
stuprum.

Nec videtur negligenda, ad idem comprobandum, de-
46 positio Caroli Treccarlini, dum deponendo, ab Anello
fuisse requisitum de mense Junii in Domo Garophani pro
ejus interpositione cum Honuphrio Palma ad concluden-
dum matrimonium, videtur etiam istum in hoc falsum con

struere, dum alii testes, nempè Garophanus, Bertuccius,
Festa, & Russo, quos supponit præsentes, illum excludunt
ex supra animadversis.

Tandem examinata à Fisco Aloysia prætensa Sponsa die
16. Maii anni 1693. & sic post decem menses carceratio- 47
nis Anelli, quamvis eo tempore esset adolescens annorum
18. ista etiam falsitates testium patefacit, & ad exuberan-
tiam ostendit, Sponsalia nunquam fuisse contracta, sed
tantummodò exadverso supposita; si rectè ejus depositio
ponderetur.

I. Enim ex illa resultat, quòd Anellus in diebus, suc-
cessivis festivitati S. Honuphrii, quæ celebratur die 13. Junii, 48
requirere fecerit eandem Aloysiam pro ejus Sponsa pluri-
bus vicibus ab Angela Bonapane, Julio Mazzone, & Li-
via Baldassarii, sed prorsus insubsistenter, dum isti o-
mnes examinati, licèt factum recenseant, tamen nec ver-
bum in hac parte faciunt cohærens cum dicto ejusdem
Aloysiæ.

II. Habetur, quòd ultra nonnulla munuscula florum in
uno ex dictis diebus, idem Anellus Aloysiæ donaverit a- 49
mentum sericum, vulgo *Cappio di fettuccia*; Sed cum ma-
gna discrepantia ab examine Rosæ Condò Bizzochæ, quæ
asserit d. amentum sericum fuisse donatum in actu Sponsa-
lium, & immissionis anuli.

III. Eruitur, quòd eodem die, quo fuit tractatum ejus ma-
trimonium ab Antonio Fumo, quamvis absque conclusio- 50
ne fuerit monita per duas vices à Russo ex mansione ter-
rena Bonapanis, mediante foramine, quod asserit jam
adfuisse in Solario, Anellum omnimodè velle ipsam in Uxo-
rem, & hanc voluntatem sequenti die eundem Anellum ipsi
Aloysiæ declarasse in mansione Bonapanis, ad quam acces-
serat cum dicto Russo.

Quantùm verò depositio dictæ Aloysiæ possit in hac par-
te attendi, sufficit observare, præfatum Russo in ejus At- 51
testatione non deponere, se accessisse ad mansionem ter-
renam Bonapanis, sed admisit, Sponsalia una tantùm die
fuisse conclusa in domo ejusdem Aloysiæ, imò cùm dicta
Aloysia asserat, dictum foramen in Solare abfuisse, non
aliter confectum occasione prætensi colloquii, habiti ex il- 52
lo cum Anello, ut alii testes deponunt, semper magis se fal-
sam ostendit juxta animadversa per *Cyriac. contr. 17. n. 8. Ver-
migl. conf. 30. n. 16. Pollice de Præbem. Reg. Aud. tit. 7. c. 3. n.
10. & 11. tom. 1.*

IV. Depromitur, paucos post dies, & præcisè circa fi- 53
nem mensis Junii denuò d. Anellum Russo ingressum fuisse
mansionem terrenam Bonapanis, & post varia amorosa
colloquia eundem Anellum ei anullum aureum donasse;
Et die seq. in dicta mansione ex præfato foramine fidem
ad invicem dedisse contrahendi matrimonium, etiam oscu-
lis intercedentibus, asserendo quoque tempore dictæ fi-
dei se solam in dicto loco adesse; Verùm cum magna con- 54
trarietate, dum discrepat à depositione Rosæ C[illegible] at-
testantis, immissionem anuli sequutam fu[illegible]e
Sponsalium ex dicto foramine contractorum, & [illegible]
simpliciter donatum inter amorosa colloqu[illegible]
dict. Aloysia, & quod magis est Aloysia con[illegible]
tur, fuisse conclusa Sponsalia ex dicto foram[illegible]-
le Junii, tempore quo erat sola in domo in p[illegible] ta-
men Russi socii Anelli; Et è contra d. Rosa [illegible] illa 55
fuisse conclusa de mense Augusti in ejus præsentia, tan-
quam socia Aloysiæ, ad hominem excludendo præsentiam
Russo.

V. Denique resultat tempore Emporii, quod in Civita-
te Beneventana celebratur in festivitate S. Bartolomei de
mense Augusti, ipsam Aloysiam in propria domo, matre 56
absente, caput d. Anello, ad hunc effectum ibi ingresso,
madefecisse, & hac occasione eidem anulum donatum re-
stituisse, & verè hoc deposuit, ut ejus falsitas innegabilis
redderetur, tum quia dissentit à depositione Fabii Festæ,
qui vult, ablutionem capitis sequutam fuisse de mense Ju-
nii, Tum etiam quia eo tempore Anellus erat in Carceri-
bus, in quibus permansit usque ad diem 23. Augusti: Et
proindè erat impossibile, quòd præfato tempore d. Aloy- 57
sia illi in ejus domo caput abluere potuisset, quam impro-
prietatem ad comprobandam falsitatem considerant *Pa-
cion. de Prob. lib. 1. c. 40. n. 10. Calder. dec. crim. Cathol. 8. n.
5. & Fermos. in cap. Quoniam contra 11. tit. de Probat. numer.
10. & 11.*

Coadiuvat ulteriùs nostrum assumptum circa insubsisten- 58
tiam Sponsalium negligentia Vicar. Benevent. nam licet
plures testes asserant in Solario mansionis terrenæ Ar[illegible]æ
Bonapanis fuisse confectum foramen, non vide[illegible] ta-

tamen

men in hac parte verificata eorum depositio, ut erant ejus partes ad excludendam falsitatem, præcipuè quia agebatur
59 de facto permanente; ut est fractura, quæ omnium oculis subjacet *Clar. §. fin. qu.4. vers. Quando verò. Scacc. de Judic. lib.1. cap.71. num.2.*

Ex quibus testium contradictio remanet innegabilis, tam
60 circa locum, quàm circa tempus, & modum contrahendi prætensa Sponsalia, & proinde ex eorum depositionibus, nullus probationis gradus inducitur *Farinac. de Test. qu. 65. num.3. & seq. Vermigl. cons.131. num.8. & 12. Conciol. res. crim.16. verb. Falsum num.1. & 2. Calder. dec. crim. Cathal. 3. num.32. Majoran. Oproprax. crim. lib.2. cap.6. num.73. fol. 182. Foler. in verb. Item quod commisit falsitatem num.37.* ubi *de Angel. num.25. Cabal. resol. crim.293. num. 8. 9. & seq. & 14.* Maximè quia sumus in terminis singularitatis obstativæ, dum omnes intendunt deponere de uno individuo, sive de
61 unico tantùm actu non reiterato, ut hanc circumstantiam ponderando advertunt *Pollic. de Præbem. Reg. Audient. tit. 7. cap.3. num.19. fol.175. tom.1. Bos. tit. de Fals. n.23. Prat. discept. for. tom.3. cap.46 num.15. Crus. de Indit. par.1. cap. 71 num.4. à Pont. cons.96. num.1. tom.2. Farinac. qu.64 num. 5. 46. & seq.* ubi, quòd in hoc casu dicitur contrarietas in substantialibus, ob discordantiam in eis de loco, & tempore,
62 ut in testibus Susannæ, *Guazzin. Defens.19. cap 2. nu.9. Calder. dec. crim. Cathal.8. num.35. Majoran Oproprax. crim lib.2. cap.9. numer.85. Vermigl. cons.382. numer.20. Leo dec. Valent.205. numer.54. lib.2. & Car. de Offic. S. Inqu. par.3. tit.6. §.7. num.46.*

Absque eo quòd possit prætendi, actum Sponsalium cum
63 dicta Aloysia fuisse reiteratum, quia cùm habeatur ex depositione ejusdem Aloysiæ, unica tantùm vice, & unico actu fuisse Sponsalia contracta, & deinde ampliùs non reiterata, clara est contrarietas, ex qua hoc casu infertur, testes nil omnino probare *Farinac. qu.64. num.87. vers. fin. Petra de Fideic. quæst.12. num 587 & seq.* Neque posse ad concordiam reduci, *Farinac. de Test. qu.65. num.93.* ob contra-
64 rietatem etiam dd. testium depositioni ipsius Aloysiæ, Sed pro falsis esse habendos, juxta tradita per *Farinac. d. qu.65. num.104.* Ad nostrum enim effectum sufficit, ut testis dicatur contrarius, & ne possit concordari, quòd unus deponat aliquid factum in domo, & alius in Porticu domus, *Farin. qu.65. num.248. 249. & 250.* quæ conclusio mirificè adaptatur nostro casui, dum omnes testes sunt discordes, non solum inter se, sed etiam cum dicta Aloysia, tam de loco, quam
65 de tempore, absque modo illos ad concordiam reducendi, quia, ut diximus, agitur de unico actu *Farinac. quæst. 65. num.39.* & sic ob eorum discordantiam, & repugnantiam non solum nil penitus probant *Farinac. quæst.64. num.72. & 77.* sed potiùs habentur pro falsis *Aretin cons.71 col. penult. Siman de Hæret. tit.64. num.62. & Petr. de Fideic. quæst.12. numer 817.*

Et in omnem casum si dicti testes vellent excusari à falsitate, mediante concordia, non tamen ex eorum examini-
66 bus posset erui ulla probatio contra Anellum, dum ob eorum confusionem in examinibus nemini illorum credi potest *Conciol. Resol. crim. verb. Falsum resol.10. per tot. Bos. in tit. de Tort. Test. numer.14. & in titul. de Opposit. contra Testes numer.16.*

Eoque fortiùs depositiones dictorum testium sunt repellen-
67 dæ, quia, ultra dictas substantiales contrarietates, ex eorum dictis depromptas, concurrunt etiam exceptiones personales, dum in processu defensivo pro parte Anelli constructo probatur L. B. C. A. & Ja. G. esse meretrices & mulieres
68 malæ vitæ, & sicuti infames à testificando repelli *Farinac. qu.56 num.358. & 359. Nicolin. in Prax. num.291. Majoran. Oproprax. crim. cap.6. numer.59 fol.174. Pollic. de Præbem. tit 7. cap.2. nu.63. tom.1.* I. M. continuò ebrium, ac etiam furem. N. R. & A C. A. F. & B. B. pro pluribus furtis inquisitos, imò dictum R. pro furto etiam ad Triremes transmis-
69 sum, ut ex Sententia in authentica formam, relicta in Secretaria, & proinde nullum fundamentum in eorum dictis, & depositionibus fieri posse, ex adductis per *Farinac. qu. 56. n.26. & seq. Pollic. de Præbem. tit.7. cap.2. n.68. & Majoran. Oproprax. crim. cap 6. n.73. fol.178.*

Sicuti, & R. C. B non solum quia sufficit ad ejus repro-
70 bationem considerare, esse filiam L B. mulieris malæ famæ, & habuisse Patrem pro publico fure reputatum, juxta tradita per *Crus. de Indiciis delict. par.1. cap.26. num. 1. & seq.* quàm quia resultat, ipsam quoque esse malæ famæ, imò ob
71 falsitatem suæ depositionis deinde non potuisse invenire Confessorem, qui ipsam absolveret, ut ex publica voce, & fama deponunt testes in Processu.

Et tamen etiamsi dicti testes tot exceptionibus non essent subjecti, non tamen essent integræ fidei, ob alias exceptiones probatæ, & innegabilis amicitiæ, & familiaritatis, quas 72
habent cum Honuphrio Patre Aloysiæ Trecarlini, Fumus, Festa, Bertuccius, Rufso, & Mazzone.

Unde cùm in nostro casu contra dictos testes concurrant exceptiones, tam respectu eorum dictorum, quàm personarum, non potest ulla fides eidem dari, ex adductis per *Conciol alleg.1. nu 24. Farinac. de Test. qu.57 n.46. qu.6. qu.62. num.80. & Andreol. controv.172. num.9.* Etiam si essemus in casu dif- 73
ficilis probationis, ex cumulatis per *Honded. cons.93. num.50. tom.2. Andreol. cit. loc Gratian. dec. March.240. numer.13. & Farinac. cit. qu.62. num.80.* 74

Magis insuper, magisque ostenditur insubsistentia dictorum Sponsalium ex depositionibus testium, in defensivo examinatorum pro Anello, uno ore cum repetito juramento 75
asserentium, dicta Sponsalia nunquam fuisse contracta, quibus, utì pro Reo deponentibus, magis creditur, ex adductis per *Farin. cons.232. num.38. lib.2. Vermigl. cons.2 . num. 14. & cons.131. num.13 & Concil. alleg.88. num.55.* Nam si 76
dicta Sponsalia fuissent publica, ut ex adverso prætenditur, utique etiam alii de illis notitiam habuissent, ut notant *Farin. qu.47. num.170. Surd. cons.151. numer.79. lib.2. & Conciol. alleg. forens.83. num.36.*

Quibus omnibus accedit etiam inverisimilitudo, deprompta ab examine Aloysiæ, nam ut ista asserit post contracta Sponsalia anulum aureum Anello restituit, itaque digito 77
ostendit, Sponsalia non fuisse conclusa, dum non est verisimile suo Sponso voluisse restituere anulum, in pignus suæ fidei donatum, augendo hac inverisimilitudine ejus falsitates, juxta *Tex. in l. Mæv.66. ff. de Legat.2. leg. Qui filium 64. ff. de Legat.3.*

Nec dicatur, dicta Sponsalia saltem fuisse contracta mediante persona Patris Aloysiæ in domo Garophani, juxta deposita per Rufso, quia ultra quòd etiam in hac parte re- 78
currunt exceptiones contra testes, jam superiùs enarratæ & ad hoc, ut nihil probent sat est, quòd testis in una parte reperiatur falsus, ne etiam in aliis credatur, juxta *dec. Gizzar. 86. num.3. & 4.* cum concordantibus, citatis *in Instit. crim. lib.2. tom.6. num.37.*

Et tamen ab examine Bertucci ad d. actum in contestem dati resultat, quòd Anellus, ac Honuphrius Pater prætensæ Sponsæ insimul convenerunt, se se conferre ad domum Do- 79
minici Savariani ad effectum dandi verbum pro dictis Sponsalibus. Ex quibus propterea non solum excluditur, dicta Sponsalia fuisse conclusa, sed etiam ostenditur falsus dictus 80
Rufso, dum testis ab ipso in contestem datus diversimodè deponit, juxta regulam, de qua *Giurb. cons.70 num.36. Valenzuol cons.173. num.75. & 90. Conciol. alleg. For.95. num.5. & Prat. resp. cr.5. nu.24. & 75.*

Eò magis, quia tanquam à Parte, & Fisco ductus, licèt unicus contra Inducentes plenè probat *Honded. cons.96. n 19. lib.1. Giurb. cons.84. n.10. Conciol. alleg.89. nu.42. Guazz defens. 33. cap.14. n.11.* Fortiùs quia ex depositione Dominici Sava- 81
riani, in contestem à pluribus contrariis testibus vocati, apparet, Anellum nunquam dare voluisse prætensum verbum 82
pro dictis Sponsalibus, cui testi multum deferendum, est non solum ob ejus nobilitatem, ex adductis *in Tom.2. part.2. disc. 1. nu.110.* Sed etiam quia cùm fuerit datus in contestem à dictis Rufso, & Bertuccio, videtur prætermissus à Judice, & ab illo non examinatus, ne veritas forsan in lucem progrederetur, & sic semper magis contra ipsos suspicio falsitatis, etiam ex hoc capite augetur, ad notata per *Pollic. de Præem. Reg. Aud. tit.7. cap.3. n.11. fol 185.*

Et fortiùs, quia ad dilucidandas dictas falsitates concurrunt depositiones duorum testium in defensivo, asserentium, Honuphrium prætensa Sponsalia inventasse, & quæ redduntur verisimiles, propter tot falsitates, & contrarietates 83
testium fiscalium.

Demum quatenus etiam dicta Sponsalia subsisterent, quòd absolutè negamus, adhuc non potest Anellus cogi ad illo- 84
rum observantiam Tum quia non sunt jurata *Gabr. cons.186. à n 9. ad 15 & Rot. in Comen. Sponsalium 10. Jun. 1 . . §. Præmissaque cor Molines*, ubi, quòd qualibet levissima causa sufficit, quando Sponsalia non sunt jurata; Tum quia excarceratione passa unius anni, & ultra à d. Anello, ultra alias expensas, quas substinuit in tam longo tempore, orta est inter ipsos magna causa odii, sufficiens, ne cogatur . . . matrimonium contrahere, ob malum exitum, & 85
quæ oriri solent in his casibus, ut in terminis firmavit *R. . . . 242. num 13. par.14. rec.* & benè post hæc scripta magistraliter id firmavit etiam in *d. Comen §. Hanc autem*, ubi, quòd

justa causa dissolvendi Sponsalia, à Filio contracta reputatur
dissensus Patris cum comminatione exhæredationis, *& in Al-*
86 *banen. Sponsalium super Censuris* 15. *Septembr.* 1711. *coram*
Ansaldo, & 26. Junii 1711. *coram Card. Scotto.*

Die 5. Septembris 1699. proposita Causa in C.C. sub
duplici dubio. I. *An constet de Sponsalibus, & de illorum va-*
liditate in casu &c. Et quatenus Affirmativè. Dub. II. *An*
Aniellus cogi debeat ad effectuationem Matrimonii. respon-
87 sum fuit: *Ad Judices suos.* Quo rescribendi modo uti so-
let S. C. etiam in illis casibus, in quibus sermo sit de
88 remissione, eidem specialiter facta, quando Causæ ad
alios Judices spectant, juxta exempla adducta *supra disc.* 9.
à num. 158.

DISCEPTATIO XX.

Reatina Unionis Ecclesiæ.

PRO

Deputatis Seminarii Reatis.

ARGUMENTUM.

Gratia Unionis Ecclesiarum sæcularium, quibus concur-
rentibus sperari possit à regularibus Familiis.

Usque ab anno 1689. ad augendum divinum cultum, at-
que ad erudiendam bonis artibus Reatinam Juventu-
tem, Civitas Reatis statuit in illam introducere Clericos
1 Regulares Cong. Matris Scholarum piarum; Non potuit
tamen sui desiderii compos fieri, nisi anno 1698. quo tempo-
re cum diversis conditionibus, exhibitis in Summario, ii-
dem exemplaris vitæ Religiosi se declararunt promptos ac-
cedere ad d. Civitatem.

Inter dd. autem conditiones fuit eisdem assignatum an-
2 nuum subsidium scut. 127. 50. quòd dabatur loco salarii publi-
co Ludi Magistro ejusdem Civitatis; Necnon nonnullæ
laicales Societates, & Mons Pietatis d. Civitatis se prom-
ptas exhibuerunt annuatim eis solvere sc. 172. 50. pro inte-
granda summa annuor. scut. 300.

E contra verò se obligarunt iidem Religiosi exercere pu-
3 blicas Scholas, mediante opera 4. Magistrorum, incipien-
do à primis Grammaticæ rudimentis, usque ad Philosophiæ
cursum inclusivè, Cum illo addito, quòd quandocumque
Magistratui ejusdem Civitatis visum fuisset, P. Generalis
Scholarum piarum deberet providere etiam de Lectore
Theologiæ scholasticæ, vel moralis, aut Mathesis pro Ci-
vium nobilium exercitio.

Aliæ pariter conventæ fuerunt Capitulationes inter tunc
4 temporis Episcopum ejusdem Civitatis, & dictos Reli-
giosos Scholarum piarum, datæ in Summario, inter quas,
ad facien. rem gratam Civitati, enixè id petenti, se obli-
gavit idem Episcopus manutenere præfatos Religiosos per
8. annos continuos in Seminario; Cum illa tamen corres-
pectiva obligatione dd. Religiosorum, *di provedere il Se-*
minario Vescovale di Rieti di 3. *Soggetti, uno de' quali sia Mae-*
stro de' Seminaristi, l'altro Repetitore, e il terzo Maestro del
Pubblico.

Quamvis autem iidem Religiosi ex eorum parte punctua-
liter semper adimpleverint omnes proprias obligationes, &
5 capitulationes, ut notorium est in nostra Civitate; Non
sic evenit respectu obligationis Locorum piorum, à quibus
promissæ subventiones, & contributiones, nunquam præsti-
tæ fuerunt; Pro bono pacis semper tacentibus, & nunquam
reclamantibus dictis Religiosis.

Verum tamen est, quòd SS. D. N. commiserans illorum
statum, atque sublevare intendens eorum maximas angu-
6 stias, mediante particulari Breve, expedito die 19. Aug.
1705. datoque in Summario, applicavit, seu concessit eis-
dem Religiosis 5. primò vacaturas ex 10. Cappellaniis, re-
lictis in Terra, seu Loco S. Jo. in Valle Reatina pro eorum
Collegii fundatione, & sustentatione, cum onere celebran-
di missas, à piò Testatore ordinitas, necnon solvendi scut.
50. annua ex fructibus dictarum 5. Cappellaniarum Semi-
nario Reatino, ad effectum ibi educandi duos pueros origina-
rios ejusdem Terræ, cum addito, ut reliqui fructus d. Cap-
pellaniarum quolibet anno à PP. prædictis deponerentur, ad
effectum ædificandi eorum Ecclesiam, & Collegium, quod-
que usquequò talis ædificatio Ecclesiæ, & Collegii perfecta
fuisset, idem Seminarium teneretur eosdem Religiosos reti- 7
nere, eisque in omnibus, & per omnia de victu, & vestitu
providere.

Cumque impossibile fuerit cum tenui multiplico fructuum 8
dictarum Cappellaniarum, quarum aliquæ ultimo dum-
taxat loco vacarunt, nedum perficere, sed neque etiam
incipere magnam fabricam Ecclesiæ, & Collegii, pro
qua, juxta delineationem, factam à Peritis in arte, re-
quiritur impensa scut. 15. mil. & ultra, ut refert Episco-
pus in Relatione, data in Summario; Fecerunt proinde
iidem Religiosi id, quod eis in dictis angustiis permissum
fuit, emendo aliquas domunculas in illo situ, in quo construen-
dæ erunt illorum domus, & Ecclesia, quæ omnia notoria
sunt in nostra Civitate.

Ex quo factum est, quòd adhuc moram faciant in Se- 9
minario, quod ob notas præteritorum annorum, & notio-
res præsentium temporum calamitates, in eo reperitur de-
plorabili statu, ut pro continuanda manutentione dd. Reli-
giosorum coactum fuerit diminuere Alumnorum numerum,
ut refert d. Episcopus in ejus Relatione, ibi: *Attentis præ-*
teritorum annorum calamitatibus, Seminarii redditus adeò
sunt extenuati, ut Alumnorum numerum quolibet anno dimi-
nuere necessarium fuerit.

Inter has igitur reciprocas Seminarii, & dd. Religioso- 10
rum, magnas angustias, ultimo loco Dei providentia fa-
ctum fuit, ut vacaverit Ecclesia Parochialis, olim Colle-
giata S. Joan. in Statua, ob promotionem illius Rectoris ad
unum ex Beneficiis præbendatis in Cathedrali; Cumque
eadem Ecclesia, tam ratione situs, quàm omnium aliorum
adjunctorum, de quibus infra, ex omni parte aptissima re-
putetur pro ibidem construenda Ecclesia, & erigenda Do-
mo pro dd. Religiosis: Hinc humillimæ ex parte Civium
Reatinorum SS. D. N. porrectæ fuerunt preces pro Gratia
Unionis d. Ecclesiæ favore dd. Patrum, eisdemque preci-
bus Civitatis proprias adjunxerunt supplicationes præfati
Religiosi, datas in Sum.

De more remissæ fuerunt eædem preces huic S. C. & ab ea 11
ad Episcopum pro Informatione, & Voto; Quod trans-
misit usque sub die 11. Dec. 1717. In eoque æquè fideli, ac
sincera facti narratione oculis EE. PP. subjecit, tam ma-
gnam utilitatem, quàm extremam necessitatem dd. Religio-
sorum, pro d. Gratia Unionis.

Evulgata notitia omnium præmissorum per nostram Civi-
tatem, permisit pariter Deus, ut aliqui Spiritus contradi- 12
ctionis multa, à vero prorsus aliena, tali intrepiditate, tan-
taque inculcatione asseruerint, ut magnam fecerint impres-
sionem; Fuitque proinde, Nobis non auditis, neque in scri-
ptis, neque in voce informantibus, relata Causa inter simpli-
ces Preces in Cong. habita die 15. Jan. 1718. quando rescri-
ptum fuit pro Gratiæ rejectione.

Instetimus deinde pro nova audientia in seq. Cong. die 12. 13
Feb. 1718. quæ fuit benignè concessa, cum rescripto. *Ad men-*
tem: Undè reproponitur hodie, & attentis rationibus, & con-
gruentiis, de quibus infra speramus exaudiri.

Duæ sunt principales bases nostræ instantiæ, necessitas 14
nimirum, & utilitas stabilis permanentiæ dd. Religiosorum
in nostra Civitate, quibus concurrentibus favore Religiosa-
rum Familiarum solet Apostolica Sedes de facili Unionis
Gratias concedere, ex adductis à *Fag. in cap. Sicut unire nu.*
21. *de Excessib Præl. & à Barbos. in cap. Quod Dei timorem* 15
n. 6 *de Stat. Monachor.* & resolvit hæc S. C. favorem Clerico-
rum Regularium Matris Dei in *Mediol Unionis* 21. *Aug.* 1717.
quando dubio: *An sit signanda Supplicatio*, respondit *Affir-*
mativè, reservato regressu in Casu dissolutionis. Utramque
autem non possumus melius demonstrare, magisque evidenti-
bus probationibus ostendere, quàm opportunè repetendo hic
verba Informationis, & Voti Episcopi, quæ sunt sequentia:
Applicationem hanc adeò proficuam, & necessariam ad divini
cultus augmentum, & animarum utilitatem Reatini Ci-
ves existimarunt, ut eam propriis nominibus intercluso Li-
bello, benignissimis EE VV. Literis pariter unito, SS. D.N.
petere non erubuerint: Et equidem, cùm Ecclesia Parochialis
S. Jo in Statua sita reperiatur in meditullio Civitatis, & in
publico Foro, ubi omnes Mercatores, & plerique Artificum
inhabitant, & ubi quotidiè confluit Populi multitudo, vel
ementium, & vendentium, vel ad sæcularis Gubernii vi-
cinum Palatium, & Montem Pietatis continuò recurrentium, 16
expedit, ut in ea non unus tantùm, sed plures Operarii
præsto sint ad Sacrificia celebranda, ad Confessiones audien-
das, & imbecilles in Fidei rudimentis adjuvandos. Hæc sanè
omnia

omnia mirabiliter præstare valent Clerici Regulares Schola-
rum piarum, qui Chori obligationibus non addicti, sicut cæte-
ri Regulares, publicæ animarum utilitati semper prompti,
& parati inveniuntur. Nec minor propterea erit particularis
animarum utilitas, si solùm Parochialem Jurisdictionem res-
piciamus. Nam licèt modernus Archipresbyter suo muneri
non defuerit, tamen quatenus Parochialis ista dictis Patribus
concedatur, cùm satis numerosa sit, majori cum attentione,
& Parochianorum satisfactione administrabitur, nam plures
habebit Parochos Coadjutores, qui, vel præsenti in Sacra-
mentorum administratione opem afferant, vel absenti in om-
17 *nibus animarum necessitatibus ipsius vices gerant. Tanta sanè*
utilitas sperari non potest à solo Archipresbytero, qui, pro-
pter redditum tenuitatem, alios Operarios conducere non va-
let, licèt messis magna sit. Quamvis etenim antiquitus hæc
Ecclesia fuerit Collegiata, & plures haberet Canonicos, no-
stris tamen temporibus nulla remanserunt, præter solum no-
men, Collegialitatis vestigia, & Canonicatus, ad simplicia
Beneficia redacti, per Rectores possidentur, quorum major
pars, vel in Romana Curia, vel alibi morantur, nec ul-
lus ipsorum aliquod vel minimum Ecclesiæ præfatæ præstat
servitium.
Cæterùm necessitas quoque erigendi pro Patribus Scholarum
18 *piarum Collegiam petitam applicationem urgere videtur. Cùm*
etenim ad Juventutem literis erudiendam jam fuerint in hac
Civitate admissi, & etiam consequuti sint effectum applica-
tionis quinque supranominatarum Cappellaniarum, itaut ho-
diè sufficientem habeant annuum redditum pro substentatione
decem circiter Religiosorum, ulteriùs protrahenda non vide-
tur formalis Collegii erectio: Si pro ista novum ædificium
construendum sit, vix sufficiet summa scut. 15. millium, ut
colligitur ex ædificii graphide, nuper delineata: Si tanta pe-
19 *cuniæ quantitas ex annuis suprafatis redditibus ad summam*
300. circiter scutorum ascendentibus colligenda sit, Collegii
perfectam erectionem vix videbunt Civium Reatinorum seri
Nepotes.
Sed, quòd reflexione magis dignum est, si redditus, pro sub-
20 *stentatione Religiosorum destinati, in ædificationem novi Col-*
legii quolibet anno impendantur; Undè interim desumenda
erunt necessaria pro dictis Patribus alimenta? Seminarium,
quod spatio 20. annorum ea præstitit, una cum Vestiario, im-
possibile est, quòd tale onus, amplius sustinere valeat, cùm,
ut supra narratum est, attentis præteritis, & adhuc duran-
tibus calamitatibus, Puerorum numerum reducere coactum
21 *fuerit, ne ulteriori ære alieno gravaretur, & nisi levamen*
aliquod afferatur, omnes etiam Alumni brevi dimittendi erunt:
Ut igitur, tam animarum utilitati, quàm necessitati Patrum
Scholarum piarum, & Seminarii indigentiæ, simul providea-
tur, magis opportuna occasio in tota hac Civitate contigere non
potest, quàm ea, quam modò præbet imminens vacatio Ecclesiæ
Parochialis S. Jo: quæ, ultra laudatam situationem in medio Ci-
vitatis, plures habet ædes, & domunculas cohærentes, ad Re-
22 *ligiosæ Familiæ habitationem facilè adaptabiles.*
Admodum autem attendendas esse consimiles Relationes,
quæ per Ordinarios ad sacras Cong. transmittuntur; per
hæc numero verba observavit *Rot. dec. 14. num. 27. cor. An-*
23 *saldo*, & concordant adducti *in hoc Tom. p. 2. disc. 1. §. 11. n. 3.*
Quibus additur illa circumstantia, omni consideratione ad
nostrum effectum digna, quòd Gratia, non petitur pro U-
nione d. Parochialis ad favorem alicujus Loci pii, de novo,
& hìc, & nunc vocandi, & introducendi in nostram Civi-
24 tatem, itaut talis Unio debeat esse fundus, & dos integra
Fundationis faciendæ, Sed ad favorem Loci pii, qui per
21. annos in nostra Civitate cùm ingenti animarum, & stu-
diorum emolumento reperitur, cum sua sufficienti dote, &
cum necessariis istius S. C. facultatibus. Et cùm aliter, pro-
pter Ecclesiæ, & habitationis deficientiam, in Civitate Rea-
tina diutiùs manere non possit, nisi cum totali Seminarii ex-
terminio, ne hoc accidat, pro Gratia talis Unionis humilli-
mè supplicamus.
Et eò ferventius, quò patet, quòd petita hujusmodi Unio
non fiat ad commodum alicujus Loci pii, nullam habentis
connexionem cum bona educatione Juventutis, & bonarum
artium cultura, sed præcisè petitur pro Clericis Regularibus
25 Scholarum piarum, qui ex eorum particulari Instituto ad
utrumque tenentur, & eorum obligationes, non sine Bo-
norum omnium laude in eorum Domibus, & Collegiis pun-
ctualiter adimplent: Et propterea pro Gratia nostræ Unio-
nis militat punctualis lex Papalis, seu clara, & literalis *Reg.*
13. Cancel. in qua SS. D. N. ab illa generali prohibitione, re-
vocatione, & cassatione Unionum Beneficiorum cujuscum-
que qualitatis, factarum ad favorem personarum in amplissi-
ma etiam Ecclesiastica dignitate constitutarum, sequentibus
claris verbis excepit *illas* (sunt ejus verba præcisa) *quæ fiunt* 26
pro fundatione, seu dotatione, augmento, vel conservatione
Collegiorum, & aliorum piorum, & religiosorum Locorum, ad
Fidei catholicæ defensionem, & propagationem, bonarumque
artium culturam, institutorum.
In cujus Regulæ sequelam ita unanimiter tenent *Valenz.*
cons. 22. num. 54. Paris. de Resign. lib. 2. quæst. 9. nu. 19. in fine, 27
Kokier. ad Reg. Cancell. reg. 11. num. 17. Garz. de Benef. par. 2.
cap. 11. num. 289. Barbos. ad Conc. sess. 24. de Reform. cap. 13.
num. 11. & de Jur. Eccles. univ. lib. 3. cap. 16. de Union. benef.
num. 34. & de Potest. Episc. alleg. 66. sub num. 30. Gonzal. ad
regul. 8. Cancel. gloss. 5. §. 3. nu. 48. Turricel. de Union. cap. 15.
num. 56. Rot. dec. 411. num. 6. cor. Caval. & dec. 44. num. 3. cor.
Veral. par. 3. & dec. 419. n. 4. cor. Ludov. ubi *Add. nu. 6. & cor.*
Emer. jun. dec. 673. num. 4. vers. Neque rursùs, & dec. 817. n.
2. par. 18. rec. quæ in specie loquitur de Unione Ecclesiæ Pa- 28
rochialis Collegio Societatis Jesu; Et respondendo objecto,
innixo dispositioni *Conc. Trid. sess. 24. de Reform. cap. 13.* à
quo prohibentur Uniones Parochialium Monasteriis, aliis-
que regularibus Domibus, ad rem ait: *Visum fuit, hujusmodi*
objectum non obstare, quia cùm Unio suprad. Ecclesiæ facta
fuerit pro augmento, & conservatione Collegii Societatis Je-
su, ad Fidei catholicæ defensionem, & propagationem, bo-
narumque artium cultum, cessat d. prohibitio Conciliaris, ex 29
ratione, quòd in generali dispositione prohibitoria credendum
profectò non est, quòd religiosissimi Patres Trid. comprehende-
re voluerint illas Uniones, quæ tendunt ad augmentum cultus
divini.
Neque aliquam merentur animadversionem ea, quæ in 30
contrarium motivari possunt.
I. Enim nullam habet facti, & veritatis assistentiam pia
illa meditatio, quòd PP. Scholarum piarum, mediante U-
nione Ecclesiæ Parochialis vellent eximere Curam Anima- 31
rum à Jurisdictione Ordinarii Reatini, sibique appropriare
omnia Ecclesiastica Beneficia in d. Ecclesia existentia.
Objectum enim nullam omnino subsistentiam in facto ha-
bet: Solemnissimè siquidem testatur Episcopus in ejus Rela- 32
tione, quòd iidem Religiosi expressè coram ipso se decla-
rarunt, promptique sunt iterùm eandem solemnem emitte-
re protestationem, quoties, & quando EE. PP. videatur,
Unionem, de quo est quæstio, sequi debere, *sine præjudicio*
Jurisdictionis Ordinarii quoad ea, quæ Curam Animarum
concernunt, & collationem simplicium Beneficiorum, in eadem
Ecclesia existentium, sunt verba dicti Episcopi, ubi supra: Et
ad omnem abundantiorem cautelam ad dictum effectum pu-
blicum renunciationis Instrumentum omni spei hujusmodi
assequutionis Beneficiorum stipulatum fuit die 22. Maii
1719. per Acta Quintilii Notarii Cardinal. Vicarii.
Quæ omnia uniformia sunt Juris communis dispositioni,
secundùm quam duo innegabilia sunt. I. Quòd Parochi re- 33
gulares in concernentibus curam animarum in omnibus sub-
jacent Ordinariorum Jurisdictioni, ut in terminis Collegii
Societatis Jesu resolvit hæc *S. C. in Osnabrugen. 8. Jan. 1623.*
teste *Monacell. in Form. 9. numer. 88. fol. 21.* & generaliter *Rot.*
dec. 10. num. 25. apud de Prosper. de Terric. separat. II. Verò,
quòd Unio alicujus Ecclesiæ illam strictè comprehendit,
nullo autem modo apta est comprendere Beneficia, in eis-
dem Ecclesiis sita, & fundata, quæ, utì membra, & cor- 34
pora separata, habentia proprios redditus, & titulum di-
stinctum, nunquam remanent unita cum ipsa Ecclesia, ut per
hæc numero verba id firmavit *Rot. dec. 729. num. 3. cor. Emer.*
jun. & concordant citati *in dec. 14. num. 7. & dec. 9. num. 6. cor.*
Duran. & dec. 155. n. 2. & 3. cor. Cer.
II. Non subsistit assertum præjudicium Datariæ Apo-
stolicæ, quæ per Uniones Beneficiorum privatur emolu- 35
mentis Expeditionis Bullarum in casu obitus possessorum
Beneficiorum unitorum.
Responsio enim in promptu est, observando scilicet cum
Amayd. de Styl. Datar. lib. 1. cap. 18. §. 4. de Quinden. num. 21.
& cum *Card. de Luc. de Benef. disc. 89. num. 3. vers. Cùm au-* 36
tem, & Rot. cor. Seraph. dec. 141. num. 1. & 10. quòd *Paulus*
II. in ejus Const. 6. in Bullar. nov. tom. 1. ad evitan. hujusmodi
præjudicia Datariæ, per viam regulæ, & legis generalis de-
terminavit solutionem quindennii respectu Beneficiorum uni-
torum, regulando vitas Beneficiatorum cum tali, quali
uniformitate ad disposita *in leg. Hæreditatum ff. ad Leg. falc.*
quòd observant etiam *Galiess. in Opusc. ad Annat. §. finali,*
& Lotter. de Benef. lib. 1. quæst. 29. à num. 1. Cumque tempo- 37
re Clem. X. ortum fuisset dubium, an idem quindennium
solvendum esset ab illis Collegiis, quæ ad Fidei catholicæ de-
fensionem, & Juventutis bonam educationem instituta sunt,

S 4 fuit

fuit ab eodem Summo Pontifice, re maturè perpenſa, deter-
minatum, omnia Loca pia, ſeminaria, Collegia, etiam
inſtituta ad defenſionem catholicæ Fidei, & Juventutis bo-
nam educationem, indiſtinctè teneri, & obligata eſſe ad
dictam invariabilem ſolutionem Quindennii, ut videre eſt
38 in ejus *Conſtit.*50. *in Bullar. nov. tom.*6. Itaut hodie nullum
omnino in hac parte conſiderari poſſit præjudicium Data-
riæ, ex Unionibus, quæ fieri ſolent favore religioſarum Fa-
miliarum, & piorum Locorum: Eò quia, ultra maximam
illam expenſam, quæ neceſſaria ſimpliciter eſt pro Bullis
Unionum, omne poſſibile præjudicium proveniens ex eo,
quòd Beneficia unita nunquam vacant, abundè compenſa-
tur cum d. fixa, & invariabili ſolutione de 15. in 15. annos
39 punctualiter facienda, ut obſervat *Rot. deciſ.* 181. *num* 13.
& 14. cor. Benincaſ. ibi: *Major fortaſsè reſultat utilitas Do-
mino directo ex invariabili Taxa, ſemel firmata, quàm ſi
determinato tempore eſſet renovanda &c. Unde hoc etiam præ-
cticari ſolet in Quindenniis, Cameræ Apoſtolicæ debitis &c.*
& concordant adducti *ab Urſel. concl. leg.* 100. *nu.*20. *& à Rot.
dec.*198. *num.*4. *p.*19. *rec*

III. Non obſtat generalis regula, quòd Beneficia ſæcul.
40 conferenda ſunt ſæcularibus, regularia verò Regularibus
de qua poſt *Tex. in cap. Singula de Præb. in* 6. *& in Clem.* 1. *de
Supplen. neglig. Præl. Card. de Luc. de Benef. diſc.*64. *n.*3. *&
Rot. cor. Bich. dec.*360. *num* 2.

Illa enim procedit in termin. collationis Beneficiorum, quæ
41 Jure proprio, durante vita Beneficiatorum, fit ab Ordina-
riis Collatoribus, habentibus reſtrictam facultatem confe-
rendi Beneficia, nullo autem modo apta eſt ligare manus
Summorum Pontificum, qui in omni materia, & præcipuè
in Beneficialibus, ampliſſimam, & illimitatam habent fa-
cultatem illa uniendi Locis piis, juſta concurrente cauſa, ut
in ſpecie obſervat *Carol. Ant. de Luc. ad Ventrigl. §.*2. *annot.*
8. *de Union. Benef. quæſt.*2. *numer.*12. ibi: *Circa Unionem Be-
neficiorum de poteſtate non eſſe dubitandum: Papa enim, tan-
quam Caput Eccleſiæ catholicæ univerſalis viſibile, habet
ampliſſimam poteſtatem &c. Unde, quamvis Unio Beneficiorum
non poſſit fieri in genere menſæ Capitulari &c. hoc habet lo-
42 cum, quando Unio fit per Ordinarium, ſecus ſi per Papam.* Et
contrario objecto reſpondendo advertit *Rot dec.*411. *n.*2 *&* 3.
cor. Caval. ibi: *Item, quòd hæc Unio facta fuerat de Beneficiis
ſæcularibus Collegio regulari, contra regulam, quòd ſæcularia
Sæcularibus, regularia verò Regularibus debeantur: Reſpon-
debatur, Unionem fuiſſe factam cum expreſſa reſervatione Be-
43 neplaciti Apoſtolici &c. & quòd authoritas Papæ ſuppleat de-
fectum ſolemnitatum &c.* circa quam concluſionem concor-
dant adducti *in dec.*360 *num* 5 *cor. Bich. & dec.*17. *n.*19. *apud
de Proſper. de Territor. ſeparat.*

Concurrente autem juſta cauſa, ſolent Summi Pontifices
faciles præbere aures religioſis Familiis, ſimiles Gratias U-
nionis Eccleſiarum Parochialium petentibus, concedendo
44 eis Parochiales Eccleſias, à ſæcularibus Curatis antea poſ-
ſeſſas, juxta frequentia exempla Parochiarum Urbis, in
qua, ex 86. Parochiis, 30. poſſidentur à Regularibus, ex
quibus noſtris temporibus id fuit practicatum in Parochia
S. Nicolai ad Cœſarinos, in alia S. Laur. ad Montes, in
alia S. Joan. de Malva, & aliæ ultimo loco erectæ fuerunt
in ipſiſmet Eccleſiis religioſorum Ordinum, ut ſunt illæ
S. Pauli, & S. Sebaſtiani, S. Laurentii, & S. Agnetis ex-
45 tra Muros, & S. Franciſci in Monte Mario, Prout etiam
aliæ ſæculares Eccleſiæ conceſſæ fuerunt religioſis Familiis,
nempè inſignis Eccleſia S. Mariæ ad Montes piis Operariis
S. Balbinæ, & ſimiles.

Ejuſdemque laudabilis praxis bonam illam adducit con-
46 gruentiam, animarum ſaluti unicè directam *Card. de Luc.
in Relat. Rom Cur. for. diſc.*22 *num.*3. *&* 5. his verbis: *Cùm
expediat, quòd ultra Parochum, & Clericos ſæculares, aliqui
adſint Regulares, qui miniſtrent quoque Divina, & Sacra-
menta, illud præſertim Pœnitentiæ &c.* Cujus Sacramenti
reſpectu utinam veræ non eſſent difficultates illæ, *& un così
fatto roſſore di accuſar ſe medeſimo, & aprir quella circoſtan-
za, la quale tal'ora è più di vergogna, che la ſoſtanza dello
ſteſſo peccato*, ſunt verba *Cardin. Palav. nell' Iſtor. del Conc.
lib.*12 *cap.*14. *num.*16. de quibus *in Inſtit crim lib.*4. *tit.*7. *n.*55.
47 Quæ difficultates creſcunt in immenſum in parvis Civitati-
bus, in quibus adſunt pauci Confeſſarii ex Clero ſæculari,
ſemper Pœnitentibus noti, & ut plurimum conſanguinei,
vel affines. Ad facilitandum proinde hujus neceſſarii Sacra-
menti adminiſtrationem, negari non poteſt nimiùm con-
ducere, ut in parvis Civitatibus adſint Confeſſarii ex Clero
regulari, qui, tanquam exteri, raro ſolent eſſe affines, &
conſanguinei Pœnitentium.

IV. Non obſtat, quòd per dictam Unionem privaretur
alimentis, & congrua manutentione unus ex Presbyteris 48
ſæcularibus, qui poſſet pro tempore obtinere, & poſſidere
d. Parochiam.

Cùm enim ex introductione jam ſequuta Religioſorum
Scholarum piarum, illorumque ſtabili mora in noſtra Ci- 49
vitate remaneat innegabilis publica omnium Civium ſpi-
ritualis utilitas, totiuſque Juventutis Reatinæ commo-
dum quoad bonam educationem, & ſtudia, experientia te-
ſte, & id comprobante Epiſc. in ejus Relat. applicantur
pro adæquata reſponſione verba illa S. *Pelagii Papæ*, ſcripta
Benigno Archiepiſcopo relata *in can. Scias Frater* 7. *quæſt.* 1. 50
Nam plurimorum utilitas unius utilitati præferenda eſt,
cum concordan. apud *Gratian. diſc.*478. *num.*11. & ad no-
ſtrum præciſum effectum *Pignat. conſ.*177. *num.*11. *tom.*1. *jux-
ta Rom. impreſs.*

Abſque ulla prorsùs difficultate, ex quo in Parochiali Ec-
cleſia, de qua agimus, adeſt quædam pia Congregatio, ca- 51
nonicè erecta à notoriæ probitatis Viro P. Baldinuccio, unà
cum tribus aliis antiquis Confraternitatibus: Reperiun-
tur pariter in illa ſeptem Altaria, & tres Sedes ad audiendas
pœnitentium confeſſiones: Itaut impoſſibile videatur, ut
unus Parochus poſſit devotioni dd. piarum Confraternitatum
ſatisfacere, cum unico Miſſæ Sacrificio, ibidem quotidiè
celebrando.

E converſò autem PP. Scholarum piarum omnia prædi-
cta, & longè majora commoda præſtare poterunt, eò quia 52
ſaltem ſex Sacerdotes inibi ſemper facere deberent, quoti-
diè Miſſas in illa celebrare; Fidelium confeſſiones audi-
re; Et Confratres omnium dictarum Confraternitatum
piè dirigere, & ſanctificare poterunt, mediante Sacra-
ment. frequenti adminiſtratione, & divini Verbi continua
prædicatione.

Innegabile pariter erit æquè promptum, & quotidia- 53
num commodum totius Populi audiendi plures Miſſas in
eadem Eccleſia, poſita in medio Civitatis, & in Loco,
ab omnibus frequentato; Mittendi eorum pueros ad exer-
cenda opera pia, ad ſtudia, & addiſcendam doctrinam
chriſtianam, & ad omnia alia chriſtianæ pietatis officia,
præcipuè reſpectu Infirmorum, qui maxima facilitate,
etiamſi plures reperiantur in extremis, aſſiſtentiam habe-
re poterunt à dictis ſex religioſis Viris, continuò mo- 54
ram facientibus in eorum Domo, ſemperque paratis ad oc-
currendum omnibus indigentiis ſpiritualibus Civium Reati-
norum.

Seminarium denique ſuam pariter præſentaneam expe- 55
rietur utilitatem, magnumque ſublevamen, eò quia ho-
diè, attenta propria obligatione manutenendi dd. Religio-
ſos, opus habuit diminuere Alumnorum numerum; E con-
verſo autem poſt Gratiam Unionis, hodiè petitæ, nedum
ſublevabitur ab onere manutenendi præfatos Religioſos,
ſed habebit annua ſcut. 50. ex fructibus 5. Cappellaniarum,
ab eiſdem Religioſis poſſeſſarum, cum quibus poterit duos
Alumnos augere, & commodè manutenere; Ultra il- 56
lam aliam magnam utilitatem, reſultantem ex eo, quòd
Clerici, inibi moram facientes, poterunt circa literariam
eruditionem uti opera Magiſtrorum PP. Scholarum piarum,
abſque ullo ſtipendio, vel minima recognitione; Ex quo
infertur alia conſiderabilis utilitas, quòd ſcilicèt ſumma il-
la, quàm dare teneretur Ludi Magiſtris ſæcularibus pro eo-
rum ſalario, poſſet converti in aliorum Alumnorum au-
gumentum, ſeu numerum.

Ex denegatione ulteriùs dictæ Gratiæ Unionis hoc ſeque-
retur præjudicium Seminario, ac Civibus Reatinis, quòd, 57
vel Patres Scholarum piarum poſt 20 & ultra annos Rea-
te diſcedere omnino debebunt, non ſine damno, & dedeco-
re Civitatis, & Seminarii, impoſſibile enim eſt ut inter
paucos annos Eccleſiam, & Collegium ædificare poſſint;
Vel ſi diutiùs in Seminario manebunt, & uſque ad Eccleſiæ,
& Collegii perfectam erectionem, eò miſeriæ deveniet Semi-
narium, ut omnino clauden. ſit.

Ex quibus propterea, inſimul unitis, utilitas tam ſpiritua-
lis, quàm temporalis totius Populi, Civitatis, & Diœceſis
Reatinæ talis videtur eſſe naturæ, taliſque evidentiæ, ut in
controverſiam adduci nullatenus poſſit.

V. Non obſtat vicinitas Eccleſiæ S. Jo: cum Eccleſia Ca-
thedrali, ob dubium, quòd minuatur ad iſtam concurſus ex 58
majori frequentia d. Eccleſiæ S. Jo:

Hæc enim non eſt de novo hodiè fundanda, ſed à multo
tempore ædificata reperitur, ac de præterito decorata etiam 59
fuit honore Collegiatæ, cum ſuo Capite, & 12. Canonicis;
Et propterea, ſicuti de præterito hujuſmodi prætextus non
fuit

fuit habitus in aliqua conſideratione, ita negligendus pariter
hodiè videtur.

Imò reflexio hæc potiùs retorquetur, quia cùm in Ca-
60 thedrali, præter Canonicum Pœnitentiarum, non adſint,
niſi alii duo Confeſſarii, quorum unus eſt ex noſtris Reli-
gioſis pro Confratribus Societ. SS. Sacram. poſito, quòd
in vicina Eccleſia S. Joan: adſint multi alii Confeſſarii; Pœ-
nitentes occaſione accedendi ad iſtos à remoti partibus Civi-
tatis, facilè deinde accedent ad Cathedralem, ad veneran
dum Corpus S. Barbaræ, nec non miraculoſam Imaginem S.
M. de Populo, erga quas univerſa Civitas ſpecialem profi-
tetur devotionem.

In omnem verò caſum, objecto punctualiſſimè in Jure reſ-
61 pondet *Rot. cor. Seraph. dec.* 847. *num.* 3. his verbis. *Quartum*
præjudicium ex eo deducitur, quòd diminuitur concurſus Po-
puli, accedentis ad Cathedralem, & ſic detrahitur ejus deco-
ri, & honori; Sed hoc non eſſe præjudicium conſiderabile cen-
ſuerunt DD. cùm ex alia parte præponderet favor augumenti
cultus divini, ut benè per Butr. &c. Nam in eo conſiſtit honor
iſte, ut cultus divinus augeatur, cap. Audientiam de Eccleſ.
ædifican. & Pignatel. conſul. 179. *num.* 4. *tom.* 1. ibi: *Cùm ex ea*
notabile cultus divini augumentum reſultet, quod cæteris con-
ſiderationibus præponderare debet, & Rot. dec. 165. *num* 17.
par. 16 *rec.* ibi: *Iterùm DD. exiſtimarunt nullius eſſe conſide-*
62 *rationis præjudicium, quòd dicti Patres poſſent pati ob dimi-*
nutionem concurſus Populi ad illorum Eccleſiam. Quia divini
cultus favor, & augumentum ſimilia præjudicia prorſus exclu-
dit, atque antecellit: Cùm quibus proceſſit *hæc S. C. in Par-*
men. Feſtiv. S. Cruc. 9. *Aug.* 1698. & 28. *Mar.* 1699. ut videre eſt
in To. 2. *p.* 2. *diſcep.* 5. *nu.* 118. & *ſeq.*

VI. Non obſtat periculum diminutionis eleemoſyna-
63 rum pro Miſſis, quæ hodiè relinquuntur Cathedrali.

Quia noſtri Religioſi, ultra obligationem Miſſarum, ce-
64 lebrandarum pro ſingulis defunctis propriæ Religionis, die-
bus non impeditis, habent aliam ſpecialem obligationem ce-
lebrationis 5. quotidianarum Miſſarum pro adimplemento
onerum Cappellaniarum, ſibi unitarum à SS. D. N. & ulte-
riùs ille, qui ex iiſdem exercet Curam in noſtra Eccleſia,
tenebitur pariter Miſſam applicare pro Populo. Et proin-
de quiſque videt, quòd niſi eis communicetur privilegium
65 pluries in die celebrandi, conceſſum aliquibus Eccleſiis,
ſpecificatis *in Inſtitut. Crim. lib.* 1. *titul.* 10. §. 3. *num.* 61. de-
negatum verò ab hac *S. C. in una Bracharen.* 14. *Martii*
1711. Sacerdotes Reatini nullam habent occaſionem timen-
di diminutionem eleemoſynarum pro Miſſis; Quæ ulteriùs
notorium eſt, in tali affluentia relinqui in noſtra Civitate, ut
non valentes illius Cives à ſe ipſis celebrare, illas diſtribuant
66 Sacerdotibus exteris, ut reſpondendo in ſpecie huic objecto
obſervavimus ſup. *diſcep* 5. *num.* 128.

Et nihilominùs ſubjungimus, quòd hujuſmodi aſſertum
67 præjudicium, uti eventuale, incertum, & pendens à li-
bera voluntate Fidelium, in noſtris terminis in nulla prorſ-
sùs conſideratione habendum eſt, ex adductis *in dicta diſcep.*
5. *à num.* 127.

VII. Non obſtat, quòd Patres Scholarum piarum com-
68 modè habitare poſſint in domunculis, ab ipſis emptis, abſ-
que ulla neceſſitate acquirendi novam Eccleſiam.

Hujuſmodi enim reflexio una eſt ex illis conſiderationi-
69 bus, quæ licèt ſpeculativè plauſibilis videatur, in fractio-
ne panis apparet undique impracticabilis, ut in ſimili obſer-
vat *Raynald. tom.* 2. *ad cap.* 16. *ſupplet.* 3. *num.* 2. cum aliis *in*
Inſtit. crim. lib. 3. *tit* 6. *à num.* 8. Eò quia dictæ domunculæ
non ſunt inter ſe connexæ, minuſque conſtructæ pro habita-
tione Familiarum regularium; Inter illas nulla reperitur
Eccleſia: Et quod magis eſt, ad hoc, ut aliquam formam
Domus regularis habere poſſent, multæ eſſent demolien-
70 dæ, & aliæ de novo ædificandæ, cum illis maximis impen-
ſis, indicatis ab Epiſcopo, quæ omnibus notæ ſunt, &
quibus ſuccumbere nullo modo poſſunt dd. pauperes Re-
gioniſi.

VIII. Demum, non obſtat alia ſimilis apparens refle-
71 xio, quòd cùm dictis Regulares habeant ſcuta 500. annua,
detractis ſcut. 300. pro eorum congrua manutentione: reli-
qua ſc. 300. poterunt erogari in conſtructionem Eccleſiæ, &
Domus.

In hac enim parte verè defecerunt contrariæ ſcrutatio-
72 nes, atque miſerè allucinati fuerunt illi, qui ita diſcurrunt:
Quia non ſumma ſc. 500. ſed alia ſc. 511. 50. verè eſt illa,
quam hodiè habent dicti Religioſi in noſtra Civitate, hoc
eſt ſc. 50. quæ eis contribuuntur à Seminario pro illorum Ve-
ſtiario, ſc. 250. ex redditibus 5. Cappellaniarum, ſc. 20.
pro Lectura Theologiæ moralis, ſc. 14. pro eleemoſyna,
uni ex iiſdem, aſſiſtenti pro audiendis Confeſſionibus Con-
fratrum SS. Sacrament. ſc. 50. quæ retrahi poſſunt ex penſio-
nibus Domunculàrum, ab eiſdem emptarum, & ſc. 127. 50. à 73
Civit. pro Scholis.

Hoc poſito, quatenùs dicti Religioſi non ampliùs moram
facerent in Seminario, ſed in dictis eorum Domunculis, ſi 74
id poſſibile eſſet, ſine Eccleſia, & ſine neceſſariis Offici-
nis, quod per viam falſæ hypotheſis, & pro ſimplici diſcur-
ſu hìc ſupponimus, tunc ſtatim deficerent eis ſc. 100. hoc eſt
ſc. 50. ex penſionibus domuncularum, in quibus ipſi debe-
rent habitare, & ſc. 50. à Seminario, quod non teneretur
ampliùs illa ſubminiſtrare Religioſis, ipſis non aſſiſtentibus:
Imò è contra ex redditibus Cappellaniarum in hoc caſu de-
berent Religioſi ſubminiſtrare Seminario ſc. 50. pro manu-
tentione duorum Alumnorum. Non poſſunt pariter facere
ſtabile fundamentum in ſc. 20. pro Lectura Theologiæ mo-
ralis, & in aliis ſc. 14. quæ ſolvit Societas SS. Sacramen. 75
quia iſta pendent à mera voluntate Confratrum, & illa ab
arbitrio Epiſc. ut in ſpecie reſolvit *S. C. E. de menſe Aug.* 1715.

Remaneret proindè dictis Religioſis pro eorum victu, &
veſtitu ſola ſumma ſc. 127. 50 quæ dantur à Civitate pro
Scholis, & ſc. 200. provenientia à Cappellaniis, ex quibus
detrahendo ſc. 300. pro fabrica, juxta contrariam præten-
ſionem, remanerent ſcuta 27. 30. pro manutentione, 76
aliiſque indigentiis omnium Religioſorum. Dignentur
proindè Eminentiſsi Patres eorum ſumma prudentia con-
ſiderare, an cum hujuſmodi tenuiſſimo aſſignamento va-
leat ad praxim reduci dictorum Religioſorum manutentio in
noſtra Civitate, omnibuſque maturè penſatis, multiplici
eorum favorabili ſuffragio cum d. Gratia Unionis Oratores
conſolari *Durum enim valdè eſſet negare hanc ſpiritualem con-* 77
ſolationem Civitatis, enixè ſupplicanti, ait *Pignatel.* loquens
in puncto noſtri caſus *in conſ* 179. *num.* 4. *tom.* 1. *juxt. Rom. im-*
preſ. Longeque durius, non exaudire preces illius, quem
Spiritus Sanctus poſuit regere Eccleſiam Reatinam, pro
conſcientia, & veritate teſtantis, & aſſerentis; *Ut tam Ani-*
marum utilitati, quàm neceſſitati PP. Scholarum piarum, &
Seminarii indigentiæ ſimul provideatur, magis opportuna oc- 78
caſio in tota hac Civitate contingere non poteſt, quàm ea, quam
modò præbet imminens vacatio Eccleſiæ Parochialis S. Jo.

Die 20. Maii 1719. propoſita Cauſa in C. C. ſub dubio:
An ſit concedenda Gratia Unionis Eccleſiæ S. Joannis in Sta- 79
tua; Non fuit reſoluta. Repropoſita hac Cauſa die 10. Julii
1719. *An ſit concedenda Gratia unionis ſancti Joannis in ſta-*
tua, fuit reſcriptum: *Affirmativè juxta modum, & modus eſt,*
quòd Patres ad Beneficia, & Capellanias aſpirare non poſ-
ſint, & quòd Eccleſia unienda remaneat ſubjecta Ordinario
quoad concernentia Curam Animarum, & quòd eidem Ordi-
nario ſubjectæ remaneant Confraternitates, in Eccleſia ere-
ctæ; Itaut Epiſcopus eorum Altaria etiam viſitare poſſint.

DISCEPTATIO XXI.

Nullius Diſpenſationis.

ARGUMENTUM.

In Matrimonio rato, & non conſumato, juſta concurrente
cauſa, an poſſit Summus Pontifex diſpenſare, altero ex
Conjugibus diſſentiente.

IN *Tom.* 1. *par.* 1. *diſcept.* 3. *num.* 29. ſequentes doctiſſimum 1
Sanchez, in matrimonii materia communem Magiſtrum,
pro certo habuimus, id eſſe omni Jure permiſſum Summis
Pontificibus; Sed quia caſus dictæ diſceptationis erat in ter-
minis diſpenſationis, petitæ ab utroque Conjuge, abſtinui 2
ab ulteriori comprobatione dictæ concluſionis.

Quæ, re maturè perpenſa, & attentè conſideratis omni-
bus conſiderandis, videtur innegabilis, illiuſque affirmativa
non ſine injuria maximæ Pontificiæ poteſtatis in controver-
ſiam adduci poteſt.

Ad id demonſtran. præmitto, quòd de poteſtate Summi
Pontificis diſſolvendi matrimonia rata, & non conſumata, 3
concurrente juſta cauſa, & ad petitionem utriuſquè Conju-
gis, nulla hodie adeſt difficultas, ex adductis *in dicto Tom.*
2. *par.* 1. *diſcept.* 3. *à n.* 4. *uſquè ad nu.* 24.

Exemplis autem, ibidem indicatis *à numer.* 6. *uſque ad* 4
numer. 9. addimus aliud, in Hiſtoriis nimis celebre, ſub
Clem.

Clem. VIII. relatum *à Spondan. ad annum* 1599. *num.*4. *&*
5 *à Pignatell. consul.*147. *num* 6 *tom.*1. *& à Card. Ossat. epist.* 180. *tom.*1. Aliud Innoc. X. relatum *à Gobat. in Theolog. experiment. cap.*10. *de Matrim. cas.*18. *à num.*176. Et aliud SS.
6 D. N. mediante Voto C. C. *in Oriolen.*16. *Maii* 1711. ut videre est *in lib.*61. *Decret. C. C. fol.* 207.

Hoc præmisso, deveniendo ad terminos dispensationis
7 matrimonii rati, uno ex Conjugibus dissentiente, opinio affirmativa, nedum communis est inter Theologos, & Canonistas, sed, omni diligentia pervolutis Authoribus, de materia tractantibus, nullum inveni Doctorem, qui hanc potestatem in Summo Pontifice non admittat, justa tamen, ac urgenti concurrente causa, ut recognosci potest ex.

*Amic. in Curs. Theolog Tom.*9. *de Matrim. sect.*2. *vers. Ex*
8 *his infertur fol.* 128. ibi: *In his casibus potest Pontifex, etiam altero Conjuge invito, Matrimonium dissolvere, ut cum multis &c. quia cùm hæc Potestas sit concessa Pontifici propter pu-*
9 *blicum bonum Ecclesiæ, cujus causas expendere est solius Pontificis, poterit etiam, consensu alterius Conjugis non requisito, in eodem dispensare.*

*Avers. de Sacram. Matr. part.*2. *sect.*6. *vers. Extendit fol.*
10 *mihi* 242 ibi. *Extendit quoque Medina &c. ut possit Pontifex, justa existente causa, dispensare in dissolvendo Matrimonio rato, non solùm ex mutuo Conjugum consensu, sed etiam altero eorum invito, quia sicuti de facto concessum est, ut possit alter Religionem ingredi, & in ea profiteri, & ità dissolvere Matrimonium ratum, etiam altero invito, ità id posse fieri ex alia justa causa, quamvis absque Religiosa Professione.*

*Barbos. ad tit. Cod. Solut. Matr. par.*2. *Rub. num.*103. ibi:
11 *Si autem sit Matrimonium non copula consumatum, tunc Canonistæ communiter concedunt, illud posse dissolvi ex causa, per Summum Pontificem &c. etiam altera Parte invita*, & infrà *sub num.*105. ibi: *Quod si uterque Sponsus consentiat, potest Papa dissolvere Matrimonium de plenitudine potestatis, etiam nulla causa subsistente, sed si unus tantùm petat dissolu-*
12 *tionem, non potest illud dissolvere, nisi ex justa causa*, & hac eadem loquendi formula utuntur *Tasson. de Antephat. fol.* 405. *nu.*3. *Gabr. tom.*2. *Commun. conclus.*11. *lib.*11. *de Matr.* citatus *à Tancredo, & Sanchez*, ubi infra.

*Caspens. in Curs. Theolog. tom.*2. *tract.*26. *de Matrim. disp.*
13 7. *sect.*4. *per tot.* & signanter *num.* 31. *fol.*723. impress. Lugduni anno 1643. apud Gabriellis Boissetti, ibi: *Controversia ergo est de Matrim. rato, nondum consumato, an solubile sit ex ejusdem Pontificis imperio, gravi interveniente causa; Hac enim deficiente certum videtur, non posse validè dissolvi per dispensationem Romani Pontificis; Sicuti etiam videtur certum casu, quo possit, & posse ipsis etiam renuentibus Conjugibus, & à puncto dispensationis dissolutionem matrimonii tenere.*

*Clericat. in Erothem. Eccles. cap.*143. *num* 14. *fol. mihi*
14 385. ibi: *An Matrimonium Fidelium ratum, non consumatum possit dissolvi authoritate Pontificis, quacumque ex causa; Respondeo affirmativè, si causa sit gravis, & justa &c. Id concedit etiam altero Conjuge invito, urgente gravi causa, quæ talis reputatur, si subsit periculum gravium rixarum, & scandalorum; Si mutua cohabitatio esse non possit, vel ob lepram, vel ob Infirmitatem contagiosam, seu sterilitatem.*

*Idem Clericat. de Sacr. Matrim dec.*15. *num.*51. ibi: *Ter-*
15 *tium tandem dubium est, an in casu Dispensationis ob justam causam in Matrimonio rato sit necessarius consensus utriusque Conjugis, & communiter Doctores respondent negativè, adeo ut etsi unus Conjux sit invitus, & resistat petenti Dispensationem, eidem contradicendo, nihilominus Papa poterit eam concedere, ubi sic cognoverit pro bono publico, & Animarum salute expedire.*

Colleg. Salmatic. tract 9. *cap.*4. *num.*62. ibi; *Extendit de-*
16 *niquè Medina, ut possit Pontifex Dispensationem hanc concedere, etiam invito Conjuge altero, quemadmodum inquit, dispensat, ut per Professionem Matrimonium ratum dissolva-*
17 *tur, altero Conjuge renuente, & cum eo convenit Gobat. Theolog. experim. tom.*1. *tract.*2. *num.* 692.

*Coninch. de Sacram. disp.*26. *de Sacram. Matrim. dub.*6. *de*
18 *Unitat. & insolubilit. Matrim. num.*33. juncto *num.*35. *fol. mihi* 753.

*Corrad. in Prax. Dispens. lib.*7. *cap.*5. *num.*13 *fol. mihi*
19 226 ibi: *Etiam non adhibito mutuo consensu Conjugum, quia, existente causa, potest Summus Pontifex dispensare, altero eorum invito*, ibique eam adducit congruam rationem; *Quia repugnantia alterius nequit Pontificiam potestatem impedire, ne alteri, habenti justam dissolvendi causam, petentique Dispensationem, consulat.*

*Curt. jun. cons.*170. *num.*1. ibi: *Cùm primum Matrimonium non fuerit consumatum, succedere videtur communis opinio* 20
Doctorum, quòd in Matrimonio non dùm consumato Papa habeat latissimam potestatem, & ideò potest per Dispensationem illud dissolvere, etiam unà Parte invita, ut concludit Gloss. &c.

*Dian. coordin. tom.*3. *tract.*1. *de Potest. Pontific resol.*96.
*nu.*6. ibi: *Justa existentè causa, dispensare potest Pontifex in* 21
Matrimonio rato, absque mutuo consensu Conjugum; Ratio est, quia potestas hæc dispensandi, non in gratiam, & bonum, præcipuè privatum ipsorum Conjugum, sed in primis ipsius Ecclesiæ concessa est.

*Felin. cons.*26. *circa finem.* 22

*Gabriel Commun. Conclus. tom.*2. *lib.*11. *tit. de Matrim. fol.*
90. Observantes hìc, quod Liber hujus Authoris, quem ci- 23
tant, & sequuntur *Sanchez, & Tancredus* in locis infra citandis, id Bibliothecis Urbis nullatenus reperitur.

Gozzadin. cons 2. *num.*29. ibi: *Fateor, quòd Papa potest*
solvere matrimonium, contractum de præsenti, copula car- 24
nali non sequuta, ubi loquitur de Dispensatione, à Papa Mantuæ Duci concessa respectu matrimonii rati, Uxore reluctante, & invita.

*Guttier. de Matrim. cap.*53. *num.*3. *in fine*, ibi: *Ad hoc ta-*
men, ut Pontifex dispenset in Matrimonio rato, non conside- 25
ratur mutuus consensus Conjugum, sed existente justa causa, potest Pontifex dispensare, altro eorum invito, ut cum aliis probat, & resolvit Sanchez &c. Quod ipse quoque probo.

*Medin. de Sacram. Homin. Contin. lib.*5. *cap.*89. *per tot. §.*
Sed neque ante finem, ibi: *Sed neque ad hujusmodi dispen-* 26
sationem, aut relaxationem utriusque Sponsi requiri consensum, sed esse satis si unus eorum separationem, & libertatem postulet, & priùs *cap.*88. *vers. Quorum* præmiserat, post multam, & profundam jam à multis annis considerationem ita sensisse

*Natt. cons.*290. *col.*2. *ad finem lib.*2. 27

*Perez. de Matrim. disp.*20. *sect.*7. *num.*8. ibi: *Quod si justa*
causa subsit, repugnantia alterius Conjugis nequit Papæ po- 28
testatem impedire, ne alteri, habenti justam causam dissolvendi, & petenti Dispensationem consulat.

*Ripoll var. cap.*8. *num.*117. *& seqq.*

*Rossignol. de Sacram. Matrim. tom.*1. *disquis.*1. *num.*5. ibi:
Sed authoritas in Superiore non dependet à voluntate Par- 29
tium, sed solummodò à causa, quæ eidem proponitur ad dispensandum; Ergo si ea fuerit justa, & rationabilis, ad instantiam unius poterit dispensare, etiam altero reluctante.

*Sabell. in Summ. verb. Matrimonium num.*28. *in fine*,
ibi: *Ratum verò tantùm, & non consumatum benè potest* 30
per Summum Pontificem dispensari, ipsis etiam renuentibus Conjugibus.

Sanchez, de Matrim. lib 2. *disp.*15. *num* 7. ibi: *Ut Ponti-*
fex dispenset in Matrimonio rato, non desideratur mutuus 31
Conjugum consensus, sed, existente causa justa, potest Pontifex dispensare, altero eorum invito, quia si justa causa subsit, repugnantia alterius nequit potestatem Pontificiam impedire, ne alteri, habenti justam dissolvendi causam, petentique Dispensationem, consulat.

*Soccin. cons.*28 *num.*6. *lib.*1. 32

*Tamburin. Oper. Moral. lib.*8 *de Matrim. cap.*6 *de Indissol.*
*Matrim. numer.*5. ibi: *Inquires, an, invito altero ex Conju-* 33
gibus, possit Pontifex in hoc dispensare &c. Respondeo, etiam altero invito, sicuti altero invito, potest alter Professionem emittens dissolvere vinculum Matrimonii rati; Ratio autem est, quia id Christus Dominus reliquit prudentiæ Pontificis, non arbitrio Contrahentium.

*Tancred. de Matr. lib.*2. *disp.*16. *num.*1. *fol.*104. ibi: *Nec*
tamen, causa justa existente, desideratur mutuus consensus 34
Conjugatorum, ad hoc ut dispenset Pontifex, quia nequit alterius dissensus Pontificiam potestatem impedire.

*Tasson. de Antephat. fol.*405. *num.*3.

*Tanner. Oper. Moral. tom.*4. *disp* 8. *de Matrim. quæst.* 5.
*dub.*4. *num.*71. *fol.*2229. ibi: *Assertio tertia; Existente justa* 35
causa dispensare potest Pontifex, etiam absque mutuo consensu Conjugum; Ità ex communi Doctorum, quos citavimus, Sententia &c. Ratio est, quia potestas hæc dispensandi, non in gratiam, & bonum præcipuè privatum ipsorum Conjugum, sed in primis ipsius Ecclesiæ concessa est.

*Vidal. in Arc. Salutar. tit. de Matr. Sacr. inquis.*1. *num.*68.
fol. mihi 153 ibi: *Addo, quòd posita justa, & gravi causa,* 36
solvitur per Dispensationem Papæ Matrimonium ratum inter Christianos, etiam invitis Partibus, ità Sanchez &c. Tannerus &c. qui de communi testatur. Ratio est, tùm quia repugnantia unius non potest impedire, quin Papa justam petitio-

nem

nem alterius exaudiat; Tùm quia hæc potestas dispensandi præcipuè, non bonum privatum, sed publicum, & commune bonum Ecclesiæ respicit.

Volp. resol Moral. verb. Matrimonium resol. 110. *numer.* 5.
37 ibi: *Quod autem possit Pontifex Matrimonium ratum solvere, seu dispensare, scribit Gloss. in cap. Ex publico, sed non posse Pontificem hoc facere absque justa causa, secundùm probabiliorem*
38 *rem Sententiam; Quando verò dispensat, non requiritur utriusque consensus de necessitate.*
39 *Zilet. consil. Matrim.* 1. *num.* 8.

Nec desunt exempla, in quibus Summi Pontifices hac
40 potestate usi fuerunt, inter quæ unum refertur *à Gozadin. cons.* 2. *in themat. Facti*, & *num.* 29. *in fine*, ubi exscripsit verba Dispensationis, quæ sunt hæc: *Etiam D. Francisca* (quæ erat Uxor Friderici Mantuæ Ducis) *non audita, nec in hoc suum consensum præstante, dissolvas*, quemadmodum factum fuit, cùm idem Dux Fridericus, ad normam Sententiæ, ab Apostolico Delegato prolatæ, non citata, nec audita dicta Francisca Uxore, matrimonium deindè cum alia nobili fœmina contraxerit, ut refert *Gozadin.* ubi supra antè *num.* 1. Quamvis autem ipse Juris Consultus contra-
41 riam tueretur opinionem, ejus tamen privatæ Sententiæ præferri debet Pontificium Oraculum, quod executioni demandatum fuit, ut in debilioribus terminis Sententiæ cujuscumque Judicis, quod in illius conflictu nulla habenda sit ratio Consulentium in eadem Causa, probavi *in Instit. crim. lib.* 2. *titul.* 8. *num.* 243. Potissimum quia dubitandi ratiò penès eundem J.C. versabatur circa non verificationem conditionis, & causæ, cujus intuitu Dispensatio concessa fuerat, ut manifestum est sola lectura *d. consilii num.* 14. *num.* 16. & *num.* 29.

Alium verò similem casum refert *Dian. coordin. tom.* 3. *tract.* 1. *de Potest. Pontific. resol.* 94. *nu.* 11. ibi: *Et etiam posse ob communem pacem dispensare, altero ex Contrahentibus in-*
42 *vito, quod est menti tenendum, & vidimus, ita fecisse Greg. XIII. cum Duce Albano, vulgò de Alva de Torres, qui contraxerat primò matrimonium de præsenti per Procuratorem cum filia Ducis de Alcalà Hispali, & secundò cum alia, quod consumaverat.*

III. Demum est Alex. VII. qui die 31. Martii 1661. si-
43 milem dispensationem concessit Principissæ Mariæ Jo: Baptistæ de Nemours, tribuendo amplam facultatem Nuncio Apostolico, & Archiepiscopo Parisien. mediantibus sequentibus verbis: *Per præsentes committimus, & mandamus, ut conjunctim procedentes, postquam ex Informationibus, extrajudicialiter captis, supradictum assertum Matri-*
44 *monium, inter prædictos Carolum Principem Lotharingiæ, & Mariam Joannam Baptistam Principissam contractum, carnali copula minimè consumatum fuisse Vobis constiterit &c. super eodem Matrimonio rato tantùm, & non consumato, authoritate nostra Apostolica dispensetis, ipsumque matrimonium, & illius vinculum, etiam dissentiente memorato Carolo Principe Lotharingiæ, eadem authoritate dissolvatis.*

Ration. autem, milit. pro hac opinione plures sunt.
45 I. Quia si matrimonium simpliciter ratum, altero etiam ex Sponsis invito, ex sola Juris Canonici dispositione dissolvi potest per regularem Professionem, juxta *Text. in can. Dispensatio* 27 *quæst.* 2. & *in cap. Verùm*, & *in cap. Ex publico*
46 *de Convers. Conjugat. Sac. Conc. Trid sess.* 24. *can.* 6. *de Matrim. Card Bellarm. in Controv. tom.* 2. *cap* 38. *num.* 1. & *seq. Less. de Justit. & Jur. lib.* 2. *cap.* 41. *num.* 69 *Layman. Oper. moral. lib.* 5. *tract.* 10. *par.* 2. *cap.* 6. *à num.* 3. cum aliis apud *Colleg. Salmat. de Matr. tr.* 9 *cap.* 4. *nu.* 24. & *Garz. de Benefic. par.* 7. *cap.* 10. *num.* 83. Multo magis id practicari potest in
47 uno, vel altero particulari casu, justa, & urgente concurrente causa.

Si enim Ecclesia in hoc casu per legem generalem dis-
48 pensat super matrimonio rato, & non consummato, nec curat de dissensu alterius Conjugis, quia istum putat irrationabilem, utpotè adversantem perfectiori statui, & majori bono alterius Conjugis, religiosam vitam amplecti volentis, difficile erit assignare congruam rationem, quare eadem Ecclesia, cujus omnis potestas in supremo illius Capite, Summo Pontifice residet, non valebit simi-
49 liter dispensare in aliis casibus particularibus, neglecto irrationabili dissensu alterius Conjugis, quoties in iisdem casibus particularibus par militat ratio, quæ in illa lege generali, ut scilicet consulatur spirituali saluti Conjugis, dispensationem petentis, & caveatur majus bonum in evitandis scandalis.

50 II. Quia tale potestatem Christus Dominus reliquit sui Vicarii prudentiæ, & regulato arbitrio, non autem irrationabili voluntati unius, vel alterius ex Contrahentibus.

III. Quia cùm Summus Pontifex potestatem habeat
dissolvendi matrimonia rata, ad petitionem utriusque Conjugis, ex animadversis supra *num.* 3. Dissensus unius ex 51
Conjugibus nequit impedire effectum hujusmodi Pontificiæ
potestatis; Minusque potest operari, ut Pontifex non consulat conscientiæ illius, qui justam habet causam obtinendi dispensationem. 52

IV. Quia hujusmodi potestas non respicit bonum priva-
tum, sed unicè habet pro fine bonum publicum, quod proinde retardari non debet à privata voluntate unius ex Contrahentibus matrimonium, eo quia expendere hujus causas respicientes publicum bonum spectat ad supremum Principem, non autem ad privatum Contrahentem. 53

V. Quia potestas Superioris in nostris terminis non pen-
det à voluntate Partium, sed fuit eidem attributa à Christo Domino Nostro, regulanda ab existentia, & urgentia justæ causæ, præscindendo à consensibus Partium; Sicuti enim non attento mutuo consensu utriusque Partis, ex adductis *in Tom.* 2. *par.* 1. *discept.* 3. *à num.* 24. semper requiritur justa causa pro matrimonii rati dissolutione; Ita eadem causa concurrente, non est curandum de Conjugis irrationabili dissensu. 54

VI. Quia cùm Sum. Pont. latissimam, amplissimamque habeat potestatem circa matrimonium simpliciter ratum, ut
notat *Fagn. in cap. Ex parte nu.* 6 *de Convers. Conjug.* ibi: *Quam quidem opinionem arbitror veram esse, si matrimonium sit tantummodò ratum, quia circa illud latissimè patet Papæ potestas*, & *Via in Instit. Jur. Can. lib.* 2. *tit.* 9. *de Sacr. Matrim vers. Ratum dicitur fol.* 141. ibi: *Ratum dicitur in quantum est Sacramentum &c. Super quo Papa habet latissimam potestatem.* Hinc fateri necesse est, quòd hæc latissima potestas Summi Pontificis lædi, aut minui, nec illius usus im- 55
pediri potest ex irrationabili dissensu unius Partis, quia dum 56
Papa ex justæ causæ motivo dispensat, non id faciat, ut Privatorum placito, & studio obsecundet, sed suo utitur Jure, suoque satisfacit officio paternæ illius Providentiæ, qua gravioribus malis occurrere, & majus bonum sui Gregis curare tenetur.

Aut igitur asseverandum foret, Summum Pontificem absolutè carere potestate dispensandi super Matrimonio
rato, & non consumato; Aut si hoc, sine temeritatis 57
nota, & injuria Pontificiæ authoritatis, affirmari non potest, admitti quoque debet, exercitium talis potestatis non esse per necesse subordinatum mutuæ utriusque Conjugis voluntati.

VII. Demum, quia donec Matrimonium consu-
tum non est, corpus unius Conjugis transferri dicitur in
potestatem alterius solùm revocabiliter, nec adhuc alter in 58
alterum nanciscitur plenum dominium, & irrevocabilem possessionem; Et proinde parum detrimenti infertur Conjugi dissentienti, cùm primævæ restituatur libertati, nec ad perpetuum cælibatum damnetur, sed alias inire nuptias possit, ut notat *Gonzal in cap Verùm num.* 7. *in fin. vers. Insuper non sequitur, de Convers. Conjugat. Covar. par.* 2. *de Sponsal. cap.* 7. §. 4. *num.* 6. *Clericat. de Sacram. Matrim. dec.* 15. *num.* 7. & 8 ubi proponens sibi hanc eandem difficultatem his verbis: *Justitia non patitur, ut Jus nostrum sine nostro consensu auferatur; Sed per matrimonium ratum acquisitum est uni Conjugi jus in corpus alterius Conjugis; Ergo à Papa non debet ei Jus suum auferri, eodem invito, per dissolutionem matrimonii*: Eidem objectioni *sub num.* 39. ita satisfacit: *Non 6. Quia ad tollenda scandala permittitur ablatio Juris acquisiti per Conjugem in alium in solutione matrimonii rati, tantoque magis, quia Conjux nihil perdit in justitia, dum declaratur liber*, & latè *Rossignol. de Sacr. Matrim. tom.* 1. §. 2. *disquis.* 1. *per tot.* & signanter *nu.* 7.

Concordat *Card. Bellarmin. tom.* 1. *contr. lib.* 2. *cap.* 38. *de Monach. fol* 1725. ibi: *fit autem sine ullius detrimento quando matrimonium est ratum &c Potest alteri nubere, & æque benè, atque antea, cùm adhuc sit Virgo, & nihil infamiæ incurrat &c.*

Ex quibus ramanet manifestum, quòd non à conditione 59
communis consensus utriusque Conjugis, sed à concursu justæ, & rationabilis causæ, prudenter moventis animum Summi Pontificis ad Dispensationem elargiendam, dependeat suæ potestatis exercitium in dispensando.

Et proinde deveniendo ad hujusmodi causas inter illas approbatas, adnumerari communiter solet illa gravis odii, inimicitiæ, infensique animi, vigentis inter Conjuges, eorumque Consanguineos, ut, concordantibus relatis, probat 60
Felin.

Felin. conf. 26. *num.* 19. *Menoch. conf.* 385. *num.* 7. *Sanch. de*
Matr. lib. 2. *disput.* 16. *num.* 30. *Corrad. in Prax. Disp. lib.* 8.
cap. 7. *numer.* 33. *in fin. Gobat. in Theol. experim. tractat.*
10. *de Matrim. cas.* 18. *num.* 692. ubi, quòd ab Inn. & ex hoc
motivo concessa fuit similis dispensatio inter persona vulgaris
conditionis, *Filliuc. Oper. moral. tom.* 1. *tract.* 10. *de Sacram.*
Matr. quæst. 9. *nu.* 59. *De Just. de Dispens. matr. lib.* 2. *cap.* 10.
à num. 16. *& num.* 23. *Avers. de Matr. quæst.* 2. *sect.* 6. *vers. Plu-*
61 *res autem fol. mihi* 242. *Card. de Luc. de Matr. disc.* 7. *num.* 7.
& disc. 9. *nu.* 7. *& n.* 15. ubi refert duos casus similis Dispensa-
tionis, concessæ ob diffidia, & inimicitias utrinq; subortas.

Atque habemus in hac parte celebre Votum Card. Lan-
62 cellotti, quod est tenoris sequentis: in quo §. *Et ideò* asserit,
factis ab ipso diligentiis, non invenisse Authorem, qui hanc
causam non approbet.

„ *Hispalen. Dissolutionis Matrimonii*. De Potestate Papæ
63 „ dispensandi super matrimonio rato, non consumato, non
„ est dubitandum, quidquid multi Theologi existimave-
„ rint; hanc enim opinionem communiter sequuntur Cano-
„ nistæ post *Gloss. in cap. Ex publico de Convers. Conjugat.* &
„ approbant Theologi non pauci, inter quos *Cajet. in Opusc.*
64 „ *tom.* 1. *tract.* 28. *de Matr. quæst. unic.* infinitosque Canoni-
„ stas, & multos Theologos refert modernus *Sanch. de Matr.*
„ *lib.* 2. *disp.* 14. *sub n.* 2. *vers. Hanc Sententiam*, quem solum
„ satis est allegare, ad evitandam congeriem Doctorum, ubi
„ quoque adducit authoritates plurium, qui testantur, se
„ vidisse multas Dispensationes Summorum Pontificum, &
65 „ inter cæteros *Henriqu. de Matr.* qui affirmat, Gregor. XIII.
„ unica die cum XI. dispensasse, & eandem Sent. etiam. se-
„ quuta fuit *Rota in Causa Burgen. Dissol. Matrim.* 17. *Junii*
„ 1594. *cor. cl. m. Justo*, (quæ est *dec.* 86. *post* 2. *Vol conf. Farin*)
„ Cæterùm verissimum est etiam convenire, ut non con-
„ cedatur talis Dispensatio absque urgentissima causa, quòd
„ similiter tradunt *Canonistæ omnes in d. cap. Ex publico*, na-
„ ut *Hostiens. ibidem sub n.* 16. *circa med.* & post eum *Archar.*
66 „ *& Butr. in fine* notent, non expedire in hac materia mul-
„ tum laxare habenas, quod notavit etiam *Oldrad. inter*
„ *Consil. matr. cons.* 1. ubi ponderat quædam verba *Inoc.* ex
„ quibus colligit, Pontificem hoc cum difficultate facere vel-
„ le; Ad id confert dispositio *Text. in cap. Ex parte il* 2. *eod.*
„ *tit.* in quo cavetur, non esse dirimendum matrimonium ra-
67 „ tum, etiamsi alter Conjugum in hæresim lapsus sit, & fa-
„ ciunt tradita per *Abb. in d. cap. Ex parte n.* 13. ubi dicit, tale
„ matrimonium non posse dissolvi, nisi in casibus à Jure ex-
„ pressis, vel omnino similibus, quod repetit *in d. cap. Ex pu-*
„ *blico in fin. eod. tit.* ubi videtur restringere causas ad ingres-
„ sum Religionis.
„ Quare difficultas reducitur solum ad causas; An sint suf-
„ ficientes, & rationabiles; Et quantùm ad primam cau-
„ sam, quæ ex disparitate Conjugum, nempè ætatis, nobili-
„ tatis, & divitiarum, illa approbatur *à Felin. conf.* 26. *n.* 19.
68 „ *v. item maxima disparitas*, *Soccin. sen. con.* 29. *num.* 8. *lib* 1.
„ *Dec. conf.* 112. *ad fin. Nav. conf.* 3. *de Sponsal. Cels. Ugo conf.*
„ 101. *n.* 12. *in fin. Menoc conf.* 385. *n.* 4. *& præs.* 10. *n.* 39. *l.* 2. post
„ omnes allegatos prædictus *Sanch lib.* 2. *disp.* 16. *n.* 1.
„ Verùm ab antiquioribus illis non adducitur hæc causa
„ sola, neque firmatur, causam solam sufficere, Ultra quòd
69 „ loquuntur in majori disparitate, & *Felinus* expressè dicit
„ de ea disparitate, quæ est inter Principem, & Servum,
„ quæ disparitas non adest in casu isto, & propterea non
„ auderem firmare, ex hoc solùm, dispensationem esse con-
„ cedendam, ne nimis in hac materia laxentur habenæ, con-
„ tra *Host.* & alios, supra allegatos.
„ II. Causa, quæ adducitur de animo Viri, non contra-
„ hendi, etiamsi approbetur *à Socin & aliis*, qui allegantur
„ *à Sanch. de Matr.* ubi supra *n* 7. non tamen mihi satisfacit;
„ Tum quia videtur quodammodò improbabilis, cùm, cir-
70 „ cumscripta Juvenis confessione, vix aliàs probari possit;
„ Confessio autem Conjugum non admittitur ad dirimen-
„ dum matrimonium, ut dicitur *in d. dec. Burgen. cor. b. m.*
71 „ *Justo*; Tum quia si deficit consensus, vel aliàs matrimo
„ nium fuit nullum, dicendum est, illud non adesse, & ita
„ vana esset dispensatio, sed opus esset declaratione circa
„ defectum consensus, & nullitatem matrimonii.
„ III. Causa adducitur ex ingenti odio, & discordiis, quæ
72 „ inter Virum, & Uxorem intercedunt, itaut Juvenis nullo
„ modo induci possit ad cohabitandum cùm Uxore, & ex
„ inimicitiis, quæ inter ipsos, eorumque Consanguineos,
„ vertentur, ex eo, quòd Affines Juvenis nullo modo pati
„ possunt hoc matrimonium, quod illis invitis contra-
„ ctum fuit. Unde, nedùm peccata adulterii, sed etiam
„ scandala, venena, & neces probabiliter timeri possunt.
„ Hæc causa approbatur à pluribus pro sufficienti, & ra-
„ tionabili ad concedendam dispensationem, & specie *à Fe-*
„ *lin. d. conf.* 26. *Socin. d. conf.* 29. *Navar. d. conf.* 30. *de Spon-* 73
„ *sal. & Menoch. d. conf.* 385. *& præsumpt* 10. supra allegatis;
„ Quibus consentiunt *Port. d. conf.* 154. *nu.* 22. *&* 24. quem,
„ una cum prædictis, refert etiam *Sanchez* ubi supra *n.* 3. *&* 4.
„ quo loco testatur etiam de quadam dispensatione, concessa 74
„ ab Eugenio IV. ex causa odii inter Conjuges.
„ Et hanc causam sufficientem dicit *Cajetan.* cujus autho-
„ ritas multum me movet *Opusc. d. Tom.* 1. *tract.* 28. *de Matr.*
„ *quæst. unic.* ubi habet hæc verba: *Utrum discordia, orta* 75
„ *inter Conjuges hujusmodi, sine spe remedii, sit rationabi-*
„ *lis causa dispensandi, crederem quod sit, consensu Conju-*
„ *gum accedente, tùm in favorem animarum, ne scilicèt Ado-*
„ *lescentes in adulteria ruant, aut permanere quasi cogantur,*
„ *dum separati perpetuò manerent; Tum ad evitanda homici-* 76
„ *dia, quæ à desperatis Conjugibus facilè procurari possunt*
„ *&c. tum ad bonum Pacis restituendum inter eos.*
„ His addi possunt alii, quos non allegat *Sanchez*, nempè
„ *Anchar. conf.* 239. *sub n.* 4. *ante med.* ubi admittit, justam 77
„ causam dispensandi super rato matrimonio esse, si Vir
„ protrahat consumare, ne Mulier cogatur perpetuò expe-
„ ctare; Et ita in casu fortiori comprobat etiam causam dis-
„ cordiarum, & odii.
„ Item *Bertran. conf.* 218. *in fin. vol.* 5. ubi dicit, prodesse 78
„ ad obtinendam similem Dispensationem, quòd matrimo-
„ nium sit clandestinum, & occasione cujus morti, & sub-
„ crescant rancores inter Cognatos, & Affines, cùm ma- 79
„ trimonium displicuerit propter imparitatem.
„ Item *Purpurat. conf.* 437. *n.* 7. *in fin. & nu* 9. ubi firmat, 80
„ causam evitandi scandali esse sufficientem.
„ Item *Burs. conf.* 461. *n.* 72. qui dicit propter salutem ani-
„ marum, & ob meliorem statum consequendum, Papam
„ dirimere matrimonium ratum non consumatum, & alle- 81
„ gat *Jacob. Enr. conf.* 39.
„ Denique *Rot. in d. Causa Burgen.* 17. *Jun* 1594. *cor. b. m.* 82
„ *Justo*, ubi admittit causam vitandi scandala esse justissi-
„ mam pro dissolvendo matrimonio rato.
„ Et ideò cùm hanc reprobari posse non credo, maximè
„ ubi jungatur cum disparitate, & Ego, facta diligentia, non 83
„ inveni aliquem, qui similem causam quoquo modo in hoc
„ proposito reprobet, licèt non desint Doctores, qui ali-
„ quas causas reprobaverint, ut videre est apud *Gozzad conf.*
„ 2. *& apud Curt. jun. conf.* 170. qui in eodem casu scriple-
„ runt contra Causam Dispensationis.
„ An autem hujusmodi inimicitiæ, odia, discordiæ, &
„ timor scandalorum sint sufficienter probata, ad effectum 84
„ concedendi Dispensationem, erit videndum, licèt pro
„ parte istorum Conjugum, cùm petatur Dispensatio in for-
„ ma commissaria, prætendatur sufficere, quòd ea coram
„ Exequutore verificentur &c.

Longè autem majoris momenti existimanda est hæc causa
periculi scandalorum, & gravis odii inter Conjuges, quan-
do res agitur inter nobiles, & potentes Familias, non uni
subjectas Principi, sed in libera Patria viventes, & in par- 85
tem dominationis, regendæque Reipublicæ adscitas; Fa-
cilè enim intelligi licet, quantum sit timendum, ne discor-
diarum semina in publicum, ac diuturnam tranquilli status
mutationem, atque ipsius publicæ quietis interversionem,
erumpant.

Non refragante, quòd hujusmodi discordiæ, ortum ha-
beant ex ipsa lite, instituta super matrimonii nullitate: Nam, 86
etiamsi indè originem traxerint, nihilominus justam, fun-
datamque præbent causam, ob quam gravioribus periculis,
publicisque inconvenientibus occurrere deceat paternam
Summi Pontificis Providentiam, impediendo judiciariam
contentionem per viam gratiosæ dispensationis, ut in ter-
minis justæ causæ inimicitiæ, ex lite super matrimonii 87
validitate subortæ, habemus dispensationem concessam
inter Joan. de Conca, & Michaelem Blancum, in cujus
Brevi hæc leguntur: *Ratione hujusmodi matrimonii graves*
lites, & inimicitiæ ortæ jam sint, & majores fuissent &c. ut
videre est apud *Corrad. in Prax. dispens. lib* 8. *cap.* 7. *num.* 35.
Itemque alterum similis dispensationis ab Urb. VIII. indul- 88
tæ super matrimonio rato, quod contraxerat Blanca Sva-
rez cum Hiacyntho Remos, videre est in Breve, desuper
expedito die 13. Aprilis 1637. ibi: *Litem, & Causam super*
nullitate, seu invaliditate hujusmodi matrimonii contra eun-
dem Hiacynthum coram eodem Ordinario, seu alio Judice com-
petente introduxiam, & cùm in prosequutione Litis, & Causæ
hujusmodi ratione præmissorum gravia odia, & inimicitiæ or-
tæ sint &c. Necnon aliud ab Alex. VII. mediante Voto C. C.
inter

inter Petrum Vitadum de Valmaseda, & Eleonoram de
Arenaro, & Ave, ibi: *Tumquòd inter dictos Oratores graves dissentiones ortæ sint, & de præsenti vigeant*, ut videre
est in *Lib.* 23. *Decret. fol.* 233. Et rursus in alio casu similis dispensationis concessæ à Clem. X. inter Joan Lucam Crucium
89 Tyburtinum, & Silviam Argolam de Terra Taleacotii,
ex Breve expedito die 16. Septembris 1671. ibi: *Undè cùm graves, periculosæque inimicitiæ inter eos, eorumque Consanguineos exortæ essent*. Et demum aliud exemplum habemus ejusdem Alexand. VII. qui simplicem dispensationem
impertitus fuit super matrimonio inter nobiles Personas Rei-
90 publicæ Januensis, nempè Babilanum Pallavicinum, & Annam Mariam Pinellam, ex hac ipsa causa odii, inimicitiæ,
& periculi scandalorum, ut patet ex Brevi, expedito die 2.
Decembris 1662. ibi: *Exortis verò inter eos, eorumque Parentes, seu Consanguineos animorum alienationibus, inimicitiis, & odiis, propter quæ magnoperè timendum est, ne matrimonium hujusmodi, nisi dissolvatur, difficiles habeat exi-*
91 *tus, quinimo, evidens imminet periculum, ne gravia inde scandala, & inconvenientia sequantur*.

Pro alia pariter Causa admittitur à Doctoribus impotentia Viri ad consumandum matrimonium, ne Uxor cogatur
invita ad cœlibatum perpetuò servandum, quod Jus non pa-
92 titur, vel subiiciatur incontinentiæ periculis ex longa mora
in consumatione matrimonii, ut de Muliere, non cogenda
ad perpetuam castitatem, est *Text. in canon. Integritas* 32.
quæst. 1. cum aliis, perpensis *à Pignatel. consult* 147. *num.* 10.
& seqq. tom. 4. ibi: *Occurrendum est Pontificia dispensatione, quippè ex hujusmodi odio, & impotentia impeditur finis ma-*
93 *trimonii, qui est societas tranquilla, & Proles, & Mulier cogitur invita ad castitatem contra Juris dispositionem*, & conferunt etiam firmata per *Rot. in Mediolanen. Impotentiæ ad coeundum decima sexta Martii* 1588. *§.* 1. *coram Gyptio*, in cujus
94 hypothesi agebatur de Marchione Alphonso Pallavicino,
qui postquàm fassus fuerat propriam impotentiam, matrimonium deindè contrahere optabat.

Et quòd ad evitandum incontinentiæ periculum, voluntaria etiam dilatio Viri, alioquin potentis, consumandi matrimonium, præbeat mulieri justam causam obtinendi à
Summo Pontifice dispensationem super matrimonio rato,
95 individualiter probat *Anchar. cons.* 239. *num* 4. ibi: *Si ergò Vir, sponsalibus jam contractis, protrahit consumare, si hoc facit, licitè possit mulier contrahere, ne cogatur perpetuò expectare, ut dicit Text. &c. Est enim in longa mora fornicationis periculum, & subest æquitas in hoc casu, quia contra Jura isti contrahebant*, quem sequitur *Card. Lancellott.* olim hujus
96 Sacræ Congregationis Præfectus, in Voto, exarato in Causa *Hispalen. Dissolutionis Matrimonii*, de quo supra *num.* 77.
& consonant etiam animadversa ad nostrum effectum per
Fagnan. in cap. Verùm sub num. 11. *de Convers. Conjugat.* ibi:
97 *Neque enim justum, vel tutum, Uxorem tandiù invitam continere, & in periculum incontinentiæ adduci*, & per *Menoch. de Præsumpt. lib.* 2. *præsumpt.* 10. *num.* 42. ibi; *Timor fornicationis Conjugis justa causa dissolutionis matrimonii*.

Ob easdem pariter rationes, Lepram unius ex Conjugibus justam esse causam pro Dispensatione super matrimonio
98 rato, probat exemplum similis Dispensationis, concessæ à Martino V. ut testantur *Perez de Matrim. disp.* 20. *sect.*
8. *num.* 13. *Burgas. de Irregul. part.* 6. *tit. de Spons num.* 740.
Dian. coordin. tom 3. *tit. de Potest. Pontif. resol.* 97. *num.* 4. *vers. Undè refert*, & *Guttier. Canon quæst. lib.* 1. *cap.* 17. *num.* 11.

Et generaliter, quòd impotentia consumandi matrimonium, etiam post illius celebrationem superventa, sit justa
99 causa dispensandi super eodem matrimonio, simpliciter rato, ex eo, quia illius finis impeditus remanet, observant
Fagnan in d. cap. Verùm in fine de Convers. Conjug. Avers. de Matrim quæst. 2. *sect.* 7 *vers. Plures fol mihi* 24[illegible] ibi: *Plures autem, & variæ possunt esse hujusmodi causæ &c utpotè impo-*
100 *tentia consumandi, superveniens post contractum matrimonium quæ si fuisset etiam antea, habuisset vim impedimenti dirimentis, nec ab initio fuisset validum, Gobat in Theolog experim. tract.* 10. *de Matrim cas.* 18 *num.* 69. ibi: *Porrò causæ dispensandi &c. IV. Impotentia, superveniens matrimonio rato, Tancred. de Matrim. lib.* 2. *disp.* 16. *num* 2. *fol.* 105 ibi: *Idem dicas de Impotentia superveniente, quia cessat matrimonii finis, Amic. in Curs. Theolog. tom.* 9. *de Matrim. tit. de Dissol. matrim. sect.* 2. *fol.* 127. ibi: *Morbus incurabilis superveniens, aut qui ante contractum matrimonium Conjugem latebat, Vidal. in Arc. Salut. tit. de Matrim. inquis. num* 66. *fol.* 153. ibi: *Causæ autem pro obtinenda hac Dispensatione variæ à Doctoribus assi-*
101 *gnantur, nempè &c. Lepra superveniens quia sic impediretur mutuus corporis usus, & idem dicendum de impotentia, Dica-*
stil. de Matrim. tom. 3. *tract.* 11. *disp* 2. *dub.* 29 *fol.* 145. ibi: *IV. Impotentia, superveniens matrimonio rato, Leandr. Com-* 102
pend. Oper. moral. tract. 10. *de Magn. Sacr. matrim. disp.* 5. *de Indissolub. matrim. fol.* 502. *num* 54. ibi: *IV. Lepra, Impotentia, alteri Conjugi superveniens*.

Respectu verò dictæ causæ impotentiæ Viri, notandum
videtur, quòd quando allegatur, non pro fundamento de- 103
clarandæ nullitatis matrimonii per Judicis officium, sed adducitur tantummodò pro motivo, & causa Gratiæ Dispensationis, à Summo Pontifice petitæ, non illam exigit certam, & concludentem probationem, quæ ad priorem effectum desideratur, nempè, vel per solemne judicium Peritorum, judicialiter testantium de evidentia perpetuæ impotentiæ, vel per experimentum triennalis cohabitationis, 104
quam, ubi impotentia non sit omninò certa, Sac. Canones
præmittendam præscribunt, antequàm proferatur Sententia
declaratoria nullitatis matrimonii; Sed ad prædictum effectum dispensationis satis est, quòd dicta impotentia sit adeò
probabilis, ut Summus Pontifex illam veram existimare
possit, indèque moveri ad Gratiam Dispensationis, ut in
terminis observat *Card. de Luc. de Matrim. disc.* 7. *num.* 7. Ea 105
viva ratione, quia in his terminis dispensatio propriè, & rigorosè non est talis, sed est potiùs prudentialis administratio justitiæ, quam supremum decet Principem, intrinsecam
matrimonii nullitatem declarando sub alio magis honorifico, & expedito titulo Dispensationis, ut egregiè ponderat
Card. de Luc. de Matrim. disc. 9. *num.* 8.

Et mirificè confert exemplum illud, quod sub Clem. VIII.
contingit inter Sigismundum Transilvaniæ Principem, &
Principissam Mariam ab Austria, de quo *in Tom.* 2. *part.* 1. 106
discept. 3. *num* 10. & 43. & supra *num.* 4. Cùm enim in Congregatione deputata ex octo Cardinalibus, quatuor Rotæ
Auditoribus, & duobus Pœnitentiariis Basilicæ Vaticanæ,
primo loco actum fuisset, an procedi posset ad declarationem
nullitatis, per viam Justitiæ, & negativè resolutum, ut refert *Spondan in Annal. Eccles. ad annum* 1599. *sub num.* 4. &
modò addimus verba Epistolæ Card. de Ossat, qui eidem
Congreg. interfuit, & sunt sequentia: *Venuto il detto giorno ci trovammo tutti* 14. *da Lui dove si propose in primo luogo, se si dovesse procedere in questa dissoluzione per via di Giustizia*, 107
dichiarando il matrimonio nullo, o se dovesse ricorrersi alla strada di Grazia, e di Dispensa, dispensando, e rimettendo le Parti nella loro antica librtà, nella quale erano avanti di contrarre il matrimonio. Fu risoluto, toccante il primo punto, che non era possibile la strada della dissoluzione per via di Giustizia, non sapendo Noi, se la causa, che aveva impedita la consumazione di questo matrimonio, era un'impotenza di questo Principe, o qualche stregaria, ne se questo impedimento era nato prima, ò dopo il matrimonio, ne se era guaribile, o insanabile, nò se era universale verso tutte le Donne, o riguarda sole Vergini, come alcuni avevano detto; Et nihilominùs cum deindè propositum fuisset in eadem Congreg. an 108
saltem procedi posset ad dissolutionem matrimonii per viam
gratiosæ Dispensationis, unanimitèr conculsum fuit affirmativè.

Reputantur etiam pro justis causis notabilis disparitas in
qualitate Conjugum; Necnon, ut Vir, maximè conveniens 109
bono publico, eligatur in Episcopum; Gravis morbus, superveniens uni ex Conjugibus antè matrimonii consumationem, & aliæ, relatæ *à Gobat. in Theolog. experim. tract.*
10 *de Matrim. cap.* 18. *num.* 692. & ab aliis Authoribus citatis supra.

Admittitur pro alia justa causa consumatio matrimonii
cum Muliere, cum qua Vir secundo loco contraxit, postquam cum alia priùs contraxerat, sed non consummaverat, 110
itaut primum matrimonium sit, & dicatur simpliciter ratum, secundum verò consumatum, ut observat *Card. de Luc de Matrim. disc.* 7. *num.* 7. ibi: *Hanc autem Dispensationem justè, ac rationabilitèr sperandam esse dicebam, utpote per Sedem Apostolicam concedi solitam, quando nulla suspicio urgeat consumationis primi matrimonii, dum è contrario ob consumationem secundi, infamia mulieris, aliaque scandala resultarent*, & concordant *Barbos. ad Concil. sess.* 24. *de Reform. matrim cap* 3. *num.* 13. ubi refert similem dispensationem concessam *in Caven.* 17. *Julii* 1629. & *Dian. coordin. tom* 3. *tract.* 1. *de Potestat. Pontific. resol.* 94. *num.* 11 ubi refert aliam dispensationem, concessam à Gregor. XIII. uni ex Magnatibus Hispaniarum.

Cùmque quælibet ex dd. causis, etiam separatim sumptis,
juxta opinionem præfatorum Doctorum, sufficiens repute- 111
tur ad obtinendam d. dispensationis Gratiam, multò magis
id verum erit si concurrant plures respectu ejusdem personæ,
ut in

ut in hisce controversiis faciendum esse generaliter monet
112 *Rot.decis.262.num 25.coram Emer.jun.& in Rom.Matrim.*15.
Januarii 1684. *§. Cunctæ coram Ursin & in Viennen. Matrim.*
25.*Junii*1703. *§. Et quamvis coram Einentiss. Scotto*, & in
nostris terminis *Cardin.de Luc. de Matrim. disc.9.num* 13.*&*
113 *Rota in Rom. Dissolut. Matrim.*25.*Junii* 1685.*§. Impotentia*
vers. Etsi de per se coram Paulut

Quibus contraponi non potest *Fagnan. in cap. Ex parte*
114 *num.*26. *de Convers. Conjugat.* Necnon adversus prædicta
allegari non merentur resolutiones C. C. *in Cadicen.* 31. *Maii*
1704.*& in Eystenen.* 15. *Decembris* 1716.*&* 15.*Maii* 1717.*&*
*in Frisingen.*7. *Maii* 1718.

Quia *Fagnanus* non negat, Summum Pontificem dispen-
115 sare posse in matrimonio rato, & non consummato, sed di-
cit solùm: *Quod ad instantiam unius tantùm non consueve-*
runt matrimonia dissolvi. Quæ verba excludunt dumtaxat
116 obviam, & frequentem consuetudinem dispensandi, non
autem absolutè excludunt casus aliquos, in quibus ex gra-
vi causa id fuerit practicatum. Et sanè idem *Fagnanus* in
117 hac parte latissimam agnoscit in Summo Pontifice potesta-
tem circa matrimonia rata, & non consumata, juxta ver-
ba, relata supra *num* 55.

Exempla verò denegationis similium Dispensationum in
118 dd.*Cadicen. Eystetem.& Frisingen.*nullatenus obstant; Tum
quia denegatio non promanavit à circumstantia dissensus
119 uniusex Conjugibus, sed ab aliis justis motivis, quæ, etiam
accedente mutuo utriusque consensu adhuc dispensationem
denegari postulassent. Tùm etiam, quia exempla illa respi-
ciunt Personas vulgaris conditionis, in quibus certum est,
non tàm facilè dispensari solere, cùm in hoc etiam genere
120 Gratiarum discrimen esse deceat inter conditionem Perso-
narum ignobilium, & illam Personarum præstantiorum,
quod & consonat claræ dispositioni *Sac. Concil. Trident. in*
*sess.*24. *de Reform. Matrim. cap.* 5.& observat *Fagnan. in cap.*
*Quia circa num.*11. *& seqq. de Consanguin & affinit. & Card.*
*Pallavic. in Histor.d. Concil.Trident.lib.*23. *cap.* 8. *num* 3. ubi
respondet vulgari illi objectioni, quòd Personarum acceptio
in nostris terminis admittenda non sit.

Diversitatis rationem assignat *Fagnan.in cap. Quia circa in*
fine de Consanguin. & Affinit. Quia quando agitur de Personis
subditis, illas facilè Princeps, aut Magistratus coercere
possunt, ibi: *Hujusmodi discordias sæcularis Magistratus*
121 *authoritas sedare facilè poterit*; Non sic autem, quando ser-
mo est de Magnatibus alicujus Reipublicæ, penes quos do
minatio est, & suprema regendi, imperandique potestas re-
sidet, nullumque recognoscunt Superiorem in Temporali-
bus; Tunc enim quis erit ille legitimus Princeps, aut Ma-
gistratus, qui perniciosos earundem discordiarum effectus
comprimere possit; Necnon, experientia teste, in his cir-
cumstantiis privatæ animorum passiones facilè evadunt
publicæ.

Neque adversus prædicta, solidè in Jure firmata, juvat
122 hic recurrere ad reflexionem, quòd matrimonium duo inclu-
dit, Sacramentum scilicet, & contractum, quodquè licèt
Summus Pontifex amplissimam habeat potestatem in or-
dine ad Sacramentum, juxta authoritatem *Fagnanus*, &
aliorum Doctorum supra citatorum, eadem tamen pote-
stas non sit adeo ampla in ordine ad contractum; Præci-
123 puè, quando unus ex Contrahentibus, suum denegan-
do consensum, insistit pro ejusdem contractus exequutione.
Quam objectionem inter familiares discursus mihi fecit
æquè doctus, & in praxi versatus Amicus meus, non Ad-
vena, nec hospes Juris, sed Civis, & domesticus Juris pru-
124 dentiæ, ut de *Card. de Luca* dixit *Rota decis* 222. *num.* 2.
*part.*15.*recent.*

Ultra enim ea, quæ adnotavimus supra *num.* 58. ex qui-
bus præsens difficultas cessare videtur, subdimus, quòd ad-
misso etiam, quòd in Sacramento matrimoni considerari pa-
riter possit ratio contractus, ex adductis *in Tom.*1.*part.* 2.*di-*
125 *scept.*1.*num.* 181. duo semper innegabilia sunt. I. Quod ratio
Sacramenti, utpotè nobilior, trahit ad se rationem contra-
ctus, & consequenter Summus Pontifex, habens amplis-
simam potestatem in concernentibus Sacramentum, ean-
dem pariter habere dicatur in ordine ad rationem contra-
ctus, elevati ad statum, & dignitatem Sacramenti, ju-
126 xta ea, quæ observavimus supra *part.* 1. *discept.* 19. *à num.*
246.ubi ex hac solida reflexione probavimus, matrimonium
etiam sub ratione contractus, attenta elevatione ad statum
Sacramenti, nullatenus subesse legibus civilibus, & sæcu-
larium Principum placitis.

II. Verò, quòd non est novum in Jure, quòd non solùm
supremus Princeps, sed etiam ipsimet Judices supplere pos-
sint, imo debeant in certis circumstantiis, irrationabilem 127
dissensum Partium, ut vidimus supra *discept.* 5.*num.* 150. &
concordant *Gloss. in cap. Nullus de Jurepatron. Felin. in cap.* 128
Cùm venerabilis num 33.*de Exception.Roland à Vall.cons.*50.
*num.*17.*lib.*4. *Menoch de arbitr.cas.*182.*num.*12. *Lambertin.*
*de Jurepatron.lib.*1.*part.*2.*quæst* 1.*art.*20 *per tot.Gonzal.ad*
*Reg.*8.*Cancell gloss.*47.*num.*37.*&* 38 *& Rot.decis.*419.*num.*2.
lib. 3.*coram Puteo*. Et in nostris terminis *Cleric. de Sacr ma-*
trim decis. 15.*num* 7. *&* 8. *&* 39. Idem probat *Belarmin.*ubi
supra asserens; Dices: *At injuria illi fit cum spolietur invi-*
tus re sua; *Respondeo tenetur consentire &c potest autem cogi*;
ut faciat quod tenetur facere; Absque; ullo autem dubio te-
netur id facere, accedente juxtà. & urgenti causa, cum
cujus præsupposito loquuntur omnes Doctores.

Quæ si procedunt in illis terminis, in quibus circa validi-
tatem contractus matrimonii, nulla omnino adsit difficul-
tas, multò magis habebunt locum, quando, vel ratione im-
potentiæ Viri, non adhuc concludentissimè probatæ, sed
præexistentis matrimonii tempore; Vel ex aliis facti cir-
cumstantiis, contractus non potest dici taliter validus, ut
nullam admittat dubietatem; In hoc enim casu contrahens
cum dubietate validitatis contractus matrimonii multo mi- 129
nus insistere potest pro illius punctuali observantia, neque
potest conqueri, si in hac parte non experiatur solitam Ec-
clesiæ benignitatem, non servando illius præcepta, sed cum
dubio impotentiæ matrimonium contrahendo, faciendo in-
juriam eidem Sacramento, quod magnum in Christo, & in
Ecclesia vocat *D. Paul. in Ephes.* 5. 32. ut in simili disponit
*Concil.Trident sess.*24.*de Reform.matrim.cap.*5.& Nos obser-
vavimus *in Tom.*1.*part.*1. *discept.*10. *num.*11. & in nostris ter-
minis *Anchar* citatus supra *num.*95.

Ad probandam autem impotentiam ex parte Viri, & non
consumationem matrimonii ex parte Mulieris, in illis ter-
minis, in quibus adducuntur multæ extrajudiciales demon-
strationes utriusque, & non instituitur apud Judices pro disso-
lutione matrimonii per viam justitiæ sed petitur à Principe 130
illius sola dispensatio per viam Gratiæ, non debet concur-
rere rigor ille probationum, qui de Jure requiritur in primo
casu, sed Princeps potest etiam moveri ab extrajudicialibus
demonstrationibus, tam impotentiæ Viri, quàm virginita-
tis Mulieris, ut in his terminis observat *Card. de Luc. de Ma-*
trim. disc 7. *num.*7. ubi, quòd ad inclinandum animum Sum-
mi Pontificis pro dispensatione in matrimonio rato, sufficit,
nullam urgere suspicionem consumationis ejusdem matrimo-
nii, ibi: *Hanc autem dispensationem justè, & rationabilitèr*
sperandum esse dicebam, utpotè per Sedem Apostolicam conce-
di solitam, quando nulla suspicio urgeat consumationis primi
matrimonii; Et de sola probabilitate impotentiæ, desumpta
ex cohabitaotine conjugum per quinque menses *Pignatel. con-*
sult 148. *num.*14. *tom.* 1. ibi: *Porrò in hoc casu negari non po-*
test quin adsit impotentiæ probabilitas ex cohabitatione quin-
que mensium &c ratione que incertitudinis Prolis, & dubii va- 131
liditatis matrimonii ob impotentiam, Pontifex possit esse pro-
clivior ad concessionem dispensationis.

Et in specie practicavit Alexand. VII. mediante ejus Bre-
ve, expedito die 31. Martii 1665. ut patet ex verbis, regi-
stratis supra *num* 44.

Idemque practicavit pariter Clemens VIII. in casu, de 132
quo supra *num.* 4. quem latè describunt *Card. Ossatus Epist.*
180 *per tot.& Spondan.in Annalib.Eccles.ad annum* 1599.*sub*
num. 4. 133

Nec contrarium practicasse eundem Alexand. VII.in simi-
li dispensatione, ad preces utriusque Conjugis concessæ in il-
la *Januen.* in qua scripsit *Card. de Luc. de Matrim. disc.* 9. pa-
tet ex Attestatione Vicarii generalis Januensis, sequentis 134
tenoris.

Universis, & singulis fidem facimus, & attestamur, inter 135
probationes factas in Processu, constructo coram fel.rec. Emi-
nentiss. & Reverendiss. D.Card. Stephano Duratio Archiepis-
copo Januen. Exequutore Apostolico vigore Brevis sa: mem.
Alexand. VII. dati Romæ die 2.*Decembris* 1662.*pro dissolutio-*
ne matrimonii rati, & non consumati, aliàs contracti inter
tunc Illustriss. Babilanum Pallavicinum, & Annam Mariam
Pinellam, non fuisse adhibitam Visitationem Obstetricum su-
per virginitate dictæ Illustriss Annæ Mariæ, ceptis die 11. *&*
finitis die 19. *Decembris dicti anni* 1662 *receptis à qu. Joan.*
Baptista Badaraco Notario, & tunc curiæ Archiepiscopalis
Genuæ Cancellario, coram Nobis præsentatis, & per Nos
diligenter visis. lectis, & recognitis.

Ex quibus patet, non subsistere id, quod respectu dictæ
Causæ *Januen.* asserit *Card de Luc. d disc.*9. *de Matrim num.* 136
6 *vers. Atque ita*, quòd scilicet in d.casu, ultra juramentum,
ab utro-

ab utroque Conjuge, & Consanguineis amborum Contrahentium, seu sep.ima manu eorundem præstitum, adfuerit etiam recognitio virginitatis Uxoris, facta ab Obstetricibus.

Quod ictu oculi desumitur ex sola lectura Brevis dispensa-
137 tionis, in quo fit specifica mentio confessionis Conjugum, & septimæ manus eorum Propinquorum, sed nulla legitur syllaba, concernens aliam probationem viginitatis Uxoris, ibi: *Jamque ipsi Exponentes in præsentia tua Jusjurandum præstiterunt, se matrimonium hujusmodi nunquam consumasse, & utriusque eorum Consanguinei, idipsum coram Te etiam asseruerunt.*

Idque ex eo ad evidentiam pariter comprobatur, quia in *cap. Laudabilem de Frigid. & malef.* ad probandam virgini-
138 tatem Mulieris pro dissolutione matrimonii ob Viri impotentiam, non prescribitur copulativè septima manus Propinquorum, & recognitio, facienda per Obstetrices, sed apertè statuitur, sufficere solam Confessionem Conjugum, cum septima manu Propinquorum, juxta illa verba: *Si autem, quod nunquam se invicem cognoverint, ambo fatentur, cum septima manu Propinquorum &c. tactis sacrosanctis*
139 *Evangeliis, uterque jurejurando dicat, quòd nunquam per carnis copulam una caro effecti fuissent, & tunc videtur, quòd Mulier valeat ad secundas nuptias convolare.*

Videtur proinde nimis improprium, quòd absque ulla ne-
140 cessitate voluerit in *d. Causa Januen.* practicari id, quod ad terminos claræ dispositionis Juris Canonici nullo modo, nulloque colore requirebatur ad obtinendam exequutionem dictæ dispensationis, jam concessæ cum sola narrativa probationis non consumationis per Juramentum Conjugum, & septimam Propinquorum manum; Quæ recognitio non de facili permitti solet à nobilibus Puellis, ut experientia notum est, & in suo casu observavit *Card. de Ossat. Epist.* 180. his verbis: *Il fust parlè de visiter la Princesse par de sages Femmes,*
141 *& autres Matrones, mais on ne s'arrestà point à cela, parce qu'il fust sceu; que ladite Princesse ne souffriroit aisement d'estre visitèe;* Et generaliter notat *Sperell. decis.* 136. *num.* 10. ubi respondendo objectioni, quòd, si hoc verum esset, oporteret eliminare hanc speciem probationis ad probandam virginitatem, sequendo: *D. August. lib.* 1. *de Civit. Dei*
142 *cap.* 18. ait: *Ergo nunquam faciendum esse similem inspectionem, & sic hoc genus probationis eliminandum*, inquit, *se, id non audere affirmare, sed id relinquendum esse Puellis sæcularibus infimæ conditionis.*

Quarum respectu verificari pariter potest, id quod legitur *in cap. Causam* 14. *de Probat.* ibi: *Sæpè manus fallitur, &*
143 *oculus Obstetricum*, quod utinam experientia verum non comprobaret, non solùm ex defectu peritiæ, & periculi in ordine ad Obstetrices, sed etiam ex operationibus vilium, & inhonestarum Mulierum, ut observant *Bajard. ad Clar. §. final. quæst.* 4. *num.* 7. His verbis: *Et hoc mihi contigit in facto, dum eram Gubernator Civitatis Spoletanæ, ubi quædam Puella fuit tradita duabus Obstetricibus, ex improviso vocatis, qua inspecta, cum juramento retulerunt, eam esse*
144 *virginem, & postea fuit reporta prægnans Vercell. quæst. moral. & legal. tom.* 1. *quæst.* 14. *sub num.* 4. ubi, quod inter Turcas adeo certa habentur medicamina ad colorandam virginitatem, ut Puellæ constupratæ, tanquam integræ publicè vendantur, præcedente illarum visitatione, & recognitione, taliter ut neque etiam possit deprehendi vitium
145 corruptæ Puellæ, quodque id fuit eidem narratum Constantinopoli, & ex Medicis *Eugen. Epist. medic. tom.* 2. *lib.* 1. *cap.* 5. ubi, quòd à sex probatæ famæ Obstetricibus Mulier quædam judicata fuit Virgo, quæ per septem menses antea puerum peperat, & *Regner. de Graff. in Biblioth. anathom. tom.*
146 1. *tit. De Infim. Ventr. fol.* 594. *vers. His omnibus*, ubi postquam retulerat multa, quæ ab Authoribus ad virginitatem cognoscendam adduci solent, juxta versus illos *Claudiani*: *Et vestes thyrio sanguine fulgidas, Alter virgineus nobilitet cruor, Tunc victor madido prosiliat thoro, Nocturni referens vulnera prælii;* Subjungit: *Sed quam fallacia, atque ridicula hæc sint, nemo ignorat.*

Condormitio Conjugum in eodem lecto, sicuti non facit, ut matrimonium amittat qualitatem, & denominatio-
147 nem rati, quando in rei veritate consummatum non fuit, ex adductis in *Tom.* 2. *part.* 1. *discept.* 3. *à num.* 45. Ita non benè adduci potest pro motivo difficilis concessionis Gratiæ dispensationis, ex ibidem cumulatis, & in terminis condormitionis Viri in eodem lecto cum virgine, sibi matrimonio juncta per spatium quinque mensium, loquitur *Pignatell.*
148 *consult.* 148. *num.* 14. *tom.* 1.

Et in terminis condormitionis Viri cum Uxore vidua, cujus respectu negativa consumationis matrimonimonii quodammodo fraternizat cum impossibili, egregiè *Card. de Luc. de Matrim. disc.* 9. *num.* 15. referens Dispensationem, in his terminis concessam à Clem. X. ibi: *In quadam verò alia Causa, in qua ob inimicitias, & antipathiam cum hoc exemplo* 149
idem practicatum fuit, cum præsupposito etiam, quod ageretur de matrimonio rato tantùm, difficultas magna apud me erat, quòd ageretur de Vidua, quæ cum Viro jam dormierat, ideoque non agnoscebam, quomodo convinci posset negativa consumationis matrimonii; Licèt enim id non sit omnino impossibilis justificationis, attamen videtur nimium difficilis, 150
adout sit difficultas, quæ quodammodo fraternizet cum impossibilitate.

Remanet proinde sine fundamento assertio illa, quòd nunquam datus sit casus dispensationis matrimonii rati, in cujus circumstantiis Vir, & Uxor insimul condormie- 151
rint, absque recognitione Virginitatis Uxoris, dum habemus dictum individualem casum, relatum *à Card. de Luc.* cujus respectu verificatur duplex circumstantia, omni consideratione digna. I. Quod Contrahentes erant personæ mediocris conditionis, non primi ordinis in Patria libera, sed subditæ uni ex Romanis Baronibus, & ex Terra Talecotii, & Civitate Tyburtina. II. Verò, quòd agebatur de condormitione Viri potentis cum Muliere vidua, & adductæ, atque admissæ fuerunt pro justis causis solæ *graves*, 152
periculosæque inimicitiæ inter eos, eorumque Consanguineos exortæ, juxta præcisa verba Brevis dispensationis, expeditæ die 16. Septembris 1671. prævio Voto trium Cardinalium dumtaxat, nempe Francisci Brancatii, Marcelli Sanctacrucii, & Caroli Gualterii.

Ex quibus *in Tom.* 2. *part.* 1. *discept.* 3. *num.* 26. in ea fui opinione, quòd Summus Pontifex in his casibus possit dispen- 153
sare in matrimonio rato, & nullatenus consumato, etiam dissentiente uno ex Conjugibus; Hodiè autem eò magis in eadem opinione confirmor, quò Sacr. Congregat. Concil. die 20. Maii 1719. requisita pro Voto à Santissimo Domino Nostro dictam affirmativam Sententiam approbavit, & canonizavit.

DISCEPTATIO XXII.

Potentina Processionis.

PRO

PP. Reformatis S. Francisci Aviliani,

CUM

PP. Dominicanis.

ARGUMENTUM.

Infra Octavam festivitatis SS. Corporis Christi licitum est omnibus Religiosis solemnem Processionem facere, ad ornatum Constit. 10. *Gregor. XIII.*

FAmilia Cismontana PP. M. O. R. Sancti Francisci in Oppido Aviliani Potentinæ Diœcesis habet unum ex prin- 1
cipalioribus Conventibus Provinciæ Basilicatæ. In illo enim *attualmente vi stanno di fameglia il Padre Guardiano, e sette altri Sacerdoti* 12. *Novizii, e* 19. *Fratelli laici*, & sic totum Religiosi *num.* 39. ut per hæc præcisa verba id testatur E. *in Relat.*

E contra verò in eodem Oppido unicus duntaxat reperi-
tur Conventus Dominicanorum, in quo, ut ait idem Epi- 2
scopus, ubi supra, *ci sono di fameglia attualmente* 4. *Sacerdoti, cioè il Padre Priore, e tre Lettori, e cinque Conversi*, & sic in totum novem Religiosi, inter quos tres Lectores, absque ullo tamen D[illegible]ulo, ut inter Partes non controvertitur, & patet ex Summar. ex quo constat, in præteritum, & ante duos ultimos annos, tres duntaxat Sacerdotes, & totidem Laicos in illo moram fecisse.

In eodem Oppido præteritis temporibus processum fuit 3
cum illo insubsistenti supposito, quòd Religiosi Dominicani ha-

ni haberent privativam faciendi Processionem SS.Corporis Christi in Dominica infra Octavam ejusdem Solemnitatis, cohærenter ad quoddam particulare Indultum Sancti Pii V. emanatum pro aliquibus Provinciis Hispaniarum, relatum *in Constit.*10. *§.*1. *Gregor.XIII.*

Verùm edocti dd. PP. Reformati Aviliani ab alia Causa
4 alterius Conventus nostræ Religionis, coram hac Sac.Congreg. disputata, sub titulo vicinæ Civitatis *Tricaricen. Processionis*, id nullam habere subsistentiam, in qua, utraque Parte acerrimè informante resolutum fuit, talem privativam nullo modo competere dd. PP. Dominicanis, ut recognosci potest *ex Tom.* 1. *part.*2. *discept.* 10. *& Tom* 2. *part.* 1. *disc.*4. Sed in hac parte punctualiter servandam esse dictam
5 celebrem *Constit.*10. *Gregor. XIII.* quæ ita summatur. *Quod omnibus liceat in quacumque die infra Octavam SS. Corporis Christi Processionem solemniter facere in honorem suæ festivitatis.*

Hinc anno 1716. iidem Reformati hujusmodi Processionem
6 facere procurarunt, omniaque summa pace peracta fuerunt occasione Visitationis tunc temporis moram faciente in eadem Terra Aviliani Episcopo Potentino: Fuitque etiam facta die Sabbati infra Octavam ejusdem solemnitatis, eò quia eodem anno dicta die in nostra Ecclesia celebratum fuit solemne festum Sancti Antonii Patavini, ut refert etiam E. in d. *Relat.*

Anno verò 1717. credebant iidem Reformati, nullum omninò obstaculum invenire in facienda d. Processione, quæ nemini præjudicium vel minimum affert, estque uni-
7 cè directa ad majorem Dei cultum. Quibus attentis pro illius facultate, & permissione omnis capienda est favorabilis interpretatio ad *Textum in cap. In his de Privileg.* & juxta firmata per *Rot. in decis.* 847. *num.* 3. *coram Seraph. & decis.* 685. *num.* 5. *coram Cerr. & decis.* 528. *num.* 23. *&* 24. *part.* 7. *recent.*

Cæterùm res aliter se habuit: Patres enim Dominica-
8 ni, habita notitia ejusdem piæ voluntatis Reformatorum, eorundemque devotionis erga augustissimum SS. Eucharistiæ Sacramentum, omnem moverunt lapidem ad illam impepiendam, & quidem, tam de Jure, quàm de facto: De Jure multis diebus ante suo magno secreto procurando Inhibitionem, seu Monitorium à Curia Episcopali, ne eandem Processionem facerent, *e con tutto che* (sunt verba Episcopi in dicta Relat.) *li Domenicani avessero potuto a luogo, e tempo congruo di far intimare subito detto ordine, nientedimeno ne differirono la notificazione sino al doppo pranzo del giorno di Domenica infra Octavam*, hoc est ad illud tempus, seu temporis illa momenta, quibus Processio
9 incipere debebat, imo jam incæpta erat. De facto verò, mediantibus illis operationibus, quæ in parte recognosci possunt ex Summario Nec non ex *dicta Relatione Episcopi*, ibi: *Qual'effetto accagionato avesse l'intimazione di tal'ordine, taccio per la confusione il dirlo.*

Obiter observantes hìc respectu hujus Monitorii, seu In-
10 hibitionis, illius verè maximam, & intolerabilem exhorbitantiam; Eo enim tempore, quò unus ex Jesu Christi Vicariis, Apostolorumque Principis Successoribus, per viam legis universalis, mediante ejus Papali Constit. impressa in Bullario, expresse mandat, & cubitalibus istis literis præcipit *omnibus Fratribus Ordinis Prædicatorum, & quibusvis aliis personis cujuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, conditionis* (inter quas nemo dubitat, comprehendi Curias Episcopales, & ipsosmet Episcopos) *in virtute sanctæ obedientiæ, & sub excommunicationis majoris late sententiæ, nec non suspensionis, & interdicti, aliisque &c. pœ-*
11 *nis, ne contra præsentium Literarum tenorem venire, aut suprascriptos, vel quoscumque alios, quorum interest, interierit, aut interesse poterit quomodolibet in futurum, quò minùs præmissa liberè fieri possint, per se, vel per alium, seu alios publicè, vel occultè, directè, vel indirectè, tacite, vel expressè quovis quæsito colore vel ingenio impedire audeant, vel præsumant*, juxta præcisa verba *d. Constit.* 10. *§.* 4. *Gregor. XIII. in Bullar nov. tom.* 2. Sub ipsiusmet Summi Pon-
12 tificis oculis reperiri potuerit Ecclesiasticus Judex, qui eandem Processionem impedire ausus fuerit, & præsumpserit, non tacitè, & indirectè, sed expressè directè, & per viam actus judicialis, mandando, & præcipiendo *Patribus Reformatis Sancti Francisci Terræ Aviliani, ut sub pœna Interdicti Ecclesiæ non audeant, neque præsumant Processionem SS.Sacramenti peragere &c.* sunt verba Monitorii, quod videtur esse longè duriùs, ac aliud Præconem clamare,
13 aliud nunciare Judicem, reprobatum *à Div. Gregor. homil.* 37 *in Evang.* Eò quia verè, & propriè idem est, aliud Summum Pontificem demandare, aliud inferiorem Judicem Ecclesiasticum, & subditum præcipere, quando Sacri Canones strictissimè injungunt, *puros nutus, & umbras voluntatis Summorum Pontificum esse festinanter, & inoffenso pede exequutioni mandandos, & adorandos*, sunt verba *P. Gruther. de Arte benè desider. resol.* 15. *§.* 9. *num.* 177. *fol.* 330. 14

Cum illo addito, quòd ad procurandam exequutionem ejusdem Papalis legis non omiserunt pauperes Religiosi re- 15
currere etiam ad præsidium hujus Sac. Congreg. humillimas fundendo preces eidem Episcopo, illumque enixè exorando, *che ordinasse a quell'Arciprete, che facesse eseguire il Decreto, ultimamente uscito a loro favore dalla Sac. Congreg. per la Processione del Venerabile*, hoc est illud emanatum in *dicta Tricaricen.* de quo supra *num.* 5. ut per hæc numero verba refert 16
Episcopus in *Relat.* ubi addit: *Alla quale dimanda diedi poco orecchio in riguardo, che era un punto, che aveva bisogno di cognizione di Causa.* Ac si post solemne judicium hujus Sacrosancti Senatus pro illius exequutione remaneat Episcopis facultas procedendi ad cognitionem meritorum Causæ, non autem eisdem Episcopis remaneret sola gloria exequendi, & obediendi. Ita ut in hac etiam parte iidem Religiosi magnos experti fuerint irregulares operandi modos, improba- 17
tos *à D. Bernard. in Epist ad Innoc. Papam, inter ejus Opera fol. mihi* 159. his verbis: *Etiam post appellationem tui nominis, ausi sunt exercere &c.*

Quæ dicta sint pro sola integritate narrationis facti, ex illo motivo, quod expressimus in principio Epistolæ ad *Lector. nostrar. Instit. Crim.* sequentibus verbis: *Neque ab ulla* 18
exercitatione magis animus noster, & professio, quàm à Causis criminalibus sit aliena: Eò quia hodiè unicè quæritur, an dd. PP. Dominicani privativam habeant facultatem faciendi Processionem in Dominica infra Octavam SS. Corporis Christi.

Pro cujus negativa resolutione superabundare videtur sola, & simplex recognitio, & lectura *d. Constit.* 10. *Gregor. XIII.* una cum successivis Oraculis hujus Sac. Congreg. ema- 19
natis *in d. Tricaricen.* diebus 18. *Aprilis* 1714. & 4 *Martii* 1717. acriter se opponentibus, tam Religiosis familiæ Domini- 20
canæ, quàm Clero Sæculari Oppidi Montis Murri, ut videre est *in d. discept.* 10. *part* 2. *tom.* 1. *& discept.* 4. *part.* 1. *tom.* 2.

Quia verò duo inculcata fuerunt in dicta Curia Episcopali Potentina: Indultum nimirum Sancti Pii V. una cum qua- 21
dam Declaratione Clem. VIII. Necnon quasi possessio hujusmodi Processionem faciendi in dicto die Dominico infra Octavam, privativè quoad omnes alias Regulares Familias, in qua asserunt esse, & manuteneri prætendunt dd. PP. Dominicani. Hinc breviter illarum insubsistentiam demonstrantes.

Respectu primæ dicimus, idem Indultum, vel esse restrictum ad aliquas Hispaniarum Provincias, specificatas *in d.* 22
Constit. 10. *§.* 1. *Gregor. XIII.* Vel in omnem casum revocatum in hac parte fuisse à dicto successore Summo Pontifice *Gregorio XIII in Constit.* 10. *§.* 3. cubitalibus istis literis: *Nihilominùs pro potiori præmissorum cautela Literas Pii prædecessoris hujusmodi harum serie penitùs, & omninò quoad effectum prohibitionis celebrandi Processiones hujusmodi, cassamus, irritamus, & annullamus, viribusque, & effectu evacuamus, & tanquam tales minimè attendi, vel eisdem Fratribus Prædicatoribus suffragari posse, volumus*, & notat *Barbos. in Summ. Apostol. decis. collect.* 231. *num.* 2. Et proinde in eodem prætenso Indulto, ut supra expressè revoca- 23
to, nullum omninò fundamentum fieri potest, ex adductis per *Gobb. cons.* 64. *num.* 118. *& seqq.*

Dicimus pariter, Clementem VIII. nullo modo confirmasse idem Indultum Pianum quoad privativam facien- 24
di Processionem, sed solùm confirmasse Indulgentias, in illo concessas, associantibus Processiones Dominicanorum, faciendas in Dominica infra Octavam Sanctissimi Corporis Christi, illas extendendo etiam ad Conventus, postea erectos, ut hæc Sacr Congregat. admisit in *dicta Tricaricen. Tom.* 1. *part.* 2. *discept.* 10. *à num.* 14. *usque ad num.* 19

Et in nostris individualibus terminis, hujusmodi Clementinam declarationem interpretando, observant: *Barbos. in Summ. Apostol. decis. collectan.* 372. *num* 12. ubi re- 25
fert ita pluriès decisum ab hac Sacr. Congregat. *& de Potestat. Paroch cap.* 12. *num.* 14. *& Pignatell. consult.* 73. *num.* 1. *& seqq. tom.* 6.

Neque majorem habet subsistentiam secunda exceptio, 26
funda-

fundata in d. prætensa quasi possessione PP. Dominicanorum faciendi d. Processionem.

Quia ex hac parte non impugnatur Dominicanis Jus fa-
27 ciendi propriam Processionem d. die Dominico infra Octavam, sed nostri Religiosi suas restringunt preces ad hoc, ut possint illam facere hora, & tempore, diversis ab illis, quas eligunt dd. PP. Dominicani. Ultrò admittentes, eosdem Dominicanos posse eligere tempus, & horam, sibi benè visas, ut in specie practicatum fuit *in d. Tricaricen.* in qua hæc S. C. mandavit, in die SS. Corporis Christi Processionem faciendam esse à Clero Sæculari; A PP. Dominicanis in die Dominico infra Octavam de mane; Et à PP. Re-
28 formatis eodem die Dominico de sero; Hoc modo denegando quidem privativam eisdem PP. Dominicanis, sed illis tribuendo tempus, & horam, ab illis desideratas, quod pariter practicari poterit in præsenti. Nihil aliud petentes, atque pro nihilo alio supplicantes nostri Religiosi, quàm propriam Processionem facere, sed sine ullo præjudicio Dominicanorum, illorumque prioritatis.

Cæterùm, quòd attentis clausula *Sublata, & decreto irri-*
29 *tanti*, quibus munita est dicta Constit. Gregoriana, nullum omnino fundamentum fieri possit in usu, contrario eidem Papali legi, in terminis firmavit *Rota in Tranen. Præeminentiarum 20. Februarii 1713. §. Quod autem, & ferè per tot. coram Card. Scotto*, quam sequitur *D. Piton. post tom. 2. Discept. Eccles. in Parerg. fol. 13. num. 61. & seqq.* Cum quibus
30 processit hac S. C. in dicta *Tricaricen.* ut videre est in *Tom. 2. par. 1. disc. 4. num. 26. & seq. & num. 66.*

Nec dicatur, quòd Clerus Sæcularis se declaret, plures
31 velle facere Processiones occasione solemnitatis SS. Corporis Christi, hoc est *nel giorno proprio della Solennità, la Domenica infra Octavam, & in tutta l'Ottava a loro arbitrio*, ut dicitur in Relatione Episcopi: Itaut nullum remaneat tempus pro Reformatis illam faciendi, neque expediat in parvo Oppido tres facere Processiones, una, eademque die.

Hi enim sunt præcisi termini *d. Tricaricen.* in qua PP.
32 Dominicani istud omninò pariter fecerunt objectum, imo procurarunt, ut ad Causam veniret dictus Clerus, cum distinctis Defensoribus, ad impediendam Reformatis propriam Processionem, instando, ut sibi licitum esset, duplicem facere Processionem, unam in die Solemnitatis SS. Corporis Christi, alteram verò de mane diei Dominici infra
33 ejus Octavam, ut referendo factum indicavimus in *Tom. 2. par. 1. disc. 4. num. 4. & 5.*

Sicuti autem in dicto individuali casu hæc S. C. specialiter
34 informante etiam Clero Sæculari, id non permisit, ita neque etiam speramus id esse permittendum Dominicanis, eò quia repugnat omnibus Rubricis, ut una, & eadem Ecclesia, non semel, sed multis vicibus, omnibusque diebus Octavæ *a loro arbitrio* in festo, & Octava SS. Corporis Christi Processionem faciat, ut videmus in Urbe practicari, in qua neque etiam Ecclesiæ Patriarchales multiplicant Processiones in Festo, & Octava SS. Corporis Christi: Cujus
35 solitum, & praxim deservire pro norma, & regula in universo Orbe observant adducti in *Tom. 1. par. 2. discept. 16. num. 28.* quibus addo *Rot. in Constant. Præced. 27. Jan. 1713. §. Idipsum cor. Ansald.*

Pro quorum omnium faciliori admissione non omittimus
36 EE. PP. obsecrare, ut ex una parte dignentur reflectere ad magnum numerum 40. Religiosorum, moram facientium in nostro Conventu, à quibus cum omni decore, & majestate fieri potest eadem solemnis Processio, de qua disputamus; Ex alia verò parte dignentur considerare parvum numerum Dominicanorum, qui anno 1716 & aliis annis antecedentibus, erant tres Sacerdotes, & totidem Laici: Hodiè autem, facta additione aliorum, ad præcisum effectum effugiendi notam paucorum Religiosorum, vix sunt quatuor Sacerdotes, & quinque Laici, qui neque etiam sufficiunt
37 pro necessariis Ministris Altaris: Eò quia tres sunt simpliciter necessarii in figura Sacerdotis celebrantis, Diaconi, & Subdiaconi, duo tanquam Accolyti, cum Thuribulis effumantibus, unus deferre tenetur Crucem, & alter assistere tanquam Cæremoniarius, & duo saltem in figura Cæroferariorum, ut colligitur *ex Rubric. Ritual. Rom tit. de Pro-*
38 *cess. Corp. D. fol. 191.* utque omnibus notum est; Itaut illi bini, & bini, qui, devotè procedentes, suo loco incedere solent ante augustissimum Sacramentum, quivè agmen Supplicantium, seu Processionem componunt, ut dicitur *in Ritual. Roman. tit. de Proces. §. Omnes decenti habitu*, & notat *Macr. in Hierol. verbo Processio*, erunt similes illis 300. Sociis Mucii Scevolæ, dum in nostro casu penitùs desiderantur ex Religiosis Dominicanis, qui proindè ad componendam d. Processionem invitare solent *tutti li Preti, overo* 39
li Padri Riformati, ut dicit Episcopus in Relatione; Relinquentes proinde EE. PP. considerandum, an possit hujusmodi Processio attribui iisdem Dominicanis, quorum nullus eam componit, & an cum fundamento in his terminis possit ab eisdem paucis Religiosis prætendi privativa faciendi d. Processionem, non à seipsis, sed invitando alios Religiosos, vel totum Clerum Sæcularem.

Die Ven. 13. Maii 1718. à Card. de Comitibus propositis precibus Oratorum in C. E. & R. responsum fuit: *Licere* 40
PP. Reformatis Processionem facere in die, ab Episcopo determinanda.

DISCEPTATIO XXIII.

Regien.

PRO

Canonicis Collegiatæ Novellariæ.

CUM

Confratribus Santissimi Rosarii.

ARGUMENTUM.

Confratres laicalium Societatum, existentium in Ecclesiis Collegiatis, quas functiones in illis facere possint, invitis Canonicis, & permittente Archipresbytero.

PRævia conspicua bonorum largitione, ac memorabili pietatis exemplo Alphonsus Gonzaga, Novellariæ Comes, die 11. Sept. 1567. obtinuit à S. Pio V. specialem Gratiam, ut nova Ecclesia sub titulo S. Stephani, propriis sumptibus in eodem Oppido ædificanda, erigeretur in Collegiatam, prævia tamen fundatione, ac dotatione octo Canonicatuum, ac Archipresbyteratus, cui tanquam primæ Dignitati animarum Cura commissa fuit, mediante demolitione tunc temporis labentis Ecclesiæ Parochialis, 1
quæ per tertiam partem unius milliarii à prædicto Oppido antiquitùs distabat; Illaque de facto sumptuosè constructa, obtinuerunt successivè duæ Confraternitates in ea recipi, & aggregari. Una sub titulo SS. Sacramenti, & altera sub Instituto SS. Rosarii, quarum Confratres usque ad nostra tempora laudabiliter in eorum particularibus functionibus se gesserunt, itaut omni populo singulare pietatis, ac devotionis præbuerint exemplum.

Ultimo autem loco, proviso de dicto Archipresbyteratu moderno Archipresbytero, non defuerunt æmuli pacis, sa- 2
toresque discordiarum, qui superseminantes zizaniam, talia, ac tanta inter Confratres disseminarunt, ut Canonici, qui illos benignè in eorum propria Ecclesia receperunt, & per duo ferè Sæcula eos æquali benignitate semper tractarunt, uti possint verbis illis *Innoc. III. in cap. Et si Judæis 13. de Judæis. Nobis illam retributionem impendunt, quam, juxtà vulgare proverbium, mus in pera, serpens in gremio, & ignis in sinu, suis consueverunt hospitibus exhibere*, de quibus supra *discept. 1. §. 1. n. 12.* eò quia multa prorsus insubsistentia prætendentes iidem Confratres SS. Rosarii, causam præbent disceptationi sequentium dubiorum. 3

I. dub *An, annuente, & permittente Archipresbytero, &*
Parocho, possit Archiconfraternitas SS. Rosarii adimplere one- 4
ra Missarum, & Anniversariorum, sibi injuncta, mediantibus Presbyteris exteris, sibi benevisis; Sive potiùs teneatur uti ministerio Canonicorum Collegiatæ, & quatenus affirmativè, quoad 2. partem.

Negativè quoad primam partem, & *affirmativè*, quoad secundam resolvendum videtur. Eo enim ipso, quòd Canonici sentiunt quotidianum incommodum continuæ servitutis prædictæ Confraternitatis in propria Ecclesia, omnis æquitatis, omnisque justitiæ ratio expostulat, ut mediante celebratione Missarum, & Anniversariorum, per ipsos Confratres explenda, ab eleemosynis dictarum Missarum, & Anniversariorum aliquod commodum sentiant, ut in terminis respondit S. C. E. & R. *in Hydruntina*, quam sequitur *Nicol. in Flosc. ver. Missæ n. 31.* ibi *Missæ, ad satisfaciendum eleemosynis alicui Ecclesiæ traditis, celebrari non debent per Exteros, ubi cōmodè possunt satisfieri per Sacerdotes ejusdē Ecclesiæ.*

Et in durioribus terminis respondit S. C. Visit. Apost. 5

T *dic*

die 24. Maii 1712. ad relat. Card. de Abdua; ut videre est in *To 1. p. 1. discept. 16. num. 272.*

7 Dixi in terminis fortioribus, quia in d. casu Confratres, prætendentes facere celebrari Missas à propriis Cappellanis, unicè movebantur ad sublevandas miserias eorum Archiconfraternitatis, ut patet *ex num. 124.* Non sic autem in præsenti, in quo nullam omnino utilitatem habent Confratres à celebratione Missarum, demandata exteris Presbyteris, ut asserit Episcopus in ejus Relatione: Et propterea contraria prætensio participare videtur de natura illius litis, quam ego descripsi *in Instit. Crim. lib. 4. tit. 6. num. 63.*

8 Et in terminis associationis Cadaverum ad Ecclesiam Parochialem, quod istius Cappellani præferendi sint Sacerdotibus exteris, notant *Pignat. cons. 211. n. 36. to. 4. Card. de Luc. de Paroch. disc. 46. sub n. 4. Vers. Benè verum,* & firmavit *Rot. in Gerunden. Manut. 18. Jun. 1703. §. Facilius cor. Omanna, ac in Melevitana Decretorum 21. Martii 1707. §. Superato cor. Ansald.*

Et in terminis alterius Societatis laicalis, unitæ cum Præposito Collegiatæ Ecclesiæ SS. Nazarii, & Celsi, Pla-
9 centinæ Diœcesis, habemus duas *dec. Rot. cor. Em. Scotto in Placent. præt. Collegialit. 30 Iunii 1695. §. Hoc interim,* ibi *Rector, seu Præpositus nuncupatus hujus Ecclesiæ, qui Societati unitus, insimul cum dicta Societate, iudicium possessorium promovebat &c. & §. Præcipuè,* ibi: *Cùm congruum videatur, quod Beneficiati, qui hujusmodi Ecclesiæ servitio continuò assistunt, exteris Sacerdotibus in distributione eleemosynarum præferantur & 20. Junii 1696. §. Denique, & §. seq. & cor. Olmo,* ibi. *Respectu 3. dub. super quo resolutum fuit, quod Beneficiati præferendi sint in celebratione Anniversariorum, & funerum Presbyteris extraneis, satis elucescere visa est justitia resolutionis ex Iuris dispositione cap. unico §. fin. de Cleric. non residen. in 6.* ibi. *Canonicis, & aliis Beneficiatis, & Clericis ipsarum Ecclesiarum tribuantur, can. Nullus can. Obitus 16. distinct. 4. Pignat. consult. 20. n. 36 & 39. tom. 4. Rot. dec. 413. n. 1 par. 1. div. & cor. Merlin dec. 685. pariter n. 1. & in dec. Em. Scotti §. Demum* ibi: *Ex quibus evanescit objectum, quod debeat esse in libertate Societatis vocare Presbyteros, sibi benevisos pro Anniversariis, quæ ipsa tenetur celebrari facere &c. Quoniam allegatæ authoritates non procedunt respectu Clericorum ejusdem Ecclesiæ, qui in Anniversariis, in illa celebrandis, habent prælationem Presbyteris exteris, nedum ex Iuris dispositione &c.*

10 Quæ omnia absque ulla prorsus difficultate admittenda videntur in præsenti, attenta duplici circumstantia: Prima scilicèt, quod hoc ipsum constantissimè semper practicatum fuit à die erectionis Confraternitatis, usque ad moderna tempora, ut fuit probatum in Summario, & testatur etiam Ordinarius in sua Relatione; Hujusmodi enim longæva, & nunquam interrupta observantia per spatium unius sæculi cum dimidio, ad oculum præsefert, talem celebrationem non fuisse merè facultativam, ac dependentem
11 à mero arbitrio, & facultate Confratrum, sed inductam fuisse ex correspectivitate illius servitutis, quàm Canonici prædicti in eorum Ecclesia substinent respectu Confraternitatis, juxta theoricam *Felin in cap. Ad Apostolicam n. 23. de Simon.* quam sequunt. *Lagun. de Fructib. par. 1. c. 33. § unico n. 12. 19. & seq. Post de Manut. obser. 53. n. 20. Adden. ad Ludovis. dec.*
12 *165. n. 15. Panimol. dec. 15. n. 26. Pignatel. cons. 88. num. 18. to. 1.* ibi: *Toties multiplicata gratia non præsumatur, & Rota in Urgellen. Serv. 15 Martii 1697. § Et quidem cor. Ursino,* ibi: *Quia consuetudo favore cultus divini, & Causæ piæ est obligatoria in futurum, quamvis habuerit causam voluntariam, quia ex actuum multiplicitate, & continuata possessione favore piæ Causæ præsumitur, actum fuisse gestum animo se se in futurum obligandi.*

13 Et quod magis est, vigorem ejusdem plusquam perfectæ centenariæ, quæ ad omnes juris effectus æquiparatur immemorabili, ex animadversis *in Tom. 1. par. 2. disc. 24. n. 25.* allegare possumus expressam conventionem, & obligationem. Confraternitatis, ab Apostolica Sede confirmatam, omnemque alium meliorem, efficacioremque titulum de Mundo,
14 juxta notam indolem immemorabilis, & centenariæ consuetudinis, de qua *in To. 1. par. 2. disc. 24. d. n. 25.*

15 Altera circumstantia, omni animadversione digna, est, quod Altare SS. Rosarii, in quo celebrari debent Missæ, est privilegiatum respectu Archipresbyteri, & Canonicorum dumtaxat, in eo celebrantium, ut constat ex tenore Brevis Gregor. XIII. quod fuit exhibitum; Et propterea cum tale
16 privilegium censeri debeat causa finalis, à qua moti fuerunt pii Testatores ad relinquenda sibi sacrificia, in eodem Altari celebranda, permittendum non est, quod mediante celebratione, ab aliis Presbyteris exteris explenda priventur pii Benefactores hoc majori suffragio, quod ex vi præfati Privilegii consequerentur ex celebratione Canonicorum, per ea, quæ notant adducti *à Pasqualig. de Sacrific. nov. leg. quæst. 728. numer. 1. & seqq. & Fraxinell. de Obligat. Sacerd. sect. 4. conclus. 4. §. 11.* ibi: *Nam credibile est omninò, Fundatorem potius voluisse Missarum fructum sibi, & suis defunctis applicari, quàm loci particularis venerationem,* 17
cum aliis, citatis *in Tom. 1. par. 1. disc. 5. num. 12.*

II. Dub. *An prædicti Canonici tempore celebrationis Missarum cantatarum, celebrandarum in eodem Altare, non recedendo ab eorum Choro, possint ibidem Missis cantatis assistere.* 18
Posito ex his, quod Canonici nostræ Collegiatæ debeant celebrare supradictas Missas, & Anniversaria, nulla difficultas oriri potest circa favorabilem resolutionem 2. dub. quod nempè ipsi, non recedendo ab eorum Choro possint ibidem dd. Missis cantatis assistere. Cùm enim dicta Cappella SS. Rosarii erecta reperiatur in eadem Ecclesia Collegiata, & taliter annexa Choro, ut commodè Canonici, ibidem existentes, respondere possint Sacerdoti celebranti, ut pariter testatur Ordinarius, & pro certo præsupponunt omnes aliæ Justificationes, in Secretaria exhibitæ; Nulla necessitas
urget, quod dd. Canonici recedere debeant ab eorum Stallis, 19
seque transferre ad eandem Cappellam, in qua, ob ejus angustiam, non sine maxima confusione, & inverso ordine assistere cogerentur.

Præcipuè, quia à tempore aggregationis, usque ad hodiè ità semper practicatum fuit, ut subdit idem Ordinarius, 20
& testantur etiam de visu quamplures alii testes, omni exceptione majores; Est etiam uniformе universali consuetudini Urbis, in qua quotidiè videmus, tam de Clero Sæculari, quam Regulari in illis Ecclesiis, in quibus id commodè practicari potest, ut contingit in nostra Collegiata, quod Canonici, & Regulares respectivè, non recedendo à Choro, assistunt Missis cantatis, quæ celebrari solent in qualibet Cappella earum Ecclesiarum, ut omnibus notum est; Solitum autem Urbis in his materiis deservire pro regula in Ecclesiis universi Orbis observant adducti in *To. 1. par. 2. disc. 10. num 28.* cum aliis, citatis *à D. Piton. discept. Eccl. tom. 2. in Parerg. fol. 14. n. 6.*

Nec aliquod considerari potest inconveniens in distantia 21
Chori à Cappella Confratrum respectu absolutionis Exequiarum, quæ expleri debent ante d. Cappellam post terminationem Missæ, cantatæ pro animabus illorum Testatorum, pro quibus d. Anniversaria celebrantur; Quia quoties, ut semper practicatum fuit in nostra Ecclesia, teste Episcopo, absoluta Missa, nostri Canonici ordinatim discedunt à Choro, ac se transferunt processionaliter ad d. Cappellam, ad effectum absolvendi prædictas Exequias, ut disponitur
in *Rit. Rot. tit. de Exeq. fol. 100 ver. Finita Missa,* nil aliud 22
ad complementum, & perfectionem Exequiarum desideratur, ut practicatur etiam respectu alterius Confraternitatis SS. Sacramenti, erectæ in eadem Ecclesia Collegiata, è conspectu Cappellæ SS. Rosarii, ut prosequitur idem Ordinarius in d. sua Relatione.

III. Dub. *An, & in qua summa præstanda sit eleemosyna pro dictis Missis, tam lectis, quam cantatis.* Hoc pariter 23
dub. resolvendum videtur favore Canonicorum, pro præstatione scilicèt eleemosynæ, juxta illam quantitatem, in qua secundum universalem consuetudinem Regionis de præsenti præstatur omnibus aliis Sacerdotibus Loci Novellariæ. Licèt enim sacrosanctum Missæ Sacrificium, ob ejus inexplicabile mysterium, & infinitum valorem ex opere operato, nulla eleemosyna coæquari valeat; Adhuc tamen ad substentationem Ministrorum, ac Sacerdotum, laudabilis inolevit consuetudo præstandi certam eleemosynam, cum qua quilibet Sacerdos honestè vivere possit, ex animadversis per *Ni-*
col. in Flosc. verb. Missæ n. 4 vers. Nam nunquam. Et de fa- 24
cto experientia notum est nullam adesse determinatam, & præcisam taxam prædictæ eleemosynæ, sed illam regulari, juxta diversum morem Regionis, majorem, vel minorem, prout qualitas Loci, & victualium copia exigere videntur, ut notat *Pignat. cons. 32. n. 1. to. 2.* Unde licèt etiam Canonici contenti fuerint antea actis temporibus exigere à Confratribus tenuem eleemosynam tertiæ partis unius Julii, adhuc non absque post bellorum novissimos motus, ac universalem penuriam prætendere cœperunt augumentum prædictæ eleemo-
synæ, usque ad summam obulorum novem pro eleemosyna 25
cujuslibet Missæ, prout generaliter, ac etiam in majori summa solvebatur, ac de præsenti solvitur aliis Sacerdotibus exteris, ut refert Episcopus, ibi: *Che introdusse Sacerdoti esteranei a celebrargli in detta Cappella, anco in abito poco decente, a quali non ha avuta difficoltà d'accrescere l'elemosina,*

mosina, negata a Canonici, con notabile sconcerto dell'Officiatura della Chiesa; Et de facto proprio testantur etiam Sacristæ præd. Confraternitatis; Qua de re, cùm in præsenti
26 Missæ, & Anniversaria, ut probavimus, celebranda sint per eosdem Canonicos in exclusionem Sacerdotum exterorum, utique illis præstanda venit eleemosyna in ea quantitate, quæ secundum consuetudinem localem præstari solet aliis Presbyteris, & de facto à Confratribus dd. Sacerdotibus actualiter præstatur, per ea, quæ notant *Tambur. de*
27 *Jur. Abbat. disput. 5. quæst. 9. à num. 3. usque ad 75. Zerol. in Prax. Episc. par. 1. Verb. Missa conc. 2. n. 3. Filliuc. Oper. Moral. tom. 1. tit. de Sac. Euch. disp. 4. quæst. ultim. punct. 8.*

Quòd autem in nostra Terra, aliisque vicinis Oppidis, localis consuetudo sit præstandi dictam eleemosynam obulorum novem pro qualibet Missa, non solùm evidens est ex
28 dicto innegabili facto ipsorum Confratrum, qui in hac præcisa summa illam persolverunt exteris Presbyteris, ut fuit justificatum in Sum. Verùm etiam comprobatur ex depositionibus duorum Parochorum Campagnolæ, & Reggioli, Locorum confinantium, & citra omnem difficultatem supponitur ab Ordinario, ibi: *E perche ne' moti delle passate guerre si accrebbe l'elemosina fino ad un giulio per la Messa, senza*
29 *l'Officio, fu preteso da' Canonici, che li Confratelli dessero per la Messa, ed Officio 9. bajocchi*. Unde si pro simplici Missa privata, absque officio, præstari solet eleemosyna unius Julii, multò magis, tam pro Missa, quàm pro Officio simul, speramus à nota pietate, & justitia EE. PP. determinationem in d. moderata summa obulorum novem, comprehenso etiam Officio, quando de cœtero pro eodem Officio insimul cum Missa Canonici petere possent majorem eleemosynam ea, quæ præstari solet pro sola Missa priva-
30 ta, ut observat *Tamburin. de Jur. Abbat. disp. 5. quæst. 9. num. 15.* ibi: *Item, quando imponitur ei Missa cum Officio Defunctorum, majus stipendium assignandum, ea ratione, quia Missa, & Officium inter se separata omninò sunt, & propterea eleemosyna unius confundenda non est cum eleemosyna alterius, & Pasqualig. de Sacrif. nov. leg. qu. 1170. per tot.*

IV. Dub. *An Confraternitas possit de licentia, & consensu*
31 *d. Parochi exponere infra annum in Cappella SS. Rosarii publicæ venerationi SS. Eucharistiæ Sacramentum, sive potiùs requiratur licentia Ordinarii*. Est illud idem numero, quod disputatum fuit *in Sac. R. C. 10. Dec. 1703. in Urbis, & Orbis* in ordine *il 27* ibi: *Præsupposita facultate retinendi* (hoc est SS. Sacramentum in Oratorio Confraternitatis) *An possit infra annum publicè exponi sine licentia Ordinarii*, cui responsum fuit *Negativè*, & ejusdem S. C. oraculum appro-
32 batum fuit etiam à SS. ut videre est apud *Monacell. in Form. tom. 2. tit. 13 form. 1 sub num. 46. decr. 27. fol.* mihi 11. quæ Pontificia approbatio operatur, ut eadem resolutio d. C. habenda sit, ac si esset Apostolica Constitutio, ut notat *Card. de Luc. de Reg. disc. 32 num. 5.* Et cum eadem resolutione processit hæc S. C. *in Aquen Jur. Parochial. 18. Maii* 1708. quando 6. dub. ibi: *An possint in dicta Ecclesia pro dd. Confratribus exponere SS. Eucharistiæ Sacramentum occasione Novenæ, SS. Natalis, & quadraginta Horarum in diebus sibi benè visis, sine licentia Ordinarii*, respondit *Negativè*, & proindè in
33 nostris terminis speramus responderi: *Satis provisum per Congreg. Rit.*

Tanti enim solent Sac. Cong. in his materiis æstimare E-
34 piscoporum Judicium, & approbationem, ùt, etiam dissentientibus Parochis, respondeant, licitam esse Confratribus similem Expositionem cum sola licentia Episcoporum, ut signanter practicavit hæc S. C. *in Ferrarien. 22. Martii 1698.* in qua cùm quæsitum fuisset in 1. dub. *An Confraternitati S. Nicolai de Tolentino liceat exponere in ejus Ecclesia SS. Sacramentum cum sola licentia Episcopi, absque consensu Parochi*, acriter informante dicta Confraternitate, unita cum Paro-
35 cho, constantissimè respondit *Affirmativè*, ut videre est *in Lib. 48. Decr fol. 183.*

Nec Confratres ex eo, quòd agatur de Societate sub In-
36 stituto SS. Rosarii, prætendere possunt facere dictam Expositionem independenter à licentia Ordinarii; Tum quia hactenus doctum non fuit de hujusmodi particulari Privilegio, concesso eidem Societati, de quo nullam omnino mentionem facit *Donat. Dominicanus*, *Rerum Regularium* accuratissimus Scriptor *in to. 3. tract. 8. de Confrater. Laic. quæst. 12. per tot.* ubi enumerat omnia Privilegia, à diversis Summis Pontificibus concessa Societatibus SS. Rosarii: Tum etiam quia, quatenus de eo doceretur, adhuc non relevaret, ex quo facultates, concessæ PP. Dominicanis pro dicta Societate Ro-
37 sarii, non habent locum in Societatibus, erectis extra Ecclesias eorundem Religiosorum, ut observat *Gavant. in Manual.*

verb. Confraternitas sub n. 8. ubi refert, & sequitur individualem resolutionem C. E. & R. quæ vim legis habet, ex adductis per *Rot. in Perusina Præemin. 2. Dec. 1712. §. Fortiùs cor. Ansald.* Tum demum, quia in omnem casum posteriora rescripta d. Cong. Rit. à SS. D. N. specialiter, & per viam legis generalis approbata, præferri debent omnibus aliis antiquioribus dispositionibus, juxta regulam, de qua *in T. 1. p. 2. disc. 8. n. 10.* 38

Pro faciliori resolutione 5. dub. *An Confratres, annuente, & permittente d. Archipresbytero, facere possint Processiones intra, & extra Ecclesiam, sine interventu Canonicorum*, duo præmittenda sunt. Primum, quòd Processiones, quas facere prætendunt Confratres, non sunt de Juribus Parochialibus, dum 39
hæc reducuntur solummodo ad delationem Stolæ in Processionibus, & Funeralibus; Ad Benedictionem Domorum in Sabbato Sancto; Ad perceptionem Decimarum; Ad administrationem Sacramenti Eucharistiæ tempore Paschatis, & Infirmitatis; Ad retentionem Clavis Tabernaculi, & rerum, pertinentium ad Sacramenta; Ad Benedictionem Sponsorum, & Cadaverum Defunctorum antequam è Domo leventur; Ad publicationem Matrimoniorum, Excommunicationum, & Indulgentiarum; Et ad Benedictionem
Fontis Baptismalis, ut, pluribus authoritatibus congestis, 40
ac referendo, & sequendo replicata Oracula Sac. Cong. latè explicat *Monacel. in Formul. tom. 1. tit. 10. form. 18. num. 4. fol. 212.*

Et alterum, quòd Archipresbyter in nostra Collegiata in
iis, quæ non concernunt Jura Parochialia, nullam 41
omninò habet Jurisdictionem, indepentem ab aliis Canonicis, ac toto Capitulo, tam ex lege fundationis, quàm ex ipsa dispositione Juris communis.

Ex lege fundationis, quia S. Pontifex Pius V. in erectio-
ne hujusmodi Collegiatæ expressè voluit, & mandavit, 42
quòd Archipresbyter cum octo Canonicis integrum Capitulum constituerent; Et propterea ad tenorem hujusmodi claræ fundationis Collegiatæ, dictus Archipresbyter sine consensu aliorum Canonicorum, Capitulum repræsentantium, nihil omnino demandare potest.

Ex dispositione verò Juris communis, quia etsi Archipresbyter dicatur Caput, & sit prima Dignitas nostri Capituli,
adhuc in concernentibus res, & functiones totius Collegia- 43
tæ, non per hoc potest aliquid permittere, & ordinare, absque consensu, & licentia aliorum Canonicorum, *Textus est literalis in cap. 4. de Iis, quæ fiunt à Præl. sine consensu Capit.* ibi: *Novit tuæ discretionis prudentia, qualiter Tu, & Fratres tui unum Corpus sitis &c.* Et in terminis Ecclesiæ Collegiatæ, quòd illius Caput, seu Dignitas sine consensu sui Capituli nequeat permittere aliquid, concernens servitutem ipsius Ecclesiæ, habemus alium clarum *Text. in cap. Et nosci-tur cod. tit.*

Nec facienda est vis in qualitate Capitis respectu Archi-
presbyteri nostræ Collegiatæ; Id enim non verificatur re- 44
spectu Capitis principalis, sed est simplex Caput numerale, quòd, ad differentiam Capitis principalis, habet solummodo quandam præeminentiam fraternalem, similem illi, quam habet Frater natu major erga Fratrem natu minorem, ut in terminis Prioris, seu Præsidentis alicujus Confraternitatis, tradunt *Ricciul. variar. lucub. tit. de Confrater cap 8. n. 3. & Frances de Eccles. Cath c. 25. n. 287.*

Et in terminis primæ Dignitatis Collegiatę respectu alio-
rum Canonicorum, notant *Ceccoper. Lucub. Canon. lib. 4. n.* 45
2. ibi: *Caput numerale est prima Dignitas Collegiatæ, omninò Episcopo subjectæ, quòd cùm sit Caput in ordine, & unitum Capitulo, venit sub nomine Capituli, & Canonici non dicuntur Membra hujusmodi Capitis, & D. Piton. disc. Eccles. 44. n 3* ibi: *Nullatenus tamen congruere potest Abbati Collegiatæ: Licèt enim iste ex Bulla f. m. Greg. XIII. fuerit constitutus Dignitas principalis, qui aliorum Caput existat, non tamen hoc Caput non dicitur principale, sed dicitur Caput numerale, cum quo Canonici non formant unionem, ac unicum Corpus*, quos sequutus fui *in Tom. 2. par. 1. disc. 2. n. 24. & duob. seq. ac num. 43. & 44.*

Quibus præmissis, negativè ad dub. respondendum vide-
tur, quia non est in potestate Archipresbyteri permittendi 46
dictas Processiones sine consensu Canonicorum; Aut enim illum considerare volumus, uti Archipresbyterum, & nullam ex prædictis, facultatem habet in hac Ecclesia Collegiata, independenter ab aliis Canonicis, ex supra animadversis: Aut consideratur tanquam Parochus, & quia non agitur de functionibus Parochialibus, nullam habet fa-
cultatem concedendi similes licentias, cùm potestas Paro- 47
hi reducatur ad Jura Parochialia, quæ solummodo cum illius licentia expleri possunt ab aliis, ut prosequitur

Monacell. in formul. d. to. 1. tit. 10. form. 18. n. 4. Versic. Hæc inquam nonnisi à Parocho.

VI. Dub. *An, & à quo sit determinanda via Processionum,*
48 *quæ fiunt extra Ecclesiam, & per Parochiam*, Determinandam esse viam à Canonico Præfecto Chori, respondendum esse speramus: Si enim ex dispositione Juris spectat ad Episcopum cum consensu Capituli determinare vias, per quas Processiones dirigi debent, ut notant *Gavant. in Manual. Episc verb. Processio n. 1. & Leo in Thesaur. For. Eccles. par. 4. c. 2. de Confr. n.* 145. ubi refert, & sequitur resolutionem hujus S. C. In nostris terminis nulla difficultas oriri poterit, quòd istæ Processiones dirigi debeant à Canonico Præfe-
49 cto Chori, independenter à Confratribus cùm iste semper, approbante Episc. laudabiliter direxerit easdem Processiones, ut refert idem Episcopus, ibi: *Si sono sempre conformati alla direzione del Canonico Prefetto del Coro, circa il doversi stendere detta Processione per la Chiesa, o fuori di essa:* Et comprobant etiam Sacristæ utriusque Confraternitatis in Attestationibus, exhibitis in Summario.

Nec ex eo, quòd aliquando dictæ Processiones fieri contingant extra Ecclesiam Collegiatam, & per Parochiam, directio fieri debet ab alio, quàm ab ipso Canonico Præfecto:
50 Tum quia hac methodo practicatum fuit de præterito: Tum etiam, quia pro hujusmodi directione facienda non attenditur locus, per quem transire debet Processio, sed unicè inspiciendus est locus ille, unde eadem Processio discedit, & ad quem redire debet: Et propterea si hujusmodi Processiones discedunt ab Ecclesia Collegiata, & ad istam redeunt, utique à Capitulo, & illius nomine à Canonico Præfecto Chori, est dirigenda, & determinanda, eò quia illa communiter appellari solet à Doctoribus Chorus ambulans, ex animadversis *in Tom. 1. par. 2. disc. 26. n. 38. versic Quin obstet*; Nullo autem modo dirigenda est
51 à Confratribus, prout cum maximo scandalo, & æquali confusione sacrarum Functionum fecerunt de recenti, juxta ea, quæ testatur dictus Ordinarius; Nimis enim absurdum, & magnum inconveniens esset, quòd Canonici, qui in hac sac. functione principalem faciunt figuram, dirigantur ad arbitrium, & beneplacitum laicorum Confratrum, contra id, quòd à die erectionis ejusdem Societatis usque ad nostra tempora laudabiliter fuit semper practicatum.

Duas habet partes hoc VII dub. *An permittente d. Ar-*
52 *chipresbytero possit d. Archiconfraternitas erigere in dd. Processionibus propriam Crucem*. Unam, an possint Confratres in Processionibus propriam erigere Crucem; Aliam verò, an id facere possint, permittente Archipresbytero.

Quoad primam, est indubitatum, quòd laicales Confraternitates nullo modo, nulloque prætextu possunt eri-
53 gere propriam Crucem in Processionibus, aliisque sacris functionibus, in quibus unitim cum Clero sæculari, vel Regulari incedunt, juxta innumeras resolutiones S. Cong. quas referunt, & sequuntur *Gavant. in Manual Episc. verb. Confraternitates n. 52. Donat. Rer. Regul tom. 3. tit. 8. de Confrat. Laic. quæst. 28. n. 8. & Ricciul. var. lucub lib. 4. de Confrat. laic. cap. 14. n. 3. vers Ubi Confraternitates*, uno ore concordantes iidem Doctores in hoc, quòd eisdem laicis Confratribus, non Crux, à Clero Sæculari gestari solita, sed sola Imago SS. Crucifixi, vel illius Sancti, sub cujus Instituto militant, permissa sit, ex replicatis oraculis S. Cong. ab eisdem Authoribus sequutis.

Ex hac autem negativa resolutione 1. partis hujus dub.
54 oritur pariter negativa resolutio 2. partis, eò quia permissio Archipresbyteri nullo modo apta est impedire effectum dd. resolutionum hujus, & aliarum Sac. Cong. Motivum enim prohibendi laicis Confratribus promiscuum usum illius Crucis, qui communis est Clero Sæculari, & Regulari, non fuit favor, vel respectus aliquis Parochorum, sed id fuit demandatum, & in omnibus catholicis Civitatibus punctualiter practicatur, ad evitandas confusiones, eò quia laicales Confraternitates nullam omninò figuram faciunt in Ecclesiastica Hierarchia, sed ad hoc in Ecclesia catholica institutæ fuerunt, ut laici homines in vinculo fraternæ dilectionis Opera pietatis, misericordiæ, & charita-
55 tis exerceant, ut in specie notat *Monacell. in Formul tom. 1. tit. 6. formul. 11. nu. 2. fol. 152.* quem sequutus fui *in To. 1. part. 2. disc. 21. num. 64.* Non igitur mirum, si in eorum piis functionibus Crucem, ad instar Cleri Sæcularis, & Regularibus, erigere non possint, sed incedere solent sub eorum Vexillis, in quibus, ut plurimùm, conspicitur Imago illius Sancti, sub cujus Instituto militant.
56 VIII. dub. *An de licentia ejusdem Archipresbyteri possit d. Confraternitas pulsari facere Organa, & Campanas d. Ecclesiæ; Sive potiùs circa præmissa requiratur quoque consensus Canonicorum*. Negativè quoad 1. partem, & Affirmativè quoad 2. resolvendum videtur: Campanæ enim, & Organa non spectant titulo particularis dominii ad Ecclesiam Parochialem, sed sunt Ecclesiæ Collegiatæ; Et propterea, quidquid esset si in functionibus Parochialibus Archipresbyter demandaret pulsationem Organi, & Campanarum, independenter à consensu, & placito Canonicorum, circa quæ, uti extra dubium, nihil dicendum occurrit; Hoc unum certum est, quòd in aliis functionibus quæ fiunt per Confraternitatem, nullam omninò connexionem habentibus cum functionibus Parochialibus, id nulla modo permittendum est, ea solida, & stringenti ratione quòd Archipresbyter in his, quæ non concernunt Jura Parochialia, nullam omninò habet facultatem, independentem ab aliis Canonicis, cum quibus constituit totum Capitulum, tam ex dispositione Juris, quàm ex lege fundationis, ut probavimus suprà *à num.* 4.

Ex quibus infertur, quòd ad faciendum ea, de quibus lo- 57
quitur dubium, requiritur consensus totius Capituli, vel saltem illius Personæ, quæ ad hoc munus à Canonicis delegata fuit, & solet esse Sacrista, vel alter Clericus, ad custodiam, tam Organi, quàm Campanarum destinatus, ut in longè durioribus terminis Beneficiatorum, quòd, non permittentibus Canonicis, nequeant pro eorum particularibus negotiis, & Congregationibus pulsare Campanas majores 58
communis Ecclesiæ, resolvit Sac. Rit. Cong. *in Recineten.* 20. Martii 1706. Ponen. Card. Colloredo ad 2. dub. ut videre est *in Tom. 2. par. 1. disc. 35. n. 25. & 80.*

Circa IX. dub. *An, permittente Archipresbytero, & Paro* 59
cho, possint Confratres impedire Canonicis celebrationem Missarum in eodem Altari SS. Rosarii, & quatenus negativè. Eò pervenerunt Confratrum prætensiones, ut non dubitaverint petere, quòd mediante sola licentia Archipresbyteri possint prohibere Canonicis celebrationem Missarum in Altari SS. Rosarii: Quæ prætensio, cum omni rationi, & Justitiæ opposita dignoscatur negativum responsum etiam in hoc dubio speramus; Quia, nec Ecclesia, nec Cappella spectat ad Archipresbyterum, & propterea vix percipi potest, quomodo Confratres sub fomento dictæ licentiæ, ab Archipresbytero reportandæ, prætendere possint 60
impedire eisdem Canonicis celebrationem dd. Missarum. Cùmque Cappella prædicta erecta reperiatur in nostra Collegiata Ecclesia, ex una parte, novum profectò esset, prorsùsque inauditum, quòd illiùs Canonici Missam in uno ex ejus Altaribus celebrare non possent, denegando eisdem id, quod cuilibet extero Presbytero denegari non potest; Ex alia verò parte Confratres, qui ex speciali gratia fuerunt aggregati nostræ Collegiatæ Ecclesiæ, cum gratioso usu d. Cappellæ, reducendo ad praxim notam Fabellam Herinacei, & cum illa retributione, quam indicavimus supra *n. 2.* ad illas angustias, & servitutem redigere vellent Canonicos, ut pendere debeant ab eorum 61
arbitrio, quando Missas celebrare volunt in una ex Cappellis propriæ Ecclesiæ, quòd in longè durioribus terminis Cappellæ, propriis sumptibus constructæ ab Archiconfraternitate SS. Sacramenti in Ecclesia SS. Laurentii, & Damasi, in situ ex pecuniis ejusdem Archiconfraternitatis empto, Pon. Card. de Abdua, reprobavit Cong. Visit. Apost. *in Romana 24. Maii 1712.* ad 1. dub. in quo cùm fuisset quæsitum: *An Cappella, ubi asservatur SS. Sacramentum in Ec-* 62
clesia S. Laurentii, sit propria Archiconfraternitatis SS. Sacramenti, respondit quidem: *Affirmativè*; Sed immediatè subdidit; *Servata tamen consuetudine favore Capituli, & Parochi*, præservando hoc modo eisdem Capitulo, & Parocho facultatem Missas celebrandi, aliasque functiones faciendi in eadem Cappella, ut videre est *in Tom. 1. par. 1. disc. 17.* 63
num. 261.

Fortiùs, quia, ut supra opportunè observavimus, sæpè 64
dictum Altare SS. Rosarii privilegiatum solummodo est respectu Canonicorum, ejusdemque specialis privilegii intuitu iidem Canonici multas Missas in eodem Altari, à piis Testatoribus relictas, celebrare tenentur, ut pariter refert Ordinarius, ibi: *Essendosi quelli sino avvanzati a fare nelle loro Congregazioni partiti, notabilmente contrarii al Rito sagro, & anche turbativi della libertà de' Canonici, mentre anno preteso d'impedire a' Canonici di poter celebrare al loro Altare, al quale pure la Collegiata è obligata adempire varii Legati di Messe, & è il medesimo privilegiato per li Defonti, rispetto però solamente alla Collegiata*; In quibus circumstantiis, si locum habere posset prætensio contra- 65
ria, non

ria, non solùm idem speciale privilegium redderetur prorsùs
elusorium, & omnino frustraneum, verùm etiam Animæ fi-
delium Defunctorum, qui Missas in eodem Altari privile-
giato celebrandas esse reliquerunt, privatæ remanerent exo-
ptatis suffragiis, quòd non solum Christianæ pietati, sed ip-
simet humanitati, ex diametro oppositum est.
Non sine fundamento dubitantes Confratres succumbere
66 cum negativa resolutione 9. dub. cum præsupposito talis suc-
cumbentiæ, disputare voluerunt in X. *An Canonici tenean-
tur concurrere ad manutentionem Altaris, seu Cappellæ*. Cæ-
terùm respectu etiam hujus 10. dub. speramus negativam ob-
tinere resolutionem; Solent enim Doctores disceptare, an
Sacerdotes exteri, Missam celebrantes in aliena Ecclesia,
teneantur aliquid dimittere favore Sacristiæ ratione sacro-
rum Utensilium; Sed quòd Canonici, celebrantes in Cap-
pella, erecta in eorum Ecclesia, cum propriis sacris indu-
mentis, & cum sacris Utensiliis eorum Sacristiæ, absque eo,
67 quòd in aliquo præjudicent, vel impediant Confratribus pro-
prias functiones, teneantur concurrere ad manutentionem
Altaris, seu Cappellæ ejusdem Confraternitatis hoc sanè
novum credimus, ac penitùs inauditum; Eò enim ipso,
quòd Confraternitas aggregata reperitur in una ex Cappel-
lis nostræ Collegiatæ, ipsa, & non Canonici, tenetur ad il-
lius manutentionem. Aliàs enim non solùm Ecclesia Colle-
giata haberet hanc servitutem passivam retinendi eosdem
Confratres, sed ulteriùs cogeretur concurrere ad manuten-
tionem illarum rerum, quæ per Confratres quotidiano usu,
68 & frequenti servitio consumuntur, quòd repugnare videtur
omnibus principiis.
Remanet ultimum dubium circa applicationem Missæ con-
69 ventualis pro Benefactoribus, *An prædd. Archipresbyter, &
Canonici teneantur applicare Missam conventualem pro Bene-
factoribus in casu &c.* Circa quod Theologi, & Canonistæ
procedere solent cum hac distinctione, quòd, aut sermo est
de illis Ecclesiis Regularibus, quæ erectæ sunt ex piis Bene-
factorum eleemosynis; Vel de illis Ecclesiis Regularibus,
quorum Religiosi vivunt ex piorum eleemosynis, & isti ab-
sque dubio tenentur ad Missæ conventualis applicationem;
Aut verò loquimur de Ecclesiis Regularium, qui vivunt ex
70 propriis redditibus, & in quorum Constitutionibus, non
præscribitur applicatio Missæ conventualis; Vel de Eccle-
siis Sæcularibus, fundatis ex alicujus Benefactoris redditi-
bus, qui expresse demandavit applicationem illarum Missa-
rum, quas voluit, nihil disponendo de aliis, & in istis cir-
cumstantiis applicatio Missæ conventualis est libera, tam
pro Clero Sæculari, quàm Regulari, ut observat *Pasqualig.
71 de Sacrific. nov. leg. quæst. 899. n. 2. & 4.* ibi: *In Ecclesiis Cathe-
dralibus & Collegiatis respiciendum est ad Fundationem, seu
Institutionem & videndum quid ex ea habeatur &c. Quod au-
tem spectat ad Regulares, recurrendum ad Constitutiones, ac
Fundationem, & videndum, an ex ipsis insurgat aliqua obli-
gatio circa applicationem Missæ conventualis, Bonacin. Oper.
Moral. tom. 1 tit. de Sacram. quæst ultima punct. 3. §. 2. n. 7. vers.
Dixi regulariter, Possevin. de Offic. Curat. cap. 2. n. 25. quæst. 11.
Quart. ad Rubric. Missal. par. 1. tit. 5. dub. 3. vers. Secundò, Aversf.
de Euchar sect. 11 quæst. 17. vers. Juxta hæc, & Dian. coordi-
72 nat. Oper. Moral tom 2 tract. 1. de Celebrat. Miss. resol. 55. num. 1.*
Cum quibus processit hæc S. C. *in Romana* 19. *Aprilis* 1704.
Lib. 54. Decret. fol. 179. respondendo *Affirmativè* dubio: *An
applicatio Missæ conventualis in Ecclesia S. Agathæ de Urbe
sit libera*; Cujus Monachi vivunt ex propriis redditibus, &
nullam habent in Fundatione obligationem applicandi di-
ctam Missam Conventualem; Cùmque nostra Collegiata
Ecclesia, ut præmisimus, fundata sit propriis redditibus Al-
phonsi Gonzaghæ, Novellariæ Comitis, non tenentur Ca-
nonici, nisi ad applicationem illarum Missarum, quas pius
73 Fundator demandavit; Et propterea respectu hujus dubii
supplicamus responderi; *Teneri ad formam Fundationis*.
74 Die 20. Maii 1719. proposita Causa in C. C non fuit reso-
luta.
75 Resolutiones dubiorum hujus Causæ sub titulo *Regien.* pro-
positæ in Congregat. Concilii die 5. Augusti 1719. sunt se-
quentes.
76 *Ad 1. negativè quoad 1. partem; Affirmative quo ad 2.*
77 *Ad 2 Affirmativè, dummodo non assistant in Sacrificia.*
78 *Ad 3. Præstandam esse eleemosinam, tam pro Missis lectis,
quàm pro cantatis juxta morem Loci.*
79 *Ad 4. Negativè quoad 1. partem; Affirmativè quoad 2.*
80 *Ad 5. Ad primam dubii partem. & ad secundam, Negativè,
dummodo non agatur de Processionibus. quæ fiunt ex Instituto
Confraternitatis, & in quibus sufficit, quod Canonici sint in-
vitati.*

*Ad 6. Esse determinandam à Præfecto Chori, intervenien- 81
te Capitulo.*
Ad 7. Negativè. 82
*Ad 8. Negativè ad primam dubii partem; Affirmativè ad 83
secundam.*
Ad 9. Negativè. 84
Ad 10. Negativè. 85
Ad 11. demum Affirmativè; Cum addito in omnibus dictis 86
dubiis, quòd Causa amplius non proponeretur.

DISCEPTATIO XXIV.

Dubia Indulgentiarum.

ARGUMENTUM.

*Indulgentiæ, concessæ certò Altari privilegiato, ob nu-
merum determinatum Missarum, quolibet die in illo ce-
lebrandarum, an cessent in totum, vel solùm suspen-
dantur pro eo tempore, quo ex accidenti Missæ in di-
cto determinato numero ibidem non celebrantur; Unà
cum multis aliis casibus, concernen. Indulgentiarum ac-
quisitionem.*

Cum in Brevibus concessionis Indulgentiarum pro Al-
taribus privilegiatis apponi soleat Clausula: *Dummo-
do in illa Ecclesia*, pro qua d. Indultum conceditur, *tot Mis-
sæ quotidiè celebrentur*, & aliquando ex accidenti ad aliquod 1
breve tempus idem Missarum numerus in eisdem Ecclesiis
non possit celebrari; Vel ob infirmitatem Sacerdotum;
Vel quia Religiosi tempore Quadragesimæ, se transferunt
ad prædicandum ad alia Loca; Vel à propriis Superioribus
transmittuntur pro aliquibus diebus ad celebran. in aliis 2
Ecclesiis ejusdem Loci, vel Civitatis, vel ex aliis similibus
causis.
Anno 1701. interrogatus fui, an hoc casu eædem Indul-
gentiæ dicantur suspensæ pro solo tempore accidentalis de- 3
fectus, vel potiùs in totum, & ad semper in futurum cessent.
Sequendo autem doctissimum *Pasqualig. de Sacram. nov.
leg. quæst. 748. per tot.* respondi, non cessare Indultum, seu 4
Indulgentiam, sed solùm remanere suspensam pro illis die-
bus, illoque tempore, quatenus tamen breve sit, quibus
Missæ in Altari privilegiato in determinato numero non ce-
lebrantur; Ea ratione, quia, quando ex accidenti modus,
in aliqua dispositione adjectus, non verificatur, non resol-
vitur dispositio, sed solùm illius effectus pro eo tempore 5
suspenditur, juxta latè animadversa *per Pasqualigum, ubi
supra.*
Cæterùm ad tollendum omnem scrupulum consului, me-
liùs esse recurrere ad C. C. ut factum fuit, in qua die 30. Ju-
lii 1701. propositis sequentibus tribus dubiis, responsum 6
fuit, ut infr.
I *An absentibus Religiosis ex causa prædicationis tempore
Quadragesimæ, & Adventus; Vel quando occasione Festivi- 7
tatum, vel Funerum, aut similium. à Superioribus ad cele-
brandum alibi transmittuntur, Indulgentiæ, concessæ in cer-
to numero Missarum, qui ob dictas causas adimpleri non po-
test, prorsùs cessent; Vel pro eo tempore, quo dictus nume-
rus Missarum non fuerit adimpletus, sint suspensæ, Vel potiùs
remaneant in suo robore.*
Quoad primam partem pro tempore Adventus, & Qua-
dragesimæ remanere suspensas, non autem in reliquis:
Dummodò raró contingat.
II. *An idem sit statuendum deficiente præfixo numero Missa-
rum, ob infirmitatem Sacerdotum, tam Regul. quàm Sæcula- 8
rium.* Non remanere suspensas.
III. *An pariter idem sit statuendum deficiente d. numero Mis-
sarum, ob absentiam ab Ecclesiis Sæcularibus Canonicorum, 9
ac Sacerdotum per aliquot dies, & menses.* Satis provisum in
primo.
Cum quibus resolutionibus processit *C. Conc. Tr. in Isclan* 1
25. *Septembris* 1713. quando, renuente Episcopo Isclano
exequi Breve, concessum Ecclesiæ B. M. Lauretanæ Ter-
ræ Forigii ejusdem Diœcesis, eò quia in illo aderat
clausula: *Dummodo in dicta Ecclesia* 14. *Missæ quotidiè ce-
lebrentur.* Ipse autem Episcopus, facta diligenti computa- 12
tione omnium Missarum, invenerat, illas, fixè, & ex obliga-

tione quolibet anno celebrandas in eadem Ecclesia, esse solùm 3491. & sic longè minùs, quàm 14. qualib. die. Licèt computando alias, quæ ex magna devotione Confluentium ad eandem Ecclesiam, in illa celebrabantur, Missæ prædictæ ex obbligatione, unitæ cum adventitiis, longè superabant numerum 14 quotidianarum, ut ipsemet Episcopus in ejus Relatione testabatur, asserens sibi difficultatem facere
11 possibile decrementum, & diminutionem ejusdem numeri
Missarum adventitiarum pro uno, vel altero brevi tempore; Nihilominùs, habito recursu ad d. C. Indul. per Administratores dictæ Ecclesiæ primo dubio: *An Episcopo Isclano relati Brevis publicatio injungenda sit*, responsum fuit *Affirmativè*.

Hac autem occasione pro majori hujus materiæ no-
12 titia.

Notandum est primò, quòd non solet ad tempus, puta ad septennium, & multo minus in perpetuum concedi Indultum pro 2. Altari privilegiato in illa Ecclesia, in qua aliud
13 Altare privilegiat. reperitur jam concessum, juxta notam
praxim, quam sequuta fuit *C. Ind. 2. Septembris* 1710. *in Panormitana*, *& in Bracharen.* 23. *Febr.* 1711. & sæpissimè in aliis, in quibus idem Indultum denegavit; Signanter ve-
14 rò illud denegavit Ecclesiæ S. Mariæ de Aracæli die 12 Maii
1711. non obstante, neque attento maximo numero Missarum, quæ quotidiè in dicta Ecclesia celebrantur, ad quem effectum porrectæ fuerant preces pro secundo Altare privi-
15 legiato in perpetuum; Fundamentum autem hujusmodi pra-
xis desumitur ex sola lectura Formulæ ejusd. Indulti, quia in Gratiis, quæ conceduntur pro Altaribus privilegiatis pro aliqua Ecclesia, semper præmittitur, quòd in illa
16 aliud Altare privilegiatum concessum non reperitur.

Notandum 2. quòd id procedit etiam in illo casu, in quo Missæ, celebrandæ in Altari privilegiato, per multum
17 temporis spatium celebratæ non sint, neque proindè brevi
tempore in illo celebrari possint: Adhuc enim concedi non solet 2. Altare privilegiatum, ut respondit *C. Ind. die* 17. *Novembris* 1710 *in Anconitana*, in qua petebatur tale Indultum ad biennium dumtaxat, fuitque denegatum.

Verum tamen est, quòd in his terminis ex speciali Gratia solet aliquando Summus Pontifex indulgere, ut in quibu-
18 scumque Altaribus celebrentur Missæ, perindè habeantur,
ac si celebrarentur in Altaribus privilegiatis; Cum hoc tamen, quòd interim non recipiantur aliæ Missæ, ut resolvit *C. Ind.* 20. *April.* 1711. quando supplici Libello à Santissimo D. N. remisso, rescripsit: *Cum Santissimo pro Gratia satisfaciendi in quibuscumque Altaribus, & apponatur interim Ta-*
19 *bella de non recipiendis Missis*, & *in Theanen.* 28. *Maii* 1714.
In illis verò Ecclesiis, in quibus reperitur aliquod Altare privilegiatum pro uno, vel altero die hebdomadæ, crescen-
20 te numero Missarum, solet pariter ex speciali Gratia ex-
tendi ad alios dies, ut practicavit *C. Ind. die* 6. *Julii* 1617. favore Ecclesiæ SS. Laurentii, & Damasi cum rescripto: *Pro extensione privilegii ad tres ferias*, hoc est in Altare Santissimi Crucifixi, quod antea erat privilegiatum pro feria 6. tantùm.

Quatenus autem in aliqua Ecclesia non adsit magnus Mis-
21 sarum numerus, solet ex Gratia concedi pro una Feria cu-
juslibet hebdomadæ, ut practicavit *C. Ind. die* 23. *Febr.* 1711. cum Ecclesia S. Marci de Urbe; Non acquiescentibus verò Canonicis dictæ Gratiæ, supplices redierunt die 18. April. 1712. petentes extensionem ad aliquas alias Ferias cujusli-
22 bet hebdomadæ, Cæterùm dubio: *An petita extensio conce-
denda sit*, responsum fuit: *Negativè, & gaudeant impetratis*.

Procedunt hæc, attenta solita laudabili praxi Apostoli-
23 cæ Sedis. Cæterùm in Urbe ex specialissima Gratia in ali-
quibus Ecclesiis duplex Altare privilegiatum reperitur concessum, ut est in Ecclesia S Praxedis, triplex in Ecclesia S. Bernardi ad Columnam Trajanam, & triplex pariter in Ecclesia S. Mariæ super Minervam, hoc est duo in Ecclesia, & unum in Sacrario.

Notan. 3 quòd, translata aliqua festivitate, non dicuntur
24 translatæ Indulgentiæ, pro die ejusdem festivitatis concessæ, ut probant *Azor Instit. moral. par.* 1. *lib.* 1. *cap.* 28. & *Lavor. de Jubil. p.* 1. *cap.* 21. *num.* 41. & resolvit C. R. 30. *No-*
25 *vembris* 1679. & 10 *Junii* 1690. de quibus *in Rubr. Breviarii
Fratrum Minorum tit.* 10.

Solet tamen Apostolica Sedes id ex Gratia concedere, ut
26 mediante oraculo *C. Ind.* practicavit *die* 26. *Septembris* 1712.
quando similem Gratiam concessit Fratribus S. Mariæ de Mercede Ordinis Redemptionis Captivorum, cum rescripto: *Pro Translatione Indulgentiæ tantùm*.

Et pro PP. Cassinensibus pro Festo S Benedicti Innoc. XI. concessit, quòd si illius Festum incidat in majori Hebdomada, tunc Indulgentia affecta sit illi diei, in quem contigerit d. Festum esse transferendum, teste *Bisso in Hierurg. lit.* I. *verb. Indulgentia n.* 3. *in fine*.

Et pro Fratribus Minimis S. Francisci de Paula adest spe- 18
ciale Breve Greg XIII expeditum die 20. Augusti 1580. in quo eadem translatio Indulgentiarum sequentibus verbis concessa fuit *Gregor. Papa XIII. Ad perpetuam rei memoriam. Aliàs omnibus utriusque sexus Fidelibus verè pœnitentibus, & confessis, ac SS. Communione refectis, qui singulas Ecclesias Monasteriorum seu Domorum Fr. Ord. Minimorum S. Francisci de Paula à primis Vesperis usque ad occasum Solis ejusdem diei,* 29
singulis annis devotè visitarent, & ibi pro Christianorum Principum concordia, Hæresum extirpatione, Sanctæque Matris Ecclesiæ tranquillitate, pias ad Deum preces effunderent, quotiès id facerent, totiès plenariam omnium peccatorum suorum Indulgentiam, & remissionem concessimus, prout in nostris inde sub Data die 1 Aprilis 1579. Pontific. nostri anno 7. in forma Brevis confectis Literis plenius continetur. Cùm autem, sicut accepimus, Festum ejusdem S Francisci de Paula, quòd die 2 mensis Aprilis quotannis celebrari solet, in Quadragesimam incidat, illudque post Octavam Resurrectionis D. N I C. transferri soleat, & propterea in dubium verti posset, an eadem Indulgentia die quo ipsum Fest. transferri contigerit, ab eisdem Christi fidelibus consequi valeat. Nos in præmissis opportunè providere volentes ac supplicationibus dilecti filii Jo: Ropitelli, d. Ordinis Zelosi, & Procur. generalis in hac parte inclinati, harum serie volumus, & declaramus, ut d. Indulgentia ad eum diè, quo Festum ipsum, ut præfertur, transferri, & post Octavam Resurrectionis celebrari contigerit, translata esse, & ab eisdem Christi fidelibus, eodem modo quo, die Festo prædicto consequi potest, consequi, eisque suffragari posse censeatur. Non obstantibus præmissis, ac Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, cæterisque quibuscunque. Datum Romæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris die 20. Aug. 1580. Pontif. nostri anno 9. Cæsar Glorierius.

Quæ omnia notoria sunt in Urbe, in qua solet id publicè, & palàm declarari, quando transferri contingit eandem fe- 30
stivitatem, ut practicatum fuit anno 1711. mediante sequenti Declaratione.

Indulgenza Plenaria perpetua, e remissione di tutti i peccati, concessa dalla fel. mem. di Papa Greg. XIII. a tutte le Chiese del- 31
li Conventi de' Minimi di S. Francesco di Paola il giorno della Festa di esso Santo che si celebrarà in quest'anno alli 13. d'Aprile, Lunedì doppo la Domenica in Albis.

Gasparo per la misericordia di Dio Vescovo di Sabina della S. R. C. Card. di Carpegna, della Santità di N. S. Vicario generale &c.

La fel. mem. di Papa Greg XIII. per suo Breve dato in Roma il 1. Aprile 1579 e per un'altro sotto li 20. Agosto 1580. per la translazione della Festa, ad accrescimento della Religione de' Fedeli, e salute dell'Anime concesse in perpetuo Indulgenza plenaria, e remissione di tutti li peccati a tutti li fedeli Cristiani dell'uno, e l'altro sesso che veramente pentiti, confessati e communicati, tante volte, quante divotamente visitaranno le Chiese delli Conventi dell'Ordine de' Minimi di S. Francesco di Paola, in qualunque luogo constituiti, nel giorno della Festa di detto Santo, che si celebra in quest'anno alli 13. Aprile Lunedì, doppo la Domenica in Albis, cominciando dalli primi Vesperi fino al tramontar del Sole di detta Festa, & ivi pregaranno il N. S. Iddio per la pace, e concordia fra Prencipi Cristiani per l'estirpazione dell'eresie, & esaltazione della S. M. Chiesa. Pertanto s'invita ogni fedel Cristiano all'acquisto di tanto Tesoro. Domenico Arcivescovo di Teodosia Viceg. N. A. Canonico Cuggiò Segr.

Ex quibus remanet clarum, non esse attendenda ea, quæ
in hac parte asserunt *Monaccel. in Formul. legal to.* 2. *tit.* 16 *for-* 32
mul. 6. *n.* 9. *fol.* 245. & *Matthæucc in Offic. Cur. Eccles. cap.* 26. *n.* 25. eò quia loquuti fuerunt ad terminos d. generalis regulæ, non autem juxta tenorem d. Indulti Greg. XIII. quòd uti clarum, & literale, nullum relinquit dubitationi locum.

Neque in facto subsistit, quòd C. R. *die* 20. *Novemb.* 1694.
contrarium resolverit respectu d. festivitatis S. Francisci de 33
Paula, ut ait *Monacellus, ubi supra*, quem sequitur *Matthæuc. loco proximè citato*; Supponentes, dubio proposito nomine dd. PP. Minimorum: *An translato festo S. Francisci de Paula, censeatur translata Indulgentia*, respondisse *Negativè*, 34
& serventur Rubricæ.

Ultra quod enim ex d. formula rescripti ad oculum patet, illud nullo modo loqui de translatione Indulgentiarum, eò
quia notum est, Rubricas respicere ea, quæ concernunt divi- 35
num Officium, non autem ea, quæ ad Indulgentias spectant.

Factis exactissimis diligentiis in Secretaria ejusdem S. C.
36 R. nulla omnino reperta fuit instantia, seu supplex Libel-
lus, nomine PP. Minimorum porrectus eidem S. C. d. die
Novemb. 1694. & meritò, quia attento d. claro tenore In-
dulti Gregor. XIII. nullo modo dubitari poterat de dicta
translatione Indulgentiæ, nisi adversus omnia Jura in dub.
revocetur in Urbe maxima potestas ejusdem Summi Ponti-
ficis illam concedentis.

Fuit autem inventus, supplex Libellus dd. die, mense,
37 & anno pro parte, & nomine Congregationis Benedictinæ
Buisfeldensis Germaniæ porrectus d. S. C. R. in quo petie-
runt: *Se il Privilegio, loro concesso dalla s. m. di Clemente X.
di celebrare la festa di S. Benedetto coll'Ottava, s'intenda an-
co, quando occorre trasferirsi la Festa di d. Santo; E caso che
non s'estenda, si supplica umilmente l'EE. VV. a nome di tutta
la medema Congregazione Buisfeldense di estenderlo per loro
spirituale consolazione, acciò possino con maggiore solennità
celebrare la gloriosa memoria del loro Patriarca; Attesoche
questo non pare contrario alla Rubrica* de Translatione Festo-
rum *n. 1. in fine, dove doppo di avere determinato, che se occor-
rerà transferirsi la Festa di qualche Santo doppo tutta l'Otta-
va, per quell'anno si celebri senz'Ottava, pone un'eccezzione
con queste precise parole:* Nisi titularis Ecclesiæ privilegio
aliter fieri oporteat, *Pare dunque ragionevole, che si conceda
simile Privilegio a gli Oratori per il loro Fondatore, si bene-
merito della Chiesa, essendo Titolare principale del loro Ordi-
ne.* Die 17. Julii 1694. Negativè, & serventur Rubricæ.

Ex quo rescripto desumptum fuit æquivocum denegatæ
38 translationis Indulgentiæ pro festivitate S. Francisci de Pau-
la, quòd dubium nunquam propositum fuit in d. C. R. nec
proponi poterat, attento claro tenore d. Brevis Greg. XIII.
de quo supra *n.* 29.

Notandum 4. quòd permittenda non est denominatio Por-
tæ Sanctæ, vel Jubilæi in Ecclesiis extra Urbem, prætex-
tu antiquorum Privilegiorum, nisi ista concludentissimè ju-
39 stificentur, & in authentica forma exhibeantur, ut resolu-
tum fuit *à C. C. in Gerunden. Jubilæi 26. Semptembris* 1699.
quando id petentibus Monachis S. Petri Rhoden. Ord. S. Be-
nedicti Cathaloniæ, d. die ad eorum instantiam disputato
sequenti dubio: *An privilegium s. m. Urbani VII. fuerit revo-
catum, vel potiùs sit observandum, & quomodo;* Respon-
sum fuit: *Suspensis quibuscumque assertis Indultis, & pri-
vilegiis, quatenus adsint; Coadjuventur probationes, & in-
terim supplicetur* Santissimo *pro concessione Indulgentiæ plena-
riæ in forma consueta; Prohibita quacumque solemnitate ape-
ritionis Portæ, ac denominatione Jubilæi lib. 29. Dec fol.* 205.

Et respectu Ecclesiæ S. Thomæ in Parione de Urbe, id
40 resolvit *C. I. d. die 12. Januarii* 1717. quando dubio: *An ex-
positio Tabularum cum inscriptione,* Jubilæum perpetuum,
*diebus Festis Annunciationis B. M. V. & SS. Jo: Evangelistæ,
& Nicolai, Oratoribus imposterum permitti debeat;* Respon-
dit. *Negativè, & ampliùs.* Oratores autem erant Scripto-
res Urbis, qui asserebant, d. privilegium eis fuisse conces-
sum à Pio IV. & in effectu in præteritum talem Tabulam
cum d. inscriptione soliti erant exponere.

Ita etiam ad evitan. confusionem permitti pariter non de-
41 bet denominatio Congregationis Rituum, vel Concilii illis
Ecclesiasticorum Cætibus, quos Episcopi non sine laude eri-
gere solent, & debent in eorum Civitatibus, ad erudien.
Clerum circa sacros Ritus, Ecclesiasticas Cæremonias, &
circa alia, disposita in Concilio Tridentino, ut anno 1695.
resolvit C. particularis Cardinalium Carpinei, Casanatiæ,
& Marescotti, deputata pro revisione Synodi Faventinæ
Card. Nigron. Cùm enim *tit. c.* 4. ita cantaret: *De Congrega-
tionibus Sacræ Scripturæ; Casuum conscientiæ, sacrorum Ri-
tuum, & Concilii Tridentini,* fuit insinuatum, esse mutan-
dum verbum illud, *Congregationibus,* in aliud: *Conferen-
tiis:* Cæterùm, quia Synodus præventivè fuerat impressa,
& divulgata, id non potuit facilè in omnibus Exemplaribus
corrigi.

Notandum 5. quòd destructo Altari privilegiato, tunc so-
42 lùm destruitur privilegium, quando illud ita destruitur se-
cundùm aliquam partem, ut amittat consecrationem, se-
cus tamen dicendum erit, quando idem Altare secundum
sui majorem partem intactum remanet, quod si paulatim
destruatur, & simul reparetur, ita ut semper remaneat idem
Altare, seu locus, semper perseverat Indulgentia, seu pri-
vilegium, ita *D. Antonin. par. 1. tit. 10. cap.* 563. *Vulp. in
Prax. for. Eccles. cap. 42. num. 30. Pasqualig. de Sacrific. nov.*
43 *leg quæst. 561. per tot Gobat. Oper. moral. tom. 2. tract. 4. par.
2. cap. 6. num. 320. & Matthæucc. in Offic. Cur. Eccles. cap. 26.
num. 22.*

Notandum 6. quòd Septenarium Indulgentiæ plenariæ,
seu Altaris privilegiati, non incipit à die Datæ Indulti, sed
à die illius publicationis; Mens enim Pontificis est, ut illud
duret per Septennium, quod non verificaretur, si incipien-
dum esset à die Datæ. *Rodriqu. quæst. Regul. tom. 2 quæst 99.
artic. 3. Sylv. tom. 2. Var. resol. Verb. Altare privilegiatum in
Resp. ad primum, & Pasqualig. de Sacrif. Missæ quæst.* 571.
n. 1. & seq. ubi *n.* 6. quòd id procedit etiamsi in Indulto adsit
clausula: *Ad proximum Septennium duraturi,* quia illa di-
ctio, *proximum* intelligitur de proximitate habili, in qua 44
concessio sortiri possit effectum.

Dum hæc impressaeram, curiositatis gratia me contuli
ad Secretariam C. Ind. ut viderem, an adesset aliqua deter-
minatio ejusdem S. C. circa conclusiones, à me hic compro-
batas; Inveni autem, fuisse resolutum oppositum circa prin-
cipium Septennii, juxta verba decreti, quæ sunt sequentia: 45
*Discusso dubio in S. C. Ind. & sacris Reliquiis præposita, an at-
tentis verbis, quæ in Brevibus Indulgentiarum apponi solent,*
præsentibus ad Septennium tantùm valituris, *Septennii ini-
tium à die publicationis Brevis desumendum sit,* eadem *Sacr.
Congreg. die* 18. *Maii* 1711. *declaravit, non à die publicationis,
sed à die Datæ Brevis Septennii tempus incipere; Et facta re-
latione SS. D. N. per me infrascriptum Secretarium, die* 20. 46
*ejusdem mensis, SS. Congregationis Sententiam approbavit. Jo.
M. Card. Gabriellius Præfectus. Raphael Cosmus de Hieronymis
Secretarius.* Et propterea hodiè ad istius Pontificii Oraculi
terminos procedendum est, non attenta contraria opinione.

Verum tamen est, quòd, salvo alio meliori temperamen-
to, expediret forsan id declarare in ipsismet Literis conces- 47
sionis Indulgentiarum, verbis illis: *Præsentibus ad Septen-
nium tantùm valituris,* addendo sequentia, vel similia, *à die
Datæ præsentium incipiendum, vel computandum,* quam clau-
sulam vidisse in aliquibus Brevibus testatur *Pasqualig. de Sa-
crif. Miss. quæst* 751. *num.* 4 Si enim d. decretum C. Ind. igno-
ratur in ipsamet Urbe, ubi editum, & publicatum fuit, po-
terit pariter ignorari extra illam, procedendo cum authori-
tate dictorum Authorum, quorum opinio hodiè nullatenus
sequenda est.

Notandum 7. quòd, concessis aliquibus Indulgentiis Chri-
sti fidelibus, facientibus spiritualia Exercitia in Domibus
Regularibus, vel Religiosorum Conventibus, ut practica-
vit Alex. VII. cum PP. Jesuitis Pistoriensis Urbis, quòd re- 48
cognosci potest ex *ejus Const.* 42. *in Bullar. nov. tom.* 6. quam
Gratiam pro Fratribus Observan. & Refor. S. Franc. idem
Pontifex concessit *in ejus Const.* 65. *Bullar. to.* 6. Posito, quòd
ob angustiam ejusdem Domus, vel Conventus, non possint
Sæculares in eisdem Domibus recipi pro faciendis dd. Exer-
citiis, tunc solet concedi Gratia, ut facientes eadem Exer- 49
citia spiritualia in alia separata domo, sub directione tamen
eorundem Religiosorum, eædem Indulgentiæ lucrari pos-
sint, ut respondit *C. Ind.* 22. *Aug.* 1712. *in Pistorien.* favore
dd. PP. Societatis Jesu.

Notandum 8. quòd non est permittenda denominatio Sca-
læ Sanctæ, cum declaratione, quòd pro omnibus illam as- 50
cendentibus, & descendentibus adsit Indulgentia aliqua, ni-
si ad d. effectum exhibeatur clarum, & literale Pontificium
Indultum, non attentis communicatione Privilegiorum,
vel similibus argumentis, & conjecturis, ut resolvit *C. C. in
Neapolit Indulgentiarum* 10. *Julii* 1717. quando dubio: *An
sit permittenda Scala, ut nuncupant, Sancta, & an pro omni-
bus illam ascendentibus, & descendentibus adsit Indulgentia,*
respondit. *Negativè, & ampliùs.*

Dixi, *nisi exhibeatur particulare, & clarum Indultum,* quia,
hoc concurrente, nullum adest dubium pro lucratione illa- 51
rum Indulgentiarum, quæ in illo continentur, juxta resolu-
tionem *C. Indulg. in Salisburgen.* 25. *Septembris* 1713. in qua
multæ concessæ fuerunt Indulgentiæ ascendentibus Scalam
Sanctam, constructam in Ecclesia PP. Theatinorum Salis-
burgi, & in Folio, d. die distributo, enumerantur Indulgen-
tiæ, concessæ ab Innoc. XI. ascendentibus Scalam Sanctam
in Ecclesia eorundem PP. Theatinorum, constructam Mo-
nachii, & aliæ concessæ 25. Januarii 1712. à Santissimo D. 52
N. ascendentibus Scalam Sanctam, constructam in Ecclesia
PP. Canonicorum Regularium S. Augustini in Civitate
Pragensi.

Verum tamen est, quòd hoc Indultum concedi solet ad de-
terminatum tempus dumtaxat, & pro certis diebus, quibus 53
elapsis, solet iterum ex Gratia confirmari, ut practicatum
fuit *à C. Ind. in Jadrens.* 24. *Aprilis* 1712. quando dubio: *An
Breve à Santiss. D. N. concessum 8. Aug.* 1705 *pro quatuor diebus
in anno, esset confirmandum;* fuit responsum; *Affirmativè.*

Notandum 9. quòd non constito de legalitate, & au-

54 thenticitate Indulti concessionis Indulgentiarum, removendi sunt Lapides cum inscriptionibus, etiam antiquissimis, denotantibus dd. Indulgentias, ut practicavit *C. C. in Neapolit. Indulgentiarum* 10. *Julii* 1717. *ad* 3. *dubium*, sequentibus verbis conceptum: *An lapis cum inscriptione*. Visitantibus quotidiè pœnæ indulgentur, ut in Lateranensi Ecclesia, *sit amovendus*, responsum fuit; *Affirmativè*, *& ampliùs*.

Notandum 10. quòd non solet concedi facultas publicè ex-
55 ponendi Fidelium cultui Sanctorum Reliquias, nisi authenticè constet de illarum identitate, non per conjecturas, & verisimilitudines, sed per legalia, & authentica documenta, ut practicavit *C. Ind. die* 23. *Februarii* 1711. *in Veneta*, in qua insistebatur pro expositione publica Capsulæ Ligni S. Crucis, & Reliquiarum multorum Sanctorum, ad quarum legalitatem probandam adducebatur antiquissimum testimonium cujusdam Religiosi Ordinis S. Benedicti, exaratum usque ab anno 1456. & sic ab annis 255. concernens identitatem dd. Reliquiarum. Et tamen, eo non attento, peti-
56 tiones PP. Carmelitarum Excalceatorum, pro d. Gratia supplicantium, exauditæ nullatenus fuerunt, sub die 24. Aug. 1711. dubio, *An P. Priori Conventus Carmelitarum Discalceatorum Urbis Venetiarum permitti debeat expositio Reliquiarum*, *de quibus agitur*, responsum fuit. *Ex hactenus deductis Negativè*.

Notandum 11. quòd Rectores Ecclesiarum non possunt
57 donare Reliquias propriarum Ecclesiarum, quia illæ veniunt appellatione rerum pretiosarum, ad easdem Ecclesias spectantium, ut resolvit *C. Ind. in Januen.* 17. *Septembris* 1710. quando mandavit, Reliquias jam donatas à Parocho cuidam Regulari, esse restituendas Ecclesiæ Parochiali, cum illo addito, ut Loci Ordinarius provideret prout de Jure.

Notandum 12. quòd Reliquiæ Sanctorum, à Romanis
58 Cæmeteriis extractæ, possunt publicè in Processionibus deferri, ut resolvit *C. Ind.* 9 *Januar.* 1711. quando dubio: *An Reliquiæ à Romanis Cæmeteriis extractæ, in Processionibus deferri possint*, respondit; *Nihil obstare*.

De mandato verò Santissimi repropositio eodem dubio die 28. Septembr. d. anni 1711. scribentibus Fidei Promotore, & uno ex Magistris Cæremoniarum Cappellæ Pontificiæ, responsum fuit. *Nihil esse innovan.*

Cæterùm eadem C. Ind. die 28. Septembris 1714. respectu Tunicæ S. Catharinæ de Bononia id permittere noluit, dubio. *An asserta Tunica S. Catharinæ Bononiæ, in Conventu Monialium SS. Corporis Christi asservata, in earum Ecclesia exponi, & in solemni Supplicatione gestari possit*, respondit. *Quoad Processionem nihil, in reliquis ad Eminentissimum Episcopum*.

Notandum 13. quòd non solent concedi Puellis, existen-
59 tibus in Conservatoriis illæ Indulgentiæ, quæ conceduntur veris Monialibus, visitantibus aliquod Altare proprii Monasterii, loco alterius extra clausuram positi, ubi concessæ sunt Indulgentiæ, ut respondit *C. Ind. in Bononien.* 5. *Maii* 1719. in cujus casu sermo erat de Puellis 160. quæ nunquam solent exire ab earum Conservatorio.

Notandum 14. quod ad acquirendam Indulgentiam, concessam illis, qui, verè pœnitentes, & confessi, aliquam Ec-
60 clesiam visitabunt, non requiritur necessariò confessio respectu illius, qui post ultimam confessionem lethale peccatum non commisit, licèt utile sit illam iterare; Quia verbum illud *confessi* intelligitur de eo, qui etiam antea fuit confessus, & tunc in gratia est: *Ita Navarr. in Comm. de Jubil. not.* 18. *n.* 18 ibi: *Nota, non esse necessarium facere confessio-*
61 *nem die, vel tempore, quo indulgentia est lucrifaciendi, sed satis est, quòd post ultimam confessionem nullum peccatum mortiferum admiserit, neque de aliquo, nondum confessione detecto, noviter recordetur, quòd frequenter respondi*. Cui Authori multum deferendum puto, eò quia fuit unus ex Ministris sacræ Pœnitentiariæ, ut notat *Corrad. in Prax. Dispens. lib.* 7 *cap.* 4. *n.* 72. &, raro exemplo, in bona valetudine, centesimum annum in Urbe explevit, testibus *Sanchez*, *& de Justis* in locis, citatis *in Tom.* 2. *par.* 1. *discept* 37. *num* 18. Circa principalem verò conclusionem concordant *Leo in Prax. For Eccles. par.* 1. *cap.* 7. *de Indulg. post n* 7. ubi illam ad-
62 ducit rationem, quia in his terminis confessio exigitur tanquam dispositio, non autem, tanquam opus, aut pars operis, pro consequenda indulgentia, *Bonacin Oper. moral. tit de Indulg. disp.* 6 *quæst.* 1. *punct.* 5. *propos.* 2. *n.* 7 ubi sequen-
63 tem adducit rationem, *quia quando in Bulla exprimitur confessio, sermo est de confessione respectu illius, qui conscientiam habet peccati mortalis, nisi aliud exprimatur*, *& Monacell in Formul. tom.* 2. *tit.* 16. *formul.* 6. *num* 3.

Notandum 15. quod præsentatis Literis sacræ Pœnitentiariæ uni Confessario, qui difficultatem habeat absolvendi Pœnitentem, adiri potest alter Confessarius, & ab eo absolutio obtineri, quatenus difficultatem illam non habeat eum absolvendi, quam habebat primus Confessarius, ut repro- 64
bato *Navarr. conf.* 8. *de Offic. Ind. deleg.* atque testando de mente, & praxi sac. Pœnitentiariæ, cujus fuit Officialis, observat *Corrad. in Prax. Dispens. lib.* 7. *cap.* 4. *num.* 72. & 73. ubi post *Sanchez de Matr. lib.* 8. *disp* 27. *num.* 4. adducit sequen- 65
tem convincentem rationem, *quia cùm commissio facta fuerit in foro conscientiæ, sequitur ejus fori naturam, quæ est, ut non adstringatur Pœnitens acquiescere sententiæ unius Confessarii, sed possit alium adire*.

Pro applicabilitate tamen illarum resolutionum Sac. Cong. Ind. quas supra citavimus, nota demum, quod cùm concessio Indulgentiarum pendeat à voluntate Summi Pontificis, eædem resolutiones non faciunt statum, nec allegari possunt pro obtinenda simili Gratia, etiam postquam à Sum- 66
mo Pontifice approbatæ fuerunt, quia Summus Pontifex, & potest, & solet uni Ecclesiæ, vel Loco pio denegare Gratiam illam, quam ex justis causis, animum suum moventibus, alteri Ecclesiæ, vel Loco pio ex particularibus facti circumstantiis concessit: Præcipuè si sermo sit de specialibus Gra- 67
tiis, Urbis Ecclesiarum concessis, quia, ut legitur in Folio Cong. Ind. distributo die 20. April. 1711. in Causa *Romana* pro Conventu, & PP. Minoribus Observantibus S. Mariæ de 68
Aracœli Urbis. *Non immeritò multa spiritualia Gratiarum dona Romæ conceduntur, quæ alibi jure optimo denegantur*.

DISCEPTATIO XXV.

Romana Subhastationis Ecclesiæ, & Conventus.

PRO

PP. Trinitariis Urbis.

CUM

Illorum Creditoribus.

ARGUMENTUM.

Ad Creditorum instantiam an possit in subsidium deveniri ad subhastat. & venditionem Ecclesiæ, & Conventus illorum Regularium, qui debita contraxerunt.

Series facti hujus Causæ latè exponitur in *Tom.* 2. *par.* 2. *disc cept.* 25. ubi *n.* 248. refertur resolutio Congregationis par- 1
ticularis omnium Prælatorum Signaturæ Gratiæ, quæ *die* 14. *Septembris* 1717. rescripsit: *Esse exequen. Mandatum Em. Vicarii, & ad mentem: Et mens est, quòd vendatur extraju-* 2
dicialiter, quatenus reperiatur emptor. Mandatum verò, seu Decretum Em. Vicarii erat sequentis tenoris. *Ex tunc Em. & Rev. D. Card. Vicarius, Judex Deputatus, impartitus fuit licentiam infrascriptis Instantibus exequendi Mandata, & respectivè subhastandi, & deliberandi, & vendendi,* 3
aut quomodolibet alienandi Cæmenta, Materialia, & Situs Conventus, & Ecclesiæ S. Franciscæ Romanæ in Via Felicis, Ordinis Redemptionis Captivorum. In subsidium tamen, & quatenus alia Bona non suppetant, & ad favorem aliarum Personarum Ecclesiasticarum, vel religiosarum Ecclesiarum, & ad eundem usum pium, Ecclesiasticum, & religiosum.

Verùm, adversùs hujusmodi resolutionem dictæ Congregationis particularis, habito, atque admisso suspensivo re- 4
cursu ad SS. D. N. in plena Signatura Gratiæ, coram ipso habita die 28 Martii 1719.

Creditores primò insistebant in eo, quòd in d. venditione Ecclesiæ, & Conventus nulla considerari poterat irreve- 5
rentia erga res sacras, Deoque dicatas, juxta latè animadversa in *d. discept.* 25. *à n.* 115. Quia non prætendebant ven- 6
dere rem sacram reduplicativè uti sacram, sed solùm, habito respectu ad illius materialitatem, Cæmenta, & Fabricam.

Fuit responsum, quòd talis præcisio non est practicabilis in venditione Ecclesiarum, Deo consecratarum, necnon in Conventibus eisdem annexis, & connexis, venientibus appellatione Ecclesiarum, & gaudentibus iisdem privilegiis, 7
ex adductis à *Feder. de Sen conf.* 201. *num.* 4. *Calder. conf.* 293. *n.* 2.

n. 2. *Barbos. de Paroch. cap.* 13. *nu.* 12. *Rota cor. Veral.* 177. *n.*
6. *& dec.* 289. *per tot. par.* 1. *& dec.* 504. *n.* 6. *par.* 19. *rec.* Eò
quia consecratio, & res consecrata, ad effectum venditio-
nis, praecipuè ad Creditorum instantiam, taliter connexa
sunt, ut nullo modo separari possint, sed dicuntur habere
8 illam connexionem inter se, quae reperitur inter animam,
& corpus, ut praeter citatos *in d. discept.* 25. *à nu.* 177. in
specie notat *Aymonius in Vita S. Abbonis Abbatis Floriacensis
in Libro*, cui titulus *Acta Sanctorum Ordinis S. Benedicti,
Saeculo* 6. *par.* 1. *fol mihi* 43. *iuxta impressionem Parisiensem an-*
9 *ni* 1701. ibi: *Certè charissimi Principes, nec catholicè vivimus,
nec catholicè loquimur, quando illam Ecclesiam dico esse meam,
ille alter dicit, esse suam, ac veluti quaedam Iumenta, compara-
ti Iumentis insipientibus, utrasque aliquando venales proponi-
mus, propositasque ab aliis emere non formidamus. Est etiam
alius error gravissimus qui fert, altare esse Episcopi, & Ec-*
10 *clesiam alterius cujuslibet Domini, cùm ex domo consecrata,
& altare, unum fiat, quod dicitur Ecclesia, sicuti unus homo
constat ex corpore, & anima*, quem refert, & sequitur *Gon-
zal. in cap. Recolentes lit. B. de Stat. Monach.*

Dixi, ad effectum vendit. & praecipuè ad instantiam
11 Creditorum, ad differentiam alterius spontaneae venditio-
nis, ad excluden. scilicet Simoniae crimen, seu lethale pec-
catum, ob maximas angustias Ecclesiarum, vel ad exer-
cenda pietatis, & charitatis Opera, ad *Text. in can. Aurum*
12. *qu.* 2. Qui non sunt termini nostrae controversiae, & cir-
ca quam inspectionem respectu Simoniae, & culpae lethalis
videri possunt citati in *Instit. crim. lib.* 1. *tit.* 9. *de Simon. à n.*
12 7. Respectu verò exercitii dictorum piorum Operum, vi-
deri possunt citati in *To.* 2. *p.* 2. *discep.* 25. *n.* 173.

Et in punctualibus terminis, quòd Ecclesia ratione ma-
13 teriae nullo modo vendi possit, latè probavimus in d. *discep.*
25. *à n.* 162. & benè *Genuens. in Prax. Cur. Neap. cap.* 32.
n. 21. ibi: *Ecclesia consecrata, vel benedicta ratione materiae,
nullo modo vendi potest.*

Insistebant 2. in paritate venditionis sac. Calicis, quae in
14 certis casibus permissa est; Ultra verò ea, quae observavi-
mus *in d. disc.* 25. *n.* 167.

Fuit responsum cum verbis *D. Thom.* 2. *q.* 100. *artic.* 3. *ad*
15 2. ibi. *Ad* 2. *dicendum, quòd etiam vasa sacra sunt spiritua-
libus annexa, sicuti fini, & ideo eorum consecratio vendi non
debet. Tamen pro necessitate Ecclesiae, & pauperum, materia
eorum vendi potest, dummodò, praemissa oratione, priùs con-
fringantur, quia post confractionem non intelliguntur, esse
vasa sacra; sed purum metallum*, cujus Angelici Doctoris
sanam doctrinam sequutus fui *in Instit. crim. lib.* 1. *tit.* 9. *de
Simon. num.* 7.

Insistebant 3. in eo, quòd cessabant ea, quae observavi-
16 mus in d. *disc.* 25. circa exorbitantiam coactae venditionis
rerum, Deo consecratarum; Quia venditio fieri debebat,
non solùm remoto omni judiciali strepitu, & sine horrida
Praeconis voce, sed extrajudicialiter, & ad favorem Reli-
giosorum ejusdem Instituti, qui ad d. effectum in Sum. ad-
duxerunt documenta. *Che il P. Castagneda tiene già pronto*
17 *il denaro per la compra della Chiesa, e Convento &c. a favore
de' Padri della Provincia di Castiglia, che sono del nostro Or-
dine della Redenzione de Schiavi, di cui sono li PP. ora abitan-
ti nel sudetto Convento, e detta compra il medemo P. Castagne-
do intende fare per quel* prezzo, *che sarà creduto ragionevole.*

Fuit responsum, quòd gravamen resolutionis d. Congr.
18 particularis erat patens quia fuit simpliciter ab illa deman-
datum, *esse exequendum Mandatum Em. Vicarii*, injungen-
tis judicialem, strepitosam, & exorbitantem subhastatio-
nem, & venditionem Ecclesiae, & Conventus; Quamvis
autem fuerit deinde subjunctum: *Et ad mentem*, quae fuit,
ut venderetur extrajudicialiter, quatenus reperiretur emptor,
Poterat iste emptor non inveniri, vel cum eo poterat esse
discordia circa verum valorem Ecclesiae, & Conventus,
in quibus terminis locum habuisset prima pars rescripti; pro
libera, & pura exequutione mandati.

Fuit etiam responsum, quòd irreverentia erga res sacras,
19 & exorbitantia actus venditionis coactae, & ad Creditorum
instantias non poterat salvari à d. contraria reflexione: Quia
semper verum erat, quòd venditio sequi debebat imperio Ju-
dicis, & ad Creditorum instantiam, quae omnia talem, tan-
20 tamque exorbitantiam includunt, ut nunquam datus fuerit
in praeteritum similis casus coactae venditionis Ecclesiae ad
instantiam Creditorum.

Crescebat autem in immensum eadem exorbitantia ex il-
21 la reflexione, quòd in exhibitione emendi nostram Eccle-
siam, non semel, sed multotiès habetur specifica mentio
pretii proportionati valori dictae Ecclesiae, & Conventus in ci-
tato contrario Documento, quod verbum *prezzo* non benè
sonat in auribus Christianorum, quando sermo est de vendi-
tione rerum sacrarum ut, praeter adductos *in d. discept.* 25.
à nu. 213. notant citati per *Layman. Teol. moral. lib.* 4. *tit. de* 22
Simon. tract. 10. *cap. ult.* §. 4. *n.* 37. ibi; *Tanquam eleemosyna,
non tanquam pretium*, & *Lagunez. de Fruct. par.* 2. *cap.* 32.
§. 2. *n.* 26. ibi; *Ultra quae, quod recipitur non propriè pre-
tium dicendum est, sed per viam eleemosynae accipi.*

Fuit pariter responsum, quòd in Ecclesiis non solùm sile-
re debet horrida Praeconis vox, ut dicitur in *leg. Dies festos* 23
Cod. de Fer. sed ulteriùs *cessare in illis debent omnes Judicio-
rum strepitus*, juxta praecisa verba *Constit.* 5. §. 4. *S. Pii V.*
In venditione autem coacta, & procurata ad Creditorum
instantiam, Judiciorum strepitus, seu formulae impraescin-
dibiles sunt, ut consideranti patet. Ultra quòd magna exor-
bitantia contrariae praetensionis ad hominem comprobatur, 24
combinando, tam citationem ad Creditorum instantiam
exequutam contra Religiosos coram Card. Vicario sequen-
tis tenoris. *Ad videndum impartiri licentiam subhastandi, de-
liberandi, vendendi, aut quomodolibet alienandi Conven-
tum, & Ecclesiam, ad PP. Adversarios spectantes*, quàm
successivum decretum Card. Vicarii, registratum supra *n.*
3. cum praesenti titulo contrariarum Scripturarum, in qui-
bus, erubescentes iidem Creditores, juxta notorium Cu- 25
riae stylum, in praesenti etiam Signatura Gratiae practica-
tum à R. P. D. Auditore SS. D. N. desumere eundem titu-
lum Scripturarum ab eorum instantia, & à Judicis decreto,
quibus attentis est sequens. *Romana Subhastationis Ecclesiae,
&, Conventus*, subrogarunt alium. *Romana Censuum*,
illam habebentem connexionem cum eorum praesenti in- 26
stantia, quam habet Cupressus cum naufragio, juxta lepi-
dum dictum *Horatii*, sequuti *à Leon. de Praeparator. Ju-
dicior. par.* 3. *praepar.* 2. *num.* 5.

Insistebant 5. in eo, quòd venditio fieri debebat ad usum,
non solùm pium, sed aequaliter sacrum, juxta modum prae- 27
scriptum in decreto Cardinalis Vicarii, ibi: *Ad favorem
aliarùm personarum ecclesiasticarum, vel religiosarum Ec-
clesiarum, & ad eundem usum pium, ecclesiasticum, & reli-
giosum.*

Fuit responsum, quòd finis, propter quem sequi debe-
bat venditio, & usus pius Ecclesiae, & Conventus, non 28
erant apti minuere scandalum, irreverentiam, & exorbi-
tantiam venditionis coactae, & ad Creditorum instantiam;
Quia idem finis, demandatus à Judice, Creditoribus in-
stantibus, semper dicebatur directus ad usum humanum,
ad quem, nulli dubium est, res sacras, & Deo dicatas con-
verti non posse, & viva ratio haec est, quia finis, & usus 29
praedicti semper continentur in linea finis, & usus huma-
ni, juxta individualem authoritatem *D. Thomae*, sequuti à
Card. Capizucc. cujus verba registravimus *in d. discept.* 25.
numer. 112.

Non omittentes hìc obiter observare improprium mo-
dum erga eundem doctissimum Cardinalem, his verbis ex- 30
pressum in contraria *Responsione* §. *Nec obstat. Opinio Card.
Capizucc. contr.* 11. *de Vot. solemn. qu. unic.* §. 2. *est omnino reii-
cienda, uti fundata in non recta intelligentia doctrinae D. Tho-
mae.* Dum praeteriti Saeculi primi ordinis quatuor Teologi,
quorum unus fuit eidem Socius in promotione ad amplissi-
mam Cardinalitiam Dignitatem, in approbatione dicti Li-
bri Controversiarum haec habent; *Praecipuas Teologiae Con-
trovesias tam diligenter, tam dilucidè, solidèque examinat,* 31
*& resolvit, ut nemini dubium esse possit, quin S. Thomae do-
ctrinam benè calleat, quin S. Doctoris mentem feliciter asse-
quutus sit, praeclari, consumatique Theologi laudem promeritus.*

Insistebant. 6. in exemplis similium venditionum, addu-
ctis in d. Congregatione particulari.

Fuit responsum, illa non subsistere in facto, ex animad-
versis *in d. discep.* 25. *à num.* 173. Imo circa Ecclesiam Na- 32
tionis Picenae, cui s. m. Clemens IX. vendidit quidem Do-
mum, seu Monasterium suppressae Religionis S. Georgii
in Alga; Sed eidem Nationi *gratis donavit Ecclesiam, &
Vasa sacra, etiam argentea*, juxta praecisa verba Concessio-
nis, de quibus *in d. disc.* 25. *n.* 204.

Oppressi Creditores ab hoc Pontificio facto omni laude,
omnique animadversione digno, quòd unicè deservire po- 33
test pro rejectione contrariae petitionis curiosam adduxe-
runt divinationem in eorum *Respons.* §. *Minusque*, quòd
scilicet *beneficus Pontifex Clem IX. ut aliqualiter rependeret
merita Nationis Picenae, in cujus Provincia Sacratissima Virgo
non fuit dedignata transferre suam Domum, voluit eidem Na-
tioni concedere gratiosè Ecclesiam*, ad quem effectum
poterant allegare Authores illos, quos sequutus fui in

Tom 2.

Tom. 2. par. 1. discept. 1. n. 81. Subjungendo, quòd hujusmo-
34 di gratiosa concessio non excludit, quin etiam de tali mate-
riali Ecclesia potuisset haberi ratio, si Pontifex noluisset exer-
cere suam liberalitatem.
Hujusmodi autem divinativa responsio, gratis ubique
35 data, non visis, neque recognitis iis actibus, qui præces-
serunt eandem gratuitam concessionem, in d. discept. 25. à
num. 199. usque ad n. 211. à Nobis indicatis, & registratis
per Acta Abinantis par 3. Instr. anni 1669. à fol. 397. parti-
cipat de natura illarum Responsionum, quas explicavimus
supra disc. 1. §. 18. n. 32. Eò quia tunc temporis in specie fuit
excitatum dubium, an liceret, & an expediret devenire ad
effectivam venditionem Ecclesiarum illarum Religionum,
quæ fuerunt suppressæ; Ad quem effectum fuit depu-
36 tata Congregatio particularis, quæ fuit in sensu, non
esse deveniendum ad Ecclesiarum, & sacrorum Supelle-
ctilium venditionem, sed ad illorum gratuitam concessio-
nem, venditis tamen Domibus, seu Habitationibus illo-
rum Religiosorum, quorum Religiones fuerunt suppressæ.
37 cujus Congregat. particularis sententiam idem Summus
Pontifex appprobavit die 17. Augusti 1669. his verbis. SS.
D. N. mandavit, ut procedatur ad concessionem supradictæ
Ecclesiæ S. Salvatoris in Lauro, cum omnibus Supellectilibus
38 sacris, etiam argenteis, juxta petita, necnon ad venditionem
supradicti Conventus, Viridarii &c. pro pretio scut. 30000.
Omnia hæc adeò vera, adeòque innegabilia, sunt ut in
39 exequutionem Sententiæ d. Congregationis particularis, à
Papa approbatæ, idem omnino practicatum fuerit cum o-
mnibus Ecclesiis aliarum Religionum, ab eodem Clemen-
te IX. suppressarum, ut respectu illius SS. Vincentii, &
Anastasii habemus publica documenta per Acta Florelli,
& Malvetii sub die 2. Octobris 1669. relata, & sequuta à P.
Pisell. in Notit. Histor. Cleric. Regul. Minor. lib 2. cap. 34.
ante finem fol. 380. Restò conchiusa per 13. m. scudi (notetur
40 quæso sequentia verba) come prezzo della Casa, venendo la
Chiesa donata, con obligo di sodisfare li pesi, così stipolato
nell'Instromento li 2. Ottobre 1669. per gli Atti del Fiorelli, e
Malvezzi.
Habemus demum aliud judiciale exemplum venditionis
41 Ecclesiæ Congregationis SS. Plagarum, quæ toto conatu
nostris temporibus prætendebatur ab illius Creditoribus,
& quæ constantissimè rejecta fuit per Sententiam à Card.
Vic. prolatam an. 1679. cui Creditores acquieverunt, imi-
tantes in hac parte moderationem illorum Creditorum, de
quibus in nostris terminis loquitur Marant. respons. 16. n. 60.
42 ibi: Abstinere tamen Partes ab incæpto, neque ultra progre-
di voluere.
Tenor autem dictæ Sentententiæ Card. Vicarii est Se-
quens Christi nomine invocato. Per hanc nostram definitivam
Sententiam, quam de Juris Peritorum consilio in his scriptis
ferimus, in Causa, & Causis, quæ primò, & in prima co-
ram Nobis, tamquam à SS. D. N. specialiter Delegato, versæ
fuerunt, & vertuntur Instantiis inter DD. Petrum Antonium;
& Margaritam de Vecchis, Actores ex una, & Ven. Congr.
43 SS. Plagarum, Ream conventam, Partibus ex altera, de, &
super prætensa executione prætensorum Mandatorum Rota-
lium, de quibus in Actis, super dicta Ecclesia materiali, Ora-
torio, Sacristia, & Loco, ubi Paramenta sacra reponuntur,
ac demum super sacris Supellectilibus, aliisque rebus, ad usum
Ecclesiæ destinatis, dicimus &c. sententiamus, supra dicta
Mandata non fuisse, nec esse exequenda super d. Ecclesia ma-
teriali, Oratorio, Sacristia, & Loco, ubi Paramenta sacra
reponuntur, cæterisque sacris Supellectilibus aliisque rebus,
ad usum Ecclesiæ destinatis. Propterea que d. Ven. Congr. ab-
solvendam fore, & esse ab impetitis, prout absolvimus, &
absoluta haberi volumus, & mandamus, & ita &c.
Ita pronunciavi Ego Gaspar. Card. Carpineus Vic &c.
Insistebant 7. in authoritate aliquorum Doctorum, de
44 quibus in d. discep. 25. à num. 136.
Fuit responsum, quòd illi loquuntur ad effectum exclu-
45 dendi crimen Simoniæ. Quòd non descendunt ad terminos
venditionis coactæ & de mandato Judicis: Quod non lo-
quuntur de venditione, facienda mediante effectivo pre-
tio, sed de aliqua summa, data per viam eleemosynæ, ea
ratione, quia vendendo Ecclesiam, mediante effectivo pre-
tio, adhuc committi potest Simonia, licèt vendatur ratio-
ne materialitatis, ut notant adducti à Bonac. in Oper. Mo-
46 ral. tom. 1. tit. de Simon. disput. 1. qu. 4. §. 2. propos. 2. n. 4.
fol. 785. ibi. Multi Doctores addunt, etiam committi Simo-
niam humani Juris, vendendo Ecclesiam, etiamsi vendatur
ratione rei, & non ratione consecrationis; Et demum, quòd
non tangunt circumstantias, in quibus, Creditores instent
apud Judicem pro venditione, in exequutionem actionis,
quam prætendunt sibi competere ad obligandos Religiosos 47
ad vendendum eorum Ecclesias, & Conventus.
Est enim, gr. ex. in omnium sententia permissum PP.
Theatinis, quando in summis reperiuntur angustiis, ven-
dere etiam Calices, & alia Vasa sacra, nè fame pereant;
Cæterùm, si Venditores rerum comestibilium, habita fide
de pretio, illas dent dd. Religiosis, reportando ab eisdem, 48
qualcunque amplissimas obligationes non exinde ad illorum
instantiam prætextu d. obligationis super eorundem Eccle-
siarum rebus sacris possunt insistere apud Judices pro coa-
cta venditione earundem rerum sacrarum.
Insistebant 8. in decis. Rotæ in Romana Fideicommis. 22.
Febr. 1717. §. At ubi coram R. P. D. Cerr. ibi. Distraxisse cen- 49
setur Ecclesiam materialem, quæ respectu ædificii, ejusque
situs, & ornamentorum, dicitur esse in hæreditate profana,
& in hominum commercio.
Fuit responsum, quòd Rota ibidem non loquitur de ven- 50
ditione Ecclesiæ, sed de venditione Capellæ, erectæ à Fran-
cisco Cia in Ecclesia Sante Mariæ del Pisciarello Terræ Poli,
juxta præcisa verba initiativa dictæ decisionis, in qua
Rota habuit pro synonimis verbum Cappella, & verbum
Ecclesia, ibi. At ubi pro incursu caducitatis, exposceretur 51
effectiva alienatio Cappellæ, seu Ecclesiæ materialis, & §.
Nec incursus, ibi. Cadunt sub præcepto de non alienando, si-
cut ipsa Cappella, seu Ecclesia, quòd sæpe in eadem decis.
repetitur.
Verum tamen est, quòd in sequenti confirmatoria decis.
emanata cor. eodem 25. Junii ejusdem anni 1717. ad evitan- 52
dum æquivocum, cum quo exadverso proceditur, non sine
mysterio, nunquam ampliùs nominavit Ecclesiam, sed
semper usa fuit solo verbo Cappella, ut videre est in §. Præ-
ceptum, ibi In prohibenda alienatione Cappellæ, in §. Hinc
inutiliter, ibi: Cujuscumque alienationis Cappellæ, & sæpe
alibi.
Qualis autem, & quanta ad nostrum effectum adsit dif-
ferentia inter alienationem Ecclesiæ, & inter distractio-
nem Cappellæ in aliquo nobili situ ejusdem Ecclesiæ exi-
stente, latè observavimus in d. discep. 25. à num. 194. ea di-
versitatis palpabili ratione, quam his verbis adducit D. Ad.
voc. Gasparri, in Romanæ Sapientiæ Archigymnanasio meus 53
Collega, in suis doctissimis Institut. Canon par. 1. tit. 12. n.
79. Non dicitur fieri venditio loci consecrati, sed tantùm loci
eminentioris, & dignioris, quæ major dignitas, & situs præ-
rogativa, est pretio æstimabilis, quibus addo Lagunez. de
Fructib. p. 1. c. 32. §. 1. n. 25. & Ventrigl. in Prax. par. 2. an-
not. 19. de Orator. & Capell. num. 34.
Cæterùm ex hucusque animadversis, & ex aliis, latiùs
expensis in d. tom. 2. part. 2. discept. 25. agnoscentes tandem 54
contrarii Defensores claram insubsistentiam eorum præten-
sionum, prorsus insufficientium ad substinendam justitiam
Mandati Card. Vicarii, & plusquam tacitè prædicta omnia
admittentium, convolarunt ad aliam petitionem, totis,
viribus insistentes apud SS. D. N. ut saltem ex gratia con-
cederet hodiè facultatem vendendi Ecclesiam, & Conven-
tum, de quibus agebatur.
Fuit responsum, quòd Apostolica Sedes non solet con-
cedere Gratias, Tertiis præjudiciales, etiamsi hæ consi- 55
stant in minimo, & sermo sit de particularibus, & privatis
personis, ut notat Pignatel. consul. 52. n. 7. tom. 10 ibi; Quia
Sedes Apostolica non concedit Gratias in præjudicium Tertii,
& latè probavimus in Tom. 1. part. 1. discept. 25. num. 48. &
par. 2. disc. 20. n. 21. & 22. Et propterea multò minus illius 56
concessioni locus erat in præsenti, dum sermo erat de Gra-
tia exorbitanti, numquam antea concessa, & quod magis
est, involvente præjudicium non unius, vel alterius privatæ
personæ sed omnium Ecclesiarum Urbis, & Orbis ex ani-
madversis in d. discept. 25. num 153. tom. 2. par. 2.
Et in terminis sacrorum Utensilium, aliorumque Orna-
mentorum Ecclesiarum, & Locorum piorum, quòd ne- 57
que etiam ex publica, & urgentissima causa, permitti de-
beat illorum venditio, & pignoratio, & semper per viam
regulæ excipiantur à Gratiis, quas Apostolica Sedes conce-
dere solet Christianis Principibus, à Turcarum Tyranno
bello oppressis, habemus laudabilem, & inconcussam pra-
xim Secretariæ Brevium, sequenti formula, easdem res,
easdemque sacra Ornamenta semper, & ad semper, ex- 58
cipientis à similibus Gratiis: Volumus autem, ut piæ mem.
Clem. Papæ V. Prædecessoris nostri in Concil. Viennen. edi-
tam Constitut. quòd Codices, Libri, cæteraque Ornamenta,
Ecclesiarum, piorum Locorum cultui dicata, aliavè Suppel-
lex ecclesiastica, causa pignoris, vel aliàs, occasione exactio-
nis, &

nis, & solutionis Subsidii, & Contributionis hujusmodi, nul-
59 *latenus capiantur distrahantur, aut quomodolibet occupentur, ubique volumus observari*, juxta formulam, mihi benignè communicatam in Secretaria Brevium, qua de more usus fuit s.m. Alex. VII. *in Constit.* 109. §. 14. *in Bullar. nov. tom.* 6.

Reflexio hæc, omnem in hac parte difficultatem tollit,
60 quia digito ostendit, manibusque palpare facit defectum potestatis, & voluntatis C.E. & Reg. concedendi creditoribus facultatem deveniendi ad subhastationem, & venditionem Ecclesiæ, & Conventus, mediantibus illis verbis: *Emin. Urbis Vicario cum facultatibus opportunis*, exadverso decantatis, & nullius prorsus efficaciæ ostensis *in d. discep.* 25. *à*
61 *nu.* 83. Et consequenter creditores in hac parte, neque allegare possunt principium aliquod legalis actionis, & validæ, oblig. respectu Ecclesiarum, & rerum sacrarum, quæ in commercio hominum non sunt, ex adductis *in d. discep.* 25. *num.* 76.

Verum tamen est, quòd æquè validum, ac terminativum
62 præsentis controversiæ motivum hoc, à Nobis nullatenus cogitatum, adductum fuit à SS. D. N. in dicta Signatura Gratiæ, eodem prorsus modo, quem tenuit s. m. Urbanus VIII. quando acriter agitabatur in una ex Sacris Congregationibus quæstio illa: An Marcus Antonius de Dominis, Archiepiscopus Spalatensis, puniri posset tanquam sim-
63 plex hæreticus vel potiùs tanquam hæresiarcha. Idem enim Summus Pontifex ad dictum effectum in Congregatione, quæ coram eodem Summo Pontifice coadunata erat, allegavit *Constit.* 19. *s. m. Pauli IV.* à nemine adductam, teste uno ex eisdem, qui in eadem Congregatione interfuit, citato *in Instit. crim. lib.* 1. *tit.* 6. *num.* 9.

Pro quorum omnium faciliori admissione fuit tandem se-
64 ria reflexione ponderatum, quòd Causa pendebat in Supremo Principis Consistorio, in quibus terminis, etiamsi adversus rei evidentiam, & per insubsistentem hypotesim dici vellet, quòd prædicta omnia aliquam pati possent dubietatem de summo Juris rigore, ex illo Facultatis legalis infortunio, quòd nihil in Jure adeò pacificum hodiè reperitur,
65 quod offuscari non possit, de quo, *me citato in Instit. crim. lib.* 3. *tit.* 5. *n.* 185. conqueritur *Rota in Romana Fideicommiss.* 4. *Maii* 1705. §. *Verùm coram Rev. Ansaldo*; Relicto quocumque rigore Juris, semper procedendum erat ex æquitate, quæ in Principis Consistorio primum occupat locum, ex adductis *in Tom.* 2. *par.* 2. *discept.* 6. *n.* 38.

Ex quibus, & aliis, latiùs adductis *in Tom.* 2. *par.* 2. *disc.*
66 25. *per tot.* proposita Causa in Signatura Gratiæ, coram SS. D. N. habita die 28. *Martii* 1719. per R. P. D. Ancajanum, rescriptum fuit *Non esse deveniendum ad venditionem, & subhastationem Ecclesiæ, & Conventus, instantibus Creditoribus.*

DISCEPTATIO XXVI.

Asculana Decretorum.

PRO

Canonicis Asculi.

CUM

Episcopo ejusdem Civitatis.

ARGUMENTUM.

Decreta, facta per Episcopum in Visitatione, quando non mereantur paratam exequutionem.

1 INter 74. decreta, ab Episc. Asculano injuncta in Visit. anni 1713. in præsenti Congr. referuntur 7. quæ exequutioni nullo modo demandari possunt, attento illorum evidenti gravamine.

Incipiendo à primo in ordine il 17. demandatur in illo;
2 *Preferri Missas ex obligatione, Missis ex devotione, servato ordine prioritatis accessus Sacerdotum ad Sacrarium pro celebrando, & inter istos mandavit præferri illos, qui celebrant diebus destinatis, illis qui celebrant diebus ad libitum infra hebdomadam. Inter verò prædictas Missas ex obligatione prætulit omnibus Sacerdotibus D D. Can. Cathedralis, & post ipsos RR. Mansionarios, ut possint statutis temporibus interesse Horis Canonicis, probibendo expressè, quòd nullus possit permutare Missas in præjudicium ordinis, supra positi, & hæc omnia sub pœna suspensionis, ipso facto incurrenda.*

Pro demonstranda insubsistentia hujus decreti præmittimus, quòd ex jurata Attestatione Sacristæ nostræ Ecclesiæ 3
remanet manifestum, atque fida, & nunquam fallaci experientia notorium est in nostra Civitate, quòd in Altare privilegiato, existente in Cathedrali, ultra Missas, quæ quotidiè ibidem celebrari debent ex obligatione, & quæ ibidem quotidiè punctualiter celebrantur, *vi si possono celebrare quotidianamente altre Messe commodamente.*

Et propterea nulla concurrente utilitate, vel necessitate, nunquam valet sustineri mutatio antiquissimi soliti cele- 4
brandi dictas Missas sub adeò rigorosa pœna suspensionis, ipso facto incurrendæ, cum illo notabili addito, quòd sub eadem pœna nullatenùs mutari possit ordo, prescriptus in dicto decreto. Si enim, teste *Div. Augustin. epist.* 128. *cap.* 4. *Ipsa mutatio consuetudinis etiam, quæ adjuvat utilitate, novitate perturbat*, cum concordantibus, citatis *in Tom.* 1. *par.* 2. *discep.* 26. *num.* 67.

Quantò magis permitti non debet in nostro casu mutatio dictæ antiquissimæ consuetudinis, quæ non solùm utilitate 5
non adjuvat, sed apta est nocere, videturque potiùs impeditiva spiritualis boni Fidelium.

Patet hoc observando, quòd dantur multæ Missæ, ex 6
devotione celebrandæ, quæ nullo pretexu, nulla que causa retardari possunt, ut gr. ex. practicatur in Missis pro lite, eadem die decidenda, pro infirmo, graviter ægrotante, pro excarceratione Amici, circa quam illo mane coram Judice disceptatur, pro Muliere laborante in doloribus partus, & similibus præsentibus periculis, vel urgentibus necessitatibus, juxta ea, quæ notant adductis in *Tom.* 1. *par.* 1. *discep.* 5. *num.* 31

In istis terminis, qui non sunt methaphysici, videtur nimis durum, & æquè amarum, ut miserabilis illa Mulier, 7
quæ cruciatur partus doloribus, & infelix infirmus, qui laborat in extremis, non possit habere spiritualem consolationem Missæ, ex devotione celebrandæ in Altare privilegiato, sed, absque nulla causa, expectari debeat celebratio, & terminatio omnium Missarum ex antiqua obligatione in dicto Altare celebrandarum, eo quia potest dari casus, quòd eo tempore, quo celebrantur dictæ Missæ ex obligatione ægrotus moriatur, & parturiens periculis difficilis partus succumbat, ut consideranti notum est.

Quæ omnia eodem tempore, quo ad hominem demonstrant insubsistentiam ejusdem decreti quoad omnes simplices Sacerdotes, volentes celebrare Missam in d. Capella, 8
probant pariter sub eodem decreto nullatenùs appellatione dd. Sacerdotum comprehendi Canonicos, ex animadversis per *Grass. de Effect. Cleric. in prælud. n.* 161. *Fagn. in cap. Bonæ memoriæ il primo n.* 9. *de Postul. Prelat.* & firmatis per *Rot. in Illerden. Recept. in Confratres* 27. *Junii* 1704. §. *Eòque magis cor. Card. Scotto*, cum quibus processit S. C.C. in *Tarentina*, de qua *in Tom.* 2. *par.* 2. *discep* 7.

Ea ratione, quia Canonici tanquam Clerici primi gradus, unum corpus constituunt cum Episcopo, cujus appel- 9
lantur Fratres, atque constituere dicuntur Ecclesiæ Senatum, ut in specie observat *S. Ignatius Martyr. in ejus epist.* 6. directa ad *Smirneos*, & *S. Hieron. in epist. ad Titum c.* 1. cum concordant apud *Rota dec.* 251. *à n* 2 *par.* 19. *rec.* Vide- 10
tur enim nimis exorbitans, ut Canonici in propria Domo, seu in illa Ecclesia, cujus dicuntur Senatores, cedere debeant locum aliis exteris Sacerdotibus, ex devotione cele- 11
brare volentibus, ex eo solùm motivo, quòd priùs accesserunt ad Sacrarium: Præcipuè, quia non est in eorum arbitrio omni hora celebrare Missam, attenta continua assistentia, quàm de mane tenentur præstare in Choro.

Decretum in ordine il 45. ita conceptum est: *Item mandavit confici Pluvialia rubri coloris pro omnibus Canonicis, at-* 12
que reaptari Pluvialia albi coloris, & provideri de aliis in sufficienti numero pro omnibus Canonicis.

Procedendo cum illo supposito respectu hujus decreti, quòd urgeat necessitas præcisi adimplementi in illo contentorum, eo quia Episcopus non devenisset ad idem præce- 13
ptum, ut dicta Pluvialia, tam rubri, quàm albi coloris pro omnibus Canonicis, vel aptarentur, vel conficerentur nisi agnovisset præcisam, ac urgentem necessitatem. Quatenùs redditus, destinati pro Fabrica, aliique indigentes 14
Ecclesiæ Cathedralis, ad dictum effectum sufficientes non sint, nullo modo dubitant Canonici, quin Episcopus, illius Sponsus, porrigere detrectet manus adjutrices ad supplendam deficientiam dd. particularium redditQuum, juxta 15
literales *Text in can. Decrevimus*, & *Can. Unio* 10. *qu.* 1. &

can. Qui-

can. Quatuor. 10. qu. 5. ubi communiter Repetentes; *Primus enim, & principalis in reparatione Cathedralis, qui pri-*
16 *mas sibi partes vindicat, est Episcopus, & ideò solus tenetur,* per hæc numero verba ait *Franc. de Eccles. Cathedr. cap. 13. n. 20.* & concordat *Bero cons. 3. per tot. lib. 1. Lotter. de Re Benef. lib. 1. q. 12. à n. 78.* ubi, quòd ad hoc tenetur Episcopus de quarta parte redditfum sui Episcopatus, *non solùm futurorum, sed etiam præteritorum, quos ad istum effectum debet conservare &c. adeò quod nec Capitulum, nec Parochiani possent gravari ratione cujusvis supplementi, & qu. 13. num. 53. & 54.* ubi, quòd hujusmodi obligatio taliter inhæret personæ E-
17 piscopi, ut non possit statuto suo, vel præcepto id onus transferre in alios *Barbos. de Potest. Episc. alleg. 64. n. 5. Panimol. dec. 6 adnot. 8 n. 3. & Bellet. Disq. Cleric. par. 1. §. 15. de Cler. debit. n. 12.* ubi *n. 15.* istam adducit bonam rationem, *nam cùm*
18 *Episcopus, qui habet curam suæ Ecclesiæ, solus habeat illius commodum, æquum est, ut etiam solus patiatur ejus incommodum, & Rot. dec. 627. à num. 3. par. 1. & dec. 501. num. 3 par. 3. rec.*

Et descendendo ad nostros præcisos terminos Paramento-
19 rum, & Ornamentorum Ecclesiæ Cathedralis, quòd eodem modo ad illa facienda ex propriis redditibus teneatur Episcopus, quo obligatus est ad illius Fabricæ reparationem, habemus æquè punctuale, ac magistrale *cons. 26. Bursat. per tot.* & signanter *num. 1. & 4.* quod sequitur *Bellet. Disq. Cler. par. 1. §. 15. num. 13.* & concordant *Genuens. in*
20 *Prax. Cur. Archiep. Neapol. cap. 10. num. 13. & Panimol. dec. 6. adnot. 8. num. 10.* ubi, quòd à pari procedunt, & pari passu ambulant reparatio, & manutentio Ecclesiæ, ac præparatio Ornamentorum, vel pro Sacrificio Missæ, vel pro ipsius Ecclesiæ decore, vel pro cultus divini ministratione.

Et in durioribus terminis Episcopi, non habentis quar-
21 tam Canonicam, resolvit hæc S.C. *in Melphien. 4. Aprilis 1704.* ut videre est in *Tom. 2. par. 2. discep. 34. num. 100.* Et proinde eò certiùs id practicandum videtur in præsenti, attentis pingui reddit Mensæ Episcopalis, ac tenuitate redditum Cathedralis, ut fuit justificatum in Summario.

Duas habet partes 60. decretum, prima respicit eroga-
22 tionem eleemosynarum, quæ colliguntur tempore Quadragesimæ, & Adventus in usus verè pios; Et hujus respectu nulla adest de præsenti difficultas, nullaque ad fuit in præteritum, neque aderit in futurum; quia ad nullum alium usum applicatæ fuerunt, quàm verè pium: Itaut respectu hujus primæ partis, dubium illud, quòd, vel de facto fuerint distributæ, vel quòd potuerint distribui inter Capitulares, nullum videtur habere à parte rei fundamentum; Attenta præcipuè tenuitate ejusdem summæ, quæ vix excedit
23 miserabilem quantitatem obulorum viginti, quos in toto anno distribuere solet quilibet ex Canonicis, ex quibus unus in Depositarium semper juxta solitum electus fuit.

Secunda verò pars ejusdem decreti concernit innovatio-
24 nem antiquissimi soliti, eò quia loco Depositarii dictarum eleemosynarum, qui semper fuit unus ex Canonicis, per secreta suffragia quolibet anno à Capitulo deputatus, subrogatur in decreto persona inferior, nempè Sacerdos mercenar. seu Sacrista nostræ Ecclesiæ.

Adversus quam novitatem nedùm militant ea omnia, quæ
25 observavimus supra *n. 4.* cum illo addito, quòd redundat in magnum præjudicium decoris, existimationis, & famæ Canonicorum; Omnes enim illi, ad cujus aures perveniet idem decretum, quod absque ullo fuco nil aliud importat, quàm privationem, seu translationem Officii Depositarii ab uno ex Canonicis in Sacristam, poterunt suspicari, Episcopum coactum fuisse devenire ad eandem privationem ob infidelitatem, vel aliam culpam ejusdem Depositarii, quod nullam omninò habet facti assistentiam, quodque in
26 his terminis ab Ecclesiasticis Personis practicandum non est, ut sequendo plures Summorum Pontificum sanctiones, multaque Sanctorum Patrum sana consilia, notant *Marant. resp. 1. num. 46. par. 3. & Rot. dec. 76. num. 9. cor. Ansald. ibi: Omnia Jura, præsertim Ecclesiastica, semper exigunt, ut quantum fieri potest, honori, ac famæ Proximi consulatur.*

Opponitur ulteriùs idem Decretum, quoad ejus secundam
27 partem, fundatæ congruentiæ, secundum quam eleemosynarum, ac oblationum distributio ad Sacerdotes pertinet, cum illo tamen onere illas fideliter dispensandi, juxta doctrinam *D. Thomæ 2. 2. qu. 89. art. 6. in corp. ibi: Oblationes, quæ à Populo Deo exhibentur, ad Sacerdotes pertinent, non solùm, ut eas in suos usus convertant, verùm etiam, ut fideliter eas dispensent:* Circa quam fidelem dispensationem nullus apex, nullumque jota adductum fuit ex parte Episcopi ad demonstrandum, quòd in præteritum practicata non fuerit in parte etiam minima.

Nullum proindè aliud Jus in hac parte potest prætendere 28
Episcopus, præter illud revidendi computa distribuentibus dd. eleemosynas, atque diligenter inquirere, an fuerint æquè diligentes; & fideles Administratores earundem eleemosynarum, juxta oraculum hujus S.C. 18. Aprilis 1636. Et proinde poterit in hac parte Episcopus ejus pio desiderio plenè satisfacere, incedendo tamen per illam viam, quam 29
omnes ejus Antecessores calcarunt, juxta ea, quæ leguntur in *Isaja 6. 16.* & notant *Patrit. lib. 3. tit. 1. de Republ.* ibi: *Civitatis statum diligant, contentique eo nihil moliantur, nihil agitent, quod alienum novumque sit, sed eam viam ire pergant, quam Majores instituerunt, quæque aliorum vestigiis attrita sunt, & Gonzal. in cap. Cùm consuetudinis num. 2. & 3. de Consuet.*

Remanent alia 4. Decreta, nempè 62. in ordine Visitationis, & tria additionalia, in quibus sermo est de rebus 30
œconomicis, & tangentibus bursale interesse Canonicorum, cùmque in illorum editione iidem Canonici nullatenus fuerint auditi: Supplicamus rescribi, circa illa Episcopum procedere debere ex integro, ser. ser. & auditis interesse habentibus.

Die 3. Februarii 1619 proposita Causa in C. E. & R. per Card. Corsinum, rescriptum fuit *Ad Eminentissimum Po-* 31
nentem in omnibus, Sensus autem ejusdem S. C. per eundem Eminentissimum Ponentem declaratus, fuit sequens.

Asculana. Che debba scriversi à Monsig. Vescovo, che moderi il 17. Decreto della sua Visita dell'anno 1713. ove sotto pena 32
di sospensione ipso facto dà il metodo, con il quale si devono celebrare le Messe, con dare la prelazione a' Canonici, ed altri. E che faccia osservare in questo proposito il solito, e quel tanto, che Monsignor praticava prima di qaesto suo Decreto, senza pena alcuna.

II. *Che in ordine al suo Decreto 46. faccia fare li Piviali rossi, ed altre Supellettili sagre a spese della Fabrica della Chie-* 33
sa, quale, quando non fosse sofficiente, astringa quelli, che sono tenuti de Jure, servatis servandis.

III. *Che l'elemosina della Quadragesima, ed Advento la faccia conservare da un Canonico, deputato dal Capitolo, co-* 34
me s'è sempre pratticato, e non dal Sagrestano, ed in quanto alla distribuzione di dette elemosine, si faccia servata la forma del Decreto di questa Sagra Congregazione dell'anno 1636.

IV. *Che in ordine alle Galline, ed altri Polli, che li Canonici esiggono dalli Affittuarii delli beni, che spettano alla Fa-* 35
brica, ed alla partita di scudi 74. 21. spesi per rifare la Parrocchia di S. Nicola con denaro di detta Fabrica, e l'altra di scudi 4. e 20. per l'affitto di terreni della Villa di Lama, che sono di d. Fabrica, e quella di scudi 5. 21. che paga la Rev. Camera Apostolica, e li Canonici la riscuotono a loro beneficio, Monsig. Vescovo in suo congruo giudizio ex integro determini quello sarà di giustizia, servatis servandis, ed intese le Parti interessate.

DISCEPTATIO XXVII.

Faventina Beneficiorum.

PRO

Seminario Faventino.

ARGUMENTUM.

Beneficia Familiarium Cardinalium, vacantia per obitum illorum, qui fuerunt etiam Conclavistæ, an possint ab Episcopis Cardinalibus uniri Seminariis.

PEr obitum Pauli Lamæ, sequutum die 29. Jan. 1691. vacarunt in Diœcesi Faventina (ultra Canonicatum insi- 1
gnis Collegiatæ S. Michaelis Brisichellæ) duo Beneficia simplicia, unum sub invocatione S. Basilii in Ecclesia S. Sebastiani dictæ Civitatis Faventinæ, alterum verò sub invocatione S. Luciæ in Parochiali Ecclesia S. Michaelis Terræ Bagnacaballi ejusdem Diœcesis, quæ Card. Nigronus ordi- 2
naria authoritate, & ser. ser. univit Seminario Faventino, illudque successivè immisit in illorum actualem possessionem, in qua de præsenti pacificè reperitur.

Quia

Quia verò idem Lama, uti Familiaris Cardinalis Rosset-
3 ti interfuit in Conclavi, in quo renunciatus fuit Summus Pontifex Clemens X. ut legitur *in istius 2. Constit. in Bull. novo tom.6.* quæ ad probandum Conclavistatum attenditur, ut firmavit *Rota dec.* 476. *num.* 14 *part.* 18. *rec.* Ideò dubitari contingit de viribus dictæ Unionis, & in sensu veritatis Jura Seminarii mihi videntur valdè debilia. Cùm enim eadem unio pro unico fundamento innitatur facultatibus Eminentissimi Episcopi Faventini, hæ non habent locum in be-
4 neficiis vacan. per obitum Conclavistarum, juxta magistralem *dec.* 1251. *coram Seraphin.*

In qua parte adest ulteriùs individualis *Constitut.* 66 *Urbani VIII. in Bullar. novo to.*4. quæ *sub* §.1. ita disponit: *Motu proprio declaravit, intentionis, & voluntatis suæ esse, quòd Cardinales Præsules de omnibus, & singulis beneficiis ecclesiasti-*
5 *cis, quomodolibet nuncupatis, & qualificatis ad eorum, etiam cum alio vel aliis collationem, præsentationem, provisionem, electionem, seu quamvis aliam similem, vel dissimilem dispositionem ratione Ecclesiarum, quibus ipsi Cardinales præsunt, conjunctim, vel divisim spectan. non tamen in Libris Cameræ descriptis, nec ex personis Familiarum Suæ Sanctitatis, vel Conclavistarum, aut ratione vacationis apud Sedem prædictam, reservatis, vel affectis, quæ omnia Sanctitas Sua sibi, & Successoribus suis pro tempore existentibus specialiter, & expressè reservavit. &c.* Quæ Constitutio successivè approbata semper fuit, & confirmata in Regulis Cancellariæ, ut constat ex illis Alexandri VIII. *sub regula* 9. *in fine*, ibi: *Juxtà declarationem fel: rec: Urbani PP. VIII. quam Sanctitas Sua in omnibus, & per omnia approbat;* Et articulo maturè discusso pro affectionem beneficiorum Conclavistarum,
6 & non comprehensione sub facultatibus Cardinalium, pluriès respondit *Rota*, ut videre est *in dec.* 303. & 382. *par.* 17. *& dec.* 476. *per tot. p.* 18. *rec.* repetitis apud *Novar. in Summ. Bull. decis.* 28. 29. *&* 32. quæ sunt in hac materia magistrales, & in eisdem concludentèr probatur assumptum, & respondetur omnibus contrariis.

Nec in aliquo meliorem fecit conditionem suam Semina-
7 rium ex possessione, quam habet eorundem Beneficiorum; Quia cùm illa processerit ab Episcopo, qui ex prædictis talem facultatem non habebat, eadem possessio remanet nullius efficaciæ, ut in his terminis pro exclusione similis pos-
8 sessionis, adeptæ vigore provisionis Cardinalis Caraccioli, respondit *Rota in dec.* 476. *num.* 23. *par.* 18. *rec.*

Et quamvis *Card. de Luca de Benefic. disc.* 141. *à num.* 5.
9 *vers. Dubitandi ratio, usquè ad finem*, impugnare videatur dd. decisiones; Attamen difficilè puto sperari posse recessum ab illis ex sola authoritate dicti Authoris, non solùm, quia ibidem loquitur per modum discursus, non verò maturum efformando judicium, ut protestatur *num.* 6. *vers. His tamen;* Sed etiam quia combinatis rationibus, adductis in dictis *decis.* cum illis, quas refert citato loco idem Author, solidiores videntur priores.

Quæ omnia militant etiam respectu Canonicatus Colle-
10 giatæ S. Michaelis Brisichellæ, collati Petro Antonio Carolio, cùm in his terminis Canonicatuum emanaverint *dictæ decis.* 303. & 382. *par.* 18. *rec.*

Fuit obtenta nova Gratia ex integro ab Innoc. XII. cui
11 notæ erant magnæ angustiæ Seminarii Faventinæ Civitatis, cujus fuerat Episc.

DISCEPTATIO XXVIII.

Nullius S. Laurentii in Campo.

PRO

Vicario Abbatiali.

CUM

Ubaldo Borri.

ARGUMENTUM.

Sacerdotes, & Clerici, non participantes de redditibus Ecclesiarum, an possint cogi illis inservire in solemnioribus Festivitatibus.

1 Cogendus videtur Ubaldus Borri ad interveniendum Choro in Festivitatibus solemnioribus anni ex quatuor motivis, quorum unumquodq; de per se sumptum sufficeret, multò fortiùs si considerentur unita; Ex Synodali nimirum dispositione; Ex consuetudine; Ex parvo numero Sacerdotum in Ecclesia Abbatiali; Et ex consensu omnium illorum, qui in illa reperiuntur.

Quoad Synodum, hæc est Card. Galeatii Riarii, edita usque de anno 1590. interessentiam in Choro enixè injun- 2
gens omnibus Sacerdotibus, & Clericis nostræ Abbatiæ per hæc verba *Cùm pessimi res sit exempli, Clericos divinorum Officiorum tempore per Plateas evagari, vel inter Laicos divinis interesse, cæteris in Choro psalentibus, & Deum collaudantibus. Ideo præcipimus omnibus, quamvis simplicibus* 3
Sacerdotibus, ut ad Missam, quam majorem vocant, & ad Vesperas adveniant. Quæ nedum ligat omnes intra limites ejusdem Abbatiæ commorantes, sed pro lege servanda venit, ex adductis *in Tom.* 1. *par.* 2. *discept.* 2×. *num.* 96.

Imo prævalere debet juris communis dispositioni, ex 4
probatis *in dict. Tom. par.* 2. *discept.* 24. *n.* 8. Certiùs, quia idem decretum Synodale confirmatum fuit à Card. Juliano de Ruvere in eadem Abbatia successore, quam confirmatio- 5
nem pro majori illius robore considerat *Rota cor. Zarat. dec.* 74. *num.* 22.

Quoad consuetudinem, hæc concludenter probata fuit in facto, ibi: *Abbiamo visto assistere nella Chiesa Abbaziale nel-* 6
le Feste principali dell'anno tutti li Preti, e Chierici di questa Terra di S. Lorenzo, il che sempre è stato, & è di somma edificatione di tutto il Popolo, godendosene pubblicamente per tutto il Paese, & anco da'forastieri, con l'occasione, che vengono al SS. Crocefisso, mandandosi mille benedizzioni &c.

In jure verò, illam concurrente, cogendos esse Sacerdotes omnes etiam simplices, & nullum beneficium obtinentes, 7
ad illius observantiam, quotidie respondit hæc S. C. *ut in Senogallien.* 19. *Aug.* 1579. *Civit. Ducal.* 6. *Sept.* 1593. *Ostunen.* 20. *Jan.* 1616. quas sequitur *Nicol. Lucubr. tom.*2. *lib.*1. *tit.*22. *de Cler. Peregr. num.*4. & *in Isernien.* 24 *Julii* 1643. ibi: *Joseph, & Jo: Bapt. de Baldis, non habentes beneficia Eccles. supplicant declarari, an teneantur interesse Processionibus, & Episcopo, Pontificalia exercenti, assistere. Die* 24. 8
Julii 1643. *S. C. Eminentiss. S. R. E. Card C. T. I. respondit, non teneri; Nisi concurrente consuetudine Libro Decr. fol.* 271. *& in Puteolana* 6. *Julii* 1647. ibi: *S. C. Em. S. R. E. Card. C. T. I. prævia matura discussione, & utraque Parte informante,* 9
censuit, servandam esse ex causis deductis consuetudinem, ab hac S. C. approbatam, ut Sacerdotes, Diaconi, Subdiaconi, & alii Clerici, etiam non habentes beneficia, & officia, accedant ad Processiones publicas, inserviant Ecclesiæ Cathedrali diebus festivis, dum Missa cantata celebratur, & longè post hæc scripta idem resolutum fuit *in Neritonen. Servitii Ecclesiæ* 26. *Jan.* 1714. de qua *in Tom.* 1. *part.* 2. *discept.* 24. *num.* 70.

Nec credimus ex adverso insistendum in rigorosis requisitis hujus consuetudinis, supponendo, quòd aliquando non 10
fuerit inviolabiliter observata. Respondemus, enim, id referendum esse longævæ vacationi nostræ Abbatiæ, quo 11
tempore cùm nemini esset commendata, nullusque per consequens inibi existeret Vicarius, Pontificalia exercens, nil mirum si forsan non fuit observata.

Præterea, si aliquis ex Sacerdotibus nostræ Abbatiæ per aliquas vices non interfuit Choro, id tribuendum est justo 12
impedimento, quo fuerit detentus, ut in jure præsumendum esse notabiliter firmavit *Rot. cor. Bich. dec.* 522. *num.* 21. Et in facti contingentia id fuit practicatum cum Ubaldo per plures menses, quando assistentiam præstitit cuidam infirmæ, ut testatur Vicarius in Relatione.

Quæ dicta sint ex abundanti, utì concernentia Jus aliorum Sacerdotum, qui nostram consuetudinem religiosissimè ob- 13
servant, cœterum contra d. Ubaldum sat est asserere, ipsum semper illam servasse, quòdque quando recusavit interesse Choro, fuit legitimè monitus, & præceptis aquievit, ut in dicta Informat. Vicarii. Hoc enim stante, militat contra ipsum juris regula, quòd cogendus sit in futurum ad præstandum idem servitium, cui in præteritum coactus, 14
acquievit, de qua *Castr. in leg. Qui luminibus num.* 2. *ff. de Servit. Urban. præd. Adden. ad Ludovis. decis.* 162. *num.* 15. *vers. Ut autem. Adden. ad Burat. decis.* 378. *à num.* 6. *Gonzal. ad Reg.* 8. *Canc. gloss.* 5. §.6. *à num.* 36. & *seqq.* & *Posth. de Manut. obser.* 53. *n* 23.

Quoad parvum numerum Sacerdotum, & Clericorum, qui in nostra Ecclesia reperiuntur, concludentèr justificatum in Summario, illo attento, solet hæc S. C. rescribere 15
pro coactione Sacerdotum, etiam simplicium, ne Dei servitum patiatur detrimentum, ut resolvit *in una Naxien.* 23.
Au-

August. 1631. quam sequitur *Nicol. in Institut. Canon. lib.* 1. *tit.* 22. *de Cleric. Pereg. num.* 4. Imo positivè injungit Ordinariis coactionem, ut practicavit in *Civitatis Plebis* 21. *Junii* 1631. *Libr. Decret. pag.* 459. ibi: *Quantùm attinet ad servitium Ecclesiæ Cathedralis, quod in diebus festivis, propter*
16 *parvum numerum Canonicorum, & deficientiam Mansionariorum, & Beneficiatorum, detrimentum patitur. Eminen. PP. impertiti sunt Episcopo facultatem, ut pro necessario servitio suæ Ecclesiæ cogere possit quolibet die festo duo ex obtinentibus Beneficia seu Cappellanias in eadem Ecclesia, ut dum Missa dicatur, duo ex eis per turnum inserviant, alter in officio Subdiaconi, & pro eorum stipendio applicanda esse quolibet anno scuta decem monetæ ex mulctis, & pœnis Curiæ Episcopalis, quæ inter dd. Beneficiatos, habita ratione servitii præstiti, in fine anni dividi debeant.*

Quæ mirificè applicatur nostro casui, in quo, nedum non adsunt Mansionarii, neque Beneficiati, sed neque Ca-
17 nonici, itaut ex 13. Sarerdotibus nostræ Abbatiæ vix quatuor sint simplices Cappellani.

Quo demum ad consensum omnium Sacerdotum nostræ
18 Abbatiæ, istæ in authentica forma datus fuit in Summario. In quo etiam adduximus enixas preces totius Populi ejusdem Terræ, ibi: *Ci dispiacerebbe sommamente, come dispiacerebbe a tutti, che si dovessero tralasciare le sudette funzioni*, quibus concurrentibus applicatur nostro
19 casui individualis resolutio S. R. C. *in Bituntina* 28. *Nov.* 1682. *referente Card. de Lauræa*, in qua re maturè considerata, & dubio pluries proposito, responsum fuit pro coactione. ibi: *Cùm in præterita C. S. R. habita die* 28. *Septembris currentis anni, ad instantiam Clericorum, & Presbyterorum simplicium Bitunti, de numero non participantium, fuerit propositum dubium, an Clerici, seu Sacerdotes,* 20
nullis participantes emolumentis, & de gremio Capituli non existentes, possent cogi ad Processiones accedere, & ad Ecclesiæ serviendum, etiam Episcopo Pontificaliter celebrante, fuerit resolutum, esse suadendos, & non cogendos; Nunc vero reproposito dubio per Eminentiss. & Reverendiss. D. Card. de Lauræa, cui ejusmodi fuit commissa instantia, instante Rev. Episcopo Bituntino, eadem Sac. Congr. censuit, præfatos in casu, de quo agitur, cogendos esse, & recedendum à decisis, & ita decrevit die 28. *Novembris* 1682.

Quæ resolutio est in terminis longè durioribus, eò quia duo ex Sacerdotibus simplicibus jam obtinuerant favora- 21
bilem resolutionem omnibus communem.

Et ex his inapplicabiles redduntur omnes authoritates, & resolutiones, quæ possunt allegari in contrarium; In illis siquidem, aut non concurrebat laudabilis consuetudo; Aut agebatur de Ecclesiis Cathedralibus, & Metro- 22
politanis, habentibus numerosum Clerum; Aut demum omnes simplices Sacerdotes recusabant intervenire Choro in festivitatibus solemnioribus anni, ut patet ex lectura.

Die 27. Jan. 1691. preposita Causa in C. C. fuit responsum: *Remota suspensione, ad mentem, & mens est, quod* 23
Eminentiss. Commendatarius utatur hortationibus, non præceptis, de qua mentionem feci *in Instit. crim. lib.* 1. *tit.* 10. 24
§. 2. *num.* 260.

Finis Tomi Tertii Disceptationum Ecclesiasticarum Advocati Dominici Ursayæ.

INDEX

INDEX
RERUM, ET MATERIARUM,
Quæ in utraque Parte Tomi Tertii Diſceptationum Eccleſiaſticarum continentur.

Primus numerus indicat Partem; Secundus verò Diſceptationem; Tertius demum Diſceptationis numerum denotat.

A

AFFE-

B

C

CIR-

CON-

D

DENUN-

F

FRAU-

G

H

L

LIN-

M

Nul-

Præ-

P

PER-

Semel

Antho-

SER-

T

V

VIR-

Z

STYL-

SYLLABUS AUTHORITATUM
QUÆ EXPENDUNTUR.

Ex Decretalibus.

CAp. *Cum in Jure peritus de Offic. Delegat.* par. 1. d. 34. à num. 23.

Ex Extravagantibus.

Extravagan. Cùm Matthæus de Hæreticis, p.1.d.34.à n.47.
Extravagan. Salvator Joan. Vigef. Secundi, par.1. difcept. 35. à num. 20.

Ex Conftitutionibus Summorum Pontificum.

Greg. XIII. Conftit. 75. p.1. d.34. à n.59.

Ex Refolutionibus Sacrarum Congregationum.

Amalphitana, *feu Nullius Erectionis Epifcopatus* 14. *Decembr.* 1702. p.1. d.35.n.76.
Amerina Matrimonii, p.1.d.19.à n. 67.
Aretina 15. *Martii* 1664. *&* 22. *Decembris* 1696. par.1. difc.31. à num. 21.
Cadicen. Matrimonii 31. *Maii* 1704. p.2.d.21.à n.114.
Cafalen. Applicationis Legati 7. *Julii* 1696. *&* 7. *Decemb.* 1697. p.2.d.2. à nu.53.
Eyftetten. 15. *Decembris* 1716. *&* 15. *Maii* 1717. par.2. difc.21. à num.114.
Foffanen. 21. *Julii* 1648. p.1.d.31. num.17.
Frifingen. 7. *Maii* 1718. p.2.d.21. à n.114.
Januen. feu Savonen. Erectionis Cappellaniarum, par.2. d.18. à num.46.
Neapolitana Matrimonii 17. *Novembris* 1714. par.1. difcept. 19. à num. 97.
Nullius Matrimonii 1682. p.1.d.19. à num.82.
Romana Matrimonii 23. *Aprilis* 1667. par. 1. difcept. 19. à num.88.
Romana Subfidiorum dotalium 9. *Junii* 1714. par. 2. difc. 2. à num.57.

Ex Sacræ Rotæ Decifionibus.

*Apud Balducc. ad Ramon. tom.*4. *decif.*103. *num.*22. par.2. difc. 16.num.184.
*Cerrus dec.*271.*num.*10. p.2.d.3. à num.31.
*Dunoz. jun.dec.*377. *num.*3. p.2.d.16.n.135.
*Duran. dec.*98. p.2.d.2. à n.49.
Bononien. Jurifpatronatus de Ghifleriis 22. *Aprilis* 1695. *coram Pio*, p.2.d.16. à num.184.
*Burgen. Penfionis apud Marchef. tom.*1. *fol.* 523. par. 1. difc.32. num. 31.
Neapolitana Livellorum 11. *Februarii* 1715. *coram Crifpo*, p.2. d.1.§.13.à n.5. & §.15. n.8. & 17.
Romana Fideicommiffi 22. *Februarii* 1717. §. *At ubi coram Cerro*, p.2.d.25. à n.49.

Doctores particulares.

*Fagnan. in cap. Ex parte num.*26. *de Converf. Conjugat.* p.2.d.21. à num.114.
*Idem cap. Cùm in cunctis à num.*29. *de Electio n.* par.1. d.32. à num. 29.
*Leo de Officio Cappellan. quæft.*5. *fect.* 1. par.2. difcept.18. à num. 6.
Lezzana confult 13. *dubit.*8. p.2. d.17 à nu.28.
*Card. de Luca de Præemin.difc.*36. p.2.d.16.à nu.35.
*Idem de Benefic. difc.*141.*n.*5. p.2.d.27.n.9.
*Matthæuccius in Offic. Curiæ Ecclef. cap.*26. *num.*35. par.2.d.24. num.32.
*Monacellus Form. tom.*1. *tit.*5. *form.*7. *num.*37. *fol.* 113. p.1.d.31. à num.17.
*Idem in Formul.tom.*2.*tit.*16.*form.*6.*n.*9.p.2.d.24. à n.32.
*Pafqualig. de Sacrific. Miffæ qu.*108. p.2.d.18. à n.6.
*Sanchez de Matrim.lib.*1.*difput.*20. p.1.d.19.n.168.
*Spada confil.*55.*lib.* 3 p.1.d.32. à nu.26.

F I N I S.

DISCEPTATIONES ECCLESIASTICÆ

UNA CUM RESOLUTIONIBUS,

ſeu Judicatis Sacrarum Congregationum, in quibus pro una Partium ſcripſit, vel pro veritate conſultus reſpondit

DOMINICUS URSAYA

IN URBE ADVOCATUS, A BOSCO Nullius in Provincia Salernitana, U. J. Philoſophiæ, & Sacræ Theologiæ Doctor, & in Almo Urbis Archigymnaſio Publicus J. C. Profeſſor.

TOMUS QUARTUS.

VENETIIS, MDCCXXIV.

Ex Typographia Balleoniana.

SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIIS.

INDEX
ARGUMENTORUM
Quarti Tomi Disceptationum Ecclesiasticarum.
PARS PRIMA.

PARS SECUNDA.

DISCEPTATIO XXV.

Pisauren. Functionum.

ARGUMENTUM.

Impedito Episcopo, vel nolente facere functiones in majoribus Solemnitatibus, an illas teneatur facere prima Dignitas, vel potius Hebdomadarius; Et quid dicendum de benedictione Cinerum, Palmarum, & similibus Sacris Functionibus, tam tempore majoris Hebdomadæ, quàm in aliis totius anni Festivitatibus pag. 220.

DISCEPTATIO XXVI.

Brasilien. seu Ordinis Carmelitarum.

ARGUMENTUM.

Religiosi Reformati Ordinis Carmelitarum in Brasilia, an possint transire inter Observantes ejusdem Religionis, cum sola licentia Provincialis Portugalliæ, sive causa studii, sive sub quocumque alio prætextu, vel causa pag. 222

DISCEPTATIO XXVII.

Lucana Legati.

ARGUMENTUM.

Pium Legatum, relictum in majori quantitate sub aliqua licita conditione, declaranda à Tertio, si dicta conditio non acceptetur, vel non adimpleatur, an peti possit in eadem quantitate, vel debeatur in minori, in qua fuit determinatum à pio Testatore in casu conditionis non adimpletæ pag. 225

INDEX
DISCEPTATIONUM ECCLESIASTICARUM
Quarti Tomi ordine Alphabetico per Diœceses dispositus.

DISCE-

DISCEPTATIONUM ECCLESIASTICARUM
ADVOCATI
DOMINICI URSAYÆ.
Tomus Quartus.
PARS PRIMA.

DISCEPTATIO I.

INTER

Theresiam Liviam Pallavicinam.

ET

Monasterium S. Bernardini de Vrbe, eique adhærentes.

ARGUMENTUM.

Professio, emissa ob metum interversionis status, & denegationis alimentorum, nulla est. Quod procedit, etiamsi sermo sit de Filia illegitima, deque metu, incusso à Patre naturali, sive id sequatur per se ipsum, sive mediantibus aliis Personis, de ejus mandato tacito, vel expresso. Testium discordantia in non substantialibus auget potiùs, quàm minuat illorum fidem. Acceptante Monasterio nullitatem Professionis, à Judice ser. ser. canonizatæ, an possint illi Adhærentes, ob temporale interesse, à dicta Sententia appellare.

§. I.

FACTI SERIES.

EX concubitu cum Constantia Curietta, quam in statu virginali sub fide futuri Matrimonii cognoverat Marchio Nicolaus Maria Pallavicinus anno 1692. unam suscepit filiam, cui ad renovandam memoriam Liviæ suæ dilectissimæ Sororis defunctæ, imponi curavit nomen Theresiæ Liviæ Pallavicinæ, & consulendo honori Matris, & Filiæ respectivè, quam voluit semper pro legitima repu-
1 tari, describere eam fecit tanquam natam ex legitimis Conjugibus, ab ipsomet Marchione simulatis, & confictis, nempè à Joanne Pallavicino quondam Julii Mediolanensis, & à Francisca Lieri Romana (qui tamen in rerum natura nunquam fuerunt, nec de præsenti reperiuntur.)

Aliorum autem Parentum simulatione, quamvis ipse paternitatem suam tegere studuerit, adhuc facto præciso nec prius, nec postea veritatem dissimulare potuit; dum vix certioratus de nativitate dictæ Puellæ, cucurrit ad Domum Matris, & complectendo Infantem, osculari eam cœpit, lætus proclamando: *Oh figlia mia*; ac statim ge- 2
nerosa manu munera Obstetrici dedit; Nutricem invenire curavit; nomina pro ea baptizanda descripsit, & deinde more Nobilium eam semper tractavit, educavit, & aluit, ut constat ex toto Processu Causæ super Successione in Tribunali Cameræ; Ubi autem ad duodecimum suæ ætatis annum d. Puella pervenit, tunc Marchio Pater secum cogitare cœpit, quod si eam nuptui tradidisset Viro, suæ conditioni æquali, magnam dotem eid. constituere debuisset: Cœpitq; timere, ne in ultimis periodis suæ vitæ cogeretur alieno arbitrio testari, & ultimum suum pandere elogium: Ut igitur ab hisce periculis, & damnis, quæ sibi 3
parari metuebat, eximeretur, firmiter statuit, d. ejus Filiam etiam per vim, & metum compellere ad suscipiendum habitum monasticum, ut de ore proprio Marchionis, hanc fuisse causam coactionis referunt tres Testes formiter examinati, ibi: *Perche non voleva star soggetto al Capezzale ad un Genero, che l'avesse inquietato, e fattoli far Testamento a suo modo.*

Quo magis verò ipse viriliter quærebat, & exoptabat Monachationem, eo magis filia odio prosequebatur statum Religiosum, & Claustra Monialium ingredi, etiam solius educationis causa; Quippè quæ à primo temporis 4
momento, quo usum rationis habere cœpit, cum Mater (sic jubente Marchione) ei quotidie proponeret ingressum ex causa Educationis in Monasterium Sancti Bernardini de Urbe, animosè supra ætatem respondere semper consueverat: *Nominatevi prima il Diavolo, che le Monache:* Devicta tamen, seu potius coacta postmodum à continuis, & nunquam intermissis suasionibus, & machinationibus utriusque Parentis, annuit, sed natura ipsa adeò patentem aversionem cordis ostendit, ut in ipsa die, de-

stinata pro ingressu, vix à longè audito rumore Currus, quo traducenda erat ad Monasterium, lacrymis plena, semimortua ferè cecidit super quoddam scamnum, & illicò ejus labia, manusque nigræ in totum factæ sunt,
5 ut refert Testis de visu formiter examinatus, & quoad lacrymas, pallorem vultus, & conquestiones in itinere, testantur aliæ duæ mulieres, quæ de mandato Marchionis associatæ eam fuerunt ad Monasterium.

Certior autem factus Marchio Pater de repugnantia filiæ, vice se abstinendi à coactionibus, per Sacros Canones apertè damnatis, graviter exarsit, & ut filiam ad susceptionem habitus monastici urgeret, supplicavit Reveren.
6 Patri Domino Ghezzio Seniori, tunc Prælato dicti Monasterii, sibique amicitiæ vinculo conjunctissimo, ut sub prætextu explorandi voluntatem filiæ, eidem panderet suam, directam ad Monachationem, cum hac differentia, quod in casu electionis status monastici, magnas exhiberet elargitiones: In casu verò contrario, viles, & inæquales nuptias proponeret, cum perpetua ejectione à conspectu Paterno, & relegatione ad Civitatem Januæ.
7 Susceptum ob Amico munus promptè exequendo dictus Reverendus Pater Dominus Ghezzius, post varia hinc inde dicta, & responsa respectivè recepta, propalavit nostra Ther. Liv. voluntatem suam, ex diametro contrariam Monachationi: *Vorrei continuare in questo stato, che stò adesso, e star sempre così*: quæ cum directè contraria esset desiderio Patris, severè replicavit Rever. Pat. Dom. Ghezzius, ibi: *Non vi vuol tener più in questo stato, acciò non sia in vostra libertà di uscire da questo Monastero quando vi pare, o piace*.

Quamobrem post nonnullas protelationes, inutiliter propositas à nostra Ther. Liv., coacta eadem fuit, tum ob
8 connaturalem virginalem pudorem, tum ob reverentiam, debitam Viro gravi, & Prælato Monasterii, se submittere præcepto Paterno, sed unà simul adversantem voluntatem apertissimè declarare, asserendo: *Per dar sodisfazzione a mio Padre, io mi farò Monaca, ma non che Io mi facci volentieri, perche la mia volontà saria di star Secolara*, ut refert Monialis *Bartoletta* formiter examinata, sub
9 cujus cura vivebat dicta Ther. Liv., & quæ fuit præsens dicto colloquio.

Quemadmodum ob notitiam voluntatis Paternæ assiduo mærore afficiebatur eadem Ther. Liv., ibi: *stava pensosa, e sconsolata*: (sunt verba præfatæ Monialis Bartolettæ) Ita è converso repugnantia filiæ magis excitabat
10 Marchionem Patrem ad ulteriorem coactionem; ideoque, retento eodem prætextu explorationis, novas suggestiones ipsi deferri quæsivit per medium Patris Nicolai Crescii Sacerdotis Augustiniani, suique intimi familiaris, qui perventus prima vice ad Monasterium, iterum eidem Ther. Liv. nunciavit Monachatum à Genitore optatum; Sed ab hoc iterato nuncio exacerbata Puella, apertè respondit: *Che non voleva tante Monache attorno*: Cumque
11 idem Pater Crescius urgeret, proponendo executionem Paternæ voluntatis, tunc illa perturbata, & irata, terga vertit, & conclusit: *Che voleva tempo a pensarci*: prout de facto proprio deponit formiter examinatus idem Pater Crescius.

Per aliquod temporis spatium, invito tamen animo, tulit Marchio Pater hujusmodi repugnantiam, & protelationes, sed ulterioris moræ impatiens. (Vir enim erat cæcæ obedientiæ cupidus) dimisit terminos explorationis, non amplius filiæ concessit libertatem eligendi nup-
12 tias temporales, quamvis viles, & inæquales, neque eidem amplius comminari fecit solam ejectionem à proprio conspectu, & relegationem ad Civitatem Januæ, prout antea fecerat; Sed mutata totaliter phrasi, ad minas gravissimas se convertit, quibus filiam coarctare coactus fuit ad assumptionem habitus Religiosi; Ad hunc autem effectum adhibuit primo loco Constantiam Curiettam Matrem, eidem expressè præcipiendo, ut per omnem viam, etiam adhibitis minis, curaret monachatum ejus filiæ, nullamque ferè, sinebat præterire diem, qua idem præceptum, easdemque minas non repeteret, tantoque animi ardore cupiebat nuptias spirituales ipsius filiæ, ut furore correptus, quadam die manibus elatis, irruit in præfatam Constantiam Curiettam, quia eadem ausa fuit consulere, tutius esse pro salute animæ ejus filiæ nuptias carnales præparare, ibi: *Il che sentito, detto Signor Marchese con voce alterata, ed in collera s' avanzò verso di me con le mani alzate, quasi per mettermele alla gola, e mi disse, che questo era quello, che non voleva, perche non* 13
voleva, che un Genero, stando lui al Capezzale l' avesse da far fare Testamento a modo suo, e per questo voleva, che onninamente detta figliuola si monacasse, e così aveva da essere: ut refert dicta Constantia, & concordant omnes alii Testes.

Easdemque minas sæpius exercere consuevit cum Carolo Curietto, germano fratre dictæ Constantiæ, ipsi in qualitate Cubicularii inserviente, ut ille adiutor foret ad 14
extorquendum consensum filiæ; Utque faciliùs ex multiplicatione Nunciorum, minæ paternæ, & suum inflexibile propositum ad notitiam dictæ ejus filiæ devenirent, accersita quadam die Elisabetta Bacchina, Uxore supradicti Curietti, exclamare cœpit: *Mia figlia Monaca la voglio, e Monaca hà da da essere*: & adeò in hac determinata voluntate fremebat, ut postquam spatio duarum horarum declamaverat, ibi: *Si alterò tanto detto Signor Marchese, che faceva sino la spuma dalla bocca, e* 15
durò a stare in collera, sempre minacciando, e gridando, per lo spazio di due ore in circa, e sempre continuando a passeggiare: Itaut tremebunda, & tacens eadem Bacchina nunquam ausa fuerit respondere, quemadmo- 16
dum ipsamet formiter examinata, deponit, ibi: *Stavo intimorita a non rispondergli, perche temevo di peggio; bensì tra me medesimo dicevo: Oh che gran Bestia è quest' uomo*.

Hisce tamen non contentus Pater, ut certior redderetur filia de ejus determinata voluntate, & de gravissimis minis in casu inobedientiæ, delegavit secunda vice Pa- 17
trem Crescium, & non amplius posuit Puellam in libertate eligendi statum, vel Religiosum, vel Sæcularem, prout fecerat prima vice, & prout confundendo unum tempus cum altero, æquivocari quandoq; solet; Sed præcisè, & expressè comminari fecit, quod quatenus filia non suscepisset habitum monasticum, statim eidem subtracturus foret alimenta, quæ more Nobilium, & lar- 18
ga manu ab ejus nativitate usque tunc subministraverat, redigendo, tam ipsam filiam, quàm ejus matrem in extremam egestatem, & infelicitatem; demumque, quod durius erat, non amplius Theresiam Liviam agniturus esset in filiam, ut de facto proprio deposuit formiter examinatus dictus Pater Crescius, & concordant alii Testes, 19
tam formiter, quàm ad perpetuam examinati.

Hujusmodi minæ, tum propter earum gravitatem, tum quia proveniebant à Viro potente, & severo, à cujus voluntate, & totali arbitrio illarum executio pendebat, concutere debuissent quemlibet Virum fortem, & constantissimum, & tantò magis teneram Puellam, non- 20
dum ad decimumoctavum annum perventam, omnique humano auxilio destitutam; Verùm adeò grandis erat perhorrescentia status Religiosi, ut iis non obstantibus coram omnibus Testibus, qui minas Patris referebant, protestabatur expressè, quod si umquam amplecteretur statum Religiosum id faceret, ut pareret præcepto Patris, sed contra suam propriam voluntatem, ut, signanter deponit Pater Crescius, ibi: *Giàche per me non vi sarà nissuno, che m' ajuti, bisognerà, che io faccia a suo modo, contro però la mia volontà*: & concordant alii inferius adducendi; Itaut notatu dignum est, quod nulli ex Testibus, ejus constantiam vincere tentantibus de mandato Marchionis, liberum consensum simpliciter affirmativum, sed sem- 21
per eam conditionem, & intercalarem adjecit, quod consentiebat, sed contra propriam voluntatem.

Extorto hujusmodi conditionato consensu, traducta fuit dicta Puella de mandato Marchionis ad domum D. N. sub cura illis D. Uxoris, ibique suspiriis, lacrymis, & conquestionibus suam voluntatem statui monastico contrariam, 22
apertissimè propalavit, & contra inhumanum Patris propositum, non semel declamavit, itaut miseratione ducta Uxor, raro exemplo, dereliquit thalamum coniugalem, & ut Puellæ in angustiis positæ solatio esset, spatio ferè trium mensium in eodem lecto cum ipsa condormivit, ut de auditu ab eadem D. Uxore deponit Testis sub hac depositione defunctus.

Illæ autem querelæ, & lacrymæ non solùm notæ erant omnibus ejus Domesticis ut deponit D. Testis formiter examinatus, & concordat alter Testis; Sed ea- 23
rum notitia exiit etiam extrà domum, & statim in tota Vicinia publica vox, & fama extorta, quod d. Th. Livia cogebatur præcedentibus minis ad suscipiendum habitum Monasticum contra propriam voluntatem, & ob

minas,

minas, sibi illatas à Marchione Pallavicino, ut refert Do-
ctor Physicus tunc vicinus. Istamque veritatem patefecit
etiam d. D. Th. Liv. in Civitate Albani, quo solatii causa
traducta fuerat, prout deponit D. Curialis.
Notitia hujus insuperabilis repugnantiæ, magis impulit
Marchionem ad coactionem; At tamen ne tractu temporis
dicta Theresiam Liviam adversus suam meticulosam profes-
sionem reclamare posset, omne studium adhibuit, ut eidem
præcluderet quamcumque viam deducendi Jura sua; Quo-
24 circa coegit eam ad emittendam amplissimam, & stringen-
tissimam Renunciationem quibuscumque Juribus, & hæredi-
tatibus, tam delatis, quàm deferendis, & quod duriùs, &
forsan inauditum est, compulit eam renunciare etiam sup-
plemento alimentorum, ut constat ex Instrumento Renun-
ciationis, nec eidem voluit ullum licet tenuissimum Livel-
lum constituere, ut eam perpetuò sibi subjectam retineret,
ac reclamandi modum adimeret, prout hanc rationem red-
didit cuidam suo Familiari, qui id deposuit; Itaut etiam
25 hodie dicta Theresia Livia deplorare cogatur barbarum
effectum renunciationis, dum vestibus laceris, ac sordidis,
& quasi seminuda, sine ullo humano auxilio (Monaste-
rium enim nihil aliud subministrat, præter moderatum vi-
ctum) illa, quæ in vita Patris excitaverat invidiam, hodie
effecta est ludibrium cæterarum Monialium; Quamobrem
recogitans dicta infelix Puella, quod mediante supradicta
renunciatione, & proximo ingressu in Monasterium, sibi
adempta erat libertas de præsenti, & spes etiam reclaman-
di in futurum, ob defectum pecuniarum, adeò ingenti mœ-
rore correpta est, ut pridie ante ingressum omnia ejus ossa
sensibiliter contremuerint, ad cujus facti notitiam tota do-
mus N. commota fuit.
Die igitur 10. Novembris 1710. post adeò luctuosum prin-
cipium, post tot reclamationes, & lacrymas, prævio con-
sensu semper, ut supra, conditionato, habitum Religio-
sum invita coacta fuit suscipere in Monasterio Sancti Bernar-
dini de Urbe, ubi tunc temporis adeò percrebuit fama vio-
26 lentiæ, eidem illatæ, & contrariæ ejus voluntati, ut in
die vestitionis, intra, & extra Ecclesiam publicè, & pa-
lam condolentes de infelici conditione ejusdem Theresiæ
Liviæ uno ore murmurantes dicebant: *Poveretta: è con-
dotta al Macello*: ut testata fuit nobilis Matrona, sub hac
depositione defuncta, & ejus Cubicularia; Quinimò ipsa-
met Theresia Livia in primo ingressu ad Monasterium
post susceptionem habitus statim conqueri, & altissimè do-
lere cœpit de vi, & metu sibi illato, & quod ex minis Pa-
ternis coacta fuerat renunciare Sæculo, & Bonis contra ejus
27 propriam voluntatem, ut testantur quatuor Moniales Mo-
nasterii, quarum fides producta fuit ab ipso Procuratore dict.
Monasterii in Tribunali R. C. ante motam præsentem litem
super nullitate Professionis, & concordant aliæ duæ, quæ
fuerunt in hac Causa formiter examinatæ.
Non satis verò explicabiles sunt reclamationes, & con-
questiones, quas dietim, & absque ulla intermissione con-
tinuavit toto tempore Novitiatus eadem Theresia Li-
via, quæ in actu vestitionis nuncupata fuit Soror Maria
28 Constantia Pallavicina; Neminem quippe alloquebatur,
cui dolenter non exprimeret, quod habitus ille Religiosus
cruciabat eam sicuti ignis, & quod pariturus esset damna-
tionem, & perditionem propriæ ejus animæ, ut referunt
Testes formiter examinati; Inter istas tamen angustias me-
ditabatur adhuc quomodò post obitum Patris posset adver-
sus professionem futuram reclamare; Quamobrem accersi-
to N. N., diversis vicibus, post exageratam inevitabilem
29 damnationem ejus animæ, si in illo statu permansura fo-
ret, consilium ab eo petiit, quomodò posset viam stra-
tam, & apertam sibi relinquere ad reclamandum; E licet
semel, bis, & tertiò, interpolatis temporibus cohortatus
eam fuerit dictus N. N., ut divino Numini se commenda-
ret, & ob id nullum consilium præbere voluerit; Devictus
tamen quarta, aut quinta vice, qua vocatus, accessit ad
Monasterium, ab importunitate dictæ Theresiæ Liviæ
legale temperamentum proposuit, quod nempè ipsa poterat
30 in Actis alicujus Notarii dimittere secretam, & sigillatam
protestationem, in qua exprimeret, se vi, & metu Mar-
chionis coactam fuisse ad suscipiendum habitum, eadem-
que vi, & metu cogebatur profiteri; Verùm adeò grandis
erat timor, adeoque præsens metus, quem conceperat de
severitate ejus Patris, ut metuens, nè ad ejus notitiam de-
veniret iste actus irretractabilis, noluit hujusmodi consilium,
tam anxiè per anteà exquisitum, & exoptatum, accepta-
31 re, eam reddens rationem, ibi: *Nondimeno Lei restò ferma
di non porre in esecuzione, nè fare alcuna dichiarazione, o
protesta, perche dubitava, che scuoprendosi ciò, il Sig. Mar-
chese suo Padre era capace sino di farla avvelenare dentro il
Monastero*: prout de facto proprio deponit d. D. D.
Et hoc gravi metu concussa, cogitavit, se non posse
suam contrariam voluntatem exponere in actu exploratio-
nis R. P. D. Vicesgerentis, quia si iste ratione sui officii im-
pedimentum præstitisset Professioni, statim eidem obvenis-
sent omnia mala, ut supra comminata; Quo circa comple- 32
to anno Novitiatus, & præcisè sub die 15. Novembris 1711.
vivente Marchione Patre, & sic durante adhuc eadem cau-
sa metus, actum professionis emisit, sed conquestiones, &
querelas nunquam omisit.
Si quidem magis querula, quam antea, & magis constans
in sua primæva opinione, contraria statui Religioso, ferè
nunquam post professionem accedere voluit ad Chorum, nec
alias functiones spirituales Monialibus proprias exercere, 33
perpetuo odio habuit, & adhuc habet Monialem N. ob in-
sinuationes, seu instigationes, sibi factas tempore educa-
tionis, ut habitum Religiosum indueret, & quod magis
horret, habita notitia obitus Marchionis (adeò mente re-
tinuit, & ægrè tulit violentiam, sibi illatam) ut contrà
stimulum sanguinis, & naturæ noluerit eidem recitare 34
unam Requiem æternam; Quinimò non semel tentavit se
ipsam occidere, & non semel, projecto velo in terram,
maledixit Authori suæ Monachationis, ut has omnes cir-
cumstantias referunt duæ Moniales, formiter examinatæ,
& signanter Monialis N. ibi: *Dopo la di lui morte alcune vol-
te avendogli Io voluto dire, che facesse qualche Orazione per
suo Padre, la medema mi rispondeva, che non sapeva dir-
gli ne meno* un Requiem æternam, *perche l'anima del suo
Padre era all'Inferno solamente per avere fatta fare lei* 35
*Monaca per forza &c. Anzi un altra volta &c. detta Suor
Maria Costanza &c. prese il Supprietto, se lo levò da Testa,
e lo buttò via, esprimendo con collera le seguenti, o con si-
mili parole: Sia maledetto chi me lo hà fatto mettere.*
Dum autem, secuto sub die 13. Martii 1714. repentino
obitu dicti Marchionis, eadem Theresia Livia sine ullo
fructu dd. querelas, & conquestiones, dolenter, & palàm
emittebat in Monasterio, ad ipsius Defuncti intestatam suc-
cessionem obtinendam plures quidem comparuerunt in Tri- 36
bunali Thesaurarii, inter quos R. C. A. Nobiles Pallavici-
ni, & Lomellini Januenses, Monasterium S. Bernardini
de Urbe, ex persona dict. Liviæ, ac Maria Hieronyma
Arnalda, ibique acerrimè discussa Causa, emanavit Sen-
tentia, adjudicans decem uncias dictæ hæreditatis R. C. A.
ac reliquas duas supradicto Monasterio, quæ tamen postea 37
in gradu appellationis per Tribunal Cameræ revocata fuit,
ac in omnibus resoluta ad favorem Arnaldæ.
Hæc dum in Foro pro consequenda hæreditate agebantur,
contemporaneè etiam Ther. Liv. animum suum adegisset
ad promovendam actionem super nullitate suæ Professionis,
ob cessatam cum morte Marchionis Patris causam ulterioris
timoris; Sed quia destituta erat Defensoribus, Consangui- 38
neis, & Amicis, nec pecunias necessarias habebat pro assu-
menda tam gravi lite, nec Testes paratos, qui se subjicerent
examini, & viceversa plurimum prodesse eidem poterat,
quod compleretur Processus super sua filiatione respectu Mar-
chionis, usque ad rem judicatam, si fieri potuisset; pro-
lapsus idcircò fuit annus cum dimidio circiter à die obitus
Patris; Verùm timens postea nè laberetur quinquennium à
Sacr. Concil. Trident. sess. 25. de Reform. cap. 19. concessum
nulliter Professis ad reclamandum, præparatis hoc interim 39
eo meliori modo, quo potuit, rebus necessariis ad instruen-
dam Causam; Judicium in Curia Vicarii introduxit super
nullitate suæ Professionis, de mense Octobris 1716. & sic
intra quinquennium à die Professionis, emissæ sub die 15.
Novembris 1711.
Contestata proinde servatis servandis lite coram Audito-
re tunc temporis Cardin. Pro-Vicarii, examinatisque qua-
tuor Testibus formiter, hoc interim se admitti fecit ad cau-
sam Maria Hieronyma Arnalda, tanquam hæres Mar- 40
chionis Pallavicini; Cùmque metu excommunicationis re-
perti fuissent novi Testes, & Th. Liv. urgeret pro eorum
formali examine, adeò prævaluit contrarius conatus, ut
quamvis eadem Th. Liv. esset Actrix, & examen fieri de-
buisset suis sumptibus, adhuc Judex noluit illud admittere;
quinimmò nec voluit, quod Procurator Monasterii exhi-
beret mandatum Procuræ; At Signaturæ Justitiæ Præfe-
ctus, ad nostram reclamationem; sic suadente Justitia, 41
præceptivè eidem injunxit, ut admitteret Articulos, man-
daret examinari Testes formiter, & exhiberetur manda-
tum procuræ, à quo exarcebatus dictus Judex, admisit de-
inde

inde Articulos; Sed ut impossibile redderet examen, adjecit in decreto æquè insolitam, ac exorbitantem conditionem, quod Testes examinarentur in ejus Domo, ad quam Testes, justis de causis, accedere recusabant; Hinc ad removendum hujusmodi obstaculum recursus habitus fuit ad Signaturæ Justitiæ Tribunal, à quo sub die 23. Septembris
42 1717., proponente R. P. D. Marcolino, rescriptum fuit: *Reverendissimus Vicarius iterum audiat, & mandet examiri Testes in Officio:* Sed hoc parùm profuit, quinimò Judicem magis asperum reddidit, nam inaudito in Curia exemplo, nullo demandato examine, quinimmo illo expressè rejecto, cum decreto: *Petiit:* in spretum dicti rescripti Trinunalis Signaturæ, Sententiam protulit super validitate Professionis, & Votum etiam suum propalavit; Utrum-
43 que tamen sub die 2. Decembris 1717. plenis suffragiis circumscriptum fuit Judicatum, mediante rescripto: *Reve-*
44 *rendissimus Vicarius iterum audiat, circumscriptis omnibus gestis post rescriptum Signaturæ, & amplius.*

Intereà emeritè promoto ad Vicariatum Urbis cl. memor. Cardin. Paracciano, restaurata iterum extitit Causa coram ejus Auditore, ac post completum examen Testium, ab ejus Antecessore rejectum, tot protelationes adinventæ fuerunt, ut Causæ expeditionem per lapsum sexdecim mensium
45 impediverint, & dum dictus Auditor erat limine ferendæ sententiæ super nullitate Professionis, Adversarii ininsurrexerunt contra famam, & bonos mores nostrorum Testium; quamvis triennii spatio eorum personas approbassent, dando Interrogatoria, & discutiendo eorum dicta, & ut ulterio-
46 ribus expensis nos fatigarent, obtinuerunt admitti articulos super mala qualitate dictorum Testium (res sanè in Curia inaudita) Quamobrem nesciens ampliùs tot defatigationibus resistere, recursum habuit Theresiam Liviam ad SS. qui justitia, & pietate simul motus cùm esset jam completus Processus probatorius coram Judice Ordinario, dignatus est mediante ejus Auditore a vocare Causam à dicto Judice, illamque decidendam remittere ad Congregat. Concil. Cumque in præsenti Congregatione proponatur præinsertum dubium, affirmativè resolvendum esse confidimus, prout enixis votis humillimè supplicamus.

Pro faciliori autem Causæ decisione, illam dividimus in tres Articulos; In quorum primo usque ad evidentiam pro-
47 bamus, fuisse illatum Theresiæ Liviæ metum gravem, & sufficientem ad annullandam Professionem; In secundo hujusmodi metum durasse etiam tempore emisse Professionis; Et in tertio, nequaquam remansisse purgatum ex actibus subsecutis.

§. II.

Probatur illatio metus gravis, sufficiens ad annullandam Professionem.

ET quidem procedendo cum themate mox dicto, notandum occurrit, quod quæstio hæc nullitatis Professionis
1 proposita fuit coram Ordinario intrà quinquennium; nam Professio emissa extitit die 15. Novembris 1711. & Judicium super nullitate introductum fuit durante adhuc quinquennio, nempè die 14. Octobris 1716. & habitu Monastico non dimisso, & sic juxta præscriptum *Sac. Concil. Trident. sess.* 25. *de Reformat. cap.* 19. quod Regularibus, sub quorum nomine veniunt etiam Moniales, retento habitu, concedit, ut inva-
2 lidè Professus adversus professionem suam validè possit reclare, de quo decreto latè agunt ad rem nostram *Avendan. de Met. lib.* 2. *cap.* 10. *num.* 29. *Cammarat. respons. decis.* 1. *numer.* 10. *Navarr. commentar.* 4. *de Regular. num.* 73. *& seqq. De Grossis controver. for.* 41. *num.* 1. *Miranda in Manual. Prælat. tom.* 1. *quæst.* 30. *art.* 1. *& seqq. Ventrigl. in Prax. rer. notab. tom.* 1. *annot.* 47. *num.* 22. *& seqq.*

Nullitas autem resultat evidenter ex metu, illato Theresiæ Liviæ quo probato, professio venit omninò rescindenda, ut determinat *Innoc. in cap.* 1. *de iis, quæ vi, met.*
3 *caus. fiunt, & Sac. Conc. Trid. d. sess.* 25. *de Reform. cap.* 19. *de Regul.* Etenim pro validitate Professionis, quæ est quoddam Sacrificium propriæ voluntatis, Deo Immortali offerendum, non sufficit solus materialis consensus, sed requiritur consensus, & libertas, ac voluntas undique libera, &
4 spontanea, ut egregiè notant *Barbat. cons.* 54. *num* 2. *circa med. volum.* 1. *Paris cons* 53. *num.* 46. *lib.* 2 *Cammarat. respons.* 1. *num.* 2. *&* 3. *Portell. Dub. Regular. verb. Professio nulla num* 7 *tom.* 1. *Carus. Sylva terminor. arbor.* 10 *num.* 6. Deus enim coacta servitia aspernatur, ac hilarem datorem diligit, & voluntarios milites sibi eligit Christus, *canon. Non est* 10. *dist.* 15. *quæst.* 1. *can. Cùm verò in fin.* 23. *quæst.* 6. Undè Psalmista gloriabatur de sua spontanitate cum Sacrificium offerret *Psal.* 53. ibi: *Voluntariè sacrificabo tibi:* ac concordat *D. Paul.* 2. *ad Corinth.* 9. 7. ibi: *Unusquisque det, prout destinavit in corde suo, non ex tristitia, aut necessitate; bilarem enim datorem diligit Deus:* cum concordan. citatis *in tom.* 1. 5
Dispcept. Eccles. par. 1. *discept.* 1. *num.* 4.

Et adeò necessaria est hæc libertas, & totalis spontaneitas, ut Gentiles ipsi retrahebant ab Aris Hostiam, si mugitum, & flebilem vocem emisisset, arguentes indè dirum, & infaustum Omen, & quod Diis invitis offerebatur, ut 6
refert *Macrob. lib.* 3. *Saturn. cap.* 5. ibi: *Observatum est à Sacrificantibus, ut si Hostia, quæ ad Aras duceretur, fuisset ve-* 7
hementius reluctata, ostendissetque, se invitam Altaribus admoveri, amoveretur, quia invito Deo offerri eam putabant; quæ verò stetisset oblata, hanc volenti Numini dari existimabant.

Hinc summo Jure Sacri Canones, & præcipuè *Sac. Conc. Trident. sess.* 25. *de Regular. cap.* 18. ut omnimoda libertas in professionibus adesset, anathemati subjecit, non solùm quo- 8
quomodo cogentes aliquam Virginem ad ingrediendum Monasterium, & suscipiendum habitum; sed etiam consilium, auxilium, & favorem dantes, ut videre est in *dicto cap.* 18. 9
& tradit *Carusius in Sylva terminor. arbor.* 10. *num.* 42. *&* 43. *Bordon. de Profession. cap.* 20. *num.* 65. *& seq.*

In præsenti autem hypothesi hæc libera, & spontanea voluntas penitùs defecit. Th. enim Liv. antequam ingrederetur Monasterium, solius educationis causa, ob magnam 10
aversionem statui Religioso, deliquium passa fuit, nec non lacrymæ, suspiria, pallor vultus, & conquestiones ingressum concomitatæ fuerunt antequam habitum susciperet, sensibilis tremor ossium præcessit, nec lacrymæ, aut querelæ defuerunt. Postquam verò habitum suscepit, ac post Professionem, continuæ fuerunt querelæ, & nunquam intermissæ conquestiones, ut demonstrabimus infra: Quamobrem si solus vagitus, & flebilis vox in Sacrificio, falsis Diis 11
Gentilium offerendo, satis erat, ut Hostia ab Aris retrahenda esset; quantò magis lacrymæ, suspiria, & continuæ reclamationes, improbare debent professionem, quæ est Sacrificium sui ipsius, Deo vero offerendum, ut his ferè verbis exclamat *Gonzal. in cap.* 1. *de His, quæ vi, met caus. fiu.* ubi 12
alii concordantes cumulantur.

Non solùm autem in casu præsenti non adfuit plena libertas, sed probamus ulteriùs effectivam coactionem, ac innegabilem metum; Receptissima namque apud DD. est opinio, quod pro nullitate Professionis, & cujuscumque alterius contractus, sufficit metus reverentialis, unà cum mi- 13
nis, aut periculo alicujus mali gravis, *Innoc. in cap. Causam de Offic. delegat. Coton. contr. celebr. lib.* 4. *contr.* 4. *de Profess. cap.* 1. *num.* 32. *Capyc. Latr. consult.* 50. *num.* 11. *& seqq. Pilaja decis. Pontific* 12. *num.* 18. *tom.* 1. Et quamvis nonnulli 14
gravissimi Doctores, propter magnam libertatem matrimonii, tam spiritualis, quàm carnalis laxiorem tueantur opinionem, ut scilicet solus metus reverentialis Filiæ erga Patrem, Uxoris erga Maritum, & hujusmodi, sufficiat absque minis, quos referunt *Farinac. fragment. Criminal. par.* 2. *verbo Metus num.* 118. plenissimè *Castill. contr. Jur. lib.* 8. *tit. de Aliment. cap.* 59. *num.* 39. Et alii, ut sufficiant impor- 15
tunæ preces ejus, cui reverentia debetur, ut per *Text. in leg. Velleff. de Regul. Jur.* tenet idem *Castill. contr. Jur. in Comment. lib.* 3. *cap.* 1. *num.* 154. ubi decem, & septem allegat Doctores.

Nos nihilominùs contra Th. Liv. amplectimur primam, licèt duriorem, sententiam, ut scilicèt pro nullitate, ultra metum reverentialem, requirantur etiam minæ, aut verbera, aut austeritas personæ metum inferentis, vel nimia reverentia metum passi, quam solidè probat *Castill. controv.* 16
Jur. dicto lib. 8. *cap.* 59. *num* 48. ibi, *Quæ verior, & communior est, & in usu forensi, & apud Pragmaticos servatur quotidie:* egregiè *Corrad. in Prax. Benefic. lib.* 5. *cap.* 14. *num.* 8. *in fin. & num.* 10. *Clarlin. contr. for. lib.* 1. *cap.* 108. *num.* 37. *& plur. seqq. Pater Anaclet. in Jus Canon. lib.* 3. *tit.* 31. *§.* 6. *numer.* 164. *& seq Lezan. consult.* 47. *num.* 15. *tom* 4. ibi *Nihilo-* 17
minus omnium verissima opinio, & ut videatur, sinè dubio tenenda (quam non negant secundæ sententiæ Sectatores, quia solùm loquuntur de metu, purè, & nudè reverentiali) est, timorem reverentialem, non nudè, aut solitariè sumptum, sed adminiculatum, & conjunctum cum timore alicujus mali imminentis, vel minis ipsius, vel precibus importunis, vel quando incutitur à persona, vel propter personam, quæ est severa, 18
aut terribilis, cessare, & annullare matrimonium, & alios contractus, & à num. 76. *usque ad* 95. tredecim alios DD.

hujus

hujus opinionis Sectatores allegat, *Hermosill. ad leg. partit. gloss. 2. leg. 56. tit. 5. par. 5. num. 22. Sanch. de Matrim. lib. 4. disp. 6. num. 20. & seqq. Cammarat. responsf. decis. art. 1. n. 27. Rot. dec. 316. num. 21. cor. Ludovis. & decis. 493. num. 3. & 31.*
19 *par. 4. tom. 2. rec. & dec. 975. nu. 19. cor. Dunoz. jun. & dec. 870. num. 16. cor. Emer. jun.* ibi: *Non enim refert, quod non constet, eum, qui metum incussit, fuisse terribilis naturæ, sivè solitum minas exequi &c. quia id requiritur in personis extraneis, non autem in Patre, cui de Jure naturæ reverentia debetur; nam in his terminis sufficit metus reverentialis, jun-*
20 *ctus cum periculo mali gravis, probabiliter opinati ex sola Parentis indignatione.*

Minæ autem, aut vis, seu verbera non debent interveniré copulativè, sed satis est, unum, aut alterum verificari
21 disjunctivè, *Cabreros de Met. lib. 1. cap. 8. num. 49. & seqq.* egregiè *Castill. ubi supra num. 42. §. Ex eisdem circa fin.* ibi: *Et quod non requirantur copulativè minæ & verbera, aut malæ tractationes, sed unum, aut alterum sufficit disjunctivè, & metipsum ita resolventem retulit in Commentar. tom. 3. cap. 1. num. 143. Thesaur. quæst. forens. 51. num. 5. Hodiern. controv. forens. cap. 16. num. 27. & 28.* Et habemus in hac parte inte-
22 grum titulum 40. *libri primi Decretal. de iis, quæ vi, metusve causa fiunt*, in quo æqualiter irritantur actus illi, qui fiunt per metum, qui infertur animo, quàm per vim, quæ infertur corpori, ut bene distinguit *Rot. d. dec.*

Neque opus est, quod minæ executioni demandentur, sed sufficit probabilis tantùm timor, aut suspicio, quod exequi possint ad *Text. in leg. Habitatores §. fin. ff. Locati*, ibi: *Si justa causa non fuisset, cur periculum timeret, quamvis pe-*
23 *riculum non fuisset, Alexan. consf. 99. num. 7. lib. 3. Hermosil.* plurib. relat. *gloss. 1. leg. 56. tit. 5. par. 5. num. 14. Hodiern. dicto cap. 16. num. 24. & 25. Crivell. decis. Dolan. 20. sub num. 28. Bordon. de Professfion. cap. 19. num. 21. & Panimoll. decis. 102. num. 19. & 20.* Paria enim sunt fieri aliquid per metum vel per probabilem metus suspicionem, & temerarium esset, damnum expectare, quando verisimiliter evenire potest *Bartol. in leg. Metum la 2. ff. de Eo, quod met. caus.* plenè *Hermosill. dicta gloss. 1 leg. 56. tit. 5. par. 5. num. 15. & seqq. Castill. contr. Jur. dicto lib. 8 tit. de Alim. cap. 59. num. 20. §. Timor itaque*,
24 ibi: *Quæ eò tendunt, ut timor probabilis damni, quod inferri, aut evenire potest, verus, & proprius metus dicatur, quamvis illatum non esset, cùm inferri potuerit, & temerarium esset damnum expectare, quod verisimiliter evenire posset:* & sequuntur *Bordon. loc. cit. & Sanchez de Matrim. lib. 4. disp. 1. num. 16. & 17.*

Videndum igitur superest, an revera intervenerit metus reverentialis, & minæ graves contra Th. Liv. & utrumque
25 intervenisse, palam fit ex sequentibus. Eadem quippè Th. Liv. expensis Marchionis, ejusque arbitratu vivens, totaliter ab ejus nutu pendebat, quod sufficit ad probandum metum
26 reverentialem erga Marchionem, ut in puncto *Cammarat. responsf. 1. art. 1. num. 24. Caren. resol. 81. num. 21. & 22. Cutell. decis. Sicil. 5. num. 23. & 49. Suarez alleg. 23. num. 2.* & benè *Rot. dec. 25. num. 50. Arguell.* Humani enim moris est, ut
27 eum timeamus, à quo possumus statim erigi, aut deprimi ad *Text. in can. Visis 26. par. 2.* & per eadem ferè verba *Tamburin. de Jur. Abbat. disp. 12. quæst. 3. num. 2. tom. 1. Rot. dec. 23. num. 11. par. 12. rec.*

Neque solùm ejus expensis, & arbitratu vivebat, quod ad metum reverentialem, ex deductis, sufficeret, sed quod magis est, erat ejus filia naturalis, quia tanquam talis agni-
28 ta, educata, ac nutrita fuerat, more Nobilium, dotemque duplicatam receperat, & uti filia solemnem renunciationem emiserat favore Marchionis, quinimmò cum hoc supposito recepta, & acceptata fuit in Monasterio, ut testatur Monialis in alia Causa successionis super duabus unciis ibi: *Perche il medemo Sig. venne à trovarmi una matina di buon'ora, e mi disse, essere mandato da detto Marchese Pallavicini, per assicurarmi in suo nome, e su la sua parola di detto Sig. che d. T. L.*
29 *era figlia detto Marchese Nicolò Maria, e su questa parola, & attestazione, datami da d. Sig. fu accettata per Educanda.*

Et vice versa eadem Th. Liv. non agnoscebat alium in Patrem, præter Marchionem, ut constat ex Restrictu Testium formiter examinat. & ex pluribus Biliectis, repertis in hære-
30 ditate Marchionis post ejus obitum, in quibus sæpissimè protestata fuit, quod ipsa non habebat alium in hoc Mundo, præter Marchionem Patrem suum, *Conosco la mia importunità, ma non posso far di meno, non avendo altri, che Lei: La prego condonarmi l'ardire, ma come non ho altri, che il mio caro Padre &c. ma non posso far di mèno, non avendo altri, che il mio caro Padre*; Ex hisce enim reciprocis agnitionibus filiæ erga Patrem, & Patris erga filiam, oriri effectivam probationem filiationis magistraliter docet *Gloss. in cap. Michael. de Fil. Presbyter. verb. Constiterit*, ibi: *Sed non fuit natus de tali* (hoc est de Concubina domi retenta) *qualiter* 31
probabit? Respondeo, ex eo, quod ille vocabat illum filium, & ille appellabat eum Patrem.

Nec obstat, quod ex dd. agnitionibus de ejus filiatione plenè non constet; Quia ultra quod hodiè non agitur de filiatione ad effectum successionis, sed ad effectum metus reverentialis tantum; Adhuc Monasterium, contra quod principaliter hoc Judicium introductum fuit, hujusmodi exceptionem allegare non potest; non solùm quia cum hoc supposito 32
filiationis eam acceptavit pro Moniali, & Testes examinavit ad filiationem probandam, sed etiam quia sententiam super d. filiatione in Tribunali Thesaurarii reportavit; Tantoque minus hujusmodi defectus filiationis allegari valet à dict. Arnalda, quia contra ipsam urget sequens inevitabile dilemma: Aut enim Th. Liv. est filia Marchionis; Aut non: Si est filia, statim remanet probatus metus reverentialis, quia reverentia debita est Patri de Jure naturæ, & Divino, juxta quartum præceptum Decalogi; Si verò non est filia, & ipsa 33
in hac causa repellenda est, neque est legitima Contradictrix, quia tunc non habet, neque interesse primarium, neque secundarium. Non primarium, quia illud spectat ad Monasterium, cum quo contractus professionis initus fuit; Neque secundarium, quia præscindendo à filiatione, nihil potest prætendere T. L. ab hæreditate Marchionis, & ideò remanet evidens, quod ad hoc, ut Arnalda possit stare in hoc Ju- 34
dicio, debet necessariò supponere filiationem T. L. respectu Marchionis, aliàs audienda non est, sed repellenda.

Cœterùm de hac filiatione constat per Sententiam, editam in Tribunali Thesaurarii, quæ in Camera non solùm non fuit revocata, sed præsupposita in hoc puncto filiationis, ut resultat ex particula Voti R. P. D. de Alteriis de manda- 35
to d. Tribunalis publicati; Unde ad effectum, de quo hodie agitur, sufficit, quod Marchio tractaret T.L. uti filiam, quodque T. L. publicè reputaretur uti filia Marchionis, & ipsum existimaret, ac timeret uti Patrem, prout referunt omnes Testes, tam formiter, quam ad perpetuam examinati, ut inde sinè dubio metus reverentialis remaneat concludenter probatus, quia metus justus ex affectu metuentis dignoscitur, ut observat egregiè *Lezan. consul. 46. tom. 4. num. 109.* ibi: *Suffi-* 36
ceret, quod passus metum ita suspicari posset, quia metus justus ex affectu metuentis dignoscitur: Pyrr. Corrad. in Prax. dispensat. Apostolic. lib. 5. cap. 14. num. 8. in fin. Rot. dec. 374. num. 18. cor. Ludov. & dec. 9. num. 13. cor. Arguell.

Nec relevat, quod Pater naturalis non habeat filios in potestate, nec isti agnationem, aut paternam Nobilitatem sortiantur, & ideò non cadat in istis metus reverentialis; Quia hìc non quærimus de viribus patriæ potestatis à mero Jure civili provenientis, neque de Nobilitate dictæ Puellæ, sed 37
unicè quærimus de metu reverentiali, à Jure naturæ filiis etiam naturalibus insito, & in hoc puncto, totaliter distincto à patria potestate, & Nobilitate, nemo est, qui juridicè talem metum controvertere possit, quia si ille datur quoad filium respectu Matris, quoad Nepotem respectu Patrui, & Amitæ respectivè; quoad Pupillum respectu Tutoris; Di- 38
scipulum respectu Magistri, Clericum respectu Episcopi, & Fratrem minorem respectu Majoris, ut probant *Farinacc. in Fragment. Crimin. verb. Metus num. 114. Sanchez lib. 4. disp. 6. quæst. 4. num 24. Bordon. de Professfion. cap. 19. nu. 29.* quorum respectu nullum adest vinculum patriæ Potestatis; Tantò magis dari debet in filio naturali respectu Patris naturalis; quia reverentia, & veneratio à naturali instinctu proficiscitur; & æqualis est omnibus Parentibus, tam legitimis, quàm naturalibus, ad *Text. literalem in leg. Parentes,* 39
ff. de in Jus vocan. ibi: *Parentes naturales in Jus vocare nemo potest; una est enim omnibus Parentibus servanda reverentia: Lucidor. de Illegit. cap. 5. num. 2. & 5.* ubi quod filius naturalis tenetur venerari Patrem ex quarto præcepto Decalogi: *Honora Patrem, & Matrem: Paleott. de Notb. cap. 47. num. 4. & cap. 33. num. 1. Molin. disp. 107.* ferè *ad fin. tom. 1.* Et in puncto de minis illatis filiæ naturali, quàm Pater instituerat hæredem, si fiebat Monialis, & in casu contrario reliquerat scut. 25. tantùm, egregiè notat *Hippolyt. Riminald.* 40
consf. 215. num. 59. 60. & 62.

Præter metum reverentialem probantur etiam minæ graves, directæ ad actum Monachationis, & sic concurrit utrumque extremum, necessarium ad nullitatem Professionis; Omissis enim illis, quæ relatæ fuerunt à R. P. D. Ghezzio, & 41
P. Crescio, tempore, quo missi fuerunt ad explorandam voluntatem Puellæ, quæ adhuc essent exuberantes, gravissimæ sunt, & ferè inhumanæ aliæ, quæ (explorata ejus volunta-

luntate contraria statui Religioso) intimatæ fuerunt T. L. ab aliis Testibus; Præfatus enim P. Crescius accedens secunda vice ad Monasterium; sic rigorosè, & præceptivè de ordine expresso Marchionis illius voluntatem aperuit, ibi :
42 *La seconda volta, che Io vidi in collera d. Suor Maria Costanza, fu, perche Io andiedi a dirgli da parte del Signor Marchese sudetto, che questo voleva in ogni conto si facesse Monaca, altrimente averia perso affatto la grazia sua, nongli averia dato più alimenti, nè a Lei nè alla Madre, e che le averebbe fatte divenire le più meschine femine, che fossero in Roma, e che da lui non averebbe potuto sperare cosa alcuna.*

Easdem minas retulit Antonius de Gasparis, qui erat Magister Domus Marchionis, & plurièseas notificavit, ibi :
43 *Ed in tanto accudì, e consentì di farsi Monaca, benche la sua volontà non fosse tale, in quanto che temeva, che il Sig. Marchese suo Padre l'avesse abbandonata anche sopra la sua somministrazione degli alimenti, come si era dichiarato, e che Io Testimonio gli avevo riferito l'animo, e l'espressioni, fatte con me dal Padre; che per altro se Lei non avesse avuto questo timore, per quanto Io conoscevo, assolutamente non si saria fatta Monaca.*

Concordat cum hoc Teste etiam Constantia Curietta Mater,
44 ibi: *Tanto prima, che doppo sempre la consigliavo a monacarsi, e di più gl'insinuavo le minaccie, che faceva detto Signor Marchese di privarci ambedue del sostentamento, ponendole cio in considerazione per ridurla a monacarsi, su'l riflesso di non ricevere tanto grave danno; Anzi gli soggiungevo, che Io da me sola non la potevo ajutare con il mio, se ci mancava il sostentamento di detto Signor Marchese.*

Idem quoque testatur Rita Conconi Nutrix Th. Liv. quæ cùm pluries nomine ejusdem accessisset ad Marchionem, ut exponeret contrariam ejus voluntatem Monachationi, & ipsum retraheret à coactione, semper Marchio respondebat,
45 ibi: *Che Lui voleva essere ubbidito, e che voleva senz'altra replica, che si facesse Monaca, altrimente minacciava di non volerla riconoscere più per figlia, e di non volergli dar più alimenti, e di volerla abbandonare affatto, tanto Lei, che la Madre; e perche detta Rita qualche volta voleva replicare, subito detto Marchese la licenziava, gli voltava le spalle, e gli ordinava, che andasse a fare i fatti suoi, a non s'ingerisse in simili materie*; Istasque minas præcisè retulit eadem Nutrix T. L. ibi: *Quando essa Rita riferiva le sudette risposte alla Sign. Teresa, allora Educanda nel Monastero di S. Bernardino, si metteva a piangere, e sospirando diceva: Ci vuol patienza, Io non ho nissuno per me: Sono abbandonata da tutti.*

Comprobantur ulteriùs hujusmodi minæ ab aliis Testibus, qui illas audiverunt ab ore proprio Marchionis; Et primò à Battholomæo Gargario, qui tempore ejus formalis examinis erat Exactor Monasterii contradicentis nullitati, ibi: *Io l'ho*
46 *inteso dire dalla propria bocca di detto Signor Marchese, che detta Suor Maria Costanza, allora Teresa Livia voleva, che si facesse Monaca, ubbidisse a suoi voleri, e facesse tutto quello voleva Lui, che se non si faceva Monaca, e non ubbidiva, l'averia abbandonata in tutto, e per tutto, e ridotta la più miserabile, ed infelice Donna, che vivesse, anzi, che diceva, che l'averia maritata ad un Macellaro per maggiormente avvilirla.*

Secundò ab Elisabettha Bacchina, quæ erat Uxor Caroli Curietti, & morabatur tunc temporis in Palatio Marchio-
47 nis, ibi: *Esso Signor Marchese tutto in un tempo mi disse le seguenti, o consimili parole: Mia figlia Monaca la voglio, e Monaca deve essere, se non altrimente l'abbandonarò, e non la riconoscerò più per Figlia, e non gli darò alimenti, ne cosa veruna, ne anche un sputo, & in ciò dire gettò dalla bocca un sputo, per indicare, che non era per darle nè meno quel sputo, che gettò per terra: Seguitò a dire: Me ne lavarò le mani, e non gli darò più un ajuto al Mondo, nè a Lei, nè alla Madre.*

Tertiò ab Angela Sartoria, quæ erat Commater Marchionis, & metu Excommunicationis revelavit, ibi: *Il Sig.*
48 *Marchese in discorso gli disse mezzo turbato, che gli era stato riferito, che detta Ragazza aveva avversione a farsi Monaca, ma che Lui voleva senz'altro essere ubbidito, e che si facesse Monaca, altrimente l'averebbe abbandonata affatto, e non l'averebbe riconosciuta più per niente.*

Et quartò denique ad evidentiam comprobantur minæ ab aliis tribus Testibus, productis in Tribunali Cameræ ad effectum excludendi filiationem ab Arnalda, quæ hodiè acerrimè impugnat nullitatem. Isti enim referunt in substantia de ore Marchionis easdem minas, à tot aliis nostris Testibus
49 confirmatas, ibi: *Detto Sig. Marchese lo ricusava di fare, dicendo bensì, che se si fosse fatta Monaca esso gli averebbe fatto la carità di tutte le spese necessarie per la Professione, siccome attualmente glie le faceva per l'Educazione*: (Notetur ista magna charitas) & licèt subdant, ipsum dixisse. *Che se poi aveva essa Costanza volontà di maritarla, la maritasse pure a suo piacere con chi ella avesse voluto, che Lui non ci voleva entrare, nè spenderci un quatrino*: Ac ulteriùs fatentur non
semel protulisse hæc verba: *Se è tua figlia pensaci tu, che Io* 50
non ci ho che fare, nè la conosco per niente. Hæc tamem inepta sunt ad impugnandam filiationem Th. Liv. Si enim ea non erat ejus filia, cur Marchio ipsam aluit ab incunabulis more Nobilium; Cur filiam in actu proportionato nominavit? Cur Nutrices invenit, & ære suo dimisit satisfactas? Cur eidem duplicatam Dotem constituit? Cur ab ea solemnem
Recunciationem extorsit? Et cur adeò sollicitus tot minas, 51
tot Personas adhibuit, ut ad Monachatum impelleret, si eam non agnoscebat in filiam? Planè pro Persona extera, & incognita vanæ nimis erant tot curæ, & tam profusa elargitio pecuniarum à die ejus nativitatis.

Sed his, ac pluribus argumentis omissis, quæ filiationem convincunt, tanquam extraneis à præsenti quæstione: Duo semper ex dd. Testibus notatu dignissima resultant: Unum, quod si Theresia non spirituales, sed carnales Nuptias ele-
gisset, tunc Marchio: *non ci voleva spendere un quatrino*, 52
& in hoc concordant cum nostris Testibus, deponentibus, Marchionem minatum fuisse subtractionem Alimentorum; Et alterum quod tali casu negabat expresè filiationem dictæ Puellæ respectu sui ipsius, ibi: *Se è tua figlia pensaci tu, che Io non ci ho che fare, nè la conosco per niente.*

Et in hoc pariter prædicti Testes exadverso inducti conve-
niunt cum nostris Testibus, qui deponunt, Marchionem 53
minatum fuisse, se nolle Puellam amplius agnoscere in filiam, ut ex eorum confrontatione patet.

Quapropter meritò concludimus, decem esse concordes Testes, qui deponunt de minis illatis Th. Liv. ut fieret Mo-
nialis, & illas audivisse ab ore proprio Marchionis; quorum 54
quatuor de facto proprio testantur, illas retulisse eidem Th. Liv. nempè P. Crescius, Antonius de Gasparis, Costantia Curietta, & Rita Conconi. Ex istis decem Testibus, quinque fuerunt formiter examinati, videlicet, Crescius, de Gasparis, Gargarius, Curietta, & Bacchina; Duæ revelarunt metu excommunicationis, nempè Sartoria, & Conconi; Et denique alii tres fuerunt producti ab ipsamet Arnalda, & consequenter contra ipsam plenissimam constituunt probationem, ex vulgatis; Et sanè si in qualibet materia, etiam gravissima, duo Testes faciunt plenam probationem, quia in ore duorum, vel trium stat omne verbum,
ut ex sententia *Bald. & Jason.* observat *Mogollon. de Met. cap.* 55
10 §.5. num.13. Cucch. Instit. moral. lib.5. tit.12. num.166. & 167. & Castill. contr. Jur. lib.8. tit. de Alim. cap.59. num.29. ubi quod hoc procedit etiam contra qualificatissimas personas; Quantò magis fatendum est, probatas remanere minas in casu nostro ex dd. decem Testibus, ubi ratione subjectæ materiæ, quæ ut plurimùm clam, & secretò fieri solet, speciale est, quod sufficiat unicus tantùm Testis de visu, seu de facto proprio, & alii de auditu, seu junctis adminiculis,
ut egregiè *Castill. contr. Jur. dicto lib.8. cap.59. num.30. §.* 56
Ego sanè in fin. ubi quod ista opinio est practicanda, & in usu forensi servanda Ciarlin. contr.108. num.46. Barbos. vot. dec. 77. num.112. lib.2. Fontanell. de Pact. nuptial. claus.7. gloss.2. par.5. num.82. Cammarat. respons. decis 1. art.1. num.31. Rot. lopuens in puncto Testis Sacerdotis, qui deponebat de facto proprio decis 870. num.7. cor. Emer. Jun. & resolvit hæc *Con-*
greg. Concil. in Mantuana Nullitatis Professionis, ubi sub te- 57
stimonio unius Ancillæ de visu, & aliorum de auditu, priùs concessit restitutionem in integrum, & deindè declaravit nullitatem Professionis, quamvis Monialis per 22. annos
stetisset in Religione, prout refertur *in tom.1. discept. Eccles.* 58
par.1. discept.20. & tom.2. par.1. discept.9.

Neque minæ supradictæ, relatæ à Testibus, erant leves, aut vanæ, sed gravissimæ, & aptæ ad terrendum quemcumquæ constantem, & constantissimum Virum, & tantò magis timidissimam, & teneram Puellam: Tria enim continebant, quæ etiam singulariter sumpta metum gravem inferunt; eoque fortius unita; Et primò perpetuam indignatio-
nem Paternam, ut refert P. Crescius, ibi: *Altrimenti ave-* 59
ria perso affatto la grazia sua, & concordant alii testes, quod de Jure reputatur malum grave, & vix à filio tolerabile, ut in puncto probant *Thesaur. quæst. forens. 51. num.9. lib.1. Sanchez. de Matrim. lib.4. disp.6. num.14.* ibi: *Quis enim Vir constans, aut prudens non reputabit grave malum semper coram oculis habere infestum Patrem, aut Virum, aut alterum, à*
quo pendet, & cum quo semper versaturus est: & bene etiam 60
Hodiern. contr. forens. cap. 16. num. 20. Lezan. dicto cons.47. num 90.

num.90. tom.4. ubi referens verba *Castri Palai*, sic ait: *Ve-*
rùm si non solùm timet, hanc verecundiam pati cùm negat,
quia continuò sibi objici timet, timetque offensum austerum, &
implacidum Superiorem habiturum, talis timor sinè dubio ca-
61 *dit in Virum constantem: Bordon. de Profession. cap.19. num.*
27. & 28. Rot. dec.205. num.12. & 13 cor. Buratt. & dec.870.
num.16. cor. Emer. & dec.23. num.10. par.12. rec.

Secundò continebant perpetuam denegationem alimento-
rum in futurum, ibi: *E non gli averebbe dati più alimenti,*
nè a Lei, nè alla Madre. Th. enim Liv. erat Filia naturalis
Marchionis, & ab ipso usque tunc tractata, & educata fue-
62 rat more Nobilium, cum Nutrice, Famulis, & Curru,
antequam ingrederetur Monasterium, & post ingressum,
cum profuso tractamento; Hujusmodi verò tractamentum
non poterat aliundè consequi, nec sperare, quàm à Mar-
chione, ipsum tamen non facilè poterat in Judicium vocare
utì filia, quia in fide Baptismatis descripta erat tanquam na-
ta à fictitiis Parentibus, & alimenta semper receperat per
tertias manus, ut constat ex recognitione bonæ fidei, reper-
ta in illius hæreditate. Timor igitur amissionis hujus nobilis
tractamenti, & alimentorum in Puella, omni alio humano
auxilio destituta, reputari debet gravissimus, & metui mor-
63 tis æquiparatur; Nihil enim inter se distant, quoad effe-
ctum, ferro, aut veneno mori, vel mediante subtractione,
vel denegatione alimentorum, ut ad nostrum propositum
observat *Sanchez. de Matrim. lib.4. disp.5. num.25. Tiroquell.*
de Nobil cap.31. num.369. Alexandr. Placit. judicial 87. nu-
mer.20. & 21. par.2. Bordon. de Profession. cap.19. num.60.
Panimoll. decis.102. annot.1. num.6. Rot. decis.9. num.13. cor.
Arguell. decis.27. num.11. decis.98. num.7. & 8. cor. Peuting.
64 cum quibus ex hoc præciso motivo denegationis alimento-
rum processit Congreg. Concil. declarando nullam aliam
Professionem, à filia emissam in *Lingonen. 2. Septembris*
65 1715. ut videre est *in tom.1. discept. Eccles. par.1. discept.4.*
per tot. & concordat *P. Anacl. in Jus Canonic. lib 3. tit.31.*
§.6. num.165.

Nec obstat, quod filia potuisset recipere alimenta à Matre,
quæ erat dives; quia hæ divitiæ non aliter verificantur, quàm
ex ideali assertione, & quatenus etiam aliundè probarentur,
attamen ad effectum, de quo agitur, non relevarent; Quia
66 ipsamet Mater, adhærens voluntati Marchionis, pluries
protestata fuit, se non posse cum suis facultatibus eidem filiæ
subvenire, ibi: *Anzi gli soggiungevo, che io da me sola, non*
la potevo ajutare, se ci mancava il sostentamento di detto Si-
gnor Marchese: Ita ut jure merito Th. Liv. respondere coa-
cta fuit, ibi: *E Lei mi rispondeva, che bisognava farlo, già*
che Lui voleva così, perchè non aveva un Padre, ma un Ti-
ranno, mentre gli voleva far fare una cosa contra sua volontà.
67 Ex quo sequitur, quod etiamsi Mater potuisset alere filiam,
quod in facto minime subsistit, adhùc filia nullam spem con-
stituere poterat super facultatibus Matris, quæ suæ volunta-
tis repugnantiam, & sui Patrimonii insufficientiam æque de-
claraverat, ac ostenderat.

Cœterùm admittamus etiam per malam hypothesim,
quòd Mater potuisset, & in spretum Marchionis voluisset
alere filiam de proprio, quod meram fabulam sapit; Aliud
tamen erat recipere alimenta à Marchione Viro ditissimo,
68 cum Curru, & Famulis, extra Monasterium, & in Mo-
nasterio profusis pecuniis, & muneribus. Et aliud erat ali-
menta recipere in Domo Matris ad meram naturæ necessita-
tem, & cum inevitabili angustia ob tenuitatem bonorum
maternorum; Quamobrem cùm damnum, quod Pater mi-
nabatur, nempe denegatio alimentorum more Nobilium,
quæ ante præstare consueverat, esset gravissimum, & ma-
gnæ considerationis, hoc sufficit, ut incussus dicatur metus
gravis, & justus, etiamsi Puella metum passa remanere po-
tuisset aliundè provisa pro ejus sustentatione ad meram naturę
necessitatem ad *Text. in leg. Propter litem ff. de Excusat. Tu-*
tor. cap.1. de Restit. spoliat. ut præter deductos *Gonzal. in cap.*
69 *2. de His, quæ vi, met. caus. & Farinac. in Fragment. par.*
2. Verbo Metus fol.387 Sanchez. de Matrim. lib.4. disput.5.
num.20. & seqq. Pont. de Matrim. lib.4. cap.4. num.9. Bordon.
de Profess. cap.19. sub num.26. vers. Amissio enim majoris par-
tis bonorum, Rot. decis.326. num.19. & 20. cor. Ludovis. ubi:
quamvis filiæ remaneret integer majoratus, ad quem ex per-
sona propria erat vocata, adhuc timor amittendi melioramen-
ta in eodem majoratu facta à Patre, reputatus fuit sufficiens
ad annullandum matrimonium.

Tertiò denique præseferebant præfatæ minæ denegatio-
nem propriæ filiationis, ut referunt Testes producti ab Ar-
70 nalda in Tribunali Cameræ, ibi: *Se è tua figlia pensaci tu,*
che io non ci ho che fare, nè la conosco per niente: & concordat,
E. B. ibi: *Altrimenti l'abbandonarò, e non la riconoscerò più*
per Figlia: & R. C. *Altrimenti minacciava di non volerla*
riconoscere più per Figlia; & alii Testes, qui uno ore con-
cludunt: *che l'averebbe abbandonata affatto, nè l'averebbe* 71
riconosciuta più per niente.

Ex hisce autem comminationibus, metus omnium ma-
ximus oriebatur, nam dicta Puella in eo infelicissimo statu
posita erat vivente Patre, ut nullo modo posset ejus filia-
tionem probare quippè fides Baptismatis, ut supra innui-
mus, ostendebat eam natam à fictitiis Conjugibus, qui n n- 72
quam fuerunt in rerum natura, neque tunc ipsa habebat de-
clarationes circa præstationem alimentorum, dotationem,
& renunciationem, quæ postea supervenerunt, & repertæ
fuerunt in illius hæreditate; Ac denique non habebat Testes,
formiter examinatos super ejus filiatione, qui postea in Cau- 73
sa Successionis inducti fuerunt à Monasterio. Quamobrem
cùm totus status ejus personæ, & filiationis tunc penderet
ab agnitionibus Marchionis, & à tractamento filiæ propor-
tionato, & hæc omnia, quæ pendebant à simplici nutu,
& arbitrio Marchionis, statim amissura fuisset supradicta
Puella, si recusasset fieri Monialis, & ubi priùs tractaba-
tur, & honorabatur ab omnibus utì filia Marchionis Palla-
vicini, nisi suscepisset habitum Religiosum, statim eva-
sisset vilis, & miserabilis, prout Pater minabatur, ibi:
E che le averebbe fatte divenire le più meschine, che fossero
in Roma: Profectò ex hac interversione status propriæ per-
sonæ non oritur simplex metus, cujus cognitio remissa sit
arbitrio Judicis, an sit gravis, nec nè; sed oritur metus ta-
lis, à quo Judex non potest declinare, quia canonizatur pro
maximo in Textu litterali in *leg. Isti quidem ff. de Eo, quod*
met. caus. ibi: *Qui Instrumenta Status mei interversurus est,* 74
nisi dem, non dubitatur, quin maximo metu compellar, Bar-
tol. in leg. Interpositus Cod. de Transact. Cephal. cons.295. nu-
mer.10. Hermosill. ad ll. partit. leg 56. gloss.3. tit.5. par.5. nu-
mer.33. Gonzal. in cap.1 de His, quæ vi, met. caus. fin. nu-
mer.13. Font de Matrim. lib.4. cap.4 num 3 Farinac. in Frag-
ment. crimin. par.2. verbo Metus fol.391. num.114. Panimoll.
decis.102. annot.1. num.5. & seqq. num.25. & 26. Carena re-
sol.81. num.40. Bordon. de Profession. cap.19 sub num 26. vers.
Amissionis etiam, & num.60. Ciarlin. contr. forens cap.108.
num.55. Alexand Placit. judicial.87. num.21. par.2. Sanch.
de Matrim. lib.4. disp.5. num.6. in fin. ubi referendo *Gloss cum*
Joanne, ibidem citato, ait, id procedere: *licèt alias proba-*
tiones suæ libertatis habeat, quia possibile est, eas non fore
sufficientes, & ut sua libertate privetur: Rot decis.54. num.2.
par.18. rec. ubi de solo timore amittendi Scripturas, quibus 75
probari poterat major pars bonorum, *Riminald. dicto cons.*
215. *num.59. 60. & 62.* ubi loquitur de minis, illatis filiæ na-
turali, & *Rot. decis.23 num.1. & 3 par.12.* ubi loquitur de
minis illatis filiæ adoptivæ.

Augetur in immensum metus ex una parte, perspecta per-
sona Patris, ejusque conditione (loquimur enim de Viro 76
omnibus cognito) ex alia verò considerando qualitatem fi-
liæ; Pater enim Vir erat severus, terribilis, cæcæ obedien-
tiæ cupidus, & propositi sui tenacissimus, & ut meliùs de-
scribunt Testes, *cocciuto, violentissimo, molto impressionato,*
fiero, e bestiale; & ipsemet gloriabatur de hisce qualitati-
bus, ut refert A. de G. ejus Magister Domus, ibi: *Io sono*
un'Uomo, che quando mi metto in testa una cosa, così la voglio, e
così a da essere. Ex hac igitur crudeli, severa, & violenta in- 77
dole Patris, adeò remanet probatus metus, ut sola reverentia
eidem de Jure naturæ debita, juncta cum ejus severitate, &
asperitate, absque alia probatione minarum, satis est ad re-
scindendum quemcumque contractum, benè *Thesaur. q.51.*
lib.1. à num.23. usque ad 25. ubi quod sola Viri bestialitas no-
toria, sufficiens erit, *Hermosill. ad ll. partit. gloss 2. leg.56.* 78
tit.5. par.5 num.29. & 30. Castill. contr. jur d. lib 8. cap.59
num.40. §. Et hactenus, ibi: *Vultum potentis terribilem,*
absque minis incutere justum metum, quia virtualiter clau-
duntur ibi minæ: Bordon. de Profession quæst 19. num.27. &
28. optimè *Corrad. in Prax. dispensat lib.5. cap 14. num 10.*
& priùs *sub num.8. Lezan consult.47 num.67. tom 4.* ubi
refert, & sequitur *Bartholomæum de Vecchis in Prax. nott.*
disp.13. dub.12. num.19 ibi: *Sicut in muliere sufficit metus*
reverentialis ad rescindendum contractum, quando habet Vi-
rum rigorosum, iracundum, & solitum inferre injuriam his,
qui illius mandatis non parent &c. Ita pari ratione hic metus
reverentialis censetur sufficiens ad irritandam professionem,
causa hujus timoris emissam à filio, vel filiis, talem Patrem
habente, quod confirmatur, nam reverentia cum severitate;
& terribilitate censetur sufficiens pro justo metu: Cum quibus 79
in punctualibus terminis alterius Genitoris, æque terribilis,
ac inhu-

ac inhumani, se declarantis: *che voleva far monacare la Fi-
glia, volesse, o non volesse, e che se non entrarebbe nel Mona-
stero, non la voleva conoscere per Figlia*: processit Congreg.
Concil. *in Melevitana* 15. *Septembris* 1703. ut videre est *in
tom.2. discept. Eccles par.2. discept.21. per tot.* & signanter
num.26. & 54.

E' converso autem agebatur de Puella, in minori ætate con-
stituta, & sui natura timidissima, omnique humano auxilio
destituta, itaut ob magnum timorem Patris, ausa nec fuit
secretam, & sigillatam protestationem emittere in actis ali-
cujus Notarii, suspicans, & justè timens, quod si iste actus,
in Officio permanens, ad notitiam Patris devenisset, iste
capax fuisset, ob naturalem ejus feritatem, etiam intra
Monasterium veneno eam occidere, ut refert D., ibi:
80 *Nondimeno Lei restò ferma di non porre in essecuzione, nè fa-
re alcuna dichiarazione, o protesta, perche dubitava, che
scuoprendosi ciò, il Sig. Marchese suo Padre era capace di farla
avvelenare dentro il Monastero*: Quæ circumstantiæ minoris
ætatis, & timiditatis Puellæ in gradu quodam superlativo
comprobant metum, quia faciliùs concutitur Minor, quàm
Major, & faciliùs Mulier, quàm Masculus *Gloss. in cap.
81 Cum locum 14. verb. Metus de Sponsal.* itaut omnes convenire
videantur quod respectu Mulieris non requiratur ille metus
cadens in constantem Virum, sed reverentialis, tantùm,
adjunctis adminiculis reclamationis, & severitatis Incu-
tientis sufficiat, & operetur, ad instar coactionis in mascu-
lo, ut docent in specie annullandæ Professionis *Cutell. de
Donat. tract.1. disc.2. partic.3. num.37. & seqq. Corrad. in
Prax. dispensat. lib.5. cap.14. num.9. & 10. Carena resol.81.
num.11. & 12. Bordon. de Profession. cap.19. num.6. & num.53.
Valenzuel. cons.148. num.46. Rot. decis.9. num.38. cor. Arguell.
decis.205. num.21. cor. Burat. & decis.620 num.1. cor. Merlin.*
82 & faciliùs persona timida, quàm fortis, *Rot. dec 620. num.2
cor. Merlin. & decis.326. num.27. cor. Ludovis. & decis.374.
num.17. cor. eodem*, ibi: *Sed sufficeret, quod Marchionissa
probabiliter suspicari potuerit de morte, aut cruciatu*, cum
aliis concordan. cumulatis in *tom.1. discept. Eccles. par.1. di-
scept.4. num.23. & par.2. discept.20. num.47. & 48.*

Et sanè omni humano auxilio destituta erat, nam si ipsa
recurrebat ad Matrem, jam pluriès ab ejus ore audierat,
83 quod de proprio ejus indigentiis subvenire non poterat, ibi:
*Anzi gli soggiungevo, che io da me sola non la potevo ajutare
con il mio, se ci mancava il sostentamento di detto Sign. Mar-
chese*: Præterea Mater ipsa mulier erat timidissima, eam-
que Marchio sub rigoroso jugo, & imperio retinebat, & nè
unquam ab ejus servitute recederet, retinebat apud se pecu-
nias hæreditarias maternas, & ulteriùs omnem conatum
adhibuit, nè matrimonium cum aliis contraheret, & ideò
nec mater poterat, nec unquam ausa fuisset Filiæ adhære-
re, & præceptum Marchionis contemnere, ut refert D. &
concordant D. B.

Si verò recurrebat ad Carolum Curiettum ejus Avuncu-
lum (alios enim Consanguineos, seu Affines non habebat
84 in hoc Mundo) iste etiam addictus reperiebatur servitio
Marchionis in qualitate Cubicularii, & non solùm ab eo
nullum auxilium, nullumque consilium sperare poterat,
quia ipse, nè amitteret salarium, nevè dimitteretur à servi-
tio Marchionis, erat potiùs ejus Minister, & Mandatarius
in denunciando minas Paternas, cui etiam severè, & con-
tinuò Pater imperabat, ut induceret Puellam ad susceptio-
nem habitus Religiosi, ut testatur B ejus Uxor; Jure igi-
tur meritò altè declamando, & irata respondit P. Crescio,
85 ibi: *Già che per me non vi sarà nissuno, che mi ajuti, biso-
gnarà, che io faccia a suo modo, contro però la mia volontà*:
& Constantiæ ejus Matri: *Lei mi rispondeva, che bisogna-
va farlo &c. perchè non aveva un Padre, ma un Tiranno*;
Ista etiam circumstantia, unita cum naturali timiditate,
qualitate sexus, & minori ætate, comprobat ad evidentiam
metum, ut in puncto observat *Lezan. dicto consult.47. nu-
86 mer.106. tom 4.* ibi: *Nihilominùs pro comperto esse debet pro-
bare omninò præfatum metum, respectu Puellæ Virginis qua-
tuordecim annorum, & humanis quibuscumque auxiliis desti-
tutæ, & sub Patris rigidi, & severi ferula constitutæ.*

Hisce accedunt perpetua aversio statui Religioso, etiam
ab infantili ætate, ut ad rem observant *Riminald. jun cons 77.
num.24. inter consil. Matrim. Rot. cor. Ludovis. dec.326. num.7.*
87 Et magis in specie *Ciarlin. contr.108. num 48.* Continuæ la-
crymæ, conquestiones, & querelæ publica vox, & fama
in Domo, & Vicinia, in Ecclesia, & Vicinia Monasterii;
Causa motiva, & finalis, qua Marchio motus fuit ad incu-
tiendum metum; & denique continuum inadimplementum
Regulæ; quæ omnia simul sumpta, prout in hac materia
fieri solet, & faciendum esse monent adducti à *Barbos. vot.
decis.16. num.56. & Rot. decis.25. num.27. cor. Arguell.* adeò
evidenter probant metum, & consequenter nullitatem pro- 88
fessionis, ut impossibile penitus sit inter hanc naturalem
aversionem, inter tot lacrymas, & querelas colligere illam
liberam, & spontaneam voluntatem, quæ pro substantia
actus est simpliciter necessaria in professione emittenda, ex
adductis per *Honded. cons.29. num.23. & 49. Hermosill. ad ll. 89
partit. l.56. gloss.1. tit.5. partit.5. num.73. Barbos. vot. dec.77.
num.110. & 111. Rot. decis.978. num.5. cor. Seraph. decis.114.
n.4. & dec.135. n.12. par.5. rec. & dec.9. nu.81. cor. Arguell. &
dec.326. nu.40. & seq. cor. Ludov.* & magis in puncto *Ciarlin. 90
contr. forens.108. num.48. & 53 & 54. Bertacchin. vot. dec.13.
nu.6. & Bordon. de Profess. cap.19. num.38.*

Probatis igitur metu, & minis, opus non est insimul pro-
bare, quòd Marchio solitus esset exequi easdem minas. Ul-
tra quod enim hujusmodi etiam solitum in Marchione, ple- 91
nè cognito, probatione non indiget, & tamen probatur à
testibus formiter examinatis, & ab altero, qui metu ex-
communicationis revelavit. Adhuc inconcussa est apud Do-
ctores opinio, quòd in Patre, vel altera persona, cui debe-
tur reverentia, necessaria non est hujusmodi probatio, sed
sufficit sola potentia nocendi, & timor possibilis executio-
nis, nec quis debet expectare, quòd verificetur aliorum so-
litum in se ipso, ut declarando *Sanchez*, aliosque paucos, 92
contrariam opinionem sectantes, docent *Ciarlin. contr. fo-
rens. cap.108. num.4. & seqq. Pereira decis 30. num.7. Castill.
contr. Jure dicto lib.8. cap.59. num.53. §. E' contrario, & §.
Ego sanè*, ibi: *Ego sane secundam hanc opinionem constan-
ter, & securè retineo, quam, & veriorem, & in actu practi-
co tenendam omninò arbitror, nempè, quòd probatis minis 93
illius, cui reverentia debetur, hoc est, Maritis, Patris,
aut alterius Superioris, necesse non sit, quod minans solitus
sit minas exequi &c.* & benè *Rot.* pluribus relat. *dec.870. nu.16.
cor. Emerix jun.*

Verùm hìc res non stetit in sola potentia nocendi, sed
inhumanitas, & barbaries Patris ulteriùs progressa fuit, nam 94
minas illas denegationis alimentorum in futurum, quas om-
nibus testibus proponebat, & Puellæ relatæ fuerunt, cum
effectu executioni demandavit, tàm contra filiam, quàm
contra Matrem; Et quidem contra filiam, quando in Instru-
mento Renunciationis desuper extorto (nullo priùs, nec in
obulo, constituto Livello) coegit eam renunciare etiam
supplemento alimentorum, & hæc denegatio. Livelli ad 95
eum præcisum finem, & effectum directa fuit, nè umquam
adversus violentiam sibi illatam, posset reclamare, ut ex
ore ipsiusmet Marchionis testatur testis contra etiam Ma-
trem; Nam anno 1710. tempore, quo violentiùs Puellæ ve-
xabatur, ut invita consensum suum accommodaret statui
Religioso, & præcisè de mense Maii ejusdem anni, noluit
ampliùs Marchio subministrare de proprio Constantiæ Cu-
riettæ alimenta, prout antea consueverat; Adeout ipsa ad 96
sibi comparandum victum necesse habuit consumere proprias
pecunias à Marchione retentas, quas tamen dicto Marchio
consignare noluit, nisi priùs reportata receputa ab eadem
Constantia, cum conditione excomputandi dictam summam
cum suo credito, quæ fuit reperta in hæreditate Marchionis,
& fuit exadverso producta ad diminuendum dictum credi-
tum; Ex hisce autem circumstantiis, quæ resultant ab acti- 97
bus publicis, non solùm mirabiliter comprobantur minæ re-
latæ à nostris testibus circa denegationem Alimentorum;
Sed ulteriùs ad hominem comprobatur effectiva illorum de-
negatio, & executio, nec melior, aut major earum proba-
tio in hoc Mundo dari potest, quam ab effectu sequuto, ut
egregiè ponderat *Cravett consil.49. num.9. lib 1.*

Nec quidquam facit, quod incussio metus requiratur in
ipso actu professionis, & probatio facta de tempore antece-
denti, ob possibilem mutationem voluntatis, non suffrage-
tur, juxta authoritates, exadverso laudari solitas, & si-
gnanter *Ladercb. cons.17. num.2 Paris. cons.10. num.56. lib.1 98
Zaul. ad Stat. Favent. rubr.44. lib.3. tom.1. num.12. Ric. dec.
Neapol.110 num.25. part.4. Rot. cor. Mantic. dec.142. num.4.
& decis.516. num.19. par.5. decis.301. num.28. par.11. & decis.
514. num.7. par.18. rec.*

Siquidem præfatæ authoritates, vel non loquuntur de hac
materia, prout est *dec.142. cor. Mantic.* Vel procedunt quan-
do metus, neque à principio fuerat probatus, & metum pas- 99
sus erat in plena libertate, & habebat ad quos confugere pos-
set, prout est casus *dec 516. num.19 par.5. rec.* Vel denique,
quando tempore Professionis cessaverat jam causa metus, &
in his terminis loquuntur, & intelligi debent omnes alii, qui
exadverso allegantur, & signanter *Ladercb. Zaul. Ricc. &
Paris.*

100 *Parif.* in objecto adducti, ut declarat *Caren. resol.* 81. *num.* 34. *Decis.* verò 600. *par.* 4. *rec. tom.* 1. loquitur sine Doctore, &
101 unica tantùm Parte informante emanavit, & ideò non venit attendenda, ex animadversis per *De Franchis dec.* 278. *nu.* 6. & *Constantin. ad Statut. Urb. annot.* 63. *art.* 2. *num.* 289. optimè *Panimoll. dec* 102. *adnot.* 1. *num* 41. & *adnot.* 2. *num.* 12. *Rot. cor. Seraph. dec.* 1166. *num.* 1. ibi: *Constitutum enim jam fuit, constare de ipsius metu ante tempus ingressus Monasterii, usque ad ingressum, quod quidem initium malum influit in omnes sequentes actus, & tempora, durante eadem causa metus.*
102 Cœterùm objectum in hypothesi nostra penitus cessare noscitur, quia tempore præciso professionis, vigebat adhuc Instrumentum Renunciationis, in quo aderat expressa denegatio Alimentorum in futurum, & durabat adhuc eadem causa metus: Absolutum autem est in jure, quòd ubi durat eadem causa metus, & eadem potentia nocendi de tempore actus, tunc sufficit pro illius nullitate, quòd minæ præcesserint, nec opus est, quòd actu inferantur; Quia impossibile est, quòd in Ecclesia coram Episcopo, & aliis Viris Ecclesiasticis, qui Professioni assistere solent, minæ in illo instanti inferri possint, & ideò exuberat de Jure, quòd præcesserint, & vigeat eadem causa metus, & eadem potentia, & occasio
103 nocendi, ut actus, quamvis maximo intervallo postea sequutus, reputari debeat meticulosus, & nullus, *Valenzuol. cons.* 29. *num.* 44. *Azzeved. disquisit.* 19. *num.* 15. & 16. *Hermosill. ad ll. partit. gloss.* 2. *leg.* 56. *tit.* 5. *partit.* 5. *n.* 22. ibi: *Etiamsi minæ ex maximo intervallo ante contractum præcesserint* -- & in his terminis etiam *Gomez var. resol. tom.* 2. *cap.* 14. *num.* 27. *Ciarlin. contr. forens. lib.* 1. *cap.* 108 *num.* 56. *Bordon. de Pro-*
104 *fess. cap.* 19. *num.* 51. ibi: *Tum quia initium metus respicit, & inficit omnes actus subsequentes, cùm ab eo dependeant. Barbos. vot. decis.* 77. *num.* 17. *Rot. dec.* 373. *num.* 10. *par.* 18. *rec* & *decis.* 98. *num.* 15. *cor. Peutinger.* & probavi *in tom.* 1. *discept. Eccles. par.* 1. *num.* 44. ubi referuntur triginta duæ punctualissimæ resolutiones S. C. & *num* 49. refertur alia æquè individualis resolutio S. C. E. & R. Quibus additur alia æquè pun-
105 ctualis, ac recens resolutio S. C. E. in *Prænestina* 12. *Novembris* 1717. ad relationem *Card. de Abdua*, ut videre est *in tom.* 3. *Discept. Eccles. par.* 1. *discept.* 7. *per tot.* & signanter *num.* 41. quæ non potest esse magis punctualis
106 Durare autem dicitur eadem causa metus quousque vivit ille, qui metum intulit, & eadem potentia nocendi, quousque est in ejus potestate exequi, quod minabatur, quorum utrumque hìc verificatur, quia tempore emissæ Professionis vivebat Marchio Pallavicinus, & unicè pendebat ab ejus arbitrio præstare in futurum dicta alimenta, & agnoscere in filiam eandem Monialem, & ideò negari non potest, quod durabat idem metus, *Soccin. jun. cons.* 77. *num.* 53. *vol. primo*, *Corn. cons.* 41. *lib.* 2. *num.* 14. ibi: *Et Judex debet arbitrari, quòd metus duret, & perseveret, donec durat eadem*
107 *potestas; Licèt enim actus fiat ex intervallo, si durat eadem potestas inferendi metum, & malum, quod timebatur, censetur durare metus* -- & *num.* 15. ibi -- *Quia tamen durabat potentia nocendi posteà, proutprius, censetur durare idem metus* -- *Rot. decis.* 205. *num.* 19. *cor. Buratto*, & admittunt etiam Doctores, in oppositum allegati, nempè *Paris. cons.* 60. *num.* 34. *in fin. Zaul. ad Statut. Favent. rub.* 44. *lib.* 3. *num.* 20. *tom.* 1. *Ricc. dec. Neapol.* 15. *num.* 5. & *seqq. par.* 2. & *decis.* 110. *n.* 25. *p.* 4. & *Sperell. dec.* 80. *n.* 4. & latè monent in terminis nostris *Cutell. de Donat. disc.* 2. *partic.* 3. *num.* 32. & 42. *Ciarlin. contr. forens.* 108. *n.* 56. *lib.* 1. *Bordon. de Profess. cap.* 19. *n.* 40. *Pilaja dec. Pontific. lib.* 1. *dec.* 12. *n.* 21. & ità præcisè objectum contrarium diluendo respondet *Panimoll. dec.* 102. *n.* 12. & *seq.*
108 Minusque officit, quòd in Urbe ob facilem recursum ad Principem, aliosque Superiores, dari non possit metus, & revolutis integris Codicibus Decisionum, nulla inventa sit sub titulo *Romana Nullitatis Professionis* ex causa metus; Siquidem si perlegissent *dec.* 23. *par.* 12. *rec.* & *dec.* 975. & 994. *cor. Dunozzett. jun.* utique agnovissent, quòd etiam in Urbe dari potest incussio metus, quia in dd. Decisionibus annullatum fuit matrimonium carnale, quod pari passu procedit in hoc puncto libertatis, cum matrimonio spirituali, ex causa metus, illati à Parentibus adoptivis Filiæ adoptivæ, qui casus valdè fraternizat cum nostro; Proùt etiamsi percurrissent Folia Cong. invenissent sub illo diei 5. April. 1704. alium casum professionis in Urbe per vim, & metum emissæ; sub titulo *Romana*
109 *Restitutionis in Integrum*, in qua Philippus Antonius à S. Petro, constitutus in etate annor. 25. in Urbe per vim compulsus fuit à Patre ad ingrediendum, & profitendum in Religione S. Basilii, juxta verba illa Folii, & dicta die distributi: *Genitore cogente, mediantibus reiteratis violentiis, ac minis, cum effectiva ejectione à propria Domo, Alimentorumque alienatione.*

Cessat penitus objectum in casu nostro, tum quia nec Puella poterat recurrere ad Principem, nec Princeps ipse poterat occurrere damnis, eidem comminatis, quatenus ipsa reclamasset; Et quidem non poterat ipsa recurrere ad Principem, quia, ut diximus, & opportunè repetimus, omni consilio, & humano auxilio destituta erat, & adeò timebat Patrem, ut neque ausa fuerit secretam, & sigillatam proteteslationem emittere in Actis alicujus Notarii, & tantò minùs, tam grandi timore detenta, recurrere potuisset ad Principem; Neque ad hunc effectum attendi debet facilitas recursus ex parte Principis, ex quo scilicèt pro ejus connaturali clementia, omnes Recurrentes incomparabili benignitate excipiat, audiat, & 111
defendat, sed inspici debet facilitas, seu modus, & potestas recurrendi ex parte Puellæ, in qua penitus deficiebat, dum summo timore, etiam mortis perterrita erat, præsertim dum clausa erat in Monasterio, ut in puncto *Cammar. d. resp.* 1. *art.* 2. *n.* 60. ibi: *Et dum intrà Monasterii septa detinebatur, non poterat* (ut perperam exadverso prætenditur) *ad Superiorem habere recursum*, & in specie considerat *Ciarlin. contr.* 108 *n* 65. 112
lib. 1. *Rot. cor. Seraph. dec.* 1166. *sub num.* 1.
Minusque poterat Summus ipse Princeps occurrere damnis, eidem Puellæ comminatis, quatenus etiam de vi illata audivisset querelas: Etenim Puella nequibat ostendere fidem Baptismatis pro obtinendis Alimentis more Nobilium à Marchione, quia in ea descripta erat tanquam nata ex fictitiis Parentibus, nec alia documenta tunc habebat ad probandam suam filiationem, quæ unicè tunc pendebat ab agnitionibus Marchionis; Et ideo justissimus Princeps poterat quidem impedire monachationem, constito, quòd metu extorquebatur, sed non poterat impedire damna, Puellæ comminata, quia sine documentis filiationis non poterat cogere Marchionem ad subministrandum Alimenta more Nobilium, nec ad agnoscendam eam in Filiam, & consequenter cùm facilis recursus 114
ad Principem nihil fuisset profuturus quoad mala, quæ timebantur, considerari nequit ad exclusionem metus, ut benè *Tusc. in verb. Metus conclus.* 223. *n.* 12. *Rot. dec.* 75. *num.* 13. *cor. Peutinger.* & *dec.* 54. *num.* 11. *par.* 8 *rec.* & optimè in puncto 151
concludit *Lezzan. d. consult.* 47. *n.* 128. *t.* 4. ibi: *Idem responderi potest ad aliam objectionem, quæ fieri posset, scilicet, potuisse hanc Puellam recurrere ad Magistratum Civitatis, & ita liberari à metu sibi incusso: Hoc enim videtur chimericum, spectata etate, & qualitate Puellæ, & potentia, ac authoritate magna Patris.*
Oppressi contrarii Scribentes à tot inevitabilibus fundamentis, ad hominem comprobantibus metum, postquam ferè 116
per triennium cavillosis interpretationibus dicta nostrorum testium discusserunt, & Interrogatoria more Criminalistarum dederunt, toti conversi sunt ad personales exceptiones adversùs eosdem testes, & signanter contra P. Crescium, & Antonium de Gasparis, qui deponebant de facto proprio; Etenim contra primum, quamvis esset Religiosus, Sacerdos, & Confessarius, & sub suo formali examine, absque ulla retractatione defunctus, adhuc ausi fuerunt contra mor- 117
tuum invehire, ejusque famam denigrare, supponendo, quòd ipse esset lubricus, scandalosus, & rei venereæ deditus, & signanter, quòd plura scandala excitaverit in Terra Mareni, ubi continuò morabatur.
Contra secundum verò gratis ubique supposuerunt, quod captus esset amore Constantiæ Curiettæ Matris, eamque 118
desponsare intenderet post reportatam victoriam Causæ super successione in Tribunali Cameræ.
Pro congrua autem responsione præmittendum est, quoad P. Crescium, quòd agnoscentes Oppositores præjudicium maximum, quod eisdem evenire poterat, si dictus Religiosus veritatem propalasset, omnem adhibuerunt conatum, nè se subjiceret examini; Et primò curarunt, mediante quodam 119
Religioso Januensi, qui ad Conventum in Terra Mareni oblectamenti causa, & forsan data opera, accesserat, eidem suadere, nè fidei se subscriberet super minis illatis Puellæ, ut scribenti in Facto fassus fuit, dum vivebat d. P. Crescius; Secundò interceperunt Epistolam responsivam ejusd. P. Cresci, in qua explicabat motiva, ex quibus detinebatur, nè se subscri- 120
beret Minutæ sibi transmissæ; Et hanc Epistolam, quæ ad manus nostras pervenire debuisset, præter omnem expectationem, productam vidimus in Actis sub nomine Monasterii. Tertiò subscripta deindè Fide à d. P. Crescio favore Puellæ, & correcto æquivoco primę Minutę, dum formale examen incipiendum erat summo mane quidam tentavit eum, ut in ejus 121
examine refert d. P. Crescius; Et quartò tandem suphisticas, insubsistentes, & ideales exceptiones allegarunt contra ejus dicta, spatio duorum ferè annorum, sed frustra, quia attenta ejus qualitate Sacerdotali, integritate religiosa, & depositione de facto proprio, adminiculata à tot aliis Testibus, &

hod-

hodiè corroborata ab ejus morte, plena fides eidem præstanda erat, & est, ut in individuo nostri casus probat *Rot.* de alio teste Sacerdote *dec.*870. *num.6. cor. Emer. jun.* ac generaliter, quod Sacerdoti, & Religioso fides adhibenda sit in qualibet
122 materia, egregiè *Rot. in Romana Matrim.* 20. *Aprilis* 1668.
*§. Et licèt cor. Card. Carpineo, & in Cajetana Matrim.*28.
Junii 1638. *§. In præsenti num.*4. *cor. Card. Matthæjo, & in Romana, seu Perusiana Filiationis* 13. *Martii* 1690. *§. Non obstat, cor. Card. Caprara*, & in subjecta materia metus
123 probandi *Sperell. dec.*75.*n.*46. *Pedrocch. cons.*17. *n.*7.75. *& seq.*

Agnoscentes igitur, ut dicebamus, contrarii Scribentes irritos, & inanes evasisse tot conatus, & artificia, in limine ferendæ Sententiæ ab Auditore Card. Vicarii, quinque testes produxerunt super mala qualitate tam d. P. Cresci, quàm d. Antonii de Gasparis, qui tanquam calumniosi, & mendaces
124 omninò repellendi sunt; Primò, quià ferè omnes salariati erant de tempore eorum examinis ab hæreditate Marchionis Pallavicini, cujus jam Dominum se jactabat Oppositor; & ideò intrat regula, quod testis salariatus nihil probat, ex cumulatis *in tom.*2. *Discept. Eccles. par.*1. *discept.*29. *num.*14. Se-
125 cundò, expiscati fuerunt post discussa dicta testium per plures annos, & in limine expeditionis Causæ, quo casu de Jure præsumuntur ad opportunitatem causæ adaptati, & magnus subest timor subornationis, egregiè *Carcer. var. resol. cap.*20. *n.*34. *p.*1. *Gonzal. in cap. Fraternitatis n.*4. *de Testib. Rot. dec.* 228. *per tot. par.*2. *rec.* Tertiò convincuntur de mendacio, tam respectu P. Cresci, quàm respectu Antonii de Gasparis, tum quia deponunt res valdè inverisimiles, tum etiam quia respectu P. Cresci detegitur, & convincitur eorum calumnia ab aliis testibus Sacerdotibus, & Civibus Terræ Mareni, qui
126 deponunt de bona fama, & optima opinione ejusd. Religiosi, absque eo quod unquam ullum, vel minimum scandalum dederit, nec aliquid contra ejus bonam famam auditum fuerit, qui Testes super bona fama præferri omninò de jure debent aliis testibus de mala fama, & rebus objectivis, & crimino-
127 sis deponentibus, *Mantic. decis.*274. *num.*12. *Rot. decis.*249. *num.*27. *par.*8. *& dec.*99. *num.*15 *par.*16. *rec.*

Respectu verò Antonii de Gasparis, convincitur pariter eorum calumnia, quia supponunt, inter cætera, præfatum de Gasparis spem habuisse ineundi matrimonium cum Con-
128 stantia Curietta, quatenus victoriam causæ reportaret super successione, & tamen falsi hodie deteguntur, quia d. de Gasparis jam nuptias contraxit, & aliam mulierem desponsavit. Quemadmodum igitur contrarii testes comperiuntur mendaces, & calumniosi in parte, ita præsumuntur tales in totum,
129 *Cyriac. contr.*150. *num.*57. *Card. de Albic. de Inconst. in judic. quæst.*34. *num.*32. *Card. de Luc. de Jud. disc.*32. *num.*62.

Quatenus verò Oppositor iterum proponat exceptiones personales contra Curiettam, & Bacchinam, iis consultò omittimus respondere; nam omnia arma, quæ contra dd. mulieres dirigere tentabit, nos contra ipsum, cui magis conveniunt, servabimus, & tempore suo retorquebimus; Hoc
130 unum, ad effectum, de quo agitur, hodiè exuberat, quòd in subjecta materia incussionis metus, quæ clam, & secretò fieri solet, propter difficultatem probationis, admittuntur etiam testes familiares, Famuli, Consanguinei, Amici, Viles, & inhabiles, qui aliàs non admitterentur *Ciarlin. contr. forens. lib* 1. *cap.*108. *n.*47. *Bordon de Profess cap.*19. *nu* 33. *&*
131 34. qua de re propter difficultatem dictæ probationis, est in jure receptum, quod plus in materia credatur duobus testibus, de metu illato deponentibus, quàm mille de spontanea voluntate testantibus, ut voluerunt *Ciarlin. d. contr.*108. *num* 43. *Bordon. de Profess. cap.*19. *sub n.*34. *Mascard. de Probat. conclus.*1653. *n.*1. 2. *&* 5. *lib.*2. *Larr. dec.*63. *nu* 15. *Rot. dec.*147. *num* 23. *decis.*205. *num.*17. *cor. Buratt & decis* 351. *num.*7. *cor. Seraphin. & decis.*326 *num* 47 *&* 48. *cor. Ludovis.*

Quinimò absolutum in jure est, ut testes quo magis sunt familiares, & domestici, eò magis probent, & aliis præferuntur, ut in puncto probat *Cammarat. d. respons.*1. *art* 1. *n.*31.
132 *in fin.* ibi: *Quinimo quod hi Domestici aliis præferantur firmat, post Purpurat. Alexand. Farinacc. Ricc. & Mantic. Hermosill. ad Gregor. Lopez. ubi sup. n.* 74. quia verisimliùs est, quòd Marchio mentem suam aperuit, & minas graves expresserit contra suam Filiam cum suis Domesticis, quàm cum exteris, egregiè *Alexand. cons.*156. *n.*1. *lib.*5. *Sperell. dec.*75. *à n.*26. *& Rot. dec.*1356. *num.*5 *cor. Emer. jun.* cum quibus processit *in Mantuana* 9. *Septembr.* 1713. ex animadversis in *par.*1. *disc.*20. *nu.* 60. *tom.*1. Quocircà cum P. Crescius esset confidentissimus Marchionis, ut admittunt contrarii testes, & Antonius de Gasparis esset ejus Magister Domus, quamvis isti fuissent perditissimi Viri quoad mores, ut gratis ubique, necnon contra facti veritatem supponunt contrarii Scribentes, adhuc neque in minimo diminueretur eorum fides, quia isti sive boni, 133
sive mali, erant Domestici Marchionis, & istis res suas familiares communicabat, & istis usus fuit ad incutiendum metum T. L. nec melior, aut major probatio metus, & minarum fieri potest, quàm ab illismet, qui metum intulerunt, benè *Alb. cons.*177. *n.*7. ibi: *Et deponunt etiam de his, quæ ipsimet testes fecerunt, ideoque efficaciùs probant*: *Rot. dec.*373. *nu.*14. *par.*18 *rec.* ibi: *Non propterea minus probant pro Petro, qui* 134
meliores testes inducere non potuit ad probandum metum, quam illosmet, qui istum incusserunt, & de facto proprio deponunt: cum aliis concordantibus cumulatis *in tom.*1. *discept. Eccles. par.*1. *discept.*4. *num.*39. *&* 56.

Prætereà probatio minarum non restringitur ad P. Crescium, Virum Sacerdotem, Religiosum, Confessarium, & sub sua depositione defunctum, omnique propterea fide dignissimum, 135
juxta individuales authoritates allegatas supra, nec ad Antonium de Gasparis; Sed præter istos, adsunt tres testes inducti, & producti ab Arnalda, adest Bartholomæus Gargarius, Angela Sartoria Commater Marchionis, & Rita Conconi Nutrix Puellæ, contra quos subtilitas contrariorum Scribentium nihil usque adhuc invenit: Et denique adest Instrumentum publicum renunciationis; Adest Recepuṭa Constantiæ Curiettæ, in quibus apparet effectiva executio minarum, & denegatio alimentorum, de qua testes omnes loquuti sunt, & propterea magnus numerus testium, adminiculatus præsertim à verificatione minarum per Documenta publica, supplet quemcumque defectum, si adesset, tam in persona, quam in dictis testium, etiamsi singuli aliquam exceptionem paterentur, ut in puncto nostri casus observat *Sperell. dec.*75. *num.*35. *& seq. Rot. dec.*214. *num* 16 *&* 17. *par.*10. *rec.* ibi: *Et quamvis testes aliqualem paterentur difficultatem, numerus nedum supplet, sed* 136
*eos facit reputari, ac si essent omni exceptione majores &c. quod procedit, etiamsi singuli exceptiones patiantur, cum sint ultra tres: & dec.*351. *nu.*5. *cor. Ludovis.* ibi: *Et in terminis nostris ad probandas minas paternas, pro annullando matrimonio tradit Alexand. de Nevo &c. & est regula generalis, & trita, quæ procedit etiam, ubi omnes paterentur aliquas exceptiones, si testes sunt ultra numerum trium.*

Nec obstat, quod nonnulli ex dd. testibus examinati fuerint in causa Successionis in Tribunali Cameræ, & tamen nihil deposuerint de minis: Quia nulli ex Collitigantibus in d. causa expediebat, quod testes referrent minas Marchionis, & 137
ideò summo studio se abstinuerunt Collitigantes inducere, & interrogare respectivè præfatos testes super dd. minis, & consequenter cum illa Causa sit totaliter diversa, & separata ab ista super nullitate Professionis, prohibitum non est testibus referre in una Causa circumstantias, quas in altera non retulerunt, & plus dicere in secundo, quàm dixerint in primo examine, ad alium effectum requisito, præsertim si in primo non fuerint specialiter interrogati super eo, quod deposuerunt in se- 138
cundo, ut in puncto *Rot. dec.*147. *n* 14 *par.*1. *rec* ibi: *Potest enim esse, quod super eo non fuerit interrogata, & testis potest examinari super omissis in primo examine, nec propterea dicitur se corrigere &c. Rot. dec.*43. *num.*16. *post Card. de Albic. de Inconstant. in judic.*

Sublatis exceptionibus generalibus, minùs relevant particulares, quæ contra Curiettam, P. Crescium, & Antonium de Gasparis proponi solent, & signanter quod testimonium Curiettę attendi non debeat propter interesse, quod habet in Causa Successionis post annullatam Professionem. Quia quidquid sit de hoc interesse in Causa totaliter diversa, & separata, hoc unum ponderare supplicamus, quod ea omnia, quę referuntur in formali examine Curiettæ, ad unguem, & præcisè confirmantur ab omnibus aliis testibus, qui omnes quantumvis interpolatis temporibus, & distinctis etiam interrogatoriis exa- 139
minati, tali armonia inter se conveniunt in substantialibus, ut (magna virtus veritatis) nihil penitus reperiatur in examine Matris, quod non approbetur ab aliis testibus, in quibus terminis plena fides eidem præstanda venit, quia ejus testimonium deducitur adminiculativè, & non principaliter, & unus coadjuvat alterum, & unus alteri fidem auget *Gloss. in l.*3. *verb. Numerus ff. de Test. Fontanell. de Pact. nupt. claus* 7. *gloss* 2 *p.*5. 140
*n.*82. *Barb. rot. dec.*77. *n.*127. *lib.*3. *Rot. dec.*351 *n.*5. *cor. Ludov.*

Ejusdem pariter irrelevantiæ est exceptio contra P. Crescium, quod scilicet ipse requisitus à Superiore sui Ordinis, ut Fidem faceret super minis, & metu, responderat, ibi: *Io non ne volsi far niente, non potendo ciò fare senza aggravio della mia coscienza*. Quia responsio hæc processit à nimia scrupulositate, & integritate d. Religiosi; In Minuta enim Fidei subscribendæ ad eundem transmissa, aderat circumstantia 141
facti, per æquivocum Extensoris exorta, quòd ipse anno 1710. quo Th. Liv. suscepit habitum Religiosum, morabatur

Romæ

Romæ in Domo Marchionis, prout constat ex dicta Minuta, quæ circumstantia in facto reverà non subsistebat; &
142 ideò jure meritò respondit, ibi: *Che in quel tempo, che la Figlia del quondam Marchese Nicolò Maria Pallauicini, e precisamente quando stava per vestirsi Monaca, e fece professione, Io non ero in Roma, e così non posso dire cosa alcuna in contrario:* prout ex dicta Epistola responsiva. Eandemque rationem clariùs reddidit in successivo ejus formali examine, ubi aliam etiam superaddidit, ibi: *In tanto scrissi così al P. Reverendiss. sudetto, in quanto volevo esimermi da un'altro esa-*
143 *me:* Ex hac enim scrupolositate in dicta circumstantia, quæ per errorem irrepsit, & nihil conferebat ad Causam, clarè patet, quod d. Religiosus non erat Vir improbus, & scandalosus, ac perditæ conscientiæ, prout gratis ubique supponitur, sed potiùs Vir erat, qui timebat Deum, & amabat veritatem, & ideò tanto magis augetur ejus fides, ejusque declarationi, sub interrogatoriis factæ, ex qua causa, & quo animo d. Epistolam scripserit, de jure omninò standum
144 est, *Bald. in Auth. Hoc Sacramentum in princ. C. de Jurejur. propter calumn & Rot. dec.* 569. *n.* 12. *p.* 19. *rec.* 17.

Denique minoris subsistentiæ est exceptio contra Antonium de Gasparis, quòd, scilicet iste notificaverit minas Puellæ ex propria ejus voluntate, non autem de ordine, &
145 mandato Marchionis; Nunquid enim infelix Puella videns Famulum, Ministrumque Patris referentem ei minas Paternas, exquirere debebat commissionem, seù petere ab illo exhibitionem mandati Procuræ? Nunquid credere poterat, quod d. de Gasparis in re tam gravi, in qua concordabat cum tot aliis Commissariis, seu Mandatariis Patris, easdem minas somniaverit? Certè, quod non; Verùm hoc etiam adversus rei veritatem per falsam hypotesim admisso, cathegoricè respondemus, quod ad effectum metus sufficit, quòd Pater sciverit, minas fuisse ejus Filiæ delatas, & non impediverit; Paria enim in jure reputantur metum inferre, & scire, quòd ab aliis inferatur ad *Text. literalem in leg. Non*
146 *interest Cod. de His, quæ vi met. caus. fi.* ubi *Gloss in figuratione casus*, ibi: *Nec refert, an ab Emptore compulsus fuerit, an ab alio, sciente Emptore, & Text. in §. Vassalli tit. de Pac. Constant. in usib. feud.* ibi: *Pactiones timore nostro, vel quæ per impressionem Nunciorum factæ censentur, pro infectis habeantur, nec pro eis aliquid exigatur; Surd. cons.* 373. *num.* 4. *Avendan. de Met. lib.* 1. *c.* 14. *n.* 22. *Castill. cont jur. lib.* 8. *c.* 59. *n.* 15. *Lezzan. dicta consult.* 47. *n.* 63. *to.* 4. *Card. de Luc. de Dot. disc.* 156. *n.* 33. *Rot. decis.* 327. *n.* 6. *cor. Bich.* & in puncto *dec.* 326. *n.* 18. & 23. *cor. Ludovis.* ibi: *Et sufficit, quod fuerint Marchionissæ notificatæ à Noverca, & illo Sacerdote &c.*

In præsenti autem Marchio Pater non solùm scivit, mi-
147 nas fuisse illatas ejus Filiæ; De Gasparis enim, ut blandiretur ejus Domino, referebat semper suas operationes in hac parte, ut ipsemet testatur ibi: *Io poi quando ritornavo a Palazzo, sempre riferrivo a detto Signor Marchese Pallauicini li consigli, che dauo a detta Signora Teresa Livia, e ciò lo faceuo per aderire al suo genio:* Sed illas expressè approbavit, atque *facto*, & *verbis* ratificavit; *Facto*, quia sequuta vestitione dono dedit d. de Gaspari *Un orologio, perche lui aue-*
248 *ua auuto il suo intento, che la Figliuola si fosse fatta Monaca*, *Et verbis* etiam, quia post dictam vestitionem gloriosus exagerabat violentiam adhibitam contra ejus Filiam: *Già ho messo un catenaccio, tanto ho fatto, fin che ci sono arriuato a farla far Monaca; Io sono un uomo, che quando mi metto in capo una cosa, così la voglio, e così ha da essere:* Hæc enim expressa ratificatio minarum idem operatur, ac si minæ illatæ fuissent ab ipso Marchione; Ac ulteriùs jactantia Patris circa violentiam, illatam Filiæ, ibi: *Già ho messo un catenaccio*, importat positivam illatæ violentiæ confessionem, quæ sola sufficit ad annullandam professionem, jux-
149 ta Textum literalem in *can. Præsens* 20. *q* 3. *Barb. vot. dec.* 77. *n.* 123. *Rot. dec.* 623. *n.* 18. *p.* 1. *rec. Cammaral. d. resp dec art.* 1. *numer.* 50. *in fin.* ibi: *Addita præsertim jactantia ejusdem Principis.*

Præterire tandem poterant contrarii Scribentes inutilem exagerationem, quòd nunquam Marchio Pallavicinus per
150 seipsum metum intulerit, aut minas personaliter Puellæ intimaverit; Quia hoc etiam fecit tempore, quò eadem Puella exiit è Monasterio, & morabatur in Domo, sed probari non potest, quia in hac re Pater, qui erat Vir sui natura sagacissimus, non vocabat testes, ut ponderat *Corrad in*
151 *Prax. Beneficiar. lib.* 5. *cap.* 14. *num.* 10. *in fin. Sperell. dec.* 75. *n.* 43. *Rot. dec.* 326. *num.* 23. *cor Ludovis.* ibi: *Non obstat, quòd non probetur, Marchionissam fuisse præsentem, quando Pater minabatur, quia multum est verisimile, quòd Pater fuerit illi in faciem minatus; sed forsan probari non potuit, quia minæ à Patre illatæ sunt difficilis probationis &c.* Præterea de jure necessarium non est, quòd minæ inferantur personaliter ab ipsomet Patre, sed satis est, ut ab aliis etiam extraneis, ejus nomine referantur, ut in puncto 152
obiecto respondet *Rot. dec.* 326. *num.* 13. & 26. *cor. Ludov.* ubi minæ relatæ fuerunt à Noverca, & quodam Sacerdote, *Surd. cons.* 513. *numer.* 46. ubi allegat *Marsil. singul.* 306. dicens: *Esse perpetuò menti tenendum, quia intra decem annos millies in Italia euenit: Hermosill. ad leg. partit. leg.* 56. *glos. prima t.* 5. *partit.* 5. *n.* 43. *Rot. decis.* 75. *numer.* 12. *cor. Peutinger.* ubi quòd possunt inferri etiam per Epistolas, ultra alios adductos supra; Quæ omnia plusquam nota erant eidem Marchioni etiam ex Epistolis Puellæ; In una enim, inter alias ejus Scripturas reper- 153
tà, sequentia leguntur: *Gli fò sapere, che giouedì Io entrai in Monastero, auendo fatta la sua obedienza*, quæ ultima verba evidenter probant, ingressum in Monasterium sequutum fuisse in obsequium præceptorum Marchionis, non autem ex spontanea, & libera voluntate Puellæ.

Ex his igitur inspecta qualitate Patris Viri terribilis, & severi, juxta ponderata per *Corrad. in Prax. lib.* 5. *capit.* 154
14. *numer.* 10. ac causa, quæ ipsum impellebat ad minas, ne scilicet diminueretur ejus Patrimonium; Et inspecta qualitate nostræ Puellæ timidissimæ, & in minori ætate constitutæ, una simul cum gravitate minarum, & impossibilitate eas evitandi, fateri pernecessè oportet, quòd in assumptione habitus intervenerit metus gravissimus, & omnium maximus, & tamen propter minorem ætatem, & fragilitatem sexus, pro nullitate professionis minor metus sine dubio satis esset, ut ponderant *Surd. cons.* 513. *numer.* 37. ibi: *In hoc Judicis arbitrium versari, nè æquè strictè, & anxiè consideret prudentiam eligendi in fœmi-* 155
na, cui à natura minor inest animi vigor, quàm in Masculis; Aliquid enim fœminam, quantumvis constantem, cogeret, quòd Virum ne quidem moueret, Alb. &c. Non est igitur tanta probatio metus exigenda à Muliere, quanta à Viro: Castill. dict. controu. Jur. lib. 8. *capit.* 59. *num.* 19. *Bordon de Profession. capit.* 15. *numer.* 52 *Ciarlin. contr.* 108. *numer.* 30. & *seqq. lib.* 1. *Rot. dec.* 326. *num.* 28. *cor. Ludovis.* cum aliis, *citatis in tom.* 1. *p.* 1. *discept. n.* 16. & 17.

§. III.

Ostenditur continuatio metus etiam de tempore Professionis.

Probato metu à principio, remanet virtualiter resoluta succedanea inspectio illius continuationis usque ad ipsum instantem emissæ Professionis, ut ait *Rot. dec.* 1177. 1
cor. Seraph. & diximus supra: Quoties namquè durat eadem causa metus, & eadem potentia nocendi, quæ vivente Marchione Pallavicino semper duravit, pernecessè durasse rursùs præsumitur idem metus, adeout quicumque actus expleti sint à metu passo, etiamsi liberè, spontaneè, & jucundo animo facti appareant, censentur tamen semper meticulosi, ficti, & commentitii, ut tradit ibi: *Bartol. in l.* 2. *Cod. de His, quæ vi, & met. caus. fiunt, Dec. cons.* 496. *numer.* 16. *lib.* 2. *Paris. cons.* 60. *numer.* 34. & 37. *lib.* 4. *Alexand. cons* 99. *numer.* 10 *lib* 3. *Camerat. respons.* 1. *art.* 1. *numer.* 36. *Bordon de Profess. capit.* 18. *numer.* 51. 2
Cutel. de Donat. tract. 1. *disc.* 2. *partic.* 3 *numer* 32. *de Possent. singular.* 155. *numer.* 3. & 4. *centur.* 2. *Rot. dec.* 851. *num.* 1. & 5. *cor. Seraph.* & *dec.* 392 *nu.* 3. *cor. Ludovis.* ibi: *Quandiù enim durat causa metus, quicumque actus fiat, etiamsi præseferat liberam voluntatem, & lætum, jucundumque animum, nedum metum non purgant, Abb. antiq. in cap. Super hoc vers. Filia cujusdam Civis de Renunciat.* [illegible] *eum magis confirmant &c. quod verum est quocumque temporis interuallum intercedat &c.* Cum quibus procedit C. E. nullam declarando Professionem in *Prænestina Nullitatis Professionis* 16. *Junii* 1717. ut videre est *in tom.* 3. *Discept. Eccles. part.* 1. *discept.* 7. *per tot.* & signanter *numer.* 43. & 62. Et durasse causam metus proculdubio di- 3
citur, quandiù vixit Marchio metus illator, *Ciarlin controu. lib.* 1. *cap.* 108. *nu.* 56. *Bordon. de Profess. cap.* 19. *num.* 40. *Rot. post eundem dec.* 3. *n.* 2. ibi; *Nam de tempore, quo vixit Vitricus, qui metum intulerat, videbatur indubitatum, metum non fuisse purgatum, & per perseuerantiam in Religione, & alios actus, etiam susceptionis Ordinum, ex quo durabat eadem causa metus:* Et id ipsum disertissime probat *Panim. dec.*

102. *adnot*. 2. *à num*. 20. *usque ad fin*. Et in terminis præcisis
nullitatis Professionis *num*. 25. & sequitur *Rot. cor. Merlin.*
dec. 455. *num*. 6. *& dec*. 628. *nu*. 1. *& per tot* ibi: *Moti sunt*
ex eo quod durante causa metus, quamvis in actu externo appa-
reat libertas, & fiant positivi actus, ratificationem inferentes,
in quos cùm influat permanens causa metus, præsumuntur,
& ii meticulosi, commentitii, & ficti: *Thesaur. q*. 51. *nu*. 19.
lib. 1. Subdens ibi: *Neque hac in re reperio Doctorem contra-*
dicentem.

Istaque præsumptio est adeò potens, & efficax, ut non
admittat probationem in contrarium circa libertatem con-
sensus, vel saltem reddat illam perdifficilem, & ferè im-
5 possibilem, egregiè *Hermosill. ad ll partit. glos*. 1. *l*. 56. *par-*
tit. 5. *tit*. 5. *num*. 80. ibi: *Metu semel probato, eademque me-*
tus causa durante, difficile, imò impossibile est probare con-
trarium; *Omnes enim actus etsi ex intervallo sequantur, cen-*
sentur metus causa facti: *Capyc. Galeot. contr*. 14. *lib*. 2 *num*.
6 35. ibi: *Undè probato metu compulsivo & reverentiali, dif-*
ficile, imò quasi impossibile est probare contrarium: *Rot. de-*
cis. 326. *num*. 45 *cor. Ludovis*. ibi: *Quia cum fuerit pro par-*
te Marchionissæ probata vis, & metus, difficile est probare
contrarium: *Alba. cons*. 77. *numer*. 12. *imò quasi impossibile*:
Abbat. in cap. Super hoc numer. 34 *de Renunciat & Rot. dec*.
9. *numer*. 4. 7. *&* 8. *coram Arguell*. ibi: *Imò probato metu, im-*
possibile esse probari contrarium, probat Alexand. &c. & de-
7 *cis*. 277. *numer*. 8. *&* 9. *coram Ubaldo*, ibi: *Quod stantibus*
probationibus super metu, de quibus supra, & in dicta Deci-
sione difficile, imò quasi impossibile videtur probare contrarium,
durante causa metus, quæ durare præsumitur, vivente Avia,
ex qua metus processerat, & illi actus dicuntur emanasse in vi-
ta Aviæ, ubi alii plures allegantur.

Qua de re, durante ipsa causa metus ad eruendam libe-
ram voluntatem, non sufficiunt, neque dicta, neque fa-
8 cta, *Paris. cons*. 60. *nu*. 34. *&* 37. *lib*. 4. neque perseveran-
tia in Religione, exercitium Officiorum, & susceptio Or-
dinis Sacri, si agitur de Viro, *Calder. cons*. 1. *n*. 3. *tit. Quod*
met. caus. Osasch. decis. Pedemont. 179. *num*. 12. *Carena resol*.
81. *num*. 37 *&* 38. *Carus. in Silv. Terminor. arbor*. 12. *num*. 32.
De Grossis contr. 41. *num*. 15. *Cutell. de Donat. disc*. 2. *par*. 3,
num. 43. *Panimoll. decis*. 102. *adnot*. 2, *num*. 27. *Rot. post Bor-*
don. de Profession. decis. 3. *num*. 1. *& coram Ubald. decis*. 276.
num. 1. neque ratificatio expressa actus nulli, *Roland. à*
Vall cons. 100. *num*. 67. *lib*. 1. ubi non fuit admissa pro vali-
9 da ratificatio expressa facta à Rege Cypri, postquam posi-
tus fuerat in libertate, *Cuttierez de Jur. confess. par*. 1. *capit*.
57. *num*. 8. qui loquitur pariter de dicto Rege Cypri, *Her-*
mosill. ad ll. partit. gloss. 1. *leg*. 56. *tit*. 5. *partit*. 5. *num*. 56.
Neque denique confessiones juratæ, & positiones mulieris
metum passæ, egregiè *Rot decis*. 872. *num*. 5. *cor Seraphino*,
ibi: *Non enim censentur voluntarii, quamvis tales videan-*
10 *tur, nisi data plena libertate, & ideo inolevit stylus Domino-*
rum, ut neque Positionibus, neque confessionibus, etiam ju-
ratis, mulierum stetur, quandiù sunt in potestate Virorum, &
dec. 881. *num*. 2. *& per tot. decis*. 887. *num*. 2. *cor. eodem Sera-*
phin. & egregiè *in dec*. 9. *num*. 11. *cor. Arguell*. ubi licèt Mo-
11 nialis per publicum Instrumentum declarasset, ibi: *Quam-*
vis Monialis non esset, hodiè Monialis esse volebat: adhuc
Sacrum illud Tribunal censuit, constare de nullitate Pro-
fessionis, quia ille actus factus fuerat, durante eadem causa
metus.

Quinimò, dato metu à principio, quamvis mulier, E.
G. quæ matrimonium carnale contraxit, per pluresannos
12 permanserit cum Marito, & Filios etiam procreaverit,
adhuc metus non censetur purgatus, nec voluntas à prin-
cipio meticulosa, tractu temporis mutata præsumitur, *Boss.*
de Matrimon capit. 12. §. 23. *nu*. 404. *Panimoll. dec*. 102. *ad-*
13 *not*. 2. *à n*. 11. *& seqq*. juncto *num*. 19. Et tamen concubitus
carnalis, & Filiorum procreatio fieri non potest sine ex-
presso consensu, & præscindendo à vinculo matrimonii,
sine peccato; Unde si in hoc durissimo casu potius pecca-
tum, quàm mutatio voluntatis, & purgatio metus, præ-
sumi debet, ut resolvit C. C. 13. *Septembris* 1629. quam re-
14 solutionem refert *Rot. dec*. 9. *num*. 6. *cor. Arguell*. ibi: *Cen-*
suit, matrimonium contractum à filia per metum à Matre illa-
tum, esse invalidum, etiamsi mulier metum passa per plures
annos post mortem Matris permanserit cum Marito, & filios
procreaverit: *& decis*. 887. *numer*. 1. *&* 2. *cor. Seraphino*, *&*
dec. 405. *per tot. part*. 18. *rec*.

Quantò fortiùs hoc dicendum venit in casu nostro, ubi
actus facti à Puella post assumptionem habitus Religio-
si non erant peccaminosi, sed necessariò dependentes
15 ab ipsa assumptione habitus, meticulosè sequuta; Quo-
ties enim actus necessariò dependet à principio infecto,
prout est ingressus in Monasterium, & Professio, tunc
eodem vitio laborat, & malum principium influit in
omnes actùs subsequentes, *Ciarlin. contr*. 108. *numer*. 56. 16
lib. 1. *Bordon. de Profession. capit*. 19. *numer*. 51. *Genuens. in*
Prax. Archiepiscop. cap. 77. *numer*. 4. *Rot. coram Seraphin.*
decis. 1166. *numer*. 1. & in durioribus terminis Monialis,
quæ per 30. & ultra annos, singulis quibusque annis re-
novaverat Vota Religionis, prout Regula præscribebat,
quòd ex tali renovatione, ut potè dependente ab actu Pro-
fessionis nullo, purgatus non remanserat metus, nec mu-
tata voluntas, resolvit C. C. *in Melevitana* 29. *Aprilis*,
& 19. *Novembris* 1703. *& in Lingonien*. 12. *Aprilis*, *&* 30.
Decembris 1693. cum quibus processit *in Bituntina* 9. *Septem-* 17
bris 1713. ut videre est *in tom*. 1. *Discept Eccl. discept*. 1. *par*.
1. & signanter *num*. 57. & 58. & concordant adducti per *Ca-*
ren. resol. 81. *n*. 37. *&* 38. *Pignatell. consult*. 180. *n*. 16. *tom*. 9.

Hinc inutiliter allegatur possibilitas mutationis volunta-
tis Puellæ in actu Professionis, quia hanc mutationem al-
legans, debet illam concludenter probare juxta *Gloss. in*
capit. Perlatum de His, quæ vi, met. caus. fiunt, Verb. Ti- 18
more, quam sequuntur *Gratian. decis. Marth*. 43. *num*. 23. *&*
Rot. decis. 2223 *num* 19. *cor. Coccino*, *& in Perusina Matrimo-*
nii 10 *Maii* 1688. §. *Hinc tollitur*, *cor. Hervault*, nam ubi
præcessit tractatus de metu inferendo, quamvis deindè non
appareat, quòd in ipsa Professione fuerit illatus, nihilomi-
nùs præsumitur, ut totidem ferè verbis in terminis annul-
landi matrimonium carnale dixit *Panimoll decis*. 102. *adnot*. 19
1. *n*. 41. & in terminis Professionis *Caren. resol*. 81. *num* 35.
& 36. Hæc autem probatio, quæ suaptè natura, ut dixi-
mus, reputatur perdifficilis, & ferè impossibilis, non so-
lùm usqueadhuc ex adverso facta non fuit, sed potiùs è con-
versò ex hac parte plenissimè doctum habetur de continua-
tione metus, & de ejus perpetua, & nunquam intermissa
aversione, & contraria voluntate Status Religioso, tum in-
specto tempore Novitiatus, tum tempore Professionis, tum
etiam post Professionem.

Siquidem de metu, & coacta voluntate, inspecto tem-
pore Novitiatus, testatur Antonius de Gasparis ibi: *Io*
interrogavo d. Maria Costanza se stava contenta allora, che 20
già s era fatta Monaca, e se ci stava di buon' animo; *Lei mi*
rispondeva sempre, che quello che Lei aveva fatto, era con-
tro la sua volontà, e che stava con l'istesso sentimento di prima
&c. & ibi: *Sò bene, che tanto della volontà spiegatami da Lei*
medema prima di vestirsi, e doppo vestita, come ho detto di so-
pra, Lei non è mai concorsa con la sua volontà libera a farsi
Monaca: Constantia Curietta ibi: *Chiedendoli Io a detta*
Suor Maria Costanza, che con questo nome si menoò, se era
contenta, e se vi stava allegramente. Lei mi rispondeva sem-
pre, che già mi era nota la sua volontà, e che quella sempre
era stata tale, e che saria in avvenire, mostrando starci mal
volentieri, e contro sua volontà, e così sempre fino al pre- 21
sente mi ha fatto conoscere ferma la sua volontà, senza che
mai vi abbia saputo conoscere essersi mutata di pensiero.

Hoc ipsum confirmat Elisabetha Bacchina, referendo
verba d. Monialis; *Statevi zitta, non mi posso vedere questo*
Abito addosso, come volete, che sii contenta, se mi sono ve- 22
stita per forza, non ne parlamo più, non m' accorate da
vantaggio? A. D. ibi: *Discorrendo con la detta Suor Maria*
Costanza, come stava allegramente, e se li confaceva l' A-
bito monastico, e se vi stava contenta? Lei mi rispose le
seguenti, e consimili parole, cioè: *Lei puol sapere, se Io*
stia qui dentro contenta, mentre gli ho detto tante volte,
che Io mi facevo Monaca per forza, e che all' Abito mona- 23
stico vi ho avuta sempre avversione, e contraria volontà,
anzi continuo ad avercela, e ce l'averò in che campo;
Anzi quest' Abito sarà la mia dannazione, e l'istesso mi ratificò
la seconda volta, che io ci tornai.

De tempore autem Professionis testatur eadem Bacchina,
ibi: *Si era tutta impallidita, e che stiede in questa forma sem-*
pre pallida, e tremolante, a segno che nell' atto di professare li 24
Voti di Monaca, disse, *che la voce gli tremava, e che appena*
si sentiva; Et paulò ante Professionem concordat Rita Con-
coni Nutrix, ibi: *E poco prima, che professasse, si ramma-*
ricava molto, che dovea contro la sua volontà professare, e do-
po professata sempre gli ha repetito, che si era vestita Monaca
per forza, e che ci stava per forza nel Monastero, senza che ab-
bia riconosciuto mai in Lei mutazione alcuna della sua contra-
ria volontà.

Et denique tam de tempore Novitiatus, quàm Professio-
nis, ac post Professionem, deponunt sex Moniales, qua-
rum duæ fuerunt formiter examinatæ, nempè An- 25
na

na Victoria Bartholetta, ibi: *Diceva ancora alla giornata, sfogandosi con me, che per forza, e contro sua volontà pigliava l'Abito monacale, a segno, che esprimeva con parole assai di dolore, che mal volentieri si faceva Monaca, e queste doglianze non solo alla giornata, ma le faceva dopo seguita la detta Rinuncia, e prima, ma anche dopo, che entrò in No-*
26 *viziato, e fino al presente, talmente, che non aveva, e non ha altro in bocca, che essersi fatta mal volontieri Monaca, e per forza*. Et Sor. Constantia Amari, ibi: *E queste esclamazioni l'ha fatte, e le fà giornalmente, fin da che si è monacata, non solo per causa di detta Rinuncia, fatta da Lei di mala voglia, e per forza, ma anche sopra la sua monacazione, che pure sempre ha esclamato, ed esclama, che l' ha fatta mal volentieri, e contro sua voglia.*

Aliæ verò quatuor Moniales, inter quas nnmerantur Abbatissa, & Vicaria (quarum Fides producta fuit ab ipsomet Procuratore Monasterii in alia causa Successionis in
27 Tribunali Cameræ) excludunt penitùs, penitùsque quocumque tempore inspecto; Novitiatus, scilicèt, Professionis, & post Professionem, mutationem voluntatis, ac libertatem consensus, ibi (Notentur quæso sequentia verba, quia non possunt esse magis clara, majorique evidentia exclusiva liberæ voluntatis Puellæ, & perpetui ejus dissensus monachationi) *E l' istesse esclamazioni, e doglianze ha continuato a farle anche doppo, ed in particolare i seguita la morte del medesimo Sig. Marchese, continuamente, e*
28 *publicamente a Noi, ed a tutte le Monache ha sempre esclamato, detto, e dolsuto, come anche presentemente, si duole, ed esclama, che tutto quello, che aveva fatto, era stato sempre contro la sua volontà, e per forza, e per timore del detto Sig. Marchese suo Padre &c. E le cose sudette le deponiamo per esser Noi state presenti, ed haver sentito tutte le sudette esclamazioni, che hà fatto sempre dal principio dell' ingresso in Religione, e così continuato fino al presente.*

Ex hisce itaque testibus ponderanda sunt illa verba, totiès repetita, videlicèt *alla giornata, giornalmente, continuamente, non aveva, e non ha altro in bocca, sempre,*
29 *mai, e dal principio dell'ingresso in Religione, e così continuato fino al presente*, quę suaptè natura important continuationem temporis, & voluntatis in eadem primęva meticulosa opinione sine ulla intermissione, & sic includunt perseverantiam voluntatis, & metus tempore Novitiatus, Professionis, & post Professionem, semper, & continuò, ut ponderando ad hunc effectum illam dictionem *semper*, egregiè docet *Rota decis. 266. & 267. num. 15. & 16. coram Ubald. & dec. 178. num. 7. coram Carill. post Bordon. de Profession. decis. 3. sub num 8. versic. Quoad secundum*, & resolvit *Cong. Concilii in Mantuana sub diebus 7. Decembris*
30 *1715. & 28. Martii 1716.* ubi testes referebant eadem verba, relata à dd. testibus *continuamente fino al giorno d' oggi*, ut videre est *in tom. 1. par. 1. discept. 20. à num. 31. usque ad 36. & in to. 2. par. 1. disc. 9. per tot.*

Præfatisque testibus plena, & indubia fides præstanda venit, tum quia deponunt de continuatione metus, & sic confoventur ex uniformi præsumptione juris, ut observat
31 *Rota decis. 1177. num. 3. coram Seraph.* ibi: *Et ad confirmationem præsumptionis Juris, adsunt prætereà testes, clarè de metu, & contradiction. Mariæ deponentes &c.* Tum quia quinque sunt formiter examinati, & alii sunt omni exceptione majores, prout sunt A. D. & sex Moniales ipsius Monasterii S. Bernardini, cum quo lis principaliter agitur, quæ Moniales plenissimè probant contra proprium
32 Monasterium, præsertim in re, sequuta intra ipsius Claustra, quæ à nullo meliùs, quàm à Monialibus sciri potest, bene à *Ponte cons. 11. num. 12. tom. 2. Ciarlin. contr. 108. num. 61.* ubi, quòd unus Monachus probat contra propriam Religionem, *Camerat. respons. 1. art. 1. num. 33.* ibi: *Imò verè licèt hi testes non adessent, metus, & minæ essent probatæ concludentissimè ex sola attestatione Sororis*
33 *Mariæ Taringi, & quæso legatur: Hæc depositio est ita efficax, ut sola sufficiat, plenèque probet contra Monasterium, nam de Jure Monachus (& idem dic de Moniali, licèt unica, probat adversus Religionem: Ant. de Possentibus singular. jur. canon. cent. 2. singul. 146. n. 4. & 5.*

Comprobatur ulteriùs metus, ejusque continuatio, ex declarationibus, & protestationibus, factis ante susceptionem habitus; Nunquam enim dicta infelix Puella
34 induci valuit ad inducendum habitum religiosum, nisi adjecta illa conditione, quòd id faciebat, ut pareret præcepto Patris, non autem ex propria, & libera ejus voluntate, ut referunt: Primò Monialis Bartholetta ibi: *Per darli sodisfazione a mio Padre, Io mi farò Monaca, ma non che Io mi facci volentieri, perche la mia volontà saria di stare Secolara.* Secundò Pater Crescius, ibi: *Ed essa Suor Maria Costanza mi rispose, già, che per me non vi sarà nessuno, che mi ajuti, bisognerà, che io faccia a suo modo, contra però la mia volontà.* Tertiò Antonius de Gasparis. *Detta Signora Teresa Livia mi rispondea &c. se lo fò, lo fò per aderire a Lui, ma per altro non ho Io volontà di farmi Monaca &c. nè mai in alcuna volta seppe darmi altra risposta, che questa:* Quartò Constantia Curietta, ibi: *Anzi quando si riduceua a dire di sì, benche lo dicesse per obbedire, e non per volontà, nondimeno sempre ci sospiraua, ed il più delle volte ci piangeua*, & pauló post, ibi: *E Lei sempre rispondeua, che mentre voleua Lui così, si saria monacata per obbedirlo, e non per sua volontà, perche non vi era più rimedio di contrastare contro la di Lui volontà:* Et quintò Rita Conconi, ibi: *Quando essa Rita riferiua le sudette risposte alla Signora Teresa, allora Educanda &c. si metteua a piangere, e sospirando diceua: Ci vuol pazienza, Io non ho nessuno per me, sono abbandonata da tutti, bisognerà, che facci a suo modo, ma però contro la mia volontà.* 35 36

Istæ autem protestationes, & declarationes animi removent quemcumque consensum ab actu futuro, & probant 37 evidenter, Professionem, non spontè, sed metu, & contra propriam voluntatem emissam fuisse, ut in terminis *Caren. resol. 81. num. 37. Bordon. de Profession. cap. 19. num. 36. Calderin. consil. 1. de His quæ vi, Graff. decis. aureæ par. 1. lib. 3 cap. 5. de Regular. 8.* & sicut, si emissæ fuissent in Actis alicujus Notariis, sine dubio probarent metum, & perseverantiam voluntatis repugnantis statui religioso, ita ejusdem efficaciæ reputari debent in casu nostro, 38 ubi propter timorem Patris ausa non fuit Puella protestari publicè, vel in Actis alicujus Notarii; Sufficit enim in his terminis declaratio animi eo meliori modo, & cum minori periculo, quo fieri potest, aut cum Amicis, & Consanguineis, aut cum ipsismet Monialibus, ut quicumque actus qui subsequatur, reputetur nullus, & meticulosus, ut solidè probant *Gonzal. in cap. 2. de His, quæ vi, met. caus. fin. num. 7. Surd. cons. 513. num. 36. & seqq. Honded. consil. 23. num. 22. tom. 1. De Pont. cons. 131. num. 138. Valenzuel. cons. 29. num. 43. Staiban. jun. centur. 2. resol. 101. num. 39. fol. 5. Hodiern. contr. forens. cap. 16. num. 51. Panimol. dec. 102. num. 9. 11. & seqq. Sperell. dec. 75. num. 52. Thesaur. quæst. forens. 51. num. 8. lib. 1. Iranch. de Protest. consid. 55. num. 3. & Rota dec. 132. nu. 13. par. 14.* cum aliis 39 concordantibus, citatis in *tom. 1. discept. Eccles. par. 1. discept. 2. num. 18.* cum quibus in d. casu processit CC. ut videre est *ibidem num. 55.* & solidè probat *Ciarlin. contr. forens. lib. 1. cap. 108. num. 49.* ibi: *Tertiò probatur metus ex* 40 *multis declarationibus, seu protestationibus, factis in Novitiatu, & alibi quod scilicet coactè, & propter metum Fratris ingressus fuerat Religionem, & hoc dicebat non solùm extraneis, sed etiam ipsis Nouitiis, & eorum Magistro, & etiam aliis Fratribus, quæ protestationes, seu declarationes, licèt non plenè probent metum, tamen valde prosunt, quia remouent consensum ab actu subsequenti etiam quod fiat factæ Parte absente &c. & num. 50.* ibi: *Quando adest justa causa metus, valet etiam clandestina protestatio, Parti non intimata, ut actus subsequens utì meticulosus non valeat*, & prosequitur *num. 51.*

His omnibus addimus duas fatales circumstantias facti, quarum prima est, quòd dd. reclamationes, & protestationes non solùm respiciebant tempus præsens, sed ulteriùs repromittebant eandem aversionem, & contrariam voluntatem etiam in futurum, & sic de tempore præciso Professionis, ut deponit A.D. ibi: *All' Abito monastico vi ho auto sempre auersione, e contraria volontà, anzi continue ad auercela, e ce l'auerò fin che campo;* Et confirmat C. ibi: *Che già mi era nota la sua volontà, e che quella sempre era stata tale, e che saria in avvenire:* Et deniqne Elisabetha Bacchina, ibi: *Ma per altro il mio genio, e la mia uolontà non ci è stata, nè ci sarà:* Virtus enim dd. declarationum, respicientium tempus futurum non solùm comprobat perseverantiam in primævo dissensu, sed manifestè removet consensum à quocumque actu futuro, ibi: *E ce l'auerò fin che campo*, ut egregiè ponderant *Surd. cons. 513. n. 45 Ciarlin contr. 108. n. 48. l. 1. Panimoll. dec. 102. n. 12.* ibi: *Tum etiam, quia protestatio in iis quæ à nostra uoluntate dependent, quotiès respicit ad futurum, & præmittitur ad euitandum, & dirimendum tractatum, nè sequatur actus, uel contractus, & duret causa metus, utique, & tunc remouet consensum ab actu ex contra-* 41 42 43

ctu futuro, *Barbos. Vot. dec.* 77. *num.* 96. & 98. & *Rot. dec.* 858. *num.* 5. *coram Seraph* ibi: *Vires autem hujus protestationis, quæ sint, tradunt DD. in cap. Cùm M. Ferrariensis*
44 *de Constit.* & *ibi Dec. num.* 98: *Removet enim consensum ab actu futuro contrario, quoties sumus in his, quæ pendent à voluntate Protestantis, & protestatio respicit actus futuros, prout in casu, de quo agitur: Et dec.* 326. *num.* 9. *coram Ludovis.*

Secunda circumstantia, seu potiùs mathematica quædam demonstratio perpetui, & continui dissensus, & fixi, atque firmissimæ spei redeundi ad Sæculum, in eo consistit, quod Puella post susceptum habitum monasticum, semper retinuerit, & adhuc retinet Vestes sæculares apud se, quibus induta incedebat ante ingressum in
45 Monasterium, & quamvis post obitum Marchionis plures, easque maximas passa fuerit, & dietim etiam patiatur angustias, quia destituta est omni Livello, ac omni auxilio humano, ita ut vestibus laceris cogatur incedere, & unum etiam obulum suspirare, adhuc potius contenta fuit præfatas angustias usque ad extremitatem pati cum ludibrio, & irrisione omnium Monialium, quàm dimittere spem exeundi è Monasterio, & continuam abominationem statuus religiosi. Quocirca vestes suas sæcula-
46 res nunquam distraxit, nec vendi permisit, eam reddens stringentissimam rationem, quia expectabat diem illum, quo eis uti posset, quam refert A. D. ibi: *Quando Io parlavo nelle volte sudette con detta Suor Maria Costanza nel Monastero, Lei alcune volte disse, che ancora riteneva tutti li suoi abiti da Secolara, e che Lei non li voleva risinuire, perche poteva essere, che un giorno gli avessero a servire:* Idque etiam confirmat Constantia. Ex hac autem circumstantia, quæ consistit in facto, à die ingressus usque ad præ-
47 sens continuò permanenti, & visibili, & quæ est prorsus incompatibilis cum Statu religioso, qualificata sub illa ratione: *Perche un giorno gli avessero a servire:* Plusquam evidenter demonstratur voluntas semper parata ad egressum ex Monasterio, semperque aliena à vinculo Religionis, & plus probat, quam expressa protestatio facta in actu Professionis, quia in omni materia plus probant fa-
48 cta, quam verba *leg. Paulus ff. Rem rat. haber.* & *L. de quibus ff. de Leg. Rot. dec.* 21. *num.* 8. & *coram Cels.* cum vulgatis.

Sunt igitur omninò contemnendæ (comparativè ad tam claram dispositionem Juris, & ad tot insuperabiles proba-
49 tiones circa continuationem metus) quædam informes Attestiones aliquarum Monialium Monasterii, tam super libera, & spontanea voluntate Puellæ in emittenda Professione, quàm super exclusione reclamationum. Omisso enim, quod fuerunt extortæ, pendente hac lite, sub fallaci
50 spe futuræ concordiæ super causa Successionis, & ideo tanquam expiscatæ pendente lite, nihil penitùs probant, *Fulgos. cons.* 173 *num.* 1. & aliis relatis *Rot. dec.* 439. *num.* 8. *in fin. par.* 4 & alibi.

Et omisso etiam, quòd in concursu aliarum Monialium, de metu, & de continuis reclamationibus deponentium, quæ fuerunt formitèr examinatæ, istæ omninò præferri debent contrariis Monialibus ad perpetuam tantùm examina-
51 tis, ex adductis per *Rot dec.* 419. *num* 2. *par.* 9. & *dec.* 415. *num.* 13. *par.* 16. *rec.* ubi quòd nec etiam faciunt adminiculum testes examinati sine examinati sine citatione Partis in concursu testium, formitèr examinatorum.

Prosternitur ulteriùs quælibet fides earundem Monialium, ponderando, quòd hæc lis super nullitate Profes-
52 sionis principaliter intentata est contra Monasterium & ipsasmet Moniales, ex quo Professio est Contractus ultrò, citròque obligatorius inter Monasterium, & Monialem, proindeque admitti de jure non potest, quòd Moniales fidem faciant favore proprii Monasterii, & testimonium perhibeant in Causa propria, ex qua subsistente Professione, maximum commodum, & interesse sperant, ut observat *Rot. dec.* 3. *post Bordon. de Profess. num.* 5. *vers. quia ultra*, & *dec.* 1166. *num.* 1. *coram Sera-*
53 *phino*, ibi: *Non obstant in contrarium deducta, nam quantùm ad depositiones quarundam Monialium, deponentium de quibusdam actibus hilaribus, & qui videntur facti ex libera voluntate, quia, ut supra dictum est, non sunt habendi in consideratione, stante, quod durabat eadem causa metus, & existebat in eodem Monasterio, quod invita, & coacta fuerat ingressa; Præterea isti actus, & alia pro Monasterio deducta, probantur per Moniales ejusdem Monasterii, de cujus interesse agitur:* & *dec.* 1177. *coram eodem Seraph.* ibi: *Quæ in contrarium deducuntur ex testibus, non fuerunt habita in consideratione, tum ex eo, quod quidquid per Moniales probatur, est valdè suspectum, tum propter interesse,* 54
tum quia non relevat ex dicta metus duratione, quæ facit, ut omnes actus contrarii censeantur simulatè facti ex causa d. metus &c. Rot. dec. 178. *num.* 10. *coram Carillo*, ibi: *Sunt Moniales ejusdem Monasterii, cujus interest, Professionem esse validam.*

Augetur etiam suspicio; Nam timens moderna Abbatissa præjudicium proprii Monsterii, quatenùs Professio nulla declararetur, quousque potuit, prohibuit, nè Bar- 55
tholomæus Gargarius, tunc Exactor d. Monasterii, se subjiceret formali examini, & veritatem deponeret, quam metu Excommunicationis revelaverat; Et quia vigore mandati de gravando idem Gargarius coactus fuit se subjicere examini, paulò post à servitio Monasterii dimissus fuit; Ex hac igitur nimia affectione pro substinenda Professione, & ex magno interesse & utili, quod inde resultat Monasterio, & ex quadam falsa opinione, quod Monasterium diffametur in casu nullitatis Professionis, nec in linea adminiculi attendi debent præfatæ Moniales, ut resolvit *Cong* 56
Concilii in Bisuntina 9. *Julii* 1701. de qua *in tom.* 1. *par.* 1. *Discept.* 1. *num.* 40. & *in Lingonen.* 20. *Septembris* 1715. de qua *in eodem tom* 1. *discept.* 4. *num.* 28. ubi de attestatione quatuor Monialium, & *in alia Bisuntina* 9 *Septemb.* 1713. ubi de attestatione quinq; Monialium, de qua in *d. tom.* 1. *disc.* 1. *num.* 40. In quibus omnibus punctualissimis Resolutionibus meritò in nulla prorsùs consideratione habitæ fuerunt dictæ attestationes Monialium, ex illo innegabili prin- 57
cipio, quòd tendunt ad proprium commodum, atque ad evitandam minùs veram opinionem, quòd aliquo modo famæ diminutionem patiatur Monasterium illud, in quo Monialis per vim, & metum Professionem emittere coacta fuit.

Præterea, dato etiam, & per modum discursus admisso, quod nullum adesset interesse, nullus timor diffamationis, & nulla affectio; Quinimò dato etiam, quod fuissent formiter examinatæ præfatæ Moniales, quæ omnia à parte rei 58
nullo modo verificantur, suntque verum ens rationis; Adhuc in concursu aliarum Monialium, deponentium de metu, & de reclamationibus, & actibus, quos viderunt, & audiverunt, de Jure major fides præstanda esset duobus tantùm testibus de metu, quàm mille, si adessent, super libera, & spontanea voluntate, juxta theoricam *Innoc. in cap. Super hoc num.* 2. *de Renunciat.* quam sequuntur *Menoch. de Præsumpt. lib* 3. *præsumpt.* 126. *num.* 31. benè *Corrad. in* 59
Prax. dispensation. lib. 5. *cap.* 14. *num.* 11. *Ciarlin. controv.* 108. *num.* 67. *lib.* 1. *Rot. dec.* 326. *num.* 46. *cor. Ludovis.* ibi: *Sed quidquid sit, sufficit, quòd in concursu plus creditur duobus testibus de metu, quàm mille deponentibus de voluntate spontanea, & libera: Rot. dec.* 9. *num.* 65. *coram Arguel.* & *in Melevitana Nullitatis Professionis*, impressa post *Resolut.* 60
Dian. par 11. *§. Nec obstat fol.* 16. ubi alii referuntur.

Quin attendi mereatur, quòd Th. Liv. plurieś scripserit Marchioni, quod ipsa erat contenta de Statu Religioso; Sciebat enim, quòd Pater omnem conatum adhibuerat, ut fieret Monialis, & sciebat, quòd quatenus se satisfactam, 61
& plusquam contentam non ostendisset, poterat Pater se abstinere ab illa munifica subministratione pecuniarum, aliarumque rerum, quæ dietim erant necessariæ; Et denique sciebat suspicionem à Patre præconceptam, ut indicat quoddam ejus Biliettum repertum in illius hæreditate, ibi: *ho inteso più volte, che V. S. non mi viene à vedère spesso, perche hà non sò che dubj, ma quello, che Lei pensa, se lo levi pure dalla mente, che non sarei arrivata a questo segno, sapendo, che Lei manterrà sempre, quello, che mi hà promesso, così sono per mantenere anch'io qualsivoglia passo, che hò fatto;* Et ideo cogebatur cum eo fingere, & non solùm 62
cum suis Biliettis ostendere se contentam, sed etiam sollicitare res necessarias ad actum Professionis, ut eo magis sibi benevolum Patrem redderet, eumque diverteret ab apprehensa suspicione; Ut igitur gravius damnum sibi imminens evitaret, interdum scribebat officiosa Bilietta, sic etiam instigante, & dictante Moniali Bartoletta; Sed in ipso actu, quo scriberet, manus ipsa resistebat, & tarda erat, & licèt fingeret, adhuc aversionem ostendebat, ut refert ipsa Bartholetta, ibi: *E con queste mie persuasioni s' induceva a scriverglı il Biglietto &c. Anzi mi accorgevo, che nel scrivere parole, concernenti il suo assenso di farsi Monaca, vi stentava, e sempre faceva, atti di molta avversione.*

In his itaque terminis, præcisivè etiam ab insinuationibus, factis à Bartholetta, quæ valdè minuunt effica-

efficaciam dd. verborum, cum dicta Bilietta scripta, & mis-
63 sa fuerint ad eundem Patrem, qui metum intulerat, quamvis laetum, jucundum, ac liberum animum profitendi continerent (quem tamen non continent) adhuc non solùm metum non excludunt, sed illum magis confirmant, & comprobant, ut in puncto notat egregiè *Ciarlin. controv.* 108. *num.* 66. *lib.* 1. *Panimoll. dec.* 102 *num.* 13. *& seqq.* & melius *in Annot.* 2. *num.* 25. *Rot. dec.* 75. *num.* 7. *cor. Peutinger*, ibi: *Nec obstare dixerunt Domini Epistolas Raphaelis,*
64 *non recognitas ad Patrem conscriptas; Quia dum metus jam erat incussus, & Pater, causa metus, viveret, dd. Epistolas liberam voluntatem, jucumdumquè profitendi animum arguentes, tantò magis metum confirmat*: Ut in specie dixit *Rot. decis.* 175. *num.* 5. *par.* 1. *rec. & dec.* 8,1. *num.* 6. *circa*
65 *fin. & dec.* 887. *num.* 2. *cor. Serap.* cum quibus processit C. E. & R. *in Praenestina Nullitatis Professionis* 12. *Novembris* 1717. ut videre est *in tom.* 3. *par.* 1. *discept.* 7. *per tot.* & signanter *num.* 45. *&* 62.

Tandem nullius prorsùs relevantiae sunt Renunciatio, facta à Th. Liv. per instrumentum publicum, solemnis Apparatus in actu susceptionis habitus, cum assistentia clar.
66 mem. Em. Sanctacrucii, & interventu plurium Matronarum, necnon associatio ejusdem, facta à D. Principissa P. & denique exploratio voluntatis facta à Vicesgerente; Quia omnes isti actus, vel retorquentur ad hominem contra Monasterium, vel nihil penitùs relevant in Jure.

Et quidem retorquetur actus Renunciationis; Adeò enim Marchioni intererat fieri renunciationem (haec quippè erat primaria causa cogendi ad monacatum) ut excluso
67 Carolo Curietto, qui erat proximior, fecit falsò, sed innocenter, jurare Puellam super non existentia Proximiorum, qui possent contractui intervenire, & ut majorem timorem incuteret eidem Puellae, voluit ipsemet in abscondito interesse ipsi contractui Renunciationis in domo D. F. U ut refert Monialis Bartholetta. Pensata igitur ex parte Patris enixa voluntate reportandi dictam renunciationem, adeò proficuam, attento gravissimo prae-
68 judicio Puellae, quae absque ulla constitutione Livelli renunciavit etiam supplemento Alimentorum, & considerata praesentia Patris, Viri terribilis, & severi, ac studiosa exclusione Proximioris; Profectò non solum ex dicto actu renunciationis non excluditur metus, sed potiùs confirmatur, ut observat *Ciarlin. contr.* 108. *num.* 39 *in fin. lib.* 1. ibi: *Et metus hujusmodi verisimilis redditur ex*
69 *donatione, quam Frater Augustinus fecerat dicto ejus Fratri, propter quam ejus intererat ut ille emitteret Professionem*, & in puncto *Camerat. respons. dec. respons.* 1. *art.* 1. *nu.* 50. ibi: *Nihilominùs haec suspicio, imò, & plena probatio metus, multum ingravescit, veritatique proxima redditur ex*
70 *renunciatione, quam pro se à Donna Francisca extorsit &c.* ubi octo alii Doctores cumulantur.

Retorquetur ulteriùs ille magnus Apparatus in die vestitionis, cum assistentia Eminentissimi Sanctacrucii, Prin-
71 cipissae P. ac tot aliarum Matronarum. Ultrà quod enim proportionatus esse debuit, & Patri, & Filiae, adhùc eo mediante voluit Marchio obstaculum praebere, ne posset Th. Liv. absque suae connaturalis verecundiae offensa reclamare, & animi sui justitiam palàm ostendere, praesentibus personis in dignitate, & magnatitio Ordine constitutis, ut ad rem nostram observat *Rot. coram Serapbin. decis.* 1166.
72 *sub num.* 1. ibi: *Et sanè ad hunc effectum, ut ipsa non auderet verecundia ducta reclamare Comes invitaverat Reginam, & infantes, ut interessent Professioni.* Quapropter etiamsì eadem Puella in dicto actu Professionis se laetam, & jucundam exhibuisset, non tamen probaretur exclusio metus, quia id facere potuit ne objurgaretur de levitate, & vili animo in conspectu tot conspicuarum Personarum, & Marchionis Patris indignationem subiret, si-
73 gna suae contrariae voluntatis, & metus sibi illati ostendendo, juxta animadversa per *Bordon. de Profess. cap.* 19. qui in quaestione, an metus excludatur probatione laetitiae, & gaudii in emittenda professione *num.* 64. respondit, ibi: *Per hoc non probatur exclusio metus, quia illud gaudium referri quidem potest in actu professionis ratione suae bonitatis, non verò in causam professionis productivam,*
74 *quae sicuti affecta est metu, ita & actum professionis inficit, undè actus laeto animo factus ne videatur vilis persona in conspectu aliorum, adhùc censetur meticulosus in radice mali comminati*, & tradit etiam *Rot. post Tamburrin. de Jur. Abbatiss. decis.* 5. *num.* 6. Sed quantumvis impavida in vultu se ostenderit dicta Puella; Populus verò, qui ad Ecclesiam accesserat, nequivit dissimulare rei veritatem, dum pleno ore propalavit minas, & metum, & Deus permisit, ut ea, quae reticere cogebatur Filia, Populus pa-
làm faceret, dolens murmurando: *Oh poveretta è condotta al Macello!* 75

Neque vis ulla fieri potest super exploratione voluntatis, facta à Vicesgerènte; Quia juxta Sac. Conc. Trident. hujusmodi exploratio non solùm in Urbe, sed in toto Orbe Catholico fieri debet, & solet, & tamen probato
metu à principio, ab exploratione voluntatis, nunquam 76
argui solet purgatio metus, seu mutatio voluntatis, ut plures resolvit C. C. Et sì haec attendenda esset, nunquam verificari posset nullitas Professionis, & ratio ea est, quia cùm duraret eadem causa metus, & eadem potentia no-
cendi, si Puella explicasset suam contrariam voluntatem 77
monacationi, & metum sibi illatum, sine dubio Card. Vicarius, sivè Vicesgerens, Puellam invitam vinculo Religionis non obstrinxisset, & tunc statim irreparabiliter obnoxia remansisset gravibus damnis, quae Pater inferre saepissimè minatus fuerat; Adeòque sicuti ausa non fuit secretam protestationem emittere in Actis alicujus Notarii, ne actus iste deveniret ad notitiam Patris, ità, & tantò magis debuit contrariam suam voluntatem celare Judici, illam Exploranti, quae eò faciliùs ad au-
res Patris pervenisset; Atque hinc meritò infertur, non 78
solùm explorationem voluntatis, & ipsam Professionem, aliosque omnes actus non posse praesumi liberos, durante causa metus, sed potiùs simulatos, commentitios, & meticulos, etiamsi laeto, & jucundo animo facti appareant, nam quo magis extrinsecùs apparet laetitia, & contentamentum, eo magis intrinsecùs praesumitur metus, ut egregiè notat magnus Canonista *Rebuff. cons.* 68. *§. Nec me movet*, ibi: *Nam in matrimonio, invita non dicitur consentire matrimonio, quamvis post metum osculata
fuerit Maritum, riserit, & cantaverit cum eo, & alia signa* 79
jucunditatis praebuerit, quia simulando ea faciebat, & non cessabat metus &c. Sperell. decis. 80. *num.* 9. *Rota in Melevitana Nullitatis Professionis post Resolution. Dian. par.* 11. *fol.* 16. §. *Nec obstant, decis.* 175. *num.* 1. *par.* 1. *rec. decis.* 863. *n.* 5. *cor. Serapbin. dec.* 392. *num* 3. *&* 4. *cor. Ludovis. & dec.* 75. *num.* 7. *cor. Peutinger.*

Malum enim principium influit in omnes actus sequentes, & sicuti in Patre vigebat idem motivum cogendi etiam
de tempore explorationis, & Professionis, quinimò om- 80
nes conatus Marchionis tendebant, non tàm ad actum vestitionis, quam ad actum ipsum professionis, ità in Filia aderat eadem causa timendi, & consequenter idem metus de tempore praeciso professionis, qui non remansisset exclusus, etiamsì Puella in actu professionis nedùm laeta, & ju-
cunda stetisset, sed proprio caractere scripsisset haec verba: 81
Ego Professionem spontè emisi; ut egregiè ponderat *Bordon. Oper. var. cap.* 13. *de Probat. Cleric. num.* 36. ibi: *Quia si metu profitetur, metu etiam scribet, spontè se profecisse, & ideò per hoc non dicitur ratificare suam professionem, si invitus profecit, quia etiam coactè, & materialiter tantum scripsit, spontè professionem emisit. Scripsit ergo manu, non mente, mutando voluntatem, undè per hoc non impeditur a reclamatione.*

§. IV.

Ostenditur ex gestis post Professionem, nequaquam remànsisse purgatum metum, seu inductam tacitam Ratificationem.

Metus itaque ab initio probatus, & qui duravit de tem
pore emissae professionis, nequaquàm remansit de- 1
indè unquam purgatus, cum assiduò perduraverint querimoniae, & reclamationes Puellae de vi, & metu sibi illato post professionem, & usque ad diem motae litis super nullitate; Quinimò post obitum Patris, metus Authoris, fuerunt majores, & frequentiores, neque hanc veritatem probamus ex testibus exteris tantùm, sed ex formali exa-
mine, & jurato respectivè testimonio sex Monialium 2
Monasterii, quae plenissimam, constituunt probationem, juxtà individuales auctoritates allegatas supra §. 2.

Monialis enim Bartholetta formiter examinata, sic
ait. *Simili doglianze l'hà fatte quasi alla giornata, tanto pri-* 3
ma, che doppo la Renuncia, & anche doppo velata fin' al presente; A segno che il numero delle volte non è possibile, che possa riferirglielo &c. & paulò post ibi: *Dico bene, che simili* dogl'an-

doglianze sono state di continuo, tanto prima, che doppo fattasi Monaca, e particolarmente doppo la morte del Marchese
4 *suo Padre, non si è mai quietata, nè si quieta, tanto con me, quanto con l' altre Monache*, Soror Constantia Amari, pariter formiter examinata, sequentia refert, *Doppo poi monacatasi Suor Maria Costanza, la medema, come hò detto di sopra, hà continuato, e continua ancora di presente a fare dell' esclamazioni, che Lei s' era fatta Mona-*
5 *ca per forza, e mal volentieri, solamente per aderire alla volontà del Padre, non per sua volontà.*

Idem confirmant aliæ quatuor Moniales, quarum fides jurata producta fuit à Monasterio in Tribunali Cameræ, antè motam præsentem litem, ibi: *E l' istesse esclamazioni, e doglianze hà continuato a farle anche doppo, & in particolare seguita la morte di detto Sig. Marchese, continuamente, e pubblicamente a Noi, & a tutte le Monache.*

Comprobatur hæc veritas etiam à testibus exteris, & signanter ab Elisabetha Bacchina, formiter examinata, ibi: *Discorrendo io con Lei, li dicevo, che credevo allora si*
7 *fosse quietata d' animo di star contenta nel Monastero, mentre aveva fatto Professione, e Lei mi rispondeva con le seguenti, e consimili parole: Stò peggio, che prima; Se mi sono fatta Monaca per forza, come volete, che stii contenta? Questo Abito non me lo posso vedere addosso, e se io continuo nella Vita religiosa, io mi danno, quel che hò fatto, l' hò fatto per obbedire a mio Padre contro mia voglia, perche non hò altri, che Lui in questo Mondo &c.*

Et denique hæc omnia affirmantur à Constantia Curiet-
8 ta, à Rita Concona Nutrice, & à Francisco Minacciono, qui sub ejus depositione decessit, nec non ab altero teste Sacerdote, quæ omnia simul unita non solùm ad evidentiam excludunt purgationem metus, sed magis illius continuationem comprobant in actu Professionis, quia reclamationes antecedentes, & subsequentes pernecessè concludunt, actum intermedium fecisse meticu-
9 losum, juxta regulam, de qua generaliter *Rota in Reatina Fideicom. de Clavellonibus* 15. *Maii* 1705. *§. Potissimè coram Ansaldo*; Et in terminis nullitatis Professionis *Jacob. Gallus cons.* 66. *num.* 13. & 14. *Pilaja dec. Pontific. lib.* 1. *dec.* 12. *n.* 26. *Caren. resol.* 81. *n.* 33. & 34. *Ciarlin. contr.* 108. *n.* 53. & 54. & *Rot. post Bordon. de Profess. dec.* 3. *num.* 8.

Hisce verbis accedunt etiam facta, penitus exclusiva purgationis metus, nam Th. Liv. non obstante pluribus monitionibus, frequenter sibi factis ab Abbatissa pro
10 tempore, aliisque Monialibus, ferè nunquam accedere voluit ad Chorum, nec alia exercitia spiritualia, Monialibus propria, peragere; Quinimò in actu, quo monitiones audiebat, invehebat contra Patrem absentem, & contra ipsammet Monialem Bartholettam, ut ista refert, ibi: *Mentre non voleva venire all' Officii al Coro, nè fare altri Esercizj spirituali, che hanno fatto, e fanno le Monache velate, benche ne ricevisse continui rimproveri &c. E perche a simili rimproveri alle volte mi trovavo presente, doppo detta Suor Maria Costanza si*
11 *voltava verso di me, e diceva, che io sarei andata all' Inferno, assieme con il suo Padre, perche avevo aderito alla volontà di detto Signor Marchese, e consigliata a farsi Monaca contro sua volontà*: Et confirmat etiam Monialis Amari, & est notorium omnibus Superioribus Monasterii; Ex hoc enim contumaci, continuo, & voluntario inadimplemento, & inobservantia Regulæ non purgatur metus, sed eò magis confirmatur, ut in specie id admisit hæc Congregatio Concilii *in Patavina* 20. *Julii* 1713. ut legitur in Folio dicta die distributo, ibi: *At-*
12 *que palam asserebat, neque Choro interesse, neque Monialium Officia subire velle, cùm nullitèr Regularia Vota emisisset*; Et 7. *Julii* 1714. *lib.* 64. *Decr. fol.* 219. & *in Ulixbonen.* 17. *Novembris* 1714. *lib.* 64. *Decr. fol.* 512. ibi: *Quin etiam tanquam non Professam se reputans, Communitatis observationes parvifaciebat*, & *in Mantuana* 7. *Septembris* 1715. ibi: *Protestandosi, che era Religiosa per forza, e non voleva fare cosa alcuna, perche non era entrata di sua spontanea volontà*: ut videre est in *Tom.* 1. *par.* 2. *disc.* 20 *per tot.* & *signantèr n.* 88.

Præterea semper fuit perturbata ob violentiam sibi illatam, ut inimicus homo, non semel eam tentaverit,
13 quatenus se ipsam occideret, vel in puteum se proijceret, prout referunt præfatæ duæ Moniales, formiter examinatæ, adeo ut timens Monialis Bartholetta, nè dicta Puella aliquod flagitium contra propriam vitam patra-
14 ret, de ipsa frequenter sollicita, inquirebat per Monasterium, ut testatur ipsamet, ibi: *hò bensi temuto molto, quando non la vedevo spesso, ed in tal' occasione ricordandomi delle sue parole, l' andavo ricercando per il Monastero, com' hò seguito più volte sul timore, che Lei non avesse per qualche atto di disperazione, fatto qualche danno alla propria vita &c.* quæ circumstantia plurimùm confert ad excludendam purgationem metùs, & ad con- 15
firmandam illius probationem, ut in terminis alterius Monialis, asserentis se velle in Puteum proijcere, ob metum sibi illatum ad ingrediendum Religionem, punctualiter firmavit *Rota in decis.* 930. *num.* 1. *coram Dunoz. jun.* cum qua processit hæc Sac. Cong. *in Bisuntina* 9. *Septembris* 1713. ut videre est *tom.* 1. *par.* 1. *discept.* 1. *num.* 31. & *per tot.*

Neque in minima consideratione habendi sunt actus, qui allegari solent, ad probandam purgationem metus, seu tacitam ratificationem, quia in hoc puncto distinguen- 16
da sunt duo tempora; Primum, usquequò vixit Marchio Pater: Et secundum, post ejus obitum usquè ad diem motæ litis, Omnes enim actus, facti in vita Patris, quales sunt Renunciatio, susceptio habitus, exploratio voluntatis, Professio, & Bilietta, scripta Marchihoni, nec non aliqua verba, relata à Monialibus, quatenùs subsisterent, in aliqua consideratione haberi non possunt, quia dato metu à principio, omnes præfati actus facti sunt durante eadem causa metus, nempè vivente Marchione, & consequenter quamvis læto, & jucundo animo facti essent, quòd à parte rei non subsistit, dùm omnes præfati 17
actus habuerunt semper admixtas querelas, & reclamationes, adhùc de jure non excludunt, sed magis comprobant metum, benè *Ciarlin. controv.* 108. *num.* 61. & 63. *Rot. dec* 175. *num.* 5. *par.* 1. *rec* & *dec.* 873. *num.* 2. 3. & 4. *coram Seraphin.* ibi: *Quod autem deducitur ex cap. Ad id, quod de Sponsal.* & *aliis allegatis, procedit in cohabitatione, quæ fit cessante metu, & causa metus, ut ex dicto Textu colligitur, aliàs esset contra communem illam conclusionem, aliàs in hac causa firmatam, durante causa metus censeri metum durare, & impossibile est, ubi non adest plena liber-* 18
tas, dare voluntatem spontaneam, quod tàm in causa Matrimonii spirituali, quàm temporalis perpetuò fuit in Rota observatum; Istamque opinionem perpetuò etiam amplexa fuit hæc Sacra Congregatio, non obstante, quòd metum passus, per 20. & 30. annos steterit in Religione, & plura 19
Officia ejusdem Religionis exercuerit, nàm quoties durabat eadem causa metus, semper concessit restitutionem in integrum, ut videre est in *meis Instit. Crimin. lib.* 1. *tit.* 10. *§.* 4. *nu.* 195. ubi referuntur 17. resolutiones hujus Congreg. Conc. & *in Mantuana Nullitatis Professionis*, in qua post 22. annos Religionis, quia duravit semper eadem causa metus, priùs concessa fuit Moniali restitutio in integrum, & 20
deindè declarata fuit nullitas Professionis, & Monialis ad pristinam libertatem reversa est, ut videre est *in tom.* 1. *par.* 1. *discept.* 20 *per totam*, & *tom.* 2. *par.* 1. *discept.* 9. *per totam*; Et in terminis alterius Monialis, quæ post annos supra 30. quibus supervixit Pater, isto defuncto, 21
obtinuit restitutionem in integrum adversùs ejus meticulosam professionem resolvit hæc Sac. Cong. *in Melevitana* 18. *Novembris* 1702. & 15. *Septemb.* 1703. ut videre est *in tom.* 2. *par.* 2. *disc.* 21. *à num.* 1. *usque ad num.* 52

Exclusa purgatione metus, à gestis vivente Patre, faciliùs excluditur ab actibus, post illius obitum sequutis; Isti autem tres tantùm sunt, qui exadversò allegantur, nem- 22
pè introductio litis super Successione ad integram hæreditatem Marchionis, facta in Tribunali Thesaurarii; Petitio Alimentorum, facta in Tribunali Cameræ; Et denique concordia, seu transactio inita inter Monasterium, & Curiettam Matrem Th. Liv. Nullus tamen ex his actibus neque à longè, quinimò neque in linea simplicis adminiculi, 23
importare potest tacitam ratificationem, seu purgationem metus jam incussi.

Nam pro inducenda tacita ratificatione actus debent esse tales, qui necessariò ratificationem importent, & qui præsumi non possint gesti ob aliam causam, quam ratificandi, benè *Gratian. c.* 540. *n* 19. & melius *Camerat. respons.* 1 *art.* 2. *n.* 97. nec satis est, quòd juxta propriam naturam præsefarant tacitam ratificationem, nisi simul concurrat scientia certa, & præcisa Monialis, quòd ex talibus actibus resultare possit legitima ratificatio professionis nullæ, & irritæ, ut egregiè prosequitur *Camerat. dicto respons.* 1. *art.* 2. *n.* 78. 24
& *Rot. dec.* 3. *post Bordon de Profession.* & *dec.* 25. *n.* 9. *cor. Arguell.* Et, uno verbo requiritur animus determinatus, & præcisa voluntas ratificandi Professionem nullam; Alioquin, si actus ad aliam causam referri possint, nunquam

quam inducitur tacita ratificatio , seu purgatio metus , ut
individualiter *Camerat. dicto respons. 1. art. 2. num. 79. & 97.* ibi : *Et verba Monialis , quæ non sunt prolata in actu
determinato ad emittendam Professionem , seu ratificationem ,*
25 *sed ad alium finem , non possunt servire ad inducendam Professionem , seu ratificationem*; Et in puncto etiam *Rot. dec. 9.
num. 30. coram Arguell.* cum multis aliis concordantibus , citatis *in tom. 1. par. 1. discept. 3. per tot.* & signanter à *num. 59.
usque ad num. 79* cum quibus processit hæc Sac. Congreg. in
Veneta Nullitatis Professionis 18. Augusti 1696. ut videre est
ibidem num. 80. In concreto autem casus nostri omnia prædicta deficiunt; Nam introductio litis in Tribunali Thesaurarii super successione ad integram hæreditatem Paternam,
26 facta apparet nomine Monasterii , non autem nomine proprio , & particulari Th. Liv. & jure quidem merito ;
Nam cùm illiùs Professio de eo tempore esset in implicito
statu validitatis, omnia jura, tam passiva, quàm activa
ministerio legis , & absque ullo facto ejus Puellæ statim
transierunt in Monasterium , itaut etiamsi voluisset nomine
proprio agere , de jure non potuisset , juxta *Textum in*
27 *Can. Non dicatis num. 1. quæstion. 1 & in cap. Si Religiosus de Electïon. in 6. & in cap. Religiosi 1. de Sepultur. pariter in 6.*

Rursus facta apparet ad alium effectum , quàm ad ratificandam Professionem nullam, & ideò absonum est asserere , quod ex lite, alieno nomine introducta , induci valeat
ratificatio , seu purgatio metus , ut in puncto firmavit *Rot.*
28 *in Melevitana Nullitatis Professionis* , impressa post *Dian.
par. 11. fol. 17. §. Nec aliqua vis* , in qua nomine Professi ,
cum assertione emissæ Professionis petita judicialiter fuerant s. 10000. & tamen Rota declaravit , nullo modo con-
29 stare de tacita ratificatione , ibi : *Unde cùm facta fuerit
dumtaxat ad consequendum commodum dictarum pecuniarum , nullo modo importare potest ratificationem Professionis .*

Petitio verò Alimentorum in Tribunali Cameræ, ejusdem est irrilevantiæ; Nam ultra quod continuata etiam fuit
post introductam hanc litem in Tribunali Vicarii , tam coram Auditore SS. quàm in eodem Tribunali Cameræ , &
30 sic est impossibile , quod ex hujusmodi Instantia , ad alium
effectum facta elici possit animus in Puella ratificandi Professionem , quam eodem tempore judicialiter nullam proclamabat , adhuc cùm facta fuerit propter indispensabilem
necessitatem , qua ejus persona præmebatur , nè scilicet
nuda incederet per Monasterium , utque posset aliis suis indigentiis occurrere , quas Monasterium supplere non solet ,
insubsistens prorsus est , ex hoc actu necessario purgationem
metus , seu tacitam ratificationem , desumere , ut in puncto *Rebuff. conf. 68. per tot.* & signanter *§. Nam eo animo* ,
31 ibi : *Nam eo animo , quo continebatur in Religione , eo animo ista fecit , necesse enim erat illi , ut hoc faceret , alioquin
fame periisset , etiam obedire Patri , Matri , & Fratribus
cogebatur , & fructus recipere Prioratus , alioquin peremptus fuisset , quia ei denegabantur alimenta* , & novissimè id
admisit *Congregat. Episcop. & R. in Prænestina nullitatis
Professionis 12. Novembris 1719.* in qua in nulla habuit
32 consideratione replicatas Epistolas à Religioso scriptas
ejus Patruo pro consequendo aliquo subsidio ad inducen. ex
tali petitione tacitam professionem , ut videre in *to. 3. par. 1.
discept. 7. per tot.*

Ejusdem insubsistentiæ est transactio inita inter Monasterium , & Curiettam , in qua conventum extitit , quod
in casu, quo recuperaretur integra hæreditas Marchionis,
dividenda esset pro medietate inter dictum Monasterium ,
& Curiettam , ex quo inferunt , quod sicuti integra hæredi-
33 tas prætendi non poterat , nisi ex capite legitimationis , sequutæ ob ingressum in Religionem , ita ex hac concordia
remanserit tacitè ratificata Professio .

Ponderandum quippe est , quod in eadem transactione
nec verbum quidem fit de legitimatione ob ingressum ,
sed dumtaxat sermo habetur de divisione hæreditatis , quatenus ea integra obtineretur . Proindeque , vel purgatio
metus elici prætenditur ex pacto dividendi pro medietate integram hæreditatem , & hoc pactum initum inter
Curiettam , & Monasterium , neque per umbram importare potest purgationem metus , quia adjectum fuit ad alium
34 finem , & propter temporale interesse , ut benè probat
Camerat. ubi supra *num. 79 & 97. Rot. post Bordon. de
Profess. dec. 3. sub num. 5. vers. Non obstat* . Vel elici prætenditur , ex quo allegata fuerit legitimatio ob ingressum ,
& de hac legitimatione nullum verbum fit in Instrumento ,
& ideo ex his , quæ dicta , & facta sunt , absente Th. Liv.
& extra instrumentum , elici nequit purgatio metus , & tacita ratificatio , quæ indiget speciali mandato , & non pendet ab aliena voluntate , sed à facto positivo , & ab animo
ratificantis , ex cumulatis per *Sperel. dec. 161. nu. 42. de Vecch. in Prax. Novit. disp. 13. dub 8. num. 13. Pignatell. consult.* 35
*175. nu. 89. to. 9. Panimol. dec. 29. annot. 3. n. 33. & Rot. dec. 441.
num. 16. cor. Royas* .

Præterea supradicta transactio inita fuit nomine Monasterii , & ad commodum ejusdem Monasterii , cujus interat , & interest tueri validitatem Professionis propter utilitatem , quam inde sperat , & consequenter tantò minus
ex ea argui valet purgatio metus in Th. Liv. quæ licèt intervenerit in actu stipulationis instrumenti , interfuit tamen , 36
tanquam una ex Monialibus congregatis pro interesse Monasterii , non autem nomine proprio ; Ideoque non poterat
impedire , quin reliquæ Moniales transfigerent , immo nec
ipsa poterat non interesse tanquam obstricta titulo Obedientiæ , & jussu Abbatissæ , cui obsequi voluisse præsumitur ,
benè *Rodriquez qu. Regular. tom. 3. q. 57. art. 15. Amayden. de
Styl. Datar. lib. 1. cap. 12. num. 46. & Rot. dec. 397. num. 6. par. 4.
rec.* ibi : *Credendum est , Renatam intervenisse in illis actibus
jussu Abbatissæ , cui illa , cùm esset quoad formam exteriorem
in statu Monialis , & Professæ , contradicere non poterat* ; Et
in puncto , quòd ex transactione inita nomine nulliter Professi , qui casus est magis durus , quàm noster , non inducatur tacita ratificatio , seu purgatio metus , probat *Rebuff.* 37
conf 68. §. Etiam nunquam , ubi loquitur de Monacho, qui
nomine proprio transegerat , ac petierat alimenta , Beneficium Regulare obtinuerat , quod nonnisi Professis concedi
solebat , & per quatuordecim annos permanserat in Religione ; Et de Moniali , quæ transegerat , tertiam partem Bonorum consequuta fuerat , & 600. ducatos donaverat Sacrario Monasterii , individualiter tenet *Camerat. respons. 1.
art. 2.* ubi videtur scripsisse pro hac Causa , & materiam hanc
profundissimè tractat *per tot.* & signanter *n. 91.* ibi : *Quintò
licèt Donna Francisca tertiam partem fructuum ex propria* 38
*stipulatione , & obligatione Abbatissæ , & Monasterii acquisierit , nihilominus hæc stipulatio tacitam Professionis nullæ
ratificationem importare non potest , cùm actus hic de se talis
non sit , qui illam necessariò concludat , neque invenio Doctorem affirmantem , qui hoc audeat dicere , quinimò contrarium reperio &c.* Et in fine refert ita fuisse judicatum , &
Monialem à Monasterio exiisse , *Rot. post Bordon. de
Profession. decis. 3. sub num. 7. & seqq.* ubi , non obstante quòd Professus post mortem illius , qui metum incusserat ,
permanserat ultra annum in Monasterio , & procuraverat , ut Superiores Monasterii cederent ipsius Matri ju- 39
ra super portione suæ Legitimæ , receptis nonnullis pecuniis , adhuc resolutum fuit ex eo non fuisse metum purgatum , & idipsum in simili resolvit eadem *Rot. decis. 75. num.
9. coram Putinger.* ubi licèt Professus , post impetratum
Breve pro deducenda nullitate suæ Professionis , votasset
in Assembleis , Causas sibi delegatas , tanquam Professo ,
acceptasset , cognovisset , decidisset , & Ordini retulisset ,
quæ aliter , quàm in Religione Professo non licuissent , ut
ponderat *Rot. dec. 32. num 15. cor. eodem Peutinger* , adhuc ob 40
intermedias reclamationes Professi , censuit , ex tot actibus
non constare de tacita ratificatione , ut patet ex *dec. 75.* quæ
est revocatoria *d. dec. cor. Peutinger* .

Cæterùm sequens dilemma nimis urgere videtur : Vel
enim ipsa prætendit ex præfatis actibus , & ex mille aliis , 41
si adessent , ratificatio expressa , vel tacita : si expressa ,
nec lis introducta , nec petitio alimentorum , nec denique
prætensa transactio , & verba relata in attestationibus extortis à Monialibus , ullam syllabam licèt minimam continent
de expressè ratificanda Professione nulla , & sic objectum in
hac parte cessat in facto .

Si verò prætenditur ratificatio tacita , & hoc est magis
insubsistens , quia intra quinquennium , intra quod facti
fuerunt omnes præfati actus , de jure , nec datur , nec dari
potest tacita ratificatio , nam aliàs Regulares non haberent
quinquennium ad reclamandum , si jus hoc interim præsumeret ratificationem , ut egregiè observat *Noal. cons. 39.
num. 18.* ibi : *Quia post Professionem expressam , non potest
induci ratificatio , vel Professio tacita , nisi elapso termino* 42
*quinquennii , ad reclamandum præfixo à Conc. Trident.
cap. 19. sess. 25. de Regular. Aliàs enim si induceretur ratificatio ante dictum quinquennium , illud esset frustratorium ,
& frustratoriè appositum , & nihil operaretur : Gratian. discept. 440. num. 25. Barbos. ad Concil. sess. 25. de Regular. cap 19.
num. 3.* ibi : *In dubio intentionis de ratificanda Professione
intra quinquennium ex transactio præsumitur illam ratificasse.*

Camerat. d. respons. 1. *art.* 2. *num.* 28. ibi: *Et hoc est ita fir-*
43 *mum, ut si intra quinquennium subripit dubium de ratificatio-*
ne Professionis, judicandum sit, non fuisse ratificatam, quia
infra quinquennium non præsumit jus ratificationem: *Ciar-*
lin. contr. 108. *sub num.* 64. & 65. *Rot. dec.* 25. *num.* 22. *coram*
Arguell. & ferè in terminis terminantibus post *Bordon. de Pro-*
fess. decis. 3. *sub num.* 5. *vers. Non obstat*, juncto *nu-*
mer. 6. & 7.

Indubitatiùs in casu nostro, ubi concurrunt continuæ,
& nunquam intermissæ reclamationes, & conquestiones
Th. Liv. à die ejus ingressus in Religionem usque ad
diem motæ litis, ut supra probavimus; Tantæ enim effica-
44 ciæ sunt hujusmodi conquestiones, ut impossibile penitus
sit, eis concurrentibus, quòd ex quocumque actu, fa-
cto à Moniali, elici valeat tacita ratificatio, seu purgatio
metus, quia apertus dissensus, resultans à reclamationi-
bus, facit cessare tacitum consensum, ut egregiè notant
Rebuff. d. cons. 68. *§. Respondeo*, ibi: *Maximè quando pro-*
testatus semper quolibet anno fuit, nunquam obligaretur etiam
per centum annos, quia tunc non est conjecturæ locus, ubi
54 *certum est, nolle remanere in Monasterio*: *Noal. dicto cons.*
28. *num.* 19. *Ciarlin. contr.* 108. *num.* 62. *lib.* 1. *Camerat. dicto*
respons. 1. *art.* 2. *per tot.* & signanter *n.* 113. *Caren. resol.* 81.
num. 37. & 38. *Rot. dec.* 117. *num.* 5. *cor. Ottbob. Adden. ad*
Ludovis. dec. 385. *num.* 6. *Rot. dec.* 25. *n.* 11. *cor. Arguell. dec.*
75. *n.* 9. *cor. Peutinger. dec.* 276. *num.* 11. & *dec.* 277. *num.* 5. & 16.
cor. Ubaldo, & individualiter prosequitur *eadem dec.* 3. *post*
Bordon. de Profess. n. 8. cum aliis, cumulatis *tom.* 1. *Discept.*
Eccles. part. 1. *discept.* 3. *n.* 74. & *plur. seqq.* cum quibus proces-
sit C. C. in *Veneta Nullitatis Professionis* 18. *Augusti* 1696.
ut videre est *ibid. n.* 8.

Quidquam non officiente, quòd Th. Liv. post obitum
Marchionis ejus Patris acquieverit per decursum unius
anni cum dimidio, nec unquam excitaverit prætensio-
nem nullitatis Professionis, nisi postquam in Tribunali
46 Cameræ revocata fuit sententia super duabus unciis, quæ
emanaverat favore Monasterii, & consequenter motivum
allegandi nullitatem non fuerit metus, qui revera intercesse-
rit in Professione, sed voluntas consequendi interesse profa-
num duarum Unciarum.

Objectum enim in utraque sui parte penitus corruit, nam
quòd Th. Liv. acquieverit per annum cum dimidio post obi-
tum Patris, nihil omnino relevat: Sciebat enim jus suum
esse salvum, ex quo durabat adhuc quinquennium, nec Sa-
47 crum Concilium præscripsit, quòd in primo, aut secundo
anno metum passus reclamet, sed concedit integrum quin-
quennium, & sic acquiescentia unius, vel alterius anni non
nocet ei, qui habet integrum quinquennium ad reclaman-
48 dum per ea, quæ firmavit *Rot. dec.* 254. *num.* 10. *cor. Seraph.* & *dec.* 236. *num.* 11. *cor. Buratto*, & *dec.* 58. *num.* 15. *par.*
15. *rec.* & in præciso casu Professi, qui ultra annum post
obitum Vitrici remanserat in Monasterio, differendo pro-
49 ponere querelam invaliditatis suæ Professionis, *Rot. post*
Bordon. de Profession. dec. 3. *sub num.* 5. *versic. Non obstat.*

Re tamen vera, etiam post obitum Patris continuæ, imò
majores fuerunt reclamationes, ut referunt Moniales, tum
formiter examinatæ, tum etiam aliæ quatuor ad perpe-
tuam. Proinde cessat etiam per momentum temporis ac-
quiescientia *Carena resolut.* 81. *num.* 40. Et licèt judicialiter
promota non fuerit instantia adfuerunt justæ causæ, quæ in-
troductionem litis retardarunt; Primò enim fuit impedita
50 à Super. Monasterii; Secundò ei expediebat, quòd prius
emanaret res judicata super sua filiatione, & justificaretur
tractamentum nobile, quod recipiebat à Patre, quia quò
magis erat nobile, eò magis erat gravis metus illius amissio
nis, & eò magis timenda erat interversio Status propriæ
Personæ circa filiationem: Tertiò deficiebant pecuniæ ne-
51 cessariæ pro assumenda tam gravi lite, ac Defensores, qui
vellent eidem assistere; Et quartò denique non habebat in
promptu testes sufficientes; Proinde ut hæc omnia impedi-
menta removerentur, & omnia necessaria ad instruendam
Causam possent preparari; Labi debuit annus integer cum
dimidio, nec exinde inferri potest ad purgationem metus,
optimè *Caren. resol.* 81. *n.* 39. *Garzias de Nobilit. glos.* 12. *num.*
52 46. *versic. secundo adverte*, & in durioribus terminis, in qui-
bus nulla ex hisce circumstantiis, & impedimentis concur-
rebat, stetit Rota pro exclusione purgationis metus in *dec.*
276. *n.* 2. *cor Ubaldo*, ibi: *Post mortem verò Vitrici nec existi-*
mabant Domini metum fuisse purgatum, tum quia regula est
53 *pro Didaco, quòd metus semel illatus, semper durare præsu-*
mitur, nisi per actus contrarios sublatus doceatur, *Osasch. dec.*
179. *n.* 11. ubi, quòd actus debent esse tales, ex quibus nulla
alia præsumptio capi possit, quàm purgationis metus, &
clariùs *dec.* 277. *num.* 12. *cor. eodem Ubaldo*, ibi: *Respondeba-*
tur etiam secundò, quòd si probaretur mors, & illius scientia, 54
tamen pro purgatione metus non sufficit sola acquiescentia
etiam longi temporis post mortem ejus, qui metum attulit, sed
requiritur, quòd metus probetur sublatus per actus positivos
contrarios, aliàs durare præsumitur: Et egregiè *Rota in*
Neapolitana Professionis 26. *Junii* 1596. *§. Post verò*, & *seq.*
cor. Gypsio latè post *Bordon. de Profession. dec.* 3. *sub n.* 5. & *seqq.*
Et ita post acquiescentiam trium annorum post mortem Pa- 55
tris, qui metum incusserat, resolvit C. C. *Cremonen* 26.
Augusti 1712. & 30. *Septembris*, & 18. *Novembris* 1713. quæ
referuntur in *tom.* 1. *discept. Eccles. par.* 1. *discept.* 20. *num.* 81.
& 82. Et de dilatione reclamationis post duos annos à morte
Patris, qui metum incusserat, habemus alias duas indivi-
duales resolutiones hujus Sacræ Cong. *in Corduben.* 17. *Decem-*
bris 1701. & *in Suessana* 13. *Augusti* 1715. Et de longè majori 56
dilatione reclamandi habemus aliam æquè punctualem reso-
lutionem *in Casertana* 28. *Aprilis* 1714. in quibus omnibus
concessa fuit Gratia restitutionis in integrum non attenta d.
dilatione reclamandi per d. longum tempus.

Corruit etiam objectum in secunda parte, quòd scilicet
hæc Causa introducta fuerit propter interesse profanum dua-
rum unciarum, & post contrarias resolutiones emanatas in
Tribunali Cameræ; Novum siquidem est, quòd in judi-
ciis investigari, & attendi debeat finis, quo quis move-
tur ad litigandum, an scilicet sit profanus, vel spiritua-
lis; Solus namque Deus scrutator cordium est, & hìc
disputatur dumtaxat, an constet de metu, & an Pro- 57
fessio, de qua agitur, fuerit libera, vel meticulosa:
Non autem an finis sit spiritualis, vel temporalis;
Probato autem metu, Professio rescindenda est, etiam
si Theresia Livia moveretur ad reclamandum ex interesse
profano, & non spirituali, quia dato metu, excluditur
consensus, & sine consensu nullus contractus stare potest,
ut in terminis Professionis firmavit *Rota dec.* 930. *num.* 5. *cor.* 58
Dunoz jun. cum aliis concordantibus, citatis à *Panimoll.*
dec. 22. *num.* 3.

Verùm ut etiam huic levissimo objecto satisfaciamus, di-
cimus, quòd circumstantia temporis exadversò magnifica-
ta, ad hominem retorquetur; Nam si Theresia Livia mota
fuisset ad reclamandum ex mero interesse profano, utique li-
tem hanc intentasset, postquam Sententiam favorabilem re- 59
portaverat Monasterium ad duas Uncias Paternæ hæredita-
tis, tunc sanè vigente dicta Sententia, certa moraliter erat
de consequutione dd. Unciarum, nec expectasset, quòd d.
Sententia revocaretur in Tribunali Cameræ, & quòd inte-
resse profanum esset magis incertum, & remotum, & juxta
sensum Oppositoris remotissimum, quia ipsa supponit non 60
constare de filiatione, & supponebat etiam ante publicatio-
nem Voti Cameralis, fuisse revocatam Sententiam The-
saurarii etiam super puncto filiationis, hinc proinde sequitur,
quòd non fuit interesse profanum, quod dedit causam huic
liti, quia in hoc casu magis opportunum fuisset reclamare
vigente Sententia Thesaurarii, quàm post illius revocatio- 61
nem; Sed veritas innegabilis illa fuit, & est, quòd motiv-
um reclamandi fuit cura propriæ salutis æternæ, & de facto
continuò protestatur Th. Liv. quòd potiùs contenta est ostia-
tim victum mendicare per Urbem, & Orbem, quàm invita
habitum religiosum retinere; Neque hodiè tantùm hæc exa-
gerat, sed hanc suam voluntatem pluries propalavit etiam
vivente Patre, ut refert Antonius de Gasparis, ibi: *E molte* 62
volte mi diceva, che averebbe più a caro, che gli avesse manda-
to a dire di poter uscire dal Monastero, che se l' avesse mandato
un milione.

Concludimus igitur, pro validitate Professionis requiri
plenam libertatem, & voluntatem undique spontaneam; At
si inspiciamus tempus Educationis, Novitiatus, & Profes-
sionis usque ad diem motæ litis, se se offerunt deliquia, lacry-
mæ, & nunquam intermissæ reclamationes, ostendentes ani- 63
mum aversum Statui Religioso; Si verò personam Patris spe-
ctemus, Vir erat terribilis, severus, & propositi sui tenacis-
mus, qui non semel protestatus fuerat, ejus Filiam, *o voglia,*
o non voglia, Monaca ha da essere; Versaque vice si considere-
mus personam ejusdem Filiæ, ea quidem minorem agebat æta-
tem, & Amicis, ac Protectoribus destituta, juxta proprii se-
xus indolem timidissima erat; Si autem pensemus pondus, &
qualitatem minarum, istæ continebant ejectionem filiæ à con- 64
spectu Paterno, substractionem alimentorum in futurum, tam
Matri, quàm Filiæ, & proprii Status interversionem imma-
nem, quæ sola maximum inducit metum: Si quæramus, an
hisce malis potuisset occurrere, jam vidimus, quòd nullum
confu-

confugium in hoc Mundo ipsi præstò esse poterat: Ejus namq; Mater unicè pendebat à nutibus Marchionis, ejusque Avunculus erat illius actualis famulus, & ambobus tanquam
65 Mandatariis commissum fuit onus intimandi severissimas minas, quibus Pater ipse utebatur in Filiam.

Quinimò nec Princeps ipse potuisset ejus indemnitati consulere (& quidem raro, & inaudito exemplo) eo quia ob defe-
66 ctum probationum filiationis, frustraneus, & inutilis remansisset quicumque recursus ad Principem: Si scrutemur, vel solitum exequendi minas in Patre, vel perseverantiam contrarię voluntatis in filia, publica documenta manifestant, quòd in majori fervore minarum, & paulò ante vestitionem Marchio denegavit solita alimenta Matri, ac filię nec minimum constituit Livellum, sicque minas in hac parte plenè exequutus fuit: Et è converso filia semper continuavit in ead. contraria opinione, quia semper, & continuò reclamavit, & sem-
67 per retinuit, ac retinet Vestes Sęculares sub spe redeundi ad Sęculum (qui certè actus forsan non adhuc ad praxim redactus fuit ab alia Moniali per vim professa, talique evidentia continuam coactam voluntatem ostendit, ut neque de mero possibili alter magis expressivus excogitari possit) & denique hęc omnia coronant continua inobservantia Regulę, ac publica vox, & fama in Domo Marchionis, in Domo Amici ejusdem, in Monasterio, & Vicina Monasterii, imò, & in tota
68 Urbe: Quę si insimul ponderentur, prout in hisce casibus fieri de jure debet, & consuevit in omnibus Curiis, & Tribunalibus, adeo evidenter remanet comprobatus metus, ut constanter opinemur, nunquam in pręteritum datum fuisse casum, in quo major, & efficacior probatio metus data fuerit, & tamen ob omnimodam libertatem, necessariam in hisce contractibus, sufficeret, probationes circa metum, & libertatem esse ęquales, quia in ęqualitate probationum pręferendæ
69 essent illę, quę stant pro metu, ex adductis à *Castill. lib. 8. de Aliment. c. 59. n. 12. Mascard. de Probat. concl.* 1057. *nu.* 4. 8 & 9. *Hermosil. ad l. partit. glos.* 1 *leg.* 56. *partit.* 5. *tit.* 5. *n.* 78. & sufficeret, rem esse dubiam, quia in statu dubietatis, quando nulli-
70 tas oritur ex defectu liberi consensus, prout hìc, judicatur pro Nullitate Professionis, quia favor libertatis, quę est de jure naturę, potior semper est, & pręvalet favori Religionis, ut in puncto nostri casus considerant *Rebuff. conf.* 67 *in fine*, *Pignat. consul.* 173. *n* 43. 75. & 157. *to.* 1. *Card. de Luc. de Regu. disc.* 41. *n.* 2. & *disc.* 43 *n.* 13. & *Rot. dec.* 491 *n.* 20 *cor. Royas*, & *dec.* 9. *n.* 33. & *seq. cor. Arguel.* & *dec.* 13 *n.* 16. *p.* 14. *rec.*

§. V.

In eadem Causa.

PRimo loco retorquetur exceptio contra Antonium de Gasparis, cum supposito, quòd propter spem ineundi
1 matrimonium cum Const. Curietta testimonium perhibuerit; Nos enim docemus, quòd jam matrimonium contraxit cum altera muliere; Neque juvat excusatio, quòd matrimonium contraxerit, postquam Card. Vicarius Sententiam protulerat super validitate Professionis, quia dicta Sententia fuit circumscripta à Signatura die 2. Dec. 1717. Et matrimonium contractum fuit sub die 13. Julii 1719. & sic postquam
2 præfata Sententia non aderat ampliùs in rerum natura, & spes victoriæ vigebat, sicut priùs; Quamobrem sicuti mendacium, & falsitas contrariorum testium in hac parte est inevitabilis, ita etiam præsumitur in cæteris criminositatibus, ex adductis in *Instit. crim. lib.* 2. *tit.* 7. *num.* 14.

Respectu verò N. N. illa supponit etiam, quòd idem qualificatus testis propter spem matrimonii cum T. L. se examini exposuerit; Sed in hac parte non insistimus, non solùm quia hoc ideatum matrimonium stat in sola suspicione Op-
3 positorum, verùm etiam quia notoria probitas, & nobilis conditio d. testis, plenè cognita in Urbe, absque alia vindicatione, se ipsum defendit; Hoc unum insinuare non omittimus, quòd in toto decursu hujus Causæ, vix scivit, aut audivit Oppositor, Virum aliquem os aperire, ac pedem movere pro T. L. quod statim publicavit, matrimonia, & benevolentias; Itaut notatu dignissimum est, quod eadem Puella, quamvis adhuc reperiatur intra septa Monasterii, juxta diffamationes Oppositorum plusquam septem fuit nupta Maritis.

Magis insubsistentes sunt illæ, quæ proponuntur contra P. Crescium non solùm quia probatæ non sunt plenè, & concludenter, prout ad infamandum Virum Religiosum, piè defunctum, opus esset, sed etiam quia, si probarentur
4 non relevarent; Nulla enim ex eis est talis, quæ reddat perpetuò infamem testem, ipsumque repellat à testificando, nullaque ex eis habet tractum successivum, itaut potest simul benè stare, quod de tempore juventutis, seu in vita Marchionis, præfatus Religiosus esset lubricus, quod est prorsus insubsistens, perpetuòque falsum, & vice versa de tempore initi examinis, esset probus, ac optimæ, & timoratæ conscientiæ; Ad effectum enim repellendi testem, exceptiones debent præcisè percutere tempus examinis, & non sufficit, revera d. tempore esse criminosum, sed requiritur Sententia condemnatoria, ad tradita per *Farin. cons.* 50. *à num.* 24. *tom.* 1. *Rot. dec.* 44. *num.* 15 *par.* 14. *rec.* Et propterea 5
cùm nihil deducatur, quod concernat præcisum tempus examinis, & vice versa ex hac parte probetur bona conditio, & fama supradicti Religiosi per plures annos ante ejus obitum, & sic etiam tempore examinis, sequuti de anno 1717. & ulteriùs doceamus obiisse: *Consentimento di vero, e perfetto Religioso*, profectò in his terminis, vel præfatæ exceptiones 6
sapiunt meram calumniam, vel præferendi sunt nostri testes, individuantes tempus præcisum, & deponentes de bona fama, ut vidimus sup.

Materia etiam de qua agitur, irrelevantes prorsus reddit præfatas exceptiones, quippè minæ, & metus incuti non solent publicè, & palàm, sed inter domesticos parietes; Itaut veritas meliùs, aliundè probari non posset, quàm à domesticis illius, qui metum incussit, & propterea, sive hi domestici sint boni, sive mali quoad mores, regulare est, 7
quòd propter difficultatem probationis admittuntur etiam testes Inhabiles, Singulares, Consanguinei, Amici, Affectionati, & Parentes, & qui aliàs non admitterentur, ut 8
vidimus supra.

Quinimo præfatæ exceptiones contra P. Crescium retorquentur ad hominem, nam ex toto contextu illius depositionis habetur, quòd præfatus Religiosus erat intrinsecus, & confidentissimus Marchionis. Unde quò magis asseritur, ipsum fuisse Virum libertinum, & relaxatæ conscientiæ, 9
eò magis talis gratuita assertio ejus testimonio fidem auget, quia data confidentia cum Marchione, & supposita relaxatione ex parte testis, redditur magis verisimile, quòd ipse audivit, & fecit, nec efficacior probatio haberi potest, quàm ab illismet testibus, qui metum incusserunt, ut præter adductos supra, probant *Barbos. Vot. dec.* 77. *num.* 123. *lib* 9. *Rot. dec.* 643. *num.* 18. *par.* 1. *rec.* & *dec.* 225. *num.* 2. *coram Emer. jun.* ibi: *Non propterea minus probat ... qui meliores testes inducere non potuit ad probandum metum, quàm* 10
illosmet, qui istum incusserunt, & de facto proprio deponunt.

Et denique suffocantur omnes, tum ex magno numero eorum, qui deponunt de metu, sufficit enim, quod sint ultra tres, ut unus suppleat, & adminiculet alium, etiamsi 11
singuli exceptionem aliquam paterentur, ut, præter adductos supra, tradit *Rot. dec.* 503. *num.* 3 *par.* 4. *rec.* & *dec.* 34. *nu.* 4. *par.* 11. *rec.* Tum ex peculiari circumstantia facti, quæ in nostra hypothesi concurrit: Lis enim ista principaliter vertitur inter T. L. & Monasterium S. Bernardini de Urbe, quia Professio, de cujus nullitate hodiè agitur, est contractus 12
ultrò, citròque obligatorius inter Monasterium, & Monialem, & Oppositor non potest stare in hac Causa, nisi tuendo jura Monasterii; Quamobrem sicuti Monasterium non posset allegare exceptiones personales contra P. Crescium, de Gasparis, Curiettam, & Bacchinam, quia omnes isti fuerunt inducti, examinati, & producti ab ipsomet Monasterio in alia Causa Successionis in Camera, & sub fundamento eorum depositionis, obtinuit Sententiam favorabilem super filiatione in d. Tribunali, ea ratione, quia ex in- 13
ductione, & productione censetur taliter approbata Persona, ut exceptiones personales nequeant ampliùs allegari, non solùm in illa, sed nec etiam in alia diversa Causa ad *Tex. in l. Si quis Testibus C. de Test.* & magistraliter plenè discusso articulo probat *Rot. dec.* 295 *nu.* 1. & *per tot. cor. Seraph.* quæ in hac materia est magistralis. Tantò minus deduci possunt ab Oppositore, qui in hac Causa nullum habet proprium, & particulare interesse, & admittitur tantùm ad tuendam Causam ex juribus Monasterii pro ejus prætenso interesse secundariò in alia causa Successionis; Aliàs enim 14
plus juris haberet accessorium, quam principale, quod in jure non permittitur, ad tradita per *Lotter. dec.* 63. *à num.* 5 & *Panimol. dec* 29. *annot.* 2. *n.* 3. & 4.

Exclusis exceptionibus personalibus, omitti poterant emendicatæ contradictiones quoad dicta, elicitæ ex comparatione examinis, facti in Causa Successionis in Camera cum altero examine, sequuto in præsenti Causa totaliter 15
distincta, & separata; Siquidem in illa Causa Monast. S. Bernardini gerebat figuram Actoris, suaque intererat, & intereſt

terest sustinere validitatem professionis, & ideo expediebat,
quod testes, ab ipso inducti nec verbum quidem facerent de
nimis paternis, ac de contraria voluntate T. L. circa mo-
nacationem; Expediebat etiam R. C. cæterisque Prætenso-
16 ribus hæreditatis Marchionis, qui dederunt Interrogato-
ria, ne illa caderent super minis paternis, quia quo magis
remanebat probata effrænata voluntas Patris, directa ad
monacationem, eò magis justificabatur filiatio T. L. respe-
ctu ejusdem Marchionis; Et consequenter frivola est præ-
tensio, quod ex quo testes non retulerint minas, & aver-
sionem Statui Religioso in dicta Causa Successionis, ne-
queant postea illas specificè, & præcisè referre in altera
Causa nullitatis Professionis, totaliter diversa; Tunc testes
enim ideo non retulerunt præfatas minas, quia non fuerunt
super eis interrogati, nec ulli ex Collitigantibus expediebat
interrogare, minusque poterant non interrogati, respondere;
Et viceversa ideò in hac Causa nullitatis circa minas, &
metum specificè deposuerunt, quia fuerunt etiam specificè
17 interrogati, neque de jure testibus prohibitum est plus dice-
re in secundo, quàm in primo examine, præsertim si pri-
mum concernit Causam diversam, & in eo non fuerint præ-
cisè interrogati, ut vidimus sup.

Vindicatis igitur nostris testibus à prætensis exceptioni-
bus, tàm in Persona, quàm in dicto, remanet adeo con-
18 cludenter probatus metus, incussus T. L. ad extorquendam
professionem, ut dari non possit casus, in quo efficacior
probatio dari possit; Quippe ipsa destituta erat probationi-
bus quoad Statum suæ filiationis, & in Fide Baptismatis
descripta fuerat, tanquam nata ex fictitiis Parentibus,
itaut totum ejus esse pendebat ab agnitionibus Marchio-
nis, à quibus poterat ad ejus arbitrium desistere; Cùm ita-
que Marchio minari fecerit huic infelici Puellæ substractio-
nem Alimentorum in futurum, ibi: *Che non gli averebbe
dati più Alimenti*, & interversionem Status propriæ Perso-
19 næ, ibi; *Che non l'averebbe riconosciuta più per Figlia, e
e non l'avrebbe riconosciuta piu per niente &c.* hujusmodi mi-
næ reputantur in jure adeo grave, ut metum gravissimum
& maximum inferant, ut quoad subtractionem Alimen-
torum est Textus literalis in *l. Necare, ff. de Liber. agnos.* &
quoad interversionem Status Personæ, habemus *Textum in
20 l. Isti quidem ff. de Eo, quod met. caus.* ibi: *Qui instrumenta
Status mei interversurus est, nisi dem, non dubitatur, quin
maximo metu compellar*, & præter alias authoritates, alle-
gatas supra, in terminis tradit P. *Anaclet. in Jus Canonic.
lib. 3. tit. 31. §. 6. de Profess. Relig. express. num. 165.* ibi: *Item si
ii, à quibus Novitii vita, & fortuna dependet, minentur,
quo Egressuro nullum amplius subsidium; vel auxilium sint
21 præbituri, quæ singula, & multò magis conjuncta, Viri
prudentis arbitrio, sufficere possunt ad gravem metum incu-
tiendum, consequenter ad reddendam Professionem invali-
dam, præsertim si Persona, aliàs sit timida, vel rudis, aut
ad repellendas importunitates minus idonea.*

Agnoscunt contrarii Scribentes verificationem præfata-
rum minarum esse decisivam hujus Causæ favore Th. Liv.
& efficaciam dictarum Authoritatum in Jure esse insuperabi-
22 lem, & ideo conantur factum declinare, supponendo, quod
Marchio Pallavicinus posuerit in Filiæ libertate eligere Sta-
tum monacationis, aut nuptias temporales; Quodque in
casu electionis nuptiarum, proposuit matrimonium cum Fa-
brolignario, aut alia vili Persona, inde inferentes, quod
minæ circa matrimonium inæquale non tollunt libertatem,
23 nec inducunt metum coactivum, & unicè directum ad mo-
nacationem, prout ad effectum nullitatis professionis est ne-
cessarium.

Hujusmodi autem objectum, in quo tota contraria defen-
sio hodiè reducitur, facillimè confutatur, si tempora distin-
guemus; Marchio enim Pallavicinus oblationem utriusque
24 Status fecit ejus Filiæ de tempore, quo conscius adhuc non
erat de ejus voluntate, an scilicet inclinaret potiùs matrimo-
nio spirituali, quàm temporali, & de facto misit b. m. Ghez-
zium, non ad effectum minandi, seu jubendi præcisè mo-
nacationem, sed unicè ad effectum explorandi voluntatem
ut refert Bartoletta, ibi: *E perche d. Prelato vi venne per
l'istesso fine più volte ad esplorarla*: Et ab hac exploratione
in cognitionem venit, quod illa non inclinabat ad monachis-
mum, quia audivit responsa, ibi: *Vorrei continuar in que-
25 sto stato, che stò adesso, e star sempre così*, & paulò post ite-
rum instigante eodem Ghezzio, ibi: *Per dargli sodisfazio-
ne a mio Padre, Io mi farò Monaca, ma non che lo mi facci vo-
lontieri, perche la mia volontà saria di star Secolara*, quæ
sonabant in apertam negativam quoad Statum religiosum,
ut Ponderanti patet.

Relato per eundem Ghezzium hujusmodi negativo Res-
ponso, non ampliùs Marchio reliquit in libertate Filiæ eli-
gere matrimonium, licet vile, & inæquale, sed præcisè, 26
& absolutè injungere ei fecit, quod necesse erat assumere ha-
bitum religiosum, ut refert Crescius in 2. ejus colloquio,
ibi: *Io andiedi a dirgli da parte del Sign. Marchese sudetto,
che questo voleva in ogni conto si facesse Monaca, altrimente* 27
*averia perso affatto la grazia sua, e non gl'averia dati più
alimenti*, de Gasparis ibi: *E mi ricordo, che gli diceva, che
Lui voleva si facesse Monaca, e che così aveva da essere &c.
altrimenti, che la voleva abandonare &c.* Bacchina, ibi:
*Mia Figlia Monaca la voglio, e Monaca deve essere, se non al-
trimenti io l'abbandonerò, e non la riconoscerò mai più per Fi-* 28
glia, e non li darò più alimenti, Conconi, ibi: *Il Sig. Mar-
chese sempre li rispondeva, che Lui voleva esser obbedito, e
cha voleva senza altra replica, che si facesse Monaca, altri-
menti minacciava di non volerla riconoscer più per Figlia &c.
e di non volerli dar più alimenti*. Sartoria, ibi: *Ma che Lui* 29
*voleva senz'altro essere obbedito, e che si facesse Monaca, al-
trimenti l'averebbe abbandonata affatto, e non l'averebbe ri-* 30
conosciuta più per niente.

Et denique, omissis aliis, idem refert de Marchis Cubi-
cularius Marchionis, ibi: *Io li suggiunsi, che il Sign. Mar-
chese mi aveva ordinato, che li facesse sapere in suo nome, che
Lui voleva in ogni conto si facesse Monaca, e se non si faceva
Monaca, non li voleva dar più alimenti, e non la voleva ri-
conoscer più per Figlia:* Ex quibus omnibus palpatur mani- 31
bus, quod Marchio Pallavicinus post exploratam, ut su-
pra, ejus voluntatem non reliquit in Filiæ libertate eligere
matrimonium, etiam inæquale, sed sub minis denegationis
alimentorum, & interversionis Status propriæ Personæ,
quas copulativè referunt omnes præfati testes, coegit eam
præcisè ad suscipiendum habitum monasticum, cum dene- 32
gatione cujuscumque auxilii in casu matrimonii tempo-
ralis.

Idque in gradu quodam superlativo probant testes, pro-
ducti in Camera ab ipsomet Oppositore, ubi testantur, quod
pluriès requisitus Marchio à Curietta, ut Filiam matrimo- 33
nio collocaret, eique subministraret aliquod subsidium,
quod denotat etiam matrimonium minùs nobile, quod priùs
proponere fecerat mediante Ghezzio, semper Marchio re-
cusavit ibi: *Essendo la b. m. del Sig. Marchese ricercato dalla
Sig. Costanza Curietti a collocare in matrimonio una Zitella* 34
*per nome Teresa Livia, che allora si trovava in Educazione
nel Monastero di S. Bernardino, e volerli assegnare per tal'
effetto qualche Sussidio, &c. ha sempre sentito, che detto Sig.
Marchese lo ricusava di fare, dicendo bensì, che se si fosse
fatta Monaca, esso gl'averebbe &c.* Et clariùs paulò post sub-
jungit idem testis, cum quo concordant etiam alii, quod in
casu matrimonii temporalis, nolebat eidem subministrare 35
nec minimum quadrantem, quinimò nolebat eam ampliùs
agnoscere in Filiam, ibi: *Che se poi &c. volontà di maritar-
la &c. che Lui non ci voleva entrare, nè spendere un quadri-
no &c. Se è tua Figlia, pensaci tu, che io non ci hò che fare,
ne la conosco per niente*.

Ex his itaque testibus, exadverso inductis, & productis,
excluditur mirabiliter libertas illa, quæ exageratur fuisse
Filiæ relicta eligendi matrimonium carnale, quamvis vile,
& inæquale, dum Marchio in casu matrimonii, nec tenuis- 36
simum subsidium, nec unum minimum quadrantem subministrare
minabatur, ibi: *Non ci voleva entrare, nè spende-
re un quadrino*. Et ulteriùs verificantur ad evidentiam illæ
minæ, quæ in substantia referuntur à nostris testibus, tàm
circa denegationem Alimentorum, quàm circa interversio-
nem Status, & denegationem filiationis; Nostri enim testes
asserunt, quod si Th. L. non fiebat Monialis, Marchio no-
lebat amplius subministrare Alimenta, & viceversa testes 37
contrarii confirmant, quod in casu contrario monacationi;
non ci voleva spendere un quadrino; Nostri testes deponunt,
quod ultra denegationem Alimentorum, nolebat Marchio
ampliùs illam agnoscere in Filiam; Idipsum ad unguem con-
firmant testes contrarii, ibi: *Se è tua Figlia, pensaci tu, che
Io non ci hò che fare, nè la conosco per niente*; Facta igitur
combinatione testium hinc inde, prout in hac materia pro-
batoria fieri debet, adeò armonicè conveniunt inter se, ut
sine læsione veritatis controverti ampliùs non possint hæc
duo; Primum, quod Marchio absolutissimè volebat mona-
cationem, & non matrimonium temporale. Secundum, 38
quod in casu non sequutæ monacationis denegaturus erat ali-
menta, & nolebat amplius T. L. agnoscere in Filiam, quæ
minæ de Jure reputantur gravissimæ, & maximum metum
inducunt, ut probavimus supra.

Cla-

Clariùs exclusionem libertatis quoad matrimonium carnale probat Crescius, qui cùm post secundum colloquium, habitum cum Th. Liv. insinuasset Marchioni, quod ipsa inclinabat potiùs ad matrimonium temporale, quàm ad spirituale; Marchio non acceptavit propositionem, & electio-
39 nem ejusdem, quàm supponitur exadverso reliquisse in libertate Filiæ, sed barbaro quodam modo respondit, ibi: *Ed il detto Sig. Marchese mi rispose, spasseggiando, si farà Monaca, o che Lei voglia, o che non voglia, si farà Monaca*, Et obtento postmodum intentum vestitionis, gloriosus se jactavit ibi: *Ci ho messo un Catenaccio, tanto ho fatto fin, che ci sono arrivato a farla far Monaca; Io sono un Uomo, che quando mi metto in capo una cosa, così la voglio, e così ha da*
40 *essere*: Et quia hucusque gesta satis non erant pro complendo ejus proposito, & vice versa stimulis conscientiæ cruciabatur, ne T. L. propalaret animum suum in die Professionis, statim audito postmodum Nuncio functionis, jam sequutæ, lætus exclamavit ibi: *Tutto allegro sbattendo le mani, mi disse già ho messo il Catenaccio: O adesso esca, se puole*, ut de facto proprio testatur metu excommunicationis ejus Cubicu-
41 larius; Illa enim verba, relata à de Gasparis, Magistro Domus, quod post sequutam vestitionem, Marchio se jactabat ibi: *Già ho messo un Catenaccio*, & altera, relata à Cubiculario, ibi: *Già è messo il Catenaccio, o adesso esca se puole*, concludunt ad evidentiam etiam ex propria confessione Marchionis violentiam Filiæ illatam, & hæc est melior probatio metus, quæ in hoc Mundo dari potest, ut in puncto probat *Camerat. resp. dec. 1. n. 50.* ibi: *Addita præsertim jactantia ejusd. Principis &c. & Rot. dec. 643. n. 18. p. 1. rec.* ibi: *Quartò videtur etiam confessio extrajudicialis ejusdem Phi-*
42 *lippi, de metu per eum illato, dum se jactavit, quod sua opera contractum fuerat hujusm. matrimonium &c.* quod hic pariter ad unguem verificatur, ibi: *Tanto ho fatto, fin che ce l'hò indotta a farla far Monaca &c.*

Quidquam non relevante, quod minæ istæ denegationis alimentorum poterant à T. L. evitari, recurrendo ad Matrem, quæ erat dives, & habebat magnum patrimonium, Quia hoc suppositum non regit in facto; Licet enim Ursu-
43 la, Mater Curiettæ, reliquerit in sua hæreditate sc. 7. mil. circiter, adhuc duos etiam reliquerit Filios, nempe Carolum, & Constantiam Matrem T. L. itaut portio, obventa Constantiæ non sit sc. 7. mil. prout supponitur, sed sc. 3500. quæ deposuit in Banco Marchionis; Minusque relevat in jure; Primò, quia istæ pecuniæ reperiebantur in posse Mar-
44 chionis, & ideò prius agenda erat lis cum Marchione pro earum recuperatione: Secundò, quia T. L. non habebat documenta, quod dicta Constantia esset ejus Mater, & ideò non poterat ab ea petere alimenta; Tertiò quia ipsamet Constantia protestabatur, non posse cum propriis pecuniis Filiam alere; Quartò etiam si potuisset, & voluisset, adhuc Filia non poterat evitare gravissimum damnum omissionis quasi possessionis propriæ filiationis, quam ultra denegationem alimentorum, intervetere minabatur Marchio Pallavicinus: Et quintò denique quia magna erat differentia, inter
45 alimenta, quæ consequi potuisset à Matre ferè ad naturæ necessitatem, ab illis quæ more Nobilium recipiebat à Patre, & consequenter semper malum, à Patre comminatum, erat gravissimum, & Filiæ intolerabile, quod sufficit ad inducendum metum, juxta authoritates allegatas supra.

Minusque juvat, quod, tam minæ circa denegationem alimentorum, quàm circa interversionem Status Personæ T. L. factæ fuerint à Marchione inter domesticos parietes, & in absentia Filiæ, adeoque causare non potuerint metum;
46 Quia admisso, quod Pater revera minabatur denegationem alimentorum, & interversionem Status, ac filiationem, quatenùs Filia non fieret Monialis, illicò probatur, quod pervenerint ad ejus aures; Et primò ab examine Crescii, qui deponit de facto proprio, se T. L. nomine Marchionis denunciasse denegationem alimentorum in futurum, & interversionem Status Personæ. Secundò à de Gasparis, qui pariter testatur, minas Paternas T. L. delatas. Tertiò à Curietta; Quartò à Conconi, quæ pariter deponit de facto
47 proprio. Et quintò denique à de Marchis Cubiculario Marchionis, deponente pariter de facto proprio. Qui omnes superlativam constituunt probationem, quia speciale est in hac materia, ut sufficiat unicus tantùm testis de visu, seu de facto proprio, & alii de auditu, juxta plures Resolutiones S. Cong. de quibus supra.

Neque hic sistit probatio, quod præfatæ minæ pervenerint ad aures T. L. Sed habemus ulteriùs plures, & reiteratas confessiones ejusdem, quæ cum omnibus Personis, quas
48 alloquebatur, exagerabat, quod fiebat Monialis per metum & contra propriam voluntatem, ac propter minas paternas, ut signanter testatur Bartoletta, & aliæ quatuor Moniales, ac doctus Curialis, ibi: *Sempre mi rispose, che ci si faceva per forza, e minaccie del Sig. suo Padre &c. il quale gl'avea fatto intendere, che lui assolutamente voleua si facesse Monaca, e che in tal caso l'auerebbe trattata da Figlia, e da pari sua, & in caso contrario non la voleua riconoscer più per niente* (Notentur quæsò ista verba, quia ad unguem concordant 49
cum minis, factis à Patre, & relatis à testibus) *e la voleva affatto abbandonare &c.* Si itaque in facto certum est, quod Marchio minatus fuit denegationem alimentorum, & interversionem Status Th. Liv. & hoc resultat, tum ex nostris testibus, tum etiam ex testibus contrariis; Rursus si nostri 50
testes de facto proprio testantur, hujusmodi minas eidem nunciasse; Et denique si ex ore proprio Th. Liv. paulò ante vestitionem resultat, plenam notitiam habuisse præfatarum minarum, & unicè ex earum timore coactam fuisse suscipere habitum monasticum, nihil interest, quod Pater minatus fuerit in absentia, quia idem est, quod personaliter à Patre inferantur, ac quod ab aliis ejus nomine nuncientur; Et sufficit probare, metum fuisse illatum, licet Persona inferens non designetur ad *Text. in l. Non interest C. de His quæ vi met. caus.* ibi: *In hac actione non quæritur, utrum is, qui convenitur, an alius metum fecerit: Sufficit enim hoc docere, metum sibi fuisse illatum, vel vim*: Et denique sufficit, quod à Tertiò tantùm, etiam absque speciali commissione referantur, ut pluribus authoritatibus ostendimus supra §. 2. 51
num. 146.

Minoris ponderis est aliud objectum, quod ignoretur, an Ghezzius accesserit ad Monasterium prius, quàm Crescius, seu potiùs iste præcesserit Ghezzium: Quia ipsamet verisimilitudo, & natura negotii idipsum explicat, & declarat, dum Ghezzius missus fuit ad explorandam voluntatem T. L. an scilicet inclinaret potiùs matrimonio spirituali, quàm temporali; Signum evidens, quod Marchio ante hujusmo- 52
di explorationem ignorabat aversionem, & contrariam voluntatem ejusdem Statui Religioso, & ideò intempestivæ, & impropriæ erant minæ ad terrendum; Rursus Bartholetta, quæ refert accessum utriusque, juxta ordinem Scripturæ, prius nominat Ghezzium, quàm Crescium, & denique de Marchis Cubicularius Marchionis testatur, quod Marchio miserat ad Filiam Ghezzium, & Crescium, abs- 53
que ullo fructu, & ipse ultimo loco accessit post dict. Ghezzium, & d. Religiosum, & non posuit in libertate electionis status T. L. sed verbis imperativis nomine Patris jussit, quod omninò fieret Monialis, retulitque in casu inobedientiæ minas gravissimas, qui solus testis sufficit ad declarandam illam circumstantiam, cæteroquin admodum verisimilem, quod priùs Pater exploraverit voluntatem Filiæ, & postmodum minatus fuerit, & consequenter, quod priùs accesserit Ghezzius ad explorandam voluntatem, & deinde, 54
ea explorata, ad terrendum, & incutiendum metum accesserint alii testes, ut patet Reflectenti.

Hinc insubsistens est ponderatio illa, quod Marchio jam reportaverat à Filia consensum monachationi mediante Ghezzio, & ideò superfluum erat mittere testes ad terrendum; Quia Nos inspicere non debemus, an esset superflua, 55
nec nè missio aliarum Personarum; Sed unicè, an verè, & realiter aliæ Personæ accesserint, & minas retulerint; Prout accessisse, & minas intulisse constat ex testibus, deponentibus de facto proprio, supra enunciatis Cæterùm non regit in facto, quod Ghezzius, jam reportasset consensum Monacationi, quia Th. L. semper respondebat, quod intendebat perpetuò morari in Monasterio, tanquam Sæcularis; Quamvis autem ad importunitatem Nuncii, ultimo loco responderit, ibi: *Per dargli sodisfazzione a mio Padre, io mi farò Monaca*, adhuc statim superaddidit, solitam con- 56
ditionem adversativam Statui religioso, ibi: *Ma non, che Io mi facci volontieri, perche la mia volontà saria di star Secolara*; Quæ verba non important consensum, sed positivum dissensum Monacationi, & ideo pernecesse debuit Marchio, ut suum propositum executioni demandaret, mittere alios testes, qui, sublata libertate electionis Status, unicè præciperet Monacatum, relatis gravioribus, & durioribus minis, & consequenter argumentum à superfluitate, aliàs in jure levissimum ex adductis in *dec.* 349. *num.* 13 *par.* 6. *rec.* cessat penitus in facto.

Minùs relevat replicatio, quod non sufficiat probare minas graves, & sufficientes ad annullandam Professionem; Sed ulteriùs necesse sit copulativè probare minantem soli- 57
tum esse minas exequi: Replicatio enim non regit in facto, & corruit in jure; Et quidem in facto non regit, quia notum

tum est toti Urbi, cujus naturæ esset Marchio Pallavicinus, & quantum esset propositi sui tenacissimus, & ideò ulterior probatio non esset necessaria; Adhuc tamen hujusmodi solitum comprobamus ex testibus, formiter examinatis, & concordat alter testis, qui metu excommunicationis idem revelavit.

Corruit pariter in jure, quia, quidquid sit quoad Personas extraneas, in quibus terminis procedunt, & intelligendæ sunt authoritates, quæ in contrarium allegantur, respectu Patris, seu alterius Personæ, cui de jure debetur reve-
58 rentia, absolutum est in jure, quod necesse non est probare solitum exequendi minas, sed satis est, quod minæ potuerint exequi, & probabilis timor, quod exequerentur, ut materiam examinando de veriori opinione testatur *Castill. contr. jur. lib. 9. cap. 59. num. 53.* ubi asserit, *Riminaldum* allegare ad hunc propositum unum fundamentum, adeo textua-
59 le, & concludens, ut non modò dari, sed nec excogitari possit responsum, & distinguendo inter Personas extraneas,
60 & Patrem, seu alium, cui debeatur reverentia, in puncto docet *Rot. dec. 870. n. 16. cor. Emer. jun.*

Sed quid tempus terimus in his, cæteroquin validissimis fundamentis; Marchio enim Pallavicinus non solùm erat solitus exequi minas, prout probant testes relati sup. & non solù poterat ad ejus arbitrium illas exequi, quia ab ejus nutu pendebat subministrare in posterum alimenta, & agnoscere T. L. in Filiam; Sed quod ponderabilius est minas denegationis alimentorum contra eandem effectivæ executioni demandavit; Sanè sciebat ipse, quod Monasterium S. Bernardini non subministrabat Moniali, nisi purum victum, & in reliquis necessariis, & personalibus indigentiis opus erat congruo Livello; Sciebat, quod Dos duplicata, eidem assignata, inserviebat dumtaxat pro exemptione ab aliquibus Officiis, non autem pro aliis expensis, quotidiè necessariis, quia hoc ipsum specificatum fuit à Monialibus, ante vestitionem, ut
61 constat ex Notula, reperta in hæreditate Marchionis, & tamen inhumano quodam modo coegit Filiam, nullo priùs constituto Livello, ad renunciandum, non solùm juri alimentorum, sed etiam eorum supplemento, prout cantat Instrum. Renunciationis, quod Marchio ex suprad. sciebat esse necessarium, idque peregit, non obstantibus reclamationibus, & conquestionibus Filiæ, quas referunt Moniales, & ad tenendam sibi omnino subjectam, & subordinatam T. L. nè unquam posset reclamare; Quisque enim vi-
62 det, quod ex hac renunciatione Marchio voluit penitus jugulare infelicem Puellam, & nè unquam posset à violentia, sibi illata, reclamare, conatus fuit, non solùm tollere alimenta ad tempus, sed Jus etiam, quantum in ipso fuit, illa etiam petendi in futurum, quo nihil inhumanius excogitari potest, & nihil potentiùs, & efficaciùs allegari valet, ad probandas minas circa denegationem alimentorum, earumque effectuationem, & executionem, itaut ab obitu Patris usque ad præsens experiatur T. L. & patiatur barbaros effectus hujus iniquæ Renunciationis, dum destituta omni Li-
63 vello, omnique humano auxilio, seminuda ferè incedit per Monasterium, & bona Marchionis, occupantur ab Exteris.

Hoc atrocissimum factum, adnexum etiam habet cumulum præsumptionum, & circumstantiarum, quæ mirabiliter comprobant metum, ut vidimus supra, & propterea
64 omitti poterant ea omnia, quæ exagerantur ad excludendum metum. Si enim quæritur actus extrinsecus, indicativus voluntatis, contrariæ ad monacationem, potest præ oculis haberi retentio Vestium sæcularium usque ad præsens,
65 cum protestatione, quam refert qualificatus testis; *Che poteva essere, che un giorno non gli auessero a servire;* Si quæritur, an aliquam fecerit protestationem secretam, aut publicam; Legi potest jurata depositio quatuor Monialium, producta ab ipsomet Monasterio in Camera; Necnon formale examen Bartholettæ, & Amari, & statim invenietur, quod T. L. ante vestitionem, tempore Novitiatus, post Professionem, semper, & continuò conquesta, & protestata fuit, quod per vim, & metum fiebat, & facta fuerat
66 respectivè Monialis, & quod hoc semper habuit, & habet in ore, itaut impossibile fermè supponant, referri posse numerum, & vices, quibus hujusmodi protestationes factæ fuerunt; Et denique si desideratur nomen Personæ, interpositæ à Th. L. ad emolliendam duritiem Marchionis, videri potest testimonium Conconæ Nutricis, de qua unicè confisa fuit, ibi: *Mandò d. Sig. Teresa a chiamarla più, e più volte, e se li raccommandaua, che andasse al Padre a pregarlo, che non la facesse far Monaca, perche non ci aueua alcuna vocazione, ed assolutamente non ci si voleua fare.*

Concludimus igitur in hoc puncto metus, quod versamur intra quinquennium, quo casu leviores sufficiunt probationes; & hic non leves, sed gravissimæ concurrunt; nam Marchio erat Pater naturalis, conveniri non poterat judi- 67
cialiter, erat vir severus, ferox, & violentissimus; T. L. erat timidissimæ conditionis Adolescentula, erat minoris ætatis, & destituta omni humano auxilio, quia nec Princeps, nec Judices, nec Consanguinei poterant malis, sibi comminatis, occurrere; Pater minatus fuit denegationem alimentorum, & interversionem Status Personæ, & Filia se opposuit, quousque potuit, & reclamavit ante vestitionem, tempore Novitiatus, post Novitiatum, & semper, & inde orta est publica vox, & fama in domo, & in ejus Vicinia, in Monasterio S. Bernardini, atque per totam Urbem, quod ipsa per vim, & metum fiebat Monialis; Quæ omnia si insimul ponderentur, prout in hac materia fieri so- 68
let, vel certè in hoc casu haberi debet tanquam superlativè probatus metus, vel nunquam inposterum dari poterit casus, in quo efficaciùs probari possit.

Dato igitur metu, nullius prorsus relevantiæ, & subsistentiæ est prætensa illius purgatio, ac tacita ratificatio; Quia vel ex adverso prætenditur inductam esse purgationem, seu tacitam ratificationem ex actibus sequutis, vivente Mar- 69
chione, qui metum incussit, vel ex illis, sequutis post ejus obitum; Si ex actibus, factis vivente Patre, & sic durante adhuc causa metus, vana est hujusmodi prætensio, quia etiamsi essent mille, & essent omnes jurati, & præseferent liberam, & spontaneam voluntatem profitendi, nunquam importare poterunt purgationem metus, seu tacitam ratificationem, quia principium meticulosum influit in omnes actus sequentes, durante causa metus, & quo magis isti apparent liberi, & jucundo animo facti, eò magis præsumun- 70
tur meticulosi, commentitii, & ficti, ut latè probavimus supra.

Si vero ratificatio desumi prætenditur ex actibus, sequutis post obitum Marchionis, & in hoc pariter distinguendum est; Aut Monast. se fundat in ratificatione expressa, aut ta- 71
cita; Si in expressa, nec una miserabilis syllaba, aut verbum legitur ex actibus magnificatis, qui sonent in ratificationem Professionis expressæ, & consequenter objectum cessat in facto.

Quatenùs autem fundamentum constituatur in ratificatione tacita, absolutum est in Jure, quod quando præcessit Professio expressa, quæ sit nulla, prout hìc, quicumque actus fiant à nulliter Professo, durante quinquennio, concesso à Conc. Trid. ad reclamandum, nunquam inducunt 72
tacitam ratificationem, quia aliàs Professus non haberet quinquennium ad reclamandum, si ex interventu ad Chorum, & ad actus Capitulares, & ex delatione habitus induceretur ratificatio, juxta authoritates allegatas sup. §. 2.

Neque applicantur DD. qui in contrarium adducuntur; Quia procedunt, & intelligendi sunt, quando præcessit tacita tantum Professio, quæ à Conc. Trid. sublata non fuit; 73
Tunc enim si tacitè professus intra quinquennium faciat actus, qui conveniant solis Professis, prout sunt gestatio habitus, interventus in Capitulis, & in contractibus, & hujusmodi, ex his actibus dicitur potiùs probata tacita Professio, quam ratificata, & in his terminis Professionis tacitæ, seu ratificationis Professionis tacitæ, loqui- 74
tur *Text. in cap. 1. de Regul. in 6. Cardin. de Luc. de Regul. disc. 40. num. 7. & 8. & Rot. cor. Merlin. dec. 1. in fin. & Panimol. decis. 29. annot. 1. num. 20.*

Oppositum autem procedit in Professione expressa, in qua Nos versamur, quia ex quocumque actu, facto intra quinquennium à nulliter Professo post Professionem expres- 75
sam, induci non potest tacita ratificatio, quia præsumitur semper consecutivus ad primum actum nullum, & capax non est ratificandi Professionem expressam nullam, ut distinguendo unum casum ab altero, probat *Ciarlin. cap. 108. n. 65.* ibi: *Denique respondetur, prædicta de ratificatione procedere in tacita Professione, quæ censetur ratificata per gestatio- 76
nem habitus Professorum, ab aliis distincti, sed non habere locum, quando emissa est Professio expressa, post Concil. Trid. quo conceditur quinquennium ad reclamandum, nam ante quinquennium non est quærendum de tacita ratificatione ex delatione habitus per annum, quia præcedente expressa Professione, non præsumitur nova voluntas ratificandi, sed potiùs perseverantia in priori irrita Professione, alioquin frustrà Concilium concederet quinquennium ad reclamandum &c.* & 77
ipsemet *Card. de Luc. disc. 40. de Reg.* postquam distinxit Professionem tacitam ab expressa, & postquam sermonem habuit de primo casu Professionis tacitæ *à num. 7. usque ad 9.* descen-

dit

dit poſtmodum ad Profeſſionem expreſſam, & ſub *num.* 10. ſic ait: *Abſque dubio iſte caſus eſt longè difficilior, ex duplici conſideratione; primò nempe, quia ex continuatione geſtationis habitus, ac exercitio illorum actuum, qui Profeſſis conveniunt, non poteſt ita inferri ad tacitum reciprocum conſenſum, ſeu contractum, ut infertur in caſu præcedenti, dum id ſequutum fuit ex præſuppoſito, quod ille eſſet jam expreſsè profeſſus.*

Firmum igitur ſtat, quod poſt Profeſſionem expreſſam dari non poteſt ratificatio tacita intra quinquennium; Sed dato etiam per falſam hypotheſim, quod poſſet dari, adhuc
78 prætenſa tacita ratificatio neque per umbram exadverſo probatur, nec ullus ex actibus, qui ad hunc effectum allegantur, ſaltem à longè importare poteſt tacitam ratificationem; Omnes enim facti apparent nomine Monaſterii ex Perſona T. L. non autem nomine proprio, & particulari ejuſdem, prout ſunt lis introducta ad integram hæreditatem in Tribunali Theſaurarii, & tranſactio inita inter Monaſt. & Curiettam, & ideò ex actibus, factis à Monaſterio, cu-
79 jus intereſt ſuſtinere Profeſſionem, induci non poteſt ratificatio Profeſſionis T. L. à cujus voluntate pendebat ratificatio, non autem à voluntate Monaſterii, ut probavimus ſupra § 2.

Rurſus nullus ex eiſdem actibus de ſui natura importat per neceſſe reatificationem Profeſſionis nullæ, ſed, tam lis ſuper tota hæreditate, quàm tranſactio inita fuit ad alium effectum, quàm ratificandi Profeſſionem, nempe pro con-
80 ſequenda hæreditate Marchionis, & ideò etiamſi uterque actus factus fuiſſet nomine proprio, & particulari T. L. adhuc non importaret tacitam ratificationem, ut in præciſis terminis tranſactionis, initæ à Profeſſo, nomine proprio pro excluſione ratificationis, notat *Rebuff. conſ.*68. *§. Etiam*
81 & *Camerat. reſp.*1. *art.*2. *num* 91. *& per tot.* qui loquitur in terminis tranſactionis, factæ nomine proprio à Moniali, & ſtat pro excluſione tacitæ ratificationis, & concludit *d. n.*91. ibi; *Neque invenio Doctorem affirmantem, qui hoc audeat*
82 *dicere, quinimò contrarium reperio, Rot. in Melevit. Nullit. Profeſſ.* impreſſa *poſt Dian. p.*11. *fol.*17. *§. Nec aliqua.*

Quinimò etiamſi, tam tranſactio, quàm lis ſuper tota hæreditate, de ſui natura præſeferret tacitam ratificationem, quod ab omni veritate eſt alienum, adhuc non ſufficeret pro tacita ratificatione, ſed duo ulteriùs requirerentur; Primùm, quod T. L. revera ſciverit, quod ille actus induceret tacitam ratificationem, aliàs hujuſmodi ſcientia non data, neque exadverſo probata, ceſſat prætenſa tacita ratificatio,
83 *Camerat. reſponſ.* 1 *art.* 2. *num.*78. ibi: *Itaut ſi hos actus exercens, neſciat, illos eſſe aptos ad ratificationem inducendam, importent, adhuc, non data tali ſcientia in faciente, nullo pacto ratificaſſe Profeſſionem dicendus erit, quia ratione ignorantiæ deeſſet conſenſus tacitè profitendi*, & concordant *Tuſch. lit. P. concl.*881. *num.*2. *& Card. de Luc. de Regul. diſc.*40. *num.*10. *Lezzan. in Summa qq Regul. tom.*1. *cap.*2. *num.*9. *fol.*9. Quis enim revelavit T. L. quod aſſiſtendo præ-
84 fato Inſtrumento, tanquam una ex cæteris Monialibus, ratificabat ſuam Profeſſionem nullam? Utique ſi hoc ſciviſſet, non ſolùm pro conſequutione integræ hæreditatis Marchionis, ſed pro quacumque alia inſigniori utilitate aſſenſum ſuum non præſtitiſſet.

Et ſecundum, quod tales actus facti præciſè fuerint, animo determinato ratificandi, & approbandi Profeſſionem nullam, & quod ex alia cauſa geſti præſumi non poſſint,
85 benè *Sanch. ad Præcept. Decal. lib.*5. *cap.* 3. *num.*17. & proſequitur *Camerat. d. reſponſ.*1. *art.*2. *num.*80. *& Pelliz. de Jur. reclamandi tract.*3. *cap.*5. *ſect.*2. *num.*57. *fol.*215. ubi quod non ratificatur Profeſſio nulla, niſi voluntate formali, & conſenſu poſitivo, cum aliis adductis in *tom.* 1. *par* 1. *diſcept.*13. *à num.* 59. Unde cùm ex ipſa litera Inſtrumenti appareat, quod tranſactio inita fuit ad effectum conſequendi hæreditatem, & non ratificandi Profeſſionem, hoc etiam exuberat pro excludenda tacita ratificatione.

Non obſtat, quod Th. L. in Tranſactione, inita inter Monaſt. & Curiettam, reſervaverit ſibi Livellum, ac de-
86 derit facultatem Monaſt. ut litem ageret ad hæreditatem Paternam, & nihil in proprietate pro ſe ipſa ſtipulata fuerit, qui omnes ſupponuntur actus univoci ad inducendam tacitam ratificationem.

Objectum enim nullam habet aſſiſtentiam facti; Quia T. L in Inſtrumento nec unum verbum protulit, neque
87 ſtetit in contractu, tanquam Perſona, de per ſe principaliter contrahens, ſed tanquam una ex Monialibus, & ideò non ſubſiſtit, quod Monialis reſervaverit ſibi Livellum, & dederit facultatem Monaſterio ad petendam hæreditatem Paternam, quia hæc omnia fecit Monaſterium Jure proprio, abſque ulla operatione T. L. eidemque Monaſterio intererat, quod ipſa conſequeretur Livellum, ex animadverſis in *tom.* 3. *par.* 2. *diſcept.*1. *§.*22. *nu.*15. Quia poterat etiam ſperare, quod eadem T L. illud erogaret in parte in beneficium Monaſterii, prout ferè omnes Moniales in eo, quod eis ſupereſt, facere ſolent; Et conſequenter repetere neceſſe eſt, quod T. 88
L. intervenit tranſactioni dumtaxat tanquam una ex Monialibus, & nunquam loquuta fuit, neque in narrativa, neque in diſpoſitiva Inſtrumenti, & ideò nunquam ratificaſſe dicendum eſt ſuam profeſſionem, ut ponderando hanc circumſtantiam pro excluſione ratificationis reſpondit *Camerat. reſponſ.*1. *art.*2. *num.*86. *&* 87. ibi: *Et primò conſidero, quod in verbis narrativis, ſeu enunciativis illius, nunquam loquitur D. Franciſca, ſed Monaſterium, &c. Secundò in verbis diſpoſitivis nullam invenio obligationem, ſeu verbum à D. Franciſca prolatum, ex quo fortaſſe deduci poſſit aliqua diſpoſitio,* 89
ſeu obligatio, ſeorſim facta per D. Franciſcam, ab illa facta per Moniales, ſed ſolùm intervenit, prout aliæ ex neceſſitate obedientiæ; Quamobrem cum T. L. materialiter tantùm ſe habuerit in ſæpedicta tranſactione, ex hac præſentia materiali, & ſilentio ejuſdem impoſſibile prorſus eſt, quod induci poſſit tacita ratificatio, pro qua non ſufficit actus negativus, ſed neceſſarius eſt animus poſitivus, & certus approbandi Profeſſionem, *Camerat. ubi ſupra num.*80 ibi: *Et loquendo in ſpecie tacitæ Profeſſionis, quod non ſufficiat* 90
animus negativus, vel dubius, elicitus per actus, geſtos à Profeſſo, ſed requiritur animus poſitivus approbandi, cum aliis allegatis in *tom.*2. *p.*1 *diſcep.*3 *à n.*59.

Cæterùm in hoc puncto ceſſat penitùs omnis quæſtio, cùm etiam T. L. ſemper, continuò, & dietim reclamaverit de vi, & metu, ſibi illato, tam vivente Marchione, quàm 91
poſt ejus obitum, abſque ulla intermiſſione, ut teſtatur Bartoletta, ibi: *Dico bene, che ſimili doglianze ſono ſtate di continuo, tanto prima, che dopo fattaſi Monaca, e particolarmente dopo la morte del Marcheſe ſuo Padre, non ſi è mai quietata, tanto con me, che con l'altre Monache*, & concordat altera Monialis Amari, & aliæ quatuor: Ex quibus conqueſtionibus, & diurnis reclamationibus, remanet penitùs excluſa quæcumque prætenſa tacita ratificatio, quia 92
apertus diſſenſus, qui oritur ex dictis conqueſtionibus, facit ceſſare tacitum conſenſum Profeſſioni, *Rot. dec.*25. *num.*11. *cor. Arguell. & dec.*75. *num.*9. *cor. Peuting.* & alii, adducti ſup. §.2. Idque etiam admittit *P. Matthæuc. in Offic. Cur. cap.*4. *à num.* 7. qui eatenùs admittit ratificationem ceſſante cauſa metus, ſi nulliter Profeſſus perſeveret in Religione ſine reclamatione, & pacificè, ut indicant verba illa: *Diverſimodè diſcurritur, ſi ceſſante cauſa metus perſeveret ſine reclamatione, & pacificè in Religione*, qui Doctor mirabiliter retor- 93
quetur, quia in caſu, quo probentur reclamationes, ſupponit, etiam poſt ceſſatam cauſam metus, non dari tacitam ratificationem, prout docent *Rebuff. conſ.*68. *§. Reſpondeo*, 94
*& Rot. dec.*276. *num* 11. *& dec.*277 *nu.*15. *&* 16. *cor. Ubald.*

Neque regit in facto, quod T. L. reclamaverit dumtaxat poſt ſuccumbentiam in Camera, & per menſem tantùm antequam moveretur hujuſmodi lis projecerit velum in terram, & maledixerit animæ ſui Genitoris, qui fuerat cauſa ſuæ 95
Monacationis; Quia projectio veli fuit unus ex actibus ſuæ reclamationis, qui non excludit omnes alios præcedentes, & de facto eadem Monialis Amari, quæ refert hujuſmodi Veli projectionem, narrat, quod paulò poſt obitum Marchionis proteſtata fuit, quod nolebat recitare unam Requiem Æternam pro ſuffragio ejus Genitoris, ex eo ſolùm, quod coegerat eam ad ſuſcipiendum habitum monaſticum contra propriam voluntatem, ibi: *Benſi dopo la di lui morte* (notentur iſta verba) *alcune volte avendogli lo volſuto dire, che faceſſe qualche orazione per ſuo Padre, la medeſima mi riſpondeva, che non ſapeva dirgli nè meno un* Requiem Æternam, *perche l'Anima del ſuo Padre era all'Inferno, ſolamente per averla fatta far Monaca per forza*; Itaque Monialis deponit etiam de reclamationibus continuis abſque ulla intermiſſione, ante Novitiatum, in Novitiatu, poſt Novitiatum, ſemper, & continuo, ibi: *E dopo monacataſi fino al preſente di continuo ſempre ha eſclamato, ora con me, ora con l'altre Monache &c. e queſte eſclamazioni l'ha fatte, e le fa giornalmente fin da che ſi è monacata, &c. anche ſopra la ſua monacazione, che pure ſempre ha eſclamato, & eſclama, che l'ha fatta mal volontieri, e contra ſua voglia.* Itaſque continuas reclamationes, tam inſpecto tempore Novitiatus, quàm poſt Novitiatum, uſque ad diem motæ litis, latiùs probavimus ſupra §.3. *à n.*20. & ideò non ſubſiſtit in facto, quod T. L. reclamaverit dumtaxat poſt amiſſam Cauſam in Camera. 96

Quin

Quin mereantur attendi extrajudiciales attestationes in contrarium nonnullarum Monialium, quia ultra quod Deus scit, quibus mediis, & artibus fuerint extortæ, adhuc di-
97 ctæ attestationes nullum, licet minimum, gradum probationis constituunt, quia sunt extortæ pendente lite, & tendunt ad proprium commodum Monasterii, cum quo actualiter litigat T. L. ut probavimus supra §. 2.

Tandem allegari ampliùs non potest ad inducendam tacitam ratificationem silentium T. L. spatio duorum, & ultra annorum post obitum Marchionis Patris, quia ultra
98 quod continuæ reclamationes etiam post obitum Patris excludunt penitus tacitam ratificationem, & ultra quod intra quinquennium, & ex actu negativo tantùm, dari non potest tacita ratificatio, ut probavimus supra, adhuc hodie ipsimet contrarii Scribentes aliud fatale responsum subministrant, supponentes, quod antequam stabiliretur filiatio, non poterat T. L. probare metum, ibi: *Minusque in præsenti se erigere potuisset in Filiam Marchionis Pallavicini ad ad retractandam solemnem Professionem ex causa prætensi metus, incussi per eundem Marchionem, tanquam illius suppositum Patrem;* Et ideò debuit priùs expectare, quod stabi-
99 liretur ejus filiatio, ut tantò faciliùs comprobatus remaneret metus, & stabiliretur usque ad rem judicatam; Et de facto in hac Causa, quando agitur de adimenda fide Curietæ, & de Gasparis, supponitur, quod T. L. sit filia Marchionis, & quod propter interesse, & commodum, quod Matri sequeretur post annullatam Professionem, ipsa repellenda sit, unà cum de Gasparis à testimonio ferendo: E contra verò, quando examinantur minæ, quæ ingravescunt ex eo, quod Marchio erat Pater, serena fronte asseritur,
100 quod filiatio T. L. per totam Urbem notoria, & in Tribunalibus jam canonizata, sit mera fabula; Ex hac igitur contradictione in defensione contraria, & ex impugnatione veritatis adeò patentis, dijudicari facilè potest insubsistentia omnium aliarum contrariarum exceptionum.

§. VI.

In eadem Causa.

PRoposito in Con. die 16. Martii 1719. dubio: *An constet de nullitate Professionis* sequens emanavit resolutio: *Dilata, & examinentur D. N. N. ejusque Uxor de Marchis,*
1 *& Moniales, de quibus in Summario Arnaldæ num. 14. Nec non P. Hieronymus Matthæjus ex Familia Clericorum Minorum Regularium, qui fecit Attestationem de Exercitiis Spiritualibus, datis Sorori Mariæ Constantiæ, & ab eadem factis ante Professionem cum animi resignatione ad Statum monasticum, præter ea, quæ fieri debent ex Officio à D Secretario.*

In die dictæ propositionis nulla adfuit hæsitatio circa gravitatem minarum quibus T. L. coacta fuit ad suscipiendum
2 habitum monasticum, quia metus denegationis alimentorum, & interversionis ejus Status, gravissimus apud omnes DD. reputatur, ut probavimus supra.

Nulla pariter extitit difficultas circa probationem dictarum minarum, quæ concludentissimè justificabantur, tum à nostris testibus, formiter examinatis, qui vel de facto proprio, vel de auditu à Marchione deponebant, tum
3 etiam à testibus, inductis, & productis in Camera ab ipsomet Oppositore.

Itidem, tanquam principium indubitatum, admissum fuit, quod concurrente metu reverentiali, qui datur etiam in Filia naturali respectu Patris naturalis, leviores minæ, leviusque malum sufficit ad annullandam professionem;
4 Inspecta præsertim severa, & terribili qualitate Patris, & timidissima conditione Filiæ, in minori ætate constitutæ, & omni humano auxilio destitutæ.

Et denique pro constanti habitum fuit, exceptiones personales contra nonnullos ex nostris testibus, nequaquam esse attendendas, tum ob earum irrelevantiam, tum ob difficul-
5 tatem probationis ratione metus, secretò incuti soliti, & inter domesticos parietes; domesticasque Personas, tum & denique ob magnum numerum eorundem testium.

Verùm quia ad elidendas hujusmodi probationes, & unà simul evadendam claram juris dispositionem pro nullitate exagerabatur ex adverso, quod Pater Spiritualis, qui Exercitia spiritualia dederat Th. Liv. paulò ante professionem, Fidem fecerat super resignatione ejusdem ad Statum monasticum; Item, quod sex Moniales juratam fidem emiserant, quod illa libenter professa fuerat, & nunquam reclamave-
6 rat, semperque ad Chorum accesserat; Et viceversa nos, ad magis comprobandum metum, revelationem metu excommunicationis factam à Josepho de Marchis, deponente de facto proprio, deduximus. Hinc Sac. Congregat. ut maturiùs in re tam gravi procederet, censuit differre resolutionem, & injungere formale examen omnium dictorum testium.

Parendo igitur utraque Pars menti Sac. Cong. examinari curavit formiter omnes præfatos testes, nempe Joseph de Marchis examinatus fuit pro parte Sor. Mariæ Constantiæ, ad magis verificandum metum, & cæteri omnes ad instantiam Monasterii S. Bernardini, eique Adhærentium, D. verò N. N. ejusque D. Uxor justis de causis recusarunt se subiicere examini; Quamobrem completo Processu, expletisque aliis ex officio à R. P. D. Secretario explendis ad tenorem dictæ *resolutionis*; Deus, qui est protector veritatis, permisit, quod illi omnes testes, qui inducti ex adverso fuerunt ad excludendum metum, illi magis probarunt, & confirmarunt eundem metum, & signanter Moniales quo magis conatæ sunt metum abscondere, eò magis illum manifestum reddiderunt; *Tantam semper potentiam Veritas habuit* (sunt verba *Cicer. in Vatinian.*) *ut nullis machinis, aut cujusquam hominis ingenio, aut arte subverti potuerit, & licet in Causis nullum Patronum, aut Defensorem obtineat, per se ipsa defenditur*; Undè reproponitur hodie Causa sub antiquo dubio, quod videtur affirmativè resolvendum. 7 8

Ad prædictum effectum sufficeret unicum testimonium d. P. Matthæi, qui erat Confessarius T. L. & plenam notitiam habebat illius voluntatis. Iste namque in examine formali expressè protestatur, & declarat, quod in tantum se subscripserat antiquæ fidei, in quantum servare voluit formulam ab ipso practicari solitam in similibus casibus, cæterùm si super ea juramentum interponere debuisset (excepto facto materiali super Exercitiis spiritualibus) in reliquis illi medio juramento non se subscripsisset, ibi: *Mentre per verità, e giuramento non la potevo sottoscrivere*, eamque reddidit efficacissimam rationem, ibi: *Io in quanto a me sin d'allora, che li diedi l'Esercizj spirituali, conobbi esser detta Suor Maria Costanza un cervello stravagante, volubile, e poco inclinata all'osservanza regolare.* 9

Neque in hac generica protestatione, sive in dicta quamvis efficaci ratione, se continuit, sed interrogatus, an T. L. vitam religiosam elegerit sponte, aut metu, & an sine metu, & minis, ac posita in ejus libertate talem statum elegisset, accuratè respondit: *Io in questi Interrogatorj non posso rispondere altro, che la sudetta Suor Maria Costanza non si è spiegata mai meco con termini espressi della ripugnanza di far la Professione*: Motivum autem, cur ita respondit, non fuit ignorantia facti circa illas circumstantias, super quibus fuerat interrogatus, sed fuit timor, & scrupulus, ne revelaret aliquid, quod forsan in foro pœnitentiali scire potuisset, ut indicant subsequentia verba ejusdem Religiosi, ibi: *Nè posso dir altro sopra tutti li sudetti soprascritti Interrogatorj, perche non mi sovviene, come posso aver saputo qualche cosa, o di affermativo, o negativo alle sudette domande*, quæ verba, si substantiam, non corticem inspiciamus, apertissimè ostendunt, quod omnia interrogata sciebat, tam circa minas, quàm circa metum, sed catenus se abstinuit à particulari responso, quia non recordabatur de modo, seu loco, ubi illa scivisset, ut patet Reflectenti. 10

Hæc autem, quæ argumentativè colligimus ex supradict. verbis, clariùs explicavit præfatus testis in alio Interrogatorio magis generico, ubi timor relevandi secretum ratione generalitatis apud ipsum cessabat: Quippè requisitus, an si ipse esset Judex, quamnam Sententiam ferret in 11
hac Causa, hoc serium, & ad effectum nostrum mirabile responsum dedit: *Rispondo, che per quanto io posso conoscere, non essendo io di professione legale, giudicarei prima raccomandarmi a Dio, che mi illuminasse, e poi non essendo illuminato diversamente secondo il mio presente discernimento, darei il mio Voto favoreuole per la nullità di detta Professione, e mi muouo a dire, che darei detto Voto affermativo per la nullità della Professione, primieramente per mettere in salvo l'anima di Sor Maria Costanza, mentre la considero per un Corpo disperato: Secondo dalle Istonaze, che fà presentemente deduco, non aver avuto mai volontà della Vita nella regolare Osservanza, e di professare, stante che anche nel tempo degli Esercizj mi accorsi, che era un cervello stravagante, siccome me ne accorsi, che non aueua avuto mai voglia di far bene; Onde congiungendo li tempi passati, e presenti mi moverei a credere, che la sua Professione fosse nulla.*

Hujusmodi responsum, tum ob sonitum materialem verborum, tum ob rationes animativas, redditas ab ipso teste, præsefert apertam nullitatem controversæ

Pro

Professionis, & est decisivum hujus Causæ, quia provenit à Viro Sacerdote, Parocho S. Laurentii in Lucina, Assistente Generali suæ Religionis, & in eadem, ob doctrinam, & morum probitatem, celebri; Et ideo ex unaquaque ex dictis circumstantiis plenam fidem meretur, *Abb. in cap. Ad nostram de Probat. Rot. dec.* 51. *n.* 10. *cor. Ludovis.* & pluribus cumulatis *decis.* 870. *numer.* 6. *&* 7. *cor. Emer. jun. & in Viennen. prætensorum Sponsalium* 2. *Januarii* 1705. §. *Evi-*
12 *denter, coram Kaunitz,* Quæ in immensum augetur, ponderando, quòd fuit examinatus, de mandato hujus Sacr. Con. & fuit inductus, & productus ab ipsomet Oppositore, contra quem propterea insuperabilem facit probationem, *Rot. dec.* 728. *num.* 11. *p.* 18. *rec. & dec.* 11 *nu.* 16. *cor. Zarat.*
13 *& dec.* 215. *n.* 9. *cor. Ludov.* Præsertim quia agitur de facto secreto, *Rot. dec.* 243. *num.* 15. *cor. Cerr. & dec.* 774. *num.* 2. *par.* 2. *rec.* ubi quòd debet latè interpretari, perspecta potissimùm circunstantia, quòd fuit Confessarius, cui semper Sacræ Con. plurimùm deferre consueverant, quia præsumitur magis instructus de veritate, *Pignatel. consult.* 173. *n.* 159. *tom.* 9. *Rot. dec.* 277. *n.* 5. *cor. Ubald. & dec.* 1166. *num.* 1.
14 *cor. Seraph.* cum quibus processit hæc Sac. Con. in *Bisuntina*, de qua in *tom.* 1. *par.* 1. *discept.* 1. *n.* 33. & latè *Rot. in Rom. Hæred.* 1. *Feb.* 1715. §. *Namque cor. Crispo.*

Indubitantiùs hæc procedunt, quia dicta magis substantialia præfati Religiosi, confirmantur ab aliis testibus, hinc
15 inde inductis, & productis, qui inter se mirabiliter cohærent, & consonant; Ipse enim juxta 1. Inter. sic ait: *Conobbi detta Suor Maria Costanza per un Cervello stravagante, volubile, e poco inclinato all' Osservanza regolare.* Idipsum confirmant aliæ Moniales exadversò examinatæ. Rursùs præfatus testis refert recursus aliarum Monialium contra T. L. circa inobservantiam Regulæ, & non accessum ad Chorum, & istimet recursus comprobantur a dd. Monialibus examinatis pro Monasterio. Et denique motivum principale, ex quo ipse moveretur ad annullandam Professionem, in eo stabat, ibi: *Primieramente per mettere in salvo l'anima di Suor Maria Costanza, mentre la considero per un Corpo disperato.* Quod identificè, & in substantia confirmatur ab aliis testibus, & signanter à Minacciono, qui obiit ante-
16 quam introduceretur præsens lis; Lis enim introducta fuit de mense Octob. 1716. & antequam moreretur, sic testatum reliquit, ibi: *Ed ha continuato poi sempre a dirmi, anche dopo la sua Professione in moltissimi discorsi, fatti meco, che se Dio benedetto non li levava dalla mente il pensiero, dal quale continuamente veniva travagliata, cioè, che doveva star perpetuamente ristretta nel Monastero, ed esser Monaca contro la sua volontà, Lei dubitava molto della salute dell'anima sua, e che così esagerava sempre alli suoi PP. Spirituali.*

Rursus eadem circumstantia desperationis, & damnationis comprobatur ab N. N. alio qualificato teste, ibi: *Anzi*
17 *questo Abito sarà la mia dannazione,* ibi: *E che non voleva continuare a starci, anzi che era disperata;* Item à Bartoletta, ibi: *Più volte mi ha detto, che se non si smonacava, assolutamente si voleva buttare per disperazione in un Pozzo, o in qualche precipizio:* Et denique à Bacchina, ibi: *Quest' Abito io non me lo posso vedere addosso, e se io continuo nella Vita Religiosa, io mi danno &c. e quasi sempre con la mano si toccava l' abito da Religiosa, e diceva, che l'abbrugiava l abito di Religiosa, mostrando di non essersi fatta di sua volontà, ma per forza, e di volerne uscire, che altrimente vi saria morta disperata, e dannata.*

Ista enim consonantia, & armonia inter testes, examinatos diverso tempore, diversis Interrogatoriis, & à diverso interprete, superlativam constituunt probationem, quia in hac materia probationum, una coadjuvat alteram, & vicissim juvantur, & adminiculantur, *Adden. ad Pamphil.*
18 *dec.* 659. *n.* 7. & advertere specialiter supplicamus, quòd concordia, & consonantia testium circa illam gravissimam circumstantiam, ibi: *Che era un corpo disperato &c. era dannata, e disperata &c. e che dubitava molto della salute dell' Anima sua,* in qua omnes conveniunt, & licèt P. Matthæjus rationem, unde putabat Th. L. esse desperati animi, explicitè non reddat, illam tamen de ore ejusdem propalant alii præfati tres testes, qui unanimiter deponunt, desperationem, & imminentem dannationem ejusdem provenire à contraria voluntate Statui religioso, pluries etiam expressa Patribus Spiritualibus, ut declarat Minaccionus, ibi: *Cioè, che doveva star perpetuamente ristretta nel Monastero, ed esser Monaca contro la sua volontà, Lei dubitava molto della salute dell'anima sua, e che così esagerava sempre alli suoi Padri Spirituali,* ac Bartoletta, ibi: *Che se non si smonacava assolutamente si voleva buttare per disperazione in un Pozzo* *&c.* Et Bacchina, ibi: *Se io continuo nella Vita religiosa, io mi danno.*

Ex ratione enim, & causa, allegata ab hisce testibus, manibus, ut ita dicam palpatur, quòd eatenus P. Matthæjus timuit de salute ejus Animæ, illamque reputavit: *Un corpo disperato*, quatenus sciebat coactè, & contra propriam voluntatem habitum monasticum suscepisse, & professionem postea simili coactione emisisse, istamque causam pluries ab 19
eodem audivisse constat ex declaratione dicti Minaccioni, ibi: *E che così esaggerava sempre alli suoi Padri Spirituali.* Et consequenter in hoc puncto imminentis damnationis T. L. ex causa coactæ suæ Professionis, omnes præfati testes conveniunt, quia Pater Matthæjus minùs explicitè loquens respectu causæ, ex dubio forsan propalandi ea, quæ in Sacramentali Confessione audiverat, declaratur, & suppletur ab aliis, in hac parte specificè deponentibus, ad tradita per *Rot. dec.* 659. *nu* 2. *cor. Pamphil.*

Ab examine itaque hujus testis, exadversò inducti, & examinati ad excludendum metum, non solùm non excluditur, sed eò magis, ut diximus, comprobatur; Verùm in statu majoris evidentiæ reducitur ab aliis testibus, nuper pariter examinatis. Ex quibus, facta debita combinatione cum aliis testibus, præcedenter adductis, & cum aliis nuper metu excommunicationis repertis, inconcussa, & supra evi- 20
dentiam hæc tria probata remanent; Primum, quòd T. L. gravissimis minis coacta fuit ad suscipiendum habitum monasticum, & emittendam Professionem; Secundum, quòd adversus hujusmodi coactionem reclamavit semper, & continuò, in omni loco, ubi stetit; Et Tertium denique, quòd easdem reclamationes, sine ulla intermissione, repetiit, omni tempore.

Quòd autem attinet ad gravitatem minarum, de Marchis nuper formiter examinatus, ac de facto proprio deponens, de mandato Marchionis sic T. L. perterruit; *Mi ha commandato precisamente il Sig. Marchese, che vi dica, che non volendovi far Monaca, che assolutamente non vi vuol dar più ali-* 21
menti, nè a Voi, nè a vostra Madre, e che vi volta le spalle, e non vi riconosce più per Figlia, e di più vi vuol far ridurre le più meschine Donne, che siano in Roma, e che tutti quelli danni, e quelle Insidie, che vi potrà mai concepire, tutte ve le farà cadere addosso di voi altre, e che avete da fare con la sua Testa, onde li narrai ancora il successo della notte passata, e li dissi, che Dio guardi, che fossero state lì una di loro, si sarebbe veduto qualche spettacolo.

Confirmat secundo loco, seu potiùs præcedenter jam de facto proprio retulerat easdem minas P. Crescius, Vir Reli- 22
giosus, Sacerdos, Confessarius in sua Religione, & sub ejus depositione defunctus, cujus verba retulimus supra.

Tertio loco de Gasparis, qui licèt asserit, non habuisse mandatum à Marchione ad notificandas minas, adhuc veritas est, quòd ipse erat Magister Domus dicti Marchionis, & de facto proprio testatur, easdem ferè minas paternas Filiæ denunciasse. In jure autem idem est, inferre minas, & scire quòd ab aliis inferantur, ex adductis per *Hodier.* 16. *sub n.* 54. ibi: *Quamvis minæ in faciem Mulieris factæ non sint,* 23
dummodò ei notificatæ fuerint, junctis aliis citatis supra; Quinimò necessarium non est exprimere Personam, quæ metum intulit, sed satis est docere, metum fuisse illatum, *leg. Si cum exceptione §. In hac actione ff. de Eo, quod metu caus.* ibi. *In hac actione quæritur, utrùm is, qui convenitur, an alius metum fecerit, sufficit enim hoc docere, metum sibi fuisse illatum, aut vim,* & paulò post, ibi; *Meritò quis non adstringitur, ut designet, quis ei metum, vel vim adhibuerit, & ideò ad hoc tantùm Actor adstringitur, ut doceat, metum in causa fuisse,* & benè etiam *Hermosilla ad ll. partit. glos.* 1. *l.* 50. *tit.* 5. *partit.* 5. *n.* 48.

Quarto loco numeratur Curietta, quæ pariter de facto proprio deponit, ut supra observavimus. 24

Et quinto denique easdem minas retulit T. L. Rita Conconi ejus Nutrix, ut pariter supra observavimus.

Ultrà præfatos quinque testes, deponentes de facto proprio, qui quoad substantiam, & qualitatem minarum mirabiliter concordant; Concurrunt etiam alii de auditu ab ore proprio Marchionis, nempè Gargarius, qui de tempore examinis erat Exactor Monasterii, Bacchina, Sartoria,
Commater Marchionis. Tres testes inducti & producti ab 25
Oppositore in Camera. Quibus hodiè addimus Revelationem metu excommunicationis, habitam à Capitaneo C. Viro omni exceptione majori, & confidentissimo Marchionis, & alteram à celebri Pictore. Qui omnes unanimiter deponunt de obstinato, & inflexibili proposito Marchionis, directo ad monacationem, & de minis ad hunc effectum adhibitis

bitis

bitis contra Th. L. quæ in substantia concordant cum illis, relatis à testibus de facto proprio deponentibus.

Ultra testes, de facto proprio, & alios de auditu ab ore proprio Marchionis, adsunt etiam, & alii, qui viceversa testantur, ab ore T. L. ante introductionem præsentis Litis pluriès audivisse præfatas minas ex parte Marchionis ejus Patris sibi fuisse illatas, nempè Bartoletta, Amari, Minaccionus sub hac depositione defunctus NN. Curialis. Conconi P. B. cum aliis tribus, inter quos numeratur N. N. Educanda in Monasterio S. Bernardini, & metu excom-
26 municationis revelans, Quibus omnibus testibus ponderatis, & insimul conbinatis nulla umbra difficultatis adesse potest, quin ante emissam Professionem, & susceptionem habitus præcesserint gravissimæ minæ, quæ meliùs, & efficaciùs probari non possunt, quàm ab illismet, qui metum incusserunt, & ab illis, qui easdem minas audiverunt, tam ab ore metum inferentis, quàm ab ore metum passæ, *Rot. dec. 225. n. 11. cor. Emer. Jun.* præter alios adductos supra.

Gravitas autem dictarum minarum, omissis levioribus, in duobus præcipuè consistebat; Nempè in denegatione Alimentorum in futurum, & interversione Status, quorum alterutrum etiam singulariter sumptum, aptum est ad annullandam Professionem, & incutiendum metum gravissimum; Exploratum namque est pro nullitate Professionis, non requiri tantam gravitatem metus, neque minas, prælaferentes metum mortis, cruciatus corporis, seu alterius æquipollentis mali, prout in aliis indifferentibus contractibus necessarium est, sed sufficere quamcumque coactionem,
27 quoquo modo, & quomodocumque sequutam, ut indicat litera Sacr. Conc. Trid. de *Reform. cap. 18. sess. 25.* ibi: *Si quomodocumque coegerint aliquam Virgin. vel Viduam, aut aliam quamcumque Mulierem invitam*: & paulò post ibi: *Quique scientes, eam non spontè, ingredi Monasterium, aut habitum suscipere, aut Professionem emittere*; Ubi notanda sunt illa verba: *Quomodocumque coegerint*, & alia ibi: *Mulierem invitam, & eam non spontè*, quibus mediantibus sapientissimi illi Patres dederunt clarè intelligere, quòd pro nullitate satis erat quæcumque etiam minus gravis coactio, ibi *Quomodocumque coegerint*, & quæcumque signa contrariæ, & non spontaneæ voluntatis, ibi: *Mulierem invitam, & eam non spontè*; Quia Deus coacta servitia aspernatur, hilaremque Datorem diligit, ac voluntarios sibi milites eli-
28 git Christus *ad Tex. in can. Non est 15. q. 1.* & latiùs probavimus in *§. 2.*

Verùm coactio, & metus in casu nostro fuit etiam gravissimus, & major, quàm ad mentem Sac. Conc. requiratur, itaut difficilè sit invenire casum, in quo major, vel æqualis usque adhuc datus fuerit; Quippe minæ, quibus totiès perterrita fuit T. L. duo gravissima mala continebant. Primum nempe denegationem Alimentorum in futurum, de quo de facto proprio deponunt P. Crescius, ibi:
29 *E che non gli averebbe dati più Alimenti*; De Gasparis ibi: *anche sopra la sua somministrazione degl' Alimenti*; Curietta ibi: *Gli insinuavano le minaccie, che faceva detto Sig. Marchese di privarci ambedue del sostentamento*; Conconi Nutrix ibi: *Di non volerli dar più Alimenti*; & omissis aliis, idipsum comprobat de Marchis, ibi: *Mi ha commandato il Sig. Marchese, che vi dica, che non volendovi far Monaca, che assolutamente non vi vuol dare più alimenti nè a voi, nè a vostra Madre.*

Hæc utique denegatio Alimentorum in Jure reputatur adeò gravis, & Alimentario taliter damnosa, ut leges, & Doctores illam parificent metui mortis; Nihil enim inter se differunt, interimere aliquem ferro, laqueo, & veneno, seu potiùs mediante subtractione, & denegatione alimentorum, quia eodem modo quoad effectum, quis moritur ferro, aut fame, & ideò in Jure cautum reperitur, quòd negare Alimenta, necare est, uxta *Text. in l. Necare*
30 *ff. de Liber. agnoscen.* & in terminis nullitatis Matrimonii *Pannim. dec 102. adnot. 2. numer. 6.* ibi: *Prout etiam, quod deducatur ex denegatione Victus, & Domus, quæ metus incussio æquiparatur metui mortis*, & in terminis Professionis *P. Anaclet. in Jus Canonic. lib. 3. tit. 31. §. 6. de Profess. Relig. nu. 165. Rot. dec. 9. num. 13. cor. Arguel. & decis. 27. num. 11. dec. 98. num. 7. & cor. Peuting.* & ressolvit hæc *Sac. C. in Lingonen. 20. Sept. 1615.* de qua in *tom. 1. p. 1. discept. 4. per tot.*

Atque metus hujusmodi ex hoc capite ingravescit, quia denegatio Alimentorum, nonfuit duntaxat comminata, sed barbaro quoque, & inhumano modo fuit cum effectu exe-
31 cuta; Quamvis enim T. L. seducta fuerit ad suscipiendum habitum, mille magnis promissionibus, videlicet, *Che averebbe quel che voleva, che averebbe fatta la prima figura nel Monastero, e che l' averebbe fatta trattare da Principessa, &c.* ut colligitur ex testibus, formiter examinatis; Adhuc Marchio, ut perpetuò illam jugularet, eamque inhabilitaret ad reclamandum, curavit ab ipsa extorquere ante susceptionem habitus solemnem renunciationem, in qua, nullo licèt minimo constituto Livello, coegit eam renunciare omnibus Juribus, omnibusque Bonis; Et quòd notabiliùs est, ferèque videtur incredibile, etiam supplemento Alimentorum, ut constat ex dicta Renunciat. data in Summ.

Suscepto postmodum habitu, quia Monasterium non solet recipere Moniales, sine Livello, optima ratione, expensà *in tom. 3. p. 2. discept. 1. § ul. q. 11. n. 13.* Nec Moniales sine Livello vivere possunt, ut refert Monialis Caccia, ibi: „Che quì in questo Monastero non era solito, che vi fossero „Monache senza Livello, e che però non era dovere, che 32
„Suor Maria Costanza sola non l'avesse; Et clariùs Monialis Bianchina, ibi: Solo posso dire, che poco tempo prima „di dover professare, si doleva di non aver avuto assegnamento di Livello, e che il Sig. Marchese non voleva assegnarglielo &c. & attese le sudette doglianze la M. Abbadessa di quel tempo scrisse un Viglietto al Sig. Marchese „Pallavicini, in cui gli diceva, che in questo Monastero non „si prattica di vestir Monaca, senza che avessero qualche „Livello, e che però era necessario, che il Sig. Marchese l' „assegnasse a detta Suor Maria Costanza &c. e le cose sudette le sò per averle intese dire dalla medema Madre Abbadessa, e respettivamente dalla bocca propria di detta Suor „Maria Costanza, ch' era disgustata di non aver Livello, „senza di cui non poteva vivere.

Requisitus propterea Marchio pro constitutione Livelli, frangendo fidem, jam datam, & promissa, jam facta, ut in apprehenso jam metu Filiam contineret, denegavit expressè assignationem dicti Livelli, & tanta ira, furoreque commotus fuit ex hujusmodi æquè congrua, & necessaria instantia, ut fere per annum noluerit ampliùs accedere ad Monasterium, ut prosequitur eadem Monialis Caccia, ibi: Et „in questo Parlatorio disse a Suor Maria Costanza, & a me, 33
„che aveva parlato sopra l' assegnamento del Livello al Sig. „Marchese, il quale era andato sù le furie, & aveva dato in „bestialità, con aver detto, che non voleva assegnar Livello sin ch' era vivo, e che era pensier suo di mantenerla &c. & concordat etiam Monialis Bianchina, ibi: Sò ancora, che „detto Sig. Marchese andiede molto in colera per l' istanza „fatta del sudetto Livello, e si sdegnò talmente, che per il „corso d'un'anno in circa non venne, nè mandò più al Monastero. Ex hac igitur mirabili connexione facti, resultante, tam à testibus ex hac parte examinatis, quàm a dictis Monialibus inductis, & examinatis, ab ipsomet Monasterio, & ei Adherentibus, non solùm verificantur ad evidentiam minæ circa denegationem Alimentorum, quarum pars est Livellum, de quibus deponunt nostri testes, sed ulteriùs verificatur effectiva illarum executio, mediante denegatione constitutionis ejusdem Livelli, de qua testantur ipsæmet Moniales, cujus durissimus effectus hodiè etiam durat, eumque dolenter patitur infelix T. L. Unde attenta gravitate dictarum minarum, quæ metui mortis æquiparantur, quarum effectiva executio etiam hodie permanet, & publica est, & notoria, remanet adeò evidenter probata nullitas controversæ Professionis, ut neque locus hæsitandi reperiri possit, juxta authoritates, superiùs allegatas.

Potissimùm quia denegatio Livelli unicè, & principaliter directa fuit ad coarctandam T. L. ad emittendam Professionem, etiam invitam, & cont. propriam voluntatem, ut de ore Marchionis testatur Gargarius, ibi: Detto Sig. Mar- 34
„chese mi disse più volte, che Lui non gli voleva costituir „Livello alcuno, perche la voleva tener soggetta, e totalmente subordinata a Lui, e gli voleva togliere il modo di „voltargli le spalle, e fare quello, che Lei aveva in testa; Et literis magis apertis revelavit Cap. C. amicissimus Marchionis, ibi: Anzi dopo vestita Monaca, perche continua„va ancora nel dubio, che non volesse professare, & all'in„contro veniva richiesto, che li dovesse assegnare un con„gruo Livello, il medesimo (hoc est Marchio) s'inquietava „fortemente, e ricusò sempre di fargliello, dicendomi, che „in questa maniera voleva stringerla, e coartarla a star sem„pre subordinata a Lui; e sul timore di non perder la sua „protezione, & il mantenimento, che gli dava, obligarla a „professare; Quæ species minarum, utpotè directa ad extorquendum actum ipsum Professionis, eò efficaciùs probant metum, ad tradita per *Joan. Andr. in c. Cùm dilectus de His, quæ vi metus caus. Ruin cons. 121. n. 7. lib. 4 Cephal. cons. 195. n. 13. tom. 2. Capyc. Galeota contr. 14 n. 23. lib. 2. Sanch. de Matr. lib. 4 disput. 5. n. 22. & seqq Rot. cor. Ludovis. dec. 326. n. 19. & seqq.*

Sc-

Secundum graviſſimum, & irreparabile malum, quod continebatur in minis Th. Liv. relatis, conſiſtebat in denegatione Filiationis; Ea enim in eo deplorabili ſtatu poſita erat, ut
36 vivente Marchione Patre, nullo modo poterat juſtificare ſuam Filiationem, nam in fide Baptiſmatis deſcripta erat, tanquam nata fictitiis Parentibus, & Alimenta ſemper Marchio ſubminiſtraverat per manus tertiæ Perſonæ, & Receptuæ, quas reportabat, cantabant ſub nomine N. N. ut teſtantur Moniales; Rursùs tunc non habebat nec teſtes promptos, qui contra Virum potentem, & divitem, ſe examini ſubiicerent, nec declarationes N N. quæ fuerunt repertæ in hæreditate Marchionis poſt ejus obitum; Itaut tota ejus nobilitas, & ſtatus Perſonæ quoad filiationem reſpectu Marchionis, pendebat à ſolis agnitionibus, & tractamento more Nobilium, quod recipiebat à Marchione, à quo poterat in inſtanti, & ad ſui libitum ſe abſtinere.

In hac igitur infeliciſſima conditione poſita Thereſia Livia Marchio Pallavicinus à pluribus Perſonis, repetitiſque vicibus, eidem comminari fecit, quod ſi habitum monaſticum
37 non aſſumebat, nolebat eam amplius agnoſcere in Filiam, ut referendo verba plurium teſtium, de facto proprio deponentium, probavimus ſupra, quibus hodie addimus formale examen de Marchis, ibi: *Mi ha commandato preciſamente il Signor Marcheſe, che vi dica, che non volendoui far Monaca, che aſſolutamente non vi vuol dar più Alimenti, ne a Voi, ne a voſtra Madre, e che vi volta le ſpalle, e non vi riconoſce più per Figlia*; Item addimus Revelationem Capitanei C. ibi: *Ma all'incontro non li voleua guardar più in faccia, e non la voleua conoſcer più per niente*; & alteram D. P. ibi: *Il detto Marcheſe gli fece fare dalle ſudette Perſone grauiſſime minaccie, delle quali preciſamente non mi ricordo, ma in ſoſtanza conteneuano, che non la voleua riconoſcere più per niente, non gli voleua dar più alcun ſoſtentamento, e che la voleua ridurre in ſtato infelice, e miſerabile, anzi opprobrioſo.*

Profectò ex hac ſpecie minarum, à quibus intervertebatur Status propriæ perſonæ Ther. Liv., & de Filia Marchionis Pallavicini Viri nobiliſſimi, & ditiſſimi, evadebat viliſſima, vulgò concepta, & ſine certo Patre, oritur probatio metus adeò grandis, & certa, ut Judex, cujus arbitrio cæteroquin remiſſa eſt cognitio, an, & quando metus ſit gravis, in his terminis habeat manus ligatas, & arbitrium reſtrictum, & ſervile, itaut nonniſi pro metu maximo judicare debeat, quia hoc termino ſuperlativo *maximo*, metus
38 interverſionis Status canonizatur à *Text. in leg. Iſti quidem ff. de Eo, quod met. cauſ.* ibi: *Qui Inſtrumenta Status mei interuerſurus eſt, niſi dem, non dubitatur, quin* maximo *metu compellar*, & conſentaneè, & punctualiter tenent omnes alii, allegati ſupra. Quibus addimus *Panimoll. dec. 102. adnot. 1. numer. 2.* ibi: *Prout etiam metus juſtus inducitur ex timore mutationis Status, vel jacturæ bonoris proprii, cum Viris probis, & bonis, iſte metus major, quàm mortis eſſe debeat*, & huic fatali motivo nulla unquam data fuit, neque in æternum dari poteſt congrua reſponſio.

Graviores evadunt præfatæ minæ, ponderando, quod T. Liv. erat in minori ætate conſtituta, & omni humano auxilio deſtituta, & Puella timidiſſima reſpectu Marchionis ejus
39 Patris, ut teſtatur Bacchina, aliique Teſtes, & A. D. & nullo modo minas ſibi comminatas evadere poterat, ſi non parebat, quia non poterat recurrere ad Principem, neque ad Judicem, neque ad Conſanguineos; Non ad Principem, quia licet Princeps, certioratus de ejus contraria voluntate in ſuſcipiendo habitu, & emittenda profeſſione, potuiſſet utrumque actum impedire, non poterat tamen cogere Marchionem ad ſubminiſtranda Alimenta more Nobilium, & ad agnoſcendam eam in Filiam, quæ erant damna, eid. comminata, & omninò eventura in caſu non ſecutæ monacationis, quia deficientibus documentis neceſſariis, Princeps compellere non poterat ad hæc omnia Marchionem invitum.

Et ex hoc capite neque poterat implorare officium Judicis, quia Judex judicare debet ſecundum acta, & probata, & deniq; minùs poterat recurrere ad Conſanguineos, quos non habebat in hoc mundo, præter Curiettam, & Carolum germanum fratrem d. Conſtantiæ, quia ambo erant Perſonæ timidiſſimæ, & ſubiectæ Marchioni, quinimò quia Marchio ſuſpicabatur, Carolum non retuliſſe T. L. minas, prout in mandatis habebat, eum ex ſola hac ſuſpicione à proprio ſervitio dimiſit, ut refert de Marchis, ibi: *Anzi eſſendo poi partito dalla preſenza del Sig. Marcheſe detto Sign. Carlo, mi diſſe, che lo voleua mandar via dal ſeruizio, perche ſupponeua, che eſſo Carlo non faceſſe l'ambaſciate preciſe alla Sig. Tereſa, ſiccome di lì a poco tempo lo mandò via, e ſi riduſſe miſerabile.*

In his itaque circumſtantiis creſcit in immenſum metus, nam ſi, neque Princeps, neque Judex, neque Conſanguinei poterant damnis comminatis occurrere, perneceſſe debebat infelix Ther. Liv. etiam invita, & coacta parere, & habitum Religioſum ſuſcipere, & hoc ipſum, quod non poterat nolle, ad evidentiam probat metum, ut benè explicat *Senec. de Benefic lib. 2. cap. 18.* ibi: *Si vis ſcire, an velim, effice, ut poſſim nolle*; Neque debebat ſe exponere incertiſſimo eventui litis cum Patre, Viro ditiſſimo, & potenti, non ſolùm quia furioſum eſt cum Superiore, qualis erat Marchio Pallavicinus contendere, ut ait idem *Senec. de Ira libr. 2.* 40
cap. 34. ibi: *Nam cum Patre contendere, anceps eſt, cum Superiore furioſum, cum Inferiore ſordidum*; Verùm etiam quia, dum Filia erat clauſa in Monaſterio, & deſtituta pecuniis, documentis, & Conſanguineis, ridiculum eſt aſſerere, quod poſſet recurrere, ut in puncto obſervant *Cammerat. reſponſ. 1. artic. 2 num. 60. & Ciarlin. contr. 108. nu. 65. lib. 1.* Et etiamſi potuiſſet, inutilis, & abſque fructu fuiſſet ex defectu documentorum omnis recurſus, quæ circumſtantia non tollit, ſed in immenſum auget metum, ut in terminis probant Doctores, allegati ſupra, & ſignanter *Lezzan.* 41
conſult. 47. n. 128. tom. 4. ibi; *Idem reſponderi poteſt ad aliam obiectionem, quæ fieri poſſet, ſcilicet, potuiſſe hanc Puellam recurrere ad Magiſtratum Ciuitatis, & ita liberari à metu ſibi incuſſo*; *Hoc enim videtur chimericum, ſpectata ætate, & qualitate Puellæ, & potentia, & authoritate magna Patris.*

Præſertim quia Th. L. ſupra omnem modum timebat Patrem, & jam apprehenderat trucem, & crudelem illius naturam, & obſtinatiſſimum ejus propoſitum, adeout hoc timore perterrita de tempore Novitiatus, noluit ſecretam, & ſigillatam proteſtationem emittere, quia timebat, ſi ad notitiam Marchionis perveniſſet, ex induſtria dicti Marchio- 42
nis veneno ſibi mortem eventuram etiam intra Monaſterium, ut refert qualificatus teſtis formiter examinatus, ibi: *Perche dubitaua, che ſcoprendoſi ciò, il Sign. Marcheſe ſuo Padre era capace, ſino di farla auuelenare dentro il Monaſtero*; Neque hic timor erat vanus, aut ſine fundamento, quia jam audiverat à de Marchis Cubiculario Marchionis, quod ſi illa nocte, qua Marchio adeò violenter commotus fuit ex reiterata notitia reluctantiæ ejus Filiæ, vel ipſa, vel ejus Mater in domo Marchionis extitiſſent, aliquod grave ſpectaculum vidiſſent, ut idem refert, ibi: *E li diſſi, che Dio guardi, che foſſero ſtate lì una di loro, ſi ſarebbe veduto qualche ſpettacolo.* Et paulò poſt, ibi: *Mi riſpoſe, che ſi erano imbattute male ad urtare con la ſua teſta, e che gli auerebbe fatto vedere coſe tremende:* Et alio loco, ibi: *E di più mi diſſe, che voleua far ſonare un Campanone, che ſi ſentiſſe per tutto il Mondo.*

Ad effectum enim dignoſcendi metum, qui eſt interna animi paſſio, oculis corporeis non ſubiecta, nec perceptibilis, minæ ponderari debent, non juxta ſonitum materialem verborum, qui hìc etiam eſt terribilis, ſed juxta impreſſionem, quam faciunt metum paſſo, quia ſæpè illi, qui in aliena poteſtate, & ditione ſunt, cogitant pejus malum, & id, quod Superior facere poteſt, non quod debeat, ut egregiè obſervat *Cicer in Orat. pro Lege Manilia*, ibi: *Omnes*, 43
quorum in alterius manu vita poſita eſt, ſæpius illud cogitant, quid poſſit is, cujus in ditione, aut poteſtate ſunt, quàm quid debeat facere, & benè etiam *Senec. de Clement lib. 1. cap. 8.* ibi: *Non enim quantum fecerit, ſed quantum facturus ſit, cogitatur in eo, qui omnia poteſt*: Et exploratum in hac materia eſt, quod metus juſtus ex affectu metuentis dignoſcitur, ut egregiè *Lezzan. conſult. 47. tom. 4. num. 109. Hodiern. contr. forenſ. cap. 16. num. 55. & ſeqq.* aliique allegati ſupra. 44

Nec quidam merentur attendi, quod ſi T. L. renuiſſet parere Marchioni alimenta recipere potuiſſet à Curietta ejus Matre, quam Oppoſitor divitiis affluentem jactat, quodque Marchio eam reliquerit in libertate aſſumendi habitum Religioſum, vel nubendi in Sæculo; Cum hac differentia, quod ſi in Sæculo nubere voluiſſet, vili Perſonæ, & cum tenui dote eam matrimonio junxiſſet; Inde inferentes, quod timor matrimonii inæqualis etiam cum tenui dote in filia naturali non cauſet juſtum, & gravem metum, ad tradita per 45
Tamburin. de Jur. Abbat. diſput. 3. qu. 2. nu. 3. tom. 4. Azor. Inſtit. moral. par. 1. lib. 3. cap. 9. §. Secundò.

Siquidem hujuſmodi exceptiones ſunt penitus inſubſiſtentes in facto, & æquè irrelevantes in Jure. Et quidem non ſubſiſtit in facto, quod T. L. potuiſſet alimenta recipere à Matre, quia etiam iſta ſubiecta erat Marchioni, & alimenta ab ipſo recipiebat, & totum ejus Patrimonium conſiſtens in ſcut. 3500. retinebatur à Marchione, itaut ſine lite non 46
poterat ab eo recuperari, & obſervavimus ſupra, quod

furiosum est, cum Viro potenti, & Superiore litigare; Qui-
pimò etiamsi fuisset recuperatum nullo modo sufficiebat ad
congrua alimenta Matris, & Filiæ, idque ipsa Mater Filiæ
insinuabat, ibi: *Anzi gli soggiongevo, che io da me sola non la
potevo ajutare, se ci mancava il sostentamento di detto Signor
Marchese*; Cessat igitur in facto, quod Filia potuisset ali-
menta recipere à Matre.

Irrelevans itidem est in Jure, quia dato etiam per malam
hypotesim, quod alimenta potuisset à Matre recipere, hoc
unum est certum, quod attenta tenuitate bonorum materno-
rum, vix ad simplicem naturæ necessitatem illa sperare po-
46 terat, & viceversa à Marchione Patre illa recipiebat larga
manu, more Nobilium, & cum tractamento, Patri correspon-
denti, quocirca cum in casu inobedientiæ, amitteret hoc no-
bile tractamentum, istaq; profusa alimenta, negari minimè
potest, quod hoc damnum non esset grave, & gravissimum
malum, & aptum incutiendi justum metum, etiamsi illa ad
naturæ necessitatem remansisset aliundè provisa ex bonis
maternis, ut in individuo probant authoritates allegatæ su-
pra. Quia pro metu non est necessaria totalis depauperatio
metuentis, sed sufficit dumtaxat periculum alicujus mali
47 gravis, probabiliter tantùm opinati, ut latè probavimus
supra, & in puncto docet *Rot. dec. 870. num. 16. coram Emer.
jun.* ibi: ***Nam in his terminis sufficit metus reverentialis, jun-
cto periculo mali gravis, probabiliter opinati ex sola Parentis
indignatione.***

Minùs in facto regit, quod T. L. relicta fuerit in libertate
eligendi Statum monasticum, vel nuptias temporales; Quia
excepta Bartoletta, quæ de hisce nuptiis inequalibus, &
cum indignatione Paterna testatur, nullus alius ex tot testi-
bus, ex hac parte deductis, de facultate nubendi in Sæculo
deponit, quin imò illam expresse excludunt, & ideo suppo-
sita libertas non verificatur in facto, quia unicus testis nihil
48 penitùs probat, etiamsi esset dignitate conspicuus, & gra-
vitate spectabilis, *Beller. de Teste unic. membr. 1. §. 1. Bodin.
de Repub. libr. 6. cap. ultimo*, & cum pluribus allegatis *in Ro-
mana Dotis 13. Junii 1710 §. Nec. subsistente cor. Crispo*.

Cessat præterea ideata libertas, si tempora, prout fas est,
distinguamus; Marchio enim Pallavicinus suppositam obla-
tionem utriusque status fecit, ut afferit Bartoletta mediante
Persona b. m. Ghezzi Sen. tempore, quo nondum plenè con-
scius de contraria voluntate Filiæ, voluit illam explorare,
49 verùm explorata illius contraria voluntate monacationi,
quia semper respondit, *Vorrei continuare in questo stato, che
stò adesso, e star sempre così*, & paulò post, ibi: *Per dargli
sodisfazione a mio Padre, io mi farò Monaca, ma non, che
io mi ci facci volentieri, perche la mia volontà saria di star Se-
colara*. Non ampliùs proposuit Marchio Filiæ matrimonium
licèt vile, & inæquale, sed absolutè, & præcisè etiam con-
tra propriam voluntatem, eam coegit ad suscipiendum habi-
tum monasticum, ut de facto proprio deponit in secundo ejus
Colloquio Pater Crescius, ibi: *Io andiedi a dirli da parte del
Signor Marchese sudetto, che questo voleva in ogni conto si fa-
cesse Monaca*, & paulò post, ibi: *Ed il sudetto Sig. Marchese
mi rispose spasseggiando, si farà Monaca, o che Lei voglia, o
che non voglia, si farà Monaca*. Idem confirmat de Gasparis,
formiter pariter examinatus, ibi: *E mi ricordo, che gli di-
ceva, che Lui voleva, che si facesse Monaca, e che così aveva
da essere*. Bacchina, ibi: *Mia Figlia Monaca la voglio, e
Monaca ha da essere*. Conconi Nutrix, ibi: *Il Sig. Marchese
sempre rispondeva, che Lui voleva essere obbedito, e che vole-
va senz'altra replica, che si facesse Monaca*.

Quibus hodie addimus testimonium de Marchis, qui juxta
XI. Inter. sic ait: *E lui rispose* (videlicet Marchio) *è giu-
50 sto, perche mi è Figlia, voglio, che onninamente si facci Mo-
naca*. Addimus etiam revelationem metu Excommunicatio-
nis habitam à Pat. Viro celebri in sua Professione, & omni
exceptione majore; Iste enim sic ait; *E sopra questo partico-
lare mostrava il detto Signor Marchese una premura così gran-
de, che si expresse più volte, tanto con me, quanto con altri,
esaggerando, che la voleva Monaca, ancorche Lei non volesse,
e contro la sua volontà*.

Et in hoc proposito adeò erat inflexibilis, ut studens Cu-
cietta consulere saluti Animæ ejus Filiæ, quam desperatam
semper eadem Filia declamabat, prout probavimus suprà.
Non semel Marchionem requisivit, adhærens forsan insi-
nuationi factæ à Ghezzio circa matrimonium inæquale, ut
aliquod subsidium tribueret pro ea collocanda in matrimo-
nium (notetur illud verbum *Subsidium*, quod refertur à te-
51 stibus infra enunciandis, & indicat matrimonium ordina-
rium, & inæquale) & tamen Marchio noluit, illud ne-
que in minimo quadrante promittere, ut testantur tres testes,
exadverso inducti, & producti in Tribunali Cameræ in alia
Causa Successionis, qui contra ipsam plenissimam faciunt
probationem, ibi: *La maritasse pure a suo piacere, con chi
ella avesse voluto, che Lui non ci voleva entrare, ne spender-
ci un quadrino, e che se era sua Figlia, vi avesse pensato Lei
&c. se è tua Figlia pensaci tù, che io non ci ho che fare, ne la
conosco per niente*. Hinc jure meritò d. P. in sua Revelatio-
ne addidit, post verba superiùs relata, ibi: *E da questa de-
terminata sua volontà era impossibile di poterlo rimovere, per-
che io per la longa esperienza, che avevo del medemo sò, che
era un'uomo testardo, cocciuto, e molto violento, per non dir
bestiale, che quando si metteva in testa una cosa, voleva in tut-
ti conti vincerla, ed essere obbedito, senza replica*. Ex hac
enim qualitate, & violenta conditione Patris, ac ex ejus
præcisa, & toties expressa voluntate, directa ad mona-
cationem, & denique ex denegatione etiam unius quadran-
tis in casu nuptiarum temporalium, sicuti ad evidentiam ex-
cluditur ideata libertas, concessa Filiæ, ita augetur in im-
mensum metus, & coactionis probatio, ut pluribus relatis
ostendimus supra.

Extraneæ igitur sunt authoritates exadversò allegatæ, quia
casus noster est totaliter diversus ab illo, relato ab *Azzorio,
& Tamburrino*; In illo enim Pater naturalis, præsupponen-
do filiationem, instituit hæredem filiam, quatenus fieret
Monialis; Sin minùs reliquit eidem 24. aureos, & hæredi-
tatem detulit Monasterio; In casu autem nostro Marchio,
eligente Filiam nuptias temporales, denegavit etiam mini- 52
mum quadrantem, denegavit ulterius Alimenta, & Fi-
liationem; Quocirca nil mirùm si in primo casu deficit me-
tus, quia Pater naturalis instituendo hæredem Personam ex-
traneam utitur Jure suo, & in nihilo gravat Filiam, quàm
hæredem instituere non tenetur; Vice autem versa, in no-
stra hypothesi, Marchio negando aliquod tenue Subsidium
pro Dote, negando Alimenta, negando Filiationem, &
sic intervertendo statum Personæ, maximumque damnum
inferebat Filiæ, & ideò maximum incussit metum, ut latiùs
probavimus supra.

Hucusque dicta ostendunt ad evidentiam coactionem Th.
Liv. ejusque contrariam voluntatem monacationi, sed ad ma-
jorem comprobationem ejusdem metus, & coactionis verifi-
camus ulterius continuas reclamationes, & conquestiones in
omni loco, & omni tempore, & incipiendo ab enumera-
tione Locorum, nulla est Domus, nulla Via, nullaque
Civitas, in quo permanserit, vel per quam transierit, ut
notorias non reddiderit ejus querelas; Quippe dum erat in 53
Monast. S. Bernardini, tempore educationis, omnibus te-
stibus, qui minas paternas ei renunciarunt, apertè ostendit
contrariam ejus voluntatem, ut referendo verba plurium te-
stium indicavimus supra, quibus addimus de Marchis, ibi:
Stiede per un poco pensando (postquam audierat gravissimas
minas Patris) *e poi alzò la testa piangendo, e sospirando mi
disse, che già ebbe il destino, e la disgrazia sua portava così, che
facesse il Sig. Marchese &c. che si saria fatta Monaca, ma però
contro la sua volontà &c.*

In Domo N. N. lacrymas, conquestiones, deliquia, &
contrariam ejus voluntatem referunt infrascripti testes, nem-
pè Minaccionus sub ejus depositione defunctus: N. N. for-
miter examinatus, Conconi Nutrix: Præsens Abbatissa
Monasterii, quæ de auditu à P. Magistro Zucchi Ord. Præ- 54
dic. sic ait, ibi: *Mi soggionse che il giorno avanti, che si vestis-
se la detta Sign. Pallavicina aveva avute delle smanie, sino a
venirgli un accidente, perche non voleva farsi Monaca*. Cum
qua concordat Monialis Caccia, moderna Vicaria, ubi ul-
terius addit, ibi: *Siccome intesi dire ancora, che in Casa di N.
N. detta Suor Maria Costanza piangeva per causa di farsi
Monaca*.

In Vicinia etiam Domus ejusdem clamores, & continuæ
lacrymæ erant notoriæ, ut deponit Medicus de Bernardinis,
tunc vicinus, ibi: *Sò che la medesima piangeva giorno, e not- 55
te &c.*, *e che era notorio a tutto il Vicinato, che la sudetta Si-
gnora Teresa si faceva Monaca per forza, e per le violenze del
Padre*.

In Domo Marchionis reclamationes non defuerunt, erant-
que publicæ, & notoriæ, nam ducta quadam die Th. T. ad
Palatium paternum, & de ordine Patris ad invisendum Ap-
partamentum nobile, vix perventa ad tertium Cubiculum,
separans aliquatenus se ab Uxore N. N. pluribus suspiriis præ-
missis, hæc naturalissima, & dolorosa verba emisit, ibi: 56
*Mi disse queste precise parole, Sig. Giosefppe, è possibile, che io
mi abbia a riserrare in un Monastero, e non vedere, ne goder
più questa robba*: Et de notorietate in eodem Palatio testan-
tur dict. P. & Blondus, qui fuit Famulus Marchionis.

In

In Civitate Albani, quo recreationis causa, ut sublevaretur à contracta mæstitia, traducta fuerat, suam etiam contrariam voluntatem propalavit, ut de facto proprio metu ex-
57 communicationis revelavit N. N. probatus Curialis, ibi: *Sempre mi rispose*, (hoc est in Civitate Albani) *che si faceva per forza, e minaccie del suo Sig. Padre &c. & in esprimere queste parole, sempre sospiraua.*

Et denique in Ecclesia, & Vicinia Monasterii notus omnibus erat in die Vestitionis metus incussus, ejusque contraria voluntas monacationi, nam Populus, qui intra, & extra Ecclesiam, dicta die ibat, unanimi voce illam commiserando murmurabat; *Poueretta è condotta al macello*, ut deposuit nobilis Matrona sub hac depositione defuncta, unà cum ejus Cubicularia, & alter qualificatus testis, & utinam Saxa, quæ calcavit, & Viæ, per quas transivit, linguam haberent, quia etiam ista ejus conquestiones, & nunquam intermissas reclamationes propalarent, ut in simili exclamavit *Farin. cons. crimin.* 108. *num.* 2. *tom.* 2. ibi: *Hæc omnia si*
58 *lapides loqui scirent, undique &c. exclamarent, ideò negari non potest, quin etiam cogant animum Judicis ad non aliter credendum:* Unde concludimus in hac parte, quod si ipsimet Gentiles, solo instinctu naturæ ducti, certò putabant, gratum non esse Deo Sacrificium illius victimæ, quæ reluctabat, seu ab Aris se retrahebat, ut refert *Plin. libr.* 8. *natur.*
59 *cap.* 45. ibi: *Nec claudicante, nec aliena Hostia, Deos placari, nec trahente se ab Aris*; Quinimò solus vagitus, seu flebilis vox Victimæ infaustum omen præseferebat, ut cecinit *Sylvius Italicus libr.* 5 ibi: *Nec rauco Thaurus, cessavit flebile ad Aras Immugire sono.*

Et dum Saturno immolabant Infantes, ne quid triste, aut flebile resonaret, blanditiis eos demulcebant, & osculo com-
60 primebant vagitum, prout refert *Minutius in Octavio*, ibi: *Blanditiis, & osculo comprimente vagitum, ne flebilis Hostia immolaretur.* Si itaque, ut dicebamus, tantam spontaneitatem necessariam putabant Gentiles in Sacrificiis, falsis eorum Diis offerendis, & in ipsis Belluis, & Infantibus ratione incapacibus; Quanta sine comparatione major necessaria erit in Professione emittenda, quæ est Sacrificium propriæ voluntatis, quod summo, veroque Deo offertur; Etsi simplex vagitus, & naturalis reluctantia satis erat Gentilibus ad retrahendum Victimas ab Aris, quantò magis exuberare debet in nostris terminis tot lacrymæ, tot suspiria, tot reclamationes, & querelæ infelicis Puellæ ad improbandam Professionem, in qua de substantia requiritur non simplex, materialis, & coacta voluntas, sed voluntas undique libera, quæ ex conquestionibus cum Amicis, Vicinis, aliisque Personis, etiam occultè factis remanet probata *Ang. in leg. Cum proponas column.* 3. *versic. Quid autem Codic. de Bon.*
61 *authorit. Judic. possid. Honded. cons.* 23. *numer.* 22. *lib.* I *Cravet. cons.* 161. *num.* II. *Hodiern. contr.* 16. *numer.* 51. *Pereira dec.* 30. *num.* 8. *versic. Qui autem, & Capyc. Galeot. contr. lib.* 2. *cap.* 14. *num.* 25.

Enumeravimus usque adhuc Loca, in quibus T. L. querelas suas emisit; Superest nunc, sequendo propositam à principio methodum, indicare, quod eadem contraria voluntas
62 monacationi, eædemque conquestiones fuerunt continuæ, nunquam intermissæ, & repetitæ, omni tempore, nempè ante Novitiatum, in Novitiatu, tempore Professionis, & post Professionem, semper, & usque ad præsens.

Siquidem de tempore ante Novitiatum, deponunt de facto proprio P. Crescius de Gasparis, Curietta, de Marchis,
63 Bartoletta, Amari, & duo alii qualificati testes.

De tempore Novitiatus testantur omnes illi testes formiter examinati, quorum verba retulimus supra, quibus addimus revelationem N. N probati Curialis, Ritæ Conconæ Nu-
64 tricis, Mangonæ, quæ tempore Novitiatus reperiebatur educationis causa in Monast. S. Bernardini.

Confirmat mirabiliter præfatos omnes testes Soror Bartholini, nuper examinata, quæ sic ait, ibi: *Mi disse Suor Teresa Geltruda Salandra, che fù in Nouiziato assieme con Suor Maria Costanza, che la medema in quel tempo, e quando erano assieme nel Nouiuiziato, diceua cose grandi, e faceua grandi doglianze di essersi fatta Monaca contro sua volontà, e mi*
65 *disse detta Suor Teresa Geltruda Salandri, se Voi foste stata in Nouiziato, quando vi ero Io con Suor Maria Costanza, aureste sentito le cose, che diceua, e faceua circa non essersi fatta Monaca volentieri.* Quæ Monialis utporè inducta, producta, & examinata ad Instantiam Monasterii, præcisivè etiam à tot aliis testibus supra relatis, superlativam constituit
66 probationem, quamvis de auditu tantùm deponat, egregiè *Rot. dec.* 208. *num.* 12. & 13. *par.* 17 ibi: *Quamuis esset depositio unius tantùm, quæ contra Inducentem, & Producentem etiam de auditu, & credulitate plenè probat*; *Adden. ad Greg. dec.* 215. *num.* 9.

De tempore præciso Professionis, comprobant metum, & contrariam voluntatem T. L. ipsa sollicitudo Marchionis, ejusque maximus timor, ne illa in actu Professionis contrariam suam voluntatem propalaret, ut deponit de Marchis: *Il detto Signor Marchese stiede per tutto detto tempo inquietissimo, che poco mangiaua, e meno dormiua:* Hæc autem magna sollicitudo, itteque timor oriebatur ex quo eidem nota 67
erat contraria voluntas Filiæ, etiam de tempore professionis, ut refert idem de Marchis, ibi *Posso ben dire, che quando era vicino il tempo di fare la professione intesi dal Signor Marchese dirmi, che aueua saputo, che Suor Maria Costanza nell' atto della professione voleua dichiarar l' animo suo di non far la professione*: Et concordat etiam Capitaneus C. in ejus Revelatione, ibi: *Anzi dopo vestita Monaca, perche continuaua ancora nel dubio, che non volesse professare &c.* Si enim Theresia Liv. non fuisset, minis pro parte Marchionis Patris coacta ad suscipiendum habitum, & sponté professionem emisisset, cur tanta sollicitudo in Marchione? Cur tantus timor ne in actu Professionis reclamaret? Cur tot vigiliæ, tot curæ? Cur tanta agitatio mentis, & corporis? Fatuitas fuisset timere, nisi scientia incussi metus, & contrariæ voluntatis in Filia, propriam conscientiam cogentis mordidisset; Sanè omnia præfata signa, sunt effectus maculatæ conscientiæ, ut ponderat *Spad. conf.* 96. *numer.* 6. *circa finem*, ibi: *Signum satis* 68
euidens, vel quod timebant, quod in illo actu, & in eorum præsentia aliquid scandali oriretur, vel quod in ea re haberent conscientiam læsam.

Huic timori Patris consonant gesta per Filiam paulò ante professionem, & in ipso actu professionis; Quippè ejus Patri Spirituali signum dedit suæ contrariæ voluntatis, septem, & decem dies ante professionem, tempore, quo faciebat Exercitia Spiritualia, nempè *sub die* 22. *Octobris* 1711. & hanc veritatem contestatur ipsemet Pater Spiritualis formiter examinatus, ibi: *Io in quanto a me fin di all' ora, che gli* 69
diedi l' Esercizj spirituali, conobbi esser detta Suor Maria Costanza un ceruello strauagante, volubile, e poco inclinata all' Osseruanza Regolare. Clariùs se explicavit cum Rita Conconi, ejus Nutrice, ibi: *E poco prima, che professasse, si rammaricaua molto, che doueua contro la sua volontà professare*, & magis apertè cum Anna Mangani, quæ reperiebatur Educanda in Monasterio tempore Professionis, cui sæpè animum suum propalavit hisce verbis, ibi: *Che Lei non voleua esser Monaca, e che tutta quello, che aueua fatto, & era per fare, era, perche aueua un grandissimo timore del Marchese Pallauicini suo Padre.*

Quinimò quadam die hora consuetæ recreationis, deambulans Ther. Liv. propè Januam Monasterii, & prospiciens fessuram Clavis dictæ Januæ (Heù quid non cogitat mens coacta, & Persona in servitute retenta, quæ libertatem amisit) sic se expressit, ibi: *Se il buco della Serratura fosse capace, vorrei, che adesso ce ne scapassimo da questo Monastero tutte due*; Neque hìc steterunt querelæ, & protestationes, nam approximante tempore suæ professionis, dum alia Novitia professionem emisit, hanc sui cordis manifestationem fecit eidem Educandæ, ibi: *Verrà il tempo, che dourò fare la professione anche Io, ma la farò con la bocca, e non con il cuore.* Hæ tantùm circumstantiæ sufficerent pro nullitate Professionis, quia Deus in hac materia respicit cor, non manus, juxta *Text. in cap. Si quid inuenisti* 14. *quæst.* 70
5. ibi: *Deus cor interrogat, non manum, hinc scriptum est* (sunt verba *Text. in canon. Scriptum est* 14. *quæst.* 5.) *Respicit Dominus ad Abel, & ad ejus munera, ad Cain autem, & ad munera ejus non respexit.* Et ratio est, quia Abel sacrificabat spontè, & ultroneè; Cain verò quasi coactè, & invito animo, & ideo subsequitur Textus; *Ex qua re patenter ostenditur, quia non offerens à muneribus, sed munera ab Offerente placuerunt*, & in puncto professionis ponderat *Barbos. de Potestat. Episcop. par.* 3. *allegat.* 104. *num.* 18.

Eadem signa contrariæ suæ voluntatis ostendit in ipso momento professionis, nam dum Vota proferebat, pallida erat, & tremens, itaut vix audiri poterat, ut testatur Bacchina, ibi: *Si era tutta impallidita, e che nell' atto di professare i Voti di Monaca disse, che la voce li tremaua, e che appena si sentiua*, & concordat etiam de Marchis Cubicularius Marchionis. *E Lei, cioè Sor Maria Costanza, rispondeua con una voce assai sommessa, e tremolante, che non si sentiua, ne Io potei sentire quello diceua, benche io fossi vicino all' Altare*: Hic enim pallor vultus, & vox tremula in actu professionis sunt signa manifestissima coactæ voluntatis *Parif. consil.* 13. *num.* 33.

71 *n.33.lib.4, Hodiern. cont.16. nu.70. Capyc. Galeot. lib.1. contr. 14. sub n.24. & Rot. cor. Ludov. d. dec.327.n.41.*

Post Professionem non cessarunt reclamationes, & verbis, & factis; Et quidem verbis, nam interrogata post professionem, quo hilari, & lubenti animo permaneret in Religione? respondit: *Stò peggio, che prima, se mi sono fatta Monaca per forza, come volete, che stii contenta? Quest' abito non*
72 *me lo posso vedere addosso, e se Io continuo nella vita Religiosa, Io mi danno*; Easdemque continuas, & nunquam intermissas reclamationes complectendo simul omne tempus, Novitiatus scilicet, Professionis, post professionem, & semper sine ulla intermissione, referunt Moniales Bartoletta, & Amari, ubi Bartoletta utitur hisce verbis: *Ma anche dopo, che entrò in Noviziato e fin' al presente talmente, che non aveva, e non hà altro in bocca, che essersi fatta Monaca mal volentieri, e per forza*, quibus additur depositio aliarum quatuor Monialium, à Monasterio producta in Tribunali Cameræ ante motam præsentem litem, de qua sup.

Factis enim contrariam voluntatem monacationi ostendit; Nam perpetuò semper odio habuit, non solùm Monialem Bartolettam, quæ ipsam sollicitabat ad monacationem, ut eadem Bartoletta testatur; Sed etiam omnes alias Moniales,
73 cum quibus abhorrebat conversari, ut deponit alter testis formiter examinatus, & concordat Portia B. quæ fuit Educanda in Monasterio, & metu excommunicationis revelavit, ibi: *E che era così grande l' aversione, che aveva di stare nel Monastero, ed essere Monaca, che non poteva vedere nessuna Monaca, odiandole tutte, e difatto non si domesticava, ne prendeva amicizia, se non che con le Secolare Educande*. Rursùs noluit ferè unquam accedere ad Chorum, nec alia exercitia, Monialibus propria, peragere, tam tempore Novitiatus, quàm post professionem, & semper; Itaut nunquam profuerint, nec Monitiones Abbatissæ pro tempore, nec Superiorum Monasterii, nec Patrum Spiritualium, ut referunt ipsæmet Moniales, & signanter moderna Abbatissa, & omnes aliæ, quinimò quando Abbatissa pro tempore eidem inculcabat, ut Chorum frequentaret, ipsa animosè respondebat, ibi: *Ed Essa ogni volta, che la riprendeva mi diceva, Io voglio viuere così, perche non sono Monaca*, & paulò post prosequitur, ibi: *Anzi avendogli una volta detto, che la mattina seguente, essendo Venerdì, dovesse levarsi a buon' ora per amore della Passione di Nostro Signore Gesù Cristo, Essa mi rispose, che non ne voleua far niente*, ut de facto proprio testatur moderna Abbatissa.

Aliquandò etiam, dum audiebat increpationes, si erat præsens Monialis Bartoletta contra ipsam invehebat, ibi: *E perche alle volte a simili rimproveri mi ci trovavo presente, dopo detta Suor Maria Costanza si voltava verso di me, e dice-*
74 *va, che Io sarei andata all' Inferno, assieme con suo Padre, perche avevo aderito alla volontà di detto Signor Marchese, e consigliata a monacarsi contro sua volontà*, ut refert ipsamet Bartoletta; Et aliquando responsa magis impertinentia dabat, ut testatur Portia B. ibi: *E quando l' Abbadessa, e l' altre Monache la riprendevano, gli faceva risposte impertinenti à segno tale, che me ne arrossivo Io medema per Lei, e concludeva sempre, che Lei non era Monaca, ne voleva esser Monaca*. Recusatio enim observandi Regulam, & faciendi exercitia, Monialibus propria, est contra formam Juramenti, quod in actu professionis emittitur, & adeò continua resistentia Abbatissæ, & renitentia parendi ejus præceptis est contra Votum Obedientiæ, quod pariter est de substantia professionis; Quocirca cum hæc inobservantia, & denegata obedientia Th. L. fuerit continua, & perpetua tempore Novitiatus, post professionem, usque ad præsens, absque ulla penitùs intermissione, ut deponunt ipsæmet Moniales, formiter examinatæ; Et hæc omnia semper patraverit eadem Ther. Liv. ea allegata ratione, ibi: *Perche non sono Monaca*, & ibi: *Concludeua, che Lei non era Monaca, ne voleva esser Monaca*, planè ex hoc facto, undique justificato, & innegabili, remanent evidentissimè probatæ ejusdem continuæ reclamationes, & contraria voluntas statui Religioso, quæ melius explicatur factis, quàm verbis; quia potentiora sunt
75 facta verbis, juxta illud Evangelii, *Joan. 10. 38. Ex operibus eorum cognoscetis eos*, & concordant *D. Bernard. Serm. 59 in Cantic.* ibi: *Operis vox validior est voce sermonis, & Sanctus Leo Magnus serm. in Nat. Sancti Lauren. folio mihi* 181. ibi: *Plenius est opere docere, quam voce*, cum aliis allegatis supra.

Post obitum Marchionis Patris usque ad præsens, majores fuerunt reclamationes, istæque probantur à Moniali Barto-
76 letta, quæ utitur verbis, *sempre, continuamente, alla giornata*, & exprimit, impossibilitatem numerandi vices, ibi: *Rispondo, che con me Testimonio simili doglianze l' hà fatte quasi alla giornata &c. a segno, che il numero delle volte non è possibile, che possa riferirglielo*, & concordat etiam Monialis Amari, Bacchina, ibi: *Li quali non solo l' hà fatti dopo, che è morto il Marchese Pallavicini, ma anche prima, che morisse, ne mai in niuna volta l' hò veduta mutata dal suo pensiere, che aveva da Secolara di non farsi Monaca*.

Præterea signa magis specialia suæ contrariæ voluntatis dedit defuncto Patre, nam paulò post ejus obitum interrogata, Cur aliquas preces non emitteret pro suffragio illius Animæ? contra stimulos sanguinis, & pietatis respondit: *La* 77
medema mi rispondeva, che non sapeva dirli ne meno un Requiem æternam, *perche l' Anima del suo Padre era all' Inferno solamente per aver fatta far Lei Monaca per forza*: Et alia vice vehementius irata, tollens proprium Velum è capite, illud in terram projecit blasphemando, ibi: *Sia maledetto, chi me l' hà fatto mettere*. Quin imò posita in extremis angustiis, & indigentiis, quia post obitum Patris caruit omni subsidio, & destituta etiam tenuissimo Livello, elegit potiùs, sordidas, laceratasque vestes, & quasi seminuda incedere per Monasterium, cum irrisione cæterarum Monialium, quàm vendere vestes Sæculares, quas usque à principio retinuit sub ea fide, & declaratione, ibi: *Perche poteva essere, che un giorno gli avessero a servire*, ut refert qualificatus testis.

Post annum à die obitus Patris veritate cogente easdem Reclamationes cum qualitate, quod fuerunt continuæ, & notoriæ, non solùm in Monasterio, sed etiam in Urbe, retulit Monialis Caccia, ad præsens Vicaria Monasterii nuper examinata, ibi: *Cioè un' anno in circa dopo la morte del* 78
Signor Marchese cominciò a lamentarsi, e dire, che si era fatta Monaca per forza, e che però non voleva continuare ad esser Monaca, e dd. reclamazioni da detto tempo in quà ha sempre continuato dd. reclamazioni, e doglianze, e ciò è publico, e notorio non solo in questo Monastero, ma credo ancora per tutta la Città di Roma.

Quid plus? Portia B. quæ fuit Educanda ann. 1715. in Monasterio refert quandam circumstantiam, quam horret calamus describere; Audivit enim quadam die à T. L. ibi: *Anzi un giorno mi confidò, che era da due anni in circa, che non faceva nessuna Confessione a dovere*, & in hoc ad unguem concordat cum P. Matthejo, ibi: *Per mettere in salvo l' anima* 79
di Suor Maria Costanza, mentre considero per un Corpo disperato; Et cum aliis testibus, relatis supra, qui unanimiter deponunt eandem in statu Religioso esse damnatam, & desperatam; Calculando igitur duos annos citrà ab anno 1715. quo stetit in Monasterio per continuationem temporis probantur reclamationes, seu potiùs desperationes Ther. Liv. usque ad annum 1713. & sic etiam ante obitum Marchionis, sequutum de mense Mar. 1714. post annum verò à die obitus Marchionis, nempè post ann. 1715. usque ad præsens, referuntur, ut diximus à Moniali Caccia, quæ utpotè inducta, producta, & examinata ab ipsomet Monasterio contrà ipsum superlativam constituit probationem, juxta authoritates allegatas supra.

Probato igitur metu, & tot continuis, & nunquam intermissis reclamationibus, unitis cum tot circumstantiis, etiam extrinsecis, impossibile penitùs in Jure reputatur, probare contrarium, nempè liberam profitendi voluntatem, ut pluribus cumulatis authoritatibus probavimus suprà; Itaut neque sufficiant mille testes super libera voluntate, quando adsunt duo tantùm super metu, quia plus creditur duobus testibus de metu, quàm mille super libera voluntate, ut, præter ad- 80
ductos supra, probant *Hermosill. ad ll. part. glos. 1. l. 6. 56. par. 5. tit. 5. num 75. Capyc. Galeota libr. 2. contr. 14. numer. 36. Covarruv. de Sponsalib. par. 2. cap 3. §. 5. num. 20.* & si allegarentur mille actus, præseferentes liberam voluntatem profitendi, seu indicantes professionem, jam liberè factam, non excluderent metum; Nam si apparent facti durante causa metus, quo magis videntur liberi, ac læto, & jucundo animo facti, eo magis præsumuntur meticulosi, ficti, & commentitii, ut supra observavimus.

Hinc attendi minimè debet examen sex Monialium, nuper peractum ad excludendum metum; I. quia in concursu tot aliorum testium, numero, & qualitate majorum, deponentium de metu, quos supra indicavimus, nihil penitùs probant aliæ Moniales, deponentes de libera voluntate juxta authoritates adductas supra. II. ratione proprii interesse, quod in Causa habent, à testimonio ferendo, omninò repellendæ sunt, quia nemo, est bonus testis in causa propria, ut in terminis Monialium probavimus supra, & generaliter est *Text. in l. Omnibus C. de Testibus leg. Nullus 10 ff eod. Rot. decis. 226. num. 17. par. 17. & dec.*

& dec. 42. *num.* 2 *cor. Ludovis.* & tertiò denique non probant ratione artificiorum, quibus seductæ fuerunt ad deponendum, & ratione plurium mendaciorum, quibus ineluctabiliter notantur in eorum examine.

Et quidem nullam fidem merentur ob eorum seductionem; Quippè ferè omnes in hoc corcordant, quod unus ex Oppositoribus tempore, quo accedebat ad Monasterjum pro extorquendis Fidibus à dictis Monialibus, plures promissiones faciebat favore Monasterii, easque singulis vicibus, quibus Moniales alloquebatur, repetebat, ut testantur Abbatissa, Monialis Caccia Vicaria, & Monialis Bianchina; Itaut
82 simplices, & nimium credulæ Moniales, hisce promissionibus allectæ, Fidei ab aliis compositæ, & scriptæ se subscripserunt, ut referunt eædemmet Moniales, quorum aliquæ eandem Fidem ante subscriptionem, nec legerunt, nec audierunt, ut ipsæmet fassæ fuerunt in formali examine, & eo progressa fuit Abbatissa, ut asserere non dubitaverit, ibi: *La detta promessa fatta come sopra a favore del Monastero di risarci tutte le spese, con qualche altra cosa di più, fù da me accettata, e come si suol dire, non mi pareva vero, perche il Monastero avèva speso molto*, quæ intentio clariùs explicatur à Moniali Caccia Vicaria, ibi: *E per la sottoscrizzione di detta Fede, sperai l'utile per il Monastero del regalo, promesso alla Sagrestia, e del vantaggio che il Monastero ne averebbe fatto, ne perduto le spese della lite.*

Ex quibus, probato metu gravi à principio, totque gravibus, & assiduis circumstantiis munito, invanum recurritur ad illius purgationem, seu ad prætensam tacitam ratificationem Professionis; Vel enim prætendit desumere tacitam ra-
83 tificationem ex actibus sequutis, vivente Patre, & sic durante causa metus, & eadem potentia nocendi, & inanis est omnis labor, quia quicumque actus, etiam si essent jurati, & præseferrent spontaneam, & liberam voluntatem, & facti essent hilari, & jucundo animo, quoties durat eadem causa metus, prout durare dicitur vivente Patre, qui metum incussit, non solùm metum non excludunt, sed potius illum augent, & confirmant, ut præter adductos supra, pluribus relatis probat *Alexand. de Novo cons.* 12. *numer.* 7. *Panimol. decis.* 102. *adnot.* 2. *numer.* 21. Et hæc est perpetua, & laudabilis praxis hujus Sacræ Coagregationis quæ durante causa metus semper concessit restitutiouem in integrum, non obstante exercitio plurium Officiorum, & non obstante lapsu
84 viginti, & triginta annorum prout videre est in *Institut. Crimin. lib.* 1. *tit.* 10. §. 4. *num.* 195. ubi referuntur decem, & septem resolutiones dictæ Congregationis, & idem practicavit in *Mantuana diebus* 7. *Decem.* 1715. *&* 28. *Martii* 1716. *&* 22. *Febr.* 1717. ubi post lapsum 22. annorum, professionem metu extortam irritavit, ut videre est in *Tom.* 1. *part.* 1. *discept.* 20. *& tom.* 2. *par.* 1. *discep.* 9. *per tot.*

Quæ opinio est adeò tuta in Jure, ut ad inducendam tacitam ratificationem, durare causa metus, non sufficiat susceptio Ordinis sacri, facta à nulliter professo, *Panimoll. decis.*
85 102. *adnot.* 2. *num.* 27. *Cammerat. dicto respons.* 1. *art.* 2. *numer.* 94. *&* 98. nec sufficiunt risus, lætitia vultus, ac hilaritas animi post incussum metum, quia multi risum simulant, & promunt, nihilominus alta mente dolorem *Bald. in leg.* 20. *num.* 10. *Cod. Quodmet caus. Alex. cons.* 12. *num.* 10. *Boss. de Matrim. cap* 12. §. 23. *à num.* 414. *Panimoll. dicta annotat.* 2. *num.* 25. *Rot. dec.* 859. *num.* 7. *& dec.* 863. *nu.* 5. *& dec.* 873. *nu.* 3. *&* 4. *cor. Seraphin.* Non sufficiunt etiam Epistolæ, seu Bilietta, scripta Patri, metum incutienti, super libera, &
86 spontanea voluntate emittendi professionem, ut in puncto notat *Rot. dec.* 75. *num.* 7. *cor. Peuting. & dec.* 175. *num.* 5. *par.* 1. *rec. & dec.* 851. *num.* 6. *circa fin. & dec.* 887. *num.* 2. *cor. Seraphin.* cum aliis adductis supra, & denique non sufficiat, si ipsemet metum passus, solemni juramento, ac proprio caractere scripsisset hæc verba: *Ego Professionem spontè emisi*, ut egregiè ponderat *Bordon. Oper. var. cap.* 13. *de Prob. Clericat. num.* 36. cujus verba retulimus supra.

Aut verò prætendit Monasterium elicere tacitam ratificationem ex actibus sequutis, seu factis defuncto Marchione Patre, & hic est error pejor priore; Quippe cum T. L. judicialiter reclamaverit intra quinquennium à die professionis,
87 ut admittitur hinc inde, cumque præcesserit professio expressa, & non tacita, absolutum est in his terminis, quod intra quinquennium dari non potest ratificatio tacita professionis expressæ: Quia aliàs nulliter Professus non haberet quinquennium ad reclamandum ad formam Concilii Tridentini, ut probavimus supra, & distinguendo inter Professionem tacitam, à principio emissam, de qua loquuntur Doctores in contrarium allegari soliti, & Professionem expressam,
88 egregiè probat *Ciarlin. controv.* 108. *nu.* 65. ibi: *Denique respondetur prædicta de Ratificatione procedere in tacita Professione, quæ censetur ratificata per gestationem habitus Professorum ab aliis distincti, sed non habere locum, quando emissa est Professio expressa post Conc. Trid. quo conceditur quinquennium ad reclamandum, nam ante quinquennium non est quærendum de tacita ratificatione ex delatione habitus per annum, quia præcedente expressa professione, non præsumitur nova voluntas ratificandi, sed potiùs perseverantia in priori irrita Professione, alioquin frustra Concilium concederet quinquennium ad reclamandum &c.* & cum hac distinctione procedit *Cardin. de Luca disc.* 40. *de Regular. à numer.* 7. *usque ad* 10. & egregiè *Cammerat. respons. decis.* 1. *artic.* 2. *numer.* 105. *§. Hæc distinctio.*

Præterea, dato etiam per malam hypothesim, sed nullatenus admisso, quod intra quinquennium dari possit purgatio metus, sed tacita ratificatio, adhuc in casu præsenti, illa nec probatur, prout ab allegante fieri debet, quia aliàs non præsumitur, egregiè *Glos. in cap. Perlatum, de His, quæ vi* 89 *met caus. fiunt Verb. Non timore*, ibi: *Respondeo, quod verum est hoc, sed quia constabat de protestatione voluntatis ab initio facta, adhuc præsumitur nolle &c., & qui voluntatem mutatam allegat, hoc probare debet, & Iranc. de Protestat. consider.* 55. *nu.* 8. ubi istam adducit bonam rationem: *Quoniam protestatio, antecedenter facta, intelligitur perseverare, quia non est præsumendum, Superiorem mutasse voluntatem, nisi id probetur &c. protestatio semel facta semper intelligitur perseverare, donec ab ea recedatur.*

Nec probari potest, quia ad inducendam tacitam ratificationem Professionis nullæ, cum de re gravissima agatur, & de inducenda perpetua servitute, ex adductis *tom.* 1. *part.* 1. *discept.* 4. *à num.* 60. inter alia tria copulativè concurrere debent. Primum quod ratificans habeat certam, & individuam scientiam nullitatis facti, & juris, ut in puncto, tredecim Doctores allegatis, probat *Cammarat. Respons.* 1. *art.* 2. *nu.* 73. ibi: *Hæc porrò scientia certa, & indubitata esse debet*, 90 *itaut actus ratificatus dici non possit, nisi gerens illum plenè sit priùs de ejusdem actus conditione, & qualitate, tam in jure, quà in facto certioratus, & num.* 74. ait, quod scientia non præsumitur, sed ignorantia, & quod non sufficit scientia præsumptiva, sed debet constare verè, & certitudinariè, ne alioquin contingat, duo specialia simul concurrere, & respondendo contrariis concludit, quod hæc est sententia est verissima, & egregiè etiam *Card. de Luc. de Regul. disc.* 40. *nu.* 10. 91 ibi: *Ad effectum inducendi ratificationem sanativam nullitatis, necessaria est scientia nullitatis, tam in facto, quam in jure, cum aliàs animus trahi non valeat ad ignorata, atq; actus subsequuti, rectè dici valeant æquivoci, seu gesti cum falso præsupposito, quod Religiosum se crediderit.*

Secundum, quod requiritur est, quod actus, ex quibus elici prætenditur tacita ratificatio, sint de sui natura tales, qui pernecessè importent ratificationem, & citra animum ratificandi fieri non valuerint, itaut si alia subsit causa, seu præsumptio, ad quam referri possunt, sola possibilitas alterius causæ sufficit ad excludendam tacitam ratificationem in re adeò gravi, ut in puncto benè tradit *Osasch. dec.* 179. *num.* 11. & melius *Rot. decis.* 706. *num.* 2. *par.* 2. *rec.* & aliis relatis 92 *Cammarat. Respons.* 1. *d. artic.* 2. *num.* 95. & solidè etiam *Panimol. dicta dec.* 102. *annot.* 2. *num.* 18. ibi: *Itaut si actus subsequentes ad aliam causam referri possint, aut alia præsumptio, aut interpretatio capi possit, quàm ratificationis, & approbationis contractus, metu gesti, nihil operantur, nec inducunt metus purgationem.*

Tertium denique, quod concurrere debet in eo consistit, quod etiam si actus de sui natura importent tacitam ratificationem, adhuc hoc non sufficeret, sed necessariò opus esset, faciens tales actus, certò sciret, illos esse aptos ad ratificationem inducendam, eosque fecisse, animo præciso, & determinato ratificandi professionem nullam, aliàs enim tali scientia, & animo expresso ratificandi secluso, cessaret etiam ratificatio tacita, ut, duodecim relatis Doctor. in individuo 93 probat *Cammerat. d. Resp.* 1. *art.* 2. *à num.* 78. & melius *num.* 108. ibi: *Nam anima ratificationis est consensus, hic verò non adest in eo, qui intrinsecam actuum naturam ignorat; Ergo scientia qualitatis actum est necessaria in eo, qui gerit illos, aliàs nullo modo intelligi potest ratificatio tacita nullæ professionis inductæ, & num.* 123. ibi: *Præterea requiritur, ut hos actus gerens, sciat, per illos ratificationem induci, & ut animum habeat ratificandi.* Cum quibus processit hæc S. C. nullam declarando professionem ex deficientia hujusmodi requisitorum *in Veneta, seu Mantuana Profess.* 18. *Aug.* 1696. ut videre est *in tom.* 1. *p.* 1. *discep* 3. *à n.* 60. *& n.* 80.

Nullum autem ex hisce requisitis concurrit, in casu no-

stro, nam neque Monasterium probat, Ther. Liv. unquam
94 fuisse mutatam à primævo dissensu, neque actus, qui exad-
verso allegantur, necessariò important ratificationem; Ne-
que deniq; gesti fuerunt ab eadem T. L. animo determinato,
& præciso ratificandi, & prævia scientia, quod tacitam ra-
tificationem præseferrent, & ideo hoc solum sufficeret pro
excludenda prætensa tacita ratificatione.

Verùm quia Monasterium totum suum præsidium repo-
nit in hac exceptione, fusiùs, quàm res exigeret, eandem
exceptionem confutando dicimus, quòd tres sunt actus, qui
qui tanquam magis specifici allegantur pro tacita ratificatio-
ne; Primus est, introductio litis in Tribunali Thesaura-
95 rii, ejusque prosequutio in Tribunali Cameræ super integra
hæreditate Marchionis Pallavicini; Secundus est transactio,
inita inter Monasterium, & Curiettam super repartimento
hæreditatis Marchionis; Tertius denique acquiescentia T.
L. spatio duorum annorum cum dimidio post obitum Patris,
& post cessatam causam metus.

Quod attinet ad litem introductam pro integra hæreditate,
neque per umbram ex ea elici potest voluntas T. L. ratifican-
di Professionem nullam; Quia ea introducta fuit ab ipsomet
Monasterio ex ejusdem T. L. Persona, & Monasterium ex-
96 pensas necessarias erogavit, & illam prosequutum fuit in
Tribunali Cameræ, absque ullo specifico Mandato Procuræ
T. L. & æquivocum palmare est, quod illa dederit faculta-
tem Monasterio, ut litem ageret super tota hæreditate, quia
de hac facultate litigandi, & petendi integram hæreditatem,
nullum documentum datur, quinimò existente Professione
in implicito statu validitatis, Monialis non habet, neque
velle, neque nolle, & omnia ejus jura transeunt directè in
Monasterium, itaut neque per momentum temporis rema-
neant penes Monialem, & Monasterium absque ullo consen-
su, & mandato Monialis, quinimò ipsa etiam invita, &
contradicente potest jura ex persona Monialis judicialiter ex-
periri, ut probavimus supra.

Et de facto Prælatus, qui tunc erat Advocatus Monaste-
rii, antequam lis introduceretur non reportavit consensum,
neque tractavit cum T. L. sed suadere conatus fuit Abbatis-
sam illius temporis, ut liti consensum suum accomodaret,
& pecunias Monasterii in illius prosequutione erogaret, ut
testatur eadem Abbatissa, & ideo ex hac lite, alieno nomi-
ne introducta, & ad alium effectum, quàm ratificandi pro-
fessionem, nequaquam prætendi potest purgatio metus *Ca-*
97 *pyc. Galeot. lib. 2. contr. 14. n.* 38. & in terminis pro excluden-
da tacita ratificatione professionis *Rot. in Melevitana Nullit.*
Profess. impressa *post Dian. par.* 11. *fol* 17. *§. Nec aliqua vis*,
ubi lis introducta fuit sub nomine Professi, cum expressione
emissæ Professionis, & tamen ex ea decisum fuit, nullo mo-
do inductam fuisse tacitam ratificationem, ibi: *Unde cum*
facta fuerit dumtaxat ad consequendum commodum dd. pecu-
niarum, nullo modo importare potest tacitam ratificationem.

Nec obstat, quod Th. Liv. sollicitaverit testes ad effectum
probandi suam filiationem respectu Marchionis, & usa fue-
rit sententia, obtenta in Camera ad effectum petendi submi-
98 nistrationem alimentorum; Quia sollicitatio testium unicè
directa erat ad probandam filiationem, & filiatio poterat in-
servire, non solùm pro obtinenda successione, sed etiam ad
effectum magis comprobandi metum, ejusque gravitatem,
verificata circumstantia, quod Marchio esset Pater, & usus
sententiæ restrictus fuit ad punctum filiationis, qui fuit per
Caput separatum in sententia definitus, & fuit necessarius
ad effectum obtinendi aliquam subministrationem Alimen-
torum, nam aliàs fame periisset, & de facto hac eadem Sen-
tentia usa fuit eadem T. L. pendente etiam lite super nullita-
te Professionis, & consequenter impossibile est, ex hisce
actibus, alio animo, quàm ratificandi Professionem factis,
& ad alium effectum, elicere in re tam gravi tacitam ratifi-
cationem, ut in durioribus terminis respondit *Rebuffus*, fa-
vore Monachi, qui Alimenta petierat, & fructus Beneficii
Regularis receperat, quos alio titulo, quàm Religiosi pete-
re non poterat *cons. 68. per tot.* & signanter *§. Nam eo animo*
ibi: *Nam eo animo, quo continebatur in Religione, eo animo*
99 *ista fecit; Necesse enim erat illi, ut hoc faceret, alioquin fa-*
me periisset, etiam obedire Patri, Matri, & Fratribus coge-
batur, & fructus recipere Prioratus, alioquin peremptus
fuisset, quia ei denegabantur Alimenta: Et id admisit Cong.
Episc. *in Prænestina*, ut videre est in *tom. 3. par. 1. discep. 7.*
num. 45. & seqq. & num. 61.

Minùs prætendi valet tacita ratificatio ex Instrumento
transactionis inter Monasterium, & Curiettam; Quia præ-
fatum Instrumentum initum principaliter fuit inter Curiet-
100 tam, & Monasterium, cujus intererat, & interest, tueri
validitatem Professionis, pro qua hodie etiam litigat propter
magnum interesse, quod indè sperat, & in eo T. L. non in-
tervenit tanquam principaliter Contrahens, sed tanquam una
ex cæteris Monialibus, & consequenter, sive quia dictum In-
strumentum principaliter procuratum fuit à Monasterio in-
teressato in hac Causa Professionis, sive quia eadem Th. L.
non poterat illud impedire, sive denique, quia actum unicè
fuit ad effectum consequendi hereditatem Marchionis Palla-
vicini, non autem ad effectum ratificandi Professionem nul-
lam, meritò ex illo prætensa tacita ratificatio erui non po-
test, ut præter adductos supra, docet *Bartol. in leg. 2. num.*
10. *Cod. de His, quæ vi, Sanchez de Matr. lib. 2. disput.* 18. 101
num. 9. Et generale est, quod ex præsentia, sive ex consen-
su ratione solemnitatis præstito, inferri nequeat ullum præju-
dicium, cum non valeat ultra intentionem interessentis ope-
rari consensus, ad alium effectum requisitus, plenè *Gratian.*
discept. 831. *à num.* 3. *Constant. ad Stat. Urb. annot.* 4. *art.* 2.
num. 81. ac pluribus cumulatis *Rot. in Terracinen. Immissionis*
26. *Febr.* 1712. §. *Non ita cor. Crispo.*

Præterea apta non est præfata transactio ad inducendam
tacitam ratificationem, sive inspiciantur verba, sive præ-
sumpta, & verisimilis mens Ther. L. sive denique ipsa na-
tura actus; Et quidem inspecto integro tenore Instrumenti,
neq; in parte proæmiali, neq; in parte dispositiva, & execu-
tiva, unum licet minimum verbum legitur, quod præseferat
tacitam, vel expressam professionis ratificationem, nec una
adest monosyllaba, quæ prolata fuerit, seu processerit ab
ore T. L. quæ præsentiam tantùm materialem præstitit in sæ- 102
pedicta transactione, & in eadem descripta est, tanquam
una ex cæteris Monialibus, non tanquam principaliter Con-
trahens, & consequenter impossibile est, quod inspectis ver-
bis transactionis, in qua nunquam loquuta fuit Th. L. quod
induci valeat tacita ratificatio, & nova confirmatio Voto-
rum, ut ponderando hanc circumstantiam egregiè observat
Cammarat. dicto Resp. 1. art. 2. num. 87. & 88. ibi: *Et primò*
considero, quod in verbis narrativis, seu enunciativis illius,
nunquam loquitur Donna Francisca, sed Monasterium &c. Se-
cundò in verbis dispositivis nullam invenio obligationem, seu
verbum à Donna Francisca prolatum, ex quo fortasse deduci
possit aliqua dispositio, seu obligatio, seorsim facta per Donnam
Franciscam ab illa, facta per alias Moniales, sod solùm inter-
venit, prout aliæ ex necessitate obedientiæ: Et in durioribus 103
terminis probat *Rot. dec. 25. nu. 24. usque ad 28. cor. Arguell.*
ubi Monialis post introductam litem super nullitate Profes-
sionis in publico Instrumento, sequentia verba protulerat:
Quod quamvis Monialis non erat, hodie Monialis esse volebat,
& tamen *Rota* stetit pro exclusione ratificationis, & reddit
hanc rationem *numer. 26.* ibi: *Tùm quia illa nullum verbum*
de ratificatione loquuta fuit, & hæc debet probari ab Allegan-
te &c., & *numer. 28.* ibi: *At hìc verba nullo modo sonant in*
ratificationem, nam ratificare est actum antea gestum ratum
habere.

Eoque clariùs excluditur tacita ratificatio inspecta verisi-
mili, & præsumpta mente; Siquidem ipsa à die ingressus in
Religionem usque ad diem transactionis semper reclamavit,
& conquesta fuit de vi, & metu, sibi illato, ac de contraria
ejus voluntate Statui Religioso, ut prævia distincta separa- 104
tione temporum probavimus supra. Nam post obitum Pa-
tris contra stimulum pietatis, & sanguinis, noluit eidem re-
citare neque unam *Requiem æternam*, quinnimmo maledi-
xit ejus cineribus, ex quo fuerat causa suæ coactæ monaca-
tionis: Rursùs in perniciem propriæ animæ biennio circiter
ab anno 1715. citra, & sic de tempore etiam initæ transactio-
nis ex eadem causa suæ coactæ monacationis, nullam vali-
dam confessionem suorum peccatorum fecit, ut de ejus ore
testatur D. B. Educanda. Item perpetuo odio habuit omnes
Moniales, & de tempore etiam transactionis, nec Regulam
observabat, neque ad Chorum accedebat, & contra Votum
obedientiæ Abbatissæ parere semper recusavit, & denique
etiam in extremis angustiis constituta, semper retinuit Ve-
stes sæculares, & nunquam voluit illas distrahere, ea reddi-
ta ratione, quam refert A. D. testis qualificat. *Perche poteva*
essere, che un giorno gli avessero da servire.

Ponderatis igitur hisce actibus, totaliter repugnantibus Sta-
tui Religioso, & durantibus, atque vigentibus de tempore
præciso transactionis, inverisimile, & improbabile prorsus
est, quod in eodem instanti ex abrupto, & repente, nulla
extrinseca compellente causa, nulloque superveniente moti-
vo mutationis ejus voluntatis voluerit ratificare Professio-
nem nullam, & monialitatem usque tunc detestatam se-
qui, ut in puncto ponderat *Rot. decision. 9. numer. 36.* 105
coram Arguell., ibi: *Decimò addebat unus ex Dominis,*

non

non esse verisimile, quòd Francisca, quæ per spatium 24. & ultra annorum, ante dictum actum, se Monialem esse constantissimè recusaverat &c. ex abrupto, nulla extrinseca compellente causa fortissima, mutata repente voluntate, monialitatem sequi decrevisset.

Et denique excluditur prætensa tacita ratificatio ex natura, & qualitate ipsius actus transactionis, quæ utpote facta ad alium diversum effectum consequendi commodum pecuniarium, seu hæreditatem Marchionis, de se talis non est,
106 ut inducat tacitam Ratificationem, ut in puncto alterius transactionis respondit *Cammarat. dicto respons. 1. art. 2. numer. 9.* ibi: *Quartò considero, quod in hac transactione Donna Francisca nullam fecit Donationem, sed tantùm transegit Monasterium de re, quam putabat esse suam; Stante prætensa Professione Donnæ Franciscæ; Quæ quidem transactio Donnæ Franciscæ, postea de Professionis nullitate dicenti, obstare non poterat, quia sciebat Jus suum durare, durante præsertim quinquennio, præscripto à Concilio;* Et in terminis alterius transactionis, initæ à Monaco, nulliter Professo, qui nomine proprio transegit, & Beneficium Regulare obtinuit, ac per 14. annos retinuit, docet *Rebuff. cons. 68. §. Etiam nunquam;* Et in terminis quòd Professus post annum à die obitus illius, qui metum incusserat, procuravit, quòd Superiores Monasterii cederent ipsius Matri Jura super portione suæ legitimæ, receptis nonnullis pecuniis, quòd ex tali
107 actu non fuerit purgatus metus, tradit *Rot. post Bordon. de Profess. dec. 3. sub num. 3. & seqq.*

Neque subsistit in facto, quòd Th. Liv. in eadem transactione reservaverit sibi Livellum, pacto adjecto, quod si solùm Livellum consecuta fuisset, non teneretur illud repartire cum Matre; Quia hujusmodi pactum adjectum fuit à Monasterio, cujus intererat, & interest, quòd illa non esset sine Livello; Nam aliàs idem Monasterium cogi posset ad subministrationem omnium necessariorum pro indigentiis personalibus ejusdem Theresiæ Liviæ, ut in specie observat *Card. de Luc. de Regular. disc. 56. num. 5.* quem sequutus fui in *tom. 3. quæst. 2. discept. 1. §. 22. num. 3.* Non autem adjectum fuit à Th. Liv. quæ eandem transactionem impedire non poterat, & in ea nunquam locuta fuit, sed materialiter dumtaxat præsens stetit semper tacendo; Ratificatio enim non in-
108 ducitur ex sola præsentia materiali alicui actui, seu ex actu merè negativo, sed requiritur voluntas formalis, & actus positivus, præcisè directus ad ratificationem Professionis nullæ, egregiè *Jacob. Gal. cons. 66. à num. 8. usque ad fin. Cammerat. respons. 2. articul. 2. numer. 80.* ibi: *Et loquendo in specie tacitæ ratificationis, quòd non sufficiat animus negativus, vel dubius, elicitus per actus, gestos à Professo, sed requiritur animus positivus approbandi: Pelliz. de Jure reclamand. tract. 3. cap. 5. sect. 2. num. 57. in fin.* ubi quòd non ra-
109 tificatur Professio nulla, nisi voluntate formali, & in durioribus terminis, in quibus scilicèt nulliter Professus, non solùm convenerat de recipienda aliqua portione, sed cum effectu illa receperat, & Sacristiæ Monasterii donaverat pro rata ducatorum 600. est casus relatus *à dicto Cammerat.* in quo post acerrimam Causæ discussionem Monialis pristinam libertatem consecuta fuit.

Cæterùm cessat penitùs quæcumque hæsitatio in hac parte, quia Th. Liv. de tempore transactionis, & tam anteà,
110 quam postea semper, & continuò reclamavit, & conquesta fuit de ejus contraria voluntate monacationi, ut deponunt Monialis Bartholetta, & Monialis Amari; De eodem tempore ex eadem causa coactæ voluntatis sacrilegas confessiones faciebat, ut refert D. B. Educanda, Vestes sæculares retinebat, & Votum obedientiæ conculcabat, recusando accedere ad Chorum, & Abbatissæ parere, ea repetita ratione: *Perche non era Monaca.*

Positis igitur in statera ex una parte omnibus hisce actibus, qui sunt continui, & certi, & de tempore etiam transactionis vigebant, & adhuc vigent, & sunt totaliter repugnantes statui Religioso, & Voto obedientiæ, in quo principaliter consubstantiatur Professio; Et ex altera parte considerando transactionem, quæ facta est à Monasterio, & non à Th.
111 Liv. ad alium effectum consequendi hæreditatem, & non ratificandi Professionem, quæque ab eadem impediri non poterat, & in qua nec unam syllabam ipsa protulit, clarum supra evidentiam remanet, quod ex dicta transactione, neque à longè erui potest tacita ratificatio professionis nullæ, quia apertus dissensus, resultans à continuis conquestionibus, & à tot actibus, repugnantibus statui Religioso, facit cessare tacitum consensum, & ideari vix potest, quod quis tacitè confirmet, quòd apertè reprobat, ut in puncto ad excludendam tacitam ratificationem probant *Gall. d. cons. 66. num. 19. & seqq. Ciarlin. controv. 108. num. 49. Barbos. Vot. dec. 77. ex num. 99. usque ad 103. Cammarat. respons. 1. art. 2. num. 13. Rot. dec. 25. num. 11. & seqq. cor. Arguel. & dec. 705. num. 3. par. 2. rec. & dec. 385. num. 6. cor. Ludovis. & dec. 870. num. 17. cor. Emer. Jun.* cum aliis citatis in *T. 1. p. 1. discept. 5. n. 74.*

Ejusdem pariter irrelevantiæ est allegata acquiescentia duorum annorum cum dimidio post obitum Marchionis Patris, & sic post cessatam causam metus; Quia objectum cessat in facto, nam etiam post obitum Patris reclamationes,
& conquestiones fuerunt continuæ, & nunquam intermissæ, 112
ut pluries superiùs observavimus, quibus stantibus, neque per momentum temporis eadem Ther. Liv. acquievit; Quòd autem judicialiter litem super nullitate non moverit, hoc non relevat, quia S. C. Trid. quinquennium tribuit ad reclamandum, & sufficit ultima tantum die reclamasse, ut antecedens acquiescentia non noceat, ut probavimus sup.

Et eatenus statim judicialiter non reclamavit, quatenùs fuit impedita, nam à die obitus Patris usque ad diem latæ Sententiæ in Tribunali Thesaurarii super ejus filiatione, 113
non poterat, nec expediebat litem movere, attento quòd præcedere omnino debebat probatio filiationis respectu Marchionis Pallavicini, dum ab hac qualitate ingravescebat metus, & gravissimæ reputabantur minæ interversionis Status propriæ personæ, & denegationis alimentorum, nobilis tractamenti, quod à Marchione tanquam Patre recipiebat, & exclusa filiatione, difficiliùs erat probare metum.

Post verò reportatam Sententiam, & sic in principio anni 1715. quo deputatus fuit novus Prælatus Monasterii, ipsemet impedimenta præstitit, & in hoc illibatam conscientiam 114
dicti integerrimi Prælati interpellamus; Quamobrem concurrentibus hisce impedimentis, ac destituta Th. Liv. pecuniis, & documentis, necessariis pro hac gravissima Lite intentanda, nullo modo eidem imputandus est lapsus temporis cum acquiescentia, quia sine consensu professio dari non potest, & tempus non est modus inducendæ obligationis, seu professionis, ut in præcisis terminis probat *Rot. decis. 25. à num. 2. usque ad 10. cor. Arguell.* & clariùs *in dec. 277. num. 12.* 115
cor. Ubald. ibi: *Respondebatur etiam secundò, quod si probaretur mors, & illius scientia, tamen pro purgatione metus non sufficit sola acquiescentia etiam longi temporis post mortem ejus, qui metum attulit, sed requiritur, quòd metus probetur sublatus per actus positivos contrarios, aliàs durare præsumitur,* cum aliis adductis supra.

Omnia hucusque deducta probant metum gravissimum, nostræ Puellæ illatum, atque ejus continuas reclamationes, & perseverantia in primævo dissensu in omni loco, & omni tempore, & digito ostendunt, in statu Religioso desperatam esse salutem illius animæ, & forsan etiam corporis; Su- 116
perest nunc, ut eidem infelici Puellæ succuratur declarando nullitatem controversæ Professionis, mediante affirmativo responso; Suadet enim responsum affirmativum, ultra tot Testes, & graves circumstantias insimul conspirantes ad probationem metus superiùs enucleatas, primò Judicium Patris Spiritualis, seu Confessarii, qui optimè instructus de ejus voluntate pro salute ejus animæ non hæsitaret, Votum suum dare pro nullitate. Secundò, confessio Monialium Bartholettæ, & Amari, ipsam metu coactam fuisse ad emittendam Professionem, quæ sola probat contra proprium Monasterium *Spada cons. 96. num. 6. lib. 3. Ciarlin. controv. 108. num. 61. Cammarat. resp. 1. art 1. num. 33* Tertiò reiteratæ protestationes ejusdem, tam ante, quam post professionem, quòd ipsa inducebatur contra propriam voluntatem ad suscipiendum habitum. Et quartò denique vana jactantia, & confessio Marchionis circa metum illatum, de qua post sequutam vestitionem testatur de Gasparis ejus Magister Domus, ibi: *Tanto hò fatto, fin che ci sono arrivato a farla far Monaca; Io sono un'Uomo, che quando mi metto in testa una cosa, così la voglio, e così ha da essere;* Post secutam professionem testatur de Marchis ejus Cubicularius, ibi: *Dunque è messo il Catenaccio, sbattendo le mani, mi disse, adesso dì, che scappi, se puole;* Quæ reiterata confessio incutientis metum, est melior probatio, quæ in hoc Mundo dari potest, ut præter adductos, probant *Bossius de Matr. cap. 12. §. 22. num 358 Panimoll. dec 102. annot. 1. nu. 40.* ibi: *Metus etiam probatur ex confessione extrajudiciali illius, qui metum incussit, quando scilicet quis se jactavit, quod sua opera matrimonium contractum fuit,* & ideò Professio hæc nequaquam 117
sustineri potest, *quia* (ut ait *Cicero lib. 1. de Offic.*) *Illis promissis standum non est, quæ coactus quis metu, aut deceptus dolo, promiserit.*

§. VII.

In eadem Causa.

AD partes ponendum est Examen sex Monialium, ultimo loco examinatarum; I. Quia omnes convincuntur in
1 pluribus de mendacio, etiam in partibus substantialibus, ut probavimus supra; II. Quia deponunt ad commodum proprii Monasterii, cum quo hodie lis principaliter agitatur; Nil enim magis incongruum, & absurdum in Jure est, quàm admittere aliquem in testem in causa propria, ut in puncto con-
2 tra Moniales respondit *Rot. dec.* 116. *n*... & *dec.* 1177 *cor. Seraph.* cum aliis allegatis supra. III. Quia in ipsomet Examine non potuerunt dissimulare propriam passionem contra innocentem Puellam, dùm exprimunt displicentiam, quam reciperent, si ipsa victoriam Causæ reportaret, ut testatur Monialis Bambina, ibi: *Dico bene, che mi dispiacerebbe, che Suor Maria Costanza vincesse la Lite, perche essendo dieci anni in circa, che è nostra Religiosa, & è vissuta sempre con Noi, sarebbe male, & inconveniente vederla al Secolo*; Cum qua concordat Monialis Bartolina, & Monialis Ansidea, ibi: *Io per altro in quanto a me non averei caro, che Suor Maria Costanza vincesse il punto di smonacarsi, perche mi pare, che ciò ridondarebbe in disonore del nostro Monastero, e di tutte Noi altre Religiose*; Quando autem testes desiderant victoriam pro illa Parte, pro qua se examinant, & displicentiam si vinceret al-
3 tera Pars, nihil penitùs probant, *Nevizz. cons.* 47 *num.* 13. *Barbat. cons.* 90 *lib.* 3 *Rot. dec.* 87. *n.* 8. & *dec.* 1101. *num.* 12. *cor. Emer. jun.* Et in terminis Monialium in puncto casus nostri probant authoritates adductæ in *tom.* 1. *part.* 1. *discept.* 4. *num.* 28.

IV. Quia omnes præfatæ Moniales deponunt super negativa reclamationum, sed illam nullo modo coarctant cum
4 circumstantia, quod nequivit Th. L. reclamare, quin ipsæ sciverint, aut audiverint, quod solùm exuberat, ut eisdem nulla fides præstanda veniat, ut præter adductos supra probat
5 *Tusch. lit. T. concl.* 260. *num.* 13. ubi, quod si negativa non sit coarctata, puniri possunt testes arbitrio Judicis pro temera-
6 ria deposit. *Rot. dec.* 184. *n.* 8. *cor. Peutin.* Quinimò potiùs admittunt possibilitatem reclamationum in contrarium; Ex quo sequitur, quod nedum non officiunt huic Parti, sed potiùs mirabiliter confirmant, & comprobant reclamationes, & metum, quia admittunt esse possibile, illud, quod alii nostri testes fatentur, cum effectu fuisse sequutum, quales sunt Moniales Bartholetta, & Amari, & omnes alii testes, ex parte nostra deducti; V. Nullam merentur fidem, quia in concursu testium, deponentium de metu ex una parte, ac aliorum deponentium de libera voluntate ex altera, duo soli testes super metu (in casu autem nostro numerantur ferè 30.) præferuntur mille, si de libera voluntate deponerent, ad tradita
7 per *Panimol. dec.* 102. *annot.* 1. *nu.* 18. & 19. ibi: *Et cum metus in animo consistat, probatio spontaneæ voluntatis ferè impossibilis est, unde plus creditur duobus testibus, deponentibus de metu, quàm mille de spontanea voluntate*; Et VI. Denique nihil probant, quia omnes fuerunt seductæ, & subornatæ, à falsis promissionibus; Subornatio enim non solùm præsumitur, ex quo fides dictarum Monialium expiscata exad-
8 verso fuit, completo jam primo, & secundo Examine ex hac parte in Tribunali Vicarii; Sed ulterius probatur, quia in ipso Examine detecta fuerunt solida argumenta subornationis, nempè promissiones factæ favore Monasterii, & Sacristiæ, de quibus latè in Sum. Ea enim est vis promissionis, & pecuniæ, ut si Corvi, & Picæ eam agnoscerent, Poetæ
9 evaderent, ut eruditè ait *Ursill. ad Afflict. dec.* 13. *numer.* 26. ubi refert *Persium* sic ajentem:

Corvos quis docuit, concavum salutare,
Picas quis docuit, verba nostra conari,
Magister Artis, Ingeniiq; largitor venter,
Qui si dolosi spes refulxerit nummi,
Corvos, Poetas, Poeditasque Picas,
Cantare credas, Pegaseum Melos.

Augetur suspicio ponderando, quod Moniales in eo, quod poterat præjudicare Oppositoribus, vel expressè negarunt, vel affectarunt ignorantiam: Timebat enim, ne ab hoc Examine Monialium magis in aperto poneretur filiatio nostræ
10 Puellæ, & ideò ante cæptum Examen, protestati fuerunt in Actis, quod in hac parte non intendebant approbare earum Personas, & dicta; Moniales verò de hoc instructæ, fidem servarunt, quippe interrogata moderna Abbatissa, an sciret, quis subministraverat alimenta tempore educationis, & dotem T. L. tempore ejus monacationis? Respondit nescire; Talis autem ignorantia nedum est nimis inverisimilis, sed ferè est impossibilis; Tùm quia Monasterium litem egit triennio, & ultra cum aliis Competitoribus ad hæreditatem Marchionis, & præcipuum fundamentum constituebat ad probandam filiationem super præstatione alimentorum, & constitutione dotis, facta à Marchione, super qua etiam Sententiam favorabilem reportavit; Tum etiam, quia scientia hujus filiationis, & solutionis alimentorum, & dotis erat publica in Urbe, & notoria in Monasterio apud omnes Moniales, ut refert moderna Vicaria, ibi: *Prima della morte la provedeva il medemo Sign. Marchese, come è noto a tutte Noi altre Monache*, & clarius deponit Monialis Bianchina; Et consequenter cum valdè inverisimilis sit, quinimò impossibilis affectata ignorantia in dicta Abbatissa, hæc sola maxima 11
inverisimilitudo præsefert speciem falsitatis, ad *Text. in leg. Ob carmen*, §. *fin. ff. de Testib. Surd. cons.* 1. *numer.* 10. *Rot. dec.* 510. *num.* 4. *cor. Ludovis.*

Accedit ulterius nova facti circumstantia, quæ magis in aperto ponit, omnes præfatas Moniales deposuisse, quidquid placuit Oppositoribus; Completo namque formali exa- 12
mine, receptoque Summario hinc inde, recognitum fuit, quod Monialis Bartolina deposuerat, T. L. tempore novitiatus gravissimas, & continuas reclamationes emisisse, circa contrariam ejus voluntatem Monacationi, & agnoscens hanc circumstantiam esse sibi fatalem, quia hęc Monialis contra inducentem, & contra proprium Monasterium plenam constituebat probationem metus, extorta ab ea fuit opportuna declaratio ibi: *E perciò dico, & attesto con mio giuramento, che tali parole d'esser si fatta Monaca contro sua volontà e che non si era fatta Monaca volentieri non sono parole mie*; Quid unquam insubsistentius excogitari potest; Hoc non est declarare rem dubiam, seu supplere aliquid omissum, quod aliquando re integra, & concurrente bona fide, permissum est, sed est redarguere de falso Interpretem, qui dictavit examen, & Notarium, qui illud scripsit, quasi quod unus dictaverit, & alter scripsit verba, à dicta Moniali non prolata; Actum esset inposterum de examine omnium testium, si hujusmodi Praxis admitteretur, quia esset in eorum libertate hodie affirmare, & cras negare; Et cessaret penitus publica fides, quo nihil absurdius; Quamobrem non solùm ex hac declaratione augetur præsumptio subornationis, & dicto testi se retractanti, post jam completum examen, nulla fides præstanda venit favore illius, qui retractationem procuravit 13
Bartol. in l Eos ff. de Fals. Farinac. de Testib. quæst. 66. *num.* 228. *Capon. contr.* 370. *num.* 50. & *Rot. dec.* 410. *nu.* 8. & *par.* 9. *rec.* sed potius viceversa in eo, quod deposuit contra Monasterium, superlativam constituit probationem, quia non est verisimile, quod contra commodum utriusque deposuisset, si re vera res ita non stetisset, benè *Soccin. jun. cons.* 67. 14
num. 19. *lib.* 2. & *Rot. dec.* 220. *num.* 18. & *dec.* 281. *num.* 12. *par.* 17 *rec.*

Postposito igitur Monialium examine tot defectibus laborante, non benè redarguitur de mendacio de Marchis, testis ex hac parte examinatus, quia nullum ex impictis men- 15
daciis verificatur in facto; Non primum, quod ipse asserat, b. mem. Ghezzium reportasse responsum negativum à T. L. quando de affirmativo constet ab examine Monialis Bartolettæ; Quia assumptum non subsistit pro illa respondit: *Per dargli sodisfazione a mio Padre, io mi farò Monaca, ma non che mi ci facci volentieri, perche la mia volontà saria di star Secolara.* Quod est responsum negativum, non affirmativum, ut Consideranti patet.

Minùs regit secundum, quod etiam Pater Crescius responsum affirmativum reportaverit, & consequenter non subsistat assertiva dicti de Marchis, quod Pater Crescius contra- 16
riam voluntatem Puellæ Statui religioso, retulerit Marchioni; Quia veritas hujus assertivæ confirmatur ab ipso examine Patris Crescii, cui illa ita respondit: *Già che per me non vi sarà nessuno, che mi ajuti, bisognerà che Io facci a suo modo, contro però la mia volontà*; Et licet Pater Crescius curaverit palliare hujusmodi responsum negativum, adhuc clarè dedit intelligere Marchioni, quod illa non inclinabat Statui religioso, ibi: *Io per altro gli le rapresentai in forma tale, che fecci comprendere a detto Signor Marchese l' animo di essa Signora Teresa Livia di più tosto inclinare al matrimonio, che al monachismo, & il detto Signor Marchese mi rispose, passeggiando, si farà Monaca, o che Lei voglia, o che non voglia*; Hæc autem si benè ponderentur, patet, quod sunt responsa negativa, & non affirmativa.

Ejusdem insubsistentiæ est aliud ass. testium mendacium, desumptum à contradictione inter Curiettam, & de Marchis;

17 chis; Quippe usque adhuc in toto decursu Causæ exagera-
tum fuit, quod Curiettæ nulla fides præstanda erat, tum
propter maximum interesse, quod sperare poterat, annul-
lata Professione, tùm quia erat Mater T. L. & consequen-
ter si eidem Curiettæ juxtà contarium sensum, fides non est
præstanda, non proficit allegare ejus verba ad effectum con-
vincendi Josephi de Marchis de mendacio.

Si verò uti vult dicto ejusdem Curiettæ in hac parte, de-
bet in totum acceptare illius examen, nec potest in parte ap-
probari, & in alia reprobari, *Conciol. Resol. Crim. verb. Te-*
18 *stis quoad dicta resol. 7. per tot. Gratian. discept.* 749. *num.* 7.
& posita hujusmodi acceptatione statim remanet probata
nullitas Professionis, de qua dicta Curietta constanter de-
ponit.

Cæterùm utcumque res se habeat in hoc puncto, cessat
potiùs quælibet contradictio, quia Curietta asserit, Filiam
in actu Professionis nullum actum renitentiæ fecisse; Sed po-
tiùs visam fuisse *disinvolta*; Vice autem versa de Marchis
non asserit, eandem actus renitentes fecisse in actu professio-
nis, sed dumtaxat Vota protulisse submissa, & tremula vo-
ce, quod valdè distat ab actibus renitentibus, de quibus de-
19 ponit Curietta, & quamvis de Marchis addat, quod illa in
actu proferendi Vota plorabat, & Curietta, quod erat *di-*
sinvolta; Hìc advertere supplicamus, quod Professio non
perficitur unico instanti; Sed notorium est, quod plures la-
buntur horæ, antequam pia functio compleatur, & conse-
quenter stat benè simul, quod T. L. à principio esset *disin-*
volta, prout asserit Curietta, & viceversa in illo momento
proferendi Vota ploraret; Rursus stat benè simul, quod
unus testis hanc circumstantiam observaverit, & alter non,
præsertim quando inter unum, & alterum actum potest ve-
rificari diversitas temporis etiam in minutis, & horis, &
ad evitandam contradictionem hæc distinctio temporis fieri
debet, & omnis possibilis interpretatio capienda est, etiam
20 impropriando verba, si opus esset ad *Text. in cap. Cum tu* 16
de Testib. & Rota dec. 200. *numer.* 1. *coram Emer. jun.* & benè
Ferrett. cons. 389. *num.* 28. ubi, quod testes sunt magis sus-
pecti, quando concordant etiam in circumstantiis acciden-
talibus, quàm quando in illis discrepant; Præsertim quia
Curietta asserit, ibi: *Che io m' accorgessi, non fece atto alcu-*
no di renitenza, & sic admittit, quod ipsa non viderit, aut
21 observaverit, quæ observare potuit alter testis, benè *Rot.*
dec. 351. *numer.* 32. *coram Ludovis.* ibi: *Respondetur, quod*
forsan non adverterunt, aut non audiverunt, prout adver-
tit, & audivit ipsa, ut in fortioribus dicunt *Alex. cons.* 10.
22 *num.* 5. *libr.* 1. *Corn. cons.* 202. *num.* 2. *lib.* 4. & præcedenter
eadem *dec.* 351. *num.* 30. *coram Ludovis.* ibi: *Præsumendum*
est enim, quod loquantur de tempore diverso, & successivo ad
evitandam contrarietatem, & decision. 20. *numer.* 8. *coram*
Bichio.

Denique omitti poterat, quod fenestrella ubi transmitti-
tur Velum benedictum ab Episcopo intra Monasterium, non
stat in Cratibus ferreis supra Altare, ut deponit de Marchis,
23 sed à parte laterali ejusdem Altaris; Quia exceptio hæc non
facit ad Causam, & parùm interest, an steterit à parte an-
teriori, sed laterali, & punctus Causæ non stat in hac futili
circumstantia, ubi scilicet sita sit fenestrella; Sed in eo, an
iste testis revera nomine Marchionis incusserit metum, nec
ne, in quo nulla adest cóntradictio, seu contrarietas, &
consequenter præfatæ subtilitates, utpotè extraneæ à pun-
cto principali, à Judicibus irridentur, & præsertim à Su-
premis Tribunalibus, non autem admittuntur ad *Textum*
literalem in leg. Sicut in §. Si Debitori ff. Quib. mod. pign. vel
hypothec. solvat. ibi: *Hæ enim subtilitates à Judicibus non*
admittuntur, & supervacua, & perniciosa est talis subtilitas,
24 & in *leg. final. Cod. de legib.* ibi: *Vanam subtilitatem risimus*;
Sufficit enim, quod iste testis in substantialibus, nempè cir-
ca minas denegationis alimentorum, & circa denegationem
filiationis, conveniat cum aliis testibus, parumque interest,
an in aliqua circumstantia accidentali, & ad Causam non
25 faciente, vel erraverit, vel oblitus fuerit, quia adhuc ejus
fides non diminuitur, *Alex. cons.* 5. *nu.* 10. *lib.* 1. *Ruin. cons.*
36. *num.* 2. *libr.* 4. *Rot. cor. Verall. dec.* 270. *num.* 1. *par.* 3. &
dec. 351. *num.* 30. *cor. Ludov.*

Minus dicatur, quod, sublatis etiam contradicentibus in
dicto de Marchis, adhuc tanquam particeps criminis, ex
quo ipsemet nomine Marchionis minas intimaverit, & se
26 spontè etiam obtulerit ad complacendum Marchioni, nul-
lam fidem mereretur; Quidquid enim sit in aliis casibus in-
differentibus, speciale est in hac materia metus, quod ob
difficultatem probationis, admittuntur etiam testes, qui me-
tum intulerunt, quinimò metus non potest meliùs probari,
quàm ab illismet, qui metum incusserunt, juxta *Text. lite-*
ralem in can. Præsens 20. *quæst.* 3. *Farinac. de Testib. quæst.*
14. *limit.* 7. *num.* 191. *Barbos. Vot. dec.* 77. *n.* 135. *libr.* 3. *Rot.*
dec. 732. *n.* 6. *cor. Emer.* cum aliis, citatis *in discep.* 2. *num.* 56 27
par. 1. & *d. tom.* 1. *dec.* 4. *num.* 6. *par.* 1.

Circa criticationes examinis P. Matthæi, vel Monaster.
intendit criticare Personam dicti Religiosi, vel dicta; Si
Personam, non potest; Quia fuit approbata ab hac S. Cong.
eo ipso, quod injunxit, quod formiter examinaretur, & bis
etiam à Monasterio, primò nempè, quando produxit fidem
super Exercitiis spiritualibus in Tribunali Vicarii, Et se- 28
cundò, quando loco Articulorum repetiit eandem Fidem,
& ejus nomine curavit, ut formiter examinaretur; Ex hac
enim productione, & repetitione, ac examine facto ejus no-
mine, censetur taliter approbata Persona testis, Viri cœte-
roquin Sacerdotis, Parochi, & Graduati in sua Religione,
etiamsi mille pateretur exceptiones personales (quæ tamen
hìc, nonnisi somniari possunt) adhuc contra producentem
reputatur testis omni exceptione major, & plenam fidem
meretur, ad *Text. in leg. Si quis testibus C. de Testib.* quæ lex
Civilis approbata est in *Capit. Si Testes §. Si quis testibus* 4. 29
qu. 3. ubi idem tenet *Glos. in verb. Producantur, Alex. cons.*
191. *n.* 4. *lib.* 7. *Boer. dec.* 245. *num.* 14 *par.* 1.

Si verò instat super exceptionibus contra dicta, & insubsi-
stentiores inveniri non possunt, quia nec syllabam protulit
in substantialibus præfatus Religiosus, quæ non remaneat
verificata, vel à contrariis testibus vel à nostris, ut vidimus
supra. Hinc poterat se abstinere à redargutione, quod cre- 30
didit, Professionem esse nullam, *Per mettere in salvo l' ani-*
ma di Suor Maria Costanza, mentre la considero per un Corpo
disperato: Quæ verba prolata à Confessario, qui notitiam
certam habebat Conscientiæ, & interni animi ejusdem pau-
lò ante Professionem, nempè decem, & septem diebus tan-
tùm, & qui protestatur, magis expressè loqui non posse,
ex quo non recordabatur, quomodo, & ubi hanc notitiam
haberet, est probatio evidentissima nullitatis Professionis,
non ex causa reclamationum post sequutam Professionem
tantum, sed ex causa coactæ voluntatis Statui Religioso,
detectæ ante Professionem, de tempore Exercitiorum Spi-
ritualium, quia ex hac Causa tantùm Ther. Liv. se assere-
bat damnatam, & desperatam, ut declarant alii testes rela-
ti supra.

Præterea judicavit nullam controversam Professionem ex
combinatione temporum, & notitiarum, quas ipse habuit de
tempore Exercitiorum spiritualium, & præsentis Instantiæ
super nullitate Professionis; Facta enim hac juridica combi-
natione, Sic orationem perstrinxit ibi: *Onde congiongendo li* 31
tempi passati, e presenti, mi muoverei a credere, che la sua
Professione fosse nulla. Quocirca non subsistit in facto, quod
motus fuerit ad declarandum sensum suum pro nullitate Pro-
fessionis à solis reclamationibus post motam litem, & post
validè peractam Professionem, sed principaliter à notitiis,
habitis de tempore Exercitiorum spiritualium, & sic paulò
ante Professionem ibi: *Deduco, non aver mai avuta volontà*
&c. nella regolar Osservanza, e di professare, stante anche nel
tempo degl' Esercizj mi accorsi, che era un Cervello strava-
gante, sì come me ne accorsi, che non aveva mai avuta voglia di
far bene, & consequenter injustè asseritur, quod hoc respon-
sum non stat benè in ore Religiosi adeò qualificati; Quia hoc
non provenit ex quo juridicè non respondeat, sed ex quo ni-
mis stringit in hoc puncto nullitatis Professionis, & contra
inducentem superlativam constituit probationem, egregiè
Rot. dec. 208. *num.* 12. *par.* 17. *rec.*

Hinc cavere supplicamus à verbis cujusdam Bilietti, scri-
pti à Puella Marchioni ejus Patri ad convincendum P. Mat-
thæum de mendacio; Quia si fuisset apposita Data ejusdem
bilietti, illicò detectum fuisset contrarium artificium; Quip-
pe Biliettum scriptum fuit sub die 24. Decemb. 1713. E con- 32
tra verò Exercitia spiritualia, ac fides P. Matthæi subscripta
fuit sub die 22. Octobris ejusdem anni 1713. Et consequenter
stante bimestrali distantia temporis inter unum, & aliud fa-
ctum, de uno tempore ad aliud non valet arguere; Præser-
tim quia supradictum Biliettum apparet scriptum, & dire-
ctum Marchioni, qui metum incusserat, & cum quo Filia
simulare cogebatur, ut reciperet consuetum nobile tracta-
mentum, & ideò tantò minus probat, nec metum excludit, 33
sed potius illum auget, & confirmat, ut in puncto probat
Rot. dec. 175. *num.* 5. *par.* 1. *rec.* & *dec.* 75. *nu.* 7. *cor. Peuting.*
cum aliis, relatis supra.

Omitti etiam poterat singrapha Correligiosi; Quia illa ni-
hil penitus concludit; tum quia in concursu dicti extrajudi-
cialis ejusdem P. Matthæi, relati à P. de T. præferri debet
id,

id, quod medio juramento deposuit in examine formali, ut
34 in jure est notissimum, tum etiam quia dictum extrajudiciale nihil aliud continent, nibi: *Gli hò risposto esser prontissimo a confermare la verità di detta fede*, quod ad unguem practicavit in ejus examine formali, in quo nihil aliud deposuit, præter puram veritatem.

Vindicatis duobus hisce testibus ab exceptionibus, exadverso mendicatis; Metus gravis in hac Causa, & aptus ad annullandam Professionem probatur evidentissimè à 30. & ultra testibus, qui de minis circa denegationem Alimentorum, & Interversionem Status Personæ Th. Liv. testimo-
35 nium perhibent; Ex quibus quinque deponunt de facto proprio, videlicet, Crescius, de Gasparis, de Marchis, Curietta, & Conconi; Alii octo deponunt de auditu ab ipsomet Marchione metum inferente; Octo alii deponunt de auditu à Puella, quæ metum passa est; Vel in vicina Domus; Qui numerus adeo effrænatus testium, sicuti constitueret plenissimam probationem in quacumque alia gravissima materia, quia in ore duorum, aut trium stat omne verbum; Ita superlativam, & maximam constituit in nostra hypothesi, ubi, propter difficultatem probationis, speciale est, quod sufficiat unus tantùm testis de visu, seu de facto proprio, junctis aliis de auditu, seu circumstantiis, & adminiculis, ut probavimus supra, ubi allegavimus etiam resolutionem hujus Sacr. Congreg. in *celebri Causa Mantuana Professionis*, decisa sub testimonio unius tantum Mulierculæ Ancillæ, de facto proprio deponentis, ut videre est in *tom. 1. par. 1. discept. 20. tom. 2. par 2. discept 9.*

Neque juvat allegare exceptiones personales contra nonnullos ex supradictis testibus; Ultra quòd enim ferè omnes adinventæ sunt sine ullo fundamento, adhuc magnus, & conspicuus numerus tot testium, suffocat quemcumque de-
36 fectum aliquorum sive in dicto, sive in persona, & sufficit, quòd sint ultra tres, ut plenam fidem mereantur, & omnes reputentur habiles, ut præter adductos supra, ponderat *Panimoll. decis. 102. num. 35.* ibi: *Imò quando testes sunt ultra tres, certum est ut in quacumque Causa matrimoniali, etiam*
37 *ubi agitur de infringendo matrimonio, numerus suppleat defectum illorum, qui aliàs non essent omni exceptione majores, juxta Sententiam, quam semper Rota amplexa fuit, & testatur Sperel. &c.*

Minus obstat, quod minæ, relatæ à testibus, non sint relevantes ad annullandam Professionem, ex quo sint merè verbales, quæ non sufficiant, sed requirantur, ultra minas verbales, etiam verberationes, malæ tractationes, & si-
38 milia, & quòd minans sit Vir truculentus, & færus: Quia in hoc puncto non benè ita discurritur, nam aliud est Vis, aliud Metus: Vis infertur Corpori, cum malis tractationibus, cruciatu, verberibus, carceratione, & hujusmodi; Metus verò infertur animo cum comminatione alicujus mali gravis, & apprehensione in animo Metuentis damnum alicujus periculi gravis; Ex utroque autem hoc capite disjunctivè, non cupulativè annullatur quilibet actus, quoties constat, vel de vi, illata corpori, vel de metu, illato animo,
39 & in hac parte habemus integrum *titulum* 40. *Lib. 1. Decretal.* & alium integrum tit. *Cod. de His, quæ vi, metusve causa fiunt*, in quibus æqualiter irritantur actus, qui fiunt per metum, qui infertur animo, ac per vim, quæ infertur corpori; Nos autem non prætendimus nullitatem ex causa vis, illatæ corpori, quo casu indaganda esset qualitas Patris, an esset truculentus, & ferox; Sed illam prætendimus ex causa metus, illati animo Th. Liv. qui probatur ex sola reverentia, debita Minanti, & ex minis alicujus mali gravis, probabiliter tantùm extituri, neque opus est, quòd minæ executioni demandentur, sed satis est sola potentia nocendi, & probabilis timor, quòd exequantur, nam temerarium esset damnum expectare, quod probabiliter evenire potest, ut probavimus supra.

Minusque requiritur, quòd minæ, & verberationes, aut malæ tractationes copulativè concurrant, sed sufficit unum, aut alterum disjunctivè verificari; Scilicet, vel minæ, vel malæ tractationes, vel verbera, ut probavimus su-
40 pra, & addimus, *Rot. in Barchinonen. nullitat. Profess. 15. Jan. 1700. §. Et quidem cor. Ansald.* ibi: *Ita ut requirantur disjunctivè tantùm interventus trucium minarum, asperi tractatus &c.*

His præmissis, prosus insubsistens est controvertere, quod minæ circa denegationem Alimentorum, & denegationem Filiationis Th. Liv. respectu Marchionis Pallavicini, quas omnes prefati nostri testes referunt, non sint gravissimæ,
41 & tales, quæ metui mortis æquiparentur, ut probavimus supra, & in hoc puncto advertere benignè supplicamus, quòd Scribentes in contrarium in decursu quatriennii, quo Lis hæc perduravit, quoad metum interversionis Status, qui à legibus canonizatur pro maximo, nullum unquam responsum invenire valuerunt.

Neque allegari merebatur decisio in *Luceorien. Matrimonii 5. Maii 1700. §. Et sanè cor cl. mem. Card. Priol.* Ultra 42
quod enim in casu dictæ decis. metus incutiebatur ab Amita, quæ nullum, aut leve tantùm damnum inferre poterat Nepti, quæ ad sui libitum recurrere poterat ad Patrem, & Matrem viventes; Adhuc eadem decisio, fuit postmodum revocata *die 21. Martii 1703. coram Lancet.* & non obstante, quòd dicta Puella ex matrimonio Prolem suscepisset, & adesset fides Parochi super ejus spontaneitate de tempore contracti matrimonii, adhuc Rota censuit, sententiam latam à *Card. Priolo*, fuisse revocandam; Et propterea mirum est, quòd eadem decisio jam revocata allegetur, quia 43
ridiculum est allegare ea, quæ rejecta fuerunt ex adductis in *tom. 1. par. 1. disc. 20. num. 138.*

Minoris relevantiæ est objectum, quòd præfatus Marchio nunquam executioni demandaverit minas, nec solitus esset 44
illas exequi: Quia neutrum hìc erat necessarium; Non solitum exequendi minas, quia cùm ageretur de Filia erga Patrem, & de Patre respectivè respectu Filiæ, non est necessarium probare solitum exequendi minas, ut supra probavimus: Minusque erat necessarium, quòd minæ effectivæ executioni demanderentur, quia sufficit sola potentia nocendi, & probabilis tantùm timor, quòd exequi potuissent, ut latè etiam ostendimus supra.

Cæterum hìc ex abundanti concurrit utraque circumstantia: Nam in primis à proprio servitio dimisit Carolum Cu- 45
riettum, Avunculum Puellæ ex sola suspicione, quod minas suas eidem Th. Liv. integrè non refert, qui deinde ex hac causa evasit miserabilis, ut refert de Marchis, ibi: *Sicome da lì a poco tempo lo mandò via*, & deinde etiam noluit constituere Filiæ Livellum, quod est pars alimentorum, ex ea causa præcisa, ut illam cogeret ad emittendam professionem etiam contra propriam voluntatem, ut testatur. *Capit. C.*

Nè replicetur, satis non esse probasse metum à principio, nisi insimul justificetur illum continuasse de tempore præciso professionis: Quia probato metu à principio, & durante 46
eadem casa metus, durare etiam presumitur ipse metus, quæ præsumptio est efficax in Jure, ut dato metu à principio, impossibile fermè sit probare contrarium, ut probavimus supra, quæ sola præsumptio Juris Nobis sufficeret, quia qui prætendit, mutatam fuisse voluntatem de meticulosa in liberam, debet hujusmodi mutationem concludenter probare, egregiè *Gloss. in cap. Perlatum de Jis, quæ met. Caus. fiunt* Verbo. *Non timore*, ibi: *Respondetur, quòd* 47
verum est hoc, sed quia constabat de contestatione voluntatis ab initio facta, adhuc præsumitur nolle, & qui voluntatem immutatam allegat, hoc probare debet. Et paulò post eadem *Glos.* verbo. *Postmodum* sic ait: *Et ita planum est, quia vivente Viro, metus mortis durare intelligitur*, cum aliis citat. in *tom. 1. par. 2. discept. 3. num 42.*

Nos autem in hac sola præsumptione, licèt prævalida non insistimus, sed ulterius ad majorem veritatis elucidationem probamus, metum continuasse, & Th. Liv. reclamasse paulò ante, & de tempore etiam præciso Professionis, ut probavimus supra; Et ideo contrarium objectum, ultra irrelevantiam in Jure, nullam etiam habet subsistentiam in facto, quia præfati testes, per Nos adducti ad probandam continuationem metus, uti corroborati ab assistentia, & præsumptione Juris, superlativam faciunt probationem *Soccin. jun. cons. 29. num. 88. lib. 3. Surd. cons. 534. num. 35. Rot.* 48
decis. 439. num. 14. par. 13. rec. & in puncto in *decis. 1177. numer. 3. coram Seraph.*

Omnia hæc sunt adeo clara pro nullitate Professionis, ut cum omni fundamento asserere possimus, in posterum nunquam adfuisse casum, & nunquam in posterum dari posse, in quo vel major metus, vel magis efficax, & circumstantiata illius probatio dari possit, & tamen pro obtinendo re- 49
sponso affirmativo, pro nullitate professionis, sufficeret, quod res esset dubia, ut in dubio Judex stare debeat pro nullitate, quia cum nullitas proveniat ex defectu consensus, favor libertatis, quæ est de Jure naturæ, prævalet vinculo Religionis, quæ inducit perpetuam servitutem, ut probavimus supra, & addimus *Alex. cons. 98. in principio vol. 3. Pa-* 50
ris. cons. 18. num. 47. vol. 4. Monald. cons. 6. num. 14. par. 2. & Lezzan. consult. 47. num. 131. & seqq. tom. 4.

§. VIII.

§. VIII.

In eadem Causa.

IN secunda propositione hujus Causæ, habita die 24. Au-
1 gusti 1720. iterum dilata illius resolutione, rescriptum
fuit *Ad mentem*, & mens fuit, quod audirentur duo testes
omni exceptione majores, & alii examinentur formiter,
quibus adimpletis reproponitur hodie, & re meliùs diluci-
data; semperque ad majorem evidentiam redacta videtur
respondend. pro Nullitate Professionis.

Siquidem in utraque anteacta propositione, nemo hæsi-
tavit de metu apto, & sufficienti ad annullandam Professio-
nem; Quippe sapientissimè de more omnes ponderabant,
quod Th. Liv. erat Filia naturalis Marchionis Pallavicini,
quæ proinde metu reverentiali erga ipsum obstringebatur, quia
2 tam de Jure naturæ, quàm Civili eadem debetur reverentia
Patri naturali, ac legitimo, juxta *Text. literalem in l. Pa-
rentes ff. de In Jus vocan.* ibi: *Parentes naturales in Jus vocare
nemo potest; Unam ex enim omnibus Parentibus servanda
reverentia*, præter alios adductos supra.

Rursus ponderabant, quod, ultra metum reverentialem,
3 concurrebant minæ gravissimæ, quibus unitis metui reve-
rentiali, nemo est apud Doctores, qui dubitet de nullitate
Professionis, ut probavimus supra, quibus addimus *Cam-
marat. respons.* 1. *art.* 1. *num.* 27. ubi duodecim refert concor-
4 dantes Doctores, & tres Sacræ Rotæ Romanæ punctuales
decisiones.

Minæ autem consistebant in duobus maximis malis, in
denegatione scilicet Alimentorum in futurum, ac in inter-
versione Status Personæ Th. Liv. Minabatur enim Mar-
5 chio, se substracturum alimenta in futurum, seque ampliùs
non agniturum ipsam in Filiam, quatenus habitum religio-
sum suscipere recusasset; Quorum alterutrum reputatur ma-
ximum malum, & unumquodque æquiparatur metui mortis,
6 ut de denegatione alimentorum est *Text. literalis in l. Neca-
re ff. de Liber. agnos.* præter alios adductos supra, & de in-
terversione Status Personæ est alter *Text. æquè literalis in leg.
Isti quidem ff. de Eo, quod met. Caus.* ultra plures alios, re-
latos supra, *Honor. in cap. Relatum sub num.* 5. *de Iis, quæ
vi, met. caus.*

Advertebant ulteriùs, quòd istæ minæ in gradu quodam
7 superlativo remanebant probatæ in utroque puncto, tum
inspecta Persona Patris minantis, tum Filiæ metum passæ,
tum denique testium, qui illas de facto proprio, & per se ip-
sos de ordine Marchionis Filiæ detularant.

Et quidem inspecta Persona Patris 14. habemus testes,
qui ab ore proprio Marchionis audiverunt minas circa dene-
gationem alimentorum, & filiationis, in casu, quo ejus Fi-
lia Statum Monasticum non eligeret, quorum septem fue-
runt formiter examinati, septem revelarunt metu excom-
municationis, & tres producti fuerunt ab Arnalda in Tribu-
nali Cameræ.

Inspecta Persona Filiæ, metum passæ 12. numerantur
testes, qui ab ejus ore longè ante introductionem præsentis
judicii audiverunt, minas, & metum sibi incussas fuisse à
Patre, & ex causa hujus metus coactè habitum suscepisse,
quorum tres sunt formiter examinati; Quatuor fuerunt pro-
ducti ab ipsomet Monasterio in Tribunali Cameræ, ante
motam præsentem litem, & reliqui metu excommunicatio-
nis veritatis testimonium perhibuerunt.

Hisce extremis probatis, inane opus putabam insistere
super testibus, qui de facto proprio deponebant, & per se-
ipsos de mandato Marchionis minas à Patre exaggeratas de-
8 tulerunt Filiæ; Quia posito, quod Pater minatus fuerit,
quodque Filia conquesta fuerit, quòd ex causa minarum Pa-
ternarum, & metus, sibi nomine Patris incussi, habitum
religiosum suscipiebat; Pernecesse fateri debet, quod adfue-
rint Mandatarii, & Mediatores, qui minas Paternas Filiæ
detulerint; Nam aliàs non poterat ipsa profetizare, easdem-
que minas sibi fingere & ideare; Et ideo de Jure præsumi-
9 tur, quòd metus fuerit procuratus ab illo, ad cujus favorem
tendebat, ad *Text. in leg. Metum* 9. *§. final. ff. de Eo, quod
met. caus.* & in puncto *Rot. decis* 172. *num.* 37. *par.* 16. *rec.* ibi:
*Satis est, quòd hæc tenderet in illius favorem, ad hoc ut me-
tus, ab alio illatus, censeatur ab eo procuratus.*

Istaque Juris præsumptio à facto irrefragabili confirmaba-
tur, nam quatuor sunt testes, qui deponunt de facto proprio,
ac testantur de mandato Marchionis sæpedictas minas, tam
circa denegationem alimentorum, quàm denegationem Fi-
liationis, & consequenter interversionem Status eidem in-
terpellasse, qui omnes superlativam constituunt probatio-
nem, quia in hac materia ob difficultatem probationis suffi- 10
cit unicus tantùm testis de visu, seu de facto proprio, & alii de
auditu, ut probavimus supra, quibus addimus *Cammarat.* 11
respons. 1. *art.* 1. *nu.* 31. *§. Itaut*, ubi plures concordantes al-
legat, & *Rot. decis.* 205. *num.* 11. *coram Buratt.* ibique *Ad-
den. liter. A.*

Exceptiones verò, quæ tam contra dicta testium, quam
contra illorum Personas allegabantur, illegales, reputatæ
fuerunt; Nam illæ, quæ respiciebant dicta, præseferebant
quidem cavillosam subtilitatem, sed fidem testibus non adi-
mebant, quia versabantur circa accidentalia, non autem 12
circa substantialia, quinimò miraculum veritatis reputa-
tum fuit, quòd inter tot testes, Viros, & Mulieres, à di-
verso Interprete, diverso tempore, & diversis interrogato-
riis examinatos, nemo in substantialibus variaverit; Et
omnes in hoc convenerint, quod Marchio minatus fuerit de-
negationem alimentorum, & Filiationis; Et viceversa Fi-
lia semper constans fuerit, respondendo, quod ipsa assume-
bat habitum monasticum, ut pareret præcepto Paterno, sed
contra propriam voluntatem. Data enim concordantia te-
stium circa substantialia, eorum variatio circa accidentialia,
non minuebat, sed potius augebat eorum fidem, ut mirabi-
liter probat *D. Thom.* 2. 2. *quæst.* 70 *art.* 2. ibi: *Discordia te-
stimonii in aliquibus circumstantiis, non pertinentibus ad sub-* 13
*stantiam facti, non præjudicat testimonio quia homines non
consueverunt circa talia multum sollicitari, unde facile à me-
moria labuntur; Quinimò aliqua discordia in talibus facit te-
stimonium credibiliùs &c Quia si in omnibus concordarent etiam
in minimis, viderentur ex condicto eundem sermonem profer-
re*, cum aliis concordantibus, allegatis *in decis.* 275. *num.* 8.
par. 19. *rec.* & in præcisis terminis testium, deponentium
de metu in emittenda professione egregiè *Rot. decis.* 75. *num.*
11. *cor. Peutinger.*

Aliæ pariter exceptiones, quæ Personas testium feriebant,
tanquam insubsistentes, & in subjecta materia irrelevantes,
rejectæ fuerunt; Tum quia propter difficultatem probationis
admitti de Jure debent testes etiam singulares, & inhabiles,
qui aliàs non admitterentur: *Honded. cons.* 29. *num.* 24. *lib.* 1. 14
Cabreros de Metu lib. 1. *cap.* 9. *num.* 9. *Ventri. in Prax. lib.* 1.
tit. de Matrim. met. contr. annot. 4. § 3. *num.* 3. & *Cammarat.
respons.* 1. *art.* 1. *num.* 30. Tum etiam quia propter eorum ma-
gnum, & effrenatum numerum, exceptiones personales
non attenduntur; Sufficit enim ad hunc effectum, quòd sint
ultra tres, etiamsi singuli exceptionem aliquam paterentur,
ut notat *Rot. decis.* 214. *num.* 16. & 17. *par.* 10. *rec.* & *dec.* 351.
num. 5. *cor. Ludovis.* & meliùs *Gloss.* quæ reputatur singularis 15
in leg. 3. *in verb. Numerus ff. de Testibus*, de qua festum fecit
*Imol. in leg. Qui Testamento in principio ff. de Testament. Viv.
dec.* 400. *lib.* 2. *num.* 24. ibi: *Quinto potest etiam commodè re-
sponderi, quod etiamsi omnes Testes forent Affines, & suspe-
cti, ex quo sunt tres, aut quatuor de eodem pacto, & promissione
&c. concorditer depenentes, certè tunc numerus supplet defe-
ctum in teste, pleneque etiam probant.* Impossibile enim pro-
pemodum est, quòd tot testes, qui sunt numero viginti, &
ultra, Instituto, conditione, & exercitio differentes, vo-
luerint in unum conspirare, & in re adeo gravi, sine ulla eo-
rum utilitate & in propriarum animarum perniciem, falsum
testimonium ferre, benè *Rot. decis.* 135. *num.* 13. *par.* 18 *rec.*
cum aliis concordantibus citatis *in Tract. de Livell. cap.* 1.
§. 4. *num.* 4. & 5. cum quibus processit *Congr. Episcop. in Præ-* 16
nestina Nullit. Profess. 16. *Junii* 1717. ut videre est in *tom.* 3.
part 1. *discept.* 7. *per totam* & signanter *num.* 35. & *sequent.*
& *num.* 61.

Præterea vim maximam faciebant ad comprobationem
metus, imbecilla, & timida qualitas Filiæ, & austera, &
superba conditio Patris; Filia enim erat Puella timidissima,
in minori ætate constituta, ad quam terrendam, tum inspe-
cta ætate, tum sexu, minor metus requiritur, quia faciliùs
concutitur Minor, quàm Major, *Castr. cons.* 174. *num.* 3. 17
lib. 1. *Rimin. sen cons.* 15. *num* 22. *Rot. decis.* 178. *num* 1. *cor.
Caril.* & faciliùs Mulier, quàm Masculus, *Gloss. in cap.
Cum locum de Sponsal.* & *decis.* 930. *num.* 1. *cor. Dunoz jun.* 18
& eò faciliùs Minor, & Fœmina simul *Barbat. cons.* 60 *post
num.* 4. *lib* 1. *Soccin. cons.* 97. *lib.* 3. & *Farin Fragment. Crim.
par* 2 *Verbo Metus num.* 74.

Rursus in eo infelicissimo, & deplorando statu posita erat,
ut vivente Patre, nullo modo probare poterat ejus Filiatio-
nem; Quia in fide Baptismatis data opera descripta erat,
tanquam nata à fictitiis Parentibus, & totum ejus nobile tra-
ctamentum, & communis reputatio pro filia Marchionis,
Viri nobilis, & ditissimi, pendebat ad agnitionibus pater- 19
nis,

nis, nec ipsa poterat recurrere ad Principem, ad Judicem, aut ad Consanguineos, ut utrumque hoc beneficium, vivente Patre, consequeretur, nam sine documentis, nec Princeps, nec Judex, nec Consanguinei poterant damnis comminatis occurrere, & ideò inutilis, & frustratorius fuisset omnis recursus, quæ circumstantia ex omni parte insuperabilis est, ad effectum probandi metum, ut probavimus supra; Quoties enim Marchio se abstinebat ab agnitionibus in Filiam, subtrahebat modum, & media probandi filiationem, hoc solum gravissimum metum incutit, ut exemplificando
20 metum gravem tradit *Farinac. in Fragment. Crim. part.2. verb. Metus num.14.* ibi: *Aliud exemplum in eo, qui non vult reddere Instrumenta magnæ importantiæ, ut puta Status alicujus, quòd indè inducatur metus justus, ad rescindendum contractum sufficiens, voluit Odofred. in dict. leg. Interposita num.3. C. de Transact.*

E contra verò Marchio erat Vir superbus, cœcæ obedientiæ cupidus, ferox, violentissimus, & propositi sui tenacis-
21 simus, &, ut aliqui testes dicunt, bestialis, prout deponunt de Gasparis, fortiter examinatus, Curietta, Bacchina, A. D. ac P. & multi alii, qui metu excommunicationis revelarunt; Neque alios cumulamus, quia non loquimur de aliquo Antipode, sed de Viro toti Urbi plenè cognito; Quoties enim concurrit reverentia, de Jure naturæ debita Patri naturali, & severitas, aut austeritas ejusdem Patris, tunc
22 solus metus reverentialis, absque minis expressis, exuberat pro justo metu, quia in illo vultu severo, & austero virtualiter continentur minæ, egregiè *Bartholom. de Vecchis in Praxi Novit. disput.13. dub.12. num.19.* ibi: *Quod confirmatur, nam reverentia cum severitate, & terribilitate censetur sufficiens pro justo metu*, & pluribus relatis *Castill. contr. Jur. lib. 8. cap.59. num.49. Hermosill. ad ll. partit. gloss.3. leg.56. tit.5. par.5. num.29. & 30. Pasqualig. dec. moral 125. num.8.* ibi:
23 *Quando tamen concipitur non solùm ex Persona, sed etiam ex qualitate petitionis, quia videlicet ostendit animum, omninò determinatum ad obtinendum, quod petitur, tunc certè cadit in constantem Virum, quia rationabiliter sibi persuadet, quòd nisi obsequatur, petens graviter indignabitur; Unde verecundia, conjuncta est cum timore indignationis, & damni, quod potest ex ea sequi, & ideo est sufficiens, ut cadat inconstantem Virum; Imò si non timeret, non esset constans, sed temerarius, Gam. dec.261. num.1. & Osasch. dec.169. num.3.*

Quinimò si Marchio, vice minarum, usus fuisset precibus, & suasionibus, cum non esset in libertate Filiæ resistere dictis precibus; & viceversa preces fuerint importunæ, sepiùs, & à pluribus Personis repetitæ: hæc importunitas,
24 juncto metu reverentiali, exuberat ad nullitatem actus, & probandum metum, ut eleganter *Quintilian. declamat.181. Rogo dicit, Imò jubet, non sunt enim preces, ubi negandi libertas non est*, & meliùs *Tacit. lib.4. Annal.* ibi: *Preces erant, sed quibus contradici non posset, & lib.13. Ann.* ibi: *Suasio ab*
25 *eo, qui jubere potest, vim necessitatis affert*, quam refert, & sequitur *D. Piton. discept.32. in fine*, & *Ego in tom.2. par.2. discept.8. num.66.* cùm aliis apud *Avendan. de Met. lib.1. cap. 8. num.24. Castill. contr. Jur. d. cap.59. lib.8. num 31. & Rot. dec.870. num.10. & 11. cor. Emer. jun.*

Exemplum in durioribus terminis habemus in Sacris Scripturis de Sampsone, qui importunis suggestionibus Dalidæ coactus fuit veritatem propalare, ut legitur *Judic.16.16.*
26 ibi: *Cùmque molesta esset ei, & per multos dies jugiter adhæreret*, ubi versio septuaginta Interpretum ait: *Et factum est, quando vexavit illum sermonibus suis*: Chaldaica: *Cùm molestaret illum in verbo suo, & oppressit eum*: Vatablus ibidem *num.34.* vertit: *Coarctaret, & penè cogeret. Abulensis* super ea verba *quæst.15.* in fine: *Molestabat, & per istum modum necesse erat, quò tædio affectus exponeret veritatem*, &
27 habetur in extravag. *Execrabilis Jo: 22. de Præb.* ubi *Gloss. verb. Quam extorsisse Barbos. vot. decis.1. lib.1. num.13, & Rot. decis.326. num.13. cor. Ludovis.* ibi: *Concurrunt importunæ, & continuæ persuasiones, quibus nomine Patris sollicitabatur à Noverca, quæ sufficiunt sine minis, & verberibus.*

Insubsistens pariter comperta fuit exceptio, quòd ad incutiendum metum, requiratur Persona, Facies, & Vox Patris minantis, sub insubsistenti prætextu, quòd Persona,
28 & Vox sint illæ, quæ terreant, non autem sufficiat, minas fuisse relatas per interpositas Personas; Quia oppositum in Jure reperitur cautum, in tribus *Textib. literalibus*, nempè *in leg. Non interest, Cod. de His, quæ vi met. caus. fiunt*, ubi
29 *Glos.* in figuratione casus, ibi: *Nec refert, an ab Emptore compulsus fuerit, an ab alio, sciente emptore*, & in *§. Vassalli tit. de Pac. Constant. in Usib. Feud.* ibi: *Pactiones timore nostro, vel quæ per impressionem Nunciorum, factæ censentur pro infectis habeantur, nec pro ea aliquid exigatur*, & in *l. Si cum exceptione §. In hac actione ff. de Eo, quod metus causa*, ibi: *In hac actione non quæritur, utrum is qui, convenitur, an alius metum fecerit, sufficit enim hoc docere, metum sibi fuisse illatum, aut vim*, & paulò post ibi: *Meritò quis non adstringitur, ut designet, quis ei metum, vel vim adhibuerit, & ideò ad hoc tantùm Actor adstringitur, ut doceat, metum in causa, fuisse*, & in 30
puncto nullitatis Matrimonii respondit *Lezzan. consult.47. num.63.* & tradit etiam *Rot. decis.326. num.18. & 23. cor. Ludovis.* ibi: *Et sufficit, quòd fuerint Marchionissæ notificatæ à Noverca, & illo Sacerdote.* Et in terminis metus, à Parente, moram faciente in Civitate Messanæ, incussi filio, professionem emittenti in Civitate Melitæ, benè *Rot. dec.75. num.12. cor. Peuting.* juncta *decis.32. num.11. coram eodem* 31
ubi, quòd prædictæ Civitates ducentis milliaribus inter se distitæ sunt.

Convincebatur ulteriùs metus ex concursu illarum trium circumstantiarum, quas DD. asserunt necessarias pro metu: Prima nempè, quòd malum, quod timetur sit grave; Secunda, quod huic malo occurri aliquo modo non possit, ni- 32
si obtemperetur; & tertia denique, quòd Minans solitus sit exequi minas: Siquidem omnes copulativè concurrunt in hac hypothesi; Et quidem concurrit prima; Nam denegatio alimentorum Filiæ naturali, non habenti documenta ad probandam Filiationem, nec respectu Patris, nec Matris, est gravissimum damnum, & maximum malum, ad *Text. in leg. Necare ff. de Liber. agnoscen.* & æquè gravissimum 33
damnum erat denegatio Filiationis, & interversio Status Personæ, quæ sola infelici Puellæ, quæ à nutu Patris pendebat, maximum metum inferebat, juxta *Text. in leg. Isti quidem ff. de Eo, quod met. caus.* cui nunquam data fuit, neque in æternum dari poterit congrua responsio. 34

Secunda etiam concurrit, quod scilicèt istis malis comminatis nequaquam occurri poterat, quia Puella destituta documentis, Consanguineis, Pecuniis, omnique humano auxilio, nec Princeps, nec Judex sine documentis, nec Consanguinei resistendo poterant eidem succurrere, ut probavimus supra & ponderat *Lezzan. dicto consult.47. num.65.* ibi: 35
Porrò tale grave malum erit in præsenti maximè respectu teneræ Puellæ, non habentis aliud refugium, nisi Patris amorem, & benevolentiam, & *num.68.* ibi: *Multò ergò magis tenera Adolescentula 14 annorum, omni humano auxilio destituta, timere justè potuit Patris sævitiam, & sic contrahere contra propriam voluntatem.* 36

Tertia denique, quòd Minans solitus sit minas exequi, non esset necessaria, quia quidquid sit de Persona extranea incutiente metum, quando agitur de Patre, seu alia Persona, cui debetur reverentia, opus non est probare solitum exequendi minas, ut reprobando contrarium sentientes, distinguit, & probat *Castill. contr. Jur. lib.8. cap.59. num.53.* 37
ubi plures refert, & signanter *Riminaldum*, qui adducit adeò solidum fundamentum, pro hac opinione, ut ipsemet *Castill.* asserat, quod non modo dari, sed nec excogitari possit congruum responsum, *Rot. decis.205. num.12. coram Buratt. & decis.870. num.16. coram Emer. Jun.* cum aliis citatis supra. 38 39

Nihilominùs etiam ista mirificè verificatur; Nam Marchio executioni demandavit minas, præcedenter factas contra Carolum Curiettum Avunculum, ob solam suspicionem, quòd ipse eidem præcisè non referret ejus minas, dimittendo eum à proprio servitio, ex qua causa posteà evasit miserabilis, ut refert de Marchis, ibi: *Sicome da lì a poco tempo lo mandò via, e si ridusse miserabile.* Ita etiam practicavit cum Curietta, cui, ut Filiam cogeret ad Monacatum, Denegavit consuetam subventionem, & præstationem alimentorum, & si voluit sibi victum parare, coacta fuit paulò antè vestitionem consumere proprias pecunias, in Banco Marchionis retentas, ut constat ex Recepuța, in illius hæreditate reperta, & post ejus obitum compensata cum suo credito; Et denique magis præcisè, & violentius minas denegationis alimentorum executus fuit contra Filiam, non solùm quando eam coegit renunciare etiam supplemento alimentorum, nullo priùs constituto Livello; Sed etiam quando requisitus ab Abbatissa pro constitutione dict. Livelli, sine quo Monialis non poterat commodè vivere in dicto Monasterio, noluit illud constituere, ut probavimus supra, ea reddita ratione, quia ipsam compellere volebat ad professionem emittendam, ut refert testis amicissimus Marchionis, ibi: *E ricusò sempre di fargliela, dicendomi, che in questa maniera voleva stringerla, e coartarla a star sempre subordinata a Lui, e sul timore di non perder la sua protezzione, & il man-* 40 41

il mantenimento, che Luigli dava, obligarla a professare, & concordat Gargarius; Quamobrem si Marchio inter cætera minabatur denegationem alimentorum in casu non secutæ
42 monacationis, & hæc verificatur ab Instrumento publico Renunciationis, & ab expressa denegatione Livelli, paulò antè professionem, cujus effectus hodiè etiam viget, & durat, nullaque proindè major inveniri, neque dari potest melior probatio, tam circa minas, quàm circa illarum executionem, quàm illa, resultans ab effectu sequuto, & ab effe-
43 ctu, qui oculis corporeis conspicitur, manibusque tangitur, ut observat *Cravet. cons. 49. num. 9. lib. 1.*

Insubsistens pariter detecta fuit altera exceptio, quòd scilicet ad incutiendum metum, non sufficiant minæ verbales, sed requirantur simul malæ tractationes, verbera, & cruciatus corporis, & sine verberibus, aut malis tractationi-
44 bus, nunquam dari possit metus gravis, & justus; Siquidem opinio hæc nullum habet fundamentum in Jure; Nam pro metu non est necessarius concursus copulativus minarum, & verberum, sed sufficit, unum, aut alterum disjunctivè, & separatim verificari, ut probavimus supra; Et ratio est, quia aliud est vis, aliud metus: Vis infertur corpori, mediantibus malis tractationibus, carceratione, verberibus, & hujusmodi; Metus verò infertur animo, & est *trepidatio*
45 *mentis, instantis, vel futuri periculi causa,* ad *Text. in leg. prima ff. de Eo, quod met. caus. & Gloss. additionalis in cap. 1. de His, quæ vi, met. caus.* Nos autem non prætendimus nullitatem professionis ex capite vis, illatæ corpori, videlicet ex causa verberationum, malarum tractationum, & hujusmodi, sed nullitatem prætendimus ex causa metus illati animo Th. Liv. mediante comminatione denegationis alimentorum, & interversionis Status, quorum utrumque erat periculum mali gravissimi, aptum ad incutiendum metum maximum sufficit enim pro nullitate actus, quòd interveniat,
46 vel vis, vel metus disjunctivè; Et de facto, tam Textus Juris Canonici, quàm Civilis, utuntur particula disjunctiva, *vel,* ut videre est sub sequenti titulo utriusque Juris *de His, quæ vi, metusve causa fiunt* ut benè differentiam hanc ponderat *à Pont. cons. 44. num. 13.* & meliùs *Rot. dec. 644. nu-*
47 *mer. 25. par. 1. rec.* ibi: *Ultrà quòd ipsa deponit de vi, non de metu, quæ longè inter se differunt; Illa enim refertur ad corpus, & metus ad animum, Gloss. in l. Si vi, vel metu, versic. si vi C. de Iis quæ vi, metusve causa fiunt,* & ideò jure meritò Imperator redarguit Martianum, qui putabat non adesse vim sine vulnere, seu malis tractationibus *in leg. Extat enim 13.*
48 *ff. de Eo, quod met. caus.* ibi: *Cæsar dixit, tu vim putas esse solùm, si homines vulnerentur.*

Hujusmodi metus, à principio illatus Th. Liv. duravit etiam de tempore vestitionis, ac professionis, quia cùm utroque hoc tempore inspecto, viveret adhuc Marchio, qui fue-
49 rat causa metus, & vigeret etiam eadem potentia nocendi; In his circumstantiis, quicumque actus fiant à metum passo, etiamsi extrinsecùs appareant liberi, & jucundo, lætoque animo facti, præsumuntur semper, & ad semper meticulosi, commentitii, & ficti, quia hoc habet speciale metus, ut in superficie ostendat volitionem, in medulla nolitionem, & scinditur cor hominis in duas partes, & una pars est velle, altera nolle, prima superficialis, secunda realis, sunt verba *Baldi,* relata à *Barbos. vot. decis. 177 num. 45. lib. 3. Camma-*
50 *rat. respons. 1. art. 1. num. 14.* Et ideò durante causa metus, difficile, quinimò impossibile reputatur probare contrarium, & nullus actus, etiam juratus, & exprimens omnimodam libertatem, & spontaneitatem, capax est excludendi metum, ut probavimus supra; Quinimò quò magis apparent spontanei, eò magis confirmant metum, durante ipsius cau-
51 sa *Rot. dec. 392. num. 3. cor. Ludovis. & dec. 855. num. 6. & dec. 628. num. 1. & per tot. cor. Merlin.* Neque clausulæ spontè, & libenter, in ipso contractu appositæ, metum jam incussum excludunt, benè *Valenzuol cons. 29. num. 47. Roland. à Vall.*
52 *cons. 100. num. 134. lib. 4. Staiban. resolut. 70. num. 24. Hermosill. ad ll. partit. glos. 1. leg. 56. partit. 5. tit. 5. num. 75. Castill. contr. Jur. lib. 8. cap. 59. num. 32.* ibi: *Aut in Instrumento diceretur,* spontè *contractum fuisse celebratum, quia per eundem timorem apposita censentur talia verba, per quem factus fuit contractus, & nedum non tollitur præsumptio metus per talia verba, sed augetur, & geminatur.*

Neque continuatio metus de tempore vestitionis, & professionis probatur ex hac sola, licet prævalidissima præsumptione Juris, sed concurrunt ulteriùs extrinseca documenta, quæ hanc veritatem ad evidentiam ostendunt. De tempore
53 enim assumptionis habitus Religiosi, & præcisè die antecedenti, Th. Liv. continuò plorabat ex ea sola ponderatione, quòd Monialis coactè fieri debebat, & præ lacrymis vix loqui poterat, itaut fugiebat Cantus, & Choræas, ad eam à mestitia sublevandam ex industria Marchionis destinatas, ut refert testis, formiter examinatus, ibi: *Mi accorsi, che piangeva dirottamente in vece di star sollevata per la Conversazione, che aveva, e non mi rispose per il piangere, che faceva, per il che nuovavente gli dissi, se per qual causa Ella piangesse: Mi rispose, che considerava, che il giorno seguente dovea racchiudersi dentro il Monastero con tanta sua aversione, ma che sperava di dover dare sodisfazione a tutti con lasciarci la vita &c.* & concordat etiam Minaccionus, sub hac sua depositiones defunctus ibi: *Che il giorno antecedente a quello si dovea vestire, riflettendo all'atto, che dovea fare, gli tremorono tutte l'ossa,* & concordat etiam moderna Abbatissa, ibi: *Mi soggiunse* (hoc est P. Zucchius) *che il giorno avanti si vestisse la detta Sig. Pallavicina aveva avute delle smanie, fino a venirgli un accidente* (Notentur quæso sequentia verba, & præcisa causalis) *perche non voleva farsi Monacha*; Hujusmodi enim deliquia, suspiria, tremor Ossium, & lacrymæ pridiè ante vestitionem, sunt signa manifestissima coactæ volun- 54
tatis, & continuationis metus in ipso momento vestitionis, quia teste *Diogene in Troade: Suspirium morsus est doloris,* & *Ovidius lib. 3. De Ponto Eleg.* ibi: *Nam lacrymæ interdum* 55
pondera vocis habent, & ex nostris *Menoch. lib. 3. præsumpt. 126. num. 17. Rot. dec. 326. num. 40. cor. Ludovis. & dec. 859. num. 2. cor. Seraph. dec. 25. num. 49. cor. Arguell.*

Hujusmodi conquestiones, & lacrymas vidit, agnovit, & rescivit Marchio Pater, sed cor ejus induratum semper inflexibile stetit, quinimò vix sequta vestitione, de oppressione, & concussione innocentis Puellæ ejus Filiæ, nova ja- 56
ctantiæ specie, summopere gloriabatur, ut refert de Gasparis ejus Magister Domus, ibi: *Anzi una volta doppo, che detta Sig. Teresa Livia si vestì Monaca in discorso, che detto Sig. Marchese fece con me testimonio, sentj dirgli quasi gloriandosene, le seguenti, e consimili parole, cioè: Già hò messo un Catenaccio, tanto hò fatto, finche ci sono arrivato a farla Monacha. Io sono un Uomo, che quando mi metto in capo una cosa, così la voglio, e così hà da essere:* Hæc autem jactantia, quæ respicit tempus præcisum assumptionis habitus, facta ab illomet, qui metum incussit, probat manifestissimè metum, 57
ut in puncto ponderat *Cammerat. respons. 1. art. 1. num. 50.* & firmavit *Rot. dec. 643. num. 18. par. 1. rec.*

De tempore etiam præciso professionis concurrunt plura evidentissima signa continuationis metus, nempe timor, & maxima sollicitudo Marchionis, nè ejus Filia contrariam suam voluntatem propalaret: Plures declarationes paulò antè factæ ab eadem Filia de ejus contraria voluntate; Pallor vultus, & tremula vox in actu proferendi vota; Declaratio Confessarii, qui dederat Exercitia spiritualia, quòd eam re- 58
pererat *un cervello stravagante, volubile, e poco inclinato all'osservanza Regolare,* quæ omnia latiùs examinavimus supra; Quibus addimus novam jactantiam Marchionis statim sequuta professione de metu incusso ejus Filiæ, quàm refert de Marchis, ibi: *Dunque è messo il Catenaccio, sbattendo le mani, adesso dì, che scappi, se puole.* Quæ jactantia probat ad evidentiam ex ore proprio Marchionis coactionem, & metum de tempore præciso professionis, ex authoritatibus supra allegatis.

Neque attendi meretur formale examen sex Monialium, super quo tota contraria defensio circuit, & revolvitur, ex 59
rationibus, supra expensis.

Hæc erant fundamenta, cum quibus processum fuit in præterita Causæ propositione, verùm quia insistebatur adhuc exadverso in tacita ratificatione, & quia nonnulli ex nostris testibus referebant reclamationes Th. Liv. sequutas in Domo 60
qualificatæ Personæ, ad removendum omnem scrupulum prætensæ tacitæ ratificationis inter informandum exposuimus, quòd dignissimus Prælatus, cujus opera inita fuit transactio inter Monasterium, & Curiettam repetitis vicibus Th. Liv. insinuaverat, quod talis transactio eidem non præjudicabat; Hinc dilata Causæ resolutione injunctum fuit, quòd audirentur d. qualificatæ personæ, & examinaretur alia, quibus adimpletis, in gradu quodam superlativo comprobatæ reman- 61
serunt hæ duæ circumstantiæ; Prima, quòd etiam in d. Domo T. L. exclamavit, & conquesta fuit: Et secunda, quòd contra suam voluntatem, & sub fiducia, quòd illa suis prætensionibus non præjudicabat, non tanquam principalis Contrahens, sed uti una ex cœtu Monialium, præsentiam suam præstitit controversiæ transactioni, & sic neque per umbram tacitè ratificavit suam professionem, in radice nullam.

Quod attinet ad primam circumstantiam: non possumus asserere aliquod de responsione primi, quia illam non vidimus, sed audivimus dumtaxat ceterus, quod nihil concludit,

cludit, nec pro, nec contra; Nobis igitur sufficit, quòd expresse non excludat reclamationes, & contrariam voluntatem Th. Liv. Quia cùm agatur de Viro qualificatissimo, suæ notoriæ probitati non congruit, referre conquestiones, & contrariam voluntatem d. Puellæ, etiamsi de illa plenissimam, & certam notitiam habuisse, quia auxilium præbuisset Marchioni in re prohibita, commodando Domum, ad-
62 versus dispositionem *Conc. Trid. de Reform. sess. 25. cap. 19.* Unde etiamsi id sciret non teneretur respondere, ex animadversis per *Bald. in leg. Si defensor. §. Qui interrogatus, in vers. Summatim. de Interdict. act.* & probat *Seraph. de Privil. juram. privil. 33. num. 197.* Quinimò cum expresse non negaverit, & pluriès recusaverit se subjicere examini, hæc ipsa recusatio, & protelatio plenissimè probat nostrum intentum.

Non sic autem alter testis licèt valdè castigatè, loquutus
63 fuerit: In primis enim fassus fuit, quòd Th. Liv. plenam vocationem suscipiendi habitum monasticum non habebat, ibi: *Conobbi che in detto tempo non aveua plena vocazione di farsi Monacha.*

2. Narrat quamdam circumstantiam, quæ sola insuperabilem aversionem Statui religioso manifestat. Supponit enim, quadam die eandem Th. Liv. in statu veræ desperationis posi-
64 tam, altas conquestiones fecisse contra ipsummet Deum, hisce verbis, ibi: *Ed essa aveua risposto alla mia presenza, che Lei, cioè la Sig. Teresa Livia, confrataua con il Sig. Iddio, e che se il Sig. Iddio la voleua Monaca, doueua ancora dargli la vocazione.*

3. Refert eandem Th. Liv. pridiè ante susceptionem habitus, circa finem prandii ex abrupto, ac sine ulla causa pluri-
65 mum lacrymatam fuisse, & eadem die de sero post cœnam majori impetu lacrymas effudisse, ibi: *Nel fine del pranzo detta Sig. Teresa Livia proruppe in un pianto grandissimo all'improuiso, senza che Io possa ricordarmi, che occasione auesse di piangere in quel punto,* & paulò post, ibi: *Immediatamente, che fù finita la Cena proruppe di nuovo in un pianto grandissimo, e più strepitoso di quello della mattina, e durò a piangere un hora in circa, Ed Io vedendola così piangere, supponendo* (notentur sequentia verba) *che piangesse perche si faceua mal volentieri Monacha, cominciai a consolarla,* & in hoc concordat cum omnibus aliis testibus.

4. Contestatur, quod eadem Th. Liv. fugiebat cantus, & conversationem aliorum, ibi: *Gli fù procurato in Casa mia qualche diuertimento di sera, cioè di suoni, e canti nelli*
66 *qualli essa Signora non vi si trattene continuamente, ma andava, e veniua per la Casa,* in qua circumstantia clarius loquitur alter qualificatus testis: *Ma la medema allora mi rispose, che non si curava di spasso veruno, e quello agl'altri era di sollievo, per Lei era di tormento, anzi che era impossibile di poter stare in conuersazione con dette Signore senza dare a conoscere la sua passione, che ritraeua dal riflesso di esser gionta l'ora di andarsi a monacare contro la sua volontà.*

5. Denique fatetur, in ipsa die vestitionis, sequuta jam functione, vidisse Th. Liv. oculis lacrymantibus, ibi: *Benche la vedessi con gli occhi lacrimosi in occasione, che finita la fun-*
67 *zione venne alla Porta del Monastero per far meco qualche complimento:* Hæ autem circumstantiæ, relatæ à dicto teste omni exceptione majore, plenissimè probant conquestiones, & reclamationes Th. Liv. & plus probant quam in cortice verborum fuit expressum, quia à toto contextu examinis patet, quòd voluit excludere Personam alteriùs testis ab earum notitia, dum neque in prandio, neque in cœna, quando Th. Liv. adeò vehementer ploravit, dictus alius testis repertus fuit præsens; Rursus patet, quod referendo conquestiones, utitur terminis diminutivis *poco volentieri, poca vocazione*, & dissimulat causam ploratus in prandio, hæc autem omnia tendunt, non ad celandam veritatem, quæ ex jam relatis emicat, sed ex aliquali minoratione aversionis, ad magis confirmandam probitatem utriusque testis, ne viderentur in re à S. Conc. Trid. sub anathemate prohibita, manus adjutrices præbuisse, ut Reflectenti patet.

Neque in aliquo obstat, quòd post sequutam vestitionem
68 ampliùs non reclamaverit cum dicto teste; Sufficit enim quòd reclamaverit, & conquesta fuerit cum aliis, tam tempore Novitiatus, quàm postea, ut latiùs probavimus supra; Neque opus erat, quod cum omnibus, & præsertim cum confidentibus Patris, easdem cantilenas repeteret.

Minùs officit antiquatum objectum, quòd Marchio reliquerit ejus Filiam in libertate, dum in casu non sequutæ mo-
69 nacationis hæc comminatus fuerit, ibi: *Ma non facendosi Monacha sarebbe stata una Pouerella, e che l'auerebbe maritata ad un Seruitore, o un Artista,* ut refert de ore ejusdem d. testis, quæ minæ aptæ non sint ad incutiendum metum, ut solet ex adverso exagerari.

Idem siquidem testis fatetur, non retulisse omnia, quæ audiverat à Puella, ut colligitur ex illis verbis, ibi: *Perche, trà l'altre cose, mi disse la medema Sig. Liuia:* Et ideò inter alias res, expressas ab eadem Th. Liv. & à dicto teste recititas, ibi: *Tra le altre cose mi disse*; verificatur tota lacrymabilis historia, totaque machinatio Marchionis, ad eam præcisè compellendam ad Statum monasticum, quod scilicèt à principio Marchio cæpit eam terrere cum matrimonio inæquali, sed videns posteà, quòd ab hisce minis non terrebatur, sed potius acceptaverat matrimonium ordinarium, & inæquale, pro quo Constantia Mater aliquod subsidium postulabat, graviores minas adhibuit, & matrimonium etiam inæquale impedivit, se declarando, quòd si illa nuberet in sæculo, *non ci voleua spendere un quatrino &c. e s'è* 70
tua figlia, pensaci tu, che Io non ci hò che fare, nè la conosco per niente, ut deponunt tres testes, ex adverso inducti, & producti in Tribunali Cameræ. Quinimò cum Ctesicius referret inclinationem Puellæ ad matrimonium potiùs temporale, quàm spirituale, severè respondit Marchio: *Si farà Monaca, o che Lei voglia, o che non voglia*, & pluries idipsum expressit cum aliis suis Confidentibus, ut revelavit testis qualificatus Pictor famosus, ibi: *Si espresse più volte, tanto con me, quanto con altri, esagerando, che la voleua monacare, ancorche Lei non volesse, e contro la sua volontà*, ut probavimus supra.

At quid aliundè in hoc puncto argumenta quærimus? Deus ipse, qui est Protector veritatis, manus suas adjutrices dedit, ut hæc denegata libertas nubendi in sæculo, ex facto Oppositorum in lucem prodiret; Quippe postquam iidem notitiam habuerant ab examine dicti ultimi testis, quod in Domo N. N. Th. Liv. magnam confidentiam habebat cum Anna Maria Bolognina, tunc Cubicularia, & nunc Moniali in Monasterio S. Margaritæ de Urbe, procurarunt obtinere ab ea attestationem, quam noluit facere, & propterea fecerunt præsentare eidem Monitorium Excommunicationis, cujus vigore postquam narravit hoc factum, revelavit ulteriùs non solùm continuas reclamationes, & conquestiones Th. Liv. circa metum, & coactionem, ab ipsa passam, sed etiam circa ademptam sibi libertatem nubendi in Sæculo, ibi: *In detto tempo prese molta confidenza con me &c. e mi diceua, ed esaggeraua la sua disgrazia di esser necessitata a farsi Monaca contro la sua volontà, dicendomi spesse volte, che Lei non aveua vocazione di esser Monaca, & che se il Sig. Marchese l'auesse lasciata in sua libertà non si sarebbe mai fatta Monaca, ma si sarebbe maritata, se il Signor Marchese sudetto gliel'avesse permesso*; Idque etiam confirmatur, tam quoad continuas querelas, quàm quoad ademptam libertatem eligendi Statum sæcularem ab alio qualificato teste, in omnibus conteste cum dicta Moniali; Undè supponere in his terminis, quòd eadem Puella relicta fuerit in libertate nubendi in Sæculo, postquam non solum nostri testes, sed etiam dicta Monialis metu excommunicationis contrarium revelavit, idem est ac Solem in meridie controvertere. 71

Quòd verò attinet ad secundam circumstantiam, nempe ad prætensam tacitam ratificationem, elicitam ex interventu ejusdem Puellæ in Instrumento transactionis, initæ inter Monasterium, & Curiettam, hodie omnis quæstio cessat ex facto, de mandato hujus Sac. Cong. relato ab eodem insigni Prælato, qui de tempore Transactionis erat Advocatus Monasterii, & prævidens, quòd in casu victoriæ super successione ad hæreditatem Marchionis totum emolumentum quærebatur Curiettæ, quæ erat Renunciataria ejus Filiæ, omne studium adhibuit, ut ad utilitatem Monasterii fieret controversa Transactio, & inter ipsum, & Gorum, qui erat Procurator ejusdem Monasterii, absque ulla scientia, tam dict. D. Curiettæ, quàm Th. Liv. præmeditatus fuit modus transigendi, videlicèt, quòd in casu recuperationis duarum unciarum, una deberetur Monasterio, altera Matri: In casu successionis ad integram hæreditatem, medietas spectaret ad Monasterium, & alia medietas ad Matrem: Et in casu simplicis Livelli, totum, & intactum remaneret pro Moniali. 72

Quamobrem, requisito consensu huic transactioni, tam à Curietta, quàm à Th Liv. Curietta ad requisitionem dicti Prælati statim consensit; E contra verò Th. Liv. quæ jam meditabatur intentare Judicium Nullitatis suæ professionis, licèt pluriès lacessita à Goro, & à q. Fancisco Minacciono, qui erat Clericus S. Mariæ Majoris, noluit d. Transactioni incundæ consentire, ut refert dict. Prælatus, ibi: *Ottenni il consenso della Madre, non così il Gori, ed il detto Giovine, perche mi riferirono, che per quanto avessero fatto, la detta Monaca non voleva consentire, e conveniffimo, che Io andassi al Monaste-* 73

Monastero; Accessit propterea dictus Prælatus ad Monasterium, & redarguta Th. Liv. de ejus renitentia in præstando consensu dictæ Transactioni, qui ad utilitatem proprii Monasterii tendebat, ipsa apertè respondit: *Che dubitava, che fosse a Lei, ed a sua Madre di pregiudizio &c.* Additque nullam sollicitudinem habere de utilitate Monasterii, ea reddita ratione, ibi: *Perche il d. Marchese l'aveua fatta far Monaca contro sua voglia, che vi staua mal volentieri, e che quando la Robba fosse andata al Monastero, tanto essa non auerebbe avuto niente*, quamvis dictus Prælatus omnes adhibuerit conatus pro obtinendo dicto consensu, adhuc Th. Liv. tota illa die semper recusavit, ibi: *Non volle darmi quel giorno risposta conclusiva e mi ricordo, che dimorai quasi fino all'Ave Maria da Ella.*

Non omisit tamen ulteriores diligentias, ut partes optimi Advocati pro suo Monasterio impleret; Nam iterum adhibuit operam Gori, & Minaccioni, ut Monialis consensum suum Transactioni accommodaret; Sed vanæ etiam evaserunt istæ novæ diligentiæ: Quippe eisdem Emissariis apertiùs respondit: *Che non voleua fare il detto accordo, dubi-*
74 *tando di pregiudicarsi, che gli era stato detto, che poteua uscire dal Monastero, promouendo la nullità della sua Professione*; Undè ægrè ferens dictus Prælatus adeo obstinatam renitentiam Puellæ, iterùm personaliter accessit ad Monasterium, iterumque ea vehementiùs objurgata, ut eam induceret ad consentiendum, præmisso priùs, quòd erat vana ejus prætensio exeundi à Monasterio, & annullandi Professionem, (Sic enim, & non alias loqui debebat Advocatus Monasterii) eam assecuravit, quòd Transactio præjudicium sibi non inferebat & sub hac insinuatione, & assecuratione consensum postea Th. Liv. præstitit, ut refert idem Prælatus, ibi: *Li soggiunsi, che doueà far d. accordo, e levarsi dal capo tali sentimenti, perche non vi era alcun suo pregiudizio, onde a detta mia persuasione, mi disse &c. che auerebbe acconsentito a detto accordo.*

Occasione istorum Congressuum, plures reclamationes,
75 & altas declamationes contra defectum Patrem, qui metum incussit, audivit dictus Prælatus, sed quia ob lapsum temporis perfectè de earum substantia non recordabatur, pro cautela ejus conscientiæ nimis scrupulosè agens, se abstinuit eas referre: Sed veritas est in substantia, quod istæ reclamationes, & conquestiones adfuerunt, ut ipsemet protestatur, ibi: *Anzi per cautela di mia coscienza in materia così graue, mi sono astenuto di riferire quelle cose, nelle quali la mente mia restaua dubia, rispetto a ciò, che risguarda il discorso tenuto, ed esaggerazioni fatte dalla detta Monaca con me nel parlare della sua professione, nelle oocasioni sopra espresse.*

Ponderatis igitur omnibus circumstantiis, relatis à d. Prælato, clarè supra omnem evidentiam excluditur prætensa ta-
76 cita ratificatio ex interventu in Instrumento Transactionis, quia non semel, nec bis, sed tertiò recusavit consentire dict. Transactioni, & ratio cur resistebat, erat, quia dubitabat de aliquo suo præjudicio, quam reddidit primo loco, ibi: *Rispose, che dubitaua, che fosse a Lei, ed a sua Madre di pregiudizio;* Secundo loco Goro, & Minacciono, ibi: *Mi riferirono, che non voleua fare il d accordo, dubitando di pregiudicarsi*; Præjudicium autem timebat ex eo præcisè, quòd intendebat annullare suam Professionem, ut prosequendo discursus retulerunt d Gorus, & Minaccionus ibi: *Che gli era stato detto, che poteua uscire dal Monastero, promouendo la nullità della sua professione*; Cùm autem sub fide d Prælati, celeberrimi Juris consulti, & Viri omni exceptione majoris, consensum, seu potiùs materialem præsentiam præstiterit d. Transactioni, sub supposito eidem facto, quòd sibi non præjudicabat, ibi: *Le soggiunsi, che doueà far detto accordo, e leuarsi dal capo tali sentimenti, perche non vi era alcun suo pregiudizio*; Hæc reiterata renitentia transigendi, dictumque suppositum, sibi factum à Viro omni fide digno, excludit ad evidentiam quamcumque tacitam ratificationem; quia hic actus factus fuit non animo ratificandi Professionem nullam, sed potiùs animo ab ea reclamandi, dum voluit priùs esse cauta, quod sibi præjudicium non inferebat, ut patet Reflectenti.

Quemadmodum igitur in facto non regit prætensa tacita ratificatio, elicita ex dicta transactione, ita, & tantò minus
77 relevat in jure, tum inspecta natura, & quidditate ratificationis, tum authoritate DD. in casu præciso, tum & denique circumstantiis antecedentibus, concomitantibus, & subsequentibus.

Et quidem inspecta natura ratificationis, nam pro ea inducenda requiritur principaliter, quòd actus, qui geritur, importet pernecessè tacitam ratificationem, & eo animo, & voluntate formali, præcisa, & positiva, talis actus fiat, ut scilicèt ratificetur professio nulla, ut latè probavimus supra.

Hic autem transactio inita principaliter fuit à Monasterio, non autem à Puella, quæ in illo intervenit tamquam una ex Monialibus, non autem tamquam principaliter Contrahens, & de facto nunquam loquuta fuit, aut miserabilem syllabam protulit, neque talis Transactio, cadens simpliciter super repartimento bonorum hæreditariorum Marchionis, importat pernecessè tacitam ratificationem Professionis nullæ; 78
Rursus facta non fuit animo præciso, & determinato ratificandi Professionem nullam, sed potiùs animo contrario, & sub assecuratione, quòd talis actus eidem non præjudicabat super puncto nullitatis Professionis, & ideò impossibile prorsus est, quòd ex eo elici possit tacita ratificatio, pro qua necessarium præcisè est novum Votum, & nuova voluntas formalis, & positiva iterum confirmandi professionem, iterumque vinculis Religionis se subjiciendi, ut præter adductos supra, egregiè probat *Pellizz. tract. de Profess. Religios. cap. 5. sect. 2. num. 57. in fin.* ibi: *Præterea ratificatio professionis invalidæ, est novum Votum, ideoque cùm Voti vinculum non contrahatur, nisi voluntate formali ratificandi dictam professionem, presertim cùm talis ratificatio sit res maximi momenti, totum vitæ statum spectans, undè, & petit maximam deliberationem.*

Inspecta etiam authoritate DD. in hoc casu præciso, excluditur prætensa tacita ratificatio; Discussa enim hujusmodi quæstione, an Transactio, inita à Monacho, seu Mo- 79
niali, importet tacitam ratificationem professionis nullæ, solidissimè tuentur opinionem negativam pro exclusione Ratificationis, ut videre est apud *Rebuff. cons. 68. §. Etiam nunquam, & Cammarat. respons. 1. art. 2. num. 9. & per tot.* Cùm autem isti gravissimi Anthores loquantur in ipso casu præciso nostro, & nulla lex, aut Doctor allegetur exadverso in contrarium, reputari debet eorum authoritas pro casu legis, & idem est, ac si allegaremus Textum Civilem, aut Canonicum pro exclusione tacitæ ratificationis egregiè *Rot. dec. 2121. n. 8. cor. Coccin.* ibi: *Quorum decisio etiam sine lege dicitur ca-* 80
sus legis, donec alius allegetur, qui contradicat &c. & dec. 43. num. 13. cor. Ansald. ibi: *Simplex Doctor, magis in individuo differens, & firmans casum, nullumque habens Contradictorem pro lege tenendus est, & dec. 223. num. 15. par. 5. rec.* ibi: *Cùm opinio &c. non habeat Contradictorem ab eo, tanquam à casu legis non est recedendum, & dec. 106. num. 7. par. 18.* ibi: *Quando non extat, qui contradicat, Doctoris decisio dicitur casus legis*, & in *Giennen. Juris votandi 2. Julii 1706. §. Quod indubitanter cor. Kaunitz* ibi: *In judicando sequenda est authoritas etiam unius Doctoris, in illis circumstantiis contradictore carens.*

Hinc insubsistens est responsio, quòd *Camerata* in materiis Ecclesiasticis non sit magnæ authoritatis; Ultra quòd 81
enim semper remaneret authoritas *Rebuffi*, qui communi omnium sensu reputatur magnus Canonista; Dicimus, *Cammeratam* magnam facere authoritatem, non solùm quia secundùm ejus Responsum emanavit Res judicata, quæ suum plenarium effectum habuit, ut legitur in sæpedicto *responso 1. articul. 2. in fin.* Verùm etiam quia excitat vivissimas rationes, easque confirmat non solùm cum *dec. Rotæ Romanæ*, sed cùm aliis probatissimis Authoritatibus: Undè authoritatem facit, tum ex seipso, tum ex re Judicata sequuta, tùm denique ex DD. quos allegat, per ea, quæ firmavit *Rot.* 82
dec. 13. num. 22. apud D. Prosper de Territ separ. & in Romana Cappellaniæ 3. Junii 1711. §. Et ob id cor. Ansald.

Denique tacita ratificatio excluditur ab antecedentibus, concomitantibus, & subsequentibus; Nam ante Transactionem, etiam vivente Patre tempore, quo nulla spes exeundi aderat, nunquam voluit accedere ad Chorum, aliaque Exercitia, Monialibus propria, peragere; Semper retinuit Vestes sæculares cùm illa declaratione emissa tempore Novitiatus, *che poteva essere, che un giorno g.li avessero da servire*, ut refert qualificatus testis, semperque, & continuò reclamavit, & conquesta fuit, ut probavimus supra. De tempore proximo transactioni continuavit reclamationes, continuavit inobservantiam Regulæ, & inobedientiam Abbatissæ, retentionem vestium sæcularium, maledixit cineribus Patris, qui fuit causa suæ coactæ monacationis; Quinimò dum Defensores Monasterii insistebant pro ineunda Concordia viriliter semel, bis, & tertiò recusavit, quia nolebat sibi præjudicium inferre super puncto nullitatis suæ professionis; Quis enim sibi suadere poterit, quòd Puella, quæ toto tempore anteacto, etiam vivente Patre, quo nulla aderat spes exeundi à Monasterio, declamavit, & reclamavit contra suam professionem; Eo postmodum defuncto, & sic 83
cessante

cessante causa metus, ac resurgente spe se liberandi à vinculo Religionis, nulla impellente causa de novo, ex abrupto voluerit se ultroneè Religionis jugo subjicere; professionem jam
84 nullam, & usque tunc detestatam, voluntariè ratificare? Profectò in his circumstantiis est edeo inverisimilis hujusmodi prætensa ratificatio, ut habeat speciem veri paradoxi, ut in puncto observat *Rot. dec.9.num.36.cor. Arguel.* ibi: *Decimò addebat unus ex Dominis, non esse verisimile, quod Francisca, quæ per spatium 24. & ultra annorum ante dictum actum, se Monialem esse constantissimè recusaverat, &c. ex abrupto, nulla extrinseca compellente causa fortissima, mutata repente voluntate, Monialitatem sequi decrevisset.*

Ex circumstantiis etiam subsequentibus magis excluditur prætensa tacita ratificatio; Nam Transactio inita fuit de mense Octobris 1714. Post hoc tempus nullum signum conversionis, seu mutationis voluntatis dedit Th. Liv. Nam ab
85 anno 1715. ipsamet fassa fuit, quòd erant jam duo anno continui, quibus nullam validam confessionem fecerat, in quibus includitur tempus præcisum Transactionis, & tempus ante obitum, & post obitum Patris, ut revelavit testis, quæ fuit Educanda in Monasterio. Rursus clariùs exprimebat, quòd volebat suam Professionem annullare, ut retulerunt Moniales dignissimo Prælato, & constat ex ejus Biliecto, & denique nolebat, ut priùs etiam practicabat, obedire Abbatissæ, & accedere ad Chorum, respondendo semper ibi: *E concludeva sempre, che Lei non era Monaca, nè voleva esser Monaca &c.* ut prosequitur dictus testis; Quamobrem si pro inducenda tacita ratificatione requiritur votum, & votum principaliter consistitit in obedientia Abbatissæ, & observantia Regulæ, eo ipso, quòd in facto non verificatur post Transactionem ista obedientia, & observantia Regulæ, pernecesse fateri debet; quòd non adfuerit ista tacita ratificatio, seu tacitus consensus novæ professioni; Quippe tacitus iste consensus consistitit in animo, qui non videtur; Sed ab operibus dignoscitur, & talis præsumitur, qualem facta demon-
86 strant, ad *Text. in leg.1. §. fin ff. de Dolo leg. Labeo ff. de Suppellect. legat. Surdus cons.82. num.37.* egregiè *Card. Pallavic. nell'Istor. del Concil. lib.2. cap.17. num.12.* Unde cum verba, & opera, quæ dixit, & fecit hæc Puella, significent dissensum erga professionem, manifestè denotare videntur, defuisse consensum in actu Transactionis, pro ratificatione necessarium, ut per hæc ferè verba probat *Lezzan. consult.47.*
87 *num.41. lib 4.* ubi *num.42.* sic prosequitur: *Præsertim cum talia verba, opera, seu facta, non solùm antecedentia, sed etiam consequentia fuerint; Rot. dec 64. num.5. par.2. rec.* Semper enim talia præsumuntur media, qualia sunt extrema ad *Text. in leg. Sicut §. Non videtur ff. Quib. mod. pignor.* & semper apertus dissensus, resultans à reclamationibus facit cessare tacitum consensum, ut latè probavimus.

Minùsque tacita ratificatio erui potest ex quibusdam Biliectis, scriptis Marchioni Patri; Quia cùm Marchio esset ille, qui metum incusserat, & dubitaret semper, ne Filia reclamaret, quia semper conscientia ejus læsa remordebant,
88 ut indicat unum ex eisdem Biliectis, ibi: *Non mi viene a veder spesso, perche hà non sò, che dubio, ma quello, che Lei pensa se lo levi pur dalla mente &c.* debebat propterea Filia fingere, & ostendere Patri proprium contentamentum, quod metum non excludit, ut in terminis de Epistolis, scriptis à Filio Patri, qui metum incusserat, probat, *Rot. decis.75. num.7. cor. Peuting. & dec.175. num.5. par.1. rec.* cum aliis relatis supra; Præterea ponderare supplicamus quod omnia supradicta Biliecta scripta sunt durante causa metus, & occasione, qua Filia semper in eis aliquid postulabat à Patre; Unde præsumuntur studiosè confecta ad alliciendum Patrem, & ad carpenda munera, non autem ad ratificandam professionem nullam; Præsertim quia hæc erat Instructio, quam receperat à Bartholetta tempore suæ educationis; Sed ea non obstante, dum scribebat verba, præseferentia contentamentum sui animi, licèt fingeret, manus ipsa resistebat, & tarda erat, ut refert ipsa Bartholetta ibi: *E con queste mie persuasioni, s'induceva a scriverghi il biglietto &c. Anzi m'accorgevo, che nel scrivere parole, concernenti il suo assenso di farsi Monaca, vi stentava, e sempre faceva atti di molta aversione.*

Exclusa prætensa tacita ratificatione, imputari non potest Th. Liv. cur acquieverit post obitum Patris 30. mensibus, & in Judicio priùs nullitatem suæ professionis non deduxerit; Quia à die obitus Patris, sequuti die 23. Martii 1714. usque
89 ad diem latæ Sententiæ in Tribunali Thesaurarii, quæ evenit de mense Dec. ejusdem anni 1714. non debuit, nec potuit Judicium movere; Quia præcedere omninò debebat probatio suæ Filiationis respectu Marchionis Pallacicini, à qua pendebat etiam probatio metus gravissimi; Nam, seclusis Filiatione, & Paternitate respectivè, duriùs, & difficilius erat probare metum; Post latam verò dictam Sententiam, intendebat statim Th. Liv. judicialiter reclamare; Sed sub principio anni 1715. quo per obitum b. m. Ghezzi sen. fuit electus alter Prælatus Monasterii, fuit ab ipso positivè impedita, ut ipsemet integerrimus simul, & illibatissimæ conscientiæ Præsul de mandato hujus Sacr. Congreg. contestari dignatus fuit in præterita Causæ propositione; Ex quibus omnibus patet, quod semper in decursu dictorum 30. mensium fuit Puella legitimè impedita, vel à necessaria præambula probatione facti circa suam Filiationem, vel ab æqualiter amaro, ac duro præcepto Superioris Monasterii.

Ex his igitur dijudicari facilè potest, quantùm erronea sit contraria exceptio, quòd hæc nullitas professionis, tanquàm fabula inventa fuerit post amissam Causam Successionis in Tribunali Cameræ, quòd evenit de anno 1716. Siquidem duo celebres Prælati, scientia, & conscientia insignes testati sunt, quòd Puella intendebat promovere hoc 90
Judicium, unus, ante latam sententiam ad favorem Monasterii in Tribunali Thesaurari, quinimò ante initam Transactionem; Alter verò, vigente jam Sententia favorabili, & antequam Causa unquam fuisset proposita in Camera, ut constat ex ejus Biliecto, quod confirmatur à Moniali Caccia hodierna Vicaria, formiter examinata, quæ hanc circumstantiam dissimulare non potuit, & expressè fassa fuit, quòd post annum circiter à die obitus Marchionis, & sic antequam fuisset proposita, & amissa Causa in Camera, cœpit Puella reclamare, ibi: *Perche dopo detto tempo, cioè un'anno in circa doppo la morte del Sign. Marchese cominciò a lamentarsi, e dire, che si era fatta Monaca per forza, e che però non voleva continuar' ad esser Monaca, e detta reclamazione da detto tempo in quà l'hà sempre continuata, e ciò è pubblico, e notorio, non solo in questo Monastero, ma anzi credo per tutta la Città di Roma;* Præterea ad comprobationem minarum, & reclamationum Th. Liv. ante obitum Marchionis, concurrunt 30. & ultra Testes, & tot aliæ circumstantiæ, superiùs ponderatæ.

Omitti demum poterat affectata declamatio, quòd in Urbe nunquam ex capite vis, aut metus annullatum fuerit Matrimonium aliquod, vel aliqua Professio, ob facilitatem re- 91
cursus ad Principem, & ad Judices, de qua in *Romana Pecuniaria 6. Decembris 1715. §. Eoque coram Card Althann.* Quodque esset res scandalosa aperire hanc viam reclamandi cœteris Monialibus.

Prima etenim pars objecti non regit in facto, nec quoad Matrimonia carnalia, nec quoad Matrimonia spiritualia.

Quoad Matrimonia carnalia, quia contrarium videre est *in lib.14. Decret. hujus Sacr. Congregat. fol.206.* in una *Romana Matrimonii 16. Septembris 1629.* quam refert etiam *Cor- 92
rad. in Prax. Dispensat. lib.7. cap.7. num.42.* Idemque videre est *in decis.24. part.12. rec. & decis.993. cor. Dunozzett. jun. & in Romana Matrimon. 19 Maii 1641. coram Pirovan. & in alia Romana Matrimonii anni 1699.* me scribente, decisa à Card. Vicario inter Lauram Polisenam Orphinam, & Joannem Roverellium.

Quò verò ad Matrimonia spiritualia, seu Professiones contrarium videre est *in Romana Professionis cor. Rembol. decis.458.* & in *alia Romana, seu Januen. Nullitatis Professionis coram Cerr. decis.508.* Et respectu *hujus Sacræ Congregationis*, idem videre est *in Romana R. in int. 26. Februarii 93
1684. lib.34. Decret. fol.56. à tergo*, ubi de metu, incusso à Matre, & Avunculo Religioso Clericorum Regularium Minorum. *Et in Romana Nullitatis Professionis 27. Januar. 1691. lib.41. Decret. fol.27.* ubi de metu, incusso Religioso Ordinis Prædicatorum ab ejus Fratre. *Et in Romana R. in int. 5. Aprilis 1704. lib.54. Decret. fol.103.* ubi de metu, incusso Religioso annorum 23. professo in Religione Ordinis S. Basilii. *Et in Romana, seù Lucana Nullitatis Professionis 17. Aprilis 1706. lib.56. Decret. fol.123. à tergo*, ubi de metu, incusso à Patre Juveni annorum 22. Religioso professo inter Ministrantes Infirmis. Idemque determinavit *Card. Vicarius 16. Maii 1716.* nullam declarando Professionem in Ordine Prædicatorum emissam à P. Philippo Rinaldo.

Neque mirum videri debet, si non adducantur alii similes casus, ab hac Sacra Congregatione decisi, ea ratione, quia 94
illius antiqui Libri, in quibus adnotantur Resolutiones, carent Indicibus, neque facilè est omnia illius Volumina improbo labore pervolvere.

Minùsque subsistentiam habet in secunda sui parte, quòd scilicèt esset res scandalosa, quia posito, quòd professio sit nulla, prout ex supradictis talis est, debet omninò irritari,

quia

95 quia Deus coacta servitia aspernatur, & sic disponunt Sacr. Canones, & Concilium Tridentinum; Nec unquam auditum fuit, quòd exequi leges, & quidem leges Canonicas Sacrosanctas, sit scandalum, prout prætenditur exadverso.

Presertim in casu adeo circumstantiato, ubi ipsemet Confessarius fassus fuit, salute animæ T.L. in Statu monacali, esse penitùs desperatam, ibi: *Mentre la considero per un corpo disperato*; Et ubi eadem Puella in omni loco, & omni tem-
96 pore reclamavit de metu sibi incusso, ut probavimus supra. Nunquam voluit accedere ad Chorum, nunquam obedire Abbatissæ, semper retinuit Vestes sæculares, cum declaratione, *che poteva essere, che un giorno gli avessero da servire*. Projecit Velum in terram, maledixit Cineribus Patris, qui fuerat causa suæ coactæ Monacationis; Odio habuit omnes Moniales; Validas Confessiones Sacramentales biennio,
97 & ultra non fecit. Pluries tentavit sibi ipsi mortem inferre, & denique, quod maturè ponderandum videtur de ipsa Justitia, & Providentia Dei nimis inconsideratè, & magna temeritate conquesta fuit, ibi: *Se voleva, che Io fossi Monaca, me ne doveva dar la vocazione*, quæ est probatio superlativa coactæ voluntatis, ex quibus, pro nullitate Professionis respondendum procul dubio videtur, nec inde scandalum orietur, sed plura bona: Primò enim fiet Jus, & Sacri Ca-
98 nones exequentur; Secundò Parentes in posterum se abstinebunt (si tales adessent) à similibus coactionibus, & tertiò denique liberabitur infelix Puella ab aliquo infausto exitu, qui semper oriri solet in his casibus, juxta *Text. in cap. Cùm locum de Sponsalibus*, & juxta similes miserabiles casus.

§. IX.

In eadem Causa.

1 De mense Octobris 1716. introducta fuit hæc Causa in Tribunali Vicarii, ubi fuerunt examinati formiter octo testes super gravissimis minis, ex Parte Marchionis Pallavicini illatis T.L. ejus Filiæ, ad effectum eam cogendi ad suscipiendum habitum monasticum, & super metu, & continuis reclamationibus d. T.L. respectivè, ibique etiam ad comprobationem minarum, & metus, adducti fuerunt alii 16. testes, quamvis Causa fuerit continuò, & sine ulla intermissione agitata spatio triennii, & ultra, adhuc definiri nunquam valuit.

Avocata propterea eadem Causa ex decreto Auditoris SS. à dicto Tribunali, eaque remissa ad hanc Sac. Congreg. proposita fuit sub die 16. Martii 1720. & contradicentibus Monasterio, & ei Adhærentibus, dilata fuit illius resolu-
2 tio, & injunctum, quòd audiretur tunc temporis Vicesgerens, ac Prælatus Monasterii, examinarentur formiter P. Matthæjus, qui dederat Exercitia spiritualia paulò ante professionem, sex Moniales, & alii, quæ omnia fuerunt executioni demandata.

Ultra novem hos testes, supervenerunt revelationes metu excommunicationis aliorum quatuor, omni exceptione majorum, nempe Cap. C. Procaccini, celebris Pictoris, ac M.
3 & cum hisce novis documentis, reproposita Causa die 24. Augusti 1720. accerrimè contradicente eodem Monasterio, ac illi Adhærentibus, iterum dilata fuit illius resolutio, & demandatum, quòd audiretur dignissimus Prælatus, qui tanquam Advocatus Monasterii consilium dederat pro ineunda transactione cum Curietta, ac examinarentur alii, quibus pariter impletis, supervenit revelatio metu excommunicationis Monialis Bologninæ, quæ ad instantiam Monasterii revelavit, ac altera revelatio nobilis Viri, testis, omni exceptione majoris.

Post tot solemnes actus, & postquam 40 ferè testes inducti, & discussi fuerunt, & nemo amplius aderat, qui posset audiri, & veritatem incussi metus apertiùs referre; Tertia vice fuit Causa proposita die 1. Octob. 1720. totis viribus sese opponente Monasterio, & Deo sic inspirante, emanavit resolutio pro nullitate Professionis: Eaque vix audita à
4 Monialibus Monasterii, à scrupulo conscientiæ motæ, ne ulteriori injusta vexatione defatigarent dict. Puellam, requisito priùs Consilio, & Voto à Prælato, & Deputato Monasterii, ac Voto, & appobatione ab ipsomet Urbis Vicario, Liti penitus cesserunt, & renunciarunt, ac confitentes Justitiam præfatæ resolutionis, eam solemniter acceptarunt, ut patet ex Summario.

Dissoluto igitur contractu Professionis, putabat Th.L.
5 cum omni fundamento dicere posse Liberati sumus; Sed Adhærentes eidem Monasterio impetrarunt novam audientiam; Unde cogimur hodiè iterum in arenam descendere, ac disputare dubium. *An sit standum, vel recedendum à decisis*, quod favore ejusdem T.L. resolvendum videtur.

Sufficit enim ad intentum ponderare, quòd nulla adest syllaba facti de novo, post præcedentem resolutionem tanta maturitate capta, quòd tres præcesserint propositiones, &
denique quòd post emanatam resolutionem supervenerit so- 6
lemnis renunciatio Liti, & solemnior acceptatio dictæ resolutionis, facta à Monasterio, unico, & principali Interessato; Ea namque est virtus renunciationis Liti, & acceptationis Sententiæ, seu resolutionis, ut extinguat penitus eandem litem, & perpetuum silentium Collitigantibus imponat, ut,
omissis generalibus, in nostris terminis notant *Larrea decis.* 7
63. num. 11. & 12. & Cammerat. respons. 3. num. 12. & 13. ubi quòd hoc procedit, etiamsi adesset præjudicium Tertii quoad Jus secundarium successionis, quia in omni materia non attenditur id, quod secundariò accedit, sed quid principaliter geritur.

Præsertim quia dicta renunciatio, & acceptatio respectivè, magna cum solemnitate peracta fuit. Quippe notanda est ante omnia circumstantia illa, quòd Moniales protestatæ fuerunt, moveri ad acceptandam resolutionem pro quiete
earum conscientiarum, ibi: *Omnes unanimiter responderint*, 8
quòd ad evitanda scandala, & consulendum quieti propriæ conscientiæ &c. volebant Liti, desuper introductæ, plenè renunciare, ac præfatam resolutionem debito obsequi acceptare.

Rursus ponderatione dignissima est altera circumstantia, quòd æquè sapiens, ac scrupulosus Prælatus, unà cum Deputatis, & cæteris Ministris Monasterii, steterunt in eadem opinione, quòd Liti renunciaretur, & acceptaretur 9
resolutio, jam capta ab hac Sac. Congreg.

Et denique concurrit alia fatalis reflexio, quòd Card. Urbis Vicarius, ac Superior Monasterii, auditis priùs Abbatissa, & Vicaria, ac plenè instructus de meritis Causæ laudavit, consuluit, & approbavit renunciationem, & acceptationem respectivè faciendam, ibi: *Ac postquam E.S. plenè instructam se ostendit de meritis Causæ dictæ nullitati professio- 10
nis, laudavit, & approbavit acceptationem, & renunciationem respectivè desuper faciendam.* Quis autem sibi suadere potest, quòd si omnes isti Viri integerrimi, & oculatissimi ac cæteræ omnes Moniales, & Ministri Monasterii, revera instructi non fuissent de nullitate professionis, voluissent omnes conspirare in perniciem propriarum conscientiarum & in gravissimum præjudicium Monasterii, quod ad Dotis restitutionem compelli potest, consulere, & approbare renunciationem, & acceptationem respectivè? Sanè nemo erit, qui hoc enorme facinus in Personis adeò qualificatis suspicari poterit, Et consequenter hæc ipsa rennnciatio Liti, & acceptatio resolutionis evidentissimè probat nullitatem professionis, quia facta fuit à personis informatissimis de coacta, seu libera voluntate Puellæ, & egregiè ponderat
Lar. decis. 63. n. 15. & Cammerat. respons. 3. num. 23. ibi: *Dum* 11
per Monasterium, agnita veritate, approbata fuit Sententia, & Liti cessum quoad appellationem, Sententia enim in hoc casu transitum fecit in judicatum. Et in durioribus terminis solius circumstantiæ omissæ defensionis à Monasterio *Rot. dec.*
523. n. 2. coram Merlin. ibi: *Et pro validitate professionis non* 12
instant Moniales, sed solùm Consanguineus pro retinenda Catharinæ hæreditate, & decis. 361. num. 11. par. 19. rec & hanc circumstantiam magnifieri à Supremis Tribunalibus, & signanter ab hac Sac. Congr. patet ex *discep. 1. par. 1. num. 66. & discep. 3. num 39. par. 1. tom. 1. & discept. 3 ejusdem tom. & part.*

Adstipulatur etiam pro persistentia in decisis validissima ratio, nam professio est contractus ultrò, citròque obligatorius inter Monasterium, & Monialem, dum Monialis se subiicit oneribus Religionis, & è contra Religio se obligat alere, substentare, & regere Monialem *Sanch. in Summ. lib. 5 cap. 4. n. 62. & lib. 6. cap. 9. n. 6. Marant. respons. 38. n. 24. par.
2. Cammerat. rosponsf. 1. num 2. & resp. 3. num. 2. Larr. decis. 63.* 13
num. 10. & Moron. respons. 82. n. 153. Unde quotiès reciproco consensu utriusque Contrahentis, cessante, prout hìc, fraude, aut collusione cohærenter ad Judicis Sententiam contractus rescissus est, impossibile penitus est, quòd ad reclamationem Adhærentis, qui in eo nullum habet interesse revalidari, ac reviviscere possit idem contractus, quia hoc modo Puella cogeretur invita ad subeunda onera Religionis, quæ
esset gravissima pœna, ut ponderat *Moron. dict. respons. 82.* 14
num 88. ibi: *Esset nimis durum cogere hominem liberum ad perpetuam subjectionem, castitatem, & paupertatem, & compellaretur Monasterium contra voluntatem omnium Monialium præstare alimenta, & retinere intra Claustra Puellam, quæ perturbat quietem cæterarum, & cum omnium scandalo onera Religionis subire recusat*, quod pariter permitti non debet,

ut prosequitur idem *Moron. dicto resp.* 82.*n.*88. ibi*: Orirentur tot perturbationes intra Claustra , quot experientia docet*
15 *oriri , cum aliqui hujusmodi Religiosi degunt in Claustris*, & benè *Larr. dec.* 63. *n.* 15. ibi*: Quis enim admittet , ut legitimè professione dissoluta inter Monialem , & Monasterium, quòd agnovit , non ritè professionem factam, & ideo à sententia non appellavit , cogatur Monasterium invitum , cum periculo animæ Monialium, eam, cujus professio justè dissolvitur , invitum retinere.*

Ex quibus remanet manifestum , quòd pro persistentia in decisis urget confessio omnium Monialium, quæ Liti solemniter renunciarunt, fatendo Justitiam resolutionis jam
16 captæ , illam unanimiter acceptarunt . Urget confessio Marchionis Pallavicini Patris, metum inferentis , tàm in actu vestitionis Filiæ, ibi: *Già ho messo un Catenaccio , tanto ho fatto finche io sono arrivato a farla far Monaca* ; *Io sono un uomo , che quando mi metto in capo una cosa , così la voglio , e così ha da essere* ; Quàm statim post emissam professionem, de qua testatur de Marchis. *Dunque è messo il Catenaccio, adesso dì , che scappi se puole* ; Quæ sola Patris confessio, & jactantia de coactione adhibita , probat manifestissimè metum
17 *ad Text. in can. Præsens* 20. *q.* 3. *Barbos. Vot. dec.* 77. *nu.* 123. *Cammerat. respons. dec.* 1. *art.* . *n.* 50. *Rot. dec.* 623. *nu.*18.*p.* 1.*rec.* Urget Judicium Confessarii nostræ Puellæ, qui Exercitia spiritualia dedit paulò ante professionem , ac examinatus ad Instantiam Monasterii de mandato hujus Sac. Cong. interrogatus de hoc puncto nullitatis professionis , sic ait*: Parei il mio Voto favorevole per la nullità di detta Professione, e mi movo &c. primieramente per mettere in salvo l'anima di Suor Maria Costanza , mentre la considero per un Corpo dispe-*
18 *rato*: Cui si addatur Consilium , & Votum dignignissimi Prælati Monasterii , ac Deputatorum, cæterorumque , Ministrorum ejusdem , ac Votum , & approbatio Eminentissimi Urbis Vicarii , certum videtur, quòd non solùm dari , sed nè quidem cogitari posit nullitas professionis , quæ sit magis circumstantiata , & meliùs probata: Semper enim Sac. hæc Congr. plurimùm deferre consuevit Confessario Monialis , tanquam verisimiliter informato *Pignatel. consult.* 173. *num.* 159. *tom* 9. *Rot dec.* 277. *numer.* 5.
19 *cor. Ubald.* cum aliis , relatis supra , ac semper etiam magnam fidem præstitit Judicio, & Voto Ordinarii, acomnium Superiorum Monasterii, qui ratione Officii præsumuntur plenissimè instructi de veritate facti ; Et denique urget publica vox, & fama in Monasterio , ejusque Vicinia , ubi Populus in die vestitionis exiens ab Ecclesia , compatiens infortunium nostræ Puellæ, dolenter murmurabat*: Poveretta è condotta al Macello*! Et omnia corroborantur à continua inobservantia Regulæ, à retentione Vestium sæcularium , cum declaratione , emissa tempore Novitiatus; *Che poteva essere, che un giorno gli avessero da servire*: Et denique à 40. ferè testibus , quorum aliqui deponunt de continuis reclamationibus nostræ Puellæ, omni
20 tempore inspecto; Et aliqui de minis gravissimis March. Pallavicini, tam circa substractionem alimentorum in futurum, quàm circa denegationem ejus filiationis, & interversionem Status ejus Personæ, quæ aptæ sunt etiam singulariter sumptæ , & tantò magis simul unitæ, ad annullandam professionem, emissam à Puella timidissima, in minori ætate constituta, omni humano auxilio destituta, ac à Patre terribili , & severo concussà ut de minis denegationis alimentorum est *Textus literalis in leg. Negare ff. de Liber. agnosc.* & præter adductos supra probat *Rot dec.* 403. *num.* 10. *part.* 16. *rec* ibi: *Æquipolet enim negare , ac*
21 *sufficientia non præstare alimenta* , Et de minis interversionis Status , est *Text.* pariter *literalis in leg. Isti quidem ff. de eo quod met. Caus.* cum aliis supra allegatis.

Nec quidquam suffragari possunt exceptiones adductæ contra Personas, & contra dicta P. Cresci, & de Marchis; Quia in eo, quod respicit dicta utriusque testis, ultra quòd cavillosæ exceptiones, & contradictiones, exad-
22 versò figuratæ potiùs, quàm veræ, concernunt potiùs accidentalia examinis , quàm substantialia, & ideo non revelant juxta doctrinam *Divi Thom* 2.2. *q.*70. *art.*2. cujus verba retu-
23 limus supra , adhùc eas omnes singulariter supra confutavimus: exceptiones verò personales , quæ repetuntur contra utrumque testem , non minuunt , sed augent potiùs eorum fidem , quia cùm agatur de re difficilis probationis, & quæ secretò fieri solet , & est prohibita à Sac. Canonibus sub pœna excommunicationis, tam contra minantes, quàm contra consilium , & auxilium dantes, ut constat ex *Conc. Trid. de Reform. sess.* 25. *c.* 18. quò magis exageratur contra præfatos testes, eò magis redditur verisimile eorum dictum; Augeturque eorum fides , quia ad probandum metum admittuntur etiam personæ , quæ aliàs non admitterentur in alia materia, ut probavimus supra , & non potest meliùs probari , quàm ab illismet , qui metum incusserunt , ut benè *Mandel. Alba cons.* 77. *n.*7 & *Rot. dec.* 373. *n.*14. *p.*18. *rec.* 24

Cæterùm in hac Causa criticari non debet unus, aut alter testis, sed consideranda est tota massa negocii simul; Diversitas temporis, quo fuerunt testes examinati cum diversis Interrogatoriis , & interpretibus ; Rursùs ponderanda est illa magna , & ferè miraculosa armonia in substantialibus, inter nostros testes, & contrarios, verificata etiam à pluribus cir- 25
cumstantiis extrinsecis, videlicet ex continua inobservantia Regulæ, à continuis reclamationibus , & à continua retentione Vestium sæcularium ; Et denique ponderandum est, quòd quidquid tam Crescius, quàm de Marchis retulerunt nostræ Puellæ in substantialibus: nempe circa minas denegationis alimentorum , & interversionis Status , seu denegationis filiationis, quatenus non fieret Monialis, remanet mirabiliter comprobatum ex parte Marchionis minantis à 14. testibus distinctim enumciatis supra , referentibusq; easdem minas audivisse ab ore Marchionis; Ex parte verò nostræ Puellæ, cui minæ paternæ relatæ fuerunt à 12. aliis testibus, qui fatentur ab ore ejusdem audivisse conquestiones , quòd contra propriam voluntatem , & ex minis Marchionis cogebatur fieri Monialis , quibus hodiè addimus Monialem Bologninam , & alium qualificatum testem Ph. de M. Hisce autem extremis probatis , nullo alio opus esset documento circa notificationem dictarum minarum, de mandato Marchionis factarum eidem Puellæ, quia ista divinare non poterat , nec sine causa reclamare , & ideò media præsumuntur , probatis extremis, & præsumuntur adhibita , & procurata ab illo , ad cujus favorem metus tendit *ad Text. in Leg. Metum* 9. 26
§. fin. ff. de Eo , quod met. caus. & *Rot. dec.* 172. *n.* 37. *p.* 16. *rec.* ibi: *Satis est , quòd hæc tenderet ad illius favorem , ad hoc ut metus ab alio illatus , censeatur ab eo procuratus*; Proinde que tantò magis præstanda est fides illis testibus, qui de facto proprio deponunt , quia confirmantur ex dicto Patris à parte antea , & confessione Filiæ ex post , & à magno , & effrænato numero aliorum testium , & à maxima consonantia circumstantiarum , quæ in idem semper consonat, & tendit , & absorbet quemcumcue defectum, quatenus, vel indicto, vel in Persona aliquorũ forsam reperiretur, ut latè probavimus sup.

Nec repeti meretur objectum , quòd ob facilitatem recursus ad Principem , & Tribunalia dari nequeat compulsio , & metus incussio in Urbe ; quia hic facilis recursus ad Principem cessat in nostra Puella , nam ipsa erat Filia naturalis, & in fide Baptismatis descripta, tanquam nata ex fictitiis Pa- 27
rentibus, & destituta omni documento suæ filiationis. Et ideò non poterat tunc recurrere, neque ad Principem , neque ad Tribunalia, quia sine documento filiationis, nec Princeps, nec Judices poterant compellere Marchionem ad præstandum alimenta more Nobilium , & ad eam agnoscendam in Filiam ; Et quod durius est, neque ad Consanguineos consurgere poterat, quia Mater, & Avunculus plenè subordinati erant Marchioni, & Ministri erant coactionis, adhibiti à Patre, & ideò cum *Job.* 19 14. exclamare poterat : *Dereliquerunt me Proximi mei , & qui me noverant, obliti sunt mei: Et cum Divo Paulo ad Thimoth.* 2. 16. ibi: *In prima mea defensione nemo mihi adfuit , sed omnes me dereli-* 28
querunt ; Sed inutiliter ibi*: Già che per me non vi sarà nessuno , che mi ajuti , bisognerà che io facci a suo modo , contro però la mia volontà* , & consequenter cum recursus ad Principem & ad Judices esset inutilis, & sine fructu , ad evitandam mala , comminata à Marchione , permanentia in Civitate magna , & præsentia Principis, & Judicis non tollit , nec minuit metum, ut pluribus authoritatibus probavimus supra, & addimus *Rot* 54. *num.* 11. *par.* 18. *rec.* quæ non potest esse magis punctualis.

Hinc retorquetur ad hominem exemplum *Deuteron. c.* 22. quia sicuti . ibi*: Puella, quæ clamavit, & nullus adfuit, qui liberaret eam* , ex ipso Dei judicio, absoluta fuit, ut indicat Sacer Textus, ita etiam absolvi omninò, & liberari de- 29
bet nostra Puella à vinculo, & nexu Religionis, dum ipsa clamavit in Monast. conquesta fuit de vi sibi illata , in Domibus, in quibus permansit , in Civitate Albani , & coram ipso SS. Crucifixo, ibi*: Contrastava con il Sig. Iddio , e che il Sig. Iddio la voleva Monaca , doveua ancora dargli la vocazione* , quia ipsa semper clamavit, & ac si fuisset in deserto , nemo adfuit , qui liberaret eam.

Ejusdem irrelevantiæ est aliud toties repetitum objectum , quòd Marchio Pallavicinus reliquerit in libertate ejus filiæ electionem proprii status , cùm hac differentia , quòd

si

si elegisset nuptias temporales, eam in matrimonium
30 collocasset cum Fabro lignario, aut alio Viro triviali; Quatenus verò Statum religiosum, à Patre volitum acceptasset, tunc eam more Nobilium tractasset; Ex quo infert Monasterium, quòd istæ non sunt minæ, aptæ ad annullandam professionem, sed potiùs confirmatio libertatis. Quia hæc ideata libertas est prorsus insubsistens. Quippe Marchio non offerebat matrimonium cum Fabrolignario, aut alia vili Persona, ut revera ejus Filia illud eligeret, sed potiùs, ut perterrita ab adeo sensibili mutatione Status ejus voluntatem sequeretur, nam ubi priùs tractamentum recipiebat more No-
31 bilium, tunc evadebat plebeja, idque patet, ex modo exprimendi hanc suam voluntatem factam à Marchione, nam Ghezzio dixit: *Che l'auerebbe maritata ad un Falegname, o altra Persona triuiale*, Curiettæ exageravit, ibi: *L'auerebbe maritata vilmente, ed alla più vil Persona, che auesse trouato*: Et Gargario de tempore examinis Exactori Monasterii, ibi: *Che l'auerebbe maritata ad un Maccellaro per maggiormente avuilirla*: Hęc autem omnia manifestant, quòd ipse nolebat matrimonium, sed Monacatum, & ad obtinendum hunc finem, distinguebat Personas, quæ adhibebat ad incutiendum metum, & utebatur diversis mediis, nam si b. m. Ghezzio commissionem dederat, quòd induceret ejus Filiam ad suscipiendum habitum monasticum, minando, quòd aliàs: *Non gli auerebbe dati più alimenti, ne l'auerebbe riconosciuta per Figlia, anzi che l'auerebbe maritata ad un Maccellaro*, utique notoria probitas dicti Prælati, ne incur-
32 reret pęnam excommunicationis à S. Conc. Trident. inflictam, etiam contra auxilium, & consilium dantes, præfatas minas eidem Puellæ non retulisset, & ideo Marchio variabat phrasim, sed non substantiam minarum, juxta qualitatem Personarum, & omnibus ostendebat finem suum, directum ad monacationem, & coactionem respectivè, sed non eodem modo, neque iisdem mediis.

Quòd autem matrimonium insinuatum tenderet ad coactionem, & non ad servandam libertatem electionis, est clarum; Nam postquam b. m. Ghezzius enunciavit Fabrum lignarium in Virum, addidit statim illam gravantissimam conditionem, ibi: *E che l'auerebbe mandata a Genoua*, quæ secum fert denegationem agnitionis in Filiam imposterum,
33 relegationem ad Civitatem Januæ, & expulsionem à Paterno conspectu, & reputatur pœna gravissima in Filia, etiam apta ad nullitatem professionis, quia etiam ista mutat Statum, & conditionem Personæ, & destruit quasi possessionem filiationis, ut probavimus supra; ipseque Marchio declaravit motivum, cur matrimonium triviale, & vile insinuabat, ibi: *Per avuilirla maggiormente*, ut refert dictus Gargarius, quæ declaratio in aperto ponit, & ostendit, quòd illud erat unum ex mediis ad concutiendam innocentem Puellam, non autem ad reponendam eam in libertate electionis, ut patet Reflectenti.

Idque in gradu evidentiæ elevatur, ponderando continuas, & apertas protestationes ejusdem Marchionis, qui sępissimè exageravit, quòd volebat coarctare Filiam ad susci-
34 piendum habitum religiosum, etiam contra ejus propriam voluntatem, ut refert P. celebris Pictor, ibi: *E sopra questo particolare mostrava il detto Sig. Marchese una premura così grande, che si espresse più volte, tanto con me, quanto con altri* (Notentur ista verba, *quanto con altri*, quæ consonant cum verbis præcisis Cresci, de Marchis, Bacchinæ, Curiettæ, & aliorum) *esagerando, che la voleua Monaca, ancorche Lei non volesse, e contro la sua volontà*.

Id ipsum confirmat Bacchina, ibi: *Mia Figlia Monaca la voglio, e Monaca ha da essere*. Crescius, ibi: *Si farà Monaca, o che Lei voglia, o che non voglia*, de Gasparis, *Che Lui
35 voleua, che si facesse Monaca, e che così aueua da essere*: Angela Sartoria, Conconi, & meliùs Capitaneus C. Et in hoc proposito erat adeò inflexibilis Marchio, ut cùm Curietta quadam vice consulendo saluti animæ propriæ Filię, insinuasset matrimonium etiam cum Persona privata, & extra Urbem, taliter iratus fuit Marchio ex hac justissima propositione, ut manibus elatis irruens in eam, negavit expressè electionem matrimonii, & tentavit eam strangulare, ibi: *Il che sentito detto Sig. Marchese con voce alterata, ed in collera si auanzò verso di Me con le mani alzate, quasi per mettermele alla gola, e mi disse* (Notentur quæso ista verba) *Che questo era quello, che non voleua, perche non voleua, che un Genero, stando lui al capezzale, l'auesse da far fare testamento a modo suo, e per questo voleua, che onninamente detta Figliola si monacasse, & che così aueua da essere*.

Usque adhuc nostri testes excluserunt ideatam libertatem nubendi in Sæculo, sed Deus permisit, ut etiam Monaste-

rio Adhærens ad ostendendam hanc veritatem probationes subministraret, ante motam hanc litem, quæ in hoc puncto mirabiliter consonant cum nostris; Produxit namque in Tribunali Cameræ tres testes referentes, quòd supplicans Curietta pro aliquo subsidio ad effectum nubendi Filiam in 36
Sæculo; Marchio semper respondebat, quòd si nuberet in Sæculo, neque unum quadrantem impendere voluisset, negando tali casu etiam filiationem. ibi: *Che Lui non ci voleua entrare, ne spenderci un quadrino*. Subdens: *Se è tua Figlia pensaci tu, che io non ci hò che fare, ne la conosco per niente*. Unde combinatis simul nostris testibus cum testibus contrariis, nisi lacerentur omnes, impossibile prorsus est figurare in nostra Puella libertatem nubendi in Sæculo, ut patet Consideranti.

Neque è conspectu tot probationum, allegari meretur discursus b. m. Ghezzi, supra relatus, testimonium Curiettæ asserentis *che l'auerebbe maritata vilmente*, & denique depositio alterius testis, quæ ex ore nostræ Puellæ audivisse fatetur, ibi: *Perche frà l'altre cose, mi disse &c che il Sig. Marchese voleua che si facesse Monaca &c. ma non facendosi sarebbe* 37
stata una Pouerella, e che l'auerebbe maritata ad un Seruitore, o ad un' Artista. Respectu enim discursus Ghezzi jam diximus, quòd ille directus potiùs erat ad coactionem, quàm ad libertatem; Rursus insinuatio matrimonii habebat annexam conditionem, quæ sola mutabat Statum, & conditionem nostræ Puellæ, & satis erat pro nullitate professionis, & deniq; dicta insinuatio facta fuit cum Ghezzio, cùm quo ob gravitatem, & integritatem Personæ, non poterat Marchio diversimode loqui, & facta fuit in principio occasione explorationis voluntatis antequam Marchio notitiam haberet repugnantiæ nostræ Puellæ, ut indicant verba Monialis Bartholettæ ibi: *Che vennero separatamente un doppo l'altro ad esplorarne la sua volontà, mandati a tal' effetto dal sudetto Sig. Marchese*. Et ideò super hoc discursu, utpotè facto in principio, nullum fundamentum constitui potest, quia ad effectum excludendi metum, libertas debet esse pura, & simplex, & est necessaria de tempore præciso vestitionis, nec suffragatur, si tantùm præcesserit, ut probat *Rot. dec. 80. n. 19. & 20. cor. Emer jun.* ibi: *Denique nihil facit quędam Epistola à Jacobo Patre scripta, in qua videtur re-* 38
linquere Filium in libertate eligendi Statum, quem mallet; Quia non constat, quòd innotuerit Petro Dionisio &c. Et in omnem casum non percutit tempus pręcisum ordinationis, prout requiritur, ad hoc, ut de eo tempore dici nequeat illatus metus.

Quo verò ad testimonium Curiettæ, illud non est restrictum ad illa verba: *Che l'auerebbe maritata vilmente*, sed magis latè patet, & concludit expressam denegationem matrimonii, etiam cum Persona privata extra Urbem, ut le- 39
gendo totum contextum Depositionis, patet, ibi: *E mi disse, che questo era quello, che non voleua*, (hoc est Matrimonium cum Persona privata extra Urbem) *perche non voleua, che un Genero, stando Lui al capezzale, l'auesse da far fare testamento a modo suo, e per questo voleua, che onninamente detta Figliola si monacasse, e che così aueua da essere*; Quæ verba non admittunt, sed penitùs excludunt libertatem eligendi nuptias temporales.

Et denique quoad examen alterius testis videtur ponderandum, quòd ipsa non asserit, nostram Puellam sibi dumtaxat communicasse, ibi: *Che l'auerebbe maritata ad un Seruitore, o ad un' Artista*; Sed superaddidit hæc illa verba, 40
omninò advertenda, ibi: *Tra l'altre cose, mi disse*; Inter istas alias res, expressas à nostra Puella, & à dicto teste reticitas, continebatur tota historia incussi metus, quòd scilicet à principio Marchio minari fecit matrimonium vile, & cum Artifice; Deinde verò comperta repugnantia nostrę Puellę Statui religioso, libertatem etiam nubendi in Sęculo denegavit, quòd ad oculum probatur ex revelatione Monialis Bologninę, & alterius qualificati testis, qui unanimiter testantur, nostram Puellam post discursum Ghezzi, & ideatam oblationem libertatis, sępè conquestam cum ipsis fuisse de adempta libertate nubendi in Sęculo, ut refert dicta Monialis Bolognina, ibi: *Essaggeraua la sua disgrazia d'esser necessitata a farsi Monaca contro la sua volontà &c. Dicendomi spesse volte, che Lei non aueua vocazione d'esser Monaca, e che se il Signor Marchese l'auesse lasciata in sua libertà, non si sarebbe mai fatta Monaca, ma si sarebbe maritata, se il Signor Marchese gli e l'auesse permesso &c.* Id ipsum confirmat dictus alter testis, ibi: *Et essaggerò tanto a me, quanto alla Cameriera &c. oggi Suor Leonora Bolognini &c che Lei non aueua auuta, nè aueua vocazione d'esser Monaca, e che non ostante &c. era necessitata a prender l'abito da Religiosa &c. dicendo, che se detto Marchese l'auesse lasciata in libertà, Lei non*

si saria fatta Monaca; Si igitur insimul combinentur dicta horum duorum testium, qui deponunt contemporaneè cum altero, de quo supra, cum illis verbis, genericè tantùm expressis ab eadem, ibi: *Tra l'altre cose, mi disse*, clarè supra evidentiam patet, quòd nostra Puella ante vestitionem fassa non fuit libertatem nubendi in Sæculo, sed de ademptione dictæ libertatis sæpè, & expressè conquesta fuit; Verba autem dubia, & æquivoca dicti testis intelligi debent juxta revelationem alterius, ac dictæ Monialis Bologninæ, quam supponit confidentem, & informatam de animo nostræ Puellæ, ibi: *E' verisimile, che le abbia fatte con detta Anna Maria, con la quale trattava confidentemente*: Quæ verba dubia, & æquivoca unius testis declarantur ab aliis magis
41 informatis, & magis specificè deponentibus, *Rot. dec. 1369. n. 44. & cor. Coccin.* ibi: *Verissima enim est conclusio, quòd depositio unius testis dubia declaratur, & recipit interpretationem ex dicto alterius testis.*

Sublata ex his libertate nubendi in Sæculo, nullius relevantiæ sunt Bilietta, scripta à nostra Puella Marchioni ejus Patri, ex quibus argui pretenditur contentamentum Statui
42 Religioso; Præmittendum enim est, quòd Marchio plurimum dubitabat, ne nostra Puella in actu professionis denegaret assensum, ut constat ex uno ex eisdem Biliettis, ibi; *ho inteso più volte, che V. S. non mi viene a veder spesso, perche ha non sò che dubj &c.* Et confirmatur à de Marchis, ibi: *Il detto Sig. Marchese stiede in questo tempo inquietissimo*: Et ex hoc capite, ut illam coarctaret, & cogeret ad emittendam professionem, noluit eidem constituere Livellum, ut declaravit Cap. C. alter testis, ibi; *E ricusò sempre di farglielo, dicendomi, che in questa maniera voleua stringerla, e corartarla a star sempre subordinata a Lui, e sul timore di non perder la sua protezzione, & il mantenimento, che Lui gli daua, obligarla a professare.*

Quò magis igitur Pater dubitabat de Filia, eò magis ipsa, ad carpendum munera à Patre, simulare, & fingere debebat spontaneam voluntatem monacationi, quia sic fuerat instructa à Moniali Bartholetta ejus Magistra, ut refert in ejus
43 examine, & ita etiam practicasse, fingendo, & simulando, fassa fuit eadem Puella, ut testatur de Gasparis; Et consequenter, sive quia probatur fictio, & simulatio in Scribente, sive quia etiam de Jure præsumitur, nulla vis fieri potest super eisdem Biliettis, quia cum adesset causa simulandi, ut averteret scilicet iram Patris, & sibi magis conciliaret ejus benevolentiam, & viceversa scripta appareant eidem Patri, quem jam timebat, & metum incusserat, quò magis ostendunt liberam voluntatem, & contentamentum Statui Religioso in nostra Puella, eò magis metum comprobant, & augent, ut probat *Rot. dec. 75. n. 7. cor. Peutin.* & alii relati sup.

Quòd autem metus, ut supra incussus, & à nostra Puella apprehensus, duraverit de tempore professionis, & de eo
44 conquesta fuerit semper, & continuò, absque ulla intermissione, ante susceptionem habitus, post susceptionem habitus, tempore novitiatus, post professionem, ac post obitum Patris; usq; ad præsens, latè probavimus sup.

Superesset nunc aliquid disserere ad exclusionem prætensę acquiescentiæ, post obitum Patris, & prætensæ tacitę ratificationis, ex actibus sequutis post obitum ejusdem Patris; Sed quia objectum in utroque puncto removetur, tum ex Bilietto Prælati Monasterii quoad prætensam acquiescentiam,
45 tum etiam ex Bilietto alterius Prælati quoad prætensam tacitam ratificationem, ideò omittimus de hisce exceptionibus verba facere; Unum tamen præterire non possumus.

Idest assertum scandalum, quod oriri supponitur, si annullaretur Professio; Numquid enim exequi leges, & signanter Sacros. Conc. Trid. scandalum est? Numqnid casus nullitatis Professionis sunt novi in hac Sac. Cong. & milliès Professiones nullæ, & meticulosę retractatę non fuerunt in Magnis Civitatibus Neapolis, Januæ, Mantuæ, & alibi, in-
46 tra, & extra Italiam? Nunquid post declaratas has nullitates, supervenerunt aliæ Moniales dictarum Civitatum, & omnes consimiles Lites intentarunt? Certè quod non; Igitur non adest illa materia scandali, quæ exadverso figuratur; Quòd autem nostra Puella ambulaverit per Scripturas in Causa Successionis per totam Urbem, tanquam Monialis professa, est pariter erroneum, quia hæc ambulatio factæ fuit à Monasterio, cujus intererat substinere professionem, & ejus nomine ex persona nostræ Puellæ, non autem nomine proprio dictę Informationes editę, & distributę fuerunt; Rursus, quòd casus iste sit novus in Urbe, & aperiri non debeat via Reclamantibus, non facit ad rem; Quia viam re-
47 clamandi à multo tempore aperuerunt Sacri Canones, & Sacros. Conc. Trid. innocenter oppressis, & novitas casus in Urbe, non mutat legem, nec retrahere debet ab administratione Justitię; Præsentia Summi Pontificis in Urbe potiùs debet impellere, ad canonizandam nullitatem, quia severiùs puniri debet, qui coram Principe, & in ejus faciem peccat, quàm qui in absentiam, & ab Urbe, quæ est caput Orbis, dari debet exemplum cæteris Civitatibus, & singulis Genitoribus, & Consanguineis, nè in posterum innocentes Filias, & Neptes cogant ad Monacatum; Quid enim intentatum relinquent in posterum Genitores, & Consanguinei, ad cogendas Filias, & Neptes, si viderint, quòd sustinentur professiones, tot minis, tot seductionibus, & artificiis extortæ?

Cæteris exadverso cumulatis, consultò omittimus respondere, vel quia fuerunt jam in anteactis propositionibus con- 48
futata, vel quia responsione non indigent, sequendo consilium *Droxelii in Gymnasio Patientiæ par. 1. cap. 5.* ibi: *Sermones omnes ejusmodi velle refellere, est se ipsum operosè lædere.*

§. X.

In eadem Causa.

Dilucidatis æquivocis, & Facto ad suam veritatem, &
sinceritatem redacto, respondendum videtur pro nul- 1
litate professiòn.

Siquidem principale fundamentum, super quo nititur contraria ratiocinatio, consistit in hoc erroneo supposito, quòd Marchio Pallavicinus suasionibus tantùm, non autem minis induxerit nostram Puellam ad suscipiendum habitum monasticum, eamque reliquerit in plena libertate eligendi Statum monacalem, vel temporalem, exhibito nobiliori 2
tractamento in primo casu, ac vilibus Nuptiis in secundo, & sub hac libertate conatur declinare metum, & nullitatem professionis; Cùm autem veritas facti innegabilis stet in contrarium, idque constet ad evidentiam, tum ex testibus, ex parte nostra inductis tum, & clariùs ex aliis ex parte, Monasterii productis, eo certiùs pro nullitate profess. videtur respondendum.

Ut autem intentum assequamur, distinguere oportet duo tempora; Primum, quando Marchio non dum conscius de aversione, & contraria voluntate nostræ Puellæ Statui religioso, misit, tam P. Crescium, quàm b. m. Ghezzium ad explorandam illius voluntatem; Tunc enim non controver- 3
timus, quòd interrogata fuerit Puella; An eligere vellet Statum religiosum, vel potiùs sæcularem? & de hoc tempore loquuntur Monialis Bartoletta, ibi: *Perche d. Prelato venne per l'istesso fine più volte ad esplorarla.* Item P. Crescius, ibi: *Mi disse l'istesso Marchese, che fossi andato a trouare detta Sig. Teresa Liuia per esplorar la sua volontà, se inclinaua a farsi Monaca, o pure a prender marito*; Istudque primum colloquium habitum fuit de tempore, quo nostra Puella constituta erat in ætate 14. aut 15. annorum, & sic triennio, & ultra ante susceptionem habitus, sequutam in ætate 18. annorum cum dimidio, & refert P. Crescius, ibi: *Mentre di quel tempo non poteua essere di 14. o 15. anni.* De hoc eodem primo modo loquitur Curietta, ibi: *Ed incominciorono dal bel principio, che detto Sig. Marchese me ne diede l'incombenza*; Igitur, si supradictæ Personæ adhibitæ fuerunt ad explorandam voluntatem, signum manifestissimum, quòd Marchio non dum sciverat contrariam Filiæ aversionem, & intempestivæ, ac inopportunæ tunc erant minæ, quæ postea, comperta repugnantia, fuerunt necessariæ.

Verumtamen etiam in hoc primo tempore, exploratione suæ voluntatis nostra Puella repugnantiam Statui religioso ostendit, & Matrimonium temporale elegit, ut refert P. Crescins, ibi; *Che voleua Marito, e non voleua tante Monache attorno.* Eandem voluntatem, licèt modestioribus verbis, patefecit b. m. Ghezzio, ut refert Monialis Bartoletta, ibi: *Vorrei continuare in questo stato, che stò adesso, e star sempre così.* Et magis inculcantibus, tam P. Crescio, quàm b. 4
m. Ghezzio; Primo respondit: *Che voleua tempo a pensarci*; Et secundo, ibi: *Per dargli sodisfazione a mio Padre, Io mi farò Monaca, ma non che Io mi facci volentieri, perche la mia volontà saria di star Secolara*, quod sonat in apertum dissensum, & clarè indicat contrariam voluntatem Statui religioso.

Agnita hujusmodi repugnantia à Marchione phrasim mutavit, & hoc est secundum tempus, quod venit necessariò distinguendum à primo, nam non ampliùs proponere fecit electionem Status, & Matrimonium, licèt vile, & inęquale, sed barbaro quodam modo, præviis gravissimis mi- 5
nis denegationis alimentorum, & interversionis status, dene-

denegato quocumque Matrimonio, eam præcisè coegit, & coarctavit etiam invitam ad suscipiendum habitum monasticum.

Ex nostris testibus, P. Crescius Sacerdos, ac de facto proprio deponens, circa secundum colloquium sic loquitur, ibi: *La seconda volta &c. Io andiedi a dirgli da parte del Signor Marchese sudetto, che questo voleva in ogni conto si facesse Mo-*
6 *naca, altrimenti non gli averia dati più alimenti, ne a Lei, ne alla Madre*, & cùm idem testis retulisset Marchioni inclinationem nostræ Puellæ Matrimonio temporali, respondit Marchio, ibi: *Si farà Monaca, o che Lei voglia, o che non voglia, Lei si farà Monaca*.

Hoc ipsum determinatum, & inflexibile propositum Marchionis confirmant Antonius de Gasparis, ejus Magister Domus, formiter examinatus, Elisabettha Bacchina pari-
7 ter formiter examinata, Rita Conconi Nutrix, Joseph de Marchis, formiter examinatus, Procaccinus celebris Pictor, ibi: *E sopra questo particolare mostraua il detto Signor Marchese una premura così grande, che si espresse più volte, tanto con me, quanto con altri, esaggerando, che la voleua Monaca, ancorche Lei non volesse, e contro la sua volontà*: Et clarè etiam Constantia Curietta Mater, cujus depositio magnam fidem meretur; Ista enim quadam vice cùm insinuaret Marchioni, ut pro salute animæ nostræ Puellæ eam nuberet etiam extra Urbem alicui Viro privato, adeo Marchio abhorrebat nuptias temporales ejus Filiæ, ut manibus elatis irruerit in dictam Constantiam, quasi, eam vellet jugulare, ibi: *Il che sentito detto Sig. Marchese, con voce alterata, ed in colera si auanzò verso di me con le mani alzate, per mettermele alla gola, e mi disse, che questo era quello, che non voleva, perche non voleua, che un Genero, stando Lui al capezzale, l'avesse da far fare il Testamento a modo suo, e per questo voleua, che onninamente detta Figliola si monacasse, e così aveua da essere*.

Magis evidenter excludunt libertatem eligendi Matrimonium temporale, etiam vile, & inæquale, testes inducti, & producti in Tribunali Cameræ ante motam præsentem litem à Monasterio; Ex ipsis enim resultat, quod cum altera vice dicta Curietta supplicasset Marchioni pro aliquo subsi-
8 dio (notetur istud verbum *subsidium*, quod indicat Matrimonium inæquale, & ordinarium) pro collocanda in Matrimonium nostra Puella, Marchio etiam istud tenue subsidium, & Matrimonium inæquale prohibuit, & denegavit, expressè se protestando, quòd si illa habitum monasticum susciepiebat, impensurus erat omnia necessaria, quatenùs verò nuberet in sæculo, nec unum quadrantem subministrare intendebat, nec agnoscere eam volebat in Filiam, ibi: *La maritasse pure a suo piacere con chi Ella auesse voluto, che lui non ci voleua entrare, ne spenderci un quadrino, e che se era sua Figlia, ci auesse pensato Lei &c. se è tua Figlia pensaci tu, che io non ci ho, che fare, ne la conosco per niente*, quibus testibus, utpotè inductis, & productis ab ipso Monasterio, contra ipsum plena fides præstanda venit ex allegatis supra.

De hac ipsa coactione, & ademptione libertatis nubendi in Sæculo, altissimas querelas emisit nostra Puella cum Moniali Bolognina, ejus confidentissima, quę veritatem propalavit, non ad instigationem nostræ Puellę, sed metu excommunicationis, sibi præsentatæ ad Instantiam Monasterii;
9 Ista enim sequentibus verbis, quæ insubsistentiam contrarii assumpti ad evidentiam ostendunt, revelavit, ibi: *In detto tempo prese molta confidenza con me, di modo, che continuamente la trattauo, e discorreuo con Lei, e mi diceua, ed esaggeraua la sua disgrazia di essere necessitata a farsi Monaca contro la sua volontà, dicendomi spesse volte, che Lei non aueua vocazione di esser Monaca, e che se il Sig. Marchese, l'auesse lasciata in sua libertà, non si sarebbe mai fatta Monaca, ma si sarebbe maritata, se il Sig. Marchese glie l'auesse permesso*. Id ipsum metu excommunicationis confirmavit Ph. de M. Vir nobilis, omnique propterea exceptione major, ibi: *Et in detto tempo più, e più volte disse tanto a me, quanto &c. oggi Suor Maria Leonara Bolognini* (notetur ista mirabilis consonantia, & uniformitas testium) *Monaca Professa in Santa Margarita, che Lei, cioè detta Sig. Teresa Liuia, non aueua auuta, ne aueua vocazione di esser Monaca, e che non ostante per compiacere, & aderire al Sig. Marchese Pallauicini suo Padre era necessitata a prender l'abito da Religiosa, e farsi Monaca, dicendo, e mostrando, che se detto Sig Marchese l'auesse lasciata in libertà, Lei non si saria fatta Monaca*, & paulò post, ibi: *E sù la considerazione di esser necessitata a farsi Monaca, sospiraua, e piangeua*.

Quamobrem si tot testes, ex parte nostra inducti, ac ferè omnes formiter examinati, de coactione, & necessitate assumendi habitum religiosum ex parte Marchionis testantur de tempore proximo vestitionis; Rursùs si etiam testes inducti, & producti, ac procurati metu excommunicatio- 10
nis à Monasterio de hac coactione, & ademptione libertatis nubendi in Sæculo ex ore proprio nostræ Puellæ deposuerunt de tempore etiam contemporaneo vestitionis, percipi sanè non potest, quomodo tot inutilibus verbositatibus, contra evidentiam facti, & contra tot testes suaderi poterit, quòd nostra Puella relicta fuerit in libertate, vel monacandi, vel nubendi in Sæculo, ut patet reflectenti.

Præterea asserta libertas oblata, ut prætenditur, à Marchione, antequam certior fieret de constanti voluntate in contrarium nostræ Puellæ, directa non erat ad eum finem, ut ipsa eligeret Statum, quem mallet, sed tendebat præcisè ad illam coarctandam, & cogendam ad suscipiendum habitum monasticum; Quippè proponebat Matrimonium, non simpliciter cum aliquo Artifice, seu cum aliqua Persona privata, neque simul exhibebat dotem correspondentem, 11
in quibus terminis locus esset quæstioni, an hujusmodi Matrimonium esset æquale, necne Statui Personæ, sed illud proponebat cum Personis, vel Infamibus, prout deponit Bartholomæus Gargarius, ibi: *Anzi, che diceua, che l'aueria maritata ad un Macellaro*; Vel vilibus, & infimæ conditionis, prout refert, ibi: *Che l'auerebbe maritata ad un Seruitore*, & concordat Curietta: ibi: *Altrimenti l'averebbe maritata vilmente, ed alla più vil Persona, che avesse trovato*. Idque Marchio peragebat, non ut poneret in libertate electionem Status, sed ut nostra Puella hac ignominia perteritta, habitum Religiosum susciperet, ut ipsemet declaravit cum dicto Gargario, ibi: *Anzi, che diceva, che l'aueria maritata ad un Macellaro per maggiormente avuilirla*, & consequenter impossibile prorsus est, quòd ex hujusmodi Matrimonio loco pœnę, & ob inobedientiam proposito, & ignominiam personalem secumferente, argui possit libertas eligendi Statum, quæ ad effectum excludendi metum, est necessaria de tempore præciso vestitionis, neque sufficit, quòd præcesserit, ut probat *Rot. decis. 870. num. 19. & 20. coram Emerix jun.* ibi: *Denique nihil faciat quædam Epistola, à Jacobo Patre scripta, in qua videtur relinquere Filium in libertate eligendi statum, quem mallet, quia non constat, quòd innotuerit Petro Dionysio &c. & in omnem casum non percutit præcisum tempus ordinationis, prout requiritur, ad hoc, ut de eo tempore dici nequeat illatus metus*.

Huic etiam matrimonio vili, & inæquali jungebat etiam Marchio minas gravissimas, videlicèt expulsionem à proprio conspectu, ut ex ore bon. mem. Ghezzi refert Bartholetta, ibi: *Che all'ora vi darà un Falegname, o altra Persona triuiale, e che l'averebbe mandata a Genoua*, & magis graves refert Gargarius, ibi: *Che se non si fa-* 12
ceva Monaca, l'aueria abbandonata in tutto, e per tutto, e ridotta la più miserabile, ed infelice Donna, che vivesse; Anzi che l'averia maritata ad un Maccellaro per maggiormente avuilirla, & concordat etiam Constantia Curietta, quæ non refert dumtaxat Marchionem minatum fuisse, *che l'auerebbe maritata vilmente*, sed ulteriùs sequentes minas superaddidit: *Essere ormai vicino al termine di risolvere a farsi Monaca, perche Lui così la voleua, altrimente l'auerebbe maritata vilmente, ed alla più vil Persona, che avesse trouato, e che saressimo state miserabili tutte due, ed usate altre stravaganze non credute*, & quæ solæ sufficiunt ad incutiendum justum metum, ut de 13
minis de expellendo Filium à Domo, & conspectu Paterno, testatur *Galeott. contr. 14. lib. 2. num. 22.* ibi: *De expulsione à Domo magnam, gravemque esse injuriam, quæ nonnisi Filio inobedienti fit, qui maximum facinus adversus Patrem commiserit, exhæredatione dignum*, & de aliis minis denegationis Agnitionis in Filiam, quę pernecessè continentur in illo statu miserabili comminato, probavimus supra.

Ex his igitur duo necessariò sequuntur favore nostræ Puellæ; Primum, quòd asserta libertas eligendi nuptias temporales à principio oblata, est adeò circumstantiata, & minis gravibus commixta, ut etiam ex illa metus gravis resultet; Et secundum, quòd, habita notitia reluctantię nostrę Puellæ à Marchione, hanc etiam gravantissimam libertatem ei 14
præpedivit, eam præcisè cogendo ad Monacatum, interdicto quocumque connubio, ut supra probavimus, tam ex nostris, quàm ex contrariis testibus, & consequenter prætensum motivum concessæ libertatis eligendi statum, corruit penitùs in facto.

Exclusa igitur prętensa libertate, minoris ponderis est objectum, quòd Marchio usus fuerit moderatis suasionibus, non

autem minis ad inducendam nostram Puellam, ad suscipiendum habitum monasticum, quæ Parentibus permissæ supponuntur, etiamsi fuissent importunæ, & sepiùs repetitæ. Ultra quod enim obiectum non regit in facto, prout inferiùs demonstrabimus, & ultra quod communior DD. opinio stat in contrarium, quod scilicet importunæ suasiones vim coactionis habent, præsertim quando agitur inter Patrem, Virum severum, & austerum, cui debita est reverentia, & teneram Puellam, in minori ætate constitutam, ut probant Doctores allegati supra; Adhuc ipsimet Doctores contrariam opinionem sectantes, admittunt, quod quando suasiones sunt dolosæ, tunc præcisivè etiam à minis, inferunt metum gravem, ut benè distinguit, & probat *Barbos. Vot. dec.* 127.
15 *numer.* 4. *& pluribus seqq.* ubi interpretando *Text. in leg.* 1. *§. Persuadere ff. de Serv. corrupt.* ait ibi: *Idipsum intelligendo de persuasione dolosa, non verò de illa, quæ subit vices optimi consilii &c. Unde quod dicitur, preces, & importunas persuasiones vim, & metum inducere, intelligitur de dolosis, juxta doctrinam Dyni.*

In hypothesi autem nostra assertæ suasiones non potuerunt esse, nec excogitari magis dolosæ, & seductivæ innocentissimæ Puellæ; Nam, ut extorqueret consensum monachatio-
16 ni, Marchio eidem offerebat in Statu monacali tractamentum nobile ad instar Principissæ; Quodque primam figuram fecisset in Monasterio, ut de facto proprio testatur Gasparis, Pater Crescius, de Marchis, ibi: *E gli direte, che se Lei si farà Monaca la farò esser la prima del Monastero, e la farò trattare da Principessa*, & concordat etiam N. ibi: *Il Sig. Marchese sudet. voleua si facesse Monaca, e facendosi sarebbe stata una gran Signora.*

Extorto sub hisce falsis, & dolosis promissionibus consensu Statui religioso, noluit postea adimplere promissa, nam non solùm coegit nostram Puellam renunciare omnibus bonis, ac supplemento alimentorum, & non solùm tractamentum *da Principessa, e da gran Signora* non habet, sed requisitus
17 ab Abbatissa Monasterii pro constitutione alicujus etiam tenuis Livelli, noluit id constituere, ut refert moderna Abbatissa, & confirmat moderna Vicaria; Idque fecit, ut præcisè eam compelleret, & coarctaret, etiam invitam, ad suscipiendum habitum, ut testatur Capit. C. quæ seductio, aut deceptio, non potest esse major, & æquè annullat professionem, ac metus literaliter disponit *Concilium Tridentinum session.* 24. *de Reformation. cap.* 5. ibi: *Nec po-*
18 *stea ipsa, vel alia professionem emittat, antequam exploraverit Episc. &c. Virginis voluntatem diligenter, an coacta, an seducta sit;* Sicuti enim metuentis, ita & seductæ, nullus est consensus, aut voluntas, & qui dolo capitur errat, & voluntati vim infert, qui fraude persuadet, ut egregiè observat *Brouuer. de Jur. Connub. lib.* 1. *de Sponsal. dol. contract. c.* 19 *n.* 1. *&* 2. *& Hermosil. ad ll. partitarum glos.* 3. *l.* 56. *tit.* 5. *p.* 5. *nu.*
19 24. & egregiè *Cicero libr.* 1. *de Offic.* sequutus à *Pignatell. consult.* 99. *n.* 4. *in fin. tom.* 1. *juxta Romanam impressionem*, ibi: *Cum autem duobus modis, idest aut vi, aut fraude fiat iniuria; fraus, quasi Vulpeculæ: vis Leonis videtur, utrumq; alienissimum ab homine, sed fraus odio digna majore*, cum aliis *in tom.* 3. *par.* 1. *discept.* 1. *§.* 22. *n.* 14.

Hæc diximus cum supposito, quod Marchio simplicibus suasionibus usus fuerit, ut convinceretur Monasterium quoad probationem metus, etiam cum sensu suorum Defensorum; Verùm hujusmodi obiectum nullam habet subsisten-
20 tiam in facto; Quia Marchio Pallavicinus non adhibuit suasiones, & preces, sed minas gravissimas, tam circa denegationem alimentorum in futurum, quàm circa interversionem Status Personæ nostræ Puellæ; Istæque minæ, quæ regulariter probantur conjecturis, aut præsumptionibus, in casu præsenti ad evidentiam verificantur de auditu ab ore Marchionis, metum inferentis à quatuordecim testibus, distinctim enunciatis supra, ab ore nostræ Puellæ, metum passæ, & tempore non suspecto, seu ante introductionem præsentis litis, à duodecim testibus, pariter indicatis supra, & de facto proprio, à quatuor testibus, qui illas incusserunt, qui omnes in hac materia constituunt superlativam probationem, quia propter difficultatem probationis ad justificandas minas, quæ secretò inferri solent, sufficeret unicus tantùm testis de visu, & alii de auditu, seu junctis adminiculis, ex deductis supra.

Hinc prorsus insubsistentes sunt repetitæ exceptiones, quæ allegantur contra Patrem Crescium, & Josephum de Marchis, nam in primis omnes respiciunt accidentalia, non autem substantialia Causæ, & ideo fidem eisdem non minuunt,
21 sed augent, ut probavimus supra; Rursus quod Pater Crescius in primo examine facto, in Tribunali Cameræ in Causa Successionis narraverit, primum tantùm accessum ad Monaster., ad effectum explorandi voluntatem nostræ Puellæ, & de secundo nullum verbum fecerit, quinimo supposuerit tantum dumtaxat scire, quantum deposuit, Et deinde in hoc secundo examine, secundum accessum, & minas etiam Paternas nostræ Puellæ retulisse fateatur, hoc non detrahit fidei ejusdem testis, quia unum examen nil habet commune cum altero, & una Causa est totaliter diversa ab altera, & in tantùm in primo examine in Causa Successionis non retulit minas paternas, in quantùm super eis non fuit interrogatus, ac nulli ex Collitigantibus tunc expediebat super talibus minis, vel Articulos, vel Interrogatoria dare, & ideo novum, & forsan inauditum esset, quod testis, qui semel se examini exposuit in una Causa, & super ea, ac super Interrogatoriis, tunc sibi datis, fassus fuit, aliud non scire, non posset postea in alia diversa Causa, quoties præcisè, & specialiter fuit interrogatus, diversas etiam, & majores circumstantias referre, ut in durioribus terminis probat *Rot. decis.* 147. 22
num. 14. *par.* 1. *rec. & dec.* 43. *num.* 15. *post Card. de Albic. de Inconst. in jud.*

Minoris ponderis est exceptio, desumpta ab Epistola dicti P. Crescii damnabili artificio intercepta, quem operandi modum nunquam satis exprobari posse, ait *Cicero Philip.* 2. relatus à *Gonzal. in cap. Cum olim* 33. *lit D de Officio, & potestate Judicis delegati*, & sequutus à *Raynald. rer. Crimin. tom* 2. *cap.* 18. *§.* 22. *n.* 5. humanitatis omnis expertem vocans eum, 23
qui Epistolas familiares intercipere procurat, & publicas facit, in qua Epistola dictus testis fatetur, non potuisse subscribere minutam fidei, ex parte nostra sibi transmissæ, *senza aggravio della sua Coscienza*; Quia id evenit, non quia circumstantiam minarum, nostræ Puellæ incussarum, ignoraret, sed quia in ead. Minuta supponebatur, quod de anno 1710. testis morabatur in Urbe domi Marchionis, quæ circumstantia non subsistebat in facto, & ideo jure, meritòq; noluit testis illam subscribere, ut declarat in ead. Epistola, & clariùs in ejus formali examine, quæ scrupulositas debet augere, non autem minuere fidem huic testi, ut probavimus sup.

Ejusdem farinæ sunt exceptiones, quæ allegantur contra Josephum de Marchis Cubicularium Marchionis, quia nulla ex eis, aut subsistit in facto, aut relevat in jure, omnesq; 24
confutavimus supra.

Cœterùm minæ non fuerunt nostræ Puellæ relatæ à supradictis duobus testibus tantùm, sed ab Antonio de Gasparis, Curietta, & à Rita Conconi Nutrice, & à Carolo Curietto. Quamobrem cum certò constet, à Marchione præfatas 25
minas fuisse factas contra nostram Puellam, ut probavimus supra, & viceversa ad ejus notitiam pervenisse, nisi Spiritum propheticum eidem Moniali tribuamus, pernecessè supponi debet, quod aliquis fuerit, qui illas incusserit, & retulerit, & consequenter verificatis dictis præfatorum testium ab hisce extremis ex parte Patris, & ex parte Filiæ, vanitas est criticare corticem verborum, & lacerare famam etiam testis defuncti, & Religiosi, cujus dicta in eo, quod concernit minas, à tot antecedentibus, & subsequentibus comprobantur, ut patet Reflectenti.

Confutatis igitur duobus principalioribus obiectis, quod nostra Puella relicta non fuerit in libertate eligendi Statum, quodque Marchio ad eidem incutiendum metum usus non fuerit moderatis suasionibus, sed minis gravissimis, faciliori medio ostendimus, quod infelix Puella nunquam acquievit, & omni tempore inspecto semper reclamavit, & conquesta fuit de metu, sibi incusso, & contraria ejus voluntate monacationi. 26

Circa primum tempus Quinquennii in statu Educandæ, usque ad diem Vestitionis, illud non excludit minas, sed potiùs illas includit, & verificantur ulterius continuæ reclamationes, tàm in Monasterio, quàm alibi. 27

Quoad minas, satis dictum supra; Superest tantum referre reclamationes nostræ Puellæ: Ista enim dum erat Educanda in Monasterio, cuicumque Personæ voluntatem, & minas paternas referenti, coactam suam voluntatem manifestavit, ut refert P. Crescius, ibi: *Già che per Me non vi sarà nessuno, che mi ajuti, bisognerà, che lo facci a suo modo, contro però la mia volontà*, de Gasparis, ibi: *Li rispondeva, che già che il voler del Padre era tale, per non poter fare altrimente, che si saria fatta Monaca, benche la sua volontà non fosse tale;* Curietta, ibi: *E Lei mi rispondeva, che bisognava farlo, già che Lui voleva così, perche non aueua un Padre, ma un Tiranno, mentre gli voleua far fare una cosa contro la sua volontà*; Rita Conconi Nutrix, ibi: *Si metteua a piangere, e sospirando diceva, ci vuol pazienza, Io non ho nessuno per me, sono abbandonata da tutti* (quę lacrymas à saxis extraho- 28

traherent) *bisognerà, che facci a suo modo, ma però contro la mia volontà*; & concordat de Marchis, ibi: *Stiede per un poco pensando, e poi alzò la testa piangendo, e sospirando, mi disse, che già che il destino, e la disgrazia sua portava così, che facesse il Signor Marchese ciò, che li pareva, che si fosse fatta Monaca, ma però contro la sua volontà*: Concordat etiam Monialis Bartoletta, ibi: *Ben è vero, che la volontà sua non era tale, e così continuamente me lo diceva, e dimostrava il dispiacere, e l'auersione, che aueua di farsi Monaca, ed in tanto condescese a dir di sì, in quanto, che temeua del Signor Marchese suo Padre, che la minacciaua di voler essere obbedito*.

Easdem, & majores reclamationes fecit postquam exivit è Monasterio, & tempore magis proximo vestitioni; Ibi enim continuò declamavit, & conquesta fuit de coactione, & necessitate assumendi habitum monasticum contra propriam voluntatem, ut revelavit ad instantiam Monasterii
29 Monialis Bolognini quæ erat confidentissima nostræ Puellæ, & deposuit etiam Ph. Vir omni exceptione major, & priùs etiam testatus fuerat A. D. formiter examinatus, Quinimò pluries de hoc ejus Infortunio lacrymas multas effudit, & signanter pridiè ante vestitionem, ut testatur I. ac dicta Bolognini, & de Marchis, & testantur etiam Vicini, nempe Physicus de Bernardinis, & quòd calamus horret, dum scribit, contra ipsum Deum pugnare ausa fuit, nimis improvidè Divinam providentiam increpando, quare si Monialis fieri debebat, talem vocationem non dederat, ibi: *Contrastaua con il Sig. Iddio, e che se il Sig. Iddio la voleua Monaca, doueua ancora dargli la vocazione*.

Quia verò contrarii Scribentes non potuerunt dissimulare lacrymas effusas à nostra Puella pridiè ante vestitionem, sup-
30 ponere conantur, quòd illæ tribuendæ sint, vel consuetæ volubilitati Mulieris, vel naturali motui animi occasione mutationis Status.

Verùm hoc etiam suppositum non regit in facto, quia ipsamet Puella usque tunc declaravit, quòd lacrymabatur ob coactionem, & ob inevitabilem necessitatem assumendi habitum monasticum contra propriam voluntatem, super quo erat penitus inconsolabilis, ut testatur de Marchis, ibi: *E sù la considerazione di esser necessitata a farsi Monaca, sos-*
31 *pirava, e plangeva*: Igitur non ex volubilitate Mulieris, neque ex naturali animi motu; Et paulò post, ib: *Diede in un pianto dirottissimo, ed era quasi inconsolabile*, & concordat Monialis Bolognina, & clariùs A. D. ibi: *Gli disse, se per qual causa ella piangesse, allora rispose, che considerava, che il giorno seguente, douer racchiuderfi dentro il Monastero con tanta sua averfione*; Ecce motivum lacrymarum, *ma che sperava di douer dar sodisfazione a tutti, con lasciarci la vita*; Unde si has circumstantias innegabiles non omisissent, utique contra evidentiam facti, nec potuissent lacrymas tribuere præsentiæ Matris, aut motui naturali; Minusque asseverare potuissent, quòd hoc primo tempore nostra Puella post præstitum consensum semper acquieverit.

Circa secundum tempus anni Novitiatus illud non probat, sed excludit liberum, & voluntarium consensum nostræ Puellæ ad Monacatum; In ipsa enim die vestitionis publi-
32 ca vox, & fama inolevit in Ecclesia Monasterii, & in illius Vicinia, quòd nostra Puella cogebatur habitum suscipere contra propriam voluntatem, & Populus ipse commiserando infelici ejus conditioni, & exprobando Victimam, quæ non ad Thalamum Sponsi, sed ad patibulum trahebatur, murmurabat, ibi: *Poveretta, è condotta al Macello*, ut deposuit nobilis Matrona M. M. A. sub hac depositione defuncta, ac ejus Cubicularia. In ipsamet die, vix expleta functione vestitionis, lacrymæ non defuerunt, ut testatur I. neque istæ lacrymæ referri possunt ad mutationem Status, sed ad causam metus præexistentis, & coactæ voluntatis, ut probavimus supra.

Intra annum Novitiatus majores fuerunt conquestiones, & querelæ de metu, sibi incusso, & contraria ejus volunta-
33 te monacationi, & de eis deponunt primo loco A. D. *Lei mi rispose le seguenti parole, cioè: Lei puol sapere se Io stia qui dentro contenta, mentre gl' ho detto tante volte in Casa &c. che Io mi facevo Monaca per forza, e che all'abito monastico, vi ho avuto sempre auersione, anzi continuo ad auercela, e ce l'averò finche campo, anzi quest' abito sarà la mia dannazione*: & concordat Elisabetta Bacchina, ibi: *Statevi zitta, non mi posso veder quest' abito addosso, come volete, che stii contenta, se mi sono vestita per forza non ne parlamo più, non m'accorate di vantaggio*, & idem confirmat Curietta, ac Monialis Bartoletta, ibi: *Rispondo, che con me Testimonio simili doglianze l'ha fatte quasi alla giornata, tanto prima, che doppo la rinuncia, & anche doppo velata, fino al presente, a segno che il numero delle volte non è possibile, che possa riferirglielo*, & Monialis Amari, ibi: *Doppo poi monacatasi Suor Maria Costanza ha continuato, e continua ancora di presente a fare dell'esclamazioni, che Lei si era fatta Monaca per forza &c.* quibus omnibus mirabiliter consonat, Monialis Bartholina, ex adv. formiter examinata.

De tempore etiam magis proximo professioni, meditabatur, si potuisset exire, & aufugere à Monasterio, & expressè protestata fuit, quòd ipsa emissura erat professionem ore, sed non corde, ut refert A. Margana, ibi: *E che Lei non voleua esser Monaca, e che tutto quello, che aueua fatto* 34
(notentur quæso sequentia verba) *& era per fare, era perche aueua un grandissimo timore del Sig. Marchese, ma non di sua volontà, anzi un giorno, che professò un'altra Novizia, essendo ancor Lei allora Nouizia, si espresse, e dichiarò con me con queste parole: Verrà il tempo di far la professione anch' Io, ma la farò con la bocca, ma non con il cuore*; Deus enim in hac materia respicit cor, non manus, & voluntatem internam, non linguam, & ideò hæc sola protestatio emissa paulò ante professionem, junctis præcedentibus, & subsequentibus, sufficit pro nullitate professionis, juxta individuales authoritates, allegatas supra.

Has omnes circumstantias reticent ex adverso Scribentes, & ad suadendam liberam voluntatem nostræ Puellæ de tem- 35
pore Novitiatus, & excludendas eodem tempore reclamationes, adducunt dumtaxat Bilietttum Vicesgerentis, nonnulla alia Bilietta, scripta à nostra Puella Marchioni, & depositiones nonnullarum Monialium, falsis promissionibus extortas; Verùm nulla ex hisce circumstantiis excludit metum, nec tollit efficaciam reclamationum, superiùs expensam.

Non quidem Bilietttum Vicesgerentis, quia si attenderetur exploratio voluntatis, facta ab Ordinario, nunquam daretur, aut usque adhuc datus fuisset casus nullitatis alicujus professionis, quia post Concilium Tridentinum semper est necessaria exploratio voluntatis, semperque intervenisse præsumitur; Et tamen non obstante exploratione, sæpissime ab hac Sac. Congreg. & ab aliis Tribunalibus declaratæ fuerunt nullæ professiones, etiamsi Exploranti explicata non fuerit vis, aut metus; Et sanè si nostra Puella metum sibi illatum notificasset Vicesgerenti, qui poterat professionem impedire, statim eidem evenissent omnia mala, comminata à Marchione, & statim amisisset tractamentum nobile, & agnitionem in Filiam, & ideò quotiès constat de metu à principio, & durat eadem causa metus, omne actus subsequentes præsumuntur meticulosi, quia proveniunt à principio infecto, & sunt nulli, etiamsi essent jurati, & extrinsecùs apparent, læto, & jucundo animo facti, ut probavimus supra.

Ex eadem ratione nulla vis fieri potest super Biliettis à nostra Puella scriptis Marchioni, quia si durantes causa metus non sufficiunt ratificationes expressæ, tantò minus ad excludendum metum sufficere possunt Bilietta, ad alium effectum scripta, & scripta Genitori, qui metum incussit, ut 36
in præcisis terminis de Epistolis Filii, scriptis Patri, metus Authori, quòd metum non excludant, sed potiùs illum augeant, probant DD. allegati supra; Præsertim in casu præsenti, ubi in singulis scriptis Biliettis semper nostra Puella aliquid postulavit à Patre, & ex singulis recognoscitur nimia affectatio, ut indicant illa verba: *Mio caro, caro, mio bello, mio Cicisbeo*, quæ verba præsumuntur fictè apposita ad carpenda munera, & ad emolliendum Patrem, qui strictissima Renunciatione, & Filiam jugulaverat; Etenim ad ita affectatè scribendum eadem Puella fuerat instructa à Bartholetta, ejus Magistra, ut vidimus supra, & sic etiam observasse, & practicasse cum Patre, ipsamet Filia, vivente adhuc Marchione, protestata fuit, ut refert de Gasparis, ibi: *Io lo sò, perche doppo discorrendo la detta Suor Maria Costanza con me Testimonio, mi diceua, che li toccaua a fingere, e simulare per aderire al Padre, ma non era tale la sua volontà*.

Hinc in hac materia, risus, oscula, amplexus, lætitia vultus, & extrinsecum contentamentum, durante causa metus, non excludunt metum, sed potiùs illum aggravant, & geminant, quia propter metum apprehensum, & ad evitandum 37
eventum minarum, illarumque effectum, necessaria est talis fictio, seu dissimulatio, ad tradita per *Bald. in l. 2. n. 10. Cod. de Eo, quòd met. caus. Boss. de Matr. c. 12 § 23. à n. 4. 14. usque ad fin. Gaill pract. Observ. observ. 93. n. 32. Painmoll. adnot. 2. ad dec. 102 n. 25. & Rot. dec. 859. n. 7. cor. Seraph.*

Omitti poterant depositiones Monialium, formiter exa- 38
minatarum, quæ allegantur, tanquàm Textus Civiles, aut

Canonici, & relatis dumtaxat earum verbis, reliqui nostri testes, & documenta, alto silentio exadverso prætereuntur; Quippe istæ Moniales sunt in hac Causa nostræ Adversariæ, quia Professio Religiosa nihil aliud est, quàm verus contractus inter Monialem, & Monasterium, ex adductis à *Pa-*
39 *nimoll. dec.* 29. *à num.* 3. Eædem Moniales variæ apparent in earum dictis, quia convictæ sunt de mendacio in pluribus partibus substantialibus, ut probavimus supra. Istæ sunt, quæ expressè propalarunt displicentiam, quam reciperent, si nostra Puella victoriam Causæ reportaret? Istæ, quæ magnis promissionibus deceptæ, ac subornatæ, veritatem ipsam manifestam palliarunt; Ipsamque filiationem nostræ Puellæ respectu Marchionis, ac præstationem alimentorum ab ipso factam inaudita dissimulatione, ignorasse asserverunt? Istæ sunt, quæ ad commodum proprii Monasterii deponunt, & deponunt super negativa reclamationum, quam tamen non coarctant, sed potiùs admittunt possibilitatem in contrarium, & adeò non solùm nihil probant favore Monasterii, sed potiùs confirmant nostros testes de reclamationibus deponentes, ut latè probavimus supra, & benè *Rot. dec.* 178. *num.* 10. *cor. Caril.* ibi: *Sunt Moniales ejusdem Monasterii, cujus interest professionem esse validam*, in qua parte habemus duas punctua-
40 lissimas resolutione hujus Sac. Congreg. quæ non possunt esse rotundiores; Prima est in *Bisuntina* 9. *Julii* 1701. *lib.* 51. *Decret. fol.* 375. in qua nulla omnino habita ratione formalis depositionis quatuor Monialium, deponentium super libera voluntate Monialis, juxta præcisa verba Folii, dicta die distributi, intrepidè responsum fuit, illas non esse habendas in aliqua consideratione, ac Monialem non teneri permane-
41 re in Religione. Secundus casus est in alia *Bituntina* 9. *Decembr.* 1713. in qua scripsi, & obtinui declarari nullitatem professionis, ut videre est in *tom.* 1. *discept. Eccles. disc.* 1 *p.* 1. *per tot.* & signanter *num.* 45. in cujus pariter casu exagerabantur contra Monialem reclamantem depositiones ferè om-
42 nium Monialium, & tamen illis nullo modo attentis responsum pariter fuit favore Monialis reclamantis, ut videre est in *lib.* 63. *Decret. Sac. Congreg.*

Diximus, quòd dd. Moniales fuerunt subornatæ ad puram causæ defensionem, ut scilicèt nulla penitùs fides præstetur quibuscumque testibus, qui exadverso allegantur; Consequenter sublatis de medio depositionibus Monialium,
43 ac aliorum testium exadverso expiscatorum, super quibus ex tot capitibus nullum fieri potest fundamentum, remanet sine assistentia facti contraria prætensio, quòd nostra Puella hoc secundo tempore inspecto, non reclamaverit, neque de metu sibi incusso conquesta fuerit.

Tertium tempus à die professionis usque ad obitum Marchionis eadem Puella non ostendit liberum consensum, sed coactionis, & metus continuationem; Quod evidens fit, non solum quia probato metu à principio, & durante eadem causa metus, remanet etiam de Jure probata duratio, & continuatio ejusdem metus de tempore præciso professionis,
44 ut probavimus supra, neque necessarium est, quòd incussio metus fiat in ipso actu professionis, sed sufficit præcessisse, ut actus postea sequutus, non obstante quocumque intervallo temporis, censeatur meticulosus, durante eadem causa metus, ut probavimus supra.

Hæc præsumptio Juris sufficeret ad probandam continuationem metus, sed documenta etiam extrinseca dedimus ad hanc præsumptionem corroborandam de tempore præciso Professionis; Ad quem effectum ponderare supplicamus, quòd agitur de re sequuta intra septa Monasterii, quæ non potest meliùs probari, quàm ab ipsis Monialibus; Rursus, quòd omnes Moniales sunt inimicæ nostræ Puellæ, & cum ipsis actualiter litigant, & ideò augetur ex hac parte difficultas, exibendi probationes clariores; Hoc tamen non obstante, sunt adeò evidenter probatæ reclamationes, & contraria voluntas nostræ Puellæ post professionem, ut nil evidentiùs dari possit in hoc Mundo; In primis enim habemus quatuor Moniales, inter quas numeratur Abbatissa, & Vi-
45 caria, quarum fides producta fuit ab ipsomet Monasterio in Tribunali Cameræ ante motam præsentem litem, quæ circa reclamationes nostræ Puellæ, sic ajunt, ibi: *E le sudette doglianze &c. le fece subito nell' atto dell' ingresso in Religione, e continuò a farle anche in tempo del suo Noviziato &c. e le cose sudette le deponiamo per esser noi state presenti, & auer sentite tutte le sudette esclamazioni, che ha fatto sempre dal principio dall' ingresso in Religione, e così continuato fino al presente*, ut vidimus.

Easdem conquestiones referunt Monialis Bartholetta formiter examinata, quæ utitur verbis *alla giornata, non aue-*
46 *va, e non ha altro in bocca*, & refert impossibilitatem referendi vices, quibus reclamavit, Ac Monialis etiam Amari, ibi: *Doppo poi monacatasi detta Suor Maria Costanza ha continuato, e continua ancora di presente a far dell' esclamazioni, che Lei si era fatta Monaca per forza &c.* & paulò post, ibi: *Mai Suor Maria Costanza doppo preso l' abito monacale ha dimostrato di star volontieri in questo Monastero &c. ma sempre vi è stata con dispiacere, & auersione allo stato di Religiosa, non solo perche l' esprimeua con le doglianze di sopra riferite &c. ma ancora, perche la stessa auersione l' ha dimostrata con il non far l' operazioni da Religiosa*: Illa enim verba, relata à supradictis Monialibus super puncto reclamationum nostræ Puellæ, ibi: *Sempre non aueua, e non ha altro in bocca, dal principio dell' ingresso, e così continuato sino al presente*, includunt reclamationes omni tempore inspecto, sine ulla intermissione, & sic post emissam professionem, & qui negat hanc veritatem, vel debet lacerare literas Textuum, vel mutare significatum verborum; Quia illa verba, *sempre, e continuamente*, omnem penitùs intermissionem, seu interruptionem temporis, excludunt, ut in terminis nullitatis professionis probavimus supra; Cùmque hæc probatio resultet à Monialibus, superlativam fidem meretur contra proprium Monasterium, ut in individuo observat *Camerata respons.* 1. *art.* 1. *num.* 33. aliique relati supra, quibus addimus tres punctualissimas resolutiones hujus Sac. Congr. in quibus processum fuit cum hac opinione, quòd nullum posset dari tempus, in quo non verificentur reclamationes, & conquestiones, quando testes de illis deponunt per dictionem *semper*; Prima est in *Bituntina* 9. *Septembris* 1713. de qua
in tom. 1. *discept. Eccles. par.* 1. *discept.* 1. *num.* 26. Secunda 47
in Januen. 13. *Aprilis* 1715. de qua *in d. tom.* 1. *par.* 1. *disc.* 2. *num.* 31. & Tertia *in Mantuana* 21. *Februarii* 1717. de qua *in to.* 2. *par.* 1. *discept.* 9. *n.* 79.

Ultrà Moniales prædictas, testantur de reclamationibus, præcisè post emissam professionem; Rita Conconi Nutrix, ibi: *E doppo professata sempre ha repetito, che si era vestita*
Monaca per forza, e che ci staua per forza nel Monastero, Eli- 48
sabetta Bacchina, ibi: *Li diceuo, che credeuo all' ora si fosse quietata d' animo &c mentre aueua fatta la Professione, e Lei mi rispondeua &c. Stò peggio che prima, se mi sono fatta Monaca per forza, come volete, che stii contenta, quest' abito non me lo posso vedere addosso, e se Io continuo nella vita Religiosa, io mi danno &c.* & concordat etiam Franciscus Miniaccionus sub hac depositione defunctus, qui deponit de reclamationibus ante, & post professionem, & mirabiliter etiam consonat Monialis Bolognina, quæ ad instantiam Monasterii revelavit, ibi: *Doppo vestita Monaca, & anche fatta la professione, essendo Io andata una volta dalla medema, domandatoli, se si era anche quietata di mente, stringendosi nelle spalle, sospirando mi disse, che li conueniua mostrar di sì, conoscendoui però da essa risposta, e la poca sodisfazione della vita religiosa, e la volontà alla medema contraria*; Unde in concursu tot testium, omni exceptione majorum, sine læsione veritatis controverti ampliùs non potest, quòd nostra Puella semper, & continuò reclamaverit, etiam post emissam professionem, & vivente adhuc Marchione Patre.

Neque juvat hìc repetere Bilietta, scripta Marchioni, & formale examen sex Monialium, quæ de hisce reclama-
tionibus non deponunt; Quia quoad Bilietta responsum de- 49
dimus supra, & quoad Moniales, ultra alias exceptiones relatas supra, dicimus, quòd ipsæ deponunt quidem, non audivisse reclamationes, sed non concludunt neque coarctant negativam, quòd nostra Puella non potuerit reclamare, quin ipsæ sciverint, & hoc etiam responsum adaptatur A. I. Quinimò Moniales admittunt possibilitatem reclamationum absque earum scientia, quæ sola possibilitas sufficit,
ut ipsis nulla fides præstanda veniat super negativa, & vice- 50
versa plenè deferendum sit nostris testibus, de reclamationibus deponentibus, ut in puncto probat *Rot. dec.* 729. *par.* 18. *recent.*

Circa ultimum tempus post obitum Marchionis non solùm non excluditur metus, sed nec etiam inducitur prætensa tacita ratificatio, quia post obitum Marchionis, sequutum die 23. Martii 1714. non solùm non defuerunt, sed potiùs adauctæ fuerunt querelæ, & reclamationes; Sic enim deposuerunt quatuor Moniales tempore non suspecto, & antequam introduceretur præsens lis, quarum fides, ut aliàs sæpè diximus, uti procurata, facta, & producta à Mo-
nasterio in Tribunali Cameræ, contra ipsum concludentissi- 51
mam facit probationem, ibi: *E l' istesse esclamazioni, e doglianze ha continuato anco a far doppo, Ed in particolare seguita la morte del medemo Signor Marchese, continuamente, e pubblica-*

pubblicamente: Et de hoc tempore præciso concordant alii tres testes, formiter examinati, videlicet Monialis Bartholetta, Monialis Amari, & Elisabetta Bacchina, quibus addimus revelationem Berlendes, quæ supponit, ex causa coactæ monacationis biennio continuo ab anno 1715. citra, & sic non solùm vivente Patre, sed statim post ejus obitum nostram Puellam nullam validam peregisse Sacramentalem Confessionem.

Neque hic sistit probatio reclamationum post obitum Patris, sed habemus ulterius irrefragabile testimonium duorum insignium Prælatorum; Unus etenim ex illis in suo Bilietto, huic Sac. Congreg. directo, fatetur nostram Puel-
52 lam expresè se declarasse, nullam solicitudinem habere de utilitate Monasterii, eo quia coactè habitum monasticum susceperat, & coactè etiam in Monasterio morabatur, ibi: *Ed avendole io detto, che dovea pensare al vantaggio del suo Monastero, mi rispose, non aver premura di ciò, perche il detto Marchese l'avea fatta far Monaca contro sua voglia, che vi stava mal volontieri, e che quando la robba fosse andata al Monastero, tanto essa non averebbe avuto niente*: Ecce igitur, quod juxta dictum hujus integerrimi Prælati reclamationes cæperunt paulò post obitum Marchionis, ante initam Transactionem, ante obtentam Sententiam in Tribunali Thesaurarii, & consequenter commentum verè fabulosum est, quod hæc nullitas Professionis adinventa fuerit post amissam Causam in Camera.

Mirabiliter consonat cum dicto Bilietto testimonium alterius æquè integerrimi Prælati, ex quo habetur, quod ipse in principio anni 1715. quo deputatus fuit Prælatus Monasterii, & præcisè antequam unquam proposita fuisset Causa Successionis in Tribunali Cameræ, audivit à pluribus Monialibus, quod nostra Puella se jactabat promovere in Judicio nullitatem suæ professionis, ibi: *Mi risposero, che non aveuano difficoltà di spendere, ma dubitauano, che alla fine restarebbero deluse dalla Monaca Pallavicini, la quale, co-*
53 *me si diceva, si era fatta Monaca per forza, anzi milantava di volere annullare la sua Professione, non voleua obbedire, nè andare al Coro &c.* Quinimò hujusmodi veritatem, & reclamationes respectivè eodem tempore audivit ab ore proprio nostræ Puellæ, cui etiam graves fecit monitiones, sed inutiliter, ibi: *Ma mi accorsi, che non li fecero alcuna impressione, perche apertamente mi rispose, che Lei si era fatta Monaca per forza, e che non frequentava gl'atti sudetti di Communità, perche non era Monaca, e che voleua fare annullare la sua Professione, a segno che Io restai non poco sorpreso dall'animosità della Giouane &c.* Cum hoc Bilietto concordat ad unguem depositio Monialis Cacciæ, formiter examinatæ, cujus verba retulimus supra; Quibus stantibus, de continuis reclamationibus nostræ Puellæ, etiam post obitum Marchionis, nefas est dubitare.

Positis igitur istis reclamationibus, statim post obitum Patris, & tam ante Transactionem, quàm post Sententiam Thesaurarii, duo mirabiles effectus oriuntur favore nostræ Puellæ; Primus est, quod verificatis hisce reclamationibus,
54 saltem post Sententiam Thesaurarii, remanet evidenter comprobatus metus, & nullitas professionis etiam juxta sensum Scribentium pro Monasterio, qui tali casu illum admittunt, ibi: *Ideoque, si verum fuisset, quod coacta fuissent omnia gesta, tempore Educandæ, Novitiatus, Professionis, & ferè triennii post professionem, statim ac Marchio clausisset oculos, impatienti mora eripuisset ista supposita coactio, vel saltem post probatam filiationem, vel saltem post primam Sententiam Thesaurarii*.

Et secundus effectus, quod stantibus eisdem reclamationibus intra annum à die obitus Patris, & contemporaneè ad ipsum Instrumentum Transactionis, cessat penitùs prætensa tacita ratificatio, quia, juxta communissimam DD. omnium Sententiam, apertus dissensus oriens ex reclama-
55 tionibus, facit cessare tacitum consensum, ex d. Transactione perperam elicitus, ut probavimus sup.

Cæterùm hodiè penitus excluditur prætensa tacita ratificatio, tum ex deductis supra, tum etiam ex d. Bilietto, ex quo constat, quod nostra Puella nunquam voluit consentire controversæ Transactioni, nisi postquam fuit assecurata, quod sibi præjudicium non inferebat; Ex quo sequitur, quod
56 consensus dictæ Transactioni præstitus non fuit animo præciso, & effectivo ratificandi professionem nullam, & novum Votum faciendi, prout ad effectum ratificationis necessariò requiritur, ex deductis supra, sed potiùs animo contrario, scilicet sibi non præjudicandi in prætensionibus suis super nullitate Professionis intentanda.

Hinc spernenda videtur illa pia meditatio, quod nostra Puella consenserit Transactioni, ex quo dictus Prælatus insinuaverit, quod prætensiones super nullitate professionis *erano Sproposìti*, non autem ex quo sibi non præjudicabat, quia litera ipsius Bilietti occidit, nam licet in illo, tuendo 57
Jura proprii Monasterii, cujus erat Advocatus, supposuerit, quod prætensiones super nullitate professionis *erano spropositi*, adhuc hæc non fuit ratio, quæ persuasit nostram Puellam, sed fuit illa, quod supradictus consensus sibi non præjudicabat, ut indicant illa verba Bilietti: *Però Io soggiunsi, che doueua far detto accordo, e leuarsi da capo tali sentimenti e perche non vi era alcun suo pregiudizio*, & sub hac insinuatione, facta à Viro Jurisperitissimo, & omni fide digno, non autem sub motivo, *che erano spropositi*, inducta fuit ad consentiendum Transactioni; Idque est adeo verum, ut vix reportata à Monasterio Sententia super filiatione, cæpit nostra Puella se jactare, quod volebat nullitatem suæ professionis judicialiter deducere, & hujusmodi suam voluntatem apertè patefecit ipsimet Prelato Monasterii, quod constat pariter ex ejus Bilietto, quod utique non fecisset si jam remansisset persuasa, quod ejus prætensiones *erano spropositi*, ut patet ad sensum.

Agnoscunt Scribentes pro Monasterio à tota massa negotii, & ab omnibus circumstantiis facti, unitim ponderandis, metum esse inevitabilem, & ideò duo conantur suadere; Primum, quod non sufficiat probare minas, sed necesse etiam sit, probare solitum illas exequendi, & secundum, 58
quod in dubio pronunciandum sit pro validitate professionis; Verùm neutrum subsistit; Non primum, quia in Patre, cui debetur reverentia, non est necessarium probare hujusmodi solitum, juxta communiorem DD. Sententiam, ut distinguendo probat *Rot. dec 870. num. 16. coram Emer. jun.* ibi: *Quia id requiritur in Personis extraneis, non autem in Patre, cui de jure naturæ debetur reuerentia*, aliique, relati supra; Rursus non est necessarium, quia hic agebatur de Patre austero, & violentissimo, ut probavimus supra, nec lacrymæ, relatæ à Matre, tribuendæ sunt miti, & pla- 59
cidæ naturæ Marchionis, prout detorquentur exadverso, sed, constito de austeritate aliundè, tribui debent morsui conscientiæ, quæ statim intrinsecus lacerare solet, & ideò etiam ex hoc capite solitum exequendi minas probandum non est; Et denique hujusmodi solitum exequendi minas hic non deficit, tam contra Matrem, & Avunculum nostræ Puellæ, ut probavimus supra, quàm etiam contra Filiam, cui paulò ante professionem expressè denegavit assignationem cujuscumque etiam tenuis Livelli, ut eam compelleret ad monacatum, ut vidimus supra.

Minùs regit secundum, quod scilicet in dubio pronunciandum sit pro validitate professionis, quia in primis Nos non versamur in dubio, sed in claris, & adeo in claris, ut certò putemus, nullum casum adeo circumstantiatum ex perso- 60
na Patris, incutientis metum, & Filiæ metum passæ, usque adhuc datum fuisse, in quo clariùs metus probatus fuerit; Secundò, ad partes ponenda est *decisio in Januen Nullitatis Professionis 3. Julii 1702. coram Molines*, quia fuit revocata; Nam avocata dicta Causa à Rota, deputataque 61
particulari Congregatione quinque Eminentissimorum Cardinalium, fuit annullata Professio de anno 1704. & Monialis Victoria Constantia Gentilis è Monasterio exivit, ut notorium est in Curia; Et tertiò denique, contraria opinio in Tribunalibus, vel non fuit recepta, vel procedit dumtaxat, quando nullitas provenit ex aliquo defectu extrinseco, non autem ex vi, aut metu, & consequenter ex defectu consensûs, prout in casu præsenti, quia favor libertatis, que est de jure naturæ, prævalet semper vinculo Religionis, & Deus coacta servitia aspernatur, & dubium cor non admittit, sed voluntatem omninò liberam, & spontaneam exigit, ut egregiè probant *Castill. lib 8. de Alim. cap. 19. num. 12.* 62
Rebuff. consil. 67. in fin. & Rota decis. 9. num. 33. & seqq. coram Arguell.

Et cum hac opinione procedere solita est Sac. Congregat. ut videre est in casibus, relatis *in tom. 1. discept. Ecclesiast.* 63
par. 1. discept. 1. numer. 2. 3 & 4. & tom. 2. par. 1. discept. 9. ex num. 20.

Et in hoc puncto non desunt Authores, in Urbis Tribunalibus multùm versati, existimantes se obsequium præstare Deo, opem ferendo Monialibus, recurrentibus adver- 64
sus illorum meticulosas professiones, ut videre est apud *Amaydenum de Stylo Datariæ lib. cap. 12 num. 23. Ego sanè, ut hoc ingenuè fateor, propensior sum erga dimissiones Regula-* 65
rium, in Claustris vitam degere renuentium, nam hi sunt, qui reliquos quietos turbis miscent, Ordinemque universum susque, deque agunt, & propterea existimo, me obsequium præ-

præstare Deo, quandocumque adsum Causæ Regularis, contra professionem reclamantis, qui ope mea à Religionis vinculo liberetur, cum aliis, adductis à *Pignatell. cons.* 173. *num.* 6. & 7. *tom.* 9.

Proposita Causa in eadem Conc. Congregatione sub dubio; *An constet de Nullitate Professionis* die 16. Martii 1720.
66 responsum fuit: *Dilata, & examinentur testes formiter, juxta Instructionem.*

Repropofita die 3. Augusti ejusdem anni, responsum fuit:
67 *Dilata.*

Iterum re proposita die 24. ejusdem mensis, responsum
68 fuit: *Dilata, & ad mentem.*

Quarto loco proposita die 1. Octobris ejusdem anni 1720.
69 antiquo dubio: *An constet de Nullitate Professionis*, responsum fuit: *Affirmativè.*

Ultimo tandem loco repropofita sub die 11. Januarii 1721. sub dubio: *An esset standum, vel recedendum à decisis*, res-
70 ponsum fuit: *In decisis, & Causa amplius non proponatur.* Cujus vigore T L dimisit habitum religiosum, & tanquam Educanda permansit in eodem Monasterio S. Bernardini,
71 in quo ipso die Paschatis Resurrectionis 5. Aprilis 1722. piè obiit.

§. XI.

In eadem Causa.

Acceptante Monasterio Sententiam, declarantem nullam Professionem sui Religiosi, an istius Consanguinei ratione proprii interesse, quod in eadem Causa secundariò habent, possint ab illa appellare, & appellationis Causam proprio nomine prosequi.

Post æquè longum, ac dispendiosum litigium quatuor annorum, prius in Tribunali Vicarii, & deinde in hac Sac. Congregat. post formale examen 17. testium, post revelationem metu excommunicationis aliorum decem, & ultra testium, postquam hæc S. Cong. pro majori dilucida-
1 tione veritatis audivit tres insignes Romanæ Curiæ Prælatos, de nonnullis circumstantiis ad Causam facientibus, instructos, & postquam Em. PP. in duabus propositionibus habitis diebus 16. Mart. & 24. Augu. 1720. ut maturiùs procederent, distulerunt Causæ Resolutionem, tandem sub die 1. Octob. 1720. semper acerrimè contradicente Monasterio S. Bernardini Urbis, ac ei Adhærentibus, dubio: *An constet de Nullitate Professionis*, responsum dederunt affirmativum, hoc est constare de nullitate Professionis, favore Sororis
2 Mariæ Constantiæ Pallavicinæ. Hæc resolutio tanta maturitate, ac tot præviis diligentiis capta, in obsequium veritatis, fuit solemniter acceptata ab omnibus Monialibus
3 Monasterii prædicti S. Bernardini, non solùm principaliter, sed unicè interessati; Fuitque etiam Liti, & Causæ expressè renunciatum, prout ex publico Instrumento acceptationis, & renunciationis respectivè, dato in Summario: Uterque autem actus ad effectum productus fuit, non oscitanter, sed prævio Voto omnium Monialium in Cong. haberi solita in Monasterio, ac prævia approbatione illius Prælati, & primi Deputati, qui ut cautiùs, &, ut semper assolent, prudentiùs agerent, insinuarunt Monialibus, quod exqui-
4 rerent etiam Consilium, Votum, & Oraculum Em. Urbis Vicarii, dictique Monasterii Superioris, & juxta illius Votum, & Consilium procederent; ad reiteratas autem earundem Monialium preces, Em. Vicarius die 11. Octob. 1721. personaliter ad Monasterium accessit, & tum ob notitiam meritorum Causæ, quam de per se habebat, tum ex iis, quæ
5 audivit oretenus à Monialibus, non solùm approbavit, sed consuluit acceptationem, & renunciationem respectivè faciendam, & in sequelam ejusdem Concilii, & approbationis, necnon resolutionis, captæ in Cong. habita in Monasterio cum præsentia, & consensu Prælati, & primi Deputati ejusdem Monasterii; *Omnes Moniales capitulariter congregatæ solemniter, debitoque obsequio, acceptarunt Resolu-*
6 *tionem hujus Sac. Cong. super Nullitate Professionis, & Liti desuper introductæ cum effectu renunciarunt.*

Cùmque hodiè nomine Adhærentium petatur nova audientia adversus dictam resolutionem, ut supra acceptatam à Monasterio, illa videtur omninò deneganda.

Agitur siquidem de Causa, per triennium discussa in Tribunali Vicarii, & per tres vices proposita in hac S. Cong. quæ tanta maturitate processit, ut antequam Resolutionem ca-
7 peret, nihil, quod conferre posset ad indagandam veritatem, reliquit, ut desumitur ex supra animadversis, in quibus terminis cùm nihil novi, tam in facto, quàm in Jure adducatur, seu adduci possit ex adverso, ex quibus sperari possit recessus à decisis, deneganda omninò videtur nova Audientia, quia præsumitur petita calumniosè, & potiùs ad ulteriorem dilationem, & impediendam libertatem T. L. quæ non recipit compensationem temporis, & illa, qua interim privatur, reparari non potest, quàm ad consequendam 8
aliquam spem victoriæ, ut in terminis Nullitatis Professionis probat *Marant. respons.* 38. *num.* 43 §. *Et planè*, ibi: *Hic verò nullum ostendit alium scopum, nisi ut cum alterius detrimento, & libertatis jactura, quæ res inextimabilis est, lucrum venetur, & captet.*

Accedit ulteriùs stringens illa ratio pro denegatione dictæ novæ Audientiæ, nam Oppositor ultroneè se admisit ad Causam, tuendo Jura Monasterii S. Bernardini in contractu Professionis unicè interessati; Cùmque Monasterium post quatriennalem litem, acceptaverit solemniter Resolu- 9
tionem hujus Sac. Cong. & Nullitatem Professionis, Litique expressè renunciaverit, non potest in his terminis Tertius, pro suo prætenso interesse secundario successionis, appellare, neque audiri; Quia Professio est contractus ultrò, citròque obligatorius inter Monasterium, & Monialem, & solo, ac reciproco utriusque consensu perficitur, & validatur, ad 10
Tex. in cap. Ad Apostolicam 16. *de Regul. Navar. cons.* 26. *num.* 1. *lib.* 3. *de Regul. Sanch. de Matrim lib.* 7. *disp.* 35. *nu.* 12. *Camerat. respons.* 3. *num.* 2. §. *Et primò Larr. dec. Granat.* 63. *num.* 10. Unde quoties dictus contractus est dissolutus per acceptationem Nullitatis, factam à Monasterio, & Lis totaliter extincta per renunciationem, durissimum esset, ut dissolutio præfata retardaretur ab eo, qui in dicto contractu est penitus extraneus, & quod, invito utroque Contrahente, ac contra voluntatem utriusque, suspenderetur illius Resolutio, cùm nil magis naturale sit, eo modo aliquid dissolvi, 11
quo colligatum est, ad *Tex. in l. Secundum naturam* 10 & *leg. Nihil tam naturale* 37. *ff. de Regul jur:* & in individuo casus nostri, magistraliter discusso articulo, probat *Camerat. respons.* 2. *num.* 3. & *seqq. ac per tot.* & subtiliùs *Larr. dec. Granat.* 63. *num.* 10. & *seqq.* ac ferè *per tot.* & signanter *nu.* 10. ubi refert decisionem Senatus, *Marant. respons.* 38 *par.* 2. *per tot. tom.* 1. qui in fine refert, ita decisum, *Grat. discep.* 850. *nu.* 3. *vers. Nec pro interesse.*

Non relevante, quod Oppositor habeat interesse in hac Causa, cùm ex Nullitate Professionis, atque ex renunciatione dictæ Liti, oriatur sibi præjudicium quoad successionem ad hæreditatem Marchionis Pallavicini, ab ipso occu- 12
patam, & ideo ratione istius futuri præjudicii nova Audientia eidem concedi debeat.

Objectum enim nullo modo subsistit, quia prætensum interesse in hac Causa in Persona Oppositoris fuit semper ex hac parte impugnatum; Cæterùm, dato etiam per malam hypothesim prætenso interesse, illud esset secundarium, & accidentale, neque de eo disceptatur in hac. Sac. Cong. sed 13
pendet in Tribunali Cameræ, & coram alio, & diverso Judice, decidendum est; Et propterea valdè dissonum, & absurdum foret, ut pro hoc interesse profano, & secundario, disputando dumtaxat in alia diversa Causa, & in diverso Tribunali, protelanda esset Causa ista spiritualis, quæ jam quoad principaliter Interessatos decisa, & extincta est, egregiè *Larr. dec.* 63. *num.* 14 ibi: *Et ideo valdè dissonum, & absurdum videtur, Jus spirituale, & ejus validitatem pendere* 14
ex jure Tertii, qui pro successione Bonorum temporalium, Professionem invalidam, vel irritam intendit, & absurdum sit, etiamsi in hoc casu aliquod jus accessorium possent considerare Consanguinei, & tenet etiam *Camerat. resp.* 3. *n* 6.

Augeturque vis dictæ reflexionis ponderando, quod Professio respicit Jus spirituale, quod est excellentissimum, & superat omnia Vitæ humanæ Bona, ut ex Divo Hieronymo, Divo Bernardo, & Divo Thoma probat *Sanch. in Summa lib.* 5 *cap* 2. *num.* 2. & consequenter dissonum esset, ut 15
Jus excellentius, & nobilius, vilissimo Bonorum temporalium fuco cederedeberet, & quod Jus spirituale suspendi, & retardari posset, ac pendere deberet à mero profano interesse, irridendo consimiles prætensiones sancivit *Justin. in §. Si quis* 34 *Instit. de Rer. divis.* ibi: *Ridiculum esse, Picturam apellis, seu Parrhasii, accessione vilissimæ Tabulæ cedere*, & ad rem nostram in puncto observat *Larr. dec.* 63. *num* 14. ibi: *Ut non sit admittendum, Jus superius, & spirituale Professionis posse impediri ex vilissimo Bonorum temporalium lucro*, 16
cùm semper eminere debeat, quod excellentius est, & aliud quod inferius occultari, & laudando dictam decisionem tenet *Camerat. respons.* 3. *n.* 20 & *seqq.*

Potissimùm, quia Monasterium in casu nostro, omnesque Moniales, quæ verè instructæ sunt de voluntate meticulosæ

culosa T. L. postquam ad contrariam instigationem litem per quatriennium substinuerunt, & nonnullæ etiam falsis promissionibus deceptæ, se examini subjecerunt, scrupulo
17 conscientiæ motæ, & pro quiete earum animæ resolutionem acceptarunt; In quibus terminis prætensio novæ Audientiæ à Tertio, qualis est Oppositor, non solùm videtur contra omnem Justitiam, & æquitatem esse, sed accedit ad terminos iniquitatis, ut profundè ratiocinatur *Larr. dec.63. num. 17.* ibi: *Iniquum est, ut Tertius ad appellandum admittatur à Sententia, cui Monasterium acquievit, nam inde sequeretur absurdum, ut Causa, legitimè inter Monasterium, & Monialem tractata &c. id turbetur à Tertio propter interesse bonorum temporalium, quod inferius est, & attendi non oportet circa spiritualia, vel sacra; Quis enim admittet, ut le-*
18 *gitimè Professione dissoluta inter Monialem, & Monasterium, quod agnovit, non ritè Professionem factam, & ideo à Sententia non appellavit, cogatur Monasterium invitum cum periculo animæ Monialium eam, cujus Professio justè dissolvitur, invitam retinere?*

Istaque agnitio, facta à Monasterio operatur, ut Causa quoad ipsum vires rei judicatæ obtinuerit, quæ res Judicata tantæ est efficaciæ, præsertim post expressam acceptationem Monasterii, ut non solùm Oppositor, qui prætendit
19 Jus distinctum, & separatum à Professione, nequeat audiri, & reclamare adversus illam, ut disponit *Tex. in leg. Qui separatim* 10. *§. final. ff de Appellat.* ibi: *Ita demum probandum est, si una, eademque Causa fuerit defensionis, cæterùm si diversæ, alia Causa est &c.* & in fine concludit, ibi: *Iniquum est enim eum, qui idcirco agnoverat Sententiam, quoniam gessisse se sciebat, propter appellationem ejus, qui non gesserat, obtinere.* Verùm etiam si admitteretur ad appellandum, & quod magis est, obtineret recessum à decisis,
20 hic recessus Monasterio prodesse non posset, nec posset eo mediante cogi Monialis, & Monasterium invitum ad renovandum contractum, jam consensu utriusque resolutum, ut ex *Bartol. in leg. Si is, qui separatim ff. de Appellat.* cum *Panormit. & Imol.* resolvit *Franc. in c. Una Sententia de Appell. num.4.* & concludit *Larr. dec.63. num.18.* ibi: *Et idcircò cùm hoc casu pluries requisitum Monasterium, ut appellaret, ex-*
21 *pressè consensit Sententiæ, videtur illusoriam esse appellationem Tertii, cùm etiamsi revocaretur Sententia, Monasterio, qui eam approbavit, revocatio prodesse non poterat.*

Neque meretur attendi, quod Oppositor fuerit admissus, & citatus in hac Causa, & propterea utpotè ex parte nostra habilitatus, & approbatus, admitti etiam debeat ad appellandum; Quia citatio fuit coacta, non autem voluntaria, ex quo Nobis Contradicentibus Oppositor admissus fuit ad Causam, & de hac injusta admissione expressè, & solemni-
22 ter in actis protestati fuimus, ut constat ex Summario: Fuitque ulterius citatus non simpliciter, sed cum salutari illa clausula *pro omni &c. & quatenus &c.* quæ operatur, ut si citatus non habeat principale interesse in Causa, non censeatur ad judicium habilitatus, & approbatus, benè *Ferentil.*
23 *ad Burat. dec.746. n.22. & 23. Thomat. dec.68. n.6.* & in præcisis terminis, *Camerat. respons. 3. n.37.*

Authoritates autem, quæ exadverso allegari possunt, procedunt quando in judicio nullitatis Professionis æquè principaliter, & expressè deciditur Causa Successionis, & unico contextu resolvitur nullitas Professionis, & conceditur Immissio ad bona temporalia; Tunc enim non admittitur nova Audientia, seu appellatio propter Causam nullitatis
24 Professionis, jam extinctam per Renunciationem Monasterii, sed propter Causam Successionis, insimul complicatam, & decisam, ut distinguendo, & conciliando authoritates, quæ videntur contrariæ observat egregiè *Camerat. respons. 3. à n.35.* Et consequenter cùm in casu nostro decisa non fuerit Causa Successionis, sed illa Professionis tantùm, meritò deneganda videtur nova Audientia, quia in istis circumstantiis videtur potiùs prosequi Causa animo calumniandi, & præcludendi libertatem, quàm Jus suum prosequendi, ut ponderat, *Bernard. Græveus conclus. 10. num.17 tom.1.* & concludit *Marant. respons. 38. par.2. nu.43. tom.1.* ibi: *Ex hoc*
25 *uno dumtaxat excludendus veniret, cum calumniandi animo, non suum prosequendi Jus, accedat;* Nec lacrymæ, & importunæ conquestiones Oppositoris, sapientissimos Judices movere debent, quia ut his verbis advertit *Camerat. respons. 1. art.2. num.134. §. Quoniam: Si ullus lacrymis, & ejulatibus locus datur, potiùs Cliens erit exaudienda, quàm*
26 *hic Tertius, quæ fraterna violentia percussa in Monasterium invita detrusa fuit, ubi Religionis asperitatem, ipsa reluctante, in dies experitur? Nunc autem post Fratris obitum, & libertatem deplorat, & Majorum fortunas.*

Et generaliter applicatur celebre illud dictum *Senecæ in Sent. juxta ordinem literæ fol mihi 757. Mala causa est, quæ* 27
requirit misericordiam.

Non enim agimus in hac Causa de Successione ad hæreditatem Marchionis Pallavicini, in qua Oppositor prætendit habere interesse, sed unicè agitur de Nullitate Professionis, quæ jam fuit decisa ab hac Sac. Cong. & quod magis est, Re- 28
solutio fuit solemniter acceptata, fuitque expressè Liti desuper introductæ à Monasterio S. Bernardini principaliter interessato, renunciatum. Qua stante acceptatione, & renunciatione, Tertius veniens ad Causam, pro interesse, diverso à nullitate Professionis, & pro lucro merè profano, & secundario, admitti non debet ad appellandum, ut, discusso formiter articulo probant, *Larrea, Marant. Gratian. & Camerata* supra allegati, quibus addimus *Tusch. pract. concl. lit. P. concl.662. per tot.*

Præsertim quia, nihil novi, sive in facto, sive in jure allegatur, quinimo, neque potest allegari, quia spatio quatriennii, quo hæc Lis perduravit, nihil intentatum relictum 29
exadverso fuit, dum pluries conata est, testes subornare, & falsis promissionibus decipere ad excludendum metum, & Sac. hæc Cong: superlativas adhibuit diligentias pro indaganda veritate, dum non solùm demandavit examen formale Confessarii, sed ulteriùs ex Officio examinare fecit plures alios testes, qui intimum T. L. cordis plenè noverant; Ex tot enim superlativis diligentiis, ex adeo matura discussione meritorum, & ex desperata victoria Causæ post novam Audientiam, remanet frivola, & inutilis quæcumque appellatio, & semper magis urget præsumptio calumniæ, cui ab hoc Supremo Tribunali occurri omnino debet, me- 30
diante denegatione novæ Audientiæ, ut in terminis advertit *Marant resp.38. n.21.31. & seq to.1.* ibi: *Nam Judex hominum malitiis haud indulgere, sed illis occurrere debet.*

Nonobstant Authoritates, quæ exadverso citantur, *Andreol.* nimirùm *contr. 301. Card. de Luc. de Regul. disc.44. Panimol. dec.29. annot.2. num.12. Rot. dec.2. num.9. par.8. rec. & decis. 55. coram Ansald.* Quia nulla ex eis applicatur casui 31
nostro.

Andreolus enim loquitur, quando Monasterium nullam fecit defensionem ad tuendam validitatem Professionis, & sententia inter Monasterium, & Religiosum collusivè emanaverat, ut patet ex *contr.301. num.4.* ibi: *Secundò quia apparet, Sententiam latam per collusionem, cùm Monasterium,* 32
nil opposuerit, nec se defenderit, & in specie idem *Andreol.* reprobatur *à Camerat. respons. 3. num.28. §. In casu:* ibi: *Et secundum hanc distinctionem salvari possunt dicta per Andreol. contr. 301. num.12.13. & 15.* Aliàs enim ea non subsisterent, & detegerentur erronea in re, de qua agitur. *Card. de Luc. de Regul disc.44. in princ.* loquitur pariter in terminis, in quibus nemo se opposuit nullitati Professionis, ut præsupponit idem *Doctor dicto disc.44. num.2.* ibi: *Prætendentes, quod* 33
dicta Sententia super invaliditate Professionis, absque Oppositore, non subsisteret, curarunt adversus eam committi appellationis, vel restitutionis in integrum Causam: Nos autem versamur in casu, totaliter Opposito, quia non solùm Monasterium cum Oppositore viriliter se opposuerunt, & spatio quatriennii voluminosos Processus probationum hinc inde fabricare curarunt; Sed ulteriùs, terminatis Processibus probatoriis, ac superventa Resolutione hujus S. Cong. 34
Monasterium fatendo veritatem, & Justitiam d. Resolutionis, Liti expressè renunciavit, & ideo non agitur de Sententia, lata absque Oppositore, prout erat casus *Card. de Luc.* sed agitur de Resolutione, post trinam propositionem, & post superlativas probationes cum duobus Oppositoribus obtenta. *Panimol. dec.29. annot.2. à num.1. usque ad 11.* tuetur opinionem, quod Tertius non debet admitti ad reclamandum; Et quamvis *sub num.12.* insinuet, quod Consanguinei instantes possint audiri; Adhuc in hoc puncto non debet attendi; Primò, quia loquitur sine Doctore, & non res- 35
pondet DD. qui, formiter discusso articulo, excludunt Tertios ab appellatione, arguendo, & disputando, quo casu in concursu dd. Doctorum nullam facit authoritatem, ad tradita per *Altograd. consf.22. num.37. & cons 57 num 61 volum 1. Caren. resol.91. num.29. Carleval. de Judic. tom.1. disp.3. nu.20.* Et secundò, quia idemmet *Panimolla* fuit adeo dubius in hoc puncto, ut in fine adnotationis concludat, ibi: *Cæterùm attentis qualitatibus, & facti circumstantiis, an expediat* 36
Consanguineos audiri in præfati articuli discussione, est adeunda, seu habendus recursus ad S. Cong. Conc. Quamobrem si ad sensum hujus Doctoris audire, vel non audire Consanguineos pendet à circumstantiis facti, tot concurrunt circumstantiæ in nostra hypothesi, ut vix alter similis casus inveniri

niri possit; Concurrit enim acceptatio expressa Resolutionis, ac solemnis Renunciatio Liti, cum approbatione Em. Vicarii facta à Monasterio, principaliter, & unicè interessato, concurrit discussio Causæ per quadriennium continuum
37 & trina propositio in hac Sacr. Congreg. & denique deficit omnis spes novorum Jurium pro recessu à decisis in futura repropositione, quæ omnes circumstantiæ clamant pro denegatione novæ Audientiæ.

Rot. dec. 2. par. 8. rec. loquitur perfunctoriè, & incidenter & ideo in concursu DD. qui funditùs examinato articulo, opinionem contrariam tuentur, nihil concludit, & in linea authoritatis non stringit, ut præter supras adductos, notat *Camerat. respons.* 3. *num.* 26. ibi: *Cùm in conflictu opinionum ea*
38 *sit per Judicem sequenda, quæ habet Authores, eam firmantes, arguendo, & disputando, non autem simpliciter, & perfunctoriè &c.* & paulò post, ibi: *E contra verò decisiones, in contrarium allatæ, incidenter, & obiter loquantur, adhærendum potiùs est sententiæ Marantæ, & Larræ, cum aliis.* Rursus in casu dictæ decisionis agebatur de complendo Processu probatorio, & perficiendis probationibus, & Monasterium se continebat abstentivè tantùm; Tunc enim tan-
39 tùm admittuntur Consanguinei, in quantum præsumuntur magis informati, & instructi de probationibus facti, & possunt efficaciter coadjuvare Monasterium, vel illius defectum supplere (si tacent) in compilando processu probatorio, ne collusiones, & fraudes committantur inter Religiosum reclamantem, & Monasterium, & nè ex acquiescentia Monasterii veritas occultetur, & ob hanc rationem solet etiam
40 *aliquando Sac. hæc Congr.* demandare Ordinariis, quod in compilatione Processus probatorii, & in recipiendis probationibus, citentur etiam, & audiantur Consanguinei, ut in *tom.* 2. *par.* 2. *discept.* 21. *nu.* 98.

Cœterùm quandò jam Processus probatorius est terminatus, & occasione istius Processus fuit semper citatus, & auditus Tertius, qui prætendit interesse in alia Causa separata, & completo Processu, fuit Causa ter proposita, & acerrimè
41 discussa in hoc Supremo Tribunali, & resoluta pro nullitate Professionis, prout evenit in casu nostro, & quando ex parte Monasterii fuit solemniter acceptata resolutio, & renunciatum liti, & ex parte Tertii nullus fumus facti novi, quinimò nulla spes novarum probationum repromittitur, tunc impossibile est, quod talis Tertius audiri ampliùs possit, quia cessat suspicio collusionis, & deficit spes meliorum probationum, à dicto Tertio adducendarum, & viceversa semper magis urget absurdum, quod extincta jam Causa inter principaliter Interessatos, suspendi, & retardari possit illius ef-
42 fectus, & executio à Tertio, & Extraneo, ut in puncto probat *Larr. dec.* 65. *per tot. & Camerat. resp.* 3. *per tot. & Marant. resp.* 38. *per tot.* qui referunt ita fuisse decisum.

Denique *dec.* 99. *cor. Ansald.* cum ejus Adnotatione, loquitur in terminis dimissionis habitus, à Religioso attentatæ fa-
43 ctæ, & nulla concurrente circumstantia, ex qua desumi potuisset præsumptio nullitatis Professionis, quæ in casu nostro transit in evidentiam ex oraculo hujus S. Cong.

Nec obstat, quod actio ad substinendam validitatem Professionis sit popularis, quia vel hæc propositio in Jure non
44 admittitur, ut probant *Marant d. respons.* 38. *par.* 2. *tom.* 1. & *Camerat. respons.* 3. *nu.* 13. Vel quatenus admitteretur, eo ipso, quod Monasterium, principale Interessatum, suas adimplevit partes, & Causa cum ipso, utì legitimo Contradictore, terminata, & extincta est, tunc cessat actio popularis, quia illa in subsidium datur, & uno agente consumitur, ad *Text. in l. Eum, qui* 30. § *In popularibus ff. de Jure juran. Felin. in cap. Cum super n.* 4. *de Sent. & re judic. Gaill. obs.* 112. *num.* 4. & *Marant. d. respons.* 38. *num.* 48.

Minus attendi mereretur gravitas Causæ, quia, vel hæc gravitas respicit interesse profanum Successionis ad hæreditatem Marchionis Pallavicini, & de hac successione non di-
45 sceptatur in præsenti; vel respicit ipsam professionem, & hæc non est ampliùs considerabilis favore Tertii, postquam Monasterium, principale interessatum, Liti renunciavit, & consensu utriusque Contrahentis Professio est legitimè resoluta; Et consequenter cùm nulla ex contrariis authoritatibus, loquatur in casu nostro, & viceversa nostræ omnes præcisè, & discusso formiter articulo decidant in puncto quæstionem nostram, & referant etiam, non obstante gravitate
46 materiæ, ita fuisse judicatum, meritò deneganda videtur nova Audientia.

Circa subalternam inspectionem hujus Causæ, respectu d. novæ Audientiæ, proposita Causa in Cong die 16. Novembris 1720. responsum fuit: *Pro concessione novæ Audien-*
47 *tiæ*. Idque juxta meum Votum, candidè expositum in Congressu, desuper habito, in quo prævaluit major pars Defensorum pro oppugnanda d. nova Audientia.

In dicto verò Congressu, & in omnibus aliis similibus, in quibus de proprio sensu requiror, mea consuetudo est clarè exponere quid sentio, & deinde me remittere conclusioni majo- 48
ris partis Professorum, cum illa reflexione, quod, vel deinde exitus Causæ est, juxta sensum majoris partis Congregatorum, & ego habeo occasionem gaudendi, quod mea Sententia, cum Principalis præjudicio, amplexa non fuerit. 49
Aut verificatur oppositum, & tunc idem Principalis ex seipso poterit dijudicare, quid ei magis proficuum fuisset.

Quia occasione diversarum propositionum hujus Causæ aliquando demandatæ fuerunt subministrationes paucarum summarum in causam declarandam, seu pro expen- 50
sis Litis, notandum est hìc, quod eædem expensæ in his terminis subministrandæ sunt religiosis à propria Religione, non solùm in principio Litis, sed etiam si in prima Instantia Religiosus recurrens adversus suam Professionem succubuerit, ut in specie observant adducti à *R. P. D. Petra tom.* 2. *ad Const.* 7. *Innocentii III. num.* 16 *fol.* 258.

Cum quibus processit *d. Sac. Cong. Conc. in Neapolitana*, de qua in *tom.* 3. *par.* 1. *discept.* 6. In cujus casu, quia Provincia Religiosi reclamantis, attenta ejus paupertate, non poterat 51
facere easdem expensas, effectu punctualiter subsequuto, ad illas faciendas obligatus fuit Procurator Generalis, qui tunc temporis erat P. Alexius à Passione meus Amicus.

Longè diversum exitum habuit alia similis Causa Neapolitana pro parte Jo. de Castrocucco Monialis in Monasterio S. Claræ Neapolis proposita in eadem Cong. Conc. & 52
die 17. Maii 1704. resoluta pro denegatione restitut. in integ. licèt in illa allegaretur clara nullitas ob defectum annalis temporis Novitiatus non completi, cui nequit Novitius renun- 53
ciare, neq; expressè, neque tacitè; Non expressè quia illud assignatum reperitur, tam in favorem ejusd. Novitii, quàm Monasterii, ut scilicet istud ejusd. Novitii animum, & mores in- 54
spiciat, atque cognoscat toto Novitiatus tempore, ille verò Religionis asperitates experiatur pariter per totum dictum tempus, ne detur casus, ut aliqua asperitas practicanda occurrat ultimis diebus Novitiatus, quam Novitius ferre nollet, vel non posset, Superiores verò ex eadem causa judicent ipsum non recipere, ex animadversis per *Fagn. in cap. Ex literis nu.* 23. *de Divort. Corrad in Prax. dispensat. lib.* 5 *cap.* 14. *n.* 27. & *seq. Panimol. dec.* 29. *n.* 31. & 32. *Pignat. consul.* 173. *n.* 54. 55
tom. 9. *Rot. cor. Arguell. dec.* 89. *n.* 1. & *in par.* 1. *rec. dec.* 175. *n.* 2. & *in par.* 14. *dec.* 454. *nu.* 1. & *seqq.* Neque eidem nullitati potest Novitius renunciare tacitè, ne major attribuatur virtus tacito, quàm expresso, ut discurrunt *Azor. Instit. moral. lib.* 12. *cap.* 4. *q.* 9. *Barbos. ad Concil. sess.* 25 *de Regul. cap.* 15. *n.* 33. ac firmavit *Rot. in dec.* 237. *n.* 19. & *dec.* 255. *n.* 8. *cor. Priol.*

Non attenta dispensatione Alex. VIII. Ultra quod enim illa, utì obtenta inscia Joanna, nullatenus deservire potest ad validandum ipsius Professionem, ut in puncto notat *Pi-* 56
gnatel. consul. 173. *n.* 53. *tom.* 9. & firmavit *Rot. in dec.* 499. *sub n.* 10. *par.* 18. *rec.* Adhuc ex duplici responsione penitùs insubsistens apparebat.

Prima, quia erat subreptitia, ex quo narratum fuit Summo Pontifici, Joannam educationis gratia moram fecisse in d. Monasterio per spatium 12. circiter annorum, eo tempore, quo 57
nec etiam per momentum temporis in eo permanserat, imo nec etiam exteriores illius parietes forsan unquam viderat; Quo casu similes dispensationes in nulla habentur consideratione, ut in specie notat *Pignat. consul.* 173. *nu.* 13. *tom.* 9. & in individuo, nullas declarando Professiones cum talibus dispensationibus emissas firmavit *Rot. dec.* 2. *nu.* 27. *apud Zuff. de Legit. Process.* & *dec.* 491. *nu.* 15. *cor. Royas*, & *dec.* 829 *n.* 7. *cor. Cerr.* & *dec.* 499 *n.* 10. *p.* 14. *rec.*

Ex eo autem, quod moram fecerit in alio Monasterio SS. Sacramenti ejusdem Civitatis, nullum poterat desumi adminiculum pro subsistentia ejusdem Dispensationis; Nedùm 58
quia Educandæ non solent experiri asperitates Regularium illorum Monasteriorum, in quibus degunt, ut experientia notum est; Sed etiam quia Regulæ ejusdem Monasterii SS. Sacramenti sunt multò laxiores aliis nostri Monasterii, ut interpellatus de ordine Sac. Cong. retulit Vicarius Gen. Neap. in Relat. in qua specialiter ex singularum confrontatione demonstrat decem essentiales differentias inter utrasque Regulas.

Hujusmodi autem major laxitas Regularum Monasterii SS. Sacramenti, ubi Joanna educationis titulo degerat, fuit forsan motivum apertam veritatem Summo Pontifici non aperiendi, sed illi falsò narrare, quod per 12. annos experta fuerat strictiores Regulas nostri Monasterii; Et proinde nul- 59
litas

litas dispensationis undique effulget, quia si Summus Pontifex veritatem scivisset, vel dispensationem nullatenus concessisset, vel saltem difficiliùs, ex quo, testibus *Fagn. in cap. Ex literis num. 24. de Divort. & Corrad. in Prax dispens. lib. 5. c. 14. num. 27. & seqq.* tunc solùm, nec etiam sine maxima difficultate, solent Summi Pontifices similes dispensationes concedere, quando Puellæ in illomet Monasterio, in quo professionem emittere volunt, longo temporis spatio educationis titulo permanserunt.

Quæ sunt adeò vera, ut si major asperitas Regulæ, & formæ vivendi superveniat in eodem Monasterio, in quo Novitius inchoavit Novitiatum, adhuc illud debet de novo incipi à die reformationis, & novæ Regulæ, ad hoc, ut Pro-
60 fessio substineatur juxta magistrales *dec. 237. & 255. cor. Priol. & in par. 14. rec. dec. 254. per tot.* in quibus referuntur plures resolutiones Sac. Cong. Quantò igitur magis locum habebunt in præsenti, in quo, cum maxima diversitate Regularum, concurrit etiam diversitas Monasteriorum, & strictior vivendi modus, magis in uno, quàm in alio ex dd. Monasteriis; Et quod magis est mora Joannæ in Monasterio laxiori, nec etiam fuit ordinata ad experiendam authoritatem vitæ Religiosæ, seu ad effectum profitendi, sed gratia solius educationis.

Secunda æquè principalis responsio desumitur ex ventre ejusdem dispensationis, dum ad præcisum finem occurrendi circumventionibus Consanguineorum, & evitandam falsi-
61 tatem expositorum, illa concessa fuit, *ea tamen lege, ut in actu professionis supradictæ, concesso sibi per easdem præsentes indulto, te uti velle expresse declares*, quæ lex & conditio nullatenus adimpletæ fuerunt, & quidem non oscitanter, neque inadvertenter, sed eo præciso fine, & à Consanguineis intento, & ab Amita omnibus modis ad praxim reducto, circumveniendi Joannam, quæ nullatenùs volebat ad pro-
62 fessionem devenire, ut probant testes in Summario, & signanter de facto proprio deponendo eadem Amita, ibi: ***In quanto alla Dispensa, ottenuta da N. Signore per d. Suor D. Giovanna Castrocucco mia Nepote la procurai Io senza, che restasse intesa essa D Gio: a chi solamente glie lo dissi un giorno avanti, che professasse a fine di poterla persuadere per detta Professione***, & ibi: ***Ne ottenne Dispensa dal Papa, quale procurò detta D. Girolama sua Zia per la fretta, che avevano, tanto essa, quanto D. Rinaldo suo Fratello, e ciò perche detta D. Girolama non ne dimostrava molta intenzione.***

Et quod magis est contra Monasterii stylum concludenter probatum de ordine, & ex instructione Sac. Congr. nec etiam adnotata fuit in partita professionis illa circumstantia essentialis, necessariò exprimenda, quod emissa fuerat vigore Brevis Apostolici, ad hoc scilicet ne ullo unquam tempore, mediante ejusdem recognitione, & lectura, deveniri
63 potuisset in cognitionem illius subreptionis, & falsarum expressionum, sub quibus extortum fuerat ab ejus Consanguineis.

Imò eadem conditio, nec etiam adimpleri poterat absque divinatione, quia dispensatio concessa legitur die 27. Feb. 1690. qui erat dies Lunæ, unde ab Urbe non potuit Neapolim transmitti, nisi die Veneris 3. Martii, & tamen Profes-
64 sio emissa fuit die 2. ejusdem mensis Martii. Impossibile igitur fuit, Joannam potuisse expresse declarare animum suum circa usum illius dispensationis, quam ignorabat, ex animadversis per *Gob consul. 112 num 42 Rot. dec. 296. nu. 30. par. 17. rec. & in Augustana Jurispatronatus 19. Febr. 1698. § Firmato cor. Olmo.*

Non adimpleta autem conditione, sub qua eadem gratia concessa fuit, illa remansit nullius efficaciæ juxta *Tex in l. Si quis sub conditione ff. Si quis omiss. caus. testam.* & animadversa per *Card. de Luc. de Jurepatr. disc. 12. num. 3. & Rot. dec. 213. num. 5. & 7. par. 19. rec.* & in nostris terminis *dec. 499. num. 10.*
65 *par. 14. rec.* in cujus casu, nec etiam per viam legis, & expresse conditionis Papa expresserat animum suum, ut Novitius declararet, se uti velle dispensatione, & tamen professio declarata fuit nulla, ibi: *Sed agi de professione, nullo præcedente Novitiatu edita, vigore Brevis Apostolici, quod non solùm fuit inscio Marchione impetratum, verùm etiam fuit illi duntaxat apertum ferè immediatè ante professionis actum, quare illa censetur ex improviso, & sine animi deliberatione peracta.*

DISCEPTATIO II.

Romana Applicationis hæreditatis.

PRO

Archiconfraternitate Agonizzantium.

CUM

DD. de Vidaschis.

ARGUMENTUM.

R. Fabrica, an possit sibi applicare hæreditatem illius Testatoris, qui instituit suos hæredes Puellas, in Urbe quolibet anno monacandas, committendo Exequutoribus testamentariis suæ voluntatis exequutionem.

CO: Laurentius Vidascus, qui diem clausit extremum die 15. Aprilis 1720. in suo ultimo, cum quo decessit, Testamento die 4. Augusti 1717. condito, & post ejus obitum 1
aperto, & publicato per Acta Cimaroni de universa ejus substantia in piis operibus certis, & determinatis commendabili pietate in Deum, & charitate in Proximum, ut infra disposuit.

Demandavit primo loco, quod ex retractu bonorum, ab eo possessorum in Terra, & Territorio Castri S. Angeli, vulgò *Castel Madama* nuncupati, constitueretur in tot locis Mon- 2
tium Cameralium non vacabilium fundus annui redditus scutorum 180. pro duabus perpetuis Cappellaniis, infra annum à die illius obitus in Ecclesia Archic. Nativitatis D. N. J. C. Agonizantium Urbis erigendis, quarum Capellani essent ad nutum amovibiles, & eligi deberent priùs à M. Maria Vidasca, Moniali in Monasterio S. Ambrosii de Maxima Urbis illius Sorore, ejus vita naturali durante, & post ejus obitum ab Exequutoribus Testamentariis, in d. Testamento nominatis, & demum, iis quoque vita functis, à Custodibus d. Ven. Archic. Agonizantium, quæ omnia patent ex sola lectura ejusdem Testamenti.

In reliquo autem Asse, solutis prius diversis Legatis, in eodem Testamento specificatis, suos universales hæredes in- 3
stituit Puellas monacandas hìc in Urbe, quibus quolibet anno tradi mandavit in Solemnitate Nativitatis D. N. J. C. Subsidium dotale scut. 40. pro qualibet, pro intranti quantitate fructuum suæ hæreditatis ad nominationem d. M. M. Camillæ ejus Sororis, durante ejus vita, & postmodum dd. Custodum ejusdem Archic. Exequutores demum ejus piæ dispositionis, & liberos Administratores d. suæ hæreditatis elegit, & nominavit Jacobum Cavallettum, & Franciscum Meolam, 4
cum amplissimis, & illimitatis facultatibus.

Ad impediendam exequutionem hujus piæ dispositionis, & retardandam alienationem dd. Bonorum in Territorio Castri Madamæ existentium pro constituendo fundo suprad. Cappellanis destinatorum insurrexerunt Rutilius, & Vincentius de Vidaschis, qui sub prætextu, quod eadem bona essent subjecta cuidam asserto fideicommisso, ut prætendebatur, 5
ordinato à Petro Sancte qu. Dominici de eodem Castro illorum Authore in ejus asserto Testamento, ut supponebatur, condito die 23. Nov. 1566. Judicium coram A. C. super Immissione ad dd. bona introduxerunt, & postea dum Causa favore Archic. erat in limine expeditionis, insurgere curarunt R. F. S. Petri, quæ vigore ejus Privilegiorum hæreditatem d. Co: Laurentii Vidaschi ad se spectare prætendens, sub die 26. Jun. 1720 judicium introduxit super applicatione ejusdem hæreditatis in ejus beneficium, & respectivè super Immissione ad omnia bona hæreditaria d. Com. Laurentii, instando etiam successivè pro avocatione alterius suprad. Causæ cor. d. A. C. ad instantiam dd de Vidaschis introductæ.

Utraque Causa fuit per plures menses discussa coram R. P. D. Sinibaldo, qui insubsistentiam utriusque prætensionis agnoscens, pluries habuit terminum pro servato ad effectum ambas Causas unico contextu expediendi; Sed iidem de Vidas- 6
chis modicum fundamentum constitui posse videntes in eorum prætenso fide commisso, putantes forsan eorum conditionem meliorem facere, sub colore interesse in Causa ob d. prætensum fideicommissum, reportare curarunt cessionem Jurium ejusdem R. F. subreptitiè, & indebitè obtentam, absque ulla solutione quantumvis minimæ summæ unius duntaxat obuli, sed cum pacto quotæ litis, ab omnibus legibus re-

reprobato, & ſtatim inſtare cæperunt coram Auditore SS.
pro avocatione Cauſæ ab eodem Sinibaldo, illiuſque remiſ-
ſione ad hanc Sac. Cong.

Quamvis autem per d. Auditorem SS. fuerit per binas vi-
ces illorum inſtantia rejecta, nihilominus tertiò tandem ſub
die 5. Martii 1721. eandem Cauſam ſuper prætenſa applica-
tione tantùm ad hanc Sac. Cong. remiſit; Quo verò ad præ-
7 tenſum fideicommiſſum mandavit ad ulteriora procedi co-
ràm eodem Sinibaldo, qui demum ſub die 27. Maii 1721.
Sententiam protulit abſolutoriam ab impetitis per dd. de Vi-
daſchis, in qua declaravit, non conſtare de dicto prætenſo
fideicommiſſo; Cùmque in præſenti de illius viribus diſputa-
ri contingat, negativè videtur reſolven.

Præſcindendo enim ab illa æquè clara, ac juridica exce-
ptione, quod cùm d. Co: Vidaſcus deceſſerit die 15. Aprilis
8 1720. ideòque ex quo elapſi adhuc non ſunt 15. menſes à die
illius obitus, nullum jus habet agendi pro applicatione illius
hæreditatis eadem R. F. quæ in piis diſpoſitionibus hìc in
Urbe ſe ingerere nequit, niſi elapſis 15. menſibus à die obitus
Teſtatorum, & quatenùs non prævenerit Urbis Vicarius,
ex clara *Conſtit. S. Pii V.* inter ejus impreſſas *in Bullar. novo
tom. 2. la 96.* ut eam citando, & ſequendo teſtatur *Veſpign.*
9 *in ſuo Compend. Privil. fol. 5. §. Legata pia in Urbe*, & con-
cordat *Marant. reſponſ. 62. à num. 64 uſque ad finem par. 3.*
cum aliis adductis in meo *Compend. Privil. R. F. num 4. & ſeq.*
Poſito autem dicto claro defectu actionis, partes Judicis ſunt,
etiam Reo non petente, Actorem ex officio à limine Judicii
repellere, & Reum conventum abſolvere, juxta notata per
10 *Simon. de Præt. con. 12. num. 5. centur. 3.* & firmata per *Rot.
dec. 255. num. 1. coram Caval. & deciſ. 317. eodem num. coram
Beninc.*

Quando etiam eſſemus in terminis jam elapſi temporis
15. menſium, adhuc favore Archic. res eſſet undique clara;
11 Nam d. diſpoſitio Co: Vidaſchi nullo modo dici valet ad pia
opera incerta, cùm ad hoc, ut intrare poſſint privilegia præ-
dicta duplex requiratur copulativa incertitudo, perſonarum
ſcilicet, & uſuum, juxta celebre *conſ. Oldrad. 61.* quod ci-
tant, & ſequuntur *Cherub. Comp. Bullar in Conſtit. 23. Julii
2. ſchol. 2. De Rub. de Teſtam. cap. 81. nu. 78. Roſa conſul. 6. nu. 29.*
12 *Rocca Sellect. interpr. cap. 44. num. 1. & 2. & Card. de Luc. de
Teſtam. diſc. 23. n. 13.* Neutra autem ex hujuſmodi incertitudi-
nibus in præſenti verificatur.

Quo enim ad erectionem Cappellaniarum nulla penitùs
conſiderari poteſt incertitudo, & pro conſtanti fuit ſemper
admiſſum coram Sinibaldo, quod ſuper capitali, pro illis
relicto, nihil penitus pro parte ipſius R. F. prætendebatur,
& ob dictum dubium, in hodierna diſputatione reſolven-
dum, reſtrictum fuit ad illam tantummodo ratam, in qua
ſcriptæ fuerunt hæredes Puellæ, in Urbe monacandæ.

Quo verò ad prædictam ratam, in qua inſtitutæ fuerunt
hæredes dd. Puellæ, in Urbe monacandæ, ſeu reſiduum
hæreditatis, detractis legatis, & fundo pro Cappellanis ſu-
13 pradictis, incertitudo uſus, & operis nullatenus verificatur,
dum Teſtator clarè ſuam voluntatem expreſſit, quod ex fru-
ctibus ſuæ hæreditatis, detractis oneribus, ſolutiſque omni-
bus legatis, quolibet anno diſtribui deberent tot Subſidia do-
talia ſcut. 40. Puellis monacandis hìc in Urbe pro intranti il-
lorum quantitate.

Quamvis autem prima facie videatur, quod ſint incertæ
Perſonæ dictarum Puellarum cum propriis nominibus æedem
14 Puellæ nominatæ, & expreſſæ non fuerint; Hujuſmodi ta-
men incertitudo non eſt præciſè, & omninò talis, ſed po-
tiùs verificatur illa ſpecies incerti, quæ comminiter dicitur
incerta de certo, cùm non deſint, nec deeſſe poſſint Puellæ,
quæ in Urbe quolibet anno Moniales fieri velint, quæve ex
nominatione, & electione Exequutorum Teſtamentorum,
ac Hæredum efficiantur certæ, & reducantur ad certitudi-
nem, quamvis ab initio fuiſſent incertæ, ut in ſimili de tri-
bus Pueris, eligendis à P. Guardiano Cappucinorum, reſ-
pondit *Rot. cor. Caval. dec. 112. num. 5.* & in noſtris terminis
latè probat *Gratian. diſcept. 288. à num. 34.* ubi *ſub num. 38.*
15 quod Puellæ nubendæ, quamvis à Teſtatoribus non expreſ-
ſæ propriis nominibus, certificantur per electionem ab Exe-
quutoribus, vel Hæredibus, quodque ita ſæpe reſolutum
fuit ab hac Sac. Cong. *Molignat in Tract. de Appell. verb. Jur.
ſignificat verſ. Incertorum nomine, num. 583. Cherub. in Com-
pend. Bullar. in Conſtit. 23. Julii 2. ſchol. 2 & in Conſt 9. Clem.*
16 *VII. ſchol. 1. in fin Rubeus in Practicab. de Teſtam. cap. 81. num.
78.* præci, uè *num 90. uſque ad fin.* ubi, relatis pluribus Rotæ
deciſionibus affirmat, quod ſi ex poſt facto executio, vel di-
ſtributio Legati poteſt certificari, non intrent privilegia;
17 *Marant. reſponſ. 13. num. 80. verſ. Sufficit, Roſa conſul. 36. nu.*
26. latè *Bertacchin. Vot. dec. 119. per tot. & Rota cor. Coccin.
dec. 1008. num. 3.* & in *Rom. Fideicomm de Ruſpolis 23. Junii*
1648. *§. 1. coram Rondin.* impreſſa apud *eundem Bertacchin. d.
Vot. dec. 119.* cum aliis citatis poſt *tom. 1. in meo Comp. Privil.
quæſt. 30. per tot. à num. 67.*

Non attentis declarationibus ejuſdem *Rot.* editis in eadem
Cauſa *Rom. Fideicomm. de Ruſpolis*, quod per interpretatio-
nem, ab ea in dictis deciſ. datam Privilegiis R. F. non in-
intelligatur illatum aliquod præjudicium eidem R. F. Hoc 18
enim verum eſt in ſenſu interpretationis judicialis, legalis,
& poteſtativæ, non autem in ſenſu interpretationis doctri-
nalis, quæ nimis inter ſe differunt, ex adductis per *Tambur.
de Jur. Abbat. tom. 1. diſp. 16. queſt. 6. num. 7.* aliosque citatos in 19
tom. 3. par. 2. diſcep. 4. num. 10.

Inauditum enim eſſet, quod in iis, quæ concernunt juri-
dica dubia circa eadem privilegia R. F. non ſit procedendum
cum authoritate claſſicorum Doctorum, interpretantium 20
dubias quæſtiones, juxta ſenſum, & diſpoſitionem Juris,
tàm Canonici, quàm Civilis, ad quem effectum ſat eſt per-
currere quatuor tomos *Controverſ. Roberti Marantæ*, qui
fuit ejuſdem R. F. accerrimus Defenſor, & diligentiſſimus
Advocatus, in quibus omnia tractantur ad tramites Juris, &
ſecundùm receptam opinionem claſſicorum DD.

Præſcindendo proinde ab illa coactiva, & judiciali autho-
ritate Rotæ, cum qua procedere ſolet in Cauſis, eidem
commiſſis, & cum qua proceſſit in dicta Cauſa *Rom. Fidei-* 21
comm. de Ruſpolis, in qua emanavit eadem deciſio, qualem,
& quantam faciat authoritatem doctrinalem, & interpreta-
tivam in aliis materiis, & ſimilibus Cauſis, de ſe notum
eſt, & advertunt *de Rub. in Epiſt. ad Lector.* impreſſa *par. 7.
rec. num. 231.* ubi quod ab ejus Deciſionibus fugantur omnes 22
difficultatum tenebræ, *Rip. reſponſ. 3. num. 11. de Cauſ. Poſſeſ.
& propriet.* ubi, quod Rotæ Deciſiones tanquam legum dog-
mata, & Sac. Canones ſervantur, quod comprobat etiam
Cardin. de Albic. in addit. ad Pamphil. dec. 43. num 9. & 10.
& latè *Urſell. Congreſſ. legal. 8. num 20.* ubi, quod tanta eſt
in Urbe Rotæ authoritas, quanta fuit Pithagoræ apud Pi-
thagoricos, & quod Conſilium Neapolitanum in quodam 23
magno dubio conſuluit Rotam Romanam, & ſecundum
illius opinionem judicavit, quod refert etiam *de Rub. ubi ſu-
pra num. 226.* & recognoſci poteſt *ex dec. Afflict. 351. num. 10.*
cum aliis, citatis *in Tom. 3. par. 1. diſcept. 1. §. 23. num. 31. &
ſeqq. & §. 26. num. 16.* quibus addi poteſt eadem *Rot. in Peru-* 24
ſina Penſionis 11. Maii 1716. §. Nec controverſa cor. Herrera,
ubi, quod Rotæ Romanæ opinio prævalet ſententiæ omnium
particularium Doctorum.

Nec non applicantur ea, quæ in ſimilibus terminis obſer-
vavit eadem *Rota in Mindionen. 1. Martii 1706. §. Eoque for-
tius coram Anſaldo*, ubi, quod ſi credulitatem præſtaremus 25
Bartolo, vel Baldo, Hoſtienſi, vel Panormitano in aliqua
diſcuſſione Juris, multò magis id verificatur in præſenti,
ea adducta bona congruentia, & ſtringenti ratione, quia
(ſunt ejus verba) *ſecundum noſtram imbecillitatem ba-
bemus quotidiè affirmatum, quod authoritati magni Doctoris
ſtandum ſit in quacumque materia, ſuaptè natura diſputabili,
& ambigua*, juxta authoritates, ibidem allegatas.

Abſque ulla prorſus difficultate, ex quo pro comprobatio-
ne noſtri aſſumpti non opus habemus ad alias authoritates re-
currere, aliaſque rationes adducere, dum ſuperabundat al- 26
legare præciſas reſolutiores, & individuales declarationes
hujus Sac. Congreg. habentes vim legis, ex animadverſis per
*Marant. reſponſ. 14. num. 8. tom. 1. & Monet. de Commut. ultim.
volunt. cap. 5. num. 15* & firmatis per *Rot. in Rom. Locor. Mont.* 27
3 Junii 1711. §. Præfata cor. Molines, cum aliis, citatis *poſt
tom. 1. in Comp. Privil. num. 3.*

Ex iiſdem ſiquidem declarationibus deciſum habetur,
quod legata pro maritandis Puellis nunquam cadunt ſub in-
certitudine, quamvis omnes Puellæ à principio ſint incer-
tæ, & ſequuta nominatione certificatæ, & propterea lega- 28
ta pro illarum dotalibus Subſidiis relicta, applicari ne-
queunt R. F. ut videre eſt in *Compend. eorundem* impreſ-
ſo *Veſpign. fol. 18. § 3* & apud *Quarant. in Summ. Bullar.
Verb. Fabric. Sanct. Petri fol. 245.* ibi: *Si verò cum quovis* 29
*onere annua ſolutio fieri debeat, nempe pro celebratione
Miſſarum, Officiorum, Maritaggio Puellarum incertarum
&c. totum, quod decurſum eſt, & ſolutum, vel non di-
ſtributum, pro Fabrica exigatur, & de cætero Teſtatoris
voluntas obſervetur, non diminuta in aliquo ſorte prin-
cipali ipſius legati, & hoc perpetuorum legatorum vitetur
extinctio.*

Item fol. 21. §. 7. & apud *Quarant. ubi ſupra* ibi: *Si le-
gatum incertum pro maritandis Puellis ſit mediante nomi-
natione*,

natione, earumque nobilium tantùm, & non alitèr certifica-
30 *tum &c. etsì solutum non sit, nullo modo pro Fabrica exigatur.*

Et demùm *fol.* 34. *§.* 5. & apud *Quarant. ubi supra §. Similiter*, ibi. *Similiter annua pia legata pro pauperibus Puellis,*
31 *nuptui tradendis &c. si per aliquot annos ab hæredibus, aut aliis gravatis neglecta fuerint, nec effectualiter persoluta; seù depositata &c. pro annis, & temporibus decursis ad Fabricam ipsam pertinere declaramus. Decurrenda verò in futurum pro pauperibus hujusmodi Puellis maritandis etiam anteà electis, ut præfertur, integra concedantur, nisi in totum incerta essent, itaut ad Fabricam juxta privilegia omninò spe-*
32 *ctarent.* Ibique in secunda margine sequens legitur adnotatio, facta per eundem *Vespign.* æquè acerrimum Defensorem, ac accuratum Officialem, & OEconomum ejusdem R.F. *Nota, quòd de Stylo Sacræ Congregationis hujusmodi rigor incertitudinis omissus fuit: Imò Fabrica curat exequutionem legatorum hujusmodi dotium, etiam incertis Puellis factorum.* ut ad nostrum præcisum effectum observat *Rot. apud Bertacchin. dicto Vot. dec.* 119 *numer.* 12. ibi. *Idque comprobatur ex Decretis, per dictam Sacr. Congregation. editis, quæ*
33 *principalem finem intendens, mandavit quidem, dotes particulares distribui neglectas Fabricæ applicari, sed distributionem illarum Exequutoribus relinqui, ut in dicto Compend. Privileg. pag.* 18. *§.* 3 *& pag.* 34. ubi in secunda margine adnotatur etiam, quòd de Stylo Sacr. Congr. *rigor incertitudinis legatorum omissus fuit.*

Idipsum stabilitur in Istruct. pro Commissariis R. F. in statu Ecclesiastico de ordine, & mandato hujus Sacr. Cong.
34 edita die 31. Augusti 1650. & impressa in eodem *Compend. Priv. Vespign. fol.* 129. *& sequ.* in qua postquam *in §.* 24. ordinatur, quòd nullatenùs applicentur Capitalia Legato-
35 rum piorum cùm annuo onere perpetuo Missarum, & Divinorum Officiorum, sed applicentur dumtaxat annatæ decursæ pro tempore, quo pium opus non fuit adimpletum: In subsequenti *§.* 25. *fol.* 145. idem disponitur quoad Subsi-
36 dia dotalia, pauperibus Puellis arbitrio hæredum, sive Exequutorum distribuendis, ibi: *L' istesso osservarà per li Maritaggi di pouere Zitelle, lasciati da farsi ogn' anno ad arbitrio degl' Eredi, Esecutori, & altri, applicando l' annate decorse alla Fabrica, come sopra, per li tempi, che saranno fatte le nominazioni.*

Ex quibus excluditur, quòd ratione incertitudinis Personarum earundem Puellarum, quæ consequi debent dd.
37 Subsidia dotalia, locum habere valeant Privilegia R. F. quodque ex isto capite hæreditas Co. Vidaschi in illius beneficium veniat applicanda, talique modo evertenda illius suprema voluntas; Etsi ex causa istius prætensæ incertitudinis intrare possent dd. Privilegia R. F. actum esset de omnibus Subsidiis dotalibus, quæ in Urbe pro maritandis, & monacandis pauperibus Puellis ab omnibus ferè Confraternitatibus, & præsertim ab illa SS. Annunciatæ, cùm tali, tantaque pietate, & cùm solo, fine amoris Dei, ac salutis animarum, & conservationis pudicitiæ quotannis distribuuntur, dùm omnium prædictorum Subsidiorum dotalium capitalia applicarentur in beneficium ejusdem R. F. contra pias dispositiones Testatorum, quarum exequutionem, & non destructionem eadem R. F. curare solet, & debet, ex
38 animadversis per *Marant. contr.* 20. *numer.* 18. *& contr.* 32. *numer.* 26. *Marott. discept. forens. capit.* 1. *num.* 1. *Rub de Testamen. cap.* 48. *num.* 269. *& seqq.* aliosque, citatos *in Compend. Privil. R. F.* impresso post *tom* 1. *num.* 10. & firmatis per *Rot. in Rom. Locor. Montium* 3. *Junii* 1711. *§. Præmisso cor. Molin.*

Hinc applicari nequit altera resolutio, seu declaratio hujus Sacr. Congreg. impressa *in d. Compend. Privil. Ves-*
39 *pign. fol.* 20. *§.* 5. in quo exadverso constituitur fundamentum, quòd scilicèt legata incerta intelligantur, quando non sunt expressa propria nomina Personarum, vel Locorum, licèt ad arbitrium Exequtorum, vel aliorum sint relicta.

Tùm quia eadem Cong. antecedenter *in §.* 3. *fol.* 18. *&* 19. declaraverat, quòd respectu legatorum perpetuorum
40 cum onere in specie Maritagii Puellarum incertarum, observaretur voluntas Testatoris, non diminuta in aliquo forte principali ipsius Legati, & hoc, ut Legatorum perpetuorum vitaretur extinctio; Adeoque ad evitandam potentissimam contrarietatem inter unam, & alteram declarationem ab eadem Cong. in ipsamet die editas, pernecessè dicendum est, dictam Cong. in citato §. 5. quod exadverso allegatur, intellexisse, vel de Legatis, pro una vice tantum præstandis, ut expressè protestata fuit in princ. dicti *§.* 3. ibi: *Hoc autem non intelligitur nisi de Legatis, pro una vice tantùm factis.* Vel de omnibus aliis piis legatis, præ- 41
scindendo ab iis, quæ annexum habent perpetuum onus celebrationis Missarum, Divinorum Officiorum, & Maritagii Puellarum, de quibus antecedenter in dicto §. 3. particulariter disposuerant, ex regula *Text. in leg. in toto ff. de Re-* 42
gul. Jur. de qua *Rot. dec.* 525. *n.* 8. *cor. Dunoz. jun.*

Tùm etiam, quia cùm subsequenter de anno 1598. emanaverit altera resolutio hujus Sac. Congr. impressa *in eodem Compend. Vespign. fol.* 34. quòd annua pia Legata pro pau- 43
peribus Puellis, nuptui tradendis decurrenda, in futurum eisdem Puellis integra concedantur; Quatenus etiam dici vellet, quòd prædicta declaratio in d. §. 5. valeret comprehendere etiam Legata cum annuo onere dotationis puellarum, nihilominùs dicta præcedens resolutio, utpotè edita anno 1579. fuit per istam posteriorem citra dubium revocata, ut de alia resolutione ejusdem Cong. contenta *in §.* 4. *fol.* 19. in qua pariter exadverso magnum fit fundamentum, in specie animadvertit *Rota in Rom. Fideic. de Ruspl.* 44
10. *Junii* 1686. *§. Et pro exclusione cor. Rondinin.*, ibi: *Quas ideò Puellas pro certis substitutis recognovit, & supposuit Rota, nec controvertebant hodiè Informantes pro R. F. quæ licèt ex antiqua declaratione per Cong. EE. Cardin. edita anno* 1579. *impressa in Compend. Privil. compilato per D. Vesping. §.* 4. *fol.* 19. *facultatem haberet sibi applicandi similia Legata pro Puellis in genere maritandis; Nihilominùs ex alia subsequuta declaratione anni* 1598. *non applicationem sed exequutionem tantùm similium legatorum procurat,* ut sequitur *in dicto Compend. fol.* 34. *in fine.* Estque generale in qualibet 45
materia, quòd resolutiones posteriores semper prævalent anterioribus, ut de dispositionibus quibuscumq; firmavit *Rot. in Aven seù Carpetoraten. Collegii* 4. *Maii* 1711. *§. Certiùs autem cor. Molin.* & de *Rotæ decis.* observat *Emerix. jun. dec.* 495. *num.* 1. & de resolutionibus Sacr. Cong. advertunt *Sylver. in Opusc. opusc.* 2. *de Declar. Card. num.* 11. *fol.* 283. *Pignatel. consult.* 107. *num.* 14. *tom* 1. *& Rot. in Melev. Decr.* 22. *Martii* 1707. *§. fin. cor. Ansald.*

Multò minùs locus esse potest prætensæ applicationi hæreditatis in beneficium ejusdem R. F. & consequenter dd. de Vidaschis, qui ejus Jurium assecessionem reportarunt, sub prætextu quòd in Testamento dicti Co. Laurentii scriptus non fuerit hæres certus, dùm Puellæ, in Urbe monacandæ, ab eo institutæ hæredes, remanent in obscura, & generali incertitudine, & dependent non à vo- 46
luntate Testatoris, sed ab illa Eligentis, seù Executorum testamentariorum.

Primò, quia hujusmodi institutio hæredis ex Juris dispositione substinetur, juxta *Tex. in leg. Si quis ad declinandam Cod. de Episc. & Cleric.* de quo infra, & quòd magis est, 47
in nulla ex resolutionibus hujus Sacr. Cong. habetur, quòd ex defectu hæredis certi, hæreditas destinata ad pias causas certas, & pia opera, æqualiter certa, R. F. juxta illius privilegia applicentur.

Secundò, quia nequaquam dici potest, quòd Puellæ institutæ hæredes remaneant in obscura, & generali incertitu- 48
dine, & sint omninò incertæ; Quamvis enim quoad ad earum individua à principio incertæ videantur, sunt tamen certæ quoad speciem, nam Testator non instituit Puellas in genere, ut inculcatur, sed Puellas de certa specie, illas scilicet, quæ quolibet anno Moniales in Urbe fieri volunt, quævè postea mediante nominatione ad certitudinem, & individuum reducuntur, & ideò hæredes certæ dici debent ex animadversis per *Pasqualig. de Sacrif. nov. leg. quæst.* 995. *per tot.* & ex firmatis per *Rot. dec.* 1008. *num.* 5. 49
cor Coccin. & in Rom. Fideic. de Ruspolis 23. *Junii* 1648. *§. Altera coram Rondin.* impressa *apud Bertacchin. Vot dec.* 119. *num.* 12. & concordat *eadem Rot. dec.* 162. *num* 12 *par.* 8. *rec. & cor. Cerr. dec.* 295. *num.* 3. *& decis.* 312. *num.* 1. Adeò ut si daretur casus, quòd Urbis Puellæ, quæ uno anno, ex. gr. & sic de aliis annis sequentibus; Moniales fieri volunt in 50
eadem Urbe simul convenirent, & coram quocumque Judice Ordinario Romanæ Curiæ comparerent, & utì hæredes institutæ ab eodem Co. Vidasco peterent Immissionem ad illius bona hæreditaria, adhoc ut ex illius fructibus, qui dicto anno percipiuntur ex illius hæreditate, possent religiosum habitum suscipere, certum, & indubitum est, quòd nullus Judex eisdem petitam Immissionem denegare posset, dum illarum vocatio ex claris, & indubitatis Testamenti verbis resultat, ideòquè sufficeret dumtaxat, quod haberent qualitatem, volitam ab eodem Testatore, determinationem scilicet se in Urbe monacandi, quæ ab earum voluntate dependet.

Nec

Nec dicatur, quòd Puellæ prædictæ, utpote Jus haben-
tes utì singulæ ad consequendum dumtaxat Subsidium do-
tale ex fructibus hæreditatis persolvendum, Jus aliquod non
51 habeant in proprietate bonorum hæreditariorum, & proin-
dè sit locus applicationi hæreditatis favore R.F. & dd. de Vi-
daschis illius prætensorum Cessionariorum vigore alterius
declarationis hujus Sac. Congr. impressæ *in Compend. Vesp.
fol.* 19. §. 4. quòd in casu, quo alicui certæ personæ, vel loco
Jus aliquod ex dispositione Testatoris in proprietate acquisi-
tum non sit, legata pro maritandis Puellis, etiam si perpetua
sint, in totum pro Fabrica exigantur.

Ultra quòd enim ex animadversis supra prædicta declara-
tio, utpotè edita insimul cum alia, de qua supra facta fuit
mentio de anno 1579. fuit revocata, vel saltem modificata
52 ab alia subsequenti resolutione, emanata ab hac ead. Sacr.
Cong. de anno 1598. & impressa *in eod. Compend fol.* 34. §. 5.
per quam expressè demandatum extitit, quod annua pia le-
gata pro pauperibus Puellis nuptui tradendi decurrenda in
futurum eisdem Puellis integrè concedantur, ibique adnota-
tur, quòd Fabrica curat exequutionem Legatorum hujusmo-
di dotium, etiam incertis Puellis factorum, ut sequendo hanc
individualem hujus Sacr. Congregat. declarationem pro
53 constanti admisit *Rot. in Rom. Fideicom. de Ruspol.* 10. *Junii*
1686. §. *Et pro cor. Rond.* cujus verba registrata fuerunt supra.

Certum, & indubitatum est, quòd, aut Puellæ monacan-
dæ Jus habent etiam in proprietate bonorum, dum pro cer-
tis hæredibus sunt habendæ ex firmatis in cit. *dec.* 1008. *Coc-
cin.* & noster Testator voluit ejus dispositionem valere etiam
54 vigore fideicommissi, ut habetur *in §* 15. illius Testamen-
ti; Ideoque eædem Puellæ jure fieicommissi altera alteri suc-
cedere deberet, hoc enim importat onus injunctum dotandi
Puellas quolibet anno, quia hujusmodi onus inducit de Jure
55 perpetuum fideicommissum, *Bursat. consf.* 227. *num.* 49. *Rot.
cor. Otthob. dec.* 177. *num.* 21. *& in rec. dec.* 474. *num* 2. *par* 18.
tom. 2. & consequenter unaquæquè ex ipsis statim ac per no-
minationem ad certitudinem, & individuum est redacta,
habet Jus etiam in proprietate bonorum, cum fideicommis-
sarius dicatur, & sit verus hæres *Magon. dec. Florent.* 91. *n.*
34. & in nostris terminis *Rot. apud Bertacch. Vot. dec.* 119. *n.*
10. *vers. Omisso.*

Aut Jus prædictum in bonorum proprietate spectat, tam
ex dispositione Juris, quàm ex voluntate Testatoris ad Ar-
56 chic. Agonizantium Urbis, ad quam unicè respexit Testator,
eidem de facto relinquendo ossa propria, memoriam sui,
suæque familiæ in sepulcrali inscriptione, Cappellanias per-
petuas, ac demum selectionem Puellarum, Dotiumque di-
stributionem post obitum propriæ Sororis, & ideo totaliter
insubsistens est contraria instantia applicationis ex isto ca-
pite prætensæ.

Et quidem ex Juris dispositione nulla cadere potest diffi-
cultas, quòd Jus in proprietate bonorum pertineat ad eam-
dem Archic. *Textus* est æquè famosus, ac literalis *in leg. Si*
57 *quis ad declinandam C. de Episcopis, & Cler.* in quo æquè
pius, ac providus Legislator sancivit, quòd si ad declinan-
dam legem falcidiam instituantur hæredes Captivi, vel Pau-
peres, valet institutio, nec vitiatur propter incertitudinem
& in primo casu Episcopus capit hæreditatem, & distribuit:
in secundo verò, si in loco sit aliquod Hospitale Pauperum
pertinet ad illud, si verò nullum adest Episcopus capiat, tan-
quam hæres, & distribuat, & in fine concludit: *Hæc tamen*
58 *omnia* (sunt verba præcisa Textus) *locum habere sancimus,
quando non certi Xenones, vel certi Procbotrophii, vel cer-
tæ Ecclesiæ nominatio à Testatore subsequuta est, sed incertus
est ejus sensus. Sin autem in personam certam, venerabilemvè
certam Domum respexerit, ei tantummodo hæreditatem, vel
legatum competere sancimus, nulla falcidia nec in hac parte in-
tercedente,* quem sequitur *Rot. dec.* 1008. *cor. Coccin.* ibi: *Re-
lictum enim pro redimendis Captivis, & maritandis Puellis,
est certum, & Episcopus de Jure est Exequutor, & loco hæredis:*
Unde cùm Comes Laurentius præcisè, & unicè respexerit
59 eandem Archic. Agonizantium, in controversiam revocari
nequit, quòd ad nostrum effectum ipsa tanquam hæres pro-
prietaria haberi debeat.

Ex dispositione autem ejusdem pii Testatoris clarè resul-
tat, quòd Jus in proprietate bonorum penes eandem Archic.
60 residere debeat, nam in principio ejus Testamenti, in quo
eidem Archic. jus nominandi prædictas Puellas reliquit, ex-
pressè declaravit, quòd illud condere decreverat ad hoc, ut
ejus facultates juxta illius voluntatem ab ejus hærede, & E-
xequutoribus testamentariis distribuerentur ibi: *ho determi-
minato anche Io con il presente Testamento esprimere la mio vo-
lontà, sopra tutte, e singole mie facoltà, acciò secondo il mio vo-
lere siano dal mio Erede, & Essecutori testamentarii distribui-
te:* Cùmque indistinctè, & promiscuè nominaverit hære- 61
dem, & Exequutores testamentarios, semper connexos, &
unitos, pernecessè dicendum est, sub nomine hæredis intelle-
xisse Archic. prædictam, cui curam, & Jus faciendi dictam
distributionem post obitum propriæ Sororis delegavit, dum
id minimè verificari poterat in Puellis, ab ipso institutis, quæ
dotalia Subsidia distribuere non poterant, sed potiùs illorum
distributionem de manibus heredis recipere debebant.

Id ipsum replicavit in multis aliis subsequentibus capitibus
ejusdem Testamenti, in quibus disposuit, tam circa funus,
& Lapidem sepulchralem, quàm circa celebrationem Mis- 62
sarum, distributionem eleemosynæ Pauperibus ejus Paro-
chiæ, & erectionem Cappellaniarum, loquendo semper cum
eadem unione, & comprehensione hæredis, & Exequuto-
rum, ibi: *Ordino, e comando al mio Erede, & Essecutori testa-
mentarii,* & ibi: *Ed in oltre il mio Erede, & Essecutori testa-
mentarii siano tenuti a far fare una Lapide, con la mia Ar-
ma.* Et ibi: *Dall' infrascritti miei Eredi, & Essecutori testa-
mentarii si faccino celebrare Messe, quante se ne potranno avere.*
Et ibi: *L'infrascritti miei Eredi, & Essecutori testamentarii
diano per elemosina a povere Persone della mia Parochia per
una sol volta scudi* 50. Et ibi: *Si debbano eriggere due Cappel-
lanie Laicali, e amovibili ad nutum nella d. Chiesa degl' Ago-
nizanti da dd. miei Eredi, & Essecutori testamentarii dentro il
termine d'un anno dopo la mia morte.*

Quæ omnia à Puellis, ab ipso institutis, adimpleri nequi-
bant, dum tempore, quo omnia prædicta erant explenda,
nominatio Puellarum facta esse non poterat, cùm distribu- 63
tio Subsidiorum dotalium fieri debeat ex residuo hæreditatis,
solutis Legatis, & sequuta erectione Cappellaniarum, ut
habetur ex §. 14. ibi: *però detratti, e pagati tutti li sopradetti pe-
si, e Legati, di tutto quello, che frutterà il resto della mia eredi-
tà &c.* Undè ex toto contextu, ac tenore Testamenti elici-
tur qualis verè fuerit intento, & voluntas dicti Co. Lau-
rentii, qui unicè prospexit eidem Archic. & pro certo est
admittendum, quòd dicta Archic. quamvis nominatim non
declarata hæres, fuit ab ipso semper considerata utì hæ-
res, proprietaria, & tanquam talis ad effectum distribuen-
di Subsidia dotalia, juxta illius voluntatem haberi debet, se-
cundùm theoricam *Bartol. in l. Alio hærede num.* 6. *ff. de A-
lim. & cib. legat.* ibi: *Item cum nemo est institutus, si Testator* 64
*jussit bona sua distribui inter Pauperes per suos Exequutores, isti
tunc habent vim hæredis,* & latiùs *in consil.* 26. *numer.* 1. *&
per tot. lib.* 1. quem in nostris terminis sequitur *Rot. dec.* 1008.
num. 3. *cor. Coccin.*

Et generaliter, quòd quibuscumque modis appareat vo-
luntas Testatoris, qnando hæc respicit piam causam, sem-
per punctualiter exequenda sit, & utì legale Testamentum 65
habendum probant *Molin. de Just. & Jur. tract.* 2. *disput.* 134.
lit. C. & disp. 248. *in princ.* ibi: *Testamentum, in quo hæres
non instituitur, est eo ipso nullum; Quando tamen testamen-
tum conditum esset ad pias causas, in quo, vel anima defuncti
esset hæres instituta, vel Pauperes Christi, nullo instituto hæ-
rede, concedunt Doctores communiter, validum esse tale testa-
mentum, in quo ad ea omnia exequenda aliquis, aut aliqui
Exequutores universales solent constitui Valasc. consult.* 68. *n.*
7. *Tiraqu. de Privil. piæ Caus. privil.* 64. *per tot. Dian. coor-* 66
din. tom. 6. *tr.* 8. *resol.* 30. *per tot. & Carol. Ant. de Luc. de Hæ-
red. Conf. c.* 173. *per tot.*

Non attento, quod omnia hæc exarata non legantur in
Testamento cum tali, tantaque claritate, ut nullam admit-
tant dubietatem: Regulare enim est, quòd institutio hære- 67
dis si malè concepta dignoscitur, tamen non nocet, sed suf-
ficit, quòd quocumque modo appareat de voluntate Testato-
ris instituendi nostram Archic. ad Textum *in l. Quoniam in-
dignum C. de Testam Clar. in §. Testamentum q.* 44. *Panimol.* 68
dec. 90. *annot.* 2 *num.* 20. *&* 21. *Rot. dec.* 25. *numer.* 13. *par.*
13. *recent. & coram Dunozet. decis* 491. *à nu.* 10. *& in Rom.
Immis.* 29. *Aprilis* 1709. §. *Neutiquam cor. Molines, & in Rom.
Hæred.... Feb.* 1715. §. *Minus etiam cor. Crispo* ibi: *Verum quan-
do etiam institutio hæredis in aliquo malè concepta dignoscere-
tur, nihilominus hodiè non amplius illa verborum solemnitas* 69
*requiritur, quæ de Jure antiquo pro heredis institutione erat ne-
cessaria, sed quæcumquè verba sufficiunt, dummodo ex illis vo-
luntas Testatoris colligatur.*

Atque hoc ipsum potiori Jure procedere debet in casu
nostro, in quo habemus, quòd consimiles dispositiones do-
tationis Puellarum causativè relinquntur Confraternita- 70
tibus, & Locis piis, & emolumontum institutionis non spe-
ctat ad ipsas Archic. sed ad Puellas dotandas. Inde facile
est, quòd noster Testator Legum ignarus, videndo quòd
juxta

juxta suam voluntatem nostra Archic. nihil aliud habere de-
beat, nisi nudum Jus Institutionis, & nominationis, & emo-
lumentum totum conferendum esset ad favorem Puella-
rum, indè abusus fuerit verbis Institutionis dirigendo illa ad
Puellas, tanquam capientes utilitatem ejusdem Institutio-
nis, non autem ad Archic. licèt in mente habuerit dispone-
re secundùm modum, quo sunt conceptæ aliæ dispositiones
favore piorum Locorum, ut scilicet Jus Institutionis sit Ar-
chic. & utilitas ejusdem sit Puellarum monacandarum, &
proinde Jus talis dispositionis relictum fuit Archic. ibi: *Ap-
partenga all'intera Banca delli Guardiani, o maggior parte di
essa di detta Archic. degli Agonizzanti:* Quæ voluntas dispo-
nendi secundum communem consuetudinem, & secundùm
Juris regulas facit certam hæredis institutionem in nostra
71 Archic. *Ad Text. in leg. Certiff si cert. petat.* & firmata *per Rot.
decis. 3. num. 9. penes Balduc. ad Consil. Ramon. tom. 4. & in
Majoricen. Success. 15 Junii 1710. §. Et fine coram Aldrovan-
do*, ibi: *Cautum idcirco est, ut quotiès versatur aliqua dubie-
tas circa personam hæredis, vel substituti, recurrendum sit
ad regulas, & sensum Juris communis, juxta quem certum
dicitur omne id, quod ex circumstantiis subjectæ materiæ ad
certitudinem reduci valet.*

Et in terminis ad præcisum effectum excludendi R.F. be-
72 nè eadem *Rot. decis. 450. num. 11. part. 10. recent.* ibi: *Et hinc
etiam non relevat Cessio à R.F.S. Petri per illos reportata, quia
nullum Jus illi competit, quando ex conjecturata, & verisimi-
li mente Testatoris certitudinariè constat de persona hæredis,
ab eo universaliter instituti, & patet ex multiplicatis Summo-
rum Pontificum Constit.*

Transeunt in evidentiam ex eo: quia Guardiani pro
tempore nostræ Archic. habentur destinati à Testatore in
perpetuum pro executione ejus piæ dispositionis, quemad-
73 modum habetur non solum ex Testamento, sed clariùs in
declaratione, emissa ab eodem Testatore, ibi: *Che doppo
la morte de medemi sarebbero stati li Sig Guardiani pro tempo-
re della Ven. Archic. degl' Agonizanti.* Undè cùm Exequu-
tores perpetui hujus piæ dispositionis sint destinati dd. Guar-
diani, nescitur quo Jure prodeat in scenam R.F. cùm indu-
bitatum sit, quòd Exequutores Testamentarii in Causa du-
biæ, aut deficientis institutionis habeantur loco hæredis, &
ad eos spectet distributio, ut, pluribus cumulatis, probat
Carp. de Exequut. lib. 3. cap. 9. à num. 38. ibi: *Si Testator sub
nomine Exequutoris, vel Comissarii designare, & compre-
hendere voluit hæredem, & ex voluntate ejus hoc evidenter
apparet ex conjecturis, & præsumptionibus, in Testamento
scriptis &c tunc talis Commissarius loco hæredis substantia,
& effectu considerandus erit, ac si expressim sub nomine hære-
74 dis constitutus esset*, quæ omnia re maturè perpensa ad-
misit *Rota in dict. Majoricen. Successionis 16. Junii 1710. §. Ex
his posito coram Aldrovando*, ibi: *Etenim cùm nullus alius
reperiatur hæres scriptus, quipiam hanc suam dispositionem
exequutioni demandare possit de Jure pro hujusmodi effectu suc-
cedere deberent Executores Testamentarii, qui habentur loco
hæredis, & idcirco ad eos spectaret adimplere Testatoris vo-
luntatem, distribuendo hæreditatem in operibus piis:* In cu-
jus decisionis casu agebatur de Testatore, qui instituerat
Animam suam, & pro ea D.N.I.C.

Quin obiici valeat, quòd perpetuitas hujus Exequuto-
riæ testamentariæ non videatur benè expressa in Testamen-
75 to, in quo solùm Exequutores vocantur Cavalletus, &
Meola, & Guardianis assignata fuit perpetua nominatio
Puellarum.

Quia ultra quod Exequutoria videtur ex mente dispo-
nentis data etiam Guardianis vigore juris nominandi Puel-
76 las, quod importat exequutionem Testamenti; Adhuc
etiam, cùm adsit declaratio ejusdem Testatoris, nihil ulte-
riùs dubitandum est de qualitate Executoriæ, concessæ
nostris Guardianis ex trito Juris principio, quòd Testator
declarare possit suam voluntatem; Quinimò cùm hæc de-
claratio posterior concordet cum verbis Testamenti, licèt
verba Testamenti essent impropria, per posteriorem decla-
rationem evadunt propria, & clara, ad firmata *per Rot. in
77 Hæredit. 25. Novembris 1715. §. Concordat coram Falcon.* Et
in nostris terminis, quòd hujusmodi declarationes suffi-
ciant ad excludendum Jus R.F. eadem *Rot. in Roman. Legati
4. Junii 1717. §. Quoniam coram Ansaldo.*

Imò dict. attestatio, non solùm habet vim declarationis;
78 Sed cùm sit facta coram duobus Testibus pro pia Causa,
habere potest etiam vim dispositionis ad *Text. in cap. Relatum
ill. de Testam.* quem exornant *Andreol. controv. 356. num. 9. &
9 10. coram Burat. decis. 475. num. 12. & coram Cerr. decis. 511.
num. 17.* ubi Textum extendit etiam ad casum, in quo de-

fecisset interventus Testium, & Causa pia fuisset tantum-
modò substituta, ut legitur *num. 18.*

Itaut etiam si præcisa intentio Com. Testatoris tàm clarè
non eliceretur ex tonore illius Testamenti, exuberaret ad
interpretationem, & intelligentiam dubiæ illius volunta- 80
tis dicta attestatio duorum Testium Sacerdotum, & omni
exceptione majorum, quorum unus erat illius Confessarius;
cùm in similibus etiam singulari dicto unius, & simplicis 81
Testis deferatur *Castr. cons. 395. num. 8. lib. 2. Rot. coram Cerr.
decis. 395. num. 10. & decis. 312. num. 4.*

Observando præcipuè illorum Sacerdotalem qualitatem,
quæ operatur, ut dictum unius Sacerdotis æquivaleat de-
positioni duplicis Testis, ex firmatis *per Rot. decis. 384. num.* 82
*2. coram Priol. & decis. 83. num. 27. coram Ansald. & decis.
592. num. 23. part. 19. recent. & in Viennen prætens Spons. 22.
Januarii 1705. §. Evidenter coram Kaunitz, & in Roman.
Hæred. Februarii 1715. §. Hancque coram Crispo.*

Et in præcisis terminis nostri casus eadem *Rot. in Roman.
Fideicom. de Ruspolis 13. Junii 1687. §. Et hæc omnia coram* 83
Molines, ibi: *Et hæc omnia longè faciliùs DD. amplexi sunt,
attentis depositionibus Parochi, & Hortensii de Rubeis, &
præcipuè illa Parochi, qui non semel, sed pluriès testatur,
hanc fuisse Alexandri voluntatem, quòd decedente Bartholo-
mæo sinè filiis, bona pervenirent ad Societatem substitutam,
quibus uti informatis de voluntate Testatoris valdè deferen-
dum est Em. Cerr decis. 295. num. 10. & decis. 312. num. 8.*

Ex his igitur clarè patet, quòd totaliter insubsistens est
prætensio R.F. pro applicatione hæreditatis Com. Vidaschi; 84
Sed quatenus etiam per insubsistentem hypotesim aliquod
adesset dubium, quod non credimus, omne arbitrium ca-
piendum esset pro illius exclusione, ea ratione, quia quan-
do pium opus potest adimpleri per modum verum, à Testa-
tore volitum, non est recurrendum ad fictum, & subsidia-
rium: Piæ siquidem disponentium, seu Benefactorum vo-
luntati fides illibata servanda est, juxta præcisa verba Con-
greg. Concil. *in Decret. super celebr. Missar.* confirmatis *à S. M.
Innoc XII.* ibi: *Piæ disponentium, seu Benefactorum volun-
tati fides illibata servetur, ac Defunctorum animabus integra* 85
*præstentur suffragia, itidemque Deo major gloria, & Eccle-
siis præstantior cultus reddatur.*

Inter acerba siquidem mortis discrimina summa Justiniani
clementia guttam hanc consolationis languentibus morta- 86
libus generosissimè infundere voluit, ut suprema Morien-
tium elogia ipsismet Imperialibns sanctionibus essent æqua-
lia, utquè proinde moriens homo in Testamento, tanquam
Imperator, leges condere posset, ut generaliter videre *est
in §. Disponat Auth de Nup.* & apud *Adden ad decis. 632. num.* 87
150. part. 4 tom. 3. recent. & in nostris terminis advertit *Sim.
de Petr. de Interpr. ult. volunt. lib. 1. dub. 2. num. 68.* Nihil pro-
ptereà magis cordi esse debet, quàm ut piæ Morientium di- 88
spositiones punctualiter exequutioni demandentur, ut di-
citur *in leg. 1. Cod. de Sacros. Eccles.* & ad rem observat *Rota
decis. 293. num. 8. coram Royas, & in Sabinen. Elect. Juvenis
9. Martii 1714. §. Nihil enim coram Crispo.*

Præcipuè quando istæ unicè directæ sunt in suffragium
animarum Defunctorum, respiciunt Divinum cultum, &
pudicitiæ conservationem, ut ampliando regulam, supra 89
positam, & ulteriùs observando, quòd aliàs retraherentur
Fideles à piè disponendo, observant adducti *per Ricc decis.
24. part. 2. & Rot. decis. 157. num. 8. part. 17. recent.*

Quæ omnia in longè duriori casu commendabili pietate,
& zelo admisit hæc *Sac. Congreg. in Imolen. Applicat. 6. Mar-
tii & 22. Julii 1707.* cum rescripto: *Non intrare Privilegia
R.F.* ut videre est *in tom. 1. part. 2. discept. 31. per tot.* & signan- 90
ter *num. 8. & 9 & num. 57.*

Ex quibus corruente Jure R.F. cedentis, corruit etiam
Jus illorum de Vidasch. illius Cessionariorum, quia isti non
possunt habere majus jus, ac sit illud R.F. ut, omissis ge- 91
neralibus, in nostris terminis firmavit *Rot. decis. 321. num.
3 & 7 coram Caval. & decis. 350. num. 11. part. 19. recent. & in
Roman. Loc. Mont. 11. Januarii 1715. in fine coram Card.
Scotto.*

Die 9. Julii 1721. Ponente R.P.D. Sergardo Œconomo,
proposito in Congreg. Fabricæ dubio: *An sit locus applica-
tioni hæreditatis Comitis Laurentii Vidaschi pro illarata,
in qua Hæredes universales sibi scripsit Puellas, in Urbe mo-
nacandas*, responsum fuit *Negativè.*

DISCEPTATIO III.

Sypontina nullitatis Concurſus,

PRO

Antonio Maſella,

CUM

Vincentio Muto.

ARGUMENTUM.

Concurſus, factus coram Examinatoribus Synodalibus cum intèrventu alterius non Synodalis, quando nullus ſit: Appellatio à mala Relatione Examinatorum quando, & quomodo admittenda ſit; Et qualiter probari debeat gravamen ad hoc, ut eadem appellatio admittatur in ſuſpenſivo, vel in devolutivo: Adducuntur reſolutiones quatuor dubiorum, per viam legis generalis deciſorum à Sac. Congreg. Concilii in hac materia.

ANtonio Maſellæ, appellanti à mala relatione Exami-
1 natorum Eccleſiæ Sypontinæ, ſuccurrendum eſt mediante conſueto remedio deſtinationis novi examinis, juxta notiſſimam Conſtitutionem S. Pii V. in Bullario novo *ſecundo la 33. in ord* §.7. ibi: *Poſſint ii, qui rejecti fuerunt à mala electione hujuſmodi ad Metropolitanum &c. aut aliàs ad ipſam*
2 *Sedem Apoſtolicam appellare &c. & præelectum ad novum examen &c. provocare*, ut in illius ſequelam pluriès firmavit *Rota*, & ſignanter *coram Priol. deciſ. 311. n. 1. & cor. Celſ. dec. 5. n. 10. & in reccent. deciſ. 105. num. 1. & 2. par. 10.* & de praxi hujus Sac. Congr. teſtatur *Pignatel. tom. 4. conſult. 137. num. 1.* Ea ratione, quia tale examen reputatur optimus modus detegendi ſcientiam, & habilitatem præelecti, vel reprobati, ut advertit *Lotter. de Re benefic. lib. 2. quæſt. 31. num. 116. & ſeqq. &*
3 *Rot. deciſ. 527. num. 4. & deciſ. 538. n. 2. cor. Ludoviſ. & deciſ. 393. n. 15. coram Celſ & deciſ. 196. n. 16. par. 19. recent & Syracuſana Prepoſituræ 26. Junii 1697. §. Moti ex eo coram Muto apud D. Piton. diſcept. Eccleſ. 13. à n. 49. & 20 Novembris ejuſdem anni quæ ſunt* impreſſæ ubi ſupra pag. 173. & in hac materia ſunt magiſtrales.

Abſque eo, quòd obſtet per dict. novum examen poſſe ſo-
4 lummodo deduci notitiam doctrinæ appellantis, quæ non ſufficit ad redarguendum de irrationabilitate judicium Epiſcopi, ex quo ille potuit ex aliis cauſis moveri ad dictam præelectionem, & rejectionem reſpectivè.

Quia pro remotione objecti diſtinguendi ſunt duo caſus, ſeu duæ partes Pianæ Conſtitutionis, quarum prima conti-
5 netur in verbis, ſupra regiſtratis, quæ cum clarè determinent, locum eſſe novo examini, non eſt ulteriùs immorandum circa illorum, interpretationem, in puncto *Rota dict. deciſ. 105. num. 6. & 7. part. 10 rceent.*

Secunda verò pars ejuſdem Bullæ, reſpiciens collationem
6 ipſam Parochialis, colligitur ex illis ſequentibus verbis; *Et conſtito de priori eligentis irrationabili judicio, eoque revocato, Parochialis magis idoneo conferatur.*

Reſpondemus igitur, in præſenti non agere de hac 2. par-
7 te ſuis loco, & tempore diſcutienda, ſed de priori, ad hoc ut cognita habilitate, & ſcientia Maſelli gradatim deveniamus deinde ad petitionem Parochialis, oſtendendo in reliquis irrationabilitatem judicii Epiſcop. juxta praxim de qua *Barboſ. de Paroch. part. 1. cap. 2. n. 248 & ſeqq. & Garz. de Benefic. par. 1. cap. 2. n. 252. Adden. ad Pamph. deciſ. 115. num 4. verſ. Præelectus*, ubi refert plures reſolutiones hujus S. Con-
8 greg. & ex profeſſo articulo maturè diſcuſſo firmavit *Rota in dict. dec. 5. per tot. coram Celſ. & deciſ. 105. parter per tot. par. 10. recent.* in quibus referendo plures reſolutiones hujus S. Congreg. teſtatur Sac. Rota hanc eſſe ejuſdem ſententiam, quam reverenter, ut ſolet, veneratur, & amplectitur, *& in Verulana Parochialis 2. Maii 1679. ferè per tot. coram Card. Viccecom.*

Eò autem faciliùs ſperamus fieri voti compotes, quo con-
9 currit nullitas præcedentis examinis, & datur non levis fumus injuſtitiæ, tàm approbationis Muti, quàm reprobationis Maſellæ.

Patet nullitas, ſivè attendantur actus præparatorii ad
10 examen, ſivè examen ipſum. Quoad præparatoria, cùm *in Conc. Trid. ſeſſ. 24. de Reform. cap. 18.* expreſsè caveatur ibi: *Jurentque omnes Examinatores ſcilicet ad Sancta Dei Evangelia, ſe quacumque humana affectione poſtpoſita fideliter munus exequutores ſſ. &c.* communiter affirmarunt Doctores, quòd omiſſio dicti juramenti inficiat ipſo jure Concurſum, itaut dicatur nullus, & reiterandus, ut videre eſt apud *Lotter. de Re benefic. lib. 2. quæſt. 31. n. 92. Barboſ. ad Concil. dict. ſeſſ. 24.* 11
cap. 18. num 105. Filliuc. Oper moral. tract. 41. de benefic. Eccleſ. cap. 4. n. 153. Ventrigl. in Prax. tit. de Collat. Paroch. annot 5. §. 1. num. 38. Card. de Luc de Paroch. diſc. 3. num. 4. & diſc 37. n. 14. Rota coram Duran deciſ. 362. n. 8. & coram Dunoz. jun. dec. 666. num 2. Et tamen illud in præelectione Muti non fuit præſtitum, neque ab Examinatoribus Synodalibus, neque à ſubrogatis ab Epiſcopo, & propterea nullitas concurſus remanet concludenter probata ex adductis à *Ventrigl. in praxi dicto tit de Collation. Paroch. annot. 5. §. 1. num. 44.*

Clarior eſt altera nullitas, ſi conſideretur examen ipſum, in quo præter duos Examinatores, in ultima Synodo à 14. annis celebrata deputatos, intervenit alter, qui non erat talis, nimirum Vicarius Generalis, ex qua mixtura Exami- 12
natorum Synodalium, & non Synodalium Concurſus nullo modo ſalvari poteſt ab evidenti nullitate, ut in terminis conſiderant *Sabell in Samm. Verb. Electio n. 8. Maſſobr. in Prax. ha-* 13
bend. Concurſ. requiſ. 3. dub. 5. n. 2. & requiſ. 13. dub. 1. ubi refert reſolutionem hujus Sac. Congreg. *Barboſ. ad Concil. ſeſſ. 24. de Reform. cap. 18. n. 78. Corrad in Prax benefic. lib. 3. cap. 3. num. 32. verſ. Ac vero*, ubi de conſtanti opinione Rotæ, & hujus Sac. Congreg. *Vener in Examin Epiſcop cap. 25. de Examin. Synod. n. 12 Lotter. de Re benef. c. lib 2. quæſt. 31. n. 70. Ventrigl.* 14
in prax. tit. de Collation. Paroch. annot. 5. §. 1. num. 29. Card. de Luc. de Paroch. diſc. 2. n. 5. & diſc. 3. n. 4. & diſcurſ. 37. num. 11. Pignatell. conſult. 422. tom. 1. ubi refert reſolutionem hujus S. Congreg. *in Umbriacicen. de anno 1655. & conſult. 21. num. 4. & 10. tom. 3. Rota coram Dunoz jun. dec. 666. n. 7. & dec. 697. n. 14.* 15
ubi quòd in his terminis utile per inutile vitiatur, *& coram Coccin. deciſ. 2138. num. 18. & coram Cerr. deciſ. 27. num. 11.*

Et in terminis Concurſus, habiti coram duobus examinatoribus Synodalibus, & Vicaro Generali Epiſcopi *Rota coram Bich. deciſ. 561. num. 9. & per tot.*

Etiamſi in noſtro Concurſu interfuerint Examinatores, in ultima Synodo deputati, quia quidquid ſit de duratione 16
illorum poteſtatis per adeo longum ſpatium 14. annorum, certum eſt, quòd attenta præmorientia, & abſentia aliquorum, illi remanſerunt illegitimi, ut notabilitèr obſervat 17
Sbrozzi de Offic. Vicar. in addit. ad quæſt. 211. ſub num. 5. Ea ratione, quia per mortem, vel abſentiam unius ex Examinatoribus Synodalibus expirat omnium Juriſdictio, ut benè 18
conſiderant *Ventrigl. in Prax. tit. de Collation. Paroch. annot. 5. §. 1. num. 43. Nicol. in Floſcul. Verb. Examen num. 1.* ubi refert ita deciſum ab hac Sac. Congr. *Galet. in Margar. caſ. conſcient. Verb. Examinatores, Maſſobr. in Prax. haben. concurſ. requiſ. 12. dub. 4. num. 3. Barboſ de Poteſt. Epiſcop. part. 3. allegat. 60. num. 49. & Rota coram Burat. deciſ. 362. num. 1.*

Quæ principalis concluſio eſt adeo vera, ut neque validum ſit examen, ſi in eo interveniant Examinatores depu- 19
tati in penultima, ſed non confirmati in ultima Synodo, ut referendo reſolutionem hujus Sac. Congreg. advertunt *Ventrigl. in Prax. tit de Collation. Paroch. annot. 5. §. 1. num. 30. Barboſ. de Paroch. cap. 2 num. 67. & in Summ Apoſtol. deciſ. Verb. Concurſus n. 9. Corrad in Prax. Benefic. lib. 4. cap. 3. num. 35. verſ. Sicut etiam.* Et in terminis examinis, habiti coram 20
tribus ex Examinatoribus Synodalibus, & altero non Synodali *Pignatell. conſult. can. 25. num. 2. & ſeq tom. 2.* ubi *num. 4.* quòd in hac materia utile per inutile vitiatur *Fagnan in cap. Maſſana num. 28. de Elect.* ubi quòd ita reſolvit hæc Sacr. Congregat.

Imò eadem nullitate laborat concurſus, factus in duobus Diœceſibus unitis, ſi Examinatores, pro una ex illis depu- 21
tati, interveniant examini, quod fit pro Parochia in alia Diœceſi exiſten. *Cad. de Luc. de Paroch. diſc. 3. num. 3. in fine Pignatel. conſult. canon 414. per totam tom. 1. & Rot. deciſ 2138. per totam coram Coccino.*

Nec dicatur, prædicta procedere, quando adſunt alii Examinatores Synodales, quorum interventus non curatur, ſe- 22
cus verò quando, ut in præſenti; aliqui ex illis moram alibi trahant, vel ſint mortui; Quia in hac materia adeſt diſtinctio communiter à Doctoribus approbata, & ab hac Sacra Congr. recepta, quòd ſcilicet, aut abſentia, vel mors aliquorum ex Examinatoribus Synodalibus contingit infra annum 23
confectæ Synodi, & cùm dicti Epiſcopi non teneantur illam pluriès in anno facere, poſſint cum conſenſu Capituli, aliquas perſonas graves, & doctas in illorum locum ſubrogare, & examen, coram ipſis habitum eſt validum *Vener in* 24
Examin Epiſcop. cap. 25. de Examin. Synod. nu. 6. Aut verò defectus, vel diſceſſus eorumdem ſupervenit poſt lapſum anni, & tunc examen nunquam ſubſtinetur, cùm ſibi debeat imputare Epiſcopus ſi in ſuo munere deficit, & Synodales Examina-

miniatores in Synodo non deputavit, ut in terminis consi-
25 derant *Vener. ubi supra num.7.& seq. Massobr. in Prax. habend. concurs. requis. 12 dub 6. Lotter. de Re benef. lib.2. quæst.31. num. 72. & quæst Ventrigl. in Prax. tit de Collation. Paroch. annot. 5. §. 1. num. 42. Novar in Summ. Bullar. comment. 35. super*
26 *Bulla Sancti Pii V. num.3. vers. Attamen*, ubi quòd secundum
hanc distinctionem fuit sæpè decisum ab hac Sacra Congreg.
Card de Luca in annot. ad Concil. disc. 32. num. 7. vers. Id autem, *& Rota coram Bich. decis.561. num. 6. & seqq.*

Unicum solummodo in hac secunda parte distinctionis
27 admittentes remedium præfati Doctores, recurrendi scilicet ad Summum Pontificem, vel hanc Sacr. Congreg. pro licentia, seu facultate subrogandi, juxta notam praxim, relatam à *Pignatel. consult 118. num.1. tom.1 & Nicol in floscul. Verb. Examen num.1. vers. Hodie tamen Rota in dict. decis.561.*
28 *num. 21. coram Bithio*, Quod tamen exadverso non docetur
fuisse practicatum in præsenti casu.

Quoad justitiam, & merita Causæ, sola confessio Oppositoris ingenuè fatentis ibi. *Sono Cacciatore &c. e quante vol-*
29 *te mi privo d'andare a caccia son morto &c.* sufficens erat ad illum repellendum ab essequutione controversæ Parochiæ, cùm venatio sit Clericis omni Jure prohibita, ut videre est *in canon. Qui Venatoribus*, *& in canon. An putatis dist. 86. cap. 2. de Cler. Venator. & Concil. Trident. Sess.24. de Reform. cap. 12. ante finem*, & pluribus cumulatis probat *Bellet. dis-*
30 *quisit. Cleric. part 1. §.19. de Disciplin Cleric. num.1.* Et quidem summa ratione, nedum quia per venationem distrahuntur Personæ Ecclesiasticæ à celebratione Divinorum Officiorum, sed etiam quia illi operam dantes, solent Eccle-
31 siæ redditus, Pauperibus postpositis, dare Canibus, quòd improbant omnes Sacri Canones, ut *in can. Episcopum*, *& canon. Omnibus dist.34. & cap.1. & 2. de Cleric. Venator.* & prosequitur *Bellet. ubi 6. num.2. & seq.* Nec non *D. Hieronymus in*
32 *explicat. Psalm. 9. vers. Quoniam ipse liberavit me de laqueo Venantium:* maximam considerat affinitatem inter venationem, & peccata, cum illis notabilissimis verbis: *Esau Venator erat*, *quia peccator erat*, *& penitus non invenimus in Scripturis Sanctis Sanctum aliquem Venatorem.*

Quæ si habent locum respectu omnium Clericorum quan-
33 tò magis respectu illorum, quibus demandata est cura animarum, nè *circa Ferarum &c. venationem potiùs invigilent*, *quàm circa animas*, ut ad propositum advertit *Rebuff. in Prax. benefic. tit. de Non promotis infra annum num.25. in fine.*

Nec sperare possumus Oppositorem desistere a dicto exercitio, quia attenta ejus inveterata consuetudine, vix cre-
34 di potest illam esse relicturum, maximè quia illi adeo tenacitèr adhæret, ut credat se brevi moriturum si à venatione desistat, & si ab illa non potuit abstinere in novendiali præparatorio ad examen, quandò venatio poterat ei esse im-
35 pedimentum ad assequutionem Parochiæ, quanam ratione hoc sperare fas est modo, quo illam possidet?

Nimia partialitas Episcopi erga eundem Oppositorem est adeò patens, ut ex quibuscumque responsionibus nunquam offuscari possit, illaque deducitur, ex pluribus facti circumstantiis. Ex Tabellario nimirum eidem transmisso ad se con-
36 tulendum in Palatio Episcopali; Ex declaratione publicè per Episcopum emissa, se omnibus modis velle, ut idem Oppositor esset Archipresbyter; Ex insolita, & præventiva denominatione Archipresbyteri in ipso ingressu Januæ Palatii, & antequam fieret examen, qui modus proceden-
37 di nedum deterruit alios Concurrentes ab examine, sed non levem scandali occasionem toti Civitati dedit, ut patet ex *Summario*.

Supposita hac patenti partialitate, nec non permanentia apud Episcopum per novem dies continuos antè examen
38 parum mirandum est de promptis, & adæquatis responsionibus, ejusdem Oppositoris, datis interrogationibus, ei factis per Vicarium Generalem, & quidem nedum respectu propositionum moralium; Sed etiam de verbis barbaris, & data forsan opera immutatis in examine Masellæ, ut est il-
39 lud Moatra, seu Mohatra, de quo *Laurentius Franciosinus in Vocabular. Hispan. dict. Verb. Mohatra*, & longè post hæc scripta *in meis instit. crimin. lib.2. tit.8. num.149.*

Et è contra facilè investigari potest ratio reprobationis Masellæ, cujus habilitas nedum præsumptivè deducitur ex qualitate Doctoratus, qua pollet, quamvè in his terminis considerandam monent *Lotter. de Re benefic. lib.2. quæst.31. num.136. Novar. in Summ. Bullar comment.45. Bullæ S Pii V.*
40 *num. 18. in medio Adden. ad Pamphil. decis. 115. num.4. vers. Doctor. Rot. decis.11. num.4. coram Ludovis.* Sed expressè probata fuerat, & in concursu admissa in antecedenti vacatione hujusmodi Parochiæ ut patet ex *Sum.* Et propterea illius re-

probatio redditur valdè suspecta juxta *Textum in cap. Accepimus de Ætate*, *& qualit. ordinand.* quem in his terminis se- 41
quitur *Rota in decis. 109 num.4. & seq. coram Arguell. & decis. 307. num. 2. coram Cels.* Qui enim pro tempore antecedenti judicatus fuit idoneus, non est verisimile, quòd deindè effectus fuerit inhabilis, ut prosequitur, aliis adductis *Rot coram* 42
Cels. dict. decis.307. num.3. & 4 Junctis præsertim aliis qualitatibus in his casibus solitis haberi præ oculis, nimirùm nota prudentia, bona indole, gravi ætate, morum maturitate, Populi ædificatione, & similibus, de quibus in gradu proportionato concurrentibus in Masella testes sunt 49. Sacerdotes,
in eorum attestatione data in Summar. Itaut meritò conqueri possit idem Masella non de defectu doctrinæ, & aliarum qualitatum, sed de sola propensione, & gratia Archiepiscopi Sypontini erga Vincentium, & applicentur huic casui verba *Rot. in Legionen Benefic. de Capillas 15. Febr. 1588. coram Card. Pamph.* ibi: *Et maximè quia ex circumstantiis facti non* 44
modicam conceperant suspicionem, *quòd huic repulsioni causam dederat nimia gratia ergà Garziam.* (erga Mutum possumus addere) quam refert *Arguell in decis.109 sub num 3.*

Die 14 Februarii 1693. proposita Causa in Congreg. Con- 45
cilii respond. *fuit*, *Concursum esse nullum.*

In hac materia Concursuum in eadem Congreg. Conc. *in Dubiis Concursuum 16 Novembr.* 1720. quatuor sequentia generalia dubia per viam legis definivit, & servari mandavit.

I. An in Concursibus, qui in posterum fient occasione vacationis Ecclesiarum Parochialium, præcipiendum sit, ut eadem omninò quæsita omnibus Concurrentibus proponātur,
& quod unusquisque ex Concurrentibus intra congruum 46
tempus assignandum, debeat in scriptis satisfacere quæsitis propositis, & an ulteriùs præcipiendum sit, ut unusquisque ex Concurrentibus sermonem scribat super Textu Evangelii omnibus Concurrentibus assignando. *Affirmativè per modum Instructionis.*

II. An, & quantum tempus præfigendum sit illis, qui intendunt appellationem interponere, vel à mala Relatione 47
Examinatorum, vel ab irrationabili judicio Episcopi. *Esse præfigendum terminum decem dierum ad appellandum.*

III. An ante concessionem novi examinis, Appellans à mala Relatione Examinatorum, vel ab irrationabili judicio Episcopi, in eo quòd attinet ad literaturam, debeat in 48
posterum docere de gravamine ex Actis primi Concursus, in quo tam suæ, quàm Concurrentium responsiones proprio charactere, unà cum Concionibus conscriptæ invenientur. *Affirmativè*, *& doceatur de gravamine*, *vel ex Actibus originalibus Concursus*, *vel ex forma authentica collationata ad formam Juris.*

IV. An ante appellationis admissionem, Appellans ab irrarionabili judicio Episcopi, non ex capite literaturæ, sed aliarum qualitatum, teneatur docere de gravamine, 49
aut ex Actis primi Concursus, aut ex aliis documentis, saltem extrajudicialibus ab ipso exhibendi. *Affirmativè.*

DISCEPTATIO IV.

Nullius Matrimonii.

Suppressis nominibus ex justa Causa, & data opera.

ARGUMENTUM.

Matrimonium, *contractum cum errore qualitatum unius ex Contrahentibus*, *qui redundet in errorem Personæ*, *an sit validum.*

UXorem, genere, ac opibus sibi superiorem appetens N.
N. ortus ex vilibus Parentibus, adivit quandam Ve- 1
tulam & fingens se natum ex qualificato Gubernatore Medicinæ Doctore, se affirmavit sesque jactavit possessorem pinguis Patrimonii, quod cum unico ejus Fratre dividendum esset, quodque ex Vinea, Pecudum grege Campis, ac Censibus constare asservit, adeo ut hisce simulationibus adacta Vetula prænominata, speciosas dicti Juvenis qualitates ubique enarrare non distulerit, & illicò invenit N. N. qui ejus unicam Filiam, tanto Juveni facilè obtulit nupturam. Non ita facilè tamen connubium acceptavit dicta filia, quæ erga alium Juvenem impatienti amore ferebatur: Primò namque sibi oblatas nuptias absolutè respuit, subindèque nec iteratis, ac importunis Patris, & Consanguineorum suasionibus adhæsit, ac demùm si consensit, utique inter gemitus, & suspiria consensit, quia perhorruit vocis

Genitoris, qui minabatur filiæ ejectionem è Domo propria
ejusque detrusionem in Conservatorium miserabilium Puel-
larum, ut fidem faciunt quatuor Religiosi Sacerdotes.
Invita igitur, & dolenti animo in d. N.N. consensit Puella
prænominata, & consensum non aliter explicuit quàm per
hæc verba: *Per non disgustare Voi altri, condescenderò à*
2 *quanto volete, pur che questo sia tale, quale si sa, e che voi altri*
me lo descrivete, così ricco, e di buona nascita, altrimenti non
lo voglio, veluti de auditu proprio testantur dicti quatuor
Sacerdotes, & medio juramento eadem Puella respondit Ex-
ploratori suæ voluntatis. Hujusmodi autem conditionis ex-
pressio per Puellam pluriès repetita, quamvis cautum red-
dere debuisset Genitorem, ut sedulò certiorari curaret de
origine, statu, & qualitatibus Sponsi, minimè tamen pro-
fecit; quia brevi dierum spatio Genitor oscitantèr Matri-
monii tractatum conclusit, & devenit ad extensionem Ca-
pitulorum matrimonialium, in quibus promissa filiæ des-
ponsatione eidem assignavit Dotem scut. 1200. & vice versa
Dotem assecurare, & restituere promisit nomine suo, &
ejus Patris idem Vir, supponendo ejus mandatum Procuræ
in Loco N. conscriptum.
In executionem dictæ promissionis subsecuta fuit Dotis
traditio, & paulò post duabus tantùm denunciationibus
præmissis, Matrimonium quoque contractum fuit; Et licèt
Sponsa sicuti antea, ità etiam in actu contractus suspiria
3 ederet, & dubietatem præseferens, non aliter intenderet
consentire in Sponsum, quàm uti filium Gubernatoris, uti
Medicum, & uti Divitem, qualem se se asseruerat, nihilo-
minùs Patris præsentiam formidans, liberè annuit; & Pa-
rocho interroganti, consensum, absque conditione expres-
sit, ut in eadem exploratione, & abindè post triduum N.N.
accessit ad domum Sponsæ, ibique degens per spatium
unius circiter Mensis matrimonium consummavit, &
Sponsam prægnantem reddidit.
Interim verò Sponsæ Pater, detectis mendaciis Sponsi,
gravi exarsit ira, & honorem sibi detractum plorans, à
propria Domo expulit Generum, qui secum vi duxit Uxo-
4 rem, & cùm ea in alia Domo se recepit. At conscientiæ
stimulis agitatus Sponsus imploravit opem, & consilium
ab ejus Parocho, qui auditis fraudibus adhibitis, ut connu-
bium captaret, & postmodùm audita Puella, quę uti decepta
conquerebatur, & asserebat, quòd utique cùm Sponso non
contraxisset, nisi ejus paupertatem ignorasset, illicò dubi-
tare cæpit de validitate Matrimonii, & ad instantiam dicti
Sponsi confecit supplicem Libellum, quo facti speciem sup-
pressis nominibus exposuit, & petiit per Sacram Pœniten-
tiariam declarari, *An Matrimonium validum esset*, vel po-
tiùs ratificatione indigeret, ut testatur Parochus ipse in
Summario & constat ex Memoriali, cujus exemplar da-
tum fuit in eodem Summario.
Et quia Sacrum illud Tribunal rescripsit, Matrimonium
5 indigere ratificatione, quæ tamen ab invita Muliere non
poterat de facili habere. Idcirco Sponsus adhibuit plures,
qui Puellam ad ratifidandum contractum hortarentur, sibi-
que persuadens, quòd hortationes profecissent, eandem
Puellam adduci curavit coram alio Parocho, qui eos con-
junxerat; Ubi verò Parochus vidit Sponsam stantem pe-
nes se, priùs Sponsum interrogavit, nùm Matrimonium
ratificare intenderet, & recepit responsum affirmativum;
Subindequè simili interrogatione exquirens voluntatem
Sponsæ, audivit audactèr, & alta voce sibi reddi respon-
sum per verba: *Io mi protesto avvanti a Dio &c. che non ho*
mai avuta intenzione di sponsarlo, che con condizione, che
fosse tale, come lo proponevano &c. ne l'ho mai voluto altri-
mente, e perche non è tale, io non lo voglio assolutamente.
Et quia Parochus hortatus fuit Puellam, ut sibi meliùs
consuleret, rursùs sibi responderi audivit. *Io non v'ho mai*
acconsentito, non lo voglio &c. Ideò post aliquam alterca-
tionem ejusdem Puellæ cum Sponso, jam attonito, divisit
eos, ut fidem facit unà cum aliis testibus Parochus ipse
in Summario.
Ægrè autem ferens Sponsus, quòd Sponsa ab ejus domo
recesserat, quòdquè solutæ Dotis restitutionem peteret ad
Sacr. Congreg. Concil. recurrit, & obtenta subscriptione
6 congrui dubii, non videt. axaudiendus, sed illius favorabi-
lem resolutionem sibi pollicetur Sponsa; quia validitas Ma-
trimonii satis excluditur ex facti serie superiùs exposita, un-
dè constat, quòd Sponsa erravit, & quòd illius error licèt
versetur circa qualitates accidentales, attamen vitiat con-
tractum Matrimonii, tùm quia redundat in errorem perso-
næ, tùm quia qualitates appositæ fuerint in contractu per
modum conditionis.

Erravit equidem Sponsa, quia putavit nubere Diviti, &
nupsit Pauperi; Et quia ducere voluit filium Gubernato-
ris, & nupsit filio vilis hominis: Errare enim, est, falsa pro
veris approbare *can. Quamvis dist.* 38. seù unum pro alio su- 7
mere, ut dixit *Azo in Summ. Cod. de Jur. & fact. ignorant. num.*
1. & 2. quem sequuti sunt *Dec. & Cagnol.* aliique plures relati
per *Menoch. lib. 6. præsumpt. 23. num. 4. & seqq.* Cùm autem nil
consensui magis repugnet, quàm error circa objectum, in
quod fertur consensus *leg. Si per errorem ff. de de Jurisd. omn.*
Judic. quia errantis nullus est consensus *leg. 2. ff. de Judic. &* 8
leg. Non idcircò Cod. de Jur. & fact. ignorant. cùmque nil ma-
gis ad Matrimonii substantiam exigatur, quàm Sponsi, &
Sponsæ mutuus consensus, quod Matrimonii contractus,
perficitur ad *Textum literalem leg. ff. de Sponsal. & cap. 13. 14.*
& seqq. eodem tit. lib. disp. 5. num. 1. Card. de Luc. de Matrim. 9
discurs. 8. num. 4. Idcircò propter defectum consensus in
Sponsa quæ erravit, Matrimonium irritum esse dicendum
est cum Doctoribus proximè citatis, & aliis inferiùs al-
legandis.
Nec ambigendum, quin Sponsa per errorem consense-
rit, & errori causam dederit dolus Sponsi, qui licèt esset fi-
lius N.N. non fassus fuit verum, asserendo *ch'era Figliuolo* 10
del Governatore &c. dove stava suo Padre, e sua Madre con un
Fratello piccolo, & un Zio, quale possedeva da cinque in sei
mila scudi, e che esso N.N. oltre avere una Vigna, Cambii,
quattro, o cinquecento Pecore, stava per avere &c. Uti enim
hisce speciosis qualitatibus præditus propositus fuit in Mari-
tum, ut testatur illa Vetula adhibita, uti mediatrix, cui
fidem adhibendam esse in specie, de qua agitur, dixit *Rot.*
coram Ludovis. decis. 351. num. 10. & coram Merlin. decis. 194. 11
num. 14. & in Bonon. Nullit. Matrim. 15. Junii 1676 §. De il-
lius coram Vicecom. & in Avenionen. Dotat. 19. Junii 1684. §.
Insuper coram Alberg. & apertè confirmant quatuor Sacer-
dotes testes de auditu proprio, quibus paritèr tanquam om-
ni exceptione majoribus credendum esse in punctualibus ter-
minis dixit *Rot decis. 262. num 13. & 14. coram Emer. jun. &*
in Bonon. Nullit. Matrim. 15. Junii 1678. §. Ad primum co-
ram Vicecom.
Error verò circa qualitates quidquid sit, an fraternizet
cùm errore servilis conditiones, ut post *Novar. consil. 2.* 12
num. 2. de Sponsal. tenuit *Barb. vot. decis. 19. num. 57.* ibi: *Quia*
error vilitatis, & ut ita dicam plebeitatis, quo præsertim Vir
creditur valdè nobilis, cùm sit plebjus, multùm accedit ad er-
rorem servilis conditionis: Attamen certè sufficit ad invali- 13
dandum Matrimonium, quando redundat in errorem per-
sonæ, ut originalitèr notavit *D. Thom. in Suppl. 3. par. quæst.*
51. art. 2. solut. 5. ibi: *Si error nobilitatis, vel dignitatis redun-*
det in errorem personæ, tunc impedit Matrimonium: quem 14
sequuti sunt Theologi, relati per *Barbos. Vot. 9 à num. 73.*
ad num. 80. quibus addi possunt *Coninch. Oper. Moral. disp.*
31. num. 11. Castropal. Oper. moral. tom. 5. disp. 4. num. 5. Fil-
liuc. Oper. moral tract. 10. de Matrim quæst. 2. cap. 2. num. 23. &
seqq. Gavard de Sacram. tit. de Matrim. quæst. 3. art 7. Gobat.
in Theolog. experiment. tract. 9. de Matrim. cas. 4. fol. 61. Et 15
concordibus suffragiis approbant etiam *Canonistæ*, nempe
Gonzal. in cap. Ad nostram num. 7. de Conjug. servor. Guttier.
de Matrim. cap. 89. num. 1. & seqq. Zoes in Jus canon. tit. de
Conjug. servor. num 9. Engel. ad lib. 4. Decretal. tit. de Spons.
& Matrim. §. 4. num 3. Pignatell. consult. 136. num 5. & seqq.
tom. 9. Panimol. decis. 105. num. 9. de Angel. de Confess. tom. 2.
quæst. 49. per tot. & D. Piton. Discept 52. à num. 57.
Et quamvis *D. Thom. in art. 2. solut. 5.* difficile existimave-
rit dignoscere, quando nam error versetur circa qualita-
tem potiùs, quàm circa personam, attamen facilè evasit
postquàm ille divino afflante Numine suam explicuit sen- 16
tentiam, & tot alii Doctores effuso calamo ariculum per-
tractarunt, & multis illustrarunt exemplis, adeo ut in ca-
su præsenti absque hæsitatione respondere possit errorem
Sponsæ referri in personam. Siquidem *D. Thomas* in loco
præcitato statuit, advertendum esse, *an consensus feratur*
in hanc particularem personam directè, an verò in illam dum-
taxat, cui adsit optata qualitas, seu dignitas, priori casu
est, ut ait, error qualitatis, & posteriori est error personæ.
Atque in hunc sensum per eadem fermè verba se explica-
runt *Sot. in 4. Sent. tom. 2. dist. 30. quæst. 1. art. 1. Ludov. Lopez* 17
in Instr. Consci part. 2. cap. 47. Filliuc. Oper. Moral. tract. 10. de
Matrim. quæst. 2. cap. 2. num. 34. Ledesma in Supplem. 3. part.
D. Thom. quæst. 51. art. 2. post 3. dub. Reginald. in Prax. for. pœ-
nit. lib. 31. cap. 14. num. 49. & Trullench. Prax. Sacram. lib. 7.
cap. 9. dub. 3. num. 3.
Et meritò, quia ubi qualitas, in qua erratur, respicit,
aut denotat certam quandam determinatam Personam,
distin-

distinctam ab ea, quæ præsens est, tunc Contrahens non
consentit in personam præsentem, sed in eam, quam sibi
18 mente proposuit, & sic dicitur substantialiter errare circa
Personam, ut per hæc, aut omninò similia verba concludunt
*Anton.à Spir.Sanct.in Direct Confess tract.*1 .*de Matrim.disp.*
7 *sect.*4.*n.*340.*Filliuc.Oper.moral.tract.*10. *de Matrim.quest.*2.
*cap.*2. *n.*34. *Molin.de Rit.nupt. lib.*2. *differ.* 4. *n.*2. *Sanchez* in
19 materia Matrimoniali communis Magister *lib.* 7. *disp* 18.*n.*
27.ibi: *Si qualitas illa, in qua erratur, designat individuam
Personam, tunc error circa qualitatem refunditur in errorem
Personæ, ac Matrimonium dirimit, ut si ille mentiatur dicens
se esse filium talis Regis, ut Franciæ &c. Castropal. Oper moral. tom.*5. *disp.* 4. *punct.*4 *num.* 5. *Layman Oper. moral. lib.* 5.
*tract.*10 *par.*4.*cap.*1.*n.*2 *Barbos.vot decis.*19.*n.*58. & 71.*Gonzal. in cap. Ad nostram num.* 7. *de Conjug serv.* & egregiè ex-
20 plicat *Tancred de Matrim. disp* 18. *num.* 11. ibi: *Posterior regula est, quando qualitas, in qua erratur, designat individuam
Personam, tunc error qualitatis refunditur in errorem Personæ, & Matrimonium, cum tali errore contractum, nullum est,
ut si ille mentiatur dicens, se esse filium Regis, designans cujus Regis sit filius, V.G. filius Regis Franciæ, Hispaniæ &c.
Ratio est, quia appræhensio intellectus est veluti ductor voluntatis &c. Ergo cùm intellectus appræhendat Personam illam individuam, mediante illa qualitate, quòd sit filius Regis
21 Franciæ, proponit etiam voluntati illam personam mediante
illa qualitate, & per consequens voluntas dirigit consensum in
personam illam apprehensam ab intellectu, quæ cùm non sit
verè talis, qualis putabatur, erit error Personæ &c.* & consonat *Pignatel.tom.*9 *consult.*139.*sub n.*5 dum ait: *Voluntas sequitur appræhensionem intellectus, Cajus autem non consensit
in mulierem, nisi ut cognitam, & apprehensam cum tali qualitate, ac proindè illa deficiente, nullus consensus.*

Quibus retentis, facilè assequimur, quod Sponsa verè erraverit circa personam, eo quòd illius consensus unicè directus fuerit, non quidem in Sponsum, utì simpliciter ta-
22 lem, sed utì filium Gubernatoris valdè divitis, qualem se
se asseruit, Sponsa enim nunquam noverat Sponsum aut
per visum, aut per colloquium, aut per Epistolas, sed solùm formavit conceptum de ipsius Persona secundùm qualitates, sibi propositas, nempè, quòd esset filius Gubernatoris, & quidem Gubernatoris N. specialitèr sibi individuati.

Dicendum proindè est, quòd eadem Puella consensum suum direxerit non in N.N. sed in eum, qui esset filius Gubernatoris N. & consequenter concludendum, quòd erraverit in Persona, cùm defecerint qualitates illæ, quarum occasione, seu consideratione, & non aliter, Sponsa sibi proposuerat Sponsum, & in illum consenserat, ut, præter supra citatos, benè in terminis individualibus explicat *Tamburin.Oper. moral.lib.*8.*de Sacr.Matrim. cap.*2.*num.*4. ibi: *Se-
23 cundò efficaciùs, quia Puella non alia via cognovit hunc hominem præsentem, cujus matrimonio consensit, nisi occasione,
seu consideratione filiationis Regiæ, quare ipsa consensit in
hunc hominem, ut filium Regis &c.* & confirmat *Gobat.in The-
24 log experim. tract.* 9. *tit. Qualis error dirimat cas.* 4. *sub num.*
108. ibi: *Tunc autem refunditur quando occasione, seu consideratione alicujus qualitatis formas conceptum alicujus Personæ determinatæ, seu individuæ, & singularis; Si enim
tunc absit hæc qualitas, censeris errare in substantia &c.*

Satis hæc esse videntur ad annullandum matrimonium, de quo est quæstio; At ulteriùs ponderandum se offert, quòd ubi qualitas, quantumvis accidentalis, considrata fue-
25 rit, & præ oculis habita in ordine ad consentiendum per
viam conditionis, sine qua quis non contraxisset, tunc conditione deficiente, contractus prorsus evanescit, & matrimonium annullatur juxta receptissimam sententiam, quam probant *Anton.à Spir Sanct.in Direct.Confess. tract.*11 *disp.*7.
*sect.*4. *num.*340. *Bonac.Oper. moral. tom.*1. *tit.de Imped.Matr.*
26 *quæst.*3. *punct.*2.*sub num.*6.*latè de Angel.de Confessìon tom.*2.
*quæst.*49.*per totam*, *Castrop.Oper. moral.tom.*5. *disp.*4. *punct.*
4.*num.*5. *Dicastil.de Matrim.disp.*7.*num.* 68. *Filliuc. Oper moral. tract.* 10. *de Matrim part.*2.*cap.*2. *n* 34.*Sanchez de Matrim.
lib.*7. *disp.*18. *num.* 25. *Perez eod.tract. disp.* 24. *sect* 3. *num.*1.
*Gonzal.in cap. Ad nostram num.*7. *de Conjug.servor. Guttier. de
Matrim.cap* 89. *num.*6. *de Just.de Dispens. Matrim. lib.*2. *cap.*
13. *num.* 10. & 11. *Pignatell. consult.* 136. *tom.* 9. & *Panimol.
decis.*205. *num.*7.

Et propterea etiam ex hoc capite nullum est Matrimo-
27 nium, initum à Sponsa, quæ non aliter consensit in Sponsum, nisi qualiter verificetur, quòd ex civilibus parentibus ortus esset, & divitiis afflueret, veluti, prævio juramento, ipsamet Puella deposuit coram Judice interrogante, ibi: *Et
Io doppo molte bravate, & alterazioni, condescesi al voler di
mio Padre, egli dissi che mentre il sudetto C. avea li beni, che
mi suppose, cioè Vigne, Cambii, Bestiami, e che era Figlio
del Governatore d. N. Io l'averei preso, altrimenti non lo volevo*; Hujusmodi enim judiciali Constituto, seu declarationi, quotiès aliundè adminiculetur, deferendum esse in subjecta materia tradidit *Rub.Alexand.inter Cons.Matrim divers.* 28
*cons.*73.*num.* 12. *Ciarlin.controv.*131.*num* 39. *Sanchez de Matrim.lib.*2.*disp.*42.*num.*12 & sæpè tenuit *Rot.* præsertim *decis.*
162.*num.*5. & *decis.* 305.*num.*9.*part.* 15.*recent.* & *in Favent.
Matrim.*5. *Junii* 1655.§.*Certius coram Card Taya*, ibi: *Certiùs attenta jurata declaratione Dominicæ coram Notario,
& Testibus facta, quòd non contraxit, neque habuit animum
contrahendi matrimonium &c Cùm enim agatur de Puella honestæ conditionis, & famæ, atque non leves conjecturæ con-* 29
*currant, comprobatum utique remanet, nullatenus matrimonium, ut prætenditur fuisse contractum; Hujusmodi enim declarationi in hac materia plurimùm statur; Et in Bonon Nullit.Matr.*15. *Junii* 1676.*in fine coram Card. Vicec.* & *in Nova-* 30
*rien.Sponsal.*1. *Julii* 1693.§.*Hæc omnia coram Muto*; ibi: *Cui
judiciali Constituto, facto accedentibus tot probationum modis, multum est deferendum: Et in Monasterien. Matrim.*27.
Junii 1696.§. *Justificata coram Card.Caprara.*

Concurrit etiam in præsenti alia probatio, elicita ex fide illorum quatuor Testium, qui Religiosi, & Sacerdotes 31
sunt ac propterea omni exceptione majores, & deponunt, audivisse Sponsam sibi oblatas Nuptias acceptasse per hæc præcisa verba, ibi: *Io condescenderò a quanto volete, purche questo sia tale, quale si sa, e che voi me lo descrivete così
rico, e di buona nascita, altrimenti non lo voglio.* Horum autem verborum contextus, & præsertim dictio illa *purchè* 32
sicuti ad oculum ostendit, qualitatem originis, & divitiarum consideratam fuisse per modum conditionis *Sanchez de
Matrim.lib.* 3. *disp.* 83. *num.* 2. *Rot. coram Seraph. decis.*
1947. *num.* 5. & *decis.* 38. & *part.* 1. *divers.* Ita etiam manifestat, quòd, deficientibus qualitatibus, per viam conditionis expressis, deficere debet contractus juxta voluntatem Contrahentis; egregiè *Rot.decis.*761 *à num.*5 *coram Cerr.* In 33
alium quippè sensum trahi non possunt illa verba *altrimenti non lo voglio*, atque hæc est propria conditionis natura, ut suspendat consensum Contrahentis: & consensum faciat deficere, ubi conditio ipsa non verificetur, ut notant prædicti Doctores, & in casu, qui à nostro minimè differt, decisum testatur *Pont.de Matrim lib.*4. *cap.*21 *sub num* 13.de 34
quo approbativè mentionem faciunt *Perez eodem tract disp.*
24. *sect.*3. *num.*7. *Gobat. in Theolog. experim. tom.* 9. *cas.* 4. *sub
num.*121. *Tamburin.Oper. moral.lib.*8. *de Matrim. cap* 2 *num.* 35
17. *Barbos.Vot.decis.*19. *num* 60. *Pignatell.consult.*136. *num.*
6. *tom.*9.

Minimè relevante, quòd hujusmodi conditio nullam mereatur animadversionem, vel quia repetita non fuerit in 36
actu contrahendi Matrimonium coram Parocho, vel quia Puella ab eadem conditione videatur recessisse statim ac Viri amplexus recepit, & matrimonium consummavit. Prima enim objecti pars facilè diluitur, quia Sponsa paucis diebus antè matrimonium patefecit voluntatem contrahendi sub conditione prædicta coram Testibus, relatis in Summario, ac etiam coram Parocho, ejus voluntatem explorante, ut eadem Puella deposuit in Constituto Judiciali; Cùmque postea voluntatem suam non revocaverit, censeri proindè debet, quòd in eadem voluntate permanserit etiam dùm actu contraxit matrimonium, veluti deponit eadem Puella in Constituto Judiciali, ibi: *habens i soggiunto
detta N. che essa nel suo cuore, tanto avanti del matrimonio,
quanto nell istesso atto del medesimo ebbe il solo fine di prendere
in Marito detto N. quando fosse stato veramente Figlio del sudetto Governatore, che avesse avute tutte le qualità e prossimi
da mio Padre cioè d'esser Medico, e possedere le qualità sudette, che altrimenti non l'averebbe preso; Ne queste cose le hò
espresse per il timore, che avevo di mio Padre, mà, che per
altro avendo qualche dubio non feci altro; che sospirare.* Et iterum protestata fuit quando Parocho denegavit ratificationem Matrimonii, ibi: *Io mi protesto avanti à Dio &c.
che non hò mai avuta intenzione di sposarlo, che con condizione, che fosse tale, come me lo proponevano &c. Ne l'hò
mai voluto altrimenti; e perche non è tale, Io non lo voglio assolutamente*; Et quidem de Jure etiam præsumitur, quòd Puella in eadem voluntatem permanserit in actu contrahendi Matrimonium, dùm non constat, quòd voluntatem immutaverit, seù revocaverit, quia immutatio voluntatis non præsumitur, sed potiùs perseverantia, de qua punctualiter *Cornel. consil.* 91. *column.* 3. *versic.
Idem lib.* 3. & 4. *tom.* 9. ibi: *Et quia voluntas Caii jam ex-*

presse declarata præsumitur permansisse &c. nec præsumitur facta confestim mutatio &c. egregiè *de Angel. de Confess. lib. 2. quæst.* 49. *num.* 7. *& Pignatell consult.* 136. *num.* 3. *tom.* 9. *& Rota in Perusina Matrimonii* 10. *Maii* 1688. *§. Attenta coram Card. Caccia*; Maximè quia non apparet ratio, propter quam Puella discedere voluerit ab eo consilio, quòd planè honestum ipsi erat, & à quo non sine ejus gravi præjudicio,
37 & incommodo discessisset, ut prosequitur *Pignatell. dicta consult.* 136. *num.* 4. *tom.* 9.

Ad effectum autem annullandi Matrimonium sufficere defectum conditionis, quæ semel fuerit expressa, licèt in actu Matrimonii repetita non fuerit, certi Juris est, quia
38 intentio semel expressa, & non revocata, virtualitèr perseverat, ut dixit *Pignatell. dicta consult.* 136. *num.* 13. *tom.* 9. & ut Matrimonium dicatur contractum conditionaliter, sufficit intentio virtualis, nec actualis est necessaria, ut notant *Sanchez de Matrim. lib.* 7. *disp.* 18. *sub num.* 81. ibi: *Desideratur tamen, ut ea intentio apponendi talem conditionem sit actualis, aut virtualis, nimirùm, ut Contrahens habeat tunc illam actu, vel virtute, quam antea habuit, nec per contrarium actum revocata est*, *Reginal. in Prax. lib.* 31. *cap.* 14. *num.* 93. *Tancred. de Matrim. lib.* 7. *disp.* 18. *num.* 10. ibi: *Nec requiritur, ut talis conditio verbis exprimatur, sed sufficit, si actu habeatur in mente ipsius Contrahentis, aut sit virtualitèr, quòd scilicèt anteà habuit talem intentionem, nec illam revocavit per actum contrarium*, *Trullench in Prax. Sacram. lib.* 7. *cap.* 9. *dub.* 3. *num.* 8. ibi: *Debet autem conditio esse actualis, qua-*
39 *tenùs habita, itaut non sit per contrarium actum revocata*. *Filluc Oper. Moral. tom.* 1. *tract.* 10. *de Sacram. Matrim. cap.* 2. *num.* 33. *vers. Debet autem intentio esse actualis, aut virtualis*, *Tamburin. Oper. Moral. lib.* 3. *de Sacram. Matrim. in cap.*
40 2. *num.* 15. *&* 16. ibi: *Respondeo, esse invalidum, quia illa prior intentio, cùm non sit retractata, & adhuc duret, ut supponimus, æquivalet conditioni, actualitèr positæ*, idemque sentit, *Panimol. decis.* 105. *num.* 8. *Angel. de Confess. tom.* 2. *quæst.* 44. *num.* 8. *& quæst* 49. *num.* 8. *& Dom. Piton. discept.* 52. *num.* 38.

Altera verò objecti pars redit in Authorem suum, qui dùm allegat concubitum subsequutum magis detegit turpitudinem propriam, & ostendit in semetipso verificari ea,
41 quæ in specie tradit *Brovver. de Jur. connubial. lib. de Sponsal. dolo contract cap.* 19. *num.* 1. *&* 2. *fol.* 177 ibi: *Sæpè solent concubitum adjungere, ut dolo captos majoribus implicent pedicis, utque efficiatur quasi re non ampliùs integra, difficilior resiliendi potestas &c. quod quidem flagitium duplex continet crimen &c.*

Et facilè eliminatur animanvertendo, quòd conditio, sub qua contractum fuit matrimonium, de quo agimus, non fuit conditio de futuro, sed de præsenti, ibi: *Io condescenderò a quanto volete, pur che questo N. sia tale, quale si*
42 *fà, e che Voi me lo descrivete &c. altrimenti non lo voglio*. In quibus terminis subsequens copula, nullatenus importat recessum ab ea conditione, quæ præcedentèr expressa fuit, ut testando de communi Theologorum, & Canonistarum
43 Sententia, probat *Fagnan. in cap. Si conditiones à num.* 22. *de Condit. apposit.* rationem diversitatis assignans per hæc verba: *Quia ubi conditio est de futuro, actus non est nullus ab initio, sed stat in suspenso usque ad conditionis eventum &c. Undè per copulam, ideò videtur quis recedere à conditione, quia Ecclesia, ut excludat delictum fornicationis, præsumit accessum affectu conjugali, & consensum purum &c. At verò ubi conditio est de præsenti &c. actus non est in suspenso, imò si conditio non est vera, nullus est ab initio ex defectu consensus, & copula non potest esse, nisi fornicaria, undè quotiescumque matrimonium à principio est invalidum, Conjuges per copulam non videntur à conditione recessisse &c.* Et æquè benè ad rem nostram *sub num.* 24. ibi: *Quamobrem cùm hoc casu Mulier ante copulam illegitima esset, atque ita jam defecisset conditio illa, si Mulier est legitima, copula subsequens nihil profuit ad matrimonii validitatem*; Et hæc est
44 communis omnium sententia, quam probavit etiam *Covarr. in* 4. *Decret. part.* 2. *cap.* 3. *§.* 1. *num* 13. *Gobat. in Theolog. Experim. tract.* 9. *cas.* 5. *num.* 142. *& D. Piton. discep.* 52. *num.* 30.

Præterquam quòd etiamsi Conjuges mutuo consensu, sive expressè, sive tacitè per copulam voluissent à dicta con-
45 ditione de præsenti recedere, nihilominùs similis recessus evasisset prorsùs inutilis, quia non erat in eorum potestate matrimonium, à principio, nullum, convalidare per consensum, quem præstare tenebantur solemniter coram Parocho, & testibus, ut solidè fermè per hæc eadem verba
46 tradit idem *Fagnan in dicto cap. Si conditiones num.* 24. *in fine de Cond. apposit.* ibique *sub num.* 26. testatur, ita decisum ab hac Sac. Congreg. & punctualitèr firmavit etiam *Rota in magistrali decis.* 900. *coram Seraphin. & decis.* 395. *num.* 2. *& per tot. coram Ludovis. & decis.* 405. *num.* 10. *part.* 18. *& coram Benincasa decis.* 66. *num* 4.

Cæterùm ipsem Sponsus & de matrimonii validitate dubitavit, dùm conscientiæ stimulis adactus, confugit ad Parochum eique supplicavit pro extensione supplicis Libelli, 47
dirigendi ad Trib. Pœnitentiariæ, ut testatur Parochus ipse & patet ex ipsius Memorialis exemplo, quòd datur in Summ.

Quinimò plusquam tacitè Matrimonii nullitatem agnovit, & palam fassus fuit, dùm statim ac recepit Oraculum Sac. Pœnitentiariæ, improbantis Matrimonium, juxta Votum Theologi ejusdem Pœnitentiariæ, quod datur in Sum- 48
mar. recursum habuit ad Parochum N. N. ut prætensæ Uxoris ratificationem exigeret, sicuti idem Parochus testatur; Hujusmodi enim instantia, prævio Sapientum consilio promota, pro ratificatione Matrimonii, per necesse præsupponit ejusdem Matrimonii ratificandi nullitatem, ut in nostris terminis punctualitèr notant *Jacob. de Leonissa inter Consf Matrim. divers. consf.* 4. *num.* 3. *& seqq. Corn consf.* 91. *col.* 49
3. *Gozzadin. consf.* 77. *num* 13. *& Ciarlin controv.* 131. *num.* 33.

Quibus stantibus, si ulla superesset dubietas, adhuc in dubio rescribendum esset pro nullitate matrimonii propter dolum, quo mediante, innocens Puella ad contrahendum seducta fuit, ut in termins tradit *Add. ad Dec. consf.* 163. *lit A.* 50
Grat. discept. 849. *num.* 3. ubi contra Authorem fraudis, & doli, refert ita judicatum *Barb. Vot. decis.* 19. *num.* 81. *Oliver. de Matrim nullit. par.* 1. *fol mihi* 46. ibi: *Concludo, pronunciandum esse contra dolosum matrimonium, non solùm in foro inte-* 51
riori, sed etiam exteriori, vel Ecclesiæ, *de Angel. de Confess. lib.* 2. *quæst.* 44. *num.* 11. *D Piton. discept.* 52 *num.* 44. *& Rot. decis.* 634. *per tot. coram Burat.* Æquum quippè non est, ut quis ex proprio dolo, & malitia commodum reportet, imò publicè interest fraudibus ejusmodi obviam iri, & ejusmodi cassari desponsationes, occasionesque delinquendi omnibus modis amputari, ut notant Doctores, subscripti *in consf.* 53. *num.* 43. *intèr consf. divers German.*

Nullumque obicem facere potest subsequuta matrimonii consumatio, quæ solùm inservire potest ad convincendum duplex flagitium N. N. ut sentit *Brovver. de Jur. connub. lib.* 52
1. *de Sponsal. dol. contract cap.* 19. *sub num.* 2. *& Salsed in Pract. Crimin. Canon cap.* 53. *fol* 286. Etenim posito essentiali defectu consensus in Sponsa, quæ erravit circa personam, aut saltem circa qualitatem, consideratam per modum conditionis, nullitas matrimonii remanet innegabilis; Et ideò subsequens cohabitatio, consummatio, imò, & Prolis susceptio, nullatenùs attendi potest ad inducendam matrimonii validitatem, pro qua novus consensus requirebatur juxta punctualem *decis.* 405. *per tot. part.* 18. *recent.* in qua, ut dicitur in principio, Mulier per plures annos convixerat cum Viro, & cum eodem filios susceperat, & in iisdem terminis loquuntur *Barbos. Vot. decis.* 19. *per tot. Gratian discep.* 53
849. *de Justis de Dispens. Matrim. lib.* 2 *cap.* 10. *num* 54. & plures resolvit hæc Sac. Congreg. & præsertim *in Aversana* 3. *Aprilis* 1587. *lib.* 4. *Decret. fol.* 252. *& in Nullius* 15. *Aprilis* 1628 *lib.* 13. *fol.* 435. *& in Rom* 22. *Februarii* 1631. *Lib.* 14. *fol.* 390. *& in Luceorien.* 27. *Junii* 1647 *lib.* 18 *fol.* 377.

Cæterùm cessat omnis occasio dubitandi, quia tota facti series cum omnibus circumstantiis supra ponderatis, exposita fuit Sacro Tribunali Pœnitentiariæ in supplici Libello, 54
dato in Summario, & idem Sacrum Tribunal maturè, prout solet, discusso articulo, rescripsit, matrimonium esse nullum, minimèque posse subsistere absque solemni ratificatione; Suprema enim Tribunalia attendere aliquando solent Judicium horum Pœnitentiariorum Basilicæ Vaticanæ, ut videre est *in decis.* 160. *num.* 16. *& seqq. part.* 4. *tom.* 55
2. *recent & in Rom seù Limana Cambior Julii* 1699. *§. Verùm coram Ansaldo, & in Ferrarien. Pecun.* 26. *Aprilis* 1706. *§. final coram del Olmo.*

Die 17. Novembris 1708. proposita Causa in Congreg. Concilii sub dubio: *An constet de validitate Matrimonii*, re- 56
sponsum fuit. *Affirmativè*, cum addito, ut Causa ampliùs non proponeretur.

Eadem Congreg. Concil. in Romana Matrimonii 23. *Januarii* 1666. in casu simillimo validum pariter declaravit matri- 57
monium, contractum à Viro cum expressa conditione, quatenus Mulier haberet in bonis scut. 4000. aliàs matrimonium esset nullum, Detecta enim insufficientia dictæ dotis, adhunc declaravit validum matrimonium, ut videre est *in Lib.* 25. *Decret fol.* 16 *à terg.*

DISCE-

DISCEPTATIO V.

Meclinien. Fundationis Conventus.

PRO

Definitorio Carmelitarum Discalceatorum Belgii.

CUM

Monialibus Monasterii de VillebrocK.

ARGUMENTUM.

Quibus concurrentibus ex motivo subreptionis, & obreptionis soleant Sac.Congreg. injungere Secretariis, ut adeant Papam pro suspensione Brevium, tacita veritate, vel cum falsis expressionibus obtentorum: Translationi Monasteriorum de uno ad aliud Oppidum, vel Civitatem, nunquam locus est, nisi, prævia justa causa, & accedente consensu Ordinariorum Locorum, à quo, & ad quem.

AD conservandam unitatem Ordinis, & uniformitatem
Regularium inter Moniales Carmelitas Discalcea-
1 tas, Urbano VIII. die 13. Decembris 1624. mediante spe-
ciali Breve, datum in Summario, mandavit, in Provin-
ciis unitis Belgii, non posse erigi nova Monialium Carme-
litarum Discalceatorum Monasteria, donec aliter à S. Se-
de fuisset ordinatum, decernens ex tunc irritum, & inane,
2 si secus attentatum fuisset, idemque Breve punctuali exe-
quutioni demandatum semper fuit, ut non controvertitur.
Quia verò anno 1650. translatæ fuerunt Moniales Anglæ
ad Oppidum Liranum, & ex parte Provincialis Carmeli-
tarum Discalceatorum fuisset dubitatum, an per talem
translationem eidem Brevi fuisset in aliquo præjudicatum,
3 tanquam per contrarium usum? Tunc temporis Internun-
cius Bruxellensis, mediante enciclyca Epistola, data in
Summario, directa omnibus Ordinariis dd. Provinciarum,
expresse declaravit, *Breve hoc debere etiam in posterum ob-
servari, & quatenùs opus* (idem Provincialis) *petiit etiam,
ut tanquam Sanctæ Sedis Minister omnibus Episcopis, & Or-
dinariis Belgii denuò injungerem ejusdem observantiam, quod
lubenter hisce facio.*
Inter alia Monasteria, in ejusdem Provinciis, cohærent-
tèr ad disposita in eodem Breve Urbano erecta, reperitur
4 unum, fundatum à M. Margherita ab Angelis in Oppido
Oerschot Diœcesis Buscoducensis, sub directione, & subor-
dinatione eorundem PP. Carmelitarum Discalceatorum,
quod deindè, justis de causis, ser. ser. nedum translatum fuit
ad Oppidum de Moll ejusdem Diœcesis Buscoducensis, sed
uniformitèr ad consensum die 27. Augusti 1663. præstitum à
nostro Definitorio Generali, subjectum fuit Ordinario Bu-
scoducensi; Quæ omnia peracta fuerunt mediante pia dis-
positione Maria Lintermans, quæ, per organum Sylve-
stri Lintermans sui Patris, reliquit eidem Monasterio om-
nia sua bona, cum illa tamen expressa, sæpiusque repetita
5 conditione, *ut dictæ Moniales sint, & permaneant in eodem
Oppida de Moll*, sub directione, & Jurisdictione Ordinarii
Buscoducensis.
Cupientes verò eædem Moniales alibi transmigrare, sub
eo prætextu, quòd in Oppido de Moll expositæ essent Mi-
6 litum incursionibus, per modum refugii, & ad tempus,
licentiam obtinuerunt à Vicario Apostolico permanendi in
Oppido de Villebroek Mechliniensis Diœcesis.
Rebus autem in pace compositis in Belgio, loco redeun-
di ad proprium Monasterium in Moll, recursum habue-
runt ad hanc Sac.Congreg. mediante supplici Libello, dato
7 in Summario, in quo non sine mysterio, tacito nomine Di-
scalceatarum, ad evitan. obstaculum Brevis Urbani, nec-
non sub aliis insubsistentibus suppositis, de quibus infra,
supplicarunt prò facultate erigendi novum Monasterium
in d. Oppido de Villebroeck.
De more eædem preces ab hac Sac.Congreg. remissæ fue-
runt Internuncio Bruxellensi usque sub die 20. Sept. 1715.
ut legitur in Posi ione originali, his verbis. *Scribatur In-*
8 *ternuncio Bruxellensi pro Informatione, & Voto. juxta In-
structionem, & auditis*, in qua sub die 2?. Novembris ejus-
dem anni 1715. leguntur etiam sequentia; *Vicario Capitu-
lari pro Gratia, cum facultatibus Sac.Congreg.*
Inter ea autem, quæ adversus laudabilem praxim hujus
Sac. Congreg. in hac parte observationem merentur, duo
principalitèr emicant. Primum, quòd nulla omnino data
fuit, neque reperitur in Positione Informatio dicti Inter-
nuncii, ab hac Sac.Congreg. pro Informatione, & Voto re- 9
quisiti, auditis Partibus. Secundum verò, quòd reperitur
in eadem Positione æquè affectata, ac ultronea Informatio
Vicarii Mechliniensis, composita die 22. Augusti ejusdem
anni 1715. & sic per mensem antecedentèr ad d. rescriptum
hujus Sac.Congreg. ut videre est in Summario.
Quia verò ad faciendam ejusdem rescripti exequutionem,
cum evidenti obreptione, & subreptione, nemine audito,
ab hac Sac. Congreg. ut supra extorti, obtinuerunt etiam à 10
Santissimo solitum confirmatorium Breve, cum illa tamen
salutari clausula; *Salva authoritate hujus Sacr. Congregat.*
Hinc nomine P. Provincialis, & Definitorii Carmelita-
rum Discalceatorum Provinciæ Belgii humillimæ hodiè 11
porriguntur preces, ut pro nunc dignentur demandare su-
spensionem exequutionis dicti rescripti, illiusque confirma-
tionis, & congruum assignare tempus ad deducen. eorum
Jura coram hac Sac.Congreg pro obtinenda postmodum re-
vocatione ejusdem Gratiæ, & videntur exaudiendæ.
Est enim conclusio, nullum habens contradictorem,
quòd Gratiæ subreptitiæ, & obreptitiæ exequutionem non
merentur, juxta literalem *Text in cap. Super literis de Res-* 12
crip. cum aliis, sequutis *à Rot. decis. 289. num. 10 coram Priol.*
Cum quibus, omissis antiquioribus, Partibus accerrimè in-
formantibus, novissimè processit *hæc Sac. Congreg. in Pra-* 13
gen. 13. Sept. 1715. Pon. Em Card Odescalco, inexequibilem
declarando similem gratiam, ab hac Sac. Congreg. extor-
tam ab Abbate Brzenoviense, licèt illa fuisset per simile
speciale Breve specificè confirmata, juxta ea, quæ obser- 14
vavi *in part. 1. discept. 11. per tot tom. 1.*
Subreptio, & obreptio dictæ Gratiæ ut supra extortæ, 15
palpantur manibus.
I. Quia narratum non fuit, ipsas esse Carmelitas Discalcea-
tas. II. Quia neque expresserunt respectu Monialium Car-
melitarum Discalceatarum adesse d. speciale Breve pro Bel- 16
gii Provinciis, quod est in viridi observantia. III. Quia, da-
ta opera, tacita fuit dispositio Sylvestri Lintermans, cum
illa expressa conditione relinquentis sua bona Monasterio, 17
ut illæ, sint & permaneant in Oppido de Moll. IV. Quia Oppi-
dum Villebroeck, ubi fundare prætendunt novum Monaste-
rium, magis expositum est transitibus, & excursionibus Mi-
litum, ac sit Oppidum de Moll, ubi Monasterium habent, 18
quæ omnia magno silentio involuerunt, suntque in illis Par
tibus notoria. V. Quia non expresserunt, per modum sim- 19
plicis provisionis dumtaxat obtinuisse licentiam à Vicario
Sylvæducensi permanere posse in Diœcesi Mechliniensi,
quàm postea, rebus in pace compositis, idem Vicarius re-
vocavit. VI. Quia tacuerunt etiam, Vicarium Buscodu-
censem ipsis precepisse, ut redirent ad propriam Monaste- 20
rium in Moll. VII. Quia tacuerunt pariter recursus, & reite-
ratas instantias, nomine nostri Definitorii porrectas dd. Su-
perioribus Ecclesiasticis pro exequutione d. Brevis Urbani 21
VIII. & reditu ad earum Monasterium de Moll, quæ om-
nia manibus palpare faciunt, omissionem dd. expressionum
non posse attribui negligentiæ, vel inadvertentiæ, sed
non sine mysterio, & data opera illas noluisse exprimere
huic Sac.Congreg pro faciliori gratiæ extorsione VIII. Quia
pia illa persona, quæ dicitur parata ad omnes expensas,
pro erectione novi Monasterii necessaria, est Isabella 22
Vanderbiest, quæ sub illa conditione id promisit, ut reci-
piatur in eodem Monasterio, ut factum fuit; Et tamen
omnium judicio eadem Puella incapax est ut recipiatur in-
ter Moniales Carmelitas Discalceatas. IX. Quia exquisita
ab hac Sac.Congreg. Informatione Internuntii, illa exad-
verso prorsus neglecta fuit, & quod magis est, neque etiam
illa procurata fuit à moderno Archiepiscopo Mechliniensi, 23
non sine fundamento dubitantes Moniales, per ipsum, uti in-
formatum de qualitatibus dicti Oppidi Villebroeck ejusdem
Diœcesis, veritatem expositorum huic Sac. Congreg. cum
omni candore esse aperien. X. Tandem, aliis pro nunc omis-
sis, quia procurata fuit ultronea Informatio Vicarii Mechli
niensis, cum Data antecedenti ad illius remotionem ab Of- 24
ficio, à quo statim à novo Archiepiscopo dimissus fuit; Et
hæc est forsan ratio, quare dicta Informatio caret sub die
22. Augusti 1715 quamvis rescriptum hujus Sac. Congr ema- 25
naverit die 22. sequentis mensis Sept ejusdem annis 1715.
Addito, quòd alia legitur digressio in eadem ultronea
Informatione circa rem, neque etiam petitam à Moniali-
bus, *concedendi eisdem facultatem alienandi, & secularizan-*
di antiquam Domum ad formam Monasterii, quam habent 26
*in Sylvæducensi Territorio, cum ejusdem pertinentiis, cum
aliàs non foret ipsis liberum emere alia bona pro majori*

commodo novi Monaſterii. Ex qua circumſtantia ſicuti palpatur manibus illius præoccupatio, & inclinatio favore
27 Monialium, ita nulla omninò fides eidem præſtanda eſt, ex allegatis in *tom.1.par.2.diſcep.7.num.36.* quibus addeo *Rot in Colonien. Matrim 19 Januarii 1711.§ 2. coram Falconerio*. Imò eadem ultronea Informatio cum illa expreſſione, quòd ſi Moniales, non venderent antiquum Monaſterium, non
28 eſſet eis liberum emere alia bona pro majori commodo dicti, Monaſterii, pluſquam tacitè infertur, non eſſe verùm quòd de præſenti reperitur pia Perſona parata ad faciendas omnes expenſas, neceſſarias, pro novo Monaſterio, ut Moniales aſſerunt.

Quæ omnia latiùs comprobanda in Cauſæ propoſitione,
29 videntur talis naturæ, ut cum omni fundamento ſperare poſſimus revocationem Gratiæ, exadverſo exortæ; Undè multò magis videntur ſufficientia pro ſimplici ſuſpenſione ejuſdem Gratiæ uſquequo audiatur Archiepiſcopus Mechlinienſis, in cujus Diœceſis prætenditur fundare novum Monaſterium, aſſignato interim congruo termino ad hoc ut noſtrum Definitor, poſſit eorum Jura deducere, cum verificatione alterius partis dicti reſcripti hujus Sac.Congreg.ibi: *Auditis intereſſe haben.*

Die 22. Maii 1716. per Card. Fabronum propoſita Cauſa
30 in Congreg. Epiſcoporum reſcriptum fuit *Audiantur Carmelitæ*, *& ad mentem*, hoc eſt *Ad D. Secretarium cum Sanctiſſimo pro ſuſpenſione Brevis*.

SUſpenſa hoc modo exequutione Brevis, circa Cauſæ merita dicebam poſtea, quòd cùm ſimus in terminis tranſlationis Monaſterii ab uno ad alium Locum, ſeu Oppi-
31 dum, id non ſolet practicari ad Monialium arbitrium, ſed juſta accedente cauſa, & prævio conſenſu Superioris Loci, à quo volunt diſcedere, & accedente conſenſu Superioris alterius Loci, ad quem ſe conferre volunt, juxta Textum *in cap Si quis 16.quæſt.1.* ibi: *Fiat cum conſilio Epiſcopi*, *& cap unico de Exceſſ Prælat. in 6.* ibi: *Vel recepta mutare*, & aliis adductis *Campanil. in Diverſor. Jur. Canon. rubr. 22. cap. 13 num. 1. & ſeq. Zerol. in Prax. part. 1. verb. Monaſteria num. 2. & Donat. Rer. Regul. tom. 1. tit de Monaſter. ædific. quæſt. 26. per tot. & in tom. 1. part. 2. diſcept. 8. per totam.*

In noſtris autem terminis nihil horum concurrit, quia Vicarius Capitularis Buſcoducenſis, ſub cujus Juriſdictione
32 fundatum legitimè fuit in Oppido Moll Monaſterium, de quo eſt quæſtio, nullo modo conſentit, ut illæ ab eodem Oppido diſcedant, ſed è contra totis viribus eidem tranſlationi ſe opponit, mediante etiam ſupplici Libello SS. porrecto, & dato in Summario.

Eadem pariter energia Archiepiſcopus Mechlinienſis renuit dare conſenſum, ut in Oppido de Villebroek ſuæ Diœ-
33 ceſis dictum Monaſterium conſtruat, ſolidis rationibus, & fundatis congruentiis, de quibus in Epiſtola SS. ſcripta per organum Secretariæ Status; & data in Summario.

Et proindè deficiente conſenſu ejuſdem Archiepiſc. in cujus Diœceſi fundari prætenditur Monaſterium, nullo modo annuendum videtur contrariæ inſtantiæ, ex rotunda
34 diſpoſitione multarum Apoſtol. Conſtitut. de quibus *Novar. in Summ. Bullar. part. 1. comment. 80. & 81. per tot.* ubi quòd privilegia omnia, quamvis ampliſſima, conceſſa Regularibus, ut poſſint fundare Monaſteria ſine conſenſu Ordinariorum revocata fuerunt ab Urbano VIII. die 18. Auguſti 1624. *quæ eſt Conſtit. 27.* inter alias ejuſdem *in Bullar. novo tom. 4.* & concordant adducti per *Monacel. in Formul. tom. 1. tit 6. formul. 19. num. 31. & à Rot. deciſ. 60. & deciſ. 97. per tot. coram Celſ.*

Eſſentialiſſimo defectui conſenſus Ordinarii Buſcoducen-
35 ſis, à cujus Diœceſi diſcedere volunt, & alterius Archiepiſcop Mechlinienſis, ad quam ſe conferre prætendunt, jungitur alter æquè eſſentialis, deficientiæ juſtæ cauſæ, ſine qua non ſolent ſimiles licentiæ de facili concedi, ut præter ſupra adductos, notant *Donat. Rer. Regul. tom. 2. part.*
36 *3 tract. 5 quæſt. 11. num. 2. Tambur. de Jure Abbatiſſ diſp 2. quæſt. 2. num. 8. & Monacell. in Formul. tom. 2. Formul. 5. num. 16. & 17.*

Quamvis enim in contrario Memoriali pro coloranda eadem juſta cauſa, dictum fuerit, quòd Oppidum de Moll, nedùm erat ſub temporali dominio Acatholicorum, ſed
37 ulteriùs, quòd erat nimis expoſitum Militum incurſionibus, ad differentiam Oppidi de Villebroek, *poco diſtante da Bruſſelles, rimoto da ogni diſturbo, &c. e quel, che più importa, tra' Cattolici, e ſoggetto al Dominio Cattolico &c.* Nihilominùs omnia hæc nulla habent facti aſſiſtentiam.

Quòd enim Locus deſideratus à Monialibus in Oppido de Villebroek *ſia poco a propoſito eſſendo vicino al Canale trà Bruſſelles, & Anverſa, e per conſequenza eſpoſto al paſ-* 38
ſaggio continuo de' Viandanti, per hæc numero verba teſtatur Archiepiſcop. Mechlinienſis in Summario. Cui utì teſtanti de re, tangente propriam Diœceſim, cujus præſumitur optimè informatus, omnis in hac parte præſtanda eſt fides *Rot. deciſ. 685. num 9. coram Cerr.* cum aliis citatis *in tom. 1. part. 2. diſcept. 9. num. 7.*

Quòd in Oppido de Moll, publicè, & palam Fides Catholica profiteatur, ſitque ſubjectum Sac. Cæſareæ, Regiæque Majeſtati, eſt notorium in toto Belgio, & patet ex 39
Scriptura in Partibus impreſſa, data in manibus Ponentis ibi: *Secundò, quòd Municipium Mollenſe, ſit Catholicum, in temporalibus ſubditum Civitati Antuerpienſi, in ſpiritualibus Diœceſi, & Vicario Apoſtolico Silvæducenſi, & omninò vicinum Territorio Silvæducenſi Acatholico pro majori commoditate Puellarum, in viciniis habitantium; Tertiò, quod in to-* 40
ta Diœceſi Silvæducenſi non ſit, niſi unicum hoc Monaſterium, præter tria, aut quatuor pauperrima, ſita in Territorio Acatholico, omni momento dependentia à gratia, & nutu DD. Fæderatorum Ordinum; Hac factorum ſerie vera, & certa præſuppoſita &c.

Quòdquè demùm ibidem Moniales poſſint religioſam vitam ducere, & juxta proprium Inſtitutum fideliter Deo 41
inſervire, neque Oppidum Moll ſit magis incurſioni Militum expoſitum, ac ſit Oppidum de Villebroek, ad oculum ex earum confeſſione probat Vicarius Buſcoducenſis, cui idem Oppidum Moll ſubjectum eſt, in Memoriali Sac. Cæ- 42
ſareæ, & Regiæ Majeſtati porrecto, quod datur per extenſum in lingua latina in Summario Propria verò manu tranſcriptum Gallica lingua ab eodem Vicario, originalitèr damus in manibus Ponentis, ex cujus lectura patet, nullam habere ſubſiſtentiam omnes alias frivolas exceptiones, exadverſo promotas.

Quibus adduntur duæ particulares facti circumſtantiæ, quarum unaquæque, etiam ſeparatim conſiderata, apta eſt ad prorsùs reiicien. contrariam prætenſionem. Prima eſt, 43
quod Maria Lintermans, pia fundatrix dicti Monaſterii in Oppido de Moll integram ejus hæreditatem ad dictum effectum, reliquit, *ea tamen reſtrictione, & limitatione, caſu quo fuerint, & permanſerit ſub Ordinario dicti Loci Diœceſis, alioquin in defectum illius præfatum hæredem ejuſdem pecunias impedire poſſe ad libitum, & beneplacitum ſuæ propriæ voluntatis.*

Secunda verò, quòd, ulteriùs progrediendo eadem Fundatrix Monaſterii, expreſsè, ac deliberatione prævia de- 44
claravit, ibi: *Ob graves rationes, me moventes, me non velle fundare, aut perficere fundationem cujuſdam Conventus Carmelitarum in Moll, niſi ſubjecta fuerint, & regantur ab Ordinario, & nullatenus ab Ordine Carmelitarum Diſcalceatorum.* In qua parte ſe conformavit Praxi, & laudabili ſolito hujus Sac. Congreg. quæ, quantum fieri poteſt, ſemper inclinat pro ſubordinatione Monialium Ordinariis Loco- 45
rum, juxta quamplures modernas reſolutiones, quas refert, & ſequitur *Monacell. in Formul. tom. 1. tit. 6. formul. 19. num. 22. ſeqq. fol. 165.*

Quæ conditiones, ad ſupplices reiteratas præces earundem Monialium, admiſſæ fuerunt, tàm ab Ordinario Bu- 46
ſcoducenſi, quàm à Superioribus noſtri Ordinis, ut juſtificamus in Summario.

Itaut ſi hodiè fieret innovatio aliqua in hac parte, iterum deberent Moniales reverti ſub obedientia, & gubernio Religioſorum, necnon amitterent omnia bona, pro earum fundatione eis relicta à dicta pia Benefactrice; Eò quia hoc ha- 47
bet proprium conditionalis diſpoſitio, ut, conditione non adimpleta, dicatur deficere voluntas diſponentis, & diſpoſitio perinde habeatur, ac ſi facta non eſſet, juxta *Text. in leg. unica §. Sin autem aliquid ſub conditione Cod. ad Caduc. tollen.* cum aliis apud *Fuſar. de Subſt. quæſt. 320. num. 80. & Rot. deciſ. 6. num. 13. part. 5. recent. & coram Priol. deciſ. 176. num. 4. & 5.*

Videtur autem cavendum à ſuppoſito, quod exadverſo ſolet in voce exagerari, licentiæ nimirum, obtentæ à Vicario Buſcoducenſi, ut Moniales ab eis Diœceſi, & Juriſdi- 48
ctione poſſint diſcedere. Idem enim Vicarius, de hoc certioratus, ſolemnem in hac parte declarationem emiſit, datam in Summ. Ex qua omnis tollitur contrarius prætextus, qui ulteriùs non poteſt eſſe magis frivolus, eo quia talis licentia debet obtineri in ſcriptis; Debet ulteriùs concurrere juſta cauſa, & debet conſentire Archiepiſcopus Mechlinien- 49
ſis, in cujus Diœceſi Moniales permanere volunt, quæ ſunt prorſus inſubſiſtentia, ex hucuſque animadverſis.

Quæ omnia probè agnoſcentes Defenſores Monialium pro-

50 procurarunt, ut Vicarius Capitularis Mechliniensis in Re-
latione, data in Summ. ultroneè preces porrexerit, ibi -
*Poterit permitti etiam facultas alienandi, & sæcularizandi
antiquam Domum ad formam Monasterii, quam habent in
Sylvæducensi Territorio, cum ejusdem pertinentiis, nam aliàs
non foret ipsis liberum emere alia bona pro majori commodo
novi Monasterii*. Sub hoc verborum involucro in substantia
51 petendo derogationem expressæ voluntatis dictæ piæ Fun-
datricis, volentis, ut Monasterium ædificaretur, & perma-
neret semper in Oppido de Moll, quæ derogatio non solet
facilè concedi ab Apostolica Sede, ut observant adducti
per *Rot. dec.* 78 *num.* 12. *& seq. cor. Duran. & dec.* 808. *num.*
1. *cor. Emer jun.*

Ad evadendam verò dictam subversionem piæ volunta-
tis Fundatricis Monasterii, nimis opportunè, & æquè di-
52 ligenter Vicarius Buscoducensis imprimere fecit, & in pu-
blicis Locis affigere declarationem, quòd nemini erat per-
missum dictam Domum, & Monasterium, & bona vende-
re, vel emere, absque Sanctæ Sedis expressa licentia, ut
justificamus in Summario.

Perstringendo proindè omnia, hucusque animadversa,
inaudito exemplo, prætendunt Moniales non servare dispo-
sitionem earum piæ Fundatricis, expresse demandantis,
ut earum Monasterium sit, & permaneat in Oppido de
53 Moll. Prætendunt fundare novum Monasterium Carme-
litarum Excalceatorum in Belgio, adversus cubitale Breve
Urb. VIII. Prætendunt non obtemperare Vicario Aposto-
lico Buscoducensi, eorum Ordinario, & Superiori, revo-
canti temporaneam licentiam, eis datam, moram faciendi
extra ejus Diœcesim, illasque in omni patientia arguenti,
increpanti, & obsecranti, adhoc, ut redeant ad Locum,
54 undè digressæ fuerunt. Prætendunt demùm permanere in
Diœcesi Mechliniensi, in qua illius Archiepiscopus eas non
vult recipere, neque retinere sub ejus jurisdictione. Casus
similis non erit forsan auditus à constitutione Mundi, ne-
que de facili prætensio similis in futuris Sæculis promovebi-
tur in Urbis Tribunalibus, Sacrisque Congregationibus.

Ignotum est quid in hac Causa deinde sequutum fuerit;
Mutatis enim Superioribus generalibus dictorum Religio-
55 sorum Carmelitarum, nihil ampliùs de illa audivi. Res
non nova in Urbe, ortum habens, vel ab illis inclinationi-
bus, quas erga suos antiquos Curiales amicos habent novi
Genenerales Superiores Religionum; Vel ab Officiis, &
commendationibus qualificatarum Personarum, à quibus
tanquam ab igne abhorrent probati Curiales; Tum quia ut
plurimum suos non solent habere effectus ex potentioribus
commendationibus, aliarum Personarum æquè, vel magis
56 qualificatarum; Tum etiam, quia illi Clientes, qui Defen-
sores eligunt ad aliorum insinuationes, si in Causis succum-
bunt, ut plurimum solent Causarum jacturam attribuere
eisdem Defensoribus, idque cum illis conquestionibus, &
querelis, quæ facilè possunt concipi, nec opus est hic ex-
plicare.

DISCEPTATIO VI.

Romana Translationis Pensionis.

PRO

N. N. hodiè S. R. E. Card.

CUM

Hyacintho Naldo.

ARGUMENTUM.

*Translatio pensionis, non exhibito Indulto transferendi, an
& quando valida sit. Et quid dicendum in casu, quo il-
la fiat in eum, qui de tempore translationis non adhuc cle-
ricali charactere sit insignitus.*

PEnsio, aliàs reservata per Alex. VII. super Canonicatu,
de quo agitur, favore Matthiæ Naldi, prætenditur per
1 illius obitum extincta, non obstante, quòd ipse utendo fa-
cultatibus, sibi à d. Pontifice concessis, transferendi in
Clericos, seu clericali charactere insigniri volentes, illam
transtulerit in personam Hyacinthi Naldi sui filii, ex du-
plici motivo. Primo scilicet, ex quo translatio fuit facta
coram Persona in Ecclesiastica Dignitate constituta, non
exhibitis facultatibus, & Indulto transferendi; II. quia se-
quuta fuit in Personam Hyacinthi, qui de eo tempore non
erat Clericus, & per consequens de stylo Curiæ incapax pen-
sionis, ita ut, nec sufficere dicatur, quòd post mortem Trans-
ferentis qualitas Clericatus supervenerit, cùm ampliùs res 2
non esset integra. Ideò videndum est, an istæ prætensiones
subsistant.

Et quoad primam observo rectè illam in facto subsistere,
cùm verùm non sit id, quod pro parte Naldi translatarii
dicitur circa exhibitionem, & insertionem Indulti in Instru- 3
mento translationis, nam revera tale quid in Instrumento
non legitur, sed imò excluditur, dum facultates, & pri-
vilegia transferendi fuerunt simpliciter indicata, ibi — *Et
confisus, atque suffultus facultatibas, & Indultis; sibi & aliis* 4
*ejusdem f. m. Alex. VII. Familiaribus, & continuis Commen-
salibus à S. Sua per Litteras Apostolicas impressas die* 17. *Aug.*
1655. seu, *&c. concessis, quas Illustrissimo D. Marco Antonio
Buratto ad abundantiorem cautelam insinuavit, & deduxit* --
Quapropter difficultas reducitur ad inspectionem, an de
jure pro firmanda Jurisdictione Delegati requiratur per
necesse exhibitio, & insertio privilegii, vel potiùs sufficiat
sola indicatio.

Atque in hoc facilis est resolutio, cùm habeamus regulam
generalem, juxta quam Delegatus jurisdictionis exercitium
non acquirit, nisi fuerint ei præsentatæ, & exhibitæ Lit- 5
teræ suæ delegationis, *cap. Pastoralis de Rescript. cap. Su-
per eo de Appellat. Ubert. de Citat. cap.* 8. *num.* 252. *& seqq.*
Atque ante præsentationem non potest authorizare transla-
tionem, ad tradita in nostris terminis per *Lotter. de Re be-*
nefic. lib. 1. *quæst.* 37. *n.* 33. *&* 34. *& c.* 40. *n.* 24. *& seqq. Garz.* 6
de Benefic. par. 6. *cap.* 2. *num* 11 *Rot. cor. Caval. dec.* 644. *n.*
1. *& cor. Pamph. dec.* 719. *n.* 7. *& cor. Cerro dec.* 628. *num* 9. &
egregiè *in dec.* 143. *n.* 2. *p.* 2. *rec.*

Neque, quidquid dicat *Card. de Luca Pension. cap.* 15. *nu.*
10. ubi vocat formalitatem talem litterarum exhibitionem, 7
sufficere videtur, quòd Indultum transferendi fuerit indi-
catum, & Delegatus se de illo benè conscium, & informa-
tum esse asseruit, quasi satis sit, quòd in hoc actu extra-
judiciali Exequutor potuerit se extrajudicialiter informare,
& reddi certus de sua jurisdictione ex adductis in his termi-
nis *per Rot. in dec.* 634. *num* 2. *&* 3. *cor. Caval.* Siquidem de- 8
cisio prædicta, & ratio per eam perpensa, posset forsan
procedere, quando Judex, cui aliàs competit exercitum ju-
risdictionis, vellet se extrajudicialiter informare, an trans-
ferens haberet facultatem transferendi, nec ne; Non po-
test verò locum habere in præsenti, ubi Burattus, coram
quo facta fuit translatio, ob non exhibitionem suæ pote-
statis, & delegationis, adhuc dici non poterat Exequu-
tor, nec fuerat consequutus jurisdictionem, quam recipie-
bat mediante præd. exhibitione, quæ non solùm requiri-
tur ad hoc, ut Exequutor sciat, Transferentem facultatem 9
transferendi habere, sed etiam principaliter exigitur ad
hoc, ut certus reddatur de sua delegatione, quæ omnia
pendent ex ipsa productione Indulti; Ideò ante illius præ-
sentationem procedendo, nulliter procedit, & translatio
non subsistit, *cap.* 2. & ibi *Dec. in* 1. *notab. de Offic. delegati* 10
egregiè. *Bald. in l. Falsus n.* 19. *C. de Furtis*, ubi, quòd nisi
ante omnia fiat præsentatio rescripti, processus est nullus;
etiam si Judex sciat, se Delegatum: Cùm hoc sit non ra-
tione ignorantiæ, sed quia ejus jurisdictio pendet ex pro-
ductione rescripti *Torr. de pact. fut. success. lib.* 3. *c.* 8. *n.* 10. *&* 11
seqq. & de Justis de Dispens. matrim. lib. 1. *c.* 6. *n.* 1 *& seqq. &*
in nostris terminis *Lotter de Re Benef. lib.* 1. *quæst.* 37. *n* 33.
& 34. *& cap.* 40. *n.* 34. *& seqq. Rota dec.* 143. *n.* 2. *vers. ubi
dicit Baldus par* 2. *rec.* Et longè post hæc scripta in terminis
generalibus resolvit Signatura Justitiæ, loco Signaturæ
Gratiæ, ad relationem R. P. D. Cæsii in Cæsenaten. Ju-
risdictionis 25. Aprilis 1712. quando rescripsit *Ad A. C. ex
integro*, eò quia unus ex Collitigantibus, qui obtinuerat de-
legationem in Personam Episcopi Cæsenaten. à f. m. Cle-
mente XI. in istius vita non exhibuerat rescriptum prævia
citatione coram eodem Episcopo, qui deinde post mortem
ejus Pontificis decretum quoddam provisionale protulerat
II. *d. dec.* procedit quando verè, & realiter Literæ facultati-
væ fuerunt exequutori præsentatæ, atque ab eo consideratæ
sed per incuriam Notarii fuit omissa illarum registratio, un- 12
de dicit, posse id probari per testes, ut videre est *n.* 3. *&* 6.
qui casus est longè diversus à nostro; Indultum enim non
fuit præsentatum, neque ab Exequutore consideratum. &
proindè non potest dici, ipsum fuisse consequutum potesta-
tem & jurisdictionem, quæ non potest probari nisi per ipsum
rescriptum, ut declarant *Corrad. in Prax. lib.* 5 *cap* 6. *n.* 13
46. *Ubert. de Citat. d. cap.* 8. *num.* 251. ibi. *Et Delegatus non*

potest

potest probare per testes, *vel aliàs quam per rescriptum*, *suæ*
delegationis potestatem antequam sibi fuerit præsentatum re-
scriptum, *& per ipsum receptum per can. Sancimus 25. qu.*
2. sed si post receptionem perdatur, *poterit probari per testes*,
vel aliàs per communia Jura, *& admittit ipsa dec. 634. nu. 7.*
& 8. cor. Caval.

Nec relevat, quòd Exequutor de Litteris Apostolicis in-
dicatis benè conscium, & informatum se esse asseruerit
aliàs per lecturam earundem Litterarum Apostolicarum;
15 Quia in hac materia non statur assertioni Exequutoris,
nisi actus exhibitionis fuerit per extensum scriptus, vel Li-
teræ appareant in Instrumento translationis registratæ, ex
16 animadversis generaliter à *de Justis de Dispens. matrim. lib.*
1. c. 6. n. 8. & 9. ubi *n. 5.* quod vis non stat in scientia, vel igno-
rantia, sed in exhib. & insertione ut in nostris terminis *Torr.*
de Pact. futur. success. lib 3. c. 8. nu. 10. & 11. Loter. de Re be-
nefic. lib. 1. quæst. 37. n 33. & 34. & quæst. 40. nu. 24. & seqq.
Rot. d. dec. 143. n. 2. vers. Hæc statuo par. 2. rec. & admittit ip-
samet *decisio 645.* quando, prout hic, aliunde non probatur
exhibitio, ut *n. 6 cor. Caval.*

Cæterùm, quando etiam d. indicatio Indulti sufficeret ad
17 hoc ut dici possit Exequutorem conscium fuisse suæ jurisdi-
ctionis, adhuc in præsenti non relevaret, supplicando ad-
verti, quòd translatio specialiter emanavit in vim Indulti ab
Alex. VII. concessi per Literas Apostolicas impressas 17.
Augusti 1654. suis Familiaribus, & continuis Commensa-
libus Clericis, seu Presbyteris: Unde cùm Indultum trans-
18 ferendi habeat se restrictivè ad Clericos, & Presbyteros,
eo ipso quòd constat, Matthiam Transferentem non habuis-
se qualitatem, à Summo Pontifice desideratam, sequitur,
Exequutorem non potuisse authorizare translationem, &
propterea ista tanquam facta ultra limites facultatis, in In-
19 dulto concessæ, nulla, & inefficax remanet, *Paris. de Resi-*
gnat. lib. 6. quæst. 4. n. 46. Lotter. de Re benefic. lib. 1. cap.
nu. 7. Tondut. de Pension. c. 32. n. 11. cum aliis per Rot. dec. 351.
n. 2. par. 19. rec.

Non obstante quòd ipse Matthias Naldus fuerit expressè
nominatus in Literis Apostolicis, nam ista nominatio, gene-
raliter facta de omnibus Familiaribus, & continuis Com-
20 mensalibus Sanctitatis suæ, restricta, & coarctata reman-
sit per subsequentia illa verba *Presbyteris*, *seu Clericis*; Ex
quibus assequimur, summum Pontificem voluisse quidem
omnes nominatos in Indulto recognoscere pro suis Fami-
liaribus; Sed facultatem transferendi noluisse concedere
21 nisi solis Clericis, & Presbyteris, ad exclusionem Laico-
rum, qui de stylo Curiæ nec capaces sunt retinendi, nec
transferendi pensiones, ut infra ostendam.

Idque comprobatur ex eo, quia agnoscens Naldus, præ-
fatum Indultum transferendi comprehendere solos Cleri-
cos, & Presbyteros, curavit alias Literas Apostolicas ob-
tinere, sibi tanquam Laico hanc eandem facultatem conce-
22 dentes prout obtinuit, quibus si non fuit usus in translatione
illas exhibendo, & præsentando Exequutori sibi imputet, si
quòd potuit noluit, & quòd voluit adimplere nequivit, ut
23 in his Terminis observat *Rot. d. dec. 351. n. 19. par. 19. rec.*
sequuta in *Tom. 2. part. 1. disc. 15. num. 6. & par. 2. discep. 15.*
num. 102.

Quò verò ad secundam propositam difficultatem, inter
se pugnant Doctores, An translatio pensionis, facta vigore
Indulti in personam Clericali charactere insigniri volentem
si interim dum initiatur Clericatu, moriatur transferens,
24 fiat retrotractio conditionis, vel remaneat pensio extincta;
Quodque translatio sit valida, & pensio debeatur? videtur
25 admittere *Paris de Resignat. benef. lib. 4. quæst. 2. num 77.*
& seqq ubi refert sic decisum *per Rot. in una Regien Pensionis*
& dec. 208. num. 74. cor. Dunoz. jun. Nam cùm Papa sit il-
le, qui jus transferentis, vel resignantis extinguit, & no-
vum jus creat, nulla est habenda ratio de vita, & mor-
te Resignantis, cum Resignatarius capere dicatur à Sum-
26 mo Pontifice, non autem à Transferente, & proinde,
mortuo Resignante ante conditionem, non potest dici illud
jus extinctum, quia quamdiu resignatio potest effectum
sortiri, non potest interim pensio dici extincta, ut notat ipse-
met *Paris. loco cit n. 76. vers. 2. & n. 79.*

Contrarium autem pluribus rationibus, & signanter ex
eo, quia hoc casu conditio causalis retrotrahi non possit, pro-
28 pter defectum extremorum, ex quo res devenit ad eum sta-
tum, à quo incipere non potuit, ex pluribus argumentis,
plenè congestis *à n. 14. usque cum finem* comprobat *Gabr. cons.*
29 *187. tom. 1.* quem sequuti sunt *Lotter. de Re benefic. lib. 1. q.*
40. n. 126. 132. & seq Corrad. in Prax. benef. lib. 1. c. 3. n. 193.
& seqq. Altograd. controv. 99. n. 8. & seq & per tot. lib. 2.

In hoc Doctorum conflictu crederem pro illorum conci-
liatione esse procedendum cum distinctione, quam annue-
re visa fuit *Rot. in d. d. 208. n. 74. coram Dunoz. jun.* videlicet, 30
vel Pensio translata fuit immediatè coram ipsomet Summo
Pontifice, nempè per viam supplicationis, in qua petitur,
quòd pensio absque facultate transferendi assignata cassetur
ad effectum, ut similis pensio in favorem alterius constitua-
tur, & ille Tertius supplicat, ut sibi hujusmodi pensio as-
signetur; Vel translatio fit mediatè ex persona Papæ co-
ram Persona, in Dignitate Ecclesiastica constituta; Cùm
sit nimium considerabile, an translatio sequatur coram 31
Delegato, vel ipsomet Pontifice, Delegatus enim habet po-
testatem coarctatam, neque potest admittere translationem,
patientem defectus, aliàs urgentes (prout in casu nostro
est qualitas Clericatus) nec implicitè, vel explicitè il- 32
los sanare. Quod secus est in Summo Pontifice, qui re-
ctè sciens dispositionem Juris, & Constitutionum Aposto-
licarum, hujusmodi translationem admittendo, implicitè 33
obstaculum removere censetur, egregiè *Card. de Luc. de Pen-*
sion. discurs. 51. n. 13.

Et in primo casu, procedunt rationes, adductæ *per Pa-*
ris. de Resignat. lib. 4. quæst. 2. num. 77. quia quando manus 34
apposuit ipsemmet Summus Pontifex, qui in his omnimo-
dam potestatem habet, & ratione Sanctæ Sedis semper vi-
vit, utique non attenditur vita, & mors Resignantis, cùm
Resignatarius capere dicatur à Papa, & proinde mor-
tuo Resignante ante conditionem non potest dici illud jus
extinctum.

Verùm hoc non procedit in Delegato, qui licèt reci-
piat facultatem, & potestatem admittendi, & authori-
zandi translationem à Papa, tamen illam recepit median- 35
te Indulto transferendi, concesso Transferenti, Unde sicut
per mortem Indultarii cessat Indultum, tanquam privile-
gium personale, ità quoque debet expirare jurisdictio, sibi
per Indultum communicata, & in hoc casu procedit id, 36
quòd dicit *Gabr. d. cons. 187.* quòd illa conditio, *quatenus*
Clericali Charactere insigniri voluerit non retrotrahatur ob
defectum extremorum, quem sequuntur *Lotter. & Corrad.*
locis supra citatis.

Ultra quod *Parisius* est sibimet contrarius, nam *in lib. 6.*
quæst. 4. de Resignat. benef. ponens quæstionem; *An Titius*, 37
qui consensit extinctioni pensionis, *ad effectum illius transla-*
tionis in Cajum, *qui erat Laicus*, cum hac conditione, cùm
primùm Charactere Clericali fuerit insignitus *Si postea Ca-*
jus efficiatur Clericus, *possit Titius Transferens exigere termi-*
nos pensionis, *decursos pendente conditione*, & resolvit *af-*
firmativè, ex iisdemmet rationibus, quibus innititur *Gabr.*
d. cons. 187 num. 13. & seqq. Et præcipuè quia consensus ta- 38
li casu dicitur conditionalis, & ante eventum conditionis,
& sic perindè est ac si datus non fuisset, atque pensio dici
non potest extincta, nec jus abdicatum à Titio, ut videre est
in d q. 4. lib. 6. n. 55. & seqq & in. 58. & seqq. ubi respondet 39
contrariis, & tradit *Tondut. de Pension. c. 32. num 19.* ubi quòd
jus non abdicatur à Transferente, donec pensio fuerit quæ-
sita irrevocabiliter Translatio.

Quapropter si juxta sensum *Parisii* pensio non dicitur ex-
tincta, nisi quatenus consensus id patitur, & ubi consensus
fuit conditionalis, non potest dici antea præstitus, quàm 40
fuerit in Cajum traslata pensio, semper firmum remanet
id, quòd dicit *Gabr. cons. 187. n. 16.* quòd scilicet ante mor-
tem Transferentis translatio pensionis non fuerit perfecta,
postea verò perfici non potuerint, cùm res non esset inte- 41
gra, & devenerit ad casum, à quo incipere non potuit,
propter inhabilitatem extremorum, quæ inducta dicitur per
mortem ejus, à quo actus originatur, *Lotter. de Re benefic.* 42
lib. 2. quæst. 14. n. 66. & 73. Altograd. d. controv. 99. numer.
10. & 11.

Objectum tandem, quòd in præsenti privilegium trans-
ferendi non ponat in conditione ipsum actum Clericalem,
itaut opus sit retrotractione, sed solam voluntatem Cle-
ricatum suscipiendi, ea quo prætenditur purificationem
conditionis non esse considerandam in assumptione Clerica-
tus, sed in ipsa voluntate illum assequendi, quæ voluntas 43
tacitè declarata dicitur, dum ipse Translatarius præsens fuit
translationi pensionis, nec dissentit expressioni conditionis.
Quatenus Caractere Clericali insigniri voluerit -- Cùmque
agatur de actu lucrativo, & favorabili, sola scientia, & 44
præsentia sit sufficiens pro acceptatione pensionis, & de-
claratione voluntatis consequendi Ordinem Clericalem, *ad*
text. in l. Si ita legatum §. Illi si volet ff. de Leg. 1. Bald. cons.
284. lib. 2. aliàs 103. lib. 1. & Spada Cons. 289. n. 1. & 3. lib 3.

Facilè removetur; Præmisso enim, quòd de stylo Curiæ
pensio

46 pensio reservari non soleat nisi Clericis, vel cum clausula
Postquam Clericali charactere fuerit insignitus, ut testantur
Corrad. in Praxi benefic. libr. 1. c. 5. num. 193. *Card. de Luca*
de Pens. disc. 10. *n.* 7. *&* 8. Sequitur quòd dum Papa concessit
Indultum transferendi in Clericum, vel Clericali chara-
47 ctere insigniri volentem, conformando se cum stylo Curiæ
voluerit, voluntatem ad actum perduci, itaut dici non de-
beat, ipsum voluisse permittere, quòd Laicus per sim-
plicem velleitatem assequendi Clericatum in animo re-
tentam, posset exigere pensionem, cùm stylus optimè pro-
48 bet, & declaret Papæ voluntatem *Card. de Luca de Pen-*
sion. disc. 2. *nu.* 9. *& disc.* 12. *n.* 7. *& disc.* 38. *n.* 5. *& disc.* 75.
num. 10.

Maximè quia si Papa voluisse concedere facultatem
transferendi etiam in Laicum, dixisset in Clericum, sivè
49 Sæcularem, pro ut de stylo Datariæ servari tradit *Corrad.*
in Prax. benefic d. c. 3. *n.* 163. Undè tanto fortiùs fateri o-
portet, quòd dum voluit, translationem fieri in Clericum,
50 vel Clericali charactere insigniri volentem, ad effectum frui-
tionis pensionis requisivisse qualitatem Clericatus actu, ita-
ut non posset Translatarius antequam fuisset tali qualitate
insignitus pensionem exigere, dum translatio non dicitur
irrevovocabilitèr perfecta, nec jus abdicatur à Transferen-
te, nisi post susceptum Clericatum *Tond. de Pension. c.* 32.
51 *n.* 19. sicque procedunt ea omnia, quæ supra adduximus pro
extinctione pensionis.

In omem casum, quatenus etiam dicendum esset, fuisse
positam in conditione solam voluntatem Clericatum asse-
52 quendi, adhuc objectum non relevaret, quia forsan proce-
deret, quando ista voluntas fuisset expressè declarata in
terminis habilibus, & re integra, non verò in presenti, ubi
voluntas solùm tacitè deducitur, ex scientia, & acquiescen-
tia Translatarii, quòd non sufficit, cùm conditio *volentem*
53 *vel si voluerit* verificetur in voluntate expressè declarata,
non autem in tacita, ut expendendo Textum, supra addu-
ctum in *l. si ita legatum §. Illi si volet ff. de Leg.* 1. tradunt *Cor-*
bul. de Jur. emph. tit. de Caus. privat. ob mortem civil. num 47.
54 *Altograd controv.* 65. *num.* 34. *lib.* 2. *Fusar de substit. qu.* 550.
n. 16. *vers.* 6. ibi. *Cùm igitur non sit expressè declaratum, quòd*
ita vellet, concessio videtur extincta per ejus mortem, quasi de-
55 fecta conditione *Rota dec.* 155. *n.* 18. *part* 4. *tom.* 2. *rec.* &
supponunt omnes Doctores sup. adducti, & in specie *Gomez.*
variar. resol. lib. 1. *c.* 11. *n.* 30. *vers. sed his non ostantibus* ibi:
Unde si decederet filius ante expressam aditionem, vel immis-
sionem, & ante declarationem voluntatis, non transmit-
teret.

Anno 1693. pensio fuit declarata nulla per Sententiam A.
56 C. Thaurusii, postea S. R. E. Cardinalis.

DISCEPTATIO VII.

Romana Sepulturæ.

PRO

Capitulo Basilicæ SS. Laurentii, & Damasi.

CUM

Hæredibus Natalis Milliè.

ARGUMENTUM.

Sepulturæ electio quomodo probari debeat ad terminos Stat. Cler. Urb. cap. 3. §. 3. de Jur. eligend. Sepult. *Testes consanguinei, an, & quando probent. Sepulturæ electio à quibus Testibus probari debeat, tam de Jure, quàm attento dicto Statuto Cleri Urbis.*

PRæsens articulus unus est ex illorum numero, qui sola
aperitione Librorum decidi possunt, dum in *Statuto*
Cleri Urbis, à Papa in forma specifica confirmato, habe-
1 mus legem adeo claram illum decidentem, ut absque ulla
necessitate vagandi per generales Juris quæstiones, ex sola
ejusdem Statuti lectura omnis dubitandi occasio prorsus
cesset.

In cap. enim 3. *de Jure elig. Sepultur.* §. 3. præsupponitur
2 pro indubitato id, quòd utrinque admittuntur, quòd scili-
licet quilibet Parochianus possit extra propriam Parochiam
sibi eligere sepulturam. Circa probationem autem volun-
3 tatis Defuncti, sibi eligentis sepulturam extra Parochiam
idem statutum copulativè præscribit duo requisita.

I. Quod ad d. effectum hæredes teneantur afferre duo te-
stes, fide dignos, qui testimonium perhibeant de ele- 4
ctione sepulturæ extra Parochiam.

II. Verò, quod iidem testes non solùm fide digni sint, sed
ulteriùs non sint suspecti, ibi: *Duos testes, fide dignos, &* 5
non suspectos ipsi Parocho, afferre tenebuntur.

Neutrum ex his copulativis requisitis, à dicto Statuto præ-
scriptis, exadverso probatur, & propterea sumus in claris, 6
quòd ad ejusdem Statuti tenorem contraria prætensio omni-
no reiicienda sit.

Ad hoc demonstrandum duo in facto præsuppono, quæ
innegabilia sunt; Quòd nempè adducuntur exadverso ad 7
d. effectum simplices attestationes quatuor Personarum, hoc
est Benedicti Milliè, Hyacinthi Pesaroni, Josephi Pesaro-
ni, & Bandini Cheti; Quodque tres ex istis sint strictissi-
mo consanguinitatis vinculo juncti cum Defuncto, dum
primus est propriùs Filius, alter est illius Gener, & tertius 8
est illius nepos ex Filia.

Absque alia igitur necessitate immorandi in illa generali
inspectione, an testes consanguinei probent, quando aliquid
deponunt favore Consanguineorum, cujus negativam uno 9
ore generaliter admittunt Doctores, sequuti *à Dec. consil.*
463. *num.* 13. *Mandell. Alb. consil.* 231. *num.* 2. *in fine Conciol.*
resolut. crimin. Verb. Testis quoad personam resolut. 2. *num.* 1.
& per tot. & à Rot. dec. 277. *num.* 4. *&* 5. *cor. Merlin & dec.*
254. *num.* 3. *& dec.* 296. *eodem num cor. Dunoz. jun. & coram*
Ansald. dec. 24. *num.* 9. *& dec.* 40. *num.* 8. ubi, quod conclu-
sio hæc, utì notoria passim admittitur ab omnibus Tribu- 10
nalibus, *& dec.* 327. *n.* 7. *par.* 12. *& dec.* 13. *n.* 25. *& dec.* 233. *n.*
16. *par.* 13. *rec.*

Et in nostris punctualibus terminis *Amostazz. de Caus. piis*
lib. 6. *num.* 93. ubi reprobat *Samuelem*, exadverso citatum, &
sequitur *Marchettum* infra citandum, eo quia ipsum secundo
loco allegat, juxta regulam, de qua *Gratian. discept.* 689.
num 27. cum concordantibus, ibidem citatis, eundemque 11
Samuelem reprobat pariter idem *Marchet. de Sepultur. tit.* 38.
§. 10. *num.* 194. ubi *num.* 198. testatur de praxis Urbis his
verbis: *Cæterum Romæ non admitti testes consanguineos, &*
affines Defuncti pro justificatione electionis sepulturæ accepi à 12
quibusdam Religiosis, magna fide dignis.

In qua parte non benè exadverso capitur idem qualifi-
catus Author; Illi siquidem Religiosi, magna fide digni, à
quibus id accepit, fuerunt aliqui ex Parochis Regularibus
Urbis, quibus nota erat dispositio Statuti Cleri, quod ma-
nuscriptum apud se retinebant, quodque prima vice an. 1705
dumtaxat impressum fuit, & anno 1707. reimpressum cum
aliquibus declarationibus.

Antea verò tali custodia ab eisdem Parochis conservaba-
tut, ut non de facili notum esse poterat Curialibus, ut de fa- 13
cto proprio testis esse possum ego, & allegare valeo in conte-
stem unum ex primi Ordinis Consistorialem Advocatum, cui
tunc solum idem Statutum notum fuit, quando sub magno
secreto ei consignatum fuit ad scribendum favore Ecclesiæ
S. Andreæ de Fractis, Mihiq; à Parocho Transpontinæ com- 14
municatum pariter fuit simili secreto, quando scripsi ipsius
favore, ut potest recognosci *in to.* 1. *par.* 2. *disc.* 14.

Ad nostrum effectum dictæ Statutarię dispositionis videtur 15
superabundare sola suspicio, quæ militat adversus depo-
sitionem testium consanguineorum, & quæ innegabilis
est in omnibus illis attestationibus, quæ fiunt à consangui-
neis favore consanguineorum ex cumulatis *in dec.* 296. *nu.*
3. *coram Dunoz. jun. & dec.* 774. *num,* 8. *cor. Cerr. & dec.* 40.
num. 8. *cor. Ansald.* ubi hanc suspicionem meritò qualificat
pro evidenti, ibi: *Eorum siquidem unus evidenti suspicione* 16
claudicabat, ob nimis arctam consanguinitatem cum Pr. n. ... o-
ribus, & cum ipsa Lavinia, cujus erat Patruus, & dec. 207.
num. 4. *par.* 1. *rec.* ubi quod stat benè simul, quòd testis nul-
lam patiatur in moribus, & fama exceptionem, & tamen
ratione consanguinitatis utì suspectus repellendus sit, ibi:
Tertius testis in moribus, & fama non patitur exceptiones, sed
est Soror germana Isabellæ, cum illa commorans in Domo pater-
na, ideoque suspecta ob nimiam affectionem erga Sororem.

Eadem suspicio palpatur manibus in terminis nostris ex
pluribus circumstantiis, benè in facto expensis, et signanter ex
illa, quòd supponitur exadverso, Defunctum usq; ad ultimum 17
vitæ halitum semper fuisse mente sanum, perfecteque in-
tellexisse omnia ea, quæ ipsi dicta fuerunt, semperque
punctualiter respondisse ad cuncta ea, circa quæ interroga-
batur, sive à Medico, sive ab iis, qui ei continuam assisten- 18
tiam præstabant. Ea tamen videtur prorsus inverisimile,
quod dicto tempore, in quo supponitur exadverso paulò
ante

ante factam fuisse à Defuncto electionem sepulturæ in Ec-
clesia S. Mariæ in Vallicella, nullum omnino verbum fe-
cerit de dicta electione sepulturæ, neque cum Matthæo
19 Janno Vicecurato, neque cum Cajetano Banfo, Sacerdo-
te in ejus locum subrogato, qui semper cum ipso permaserunt
usque ad ejus obitum, & neque cum Angelo Testa, ejus in-
timo Amico, vocato ab uno ex ejus Filiis ad illum disponen-
dum ab bene moriendum: Et quod magis est, non solum ab
ipso ęgroto nullum omnino verbum factum fuit de d. prę-
tensa sepulturæ electione, sed neque ab ejus Filiis consangui-
neis, aliisque, eidem Defuncto assistentibus tempore, quo
20 ipse vivebat. Quæ inverisimilitudo, non solùm eorundem
testium suspicionem in claris ponit, sed nullum circa illam
dubitandi locum relinquit, ad *Text. in l. Ob carmen. §. finali, ff. de Testibus*, & firmata *per Rot. dec. 510. n. 11. coram Burat. & dec. 20. n. 8. cor. Cels.*

Crescitquè hujusmodi suspicio ex modo, quo præsens Lis
exadverso agitatur, simile illi, de quo fit mentio in *Institut.*
21 *crimin. lib. 4. tit. 6. num. 63.* Eo quia ad rem gratam facien-
dam unicè Filio Defuncti enixè petenti, ut cadaver ejus Pa-
tris tumularetur in Ecclesia S. Mariæ in Vallicella, ultrò
id gratiosè eidem permissum fuit à Capitulo, cujus veritatis
adducimus quatuor qualificatissimos testes, nempè totidem
22 DD. Canonicos, ibi: *Fossimo ricercati di nuovo per parte de' medesimi Figliuoli, e in particolare dal Sig. Benedetto Migliè a volerli concedere il trasporto del Cadavere alla sudetta Chiesa di S. Maria in Vallicella per grazia, senza altro litigio:*
23 *Sopra di che tenutosi Congresso frà quei Canonici sudetti, e consultatone anche il R. Curato Vicario, fu risoluto per la sudetta grazia, purche se ne fosse formata giusta Supplica, &c.*
Quam absque ullo proprio præjudicio, non sinè incivilita-
tis nota, idem Filius facere recusavit.

In his igitur terminis nimis improprium est prætendere,
ut affectatæ attestationes eorundem Consanguineor omnibus
24 viis procuratæ, illisq; non solùm vincere, sed etiam triumpha-
re, saltem, ad omne pejus non sint suspectæ, quod ad ter-
minos nostri Statuti superabundat, ex suprà animadversis.

Ad evidentiam usque conprobantur hæc ex alia parte ejus-
dem Statuti Cleri, in qua sermo est de probatione electionis
25 sepulturæ: In illa enim rotundis literis demandatur, ut cir-
ca probationem electionis sepulturæ ibi: *Nulla fide adhibeatur cuicumquè* (Notetur quæso dictio hæc, omne persona-
rum genus includens, ex adductis *per Barbos. diction. 317.*
26 *num. 1. & Rot. dec. 306. num. 13. par. 19. rec.*) *Clerico, vel Sæculari, vel Regulari, aut Confratri, etiam Laico, dicenti, in Ecclesia sua, vel Sepulchro sepulturam elegisse, nisi de hac re testes adducant fide dignos, & non suspectos, qui sibi familiares non sint, vel personæ ejus Loci vel Ecclesiæ, apud quam sepulturam eligere voluisse asseritur*, ut videre est *in d. Statuto Cleri, cap. 3. de Jure eligendi sepultur. §. 27. in addit. versic. Hinc fol. mihi 22.*

Si enim in his terminis, ratione suspicionis, Statutum li-
27 teraliter excludit testes non solùm qualificatos, sed Reli-
giosos, & Sacerdotes, quando isti Defuncto familiares sunt,
addictique servitio illius Ecclesiæ, apud quam asseritur eli-
gere voluisse sepulturam, qui de Jure generaliter à testifi-
cando non reppelluntur, ut de testibus familiaribus notant
Bordon. Oper. moral. resol. 51. num. 207. & Passerin. de Stat. homin. quæst. 187. inspect. 4. cap. 10. num. 430. Et de testibus
28 Universitatis, deponentibus de re, spectan. ad eosdem, non
utì singulos sed tanquam de Universitate, advertunt *Conciol. alleg. 53. num. 44. Card. de Luc. ad Conciol disc. 58. num. 6. & Rot. dec. 271. num. 9. par. 19. rec.* aliique citati in *To-*
29 *mo 2. par. 2. discep. 20. num. 27. & 28.* Quid dicendum erit in
nostro casu, in quo testibus consanguineis de Jure omnis de-
negatur fides, quando deponunt favore Consanguineorum,
ex adductis supra: Nullaquè major dari potest suspicio in
testibus, quàm illa, quæ desumitur à consanguinitate,
quam meritò pro evidenti canonizavit *Rot. cor. Ansald. decis. 40. num. 8.*

Posset proindè hic terminari Scriptura, quia motivum
hoc, utì solidè innixum literali dispositioni d. Statuti Cle-
ri, in forma specifica à SS. D. confirmati nullam omninò
30 admittit criticationem, ex adductis *in decis. 30. num. 59. coram b. m. Ansald.* ubi, quòd habens pro se Statutum, non ha-
bet opus allegare alias leges, aut recurrere ad Doctorum au-
tharitates, & quòd habens pro se Statutum, à Papa confirma-
tum, dicatur habere legem Papalem, omnino exequutioni
demandandam notat *Antol. in Not. ad Sta. Aurific. Urb. proœm. 2. numer. 17.* sequutus *in tom. 2. part. 1. discept. 2. num. 29.*

Et tamen ad solius materiæ ornatum percurrendo omnia
ex adverso adducta. Non obstat reflexio quòd non desint
Authores, asserentes, standum esse attestationi Consan- 31
guineorum ad probandam electionem Sepulturæ, inter quos
pro punctualibus exagerantur *Passer. de Stat. homin. quæst. 187. inspect. 4. cap. 10. n. 430. & Samuel de Sepult. tr. 1. contr. 12. fol. mihi 29.*

Respondemus enim, quòd quidquid sit, Jure communi
attento, circa quod nullam habemus necessitatem osten- 32
dendi, oppositum esse longè verius, magisque receptum,
ut egregiè probat *Marchet. de Sepult. tit. 38. §. num. 194.* 33
Prout etiam quidquid dicendum sit de probatione testamenti
ad pias causas, de qua loquuntur Doctores, exadverso al-
legati; In nostris præcisis terminis electionis Sepulturæ,
factæ in Urbe, procedendo cum d. Statuto Cleri, id nullate-
nus subsistit, ex hucusquè animadversis.

Neque proinde locus est hodie discurrendi de illius effi-
cacia per generalia principia, & regulas generales, quas 34
pannos calidos ad sananda vulnera meritò appellat *Card. de Luc. de Legat. disc. 61. num. 7.* postquam in forma specifica à
Papa confirmatum fuit, præviis notoriis illis diligentiis, &
repetitis discussionibus, quę pręcesserunt, *Tex. est literalis in l.* 35
Prospexit ff. Qui, & à quibus; ibi *Per quam durum est, sed lex ita scripta est:* Et habemus in hac parte celebre dictum *S. August. in lib. de Vera Relig.* asserentis: *Cùm leges fuerint institutæ, & firmatæ, non licere de ipsis judicare, sed secundùm ipsas*, quem sequitur *Rota in dec. 374. num. 13. & 14. par. 18. recent.*

Pro quorum faciliori admissione plures receptæ Iuris pro- 36
positiones urgere videntur.

Prima nimirum, quòd Ecclesia Parochialis habet cla-
rum, & certum Jus pro sepeliendis suis Parochianis, ut vi-
dere est *in cap. 1. de Sepultur. & in cap. De iis eodem titulo*, 37
cum concordantibus, citatis *à Rota in Mantuana Funerum 5. Junii 1694. §. Quo verò coram b. m. Card. Priolo.* Et pro-
inde in dubio omnis lata sumenda est interpretatio pro favo-
rabili reditu ad Juris communis dispositionem, ad *Textum literalem in l. Si unus §. Pactus in fine ff. de Pact.* & fir-
mata *per Rotam in decis. 350. num. 15. cor. Cerro* cum qui-
bus processit. Sac. Rit. Congr. *in Suessana Mozzettæ 18. Aprilis 1693. Ponente Card. Nigrono*, ut videre est *in tom. 3. par. 1. discept. 11. n. 21. & seqq. & num. 68.* Et ego obtinui ab An- 38
tecessore Auditore Emin. Urbis Card. Vicarii *in alia Romana Sepulturæ anno 1718.* ut videre est *in dicto to. 3. par. 1. discept. 23. n. 24. & 47.*

II. Quia electio Sepulturæ est species limitationis d. ge-
neralis, & textualis regulæ, militantis favore Ecclesiæ Pa- 39
rochialis: Ex quo solidè infertur, quod semper judican-
dum sit favore illius, cui assistit regula, quando dubium
aliquod remanet circa limitationem per ea, quæ generaliter,
notat *Card. de Luc. de Serv. disc. 49. n. 9. & Rota dec. 251. n. 4. & 5. coram Mantic. & dec. 11. num. 4. coram b. m. Ansaldo*,
ubi quòd habenti pro se regulam sat est dubiam reddere
limitationem, *& decis. 21. numer. 28.* & in nostris punctua- 40
libus terminis id practicavit S. C. *Episcoporum in Comen. 11. Martii 1706. ad 6. dub. Ponente Card. Gabriello*, ut videre
est *in Tom. 2. par. 2. disceptat. ultima numer. 99. & 105.*

In nostro autem casu non solùm verificatur maximum
dubium circa d. limitationem, quod superabundaret, sed
certum est, quod illa nullam omnino in facto subsistentiam
habet, uti nullatenus probata per testes non suspectos.

III. Quia Sepulturæ electio est aliquid facti, quod sem-
per ab allegante concludenter probandum est, & in dubio
nunquam præsumitur: *l. In bello § Facta, ff. de Captiv. &* 41
postlim. reversi. Mantic. de Conject. ultim. voluntat. lib. 2. tit. 1. num. 4. & Rot. dec. 713. n. n. 7. cor. Dunoz. jun. & dec. 254. n. 12. par. 15. rec.

IV. Quia è contra multæ urgent præsumptiones, in facto
authenticis documentis probatæ, ex quibus eruitur verisi- 42
milis mens Defuncti pro Sepultura in Ecclesia Parochiali,
inter quas omni consideratione digna videtur illa, quòd à
longo tempore adscriptus fuit inter Confratres Confraterni-
tates succursus Pauperum, in eadem Parochiali erecta,
in eaquè semper cum omni charitate, & assiduitate pieta-
tis opera erga pauperes continuò exercuit, quod in facto 43
notorium est, & patet ex documentis adductis in Summ.
& in Jure magnificat *Rot. in decis. 310. numer. 6. par. 10. rec.* ibi: *Primò ex quo ipse dum vixit fuit Confrater hujus Confraternitatis, &c. eidemque inservivit occurrentibus necessitatibus &c. Unde verisimiliter præsumitur erga illam habuisse maximam affectionem, & in Rom. Fideic. de Ruspolis 23. Junii 1684. §. His intrinsecis coram Rondinino* ibi: *Ex quali-*
tatibus

tatibus personalibus ipsius Testatoris, qui principaliora, & laboriosora hujus Archicon. officia per longum annorum cursum exercuit, quod pro amoris argumento refert Alciatus, &c.

V. Quia non revocatur in dubium Defunctum Sacramenta omnia, tam in vita, quàm in morte recepisse in no-
44 stra Parochia; Cumque Sepulturæ Jus multùm pendeat à
Sacramentorum receptione, ut uno ore natant *Repetentes in cap. 1. num. 1. de Sepult. in 6.* cum aliis apud *Gratian. discep. 49. num. 74. Barbos. de potest. Paroch. cap. 26. num. 34. &*
45 *Rot. decis. 1135. num. 3. coram Seraph. & decis. 45. numer. 12. coram Zarate :* Inde non sinè legali fundamento inferunt Doctores, quòd *in dubio eò ipso, quo quis percipit Sacramenta in aliqua Parochia videtur ibidem elegisse Sepulturam --* sunt verba *Panimoll. decis. 5. adnot. 3. num. 10.*
46 & concordant adducti per *Marescott variar. resolut. lib. 1. cap. 95. num. 11. Gratian. discep. 95. num. 74. Sperell. dec. 87. n. 6. Barus. in Torcular. resol. 151. numer. 20.* ibi: *Et propterea quatenus posset contingere aliqua dubitatio, esset responden-*
47 *dum ad favorem Ecclesiæ Parochialis, ubi recipiebat Sacramenta de tempore suæ infirmitatis, & Rot. d. dec. 1135. num. 3. cor. Seraph.*

VI. Demum, aliis omissis, quia ultrò admittitur, Defunctum, qui servitio nostræ Ecclesiæ semper addictus fuit in
48 concernentibus suam professionem, non unam, vel aliam, sed quinque filias fecisse sepelire in nostra Ecclesia Parochia-
49 li, ex *quo demonstratur* [sunt verba ejusdem *Barusii* citantis concordantes *in Torcular. resolut. 151. n. 10.*) *talem fuisse voluntatem etiam respectu sui corporis.*

Et ex his nulla remanet necessitas se divagandi circa opti-
50 mas qualitates omnium Testium exadverso adductorum, superlativè comprobatas ex attestationibus multarum egregiarum Personarum, frequentantium Oratoria S. Mariæ in Vallicella, & P. Caravitæ. Ego enim in illa sum credulitate, quòd iidem testes nil aliud prætendant, quàm dd.
51 Consanguineos Defuncti æquiparare omnibus illis insignibus, qualificatisque Personis Sæcularibus, & Laicis, cujuscumque sint qualitatis, specificatis *in Statuto Cleric. in d. cap. 3. §. 27. in addit. vers. Hinc.* Quo admisso, applicatur clara dispositio ejusdem Statuti, mandantis, ad d. effectum nullam fidem eis adhibendam esse, nulla habita ratione illorum qualitatis, & præsumptionis exemplaris vitæ, ex
52 eo forsan motivo, quia, sæpè quos vitia nulla delectant, quos nulla potuit movere luxuria, nulla subvertere avaritia, affectio ad Causam, & triumphandi pruritus, suspectos reddit, ut in simili scriptum reliquit *D. Ambros. in Luc. libr. 4. c. 4.* sequutus *in Tom. 2. par. 2. discep. 37 num. 8.* Et in nostris præcisis terminis, quòd ratione hujusmodi suspicionis
53 nulla fides præstanda sit Personæ Sacerdotali charactere insignitæ gravi, doctæ, ac timoratæ, qui in aliis materiis magnam meretur fidem, benè probat *Amostazz. de Caus. piis lib. 6. cap. 9. num. 95.* Et in terminis depositionis Religiosorum illarum Ecclesiarum, in quibus prætenditur, de-
54 functum elegisse Sepulturam, quod illis deferendum non sit in præjudicium Ecclesiæ Parochialis resolvit *Sacr. Congreg. Concilii in Marsicen. Jurium Parochialium 28. Januarii 1690. ad 4. dubium* Et in terminis depositionis Parochi, quòd ei
55 non sit credendum, quando illius depositio respicit favorem propriæ Ecclesiæ resolvit eadem *S. C. Concilii in Neapolitana 13. Februarii 1666. ad 1. dubium*, ut videre est apud *Monaccil. in Form. to. 1. tit. 6. form. 11. n. 26.*

Quibus additur alia reflexio, omni consideratione digna,
56 in eo consistens, quòd *Statutum Cleri in cap. 3. §. 3.* mandat, ipsosmet hæredes Defuncti debere afferre Parocho duos testes fide dignos, & Parocho non suspectos; Quod digito ostendit, non posse eosdem seipsos in testes, etiamsi essent plusquam qualificati, exhibere, & testimonium in propria Causa ferre; Tum quia daretur actio, & passio in eodem subjecto, quod omnibus Juribus repugnat ex adductis *à Rota*
57 *in Bononien. Montis Butrii 16. Januarii 1699. §. Hocquè cor. Molines*, & dispositioni ejusdem Statuti Cleri ex diametro adversatur: Tum etiam, quia *omnibus in re propria dicendi*
58 *Testimonium facultatem Jura submoverunt :* Sunt verba *Textus in l. 9. C. de Testibus*, cum concordantibus apud *Rot. dec. 425. n. 13. cor. Bich.*

Addimus ulteriùs aliud quidem separatum motivum, ex se
59 etiam unicè consideratum superabundat ad excludendam contrariam prætensionem.

Duæ enim instantiæ fiunt in contraria Scriptura: Una pro reintegratione Ecclesiæ S. Mariæ in Vallicella, quæ
60 asseritur indebitè spoliata: Observo autem, quòd nec eadem Ecclesia est in Causa, nec ab Oppositore exhibetur illius mandatum procuræ; Et propterea eadem contraria instantia, utì de asserto Jure Tertii, nullo modo admittenda venit, ex adductis *à Gratian. discep. 653. à num. 38. Magon. decis. Florentin. 1. numer. 59. & Rot. decis. 48.*
numer. 5. & 6. coram Ludovis. & decis 21. numer. 8. co- 61
ram Bich. & decis. 36. numer. 5. coram bon. mem. Ansaldo.

Alia verò instantia fit sequentibus verbis: *Suppliciter instamus pro restitutione Cadaveris memorati Natalis, unà*
cum omnibus emolumentis, Ecclesiæ tumulanti debitis : Quæ 62
instantia nimis incongrua videtur, quia actio restitutionis Cadaveris, quam Doctores vocant vindicatoriam, non hæredibus, sed Ecclesiæ, in qua prætenditur Defunctum elegisse Sepulturam competit, juxta *Tex. in Cap. ex par-*
te 5 & cap. sequenti de Sepultur. ubi communiter *Repeten-* 63
tes, & signanter *in d. cap. 5. Joann. Andr. num. 5. & Abb. num. 1. & in d. cap. 6. Hostiens. numer. 1. Joann. Andr. num. 6. Anan. numer. 1. Butr. eodem num. Ancharan. numer. 3.* cum concordantibus citatis ab *Antonell. de Regim. Eccles. lib. 1. cap. 12. §. 7. num. 64. & à Panimoll decis. 5. adnot. 3. numer. 5.* ibi: *Competit propterea Ecclesiæ, ubi de Jure Cadaver sepeliri debebat, vindicatio corporis Defuncti, &c.*
Quod tamen procedit, quando per Ecclesiam vindicantem do- 64
ceatur de justo titulo, &c. In qua parte habemus pariter *claram dispositionem Statuti Cleri in add. ad §. 28. cap. 3. de Jur. eligendi Sepulturam* ibi: *In casu Litis inter duas, aut plures Ecclesias circa Sepulturam Cadaveris ;* Crescitque vis
hujus reflexionis, ex eo, quia, quando, ut in præsenti ad 65
unguem verificatur, non est sermo de Sepultura, attentatè data alicui Cadaveri, & in spretum particularis inhibi-
tionis, laudabilis praxis magnorum Tribunalium illa est, 66
ut ad evitandam humanorum cinerum vexationem, nunquam permittant exhumari Cadavera, sed, prævia declaratione nullitatis humationis, rescribere solent pro sola restitutione Emolumentorum funeris, ut de praxi *Sac. Rota* videre est *in d. 41. num. 1. & seqq. apud Novar. Bullar.* & de praxi Sacrarum Congregat. *apud Antonell. de Jurib. Cleric. fol. 20. & in Instit. crimin. lib. 2. tit. 8. n. 38.* Ex qua praxi remanet manifestum, quòd eadem Tribunalia, nulla habita ratione instantiæ hæredum, unicè respiciunt præjudicium illarum Ecclesiarum, in quibus Defunctus sepeliri debebat.

Nec dicatur, quòd ad hæredes Defuncti omni Jure spe-
ctet procurare, ut illius nitida, clara, & invulnerabilis vo- 67
luntas debitæ exequutioni mandetur, nihilque magis expediri, quam Morientium voluntates exequi.
Responsio enim non subsistit in facto, & non relevat in 68
Jure.

Non subsistit in facto, quia de d. clara & nitida voluntate nullo modo constat, non enim adducuntur testes illius qualitatis, quæ præscribitur in Statuto Cleri, & propterea
objectum in hac parte non regit in facto, petitque princi- 69
pium, dum supponit id, quod est in quæstione, quodque nullatenùs concludenter probatur, ut esset omnino necessarium, non solùm juxta literalem dispositionem d. Statuti, sed etiam attento Jure communi, ob duplicem illam æ-
què convincentem rationem, quam, cumulatis concordan- 70
tibus, his verbis adducit *Panimoll. decis. 5. adnot. 3. num. 55. Cùm Sepulturæ electio sit species ultimæ voluntatis, & concernat præjudicium Ecclesiæ Parochialis*, quam adducit
etiam *Dian. coordinat. tom. 8. tract. 8. de Casibus occurente,* 71
tempor. mortis resolut. 12. in princ.

Minùs eadem responsio relevat in Jure quia prætextu exequutionis voluntatis Defuncti non possunt heredes adducere exceptiones de Jure Tertii, ex supra animadversis Mi-
nusque facere, ut leges, loquentes favore Ecclesiarum, in 72
quibus sepeliri prætenditur Cadaver, detorqueantur ad favorem hæredum, juxta animadversa per *Bertazz. Vot. decis. 161. sub n. 2.* Contrarium verò prætendere non est procu-
rare exequutionem voluntatis Defuncti, de qua non constat 73
sed in rei veritate nihil aliud est, quam insistere pro exequutione voluntatis hæredum, cum probationibus, detumptis ex eorum dictis, idque adversus omnium Jurium dispositionem
eo quia Oppositores in hac parte non unam, sed quatuor 74
prætendunt facere figuras, Testium nimirum. Actoris, seu Ecclesiæ, Hæredum, & Exequutorum testamentariorum, quo nihil absurdius, nilvè irrationabilius.

De mense Augusti 1720. secundum prædicta favore Ecclesiæ judicatum fuit ab Auditore Card. Vicarii, qui tunc
temporis erat Abbas Michael Angelus Berti, æquè doctus, 75
in his materiis exercitatus, ac pius Judex, dum hæc imprimuntur Vicarius Generalis Cardinal. Rufi Episcopi Ferarrien.

In hac

In hac Discept. fit mentio Ecclesiæ Sanctæ Mariæ in
Vallicella PP. Congreg. Oratorii, vulgo *Chiesa Nuova*,
in qua, die 23. Maii 1689. solemni pompa positum fuit
Cadaver Christinæ Alexandræ, Svecorum Reginæ cum se-
quenti Inscriptione

Christinæ Alexandræ
Gothorum, Svecorum, Vandalorumque
Reginæ,
Virtute, & Gestis
Quàm
Stirpe, & Titulis,
Clariori
In hac Ecclesia, quam primùm invisens.
Suam prædixerat,
Non depositæ, sed elatæ.
Justa persolvimus.

Pro intelligentia illorum Verborum *suam prædixerat*,
notandum est, quòd in ipso primo ingressu in Urbem, post-
quam visitavit Vaticanam Basilicam, se transtulit ad di-
ctam Ecclesiam Sanctæ Mariæ in Vallicella, asserens,
Questa sarà la mia Chiesa. Quod non permissit f. m. Inno-
nocentius XII. ut colligitur ex sequenti Inscriptione, quæ
legitur in ejusdem sepulchro omnium oculis exposito in ea-
dem Vaticana Basilica.

Christinæ Svecorum Reginæ.
Ob ortodoxam Religionem,
Abdicato Regno, abjurata hæresi,
Piè susceptam,
Ac delecta Romæ Sede, eximiè cultam,
Monumentum ab Innocentio XII. inchoatum
Clemens XI. P. M. absolvit Anno 1702.

DISCEPTATIO VIII.

Calaritana.

INTER

Capitulum Calaritanum.

ET

Archiepiscopum ejusdem Civitatis.

ARGUMENTUM.

Quando substineantur Censuræ, promulgatæ sine citatione, attenta notorietate facti, pro quo fuerunt promulgatæ, & quando debeatur Subsidium charitativum.

TAlibus, tantisque laborat nullitatibus excommunica-
tionis sententia contra Canonicos lata, ut meritò de
illa dici possit, quòd *nec in opinione communi, aut vulgi la-
biis nomen habere sententiæ mercatur*, juxta aurea verba
Conc. Gen. Viennensis, registrata *in Clem. Pastoralis de Sent.*
1 *& re judic.* & animaversa per *Gratian. cap.* 638. *n.* 23. *in fine*,
Proindeque supplicamus declarari illas non substineri, me-
diante negativa ad 1. dub. resolutione.

Etenim prima insanabilis nullitas ejusdem excommuni-
cationis promanat ex defectu citationis quæ omnino præ-
cedere debet excommunicationis Sententiam, juxta *Text.*
2 *in cap. Sacro de Sentent. excommun. & in Clem. Pastoralis de
Sent. & re judicat.* & observant *Covar. in Cap. Alma Mater,
§. 9. num 46. de Sentent excom. Bellet. Disquis. Cleric. tit. de
Favor. Clericor. Canon. §. 4. num. 48. Dian. Oper. Moral. tom.
5. tract. 2. de Excom. resolut. 6. num. 2. & 3. Panimol. decis.
96. adnot. 1. num. 8. Vulp. in Prax. judic. cap. 1. num. 48. Ro-
ta dec. 176. num 1. cor. Burat. & dec. 280. num. 11. & dec. 533.
num. 3. coram Dunoz. jun. & dec. 496. num 4. part. 14.* ubi,
3 quòd hujusmodi nullitas est inevitabilis, *& dec. 277. num.
18. par. 16. rec.* ubi, quòd hæc nullitas est talis naturæ, ut
nunquam possit remitti.

Secunda nullitas oritur ex omissione trinæ Monitionis,
quæ paritèr indispensabilitèr requiritur pro Censurarum
4 validite, juxta *Text.* apertos *in capitul. Reprehensibilis de
Appellat. cap. Constitutionem de Sent. excom. & cap. Statuimus
eodem tit. in sexto*, ubi *Gloss. verbo Monitionem, & verb.
Non teneat*, egregiè observat, id *statutum fuisse propter E-
piscopos, qui statim excommunicabant. Bonac. Oper. Moral.
tom. 1. tit. de Censur. in commun. disput. 1. par. 1. punct. 9. pro-
pos. 3. num. 9. & punct. 10. propos. 2. num. 3. Sperel. dec. 48.
num. 3. Ridolphin. in Praxi par. 1. cap. 14. num. 244. Filliuc.* 5
*Oper. Moral. tract. 11 de Censur in comm. cap. 8. num. 223.
Marchant. in Tribun. Sacram. tom. 3. tract. 4. tit. 1. sect. 2. qu.
3. numer. 3. fol. 83. Panimol. dec. 96. annot. numer. 3. &
seqq. & Cardin. de Luca in Miscell. Eccles. discurs. 19.
numer. 19.*

Aliàs excommunicatio, tanquam præcipitanter lata, nul-
latenùs substinetur, juxta monitum *Divi Hier.* relati *in Can.
Non in perpetuum 24. quæst. 3.* ibi: *Multi Sacerdotum culpam* 6
*zelo Dei se persequi profitentur, sed dum indiscretè hoc agi-
tur, Sacrilegii facinus incurrunt, & dum præcipites quasi ad
emendandum ruunt, ipsi quoque multò magis in deterius ca-
dunt*, ubi *Gloss. verb. Et dum præcipites*, ait: *Judices non
erunt præcipites ad excommunicandum, iniquitas enim omnia
præcipitat, virtus autem lenta est, & omnium percunctatrix*, 7
& Div. Gregor. lib. 12. Epist. epist. 26. ibi: *Frequenter me ad-
movisse vos recolo, ut in proferenda Sententia esse præcipites
nullatenus debeatis.*

Nec subsistit, quòd attenta notorietate delicti, seu inobe-
dientiæ, neque citatio neque Monitio erant necessariæ.
Termini siquidem notorietatis delicti, nec etiam à remo-
tissimis applicari possunt nostro casui; Tum quia nulla præ-
cesserat declaratoria, assertum notorium canonizans, quæ 8
ad hoc ut non sit servandus ordo judiciarius saltem de com-
muni consuetudine omninò prærequiritur, eà ratione, quia
multa dicuntur notoria, quæ talia non sunt, ut ad rem ob-
servant *Dec. in cap. Pervenit num. 14. de Appellat. Calderin. in
cap. Vestra num. 47. de Cobab. Cleric. & Mulier.* ibiquè *Fagn.* 9
num. 95. in fine, & num. 96. ubi admonet Judices, ut in hu-
jusmodi notoriis cautè ambulent, nè si nimis properent, se
ipsos involvant, quod adverterat priùs *Clar. in Praxi §. fin.
quæst. 9. num. 8.* ubi testatur de communi opinione, in pra-
xi recepta, *Menoch. de Arbitr. cas. 542. num. 21. Baron. de
Citat. tom. 3. in adnot. ad quæst. 18. Capyc. Latr. dec. 167
num. 52. & Pignatell. consul. 18. num. 73. tom. 6. & consul.* 10
49. num. 10. 13. & 19. & ferè per tot. *tom. 9.* Tum etiam,
quia Monitorium, seu Mandatum nullam faciebat specia-
lem mentionem Dignitatis Decanalis, sed directum erat
ad Capitulum, & Canonicos proindequè idem Decanus in
illo nullatenùs comprehendebatur, ex adductis per *Gonzal.
ad Regul. 8. Cancell. gloss. 9. num. 26. & seqq. & Rot. decis.* 11
496. num. 3. par. 14. & dec. 237. nu. 23. part. 16. rec. Et con-
sequenter inapplicabiles sunt termini delicti, seu notoriæ
inobedientiæ respectu illius præcepti, in quo quis non com-
prehenditur, ut de se patet. Tum demùm, quia idem Man-
datum directum in universum Capitulum, cum sola præ-
servativa jurium, Canonicis competentium adimpletum
punctualitèr fuit, mediante assistentia illorum Canonico-
rum, qui die, qua Mandatum fuit intimatum, Choro in-
terfuerant; Neque enim idem Mandatum magis arctabat
eosdem Canonicos, quàm ipsamet obligatio interessendi
Choro, à qua multis de causis excusantur Canonici, ex
relatis à *Barbos de Potest. Episc. par. 3. alleg. 54 n. 89. Pax
Jordan. var. lucub. li. 10. tit. 40. n. 52. & seqq. Zerol. in Prax.* 12
*verb. Residentia §. 7. & Antonell. de Jur. Cler. lib. 2. par. 6. c. 7.
n. 3. & seqq.*

Si autem omnes hæ animadversiones sufficerent ad exclu-
dendum in substantia omne delictum, multò magis supera-
bundant ad excludendam qualitatem delicti notorii, quæ 13
tunc solum probata dicitur, quando idem delictum, noto-
rietas nullo velamine valent offuscari, *Fagn. in cap. Vestra
num. 96. in fine de Cobab. Cleric. & Mulier.* ubi, quòd tunc 14
notorium dicitur excusationem non habere, quando, ci-
tato Reo per Juidcem, cognitum, & declaratum fuit, cri-
men esse notorium, quod observaverat etiam *Clar.* testans
de opinione communi, & receptà in sua *Praxi crim. §. fin. q.
9. num. 8 in fine*, ibique *Baiard. in addit. num. 8.* ubi, quòd 15
hæc communis opinio in duplici tantum casu limitationem
admittit, Primo scilicèt in notorio facti permanentis, & se-
cundo in notorio, commisso coram Judice pro Tribunali 16
sedente, *Suar. de Censur. disp. 3. sect. 15. vers. Quod intentio.
Menoch. de Arbitr. cas. 542. num. 20. Scacc. de Judic. lib. 1. c.
36. num. 8. Ubert. de Citat cap. 8. num. 211. Capyc Latr. dec.
167. num. 14. & 15. tom. 2. & Pignatel. consul. 18 num. 73. to. 6.*
ubi, quòd, probato delicto, non statim sequitur notorie-
tas inexcusabilis, quòdque ad hunc effectum, nedùm con- 17
stare debet de delicto, & de notorietate, sed etiam de illius
inexcusabilitate, & quidem non extrajudicialitèr, & ex
testibus ad parpetuam, sed ser. ser. examinatis, ut post mul-

tos Authores, quos refert, & sequitur, concludit *Fagnan. in d. cap. Vestra n.101. de Cobabit. Cler. & Mulier.* asserens, hanc esse communem opinionem.

Et in fortioribus terminis notorii facti permanentis, hoc
est retentionis, & existentiæ Baldacchini fixi contra notis-
18 sima decreta Sac. Congr. Rituum, impressa apud *Panimol.*
dec. 30. nullas declarando censuras, latas ab Episcopo Bur-
gi Sepulchri, resolvit *Cong. Episc. in Nullius Burgi S. Se-*
19 *pulchri* 25. *Febr.* 1701. ut videre est in *tom.* 1. *disceptat.* 16.
par. 1.

Advertendo præcipuè, quòd assertum notorium non erat
facti permanentis, sed facti transeuntis, quo casu for-
tiùs procedunt supra firmata, ut ampliando observant *In-*
20 *noc. in cap. Cum dilectus vers. Dicitur de Purgat. Canon. Cal-*
der. in cap. Vestra num. 48. *de Cobabit. Cleric. & Mulier Jo;*
Andr. in Add. ad Specul. tit. de Not. Crim. §. Jam de notorio,
verb. Textus quoque Mascard. de Prob. conclus. 103. *num.* 13.
21 *Sperel. dec.* 48. *num.* 11. & 45. *Farin. quæst.* 21. *num.* 88. *Pi-*
gnatell. consul. 17. *num.* 68. *to.* 6. & *consul.* 49. *numer.* 18. *to.*
9. ubi, quòd in notorio facti transeuntis requiritur plena
probatio, quodque valdè utile est, ut Judex in principio de-
claret, factum esse notorium, & quòd respectu hujus conclu-
sionis nemo contradicit.

Quibus additur, quòd etiamsi, per modum insubsistentis
hypothesis, admitteretur notorietas delicti, quod absolutè
negatur, adhuc nullitas Censurarum esset inexcusabilis,
quia Archiepiscopus non processit contra ipsum, tanquam
pro delicto notorio, & de facto tuendo propriam jurisdi-
22 ctionem, juxta terminos *Textus in cap. Dilecto de Senten.*
Excom. in 6. & animadversa per *Ricciul. de Jur. Person. lib.*
4. *cap.* 61. *à num:* 1. sed processit judicialitèr ad instantiam
nimirum sui Promotoris Fiscalis, & præ oculis habendo
ea, quæ ex Actis sibi constare asseruit, quæ omnia concur-
sum trium personarum complectentia, nempe Actoris,
Rei, & Judicis, modum judicialem indicant, & compro-
bant, ut in puncto nostri casus firmavit *Rot dec.* 122. *num.*
12. *par.* 15. *rec.* & generalitèr *dec.* 178. *num.* 1. *par.* 18. *rec.*
23 Proindeque etiamsi eidem Archiepiscopo permissum fuis-
set procedere non servatis servandis, & tanquam circa de-
lictum notorium, semper patens esset Censurarum nullitas
ex quo eodem modo non processit, atque applicaretur re-
gula, *quod potui nolui, quod volui adimplere nequivi*, de qua
Rot. dec. 251. *num.* 19. *par.* 19. *rec.* Cum qua, nullas decla-
24 rando censuras per Episcopum inflictas processum fuit ab
hac Sac. Congr. *in Lauden. Censur.* 4. *Sept.* 1700. & *in d. Nul-*
25 *lius Burgi S. Sepulchri* 21. *Febr.* 1701. ab illa Episcop. & Re-
gular. ut videre est in *tom.* 2. *par.* 1. *discep.* 15. & *par.* 2. *di-*
scep. 15

Tertia nullitas provenit ex defectu Jurisdictionis, quæ
pariter ipso Jure reddidit excommunicationem nullam *cap.*
26 *cum ad quorundam* ubi *Gloss. verb. Non tenere de Excess. Præl.*
Rot. dec. 83. *per tot. coram Coccin.* ubi ex hoc defectu Juris-
dictionis declarato fuit nulla similis Sententia Venetiarum
Nuncii, & *dec.* 96. *num.* 25. *par.* 19. *rec.* & resolvit pariter
27 Congr. Episc. in mox citata *Nullius Burgi S. Sepulchri*,
Sine Jurisdictione enim numquam potest subsistere judi-
cium, juxta doctrinam *D. Thom.* 2.2. *q.* 60. *artic.* 2. in cor-
pore, ubi ad rem observat, quòd ad judicium tria indispen-
sabiliter concurrere debent, jurisdictio nimirùm judican-
tis, justitia, & prudentia, quòdque etiam uno ex istis de-
28 ficiente judicium semper dicatur insubsistens deficiente sci-
licet jurisdictione, quia usurpatum, non concurrentibus ve-
rò Justitia, & prudentia, quia perversum, & temerarium,
& *Fagn. in cap. Non potest n.* 6. *de Sent. & re jud.*

Iste autem Jurisdictionis defectus superlativè probatur ex
eo, quòd in fulminatione controversarum Censurarum
Archiepiscopus processit absque Adiunctis, quando tàm ex
29 speciali resolutione hujus Sac. Cong. quæ vim legis habet ex
animadversis per *Fagnan in cap. Quoniam num.* 9. *de Constit.*
Raynaud. in Heteroclyt. Pietat. tom. 16. *sect.* 1. *punct.* 14. *de*
30 *Matrim. num.* 12. *Pasqualig. quæst. moral. centur.* 1. *cap.* 61. *n.*
4. & *Rot. dec.* 7. *n.* 3. *post Antonel. de Jur. Cler.*

Quàm ex ejus individuali obligatione data in Summ. non
31 poterat contra Canonicos absque Adjunctis procedere; In
illis siquidem casibus, in quibus jurisdictio pluribus est at-
tributa, non potest unus ex eisdem absque evidenti nullitate
procedere, & multò minus ad Sententiam, seu Censuras
devenire *cap. Prudentia* ubi *Gloss. verb. Teneatur*, & *cap. Cùm*
32 *Causa de Offic. delegat.* & *cap. Cùm plures eodem titulo leg. Si*
veni, & *leg. Duo ex tribus ff. de Re judicata Hostiens. in cap. Ir-*
refragabili §. Excessus verb Et habent de Offic. ordin. Valen-
zuel. consil. 184. *numer.* 99. *tom.* 1. *Sarao de Adjunctis quæst.*
5. *numer.* 8. & *Barbos. ad Concil. sess.* 25. *de Reform. cap.*
7. *num.* 38. ubi quod gesta in his circumstantiis per solum E-
piscopum sunt nulla ipso jure.

Non minùs clara est injustitia ejusdem Sententiæ, quia ad
illam nullatenus devenire poterat Archiepiscopus, dum alia
via hoc est per mulctas, vel per pignorum captionem vel per 33
personarum districtionem, & similia, poterat ad execu-
tionem *Concil Trid. sess.* 25. *de Reform. cap.* 3. ibi. *In Causis*
verò judicialibus mandatur omnibus Ecclesiasticis Judicibus, 34
cujuscumque dignitatis existant, ut quandocumque executio
realis, vel personalis in qualibet parte Judicii propria authori-
tate ab ipsis fieri poterit, abstineant se, tam in procedendo,
quàm definiendo à Censuris Ecclesiasticis, & infrà. *In Causis*
quoque criminalibus, ubi executio realis, vel personalis, ut su-
pra, fieri poterit, erit à censuris abstinendum, & observant
Pac. Jordan. var. lucubrat. lib. 15. *tit.* 13. *part.* 3. *n.* 189. *Da-* 35
niel. de Nobilib. dispu. 34. *n.* 19. *Raynald. tom.* 1. *§.* 9. *nu.* 75.
Ubi quod excommunicatio nonnisi in subsidium, & in defe-
ctum aliarum pœnarum venit imponenda, & refert ita plu-
riès decisum, & *Rot. dec.* 82. *num.* 3. *cor. Ansald.* ubi quòd ex-
communicatio est subsidiarum telum, quo Ecclesia, tanquam
benigna Mater, omni alio medicamine desperato, erit
inobedientes, & *in Monasterien. Matr* 5. *Junii* 1699. *§. Ra-* 36
tio cor. Card. Caprara, ubi, quòd quando per mulctas, per
pignorum captionem, per districtionem personarum, &c.
potest esse consultum exequutioni alicujus præcepti, non
est ad excommunicationis sententiam deveniendum.

Certiùs quia Archiepiscopus de facto eandem viam ele-
gerat mediante comminatione pœnæ sc. 500. adversus Ca-
pitulum, & sc. 200. contra singulos Canonicos, unde eo mi-
nus devenire poterat eodem tempore ad excommunicatio- 37
nem *Glos. in cap. Dilectio verb. Propter hoc de Sent. excomm.*
in 6. ibique *Barbos. num.* 2. *Ricciul. de Jur. person. lib.* 4. *cap.*
62. *sub num.* 1. & *Card. de Luc. in Miscell. Eccles. disc.* 15. *n.* 9. 38
vers. In tertio, & *de Judic. disc.* 9. *num.* 30. & recedendo à
resolutione præcedenter capta, resolvit hæc Sacr. Congr. *in*
Lauden. Censur. 4. *Septemb.* 1700. de qua in *tom.* 1. *par* 1. *di-*
scept. 15.

Absque eo, quòd subsistat prætextus turbatæ Jurisdictio-
nis respectu Archiepiscopi, & consequentèr incursus ex-
communicationem, contentam in Bulla Cœnæ. Ista enim 39
locum habet contra usurpantes Ecclesiasticam Jurisdictio-
nem authoritate laicali, non autem quando quis prætendit
se non teneri parere præcepto, ut benè observant *Alphons.* 40
de Leon. de Offic. Cappellan. recoll. 6. *num.* 861. *Duard. de Bul*
Cœn. cap. 27. *quæst.* 2. *num.* 15. *Pignatel. consul.* 44. *n.* 14. *to* 3.
Card. de Luc. in Mis. Eccles. disc. 19. *n.* 6. & 7. ubi quòd ita re-
solvit Cong. Imm. & *Raynald. tom.* 1. *supplet.* 1. *ad c.* 11. *n.* 58.
& resolvit hæc Sac. Cong. in *Lauden. Cens.* 4. *Septemb* 1700.
& Congr. Episc. in *dicta Nullius Burgi S. Sepulchri* 21. *Febr.* 41
1699. de quibus supra.

Rationem adducit *Pignatel. consul.* 18. *n.* 59 & *sequen. to.*
6. quia scilicet non dicitur Jurisdictionem Judicis turbare 42
ille, qui justa credulitate ductus turbativum actum facit
pro aliquo suo Jure conservando, atque cessat dolus, quod-
que ad effectum revocationis Censurarum in his casibus suf-
ficit sola credulitas boni Juris, & *n.* 63. refert, ità decisum
à Congr. Imm. in *Faventina Censur.* 5. *Aprilis* 1661. quæ
Censuras inflictas vigore *Can.* 15. Bullæ in Cœna Domini 43
contra Bagnacaballenses ob notoriam Rebellionem à suo
Episcopo, declaravit non substineri, propter justam eorum
exemptionis à Jurisdictione Episcopi credulitatem, quam
habere potuerunt ex Literis Legati Ferrariensis, cujus Ju-
risdictioni subiiciebantur; Cumque agatur de pœnarum 44
incursu, nedum quælibet justa, crudelitas, sed etiam cau-
sa minus justa, imò fatua, & bestialis, ut loquuntur Docto-
res, sufficit ad illarum incursum evitandum, ut observat
Card. de Luc. disc. 57 *n.* 7. & *de Fideic. disc.* 154. *nu.* 2. & *dec.*
160. *n.* 13. *cor. Ottob.* & *dec.* 320. *num.* 14. *par.* 18. *rec.* & *in Ro-*
mana, seu Portuen. 10. *Jan.* 1698. *§. Quoniam cor. Olmo*, & *in*
Hortana Sylvarum 10. *Martii ejusdem anni § Opitulatur, cor.*
Muto.

Considerando præsertim naturam pœnæ excommunica-
tionis, quam gravissimam, & omnium aliarum, apud Ec-
clesiam existentium maximam, meritò appellat *Menoch.* 45
de Arbitr. cas. 516. *num.* 1. & 2. *Gratian. c.* 531. *n.* 76. *Panim.*
dec. 96. *adnot.* 1. *n.* 1. & 2. & *Rot. dec.* 496. *num* 4. *par.* 24. & *dec.* 46
277. *n.* 18. *par.* 16. *rec.* Unde eò magis requirit dolum inexcu-
sabilem, & positivum contemptum, atque faciliùs admittitur
pro illius evitatione omnis colorata, probabilis, & verisi-
milis causa, benè *Rot. dec.* 167. *par* 19 *rec.* ubi quòd funda- 47
mentum excommunicationis est contumacia in contem-

ptum

ptum Clavium, quódque contumax dici non potest ille, qui ex rationabili causa motus fuit ad non obediendum Episcopo.

Ex quibus promanat negativa resolutio 2, & 3. dub. Posita enim nullitate Censurarum, ejusdemque nullitatis no-
48 tificatione, & publicatione, nedum Causa ad Superiorem fuit devoluta; Sed suspensus remansit excommunicationis effectus, ut distinguendo observant *in cap. per tuas de Sent. &*
49 *re judic. Abb. num. 3. Butr. num. 14. & Fagn. n. 19 Ugolin. de Censur. dub. 4. c. 14. §. 18. Sayr. eodem tract. lib. 1. sect. 16. nu. 43. Layman in Theolog. moral. tract. 5. par. 1. cap. 6 num. 2. & Pignatel. consul. 19. n. 44 tom. 6.* Imò cessavit etiam in Populo omnis prætextus scandali, dum notoria erat, & est in Civitate obligatio Archiepiscopi, non procedendi contra Canonicos absque Adjunctis, innixa individuali resolutioni hujus Sacr. Congr. Et consequenter nullus figurari potest contemptus nullaque temeritas, quæ omninò necessaria est ad incurrendam irregularitatem ob assistentiam divinis Officiis, vel præstitam, vel permissam juxta *Tex. in can. non*
50 *debet 11. quæst. 3.* Atque attentis notificatione, & publicatione nullitatis Censurarum, licitè Decanus interfuit, & Canonici ei permiserunt assistentiam divinis Officiis, absque ullo irregularitatis incursu, juxta communem Theologorum, & Canonistarum opinionem, de qua *Gloss. in cap.*
51 *solet verb. In officiis de Sent. excom. Cajet. 2. 2. qu. 70. artic. 4. ad 2.* ubi, qòd sicuti leges iniquæ non sunt leges, sed legum corruptiones, ita nec iniquum judicium, nec injusta senten-
52 tia vim habent obligativam *Paludan. in 4. Sent. distinct. 18. quæst. 1. colum. 3.* ibi: *Quando ergo Sapientibus notum est, sententiam esse nullam, quamvis apud Vulgus nesciatur, potest homo non servare eam in occulto, sed in publico debet servare quousque scandalum rationabiliter sedaverit, ut sicut aliquis publicè excommunicatur, & denunciatur ita exadverso ipse publicet Causam quando sententia non valet, puta appellationem, vel aliam justam causam, quo facto, amplius non est scandalum Pupillorum. Sed Phariseorum, unde est contemnendum Gabr. Biel. in 4. Sent. dist. 18. q. 2. colum. 11.* ibi: *Si vero excommunicatio fuerit nulla ob defectum Ju-*
53 *risdictionis super excommunicatum simpliciter, vel in illo casu, quo fertur excommunicatio, &c. tunc non oportet eam timere, nec pro excommunicato genere vitando communionem Sacramentorum, & hominum, quoniam quòd non est, non oportet timere, sed cùm sententia est nulla, jam non est excommunicatio, neque quoad Deum, neque quoad Ecclesiam, quia secundùm veritatem nullam sententiam Juris incurrit, qui sententiam, quæ nulla est, non custodit; Timenda tamen est non sententia, sed scandalum Populi vulgaris, ne-*
54 *scientis, sententiam esse nullam, unde si quis publicè excommunicatur, & denunciatur nulliter, exadverso publicè sufficienter ipse causam, pro qua sententia est irrita, quo facto non pareat sententiæ, & si aliquis tunc scandalizetur non est scandalum Pusillorum, sed Phariseorum secundùm regulam*
55 *Christi, Matth. 15. contemnendum D. Antonin. in Summ. 3. par. tit. 24. cap. 73. Joann. Major. in 4 sent. dist. 18. quæst. 2. colum. 2. Sylvestr. in Summ. verb. Excomm. 2. num. 1 Bacchon. in 4. Sent. dist. 18. quæst. 1. num 2. fol. 131. Vasquez in 3. par. D. Thom. 4. tract. de Excomm. dub. 11. numer. 2. Beja Cas. consc. tit. de Excomm. num. 4. fol. 428. Bord. con-*
56 *tr. moral. tit. de Injust. & nullit. excomm. contr. 12. per tot. Covar. in cap. Alma Mater par. 1. §. 7. per tot.* & signanter *num. 5. vers. Cæterum* ubi quòd hoc est verum etiamsi quis cum scandalo celebraret respectu irregularitatis, quidquid sit quoad peccatum, & adducit illam rationem, quòd in his casibus pœna irregularitatis non oritur à scandalo, sed ab excommunicatione, quæ, attenta illius nullitate, præsupponitur non adesse, *Novar. in cap. Cùm contingat*
57 *col. 2. de Rescrip. Imol. in cap. Ad præsentium de Appell.* ibique etiam *Dec. Franch. & Præposit. Gratian. discep. 648. n. 20. Mirand tom. 2. quæst. 35. art. 14. quæst. 3. Medin. de Restit. quæst. 11. Menoch. de Arbitr. cas. 542. per tot.* & signanter *num. 33. & 34.* ubi, quòd hoc omnium consensu receptum est *Salzed. in addit. ad Diaz. in Praxi Crim Can. lit. A. pag. 108. vers. Est enim Cordub. Cas. consc. quæst. 142. in fine, Guttier. can. q. lib. 1. tit. 4. n. 36 & 37.* ubi pariter testatur, hoc omnium consensu esse receptum *Sayr. de Censur. lib. cap. 16. in fin. Angel. in Summ. verb Excommunicatio §. 3. n. 3. ver. Quod si continet, Dian. oper. moral. tom. 5. tract. 1. resol. 27.*
58 *in fine, & 29. per tot.* ubi in fine observat, ad hunc effectum satis esse, quod Sapientes habeant excommunicationis sententiam pro nulla, neque necesse sit, ut Vulgus ita judicet *Turian. de Censur. lib. 2. disp. 20. numer. 1.* ubi, quòd omnes fatentur, excommunicationem nullam nullum pro-
ducere effectum *Ludovic. Mexia ad leg. Reg. Tolet. tit. de los proprios y rentas de los consejos par. 5. fundam. 2. num. 28. & seq.* ubi, quòd sententia nulla nullum Jus tribuit, & quod nulliter factum est, non censetur factum *Hortad. de Censur.* 59
in comm. difficul. 24. num. 104. ubi quòd hoc est verum, etiamsi quis celebraret cum scandalo, quia licèt teneatur abstinere, ad id tamen non cogitur vi censuræ *Thesaur. de Pœn. Eccles.* 60
Verb. Censura cap. 11. Tambur. Oper. Moral. lib. 10. tit. de Irreg. tract. 4. cap. 14. §. 3. num. 2. Cartar dec. 34. per tot. Lott. de Re benef. lib. 3. quæst. 33. num. 105. & Rodoer. in Addit. ad Donat. Anton. de Marin. cap. 114. per tot. ubi *num. 6.* refert & sequitur D. Augustinum dicentem: *Spiritus Sanctus per quem omnes ligamur, & solvimur, non regulat vincula excom-* 61
municationis, juxta hominum (idest Episcoporum arbitrium) sed secundùm Dei Judicium, scrutinans merita uniuscuiusque ex operibus eorum, & n. 14. declarando verba illa Divi Gregorii; *Sententia Pastoralis sivè justa, sivè injusta timenda est,* quæ nullatenùs comprehendunt sententiam nullam, qua- 62
lis etiam est illa, de qua agimus, subdit ex eodem D. August. *Spiritus Sanctus habitans in Sanctis, non permittit immeritam eis ingeri pœnam, sed eam solvit, & dimittit Columba:* & priùs *n. 5.* reprobaverat *Majol. de Irregular. lib. 3. cap. 21.* 63
num. 16. contrarium asserentem, advertendo, loquutum fuisse contra communem sententiam omnium Theologorum, & Canonistarum.

Quam pro veritate consultus sequutus fuit *Card. de Luc. de benefic. disc. 74. per tot.* & signanter *n. 9.* ubi, quòd quando non haberemus punctuales authoritates, hoc determinantes, quarum tamen vix unam citat, id extra omne dubium 64
ponerent Juris principia generalia, ipsaque ratio naturalia, æquivalens legi, quia scilicet non entis nullæ sunt qualitates, quodque licèt ille, qui censuratus à suo Superiore celebrat, dignus sit aliqua punitione, quando agitur de facto dubio, eo quia non debet se facere Judicem in Cau- 65
sa propria, ad effectum tamen gravis pœnæ irregularitatis, id non procedit, præcipuè quando Censurarum nullitas est notoria, ut in nostro casu verificatur.

Et in terminis resolvit Congr. Episcop. excusando ab irregularitatis incursu Abbatem exemptum, qui post notifi- 66
cationem nullitatis excommunicationis, contra eum latæ, publicè, & palam per spatium duor. annorum, tam privatim, quàm solemnitèr semper celebraverat *in citata Nullius Burgi S. Sepulchri* de qua supra.

Cujus communissimæ conclusionis ratio ea est, quia excommunicatio nulla nullum producit effectum, nec quoad 67
Deum, nec quoad Ecclesiam, juxta *Text. litterales in can. Cui est, & can Non debet 11. quæst. 3.* & præter supra citatos, 68
advertunt *Avil. de Censur. par. 2. c. 6. disp. 2. dub. 1. ante finem Sayr. eodem tract. lib. 1. cap. 16. n. 112. Guttier. Canon. q. lib. 2. c. 4. n. 86. & Sperel. dec. 48. n. 12.*

Negativè demum videtur resolvendum 4. dub. dum attenta opulentia Mensæ Archiepiscopalis non est locus exactioni subsidii Charitativi, ut referendo resolutiones hu- 69
jus Sacr. Congr. observant *Fagnan. in Cap. Præterea n. 36. Ne præl. vic. suas Garz. de Benefic. par. 8. cap. 1. n. 77. Barb. de Potestat. Episc. par. 3. allegat. 87. num. 3.* ubi, quòd sicuti subsidiaria actio datur, quando deficit propria, ità Subsidium charitativum peti potest tunc, quando redditus propriæ Ecclesiæ non sufficiunt pro oneribus incumbentibus *Bellencin. de Charit. subsid. quæst. 14. in princ. Bellet. disquis. Cleric. par. 1. tit. de Cleric. debit. §. 12. num. 6.* ubi ad instar 70
eorum, quòd notant Doctores de Principibus Laicis, qui Subditis onera imponere nequeunt, quando ipsi ex proprio illa ferre possunt, observat, quòd eodem modo Episcopus tunc charitativum Subsidium petit, quando ex suo proprio, vel per se non potest satisfacere, nisi tale Subsidium charitativum petat.

In omnem verò casum advertere supplicamus, quòd Archiepiscopus Salasitanus est etiam Episcopus Ecclesiensis, ubi pariter simile charitativum Subsidium vel exegit, vel exigere intendit, & proindè semper excessiva dicitur ta- 71
xatio ejusdem pro nostro Archiepiscopatu in quantitate petiarum 5008. ex quo summa, per ipsum in expeditione Bullarum erogata, non excedit summam sc. 2020. à qua commensuratur quantitas charitativi Subsidii, ut advertunt 72
Barbos. de Jur. Eccles. lib. 3. c. 21. n. 24. & de Potest. Episc. par. 3. alleg. 87. n. 29. Bellenc. de Subsid. char. quæst. 9. per tot. Bellett. disquisit. Cleric. par. 1. titul. de Cler. debitor. §. 12. sub num. 4. & Antonell. de Jurib. Cleric. lib. 2. part. 5. c. 17. num. 45.

Die 26. Novembris 1701. proposita Causa sub infrascriptis quatuor dubiis in Congregat. Concilii, respo- 73
sum

sum fuit: *Dilata & Episcopus Alboren, procedat ad ulteriora.*

I. An Censuræ promulgatæ contra Dominum Decanum sustineantur.

II. An idem Decanus ob assistentiam præstitam Divinis Officiis post latas contra eum Censuras, remanserit Irregularis.

III. An Capitulum Calaritanum ob permissam assistentiam Decani supradicti, post latas dictas Censuras, in Choro, & Processionibus remanserit Interdictum.

IV. An licuerit Reverendiss. D. Archiepiscopo exigere Subsidium charitativum in summa 5008. petiarum Hispaniæ in Diœcesi Calaritana?

DISCEPTATIO IX.

Januen. Distributionis Eleemosynarum.

PRO

Archiepiscopo.

CUM

Canonicis.

ARGUMENTUM.

Distributio Eleemosynarum, quæ colliguntur occasione particularis Jubilæi, & aliarum oblationum, quæ fiunt Ecclesiis, ad quem spectent. Episcopus, procedens contra Canonicos ex informata conscientia, quando teneatur causam exprimere.

PRo evitandis æquivocis circa resolutionem dubii; *Ad quem spectaverit administratio, seu distributio eleemosy-*
1 *narum, quæ fuerunt relictæ à pietate Fidelium* occasione Jubilæi à SS. D. N. indicti pro felici gubernio initio sui gloriosi Pontificatus.

Præmitto, quod nimis extranei sunt termini illi, de quibus loquuntur DD. in examine quæstionis; *An spectent*
2 *ad Episcopum, vel potius ad Parochum, vel Canonicos, oblationes illæ, quæ fiunt miraculosis Imaginibus, in aliqua Ecclesia existentibus*, quam egregiè de more tractant *Fagn. in cap. Pastoralis à num. 14. de His, quæ fiunt à Prælatis Lotter.*
3 *de re Benefic. lib. 1. quæst. 30. à num. 30. Marescott. Var. Resolut. lib 2. cap. 32. Amost. de Caus. piis lib. 4. cap. 1. à num. 23. Rot cor. Pamphil. decis. 272.* ibique *adden. num. 6. & cor. Merlin. dec. 257. num. 2. & per tot.* & latè *Zaul. ad Statut Favent. tom. 1. rubric. 21. lib. 3. num. 56. usque ad num. 76. & Torr. de Pact. futur. Succession. lib. 3. cap. 1. à num. 41. usque ad n. 253.*

Quia præsens quæstio toto Cœlo distat à dicta generali inspectione, quam tractant præfati Authores; Sumus enim in
4 terminis Eleemosynarum, strictè, & præcisè à Summ. Pontificibus occasione particularis Jubilæi applicandis, & erogandis Personis miserabilibus, seu Pauperibus, juxta verba, quibus uti solent Summ. Pontifices, & quibus in specie usus
5 fuit SS. D. N. in Bulla Indictionis dicti Jubilæi, ibi: *Peccata sua confessi, SS. Eucharistiæ Sacramentum &c. reverenter sumpserint, ac Pauperibus aliquam Eleemosynam, prout unicuique suggeret devotio, erogaverint &c.* & ibi: *SS. Com-*
6 *munione refecti fuerint, & Pauperibus aliquam Eleemosynam, ut præmittitur, erogaverint.*

Ex quibus patet, quòd sumus in terminis Eleemosyna-
7 rum, destinatarum, & applicatarum, tam à Sum. Pontifice, illas injungente, quàm à piis Benefactoribus se uniformantibus in hac parte claræ voluntati ejusdem Sum. Pontificis, illas facientibus, in specie, & præcisè Personis pauperibus non autem cum arbitrio, & libertate illas applicandi Sacristiæ Canonicorum. In quibus circumstantiis, & terminis omnes DD. concordant, quòd circa illas nullum omninò
8 Jus habent Capitulum, Parochus, Rector, & sub quocumque alio nomine administrans Ecclesiam illam, in qua eædem Eleemosynæ colliguntur, ut in specie observant *Barbos. in canon. Qui Sacerdotes num. 4. caus. 10. quæst. 1 & de Jur. Ecclesiast. lib. 3 cap. 23. num. 30. Fagn. in cap. Pastoralis num. 29. de His, quæ fiunt à Prælatis, Lotter. de Re Benefic. lib. 1.*
9 *quæst. 30. num. 31. Torr.* loquens in specie pro excludendo Parocho, seu Capitulo Cathedralis Lucanæ, eundem Parochum repræsentante, ab administratione, & distributione similium Eleemosynarum [*in Tract. de Pact. futur. Succession. lib. 3. cap. 1. num. 243. & 244. Pax. Jordan. variar. Lucubr. lib. 10. tit. 13. num. 2. & seqq. Zaul. ad Statut. Favent. tom. 1. lib. 3. rubric. 21. num. 65. fol. 282. & Rot. decis. 286. num. 3. coram Pamphil.*

Imò, quod in illis terminis, in quibus sermo est de Oblationibus, præcisè factis intuitu alicujus Sac. Imaginis, abs- 10
que ulla particulari destinatione vera, vel præsumpta, illarum dispositio, & distributio arbitrio Episcopi reposita sit, in terminis observant *Mantic. de Tacit. lib. 13. num. 21. tit. 38. vers. Sed hoc sane Lotter. de Re Benefic. lib. 1. quæst. 30. sub num. 33. lib. 1.* ubi reprobat *Marescottum*, contrarium sentientem, & *Lotterium* refert, & sequitur *Zaul. loco supracitato num. 71.* & concordant adducti per *Monacell. in Formul. tom. 1. tit. 6. formul. 10. num. 20.*

Fortiùs quando, ut in præsenti verificatur, concurrit favore Episcopi antiqua consuetudo, quæ in nostris terminis
concludentissimè probatur in facto ex adductis in Summario. 11
In Jure verò illam magnifaciunt, & attendendam esse observant adducti *per Barbos. de Paroch. part. 3. cap. 24. num. 31. Bonacin. Oper. Moral. tom. 1. tit. de Præcept. Eccl. punct. ult. propos. 2. num. 6. Torr. de Pact. futur. Succession. lib. 3. cap. 1. num. 248. Zaul. ubi supra num. 68. & Rot. decis. 257. num. 13. coram Merlin.*

Nec dicatur, quòd prædicta applicari non possint nostræ
Civitati, in qua ex attentione, & providentia nimis com- 12
mendabili supremorum Magistratuum interdicta est Pauperibus mendicatio, non solùm in Ecclesiis, sed etiam in publicis Viis, ut in illa notorium est, & testatur Archiepiscopus in ejus Relatione, data in Sum. in quo asserit, Mendicantes nostræ Civitatis de præsenti in numero nimis considerabili 1800. detineri in magnifico Hospitio, appellato *l'Al-*
bergo, in quo à providentia dictorum supremorum Magistra- 13
tuum omnia eis subministrantur necessaria, tam in spiritualibus, quàm in temporalibus.

Hujusmodi enim Pauperum separatio ad hoc, ut per Ci-
vitatem non mendicent, illorumque restrictio in particulari 14
Loco, (optimo fine introducta, non solùm in Civitate Januæ, sed in multis aliis Italiæ Civitatibus, ut sequendo *Mut. ad Pragm. Regni tit. 54. de Vagabund. num. 3 & seqq. Bobadill. Polit. lib 2. cap. 13. num. 28. & Pignatell. consult. 64. n 15. tom. 8.* observavi in *Instit. Criminal. lib. 2. tit. 8. à num. 171.* & notat *Pascucc. ad Pignatell. tit. de Pauper & Mendic. in fine fol. mihi 223.* ubi quòd id introducere in Urbe procuravit s.
m. Innocent. XII.) nullatenus operatur, ut Papæ intentio 15
in demandando dd. Eleemosynas directa non fuerit in eosdem verè, & propriè Pauperes, ubicumque moram faciant; Minusque intentio Fidelium, Eleemosynas largientium, cohærenter ad dictam Claram, & indubitatam Summi Pontificis voluntatem, directa dici potest ad Sacristiam Canonicorum, ut Consideranti patet.

Attenta præcipuè perfecta notitia quæ habetur in Civitate
Januæ, non solum circa existentiam, sed etiam circa Lo- 16
cum, in quo dd. Pauperes moram faciunt, quæ operatur, ut eò magis intentio dd. Benefactorum cohærenter ad voluntatem Summi Pontificis directa sit in eosdem Pauperes, à quibus non sine manifesta injustitia tolli possunt, & Sacristiæ Canonicorum, insignes habenti redditus, applicari, ut egregiè observat *Lotter. de Re Benefic. lib 1. quæst. 30. num. 33.*
ibi: *Aliud est, quòd arceatur Laicus à perceptione, & longè* 17
aliud, quòd eas capiat Parochus contra manifestam intentionem Offerentis, quod saperet manifestam iniquitatem, & propterea dum non potest inferri ab uno ad aliud, pertinent ad distributionem Episcopi, canon. Præter hoc §. Præcipientes distinct. 32.

Absque ulla prorsus difficultate ad impediendum illud ab- 18
surdum, quod ex contraria prætensione oriretur ex difformitate applicationis Eleemosynarum, mediante unico verbo, seu actu injunctarum in Bulla Jubilæi; Eò quia illæ, quæ recollectæ fuerunt in Ecclesia S. Mariæ de Vineis, & in alia Ecclesia S. Syri, juxta Summi Pontificis voluntatem, & intentionem applicatæ dicerentur veris Pauperibus; Aliæ verò, quæ fuerunt recollectæ in Ecclesia Cathedrali,
uti non applicatæ veris Pauperibus in specie, sed Sacristiæ 19
Canonicorum, vel absolutè non possent deservire ad lucrandum Jubilæum, ad quem effectum taliter necessaria est Eleemosyna acta Pauperibus, ut non desint Authores asserentes, Monachum, Monialem, Servum, & similes, quibus illa non subministratur à Superioribus, posse illam rectè accipere ex bonis Monasterii, & Dominorum, ut videri potest apud *Homobon. de Jubil. lib. 4. quæst. 57. Jordan. de Indulgent. tit. de Jubil. Extraordinar. num. 29. Quintanadven. de Jubil. cap 9. num. 8. Ledan. in Summ. tom 4. verb. Jubilæum num. 4. & Dian. coordin. tom. 4. tit 4 de Jubil. resol. 30 per tot.*

Vel saltem non leve adesset dubium, ad quod evitandum, & ad inducendam perfectam uniformitatem inter eleemonsynas, in tribus quidem distinctis Ecclesiis recolle-
20 ctas, sed sub uno, eodemque verborum tenore injunctas, dicendum est, non posse difformiter erogari, juxta ea, quæ notant communiter *Repetentes in leg. Jam hoc Jure ff. de Vulgar. & pupillar.* cum concordantibus, citatis *in dec.* 138. *num.* 19. *cor. Bich. & decis.* 145. *num.* 27. *coram Carill. & decis.* 593. *numer.* 5. *coram Emer. jun.* ibi: *Una, & eadem determinatio respiciens plura determinabilia, omnia pariformiter determinat.*

Quæ omnia comprobantur ex communiter recepta conclusione, quòd etiam in illis terminis, in quibus datus fuit cer-
21 tus Dispensator Eleemosynarum, si iste nolit, vel non possit suum munus exercere, potestas id faciendi devolvitur ad Episcopum, ut testando de opinione veriore, & receptiore, probant citati *à Barbosa de Jur. Eccles. lib.* 3. *cap.* 27. *num.* 45. *& ab Amostaz. de Causis piis lib.* 4. *cap.* 4. *num.* 24. *& seqq. & Dian. coordin. tom.* 6. *tract.* 8. *resol.* 54.

Omniumque prædictorum illa assignatur congrua, & strin-
22 gens ratio ab omnibus Doctoribus, quòd similium eleemosynarum, & piorum Legatorum primus Dispensator, & principalis seù unicus Exequutor, Administrator, & Distributor est Loci Episcopus, ut statuitur *in can. Præter hoc*
23 *distinct.* 32. ibi: *Ut & ipsæ in dispositione Episcoporum sint; & in Clem. Quia contingit de Relig. Domib. & in lege Nulli licere Cod. de Episc. & Cleric.* & juxta literalem dispositionem *Conc Trid. sess.* 22. *de Refor. cap.* 8.

Quibus non contradicunt Authores, longa manu exadverso citati, asserentes, oblationes, quæ fiunt Ecclesiæ Ca-
24 thedrali deberi illius Parocho, seu illi Dignitati, cui annexa est animarum cura, non autem spectare ad Episcopos.

Id enim verum est de illis oblationibus, quæ fiunt ex mera voluntate, & simplici devotione Fidelium; Prout etiam id
25 procedit quoad illarum acquisitionem, & dominium; Ea ratione, quia cùm Parochus habeat annexum onus curæ animarum, dignum, & justum est, ut sentiat etiam commodum illarum oblationum, quæ suæ Ecclesiæ sponte à Fidelibus fiunt & à Summo Pontifice alteri personæ destinatæ non
26 sunt; In quibus terminis non solùm loquuntur Authores omnes, qui videntur contrarii, sed etiam intelligendæ sunt attestationes, & Scripturæ, quæ exadverso adductæ fuerunt ad probandum, quòd Capitulum reperiatur in possessione sibi applicandi easdem oblationes, & eleemosynas.

Secus autem discurrendum est circa solam, & simplicem administrationem, & distributionem illarum eleemosyna-
27 rum, quæ non sponté, & ex sola devotione Fidelium relinquuntur alicui Ecclesiæ, sed in executionem claræ, & innegabilis voluntatis Summi Pontificis elargiri debent veré, & proprié Pauperibus; Quia istarum respectu intentio illas dantium famulatur, & regulari debet à voluntate Pontificis,
28 illas injungentis; Cùmque non agatur de illorum dominio, acquirendo potius uni, quàm alteri Personæ, ex quo præcisè destinatæ sunt veris Pauperibus, circa illarum administrationem, & distributionem in concursu Parochi, & Episcopi, semper iste præferendus est, ex allegatis supra, &
29 addo *Ventrigl. in Prax. par.* 2. *annot.* 27. §. *unico num.* 31. ibi: *In suprapositis omnibus casibus, & in aliis, qui afferri possunt, semper addenda est declaratio, suprà posita, nempe, quòd tunc oblationes cedant Parocho, quando non apparet ex conjecturis, illas fuisse datas, vel oblatas, sive destinatas ad certum usum &c. Tunc enim, non Parocho, sed cui oblatæ fue-*
30 *runt, vel destinato Operi pio cedunt.* Ibique *Carol. Ant. de Luc. num.* 4. ibi: *Regula, assistens Parocho, plures patitur exceptiones; Prima ubi expresse, vel etiam adminiculativè, & conjectualiter constet de voluntate facientium oblationes,* cum aliis, citatis supra *discept.* 17. *à num.* 76.

In nostris autem terminis non ex conjecturis, & admini-
31 culis, sed ex clara, & indubitata mente Summi Pontificis constat de præcisa applicatione dictarum Eleemosynarum, facta veris, & propriis Pauperibus; Et proindè nullus remanet dubitationi locus, quod eadem Summi Pontificis voluntas præcisè, & ad unguem servanda sit, benè *Rot. dec.* 3.
32 *num.* 6. *coram Ansald.* ibi: *Non erat amplius contra Bullam tam sanctam, & expressam super generalitatibus, conjecturis, & discursibus in oppositum excitatis immorandum, sed eadem Bulla adamussim, & præcisè veniebat servanda.*

Et meliùs *Grutber. de Arte benè desider. resol.* 15. §. 9. *numer.* 177. *fol.* 330. ubi, quòd Sacri Canones, non solùm ex-
33 pressa verba, sed puros nutus, & umbras voluntatis Summorum Pontificum in his terminis adorandos esse mandant: ibi: *Sacri Canones puros nutus, & umbras voluntatis Pontificis esse festinanter, & inoffenso pede executioni mandandos, & aderandos, suadent.*

Pro quorum omnium faciliori admissione supplicamus ob-
servare, quòd præsens quæstio non agitatur propter Iesum 34
tantùm, seu propter simplicem distributionem eleemosynarum, de quibus disputamus, quia Archiepiscopus ex una parte insistit dumtaxat pro dicta distributione facienda in executionem præcisè voluntatis Summi Pontificis, & cohærenter ad verisimilem voluntatem illorum, qui circa dictas elee-
mosynas pro lucrando Jubilæo se conformarunt voluntati 35
ejusdem Summi Pontificis; Ex alia verò parte Canonici fortiter insistunt pro applicatione dictarum eleemosynarum, nominetenus quidem favore propriæ Sacristiæ, sed in rei veritate ad proprium commodum, & particularem utilitatem, eò quia, quatenus Sacristia proprios non habeat red-
ditus, ipsi tenentur de proprio ad illi providendum de Sa- 36
cris Supellectilibus, in quibus terminis etiam si aliquod superesset dubium, in isto semper inclinandum esset favore Pauperum, quorum partes propriis sumptibus fovet, & tuetur Archiepiscopus, ut in terminis, non laudando simile desiderium sibi appropriandi eleemosynas, in Pauperes distribuendas, observat *Carol. Anton. de Luca ad Ventrigl. par.* 2.
annot. 27. §. *unico numer.* 4. ibi: *Certis casibus applicari de-* 37
beant, non autem ut ipse Rector impinguetur, & sic in privatos usus, & in privatam utilitatem Parochus convertat &c. In qua parte adest celebre illud dictum *Cassiodori lib.* 13. *epist.* 13 *Ultra omnes crudelitates est divitem velle fieri de exiguita-*
te Mendici; Anteaque opportunè præmiserat, nimis im- 38
proprium esse, *Pauperibus aliquid tollere, dum illis jubemur offerre.*

Nec insistatur in prætensa quasi possessione distribuendi
Eleemosynas, de quibus agitur, cum supposito, quòd illa 39
militet favore Canonicorum.

Tum quia illa poterit forsan verificari circa illas Eleemosynas, quæ fiunt in diversis Capsulis, à Canonicis in Ca-
thedrali Ecclesia retentis, de quibus non disputamus, ex 40
quo dubium strictè versatur circa illas Eleemosynas, quæ fiunt occasione particularis Jubilæi, & in determinato Loco Ecclesiæ, hoc est propè Imaginem SS. Crucifixi, quæ dicto tempore publicæ adorationi Fidelium exponi solet, vel alter actus exadverso expensus ignorante Archiep.

Tum etiam, quia in omnem casum unus, vel conniven-
te aliquo ex Archiepiscopis Januensibus, non potest colora- 41
re abusum, qui exadverso hodie canonizari prætenditur: *Multa enim per patientiam tolerantur, quæ si deducta fuerint in judicium, exigente justitia, tolerari non debent,* juxta præcisa verba *Innoc. Tertii in cap. Cùm jam dudum de*
Præbend. & notant *Abb. in cap. ultim. num.* 8. *de Consuet. Vi-* 42
dal. Casu Conscient. in Appendic. miscellan. inquisit. 5. *num.* 12. *& seqq & Rot. decis.* 1552. *num.* 23. *cor. Coccin. & decis.* 2. *à num.* 12. *par* 18. *rec.*

In his enim terminis, detecta veritate, abusus tollendi
sunt, non autem fovendi juxta auream sententiam *D. Gre-* 43
gor. in Epistol. ad Guilimund. Episcopum Aversan. ibi: *Si consuetudinem fortassis opponas, advertendum est, quòd Dominus dicit: Ego sum via, veritas, & vita; Non dixit: Ego sum consuetudo, sed veritas, & certè quævis consuetudo quantumvis vulgata, veritati omninò est postponenda, & usus, qui verit. est contrar. est abolend.* cum citatis *à Graff. Decis. Aurear. par.* 2. *lib.* 3. *cap* 19. *num.* 48. *& Rot. in Terraconen. Præcedentiæ* 28. *Junii* 1697. §. *Non obstat, coram Cardin. Caprara.*

Cùmque iidem prætensi actus referri ulteriùs possint, &
atribui meræ voluntati, & arbitrio alicujus ex Archiepisco- 44
pis pro tempore, in illis favore Canonicorum utì facultativis, nullum omnino fieri potest fundamentum pro inducendo, & canonizando solito in futurum, juxta theoricam *Rip. in cap. Cum Ecclesia Sutrina à num.* 49. *de Caus. possess. & propriet.* quam sequuntur adducti per *Capiblanc. de Baronib. pragm.* 1. *num.* 26. *& seqq. & Rot. decis.* 104. *numer.* 37. *coram Priol. & decis.* 136. *num.* 10. *coram Cerro, & decis.* 12. *in fine coram Ansaldo.*

Ex quibus, probato Jure administrandi, & distribuen- 45
præfatas eleemosynas apud Archiepiscopum, duo sequuntur.

Primum, quod canonizanda sit distributio, ab ipso æqua-
li prudentia, ac providentia facta P. P. Cappucinis, & 46
Theatinis, nec non Monialibus Convertitis, Puellisque quatuor miserabilium Conservatororium Civitatis Januæ, juxta animadversa per *Trullenk in Decalog. libr.* 6. *capitul.* 14. *dub* 4. *numer.* 2. *Azzor Institution. Moral. part* 3. *lib.* 4. *capit.* 26. *part.* 3. *& Reginald. in Praxi foro Pœnitentiæ lib.* 10.

lib. 10. tract. 2. num. 196. & Monacel. in Formul. tom. 1. tit. 10. formul. 19. num. 13.

Secundum verò, quod obligandi veniunt Canonici ad restitutionem illius summæ, quam propria authoritate à Capsula Elemosynarum abstulerunt, eorunque Sacristiæ absque ulla facultate applicarunt, juxta ea, quæ observat Ar-
47 chiepiscopus in dicta Relatione, data in Summario, ubi quod ab uno tantùm pio Benefactore accepit una vice appositam fuisse considerabilem eleemosynam unius scuti aurei, quod deinde in illius aperitione coram testibus ab eodem Archiepiscopo facto, nullatenus repertum fuit; Arguendo
48 exinde, longè majorem fuisse quantitatem elemosynarum, ab eadem Capsula extractarum à dictis Canonicis, attento maximo concursu Populi in Ecclesia Cathedrali occasione fe-
49 stivitatis S. Joannis Baptistæ ibi: *Perche in detta Chiesa nel giorno di 24. vi era stato un concorso grandissimo di Popolo per solennizzare la Festa di S. Gio: Battista, e visitare le SS. Ceneri, che si conservano in una maestosa Cappella.*

Sequitur pariter, quòd omni Jure sustineatur relaxatio
50 mandati de capiendo contra tres ex contumacioribus Canonicis, cum effectiva carceratione unius ex eisdem; Nec non substineatur itidem suspensio à divinis, contra eosdem promulgata, uti notorios Delinquentes ex informata conscientia Eminentissimi Archiepiscopi, ut ipsemet testatur in Sum-
51 mario; Quod omni Jure permissum erat in nostris circumstantiis, & terminis, in quibus ex una parte notoria delicta Canonicorum eodem tempore fuerunt mali exempli, & publici scandali, & alia verò erant difficilis probationis, juxta magistralem resolutionem *Congr. Concil. in Bononien. 14. No-*
52 *vembris* 1654. quam per extensum refert, & sequitur *Crispin. nella Visit. Pastor. par. 3. §. 5. num. 5.* ibi: *Supplicat declarari; An Ordinariis Locorum, facultate sibi concessa à Sac. Concil. Tridentino sess. 14. cap. 1. de Reform. liceat, ob legitimas causas, suspendere etiam extrajudicialiter Clericos, & Presbyteros sæculares, etiam Parochos, sibi subditos, sublata eis potestate appellandi. Congr. Concil. censuit, ut supra, licere Ordinario*; & concordat *Monacell. in Formul. legal. tom. 3. tit. 2. formul. num. 5.*

Licèt autem concordent in hac parte Doctores, Ordinarios in his terminis teneri, & obligatos esse causas illas expri-
53 mere, & aperire, quas in promulgatione dictarum censurarum non expresserunt; quando Rei recurrunt ad Apostolicam Sedem, juxta aliam magistralem resolutionem dictæ *Congr. Concil. in Vercellen. 27. Martii 1643.* ibi: *Episcopum teneri exprimere delictum, seu Causam Sedi Apostolicæ, ad quam Reus recursum habuerit*, ut videre est *in Tom. 27. Decret. ejusdem Sacræ Congreg. fol. 170.*

Punctualiter huic obligationi parendo, asseruit Archie-
54 piscopus, ad id devenisse attento Canonicorum recursu ad Laicam Potestatem, qui solus operatur, ut iidem non solùm audiendi non sint, sed ab omni Jure, quod eis forsan competere posset, cecidissent, repellendi què sint à limine nostri Judicii, ut notant communiter *Repetentes in cap. Exceptionem de Except.* & quotidiè resolvit *Rota*, ut videre est *in decis. 23. num. 9. & 10. coram Buratt. & decis. 425. num. 3. coram Coccin. & decis. 121. num. 2. coram Cerro, & decis. 5. eodem num. coram Priolo.*

Observando præcipuè qualitatem Canonicorum, quorum
55 respectu longè crescit idem delictum, cum dicantur Ecclesiæ Senatus, & Fratres Episcopi, cum quo unum Corpus constituunt, ex adductis à *Cassan. in Cathal. glor. Mund. part. 4. consf. 33. § 3. Barbos. de Jur. Eccles. lib. 1. cap. 4. nu. 18. & Rot.*
56 *decis. 251. à num. 1. usque ad not. 5. par. 19. rec.* Quibus attentis eum omni sermonis proprietate applicantur nostris terminis ea, quæ æquè doctus ac pius, & Ecclesiasticæ Jurisdictionis acerrimus Propugnator *Paulus Æmil. Sanctor.* scripta reli-
57 quit. *in Histor. Carbonens. fol. mihi 164.* his verbis: *Frustra de Potestatibus Sæcularibus querimur, dum telo ipsi nostro concidimur.*

Die 5. Martii 1721. proposita Causa in Congr. Episc. per
58 Card. Corsin. responsum fuit: *Competiisse, & competere distributionem eleemosynarum Eminentissimo Archiepiscopo in Capsulis, expositis occasione Jubilæi, etiam in Ecclesia Metropolitana*, cum addito, ut Causa ampliùs non proponeretur.

DISCEPTATIO X.

Romana Visitationis Puellarum.

PRO

Archiconf. Suffragii Urbis.

CUM

Gaspare Mola.

ARGUMENTUM.

Quibus concurrentibus Subsidia dotalia præstari debeant ab Officialibus Locorum piorum Puellis, non præcedente istarum Visitatione.

Reliquit Isabella Moroni Loca 90. Montium Camerarium non vocabilium Archiconfraternitati Suffragii Urbis, ut ex eorum fructibus (adimpletis priùs quolibet anno aliis oneribus) reliquum solveret in dotandis Puellis, nominandis ab ejus Executoribus testamentariis, & post eorum 1
obitum eligendis ab ipsius hæredibus, & successoribus in perpetuum, his verbis. *Che detta Archiconfraternità sia tenuta applicare quella somma, che resterà &c. in maritaggio di Zitelle ogn'anno a nominazione de' miei Essecutori testamentarj, e seguita la morte di detti Essecutori, l'elezzione di dette Zitelle spetti, & appartenga al mio Erede, ed a suoi Successori in perpetuo &c.* Prætendit hodiè Gaspar Mola hæres dictæ Isabellæ, ad quem spectat eligere Puellas, quòd ab ipso, ac ejus Successoribus eligendæ Puellæ, subesse non debeant legi Visitationis contra solitum ejusdem Sodalitatis Suffragii, ac cæterarum Sodalitatum Urbis, quæ per suos destinatos Visitatores indistinctè visitant Puellas, etiam à particularibus Personis electas, priusquam illas admittant ad subsidia dotalia: Cùmque dictus Mola prætensionem hanc detulerit ad 3
Congregat. Concil. placuit eidem juxta ejus laudabilem solitum Relationem cum Voto exquirere ab Eminentissimo Domino Cardinali de Alteriis ejusdem Sodalitatis Suffragii Protectore.

Relationem edidit dicto Eminentissimus Protector, unà cum ejus Voto, in quo solidas ac fundatas deduxit rationes, 4
ex quibus credit non expedire, ut dicto Gaspari, ejusque Hæredibus, & Successoribus relinquatur plena libertas in collatione istarum Dotium, prout ex illis verbis Voti. *Sed his non obstantibus, superiori judicio, ac prudentiæ EE. PP. perpendendum propono, & necessarium existimo, ob bonum publicum effugiendi jurgia, & timorem alicujus scandali secu-* 5
turi, si non in præsenti, saltem venturo tempore, & cum molestia, periculo, & dedecore dictæ Archiconfraternitatis, & aliarum Urbis, adversùs quas quidquid decernetur in casu præsenti, adduceretur pro norma, & exemplo, Oratori indulgendo precibus expediat eidem non relinquere expetitam plenam libertatem in collatione Dotium &c. Verùm instante eodem 6
Gaspare pro obtinenda expetita exemptione à Visitatione; Idcirco Sodalitas Suffragii ad satisfaciendum propriæ obligationi in hac Causa exemplari etiam cæteris Sodalitatibus Urbis, humillimè supplicat rescribi. *Puellas, eligendas à Gaspare Mola, ejusque successivè Hæredibus ad pium Subsi-* 7
dium Dotium esse visitandas à Visitatoribus Archiconfraternitatis Suffragii, priusquàm illis Cedula dotalis tradatur ab eadem Archiconfraternitate.

Consonare videtur hujusmodi rescriptum voluntati Testatrici, quæ facultatem eligendi Puellas ad hæc Subsidia dota- 8
lia non reliquit suis Hæredibus, & Successoribus purè, & simpliciter necnon cum verbo - *liberè*; Quotiescumque autem potestas electionis relinquitur purè, & sine verbo liberè, aut alia dictione æquipollenti, ut hic, tunc absolutum in Jure est, quòd facultas illa electionis ex voluntate Disponentis præsumitur, ac intelligitur Eligenti concessa non illimitatè, & effrænatè, ut possit ad ejus libitum eligere quamlibet personam, sibi magis bene visam; Sed, prout Juris est, 9
arbitrio boni, ac prudentis Viri, juxtà subjectam materiam, ex originali doctrina *Bartol. in leg. Alio hærede numer. 5. ff. de Aliment. & cib. leg.* quam in his terminis Legati pii la- 10
tè probavit *Amostaz. de Caus. Piis libr. 4. cap. 4. à numer. 7. ad 9.*

Soli profectò dictioni *liberè*, si quæ adjecta fuisset, datum est quandoque tribuere prærogativam, ut nominare debens, valeat ad nominationem devenire sine consensu, scientia,

scientia, requisitione, aut contradictione alterius, notant
11 congesti per *Barbos. de dict.* 190. *à numer.* · *ad* 9. & quidem cum moderamine non excedendi Juris dispositionem, ut ex *Rebuff. in Concord. Rubr. de Collat.* §. *Præfatique verb. Libe-*
12 *rè sub vers. & an verbum* ibi: *Et tamen si libertatem habeat conferendi, tamen debet conferre juxta Juris dispositionem, ut dicit Text. &c.* & *Menoch. de Arbitr. lib.* 1. *quæst.* 7. *num.* 36. *&* 47. sequitur *Barbos. ubi supra num.* 11. non autem puræ, & simplici dispositioni supra expressæ; In qua etiam si Te-
13 statrix dixisset, prout suis Hæredibus, *placebit, & videbitur*, non ideò tamen majus arbitirum contulisset, quàm illud regulatum, & boni Viri, ut ex theorica *Bart. in leg. Si quis arbitratu num.* 7. *ff. de Verb. obligat. & in l. prima num.* 15. *C. de Sacros. Eccles.* notat *Menoch. de Arbitr. lib.* 1. *quæst* 8.
14 *&* 9. *utrobique per tot.* quod arbitrium viri boni nil aliud importaret, quàm facultatem solam faciendi ea omnia, quæ jure, ratione, & æquitate fieri deberent, ut observa *Menoch. eod. tract. lib.* 1. *quæst.* 6. *num.* 2.

Æqui verò, bonique ratio non patitur, quòd favore nominare debentium sint adeò relaxandæ habenæ, ut ipsi quibus licitum non est voluntatem suorum Authorum in aliquo violare, eandem voluntatem infringant, eidemque de directo sese
15 opponant, conferendo, scilicet, annualem subsidium uni, quæ, aut non sit Virgo, aut morum careat honestate, aut ad ætatem nubilem perventa non sit, aut tandem miserabili paupertatis privilegio non gaudeat, & sic per effrænatum arbitrium, quod sibi adsciri satagunt, controveniant verisimili menti disponentis, prout in his terminis exclamat *Rot. coram Bu-*
16 *ratt. decis.* 129. *num.* 13. ibi: *Et quòd hæres non abutatur in eligendo potestate sibi concessa. Propterea eligatur Virgo, & non Vidua, ut importare videntur illa verba Puella, quæ non sit malis imbuta moribus, Virum petens, & demum pauper, juxta verisimilem mentem Testatricis, & solitum in hujusmodi Legatis Piis reliquerentur pro eleemosyna &c.*

Dum igitur Gaspar, & alii hæredes debent eligere non li-
17 berè, & effrænatè quascumque Personas, sibi benevisas, sed habentes prænarratas qualitates, jure meritò Sodalitas Suffragii, ad quam spectat solvere dotes Puellis electis, potest per suos Visitatores, antequàm dotes solvat, inquirere prævia Electarum visitatione, an eligentes dignas eligerint Puellas, præditas debitis qualitatibus, vel potiùs abusi fuerint potestate eligendi; Nam in hoc standum non est Judicio, dicto, aut facto ipsorum Eligentium, cum Judices esse non debeant in facto proprio, sed eorum factum ab aliis est
18 examinandum, ex regula *Text. in leg. unica C. Ne quis in Caus. prop. Bero con.* 22. *num.* 72. *lib.* 2. *Camarel. de Legat. lib.* 14. *quæst.* 7. *num.* 58. cum cœteris, cumulatis *in dec.* 21. *post. Novar. in Summ. Bull.*

Quibus jungitur illa solida reflexio, quòd Sodalitas Suffragii, quæ ex fructibus Locorum Montium solvere debet
19 onera, à Testatrice injuncta, & inter cœtera hæc Subsidia dotalia Puellis, ab ejus hæredibus eligendis, intelligitur relicta Executrix particularis istius dispositionis, ut notat *Sabell. in Summ. verb. Executor. num.* 7 §. *Quod Executor particularis datus ad solvendum &c.* Et quidem non est simplex, & mera Executrix, tanquam simplex ministra solutionis, sed est vera, & propria Executrix, non solùm quia habet
20 commodum fructuum Locorum Montium eidem Societati relictorum, usque dum veniat tempus solutionis illorum, sed fortiùs, quia pro executione istius particularis dispositionis eadem Societas exigit quolibet anno ad proprium favorem scuta decem, & octo, ut est in confesso, quæ commoda habere non posset, si esset simplex Ministra solutionis, non
21 autem vera, & propria Executrix, prout in alia sodalitate Urbis, & in pari casu consideravit *Rot. in decis.* 433. *num.* 7. *coram Buratt.*

Idcircò sodalitas Suffragii tanquam vera, & propria Executrix voluntatis Testatricis in hac particulari solutione Do-
22 tium Puellis, eligendis à Gaspare, ejusque Successoribus, utique ex proprio munere Executricis tenetur inquirere per suos Visitatores, ut electiones legitimè expleantur ab Hæredibus Testatricis, utque illius Hæredes non abutantur potestate eligendi per *Tex. in leg. Alios hæredes ff. de Alim. & Cib. Speculat. de Instrum. ædit.* §. *Nunc verò sub num.* 5. ubi ait, Executores esse debere observatores actionum hæredum, ac
23 vigiles Custodes, ut ab hæredibus voluntates morientium legitimè exquantur, *Valenz. cons.* 35 *num.* 9. *& cons.* 60. *numer.* 6 *tom.* 1. *Rot. dec.* 1048. *num.* 3. *cor. Seraph.*

Ob quas rationes dixit S. Rota, quòd habentes facultatem à Testatore eligendi Puellas ad Subsidia dotalia, solvenda
24 à Sodalitate, debeant congruo tempore notificare Officialibus Sodalitatis Personas electas, ut antè Dotium præstationem possint à Visitatoribus ejusdem Sodalitatis visitari, & quas legitimè, & dignè electas invenerint, admittant ad Dotes, indignas repellant, sicuti favore Archiconfraternitati S. Rocchi Urbis decisum fuit in *decis.* 131. *num.* 6. *&* 8. *par.* 5. *rec.*

Atque in terminis durioribus, Partibus acerrimè informantibus idem decisum fuit à Congr. Concil. in casu, quo electio Alumnorum ad Seminarium fuit relicta certæ Familiæ, & 25
simplex extractio ab Urna aliquorum ex Electis commissa Episcopo, quòd scilicet in his terminis Episcopus possit inquirere, an Eligentes, personas elegerint habentes in illa subjecta materia debitas qualitates, ut videre est in *Romana, seù Narnien.* 14. *Aprilis* 1714. *Lib.* 64. *Decret. fol.* 182. Quòd si hæc inquisitio convenit Episcopo, cui à Testatore commissa fuit sola, & simplex extractio Electorum ab Urna, quod plerumque à Pueris expleri solet, à fortiori competere 26
debet Solidalitati Suffragii, quæ solvere debet Dotes, Jus examinandi per suos Visitatores qualitates Puellarum electarum.

Nec subsistit, quòd usque adhùc Puellæ electæ à Gaspare non fuerint visitatæ à Visitatoribus Archiconfraternitatis Suffragii; Quoniam hæc negativa asseritur, sed non probatur, prout esset ab allegante probanda; Imò præsumun- 27
tur visitatæ, ex quo quolibet anno fuerunt electi Visitatores, & isti visitaverint alias Puellas, pariformiter ab aliis electas, juxta solitum Sodalitatis, prout non controvertitur; Et ideò præsumendum est, & has quoque electas à Mola visitasse; Parùm relevante, quòd illarum Visitationes non 28
appareant ex Libris Sodalitatis; Eò quia Sodalitas Suffragii non solet adnotare in suis Libris, quæ, & quales Puellæ fuerunt visitatæ; In omnem verò casum, quatenùs Visitatores, electi ad visitandas Puellas, ex urbanitate vel ex alio particulari motivo, una vel alia vice, non visitaverint Electas à Mola, id nequit præjudicare juribus Sodalitatis, ex adductis per *Rot. decis.* 180. *num.* 11. *cor. Cerr. & decis* 302. *num.* 29. *par.* 9. *rec.* Vel tanquam actus voluntarius, & facultativus, nullum facit statum, nullamque inducit observantiam favore ejusdem Gasparis, ex firmatis per *Rot. in Romana Funerum super bono Jure* 7. *Junii* 1720. §. *Præter verò, cor. Rovavult. de Gamacbes.* 29

Ultra quòd ad magis, magisque ostendendam insubsistentiam hujus prætensæ observantiæ urget in facto reflexio illa, quòd Gaspar obtinuit à sanct. mem Innoc. XII. Indultum, ut unicum hoc Subsidium dotale scut. 40. quod singulis annis solvebatur à Sodalitate Suffragii Puellæ, ab eo eligendæ, solveretur deinceps duabus Filiabus ejusdem usque ad integram summam scut. 600. Undè per plures annos, durante hac solutione, certum est, quòd Visitatio non fuit expleta, ex quo solutio erat facienda ad formam Indulti Personis certis, & determinatis à Papa. Cùmque anno 1706. idem Gas- 30
par exoraverit Sodalitatem pro licentia mutandi factam electionem in Personam alterius Puellæ extraneæ, fuit quidem talis licentia ejusdem concessa, sed cum decreto. *Quod Puella de novo eligenda visitaretur à Visitatoribus Archiconf.* & in sequelam istius licentiæ, & Decreti fuit ab eodem expleta nova electio, ex quo facto apertè constat de solito Archiconfraternitatis visitandi Puellas extraneas ab eodem electas.

Agnoscit Gaspar necessitatem Visitationis, & ideò illam excludere satagit, offerendo probationem qualitatis Puellæ electæ cum fide Parochi, sed frustra, quia Isabella Testa- 31
trix demandando sulutionem Dotis Sodalitati Suffragii, videtur confidisse de diligentia Officialium ejusdem Sodalitatis, non verò Parochi, ex allegatis per *Gratian. discept.* 522. *num.* 8. & ideò communiter Sodalitates Urbis visitant Puellas per suos Officiales, neque contentantur fide Parochorum, ut est notorium; Et congrua ratio hæc est quòd circa qualitates Personarum non est, multum credendum Fidibus Parocho- 32
rum, cùm ad illas faciendas, sive propter proprium verum, seu propter familiarum, & Puellarum extimationes sint nimis faciles, ut in debilioribus terminis resolvit *Cong. Refor. Urbis* cum approbatione Papæ apud *de Luc. de Credit, & debit. disc.* 153. *in fine*, & notat *Seta de Offic. Locumten. cap.* 26. *num.* 12. quem sequtus fui *tom.* 3. *par.* 2. *discept* 2. *num.* 39

Die 11. Jan. 1721. proposita Causa in Congr. Concil. fuit rescriptum: *Puellas non esse subjectas Visitationi Archiconfraternitatis, sed sufficere exhibitionem attestationis Parochi de honestate, quæ exhibitio fiat Archiconf.* Adversus quam 33
die 8. Febr. ejusdem anni neque etiam concedere voluit novam audientiam.

DI-

DISCEPTATIO XI.

Spoletana Funerum.

PRO

Parochis Civitatis Spoleti.

CUM

PP. Barnabitis ejusdem Civitatis.

ARGUMENTUM.

Parochi quando possint ingredi Ecclesias Regularium occasione associationis Cadaverum ad illorum Ecclesias, cum Superpelliceo, Stola, & Cruce elevata.

COnsueverunt à tempore immemorabili Parochi, tàm Sæculares, quàm Regulares Civitatis Spoleti in associatione Codaverum Defunctorum Parochianorum, qui se-
1 pulturam elegerunt in Ecclesiis, sivè Secularibus, sivè Regularibus ingredi easdem Ecclesias, & præsertim illam PP. Barnabitarum cùm Superpelliceo, Stola, & Cruce elevata, ibique Officio Funerali simpliciter assistere, ut deponunt testes, dati in Summario nec non deponunt etiam omnes Parochi, tàm Sæculares, quàm Regulares juxta documenta exhibita in eodem Summario.

Verùm defuncta Magdalena Votalarcha, prævia electione Sepulturæ in d. Ecclesia Barnabitarum, isti cœperunt prætendere, quòd illius Parochus ingredi non poterat eorum Ecclesiam cum Superpelliceo, Stola, & Cruce, ibique
2 Exequiis assistere, quocirca Episcopus mandavit, prædictum Cadaver deponi in Ecclesia S. Philippi Nerii, donec controversia finiretur.

Hinc remissa Causa ad hanc S. C. ad Instantiam dd. Reli-
3 giosorum contra omnes Parochos Civitatis, superventaque Informatione dicti Episcopi, contingit hodiè duo dubia disputare, quæ affirmativè videntur resolvenda.

Quoad primum dubium videtur clara illius affirmativa re-
4 solutio; Habemus enim casum punctualissimè decisum à S. C. Episc. *in Firmana* 29. *Nov.* ibi: *Parochi occasione funerum possunt ingredi Ecclesias Regularium cum Superpelliceo, & Stola, dummodò Officium super Cadavera peragant ipsi Regul. & in Placentina* 9. *Nov.* 1663. *&* 7. *Dec.* 1668. Nec non idem semper resolvit hæc S. C. & signanter *in Eugubina* 12. *Maii & 5. Julii* 1613. *in Placentina* 23. *Maii* 1619. *& in Catanien. Civitatis Platiæ* 12. *Oct. ejusdem anni*, teste *Pignatell. consult.*48. *à num.*26. *tom.*3. & in terminis Barnabitarum Urbis habemus resolutionem hujus S. C. 20. *Maii* 1604. quam referunt, & sequuntur adducti per *Barbos. in Summ. Apostol. dec.*
5 *collect.*558. *nu.*7. *& de Offic. & potest. Parochi cap.*26. *nu.*80. *& Panimol. dec.*1. *annot.*10. *num.*30. Quamvis autem in prædictis resolutionibus non fiat mentio Crucis, attamen si licet ingredi cùm Stola, multò magis licebit ingredi cum Cruce, ut advertit *Pignatell. cit. consult.*48. *num.*41. ibi: *Quinimmò si licet ingredi cum Stola, multò magis licebit ingredi cum Cruce.*

Et ratio est, quia Stola sinè illius exercitio actuali non est signum jurisdictionis, sed Vestis Sacerdotalis *Can. Eccleſia-*
6 *stica dist.*23. *Concil. Bracarens.*3. *cap.*3. *& Toletan.*4. *cap.*39. *Nicol. Ploruit. de Sacrific. Missæ cap.*1. *num.*5. *&* 6. *Theodos. Rub. in ejus Respons. impress.* apud *Gratian. cap.*298. *num.*61. *Pignatel. conclus.*48. *num.*26. *tom.*3. quos in terminis durioribus sequuta fuit *Rot. in Savonen. Aggreg.* 15. *Junii* 1699. *§. Non obstat cor. Pio* ibi: *Non obstat, quòd Stola sit signum Jurisdictionis, ideoque non concedenda simplici Sacerdoti &c.*
7 *Quippè aliud Stola significat in Episcopo, aliud in simplici Sacerdote; Nàm in primo circumdat collum, quasi bastam vibret contra hostem; In secundo verò significat ligamen, quo Christus ligatus fuit ad collum &c. Et propterea esse signum æquivocum, nec importare jurisdictionem, nisi illam deferens expeat Parentialia, firmat modern. Pignatell. consult.*48. *numer.*26. 40. *& seqq. tom.*3.

Et per consequens illius delatio licita est cuicumque simpli-
8 ci Sacerdoti in quacumque Ecclesia, quia utitur habitu, ipsi concesso, ac proindeetiam Parochis in Ecclesia Barnabitarum, ut in præcisis terminis ratiocinatur *Pignatel. consult.*48. *num.*40. *tom.*3.

Idem dicimus de Cruce; Etenim illius delatio non est actus
9 Jurisdictionis, ut de Cruce Archiepiscopi, quod scilicet illius delatio in Diœcesi exempta sinè benedictione, non sit actus jurisdictionis, tradunt *DD. in clement. Archiepiscopo, de Privil. in* 6. inter quos *Anchar. num.*6. *& Imol. num.*4. *&* 10. *Gratian. cap.*467. *nu.*25. *&* 29. *Quarant. in Sum. Bullar. verb. Archiepisc. num* 28. *Burat. dec.*321. *num.*3. & prosequitur *Pignat. d. consult.*48. *nu.*40. *&* 41. *tom.*3. ibi: *Stola sinè suo exercitio non est signum præcipuum Jurisdictionis, sed Vestis Sacerdotalis &c. neque Crucis delatio, ut de Cruce Archiepiscopi* 10
in Diœcesi exempta sinè benedictione, quod scilicet ejus delatio sine benedictione non sit actus jurisdictionis tradunt Doctores in clem. &c. & docet *Rot. in Trojana Delationis Crucis super bono Jure* 10. *Decembr.* 1708. *cor. Aldrobando §. Quicquid sit* 11
ibi: *Contrarium teneant, quod scilicet sit devotionis signum, sub quo defunctus vivens militavit Vitalin. in clem. Archiepisc. nu.*5. *de Privil. Passer. de Stat. homin. q.*187. *art.*4. *sub n.*186. *n.*2. *Pax. Jord. var. lucubr. lib.*11. *tit.*2. *quæst.*91. *tom.*2.

Decreta verò S. C. de facili in contrarium alleganda, nil aliud decernunt, nisi quòd Parochus non possit ingredi Ec- 12
clesiam Regularium cum Superpelliceo, Stola, & Cruce, ibique Officium peragere super Cadaver Defuncti, non autem, quod nequeat ingredi si velit cum eadem Stola, Cruce, & Superpelliceo, dummodo Officium non peragat ut explicat *Pignatell. in d. consult.*48. *num.*42. *tom.*3. ibi: *Decreta verò S. C. tàm Rituum, quàm super Episcopis, & Regularibus, quæ* 13
videntur esse contraria, nil aliud decernunt, nisi quòd Parochus non teneatur, nevè possit ingredi cùm Stola, Cruce, & Superpelliceo Ecclesiam Regularium, ibique etiam Officium peragere super Cadaver Defuncti, non verò quod nequeat ingredi, si velit, cùm eadem Stola, Cruce, & Superpelliceo, dummodò Officium non peragat.

Quamvis autem prædicta exuberare videantur pro favorabili resolutione, adhuc ex abundanti addimus inconcussam, & immemorabilem consuetudinem, vigentem favore Paro- 14
chorum ingrediendi Ecclesias Regularinm, & præsertim illam Barnabitarum cum Superpelliceo, Stola, & Cruce elevata, ibique assistendi exequiis Defunctorum Parochianorum, de qua testis, omni exceptione major, est Episcopus in ejus Relatione, & concordant omnes Parochi Civitatis Spoleti, tàm Sæculares, quàm Regulares in authentica attestatione data in Summario.

Eademque veritas comprobatur ulteriùs ex depositionibus sex testium, quorum quatuor sunt Sacerdotali Dignitate insigniti, & supra annum septuagesimum eorum ætatis, Vigore enim hujusmodi immemorabilis consuetudinis allegare possumus solemnem Partium conventionem, Apostòlica authoritate roboratam, omnemque alium meliorem titulum de Mundo juxta nimis notam efficaciam immemoralis consuetudinis, de qua *Barbos. de Jur. Eccles. lib.*3. *cap.*12. *num.* 15
71. *Rot. decis.*318. *num.*28. *cor. Priol. & in rec. dec.*11. *per tot. part.*2. *& decis.*671. *num.*16. *par.*18. & ad ornatum *Card. de Luc. lib.*4. *decis.*12. *num.*6. *& seqq. in Mantissa*, & in nostris præcisis terminis notant *Gob. consult.*118. *num.*6. *& consultat.* 119. *num.*27. *Ventrigl. in Praxi tit. de Defun. & exequ. annot.* 31. *num.*37. *& Rot. in d. Trojana* 10. *Decembr.*1708. *§. Neque, & per tot. cor. Aldobr.*

Et in debilioribus terminis consuetudinis minoris temporis, & levioribus documentis probatæ, resolvit hæc Sac. Congr. favore Parochi Castri Vissii adversus PP. Minores Conven- 16
tuales S. Francisci *in Spoletana Juris deferendi Stolam* 1. *Julii* 1702. *Ponente Card. Gabriellio* ibi: *An Parocho Terræ Vissi liceat deferre Stolam in Ecclesiis Regularium occasione Cadaverum in casu &c. Sac. Congreg. respondit affirmativè, dummodò non peragat Officium.*

Non relevante quadam attestatione Rectoris Jesuitarum Spoleti, quòd Parochi in associatione Cadaverum ad eorum 17
Ecclesiam ingressi fuerunt sinè Cruce, & Stola, *diebus* 15. *Decembr.*1707. *&* 3. *Aprilis* 1709.

Tum quia non percutit casum controversum, neque respicit Ecclesiam PP. Barnabitarum, super qua unicè, & præcisè præsens vertitur controversia, adeoque ad illam non est trahenda. Tum etiam quia est simplex fides, & extrajudi- 18
cialis attestatio, lite pendente, & sinè nostra citatione mendicata, adeoquè nullam facit probationem *Rot. decis.*700. *numer.*27. *par.*2. *& decis.*39. *num.*44. *& decis.*395. *num.*4. *par.*12. 19
*rec. & cor. Priol. decis.*395. *num.*9. Insuper est unicus, & solus testis, sicque nil probat juxta *Text. in cap. Licet, de Testib. l. Juris Jurandi C. eodem*, cum aliis cumulatis per *Pax. Jord. var. lucur. tom.*3. *lib.*14. *tit.*18. *de Testib.* & quod magis 20
est illius attestatio concernit proprium, ejusque Ecclesiæ commodum, & per consequens venit omninò rejicienda, ut in similibus terminis firmavit *Rot. decis.*179. *num.*6. *coram Royas, & decis.*284. *num.*2. *cor. Cels. & in rec. decis.*180. *numer.*9. *part.*15.

Ejusdem farinæ sunt attestationes quorundam Rustico-
rum. Quia, præscindendo ab eò, quod non coarctant ne-
gativam, dum duo ex illis simpliciter dicunt, aliquoties fuis-
se asportata Cadavera ad Ecclesiam Barnabitarum, absquè
21 eo quod Parochi ingressi fuerint cùm Stola, & Cruce, quod
non præjudicat nostræ consuetudini, ex notissima regula,
quòd observantia interpretativa, ut in præsenti, non de-
struitur ex aliquibus actibus negativis, *Rot. decis.674. nu-*
22 *mer.21. par.19. rec.* Reliqui autem duo simpliciter referunt
oppositionem Bernabitarum occasione asportationis Hippo-
lytæ Rosariæ Spadæ de mense Martii superioris anni, qui ca-
sus est unus ex illis, qui causam dederunt præsenti controversiæ.
Adhuc facillime respondetur; quod illi testes sunt rustici,
23 & viles, & prorsus suspecti, tanquàm laboratores Barna-
bitarum, & ab ipsis saliariati, sicque eo minùs probant, ut,
cœteris relatis, notant *Gabr. lib.1. tit. de Testib. conclus.10.*
nu.4. Rot. ad ornat. Card. de Luc. lib.16. dec.32. nu.33. in Man-
tissa. Versa autem vice nostri testes sunt plures numero, nem-
pè 17. deponunt de visu, deque facto proprio, & de re ad eorum
officium spectante, suntque tandem omni exceptione majores.
I. Nempè Episcopus in ejus Relatione, cui tanquàm ve-
risimiliter informato de statu, & consuetudinibus suarum
24 Ecclesiarum maxima fides debetur, *Rot. cor. Ludov. dec.482.*
num.6. & cor. Cerr. decis.524. num.5. ubi, quòd in materia
consuetudinis attestatio Ordinarii plenam constituit proba-
tionem etiam sine adminiculo aliorum testium, & in *rec. dec.*
305. *nu.12. par.19. & dec.469. nu.18. par.19.* ibi: *Quibus, utì*
verisimiliter informatis de statu, & qualitate Ecclesiarum, de-
25 *ferri consuevit*: & *num.68.* ibi: *Et etiam tanquam Ordina-*
rius, cujus judicio, utì verisimiliter informati de statu, &
consuetudinibus suarum Ecclesiarum totaliter deferendum esse:
& in Pampilonen. Exemptionis 25. Junii 1706. §. Vel si ad
omne cor. Ansald.
II. Decem Parochi, qui personaliter intervenerunt asso-
ciationi Cadaverum, & ingressi fuerunt Ecclesiam Barnabi-
tarum cum Superpelliceo, Stola, & Cruce, ibi: *Nell' ac-*
26 *compagnare i Cadaveri delle nostre Cure, e Parrocchie &c.*
sempre l'abbiamo accompagnati con Cotta, Stola, e Croce eret-
ta, e nell'istesso modo, cioè con Cotta, Croce, e Stola siamo
entrati ad assistere alli funerali, & esequie de medemi Cadave-
ri in qualsivoglia Chiesa di questa Città, e fuori di essa senza
alcuna differenza, o contrasto de Regolari &c. e particolar-
mente quando ci è occorso portarli alla Chiesa &c. de PP. Bar-
nabiti &c. perche questo è lo stile, e consuetudine immemorabi-
le di questa Città &c. Itaut de nostris testibus, ad illorum fi-
dem augendam, verificentur ea, quæ leguntur apud *D. Jo:*
27 *Epist. 1. in princ.* ibi: *Quod vidimus oculis nostris, quod per-*
speximus, & manus nostræ contrectaverunt &c. testamur, &
annunciamus.
III. Quatuor testes Sacerdotes, uno ore deponentes de
28 consuetudine immemorabili ingrediendi Ecclesiam Barna-
bitarum cum Superpelliceo, Stola, & Cruce erecta, ibique
assistendi exequiis, quorum fides ex qualitate Sacerdotali
multùm augetur, *Capyc. Latr. decis.12. num.14. & Rot. de-*
cis.276. num.6. par.10 cum aliis, citatis *in tom.1. part.1. di-*
scept.3. num.41.
IV. Demum duo alii testes nobiles, attestantes, ibi: *Del*
29 *mese di Novembre dell'anno 1708 fu dal Paroco della Chiesa*
di S Salvatore &c del fu Sig. Camillo Glandi alla Chiesa de PP.
Barnabiti, assieme con li Fratelli della V. Compagnia di Santa
Catarina, dove io fui presente, come uno delli Confratelli,
e con tal'occasione viddi, & osservai benissimo, che detto Cura-
to entrò in detta Chiesa, e vi stiede con Cotta, Stola, e Croce
eretta, & assistè all'essequie di detto Cadavere. Necnon idem
deponit alter testis, æquè nobilis, quibus tanquam nobilibus,
& de visu deponentibus multùm est deferendum, ex adductis
in tom.1. par.1. discept.4. num.64.
Addentes pro favorabili resolutione præsentis dubii, quod
nostra consuetudo uniformatur *Statuto Cleri Urbis*, in his
materiis omnium inferiorum Civitatum normæ, & magi-
30 stræ, ex adductis per *Barbos. de Potest. Episcop. allegat.76.*
num.35. Card. de Luc. de Judic. disc.37. num.20. & Rot. de-
cis.469. num.62 & decis.560. num.2. & 3. part.19. rec. Illud
enim *in cap 5. § 9 in addit.* disponit, quod Parochi assistere
possint cum Stola Officio funerali in Ecclesiis Regularium,
ibi: *Assistentibus quoque, si velint, cum Stola Parochis supra-*
dictis. Observantes ulteriùs, quod aliàs monstruosum esset,
ac membra majori pollerent prærogativa, ac gaudeat Caput,
31 dùm Ecclesia Barnabitarum Urbis, in qua P. Generalis re-
sidet, ex punctuali resolutione hujus Sacr. Congr. sequutæ
à *Barbosa, & Panimolla locis supra citatis*, non habet exem-
ptionem illam, quam prætendit Ecclesia Spoletana, quod
absurdum egregiè comprobat *Rot. decis.295. num.9. & 10. cor.*
Priol. & dec.70. num.50. par.13. rec.
Ex quibus promanat affirmativa resolutio 2. *Dubii* esse re-
stituendum Cadaver ad effectum scilicet sepeliendi in dicta 32
Ecclesia cum Assistentia Parochi illius exequiis cum Super-
pelliceo, Stola, & Cruce elevata.
Die 19. Julii 1710. proposita Causa in C. R. per Cardin.
Capraram sub duobus dub.
I. An liceat Parochis in associatione Cadaverum ingredi
Ecclesiam PP. Barnabitarum cum Superpelliceo, Stola, & 33
Cruce, ibique Exequiis assistere.
II. An sit restituendum Cadaver Magdalenæ ad effectum se- 34
peliendi in dicta Ecclesia.
Ad primum responsum fuit: *Negativè, salvo Jure proban-* 35
di immemorabilem consuetudinem.
Ad secundum *Affirmativè.*
Longè diversum exitum habuit alia similis Causa *Parmen.*
Funerum, de qua in *sequenti par. discept.6.* ea ratione, quam 36
his verbis adducitur. *Faber. in Epistol. ad Lector. sui Codic.*
Idem planè Senatus est, sed non iidem Senatores, quem se-
quutus fui *in Instit. Crimin. lib.2. tit.20. num.78. & Rot. decis.* 37
183. *in princ. cor. Emer. jun.*

DISCEPTATIO XII.

Nullius Dispensationis.

INTER

Hyacinthum.

ET

Ceciliam.

ARGUMENTUM.

An, ad evitanda scandala, vitaquè periculum conceden-
da sit dispensatio contrahendi Matrimonium cum illa
Matre, quam aliquis carnaliter cognovit antequam ser-
vatis servandis Matrimonium contraheret, & consu-
maret cum ejus Filia.

MAtrimonialibus solutus legibus usque de mense Junii
1711. Hyacinthus, Veneris tractus illecebris, ac fu-
renti captus amore Ceciliæ, Uxoris tunc viventis Antonii,
eam ità perditè adamavit, ut non semel copulam cum ea ha-
buerit; At zelotypus prædictus Ceciliæ legitimus Vir, cum 1
quadam die dictum Hyacinthum in propria domo solum cum
solo dicta Cecilia reperiisset, justo commotus furore, ambos
necare tentavit, quod periculum evadere satagens Hyacin-
thus, se declaravit ibidem adesse Matrimonii ineundi causa
cum eorum filia Elisabetha, quibus verbis pacatior factus
dictus bonus Vir Antonius, effectuationem Matrimonii præ-
dicti cum Elisabetha omnino procuravit, reluctantibus ani-
mo, & factis, tàm Hyacintho, quàm Elisabetha, antece-
dentis copulæ ejusdem Hyacinthi cum Cecilia Matre opti-
mè conscia; Verùm nullum inventum fuit diffugium ad de-
clinandum justum furorem, & minas præfati Antonii, pro-
ptereaque sub die 7. Februarii 1712. Matrimonium per verba
de præsenti in faciem Ecclesiæ ratum, & paulò post consu-
matum fuit inter dictum Hyacinthum, & Elisabetham, pro-
ut hæc omnia constat ex Summ.
Defuncto autem de mense Novembr. anni 1712. supradi-
cto Antonio, cessavit timor, qui causam dederat supradicto
Matrimonio, nullo, tam propter dictum metum, quàm;
& fortiùs, ob impedimentum affinitatis in primo gradu ex co-
pula illicità, priùs habita cùm Cecilia, matre Elisabethæ, 2
qua attenta, Hyacinthus conscientiæ stimulis agitatus nul-
litatem prædictam proposuit in Curia Archiepiscopali, in
qua assumpto formali judicio, ac attenta ponderatione, re
maturè discussa in plena Congr. coram Card. Archiepiscopo,
constitit de nullitate asserti Matrimonii, & propterea sub die
8. Augusti 1714. eadem Curia Sententiam protulit, decla-
rando dictum Matrimonium fuisse, & esse nullum, ac li-
berum Conjungibus, eum, vel revalidare Apostolica dis-
pensatione, vel ad alias nuptias cum aliis Personis convola- 3
re. In cujus sententiæ sequelam die 25. ejusdem mensis, &
anni prædicta Elisabetha Matrimonium in faciem Eccle-
siæ contraxit cum Nicolao Francisco, fueruntque datæ
attesta-

attestationes de statu libero, tàm dicti Hyacinthi de mense
Octobris 1714. quàm etiam supradictæ Ceciliæ de mense De-
cembris ejusdem anni.

Post hæc, juxta æquè solitum, ac detestabilem Aman-
tium morem pristino cum Cecilia carnali reintegrato illicito
affectu, Veneris stimulis, ac vesana libidine victus præfatus
Hyacinthus, eandem Ceciliam iterùm carnaliter cognovit,
& ex copula ejus uterus intumuit. Redeuntes verò ad Patriam
4 profugi quinque Ceciliæ fratres, reperierunt eorum stemma
in diverso statu, novisque armis ornatum, quòd indignè fe-
rentes, non semel quæsiverunt ad necem Hyacinthum, &
Ceciliam, morte utriusque injuriam vindicare minitantes,
quod contigisset utique, cùm alioquin sint soliti minas, exe-
qui, & homicidia perpatrare assueti, ut fuit justificatum in
Summ. nisi in tali vitæ discrimine constituti, incommodo
graviditatis Ceciliæ non parcentes, unà cum legitimis filio,
& filia pubertatem egressi, Romam venissent, sperando
à clementia Summi Pontificis obtinere dispensationem, ut
possint invicem Matrimonialiter jungi, tàm ad evitandum
5 æquè evidens, ac proximum periculum eorum vitæ, ac rein-
tegrandum honorem Ceciliæ, suæque Familiæ, quàm ad legi-
timam prolem in Urbe natam, & consulendum honori alterius
filiæ nubilis, & filii legitimi, maxima miseria oppressi, & for-
tiùs ut gratia Sacramenti naturalem illum amorem perficeret,
ac indissolubilem unitatem confirmaret, ut què liberarentur
ab illo imfelicissimo damnationis statu, in quo miserè vivunt.

Porrexerunt proindè supplicationem SS. prædicta omnia
candidè narrando, quæ de more remissa fuit ad Datariam,
quæ solitam expedivit facultatem pro peragenda pœnitentia
6 in Basilica Sanctæ Mariæ Majoris; Inimicus autem humani
generis hostis, saluti Animarum eorundem miserabilium
Supplicantium invidens, superseminavit zizaniam, insisten-
do apud Curiam Archiepisc. ut tali dispensationi se oppone-
ret, cum supposito, quòd illa esset productiva scandalorum
in Civitate, effectu subsecuto, mediante Epistola scripta
Card. Prodatario, qui nè omnem clauderet portam, om-
nemque obstrueret viam spiritualis salutis Oratorum, Cau-
sam remisit ad hanc Sacr. Congreg. pro Voto, & in ea sub
die 4. Maii proximè præteriti 1715. fuit dictum *Audiatur E-
minentissimus Archiepiscopus*, ejusque Relatione perventa,
7 sub die 19. Julii fuit dictum: *Describatur in Folio*: Hinc pro-
ponitur hodiè d. dubium, cui sicuti justitia non videtur con-
tradicere pro favorabili affirmativo responso, ità, & for-
tiùs ex nota misericordia, voti compotes fieri sperant oratores
ex gratiâ speciali.

Ad quem effectum præmittimus, quòd hodiè proceden-
dum est cum illo supposito, quòd Matrimonium inter Hya-
8 cinthum, & Elisabetham fuerit à principio nullum, pro-
rusque insubsistens juxtà Sententiam Curiæ Archiepiscopa-
lis, quæ cum nihil aliud fecerit, quàm declarare idem Ma-
trimonium nullum, operatur, ut talis nullitas dicatur à
9 principio extitisse, juxtà *Text. in leg. Hæredes palam §. Sed
si quid ff. de Testamen.* cum concordantibus apud *Priol. decis.
334. num. 25.* & in nostris terminis *dec. 405. à num 9. par. 18.
rec.* loquente in terminis Matrimonii, consumati diuturna
Conjugum cohabitatione.

Hoc autem posito in necessariam venit consequentiam,
quòd dispensatio, pro qua supplicamus, cadit super primo
10 publicæ honestatis, & affinitatis gradu, proveniente ex co-
pula cum Elisabetha, in statu quidem apparentis Matrimo-
nii, sed in rei veritate nulliter à Hyacintho contracti, ne-
dum per vim, & metum, sed etiam ob dictum dirimens im-
pedimentum cum eadem Elisabetha, propter copulam, priùs
habitam cum Cecilia ejus Matre, ex adductis per *Rot. dec. 8.
per tot. cor. Arguell. & dec. 262.* pariter *per tot. cor. Otthob.* In
11 Impedimento autem primi affinitatis gradus, ex actu nulla-
tenùs legitimo, notum est passim Datariam dispensare, sicu-
ti etiam in primo publicæ honestatis, concurrentibus præser-
tim causis, quæ gravissimæ, & multæ in præsenti casu con-
currunt.

Inter quas primo loco supplicamus præ oculis habere evi-
dens periculum mortis Oratorum, & infamiæ Ceciliæ, to-
tiusque ejus Familiæ, & parentelæ, eòquia quinque fratres
ejusdem Ceciliæ sensibiliter offensi sunt, ex proinde non so-
lùm dicere possumus Oratoribus mortem probabiliter immi-
12 nere, sed certò certiùs, spectata conditione, & moribus eo-
rundem Fratrum, mortem quotidiè præ oculis habere, pro-
pter quas causas in fortioribus terminis Matrimonii validè
contracti Sacra hæc Congregat. benignè inclinavit pro dis-
pensatione in primo publicæ honestatis *in Cajetana 27. Julii*
13 1629. & *in Caven. 17. Novem. ejusdem anni*, teste *Barbos.
ad Conc. Trid. sess. 24. de Ref. matr. cap. 3. num. 12. & 13. & in
Summ. Apost. dec. collect. 257. num. 11.* Et in durioribus termi-
nis consanguinitatis *Corrad. in Prax. dispens. lib. 8. cap. 7. nu-
mer. 21. & lib. 7. cap. 2. sub num. 73. vers. Et ibi*, ait: *Et ubi
adsunt graves inimicitiæ cum periculo vitæ, dispensatur in
gradibus propinquioribus, prout annis retro lapsis in primo,
& secundo consanguinitatis à communi stipite gradu dispensa- 14
tum fuit*, ut in formula, quam ibidem registravit; Propte-
rea ex eisdem causis, cum longè majori, & æquè evidenti
periculo in nostris terminis concurrentibus, exaudiri beni-
gnè confidimus, ut ad consilia pacis reducantur animi Fra- 15
trum Ceciliæ ad vindictam maximè concitati; Pro pace enim
inducenda Juris rigor relaxari solet, ut, pluribus cumulatis,
notat idem *Corrad. ubi supra num. 77.* ubi adducit versum il-
lum: *Pax ut servetur, moderamen Juris habetur.*

Concurrunt præterea aliæ æquè principales causæ, evi-
tandi scandala, fugiendi peccata, & alendi tres Filios Ce- 16
ciliæ cum eadem miserrima Matre hic in Urbe degentes,
quæ solent in his terminis præ oculis haberi ex adductis per
*Coninch. de Sacram. disp. 33. dub. 5. num. 45. & de Justis de Di-
spens. matr. lib. 3. cap. 6. num. 22.* ibi: *Aliquod grave pericu- 17
lum animæ, quod Oratores, nisi contrahant, certò incur-
rent, quia Papa, uti Pater universalis, tenetur studere, &
invigilare, nè scandala, & peccata sequantur.*

Quæ omnia, ut faciliùs percipiantur dignentur benignè
ponderare, quòd propter dictorum verè miserabilem statum,
eosdem omnes, unà cum Hyacintho, unum continet Cubi- 18
culum, & quidem angustissimum nempè Ceciliam, Hya-
cinthum, Filiam pubertati nimis proximam, filiumque
puberem, & Infantulam, ultimo loco in Urbe natam:
Hæc autem multa, & magna scandala non aliter evitari
possunt, quàm salubri remedio dispensationis, quo Aposto-
lica Sedes saluti Animarum intendens eisdem prudentissimè
obviare solet; Undè *Corrad. lib. 9. cap. 2. sub numer. 6. vers.
Possent* ait, quòd ad dispensationem impetrandam sufficit, 19
quòd timeantur futura scandala, utpote periculum inimici-
tiæ, & necis Oratorum, vel quotiès timetur fornicationis,
sivè incestus periculum ratione carnalis affectus inter ipsos;
Felin. verò *cons. 26. num. 19. versic. Non considerat.* relatus
per *Sanchez lib. 8. disp. 19. num. 9. & 10.* docet, quòd ad scan- 20
dali veritatem sufficit, vel probabilis timor inimicitiarum
Oratorum, vel concubinatus inter se, vel quòd mulier ra-
tione infamiæ non poterit nubere, atque incontinentiæ peri-
culum patiatur: Ob scandala enim evitanda, tolerantur multa
prohibita, ait *Paris. cons. 68. num. 232. vol. 4.* & de causa alen- 21
di filios Viduæ idem *Corrad. lib. 7. cap. 2. num. 80.*

Et in terminis matrimonii validi, in facie Ecclesiæ con-
tracti, & deindè per Sententiam Ecclesiastici Judicis disso- 22
luti ob arctitudinem mulieris, quæ tractu temporis apparuit
non fuisse veram, habemus punctualem resolutionem hujus
Sacr. Congreg. *in Oriolen. 16. Maii 1711.* in qua *ad evitandam
scandala, & dissidia*, juxta præcisa verba Folii dicta die di-
stributi, respondit; *Concedendam esse dispensationem à vin-
culo Matrimonii rati*, quòd ex motivo impedimenti perpetui 23
nullatenùs subsistentis fuerat dissolutum, permittendo utri-
que Conjugi, ut permanerent cum novo Conjuge, renovato
consensu ad formam Concilii.

Maximoperè ulteriùs influere videntur ad finem, quem
precibus reportare speramus, legitimatio prolis, in Urbe
natæ, & in posterum forsan nasciturae, nec non promptum 24
remedium consulendi honestati alterius legitimæ filiæ Ceci-
liæ, cui evidens imminet periculum amittendæ pudicitiæ,
nisi ejus miseriæ, qua laborat unà cum matre, promptè sucur-
ratur; Sequuto enim Matrimonio cum Cecilia ejus Matre,
ex gratia, quam enixis precibus imploramus, industria Hya-
cinthi, paterno affectu eam tractantis, necessaria de facili
providebit, & ejus honestæ collocationi consulet simul, &
alterius in Urbe natæ, quæ omnia non aliter sperari possunt,
quàm à legitimo Matrimonio, inter Oratores contrahendo,
ut de se patet.

Benignè etiam supplicamus advertere, quod ultrò admit-
tentes, copulam à Hyacintho cum Cecilia habitam, fuisse
admodùm detestabilem, ad effectum dispensationis, de qua 25
agimus, non videtur posse illam retardare, eò quia ad eam
deventum fuit non animo faciliorem reddendi S. Sedem ad
dispensandum, sed ex vesana libidine, atque ex pristino car-
nali illicito affectu cum eadem Cecilia, ad recidivam fuit
idem Hyacinthus incitatus.

Nec dicatur, quod copula Hyacinthi cum Elisabetha
habita tempore quo Matrimonium non fuerat declaratum
nullum, sed in statu validitatis, illa dicatur produxisse 26
impedimentum in primo affinitatis ex copula licita, in
quo dispensari non solet, nisi inter magnos Principes, &

ex publica causa, ut dicitur *in Concil. Trident. sess. 24. de Ref. matrim. cap. 5.*

Objectum enim non subsistit, quia posita declaratione nullitatis Matrimonii, hæc retrotrahitur ad illius principium, & operatur idem, ac si ab initio non fuisset, ex supra adductis, & proinde quicquid sit ad effectum evitandi peccata,
27 certum videtur, quòd ad inducendum impedimentum ex copula licita, id non subsistit, eo quia posita nullitate Matrimonii, copula inter Conjuges habita non potest dici licita, ad hoc ut ex illa oriatur illud idem impedimentum, quod unicè oritur ex Matrimonio à principio valido, & nunquam declarato nullo, ut de se patet.

Demum non obstat grave, horrendumque scandalum, quod ex hujusmodi dispensatione oriri asseritur, ut refert Archiepiscopus, ubi ulterius asserit, per Sententiam nullitatis præfati Matrimonii rumorem invaluisse, quòd testes fal-
28 sum in Judicio deposuerint, & quòd Orator quando contraxit Matrimonium cum Elisabetha dispensationem obtinuerit à Sacra Pœnitentiaria; Non enim omnia hæc inter se videntur cohærere, quia si verum fuisset, quòd testes falsum dixerant circa copulam, habitam à Hyacintho cum Cecilia, ad quid recurrere ad Pœnitentiariam pro obtinenda dispensatione? quæ non erat necessaria, posita negativa copulæ inter dictos Hyacinthum, & Ceciliam.

Et tamen strictè dicimus, quòd exageratus timor dicti rumoris in præsenti nullo modo obstat, eo quia servatis servandis jam declaratum fuit nullum dictum Matrimonium Elisa-
29 bethæ, quæ servatis pariter servandis transivit ad secundas nuptias cum N. cum quo conjugaliter vivit, suscepta prole; Et proindè nullum omninò scandalum oriri poterit ex dicta dispensatione, quam ex motivis, & causis adeò urgentibus, & efficacibus obtinere speramus; Imò non sine fundamento sperare possumus, quòd in casu nostro summa ædificatio Populi eveniet ob vitationem dictorum maximorum scandalorum, ad quæ evitanda pia Mater Ecclesia suum fontem gra-
30 tiarum nunquam solita est claudere; Unicum verò scandalum, quod forsan posset oriri verificaretur tunc, quando Oratores reverterentur ad illam Civitatem, ubi moratur Elisabetha, sed huic possibili malo facillimè occurri potest cum clausula, seu præcepto de nunquam accedendo ad dictam Civitatem, ut in terminis observat æquè doctus, ac in his
31 materiis exercitatus *Corrad. in Prax. dispensat. Apostol. lib. 7. cap. 3. num. 25.* Cui perpetuo exilio è propria patria, quamvis durissimo, æquè ac gravissimo, ultrò se subjiciunt Oratores, id unum intendentes dispensationem benignè reportare pro æterna eorum salute, & ad obviand. imminentibus malis, supra recensitis.

Die 28. Martii 1716. proposita Causa in Congr. Concilii
32 sub dubio; *An sit concedenda Dispensatio*, responsum fuit: *Negativè & ad D. Secretarium juxta mentem, & mens est, ut incumbat collocationi Mulieris, Filiarum, & Filii in Conservatoriis, communicato consilio cum D. Eleemosynario.*

DISCEPTATIO XIII.

Ariminen. Matrimonii.

INTER

Danielem,

ET

Elenam.

ARGUMENTUM.

Ex motivo impotentiæ Viri, quibus concurrentibus locus sit Matrimonii dissolutioni, non præcedente triennali cohabitatione; Et quando locus sit recognitioni Mulieris ad cognoscendum illius Virginitatem, cujus aliqua signa ostenduntur nullius efficaciæ ad illam demonstrandam.

CUM pro justa Causarum notione oporteat quandoque castissimas Judicum aures, non solùm impudica ver-
1 ba, sed pejora etiam audire, ut observat *Amen. in Prax. Crim. fol. 423. num. 8.* ubi, quòd commune est hoc incommodum etiam Theologis, & Moralibus, cum aliis, cumulatis *in tom. 3. par. 2. discept. 9. à num. 9* ubi ex *Zacch. Quæst. Medic. Leg. tom. 1. lib. 7. tit. 1. quæst. 8. num. 37.* observavimus, *nullam esse in illis verbis indecentiam, quæ ad laudabilem finem, propalandamque rei veritatem proferuntur*, Ideò supplica- 2
mus, Nobis ignosci, verba facientibus de dissolutione illius Matrimonii ob Viri ass. impotentiam, quod in facie Ecclesiæ solemniter fuit contractum, servatis omnibus servandis, à Daniele cum Helena die 8. Octobr. 1713. pro cujus proindè validitate omnis militat præsumptio, ex vulgatis.

Quia verò prætenditur exadverso illius nullitas ex ass. perpetua impotentia ejusdem Danielis ad demonstrandam insub- 3
sistentiam contrariæ prætensionis.

In Jure præmittimus, quòad ad Matrimonii dissolutionem nunquam devenitur ex capite perpetuæ impotentiæ Viri, nisi illa adeò evidens sit, adeoque certa, & indubitata, ut nullo velamine, nulloque colore & exceptione offuscari possit; Ea ratione, quia in circumstantiis defectus visibilis, & ex sola Peritorum visione, & recognitione apparentis, Matrimonium nullo temporis momento validum fuit, & proindè, deficientibus titulo, & substantia Sacramenti matrimonii, permitti à Judicibus non debet, ut Conjuges invicem matrimonialem vitam ducant, sed illud statim declarandum est nullum, ut notant *Pont. de Matrim. lib. 7. disput. 107. nu-* 4
mer. 3. Panimol. decis. 52. num. 2. De Just. de Disp. Matrimon. lib. 2. cap. 17. num. 26. De Angel. de Confess. lib. 2. quæst. 47. numer. 7. & 8. cum aliis, cumulatis *in tom. 1. par. 1. discept. 12. num. 29. & per tot.*

Quòd communiter ampliant Theologi, & Canonistæ, ut sine ulla difficultate procedat in eo casu (qui est noster præ- 5
cisus) quando Mulier non reclamat statim, sed post annum & per multum temporis spatium tacet, & Viri prætensam impotentiam in judicium non deducit. Idque duplici ratione: Prima quia mulier, in his circumstantiis allegans 6
Viri impotentiam, duas contra se præsumptiones habet: Primam, desumptam ex ejus longa taciturnitate. Secundam verò ex contraria assertione Viri; quæ adducitur in punctuali *Textu in cap. 1. de Frigid. & Malef.* ibi: *Illa autem si* 7
prior post annum, aut dimidium ad Episcopum, aut ejus Missum proclamaverit, dicens, quòd non cognovisses eam; Tu autem contrarium affirmes; Tibi credendum est, quòd caput es mulieris, quia si reclamare voluit, cur tamdiù tacuit? Citò enim, & in parvo tempore scire potuit, si secum coire potuisses, ubi communiter *Repetentes*, cum aliis, citatis *à Pi-* 8
rhing. in Jus Can. lib. 4. tit. 15. de Frig. & Malef. §. 3. num. 14. fol. 145. Sanch. de Matr. lib. 7. disp. 109. num. 2. 10. & seqq. & Pont. eodem Tract. lib. 1. cap. 66. num. 7. & 11.

In facto verò præmittimus, quòd circa d. prætensam impotentiam nullo modo concordant Periti, de mandato hujus S. C. deputati. Prout nec etiam concordes sunt Obstetrices circa Helenæ prætensam virginitatem.

Quoad Peritos N. N. primus Medicus Civitatis Urbini, & Prothomedicus generalis ejusdem Status, attentissimè consideratis omnibus partibus, generationi dicatis respectu 9
Danielis, illiusque complexione, temperamento, omnibusque aliis, ad effectum de quo, agimus, considerandis, in ea fuit opinione, *che tale impedimento non si può dirsi, nè deve dirsi mai perpetuo, & insanabile, ma bensì guaribile*, Cujus fundatæ opinioni se subscripserunt pariter primus Medicus Civitatis Fani, necnon quinque alii insignes Professores: Quibus, uti testantibus de re, ad eorum professionem spectante, omnis adhibenda est fides, ex adductis in nostris terminis per *Baron. de Corp. tit. 17. de Viril. nu. 48. Layman. Theol. Mor. lib. 5. tract. 10. quæst. 4. cap. 11. de Imped. sub* 10
num. 4. fol. 1012. De Angel. de Confess. tom. 2. quæst. 49. num. 8. Card. de Luc. de Matr. disc. 9. num. 13. & Rot. dec. 80. num. 4. post Zacch. Quæst. Med. Leg. cum aliis, citatis *in Tom. 1. par. 1. discept. 12. num. 45.*

Et quòd magis est tertiùs etiam Peritus ab hac Sacr. Congregat. pariter deputatus, neque etiam secundùm præsen- 11
tem statum Danielis habet illius prætensam impotentiam pro perpetua, & insanabili, dum præscribit ei multa medicamina, experienda per spatium duorum, aut trium mensium, ut ex ejus Peritia.

Quò verò ad Obstetrices, de mandato hujus Sacr. Congregat. deputatas, constans in facto est, quod una ex eis postquam attentissimè considerabat Helenam ejusq; partes gene- 12
rationi inservientes, debita diligentia, & replicatis recognitionibus perlustraverat, prima vice, nedum juratam emiserat attestationem, eandem N. non esse virginem, illam adducendo bonam rationem, quia in ejusdem se- 13
cretioribus partibus propriis oculis viderat hiatum quendam, propriisque manibus recognoverat quoddam foramen capacitatis unius digiti, quòd in Virginibus nullatenus reperitur; Sed ulterius eandem facti veritatem

tem æquali ingenuitate, & candore sequentibus cubitalibus
literis ejus Genitrici aperuerat, ibi: *Dissi alla Signora I. Madre della Signora E. che la det. sua Figlia non era Vergine.*
Non attento, quod deinde contrarium deposuerit, illammet ipsam adducendo rationem, ad colorandum dictum
14 hiatum, æquè insolitum, ac incompatibilem cum virginitate, quia recognoverat dictas partes tempore menstruarum
purgationum, quando illæ solent esse laxiores: Tum quia
nimis inverisimile, ferèque incredibile videtur, quod æquè
attenta, annosa, ac prudens Mater Helenæ, permittere
voluerit, ut ad ostendendam ejus Filiæ virginitatem, illius
recognitio fieret dicto tempore, quod ineptum videtur
ad similia peragenda: Tum, & fortiùs, quia sicuti admittimus, purgationes Mulierum potest illarum partes, generationi dicatas, aliquantulùm laxiores, humidioresq; red-
15 dere, ita negari non potest, quod nullo modo apta sint ad
operandum illum effectum, quem his verbis descripsit eadem
Obstetrix. *Trovai, che il buco della natura era capace di un deto.* Videtur enim nimis insubsistens prætensio, ut solidæ
illæ partes per quas transeunt Mulierum purgationes, à simplici, fluidoque humore taliter dilatari possint, ut relinquant
hiatum, permanentem, & fixum, sola visione apparentem
capacitatis unius digiti, ut de se notum est.

Ultra quod si verisimilitudinis speciem haberet insulsa illa
consideratio ejusdem Obstetricis, quod dictus hiatus, in
partibus generationi dicatis in Fœminis, ortum habere posset à menstruis purgationibus Mulierum, ibi: *Era un poco*
16 *dilatato &c. come sopra suole accadere, quando le Donne hanno li mestrui*, in necessariam consequentiam sequeretur, quod
illæ solùm puellæ virgines judicari possent, quæ dictæ purgationes non habent, quod qnantùm absonum sit, de se
patet.

Alia verò Obstetrix A. N. N. quæ non sine magna affectatione, & præviis inutilibus expensis, traducta fuit à Civitate Bononiæ, concordat etiam cum prima circa dictum
hiatum, ibi: *Si vede però intorno nelle parti esteriori della Natura, esser qualche picciola apertura.*

Neglecta prorsus divinatoria illa detorsione ejusdem Obstetricis, asserentis, *Posso giudicare, esser detta apertura cau-*
17 *sata dalle dita*; Cum enim habeamus nimis verisimilem, &
æque naturalem, ad propriam causam dicti hiatus, provenientis à copula, pluries, à Daniele in figura matrimonii
tentata, & procurata cum He. est mera vanitas recurrere ad
purgationes menstruas, & improprias, puerilesque operationes cum digitis, ad obumbrandam veram, & naturalem causam defectus virginitatis in eadem Helena: Omnis enim
actus semper referendus est ad suam naturalem, propriam,
præexistentem, & verisimilem causam, non autem detor-
18 quendus est ad improprios, peccaminosos, & futiles prætextus, ex adductis *in dec. 286. num. 17. cor. Cerr. & dec. 100. num 56. cor. Ansald.*

Videntur hæc superabundare ad effectum, de quo disputamus, eo quia inauditum est in Jure, quod ob prætensam Viri impotentiam, non præmisso triennali experimento, à die
19 decreti Judicis computando, statim deveniri possit ad dissolutionem illius Matrimonii, quod à Muliere ser. ser. in facie
Ecclesiæ contractum fuit cum Viro, *minimè valetudinariam ducente vitam, & in Virilibus, non solùm à Peritis electis, verùm etiam hic Romæ ab expertissimo Anatomico, me præsente, recognito, juxta Naturæ, & propriæ constitutionis exigentiam formato*: Sunt verba tertii Periti, ab hac
20 Sac. Congreg. ut supra deputati; Ut enim observavi *in meo Tract. de Matr. §. ultimo num. 6.* materia non potest esse delicatior, magisque periculosa, eo quia agitur de valore unius
ex septem Ecclesiæ Sacramentis, quod magnum appellat
Apostol. ad Ephes. 2. 32. quodque alia Sacramenta præcellere
ratione institutionis, loci, temporis, & significationis, ob-
21 servant *D. August. de Bon. coniug. cap. 18. Dionys. Carthus. in Summ. Orthod. Fid. lib. 4. cap. 162. & Sylvest. Prier. in Sum. verb. Matrimonium 1. num. 3. & seq. & Coccin. adnotat. 74. in fine*, ubi quod in hac materia (loquendo in punctualibus
terminis nostri casus,) *omnis modus quærendus est pro veritate habenda, quia Judex nimis oneratus est.*

Quibus additur, quod circa interna vitia Penis Danielis,
quæ exadverso plus justo exagerantur, ex nostro Summario
concludenter constat, non unum, vel alium, sed duos Pe-
22 ritos, multosque insignes Medicos, & quidem ex primariis
Status Ecclesiastici, non esse inter se concordes in ordine ad
prætensam impotentiam ejusdem Danielis, cum qualitate
insanabilis, & perpetuæ. Unde eo magis procedendum non
videtur ad dissolutionem matrimonii, de quo agimus, sed
omnino videtur demandanda cohabitatio triennalis, ut in
terminis longè durioribus dissensus unius tantùm ex octo Peritis, ab hac Sac. Congr. deputatis, habemus casum, pun- 23
ctualissimè decisum in illa *Romana Matrimonii de Sensinis*,
in qua hæc Sacr. Congreg. attenta discordia unius dumtaxat
ex octo Peritis, re maturè perpensa, die 10. Maii 1698. rescripsit: *Esse locum cohabitationi triennali*, & re maturè perpensa rescriptum confirmavit die 16. Novemb. ejusdem anni,
cum addito, ut Causa amplius non proponeretur, ut videre 24
est in *Tom. 1. par. 1. discep. 12. per tot.* & signanter 255.

Habemus pariter alium casum in *Abulen. Matrimonii 9. Aprilis 1718.* in qua hæc Sacr. Congregat. nullatenus habuit
pro perpetua impotentiam Viri, prætensam ex eodem prorsus motivo præproperæ seminis effusionis, quæ in præsenti 25
exageratur: Demandando, ut supersederetur in concessione licentię contrahendi secundum matrimonium respectu Viri, qui postquam declaratus fuerat impotens à Curia Ecclesiastica Abulæ, reliquerat primam Uxorem, & cum alia
matrimonium contraxerat, & consumaverat, Imo in dicto
casu unisona voce concordabant Periti in illa propositione,
his verbis registrata *in Folio dict. die distributo §. Contraxit: Periti, à Judice electi, eum habilem, & idoneum dixerunt ad contrahendum, & consumandum cum Virgine matrimonium, ex quo potissimum temporis beneficio, immodicus ille calor, à quo præpropera seminatio ortum ducebat, cessaverit*, quam
habent pro certa in nostris terminis Periti, ab hac Sac. Con- 26
greg. in nostro casu deputati; Quod scilicet temporis beneficio, & crescentibus annis, immodicus ille calor, à quo respectu Danielis præpropera feminis effusio ortum ducit, cessare facilè potest, ut pro veritate, & conscientia requisitus,
cum juramento testatur dictus Prothomedicus N. N. in ejus
Peritia, ibi: *Replico, attesto, e depongo secondo la mia perizia, che il detto difetto della sollecita seminazione può emendarsi dal tempo*, Præcipuè si juxta Receptas eorundem Medicorum utatur Daniel medicamentis refrigerantibus, &
Balneorum usibus, loco aliorum calidissimorum, quibus usus
fuit de prætetito, & à quibus loco beneficii, maxima expertus fuit sanitatis præjudicia, teste ipsamet Helena in ejus
Position. 17.

Et nihilominus ad solius materiæ ornatum breviter percurrendo obiecta, quæ exadverso fiunt, illa reducuntur ad quatuor; Ad prætensam nimirum confessionem Danielis, in 27
Positionibus emissam: Ad affectatam depositionem duarum
inhonestarum mulierùm, testantium de copula, cum eis attentata, sed non perfecta: Ad medicamenta, quibus usus
fuit idem Daniel, & à quibus asseritur exadverso, nullam
omnino utilitatem consequutum fuisse: Et demum ad aliorum Physicorum attestationes, asserentium, eundem esse
impotentem ad matrimonii consumationem.

Constanter dicimus, quod non solùm omnia hæc, sed
multò majora concurrebant *in dicta Rom. Matrim. de Sensinis*, & tamen in nulla prorsus consideratione habita fuerunt, 28
& meritò; Quia triennalis cohabitatio tunc solùm præcedere non debet dissolutionem matrimonii, ob prætensam Viri
impotentiam, quando hæc fidelibus Peritorum oculis taliter
subiecta est, vel per Virilium ariditatem, deficientiam, tortuositatem, vel similem defectum, æquè patentem, ac visibilem, ut nulla tergiversatione valeat excusari; Secus verò qrando Vir habet omnes partes, generationi dicatas, benè formatas, & constructas, sed ejus impotentia deducitur,
& prætenditur ex ratiociniis, discursibus, & speculationibus
Physicorum: Tunc enim eo ipso, quod dantur depositiones
aliorum Physicorum, mediantibus similibus ratiociniis, &
discursibus, inclinantibus in contrariam opinionem, semper
verum est, quod impotentia est solùm dubia, vel ad sum- 29
mum coniecturalis, & probabilis, in quibus circumstantiis
nunquam deveniendum est ad matrimonii dissolutionem sine
triennali experimento, incipiendo à die decreti Judicis, non 30
autem à tempore contracti matrimonii, juxta communem,
& receptam opinionem, cum qua processit *hæc S. C.* in sæpè
citata *Rom. Matr. de Sensinis.*

Quoad Danielis assertam confessionem, innixam responsionibus, datis contrariis Positionibus, illa non regit in fa- 31
cto, dum ipse non negavit Penis erectionem, & seminis jaculationem, sed fassus fuit solam præproperam seminationem
in Venereis attentatis.

In qua parte concordat ipsamet Helena in suis Positionibus, in quibus certum est, quod fateri dicitur id, quod in illis ponitur, ex adductis *in dec. 328. num. 10 par. 19.* In illis
enim non negat Penis erectionem, sed prætendit solùm, illam non esse stabilis durationis: *Posit. 9.* ibi: *Vedendo di non poter avere la necessaria, e ferma erezzione: & Posit. 16* ibi: *Non aveva l' erezzione durabile, & Posit. 19.* ibi: *Per non*

aver

aver ferma, e durabile la necessaria erezzione; Longè autem inter se distant, Virum nullam habere Penis erectionem, vel illam habere minùs stabilem, & brevis perdurationis; Eo quia in primo casu defectus ejusdem erectionis dicitur residere in partibus solidis, seu musculis, & nervis, quæ juxta Medicorum prima principia difficillimæ sunt curationis: In secundo verò ille dicitur consistere in fluido, seu in humoribus, qui emendari facile potest, vel temporis cursu, & ætatis beneficio, vel refrigerantium medicamentorum usu, quando provenit ab immoderato calore, vel à medicamentis calidis, quando ex contraria causa procedit.

Quoad affectatas Attestationes duarum inhonestarum Mulierum, respondemus, illis in hac parte nullam esse præstandam fidem, non solùm ex multiplicibus defectibus contradi-
32 ctionis, inverisimilitudinis, falsitatis, mendacii, periurii, exilii, & aliis exceptionibus, in facto comprobatis, *ad Tex. in can. Constituimus 3. q. 5.* ibi: *Constituimus, cum omnibus, qui nobiscum sunt Episcopis, ut homines &c. adulteri, incesti, &c. Criminosi, vel qui falsum testimonium dixerunt &c. nullatenus ad testimonium sint admittendi, quia infames sunt, & justè repellendi, quia funesta est vox eorum*, cum aliis, sequutis *à Rot. in Avend. Succes. 5. Junii 1676. §. Minus coram Bourlem.*

Sed etiam, quia ex copula de præterito semel, vel bis attentata, & non completa cum una, vel altera Muliere, non benè infertur ad concludentem probationem perpetuæ, & insanabilis impotentiæ, quæ omninò præcedere debet ad ma-
33 trimonii dissolutionem, ut in terminis practicatum fuit *ab Sac. Congreg. in d. Rom. Matrim. de Sensinis*, & patet *ex Tom. 1. par. 1. discept. 15. num. 5. & numer. 55.* In cujus casu datæ fuerunt in Summario duæ authenticæ depositiones totidem æquè famosarum, & pulchrarum Meretricium, quarum respectu verificabantur ea, quæ *ex Neviz. in Sylv. Nupt. libr. 4. verb. Est nubendum num. 33.* observavi *in Instit. Crim. libr. 2. tit. 7. num. 62.* Cum illo addito, quod eædem inhonestæ Mulieres testabantur de irrito conatu per longum spatium
34 duorum annorum cum omni commoditate, & facilitate ex parte earundem.

Et quod magis est ex Summario constat, esse meram calumniam id, quod una ex dictis vilibus Mulieribus ausa fuit asserere adversus Danielis honestatem, concludenter demonstratam ex juratis Attestationibus multarum nobilium Personarum Cæsenæ, & Cancellarii Curiæ Gubernatoris
35 ejusdem Civitatis, qui coarctant etiam negativam accessus dictæ vilissimæ fœminæ ad ejus Domum: In dicta verò *Causa Romana de Sensinis* attestationes duarum inhonestarum Mulierum ad unguem concordabant cum seria, & clara confessione ejusdem Sensini, ibi: *Disse di aver anco cercato di*
36 *aver commercio carnale con varie Giovani belle, e di suo genio e con le medeme anco dormitoci con tutto il suo commodo, ne tampoco aver potuto consumate l'atto venereo, benche dalle stesse li fossero stati fatti tutti li vezzi immaginabili per tal effetto*, de qua *in dicto tom. 1. part. 1. disceptat. 12. numer. 148.*

Et tamen *in dicta Causa Sensini*, his omnibus non attentis, neque in minima consideratione habitis, prorsus neglectæ fuerunt attestationes dictarum inhonestarum Mulierum,
37 concordantium cum depositione, & confessione ejusdem Sensini: Unde eò minùs attendendæ videntur in præsenti dictæ affectatæ depositiones duarum vilissimarum Fœminarum, non semel criminaliter processatarum, in quibus continentur plura mendacia, & contradictiones, ac reperiantur syllabę, & quæ, non solùm concordant cum assertionibus Danielis, sed ex diametro opponuntur ingenuæ, & literali ejusdem ju-
38 ratæ confessioni, comprobatæ ex seria, & jurata depositione Cancellarii, & multarum Personarum nobilium Civitatis Cæsenæ, per ea, quæ notant adducti *in dec. 401. numer. 9. coram Emer. jun. & decis. 83. numer. 26. coram Ansald. &*
39 *in Roman. Hæredit. 1. Februarii 1715. §. Hæc testamentaria coram Crispo.*

Quibus additur, quod, conscientia ducta, una ex dictis vilissimis Mulieribus primam depositionem retractavit, quod non solùm eidem Mulieri omnnem fidem adimit circa dictam attestationem, primo loco factam, sed præjudicat
40 etiam alteri, quæ præsumitur pariter subornata, per ea, quę observant adducti *in Instit. Crim. lib. 4. titul. 2. num. 96.* quibus addo *Rot. in Capuana Jurispatr. 16. Junii 1709. §. Fortiùs cor. Aldrov.*

Respectu medicamentorum, absque maxima utilitate Danielis usque adhuc adhibitorum, ex illo motivo, quod præscripta ei fuerunt medicamina cum supposito, quod defectus proveniret à frigiditate, eo tempore quo provenit ab excessivo calore, clarè admisit Helena in Posit. 17. ibi: *Che li rimedj &c. li causorono una si grave accidentale riscaldazione nelli* 41
Reni, che fù necessità &c. di farli medicare con medicamenti refrigeranti, adest illa differentia inter præsentem, & alium casum, disputatum coram hac Sacr. Congreg. *in illa Roman. Matr. de Sensinis*, quæ reperitur inter maximam facilitatem illa inveniendi in hac Alma Urbe, & difficultatem illorum usus in Civitate Ariminensi, eo quia Sensinus nullum Empiricum, quem non consulvisset, & à quo non reportasset Receptam aliquam, adhibendam pro curanda ejus impotentia, nullamque Aromatariam Urbis intactam reliquerat, 42
à qua aliqua medicamenta non recepisset, ut fuit concludenter probatum in Summario, exhibito in dicta Causa, & indicatur *in d. discep. 12. n. 53. tom. 1. par. 1.* 43

Et nihilominus prorsùs neglecta fuerunt omnia hæc, & multa alia medicamenta, quæ exagerabantur *in dict. Roman. Matrim.* ab hac Sac. Congreg. quæ *die 10. Maii 1698.* respondit, *Esse locum cohabitationi triennali, non autem dissolutioni Matrimonii*, & resolutionem confirmavit *die 15. Novemb. ejusdem anni 1698.* ea ratione, quia quando impotentia prætenditur probari à medicamentis, absque fructu adhibitis, aliisque attestationibus, & ratiociniis Medicorum, semper verum est, quod illa non est certa, evidens, & indubitata, sed ad summum dici potest probabilis, & conjecturalis, in quibus terminis nunquam locus est dissolutioni Matrimonii ante cohabitationem triennalem, ex hucusque animadversis. 44 45

Plusquam tacitè admissa fuerunt hæc ex parte Helenæ, quæ proindè non omisit æquè insolitos, ac improprios adhibere modos ad colorandam suam prætensionem, mediante depositione duorum testium, asserentium audivisse à Daniele in confidentialibus discursibus, habitis cum qualificato Religioso, ipsum esse impotentem. 46

Ultra verò illam inhumanitatis notam quæ *à Cicer. Philippic. 2.* attribuitur illis, qui procurant, ut confidentiales discursus publicentur, strictè dicimus, quod eisdem testibus nulla est præstanda fides, nedum quia contestes nullatenus sunt in omnibus, & per omnia de loco, verbis, & tempore; 47
Sed etiam quia idem qualificatus Religiosus contrarium serv. serv. deposuit, & ingenuè fassus fuit, Testimonium siquidem dicti Religiosi, Sacerdotis, graduati in sua Religione, & nullum omninò habentis in hac Causa etiam minimum interesse, multi ponderis est, & omni Jure præferendum venit dictæ depositioni contrariorum testium, per ea, quæ observando qualitatem Sacardotalem, & Religiosam notant adducti *in Rom. prætensi Matr. 20. Aprilis 1668. §. Et licet coram Card. Carpineo: & in Cajet. Matr. 18. Junii 1683. §. In præsenti cor. Cardin. Matthæjo, & in Perusina Filiat. 13. Martii 1690. §. Non obstat cor. Card. Capr.* 48

In conflictu præcipuè testium contrariorum, de quorum legalitate, & probitate non costat; Imò docemus de opposito in Summario, in quo idem dignissimus, & qualificatus Religiosus, postquam asseruit, unum ex eisdem fuisse inquisitum, & criminaliter processatum, nullam habuit difficultatem sequenti Interrogatorio: *An credat, quod dicti Presbyteri sint homines cum juramento aliquid dicturi, quod verum non sit*, ingenuè respondere non dubitavit. *Posso sospettare, che per aderire à qualche loro Parziale possano dire con giuramento cosa, che non sia.* 49

Quoad prætensam Virginitatem Puellæ, ultra ea, quæ observavimus supra subjungimus; Obstetrices, quæ de illa ausæ sunt deponere, nullam mereri fidem, dum adducunt pro motivo eorum dicti rationem, prorsus ineptam, ibi: *Non ho trovato laceratura, ne sù le labra della Natura, ne tampoco nell' Orificio della medema.* Est enim hodie inter Anatomicos communiter receptum, virginitatem non amitti per rupturam aliquam, vel illius panniculi, vocati Hymen, quod nullo modo datur, estque ens rationis chimericum: Vel per lacerationem aliarum partium solidarum, ut notat *Raynald. tom. 3. cap. 31. num. 15.* ibi: *Anzi dice il Fontanella &c. che non si possa conoscere dalla rottura del Pannicolo, chiamato Hymen per essere una chimera*, & concordant *Reyner. de Graff. in Tract. de Mulier. organ. generat. inservien. par. 1. tit. de Hymen. Ver. Cum itaque*, impresso *in Bibliotec. anatom. part. 1. tit. de Infim. ventr. fol. mihi 592. Vales. de Sacra Philos. capit. 25.* ibi: *Nulla pars est in uteri ore, aut cervice, quæ virginitatis custodia sit, & in corruptione pereat, & Riolan. libr. 2. Anatom cap. 35. & Fernel. lib. 1. cap. 7.* ibi: *Ac potius censeo cervicis latera nondum Venerem expertis dumtaxat quasi conglutinata connivere, quæ primus concubitus magna ex parte divellit*; cum aliis, citatis *in tom. 1. par. 2. discept. 29. num. 2.* 50 51 52

Testi

Testi autem, adducenti ineptam rationem sui dicti, non
esse credendum, notant communiter Doctores, ut videre est
53 apud Bald. in cap. Cum causam numer. 25. de Testib. Farinac.
eodem Tract. quæst. 70. numer. 8. & seqq. ubi, quod hæc con-
clusio communiter recepta est inter Doctores, Vermigl. cons.
26. num. 6. Caren. de Offic. Inquisit. par. 3. tit. 6. num. 82. ubi,
quod tantùm probat testis, quantùm ratio, per eum addu-
54 cta, Rub. de Valid. legal. cap. 43. n. 27. & Conciol. Resol. Cri-
min. Verbo Testis quoad d. resol. 15. n. 5. ubi testatur de opinio-
ne communi, & ab omnibus recepta.

Quo demùm ad extrajudiciales, & affectatas attestationes
aliorum Medicorum, in quibus ex adverso fit magnum fun-
55 damentum ad proban Danielis assertam impotentiam, dici-
mus, easdem attestationes poni posse ad partes, eo quia illi
non fuerunt deputati in Peritos ab hac Sacra Congreg. sed eo-
rum attestationes esse æqualiter ultroneas, & affectatas, &
56 proinde nullo modo attendendæ sunt ad singularem effectum
dissolutionis matrimonii, juxta theoricam Felin. in cap. Pro-
posuisti num. 6. de Probat. ibi: Et sis cautus, quia non sufficit,
quod Pars conducat Medicum per viam testimonii, sed opus
est, ut Judex imponat Relationem, & Felinum sequuntur
57 Peregr. cons. 11. num. 6. lib. 3. Baron. de Corp. tit. 17. de Viril.
à num. 100. Ricc. Collect. 3065. vers. Et licet par. 7. ibi: Non
valent Fides, factæ à Medicis, non destinatis à Superiore ad
illum proprium actum.

Cum quibus, citatis in d. tom. 1. par. 1. discept. 12. nu. 72.
58 processit hæc Sacr. Congr. in dicta Rom. Matr. de Sensinis, in
qua ad probandam Viri impotentiam adducebantur attesta-
tiones 30. Medicorum Urbis, inter quos aderant duo Ponti-
ficii Archiatri, cum quibus concordabant tria Medica Col-
legia, Patavinum nimirum, Salernitanum, & Bononien-
se, quorum attestationes, & fundatæ Scripturæ exhibitæ
fuerunt in Summario: Et tamen, quia ex octo Peritis, quo-
rum 4. erant Chirurgi, & totidem Medici, unus ex Peritis Me-
dicis asserebat, impotentiam Sensini non esse perpetuam, &
incurabilem, processum fuit cum illa opinione, quod impo-
tentia non poterat dici certa, evidens, & innegabilis, sed
ad summum conjecturalis, probabilis, & dubia, quodque
in hoc dubio, favore matrimonii procedendum est cum opi-
59 nione Host. in cap. Super eo de Eo qui cognovit Consang. Uxor.
suæ, ubi, quod favore matrimonii opinio unius Doctoris
præfertur multis, contrarium sentientibus, & Hostiensem se-
quitur Rot. dec. 40. n. 8. par. 16. rec.

Quæ omnia supplicamus unitim ponderari, juxta regulam,
60 de qua in nostris terminis Rota in Romana Dissolut. Matr. 25.
Junii 1685. §. Impotentia vers. Et si de per se cor. Paulut. &
in Viennen. Matrim. 25. Junii 1703. §. Et quamvis cor. Scot-
to; eo quia contraria prætensio videtur nimis exorbitans, &
æqualiter inaudita, ut scilicet absque triennali cohabitatio-
ne, ex motivo prætensæ impotentiæ statim declaretur nul-
lum matrimonium illud, quod, servatis omnibus servandis,
contractum fuit à Viro, minimè valetudinariam ducente vi-
tam, & in Virilibus, non solùm à Peritis electis, verùm etiam
hìc Romæ ab expertissimo Anatomico, me præsente, recognito,
juxtà naturæ, & propriæ constitutionis exigentiam formato,
61 juxta præcisa verba tertii Periti, ab hac Sac. Congr. deputa-
ti; Contractum, inquam, cum illa muliere, cum qua per
multos menses opus conjugii, quantùm in se fuit, perficere
curavit, quævè ab una ex duabus Obstetricibus, electis pa-
riter ab hac Sac. Congr. rotundis literis declarata fuit pro non
virgine, & ab ambabus in illius partibus, generationi dica-
tis, repertus fuit considerabilis hiatus, qui ab eisdem ex sim-
plici illarum visione reputatus fuit capax unius digiti, juxta
illarum præcisa verba.

Quando in terminis exiguioris foraminis, vix pisum ca-
pientis, & quod magis est, ab ipsa Natura, non autem à di-
gitis, vel à menstruis purgationibus facti, juxta somnia illa-
62 rum Obstetricum, quæ recognoverunt Helenam, habemus
modernum casum Puellæ Romanæ, quæ tali arctitudine,
talique exiguitate foraminis non obstante, filium peperit,
63 quem his verbis descripsit Henric. Moinichen in observat Ly-
seri Cultello anatomico adjunctis, observat. 13. Puella Roma-
na à primo ortu clausa, nisi quod exiguum esset foramen, vix
pisum capiens &c. Quinto à concepto mense tumentem Puellæ
ventrem advertens Mater, Joannem Trullium adit, & post-
quam omnia ipsi exposuisset, opem illius implorat, ne in par-
tu tandem gravius vitæ periculum subiret filia &c. Dum itaque
invisens Trullius, cunctis perspectis, & examinatis &c. de-
bito tempore filium peperit, nec absimile dum Venetiis essem
contigit.

64 Quorum omnium congruam rationem assignat Tex. in cap.
Causam 14. de Probat. ibi: Sæpe manus fallitur, & oculus Ob-
stetricum, quod utinam experientia verum non comprobaret,
ut notat Bajard. ad Clar. § Final. quæst. 4. num. 7. ibi: Et
hoc mihi contingit in facto dum eram Gubernator Civitatis Spo-
letanæ, ubi quædam Puella fuit tradita duabus Obstetricibus,
ex improviso vocatis, qua inspecta, cum juramento retulerunt,
eam esse virginem, & postea fuit reperta prægnans, Verricel.
quæst. moral. & legal. tom... quæst. 14. sub numer. 4. ubi quod
inter Turcas adeo certa habentur medicamina ad coloran- 65
dam virginitatem, ut Puellæ constupratæ, tanquam integræ
publicè vendantur, præcedente illarum visitatione, & reco-
gnitione, taliter quod neque etiam cognosci valeat vitium
corruptæ Puellæ, Scannarol. de Visit. Carcer. lib. 2. §. 7. cap.
2. num. 8. fol. mihi 294. ubi proindè num. 8. concludit non si- 66
ne magna cautela admittendas esse Obstetrices ad virginita-
tem dignoscendam, quodque ipsis non facilè credendum sit,
& ex Medicis Eugen. Epistol. Medic. tom. 2. lib. 1. cap. 5. ubi,
quod à sex probatæ famæ Obstetricibus Puella quædam judi- 67
cata fuit Virgo, quæ per septem menses ante puerum pepe-
rerat; cum aliis, citatis in Instit. Crimin. libr. 2. tit. 7. ubi ex
Præposito in cap. Consultationi de Frigid., & malefic. observa- 68
vi, quando Mulierem, nomine Caracossam, tantùm me-
dicaminibus proprium naturale Instrumentum fecisse restrin-
gere, quod ejus Maritus non potuit amplius eam cognoscere,
quem casum refert etiam Host. in cap. Causam num. 4. in med.
de Probat. ubi, quod ead. Mulier erat Pedemontana, quod- 69
que taliter medicamentis se coarctavit, ut postea à nullo Vi-
ro cognosci amplius potuerit, & à nullo Medico coadiuvari.

Ex quo apud Suprema Tribunalia usus invaluit in his ter-
minis demandare inspectionem, & recognitionem Puellarum
post replicatum usum Balneorum aquæ calidæ, juxta origi- 70
nalem theoricam Host. in cap. Fraternitatis ante numer. 1. de
Frigid. & malefic. quem ibidem sequuntur communiter Repe- 71
tentes, & signanter Abb. numer. 4. vers. Et consuluit, Butr.
num. 8 ad med. Joann. Andr. num. 4. Anchar. eodem n. Præ-
posit. num.., vers. Et propter meliorem, & Alex. de Neu. num.
5. circa med. & Lopez ad leges Partit. partit. 4. titul. 8. leg. 5.
gloss. 9. vers. Et quia, Brunell. de Sponsal. conclus. 28. num. 23.
pag. 30. col. 3. num. 37. in fine pag. 31. col. 1. inter Tract. magn.
tom 9. Caranz. de Medic. quæst. 4. num. 166. Zacch. quæst. Me-
dicolegal. lib. 3. tit. 2. quæst. 7. num 6. ubi docet modum facien- 72
di dictum balneum. Horat. Græc. in Medico fiscal. sect. 1. cap.
4. num. 3. & 4. in fine, impresso post Sarn. Prax. Crim. par. 3.
fol mihi 369. Pacian. de Probat. lib. 1. cap. 47. numer. 129. &
lib. 2. cap. 2. num. 32. & duobus seq. loquens de filia Ducis Par- 73
mæ, nupta Mantuæ Duci, Sanch. de Matrim. lib. 7. disput.
113. num 11. Risicat. de Stat. Homin. cap. 2. vers. Tertio venit,
ubi testatur de praxi fol. 35. & vers. Quinta folio 36. tom.... &
Rot. dec. 1377. num. 16. cor. Coccin. 1. & in annot. 74. num. 16.
& ad ornat. Card. de Luc. tom. 2. dec. 10. num. 28. vers. His om-
nibus, & dec. 11. nu. 27. vers. Convenit hic denique Quod ex-
perimentum ad praxim deductum fuit in Curia Card. Vica-
rii, in Rom. Recognit. Puellæ 27. Januarii 1712. cum rescrip- 74
to: Fiat nova recognitio per alias tres Obstetrices, cum facul-
tate eisdem Obstetricibus utendi etiam balneo, quatenus hoc ip-
sis necessarium videatur, & ultimo loco ad praxim pariter re-
ductum fuit in quadam gravissima Causa de mandato Sacr.
Congreg Conc.

Repetentes hìc ea, quæ adnotavimus in principio, & sub-
dentes cum Annæo Roberto Rerum judic. lib. 4. cap. 10. fol. mi- 75
hi 786. Parcite pudicæ aures, si quid in re obscæna lapsa fuit
verecundi sermonis modestia.

Proposita Causa in Congr. Concil. die 20. Martii 1720. sub
dubio An constet de validitate matrimonii, seu potiùs sit locus
illius dissolutioni? responsum fuit Dilata, & fiat experimen-
tum triennalis cohabitationis, vel alterius brevioris temporis 76
arbitrio Sac. Congr., & ad mentem, quæ fuit, quod antece-
denter fieret à Daniele experimentum medicamentorum, pro-
positorum à D. de Paulis, & quod probatio medicamentorum
adhibitorum exhiberetur Sac. Congr. ut deinde determinaretur
tempus cohabitationis.

Reproposita verò sub die 8. Mart. 1721. sub dicto 1. dubio,
cum additione 2. An sit locus cohabitationi triennali, vel alte- 77
rius brevioris temporis.

Ad primum responsum fuit: Dilata.

Ad 2. Affirmativè pro tempore, Sac. Congreg. benevisο. 78

DISCE-

DISCEPTATIO XIV.

Tudertina Funerum.

PRO

PP. Tertii Ordinis S. Francisci Terræ Massæ.

CUM

Archipresbytero ejusdem Loci.

ARGUMENTUM.

Appellatione Quartæ Funeralis quid contineatur, & quæ veniant. Vela, Sudariola, & similes panni, non solum peti, sed neque etiam à spontè dantibus occasione Funerum accipi possunt à Parochis.

OCcasione, qua die 8. Augusti. 1716. *Disputatum fuit dub. An PP. Tertii Ord. S. Francisci Conventus S. Mariæ de*
1 *Pace Terra Massæ, Tudertinæ Diœcesis, tenerentur solvere Quartam funeralem Archipresbytero dictæ Terræ* pro illis funeribus mortuorum, qui in eorum Ecclesia sepeliebantur, acriter institit Archippresbyter quod quatenus idem dubium negativè resolveretur, ut sequutum fuit, esset saltem respondendum, eidem deberi quatuor species emolumentorum sub prætextu, quod ista non veniebant sub nomine quartæ, primo nempè frumentum quod in certa quantitate cum funere
2 portatur, præcedendo cadavera, quæ deferuntur ad nostram Ecclesiam, cum præsupposito, quod illud dici debebat decima. 2. Sudariolum, quod in præsenti dubio exadverso denominatur pannum, & in substantia nil aliud est, quam linteum telæ albæ, appensum in Cruce Parochi, qua associantur Cadavera sub motivo, quod sicuti tradebatur tale pannum omnibus aliis Crucibus, tam Confraternitatum, quàm nostrorum Religiosorum, dicta Cadavera associantibus, ità
3 pari modo tradendum erat ejus Cruci 3. Alterum Sudariolum quod apponitur suprà manus junctas in pectore Cadaverum, cum quo illa ad eandem Ecclesiam asportantur, sub fundamento, quod dictum Sudariolum debebatur ipsi Archipresbytero occasione administrationis Sacramenti Extremæ Un-
4 ctionis. IV. Denique faces, intorstitia, ceraque, quæ accenditur extra nostram Ecclesiam, & cum qua datur per Parochum *ultimum vale*, seù, ut dicunt, *l'Asperges*, & associabantur Cadavera usque ad januam d. Ecclesiæ, ibique propria authoritate per Archipresbyterum extinguebantur, secumque asportabat in præjudicium hæredum defuncti, id-
5 que sub eo prætextu, quod d. Cera erat ei rtadenda loco funeris, quod antiquitùs peragebatur in Ecclesia Parochiali, priusquàm transportarentur Cadavera ad Ecclesiam Regularium, adducendo ad hunc effectum probationes ad ostendendam antiquissimam consuetudinem, ejus favore vigen-
6 tem, ut narratur in Folio hujus Sacr. Congr. distributo die 3. Julii 1716. ibi: *Prætereà Parochus prætendit faces omnes, & intorstitia, quæ ad associationem Cadaveris accenduntur, ea adducta ratione, quia antiquitùs Cadavera priùs ad Paro-*
7 *chiam deferebantur, ibique, exequiis peractis, sepelienda, ad Ecclesiam Regularium transportabantur, ut ex Libris Parochiæ evenisse probat anno 1644. & 1651. & confirmat fide Testis nonnagenarii, & antiqua Relatio Cardinalis Alterii Episcopi Tudertini.*

Solità autem maturitate recognito per hanc Sacr. Congr. quòd sicuti non debebatur Archipresbit. quarta funeralis ità pariter ei non debebatur dicta Cera, dum etiam illa veniebat sub nomine Quartæ, neque illa erat Parocho tradenda in locum funeris, quòd juxtà ejus prætensionem in facto nul-
8 latenus probatam, priùs peragebatur in Parochia ante transportationem Cadaverum ad nostram Ecclesiam, dùm id expressè prohibebatur à literali Constit. *Sixti IV.* la *6. §. 6. tom. 1. novi Bullari*, cum qua procedere solent omnes Sacræ Congregation. ad evitandum illud inconveniens, ne Fideles à dicta prætensione deterriti retrahan-
9 tur ab electione Sepulturæ in Ecclesiis Regularium, circà quod habemus aliam æquè claram *Constitut.* Urban. VIII. in *Bullar. nov. tom. 4. Constitution. 22. §.* ibi: *Et quòd multi, duplicis hujusmodi funerum impensæ difficultate deterriti, in dictis Regularibus Ecclesiis sepulturam eli-*
10 *gere non poterant*; *Unde fiebat, ut dicti Ordinis Ecclesias mortuorum sepulturis, ac consequenter eleemosynis, & quæ in suffragium animarum fieri consueverant, paulatim destitutas iri verendum erat.* Cum quo in præcisis terminis favore nostræ Religionis, Pattibus acerrimè informantibus, processit Cong. Ep. *in Senogallien.* 23. *Dec.* 1707. ut videre est *in tom. 1. p. 2. disc. 28. n.* 151. ubi à nu. 3. *ad n.* 18. innumeræ aliæ referuntur 11
uniformes resolutiones Sacrarum Congr.

Ex quibus proindè hæc Sacr. Congr. dicta die 8. Augusti 1716. non obstantibus omnibus exadverso deductis, denegavit eidem Archipresbytero nedùm quartam funeralem, sed etiam Ceram, ab ipso prætensam sub nomine dictæ quartæ, 12
secundo dubio, his verbis concepto; *An teneantur iidem Fratres solvere Archipresbytero Curato quartam funeralem, & in qua quota in casu &c.* rotundis literis respondendo *Negativè, & quoad Sudariolum, & Frumentum detur dubium*: Ex quo rescribendi modo clarè patet, hanc Sacr. Congreg. disputandam unicè reliquisse solam, & simplicem prætensionem Archipresbyteris circa Sudariolum, & Frumentum.

Quòd est adeò verùm, ut acquiescens Archipresb. eidem resolutioni, numquàm amplius exindè petiit quartam funeralem, minusque dictam Ceram antè nostram Ecclesiam extinguere ampliùs fecit, secumque asportare, sed *ne tempi correnti doppo accesa, non si smorza più, ma così accesa entra* 13
dentro le sudette Chiese col Cadavere, & arde fino a tanto, che è finita la funzione del morto, e doppo la prendono detti Padri, ut per hac præcisa verba Testium docemus in Summar.

Credebant proindè pauperes Religiosi, quod respectu dictæ Ceræ terminatum esset omne litigium, attenta dicta favorabili resolutione, exadverso acceptatà, & per lapsum duorum annorum absque ulla reclamatione observata, sed exitus demonstravit oppositum; eo quià Archipresbyterat fingens se longiùs ire, ac si ageretur de controversia, nullatenùs decisa, novum excitavit dubium, de quo in fine cujus re- 14
spectu dicimus frumentum venire sub nomine quartæ, ea ratione, quia illud cum funere portatur, præcedendo Cadavera, ut in facto concludenter probant testes, ibi: *Avvanti il Cadavere si porta, accompagnando quello, una certa quan-* 15
tità di grano, cioè se il defonto è Uomo, si porta mezzo quartegno di grano, che vuol dire l'ottava parte d'un rubbio, e si dà per eleemosina a chi lo porta quatrini quattro, ed una pagnotta &c. & il detto grano, che accompagna il Morto, si dà per eleemosina alle Chiese sepellienti: In Jure verò uno ore probant Doctores, nedum, nomine quartæ funeralis venire omnia illa emolumenta, quæ cum funere portantur, 16
sed ulteriùs comprendi omnia alia, quæ occasione funeris præstantur, quæquè in honorem defuncti, & funeris causa fiunt, etiamsi remotissimè, & per accidens respiciant funera, cujuscumque qualitatis, & speciei existant, quæ omnia vera sunt, si omnia illa præstentur, nedùm antequam corpus sit in terra reconditum, sed etiam post, & usque ad 30. dies, ut originaliter tradit *Cardinal. Zabarel. in clem. Dudum §. verùm sub numer. 4. versic. sed ut dicit* 17
de Sepultur. & eundem sequentes, uno ore advertunt adducti *à Riec. in Prax. for. Ecclesiast. resul. 581 numer. 4. & 5. part. 1. Azor. Instit. moral. par. 2. lib. 9. cap. 13. quæst. 13. vers. Funeralia fol. mihi 1038. Pignatel. consul. 215 per tot. Ansald. in addit. ad decis. 49. numer. 63.* ubi quòd quarta debetur de omnibus iis, quæ etiam largo modo funus concomitantur, & *Rot. apud Antonell. de Oner. Cleric. decis.* 18
2. numer. 14. ubi, quòd sub quarta funerali veniunt non solùm omnia, quæ cum funere deferuntur sed etiam omnia alia emolumenta, ibi: *Quæ Ecclesiæ obveniunt ratione ipsius funeris, & decis. 931. num. 2. cor. Cer.* ibi: *Quarta funeralis non solùm procedit in iis obventionibus, quæ dantur Ecclesiæ, in qua priùs quis sibi eligit sepulturam in ipsa die funeris, à tempore, quo corpus est in funeribus extra terram, sed etiam de quibuscumque, & quomodocumque relictis &c. quæ dantur etiam postquam corpus Terræ reconditum* 19
est, si causa, & occasione funeris largita sunt.

Non subsistente, quòd dictum frumentum non portetur cum Cadavere ad Ecclesiam tumulantem, sed transmittatur ad domum Parochi, & interdum toleretur illius præ- 20
statio usque ad tempus recollectionis, Sicque illud venire non possit sub nomine Quartæ, & emolumentorum funeris, sed potiùs venire debeat sub nomine Decimæ Sacramentalis, Parocho de jure debitæ.

Contrarium enim assumptum non regit in facto, in quo constans est, quòd idem frumentum, una cum Cadavere deferri solet ad Ecclesiam tumulantem, ex authenticis docu- 21
mentis, adductis in Summar. ubi datæ fuerunt partitæ, extractæ à Libris nostri Conventus, ex quibus habetur, fuisse hujusmodi frumentum consignatum nostris Religio-

sis

sis ibi: *Fu portato retto tramite, & avessimo la solita offerta del grano, cera, & altre elemosine &c.* Quo casu dici nequit,
22 frumentum spectare ad Parochum, tanquam Decimam Sacramentalem, quia Decima in Terra Massæ solvitur in pecunia, ut admittitur in Folio, distributo die 8. Augusti 1716. in fine ibi: *Cùm cæteroquin Decimæ in pecunia exigantur*, & quot annis punctualissimè exigitur à Parocho, ut deponunt testes, qui fuerunt deputati Exactores dict. Decimæ
23 per Archipresbyterum qui cum de facto proprio testentur, plenam faciunt probationem, ex adductis à *Rot. dec. 21. n. 3. apud Posth. de Manut. & dec. 312. n. 4. cor. Cels. & dec. 288. n. 10. coram Beninc.*

Fortiùs quià controversum frumentum offertur tempore funeris, & tumulationis Cadaverum, in quibus terminis indubitati Juris est, illud esse funebre emolumentum, adeoque venire sub nomine Quartæ funeralis, sub qua, ut diximus, venit totum id quod occasione funeris, tam antè, quam post
24 Cadaveris tumulationem ab hæredibus defunctorum præstatur, ut ultrà suprà allegatos est, *Textus in Extravag. Inter cunctas §. Porrò, vers. Funeralia verò de Privil. Tamburin. de Jur. Abb. tom 1. disp. 15. q. 17. n. 4. Antonel. de Regim. Eccl. lib. 1. c. 13. n. 2.* & latè *Panimol. dec 5. adnot. 4. à n. 24.*

Minùs nocet, quòd licèt in præteritum noster Conventus receperit dictum frumentum, adhùc post annum 1650. non reperiatur descripta in nostris Libris hujusmodi frumenti exa-
25 ctio. Quatenùs enim id in facto verificaretur, quod usque adhùc exadverso probatum nullatenus fuit, semper verum esset, quòd negligentia Sacristæ, aut alterius ex Religiosis, ad quem spectabat describere dictam exactionem in Libris, præjudicare non potuit nostro Conventui, ut firmavit *Rot coram Royas dec. 179. n. 7.* cum concordantibus, de quibus *in tom. 1. p. 2. discept. 10. n. 12.* Quod est adeò verùm, ut procedat, etiam-
26 si adesset consuetudo in contrarium, Adhùc enim illa nullatenus esset attendenda in præjudicium nostræ Religionis, ut probavimus suprà. Et in fortioribus terminis consuetudinis
27 immemorabilis respondit *in Baren. 7. Maii 1672. & in Mantuana Funerum 16. Januarii 1694.* de quibus apud *D Piton. discept. Eccl. tom. 2. fol. 55.*

Cœterùm tollitur in præsenti omnis difficultas ex innegabili facto Parochi, dum ipsemet occasione, quà voluit exigere frumentum pro sepultura, data Cadaveri Felicis Balleo-
28 ni, judicialiter egit contra illius hæredes, & Manum regiam obtinuit, in qua apertis literis fassus fuit, quod dictum frumentum erat Quarta funeralis, ibi: *Si faccia l'essecuzione &c. Manu Regia &c. contro gli Eredi del q. Felice Baglioni &c. per la somma, e quantità d' un tinello di grano, dovuto per la Quarta funerale del detto Felice.* Iterùmque alia vice idem Parochus eandem veritatem ingenuè fassus fuit, quando egit contra hæredes alterius defuncti, hoc est Petri Montorii pro consimili frumento. Adeoque cum habeamus in hac parte
29 claram ejus confessionem, petentis frumentum, tanquam Quartam funeralem, non autem, tanquam Decimam, non est ulteriùs super hoc insistendum, ex regula *Text. in leg. Cum precum Cod. de Lib. caus. & in l. Generalitèr vers. Nimis enim C. de Non num. pecun.* ubi quod nimis incivile reputatur, proprio Testimonio resistere, cum aliis apud *Rot. dec. 150. in fine, cor. Ottbob. & dec. 231. n. 9. cor. Priol.*

Quoverò ad pannum, seù Linteolum telæ albæ, quod ap-
30 penditur Cruci Parochi, ex parte nostrorum Religiosorum nulla fit oppositio eidem Parocho.

Quoverò ad Sudariolum, positum suprà manus junctas in
31 pectore defunctorum, videtur indubitatum, quod illud spectet ad nostros Religiosos, dùm portatur cum funere, & datur occasione dicti funeris, nostræ Ecclesiæ tumulanti, ut clarè probatur in Summ. & proptereà comprehænditur sub nomine Quartæ, ex allegatis suprà.

Nec dicatur, quòd dictum Sudariolum ei debeatur occasio-
32 ne administrationis Sacramenti Extremæ Unctionis, ut refert Episcopus in ejus informatione, ibi: *Ad Parochum privativè spectare, quemadmodum, & Sudariolum, quod in administratione Extremæ Unctionis dari affirmatur.*

Contraria siquidem prætensio diametralitèr in hac parte opponitur literalitèr dispositis in *Taxa Innocentiana*, quam
33 per extensum impressit *Pascucc. ad Pignatell tom. 1 fol. 259.* & pro cujus observantia quotidiè respondere solent Sacr. Congr. ut signanter practicavit hæc Sacra Congr. *in Amalphitana 8. Julii 1699. ad 13. dub. lib. 49. Decret. fol. 293.* & Congr. Episcop. *in Acheruntina 18. Martii 1706. Ponente Card. Collored.* de qua *in tom. 2. p. 1. disc. 16. n. 95.* In illa enim *§. Parimente* per
34 viam regulæ, & legis generalis *da non soggiacere a limitazione alcuna*, determinatur, nullo modo, nulloque prætextu posse Parochum sibi appropriare dictum Sudariolum, ibi: *Non potrà esigere, e ricevere emolumento alcuno &c. in tutto quello che riguarda l'amministrazione de' Sagramenti, dell'Estrema Unzione &c. Anzi s'incarica a' Vescovi, e Prelati, & a' loro Vicarii &c. che non lo permettano a Curati &c. particolarmente nel prendersi un Panno &c. overo Tovaglie, fazzoletti, & altre cose &c. dichiarandosi tutto illecito &c* ut in specie pro punctuali executione ejusdem Taxæ in illa parte, in qua loquitur de dicto Sudariolo, respondit *Cong. Visit. Apost. in Romana 14. Maii 1699* de qua in *Inst. Crim. lib. 1. tit. 9. de Simon. n. 18.* cum qua processit hæc *Sac. Cong. in Senogallien. 2. Maii 1711 ad 2. dub.* ibi: *An debeatur Velum, seu illius pretium in administratione Olei Sancti, Negativè, neque etiam à spontè dantibus*, de qua in *Tom. 2. p. 2. dis. 18. n. 42* 35

Descendendo denique ad Ceram, quæ accenditur ante nostram Ecclesiam, ex adverso pretensam in locum funeralis, quod antiquitùs fiebat in Ecclesia Parochiali, antequam Cadavera ad Ecclesias Regularium transportarentur, pro exclu- 36
sione contrarię pretensionis sat esset observare, quòd illa rejecta fuit ab hac Sac. Cong. *die 8. Augusti 1716.* ut observavimus in principio, quam resolutionem ipsemet Parochus acceptavit, dum post illam nunquam ampliùs dictam ceram extinxit, secumque asportavit, ut ante dictam resolutionem peragebat, sed eam ultrò reliquit in manibus nostrorum Re- 37
ligiosorum, & cum ea celebratę fuerunt exequię, ut constat ex adductis in Summario, & proinde illa venire dicitur sub nomine Quartę funeralis, dum omnes faces, omnia intorstitia, totaque cera, quę cum funere portantur, illiusque occa- 38
sione traduntur, omniaque alia, dicta occasione tradita, veniunt sub nomine dictę Quartę, ex supra allegatis.

Non negat Parochus hanc veritatem, solùmque asserit, quòd hujusmodi cera ei debeatur in locum funeris, quod in ejus Parochia antiquitùs peragebatur, antequam cadavera ad regularium Ecclesias transportarentur; Sed talis pretensio 39
nullam meretur animadversionem, uti ex diametro opposita cubitali *Constit. 6. Sixti IV. in Bullar. nov. tom. 1.* in cujus *§. 5.* omninò prohibentur similes duplicatæ exequiæ ibi: *Nec cogantur &c. etiam prætextu cujusvis consuetudinis &c. Defunctorum Consanguinei illa* (nempè Cadavera) *ad Parochiales Ecclesias &c. & inibi celebrare, vel celebrari facere pro iisdem Defunctis aliqua &c. Officia antè, vel post Sepulturam eorundem:* Idemque demandavit etiam Urb. VIII. in ejus *Constit. 22. §. 1. in Bullar. nov tom. 4.* cujus verba registravimus supra *num. 10.* cum quibus Papalibus Constitutionibus quotidie procedere solent omnes Sacræ Congregationes, ex supra allegatis. 40

Quoad Sudariolum respondetur, illud non esse necessariò unitum cum administratione Sacramenti extremæ Unctionis ex quo illius usus practicatur in nostra Terra, etiam cum Infantibus, aliisque repentina morte defunctis, absq; receptio- 41
ne Sacramenti extremæ Unctionis.

Nos autem replicamus, quod iste est solemnis, & solemnissimus abusus, ex firmatis *per Rot. in decis. 10. nu 40. apud Pacion. de Locat.* prorsus eliminandus, non autem fovendus 42
in præjudicium pauperum Parochianorum, quodque ita discurrere est adducere inconveniens, semper evitandum, & de medio tollendum, ex vulgatis apud *Rot decis. 1178. num. 1. cor. Emer. jun.* Neque potest idem abusus meliùs eradica- 43
ri, quàm mediante rescripto: *Servetur Taxa Innocentiana*: Si enim ad illius tenorem non extorquetur ab illis, quibus Sacramentum extremæ Unctionis ministratur, multò minùs prætendi poterit ab Infantibus, & repentina morte sublatis, quorum respectu nullus omninò verificatur prætextus usus ejusdem Sudarioli, & consequenter nulla congruentia illud 44
petendi.

Die 13. Augusti 1718. proposito dubio in Congregatione Concilii, *An sub Quarta comprehendantur Frumentum, Pannum, Sudariolum, & Cera, quæ accenditur, & extinguitur ante Ecclesiam Fratrum?* responsum fuit. *Comprehendi sub Quarta Funerali Frumentum, & Ceram, Non autem Pannum, & Sudariolum. Et quoad Sudariolum Sac. Congregatio mandavit, illud amplius non afferri cum Cadavere, nec ab Hæredibus Parocho consignari.*

DISCE-

DISCEPTATIO XV.

Casalen. Educationis Filiorum

PRO

Filiis Hieronymi Nattæ.

ARGUMENTUM.

Pater, relictis Filiis in minori, & pupillari ætate respectivè, an possit Religionem ingredi, & in ea Professionem emittere, eisdem Filiis reclamantibus.

PRæsens casus unus est ex illorum numero, qui forsan
nunquam forensi more tractatus fuit; Ex una enim par-
1 te clamat pietas educationis novem propriorum Filiorum,
in infantili, pupillari, & minori ætate respectivè constitu-
torum, cujus respectu scriptum reliquit *D.Paul. 1.ad Timoth.*
5.8. Si quis Suorum, & maximè domesticorum, curam non ha-
bet, fidem negavit, & est Infideli deterior: Ex alia verò par-
2 te militat Religionis favor, de quo *S.Luc.14.26.* hæc ait: *Si*
quis venit ad me, & non odit Patrem suum, & Matrem, ac Uxo-
rem, & Filios, ac Fratres, & Sorores, non potest meus esse di-
scipulus: Ideòque maximus Ecclesiæ Doctor *Divus Hier. in*
Ep.ad Herodot. non dubitavit filiis, volentibus, Parentibus
3 invitis, aliquam Religionem ingredi, sequens optimum præ-
bere consilium: *Percalcatum perge Patrem, percalcatam per-*
ge Matrem, ad vexilla Crucis evola, summum genus pietatis
est hac in re esse crudelem.

Cùmquè, tam Religio, quàm pietas virtutes sint, & una
virtus alteri contraria esse non possit, ut ad rem nostram
4 observavit *D. Thom. 2. 2. qu. 101. in corp.* Hinc utramquè ad
concordiam, ex inferiùs allegandis, reducere conabimur,
positaquè bona consonantia inter illas, non dubitamus,
exaudiendos esse clamores, & admittendas lacrymas novem
innocentium Puerorum, nil aliud expetentium à proprio
Genitore, præter propriam educationem, quam ipsamet
Natura omnia animalia docuit, ut notatur *in §. 1.Instit. de*
5 *Jur.Nat. Gent. & Civil.* ibi: *Jus naturale est, quod Natura*
omnia animalia docuit. Hinc descendit &c. Liberorum procrea-
tio &c. hinc educatio &c. & concordant adducti *à Paschal. de*
Patr. potest. p. 2. c. 3. n. 1.

Ad hujusmodi autem effectum dicimus, quòd ex Matri-
monio, contracto inter Hieronymum Nattam Casalensem,
6 & Mathildem Pelettam, quæ obiit de mense Maii 1718.
quindecim nati fuerunt Filii, ex quibus de præsenti novem
dumtaxat in humanis sunt, sex nimirum masculi, & tres
fœminæ, inter quos alii constituti reperiuntur in ætate in-
fantili, & alii in ætate pupillari, & omnes minores sunt an. 20.

Sequuto obitu Matris, cura, & educatio eorundem tota
consolidata fuit in Hieronymo Patre, qui de mense Nov.
1718. à Patria ex improviso discedens, se contulit ad Civi-
tatem Faventiæ, in qua die 6. Dec. ejusdem anni receptus,
& admissus fuit ad habitum S. Dominici, sub nomine Fr.
Hyacinthi; Neglecta penitus à superioribus dictæ Provin-
ciæ, & Conventus punctuali exequutione celebris *Constit.*
7 *83. §. 23. Clem. VIII. in Bullar. nov. tom. 3.* in qua rotundis li-
teris strictè Superioribus injugitur, ut *diligenter exquirant,*
quo spiritu, qua mente, ac voluntate (illi scilicet, qui ad Re-
ligionem admitti petunt) *id regularis vitæ genus elegerint?*
quem sibi finem proposuerint? num zelo melioris frugis, ac per-
fectionis vitæ, & ut Deo liberiùs famulari possint, an potiùs le-
vitate, vel humano aliquo affectu, aut inordinato animi motu
ducantur, & an eorum Parentes ope, & subsidio ipsorum indi-
gentes, destituantur.

Post multum temporis spatium perventa notitia hujusmo-
di novitatis ad Marchionem Virginium Nattam, Patrem
Hieronymi, & Avum respectivè dictorum novem Filio-
rum, constitutum in ætate 73. annorum, & multis, variis-
8 què ægritudinibus obnoxium, non omisit omnes præmittere
diligentias pro revocando eodem Hieronymo, ad conti-
nuandam curam dictorum suorum novem Filiorum, cùm-
què illæ nullum habuerint effectum, recursum habuit ad
hanc Sac. Cong. quæ illius preces pro Informatione, & Vo-
to remisit ad Archiepiscopum Mediolanensem, à quo die
14. Junii 1719. illa transmissa fuit.

Relatæ deindè fuerunt nostræ preces in Cong. habita die
26 Aug. 1719. Cùmque illæ admissæ nullatenùs fuerint, sed
9 rescriptum, *Lectum, & ampliùs*; Supplices hodiè adver-
sùs dictum rescriptum novam petimus audientiam, cum
necessario addito, ut interim idem Hieronymus non ad-
mittatur ad solemnem Professionem, & exaudiri spe-
ramus.

Ad hunc autem effectum præmittimus cum *Donat. Rer. re-*
gul. tom. 2. tract. 3. de Qual. Recip. q. 20. n. 19. observante, 10
hoc esse commune omnibus Theologis, sequentibus eorum
Principem D. Thomam, quòd ea, quæ asserunt Doctores
de ingressu Religionis Filiorum, Parentibus invitis, qui
est casus frequentior, à fortiori applicantur casui, æquè
raro, ac omni commiseratione digno, qualis est præ-
sens, quando Pater Religionem ingreditur, Filiis dere-
lictis, ibiquè istam adducit stringentem rationem, *quia Pa-*
ter magis tenetur Filii, quàm Fili Patri, & concor- 11
dant adducti *à Felin. in cap. In præsentia numer. 39. de Pro-*
bat. Less. de Just. & Jur. lib. 2. cap. 42. dub. 3. numer. 34. vers.
Idem dicendum de Parente, & Surd. de Alim. tit. 1. quæst. 29.
num. 12.

Hoc præmisso, convincens ratio, nostrum intentum ad
hominem probans, his verbis adducitur *ab eodem Donato*,
Dominicanæ familiæ Alumno, testante in hoc, concorda-
re omnes Theologos suæ Religionis, *dicto tom. 2. tract. 4.* 12
de Qualit. Recip. quæst. 20. numer. 4. Non debent prætermitti
præcepta ob consilia; Honorare Parentes, quòd nedum ex-
ternam reverentiam, sed exibitionem necessariorum ad vitæ
sustentationem includit, est Dei mandatum, & Naturæ, Er-
go non potest licitè violari ob ingressum Religionis, quod est
opus supererogationis, & de consilio, & concordant *S. Anto-*
nin. par. 3. tit. 16. cap. 2. in princ. Felin. in cap. In præsentia
num. 39. de Probat. Barbos. in can. Si quis filii num. 1. & seqq.
distinct. 30. ubi, quòd in his terminis, non solùm id non
permittitur, sed contrafacientes peccant mortaliter, quod 13
admittunt etiam *Navar. in Manual. cap. 14. numer. 1. Sylve-*
ster. in Summ. Verb. Religio num. 4. Angles in Florib. Theolog.
tit. de Voto fol. 94. Suar. de Relig. tom. 3. lib. 5. cap. 5. numer.
11. Rodriqu quæst. Regul. tom. 3. q. 13. art. 5. vers. Tertiò dico,
Mirand. in Man. Prælat. tom. 1. q. 17. art. 8. concl. 1. Azor. Instit.
moral. p. 2. lib. 2. c. 3. qu. 5. & lib. 12. cap. 1. qu. 8. à S. Fausto in
Thes. Relig. lib. 5. quæst. 143 Sayr. in Clar. Reg. lib. 7. cap. 6.
numer. 2. Medic. in Summ. peccator. par. 1. tit. 3. quæst. 11. vers. 14
Quintò, Less. de Iust. & Iur. lib. 2. cap. 41. dub. 3. numer. 34.
& Card. de Laur. in Epitom. Canon. verb. Parentes, ubi re-
fert, & sequitur plura generalia Concilia, in quibus expres-
sè id determinatur.

Nec minoris ponderis est celebre illud factum Salvatoris
D.N.J.C. quod legitur *Matth. 15.* ubi redarguit Phariseos, qui
intuitu Religionis docebant, posse subtrahi debitum hono-
rem Parentibus, ut ad nostrum individualem effectum ob-
servat *D. Th. 2. 2. qu. 102. art. 4 in corp.* quem, aliis adductis, 15
sequitur *Donat. Rer. Regul. dict. tom. 2. tract. 3. de Qualit. Recip.*
qu. 20. nu. 3.

In qua parte habemus *Textum*, qui non potest esse rotun-
dior *in Can. Si qui filii dist.* 30. ibi: *Si qui filii Parentes, ma-*
ximè fideles, deseruerint occasione Dei cultus, hoc justum esse 16
judicantes, & non potiùs debitum honorem Parentibus red-
diderint, ut hoc ipsum in eis venerentur, quòd fideles sunt,
anathema sint.

Quæ omnia vera sunt etiam in illis terminis in quibus Pa-
ter Votum emiserit ingrediendi Religionem, ea viva ratio-
ne, quia Votum debet esse de meliori bono, & emissum
contra præcepta, nullatenus est obligatorium, ut latè pro-
bant *Barbos. in can. Si qui filii 30. dist. numer. 3. Sanch. ad* 17
Præcepta Decal. tom. 1. lib. 4. c. 20. num. 2. Suar. de Relig. to.
3. lib. 5. cap. 58. num. 16. Mirand. in Man. Prælat. qu. 17. art.
8. Sayr. in Clar. Reg. lib. 7. cap. 6. per tot Rodriq quæst. Regul.
tom. 1. quæst. 13 art. 5. à S. Faust in Thes. Relig. lib. 5. quæst.
137. Laym. Theolog. mor. lib. 4. tract. 5 cap. 6. de Stat. Relig.
qu. 2. per tot Peyrin. Oper moral. tom. 2. tit. de Prælat. qu. 3. c. 1.
§. 2. n. 69. & Donat. Rer. Regul. tom. 2. Tract. 3. de Qualit. Recip q.
26. à num. 5.

Quibus non adversantur verba Evangelii *D. Lucæ*, relata
supra num. 1. Illis enim punctualissimè occurrit *D. Thom.*
2. 2. quæst. 101. art. 4. ad 1. asserendo, esse intelligenda in il-
lis terminis, in quibus Filius experitur suos Parentes, Fi-
lios, Fratres, & Uxorem adversarios in via salutis, & 18
observantia mandatorum Dei, non autem quando id
non verificatur, quia tunc nullo modo propter Religio-
nem deserere debemus Parentes, & Filios, eà ratione,
quia pietas erga Parentes refertur etiam ad Deum, nec
proindè opponi potest virtuti Religionis, juxta illa verba
ejusdem *D. Thomæ ubi supra. Hoc, quòd Parentibus carna-* 19
libus ex pietate exhibemus, in Deum referimus, sicut, & alia
misericordiæ Opera, quæ quibuscumquè Proximis impendimus,

Deo

Deo exhibita videntur &c. Et ideo si carnalibus Parentibus no-
stra obsequia sint necessaria, ac sine his sustentari non possint, nec
Nos ad aliquid contra Deum inducunt, non debemus intuitu
Religionis eos deserere, & concordant adducti per *Donat. Re-*
rum Regul. tom. 2. tract. 3. de Qualit. Recip. quæst. 20. *num.* 15
ibi: *Et hoc modo sunt intelligenda verba illa Jesu Christi nostri*
20 *Redemptoris Lucæ* 14. ibique multos alios citat concordantes,
quod facit etiam *Barbos. in canon. Si qui filii* 30. *distinct.*
numer. 1.

Comprobatur hæc ex dispositis in celebri *Constit.* 71. *§.* 4.
Sixti V. in Bullario novo Tom. 2. ibi: *Omnes autem, & quos-*
cumque &c. æri alieno, vel rationibus reddendis obligatos, ad
21 *Religionem perpetuò inhabiles declaramus*; Supplicantes ob-
servare posteriora hæc verba, inhabilitantia in perpetuum
dictas Personas ad ingrediendum, & profitendum in Reli-
gionibus, à Sede Apostolica approbatis; Quod confirmavit
Clemen. VIII. in ejus Constit. 83 *§.* 21. & notat *Fontanell. ad*
Constit. Ordin. Prædic. titul. de Recip. num. 11. *fol.* 539. Cer-
tum est enim, quod longè major, longèque strictior obliga-
22 tio est illa, qua Pater tenetur Filios educare, ortum habens
à Jure Naturæ, *ut vidimus supra*, & addimus *Less. de Just.*
23 *& Jur. libr.* 2. *cap.* 41. *dub.* 3. *numer.* 34. *vers. Ratio*, ac sit
civilis illa obligatio, qua quis tenetur densum lutum alicui
solvere, ut de se patet: Si igitur ex dictis Pontificiis Consti-
tutionibus inhabilis in perpetuum est Debitor, civiliter obli-
gatus ad aliquid solvendum, ad ingrediendam Religionem,
multò magis erit inhabilis ad ingrediendam Religionem Pa-
ter, novem habens Filios, quibus longè strictiori, non ci-
vili, sed naturali obligatione tenetur bonam Educationem
procurare, non quidem in perpetuum, quod nullatenus pe-
timus, sed solùm ad tempus, hoc est quousque durat necessi-
tas dictæ educationis Filiorum, ut in durioribus terminis
Voventis ingredi Religionem, observant adduct. *per Donat.*
Rer. Reg. Tom. 2. *tract.* 3. *de Qualit. Recip. qu.* 20. *num.* 8. ubi,
24 quod Vovens Religionem intrare, tenetur differre ingressum
quousque cesset Patris ægestas, quæ si nunquam cessaverit,
obligatio ex Voto consurgens, desinere debet ex toto, cum
aliis, citatis supra.

Et ex hac reflexione alia insurgit bona consideratio pro præ-
missorum comprobatione, quia communiter receptum est in-
ter Doctores, & à Sac. Congreg. passim permittitur Religio-
25 sis, ad subveniendum Parentibus, in maximis angustiis con-
stitutis, exercere Animarum Curam extra Claustra, & etiam
extra illa degere, dummodo tamen in illis pernoctent, ex
adductis *à Donat. Rer. Regul. tom.* 2. *Tract.* 3. *de Qualit. Recip.*
§. 21. *à n.* 1. *Less. de Just. & Jur. lib.* 2. *ca.* 41. *dub.* 3. *n.* 34. *vers.*
26 *Si Filius, & Nicol. in Flosc. verb. Auxilium sub n.* 1. referens,
ità decisum *à Congreg. Episcop.* 19. *Novemb.* 1649. quæ anno
1709. idem resolvit favore Religiosi Strictioris Observantiæ
S. Francisci, ut observavi *in Tom.* 3. *par.* 2. *discep.* 1. *§.* 22. *nu-*
27 *mer.* 66. Idemque resolvit hæc *Sacr. Congr. in Romana Indulti*
27. *Aug.* 1695. ut videre est *in Libr.* 45. *Decretor. folio* 317. Et
propterea à fortiori dicendum est, in his terminis permitten-
dum non esse ingressum in Religionem, illis derelictis, ad
quorum subventionem permittitur Religioso, jam Professo,
extra Claustra morari.

Nec dicatur, quod omnia hæc procedant in illis circum-
stantiis, in quibus necessitati Filiorum non potest aliter suc-
curri; Secus autem in nostris terminis, in quibus educationi
28 DD. Filiorum possunt perfectam operam dare Marchiones
Virginius, illorum Avus, & Carolus Antonius, & Jo: Fran-
ciscus Nicolaus, illorum Patrui.

Responsio enim in promptu est, quod scilicet omnes hi non
sine legali fundamento recusant acceptare curam, & operam
dare d. educationi, & propterea perinde est, ac si ad nostrum
29 effectum non existerent, juxta regulam, de qua *Barbos.*
axiom. 162. *num.* 1. Quod huic Sac. Congr. manifestum fecit
Archiepiscopus Mediolanensis in Relatione, ibi: *Non est*
propterea, qui eorum Educationem, Curam, aut Tutelam
suscipere valeat; Cui omnis in hac parte adhibenda est fides,
30 juxta *Tex. in can. Nobilissimus* 97. *dist.* cum concordantibus,
sequutis *à Rot. dec.* 401. *num.* 9. *cor. Emer. jun. & dec.* 83. *num.*
26. *cor. Ansald. & in Rom. Hæreditatis* 1. *Febr.* 1715. *§. Hæc*
testamentaria cor. Crispo.

Causæ autem recusandi dictam Curam, & Educationem
Nepotum respectu March. Vincentii Avi, illa est, quia con-
stitutus reperitur in ætate annorum trium supra 70. variis pe-
riculosisque subiectus ægritudinibus, & præcipuè optalmiæ
incommodis quotidiè afflictus, ut testatur dictus Archiepi-
scopus Mediolanen. quæ sufficiens reputatur in Jure, ut de
adversa valetudine habemus *Text. in §. Item propter Instit. de*
31 *Excusat. Tutor.* ibi: *Propter adversam valetudinem, propter*
quam ne suis quidem negotiis interesse potest, excusatio locum
habet; Et de ætate septuagenaria *in §. Item major Instit. cod.*
titul. ibi: *Item major* 70. *annis à Tutela, & Cura se potest*
excusare; Et de utroque casu concordantes cumulat *D. Gas-*
parr. in Instit. Civil. lib. 1. *tit.* 10. *de Excusat. Tutor. num.* 26.
& num. 35. ubi: *num.* 46. solidè probat, hujusmodi causas
admitti ad excusandos non solùm Tutores testamentarios, & 32
dativos, sed etiam legitimos, circa quod habemus *Text. li-*
terales in leg. Libertos, & leg. Frater Codic. de Excusat. Tu-
tor. & in leg. Non solum, & in leg. Si libertas Cod. de legitim.
Tutel.

Respectu verò Caroli Antonii, & Jo: Francisci Nicolai
Patruorum, eadem causa non acceptandi Tutelam, & Cu-
ram duplici innititur fundamento: Primò, quia possident 33
duo nobilia Feuda, distantia à Civitate Casalis per spatium
12. milliariorum, nimirum Carolus Ant. possidet Feudum
nuncupatum *Il Tonco*, & Jo: Franciscus Nicolaus Feudum
appellatum *l' Isola*; Et propterea, residentes in dd. eorum
Feudis, non possunt dictis Curæ, & Tutelæ incumbere, ut
solemniter proprium animum declararunt in publico Instru-
mento, dato in Summ.

Secundò ratione duplicatæ Litis, quæ inter ipsos, & eos-
dem fratris Filios in promptu est, sive ratione hæreditatis
Victoriæ Irenes, Uxoris Marchionis Virginii, communis
Matris Hieronymi, Caroli Ant. & Jo: Franc. Nicolai; Si-
ve ratione contractus mutui, eis facti à Marchionissa Igna-
tia Metilde Peretta, Uxore Hieronymi, & Matre dd. Fi- 34
liorum, quæ omnia refert Archiepiscopus Mediolanensis,
& latius conprobatur in facto, & omni Jure obstant accepta-
tioni, & exercitio Tutelæ, & Curæ, ut de Lite inter Pu-
pillos, & Tutorem habemus *Tex. literales*, in specie loquen-
tes de Tutela Patrui erga Nepotem, *in leg. Idem fiat §. Cum* 35
autem ff. de Testament. Tutela, & generaliter alios *Tex in §.*
Hæc omnia Authent. Ut qui obligat hab. res min. & in §. Quod
si quis, ubi *Gloss. verb. Videre*, cum concordan. apud *Cyriac.*
contr. 93. *num.* 15. *& Rot. dec.* 208. *num.* 4. *par.* 16. *rec.* ubi hanc
adducit bonam rationem, quia cum Tutor habeat admini-
strationem omnium rerum Pupilli, potest illas perscrutari, &
subtrahere Scripturas, spectantes ad Pupillum, & sic illum
opprimere, quod permittendum nullo modo videtur.

Cumque omnia hæc procedant in illis terminis, in quibus
verificetur causa necessaria, puta, quod Pater mortuus sit,
vel sit mentis non sanæ, aut ex similibus motivis, juxta au-
thoritates, supra citatas, multò magis locum habebunt in
præsenti, in quo Pater voluntariè se ipsum exonerare vult à
naturali obligatione educandi proprios filios; Non enim de- 36
bet esse in illius potestate obligare alios, ad se ipsum exone-
randum, juxta firmata per *Rot. dec.* 291. *n.* 10 *p.* 18. *rec.*

In omnem verò casum, attento quod hujusmodi causæ ex-
cusationis, tàm Avi, quàm Patruorum requirunt ad omne 37
pejus legalem indaginem, cum illis incommodis, & expen-
sis, quæ Litibus annexæ sunt, experientia teste, & id ob-
servante *Rot. decision.* 325. *numer.* 11. *par.* 14. *& decision.* 527.
numer. 2. *par.* 18 *& decision.* 479. *numer.* 17. *par.* 19. *recentior.* 38
Hujusmodi Lite durante, non videtur dignum, neque ju-
stum, ut iidem Filii, habentes eorum Genitorem à Natura,
& ab omnibus legibus obligatum ad ipsorum educationem,
voluntariè Deum tentando, ab ipso relinquantur discretioni
& Curæ extraneorum, à Judice ex Officio deputandorum,
quod nedum legalibus principiis, sed ipsimet humanitati op-
poni videtur, ut in terminis exclamat *D. Th.* 2. 2. *quæst.* 101.
art. 4. *ad* 4. ibi: *Quamvis quidam dicant, quod in hoc casu li-* 39
citè posset eos deserere, eorum curam Deo committens; Sed si
quis rectè consideret, hoc esset tentare Deum, cum haberet ex
humano consilio quid ageret, periculo Parentes exponeret sub
spe Divini auxilii: Et meliùs *quæst.* 189. *artic.* 6. *in corp.* ibi:
Respondeo dicendum, quod sicut supra dictum est, cum de pie-
tate ageretur, Parentes habent rationem principii, in quan-
tum hujusmodi, & ideò per se eis convenit, ut Filiorum curam
habeant, & propter hoc non liceret alicui, Filios habenti, Re-
ligionem ingredi, omninò prætermissa cura Filiorum, & latè
Bonacin. Oper. Mor. tom. 2. *circa* 4. *Decal. Præc. disput.* 6. *qu.*
unica punct. 1. *per tot.*

Fortiùs, quia sub generali titulo educationis tria continen-
tur; Cura nimirum bonorum, Cura personæ, & pia educa- 40
tio, quæ licet, tàm ab Extraneis, quàm à parentibus præ-
stari possint, nemo est, qui negare possit, & ipsamet increa-
ta Veritas docuit *Joann.* 10. 11. & 12. longè meliùs, longeq;
utilius præstari à Parentibus, quàm à Mercenariis, & Ex-
traneis, eò quia nullus amor vincit paternum, ut dicitur *in*
leg. fin. Cod. de Curat. furios. cum concordantibus, de quibus
in tom. 2. *par.* 1. *discept.* 21. *num.* 154.

Quæ

Quæ cum sufficientia ex omni parte videantur, etiam ad obtinendum recessum à decisis, multò magis, videntur superabundare ad effectum solius novæ Audientiæ, quam ho-
41 die humiliter petimus adversus unicum Rescriptum hujus Sacr. Congr. cum addito, ut hoc interim Hieronymus Professionem nullatenus emittat, ad evitandas majores illas difficultates, quas *idem Angelicus Doctor loco supra citato*, ad rem egregiè considerat inter illum, qui Professionem jam
42 emisit, quem Mundo mortuum vocat, & inter alium, qui dictam Professionem non emisit, quem solidè probat, non posse illam emittere, illis derelictis, quorum cura sibi à Natura commissa fuit.

Die 26. Aug. 1719. proposita Causa in Cong. Concilii, rescriptum fuit *Lectum:* Reproposita verò die 18. Nov. dictum fuit: *Proponatur omnino in ultima Congr. Decembr. suspensa Professione*. Reproposita demum die 16. Decembris ejusdem anni 1719. responsum fuit: *Indecisis*.

DISCEPTATIO XVI.

Romana Translationis Pensionis.

Ad petitionem N. N.

ARGUMENTUM.

Habens amplissimum Indultum transferendi Pensiones, an illas possit transferre in Laicos Uxoratos, & Infantes.

1 Supposta per indubitata la Pratica, e Stile della Curia, che senza Apostolico Indulto i Laici, & Ammogliati siano incapaci di Pensioni Ecclesiastiche, come prova *Ferentil ad Buratt. dec.* 791. *n.* 5. *& seqq. Card. de Luc. de Pension. disc.* 2. *n.* 3. *Versic. Attamen de Stylo, & disc.* 78. *n.* 11 *& D. Piton. discept. Eccles.* 47. *n.* 13. & 14. dove asserisce, che *Stylus iste facit jus sicut Lex Canonica, aut Constitutio Papalis*: An-
2 zi afferma ancora, determinarsi lo stesso *dalla Const.* 73. *di S. Pio V. e* 92 *di Sisto V. & Rot dec.* 593 *n.* 4. *&* 5. *p.* 5. *rec.*

Pare, non sussista la Translatione della medema fatta da N. N. nelle Persone di tre suoi Famigliari ammogliati, o Lai-
3 ci, come alle dottrine seguitate *dal Corrad. in Prax. Benefic. lib.* 5. *cap.* 6. *num.* 26.

Ne osta la riflessione, che il medemo avesse amplissima facoltà di trasferirla (sono parole dell' Indulto) *uni, vel plu-*
4 *ribus Personis Ecclesiasticis &c. & aliis, Clericali saltem charactere insignitis, ac etiam Laicis, & Uxoratis, & in pupillari ætate constitutis.*

Perche la disposizione di d. Indulto non termina con queste parole, compreensive de' Laici, & Ammogliati, ma suppone li medemi per Privilegio Apostolico capaci di dd. Pensio-
5 ni, soggiongendo. *Aliàs tamen ex dispensatione Apostolica pensionis, seù pensionum hujusmodi capacibus, & habilibus,*
6 *etiam Tibi quocumque consanguinitatis vinculo coniunctis &c.* Il che si replica in altra parte con queste parole. *In unam, vel plures Personas supra expressas, ac aliàs Clericali saltem*
7 *charactere insignitas, vel aliàs pensionis, seu pensionum hujusmodi, ut supra dictum est, capaces*. Qual capacità, che sempre si presume ricercata dal Papa, *ex deductis in decision.* 539. *nu.* 8. *par.* 2. *rec.* in dette Persone si può verificare in più
8 modi, cioè per essere stati Conclavisti, o Scalchi de' Conclavi, per avere in testa Cavalierati Lauretani, Pii, e San Pietro come fermò la *Rota dec.* 215. *numer.* 5. *&* 6. *par.* 10. *rec.* e con simili altri Titoli, e Indulti speciali, che molto diffi-
9 cilmente sogliono concedersi dalla Sede Apostolica, come osserva la b. m. di Monsig. *Ansald. dec.* 30. *sub num.* 31.

Ne osta, che supposta la capacità di detti Laici, & Ammogliati per uno di dd. Titoli, la facoltà sud. sarebbe super-
10 flua, perche in quel caso non sarebbe stata concessa Grazia alcuna al detto Sig. N. N.

Perche l'Indulto, del quale si tratta, non riguarda principalmente il favore di quelli, a' quali potevano trasferirsi le
11 Pensioni, ma unicamente il favore proprio del Trasferente, perche al medemo come Laico si concede la facoltà di ritenere, e trasferir dette pensioni.

E siccome detto Indulto non è superfluo in riguardo de' Sacerdoti, e Chierici, a favore de' quali in primo luogo si con-
12 cede al medemo la facoltà di trasferire la Pensione, nell' istessa maniera non è superfluo in riguardo de' Laici, & Ammogliati: Con questa differenza, che la capacità de' primi
13 si suppone in detto Indulto per la qualità di Persone Ecclesiastiche, e nel secondo caso vi si ricerca con titolo di Privilegio particolare, dal che osservano *il Corradin. in Prax. benefic. lib.* 5. *cap.* 6. *num.* 25. *e Lotter. de Re benefic. libr.* 1. *quæst.* 40. *num.* 131. che atteso detto stile non si concede mai facoltà di 14
trasferire pensioni ne' Laici, se non con la seguente clausula: *Ex nunc prout ex tunc cum fuerit Clericali charactere insignitus*: Di modo tale che fino a tanto, che non sia ordinato 15
Chierico, non possa il Translatario domandare termine alcuno, anzi se in questo tempo morisse il Trasferente, la Pensione restarebbe nulla, come provano detti Autori, a' quali si può aggiongere il *Tondut. de Pension. capit.* 31. *à numer.* 1.

Molto meno osta la riflessione, che trattasi d. Indulto, concesso ad un Nipote di Papa, il quale perciò debba in- 16
tendersi, & interpretarsi ampiamente, come fermò *la Rota nella decis.* 242. *numer.* 10. *& dec.* 900. *num.* 2. *coram Emerix. jun.*

Perche quest' ampiezza d' Indulto si verifica a favore del solo Trasferente, il di cui commodo principalmente contiene, & al quale, come a mero Laico, si riserva la Pensione, 17
con facoltà di poterla trasferire come sopra.

Anzi tanto è lontano, che detto Indulto sia munito con ampiezza di parole a riguardo de' Traslatarj, che a favore de' medemi ne pure vi si legge la clausola, per altro solita mettersi in simili Indulti, che possa trasferirsi la Pensione, non solamente a quelli, che in tempo della traslazione sono 18
attualmente Chierici, ma anche a quelli, che hanno volontà di ordinarsi tali in appresso, con quelle parole: *Ex nunc, prout ex tunc, cum fuerit Clericali charactere insignitus*, come alle autorità, citate di sopra.

DISCEPTATIO XVII.

Squillacen. Processionum.

INTER

Monasterium Omnium Sanctorum Squillacii

ET

Monasterium S. Claræ ejusdem Civitatis.

ARGUMENTUM.

Episcopus omnem habet à Jure facultatem determinandi, & mutandi Vias, per quas Processiones transire debent. Præcipuè justa accedente causa, & rebus in eodem statu non permanentibus.

Ex quinque Processionibus, quæ quot annis fieri solent in Civitate Squillaci, nimirum Santissimi Rosarii, San- 1
tissimæ Conceptionis, B. M. de Monte Carmelo, Santissimi Corporis Christi, & Sancti Agatii Protectoris, tres priores post egressum à Cathedrali versùs partem superiorem Civitatis, primo loco ingredi solitæ sunt Ecclesiam Monasterii omnium Sanctorum: Reliquæ verò duæ posteriores solitæ fuerunt à parte inferiori ejusdem Civitatis circuitionem inchoare, & proinde ingredi priùs Ecclesiam Monasterii Sanctæ Claræ, quod primo loco reperiebatur situatum, Verùm quia modernis temporibus à Monialibus Convertitis constru- 2
cta reperitur propria Ecclesia, existens inter Cathedralem, & eandem Ecclesiam Sanctæ Claræ, hinc ordine recto consuevit Processio priùs intrare in eandem Ecclesiam Convertitarum, & deinde in sui prosequutione in dicta Ecclesia Sanctæ Claræ, & ultimo loco in Ecclesia Monaster. omnium Sanctorum.

Egrè ferentes autem Moniales S. Claræ, seipsas postponi Monast. Convertitarum, atq; forsan non attendentes præcisam necessitatem, derivantem à constructione novæ Eccle- 3
siæ, preces porrexerunt huic Sac. Congr. pro manutentione in earum possessione, pro qua etiam hodie instant; E contra verò Moniales Monasterii omnium Sanctorum humiliter supplicant responderi, servandam esse Viam, & modum ab Episcopo præscriptum.

Pro favorabili autem resolutione sat est præ oculis habere Relationem ejusdem Episcopi, ex rationibus enim in eadem deductis manifestè constat de præcisa necessitate Viæ, ab eodem determinatæ, quod Episcopi judi- 4
cium, in hac materia totum facit, & pro lege servandum

dum est, ut in individuo casus nostri observant *Vener in E-*
5 *examin. Episcop. lib 6. c.18. n.6. Barbos. ad Concil. sess. 28. de Re-*
gular. c.13 num.14. Quart. de Procession punct. 3 de Circumstant.
Procession circumstant. 3. vers. 13. & Bellet. Disquis. Cleric. tit. de
favor. Cler. reali §. 2. n.5 in fin.
Certiùs quia cum eodem Episcopi judicio concordat, ne-
dum illud Capituli, quòd petere, & exquirere, sed sequi
6 non debebat idem Episcopus, ut referendo resolutionem
hujus Sac. Congr. probat *Quart. de Process. in partic. extraord.*
sect. 3. punct. 1. vers. Colligitur fol. mihi 51. Sed etiam consen-
sus, & judicium Magistratuum Viarum, & Regiminis no-
7 stræ Civitatis, quod post exactam descriptionem Viarum,
per quas Processiones decenter transire debent, in verbo
veritatis testatur, non adesse ad evitanda incovenien-
tia, & scandala, aliam Viam, aptiorem illa, quam præ-
scripsit Episcopus.
In idem quoque confluit antiquitas erectionis nostri Mo-
8 nasterii, quod sicuti præcedit in fundatione, tam illud
Sanctæ Claræ, quàm illud Convertitarum, ita eandem
præcedentiam habere debet in ingressu Processionum primo
loco in propria Ecclesia *ad Textum in leg. Tyrones C. de Ty-*
ronib. lib. 12. Gloss. in can. Statuimus Verb. Novi dist. 61. Rot.
dec. 718. nu. 1. p. 4. divers. & in Oppiden. Processionum 18. *Maii*
1646. *§. 1. & seqq. cor. Verospio.*
Non refragante contraria consuetudine, quia, ea non ob-
stante, & legitima accedente causa, permissum est Epis-
9 copis novum modum, novamque Viam determinare, ut
reiiciendo consuetudinem immemorabilem, resolvit *Sac.*
hæc Cong. de anno 1619. teste *Adden. ad Gavant. in Manual.*
Episcop. verb. Processio nu. 4. Quod si procedit, rebus in eo-
dem statu manentibus, juxta terminos, in quibus loquun-
tur citati Authores, multò magis admitti debent in præ-
10 senti, in quo in tantum Episcopus cum consilio Capituli,
& Consensu Regiminis Squillacen. diversam præscripsit
Viam, in quantum sistema antiquæ Viæ per constructio-
nem novæ Ecclesiæ immutatum est, & Monasterium S.
11 Claræ, quod antea primum occupabat locum, modò repe-
ritur in medio positum, ad quod proinde nunquam Poterit
deveniri, nisi per transitum unius ex extremis, vel scilicet
novæ Ecclesiæ Convertitarum, vel antiquæ Monasterii
omnium Sanctorum, ut de se patet.
Nec credimus insistendum in quadam informi Planta,
proprio marte exadverso conficta; Illa enim, utì facta sine
12 debitis solemnitatibus, & non citatis interesse habentibus,
in nulla consideratione est habenda, latè *Post. de Manut. ob-*
ser. 101. à num. 7. Add. ad Burat. dec. 33. nu. 12. Rot apud eundem
Post. de Manut. dec. 184. numer. 13. & apud Pacitbell. de Distant.
decis. 7. numer. 7. & cor. Bich. decis. 97. n. 20. & decis. 169. n. 23.
Et tamen etiam si illa constructa esset servatis servandis,
13 & à quolibet excellenti Architecto, semper esset postponen-
da judicio Episcopi; Quia juxta Sacrorum Canonum dispo-
sitiones, veri Architecti modi, & Viæ Processionum sunt
Locorum Ordinarii, privativè quoad qnemcumque alium,
14 ut prosequuntur Doctores, allegati supra, & optima ratio-
ne, quia in hujusmodi sacris Functionibus non attenditur ca-
pacitas, & aptitudo physica, & secundum principia archi-
tecturæ, sed moralis, & juxta regulas prudentiæ; Non
enim mordicus insistendum est in eo, an per aliquam Viam
quomodocumque transitus permittatur, sed unicè viden-
dum est, an id conveniat, decorumque sit, quod excedit
quidem limites, & facultates mechanicorum Architecto-
rum, sed unicè repositum est in benè fundato arbitrio Epis-
15 copi, ut in individuo probat *Quart. de Processionib. tit. de Cir-*
cumstant. Process. circumst. 3. versic. Dico secundo fol. mihi 63.
Generalitates autem exadverso adductæ circa solitum
Processionum, de quibus agitur, habere forsan possent lo-
16 cum, rebus in eodem statu manentibus, & quando Episco-
pus proprio marte solitum alterare tentasset, nullo autem
modo admittendæ videntur in casu præsenti, quo sistema
nostrorum Monasteriorum mutatum est per constructionem
Ecclesiæ Monasterii Convertitarum, quo stante licitum
omni Jure est Episcopo antiquam Viam mutare, etiamsi
contraria consuetudo esset immemorabilis, juxta resolutio-
nem hujus Sac. Cong. supra adductam.
Et tamen exagerata hæc consuetudo exadverso non pro-
batur, ut necessarium esset, tanquam fundamentum inten-
17 tionis, imò ad superabundantiam ex hac parte excluditur,
mediante attestatione ferè omnium Canonicorum, & Sa-
cerdotum nostræ Civitatis, data in Summ. qui deponunt,
Processionem Sanctiss. Corporis Christi solitam fuisse ingre-
di priùs Ecclesiam Monasterii omnium Sanctorum, & dein-
de illam Monasterii S. Claræ quibus utì testantibus de facto,

cujus plenam habent notitiam, omnis fides est adhibenda, 18
ex adductis *in tom. 1. p. 2. discept. 26. n. 52.*
Ultrò concedimus, nullam urgere præcisam necessita-
tem, quòd Processiones ingrediantur in Ecclesia Monasterii
Convertitarum; Dicimus tamen assistere eidem Monaste- 19
rio Convertitarum illam numero congruentiam, quæ veri-
ficatur respectu Monasterii S. Claræ, quòd scilicet pium,
æquumquè videtur, ut tota plaudente Civitate in diebus 20
hujusmodi solemnium Processionum, etiam ipsæ Monia-
les, quantum fieri potest, de tali solemnitate participent,
saltem mediante benedictione, in his casibus per Celebran-
tem impartiri solita, que congruentia, seu ratio cùm æquè
benè militet respectu Monasterii S. Claræ, & illius Conver-
titarum, respectu omnium militare debeat eadem dispositio, 21
per ea quæ tradunt *Bald. in leg. De quibus ff. de Legib. Alex.*
cons. 5. in fine Cravet. cons. 118. nu. 15. & Rot. cor. Priol. dec. 229.
num 28.
Mirum est, quòd exadverso magnificetur Ecclesia cujus-
dam miserabilis Hospitalis, quæ reperitur in eadem Via,
dum illius qualitas vix excedit limites necessariæ capacita- 22
tis ad audiendum Sacrum, Absque eo, quod fundamentum
aliquod constitui possit in informi Planta, contra quam, ul-
tra responsiones supra allegatas, urget illa, quod non est in
nostra potestate tam facilè ædificia construere, quàm illa in 23
Chartis delineare, ut ad propositum observat *Rot. in Rom.*
Prælationis 28. *Jan.* 1692. *§. Quatenus verò cor. Card. Caval-*
lerin. ibi: *Laudarunt ingenium Artificis, eamque fortasse facil-*
limè admisissent, si tam in nostra potestate esset ædificare, quàm
delineare; Sed adhuc per hypothesim admisso, quòd eadem
Ecclesia esset undequaque aptissima, ex hoc nil posset infer- 24
ri dùm illius respectu non verificaretur urgens motivum,
militans circa Monasteria Monialium, in quarum Ecclesiis
intrare solent Processiones, non propter simplicem mate-
rialem Ecclesiæ, sed ob spirituale consolationem Monia- 25
lium, ibidem existentium.
Die 9. Maii 1693. proposita Causa in Congr. Rituum per
Car. Costagutum, rescriptum fuit: *Arbitrio Episcopi.* 26

DISCEPTATIO XVIII.

Taurinen. Reductionis Missarum.

INTER

PP. Carmelitas Excalceatos Albagnæ,

ET

Carmelitas Excalceatos Taurini.

ARGUMENTUM.

Reductioni Missarum, quando locus sit, sivè illæ relictæ fue-
rint in Testamento, sivè asceptatæ per Contractum, seu
actum inter Vivos.

BEernardinus Gambinus in Testamento, condito die 4.
Junii 1704. ità disposuit favore Patrum Carmelitarum
Excalceatorum Taurini: *Per raggione di Legato &c. lascia* 1
alli Padri &c. nel Convento di S. Teresa &c. la somma di lire
2000. (quæ sunt scuta 400. monetæ Romanæ) *incaricando l'*
infrascritti suoi Eredi universali di quelle pagare del più liqui-
do di detta Eredità frà mesi tre, dopo seguito il suo decesso, ove
li medesimi Padri non elegessero di prendere la Casa di lui Sig. 2
Testatore a giusto estimo &c. e quelle impiegare in luogo, e fondo
sicuro, idoneo, e sufficiente, & anco nel caso, che elegessero tal
Casa, che venissero indi ad alienarla, acciò restino in fondo per-
petuo, per potere co' proventi di esso farli celebrare due Messe,
in caduna settimana, & in perpetuo.
Multa alia paritèr pia Legata idem Testator reliquit usque
ad summam sc. 1050. Monetæ; Cùmque ejus facultates im-
pares essent ad satisfacienda omnia onera, ab ipso relicta jux- 2
ta solitum Testatorum: *Sæpè enim de facultatibus suis am-*
plius, quàm in his est, sperant homines sunt verba *Text. in §.*
Prævaluisse Institut. Quibus ex caus. manumit. non licet,
& juxta animadversa *per Marant. respons.* 46. *numer.* 1.
par. 5. *& Rot. in Maceraten. Legatorum* 18. *Junii* 1710. *§.*
finali cor. Ansal. & in Vot. ab eodem edito in Neapolitana
Assignamenti 3. *Junii* 1712. *§. Post hæc;* Idcirco ejus hæres ex
motivo deficientiæ bonorum nollet ejus hæreditatem adire,

tandèm ex Sapientum , Amicorumque consilio factus fuit
diligentissimus Calculus omnium Legatariorum , & aliorum
Creditorum ejusdem Testatoris, unà cum exactissima des-
criptione omnium ejus bonorum , & ex Peritorum accurato
judicio facta fuit proportionabilis diminutio, ex qua dictum
Legatum scut. 400. favore Carmelitarum Excalceatorum
reductum fuit ad sola scut. 247. 71. ut refert Vicarius Capi-
4 tularis in Relatione, data in Summ. quam composuit me-
diante recognitione *del Testamento*, *Instromento*, *Scritture*,
Conti, *e delle deposizioni giurate de' Testimonj esperti degni
di fede*, juxtà illius præcisa verba.

Inter Testatoris bona Corpus magis conspicuum erat quę-
dam domus, extimata à peritis in scutis 500. quam nemo ex
Legatariis, vel aliis Creditoribus emere volebat , eò quia
erant Creditores respectu parvæ summæ, neque habebant in
promptu residuum, solvendum dictis aliis Legatariis , &
Creditoribus; Cùmque PP. Carmelitæ Excalceati Alba-
gnæ Taurinen. Diœcesis deberent investire summam scut.
5 208. ipsis relictam à Bernardo Bovio, propositum fuit, quòd
PP. Taurini illis cederent Jura Legati, de quo est quæstio;
Qua sequuta, fuit tandèm ab hæredibus dicti Gambini cum
eisdem conclusa venditio ejusdem domus pro dictis scutis
6 500. hoc est pro scutis 247. 71. vigore dicti Legati, eis ces-
si à PP. Carmelitis Discalceatis Taurini; pro scutis 208.
quæ retinebant otiosa, & erant investienda vigore disposi-
tionis dictis Bovii, & pro scutis 44. 38. ex eorum pecuniis
liberis.

Attenta proinde cessione dicti Legati cum solemnitatibus
necessariis die 10. Janar. 1709. paulò post, nempe die 15. Fe-
7 br. ejusdem anni, deventum fuit ad actum stipulationis In-
strumenti, in quo *si obligarono gli Oratori* (hoc est PP. Al-
bagnæ) *in persona del P. Procuratore del loro Convento di
soddisfare al sudetto Legato la rata de' predetti scuti*
247. 71.

Post hæc cæpit eadem domus minari ruinam , ad quam
reparandam opus fuit in necessariis reaptamentis impendere
sc. 70. illaque sub usuris accipere à diversis Personis , qua-
8 rum major pars neque etiam hodiè satisfacta est, attenta Re-
ligiosorum paupertate, & quòd magis est, alia longè major
impensa scut. 130. æquali necessitate hodiè facienda est *per
9 puro mantenimento della Casa*, juxta præcisa verba Vicarii
in dicta Relatione.

Ex quibus moti fuerunt iidem Religiosi ad petendam di-
ctorum onerum remissionem, seu reductionem, non perpe-
tuam, sed temporaneam tantùm, hoc est usque ad reinte-
grationem summæ dictorum sc. 70. ab eisdem usque ad hodie,
ut supra impensæ , & alterius scut. 130. necessariò impen-
10 dendæ pro reaptatione dictæ domus, comprobat. à Testibus,
& Peritis à Vicario Capitulari Taurini examinatis, de qui-
bus in dicta Relatione: Cùmque illorum precibus, per Sum-
marium relatis in Cong. habita die 5. Sept. 1715. rescriptum
11 fuerit, ut Causa poneretur in Folio; hodie humillimas rei-
terant preces iidem Religiosi pro eadem Gratia, quam cum
omni fundamento à solita benignitate hujus Sac. Congr. ob-
tinere sperant.

Ad quem effectum præmittimus, quòd deficientia sc. 152.
29. pro integro adimplemento Legati, in sua origine sc. 400.
non provenit ab aliqua causa, vel accidenti , sequuto post
12 mortem pii Testatoris, sed ex intrinseco , & reali defectu
bonorum ejusdem in ejus vita , & antequàm factus esset lo-
cus Legato , ut indicavimus supra, & latiùs probatur in
Summar. Itaut respectu hujus summæ, neque etiam appli-
centur termini veræ , & propriæ reductionis antecedentis
oneris Missarum, ea ratione , quia reductio oneris supponit
13 illius acceptationem, quæ non fuit practicata pro tota sum-
ma, juxta ea, quæ notant *Tondut. quæst. benef. tom. 2 par.
3. cap. 162. num. 3. Nicol. Lucubrat. Canonic. lib. 3. tit. 41.
de Celebrat. Missar. num. 10. vers. Deinde Dian. Oper. moral.
par. 6. tract. 6. resol. 10. & Monacell. in Formul. tom. 1. titul.*
14 *6. formul. 9. num. 7. & 8. fol. mihi* 146. ubi tamen se in hac
parte remittit sapientissimo judicio hujus Sac. Congr. eique
me subscribo.

Respectu verò alteriùs summæ scutorum 247. 71. quot in
rei veritate pervenerunt ad manus PP. Carmelitarum Al-
bagnæ, reductio oneris Missarum innititur illi legali funda-
15 mento, quòd sermo est de Legato, quod incipit à quantita-
te, & deinde sequitur onus Missarum ; In quibus terminis,
deficientibus redditibus assignatis , semper locus est redu-
ctioni quia tunc summa legata dicitur stare taxativè , non
16 autem demonstrativè , juxta theoricam *Felin. in cap. Su-
per literis num. 4. de Rescript.* quam , omissis generalibus ,
in nostris terminis sequuntur *Monacell. in formul. tom. 1. tit.
10. formul. 19. num. 21. fol. mihi* 219. *& Crispin. nella Visit.
Pastoral. par. 2. §. 18. num. 6. Bertacchin. vot. decis.* 145. *nu.*
1. & 2. ubi refert, & sequitur punctualem resolutionem hu-
jus Sac. Congr. in *Rom. Celebr. Missarum* 31. *Martii* 1696.
quam refert paritèr, & sequitur *Monacell. ubi supra* , *& n.*
24. refert etiam alias moderniores in *Æsina Legati* 4. *Maii*
1697. *& in Comen.* 17. *Aug. ejusdem anni* , *& in Romana* 19.
Febr. & 18. *Junii* 1701.

Fortiùs quia eadem summa ex pii Benefactoris clara vo-
luntate debet investiri in certo fundo, *per potere con proventi
di esso farli celebrare due Messe in cadauna settimana &c.* qui 17
ulteriùs clarè expressit suum desiderium, ut iste fundus esset
domus; de qua agitur; Et proindè à tali onere detrahendæ
omni Jure sunt expensæ omnes necessariæ pro manutentio-
ne ejusdem fundi, seu domus, ea ratione, quia non possunt
dici redditus, seu *proventi*, nisi illis fructus, seu pensiones, 18
quæ percipiuntur ex domo, omnibus oneribus, & expensis
priùs detractis, juxta animadversa per *Barbos. in cap. Gravis
num 6. & 7. de Restit. spoliator. & Tanchred. consult.* 73. *nu.*
19. & firmata per *Rot. decis.* 273. *num.* 3. *coram Ludovis. &
decis.* 88. *num.* 5. *coram Ansaldo & decis.* 611. *num.* 1. *par.*
18. *recent.*

Indèque, coherentèr ad hujusmodi propositiones , solidè
in Jure fundatas, non petunt nostri Religiosi perpetuam di-
cti oneris reductionem , sed solùm strictè preces fundunt pro 19
illius suspensione , usquequò reintegrentur de dictis necessa-
riis expensis, quæ respectu jam factarum , non poterant
omitti, nec possunt aliæ de præsenti faciendæ , fieri minu-
tatim ex pensionibus ejusdem domus, eo quia hæc non red-
dit in fructu , nisi annua scuta 20. & necessitas domus exi-
git, ut fiant in longè majori summa scut. 130. ne totalitèr
pereat; Undè eo faciliùs videntur exaudiendæ nostræ pre-
ces, quò tendunt ad manutentionem domus, seu fundi Mis- 20
sarum, quem propriis expensis unica vice faciendis , repa-
rare coguntur, cum hoc, quòd deindè minuatim quolibet
anno de illis reintegrari possint pro sola rata scut. 20. dum- 21
taxat.

Quibus non obstat, quòd summus in onere Missarum, ac-
ceptato à nostris Religiosis per viam contractus ; In quibus
terminis nunquàm fit locus reductioni , juxtà laudabilem 22
praxim hujus Sac. Congr. de qua *Monacell. in Formul. tom. 4.
in addit. num* 466. *fol.* 83.

Tùm quia factum in hac parte non regit , eò quia onus
Missarum, de quibus disputamus, non fuit injunctum in ali-
quo contractu, sed per viam Legati relictum fuit in Testa- 23
mento Bernardini Gambini; Conventio autèm sequuta in-
ter Religiosos Taurini, & Albagnæ , non respicit , nisi
exequutionem ejusdem Legati, hoc est illius facilius adim-
plementum, quod cùm sequi non posset in Civitate Tauri-
ni, cessum Nobis fuit idem Legatum, utì subrogatis in lo-
cum eorundem Religiosorum Taurini, qui proindè reputa-
ri debent in omnibus , & per omnia, utì Legatarii , qua-
les erant Patres Taurinenses illorum Cessionarii, ex egula, 24
de qua *Surd. dec.* 35. *num.* 9. *& dec.* 306. *num.* 5. *Monet. de
Decim. c. 9. n. 75. & Rot. cor. Cerr. dec. 33. n. 12.*

Tùm etiam, quia in illis etiam terminis, in quibus agitur
de onere, originalitèr proveniente à contractu, qui non sunt
nostri, adhuc ex benignitate hujus Supremi Senatus, cogni-
ta illius læsione, semper admittitur reductio ejusdem contra- 25
ctus ad æqualitatem, juxta casus, relatos à *Monacell. in For-
mular. tom. 2. tit. 16. formul. 10. num. 17 & tom. 4. num. 466. versic.
Et in alia fol.* 83. & concordat *Rot. dec.* 593. *num* 9. *cor. Cer.* ubi,
quòd hoc multò magis procedit, quando agitur de præjudi-
cio, quod habet tractum successivum; Et meritò Cùm enim
Ecclesia sit cultrix justitiæ, & æquitatis, ex adductis *in to.
1. par. 1. discept. 16. num.* 41. Omnis ratio, omnisque æquitas 26
expostere videntur, ut, demonstrata læsione contractus, il-
le ad æqualitatem reducatur, quæ intèr Contrahentes sem-
per procuranda est in omnibus rebus, & negotiis , per ea ,
quæ notant *Cyriac. contr. 592. n. 40. Fontanel. dec. 261. n. 8. &
9. & Rot. cor. Ansald. dec.* 19. *n.* 14.

Pro quorum faciliori admissione dignentur præ oculis ha-
bere nostrorum Religiosorum paupertatem , & promptam
voluntatem omnibus modis procurandi, effectu subsequuto,
ut fundus Missarum , seu Domus Testatoris manuteneatur 27
in statu adimplendi pium Legatum , idque propriis eorum
impensis, ut testatur dictus Vicarius Gener. Taurini in Re-
latione.

Die 25. Maii 1717. proposita Causa in Congr. Conc. re- 28
scriptum fuit: *Dilata*, nec postea fuit ampliùs in eadem
Congr. repoposita.

DISCE-

DISCEPTATIO XIX.

Romana Funerum.

ARGUMENTUM.

Merces duplicata quando debeatur Parochis, vel ratione laboris, vel ratione situationis Ecclesiæ, in qua sepelliendus est Defunctus, positæ extra fines Ecclesiæ Parochialis.

ESsendo nata controversia l'anno 1709. sopra la quantità della mercede, dovuta a Parochi, e Sacerdoti, che accompagnano li Funerali, quando ciò segue in Chiesa,
1 posta fuori delli limiti della propria Parrocchia, pretendendo in questo caso detti Parochi, e Sacerdoti duplicati emolumenti, la ch. m. del Sig. Card. Carpegna, allora Vicario, li 2. Genn. 1710. doppo matura riflessione, considerata attentamente la disposizione del *nuovo Statuto del Clero cap. 6.*
2 §. 2. determinò non esser dovuta, come *nel tom. 1. par. 2. discet. 28. num. 172.*

Ma perchè d. santissimo Decreto forse non è noto a tutti li Parochi, e perciò da medemi non è puntualmente osservato,
3 con pregiudizio ugualmente notabile, e continuo de Parrocchiani, si supplica umilmente l' E. V. ad ordinare al Sig. Camerlengo del Clero, che lo faccia onninamente osservare, per quella soda raggione, addotta da *Cassiodor. Var. lib. 4. epist. 14. In ipsis initiis comprimendus excessus est, nè paulatim reliquos comprehendat.* Il che fu confermato dalla ch. m. del Sig. Car. Paracciani con le seguenti parole: *Sig. Camerlengo del Clero faccia osservare puntualmente il Statuto nel tassare la mercede de Viatici, o accompagnature ne' Funerali, regolandosi sempre dalla distanza, prescritta nel medemo Statuto cap. 6. §. 11. e dalla mercede parimente ivi assegnata, tan-*
4 *tosse le Chiese, dove si porta a sepellire il Cadavere, siano dentro, quanto fuori della Parrocchia, alla quale appartiene il Cadavere, come parimente fù ordinato dalla chiara me. dell' Eminentissimo Carpegna nostro Predecessore sotto li 2. Genn. 1710. al Sig. Camerlengo del Clero di detto anno. Dato in Roma dalla nostra solita Residenza questo di 9. Aprile* 1720. G. D. Cardinal Vicario.

In questi termini, caminandosi con la puntuale osservan-
5 za di questi due Decreti di altrettanti Cardinali Vicarii, noti à Roma, & al Mondo tutto per la loro scienza, & integrità, & esperienza, nasce il dubio, se debansi emolumenti doppii a Parochi, e Sacerdoti in quelle circonstanze, nelle quali le Case de Defonti sono poste ne limiti della Parrocchia, & in distanza minore di quella, che si prescrive nel d. Statuto
6 del Clero, ma detta distanza viene uguagliata, e delle volte anche superata, dal longo giro, che ad instanza delli Eredi, e Congionti fanno detti Parochi nell' accompagnare li Defonti alle Chiese Parrocchiali; Giacchè a tempi nostri è gionto a tal eccesso il lusso, che non senza ammirazione si verifica ancora nell'andare a sepelirsi.

Intorno al quale crederei fosse dovuta d. mercede doppia, tanto a Parochi, quanto a Sacerdoti per la soda ragione,
7 che trattandosi di mercede, dovuta a titolo di fatiga, & incommodo personale nell'accompagnare li Defonti alla Sepoltura ogni volta, che quest' incommodo, e fatiga si verifica in detto accompagnamento, benchè segua dentro la Parrocchia, sempre è luogo la disposizione dello Statuto essendo materialmente diverso, che l'accompagnamento sia nella distanza, prescritta dallo Statuto per necessità di strada
8 longa, o per volontà dell' Eredi nel fare accompagnare dentro l'istessa Parrocchia per tanta distanza di strada, quanta è necessaria, perchè sia luogo alla disposizione statutaria; In quella maniera appunto che si pratica in quelle Parrocchie, nelle quali per la loro vastità, & ampiezza, si verifica la distanza, prescritta in d. Statuto, come sono quelle
9 vicino alle Porte, di S. Cecilia, di S. Francesco da Paola a Monti, e simili, il che fu osservato *nel tom. 1. par. 2. discet. numer. 166.*

Dum hæc impressa erant occcasione, quà Defunctus in Parochia S. Andreę de Fractis sepeliri debebat in Sepulchro
10 suorum Majorum, posito in Ecclesia S. Francisci ad Ripas, more solito Parochorum, tres excitatæ fuerunt prætensiones.

I. Quòd cuilibet Sacerdoti, associanti Funus, deberetur
11 merces quinquiès repetita & major solitæ ratione distantiæ.

II. Quòd deberentur Parocho Intortitia viginti, ob Funus 12
non factum.

Et III. Quòd idem Sepulchrum non poterat dici suorum
Majorum, attento quòd Defunctus descendebat à Fundato- 13
re, mediante ejus Matre, & sic per lineam Fœminarum, adducendo ad dictum effectum dispositionem *Statuti Cleri Ur-*
bis cap. 3. §. 5. ubi determinatur, quòd Majorum Sepul- 14
chrum dicatur illud, quod à Patre, Avo, seu aliis per rectam lineam Ascendentium Masculinam constructum fuit.

Ad tollendam primam difficultatem procedendo cum dispositione ejusdem *Statuti cap. 6. §. 11.* in quo respectu
distantiæ Domus Defuncti ab Ecclesia sepeliente ita dispo- 15
nitur -- *Merces ordinaria Presbyterorum, Funus associantium, sit unius Julii; Quod si contingat, progredi cum funere ad Ecclesias, mediocriter distantes, videlicet ab Ecclesia S.*
Laurentii in Damaso, ad S. Mariæ de Aracœli; Vel ad S. Lau- 16
rentii in Lucina, & similes, sit duorum Juliorum; Si verò ad Ecclesias remotiores notabiliter, ut ad S. Joannis Laterani, S. Gregorii, S. Petri in Vaticano, & similes, ab Urbis centro, vel circitèr distantes, sit trium juliorum, & plus, vel minùs, juxtà longitudinem itineris, & temporis qualitatem.

Opus fuit mensurare d. distantiam, quæ ab Ecclesia S.
Laurentii in Damaso usque ad illam S. Mariæ de Aracœli est 17
passuum ordinariorum 1675. Ab hac verò Ecclesia usque ad Basilicam S. Joannis in Laterano, est passuum 3250. & sic in totum passuum currentium, seu ordinariorum 4925. Mensurata verò distantia inter Ecclesias S. Andreæ de Fractis, & illam S. Francisci ad Ripas, reperta fuit passuum num. 3845. qui detractis à dd. passibus 4925. pro mercede trium juliorum superfunt passus 1080. Itaut dando cuilibet Sacerdoti Julios tres, quæ est illa merces, quam taxat Sta-
tutum Cleri ab Ecclesia S. Laurentii in Damaso ad illam S. 18
Joannis in Laterano, recipiebat Parochus plusquam sufficientem mercedem, juxta terminos Statuti, ab ipso allegati.

Respectu 2. difficultatis, ad quam comprobandam alle-
gabat Parochus dispositionem ejusdem *Statuti Cleri Urbis* 19
cap. 4. §. 2. in Addition. vers. Quotiès ibi. *Pro Canonicis Collegiatarum &c. Mercatoribus, aliisque Personis opulentis, viginti Intortitia ejusdem ponderis*, dictum fuit, Statutum nullatenus applicari, quia Defunctus non erat Mercator, neque Persona opulenta, quo termino utitur Statutum, qui-
vè in translatione vulgari non benè diminutivè explicatur 20
pro *Facoltosa*. Quia Persona opulenta, secundùm suam proprietatem, explicari debet pro Persona, *opibus abundante*, ut explicat *Calep. d. verb.* qui pro Causarum decisione allegari valet, ut observavimus *in Instit. Crimin. lib. 2. tit. 10. num. 123.*

Licèt autem replicasset idem Parochus, quòd Defunctus venire poterat sub titulo *opulenti*, eò, quia unà cum ejus Fratre possidebat 60. circiter Loca Montium, unà cum aliquibus Domunculis; Responsio in promptu erat, quòd scili-
cet omnia dd. Loca Montium, nedum erant pluribus vincu- 21
lis obnoxia, sed quod magis est, erant subjecta duplici arctissimo Fideicommisso, itaut de illorum proprietate disponere nullo modo poterant, & fructus nullatenus erant sufficientes pro congrua manutentione dictorum duorum Fra-
trum, quod ictu oculi resultabat ex Computis illius, qui il- 22
lorum redditus exigebat, & ex redditionibus rationum, à Judicibus approbatis, ex quibus constabat etiam, quòd quolibet anno opus erat ser. omnibus ser. cum Judicis mandato aliquam Capitalium portionem distrahere pro illorum necessaria manutentione.

Respectu demum 3. inspectionis, licèt admitteretur, Se-
pulchrum Majorum primariò, & principaliter esse illud, 23
quod construitur à Patre, & aliis per rectam lineam masculinam, ut loquitur Statutum; Negari tamen non poterat, secundariò venire etiam illud, quod fuit constructum per Ascendentem ex parte Matris, ex allegatis in *to. 3. par. 1. disc. 23. n. 5. & 6.* quibus addo *Bellett. Disquisit. Clerical. tit. de Cleric. debit. §. 3. n. 19* ibi -- *Sepeliendus est in loco Majorum &c. Majo-*
rum autem appellatione veniunt, tam Ascendentes ex linea 24
Materna, quàm Paterna, aliosque allegatos ab *Amostaz. de Caus. piis par. 2. c. 8. de Funerib. n. 39.* ibi - *Advertendum est circa Sepulchra Majorum, nullam in illis differentiam esse faciendam inter Cognatos, & Agnatos &c. sicut nec Ascendentium, an sint ex linea Paterna, vel Materna, Marchett. de Sepult. §. 38 tract. 9. num. 185. in fine, & Matthæucc. in Official.*
Cur. Ecclesiast. cap. 48. num. 23. vers. In casu vero, & R. P. 25
D. Petr. ad Constitut. Apostol. tom. 2. fol. mihi 393. num 25. 26
ibi: *Sed quomodo intelligitur Sepulchrum Majorum?*

Certum est intelligi de Ascendentibus paternis &c. Et etiam de Maternis in subsidium, prout in materia indifferenti veniunt ex utroque latere.

DISCEPTATIO XX.

Melphicten.

PRO

Promotore Fiscali Curiæ Episcopalis,

CUM

N. N. Clerico Beneficiato.

ARGUMENTUM.

Substinetur Edictum Episcopi, prohibitivum adscititii Capillitii, cujus usus, seu veriùs abusus, nullatenus tolerandus est in Personis Ecclesiasticis,

Quia nihil est, quod alios magis, ad pietatem, & dei Cultum assiduè instruat, quàm vita, & exemplum il-
1 lorum, qui se Divinis Ministeriis dedicarunt; Decet proinde Clericos, in sortem Domini vocatos, Vitam, moresque suos taliter componere, ut habitu, gestu, incessu, sermone, aliisque omnibus rebus, nil, nisi grave, moderatum, vel Religione plenum præseferant, ut ferè per hæc numero verba monet *in sess. 22. de Reform. cap. 1.* generale illud Concilium, à quo, teste *Cabassut. in Notit. Concil. in*
2 *Not. ad Concil. Trid. fol. mihi* 471. *in princ.* plura Catholica Ecclesia consequuta est commoda, quàm ab omnibus aliis generalibus Conciliis simul unitis.

Cohærentèr ad hujusmodi salubrem Tridentini sanctionem, teste Episcopo in Relatione, in Secretaria existente, talitèr in præteritum se gessit, præcipuè respectu adscititii
3 Capillitii, vulgò *Perucca*, Clerus Melphictensis: *Che ne in tempo de miei Predecessori, ne del mio Presulato, nissuno, ne de Benefiziati, ne de semplici Chierici, ne de Succollettori di Monsig. Nunzio, ha preteso mai di porsi quì la Perucca, stimandosi anche eccesso il portare li propri Capelli longhi sin dall' anno 1677 quando cotesta Sag. Congr. decretò essere tenuti questi Chierici, quantunque Possessori di tenui Benefici, a portare la Tonsura Clericale, restando talmente impresso questo Decreto nella mente di questo Clero, che tutti, nemine excepto, anche li Nobili, e quelli, che hanno avuta Moglie, e poi reassunto l'Abito, hanno portato sempre li loro Capelli corti, & alcuni di essi il Capo tosato, con una perfetta rassegnazione all'uso antico, e Decreto del Sinodo; Di modo che, se vi è stato qualche-*
4 *duno, che in questi ultimi tempi abbia quì portato la Perucca da Paese forastiero, o l'ha deposta, conforme hanno fatto li due Chierici N. N. e N. N. ultimamente venuti da Napoli, o ha proseguito il suo viaggio per quella Città.*

Verum tamen est, quòd ultimo loco N. N. Clericus Beneficiatus, extortâ quadam Commissione ab Auditore Con-
5 fidentiarum sub futilii prætextu imaginariæ exemptionis à Jurisdictione Episcopi Melphicten. non obstantibus Canonicis Sanctionibus, & hujus Sac. Cong. Resolutionibus, de quibus infrà, neque attentis paternis monitionibus ejusdem Episcopi, laudabilem usum, & Ecclesiasticorum exemplares mores immutare tentavit, ficticiam Comam, ciprio pulvere, odoribusque aspersam, publicè, & palàm gestando.

Hinc Episcopus ad praxim reducendo celebre illud dictum
6 *Cassiodor. Variar. lib. 4. epist. 14.* ibi: *In ipsis initiis comprimendus excessus est, ne paulatim reliquos comprehendat*, inhærendo Sac. Canonum dispositioni, & hujus Sac. Congr. Oraculo, ad occurrendum novitatibus, & impediendum, ne idem abusus rebrobatus alios de suo Clero paulatim comprehenderet, suo speciali Edicto, publicato die 2 Dec. 1721. decrevit, ne aliquis Sacerdos, vel Clericus Beneficiatus Capillitium, seù ficticiam Comam, vulgò *Perucca*, deferret, ibi: *Ordiniamo, e comandiamo sotto pena a nostro arbitrio,*
7 *anche della Scommunica, che nessun Chierico Beneficiato, o constituito in Ordine Sagro, porti Perucca, assegnando due Mesi di tempo a deporla per Chi se l'abbia già posta, sotto le sudette pene, e quanto a Chierici di prima Tonsura, o di Ordini Minori, glie la proibiamo con pena a nostro arbitrio, e specialmente si procederà contro di essi secondo la disposizione de Sagri Canoni, e del Sagro Concilio di Trento.*

Videns autem, quòd post lapsum dd. duorum mensium, ut supra præfixorum ad dimittendum dictum ascititium Capillitium, dictus N. N. Clericus Beneficiatus in evidens vilipendium Episcopalis Jurisdictionis, usum concinnatæ 8
Perucchæ continuabat, fecit illum arrestare. Verum tamen est, quòd vim inferendo Episcopalis Curiæ Inservientibus, in locum tutum se recepit, faciendo postmodùm Curiæ Episcopali notificare duas Inhibitiones, unam Auditoris Confidentiarum, aliam verò Tribunalis A. C. & successivè associatus à multis armatis Hominibus, non sine spretu sui Superioris, publicè, & palàm cum concinnato Capillitio, undiquè ciprio pulvere, & fragrantibus odoribus consperso, magno fastu, nec sine Bonorum ad- 9
miratione, per Civitatem deambulare cæpit, data opera transeundo etiam ante Palatium Episcopi, ut deponunt multi Testes.

Et licèt idem Episcopus potuisset ad ulteriorem exemplarem cohibitionem dicti Clerici contumacis, tàm de facto, quàm de jure procedere, non obstantibus Inhibitionibus prædictis, juxta claram dispositionem Conc. Trid. *in sess. 24 de Refor. c. 20.* in quo literalitèr disponitur, quòd: *Ubi de Visita-* 10
tione, aut morum correctione agitur, exemptio, aut ulla Inhibitio, appellatio, seù querela, etiam ad Sedem Apostolicam interposita, exequutioni eorum &c. quoquo modo impediat, aut suspendat.

Imitando in hac parte Episcopum Anglonen. qui in longè durioribus terminis Monachi Cisterciensis, notoriè exempti, & de facto turbantis ejus Jurisdictionem, ipsum forti 11
brachio ex consilio *Car. de Luc.* tunc Advocati, carcerare fecit, ut ipsemet testatur *de Jurisdict. disc. 36. in princ.* ibi: *Quendam Monachum Ordinis Cisterciensis &c. de facto turbantem Jurisdictionem Episcopi &c. Episcopus prædictus de meo consilio carceravit, quamvis non cum ea arcta custodia, & asperitate, quam utpotè loco pœnæ in aliorum exemplum, at-* 12
que ad hujusmodi Exemptorum consuetam petulantiam coercendam, ex dicto consilio facere debuisset.

Necnon sequendo vestigia Archiepiscopi Florentini, qui anno 1685. carcerare fecit Priorem S. Augustini, de facto paritèr turbantem ejus Jurisdictionem, cujus Captura fuit qui- 13
dem declarata nulla, sed postquàm per mensem cum dimidio in summis angustiis in Carceribus Episcopalibus moram fecit, juxta animadversa *in meis Instit. Crim. lib. 1. tit. 3. n. 38. in fine.*

Summa nihilominùs patientia, & eximia tolerantia noluit aliquid innovare, sed, legalitèr procedendo, Causam 14
reassumi facere curavit à dictis Judicibus, illamque remitti huic Sacrosancto Senatui, prout in effectu Auditor SS. in ipsamet Citatione Partis, dictis Inhibitionibus non obstantibus, constantissimè declaravit, Causam spectare ad hanc Sac. Congr.

Exhibitis postmodùm hinc indè Juribus in Secretaria, in acerrimo Partium Contradictorio, à notoria Justitia R. P. 15
D. Secretarii usque sub die 30. Junii proximè præteriti obtinuimus Decretum pro exequutione ejusdem Edicti, datum in Summ. sed non dum acquiescens d. N. N. duo Dubia disceptanda proponit in hodierna Congregatione, quorum primum videtur *Affirmativè* resolvendum, & *Negativè* secundum.

Quò enim ad primum Dub. de Edicti subsistentia dubitari non potest, dum illud emanavit ad conservandam antiquam laudabilem consuetudinem, & continendos Clericos 16
suæ Diæcesis intra limites Eccclesiasticæ modestiæ, cohærentèr ad Sac. Canonum dispositiones, generalium Conciliorum Decreta, SS. PP. authoritatem, & hujus Sacr. Congr. Oracula, quibus attentis, non solùm Capillitia adscititia, sed propria Coma Clericis prohibetur, ut videre est *in Can. Prohibete distinct. 23.* ibi: *Prohibete Fratres per universas Regionum vestrarum Ecclesias, ut Clerici juxta Apostolum, Comam non nutriant, sed desuper Caput in modum sphæræ radant, & in can. Duo sunt 12. quæst. 1.* ibi: *Hoc de-* 17
signat Corona in capite, hanc Coronam habent ab institutione Romanæ Ecclesiæ, & in cap. Si quis 4. de Vit. & honest. Cleric. ibi: *Si quis ex Clericis Comam relaxaverit, anathema sit, &* in *Conc. Salisburgens. sub Gregor. X anno* 1274. coadunato, ibi: *Edicto perpetuo prohibemus, nè Clerici Comam nutriant, maximè Sacerdotes, qui talitèr tondeantur, ut pateant eis aures,* 18
& in Conc. Toletan. 4 can. 41. ibi: *Omnes Clerici &c. & Sacerdotes detonso superiùs toto capite, inferiùs solam circuli Coronam relinquant, non sicuti &c. qui prolixis, ac Laici Comis in solo capitis apice modicum circulum tondent, & in Concil. Barchinon can. 6.* ibi: *Ut nullus Clericus Comam nutriat, & in Concil. Roman. can. 8* ibi: *Ut, si ullus Clericus, aut Monachus Comam laxare præsumpserit, anathema sit, & in Concil. Oxoniens. can. 23.* ibi: *Et nec ipsi, nec alii Clerici Comam nutriant,*

*triant, sed honestè tonsi, & coronati incedant, & in Concil. 3. Constantinopol.can.96.*ibi: *Qui Capillos in perniciem Intuen-*
19 *tium quadam implicatione digerunt, intentique ornant &c. interiorem potiùs, quàm exteriorem hominem Virtutibus ornent, & nullas secum reliquias ferant adversæ stoliditatis: Qui secùs se gesserit excommunicetur*, cum aliis lato calamo cumulatis *à Gonzal. in dict. cap. Si quis à num. 2. de Vit. & honest. Cleric*

Respectu verò authoritatum SS. PP. possent facili negotio componi Volumina; Nos autem gratia brevitatis remis-
20 sivè nos habemus ad *D. Hieron. in Epistol.* cui titulus *de Duobus generib. Hominum*, ad *Ven. Bed. lib. 5. Histor. Anglor. cap. 22.* ibi: *In Ecclesia, vel in universo hominum genere tonsuram nullam magis sequendam, amplectandamque Jure dixerim, ea, quam in capite suo gestabat ille, cui se confitenti Dominus ait: Tu es Petrus &c. Nec ob id tantùm in coronam attondemur, quia attonsus est Petrus, in memoriam Dominicæ Passionis attonsus est*, cum aliis, sequutis *à Germano Patriarcha Constantinopolitano in Theorica rer. Ecclesiast.* ibi. *Duplex corona circumposita capiti Sacerdotis, & capillorum significatione Imaginem refert venerandi capitis Apostoli Petri, qui cùm missus esset ad prædicationem Domini, & Magistri, ei tonsa est ab iis, qui ejus sermonem non credebant, ut illuderetur ab ipsis, eique Magister Christus benedixit, & infamiam in honorem, illusionem verò in gloriam convertit, & posuit super caput ejus coronam, non ex lapidibus pretiosis &c. Ludovic. Abelly in Append. de Stat. Cler. art. 2.* ibi: *Ut Clerici Comam non relaxent, aut nutriant in plurimis Comitiis sub anathema prohibitum est, nominatimque in Concilio Barcinonense &c. Brun. de His, ad quæ Beneficiati obligantur disp. 2.* ibi: *Læthalis est ergò culpa Comæ ad cervices relaxatio, cum anathema nulli dicatur nisi Reo mortalis peccati &c. Dian. coordinat. tom. 8. tr. 4. resol. 28. num. 4. Thiers nell' Istorie delle Perucche &c. fol. 191. versic. Li Padri della Chiesa*, ubi innumeros citat, *Macry in Hierolexic. Verb. Tonsura, Barbos. de Potest. Episcop. par. 1. alleg. 9. num. 10.* ibi: *Asserit, S. Petrum in memoriam spineæ &c. Coronæ Christi Coronam Capillorum gestasse toto reliquo capite detonso*, & id alios Clericos
21 fuisse imitatos, additque, universum Clerum, honoris causa, ob reverentiam illius rasuræ in capite S. Petri à Judæis contumeliosè factæ, coronam deferre *Durand. in Ration. divin. lib. 2. par. 1. §. 17. num. 20.* ibi: *Tonsura autem abradent in memoriam spineæ Coronæ, quam Judæi Christi Redemptoris nostri Capiti imposuerunt, atque ejus abrasionis, quam D. Petrus Apostolus ab Antiochenis est passus, & de Grass. de Effect. Cleric. in præludio num. 280.* ubi inter alios Authores, cum laude mentionem facientes de dicta Corona Clericorum, annumerat *Port. consf. 164. num. 31. &*
22 *Pacian. de Probat cap. 34. num. 27.* qui cùm non essent, neque Clerici, neque Religiosi, asseruerunt per tonsuram *in capite Clericorum intelligi, quòd Clerici in Deo Regnum habent, & dum se, & alios virtutibus regunt, possunt dici Reges in signum Regni, quod in Christo expectatur, & S. Bernard. Senens. to. 4. de Amor. delect. Serm. 40. fer. 6. in Parasc.* sequutus *à Sarnell nel Disc. contro le Perucche delli Eccles. §. 13. vers. Ma non vi siano* ibi: *Omnis Capillus alienus, quem portas, est una spina Christi; Pensate, pensate quę culpa sit Ecclesiasticos appetere à quo curavit Pastor Ecclesię & fęminas prohibere.*

Respectu demum Oraculorum hujus Sac. Congregationis celebris est resolutio in *Vigilien-Synodi 28. Maii 1699. ad dub. 28. lib. 219. Decr. fol. 206. §. 26.* quam refert, & sequitur *Monacell. in Formul. tom 1. in appendic. in lit.* in Notis encyclitæ
23 *Epist. S. Congr. Episc. tom. 1. fol. 359. num. 19. & seqq.* & de qua mentio habetur in *Instit. Crim. lib. 1. tit. 10. §. 4. num. 53. & 54.*

Et in specie pro nostra Civitate, Diæcesi, & Clero habemus aliud individuale Oraculum hujus Sac. Congr., anno
24 1677. emanatum, de quo in *lib. 29. Decr. fol. 147.* & impressum *à Sarnell. in suis Epist. Eccl. ep. 16. & in Tom. 3. ejusd. fol. mihi 278.* hoc est post *§. 13.* cui titulus *Discursus contra abusum Perucchæ*, in qua prohibitum fuit Clericis, Comam propriam, seù prolixos Capillos deferre ibi: *Aliàs 13. Sept. 1675. in una Bituntina Sac. Congr. censuit, Clericos, Possessores Beneficiorum tenuium infra summam duc. 60. auri de Camera teneri habitum, & tonsuram Clericalem deferre,*
25 *juxta Constit. Sixti V. la 92. & quia &c. opponunt, quòd talis Constitutio revocata fuerit ab alia Constit. ejusdem Pontificis, incipien.* Pastoralis *anno 1580 licèt illa non videatur loqui de Beneficiatis, sed de his, qui pensiones, fructus, aut prædia, vel bona Ecclesiastica sibi reservata, & concessa percipiunt &c. Supplicat Episcopus declarari, an Possessores dd. Beneficiorum tenuium, ut supra, teneantur habitum, &*

tonsuram Clericalem deferre &c. Die 10. Septembris 1677. Sac. Cong. &c. respondit Affirmativè, & patet ex *lib. 29. Decret. fol. 500.*

Multò igitur magis idem dicendum erit in terminis Capillitii fictitii, & adulterini, cujus usus in Personis, Dei cul- 26
tui destinatis, semper ab Ecclesia damnatus fuit, ferèque infamis reputatus, ut latè probat *Episcopus Tullens. in Panopl. Clerical par. 2. lib. 5. c. 1. in fine*, ibi: *Capillamenti, seu adulterinæ, appostitiæ, & alienæ Comæ usus, semper infamis in Ecclesiæ habitus est, quamobrem nullo modo unquam licitus fuit Sacerdoti, aut Clerico*, sequtus *a Sarnellio in Discursu delle Perucche &c. §. 14. in fine.*

Absque ulla prorsus difficultate, ex quo agitur de constituendo in hac parte magnum exemplum in nostra Civitate, & Diæcesi, ut in specie observat Episcopus in ejus Relatio- 27
ne, data in Summ. ibi: *Si perderà affatto quella unione, & uniformità, goduta con tanta pace in tanti anni, ne nasceranno li disordini, le gare, e le bizzarie, & altri inconvenienti, che rimetto alla prudente considerazione dell' EE. VV., & infallantemente uno di questi due; O la mia continua inquietitudine con l'altri Chierici, specialmente nobili, regnando in essi un emulazione non ordinaria, che tutta rinfronderebbe sopra di me; O l'abbandonamento totale del buon costume, e Tonsura clericale, la dicui perdita apportarebbe, non 28
solo a Me, che a questo Clero, un dispiacere notabilissimo, come quella, che è una delle antiche prerogative, che lo rende essemplare in questa Provincia.*

Et autem communiter approbatum celebre illud dictum *Politicorum Principis lib. 14. Annal. ante fin.* tacito nomine sequutum à *Rot. dec. 308. num. 20. cor. Dunoz. sen.* ibi: *Et via 29
aperiretur fraudibus &c. Habere siquidem videtur speciem iniqui omne magnum exemplum, quod contra singulos utilitate publica rependitur.*

Quibus non adversantur *Gobat. in Theol. experim. tract. 8. num 680.* Quia supponit id practicatum fuisse cum licentia Superioris Ecclesiastici. Neque opponitur *Pasqualig. de Sacrif. Missæ q. 332. num. 4.* non solùm, quia nihil circa dictam quæstionem positivè affirmavit, asserens in fine ibi: *Hęc pro 30
parte affirmativa deduci possunt, quæ consideranda relinquo, nihil decernens in hac nova difficultate.* Verùm etiam quia illius authoritas reprobata fuit à Congreg. particulari anno 1690. ut retuli *in Instit. Crimin. lib. 1. tit. 10. §. 4. num. 51.*

Deveniendo ad 2. dub. illius negativa resolutio videtur cla- 31
rè inferri ex huc usque animadversis, non attento contrario prætextu causæ infirmitatis.

Mirum siquidem in rei veritate est, quod ex 300. Ecclesiasticis Personis nostræ Civitatis, & ex longè majori numero totius Diæcesis, tàm de preterito, quam de presenti, nullus alter tali subjectus fuerit morbo, qui de præterito non ad- 32
miserit, nec de præsenti admittat aliud specificum medicamentum, & particulare antidotum, præter usum; Perucchæ, ut Consideranti patet, & ad rem exclamat *Thiers de Usu Perucch. fol. mihi 552.* ibi: *Donde viene dunque, che Noi siamo più delicati de nostri Padri?* omnibusque aliis Ascendentibus, Consanguineis, & Conterraneis, quorum morbi per tot sæcula antecedentia sanati fuerunt ab aliis medicamentis.

Nulla prorsùs habita ratione affectatæ Fidei Medici N. N., illiusque Substituti Non solùm quia de illa verificatur 33
lepidum dictum Pii II. sequuti *in Tom. 1. par. 1. discept. 17. n. 59.*, quod scilicèt illa transiverit per Placentiam, non autem per Veronam.

Sed etiam, quia utì ultronea nullam meretur fidem, juxta theoricam *Felin. in cap. Proposuisti num. 6. de Probat.* ibi: 34
Et sis cautus, quia non sufficit, quòd Pars conducat Medicum per viam testimonii; Sed opus est, ut Judex imponat Relationem, & Felinum sequuntur *Peregr. consf. 11. n. 6. lib. 3. Baron. de Corpor. tit. 17. de Viril. à n. 110. Ricc. collect. 3065. Vers. Et licèt par. 7* ibi: *Non valent Fides, factæ à Medicis, non destinatis à Superiore ad illum proprium actum.*

Quibus additur illa considerabilis facti circumstantia, quòd idem Medicus, tanquam conductus actualiter inservit 35
nostræ Civitati, fuitque deputatus ab illius Regimine, quod componitur ex corpore Nobilium, & propterea ex hoc etiam motivo illius affectata attestatio nullam meretur fidem, ut in durioribus terminis similis extrajudicialis attestationis multor. insignium Medicorum Civitatis Neapolis, concordantibus cumulatis, firmavit *Rota in Neapolit. Fabricæ 22. Jan. 1700. §. Non adversante cor. Muto* ibi: *Non adversante in contrarium mendicata Fide nonnullorum Me- 36
dicorum, quia isti actualiter inserviunt Canonicis S. Spiritus,*

G 3

tus, & deponunt extrajudicialiter, & lite pendente &c. & consequenter nihil probant.

Utque EE. PP. manibus palpent miram facilitatem ejusdem Medici ad faciendas attestationes, etiam juratas, sibi ipsi contrarias, dignentur id recognoscere ex Summ. ex quo patet, quòd die 14. Martii 1722. cum juramento asservit, Reveren. Monialem N. N. ex causa infirmitatis *non po-*
37 *ter esser eletta ad Officij, ne per la salute affatto perduta essere abile à governare;* Die verò 29. Maij ejusdem anni cum simili juramento testatus fuit, *che se bene la Mona-*
38 *ca N. N. &c. abbia alcune sue indisposizioni abituali, non però per dd. indisposizioni la stimo inabile alla Carica di Abadessa, che esercita.*

Relinquentes proinde EE. PP. judicandum, an respectu earundem contradictoriarum propositionum verificentur ea,
39 quæ *de Soave* notat *Card. Pallav. nell' Istor. del Conc. lib. 24. cap. 12. num. 8.* sequentibus verbis: *Or il Soave ha trovata la maniera di far vedere, che egli non sempre mentisce, poiche essendo impossibile, che di due contradizzioni una non sia vera, certo è, che egli dicendole ambedue, in una di esse è verace.*

Strictè dicimus, quod ex attestatione, data in Summ. ad hominem patet insubsistentia dictæ affectatæ attesta-
40 tionis ejusdem Medici respectu dictæ prætensæ ægritudinis Monialis N. N. Ex aliis verò attestationibus ad hominem constare, eundem Clericum: *esser Giovane di buona complessione, e che gode perfetta salute*, juxta attestationem
41 Doctoris Physici N. N. cum quo concordant Superiores Religionum nostræ Civitatis ibi: *Attestiamo col giuramento ancora &c. essere il medesimo Chierico Giovane di ottima, e robusta complessione, di aver goduto, e godere buona, e perfetta salute per quanto vediamo, e sappiamo;* Quibus omnis adhibenda est fides, sivè consideretur illorum quali-
42 tas Sacerdotalis, de qua *Cost. consil. 20. num... & Rot. decis. 384 num. 2. coram Priol.;* Sivè consideretur alia Religiosi, de qua eadem *Rot. apud Zuff. de Legit Proces. decis. 84. num. 11. & 12. & decis. 815. num. 6. par. 18. rec.* Sivè consideretur illorum multiplicitas, unita cum remotione cujuslibet interesse in re, omnibus notoria, circa quam testimonium perhibent, juxta firmata per eandem *Rot. dec. 135. n.*
43 *7. cor. Merlin. dec. 408 num. 10. cor. Priol., & dec. 1251. nu. 7. cor. Emer., & dec. 11. n. 13. par. 18.*

Cum quibus concordat Episcopus in Relatione ibi: *E vivamente le supplico à credermi questa verità* (notentur quæso sequentia verba) *che confesso avanti à Dio, e cotesta Sagra Congregazione, essere detto Chierico Giovane*
44 *di ottima, e robusta complessione, di aver goduto, e godere perfetta salute, e non aver di bisogno di Perucca, poiche in trent' anni della sua età, che ha portato sempre li suoi capelli, si può dire, che è stato sempre bene; Et in sette anni, e cinque mesi della mia residenza, non è stato mai ammalato; Essere puro pretesto la necessità addotta, e mera bizzaria il portarla per rendersi singolare, e far pompa della sua pretesa essenzione.*

Toto spiritu supplicantes hìc observare, quòd ille, qui hæc testatur coram Deo, & hac Sacra Congreg. est ille,
45 quem Spiritus Sanctus posuit regere nostram Ecclesiam, quivè, attentis ejus zelo, charitate, & justitia, quibus mediantibus suam rexit, & regit Ecclesiam, raro exemplo absque ulla jactantia dicere potuit in ejus Relatione: *Doppo sette anni, e cinque mesi, che mi trovo in questa Residenza, la prima volta è questa, che sono astretto di dare incommodo all' EE. VV.* Quodque Sac. Congr. ad evitandum exemplum cum omni rigore meritò in his terminis procedere semper
46 solent, prorsùs rejectis prætextibus frigiditatis aeris, aliisque excogitatis causis, ut signantèr practicavit die 19. Decembris 1690. reiiciendo similem instantiam, quam sub titulo Gratiæ prætendebat Abbas Petrus Nigronus Canonicus Bergomensis, ut videre est *in lib. 40. Decret. fol. 765.* suntque EE. PP. notoriæ aliæ rejectiones similium Gratiarum.

Pro quorum omnium faciliori admissione dignentur observare, quòd Authores Ultramontani exclamare non ces-
47 sant adversus abusus conterraneorum Ecclesiasticorum, circa crispantes Capillos, & fragantia Capillitia, quibus utuntur, ut videre est apud sæpè, sed nunquam satis citatum *Thiers* in Libro, cui titulus *Istorie delle Perucche, in cui si fa vedere l' uso l' origine, e la forma di esse, e l' irregolarità di quelle dell' Ecclesiastici*, in cujus *cap. 24. fol. mihi 588.* inter opportuna remedia adversus dictum abusum,
48 tanquam efficacissimum, primo loco proponit sequens. *Il primo sarebbe una Bolla del Papa &c. pubblicata per tutto, con la quale fosse proibito* (notetur quæso sequens adverbium) *espressimamente, & sotto pene gravi à tutti gli Ecclesiastici &c. il portare le Perucche, ne piccole, ne grandi, e dicerchi, o mezzi cerchi, e di ferze di capelli stranieri*, & concordat Episcopus *Sarnell. in tom. 3. Epist. in* discursu, cui titulus: *Discorso Istorico, e morale contro l' abuso delle Perucche negli Ecclesiastici.*

Usquequo igitur, vel dictum remedium, vel aliquod aliud, ab eodem Authore ibidem æquali zelo, ac modestia insinuatum, reducatur ad praxim, non videtur saltem idem 49
usus Perucchæ ab hoc Sacrosancto Senatu approbandus, eo quia illius *resolutiones habent vim legis, omnes obligant, & adversus illas recalcitrare non licet, quod fas est adversus aliorum Doctorum sententias*, juxta præcisa verba *Raynaud. in Heteroclit. Pietat. tom. 16. sect. 1. punct. 14. num. 12. fol. 178.* 50
cum aliis in similibus terminis a me adductis *in Tract. de Matrim. §. 6. n. 48. & seq.*

Nec dicatur, quòd in nostra Provincia, & Locis circumvicinis introductus fuerit usus adscititii Capillitii inter Ecclesiasticos; Objectum enim non subsistit in facto, & qua- 51
tenus per falsam hypothesim verum esset, retorqueretur potiùs, quia abusus contra Sacros Canones, Sacrosancta Concilia, & SS. Patrum authoritatem non sunt fovendi, & dilatandi, neque introducendi, ubi non sunt, sed potiùs eliminandi, & eradicandi sunt, ubi de facto introducti re- 52
periuntur, ut exclamant Doctores illi, quos refert, & sequitur *Rot. decis. 10. nu. 40 apud Pacion. de Locat.* cum aliis, à me relatis *in Tomo 3. par. 1. discept. 5. num. 14. & 15.* & resolvit *Sac. Cong. Episc. in Provincia S. Angeli 16. Sept. 1718.* 53
Ponente cl. me. Card. Casono, in qua dicta S. Cong de medio sustulit similem abusum, non obstante, quòd prætenderetur immemorabilis, ut videre est ibidem *n. fin.*

Et in terminis terminantibus egregiè *Clericat. in Miscell. Decis. dec. 109. num. 5.* ibi. *Neque suffragari potest contraria consuetudo particularium Personarum, vel Locorum; Quia hæc tanquam abusus, & corruptela ubique Terrarum declarata est, ac damnata infinitis propemodum Constitutionibus, quas collegit Caston. Chamillard. in Tractatu de Corona, Ton-* 54
sura, & Habitu Clericorum, in quo leguntur Decreta 16. Bullarum Apostolicarum, 10. Conciliorum Generalium; Provincialium 136. Synodalium 252. & ulteriùs referuntur plurimæ SS. Patrum sententiæ, Principium, ac Senatuum Edicta; Theologorum, ac Canonistarum allegationes in condemnationem Clericorum, relaxantium Comam. Neminem verò latet, invalidam, 55
nulliusque roboris esse consuetudinem (quamvis centenariam, & immemorabilem) quæ declarata est abusus, & corruptela.

Semperque adversus hujusmodi prætextum usus, seu veriùs abusus Perucchæ, urgeret literalis illa dispositio *Sac.* 56
Concil. Trid. sess. 22. de Reform. cap. 1. ibi: *Statuit S. Synodus, ut quæ aliàs à Summ. Pontificibus, & à Sac. Conciliis de Clericorum vita, honestate, cultu &c. copiosè, ac salubriter sancita fuerunt, eadem imposterum iisdem pœnis, vel majoribus, arbitrio Ordinarii imponendis, observentur &c. Si quæ ex his in desuetudinem abiisse compererint, &c. quàm primum in usum revocari, & ab omnibus accuratè custodiri, studeant, non obstantibus consuetudinibus quibuscumque.*

Quia semper est in voluntate, & potestate Episcoporum in exequutionem d. conciliaris Sanctionis procurare, ut Clerici vivant ad tenorem Sac. Canonum, ut in specie respondendum hujusmodi prætextui abusus, seu consuetudini, benè advertit æquè doctus, pius, & in Ecclesiasticis ma- 57
teriis exercitatus *Clericat. de Sacrific. Missæ dec. 48. à num. 21. usque ad num. 27.* ubi, non solum probat, id esse consonum Sac. Canonum dispositioni, Summorumque Pontifi- 58
cum Urbani VIII. Clementis IX. Innocentii XI. & Innocentii XII. repetitis Edictis, sed reprobando inclinantes in oppositum respondet omnibus contrariis, optimum dando consilium Confessariis, ne absolvant Clericos, adulterinos ca- 59
pillos gestantes; eo quia id involuit læthalem culpam ibi *Utinam criniti Clerici, & eorum Confessarii seriò considerarent, delationem Comæ in Ministris sacris esse peccatum mortale, ut probant &c. Hi enim non impenderent ipsis Sacramentalem absolutionem, & illi meliùs consulerent Animabus suis.*

Et in terminis exclamando contra similem abusum, & junctis manibus Deum exorando, ut nostrorum temporum Confessarii imitarentur Confessarios illos, qui absolutionem negabant Clericis, ad ipsos accedentes cum fictitia Coma, 60
inter quos piæ memoriæ vir *P. Joannes Maria Monsrubeus* Sacerdos Cong. Oratorii Patavii egregiè *P. Joannes Marianus in Historia PP. Congr. Oratorii Neapolis to. 4. lib. 3 c. 9.* ibi: *Fosse in piacere di Dio, che in questi nostri tempi, nei quali li Ecclesiastici, anche Sacerdoti, non contenti de' proprii cape-*

capelli, li prendono in prestito da altri, comprandoli a caro
61 *prezzo, per vanamente ornare il loro venerando Capo, vi*
fossero molti imitatori del Monterosso, che con petto constante
latrassero come Cani fedeli contro questo intolerabile abuso, e
come giusti, e severi Giudici negassero a Trasgressori l'assolu-
zione, che ben tosto si vedrebbe tolta la vanità de Cappelli, e
delle Vesti corte, e quasi secolaresche, che con sì poca edifica-
62 *zione si usano oggi da molti Eclesiastici*, & *Clericat. de Sa-*
crament. Ordinat. decis. 10. *num.* 28. ubi quod idem
Pater Monsrubeus (sunt ejus precisa verba) *adeo ze-*
labat observantiam Sacrorum Canonum circa clericalem ton-
suram, ut cuicumque Clerico, Comam, capillosvè prolixos
deferenti, constanter absolutionem Sacramentalem negaret;
Et quadam die Cappellano cujusdam exteri Episcopi, ac Prin-
cipis, probibuit celebrare in Ecclesia sui Oratorij, quia coma-
tus erat, & eidem Cappellano dicenti sibi, usum ferenti Co-
mam ab Ecclesiasticis esse universalem, pius Pater respondit,
abusum fore, & corruptelam, incessanter ab Ecclesia, & à
Summis Pontificibus damnatam &c. Quapropter Cappellanus
ille confusus & ejus Herus convictus, absque missæ celebratio-
63 *ne discesserunt.* Quæ commendabilia exempla si renovaren-
tur hodiè, brevi tempore evellerentur abusus *delle Peruc-*
che ab Ecclesiasticis Personis, ut Consideranti manife-
stum est.

Ex quibus non credimus ex adverso adducenda esse aliqua
exempla, quæ forsan tolerata fuerunt in aliquo particulari
64 casu, & ex specialibus facti circumstantiis, Non solùm,
quia non exemplis, sed legibus judicandum est, ut dicit *Tex-*
tus in leg. Nemo Cod. de Sen. & interloquut. Sed etiam,
quia opus esset videre, & attentè recognoscere illas parti-
culares circumstantias, & præcisos terminos, in quibus id
toleratum fuit; Quia authoritates Doctorum, & resolutio-
nes Sacr. Congr. attenduntur dumtaxàt in illis circumstan-
65 tiis, in quibus emanarunt, ut in specie advertunt *Caram.*
in Theol. fund. lib. 3. *tit. de Matrim. fundam.* 30. *num.* 3711.
versic. Hinc patet, ubi quòd, ut plurimùm tales concurrunt
in aliquo casu circumstantiæ, ut resolutio, quæ unicum ca-
sum respicit, ad reliquos extendi non possit, cum aliis cita-
tis *infra par.* 2. *disc.* 19. *§.* 1. *n.* 178.

Meritò proinde admittunt contrarii Scribentes, Edictum
Episcopi, de quo in primo dubio, substineri, & esse exe-
66 quendum quia revera illud conforme est 16. Bullis Apostoli-
cis, 10. Conciliis Generalibus 136. Provincialibus, 152.
Synodalibus, & omnium SS. PP. Theologorum, & Cano-
nistarum opinioni, teste *Clericat. in Miscellan. Decis. decis.*
100. *num.* 5. Prætendunt verò circa 2. dub. quòd usus Peruc-
67 chæ, in nostro casu tolerandus sit ex causa infirmitatis, cui
N. N. subjectus est, & cui in toto genere medicinalium non
reperiatur medicamentum magis aptum, magisque efficax,
quàm *un Perrucchino d'Abbate*, juxta phrasim contrariorum
Testium citando ad dictum effectum aliquos Authores, &
transcribendo ea, quæ scripsi *in l.* 1. *tit.* 10. *§.* 4. *num.* 51. *&*
seqq. Instit. crim.

Restringentes proindè sermonem ad concursum hujusmo-
68 di justæ causæ, constanter dicimus, quòd illa non regit in
facto, & quatenùs per modum falsæ hypothesis supponere-
tur probata in facto, non relevaret in Jure.

Non regit in facto dictus prætextus justæ causæ, idque
manibus palpatur ex eo, quia non solùm non fuit probatus,
sed nec etiam allegatus coram Episcopo, dum omnes con-
69 trariæ mendicatæ attestationes exaratæ fuerunt diebus 9.
Maii 2. & 3. Junii 1722. ut ex confrontatione illarum Data-
rum in contrario Summ. Ex hujusmodi enim tarda allega-
tione dicti prætextus concludens desumitur argumentum, &
convincens demonstratio ejusdem insubsistentiæ ad *Text. li-*
teralem in leg. Si quis fortè l 1. *ff de Pœn.* ibi: *Non enim de-*
70 *bebat tam megnam rem tandiù reticere:* cum concordantibus
apud *Rot. dec.* 59. *n.* 9. *p.* 13. *rec.*

71 Secundò excluditur in facto idem prætextus ex attestatio-
nibus, datis in Sum.

Quibus non adversatur secunda mendicata attestatio Me-
dici N. N. & composita die 4. Julii 1722. Non solùm quia il-
la non fuit Nobis communicata, ut erat simpliciter necessa-
rium, juxta *l'Ordini, da osservarsi indispensabilmente nelle*
72 *proposizioni delle Cause contentiose, dette di Foglio, nella Sa-*
cra Congregazione del Concilio impressis *in Bullariol. f. m. In-*
noc. XII. constit. 73. *§.* 3. *fol.* 244.

Sed etiam quia uno ore receptum est inter DD. quòd in
conflictu duarum attestationum, inter se contrariarum, statur
73 priori, postposita secunda, ut observant *Camerar. in consil Ma-*
tr. apud Zabarel. n 9. *ante fin. & n.* 31. *& Rot. dec* impressa *apud*
Card. de Albic. de Inconst. in Judic. q. 35. *n.* 16. *& in Pi.*
Ursayæ Discept. Tom IV.
sauren. Hæreditatis 10. *Dec.* 1696. *§. Ab hac tamen coram Car-*
din. Priol.

Ultra quod, si verum est id, quod communiter dici solet,
quodq; experientia notum est, *che la Perucca si gode, quando*
non si tiene in Testa, pro eo tempore, quo N. N. moram facit
in propria Domo, tunc experire potest omnes illas assertas 74
transpirationes vaporis, qui ejus pretensę infirmitati pro-
sunt, quive à proprijs capillis, sive *da un Peruccbino d'Abba-*
te, impediuntur. Pro eo verò parvo tempore, quo moram
facit extra propriam Domum, cùm obligatus non sit perma-
nere per multas horas in Choro, vel Ecclesia, humiditati-
bus subjecta, facili negocio potest ejus prætensæ indigentiæ
supplere bonns Pileolus, Ecclesiasticæ modestiæ correspon- 75
dens, ut notat *Thiers in Tract. de Perucch. fol.* 490 ad rem ob-
servans, Innocent. IV. ad avertendos morbos ex humiditate
Ecclesiæ Cantuariensis permisisse illius Canonici, ut Pileo-
lis tempore Divinorum Officiorum uti possent, uti quotidiè
practicari videmus in Basilicis, aliisque Ecclesiis Urbis, ex
speciali pręcepto f. m. Clem. XI. de quo infra n. 115.

Non omittentes hic enixè rogare, ut dignentur reflectere,
non solum ad maximam illam facilitatem, quam habet N.
N. ad extorquendas attestationes ad sui libitum, sed etiam ad 76
obligandos illos, qui fecerunt attestationes pro veritate, &
conscientia, ad illas retractandas, quod certè nimia conside-
ratione dignum videtur.

Prout etiam non minus urgens argumentum, exclusivum
dictę justę causę, deducitur ex illo actu, qui non potest esse ma-
gis exorbitans, dum statim ac se exemit à fortiis Curię, publi-
cè, & palam ausus fuit incedere per Civitatem, in qua evul- 77
gatum fuerat illius attentatum, associatus ab armatis Homi-
nibus, transeundo etiam antè Palatium Episcopi. Mirumque
in rei veritate est, quòd in ejus Summario non adduxerit ali-
quam attestationem Medicorum, asserentium pro illius as-
sertis morbis, non solùm ei necessarium esse usum *di un Pe-*
rucchino d'Abbate, sed ulteriùs conferre *alle traspirazioni de*
suoi sudori deambulando transire per Civitatem, associatus 78
ab armatis Hominibus, idque in faciem sui Superioris Eccle-
siastici, cujus paternas monitiones contempserat, & cujus
Edictum se declaraverat nolle observare, cum tali, tanto-
que scandalo totius Populi.

Itaut ex hoc unico actu, quando nihil aliud adduceremus,
nullatenus ejus preces essent exaudiendæ, ad *Text. in can. Si-*
cut 1. *q.* 6. ibi: *Qui ultro ambit, vel importunè se ingerit, est pro-*
cul dubio repellendus: & concordat *D. Thom* 2. 2. *q.* 10. *art.* 5. *ad* 79
3. ibi: *Ex ipsa pręsumptione redditur indignus, & sic preces*
sunt pro indigno: cum concordantibus apud *Peyrin. de Offic.*
Prælat. Regul. q. 1. *c.* 6. *n.* 11. *& Gruth de Art. benè desideran.*
resolut. 1. *n.* 1. *&* 5 *& resolut.* 25. *§.* 2. *n.* 103.

Quibus additur causa nimis inepta, quæ adducitur ab
eisdem Medicis, ad ostendendam necessitatem Perucchæ,
& quæ operatur, ut nulla fides eisdem Testibus danda sit, 80
juxta Authores illos, quos refert, & sequitur *Rot. dec.* 153.
num. 4. *coram Benincas.* ibi: *Certum est, quòd dicta Testium*
de Jure veniunt regulanda à ratione, quam reddunt, itaut
si ea sit inefficax, talis quoque reputari debeat illorum deposi-
tio.

Quòd enim dd. Testes asserant, *esserli necessario il taglio*
de Capelli per sollievo de suoi mali, ut dicit unus ex contra-
riis Medicis, *& esserli necessario tosarsi allo spesso li Cappelli*
per aver più libera, e insensibile transpirazione, potest per- 81
mitti dd. Medicis, quibus possumus dicere: Ipsi videant
circa dictam assertam necessitatem; Cæterùm, quòd deinde
subjungant ad dictum effectum unicè necessarium esse usum
adscititii Capillitii, sibi ipsis contradicunt, quia si est ne-
cessaria transpiratio mediante incisione Capillorum,
certum est, quod eadem transpiratio impeditur potiùs,
quàm faciliteitur *da Perucchini d'Abbate*, quibus utitur N. 82
N. Possetque proinde eidem malo occurrere cum simplici
Pileolo, gestando per publicas Vias, & sine illo permanen-
do in ejus Domo. Hoc modo eodem tempore occurrendo
ejus prætensis morbis, & servando Clericalem honesta-
tem, juxta temperamentum illud, quod in his terminis
respectu Clericorum laudat *Thiers in Tract. de Perucch.*
pag. 490.

Neque oppositum dicunt Authores, in contrarium cita-
ti, minusque Ego in *Instit. Crim. lib.* 1. *tit.* 10. *§.* 4. *num.* 51.
& seqq. Omnes enim Authores, de hac materia differentes,
in hoc conconcordant, quòd existentia, & sufficient a justæ 83
causę non est reposita in voluntate Clericorum, sed in arbitrio
& conscientia Episcopi, juxta verba illa *dd. Instit. Crim. Ju-*
sta concurrente causa &c. arbitrio Episcop. & aliorumE... cclesia-
sticorum Superiorum ponderanda, & juxta firmata per *Rot.*

*dec.426.num.9.par.5.rec.*ibi: *Ob illam clausulam arbitrio tuo, quæ æquippollet clausulæ conscientiæ tuæ, vel si tibi videbitur:*
84 & isti sunt termini, in quibus emanavit resolutio *Sac Cong. Episc.die 20.Febr.*1682.de qua in contrario Sum. ibi: *Et quoad Clericum, gestantem Capillitium, vulgò* Perucca, *arbitrio Episcopi.*

In nostro autem casu Episcopus, non solùm in conscientia hujusmodi arbitrio uti non posse solemniter attestatus
85 fuit coram Deo, & hac Sac. Cong. sed ulteriùs eadem solemnitate testatur, N. N. *esser Giouane di ottima, e robusta complessione, e di auergoduto, e godere perfetta salute, e non auer bisogno di Perucca.*

Est autem mera vanitas prætendere, quòd dicta clausula *arbitrio Episcopi* importet necessitatem, quia oppositum indubitatum est in Jure, ex latè animadversis per *Barbos. de Clausul.clausul.*10.*& 11.per tot.*Et in terminis rescripti Sac. Cong. Episc. cum simili Clausula *arbitrio* practicatum fuit *in Ord. S. Basilij 7. Decemb.*1718.*Ponente cl. mem. Card.Casino*, Ea viva ratione, quia arbitrium regulatur à Jure, juxta notum axioma, de quo *Priol.dec.16.n.1.*Estque EE. PP.
86 probè notum, quod quando Sacræ Congr.exquirere volunt ab Episcopis exequutionem propriorum Oraculorum, non solùm id expressè demandare solent, sed ulteriùs addunt, *Et de exequutione certioret.*

Retorquetur ad hominem contraria illa reflexio, quòd ad-
87 sint aliqua Loca, & Civitates in nostra Provincia, in quibus abusus Capillitii adscititii toleretur.

Aut enim loquimur de Civitate, finitima nostræ Diœcesi, quales sunt Vigiliæ vulgò *Bisceglia*; & in hac Civitate, &
88 Diœcesi nullus omninò reperitur Clericus, qui usum Perucchæ habeat, eo quia in illa usque ab Anno 1677. reperitur imposita pœna excommunicationis, ab hac Sac. Congregat. approbata in *Viglien.Synodi* 28. *Maii* 1699.*ad dub.*28.

Aut verò loquimur de Civitate dominante, & notissimus est in hac parte verè Ecclesiasticus Zelus Archiepiscopi Neapolitani, qui nemini usum adscititii Capillitii in sua Metropoli permittit. In istis autem terminis argumenta
89 non sunt desumenda à solito illarum Civitatum, in qua aliquis viget abusus, sed potiùs ab illis, in quibus Ecclesiastica modestia, & Ecclesiasticorum honesta vita, Sæcularibus ædificationis exemplum præbet, ut exclamat
90 *Cardinal de Laur. in Epist. ad Lector Epitome Sacræ Canonum*, ubi, quod in his terminis non sunt Sacrosanctæ Leges ad placitum Subditorum trahendæ, sed istorum voluntates legibus subiiciendæ sunt.

Ultra quod conclusio, quòd solitum vicinarum Civitatum attenditur pro interpretatione alicujus legis, seù consuetudinis vera est, & procedit in illis terminis, in
91 quibus sermo est de interpretatione legis alterius vicinæ Civitatis dubiæ, & obscuræ, ex adductis *per Prat. respons. criminal 46. numer. 56.* & firmatis *per Rota in Romana Præcedent. 5. Maii 1710. §. Sed ab ea coram Crispo.*

Cæterùm prætendere, quòd clara lex unius Civitatis, & Diœcesis, non servanda, sed abolenda sit, eo quia per merum abusum in alia vicina Civitate practicatur contra-
92 rium, est propositio, omnibus Legibus, omnibusque congruentiis opposita, ut in terminis longè durioribus soliti centenarii, & immemorabilis in nostris terminis exclamat doctissimus *Clericat. in Miscellan. decis. 109. num. 5* ibi: *Neminem verò latet, invalidam, nulliusque roboris esse consuetudinem, quamvis centenariam, & immemorabilem, quæ declarata est abusus, & corruptela.*

Quantò igitur magis procedunt hæc in nostris terminis, in quibus abusus Perucchæ inter Ecclesiasticos recentissimus
93 est, ut observant *Sarnell. in fin. tom 3. Epistol. in discurs. cui tit. Discorso Istorico, e Morale contro l' abuso delle Perucche negli Ecclesiastici, & Thiers in particular. Lib. cui tit. Istoria delle Perucche, in cui si fà vedere l' uso, l' origine, e l' irregolarità di quelle delli Ecclesiastici*, itaut nisi magna, & Suprema Tribunalia in hac parte porrigant manus adjutrices illis Episcopis, qui faciunt quantum in se est ad impediendum, ne similis abusus introducatur in eorum Diœcesibus, utque eradicetur in illis, in quibus introductus de facto ab uno, vel altero Ecclesiastico reperitur, in qua parte laude dignus est Episcopus Oppidensis, qui die 9. Maii 1720.
94 simile fecit Edictum pro sua Civitate, & Diœcesi, in quibus in viridi est observantia ibi: *Non essendo ancora per la Dio mercè introdotto l'abuso delle Perucche nell' Ecclesiastici in questa nostra Diocesi, in maniera che in essa ne pur uno si trova, che la porti ancorche Chierico egli fosse, essendoci riferito, che un Sacerdote di questa Diocesi, stato più anni fuori, e che da più d' un anno stiede in Santa Cristina ardisce d'andare continuamente con la Perucca, e temendo, che da questo suo pernicioso esempio ne possa nascere scandalo, e forse ancora perniciosa imitazione in altri Diocesani nostri Sudditi; Perciò inerendo alla dichiarazione della Sagra Congregazione del Concilio a' 20. di Maggio 1699. ordiniamo col presente nostro Editto, che sotto pena di Scommunica niun Chierico Beneficiato, overo niun' altro constitutio nell' Ordine Sacro porti la Perucca sotto qualsivoglia pretesto. Oppido dal nostro Episcopato 9. Maggio* 1720. Actum erit in hac parte de Ecclesiastica tonsura, & 95
poni possunt ad partes; Imò deleri à Libris Ecclesiasticis 16. illæ Apostolicæ Bullæ, 10. Concilia Generalia, 136. Provincialia, & 252. Synodalia, in quibus Comæ relaxatio etiam sub anathemate Clericis prohibetur, juxta animadversa *per Caston. in lib.* cui tit. de *Corona Tonsur. & Habit. Cleric.* sequutum *à Cleric. in Miscellan. decis decis. 109. num. 5.*
Quia nimia facilitate Clerici, obtinentes Fides Medicorum 96
circa somniatos morbos, ac aerea mala, ortum habentia à propriis capillis; possent allegare exemplum Adversarii quod quantum dissonum sit, quantarumque consequentiarum productivum, de se patet.

Non est verum, quòd in nostra Civitate toleretur etiam hodiè usus Perucchæ in Clericis. Licèt autem individuantur in Summario duo Clerici, qui illa de præsenti utuntur, quive à paucis mensibus redierunt ad Patriam, unus paratus 97
est illam deponere intra terminum, illi præfixum ab Episcopo, ut ipsemet testatur in Relat. data in Summ. Alter verò in præsenti moram facit in Urbe, non autem, in nostra Civitate, in qua Adversarius *unico, e solo continua nella sua ostinazione di portarla nella medesima Città frà 300. Ecclesiastici in circa, che quì sono*, juxta præcisa verba d. Episc. ubi sup.

Ejusdem pariter insubsistentiæ sunt ea, quæ gratis pariter ex adverso asseruntur de Capillitio ejusdem Adversarii, appenso in Carceribus de ordine Episcopi; Hujusmodi enim 98
factum nullatenus probatur ex affectata illa Fide, quæ exhibita fuit in contrario Summ.

Ultra quod difficile erit ostendere, quòd dicta appensio Capillitii, in Carceribus à Cursoribus forsan facta, aliquam mereatur animadversionem, eo quia non aderat in praxi le- 99
galis aliquis modus coercendi potentiam ejusdem Adversarii; teste Episcopo in Justificationibus, exhibitis in Secretaria.

Et tamen in his terminis non est novum, neque inauditum, quòd adversus Clericos potentes, & vanos, Episcopi ad aliorum exemplum, ad similes actus procedant, ut vide- 100
re est apud *Clericat. de Sacrific. Mis. decis. 48. num. 24.* ubi refert cum laude, & Bonorum approbatione id practicasse Episcopum Patavinum, priùs Sacræ Rotæ Auditorem, ibi: *Ut fecit vigilantissimus Episcopus Georgeus Cornelius, qui Pres-* 101
byterum satis divitem, sed vanum, Comam degentem, Carcere mancipavit, mulctavit &c. ipsamque Comam appendere jussit in Cancellaria ad aliorum terrorem.

Poterant proindè, & debebant omitti contrariæ exagerationes hujusmodi facti, ac si ageretur de aliquo magno facinore, & debebat pariter Adversarius majorem veneratio- 102
nem exhibere erga unum ex illis, qui in *Clem.1.§. Nec super de Pœn.* vocantur *Sanctissimi, Christi Legati, Spirituales Patres, Papæ Fratres, & Ecclesiæ Columnæ*, & in *Constit. 22. §.22. Leonis X.* asseritur, esse subrogatos loco Sanctorum Apostolorum; Non autem magno fastu, ante illius Palatium 103
data opera transire cum concinnato Capillitio, tota Civitate plusquam submissa voce, & non sine admiratione, talem operandi modum detestante.

Die 8. Aug. 1722. proposita Causa in Congr. Conc. sub duobus sequentibus Dub,

I. *An Edictum Reverendiss. Episcopi sustineatur*, & quatenus *affirmativè*. II *An sit toleranda gestatio Perucchæ in* 104
casu, de quo agitur. Ad I. responsum fuit *Affirmativè*. Ad II. *Negativè in casu, de quo agitur.*

VErba Edicti f. m. Clementis IX. sub die 29. Junii 1663. *Comanda, che non sia permesso &c. Con aver la Chierica, corona Ecclesiastica &c. e senza Zazzara, o Capigliatura, e questo sotto pena di scudi dieci, d'applicarsi ad Opere, e Luoghi pii, conforme al solito.*

Verba Edicti Ven Servi Dei Innoc.XI. sub die 8. Octobris 1681. de quo mentio habita fuit supra *num.* 58. sunt sequentia: *Che la Chierica si veda, e li capelli siano corti, acciò* 105
non resti coperta, e si distingua il Sacerdote per la tonsura, & abito.

Verba Edicti f. m. Inn.XII. diei 20. Nov. 1691. de quo pariter habita fuit mentio ubi supra *num.* 58. *Si ordina pa-* 106
rimente, e comanda, che nessun Sacerdote, o Chierico anco-

ancora di prima tonsura, come sopra porti Zazzara, o Capigliatura; E meno Zazzara, o capelli finti, chiamata volgarmente Perucca, *che copra la fronte, e l'orecchie, sotto pena*
107 *&c. per qualsivoglia volta si trasgredirà, della Carcere, e di scudi dieci, d'applicarsi ad Opere, e Luoghi Pii.*

Verba Edicti ejusdem fa. me. Innoc. XII. sub die 31. Mar.
108 1699. sunt hæc: *Che verun Sacerdote, o ordinato in Sacris, o ancora Chierico di prima tonsura, come sopra, porti Zazzara, o Capigliatura, che cuopra la fronte, e l'orrecchie, sotto pena in ciascheduno di dd. casi, e per qualsivoglia volta, che si trasgredirà di dieci scudi, d'applicarsi subito ad Opere, e Luoghi pii, & altrettanti giorni di Carcere. Che non permettano &c. che il Sacerdote celebri con Capigliatura finta, detta*
109 *comunemente* Perucca, *sotto pena, tanto a medemi Deputati, e Sagrestani, come sopra, quanto a Sacerdoti, che celebrano in qualsivoglia di detti casi, della sospensione da Diuini Offizj, da incorrersi ipso facto, senza altra dichiarazione.*

Quæ Edicta confirmata fuerunt à fa. me. Clem. XI. die 7. Dec. 1706. sequentibus verbis. *Primieramente col presente*
110 *Editto si rinovano gl'altri, sopra tal materia pubblicati, ed in specie li 29 Giugno 1667. e li 10. Ottobre 1681. e li 20. No-*
111 *vembre 1691. e li 22. Novembre 1696. e li 31. Marzo 1699. dalli Sommi Pontefici Clemen. IX. Innocenzio XI. ed Innocenzio XII. &c.*

IV. *Si ordina parimente, e comanda, che verun Sacerdote, ed ordinato in sacris, o ancora Chierico di prima tonsura, come sopra, porti Zazzara, o Capigliatura, che copra la fronte, e l'orecchie, sotto pena in ciascheduno di detti casi, e*
112 *per qualsiuoglia volta, che si trasgredirà, di dieci scudi, d'applicarsi subito all'Opere, e Luoghi pii, e di altretanti giorni di Carcere; Potendo inoltre essere certi quelli, che contraveranno, che la loro disobedienza sarà ad essi di totale impedimento per conseguire qualsivoglia Benefizio, o Offizio Ecclesiastico.*
113 Nec non die 18. Junii 1714. sequentibus verbis: *Che non si permetta, che alcun Sacerdote Celebri con Capigliatura finta, detta comunemente Perucca &c. Altrimente incorreranno nella sospensione ipso facto secondo l'ultimo Editto.*

Imò idem f. m. Clem. XI. quo ad obligatos ad Chorum
114 in Urbis Basilicis, & Collegiatis Ecclesiis die 4. Maii 1701. per organum Congr. Visitat. Apostolicæ sequens publicavit præceptum, punctualissimæ exequutioni usque ad hodiè demandatum, & registratum in *Libr. Decr. ejusdem Sac. Congr. ab anno 1693. usque ad annum 1705. fol. 154.*

Considerando la Santità di N. S. Papa Clemen. XI. quello, che da Sagri Canoni, dal Sagro Concilio di Trento, e da 115
altre Ordinazioni Apostoliche si prescrive sopra la moderazione, e congrua Tonsura di Capelli delle Persone Ecclesiastiche, e riconoscendosi dalla S. S. quanto repugni alla disposizione de medesimi Sagri Canoni, e sia disconveniente, ed indecente a chiunque professa Stato Clericale, usare Capelliere finte, dette volgarmente Perucche, *e specialmente a quelli, che essendo obbligati al servizio delle Chiese, deuono assistere alli* 116
divini Offizj nel Coro; D'ordine espresso, datoci a bocca, comanda, che in avuenire, principiando dal primo giorno d'Agosto dell'anno corrente, niuno, che in qualsivoglia Basilica, e Chiesa di Roma godi Vicariati, Dignità, Canonicati, Beneficiati, Chiericati Beneficiati, Mansionariati, Cappellanie perpetue, o annuali, Prebende, ed ogni altro Offizio, che con qualunque titolo abbia annesso il seruizio della Chiesa, e l'assistenza del Coro, non interuenga con Cappelli finti, girel- 117
li posticci, o Perucche, benche queste fossero liscie, corte, e moderate, o con Barettini di artifizio straordinario, ed insolito pratticarsi, e la S. S. espressamente comanda, che ciascheduno de' sopra nominati, che ardisse d'interuenire, ed assistere alle Messe, diuini Offizj, Processioni, ed ogni altra fonzione Ecclesiastica, con Capelli finti, girelli, Perucche, overo Barettini di artifizio straordinario, ed insolito a pratticarsi, come sopra, terminato il mese di Luglio prossimo venturo, sia te- 118
nuto, e riputato come assente, e dalli Puntatori si punti, come se non fosse in modo alcuno intervenuto, e presente, lasciando in suo vigore tutte le ordinazioni, proibizioni, e pene, respettivamente altre volte decretate contro gl'Ecclesiastici, che &c. usassero Capelli finti, e Perucche.

Quod præceptum, mediante novo oraculo ejusdem Summi Pontificis, extensum pariter fuit *alli Musici, benche am-* 119
mogliati, ed ogni altro, che sia obligato al servizio del Coro, ut videre est *in eodem Libro fol. 157.*

In dicto autem primo Edicto speciali animadversione videntur verba illa *portare Perucche, benche queste fossero liscie, corte, e moderate,* ex quibus videtur evidens, quod 120
idem Summus Pontifex omnem omnino speciem Capillamentorum adscitiorum comprehendere voluit, ad tollendum fundamentum Doctoribus illis, qui insistere solent in dicta qualitate Perucchæ, juxta ea, quæ ego ipse observaveram in *Institut. Criminal. lib. 1. tit. 10. §. 4. num. 51.*

Finis Partis I. Tomi IV.

DISCEPTA-

DISCEPTATIONUM ECCLESIASTICARUM

ADVOCATI

DOMINICI URSAYÆ.

Tomus Quartus.

PARS SECUNDA.

DISCEPTATIO I.

Dubium Absolutionis Juramenti.

ARGUMENTUM.

An expediat à Summo Pontifice aboleri usum exigendi à Reis Juramentum de veritate dicenda.

§. I.

Um propter periculum perjurii visa fuerit aliqui-
bus perniciosa praxis totius Italiæ (excepto do-
1 minio Magni Ducis, qui jussit eam immutari)
exigendi juramentum à Reis ante illorum exa-
men, dubium excitatum sit: *An expediat ab
eo recedere*; Observo duas in hac parte adesse contrarias
Sententias.

Primam negativam, quam tenet *S. Augustinus in Serm.*
180. aliàs 28. *de Verb. Apostol. cap.* 10. ibi: *Qui exigit jura-
tionem multum interest, si nescit, illum falsum juraturum, an
2 scit; Si enim nescit, & ideo dicit, jura mihi ut fides ei fiat,
non audeo dicere, non esse peccatum, tamen humana tenta-
tio est; si enim scit eum fecisse, novit fecisse, credit fecisse: &
cogit jurare, homicida est: Ille enim suo perjurio se perimit;
sed iste manum interficientis, & expressit, & pressit*: Quod
pariter confirmat: *Serm.* 308. *in Decollat. S. Jo. Baptistæ
cap.* 4. ibi: *Ille, qui hominem provocavit ad jurationem, &
scit, eum falsum esse juraturum, vincit homicidam, quia ho-
micidam corpus occisurus est, ille animam, imò duas animas, &
3 ejus, quem jurare provocavit, & suam: Scis verum esse,
quod dicis, & falsum quod ille dicit, & jurare compellis;
Ecce jurat, ecce pejerat, ecce perit, tu quid invenisti? Imò
& tu periisti, qui de illius morte te satiare voluisti*: Et refert
quendam Civem Hipponensem acriter extraordinariè puni-
tum, quia necem sibi debitam perderat, juramentum à per-
juraturo exegerat.

Itaque *D. Augustini* sententia relata legitur *in Decreto
Gratiani can. Ille qui* 22. *quæst.* 5. cui consonat responsum
4 Gelasii Papæ in præced. *can. Si quis pejeraverit*, ubi pariter
pœna jejunii 40. dierum in pane, & aqua, & septennalis
pœnitentia imponitur pejeranti, & illum scienter in perju-
rium ducenti.

Eique adhærent *Estius in Comment. sent. tom.* 1. *lib.* 3. *dist.*
39. §. 5. ibi: *Cæterùm si sciamus, vel probabiliter putemus
5 eum pejeraturum, tunc propter reverentiam Divini nominis,
non est à nobis cogendus ad jurandum. Fagnan. in cap. Con-
stitutus num.* 7. *Natal. ab Alex. in Theol. dogmat. tom.* 9. *cap.* 4.
de secundo præcept. Decal. ar. 1. *reg.* 21. qui respondet difficul-
tati desumptæ ex *Tex. in can. Qui pejerare eadem causa* 22. 6
quæst. 5. quod scilicet, qui paratus est pejerare, antequam
juret, videatur esse perjurus, & ita cogens ad jurandum,
talem illum non reddat, sed solùm detegat, asserens, quod
externo actu iste perjurum efficit jurantem, qui non semper
voluntatem habet pejerandi, sed ut plurimùm illam conci-
pit, dum jurare cogitur.

Ex eademque ratione, quod perjurium prævisum, sive
probabiliter timendum sit, omninò vitandum, rescripsit 7
Summus Pontifex Alex. III. Salernitano Archiepiscopo,
non esse à Clericis concubinariis exigendum juramentum de
abstinendo à Commercio cum Concubinis, ut legitur *in cap.
Clericos de Cohabit. Cleric. & mulier.* ibi: *Clericos in Sacris
Ordinibus constitutos, qui publicè tenent Concubinas, ad eas
abjurandas, nolumus à tua Fraternitate compelli, ne in ean-
dem fornicationem instinctu Diabolicæ fraudis redeuntes, per-
jurii reatum incurrant*: ubi *Gloss. in verb. Abjurandas*, ait:
*Ne contempto juramento revertantur ad eas propter præsum-
ptionem*: & conciliando jura, juramentum præstari decer-
nentia, concludit: *Vel hoc intellige de suspectis, & illud* 8
*cap. Ex tuarum de non suspectis, de quibus verisimile est, quod
debeant juramentum servare*: quod repetit sequens *Gloss. in
verb. Redeuntes*, ibi: *Colligitur ex hac litera, quod non est
injungendum alicui per juramentum, quod verisimile est, quod
non debeat illud observare*: Ex quo Textu monet ibidem *Ab-
bas num.* 2. generaliter deferendum non esse juramentum illi,
contra quem vehementer præsumitur de transgressione, imò
quod deferens peccat, quem sequitur *Fagn. in d. cap. Constitu-* 9
tus, *Gonzales in d. cap. Clericos in fin. & in cap. Si autem Cle-
ric num.* 1. *& num.* 10. *circa fin.* ibi: *Non tamen coguntur Cle-
rici Concubinas abjurare propter periculum perjurii, & lapsus
facilitatem, sæpe enim Legislatores curaverunt à periculo pe-
jerandi homines arcere, unde conditio juris jurandi ultimis
voluntatibus adjecta à Prætore remittitur.*

Conferre quoque potest pro improbanda praxi deferendi 10
juramentum resolutio Congreg. Conc. in *Zamoren.* 17. Julii
1592. prohibens Episcopo in Visitatione juramentum defer-
re per hæc verba: *Neque verò licere in Visitatione, quæ præ-
paratoria vacatur, exigere juramentum à Visitatis*: qua re-
lata, idem firmant *Gavant. in Prax. Visit.* §. 3. *num.* 8. *&* 9.
Pax. Jordan. elucubr. Can. tom. 2 *lib.* 7. *tit.* 1. *num.* 12. *Crispinus
nella Visita pastorale par.* 5. §. 11. *n.* 4.

Contrariam tamen sententiam tuetur *S. Thom.* 2. 2. *quæst.* 98.
artic 4. sic distinguens: *Aut enim exigit juramentum pro se
ipso*

12 *ipso, & propria sponte, aut exigit juramentum pro alio ex necessitate Officii, sibi commissi. Et siquidem aliquis pro se ipso exigit juramentum, tanquam persona privata; distinguendum videtur, ut Augustinus dicit in Sermone de Perjuriis. Si enim nescit, eum juraturum falsum, & ideo dicit, jura mihi, ut fides ei fiat, non est peccatum, tamen est humana tentatio, quia scilicet procedit ex quadam infirmitate, qua homo dubitat, alium esse verum dicturum. Et hoc est illud juramentum, de quo Dominus dicit Matth. 5 quod amplius est, à malo est. Si autem sciat, eum fecisse, scilicet contrarium ejus, quod jurat, & cogit eum jurare, homicida est. Ille enim de suo perjurio, se interimit, sed iste manum interficientis impressit.*
13 *Si autem aliquis exigat juramentum, tanquam persona publica secundùm quod exigit ordo ipsius ad petitionem alterius, non videtur esse in culpa, si ipse juramentum exigat, sive sciat falsum jurare, sive verum, quia non videtur ille exigère, sed ille, ad cujus instantiam exigit.* Quam
14 sententiam communi calculo sequuntur, tam Morales, quàm Juristæ, eique conformis est omnium Tribunalium, nedum Laicorum, sed etiam Ecclesiasticorum praxis.

Inter Morales siquidem ei adhærent *Suarez de Relig. tom. 2 lib. 3. de Juram. cap. 14. num. 10. & 17.* ubi *sub lit. B.* rationem
15 affert, quia publica Persona, ut est Judex, utitur jure suo, & per se, ac ratione officii habet legitimam causam, & tale juramentum, publicè datum, habet suum finem, & efficaciam in ordine ad scientiam publicam, quam Judex sequi tenetur, nec abstinere debet à petendo actum cum gravi damno, quem quis benè, aut malè præstare potest, quamvis ex sua malitia sit malè præstiturus; *Bonac. Oper. moral. to. 2. disp. 4. quæst. 1. punct. 11. num. 1.* requirens justam causam
16 hujusmodi juramentum petendi, quam *num. 2.* ait concurrere in Judice, juramentum exigente ratione officii Subdens *num. 3.* sufficere dubium, quod juramentum præstiturus non sit pejeraturus, quia in dubio præsumendum non est, alterum velle peccare *Tabien. in Summ. verb. Juramentum nu. 34.*
17 limitans in Judiciis conclusionem, quod juramentum non sit exigendum à probabiliter pejeraturo, quia tunc non tantum exhibetur propter Judicem, sed propter alios *Sanchez in Summ. lib. 3. cap. 3 num 2. & consil. moral. lib. 6. cap. 3. dub. 34.* ubi supposita praxi Hispaniæ, de qua testatur *Gregorius Lopez in lib. 4. vers. Jurare in princ. & disposit. legis 4. tit. 29.*
18 *par. 7.* quærit, an possit Reo deferri juramentum, & cum distinctione respondet, quod ab initio, & statim post capturam, non potest cum juramento interrogari de particulari delicto, sed generaliter deferri juramentum de dicenda veritate *Marant. in Praxi Judic par. 6. de Juram. & ejus usu nu. 29. pag. mihi 447. Pax Jordan. Elucubr Can. tom. 3. lib. 14. tit.*
19 *22. num. 55.* ubi conclusionem, quod non sit exigendum juramentum à pejeraturo, limitat in Judice, vel alia publica Persona *nu. 57.* ubi aliam tradit limitationem, quoties subsit spes illum, cui defertur juramentum, reverentia Numinis non ausurum pejerare, & ait, quod juramentum in se consideratum, & in ratione finis, qui est veritatis manifestatio, est licitum *Reginald. in Praxi lib. 18. num. 76. Filliuc. tract. 25. cap. 11. quæst. 8. & 9. Dian. Coordin. tom. 7. tract. 5. resol. 56.*
20 *num. 2.* solum reprobans, si juramentum directè petatur, ut Reus juret falsum, *Matthæus Rentius lib. 2. tract. 2. in secundum præcept. Decal. cap. 1. sect. 2. quæst. 13. §. Sed dicendum,*
21 hoc utitur argumento; Licitum est exigere ab altero id, quod licitè facere potest, etiamsi sciam, illum in ea actione peccaturum, dummodo necessitas cogat, & non petatur actio ipsa peccaminosa; At jurare licitum est, ergo & juramentum exigere ab eo, quem scio pejeraturum, rationem reddens, quia tali casu non petitur pejurium, sed tantum permittitur, & dum causa subest, peccatum proximi per-
22 mitti potest, quia Charitas neminem obligat cum incommodo peccatum alterius vitare, & paulò post explicat, qualis necessitas, & utilitas requiratur ad hoc, ut quis possit à pejeraturo juramentum exigere, & ait, sufficere quamlibet ad status decentiam spectantem, neque requiri extremam,
23 vel gravem: *Sot. de Justit. & jur. lib. 8. quæst. 2. art. 4.* qui refert, & sequitur distinctionem, traditam per *D. Thom. Jo: Valer. de Different. utriusque fori verb. Juramentum differ. 2.* ubi supponit, juramentum Reis deferri, & quærit, an teneantur dicere veritatem, etiam in Causa capitali, ac post allatam negativam sententiam eam reprobat, asserens, il-
24 lam esse contra omnes ferè Theologos, & deinde subdit: *Verum est, multos Judices nolle jam exigere juramentum à Reis in Criminalibus de dicenda veritate, sed simpliciter eos interrogare, & hoc, ut tollant ab eis occasionem pejerandi, quam quidem praxim utinam omnes servarent,* ut sentit etiam *Jul. Clar. quæst. 45. num. 9.* quamvis contraria est communiter admissa, teste *Clar.* post alios ibidem quos refert *Coton Controv lib. 1. controv. 11. de Juram. num. 16. Lessius de Justit. & jur. lib. 2. cap. 42. tit. de Juram. dub. 10. num. 49.* expli- 25
canscasus, in quibus permissa est juramenti exactio, scilicet in Judice, petente Parte, ac ratione officii, ut in examine Testium, vel Inquisitione; Addita ratione, quod Judex sequi non debet privatam scientiam, sed præscriptum juris, adhibendo ea, quibus solet elici veritas, alioquin daret justam occasionem scandali, quod illis magis cavendum est, quàm peccatum privati.

Verum quidem est, quod nonnulli ex præfatis Doctoribus hanc facultatem cogendi ad jurandum respectu Judicis nonnisi cum temperamento statuunt, quoties scilicet ab ejus usu 26
abstinere non potest, nisi proprio muneri deficiendo, ut tradunt idem *Less. loc. cit.* abstinendum insinuans ab exigendo juramento, quando potest non deficiendo suo muneri vitare 27
petitionem ejusdem, quod etiam monet *Alens. in 3 par. quæst. 31. membr. 2. art. 6. Suarez de Relig. tom. 2. lib. 3. tit. de Iuram. cit. cap. 14. num. 17. lit. C. Rodriq. quæst. regul. tom. 2. quæst. 19 ar 11.* cautelam suadens abstinendi ab ejus petitione, si crimen evidentibus indiciis, idoneisque testibus probari potest, quia tunc non solum jus, sed ratio suadet, ut qui apud Judicem in probabilem suspicionem venerit de perjurio, ad jurandum neque cogatur, neque ulla ratione permittatur.

Nec minus communis est Juristarum sententia, à quibus sigillatim referendi abstineo, cum vix ullus allegari possit, qui contrariam opinionem sectetur, unde omnes illos referre 28
opus non est pro adstruenda communi omnium Tribunalium praxi, de qua ipsi testantur, eam approbando, & quæ pariter probatione non indigeret, cum notoria sit, & extra controversiam

De hac itaque universali praxi testantur *Bartol in l. Inter omnes §. Rectè in fin. ff. de Furt. Bertrand. consf. 321. num. 3. lib. 3. Anton. Gomez de Delict cap 1 num 65. Clar. in prax. §. fin. quæst. 45. num. 9.* qui licet eam sibi displicere asserat, ex quo 29
præbeat manifestam occasionem perjurii, cùm nunquam rei delicta fateri soleant ex metu juramenti, tamen subdit, quod nemo auderet à d. Praxi recedere, & ideo in locis, ubi observatur, ut Reo deferatur juramentum Judex debet illud deferre. *Bovadill. in Politic. tom. 1. lib. 2. cap. 15. num. 61. & 62.* ubi post statutam obligationem Rei respondendi cum juramento, & excitatam difficultatem ex sententia *D. Augustini* 30
desumptam, respondet *Todavia por se la fuerza del juramento tan grande que obliga a dezir la verdad es practica commun tomarse el juramento,* refertque quamplurimos, de illa testantes, 31
Farin. quæst. 160. num. 297. Carthar. in Prax. interrog. Reos lib. 3. cap. 3. num. 12. Buccaron. de Differ. inter Jud. Civil. & Crimin. differ. 23. nu. 10. Valer. de Differ. utriusque fori verb. Juramentum differ. 2. num. 2. Matt. de Re crim. contr. 25. nu. 68 referens, id cautum esse per leges Partitarum.

Solumque ab hujusmodi praxi, ut in principio dixi, recessum fuit in Tribunalibus Florentiæ, ac Status Magni Ducis, ea tamen præserva a in casu, quo Reus interrogetur 32
tanquam testis quoad alios, vel in caput absentium, ut refert *Sabell. in Summ. divers. tractat. verb. Juramentum num. 59.*

Quæ profectò praxis nedum generaliter viget, & inconcussa servatur in Curiis ac Tribunalibus Laicis, sed etiam in Ecclesiasticis, tàm Sæcularibus quàm Regularibus, & præsertim in Supremo Tribunali Sanctissimæ Inquisitionis, 33
adeout nimis ardua videatur provincia illam redarguendi, tanquam peccati, vel scandali nutritivam, dum Ecclesiasticæ Curiæ, & præsertim Suprema dictæ Sanctissimæ Inquisitionis, quæ Fidei est, bonorumque morum magistra, & tutrix, eandem servant, quod utique non facerent, si aliquod exinde periculum timeri posset.

Hanc autem praxim in iisdem Ecclesiasticis Curiis servari, non est ambigendum, ut facilè recognosci posset ex revo- 34
lutione Processuum, qui per appellationem à Curiis Ecclesiasticis ad Tribunal A. C. vel ad Sac. Congreg. Episcop. & Regul. deferuntur, ac eorum, qui confecti fuerunt in Urbe per Curiam Card. Vicarii, eamque præsupponit *[illegible] in Prax. Vicar. par. 4 practic. crimin. [illegible] de Exam. delic. [illegible] num* 35
13. & seqq. ubi solùm reprobat, specialiter Reum cum juramento interrogari super delicto absque indiciis, & post *num. 58.* refert praxim Reos interrogandi, & juramenti præstationem supponit per verba. *Delato sibi juramento veritatis dicendæ, super quibus interrogabitur, prout tactis &c.*

Similis quoque praxis servatur à Regularibus in confectione Processuum criminalium, ut testatur *Passerin in Prax. forman. process. quæst. 11 num. 33.* ubi prius asserit, juramentum Rei non esse de substantia, & postea addit. *Nihilominus* 36

nus, quia Praxis est, ut Reus examinetur sub juramento, bene faciet Judex si praxim observet; Quod repetit *quæst.22. nu.4.* ibi: *Juramentum semper præcedere debet depositionem Rei, etiamsi 2. vel 3. examen sit continuativum præcedentis examinis.*

Majorisque profectò authoritatis est praxis supremi Tribunali Sanctissimæ Inquisitionis, in quo Reis juramentum defertur, ut constat ex formula examinis, tradita in moder-
37 na praxi, cui titulus, *Sagro Arsenale*, edita per *Pasqualonum* ejusdem S. Tribunalis Procuratorem Fiscalem, prævia diligenti revisione DD. Consultorum.

In ea enim *par.2. pag.*130. sub rubrica, explicante modum examinis Reorum ita habetur. *Et delato sibi juramento veritatis dicendæ, & per eum suscepto tactis Sacris Euange-*
38 *liis*, quæ formula repetita legitur *pag.* 136. *in princ.* in norma secundi Constituti, quando jam Reus in negativa persistens, juramenti vim parvipendere incæpit. Quæ sanè praxis omnem tollit difficultatem, cùm credibile non sit in tanto Tribunali quidquam servari, quod scandalum, vel ejus periculum parere possit.

His pro utraque parte adductis, facilis est resolutio propositæ quæstionis; An scilicet, vel expediat praxim hacte-
39 nus servatam imposterum quoque servare, vel potiùs ab ea sit recedendum. Dum enim ea nititur communi gravissimorum Doctorum authoritati, & generali observantiæ omnium Curiarum, tam Licalium, quàm Ecclasiasticarum, & præsertim Sanctissimæ Inquisitionis, utique affirmandum videtur eam esse omninò licitam, & non posse sine periculo gravis scandali ab illa recedi. Maxima enim inureretur nota tot Religiosissimis Judicibus, qui hactenus eam servarunt,
40 & Principibus, qui eam permiserunt, redarguendo præsertim Romanæ Curiæ omnium Magistræ, ac Sanctiss. Inquisitionis inconcussum stylum, à quo pro publico scandalo magis cavendum est, quàm à peccato privati ex possibili perjurio resultante, ut in proposito monet *Les. de Justit. &*
41 *jur. lib.2. cap.42. tit. de juram. dub.*10. *num.*49. *Pax Jordan cit. lib.*14. *tit.* 21. *num.*55 Ob periculum autem scandali esse à novitiatibus abstinendum tradit *S. Augustinus Epist.*128. ibi:
42 *Ipsa mutatio consuetudinis etiam quæ adjuvat utilitate, novitate perturbat*: Et ante eum *Arist. Polit. lib.*5. dicens: *Haud facile neque sine magno motu mutari posse, quod longo tempore radices egit*: *Cornel. Tacit. lib.* 15. *Annal. Super omnibus*
43 *negotiis melius, atque rectius olim provisum, & quæ convertuntur in deterius mutari*: *Justus Lypsius lib.*4 *polit. cap.*9. & *lib.*6. *cap.*3. referens post *Dion. Cassium lib.* 52. saluberrimum
44 Mecenatis monitum ad Augustum, ibi: *Optimum esse inimicitias, & ambitiosa certamina prorsus exscindere, atque adeo, nec nomina nova, aut aliud quid permittere, ex quo possint oriri discordiæ*: & *Lucian. lib.*1. *var. Histor. fol.*125.
45 *Sæpe numero etiam mutatio in melius majorum malorum consuevit esse principium.*

Nec obstant in contrarium adducta de obligatione vitandi perjurium, & ob id non exigend juramentum à pejeraturo,
46 ex ejusdem S. Augustini sententia; Quia procedunt in illud exigente authoritate privata, ut explicant DD. pro nostra sententia relati, pro quo viget diversa ratio, cùm deficiat causa publici boni, ex qua movetur Judex, quæ soli privatæ utilitati præferri debet, ut per *Tex. in l. Si quis §. Utrum ff. ad Syllam*, monent *Bartol. in l. Quemadmodum num.*4 *C. de*
47 *Agric. & Cens. lib.*11 *Jason. in l. Cætera §. Si quis num* 2. *ff. de Leg.* 1. *Gaill. observ. lib.*2. *observ.*56. *num.*4. *Rot. dec.*413. *nu.*27. & *seq par.*12. *rec.*

Prout etiam non applicatur dispositio *Tex. in cap. Clericos de Cohabit. Cleric. & mulier.* In eo enim agitur de juramento
48 promissorio, non exigendo ab eo, qui propter consuetudinem delinquendi non esset illud de facili servaturus, in quo pariter viget diversa ratio, cùm possit Clericus concubinarius arceri à relapsu in crimen alia via, quàm per juramenti præstationem, scilicet per comminationem pœnarum, adeoque non debet exponi periculo non servandi juramentum; Et adhuc in Urbe viget praxis exigendi juramentum à Carcera-
49 tis pro debito Civili, certam summam non excedente dimittendis in vim Decreti generalis Sac. Visitationis in honorem Festivitatum Nativitas, & Paschatis Resurrectionis D. N. Jesu Christi, de redeundo ad Carceres post easdem absolutas, quod fortè nullus observat, nec illud observandi animum habet. Et tamen hujusmodi praxis non improbatur, & innititur Decreto, edito in Visitatione de an. 1613. rela-
50 to per *Scannar de Visit. Carcer. lib.*1 §.16. *num.*35. §. *Ita concepta cum seqq.*

Tandem non obstat exemplum Visitationis, in qua prohibetur Episcopis revelationem criminum, abusuum, vel scandalorum exigere sub juramento, vel illud Visitandis deferre. Id enim provenit ex qualitate modi procedendi, 51
scilicet extrajudicialiter, & per modum fraternæ correctionis per generalem Inquisitionem, quæ tamen si fiat specialiter contra particulares Personas, non improbatur ejus delatio, ut ex authoritate gravium Doctorum tradit *Crispin. nella Visita pastorale par.*1. §.11. *num.*4. ibi: *E' ben vero, come è parere di gran Autori, che quando il Vescovo procede* 52
contro qualche persona in particolare, è lecito di dare il giuramento: cujus proinde assertio comprobat praxim Curiarum Episcopalium deferendi juramentum.

§. II.

In eadem Causa.

Antiquissimum fuisse usum, etiam apud Æthnicos solo rationis lumine jurisiurandi religionem agnoscentes, illud adhibendi pro eruenda veritate, quoties alio pro- 1
bationis genere pervia non erat, profitentur multi Authores, quod propterea in Civilibus Causis suppletorium appellatur; At major certè necessitas adhibendi occurrit in Criminalibus, tùm propter insitam Reis calliditatem crimina occultandi, qui enim malè agit, odit lucem, & nemo Testes convocat ad delictum, id profectò suadente natura, 2
cùm perditissimus quisque adeò impudens non sit, ut palam audeat scelera patrare, eorumque impunitatem spondeat studium occultè peccandi; Tùm ob publicam utilitatem, quæ criminum ultionem exposcit, ut humana societas conserve- 3
tur, & pœnæ terrore perditi homines à flagitiis arceantur. Hinc suppletiva probatio, quæ per exhibitionem Juramenti à Legum Conditoribus est introducta, & in Judiciis civilibus semper in usu fuit, multò magis in Criminalibus necessaria visa est, & usu recepta, ne in perniciem Reipublicæ veritas lateret in tenebris, & sceleratorum hominum calliditas criminum impunitatem pareret. Quod si teste *Apostolo ad* 4
*Hæbr.*6. *vers.*16. *Omnis controversiæ finis ad confirmationem est juramentum*, ejusque maxima reverentia, nedùm Christianorum propria est, sed etiam Gentilibus insita fuit, ut ejus religionem propriæ vitæ prætulerit M. Attilius Regulus, *à Cicerone* ob hoc meritò commendatus *Offic. lib.* 3. *ante* 5
fin. vix ex hac præmissa inferri posse credibile est legitimum consequens, abolendam esse antiquissimam, & ferè universalem consuetudinem ipsam, Reis præstandi propter periculum nè illud violetur.

Retento igitur hujusmodi principio, quod Reipublicæ interfit, ut delicta non remaneant impunita, eorumque ultio- 6
nem in Dei quoque gloriam tendere, & quod ea sæpissimè committuntur sine Testibus, eò potissimè censerem reducendam præsentem inspectionem, num scilicet, quæ modo servatur praxis Reis deferendi Juramentum, inoleverit solùm modernioribus Sæculis, itaut ex tolerantia Principum paulatim irrepserit, vel potiùs eidem authoritatem conciliet antiquitas, eo quod sit ipsius Divinæ Legis exordio coeva, & Divini Spiritus infallibili testimonio approbata. Quis enim consuetudinem hanc reprobare ausus fuerit quandocumque obvium sit, illam ab ipsa Dei Lege fluxisse, & hactenus fuisse inconcussè servatam?

Hoc autem pluribus Sacræ Paginæ Textibus facili negotio probatur. Præcepit quippe Deus Hebræis *Exod.*22. *num.* 7
7. Quod *Si quis commodaverit pecuniam, aut Vas in custodiam, & ab eo, qui susceperat, furto ablata fuerit, si invenitur fur, duplum reddat, si fur latet, Dominus Domus applicabitur ad Deos* (idest ad Judices, ut exponunt Interpre- 8
tes, præsertim *Liran. nu.*4. & *Abulen quæst.*6. proppè finem) *Et jurabit quod non extenderit manum ad rem proximi sui, ad perpetrandam fraudem*; & infra: *Si quis commodaverit proximo suo Asinum, Bovem, & omne Jumentum ad custodiam, & mortuum fuerit, ac debilitatum, vel captum ab hostibus, nullusque hoc viderit, jusjurandum erit in medio, quod non extenderit manum ad rem proximi sui*: quem Sacrum textum ita explicat *Tostat. par.*1. *q.*7. Hoc Juramentum est ad 9
dirimendas lites, si enim alia convenientia documenta Causæ haberi non possunt quia scilicet haberi non possunt legitimi Testes, defertur Juramentum ipsi Depositario in defectum probationum, ut Juramento suo stetur, & definiatur Causa, ut ait *Apost. ad Hebr.*6. *Omnis controversiæ finis ad confirmationem est Juramentum*, & *Jansen. ibidem ver. Applicabitur* sic habet: *Idest Depositarius accedet ad Judices, & purgabit se jurandose non esse, vel conscium, vel participem in furto.* & 10
Cornel. à Lapid. ibid. num. 8. ait: *Vocatus veniet in Jus ad Judi-*

*Judices, & Juramento purgabit se, probabitque suam à fur-
to innocentiam.*
Hanc quoque legem imposuit Deus in *Lib. Numer. cap. 5.*
Suspicante enim Marito de Adulterio Uxoris, & deficien-
tibus Testibus ad delictum comprobandum, adducebat eam
11 ad Sacerdotem, qui duplici Juramento utebatur. Primò,
statuebat illam coram Domino discooperto capite, & ad-
jurabat, hoc est jurare cogebat, nihil nocuisse Viro, ex his,
quæ sibi obiiciebantur. Si negabat, & Vir non acquiescebat,
subdebat maledictiones, & Juramenta execratoria, quæ
Mulier tenebatur ratificare per duplex Amen, dicente Sa-
12 cro Textu: *Et respondit Mulier Amen, Amen.* Sic expo-
nunt Sacrum hunc Textum, *Magist. Sac. Hist. num. cap. 6.*
Joseph 3. de Antiquit. cap. 10. Suar de Relig. tom. 2. lib. 3. cap. 13.
Lorin super dicto cap. 5. num. 19. ibique Tostat. subdens, *tene-
batur hoc respondere Mulier ad istas maledictiones, sicut qui
jurat de veritate dicenda.* Et licet hæc secunda experientia
13 illicita sit, utpotè involvens Dei tentationem, scilicet Ju-
ramentum deprecatorium cum potione aquæ maledictæ, at-
tamen prima benè continuari potuit, cùm præcepta judicia-
lia, quamvis sint mortua, post Aventum Christi non sunt
mortifera, sicut ceremonialia, ut monet *D. Thom. 1. 2. quæst*
14 *104. ar. 3. corp.* idemque statutum legitur *Deuteronom. cap. 21.*
ubi Deus jubet quod commissa in agro cæde, & ignoto ma-
nente Authore, cæsa Vitula, majores omnes vicinæ Civi-
tatis conveniant, & manus lavantes super eam jurent se cri-
minis immunes, & Authoris ignaros. Quæ juramenta licet
potius purgativa videantur, quam ad eruendam delicti con-
fessionem ordinata, & quibus omninò deferendum erat, nec
15 ultra contra suspectos procedendum; Tamen exinde major
insurgere poterat perjurii timor, ob majorem facilitatem
unico medio Juramenti pœnam vitandi, & absolutionem,
ac innocentiæ opinionem captandi, quo timore non attento
fuit in præfatis Sacris Textibus deferri jussum.
Nec deest in Sacris Literis magis præcisum exemplum
Juramenti, delati pro detegendo scelere, gravissima pœna
plectendo, quod legimus clarè relatum *cap. 7. Josue vers. 19.*
16 *& seqq.* ubi narratur, quod pro detegendo crimine inobe-
dientiæ, commisso per Achan, subripiendo, & occultan
do prædam vetitam, fuit à Josue cum Juramento interroga-
tus ibi: *Et ait Josuè ad Achan: Fili mi, da gloriam Domi-
no Deo Israel, & confitere, atque indica mihi, quid feceris,*
17 *nè abscondas; Responditque Achan Josue, & dixit ei, verè
ego peccavi Domino Deo Israel, & sic feci, vidi enim inter
spolia pallium coccineum valdè bonum, & 200. siclos argenteos,
regulamque auream 50. siclorum, & concupiscens abstuli, &
abscondi in terra contra medium Tabernaculi mei, argen-
tumque fossa humo operui; Misit ergo Josue ministros, qui cur-
rentes ad Tabernaculum illius repererunt cuncta in eodem loco,
& argentum simul, auferentesque de Tentorio, tulerunt ea ad
Josue, & ad omnes filios Israel, projeceruntque ante Domi-
num. Tollens itaque Josue Achan filium Zaræ, argentum-
que, & pallium, & auream regulam, filios quoque, & filias
ejus, Boves, & Asinos, & Oves, ipsum Tabernaculum, &
cunctam supellectilem, & omnis Israel cum eo duxerunt eos ad
Vallem Achor, ubi dixit Josue, quia turbasti nos, exturbet te
Dominus in die hac, lapidavitque eum omnis Israel, & cuncta,
quæ illius erant, igne consumpta sunt, congregaveruntque
super eum magnum acervum lapidum, qui permanet usque in
præsentem diem.*
Quodque per dicta verba: *Da gloria Domino Deo Israel*:
delatum fuerit à Josue Juramentum, tradunt communiter
18 Expositores, asserentes hanc esse formam apud Hebræos
usitatam illud deferendi, & inter alios *Menoch. in Josue in
Bibl. max. tom. 3. p 627.* & optimè *Cornel. à Lapid. ibidem*
19 *pag. 36.* dicta verba explicans: *Da veritatis, sive veracita-
tis honorem primæ, & æternæ Veritati, idest Judicio Divi-
no fortè hac ostenso, confitendo scilicet rectum, verumque esse
hoc Dei de te judicium, teque verè esse fontem, nocentem, &
reum sacrilegii, ut tam nobis, totique Israeli, quàm tibi,
tuique saluti æternæ per pœnitentiam, & confessionem consu-
las, & profis. Confiteri ergo veritatem, quæ Deum minimè
latet, ac mihi Dei vices gerenti, teque juridicè interroganti,
& constringenti, indica, quid feceris; Sic enim si veritatem,
verumque tuum sacrilegium, quod latet, manifestaris, Deum*
20 *glorificabis*; Idemque tradit *Gonzal. in cap. Etsi Christus num.
12. de Jur. juran.* ibi: *Hæc igitur Dei invocatio est illi valdè
honorifica, & ob hanc causam in ipsa quoque Sac. Scriptura,
dare gloriam Deo, est Juramentum præstare de veritate enun-
cianda. Josue cap. 7. Fili mi da gloriam Domino Deo Israel,
idest, jura per Deum.*
Ex quibus profectò Sac. Scripturæ Textibus patet, impe-
ratum à Deo pluries fuisse exigi Juramentum ab omnibus
suspectis de quolibet crimine, & quidem gravissimo, quale 21
est furtum, adulterium, homicidium, & inobedientia præ-
cepto Dei, & Regis, quamvis ex confessione maxima in-
staret Reo famæ bonorum, & quandoque vitæ jactura, ad
quam avertendam timeri prudenter poterat, Reum pejera-
turum, nè illius periculo se exponeret; Si igitur perjurii ti-
mor in tali casu non impedit juramenti delationem suspecti de
furto, adulterio, vel homicidio, imò Deus, qui est prima
Charitas, eam præcipit ad veritatem detegendam, potuerunt
utique Judices ob eundem finem, & ob publicum bonum se-
qui consuetudinem exigendi à Reis juramentum, & Princi-
pes eam conservare, non obstante prævisa perjuriorum fre-
quentia, quæ nunquam ipsis imputanda erunt, dum Jure suo
utuntur, & licitè Juramentum exigunt ex justa causa, sed
Reis pejerantibus, sicuti non poterat Deo jubenti deferri jura- 22
mentum, perjurium adscribi, quod in Lege veteri non mi-
nus frequens, & obvium existimari debet, cùm Judaicus Po-
pulus esset depravatissimus, & duræ cervicis, & apud quem
ut ait *Chrisost. super Matth.* relatus per *D. Thom.* ubi supra *ar.* 23
4. ad 7. immitigabile malum erat mors, & qui pro præsenti
vita omnia faciebat; Vereri ergo non potuerunt Principes Ca-
tholici Dei exemplum in hoc imitando, quia *Judicia Domi-
ni vera justificata in semetipsa; Psal. 8.* ubi *S. Aug. Verè justi-* 24
ficata incommutabiliter.
Nec propterea redargui unquam poterunt Christiani Prin-
cipes, quod sequendo exemplum Josue permittant servari
consuetudinem exigendi à Reis Juramentum, ille siquidem
fuit, ut monet *D. Hieron. in Epistola ad Paulinum*, relatus à 25
Cornel. à Lapid. in Prologo, & argumento super ejus Libro,
*qui typum Domini non tantum gestis, sed & nomine præfert
Moysis Successor à Deo designatus, ut Populum suum in terram
promissam duceret*, ut habetur in *Ecclesiast. cap. 45. in princ.*
Fuit magnus, & maximus in salutem Electorum Dei, proin-
deque considerandus, ut Idea perfecti Principis, optimè tam
in bello, quàm in Pace Rempublicam gubernantis, Pro-
pheta Deo familiaris, Zelator Legis, Cultusque Divini, 26
ut docet *Cornel. à Lapid.* in eodem Prologo § *Porro quis cum
seqq.* & §. *Moralis causa*, ubi cum *Tertulliano lib. 3. contra
Marcionem cap. 16.* censet illum fuisse Angelum, at Ducem,
quem promiserat Deus *Exod. 23.* Adeoque illius exemplum,
nedùm undique tutum, sed omnino imitandum existimari
debet, cùm fuerit à Deo specialiter designatus, ut monet
Cornel. à Lapid. ibidem §. Quæritur ergo primo, dicens: 27
*Voluit enim Deus in Josue dare exemplar optimi Imperatoris,
Ducis, & Principis, quod proinde meritò omnes Christiani
Principes sibi ob oculos ponere, ac jugiter intueri, & imitari,
debeant.*
In primitiva pariter Ecclesia viguisse usum deferendi jura-
mentum, colligi potest ex *Synodo Ephesina* in causa Nestorii,
in qua præstitum fuit Juramentum de dicenda veritate ab
Acacio Melitinensi, & Theodoro Ancitano, utpotè Ami- 28
cis Nestorii, ut monet *Saleron. in Commen. in Euangel. histor.
& Acta Apostol. tom 5. tract. 4.* & *Lupus in Decr. Concil. par. 1.
fol. 850.* ita concludens: *Et hinc vides ad Sancta Euan-
gelia Juramentum esse in Ecclesia vetustissimum*, quod repetit
par. 2. fol. 1502. ibi: *Super Sancta Euangelia jurare est vetu-
stissima Christianorum consuetudo* Et comprobat *S. Cirillus*, 29
relatus per eundem *Lupum par 1. fol. 840.* Istaque consuetudo
fuit etiam in usu apud Romanos, teste *Plutarco*, relato per
eundem *Saleronem* ubi supra §. *In primis igitur fol. 244.* ibi:
*Juramentum pro tormento homini libero esse Romani etiam di-
cerent, à servis veritatem per tormenta extorquendam, à* 30
Cive juramento, à Sacerdote solo verbo. Alias Ditiones ex-
tra Italiam indicat *Trevisan. in Epistol. anno 1698. Venetiis
impressa ar. 4. num. 14. fol. 66.*
Sacri quoque Canones Juramentum quandoque deferri
præcipiunt in Causis Criminalibus, ut constat ex *cap. Ex
literis de Jurejurando*, ubi Honorius Papa illud exigi jubet in
Causa usurarum ibi: *Ne igitur ex hujusmodi juramenti defe-
ctu justitia (occultata veritate) succumbat: mandamus qua-
tenus Partes ad præstandum hujusmodi juramentum per cen-* 31
suram Ecclesiasticam, appellatione remota, compellatis, ubi
Gloss. in verb. Occultata veritate monet: *Hæc est causa quare
hoc juramentum exigit, ut scilicet veritas reveletur timore ju-
ramenti*; ex quo sanè Textu manifestum redditur, justitiam
exposcere, ut juramentum deferatur pro detegenda veritate; 32
cùm autem ejus religiosissimus Custos Princeps esse debeat,
imperceptibile redditur, quod ipsum deceat, multòque ma-
gis, quod teneatur consuetudinem deferendi juramentum ab-
rogare pro bono publico, & justitiæ administrandæ faciliori
praxi inductam.

Dela-

Delatio pariter Juramenti approbata legitur *in cap. Cum dilecti filii de Accus.* ubi Innoc. III. exquisivit, sub qua for-
33 ma delatum esset Juramentum à suis Delegatis Episcopo Agathensi, super gravissimis criminibus dilapidationis Ecclesiæ, subtractionis bonorum ex naufragio, & simoniæ, an scilicet de plena, & mera veritate dicenda, vel solùm, ut ad inquisita veraciter responderet? Decernendo in primo casu non esse admittendas excusationes ab eodem propositas, secus in secundo, & ita licitam Juramenti delationem præsupponendo, licet quoad diversos effectus ejus forma examinanda proponeretur.

Similiter purgatio Canonica, de qua legitur totus Titulus in *Decretal.* involvit Juramentum, quo quis se immunem sceleris sibi objecti, teste in Deum vocato, affirmat, & tamen, tam in Causa usurarum, quàm in illis, pro quibus purgatio indicitur, subest pariter perjurii timor ob insitum
34 à natura studium vitandi noxia, scilicet pœnas, quæ Reis crimina fatentibus imminerent, præsertim si crimina gravissima sint, ut sunt ea, pro quibus purgatio indicitur Archiepiscopo Bisuntino in *cap. fin. eod. tit. scilicet Simonia, venditio Justitiæ, & incontinentia*; Qui sanè perjurii timor
35 etiam colligitur ex modo purgationis, dum ultra Juramentum ejus, qui se purgare debet, illud quoque defertur Compurgatoribus, qui eum ab objecto crimine immunem jurare debent, ut in *cap. 1. eod. tit.* ubi duodecim ingenui Compurgatores exiguntur, ut monet ibi *Gloss. verb. Duodecim*, advertens, quod numerus Compurgatorum est Judici arbitrarius, & in *c. Quoties §. fin.* ubi purgationis forma traditur, & in *cap. Cùm P. Monacella de Accus.* ubi Compurgatorum ido-
36 neitas præscribitur, ibi: ***Purgatores illius honestatis, & opinionis esse volumus, quod verisimile sit, eos nolle amore, vel odio, seu obtentu pecuniæ, pejerare, ut autem idonei appareant, necesse est, ut ejus, quem purgare debent, vitam, & conversationem agnoscant***; Idque repetitum legitur in *cap. Cùm dilectus*. Quæ profectò diligentia tot Compurgatores adhibendi honestos, & bonæ opinionis, inspecta criminis gravitate, ut observat *Gloss. in cap. Inter sollicitudines ver. Quar-*
37 *tæ decimæ manus*, ibi: ***Et habita respectu ad criminis enormitatem, indicenda est purgatio, quandoque cum pluribus, quandoque cum paucioribus, secundum quod visum fuerit imponenti Ordinario***, superflua foret, nisi subesset perjurii timor respectu Rei, qui medio juramento se ipsum purgare compellitur. Dum igitur, eo non attento, purgatio indicitur, & quidem per juramentum explicitè præstitum, & resecatis omnibus amphibologiis, ut statuitur in *d. cap. fin. §. fin.* evidens redditur, quod timor perjurii non impedit Reis deferri juramentum.

Urgetur tamen contra: pro utilitate talem consuetudinem abrogandi statuenda præcipuum, ac ferè unicum jacere fundamentum, certum afferendo juramenti spretum, cùm vix
38 ullus ejus religione, authoritate propria crimina fateatur; Præsertim si eorum confessionem mors sit secutura fatentis, quod comprobat diuturna, perpetua, & quotidiana experientia, ejusque in testem assumitur Terentinus Fantonus Assessor Criminalis Archiepiscopalis Curiæ Florentinæ in discursu super hoc edito, asserens, se ex viginti millibus Reis, quos præ manibus habuit, vix unum invenisse, qui horruerit jurare ad tuendam Vitam, honorem, vel substantiam in Causis Criminalibus, quod etiam antea tradiderunt
39 *Marsil. in Prax. crimin. §. Postquam, num. 4.* ab eod. *Fantono* adductus, & *Clar. in Prax. §. fin. quæst. 45. num. 9. Scacc. de Judic. lib. 1. cap. 12. num. 9.* Quo jacto fundamento consurgit tota moles sententiæ hanc consuetudinem abolendam suadentis, quia ex illa nullum, vel minimum bonum, sed innumerabiles offensæ Deis, & Animarum ruinæ oriuntur.

Responsio autem in promptu est. Quod scilicet, vel non omninò tutum est præfatum fundamentum, vel non absolutè necessaria illatio, ex dictis præmissis deducta. Et quate-
40 nus pertinet ad assumpti veritatem, quod scilicet, experientia teste, nemo religione Juramenti patrata crimina fateatur, licet arduum sit contra experientiam agere, id facilè negari posse putarem; Et quoniam experientia in testem assumitur, rogarem libenter Fantonum, an ex viginti millibus Reis ab ipso interrogatis, aliqui etiam absque tormentis delicta fassi fuerint, & an ulli de plano? & certè diffiteri pro sua ingenuitate non posset, plurimos spontè fassos fuisse. Quod si hoc negaret, facili negotio convinci posset ex Actis Criminalibus, quæ mille fatentium exempla, tam in Urbe, quàm extra exhibebunt. Cur autem cum tanta in-
41 juria Juramenti fassum fuisse ex tot propria delicta etiam spontè fatentibus? quamvis enim, vel conscientiæ criminis, vel interrogantis calliditati confessio tribui possit, non est tamen cur etiam Juramenti religioni non sit quandoque, & ut plurimùm adscribenda, Deo sui Testimonii authoritatem, quæ major est hominum testimonio *S. Jo. 5. nu. 9.* occulta tuente; Multi quippe reperiuntur, qui in patratorum scelerum pœnitentiam magis animæ, quam corporis saluti 42
consulere curant, & tanta est vis Juramenti, ut veluti quædam Spiritualis tortura jurantis animum angat ad veritatem propalandam, *Abb. in c. Per tuas de Prob.* & vidimus in *tom. 2. par. 2. discept. 23 num. 22.* & de spontanea confessione vi Juramenti eruta, quamvis eam sequi potuisset, prout sequuta 43
fuit, acerrima punitio, insigne habemus exemplum supra relatum *Josue cap. 7. vers. 19 & seqq.* Adeoque non videtur fundata assertio, quod ex tot Reis, propria delicta fatenti- 44
bus, nemo id agat religione Juramenti, & ex ipsa experientia, quod multi fateantur, necesse est, quod corruat contraria experientia, quæ constituitur pro base, & fundamento inutilitatis hujus consuetudinis, & perjurii, ex illa pernecessè sequuturi.

Hæc profectò necessitas perjurii, à Reis etiam propria delicta fatentibus patrandi, non cohæret maximæ reverentiæ, 45
Juramento debitæ, & quam ipsos Ethnicos propriæ vitæ, ac saluti prætulisse affirmatur, plura exempla ex Historis desumpta comprobare possent.

Quod si adhuc admittenda esset propositio, hanc experientiam asserens pro inutilitate Juramenti potiùs præsupponenda, quàm probanda, non tamen necessaria dici posset illatio, quod talis consuetudo Reos cum juramento interrogandi sit abroganda, & prius quidem interrogarem Fantonum, 46
an ea sit recens, & nuper detecta, vel potiùs antiqua, & longo usu comprobata? Primùm certè affirmare non poterit, cùm Authores ipsi, quibus utuntur ad eam confirmandam, valdè antiqui sint, & illam tanquam notam præsupponant, & præsertim *Marsilius*, cùmque illius præsuppositio fundetur in studio, à natura insito propriam Vitam tuendi, & noxia, tam corpori, quàm honori, ac bonis vitandi, quod 47
Rei assequi putant negando delicta, & ita religionem Juramento debitam parvi pendendo; Nihil autem antiquiùs, & magis notum, quàm quod cuique à natura insitum præsupponitur, nam juxta principium, omnibus Philosophis pervium, quod convenit naturæ secundum se, in omni statu, & tempore convenit; adeoque si periculum perjurii nascitur ex amore conservandi vitam, & noxia vitandi, & hic convenit naturæ secundùm se, semper illud extitisse affirmandum est. Hoc verò secundo admisso, prout negari non potest, quis absque maxima tot Principum, & præsertim Ecclesiasticorum, Summorum Pontificùm, Generalium Conciliorum, & Sacrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium 48
Consessuum, qui nimirum reformationi, & sanæ doctrinæ illibatæ conservationi sedulò invigilant, & qui hanc consuetudinem præstandi Juramentum tolerarunt, affirmare audeat, eam esse pernecesse abolendam, utpote Reipublicæ inutilem, Dei offensionem, & Animarum ruinam inducentem; jam enim eos insimularemus, quod propriæ obligationi defecissent in re tanti momenti, quo majus dari non potest, cùm ab eo pendeat Dei gloria, ejusque Nomini debita reverentia, & salutis tot Animarum, Christi Sanguine redemptarum, dispendium, atque jactura; Et dùm contrarium asserentes fatentur, eam potiùs versari circa debitum, 49
quam circa convenientiam, cujus termino, uti profitentur ob reverentiam Principibus debitam, dissimulari non potest, tot Principes in dicta Sententia jam proprio debito defecisse, cùmque notissima præsupponatur hujus consuetudinis inutilitas, & periculum, ex illa resultans offensæ Dei, & animarum ruinæ, vel saltem præsupponi debeat ex mox dictis, inexcusabilis esset defectus, tam Principum cujuscunque Status, quàm Ministrorum, ipsis inservientium, qui saltem de hac obligatione illos præmonere debuissent, quorum cùm plures Sapientia præditi, & Sanctitate insignes fuerint, ac inter Sanctos relati, ab hac profectò nota immunes censendi sunt. Quæ sola ratio apud me sufficiens est, vel ad ostendendam insubsistentiam præmissarum, quibus innititur contra- 50
riæ sententiæ fundamentum, vel earum irrelevantiam, ad deducendam ex ipsis illationem convenientiæ, aut necessitatis abolendi consuetudinem.

Eademque irrelevantia clariùs detegitur ex validissima ratione, cui præfata innititur consuetudo, scilicet quod Principes tale Juramentum à Reis exigendo, nedùm utuntur jure 51
suo, sed propriæ obligationi satisfaciunt, quæ præcipuè versatur in administratione Justitiæ, ac præsertim punitivæ, nedùm ut Dei offensam ulciscatur, sed ut Subditorum saluti, & incolumitati consulant, scelestos homines districtè coercendo, pro qua obligatione plura possent Sacri Textus Oracula,

cula, & Sanctorum Patrum adduci testimonia, quæ utpotè
notissima, prætereo. Cùm autem perditorum hominum
protervia, & calliditas, & insitus à natura pudor, edoceat
52 omni studio delicta tegere, & occultè patrare, ut probatio-
nis difficultas illis impunitatem præbeat, nè propria malitia,
quæ nemini prodesse debet, cum maximo Reipublicę damno
illis præsidium afferrat; inventum propterea est, ut sicut in
Civilibus Causis pandendæ veritatis subsidiarium ex Jura-
mento auxilium suppeditatur, ita in Criminalibus, in qui-
bus publica utilitas, & Principis obligatio magis versatur,
illud fuerit semper usu receptum, quod cùm ex se bonum sit,
& ad bonum finem administrandi Justitiam ordinatum, ma-
lum effici non potest ex inordinata malitia illud suscipientis,
53 nec periculum perjurii, ab ipso patrandi, pro crimine occul-
tando, privare potest Principem jure suo veritatem eruendi
pro puniendis delictis, nec ipse dicitur consentire perjuro,
quamvis prævisо, cùm tamen hæc necessaria, & infallibi-
lis prævisio non sit præsupponenda; Potest enim etiam cre-
dere, vel Reos non spreturos religionem, Juramento debi-
tam, quamvis de vitæ discrimine agatur, cùm eam etiam
54 Æthnici quandoque isti prætulerint, vel Deum speciali gra-
tia proprii nominis authoritatem, per juramentum implora-
tam, defensurum. Aliàs enim sit timor abusus Juramenti
ex privata Rei malitia præferendus esset obligationi verita-
tem eruendi pro administranda Justitia, & criminibus ulci-
scendis, dicendum quoque esset Principem abstinere debere à
supplicio delinquentis, licet justè imperato, quoties scit,
illum impœnitentem moriturum, quia Judicis sententiæ se
submittere recusat, quod certè non est affirmandum, quia
55 virtus clementię, ad quam pertinere diceretur talis abstinen-
tia, tunc non esset vera virtus, nam clementia est virtus
moderativa pœnarum secundùm legem, idest secundùm in-
tentionem legis, ut docet *S. Th. 2. 2 quæst. 157. & quæst. 158.*
Et dato, quod esset talis, cedere debet Justitiæ debitam cri-
56 minum pœnam in solatium Partis læsæ, & Reipublicæ uti-
litatem inductam, exigentis.

Nec solum periculum perjurii reddere debet malam con-
suetudinem deferendi juramentum, pro bono publico indu-
57 ctam, quia nihil prohibet aliquid esse secundùm se bonum,
licet cedat in malum ejus, qui eo utitur non convenienter,
sicut sumere Eucharistiam bonum est, & tamen qui indignè
sumit, judicium sibi manducat, & bibit, sic dicendum est,
quod Iuramentum ex justa causa præstitum, sit licitum, &
honestum, licet cedat in perniciem illius, qui eo abutitur
pejerando, ut docet *D. Thom. 2. 2. q. 89. ar. 2. in corp.* At qui
Juramentum, quod exigitur per se licitum est, & finis, qui
58 speratur bonus, & justa necessitas intervenit, ut monet
Less. de Just. & Jur. lib. 2. cap. 42. dub. 10. num. 49. Adeòque li-
citè exigitur, quamvis Reus ab illo abutatur, idemque sua-
59 dent communiter DD. pro hac consuetudine supra adducti, &
infra pro majori confirmatione afferendi.

Majus certè peccatum est jurare, quia in primo casu com-
mittitur idolatriæ species, exhibendo falso Deo cultum, ei-
60 que summæ veracitatis virtutem tribuendo, quæ vero tan-
tùm Deo convenit, ut habetur Deuter. 6. *Dominum Deum
tuum timebis, & illi soli servies, ac per nomen illius jura-
bis*: & in Psalm. 62. *Laudabuntur omnes, qui jurant in eo*:
61 & Isaiæ 45. *Mihi curvabitur omne genu, & jurabit omnis
lingua.* Ipseque Deus in Genesi 22. ait: *Per metipsum jura-
vi dicit Dominus.* Et monent *Less. de Justit. lib. 2. cap. 42.
dub. 10. num. 51. & Suarez de Relig. tom. 2. lib. 3 cap. 14 nu. 11.*
62 Et adhùc quamvis delato juramento Idololatris, & Infide-
libus prudenter timeri potest, ne illo abutantur, jurando per
falsos Deos, quos colunt uti veros Deos.

Non tamen propterea vetitum est illis juramentum defer-
re, quod Jacob exegit, & recepit à Labaam pro quiete Po-
63 steritatis suæ, & Judas à Romanis Gentilibus pro pace Po-
puli sui. Quibus exemplis juramentum illis deferri posse tra-
dit *S. August. ad Publicolam epist. 153. & D. Bonavent. in 3.
Sent. dist 39. quæst 3. Less.* ubi supra *num. 50. Et Suar. parit.*
64 ubi supra, & meliùs *cap. 13.* Idque omninò licitum ideò dici
debet, nam Christianus, recipiens Juramentum ab Infide-
li, non habet respectum venerationem falsi Dei, per quem
65 iste jurat, neque illam intendit, sed solùm exigit, & cupit
confirmationem, & manifestationem veritatis, & majorem
securitatem promissorum per juramentum, quod si Infidelis
exhibet cum indebito cultu erga falsum Deum, hoc impu-
tatur malitiæ jurantis, qui poterat & ipse licitè præstare ju-
rando per verum Deum; Si igitur licitum est juramentum
66 ab Infidelibus exigere, quamvis cum periculo gravioris of-
fensæ Dei, qualis est cultus, falso Deo exhibitus per ju-
rantem, quæ potuit à deferente juramentum prævideri,
quantò magis licitum erit exigere juramentum à Reo, qui
timeri potest pejeraturus, dum perjurium est non solum
præter, sed contrà intentionem exigentis, qui solùm quæ-
rit manifestationem veritatis, perjurio directè oppositæ,
ut hoc argumento utuntur *Suar.* loco mox citato, & *Sot. de
Just. & Jur. lib. 8. q. 2. art. 4.*

Posset quidem aliqua excogitari differentia inter juramen-
tum, Infideli delatum, licet juraturo per falsum Deum, ac
illud, quod exibetur falsum per Deum verum juraturo, quam
insinuat *D. August.* & ex eo *D. Thom.* locis citatis, quod scili- 67
cet in primo considerari possit aliquod bonum ex parte finis,
nempe utilitas ex eo resultans, ut patet exemplis Judæ, ac
Jacobi, qui juramentum exegerunt pro pace Posteritatis, ac
Gentis suæ, quæ ratio cessat in exigente Juramentum à per-
juraturo, licet juret per Deum verum, itaut non verifice-
tur bonum, propter quod debeat permitti prævisum perju-
rium; Sed hujusmodi ratio diversitatis utique procedit juxta 68
sensum *Div. August. & Angelici Doctoris* in juramento, quod
privatus exigit cùm certa, vel valdè probabili præscientia
perjurii, respectu cujus nulla considerari potest utilitas, nec
verificatur causa publici boni, propter quod exigatur; Se-
cùs verò dicendum est de juramento, quod Judex defert Reis
authoritate publica, & secundùm formam Juris, quia id fa-
cit pro bono publico, quod exposcit, ut omnibus mediis ve-
ritas eruatur, nè, illa, occultata, justitia periclitetur, &
crimina impunita remaneant, ut optimè pro permittenda 69
delatione juramenti, cogendo Reos etiam per Censuras ad
illud suscipiendum, monet *Tex. in d. cap. Ex literis §. Ne
igitur de Jur. Juran.* ibique *Gloss. vers. Occultata veritate.*
Omnium autem mediorum æquè convenientissimum, ac
efficacissimum est juramentum, quo controversiam om-
nem apud Hebræos finem, & confirmationem accepisse
monet *Apostolus ad Hebræos 6.* & ex sacris Textibus alla-
tis constat, Judex proinde illo uti debet, quia cùm Dei
Judicium sit *Deuteron. 1. vers. 17.* Judex in judicando vi- 70
cem Dei habet, & sedem Dei obtinet, adeoque rectè per
Deum, qui est veritas prima, cæteras veritates ejus no-
mine debet perquirere, ut docet *Alens. 3. par. quæst. 31.* 71
artic. 6. §. 1. Quod si vis, & efficacia juramenti quando-
que eluditur per malitiam Reorum pejerantium, ut mor-
tem evadant, & pœnam, crimini patrato debitam, effu-
giant, negari saltem non poterit, quod aliqui etiam igno-
ta quadam religionis vi, ac reverentia Numini divinitùs
inspirata, & horrore perjurii, qui apud Æthnicos quoque
potissimè viguit, & conscientiam torsit, urgeantur ad ve-
ritatem fatendam, ex qua, licet rarissima illius manifesta- 72
tione, talis resultat Reipublicæ utilitas, ob severam, &
publicam scelerum vindictam, quæ plures ab iis patrandis
coercet, ut profectò Princeps hoc bonum publicum præpo-
nere debeat particulari ruinæ illorum, qui ex propria malitia
pejerare non timent.

Præterea licèt rarissimi sint, qui horrore perjurii post cri-
men patratum veritatem fateri cogantur, multi tamen ab 73
eis patrandis arceri possunt, si benè noscunt, vel pęnam
se subdituros si ea fateantur, vel perjurii graviorem ultio-
nem à Deo inferendam ipsis imminere, si pro pœna vi-
tanda pejerare non desinant, quo timore carerent, si con-
suetudo juramentum Reis deferendi per Principem abroga-
retur, & perditi homines magis proni redderentur ad de-
linquendum, sublato periculo perjurii, & veritatis eruen-
dæ præsidio, à Deo, & Sacris Canonibus invento, quia
faciliùs cum Justitiæ, & Reipublicæ pernicie sperare pos-
sent criminum impunitatem. Maxima proinde est jura-
menti, ac consuetudinis illud à Reis exigendi utilitas, ut 74
omninò urgeat argumentum, solidè desumptum à permis-
sa illius delatione Infidelibus, per falsum Deum juratu-
ris cum majori veri Dei spretu, & prorsùs corruat fun-
damentum, cui nititur tota moles impugnationis ejusdem
consuetudinis, scilicet ejus inutilitas, ob certum perjurii
periculum, inferens innumerabiles Dei offensas, & ani-
marum ruinas.

Hæc autem publica utilitas, cùm respiciat bonum com-
mune Reipublicæ, præferri debet bono privato Reorum,
qui pejeraturi prævidentur, nam ordo Charitatis non exi-
git, ut ad vitandam proximi ruinam, qui proprium sta- 75
tum, & honorem negligat, ut tradunt communiter Theo-
logi apud *Sanchez in Præcept. Decalogi lib. 3. cap. 9. num 12.*
Et de facto excusatur ob solam privatam utilitatem suc- 76
currendi propriæ indigentiæ petens pecuniam ab Usurario,
licet ob usurariam pravitatem exindè resultet spiritualis
fœnerantis ruina, quam etiam prævidens adhuc potest, ut
suæ consulat ægestati, mutuas pecunias petere, ut docet

Div.

Div.Th 2. 2. *quæst.*78.*art.*4. *Quia ille, qui accipit pecuniam*
77 *mutuam sub usuris, non dat occasionem Usurario usuras accipiendi, sed mutuandi, ipse autem Usurarius sumit occasionem peccandi ex malitia cordis sui, unde scandalum passivum ex parte sua, non autem activum ex parte petentis, nec propter hujusmodi scandalum passivum debet alius à mutuo petendo desistere, si indigeat, quia hujusmodi scandalum non provenit ex infirmitate, seu ignorantia, sed ex malitia.*

Prout etiam, si licitum est à Malefico petere solutionem maleficii, quamvis ipse sua malitia novo maleficio utatur, ut probavimus in *Instit.crim.lib.*3. *tit.*2.*num.*45. quod gravius perjurio peccatum est, utpotè tribuens Dæmoni cultum,
78 Deo debitum; Propterea multò minus exigere potest Charitas, ut privata utilitas vitandi Reorum pejerantium ruinam impedire valeat usum, ipsis deferri juramentum in concursu publici boni, erga quod ea magis fertur, & cui Princeps ex debito sui status magis consulere tenetur, præsertim dum agitur de administranda justitia, cujus à Deo sibi commissa est custodia; Hanc autem periclitari, sublato juramento, propter occultatam veritatem monet *Tex. in d. cap. Ex literis de Jur. Juran.* jubens propterea deferri juramen-
79 tum. Et ideò Charitatis ordo postulat, ut conservetur consuetudo, pro bono publico inducta pro defendenda tranquillitate status politici, quæ tendit etiam in bonum spirituale Subditorum, qui terrore juramenti arcentur à criminibus perpetrandis, in quo publica salus consistit. Cùmque juramentum inventum sit, & in lege veteri à Deo pluries præstari jussum ad detegendam veritatem, quæ indifferens est ad innocentiam, & ad delictum, curandum non est scandalum, quod ex ejus abusu oriri potest, ut docet *Div. Greg.*
80 *hom.*7.*super Ezechiell.* asserens: *Utilius nasci permittitur scandalum quàm, quod veritas relinquatur.* Hunc autem esse primarium juramenti finem tradit *Uuesembec. in Pandect. lib.*12.*ff.de Jur. Juran. tit.*2.*num.*4. ibi: *Videtur autem consuetudine quadam in usum venisse, Authore Cajo in l. Lege tit.de Jur. Jur.- Juris jurandi Religio in remedium expediendarum litium, ut veritas, quæ humano ingenio erui non potest, ad Deum, omnium rerum conscium, referatur, eoque teste, atque Judice, obscura explicentur. Postea Prætor suo Edicto ejusmodi religionem confirmavit, & sanctam esse voluit.*

§. III.

In eadem Causa.

RESpondendo autem contrariis objectionibus, dico primò, quod non obstat reflexio, desumpta ex insito unicuique à natura Vitæ amore, ut gratia extraordinaria opus
1 sit ad excipiendam mortem, cùm declinari potest, quamvis non sine peccato: Quod comprobatur exemplo deficientium in Martyrio, exindè inferendo facilius perditos homines spreturos juramenti religionem, ne fatendo crimina morti se subiiciant, ac propterea juramentum non profuturum, & inevitabile ex illo reddi periculum perjurii, à Principe vitandum.

Illa enim potiùs retorquetur, quia amor Vitæ, utpotè à natura insitus, usque adhuc ignotus esse non potuit, & ta-
2 men tot Principes, dùm hanc consuetudinem tolerarunt, & toto facto approbarunt, & præsertim Summi Pontifices in propria temporali Ditione, omnesque Episcopi in suis Diœcesibus, eos proinde existimasse affirmandum est, vel talem amorem non esse impeditivum semper, & absolutè majoris boni, qualis est reverentia, juramento debita, scientes, qui non odit Animam suam, non potest Dei esse discipulus, & ideò salutem animæ, Vitæ corporali præponendam, nec timendos, qui animam non possunt occidere, sed solum corpus; Vel quod si aliquando, & etiam frequen-
3 tiùs, perditi homines tali obligationi deficiunt, non propterea deserenda est publica utilitas, atque privatæ præferenda, desinendo uti jure suo pro eruenda veritate.

Nimis etiam probaret argumentum: Cùm enim Rei veritatem fateri cogantur, nec Judici legitimè interroganti illam occultare valeant ex magis recepta sententia, de qua in *Instit crim.lib.*3.*tit.*2.*num.*33. æquè Amor à natura insitus
4 noxia, & præcipuè mortem vitandi, Reos inducet ad deficiendum propriæ obligationi pandendi veritatem, ac ad frangendam religionem, juramento debitam; quod si propterea, abroganda est consuetudo præstandi juramentum, utpotè obligans ad impossibilia, vel summoperè difficilia, resistente instinctu naturæ, abroganda quoque esset obligatio fatendi delictum, quoties Judex legitimè interrogat, utpotè nimis aspera; jugum enim Dei suave, & onus leve: Unde si non obstante naturæ impulsu, & insito ab eodem vitæ amore, coguntur Rei veritatem fateri, quia salus animæ corporis bonis, & ipsi vitæ est præponenda; Cur non etiam eadem obligatio Juramenti religionem immunem à perjurio servare poterit, vel privata pejerantium malitia sufficiens existimanda non erit ad abolendam consuetudinem præstandi Juramentum? Par quippè est obligatio fatendi, ac juran-
di, ut advertit *Less.de Just.& Jur.lib.*2.*cap.*31.*dubit.*3.*nu* 15. 5
Multis Martyribus deficiebat animus in tormentis, non tamen exinde sequitur, quod tolli debeat præceptum exteriùs confitendi fidem, imò nec potest, nè debiles illi peccarent, sibi enim imputent, si ex inordinato appetitu corpus, & vitam caducam, animæ, atque æternæ saluti præponunt.

Secundum objectum desumitur ex numero ferè infinito perjuriorum, quæ ex hac praxi resultant, cùm Rei de pluribus cum juramento interrogentur, & falsò respondeant; At
eodem modo tot sequuntur mendacia, quoties Rei falsum 6
respondent Judici, legitimè interroganti, nec propterea tollenda est obligatio non mentiendi, quod nullo modo potest, nec in utroque casu mendacium Judici interroganti, aut perjurium, juramentum præbenti, vel Principi permittenti adscribitur, quia uterque utitur Jure suo, suæque obligationi satisfacit justitiam administrando, solumque consensus perjurio, & participatio pravitatis ejusdem considerari potest in privato, juramentum exigente à scienter pejeraturo, nisi justa causa interveniat, vel necessitas exigat, quia tunc, si perjurium sequatur, soli malitiæ pejerantis, non
etiam petentis adscribitur, qui nec moraliter censetur illius 7
causa, cùm utatur Jure suo, quod tamen extra Judicium rarò locum habet in privatis personis. Sicut licet ex justa causa petere mutuum ab Usurario, qui sub usuris mutuet, suæ malitiæ adscribat, de qua petens non participat, cùm posset licitè mutuari. Ac etiam possum à Malefico petere solutionem maleficii, quando scio illam posse fieri sine novo maleficio, probabiliter credere possum, licet enim maleficio novo utatur, sibi est imputandum, non petenti solutionem, & similiter peti potest ex justa causa juramentum ad
illud præstituro per falsos Deos, ut hoc argumento utitur 8
*Suarez de Relig. tom.*2.*lib.*3.*cap.*14.*num.*11. ibi: *Et hoc probatur exemplo de petitione mutui ab Usurario, & destructione maleficii à Mago. Denique hæc maximè videntur convincere nuper dicta de petente juramentum ab Idolatra. Non enim est minus malum, imò majus, jurare per Deos falsos, quàm pejerare per Deum verum, ut in superioribus dictum est, sed hoc non obstante absolutè ponitur regula, licere petere juramentum ab eo, quem scimus juraturum per falsos Deos, Cur ergo non eadem, sed contraria regula in perjurio constituitur?*

Dicere autem, quod petens juramentum, & Judex, illud deferens, sciat, Reum certè pejeraturum, gratìs asse-
ritur. *Nam non quæcumque suspicio, quæ est tenuis assensus,* 9
vel dubietas, quæ est formidolosa, sufficit adimere jus petendi, aliàs vix unquam juramentum petere liceret, sed probabilissima conjectura, quæ intellectum vincat, ut humano more
credat. Nam hoc, quod fortè illi rectè jurabit, est jus aliquod 10
in altero, ut petat, ut in fortioribus terminis Privati, juramentum petentis monet *Sot. de Just. & Jur. l.* 8. *quæst.* 2. *art.* 4.

Tertium. In idem recurrit; Asserendo non posse illos, qui perjurio mortem evaserunt, dolere de perjurio, ac proponere non pejerare de cætero, qui summum bonum putant illo mortem evasisse. Hunc autem dolorem, nec habere poterunt ad mortem damnati, cùm pauci sint, qui adducantur,
ut Divinæ voluntati se subiiciant. Sed hoc quoque argumen- 11
tum nimis probat, sublato quippe juramento, vel Rei mortem evaserunt mentiendo Judici, legitimè interroganti, vel adhuc illam subeunt, probato aliunde delicto, aut superveniente ipsorum confessione, an non. In primo casu necessarius est dolor de mendacio, planè non impossibilis, licet illo mortem evaserint, lex Dei namque, dolorem imperans de peccatis, impossibilis dici non potest, imò facilior in tali
casu existimari debet dolor, tam de mendacio, quàm de per- 12
jurio, dum mortis, quam evaserunt periculum, illos ad meliorem frugem reducere valet, & in viam salutis revocare. In secundo casu æquè recurrit instantia, & solutio, quod Dei lex non est inpossibilis, & non impossibilia præcipit, sed perfecta, ut monet *S.Hieronym.lib.*1.*Coment. in c.*5. *Matthæi*: *Sciendum est ergo Christum non impossibilia præcipere, sed perfecta;* Et tot suppetunt auxilia post intimatam Reis ad mortem damnatis sententiam, ut saltem amore Gehennam evadendi, se Divinæ voluntati subiiciant, ut pluries audivi ab iis, qui eisdem in tali statu, & vitæ discrimine ministrant.

Quar-

Quartum. De imcompatibilitate charitatis erga Deum,
& proximum cum tolerantia consuetudinis, inferentis in-
numerabiles divinas offensas, & ruinas complurium ani-
14 marum, absque ulla, vel cùm tenuissima utilitate, cùm,
vel nullus ex Reis cum juramento interrogatis fateatur, vel
certè vix unus, aut alter cæteris pejerantibus. Postulat pro-
pterea charitas ergà Deum, ut vitetur spretus Nominis
ejusdem, prout charitas erga proximum, nè adducatur in
necessitatem pejerandi.

Eadem suprà allata responsione tolli potest; Vel non
adeò certam esse perjurii necessitatem, cum plures fatean-
15 tur, ipsa experientia teste, ac etiam plures à patrandis de-
lictis arceantur metu juramenti suscipiendi, si de illis legi-
timè interrogentur; Vel adhuc, ea transmissa, non exin-
dè sequi abolendam consuetudinem, aliàs tolli deberent
omnia præcepta Ecclesiastica, & Divina, quæ à malis ho-
minibus non servantur, & præsertim illud exterius confi-
tendi fidem, & aliud non mentiendi Judici, legitimè in-
16 terroganti. Sciebat Deus Adam peccaturum, & cum il-
lo totum genus humanum, & tamen posuit præceptum de
non comedendo pomum vetitum. Prout etiam sciebat,
Caim negaturum, si eum de fraterna nece interrogaret, &
tamen ab eo exquisivit, ubi esset Abel, eique respondenti.
Nunquid custos fratris mei sum? Genes. 4. 9. magis præcisè
objecit ejus sanguinem clamare, quæ erat quasi judicialis de-
licti contestatio.

Quintum. Desumitur ex gravitate perjurii, quod Deus
semper, aut certè sæpissimè severis pœnis ulciscitur, non
modo ejus authores, sed etiam adiutores consiliarios, om-
17 nesque denique consentientes, & negligentes, feriendo,
ut pluribus Sacræ Paginæ Textibus comprobari potest ex-
clamante *Apostolo ad Rom.* 1. *vers. ult.* dignos morte non so-
lùm, qui ea faciunt, sed qui consentiunt facientibus, eos-
que consentire, qui cùm impedire possint, ac debeant, non
impediunt; Exindeque inferendo, expedire Reipublicæ,
18 ut extirpentur perjuria, præcipuè illa, quæ in Judiciis com-
mittuntur, quia Dei judicium est *Deuteronom. primo
vers.* 17.

Verùm argumentum quidem probat, quod debeat Reus
vitare perjurium, quod propterea severè corripitur, quia
juridicè delatum est juramentum, non etiam quod illud tol-
lendum sit, Judex enim exigendo, & Princeps imperan-
do, & tolerando consuetudinem deferendi, utitur jure suo,
19 & ex justa causa id facit, nec ullo pacto consentit perjurio,
quod solum malitiæ pejerantis, & parvi pendentis obliga-
tionem non mentiendi, ac non pejerandi adscribi debet, so-
lumquè consensus perjurio posset aliquo modo considera-
ri, si cùm teneretur illud impedire, esset in hoc negligens,
Tantùm autem abest, ut in hoc sensu Judex, vel princeps
impedire teneantur abstinendo à deferendo Juramentum,
20 vel hanc consuetudinem abrogando, ut potiùs teneantur il-
lud exigere pro eruenda veritate, & puniendis delictis; Imò
ex ipsa malitia perjurii; & Divina ultione credere poterit
Princeps, & Judex, Reos non fore pejeraturos. Sacri au-
tem Textus allata testimonia, vel procedunt de pejurio ex-
tra Judicium, & de facilitate jurandi, vel respiciunt perso-
21 nam pejerantis, ejusque bona in ultionem propriæ ma-
litiæ; non etiam legitimè juramentum deferentes, qui
non dicuntur consentire periurio; quamvis sciant, Reum
peieraturum, ut ex D. Thoma vidimus supra, multoquè mi-
nùs, si hoc nesciant, quia tunc nec privatus illud exigens di-
citur consentire periurio ex sententia D. August. supra alla-
ta; Non sunt igitur Principes, hanc consuetudinem toleran-
tes, tot periuriorum Rei, quia illis consentiant, nec Divi-
22 nam propterea ultionem timere debent, aliàs usque adhuc
Rei fuissent tot Principes, atque Summi Pontifices, virtute,
ac Sanctitate prædicti, qui eam tolerarunt.

Sextum utitur eodem medio malitiæ, scilicet periurii,
quæ à gravitate, vel diuturnitatæ pœnæ, contra illud im-
positæ, ab Ecclesia dignoscitur; Eademque propterea re-
currit solutio, quod utraque suos feriat authores, non Judi-
23 cem, vel Principem qui nullo modo periurio consentit. Quod
autem pœna periurii imposita in *can. Si quis pejeraverit* 22.
24 *qu.* 5. teneat etiam conscios periurii, quibus indicitur pœni-
tentia, vel id intelligendum est de periurio, ad instantiam
privati commisso delato Juramento à sciente eum, cui de-
25 fertur peieraturum; vel non applicatur casui nostro, quia
Princeps, & Judex exigendo Juramentum utuntur iure suo,
26 nec ullo modo periurio consentiunt, vel eius conscii sunt,
cum obligatione vitandi, vel cum scientia complicitatem, &
malitiæ participationem inferente, qua cessante, dari non
potest obligatio pænitendi, quia pænitentia supponit culpam.

Septimum. Deductum ex authoritate *S. August. serm* 28.
aliàs 30. *de Verb. Apostol. cap.* 10. *& serm.* 2. *in Decol. S. Jo:* 27
Baptist. cap. 14. fuit præventivè solutum, distinctione per
S. Thom. adductam, inter Privatum, iure proprio Jura-
mentum exigentem, & Judicem, illud deferentem iure
publico, & ex debito administrandi Justitiam, ut vidimus
supra §. 1.

Octavum. Ex eadem authoritate derivatum, tendit ad
eius confirmationem, & retundendam distinctionem, quia
scilicet S. Doct. eam non adhibeat, & nihil excipiantur, 28
ubi nihil distinguitur, ut ait *S. Bernar. de Consider. lib.* 2. *c.*
8. Et solùm si quę esset adhibenda exceptio inter iuramen-
ta Judicialia, tamen ea non compræhenderet causas Cri-
minales, ut monet *Natal. Alexan. tom.* 9. *Theolog. dogmat.* 29
& moral. cap. 4. ita subdistinguens inter Causas Civiles, &
Criminales, & negans, Reo posse deferri Juramentum, si ac-
cusator in probatione deficiat.

At nimis dura provincia est redarguere *S. Thom.* illam ex
professo afferentem, cuius authoritatem sequuntur DD.
supra citati, & alii mox referendi. Si enim Doctori distin- 30
guenti magis creditur, ut monent Juristæ, quia proximus
est veritati, qui distinguere novit ex adductis *in d.* 32. *num.*
45. *coram Ansald.* cur impugnanda est S. Doct. Angelici di-
stinctio? Mihi certè nunquam indecorum erit cum illo er-
rare. Non autem semper vetita est distinctio, & exceptio,
ex illa resultans, sed tunc solum, quando sensus Docto-
ris, aliquid generaliter asserentis, eam non patitur, & ita in-
telligenda est *D. Bernardi* assertio, quod nihil excipitur ubi
nihil distinguitur. Non ità profectò locutus fuit *S. Augusti-
nus*, imò potiùs de Privato iuramentum exigente solum in-
tellexit, ut constat ex verbis eiusdem, & ex contextu ser-
monis, potiùs Privato, quàm Judici accommodati; Expli- 31
cando enim verba illa Apostoli *S. Jacobi: Ante omnia nolite
jurare*, declamat contra consuetudinem, & facilitatem iu-
randi, etiam nemine exigente, & deindè improbat iura-
menti petitionem, semper tamen privatam, cum allata
distinctione inter scientem, & ignarum, & concludit: *Istam
ergo consuetudinem quotidianam, crebram, sine causa, nullo
extorquente, nullo de tuis verbis dubitante, jurandi avertite
te à Vobis*. Idque magis clarè præsupponit responsio pro vo- 32
cati ad iuramentum præstandum, quia Christiano iurare
non liceat, quæ verificari non potest de iuramento, in Ju-
dicio delato, nam Reus obedire tenetur Judici interroganti.

Eademque distinctione utitur *D. Bonaventura in* 3. *Sen-
tent. distinct.* 39. *in expositione literæ dub.* 5. Nam propo-
nens quæstionem, an Judex, sciens aliquem iuraturum esse 33
falsum, adhuc possit ex officio exigere iuramentum? Re-
spondet: *Quod, aut exigens juramentum est Persona publica,
aut privata. Si publica, tenetur exigere juxta juris ordinem,
sive sciat, sive nesciat, ipsum falsum jurare, quia non imputa-
tur sibi. Verbum autem Augustini* (*scilicet in serm* 28. *de Verb.
Apost.*) *intelligitur de persona privata, quæ non compellitur
ex juris ordine juramentum exigere, sed ex propria voluntate.*
D. Anton. 2. par tit 10 cap. 7. eidem inhæret distinctioni, & 34
satis est, quòd *D. Augustinum* ita intellexerit *S. Thom.* ejus fi-
delissimus Interpres.

Subdistinctio verò, per *Natal. Alexandr.* excogitata, in-
ter Causas Civiles, & Criminales, non videtur attendenda, 35
nam *S. Thom.* asserendo, licitè à Judice iuramentum exigi,
non distinguit inter Causas civiles, & criminales, adeoque
nec licet *Natali ab Alexandro* distinguere, prout tot alii DD.
non faciunt, indistinctè cum eo transeuntes, & forsan eius
assertio intelligi potest, quandò Actor in ea probatione defi-
cit, quæ requiritur ad legitimè interrogandum. Prædicta-
que subdistinctio inter Causas civiles, & criminales prorsùs
repugnat authoritati, atque rationi.

Prima siquidem desumitur ex Textu *Apostoli ad Hebræos
6. vers.* 16. *Omnis controversiæ finis ad confirmationem est jura-
mentum*. Quo nihil clarius, & urgentius: Nullam planè 36
controversiam excipit Apostolus, dum omnem iuramento
terminandam docet, qui enim dicit omnem, nullam ex-
cludit, ex receptissima sententia, tam apud Theologos, quàm
apud Juristas, de qua latè *Barbos. axiom.* 168. & dum utitur
verbo *est*, quòd stat assertivè, & veritatem facti supponit,
certò statuit indefinitam iuramenti præstationem pro diri-
menda quacumque controversia, & generaliter quoque id as-
serit *Cornel. à Lapide super d. cto Textu*, ibi: *Docet exem-* 37
*plo hominum, apud quos omnis lex, & omne dubium terminatur,
& firmatur juramento, Deum suam promissionem voluisse
firmare juramento*. Notetur verbum, *docet*, quia pluri-
mùm confert. Quinimò in veteri lege, nedùm permis-
sum, sed demandatum fuisse iuramentum in Causis cri-

minalibus ſuadet ſupra relatum præceptum, traditum *in Exodo cap. 22. num. 8. in Deuter. cap. 21.* & aliis Sacris Te-
38 xtibus ſupra allatis, quod etiam præſupponunt Sacri Canones *in cap. Ex literis de Jur juran. & tot. tit. de Purgat. Canon. & cap. Cum dilecti de Accuſat.*

Secunda, & quidem validiſſima ſuppetit ex majori neceſſitate præſtandi juramentum in Cauſis criminalibus pro eruenda veritate, ſicut enim, legitimis concurrentibus indiciis tortura infertur corpori, ſic eſt animæ inferenda per
39 juramentum, quod eſt ſpecies, torturæ ſpiritualis, ut præter *Abbatem* ſupra relatum monet *Leſſ. de Juſt. & Jur. lib. 2. cap. 31 dubit. 3. num. 15.* ibi: *Quia juramentum eſt ſpi-*
40 *ritualis quædam tortura, cùm non peſſimam mentem non minùs urgeat ad veritatem dicendam, quàm tortura.* Et ex *Plutarco in lib. Problem. Roman.* tradit *Barradas in Commentar. quatuor Evangeliſt. tom. 2, lib. 7. cap. 20. §. Quinta quia.* Idque nè propria malitia, qua perditi homines delicta tegere
41 ſtudent, illis impunitatem præbeat in perniciem Reipublicæ, cujus bono magis conſulere debet Judex, ac Princeps, quàm privatæ ſceleſtorum conſcientiæ, nè perjurio ſe obſtringant, quòd propriæ malitiæ imputare debent, non Judici, deferenti juramentum ſeu Principi, illud deferri approbanti, qui jure proprio utuntur juſtitiam miniſtrando.

Majorque ex eo etiam viget ratio illud exigendi in Cauſis criminalibus, quòd ultra difficultatem probationis, eam requirunt planiorem, & ut plurimùm ex ore Rei profluen-
42 tem per confeſſionem delicti, ut illius ordinaria pœna infligi poſſit, vix enim unquam dari poteſt caſus, quòd plenè convictus dici valeat, vel ob defectum Teſtium in ſufficienti numero, vel ob eorum qualitatem, cùm ad convincendum omninò idonei requirantur. Publica propterea uti-
43 litas expoſcit, ut non præcludatur in Judiciis criminalibus via veritatem aſſequendi, quæ in Civilibus permiſſa eſt.

Nonum, deſumptum ex authoritate *P. Joannis de Avila Epiſt. 11.* declamantis contra perjuria, & facilitatem pejerandi etiam in Judiciis civilibus, & quoties agitur de
44 re viliſſimi pretii, nimis probat, ſcilicet tollendum quoque juramentum etiam in Cauſis civilibus, quod contrarii Authores non aſſerunt, & Jura tam civilia, quàm canonica illud permittentia huic aſſumpto repugnant. Digna profectò eſt tanti Viri pietate declamatio in eadem Epiſtola
45 contenta, quæ Pejerantes terrere deberet, eoſque facilius diſponere ad fatendum, ſed non exindè infertur, quòd abolenda ſit juramentum deferendi conſuetudo, quia perditi homines eo abutuntur; Id enim propriæ malitiæ, non Judici deferenti, nec Principi permittenti adſcribitur, & dum ipſe agit de gravitate perjurii, quòd in civilibus ex nimia facilitate deferendi juramentum contingere ſolet, non propterea conſuetudinem damnat, vel abolendam ſuadet illud deferendi, de qua non eſt queſtio.

Decimum in eo verſatur, quòd licet multi Theologi doceant, debere Judicem ſequi conſuetudinem, Reis juramentum deferendi, nemò autem neget conſultò Principem facturum, ſi eam abroget, poſtquam inutilis evaſit ad eli-
46 ciendam à Reis veritatem criminum, & præſertim capitalium, nullúſque eam utpotè laudabilem commendet. At dum Theologi docent Judicem illam ſequi debere, jam, vel bonam, vel ſaltem non improbam agnoſcunt, & præſupponunt; Non poſſent enim cogere Judicem ad ſequendam conſuetudinem, quæ mala ſit, imò nec excuſare, cùm
47 malum ſit ſemper vitandum, & exindè ſequitur, eos nec etiam exiſtimare conſultò facturum Principem, ſi eam abroget; Si enim bona eſt, conſulenda non eſt ejus abrogatio, imò etſi tantùm in ſe mala non ſit, cùm abrogatio conſuetudinis, & præſertim antiquiſſimæ, & ferè uninerſalis non ſit facilè inducenda, niſi perniciosa evaſerit, & malitiam involvat, quæ publico bono adverſetur.

Mirum propterea non eſt, quòd nullus Theologus, Judicem conſulens ad ſequendam conſuetudinem, vel ſaltem ex-
48 cuſans non neget, conſultò facturum Principem, ſi eam abroget, quia vel contrarium præſupponit, dùm ſtatuit obligationem illam ſequendi: Vel id prætermiſit aſſerere, quia non cogitavit, movendam eſſe ſuper hoc quæſtionem, quòd certè non omiſiſſet, ſi agnoviſſet expedire illius abolitionem; multoquè minus, ſi eam neceſſariam exiſtimaſſet, utpotè inferentem innumerabiles Divinæ Majeſtati offenſas, & quamplurium animarum ruinam. Quod plane aſſerere, eſt redarguere tot Theologos, quòd in tanta cla-
49 ritate, quam experientia conſtituit, cæcutierint; Imò ipſam Eccleſiam, quod hactenus fuerit negligens in ſalute tot animarum, & Dei Gloria tuenda, quo nihil animoſius, & Romanæ Curiæ exiſtimationi injurioſius. Quæ ſanè nota vitari non poteſt, ex quo conſuetudo inutilis evaſerit ad eliciendam ex ore Rei veritatem: Recurrit enim ineluctabilis inſtantia, nùm ſuppoſita inutilitas ſit ipſi conſuetudini 50
coæva, vel potiùs recens, ut ea modò ſit abroganda ex ſupervenıa inutilitate abſque redargutione Eccleſiæ, quæ illam tolleravit; Hoc profectò aſſerere pugnat cum allatis authoritatibus, illam antiquiſſimam præſupponentibus, & cum ratione deſumpta ex inſito à natura ſtudio noxia, & præcipuè mortem vitandi, quòd porrò, nec novum eſt, nec modò detectum.

Undecimum, deductum ex rationibus, & cautelis, per Theologos excogitatis ad excuſanda, vel minuenda perjuria planè inutilibus, vel quia partim falſæ ſint, vel quia 51
Reus metu mortis, & deſiderio illius vitandæ occupatus, illas perpendere non valeat, non ſatis probat, conſultius eſſe juramentum tollere. Meum profectò non eſt de veritate rationum, vel de uſu æquivocæ reſponſionis diſſerere, aut quæſtionem aſſumere, an turbato propter metum mortis, ejuſque vitandæ deſiderium intellectu Rei, ut diſcernere nequeat totalem malitiam perjurii, vel quomodò poſſit illam vitari, ſeu minui, plena illius pravitas incurratur ab eo. Id certè abſque audaciæ nota mihi aſſeri poſſe videtur, non ideò tollendum juramentum, quia periculum ſubſit, quod 52
Reus illo abutatur, & parùm tutæ ſint, tam in theorica, quam in praxi rationes, ejus malitiam excuſantes, aut minuentes, hæc quippè tota reſidet in Reo, abſque ulla participatione Judicis, juramentum deferentis, vel Principis illud permittentis: & æquè hoc periculum ſubeſt firmo manente præcepto, non mentiendi Judici, legitimè interroganti, quod tolli non debet.

Duodecimum, derivatum à paritate inter torturam corpori non inferendam, quoties ſubeſt periculum mortis, & juramentum non exigendum propter periculum perjurii certè prævisi, quod animam necat, facillimè ſolvitur. Judex 53
enim, qui Reum animo deficientem torquere proſequeretur, vel debilem, aut impeditum, illum exponendo periculo mortis, eſſet cauſa ejuſdem, & daret operam rei illicitæ, ſcilicet crudelitati, à qua ſemper abſtinere debet, ſicuti cavere tenetur à fallacibus, & captioſis interrogationibus, cùm ſit Dei miniſter, cujus eſt judicium. At Judex deferendo juramentum, licèt ſciret Reum pejeraturum, quod tamen aſſeri non poteſt, cum certò ſcire, cum experientia do- 54
ceat plures fateri, & divinare ſit, quod potiùs ex aliis cauſis, quàm ex religione juramenti fateantur, nullo modo eſt cauſa perjurii, quod unicè adſcribitur malitiæ pejerantis, nec dat operam rei illicitæ, imò utitur jure ſuo, ſuæque obligationi ſatisfacit, adeoque paritas undique claudicat.

Ex his ſatis ſoluta videntur argumenta pro contraria ſententia adducta, ex quibus contrariæ opinionis Authores aſſerunt Juri Divino, ac naturali, quibus Theologi moventur ad dirimendas controverſias, conſentaneum eſſe, ut 55
Principes cum debita reverentia moniti, abrogent juramenti à Reis exigendi conſuetudinem, quam illationem ſine reſponſione tranſmittendam non exiſtimo; Cùm jus Divinum & naturale immutabile ſit, & nedùm ipſi conſuetudini coævum, ſed longè illam præcedens, jamdiù ipſa fuiſſet abolenda, imò nec permittenda illius introductio, ſi ab utriuſq; dictamine diſſona eſſet, nec tandiù Theologi diſtuliſſent hoc conſilium præbere, nec Eccleſia neglexiſſet ſaluti animarum ex dicta conſuetudine periclitantium, & Dei gloriæ per ipſam violatæ proſpicere, quod ſæpè quidem hactenus inſinuatum eſt, nunquam tamen ſatis.

§. IV.

In eadem cauſa.

POſtquam ex principiis Juris Divini, ac naturalis, quibus Theologi quæſtiones dirimunt oſtenſum eſt, non eſſe abo-
lendam conſuetudinem, de qua agitur, idem omnino dicendũ 1
eſt attentis Canonicis ſanctionibus, & legibus Civilibus.

Non enim obſtat primò, quod nullus Canon, nullave Ci-
vilis Lex jubeat, à Reis exigi juramentum, à quo imperan- 2
do deſtitum fuiſſe aſſeritur ob periurii periculum, ut mo-
net *Scacc. de Judic. lib. 1 cap. 12. num. 9.* ibi: *Quare lege non*
reperitur cautum, quod Reo ſit deferendum juramentum ſecun- 3
dùm Marc. Anton. Blanc. tractat. de Judic. num. 384. Facilis enim eſt ſolutio: ſufficere namq; poteſt pro lege iuramenti delationem iubente, vel approbante, quod in Sacra Scriptura, per oraculum Divini Spiritus in Textibus ſupra relatis, hoc iuramentum fuerit introductum, ultra quod certum eſt, non omnia in iure cauta expreſsè reperiri, & plura

& plura Jus non scriptum supplere; Consuetudo proinde est est altera lex, ejusque vim obtinet, & ideò post titulum de Constitutionibus subnecti alium de consuetudine, quia jus
4 scriptum subsequitur jus non scriptum, monet *Abbas Siculus*; Et non levem esse consuetudinis, usuque longævi authoritatem, ac plerumque discordiam parere novitates, rescripsit Honorius III. Episc. Parisiensis in *cap. Cùm consuetudinis*, *de Consuetud. & D. August. ad Casulanum Epist.* 86. relatus in *can. In his dist.* 11. ait: *In his rebus*, *de quibus*
5 *nihil certi statuit Divina Scriptura*, *mos populi*, *Dei*, *& instituta Majorum pro lege tenenda sunt*, *& sicuti prævaricatores Divinarum Legum*, *ita contemptores Ecclesiasticarum consuetudinum coercendi sunt*, ubi *Gloss. in verb. Consuetudinum*, observat, parem esse authoritatem legis, & consuetudinis.

Satis est autem, ut retinenda sit consuetudo, quòd juri non repugnet, ut monet *Gloss. in cap. finali versic. Rationa-*
6 *bilis de Consuet.* quòd certè de nostro est asserendum, ex supra relatis Sacræ Scripturæ locis, & Apostoli textu, docentis humanam omnem controversiam juramento dirimi, & confirmari: Et confert *Text. in Can. Quamvis* 22. *qu.* 1. ubi sic habetur: *Quamvis dictum sit*, *ne juremus*, *nusquam*,
7 *me in Scripturis sanctis legisse memini*, *ne ab aliquo jurationem recipiamus*, qui desumptus est *ex August. ad Publicolam Epist.* 154. & meliùs nostram sententiam confovet alius textus supra relatus *in cap. Ex Literis de Jur. jurand.* ubi summus Pontifex in causa usurarum præcipit deferri juramentum, ibique *Gloss in versic. Occultata veritate*. Et ob eandem causam eruendi veritatem permissum est jurare *in c. Et si Christus eod. tit.*

Cùm itaque antiquissima, & ferè universalis vigeat con-
8 suetudo exigendi juramentum à Reis, nullusque Canon, nullave lex Civilis id vetet, & potiùs Sac. Scripturæ illi adsistat authoritas, ea non est abroganda, quia non sit in jure cautum illud exigi posse, vel debere.

Quod si ideò cautum non esse dicatur, quia per se malum sit tale juramentum exigere, ex quo per hujusmodi juramen-
9 tum Reus exponatur periculo perjurii, satis erit respondere, quod si ita esset, reperiretur in jure expresse prohibitum, prout vetitum est *in cap. Clericos de Cohabit. Cleric. &*
10 *mul.* illud deferre Clericis Concubinariis, *& in l.* 2. *§. Quorum C. de Indict. viduit. tollen.* tollitur juramentum de Nuptiis non repetendis; Ex omissa propterea prohibitione juramentum à Reis exigendi potiùs argui valet consuetudinem non esse abolendam, utpotè Justitiæ, ac Juri consonam, nec subsistere illationem, quod ideò non reperiatur in jure cautum tale juramentum, quia perjurii periculum inferat.
11 Nec tale quid firmat *Scacc. loc. cit.* quia loquitur de juramento, per Reum emisso circa Votum ingrediendi Religionem, quo se abstrinxisse asserit ante patratum delictum, affirmans illi non esse absolutè standum, quia Rei, ut pœnam evaderent millies, & eò amplius pejerarent, & lege cautum non reperiri, quod Reo deferendum sit juramentum. Quinimò absolutè negare, quòd juramentum sit licitum, esset error
12 Pelagianorum, ut monet *S. August Epist.* 89. *quæst.* 9. & Vvaldensium, atque Anabatistarum, qui in Judicio jurare omninò renuebant, qui sanè fuit perpetuò Ecclesiæ usu damnatus, ut exemplo Pauli, & S.S. Petrum docet *Corn. à Lap. in Matth. c.* 5.

Cæterùm non est absolutè admittenda propositio, quòd lege cautum non sit, Reis deferendum esse juramentum,
13 cum contrarium constet ex supra relato Divino præcepto in Sacris Paginis, & Pontificio in Canonicis Sanctionibus, quibus etiam Civiles consonant, nam *in l. Furti §. Qui jussu ff. de His qui notant. infam.* præsupponitur in usu esse delationem juramenti ibi: *Sed etsi jurejurando deleto*, *jurave-*
14 *rit quis*, *non deliquisse*, *non erit notatus*, *nam quodamodo innocentiam suam jure juran. approbavit*, *& in l. Si duo Patroni §. Item ff. de Jur. juran.* ibi: *Item Julianus scribit*, *eum*, *qui juraverit furtum se non fecisse*, *videri de toto jurasse*, *atque*, *ideo neque furti*, *neque condictione teneri*. Et sane consuetudinem in Legem Prætoriam transiisse tradit *Vvesembec.* supra relatus.

Exindeque solvitur, seù retorquetur secundum argumentum, desumptum ex dictis juribus, vetantibus deferri
15 juramentum Clericis Concubinariis, de Concubinis abjurandis, & Viduis de non repetendis nuptiis: Si enim ratio vitandi perjurium, ejusque periculum æquè id exposceret in Reis interrogandis, vetitum quoque in iis fuisset, sed quia justitiæ administrandæ debitum, & publici boni ratio exigit, ut veritas pateat pro criminibus expiandis, ideò nullo jure vetitum Legibus Reis Juramentum deferri, cujus religione, vel à delinquendo coerceri, vel ad fatendam veritatem faciliùs disponi possunt, & si quandoque, & etiam ut plurimum, id facere detrectant, perjurio se fœdando, id propriæ malitiæ adscribendum est, non Judici deferenti. En ergo, quod aliquando noxia est juramenti delatio, & in jure 16
vetita, arguere potiùs licet, quod ubi vetita non est, censeri debeat permissa, nec propterea prohibenda.

Tertiò. Urget ex eo quòd nullus ex Authoribus, approbantibus hanc consuetudinem illam laudabilem appellet, imò plures profitentur eam ipsis displicere, & expediens es- 17
se, ut à Principe abrogetur scilicet *Clar. in Prax. §. fin. qu.* 45. *num.* 9. *Marant. in Specul. Aur. seu Prax. Advoc. par.* 6. *tit. de Juram. num.* 11 *Joann. Valer. de Differ. utriusque for. diff.* 2. asserens ob id multos Judices à Juramento exigendo abstinere, *Gomez var resol. tom.* 3. *cap.* 12. *num.* 5. *Less. de Just. & jur. lib.* 2. *cap.* 3. *dub.* 3. *n.* 21. *Del Ben. de Juramento dub.* 17. *object.* 2. *n.* 4. *Gaill. pract. observ. lib.* 1. *observ.* 85. *n.* 18
4. ubi putat sustineri posse consuetudinem juramentum calumniæ remittentem *Barb. in cap. Clericos*, *de Cohabit. Cler. & mulier. n.* 2. *Farin. in Prax. q.* 160. *n.* 297.

Verùm si certandum esset authoritatibus jam in tuto foret victoria, nec consuetudo ultra periclitaretur, cùm longè plures suppetant, eam approbantes, & licitam juramenti delationem suadentes, & cuilibet eam improbanti, vel de illa dubitandi quam plurimos opponere facile sit, & 19
idcircò præter supra citatos *n.* 36. plures magni nominis Doctores, inferiùs recensere non pigebit, postquam responsum fuerit authoritatibus, in contrarium adductis.

Quòd autem nullus assignari possit Doctor, qui hanc consuetudinem laudabilem appellet, non probat eam esse abolendam Abrogatio quidem consuetudinis, præsertim antiquissimæ, & ferè universalis, ut nostra profectò, est tantum 20
permittenda non videtur, si illa sit turpis, vel noxia, itaut potiùs abusus vel corruptelæ nomen mereatur, qualem esse ostendere conantur oppositæ sententiæ Defensores, utpotè innumerabiles Dei offensas, & animarum ruinas inferentem. Quod si ita esset, utique tot Authores, quorum plerique Theologi sunt, & quidem gravissimi, pro ea non starent, nec Judicem eam sequi debere affirmarent, vel saltem eam à Principe abolendam consulerent, prout aliqui ex supra citatis oppositum existimant, scilicet *Gomez*, 21
Less. & Del Ben. Adeoque dum communiter consuetudo approbatur, & juramentum Reis deferri licitum à Theologis, & Juristis existimatur, curandum non est, quòd aliquibus ea displiceat, vel aliqui optarent, eam à Principe abrogari, vel Judicem à juramento deferendo abstinere, quia receptior, & magis communis sententia præferenda est, & hactenus consuetudo servata fuit.

Quinimò argumentum ex contrariis authoritatibus desumptum potiùs retorquetur. Si enim adhùc viget hujusmodi consuetudo, quamvis ipsis displicuerit, & expediens exi- 22
stimaverint, ut à Principe aboleatur, jam exindè infertur, eorum sententiam cæteris omnibus non arrisisse, & Principes, quos verisimile non est, vel ab ipsis, vel ab eorum Ministris de abolenda consuetudine, monitos non fuisse, id non approbasse. Vix enim credibile est, quòd si ea dici posset adeò noxia saluti animarum, & Reipublicæ inu- 23
tilis, numquam de illa abroganda fuisset actum, & tot Doctores, communi calculo eam sequendam statuentes, non excitasse quæstionem, an saltem expediret illam à Principe tolli, in quo controversiæ cardo hodie constituitur.

Superfluum propterea est, singulas auctoritates contrarias expendere, quod tamen, ne quid intactum relinquatur, breviter faciemus.

Clar. itaque loc. cit. licèt asserat hanc praxim Reos cum juramento interrogandi sibi non placere, fatetur tamen ab ea non recedendum, & refert, quendam Moncinum fuis- 24
se jussu Senatus publicè tortum, quia legitimè interrogatus, noluit respondere, ac jurare, & deindè reductum ad Carceres cum juramento respondisse.

Maranta licèt *num.* 7. asserat, quòd in causa criminali non defertur juramentum suppletorium, tamen *num.* 14. limi- 25
tat, quoties concurrit plusquam semiplena probatio, ut notat etiam *lit. E. & n.* 28. *&* 29. admittit esse juramentum purgationis canonicæ præstandum.

Valer. de Different. utriusque for. loquitur contra commu- 26
nem praxim.

Gomez præmittit obligationem juramentum suscipiendi, & deindè infert, quòd cùm licitè, & justè petatur à Reo tale juramentum, tenetur in Foro conscientiæ dicere ve- 27
ritatem, licèt ex hoc incurrat pœnam mortis, aliàs peccat mortaliter, ita *S. Tho.* 2. 2. *qu.* 69. *art.* 1. Et quamvis postea

poftea fubdat, quòd confuleret Imperatori, ut publica
lege juramenti præftationem prohiberet in Caufis crimi-
nalibus ingerentibus pęnam fanguinis non propterea ex in-
dè inferri poteft, quod ferenda fit lex abrogativa confue-
tudinis femper toleratæ, & quam communi calculo DD. fe-
quendam exiftimant.

Leff. de Juft. & jur. loco fupra citato nil ultra dicit, quàm
quòd expediret tolli per Principem juramentum calumniæ,
28 quatenus involvit obligationem dicendi veritatem fatendo
delictum, pro quo fit imponenda pęna fanguinis per te-
xtum in *cap. Clericos de Cohabit. Cler. & Mulier.* quem non
applicari infra oftendam. Cæterùm ipfe *cap. 42. dubit.* 10.
quærens, an fas fit deferre juramentum ei, quem putas pe-
jeraturum? afferit, id licitum effe ex jufta caufa qualis veri-
29 ficatur in Judice, qui non debet fequi fcientiam privatam,
fed præceptum juris, adhibendo ea, quibus folet elici veritas,
alioquin daret juftam occafionem fcandali, quod illi magis
cavendum, quàm peccatum privati.

Ita quoque intelligendus eft *Del Ben cum Gomez* affirmans
expedire, ut hæc confuetudo contraria lege tollatur; At
femper adhùc viguit confuetudo, tàm Summis Pontifici-
30 bus, quàm Principibus illam tolerantibus, quod utiq; fa-
ctum non effet, fi expediens fuiffet illam abrogare, nec fo-
li præfati Authores hanc convenientiam agnoviffent, cæ-
teris omnibus eam diffimulantibus, cùm tamen ipfis quo-
que pervia fuerit ratio, ex qua illa moventur, vitandi fcili-
cet occafionem perjurii, ea idcircò non eft propter eorum au-
thoritatem tollenda.

Gaill. agit de alia quæftione, an fcilicet poffit per confue-
tudinem tolli juramentum de calumnia? & affirmativè re-
31 fpondet, propter facilitatem contemptus ejufdem, ob ma-
litiam hominum, apud quos hodiè ne obulum quidem exi-
ftimatur, quia facti fumus contemptores Dei, & Religio-
nis, ut monet *Bald. in l. Si poft perfectum num* 1. *ff. de Evi-
ction.* & præfertim fi talis confuetudo fit immemorabilis,
quia tunc æquiparatur refcripto Principis, per quod tale ju-
ramentum tolli poteft, & tamen non defunt graviffimi Au-
thores, exiftimantes talem confuetudinem non valere, re-
lati per *Scacc. de Judic. lib. 6. capit.* 1. *numer.* 128. ubi teftatur
32 de communi, qui licèt *num.* 131. *& feqq.* fentiat poffe per
confuetudinem tale juramentum remitti, non propterea
exindè inferri poteft abrogandam effe confuetudinem jura-
mentum Reis deferendi, quæ pariter fundata dici poteft in
præcepto divino Hebræis tradito in *Exod.* 22. 8. deferendi
Juramentum fufpecto de furto domeftico, aliifque relatis
33 Sacræ fcripturæ locis, & in textu *Apoft.* dicentis; *Omnis
controverfiæ finem ad terminationem effe juramentum.*

Barbof. in d. cap. Clericos potiùs retorquetur, cùm folam
rationem vitandi perjurium non exiftimet fufficere pro fub-
ftinenda prohibitione in dicto Textu emiffa, ait enim *num.*
34 3. *Rejectis igitur ibi, & aliis ad hunc Textum intellectibus,
vera illius ratio ex eo colligi poteft, quia juramentum eft reme-
dium fubfidiarium, & periculofum, & ideò ad illud non eft
reccurrendum, quando adfunt alia remedia, æquè accomo-
data ad finem prætenfum affequendum cap. Et fi Chriftus prop.
fin. de Jur. juran. Conftat autem in fpecie hujus Textus æqui-
valentia dari remedia magis accommodata, ut Clerici à Con-
cubinis abftineant, nempè per fufpenfionis aut depofitionis
fententiam, ac proindè per excommunicationem, ut ipfe Te-
xtus docet: Secus verò dicendum eft, quando prædicta re-
media æquivalentia non adfunt, quia nunc tanti effe debet pe-
riculum, & timor ille perjurii, ut propter illud deferendum non
fit juramentum à Judice, vel publica Perfona, quando fuerit
neceffarium, ut refolvunt Navarr in Manual. cap.* 12. *nu.* 20.
35 *Covar. in cap. Quamvis pactum* §. 6. *num.* 2. *in fin.* & multi
alii, quos refert, & fequitur *Suar d. cap.* 14. *n.* 10. *de Reli-
gione.* Favet itaque *Barbofa* confuetudini deferendi juramen-
tum prò eruenda veritate, quæ aliter, quàm ex ore Rei le-
gitimè interrogati, haberi non poteft. Id enim expofcit pu-
blica utilitas, & Juftitiæ adminiftrandæ obligatio, ne de-
licta impunita remaneant, & ob eam rationem vetitum effe
36 in dicto Textu juramentum tradit *Leff. de Juft. & jur. lib.*
2. *cap.* 42. *dubit.* 10. *num.* 49. ibi: *Quia metuendum, eft
ne perjurium incurrat, & alia remedia fuppetant.*

Farin. denique nullatenus hanc confuetudinem improbat.
37 Nam licet *d. qu.* 160. *num.* 296. referat Authores, quibus ea
difplicet, in fine tamen afferit, Adrianum Papam, con-
trarium fentiffe, ut indicant verba illa. *Licèt Adrianus Pa-
pa in locum per eum relato contrarium dixerit*, & deindè *num.*
297. afferit, quòd contrarium fervatur in practica, & refert
DD. pro confuetudine pugnantes, & ità contra illam addu-
duci non poteft authoritas Farinacci.

Quoniam autem tota Juridica impugnatio hujus confue-
tudinis nititur allatis Authoritatibus, illam improbantibus,
ultra peculiares refponfiones, eifdem modò traditas, ge-
neralem addere confutationem non abs re cenfeo defum- 38
ptam ex longè majori earumdem calculo, quæ ipfi favet,
ut agnofci poffit magis communis fententia folidioribufque
rationibus innixa; Hanc itaque fectantur.

Abulen. in c. 5. *Matth. qu.* 298. *per tot.*
Alex. de Alef. 3. *par. qu.* 31. *art.* 6.
D. Antonin. in Summa 2. *p. tit.* 10. *c.* 7.
Aftefan. lib. 1. *tit.* 19. *art.* 3.
Bald. in l. in Omnibus num. 8. *cap. de Jur. juran. propt. ca-
lum.* ubi propofita objectione, quòd in Caufis criminalibus 39
licitum fit pejerare, & ideò juramentum fruftratorium
evadat, fic eam limitat: *Sed rectiùs dici poteft, quod
fit jurandum de veritate dicenda, ut extra de Accufac. capit.
Cùm dilecti; Nam in criminali refpondendum eft de verita-
te, non de credulitate, & ita eft jurandum, & ita fervat con-
fuetudo.*
Barradas in Comment. 4. *Evangelift. tom.* 2. *lib.* 7. *cap.* 20.
§ *Ex Scriptura.*
Baffæus to. 2. *verf. Juramentum* 39. *n.* 9.
D. Bonavent. in 3. *Senten. dift.* 39. *in expofit. literæ
dub.* 5.
Jo. Bapt. Corrad. in Refp. cafuum confcientiæ n. 22.
Caftropal. Oper. Moral. to. 2. *tit. de Natur. & effent. juran.
in pu.* 10. *difp.* 1. *n.* 8.
Covarr. in capit. Quamvis pactum §. 6. *numer.* 2. *de
Pact.*
Durand. in 3. *dift.* 39. *q* 5. *in refponf. ad* 2.
Fran. Marc. dec. Delphinat. par. 1. *dec.* 674. *n.* 11.
Maftr. in Theol. Moral difp. 11. *quæft.* 9. *art.* 2. *n.* 182.
Navar. in Manual. Confeffarior. tit. de 2. *Præcepto Decal. c.*
11. *n* 20.
Piftach. de Vot. tom. 2. *c... tit. De alium inducente ad juran-
dum, refponf.* 11. *per tot. & refponf.* 17. amplians etiam in pri-
vato, petente juramentum, qui credere poteft, eum, cui 40
defertur, non juraturum falfum, & ideò requiri proba-
bilitatem, vel vehementem fufpicionem perjurii.
Riccard. in 3. *Sent. art.* 3 *q.* 3. *corp.*
Eft. in 3. *Sent. dift.* 39. §. 5. *in fin.*
Raynald. in Syntax. rer. crim. tom. 2 *cap.* 20. *& in fuppletio-
ne* 1. *per tot.*
Tolet. Inftr. 2. *lib.* 3. *c.* 21. *num.* 10.
Turrecremat. in can. Quamvis 22. *q.* 8.

Et licèt aliqui ex præfatis Authoribus conclufionem li-
mitent, ut Judici tunc liceat folùm juramentum à pejeratu- 41
ro exigere, quando ad Partis inftantiam defertur, quia
tunc non videtur Judex exigere, fed Pars inftans *ex D. Th.
loc. cit.* eadem tamen, imò fortior eft ratio in Judice, ex
officio procedente juxta juris ordinem juramentum defe- 42
rente, ac ad inftantiam Partis, ut monet *Sanch. ad Præce-
ptum Decal. lib.* 3. *cap.* 8. *num.* 3. ubi exemplum ponit in Cau-
fis criminalibus, ibi: *Ut contingit in caufis criminalibus, quan-
do Judex etiam ex officio procedit.*

Si enim folus refpectus privati boni excufat à culpa Par-
tem, inftante Reo, deferri juramentum, & Judicem defe-
rentem, licet cùm prævifione perjurii, quantò magis excu-
fabitur Judex, dùm illud exigit ob publicam utilitatem, de- 43
licta corripi expofcentem; Semper quippè publica utilita-
tas eft privatę præferenda, eademque ratio militat in Prin-
cipe juramentum deferri permittente, inhærendo ferè uni-
verfali, & antiquiffimæ confuetudini, quia cum ipfe fit
Juftitiæ Cuftos, ejufque adminiftrandæ præcipua obligatio
eidem incumbat, eaque expofcat, deferri juramentum
pro eruenda veritate, quæ aliàs lateret, cum impuni-
tate criminum in perniciem Reipublicæ, quæ illorum pu- 44
nitionem; exigit ad coercendam ipfam patrandi licen-
tiam, exinde pernecefsè fequitur, quòd Principem non de-
ceat, confuetudinem juramentum deferendi abolere, mul-
toque minus ad id cogi propter obligationem extirpandi tot
perjuriorum radicem qualis præfata confuetudo fupponitur,
quoniam fi ideò abroganda effet, quia noxia, & nutritiva
peccati, corruptela potiùs, quàm confuetudo dicenda effet,
nec poffent Judices illam fequi. Dum ergo DD. commu-
niter afferunt. Judices ab ea recedere non poffe manifeftè
prefupponunt, eam non effe perniciofam, & iniquam, ut-
potè habentem pro objecto publicum bonum, confiftens in
aperienda veritate, quòd cùm æquè ad Principes fpectet,
imò magis ipfos urgeat, cùm fint à Deo propterea fupra cæ-
teros collocati, potiùs tenentur hanc confuetudinem con-
fervare, quàm abrogare.

§. V.

§. V.

In eadem Causa.

EX quibus nullius subsistentiæ sunt criticationes adversus
ea, quæ in primo paragrapho adduximus ad proban.
continuationem usus juramenti.
Primò enim non obstat, quòd termini præsentis quæstio-
1 nis videantur diversi, ex quo examinanda non sit obligatio
Iudicis sequendi consuetudinem, sed convenientia, ut per
Principem abrogetur; Verùm ex illius præsuppositione,
quòd eadem consuetudo pro bono publico inducta sit, ut ve-
ritas detegatur, & delicta impunita non maneant, & eo,
quòd per se bona sit, & hactenus tolerata sequitur eam non
esse à Principe abrogandam, ut suprà fuit ostensum.
Secundò; Inter DD. hanc consuetudinem approbantes
2 civitati *D. Thom.* qui tamen teste *Passerino, in Regular Tri-
bun. quæst.* 11. *art.* 2. *num.* 32. nunquam locutus fuerit de Jura-
mento à Reis exigendo. At dum *S. Doct.* instinctè asserit,
posse Juramentum à Judice deferri, licèt sciat, jurantem
esse pejeraturum, nulla distinctione adhibita inter Judicia
civilia, & criminalia, certè potuit afferri pro Sententia,
approbante consuetudinem, Juramentum Reis deferendi,
prout illum tamquàm Antesignanum adducunt Doctores
omnes, eam tuentes; Si enim prævisio, & præscientia
perjurii ab eodem *S. Doct.* præsupposita sufficiens, ab illo
existimata non fuit, nè Judex, Parte instante, juramen-
3 tum exigeret, multò minùs timor, atque periculum ejus-
dem ab eodem existimata fuisset impeditivum Juramenti
Reis deferendi.
Tertiò. Aliquæ ex dictis authoritatibus non loquuntur de
Principe, sed de Judice, & aliquæ consuetudinem potiùs
damnant, nullusque afferat, eam non esse à Principe abro-
4 gandam, etiamsi evasisset inutilis, & perniciosa; Sed jam
fuit præventivè ostensum, DD. statuentes obligationem
Judicis se conformandi consuetudini, circa quam omnes
conveniunt, implicitè præsupponere, illam non esse perni-
ciosam, & à Principe abrogandam, nec hanc quæstionem
præcipuè examinandam assumpsisse, quià super hoc contro-
versia mota non fuit.
Quartò. Adversus illius universalem ferè praxim, asseritur,
5 quòd frustrà ex illa præsidium quæratur; Quia nemo existi-
mabit solvi argumentum ex universalitate consuetudinis de-
sumptum, quod quidem validissimum est, ex quo ea non
negatur. Affirmandum quippè est, vel omnia Tribunalia,
in quibus hæc consuetudo viget, errare, omnesque Princi-
pes eam permittentes propriæ obligationi deficere, quan-
6 doquidem contrarii Authores probare conantur, eam po-
tiùs ex debito, quàm ex convenientia esse abrogandam, vel
hujus universalis consuetudinis vim pro ea conservanda fate-
ri coguntur.
Quintò. Impugnatur ratio, supra tradita, non posse sci-
licet sine periculo gravis scandali ab hac consuetudine rece-
7 di, asserendo, quod plures Leges, & Canones absque ullo
scandalo immutantur, abrogationem bono publico exigen-
te, quod Legis condendæ, vel inducendæ consuetudinis
causa fuerat, quod comprobare contenditur authoritate
Crespi de Valdaur. observ. 1. *numer.* 170. & *Claudii Cantiun-
8 culæ de offic. Jud. lib.* 1. *cap.* 7. *numer.* 5. & 6. At impugna-
tio præsupponit mutationem status, consuetudinem scili-
cet, ab initio pro bono publico introductam, in publicam
perniciem degenerasse, quod sanè suppositum corruit. Nàm
quatenùs mutatio desumitur ex certo periculo perjurii, vel
hæc certitudo non est absolutè admittenda, vel non est re-
center inducta ob supervenientem Reorum malitiam, qui
Vitæ, ac bonorum conservationem Religioni Juramenti
præferunt, cum tale studium à natura insitum, adeoque
antiquissimum præsupponatur. Adeoque inutilitas hujus
consuetudinis, vel ipsius pernicies ob ruinam tot animarum
si esset justa causa illam abolendi, jamdiù ejus abrogatio-
9 nem exegisset, & propriæ obligationi defecissent Principes,
eam tolerantes, & Sacra Tribunalia, ipsam permittentia.
Asserendum propterea est, vel adhuc cum tali periculo
rationem vigere publici boni, pro quo talis consuetudo
10 introducta fuit, quia Religio Juramenti quandoque veri-
tatem extorqueat, & sæpe arceat à patrandis delictis: Aut
quia magis perniciosum esset sublato Juramento Reis opi-
nandum relinquere, quod licitum ipsis sit Judici legitimè
interroganti veritatem non aperire, quod certè timendum
esset, dum viderent, illum à deferendo Juramento, quod
hactenus delatum est, desistere, Principe ità jubente; Vel
non subsistere obligationem consuetudinem abrogandi ad
vitandam perniciem ex illa resultantem pejerantibus, quia
jam illam non evaderent, veritatem celando quoties legi-
timè interrogantur, licet Juramentum non deferretur, ut 11
monet *Raynald. in supplet.* 1. *n.* 13. & 14.
Sextò. Maximam authoritatem Supremi Tribunalis San-
ctissimæ Inquisitionis, Curiarum Ecclesiasticarum, & Re-
gularium, effugere conantur subtili responsione, ob no- 12
tam illius clementiam, ex quo nemo damnatur ad mor-
tem, nisi Hæretici obstinate errantes, & errorum tuen-
tes, & propterea facilius Rei veritatem fateantur, quàm-
vis posse occultare sperent ob maximam interrogan-
tium industriam quibus plura suppetunt eruendæ veritatis
adjumenta, & ideò in d. Sacro Tribunali faciliùs reten-
tum usum deferendi Juramentum, qui per se malus non
est. Regulares autem, quibus magis perfecta est perju-
rii gravitas, ab eo faciliùs se abstinere, & ideò cessare
periculum, ob quod sit perniciosa consuetudo illud defe-
rendi.
Verùm nimis debile detegitur effugium, considerando,
quod plures alii sunt casus, quibus Sacr. Tribunal hæreti- 13
cos ad mortem damnat, & quod insitum à natura studium
vitandi noxia non sistit in sola conservatione vitæ, sed fer-
tur etiam ad effugienda mala, quæ homini obveniunt circa
bona, & honorem; Non satis ergo consultum periculo
perjurii, quia pauci ad mortem damnentur; Prout etiam
facilitas eruendi veritatem propter Interrogantium peri-
tiam, & alia, quæ illis suppetunt adjumenta, non probat 14
meliori jure retentam in dicto Sacr. Tribunali praxim defe-
rendi juramentum, cum enim illud sit inventum in supple-
mentum probationis, potiùs ab eo abstinendum fuisset,
quia veritas faciliùs posset aliundè abtineri: Hæc quoque
admittitur aliis mediis à Reis extorqueri, quàm religione 15
ne Juramenti, quod propterea licitum quoque erit in aliis
Tribunalibus; Et magis urgere videtur hujus Supremi Tri-
bunalis Praxis Reos ad jurandum cogentis, etiam per tor-
turam, quamvis legitima non præcedant indicia pro illa
inferenda, ut monet *Caren. de S. Offic. p.* 3. *de Indit. & tortur.*
§. 18. *num.* 119. eoque relato *D. Raynald. observat. Crimin.
par.* 3. *cap.* 34. §. 12. *num.* 136 *vers.* 2. Quo verò ad Regulares 16
magis justam suadere non valet praxim Juramentum exi-
gendi, quia melius norunt perjurii gravitatem, Hæc
quippè omnibus nota supponitur ex ipsa sua malitia, nec
meliùs sentiendum est de Regularibus, enormia Crimina 17
patrantibus, quò scilicet ea fateri velint ob religionem
Juramenti, quàm scelestis quibuscumque, quinimò, cùm
corruptio optimi sæpè, imò semper, pessima sit, nil meliùs
ab illis sperandum.
Quoniam verò ne Supremi Sanctissimæ Inquisitionis Tri
bunalis, omniumque Curiarum Ecclesiasticarum praxim
carpere videantur contrariæ opinionis Sectatores fateri co- 18
guntur, usum deferendi Juramentum per se malum non esse
& quia tunc cùm inductus fuit, visus est utilis, ex hoc
ipso tantùm dignosci poterit, an nomen demonstrationis
mereatur contra assertam consuetudinem, ex qua, vel nul-
lum, vel minimum bonum, sed innumerabiles offensæ Dei
& animarum ruinæ oriuntur, esse abolendam. Talem es- 19
se consuetudinem exigendi à Reis Juramenti de veritate di-
cenda circa Crimina, de quibus accusati sunt, ergo hanc es-
se abolendam.
Si enim talis usus per se malus non est, & ideò per Sacrum
Tribunal, & omnes Ecclesiasticas Curias, licitè retentus,
secunda utique propositio falsa per necessè dici debet, mul-
toque magis, si bonus sit, solaque malitia se tenet ex parte 20
Pejerantis, ut supra probatum fuit, & alia probatione non
indiget, quàm ea, quæ desumitur ex eodem universali
usu; Cùm credibile non sit omnia Tribunalia, in qui-
bus illa constanter viguit; & Principes omnes, & præci-
puè Summos Pontifices, & Sacros Cardinalium Confes-
sus, hanc evidentiam, quæ pro demonstratione statuenda
requiritur, non agnovisse, ac propriæ obligationi, consue-
tudinem adeò perniciosam non abrogando, hactenus, defe-
cisse, advertit *Castropal. d. disp.* 1 *pu.* 3. *n.* 1.
Superest respondere exemplis aliquorum Principatuum,
in quibus abrogata fuit hujusmodi consuetudo, priùs scili-
cet in Ducatu Mantuæ, in quo teste *Cyriaco controv.* 322.
n. 35. sublata omnia Juramenta fuerunt, subrogando illo- 21
rum loco verbum *sincerè*, ac etiam in Ducatu Sabaudiæ, ut
refert *Sola in Constit. Sabaud. tit. de Juram. fol.* 396. relatus
per *Fantonum* in discursu super hac materia edito *n.* 72. &
73. ubi *num.* 74. recenset provisionem circa hoc captam,
& demum per Hetruriæ Magnum Ducem in tota sua
Ditione, ut ex Edicto emanato de anno 1679 & per

eundem *Fantonum* registrato in fine præfati Discursus,
Quibus facili negocio respondetur, quamvis enim commendanda sit pietas præstantissimorum Principum quo idem indulgendo, censuerunt, in Statibus Juramentum Reis de-
22 ferendi usum abrogare, non tamen exinde sequitur, quod Romana Curia, quæ omnium hactenus Magistra fuit existimata, debeat illorum exemplo se submittere, quod dum sequi usque adhuc omisit, nec talis innovatio placuit Ven.
23 Servo Dei Innocentio XI. quo Ecclesiam regente, id contigit in Ditione Florentina, quæ illi non potuit ignota
24 esse, eamque omni studio promovit Pater Segnerus è Societate Jesu, quem, credibile, est, omnem movisse lapidem, ut in Romana quoque Curia eadem provisio sumeretur, non est modò propter authoritatem, à dictis exemplis desumptam à constanti, & antiquissima ejusdem praxi recedendum.
Magisque urgere debent exempla tot aliorum Principatuum, in quibus vetustissimus usus deferendi Juramentum
25 conservatur, qui ferè universalis est, & propterea particulari dictorum Principatuum novæ praxi præferendus; Eoque fortiùs, dum in iisdem, & præsertim in Ditione Flo-
26 rentina talis innovatio recepta non fuit per Curias Ecclesiasticas, & præsertim Nunciaturæ Apostolicæ, apud quas illibata viget consuetudo deferendi Reis Juramentum, adeout in conflictu observantiæ circa illius præstationem majoris utique authoritatis existimanda sit ea, quæ viget in Curiis Ecclesiasticis, cùm agatur de materia spirituali, quæ ad illas spectat, nec credibile sit quod, si retentio antiquæ consuetudinis esset adeò perniciosa, ut Princeps Laicus potiùs ex debito, quàm ex convenientia motus fuerit ad illam abolendam, voluissent tot vigilantissimi Præsules,
27 & Ministri Sedis Apostolicæ illam conservare, nec saltem Pontificium Oraculum super hoc exquisivissent, quæ negligentia, cùm præsumenda non sit, ne maxima illis nota inuratur, & præsertim vigilantissimis Præsulibus, qui Ecclesiæ Florentinæ præfuerunt, pietatate, atque doctrina præstantissimis, utique affirmandum est, talem consuetudinem non esse damnandam, quia ex illa innumerabiles Dei offensæ, & ruinæ Animarum oriantur, sed potiùs exinde contraria resultat illatio, ut ex hactenùs dictis constat.

§. VI.

In eadem causa.

REmanent diluenda alia objecta non minùs Theologicis rationibus, quàm Jurisperitorum, & Sacrorum
1 Canonum Authoritatibus fulcita asserendo primo Juramentum esse actum Virtutis non tamen semper bonum, & fre-
2 quenter exercendum, sed tantùm si habeat comites Veritatem, Justitiam, atque Judicium ex Sacro Textu *Jerem.* 4. quibus deficientibus, Jurumentum illicò malum evadit, exindeque infertur, quod cùm Legislatores præviderent, citò absuturum tertium requisitum Judicii prudentiæ scilicet, ob probabilem abusum Sacramenti, quamvis de innumeris Juramentorum judicialium speciebus leges condiderint, nullam tamen præceptivam, vel approbativam Juramenti juramenti veritatis dicendæ tulerunt.
Fatentur contrariæ opinionis Sectatores usque ab initio
3 nascentis Ecclesiæ invaluisse usum illud deferendi, quia non adhuc frigescente pietate Fidelium utile erat, eumque passim in legem transivisse, & de illo actum esse in Bulla *Inter cunctas in* 13. interrogatorio edita in Consilio Con-
4 stantiensi per Martinum V. contra Errores Vicleffi, qui damnabat Juramenta, ad corroborandos contractus, & commercia civilia usitatum, sed ab ipsa hujus consuetudinis antiquitate, ejusque perseverantia satis elucet ipsius authoritas, vim legis obtinens, qua etiam cautum dici posse hujusmodi Juramenti præstationem, tàm ex Sacris Paginis, quàm ex Pontificiis, & Civilibus Sanctionibus ostensum fuit. Adeoque corruit illatio circa defectum requisiti Judicii, sivè prudentiæ, ob illius inutilitatem, quia hæc non minùs considerari debet in ipso consuetudinis initio, quàm in ejus progressu, & continuatione, nam insitum à natura stu-
5 dium mortem, & noxia vitandi semper, & in omni statu probabilem reddere poterat Sacramenti abusum nec tandiù tolerata fuisset censuetudo Juramentum deferendi, si ex hujus requisiti defectu malum evasisset, hic enim, vel nunquam est verificabilis, vel semper, & ab initio.
Fatentur quoque Impugnatores, rationes suadentes con-
6 venientiam abrogationis consuetudinrs non excedere fines probabilitatis, & ideò Judicem eam sequi teneri, & quod ejus malitia non sit intrinseca, & originaria; ex quo ab initio bona fuit, sed accidentalis, & extrinseca, ob diminutam Fidelium pietatem. At eadem recurit responsio, quod, vel supposita malitia est ipsi consuetudini coeva, quatenus de- 7
sumitur ex periculo perjurii, & saltem adeò antiqua, ut jamdiù fuisset abroganda. Imò nec etiam permittenda illius introductio, vel æque tollenda esset obligatio fatendi veritatem, quam communiter DD. & Theologi admittunt ob periculum mendacii. Sufficit ergo utilitas, quæ resultat, 8
ex quo plures fateantur vi Juramenti spirituali, vel uti tortura veritatem extorquente, vel non deficit Judicii requisitum, ex quo malitia hominum finis consecutionem eludat, dum adhuc prudenter media ad illud ordinantur.
Insistitur deindè in defectu requisitorum, quia ad hoc, ut lex bona sit, & substineatur. Primò debet esse necessa- 9
ria, vel utilis ad aliquem finem. Secundò moraliter possibilis, & adaptabilis circumstantiis personarum, & temporum. Tertiò, honesta, seù non repugnans Legi Divinæ. Quartò promovens publicam utilitatem, Quintò denique justa, quæ omnia asseritur in præsenti deficere. Primum quidem quia cùm finis hujus consuetudinis sit manifestatio ve- 10
ritatis, id in præsenti humanorum morum relaxatione obtineri ampliùs non possit, nam, experientia teste major pars Reorum, saltem ab initio est negativa, & qui fatentur, id potiùs metu, aut vi tormentorum, quàm juramenti Religione peragunt, nec utilitas legis bonum universale respicientis, salvatur ex eo, quod unus, vel alter fateatur, sed finis debet universaliter obtineri. Verùm non deficit ordinatio Legis, vel consuetudinis ad finem manifestandi veritatem, ex quo universaliter, & ut plurimùm ob hominum malitiam non obtineatur. Nam aliàs omnia Divina 11
Præcepta, quorum innumerabilis est transgressio, utilitate, & honesto fine carerent, nec proindè illa abroganda sunt, sicuti aboleri non debet Præceptum de veritate dicenda, quotiès Judex legitimè interrogat, quia ut plurimum Rei mentiantur, licèt æquè illud sit ordinatum ad manifestam veritatem, & finis non obtineantur universaliter.
Secundi requisiti, scilicet possibilitatis, inspectis personarum, & temporum circumstantiis, defectus probari prætenditur ax arduitate transitus de lapidibus in Filios A- 12
brahæ, non nisi per victricem gratiam obtinendi, cum non minor virtus requiratur ad fatendum cum certo discrimine vitæ, quàm ad Martyrium subeundum, quæ Virtus operari non potest in criminosis hominibus, & in nostro ævo adeò corrupto. Sed eadem redit responsio, quod æquè impossibile dici deberet Præceptum, obligans ad fatendum, quod adhuc maneret, sublato juramento. Cùm autem 13
Deus impossibilia non præcipiat, ut supra fuit ostensum, nec etiam impossibilis dici poterit reverentia juramento debita, sicut impossibilis censenda non est observantia Præcepti fatendi veritatem, ex eo, quod, aut par, imò major requiratur virtus, & gratia pro illa obtinenda, quàm in subeundo Martyrio, non ideò redditur impossibilis consecutio finis manifestandæ veritatis, quia plerumque in pœnam scelerum, Rei occulta quadam vi coguntur ad illam 14
fatendam, Deo illorum ultionem, ità promovente, & ideò sine constantia, & virtute, solis Martyribus concessa, adhuc obtineri potest finis hujus Legis non scriptæ; Nec illius impossibilitas augetur ex circumstantiis personarum, & temporum, quia, vel æquè pugnarent contrà Præceprum fatendi veritatem, non ideò abrogandum, quia 15
impossibilis sit ejus observantia, vel potiùs qualitas criminosa Reorum, justo Dei judicio scelerum penam exposcente, illos cogit ad fatendum. Quocumque autem tempore eadem viguit naturalis repugnantia mortem, & noxia subeundi.
Defectus tertii requisiti, scilicet honestatis, probari prætenditur eodem medio deficientiæ finis ob inutilitatem ju- 16
ramenti, cùm inhonestum sit, nulla urgente necessitate, vel utilitate, Deum testem invocare agendo cum ipso, quod fieri non permitteretur cum minimo Terræ Principe, ut monet *S. Jo: Chrisost. hom.* 5. *in act. & homil.* 4. *usque ad* 10. 17
ad Populum Antiochen. Eademque propterea responsione solvitur argumentum, quod non deficit finis, scilicet manifestatio veritatis, & publica utilitas, atque necessitas consistens in administratione Justitiæ, atque ultione criminum, & ideò non applicatur authoritas S. Jo: Chrisostomi, verificabilis de nimia jurandi frequentia, vel ex facilitate jurantis, vel ex privata juramentum deferentis authoritate.
In idem reincidit probatio defectus quarti Requisiti, scilicet promovendi publicam utilitatem, quia potiùs ob perjurii periculum noxia sit, utpotè præbens occasionem 18
pec-

peccandi, quod licèt sit scandalum passivum, deficiente intentione alieni peccati in deferente juramentum, tamen illud est æquè illicitum, ac læsivum charitatis, ac activum, si justa causa ipsum permittendi deficiat, ut verificatur in Muliere suprà qualitatem sui gradus se ornante, & sciente aliquem juvenem ideò peccaturum, vel se frequentiùs in fenestris spectandam præbente cum alieno periculo, ad differentiam scandali merè passivi, ex justa causa orti, ut contingit in exigente juramentum in contractu sibi valdè utili à juraturo per falsos Deos, & in petente pecuniam mutuam ab Usurario mutuaturo. Verùm argumentum potiùs retorqueri posse videtur, permissio enim scan-
19 dali passivi, quod oriri potest ex abusu juramenti, procedit ex justa causa publici boni, & administrandæ Justitiæ, ne illa occultata veritate periclitetur, ut ad rem monet *Text. in sæpè citato cap. ex Literis de Jurejuran.* præcipiens defer-
20 ri juramentum etiam cum censurarum comminatione; Quod si sola ratio privati boni spernendum suadet scandalum passivum in exemplis allatis, quantò magis id præstare poterit ratio publici boni, quod privato prævalet? Longè autem dispar est ratio scandali, resultantis ex ni-
21 mio Mulieris ornatu, vel mora in fenestris, cum prævisione lapsus eam intuentium, quia supponit motivum deordinatum, & insufficiens ad cohonestandam permissionem in proximo tanti mali, quo certè affirmari non potest de tolerantia hujus consuetudinis, nisi redarguere velimus Principes etiam Ecclesiasticos, qui eam hactenùs conservarunt, & cujus motivum deordinatum dici non valet.

Defensio hujus consuetudinis non indiget præsidio liciti usus amphibologiæ, vel æquivocæ responsionis, vel quia parum tuta sit post Innocentianam condemnationem sententia, illum permittens, vel quia ferè impossibilis evadat
22 practicus illius usus ob turbatam Reorum, ut plurimum rudium, & illiteratorum, mentem timore pœnæ, & ex Judicum sagacitate, omne studium adhibentium in extor-
3 quenda veritate, & ideò remedium præbere non possit scandalo, quod oritur ex delatione juramenti. Quidquid enim fit de licito æquivocationis, nullam mentalem restrictionem involventis, usu, vel de perjurii excusatione ob ignorantiam invincibilem ex actuali inadvertentia, vel aliunde constituta, de qua nihil certum affirmare audeo, sa-
23 tis est pro permissibilitate scandali passivi, quod justa causa concurrat, scilicet finis manifestandi veritatem, & Justitiam, administrandi. Nam utiliùs nasci permittitur scan-
25 dalum, quàm quod veritas relinquatur, ut monet *D. Gregor. homil. 7. super Ezechiel.* relatus *in t. 1. p. 1. disc. 13. n. 37.*

Justitiæ, ultimum requisitum Legis constituentis, defectus probatur, quià non potest exigi, quod debitum non est, cùm dare, & exigere dicant relationem ad invicem, & ideò quia Reus non tenetur fateri, sub culpa, sed tantùm
24 sub pœna, Judex potest quidem exigere sub pœna, idest per torturam, & alia media pœnalia, non etiam sub culpa, ut exigitur per Juramentum, Reum exponens culpæ perjurii, quam subire non cogitur, ac propterea injuriam eidem irrogat, injustè petendo; Idque comprobatur exemplo Legis vetantis Judici examen Testium in gradu prohibito, Patris scilicet, Fratrum, atque Sororum respectivè, qui non tenentur ad invicem in mutuam perniciem testimonium ferre.

At facilis est responsio; Judex enim nullo modo intendit culpam, dum Reum cum Juramento interrogat, sed
26 imò cupit manifestari veritatem, quod culpam avertit, & sicut intentio Judicis non fertur in mendacium, quod culpa non caret, ità nec in perjurium; Nec injuriam infert Reo deferendo Juramentum, sicuti eam non infert simpliciter interrogando, quamvis Reus negans, mendax evadat, & culpam contrahat; Aliàs asserendum esset, quod hactenùs injustè fuisset Reis delatum Juramentum, ex quo non teneantur respondere sub culpa, nam ab hac obligatione modo soluti non sunt, firma priùs ea manente, nec injusta tunc dici non potest Lex non scripta, jubens deferri Juramentum cum injuria Reorum, qui talis antea fuerit, quod
27 certè asserere compatibile non est cum ab initio concessis, scilicet rationes suadentes convenientiam abrogationis hujus consuetudinis non excedere fines probabilitatis, & proptereà Judicem eam sequi teneri, quia in se, & ab initio bona quippè esse non posset, si deficeret in requisito Justitiæ.

Nec satisfacit replicatio, quod exigere sub culpa cum injuria Reorum non sit petere aliquod opus, ex quo per ac-
28 cidens, & contra intentionem petentis oriatur peccatum, sed est intendere positivè peccatum recusantis dare id, quod exigitur, tanquam medium ad assequendum suum finem, & ideò cùm Judex interrogando Reum non intendat uti horrore mendacii, ut delictum fateatur, sed tantùm deveniat ad examen, ut consulat Justitiæ non dicitur interrogare sub culpa, prout facit deferendo Juramentum, eoque utendo tamquam medio pro confessione extorquenda, quo casu de illius intentione est, ut Reus fateatur sua culpa perjurii, quæ imputanda est Judici confessionem, injuriosè sub Juramento exigenti.

Quoniam nullo modo Judex intendit perjurium, & culpam, Reo ex illo resultantem, imò veritatis manifestatio- 29
nem, quæ perjurio adversatur, quod autem cùm injuria exigat Juramentum, & ipsi quoque imputanda sit culpa Rei pejerantis, est contrà vetustissimam, & universalem ferè praxim illud deferendi, quæ tolerata non fuisset, si esset Reis injuriosa, & contra communissimam assertionem omnium Authorum, quod malitia perjurii sistit tantum in Reo pejerante, nec ullo modo ferit Judicem, Juramentum deferentem, semperque urget paritas mendacii, atq; perjurii cum discrimine tantùm gravioris, vel levioris culpæ. Prohibitio verò legalis examinandi Testes, arctà consanguinitate inter se conjunctos, non probat, quod injuriosa sit 30
delatio Juramenti, quę hactenùs prohibita non fuit, semperque tolerata, quod si ea quoque injuriam inferret, non minus prohibita fuisset.

Non minùs insubsistens est alia reflexio ad suadendam convenientiam abrogationis hujus consuetudinis, ex quo 31
nulla sit assignabilis Canonica Sanctio, illam approbans, plures verò Canones eam improbant, & ultrà allatos supra additur *Text. in cap. 1. de Purgat. Canon. & in can. Presbyter 17. quæst. 4* Juramentum deferri prohibentes vilibus, 32
& criminosis Personis, de perjurio suspectis. Sed jam fuit supra præventivè responsum, vel non deficere Sanctiones, Juramenti delationem approbantes, vel non minoris authoritatis esse vetustissimam, & universalem consuetudinem, quæ in Legem transivit; Nec obstare *Textus* allatos in contrarium, utpotè loquentes de Juramento, quod à Privatis defertur, vel quando alia suppetunt remedia pro 33
fine assequendo; Quæ responsiones licet impugnentur, tamen cum validis authoritatibus, & rationibus fulciuntur supra relatis. Juramentum autem purgativum tantum abest, quod huic consuetudini adversetur, ut potius illi faveat, & in tantum illud non defertur Criminosis, & de perjurio suspectis, quia ex purgatione sequebatur absolutio, quæ per abusum Juramenti captari non debet.

Quod autem magnus sit numerus Doctorum, hoc Juramentum reprobantium gratis asseritur, & contrarium patet ex supra relatis authoritatibus, & ex constanti praxi 34
semper retenta illud deferendi, quæ cum adeò communi reprobatione non convenit. Si enim non obstantibus tot Authorum exclamationibus contra consuetudinem, eo quod inferat periculum perjurii, Principes, & præsertìm Ecclesiastici, eam semper conservarunt, etiam quando Sæculares de illa tollenda deliberarunt in aliquibus Ditionibus, & Romana præsertim Curia, quam latere non potuit dictorum Doctorum reprobatio, utique ab extrinseco clarum evadit, quod inconveniens, ab Authoribus consuetudinem reprobantibus exageratum, nullius ponderis est pro suadenda convenientia, vel necessitate abrogationis 35
ejusdem, licèt cordibus piis maximum videatur, quæ tamen pietas irrogare non debet injuriam tot Principibus, & Curiæ Romanæ, quibus hactenus consuetudo ista visa non est abroganda.

Hoc planè absurdum scandali, quod potiùs ex abrogatione oriretur, vitari non potest ex eo, quod illa ex justis 36
causis modò contingen. non argueret Curias errasse, illam sequendo, quia cum ejus malitia non transiret fines probabilitatis, & illius observantia communi Doctorum calculo præciperetur, non poterant ab ea recedere, & quatenùs etiam cognita esset illius malitia, eam sequi debuissent, vel de ejus observantia corripi non valent, antequam per Principem abrogetur. Nullum autem scandalum oriri po- 37
test ex abolitione à Principe decernenda, non quidem ex præterita tolerantia, quia, cùm fuerit merè permissiva, nec constet, unquam de abrogatione actum fuisse, nec expensas rationes pro illa pugnantes benè poterit absque ulla injuria Principum, & Supremorum Tribunalium modo detecta illius malitia, consuetudo aboleri absque nota imprudentiæ præteritæ tolerantiæ, sicuti eam non incurrit Miles, Principi serviens in bello injusto, si posteà detegatur ejus injustitia, quià pugnavit in fide Principis, bellum inferentis, non examinatis ejus rationibus. In cujus com-

probationem sequens assumitur dilemma; quod, aut potest permitti continuatio delationis Juramenti, & jam cessat
38 scandalum, quamvis tollatur, aut permitti non valet ex propria malitia, & abrogationi consuetudinis resistere non poterit scandalum, quod ex illa oriturum timetur, aliàs nimis recederetur ab antiquo Ecclesiæ more, pravas, & abusivas consuetudines, quantumcumque in præteritum toleratas, reformandi, cujus exemplum exhibet in abolitione purgationis vulgaris, ut in *cap. 2. toto tit. de Purgat. vulgar.*
39 nullo habitu respectu ad scandalum, quod ex illa insurgere poterat, quia fuisset diù tolerata, & in aliis abusibus extirpatis.

At longè dispar est ratio Militum, pro Principe pugnantium, non examinata justitia belli, ac Tribunalium, & præsertim Supremorum Romanæ Curiæ, ac ipsius Sanctissimæ Inquisitionis, quæ hanc consuetudinem usq; adhuc re-
40 tinuerunt, Ipsis ignota esse non poterat ejus malitia, si ea resultaret ex prævisо abusu juramenti, ob quam rationem à Doctoribus reprobatur pro contraria Sententia pugnantibus. Quod si excusari possunt, quia non poterat ante illius abrogationem ab ea recedere, certè inexcusabilis esset
41 negligentia, ob non insinuatam Summo Pontifici ejus convenientiam, vel necessitatem; Minusque excusabiles essent Summi Pontifices, aliique Principes, si tolerassent consuetudinem, cognita ipsius malitia, quæ illis ignota esse non poterat, & præcipuè postquam ab aliquibus videbant hunc usum abrogari. Prorsùs quippè incredibile est, quod sequuta innovatione in Ditione Magni Ducis per illius abolitionem, Nuncius Apostolicus certiorem de ea non reddiderit Summ. Pont. & quid agendum esset in ejus Curia non exquisiverit; Adeoque cum adhuc, tam in Tribunali Nunciaturæ, quàm Archiep. retentus fuerit antiquus usus deferendi Juramentum, id actum fuisse Summo Pontifice Innocent. XI. approbante, valde probabiliter est affirmandum; Et parum subsistens detegitur responsio, quod tolerantia fuit merè negativa, quia non se præbuerit
42 occasio illius malitiam examinandi, semper enim per abrogationem maxima induceretur nota Magistratibus, atq; Principibus, tolerantibus usum adeò perniciosum. Dilemma verò facili negotio solvitur concedendo primam partem, quod permitti possit continuatio delationis Juramenti ex qua tamen infertur, quod non sit abolenda paxis antiquissima, & ferè universalis illud deferendi; Si enim rationes abrogationis, convenientiam suadentes, non excedunt fines probabilitatis urgere non poterunt ad hanc innovationem promovendam; Sola enim probabilitas majoris boni non sufficit pro abolenda consuetudine antiquissima, & ferè universali. Et negando secundam partem, scilicet, quod continua-
43 tio permitti non possit, & proindè applicationem omnium exemplorum, in comprobationem adductorm, in quorum casu consuetudo supponebatur perniciosa, & abusiva, ideoque abolenda, nullo habito respectu ad scandalum, quod ex abrogatione timeri poterat, redarguendi præteritam tolerantiam, quibus proptereà peculiarem tradere responsionem opus non est. Hoc unum affirmari potest, quod cùm hæc consuetudo fuerit semper tolerata, & per Ro-
44 manam Curiam, & Sedis Apostolicæ Tribunalia observata, etiam sequuta illius abrogatione in aliquo Principatu, dici non poterit reprehensibilis, & mala, itaut redarguenda tot Pontificum Prædecessorum tolerantia, & approbatio per illius abolitionem.

Superfluumque videtur respondere duobus absurdis si abolenda esset consuetudo Reis deferendi Juramentum, dum
45 vice Testium funguntur, ipsisque Testibus, cum non percutiant statum quæstionis, & Doctores, consuetudinem reprobantes, solum eam perniciosam existiment, quoties Reus de proprio crimine interogatur, ut eos percurrendo obvium erit, nec damnant Juramentum, quod illi defertur tanquam Testi, minusq; respectu simplicium Testium.

Ex his itaque satis constare videtur abrogandam non esse Legem non scriptam Reis deferendi Juramentum, quia
46 pollet omnibus requisitis, quæ justam, & validam Legem constituunt, eique, vel Sacræ Scripturæ, Sacrorumque Canonum, & Imperialium Sanctionum authoritatem assistere, vel quod satis esset, nullam saltem ei obstare Legem Civilem, aut Canonicam, & propterea non abo-
47 lendam, nullumque abusum, propter quem tolli debeat involvere; Adeoque licèt possit à Principe, qui legibus solutus est, aboleri, non tamen exindè inferri posse, quod abroganda sit, nec eam redargui posse, uti plurium inconvenientium nutritivam, & à prudentibus reprobatam, atque adeò à Principe eliminadam absque ullius inconvenientis timore.

Minoris demum efficaciæ est exemplum Justiniani, qui sustulit Juramentum de servanda Viduitate, quia dispar est ratio; cùm enim ejus observantia sit de meliori bono, non debet Mulier ad illam Juramento adstringi cum 48
periculo perjurii, vel quod uti cogatur, quod si adhuc perniciosum existimasset Justinianus Juramentum, quod Reis defertur, illud quoque sustulisset. Et tandem non obstat præceptum non jurandi, traditum *Matth.* 5. quia respicit 49
Juramenta voluntaria, & sine causa, non judicialia, pro quibus adsunt contraria præcepta, ex Sacris Paginis desumpta, ut optimè respondet *Gonzal. in dict. cap. Et si Christus numer.* 13. *de Jure jur.* ubi post allata plura Sanctorum Patrum dicta sic concludit: *Spectant ergo prædicta* 50
Patrum Testimonia, non ad qualemcumque usum Juramenti, sed ad abusum, per nimis facilem, & irreverentem usum, ac consuetudinem ejus. Sot. de Justit. & Jur. lib. 8. quæst. prima art. 2. ubi postquam probavit, Juramentum, nedum esse licitum, sed quandoque debitum, & de præcepto, id ex- 51
plicans in Juramento, quod ex publica potestate defertur ad detegenda, coercendaque delicta, respondet præfato *Textui Evangelico, & Epistolis D. Jacobi*; Juramentum vetanti, asserens cum *D. Augustino lib. de Mendacio cap.* 15. prohibitionem intelligi de consuetudine jurandi sine causa, ibi: 52
Unde quod dictum est: Non jurate omninò sub intelligendum est absque urgente necessitate, Subdens: *Ad cujus intellectum notandum, utramque partem esse præceptum naturale scilicet, & jurare quando ratio id admonent, & neutiquam jurare, quando necessitas, neque utilitas adest* Et nimiam jurandi consuetudinem non etiam juramenti præstationem, quæ fit ex neces- 53
sitate vel justa causa per Evangelicum Præceptum improbari monet *D. Thom.* in expositione ejusdem, observans, 54
quod si illud sumi deberet absolutè, ut omninò Juramentum prohiberet, violati præcepti redarguendus esset Apostolus, qui pluriès juravit, quod sanè impium esset asserere, ibi: *Sed quia Præcepti violati Reum Paulum, præsertim in Epistolis conscriptis, nefas est dicere, intelligendum est illud, quod positum est omninò ad hoc positum, ut quantum in te est non affectes, utiquè si pro bono eum aliqua delectatione appetas jusjurandum.* Et cum *Augustino* concludit: *Quapropter* 55
qui intelligit non in bonis, sed in necessariis jurationem habendam, refrænet se quantum potest, ut non ea utatur, nisi in necessitate cùm videt pigros esse homines ad credendum, quod utile est credere, nisi juratione firmetur Quæ ratio de quacumque necessitate est intelligenda.

Die 6. Julii 1697. de mandato san. mem. Inn. XII. proposito in Congr. Concilii Dubio. An expediret usum exigendi à Reis juramentum de veritate dicenda, antequam inter- 56
rogetur de Criminibus, de quibus accusati sunt, à Summo Pontifice abrogari Responsum fuit: *Dilata, & scribant Theologi, & Canonistæ*, neque amplius Causa proposita fuit, ut notavimus *in Inst. Crim. lib.* 3. *tit.* 2. *à n.* 31.

DISCEPTATIO II.

Fulginat. Prioratus quoad Curam Animarum.

INTER

Promotorem Fiscalem Episcopalis Fulginei.

ET

Canonicum Ascanium Jacobillum.

ARGUMENTUM.

Actualis Cura Animarum quando dicatur residere apud primam Dignitatem Cathedralis: Adducuntur plura argumenta, id demonstrantia.

IN Cathedrali Fulginaten. tres adsunt Dignitates, quarum prima denominatur Prior, eique primò, ac principaliter Animarum curam actualiter imminere, & per se ipsum illam administrare debere, indubitanter præsupponitur, & literaliter determinatur in antiqua Visitatione ejusdem Ecclesiæ Fulginaten. anno 1573. de speciali mandato 1
san. mem. Gregorii XIII. facta per Petrum Camajanum Episcopum Asculanum, juxtà clara illa verba antedictæ Visitationis.

Facta interrogatione ab eodem R. P. D. Episcopo Delegato Apo-

Apostolico, quisnam in dicta Cathedrali Ecclesia haberet Cu-
ram Animarum? Fuit responsum à R.P.D. Episcopo Loci, &
2 *Rev.D. Priore ejusdem Ecclesiæ, illam habere Priorem ipsum,*
& esse consuetudinem administrandi Curam prædictam à Sa-
cristis dictæ Ecclesiæ, utì Coadjutoribus.

Sed cùm (sunt verba ejusdem Visitationis) *Populus Paro-*
chianorum sit adeò numerosus, ut unus Curatus non possit suf-
ficere Ecclesiasticis Sacramentis administrandis, idem Reveren-
3 *dissimus Episcopus Delegatus Apostolicus existimavit, ac præ-*
cepit, laudabilem consuetudinem retinendam esse, ut saltem
duo ex prædictis quatuor Sacristis, veluti Coadjutores, in
ipsa Animarum Cura præfato Rev. Priori &c. deberent ipsi au-
xiliari in his, quæ ipse non potest perficere, dummodò prædi-
cti duo Coadjutores Sacristæ prævio subiiciantur diligenti exa-
mini, sintque approbati à R.P.D. Episcopo Loci Ordinario,
unà cum Examinatoribus in forma cap. 18. sess. 24. Sacri Conci-
lii Tridentini. Prout omnia hæc clarè patent ex particula
ejusdem Visitationis, in forma probanti mihi exhibita. Ex
4 qua cessant hodiè in radice ea omnia, quæ ex parte moder-
ni Prioris adducta fuerunt, ad ostendendam illegalitatem
Copiæ ejusdem Visitationis Camajanæ, existentis in Can-
cellaria Fulginaten. eo quia hodiernus Episcopus, commen-
dabili attentione, & zelo, in ultimo accessu ad Urbem
procuravit obtinere à Secretario Congregationis Episcopo-
rum authenticam Copiam ejusdem Visitationis solemni-
tèr collationatam cum suo Originali, in eadem Secretaria
existente.

Concordant cum dispositis in dicta Visitatione omnes se-
quentes Apostolicæ provisiones, de dicto Prioratu pro
5 tempore factæ, in quibus omnibus, nulla penitùs excepta,
legitur eadem assertio, quod Animarum Cura eidem Prio-
ratui annexa sit, mediantibus sequentibus verbis: *Eique*
(idest Prioratui) *Cura etiam jurisdictionalis immineat Ani-*
marum.

Observando efficaciam, & vim illius dictionis: *Etiam*,
quæ non restringitur ad solam Curam Jurisdictionalem, in
illis expressam, sed utì augumentativa, & extensiva, com-
6 prehendit alios casus, ultrà expressos, ex adductis *à Bar-*
bos. de Diction dict. 112. *num.* 9. & firmatis per *Rotam decis.*
239. *num.* 13. *coram Priol. & decis.* 191. *num.* 21. *& decis.* 239.
num. 5. *coram Bich. & decis.* 762. *num.* 10. *part.* 18. *recent.*

Imò in multis ex dd. Apostolicis provisionibus legitur
etiam injunctum prævium examen, ad cognoscendam ha-
bilitatem Priorum, pro dicta Curam Animarum exercen-
7 da, & signanter in Apostolica provisione ejusdem Priora-
tus, facta anno 1570. in persona Vincentii Flavii, & sic per
tres annos antè dictam Visitationem Episcopi Camajani, in
qua hæc leguntur: *Fraternitati tuæ per Apostolica scripta*
mandamus, quatenùs, si per diligentem examinationem di-
ctum Vincentium ad boc idoneum esse repereris, super quo con-
scientiam tuam oneramus, Prioratum prædictum, qui inibi
Dignitas major post Pontificalem existit &c. eique Cura etiam
jurisdictionalis imminet Animarum &c. quæ ad literam repe-
tita fuerunt in provisione Prioris Joannis Baptistæ Justi
anni 1691. cui successit hodiernus Prior Chrispoldus de
Gregoriis.

Verùm quia in controversiam hodiè adducitur eadem an-
nexio actualis Curæ Animarum dict. Prioratui occasione
8 Gratiæ Coadjutoriæ, à san. mem. Clemente XI. petitæ ab
Ascanio Jacobillo, Episcopus, qui nullum alium in hac
parte finem habet, præter illum occurrendi periculis Ani-
marum, pretiosissimo Domini Nostri Jesu Christi sangui-
ne redemptarum, ejusque Curæ commissarum, æquali at-
tentione, ac maturitate procedendo meum dignatus fuit
exquirere sensum, ad dictum effectum mihi communican-
do Jura omnia ex parte ejusdem Jacobili exhibita.

Omnibus autem maturè pensatis, in sensu veritatis cen-
seo, actualem Curam Animarum primò, & principaliter
9 spectare, & pertinere ad eundem Priorem, ipsoque impe-
dito, vel ex legitima causa non valente per se ipsum Sacra-
menta administrare, exerceri posse per Sacristas, tanquam
ipsius Coadjutores, & Auxiliatores.

Moveor à dicta Relatione Apostolici Visitatoris anni
1573. in qua ad dictum effectum adducuntur in Testes, om-
10 ni exceptione majores, tunc temporis Episcopus Fulgina-
tensis, & Prior nostræ Cathedralis, quibus omnis in hac
parte adhibenda est fides, eò quia serium perhibuerunt te-
stimonium circa ea, quæ ipsis probè nota erant, itaut ad
augendam illorum fidem de dicta assertione, pro veritate,
& conscientia à dictis Episcopo, & Priore coram dicto
Apostolico Exequutore facta, verificentur ea, quæ de se
11 ipso scripta reliquit *Sanctus Joannes Apostolus Epist. prima*,
ibi: *Quod vidimus oculis nostris, quod perspeximus, & ma-*
nus nostræ contrectaverunt, hoc testamur, & annunciamus;
Quodque similibus Relationibus plenissima sit adhibenda
fides, uno ore notant Doctores, adducti *à Card. de Luca de*
Benefic. disc. 90. *num.* 12. & in *Miscell. Eccles. disc.* 7. *num.* 16. 12
& à Bertacchin. vot. decisiv. 100. *num.* 16. & quotidiè firma-
vit *Rota*, ut videre est *in decis.* 234. *num.* 16. *part.* 16 *& decis.*
305 *num.* 12 *&* 13. *part.* 18. *& decis.* 685. *num.* 9. *coram Cerr. &*
decis. 14. *num.* 17. *coram Ansaldo*, & in *Herbbipolen. Mona-*
sterii 10. *Junii* 1707. *§. Constare coram Caffarello.*

Inter alias autem demonstrationes, hanc veritatem com- 13
probantes, quæ ad dict. effectum adduci possunt, mirabili-
ter urgere videntur sex sequentes reflexiones.

Prima, resultans ex innegabili, & univoca confessione
omnium Priorum, qui in parvis Pagellis, impressis tem-
pore Pascatis, vulgò appellatis *Bolletini della Communio-*
ne, quolibet anno distributis omnibus Civibus Fulginaten- 14
sibus, publicè, & palam semper se inscripserunt, & deno-
minarunt Curatos, his verbis: *Communicatus in Paschate*
in Ecclesia Parochiali Cathedrali S. Feliciani, Fulginei Pa-
troni, anno Domini 1620. *Chrispoldus de Gregoriis Prior, &*
Curatus, juxtà tenorem multorum ex eisdem Bollettinis,
mihi in authentica forma exhibitis. Difficilè proindè erit,
posse adduci aliam concludentiorem, melioremque proba-
tionem hujus veritatis, eo quia non potest dari melior pro-
batio illa, quæ resultat ex propria confessione, ad *Text. leg.* 15
Cum precum Cod. de Liberal. caus. cum concordantibus sequu-
tis à *Rota decis.* 7. *num.* 4. *coram Bich.* & in *Spoletana Oblatio-*
nis Ceræ 18. *Maii* 1705. *§. Diximus coram Ansaldo.*

Neque in facto regit responsio, quod id faciat Prior, utì
Caput Capituli, non autem utì Curatus. Verba enim illa
N.N. Prior, & Curatus, quibus in hac parte semper usi fue- 16
runt, & de præsenti utuntur Priores, sunt adeò clara, ut
nullatenus admittant dictam interpretationem, ut patet
Consideranti.

Proùt etiam retorquetur potiùs ad hominem, quàm ob-
stet reflexio, quòd vacante Prioratu, eædem Pagellæ sub-
scribantur à Decano Capituli, quia hoc facit, utì *Decanus*
non utì *Curatus*, ut patet ex illa longè diversa formula sub- 17
scribendi, ex Parte Prioris adducta, ibi: *Chrispoldus de*
Gregoriis Decanus. Nemo enim non videt, quod si idem
Decanus, mortuo Priore, succederet in actuali Curæ ex-
ercitio, deberet imitari Priorem, se subscribentem, utì
Curatum, non utì *Decanum*.

Cum dicta ingenua confessione Priorum secundo loco
concordat similis confessio suorum Coadjutorum, seù Sa-
cristarum, à moderno Priore exhibita in Sacra Congrega- 18
tione Concilii anno 1704. Quibus utì testantibus de re, ad
proprium officium spectante, omnis in hac parte præstan-
da est fides, per ea, quæ notant *Gratian. discept.* 481. *num.*
8. *Panimoll. decis.* 36. *num.* 23. *& Rot decis.* 761. *num.* 13 *coram*
Cerr. & decis. 451. *num.* 4. *coram Emerix. jun.* & in *Placen. seu* 19
Luceerien. Matrimonii 13. *Martii* 1690. *§. Nec obstare coram*
Card. Caprara.

Tertia æqualiter evidens demonstratio ejusdem veritatis
desumitur ex eo, quod, factis diligentiis in Libris matri-
moniorum, contractorum in Civitate Fulginei, omnia 20
illa apparent contracta, vel coram ipsomet Priore, vel
coram Sacristis, seù Vice Curatis, & Coadjutoribus ejus-
dem, sed semper prævia licentia ipsius Prioris; Cùm enim
vigore notoriæ dispositionis Sacri Concilii Tridentini *Sess.*
24. *de Reformat. Matrim. cap.* 1. sub pœna expressæ nullita-
tis non possint matrimonia contrahi, nisi in præsentia pro-
prii Parochi: Eo ipso, quòd coram Priore contracta fue-
runt, remanet manifestum, ipsum esse verè, & propriè
Parochum, per ea, quæ notant *Sanchez de Matrim. lib.* 3.
disp. 17. *num.* 4. *& seqq. Barbos. de Paroch. cap.* 21. *num* 61. *&*
Card. de Luc. de Matrim. disc. 3. *num.* 14. cum innumeris aliis 21
concordantibus, citatis in *tom.* 3. *part.* 1. *discept.* 1. *§.* 17.
per totam.

Nequè ad rem facit, quòd matrimonia, nedùm validè
contrahi possunt coram proprio Parocho, sed etiam co-
ram Vicario Episcopi, & posset addi etiam coram ipso Epi- 22
scopo. Id enim verum est, sed retorquetur potiùs, quàm
obstet, eo quia in hoc casu idem Episcopus, utì Parocho-
rum Parochus, sicque Vicarius, Episcopum repræsen-
tans, imò Archiepiscopus etiam, & Legatus in sua Pro-
vincia, dicuntur facere figuram proprii Parochi, ut in
specie advertunt *Ugolin. de Offic. & Potestat. Episcop. part.* 23
prima cap. 15. *§.* 10. *num.* 2. *Ventrigl. de Jurisdict. Archi-*
episcop. cap. 148. *per totam Rent. in Encyclopod. univers.*
Theolog. moral. tom 2. *lib primo tract.* 8. *de Matrim. lect.* 4.
sess. 5.

sess. 5. *per totam* aliique cumulati in *tom.* 2 *par.* 2. *discept.* 2. *num.* 156.

Augetur vis hujus reflexionis ex eo, quòd omnes Episcopi Fulginatenses semper in præteritum direxerunt, & de præsenti dirigunt solis Prioribus pro tempore licentias con-
24 trahendi Matrimonia, non concedendo illis novam facultatem, mediante speciali delegatione, sed tanquam veris, & propriis Parochis, juxtà formulam, mihi exhibitam, quæ proindè ad hominem specificat, & digito ostendit, ipsos esse verè, & propriè Parochos, ut generalibus omissis, novissimè firmavit *Rot. in Romana Matrim.* 3. *Julii*
25 1719. §. *Nihilominùs coram Corio*, ibi: *Necesse idcircò est concludere, eandem licentiam impertitam fuisse eo modo, quo impertiri solet occasione cujuscumquè matrimonii, coram vero, & proprio Parocho contrahendi:* confirmata die 11. Decembris ejusdem anni §. *Hinc parum coram eodem* ubi concordantes allegantur.

Quarta non minùs juridica demonstratio qualitatis veri, proprii, & actualis Parochi respectu dictorum Priorum desumitur ex eo, quòd absque ullo examine, ullaque speciali prævia licentia Episcoporum, Priores pro tempore
26 semper administrarunt, & de præsenti administrant Pœnitentiæ Sacramentum, quod solis Parochis de Jure competit, nullo autem modo permissum est aliis Sacerdotibus, animarum Cura actualiter non exercentibus, juxtà rotundam dispositionem Sacri Concilii Tridentini *sess.* 23. *de Reform. cap.* 15. ibi: *Decernit S. Synodus, nullum &c. posse con-*
27 *fessiones Sæcularium, etiam Sacerdotum audire, nec ad idoneum reputari, nisi, aut Parochiale Beneficium obtineat, aut ab Episcopis per examen &c. idoneus judicetur*: ubi latè *Barbos. num.* 17. & 18. ad rem observans, eandem Conciliarem dispositionem locum habere etiam in Dignitatibus Cathedralium, quibus animarum Cura commissa est, circà quod concordant etiam *Fernand in Exam. Theolog. moral. part.* 3.
28 *cap.* 9. §. 8. *num.* 1. *Fagundez ad Præcept. Decalog. lib.* 7. *cap* 2. *num.* 41. *Filliuc. Oper Moral. tom* 1. *tract.* 7. *cap.* 9. *num* 257. *Stephan. Dalvin. de Potestat. Episcop. & Abbas cap.* 23. *num.* 6. *& Dian Coordin. tom.* 4. *tract.* 3. *de Bull. Cruciat. resol.* 18. *num.* 5.

Eòque magis hæc procedunt in nostra Cathedrali Fulginatensi, in qua cum dicta Juris Communis dispositione
29 concordat specialis inhibitio, ab Episcopo Camajano Apostolico Visitatore anno 1573. facta omnibus Sacerdotibus, tàm Sæcularibus, quàm Regularibus, ne absque speciali examine, & licentia Episcopi, conceden. ad formam dispositorum in Sacro Concilio Tridentino, in Sacramentorum administratione se possent ingerere, quam inhibitionem modernus D. Prior exhibuit in ejus Summario num. 7. in Causa, anno 1704. agitata in Congregatione Concilii; Si enim idem Prior, utì verus, & proprius Curatus, dictam facultatem à Jure non haberet, non est præsumendum, quòd adversus dictam Juris dispositionem, particulari inhibitione Apostolici Visitatoris fulcitam, voluerit se ingerere in eadem Sacramentorum administratione, & multò minus id permisissent tot Episcopi, scientia, & conscientia insignes, qui à dicto anno 1574. usque ad hodiè eandem Fulginatensem Ecclesiam laudabiliter rexerunt, & gubernarunt, juxtà animadversa per *Rotam in decis.* 84.
30 *num.* 9 *apud Antonell de Jurib. Clericor. & in Nullius, seu Senogallien.* 13. *Junii* 1695. §. *Nec hujusmodi, coram Muto, & in Legionen. Parochialis* 11. *Januarii* 1705. §. *Isteque coram Kaunitz.*

Quinta ex Visitationibus Ecclesiæ Cathedralis, ab Episcopis pro tempore factis, & in quibus animarum cura re-
31 cognita, & canonizata fuit apud Priorem, ut signanter videre est in Visitatione Episcopi Montecatini anni 1646. ibi: *Præfato Domino Priori incumbit onus administrandi Sacramenta:* Et ex alia simili Visitatione anni 1666. ibi: *Prima Dignitas est Prior Cathedralis, cui incumbit onus Curæ animarum:* Quanta autem fides danda assertionibus Episcoporum in actu Sanctæ Visitationis, sivè ex illa verisimili notitia, quam habent qualitatum Dignitatum propriarum Cathedralium, sivè ex illa præcisa, & necessaria scientia, quam acquirunt occasione ejusdem Visitationis, de se
32 patet, & notant *Fagnan. in cap. Ego N. Episcopus num.* 1. *& seqq.* & signanter *à num.* 75. *de Jure jurand. Bertacchin. vot. decisiv.* 100. *num.* 16. *& Rot decis.* 685. *num* 9. *coram Cerr. & decis.* 14. *num.* 17. *coram Ansaldo, & in Bituntina Jurispatronatus* 20. *Februarii* 1705. §. *Nec dicti coram Card. Priolo.*

Sexta demùm (aliis levioribus, gratia brevitatis, omissis) innititur Juribus, exhibitis ab ipsomet moderno Priore de Gregoriis in dicta Congregatione Concilii die 5. Aprilis, & 9. Augusti 1704. in lite, tùnc temporis agitata cum
suo Capitulo, in quibus probavit, se esse verum, pro- 33
prium, & actualem Curatum, eique, tanquàm tali, privativè quoad omnes alios competere Jus Sacramenta administrandi suis Parochianis, ut legitur in Folio, dicta die distributo his verbis.

Super Jure exercendi curam animarum Cathedralis Ecclesiæ Fulginatensis exorta controversia inter Priorem, prætendentem, illius exercitium ad se privativè spectare, utpotè
suæ Dignitati Priorali specificè annexum, & Canonicos ejus- 34
dem Cathedralis, asserentes, sibi ipsis incumbere onus illam exercendi, cum facultate administrandi Sacramenta, & præcipuè Baptismatis, nulla requisita licentia, ac independenter à dict. Priore, remissa Causa cognitione &c.

In qua non fuit in dubium revocata ampla facultas Priori, utì actualis Curati, administrandi per se ipsum, vel per Sacristas suos Coadjutores omnia Sacramenta, sed dubium restrictum fuit ad administrationem solius Sacramenti
Baptismi, ibi: *An Canonici Ecclesiæ Cathedralis Fulgina-* 35
tensis possint ministrare in eadem Ecclesia Sacramentum Baptismi, absque licentia Prioris in casu &c. quod dicta die fuit *negativè* resolutum. Licèt autem repropoſita causa die 9. Augusti ejusdem anni 1704. recessum fuerit à decisis, id tamen evenit ex motivo immemorabilis consuetudinis, quæ assistebat Canonicis, non autem ex defectu amplissimæ potestatis administrandi omnia Sacramenta respectu Prioris, quæ potiùs per necessarium antecedens præsupposita fuit in illis verbis dicti dubii *absque licentia Prioris*, eò quia aliàs omninò superflua, & prorsus impropria fuissent, per ea,
quæ notant adducti in *decis.* 982. *num* 3. *coram Dunozet. Jun.* 36
& decis 723. *num.* 6. *coram Cerr. & in Derthusen. Jurispatronatus* 26. *Aprilis* 1694. §. *Et his accedit coram Card. Caprara.*

Ex hac autem facultate baptizandi, cumulativè admissa in Canonicis, & Priore, nulla omninò illatio fieri valet ad exclusionem qualitatis veri Parochi, & actualis Curati
respectu dicti Prioris, quia nullo modo implicat, quod Jus 37
baptizandi, de Jure competens proprio Parocho, ex immemorabili consuetudine spectare etiam possit ad illos, qui Parochi proprii non sunt, ut, materia funditùs examinata, & Partibus acriter sua Jura deducentibus, resolutum fuit à Sacra Congregatione Conciliis *in Romana Juris Baptizandi* 15. *Maii* 1700. *lib.* 50. *Decret. fol.* 225. in qua affirma-
tivè resolutum fuit sequens dubium: *An Curato Sancti Petri* 38
in Vaticano liceat baptizare commorantes in omnibus aliis Parochiis Urbis: Idque vigore consuetudinis juxta verba dicti Folii, ibi: *Vigore consuetudinis etiam legitimè præscriptæ*, quæ in dicta Causa concludenter probata fuerat à Curato Sancti Petri, eodem prorsus modo, quo probata fuit à Canonicis in dicta Fulginatensis, ut constat ex Summario, in eadem Sacra Congregatione Concilii exhibito, & in forma authentica mihi tradito.

Ea, quæ dicuntur de ultimo statu, videntur potiùs retorqueri, quia in Apostolica provisione Chrispoldi de Gregoriis moderni Prioris, legitur pariter assertio illa, apposita in omnibus aliis Apostolicis provisionibus, quòd Prio-
ratui annexa sit etiam cura jurisdictionalis, ex iis, quæ 39
observavimus suprà: Licèt autem non præscribatur in eisdem Literis Apostolicis ipsius examen, ut practicatum fuit in aliis antecedentibus, id mihi supponitur evenisse ex eo, quòd antecedenter obtinuerat ab Episcopo amplam approbationem ad obtinenda quæcumque Beneficia, etiam curata.

Ultra quod conclusiones, ex parte Prioris adductæ, nullo modo applicantur nostris terminis, in quibus sermo est
de immutando antiquo statu beneficii Curati, jam legiti- 40
mè impresso, ad quem effectum non ultimus status tantùm, sed legitima præscriptio probanda esset, ut egregiè observant *Lotter. de Re benefic lib.* 1. *quæst.* 34. *num.* 38. *& seqq. &*
Adden ad Ludovis decis. 7 *num.* 11. *vers. Prædictis*, & firma- 42
vit *Rot in Mediolanen. Beneficii*, quæ in materia ultimi status est magistralis 1. *Aprilis* 1707. §. *Et quoniam coram Ansaldo.* Et convincentem adducit rationem eadem *Rot. decis.* 910. *num.* 11. *coram Coccin.* his verbis: *Quia qualitas beneficii non est fructus Juris conferendi, qui spectat ad possessorem bonæ fidei, sed respicit substantiam beneficii, quæ non est in fructo collationis.*

Quæ omnia, præcipuè simul unita, ut in his casibus faciendum esse monent *Ciarlin controv.* 108. *sub num.* 68 *Sperel.*
decis. 79. *num.* 30. *& Rota in Firmana, seù Senogallien.* 27. *Ju-* 41
nii 1718. §. *Præmissa coram Corio*, non probabiliter tantùm, sed ferè evidenter probare videntur, Priorem Cathedralis Ful-

lis Fulginei teneri per se ipsum Animarum Curam exercere, Sacramenta ministrare, esseque verè, & propriè actualem Curatum, cum solo adjutorio Sacristarum, tanquàm suorum Coadjutorum. Et tamen, quatenùs etiam in hac parte dubium aliquod remaneret, quod apud me in sensu veritatis nullum omninò remanet, adhuc in tali dubio semper pro tali actuali cura inclinandum esset, idque in favo-
43 rem Animarum, & Divini cultus intuitu, *Textus est literalis in cap. Quia per ambitiosam, de Rescript. in 6. ibi: Minuitur cultus divinus, quem desideramus augeri;* quem sequuntur adducti in *decis. 847. num. 3. coram Seraphin. & decis. 685. num. 5 coram Cerro, & decis. 258. num. 23. & 24 part. 7. recent. & in Romana Ornatus 6 Junii* 1708. §. *Verùm coram Omanna.*

Videtur enim absurdum, nullatenus tolerandum, ut ex una parte Sacristæ, seù simplices Coadjutores dicti Prioris, non solùm quando tales deputantur, rigorosum teneantur
44 subire examen pro detegenda illorum idoneitate ad exercendam Animarum Curam, sed quolibet anno, eodem adhibito rigore, eidem examini subiici debeant, quæ omnia punctualiter, & præcisè semper practicata fuerunt, & practicantur, ut statuitur in dicta Visitatione Episcopi Camajani, & est notorium in Civitate Fulginei; Ex alia verò parte Prior, qui illorum Caput est, quivè, attento magno numero Parochianorum, eosdem habet in solos Coadjuto-
45 res Curæ, sibi præcisè, & specialiter incumbentis, nec etiam ostendere debeat semel tantùm suam habilitatem, & idoneitatem, quando scilicèt de eodem Prioratu providetur, sed permittendum eidem sit ab Episcopis pro tempore
46 exercitium ejusdem Curæ in propriis Parochorum muneribus, & præcipuè circa administrationem Sacramentorum Eucharistiæ tempore Paschatis, & Pœnitentiæ, ac Matrimonii toto anni tempore, absque eo, quòd eis nota sit illorum idoneitas, & habilitas, renovando nostra ætate ea, quæ suo tempore exclamando reprobavit *P. Segner nella Pre-*
47 *dic.* 18. *in fine*, respectu illius Parochi, qui in Porta propriæ habitationis scribi fecerat verba illa *Virgilii Eglog.* 1. *Deus nobis hæc otia fecit.*

Ex quibus tantùm abest, quòd in nostris terminis non verificentur omnia requisita Beneficii Curati, enumerata à *Gonzal. ad Regul. Cancell. gloss. 6. à num. 34. usque ad num. 47.*
48 *à Barbos. de Potest. Paroch. part. 1. cap. 1. num. 27. & Zerol. in prax. Episcop. verb. Parochia §. 1.* Primò nempè potestas Fori Pœnitentialis, secundò certus Populus cum Parochia, certis finibus designata, tertiò, ut Curatus curam exerceat nomine suo; non autem alieno, & quartò, ut ille sit unicus, quin potiùs ad unguem omnia innegabiliter Priori conveniant.

Conveniunt enim eidem primum, & secundum, quia de potestate Fori pœnitentialis, de quo Populo Ecclesiæ Cathedrali certis finibus dinstincto, & subjecto eidem Ec-
49 clesiæ, nulla unquam adfuit, neque de præsenti adest difficultas, eòq uia absque ulla Episcopi approbatione, vel examine confessiones audit suorum Pœnitentium, & ex Instrumento divisionis Parochiarum, anno 1591. factæ, & datæ in Summario, constat de finibus, ejus Parochiæ assignatis.

Convenit etiam tertium, quia in exercitio Curæ Animarum à nemine dependet, eiq; ab Episcopo, tanquàm Capiti, & verò Parocho, diriguntur omnes Commissiones, con-
50 cernentes Matrimoniorum publicationes, aliosque actus, veris Parochis competentes ex supra animadversis.

Convenit demum quartum, quia quidquid sit respectu Curæ animarum, habitu competentis Capitulo, & Canonicis, certum est, quòd actualiter eidem Capitulo nullatenùs convenit, sed soli, & unico Priori, ut fuit utrinque
51 admissum in dicta Causa, decisa à Congregatione Concilii, de qua supra, & quod magis est, Canonicis videntibus, scientibus, & summa pace id admittentibus, ipsemet, uti talis, se qualificat, & denominat in Pagellis Sanctissimæ Communionis, ibi: *Chrispoldus de Gregoriis Prior, & Curatus.*

Licèt autem in exercitio dictæ Curæ utatur opera duorum, vel trium Sacristarum, isti nullam aliam faciunt fi-
52 guram, quàm illius Coadjutorum, & Vice Parochorum, quæ qualitas nullatenùs excludit, quòd Parochus non dicatur unicus, quia dicti Coadjutores exercent curam nomine Prioris, non autem proprio, implicaretque manifestam contradictionem, & esset intolerabile absurdum, quòd actualis Cura esset pœnes plures Sacristas, ut in terminis observat, *Gonzal. ad Regul. Cancellar. gloss. 6. num. 22. & seqq.* Et propterea ex hac reflexione excluditur qui-
53 dem qualitas verorum Parochorum respectu dictorum Sacristarum, non autem respectu Prioris, ut Consideranti manifestum est.

Prout etiam nihil ad rem facere videtur, quòd dicti Sacristæ ab immemorabili tempore semper electi fuerint à Capitulo, & ultimo loco idem eligendi Jus approbatum fuerit à Congreg. Episcop. & Regul. Ponente Card. Gualterio: Vis enim in hac parte non est facienda in Jure eligendi, seù nominandi dictos Sacristas, quod posset etiam spectare ad Personas Laicas, ut practicari videmus in multis 54
Parochiis de Jurepatronatus; Sed strictè videndum est, quam facultatem habeant circa animarum curam, & Sacramentorum administrationem; Cùmque hæc facere nequeant sine examine, & approbatione Episcopi, & quolibet anno approbare iterùm debeant, ex hoc sequitur, quòd illi nullo modo dici possunt, neque sunt Parochi actuales, quia istis à Jure, & clara dispositione Concilii, statim ac electi fuerunt in Parochos, semper competit Jus administrandi Sacramenta absque ullo novo examine, ullaque repetita approbatione, juxta authoritates, allgatas supra.

Ejusdem levitatis est alia reflexio innixa Constitutionibus Synodalibus, in quibus præscribitur, esse eligendos in Sacristas eos, qui præstantiores sunt, ea adducta ratio- 55
ne, quia curam habent Animarum. Hoc enim verum est, sed cum dependentia à Prioribus, & tanquam illorum Coadjutores, ex hucusque animadversis. Quod evidens fit ex contextu earundem Constitutionum Synodalium, in quibus dicitur: *Quam animarum curam non exerceant, nisi* 56
fuerint à Nobis approbati &c. quam approbationem anno quolibet petere debeant; Inauditum enim est, quod veri, & actuales Parochi anno quolibet approbari debeant ab Episcopis pro exercitio propriæ Curæ, & Sacramentorum administratione; Quod verum est, etiamsi amovibiles sint, quia Parochi amovibiles usquequò non amoventur, pro eo tempore, quo eorum Officium exercent, in nihilo differunt à perpetuis, juxta magistralem resolutionem Con- 57
greg. Concil. in *Comen. 7. Februarii* 1705. *tom. 2. part. 1. discept. 18. per tot.*

Generali regulæ, quod in dubio Beneficium non præsumatur curatum, sed simplex, respondet *Barbos. de Potest. Paroch. part. 1. cap. 1. num. 37.* ut illa non procedat, quando, ut in nostris terminis ad unguem verificatur, sermo 58
est de Ecclesia, quæ sub se habet Populum, quia tunc præsumitur curata, quam limitationem in Facto innegabilem, in Jure approbant etiam, & sequuntur *Rebuff. in Prax. Benefic. tit. Sæcular. Benefic. quotuplex Garz. de Be-* 59
nefic. part. 1. cap. 6. num. 8. & Rota decis. 1227. num. 1. coram Seraphin.

Mirum denique videtur, quod ad excludendam actualem curam apud Priorem Cathedralis Fulginei insistatur in Attestatione moderni Episcopi, die 3. Junii anni 1720. 60
facta favore Canonici Jacobilli; Quia in illa potiùs asseritur oppositum, juxta clara illa verba, nullam admittentia detorsionem, vel criticationem; *Quatenus tamen Prioratui ipsi actualis cura animarum non immineat* (notentur se- 61
quentia verba) *prout imminere certò credimus;* Quæ sunt adeò cubitalia, ut mera vanitas videatur contrarium ex antecedentibus verbis prætendere.

Usurpando proindè verba magni Juris Consulti *Dec cons. 394. num. 10. Si Judex essem, ità constanti animo judicarem,* salvo tamen &c.

In eadem Causa.

Æquè pius, ac doctus modernus Episcopus Fulginei 62
(mihi stricta amicitia junctus ab anno 1683. quando ipse erat à studiis Archiepiscopi Bottini, ego verò Cardinalis Sacripantis, de illorum Amicorum numero, qui erga illos, qui melioris sunt famæ, quàm fortunæ, non solent ad praxim reducere ea, quæ notat *Gloss. in Canon. Prophetavit verb. Non novi prima quæst. 1.*) anno 1720. meum sensum pro veritate exquisivit circa dubium; *An* 63
Prioratus Fulginei, quæ prima Dignitas in illius Cathedrali existit, *habeat annexam actualem Curam Animarum?* Cui tunc affirmativè respondi, visis, & attentè consideratis omnibus Scripturis, tunc temporis mihi exhibitis, ex motivis, & animadversionibus, latè expensis supra.

Hodie verò majori attentione consideratis aliis Scripturis favore Canonici Ascanii Jacobilli, doctissimè compositis, in eodem sensu confirmor, eo quia bases facti, ex quo 64
Jus oritur, quibus innititur dicta prima Scriptura, in suo robore permanere videntur.

Omissa

Omissa enim inspectione ultimi status, manutentionis,
65 & similium quæstionum, concernentium judicia possessoria, quæ in Sacrosanctis EE.PP.Confessibus (in uno in quibus hodie pendet controversia circa relaxationem Supplicationis signatæ in favorem dict.Canonici Jacobili) nullam merentur attentionem, ex illorum moderna praxi, de qua *in tom.1. part.2. disc. 16. num.152. & par.2. discept. 14. num.6.*
66 Præcipuè quia in circumstantiis præsentis casus neque etiam applicari videntur termini ultimi status ex animadversis supra.

Firmum, ac stabile remanet primum fundamentum, innixum claræ, seriæ, ac literali confessioni Episcopi, &
67 Prioris nostræ Ecclesiæ, factæ Petro Camajano Episcopo Asculano, & Apostolico Delegato à Gregorio XIII. anno 1573. cujus verba opportunè sunt registrata supra *num.* 2.

In comprobationem hujusmodi Apostolicæ Visitationis
68 adducitur in præsenti particula, extracta ex Codice manuscripto, asservato in Bibliotheca Seminarii Fulginei, in quo sermo habetur ejusdem Visitatoris Apostolici, & Visitationis, ab eo factæ in nostra Civitate dict. anno 1573.

Adducitur secundò particula Libri, Fulginei impressi,
69 anno 1636. cui titulus *Vita del Servo di Dio Giov. Battista Vitelli*, in cujus *lib.1. cap* 14. *pag.* 55. habetur similis mentio ejusdem Visitatoris, & Visitationis.

Adducitur tertiò authoritas *Ughelii In Italia Sacra tom.*
70 *1. fol.* 534. in quo inter Episcopos Asculanos annumerat eumdem Petrum Camajanum, nostrum Apostolicum visitatorem.

Adducitur quartò particula Visitationis Societatis Sancti
71 Hieronymi Fulginei, in qua habetur mentio ejusdem Visitatoris, & Visitationis.

Adducitur quintò particula Epistolæ Cardinalis Montal-
72 ti, anno 1575. scripta Episcopo Fulginei, in qua habetur similis mentio ejusdem Visitatoris, eademque Epistola per extensum reperitur registrata in *lib.Statut. seu Regul.ejusdem Confraternitatis Sancti Hieronymi.*

Adducitur sextò particula examinis Antonii Ugolini
73 Agrimensoris Fulginei facti de mandato ejusdem Episcopi Asculani, & Visitatoris Apostolici.

Adducitur septimò particula Libri, cui titulus *Rifor-*
74 *manze delli anni* 1572. *e* 1573. ex cujus *pag* 186. *à tergo* patet, fuisse conclusum in Consilio nostræ Civitatis, visitandum esse Episcopum Asculanum Apostolicum Visitatorem.

Adducitur octavò particula alterius Libri, cui titulus
75 *Magistrati dell'anno* 1564. *al* 1576. *in cujus pag.*148. *à tergo* leguntur nomina trium Deputatorum ad visitandum dict. Episcopum Asculanum, eique tradendum munus valoris quatuor, vel quinque scutorum.

Adducitur nonò Breve Visitationis Gregorii XIII. in quo
76 inter septem Civitates, quarum Visitatio commissa fuit eidem Petro Camajano Episcopo Asculano, tertio loco annumeratur nostra Ecclesia Fulginaten.

Adducitur demum intimatio earundem Litterarum Apo-
77 stolicarum deputationis in Visitatorem, facta tunc temporis Episcopo Fulginaten. necnon ejusdem Civitatis Gubernatori, & Prioribus.

Ex quibus, unitis cum aliis probationibus supra addu-
78 ctis, necnon cum Copia ejusdem Visitationis, per extensum registratæ in antiquissimo Libro, in Cancellaria Episcopali existente, & quod magis est cum alia simili Copia in Archivio Congreg. Episcop.& Regul.ab annis centum, & quinquaginta exhibita, & à qua, servatis servandis, extracta fuit, & ad literam collationata die 20. Maii 1720. illa, quæ mihi exhibita fuit, tali claritate videtur constare de eadem Visitatione, ut nullum omninò dubium remanere videatur circa existentiam, & legalitatem ejusdem Apostolicæ Visitationis.

Præcipuè post decursum unius Seculi cum dimidio alterius, qui longissimus temporis lapsus faciliorem sternit viam fidei, dandæ antiquissimis Scripturis, juxta animad-
79 versa per *Rot. in magistralibus decis.* 37. & 38. *per tot. apud Novar. in Summ.Bullar.* in quibus in specie ad augendam fidem antiquis Scripturis considerat Rota illarum exhibitionem, factam tempore non suspecto, aliaque adminicula, & præcipuè existentiam in Archiviis Congregationum, ac Relationes, seu Attestationes Ordinariorum circa legalitatem dd.Scripturarum, quæ omnia nullatenus desiderantur in præsenti casu.

Cùmque ex parte Jacobilli non adducatur alia diversa Vi-
80 sitatio ejusdem Episcopi Camajani, in qua non contineatur eadem clara, & seria confessio Episcopi, & Prioris, compræhensiva, & declarativa annexionis actualis Curæ Animarum Dignitati Prioratus, applicari videtur nostro casui nobilis illa animadversio *Lactant. de Fals. Relig. lib.* 1. *cap.* 2. ibi: *Qui Nos mentiri putat, proferat aliam, cui credamus.*

Non attentis responsionibus, quod eadem Visitatio, uti non habens sigillum, minusque subscriptionem Visitatoris, illiusque Secretarii, habenda non sit in aliqua consi- 81
deratione, ex regularibus illis propositionibus, & generalibus regulis, quòd exhibitio Scripturæ informis non addat illi authenticam qualitatem.

Responsio siquidem procedit in illis terminis, in quibus sermo est de sola, & simplici informi Scriptura, moderno tempore exhibita, secùs verò in nostris circumstantiis, 82
in quibus à tempore unius sæculi cum dimidio alterius eadem Visitatio exhibita reperitur in proprio Tribunali, & quidem tempore non suspecto, non solum in Archivio Curiæ Episcopalis, in qua asservari solent, sed etiam in illo Congreg. Episcop. & Regul. & quod omni consideratione dignum videtur, concordat ulteriùs eadem Visitatio cum tot aliis probationibus, de quibus supra, in quibus circumstantiis concludentissimè probat ex authoritatibus, supra citatis.

Quibus opponi non meretur authoritas *Rotæ in Pennen. Abbatiæ* 6. *Maii* 1720. Quia illa loquitur de exhibitione 83
Scripturæ, facta à modernissimo tempore, hoc est, à quinque tantùm annis, nempè ab anno 1715. dumtaxat, ut ex lectura.

Sola hæc probatio, solidè deducta à dict. clara, & seria confessione Episcop.& Prioris, de qua in eadem Camajana Visitatione plusquam superabundare videtur ad nostrum intentum, eo quia illa admissa, ad hominem concordant 84
circa eandem annexionem actualis Curæ Animarum Dignitati Prioratus Civitatis Fulginei omnes sequentes Apostolicæ provisiones, postea sequutæ usque ad ultimam Prioris de Gregoriis, in quibus leguntur verba illa; *Cura etiam jurisdictionalis imminet Animarum*, quorum naturalis, & obvius sensus ille est, quod eidem Priorati, nedum annexa est actualis Cura Animarum Fori pœnitentialis, sed etiam Cura Jurisdictionalis, attenta efficacia, & natura illius dictione ampliativæ *etiam* ex adductis *supra num.* 6. quibus addo alios plena manu citatos *à Piton de controv.Patron.alleg.* 32. *num.*14. in qua solidè probat, verba hæc: *Sia* 85
legato Pio che si possa ritenere etiam per persone Laiche includere non solum Personas laicas, sed etiam Clericos per viam extensionis, & ampliationis (sunt ejus præcisa verba) *Ita suadente natura ejus distinctionis, etiam, quæ stat augmentativè ad Personas de quibus magis dubitari poterat, & implicat, seu includit alias Personas, seu Clericos &c.perindè ac si dictum fuisset, Non solo per Chierici, ma etiam per Persone laiche, ita, & taliter quod Clerici semper dicuntur priori loco oliti, seu nominati, secundariò autem Laici.* Itaut sensus illorum verborum, *eique* (idest Prioratui) *cura etiam jurisdictionalis immineat Animarum* idem importet, 86
ac si dictum fuisset, *eique Prioratui, non solùm cura Fori pœnitentialis, sed etiam Jurisdictionalis, imminet Animarum.*

Observando ulteriùs, quòd in dicta Controversia aperit suum sensum pro veritate, ut testatur in fine, & propte- 87
rea ex animadversis per *Card.de Luc.de Testam.disc.*53. *num.* 7. *ac disc.* 74. *eodem num.* ibidem firmata præferenda sunt scriptis ab eodem favore Clientis, qui ad excitandam illius solitam diligentiam ad praxim reduxit Consilium *Alciat.lib.* 12. *Parergon. cap.* 12. *ante medium* de quo in *Instit. Crimin. lib.*2. *tit.* 10. *num* 98. ibi: *Liberalis sit Litigator, &* 88
honorarii magnitudine diligentiam Advocati provocet, & concordat *Reverendissimus Zaul. ad Statut Favent. tom.* 1. *fol.*392. *num.*8.

Neque hìc facienda est vis in deficientia Concursus, quo mediante in aliquibus antecedentibus Vacationibus nullate- 89
nus fuit collatus Prioratus, de quo est quæstio.

Ultra quod enim talis Concursus servatus dignoscitur in provisione, facta anno 1570. & sic post Concilium Tridentinum ut fuit probatuum in Summ. & ultra diligentem il- 90
lam examinationem, quam præmittendam semper mandarunt Summi Pontifices in collatione dicti Prioratus, ut videre est in illa Prioris de Justis.

Responsio desumitur ex solidè animadversis, per eumdem *Pitonium de Controv. Patron. allegat.* 5. *per totam* in 91
qua nervosè de more latè probat, Parochiales Ecclesias hodiè providendas semper esse mediante concursu in exequutione dispositionis *Sacr. Concil. Tridentini sess.* 24. *de Reform. c.* 18. etiamsi ab immemorabili (cujus termini longè distant in præ-

præſenti caſu) idem concurſus ſervatus non fuerit, ut videre eſt *ibidem à num. 2. & per tot.* in qua declarat omnes authoritates, quæ in contrarium allegari poſſunt, *& num. 2. verſic. Quià verò*, refert pariter pro Veritate conſultum ejuſdem opinionis fuiſſe R. P. D. Lambertinum, Sacræ Con-
62 gregationis Concilii digniſſimum Secretarium, ſemper cum laude nominandum, ob inſignem eruditionem, merita, virtutes, Theologiæ, & Juris prudentiæ pleniſſimam cognitionem, ac inceſſantes labores, quibus Romanam illuſtrat Curiam.

Addita alia æquè cathegorica reſponſione, quòd antè Pontificatum Clementis XI. primæ dignitates, tàm Cathedralium, quàm Collegiatarum, quibus innegabilitèr anne-
93 xa erat Cura Animarum, nunquam conferebantur per Concurſum, ſed prævio duntaxàt examine habilitatis illorum, qui ad illam aſpirabant, ſolùmque à dicto tempore meritò introducta fuit laudabilis praxis *ut vacantibus Dignitatibus, quibus annexa eſt cura Animarum, & quarum collatio ſpectat ad Datarium, fiat ab Ordinario Concurſus, qui tranſmittitur pro inſtructione animi Sanctitatis ſuæ*, ut his verbis advertitur *in Folio Congr. Concilii diei 8. Martii 1721.*
94 *in una Sanctæ Agathæ Gothorum*, eſtquè in Urbe notorium. Et propterea ex eo, quod antè dictum Pontificatum non fuerit collatus Prioratus Fulginei prævio Concurſu ad formam *Conc. Trid. ſeſſ. 24. de Reform. cap. 18.* nullum poteſt inferri argumentum, excluſivum annexionis Curæ Animarum, dum ille in omnibus aliis ſimilibus Dignitatibus, actualem Curam Animarum innegabilitèr habentibus, nullatenù ſervabatur, ut patet Conſideranti.

Minùſque hodiè inſiſtendum eſt in antiquato ſtylo Datariæ, circà diverſam formulam providendi primas Dignitates Cathedralium, & Collegiatarum, habentium annexam Curam Animarum, quæ ante dictum Pontificatum Clementis XI. ſervabatur, ſed precedendum eſt cum regula, quod poſteriora derogant prioribus, de qua in præciſis terminis
95 egregiè *Rota in lauden. Vic. 14. Junii 1694. §. Fuit enim cor. Card. Caprara* impreſſa apud *Piton. diſcep. 27. n. 44.* & generaliter in *Melevitana Decretorum 2. Martii 1707. §. fin. cor. Anſaldo.*

Et tamèn urget ulteriùs illud diſtinctum quidem, ſed urgentiſſimum motivum facultatis aſſiſtendi Matrimoniis, quæ unicè reſervata eſt Priori noſtræ Eccleſiæ ex admiſſis per Jacobillum, & animadverſis ſupra.

Vis, & efficacia hujus motivi non poteſt meliùs cognoſci, quàm præoculis habendo verba illa *Sacroſancti Concilii Tridentini ſeſſ. 24 cap. 1. de Reform.* ibi: *Ter. à proprio Con-*
96 *trahentium Parocho &c. publicè denuncietur &c.* & ibi: *Qui aliter quàm præſente Parocho, vel Sacerdote de ipſius Parochi, ſeù Ordinarii licentia &c. Matrimonium contrahere attentabunt &c.* & ibi: *Bededictionem à proprio Parocho fieri, neque à quoquam, niſi ab ipſo Parocho &c.* Ex quibus, aliiſque in eodem capite contentis, & brevitatis cauſa hìc omiſſis, clarè patet, quòd ex cubitali diſpoſitione ejuſdem Sacri Concilii non datur majus, neque magis ſpecificum diſtinctivum proprii Parochi, quàm facultas aſſiſtendi Matrimoniis, ex adductis ſupra *num. 20. & 21.*

Adversùs quæ non obſtat, quòd eadem facultas reſideat etiàm pœnès Sacriſtas, quia id non faciunt iidem Sacriſtæ
97 Jure proprio, ſed utì Coadiutores Prioris, juxtà verba illa Camajanæ Viſitationis *Curam Animarum habere Priorem ipſum, & eſſe conſuetudinem adminiſtrandi curam prædictam à Sacriſtis d. Eccleſiæ, utì Coadiutoribus*, quàm laudabilem conſuetudinem idem Apoſtolicus Viſitator præcepit retinendam eſſe, ut ſcilicèt iidem Sacriſtæ, veluti ipſius Coadjutores, in ipſa Animarum Cura præfato Priori deberent auxiliari.

Minùs videtur refragari aſſertio illa, quod Jus aſſiſtendi Matrimoniis translatum fuerit à Capitulo, vero, & proprio Parocho, in ſolam perſonam Prioris, qui illud non exerceat nomine proprio, ſed nomine Capituli, ad quod colorandum adducta fuit authoritas *Sac. Rot. in dec. 58. n. 13.*
98 *& 14. cor. Otthobon.* Quia in eadem deciſione non eſt ſermo de facultate aſſiſtendi Matrimoniis, quæ eſt ſpecificativum proprii Parochi, ſed de audiendis confeſſionibus, aliiſque ad ſalutem Animarum pertinentibus, ut dicitur *in ead. dec. 58. n. 15.* quæ omnia competere poſſunt, & committi ſolent
9à etiam non Parochis, ut experientia notum eſt, & advertitur *in d. dec. 58. n. 13. & ſeq. cor. Otthob.*

Ejuſdem inſubſiſtentiæ eſt aliud argumentum, innixum promiſcuæ adminiſtrationi ejuſdem Sacramenti Matrimo-
101 nii, competenti nimirum Priori, Decano, & Archipresbytero; Ego enim non ſemel volvendo, & revolvendo Summarium Jacobilli, non potui invenire ullum miſerabilem actum, ullumque caſum, in quo Matrimonii Sacramentum, proprio nomine, & independenter à Priore, adminiſtratum fuerit à Decano, & Archipresbytero Cathedralis Fulginei; E contrà verò in Summario illius Promotoris Fiſcalis reperii concludentes probationes, ex quibus apparet: *Nullum Matrimonium in Libro Matrimoniorum deſcriptum legi, quod ab ullo alio celebratum fuerit, niſi ab ipſomet Priore; Vel à Vice Curatis Sacriſtis de ipſius mandato, & ordine*, & ibi: *Matrimonia, aſcendentia ad numerum tercentum circà, omnia celebrata, & contracta fuiſſe coram ipſomet Priore, & omnes partitas ab eodem fuiſſe ſubſcriptas*, & ibi: *Trà gli atti Parrochiali, che privativamente ſpettono ai Priori di queſta Cathedrale, uno in primo luogo è quello del Sagramento del Matrimonio, il quale ſempre, & in ogni tempo è ſtato amminiſtrato, come di preſente anche ſi amminiſtra da i Priori della medeſima, ne altri del Capitolo ſi è mai intruſo, ne può intruderſi nell' amminiſtrazione di eſſo ſenza licenza, e conſenſo de' medeſimi Priori*, quæ Atteſtatio, utì facta à duobus Ca- 101
nonicis noſtræ Cathædralis, perfectam habentibus notitiam propriorum Jurium, quorum eſt deſtructiva, concludentiſſimè probat, ex adductis *in t. 2. p. 1. diſcep. 16. n. 16.* quibus addo *Rot. in dec. 380 nu. 5. coram Emerix Jun. & dec. 78. n. 81. cor. Anſaldo, & in Tyburtina Succeſs ſeù Recadentiam 11. Maii 1716. § Talemque coram eodem.*

Nec contrarium determinatur in particula Viſitationis Epiſcepi Montecatini anni 1646. in qua hæc leguntur: *Sacriſtis imminet onus adminiſtrandi omnia Sacramenta, exce-* 102
pto Sacramento Matrimonii, quod onus ſpectat ad D. Priorem, & in ejus abſentia ad D. Decanum, & Archipresbyterum per ordinem.

Hujuſmodi enim verba confirmant potius, quàm excludunt in Priore privativam facultatem aſſiſtendi Matrimoniis. Licèt autem in ejus abſentià, ipſius loco ſurbogati fuerint a dicto Epiſcopo Montecatino primo loco Decanus, & ſecundo Archipresbyter. Ex hac tamen ſuppeletiva ſubroga- 103
tione, facta ex legitimo motivo abſentiæ, in caſu particularis impedimenti Prioris, ab Epiſcopo, qui Matrimoniis validè aſſiſtere poteſt, tàm per ſe ipſum, quam mediante ejus Vicario, & quocumque alio Sacerdote, ab ipſo ſubrogato, & deputato, nullum omninò argumentum deſumi valet ad probandum, quòd dicatur verus Parochus ille, qui ex ſpeciali Epiſcopi facultate loco Parochi abſentis in particulari caſu Matrimoniis aſſiſtit, ex animadverſis per *Ventrigl. de* 104
Juriſdict. Archiepiſcop. cap. 148. per tot. Amic. in Curſ. Theolog. tom. 9. diſput. 4. ſect. 10. numer. 80. & ſeqq. & alios citatos *in tom. 3. part. 1. diſceptat. 1. §. 16. numer. 15. & ſeqq.*

Et quidem optima ratione ad ità diſponendum adductus fuit dictus Epiſcopus Montecatinus, ad occurrendum nimirùm illis inconvenientibus, quæ leguntur *in dec. 308. coram Dunozet. ſen.* ut ſcilicèt non obſtante abſentia Prioris poſſent 105
illius Parochiani Matrimonia contrahere, quod in nihilo diminuit Curam, penès Priorem exiſtentem, ut in terminis punctualibus probat *Gratian. diſcep. 865. n. 20. & 21.*

Fortiùs quia facultas privativè aſſiſtendi Matrimoniis non eſt unica, & ſola probatio, quæ militat pro demonſtranda annexione Curæ actualis Dignitati Prioratus, itaut applicetur diſcurſus, qui fit ex parte Jacobilli, quod adminiſtratio unius Sacramenti non faciat, quod illud adminiſtrans ſit Parochus.

Conſtans enim in facto eſt, quod Prior Cathedralis Fulginei omnia alia Sacramenta adminiſtrat, vel per ſe, privativè quoad omnes alios, ut eſt Sacramentum Ma- 107
trimonii, vel per tres Sacriſtas, utì ejus Coadjutores, & propterea verificantur omnia illa requiſita, quæ verum Parochum conſtituunt, ex animadverſis ſupra qnibus addo *Gratian. diſcep. 865. n. 14. & 15.* loquentem in præciſis terminis noſtri caſus.

Prout etiam non videtur ſubſiſtere, quod Dignitas Prioratus Cathedralis Fulginei non adminiſtret Sacramentum Matrimonii ex proprio ſpecifico Jure, ſed ex Jure tantùm 108
honorifico, in eum à Capitulo tranſlato, cum hoc tamen, quod etiam Decanus, & Archipresbyter ejuſdem Cathedralis poſſint illud adminiſtrare, & hæc ſit ratio, quarè iidem Decanus, & Archipresbyter validè Matrimoniis aſſiſtere poſſint.

Ultrà enim ea quæ ſuprà adnotavimus prò reſponſione ad hujuſmodi cumulativam facultatem aſſiſtendi Matrimoniis, ſtrictè dicimus, quod hujuſmodi diſcurſus non vide- 109
tur contrarium intentum probare, eo quia in longè debilioribus terminis habemus à Doctoribus communiter admiſſum,

sum, quod illi, qui habent Curam habitualem, & pro exercitio ejusdem Curæ deputant Vicarium perpetuum, non possunt deindè in exercitio ejusdem Curæ se intromittere, juxta theoricam *Abb. in cap. Extirpandæ §. Si qui vero*
110 *num. 16. de Præbend.* ubi *Ancharan. num. 6. in fine*, ibi: *Vicarii à Canonicis in Cura dependentiam non habent ullo modo, sed authoritate Juris habent Curæ exercitium de per se, quam principalis Canonicus impedire non potest, nec in ipsa se intromittere*, *Azzor. Instit. Moral. part. 2. lib. 3. cap. 6. quæst. 2. in fine Barbos. de Paroch. part. 1. cap. 1. num. 58. & Rot. decis. 1009. num. 5. vers. Non enim coram Seraphin. & decis. 224. num. 16. & seqq. part. 19. recent.* ibi: *Compertum est in Jure, quod habeant omnimodum Jus, privativè quo, ad omnes, etiam quoad illum, cui adhæret Cura radicalis, qui nequit se in aliquo ingerere &c. & dato, quod cura radicalis extaret penès Canonicos &c. isti nequeunt se in Cura Animarum intromittere &c.*

Si igitur admittitur ex parte Jacobilli, quod Jus assistendi Matrimoniis translatum fuerit in primam Dignitatem, seù Priorem Cathedralis Fulginei ab illius Canonicis, ha-
111 bentibus curam habitualem, videtur necessariò sequi, quod exindè iidem Canonici mediantibus Decano, vel Archipresbytero, vel quocumque alio Canonico, non possint se in eodem curæ exercitio intromittere, ea ratione, quia Vicarii, seù alii, quibus curæ exercitium committitur ab habentibus curam habitualem, post actum dictæ translationis curæ, dicuntur illam exercere authoritate Juris, non autem dependenter ab illis, qui curam habitualem habent,
112 quam adducunt Doctores illi, quos refert, & sequitur *Rota in dict. magistrali decis. 224. num. 18. part. 19. recent.*

Neque vis fieri potest in facultate baptizandi, competente Canonicis Fulginei, juxtà resolutionem *Sacræ Con-*
113 *gregationis Concilii 9. Augusti 1704.* quia ex adductis in *Instit. Crimin. lib. 1. tit. 10. §. 2. num. 193.* hujusmodi facultas baptizandi competere potest, vel ex præscriptione, vel ex alio particulari titulo alteri, quàm proprio Parocho, & consequenter ab eadem facultate baptizandi, competente Canonicis, nullum omninò desumi potest adminiculum, exclusivum qualitatis veri Parochi respectu Prioris nostræ Ecclesiæ, ex adductis supra, quibus addo æquè modernam, ac punctualem resolutionem dictæ *Congreg. Concilii in alia Fulginaten. 20. Junii 1720.* de qua in *lib. 70. Decret. fol.*
114 317. ibi: *An sustineatur erectio Fontis baptismalis in Ecclesia Parochialis Sanctæ Mariæ Novæ Castri Serronis in Casu &c. Affirmativè, relicta libertate Parochianis Sanctæ Mariæ Castri Serronis deferendi filios baptizandos etiam ad alias Parochias.*

Adversùs reflexionem illam, Juri communi, & Concilio *Tridentino sess. 23. cap. 25. de Reform.* solidè innixam,
115 quod Parochi nulla indigent speciali approbatione ad audiendas Confessiones, quàm in Jure comprobant authoritates, supra citatæ, quibus addo *Rot. decis. 60. num. 7. coram Ca-*
116 *rill.* ibi: *Siquidem si ipsi essent Curati, non indigerent particulari approbatione ad audiendas Confessiones, sed requireretur institutio authorizabilis Ordinarii &c. & eo ipso haberent facultatem administrandi Sacramenta, prout habet Archipresbyter, absque alia speciali approbatione, & licentia, tam attenta dispositione Juris communis &c. quàm ex dispositione Sac. Concil. Trident. &c.*

In facto verò respectu Prioris Fulginei concludenter probant duo Sacerdotes, omni fide digni, quorum attestationes datæ fuerunt in Summario, in quo ulteriùs adducitur solemnis attestatio Episcopi, eandem veritatem intrà evidentiæ fines ponens, ex firmatis per *Rot. decis. 200. num. 11.*
117 *part. 18. recent.* ibi: *Quibus ob qualitatem Episcopalis Dignitatis respectu unius, & Sacerdotis respectu aliorum, maximè annuendum, tanquam Testibus omni exceptione majoribus.*

Respondetur ex parte Prioris, eisdem qualificatissimis Testibus nullam esse adhibendam fidem: Non Episcopo, cum supposito, quod gerat partes Oppositoris; Minus-
118 que dd. qualificatis Sacerdotibus, quorum unus est etiam Canonicus, ex quo id affirmant per simplicem fidem, quæ nullum probationis gradum constituit, in conflictu præsertim contrariæ attestationis Prioris Crispoldi de Gregoriis.

Responsio autem nullam meretur attentionem: Tùm quia idem Prior de Gregoriis deponit pariter per viam sim-
119 plicis attestationis, & proptereà si, juxta prætensionem Jacobilli, non est credendum probationi, innixæ fidei dictorum duorum Sacerdotum, neque etiam ex eodem motivo credendum est dictæ fidei Prioris Crispoldi; Tum etiam quia non benè ex parte Jacobilli asseritur, Episcopum in hac parte facere figuram Oppositoris. Quia idem Episcopus testatur, & retestatur, nullam aliam partem fecisse, nec facere velle, quam ejus obligationi satisfacere, ad dictum effectum propriis sumptibus pro sui animi directione, & conscientiæ securitate exquirendo illam veritatem, quæ ei videtur clara; Non enim semel, eo tempore, quo in Urbe fuit, asseruit, & repetiit, magnum sibi videri inconveniens & revera tale absque dubio mihi etiam videtur, quod tres illi Sacristæ, qui nullam aliam faciunt figuram, quàm simplicium Coadjutorum Prioris, singulis annis teneantur sub. 120
ire rigorosum examen pro detegenda illorum idoneitate ad exercendam Animarum curam, quodque Prior, qui est illorum Caput, nec etiam semel in vita eamdem idoneitatem ad exercendam animarum curam teneatur ostendere, eo scilicet tempore, quo de eadem Dignitate Prioratus providetur.

Ad minuendam improprietatem hujusmodi verè maximi absurdi non benè asseritur, quod ille, qui habilis est ad 121
assequendam Dignitatem in Ecclesia Cathedrali, absque ullo alio experimento suæ habilitatis, idoneus etiam fit ad præstandam materialem præsentiam Matrimoniis cum supposito, quod pro illorum validitate satis sit sola physica, seù materialis præsentia. Hujusmodi enim opinio de speciali mandato Innocentii XII. examinata, ac attentissimè ponderatis omnibus rationibus, & congruentiis, hinc indè militantibus, fuit solemniter reprobata à *Congreg. Concilii in Romana Matrimonii die 7. Martii 1700.* raro exemplo 122
suffragantibus viginti, & uno ex EE. PP. cum Rescripto *Reprobata opinione, quod sufficiat præsentia Parochi purè physica, seù materialis, censuit providendum esse in casibus particularibus*, ut videre est in *Tom. 1. part. 2. disc. 2. per* 123
totam & signanter *num. 214. & in lib. 50. Decret. Sacræ Congreg. Concilii fol. 181.*

Ultrà quòd ex supra animadversis Prior Cathedralis Fulginei non solum potest validè assistere Matrimoniis, sed omnia alia Sacramenta administrant Sacristæ illius Coadjutores, ut omissis antiquioribus Authoritatibus, de facili 124
cumulandis, resolvit *eadem Sacra Congregatio Concilii in Florentina Præeminentiarum 9. Aprilis 1718. ad primum dubium*, ut videre est *in lib. 68. Decretorum ejusdem Sacr. Con-* 125
greg. fol. 197. Et proptereà illius idoneitas, & habilitas ad illa administranda nullo modo suppleri potest per illas generalitates, & regulares propositiones, quòd Dignitates Cathedralis præsumantur habiles, sed talis habilitas apparere debet per illum optimum modum, illamque regiam viam, quam præscripsit *Sacrum Concilium Tridentinum in sess. 24. de Reform. cap. 18.* quamve per viam invariabilis re- 126
gulæ san. mem. Clementis XI. ex suprà animadversis extendit ad primas Dignitates, tàm Cathedralium, quàm Collegiatarum.

Cæterùm insubsistentia dictæ attestationis Prioris de Gregoriis ad hominem demonstrari videtur ex ejus innegabili facto, in quo constans est, quod ipse in Pagellis Sanctissimæ Communionis semper se subscripsit, cum addito, 127
quod esset etiam *Curatus*, quæ qualitas digito demonstrat, ipsum nulla indiguisse licentia ad audiendas Confessiones, ex allegatis supra. Hoc etiam æquali claritate ostendit, ipsum esse verè, & propriè Curatum, & Parochum, ut in terminis debilioribus solius distributionis Bollettinorum tempore Paschatis, quod illa denotet qualitatem Parochi respectu distribuentis, firmavit *Rot. decis. 226. num. 2. part.*
1. recent. ibi: *Matrimonia fuisse semper in toto Castro, illiusque districtu celebrata de licentia Archipresbyteri, eumdemque distribuisse Bolletinos tempore Paschatis: & decis. 258. num. 1. eadem part.* ibi: *Præcipuè illud factum, quod specificè Testes significant, videlicèt D. Archipresbyterum quotannis distribuisse Signa, seù, ut ipsi dicunt, Bollettinos tempore Paschatis Resurrectionis pro recognitione eorum, qui Præceptum Ecclesiæ adimplevissent, quæ res propriè spectant ad Parochum.* 128

In qua parte non benè suppositum fuit, quod talis additio Curati in præfatis Bollettinis nunquàm anteà usurpata 129
fuerit ab aliis Prioribus, ibi: *In Pagellis &c emissa tantùm fuit à moderno Priori &c. nunquam tamen ab aliis ejus Antecessoribus, qui solum uti Priores sese subscripserunt, & ibi: Quod in aliquibus Bollettinis Communionis in Paschate subscriptus reperiatur ultimus Prior titulo Curati, nam constat in facto, quod Priores Antecessores nunquam se se subscripserunt hujusmodi Pagellis, nisi simplici titulo Prioris.*

Contrarium enim desumitur ex sola, & simplici lectura, & recognitione Summarii, impressi, & coram Congreg.

130 greg. Concilii pro parte Prioris de Gregoriis, exhibiti die 5 Aprilis 1704. in cujus *Num.* 3. hæc habentur.

Communicatus in Ecclesia Cathedrali Fulginei 1671. Diomedes Frensanellus Prior, & Curatus.

Communicatus in Ecclesia Cathedrali Fulginei 1672. Diomedes Frensanellus Prior, & Curatus.

Communicatus in Ecclesia Cathedrali Fulginei 1673. Diomedes Frensanellus Prior, & Curatus.

Communicatus in Ecclesia Cathedrali Fulginei 1674. Diomedes Frensanellus Prior, & Curatus.

Communicatus in Ecclesia Cathedrali Fulginei 1675. Diomedes Frensanellus Prior, & Curatus.

Communicatus in Ecclesia Cathedrali Fulginei 1676. Diomedes Frensanellus Prior, & Curatus.

Communicatus in Ecclesia Cathedrali Fulginei 1677. Diomedes Frensanellus Prior, & Curatus.

Et quod magis est hujusmodi qualitas non est aliquid noviter adinventum, vel à dicto moderno Priore de Grego-
131 riis, vel ab ejus Antecessoribus, sed usurpara semper fuit ab omnibus Episcopis Fulginatensibus ab annis suprà centum, ut idem Prior de Gregoriis coram dicta Sac. Congr. Concilii probavit in alio ejus Summario impresso, & dato die 9. Augusti 7041. ibi:

Decius Donnula &c. Vicarius Generalis Fulginei &c. Rev. D. Christiano de Rubeis Priori Cathedralis, Parocho &c. Datum Fulginei die 15. Julii 1619.

Hippolytus Corsettus &c R. D. Christiano de Rubeis Priori, & Cathedralis Fulginaten. Parocho &c. Datum die 20. Septembris 1619.

Hipppolytus Corsettus &c. Fulginei Vicarius Generalis &c. R. D. Priori Cathedralis Parocho, & Curato &c. Datum &c die 22. Januarii 1620.

Hippolytus Corsettus &c. Fulginei Vicarius Generalis Rev. D. Christiano de Rubeis Priori Cathedralis Curato &c. Datum &c. die 29 Februarii 1620.

Porphirius Felicianus &c. Episcopus Fulginei D. Priori Curato Ecclesiæ Cathedralis Fulginaten. &c. Datum die 13. Januarii 1624

Abbas Angelus Felicianus &c. Fulginei Vicarius Generalis R. D. Priori Curato Ecclesiæ Cathedralis Fulginei &c. Datum &c. die 2. Maii 1632.

Abbas Angelus Felicianus &c. Episcopi Fulginei Vicarius Generalis &c. R. D. Priori, & Curato Ecclesiæ Cathedralis Fulginei &c. Datum &c. die 24. Aprilis 1633.

Antonius Comes Montecatinus &c. Epcscopus Fulginei &c. R. D. Diomedi Frensanello Priori, & Curato Ecclesiæ Cathedralis Fulginei &c. Datum die 1. Septembris 1665.

Francesco Baldassini Vicario Generale &c. concediamo licenza al Priore Fransanelli Curato di S. Feliciano &c. Dato in Foligno li 24. Gennaro 1690.

Francesco Baldassini &c. Vicario Generale concediamo licenza al Sig. Priore Frensanelli Curato di S. Feliciano &c. Dato in Foligno li 28. Gennaro 1690.

Francesco Baldassini Vicario Generale &c. concediamo licenza al Sig. Priore Diomede Frensanelli Curato della Chiesa Cattedrale di S. Feliciana di Foligno &c. Dato in Foligno li 10. Marzo 1690.

Ex quibus, & aliis similibus enunciativis, quæ de facili in hac parte cumulari possunt, nulla videtur habenda
132 consideratio illarum expressionum, in quibus moderni Priores Frensanellus, & de Justis, vel ex causa brevitatis, vel ex alio motivo, quod divinari facile non potest, omiserint similem expressionem Curati in una, vel altera ex Pagellis transcriptis in Summario Jacobili.

Tum quia illæ remanent suffocatæ ab antiquis, imò antiquissimis, mediis, modernis, & modernissimis contrariis enunciativis omnium dictorum antecedentium Priorum, juxtà ea, quæ notant Doctores de Testibus in ma-
133 gno numero in conflictu numeri minoris, ut videre est apud *Parlador. lib. 3. quæst. 9. sub num. 10. Barbos. de Potestat. Episcop. allegat. 57. sub num. 186. & Rot. decis. 19. num. 7. coram Celso.*

Tum etiam quia qualitas veri Parochi desumitur etiam ex sola distributione dictarum Pagellarum, seù Bolletino-
134 rum Communionis, semper, privativè quoad omnes alios, facta ab omnibus Prioribus non impeditis, neque absentibus, etiamsi careant additione *Curati*, seù *Parochi*, ex allegatis supra, quibus addo *æquè magistralem, ac punctualem decisionem Rotæ in decis. 60. num. 8. coram Carill.* ibi: *Quibus accedit, quod solus Archipresbyter tempore Paschatis di-*
135 *stribuit, & colligit Bollettinos, impressos cum suo nomine, contrahit Matrimonia, describit Baptizatorum, & Morientium nomina, quæ omnia probant ad illum, non ad Presbyteros, animarum Curam spectare Gloss. &c.*

Ex quibus videtur adequatè responsum regulari illi propositioni, quod prima Dignitas Cathedralis non præsumitur curata, nisi probetur talis, eo quia omnia prædicta, præcipuè simul unita, ut in qualibet materia faciendum esse monent adducti in *decis. 60 num. 25. coram Buratt. &* 136
decis. 732. num. 2. coram Emerix. jun. videntur concludenter probare annexionem Curæ actualis penes Priorem Cathedralis Fulginei. Dicta igitur generalis præsumptio cedere debet in nostro casu veritati, ut supra concludenter probatæ, juxtà regulam, de qua *Rota decis. 416. sub num. 6. coram Ludovis. & decis. 23. num. 19. & 20. coram Priolo.*

Videtur pariter adequatè responsum alteri propositioni, quod in his terminis Cura actualis non resideat penè Sacri- 137
stas nominatos à Capitulo, sed penès ipsum Capitulum nominans residere videatur Cura actu, & habitu juxta theoricam *Jun. in cap. Cum non ignores num. 2. de Præben.*

Quia in hac parte proceditur cum æquivoco, in eo consistente, quod Sacristæ sint Coadjutores Capituli in exercitio Curæ animarum, quod non subsistit in facto, dum il- 138
li dicuntur, & sunt Coadjutores Prioris, non autem Capituli, juxtà animadversa suprà. Et propterea, licèt verum sit, quod illi non sint veri Paruchi, & proprii Curati respectu Capituli, illos nominantis, minusque in ordine ad Priorem, cujus sunt simplices Coadjutores, ad evitandam monstruositatem plurium capitum in eodem Corpore, seù Parochia, quam considerant *Gonzal. ad Regul. 8. Cancell. gloss. 6. num 47. Gomez ad Regul de Idiomat. quæst.* 139
11. num 6. vers. Requiritur, & Gratian. discept. for. cap. 865. num. 24. & 25. Est tamen verè, & propriè Curatus idem Prior, uti habens eosdem tres Sacristas sub se, tanquàm Coadjutores in exercitio Curæ animarum, & uti obligatus ad reddendam rationem administrationis omnium Sacramentorum, eodem prorsùs modo, ac ad id obligati sunt tres Sacristæ ejus Coadjutores, ut in specie demandatum fuit in Visitatione Episcopi Montecatini anni 1646 ibi: *Insuper fuit monitus Perillustris D. Prior Cathedralis, necnon Sacristæ ejusdem, ut accedant ad Ædem Episcopi coram D. S. I. ut per D. S. I. interrogentur circà administrationem Sacramentorum.*

Aliàs enim manifestam involveret implicantiam, & palpabile absurdum, quod Prior, non habens qualitatem, & denominationem veri, & proprii Curati, seù Parochi, juxtà assertionem Jacobill., sed exercens animarum Cu- 140
ram, non proprio Jure, sed nomine Capituli, in tali subalterno, & dependenti exercitio, non unum, vel alium, sed tres haberet Coadjutores, quod ex se unicè consideratum, videtur adeò repugnans, adeòque improprium, ut nulla opus sit Doctorum authoritate ad talem repugnantiam, & improprietatem ostendendam ex animadversis per *Card. Pallavic. in Hist. Concil. Trident. lib. 3. cap. 13. num. 8.* cum aliis, citatis à *Pignatel. consul. 6. num. 14 tom 1. & Rota* 141
in Romana Pecuniaria 11. Junii 1706. §. Quin obstat coram Molines.

Omnia hæc, præcipuè simul unita, videntur clarè ostendere, quod Prioratus Cathedralis Fulginei habeat annexam actualem Curam, animarum, tàm Fori Pœnitentialis, 142
quàm Jurisdictionalis, & tamen etiamsi aliquod in hac parte remaneret dubium, illud penitùs sublatum diceretur ab observantia, quæ potens est in hac parte declarare, cuinam spectet curam animarum, ut, omissis generalibus, in nostris præcisis terminis observat *Panimoll. decis. 5. annot. 2. num.* 143
1. & firmavit *Rota decis. 135. num. 2. coram Celso.*

Quæ observantia ex probatis in Summario desumpta ex Scripturis exhibitis à Priore de Gregoriis coram Congreg. Concil *diebus 5. Aprilis, & 9. Augusti 1704.* innegabilis est 144
quoad distributionem Bollettinorum Communionis tempore Paschatis, quoad declarationem, quod Priores erant Curati, quoad privativam facultatem assistendi Matrimoniis, quoad potestatem audiendi Confessiones absque ullo præcedente examine, & quoad administrationem omnium aliorum Samentorum, quæ perindè habentur ac si essent administrata à Priore, dum administrata fuerunt, ac administrantur à tribus Sacristis in figura illius Coadjutorum, juxtà clara verba Visitationis Camajanæ, registrata supra num. 2. & 3.

Postquam fuerat signata Supplicatio favore Jacobilli, se 145
opponente illius relaxationi Promotore Fiscale, cum exhibitione primæ Scripturæ in Congregatione Datariæ, ab hac fuit remissa Instantia ad Congregationem Concilii pro Voto, in qua die 2. Octobris 1721. quando fuit exhibita alia Scri-

Scriptura, de qua supra à num. 62. propopositum fuit dubium: *An sit r laxada Supplicatio*, resolutum cum rescripto: *Non esse relaxandam Supplicationem*. Repropofita verò Causa in Congreg. habita die 27. Februarii sub consueto dubio: *An esset standum, vel recedendum à decisis*, fuit responsum, ut videbimus in fine hujus Libri.

DISCEPTATIO III.

Ordinis Sancti Augustini Magisterii.

INTER

Regentes, & Prædicatores.

ARGUMENTI.

Loco subnectuntur sequentia Dubia.

Dub.I. *An, cum PP. Regentes expleverint quinquennium, & Prædicatores decennium, ad formam Constit Ordin. seu Decreti Capituli Generalis, sint præferendi qui primò expleverint in casu &c.*

Dub.II. *An omnia illa Loca, ad quæ mittuntur Concionatores à P. Generali Ordinis, sint consideranda, & connumeranda inter principaliores Civitates Italiæ, in casu, & ad effectum de quo agitur.*

FActum hujus Causæ satis, superque desumitur ex dictis Dubiis, inter quæ ex voluntate Prædicatorum omissum fuit primum, quando scilicèt, tam Regentes, quàm
1 Concionatores eodem anno explent tempus Lecturæ, & Concionum; Eo quia in istis terminis iidem Prædicatores ultrò concedunt, Regentes præferendos esse Concionatoribus.

Fuit proindè ex parte eorundem Concionatorum dumtaxàt prætensum, quòd quando ipsi tempus decennii Concionum explent, antequam Regentes compleant tempus quinquennii Lecturæ, in his circumstantiis Concionato-
2 res præferendi veniant Regentibus, etiamsi dicto tempore P. Generalis non obtinuerit à Summo Pontifice Gratiam declarandi Magistros in Sacra Theologia: Tempore autem quo illam obtinet, Regentes pariter suum tempus Lecturæ, seu Regentiæ expleverint.

Pro congrua autem hujus Dubii resolutione enixis precibus supplicamus præ oculis habere circumstantiam illam, à qua desumi potest illius solidum fundamentum, in eo consistentem, quòd P. Generalis nostræ Religionis non habet
3 in suis ordinariis facultatibus potestatem quolibet anno, & ad sui libitum, creandi Magistros in Sacra Theologia, neque Regentes, neque Concionatores, neque ante, neque postquam illorum Cursus consumarunt, sed illam summis precibus petere solet, & ex mera gratia à Summis Pontificibus obtinere, quorum aliqui, ut fecit Ven. Dei Servus Innoc. XI. toto tempore ejus gloriosissimi Pontificatus illam nunquam concedere voluit; Aliqui verò in determinato numero eandem Gratiam concesserunt, vel concedere solent, sed quando ipsis videtur, & placet, & cum illis conditionibus, quas apponere eis congruum videtur, & regulariter, prævio Voto Congreg. Concil. vel alterius
4 Sac. Congreg. Episcop. & Regul. Idque, vel in primo, vel in secundo, vel in quolibet alio ex sex annis Generalatus.

Hoc præmisso, quia solet sæpè evenire, quod tempore concessionis hujus Gratiæ reperiantur, tam Regentes, quàm Concionatores, qui eorum Cursum antea consumarunt; Propterea in his circumstantiis strictè quæritur, an
5 illi Regentes, qui tempore Gratiæ, à Summo Pontifice P. Generali concessæ pro Magisteriis, compleverunt tempus qninquenni Lecturæ, præferendi sint Concionatoribus illis, qui ante dict Gratiam Summi Pontificis terminarunt decennium Concionum.

Pro hujus igitur Dubii, juxta hunc proprium sensum, congrua resolutione, præmittenda videntur plura, &

I. Quòd non vigore Constit. alicujus Summi Pontificis, neque ad terminos nostræ Constitutionis sed in exequutionem dumtaxat dispositionis Cap. Generalis anno 1685. non
6 in tota nostra Religione, sed in sola Italia: Itaut in Hispaniarum Regnis, in Lusitania, in Belgio, & indiis, in quibus non defuerunt unquàm, neque de præsenti desunt insignes verbi Dei Concionatores, prorsùs inauditum sit, incognitumque nomen Magistri ad titulum Concionatoris generalis; Atquè in ipsamet Italia, neque omnes Prædicatores generales in quacumque illius Civitate, utcumque verbum Dei prædicantes, tali Magisterio decorari solent, & possunt; Sed solum illi, qui cum plausu, & justa fama, per decennium in principalioribus ejusdem Italiæ Civitatibus verbum Dei deprædicaverint, ex mera gratia habilitati fuerunt ad Magisterium assequendum, sequentibus verbis: *Magistri Laurea illi tantummodò in Italia decorentur, qui probitatis, & doctrinæ laude præfulserint, & quinqnennio munus Regentis obierint; Vel in PRINCIPALIORIBUS Italiæ Urbibus verbum Dei decennio cum plausu, justaque fama deprædicaverint*, & notant *P. Mengarellus*, 7
olim nostræ Religionis Secretarius Generalis *in Opusc* cui titulus: *Cronologia della Promozione al Magistero fol. 7. vers. Così parlando*, ibi: *Così parlando de' Predicatori generali, ogn'uno può ben comprendere quanto vi voglia per render si capace di predicare nelle Città con applauso &c. prima di render si capace del Magistero, al quale poi non si promovono ne anco tutti, ma li migliori, e di maggior applauso*. Quæ posteriora verba supplicamus præ oculis habere pro congrua responsione ad Notulam Prædicatorum, exhibitam in hac Sac. Congreg. die 5. Augusti 1719. in qua absque ullo delectu pro Laurea Magisterii adnotantur omnes omninò Prædicatores illi, quibus expeditæ fuerunt Literæ Patentes concionandi, cum specificatione illius Datæ, & sequenti Apostilla: *Nota de' Predicatori, che nella Religione di S. Agostino dall'hanno che furono deputati, indicato dal millesimo, hanno terminato il suo decennio, e però degni del premio, e Laurea Magistrale*; Itaut ad tenorem hujus Apostillæ in futurum in nostra Religione pro obtinendo Magisterio ad titulum Concionatoris, satis sit extrahere Fidem deputationis in Concionatorem, & deinde computare decennium à tempore illius Datæ, quod quantum absonum sit, de se patet.

Non sic autem respectu Regentium, quibus de Jure, seu ad formam nostrarum Constit debetur Magisterium, eo ipso, quod post Lecturam, prævio solito examine, constat de illorum idoneitate, juxta illa verba *nostr. Constit. Reform.* 8
anni 1551. Qui in Lectoria munus suum diligenter, & cum profectu Discipulorum exercitati fuerint, ad Baccalaureatum primùm promoveantur, deindè ab eodem Priore Generali, (si potestatem à SS. D. N. habuerit) Magistri in Sac. Theologia creentur, quod nullum relinquit arbitrium P. Generali (habenti à Papa potestatem) non creandi Magistrum Regentem illum, in quo concurrant omnia requisita, & illius loco graduandi Concionatorem, sibi benevisum, juxta animad- 9
versa per *Altogr. consf. 58. sub. num. 54.* & firmata per *Rot. decis. 188. num. 18. part. 17. & decis. 9. num. 10. & 11. decis. 327. num. 20. part. 18. recent.*

II. Præmittendum est, quod Magisterium illud, de quo disputamus, nihil aliud est, quàm Laurea Sac. Theologiæ, seu solemne, & authenticum testimonium excellentiæ in tali Theologica Facultate, circa cujus quæstiones examinari priùs debent omnes illi, qui laureari cupiunt, juxta di- 10
spositita *in Constit S. M. Urbano VIII.* quæ unicè directa sunt Regentibus, nullo autem modo apta sunt Concionatores directè comprehendere, ut, ex illius recognitione remanet manifestum.

Et propterea in illius assequutione ex justitia primò, & principaliter præferendi sunt Regentes, qui in eadem Theologica Facultate per integrum quinquennium portarunt pondus diei, & æstus; Secundariò verò, ac minùs principaliter, & ex gratia Concionatores, qui ex professo eidem Exercitio nullatenùs incumbunt, sed alteri Facultati, seu Concionibus operam dant, ut benè advertit *Brancaccin. de Jur. Doct. lib. 2. cap. 1. num. 1. in fine*; Et rationem adducit *D. Thom 1. par. quæst. 1. art 5.* quia scilicet aliæ Professiones di- 11
cuntur ancillæ Sac. Theologiæ, juxta id, quod legitur *Prov. 9. 3 Misit ancillas suas, ut vocarent ad arcem*, inter quas ancillas non dedignatur annumerari concionandi Facultas, latè *Mend de Jur. Accad. lib. 1. quæst. 1. per tot.* & signanter *num. 8. 12. & 350.*

III. Præmittendum est, quod non benè exageratur ex adverso qualitas Concionatoris generalis, uti distincta, & separata à munere Regentis, ad suadendum, quod si illi in Magisterio assequendo non præferantur Regentibus, in fu- 12
turum vix reperietur Religiosus, qui Concionatoris munus assumere velit.

Ultrà quod enim pro adequata responsione sat est oculos convertere ad nostram Religionem in toto Catholico Orbe diffusam, Italia excepta, in quo non desunt insignes verbi Dei Concionnatores, licèt extra Italiam nulla adsit 13
spes, neque à remotissimis, consequendi Magisterium per medium prædicationis, ut observavimus supra. Strictè respondemus, notorium esse in nostra Religione, quod excel-

excellentiores fuerunt, longeque major est numerus illorum Concionatorum, qui sunt, vel fuerunt pariter Regentes, ac sint alii Prædicatores, qui non fuerunt tales: Ita ut in Ecclesia S. Augustini Urbis ab anno 1695. usque ad cadentem annum 1719. ex 25. Concionatoribus, qui in Urbe verbum Dei cum plausu, & justa fama per integros Cursus quadragesimales annunciarunt, quinque dumtaxat, non fuerunt Regentes.

Imò notorium pariter est, quod inter celebriores Concionatores, qui hodiè nostram Religionem illustrant, quivè cum plausu, & justa fama Conciones habue-
14 runt, nedum in principalioribus Italiæ Civitatibus, sed etiam in principalissimis extra illam, & præcipuè apud S.C. & C.M. quivè ascendunt ad numerus 26. unus dumtaxat reperitur, qui non per viam Regentis, sed solius Concionatoris generalis, Magisterium obtinuit.

IV. Est præmittendum, quod non sine mysterio in contr. Summ. descripti fuerunt aliqui Concionatores generales, qui uti tales Magisterium fuerint consequuti, confusim, seù
15 promiscuè, & indiscriminatim cum Regentibus, quorum nomina, non solum colore brevitatis omissa fuerunt sub hac mysteriosa phrasi, *cæteris omissis*, *cæteris prætermissis*, nè ictu oculi detegeretur maximus numerus Regentium, qui ad exclusionem Prædicatorum generalium prælationem semper obtinuerunt in consequutione Magisterii; Sed ulterius data opera in eadem Attestatione gratis ubique fuerunt postpositi aliqui Regentes Prædicatoribus, ut signanter practicatum fuit respectu Graduatorum à P. Generali Serano: Dicitur enim ibi: Reverendissimus P. Seranus. Concionator Valenti, ultimò Regens Memmola. Et tamen ex publico Instrumento, quod datur, constat evidenter, id nullam habere in facto subsistentiam, quia innegabilis veritas
16 hæc est, quod ultimus promotus non fuit Regens Memmola, sed Concionator Valenti, ut cantat Regestum, ex quo desumpta fuit contraria Fides, ibi *Die* 14. *Magistros declaravimus &c. P. Baccalaureum, & Regentem Fr. Thomam Memmolam ab Aquaviva, qui per quinquennium Regentis munus laudabiliter obivit, & P. Baccalaureum, & Concionatorem generalem Fr. Leopoldum Valenti Florentinum &c.*

Cum illo addito, omnem in hac parte excusationem excludente, quod in margine ejusdem Libri, ubi describuntur dd. duo Graduati, apostilla pariter prælationem dat Regenti in concursu Prædicatoris generalis, ibi: *In margine d. partitæ adest sequens adnotatio, videlicèt Magistri declaratio P. Regentis Memmola, & P. Concionatoris Valentis.*

In hac autem parte omnem merentur Regentes compassionem; Cùm enim exponenda esset huic Sacrosancto Senatui pura veritas circa electiones Magistrorum, factas à
17 PP. Generalibus nostræ Religionis post d. annum 1685. in dicta contraria Attestatione, quæ in Congreg. habita die 30. Sept. 1719. exhibita fuit, cum supposito, quod Regentes non deducerent propria Jura, ad proiiciendum pulverem ante oculos sapientissimorum Judicantium, & ad demonstrandum, quod, promiscuè, cum Regentibus, promoti fuerunt etiam Prædicatores, sub dictis mysteriosis verbis, *cæteris omissis*, *cæteris prætermissis*, relictæ fuerunt illæ promotiones Magistrorum, in quibus nullus fuit admissus Prædicator Generalis, In aliis verò, inaudita facilitate, Prædicatores præpositi fuerunt Regentibus, adversùs literam illorum Regestorum, à quibus Fides desumpta fuit;
18 Quantum verò modus iste operandi opponatur illi candori, cum quo procedi solet in Tribunalibus, & præcipuè in sacrosanctis EE. PP. Consessibus de se patet.

Posita proindè d. evidentissima diversitate Fidei ab illis Regestis, ex quibus desumpta fuit, atque Nobis, enixè supplicantibus, denegata fuit permissio, eamdem Fidem confrontandi cum suo originali, eo tempore, quo exadverso
19 repetitæ fuerunt importunæ instantiæ pro celeri Causæ propositione; Hoc unum addere possumus, quod eadem Attestatio, seù speciosa Fides, uti in una parte evidentissimè insubsistens in totum reiicienda est, & in reliquis suis partibus nullam meretur fidem, ex regula, de qua *Rota Aven dec.* 33 *num.* 1. & 2. ubi refert, & sequitur illud *Virgilii*
20 *Crimine ab uno Disce omnes*, *Guazzin. ad Defens. Reor. defens.* 28. *c.* 13. *n.* 17. ubi refert, & sequitur illud *D. Jacobi Apostoli: Qui in uno delinquit factus est omnium reus*, cum aliis concordantibus, de quibus *in Instit. Crim. lib.* 2. *tit.* 6. *n.* 23. quibus addo *Rot. cor. Beninc. dec.* 268. *n.* 10.

His opportunè præmissis, pro favorabili resolutione nostri primi dubii videtur superabundare solus tenor dispositionis Capituli generalis anni 1685. quæ omnem excludit contrariam criticationem, seù detorsionem: In illo enim disponitur, quod *Magisterii laurea illi tantùm in Italia decorentur, qui probitatis, & doctrinæ laude præfulserint, &* 21
quinquennio munus Regentis objerint; Vel in principalioribus Italiæ Urbibus Verbum Dei decennio cum plausu, justaque fama deprædicaverint. Ex quibus remanet manifestum, quod, posita facultate graduandi in P. Generali, obtinenda à Summis Pontificibus, primus, & principalis locus attribuitur 22
Regentibus, deindè verò in horum defectum, & in subsidium, mediante particula illa *Vel*, datur locus non omnibus, sed aliquibus tantum ex Concionatoribus generalibus, hoc est illis, qui cum plausu, & justa fama *In principalioribus Italiæ Civitatibus verbum Dei deprædicaverint.*

Et proindè applicatur aurea illa distinctio, uno ore à Doctoribus recepta, & à magnis Tribunalibus canonizata, quod dictio *Vel*, aut ponitur inter Personas ejusdem professionis, 23
& qualitatis, & importat alternativam; Aut ponitur inter Personas diversæ professionis, & qualitatis, juxta terminos nostri casus, in quo posita fuit inter Regentes, & Concionatores, & tunc importat prælationem, ordinem, seù præcedentiam primò nominatorum: *Textus* utriusque Juris recognosci possunt *in can. Metropolitani* 63. *dist.* ubi *Glo. Verbo Et Presbyterum*, ibi: *Presbyterum præmittit, qui enim prior est in ordine, erit Prior in electione &c. hæc dictio Vel,* 24
non dat illis optionem sic, sed ordo verborum ostendit, quo ordine debeant eligere, & in l. Hæredes mei §. finali, ff. ad Tre- 25
bel. & in l. Cum Pater § penult ff. de Legat. 2. quos sequuntur doctissimus Canonista *Fagnanus* olim hujus S. Cong. Secretarius *in cap. Inter cæteros num.* 47 *& seqq de Rescript.* ibi: *Et si alternativa regulariter electionem tribuat, & alteram ejus partem adimplere sufficiat &c. Tamen, quando est posita inter* 26
personas, habentes diversas qualitates, & in primò nominatis subest major ratio, quàm in posterioribus, in secunda parte alternativæ comprehensis, tunc alternativa ordinem inducit, non electionem, & ad secundam partem alternativæ perveniri non debet, nisi in subsidium, & in defectum primæ: Bar. bos. dict. 415. *numer.* 2. *in fine*, *Fusar. de Substit. quæst.* 379. *num.* 26. *Card. de Luca de Jurepatr. disc* 88. *numer.* 4. *& Rota dec.* 558. *numer.* 5. *par.* 5. *rec. & coram Arguel. dec.* 62. *numer.* 8. *in Derthusen. Jurisdict.* 28. *Jan.* 1697. §. *Præfatis* 27
cor. Pio, ibi: *Ubi, prout hic, alternativa legitur expressa inter illos, in quibus ordo Juris consideratur, tunc per eandem dicitur præscriptus ordo, priùs primum, in quo subest major ratio, deindè successivè alios in subsidium designans, & in Gerunden. Jurisdiction.* 14. *Junii* 1702. §. 3. *coram Cardinal. Priolo, & in Mediolanen. Præeminen.* 2. *Decembr.* 1705. §. *Accedebat coram Ansaldo*, ibi: *Cum ipse ordo an-* 28
tepositionis importet præcedentiam, & suaptè natura antelationem, cum aliis, sequutis *à D Piton. in Parerg. post ejus Discept. Eccles. n* 3. *&* 4.

Habemus hoc solemniter decisum à Sacr. Rit. Congregat. utraquè Parte acerrimè informante in celebri *Romana* 26. *Aprilis* 1704. *ad relat. Cardin. Barberini*: In illa enim quæstio erat circa impositionem, & depositionem Mitræ, & Gremialis, uno ex DD. Cardinalibus celebrante coram Summo Pontifice, impedito Diacono, an 29
scilicet idem munus spectaret ad Subdiaconum, vel ad Magistrum Cæremoniarum: Ad demonstrandam autem quòd spectare poterat ad Cæremoniarum Magistros, ex istorum parte adducebantur verba *celeberrimi Cæremoniarum Magistri Parid. de Graf. lib.* 1. *cap.* 25. *de Usu Mitr. pretiosf.* ibi: *Officium Diaconi est ponere; & deponere Mi-* 30
tram, nisi quando est occupatus, &c. quia illo casu pro Diacono supplet Subdiaconus, aut Assistens Cappellanus, vel Cæremoniarius, & acerrimè insistebatur in efficacia, atque virtute dictionis disjunctivæ *vel*, in alternativum sensum interpretatæ, & comprobatæ ab immemorabili consuetudine, practicata sub oculis Summi Pontificis, & coram toto cætu S. R. E. Cardinalium: Et nihilominus, tali consuetudine non attenta, responsum fuit dictam dictionem *vel*, uti positam inter Personas diversæ qualitatis, importare ordinem, non autem alternativam, & proindè Cæremoniarum Magistros in dicta functione non posse concurrere cum Subdiacono, sed debere ei locum cedere; Et adversus hujusmodi fundatissimam resolutionem Eadem Sacr. Congreg. novam etiam Audientiam Magistris Cæremoniarum Cappellæ Pontificiæ inexorabiliter denegavit, prout hæc omnia latiùs referuntur in *Tom.* 2. *par.* 1. *disc.* 28. *per tot.* & signanter à *n.* 94. *usque ad* 104.

Hujusmodi antem legalis, & obvius sensus dd. verborum Decreti Capituli generalis anni 1685. ad hominem comprobatur ex pluribus.

Et primo ex eo, quod repugnat omni verisimilitudini,

quòd Religiosi illi, deputati à Capitulo generali anni 1685.
qui omnes fuerunt Regentes, in æternum præjudicium Re-
gentiæ, non solùm voluerint gratiosè admittere ad con-
31 cursum Magisterii Prædicatores generales in subsidium ,
seù in defectum Regentium , qui non adhuc compleverant
eorum quinquennium , sed etiam ad exclusionem eorun-
dem Regentium , decernere voluerint, quòd illis præferri
possent Prædicatores, quam inverisimilitudiuem extollunt
Afflict. dec.319.n.9. & Rot. dec.369. num.42. par. 19. rec. & in
32 *Constantien. Jurisdict. super bono Jure* 4. *Junii* 1717. §. *Ac*
indubitanter cor. Ansald.
Secundò ex punctualissima authoritate *P. Mengarelli* ,
olim nostræ Religionis Secretarii generalis *in Opusc.* cui ti-
titulus , *Cronologia della Promozione al Magistero fol.*6. ubi
33 perinde ac si pro veritate requisitus fuisset in nostro casu, in
quo P. Vicar. Generali concessa fuit facultas laureandi de-
cem Magistros , hæc ait *: Se vi è il Breve per dieci soli Mae-*
stri &c. e vi sono &c. Regenti, che hanno fatto il suo quinquen-
nio assiste alli dieci PP. Reggenti anteriori il dritto di essere pro-
mossi, e non ha luogo la controversia, se delli dieci si abbiano da
promovere otto Regenti, e due Predicatori, perche prima si
hanno da promovere li Reggenti, poi qualcheduno di Predi-
catori, li migliori, e li più applauditi, se vi restano luoghi ,
Così fece il Generale Pacini, come si vede da Registri, Così han-
no fatto gl'altri PP. Generali successori &c. Quantæ autem ef-
ficaciæ sit punctualis authoritas, non habens Contradicto-
34 rem, notant adducti *à Card. de Luc. in Miscel. disc.* 47. *nu.*26
in fine & Rot. in Legion. Paroch. 2. *Julii* 1706. §. *Admissa coram*
Kaunitz, asserentes, vim legis habere.
Tertiò ex solito Priorum Gener. nostræ Religionis, inter
quos mirabiliter urget innegabile factum Travalloni, pri-
mi Generalis post d. decretum Capituli Generalis an. 1685.
Iste enim in quinto an. sui Generalatus obtinuit ab Alex.
35 VIII. facultatem creandi 50. Magistros in Italia. Non so-
lùm autem tempore dict. sui Generalatus nullum reliquit
Regentem , quem Laurea Magistrali non decoraverit ,
retinendo , & conservando Brevia pro illis Regentibus ,
qui terminare debeant quinquennium in fine sui Genera-
latus, ut est in nostra Religione notorium ; Sed in prima
promotione, quando multi aderant Concionatores, qui non
solùm expleverant decennium , sed etiam quindennium
prædicationis ; Et nihilominus nullum ex ipsis promo-
vit, sed declaravit Magistros omnes illos Regentes, qui ter-
36 minaverant Regentiæ Cursum, qui fuerant decem, nempè
PP. Ciogni, Seranus posteà Generalis, Mengarellus, Au-
thor Opusculi Cronologiæ Magisterii, Querrus Vicarius
Generalis, Joseph Crippa , Caly , Benania, Avvolia , &
Augustinus Felix Canalis.
Hoc autem innegabile factum in nostra Religione noto-
rium, & plusquam notorium P. Vicario Generali, qui in
dicta prima promotione fuit unus ex promotis ad Magiste-
37 rium, digito ostendit, & manibus palpare facit verum sen-
sum, & veriorem intelligentiam dictæ particulæ *Vel*, ap-
positæ inter Regentes, & Prædicatores, quia tunc tempo-
ris vivebat major pars illorum Religiosorum , qui dictum
Capitulum Generale composuerunt : Eisque proinde per-
fectè notus erat sensus dictæ particulæ, & notior erat mens
Vocalium ; Et tamen adversùs dictam primam promotio-
nem Regentium dumtaxat, nullus omninò Prædicator re-
clamavit, sed omnia in pace transierunt : Esse autem ma-
gnifacienda facta illarum personarum, quæ, vel intervene-
runt in condenda aliqua lege, vel vixerunt tempore , pro-
ximo editioni ejusdem legis, notat egregiè *Card. de Luca de*
38 *Jurisd. disc.* 41. *nu.* 1. ibi *: Ex illa consideratione &c. quod sci-*
licet tunc in S. Congr. verisimiliter sederent plures ex Cardi-
nalibus , qui intervenerunt in eodem Concilio , &c. Unde ve-
risimiliter erant informati de vero sensu , ac intentione ejus-
dem Concilii , &c. & de Matr. disc. 5. *num.* 11. ubi alios citat
Concordantes.
Non negamus tamen , quòd in aliis duabus intermediis
promotionibus, unà cum Regentibus, idem Generalis Tra-
vallonus declaraverit Magistros etiam aliquos Prædicatores
Sed id evenit ex eo, quia tunc temporis non omnes Regen-
tes terminaverant suum quinquennium , ut evenit in ultima
promotione, quando , terminato quinquennio à sex Re-
39 gentibus , omnes illos creavit Magistros, & nullum Præ-
dicatorem , qui Regentes fuerunt Astallius , Viganegus ,
Nuptius, Salvatorius, Tortolinus, & Arrighus.
Idem sequutus fuit exemplum Generalis Pacinus, Succes-
sor ejusdem P. Travalloni , qui anno quarto sui Generala-
tus obtinuit facultatem creandi 40. Magistros ; In prima
40 enim promotione creavit 18. Regentes, & nullum Præ-
dicatorem , Regentes fuerunt P. Cinquini , Bonaguerra ,
Bandini, Barberius, Matthis, de Vecchis, Gianotti, Deo-
datus Summanticus, postea Generalis, Gragnettus, Tra-
vallonus, Bartholoccius, Lavazzolius, Cluschius , Arpe,
Gorus , Bugata , Ceppius , & Simeoni ; In secunda verò
promotione creavit pariter sex Regentes , nempè Onu-
phrium, Augustinum de Aquario, Florum, Marchettum ,
Bandinum, & Cyriacum, & nullum Prædicatorem : In ul-
tima demùm promotione, unà cum septem Regentibus, qui
tunc temporis quinquennium compleverant, creavit Magi-
stros etiam aliquos Prædicatores.
P. Seranus idem practicavit in prima promotione, quando
creavit tres Regentes, & nullum Prædicatorem, Regentes
fuerunt PP. Zuffus , postea Procurator Gener. Cælestinus
Summanticus, & Michael Augustinus Milliarius ; Idemque 41
pariter practicarunt illius Successores , nempè Generales
Nuptius, & Summanticus , à quibus nullus Regens reli-
ctus fuit sine Laurea, licèt aliquos Prædicatores etiam decla-
raverint Magistros, quando non adhuc Regentes eorum quin-
quennium compleverant.
Ex quibus remanet manifestum , quòd solitum nostræ Re-
ligionis in Italia ab anno 1685. hoc fuit, & est, ut, obtenta à
Generali pro tempore gratia à Summo Pontifice declarandi 42
Magistros, priùs graduentur omnes illi Regentes, qui tem-
pore dictæ gratiæ quinquennium compleverunt, & deindè,
quatenùs remaneant alia Brevia, graduentur etiam aliqui
Prædicatores, ex illis, in quibus concurrant requisita, præ-
scripta in Decreto Capituli generalis ann. 1685.
Contorquetur nimis exadverso Scribens pro adæquata re-
sponsione adversùs hujusmodi innegabile solitum illorum
Priorum Generalium , qui fuerunt præsentes Capitulo Ge-
nerali anni 1685. & quibus perfectissimè notus erat sensus 43
Vocalium , & tandem non sine magna injuria eisdem Ve-
nerabilibus Viri scientia, & integritate præclaris, asserit ,
dicta facta, seù prælationes, ab eis concessas Regentibus ,
referendas esse ad merum arbitrium dictorum Priorum Ge-
neralium, neque dubitat serena fronte asserere, dictos actus
fuisse abusus. Quantum verò arbitraria, sit , quantumque
frivola hujusmodi responsio, de se patet , quia vim facit
sano intellectui consideratio hæc , quòd dicti integerrimi
Priores Generales, absque ulla eorum utilitate , inferre
voluerint adeò insigne præjudicium Prædicatoribus , ut ex-
clamant *Rol. cons.* 38. *n.* 38. *& seqq. lib.* 1. ubi quod hoc patet ra- 44
tione naturali, quam solam allegare sufficit, *Rot. dec.* 211.
n. 31. *p.* 19. *rec.* cum aliis Concordantibus, citatis *in to.* 3. *p.*
2. *discep.* 1. §. 4. *n.* 4.
Omnia hæc quarto loco mirabiliter comprobantur ex inne-
gabili facto Vicarii Generalis, qui licèt probè sciret, P. Ba-
gnolum terminasse quinquennium Regentiæ anno præteri- 45
to 1718. & non unum, vel alium, sed decem Prædicatores
Generales ante dictum annum 1718. terminasse decenium
prædicationis, ut omnia hæc ictu oculi patent ex Notula, ab
ipso exhibita, in qua accurata temporum distinctione, adno-
tantur omnes Regentes, & omnes Prędicatores Generales,
cum præciso anno, quo dictis Prædicatoribus expeditæ fue-
runt Literæ patentes concionandi, cum supposito, quòd
eodem tempore eorum muneribus dare operam incæpe-
rint, ex quo infertur ibidem tempus, in quo proprios Cur-
sus terminarunt : His nihilominus non attentis , vocavit
eundem P. Bagnolum ad Magisterium , cum sequenti con-
ditione. *Quando non vi siano Reggenti più anziani di v. P.*
da promoversi al Magistero non sarà per mancare a Lei la Lau-
rea, in cui si trova ogni debito requisito.
Supplicantur hic observare, non scripsisse eidem P. Ba-
gnolo tunc Regenti, *quando non vi siano Predicatori Genera-*
li più anziani, quorum numerus usque ad decem erat eidem
perfectissimè notus, ut patet ex dicta Notula, sed, *quando*
non vi siano Reggenti più anziani. Igitur ad sensum, & ver- 46
ba Vicarii Generalis, Regentibus, qui compleverunt quin-
quennium tempore Gratiæ, à Summo Pontifice obtentæ ,
non potest retardari Magisterium à Prædicatoribus , licèt
magis antianis, sed semper præferendi sunt Regentes illi, qui
tempore facultatis, à SS. obtentę, eorum Regentiæ quinquen-
nium compleverunt.
Licèt autem deindè Vicarius Generalis recusaverit eidem
P. Bagnolo Magisterium conferre , ex eodem præte- 47
xtu existentiæ multorum Prædicatorum Generalium ,
qui jam compleverant decennium , ex hoc tamen fa-
cto.
Quinto loco desumitur potiùs alia concludens probatio
nostri assumpti, quia in hac Sac. Congreg. habita die 5. Au-
gusti 1719. non obstantibus omnibus exadverso deductis , 48
tam

tam in voce, quàm in scriptis, responsum fuit: *In casu, de quo agitur, conferendum esse Magisterium P. Bagnolo.*

Casus autem, qui tunc temporis controvertebatur, erat
inter dictum Regentem Bagnolum, qui Regentiæ quin-
quennium terminaverat anno 1718., & inter decem Præ-
dicatores Generales, qui decennium eorum prædicationis
49 respectivè terminaverant annis 1715. 1716., & 1717. ut pa-
tet ex dicta Notula, in qua exadverso sequens apposita fue-
rat Apostilla: *Nota de' Predicatori &c. che hanno termina-
to il loro decennio, e però degni del premio, e Laurea Ma-
gistrale.* Et proindè ad terminos dictæ resolutionis non po-
test ampliùs in dubium revocari, quod, ad tenorem oracu-
li hujus Sacræ Congregationis Regentes præferendi sint Prę-
dicatoribus, etiamsi isti ante Regentes eorum decennium
compleverint, dummodò in Regentibus, tempore Gratiæ,
à Summo Pontifice obtentæ, concurrant omnia requisita de-
creti anni 1685.

Sextò. Ex majori proximitate, maximaque connexione
ad gradum Magisterii, quæ non reperitur in Prædicatoribus,
& mirabiliter emicat in Regentibus, qui non ex abusu, vel
50 adulatione, sed vigore literalis dispositionis *nostr. Constit.
part. 5. capit 2.* statim ac declarati sunt Regentes vocantur
etiam Magistri, hoc est Magistri Regentes; Et propterea
nimis congruum videtur, ut ipsi præferantur Prædicatoribus,
qui tali nomine non decorantur à Constitutionibus; Esset
enim verè monstruosum per saltum permittere eisdem Prædi-
catoribus gradum Magisterii in præjudicium Regentium, qui
eò ipso quod approbati sunt ad Regentias, Magistri vocantur
toto tempore quinquennii Regentatus, primumq; & imme-
diatum locum post ultimum Magistrum semper obtinet.

Septimò. Ex longè rigorosiori examine, quod præcedere
debet admissionem Regentium in concursu Prædicatorum;
51 Isti enim examinantur à duobus dumtaxat Examinatoribus
circa sensum Sacræ Scripturæ; Non sic autem Regentes,
qui examinari debent ab omnibus Examinatoribus, præsen-
sente P. Generali, circa quæstiones Theologicas, cum ar-
bitrio Examinatorum illos interrogandi circa quamlibet
Theologicam quæstionem; Imò Alex. VIII. in prima con-
cessione facultatis laureandi, quam concessit Pat. Generali
Travallono, mandavit, examen Regentium fieri debere
ab omnibus Examinatoribus coram Card. Protectore, quod
tunc punctualiter adimpletum fuit; Videtur proindè nimis
consonum, & æqualiter in Jure fundatum, ut Regen-
tes, qui per medium talis rigorosioris examinis debent suum
gradum acquirere, præferantur Prædicatoribus, qui cum mi-
nori studio propriam possunt adimplere professionem.

Neque hìc juvat exagerare longius tempus annorum de-
cem, quibus concionatores debent Verbum Dei annunciare,
in conflictu Regentium, qui per solum quinquennium eo-
rum cursum consumant; Cathegorica enim responsio hæc
52 est, quod Prædicatoribus admittitur pro requisito unius anni
prædicatio annualis, ut dicitur in nostra Religione, quæ in-
cipit à festo Omnium Sanctorum, & terminat in festivitate
S. Joannis Evangelistæ, non omnibus diebus, sed festivis
dumtaxat, ut notorium est in nostra Religione, & admitti-
tur in Fide, exadversò data die 30. Sepemb. 17 9. Et proin-
dè annus Concionatorum reducitur ad 150. circiter dies, seù
Conciones, non sic autem annus Regentium, qui non aliam
habent vacationem præter dies festivos, nisi solam Quadra-
gesimam. Itaut ducto calculo, absque ulla necessitate ope-
rarum Ratiocinatoris, decennium Concionatorum in sub-
stantia reducitur ad dies 150. & sic neq; extenditur ad dimi-
dium anni continui.

Octavo loco ad nostrum effectum nimis considerabiles sunt
aliæ qualitates, quæ ad terminos nostrarum Constit. Regen-
tibus conveniunt, & Prædicatoribus nullatenus communes
53 sunt; Omissis enim aliis minoribus, *in par. 3. cap. 3. §. 1. nu.
3. fol. 181. §. 12.* datur eis Votum activum in electione Provin-
cialis; *Et ex eadem par. 3. cap. 9. §. 6.* habiles declarantur iid.
Regentes ad assequendum Provincialatus considerabile Offi-
cium, etiamsi Priores antea non fuerint: In citato siquidem
loco, à generali regula, ibidem stabilita, quod non possit eli-
gi in Provincialem ille, qui priùs non fuit Prior alicujus Con-
ventus, sequens adducitur limitatio: *Excipimus verò in hac
parte Venerabiles Gymnasiorum Regentes, qui sua opera Ordi-
54 nem nostrum plurimum quidem juvant, atque illustrant, haud
obscurum interim de seipsis periculum facientes, seque hujusmo-
di Præfecturis non indignos esse, re ipsa ostendentes: Cum
enim Sapientes dominantur, Respublicæ rectè, & fideliter ad-
ministrantur:* Quæ habilitas ad dict. Provincialatus munus
ante Prioratus Officium, facultas votandi in Capitulis Pro-
vincialibus, solemnisque declaratio favore Regentium, in

eisdem Constitutionibus apposita, in ordine ad Prædicato-
res generales nullibi repetita legitur, neque proindè fuit un-
quam electus in Provincialem aliquis Prædicator generalis,
dum è contra multi Regentes ad tale munus electi fuerunt,
licet anteà non fuissent Priores, ut est in nostra Religione
notorium.

Nono. Quia longè magis laboriosum, majorisque appli-
cationis est Officium Regentis, obligati ad quotidie docen-
dum Theologiam per integrum quinquennium, quàm Præ-
dicatoris munus, qui cum uno Annuali in nostra Religione 55
incipiente circa principium mensis Novembris, & terminan-
te in Festis Natalitiis, per totum decennium potest in diver-
sis Locis Verbum Dei annunciare; Quod ex eo ulteriùs ad
hominem comprobatur, quia longè major est facilitas, lon-
gèq; facilis via assequendi Magisterium in Italia per viam
Prædicationis generalis, ac sit aliud medium per viam lectio-
nis Sac. Theologiæ.

Et propterea applicatur in præsenti Textualis illa proposi-
tio, quod in consequendis præmiis semper anteferendi sunt
illi, qui majore insudant labore, de quo habemus *Tex. in leg.* 56
Contra publicam in fine, Codic. de Re milit. lib. 11. ibi: *Quia
honoris augumentum, non ambitione, sed labore ad unumquem-
que convenit devenire*, quem sequuntur adducti à *Pignatell.
consult. 12. num. 30. tom 1.* ibi: *Similiter preferendus ille est,
qui alium superat comparatione laborum, quos ex munere sibi* 57
*injuncto subiturus est, & Rot. in Mediol. Præeminent. 2. Dec.
1701. §. Eoque magis coram Ansald.* ibi: *Semper mereantur
anteferentiam illi, qui majore insudant labore.*

Decimo. Tandem omnia hæc comprobantur à solito no-
stræ Religionis, extrà Italiam non admittendi ad Magiste-
rium, nisi per viam Regentiæ, & ab evidenti absurdo, quod
ex contraria prætensione innegabiliter sequeretur, quia hu- 58
jusmodi Magistri per medium Prędicationis in sola Italia no-
ti sunt, in qua ex mera gratia obtinuerunt anno 1685. ut post
decennium Prędicationis concurrere possent ad Magisterium,
non ad exclusionem Regentium, sed in horum subsidium, &
defectum.

Ex una autē parte videtur nimis durum, ut Regentes in Ita-
lia pejoris sint conditionis, ac sint omnes omninò Regentes in 59
aliis Provinciis nostræ Religionis; neque etiam exclusis no-
vi Mundi, seù Indiarum octo Provinciis; Ex alia verò vi-
detur æqualiter durum, ut Prædicatores, qui ex gratia in
Italia fruuntur dicto Jure concurrendi ad Magisterium, imi-
tantes Herinaceum, velint excludere ipsosmet Regentes,
qui nostra ætate in ipsorum consortium eosdem Prædicatores
gratiosè admiserunt.

Toto spiritu supplicantur hìc observare, quòd casus præ-
sentis quæstionis est nimis rarus, & verificatur solùm, quan-
do nostra Religio, ut in præsenti contingit, regitur à Su- 60
periore cum qualitate Vicarii Generalis, quando non so-
let illi concedi magnus numerus Graduandorum, ut de
facto practicavit Sanctissimus concedendo duabus vicibus
moderno Patri Vicario Generali Brevia pro decem dum-
taxat Magistris. Quando enim præest nostræ Religioni
Superior, cum titulo Prioris Generalis, tunc isti solent à
Summis Pontificibus obtinere gratiam pro 40. & aliquan-
dò etiam 50. Magistris in sola Italia, juxtà casus, regi-
stratos in Attestatione diei 30. Septembris 1719. Et tunc,
graduatis omnibus Regentibus, adesse solent etiam loca
pro Prædicatoribus, juxtà exempla, adducta suprà.

Qui tamen plusquam superabundanter graduati fuerunt
etiam in præsenti Vicariali Gubernio, eo quia in conflictu
decem Regentium, qui vigore Brevis Pontificii creati fue- 61
runt in Sacra Theologia Magistri, non unus, vel alter, sed
septem alii Religiosi titulo prædicationis fuerunt tales decla-
rati vigore particularium Brevium nempè PP. Ferocius,
Marionellus, Dussius, Pujus, Accetta, Federici, & In-
contrius; Itaut quando de præterito PP. Generales cum in-
signi numero Regentium uniebant unum, vel alium Prædi-
catorem, ut fecit P. Generalis Travallonus, qui in secunda
graduatione promovit 15. Regentes, & 3. Prædicatores, qui
Regentes fuerunt PP. Ceccarelli, Madernus, Davia, Mau-
ri, Sandrius, Cavichius, Foschius, Ceresanus, France-
chinus, Michelinus, Vantius, Provenzalis, Castamanus,
Ferrarius, ac Ruffinus: Prædicatores verò PP. Marazzius, 62
Bastremus, & Zenus; Idemque fecit P. Generalis Seranus,
qui in quarta promotione declaravit Magistros 13. Regentes,
& 2. solùm Prædicatores, nempè ex Regentibus Contenus,
Piscitellius, Rossius, Archangelus, Antonius Basti, Barba-
rossa, Squarcia, Corradinus, Bertinus, Colangelus, Risius,
Viannellus, & Ajellus; Ex Prædicatoribus verò Lomellinus,
& Sarteschius; Habemus hodie in Italia 17. Magistros in
præ-

præsenti Gubernio creatos, inter quos decem fuerunt Regentes, & septem Prædicatores generales.

Et ex hac reflexione, quæ innegabilis in facto est, remanet abundè responsum eidem affectatæ Attestationi, exadversò exhibitæ in Congregatione diei 30. Septembris 1719. in qua usque ad nauseam repetita fuit dictio illa, *Promiscuè*, & alia, *Indiscriminatim*, ad ostendendum, quod unà cum Regentibus graduati etiam fuerint Prædicatores, ante aliquos
63 ex illis. Id enim evenit ex eo, quia tempore dd. promotionum ex una parte non aderant tot Regentes, qui, completo quinquennio, concurrere poterant ad Magisterium, ex alia verò reperiebantur Prædicatores, qui compleverant decennium, & propterea verè dignum, & justum fuit, in dd. circumstantiis post omnes Regentes laureare etiam aliquos ex Prædicatoribus generalibus.

Exadversò autem ostendi nunquam poterit miserabilis casus, in quo à P. Generali nostri Ordinis promotus fuerit aliquis Prædicator, omissis Regentibus, qui Cursum quinquennii compleverant, tempore promotionis, quæ circumstan-
64 tia in facto innegabilis, & plusquam notoria Vicario, ac Procuratori Generalibus nostræ Religionis, qui electi fuerunt Magistri in illis promotionibus, in quibus nullus fuit admissus Prædicator, ut vidimus supra, omnem omninò difficultatem in hac parte tollere videtur, quia non est verisimile, quod per spatium annorum 34. quot effluxerunt ab anno 1686. usque ad hodie, non fuerit datus concursus inter Regentes, & Prædicatores Generales, quodque, deficiente facultate pro omnibus Laureandis, fuerit factus Magister Concionator omisso Regente; Sed potiùs in terminis fortioribus verificatum fuit oppositum, & inter alios cum P. Assistente Italiæ Casanova; Notorium est enim in nostra Religione, & observat *P. Mengarelli in d. Opusculo §. Le liti*, quod
65 cum eidem dignissimo Religioso deessent pauci menses pro terminando quinquennio Regentatus, P. Generalis Pacinus retinuit pro eodem unum ex Brevibus, quæ habebat, ut suo tempore creari posset Magister, ut factum fuit, & hæc est ratio, quare in Regestis appareat ultimò promotus, quia scilicet antea promoveri non poterat, non terminato quinquennio Regentiæ.

Poterat autem omitti *Text. in l. Cum quidam C. de Verb. & rer. signif.* ad probandum, quod particula, *Vel*, aliquando accipiatur pro conjunctiva; Id enim procedit favore Pupil-
66 lorum, *quando scilicet illa posita est inter personas gravatas favore Pupillorum*, juxtà præcisa verba *Salyceti* in summa ejusdem Textus; Quod quantùm distet à casu præsenti adeò notum est, ut nulla indigeat majori confutatione, dùm in nostris terminis non respicit favorem Substitutorum, sed uti apposita inter personas diversæ qualitatis, ordinem, & prælationem importat, ex authoritatibus allegatis supra à numer. 24.

Neque adversùs prædicta urgere videtur reflexio illa, quod eo tempore, quo Prædicatores terminant decennium ante Regentes, illorum favore militat Juris præsumptio pro illorum potiori Jure ad obtinendum Magisterium, juxtà regu-
67 lam *Tex. in l. Potior ff. Qui potior in p gn. hab.* de qua *Rot. dec.* 652. *n.* 3. *par* 18. *rec.* Quia pro adequata responsione adversùs hujusmodi obiectum applicatur distinctio, communiter à Doctoribus recepta, quod scilicet, *vel sermo est de iis, quæ illicò, facto casu vacationis, Juris ministerio deferuntur, & requiritur habilitas de tempore, quo illa sequitur; Aut de iis, quæ exigunt extrinsecum factum hominis, puta electionem*
68 *&c. & illud tempus attendendum est*, sunt verba *Card. de Luca de Fideic. disc.* 30. *num.* 11. & concordant *Repet. omnes, in cap. Dudum, & cap. Cum in cunctis §. Inferiora, de Elect.*, & alii adducti *ab Antonell. de Temp. legal. lib.* 1. *c.* 71. *n.* 11. *Rot. dec.* 628. *num.* 8 *& seqq. cor Burat.*

Applicando autem hujusmodi distinctionem ad nostrum casum, sumus in terminis secundæ illius partis, quia non unum, sed duplex factum hominis requiritur pro Magisterio in nostra
69 Religione obtinendo: Summi nimirùm Pontificis, qui det P. Generali facultatem creandi Magistros, & factum P. Generalis, eligere debentis Regentes, vel Prædicatores ad dictum gradum, posito, quod in illis concurrant requisita decreti Capituli generalis anni 1685. & proindè attendendum est tempus facultatis Summi Pontificis, & electionis P. Generalis, non autem tempus terminationis decennii Prædicatorum, ut benè discurrunt Authores sup. cit.

Minùs exagerari debebat, *quod Roma agnovit in superioribus annis, quot insignibus Concionatoribus Augustiniana Reli-*
70 *gio ornata esset*, quia eodem tempore, quo Roma agnovit dictos insignes Concionatores, scivit etiam illos obtinuisse gradum Magisterii per medium Regentiæ, non autem Concionatoris generalis, ut patet ex Summario, ubi demonstravimus, quatuor ex quinque partibus illorum Concionatorum, qui in Urbe Verbum Dei spatio annorum 25. annunciarunt, fuisse egregios Regentes, qui ut plurimum solent primas Cathedras principaliorum Italiæ Civitatum occupare, & etiam extrà illam, in Imperiali Civitate Viennæ ann. 1715. & 1717. cum magno plausu annunciavit, & proximo anno 1720. Verbum Dei annunciaturus est unus ex illis, qui fuit Regens, non simplex Concionator. Non enim in nostra Religione distinctum est munus Regentis à munere Concionatoris, ut vidimus supra, sed potiùs valet hæc consequentia: *Talis Religiosus est Regens; Ergò est etiam Concionator;* Sed non tenet è converso. Maximas proindè nomine PP. 71
Regentium gratias agimus contrario Defensori pro magnis laudibus, attributis Verbi Dei Concionatoribus, quia illæ secundo modo, ut Philosophi dicunt, omnibus Regentibus nostræ Religionis conveniunt, ex modo animadversis, & notat *Pat. Gavard.* nostræ Religionis Alumnus *in Philosoph. vindic. quæst.* 3. *art.* 4. *num.* 1.

Quoad 2. dub. in Attestatione, data in contrario Summario gratis ubique, inaudita generositate dictum fuit, nomi- 72
ne *principaliorum Italiæ Civitatum* venire omnes Civitates Metropolitanas, & Cathedrales ejusdem Italiæ, necnon 24. alia Loca, ad quæ mitti solent Concionatores à Patre Generali nostri Ordinis, quæ omnia prorsus insubsistentia sunt.

Non subsistit primum, imò implicat in terminis dare comparativum sine suo positivo, eò quia notum est, proprium esse comparativi superare positivum in qualitate, quam obtinet: Verba enim decreti Capituli Generalis sunt in hac parte nimis cubitalia, ibi: *In principalioribus Italiæ Urbibus*; 73
Prætendere autem, quod omnes Civitates Metropolitanæ; & Cathedrales Italiæ, quæ non sunt in minori numero, quàm 415. dicantur, & sint principaliores, & nulla ex eis dicatur, & sit minùs principalis, est una ex illis propositionibus, de quibus loquens *D. Athanasius*, sequutus *in Instit. Crim lib.* 4. *tit.* 8. *num.* 123. ait, *Nimis falsa non sunt refellenda, nè habita fuisse credibilia videantur.*

Minùs subsistit 2. quia decretum non dicit, qui Verbum Dei cum plausu, & justa fama deprædicaverint in Locis, ad 74
quæ P. Generalis mittere vult Concionatores, *sed in principalioribus Italiæ Urbibus*: Igitur est mera vanitas prætendere, ut P. Generalis, qui est Custos, & Exequutor decretorum Capituli generalis, non autem illius Corrector, & destructor, ut observant *Lezzan. Oper. mor. tom.* 1. *cap.* 13. *num.* 14. 75
Bonett. in Viridar. de Statu Regular. dub. 6. *per tot.* cum aliis citatis *in tom* 2. *par.* 2. *discep.* 23. *num.* 14 *&* 15. possit admittere pro requisito Prædicatorum conciones in illis Locis, quæ non sunt Italiæ principaliores Civitates.

Quibus additur, quod idem Decretum Capituli generalis anni 1685. de verbo ad verbum, neque uno jota, vel minimo apice mutato, confirmatum fuit ab hac Sac. Congreg die 4. Martii 1719. Imò insertum pariter fuit ad literam in Breve facultativo, à Papa concesso P. Vicario Generali pro laureandis decem Religiosis: Et proindè videtur sapere nescio quid, contraria prætensio, ut adversùs rotundum oraculum hujus 76
Sac. Congreg., & non attento rotundiori Breve Papæ viventis, possint à P. Generali ad sui libitum admitti pro requisito conciones in illis Locis, quæ non comprehenduntur in dd. Oraculo, & Breve.

Nec omittimus observare, quod Oppidum Foggiæ, quod inter Civitates gratis annumeratur in dicta contraria Fide, neque etiam est Civitas, ut est notorium: Ad alias verò mi- 77
nùs principales Civitates, ibidem descriptas, quales sunt Andria, Aversa Bituntum, Campania, & aliæ tempore Capituli generalis anni 1685. P. Generalis non erat solitus mittere Concionatores; Et proindè nullo modo comprehendi possunt sub dicta dispositione, ex vulgatis Juris regulis, quod voluntas Vocalium dicti Capituli generalis anni 1685. ferri nullatenus potuit in tunc temporis incognitam voluntatem Successorum PP. Generalium mittendi ad illas Prædicatores, ex animadversis per *Altogr. consil.* 80. *numer.* 12. *lib.* 1. *Astolin. resp.* 111. *numer* 58. *& Gobius consult.* 122. *num.* 78
42. & firmatis per *Rot. in Novar. Pensionis* 24 *Martii* 1710. *§. Confessio, coram Falconerio.* Quodque omnis dispositio intelligitur juxtà circumstantias illius temporis, quo publicatur, de qua *Antonell. de Loco legal. lib.* 1. *capit.* 35. *numer.* 1. *& Rot. decision.* 1084 *numer.* 5. *&* 6. *coram Emerix. junior.* cum concordantibus, citatis *in tom.* 3. *part.* 1. *discept.* 1. *§.* 16. *numer.* 9.

Neque proindè exagerari merebatur authoritas P. Prioris Generalis nostræ Religionis; Iste enim solùm facere non 79
potest,

potest, ut Italiæ Civitates minùs principales denominentur, & habeantur uti principaliores; Sed neque etiam potest declarare alios Conventus generales, ultra descriptos in dictis Constitutionibus Minusque illos sibi subiicere, ad illos transmittendo Prædicatores, & alios de familia, ad sui libitum, sine consensu, & voluntate Capituli generalis, ut disponi-
80 tur *in nostris Constitut.* impressis anno 1627. *par.* 3. *cap.* 4. *fol.* 174. & reimpressis anno 1686. *par.* 3. *cap.* 5. *§.* 20. *fol.* 197.

Supplicamus proindè, huic dubio responderi, nomine *principaliorum Italiæ Civitatum* ad nostrum effectum venire illas dumtaxat Civitates, ad quas ann. 1685. mittebantur Concionatores generales, de quibus in Regestis, quorum particulæ exhibentur in Summ.

Subnectendum tandem erat aliud dubium circa Emolumenta prætensa ab Officialibus P. Generalis occasione collationis Magisterii, tam à Regentibus, quàm à Concionatoribus. Cæterùm morem in hac parte gerentes contrario De-
81 fensori, illud in forma dubii omissum fuit; Cum permissione tamen exquirendi in hac parte oraculum hujus Sac. Cong. An scilicet in hac parte servanda sit Constitutio *S. Pii V.* Quæ incipit: *Quoniam in reparanda*: & reperitur impressa *in*
82 *Bull. August. f. mihi* 311. in cujus §§. 16. & 17. loquendo in specie de dd. Emolumentis, ita disponit: *Nullus ad aliquem Gradum promoveatur, nisi ætate, vita, probitate, & literatura præstans &c. A' Promovendis verò ad Gradus nihil omninò exigatur, nec etiam spontè oblatum accipiatur.*

Et propterea supplicamus in hac parte responderi: *In reliquis Ad mentem*, & mens est, quod circa dicta prætensa Emolumenta serventur omninò disposita in dicta Piana Constitut. Et voti compotes fieri sperant, tam Regentes, quàm Prædicatores, dùm præsens instantia Religiosos omnes tangit, sive illi Regentes sint, sive Prædicatores, il-
83 liusque decisio, & resolutio ab omnibus dictis Religiosis junctis manibus desideratur, & summis precibus exoratur; Nec potest esse magis solidè fundata, quàm in dicta literali Constitutione ejusdem Sancti Pontificis, quæ cùm munita sit decreto irritanti, ibi: *Decernentes irritum, & inane*
84 *quidquid secùs per quoscumque scienter, vel ignoranter contigerit attentari*: ut in §. 31. omnem tollit prætextum Consuetudinis, quæ in contrarium forsan allegari posset, juxta
85 animadversa per *Cobell. ad Bull. bon. regim. cap.* 8. *num.* 72. & firmata per *Rot. dec.* 1279. *num.* 1 *cor. Emer. jun.* ubi quod decretum irritans tollit quamcumque observantiam antecedentem, & impedit, ne possit inchoari observantiam in futurum, cum aliis concordantibus, citatis in *Tom.* 1. *par.* 2. *disc.* 14. *num.* 1.

Quæ omnia locum habent, etiamsi recognitiones, & munera prætendantur ratione Sigilli, Scripturæ, vel sub quocumque alio prætextu, colore, & titulo, quià omnia ista,
86 nedum literaliter improbantur in dicta sanctissima Constitutione, sed pecunias, & munera accipientes sub dictis titulis, & prætextibus puniri possunt pœnis in illius §. 3. expressis.

In eadem Causa.

IN Memoriali exadversò dato in Cong. diei 30. Sept. 1719 sequens dubium disputandum propositum fuit: *An in Magisteriis conferendis; æquè cum Rgentibus, concurrere valeant, & admitti Concionatores, habentes requisita præscripta?* Et
87 videtur *affirmativa determinatio capienda*; Ad quem effectum cum litteris majusculis exagerata fuit dispositio *Textus in leg. Cum quidam ff. de Verb. & Rer. significat.* ad ostendendum, quod Prædicatores, & Regentes, uti vocati cum particula *Vel* in decreto Capituli generalis anni 1685. dicebantur æqua lance comprehensi, & proinde æqualiter admittendi erant ad Magisterium.

Agnitoque deindè bono Jure Regentium in æquali concursu Prædicatorum, in uno ex Contradictoriis, habitis coram Secretario, commendabili ingenuitate recessum fuit à dicta insubsistenti prætensione Prædicatorum, æquali concurrendi cum Regentibus, fuitque eisdem Regentibus ultrò concessa prælatio, quando eodem anno eorum Cursus consumant,
88 quod repetitur in præsenti contraria Facti §. 2. ibi: *Non impugnatur in æquali gradu seù tempore adimplementi; Maximè quia in memorato Decreto priùs memorati videntur*, hoc est Regentes, & §. 3. ibi: *Iisdem Regentibus non controversa, ut dixi, prælatione, in æquali linea, scilicet ubi quisq; eod. anno opportuna requisita compleverit.*

Ex hoc autem ad hominem infertur affirmativa resolutio primi dub. favore illorum Regentium, qui tempore facultatis creandi Magistros, à Summo Pontifice concessæ P. Generali, quinquennium Regentiæ compleverunt; Quia si Capitulum Generale non distinguit tempora finis quinquennii 89
Regentium, sed indefinitè dat illis prælationem, quando eorum quinquennium terminarunt, non est permissum Prædicatoribus dicta tempora distinguere, & criticare, ad *Tex. in leg. Non distinguamus ff. de Recept. arbitr.* Et ulterius si clarè 90
admittitur exadverso, quod dictio *Vel*, apposita in Decreto Capituli generalis anni 1685. non importat alternativam æqualitatem inter Regentes, & Prædicatores, juxtà antiquam contrariam prætensionem, remanet manifestum, illam semper, & ad semper denotare ordinem, prælationem, & præcedentiam Regentium, primò nominatorum, quia in d. Decreto Capituli generalis absque ulla restrictione Cursus, completi, vel contemporaneè, vel post Prædicatores, indefinita datur prælatio Regentibus; In quibus circumstantiis certum est, quod ad secundam partem Concionatorum per- 91
veniri non debet, nisi in subsidium, & in defectum primæ partis, comprehensivæ Regentium, jxtà punctualissimam authoritatem *Fagnani*, & *Sacræ Rotæ*, de quibus supra numer. 24.

Nulla habita ratione temporis, quo Regentes complent eorum quinquennium, an scilicet id sequatur contemporaneè, vel postquam Prædicatores terminarunt eorum decennium; Quia non benè exadversò prætenditur in nostris terminis, prælationem regulandam esse à solo tempore terminationis 92
Cursus; Sed necessariò, unà cum dicto tempore ad illam ad praxim reducendam, indispensabiliter requiritur in P. Generali facultas creandi Magistros, ut in specie advertitur *in Const. nostri Ordinis, reformatis* anno 1551. ibi: *Deindè ab eodem Priore Generali (si potestatem à SS. Dom. N. habuerit) Magistri in Sacra Theologia creentur*; Cumque eadem potestas pendeat à mera beneficentia, & libera voluntate Summorum Pontificum, quorum aliqui, ut fecit Ven. Dei Servus 93
Innoc. XI. nunquam illam concedere solent, tunc solùm intrare possunt termini prælationis, ordinis, & præcedentiæ, importatæ per dictionem *Vel*, quando P. Generalis habet dictam facultatem, quo tempore, quia, ut supponimus, tam Regentes, quàm Prædicatores eorum Cursum compleverunt in hoc concursu semper præferendi sunt Regentes, sive ante, sive contemporaneè, ut exadversò admittitur, sive etiam post Prædicatores eorum quinquennium terminarunt, ut latè probavimus supra.

Hujus veritatis claram demonstrationem Nobis subministrat recens factum P. Vicarii Generalis, tàm respectu Regentium, quàm Prædicatorum; Respectu Regentium, quia dum hæc scribimus declaravit Magistrum Patrem Regentem Patritium, qui suum quinquennium complevit post PP. Regentes Columbum, & Boccium, qui non adhuc declarati sunt 94
Magistri; Respectu Prædicatorum, quia vocavit ad Urbem pro Magisterio P. Camillum Sarti à Monte Ilcino, qui suum decennium complevit post octo alios Prædicatores Generales qui ad Magisterium assequendum nullatenus vocati fuerunt, prout omnia hæc notoria sunt in nostra Religione, & resultant ex Notula exhibita in Cong. habita die 5. Augusti 1719. Ex quibus palpatur manibus, quod pro assequendo Magisterio in nostra Religione nil aliud attenditur, quam finis quin- 95
quennii respectu Regentium, & finis decennii respectu Prædicatorum pro eo tempore, quo P. Generalis facultatem habet creandi Magistros, neglectis momentis temporum, quibus terminata fuerunt quinquennium, & decennium respectivè.

Eligere viam Lecturæ, vel Concionum ad assequendum Magisterium in nostra Religione non pendet à Sortibus, minusque ab imperio Superiorum, sed unicè repositum est in mera voluntate Religiosorum ante talem electionem, non 96
sine provido consilio, reducentium ad praxim vulgatum illud; *Sumite materiam vestris, qui scribitis, æquam Viribus & versate diù quid ferre recusent*; *Quid valeant humeri*; Et propterea poterant omitti contrariæ exclamationes temporis longioris, præscripti Prædicatoribus, quia ipsi non habent, de quo conqueri possint, quando spontè eligunt viam Concionum; Longiorem quidem, habito respectu ad materialem annorum numerationem, sed longè faciliorem, attento quod non transeunt per rigorosum duplicatum examen illorum duodecim Examinatorum, qui distinctè enumerantur in contrariis Scripturis, eo quia hujusmodi rigorosum examen, omniaque illa scholastica Exercitia, ibidem indicata, Regentibus tertio modo conveniunt, & nullo modo Prædicatoribus; Itaut mirum in rei veritate fit, quod oppositum exadverso tanta facilitate asseratur, dum non solùm id notorium est in nostra Religione, sed contrarium ictu oculi 97
resul-

resultat ex sola pervolutione Regestorum, in quibus adnotantur scholastica Officia; à Studentibus exercita, & examina, quibus subiecti fuerunt, in quibus difficile erit invenire nomina illorum, qui prima occupant loca inter Prædicatores, descriptos in Notula, exhibita in Congr. *diei 5.* Augusti 1719.

Licet autem admittamus, unum, vel alium ex Prædicatoribus aliqua scholastica exercuisse Officia, ex illorum numero, quæ præcedere debent dictum rigorosum examen pro Regentia, hoc evenit, quia à principio iid. Religiosi habebant bonam intentionem obtinendi Magisterium, mediante Cursu Regentiæ, sed quia exinde nullatenus voluerunt
98 se exponere dicto rigoroso examini; Vel in illo non fuerunt approbati pro Regentibus, qui non est casus metaphysicus: Tunc relicta dextera Regentiæ, declinantes ad sinistram, elegerunt viam Prædicationis generalis, sub spe obtinendi Magisterium ad d. diversum, facilioremque titulum; Quæ omnia notoria sunt in nostra Religione.

Quoad 2. dub. habemus legem, seù dispositionem Capituli generalis nimis cubitalem, roboratam oraculo hujus Sacræ Congregationis, & Breve SS. ut scilicet illi Prædicatores admittantur ad Magisterium, *qui in principalioribus Urbi-*
99 *bus Italiæ Verbum Dei cum plausu, & justa fama deprædicaverint:* Posita proinde hujusmodi clara lege, est intellectus, debilitas recurrere ad authoritates DD. ut dicebant *Gratian. dec. Marcb. 85. num. 16. & Ansald. dec. 71. num.* 14. Quamvis eadem Lex videatur dura, *Tex. est in leg. Prospexit ff. Qui, & à quibus*, ibi: *Per quàm durum est, sed lex ità scripta est*, & concordat *D. Augustin. de Relig.* citatus *in can. 3. dist.* 4. ibi:
100 *Cum leges fuerint institutæ, & firmatæ, non de ipsis, sed secundùm ipsas judicandum est*, quem sequitur *Rot. dec. 568. n. 18. par. 19. rec.*

Neque hinc intrant facultates P. Generalis interpretandi verba dubia nostrarum Constit. Licet enim nihil in Jure adeò pacificum reperiatur, ut aliqua criticatione obumbrari non possit, ut deplorando Facultatis legalis infortunium, me ci-
101 tato *in Instit. Crim. lib. 3. titul. 5. num.* 185. exclamaverit *Rot. cor. Ansald. in Firmana Fideicommissi* 4. *Maii* 1705. *§ Verùm;* Adhuc difficile erit hoc applicare literali dispositioni Capituli general. anni 1685. quæ est adeò clara, adeòque sonora, & cubitalis, cujus pariter qualitatis sunt specifica confirmatio hujus Sac. C. & individualissimum Breve SS. ut de mero possibili nullatenus criticari possit, nisi Solem ipsum in controversiam deduci velit.

Minùs in facto subsistit, quod in hunc sensum semper fuerit interpretatum dictum decretum anni 1685. Mihi enim nedum constantissimè supponitur oppositum, sed æquali con-
102 stantia asseritur, esse merum abusum, à paucis annis introductum, & mihi etiam supponitur, veritatem hanc sola Regestorum pervolutione, quæ nobis denegata fuit, esse adeò patentem, ut nullo velamine valeat offuscari.

Remanet inspectio circa Emolumenta Laureandorum, cujus respectu verificantur ea, quæ his verbis observavit *Joann. XXII. in Extravag. 2. de Verbor. & Rer. signific.* ibi:
103 *Nonnunquam, quod conjectura profuturum credidit, subsequens experientia nocivum ostendit*; Quia antiquis temporibus nostri Religiosi Lauream suscipiebant in publicis Universitatibus, cum illis expensis, quæ notoriæ sunt; Summi autem Pontifices ad eximendos nostros pauperes Religiosos à dictis magnis expensis, compassione moti, facultatem laureandi Priori Generali concedere voluerunt, ut videre
104 est *in Constit. Gregorii XIII.* quæ incipit: *Cum sicut accepimus*, registrata *in Bullario Ordin. Eremitarum Sancti Augustini folio* 133. ibi: *Verè ob eorum paupertatem in aliqua Universitate, aut publico Collegio promoveri nequeant*; Hodie autem asserunt Religiosi (circa quod suum locum veritati relinquimus) quod pro minori impensa eisdem Religiosis ultrò expediret Lauream in publicis Universitatibus suscipere, dum expensæ Laureæ magistralis in Sacra Theologia in Romana Sapientiæ Archigymnasio, in quo prævio rigoroso examine concedi solet, non excedit scut. 35., & in aliis Universitatibus Italiæ forsàn minùs impenditur: Et proptereà, adhoc, ut omnia in hac parte benè procedant,
105 servanda omninò videtur sanctissima Constitutio Sancti Pii V.

Si prælatio *non impugnatur Regentibus in æquali gradu, seu tempore adimplementi*; juxtà clara verba contrarii Facti, & juxtà clariora *§. 3. Iisdemque Regentibus non controversa prælatione in æquali linea, scilicet ubi quisque eodem anno op-*
106 *portuna requisita compleverit*, non æqualitas, sed maxima reperitur inter utrosque distinctio; Quæ ad hominem ulterius comprobatur ex innegabili facto omnium ferè Priorum Generalium post annum 1685. qui in multis promotionibus Magistrorum nullum omninò Prædicatorem tali laurea decorarunt; Hujusmodi autem circumstantia, ad nostrum effectum omni consideratione digna, amico silentio involvitur in contraria Responsione, in qua nec jota unum, minimusque apex legitur pro responsione ad idem solitum, quod si in omni materia magnifaciendum est, ex adductis per *Rot. decis. 99. num. 10. & seqq. part. 19. recentior.* Multò 107
magis in præsenti, dum agitur de solito illorum Priorum Generalium, qui intervenerunt in Capitulo generali anni 1685. Qui proindè optimè præsumuntur conscii illius veri sensus, ut egregiè notat *Card. de Luca de Jurisd. disc. 41. nu. 12. & de Matr. disc. 5. num.* 11.

Cumque eadem prælatio admissa ulteriùs fuerit coram Secretario Sacr. Cong. ad impediendam subscriptionem dubii, ex hac parte serv. serv. petiti, ea adducta ratione, quod talis prælatio in dictis terminis exadversò non impugnabatur, ut idem met in Folio testatus fuit claris verbis, non benè contro- 108
vertitur in contraria Responsione, ad quem effectum applicari videtur spectabilis authoritas *Cassiodor. libr. 5. epistol.* 21. ibi: *Pondus est pudoris gravissimi propria voce convinci*; Nec non clara dispositio *Tex. in leg. Generaliter C. de Non nu. pec.* ibi: *Nimis enim indignum esse judicamus, quod sua quisque* 109
voce dilucidè protestatus est, id in eundem casum infirmare, testimonioq; proprio resistere.

Resolutio *Sacr. Congregat. Rit. in Romana anni* 1704. non potest esse magis punctualis; Quia in illa processum fuit cum aurea distinctione, quàm comprobant punctuales authoritates, allegatæ supra, quod dictio, *vel* posita, ut in nostris terminis verificatur, inter Personas diversæ qualitatis, importat ordinem, & præcedentiam, quidquid sit in alio diverso casu, quando ponitur inter personas ejusdem qualitatis.

Non regit in facto, quod Capitulum generale anni 1685. non definiverit, quinam primò ad Magisterium promovendi essent, dum expressè mandavit, ibi: *Ut Magisterii laurea illi tantummodò in Italia decorentur, qui probitatis, & doctrinæ laude præfulserint, & quinquennio mu-* 110
nus Regentis obierint, quæ digito ostendunt, illos esse priùs laureandos.

Licet enim post solemne punctum, novam indicans dispositionem, immediatè subjunxerit: *Vel in principalioribus Italiæ Urbibus Verbum Dei decennio cum plausu, justaque fama* 111
deprædicaverint; Hujusmodi verba nil aliud important, quàm subsidariam vocationem Prædicatorum in eo casu, quo non reperiantur tot Regentes, qui eorum quinquennium compleverint, quot Pater Generalis habuit à Summo Pontifice Brevia Laureandorum: Et isti sunt termini illi, in quibus in sola Italia ex gratia habilitati fuerut Prædicatores ad Magisterium assequendum, quia ante decretum anni 1685. omnia Brevia retineri, & conservari debebant pro Regentibus pro eo tempore, quo in futurum eorum Cursum terminare debebant.

Verum est, quod hodie Magistri, creati ad titulum Prædicationis potiuntur anterioritate à die eorum promotionis: Sed æquè verum est, quod hoc procedit vigore decreti anni 1685. non autem vigore *Constit. part. 7. cap. 6. numer.* 4. exad- 112
versò allegatarum, quia Constitutiones factæ sunt pro toto Ordine, & extrà Italiam, ut diximus, & repetere juvat, non dantur alii Magistri, nisi ad rigorosum titulum Regentiæ, quæ praxis vigebat pariter in Italia ante annum 1685.

Difficile erit invenire bonum Theologum, qui nec à limine Rhetoricam salutaverit, ut exadversò gratis asseritur. Respondentes autem dubio, quod his verbis proponitur in contraria Responsione: *Quomodo Concionatores sermonem* 113
habere possunt circa Fidem, Spem, Charitatem, Prædestinationem, & similia, nisi ea cognitio haberetur, breviter dicimus, id posse commodè fieri, & sæpè ad praxim reduci, memoriæ mandando Conciones, à doctissimis Theologis impressas, juxtà nimis frequentem, & æqualiter notam praxim.

Cohærenter ad Constitutionem nostri Ordinis annorum 1551. 1587. 1621. & 1645. non negamus perpetuam praxim nostræ Religionis admittendi ad Magisterium illos Religio- 114
sos, qui per biennium docuerunt Scientias inferiores, & per aliud biennium exercuerunt Officium Baccalaurei, quæ omnia etiam hodie requiruntur: Sed dicimus, ista nunquam fuisse sufficientia ad Magisterium, sed ulterius fuisse necessarium Officium Regentis, quod non confertur, nisi prævio rigoroso examine 12. Examinatorum; Et hæc est ratio, quare multi Baccalaurei in Italia ab anno 1685. elegerunt viam Prædicationis, uti faciliorem.

Ultrò

Ultrò admittimus, titulum Magistri, qui competit Regentibus durante eorum munere, designare Officium, non
115 autem honorem, vel Gradum Magisterii, sed negari non potest, quod, hoc admisso, dignum, & justum videretur, ut ad eundem Gradum Magisterii præferatur Regens, qui tali Officio gaudet, in concursu Prædicatoris, qui illo non potitur.

Si in superiori Sæculo multi adfuerunt in nostra Religione Concionatores ad Magisterium assumpti, id evenit, quia erant etiam Regentes; Cæterùm ad solum titulum Prædica-
116 tionis nonnisi post annum 1690. vigore decreti anni 1685 & facultatis Alexand. VIII. obtentæ, aliqui fuerunt creati Magistri, quæ veritas ictu oculi desumitur ex sola Regestorum pervolutione.

Quidquid dicendum sit de potestate Capituli Generalis, an in concursu Regentium anno 1685. illis præferre potuerit
117 Prædicatores, hoc unum certum est, quod id nullatenus fecit, sed Regentes Prædicatoribus prætulit, ut vidimus sup.

Decretum Capituli Generalis anno 1685. non fuit compo-
118 situm ab omnibus Vocalibus, sed ab ipsis fuerunt electi nonnulli dignissimi Religiosi, ad illud componendum, ut factum fuit, & isti omnes fuerunt Regentes, ut notum est in nostra Religione.

Supponit contraria Responsio, quod P. Mengarellus ad-
119 huc vivat, quodq; sit Defensor P. Bagnoli, ad demendam fidem Chronologiæ Magisterii in nostra Religione, ab eodem Typis impressæ ab annis sup. 30. quo supposito cessante, remanet illius authoritas in suo robore, ex firmatis per *Rot. d. 584. num. 11. cor. Dunoz. jun.*

Agnoscimus in Pat. Generali nostri Ordinis facultatem ex justa causa minuendi, vel augendi numerum Regentiarum, quæ anno 1685. erant 52. Sed non possumus illi concedere
120 facultatem elevandi ad gradum principaliorum Italiæ Civitatum illa Loca, quæ neque Civitates sunt, & quatenus inter istas reperiantur adnotatæ, principaliores nullo modo possunt denominari.

B. Augustinus Novellius antequam fieret Religiosus, in Sæculo fuit egregius Doctor, de quo hæc habet *Torell. in Sæculo Augustin anno* 1310. § 32. *to. 5. Venne da Giovanetto a studiare in questa nostra Università di Bologna, quivi dunque*
121 *avendo per molti anni studiato, divenne così dotto, che è tradizione, che da Secolare diveniffe nella medema Università Maestro, e Dottore, &c.* §. 35. ibi: *Quantunque si facesse Laico per umiltà*, & concordat *Pamphil. in Cronic. Ord.* 536. *sub anno* 1306. ibi: *Augustinus Novellus olim V. I. Consultissimus, Doctor, & integerrimus Theologus, & Jordan. de Saxonia*, ci-
122 tatus ab eodem *Pamphil.* ibi: *Cum esset nobili genere ortus, & utriusq; juris Professor celebris in Curia*.

Quod Sanct. Antonius de Padua admissus pariter fuerit utì Conversus in sua Religione, non legitur in Bulla Canonizationis ejusdem, quæ est *la 4. Gregorii IX. in Bullar. novo to.*
123 1. Imò ad hominem excluditur ab iis, quæ refert *Card. Bellarmin. de Script. Eccles. fol. mihi* 321. ibi: *Vivente adhuc S. Francisco ejus Ordinem ingressus doctrina, & miraculis pluribus convertit*, & legitur *in prima Lectione II. Nocturni ejus Officii in Breviario Romano*, ibi: *Adolescens Institutum Canonicorum Regularium suscepit &c. sed &c. martirii desiderio incensus, ad Franciscanum Ordinem transivit*, & notat *Viglegas* in Libro, cui titulus *Flos Sanctorum ad diem* 13. *Junii*,
124 ibi: *Studiò diverse Scienze, nelle quali fece gran profitto &c. ma in particolare nella sagra Scrittura, & ancorche in lui cresceffe la scienza delle lettere, non però mancavano le virtù, & entrò in un Monastero de Canonici Regolari, quivi stette due anni &c.*

Quisque igitur videt, quod quando etiam verisimilitudinis speciem haberent ea, quæ ex adversò asseruntur de hujusmodi æquè sanctissimis, ac doctissimis Viris; id referendum es-
125 set eorum humilitati, non autem ex iis posset inferri facilitas elevandi ad statum Magisterii alios Religiosos Conversos, in quibus prædict. motivum non verificatur.

Meliùs esse *millies examinare, quàm semel examinari*, ut dicebat *D. Augustinus*, ex adversò citatus, nemo negat: Sed hoc mirabiliter applicatur Regentibus, qui cum omni rigo-
126 re non semel, sed bis examinantur, non à duobus Examinatoribus circa sensum sacræ Scripturæ, ut practicatur cum Prædicatoribus, sed in tota Theologia à 12. qualificatissimis Religiosis, inter quos annumerantur prima Luminaria nostræ Religionis: Primò nempè quando admittuntur utì Studentes, seu Collegiales in Urbe: Et in secundò quando mittuntur uti Regentes ad Studia generalia: Dignum proinde, & justum videtur, ut attenta hujusmodi maxima diversitate, maximoque rigore utriusque examinis circa Magisterii Laureàm, in concursu Prædicatorum istis præferantur Regentes ut probavimus supra.

Fortiùs, quia quatenus labores eorundem Prædicatorum, ex adversò plus justo exagerati, in facto subsistant, illi suum possunt consequi præmium sine ullo præjudicio Regentium, 127
hoc est per viam Brevis particularis, quæ obvia est, dum anno præterito septem ex eisdem per eandem viam electi fuerunt Magistri, tribus autem Regentibus rotundè denegata fuit eadem Gratia, nempè Patri Bagnolo, Patri Appollonio, & P. Sibiliæ, ex illo motivo, quod pro istis solet Sedes Apostolica concedere unum Breve pro omnibus, prout omnia hæc notoria sunt in nostra Religione.

Quoad Emolumenta Laureandorum, nullam aliam summis precibus petimus provisionem, nisi illam, ut servetur Const. S. Pii V. Cujus dispositio non sine vehementi detorsione restringi prætenditur ad munera Prioris, & Provincialis, 128
quia illa expressè loquitur de Gradibus, ibi: *Nullus ad aliquem Gradum promoveatur, nisi ætate &c.*, & *literatura præstans &c. A' Promovendis verò ad Gradus nihil omninò exigatur, nec etiam spontè oblatum recipiatur*. Quod autem appellatione Gradus veniat Magisterium, de se patet. *Dubia concordata*.

I. An, cum PP. Regentes expleverint quinquennium, & Prædicatores decennium, ad formam Constit Ordinis, seù 129
Decreti Capituli Generalis, sint præferendi, qui primò expleverint in casu &c.

II. An omnia illa Loca, ad quæ mittuntur Concionatores à P. Generali Ordinis, sint considerandà, & connumeranda in- 130
ter principaliores Civitates Italiæ, in casu, & ad effectum de quo agitur.

Die 16. Decemb. 1719. Sacr. Congreg. Ad primum respondit Negativè, & admittendos esse promiscuè Regentes, & Con- 131
cionatores, arbitrio P. Generalis.

Ad 2. *Negativè, & ad mentem.*

DISCEPTATIO IV.

Satrianen. Præeminentiarum.

PRO

Episcopo Satriani.

CUM

Marchione Cagiani.

ARGUMENTUM.

Quæ, & quales competant Præeminentiæ Dominis temporalibus, eorumq; Uxoribus, & Consanguineis, in Ecclesiis Terrarum, eorum Jurisdictioni subjectarum, tam præsente, quàm absente Episcopo.

Expleta 30. ab hinc annis per Principem Ludovisium venditione Feudi sub titulo Marchionatus Terræ Cagiani favore Prosperi Parisani, Nicolaus Emptoris Filius 1
anno 1699. prætensionem excitavit retinendi pro suo usu Genuflexorium cum Pulvinari, & Sede in Ecclesia Parochiali Sancti Salvatoris memorati Oppidi, cumque Præeminentiæ ejusmodi in discrimen revocatæ fuerint à Parocho tunc temporis, cæterisque Ecclesiasticis ejusdem Terræ; Ideò expedivit in Tribunali A. C. Monitorium super executione nonnullorum assertorum decretorum hujus Sacr. Congregationis, quæ in hac præeminentiarum quæstione circumferri solent. Inter quas magistralis est illa in *Ostunen. 24. Novemb.* 1703. ibi.

1. Dub. *An Duci Ostuni liceat retinere Sedem Cameralem, coopertam serico villoso rubeo, cum Genuflexorio, tàm in Cathedrali, quàm in aliis Ecclesiis Sæcularibus, & Regularibus Civitatis extrà Presbyterium, sive absente, sive præsente Episcopo?* Et quatenus affirmativè: Nihil de Sede fixa, & dentur Decreta

2. *An idem liceat etiam ejus Fratribus?* Negativè.

3. *An dicto Duci debeatur Thurificatio triplici ductu per aliquem Magistrum Cæremoniarum, sive alium Presbyterum, Cotta indutum?* Duplici ductu per alium Cappellanum, sive Accolytum.

4. *An eadem debeatur etiam ejusdem Fratribus?* Negativè.

5. *An dicto Duci debeatur Pax cum Instrumento per ali-*

aliquem Magistrum Cæremoniarum, sive alium Presbyterum, Cotta indutum? Affirmativè.

6. *An ead. debeatur etiam Fratribus?* Affirmativè.

7. *An dicto Duci, accedenti ad Ecclesiam Cathedralem, debeat obviam ire Procurator Capituli, sive alius Canonicus, ejusd. nomine in habitu Canonicali, eidemq; in Janua Ecclesiæ porrigere Aspersorium Aquæ benedictæ.*

8. *An idem debeatur etiam Fratribus?* Ad 7. & 8. Negativè, prout jacent.

Reproposita verò Causa die 12. Julii 1704. per Card. Coloredum sub sequentibus duobus dubiis.

1. *An Fratribus Ducis Ostuni instantibus liceat retinere Sedem Cameralem non fixam cum Genuflexorio inferioris ornatus, ac est illa, quæ juxtà antiqua Decreta conceditur dicto Duci, tàm in Cathedrali, quàm in aliis Ecclesiis Sæcularibus & Regularibus, & ejusdem Civitatis, extrà tamen Presbyterium, sive præsente, sive absente Episcopo?* Et quatenus affirmativè,

2. *An dictis Fratribus Ducis Ostuni debeatur Thurificatio unico ductu per Cappellanum, sive Accolytum, Cotta indutum?*

Sac. Congregatio tàm in voce, quàm in scriptis, Partibus informantibus auditis, Ad utrumque: *Nihil* respondendum censuit.

Iterùm, & tertiò reproposita eadem Causa die 4. Aprilis 1705. ad instantiam Episcopi, prætendentis denegare dictum Genuflexorium, responsum fuit: *In decisis*, videlicet, *Nihil de Sede fixa, & dentur decreta*, quibus aliàs declaratum fuit, Domino Loci permitti posse Sedem cum Genuflexorio, & Tappeto, non tamen gradatam, neque fixam, sed amovibilem, & extra Presbyterium.

Post expeditionem prænotati Monitorii nihil ultrà actum fuit; Verùm occasione, qua accessit ad præfatum Oppi-
2 dum ob Nuptias contractas cum Filia Marchionis Sancti Angeli Fractarum, alterius Baronis Diœcesis Satrianen. reassumpsit, imò ampliavit prætensionem horum Jurium honorificorum, Jactans velle retinere in memorata Ecclesia Parochiali Genuflexorium cum Tapeto, faciente Stratum, ac Pulvinaribus, & Sede Appodiali fixa in medio Ecclesiæ, etiam præsente Episcopo, cujus novitiatis accepta notitia per Curiam Episcopalem promulgatum fuit per Episcopum Satrianen. Edictum prohibitiorum harum Preeminentiarum sub pœna Interdicti in casum contraventionis.

Secuta promulgatione Edicti Marchio recursum habuit ad Tribunal A. C. expediendo alterum Monitorium cum Inhibitione pro executione nonnullorum decretorum Sac.
3 Congregat. Episcop. & Reg. eodemque Monitorio præsentato Vicario Generali Curiæ Episcopalis, violenter apponere fecit Genuflexorium, magnifico Strato ornatum in medio dictæ parochialis Ecclesiæ cum Pulvinaribus, & Sede appodiali, in eodemque Genuflexorio, dum augustissimum Sacramentum publicæ venerationi expositum erat, cum superbo fastu preces Deo obtulit, quamobrem videns Episcopus fuisse spretam authoritatem, & Jurisdictionem Curiæ Episcopalis, parvique pensam comminatam Interdicti pœnam, probata in Cancellaria Episcopali contraventione Edicti, cum examine Testium habita fuit dicta Ecclesia pro interdicta.

In hoc rerum statu delato examine talis Controversiæ ad
4 hanc Sacram Congregationem Marchio limitavit suam petitionem ad Genuflexorium cum Pulvinaribus, Tapeto, & Sede amovibili in medio Ecclesiæ retinen. etiam adstante Episcopo, unà cum aliis dubiis, de quibus infrà, quæ resolvenda videntur favore Episcopi.

Quo enim ad primum *An constet de Attentatis, & ad cujus favorem sint purganda?* Videtur respondendum, constare de Attentatis, commissis à Marchione, illaque purganda
5 esse ad favorem Episcopi: Duplici enim æquè solido, ac separato motivo eadem Attentata innituntur, præcepto nimirum, seù Edicto, dato in Summario, & legis dispositioni, attenta lite pendente usque ab anno 1699. circa retentionem prætensi Genuflexorii, circa quam fuerat expeditum Monitorium, datum in Summario; Attentati enim dicuntur omnes illi actus, qui gesti fuerunt, pendente lite, & in spretum literalis præcepti Superioris, ut de prima specie Attentatorum habemus integrum *Tit. Decretal. Ut lite pendente*, & concordant adducti per *Lancellott. de Atten-*
6 *tat. par. 2. cap. 15. numer. 130. & Rot. decis. 715. numer. 1. & dec. 1132. num. fin. Emer. jun. & dec. 308. num. 1. par. 15. recent.* Et de secunda notant citati per *Oldrad. cons. 206. num. 2. & seqq. Lancellott. de Attentat. post Inhib. in præfat. num. 47. & Rot. decis. 90. num. 2. par. 9. recen.* Et de actibus, gestis ab Impetrante Monitorium post illius expeditionem, & intimationem, ea viva ratione, quia post talem actum impetrans Monitorium quoad se est certus de Lite, & proinde 7
amplius certiorari non debeat, notant *Lancellott. de Attentat. lite pendente par. 2. cap. 4. numer. 35. & 40. Ubert. de Citation. capit. 2. numer. 95. & Rot. decision. 492. numer. 8. coram Coccin. & decision. 117. numer. 21. & sequentibus coram Carill.*

Non attento prætextu possessionis, in qua asserit Marchio se fuisse retinendi dictorum Genuflexorium: Tum quia in facto hujusmodi possessio excluditur ex documentis, exhi- 8
bitis in Summario; Tum etiam, quia in omnem casum cum non sit sermo de certa, & indubitata, & uniformi possessione circa particulares actus, qui in controversiam adduci non possint, sed contraria prætensio sit undique insubsistens, disputabilis, & maximè dubia; In his circumstantiis non habet locum regularis illa propositio, *qui continuat non attentat*, sed semper recurrendum est ad Superiorem, & Judicem pro obtinenda canonizatione illius possessionis, in qua quis asserit se reperiri, & contrarium practicando, attentata sunt 9
inexcusabilia, & ante omnia semper purganda sunt, ex animadversis per *Bero. cons. 118. num. 8. & Adden. ad Ludovis. dec. 557. num. 5.* & firmatis per *dec. 231. cor. Ubald. & decis. 627. num. 4. par. 1. rec.*

Quibus junguntur multi alii actus, æquè irregulares, ac Ecclesiast. Immunitati contrarii, pendente lite procurati, & gesti, concludenter in Summario justificati, inter quos emicat appositio non unius, vel alterius, sed 4. Genuflexoriorum in Ecclesia PP. Reformatorum non sine magno fastu, & æquali contemptu ecclesiasticæ Jurisdictionis, & Immunitatis, in illa de facto appositorum, etiam post decretum 10
remissionis instantiæ ad hunc Sacrosanctum Consessum, firmatamque in illo Jurisdictionem; Omnes enim hujusmodi irregulares, & exorbitantes actus de medio omni Jure tolli debent per regiam viam purgationis attentatorum, Atque in his terminis, ne similia attentantes commodum sentiant ex propriis violentis operationibus, utque alii retrahantur ad idem practicandum, semper Ecclesiæ, & ecclesiasticæ Personæ reintegrandæ sunt, & reponendæ in illo primo statu, in quo pacificè reperiebantur ante innovationes, & operationes de facto, contrà ipsas practicatas, juxta notoriam praxim C. Imm. de *Ricc. in Synopsi Cong. Immun. verb. Abso-* 11
lutio num. 60, & verb. Censuræ num. 7. In qua parte habemus individualem resolutionem *dictæ Congregat. Immunit. in Isernien. 1. Martii 1695.* ibi: *Reintegrata tamen Ecclesia cum remotione Banchi*, quæ est registrata *in Libr. 1. Decr. Vallem fol. 175. à terg.*

Nec attentatum dici potest dictum præceptum Episcopi, uti emanatum in spretum dict. Monitorii A. C. Ultra quod enim in his materiis A. C. nullam jurisdictionem habet, quod comprobavit Papæ Auditor mediante remissione præsentis Instantiæ ad hanc Sacram Congreg. Omnis difficultas remo- 12
vetur ex mero, innegabilique facto, in quo constans est, quod Edictum Episcopi emanavit die 28. Julii 1716. Monitorium verò fuit præsentatum longè post, hoc est die 14. Augusti ejusdem anni; Et proindè nullo colore, nulloque titulo attentatum dici potest idem Edictum, habito respectu ad sequens Monitorium, eo quia illud non habet oculos retrò, ut egregiè discurrendo, firmavit *Rot. in Verdien. Hæredit. de* 13
Gomar. 4. Febr. 1705. §. Quod si cor. Ansald. ubi quod nulla lex, nulla Inhibitio, nullum Monitorium, nullumq; factum habet oculos retrò, & in *Romana, seù Savonen. 8. Februarii 1706. §. Eoque fortiùs cor. eodem.*

Secundum dubium: *An Censuræ promulgatæ contrà Pat. substineantur in casu &c.* videtur resolvendum *Affirmativè*, 14
quia si unquam aliàs censuræ licitè, & validè fulminatæ fuerunt pro defensione Personarum Ecclesiasticarum, sanè in præsenti casu omninò fulminari debebant: Ex latè enim animadversis in facto, & concludenter justificatis in Summario, agitur de notorio insultu, deque manifesta verbali iniuria, & apertis minis, in proprio Palatio à dicto P. associato ab armatis hominibus, facto, & illatis uni ex illis, quos Spiritus Sanctus posuit regere Ecclesiam Satrianen. quosvè, uti Apostolorum loco subrogatos, omni honore, & reverentia venerandos esse statuit *Leo X. Constit. 22. §. 23. in* 15
Bullar. novo, ibi: *Ut eosdem Episcopos, loco SS. Apostolorum subrogatos, pro debita, & nostra, ac Apostolicæ Sedis reverentia, congruo honore, & convenienti observantia venerentur:*
In quibus circumstantiis omni Jure tenebatur Episcopus pro- 16
priam Dignitatem tueri ecclesiasticis censuris, juxtà claram dispositionem *Textuum in cap. Olim, cap. Venerabilis, & cap.*

cap. Dilecto de Sentent. excommun. in 6. ubi *Barbos.* his verbis: *Prælatus contra nimiam potentiam hujus, qui eum vult suis bonis mundanis injuriosè spoliare, vel illa violenter occupare, potest &c. spiritualibus armis uti, & in clement. 1. de Pœniten.* quos sequuntur adducti à *Ricciull. de Jure pers. lib. 4. cap. 61. num. 1. & Card. de Luc. de Judic. discurs. 9. num. 3.*

Innegabilis insultus in eo consistit, quòd ad evitanda ma-
17 jora scandala, & effugiendam occasionem contendendi verbis cum verboso, commendabili modestia Episcopus injuriosis verbis publicè ab eodem impetitus, nil aliud fecit, quàm se recipere in interiora Cubicula sui Palatii, & præcisè in illud, in quo caput reclinare solitus est, in quibus tamen, & si illa propriis Dominis tuta refugia dicantur *in l. Plerique ff. de in Jus vocan.* idem Episcopus tutus non fuit, quia non sinè manifesta violentia in illa, associatus ab armatis Viris, per apertam vim intrare tentavit idem P. & intrasset utiquè, nisi nobiles Aulici Episcopi ejus conatui fortiter, & suaviter se opposuissent.

Verbales verò injuriæ sunt æqualiter notoriæ, dum non
18 erubuit idem P. coram multis Adstantibus exclamare: *Che Monsignore non aveva creanza; Che non aveva studiato il Galateo; Che era Prelato, che parlava con ambiguità*, & ipse *era Galantuomo, e parlava sempre con chiarezza*, cum aliis similibus injuriosis verbis, à Testibus specificatis, quorum atrocitas in immensum aucta fuit ex qualitate Personæ injuriatæ, ex loco, in quo prolatæ fuerunt injuriæ, hoc est in ipso Palatio Episcopali, & ex præsentia multarum qualificatarum Personarum, inter quas aderat etiam Vicarius Generalis, ex latè animadversis *in Instit. crim. lib. 2. tit. 9. de In-*
19 *jur. à numer. 52. usque ad num. 64.* & de qualitate Personæ Episcopi, injuriis affecti, habemus *Clement. prim. §. Nec super de Pœnit.* & notant *Panimoll dec. 16. annot. 1. num. 43. Cartar. dec. crim. 37 num. 13. & seq. & Raynald. Rer. Crim. tom. 1. cap. 11. §. 14. num. 26.* Et considerando locum, ubi prolatæ fuerunt injuriæ, observant adducti per *Thesaur. dec. 224. num. 2.* ubi de injuriis, illatis Guardiano S. Francisci in ejus Conventu, & latè *Basil. dec. 14. per tot.* Et in terminis injuriæ,
20 illatæ coram multis Personis, habemus *Text. in cap. 1. de Maled.* ibi: *Multis coram Adstantibus, & in leg. Prætor §. finali, & leg. Sed et si ff. de Injur.* cum concordan. citatis à *Panimoll. decis. 16. annot. 1. num. 28.*

Minæ demum non possunt esse clariores, dum idem P. ausus
21 fuit clara voce terminare suas verbales injurias minaci vultu, terribiliquè voce, addendo, *che era Uomo a farsi portar rispetto, come Rappresentante il Marchese, e anche da se.* Cùmque fuerit, & sit persona potens, & solita minas exequi, ex adductis in Summario, eò magis eædem minæ ad nostrum effectum considerationem merentur, ex animadver-
22 sis per *Farinac. quæst. 50. num. 9. & seqq. Peguer. decis. Crim. 27. num. 11. Caren. de Offic. Inquis. par. 3. tit. 10. num. 26. & Conciol. allegat. 93. num. 42.*

Ex quibus patet responsio ad assertam nullitatem earun-
23 dem Censurarum, ob non præmissas canonicas monitiones. Objecto enim punctualiter occurrit *Sperell. decis. 48. num. 52* his verbis: *Quando Censuræ feruntur pro defensione violatæ Jurisdictionis, & ad resistendum exequutioni de facto, subsistunt etiamsi de facto relaxentur, non servatis servandis &c. Et potest Judex Ecclesiasticus &c. sinè monitione ad excommunicationem procedere*, & concordant uno ore *Repetentes omnes in cap. Repræhensibilis de Appellation.* necnon *Sayr. de*
24 *Censur. lib. 1. cap. 12. num. 26. Ricc. in Prax. par. 3. result. 23. num. 1. & seqq. Panimol. dec. 90. num. 15. & seq.* egregiè *Card. de Luca*, asserens, magnum esse errorem in his terminis servatis servandis procedere, *in Miscellan. Eccles. disc. 15. num. 9.* ibi: *Adversus Rebelles, & Contemptores, vel Turbantes de facto, ista arma, tanquam per speciem defensionis adhibere*
25 *oportet &c. Et tunc potiùs error est, adhibere formam Processus judicialis, quoniam imò non debet adhiberi, sed procedendum est in forma extrajudiciali, & de facto.*

Cum quibus concordat laudabilis praxis *Cong. Immunit.* quę semper approbare solet Censuras, etiam sinè Canonicis mo-
26 nitionibus latas, quando illæ feruntur adversus Contemptores, & Turbatores de facto, & præsertim quando isti notoriè tales sunt, juxta terminos nostri casus, ut practicavit in
27 *Minerbina 30. Jan. 1685. Lib. 3. Decretor. Altovit. pag. 408.* & in *Neapolit. 27. Martii 1687. Lib. Decret. Martelli fol. 106.* & in *Boven. 18. Martii 1698. Lib. 2. Decr. Vallemani fol. 142.*

Absque ulla prorsus difficultate, ex quo in dd. angustiis nullus alius supererat modus defendendi Episcopalem Dignitatem in loco, sub temporali Jurisdictione Marchionis
28 existente, in quo illius respectu ad unguem verificabantur ea, quæ de seipso asserebat Centurio ille apud *D. Matt. 8. 9.* Quibus propterea attentis, æquè prudens, ac legale fuit temperamentum, ab Episcopo præcisa urgente necessitate ad praxim redactum, utendi armis spiritualibus, ad seipsum, suosquè Familiares eximendos ab illa defensionis specie, quæ Ecclesiasticis nullatenus convenit, quamvè improbavit *Div.* 29
Thomas Cantuar. Archiepiscopus, ut indicatur in *Lect. 3. ejus Officii.*

Neque ad rem facit *Textus in can. Inter querelas 23. quæst. 4.* ad probandum, quòd malè faciunt Episcopi excommunicando illos, qui ipsos injuriis afficiunt: Illius enim dispositio forsan locum habet in illis terminis, in quibus sermo est de injuriis, secretò prolatis; Cœterùm, quando agitur de facto notorio, dequè temeritate manifesta, non est in arbitrio Episcoporum propriam Dignitatem non defendere, sed omni Jure ad id tenentur, ut sequendo, & laudando multas SS. Patrum authoritates, firmavit in specie *Rot. in decis. 19.* 30
num. 1. post Antonell. de Jur. Cleric. ibi: *Propriiquè Juris defensioni, nedùm licitæ, sed ex SS. Patrum testimonio debitæ &c.*

Fortiùs, quia prædictas injurias Episcopus æquali innocentia, & modestia passus fuit, & summa patientia toleravit propter defensionem Jurium suæ Ecclesiæ, non autem 31
ex aliquo particulari respectu ad ejus individualem Personam: Et propterea eò minùs erat in ejus libertate condonare id, quod respiciebat suam Dignitatem, quodquè ortum habuerat ex eo, quia dilexerat decorem Domus Dei, ut, aliis cumulatis, probat *Ricciull. de Jur pers. lib. 4. cap. 61. num. 30.* ubi istam adducit bonam rationem: *Injuria, facta Prælato, dicitur facta Ecclesiæ*, juxtà *Text. in cap. Nullus de Foro* 32
compet. Et P. si prætendebat actus reverentiales, ex eo, quia repræsentabat ejus temporalem Dominum, multò fortiùs talis reverentia debebatur Episcopo, qui sanctissimos repræsentabat Apostolos.

Quæ omnia nullatenus debilitantur, à contrariis affectatis Fidibus; Ultrà siquidem generalem responsionem, quòd 33
utì simplices Fides, lite pendente, Deus scit quibus mediis, expiscatæ, nullam merentur fidem, ex adductis per *Rotam decis. 391. num. 1. cor. Priol.* & animadversis per *Adden. ad dec. rec. par. 4. tom. 3. in disc. ad Scient. Amat. num. 95.* ubi lepidè observat, quòd similes Fides dicantur transire per Placentiam, non autem per Veronam.

Strictè respondemus, quod Authores earundem informium Attestationum non fuerunt præsentes injuriosis ver- 34
bis, à P. prolatis, & propterea nullam merentur attentionem in concursu nostrorum Testium, de illis deponentium, qui, nedum deponunt de proprio auditu, sed uti constituti in Sacerdotali Dignitate, magnam merentur fidem, ut de Testibus, deponentibus de proprio auditu, notant *Odd. cons. 21. num. 9. Sim. de Pret. de Interpr. ult. vol. lib. 4 dub. 7. nu 48.* 35
& Rot. decis. 69. num. 9. cor. Ansald. & decis. 201. num. 7. & 8. par. 18. rec. Et de Testibus Sacerdotibus, quòd illorum depositiones habeant vim duplicis Testis, omnemquè proindè fidem mereantur, advertunt *Franc. Anton. Cost. cons. 20. num 16. Castr. cons. 114. sub num. 3. lib. 2. & Rot. dec. 384. num 2.* 36
cor. Priolo, & in Viennen. prætens. Sponsal. 2. Jan. 1711. §. Evidenter cor. Kaunitz.

Non attenta familiaritate cum Episcopo, quia cùm sermo sit de injuriis, coram ipsis prolatis, nequè adfuerint alii Testes præsentes, illorum depositio attendi debet, ex animadversis per *Farinac. quæst. 12. num. 15. Ciarlin. contr. 12. num. 28. Set. de Offic. Locumtenen. cap. 17 num. 8. & Rot. in Firmana 27. Jun. 1718. §. Quia fidem cor. Corio.*

Præcipuè in concursu Testium contrariorum, qui, vel sunt vilis conditionis, vel loquuntur de fama, non expri- 37
mentes illius Authorem, vel demum præsumuntur ejusdem farinæ, ac fuerunt alii, ex adverso exhibiti in Congr. Fabricæ, in qua ad hominem demonstrata fuit falsitas eorum depositionum, à dicta Congr. nullatenùs admissarum; Ut considerando qualitatem vilem in Testibus notant adducti *in decis. 262. num. 5. cor. Pamphil. & dec. 85. num 17. & seq. coram Zarat. & decis. 61. num. 3 cor. Arguel.* Et respectu Testium, 38
deponentium de auditu alieno, & non exprimentium nomen illorum, à quibus audiverunt ea, quæ deponunt, advertunt citati in *decis. 307. num. 3. cor. Mantic. & decis. 132. num. 7. cor. Priol.* Et de Testibus, quorum aliqui reprobati fuerunt, 39
videre est *in dec. 89. num 7. & 8. cor. Priol. & dec. 129. num 15. & 16. & dec. 514. num. 11. par. 18. rec.*

Ante discussionem reliquorum dubiorum, in quibus plura gratiosa petit Marchio ab hac Sacr. Cong. præmitto, quòd non solent, nequè debent Ecclesiæ benignitatem experiri 40
illi, qui ejus præcepta contemnunt, juxtà rotundam dispositionem *Concil. Tridentin. sess. 24. de Reformat. cap. 5.* ibi:

Non

Non enim dignus est Ecclesiæ benignitatem facilè experiatur, qui ejus salubria præcepta temerè contempsit, cum concor-
41 dan. citatis ab *Oliver. de Matrim. nullit. par.1. fol.42. & Rot. dec.893. num.9. cor. Seraph.*

Præmitto secundò, quòd connumerari solent inter species irrisionis petitiones illarum Gratiarum, quas petit ille, qui
42 propriis irregularibus operationibus de facto occupavit id, quod deindè ex gratia petit, juxta celebre dictum *Tacit. lib. 15. Annal.* ibi: *Tum intellecto Barbarorum irrisu, qui peterent, quod eripuerant*, de quo *in Tom.2. p.2. discept.29. n.27.*

Quibus præmissis, videtur recedendum à decisis quoad 3. dub. in quo quæritur. *An Baroni Terræ Caggiani debeatur*
43 *usus Genuflexorii cum Pulvinaribus, Tapeto, & Sede appodiali amovibili extra Presbyterium, sivè absente, sivè præsente Episcopo*, quod ipso Barone tantùm informante die 3. Maii 1719. indefinitè resolutum fuit cum rescripto. *Affirmativè*

Ad quem effectum sufficeret sola, & simplex illa animadversio, quod mediante hujusmodi indefinita affirmativa resolutione, usus talis Genuflexorii, cum suis qualificatis an-
44 nexis, non permittitur d. Baroni ex mera indulgentia Episcoporum, ut loquuntur omnes Authores, tractantes de Sacris Ritibus, in illis terminis, in quibus ex particularibus facti circumstantiis permitti ex benignitate solet, ex animadversis per *Ciarlin. contr.119. num.1. & 2. Antonell. de Loco legal. lib.1. cap.3. quæst.4. num.74. & Monacel. in Formul. tom.1. tit.5. form.8. num.5.* & resolvit hæc Sac. Congr. *in Fundana 1. Octobris 1697. & in Verulana 6. Sept. 1698. ad relat. Card. Petrucii*, teste *Monacel. ubi suprà* Sed canonizatur tanquam de
45 Jure debitus, absque ulla dependentia à consensu, & voluntate Episcopi, juxtà verba illa dubii: *An debeatur usus*.

Circa quod supplicamus observare, quòd in Regno Neapolitano innumeri alii adsunt Barones, Marchiones, Co-
46 mites, Principes, & Duces, nedùm æquales Marchioni Cagiani, sed Magnatitiæ etiam qualitatis, quibus hujusmodi usus Genuflexorii, vel nullatenus competit, vel illis permittitur ex mera indulgentia, & tolerantia Episcoporum, sine illis adjunctis, quæ continentur in nostro dubio: Quibus proindè, allegantibus præsens exemplum, negari nullatenus poterit similis usus, cum eadem qualitate, & ex ti-
47 tulo justitiæ, & debito, non autem ex indulgentia, consensu, permissione, & tolerantia Episcoporum: Quod, an expediat, & permittendum sit, nostrum non est judicare: Hoc unum subjungentes, quod magna exempla, quantum fieri potest, semper evitanda sunt, juxta celebre dictum il-
48 lius noti *Authoris*, quem tacito nomine refert, & sequitur *Rot. in dec.308. num.20 cor. Dunoz. sen.*

Et tamen descendendo ad singulas partes ejusdem dubii, illa, in qua eidem Baroni permittitur usus *Genuflexorii, cum Pulvinaribus, Tapeto, & Sede appodiali amovibili*, est res
49 prorsus nova in Terra Caggiani, in qua illius antiquus Dominus ex Nobilissima Familia Ludovisia, qui ad illam nunquam accessit, neque ejus parietes à longè vidit, nunquam habuit tale qualificatum Genuflexorium; Proùt etiam neque illud habuit modernus Baro, illiusque Pater ab annis 30. circiter, quando dictum Feudum emit à Domo Ludovisia.

Et propterea eò magis abstinendum videtur à novitatibus, quæ semper evitandæ sunt, ex animadversis per *Ca-*
50 *pon. discep.86. à num.11. tom.2.* & firmatis per *Rot. in Aretina 13. Januarii 1703. §. Cæterum cor. Ansaldo, & in Pampilonen. Manut. 8. Maii 1706. in fine coram Caffarel.* Cujus receptæ opinionis bonam rationem assignat *Cardin. Garzias Mellinus* in Epistola, scripta Gregorio XV. quam per exten-
51 sum impressit *Pignatell. consult.9. num.18. tom.8.* ibi: *Le novità non dimostrano mai al primo aspetto tutte le difficoltà, che possono produrre, vedendosene tutto il dì molte, che promosse con ottimo fine, anno partorito mali effetti.*

Certiùs, quia usus talis qualificati Genuflexorii neque etiam viget in aliis finitimis Locis, & Oppidis, Terræ Caggiani proximis, & signanter illum non habet Dux Campa-
52 niæ, quæ Civitas subest etiam Episcopo Satriani, cui est unita; Doctores enim solent in his casibus recurrere ad solitum, & praxim finitimarum Civitatum ad agnoscendam subsistentiam, vel exorbitantiam similium prætensionum,
53 per ea, quæ notant *Prat. respons. crim.46. num.56. & seqq. Card. de Luc. de Regal. disc.97. num.12. & 13. & Rot. dec.357. num.49. par.11. recent. & in Pampilonen. Præemin. 7. Martii 1701. §. Nec præaddućta cor. Olmo, & 26. Junii 1702. §. Non obstat cor. Molin. & in Romana Præced. 5. Maii 1710. §. Sed ab ea cor. Crispo.*

Absque ulla prorsus difficultate, dùm hæc *Sacr. Congreg. in Veliterna 6. Septembris 1698.* tale qualificatum Genuflexorium denegavit etiam Episcopo Titulari, Suffraganeo
Cardinalis Decani in eadem Civitate Veliterna, teste *Mo-* 54
nacell. in Formular. tom.2. tit.3. formul.2. num 13. ubi quòd, disputato sequenti secundo dubio: *An eidem Suffraganeo debeatur Genuflexorium cum Strato, & Pulvinaribus ad orandum &c.* respondit: *Ad secundum in Voto Magistri Cæremoniarum*: Quod Votum (*sunt verba ejusdem Monacelli ubi suprà num.14.*) *erat negativum, nempè, Genuflexorium, cum* 55
Strato, & Pulvinari, non deberi Suffraganeo, sed Pulvinar super Genuflexorio nudo. A fortiori igitur Genuflexorium cum Pulvinaribus, & Tapeto concedendum non videtur Personæ Laicæ, nullumque jus in Ecclesia habente, dum illud talis qualitatis denegatum fuit Suffraganeo Veliterno in illa Ecclesia, in qua gerebat vices proprii Episcopi, & ipse
constitutus reperiebatur in Episcopali Dignitate, licèt cum 56
solo titulo, qui operatur, ut omni Jure honorandi, & venerandi sint, ex adductis per *Ricciull. var. lucubr. lib.2. tit. de Episc. titul. cap.6. per tot. Franc. de Eccles. Cathedr. cap.32. num.19. & seqq. & Pignatell. consult.137. per tot. tom.2.* cum aliis concordantibus, citatis *in Instit. crim. lib.1. tit.10. §.1. num.39. & seqq.*

Et de Gratia similis Genuflexorii in Ecclesia Collegiata, denegata ab hac Sacr. Congregat. die 24. Jan. 1665. Agenti,
& Generali Gubernatori Principis Neoburgi, testis est *Cri-* 57
spin. nella Visit. Pastoral. par.2 §.7. num.21. fol.171. Et in hac parte æquè notum, ac celebre est factum Card. Gregorii Barbarici, eo tempore, quo erat Archiepiscopus Corcyriensis, qui tale qualificatum Genuflexorium noluit permittere qualificatissimæ Sæculari Personæ, ejusque factum approbatum fuit à Ven. Dei Servo Innoc. XI.

Quæ omnia à fortiori procedunt, quando agitur de illis Ecclesiis, in quibus eodem tempore, unà cum Barone, re-
peritur etiam præsens Episcopus, quem casum comprehen- 58
dit pariter dubium, de quo disputamus; Tunc enim nimis incongruum reputatur videre eundem Dominum temporalem, cum Genuflexorio, pretiosis Tapeto, & Pulvinari ornato, in conspectu alteriùs Genuflexorii Episcopi, cum longè minori ornatu: Inter Ecclesiasticam siquidem, & Laicalem Potestates adesse debet illa proportio, illaque differentia, præcipuè in Ecclesiasticis functionibus, & actibus, Divinum cultum concernentibus, quæ reperitur inter Solem, & Lunam, juxta ea, quæ leguntur: *in cap. Solitæ de*
Majorit. & obed. ibi: *Ut quanta est inter Solem, & Lunam,* 59
tanta inter Pontifices, & Reges differentia cognoscatur; quod sequuntur *Cassan. in Cathal. Glor. Mund. quæst.4. consid.2. & consid.78. per tot. & Card. de Luc. de Præem. disc.23. num.5.* Proùt etiam spiritualis Potestas terrenam tantò præcedere
debet, quantò spiritualia antecellunt temporalia, ut dicitur 60
in *Extrav. Unam sanctam eodem tit. de Major. & obed.*

Crescitquè in immensum exorbitantia contrariæ præten-
sionis ex illa reflexione, quod omnia hæc prætendit Baro de 61
Jure sibi competere, & ex titulo justitiæ debita esse, idque adversus omnium Jurium dispositionem, quibus attentis, non invito, & reluctante Episcopo, sed ipso connivente; & ex ipsius gratia, & patientia dumtaxat, in Ecclesiis sibi subjectis, in quibus, ut in præsenti verificatur, antea nunquam fuerunt, Laici sedes, vel scamna retinere possunt, ut, præter supra citatos, observant adducti per *Gratian. discept. 110.*
à num.19. Franc. de Eccles. Cath. cap.5. num 60 & num.264. 62
Zerol. in Prax. cap.32. num.22. Cortiad. decis.159. numer.11. par.2. & Barbos. de Potest. Episcop. par.3. alleg.78. sub num. 26. vers. Licet.

Quibus non opponitur *Cærem. Episcop. leg.1. par.13. in fine*, in quo disponitur, ut Sedes pro Nobilibus, atque illustri-
bus Viris Laicis in Ecclesiis extra Presbyterium tolerentur: 63
Sed potiùs idem Ceremoniale ad hominem retorquetur, dùm mandat, id esse faciendum ex permissione Episcoporum, habito respectu ad qualitates, & Dignitates uniuscujusque ex dd. *Principibus, quantumlibet magnis, & excelsis, plus, minusque pro cujusque Dignitate, & Gradu ornatas*, juxta præcita verba *Cærem.*

Licitum autem mihi sit in hac parte petere, ubi verificari
posset hujusmodi differentia, illudque plus, vel minus, re- 64
spectu Genuflexorii illius qualitatis, quo usus fuit Baro in accessu ad nostram Ecclesiam, quando illa omnibus adorandum expositum reperiebatur SS. Eucharistiæ Sacramentum? Si ad Oppidum Caggiani accederet non unus, vel alter ex illis Principibus, & Ducibus Regni Neapolitani, qui unà cum denominatione Magnatis primæ classis, vulgò *Gran-*
di, affinitatem, & consanguinitatem derivant à Regiis Fa- 65
miliis; Imò si ad dictum Oppidum accederet ipsemet Prorex, non posset utique magnificentiùs, magisque pomposum

Genu-

Genuflexorium in Ecclesia collocari, ac sit illud Baronis, de quo loquuntur Testes in Summario.

Non enim controvertimus Baroni distinctum locum in Ecclesia, ad terminos dispositorum in *dict. Cærem.* sed illud non loquitur de Genuflexorio, sed de solis Sedibus, propor-
66 tionatis Statui, & Dignitati cujuscumque Domini temporalis, cujus proindè ornatus mensurandus est à dictis qualitatibus, non autem à sola, & simplici denominatione Baronis, vel alterius tituli, cum quo Feudum possident, ut in nostris punctualibus terminis, pro veritate consultus, egregiè observant *Card de Luc.* ex perfectissima illa cognitione, quam habebat diversitatis, & differentiæ Baronum, & Ti-
67 tulatorum Regni Neapolitani, *in tract. de Præem. disc.* 54. *n.* 10. ibi: *Attendenda quoque particulariter videtur qualitas Dominii, & Baroniæ, & etiam qualitas Personæ, in qua illud Feudum, vel Baronia resideat &c.* Commendabili deindè candore, & soliditate observans, quòd æqualitas illa, quæ exagerari solet ab ementibus Feuda nobilia cum aliis Titulatis ejusdem denominationis, *procedit* (sunt ejus precisa verba) *quoad Jurisdictionalia, aliaque Jura Feudi, sed quoad*
68 *præminentia, & honorifica, magna exorbitantiæ species videretur, ita tractare hujusmodi Principes, & alios simplices Feudatarios, & Barones; Quinimmò in eodem genere Feudatariorum, & Baronum idem intraret error super æqualibus tractamentis alicujus Magnatis primi Ordinis, vulgò* Grande, *& qui magnam Statum haberet magnamque potentiam, cum simplici Barone, vel Titulato alicujus obscuri Loci.* Et in specie, quod disposita in *Cærem. Episc.* quoad Sedes pro Nobilibus,
69 in Ecclesiis collocandis, non habeat locum in Baronibus, & Feudatariis Regni Neapolitani, egregiè, & latè probat idem *Card. de Luc. de Præemin. disc.* 26. *per tot.* & signantèr *à*
70 *num.* 17. *&* 19. ibi: *Undè propterea receptum, & absolutum est, quòd disposita in Cæremoniali de Principibus, & Ducibus, illis non conveniant.*

Quibus attentis poterit Baro in hac parte contentus esse usu Sedis amovibilis, non in medio Ecclesiæ, ubi illam
71 collocari fecit, & de facto, quibuscumque non obstantibus, continuò permanere facit, sed in una ex partibus lateralibus ejusdem Ecclesiæ, cum suo Pulvinari: ità enim omnia rectè procedunt, quia non solùm à Populo distinguitur, sed, salva proportione graduum, ipse congruo honore tractatur in Ecclesia sui Feudi, in qua nullus alius similem habet prærogativam, ut prosequitur dict. *Card. de Luc. cit. disc.*
72 26. *de Præem. sub num.* 5. & resolvit hæc *Sac. Congreg. in Neapolit.* 2. *Septembris* 1691. quando rescripsit: *Domino Loci, dùm Divinis assistit in Ecclesiis, permittendam esse Sedem Camer alem, collocandam extra Presbyterium, à parte sinistra Ecclesiæ, & in Nuscana* 22. *Novembris* 1664. ibi: *In qua parte Altaris erigi debeat Sedes pro Duce, & Barone Terræ in sua Diœcesi in cornu Epistolæ.*

Neque contraria prætensio robur sumit à resolutionibus Sac. Congreg. quæ ad hunc effectum allegari solent. Nulla
73 enim ex illis loquitur ex debito justitiæ, multoquè minus descendit ad terminos illius pretiosi ornatus Genuflexorii, qui exadversò prætenditur, & demùm non est in illis sermo de loco fixo, & in digniori parte, seu in medio Ecclesiæ, etiamsi Episcopus in illa præsens sit, juxtà terminos nostræ controversiæ; Et proindè ex dd. resolutionibus neutra applicatur nostro casui, ut illas declarando observat *Card.*
74 *de Luc. de Præem. disc.* 44. *num.* 9. *vers. Et quoad alias*, ubi sequentem adducit æquè solidam, ac in jure fundatam rationem, quòd in *Ecclesiis, Laicalis Potestas nullam habet ju-*
75 *risdictionem, seu præeminentiam Jure proprio, sed ex commendabili stylo, ratione congruentiæ, & urbanitatis, honorificos tractatus recipit ab Episcopo, vel Prælato ratione Dominii, vel Dignitatis.*

Non omittentes hìc observare, quòd stylus ratione congruentiæ, & urbanitatis, in suis terminis undique commendabilis cum illis Baronibus, qui se dignos ostendunt fa-
76 voribus, & tolerantiis Episcoporum, non videtur in præsenti ullo modo practicandus cum Barone, nisi juxta laudabilem praxim Sac. Congreg. Immunitatis, de qua supra num. 11. reintegrata scilicet nostra Ecclesia ab illis irregularibus operationibus, quibus de facto subjecta fuit, & sub quibus adhùc oppressam se videt, ex comprobatis in Summario.

In dictis autem terminis, post dictam reintegrationem nostræ Ecclesiæ, neque etiam permittendum videtur Genuflexorium præsente Episcopo, saltem cum tali pompa,
77 talique ornatu, cum quibus exadversò magno fastu omnium oculis exponi solet in nostra Ecclesia, ut deponunt Testes de visu; Esset enim verè monstruosum videre Episcopum, qui in sua Ecclesia cuicumque sæculari Principi major est, neminique locum cedit, ut uniformi calamo notant *Repetentes in cap. Omnes, & cap. Solitæ de Major & Obed.* aliique citati ab *Alvarez in Specul Summ. Pontif. cap.* 33. *tit. de* 78
Præstant Episc. n. 1. *& per tot.* orantem in una ex partibus lateralibus suæ Ecclesiæ in Genuflexorio, simplici, humilique panno viridis coloris ornato; Et in medio Ecclesiæ observare temporalem Dominum, non successionis Jure, sed emptionis titulo, densique luti præsidio, à paucis annis Feudum possidentem, moram facere in Genuflexorio duplo longiori, ornatoquè holoserico Tapeto, faciente Stratum coloris rubei, seu *cremesino*, ut consideranti patet, quam monstruositatem in specie reprobavit hæc *Sac. Congreg.* in *Perusina* 13. *Octobris* 1615. teste *Pignatell. consult.* 7. *num.* 29. *tom* 1. ibi: *Solùm autem permittitur, quòd Sedes Laicorum* 79
in Ecclesia collocari possit &c. quæ non sit major, vel pulchrior Sede ipsius Episcopi.

Neque ad probandum oppositum allegari merebatur idem *Pignatell. dict. consult.* 7. *num.* 18 *tom.* 1. *Capon. disc.* 329. *num* 9. *& Rot. in Taurinen. Scamni* 26. *Februarii* 1666. *coram Cerr.* im- 80
pressa apud *Panimol. decis.* 1. *annot.* 15. *num.* 34. Quia *Pignatellus, & Caponus* non loquuntur de simplici Sede, sed de usu Baldacchini, circa quod hodiè nullus adest locus dubitandi, quia contrarium per viam legis generalis determinatum fuit ab *hac S. Congr.* 13. *Martii* 1688. *&* 22. *Aprilis* 1690. cum suc- 81
cessiva approbatione Alexand. VIII. ut referendo easdem magistrales, & celebres resolutiones, notant *Monacell. in Formul. tom.* 2. *tit.* 13 *formul.* 1. *num.* 10. *& seq. & Matthæuc. in Offic. Cur. Eccles. cap.* 28. *num.* 4. Itaut sub Sole non possimus ponderosiorem adducere authoritatem, ex animadversis *per* 82
Card. de Luc. de Benef. disc. 89. *sub num.* 2. *Gruther. de Arte benè desiderandi resol.* 15. § 9. *num.* 177. *& Rot in Mindonien.* 3. *Martii* 1706. §. *Verum cor. Ansald.* Imò eundem Baldachini usum hæc *Sac. Congreg. die* 16. *Martii* 1706. negavit etiam Episcopo Titulari, teste *Monacel. in formul. tom.* 4. *fol.* 33 *num.* 26. *Rota* autem in loco exadversò citato *apud Panimoll.* nunquam somniavit asserere, id quod *Panimoll. ubi supra* asseruit ut videre est in *decis.* 843. *inter alias Card. Cerri*, ubi illa fideliter 83
registratur, absque §. 34. *à Panimol.* gratis citato, ac si esset pars decisionis Sacræ Rotæ, eo tempore, quo est merum palpabile æquivocum Impressoris Decisionum *Panimollæ*.

IV. dub. *An subsistineatur, tàm suspensio F. quàm Interdictum, seù cessatio à Divinis in Ecclesia S. Salvatoris in Terra Caggiani?* d. die 13. Maii 1719. resolutum fuit cum rescripto: 84
Negativè, exadversò nullatenus adimpleta conditione, præventivè adjecta in illius subscriptione, ut scilicèt antè propositionem Causæ in hac Sac. Congr. exhiberetur mandatum procuræ ejusdem, qui non vigore alicujus declarato- 85
riæ Episcopi, sed à se ipso ex propriæ conscientiæ, stimulis cessavit à Divinorum celebratione post attentatam Genuflexorii appositionem in sua Ecclesia, respicien. Edictum prohibitorium Episcopi cum illa veneratione, & obsequio, cum quibus à Subditis Superiorum præcepta exequi debent; Cùmque nequè etiam hodiè idem F. instet pro talis dubii disputatione, vel resolutione, superfluum videtur ampliùs circa illud immorari.

Transeuntes proindè ad dub. 5. in quo quæritur; *An competat Uxori Baronis, ejusque Consanguineis, usus Genuflexorii, cum Pulvinaribus, Tapeto, & Sede appodiali amovibili?* 86
quod resolutum non fuit dicta die 13. Maii 1719. sed rescriptum: *Exquirantur exempla.* Videtur hodiè resolven. *Negativè:* Mulieres enim nullam omninò Jurisdictionem habent viventibus Viris in eorum Feudis, nequè proindè in Ecclesiis illæ prærogativæ eis permittendæ sunt, quæ earum Viris ratione dictæ Jurisdictionis ex urbanitate, vel congruentia ab Episcopis permittuntur; Quod ultimo loco, materia funditùs examinata, determinatum fuit in Urbe respectu Uxorum qualificatissimarum Personarum, & ita hodiè punctualiter practicatur; Urbis autem solitum in his præeminentialibus inspectionibus normam præbere universo Orbi, in specie observant adducti *in decis.* 469. *num.* 6. *&* 87
decis. 560. *num.* 2. *&* 3. *part.* 19. *recent. & in Constantien. Præcedentiæ* 27. *Januarii* 1713. §. *Idipsum coram Ansald.*

Neque allegari meretur abusus unius, vel alterius Uxoris Baronis Regni Neapolitani, juxtà informes, & affectatas Fides, in Secretaria exhibitas, quæ juxtà animadversa supra transierunt per Placentinam. Quando enim hæc Sacr. 88
Congr. die 13. Maii 1719. respondit: *Exquirantur exempla*, non fuit loquuta de illis exemplis, quæ cum omni sermonis proprietate dicuntur abusus, quales sunt casus, exadversò indicati, quatenùs in facto subsistant; Sed de exemplis resolutionum hujus Sac. Congreg. in cujus Regestis, utrinque foliatim pervolutis, nullus omninò repertus fuit casus,

casus, in quo hæc Sacra Congregatio determinaverit, Uxoribus Baronum permittendum esse usum Genuflexorii cum Pulviuaribus, & Tapeto, sed potiùs oppositum resolutum fuisse patet in *Asculana*, *Militen. & Toletana*, ibi:
89 *Asculana in Apulia* 13. *Martii* 1688. *Cùm pro parte Ducissæ Civitatis Asculi in Apulia expositum fuerit, ipsum esse in quasi possessione in Ecclesiis prædictæ Civitatis excepta Cathedrali, uti Genuflexorio cum Strato, & Pulvinari, & de anno præterito mota lite cor. A. C. super Manutentione contra PP. S. Francisci ejusdem Civitatis, & pendente indecisa, illius Episcopus reassumere fecerit hujusmodi Causam à Sacr. Congreg. quæ modo ad instantiam ipsius Ducissæ supplicata fuit, vel illam remittere ad A. C. vel declarare, Oratricem manutenendam esse in dicta possessione ex pluribus exhibitis, atque deductis, & eadem S. Congr. respondit: Nil de remissione dictæ Causæ, & non licere uti Genuflexorio, & Strato in Ecclesiis Regularium, & Episcopus prohibeat etiam Juris remediis, & ità declaravit, atquè decrevit &c.*

Mileten. 26. *Aprilis* 1704. *Obtento ab A. C. adversus Promotorem Fiscalem Curiæ Episcopalis Mileten. per Alphonsum*
90 *Toralba Baronem Calimeræ &c. Monitorio super manutentione in possessione &c. detinendi in Parochiali dicti Castri Sedem, Stratum, & Genuflexorium, & recipiendi Aquam benedictam &c. & remissa &c. Causa &c. ad S. R. Congreg. super infrascriptis dubiis.*

Primò. *An liceat Alphonso Toralba, Baroni Calimeræ retinere in Ecclesia Matrici, seù Parochiali dicti Loci pro audiendis Divinis, Sedem fixam extrà Presbyterium, absente, & non residente Episcopo: Vel potiùs amovibilem cum Scabello, Tapeto, Suppedaneis, & Postergalibus in casu &c.*

Secundò. *An eidem liceat retinere Genuflexorium cum Tapeto, & Pulvinaribus*, & quatenùs affirmativè.

Tertiò. *An eædem prærogativæ, in utroque dubio recensitæ, competant etiam Baronissæ ejus Matri in casu &c.*

Ad primum: *Quoad Sedem fixam, Negativè; Quoad amovibilem, & Cameralem tantùm Affirmativè, in reliquis verò Negativè.*

Ad secundum: *Affirmativè juxta decreta in Larien.* 12. *Septemb.* 1699. *In Ostunen.* 24. *Novemb.* 1703.

Ad tertium. *Negativè.*

Toletana. Capitulum, & Canonici Metropolit. Ecclesiæ Toletanæ ad evitandos abusus pomparum, & fastus Nobilium ad dictam Ecclesiam confluentium, qui Sellas, Strata, & Pulvinaria præmittebant, decreverunt, aliàs nemini licere imposterum supradictis commoditatibus, seù vanitatibus in d. Ecclesia uti, exceptis dumtaxat Regalibus Personis, & Magnatibus, quod decretum fuit litteris Pii V. confirmatum sub anno 1571. *ex quo Decreto cùm effectum esset, ut Nobiles retraxerint se à dicta Ecclesia, tandem dictum Capitulum, & Canonici ad revocandos Nobiles decreverunt ampliare, & extendere dictum Decretum ad omnes Titulatos, & Magistratus, & Officiales, eorumque Uxores, Filios, & alios narratos in Libello supplici ipsius Capituli, quod cum per se facere nequirent, ex quo Decretum illud erat authoritate Apostolica confirmatum, ad S. Congregation. recursum habuerunt, quæ respondit: Nihil; die* 28. *Martii* 1626.

Et proinde in nostro casu non est quærendum, quid ex mero abusu in angulo vastissimi Regni Neapolitani una, vel
91 alia Uxor Baronis de facto operetur, sed quid de Jure fieri debeat, quia multa per coactam patientiam tolerantur ab Episcopis Catholici Orbis, & præcipuè ab illis Regni Neapolitani, ad vitanda majora scandala, quæ si deducerentur in Judicium, justitia mediante, tolerari non debent, ut respondit *Innoc. III. in cap. Cùm jam dudum de Præben.* & notant adducti *in Instit. Crim. lib.* 1. *tit.* 10. *§.* 4. *num.* 39.

In hac etiam parte supplicantes observare, quod contraria prætensio unicè tendit ad augendas dissensiones inter Ecclesiasticam, & Sæcularem Potestates in magno Neapolitano Regno; Quia, firmato hujusmodi exemplo favore Uxoris Baronis Cagiani, aperta erit ampla via renovandi similes petitiones ab Uxoribus aliorum Titulatorum, & Magnatum primæ Classis ejusdem Regni Neapolitani, cum illo inconvenienti, si omnibus concedatur, vel aliquibus denegetur eadem Gratia, quod faciliùs concipi, quàm exprimi hìc potest.

Nequè ad hunc effectum applicantur regulares illæ propositiones, quòd Uxores corruscantur radiis Maritorum, quod-
92 que prærogativæ illæ, quæ competunt Maritis, denegari non possunt eorum Uxoribus: illæ enim veræ sunt, & procedunt in rebus profanis & in illis diversis functionibus, quæ fiunt extra Loca sacra, & in quibus earum Mariti Jurisdictionem habent, in quibus terminis loquuntur exadverso allegari soliti: Non applicantur autem ad nostrum casum, in quo sermo est de prærogativis, prætensis in Ecclesiis, in quibus nec ipsæ, nec earum Mariti umbram aliquam jurisdictionis habent, sed ex supra animadversis omnia pendet à benignitate, & arbitrio Episcoporum.

Decisio autem *in Pampilonen. Præemin.* 3. *Febr.* 1700. *§. Præmaximè cor. Olmo*, in qua allegantur aliæ authoritates, 93
loquitur ad effectum toto Cœlo diversum, prorsusque disparatum a nostro, offerendi nimirùm aliquid Sacerdotibus post Missarum celebrationem, in quo actu benè dicit *Rota*, & concordant *Authores*, in illa citati, quòd in facienda dicta oblatione debeat dari prælatio, nedùm Domino temporali, sed etiam ejus Uxori, Consanguineis, Familiaribus, & Famulis, in concursu omnium aliorum de Populo, ea ratione, quia omnes de Domo Domini temporalis se habent
per modum unius, & non debet dari intermediatio inter il- 94
los: Ex quo proindè diverso casu nihil omninò inferri potest ad nostrum, vulgata *leg. Papinianus ff. de Minor.* cum concordan. *apud Ansald. dec.* 29. *num.* 11.

Videmus hoc quotidiè practicari in Uxoribus illorum, qui sunt de Magistratibus, comprehensis etiam Majoribus; Inauditum enim prorsus est, quòd eorundem Uxoribus dentur in Ecclesia Genuflexoria illa, aliæque Sedes, & præe- 95
minentiæ, quibus eorum Mariti ex permissione Episcoporum gaudent, & ratio desumitur ex iis, quæ leguntur apud *Div. Paulum* 1. *ad Corinth.* 14. 34.

Idque ultrò admisit Pater Moderni Baronis, qui anno 1699.
quando similem prætensionem excitavit, mediante Moni- 96
torio, expedito coram A. C. Thomato, licèt Uxorem haberet, quæ erat Mater ejusdem moderni Baronis, adhùc neque etiam somniavit id petere pro eadem Uxore, quæ proindè neque per umbram legitur expressa in dicto Monitorio; Prout etiam neque ulla miserabilis syllaba concernens nomen ejusdem Uxoris, legitur in alio Monitorio, expedito anno 1716. quod potius restrictum est ad solum, & unicum modernum Baronem, ibi: *Et pro ejusmodi effectu Genuflexorium cum Tapeto &c. in ejsdem Ecclesiis parasse pro eodem D. Marchione &c.*

Quæ omnia à fortiori procedunt respectu Consanguineorum ejusdem Baronis, quorum respectu habemus ulteriùs punctuales resolutiones hujus Sacræ Congregat. in *Ostunen.* 97
24. *Novembris* 1703. confirmatam 12. *Julii* 1704. quæ uti punctualiter præsentem casum decidentes, habentur pro ca-
su legis, ex firmatis per *Rot. dec.* 7. *numer.* 3. *apud Antonell. de* 98
Jur. Cleric., *& dec.* 72. *num.* 4. *cor. Ansald. & in Romana Matrim.* 3. *Julii* 1719. *§. Descendendo cor. Corio.*

Quod 6. dub. sequentibus verbis conceptum: *An prohibitio, facta ab Episcopo Clero, & Ecclesiis circa distributionem Can-
delæ benedictæ in die Purificationis, non facien. per Domos* 99
Sæcularium, sustineatur? Negativè resolutum, videtur hodiè à decisis recedendum; Quia præceptum Episcopi in hac parte, longè ante præsentationem contrarii Monitorii, emanatum in Sancta Visitatione anni 1715. in omnibus concordat cum praxi totius Ecclesiæ Catholicæ, cum Rubricis Missalis, & cum resolutionibus hujus Sacr. Congreg. quibus attentis, Candelarum benedictio, & distributio in die Purificationis B. Virginis fieri debent in Ecclesiis, ad quas convenire debent Laici, ad illas flexis genibus accipiendas de
manibus Sacerdotum, ut disponitur in *Rubric. Missal.* ibi: 100
Finitis orationibus &c. Celebrans stans in medio antè Altare, versus ad Populum, distribuit Candelas, primò Digniori &c. ultimò Laicis, omnibus genuflectentibus, Candelam, & manum Celebrantis osculantibus: Et in Cær. Episc. lib. 2. *cap.* 16. *post princ.* ibi: *Similiter, & alii Canonici parati, ordine suo accipiant Candelas; Post hos, Magistratus, & Officiales Majo-
res Civitatis &c. demum alii Nobiles Civitatis &c.* In cujus 101
sequelam ita faciendum esse notant adducti per *Barbos. de Paroch. par.* 1. *cap.* 12. *num.* 5. *Nicol. in Flosc. Verb. Candela num.* 3. *Vers. In Ecclesia*, ubi refert, & sequitur quatuor resolutiones *S. Congr. Episc. & Regul.* aliam verò refert ibidem *Barbos. in Summ. Apost. dec. Verb. Candela num.* 1. ibi: *Candelas benedictas in die Purificationis B. Virginis ad ædes Sæcularium Parochi transmittere non debent sed juxta laudabilem, & observatam ab Ecclesiam universalem consuetudinem, in Ecclesia Populus eas recipere tenetur, & D. Piton. disc. Eccles.* 16. *num.* 6. *Versic. Nec repugnare.*

Neque meretur in hac parte allegari contrarius usus; Tum quia iste in facto nullo modo concludenter probatur; Tum
etiam, quia etiamsi per falsam hypothesim probari in facto 102
posset, diceretur potiùs solemnis abusus omninò eliminandus, ut sequendo dispositionem *Concilii Provincialis Mediolanen.* in terminis egregiè probat *Ricc. in Prax. p.* 4. *resol.* 296. *num.* 7.

num. 7. ibi: *Idcircò consuetudo usitata, quod ad Domos defe-*
103 *ratur, non est laudabilis eo quod hoc modo quasi videntur Laici exigere Tributum ab Ecclesia, quod tolerandum non est, & talis, non usus, sed abusus est, qui punitur*; Et generaliter advertunt *Passer. de Elect. cap.* 9. *num.* 48. *& Rot. dec.* 10. *num.* 40. *apud Pacion. de Loc.*

Respectu verò hujus Candelarum distributionis, faciendæ in Ecclesia, non habet de quo conqueri possit Baro, quia quatenus accedere velit ad Ecclesiam in d. Festivitate, ade-
104 rit semper congrua distinctio, ex quo semper erit primus in illarum receptione, ut in specie practicandum esse notat *Lagunez. de Fruct. par* 1. *cap.* 3. §. 1. *num.* 127. ubi quòd prærogativa Dominorum temporalium in hac parte non consistit in eo, quòd Presbyteri ad eorum Domos Candelas benedictas transmittant, sed ut sint primi in illarum receptione à
105 manibus Sacerdotis, ibi; *Ex quibus præeminentiis, & ex earum ratione aliæ similes prærogativæ in favorem Baronum, vel Dominorum inferiorum inferri poterunt, ut nimirum primi &c. Candelas in festivitate Purificat. B. Virginis Mariæ &c. accipiant.* Ultra quod prohibitio, facta ab Episcopo, & dubium, non cantant pro uno, vel altero casu, in quo Ecclesiastici, post expletam in Ecclesia benedictionem, & di-
106 stributionem Candelarum velint alicui particulari personæ Candelam benedictam domi deferre, circa quem particularem casum non insistimus, sed concernit distributionem, facien. omnibus Sæcularibus ad eorum Domos, quod nullo modo permitten. videtur, ex hucusque animadversis.

VII. dub. *An in Ecclesia S. Salvatoris liceat erigere Altare particulare pro explendo baptismate Infantium Baronis?* nun-
107 quam fuit ex hac parte impugnatum minusquè hodiè in controversiam adducitur, in illis tamen terminis, in quibus ab hac Sacr. Congreg. decisum fuit cum rescripto: *Licere, permittente Episcopo*; qui in casus contingentia id nunquam denegaturus erit.

Remanent posteriora duo dubia, quorum resolutio non
108 potest evitari, mediante protestatione, quòd Baro non prætendat ea, quæ in illis continentur: Expedit enim ut determinentur, ea de Jure permitten. non esse adhòc, ut omnes sciant proprias obligationes, utquè Religiosæ præsertim Familiæ non audeant contrarium practicare, ut eventus demonstravit in nostra Terra Caggiani, etiam post dictam assertam renunciationem, & protestationem.

In 8. igitur dub. quæritur: *An eidem Baroni debeatur salu-*
109 *tatio à Concionatore, sivè Sæculari, sivè Regulari, cum titulo Illustrissimi, vel Eccllentissimi?* Cujus negativa resolutio innititur claræ dispositioni *Cærem. Episc. lib.* 1. *cap.* 22. *antè fin.* ubi quòd Concionator tenetur solùm profundè caput inclinare erga Episcopum, vel Legatum, & notat *Piscar. in Prax. Sac. Cærem. lib.* 2. *sect.* 2. *cap.* 6. *de Cærem. à Concionat.*
110 *observ. num.* 4. ubi, nulla omninò facta mentione Domini Temporalis, ait. *Statim ac Concionator Suggestum ascenderit, reverentiam faciat Crucifixo, versus Altare collocato, mox Prælatos, si adsint, ac Primates, aperto capite, deindè Populum circumstantem, salutabit, & concordat Bauldr. de Sac. Cæremon. par.* 1. *cap.* 10. *de Concionat. Offic. num.* 6. ibi: *Vadit ad Pulpitum, ubi statim Cruci, vel Altari facit inclinationem profundam &c. mox salutat Clerum, & Populum &c.*

Et ita in specie pluriès resolvit *hæc Sac. Congreg.* & signan-
111 ter *in Satrianen. seu Campanien.* contra Ducem ejusdem Civitatis *in resp. ad* 1. *dub. & in Capuana* 23. *Jan.* 1700. *ad* 3. *dub.* ibi: *An absente Archiepiscopo Magistratus debeat salutari cum titulo Illustrissimi? Negativè.*

IX. ac ultimum dub. *An in accessu Baronis ad Ecclesias Regularium, sive Sæcularium, excipi possit cum sonitu Campa-*
112 *narum? Negativè* pariter resolvendum videtur; Quia Campanarum sonitus in *Cærem. Episc.* permittitur solùm Episcopis, & Legatis in accessu ad Ecclesias, non autem Personis Laicis, & ubi talis abusus reperitur, semper ab hac *Sac. Congreg* reprobatus fuit, teste *Card. Ursino in Synod. Provinc.*
113 *Benevent. anni* 1693. *sub titulo de Regular. cap.* 2. ibi: *Caveant Regulares, caveant Parochi, vel alii, ad quos spectat, nè in ingressu Baronis, sivè alteriùs cujusvis Potestatis, Sæcularis, sivè Magistratus, Campanas faciant pulsare. Episcopi verò hujusmodi Campanarum sonitum permittere non posse advertant; cùm hoc sit à Sancta Sede inasfinctè prohibitum &c.* Campanæ enim non debent ad profanum usum passim usurpari, cum à Doctoribus nuncupentur Prædicatorum species, invitantes, & vocantes Populum ad assistendum Divinis, ut
114 notant *Lap. alleg.* 12. *num.* 4. ubi *Addend. lit E. & Card. de Luc. Jurisd. disc.* 32. *num.* 10.

Die 13. Maii 1719. propositis in C. R. per Card. Scottum
115 sequentibus dubiis, resoluta fuerunt ut infra.

1. *An Baroni Terræ Caggiani debeatur usus Genuflexorii cum pulvinaribus, Tapeto, & Sede Appodiali amovibili extra Presbyterium, in quo loco, sive absente, sivè præsente Episcopo.* Affirmativè. 116

2. *An sustineatur, tam suspensio F. I. quàm interdictum, sivè cessatio à divinis in Ecclesia S. Salvatoris Terræ Caggiani.* Negativè. 117

3. *An competat Uxori Baronis ejusque Consanguineis usus Genuflexorii cum Pulvinaribus, Tapeto, & Sede Appodiali.* 118
Exequatur Exempla.

4. *An prohibitio, facta Clero, & Ecclesiasticis à Reverendissimo Episcopo circa distributionem Candelæ benedictæ in die* 119 *Purificationis facien. per Domos Sæcularium sustineatur.* Negativè.

5. *An in Ecclesia Parochiali S. Salvatoris liceat erigere Altare Particulare pro explendo Baptismate Infantium Baronis.* Licere, permittente Episcopo, & ad mentem quæ fuit, ut id permitteret. 120

6. *An Baroni debeatur salutatio à Concionatore, sivè Sæculari, sivè Regulari cum Titulo Illustrissimi vel Eccellentiæ.* 121
Non propositum.

7. *An in Accessu Baronis ad Ecclesias Regularium, sivè Sæcularium excipi possit cum Sonitu Campanarum?* Non pro- 122
positum.

Reproposita verò Causa per eundem Ponentem die 3. Fe- 123
bruari 1720. fuit responsum, ut infrà.

1. *An constet de Attentatis, & ad cujus favorem sint purganda in casu &c.* Non fuit eidem dubio responsum juxtà pra- 124
xim Sacr. Congreg. quando eodem tempore resolvit dubia circà merita Causæ.

2. *An Censuræ promulgatæ contra P. sustineantur?* Censuras non sustineri, sed P. petat humiliter veniam, ac cer- 125
tioretur Sacr. Congregatio infrà mensem post reditum Episcopi.

Ad tertium, de quo supra num. 116. In decisis juxta modum, modus est cum Genuflexorio, ornato Tapeto laneo, 126
sinè Strato, & Pulvinaribus pariter laneis, Sede coriacea appodiali amovibili, & à Cornu Epistolæ.

Ad quartum de quo suprà num. 117 Non indigere. 127
Ad quintum, de quo supra num. 118 Negativè. 128
Ad sextum, de quo supra num. 119. In decisis juxtà modum, modus est licere facta priùs distributiones in Ecclesia. 129
Ad septimum de quo suprà num. 120. Indecisis. 130
Ad octavum, de quo suprà num. 121. Negativè. 131
Ad nonum, de quo suprà num. 122. Negativè. 132

DISCEPTATIO V.

Parisien. Dispensationis.

Ad instantiam Principis Philippi de Vandomo.

ARGUMENTUM.

Supposita indubitata facultate dispensandi cum Sacerdotibus, Monacis, & Equitibus Hierosolymitanis ad effectum ducendi Uxorem, examinantur multæ causæ, ex quibus moveri solet Apostolica Sedes ad tales Dispensationes concedendas. Et multò magis ad concedendas dictis Equitibus Hierosolymitanis Gratiam transitus ad alium Ordinem militarem, in quo conniugalis Castitas servetur.

Regia, seù Regiæ proxima familia Principum de Vandomo, quam invictissimi Duces pietate, & armorum gloria illustrarunt, extinctioni proxima reperitur, veluti redacta ad unicum, sed clarissimum Germen, Principem 1
nempè Philippum, strenuum ætatis nostræ Heroem, insignium gestorum fama commendatum, necnon Patruo, ac Fratri, magnanimis, & celeberrimis Regiorum Exercituum Imperatoribus, pari virtute æmulum; Qui propterea tanquàm Eques, Votis Hierosolymitanæ Religionis alligatus, ad effectum ducendi Uxorem pro restauratione nobilissimæ, & cadentis Familiæ preces suas exponere volens Apostolicæ Sedi, antequam illas fundat, humiliter petendo alteram ex duabus Gratiis, in hac materia concedi solitis, Dispensationem scilicet super relaxatione, & dissolutione Votorum, & Voti solemnis perpetuæ Castitatis; Sin mi- 2
nùs, & subsidiariè transitum de Ordine militari, in quo reperitur, ad alium Ordinem æquè militarem, in quo servetur Castitas conjugalis, ostendere vult illas esse solidè in-

nixas rationi authoritatibus Doctorum, & Apostolicæ Sedis
solito, & proindè concurrentibus omnibus extremis necessa-
riis pro eadem Gratia, sperat ejus preces esse exaudiendas.
Respectu prioris Gratiæ, principaliter expostulatæ quoàd
dispensationem Voti perpetuæ Castitatis, videtur constare
3 de omnibus illis requisitis, quæ super hoc articulo in rigida
censura desiderari possunt, quia scilicèt concurrit primo in-
dubitata potestas Summi Pontificis; Secundò ejus solitum,
patefactum ab exemplis, concedendi hujusmodi Dispensa-
tiones; Et tertiò demum æqua, & rationabilis causa, ob
quam Sedes Apostolica aliàs, & pluries dispensavit, & dis-
pensare consuevit, juxta theoricam *Innocentii*, quem se-
quuntur *omnes Canonistæ* in *cap. Cùm ad Monasterium sub n.4.*
4 *de Stat. Monach.* & notant etiam *Menoch. de Arbitr. cas.281.*
num.10. & de Præsumpt. lib.2. præsumpt.10. num.35. Regi-
nald. in Prax for. pœnit. lib.18. cap.22. num.329. Garz. de Be-
nefic. par.7. cap.10. num.43. Layman. in Theol. Moral. lib.4.
tract.4. cap.1. num.8. vers. Quamvis, Less. de Just. & jur.
lib.2. cap.40. dub.19. num.141. de Justis de Dispensat. Matr.
lib.2. cap.13. nu.17. Diana coord. tom.3. tract.1. de Potest. Pon-
tif. in ordine ad Sacr. resol.78. & 79. per totas, Dandin de
Suspect. de hæres. cap.3. sect.1. subsect.1. §.2. num.18.
Potestatem Summi Pontificis certam, & infallibilem al-
5 tioribus principiis probare non est opus, tanquam satis olim
discussam, communi Canonistarum, & Theologorum suf-
fragio affirmatam, & extra dubitandi confinia deindè sepo-
sitam, addito Sedis Apostolicæ judicio, tot Summorum
Pontificum exemplis comprobato, qui plurium Sæculorum
spatio, ut infrà, dispensarunt; Etenim hanc quæstionem
tractant, illamque affirmativè resolvunt pro indubitata Sum-
mi Pontificis potestate faciendi de Monacho non Monachum,
& dispensandi super Voto solemni perpetuæ Castitatis *omnes*
Canonistæ in *cap. Cùm ad Monasterium de Stat. Monach.* si-
gnanter *Gloss. ibid. in verbo Abdicatio proprietatis vers. Sed*
6 *de Monacho, Innocent sub num.4. Panormitan. num.21. Butr.*
num.28. Jo: Andr. num.29. & inter modernos *Fagnan. nu.57.*
& seq. Barbos. num.13. Gonzal. nu.12. Garz. de Benef. par.7.
cap.10. num.43. ubi asserit hanc esse communem sententiam
inter Theologos, & juris Peritos, & allegat columnam au-
thoritatum, *Sanchez. de Matrim. lib.8. disp.8. per tot. Pont.*
7 *eod. tract. tit. de Impedim. matrim. lib.7. cap.10. per tot.* latis-
simè *Donat. in Prax. quæst. regul. tom.4. tract.1. de Stat. Reli-*
gios. quæst.13. num.10. cum seqq. Pellizzar. in Manual. tom 1.
tract.3. cap.5. sect.1. num.8. & seqq. Less. de Just. & jur. lib.2.
cap.40. dubit.19. num.141. Layman. in Theolog. Moral. lib.4.
tract.4 cap.1. nu.8. Reginald. in Prax. for. pœnit. lib.18. cap.
22. num.329. Azzor. Instit. moral. tom.1. lib.12. cap.7. quæst.1.
Menoch. de Arbitr. lib.2. centur.5. cas.421. num.10. & de Præ-
sumpt. lib.2. præsumpt.10. num.35. & Leo in Thesaur. for. Ec-
cles. par.2. cap.11. num.54.
Et in specie loquendo de potestate Summi Pontificis dis-
pensandi super Voto solemni perpetuæ Castitatis ad effectum
Matrimonii cum Equitibus Hierosolymitanis, probant *de*
8 *Justis de Dispensat. matrim. lib.2. cap.13. num.14.* ibi: *Clarè*
constat, posse Summum Pontificem, si justa causa adsit, di-
spensare ad Matrimonium cum Equitibus Hierosolymitanis,
& aliis Religiosis, & Monachis professis: & in eisdem termi-
nis prosequuntur *Mend. de Ordin militar. disquisit.3. num.135.*
& seqq & disquisit.5. sub num.17. Pont. de Matrim lib.9. cap.7.
num.3. Escan. in Propugn. Religion. Hierosol. discep.8. cap.2.
per tot. Azor. Instit. moral. tom.1. lib.13. cap.6. quæst.4 vers.
Nec obstat Clericat. de Matr. dec 21. num.30. & dec.28. num.19.
Lezzan Oper. moral. tom.4. consult.11. num.1. & seq. Diana
9 *coord. tom.3. tract.1. resol.79. num.1. & seqq.* Et loquendo de
aliis Religiosis, & Monachis prosequuntur *Bellet. Disquisit.*
Cleric. par.1. tit. De Discipl. Cleric. §.9. num.12. & seqq. Bar-
tholom. à Sanct. Faust. in Thesaur. Religios. lib.3 quæst.36.
num.5. Barbos. de Potest. Episcop. alleg.15. num.23. Sperell.
dec.2. num.86. Transmiera de Poligam. lib.2 quæst.17. num.31.
& seq. Dandin. de Suspect. de hæres lib.1. sect.1. subsect.1. §.2.
10 *num.18.* ità, & taliter, quòd absonum videatur ampliùs in
dubium revocare Summi Pontificis potestatem, ab universa-
li Canonistarum, & Theologorum judicio ità firmiter ca-
nonizatam, & tot Dispensationum Apostolicarum exem-
plis in praxi receptam.
Quæ quidem potestas non est extraordinaria, aùt de ple-
nitudine, sed ordinaria, & solita, rationibus, quibus
eam probant omnes Scribentes; Sivè ratio sit illa, quòd
Christus Dominus hanc potestatem universaliter dedit Sum-
11 mo Pontifici in his verbis: *Quodcumque solveris super Ter-*
ram, erit solutum, & in Cœlis: ut legitur *Matthæi cap.16.*
Sivè sit alia, quòd sicut Pontifex in Votis simplicibus perpe-
tuæ Castitatis dispensare valet, sic etiam in Votis solemni-
bus, cùm solemnitas Voti non sit aliquid Juris divini edicto
dispositum, sed ex Constitutione Ecclesiæ introductum de
Jure positivo, ut legitur in *cap. unico de Vot. & vot. redempt.*
in 6. Undè nil magis obvium, & naturale est, quàm quod 12
Sedes Apostolica vinculo, & impedimento, quòd ipsa indu-
xit, derogare valeat, dispensando citrà ullam extraordina-
riam exorbitantiam, ut his rationibus, inter alias, moven-
tur *Pellizzar. in Manual. tom.1. tract.3 cap 5. sect.1. num.8.*
vers. Idque Less. de Just. & jur. leg.2. cap.40 dub.19. num.141.
Lezzan. tom.4. consult.11. num.3. Donat. in Prax. quæst. regul.
tom.4. tract.1. sect.13. num.12. Diana Coord. tom.3. tract.1. 13
resol.78. num.4. & resol.79. num.6. Garz. de Benef. par.7. cap.
10. à num.46. Omissis cœteris concordantibus super hoc pun-
cto indubitabili superfluis, ut ostendit *Card. Capisucch. in*
Contr.1. tit. de De Voto solemni quæst. unic. per tot. & in spe- 14
cie, quod Papa in hoc utatur potestate ordinaria, non autem
de plenitudine, advertit *Corrad. in Prax. dispens. lib.8 cap.*
10. num.28. vers. Et non modo videtur.
Ex potestate Summi Pontificis descendimus ad ejus volun-
tatem, quæ ab exemplis, & solito resultare dicitur ad eviden-
tiam: Quoties enim tractamus materiam, in qua Papa non 15
solùm potest, sed etiam solet Gratias concedere, & dispen-
sare, ista dispensandi consuetudo, & praxis Summi Ponti-
ficis voluntatem demonstrat, & faciliorem viam sternit con-
cessioni ejus, quod aliàs concedi solitum fuit, cùm Sedis
Apostolicæ benignitas, & nunquam satis laudata clemen-
tia, non dedignetur calcare, & sequi vestigia Prædecesso-
rum, ut *in can. Si ea destruerem cum seq. 25. quæst.2.* Quid- 16
quid enim in aliis casibus servatum est, convenit rationabile
judicari, & tanquàm à consuetudine Ecclesiæ petita justissi-
mè gratia imploratur, ut in subjecta materia tradunt *Donat.*
Quæst. regul. tom.4. tract.1. quæst.13. num.18 Less. de Just.
& jur. lib.2. cap.15. nu.141. Lezzan. tom.4. consult.11. num.10. 17
Dian. coord. tom.3. tract.1. resol.78. num.4. & 5. Azor. Instit.
moral. tom.1. lib.12. cap.7. quæst.1. vers. Accedit, & Reginald.
in Prax. for. pœnit. lib.18 cap.22. num.329.
Exempla verò, quæ praxim, & consuetudinem Sedis A-
postolicæ præseferunt, ex omni parte abundant, & quidem
in omni genere illarum Personarum, quæ solemni Voto per- 18
petuæ Castitatis sunt adstrictæ, sivè fuerint Personæ Sæcu-
lares, in Ordine Sacro constitutæ, sivè Regulares, & Mo-
nachi professi, sivè demùm Equites Religionum Militarium,
& signanter Hierosolymitanæ.
Primò igitur loco frequentiora sunt exempla, quibus Sedes
Apostolica dispensavit super Voto perpetuæ Castitatis quo
ad nobiles Sæculares, in Ordine Subdiaconali, & Diacona-
li constitutos, licèt non essent Reges, aut Magnantes Su- 19
premi, nàm Alexander VI. dispensavit cum Cæsare Diaco-
no Cardinali, ut in Uxorem duceret filiam Ducis Valenti-
ni, ut testantur *Gonzal. in d. cap. Cùm ad Monasterium n.22.*
in fin. Barbos. num.13. in fin. Corrad. in Prax. dispens. lib.8. 20
cap.10. nu.28. Lezzan. tom.4. consult.11. nu.10. in fin. Grego-
rius XIII. dispensavit de anno 1574. cum Barone à Chieros
Transilvano, & Philippo Schutz Leodiensi in Ordine Dia-
conatus constitutis, ut testantur *Navar. cons.37. num.12. de*
Voto, & observavi *in tom.2. par.1. discept.13. num.32 & 41.*
Clemens VIII. dispensavit anno 1597. cum Henrico Trevi-
nensi, & Roderico Henriquez Diaconis, ut observavi *ubi*
proximè num.46. Francisc. de Arauxo de Eccles. Stat. tract.2. 21
quæst.19. num.29 ubi etiam refert dispensationem Pauli V.
cum Francisco Chacon Archidiacono Toleti, & omissis
exemplis Constitutorum in Ordine Subdiaconali, à me re-
latis *ubi supra*, quoad Diaconos passim dispensatos in His- 22
pania, & Italia ad effectum contrahendi Matrimonium, te-
statur de frequentia exemplorum *Navar. d. cons 37. num.12.*
de Voto, ibi: *Frequentissimè Summi Pontifices dispensaverunt*
super Voto, solemnizato per susceptionem Subdiaconatus, &
Diaconatus in Hispania &c. & in Italia, ut frequenter audivi 23
mus: Medina de Sac. hom. contin. lib.5. cap.100. relatus ab
eodem *Navar. cons.38. num.11. eod. tit.* ibi: *Sacrosancta Se-*
des Apostolica frequenter dispensavit cum Subdiaconis, & ali-
quando cum Diaconis, ut contraherent Matrimonium, ut mul-
ti testantur, præsertim præfatus Medina, qui ait, se vidisse
multas Subdiaconorum dispensationes, & paucas Diaconorum:
Maur. in Theol. tom.3. lib.13. n.16. pag.289. ibi: *Pontifex sæpè*
dispensavit, ut Sacerdotes, & Diaconi ducerent Uxores, &
Card. de Albic. de Inconst. in Fid. par.1. cap.36. à num.134.
Hæc autem exempla non sunt extranea, sed mirabiliter
influunt, & fraternizant ex identitate rationis cum dispensa- 24
tione super Voto perpetuæ Castitatis Equitum Hierosoly-
mitanorum; Non enim majus obstaculum reperitur in Voto
solemni

ſolemni iſtorum, quàm in Voto Caſtitatis, Ordinibus Sa-
cris annexo, cùm utrumque ſit Votum ſolenne perpetuæ
Caſtitatis, & conſequenter conſuetudo Sedis Apoſtolicæ
concedendi diſpenſationes ſuper Voto Diaconis, & Subdia-
conis facit exemplum etiam pro Equitibus Hieroſolymita-
nis, æquali Voto adſtrictis, ut inquit *Diana coord. tom. 3.*
25 *tract. 1. reſol. 79. num. 6.* ibi : *Pontifex poteſt relaxare Votum
ſolemne Caſtitatis Clericorum &c. Ergò etiam poterit relaxare
Votum ſolemne Religioſorum, quià, cùm utrumque ſit ſolemne,
æqua debebit eſse utriuſque ratio : Leſs. de Juſt. & jur. lib. 2.
cap. 40. dub. 19. num. 141. verſ. Secundo probatur, Dandin. de
Suſpect. de hæreſ. cap. 3. ſect. 1. ſubſect. 1. num. 17. & 18.* Cùm
valeat illatio à diſpenſatione Subdiaconi, & Diaconi ſuper
Voto Caſtitatis ad diſpenſationem Equitis Hieroſolymitani,
26 quia de ſimilibus idem eſt judicium *leg. Non poſſunt, & leg.
ſeq. ff. de legib. Peregr. conſ. 9. nu. 29. lib. 2. Farinac. in Frag-
men. p. 1. lit. E. n. 188. Pacian. de Prob. lib. 2. c. 13. n. 10. Barb.
in Loc. commun. loc. 101. num. 1. Rot. dec. 223. n. 6. p. 15. rec.* & in
puncto diſpenſationis Equitis Hieroſolymitani tradit *Mend.
de Ordin. militar. diſquiſ. 3. n. 139.*

Secundo loco ſe ſe offerunt exempla Diſpenſationum in
terminis longè fortioribus Monachorum ; Ex Hiſtoricis
27 enim, & traditionibus Doctorum habemus, non ſolum
fuiſſe diſpenſatum cum Caſimiro Poloniæ Rege, & Mona-
cho ſimul, & Diacono referente *Lancellot. in lib cui tit. L'
Oggidì t. 1. diſing. 38. fol. 403.* ibi : *Avendo ſciolto dal legame
di caſtità Caſimiro Monaco Cluniacenſe, e Diacono, erede del
Regno di Polonia per la quiete pubblica Benedetto IX. impone
per memoria di queſta grazia a' Nobili per l'avvenire, che nel-
le feſte ſolenni, ſtando alla Meſsa, portino una Faſcia bianca,
come una Stola di Sacerdote, o di Diacono pendente al collo. A
Plebei un bajocco per teſta l'anno per la Lampada di S. Pietro ;
Ed a tutti di quel Regno luſciarſi, quando ſi toſano, ſempre
una Corona, e Chierica intorno al capo a foggia di Monaci.*
28 Sed etiam cum Ramiro Sacerdote, & Monacho Benedicti-
no, & Conſtantia Roggerii Regis Siciliæ Filia, Moniali
in Monaſterio Panormitano, Omiſſis autem hujuſmodi
exemplis, veluti reſpicientibus Reges, aùt Regnorum bo-
num.

Punctualiſſimum eſt illud *Nicolai* Familiæ Juſtinianæ Sa-
cerdotis, & Monachi profeſſi, cum quo Alexander III. di-
ſpenſavit, ut Matrimonium contraheret, motus non ex
cauſa graviſſima, & directè utilitatem publicam reſpicien-
te, ſed ex eo tantùm motivo, & caſu finali, ne memorati
Nicolai illuſtris Familia extingueretur, ut teſtantur *Diana
29 coordin. tom. 3. tract. 1. reſol. 78. nu. 3.* ibi : *Unus tantum ſupereſt
Adoleſcens Nicolaus nomine apud Monachos S. Nicolai ; tunc
Vitalis Dux Venetiis impetravit ab Alexandro III. Pontifice
Romano, ut liceret Adoleſcenti Monacho ſolvere vinculum Re-
ligionis ad ſuſcitandam Sobolem Gentis : & reſol. 79. n. 7.* ibi :
*Et hoc &c. ne Familia tam illuſtris extingueretur ; Donat. in
30 Prax. tom. 4. tract. 1. q. 13. num. 21.* ibi : *Alexander Tertius cum
Nicolao Juſtiniano Monacho profeſso diſpenſavit, ut poſſet
Matrimonium contrahere, ad hoc ne ſua tam illuſtris Familia
periret : Leſs. de Juſt. & jur. lib. 2. cap. 40. numer. 141. circa
31 finem verſic. Tertiò probatur,* ibi : *Cum Nicolao Juſtiniano
Monacho profeſso diſpenſavit Alexander Tertius, ut poſset U-
xorem ducere, ne Familia tam illuſtris extingueretur : Fragoſ.
de Regim. Reipub. tom. 1. lib. 2. diſp. 1. §. numer. 173.* ibi : *Nè
32 tàm excellens Familia deleretur. Cleric. de Matrim. dec. 15. nu.
19.* ibi : *Ut Familiam extinctam repararet : Fagn. in cap. Cùm
ad Monaſterium num. 66. de Stat. Monach.* ibique *Barb. nu. 13.
verſic. Et ſimilitèr, Barthol. à Sanct. Fauſt. in Theſaur. relig.
lib. 3. quæſt. 36. num. 5. Pineda in Monarchia Eccleſiaſt. par. 4.
lib. 25. cap. 7. §. 1. pag. 84. Azor. Inſtit. moral. tom. 1. lib. 12.
c. 7. qu. 1. verſ. Legimus, Menoch. de Arbitr. caſ. 421. n. 13. Lez-
zan. tom. 4. conſ. 11. n. 10.* & legitur apud *Pietralata in Vita S.
Laur. Juſt. lib. 1. §. Il Sereniſſimo.*

Dum igitur S. Sedes diſpenſare conſuevit etiam cum Mo-
33 nachis, qui ſimul erant Sacerdotes, & Religioſi clauſtra-
les, hæc praxis procul dubio reputanda eſt in fortioribus, &
durioribus terminis, ità ùt faciliùs adeſſe cenſeatur voluntas
Summi Pontificis ad diſpenſandum cum Equitibus Hieroſo-
lymitanis, nam ſicut denegata non fuit Diſpenſatio Mona-
chis, ſtrictioris regulæ obſervantia ligatis, quis dubitare
34 poterit, hoc eſſe exemplum faciliùs & cum minori exor-
bitantia diſpenſandi cum Equitibus Hieroſolymitanis,
qui licèt eſſentiam veræ Religionis profiteantur, atta-
men more Sæcularium, in privatis eorum domibus vi-
vunt, & à ſtatu Sæculari, exceptis Votis, quòad reliqua,
non valdè diſtant, ut in puncto conſiderat *Lezzan. d. conſul.*
35 *11. numer. 4. & 9.* ibi : *Hæc autem multò magis procedunt
in diſpenſatione Voti ſolemnis Caſtitatis, quod in Religione
S. Joann. Gieroſolymitani emittitur ; Talis namque Religio,
etſi eſſentiam veræ Religionis participet, nihilominus inter
eas, quæ laxiores vocantur, jure recenſetur. Cùm conſtet Re-
ligioſos illius Equites videlicet &c. nihilominus fermè, ut Sæ-
culares Equites ſe gerere, in privatis domibus degere, Sæcu-
larium veſtibus uti. Principibus in bello deſervire, lautis con-
viviis paſci, amplis redditibus perfrui, & vix ullis auſterita-
tis obſervantiis vacare, quàm illis, quæ neceſſariæ ſunt pro
bello contra infideles gerendo, quod eſt proprium ipſorum in-
ſtitutum &c. quæ omnia, & alia, quæ afferri poſſent manifc-
ſtè concludunt, Religionem Militum S. Jo: &c inter laxiores
connumerandam, ſicque faciliùs in Voto ſolemni Caſtitatis di-
ſpenſari poſse cum ipſius Alumnis.*

Ubi enim minor concurrit repugnantia ſtatus circa Vota,
minor adeſſe dicitur diſpenſandi durities, quidquid ſervatum
fuit cum Monachis, in adeò ſtricta, & Regulari vita conſti- 36
tutis, cum eis diſpenſando ad contrahendum Matrimo-
nium, eò magis ſervare fas eſt quoad Equites Religionis
Militaris, qui tanquam more Sæcularium viventes, ſi cum
eis diſpenſetur ad Matrimonium, non generant apud Popu-
lum illam externam apparentiam mutationis Status, quæ
naſcitur, & producitur ex diſpenſatione Monachi ad Uxo-
rem ducendam, qui de Clauſtro, & cuculla ad Sæculum
cum Uxore revertuntur ; Ad quam rationem reſpexit Six-
tus V. in ſuo Brevi diſpenſatorio illius Equitis Hieroſolymi- 37
tani, de quo infrà ſermo erit ibi : *Cùm præſertim Religioſo-
rum hominum conſuetudo à Statu Sæculari, exceptis Votis, in
reliquis non valdè diſtet :* Et in terminis noſtris, hac ratione
ducti ad effectum facilioris diſpenſationis Equitis Hieroſo-
lymitani, proſequuntur *Lezzan. d. conſult. 11. numer. 4. & 9.* 38
*Dian. coord. tom. 3. tract. 1. reſ. 79. n. 3. Eſcan. in Propugnac. Rel.
Hieroſ. diſ. 8. c. 2. n. 3.*

Tertio demum loco exhibemus Exempla in ſpecialibus
terminis Diſpenſationum, conceſſarum Religioſis Ordinis
Militaris ; Etenim in tribus Ordinibus Monteſiæ in Regno
valentiæ, necnon Calatravæ, & Alcantaræ in Hiſpaniis 39
tempore, quo emittebant tria Vota ſubſtantialia, ſicut emit-
tuntur in Religione Hieroſolymitana, Summi Pontifices
cum eorum Equitibus paſſim diſpenſarunt Petri Ludovici
Galzeran de Borgia, Magni Magiſtri Ordinis Monteſiæ te-
ſtatur *Carol. de Tap. in Auth Ingreſſi, in verbo Monaſteria cap.* 40
51. num. 3. Et de frequentia diſpenſationum, quas conceſſit
Clemens VII. multis Religioſis Equitibus Calatravæ,
& Alcantaræ ad effectum ducendi Uxores habemus te-
ſtimonium *Azor Inſtit. moral. tom. 1. lib. 12. cap. 7 quæſt 1.*
ibi : *Authoritate ejuſdem Clementis VII. multis Religioſis E-* 41
*quitibus, profeſſis in Ordinibus Militaribus Calatravæ, &
Alcantaræ conceſſum eſt, ut ſi vellent Uxores accipere &c. Lez-
zan. d. conſul. 11. numer. 20. Eſcann. in Propugnac. Religion.
Hieroſolymitan. diſc. 8. cap. 2. numer. 25.* Et quòd ſupradi-
cti Equites tunc temporis emitterent Votum perpetuæ Ca-
ſtitatis, ſicut Hieroſolymitani, probat *Boſs in ejus Hiſto-
ria par. 1. lib. 7. circa annum.* 1177. relatus *à Lezzan. d. con-
ſult. 11. numer. 20. Diana coordin. tom. 2. tract 1. reſol. 78.* 42
*numer. 6. Azor. Inſtitu. Moral tom. 1. lib. 12 cap. 7 verſic. Le-
gimus*, ubi quòd erant tales, quales ſunt Milites S. Jo:
Hieroſolymitani ibi : *Quales ſunt ſacri Milites Sanct. Joan.* 43
*Hieroſolymitani, & tales erant tunc temporis Calatravæ,
& Alcantaræ, licèt nunc caſtitatem conjugalem promittant.*

Præter exempla Diſpenſationum in Equitibus hujuſ-
modi Ordinum Militarium Monteſiæ, Calatravæ, & Al-
cantaræ, extat etiam exemplum in alio Ordine Milita- 44
ri Theutonicorum, dum Urbanus VIII. anno 1627. diſ-
penſavit cum Henrico Scell. Equite profeſſo Militiæ S.
Mariæ Teutonicorum, ad effectum contrahendi Matrimo-
nium cum Agnete Hurbergh Muliere Colonien. ut obſer- 45
vavi in *tom. 2. par. 1 diſcep. 13 numer. 53* quæ diſpenſatio
perindè eſt, ac ſi conceſſa fuiſſet Equiti Ordinis Hieroſoly-
mitani, cum quo fraternizzat ille Theutonicorum in tribus
Votis ſubſtantialibus, & præcipuè illo perpetuæ, & abſo-
lutæ caſtitatis, ut tradit *Hermes in Faſcicul. Jur. public. cap.* 46
29. numer. 23. verſic. Sunt autem, & dixit *Rot. in Olumucen.
Juriſdictionis 5. Junii 1693. §. Nam non videtur cor. Molines,
& in Brixinen Juriſdictionis 27. Junii 1710. §. Huc uſque cor.
Kaunitz.*

Agendo demùm de exemplis noſtri Ordinis Hieroſolymi-
tani, juxtà ſeriem temporum, Primum ex illis eſt innixum
Brevi Apoſtolico Joannis XXIII. de anno 1413. in quo diſ-
penſavit cum nobili Viro Jacobo de Viriaco, Præceptore 47
Caſtellano nuncupato Domus Caſtellaniæ S. Jo. Hieroſo-
lymitani de Scalis, quem à vinculo Religionis abſol-
vit,

vit, & ad Sæcularem Statum reduxit, quod exemplum licèt antiquum, est satis notabile, quia nulla ex causa directè publica emanasse constat, sed solo intuitu notabilitatis, ut in proposito advertunt *Lezzan. d. cons. 11. numer. 23. Diana*
48 *coordin. to. 3 tract. 1. resol. 79. num. 13. Villalob. in Summ tom. 1. tract. 14. disp. 26. nu 6. & Reginald. in Prax for. pœnit. lib. 18. c. 22. num. 321.*

Aliud exemplum est illud Clem. VII. de anno 1530. qui dispensationem concessit Antonio Ludovico, Domino Loci
49 ci Racovisii in Sabaudia, Equiti Hierosolymitano, ut colligitur ex *Rubeo Alexand. cons. 147. in princip & numer. 7. cum seqq.* cui licèt unico Relatori, adhùc plena fides circa hoc factum deferri debet, tanquam consultus, super lite, quæ causata fuerat ex dispensatione super eo scilicet, an annua præstatio, promissa eidem Antonio sub conditione perseverandi in Religione Hierosolymitana, ampliùs prætendi posset post mutationem Status? in quo memoratus Author negativum dedit responsum: Eòque magis fidem meretur, dum agitur de dispensatione facta per Clemen-
50 tem VII. quia alias dispensationes passim concesserat cum Equitibus Calatravæ, & Alcantaræ, ut superiùs relatum fuit, quod adminiculat, & auget fidem huic Doctori referenti allegatam dispensationem Equitis Hierosolymitani,
51 ut tradunt *Bonden. collect. 14. num. 148. lib. 1. Rot. cor. Coccin. decis. 676. num. 4. Ansald. in Addit. ad decis. 100. num. 81. & in Neapolitanæ Primicieratus 9. Junii 1719. §. In idem collimat. cor. Crispo.*

Tertium exemplum subministrat dispensatio facta anno 1588. per Sixtum V. cum Antonio Scipione de Joyo-
52 sa, Equite Hierosolymitano, seu Priore Prioratus Tolosani Hospitalis S. Joan: Hierosolymitani, quæ dispensatio est valdè considerabilis, nam emanavit prævia discussione negotii in Congregr. particulari S. R. E. Card. specialiter deputata. Necnon ad preces Christianissimi Regis
53 ex causa conservandi familiam nobilem, & ob ipsius familiæ merita. Et demum inhærendo juxtà testimonium Papæ exemplo, & vestigiis Pontificis Prædecessoris ibi: *Tum intuitu Christianissimi Regis, tum ex ipso Pastoralis officii munere, tum exemplo nostrorum Prædecessorum, tum etiam ex præclaris ejusdem Familiæ meritis:* Additâ expressione, quod
54 hujusmodi Militum vivendi consuetudo, *à Statu sæculari, exceptis Votis, in reliquis non valdè distet.*

Quod notabile exemplum ponit ante oculos causam dispensandi, & quod magis est, declaravit consuetudinem Sedis Apostolicæ in dispensando cum Equitibus Hierosolymitanis ibi: *exemplo nostrum Prædecessorum:* Cui summi Pontificis expressioni plenissimam fidem adhibendam esse statuit *Text. in Clemen. Literis de Proba. & in cap. Si Papa de Privil. in 6. Mascard. de Probat. conclus. 139. numer. 1. &*
55 *seqq. Rot. in Caputaquen. Jurisdictionis 4. Maii 1708. §. Concurrunt cor. Caffarello, & in Valven. & Sulmonen. Jurisdictionis 10. Decembris 1714. §. Fortius autem cor. Falconerio, & in Neapolitana Primicieratus 9. Julii §. Accedit cor. Crispo.*

Cui exemplo obstare non valet æquivocum *Bartholomæi*
56 *à S. Fausto*, ejusque Sequacium, qui scripserunt, Gregorium XIII. dispensasse cum Henrico de Joyosa, Sacerdote, & Provinciale Cappucinorum, non autem cum d. Antonio Scipione, ut observavi in *Instit. crim. lib. 1. tit. 8. numer. 30. & addo Dandin de suspect. de Heres. cap. 3. lect. 1 subsect. 1. §. 2. numer. 18.* Hic enim est error facti, clarè probatus ex combinatione temporis, dùm Henricus Religionem Cappuccinorum ingressus fuit post obitum Gregorii XIII. qui proptereà non potuit cum eo dispensare, nondùm effecto
57 Cappuccino; Et sine necessitate ulterioris discursus satis est, quòd æquivocum convincatur ex Brevi authentico dispensationis supradicti Antonii Scipionis Equitis Hierosolymitani, quod datur in Summario, ut indè attendi non mereantur enunciativæ Doctorum in contrarium, quæ tali casu dicuntur erroneæ, de quo testatur *Ansald. in Annot. ad decis.*
58 *100. à numer. 92.* præsertim, quia ultrà autentichum Breve, cum eo concordant alii melioris fidei Scriptores, nempè *Leo in Thesaur. for Ecclesiast par. 2. cap. 11. numer. 61. & seqq. Martirolog. de Success. tom. 1. par. 3. quæst. 13. artic. 6: & de Jurisdiction. part. 4. cent. 1. cap. 64. num. 16. in fine, Bottin.*
59 *in ejus Voto impresso apud Just. de Dispens. lib 3. sub numer. 27. Clericat. de Matrim. decis. 28. num. 19.* ut observavi *in tom. 2. par. 1. discep. 13. per totam.*

Quartum exemplum præstat Dispensatio Pauli V. cum Brunone ex Comitibus à Mansfeldt Equite professo S. Joan:
60 Hierosolymitani. Cui accedit quintum exemplum dispensationis modernæ Alexandri VIII. cum Hieronymo Lubomiski Equite Hierosolymitano de mense Augusti 1690. Addendo aliud æquè modernum, & sextum exemplum oretenùs auditum, scilicet dispensationis obtentæ à Marchione 61
Caravaggio Magno Priore Religionis Hierosolymitanæ, qui prævia dispensatione Apostolica transitum fecit ad statum conjugalem cum nobili Muliere ex familia Imperiali, ultrà alios Equites ejusdem Religionis, quibus supponuntur concessæ dispensationes ad ducendas Uxores, quæ sanè antiqua, recentia, & numerosa exempla consuetudinem Sanctæ Sedis indubitantèr concludunt, illique tanquàm tritissimæ omninò inhærendum esse, neglectis omnibus aliis docuit *D. Thom. 2. 2. quæst. 10.* 62
artic. 12. versic. Respondeo, quam in proposito adducit *Donat. in Prax. quæst. regular. tom. 4. tract. 1. quæstion. 13. numer. 18. Barbos. in d. cap. Cum ad Monasterium numer. 13.* ibique *Fagnan. numer. 66. de Statu. Monachor. & corrad. in Prax. dispensation. libr. 8. cap. 10. num. 28.*

Ex quibus remanet manifestum hujusmodi inveteratam praxim, & consuetudinem Sedis Apostolicæ, nedùm assistere pro gratia dispensationis concessa Regibus, & Magnis Principibus, sed etiam Nobilibus, & Privatis, juxtà casus, superiùs enumeratos in Equitibus 4. Ordinum 63
Militarium Montesiæ, Calatravæ, Alcantaræ, & Theutonicorum, ac etiam in Militibus nostri Ordinis Hierosolymitani, quibus addendum esse 2. notabile exemplum Nicolai Justiniani Monachi, cum quo Alexander III. ut supra dispensavit, quod in specie considerat *Diana coordin. tom. 3. tract. 1. resol. 79. num. 7.* ibi: *Et ego observo non solùm cum Regibus, & Principibus Magnis Pontifices dispensasse, sed etiam cum Viris nobilibus, & ideò Alexander III. &c. dispensavit cum Nicolao Justiniano Veneto Religioso in Monasterio S. Nicolai, qui solus tunc ex Familia Justiniana supererat, ut Uxorem acciperet &c. ne Familia tam Illustris extingueretur, quod exemplum valdè notandum est.* 64

Probandum superest tertium requisitum justæ, & rationabilis causæ in his Dispensationum Gratiis necessariæ, ubi opportunè præmittimus, quòd licèt in Dispensationibus Monachorum simul, & Sacerdotum, quæ ad effectum contrahendi matrimonium antiquioribus Sæculis concedebantur Regibus, & supremis Principibus, Sedes Apostolica causam directè, & primariò publicam respexit, veluti ne successio Regni devolveretur ad Hæreticos, vel ad evitandam Bellorum imminentium stragem, cum similibus, ut apud *Canonistas in cap. Cùm ad Monasterium de Stat. Monach.* Attamen recentioribus sæculis, postquàm dispensare cœpit cum privatis Nobilibus, saltèm respectu Religionum Militarium, requisita nunquàm fuit in his dispensandis causa primariò publica, sed Summ. Pontifices contenti fuerunt causa secundariò publica, aùt indirectè, & per consequentiam tenderet ad pubblicam utilitatem, ut liquet ad exemplis supra relatis, & in individuo discurrunt *Villalobos. in Sum. tom. 1. tract. 14. q. 26. n. 6. Diana coordin. tom. 3. tract. 1. resol. 79. nu. 13. 14. & 15. Lezzan. Oper. moral. tom. 4. consult. 11 nu. 23. & 24. Bottin. in ejus Voto*, impresso apud *de Justis de Dispens. matrim. post cap. 15. n. 20. Leo in Thesaur. for. Eccles. p. 2. c. 11. nu. 65.* 65 66 67 68

Quo præmisso, plures justificamus rationabiles causas, saltem secundariò publicas, & publicam utilitatem respicientes, quarum prima est, quòd Princeps Orator expostulatæ Gratiæ subsidio indiget ad impediendam extinctionem suæ nobilissimæ, & Regiæ, seù Regali proximæ Familiæ, quæ de cætero in totum peritura erit, nisi per matrimonium Oratoris ejusdem conservationi, & propagationi consulatur, in qua causa ipsa etiam publica utilitas apertissimè versatur, quià nempè Reipublicæ interest Familias nobiles, & clarissimas conservare, & debitis remediis occurrere, ne extinguantur ad *Text. in leg. 1. §. Denunciare vers. Publice ff. de Ventr. inspicien.* & in subiecta materia dispensationis notarunt *Coninch. de Sacram. disp. 33. dub. 5. numer. 49. Castropal. Oper. moral. tom. 5. tract. 28. discors. 4. punct. ul. §. 2. num. 2. vers. Quinta causa, Hurtando Disp. 26 difficul. 3 numer. 12. Sanchez de Matrim. lib. 8. disp. 19. numer. 30. & 31.* ubi allegat *Henriquez.* referentem ex hac causa Gregorium XIII. dispensasse cum Comitissa Luisa, Voto continentiæ adstricta, ibi: *Quod ad pietatem, & publicum bonum pertineat conservare illustres Familias, sic Henriquez &c. & refert in comment. lit. D. ob hujusmodi causam dispensasse Gregorium XIII. anno 1575. cum D. Luisa Comitissa S. Gadeæ, ut nuberet Patruo, cui priùs Soror ejus nupserat, & insuper illa Voto continentiæ adstricta erat* & sequitur *Corrad. in Prax. dispens lib. 7. cap. 2. n 108*, ubi refert hoc ipsum exemplum addendo, hoc 69 70 71 72 73

respi-

respicere interesse publicum, ibi: *& favet conservationi Familiarum, quòd in illis versatur interesse publicum*.

Et in proposito confert etiam locus Ciceronis *in Oratione pro Sextio*, ubi inquit *Utile est Reipublicæ nobiles esse homi-*
74 *nes, dignos majoribus suis*: & plenè apud *Tiraquell. de Nobilit. cap. 31. num. 193. & cap. 47. num. 80.* Undè legimus, Augustum publica pecunia adjuvasse Hortalium, unicum superstitem nobilissimæ Familiæ Hortensiæ, ut Uxorem duceret: *ne clarissima Familia extingueretur*, ut refert *Tacit.*
75 *lib. 1. Annal.* & probat *Ammirat. ad Tacit. lib. 2. disc. 8. in principio*; Et citrà necessitatem ulterioris discursus in his generalibus, ità in terminis terminantibus, quòd ad effectum dispensandi circa matrimonium cum Equitibus Hierosolymitanis, sufficiat hæc causa, veluti publicum bonum respiciens, nempè impedire, ne Familia nobilis deficiat, & extinguatur, notarunt *Diana coord. tom. 3. tract. 1. resol. 79.*
76 *num. 13.* ibi: *Verùm his omnibus causis omissis &c. non dubito præcipuam esse illam, quæ pertinet ad bonum publicum, ne pereat videlicèt, & extincta remaneat una ex nobilissimis Familiis Regni Majoricarum; nàm hæc causa pertinere ad commune, & publicum bonum firmarunt uno ore Doctores magni*
77 *nominis*: & infrà *num 15.* ibi: *Pro conservanda illustri Familia, quod pertinere ad bonum publicum satis suprà probatum est*: *Lezzan. d. consul. 11. num. 26. & 27. Escann in Propugn. Religion. Hyrosol. disc. 8. cap. 22. num. 17. Bellett. disquisit. Cleric. tit. de Discipl. Cleric §. 9. num. 13.* ibi: *Aut, ne Stirps nobilis deficiat sine hærede*.

Neque hanc causam esse sufficientem, & publicam probant solæ authoritates Doctorum, sed declararunt ipsimet Summi Pontifices in exemplis superiùs relatis, in quibus dis-
78 pensarunt, nedum cum Equitibus, sed etiam cum Monachis, ne illorum illustris Familia periret, hanc enim fuisse causam dispensandi cum Nicolao Justiniano Monacho, & Sacerdote, Viro de cætero privato nobilis Familiæ Justinianæ, uno ore testantur omnes, qui hoc exemplum referunt,
79 signanter verò *Donat. in Prax. tom. 4 tract. 1. quæst. 13. n. 21.* ibi: *Ad hoc, nè sua tam illustris Familia periret*: *Less. de Just. & jur. dicto cap. 40. num. 141.* ibi: *Ne Familia tàm illustris ex-*
80 *tingueretur* *Fragos. ubi suprà tom 2. lib. 1. disput. 1. §. 9. n. 173.* ibi: *Ne tàm excellens Familia deleretur*: *Lezzan. d. consult. 11. num. 27. Clericat. de Matrim. dec. 15. num. 9.* ibi: *Ut Familiam extinctam repararet*: *Diana d. tract. 1. resol. 78. num. 3.* ibi: *Ad suscitandam sobolem Gentis*, & *resol. 79. num. 7.* ibi: *Ne Familia tàm illustris extingueretur*: *Azor. d. lib. 12. cap. 7. q. 1.* ibi: *Ad reparandum sobolem Gentis*, cum aliis suprà citatis. Ita etiam, & hac causa restaurationis Familiæ Gregorium XIII. dispensasse cum memorata Comitissa Hispana super Voto con-
81 tinentiæ testantur *Henriq. lib. 12. cap. 13. num. 9. in gloss. litera D. Sanch. de Matrim. lib. 8. disput. 19 num. 31. Corrad. in Prax. dispens. lib. 7 cap. 2. num. 108. Lezzan. d. consult. 11 num. 27. tom. 4. Diana d. resol. 79. num. 13. vers. Quod quidèm*, ubi plures singularitates d. dispensationis considerat, ibi: *Nam Pon-*
82 *tifex primò dispensavit in Voto Castitatis coràm Episcopo emisso, secundò dispensavit, ut Comitissa contraheret cum Marito olim suæ Uxoris, tertiò dispensavit, ut contraheret cum Patruo*: *Et hoc solùm, ut dictum est, ne extincta remaneret Familia illa nobilis, quia ad publicum, & commune bonum spectabat*: *Villaloboz in Summ. tom. 1. tract. 14. disc. 26. num. 6.*

Ex hac pariter causa non extinguendi Nobilem Familiam Sixtus V. dispensavit cum Antonio Scipione de Joyosa, E-
83 quite Hierosolymitano, juxtà illa verba Brevis ibi: *Non modò utile, sed planè necessarium fit, Nobiles hujusmodi, & potentes Familias veræ Religioni, & pietati intemerata devotione addictas, conservari*, Prout etiam exponunt hanc fuisse causam dispensandi omnes Doctores, comprehensis etiam illis, qui æquivocarunt inter Equitem Hierosolymitanum, &
84 Cappuccinum Familiæ de Joyosa, ut apud *Lezzana tom. 4. dicta consult. 11. n. 23. Bartholom à Sanc. Faust. in Thesaur. Relig. lib. 3. quæst 36. num. 8 & seqq. Leo in Thesaur. For. Eccles. lib. 2. cap. 11. num. 6 & seqq. Mezar. in Compend. Chronologic. tom. 6. fol. mihi 199. & seqq. & Morer. in Dictionar. Historic. lib. I verbo Joyeuse il 6.*

Et demum ex hac conservandi Nobiles Pamilias Clementem VII. dispensasse cum multis Equitibus Calatravæ, &
85 Alcantaræ, in puncto nostræ quæstionis prosequitur *Lezzan. dicto tom. 4. consf. 11. num. 23. Diana coord. tom. 3. tract. 1. res. 79. num. 13. & 14.* Et de dispensatione, concessa ex hac causa conservationis Familiæ Slabatæ observat *Bottin. apud de Just. de Dispensat. Matrim. lib. 3. num. 14. post cap. 26.*
86 *fol. mihi 288.* ubi registravit per extensum similem Gratiam obtentam ab Alexandro VIII. idemque legitur in Dispensatione Urbani VIII. cum Equite Theutonico.

Et proindè dubitandum amplius non videtur, quòd ista causa dicenda sit publica secundariò, & sufficiens ad dispensandum cum Equite Hierosolymitano super solemni Voto 87
Castitatis ad effectum ducendi Uxorem, dùm hujusmodi causa sufficienti ratione probatur, authoritate Doctorum individualium firmatur, & denique exemplis, & facto tot 88
Summorum Pontificum, qui ex hac causa dispensarunt, plenissimè canonizatur.

Cæterùm causa hæc conservandi nobilem Familiam eò magis publica, & sufficiens existimatur, quando non conti- 89
net illam publicam utilitatem in genere consideratam in Republica, sed in specie respicit Apostolicæ Sedis, & Catholicæ Fidei utilitatem, quales sunt termini casus nostri; Agitur enim de strenua Familia de Vandomo, quæ Armis, & Sanguine propugnando in Apostolicæ Sedis auxilium se ipsam conservavit in Bello; Adhuc enim fama resonant extincti Cineres magnanimi Ducis Francisci de Beaufort Principis Oratoris Patrui, qui ad propulsandos Turcarum conatus ab Insula, & Regno Cretensi, tunc possesso per Rempublicam Venetam, fortissimum Exercitum admovit, ibi- 90
que acerrimo marte pugnando, strenua morte interemptus est, solutis in Urbe solemnibus Exequiis cum altissimo Castro doloris sub Pontificatu Clementis IX. indolente in universum Populo Christiano jacturam invictissimi Ducis, cujus gesta, pericula, & necem propropriis oculis vidit Princeps Orator ad ejus latus in illo prælio existens; Quando enim agitur non solùm de Familia nobili, sed de strenua, & forti, quæ aliàs Catholicæ Fidei Sanguine, & Armis defensionem præstitit, tunc publica causa est hoc Familiarum genus conservare, cum tali medio Sede Apostolica non 91
amittat Defensores suos ex progenie sibi auxilium continuatura, juxtà illud *Horatii*: *Fortes creantur Fortibus*: quemadmodum hanc causam approbavit Sixtus V. in dispensatione cum Equite Hierosolymitano de Joyosa ibi: *Necessarium sit nobiles hujusmodi, & potentes Familias conservari*, 92
& magnopere intersit ex hac ipsa Domo, quæ præcipuum, & singulare, quantum in ea erat Catholicæ Fidei defendendæ &c. studium usque ad Sanguinis effusionem constantèr ostendit, quæque ut plurimùm inter Primarias dictæ Provinciæ numeratur Progeniem, & Prolem à suis Majoribus, ut verisimile est, non denegarent procreari, ac non immeritò sperandum sit, si hujus Stirpis posteritas propagetur semper apud illam firmissimum piis, & catholicis Viris præsidium, adjumentum, & refugium &c. prout hactenus fuit, & inposterùm paratum fore.

Sine dubio enim dispensatio in his terminis fundari dicitur in causa publica, quia nempè tali modo, non tàm Sedes A- 93
postolica recompensationem dare dicitur Sanguini benemerito, quàm sibi providere, ne deficiant eidem S. Sedi Defensores magnanimi, ut inquit Sixtus Pontifex, omninò sperandi, quòd sequantur vestigia Majorum in effundendo Sanguine adversùs Turcas, aliosque Hostes Romanæ, & Catholicæ Ecclesiæ, ideoque hujusmodi Gratia dispensationis, per quam eodem tempore Familiæ gesta remunerantur, & si- 94
bi futurum præsidium paratur, censetur directa ad publicam causam, & publicum bonum, undè etiam alia producitur consequentia, quòd cœteræ Familiæ Nobiles acrioribus stimulis exemplo ducantur ad heroica gesta pro Sedis Apostolicæ munimento, & præsidio, ex animadversis per *Menoch. de Arbitr. centur. 5. lib. 2. cas. 421. num. 10. & seqq. Trasmiera de Poligam. lib. 2. quæst. 17. num. 3. & seqq. Dandin de Suspect. de hæres. cap. 3. sect. 1. subsect. 2. §. 1. num 19. Lezzana dicta consul.* 95
11. num. 30. Corrad. in Prax. dispens. lib 7. cap. 2. nu 109 & Sanchez de Matrim. dicta disp. 9. n 32. lib. 8.

Alia causa, quæ licèt separata, affinis est primæ, consistit in remunerandis meritis hujus nobilissimæ Familiæ erga Sanctam Sedem, tùm respectu Cæsaris, Avi, tùm Aloysii 96
Patris Oratoris, posteà Sanctę Romanæ Ecclesiæ Cardinalis, tùm memorati invictissimi Ducis de Beaufort ejus Patrui, tùm Ducis Aloysii fratris, celeberrimi, & strenui Exercituum Imperatoris, cujus gloria, & fama martialis omnibus notissima est; Tùm demùm ipsius Principis Oratoris, qui in Cretensi Bello contrà Turcarum barbaras copias ad 97
latus Patrui deprælia tus fuit, & novissimè, cùm fama esset, Turcarum Tyrannum Armis invasurum Insulam Melitensem, propria privata pecunia publicam adauxit, ut opportuna propugnacula contra communem Hostem pararentur, & extruerentur in Catholicæ Fidei, & Religionis Hierosolymitanæ defensionem, ut omnibus notissimum est, & probatione non indiget.

Hanc autem causam meritorum Familiæ nobili in hoc

puncto dispensationis esse sufficientem, veluti secundariò pu-
98 blicam, docet *Text. in Can. Tali conjugio* 1. *quest.* 7. ibi: *Nisi fortè eos, aut maxima Ecclesiæ utilitas, vel necessitas postulet, vel evidens meritorum prærogativa commendet*, quia mediante hac recompensatione consulitur bono publico, ut sic alii ad similia gesta moveantur, ut declaravit memoratus Sixtus Pontifex in Dispensatione cum Equite Hierosolymi-
99 tano de Joyosa ibi: *Tum etiam ex præclaris ejusdem Familiæ meritis*: & Alexander VIII. in dispensatione cum alterò Equite Hierosolymitano ibi: *Tum suis, tum Majorum suorum rebus, aliàs pro re Christiana piè, ac fortiter gestis &c. ejusmodi Gratiam, cujusmodi plures Romani Pontifices etiam Prædecessores nostri, aliis quos causarum, & meritorum, ad id inducentium non validiora adjuvabant suffragia, non denegasse reperiebantur*: & Urbanus VIII. in dispensatione cum Equite S. Mariæ Theutonicorum ibi: *Qui de ve-*
100 *rè nobili genere, & Familia, de Fide Catholica benemerita, procreati existunt*: Et in puncto, quod causa hæc meritorum Familiæ attendatur in subjecta materia dispensationis notant *Perez de Matrim. disp.* 25. *sect.* 5. *num.* 11. *Sanchez eod.*
101 *tract. lib.* 8. *disput.* 19. *num.* 32. *Corrad. in Prax. dispen. lib.* 7. *cap.* 2. *num.* 109. Et in præcisis terminis nostri casus *Lezzan. tom.* 4. *consult.* 11. *num.* 30. *Bottin. in Vot.* impresso apud *de Just. lib.* 3. *cap.* 12. *num.* 23. & *Castropal. Oper. Moral. to.*
102 5. *tract.* 28. *disp.* 4. *punct. ultim.* §. 2. *num.* 2. *vers. Septima* ibi: *Pertinet enim ad bonum commune, Pontificem illi se gratum exhibere, ut sic alii ad similia exercenda moveantur.*

Tertiam causam subministrat consideratio illa, quòd per extinctionem hujus nobilissimæ Familiæ omnia ejus bona conspicuæ qualitatis, quantitatis devolveerentur ad Fami-
103 lias extraneas, quæ causa, licèt tanti non sit, unita tamen cum aliis, in maxima consideratione habetur ad effectum dispensandi, quia ad pietatem pertinet favere patienti jacturam in propriis bonis, ut sunt verba *Castropal. d. tract.* 28. *disp.* 4. *punct. ultim.* §. 2. *num.* 2. *vers. Quarta, à Spirit. Sanct. tract.* 11. *disp.* 8. *sect.* 4. *nu.* 553. *Vers. Quarta est, Bellett. Disquis. Cleric.* §. 9. *num.* 13. Et in individuo casus nostri
104 prosequitur *Lezzan d. consult.* 11. *num.* 28. ubi allegat illud *Hieremiæ. Recordare Domine, quid acciderit nobis, intuere, & respice opprobrium nostrum &c. Hæreditas nostra versa est*
105 *ad alienos, Domus nostra ad Extraneos*: Quòd etiam significavit ad Senatum Tiberius Imperator apud *Tacit. lib.* 3. *Annal.* in illis verbis: *Pecuniæ nostræ ad externas, aut hosti-*
106 *les Gentes transferuntur*: quæ proindè causa, unà cum aliis conjungenda, adjumentum præbet petitæ Dispensationi.

Quartam denique causam producunt efficacissimæ preces trium Supremorum Regum Orbis Christiani, intercedentium & supplicantium pro Gratia apud Sedem Apostolicam,
107 ejusque Summum Pontificem, quorum supplicationes benignè exaudire solet Clementia S. Sedis, cum illi dicantur Catholicæ Ecclesiæ Protectores, & Præsidia Fidei contra Hostes, de Sede Apostolica optimè meriti, quos expedit remunerari, ut ferventiores reddantur in Sedis Apostolicæ utilitatem, ut notant *Pont. de Matrim. tit. de Sponsal. disp.* 4.
108 *punct. ultim.* §. 2. *num.* 2. *Sanchez eod. tract. libr.* 8. *disput.* 19. *num.* 32. *à Spirit. Sanct. tract.* 11. *disput.* 8. *sect.* 4. *num.* 553. *vers. Septima est, Coninch. de Sacram. dispu.* 23. *dub.* 5. *num.* 59. *Reginald. in Prax for. pœnit. tom.* 2. *lib.* 31. *cap.* 26. *num.* 16. Et in puncto dispensationis cum Equite Hierosolymitano, nihil intactum relinquens, probat *Diana coord. tom.* 3. *disput* 79. *num.* 12. ubi loquitur de intercessione solius Ca-
109 tholici Regis Hispaniarum ibi: *Adest etiam pro justa causa authoritas, & merita intercedentis pro Oratore qui est Augustissimus Rex Hispaniarum &c. Et ratio est, quia multùm expedit Ecclesiæ habere Reges specialiter devinctos*: & in eisdem terminis prosequitur etiam *Lezzan. dicta consult.* 11. *num.* 30.

Ex quibus satis constare videtur de justa, & rationabili causa dispensandi, dum plures adducuntur, & signanter il-
110 læ, approbatæ ab exemplis Summorum Pontificum in precisis casibus Dispensationum Equitum Militarium; Et tamen ad istum effectum causæ non considerantur uti singulæ, sed tanquam simul aggregatæ, & omnibus simul consideratis in unica massa circumstantiarum, & causarum rationabilitas gratiæ inducatur, & constituatur, juxtà regulam satis vulgatam: *Singula quæ non prosunt, juncta juvant*, ut in
111 subjecta materia communiter advertunt *à Spirit. Sanct. tract.* 11. *disp.* 8 *sect.* 4. *num.* 553. *in fine, Castropal. Oper. Moral. dict. tract.* 28. *disput.* 4. *punct. ultim* §. 2. *num.* 2. *in fine, Sanchez de Matrim. lib.* 8. *disp.* 19. *num.* 34. *Coninch. de Sacram. disp.* 33. *dub.* 5. *num.* 49. Et in puncto Equitis Hierosolymitani continuant superiùs allegati *Lezzan. cons.* 11. *nu.* 33. *Diana dicto tom.* 3. *resolut.* 79. *num.* 12. *vers. Plures causæ aggregatæ sufficerent, quarum singulæ non sufficerent, & Escann. in Propug. disc.* 2. *cap.* 5. *num* 20. 112

Addendo in faciliorem concessionem gratiæ notabile dictum Maximi Pontificis Sixti V. superiùs relatum, quod nempè isti Equites à Statu sæculari non valdè distant, exceptis Votis, cui addendo existimamus insigne, & considerabile Judicium *Dominici Soto*, celeberrimi Theologi, *in tr. de Just. & Jur. lib.* 7. *quæst.* 5. *art.* 3. *in fine*, ubi censuit expedire, ut Equites Hierosolymitani essent dispensandi ad effectum contrahendi matrimonium, & ducendi Uxores, ibi: *Per hæc alia diluitur quæstio, de qua antè quindecim hinc annos decertanter in Hispania fuit disputatum, quæ quidem bimembris erat: Primùm, utrum expediens esset Dispensatio, ut hujusmodi Equites Uxores sibi possent copulare. Secundò, utrum etiam cum illis, qui Vota solemnitèr ediderant, dispensare liceret? quæ quidem fuit multò molestior de priori, Ego pro meo captu semper hujusmodi Dispensationem expedientem arbitratus sum &c. Commoditas autem dispensationis hæc est, quod castitas in ejusmodi vitæ Instituto si humano loquimur more, non est servatu possibilis, vivunt enim lautè, & splendidè, Domi Servitrices habentes, forisque cum aulicis Mulieribus jugè habentes commercium, torneamenta, aliaque militaria exercitia meditantes. Qua ergò ratione isti Voto castitatis adstringendi essent? eadem fermè de causa quæstio secunda affirmativè soluta est.* 113 114 115

Hæc omnia respiciunt Gratiam dispensationis, principalitèr expostulatam, mediante ejus reductione ad statum Sæcularem, ad effectum contrahendi matrimonium, pro cujus 116
concessione, si omnia concurrunt extrema, superiùs examinata, inutile est differere de alia Gratia, subsidiariè petita circa transitum ad alium Ordinem militarem, in quo servetur Castitas conjugalis; Verùm, ut omni ex parte consulatur Oratori, descendimus etiam ad examen hujus Gratiæ subsidiariæ, quæ de cætero nullam admittere videtur rationem dubitandi; Si enim causæ omnes, suprà deductæ exu- 117
berant ad effectum dispensandi super Votis Religionis militaris, reducendo Equitem ad Statum sæcularem, eò magis, & faciliori judicio sunt admittendæ ad effectum hujus Gratiæ circa transitum ad alium Ordinem militarem, in quo castitas conjugalis servatur, juxtà notissimum argumentum 118
Text. in Auth Multò magis C. de Sacros. Eccles. & cap. Ex par. 2. *de Decim.* cum concordantibus apud *Rot. decis.* 10. *num.* 6. *par.* 2. *rec.* & in nostris terminis *Diana coord. tom.* 3. *dicta resol.* 79. *num.* 13. & *Escann. in Propugnac. dicta discept.* 8. *cap.* 2. *num.* 23.

Cæterùm examinando substantiam hujus Gratiæ, dicimus eam esse simplicem commutationem Voti, & sic partialem, seù diminutam dispensationem, ut inquit *Castropal. p.* 119
3. *tract.* 15. *disp.* 2. *punct.* 14. *n* 4. ibi: *Quia commutatio est quædam partialis, seu diminuta dispensatio*, quæ sanè commutatio Voti de castitate absoluta in conjugalem, non immutat, aut in aliquo tollit substantiam Regulæ, ducto exemplo ab aliis Votis, & signantèr illo paupertatis, quod sicut potest esse strictum, & latum in una, vel altera Religione, ità etiam castitas suam recipere valet latitudinem per viam commutationis de una specie castitatis ad aliam, citrà mutationem essentialem Status religiosi, ut in puncto notant *Diana* 120
tom. 3. *resolut.* 79. *num.* 7 *vers Ejus opinio, & num.* 8. *Lezzan. cons.* 11. *à num.* 14. & *num.* 18. & 19. *Sperell. dec.* 2. *à num.* 62. ubi quòd Cœlibatus, & Status conjugalis sub una castitatis vir- 121
tute comprehenduntur, & *Rot. dec.* 266. *num.* 6. *par.* 2. *divers.* ibi & *commutatio Voti continentiæ in castitatem conjugalem non mutat Regulæ substantiam.*

Hinc propterea passim Sede Apostolica concedere solet quibuscunqe Religiosis hujusmodi transitum de strictiori Or- 122
dine ad laxiorem, & indubitantèr, quando aliqua concurrat justa, aut rationabilis causa deveniendi ad hanc translationem, sicut per *Text. in cap. Licèt de Regul.* communis est traditio Doctorum, de quibus apud *Sanchez ad Præcept. Decal. lib.* 6. *cap.* 7. *num.* 67. *Donat. in Prax. quæst. regular.* 123
tom. 1. *tract.* 5. *quæst.* 25. *num.* 14. *Pellizzar. in Manual. tom.* 1. *tract.* 3. *cap.* 5. *select.* 3. *num.* 65. *Peyrin. de Offic. Subdit. regul. quæst.* 1. *cap.* 24 *vers. Dico sextò, & vers. Dixi, Less. de Just. & Jur. lib.* 2. *cap.* 41. *dub.* 13. *num.* 102. *Castropal. Oper. moral par.* 3. *tract.* 16. *disp.* 4. *punct.* 26. §. 5. *à num.* 2. & in nostris terminis *Lezzan. dict. consult.* 11. *num.* 18.

Ad hunc autem effectum licèt requiratur aliqua causa justa, & rationabilis, semper tamen verum est, quòd pro isto 124
transitu de strictiori ad laxiorem Ordinem non requiri-

quiritur causa, nec primariò, nec secundario publica, sed
sufficit causa privata, seù privatum commodum ipsius Reli-
125 giosi respiciens, ut fatentur omnes in hoc puncto *Scribentes*,
superiùs relati, nempè *Sanchez ad Præcept. Decal. lib. 6. cap.
7. num. 72. Donat. in Prax. quæst. regul. tom. 1. tract. 5. quæst. 21.
num. 2. & seqq. Pellizar. in Manual. tom. 1. tract. 3. cap. 5. sect. 3.
num. 67. Castropal. par. 3. tract. 16. disp. 4. punct. 26. §. 5. num. 6.*
Et in terminis transitus Equitis Hierosolymitani ad alium
Ordinem militarem, in quo servatur castitas conjugalis, la-
tè probat *Lezzan. dicta consult. 11. per tot. Dian. Coord. tom.*
126 *3. tract. 1. dicta resol. 79. per tot.* signantèr *num. 11.* Undè cum
in casu isto concurrant adeò insignes causæ, nedùm privatæ,
sed etiam publicum bonum respicientes, & aptæ ad liberan-
dum ab omnibus Votis, & reducendum Religiosum ad Sta-
127 tum sæcularem, nulla proindè cadere videtur difficultas,
quo minùs concurrat justa causa, quam satis est concurrere
in linea privatæ, & non publicæ.

In quo quidèm genere gratiæ levioris stratam habemus se-
mitam etiam in cumulo exemplorum, in quibus Summi Pon-
tifices Equitibus Hierosolymitanis transitum concesserunt
128 ad alium Ordinem Militarem, ubi servatur castitas conjuga-
lis ex causa merè privata ipsius Translati, ut in exemplo
Pauli III. qui transtulit Joannem de Borgia Equitem Hiero-
solymitanum ad Ordinem Militarem S. Jacobi de Spatha ex
sola causa privata, scilicèt pro quiete animi ipsius Equitis;
129 Et in alio exemplo Antonii Lusitani Prioris de Olraro apud
de Arauxo de Eccles. Stat. tract. 2. quæst. 19. num. 29. quæ
exempla comprobant communem opinionem, supra relatam,
quòd pro Gratia translationis de strictiori ad laxiorem Ordi-
nem, nulla requiratur gravis, & publica causa, sed quævis
minor sufficiat, etiamsi privatam utilitatem Translati res-
piciat, ut, præter superiùs relatos, docet *Panormit. in cap.*
130 *Non est num. 6. in fine de Regul. Geminian. in cap. Cùm singula
§. Prohibemus num. 6 de Præbend. in 6. Azzor. Institut. Moral
Tom. 1. lib. 12. cap. 14. q. 8. versic. Quæres, Bordon. resolut. 29.
quæst. 14. num. 55.* & in nostris terminis *Lezzan. dicta consult.
11. num. 22. vers. Causam istam, & Diana Coord. dicta resolut.
79. num. 11.*

Imò nullam requiri causam in concedenda Gratia hujus
transitus, prçter solam Papæ authoritatem, probant exem-
131 pla, & Doctores, supra citati, & quia Gratia hæc de le-
vioribus reputatur; Etenim tempore quò Ordines Militares
de Calatrava, & Alcantara, unà cum aliis Votis emitte-
bant illud castitatis absolutæ, sicut Equites Hierosolymita-
ni, ut vidimus supra Paulus III. Antonio de Turre Equiti
de Calatrava, sine ulla causa concessit transitum ad alium
Ordinem Militarem S. Jacobi de Spatha; Hoc ipsum dein-
132 dè concessit aliis septem Equitibus de Alcantara, & Cala-
trava; Et similiter Petro de La Cueva Præceptori majori
Ordinis de Alcantara: Eumdemque transitum sine ulla cau
sa, & prò solo libito voluntatis, tam Paulus III. quàm Ju-
lius III. concesserunt viginti aliis Equitibus de Alcantara, &
Calatrava, juxta documenta, exhibita in Summario. Un-
dè patet, non solùm in hoc genere gratiæ satis esse causam
quamcumque privatam, sed etiam nec ullam causam fuisse
requisitam per Summos Pontifices respectu hujusmodi Equi-
tum prò transitu de uno in alium Ordinem laxiorem, & çquè
militarem, quòd etiam probant Doctores, nullam causam
133 requirentes in Summo Pontifice, relati apud *Lezzan. d. con-
sul. 11. num. 22. vers. Omittentes Hostiensem*, & loquentes
quoad forum externum concordant *Pellizzar. in Manual. to.
1. tract. 3. cap. 5. sect. 3. num. 65. Sanchez ad Præcept. Decal.*
134 *lib. 6. cap. 7. num 67. Peyrin. de Offic. Subdit. regul. quæst. 1. c. 24.
vers. Dico quinto. Corrad. in Prax. dispens. lib. 8 cap. 10. nu. 28.
vers. Imò etiam sine causa.*

Quòd tamen dictum sit ad exuberantiam, quia semper
Summus Pontifex motus præsumitur ex aliqua rationabili
135 causa, cùm nostrum assumptum in proposito aliud non sit,
nisi quòd hoc genus Gratiæ sit obvium, & minoris difficul-
tatis, & minoris causæ, scilicèt privatæ, ex quo illa Sta-
tum substantialem Religiosi non immutat, ut optimè conclu-
dit *Diana d. resolut. 79. num. 7. in fine, & num. 8.* ibi: *Ponti-*
136 *fex non facit de Religioso non Religiosum, sed transfert Reli-
giosum de una ad aliam Religionem, in qua verè existente Re-
ligioso, non tenetur tamen ad Votum castitatis absolutæ, sed
conjugalis; Itaque in casu, de quo loquimur, Pontifex non
dispensat absolutè in Voto castitatis solemni, sed illud commu-*
137 *tat in Votum castitatis conjugalis &c. Undè commutatio Voti
continentiæ in castitatem conjugalem non mutat substan-
tiam Regulæ*; & concordat *Lezzana dicta consul. 11. num. 18.
19. & 25.*

Observando magnam congruentiam, & omnimodam ra-
tionabilitatem utriusque Gratiæ cum sæpiùs memorata ra-
tione, expressa in Brevi Apostolico Sixti V. quòd nempè hu-
jusmodi Equitibus congrua est dispensatio, & castitas conju-
galis propter Statum non valdè distantem à sæculari, excep-
tis Votis, & juxtà opinionem doctissimi *Soto*, qui semper 138
expedire censuit, ut dispensationes hujusmodi concedantur
Equitibus Hierosolymitanis ad effectum contrahendi matri-
monium ex verbis suprà allegatis, circa quod concordat *Lezz.
d. consult. 11. n. 5. & 9.* ibi: *Fermè ut Sæculares Equites se gere-
re, in privatis domibus degere, Sæcularium vestibus uti, Prin-* 139
*cipibus in Bello deservire, lautis conviviis pasci, amplis red-
ditibus perfrui, & vix ullis austeritatis observantiis vacare,
quàm illis, quç necessariæ sunt prò Bello contra Infideles ge-
rendo, quod est proprium ipsorum Institutum &c. Sicque faciliùs
in Voto solemni castitatis dispensari posse.*

DISCEPTATIO VI.

Parmen. Funerum.

PRO

PP. Reformatis S. Francisci Parmæ.

CUM

Joanne Maria Pallono Parocho.

ARGUMENTUM.

Occasione associationis Cadaverum quando possint Parochi Sæculares ingredi Ecclesias Regularium cum Stola, & Cruce elevata. Nec non quando possint prætendere Quartam funeralem, non attentis Privilegiis à Summis Pontificibus dd. Regularibus concessis.

Die 10. Martii 1719. qua decessit Dominica Maccarini
Rosa, sepeliri debebat in Ecclesia PP. Reformatorum
S. Francisci Parmæ, juxta formam, & tenorem ejus Testa- 1
menti, in quo sibi sepulturam elegerat in eadem Ecclesia, ut
est in confesso apud Partes.

Non potuit autem id ad praxim reduci, attenta duplici
prætensione Joannis Mariæ Palloni, unius ex Collegio S. 2
Petri, Parochi ejusdem Dominicæ. Prima scilicet ingre-
diendi nostram Ecclesiam cum Stola, & Cruce elevata; Et
secunda, habendi Quartam funeralem, quibus attentis di-
ctus Vicarius Generalis, nè cadaver ejusdem defunctæ lon-
go tempore insepultum remaneret, per modum provisionis,
& sine præjudicio Jurium Partium, mandavit, esse sepe-
liendum in eadem Ecclesia S. Petri usquè ad decisionem, ab
hac Sac. Congregatione obtinendam, cui temperamento pro
bono pacis adhærere non dubitavit P. Daniel à Parma Guar-
dianus, & diligens Defensor Jurium nostri Conventus.

Habitus proindè fuit recursus ad EE. PP. usque sub die 30.
ejusdem mensis Martii, quando de more fuit rescriptum, E-
piscopo pro Informatione, auditis Partibus. Quia verò in 3
absentia Episcopi transmissa eadem Informatione ab ejus Vi-
cario, post longum spatium duorum mensium, & ultrà ne-
mo ex parte Parochi comparuerat, die 2. Junii ejusdem an-
ni 1719 novus habitus fuit recursus ad hoc Sacrosanctum Tri-
bunal, fuitque rescriptum, *Vicario, qui præfigat terminum
Partibus ad deducen. Jura in Sac. Congr.* qui non sine maxima
inclinatione erga dictum Parochum, præfixit illi terminum
quatuor mensium: Cùmquè iste nimis excessivus esset, &
hoc medio tempore dari poterant de facili alii similes casus, 4
die 4. Augusti pariter 1719. tertium habuerunt dd. Religiosi
recursum ad hanc Sac. Congr. instantes pro abbreviatione di-
cti termini, fueruntque exauditæ illorum preces, cum res-
cripto. *Vicario, qui præfigat terminum mensis ad deducen.
Jura in Sac. Congr.*

Hodiè igitur, non quatuor dumtaxat, sed octo elapsis mensi-
bus à die, qua prima vice scriptum fuit pro Informatione, au- 5
ditis interesse habentibus, & post sex menses à die præfixio-
nis primi termini, nemine adhuc ex parte Parochi comparen-
te, referuntur nostrç humillimç prçces, & videntur exau-
diendæ.

Pro eo enim, quod attinet ad ingressum Parochi in nostra
Ecclesia cum Stola, & Cruce, occasione associationis Ca- 6
daverum illorum, qui in illa sibi sepulturam elegerunt, res
videtur carere omni principio difficultatis, attentis replica-
tis oraculis hujus Sac. Cong. & alterius Conc. Trid. & etiam

alterius Sacrorum Rit. quae unisona consonantia milliès de-
clararunt, id nullo modo Parochis esse permissum, ea viva
ratione, quia Parochi Jurisdictio circa cadaver durat quous-
que illud non ingrediatur Ecclesiam Regularium, in qua
nullam omninò Jurisdictionem habent Parochi Saeculares,
7 quam praecisè ad nostrum effectum adducunt, & exor-
nant *Pasqualig. ad Laurent. de Franch num. 1591. Novar.
in Summ. Bullar. comment. 91. num. 1. Vener. in Exam. Episc.
lib. 6. cap. 3. num. 4. Barbos. ad Concil. sess. 5. de Refor. cap. 13. n.
33. Tamburin. de Jur. Abbat tom. 1. disp. 15. quaest. 11. nu. 21. &
Peyrin. de Privileg. Regular. tom. 3. in fine in respons. ad 3,
fol. mihi 567.*
Et, omissis antiquioribus resolutionibus hujus Sac. Cong.
& aliarum Sac. Conc. Trid. & Sac. Rit. quas referunt, &
8 sequuntur dd. Authores, ita respondit haec *Sac. Congr. in Su-
trina ultima Febr. 1708 ad relat. Card. Corsini* ibi: *An Archi-
presbytero Collegiatae Roncillionis, sivè soli, sivè cum Capi-
tulo, liceat ingredi, cum Stola, & Cruce erecta Ecclesiam
RR. PP. Carmelitarum? Negativè: & in Brictinorien. 16.
Martii* 1717. Ponente Card. Gualterio, quae est in praecisis
9 terminis nostrorum Religiosorum ibi: *An occasione Cadave-
rum, sepeliendorum in Ecclesia PP. Reformat. S. Francisci Ar-
cis S. Cassiani, possit Parochus cum Stola, & Cruce ingredi eo-
rumdem Eccclesiam? Negativè*, ut videre est *in tom. 2. par. 1.
discept. 8. per tot.* & signanter *n. 72.* Ita etiam respondit *Cong.
Concilii in Placentina 16. Decembris* 1661, per extensum im-
pressa *apud Panimoll. decis. 1. annot. 10 nu. 21. & in Lauden. 2.
10 Maii 1711. ad 1. dub.* de qua *in tom. 1. par. 2. discept. 14. num.*
137. Ita demum resolvit *Rit. Congr in Vaden. 3. Augusti 1698.
Pon. Card. Noris*, quam impressit *Matthaeucc. in Offic. Cur.
Eccles. verb. Officialis quoad Exequias num. 3.* ibi: *An Paro-
chus ingredi possit Ecclesias Regularium cum Stola, & Cruce?
Negativè*, & in *Avenionen. 3. Decembr. 1701. ad 3. dub. Pon.
eod. Card. Noris, & in Camerinen. 1. Septemb. 1708. Pon Card.
Caprara.*
Praeciso enim casu illius associationis, in qua intervenit
Capitulum Cathedralis in corpore, hodiè absque ulla exa-
geratione sequens propositio: Parochi, associantes Cadave-
11 ra ad Ecclesias Regularium, non possunt illas ingredi cum
Stola, & Cruce elevata, habetur tanquam unum ex pri-
mis principiis, ab omnibus Authoribus, tractantibus de Sa-
cris Ritibus, & funebribus functionibus, uno ore admissum,
& ab omnibus Collegialibus, & Supremis Tribunalibus ca-
nonizatum.
Et quod magis est favore nostrorum Religiosorum, ita per
viam legis declaravit *Clem. X. in ejus Constit. 57 §. 2. in Bull.
novo tom. 6.* ibi: *Parochis in associatione, sivè occasione associa-
tionis Cadaverum, non licere ingredi Ecclesias Regularium,
12 sed teneri dimittere eadem Cadavera ad Januam Ecclesiarum,
ibique solùm posse benedicere, & dare ultimum Vale.* Et pro-
indè sub Sole non possumus ponderosiorem, efficacioremque
adducere authoritatem, per ea, quae notat *P. Gruther. de Ar-
te benè desid. resolut. 15. §. 9. n. 177.* & firmavit *Rot. in Mindo-
13 nien. 3. Martii 1706. §. Verum cor. Ansaldo*, cum aliis, citatis
in tom. 2. par. 1. discept. 4 n. 12.
In horum autem punctualissimorum aequè, ac veneratissi-
morum Oraculorum hujus, & dd. aliarum Sac. Congr. nec-
14 non dictae literalis Pontificiae Constitutionis conflictu, nulla
omninò habenda ratio est unius, vel alterius antiquae, & an-
tiquatae contrariae resolutionis, relatae *à Pignatello*, perpe-
tuo, & acerrimo defensore Jurisdictionis Parochorum sae-
cularium, qualis ille fuit, *in tom. 3. consultat. 47 à num 25.*
15 Non solùm quia in contrarium stat dictum Pontificium Ora-
culum, quod nullam admittit criticationem, ex supra ad-
ductis, quibus addimus *Card. de Luc. de Benefic. disc. 89. num.
2.* Sed etiam, quia resolutiones, supra citatae, utì poste-
16 riores, semper praeferendae sunt antiquis, ex generali regu-
la, quòd posteriora derogant prioribus, de qua, in praecisis
terminis diversarum resolutionum Sacrar. Congr. benè *Syl-
ver. in var. opusc. titul. de Declarat. Card. opusc. 2. nu. 11. fol.
223. & Pignatell consultat. 107 in fine tom. 1. & consultat. 174.
17 num. 3. to. 4. & Rota in Melevitana Decretorum 2. Martii 1707.
§. finali coram Ansaldo*, cum aliis, citatis in *tom. 1. par. 2.
discept. 14. n. 82.*
Minùs allegari meretur contraria dispositio Synodi Par-
mensis Episcopi Saladini: Non solùm ex defectu Jurisdictio-
18 nis, quam non habent Episcopi cum Regularibus, & conse-
quenter illorum Synodi Regulares exemptos nunquam pos-
sunt comprehendere, ex animadversis per *Pasqualig. quaest.
moral. jurid. 109 per tot* & firmatis per *Rot. dec. 83. num. 1.
& seq. cor. Coccin.* cum quibus processit haec *S. Congr. in Nul-
19 lius Burgi S. Sepulcbri 25. Februarii 1701. Pon. Card. Collor.*
ut videre est *in tom. 2. par. 1. discept. 15. nu. 8. & 9. & num. 30.*
Sed fortiùs, attentis dd. Oraculis trium Sacr. Congr. & prae
oculis habendo dictam claram, & literalem Constit. Clem.
X. Est enim prorsus absonum asserere, quòd authoritas Epis-
coporum allegari possit adversùs Oracula Sacrar. Congr. &
ad destruen. Summmorum Pontificum Constitutiones, ex 20
firmatis per *Rot. in Firmana Annuae praestationis 15. Junii
1705. §. Omnisque cor. Molin.* & admissis per *Congr. Concilii
in Mantuana 21. Febr. 1717.* & videre est *in tom. 2. par. 1. disc.
9. num. 27.*
Ultrà quòd, si verè magnum Rotae Tribunal non dedi-
gnatur clausis oculis sequi resolutiones Sacrar. Congr. & ad
illarum tenorem ejus decisiones reformare, ut testatur *in dec.* 21
*18. n. 6. cor. Cerr. & dec. 55. num. 2. cor. Benincas. & dec. 72. num.
7. cor. Ansald.* & in aliis, citatis *in tom. 1. par. 1. discept. 7. n.
24.* Multò magis id facere debent Episcopi de Partibus, ut
de se patet,
Ejusdem prorsùs insubsistentiae est praetextus assertae con-
suetudinis immemorabilis, in quo fundat suum judicium
contra nostros Religiosos Vicarius Parmensis in ejus Infor-
matione, in qua interpellatus fuit ab hac Sac. Congr. utì Ju- 22
dex, & ipse, se faciendo Advocatum Partis, asseruit,
favore Parochi militare dictam consuetudinem immemora-
bilem,
Illa enim est verum ens rationis, & demonstratur tale ex
sola lectura ejusdem Informationis, ubi ait, nostros Religio-
sos residere in Civitate Parmensi ab annis 31. citrà, ibi: *Chie-
sa de' sudetti PP. da 31. anni in quà, che essi PP. hanno Con-
vento in Parma:* Relinquimus enim aliis judicandum, an
immemorabilis consuetudo verificari possit contra dd. Re-
ligiosos, ab annis 31. dumtaxat moram facientes in Civi-
tate Parmae, teste eodem Vicario, eò quia docto de quocum-
que principio, vanum est praetendere immemorabilem, ut 23
firmavit *Rot. decis. 30. num. 16. coram Otthob.* ibi: *Cùm ap-
pareat de principio moderno, ac proximo, de immemorabili
agi non potest.*
Addito, quòd ipsemet Vicarius in dicta Informatione as-
seruit ulteriùs, quòd, imitando in hac parte aequè attentos,
& diligentes PP. Cappuccinos Civitatis Parmae, qui pro de- 24
fensione propriorum Jurium, *in simili casi si uniscono in buon
numero sù la Porta della Chiesa, e l'occupano in tal guisa,
che resta impedito a' Parochi l'entrarvi*; nostri Religiosi
idem facere solent in casus contingentia, & ad praxim
ultimo loco id reduxerunt cum Parocho S. Apollinaris ejus-
dem Civitatis, ibi: *Impedirono al Cappellano di S. Apol-
linare, che solo accompagnava un Cadavere, l'entrare con* 25
la Stola, e Croce nella loro Chiesa; Ex quibus remanet pror-
sùs exclusus omnis praetextus contrariae immemorabilis con-
suetudinis, quae non solùm ex unico actu, sed ex solo ru-
more in contrarium penitùs exclusa dicitur, ex firmatis per
*Rot. dec. 159. num. 6. & seq. coram Otthob. & decis. 1296. num.
13. & 14. coram Emer. jun. & decis. 279. num. 8. par. 17. &
dec. 116. n. 5. par. 19. rec.*
Neque nostrum est videre, an talis consuetudo vigeat res-
pectu aliarum Religionum Civitatis Parmae, juxtà contra- 26
riam praetensionem.
Primò, quia ex modò animadversis, & ex admissis in In-
formatione Vicarii, illa nullatenus viget contra Cappucci- 27
nos, & proindè non regit in facto assertio, quòd imme-
morabilis militet contra omnes alias Religiones Civitatis
Parmae.
Secundò, quia quando etiam illa probaretur concluden-
ter contra unam, vel aliam ex Religionibus ejusdem Civita-
tis Parmensis, semper nostri Religiosi dicere possent cum
*Div. Paulo ad Corinth. 11. 16. Nos talem consuetudinem non ha-
bemus*, & ad eorum favorem militaret punctualis decisio 2
*Rotae in Trojana Delationis Crucis 21. Martii 1708. §. finali
coram Lancetta*, ubi solidè firmat, quòd solitum, & con-
suetudo unius Religionis alteri nullo modo praejudicat; ibi:
*Non licet Regularibus sine legitima authoritate Superioris
transigere in praejudicium Jurium Ecclesiae, & Conventus
&c. Multò minus illorum factum, & confessiones praejudicare
possunt aliis Regularibus &c.* Nec non punctualior resolutio 29
hujus Sac. Congr. favore nostrorum Religiosorum emanata,
Partibus acritèr informantibus, *in Brictinorien. 16. Martii
1717. Pon. Card. Gualterio*, de qua in *tom. 2. par. 1. disc. 8. per
tot* & signanter *n. 14.*
Et tertiò, quia illi Religiosi, qui forsan id permiserunt,
non poterant privilegiis nostrae Religionis praejudicare, *Tex-* 30
tus est literalis in cap. Cum tempore de Arbitr. ibi: *Cùm etsi
spontè volueris, de Jure tamen nequiveris, sinè licentia
Romani Pontificis, renunciare privilegiis, vel indul-
gen-*

gentilis libertatis, quem sequuntur adducti *à Rot. decis. 67. num. 19. & seqq. coram. Carill. & dec. 606. num. 6. coram E- mer. jun.*

Habemus hoc in punctualibus terminis nostri casus, solemniter decisum à *Congr. Conc. in Lauden. 2. Maii 1711.* de
32 qua *in tom. 1. par. 2. discept. 14. per tot.* & signanter *num. 22. & seqq & num. 137.* in qua non revocabatur in dubium factum particularium Religiosorum adversùs privilegia, illorum Ordini concessa; Et nihilominus ex dicto solo motivo, quòd non erat in illorum potestate illis præjudicare, Sacr. Congr. negligendo factum dd. Religiosorum, respondit pro observantia privilegiorum: Imò *Rot. in dec. 44 num. 11. &*
33 *12. par. 7. recen.* vocat meram simplicitatem assertionem hanc, quòd Religiosi particulares possint eorum factis præjudicare privilegiis, eorum Ordini concessis, ibi: *Non obstat, quòd Provincialis se concordaverit, & renunciaverit privilegiis Religionis, quia ista fuit mera simplicitas, quam Superiores majores nullatenùs debent sufferre, cùm d. Provincialis non possit renunciare dd. Privilegiis, quæ sunt concessa favore Religionis, non autem Personæ particularis.*

Cùm quibus in puncto nostri casus favore nostræ Reformationis processit *hæc Sac. Congr. in d. Brixinorien. 6. Martii*
34 *1717.* nullam omninò habendo rationem similis objecti, ex defectu potestatis nostrorum Religiosorum præjudicandi privilegiis, toti Ordini concessis, ut videre est *in dicto tom. 2. par. 1. disc. 8. n. 30.*

Demum omitti poterat reflexio illa; quòd, *Pare una gran deformità, che gl' Ecclesiastici giunghino sul limitare della Porta della Chiesa; e non rendino un' atto d'adorazione*
35 *al S. SSagramento*: Non enim unum dumtaxat, sed mille adorationis actus, occasione hujusmodi associationum reddere possunt Ecclesiastici eidem augustissimo Sacramento, si id facere volunt, non tanquam authoritatem habentes in Ecclesia exempta, in qua nullos actus Jurisdictionis exercere possunt cum Stola, & Cruce elevata, ut notant *No-*
36 *var. in Sum. Bull. comment. 91. num. 12. & Panimol. decis. 1. annot. 10. num. 18.* sed tanquam aliqui de Populo, & promiscuè cum aliis Personis in Ecclesiis exemptis orantes, juxtà phrasim, qua utuntur in hac parte Doctores, ut videre est apud *Monacell. in Formul. tom. 1 tit. 10. formul. 18. num. 13.* ibi: *Parochus tanquam unus de Populo &c.* ubi quòd ità
37 resolvit *Congr. Conc. in Mantuana Funer. 21. Novem. 1699.* quam ibidem citat, & sequitur.

Majoris insubsistentiæ est secunda contraria prætensio habendi Quartam funeralem ab hæredibus illorum defunctorum, qui Sepulturam eligunt in nostra Ecclesia, eò quia nostra Religio non unum, sed undecim privilegia, exemptiva
38 à solutione Quartæ, à totidem Summis Pontificibus obtinuit, enumeratis *in dec. 263. per tot. par. 15. rec.* quæ in hac materia est magistralis, & cum qua processit in *dec. 8 per tot. apud Antonel. de Jurib. Cleric.* & concordant adducti *in*
39 *dec. 1702. num. 3. cor. Coccin. & dec. 179. per tot. cor. Royas*, cum aliis, citatis à *Matthæucc. in Offic. Cur. Eccles. cap. 24. à num. 4.*

Quibus addo duas punctuales resolutione hujus Sac. Cong. favore nostrorum Religiosorum ultimo loco emanatas, &
40 aliam Congr. Concilii, favore pariter dd. Religiosorum, quæ in hac materia sunt magistrales.

Prima resolutio hujus Sac. Congr. est in *Senogallien. seù Æsina 23. Sept. 1707. Pon. Card. Gabriell. ad 6. dub.* de qua *in tom. 1. par. 2. disc. 28. num. 156* ibi: *An, & quæ emolu-*
41 *menta funerum sint debita eisdem Patribus? Omnia emolumenta funeris deberi Religiosis.*

Secunda est in dicta *Brixinorien. 16. Martii 1717. ad 2. dub.* de qua *in tom. 2. par. 1. disc. 8. per tot.* & signanter *n. 72.*
42 ibi: *An pro dicta Sepultura danda sit Parocho Quarta funeralis? Negativè.*

Tertia demùm Congr. Concilii est *in Tudertina Funerum 8. Augusti 1716.* de qua *in dicto tom. 2. par. 1. disc. 8. num. 28.*
43 ibi: *An teneantur iidem Patres solvere Archipresbytero Curato Quartam funeralem, & in qua quota? Negativè.*

Ex quibus cum omni sermonis proprietate dicere possumus, quòd pro exclusione prætensionis solutionis Quartæ funeralis, habemus replicatas individuales leges, favore no-
44 strorum Religiosorum emanatas, quales dicuntur punctuales resolutiones Sac. Congr. ex adductis *à Fagn. in cap. Quoniam num. 8. & seq. de Constit. & in tom. 3. discept. 19. num. 65. par. 1.*

Ad colorandum verò contrariam prætensionem miserè se involuit in Facto, & in Jure Vicarius Parmæ, asserendo in ejus Inform. *Per la Quarta funerale militano pure ragioni assai forti, per cui sono di parere, che debbasi pur questa da sudetti Padri consegnare a Parochi, mentre, oltre il possesso immemorabile, in cui sono di conseguirla da sudetti Padri, generalmente sono tenuti di darla a Parochi tutti li Conventi* 45
fondati dopo la publicazione del Concilio di Trento, overo fondati entro il termine di 40. anni, da computarsi dal principio del medesimo Concil.

Pro eo enim, quòd attinet ad immemorabilem, est mera vanitas illam allegare contra Religiosos nostri Conventus, in illo habitantes ab annis 42. ut ipsemet Vicarius in dicta 46
Informatione ultrò admittit, ex suprà allegatis.

Est autem merè voluntarium æquivocum asserere, quòd *generalmente sono tenuti di dare la Quarta a Parochi tutti li Conventi, fondati dopo la publicazione del Concilio di Trento,* 47
overo fondati entro il termine di 40. anni, da computarsi dal principio del medesimo Concilio. Quia *Conc. sess. 25. de Regul. cap. 13.* rotundis literis loquitur de Conventibus, fundatis annis 40. ante Concilium, quod clariùs explicatur à S. Pio V. *in ejus Constit. 41. §. 11.* his verbis: *Quartam funeralem, de qua in sess. 25. cap. 13. nequaquam solvere teneantur Monasteria, quæ à 40. annis citra fundata existunt, postquam Concilium ipsum loquitur tantùm de Monasteriis ante* 48
annos 40. fundatis, quæ ipsam Quartam solvere consueverunt: Ex quibus patet, quòd duo necessariò requiruntur ad hoc, ut Conventus Regularium solvant Quartam vigore dictæ dispositionis Conciliaris, ut scilicèt sint fundata annis 40. ante Concilium, utiquè antea soliti essent eandem Quartam solvere, quorum neutrum verificatur in præsenti.

Ita uniformi calamo notant *Carac. de Quart. funer. cap. 1. Rodriquez quæst. Regul. tom. 1. quæst. 39. art. 2. Samuel de* 49
Sepult. conclus. 3. num. 12. Marant. lib. 1. respons. 2. num. 78. Tambur. de Jur. Abb. disp. 15. quæst. 17. num. 1. & seq. Passer. de Stat. Homin. quæst. 187. num. 667. & 670. Sorb. in Compend. Privileg. Mendican. verb. Canonica portio §. 5. & 9. Antonell. de Jur. Cleric. lib. 1. cap. 61. num. 2. Matthæucc. in Offic. Cur. Eccles. verb. Officialis quoad Quartam num. 2. & seq. & Rot. dec. 107. num. 2. 4. & per tot. cor. Coccin. & decis. 50
46. num. 37. cor. Zarat. & dec. 179. num. 8. cor. Royas, & dec. 243. num. 13. cor. Peuting. & dec. 1. num. 23. & seq. apud Antonell. de Jur. Cleric. & dec. 84. num. 4. apud Tamburin. de Jur. Abbat. & in par. 15. rec. decis. 263. num. 10. & seq. & in Posnanien. 4. Julii 1696. §. Decrevit cor. Card. Priolo.

Ex quibus enixis precibus supplicamus responderi: *Dentur decreta in dicta Brixinorien. 16. Martii 1717. Pon. Card. Gualterio*, quæ non possunt esse magis literalia, magisque præcisè præsentem controversiam decidere, eò quia agebatur in eadem Causa de alio Conventu nostræ Religionis, ab 51
annis viginti circiter fundati, cujus Superiores aliquando toleraverant unum, vel aliud præjudicium à Parocho, & tamen, eodem Parocho d. die acriter sua Jura deducente, propositis sequentibus dubiis: Primo; *An, occasione Cadaverum, sepeliendorum in Ecclesia PP. Reformatorum S. Francisci Arcis S. Cassiani, possit Parochus cum Stola, & Cruce ingredi* 52
eorundem Ecclesiam? Secundo; *An pro dicta Sepultura danda sit ei Quarta funeralis?* non solùm rotundè rescriptum fuit; *Negativè in omnibus*. Sed fuit additum, *ut Causa ampliùs non proponeretur*; Pro cujus addito etiam Nos supplicamus, ad sublevandos pauperes Religiosos ab expensis præsentis litis, quæ magnæ esse solent in Urbe, experientia teste, & id observante *Rota dec. 479. num. 17. par. 19. rec.* ibi: *Recessus à lite, quæ in Urbe non sine magnis dispendiis agitatur.*

In eadem Causa.

DUo fuerunt in hac Causa proposita dubia die 21. Martii 1720. Primum, *an licitum esset Parocho, occasione associationis Cadaverum in nostra Ecclesia, in illam ingredi cum* 53
Stola, & Cruce: *Secundum verò, an eidem Parocho deberetur Quarta funeralis?* Cumque utrumque favore ejusdem Parochi fuerit dicta die *affirmativè* resolutum, de mense Augusti proximè præteriti, mediante æque breve, ac simplici Memoriale, Italico idiomate composito, institimus pro nova Audientia, quæ nobis denegata fuit. Cæterùm, quia ex una parte agitur de articulo, non solùm exemplari, sed faciente statum pro omnibus nostris Conventibus: Ex alia verò sermo est de unica tantùm resolutione hujus Sacrosancti Senatus; Ex illius laudabili stylo speramus, exaudiendas esse nostras preces pro nova Audientia; Præcipuè quia ho- 54
diè factum longè meliùs dilucidatum fuit, multaque nova

nova Jura superaddita fuerunt in præsenti Summario, ad hominem demonstrantia insubsistentiam omnium contrariorum suppositorum, cum quibus exadversò in Causæ propositione processum fuit; In quibus circumstantiis indulgeri semper
55 solet nova Audientia, ex animadversis *per Card. de Albic. de Incost. in Judic. in Præfat. à num. 24.* & firmatis *per Rot. in Roman. Primog. de Corsinis 10. Decembris 1710. in princ. cor. Aldrovando,* & habemus in hac parte aureum *Textum in authent. de Nupt.* post principium *vers. Non enim.*

Incipiendo à primo dubio, supplicamus observare, quòd sequens propositio: Parochus, associans Cadavera ad Ecclesias Regularium, non potest in illas ingredi cum Stola,
56 & Cruce elevata, una est ex illarum numero, quæ uno ore admittuntur ab omnibus Theologis, Canonistis, & Juristis, & quotidiè canonizatur, & approbatur ab omnibus Collegialibus Tribunalibus, omnibusque Sacris Congr. Et proindè ad illius comprobationem facili negotio componi possent Volumina: Nos autem quo ad Doctorum authoritates remissivè Nos habemus ad illos, quos referunt, & sequuntur
57 *Tamburin. de Jur. Abbat. tom. 1. disp. 15. quæst. 17. num. 21. Lantusc. in Theatr. Regular. verbo Exequiæ num. 8. & 9 Novar. in Summ. Bull. comment. 91. num. 1. & Barbos. ad Concil. sess. 5 de Refor. c. 13. num. 23.*

Quò verò ad resolutiones hujus, & aliarum Sacrar. Congr. omissis gratia brevitatis antiquioribus, relatis, & sequutis à prædictis Authoribus, ita respondit.

Sacr. Congr. Conc. in Placentina 16. Decembris 1661. per extensum impressa *à Panimoll. decis. 1. annot. 10. num. 21.*
58 quæ in hac materia est magistralis. *Et in Insularum Canariarum 30. Junii 1694.* in qua *negativè* resolutum fuit sequens dubium. *An Parochi ingredi possint Ecclesiam Regularium cum Stola, seù alio signo. Et in Lauden. 2. Maii 1711. ad 1. dub.* ibi. *An liceat Parochis in associatione Cadaverum ingredi Ecclesiam &c. cum Stola, & Cruce elevata, & intra*
59 *Ecclesiam dare ultimum Vale; Vel potiùs eisdem Parochis liceat dare ultimum Vale extra Ecclesiam, eam, ut suprà, non ingredientibus: Negativè quoad primam, & affirmativè quo ad secundam partem, ut videre est in Lib. 61. Decr. ejusdem Congr. fol. 382.*

Cum illo addito, ad nostrum effectum omni consideratione digno, quòd prætendentibus Parochis, ipsorum favore militare consuetudinem immemorabilem, contra om-
60 nes alias Familias Regulares Laudæ vigentem in dicta Civitate, volentes formiter probare eandem prætensam consuetudinem contra Carmelitas, qui tunc erant in lite, quivè ab annis 55. dumtaxat in eadem Civitate eorum Conventum fundaverant, secundo loco disputamus fuit sequens dubium; *An sint concedendæ Literæ compulsoriales, & remissoriales;* Eadem facultas probandi dictam consuetudinem fuit eis rotundè denegata, mediante rescripto *Negativè.*

Ità etiam respondit *Rit. Congr. in Vaden. 3. Augusti 1698. Pon. Card. Noris,* ibi: *An Parochus ingredi possit Ecclesias Regularium cum Stola, & Cruce: Negativè,* ut videre est apud *Matthæucc. in Offic. Cur. Ecclesiast. Verb. Officialis quo-*
61 *ad Exequias num. 3.* Et *in Avenionen. 3. Decembris 1701. ad 3. dub. Pon. eodem Card. Noris, & in Camerinenn. 1. Sept. 1708. Pon. Cardinali Caprara.*

Ità demùm respondit *hæc Sac. Congr. in Sutrina ultima Februarii 1708. ad relationem Card. Casini,* ibi: *An Archi-*
62 *presbytero Collegiatæ Roncilionis, sivè Joli, sivè cum Capitulo, liceat ingredi cum Stola, & Cruce erecta Ecclesiam RR. PP. Carmelitarum? Negativè: Et in Montis Politiani 26. Martii 1711. ad 4. dub. Ponente Card. Paracciano,* ibi: *An in associatione Cadaverum, in Ecclesia dictorum PP. tumulandorum, liceat Parocho Sancti Marcelli eam ingredi cum Cruce ere-*
63 *cta, sivè debeat dictam Crucem deponere, & terminare preces associatorias antè Atrium dictę Ecclesię. Negativè quoad primam, & Affirmativè quoad secundam. Et in Brictinorien. 16. Martii 1717. Pon. Gualterio,* quæ est in punctualissimis terminis nostrorum Religiosorum, de qua supra.

Et quòd magis est, ità etiam demandavit *Alex. VII in ejus Constit. 93. in Bullar. novo tom. 6.* Et ad preces nostrorum
64 Religiosorum, etiam per viam legis generalis, ubiquè servandæ, cum decreto irritanti, aliisque amplissimis clausulis, ità etiam expressè mandavit *Clem. X.* favore omnium Conventuum nostrorum Religiosorum, ut vidimus supra;
65 Itaut, absquè ulla exageratione, cum omni verborum proprietate dici possit, quòd nequeat in Jure de facili assignari alia propositio, cujus respectu allegari valeant authoritates, vel magis punctuales, vel ponderosiores, vel in majori numero.

Neque deest vivissima ratio, in eo posita, quòd Crucis elevatio, & Stolæ delatio sunt Jurisdictionis Parochorum 66
univocum signum, ut observant Authores illi, quos referunt, & sequuntur *Donat. Rer. Regular. tom. 1. tr. 13. qu. 81. num. 3. Ventriel. de Jurisd. Archiepisc. cap. 17. num. 8. & c. 18. num. 6. Bonac. Oper. moral. tit. de Contract. disp. 3. qu.* 67
21. punct. 5. sub num. 2. vers. Dixi Novar. in Summ. Bullar. comment. 91. num. 12. Panimol. dec. 1. annot. 10. num. 18. Samuel. de Sepult. tract. 1. disp. 3. contr. 7. num. 9. Monacell. in Formular. tr. 2. tit. 13. formul. 1. num. 77. & Pignatell. consult. 73. num. 116. lib. 8. Jurisdictio autem Parochorum durat quo- 68
usquè cadaver non ingreditur Loca, ab illa exempta, quales sunt omnes Regularium Ecclesiæ, in quibus, ut notorium est, nullam omninò Jurisdictionem habent, minusque exercere valent Parochi sæculares, quam ad nostrum præcisum effectum punctualissimè adducunt *Pasqualig. ad Lauret. de Franch. num. 1591. Novar. in Summ. Bull. comment. 91. nu.* 69
1. Vener. in Exam. Episc. lib. 6. cap. 3. num. 4. Barbos. ad Concil. sess. 5. de Reform. cap. 13. num. 33. Tamburin. de Jur. Abbat. to. 1. disp. 15. quæst. 11. num. 21. Peregrin. de Privileg. Regular. to. 3. in fine in respons. ad 3. fol. mihi 567. & referendo ita decisum à Sac. Cong. modernus *D. Fargna de Jurepatron. tom. 2. par. 2. can. 14. & 15. cas. 13. num. 5.* ibi: *Parochus habet jurisdictionem supra Defunctum solùm usquè ad Januam Ecclesię Regularium, intra autèm Ecclesiam jurisdictio supra eundem defunctum est penes Regulares, non autem penès Parochum.*

Adversùs hæc, duo exadversò adducta fuerunt in Causæ propositione: Primum dispositio Synodalis; Secundùm verò prætensum solitum aliarum Ecclesiarum Civitatis Parmę, 70
seù prætensa universalis consuetudo quoad omnes alias Religiones, & Conventus Religiosorum, existentium in eadem Civitate: Neutrum tamen ex dd. capitibus subsistit, nec attendi meretur.

Non primum, seu dispositio Synodalis, in qua hæc leguntur: *Poterunt tamen Parochi ingredi Regularium Ecclesias cum Stola, & Cruce, dummodò, Ecclesiam ingressi, nullum super Cadavera Officium peragant:* Videtur enim idem objectum potiùs admiratione, quàm responsione dignum, & forsan expediret injungere, ut eadem verba à dicta Synodo 71
expungantur, & omninò cassentur, & deleantur, eò quia nimis improprium est prætendere, ut duobus Summis Pontificibus Alexandro VII. & Clemente X. expressè mandantibus; *Parochis in associatione, sivè occasione associationis Cadaverum, non licere ingredi Ecclesias Regularium, sed teneri di-* 72
mittere eadem Cadavera ad Januam Ecclesiarum, ibiquè solùm posse benedicere, & dare ultimum Vale, juxtà eorum pręcisa, verba, registrata *in Constit. 57. §. 2. Clem. X in Bullar. novo tom. 6.* Idemque in casuum contingentia semper punctuali exequutioni demandantibus omnibus Sac. Cong. ex supra animadversis, unus ex Episcopis illius partis Italię, quę eidem 73
Summo Pontifici etiam in temporalibus subdita est, audeat contrarium determinare, cum verificatione illius absurdi, quod his verbis improbat *D. Gregor. homil. 37. in Evang. Nunquid aliud Judex nunciat, aliud Præco clamat?* Resolutio- 74
nes præterea Sacr. Congr. tanquam oracula quotidiè summa veneratione recipiuntur, & clausis oculis exequuntur ab ipsomet magno, Collegialique Tribunali Sac. Rotæ, ut ipsa gloriatur *in dec. 18. num. 6. cor. Cerr. & dec. 55. nu. 2. cor. Benincas. & dec. 72. num. 7. cor. Ansald.* & alibi quotidiè: Et pro- 75
pterea eò magis exequi, & venerari debent ab Episcopis: Prout etiam uno ore receptum est inter Catholicos, *Summorum Pontificum Constitutiones adamussim, & præcisè servari debere tanquam leges,* juxtà præcisa verba *Rot. dec. 3. num. 6. cor. Ansald.* ubi allegantur concordantes, quibus addo alios, citatos *in Romana Emolumentorum Parochialium 1. Julii 1718. §. Primi cor. Lancetta.* Quanam apparentia prætendi exadversò potest, ut in concursu dispositionis Synodalis 76
Parmensis ex una parte, & replicatorum Oraculorum trium Sacrar. Congr. & duarum rotundarum Constit. totidem Summorum Pontificum ex alia, procedendum sit cum eadem dispositione Synodali, non autem cum Oraculis dd. Sacrar. Congr. & cum dispositis in duabus Pontificiis Const.

Ejusdem prorsus insubsistentiæ est secundum contrarium objectum, innixum prætensæ immemorabili, & assertæ universali consuetudini, vigenti contra omnes Re- 77
gulares Civitatis Parmæ: Illa enim non probatur in facto quoad omnes alias Religiones, ut esset concludentissimè justificanda: Respectu autem nostrorum Religiosorum illius probatio non solum evidentissimè non regit in facto sed in rei veritate, absque ulla exageratione, est physicè impossibilis: Et demum per insubsistentem, fallamque hypo-

hypothesim, dato, quòd esset concludenter probata, nullo modo esset attendenda.

Non probatur in facto eadem immemorabilis consuetudo quoad omnes alias Religiones: Tum quia nullæ adducuntur Testium depositiones, cum necessariis requisitis celebris
78 *Gloss. in cap. 1. Verb. Memoria de Præscript. in 6.* magistraliter reassumptis *à Rocc. select. interpret. cap. 167. à num. 21. & à Rota in Trojana Delationis Crucis 10. Decemb. 1708. per tot. coram Aldrovando*; Sed in contrario Summario ad illam colorandam adducuntur simplices, & extrajudiciales fides, quæ ad probandam immemorabilem consuetudinem nullo modo attenduntur, ex firmatis per *Rot. in Pisana Devolut.*
79 *24. Januar. 1701. §. Etenim coram Oman.* ibi: *Asserta immemorabilis consuetudo &c. aliundè probata non est, quam ex simplici fide Testium &c. quæ ex præadductis nullam fidem meretur, cùm tamen plenè, & concludenter probari debuisset,* & ex punctualissimè resolutis per *Sacr. Rit. Congr. in Veliterna 22. Septemb. 1718. Pon. Card. Fabrono*, in qua innumera ad dictum effectum adducebantur authentica documenta, & multæ solemnes attestationes ad probandam in dicto
80 casu immemorabilem consuetudinem, quæ tamen in nulla prorsus consideratione habita fuerunt, ex eo motivo, quòd modus probandi consuetudinem est ille indicatus à d. Glossa, & quotidiè approbatus in Tribunalibus, mediante formali examine Testium, deponentium de proprio visu per spatium annorum quadraginta, & de auditu ab eorum Majoribus, non autem per medium attestationum, & fidium, quæ jux-
81 tà vulgare adagium fidem non faciunt, ex adductis *in decis. 115. num. 30. cor. Priol.*

Itaut nimis dura, & æqualiter amara in hac parte videatur contraria prætensio, ut asserta immemorabilis consuetudo Nobis tali, tantoque fastu usque ad nauseam in contrariis Scripturis objiciatur, eo tempore, quo in illis nullum omnino legale vestigium concludentis probationis exadversò ad illam demonstrandam adducitur, sed insistitur in solis affectatis Attestationibus, & extrajudicialibus Fidibus, pro majori parte ipsorummet Parochorum, pendente lite procuratis, quo nihil absurdius dici, nilve irrationabiliùs valet excogitari, quodque quantùm improprium sit, de se patet.

Tum etiam, quia constans in facto est, quòd inter alias Religiones, existentes in Civitate Parmæ *li Cappucini in si-*
82 *mili casi si unisconoin buon numero sù la Porta della Chiesa, e l'occupanoin tal guisa, che resta impedito a Parochi entrarvi, permettendo però l'ingresso al Capitolo della Cathedrale con la Croce*: sunt verba Relationis Vicarii Parmen.

Notorium hoc factum, solemnissimè comprobatum à Scripturis, exadversò exhibitis, non valentes Parochi in con-
83 troversiam deducere, gratis ubique asserere non dubitarunt, id provenire ex respectu, atque veneratione erga Domum Farnesiam, quæ in Ecclesia dd. Cappuccinorum Sepulturam habet.

Responsio autem nullam meretur animadversionem, uti nimis injuriosa notoriæ pietati ejusdem Domus, & æquè notoriæ religiositati dd. Cappuccinorum, prætendendo eosdem
84 exemplarissimæ vitæ Religiosos ex mundanis respectibus de facto practicare contrarium ejus, quod de Jure statutum est, quodque ad terminos Constitutionum Pontificiarum practicari debet, & in exequutione Oraculorum Sacrarum Congregationum in toto Catholico Orbe quotidiè ad praxim reducitur.

Excluditur prætereà idem contrarius prætextus ex duplici circumstantia, comprobata à dicta Relatione Vicarii
85 Generalis Parmen. Prima quia à dictis Cappuccinis liber permittitur ingressus cum Stola, & Cruce elevata Parocho Ecclesiæ Cathedralis, unito cum suo Capitulo accedenti ad eandem Ecclesiam, juxta speciale privilegium, quòd in hac parte habent Ecclesiæ Cathedrales, de quo *Samuel de Sepultur. tract. 1. disput. 3. controv. 3. conclus. 6. num. 29. fol.*
86 *mihi 33. Monacell. in Formul. tom. 1. tit. 5. formul. 7. num. 37. Pignatell. consf. 58. num. 13. tom. 6. & Rot. decis. 2089. num. 10. coram Coccin* cum aliis, citatis *in tom. 3. par. 1. disccept. 31. num. 10.* Si enim, juxta contrarias pias meditationes, Parochi aliarum inferiorum Ecclesiarum Parmæ se abstinerent ab ingressu cum Stola, & Cruce ad Ecclesiam dictorum Cappuccinorum, in obsequium, & venerationem piissimæ Domus Farnesiæ, à fortiori hujusmodi obsequium, & veneratio eidem Domui præstaretur à nobiliori Capitulo
87 Cathedralis Civitatis sibi subditæ, juxtà ea, quæ in proximis terminis benè observant *Card. de Luca de Servit. disc. 61. num. 11. & Castald. ad Rubr. Missal. par. 2. rubric. 12. litt. A.*

Secunda circumstantia desumitur ex eo, quòd in illis casibus, in quibus Parochiani aliarum Parochiarum Parmæ sibi Sepulturam eligunt in Ecclesia PP. Cappuccinorum, isti, 88
ad tuenda propria Jura, *occupano la Porta della loro Chiesa in tal guisa, che resta impedito a' Parochi l' entrarvi*, juxtà præcisa verba dictæ Relationis dicti Vicarii Parmen. Igitur non in venerationem, neque in obsequium Domus Farnesiæ, minusque ex eadem obsequiosa voluntate se abstinent alii Parochi ab ingressu in Ecclesiam Cappuccinorum, sed quia se opponentibus Cappuccinis, propriaque Jura strenuè tuentibus, agnoscunt in hac parte eorum malum 89
Jus, juxtà regulam, de qua *Rota in Giennen. Juris mutandi 26. Aprilis 1700. § Non attento cor. Muto.*

Non regit in facto eadem contraria prætensio respectu nostræ Ecclesiæ, dum in Summario concludentissimè probamus oppositum, hoc est annis 1710. 1713. & 1715. juxtà ca- 90
sus, specificatos in eodem Summario, Parochos nullatenus fuisse ingressos nostram Ecclesiam cum Stola, & Cruce elevata, quod probamus ex pluribus Testibus, omni exceptione majoribus, & testantibus de proprio visu ibi: *Et Io eropresente, e viddi tutto con li miei occhj*; Ita ut ad augendam eorundem Testium fidem verificentur de illis ea, quæ 91
de se ipso scripta reliquit *S. Jo. Epist. 1. in princ.* ibi: *Quod vidimus oculis nostris &c. hoc testamur, & annunciamus*; Cum quibus concordat alter qualificatissimus Testis, deponens de toto illo tempore, quo nostri Religiosi moram faciunt in Civitate Parmæ, ab annis scilicet 30. citra ibi: *Avendo sempre essi Padri contrastato l'ingresso pacifico in loro Chiesa del Paroco con la Stola, e Croce.*

Supplicantes hìc observare, quòd id procedit, etiam si exadversò probarentur innumeri actus contrarii, quòd est prorsus insubsistens; Ea viva ratione, quia non solùm actus, 92
numerò minores, sed etiam unicus, gestus ab illis, qui pro se habent Juris assistentiam, vel Privilegii tenorem, præferuntur mille actibus in contrarium, *Rot. decis. 24. num. 86. apud Prosper. de Territ. separ.* ibi: *Non solùm actus numerò minores superabundant pro excludenda contraria prætensio-* 93
ne, sed exuberant paucissimi, & etiam unicus in oppositum, cum innumeris aliis, citatis *in tom. 1. par. 1. discept. 9. n. 62.* cum quibus in eadem Causa processit *Cong. Conc. in Anglonen. 17. Nov. 1704.* ut videre est *ibidem n. 108.*

Est pariter respectu nostræ Ecclesiæ eadem prætensa immemorabilis physicè impossibilis, quia constans in facto est, quòd nostri Religiosi in Civitate Parmensi à 30. annis 94
citra, & non antea, proprium Conventum, & Ecclesiam fundarunt, ut in illa plusquam notorium est, & sequentibus verbis testatur Vicarius Generalis Parmæ in ejus Relatione, *Chiesa de' Padri da trenta un'anno in quà, che essi Padri hanno Convento in Parma.* Implicat igitur in terminis 95
prætendere, quòd adversus eosdem Religiosos allegari exadversò valeat immemorabilis consuetudo, dum à 30. annis dumtaxat in nostra Civitate moram faciunt ex allegatis supra num. 23.

Atque in rei veritate contraria prętensio ex directo opposita est omnibus regulis, omnibusque propositionibus, respicientibus immemorabilem consuetudinem, ut enim vidimus, 96
supra, Testes illam comprobantes, non solùm deponere debent de proprio visu per annos 40. sed ulteriùs de auditu ab eorum Majoribus per aliud antecedens tempus, adeo longum, adeòque spatiosum, ut nequè de præsenti adsit, nequè in præteritum adfuerit unquam memoria in contrarium, ut, præter supra citatos, in specie observat *Sperel. dec. 69. num. 26.* 97
& firmavit *Rot. dec. 528. num. 10 cor. Bich & dec. 21. eod. n. cor. Zarat.* Quæ omnia physicè impossibilia sunt in nostris terminis in quibus, ut sæpè, sed nunquam satis diximus, innegabile est, quòd noster Conventus non priùs, quàm ab annis 30. fundatus fuit in Civitate Parmæ.

Nec replicetur, quòd eadem prætensa immemorabilis vigeat respectu omnium aliarum Religionum, & Ecclesiarum Regularium Parmæ; Quando enim, adversus rei evidentiam, id in facto subsisteret, quòd ex modò animadversis, 98
attento contrario solito Cappuccinorum, est prorsùs ideale, pro adæquata responsione uti possemus verbis illis *Apost. ad Corinth. 11. 16. Nos talem consuetudinem non habemus*; Eò quia uno ore receptum est inter Theologos, & Canonistas, 99
quòd solitum, & consuetudo unius Religionis allegari non valet in alterius Religionis præjudicium, ut, omissis generalibus, cumulatis concordantibus, in nostris terminis firmavit egregiè *Rot. dec. 8. num 16. apud Antonell. de Jurib. Cleric.* ibi: *Conventio, & consuetudo extendi non valet de casu ad casum, & de loco ad locum*, & meliùs *in Trojana*, cujus verba retulimus supra n. 29.

Imò habemus in hac parte resolutionem *Cong. Conc.* in citata *Lauden.* 2. *Maii* 1711. In illa enim, ut patet ex *Folio* ejus-
101 dem Sac. Cong. dicta die distributo, concurrebat præcisa circumstantia, quòd omnes Parochi Laudenses reperiebantur in pacifica possessione ingrediendi Ecclesias omnium aliorum
102 Regularium Laudæ cum Stola, & Cruce elevata occasione associationis Cadaverum, præter quàm ad Ecclesias Carmelitarum Excalceatorum, qui in eadem Civitate ab annis 55. eorum Conventum, & Ecclesiam in illa fundaverant,
103 ut patet ex dicta Relatione Episcopi Laudæ, ibi: *In hoc rerum statu, pacificè, & quietè semper observato cum omnibus Regularibus hujus Civitatis &c.*

Et tamen *dicta die* 2. *Maii* 1711. in eadem *Cong. Conc.* omnibus Parochis ejusdem Civitatis Laudæ sua jura strenuè deducentibus, mediante opera insignium Advocatorum, in-
104 ter alia motiva in specie exagerantium dictam universalem consuetudinem respectu omnium aliorum Religiosorum Laudæ, proposito sequenti dubio: *An liceat Parochis in associatione Cadaverum ingredi Ecclesiam PP. Carmelitarum Discalceatorum cum Stola, & Cruce elevata, & intra Ecclesiam dare ultimum Vale; Vel potiùs eisdem Parochis liceat dare ultimum Vale extra Ecclesiam, eam, ut supra non ingredientibus?* intrepidè responsum fuit: *Negativè quoad primam, & affirmativè quoad secundam partem*, ut videre est *in lib.* 61. *Decret fol.* 213. Et notat *D. Fagn. in Comment. de*
105 *Jurepatronat. tom.* 2. *par.* 2. *canon.* 14. & 15. *cas.* 13. *num.* 6. *fol. mihi* 269. eidemque resolutioni iidem Parochi acquieverunt.

Et magis in terminis favore ipsiusmet nostræ Religionis, Partibus acerrimè informantibus, ità novissimè respondit
106 hæc *Sacra Congregat. in Brictinorien.* 16. *Martii* 1717. *de qua suprà.*

Enixis precibus, supplicantes observare, quòd in hoc pariter casu concurrebat eadem ipsissima circumstantia, quòd
107 Parochi reperiebantur in possessione ingrediendi Ecclesias omnium aliorum Regularium ejusdem Terræ S. Cassiani, quam hæc Sac. Cong. meritò nullatenùs attendere voluit in præjudicium nostrorum Religiosorum, quæ circumstan-
108 tia comprobatur in *tom.* 2. *par.* 1. *discept.* 8. *num.* 30. *& seq.*

Quæ omnia eo faciliùs admittenda videntur in præsenti, ex quo aliæ Ecclesiæ Regularium Parmæ, in quibus id forsan practicatur, ad differentiam PP. Cappucinorum, sunt etiam Parochiales, & Parochi Regulares Ecclesiarum ejus-
109 dem Civitatis Parmæ ingrediuntur pariter occasione funerum cum Stola, & Cruce elevata Ecclesias Parochorum Sæcularium, ut est in eadem Civitate notorium, & patet ex contrario Summario ibi: *La Croce del nostro ordine con li PP. sudetti è entrata nelle Chiese de' Parochi, e vicendevolmente li Sig. Parochi con la loro Croce, alzata, e con Stola &c. sono entrati nella nostra Chiesa:* Et propterea à tali qualificata consuetudine Ecclesiarum Regularium, & Parochialium simul, nulla fieri valet illatio ad Ecclesias Regularium non Parochiales, qualis est nostra, & illa PP. Cappucinorum, quælibet enim consuetudo, utì stricti juris, nullatenùs extendi valet de casu, ad casum minusque de loco ad locum ex cumulatis per *Rot. decis.* 45. *num.* 6. *coram Ludovis.*
110 *& dec.* 407. *num.* 6. *cor. Emer. jun. & dec.* 211. *num* 5. *par.* 8. *& dec.* 304. *num.* 9. *par.* 12. *rec.* & in puncto casus nostri *in dec.* 8. *n* 15. *apud Antonell. de Jur. Cleric.*

Absque ulla prorsùs difficultate, ex quo ad nostrum præcisum effectum adducimus expressam derogationem eidem consuetudini, contentam *in Constit.* 93. *Alex. VII. in Bul-*
111 *lar. novo tom.* 6. *§.* 1. ibi: *Et in ità imposterum servari mandavit, non obstante contraria consuetudine*, cum cujus dispositione processit *Congr. Conc. in d. Lauden.* 2. *Maii* 1711. in qua proindè neque etiam permittere voluit probationem dictæ consuetudinis, ut vidimus supra n. 60.

Et meritò, quia solitum adversùs disposita in Constitutionibus Apostolicis, & replicatis Oraculis Sac. Cong. non sinè maximà improprietate vocatur consuetudo, dum in rei
112 veritate nihil aliud est, quàm verus, proprius, & solennis abusus, semper, & ubique eliminandus, non autem fovendus prætextus consuetudinis, ut exclamant *Rovit. decis.* 36. *num.* 3. & 4. *Urceol. dec* 21. *num.* 33. *& Rot. dec.* 4. *num.* 20. *apud Novar. in Summ. Bullar. & dec.* 10 *num.* 40 *in fine apud*
113 *Pacion. de Locat. & in Hispalen. Juris sedendi in Synodo* 22. *Junii* 1697 *§. Si quidem, & §. Ex Breve coram Muto*, & egregiè *in Tarentina Canonicatus* 11. *Decembris* 1716. *§ Un-*
114 *dè coram Foscaro*, ubi quòd resolutiones Sacrar. Cong. constituunt rem judicatam, de cujus natura est facere de non ente ens, de albo nigrum, & quadrare rotunda, juxta phrasim ejusdem *Rotæ in Romana Fideic.* 18. *Jan.* 1700. *§. Sed ut diximus cor. Ansaldo.*

In omnem verò casum, præter omnem necessitatem, & ad solius materiæ ornatum, subjungimus, quòd quatenùs prætensa consuetudo per falsam hypothesim in nostro casu 115
probata dici posset, illaque non esset de medio, ut supra, sublata mediante d. Pontificia Constitutione; Adhùc attendenda non esset, ea ratione, quia Privilegia Regularium, ut in eorum Ecclesias ingredi non possint Parochi Sæculares cum Stola, & Cruce elevata, non sunt concessa ipsis particularibus personis Regularium, facientibus, vel permittentibus illos actus, ex quibus prætenditur inducta consuetudo, sed fuerunt concessa eorum Religioni, & consequenter iidem Regulares renunciare non possunt dictis Privilegiis, neque expressè, neque tacitè; 116
mediantibus contrariis actibus, *Text. est litteralis in cap. Cùm tempore de Arbitr.* ibi: *Cùm, & si sponte volueris, de Jure tamen nequiveris, sinè licentia Romani Pontificis, renunciare Privilegiis, vel Indulgentiis libertatis*, quem sequuntur adducti à *Rot. apud Dian. coordin. tom.* 8. *decis.* 25. 117
fol. 186. *§. Neque obstare*, ibi: *Ultra quod istæ assertæ solutiones, cum sint factæ à Monachis particularibus, qui non potuerunt renunciare privilegio, toti Ordini concesso, non præjudicant Monasterio, & coram Cerro decis* 10 *num.* 2. & 3. ibi: *Cùm eorum privilegia fuerint concessa favore totius Religionis &c. non potuit per solum Rectorem illis renunciari, & decis.* 63. *num.* 10. *par.* 5. ibi: *Quia isti non potuerunt præ-* 118
judicare privilegiis Religionis, & decis. 606. *num.* 6. *coram Emer. jun. & dec.* 44. *num.* 11. & 12. *par.* 7. *rec.* in qua Rot. meritò qualificavit pro mera simplicitate opinionem illorum Authorum, qui asserunt, Regulares posse renunciare Privilegiis, Religioni concessis, ibi: *Non obstat, quòd Pro-* 119
vincialis se concordaverit, & renunciaverit Privilegiis Religionis, quia ista fuit mera simplicitas, quam Superiores majores nullatenùs debent sufferre, cùm dictus Provincialis non possit renunciare dd. Privilegiis, quæ sunt concessa favore Religionis, non autem Personæ particularis, & coram Carill. decis. 97. *num.* 19. *& seq.* ibi: *His igitur stantibus dixerunt DD. nil relevare renunciationem ex defectu potestatis in Provinciale, transigente &c. & propterea ex mera simplicitate d. Provincialis non debet præjudicium inferre universæ Religionis &c. & in Turritana Decimarum* 21. *Nov.* 1703. 120
§. Denique coram Ansald. & 6. Martii 1705. *§. Sed quatenus cor. Molines.*

Cum quibus in nostris terminis processit, tàm *Cong. Conc. in cit. Lauden.* 2. *Maii* 1711. quam favore nostrorum 121
Religiosorum hæc *Sac. Cong in d. Brictinorien.* 6. *Martii* 1717. in quibus particulares Religiosi, seù Superiores pro tempore Conventuum Laudæ, & Terræ S. Cassiani nimis inconsideratè permiserant Parochis Sæcularibus ingressum in eorum Ecclesias cum Stola, & Cruce elevata; Et nihilominus illorum operationes ab hac Sacra Congr. & ab alia Conc. Trid. appositæ in Statera inventæ fuerunt minus habentes ad præjudicandum Religioni, & propterea in nulla prorsùs consideratione habitæ fuerunt ex illo præ- 122
ciso motivo, & communiter recepto principio, solidè in jure fundato, quòd particularibus Religiosis non est permissum præjudicare Privilegiis, Religioni concessis, quod principium amplexum fuit à *Sac. Rot. in decis.* 179. *num.* 7. *coram Royas*, loquens in præcis. terminis nostræ Reformationis, ibi: *In omnem casum dd. Fratres non potuerunt præjudicare Successoribus in Monasterio, nec renunciare Privilegiis toti Ordini concessis*: Et eademque punctualissima decisio, raro exemplo, emanavit contra Parochum dumtaxat informantem, nostra Religione ob ejus notoriam paupertatem non valente sua Jura deducere.

Plusquam tacitè omnia hæc admissa fuerunt in contrariis Scripturis, in quibus proindè magnum fuit constitutum fundamentum in illa prætensa improprietate, quam 123
his verbis descripsit Vicarius Generalis Parmensis in Relatione: *Pare una gran deformità, che gl' Ecclesiastici giunghino sul limitare della Porta della Chiesa, e non rendino un' atto di adorazione al Santissimo Sacramento.*

Respondemus autem, quòd non unum, sed mille adorationis actus, occasione hujusmodi associationum reddere possunt, & debent Ecclesiastici Parmenses eidem augustissimo Sacramento, si id facere volunt, non tanquam 124
authoritatem habentes in Ecclesia Regulari, ab eorum Jurisdictione omninò exempta, in qua nullos actus Jurisdictionis exercere possunt, quos importat delatio Stolæ,

& Cru-

& Crucis elevatio, ut notant Authores illi, quos citavimus supra; Sed tanquam personæ privatæ, & uti aliqui de Populo, & promiscuè cum aliis privatis Personis, in Ecclesiis
125 exemptis orantibus, id facere debent, juxta phrasim, qua utuntur in hac parte DD. ut videre est apud *Monacell. in Formular. tom. 1. tit. 10. formul. 18. num. 13.* ibi: *Parochus tanquam unus de Populo &c.* ubi, quod ita resolvit *Cong Rit. in Man-*
126 *tuana Funerum 21. Nov.* 1699. quam ibidem citat, & sequitur, cum aliis apud *Panimoll. dec. 1. annot. 10. num. 22.* ibi: *Potest tamen Parochus permanere in Ecclesiis Regularium, tanquam Persona privata, & sicut cæteri de Populo.*

Ultra quod non solum id practicare deformitas non est, sed potiùs nimis improprium est id asserere, dum sub oculis
127 Summi Pontificis, & in conspectu omnium Sacrar. Congr. ita quotidie practicari videmus in Urbe, cujus solitum, præsertim circa Ecclesiasticos Ritus, pro regula servandum est in universo Orbe, ut in specie observat *Rot. dec. 469. num. 62. & dec. 560. num. 23 par. 19. rec. & in Majoricen. Parochialis 2.*
128 *Junii 1708. §. Hocque cor. Omanna, & 16. Nov. ejusdem anni §. 7. cor. Molines, & in Constantien. Præcedentiæ 27. Jan 1713. §. Idipsum cor Ansaldo.*

Deveniendo ad 2. Dub. circa Quartam funeralem, exadverso prætensam ab hæredibus illorum Defunctorum, qui sepulturam sibi eligunt in Ecclesia nostrorum Religiosorum, illorum favore militant undecim rotunda Privilegia, exem-
129 ptiva à solutione dictæ Quartæ, eis generosissimè concessa à totidem Summis Pontificibus, cum amplissima derogatione *Clem. Dudum de Sepultur.* de quibus in magistrali *dec. 263. per tot. par. 15. rec.* quæ loquitur in præcisis terminis nostræ
130 Religionis, cum qua deinde eadem Rota processit *in dec. 8. per tot. apud Antonell. de Jurib. Cleric. & dec. 1702. num. 3. cor. Cocc. & dec. 179. per tot. cor. Royas*, cum aliis, cumulatis *à Matthæuc. in Offic. Cur. Eccles. cap. 42. nu. 4 & seqq.*

In quarum comprobationem de facili componi possent Volumina, atque allegari caterva illorum DD. & Collegialium Tribunalium, quæ sequendo clarum tenorem dictorum
131 Privilegiorum, idem comprobarunt, vel coherenter ad disposita in eisdem Privilegiis eadem Collegialia Tribunalia ita judicarunt; Nos autem, brevitati consulendo, registramus hìc dumtaxat quatuor æquè recentes, ac magistrales resolutiones Sacrar. Cong. emanatas favore eorundem Religiosorum, alias verò duas, æquè recentes, ac magistrales, favore aliorum Religiosorum.

Prima est *in Asculana Quartæ Funeralis 2. Decemb.* 1679. de qua *lib. 30. Decr. Congreg. Conc. fol.* 503. ibi: *Conquerenti-*
132 *bus Fratribus Reformatis, quod Capitulum Cathedralis per vim extorserat Quartam ex Jntorsitiis funerum, quæ ad ipsorum Ecclesiam ducuntur, Episcopus respondit: Ita consuetudinem obtinuisse, ut Capitulo non solùm à dd. Fratribus, sed etiam ab aliis Regularibus Quarta solvatur &c. Supplicatur igitur decerni: An ex funeribus, quę ducuntur ad dictam Ecclesiam, debeatur Quarta Capitulo?* Sac. Cong. respondit; *Negativè.*

Secunda est *in Senogallien. seu Æsina 23. Septemb. 1707. Pon. Cardin. Gabriellio ad 6. dub.* in qua, Partibus acerrimè informantibus, hæc Sac. Cong. respondit, omnia emolumen-
133 ta funerum deberi nostris Religiosis, ut videre est *in tom. 1. par. 2. discep. 28. per tot.* & signanter *n. 156.*

Tertia est *Cong. Conc. in Tudertina Funerum 8. Augusti 1716.* de qua *in tom. 2. par. 1. discep. 8. num. 28.* ibi: *An teneantur iidem PP. solvere Archipresbytero Curato Quartam*
134 *funeralem, & in qua quota? Negativè.*

Quarta est *in d. Brictinorien. 16. Martii 1717.* de qua *in d. tom. 2. par. 1. disiep. 8. num. 30.* & in qua ad relationem Card.
135 Gualterii proposito sequenti dubio: *An pro dicta sepultura danda sit Parocho Quarta funeralis?* responsum fuit: *Negativè;* Supplicantes observare, quod in omnibus his Caussis favore Parochorum allegabatur consuetudo exigendi Quartam ab omnibus aliis Religiosis aliarum Religionum citatarum Civitatum, comprobata ex plurium Testium Fidibus, & Attestationibus, coram Sacr. Congregat. exhibitis.

Itaut præscindendo etiam à dictis undecim Privilegiis totidem Summorum Pontificum, cum omni sermonis proprietate dicere possumus, quod favore nostrorum Religiosorum pro exemptione à solutione Quartæ funeralis, non unam,
136 sed quatuor rotundas habemus individuales Leges, pro quibus reputantur punctuales resolutiones Sacrar. Cong. ex animadversis supra *num.* 44.

Quinta resolutio, in hac materia magistralis est *Congreg. Conc. in Æsina 14. Junii 1710.* quæ non potest esse magis
137 punctualis, magisque stringens, eo quia ex Folio dicta die distributo, evidentissimè constat, Religiosos Minimos, quorum favore illa emanavit, admissos fuisse in sua Civitate ab Episcopo Æsino cum hac notabili clausula. *Sine præjudicio Jurium Parochialium.* Constat ulterius, *quod* (sunt verba dicti Folii) *pro 34. Cadaveribus, ibi tumulatis ab anno* 138
1704. quo constructum fuit Sepulchrum, semper Parochis Quarta funeralis soluta fuerat; Et nihilominus, hujusmodi uniformi consuetudine non obstante, & dicta efficacissima clausula non attenta, ex claro defectu potestatis illorum Religiosorum, qui dictam clausulam acceptaverant, quive deinde semper Quartam funeralem solverant, proposito dicta die dubio, inter Partes concordato: *An eadem Quarta in futurum deberetur;* Responsum fuit: *Negativè*, ut videre est *in Lib. 60. Decr. fol. 317. & in Tom. 2. par. 1. discept. 8. à num. 62.*

Sexta resolutio ejusdem *Cong. Conc.* est *in Ampurien. Quarta funeralis 6. Junii 1716.* quæ est in longè durioribus terminis Ecclesiæ Regularis Cappuccinorum, quæ vigore anti- 139
quæ concessionis erat subjecta jurisdictioni Parochi, *& in illa* (sunt verba dicti Folii d. die distributi) *Parochus pro tempore exercuerat in eadem Ecclesia plures actus jurisdictionales, dominii, & jurisdictionis reservationem demonstrantes &c. de quibus omnibus deponunt sex Testes &c. Qui ulteriùs testantur, penes Parochum asservari clavem Conditorii Vitreæ ampullæ, sanguine S. Gosuini Martyris plenæ;* Concurrebat ulterius innegabilis consuetudo favore Parochi, *Juris assistentia munita*, (sunt verba d. Folii) *quam probat pluribus Testibus, inter quos etiam aliqui de facto proprio testimonium ferunt, disertè deponentibus, Parochum exegisse omnia jura Parochialia pro tumulatis in Ecclesia S. Theclæ PP. Cappuccinorum;* Et tamen, his omnibus non obstantibus, neque 140
attentis, dicta die 6. Junii 1716. proposito sequenti dubio: *An debeatur Quarta funeralis* responsum fuit: *Negativè*, ut videre est *in lib. 66 Decr. fol. 207.*

Adversus quæ inallegabilis prorsus pariter est contra nostros Religiosos immemorabilis consuetudo, respectu etiam hujus dubii circa solutionem Quartæ, ex rationibus, & reflexionibus, supra adductis circa 1. dub. Ut enim sæpè, sed nunquam satis diximus, est mera vanitas allegare immemorabilem consuetudinem adversus nostrum Conventum, ab annis triginta dumtaxat in Civitate Parmæ fundatum; Neque minus improprium est prætendere, ut immemorabilis, siquę viget, contra Conventus aliarum Religionum (circa quod suum locum veritati relinquimus) allegari valeat contra nostros Religiosos, ex punctualibus authoritatibus, allegatis circa 1. dub. frustra hìc repetendis, quibus addimus individualissimam *decis. 8. nu. 15. apud Antonell. de Jurib. Clericor.*

Neque minorem exorbitantiam continet contraria illa responsio, quæ his verbis data fuit nostris Privilegiis exemptivis à Quarta funerali, *Hinc non obstant ea, quæ in contrarium adduci solent, & primò, quod ipsi PP. Adversarii habeant sua Privilegia Apostolica, exemptiva à solutione Quartæ, quia Privilegia non suffragantur in Loco, ubi Privilegia non sunt recepta.* Inauditum enim est, præcipuè inter Personas Ecclesiasticas, in lite pendente in Urbe coram Sacrosanctis EE. PP. Consessibus, quod Papales Leges, & Pontificiæ Constitutiones recipi debeant à Subditis, & Religiosis Claustralibus, ad hoc, ut obligent, quod utì nimis exorbitantes qualificatur à Doctoribus, sequutis à *Rot. dec. 77. num. 3 & dec. 111. per tot. Caval. & dec. 63c. num. 6. par. 4. & dec. 259. num. 2. par. 12. rec.*

Et convincentissimam adducit rationem *Rot. in magistrali dec. 42. num 16. apud Novar. in Summ. Bull.* his verbis: *Cùm Summus Pontifex habeat immediatè potestatem à Deo, absque dependentia à consensu Populi, ut primùm Constitutionem &c. publicavit, ea censetur effectum sortita ubique, cùm statim liget, & obliget, absque alia Subditorum acceptatione, qui non possunt de illius non usu, seu contrario usu excipere*, quam responsionem admisit, & canonizavit, tam hæc Sac. Cong. quàm alia Conc. Trid. in dictis sex punctualissimis resolutionibus, supra relatis à num. 40. in quibus præcisè concurrebat non usus Privilegiorum non solvendi Quartam, illoque nullatenus attento, intrepidè semper responsum fuit pro competentia d. exemptionis.

Usque adversus etiam hanc contrariam criticationem adducamus authoritatem adeò punctualem, ut illius respectu verificetur id, quod jocosè asserit *Card. de Luc. de Jurepatr. disc. 4. num. 7.* loquen. nimirum *delle Vacche rosse*, hanc congruam, solidamque responsionem admisit *Sac. Cong. Conc. in* 141
dict. Lauden. 2. Maii 1711. ut recognosci potest ex *tom. 1 par. 2. discep. 14. n. 26. & seq.*

Quæ

Quæ dicta pariter sint ad merum ornamentum præsentis materiæ, quia ea omnia, quæ magno fastu in præterita Causæ propositione fuerunt à Parochis exagerata circa ass. posses-
142 sionem exigendi Quartam à nostris Religiosis, nullam omninò in facto subsistentiam habent, eo quia iidem Parochi dictam Quartam funeralem nunquam, & ad nunquam habuerunt, sed in aliquibus particularibus casibus illam; Vel impropriis modis extorserunt ab hæredibus; Vel receperunt ab eisdem titulo eleemosynæ, ad redimendas vexationes, & pro bono pacis spontanea voluntate eorundem hæredum, eisdem nostris Religiosis semper, & ad semper, vel insciis, vel reclamantibus adversus eorundem Parochorum injustas prætensiones.

Evidentissimè patent hæc ex nostro Summario, ubi de solutione, facta *spontaneamente, e senza consenso de' Padri, acciocche tutto andasse quietamente*; Et ibi: *Non diedi assolu-*
143 *tamente al Rettore di S. Caterina di Parma la Quarta funerale, nè ho mai pagata ad alcun Paroco a nome, e di ordine de' sudetti Padri, nè meno mi fu fatta menzione alcuna di detta Quarta*: Et ibi: *Dal Paroco non fu richiesta Quarta di sorte alcuna, nè io glie la diedi*. Et de Quarta, soluta cum illa declaratione: *Che non glie la dava a nome, nè di ordine de' Padri, e che circa questo particolare non aveano mai prestato il loro consenso, anzi aveano sempre repugnato, & il Sig. D. Bellisario* (qui erat Parochus) *la ricevette senz' altro*; &
144 ubi, quod habito recursu ad Vicarium Parmensem, iste mandavit, quod Parochus reciperet Quartam *per mano di terza Persona, nè a nome de' Padri, nè a nome mio, & esso Paroco la ricevette*; Ubi, quod Parochus noluit acceptare Quartam titulo eleemosynæ ab hærede Defuncti, illam exbente ex consilio Vicarii Generalis Parmæ, quodque deindè pœnitentia ductus, *la fece ricercare senz' altro titolo, & io* (hoc est hæres) *non li volli più dare cosa alcuna*, & Parochus acquievit; Ubi de Parocho, magis cauto effecto à dicto
145 modo operandi, quia hæredi petenti, quo titulo volebat Quartam, respondit ipsi, satis esse illam quocumque titulo habere, ibi: *A me basta mi dii la Quarta*; Ubi de solutione Quartæ, facta ab hærede *senz' alcun' ordine, e saputa de' detti Padri*; Ubi de largitione spontanea *di cinque, o sei lire, fatta di moto proprio, & a titolo di limosina spontanea, e non a nome, nè di ordine de' sudetti Padri*.

Et generaliter, quod *da 25. anni in quà, ho sempre sentiti i Litigj trà Padri, e Parochi circa questa Quarta, e circa l' ingresso in loro Chiese*, per hæc numero verba testatur dignissimus Testis in nostro Summ.

Ex quibus propterea remanet manifestum, contrariam exageratam quasi possessionem pacificè exigendi Quartam à nostris Religiosis, nullam omninò in facto subsistentiam habe-
146 re, sed juxta diversas casuum contingentias, potiùs illam rejectam fuisse, & quidem mediantibus etiam operationibus Judicum, seu decretorum Vicariorum Parmensium.

Pro quorum faciliori admissione dignentur observare, quod nullam in hac parte subsistentiam habent ea, quæ de pauper-
147 tate Ecclesiarum Parochialium Parmæ exagerata ex adverso fuerunt.

Ultra quod in nihilo præjudicium sentiunt iidem Parochi ab electione sepulturæ in Ecclesiis Cappuccinorum, & Reformatorum ejusdem Civitatis Parmæ, quia isti exemplaris
148 vitæ Religiosi nihil petunt, nihilque extorquent ab hæredibus Defunctorum, neque ratione sonitus Campanarum, neque titulo omnium aliarum funebrium functionim, quas faciunt circa cadavera, sed contenti sunt illa simplici eleemosyna, quam eis spontè dant Defunctorum hæredes, ut probamus in Summario.

E' contra verò iidem Parochi Sæculares in dictis casibus electionis sepulturæ in Ecclesiis Cappucinorum, & Reformatorum de facto exigunt ferè omnem illam emolumĕtorum
149 funeralium quantitatem, quę eis debita esset, si cadavera eorundem in propriis Parochialibus Ecclesiis sepelirentur, ut de facto proprio testantur multi hæredes, & Executores testamentarii in Summario; Et patet ex duabus Listis eorundem emolumentorum, datis in Summario: Idque adversus claram dispositionem Synodi Episcopi Saladini, in qua plura relinquuntur, & remittuntur arbitrio dictorum hæredum, & Executorum testamentariorum, quod arbitrium de facto semper tollitur eisdem hæredibus, & Executoribus testamentariis, juxta illorum exclamationes, registratas in Summ.

Crescitque in immensum exorbitantia contrariæ præten-
150 sionis ex modo violento, quem in aliquibus casibus tenuerunt Parochi, quando Cadavera defunctorum sepulta fuerunt in nostra Ecclesia, tunc solùm, & non antea, illa consignantes Religiosis nostræ Ecclesiæ, postquam ab hæredibus extorserunt Quartam, quod intra evidentiæ fines ponunt documenta, registrata in contrario Summario, ibi: *Dopo di aver ricevuto la Quarta funerale consegnai il Cadavere &c.* quod sæpè in eodem contrario Summario repetitur. Modus autem iste, non solùm semper improbatus fuit à Sac. Cong. 151
sed etiam fuit canonizatus, uti contrarius ipsismet Gentilium, & Ethnicorum moribus, & Legibus, ut videre est apud *Justin. in Addit. ad Novar. in Summ. Bullar. fol. 12. & Card. de Luc. de Regul. disc. 166. num. 12. & à Congreg. Concil.* 152
in Anglonen. 7. Decembris 1634. Lib. 15. Decr. fol. 130. & in Novarien. Funerum 15. Martii 1704. ad 5. dub. lib. 54. Decr. fol. 93.

Ex quibus sequitur, quod, præscindendo etiam ab aliis reflexionibus, supra expressis, ex isto etiam capite violenti, & strangulatorii modi extorquendi Quartam in illis angustiis, in quibus reperiuntur Consanguinei tempore humationis Cadaverum Defunctorum, nulla vis fieri possit in eis- 153
dem actibus strangulatoriis, violentis, & quotidiè reprobatis à DD. collegiatisque Tribunalibus, & præcipuè ab hac Sac. Cong. in resolutionibus illis, quas refert, & sequitur *Justin. in Addit. ad Novar. in Summ. Bullar. fol. 12. vers. Idque reiteratis, Sacrar. Congreg. Conc. & Episc. Decretis, insinuatum* 154
est variis Episcopis: Et sequendo punctualissimam resolutionem hujus Sac. Congreg. sub die 5. Maii 1617. reprobantis sepulturæ retardationem prætextu solutionis Quartæ funeralis, *Gavant. in Manual. Episc. verb. Sepultura in addit. num. 6. & Passerin. de Stat. homin. quæst. 187. art. 4. inspection. 3. obser. 1. num. 170.*

Poterant autem ad probandum contrarium omitti Motus proprius Julii II & Breve Clementis VIII. Omissis enim gratia brevitatis aliis congruis responsionibus, datis supra, 155
superabundare videtur illa, quod dictus Motus proprius Julii II. expeditus fuit die 7. Decemb. 1512. Breve autem Clementis VIII. die 1592. & consequenter in nulla consideratione haberi possunt in conflictu trium posteriorum Pontificiarum Constitutionum primæ nimirum ejusd. Clementis VIII anni 1597. secundæ Pauli V. anni 1609 & tertiæ Urbani VIII. an. 1624. in quibus expresse derogatur omnibus in contrarium facientibus, quas Constitutiones ad nostrum præcisum effectum favore nostrorum Religiosorum sequitur *Rot. decis. 263. num. 3 par. 15. rec.* Est enim regula, ab omnibus 156
recepta, & propositio textualis, quod in circumstantiis Constitutionum, inter se contrariarum, posteriores præferendæ semper sunt primis, & prioribus derogant, de qua *Pignat. consult. 107. in fine tom. 1. & consult. 174. numer. 3. tom. 4. D.* 157
Piton. discep. Eccles. 40. num. 11 tom. 2. & Rot. in Melevitana Decr. 2 Martii 1707. §. fin. cor. Ansald.

Nec subsistit in facto, quod eadem nostra Privilegia non contineant derogatoriam *Clem. Dudum de Sepult.* ut gratis ubique dicitur; Contrarium enim literaliter resultat ex sola 158
recognitione Constitut. sex Summorum Pontificum, nempè Sixti IV. Julii II. Pauli IV. Clementis VIII. Pauli V. & Urbani VIII. teste *Rot.* in dictis punctualissimis *decis. 179. num. 3. & 4. coram Royas*, edita contrà Parochum dumtaxat informantem, *& dec. 263. num. 5. & seqq. par. 15. rec.* Quibus 159
addimus duas alias æqualiter punctuales *dec. 1. apud Antonel. de Jurib. Cleric. num. 12.* ibi: *Loquitur de amplissimis Privilegiis, & exemptionibus, Religioni Franciscanæ à variis Summis Pontificibus principaliter concessis, cum expressa derogatione Clem. Dudum, & dec. 2. num. 9. apud eundem*, ibi: *Loquen. de Privilegiis PP. Reformatorum de Observantia,* 160
quorum favore amplissima Summorum Pontificum adsunt Privilegia, exemptiva à solutione Quartæ, cum expressa derogatione Clemen. Dudum.

Minusque subsistit in facto, quod omnia nostra Privilegia reformata fuerint à Gregorio XIII. in duabus Constit. anno- 161
rum 1472. & 1575.

Ultra quod enim recurrit semper eadem fatalis responsio, quod posteriores Constitutiones dictorum Summorum Pontificum Clem. VIII. Pauli V. & Urb. VIII. non possunt dici 162
comprehensæ sub dicta generali antiqua Gregoriana dispositione, juxtà regulam, de qua *Mantic. de Conject. ultim. voluntatum lib. 1. titul. 3. num. 1. Gobius consult. 122. num. 42.* 163
& Rot. in Novarien. Pensionis 24. Martii 1710. §. Confessio cor. Falconerio.

Strictè dicimus, quod nec etiam in facto subsistit, dictum Summum Pontificem Gregorium XIII. revocasse antiquas Constitutiones, in hac parte favore nostrorum Religiosorum emanatas, ut referendo, & sequendo resolutionem Sacræ Congregationis Concilii, in puncto nostri casus benè advertunt *Carac. de Quart. Funer. cap. 3. in princ. Gutier. de Jur.* con-

confir.par.2.cap 4 num.3.& Barbos.de Potest.Episc.allegat.86.
165 *num.17.* & meliùs firmavit *Rot.dec.263 à num.14.par.15.rec.*
ubi egregiè advertit, Privilegia prædicta circa exemptionem
à solutione Quartæ, à dictis Summis Pontificibus ratione
laborum, & meritorum nostræ Religioni concessa fuisse,
166 juxta præcisa verba dictæ *dec.263. num.16.par.15.rec.* quam
refert, & sequitur in *dec.8. num.12. apud Antonell. de Jurib.
Cleric. & in Tarentina Quarta Funeralis 5. Decemb. 1629.
§.primo vers.Nec visum fuit præfatam Constitutionem Pii V.
fuisse revocatam per Gregorium XIII.&c.*
Non credimus autem iterum repetendam insubsistentem
illam assertionem, sæpè exageratam in præteritis contrariis
167 Scripturis, quod præsumendum sit, nostros Religiosos in
admissione ad Civitatem Parmæ se conformare voluisse
usui, & solito aliarum Religionum, in illa existentium,
tam circa ingressum Parochorum illorum in Ecclesia cum
Stola, & Cruce elevata, quàm circa solutionem Quartæ.
Talis enim præsumptio nullo modo admittenda est, uti
directè opposita tot Summorum Pontificum Constit. replica-
tisque Oraculis Sacrar. Congreg. necnon undecim Privile-
168 giis, nostræ Religioni concessis, circa exemptionem à solu-
tione Quartæ ex supra allegatis, & signanter ex dictis pun-
ctualissimis resolutionibus hujus,& alterius S.C.Conc.in qui-
bus semper intrepidè fuit responsum pro exemptione à solu-
tione Quartæ illorum Conventuum, qui de recenti fundati
fuerunt in illis Civitatibus, in quibus aderat universale soli-
tum omnium aliarum antiquarum Religionum punctualiter
solvendi eandem Quartam. Imò omni Jure semper præsu-
mendum est oppositum; Si enim nemo, etiam absolutus
Dominus suorum bonorum, & liber dispositor propriorum
Jurium, præsumitur illa velle perdere, vel illis renunciare,
169 *ad Textum literalem in l.cùm de indebito ff.de Probation.* cum
concordantibus, citatis à *Rocca Selectar. interpret. cap.184.
sub num.17.& Rot.dec.74.num.10. & dec.556.num.5.cor.Bich.*
Quantò magis id asserendum est de Viris Religiosis, scien-
tia, & conscientia insignibus, quibus permissum non est,
etiam volentibus, & expresse renunciantibus, propriæ Re-
ligioni præjudicare ad *Textum literalem in cap. Cùm nec de
Arbitris*, cum aliis citatis à *Rot.in dec.606 num.6. cor.Emer.*
170 *jun.* ubi, quod ad id neque etiam se extendit facultas Supe-
riorum Generalium.
In qua parte non possumus efficaciorem ponderosioremque
authoritatem adducere, quàm individualissimum Oracu-
lum hujus *Sac.Congreg.in Fesulana 21. Martii 1720. Ponente*
171 *Card. Paracciano*; In illa enim meritò EE.PP. nullatenùs
attendere voluerunt conventiones, obligationes, & condi-
tiones, quibus Definitorium Provinciale Provinciæ Tusciæ
nostræ Reformationis se obligaverat; Ea viva, & efficacis-
sima ratione, quæ nullam admittit contrariam criticatio-
nem, & detorsionem, sæpè quidem, sed nunquam satis re-
petita, quod neque particulares Religiosi, neque Superio-
res Provinciales, imò neque etiam Generales præjudicare
possunt Privilegiis, Religioni concessis.
Iterùm, semperque opportuniùs repetentes hic, quod si
hæc procedunt in actibus seriis, & liberis, necnon in obli-
172 gationibus, & pactis literalibus Religiosorum, cum omni
maturitate, consilio, & attentione, gestis, & conventis,
eo tempore, quo admissi, & recepti fuerunt in aliqua Civi-
tate, juxta præcisos terminos authoritatum, supra citata-
rum, multò magis admittenda videntur in nostris terminis,
173 in quibus sermo est de actibus, vel strangulatoriis, vel ex
conniventia, vel ex ignorantia, vel pro bono pacis à sim-
plicitate hæredum emissis, semperque à Religiosis impugna-
tis, ibi: *Da 25. anni in quà ho sempre sentiti litigj tra Padri,
e Parochi circa questa Quarta.*
Solito Urbis, aliisque Sententiis, & Decretis, adversus
alias Religiones editis, quibus non sine superfluitate plenum
174 est contrarium Summarium, in puncto casus nostri indivi-
dualissimè respondet *Rot.dec.8.nu.13.apud Antonell.de jurib.
Cleric.* his verbis.
*Denique suffragari non videbantur Capitulo plura Decreta,
& Responsa Sacrar. Congreg. & Sententiæ, latæ favore Pa-*
175 *rochorum contra Regulares pro solutione controversæ Quartæ;
Aut enim loquimur de casibus, contingentibus in Urbe, & al-
legari non merentur &c. Quia fundamentum habent in par-
ticulari, & antiquissima consuetudine, deducta in contractum,
seu in concordiam inter Clerum, & Regulares Romanos usque
ab anno 1305 confirm... sub inde ab Eugenio IV. Summo
Pontifice anno 1431 &c. Aut loquimur de aliis controversiis
&c. Cùmque non constet, quod in casibus propositis ageretur
de Quarta, solvenda à Monasteriis, fundatis post Concilium*
176 *ex illis Regularibus, qui per 40 annos ante Concilium privi-
legialem habent exemptionem à solutione Quartæ, intelli-
genda sunt secundùm terminos, & applicationes dictæ distin-
ctionis.*
Pro cujus solidæ, & Conciliaris distinctionis applicatione
supplicamus observare, quod juxta disposita *in Conc.Trident.
sess. 25. de Reform. cap.13.* & juxta literalem *Constit.S.Pii* 177
V. 41.§.11. in Bullar.nov.tom.12. Monasteria, fundata ante
dictum Concilium, & solitam Quartam Funeralem solvere,
tenentur in eadem solutione perseverare, eò quia Concilium,
& S. Pius.V. à solutione d. Quartæ eximunt solùm illa Mo-
nasteria, aliosque Conventus, qui, vel fundati sunt post di-
ctum Concilium, & sunt illius Religionis, quæ habent pri- 178
vilegia non solvendi Quartam; Vel etiam si fundata sint
quadraginta annis ante dictum Concilium, tempore illius
terminationis reperiebantur in possessione eandem Quartam
non solvendi, ut uno ore observant *Carac. de Quarta Funer.* 179
*c.1. Rodriq. quæst. Regular. tom.1. quæst.39.art.3. Samuel. de
Sepult.conclus.3.num.12. Marant.lib.1.respons.2.num.78.Tam-
bur.de Jur. Abb.disp.15.quæst.17. num.1.& seqq. Passerin. de
Stat.Homin.quæst.187.num.667.& 670. Sorb.in Compend.pri-
vileg.Mendican.verb.Canonica portio §.5.& 9. Antonell.de Jur.
Cleric.lib.1.cap.60.num.2. Matthæucc.in Offic Cur. Eccles.ver.
Officialis quoad Quartam num.2.& seqq.& Rota dec.107.nu.2.
4.& per tot.cor Coccin. dec.46. nu.36.coram Zarat.& dec.179.
num.8.cor. Royas, & dec.243. num.13.cor. Peuting.& decis.1.
num.23.& seqq.apud Antonell.de Jur. Cleric.& dec.84.num.4.
apud Tamburin.de Jur. Abb.& in par.15.rec. decis.263.nu.10.
& seqq. & in Posnanien.4. Julii 1696. §. Decernit cor.Cardin.
Priolo.*
Et per viam legis resolvit *Congreg.Conc. in Lib. 10. Decret.
fol 95.* ibi: *Cong.Conc.censuit, Monasteria, ædificata à 40.* 180
*annis citra, non teneri ad solutionem Quartæ Funeralium,
si modò sint ejus Religionis, cui à Sede Apostol. ante 40. annos
indultum sit, ut eandem Quartam non teneantur solvere.*
Debebant proinde Parochi pro recta applicatione illarum
Attestationum Regularium Parmæ, quæ non sine maxima
confusione registratæ fuerunt in Summ. specificare Conven- 1
tus, & Monasteria, quæ hodie ipsis solvunt Quartam Fu-
neralem, & quæ ante annos 40. terminationis Concilii illam
non solvebant; Vel illa, quæ fundata fuerunt post dictum
Concilium, non obstante, quod sint illarum Religionum,
quæ habent privilegium non solvendi Quartam, quia alliàs
nullatenus tangunt nostros terminos, & nullo modo appli-
cantur nostræ controversiæ.
Quod autem id non verificetur de Monasteriis.& Conven-
tibus illorum Religiosorum, qui dictas Attestationes fece-
runt onus esset Parochorum id concludenter demonstrare, 182
utì fundamentum propriæ intentionis, ut, præter antiquas
resolutiones Congr.Conc. citatas *à Card.Belarmin.ad Concil.
cap.13.sess 5.& Pignatel. consul.145.nu.6 tom.9* firmavit *Rota*
favore nostrorum Religiosorum *in d.dec.263. num.12. & 13.* 183
par.15.rec. Et per viam legis generalis *die 14 Novemb.1682.
in una Minorum Observ. Poloniæ* resolvit *eadem Congr. Conc.*
his verbis: *An ad Parochos, vel potiùs ad Superiores Regu-
lares Conventuum spectet onus probandi, Quartam à contro-
versis Conventibus solvi consuevisse, vel non per 40. annos
ante Concilium, Sac.Cong.* respondit, *spectare ad Parachos*,
ut videre est *in Lib. 32. Decretor. fol.476.* Et nihilominus ad 184
omnem abundantiorem cautelam dicimus, id ictu oculi de-
sumi, vel ex Inscriptionibus, quæ leguntur in fronte earum
Ecclesiarum; Vel ex Libro, cui titulus: *Della nobile, e
generosa progenie del P. S. Domenico in Italia di F. Gio: Mi-
chele Pio lib.1.pag.64.col.1.* Vel ex *Torrell. in Sæcul. Augustin.
circa annum 1245.* Vel ex *Manuscripto* apud Pellegrinum 185
Pizzaccara, æquè ingenuum, ac pium Sacerdotem Colle-
giatæ S. Vitalis Parmæ; Vel ex pluribus publicis Instrumen-
tis, apud Notarios ejusdem Civitatis notoriis, ex quibus re-
sultat, quod Monasterium S. Benedicti Cassinensium, de
quo in dicto contrario Summario fundatum fuit anno 985.
Monasterium Canonicorum Regularium Lateranensium,
fundatum fuit anno 1175. Conventus PP. Prædicatorum, 186
anno 1225. Conventus PP. Conventualium, anno 1233.
Conventus PP. S. Augustini, anno 1245 & Conventus PP.
Ordinis Servorum, anno 1306.
De se igitur patet, quod à solito horum Religiosorum, vel
spontè solventium Quartam Parochis, vel judicialiter coa-
ctorum ad illam solvendam per sæcula ante Concilium, jux- 187
ta Sententias, registratas in dicto Summario, nihil omni-
nò inferi valet ad præsentem disparatissimum casum nostri
Conventus, fundati ab annis 30. dumtaxat, vulgata *leg. Pa-
pinianus ff.de Minor.*
Die 21. Martii 1720. propositis in hac Causa duobus du-
biis,

188 biis, registratis supra num.53. per Card. de Comitibus, hodie SS. D. N. Innocentium Papam XIII. ad utrumque responsum fuit: *Affirmativè*. Repropofita verò die 5. Novembris 1721. per Card. Priolum subrogatum, responsum fuit:
189 *In decisis, & Causa ampliùs non proponatur*. Respectu cujus resolutionis videa, quæ observavimus *in tom.1. par.1. discept.12. num.255. vers. In hujus Causæ*.

DISCEPTATIO VII.

Ordinis Carmelitarum.

PRO

Conventu Transpontinæ Ordinis Carmelitarum.

CUM

Conventu Leocatæ ejusdem Ordinis.

ARGUMENTUM.

Post mortem Religiosi Ordinis Carmelitarum, sequutam in diverso Conventu ab illo, in quo Professionem emisit, quomodo dividendæ sint res, ad eundem Religiosum spectantes, & acquisitæ ex ejus industria in utroque Conventu.

IN Constit. Carmelit. par.1. cap.22. §.3. quoad mobilia Religiosorum, quæ reperiuntur post illorum mortem, ita disponitur. *Volumus, quod Libri, & bona, quæ Studentes in aliena Provincia habuerant, suis Provinciis, & Conventibus restituantur; Et si quis emiserit professionem in aliquo Conventu, & deinde se transtulerit ad manendum per longum tempus ad alium, & ibi moram traxerit per decennium, vel
1 ultra, quod in morte illius, bonorum sibi ad usum concessorum remanentium mobilium, duæ partes sint illius Conventus, ubi traxit longam moram, & tertia pars illorum bonorum sit Conventus, ubi professionem fit.*

Casus iste punctualiter evenit in personam Thomæ Sanchez, Ex-Generalis Carmelitarum, qui post emissam Professionem in Conventu Leocatæ Provinciæ Siculæ, ad Urbem se transtulit, ibique non solùm longam, sed longissi-
2 mam moram per annos circiter 30. traxit, ab eaque anno 1720. discessit animo invisendi suum Conventum, & deindè redeundi ad Urbem, ad exercendum suum Officium Examinatoris Cleri, quod continuam residentiam in illa requirit, dum semel in hebdomada assistere tenetur examini, coram Urbis Vicario indispensabiliter habendo.

Cùmque post ejus obitum, in Conventu Leocatæ sequutum die 27. Septemb. 1721. reperta fuerit solemnis declaratio quæ communi vocabulo inter Religiosos, vulgo dicitur *Esproprio*, ejus manu exarata, in qua distinctè adnotantur
3 omnia ejus mobilia, & supellectilia, vasa argentea, Loca Montium, & pecuniarum summæ, ad ipsum spectantes, data per extensum in Summ.

Hinc citato P. Pizzolante, Procuratore dicti Conventus Leocatæ, cohærenter ad dictas Ord. Constit. nomine Conventus Transpontinæ, illius Procurator preces fundit pro declaratione, ad ipsum spectare duas ex tribus partibus dd. mobilium, & suppellectilium; Necnon integraliter ad ip-
4 sum pertinere Loca 9. S. Petri 9. er. & Loca 8. 50. S. Pauli Religionis non vacabilis; Et demùm integraliter pariter ad eundem Conventum spectare summam scutorum 3500. & ultra, ab ipso vivente depositorum in Banco S. Spiritus, juxta ejus declarationem, emissam in d. *Esproprio*.

Distinctè autem quoad has tres partitas discurrendo, respectu mobilium, & suppellectilium nulla potest cadere dif-
5 ficultas, quia verba Constit. sunt nimis clara, & inter Religiosos reputantur casus legis per ea, quæ notant adducti à *Barbos. Vot. decis. 106. num.6.* aliique, citati *in tom.3. par.1. discept.14 num.11. & 12.*

Respectu pariter Locorum Montium, æquè fundata videtur intentio nostri Conventus ex noto Juris principio, quod quidquid acquirit Religiosus claustralis, acquirit ejus Conventui, seu Monasterio, ut, omissis generalibus, de quibus *Paulut. dissert.36. art.2. num.140* aliique, citati in *Ap-*
6 *pend. ad meum Tract. de Livell. § 22 num.36.* in terminis similis acquisitionis Locorum Montium, factæ à P. Carolo Maria Pex, Ex-Generali Clericorum Regularium MM. sub nomine Canonici Antonii ejus Fratris, magistraliter re-
7 solvit *Rota in Romana Pecun. seu Locor. Mont. 15. Januarii* 1706. *per tot. cor. Muto*, & signanter §.3. ibi: *Idque fortius procedit, quandò non agitur de acquisitione, facta à Clerico, vel Prælato Ecclesiastico, aliqualiter administrationem, vel usum pecuniæ habente, sed de Religioso claustrali, qui ex Voto paupertatis nihil proprii possidere potest. In his enim terminis nihil Religiosus sibi, vel alteri acquirere potest, sed totum quærit Religioni, etiamsi pro altero stipuletur, vel alterius nomen supponat*. Et concordat eadem *Rota in Lithuana Donationis 5. Maii 1688. §. Agitur, & seqq. cor. Cardin. Cacc.* & 10. *Maii 1698. §. Cùm namque cor. Ursino*, & in ea- 8
dem Causa *cor. Emer jun. dec.1178. num.1. & seqq. & per tot. & signanter num.7.*

Respectu demùm dictæ summæ scutorum 3500. idem omninò statuendum videtur, ex eisdem rationibus, & indubitato principio, quod omne id, quod Religiosus acquirit, ad ejus Conventum spectat, ex supra allegatis.

Idque verum est, etiam si idem Religiosus munera lucrosa exercuerit, ex quibus mediante ejus industria eandem pecuniam acquirat, ut, conclusione ampliando, in terminis alterius Ex-Generalis firmavit *Rot. in d. Romana Pecun. seu* 9
Locor. Mont. §. E' converso cor. Muto, ibi: *E' converso autem probatur, P. Carolum tales pecunias ex prædicatione Verbi Dei, & ex aliis similibus muneribus habere, & acquirere paulatim potuisse.*

Quibus non adversatur, quod idem P. Sanchez diversimodè disposuerit de dictis pecuniis, & Locis Montium, ut in d. ejus Exproprio §.22.

Quidquid enim sit de probatione voluntatis ejusdem, objectum funditùs corruit ex claro defectu ejus potestatis, qui operatur, ut nullum omninò fundamentum fieri possit in similibus declarationibus Religiosorum, ut, cumulatis concordantibus, punctualiter firmavit *Rota in sæpè citata Ro-* 10
mana Pecun. seu Locor. Montium 15. Januar. 1706 §. Quoad Loca cor. Muto, ubi solidè firmat, id verum esse, etiam si agatur de declaratione, emissa in mortis articulo.

Nec dicatur, hoc limitari in nostra Religione, in cujus
Constit. par.1. cap.22. datur facultas disponendi Priori Gene- 11
rali, aliisque graduatis Religiosis, inibi expressis, non indefinitè, sed intra Ordinem, & ad quemcumque usum, etiam vagum, & incertum.

Quia hujusmodi prætensio, uti ex diametro opposita Voto paupertatis Religiosorum, per viam legis generalis improbata fuit, & solemniter rejecta à *Cong. Conc. in Carmelit.*
Jur. disponen. 26. Martii 1678. registrata in *Lib. 30. Decret.* 12
ejusdem Congr. fol. 46. In cujus proindè concursu frigescunt contraria ratiocinia, nullamque merentur attentionem regulares propositiones, & regulæ generales ad probandum oppositum, per ea, quæ notant adducti à *P. Grutber. de Art.*
benè desideran. resol.16 §.9. num.79. Matthæucc. in Official. Cur. 13
Eccles. cap.40 num.10. & citati in *Instit. cit. lib.2. tit.8. nu.240. & in tom.2. par.1. discept.4. num.70.*

Minùs dicatur, quod prædicta non procedant in nostro casu, attento quod P. Sanchez, non in Urbe, & in Conventu Transpontinæ, sed in ejus proprio Conventu Leocatæ vitam cum morte commutavit. Quia Constit. nostri Ordinis non attribuunt duas ex tribus partibus mobilium illi
Conventui, in quo Religiosus moritur, sed illi, *ubi moram* 14
traxit per decennium, vel ultra, & ubi traxit longam moram, juxta clara verba, registrata supra. Quod ad unguem verificatum fuit in præsenti, dum P. Sanchez, non per unum, sed per triplex decennium moram traxit in Conventu Transpontinæ, in quo semper fuit de Familia, & à quo discessit tantùm occasionaliter, & animo paulo post redeundi ad exercendum suum Officium Examinatoris Cleri Urbis.

Concordant autem in hac parte nostræ Constit. cum Juris dispositione, qua attenta, in nostris terminis non consideratur ubi quis moritur, sed ubi verisimiliter bona acquisivit,
juxta celebres resolutiones *Cong. Conc. in Cathacen. 28. Sept.* 15
& 16 Novemb. 1709. in quibus resolvit, bona, acquisita ab Episcopo Cathacen. spectare ad eandem Ecclesiam, non autem ad Ecclesiam Suessanam, ad quam fuit translatus, post quam translationem in eadem secunda Ecclesia viam univer-
sam carnis ingressus fuerat. Idemque in eadem Causa resol- 16
vit *Rot. in Cathacen. seu Suessana Spolii 22. Februar. 1715. per tot. cor. Cerro.*

Non attentis contrariis reflexionibus, in quibus discurritur de bonis, descriptis in Exproprio P. Sanchez, ac si sermo esset de hæreditate unius ex illis Patribus Familias, qui liberam habent facultatem disponendi de propriis bonis ad eorum libitum, cum supposito quod licentiam liberè de illis
disponendi habuerit à Superioribus Generalibus, quæ tamen, 17
uti

uti in facto consistens non præsumitur, & exadverso nullatenus ostenditur, ut omnino esset necessarium *ex vulgatis*. Imò plus quam tacitè excluditur ex illis enixis precibus, quæ leguntur *in Exproprio §. 24.* directis Superioribus Generalibus, ut non privarent Conventum Leocatæ commodo Bibliothecæ, quam in animo habebat illi concedere ibi: *Supplico perciò umilmente li Superiori nel caso premorissi di non privare quel Convento di questa gratitudine, che li devo per tanti beneficij ricevuti. Frustra enim precibus impetratur,*
18 *quod absque illis permissum est* dixit *Rot.* Sequuta *in tom. 2. par. 2. discept. 8. num. 9.*

Cæterùm quando etiam talis licentia exhibita fuisset, quod prorsus insubsistens est, responsio in promptu esset, illam scilicet nullatenus concedi potuisse à Superioribus. Textus
19 est æquè literalis, ac famosus *in cap. Cùm ad Monasterium de Stat. Monac.* cujus verba non possunt esse magis clara, magisque rotunda ibi: *Nec æstimet Abbas, quod super habenda proprietate possit cum aliquo Monaco dispensare, quia abdicatio proprietatis &c. adeo est annexa Regulæ Monacali, ut contra eam nec etiam Summus Pontifex possit licentiam indulgere.* In cujus Textualis propositionis comprobationem facili negotio componi possent Volumina, nisi debilitas esset in-
20 tellectus allegare Doctores ad probandum id, quod clarè in Textu determinatur, ut dicit *Gratian. decis. Marcb.* 85. *num.* 16.

Cum qua Juris dispositione se uniformavit *Cong. Concil.* in d. resolutione, per viam legis emanata pro nostro Ordine Carmelitano, de qua supra *num.* 12. in qua non solùm disputatum fuit primum particulare dubium circa dispositionem P. Acostæ, per viam ultimæ voluntatis, factam, tam cum
21 licentia P. Generalis, quam cum specifica approbatione Nuncii Hispaniarum juxta ejus amplissimas facultates, an, scilicet illa valida esset, quod fuit resolutum *Negativè*. Sed ulteriùs in 2. dub. per viam regulæ generalissimè fuit quæsitum, an PP. Prior Generalis, Procurator Ordinis, & Provinciales possent juxta Constitutionem nostri Ordinis disponere, quod fuit pariter resolutum, *Negativè*.

Itaut hodiè non possit eadem negativa facultatis disponendi ampliùs in dubium revocari, sed cum omni sermonis proprietate dicere possumus, quod in hac parte circa facultatis
22 disponendi defectum, tam in vita, quam in morte respectu Prioris Generalis, Procuratoris Ordinis, & Provincialium, habemus legem præcisam, & particularem, quales sunt
23 punctuales resolutiones d. *Cong. Conc.* ex adductis *in Inst. crim. lib.* 1 *tit.* 10. *§.* 5. *nu.* 149.

Non regit proinde in facto, quod in d. resolutione *tantummodo dictum fuerit, P. Acosta per viam Testamenti disponere non potuisse, ut fecerat in ultima voluntate*; Dum literis cubitalibus in 2. dubio, distincto à Testamento P. Acostæ,
24 generalissimè resolutum fuit, Priorem Generalem, Procuratorem Ordinis, & Provinciales nostræ Religionis, nullam habere facultatem disponendi, & ad dictum effectum non esse attendendam, nec in aliqua consideratione habendam Constitutionem nostri Ordinis, concedentis dictam facultatem.

Quæ si procedunt juxta literam d. resolutionis quoad licentiam expressam P. Generalis, multò magis locum habebunt respectu tacitæ, quia scilicet P. Generalis sciverit v. g. Li-
25 bros transportari ad Conventum Leocatæ, & nihil dixerit; Tacito enim nunquam attribuenda est major virtus, quàm attribuatur expresso juxta *Text. in l. Cùm quid ff. Si cert. pet.* cùm concordantibus apud *Gonzal. ad Reg.* 8. *Cancell glos.* 14. *num.* 64. *& Rot dec.* 7. *num.* 19. *cor. Bich.*

Nec omittimus addere, quod in omnem casum tolerantia, & conniventia d. Superioris Generalis nunquam habere poterit pro tali licentia, ut deservire valeat pro canonizatione, & approbatione actus, à nostris Constitutionibus ex-
26 pressè prohibiti: *Multa enim per patientiam tolerantur, quæ si deducta fuerint in Judicium, Justitia exigente, tolerari non debent*, ut dicitur in *cap. Cum jamdudum de Præben.* &
27 notat *Rota dec.* 1552. *num.* 23. *cor. Coccin. & dec.* 2. *nu.* 12. *& seqq. par.* 18. *rec.*

Et in durioribus terminis tolerantiæ, & patientiæ actus quolibet anno pluries reiterati in Cappella Pontif. resolvit
28 *Cong. Rit. in Roman.* 26. *Aprilis* 1704. ut videre est *in tom.* 2. *par.* 1. *discept* 28. *per tot.* & signanter *n.* 126.

Nulla habita ratione illius enunciativæ, quæ legitur in
29 Exproprio §. 27. *Perche ne ho avuta la licenza da miei Superiori*, quia prohibitio facere aliquem actum non creditur, asserendo habere licentiam, seu facultatem illum faciendi, sed hæc oculis corporis legenda, & recognoscenda est, & videndum in quibus terminis, & cum quibus limitationibus concessa fuerit ex adductis à *Card. de Luc. de Donat. disc.* 31. *numer.* 13. *& in Summ. num.* 52. *& de Paroch. disc.* 35. *num* 6. *& de Benefic. disc.* 45. *eadem num. Not. dec.* 33. *num.* 4. *par.* 30
18. *& Cels. dec.* 332. *num.* 7. *& dec.* 352. *num* 9. *& decis.* 402. *num.* 5. *& dec.* 88. *num.* 20. *& seqq. par.* 7. *decis.* 76 *num.* 7. *coram Priol.*

Posito igitur hujusmodi defectu actualiter disponendi in P. Sanchez ex eo, quod non constat de legitima facultate, & licentia, remanent nullius efficaciæ ea omnia, quæ di- 31
cuntur de destinatione ab eodem facta, tam Librorum, quàm pecuniarum favore Conventus Leocatæ; Quia esset una via directè permissum quod eidem directè prohibitum erat adversus omnia Juris principia, de quibus habemus *Textus litera-* 32
les in cap. Cum quid una via de Reg. Jur. in 6. *& l. Oratio ff. de Sponf.* cum aliis apud *Barbos. axiom.* 193. *num.* 1. *& seqq. & Rot. cor. Cocc. dec.* 1224. *num.* 15.

Omnia hæc non obscurè admittuntur ab Oppositionibus, qui proinde distinguentes in quator classes bona, descripta in Exproprio P. Sanchez, nempè in Bibliothecam, in Loca Montium, in pecunias, & aliqua mobilia tenuis valoris, prætendunt ex particularibus motivis in tribus majoribus 33
speciebus locum habere non posse nostras Constitutiones, sed verificari dumtaxat posse in quarta classe.

Quantum verò hujusmodi discursus insubsistens sit, de se patet, & in ord. ad assertam incorporationem Librorum asserunt nostri Religiosi, illam in facto non subsistere, se 34
promptos exhibentes, dato congruo tempore, ad id concludenter probandum, dum Fr. Elias Socius Laicus dicti P. Sanchez omnium eorum, quæ in Conventu Leocatæ gesta fuerunt ex testimonio propriorum oculorum informatissimus, publicè, & palam contrarium asserit. Non attentis enunciativis illis, quæ leguntur in Epistolis, datis in contrario Summario, Nobis non communicatis, neque recognitis, quæ proindè nullam omninò fidem merentur, juxta 35
communia axiomata, de quibus *Oldrad. consil.* 227. *num.* 6. *Rot. decis.* 452. *num.* 1. *part.* 3. *recent. & decis.* 229. *num.* 8. *cor. Priol.*

Et tamen respondemus, quod in hac parte non est videndum id, quod supponitur fecisse, vel destinasse facere, vel incorporare voluisse dictum P. Sanchez, sed id quod facere legaliter, & legitimè poterat, juxta celebre dictum *Senecæ* 36
de Vit. & Beat. cap 1. *in fine*, ibi: *Non quo itur, sed quo eundum est*, [illegible] *tutum in tom.* 3. *par.* 1. *discept.* 11. *num* 37. Cùmque ex supra animadversis non haberet dominium, neque proprietatem dictorum Librorum, & quod magis est, neque etiam haberet licentiam (licet ex supra animadversis nullatenus subsistentem, nec sufficientem) disponendi de usu eorundem Librorum, remanere videtur evidens, & facilè perceptibile, quare intrare debeat illorum divisio, per nostras Constitutiones demandata in duabus ex tribus partibus favore nostri Conventus, & in tertia parte tantùm favore Conventus Leocatæ, quia, scilicet absque ullo dubio Libri in omnium Doctorum sententia continentur appellatione Mobilium, de quibus loquitur nostra Constitutio.

Nec relevat reflexio, quod Libri excipientur specificè in dicta nostra Constit. ibi: *Exceptis Scripturis, & Libris,* 37
quos volumus omninò reponi in Libraria Conventus ad quem spectabant.

Nedum enim semper urget animadversio, quod Constitutio non determinat Conventum illum, ad quem dicti Libri spectare debeant, sed ex illius sola lectura clarè patet, quod nihil aliud ibidem demandatur per dictam Constitutionem quàm exceptuatio Librorum à facultate, quàm ibidem 38
dat disponendi de aliis rebus mobilibus, demandando, ut talis facultas non se extendat ad Libros, juxta illius literalem sensum, eodem tempore injungendo, ut reponantur in Libraria illius Conventus, ad quem spectabunt.

Minus relevant illa alia verba dd. Constit. *Volumus, quod Libri, & Bona, quæ Studentes in aliena Provincia habuerunt, suis Conventibus, & Provinciis restituantur.* Quia 39
verba Constit. in hac parte sunt adeò clara, adeoque rotunda, ut mirùm certa videatur illorum detorsio ad omnes Libros, quomodocunque acquisitos à Religiosis, dum expressè loquuntur de illis Libris, quos Studentes à propriis Provinciis, Studiorum causa, detulerunt ad exteras Provincias, juxta illa verba marginalia dd. Constit. *De Bonis Fratrum in alienis Provinciis.*

Quæ omnia digito ostendit verbum illud *restituantur*, quod juxta ejus propriam significationem, & naturam non potest verificari, nisi de eo, quod ad alium priùs spectabat, 40
ad *Text. in l. Restituere ff. de Verbor. signif.* cum caterva Doctorum apud *Cardin. de Luc. de Off.* [illegible] *vocab. fol.* 272. & apud

apud *Rot.dec.314.num.2.par.14. rec.* Et applicatur celebre illud dictum *Terent. in Andr. Restitue in quem me accepisti locum*, de quo *in tom.3.par.1.discept.21.n.25.*

Quoad Loca 17. cum dimidio Montium ea, quæ in hac parte exagerantur sunt de subjecto non supponente, quia illa non sunt ampliùs in rerum natura, dum vendita fuerunt die 17. Maii 1720. pro summa scut. 2033. & propterea à dicta die non possunt amplius considerari ad instar immobilium
41 juxta naturam Locorum Montium, de qua latè *Constant. ad Stat. Urb. tom. 1. annot. 52. num. 7.* Sed illorum pretium, uti redactum in pecuniam numeratam, confunditur cum alia summa scut. 3500. descripta in Expropriо, uti deposita in Banco S. Spiritus, non autem uti reposita in Capsa Depositi. Prout etiam in ejus propria Cella, non autem in communi Capsa Depositi Conventus Leocatæ inventa fuit post ejus obitum summ. scut. 4500. ut justificatum fuit in Summario.

Ad solius tamen materiæ ornatum dicimus, quod ea, quæ in hac parte dicuntur circa bona immobilia, in totum spectantia ad illum Conventum, cujus Religiosus est filius
42 non cohærere cum dispositis *in nostris Constit. par.3. cap. 11. de Propriet. §.3.* ubi retentio immobilium strictissimè prohibetur nostris Religiosis, ibi: *Item districtè præcipitur RR. Patribus Provincialibus, & Prioribus ne permittant quempiam ex Regularibus sui Conventus, vel Provinciæ retinere Bona stabilia &c. & illis similia in commendam, non administrationem, non ad usum, neque ad usumfructum, imò in suis Visitationibus omnem adhibeant conatum, ut omnia redigantur in communi; Et si Scripturæ, seu contractus, vel stipulationum formulæ (quod absit) nomina unius, vel alterius Religiosi contineant, dilutis & obliteratis eorum nominibus, conficiantur nomine Universitatis Conventuum.*

Deveniendo ad pecunias, tàm, scilicet ad summam scut. 3500. descriptam in Expropriо, uti expositam in Banco S. Spiritus, quàm ad summam scut. 2033. retractam ex venditione Locorum Montium, & sic in totum ad summam scut.
43 5533. res videtur carere omni prorsus difficultate, quia nemo dubitat, pecuniam venire appellatione mobilium, de quibus loquitur nostra Constitutio, juxta *Text. in l. Prædia §. Liberto ff. de Fund. instruct. & in §. Quia parum in Authen. de Nupt.* cum aliis sequutis *à Dec consſ.384 num. 4. Paris.*
44 *cons.76. num.12. lib.2. Rimin. cons.116. num.84. lib.1. Menoch. cons. 407. num.8. & 9. Surd. cons. 26. num.3. Peregr. dec. 1 atav.33 num.5. seqq. & Rot. dec.410. num. 3. par.2. & dec.259. num.1. par.11. rec.* ibi: *Respectu pecuniarum DD. transierunt cum dispositione Textus in l. Prædia &c. ubi J. C. respondit, pecuniam contineri sub legato mobilium.*

Quo demum ad quartam speciem aliorum mobilium, concordamus cum contrariis Scribentibus, asserentibus, illorum
45 respectu intrare dispositionem nostrarum Constitutionum: Divisio tamen per eos demandata, facienda est pro duabus Partibus favore nostri Conventus, ut cantat litera nostrarum Constit. & pro tertia tantùm parte favore Conventus Leocatæ.

Imò ex hac ingenua admissione divisionis, ultrò concessa à dictis contrariis Scribentibus, cathegorica desumitur responsio adversus ea, quæ gratia motivandi inter infor-
46 mandum benignè nobis objectum fuit circa mortem P. Sanchez, sequutam extra Conventum Transpontinæ; Quia nostra Constitutio non assignat duas ex tribus partibus mobilium illi Conventui, in quo Religiosus moritur, sed in illo, ubi traxit longam moram.

Verumtamen est, quod considerando pariter casum, in quo quis non compleat decennium habitationis in aliquo Conventu, sed in illo moriatur post duos, vel tres annos, & tunc mandat Constitutio, quod duo ex tribus parti-
47 bus mobilium spectent ad Conventum, in quo per duos, vel tres annos moram fecit, & deinde obiit.

Cæterùm in illo casu, in quo quis per decennium moram trahat in Conventu, cujus non est Filius, etiam si postea accedat ad suum proprium Conventum, & in illo decedat, semper locum habent nostræ Constit. juxta casum, nostris temporibus sequutum in persona P. Pugliani, qui per decem annos permanserat in nostro Conventu, exercendo munus Parochi nostræ Ecclesiæ, cujus fuit acerrimus Defensor,
48 ut patet *ex tom. 2. par. 2. discept. 24. per tot.* Causa autem malæ valetudinis rediit ad suum Conventum Florentiæ, in quo piè obiit, & nihilominus noster Conventus suam habuit portionem Spolii in scut. 74. 15. ut notorium est in Conventu Traspontinæ, & ictu oculi desumitur ex illius Libris.

Ex quo desumitur pariter congrua responsio resolutioni Congreg. particularis die 8. Augusti 1707. quæ respectu bonorum Parochi SS. 12. Apostolorum demandavit, illa spectare ad Conventum, cujus erat Filius. Quia non est licitum 49
in hac parte à solito, vel Constitutionibus unius Religionis inferre ad solitum, vel ad interpretationem Constitutionum alterius Religionis, ut punctualiter resolvit *Rota in Romana Delation. Crucis 24. Martii 1708. §. finali coram Lancetta.* 50

Præcipuè, quia nostræ Constitut. in hac parte concordant cum Juris dispositione, qua attenta respectu divisionis bonorum, in duobus Locis acquisitorum, non consideratur, ubi quis moritur, sed ubi verisimiliter bona acquisivit, juxta celebres resolutiones *Congr. Conc. in Cathacen. 28. Septemb. & 15. Novemb. 1709.* sequutas *à Rot. in Cathacen. seu Suessana Spolii 22. Februar. 1715. coram Cerro;* In quibus resolutum fuit bona, acquisita in Civitate Cathacen. ab illius Episcopo, spectare ad eandem Ecclesiam, non obstante, quod deinde translatus fuerat ad Episcopatum Suessanum, in cujus Civitate deinde vitam cum morte commutaverat. 51 52

Et in terminis Religiosi, acquirentis bona in duobus Conventibus, quod ea, quæ acquisita fuerunt in Conventu, diverso ab eo, cujus erat Filius, non ad istum, sed ad illum spectent Conventum, in quo illa acquisivit, egregiè probat *Pelliz. in Manual. Regul. tom. 1. tract. 3. cap. 6. sect. 2. quæst. 9. num. 55. fol. 232.* Notabiliter conclusionem amplians, etiamsi bona minùs licito modo acquisita fuerint, dummodo non fuerint acquisita contra virtutem Justitiæ, & concordant infra allegandi *num. 96.* 53 54

Respectu autem Priorum Generalium nostræ Religionis tres habemus casus, unum P. Generalis Tartagliæ, qui mense Martio 1682. obiit in Civitate Cataniæ, & ex illius mobilibus, seu Expropriо, habuit noster Conventus scut. 794. Alios verò respectu P. Generalis de Rubeis, & Procuratoris Generalis Lao, ex quorum Spoliis noster Conventus habuit alia scut 641. ut patet ex pervolutione Librorum ejusd. Conventus. 55

Nec regit in facto animadversio, quod P. Sanchez pro eo tempore, quo moram traxit per annos 28. in Conventu Transpontinæ nullum eidem Conventui præjudicium attulerit, cum supposito, quod omnia, ad ejus victum necessaria, subministrata ei fuerunt à Conventu Leocatæ; Contrarium enim uno ore asserunt omnes Religiosi, in eodem Conventu Traspontinæ moram facientes, allegantes ad id probandum Libros Conventus, seque promptos declarantes, paratosque ad illos exhibendos. 56

Subdentes ulteriùs, quod longè sensibilius fuit gravamen ejusdem Conventus tempore Generalatus ejusdem, quia tunc subministravit omnia necessaria, nedùm ejus Socio, & Converso Religiosis, sed etiam exteris Sæcularibus, hospitio ab eodem receptis dicto tempore sui Generalatus, inter quas, Personæ etiam magnatitiæ qualitatis annumerantur, indicatæ in ejus Expropriо. 57

Minùs in facto subsistit, quod P. Sanchez discesserit ab Urbe animo ad illam non revertendi. Oppositum enim ex duplici circumstantia intra evidentiæ fines ponitur.

Prima, quia non consignavit claves suarum Mansionum Priori nostri Conventus, ut facere solent, & debent omnes Religiosi, qui ab illo discedunt, sed illas dedit Patri Regenti ejus Concivi, & Amico; Non enim dari potest majus signum animi non relinquendi habitationem, quàm retentio clavium, ad *Text. in leg. Clavibus ff. de Contrahen. empt.* & ad animadversa per *Post. de Manut. observ. 22. num. 5. Cardin. de Luc. de Empt. & Vendit. disc. 10. sub nu. 6.* & alios, citatos *in tom. 1. par. 2. disc. 12. num. 37.* 58 59

Secunda, quia retinuit pariter Munus Examinatoris Cleri Urbis, quod, ut notum est, requirit continuam moram in illa, dum qualibet hebdomada tenetur intervenire Congressui, habendo coram Urbis Vicario; Ad quem effectum mediantibus Officiis Card. nostri Ordinis Protectoris obtinuit licentiam ad tempus se absentandi ab Urbe. 60

Ejusdem pariter insubsistentiæ est assertio, quod major pars pecuniarum, quas secum traxerat P. Sanchez, vel ad Conventum Leocatæ post ejus discessum transmissæ fuerunt, ante ejus obitum erogatæ de facto reperiebantur in Cæmentis pro Fabrica Conventus; Ex epistolis enim, ad id probandum exhibitis in contrario Summario, nihil aliud desumitur, quàm exbursatio solius summæ unciarum 300. pro pretio lignorum, & longè minoris summæ pro paranda calce. Insignis autem summa scutorum 4500. reperta fuit in moneta contanti in ejus Cella, ut justificamus in Summario. 61

Omitti poterat argumentum, desumptum ab exemplo P. Bra-

Barberi, meritissimi Ex-Generalis nostræ Religionis, dum hæc imprimuntur piè defuncti, quia Mansionem in Conventu Albani tempore sui Generalatus construi fecit, ultra ingentem summam scut. 1200. impensam favore nostræ Sa-
62 cristiæ. Quia nulla currit paritas inter dictam tenuem expensam, factam sub oculis Superiorum Generalium in Conventu prope Urbem, pro commodo etiam futurorum Generalium nostræ Religionis, qui, ut omnibus notum est, sæpè solent accedere ad dictum Conventum Albanensem.

Ultra quod, cùm vivat adhuc dictus P. Ex-Generalis Barberius, potens est relinquere plusquam duas ex tribus partibus suorum mobilium Conventui Transpontinæ juxta
63 exempla dictorum duorum nostrorum Priorum Generalium de Rubeis, & Tartagliæ, & Procuratoris Generalis Lao, de quibus supra.

Omitti pariter poterant exagerationes beneficiorum, collatorum à Provincia Siciliæ occasione fabricæ nostri Conventus Generaltii; Summa enim, ad dictum effectum sub-
64 ministrata à dicta Provincia, non fuit particulare aliquod beneficium ejusdem Provinciæ, sed unà cum tota Religione proportionabiliter porrexit suas manus adjutrices pro fabrica illius Conventus, in quo ejus Caput moram facere debebat, & à quo plura pariter beneficia consequuta fuit, inter quæ ultimo loco summam 500. eidem donatorum à P. Sanchez; Et illas longè majores, quas his verbis descripsit *P. Angelus Carbonar. in ejus Funebr. Oration.* Messanæ impress. *fol.* 39. *Gionto alla Licata, si mostrò liberale quanto il gran Macedonese, sborsando una somma di Oro, sufficiente a stabilire una Collegiata, fabricare il Frontispizio della Madrice Chiesa, ed accommodare la nostra con moderni disegni.*

Pro evitandis autem æquivocis, cum quibus exadverso proceditur circa facultatem disponendi in vita, vel in mor-
65 te nostrorum Religiosorum, præmittimus ea, quæ clara sunt in facto, & id, quod utrinque admissum fuit in Jure.

In facto enim primò constans est, quod pecuniæ tempore Exproprii existentes in Banco S. Spiritus in insigni summa scutorum 3500. non erant neque appropriatæ pro Conventu Leocatæ, neque erogatæ realiter, & effectivè, quid-
66 quid sit de intentione erogandi, cujus solus Deus Judex est, & quod magis est, neque etiam unquam repositæ fuerunt in communi Capsa depositi, itaut neque etiam illorum notitia habebatur in Religione.

Secundò constans est, quod Loca Montium, non solùm non erant appropriata, neque erogata favore dicti Conventus, sed illa neque etiam cantabant sub nomine dicti P. Sanchez, sed D. Balthassaris de Ferrariis, qui illa vendidit uti
67 illorum liber, & absolutus Dominus die 7. Maii 1720. Itaut eorundem respectu perindè erat, ac si spectarent ad Personam extra Religionem, quia recognitio bonæ Fidei, enunciata in Exproprio, custodiebatur in propria Cella P. Sanchez, non autem existebat in Arca depositi.

Tertiò constans est, quod pecuniæ illæ, quæ redactæ fuerunt ex dictis Locis Montium, & exactæ ex Banco S. Spiritus, transportatæ ad Conventum Leocatæ in totum in summa scut. 4500. non solùm non fuerunt incorporatæ, vel consignatæ pro fabrica Conventus Leocatæ, sed neque etiam
68 repositæ fuerunt in Capsa communi dicti Conventus, sed repertæ fuerunt in Cella ejusdem P. Sanchez, qui absque ulla participatione Officialium, & Discretorum Conventus poterat de illis brevi manu ad libitum disponere ad instar Personarum secularium.

In Jure verò utrinque admittitur, quod Religiosus in morte non possit disponere de rebus, ad suum usum destinatis.

Remanet igitur videndum, an id potuerit facere in vita, & cum, vel sine licentia Superiorum, & an dicatur dispo-
69 suisse per simplicem destinationem.

Dicunt contrarii Scribentes, ad id faciendum facultatem habuisse, sed nos constantissimè respondemus verbis illis *Glossæ*, registratis *in decis.* 375. *num.* 12. *cor. Celso*; *Sed ubi est*
70 *talis facultas?* Nobis enim pervolventibus contrarias Scripturas datum non fuit invenire minimum apicem, vel jota unum ejusdem Licentiæ.

Nec replicetur, illam præsumi. Quia omnia principia adversantur tali responsioni ex supra adductis.

Minùs dicatur, quod, licet in nostro casu non appareat effectiva erogatio, & applicatio summæ, de qua disputamus, sequuta cum licentia Superiorum, sufficiat nihilomi-
71 nùs illius simplex destinatio pro fabrica Conventus Leocatæ: Respondemus enim in Jure, quod in hac parte contraria propositio magnam meretur animadversionem, quia, illa admissa, sterneretur ampla, & spatiosa via destructioni Voti paupertatis, si sufficeret sola destinatio in mente Religiosi, quia hæc nunquam desideratur in quocumque actu humano, ut Philosophi dicunt, & notant adducti à *Barbosa axiom.* 99. *num. fin.* Præcipuè si sermo esset, juxta no- 72
stros terminos, de destinatione, effectum habitura post mortem Religiosi, quæ in nihilo differt in substantia à dispositione per viam Testamenti; *Sapientis autem esse, non curare de nominibus*, per hæc verba, notavit *Div. Thom. par.* 1. *quæst.* 54. *artic.* 4. *ad* 2. & concordat *Bartol. in leg. Quominus num.* 22. *ff. de Fulminibus*, ibi: *Non curo de no- 73
mine.*

Respondemus etiam in facto, quod, cùm veritas una sit, & quantò magis oppugnatur, eò magis apparet, ut dicebat *Castr. consil.* 25. *in princip.* permisit Deus, quod illa eviden- 74
ter appareret ex epistola P. Generalis, scripta P. Priori nostri Conventus die 30. Octobris 1720. in qua hæc habet. *Il P. M. Regente mi prega sospendere ogni determinazione sopra lo Spoglio del fu P. Sanchez fino, che si è venduto lo Sproprio ultimo, da esso fatto prima della morte.* In hoc Exproprio reperiebantur descripta scut. 4500. ut ex ore dicti P. Regentis dicunt Testes in Summario. Igitur non benè asseritur, quod dicta summa tunc temporis non erat ad usum dicti P. Sanchez, quia si id verum fuisset, non debebat 75
poni in secundo Exproprio, uti destinata ad ejus usum: Essetque ulterius expropriare Conventum, non autem seipsum, apponendo in Exproprio summam, antecedenter Conventui applicatam, ut patet Consideranti.

Non attento, quod eadem summa scut. 4500. reperta fuerit in Conventu Leocatæ, quia nostræ Constit. assignantes duas ex tribus partibus Bonorum mobilium, ad usum concessorum nostris Religiosis, illi Conventui, in quo per decem annos permanserint, non requirit existentiam eorundem mo- 76
bilium in eodem Conventu, & talis est praxis nostræ Religionis, ut probavimus supra, ostendendo, nostrum Conventum habuisse partem sui Spolii, respectu P. Pugliani in illis Bonis mobilibus, quæ reperta fuerunt in Conventu Florentiæ, cujus erat Filius, in quo obiit, & in quo reperta fuerunt d. ejus mobilia.

In eadem Causa.

Utraque Parte informante, proposita fuit hæc Causa in Congreg. habita die .... Februarii 1721. quando resoluta fuit cum Rescripto: *Duas ex tribus partibus, omnium, quæ reperta fuerunt post obitum P. Sanchez, deberi Conventui Transpontinæ; non computatis tamen Bi- 77
bliotheca, & pecuniis, impensis ante illius mortem in utilitatem Conventus Leocatæ, qui illis gaudere possit, ultra tertiam partem, ad illum spectantem.*

Adversus quam resolutionem, obtenta nova audientia, reproponitur hodiè, & videtur standum in decisis, quoad primam partem ejusdem Rescripti, cum addito, ut Causa ampliùs non proponatur: Respectu verò tertiæ partis pecu- 78
niarum, assignatarum Conventui Leocatæ, videtur respondendum, illam spectare etiam ad Conventum Transpontinæ.

Respectu enim duarum ex tribus partibus omnium, quæ reperta fuerunt post obitum P. Sanchez, subsistunt fundamenta omnia, dicta die ex hac Parte deducta, & expensa in nostris Scripturis, quia in nostris *Constitut. par.* 1. *cap.* 22. *§.* 3. literaliter determinatur: *Quod si quis emiserit pro- 79
fessionem in aliquo Conventu* (juxta terminos nostri casus, in quo P. Sanchez professionem emisit in Conventu Leocatæ,) *& deinde se transtulerit ad manendum per longum tempus ad alium, & ibi moram traxerit per decennium, vel ultra,* (juxta circumstantias nostræ controversiæ, dum idem P. Sanchez se transtulit ad Conventum Transpontinæ, in quo longam moram traxit per 29. annos,) *quod morte illius, bonorum sibi ad usum concessorum, remanentium mobilium, duæ partes sint illius Conventus, ubi traxit longam moram, & tertia pars illorum bonorum sit Conventus, ubi professionem emisit.* Constitutiones enim cujuscumque Religionis inter ejus Alumnos tanquam particulares, & individuales leges punctualiter servandæ sunt, ut notant *Sanch. ad præcept. Decalog. lib.* 7 *cap.* 32. *num.* 54. *Navar. de Regul. comment.* 4 *in cap. Statuimus num.* 32 *vers. Quamvis, Franc. Marc. dec.* 104. *num.* 3. *vers. Maximè, & Card. de Luca de* 80
Regul. disc. 39. *num.* 21. ibi: *Decidendæ veniunt pro singularum*

Reli-

Religionum Statutis, *vel Consuetudinibus*, *& disc.57. num. 13.* ibi: *Adhuc tamen deferendum videtur legibus*, *scriptis*, *vel non scriptis particularibus singularum Religionum*.

Nec dicatur, quod hoc procedat in illis casibus, in quibus Religiosus non disposuerit in Vita, ut supponitur fecisse P. Sanchez, applicando favore Conventus Leocatæ omnem pecuniarum summam in Banco Sancti Spiritus sub Personarum sæcularium nominibus depositam, & pro majori parte retractam ex pretio 17. Locorum Montium, cantantium sub nomine Abbatis Ferrarii, & ab eo venditorum die 7. Maii 1720. spectantium ad eundem P. Sanchez, juxta ejus claram Confessionem, emissam in Exproprio.

Objectum enim non subsistit in facto, quia maxima pars pecuniarum non solùm effectivè applicata non fuit dict. Conventui Leocatæ, sed hodiè in considerabili summa scutor. 3220.25. realiter existit in eodem Banco S. Spiritus, in quo
81 permanet vigore duplici Decreti, seu unius Inhibitionis, A. C. Gentilis sub die 14. Feb. 1721. & alterius Cardin. Ponentis sub die 3. Martii ejusdem anni: Idque attenta amplissima illa Jurisdictione huic Sac. Congr. concessa à Papa, mediante duplici rescripto; Primò sub die 20. Dec. 1720. ibi: *Ex audientia SS. facta relatione per D. Secretarium*,
82 *SS. injunxit*, *ut aperiretur folium Spolii*; Secundò verò sub die 7. Jan. 1721. ibi: *Facta relatione SS. D. N. de contentis in d. Spolio*, *remisit Causam ad Congr. &c.*

Imò neque etiam talis realis applicatio verificari potest in illa summa effectivarum pecuniarum, quas secum ab Urbe transtulit P. Sanchez, eo quia, ex adductis in præsenti Summario, habemus eandem summam fuisse in monetis aureis,
83 quas *le portò cuscite in una sua Centura*, *& in una Pettorina*, in quibus repertæ fuerunt post ipsius obitum, præbente auxilium ad illos inveniendos illo eodemmet Socio Laico ejusdem P. Sanchez, qui id probè sciebat; Cùmque ab Urbe discesserit mense Majo 1720. & mortem cum vita commutaverit circa finem mensis Septemb. ejusdem anni, remanet imperceptibilis contraria prætensio, quod eadem summa per spatium quinque mensium retenta in Cingulo Femoralium, & in Thorace taliter abscondita, & consuta, mediante filo, ut nullus Religiosus notitiam de illa habuerit præter ejus Socium, qui præsens fuit in Urbe, dicitur incorporata Conventui Leocatæ.

Estque pariter in rei veritate nimis durum prætendere, ut dicatur etiam applicata Conventui Leocatæ summa illa, quæ
84 sub nomine Personarum sæcularium hodiè innegabiliter reperitur deposita in Banco S. Spiritus.

Sicuti enim facilè potest percipi motivum illam abscondendi, quando discessit ab Urbe, ne scilicet subjecta esse periculis Latronum, & falsorum Fratrum; Ita longè majori facilitate assequimur, quare perventus ad suum Conventum Leocatæ, continuaverit eandem summam retinere absconditam, ut scilicet posset illam ad sui libitum temporis progressu expendere, quod facere nullatenus poterat post illius applicationem, factam Conventui, eo quia tunc debebat reponi in communi Arca depositi, à qua non poterat amoveri, nisi cum consensu, & placito Superiorum Conventus, neque erogari poterat in alios usus, præter illum, ad cujus effectum fuisset applicata.

Minus idem objectum relevat in Jure, quia facultas illa disponendi, quæ per nostras Constitutiones datur aliquibus graduatis Religiosis *in par. 1. cap. 22.* non fuit appro-
85 bata à Cong. Conc. sed per vian legis expressè, & generaliter reprobata *in Ordin. Carmelit. 27. Mar. 1678.* ut justificatur sup.

Nec replicetur, eandem resolutionem dictæ Congr. non procedere in pecuniis, applicatis per viam actus inter vivos, ut prætenditur fecisse P. Sanchez, sed solùm mediante Testamento, juxta casum dictæ Resolutionis *in Ordin. Carmelitarum*, in qua agebatur de dispositione, in ultima sua voluntate facta à P. Acosta Carmelita. Ultrò enim admit-
86 tentes, in primo dubio disputatum fuisse casum dictæ particularis dispositionis, per viam ultimæ voluntatis factæ à P. Acosta, constanter subdimus, secundo loco disputatum fuisse generale, & generalissimum dubium circa omnes, & quascunque dispositiones nostrorum Religiosorum, juxta illa cubitalia verba; *Dub. 2. An prædicti Regulares possint juxta prædictam Constitut. disponere?* quod fuit resolutum *Negativè*.

Plusquam tacitè admittuntur hæc in contrariis Scripturis, in quibus proindè insistitur in sola destinatione dd. pe-
87 cuniarum, ut prætenditur facta per P. Sanchez, ostendendo, quid de illis post mortem suam fieri volebat favore Conventus Leocatæ.

Objectum autem non potest esse magis insubsistens, quia procedendo cum contraria prætensione, quod non obstet Voto paupertatis exequutio voluntatis, à Religioso ostensæ, mediante destinatione facienda de pecuniis, applicandis post ipsius mortem, & durante ipsius vita existentibus in pu- 88
blicis Bancis, sub nominibus Personarum sæcularium, in rei veritate, & substantia nihil aliud esset, quàm eisdem Religiosis permittere amplam illam, & illimitatam facultatem testandi, & liberè disponendi, quam habent Personæ sæculares; Et viva ratio hæc est, quia *Testamentum nihil aliud est*, *nisi voluntatis nostræ justa sententia de eo*, *quod quis post mortem suam fieri velit*; Sunt verba 89
Textus *in l. 1. ff. de Testam.* quæ ad literam applicantur destinationi pecuniarum, de quibus disputamus; Circa quam Textualem propositionem consultò abstinemus ad illam Doctorum authoritate comprobandam, quia reputatur intellectus debilitas allegare Doctores ad probandum id, quod clarè decisum à lege reperitur, teste *Gratian. decis. March. 85. num. 16.*

Est autem propositio, uno ore à Theologis, Canonistis, & Juristis recepta, & à Collegialibus Tribunalibus quotidiè canonizata, quod in his terminis non est facienda vis in verbis, seu nominibus, quia leges impositæ sunt rebus, non autem verbis; Ita *Div. Thom. 1. par. quæst. 54. artic. 4. num. 2.* 90
aliique sequuti *à Rota in decis. 254. in fine coram Ottbobon. & in Pisana Jurispatronat. 2. Julii 1700. §. Ut enim coram Ansald.*

Ejusdem insubsistentiæ est alia contraria reflexio, quod nostræ Constitutiones loquuntur de rebus mobilibus, relictis à Religiosis, quorum appellatione non veniunt pecu- 91
niæ.

Respondemus enim, id nullatenus subsistere, ut probavimus supra ex duobus Textibus, qui non possunt esse rotundiores; Primus est in *Authent. de Nupt. cap. 23. §. 23. Et quia* 92
parum, ibi: *Si verò universa constituta est fortè in pecuniis*, *aut aliis mobilibus rebus &c.* Secundus vero *in l. Prædia §. Liberto ff. de Fund. instruct.* sequutus à *Rota in dec. 295. num. 1. par. 11. rec.* ibi: *Respectu pecuniarum DD. transierunt cum dispositione Textus in l. Prædia &c. ubi J. C. respondit*, *pecuniam contineri sub legato mobilium*; Adductisque innumeris concordantibus, id egregiè probat *Peregr. dec. 32. num. 5.* his verbis: *Ratio est*, *quia pecunia est* 93
quid mobile, *& appellatione mobilium propriè continetur, cùm de loco ad locum moveri possit*.

Ex quibus nulla adest necessitas vagandi circa articulum, ad quem Conventum spectent res illæ, quas Religiosus acquisivit, non in illo Conventu, in quo fuit acceptatus uti Fi- 94
lius, sed in quo illas acquisivit; Quia cùm in hac parte habeamus claras Constitutiones, militantes favore nostri Conventus pro duabus ex tribus partibus, istæ servandæ sunt, ut in terminis individualibus probat nostre Religionis Alumnus *Lezzan. in Summ. verb. Spolia Regularium num. 5. & 6.* ibi: *An Spolia Religiosorum &c. pertineant ad Monasterium, in quo morabatur tempore mortis*, *an verò ad illum*, *in* 95
quo emiserat suam professionem; *Respondeo &c. Imò servari in hoc deberi Constitutiones*, *& Statuta*, *aut etiam consuetudinem Religiosorum*, & concordant *Bonacin. Oper. moral. tom. 1. tit. de Clausur. quæst. 2. punct. 9. §. 4. diffic 2. propos. 1. num. 1. fol. mihi 719. & Tamburin. de Jur. Abbat. tom 2. disp. 11. quæst. 4. num. 6.* ibi: *Et secundum has Constitutiones judicandum est*.

Et tamen ad folius materiæ ornatum subdimus, de Jure idem omninò practicandum esset, ea ratione, quia totum id, quod acquirit Religiosus tempore, quo moratur in Conven- 96
tu, cujus non est filius, præsumitur acquisitum contemplatione, & favore secundi Conventus, ut egregiè probat *Glos. in cap. 1. verb. Habuisse de Testam.* ibique *Hostien. num. 6 in fine*, *& Joan And. num. 5. & seqq. Sanchez ad Præcept. Decal. lib. 7. cap. 32. num. 35 Cabed. dec 363. sub num. 5. Bonacin ubi supra num. 1. vers. Hoc tamen intellige*, *Fontanell. dec. 224. num. 20. Bordon. var. resol. resol. 43 num. 47 vers. Contingere autem tom 2. fol. 424. Pellizzar. in Manual. Regul. tom. 1. tract. 3. cap. 6. sect. 2 quæst 9. num. 55. fol. 232.* ibi: *Adde*, *Religio-* 97
sum acquirere, *non Monasterio*, *cui deputatus est in filium*, *sed ei*, *in quo tunc habitat*, *quippe quod par est*, *ut sicuti sentit onus*, *illum alendi*, *ita sentiat commodum acquisitionis nec videtur posse statui oppositum contra hoc Jus commune*, *nisi cum licentia*, *& confirmatione Lezzan. in Summa qu. Regul. verb. Spolia Regularium num. 26. & 28.* ibi: *Cùm acquirere Religiosum Conventui*, *in quo vivit*, *sit Juri communi conforme*, *omnis alia Constitutio*, *aut Statutum contrarium limitari debet*, *aut interpretationem ab eo accipere*:

pere: *& Card. de Luc de Regul. disc.* 39. *num.* 16. *& disc.* 57.
98 *num.* 13. ibi: *Absolutum est, ut acquisitio fiat illi Conventui, in quo moratur, dum ità principaliter ejus intuitu Religiosus tanquam ejus Operarius acquisitionem fecisse videtur*.

Nec contrarium resolvit Congr. particularis *in Ordinis Conventualium 8. Aug.* 1707. cum supposito, quod in illius casu ageretur de Religioso, qui professus fuerat in Conven-
99 tu Castri Bononiensi, ex post se ad Urbem transtulerat, & in Conventu SS. XII. Apostolorum commoratus fuerat per longissimum tempus, ibi exercendo munus Parochi.

Circumstantiæ siquidem resolutionis dicta Congregat. particularis toto cœlo distant a casu præsenti, eo quia in dicto casu Pater Gustarellus Conventualis filius Con-
100 ventus Castri Bonononiensis non fuerat affiliatus in Conventu SS. XII. Apostolorum, sed erat affiliatus in Conventu Albanensi; In dicto verò Conventu SS. XII. Apostolorum, in quo per spatium trium dumtaxat annorum Parochi officium exercuerat, habebat solam Paternitatem honorariam, quæ nullatenùs apta erat præjudicare Conventui nativo, iuxtà decretum Capituli Generalis, Assisii celebrati anno 1700. quòd datum fuit in Summario ejusdem Causæ sequentis tenoris; *Paternitates SS. XII. Apostolorum de Urbe esse, & habendas esse dumtaxat pro Paternitatibus honorariis, nullumque per eas inferri præjudicium nativis Conventibus*.

Nil igitur mirum, si dicta Cong. particularis ad illud temperamentum devenit, ut Paramenta sacra, & scuta sexcentum, quæ à suo proprio Conventu secum transtulerat idem
101 Guttarellus juxtà ejus confessionem, datam in Summario, ibi: *quali denari* (hoc est scud. 600) *guadagnati da me in Prediche, & in altri Offcj, e fatighe prima di venire a Roma, portai come dissi a Roma sei anni sono*, restitui deberent Conventui Castri Bononiensis, ubi illas acquisiverat, reliqua verò mobilia, & summam duplarum 27. quas acquisiverat in Urbe, eò tempore, quo fuit Parochus, dividerentur inter Conventum Albani, in quo fuerat affiliatus, & Conventum SS. XII. Apostolorum, in quo obiit, jux-
102 tà præcisa verba dictæ resolutionis 8. Julii 1707. quæ sunt sequentia. *Scuta sex centum, & Paramenta sacra pretiosa spectare ad Conventum Castri Bononiensis; Reliqua verò mobilia usualia, & duplas viginti septem esse dividendas inter Conventum Albani, & Conventum SS. XII Apostolorum*; Idque in exequutionem particularium Constitut. ejusdem Religionis, demandantium talem æqualem divisionem *in cap. 6. tit 2. numer 6.* his verbis: *Si quis extra nativum Conventum obierit, mobilium bonorum &c. quæ apud*
103 *se tunc haberet &c medietas altera nativo Conventui, altera verò in quo extremum clausit diem, dummodo ibi de familia fuerit, applicetur*.

Omnia hæc intra evidentiæ fines ponere videntur competentiam duarum ex tribus partibus omnium eorum, quæ reperta fuerant post obitum P. Sanchez favore nostri Conventus Transpontinæ; Neque minori evidentia spectare videtur reliqua tertia pars eidem nostro Conventui vigore aliarum Constit. nostræ Religionis, editarum anno 1369. à P. Generali Joanne Balistrario, quæ in nostra Religione tanquam Jus comune servari debent, ut, præter cita-
104 tos supra, notant *Gratian. discep.* 852. *num.* 2. *Bottiglier. de Success. theorem.* 78. *nu.* 11. *Sanchez ad Præcep. Decal. lib.* 7. *c.* 32. *n.* 54. *& Card. de Luc. de Regul. disc.* 39 *n.* 11. *& disc.* 37. *num.* 13. *in fine*.

In facto enim constans est, & oculariter patet ex sola lectura Exproprii P. Sanchez, quòd ipse non deposuit in communi Arca illas pecuniarum summas, quas in vita acquisivit, sed illam retinuit, sivè in Locis Montium, si-
105 vè in pecunia numerata, mediante irregulari deposito in Banco S. Spiritus, semper sub nominibus Personarum Sæcularium; Iste autem modus, non permittitur in dictis Constitutionibus nostri Ordinis, editis per P. Generalem Balestrarium, sed additur ulteriùs illa pæna, ut tales pecuniæ depositæ penès sæculares Personas, spectent ad illum
106 Conventum, in quo moram facit Religiosus, & consequenter ad nostrum Conventum Transpontinæ, in quo id practicavit Pater Sanchez, ut ipsemet testatur in ejus Exproprio, ibi: *Mi trovo in poter mio di Cedole di Monti al Banco di San Spirito tremila, e cinquecento scudi in circa, dico* 3500. *Tengo ancora una Cedola di Luoghi nove di Monte San Pietro 9. er. comprati a dì 7. Aprile* 1717. *E più altra Cedola di Luogi sei di Monte S. Paolo Religione, comprati a 6. Decembre* 1714. *E più altra Cedola di Luoghi due, e mezzo di Monte San Paolo Religione, comprati a* 14. *Decembre* 1717. *quali fanno il numero delli Luoghi diecisette, e mezzo, e comparis cono comprati dal Signor Don Baldassare Ferrari, come costa dalle Cedole, alle quali troveranno allegate le respettive come di buona fede fatte dal medemo Curato, al quale ho dato ordine di venderli in quaar.ni &c.* Cui seriæ, & claræ confessioni, factæ in Exproprio omnem esse dandam fi- 107
dem concludentibus rationibus & stringentibus congruentiis egregiè probat *Bordo conf.* 42. *per tot.*

Verba autem earundem *Constit. cap.* 37. *de Propriet. & eorum Pœnis*, sunt sequentia: *Inhibemus, nè Fratres aliquid, ut puta pecuniam, Libros, Jocalia, seù quæcumque alia, tradant in custodia, seù manibus Sæcularium quorumcumque, vel Religiosorum extrà Conventum per modum depositi, vel quovis modo, nisi de scitu, & assensu Prioris sui, & trium Fratrum de Conventu seniorum, & aliquarum Personarum Sæcularium, quæ fuerint in sæculo fide dignæ &c Similiter nèc Priores locales, sine licentia Priorum suorum Provincialium, tradant bona sua quæcumque, vel Conventus extrà, in manibus Sæcularium seù Extraneorum sub pœna prætaxata, Et ità volumus, & præcipimus ab omnibus observari; Quòd si oppositum per quemcumque fuerit attentatum, volumus, & ordinamus, quòd talia bona, sic deforis indebitè deposita, ad utilitatem Conventus, ubi fieri contigerit, per Priorem localem, vel Provincialem totaliter applicentur &c.*

Hujusmodi verò Constitutiones servandas esse pro lege in nostra Religione probavimus supra, & addimus *Mirand. in* 108
Manual. Prælator. tom. 1. *quæst.* 26. *art.* 10. *Bonet. in Viridar. Stat. Regular. dub.* 6. *per tot. Anton à Spir Sanct. Oper. Moral. tractat.* 4. *titul. de Regimin. Regular. disputat.* 1. *sect.* 4. *numer.* 75. aliosque, citatos *in tom.* 2. *part.* 2. *disceptation.* 29. *numer.* 67.

Eò autèm magis eædem literales Constitutiones punctuali exequutioni demandandæ videntur in præsenti casu, uti sequuto in persona unius ex Superioribus Generalibus nostræ 109
Religionis, utque idem operandi modus radicitùs evellatur à mente nostrorum Religiosorum, *ad Textum in cap. Cùm quidam de Jure jur.* ibi: *Tantò graviùs vindicandum, quantò majori præeminent dignitate & eorum ex mplo faciliùs alii poterunt ad similia provocari*. & juxtà animadversa per *D. Jo: Chrysost. lib.* 3. *de Sacerd* ibi: *Qui in Dignitatis fastigio positi sunt nemini non noti, manifestique sunt* & con- 110
cordat *Senec. de Clem. cap.* 8. ibi: *Alia conditio est eorum qui in turba, quam non excedunt, latent, quorum, & virtutes, ut appareant diù luctantur, & vitia tenebras habent: Vestra facta, dictaque rumor excipit &c. Multa contra te lux est, omnium in istam conversi oculi sunt*, cum aliis, adductis *à de Rub. in disc. ad Lectores n.* 341. *impresso in p.* 4. *tom.* 2. *rec.*

Nihil autem novi exadversò adducitur, quòd in præteritum exageratum non fuerit, inventumque minùs habens ad retardandam favorabilem resolutionem, captam die 15. Fe- 111
bruarii 1721.

Repetitur enim primo loco generalis illa propositio, quòd quidquid acquirit Monachus acquirit Monasterio.

Respondemus, quòd illa duplicem patitur limitationem, præsenti casui mirabiliter applicabilem. Prima, quòd procedit, quando Religiosus moram facit in illo Monasterio, 112
cujus est Filius, in quibus terminis loquuntur omnes Authoritates contrariæ; Secùs verò, quando longam moram facit in alio Monasterio, juxtà Authoritates, adductas supra. Secunda limitatio desumitur à nostris *Constit. par.* 1. 113
cap. 22. *§.* 3. in quo determinatur, quòd, quando Religiosus, Filius unius Monasterii, se transfert ad habitandum in alio, in quo longam moram facit, tunc duæ ex tribus partibus mobilium, ab eo relictorum, spectent ad Monasterium, in quo saltèm per dennium moram fecit; Tertia verò pars ad illum Conventum, cujus est Filius, juxtà illarum præcisa verba, registrata supra.

Repetitur secundò, constitutiones loqui de mobilibus, quorum appellatione non veniant pecuniæ, repertæ post mortem P. Sanchez, & hodiè existentes in Banco S. Spiritus.

Respondemus, quòd id nullam habet in Jure subsisten 114
tiam, ut latè probavimus supra.

Repetitur tertiò, quòd nostræ Const. non debeant attendi, uti oppositæ Juri communi, & carentes Apostolica confirmatione.

Duas autem damus responsiones. Primam, quia illæ, uti à centum, & ultrà annis compilatæ, semperque observatæ à nostris Religiosis, præsumuntur confirmatæ, omnibus-

busque aliis solemnitatibus, & Apostolico Beneplacito munitæ, juxtà firmata per *Rot. dec. 76.n.3.cor.Ansald.& dec.22.*
115 *n.3.p.8.& dec.320.n.2.p.16.&dec 671.nu.16.p.18.rec.* Secunda verò, quòd in hac parte proceditur exadversò cum æquivoco; Tantùm enim abest, quòd Jus commune determinet, pecunias, acquisitas à Religioso in illo Conventu, in quo longam moram traxit, spectare ad alium Conventum, cujus est Filius, quin potiùs id adeò Iuri communi consentaneum est, ut contrarium nullo modo demandari possit in Constit. Ordinis, nisi mediante expresso Summi Pontificis Oraculo, ut probat *Lezzan. nostræ Religionis Alumnus in Sum. Quæst.*
116 *Regul.verb.Spolia Regularium nu 26.& 28.* ibi: *Cùm acquirere Religiosum Conventui, in quo vivit, sit Juri communi conforme, omnis alia Constitutio, aut Statutum contrarium, limitari debet, aut interpretationem ab eo accipere*, cum aliis supra citatis.

Repetitur quartò Resolutio Congr.particularis *in Ordinis Convent.* 8. Augusti 1707. ac si præsentem casum punctualiter decideret.

Respondemus, circumstantias dictæ Resolutionis, neque etiam a remotissimis applicari nostris terminis, ex latè ani-
117 madversis supra, ad quod evidentiùs comprobandum damus hodiè in manibus Ponentis Positionem ejusdem Causæ.

Repetitur quintò, quòd nostræ Constit. non observentur, ad quod demonstrandum indicantur exadversò aliqui casus dispositionis aliorum Religiosorum.

Respondemus, quòd, quidquid sit in facto de dictis exemplis; In Jure certum est, quòd in hac parte incedendum non
118 est per illam viam, quà itur, sed qua eundum est, juxtà observationem *Senec.de Vit. Beat.c.1.ante finem*, cujus verba referuntur *in t.3.p.1.discep.11.n.37.*& in nostris terminis notant *Fagn.in c.Monachi n.1.& 78.de Stat. Monach. & Donat.Rer.Regul.t.4.tract.5 de Vot. Paupert.quæst.5.per tot.*

Idque duplici ratione, quia scilicet in his terminis Religiosorum facta regulanda sunt à Constitutionibus Ordinum
119 Regularium, non verò è contrà operationes Regularium restringere debent claram dispositionem dictarum Constit. *Card. de Laur. in Epit.Canon in princ.Epist.ad Lectòr* cum aliis *in t. 3.p. 1. discep.1. §.10 n.14.& seqq.*

Alia ratio adducitur *ab Innoc. III. in cap.Cùm jamdudùm de Præbend.* sequentibus verbis: *Cùm multa per patientiam tolerentur. quæ si deducta fuerint in Judicium, exigente Justi-*
120 *tia, non debeant tolerari*, & concordant adducti per *Rot. dec. 1552.n.23.cor.Coccin.* aliique, citati *in Instit. Crim.lib.1.tit.19. §. 4. num. 239.*

Fortiùs, quia dd. casus longè distant à præsenti, ex quo sunt in terminis Religiosorum, vel hodiè viventium, vel
121 illorum, qui in vita disposuerunt cum Superiorum licentia, vel tacita, vel expressa, quod fieri posse admittimus, fuitque canonizzatum dicta die 14. Febr. 1721. quando excepit à duabus partibus, spectantibus nostro Conventui Transpontinæ, pecunias, in utilitatem Conventus Leocatæ conversas in vita P. Sanhez. A' dispositione autem Religiosi, facta in vita cun licentia sui Superioris tacita, vel expressa, non benè infertur ad nostrum casum, in quo agitur de sola
122 destinatione, & dispositione Religiosi defuncti, effectum habitura post mortem ejusdem Religiosi, juxtà *Tex. in leg. Papinianus ff. de Min.* cum concordantibus apud *Rot. dec.34. n.7. cor. Ansald.*

Repetitur sextò, quòd à dispositione nostrarum Constit. dicantur exempti Superiores Generales.

Respondemus, id nullam habere subsistentiam, imò potius contrarium rotundè decisum fuit, & per viam legis de-
123 mandatum *in Ordinis Carmelit.26.Martii* 1678. quando disputatum fuit dub. sequens *An prædicti Regulares* (putà *Prior Generalis, Provinciales, Procuratores Ordinis &c.* juxta præcisa verba Folii, dicta die distributi) *possint, juxtà prædictam Constit. disponere?* quod fuit resolutum: *Negativè.* Quanti autem ponderis sint resolutiones dictæ Congr. notat
124 *Fagn.in c. Quoniam nu.8 & seqq.de Constit.* aliique, citati *in Instit. Crim. lib. 1.tit.10.§.4.n.149.*

Repetitur septimò, quòd Constit.nostri Ordinis, & prædicta punctualis resolutio C.Cong. loquantur per viam dispositionis, factæ in ultima voluntate, non autem per actus inter vivos.

Respondemus, quòd in *dicta Causa Ordinis Carmel.* duo fuerunt disputata dubia, primum respectu Testamenti P. A-
125 costæ, secundum verò generale, & generalissimum, comprehendens etiam dispositionem per actus inter vivos, quòd proindè, uti generaliter conceptum generaliter intelligendum est, juxtà regulam *Tex.in leg. In fraudem ff de Milit.Testam.* cum aliis apud *Mar. Antonin. var. resol.lib. 3.resol. 18. num. 3.*

Repetitur octavò, quòd nostræ Constitutiones non comprehendant præsentem casum, in quo P. Sanchez jam destinaverat in Vita constructionem, seù ampliationem Conventus Leocatæ, & consequenter designaverat opus, in quo erogari debeant bona, & pecuniæ, ab ipso relictæ.

Respondemus, quòd contraria propositio cautè intelligenda venit, quia secundùm generalem sensum, exadversò prætensum, aperiretur magna, & spatiosa via, æquandi Religiosos Sæcularibus circa facultatem testandi, nihil enim aliud est testamentum *quàm voluntatis nostræ justa sententia de eo, quod quis post mortem suam fieri velit*, juxtà *Tex. literalem in leg.1.ff.de Test.* & propterea, si permitteretur Regularibus in vita designare illos usus, in quos post eorum mortem erogari deberent pecuniæ, ab ipsis relictæ, nihil aliud esset, quàm ipsis permittere liberam testamenti factionem, quod quantum insubsistens sit, quantumque Juri contrarium de se patet, & cuilibet Consideranti manifestum est. 126

Repetitur tandem, quòd nostræ Const. loquantur de Bonis Studentium.

Respondemus, contrariam prætensionem nullam omninò subsistentiam habere; Idque evidens esse ex sola, & simplici lectura Const. ex quibus remanet innegabile, quòd duos casus penitùs distinctos determinant; Primum respectu Librorum, & bonorum, quæ Studentes à sua ad alienam Provinciam; studii causa, delata fuerunt, & hæc mandat; ut suis Provinciis, & Conventibus restituantur. Secundum determinant distinctum casum Religiosi, manentis per longum tempus in Conventu, diverso ab illo, cujus est filius, quem non restringit ad Studentes, sed comprehendit Religiosos omnes, cujuscumque qualitatis, & conditionis sint, juxta verba illa: *Si quis emiserit professionem &c.* quod verbum *Si quis* omnes omninò Religiosos comprehendit. *Tex. est* æquè elegans, ac literalis *in Leg.1.§.De pupillo*, ibique communiter *Repetentes ff. de Const. pecun.* cum aliis, cumulatis *à Menoch. de Præsump. lib. 4. præsump.89.n.48.* 127 128

Die 14. Februarii 1721. Per Cardi. Tanaram proposita Causa in Cong. Episcoporum, & Regularium, rescriptum fuit, ut supra *n. 77.*

Reproposita verò per eundem in Cong. diei 18. Julii ejusdem anni, rescriptum fuit. *P. Gene. sub assistentia, & directione Emmi Ponentis concordet Partes*, ut sequutum fuit, mediante assignatione ferè duarum ex tribus partibus omnium eorum, quæ reperta fuerunt non applicata post habitum P. Sanchez, ad favorem Conventus Transpontinæ. 129

DISCEPTATIO VIII.

Ordinis S. Augustini Juris votandi.

INTER

Vocales Capituli generalis ejusdem Ordinis.

ARGUMENTUM.

Vocales Ultramontani in Religione Augustiniana ex Provinciis Indiarum legitimè impediti, an possint eorum loco subrogare Religiosos Italos, Et quid dicendum in casu, in quo iidem Religiosi Itali superaddantur in Foliis in albo relictis ab illis Religiosis Ultramontanis, qui fuerunt constituti Procuratores, & Compromissarii ad dictum effectum. Electio Definitoris, & Discreti pro Capitulis generalibus in eadem Augustiniana Religione, quomodo facienda sit, ad hoc, ut valida reputetur?

Convocato ab Augustiniana familia Generali Capitulo pro eligendo priore Generali, plures ortæ fuerunt controversiæ in præliminaribus Sessionibus, habitis à Consilii Patribus super validitate, vel nullitate electionis aliquorum Vocalium, illorumque incapacitate & signanter quatuor præ ceteris numeratæ fuerunt, quarum. 1

Prima: *An nominationes, quæ apparent factæ à Compromissariis, electis à Provinciis Indiarum, admitti deberent.*

Secunda: *An electio in Definitorem, facta à Provincia Calabriæ ulterioris in Personam P. Alexandri Angotti substineretur?*

Ter-

Tertia: *An compromissum factum à Provincia S. Guillelmi*
3 *Parisina in Personam Vicarii Generalis fuerit, necne revocatum per aliud subsequens compromissum ab eadem Provincia, factum in Personam R. P. Assistentis Galliæ?*

Quarta: *An electio, facta à Congregatione Siciliæ in Per-*
4 *sonam P. Magistri Thomæ Amorosii præferri deberet cuidam Compromisso, ultimo loco, ab eadem Provincia facto in Personam Fr. Antonii Vecchj?*

Delatisque hisce quatuor controversis, ad eosdem Patres;
5 Consilii, ob excessum unius, vel valdè paucorum tantummodò ex suffragiis fuit resolutum pro affirmativa quoad duas primas propositas quæstiones, quò verò ad alias duas posteriores negativum prodiit responsum; Cumque resolutiones hujusmodi tenderent in eversionem Constitutionum Ordinis, ac Decretorum Sacr. Congregat. de quibus infra, fuit adversus illas publicè, & palàm reclamatum; itaùt Cardinalis Protector, solita ejus prudentia, & Justitia, differre
6 curaverit celebrationem dicti Capituli generalis usque ad diem Mercurii proximum, deputataque propterea à Sanctissimo particulari Congregatione, contingit in præsenti disceptare de viribus dictarum nominationum, & electionum.

Inchoantes autem à prima, pro illius congrua resolutione
7 præmittendum venit in facto, quòd Provinciæ Indiarum ad parcendum longissimi itineris incommodis, solent ut plurimùm compromittere electionem Vocalium, Definitoris scilicèt, & Discreti, in Personas alicujus nostri Ordinis Religiosorum qui tamen Vocales ad normam Constitutionum ejusdem Ordinis, ac Decreti Visitationis Apostolicæ emanat. sub die 1. Aprilis 1601. & à Clem. VIII. amplissimè confirmati, & inserti in nostris *Constit. par. 3. cap. 3. §. 1.* in Notis *fol. 154.* juxtà novissimam compilationem, non possunt esse Itali.

Punctualiter hoc practicatum fuit à dictis Provinciis In-
8 diarum in præsenti Capitulo Generali, ad quod accedere non valentes præfati Vocales plura compromissa expleverunt in Personas Definitoris Ignatii Guernerio, Fr. Augustini de Angulo Procuratoris Provinciæ de Lima, ac Patri Francisci de Avila, Provincialis Provinciæ Castellæ, qui tamen excedentes limites eorum facultatis transmiserunt ad Urbem
9 præfata Compromissa, absque expressione propriorum nominum Electorum, quæ fuerunt relicta in albo, quævè postmodùm fuerunt in Urbe repleta in majori parte cum Religiosis Italis, & quoad aliqua cum Religiosis Hispanis, ut ictu oculi resultat ex sola recognitione originalium.

Hoc in facto præmisso, nominationes prædictæ utique sustineri non possunt, nàm si loquimur de nominationibus, factis in Personas Religiosorum Hispanorum, illicò adver-
10 sus illas insurgit aperta nullitas, promanans ex eo, quòd Personæ, ibidem designatæ, non fuerunt electæ, neque nominatæ à Religiosis Compromissariis, qui morantur in Regnis Hispaniarum, sed ab aliis Personis, hic in Urbe moram facientibus, nullamque desuper habentibus facultatem, & propterea nominati hujusmodi ex defectu consensus eligentium sustineri non possunt, ex animadversis per *Gra-*
11 *tian. discept. 262. num. 2. vers. Et quia ignorans*, & firmatis per *Rot. decis. 758. num. 2. coram Emer Jun. vers. Sicuti ex hoc, & decis. 308. num. 4. vers. Et sic deficit consensus par. 13. recentior.*

Et hæc est ratio, ob quam similia Compromissa, sivè
12 mandata Procuræ, quæ transmittuntur in albo, non sustinentur, aliàs enim nominationes Vocalium sequerentur, insciis penitùs Religiosis Compromissariis, & sic magna aperiretur via fraudibus, & collusionibus, dum resideret in arbitrio simplicis Delatoris, & meri Portitoris eorundem Compromissorum hunc, vel alium Vocalem sibi magis benevisum apponere, & hoc modo cumulare quot Vota sibi placeret pro effectuanda, seù facilitanda electione ad sui beneplacitum, quibus absurdis propterea benè pensatis à *Congregat. Episcoporum, & Regularium* sub die 5. Junii 1710. in celebri *illa Ordinis Carmelitarum ad relationem cl. me. Card. de Abdua* in acerrimo Partium contradictorio rescriptum fuit; *Procuratores constitutos in albo non esse admittendos*, quæ punctualissima resolutio vim legis habet, & promptæ executioni demandanda est ex animadversis per *Fagnan. in cap.*
13 *Quoniam num. 8. de Constit.* & firmatis per *Rotam in Romana Matrimonii 3. Julii 1719. §. Hinc descendendo coram Corio.*

Nec dicatur, quòd eo ipso, quòd dd. Religiosi Compromissarii tradiderunt præfata Compromissa cum nominationibus in albo, censendum sit, quòd illorum arbitrium con-
14 tulerint illorum favore, quibus dict. Compromissa consignata fuerunt; Quia hoc est facere compromissum de compromisso, quod utiquè permissum non est Religiosis Compromissariis, qui sine expressa facultate non possunt alium Compromissarium substituere, exemplo Judicis Delegati, qui alium Judicem subdelegare non valet, ex notissims; Fortiùs quia in his terminis dicitur electa industria Personæ 15
Procuratoris, de qua confidit Compromittens, & consequenter eò minus locus est facultati subdelegandi, ut in fortioribus terminis Delegati à Supremo Principe firmavit *Rot. dec. 1153. num. 3. cor. Coccin.*

Quæ omnia, respicientia nominationes expletas in Personas Religiosorum Hispanorum potiori Jure militant, contra alias nominationes in albo relictas, & repletas cum Religiosis Italis; Ultra siquidem dictam nullitatem, procedentem ex transmissione dd. compromissorum in albo, con- 16
currit altera, resultans ex incapacitate Vocalium in eis nominatorum, nam, ut diximus, nominati fuerunt Religiosi Itali, qui nullatenùs nominari poterant, resistente supradicto Decreto Sac. Congreg. Visitationis Apostolicæ specialiter confirmato à Clem. VIII. & relato in nostris Const. Ordinis *par. 3. cap. 3. §. 1. in Not. §. 1. fol. 154. juxta novissimam impressionem.*

Quod est adeò verum, ut agnoscentes Oppositores relevantiam hujus maximi impedimenti, postquam eorum cala- 17
mus irrepsit in replendis dd. nominationibus in albo, recursum habuerint ad Sanctissimum pro habenda derogatione præfato Decreto, & dictis nostris Constitutionibus, proùt de facto non sine evidenti obreptione, & subreptione obtinuerunt, ut patet ex eorum supplici Libello, quæ tamen gratia, vel tanquam nimis serotina, vel utì subreptitia in nulla penitùs consideratione haberi debet.

Serotina, inquam, est Gratia prædicta, quia nominationes omnes exaratæ leguntur sub data mensis Februarii 1721. & 18
sic eo tempore, quo SS. D N. ad Summum Pontificatus Apicem evectus adhuc non erat, & propterea illius recens Gratia ad instar novæ legis non potest habere oculos retrò, & convalidare nullitatem, jam commissam super actu perfecto, quoties, ut in presenti ad unguem verificatur, de ea nulla mentio habita fuit in eodem supplici Libello, ad 19
Text. literalem in leg. Meminimus C. de legit. hæred. ibi: *si qui autem casus jam evenerunt, nullam sentiant ex hac lege retractationem*: cum concordantibus, sequutis à *Rot. decis. 104. num. 7. par. 16. & dec. 520 num. 8. par. 18. rec.*

Sed quatenùs per falsam hypothesim figurare vellemus, quòd dictæ nominationes in albo relictæ, repletæ fuerint post quam emanavit rescriptum, appositum in Calce ejusdem Memor. attamen derogatio hujusmodi tanquam subreptitiè obtenta, attendi non deberet; In dicto siquidem Libello expositum fuit Summo Pontifici per Emanuelem de 20
Castro, Definitorem Provinciæ Castellæ, quòd ipse secum attulerat 14. Compromissa Indiarum: *E perche in questa Città, e Provincia Romana* (sunt verba precisa dictæ Supplicationis) *non vi sono tanti Oltramontani, a quali appoggiarli, de quali si possa l'Oratore fidare, che seguitino la mente della Nazione; Perciò supplica V. Santità a degnarsi dispensare detto decreto, con per metterli di appoggiare dd. Compromessi a PP. Italiani.* Quæ verba cùm pro indubitato præsupponant, dictum Oratorem esse Compromissarium illum, cui Provinciæ Indiarum concesserant facultates deputandi 21
Vocales; ita Summus Pontifex cum hoc insubsistenti supposito annuit Supplicationi, quod utique non fecisset, vel concessisset, si ei sincerè fuisset expressum, præfatum Oratorem nec per umbram esse Compromissarium, sed simplicem dd. Compromissorum Portitorem, nullam desuper habentem facultatem; Hoc autem superabundat ad canonizandam Gratiam subreptitiam, vel obreptitiam, eò quia subreptitio, & obreptio concludenter probatæ dicuntur ab expressione, vel taciturnitate illius circumstantiæ, quam si Summus Pontifex scivisset, vel Gratiam non concessisset, 22
vel saltem difficiliùs ad illius concessionem devenisset, ex adductis *in dec. 189. num. 17. cor. Bich. & dec. 736. num. 45. cor. Dunoz jun. & dec 391. num 3 cor. Priol.*

Sicque à primo ad ultimum pro convincenda hujusmodi nullitate sequens urget inevitabile dilemma; Aut nomina- 23
tiones Italorum verè exaratæ fuerunt tempore eorum Datæ, & sunt evidenter nullæ, tanquam cadentes in Personas incapacium; Vel id factum fuit postea, & sunt pariter nullæ, veluti in albo relictæ, vel tanquam importantes Compromissum de compromisso, quod omnibus Juribus repugnat ex 24
firmatis *per Rot. dec. 34. num. 29 cor. Cerr. & dec. 513. num. 9. par. 14. & dec. 642. num 14 par. 18. rec.*

Absoluto examine primæ controversiæ, gradum faci-

mus ad secundam super electione P. M. Angotti in Definitorem Provinciæ Calabriæ ulterioris, quæ pariter ab apertis-
25 sima nullitate salvari non potest, tanquam expressè facta contra disposita in nostris Constitutionibus, in quibus *cap.7. num.20. § 2.* ità præcisè disponitur. *Ad hoc autem, ut prædicti Patres Definitores hujusmodi authoritatem, & potestatem sine aliqua ambitionis nota exercere liberè possint, strictè prohibemus, ne aliquis eorum deligi possit ad aliquod Officium, cujus provisio ad Definitorium pertineat, sed inter alios Provinciæ Partes Officia prædicta distribuantur, Dei timore, atque Ordinis honore ante oculos proposito.* Cùmque dict. Pater
26 Magister Angotti sit unus ex Definitoribus Provinciæ, eique Officium Definitoris Generalis ab eodem Definitorio Provinciæ fuerit collatum, quorum utrumque, ictu oculi probatur ex sola lectura fidei illius Deputationis, datæ in Summario, exindè sequitur, quòd ejus deputatio, tanquam adversativa Constitutionibus nostri Ordinis, sit penitùs irrita, & nulla juxta literalem dispositionem *Constit. S. Mem.*
27 *Clem. VIII. §. 23* ibi: *In Superiorum, & Officialium omnium electionibus forma, præscripta à Sacr. Concil. Trid. & Ordinis Constitutionibus inviolabiliter servetur*, & animadversa *per Barbos vet. decis. 106. num. 6.*

Potissimùm quia hoc etiam in puncto determinavit *Con-*
28 *gregatio Episcoporum, die 24. Martii* 1678. coram qua per P. Valvasorium, tunc nostri Ordinis Vicarium Generalem Apostolicum propositis quatuor dubiis, ad tollendas omnes lites, & contentiones, quæ suboriri possent, nec non ad formandam legem, quæ exactè observari in posterum deberet, ad quartum sic conceptum: *An aliquis ex Electoribus, seu ex Corpore Definitorii possit studiosè, & dedita opera non interesse electioni, ut ipsemet eligatur in Definitorem, vel Discretum Capituli Generalis, assumpto opportunè alio Electore ex numero eorum, quæ communiter dicuntur in supplementum, seu defectum, ut legitimè integretur numerus Suffragantium, qui necessariò ex novem constare debet?* Sac. Congreg. respondit: *Servandas supradictas ordinis Constit.* (quæ registratur in fine) hoc est in *d. cap. 6. num. 2. §. 2.*

Cùmque dictus P. Angotti adamussim practicaverit id,
29 quod exponitur in præfato 4. Dubio, dùm studiosè discessit à Capitulo, subrogando alium in supplementum pro habenda hujusmodi electione, ut testatur Patre Brussi, tunc Præsidens, & modò Assistens hujusmodi Capitulo. Exindè necessariò emergit, quòd sumus in casu præciso ejusdem pun-
30 ctualis resolutionis Congregat. Episcoporum, quæ in hoc servandas esse voluit supradictas Ordinis Constitutiones, & uti lex particularis in præsenti casu punctuali executioni demandanda est, ut præter authoritates supra allegatas, firmavit *Rot. in Perusina Præeminentiarum, 2. Decembris* 1711. *§. Fortius cor. Aldovando.*

Deveniendo modò ad tertiam inspectionem super eo scilicet, quodnam ex binis Compromissis, factis à Provincia
31 Bituricensi Sancti Guillelmi Parisinæ attendi debeat, an illud, exaratum favore Patri Vicarii Generalis sub die 14. Martii 1721. vel aliud successivè factum in personam Patris Assistentis Galliarum die 15. Aprilis ejusdem anni, in hoc paucis nos expedimur, dum in dict. Compromisso explicitè revocatur primum, & res adhuc est integra, in quibus circumstantiis dubio procul, postposito primo, attendi debet
32 secundum, non solùm ex generali regula, quòd posteriora derogant prioribus, de qua *Rot. in Melevitana Decretorum 2. Martii 1707. §. fin. cor. Ansald.* Sed ex alia communiter recepta propositione, quòd hujusmodi Compromissa re integra semper à Compromittentibus revocari possunt, ut cumulatis concordantibus probat *Passerin. de Elect. cap. 2. num. 25. & 26.* ubi dicit hoc etiam procedere licèt Compromissarii
33 incœperint illos actus explere, qui sunt de solemnitate Capituli, puta cantare Missam Spiritus Sancti, & similia.

Nec replicetur, quòd nostrum secundum Compromissum
34 non sit legale, utpotè destitutum Sigillo ejusdem Provinciæ, quia objectum cessat, animadvertendo, quòd Sigillum non est de substantia actus eo ipso, quòd veritas ejusdem deputationis resultat ex combinatione, & oculari inspectione utriusque Compromissi, dum iidem numero Capitulares, qui primùm fecerunt Compromissa, se subscripserunt pariter secundò, & unus, & idem Secretarius de utroque testimonium perhibuit, ut benè probat *Rot. decis. 708. num. 9. & 10 cor. Dunoz jun.*

Procedentes tandem ad quartam inspectionem, an videlicet præferri debeat electio Amorosi cuidam Compromisso,
35 nuperrimè exhibito, & facto à Congregat. Siciliæ, in hoc pariter res videtur carere omni difficultate, animadvertendo, quòd electio ejusdem Religiosi solemniter facta fuit in Capitulo privato, habito die 15. mensis Octobris 1720. in Conventu Sanctæ Mariæ de Rocca Montis Regalis cum interventu Vicarii Generalis ejusdem Congreg. duorum Definitorum in capite, & aliorum duorum in supplementum juxta Constitutiones nostri Ordinis; Undè data legitima electione particularis Religiosi in Vocalem nostri Capituli, citra apertam labem injustitiæ revocari non poterat cum prædicto successivo Compromisso.

Fortiùs, quia omnis ratio expostulat, quod in concursu Religiosi, positivè Electi, debeat iste omnino præferri tan- 36
quam certus, & cognitus eisdem Electoribus, cuicumque alteri, à compromissario deputando, utpotè, incognito, & incerto eisdem Compromittentibus; Eòque magis, quia Acta Capituli, ultimo loco celebrati, in quo fuit factum dictum Compromissum, adhuc non fuerunt confirmata, quæ quidem pro certo supponuntur nulla, ex quo Capitulum prædictum fuit celebratum in Loco, diverso ab illo, 37
quo fuerat præcedenter destinatum, idque absque legitima facultate, ut constat ex Actis præcedentis Capituli.

Absque eo, quod attendi debeat, quòd dicta electio Amorosi, fuerit nulla, ut deponunt Capitulares in sæpè dicto 38
Compromisso, quia eorum non est judicare de validitate, vel invaliditate ejusdem electionis, Et si fortasse adducerent recursum, olim factum ab aliis duobus Definitoribus, & transmissum tunc temporis Vicario Generali, responsio in promptu est, dictum scilicet recursum nullum habuisse effectum, adeo ut cognoscentes ipsimet Recurrentes malum Jus, quòd fovebant, successivè ab eo recesserunt, & amplissimè emologarunt, & confirmarunt prædictam primam electionem, 39
ut constat ex illorum Attestatione, & declaratione originaliter data.

Minus dicatur, quòd hodiè locus amplius non sit ulteriori recursui, eo ipso quòd hæc omnia decisa fuerunt à Patri- 40
bus Consilii, ad quos Constitutiones mandant, in dubiis esse recurrendum; Tum quia hoc intelligi debet de difficultatibus levis momenti, & resultantibus ex solo facto, deque illis, quibus non resistunt Jura, & resolutiones sacrarum Congregationum ea viva ratione, quia aliàs maximum illud sequeretur absurdum, quòd dicti Patres Consilii haberent facultatem decidendi id, cujus contrarium expressè dispositum est à nostris Constitutionibus, fuitque confirmatum ab Ordinationibus Apostolicis ex supra animadversis;
Tum etiam quia recursus ad Summum Pontificem semper 41
censetur permissus ex adductis *per Cardin. de Albic. de Inconst. in Judic. quæst. 42. per tot.* & firmata per *Rot. decis. 21. num. 16. & 17. apud Navar. in Summ. Bullar.* & in effectu nostri Vocales opportunè dictum recursum ad Sanctam Sedem emiserunt, fueruntque protestati, eo ipso, quòd dictam injustam audiverunt resolutionem.

Demum non credimus asserendum, quòd Compromissa in albo practicari solita sint; quodque missio Vocalium in al- 42
bo cohæreat antiquæ consuetudini nostræ Religionis: Hoc enim nullam omninò facti assistentiam habet; Cùmque Oppositores in manibus habeant totum Archivium Religionis, non erit eis difficile reperire talia exempla, siquæ unquam adfuerint, illaque in Actis producere. Subjungentes ulterius in omnem casum, quòd allegare inconveniens, non est solvere argumentum; Præcipuè quia ad effectum probandi consuetudinem contra Jus requiritur observantia longi temporis, semper continuata, & nunquam contradicta, & ideo opus haberent Oppositores probare, quòd Vocales se opposuerint eisdem nominationibus in albo, quodque iis non obstantibus, succumbuerint, quod utique impossibile est.

In eadem Causa.

Conoscendosi ex adverso la poca ragione, che gli assiste secondo le regole legali, & a tenore delle nostre sagre Costituzioni, si pretende in una longa Scrittura, che deb- 43
bano ammettersi li Vocali nullamente soscritti nelle procure de Padri Indiani per motivi politici, li quali si esaggerano circa la loro Nazione, ch'in questa verrebbe a restare esclusa, adducendo a detto l'esempio de PP. di Dalmazia, che per detto motivo si suppone, essere stati ammessi nell'ultimo Capitolo.

Quanto sia frivolo questo discorso apparisce da se stesso, atteso che non si tratta di difetto, che concerne solenni- 44
tà, o formalità di mandati di Procura, e Compromessi, nel qual caso si ammette, doversi caminare con ogni facilità, e larga

e larga interpretazione, ma si tratta di difetto di consenso di chi hà fatti li mandati di Procura, e Compromessi, che non si sono mai sognati, ne potutó mai imaginarsi di dover-si dare li loro Voti agl'Italiani, venendo ciò proibito dalle ordinazioni Apostoliche, ne quali così sono affatto proprj li termini d'interpretazione benigna, e larga, perche il difetto di consenso, quando anche si verificasse alcun pregiu-
45 dizio, e affatto insupplebile da qualsivoglia potenza, tanto più che ne nostri termini la Nazione Indiana non deve dolersi, se non che de'suoi Compromissarj, che non hanno adempita puntualmente la facoltà datali.

Non osta la Grazia estorta da N. Signore con evidente obrezzione, e surrezzione, come è stato dimostrato di sopra, perche la detta Grazia hà sanati solamente li difetti de Vocali circa la qualità passiva de medesimi, che potess'essere Italiani senza necessità di essere Oltramontani, overo Oltra-
46 marini, ne mai la Santità di Nostro Signore hà pensato di sanar il difetto del consenso de PP. Compromittenti, non essendogli questo stato narrato nel Memoriale, essendo ugualmente ricevuto da Theologi, e Cánonisti, che da Filo-
47 sofi la proposizione, che *voluntas non fertur in incognitum*, come osservano li Dottori citati nel *tom.1. part.2. discept.24. numer.41.*

Al che si aggiunge, che asserendosi nella contraria Scrittura, essere nelle mani di qualificato Soggetto altri Compromessi della Nazione sudetta (intorno al che si lascia il suo luogo alla verità) non si sà vedere con quanto fondamen-
48 to possa exadverso dirsi, non esser stata considerata la detta Nazione, mentre conoscendosi dalla medesima evidentemente il difetto del consenso de PP. Compromittenti Indiani, s'è vero ciò, che si asserisce exadverso, non la Na-
49 zione, ma solo alcuni Particolari, senz'esprimere gli Autori, esaggerano senza il minimo fondamento detto insussistente motivo.

Potevasi a meno di esaggerare l'essempio de Padri di Dalmazia, non avendo questo la minima connessione col no-
50 stro: Atteso che non si trattava di supplire il difetto del consenso degli Compromittenti, come si verifica ne nostri termini; Ma solamente vi era il dubbio concernente se quella si dovesse includere trà le Provincie Oltramontane, o Oltramarine, dalle quali non corre l'argomento al supplemen-
51 to della volontà. Oltre di che a favore di detta Provincia di Dalmazia vi è la consuetudine immemorabile, la quale è atta a poter concludere e far presumere ogni solennità, ogni altra cosa necessaria per la validità qualsisia atto, come è stato dimostrato nel *tom.1. par.1. discept.10. num.3.* & osserva la *Rot. dec.494. à num.4 par.19. rec.*

Die 11. Junii 1721. proposita Causa in Congreg. particu-
52 lari quinque Cardinalium, responsum fuit, ut infra.

Quoad primum, Procuratores, seu Vocales Italos, in su-
53 *pradictis Foliis in albo designatos, seu nominatos, non esse admittendos ex defectu consensus Constituentium.*

Quo verò ad 2. 3. & 4. dubium, Exequendas esse Constitu-
54 *tiones à PP. Consilii editas.*

Resolutio Sac. Congr. Episcoporum, de qua fit mentio supra *num.28.* est sequens.

I. Praescribunt Augustinianae Religionis *Constitutiones 3.*
55 *par. cap.7. num.16. §. 1. & 2.* quòd in Capitulis Provincialibus, quae ante celebrationem Capituli Generalis respectivè agi solent, eligantur Definitor, & Discretus, ad hoc ut statuto tempore Votum ferant in Capitulo Generali, quodque hujusmodi electio Definitoris, & Discreti per secreta suffragia fiat, & in quos plura Vota convenisse deprehendantur, illi in Definitores, vel Discretos electi censeantur.

II. Addunt eaedem Constitutiones loco praecitato in fine
56 §. formalia verba: *Quando autem juxta tempus Capituli Provincialis electionem Definitoris, vel Discreti fieri necesse fuerit, sufficit, quòd Prior Provincialis cum PP. Definitorii ad hujusmodi electionem conveniant, & fiant tunc per Ballottulas, sicut fiunt Priores in Capitulo Provincialis.*

III. Rursus in praefatis *Constit. dicto cap.7. num.12. §.2.*
57 decernitur: *Ad hoc autem, ut praedicti Patres Definitorii hujusmodi authoritatem, & potestatem sine aliqua ambitionis nota exercere liberè possint, strictè prohibemus, nè aliquis eorum eligi possit ad aliquod Officium, cujus provisio ad Definitorium pertineat, sed inter alios Provinciae Patres Officia praedicta distribuantur, Dei timore, atque Ordinis honore ante oculos proposito.*

IV. Quia verò in quodam Decreto Sacrae Visitationis Apostolicae sub Clement. VIII. emanato die 1. Aprilis 1601. inter caetera, quae ibi definiuntur §. 2. haec habentur; *Che li Presidenti deputati non possono esser eletti Provinciali, ne* 58
sii lecito al Generale, o Vicario Generale Apost. di poterne nominare alcuno, ne per Difinitore, o Discreto, li quali si doveranno eleggere canonicamente nel Capitolo Provinciale da quelli, che di ragione hanno la Voce attiva, senza nominare alcuno, di modo che l'elezzione sia libera, e non ristretta a Persona alcuna.

V. Cùm autem nonnulli ex Augustiniana Familia Religiosi adhùc contendant, necesse minimè est, quòd in prae- 59
senti electio Definitoris, & Discreti, quae fit in pleno Capitulo Provinciali, sit cononica, sed in quos plura Vota conveniunt in Definitores, vel Discretos legitimè electi habeantur.

VI. Item quòd electio eorundem Definitoris, & Discreti pro Capitulo Generali, quae quandoque fit in Capitulo pri- 60
vato Provinciae, possit adhùc fieri per Ballottolas, fiunt Priores in Capitulo Provinciali, quia indicatum Decretum Sacrae Visitationis fortassis in aliquibus Provinciis non fuerit in usu.

VII. Et quia major insuper quaestio oritur, an aliquis de corpore Definitorii Provinciae possit eligi in Definitorem, 61
vel Discretum Capituli Generalis, quia frequentissimè evenit ob inconstantem rerum humanarum vicissitudinem, quòd quibusdam in Provinciis nonnulli, qui ad Definitores, vel Discreti munus pro Capitulo Generali assumpti fuerant, aut sortem suam in melius commutaverint, aut cesserint fato, aut, legitimis praepediti occupationibus, non possint Generali Capitulo interesse, & ideo alii sint sufficiendi in Definitores, & Discretos, ne Provinciae careant Jure suffragandi.

VIII. Supplicat igitur Dominicus Valvasorius Mediola- 62
nensis, totius Ordinis Eremitarum S.P. Augustini Vicarius Generalis Apostolicus, ut ad tollendas omnes Lites, & contentiones, quae suboriri possunt, nec non ad formandum semel legem, quae exactè observetur in posterum, ne dedignentur sequentia enodare Dubia.

Primò: An electio Definitoris, & Discreti, quae fit in pleno Capitulo Provinciali, debeat esse canonica, juxta 63
praescriptum Sac. Congr. Visit. §. 4. indicatum, an verò adhùc servandae sint Constitutiones Ordinis, allegatae §. 1. propter consuetudinem inveteratam?

Secundò: An electio similiter Definitoris, & Discreti pro Capitulo Generali, quae fit quandoque in Capitulo Pro- 64
vinciali privato, facienda sit per Ballottolas, ut decernunt Constitutiones Ordinis §. 2. An per Schedulas? ut statuit praefatum Decretum, relatum supra § 4.

Tertiò: An aliquis ex Electoribus, seu ex Corpore Definitorii, qui in Capitulo privato debet ferre Votum in ele- 65
ctione Definitoris, aut Discreti pro Capitulo Generali, possit ipsemet eligi, praesertim supposito, quòd electio fiat per Schedulas?

Quartò: An aliquis ex Electoribus, seu ex Corpore Definitorii possit studiosè, & dedita opera non interesse ele- 66
ctioni, ut ipsemet eligatur in Definitorem, vel Discretum Capituli Generalis, assumpto opportunè alio Electore ex numero eorum, qui communiter dicuntur in supplementum, seu defectum, ut legitimè integretur numerus Suffragantium, qui necessariò ex novem constare debet?

Sacr. Congreg. &c. die 24. Martii 1678. referente Eminentissimo Basadonio infrascriptum in modum respondendum censuit, nempè. 67

Ad 1. Electionem esse canonicè faciendam, ita ut medietatem Votorum excedat. 68

Ad 2. Electiones esse faciendas ad praescriptum Sac. Concil. Trid. cap.7. sess.25. 69

Ad 3. Negativè. 70

Ad 4. Servandas suprascriptas Ordinis Constitutiones. 71

DISCEPTATIO IX.

Cistercien. Capituli Generalis,

PRO

Præside, & Abbatibus Provinciarum Tusciæ, & Lombardiæ.

CUM

Aliquibus Oppositoribus,

ARGUMENTUM.

Validum quando dicatur Capitulum Generale, non obstantibus vagis protestationibus, emissis à Vocalibus exeuntibus à Capitulo. Religiosi actualiter existentes in pacifica possessione eorum Officiorum, an, & quando repelli possint à votando in Capitulis Generalibus, & Provincialibus?

AD formam Constit. Congreg. Cistersiensis Italiæ, quæ
componitur ex Provincia Lombardiæ, & Tusciæ, cui
fuit etiam unita Provincia Romana, convocato Capitulo
1 Generali in Monasterio S. Ambrosii Majoris Civitatis Me-
diolani, comparuerint die 29. Aprilis 1719. in eodem Mo-
nasterio omnes Religiosi, habentes vocem in eodem Capi-
tulo Genarali: Verùm quia septem ex eisdem Vocalibus d.
Provinciæ Tusciæ excitarunt prætensionem, quòd quatuor
Abbates propriæ Provinciç suffragium ferre non poterant ex
causis, Præsidi Generali, ac toti Capitulo expositis, Ca-
pitulares, habita super his matura discussione, in eo concor-
diter fuerunt sensu, quod dd. quatuor Abbates essent admit-
tendi ad ferendum suffragium, quod ægreferentes dict. se-
ptem Vocales die 30. ejusdem mensis Aprilis contra dict. Ge-
nerale Capitulum, ac omnes alios actus Capitulares prote-
stationem emiserunt, quia mediante generaliter, nulla ex-
2 pressa causa particulari, protestabantur adversus quoscum-
que actus de nullitate, invaliditate, & insubsistentia, ob
defectum observantiæ plurium Bullarum Summorum Ponti-
ficum, & Ordinis Constit. & ob alia motiva, aliasque ra-
tione, cor. Sac. Congr. adducendas, ad quam deniquè ap-
pellationem interposuerunt.

Post interpositionem hujusmodi appellationis, cum ea-
dem die 30. Aprilis hora 21. 1 P. Vocales ingressi fuissent Ca-
pitulum, compertum fuit, abesse dict. septem Religiosos
Provinciæ Tusciæ, qui vocati de mandato Præsidis, re-
3 nuerunt Capitulo intervenire: Existimans autem idem Præ-
ses, quòd vivæ voci omnium Capitularium facilè acquiesce-
re poterant, jussit eos denuò vocari ab ore proprio coram
Capitulo Generali exprimendum motiva, propter quæ ipsi
eidem Capitulo intetesse recusabant; Huic secundæ instan-
tiæ obsequentes supradicti septem Contradictores, coram
eodem Capitulo comparuerunt, & dixerunt, se non posse,
nec velle suffragium dare in Capitulo quod ipsi credebant esse
nullum, ob intrusionem quatuor Vocalium, qui vocem in
eodem Capitulo non habebant, propter motiva, quæ de-
duxerant, quibus confutatis, & audito unanimi consensu
aliorum Vocalium, qui censebant, quatuor Abbates, de
quibus erat controversia, nullatenus à Capitularibus Ses-
sionibus posse excludi, ipsi discesserunt à loco Capituli Ge-
neralis.

Verùm quia timebatur ulteriùs, quod discederent etiam
à Monasterio, ideo Præses ad impediendum scandalum,
quod ex repentino discessu dictis septem Vocalium oriri pote-
4 rat in Civitate Mediolani, eos paternè monuit, charitati-
vèque fuit exhortatus, nè discederent à Monasterio, donec
saltem fuisset facta electio Definitorum; Sed monitiones,
& preces nihil omninò valuerunt, nam dictis septem Oppo-
sitores à Monasterio statim discesserunt, non sinè totius Ci-
vitatis Mediolani scandalo.

Post eorum discessum, Capitulum Generale, composi-
tum ex 38. Vocalibus, ad formam Constitut. Ordinis deve-
5 nit ad novas electiones, omnesque alios actus, peragi soli-
tos in Capitulis Generalibus; Quæ omnia cùm pro parte
dictis septem Oppositorum, coram hac Sacra Congregatio-
ne prætendantur nulla, ideò concordatum fuit dubium con-
cernens illius validitatem, quod affirmativè resolvendum
videtur.

Pro validitate enim ejusdem Capituli militat inconcussa
Juris præsumptio, & assistentia, juxta quas omnis electio
præsumitur ritè, rectè celebrata, nec pertinet ad Electum,
onus probandi validitatem electionis, sed hujusmodi incum- 6
bentia probandi nullitatem tota, & unicè refunditur in Op-
positores, qui tenentur non dubiis, sed liquidissimis proba-
tionibus demonstrare vitia substantialia electionis, & alia,
quæ nec etiam sanari soleant per clausulam *Supplentes*, que-
madmodum est communis opinio omnium Scribentium, de
qua *Abb. in cap. Videlicet num.6. & seq. de Præben. in 6.* ibi-
que *Geminian. num.2. Passerin. de Elect. cap.32. num.69. Rot.* 7
dec.189. num.25. & 26. par.6. & dec.244. num.34. par.8. rec.
& in Albaricen. Canonicatus 10. *Maii* 1700. *§. Sed antequam*
coram Molin. cum aliis, citatis in *tom.3. par.1. discept.13.*
numer.2.

Præcipuè quia indubitatum est, quòd idem Capitulum fuit
legitimè convocatum, quodque in eodem interfuerunt 38. 8
legitimi Vocales, ideoque adversus dictum Capitulum nulla
objici valet exceptio nullitatis, cum exploratissimi Juris sit,
Capitulum, celebratum ad formam Constit. Ordinis, esse
validum, & legitimum, juxta disposita per *Conc. Trid. sess.* 9
25. cap.7. in fine de Regular. & animadversa per *Barbos. Vot.*
decis.39. num.13. Portell. in Dub. Regular. verb. Elect. num.
63. & Passerin. de Elect. cap.9. num.68. & cap.53. num.20.

Signanter quando, ut diximus, ex 45. Vocalibus septem
tantùm voluntariè absentarunt se à Capitulo Generali; In
quibus terminis, cùm non solum duæ ex tribus partibus, sed
etiam quinque ex sex partibus interfuerint, applicatur con-
clusio, quòd major pars facit, totum Capitulum fecisse vi-
detur *cap. Quia propter, cap. Ecclesia vestra il 2. & cap. In* 10
Genesi de Elect. cap. Cum in cunctis; & toto tit. de His, quæ
fiunt à major part. Cap. Sigis. Bonon. de Elect. dub.36. num.
8. Rot cor. à Burat. dec.225. num.2. & dec.400. num.1. par.16.
& dec.169. num.3. & dec.171. num.1. par.19. rec. cum aliis,
citatis in *tom.3. par.1. discept.11. num.12.*

Aliàs enim actum esset de electionibus Capitulorum gene-
ralium, Si (ad instar Dietarum Poloniæ) esset in potestate
cujuslibet Religiosi, sub pretextus, quod unus, vel alter
Vocalis sit inhabilis, impedire celebrationes Capituli gene-
ralis, quod non nisi magnis impensis, ac æqualibus qualifi- 11
catorum Religiosorum incommodis coadunari solet: Imò
ferè nunquam deficeret aliquis contradictionis spiritus, qui
ex particularibus motivis unam, vel aliam causam figuran-
do, validè Electum excludere non procuraret, essetque pro-
indè ampla, & spatiosa aperta via annullandi omnes cano-
nicas electiones, ut benè observat *Abb. in cap. Quia propter* 12
§. Nisi sub num.6. de Elect. ibi: *Nec tenebatur Jus eorum*
omittere propter appellationem, & contradictionem, quia non
tenetur quis omittere Jus suum propter sententiam privationis,
quæ posset fieri in futurum. Dec. in cap. Quia quæsitum num.
23. de Offic. deleg. Spad. cons.148. num.2. & 3. volum.3. Dian.
par.1. tract.17. fol.66. per tot Molin. de Justit. & Jur. tom.1.
tract.2. disp.96. num.8. Passerin. de Election. cap.14. num.47.
& cap.31. num.23. Rota coram Coccin. decis.2021. numer.15.
& in recentior. decis.313. numer.22. part.19. & in Colonien.
Abbatissatus 15. Janur. 1689. §. Definit. cor. Hervavult.

Ex quibus communiter receptis propositionibus uno ore in-
ferunt Doctores, quòd discessus Capitularium in his casibus
nullatenùs impedit validam celebrationem, & continuatio-
nem actuum capitularium: *Abbas in cap. In Genesi num.9.*
de Election. & in ca. Cùm nobis num.13. eodem tit. ibi: *Idem* 13
enim est Capitulares, legitimè vocatos, non venire, ac post-
quàm venerint, recedere insubsistenti prætextu. Tondut. Re-
sol. Benefic. par.1. cap.86. num.4. Tamburin. de Jur. Abbat.
tom 1. disp.5. quæst.13. num.33. Barbos. de Jur. Eccles. lib.2.
cap.19. num.6. Frances de Potest. Cap. Sede vacante quæst.12.
tract.1. num.2. Conciol. allegat.21. num.9. & Matthæucc. in
Offic. Cur. Eccles. cap 17. num.17. ubi, quòd exeuntes à lo-
co Capituli se faciunt extraneos, & non computantur am- 14
plius in numero Electorum, quòdque totum Jus eligendi
consolidatur in iis, qui remanent; *Ansald. in addit. ad decis.*
86. num.85. & 86. ubi, quòd stante voluntario recessu Vo-
calium, juridicè convocatorum, Capitulum dicitur integrè 15
remanere in illis, qui in eodem Capitulo perseverantes, ad
Canonicas electiones devenerunt, cum aliis, citatis *in tom.*
1. par.1. discept.13. num.78.

Et in fortioribus terminis, quòd discessus etiam ipsius Præ-
sidentis à loco Capitulari, cum pluribus aliis Vocalibus,
non impediat celebrationem Capituli, notant *Phyrin. ad* 16
Const. Clem VIII. tom.3. cap.9. num.15 vers Sed pone, Lavor.
variar. lucub. tit. de Elect. cap.19. num.85. Passer. eodem tract.
cap.11. num.69. vers. Ex his, Bubal. en la Espocion de la

Regla

Regla de San Agost. par. 2. quæst. 20. num. 33. Samuel de Elect. tract. 1. disp. 2. controv. 3. conclus. 12. fol. 41. Adden. ad Buratt. decis. 251. sub num. 12. lit. B. Rota cor. Coccin. dec. 1431. num. 5. vers. Proùt, cum aliis, citatis à *Rota in Casalen. Primiceriatus 23. Junii 1689. §. Quia actus Capiturules, cor. Molines*, *& in Tom. 3. par. 1. discept. 14. à num 15.*

Sine ulla prorsus difficultate, quando, ut in præsenti ve-
17 rificatur, discessus omni ex parte detegitur culposus, & af-
fectatus: Dum, vel consideratur nuda illa protestatio, quam fecerunt contra celebrationem Capituli generalis, & utique ista inepta prorsus detegitur ex sola illius lectura, dum inauditum prorsus est, quod in potestate unius, vel alterius Vocalis repositum sit impedire celebrationem Capituli, cum generalissima assertiva, quod Capitulum celebratur contra Constit. Ordinis, & adversus decreta Sacr. Congreg. absque aliqua ulteriori specifica, & particulari individuatione, quæ, & qualis esset ista Constitutio obstativa, & quale decretum individualiter officeret validitati electionis, prout fecerunt nostri Oppositores in dicta generalissima, & vaga protestatione, quæ si in circumstantiis nostri casus à Sacr. Congreg. admitteretur, actum prorsus esset de valida celebratione Capitulorum generalium, ut, præter supra adductos in specie advertunt *Novar. in Summ. Bullar. par. 2. comment. 11. num. 3.*
18 *Suarez de Relig. tom. 4. lib. 2. cap. 11. tit. 12. Roderic. Quæst. Regular. tom. 1. quæst. 29. art. 4. num. 51. Castellin. de Elect. cap. 13. num. 20. & 21. Card. de Luc. de Canon. disc. 25. num. 6. Pignatell. consult. 200. numer. 4. tom. 4. & Matthæucc. in Offic. Cur. Eccles. cap. 17. sub num. 17.* ibi: *Quamvis Egressi protestarentur contra electionem, nam non tenet protestatio, ut nulla electio fiat &c.*

In qua parte habemus punctualem resolutionem hujus Sac.
19 Congreg. *in Taurinen. 8. Febr. 1715. Ponente Card. Casino*, in qua non obstante simili vaga protestatione, & generali appellatione ad Sacr. Congreg. Partibus acerrimè informantibus, responsum fuit pro validitate Capituli, in nulla prorsus consideratione habendo solemnem discessum Oppositorum à loco Capituli, & solemniorem protestationem, & appellationem, emissam tempore dicti exitus, ut videre est in *Tom. 1. par. 1. discept. 13. per tot.* & signanter *num. 13. num. 50.*
20 *& seqq. num. 163.* In qua processum fuit cum illa solita, & Textuali distinctione, quæ mirabiliter præsenti casui applicatur, quòd scilicet, aut Oppositores appellant, ad hunc præcisum finem, ut electio canonicè fiat, & tunc, terminato Capitulo, videndum est, an electio in illo conclusa sit canonica, vel non; An verò, juxta terminos nostri casus, appellatur ad hoc, ut nulla electio fiat à Capitularibus, ut factum fuit exadverso, ibi: *Protestati sumus adversus quoscumque, & singulos actus, tam electionis, quàm declarativos, & definitivos, omnesque alios, factos, & faciendos à cæteris PP. Abbatibus &c.* & tunc eadem appellatio in nulla prorsus consideratione habetur juxta *Textum in cap. Cùm no-*
21 *bis 19. de Election.* ibique *Glossa verb. Nulla*, cujus verba, & concordantes authoritates referuntur *in dicta discept. 13. num. 20. par. 1. tom. 1.*

Vel consideratur protestatio, exadverso emissa, tanquam vestita causa illa, antecedenter exposita, quòd in Provin-
22 cia Tusciæ aderant quatuor Abbates, qui non debebant admitti ad votandum in Capitulo; Et hæc utique causa manifestat potiùs frivolum prætextum, ostenditque evidentem contumaciam dd. Oppositorum, quàm aperiat solidum, & fundatum motivum appellandi, & protestandi; Ipsi enim non ignorabant, nec ignorare poterant proprias Const. nostræ Congreg. Cisterciensis in quibus *cap. 75. fol. 70.* cautum est, quòd si quis prætendat, aliquem Abbatem non posse Votum in aliquo Capitulo habere, teneatur à prima Dominica Quadragesimæ per sex dies continuos illum Regimini solemniter denunciare, ac manifestare, quo tempore elapso, non datur amplius accusandi, vel denunciandi locus; Si igitur Constitutiones nostri Ordinis, quæ tanquam leges particulares ejusdem debent omninò servari, ex adductis per
23 *Barbos. Vot. decis. 126. num. 6.* & per viam legis demandavit *Conc. Trident. sess. 21. de Regular. cap. 7.* ibi: *In reliquis serventur singulorum Ordinum Constitutiones*; *Et à san. mem. Clemente VIII. Constit. 60. §. 23.* ibi: *In superiorum, & Officialium omnium electionibus forma, præscripta à Sac. Concil. Trident. & Ordinis Constit. inviolabiliter servetur*, in his casibus literaliter mandant, audiendos non esse illos, qui elapso dict. tempore, reclamant, extranea prorsus remanet exce-
24 ptio suppositæ inhabilitatis dict. quatuor Abbatum, dum illa juridicè, & solemniter proponi debebat longè antea, in prima scilicet Dominica Quadragesimæ, juxta præcisum tempus, à Constitutionibus stabilitum, & propterea non sine mysterio forsan has exceptiones, licet infeliciter, proposuerunt Oppositores in limine Capituli Generalis, de quo tempore, etiam attenta dispositione Juris communis, Doctores unanimiter tenent, similes exceptiones, in limine celebrationis Capituli Generalis propositas contra Vocales, existentes in possessione eorum Officiorum, rectè dici posse, ac solidè præsumi fraudolentas, & dolosas, ad effectum scilicèt impediendi expeditionem actuum Capitularium, ex
adductis per *Passerin de Elect. cap. 3. num. 13. Barbos. Vot. decis. 47. num. 187. Castellin. de Elect. cap. 13. num. 20. & Card. de Luc. de Regular. disc. 12. num. 5. & disc. 27. num. 8. vers. Verum, & num. 20.* 25

Et in longè durioribus terminis Sententiarum, servatis servandis latarum contra Vocales, ipsosque privantium voce activa, & passiva, quòd promulgatæ intra mensem ante 26
celebrationem Capituli, nullo modo attendi debeant, sed illarum exequutio differenda sit ad tempus completi Capituli, per viam legis generalis *die 14. Decembris 1601.* declaravit *Clemens VIII.* juxta verba illa, quæ refert, *Matthæucc. in Offic. Cur. Eccles. cap. 18. num. 10. Privatio Vocis activæ, & passivæ, ac inhabilitatis decreta, sententiæque, ab eisdem* 27
Superioribus Ordinis latæ, nè deinceps in ipso electionis actu pronuncientur, promulgenturque, atque etiam promulgatæ Vocales minimè afficiant, nisi per mensem antè fuerint intimatæ, proùt Sanct. Sua omninò vetuit.

Imòad omnem abundantiorem cautelam nostro casui applicatur receptissima illa opinio, quod Vocalis, etiam revera non legitimus, sed putativè solùm talis, ratione posses- 28
sionis Officii, in quo pacificè reperitur, habet Jus votandi in Capitulo, & est manutenendus in dicto suo Jure, antequam in Judicio petitorio, ser. ser. declaratus fuerit possessor malæ fidei, & non legitimus Vocalis; In qua parte apertissimi sunt Sac. Canones, disponentes, quòd electio illa valida sit, in qua Votum dederunt illi Vocales, qui ratione eorum pacificæ possessionis habent Jus quæsitum votandi, ut videre est in *Cap. Querelam de Elect. & in cap. Cùm Ecclesia Sutrina de Caus. possess. & proprietat.* ubi Repetentes communiter, cum 29
aliis concordan. sequutis à *Passerin. de Elect. cap. 14. num. 36. & 38. Rot. in Comen. Archipresbyteratus 17. Junii 1715. §. Contra hanc cor. Falconerio, meritissimo Urbis Gubernatore, & 12. Junii 1716. §. Neque verò coram eodem.*

Dum igitur dd. quatuor Abbates, quorum Vota exadverso in controversiam fuerunt adducta, nil aliud fecerunt in dict. Capitulo Generali, quàm pacificè continuare in eorum 30
antiqua possessione, quæ se extendebat usque ad dictum præteritum Capitulum Generale inclusivè; Ex hoc etiam capite vanum prorsus remanet in dubium revocare, quòd validè in eodem Capitulo Generali potuerint Vota dare, ac Suffragium ferre, per ea, quæ in specie observant adducti per *Passerin de Elect. cap. 14. num 36. & 38.* Causa enim posses- 31
sionis tolli non potest cum disputatione proprietatis post actum consummatum, quæ nunquam retrotrahitur ad retractandum actum, ratione legitimæ possessionis pacificè expletum, juxta notos *Textus in cap. Consultationibus de Jurepatron. & in cap. Querelam de Elect.* cum concordant citatis à *Rot. in magistrali decis. Mediolanen. Beneficii 1. Apri-* 32
lis 1708. §. 1. cum pluribus seqq. coram Ansaldo, & in Firmana Beneficiorum 11. Januarii 1715. §. Siquidem coram Lancetta.

Habemus prætereà uno ore à Doctoribus admissum, quòd stante actu legitimè expleto, vigore pacificæ possessionis; non est licitum in dubium revocare originem tituli de actu præterito, & consumato, ad tollendum Jus quæsitum ex 33
possessione, juxta æquè practicum, & quotidianum exemplum in Beneficialibus respectu ultimi Status; Si quis enim, sivè benè, sivè malè, in ultimo statu acquisiverit Beneficii possessionem, occasione disputandi in ultima vacatione collationem litigiosam, nunquam ponitur in dub. collatio præcedens in ultimo statu, dum actus est consumatus, & perfectus, ea convincenti ratione, qua in his terminis attenditur sola possessio in vim tituli, cujuscunque qualitatis ille sit, etiam putativè ab aliquo acquisita, ut benè observat *Passerin. de Election. cap. 11. numer 14.* ibi: *Illi verò* 34
omnes censendi sunt Vocales, & vocandi, quibus de Jure competit Jus eligendi, vel qui est in quasi possessione eligendi, licet nullum aliud Jus pro se habeat, & concordat *Panormitan. in dicto cap. Querelam numer. 5 de Election.* ibi: *Nota, quod ad validitatem electionis &c. non requiritur necessariò, quòd Eligentes habeant Jus eligendi, sed satis est, quòd sint in quasi possessione eligendi, & Gonzal. numer. 9.* ibi: *Sufficit Electo &c. probare, Eligentem esse in quasi possessione eligendi tempore electionis.*

Et in terminis Juris præsentandi, quòd non attendatur de-
35 fectus, & nullitas tituli, si quis possideat, advertunt *Ros. de Exequut. Liter. Apostol. par.*1. *cap.*5. *numer.*131. *Marant. tom.*3. *respons.*44. *num.*34. *Lotter. de Re benefic. libr.*2. *cap.*45. *num.*12. *Noguerol. allegat.*38. *nu.*137. *Div. Piton. discept.*... *num.*57. *vers. Tum primum*, & firmavit *Rot. in Mediolanen.*
36 *Prioratus* 15. *Febr.* 1700. *§. Idque cor. Molin. &* 5. *Maii* 1702. *§. Et tanto magis cor. Priolo, & in Pennen. Beneficii* 17. *Martii* 1710. *§. Ex hoc, cor. Aldrov.*

Quibus ad exuberantiam accedit, quòd exceptio, serotinè proposita adversus dd. quatuor Abb. Provinciæ Tusciæ, apparet prorsus insubsistens: Duæ etenim fuerunt propositæ
37 nullitates. Una restricta ad personam Abbatis Bianchi, & alia, respiciens personas aliorum trium Abbatum, videlicet Allegri, Fautilli, & Stellucci; Respectu primi dicebatur exadverso; nulliter fuisse electum Abbatem à Capitulo, celebrato anno 1714. ex quo de eo tempore nulla vacabat Abbatia: Respectu verò dictorum aliorum trium Abbatum dicebatur, illos non fuisse validè, & canonicè electos, quia tempore, quo electi fuerunt, inter PP. Regiminis Provinciæ Tusciæ numerabatur P. Abbas Dami, qui non poterat inter eosdem Patres de Regimine, juxta contrarium sensum, cooptari ob defectum vacationis à Regimine per triennium completum.

Responsiones autem adversus hujusmodi frivolos præte-
38 xtus, non possunt esse clariores, neque magis solidæ, Etenim respectu P. Abbatis Bianchi contraria exceptio redditur evidentissimè insubsistens ex mero facto, in quo constans est, quòd anno 1714. tres vacabant Abbatiæ, duæ videlicet ob renunciationes, factas ab Abbatibus Severino Hirandoni, & Roberto Cervardi, & tertia vacabat ob sententiam depositionis, servatis servandis latam contra Abbatem Jacobum Balducci. Hinc pernecesse fatendum est, quòd, dato etiam, quòd Sententia depositionis, lata à Capitulo generali contrà dictum Abbatem Balducci, non præsetulisset actualem vacationem Abbatiæ, ex quo Sacr. Congreg. ad quam dictus Abbas degradatus appellavit, censuit, degradationem non substineri, sed ipsum P. Abbatem validam emittere debere renunciationem dictæ Abbatiæ; Adhùc tamen non indè inferri valet, dictum Abbatem Bianchi obtinuisse Abbatiam de tempore, quo nulla alia Abbatia vacabat; dum præter dictam Abbatiam A. Balducci depositi, duæ aliæ præcedenter actualiter vacabant per renunciationem: Sicque Abbas Bianchi non successit in locum dicti Abbatis Balducci degradati; sed occupavit locum unius ex illis duobus Abbatibus, qui eorum Abbatias renunciaverant in manibus Capituli, ut ictu oculi resultat ex sola pervolutione Actuum Capitularium, datorum in Summario.

Respectu verò dictorum aliorum Abbatum Allegri, Fau-
39 tilli, & Stellucci; corruit pariter contraria prætensio, observando, quod Abbas Stephanus Dami, qui inter Patres de Regimine pacificè sedebat, à toto Ordine reputabatur legitimè assumptus: Nec Oppositoribus suffragari valet diffugium, quòd ipse non poterat cooptari inter dictos Patres de Regimine, ex quo nondùm vacaverat per triennium. Quia nostri *Ordinis Constit. cap.*22. loquitur de Confirmationibus, faciendis in Capitulo generali; In illo enim electus in antecedenti Capitulo, non potest iterùm eligi, vel confirmari in subsequenti Capitulo generali, nisi vacet per triennium, ut videre est *ex eodem cap.*23. Sed in casu præsenti in subsequenti Capitulo Pater Abbas Dami non fuit electus inter Patres de Regimine, sed electio ejusdem fuit facta longè post celebratum Capitulum, & quidem ex eo, quia unus ex Patribus de Regimine decessit intra quinquennium: Undè alii Patres de Regimine cooptarunt in locum demortui dictum Patre Abbatem Dami; In his etenim terminis vacatio, quæ juxtà Constitut. Ordinis, requiritur per triennium, non habet locum in illis Religiosis, qui assumuntur in locum alterius Religiosi post Capitulum demortui, ea ratione, quia isti non eliguntur, nec confirmantur à Capitulo, sed assumuntur ab ipsis Patribus de Regimine in locum Socii defuncti, in quibus terminis non habent locum Constitutiones, loquentes de reelectionibus, seù confirmationibus, in Capitulo concedendis, nisi post certum tempus vacantiæ, juxta resolutionem *hujus Sacr. Congregat.* 6. *Augusti* 1700. *referen-*
40 *te cl. mem. Card. Gabriell* Quod literaliter demandatur in dicto *Cap.*23. *in fin. nostrarum Constit.* in quibus ea, quæ priùs sancita fuerant respectu Præsidentis, ut non posset post triennium confirmari, imò finito triennio, vacare debere per sexennium, limitantur in casu (qui est noster precisus) ut locum non habeant in eo, qui subrogatur in locum demortui, sed id procedat respectu electi in Capitulo generali juxtà clara illa verba: *Præsidens ultra triennium minimè confirmari potest, imò finito triennio per sexennium Præsidentatu vacet,* 41
quòd locum habeat in Præsidente à Capitulo electo, non autem in eo, qui subrogatus fuerit in locum demortui intra triennium; Is enim post triennii vacationem poterit ad dictum Præsidentatum reassumi.

Et jure meritò, quia dum Constitutio loquitur de confirmatione, non concedenda à Capitulo, nisi certo tempore 42
transacto, eadem Constitutio non comprehendit casum, quo electiones, non fiunt in Capitulo, proùt sunt vacationes, quæ eveniunt per mortem Officialium post celebratum Capitulum, dum de hoc casu Constitutio non loquitur juxta theoricam. *Jason. in leg. Certi conditio §.... n.*9. ubi *Socc. num.*18. 43
*ff. Si cert. petat. Cyriac. contr.*258. *num.*13. *Rot. in rec. dec.*43. *num.*2. *cum seq. par.*7. *decis.*366. *num.*6. *par.*15. *& decis.*488. *num.*9. *par.*17.

Maximè quandò agitur de Constitutione, correctoria dispositionis Juris communis, quæ nec minùs extenditur ad casum diversum, non solùm ex identitate, sed nec etiam ex 44
majoritate rationis, per ea, quæ observat *Honded. consil.*8. *num.*16. *lib.*1. *Surd. cons.*416. *num.*25. & firmavit *Rot. in rec. decis.*68. *num.*11. *par.*19. De Jure etenim communi certum est, quòd confirmatio in eodem Officio absque dubio permissa est, juxtà notata per *Navar. comment.*3. *de Regular. nu.*3. *verb. Confirmatur, & consil.*7. *num.*8. *de Stat. Monach Pignatell. consult.*33. *tom.*10. *per tot.* & signanter *num.*1. *&* 16. *& num.*30. & concordant adducti *per Passerin. de Elect. cap.* 45
35. *num.*25. *Lezan. quæst. Regular. tom.*1. *par.*1. *cap.*18. *num.* 10. *& Donat. in Prax. Regular. tom.*2. *part.*1. *tract.*9. *quæst.* 11. *num.*1.

Minùsque suffragatur decretum hujus Sacr. Congreg. quia illud emanavit ad tenorem expositorum in supplici Libello 46
eidem porrecto, in quo nullum aliud habetur verbum, quam circa electiones, faciendas à Capitulo generali, eò quia aliqui ad eludendam legem curabant paulò ante dolosè renunciare, ut sub isto ideali pretexu possent postmodùm ab eodem Capitulo generali confirmari, ut apertè eodem supplici Libello.

Sinè ulla prorsus difficultate etiamsi per insubsistentem hypotesim dici velet, P. Abbatem Dami non potuisse cooptari in numero PP. Regiminis: Adhùc enim ejus admissio nul- 47
latenus influeret in nullitatem Actorum, servatis servandis à majori parte dd. PP. gestorum, ea ratione, quia in his terminis Inhabilis Votum nunquam vitiat actum, legitimè expletum à majori parte Vocalium, cùm sola limitatione hujus conclusionis (quæ quantùm fundata est in Jure, tantùm distat à facto in nostris terminis) quando scilicèt admittentes inhabilem habent certam, indubitatamque scientiam illius inhabilitatis, ut præter generalia, de quibus habemus *Textum in cap. Capitulum* 30. *num.*9. *de Rescript.* cum concordantibus, citatis *à Ruin. consil.*21. *num.*6. *Verb. Item pendente* 48
*te Rot. cor. Coccin. decis.*1552. *num.*4. *& cor. Cerr. decis.*22. *numer.*6. probat *Sayr. de Censur. lib.*2. *cap.*2. *sub num.*10. *Verb. Sicut etiam, Passerin. de Elect. cap.*25. *num.*457. *Vers. Talis tamen Pasqualig. Quæst. moral. Cent. quæst.*17. *per tot.* ubi
*num.*3. sequentem adducit congruam rationem *Qui malè eligunt non debent præjudicare iis, qui benè eligunt, nec impedire, quòd non sequatur electio, & ideò si, non computatis suffragiis inutilibus, adest electio, facta per Vota utilia, non debet impediri per inutilia. Castellin. de Elect. cap.*5. *num.*4. 49
*& Card. de Luc. de Regul. disc.*3. *sub num.*7. *Vers. Quamvis,*
*& disc.*53. *num.*13. ibi: *Cum Vota fuissent concordia, nil referebat dict. interventus cum mixtura non habent Votum, nam Contradictor non præjudicat electioni, quæ ab aliis benè conclusa sit, dum difficultas cadit, quando talia Vota illegitima ipsam electionem concluderent, secùs autem ubi, ipsis etiam non intervenientibus, actus esset benè conclusus.* 50

Imò non solùm ex parte Eligentium requiritur scientia certa, & indubitata inhabilitatis Electoris; Sed ad effectum 51
inficiendi Vota aliorum requiritur ulteriùs, quòd admittatur inhabilis, inabilitate notoria, & evidenti, puta si admittatur notoriè excommunicatus, vel Laicus, seù Sæcularis, ut distinguendo tradunt Authores illi, quos citat, & sequitur *Passerin. de Elect. cap.*3. *num.*17. *in fine, & num.*108. *& cap.*14. *num.*24. *fol.*188.

Et propterea per modum falsæ hypothesis dato, sed nunquam concesso, quod P. Abbas Dami, qui sedebat inter Patres de Regimine, vocem non habuisset, adhùc, quia alii Patres de Regimine erant sex, & juxta *Constit. Ordinis cap.* 52
22. *sub tit. Præsidenti, Prælatis ve decedentibus, vel amotis, quomodò succedatur fol* 27. ad effectum eligendi Abbates non requiritur, ut omnes PP. de Regimine concordent,
sed

ſed ſufficit, quod Electus habeat majorem partem ſuffragio-
rum; Clariſſimum remanet, quod dum iſti tres Abbates fue-
runt concorditer electi ab omnibus aliis quinque Patribus de
53 Regimine, ut ingenuè teſtantur Patres Scrutatores, ſubſti-
netur electio, quando apparet, ſubducto Voto inhabili,
quod Electi habuerunt etiam majorem partem Votorum,
juxtà receptam Doctrinam *Suarez*, qui dicit, in his caſibus
interpellandos eſſe Scrutatores electionis, ad hoc, ut ſciatur,
an convenerint ad electionem omnia Vota, & cognito, quod
Votum inhabilis non fuerit deciſivum, ſed ſuperfluum, Ele-
ctio eſt valida, ut recognoſci poteſt in *tom. 1. part. 3. diſput.*
54 *14 ſect. 7. numer.* 11. cum aliis, ſequutis *à Paſſerin. de Elect.*
cap. 4. num. 19. & ſeqq. & cap. 14 num. 24. Cum quibus, ali-
iſque, ſupra citatis proceſſit hæc Sac. Cong. in *Baren. pro*
Fratribus de Obſervantia diebus 18. *Febr. & 3. Junii* 1712.
ad relat. Card. Corſini.

Quæ omnia abſq;ulla prorsùs difficultate procedunt, quan-
do, ut in præſenti punctualiter verificatur, Eligens eſt in
pacifica poſſeſſione ſui Officii, ut notant communiter Cano-
niſtæ in *cap. Licet Epiſcopus, ubi Abb. num. 3. & ſeq. & Ge-*
55 *min. num. 12. de Præb. in 6, Cardin. de Luc. de Regul. diſc.* 11
num. 11. Rot. cor. Coccin. dec. 234. *num.* 38. *& 39. & in recent.*
dec. 400 *n. 1. p. 10. & in Leodien. Præpoſituræ* 3. *Martii* 1684.
poſt principium cor A berg.

Die 19. Januarii 1720. propoſita Cauſa in Congr. Epiſco-
porum per Cardin. Spinulam ſub ſequenti dubio: *An Capitu-*
56 *lum generale Congregat. Italię ſubſtineatur*, reſponſum fuit:
Affirmativè, cum addito, ut Cauſa ampliùs non propo-
neretur.

DISCEPTATIO X.

Salisburgen. Sponſalium.

INTER

Joſephum Frantz.

ET

Annam Mariam Kauffmanin.

ARGUMENTUM.

Ob non adimplementum Sponſalium, quando locus ſit dam-
norum, ac expenſarum refectioni, ſive de Jure, ſive
ex Partium conventione, & quid dicendum de Arrhis,
occaſione Sponſalium conſtitutis.

Contractis anno 1692. inter Joſephum Bonaventuram
Frantz, & Annam Mariam Kauffmanin Sponſalibus,
ut ex pluribus Epiſtolis & aliis actibus, regiſtratis in volumi-
1 noſo Proceſſu, inſtetit idem Frantz pro illorum effectuatio-
ne, & tandem die 7. Octobris 1695. in Curia Salisburgen.
obtinuit Sententiam, declarantem, eandem Kauffmanin
obligatam eſſe Matrim. cum ipſo contrahere.

Verùm quia in evidens ſpretum ejuſdem Sententiæ, & evi-
dentiorem contemptum ſpecialis præcepti de non converſan-
do cum Chriſtophoro Paronſein, aliud de facto cum eodem
2 contraxit Matrimonium, per quod antecedentia Sponſalia
remanſerunt diſſoluta, juxta firmata per *Rotam in Lunen.*
Sarzanen. Sponſalium 23. *Februarii* 1665. §. *Nec effectuatio-*
nem cor. Benincaſ & reſoluta à *C. C. in Reatina Matrimon.* 6.
Februarii 1700.

Hinc idem Frantz intentavit in eadem Curia actionem
3 injuriarum, ſibi illatarum, uti Doctori, & Nobili, æſti-
mandam ſcutis 3000. auri, petiitque ſibi Juſtitiam miniſtra-
ri, & ad ſolutionem ejuſdem ſummæ condemnari eandem
Kauffmanin.

Inſtantiam autem non admiſit Judex de Partibus, ſed,
illam reiiciendo, per aliam Sententiam declaravit, actio-
4 nem injuriarum æſtimatoriam non competere Frantz, com-
penſatis nihilominùs litis expenſis ex rationabili cauſa, eid.
Judici beneviſa.

In hoc ſtatu, & ante proſecutionem appellationis in ſenſu
veritatis quæritur: *An ead. Sententia ſubſiſtat?*

Crederem autem illam eſſe fundatam, nullamq; actionem
5 injuriarum æſtimatoriam competere in caſibus Sponſalium,
non adimpletorum.

Moveor ex libertate, indiſpenſabiliter requiſita ad contra-
henda Matrimonia, quæ operatur, ut metus pœnæ pecu-
niariæ neminem invitum, & contra proprium libitum com-
pellere debeat ad illa contrahenda, juxtà utriuſque Juris 6
apertas ſanctiones, ut de Jure Canonico videre eſt *in ca. Gem-*
ma 27. de Sponſal. ubi *Gloſſ. verb. Libera*, & de Jure Civili
in leg. Filia 134. *ff. de Verbor. obligation.* ibi: *Inboneſtum vi-* 7
ſum eſt vinculo pœnæ Matrimonia obſtringi, ſive futura ſint,
ſive jam contracta, & obſervant *Abb. conſ.* 48. *in fine libr.* 1.
Ciarlin. controverſ. 104. *num.* 30. ubi, quod pœna pecunia-
ria magis timeri ſolet, quàm cenſuræ, quodque ſi illa locum 8
haberet per indirectum impediretur libertas in Matrimoniis,
& in fine teſtatur in ſuo caſu, abſolutum fuiſſe Sponſum, nul-
lamque paſſum moleſtiam, neque civilem, neque crimina- 9
lem, *Boſſ. de Matrim. cap.* 11. §. 25. *num.* 414. ubi, quod eſt
concluſio omnium Doctorum, quos in magno numero citat,
Pont. eodem tract. lib. 12 *de Sponſal. cap.* 19. *num. 6. & 7. Bo-*
nacin. Oper. mor. tom. 1. de Matrim. tit. de Sponſ. par. 1. punct.
ultim. num. 6. & Rota cor. Priolo dec. 198. *n.* 10. *& dec.* 270. *nu.*
2. *& in par.* 10. *rec dec.* 93. *n.* 11.

Et revocando Sententias Judicum de Partibus condemnan-
tium Sponſos ad ſimiles pœnas pecuniarias, eſt punctualis
dec. 142. *num. 6. & ſeqq. par.* 15. *rec.* ubi de pœna, æſtimata 10
& taxata à Judice in florenis 1000. irremiſſibiliter Parti ſol-
vendis, & *cor. Benincaſ. dec.* 66. *num. 1. & ſeqq. & dec.* 191.
num. 2. Quam Sententiam Juri Civili maximè conſonam re-
cognovit, & admiſit *Henric. Brov. de Jure Connub. lib. 1. cap.*
24. *num.* 27. licet contrarium putet, attentis municipalibus
legibus Hollandorum, ibi: *Diſputant Interpretes &c. An ad*
intereſſe agere poſſit Sponſus adverſus Sponſam, alteri nup-
tam &c. Affirmant alii, idque hoc argumento quoties promiſ-
ſum factum præſtari nequit, in faciendis obligationibus ſucce-
dit juſta facti æſtimatio, leg. 72. ff. de Verbor. obligat. Negant
alii, quia pœnæ inſtar eſſet hoc intereſſe, & omnem pœnnalem
ſtipulationem à Sponſalibus, & Matrimòniis remotam eſſe lex
voluit, ne arbitrii ſumma libertas amitteretur, leg. 134. ff. de
Verbor. oblig. &c. Secundam Sententiam Juri Civilis, maximè
congruam eſſe cum Ficardo, priorem moribus noſtris maximè
convenire puto.

Licet autem major pars Authoritatum allegatarum loquan-
tur de pœna conventionali, non autem de illa inflicta, vel
infligenda à Judice ob violationem Sponſalium, adhuc ta-
men intentum concludenter probare videntur; Tum quia 11
major videtur ratio condemnandi Sponſum, recuſantem
adimplere Sponſalia ad ſolvendam illam pœnam, ad quam
ſponte, clarè, literaliter, & incontrovertibiliter ſe obliga-
vit in caſu non adimplementi, quàm ad ſolvendam aliam,
infligendam à Judice, quando dicta clara, & literalis obli-
gatio non concurrit, ut de ſe patet, cum in primo caſu duo
concurrant vincula, ſeu obligationes, nempè una, ortum
habens à Juris diſpoſitione, & altera à proprio facto, ſeù
voluntate; Tum etiam quia eadem prorſus militat ratio de 12
una, ac de alia ſpecie pœnæ, ad impediendam libertatem
contrahendi matrimonia, ut individuo huic objecto reſpon-
dendo firmavit *Rot. in deciſ.* 142. *num. 7. & ſeqq. par.* 18. *rec.*
& de pœna non conventionali loquitur *Guttier. de Matrimon.*
cap. 17. *nu.* 14. Et diſtinguendo damnum, emergens ex non
adimplemento Sponſalium, ab intereſſe intrinſeco, & anne-
xo violationi fidei, notant adducti in *dec* 161. *num. 2. & ſeq.*
coram Benincaſa.

Quæ, ſi procedunt, quando Sponſus ex nulla legitima cau-
ſa recuſat adimplere Sponſalia, & pœna fuit ſpecialiter con-
venta in caſum recuſationis, ut, ultra ſupra citatos, benè
probant *Gonzal. in cap. Gemma ſub nu.* 5. *de Sponſal. & Boſſ.*
de Matrim. cap. 11. §. 25. *num.* 529. ubi alii citantur concor-
dantes; Quidquid ſubtiliter arguendo contrarium opinentur
in caſu, quo Sponſus abſque ulla cauſa recuſet adimplere 13
Sponſalia *Pont. de Matr. lib.* 12. *cap.* 19. *n. 8. & 9. & Perez cod.*
Tract. diſput. 7. *ſect.* 1. *n.* 6.

Multò magis habebunt locum in præſenti, attento, quod
non affertur publicum documentum Sponſalium, ſed inferri 14
prætenduntur ex verbis, & epiſtolis amatoriis, circa quæ
multa dici poſſent, concernentia, vel illarum irrelevan-
tiam, vel inſubſiſtentiam. Et in omnem caſum allegat Spon-
ſa pro motivo non adimplementi ex ſua parte indignationem
Parentum, & timorem exhæredationis, quæ ſolet eſſe, &
à DD. æſtimari juſta cauſa pro illorum non effectuatione, ut
videre eſt apud *Boſſ. de Matrimon. cap.* 11. *numer.* 97. *& ſeqq.* 15
ubi refert per extenſum *Rotæ deciſionem coram Penia*, idem
comprobantem *Card. de Luca cod. tract. diſc.* 8. *num.* 1. *Add.*
ad Gregor. dec. 379. *num* 9 *& Rot. cor. Burat. dec.* 412. *nu.* 6. *&*
cor. Cavaler. dec. 447. *nu.* 2. *& in par.* 10. *rec. dec.* 19. *num* 56 *&*
ſeqq. & longè poſt hæc ſcripta in *Comen Sponſalium* 10 *Junii*
1705. *cor. Molines*.

Nec

Nec contrarium probant *David Dering. in Bibliothec. Ju-*
16 *ris consult. tom. 1. verb. Actio Injuriarum num.* 105. *folio* 362. *Cothman. respons.* 10. *par.* 1. *num.* 256. & alii pro hac opinione inclinantes. Loquuntur enim, quando nulla adducitur causa à Sponso resiliente, & quod pejus est, dicti Authores unicè se fundant in doctrina Lutheri, cujus verba referunt, & sequuntur, & propterea in nulla prorsus consideratione haberi debent; *Gobat.* autem *de Matrim. tract.* 10. *cas.* 4. *nu-*
17 *mer.* 178. & *cas.* 6. *num.* 266. loquitur de expensarum refectione, de illis nimirùm, quas pro Sponsalibus fecerat unus ex Sponsis, & pro quibus præjudicium sentit ex non effectuatione Sponsalium.

Respectu autem istarum expensarum observant DD. quod
18 cum illæ dicantur extrinsecæ, & separatæ à Matrimonio, quando non petuntur ratione violationis Sponsalium, nec prætextu pœnæ, competit utique pro illis actio, dummodò concludenter, & specificè probentur ex adductis per *Sanchez*
19 *de Matrim. lib.* 1. *disput.* 30. *num.* 14. & 15. *Guttier. eod. tract. cap.* 17. *num.* 14. *Bonacin. Oper. moral. tom.* 1. *tit. de Sponsal. quæst.* 1. *punct. ultim. num.* 6. & *Bertacchin. Vot. dec.* 128. *per tot.* & distinguendo firmavit *Rota cor. Beninc. dec.* 161. & 191. *ferè per tot.*

Benè verum est, quod rarò practicari solet refectio similium expensarum, sive quia cum difficultate probari solent, juxtà casum dd. *decis. coram Benincasa.* Sive quia non solent
20 esse considerabilis præjudicii, ut observat *Fontanell. de Pact. nuptial. tom.* 2. *gloss.* 12. *num.* 12. ibi: *Interesse quod peti potest in hac materia est, si Sponsus fecisset expensas, vel si aliam Sponsam non ita divitem invenire potest, sed hæc difficiliter practicantur, ideò ea omittamus.*

Fortiùs autem omitti possunt in casu præsenti, in quo non
21 adimplementum Sponsalium se tenet ex parte Fœminæ, ea ratione, quia magnum præjudicium considerari tunc solet, quando Sponsa decipitur, Sponsusque recusat adimplere Sponsalia, attento quod non tam facilè Virum æqualem invenire potest, mediante conversatione, & aliis actibus, inter ipsam, & priorem sponsum gestis, ut in specie observat *Le-*
22 *desm. de Matrimon. in addition. ad* 3. *par. D. Thom. quæst.* 43. *artic.* 1. *fol.* 108. *vers. Prima conclusio*, & *fol.* 109. *vers. Ultima conclusio.* Quæ omnia non verificantur respectu Viri, qui eadem facilitate potest aliam Sponsam invenire, non obstante conversatione, & familiaribus actibus cum priori Sponsa continuatis.

Quibus in universum non obstat argumentum, desumptum
23 ab Arrhis, quæ validè constitui possunt, & præstantur pro effectuatione Sponsalium *leg. Arrhis*, & *leg. final. Codic. de Sponsal.* cum aliis, cumulatis per *Guttier. de Matrim. cap.* 18 *num.* 1.

Militat enim inter Arrhas, & pœnam pecuniariam, seu
24 actionem, injuriarum æstimatoriam, diversa ratio, quia cum illæ traditæ supponantur ante contractum Matrimonium, faciliùs, & suaviùs amittuntur, quàm solvatur pœ-
25 na non tradita, ut observant *Hostiens. in Summ. tit. de Sponsal.* § 1. *num.* 2. *Sanchez de Matrim. lib.* 1. *disput.* 35. *num.* 9. *vers. Tandem*, *Guttier. eodem tract. cap.* 18. *num.* 2. *Perez pariter de Matrim. disput.* 7 *sect.* 2. *num.* 3. *vers. prima pars*, & *Boss. eod. tract. cap.* 2 . *num.* 434. ubi quod Arrha minus impe-
26 dit libertatem, quàm pœna ex triplici ratione, quia maturiori consilio traditur, quia timor illam amittendi, utpotè jam traditam, minor est, & quia cum Arrhæ traditio fiat de præsenti, minor esse solet, quia unusquisque proclivior est ad verba de ore, quàm ad pecuniam ex crumena deponendam.

Demum non refragatur animadversio, quod hæc omnia
27 procedant cum supposito, quod matrimonium sequutum non fuerit, quando posset verificari coactio, seu metus pœnæ pecuniariæ ad illud non contrahendum; Secus autem postquam, ut in præsenti, Matrimonium de facto fuit contractum, & à Judice validum declaratum, in quibus circumstantiis inapplicabiles videantur termini libertatis, vel coactionis; Semper enim militat eadem consideratio, idemque
28 timor solvendi pœnam, vel conventam, vel à Judice taxandam, & infligendam, si ista ob fidei violationem exigi posset, & proinde in utroque casu militare debet eadem Juris dispositio, cum aliis supra expensis, & in specie de Matrimonio jam contracto, & de pœna, taxata à Judice post multum tempus à die contracti matrimonii, & solvenda prio-
29 ri Sponso, est d. punctualis *decis.* 142. *part.* 5. *rec.* confirmata 28. *Junii* 1669. *cor. Bevilaqua.*

Circa refectionem expensarum, ob non sequutum imple-
30 mentum Sponsalium vide curiosam quæstionem apud *Themund. dec.* 289. *num.* 7 44. & 46. & *Raynald. tom.* 1. *ad cap.* 1. *supplet.* 5. *num.* 121. an scilicet teneatur ad reficienda damna recusans adimplere Sponsalia ex illo motivo, quod post illorum contractum, devenit ad Sponsi notitiam, quod Sponsa habebat Cauterium, vulgò *Fontanella*, & resolvunt, quod non, quia Cauteria non sunt infirmitates, sed præcautiones, non impedientia bonum Prolis; Quod tamen non ita facilè admitterem, quia negari non potest, quod sit imperfectio, & defectus Sponsæ, & quidem talis naturæ, & qualitatis, 31
quod si à principio notus fuisset Sponso, Sponsalia non facilè contraxisset, & proindè Medicis hoc decidendum reliquo, id judicando ex causa, propter quam Cauterium factum fuit, & continuari debet.

DISCEPTATIO XI.

Romana Pensionis.

PRO

Henrico Krog.

CUM

Desiderio Albano.

ARGUMENTUM.

Pensio, quando dicatur nulla, ex quo illius Termini exacti fuerint ante Apostolicarum Literarum expeditionem. Et quid dicendum, quando exactio facta fuit à Cessionario commoditatis, non autem ab ipsomet Pensionario.

EX speciali gratia sanct. me. Clem. XI. anno 1719. Georgius Henrius Krog provisus fuit de Beneficiatu in Vaticana Basilica, reservata pro Persona nominanda annua Pen- 1
sione sc. 50. monetæ, quæ deindè expleta fuit in personam Desiderii Albani, Conbeneficiati in eadem Basilica, qui vix reportata Signatura ejus Gratiæ, omne jus, omneque commodum ejusdem Pensionis, nullo penitùs jure sibi reservato, nisi illo redimendi semper, & quandocumque cessit, dedit, & transtulit favore Fratrum de Barigionis pro scut. 140. quæ summa fuit manualiter, & in contanti statim exbursata, & soluta eidem Albano; Reliqua verò scut. 50. dictum fuit remanere penès eosdem de Barigionis ad effectum illa erogandi pro expensis expeditionis Bullarum ejusdem reservationis Pensionis, mediante Ordine subscribendo ab eodem Albano, quatenus ipse gratuitam condonationem dictarum expensarum non obtinuisset, quæ omnia desumuntur ex publico Instrumento, desuper solemniter stipulato die 14. Aprilis 1719.

Pervento tempore solutionis primi termini Pensionis, maturati die 24. Junii 1719. Barigioni inaudita promptitudine 2
judicialiter egerunt coram Cardin. Vicario contra Krog pro solutione ejusdem primi termini dictæ Pensionis, obtentaque per eundem Krog à benignitate Judicis aliquorum paucorum brevi dilatione, ad evitandam exindè decretam contra ipsum mandati expeditionem, sub die 1. Septembris ejusdem anni 1719. coactus fuit promptè exbursare dictis Fratribus de Barigionis summam scut. 25. pro termino tunc decurso.

Post talem æquè coactam, ac promptam exactionem termini soluti à Krog, qui tunc temporis nullos omninò fructus sui Beneficiatus perceperat, ex mero accidenti ad ejus notitiam devenit, quod Literæ Apostolicæ reservationis ejus- 3
dem Pensionis nequaquam fuerant expeditæ, adeoque recognito, quod ex præfata exactione primi termini, Literis non expeditis, eadem Pensio ipso jure remanserat nulla, juxta claram conditionem, in omnibus similibus provisionibus apponi solitam, de qua sermo redibit infra, apud Officiales Datariæ apponi curavit: *Nihil transeat*: ad impediendam earundem Apostolicarum Literarum expeditionem.

Verùm, citato Krog, nomine ejusdem Albani, placuit Cardin. Prodatario expeditionem dd. Literarum Apostolicarum permittere, cum sequenti tamen salutari clausula 4
Sine præjudicio jurium ambarum Partium; Expeditisq; deindè Literis in sequelam ejusdem decreti, institit Albanus coram A. C. pro earundem Literarum executione, ac pro relaxatione Mandati pro altero termino Pensionis, interim decurso; Porrecto autem supplici Libello ex parte Krog sanctam memoriam Clemen. XI. pro deputatione Congreg. particularis, ad effectum citiùs terminandi præsentem quæstionem, prout

inter

inter Ecclesiasticas decet Personas, juxta rotundum *Textum in Authent. Inter quas oport. caus. dicer.* ibi: *Ut non mens eo-*
5 *rum occupetur circa litis sollicitudinem, sed velociter liberati, sacris operibus obsecundent*, & firmata per *Rot. in Neapolitana Processionis 2. Julii 1707. §. finali coram Omanna.* Eoque remisso ejus Auditori, placuit eidem instantiam ad C. Conc. remittere, in cujus remissionis executionem subscriptis duobus dubiis, de quibus infra utrumque videtur negativè resolvendum.

Pro eo, quod attinet ad primum, ante illius discussionem
6 dicimus, quod modus, cum quo processum fuit, non videtur immunis à labe simoniæ, quia cessio præfatæ pensionis non fuit stipulata quoad meram, & nudam commoditatem exactionis fructuum ejusdem Pensionis, quod sine Apostolico Beneplacito tolerari solet, & in praxi admittitur, sed Barigionis concessum fuit omne jus, omnisque actio, competens Albano, juxta illa verba Instrumenti, ibi: *Cessit quoque omnia, & singula jura &c. omnes, & singulas actiones &c. nullo jure &c. nullave actione &c. nisi redimendi, ut infra &c.*
7 Quod absque labe simoniæ fieri nullatenus potuit, ut in terminis advertit *Card. de Luca de Pension. disc. 5. num 9 & disc. 30. numer. 14.* ubi, quod hoc est verum, etiam si Partes credant benè operari, & sint in optima fide, sequentem adducens stringentem rationem, quod bona fides Partium, taliter operantium, excuset quidem à pœnis, sed non potest evitare nullitatem pensionis, & pro veritate consultus, latè probat *D. Advoc. Piton. discept. Eccles. 11. per tot.* cui (ultimo ex Subscribentibus eidem Disceptationi dumtaxat ex-
8 cepto) pro veritate, & conscientia se subscripserunt quindecim primæ magnitudinis sydera Sacrorum Canonum, & Juris prudentiæ Romanæ Curiæ, ut videre est ibidem post *num. 25.* Referens in fine idem D. Piton. ita in dicto casu bis judicatum fuisse à magno Tribunali R. C.

Quæ adversùs genium, & solitum indicasse sufficiat, ut solemniter protestati fuimus in Epistola ad Lectorem *nostrarum Institutionum crimin.* Idque ex speciali mandato Krog,
9 non advenæ, sed domestici Juris, & uti concedentia ad nostrorum dubiorum negativam resolutionem; Quia inter alias pœnas actuum simoniacorum illa etiam statuitur in *cap. Insinuatum de Simon.* ut cadat quis à jure, quod habet circa Ecclesiastica Beneficia, & Pensiones, ut videre est apud *Divum Thom. 2. 2. qu. 100. art. 6. in corp.* cum aliis, citatis *in Instit. Crimin. libr. 1. tit. 9. numer. 37.* quibus addo alios, citatos à
10 *Card. de Luc. de Pension. disc. 5. num. 9.* ibi: *Successivè incursum pœnarum, inter quas est illa amissionis, seu extinctionis Pensionis à majoritate rationis, ob quam vacant etiam Beneficia; Ideòque quomodocumque dicatur, semper firmum est, quod d. Pensio non erat ampliùs in rerum natura.*

Nec dicatur, quod hæc non procedant in nostris terminis, attento speciali pacto redimendi semper, & quandocumque
11 controversam Pensionem.

Quia hujusmodi pactum nullatenus tollit, quod verum dominium propriè acquiratur, & verè resideat penès taliter
12 ementem, sed operatur solam resolutionem dictæ veræ, & propriæ venditionis, quando illud reducitur ad actum, juxta communiter receptam theoricam *Cagnol. in leg 2. num. 7. Codic. de Pact. inter emption. & vendit.* quam sequuntur *Marcambr. ab Anguil. consil. 31. numer. 10. & sequentibus Man-*
13 *tic. de Tacit. lib. 4. tit. 32. num. 2. Afflict. de Jur. prothomis. §. 3. numer. 2. & seqq. Tiraquel. de Retract. convent. §. 2. glos. unica in princip. Gratian. discep. 526. num. 54. Card. de Luc. de Servit. disc. 88. num. 5. & Rot. dec. 677. num. 1. cor. Burat. & dec. 307. num. 13. par. 12. rec.*

Deveniendo modo ad primum dub. illius negativa resolutio videtur clara ex æquè laudabili, antiquo, & inconcusso
14 stylo Datariæ apponendi in reservatione Pensionum clausulam, ut illæ exigi debeant: *Vigore Literarum, desuper expediendarum, & non antea, aliàs Pensio sit nulla*, quæ apponi cæpit tempore Summi Pontificis Gregorii XIII. maximi Canonistæ, testibus *Saluft. Tyb. in Prax. lib. 3. tit. 4. num.*
15 *2. Ridolph.* pariter in *Prax. par. 1. cap. 9. nu. 140.* ibi: *Verùm, si ante expeditionem Literarum Apostolicarum pensionem exigi contingerit, pensio erit omninò nulla Adden. ad Ludovis. decis. 440. numer. 8. Adden. ad Burat. dec. 459. num. 4. Lotter. de Re Benefic. lib. 1. quæst. 37. n. 1. & seq. Ricc. in Prax. tom. 2. par. 1. resol. 420. per tot. Garz. de Benefic. par. 4. cap. 2. nu. 39. & seqq. Tondut. de Pens. cap. 50. num. 1. Fattinel. tom. 1. resp. 51. num. 13. & tom. 2. resp. 35. num. 9. & seqq. & per tot. Cardin. de Luc. de Pens. disc. 29. num. 3. & disc. 30. num. 9.* ubi quod hæc con-
16 clusio nullam admittit controversiam.

Supplicantes hìc tria observare pro faciliori præmissorum admissione.

Primùm, quod dicta clausula à Datariæ Ministris apponi dicitur favore publico, ne scilicet Officiales Datariæ, & Cancellariæ detrimentum patiantur ob dilatam Bullarum expeditionem, ut notat *Saluft. Tyber. in Prax. d. lib. 3. tit. 4. num.* 17
2. & firmavit *Rot. cor. Millin. dec. 20. num. 4.*

Secundùm, quod eadem clausula inducit formam præcisam, annullando ipso Jure actum, diversimodè expletum, 18
ex adductis à *Corrad. in Prax. Benef. lib. 5. cap. 7. sub num. 33* & firmatis per *Rot.* in magistralibus *dec. 286. per tot. cor. Mantic. & dec. 20. per tot. cor. Millin.*

Tertiùm demum, quod dicta clausula non dicitur inducere dispositionem pœnalem, itaut procedendum sit cum illis generalibus regulis, quod in dubio semper respondendum sit pro exclusione pœnæ, quodque ad illam evitandam quælibet 19
causa sufficiat, *Rot.* in magistrali *decis. 300. per tot. cor. Mantic.* & signanter *n. 1. & 2.* ibi: *Neque enim obstat, quod dicitur, hujuscemodi decretum esse pœnale, ex eo, quod inducit nullitatem actus &c., & consequenter ad evitandam pœnam quamlibet causam posse sufficere. Quia fuit responsum, decretum esse pœnale, quando inducit nullitatem actus propter odium Personæ, efficientis actum contra prohibitionem Legis &c. Aliud est, quando reddit actum nullum propter defectum for-* 20
mæ &c. Nam si aliud dicamus certè sequitur, quod omnes Leges, quæ certam formam, solemnitatem inducunt in Testamentis ordinandis, & contractibus celebrandis, sint pœnales, quia forma non observata, testamentum est nullum &c. similiter forma Legis neglecta, contractus nullius est momenti &c. & tamen absurdum est dicere, has Leges pœnales, quia nullitas, quæ non lædit Personam, neque minuit Patrimonium, non est propria pœna &c.

In proposito autem decretum non lædit Personam, nec diminuit Patrimonium, quia non tollit Jus quæsitum, nec Jus ceptum acquirit, sed impedit principium acquisitionis, & Jus quærendum excludit, ut ex verborum contextu apparet, ibi: 21
Pensionem annuam vigore Literarum, desuper conficiendarum, nec antea, aliàs reservatio hujusmodi, nulla sit eo ipso persolvenda authoritate Apostolica reservamus, ergò non inducit pœnam.

Neque enim Pensio purè, neque sub modo est reservata, vel sub conditione expressa, nam licet ista conditio respiciat exactionem Pensionis, tamen reservatio redditur nulla, nisi vigore Literarum Apostolicarum persolvatur &c. quia illa verba, nec anteà aliàs reservatio eo ipso sit nulla, contrariam inducunt, conditionem, & sequentem orationem efficiunt conditionalem &c. sunt verba *d. dec. 300. à num. 1. usque ad 5 coram Mantic.* quam sequitur *Fattinel. tom. 1. resp 51. n. 13. & per tot.*

Quibus non adversatur ea, quæ in contrarium adduci possunt.

Non primum, quod non Albanus, sed Barigioni fuerunt illi, qui dictum terminum ante expeditionem pensionis exegerunt, à quorum proindè facto nullum dici potest illatum 22
præjudicium eid. Pensionario, præcipuè, quia idem Albanus in Ordine, Krog directo, mandavit, pensionem esse solvendam Fratribus de Barigionibus *nelli termini dovuti*.

Tùm quia, attentis dictis claris verbis Instrumenti, translativis omnis Juris, omnisque actionis, competentium Albano, in eosdem de Barigionis, ex ipsorum facto, & innegabili exactione pensionis ante Literarum Apostolicarum ex- 23
peditionem, statim extincta fuit eadem pensio, ex authoritatibus, supra citatis.

Supplicantes observare, quod dicta conditio in reservatione pensionis, apponi solita, *ut ista exigi debeat vigore Literarum, desuper expediendarum, & non antea, aliàs pensio sit nulla*, non est directa ad unam, vel aliam personam exigentem, sed præcisè respicit meram, & realem exactionem, Et 24
propterea eo ipso, quod concludenter probatur dicta exactio, verè, & realiter facta à legitimo Procuratore, seu Cessionario Pensionarii ante Literarum expeditionem, statim dicitur nulla pensio absque necessitate videndi, an Persona exigens id fecerit nomine proprio, vel alieno. In conditionalibus enim nihil aliud attenditur, quàm nudum, & simplex factum ad *Text. in leg. Gallus §. Et quid si tantum*, ibique *Bartol. numer. 2. & 3. ff. de Liber. & posthum* & ex animadversis per *Me-* 25
noch. cons. 263. n. 34. Cyriac. contr. 281. nu. 68 & Rot. cor. Bich. dec. 138. n. 10. & in puncto casus nostri eadem *Rot. cor. Mant. dec. 300. num. 4.*

Cæterùm præter necessitatem, subdimus, quod in illis terminis, in quibus aliquid præscribitur per modum formæ, 26
ut in nostris terminis ad unguem verificatur, ex supra animadversis, illa non servata, actus semper remanet nullus, etiamsi non servetur à Procuratore, juxtà æquè practicum, ac quotidianum exemplum contractus matrimonialis, in quo,

quo, quia de forma requiritur, quod contrahatur coram Parocho proprio, & duobus saltèm testibus, juxtà notoriam
27 dispositionem *Conc. Trid. in sess. 24. de Reform. Matr. cap. 1.* sive illud contrahatur à Principali, sive ab ejus Procuratore, semper nullum est, si eadem forma præcisè, & punctualiter non servetur, ea viva ratione, quod ea, quæ de forma sunt, ad unguem adimpleri debent, & posito illius non adimplemento, semper, & ad semper actus, peccans in forma, nullus est, quicumque ille sit, qui dictam formam non servet, & ex quocumque motivo, vel causa illa non servetur, etiamsi hæc legalis, & legalissima sit, juxta magistralem *dec. 308 per tot. Dunoz. sen.*

Neque ad rem faciunt verba illa Ordinis Albani, præcipientis Krog, ut solveret pensionem Fratribus de Barigionis
28 *nelli termini dovuti*, quia verba hæc juxtà eorum obvium sensum, nihil aliud important, quàm tempus, in quo maturabat eadem pensio, hoc est diebus 24. Junii, & 26. Dec. cujuslibet anni, nullumque habet respectu ad expeditionem Literarum Apostolicarum, ut patet Consideranti.

Ceterùm omnia in hac parte fiunt evidentiora, observando innegabilem illam facti circumstantiam, quod ante Literarum expeditionem ipsemet Albanus, non unum, vel alium
29 terminum, sed integram pensionem pro toto tempore ejus vitæ actualiter, & in contanti in summa scut. 140. titulo Pensionis, de qua est quæstio, effectivè habuit, & recepit, relinquendo scuta 50. in manibus illorum de Barigionis, non simpliciter, & determinatè pro expeditione Bullarum, sed cum illa conditione, quatenùs à Sanctissimo non obtinuisset illarum gratuitam condonationem, quæ omnia, uti resultantia ex publico Instrumento, dicuntur demonstrata, mediante illa probatione, quam Doctores vocant probationem probatam, ut videre est apud *Farinacium quæst. 156.*
30 *numer. 156. & Rot. decision. 347. numer. 11. part. 11. recentior. & in Mediolan. Beneficii 1. Aprilis 1707. §. Tetigimus coram Ansaldo.*

Nec replicetur, quod eadem summa scut. 140. non fuerit exacta ab Albano, sed à Fratribus de Barigionis; Quia semper verum est, & in æternum verum erit, quod eadem
31 insignis summa scut. 140. exacta fuit causa, titulo, & occasione pensionis, ante quam illius Literæ expeditæ fuissent, quod unicè attenditur ad illius nullitatem inducendam, juxtà clara illa verba, supra registrata, & opportunè repetenda *exigi debeat Vigore Literarum, desuper expediendarum, & non antea, aliàs pensio nulla sit*, præscindendo, an id sequatur à Pensionario, vel ab ejus Cessionario, cujus factum, & operationes perindè habentur, ac si factæ essent ab ipsomet cedente, juxtà notoria principia, de quibus *Repeten-*
32 *tes* communiter in *Leg. Emptor. Cod. de Hæredit. vel action. vendit.* cum aliis apud *Rot. dec. 770. num. 1. cor. Coccin. & dec. 166. n. 11. cor. Benincas.* ubi, quod Cessionarius, non per fictionem, sed verè repræsentat personam cedentis.

Et contrarium asserendo, inventa esset ampla, & spatiosa via eludendi dictum Datariæ Stylum; Quilibet enim Pen-
33 sionarius facilitate maxima posset ante Bullarum expeditionem cedere alteri suum jus, suamque pensionem, & ab illo exigere terminos ejusdem pensionis, absque ullo periculo ejusdem nullitatis, & cum palpabili damno, & præjudicio Officialium Datariæ, & Cancellariæ; Quod quantùm absurdum sit, quantùmque oppositum omnibus Juris principiis, de se patet, quia id, quod directè prohibitum est, indirectè non videtur permittendum, *leg. Sejus, & Augerius*,
34 ibique *Bartol. ff. Ad leg. Falcid. Surd. decis. 21. num. 4. Menoch. de Præsumpt. lib. 4. præsumpt. 189. numer. 82. & Bellet. Disquis. Cleric. tit. de Exempt. Cleric. §. 7. num. 6.* Et quod una via non permittitur, non potest per aliam ad praxim reduci *Cap. Cum quid de Regul. Jur. in 6. Surd. consil. 301. numer. 75. Menoch. cons. 285. num. 41. Barbos. axiom. 193. num. 1. & Rot. dec 701. num. 3. cor. Burat.* Et demum, quod prohi-
35 bito uno censentur prohibita omnia ea, per quæ perveniunt ad illud *Leg. Oratio ff. de Sponsal. & cap. Præterea de Offic. Delegat. Mascard. de Probat. conclus. 102. per tot. & Rot. decis. 1224. num. 15. cor. Coccin.*

Absque ulla prorsùs difficultate, ex quo non sumus in terminis Cessionarii, qui verisimiliter ignoraverit negativam expeditionis Bullarum, quivè potuerit esse in bona fide, quod illæ fuissent expeditæ, dum sola lectura Instrumenti
36 cessionis manibus palpare facit innegabilem scientiam in utrisque, quod Literæ Apostolicæ nullatenus fuerant expeditæ. Itaut, his omnibus attentis, difficile erit allegare præteritum casum, in quo cum majori certitudine, & scientia negativæ expeditionis Literarum Apostolicarum exacta fuerit aliqua pensio; Et longè difficilius erit fingere alium futurum casum, in quo eadem scientia, & certitudo breviùs, clariùs, & faciliùs demonstrari possit, quàm ex sola, & simplici lectura publici Instrumenti.

Minus relevat reflexio, quod Albanus præcisè, ad effectum expediendi, Bullas reliquerit in manibus illorum de Barigionis sc. 50. ut dicitur in Instrumento cessionis.

Non solùm quia, ut vidimus supra, priùs sibi imbursavit, & ad se traxit titulo, & causa pensionis insignem summam 37
sc. 140. sed etiam, quia id non fecit purè, & simpliciter, sed conditionatè, quatenùs scilicet non potuisset obtinere illius gratuitam condonationem.

Mirabiliter comprobantur hæc ex combinatione temporis stipulationis Instrumenti die 24. April. 1719. & alterius temporis maturati primi termini pensionis sub die 24. Junii ejusd. anni, & demum temporis obtenti decreti pro expeditione 38
mandati, & coactæ solutionis sub die 1. Septembris ejusdem anni 1719. Nemo enim non videt, quod intra dictum longum tempus quatuor mensium cum dimidio alterius, à die scilicet 24. Aprilis usque ad diem 1. Septembris 1719. non semel, sed milliès expediri poterant Literæ Apostolicæ, si revera ante exactionem termini prædicti expediri voluissent; Et propterea undique manifestus remanet animus, effectivis sequentibus operationibus, tam Cedentis, quàm Cessionariorum, ad evidentiam comprobatus, exigendi pensionem ante Bullarum expeditionem, colorato prætextu obtinendi gratuitam expeditionem.

Non obstat pariter, quod hodie eædem Literæ Apostolicæ de facto fuerint expeditæ; Tum quia illarum expeditio à Cardin. Prodatario permissa fuit cum salutari illa clausula: *Sine præjudicio Jurium ambarum Partium*, quæ operatur præservationem nullitatis pensionis, usque adhùc comprobatæ, juxtà vim, & efficaciam dictæ clausulæ, per ea, quæ notant *Salgad. in Labyr. Credit. par. 2. cap. 6. num. 60. & seqq.* 39
Add. ad Burat. dec. 511. num. 6. Ansald. in Addit. ad dec. 72. n. 42. & Rot dec. 316. n. 25. in princ. cor. Merlin. & dec. 2283. n. 103. coram Coccin.

Tùm etiam, quia stante decreto, quod pensio solvatur vigore Literarum, desuper expediendarum, & non anteà, sequens expeditio Literarum post solutionem non est apta convalidare pensionem, ipso Jure nullam, rationibus, latè exornatis in puncto casus nostri *à Lotter. de Re benefic. lib. 1.* 40
quæst. 37. num. 12. Garz. de Benef. par. 4. cap. 2. num. 42. Adden. ad Ludovis. dec. 440. num. 8. Fattinel. resp. 35. numer. 10. tom. 2. & Rot. decis. 20. num. 6. & 7. decis. 127. num. 6. coram Millin. & dec. 875. num. 1. & per tot. coram Penia & dec. 158. numer. 2. par. 1. rec. quæ omnia notabiliter ampliat *Rot. in d. dec. 20. num. 2. & 3. cor. Millin.* ut procedant etiam in illis ter- 41
minis, qui non sunt nostri, quando Literæ Apostolicæ expediuntur quidem post exactam pensionem, sed antequam illius nullitas à Titulari opponeretur, ea ratione, quia, cum expeditio dd. Literarum præscribatur per viam formæ, & illa non servata, pensio fit ipso Jure nulla, expeditio post executionem nullatenus suffragatur, non solùm si Titularis de nullitate non opponat, sed neque etiam si consensum expressè præstet illius convalidatoriæ, & validitati.

Quod est adeò verum, ut id procedat, etiam si concurrat novus consensus Titularis, ea ratione, *quia validitas Pensionis tota pendet à Papæ authoritate, sine qua proindè nihil operatur Partium consensus*, sunt verba *Fattinell. ubi supra* 42
num. 12.

Et ex his abundè comprobata remanet negativa pariter resolutio 2. dub. quia posita ex prædictis nullitate pensionis, de qua disputamus, non solet Apostolic. Sedes in Tertii præjudicium revalidatorias Gratias concedere, juxta solemnem declarationem, quam emittere solent Summi Pontifices in 43
crastinum assumptionis ad Summi Apostolatus apicem, de qua in *Reg. 18. Cancell.* ibi: *Per quamcumque Signaturam, seu concessionem, gratiam, aut Literas Apostolicas &c. etiamsi motu proprio. & ex certa scientia, ac etiam ante motam litem &c. nulli Jus sibi quæsitum quomodolibet tollatur*, & juxta notata per *Bald. in leg. 1. numer. 5. ff. de Constitut. Princ.* 44
Gemin. in capit. Gratia numer. 4. de rescript. in 6. Paris. in cons. 23. num. 153 lib. 1. & Rot. dec. 650. num. 29. cor. Dunoz. jun. & dec. 410. numer. 16. coram Bich. & dec. 351. numer. 5. par. 17. rec.

Quæ vera sunt, etiam si præjudicium consistat in minimo, multòque magis, quando, ut in præsenti verificatur, præjudicium maximum est, habetq; tractum successivum, ut 45
ampliando conclusionem advertit, *Rot. dec. 81. n. 3. cor. Pamphil.* quam sequuta fuit *cor. Emer. jun. dec. 893. n. 13.*

Quibus additur antiquus, & laudabilis stylus Rotæ, nullam omninò in hac parte admittentis excusationem, sanatoriam,

riam, vel moræ purgationem, exactione pensionis concludenter probata, teste magno Beneficialista Lotter. de Re Be-
46 nefic. libr 1. quæst. 27. num. 1. & sequentib. & concordat Adden. ad Burat. dec 759. num. 14. vers. Quod nulla, Garz. de Benefic. par. 4. cap. 2. num. 40. & Adden. ad Ludovis. dec. 440 numer 8.

Itaut adversùs conclusiones, in aliis materiis communiter receptas, in nostris terminis pro gratiæ revalidatione, neque etiam attendatur ignorantia probabilis, & verisimilis, jux-
47 ta magistrales decis. 300. per totum coram Mantic. & decis. 10. pariter per totum coram Millin. ea ratione, quam adducit Rot. in fine ejusd. dec. 20. Millin. quod ignorantia in nostris terminis excusat à pœnis, non autem potens est convalidare Gratiam, ibi: Addebant etiam DD. quod cum decretum non sit pœnale (ut latè probavimus suprà) ignorantia non excusat à nullitate, ut fuit resolutum in causa Hipporegien. Canonicatus &c.

Certiùs, quia contraria instantia non fuit ab Auditore Papæ huic Sacro Trib. remissa, nisi ad terminos illius soliti quod in qualibet Congreg. in principio cujuslibet Folii seqq.
48 verbis describitur de Jure resolvendæ, Jure autem attento, pensio nulla in Titularis damnum, & præjudicium revalidari non solet, neq; etiam potest ex solo consensu ejusdem Titularis, ex supra animadversis.

Addito, quod quando Summus Pontifex similes Gratias concedere vult, non solet id practicare per organum sui Auditoris, ut notum est, qui vel semper viam justitiæ servare so-
49 let, quando Causas Judicibus committit, ut observat Rot in Romana, seù Januen. Legati 5. Maii 1698. §. Sed omisso coram Cardin. de la Tremoil. ibi: Si enim illam suprema potestate impartiri voluisset, cur nostro Auditorio causæ cognitionem delegasset? & concordat Sola ad Constit. Sabaud. gloss. 2. numer. 7. fol. 635. & Cardin. de Luc de Testam. disc 87. num 2. & Rot. dec. 1042. à num. 6. coram Emer. junior. quod quando Papa remittit simpliciter instantias Partium ad Urbis Tribunalia, non habentur in aliqua consideratione motiva Gratiarum, sed controversiæ de Jure finiendæ sunt.

Non omittimus demùm reflectere ad exorbitantiam contrariæ instantiæ, directæ ad firmandum in hac parte ma-
50 gnum exemplum sine exemplo, exactionis nimirum, non unius, vel alterius, sed omnium terminorum pensionis pro toto tempore vitæ Pensionarii ante expeditionem Literarum Apostolicarum. Idque in evidens præjudicium Officialium Datariæ, & Cancellariæ, obtinentium eorum Officia titulo oneroso, quorum proindè respectu idem Datariæ stylus, eademque conditio, in pensionum reservatione apponi solita, dicitur respicere publicum favorem, per ea, quæ in
51 nostris punctualibus terminis advertit Salust Tyber. in Prax. lib. 3. tit. 4. sub num. 2.

Undè adversùs dictam contrariam prætensionem applicari videtur celebris animadversio illius nimium noti Authoris lib. 4. Annal. in fine, quem tacito nomine, refert, & sequitur Rot. dec. 308. num. 29. coram Dunozet. sen. quod scilicet in
52 his circumstantiis legalis rigor, cum quo semper procedendum est, utilitate publica rependitur; Cujus publicæ utilitatis intuitu Summi Pontifices Sixtus V. & Clemens VIII. nedùm strictissimè demandarunt, semper apponendam esse dictam conditionem, tempore Gregorii XIII. injunctam, ut pensiones exigerentur vigore Literarum, desuper expediendarum, & non antea, aliàs nullæ sint; Sed favore eorundem publicorum Officialium limitarunt etiam tempus, intra quod omninò expediendæ sint eædem Literæ Apostolicæ,
53 prout omnia hæc refert maximus Beneficialista Lotter. de Re Benefic. libr. 1. quæstion. 37. numer. 1. & sequentibus asserens numer. 7. quod suo tempore hujusmodi usus tenacissimè servabatur; Circà quem laudabilem usum, nostris etiam temporibus tenacissimè practicari solitum, uno ore concordant omnes moderni Officiales Datariæ, & Cancellariæ.

Deveniendo ad contraria objecta, dicimus, quod proceditur cum æquivoco palmari, applicando terminis nostri controversiæ ea, quæ asserunt Doctores, vel de necessitate expediendi Literas Apostolicas in executionem dispositorum in
54 Reg. 52. Cancellariæ, cujus titulus est sequens. Nulli suffragetur dispensatio, nisi Literis confectis. Vel ea, quæ concernunt pœnalem prohibitionem, seù annullationem pensionis, non ex defectu formæ non servatæ, vel conditionis non adimpletæ, sed per viam pœnæ, & præjudicii, resultantis Pensionario ex propriis criminosis operationibus, vel ejus Cessionarii.

Quia, ut benè distinguit Ros de Execut. Liter. Apost part 1. cap. 2. num. 49. Aliud est, cum quis ante Literarum expeditionem petit pensionem, illamque exigere vult, vel de facto exegit, juxtà terminos nostri casus. Aliud verò, quan- 55
do discutiendum est de validitate pensionis, Literis non expeditis.

In hoc secundo casu ultrò admittimus, quod non incurritur privatio ante Literas expeditas, nisi in Supplicatione adsit decretum annullativum gratiæ, sunt verba dec. 658. num. 56
44. cor. Bicb. in cujus casu emanarunt dec. 465. cor. Peuting. & dec. 27. cor. Otthob.

Secus autem est in alio, longè diverso casu, qui est noster præcisus, quando scilicet sermo est, non de validitate, vel nullitate pensionis, eò, quia non fuerint expeditæ Literæ Apostolicæ, sed ex eo, quia realiter, & cum effectu illa 57
exacta fuit ante expeditionem Literarum Apostolicarum. In istis enim terminis nulla allegata fuit authoritas, neque inveniri poterit Doctor aliquis, qui scripserit post Pontificatum Gregorii XIII. id asserens, quia à dicto tempore usque ad hodie praxis Datariæ est, quod in reservatione pensionum, nulla penitùs, penitùsque excepta, demandatur, ut illa exigi debeat vigore Literarum, desuper expediendarum, & non antea, aliàs pensio nulla sit, ut demonstravimus suprà ubi ulteriùs probavimus, dictam clausulam apponi favore publico, & importare præcisam formam, annullando ipso Jure, ipsoque facto pensionem, probata exactione ante expeditionem Literarum.

Æquè palmare est aliud æquivocum circa præjudicium Albani, ex nostræ pensionis exactione resultans, ut exadversò prætenditur, per viam pœnæ, & pœnalis prohibi- 58
tionis, in quibus terminis loquuntur omnes Doctores, asserentes, Procuratorem non posse præjudicare Principali.

Respondemus enim cum authoritatibus, citatis supra, quod dictus Datariæ stylus nullatenùs includit pœnam aliquam, eo, quia non tollit Jus quæsitum, sed impedit solum 59
principium acquisitionis, importando præcisam formam, & expressam conditionem, qua non verificata, pensio remanet nulla, non per viam pœnæ, sed ex defectu formæ, non adimpletæ, & conditionis non verificatæ, ut sequendo dec. 300. Mantic. notat Fattinel. resp. 51. num. 13. & per totum tom. 1.

Comprobatur hæc ex duobus æquè practicis, ac familiaribus exemplis Matrimonii, per Procuratorem contracti, de quo supra, & Census, mediante opera Procuratoris, crea- 60
ti sine effectiva pecunia.

Ponamus enim casum, quod Principalis consignet realiter, & effectivè summam e. g. scut. 100. suo Procuratori, ad hoc, ut iste creet bonum, & legalem censum, servata in 61
omnibus forma notoriæ Constit. 79. Sancti Pii V. Quodque idem Procurator sibi appropriando eandem pecuniam, censum creet ex credito, quod habet cum Census debitore: In istis enim terminis duo indubitata sunt; Primum, quod juxta dispositam in eadem Constit. Piana Census est evidenter nullus; Secundum verò, quod ille, qui pecunias suo Procuratori dedit ad creandum censum, nullam habet actionem contrà debitorem ejusdem census, attenta illius clara nullitate, sed omnia ejus Jura, & rationes dirigere potest, ac debet contra suum Procuratorem, qui non servavit fines mandati sibi præscripti.

Eodem igitur modo in nostris terminis discurrendo, dicimus, quod Albanus nullum sentit præjudicium ex delicto sui Cessionarii, vel Procuratoris, qui excesserit fines man- 62
dati, sed illi præservatum remanet omne Jus agendi contra eundem Procuratorem, seù Cessionarium, qui est apprimè solvendo.

Plusquam tacitè admittuntur hæc in contrariis Scripturis, in quibus propterea insistitur in eo, quod non probetur ex hac parte effectiva exactio pensionis ex unica Recepta, citando ad hunc effectum, uti punctualem de- 63
cision. 119. numer. 5. coram Emerix. junior. Quæ tamen ad hominem retorquetur, non solùm, quia loquitur in terminis pensionis, beneficio pleno reservatæ, cujus respectu notorius est rigor, cum quo procedi solet, attenta odiositate earundem pensionum, de qua Rot. cor. Dunoz. jun. decis. 880. num. 12.

Sed fortiùs, quia in specie eadem decis. num 4. admittit, & sequitur punctuales decis. 20. & 127. coram Millin. supra allegatas, & in eadem Causa coram dict. Emerix junior. citatas, asserendo, in nostris terminis procedendum esse cum omni rigore ad obviandum irregulari modo exigendi pensiones ante expeditionem Literarum, ibi: Quibus non contra- 64
dicunt dec. 20. & 127. cor. Millin. Quia non agunt de nullitate pensionis, ob non expeditas Literas infra sex menses à Data

sup-

supplicationis, sed de nullitate pensionis, exactæ ante expeditionem Literarum, quæ tanquam obvians malitiis temerè præponentium exactionem ante expeditas Literas, est gravior, & non remittitur ex Stylo &c.

Neque juvat reflexio, quod relicta fuerint in manibus Cessionariorum scut. 50. pro facienda expeditione Literarum Apostolicarum; Quia hujusmodi verba non fuerunt
65 pura, libera, & absoluta, sed qualificata fuerunt à sequentibus, quatenus scilicet à Papa hujusmodi expeditionem gratis, seù alio quocumque modo benignè non obtineret, & proindè ex eadem conditione nullatenus excusari potest nullitas dictæ pensionis, exactæ antequam eadem conditio purificaretur.

Duo ad hunc effectum præ oculis habendo. Primum, quod Albanus in eodem Instrumento, in quo dicta verba leguntur, effectivè, & in contanti, non unum, vel alium terminum, sed omnes terminos pensionis pro toto tempore ejus vitæ exegit sibi reservato solo Jure illam redimendi pro
66 illomet pretio, quod effectivè, & manualiter recepit ante expeditionem Literarum Apostolicarum.

Secundum verò, quod si hujusmodi Datariæ stylus, uti respiciens publicum favorem, nullam omninò admittit excusationem, moræque purgationem, ut in terminis notant
67 *Lott. de Benef. libr.... quæstion.* 37. *numer.* 1. *& sequentibus Addend. ad Buratt. decision.* 759. *sub numer.* 14. *& Adden. ad Ludov. dec.* 440. *n.* 8. Multò minùs admitti poterit excusatio, & convalidatio nostræ pensionis ex dictis clausulis, in Instrumento cessionis appositis, ad facilitandam exactionem dictæ pensionis, ea viva ratione, quæ nullo colore offuscari potest, quod, admissa contraria prætensione, aperta erit ampla, & spatiosa via, nunquam expediendi Literas Apostolicas reservationum pensionum; illasque per viam cessionis exigendi pro toto tempore vitæ Pensionariorum, quod, an permittendum sit, aliis reliquimus judicandum.

Die 22. Martii 1721. proposita Causa in Sacra Congrega-
68 tione Concilii sub dubio: *An Literæ Apostolicæ reservationis Pensionis sint exequendæ?* Et quatenus negativè: *An sit locus Revalidatoriæ in casu &c.* Responsum fuit: *Ad primum Affirmativè.*

DISCEPTATIO XII.

Faventina Pensionis.

Ad petitionem Pauli Francisci Nigroni.

ARGUMENTUM.

Jesuitæ an sint capaces Pensionum Ecclesiasticarum. Translatario Pensionis an, & quando detur manutentio, vel immissio. Pensionis translatio quando dicatur nulla; Vel quia non fuerit exhibitum coram Exequutore Indultum transferendi; Vel quia Exequutor processerit uti Ordinarius, non autem tanquam Apostolicus Delegatus.

A Munificentia Card. Nigroni ann. 1688. Felici Nigrono tunc ejus Cubiculi Præfecto, reservata fuit annua pen-
1 sio scut. 42. monetæ super fructibus, & redditibus Canonicatus Cathed. Faventinæ collati Augustino Azzurino de Comitibus, quæ per spatium annorum 30. & usque ad illius obitum, ultimo loco sequutum, fuit eidem Nigrono punctualiter soluta, ut inter Partes non convertitur.

Cumque anno 1717. idem Nigronus, servatis omnibus
2 servandis, illius medietatem transtulerit in personam Pat. Pauli Francisci Nigroni Societatis Jesu, ejus ex germano fratre Nepotis, vigore amplissimæ facultatis illis Conclavistis, qui fuerunt Conclavi, in quo ad Summi Apostolatus apicem electus fuit Innocent. XII. gratiosè concessæ ab eodem Summo Pontifice, ut patet ex ejus *Bullariolo Constitut.* 10 *§.* 12. *folio* 44 ibi: *Quascumque Pensiones annuas eis, &*
3 *eorum singulis, super quibuscumque fructibus &c. reservatas, seù reservandas &c. usque ad summam centum ducatorum auri de Camera &c. etiam in mortis articulo &c. uni, vel pluribus personis Ecclesiasticis, vel etiam Clericali caractere, tunc temporis nondum insignitis &c. per eosdem Conclavistas, seu illorum singulos &c. eis quoad vixerint, vel eorum Procuratoribus legitimis &c. reservare, constituere, concedere, & assignare possint; Itaut præfati Translatarii in quasi possessione pensiones, seu fructus &c. hujusmodi exigendi, in qua ipsi Conclavistæ tempore translationis per eos vigore præsentium facienda existebant, in omnibus, & per omnia subrogati esse censeantur, concedimus &c.* ut in dict. Constit in cujus fine pro Concla vista Cardin. Imperialis descriptus legitur idem Felix Nigronus.

Ex parte ejusdem Canonici Azzurini de Comitibus excitatum fuit dubium circa validitatem translationis ejusdem pen- 4
sionis, idq; ad impediendam præfato Translatario manutentionem in quasi possessione exigendi dict. pensionem, ad quem effectum tria opponit.

Primum, quod est stylo Rotæ Translatario pensionis nunquam detur manutentio in quasi possessione exigendi pensionem, in qua reperiebatur Transferens, sed sola immissio, ex 5
animadversis per *Post. de Manut. observ.* 55. *à n.* 155.

Secundum, quod Translatio sit nulla, uti facta in Religiosum Societatis Jesu, & consequenter in Personam incapacem, ad quem effectum citatur *D. Piton. in discep. Eccles.* 6
47. *num.* 19.

Tertium, quod non fuerit servata forma Indulti in casu translationis, in quo Vicarius Generalis Januensis, coram 7
quo illa facta fuit, processerit authoritate sua propria, & ordinaria Curiæ Archiepiscopalis Genuæ, non autem uti Delegatus ab Apostolica Sede, ad quam nullitatem comprobandam allegatur decisio *Rota in Lauretana Pensionis* 16. *Decembris* 1717. *§. Attento cor. Herrera.*

Circa quorum relevantiam ex parte Tanslatarii requisitus, in sensu veritatis censeo, eidem nullo modo denegari 8
posse promptam, & punctualem solutionem ejusdem pensionis, idque ex claro tenore dicti Indulti, cujus verba registravimus supra, non obstantibus dd. tribus objectis ex parte Titularis adductis.

Non obstat primum: Præscindendo enim à dicto particulari stylo Sacræ Rotæ, in omnibus aliis Tribunalibus Urbis 9
Fatinellus per Juris solida principia nervosè probat, in nostris terminis Translatario pensionis competere etiam remedium manutentionis, ut videre est in ejus *Tract. de Translat. Pension. cap.* 10. *num.* 5. *usque ad* 35. ubi egregiè respondet, & respectivè declarat authoritates omnes, quæ in contrarium allegari possunt.

Quæ omnia eò faciliùs admittenda videntur, quo quæstio hæc, An Translatario Pensionis competat immissio, 10
vel potiùs manutentio, congruè vocari potest quæstio de nomine, quæ prorsus negligenda est juxta doctrinam *Div. Thomæ par.* 1 *quæst.* 54. *artic.* 4 *ad* 5. ibi: *Sapientis est non curare de nominibus*, & notata *in tom.* 1. *par.* 2. *discep.* 1. *§.* 21. 11
numer. 52.

Et ratio est, quia omnes Doctores concordant in hoc, quod eidem Translatario, sivè competat manutentio, sive im 12
missio, in utroque casu ejus favore procedendum semper est exequutivè, omnique appellatione rejecta, ut videre est apud *Vestr. in Prax. libr.* 3. *capit. finali numer.* 3. *Lotter. de Re* 13
Benefic. libr. 1. *quæstion.* 40. *num.* 302. *& sequentibus Barbos. in Prax. exigen. pension. par.* 1. *quæst.* 2. *num.* 67. *Posth de Manut. inspect.* 55. *num* 157 *Tondut. de Pension. cap.* 30. *numer.* 14. *Cardin. de Luc. eodem Tract disc.* 61. *num.* 2. *Fatinell. de Translat. Pension. cap.* 10. *numer.* 1. *Rot. cor. Buratt. dec.* 638. *num* 5. ubi *Adden lit. B & cor. Duran. dec.* 60. *num* 45. quam refert, & sequitur in magistrali *decis.* 22. *num.* 1. *& seqq. cor. Ottobon.* ibi: *Adeo sicuti Cardinalis transferens habebat pa-* 14
ratam exequutionem, eandem habeant Translatarii Cardinalis, & decision. 82. *numer.* 4. *par.* 17. *recentior. & in Rossanen. Pensionis* 6. *Junii* 1682. *§. finali coram Cardin. Matthæjo* ibi: *Juxta naturam translationis, ex qua nihil aliud inferri valet, quam mutatio personæ, & terminorum, circa ipsius subjecti mutationem, adeout omnia Jura, quibus* 15
fruebatur antiquus Pensionarius, transfusa fuerint in Translatarium, ut optimè tradit Paris de Renat. lib. 16. *quæst.* 4. *num.* 6. *Rot. dec.* 397. *nu* 5. *&* 6. *par.* 15. *recen.*

Estque in hac parte punctualis *decisio ejusdem Rotæ in Romana Pensionis* 4. *Decembris* 1684. *in princip & per tot cor.* 16
Cardin. Matthæjo, quæ in specie emanavit favore Translatarii Pensionis in vim facultatis, concessæ Conclavistis, & in qua Rota resolvit favore Translatarii concedendum esse mandatum exequutivum, ibi: *Vigore privilegiorum Conclavistarum Clemens Bolinus annuam pensionem scut.* 30. *&c.* 17
transtulit in personam Petri Vincentii ejus filii &c. Provisus fuerit &c. Michael Boltrinus &c. iste recusavit solutionem præfatæ Pensionis. Unde ad instantiam Boltrini &c. ad ejus favorem mandatum de manutenendo, & loco illius exequutivum fuit relaxatum &c.

Quæ omnia tali punctualitate, talique religiositate practicantur in Tribunalibus Urbis, ut ultimo loco *in Causa Ne-* 18
ritonen. Pensionis, in qua scripsi, & succubui, licet ageretur
in

in illa de translatione, facta à Card. Antonio Bichio usque de ann. 1691. favore Clerici Antonii Julietti, quam Titularis, non solùm nunquam solverat eidem Transferenti, sed neque etiam ab illo petita unquam fuerat, itaut per annos 25. in ea fuerit credulitate Titularis, quòd nulla pensio reperiretur imposita super ejus Beneficio, & quod magis est, neque etiam Cardinalis transferens petierat unquàm pensionem à dicto Titulari: Expedito nihilominùs Monitorio anno 1712. contra eundem Titularem, iste præviis tribus sententiis, effectu punctualiter subsequuto, exequutivè condemnatus fuit ad solutionem omnium terminorum decursorum à die dictæ Translationis.

Quia verò unus ex Judicibus, qui in eadem Causa judica-
19 vit, attento dicto insigni lapsu temporis annorum 25. quibus
Pensio non fuerat exacta, neque petita à Transferente, & à Translatario, tam ab antiquo, quàm à moderno Titulari, propter quem temporis considerabilem lapsum, & longam acquiescentiam eadem pensio poterat præsumi extin-
20 cta, juxta firmata per *Rot. dec. 28. n. 5. apud Antonell. de Jurib. Cleric. & dec. 266. nu. 22. coram Priolo*, & alibi sepè; Ad probandam talem præsumptam extinctionem, non sine legali fundamento admiserat Articulos, cum sequentibus salutaribus clausulis: *Pro instructione animi sui, sine præjudicio Jurium Partium, & poni ad partes*; Habito recursu ad Au-
21 ditorem Sanctissimi, iste die 13. Aprilis 1715. in acerrimo
Partium contradictorio sequens fecit Decretum: *Ex tunc Illustrissimus D. remisit Causam ad eundem Judicem Commissarium, qui procedat in summariissimo possessorio, rejectis Articulis, & Literis compulsorialibus*.

Ejusdem levitatis est secundum objectum incapacitatis Translatarii, utì Professi in Religione Societatis Jesu.

Ultra quòd enim illud nullam habet subsistentiam, eò
22 quia Jesuitæ ante solemne Votum, dicuntur semper esse in
probatione, & vigore notoriæ *Constit. 89. Gregorii XIII. §. 16. in Bullar. nov. tom. 3.* sunt capaces retinendi, nedum pensiones, sed etiam Beneficia, ut sequendo eandem Gre-
23 gorianam Constitutionem, necnon *magistralem Sacr Rotæ*
dec. 78. cor. Martin. Andrea, notant *Sanchez ad Præcepta Decal. lib. 7. cap. 29. nume. 10. Castropal. Oper. Moral tom. 2. tit. de Benefic. disp. 1. punct. 11. §. 10. num. 2. Barbos. ad Concil. sess. 25. de Regul. cap. 16. num. 43. Ricciul. de Jure person. lib. 8. cap. 9. num. 2. Card. de Luc. de Renunciat. discurs. 17. nu. 17. & Tartagl. de Commod. Pension. art. 6. n. 115.*

Strictè dicimus, quòd hujusmodi exceptio, utì respiciens petitorium, nullatenus admittitur in hoc privilegiato, &
24 exequutivo judicio, ut in longè durioribus terminis dubii
circa substantiale requisitum ipsiusmet Clericatus, benè ad-
25 vertit *Car. de Luc. de Pens. dis. 17. n. 4. & dis. 30. eod. n.* & meliùs in
Trac. posth. eod. tit. de Pens. c. 16 sub n. 10 ibi: *Non admittuntur exceptiones, respicientes petitorium, quantumvis relevantes, etiam illa inhabilitatis ob defectum Clericatus*, & concordant alii adducti *à Post. de Manut observat. 24. nu. 35.*

Neque obstat reflexio, quòd sumus in terminis requisiti,
26 præscripti in ipsomet Indulto, quod supponendo capacita-
tem Translatarii, pernecesse requirit, hanc esse ab eodem concludenter probandam, antequàm eidem concedatur immissio, seu manutentio in quasi possessione exigendi pensionem; Aliàs posset dari casus, quòd illa concederetur Laico, vel fœminæ.

Proceditur enim exadversò in hac parte cum æquivoco, eò quia ad capacitatem obtinendi pensiones, nil aliud requi-
27 ritur, quàm sola qualitas Clericatus, ex adductis per *Pi-*
ton. disc. Eccl. 47. num. 7. ubi quòd hoc est principium indubitatum; quod est adeo verum, adeoque solidis Juris principiis innixum, ut transferri possit in Clericum, etiam septennem, ea ratione, quia in hac ætate septem annorum
28 quilibet puer est capax Clericatus ex adductis *per Fagnan.*
in cap. Cum in cunctis à num. 89. de Elect. Spad. consil. 55. per tot. lib. 3. & Fantinell. de Translat. pension. cap. 2. num. 45. cum aliis, citatis in *tom. 3. par. 1. discep. 32. num. 9. & seqq.*

Qualitas verò Clericatus in Jesuita est adeo innegabilis, adeòque notoria, ut nulla alia indigeat probatione, ad no-
29 tata communiter *per Repetentes in cap. Evidentiam de Accu-*
sat. & firmata per *Rotam dec. 705. num. 8. cor. Dunoz. jun.*

Nec replicetur, quòd capacitas Jesuitarum retinendi pensiones duret solùm usque ad solemnem professionem, seu
30 ad emissionem Votorum Coadjutorum formatorum, post-
quam remanent incapaces nedum pensionum, sed omnium aliorum bonorum, juxta animadversa per *Adden. ad Burat. dec. 39. num. 10. & seq.* Quòdque proinde onus sit Pensionarii docere, se esse constitutum in statu Votorum simplicium, non autem Coadjutorum formatorum.

Responsio enim in promptu est, quòd scilicet eò ipso, quòd notoriè constat, Pensionarium uti pro essum in Religione
Societatis Jesu, esse Clericum, notorium pariter est. quòd 31
sit capax pensionis ex supra animadversis, quodque ipsius respectu verificetur illa capacitas, quæ his verbis præscribitur in Indulto: *In Clericos. vel aliàs pensionum hujusmodi capaces*; Neque proinde in hoc privilegiatissimo judicio
aliud probare tenetur Translatarius ad ostendendum, se esse 32
capacem pensionis: In replicatione autem, quòd hoc non procedat respectu omnium Jesuitarum, sed in illis duntaxat, qui sunt in statu probationis, consistit exceptio, & intentio Titularis, qui in suo congruo petitorio judicio illam probare tenetur, quia in sua Replicatione dicitur Actor,
per ea, quæ, omissis generalibus, in nostris terminis fir- 33
mavit *Rot. in dec. 1205. num. 2 cor. Emer jun. & dec. 30. num. 21. cor. Ansaldo, & in Romana Pensionis super manutentione 12. Aprilis 1714. §. finali cor Crispo*.

Neque regit in facto reflexio, quòd ipsemet Transferens dubitaverit de capacitate Translatarii, qui sub tali dubio Pensionem transtulit in Clericum Franciscum Mariam Grossum: Quia hujusmodi dubium non respicit capacitatem ejusdem Translatarii, ob defectum Clericatus, quo unicè illa radicatur, ex supra animadversis, & quam idem Transferens uti plusquàm indubitatam præsupposuit, vocando Translatarium nedum Clericum, sed Sacerdotem Societatis Jesu, ibi: *Transtulit &c. in R. P. Paulum Franciscum*
Nigronum ejus Nepotem, Sacerdotum Ven. Societatis Jesu, 34
sed idem dubium concernit nullitatem ejusdem translationis ex aliis forsan verisimilibus capitibus, à præsenti casu, & privilegiato judicio prorsus diversis, & omninò disparatis, dum eò perventi sumus, ut ex facultatis legalis infortunio nihil hodiè adeo pacificum reperitur, quod in dubium revocari non possit, ut me citato in *Inst. Crim. lib. 3 tit. 5. n. 185.* exclamat *Rota in Firmana Fideicomissi 4. Maii 1705. §. Verùm cor. Ansaldo*. Idque ad meram cauthelam factum fuisse, ex eo evidenter patet, quia rotundis literis declaravit Transferens, ipsum nullatenus credere, posse verificari hujusmodi dubium, ibi: *Quatenus &c. ex aliquo capite foret nulla, quod non credit*.

Omnium denique debilius videtur tertium objectum, cir-
ca non exhibitionem Indulti, & non servatam illius for- 35
mam, & authoritatem præstitam Translationi à Vicario Generali Genuæ, non utì Apost. Exequutore, sed tanquam Judice Ordinario.

Separando enim hujusmodi objectum in duas partes. Prima non exhibitionis d. Indulti nullam meretur animadversionem, quia non sumus in terminis Indulti particularis,
certæ personæ concessi, cujus proindè notitia haberi non 36
possit à Judice, nisi ei exhibeatur, & ad firmandam ejus Jurisdictionem, præcedere debeat Indulti exhibitio, in quibus terminis loquuntur omnes authoritates, quæ pro nullitate translationis allegari possunt: Sed sumus in circumstantiis
indulti, per viam generalis concessionis gratiosè factæ om- 37
nibus Conclavistis, nedum per publica, & consueta Loca Urbis publicatæ, sed palàm impressæ, & quod magis est, in Bullario registratæ: Et proindè in his terminis nulla formalitas, nullaque Indulti exhibitio requiritur, sed omnia in
illo contenta, notoria præsumuntur, juxta magistralem 38
Sac. Rotæ decisionem in Romana Translationis Pensionis 2. Maii 1718. per totam & signanter à §. *Notoria cor. Foscaro*, in qua hujusmodi distinctio solidissimis rationibus, & stringentibus congruentiis superlativè comprobatur, & pro legali, & juridica canonizatur.

Minorem meretur animadversionem secunda pars ejusdem objecti; Quia posita ex prædictis omnium contentorum in
d. Indulto notoria scientia in Exequutore Apostolico, sub 39
illis verbis Translationis; *Causa priùs plenè cognita, sui Officii, seù Curiæ Archiepiscopalis Genuæ, qua fungitur authoritatem &c. interposuit, & interponit*, continentur omnia ea, quæ prædicari in his casibus solent; Duo ad d. effectum præcipuè observando, dictionem scilicet illam *plenè*, & verba illa *Officii sui*: Dictio enim *plenè* omnia includit, ex adductis à *Maulio in Thesaur. theoric. pract. tit. de Trebell. cap.*
10. vers. Quinto inferunt fol. 107 ubi quòd plenum dicitur id, 40
cui nihil addi potest. & à quo nihil potest minui; Et in terminis Judicis, asserentis, causa cognita, processisse, quòd præsumendum sit, omnia ea recognovisse, quæ ad ejus
actum sustinendum erant necessaria, benè observat *Uriell.* 41
conclus. legal. 155. num. 64. ibi: *Amplia quartò, conclusionem procedere in assertione Judicis in his, quæ spectant ad ejus efficium, & sic illi creditur, si in sententia diceret. visis Actis*, *Constantin. ad Stat. Urbis tom. 2. annot. 44. num. 255.* & firmavit

Rot.

Rot. dec.65. num. 2. p. 19. rec. Prout etiam verba illa *Officii sui*, non nisi de qualitate Apostolici Exequutoris possunt verificari, quia ista præscribitur in d. Apostolico indulto, cujus
42 scientia ex d. punctuali Rotæ decis. præsumebatur notoria eidem Exequutori, *Ursell. dicta concl. legal. 155. num. 66. vers. Fallit secundò*

Quibus non contradicunt sequentia verba: *Sivè Curiæ Archiepiscopalis Genuæ*, attenta dictione illa disjunctiva, & alternativa *Sivè*, quæ omnem excludit connexionem cum
43 alia præcedenti distincta authoritate Officii ejusdem, utì Apostolici Exequutoris, ex cumulatis per *Barb. diction. 375. n. 1. & seq. & Rot. dec. 401. n. 3. p. 16. rec.* ubi, quòd dispo-
44 sitiones qualificatæ à dictione *Sivè*, non debent copulativè verificari, sed sat est, quòd in uno casu locum habeant.

Imò attenta alternativa illa dictione *Sivè*, apposita inter utramque authoritatem, delegatam scilicèt, & ordinariam,
45 necnon attento ordine, quo expressæ fuerunt, data ab eodem Exequutore prælatione authoritati delegatæ sub nomine Officii sui, secunda in nulla habenda est consideratione, attenta clara expressione, & clariori competentia prioris,
46 juxtà *Tex. in Can. Metropol. 63. dist.* ubi *Gloss. Verbo Presbyterum*, ibi: *Presbyterum præponit, qui enim prior est in ordine, erit potior in electione*, cum concordantibus *apud Fagn. in c. Inter cæteros n. 47 & seq. de Rescr. Card. de Luc. de Jurepatr. disc. 88. n. 4. & Rot. dec 62. num. 8. cor. Arguell. & in Dertusen. Jurisdictionis 28. Jan. 1697. Præfatis coram Pio, & in Mediolanen. Præeminentiarum 2. Decemb. 1705. §. Accedebat cor. Ansaldo*.

Quibus positis, prorsùs frustranea fuisset clarior expressio, & longior expositio aliarum, eò quia omnes istæ superlativè
47 continentur sub dd. prægnantissimis verbis; *Causa priùs plenè cognita, & sui Officii authoritatem &c.* Nequè aliud facere poterat, quàm non sine superfluitate latiùs exprimere ea, quæ sub dd. verbis continentur, queve illis mediantibus jam sufficienter expresserat, ut in nostris terminis discurrit *Rot. in d. Romana Translationis Pensionis 2. Maii 1718. §. Hæcque*
48 *coram Foscaro*, ibi: *Non aliam desumere valuisset notitiam, nisi illam, de qua jam se declaraverat informatum*.

Et tamen ad omnem abundantiorem cautelam, Apostolicus Exequutor pro veritate, & conscientia requisitus circa dictorum verborum interpretationem, solemnem emisit de-
49 clarationem, in qua usque ad minutias expressit, specificavit, & declaravit omnia ea, quæ sub dd. prægnantissimis verbis laconicè continebantur; Cui declarationi omnis adhibenda est fides, attentis ipsius notoriis bonis qualitatibus Sacerdotalique dignitate, & præ oculis habendo, quòd nullum omninò, neque à remotissimis interesse habet in validitate translationis Pensionis, ut considerando qualitatem
50 Personæ attestantis notant adducti *in dec. 348. n. 20. & 22. cor. Peuting. & dec. 259. num. 8. par 19. rec. & in Cajetana Matrimonii 28. Junii 1683. §. 5. cor. Card. Matthæjo*: Et considerando remotionem interesse ab illis Personis, quæ similes faciunt declarationes, & attestationes, advertunt *Roland. à Vall. consil. 38. num 38. lib. 1 Conciol. allegat. crim. Verb. Falsum resol. 6. num. 2. & 3 & Rot. in Forosempronien. Testamenti 4 Martii 1697. §. Respectu cor Card. Caprara*.

Neque applicantur authoritates, firmantes, non esse præstandam fidem Judici, circa ea, quæ concernunt validitatem
51 ejus Sententiæ: Omissa enim, utì non necessaria, discussione ejusdem inspectionis, factum in hac parte non regit, quia ipse declarando verba dubia antecedentis actus, ab eo
52 gesti, nihil de novo fecit, sed solum aperuit, id quod latebat juxtà *Tex. in L. Adeò ff. de Ecquir. rer. domin.* in quo id exemplificatur in excutiente granum à spicis, qui non facit de novo granum, sed aperit id, quod priùs sub paleis latebat, quem sequitur *Rot. in dec. 30. n. 38 coram Ansaldo*, & concordant alii, adducti *à D. Piton. discep. Ecclesiast. 8. n. 24.* idem adducente exemplum, *& discep. 17 num. 31. in fin.* ubi, quòd declarans nihil disponit, nihil variat, & nihil immutat.

Minùsque applicantur aliæ authoritates asserentes, non
53 esse præstandam fidem Judicibus, testantibus de validitate illarum Sententiarum, ex quibus ipsis laus, vel decus resultare potest; Quia hoc nullatenùs verificatur in testimonio, dato circa ea, quæ consistunt in mero facto, coram ipso sequuto, & cujus facti certa notitia non nisi ab ipso Judice haberi potest, ut limitando contrariam regulam in specie advertunt *Mascard. de Probation. concl. 950. n. 7. & Constantin. ad*
54 *Statu. Urbis. tom. 2. annot. 44. n. 248.* & firmavit *Rot dec. 103. num. 5 par. 3 rec.*

Posthæc scripta, introducta Causa coram A. C. Met, ab eodem die 4. Sept. 1720. fuit expedita per sententiam, canonizantem validitatem translationis pensionis. Judex fuit D. Leo Dulcius, ejusdem A. C., Met, etiam dum hæc imprimuntur, Auditor, in ejus laborioso munere à multis annis cum laude versatus, mihique amicitia junctus usque ab anno 1680. quo tempore ambo Philosophiæ operam dedimus.

DISCEPTATIO XIII.

Neapolit. Sponsal. quoad Testium repetit.

PRO

Anna Carminata

CUM

JoanneBaptista Brancaccio.

ARGUMENTUM.

Repetitioni Testium quibus concurrentibus locus sit. Testes Neapolitani, an, & quando præsumantur subornati; Quandò Advocatus scribere possit in illa Causa in qua consultus fuit ab illa Parte, quæ deindè ipsius operam non requisivit in Causæ prosequutione.

Anna Carminati fallacibus sponsionibus Joannis Baptistæ delusa, institit in Curia Archiepiscopali Neapolitana pro exequutione Sponsalium, cum eodem contra- 1
ctorum, & petiit, ipsum cogendum esse ad exequutionem eorumdem sponsalium, cum ea initorum, non ut divitias ejusdem captaret, sed ad consulendum proprio honori, propriæque Familiæ existimationi, & eodem Jo: Bapt. sua jura deducente, post maturam Causæ discussionem, ab eadem Curia Archiepiscopali favorabilem obtinuit resolutionem, constare scilicèt de sposalibus, ipsumque teneri ad illorum exequutionem.

Recurrente autem ad Cong Conc. & exclamante, impossibile esse, contracta fuisse eadem sponsalia in Civitate Neapolis die 1. Julii 1713. dùm ex Testibus Liburnensibus, & Civitatis Vetulæ adductis, habebatur, quòd ipse tempore prædicto erat in Civitate Centumcellarum, juxtà verba Folii 2
dictæ Congr. diei 23. Augusti 1720. solita maturitate procedendo hæc Sac. Con. injunxit probationum coadjuvationem, cum addito, quod Testes formitèr examinarentur super d. negativa coarctata.

Ad tenorem hujus rescripti dd. Testes Liburnenses, conscientia ducti, constantissimè pluriès recusarunt se formali examini subjicere: Alii verò Civitatis Vetulæ ex illorum numero, qui transire solent per Civitatem Placentiæ, non autem per Civitatem Veronæ, juxtà lepidum dictum Pii II. de 3
quo *Adden. ad p. 4. tom 4. rec. in disc. ad Lector n. 95.* super articulis tantùm examinati, deposuerunt omnia ea, quæ Jo: Baptistæ placuerunt, nullam tamen reddendo congruam causam eorum scientiæ circà ejus moram, vel accessum ad Oppidum Liburni; interrogatoria autem ex hac Parte non fuerunt eiisdem Testibus data, eò quia eodem tempore in Civitate Neapolis examinabantur alii decem Testes super mora Jo: Baptistæ in eadem Civitatæ Neapolis, inter quos Muscarinus, cujus Scholam Jo: Baptista tunc temporis frequentabat, & Honuphrius Anaclerius ejusdem Jo: Bapt: Condiscipulus, ex quorum depositione, junctà cum aliorum octo Testium depositione, & cum ejusdem seria, & reperita propria confessione, credebat, evidenter excludi eandem negativam coarctatam.

Verùm quia in ultima Causæ propositione Jo: Baptista maximum fecit fundamentum super examine dd. Testium Civitatis Vetulæ, ideò ad eruendam veritatem ab ipsismet contrariis Testibus, formitèr repetendis sub interrogatoriis, per nos dandis, institit coram Secretario pro eorun- 4
dem Testium formali repetitione in Civitate Vetula facienda, sumptibus tamen ejusdem Puellæ, ac cum præfixione brevis termini ad expediendum dictum examen. Cùmque hæc instantia remissa fuerit ad hunc Sacrosanctum Consessum, supplicamus hodiè benignè injungere eidem Secretario, ut mandet, Testes Civitatis Vetulæ repeti super nostris Interrogatoriis.

In Jure enim prohibitum non reperitur, quòd Testes examinati absque interrogatoriis, cùm eisdem repetantur, & in

in praxi semper admittitur cum hoc solùm, quòd id practicetur sumptibus Petentis, proùt petit Anna, ut de anti-
5 quissimo stylo, & commendabili praxi testantur *Ridolph. in Prax. par. 1. cap. 11. num. 102. & Cappucc.* pariter *in Prax. par. 2. cap. 1. num. 104. Fenzon. ad Stat. Urb. lib. 1. cap. 74.*
6 *num. 15. Constant. ad idem Stat. annot. 9. num. 62. Posth. de Manut. obser. 91. num. 20. & Rot. post eumdem decis. 191. nu.* 2 ubi testatur etiam de laudabili praxi Rotæ, concedendi nimirùm repetitionem Testium, quotiès iidem Testes cum Interrogatoriis alterius Partis non fuerunt examinati, *& dec. 471. num. 11. cor. Rembold.*

Absque ulla prorsùs difficultate in casu nostro, dum Testes examinati non reddunt congruam causam scientiæ circà accessum Jo: Baptistæ ad Civitatem Liburni, vel quia eum
7 ibidem viderint, vel quia id propriis auribus ab aliis audiverint, ut patet ex eorundem Testium examine; In quibus terminis semper concedi solet eorundem Testium repetitio juxtà magistrale *cons. Castr. 246. per tot. lib. 1.* ubi, quòd Ju-
8 dex non solùm hoc facere potest, una Parte petente, & altera se opponente, sed etiam ex Officio, ne ob defectum talis repetitionis justitia aliquod detrimentum patiatur, quòdque id non solùm procedit in claris, sed etiam in dubio, ut videre est ibidem *num. finali*, ea adducta bona ratione, quòd in dubio benignior pars tenenda est, & *Castrensem* sequuntur Doctores illi, quos citat *Farinacc. de Test. quæst. 66. num. 276.* ubi testatur ulteriùs de consuetudine in Curia recepta, & *Gabr. Commun. conclus. tit. de Test. lib. 1. conclu. 21. & 78. & lib. 7. conclus. 28. n. 17.*

Quibus additur, quòd cùm eadem Testium reptitio nul-
9 lum dispendium afferat Parti, nullumque præjudicium veritati afferre possit, attento, quòd illa fit nostris sumptibus, non videtur deneganda, ex noto illo Juris naturalis principio, *quod tibi non nocet, & alteri prodest, permittendum*
10 *est*, de quo *Monacell. in formul. tom. 1. tit. 6. formul. 19. num. 9. Magon. decis. Florent. 139. num. 3. & Rot. decis. 31. num 8. & 19. par. 17. & decis. 69. num. 39. par. 18. rec.* In qua parte habemus rotundum *Text. in l. 2. §. Item Varus ff. de Aq. pluv. arcen.* ibi. *Qui factus mihi quidèm prodesse potest, ipsi nihil nociturus est, hæc æquitas suggerit, etiamsi Jure stricto deficiamur*, cum aliis, citatis in *tom. 2. par. 2. discep. 6. num. 16. & 36.*

Non attento, quòd præsens instantia, utì promota post
11 resolutionem Causæ, videatur serotina, & sapiat calumniam, dùm Puella habuit sufficiens tempus ad dandum Interrogatoria antè illorum examen.

Respectu enim assertæ negligentiæ dicimus, quòd illa in circumstantiis præsentis casus, nullo modo considerari po-
12 test, dùm Anna eo tempore in Civitate Neapolis examinare curabat Testes, ut diximus, super permanentia Jo: Baptistæ in eadem Civitate Neapolitana, ex quibus cum omni legali fundamento putabat, propria jura esse in tuto. Probata siquidèm ab iisdem nostris Testibus, qui de novo examinabantur super ejus mora, & permanentia in Civitate Neapolis mensibus Junii, & Jul. 1713. absque replicationis miraculo, impossibile erat, ipsum tùnc temporis moram facere potuisse in Civitate Vetula, vel in Oppido Liburni, in quibus terminis non potest considerari aliqua negligentia, ex firmatis per *Rot. dec. 58. num. 15. par.*
13 *15. rec.* quæmadmodùm in hac hypothesi absque ullo dubio semper locus esset concessioni remissoriæ, non obstante lapsu cujuscumque termini, concessi ad examinandum, ex adductis à *Rot. cor. Priol. dec. 45. num. 11. & dec. 308. num. 10.* & ità etiam concedi debet Testium repetitio, ne Colliti-
14 gantes ad imparia judicentur adversùs regulam *Text. in cap. Non licet de Reg. Jur. in 6.* de qua *Rot. dec. 78. n. 2. cor. Coccin. & dec 86. n. 26. par. 17. rec.*

Quò verò ad prætensam tarditatem in promovenda præsenti Instantia repetitionis contrariorum Testium, ultrà illam facti animadversionem, circà quam habemus notum illud dictum Tarquinii Urbani probati Curialis, de quo in
15 *tom. 3. par. 2. discept. 1. §. 18. num 6. vers. Quare autem*, quòd hoc evenit, quia novissimè ad Urbem pervenerunt Consanguinei Annæ, qui, omnibus maturè pensatis, determinarunt propriis sumptibus Interpretem cum Interrogatoriis ad Civitatem Vetulam mittere.

Dicimus in Jure, quòd hæc tarditas nullo modo attendenda est, quia etiamsi præsens instantia facta fuisset die
16 immediatè sequenti post resolutionem Causæ, sequutam 23. Augusti 1721. adhùc ob pessimi aeris notoriam intemperiem Civitatis Vetulæ mensibus Æstatis, & Autu-
17 mni, examen fieri non poterat, nisi in præsenti mense, per ea, quæ egregiè advertit celebris *Gloss. in Can. Communis verb. Suorum dist. 23.* ibi: *Nota, quòd propter intemperiem Loci aliquis excusatur, ut hic*, quam sequuntur *Menoch. de Arbitr. lib. 2. cent. 59. cas. 421. num 27.* cum aliis, citatis in *tom. 1. par. 2. discept. 16. num. 36.* cum quibus processit in d. casu hæc S. C. ut videre est ibidem *nu. 107.* ex hoc motivo excusando Beneficiatum Vaticanæ Basilicæ ad acceden. ad Urbem, ad residendum, & servien. suæ 18
Ecclesiæ, & procedendo cum sensu Episcopi *Pacis Jordan. variar. lucubr. to. 1. prælud. 8. num. 8.* existimantis, esse impium, & ferè inhumanum, in his circumstantiis cum vitæ periculo obligare aliquem ad accedendum ad locum pessimi aeris, & concordat *Corrad. in Prax. lib. 8. cap. 10 n. 18 vers. Quartum.*

Et propterea idem prorsùs est, quòd Instantia facta fuisset in præterito mense Augusti, ac fiat in præsenti mense Novembris. Imò si Jo: Baptista decretum pro repetitione coram R. P. D. Secr. non impugnasset, hodiè completum esset 19
examen, & per consequens cessat quævis asserta suspicio calumniæ, quæ sola, sicuti non est apta ad impediendam Remissoriam, ità multò minus retardare potest testium repetitionem *Rot. dec. 27. nu. 18. cor. Peuting.* Potissimè in Causa ma- 20
trimonialis, qualis est nostra, in qua ob sui gravitatem admittuntur articuli, & testium repetitio etiam in casibus, in quibus aliàs rejicerentur, *Peuting. dec. 268. num. 9. Priol. dec. 24. num. 2. & dec. 308. num. 8.* ubi, quòd pro hujusmodi 21
effectu Causa matrimonialis reputatur profana; Et fortiùs in casu nostro, in quo cum hujusmodi repetitione erui debet à testibus vera causa scientiæ, circa Jo: Baptistæ permanentiam Liburni, data opera ab eisdem, non expressa in eorum examine, ex authoritatibus, supra citatis.

Nec dicatur, hanc testium repetitionem esse irrelevantem, quia, seclusa etiam negativa moræ Jo: Baptistæ in Civitate Vetula mensibus Junii, & Julii 1713. adhùc Sponsalia evanescant, ex defectu illorum concludentis probationis; Ideò- 22
que, cùm eadem repetitio profutura non sit, concedenda nullatenùs veniat, juxtà ea, quæ afferunt Doctores de concessione Remissoriæ ad probandum id, quod probatum, non relevaret.

Responsio enim in promptu est, quia per d. testium repetitionem, non solùm intendimus assertam negativam coarctatam excludere, sed insuper contrarios testes de falso redarguere, & exindè cum omni legali fundamento solidè de- 23
ducere, quòd etiam alii contrarii testes, Neapoli examinati, sint falsi, ex illo indubitato Juris principio, & communi axiomate, quod subornans aliquos testes, talem habeat contrà se Juris præsumptionem, ut tollat fidem omnibus aliis testibus, ob similem præsumptam subornationem, & in odium illam procurantis, ex adductis per *Ruin. cons 36. lib. 4. num. 9 Vermigl. cons. 74. num. 16. Mascard. de Probat. concl. 1340 num. 6. & Farinac. de Testib. quæst. 67. num. 256.* & firmatis per *Rot. dec. 89. num. 7. & 8. cor. Priol.* loquens in specie de testibus, adductis circa probationem Sponsa- 24
lium, *& dec. 514 num. 11. par. 18. rec.* cum aliis, cumulatis in *Instit. crimin. lib. 4. tit. 2. num. 96.* quibus addo *Rot. dec. 258. nu. 8. cor. Cerr. & dec. 30. num. 10. cor. Zarat. & in Capuana Juris-* 25
patr. 10 Junii 1709. § Fortiùs vers. Aliorum cor. Aldrovan. & in Mediolanen. Separ. Thori super Remissoria 2. Julii 1714. §. Maximè coram Crispo.

Imò duo alia applicantur Juris principia ad denegandam 26
fidem dd. testibus.

Primum, quòd ex falsitate unius testis optimè infertur ad præsumptam aliorum falsitatem, juxtà animadversa per 27
Rot. Aven. dec. 33. num. 1. & 2. ubi refert, & sequitur illud Virgilii: *Crimine ab uno disce omnes, Farinac. quæst. 67. à num. 111 Guazzin. ad Defens. Reor. defens. 28. cap. 13. num. 17.* cum aliis, allegatis in *Instit. crimin lib. 2. tit. 6. nu. 23.* quibus addo *Rot. cor. Beninc. decis. 268 num. 10. & in Rom. prætens. nullit. contract. 20. Junii 1698. §. Cæterùm cor. Ansal.*

Secundum verò, quòd aliquando ex una, vel altera levi circumstantia, à testibus asserta, & mediante illorum repe- 28
titione comprobata, solet in lucem venire veritas, juxtà nobilem observationem *P. Le Tellier en la Defense pe nouveaux Chretien. par. 1. in admonit. ad Lectorem fol. 48.* cujus verba referuntur in *Instit. crimin. lib. 3. tit. 6. n 16.*

Quibus proindè attentis, in dubium revocari nequit relevantia, quæ semper dicitur adesse, quando probatio, sivè directè, sivè indirectè facit ad causam, ut sæpissimè 29
firmavit *Rot* & signanter *coram Otthobon. decis. 31. num. 2. & decis. 83 num. 12. & decis. 119. num. 9. & coram Priol. decis. 247. num. 7. & decis. 444. num. 12. & coram Peuting. dec. 86. n. 4.*

Imò, quòd sufficiat, examen testium quoquomodo confer-

re ad victoriam Causæ, quotidiè dicit *Rot.* & præcisè *coram*
30 *Priol. dec.* 287. *num.* 4. *& dec.* 371. *num.* 11. *& dec.* 447. *à num.* 9. *ad* 11. ubi, quòd id procedit, etiamsi relevantia sit solùm probabilis, & verisimilis, & quòd superabundet sola rele-
31 vantia possibilis, licèt non certa, ampliavit eadem *Rot. dec.* 82. *n.* 22. *cor. Otthob.*

Minùs suffragatur asserere, quòd præsens Instantia, uti facta in limine repropositionis Causæ, promota dicatur ad effectum impediendi illius resolutionem. Hoc enim proce-
32 dit in illis terminis, & Causis, in quibus de Jure superest alia Instantia, in qua in gradu appellationis fieri posset novum examen, non autem admittitur in Causis, in Sacris Congr. pendentibus, eò quia illarum resolutiones dicuntur constituere rem judicatam, quæ litibus finem imponendo,
33 faciunt de albo nigrum, & quadrant rotunda, ut firmavit *Rot. in Tarent. Canonic.* 11. *Decembr.* 1716. *§. Undè restricta cor. R.P.D. Foscaro.*

Et proptereà ex hac facti innegabili animadversione, quòd à resolutionibus Congr. non detur appellatio, examen,
34 seù repetitio testium denegari non potest, ut respondit *Rot. dec.* 875. *num.* 4. *cor. Manzan. & cor. Priol. dec.* 24. *& dec* 232. *utrobique num.* 4.

Pro quorum faciliori admissione tres aliæ urgere videntur
35 facti circumstantiæ.

Prima, quòd in Civitate Neapolis, in qua accerrimè agitata per plures annos fuit præsens Causa, Puella favorabilem obtinuit resolutionem, in eaque Jo: Baptista, attenta
36 notorietate facti permanentis ipsius moræ in eadem Civitate tempore contractorum Sponsalium, erubuit opponere illam exceptionem absentiæ ab eadem Civitate, quam serena fronte coram hoc Sacrosancto Consessu posteà adduxit; In quibus terminis eadem notabilissima circumstantia serotinæ allegationis motivi, quod unicè ponebat falcem ad radices omnis controversiæ, manibus palpare facit falsitatem dd. testium Civitatis Vetulæ ad *Text. in leg. Si quis fortè §.* 1.
37 *ff. de Pœn.* cum concordantibus citatis *in tom.* 1. *par.* 2. *di scept.* 21. *num.* 32. *& Rot. decis.* 59. *num.* 9. *par.* 13. *rec. & in Rossannen. Juris prohibendi* 3. *Julii* 1702. *§. fin. coram Lancetta.*

Secunda, quòd sumus in terminis Causæ matrimonialis, cujus intuitu, ob ejus gravitatem, & spiritualem qualitatem, semper inclinandum est pro facultate faciendi novas
38 probationes, ex firmatis per *Rot. decis.* 312. *sub num.* 10 *cor. Mantic. & decis.* 268. *num.* 9. *coram Peuting. & decis.* 308. *num.* 8. *cor. Priol.*

Quod ampliant Doctores, sequuti ab eadem *Rot. dec.* 219.
39 *per tot. coram Emerix jun.* etiamsi sermo fit de novo, prorsusque distincto examine, & etiamsi dicta priorum testium fuerint jam discussa, quia adhùc in Causa matrimoniali semper locus est concessioni novi examinis, ex authoritatibus, allegatis in *d. dec.* 219. *cor. Emer. jun.*

Tertia demùm, quòd præsens magnus conatus Jo: Baptistæ ad impediendam repetitionem contrariorum testium, or-
40 tum habet ab illo non panico timore, quòd, veritate detecta, & cognita dd. contrariorum testium animositate, cum omni legali fundamento retorqueri contra eundem possint ea omnia, quæ magno fastu exagerata fuerunt adversùs testes Neapolitanos; infamando, integrum illud Regnum, æquè pium, ac religiosum, allegando rancidum consilium *Grammatici* semper à *Rota* reprobatum, & semel tantùm per jocum allegatum coram *Pen. dec.* 1297. *n.* 2 ut in specie respondendo eidem *Grammatico*, eumque reprobando, firmavit *Rot. dec.*
41 277 *num.* 4. *par* 3. *rec.* ibi: *Dicebant DD quòd Grammaticus proprio se ligone percutit, quia, si adesset illa prava consuetudo in Regno Neapolitano, neque ipsimet Grammatico, tanquàm Viro Napolitano, esset credendum, quia ipse præsumeretur subornatus ab habente interesse in Causa, & dec.* 57. *nu.* 5. *par.* 4. *rec.* ibi: *Non obstat subornationis timor, cùm testes*
42 *examinandi sint de Regno Neapolitano* ex *Grammat. vot.* 14. *num.* 11. *&* 12. *Grammaticus enim fuit in hoc Voto sæpè à Rota reprobatus, ut in Neapolitana &c. & cor. Arguell. dec.* 38. *num.* 27. ibi; *Deniq; minùs placuit replicatio, quòd in Regno*
43 *Neapolitano sit valdè facilis ista testium subornatio (ut dicebant Informantes) ex traditis à Gramm. vot.* 14. *incipit In Causa Regii Fisci num.* 11. *&* 12. *quem amplectitur Rot. in Neapolitana Illegitimitatis* 18. *Maii* 1607. *cor. Pen. ubi, quòd consuetudo subornandi in Regno est frequens. Quia Rota me-*
44 *liùs, & veriùs informata ab hac sinistra opinione postmodùm recessit pluriès, & dictum Grammatici sæpiùs reprobavit, ut in Neapolitana Separationis Thori* 7. *Novembris* 1622. *quæ est* 656. *num.* 1. *cor. Burat. in Neapolitana Computorum* 10. *Maii* 1610. *cor. Sacrat. ubi respondet dicto Grammatico, & dec. Peniæ, & quoad Grammaticum subdit, quòd non creditur Doctori, attestanti de aliqua consuetudine, & Aret. cons.* 32. *num.* 2. *Dec. cons.* 402. *num.* 15. *Corn. cons.* 83 *num.* 14 *lib.* 2. *Purpurat. cons.* 215. *sub num.* 15. *Et multò minùs attestanti de prava, & damnabili, quia in objectivis exigitur plena, & concludens probatio cap. Significasti de Divort. Mohed. dec.* 45
130. *num.* 1. *& invehit contra Grammaticum, quòd neque ipse meretur fidem, quia tanquàm Neapolitanus suspicandus esset subornatus ad id scribendum, si vera esset illa prava*
consuetudo subornandi in Regno Neapolis adeò pio, religioso, 46
& nobili, Et *num.* 7. *concludit, quòd in illa dec. Peniæ ex Processu Criminali, & aliis circumstantiis constabat magnus timor subornationis, sed, quòd Votum Grammatici fuit potiùs*
per jocum allegatum, quàm per Rotam approbatum & in Hye- 47
racen. Jurispatronatus 5. *Junii* 1617. *cor. bo. mem. Card. Fabritio Verospio, quæ est* 517. *num.* 5. *par.* 4. *rec. ubi quoque be-*
nè respondetur ad Vot. Grammatici, & dec. Peniæ, & in al- 48
legata Neapolitana Pecuniaria 3. *Julii* 1645. *cor. Royas §. Ubi aliàs &c.*

Corollariè demùm dicimus, quòd, si Jo: Baptista asserit, hujusmodi testium repetitionem esse superfluam, eò quia, seclusa etiam negativa coarctata, habet in tuto Causæ victoriam, ex quo probationes, ex hac Parte procuratæ ad de- 49
monstrandum contractum Sponsalium, ista non concludunt; Declaret idem Jo: Baptista, dictam negativam non subsistere, ipsumque de mensibus Junii, & Julii 1713. permansisse in Civitate Neapolis, & in istis circumstantiis solemniter renunciabimus expetitæ repetitionis testium, parati ad deducendum nostra Jura in prima proxima Congregatione Aut recusat eandem declarationem emittere, & ad inveniendam patentem illam veritatem, quam coram hac Sacra Congr. impugnavit, dignum, & justum videtur, ut Annæ, instanti pro defensione sui honoris, necnon pro existimatione, & decore suæ familiæ, concedatur facultas illa, quæ nemini denegari solet, quando alteri Parti nullum irrogatur præjudicium, ut in præsenti præcisè verificatur.

In eadem Causa.

MAgnus conatus Jo: Baptistæ ad impediendam repetitionem contrariorum testium nostris sumptibus, & ex- 50
pensis, digito demonstrat fundatum timorem, quòd ex tali repetitione venire possit in lucem veritas illa, quæ hodiè ab eodem impugnatur.

Ad obtinendam verò favorabilem resolutionem, duo præ cæteris, inter alia, in nostris Scripturis adducta, humilli- 51
mè considerare supplicamus.

Primum, quòd sumus in terminis verè maximi; Sacrosanctique Trib. cujus resolutiones habent vim rei Judicatæ, ut experientia notum est, & ad nostrum effectum considerat 52
Rota in Tarentina Canonicatus 11 *Dec.* 1716. *§. Undè cor. Foscaro,* ibi: *Sed etiam, quia ex dicta declaratione exorta dicitur res judicata, quam nunquam licet in controversiam revocare,* & concordat *Raynaud in Heteroclit. pietat. to.* 16. *sect.* 1. *punct.* 14. *num.* 12. *fol. mihi* 178. *ibi: Adversùs illas recalcitrare non licet, quòd fas est adversùs aliorum Doctorum interpretationes.*

Et proptereà in istis terminis, quando scilicet non admittitur ulterior appellatio, semper locus est repetitioni testium, nè probationes angustientur, juxta perpetuam *Sac. Rotæ* opi- 53
nionem, de qua in *dec.* 256. *in fin. cor. Caril. & dec.* 80. *num.* 3. *& dec.* 562. *num.* 5. *cor. Ludov.* ibique *Adden. num.* 7. *& dec.* 59. *num.* 1. *cor. Caval & dec.* 222. *num.* 3 *cor. Coccin. & dec.* 70. *nu.* 2. *par.* 3 *cor. Ubaldo, & dec.* 691. *num.* 10. *cor. Dunoz jun. & dec.* 83. *num.* 9. *& dec.* 119. *num.* 17. *cor. Otthob. & in par.* 4. *rec. dec.* 36. *num.* 1.

Secundum verò, quòd non sumus in terminis Causæ pecuniariæ, sed inspectionis, unicè concernentis, nedùm honorem honestissimæ Puellæ, sed existimationem integræ illius civilis, & honestæ Familiæ. Si autem testium repetitio nunquàm denegatur, quando sermo est de vita hominis, 54
juxtà latè animadversa per *Ambros. de Process. informat. lib.* 3. *cap.* 1. *num* 10. *Cartar. de Interrog. Reor. lib.* 3. *cap.* 3. *num.* 60. *& seq. & Farinac. quæst.* 82. *à num* 82 cùm aliis, citatis *in Instit. Crim. lib.* 4. *tit.* 2 *à n.* 68. Multò magis denegari non potest in præsenti, in quo agitur de causa honoris, 55
qui non solùm propriæ vitæ æquiparatur, sed ab honestis hominibus ipsimet vitæ anteponitur ad *Text. in l. Ita quidem § Quod si deserit ff. de quod met. caus.* ibi: *Cùm à Viris bonis iste metus major, quàm mortis esse debet, & in leg. Justa causa ff. de Manumiss. vindict.* ubi *Gloss. verb. Infamiæ,*

vè,

vè, cum concordantibus, citatis à *Conciol. Resol. crim. verb. Defensio resol. 6. per tot.*

In qua parte habemus celebre illud *Doctor. Gent. 1. ad Corinth. 9. 15. Bonum est mihi magis mori, quàm ut gloriam meam*
56 *quis evacuet, & ex Sanctis Patrib.* observat egregiè *D. Ambros. lib. 3. de Offic. cap. 4.* ibi: *Quis enim vitium corporis, aut patrimonii non levius ducat vitio animi, & existimationis dis-*
57 *pendio?* Et ex ipsismet Gentilibus concordat *Marc. Tull. Philipp. 3.* ibi: *Ad decus, & libertatem nati sumus, aut hæc teneamus, aut cum dignitate moriamur.*

Nec dicatur, quòd vis præsentis Causæ non stet in examine, vel repetitione contrariorum testium, sed in probatione Sponsalium, quam facere tenetur Anna Actrix, qua non probante, absolvendus veniat Jo: Baptista Reus, ex regula-
58 ribus propositionibus, & regulis generalibus, exadversò inculcatis, quas æquiparat pannis calidis ad sananda vulnera *Card. de Luc. de Legat. disc. 61. n. 3.*

Cathegoricè enim respondemus, quòd non recusamus ex nostris testibus, & ex aliis probationibus, concludentissimè
59 eadem Sponsalia demonstrare, supplicantes dumtaxat nostras probationes sub oculis habere sub illo Juris indubitato principio, quòd Sponsalia, nedum mediante Scriptura, sed etiam per testes concludentissimè probari possunt, ex firma-
60 tis *per Rot. in Aven. Sponsal. 1. Julii 1693. §. Constat coram Muto* ubi quòd ad illa proban. admittuntur etiam feminæ; Quòdque in qualibet materia duo testes superlativam, & plenissimam faciunt probationem ex concordantibus apud *Mogol.*
61 *de Metu c. 10. §. ... nu. 13. Cucch. Instit. moral. lib. 5. tit. 12. n. 166. Castill. contr. Jur. lib. 8. tit. de Alim. cap. 59. n. 29. & Rot. in Aven. Dotat. 3. Martii 1692. §. Quoad factum cor. Card. Caprara.*

In nostro autem casu non duos tantùm, sed quatuordecim habemus testes, de dictis Sponsalibus deponentes.

Non attenta intercalari illa contraria exclamatione, quòd omnes nostri testes aliquam patiantur exceptionem. Quòdque aliqui ex iisdem testibus præcisè non concordent circà
62 temporis momenta, in quibus contracta afferunt Sponsalia, & circà præcisas ubicationes Joannis Baptistæ, & Annæ quando illa contraxerunt, circino mensurando situm, & locum Lodiæ, ubi contracta fuerunt.

Ultrà quòd enim hæc est magna infelicitas nostrorum temporum, quòd non possint reperiri testes adeò integri, adversus quos non inveniantur aliquæ exceptiones, ortum habentes à Litigantium subtilitatibus, teste *Rot.*
63 *decis. 456. numer. 5. coram Emerix jun.* ibi: *Cum vix possint reperiri Testes, tam integri, contra quos non inveniat apparentem exceptionem Litigantium subtilitas.*

Prout etiam, ultra quod eædem exceptiones, vel in facto non subsistunt, vel ad nostrum effectum attendi non debent, ex admissis ab hac Sac. Congr. in illa *Romana Nul-*
64 *litatis Professionis*, de qua supra *par. 1. discept. 1.* in qua loco exceptionum compositi fuerunt Libelli, pænè famosi contrà testes, etiam Sacerdotes, & qualificatos Religiosos, & tamen hæc Sac Congreg. omnem fidem eisdem testibus tribuendo, intrepidè respondit pro nullitate Professionis, ea solida ratione, quia non omnes personales exceptiones ad nostrum effectum fidem testibus diminuunt, neque contrarietates circa non substantialia attendi merentur, jux-
65 ta nobilem adversionem *D. Thom. 2. 2. quæst. 7. art. 2.* cujus aurea verba referuntur in *Voto*, edito à bon. mem. *Lonio in Romana Annuæ Præstationis 22. Martii 1715. §. 27.*

Strictè respondemus, quòd in illis terminis, in quibus adducuntur testes ultrà numerum ternarium, prout in casu
66 nostro quatuordecim numerantur, generalis, & trita regula est, quòd numerus supplet illorum defectus, de qua *Rot. dec. 343. num. 6.* ibi: *Et ubi non essent omninò integri &c. quod deficeret ex fide, suppleret numerus testium &c. & est regula generalis, quòd numerus supplet fidem testium, & decis. 351. num. 5. coram Ludov.* ibi: *Et in terminis nostris ad pro-*
67 *bandas minas paternas pro annullando matrimonio, tradit Alex. de Nevo &c. & est regula generalis, & trita, quæ procedit etiam, ubi omnes paterentur aliquas exceptiones, si testes sunt ultra numerum trium, & decis. 371. num. 11. coram eod.* ibi: *Et si qui adessent defectus, possent ex numero testium suppleri;* & concordant alii, adducti *per Sperel. dec. 75. num. 35. & Panimoll. decis. 102. num. 35.* ibi: *Imò, quan-*
68 *do testes sunt ultra tres, certum est, ut in quacumque causa matrimoniali, & etiam ubi agitur de infringendo matrimonio, numerus suppleat defectum illorum, qui aliàs non essent omni exceptione majores, juxtà Sententiam, quam semper Rota amplexa fuit, & testatur Sperel. &c. & Rot. decis. 416. num.*

9. coram Bich. & decis. 214. num. 16. & 17. par. 10. rec. ibi: *Et quamvis testes aliqualem paterentur difficultatem, numerus, nedùm supplet, sed eos facit reputari, ac si essent omni exceptione majores &c. Quod procedit etiam, si singuli exceptiones patiantur, cùm sint ultra tres.*

Secunda responsio in eo consistit, quòd ex veritate, comprobanda à repetitione contrariorum testium unica, legali, & ab omnibus Doctoribus, & Tribunalibus admissa cathegorica responsione, de medio tollere, & penitùs infringere 69
intendimus omnes omninò contrarias probationes, exadversò adductas contra personas nostrorum testium, ex illo indubitato Juris principio, ab omnibus Doctoribus admisso, & ab omnibus Tribunalibus canonizato, quòd subornans aliquos Testes, talem, tantamque habet contrà se Juris præsumptionem, ut tollat fidem omnibus aliis testibus, à se inductis, ob similem præsumptam subornationem, & in odium illam procurantis, ex authoritatibus, allegatis supra; Sublata proindè fide omnibus contrariis testibus, firma, & fixa 70
remanet probatio Sponsalium, innixa depositioni dictorum nostrorum testium.

Non attento, quòd illi non sint contestes de loco, & tempore; Obiecto enim punctualiter occurrit *Rot. in Aven. Dotat. 3. Martii 1692. §. Nec veritati cor. Card. Caprar.* ibi: *Nec* 71
veritati Sponsalium detrahit, quòd eorum probatio deducatur ex duobus testibus, loco, & tempore singularibus, dum primus deponit de die 29. Sept. secundus de die 2. Octob. Hic de Aula Domus, ille de Viridario, cohærente domui; Quia hæc differentia temporis proximi, & loci cohærentis, est nimis exigua, itaut dicta testium facilè jungantur, ubi actus sunt reiterabiles, & multiplicativi, & singularitas non est obstativa, & contradictoria, sed potiùs accumulativa, & adminiculativa &c. & in Novarien. Sponsalium 1. Julii 1693. §. Vim coram Muto, ibi *Vim verò dd. probationum nequit excludere opposita* 72
contradictio testium, quia nulla considerari valet contrarietas objectiva, cùm omnes in substantia conveniant &c. sufficitque, ut contextualitas sit in substantialibus, nè fides testibus adimatur &c. Minusque, quòd idem Vansonus, & Uxor discordare videantur in tempore, nàm Uxor circa tempus non loquitur assertivè, sed dubitativè cum dictione circa *&c. ideòque in tempore dici non possunt discordes.*

Prout etiam, non attenta replicatione, quòd iidem nostri testes sint Neapolitani, contra quos *urget generalis illa dif-* 73
famatio, quam in universa Italia, & signanter in Romana Curia Neapolitani testes non injustè patiuntur, cùm sint de illis, qui quanti minimi in Triviis, & Plateis Civitatis Juris jurandi Sacramenta nundinantur, ut tanquàm ex Cathedra loquens, per hæc numero verba pronunciavit exadversò in facto Scribens, serena fronte gratis ubiquè infamando unam ex principalioribus Catholicis Civitatibus totius Orbis, & ex principalissimis Italiæ.

Respondemus enim, quòd iidem contrarii Scribentes convicti, & oppressi à punctualitate decisionum S. Rotæ, per nos supra allegatarum, palinodiam recantantes, ita loquun- 74
tur in ultima Responsione Facti §. *DD. exadversò: Nos tunc non habuimus intentionem, prout nunquàm in æternum habebimus redarguendi præclarissimam Civitatem, omnium Gentium admiratione dignissimam, piis, probisque Viris illustrem, sed sicuti ubique Locorum bonæ, & malæ vitæ homines sunt, ita nil mirum, si pravi homines, & signanter in hoc genere mali, reperiri possint in Civitate Neapolis, non inter eos, qui nobilitatem, sivè aliquam natalium honestatem profitentur, sed inter Plebejos &c.*

In istis igitur circumstantiis, cohærenter ad hanc seriam declarationem, allegari exadversò debebant Authores, loquentes de fide, non danda testibus plebeis, qui facilè mentiri solent, & qui non solùm in Civitate Neapolis, sed in 75
omni alio Loco, & Mundi parte reperiuntur juxtà celebre illud dictum *S. Jo: Apost. epist. prima 5. 19. Mundus totus in maligno positus est*, non autem exagerandum erat, & uti punctuale allegandum rancidum *Votum Grammatici* contra 76
testes Neapolitanos, semper *à Rota* rejectum, semperque reprobatum, ut demonstravimus supra, quem allegandi modum ridiculum vocat *Rot. dec. 1620. num. 4. coram* 77
Coccin. ibi: *Ridiculum esset illa allegare, quæ fuerunt rejecta.*

Quibus addimus, quòd in Civitate Neapolis non sine maxima curiositate expectatur exitus credulitatis, & fidei, dandæ, vel denegandæ examini contrariorum testium Civitatis Vetulæ, eò quia evulgata per eandem Civitatem nega- 78
tiva coarctata, quam prætendit Jo: Baptista probare, verum paradoxum visum fuit illis, qui cum eodem de Mensibus Junii, & Julii 1713. quotidiè conversati fuerunt

in Civitate Neapolis, propriisque oculis illum ibidem viderunt, hodiè propriis auribus audire, quòd ex probationibus, ab eo adductis coram uno ex maximis Tribunalibus Orbis Christiani, appareat ipsum, vel tunc temporis fuisse in duabus Civitatibus, inter se distantibus ferè per biscentum milliaria, vel non fuisse in illa Civitate, in qua visus fuit, & conversatus est, non cum uno, vel altero, sed cum innumeris Personis, in illa existentibus.

Est voluntarium æquivocum prætendere, quod Nos insi-
79 stamus in repetitione contrariorum testium ex capite nullitatis eorum examinis; Quia in dictis terminis congrua instantia esset prò circumscriptione ejusdem examinis, non prò repetitione testium, quæ supponit examen validum, nihilque aliud operatur eadem validitas, quàm, ut illa fiat expensis petentis, ex allegatis supra.

Est pariter æquè palmare æquivocum exagerare, quòd
80 contrarii testes reddant bonam rationem eorum dicti circa moram Jo. Baptistæ in Civitate Vetula; Nos enim diximus, & opportunè repetimus, quòd nullam reddunt causam eorum dicti circa accessum, & moram ejusdem Jo: Baptistæ in Oppido Liburni, ad quem effectum inducti exadversò fuerunt, & ex hoc motivo diximus, quòd concedenda videtur repetitio eorundem testium, ex authoritatibus, allegatis supra.

Omnia hæc, in se clara, transeunt in evidentiam ex resolutione hujus Sac. Congr. diei 3. Augusti 1710. quando
81 fuit rescriptum; *Examinentur testes formitèr super negativa coarctata*; Hujusmodi enim rescriptum intelligendum est cum effectu, & omni meliori modo, quo fieri potest ad eruendam è testibus illam veritatem, de qua est quæstio, & consequentèr per formalem repetitionem contrariorum te-
82 stium cum nostris Interrogatoriis, non autem super solis Articulis, ex illa maxima differentia, quæ intercedit inter examen super articulis, & aliud super Interrogatoriis, in qui-
83 bus circumstantiis semper præfertur secundum, ex citatis per *Posth. de Manut. obser. 91. num. 3. & Constant. ad Stat. Urb. tom. 1. annot. . . c. 74. num 2.*

Accedentibus duabus solidis reflexionibus, Prima, quòd ex hac parte datur magnus fumus relevantię repetitionis con-
84 trariorum testium, clarè resultans ex recusatione testium Liburnensium se subiicendo formali examini circa moram Jo: Baptistæ in Oppido Liburni de Mensibus Junii, & Julii 1713. quæ recusatio magni fit à Doctoribus ad ostendendam falsitatem primæ attestationis.

Secunda verò, quia dd. testes Civitatis Vetulæ ex diame-
85 tro opponuntur claræ confessioni Jo: Baptistæ, qui in Positionibus plusquàm tacitè fassus fuit dictis Mensibus Junii, & Julii 1713. moram fecisse in Civitate Neapolis; Ad evitandum igitur inconveniens illud, reprobatum *à D. Gregor. hom.*
86 *13. in Evang. Nunquid aliud Judex nunciat, aliud Præco clamat?* Dicendum est, nullam omninò fidem mereri dictos testes in conflictu contrariæ confessionis Principalis ex alle-
87 gatis *in Leodien. Matri. 29. Aprilis 1699. §. Materia coram Card. Priol.*

Præsumptio legalitatis, & bonæ famæ contrariorum te-
88 stium videtur retorqueri, quia, si illa in facto subsisteret) circà quam suum locum veritati relinquimus) junctis manibus Jo: Baptista deberet Nobis gratias agere, quòd propriis
89 sumptibus paratis sumus, illum veracem ostendere coram hoc Sacrosancto Consessu, à cujus multiplici favorabili suffragio sperat infelix Puella, consolationem illam recipere in Causa honoris, & existimationis, quæ nulli alteri Colliti-
90 ganti denegari posset in Causa etiam pecuniaria, & densi luti.

Adversùs reflexionem illam, quæ sequentibus verbis adducitur in contraria Responsione Facti.

Fas sit dicere, quòd irrelevantia contrariorum testium no-
91 *toria fuerit, & sit etiam D. Advocato, hodiè exadversò Scribenti, qui post per Nos interpositam appellationem coram hoc Sacro Consessu per D. Stephanum Brancaccium, Patruum D. Jo Baptistæ Principalis, & per me Scribentem consultus, debitoque etiam bonorario, ut Juris erat, satisfactus, prævio accuratissimo examine primi Processus originalis, per Nos ei traditi, intrepido judicio respondit, non solùm Sponsalia nullatenùs verificari ex dd. contrariis testibus; Verùm etiam eos evidentissimè mendaces, falsos, calumniosos esse, prout non credimus ab ejus innata ingenuitate, hanc veritatem denegari*
92 *posse, licèt hodiè scribat in contrarium, non sine quidem nostra, ac dictorum Principalium admiratione, contra expressam dispositionem famigeratæ Bullæ Pauli V. super Reformat. Tribunal. incipientis Universis §. 8. num. 16. impressæ post Ridolphin. in Prax.*

Dicimus, illam non regere in facto, & nullam habere subsistentiam in Jure.

Non regit in facto, eò quia Patruus Jo. Baptistæ semèl tantùm noctis tempore die 3. Jan. 1719. associatus ab exadv. 93
Scribente in Facto, accessit ad Domum ejusdem Advocati, non ad hoc, ut idem Advocatus patrocinium Causæ susciperet; Vel in illa tanquam ejusdem Jo. Baptistæ Advocatus scriberet; Vel cum aliis Advocatis Congressum habendo, concordaret de modo scribendi; Vel alio modo secreta Causæ eidem pandendo; Sed, ut dicitur in contraria Scriptura, ad petendum simplex consilium, an aliqui testes in Curia Archiepiscopali Neapolitana ser. ser. examinati, 94
& quorum depositiones in Civitate Neapolis erant notoriæ, probarent Sposalia, de quibus agitur. In istis autem circumstantiis est mera vanitas prætendere, quòd non possit Advocatus scribere in illa Causa, in qua verbaliter requisitus fuit de propria Sententia, eo tempore, quo Causa pendebat in Partibus, ut in longè durioribus terminis Juris, seù Discursu pro veritate, ab aliquo Advocato composito, quòd deindè in eadem Causa, etiam contra proprium sensum, tanquàm Advocatus scribere possit, practicavit præteriti sæculi facultatis legalis decus, & ornamentum *Card. de Luc. de* 95
Regul. disc. 3. per tot. & signantèr *à num. 3.* ibi: *A' me insinuatum in primo Responso, pro Veritate desuper edita, quamvis deindè in toto Causæ progressu ad hujus Partis opportunitatem, aliis fortè acriùs, scripserim tanquàm Advocatus.* Idemque practicasse *Burgos de Paz. ad leg. 1. Taur.* 96
num. 644. testatur *Guttier. pract. quæst. lib. 1. quæst. 30. num. 6.*

Nequè hoc scandalosum videri debet ex illis stringentibus rationibus, & congruentiis, quas latè explicat idem *Card.* 97
de Luca de Fideicom. disc. 176. num. 3. à me reassumptas *in Institut. Crim. lib. 2. tit. 10. à n. 70.*

Minus eadem contraria reflexio subsistentiam aliquam habet in Jure, ad quem effectum supplicamus sub oculis habere ea, quæ sequendo classicos Authores, & punctuales Rotæ decisiones, occurrendo præcisè similibus cavillationibus, ob- 98
servavi in *Instit. Crimin. lib. 2. tit. 10. num. 83.* ibi: *Adverte quòd aliquando reperiuntur Litigantes adeò providi, ut modestè loquar, qui in principio Litis, nullo soluto honorario, eorum Jura ostendunt pluribus primariis Advocatis, vel ab illis consilium petunt, idq; ad hoc ut deindè contra ipsos scribere pro alia*
Parte non possint, ut experientia me docuit (in cujus comprobationem addi potest præsens casus) & observat *Zaul. tom. 1.* 99
fol. 117. num. 23. Ad obviandum autem similibus malitiis in istis circumstantiis permissum est iisdem Advocatis defensionem 100
alterius Partis assumere, ut probat *Zaul ubi supra*, & firmavit *Rot. dec. 2018. n. 3. & per tot cor. Coccin.*

Quibus addo *Peregr. de Jur. Fisc lib 1 cap. 2. num. 11.* ibi: *Nàm multi sciscitantur oretenùs ab Advocatis, quid sentiant super aliquo puncto, & obiter ostendunt punctum alicujus fidei-* 101
commissi, vel alterius quæstionis, & deindè opera aliorum Advocatorum utuntur; Nàm hæc incidens consultatio non impedit Advocatum contrariam Partem tueri Guttier. canon quæst. lib. 1. quæst. 30. num. 1. ibi: *Si una Pars tentaret Advocatum, & eidem secretum panderet, ut in Causa illa pro contraria Par-* 102
te advocare non posset, quia hoc non obstante poterit contrariam Partem adjuvare, nè dolus illius Partis eidem patrocinetur, & Pignat. ad Statut. Ferrar. lib. 1 Rubric. 86. num. 13. ibi: *Nota, quia multi simulant se confidentes Advocatis, nè contra se patrocinentur, & posteà aliorum utuntur advocatio-* 103
ne &c Non debet dari occasio Partibus supplantandi Viros primarios eosque excludendi ab alterius Partis patrocinio, & Rot. dec. 163. num. 3. par. 6. rec. ibi: *Debet etiam adverti, nè detur occasio Partibus supplantandi Viros primarios, eosque ex-* 104
cludendi ab alterius Partis suscipiendo patrocinio; Et hęc est inconcussa laudabilis praxis omnium probatorum Curialium Romanæ Curiæ, cujus ipse oculatus testis sum per spatium 105
annorum quadraginta, eademque praxis innititur duplici convincenti rationi.

Prima, quia permittendum non est, ut mediantibus similibus impropriis modis, subtrahatur Litigantibus æqualium 106
probatorum Advocatorum patrocinium, quæ adducitur *in celebri leg. Providendum 7. Cod. de Postuland.* ibi: *Si quis autem ex Litigatoribus detectus fuerit, separatim tractasse cum plurimis* (idest Advocatis, ut ibidem explicat *Gloss.*) *& Adversario sub tali fraude subtraxisse paris defensionis copiam*) ubi *Gloss. verb. Paris* ait: *Idest Advocati, qui sit par Advocato,* 107
quem habet iste, qui est de bonis Advocatis de Terra) ostendet procul dubio, iniquam à se litem foveri.

Secunda verò, quia similibus malitiis semper, & ubique obviandum est; *Textus sunt in cap. Sedes de Rescript.* ibi;

Nos

Nos volentes eorum malitiis obviare, & in cap. Plerumque eo-
dem tit. ibi; *Ne videatur de sua malitia commodum reportare,*
108 *& in leg. In fundo ff. de Re Vindic.* ibi: *Neque malitiis indul-*
gendum est; Et in *leg. Itaque Fullo ff. de Furt.* ibi: *Sed ne-*
mo de improbitate sua consequitur actionem; Et *in leg. Cum hi,*
ubi *Gloss Verb. Nè circumveniatur ff. de Transact.* ibi: *Non*
109 *debet via aperiri malitiis, & in leg. Si legatarius Cod. de Le-*
gat. ibi: *Ut non accipiat fructum suæ calliditatis.* Et *Rot. dec.*
53. num. 103. cor. Peuting.
Aliàs, procedendo cum contraria inaudita prætensione,
in Causis magni momenti providus Litigans cum quatuor,
vel quinque honorariis posset tollere alteri Colligitanti patro-
110 cinium paris defensionis primariorum Advocatorum, quod,
quantùm absurdum sit, de se patet.
Circumstantiæ autem illæ, in quibus id practicari non so-
let, neque debet, duæ sunt, Prima, quando Advocatus
non solum simpliciter videt Scripturas, utrique Parti notas,
111 sed ulteriùs considerat illas, quæ non adhùc in Actis produ-
ctæ sunt; Secunda verò, quando ultrà visionem Scriptura-
rum, in Actis non productarum, effective scribit in Causa.
Quibus addi potest tertia, quando fuit vocatus in aliquo
Congressu plurium Advocatorum, sed angustiæ Colligitan-
tis non permittunt, omnes Advocatos, qui fuerunt præsen-
tes Congressui, posse in Causa scribere.
Quæ circumstantiæ longè distant à casu præsenti, & pro-
ptereà omitti poterat allegatio *Bullæ Pauli V.* impressæ *post*
112 *Ridolph. fol. mihi* 987. quia illa loquitur, quando Advoca-
tus, vel Procurator suscipit Causæ patrocinium, non verò
quando verbaliter interrogatur de illius sensu, juxta præcisa
verba dictæ Bullæ *tit. de Advocatis, & Procurator. §. 18. num.*
8. ibi: *Neque Advocatus, neque Procurator &c. qui pro una*
Parte patrocinium suscepit, in eadem Causa pro altera patro-
cinari possit. Quantum enim intèr se distent *patrocinium ali-*
cujus Causæ suscipere, juxta verba dictæ Bullæ, & circa ali-
113 quam causam consuli, juxta verba contrarii Memorialis,
ibi: *Per me Scribentem consultus;* Est adeò patens, adeòque
clarum, ut nil clariùs excogitari possit.
Allegatio ptoptereà ejusdem Bullæ, magno fastu, & non
sine admiratione ex adverso facta, dicitur adducta ad orna-
114 tum Urbis juxtà lepidum dictum *Sperel. dec.* 318. *num.* 57. seù
dicitur *allegatio ad Balistam, nempè extrà propositum*, juxtà
aliud dictum *Martæ*, sequuti à *D. Piton discept. 12. num. 25.*
Et in specie respondendo eidem Bullæ Pauli V. firmavit *Rot.*
dec. 163. n. 4. par. 6. rec.
Absque ulla prorsùs difficultate, attenta duplici circum-
stantia, in facto innegabili; Prima, quia longè post tale
verbale consilium, introducta Causa coram hac Sac. Congr.
115 in illa per spatium ferè duorum annorum semper usus fuit Jo:
Baptista opera aliorum Advocatorum, nec unicum misera-
bile verbum faciendo cum eodem primo Advocato, juxta ce-
lebrem theoricam *Castrens. in l. A Principe num. 2. ff. de Po-*
stul. ibi: *Doctores dicunt, quòd si ostendisti Jura tua, & re-*
116 *quisivisti eum de Advocatione, & dedit tibi spem; Si posteà*
non stat per te, quia vis eum pro Advocato &c. non potest esse
Advocatus meus; Sed si non requisisti eum de advocatione,
vel per te stat, quo minùs ipse sit Advocatus &c. benè poterit
esse pro me, aliàs daretur materia cuilibet auferendi mihi Ad-
vocatos, quia cuilibet Advocato ostenderet Jura sua, ad hoc
ut non posset esse contra se:
Secunda circumstantia residet in eo, quòd dictum consi-
lium petitum fuit die 3. Jan. 1719. & sic eo tempore, quo
Causa pendebat adhùc in Curia Archiepiscopali Neapolita-
118 na, à qua expedita fuit die 22. Augusti ejusdem ann. 1719.
Inauditum autem est in Curia, quòd Advocatus, verbaliter
tantùm requisitus de suo Consilio, quando Causa actualiter
pendet in Partibus, firmata postmodum per appellationem
ejus revisione in Curia, non possit deindè scribere in eadem
Causa contra illam Partem, quæ ab eo simplex petiit consi-
lium, & deinde, ipsum non curando, utitur opera aliorum
Advocatorum. Quæ adeò obvia sunt, adeòque naturalia,
ut mirum certè videatur, quòd cavillari possint, & in con-
troversiam adduci cum authoritatibus, allegatis ad ornatum
Urbis, & ad pulchritudinem Universi.
Die 19. Dec. 1721. proposita Causa in C. Concilii sub du-
119 bio: *An esset standum, vel recedendum à decisis*, fuit res-
ponsum: *Dilata, & repetantur Testes formiter super negati-*
va coarctata Civitatis Vetulæ, ut factum fuit.

DISCEPTATIO XIV.

Romana Fenestræ.

PRO

Aliquibus Confratribus Archiconfraternitatis
SS. Stigmatum.

ARGUMENTUM.

Fenestræ, respicientes in Ecclesias, quibus concurrentibus
in illis retineri possint. Ex quibus causis concedi possint,
vel ad vitam Benefactorum, vel pro omnibus illorum Hæ-
redibus, & Successoribus.

Pietas, Religio, & assiduitas Confratrum Ven: Archi-
confraternitatis Sacrorum Stigmatum S. Francisci de
Urbe, in præteritum, & de præsenti semper fuerunt eæ-
dem, non sic autem eorundem Confratrum numerus; No- 1
stris enim temporibus ille taliter adauctus fuit, ut intra an-
gustos limites antiquæ Ecclesiæ, & Oratorii non ampliùs se
valebant continere, ex quo oriebatur, quòd etiam in sole-
mnioribus Anni festivitatibus major pars Confratrum ad il-
lud non accedebant, ut experientia notum erat, & observa-
vit *Rot. in principio dec. Rom. Retractus* 17. *Junii* 1707. *cor.*
Omanna: Quæ omnia providè considerantes illius attentissi-
mi Officiales, ad satisfaciendum dictorum piorum Confra-
trum devotioni, ac multitudini, determinarunt novam, &
ampliorem Ecclesiam, nec non majus, magisq; elegans O-
ratorium à fundamentis construere, idque ex piorum Con-
fratrum, aliorumque Fidelium eleemosynis, Legatis, piis-
que dispositionibus, ad d. effectum diversis temporibus reli-
ctis.
Quia verò opportunum situm non habebant, ad eundem
diù desideratum finem necessarium, voti compotes fieri spe-
rabant à DD. de Capranica, possessoribus Viridarii, conti-
gui dictæ eorum antiquę Ecclesiæ, mediante amicabili con-
cessione partis ejusdem Viridiarii, simpliciter ad eundem 2
effectum necessarii, idquè, justo pretio mediante, non sine
maximo fundamento obtinere sperabant, eò quia unus ex
eisdem de Capranica inter nostros Confrates meritissimè re-
periebatur adscriptus, & apprimè informatus erat de dd. an-
gustiis; Verùm porrectis ad hunc effectum, repetitisque op-
portunis precibus, præter omnem expectationem, illæ ex-
auditæ nullatenùs fuerunt, & proptereà, frustrata dicta
spe, nostra V. Arch. quod amicabiliter obtinere nequivit, id 3
tanquam de Jure sibi competens, judicialiter assequi procu-
ravit, vigore notoriæ dispositionis celebris *Text. in l. Si quis*
Sepulcrum ff. de Religios. & sumpt. funer. congruum instruendo 4
Judicium coram A. C. à quo post longam litem, spatio duo-
rum, & ultra annorum protractam, tandem sub die 28. Maii
1706. sententiam favorabilem reportavit, obligantem dictos
de Capranica ad vendendum d. situm.
Cui nullatenùs acquiescentes iidem de Capranica, appel-
lationem interposuerunt ad Rot. à qua Pon. R. P. D. Oman- 5
na, strenuè semper se opponentibus, prævia *dec. sub titulo*
Rom. Retractus, emanata *die* 27. *Januarii* 1707. confirmata
fuit dicta prior Sententia, à qua iterùm appellarunt: Undè
commissa Causa D. Card. Scotto, tunc Sacræ Rotæ Audi-
tori, & post peractum solemnem accessum ad locum diffe-
rentiæ, tandem declaratum fuit, competere Arch. Jus con-
sequendi dictum situm.
Recusantes autem iidem Oppositores parere dd. Judicatis,
necesse fuit, ut eadem Rota de anno 1712 ex officio deveni-
ret ad stipulationem Instrumenti venditionis d. situs pro pre- 6
tio, à Peritis æstimando, quibus successivè electis, ad te-
norem eorum Relationis commendabili punctualitate perso-
lutum fuit pretium in summa sc. 2760.
Ad evitandas verò ulteriores vexationes, & litis duratio-
nem, cum sequela illarum expensarum, quas experientia do- 7
cet miseros Litigantes, quasque considerat *Rot. in dec. 325. n. 11.*
p. 14. & dec. 479. n. 17. p. 9. rec cum aliis apud *Ansald. in addit.*
ad dec. 37. sub n. 57. coacta fuit eadem Arch. mediante particu-
lari Concordia, nedum eis relaxare expensas omnes judicia-
les, considerabilis quantitatis, quę de Jure reficiendę sunt
Victorii; Verùm etiam attento, quòd in situ retracto repe- 8
riebatur quędam Statua amovibilis, quæ factis omnibus di-
ligentiis ad summum vendi poterat pro pretio sc. 150. circiter,
coacta paritèr fuit per viam Concordię eadem Arch. illam ac-
cipere pro exorbitanti pretio sc. 300.

Terminata hoc modo æquè longâ, ac dispendiosissima lite, & volente Archiconfraternitate principium dare novę fabricæ ejus Ecclesiæ, & amplitationi Oratorii, compertum fuit, quòd ex inadvertentia Peritorum in mensuratione d. situs, murus divisorius fundamentorum non erat dispositus
9 per lineam rectam, *seù à filo* juxtà phrasim Architectorum, sed ad illum rectificandum, seù reducendum *à filo*, necessarius erat parvus alius situs in minima quantitate palmorum 43. dumtaxat; Pro cujus consecutione eo tempore, quo Confratres judicialem in hac parte procurabant continuare instantiam, habita de his notitia à DD. de Capranica, isti spontè se obtulerunt illum gratis Archic. concedere, ea adiecta conditione, seù ex eorum parte illa peracta petitione, ut eadem in recompensationem talis gratuitæ concessionis paucorum palmorum dicti situs, concederet Jus aperiendi fenestram in nova Ecclesia, ad effe-
10 ctum ex illa audiendi Sacrum, hoc modo, & sub hac devotionis specie, imponendo novæ Ecclesiæ intolerabile jugum, graveque onus perpetuæ servitutis, non ad favorem eorundem dumtaxat, seù illorum vita naturali dumtaxat durantę, juxtà æquè raras, ac difficiles concessiones similium gratiarum ad favorem insignium Benefactorum, ut videbimus infrà; Sed cum dicta perpetua reali servitute, duratura per omnia sęcula sęculorum.

Die 6. Decembris 1713. de more intimata, & coadunata Congreg. Secreta dictæ Archiconfraternitatis in illa fortiter, & suaviter promota fuit eadem instantia, in eaque inter cæteros interfuerunt etiam Primicerius nostræ Archicon-
11 fraternitatis in secundo gradu conjunctus cum DD. de Capranica, nec non alter illorum Consanguineus in tertio gradu, ac proindè in ea facile fuit obtinere favorabilem concessionem dictæ facultatis aperiendi fenestram in dicta nova Ecclesia.

Constantissimè autem asserunt multi Confratres, qui in dicta Congreg. interfuerunt, ex illo unico motivo Votum
12 dedisse prò dicta concessione, quia nimirum idem Primicerius, tàm in aliis antecedentibus Congr Secretis, quàm in illa, in qua capta fuit resolutio affirmativa, apertè declaravit Confratribus maximam, ferèque impossibilem difficultatem ob inendi Apostolicum Beneplacitum, sub cujus expressa conditione petebatur permissio aperitionis fenestræ, cum illo essentialissimo addito, quòd casu, quo illud obtineretur, dictus situs censeretur donatus nostræ Archiconfr.
13 ibi: *Con patto, e condizione, che egli si obligarà d' impetrare a tutte sue spese, & incarco il Beneplacito Apostolico, e finalmente con patto espresso, che nel caso non potesse ottenere detto Beneplacito, in tal caso, tanto detta porzione di sito, concessa, come sopra, quanto la detta Scala, e tutto il resto, come sopra fatto; per avere il commodo di detta fenestra, s' intenda donato a benefizio della nostra Arciconfraternità*; Itaùt in substantia nostra Archiconfraternitas ad praxim reducendo aureum illud consilium *D. Pauli ad Roman.* 12. 17. eodem tempore ostendendo hoc modo illius bonam voluntatem erga dictos de Capranica, & debitum obsequium erga primarios Officiales, & multos Confratres, efficaciter perorantes pro d. permissione, absque alia lite, obtineret intentum gratis habendi d situm.

Quamvis autem ad id non se extendere facultas d. Congr. Secretæ, eò quia in illis circumstantiis, in quibus sermo est de imponendo aliquo perpetuo onere eidem Archic. recurrendum semper est ad Congreg. Generalem, ut disponunt
14 nostra *Statut. in cap.* 34. *fol. mihi* 49. & 50. ubi leguntur ulteriùs sequentia verba, omni consideratione digna: *Si ricorda al Primicerio, e Guardiani, che saranno pro tempore, che quanto più potranno ne negozj si riferischino a questa Congregat.* (hoc est ad Congreg. Generalem) *per esser tanto più sicuri di non poter errare*; Nihilominùs sub die 27. Januarii 1714. stipulatum fuit Instrumentum dict. cessionis cum sola reservatione Beneplaciti Apostolici, & in eo, nedùm non sine manifesta læsione, & evidenti præjudicio Archiconfr. omissa fuit dicta essentialissima conditio, contenta in reso-
15 lutione Congr. Secretæ, quòd quatenùs dictum Beneplacitum obtineri non posset, dictus parvus situs censeretur donatus eidem Archiconf. sed insuper adjectum fuit aliud pactum ex diametro oppositum, ibi: *E non ottenendosi, il presente Istromento sia ipso facto risoluto, come se fatto non fosse, & ogni una delle Parti resti nelle sue primiere raggioni, e non altrimenti &c.*

Incæpta fabrica, constructoque Sacrario, quod de præsenti provisionaliter inservit pro Ecclesia, usquequò illa per-
16 ficiatur, sub insubsistenti supposito, quòd obtentum fuerat dictum Apostolicum Beneplacitum; in alia Congreg. Secreta dictæ Archi. coadunata die 2. Aprilis 1716. in qua interfuerunt pariter iidem duo Consanguinei Oppositorum, istorum nomine facta fuit instantia pro licentia aperiendi fenestram in dicto Sacrario, quòd hodiè provisionaliter, ut diximus, facit figuram Ecclesiæ, & in hac Cong. prænarratis duobus essentialibus defectibus, potestatis nempè dictę Con- 17
gr. Secretæ, & interventus dictorum Consanguineorum, improbati à nostro Statuto, inferiùs recensendi, additus fuit tertius, capiendi resolutionem viva voce, & absq; necessaria, & solita Bussola; adversus notoria Decreta generalia hujus Sac. Cong. necnon adversus claram dispositionem nostrorum *Stat. c.* 5. *fol.* 5. ibi: *Proibendo espressamente, tanto in questa, quanto in qualsivoglia altra elezzione la viva voce.*

Licèt autem in dicta Congr. Secreta simpliciter fuisset resolutum, ut sequitur *Fù rimesso al P. M. unitamente con li Fratelli R. e C. di determinare il modo, e luogo, dove deva* 18
darsegli il commodo per detta fenestra: quæ verba *deva darsegli* ex eorum propria indole, & naturali significatione indicant facultatem, de futuro obtinendam, nihilominùs ac si eadem verba importare possent finalem facultatem, & amplam actualem potestatem de facto aperiendi d. fenestram, hæc statim aperta fuit in d. provisionali Ecclesia, elevata à pavimento in sola altitudine palmorum 11. prope quam immediatè reperitur Sedes, destinata ad audiendas confessiones, cum sola distantia palmorum duorum altitudinis ab extremitate d. fenestræ, taliter ut ex illa commodissimè audiri possunt sermones Pœnitentium cum Confessario; Ex 19
quo magnum fuit ortum absurdum, nedùm Confratrum d. Arch. sed totius Populi, ex abrupto videntium dictam perpetuam servitutem, impositam eidem Loco, verè pio, adeò frequentato, tàm à Confratribus, quàm ab omni Personarum genere.

Quæ omnia non sine magna admiratione, & maxima compassione observantes multi ex Zelantibus Confratribus nostræ Archic. humillimum habuerunt recursum ad Sanctiss. à 20
quo benigniter exauditæ fuerunt illorum preces, mediante remissione illorum instantiæ ad hanc S. Congr. deputatoque proindè in Ponentem Card. Ruffo, disputantur hodiè duo dubia, inter Partes concordata, de quibus in fine; Ex rationibus autem infra subnectendis, primum videtur resolvendum negativè; Secundum verò negativè quoad primam partem, & affirmativè quoad secundam.

Quoad primum, nullitas Instrumenti concessionis, de qua disputamus, palpatur manibus, illaque ex triplici fonte plusquam evidenter desumitur.

Primò scilicet ex eo, quòd in Congreg. Secreta, habita die 6. Decemb. 1713. in qua petita, & obtenta fuit facultas 21
aperiendi fenestram in Ecclesia, noviter construenda, interfuerunt, ac votarunt Primicerius, in secundo gradu conjunctus cum Oppositore; Necnon alter in tertio pariter gradu conjunctus cum eodem, ut non controvertitur.

Ex hoc autem innegabili facto resultat, d. concessionem, & facultatem esse inevitabiliter nullam, ex clara dispositione *Statuti* nostræ Arch. in quorum *cap.* 14. sequentia dispoli- 22
ta leguntur: *Se alcuno nel negozio proposto avesse Interesse, tanto proprio, quanto de suoi Parenti sino al terzo grado inclusivè, avanti che si faccia resoluzione debba uscire fuori di Congreg. sin tanto sia resoluto*: Quod Statutum utì in forma specifica confirmatum à Clem. X. dicitur Papale, & inviolabiliter servari debet, ut, omissis generalibus, in specie advertit *Antolin. in Not. ad Statut. Aurific. Verb. proœm* 2. *num.* 17. & loquendo de Rotæ Auditoribus observat *Ansald. dec.* 71. *num.* 10. *in Addition.* & in specie loquendo de Confratribus, sequendo resolutiones hujus Sac. Congr. notat *Monacell. in Formular. tom.* 2. *tit.* 15. *formul.* 8. *n.* 3.

Addito, quòd idem Statutum, uti munitum *Clausula sublata, & decreto irritanti*, inficit totum id, quod contra 23
ejus tenorem quomodocumque gestum, & attentatum fuit, ex adductis per *Cobell. ad Bull. Bon. Reg cap.* 28 *num.* 72. & firmata per *Rotam dec.* 30 *num.* 15. & 16. *coram Ottob. & dec.* 1279. *num* 18. *coram Emer. jun. & dec.* 25. *num.* 5. *coram Ansaldo, & in* 24
Colon. Jurisd. 17. *Aprilis* 1676. §. *Neque*, & 20. *Martii* 1680. §. *Cùm enim cor. Alberg.*

Secunda nullitas æquali evidentia promanat ex claro defectu potestatis dictę Cong. Secretę, quę nullo modo poterat devenire ad concessionem Juris aperiendi fenestram in nostra Ecclesia, eò quia illius facultates nimis restrictæ sunt à nostro *Statuto*, ut videre est in *Cap.* 34. *fol.* 47. & *seq.* ubi, 25
nedùm specificantur omnia ea, quæ facere potest, sed ulteriùs demandatur expressè, neque etiam posse acceptare lucrosas hęreditates, & magna Legata, quando istis annexum est aliquod perpetuum onus, ibi: *Averà*

facol-

facoltà detta Congregazione di accettare devoluzioni, legati, & eredità, se però non vi fosse carico, o peso alcuno, che in tal caso vogliamo, che tocchi alla Congregazione Generale accettarli. Quanto igitur magis devenire non poterat ad impo-
26 sitionem dictæ æqualiter duræ, ac perpetuæ realis servitutis in nostra Ecclesia, quæ (præscindendo etiam à dicta clara dispositione Statuti) cùm sit veræ, & propriæ alienationis species, ad illius concessionem devenire non erat in facultate Confratrum, nedùm intervenientium in d. Congr. Secreta, sed neque etiam in Cong. Generali, absque Apostolico Beneplacito, ex animadversis per *Novar. nov. Jur. Pontific. tit. de Alien. rer. Eccles. Conclus.* 1. *num.* 7. *Passerin.*
27 *de Stat. homin. tom.* 1. *quæst.* 185. *art.* 7. *num.* 303. *Donat. Anton. de Marin. quotid. resol cap.* 7. *num* 13. *Ventrigl. in Prax. par.* 1. *annot.* 1 §. 2. *num.* 17. *Card. de Luc. de Servit. disc.* 17. *num.* 4. & 5. qui probant imponentes similem servitutem Ecclesiis incidere in pœnas contentas in *Extr. Ambitiosæ de Reb. Eccles. non alien.*

Crescitque in immensum vis hujus animadversionis ex eo, quòd Congr. Generalis non fuit in hac parte neglecta ex urgenti aliqua necessitate capiendi resolutionem circa aliquod
28 accidens, non admittens moram, vel ex inadvertentia illius, qui illam intimare debebat, sed ex eo præcisè, quia fuit cum fundamento dubitatum, Confratres omnes in dicta Congr. Generali congregandos, nolle subjicere eorum Ecclesiam dictæ perpetuæ reali servituti, idque manibus palpatur ex eo, quòd instanter, instantiùs, & instantissimè per duas vices petita fuit à multis Confratribus, & irregulari modo extitit denegata, quod fieri non poterat ex animadversis per *Monacell. in Formular. tom.* 2. *tit.* 14. *formul* 8. *num.* 2.

Tertia demùm nullitas desumitur, ex quo dictum Instrumentum concessionis fenestræ non fuit stipulatum ad tenorem, & juxtà præcisam resolutionem, captam in Cong. Secreta. In ista enim decreta fuit concessio fenestræ, ne-
29 dùm cum reservatione Beneplaciti Apostolici; Sed ulteriùs cum alia expressa conditione, quòd casu, quo DD. de Capranica illud obtinere non possent, dictus parvus situs, nostræ Archiconfraternitatis concessus, censeretur donatus, quod pactum nullatenùs legitur appositum in Instrumento, sed potiùs directè contrarium in illo fuit conventum, quòd scilicet, non obtento dicto Beneplacito: *Ogniuna delle Parti resti nelle sue Primiere raggioni, e non altrimente.* Hujusmodi autem monstruosa difformitas inter Instrumentum, & resolutionem Cong. Secretę, etiamsi illa, adversùs rei evidentiam, omnem in hac parte habuisset facultatem, ne-
30 dùm indicat manifestam nullitatem ejusdem Instrumenti, sed ulteriùs operatur, ut in concursu dictę resolutionis Congr. Secretę, ista semper pręferenda sit eidem Instrumento, *Rot. coram Pæn. dec.* 1237. *nu.* 28 & *seq.* & *coram Emer. jun. dec.* 1026. *num.* 3. & *in Spolet. Bonor.* 1. *Jan.* 1682. §. 3 *coram Paulutio.* Hanc autem patentem, & innegabilem nullitatem recognovit etiam Congr. Secreta dictę nostrę Arch. habita sub die 20. Augusti 1716. in qua facta propositione, an dicta Congr. teneretur assumere litem pro defensione DD. de Capranica, fuit nemine discrepante negativè resolutum, & in resolutione fuit expressè à d. Congr. acceptata dicta nullitas, & quia idem Instrumentum stipulatum fuit contrà formam decreti ejusdem Cong. ut legitur in fide dictę resolutionis.

Quo verò ad 2. dub. nullitas resolutionis captę à Congreg. Secreta, habita die 2. Aprilis 1716. pro aperitione fenestrę in Sacristia, quę hìc, & nunc deservit loco Ecclesię, non
31 potest esse magis clara, magisque substantialis, tùm quia eadem resolutio extorta fuit sub supposito obtenti Beneplaciti Apostolici, quod non ostenditur, & sic corruente eodem supposito, corruit etiam dicta resolutio, ex regula, de qua *Rota decis.* 574. *num.* 8. *coram Dunoz. jun.* & *decis.* 274. *num.* 11. *par.* 17. *rec.* & *in Colonien. Canonic.* 4. *Febr.* 1699. §.
32 *Hinc neque coram Card. Scotto;* Tùm quia in illa Congr. intervenerunt pariter, & eorum Votum dederunt dd. duo Consanguinei, quorum respectu nulla potest exadversò afferri excusatio dictę nullitatis, eo quia constanti, & communi voce asserunt Confratres omnes, qui in illa pariter interfuerunt, quòd, ad excusandam nullitatem primę concessionis, habitus fuit specialis sermo circa obstaculum Statuti, prohibentis Consanguineis usque ad tertium gradum dare Votum favore Consanguineorum, qui defectus excusatus fuit cum supposito, quòd tunc temporis dispositio ejusdem Statuti non fuisset nota dictis Consanguineis, neque allegata ab aliis Confratribus; Quę omnia nullo modo applicari possunt Actibus, sequutis in dicta Congreg. Secreta, habita die 2. Aprilis 1716. in qua habiti fuerunt repetiti, serii sermones, concernentes obstaculum Statuti, quod non fuit in aliqua consideratione habitum: Tùm demùm, quia ad eandem resolutionem deventum non fuit per Vota secreta, cum solita Bussola, sed eadem resolutio capta fuit viva voce, ut ex publica fide dictę resolutionis, data in Summario; Qui procedendi modus importat insanabilem nullitatem dict. Congreg. Secretę, nedùm vigore generalis Edicti tempore Innocent. XI. emanati à Congreg. specialiter deputata die 1. Septemb. 1699. de qua *Monacell. ubi sup. fol.* 139. *num.* 3. quod fuit confirmatum à Clement. XI. die 16. Martii 1701 Sed magis pręcisè vigore Statut. nostrę Archiconfrater. in *Cap.* 4. prohibentium expressè similem votandi modum *a viva voce:* juxtà illius pręcisa verba, relata supra. 33

Non minùs evidens est injustitia utriusque concessionis fenestrę; Si enim nemini licet in muro alieno, quamvis profano, imponere servitutem fenestrę, ad *Text. in l. Altius C. de Servit.* ubi communiter *Repetentes*, ratione majori id permitti non debet in locis Sacris, seu muris Ecclesiarum, propter illarum honestatem, & reverentiam, illis omni jure debitam, *Clem. de Sent. excomm. l. Servitus,* §. *Sacer.* & *l. Si priùs,* §. *Sed loco Sacro, ff. de Aqu. plu. arcen.* & *l. Caveri, ff de Commun de Servit.* & antiquioribus cumulatis, *Fusc. de Visit. lib.* 1. *cap.* 11. *num.* 10. *Donat. Rer. regul. tom.* 3. *tract.* 2 *quæst* 8. *sub num.* 11. *Nicol. in Floscul. verba Fenestra,* & *verb. Prospectus* utrobique *num.* 1. *Altimar. ad Rovit. dec.* 92. *in noviss. observat. num.* 2. & *Constant. ad Stat. Urb. annot.* 23. *art.* 1. *n.* 75. 34 35

Quę omnia vera sunt, etiam si fenestra aperiatur in proprio pariete, per quam haberi possit prospectus in Ecclesia, ex adductis per *Gavant. in Manual. Verb. Ecclesia num.* 27 & *in addit. num.* 1. *Gob Consult.* 122. *num.* 53. *Pacicbel. de Distant. cap.* 6. *membr.* 4 *num.* 28. *Barbos de Jur. Eccles. lib.* 1. *cap.* 11. *num.* 28. & *Ricciardell. in Lyceo Eccles. par.* 1. *cap.* 7. §. 1. *num.* 44. ubi refert ita pluriès fuisse judicatum. 36

Imò habemus hoc solemniter in Urbe anno 1566. demandato S. Pii V. ad divinum Cultum reparandum, & ad Ecclesiarum decorem restituendum mirabiliter electi, qui per viam regulę, & legis generalis expressè mandavit, claudi omnes fenestras Vicinorum, habentes prospectùs in Ecclesias, testibus *Fusco*, & *Pacicbello* in locis supra allegatis, & *Card. de Luca de Servit. discept.* 16. *sub num.* 2. In cujus sequelam Card. Jacobus Sabellus, tanti Pontificis Vicarius, generale decretum edidit, præcipiens omnibus, similes fenestras habentibus, ut illas claudere deberent, cujus integrum tenorem refert *Quarant. in Summ. Bullar. verb. Reverentia Divinorum fol. mihi* 453. 37 38

Pro cujus S. Pontificis oraculi punctuali executione, Sacræ Congregatio Episcop. semper respondere solita est, vel denegando facultatem fenestras aperiendi, vel mandando claudi illas, quæ de facto apertæ fuerunt, quarum multas referunt, & sequuntur *Pignatell. Consult.* 229. *num.* 23. *tom.* 4 & *Pacichel. ubi proximè num.* 28. *Gavant. in Manual. Episcop. verb. Ecclesia num.* 27. & *in Addit num.* 1 *Barbos. de Jur. Eccles. lib.* 1 *cap.* 11. *num.* 28. *Cardinal de Luca de Servit. discept.* 16. *num.* 2. *Monacell. in Formular. par.* 1. *tit.* 5. *formul.* 8. *num* 14 & signanter *in Nullius* 11. *Septemb.* 16.5. & *in alia Nullius* 5. *Martii* 1619. & *in Casertana* 8. *Junii* 1646. & *in Cusentina* 14. *Decembris ejusdem anni*, & *in Calven* 26. *Septembris* 1652. & *in Veronen* 15. *Junii* 1655. & *in Pisauren.* 3. *Octobris* 1692 & priùs in *Alexanen.* 14. *Novembris* 1659. in qua Causa scripsit *Cardinal de Luca*, de more, laudabili ingenuitate, & solito candore, asserens, Dominum Loci suum Clientem, qui succubuit, eratque eximius Benefactor Ecclesiæ, ob multa beneficia in illius constructione, & refectione collata, & non minora beneficia contulerat pro Clericorum subventione, & sacrorum Suppellectilium provisione, non habuisse justam occasionem se dolendi de Episcopo, qui mandavit claudi fenestram, correspondentem in Ecclesia, effectu subsequuto, ut videre est in *discept.* 16. *de Servit. num.* 2. & *per tot.* & *in ejus Suppl. num.* 14. ubi meritò laudat commendabilem stylum Sacrarum Congr. procedendi in hac parte cum magno rigore. 39 40 41

Quem sanè rigorem, non sine bonorum laude nostris temporibus inexorabiliter ad praxim reduxit, tàm *in Leodien.* 7. *Augusti* 1705. quando (effectu punctualiter subsequuto) injunxit Nuncio Coloniensi clausuram fenestræ, apertæ in Ecclesia Carmelitarum, quàm *in Ulixbonen.* 5. *Martii* 1710. nolens exaudire preces primariæ Nobilitatis. 42

Viri Comitis de Sousa, pro simili gratia se exhibentis assigna-
re capitale bismillium Cruciatorum Ecclesiæ, in qua præten-
debat aperire fenestram.
Et de facto in hac ipsissima materia aperitionis fenestræ,
hujus Sac. Congr. Prosecretarius occasione Visitationis suæ
Diœcesis, quam fecit anno sæculari 1700. comperto, quòd
43 in Ecclesia S. Jacobi Casalis Trebatii aderat quędam fene-
stra, aperta non in publica, nimisque frequentata Eccle-
sia, qualis est nostra, sed correspondens remoto angulo
parvæ Cappellæ, commendabili zelo statim jussit illam
esse claudendam, & ob reniientiam paritionis ejus justissi-
mo mandato, Interdicto suppsuit dictam Ecclesiam;
Cumque à tali mandato appellationem interposuisset Mar-
chio Alexander de Matthæis, qui prætendebat Jus habe-
re pro retentione dictæ fenestræ, A. C. die 30. Julii 1701.
mandatum relaxavit pro claudenda dicta fenestra, quod
decretum eodem ann. 1701. canonizatum fuit à plena Signa-
tura Justitiæ, Ponente Marabottino cum clausula: *Sine
præjudicio*.
Quibus non adversatur condonatio dicti parvi situs, in
totum, & per totum miserabilium palmorum 43. spontè ex-
hibita favore Arch. ex qua prætenditur desumi titulus corres-
44 pectivus prætensæ concessionis; Cùm enim valor dicti par-
vi situs vix ascendat ad scuta quindecim circiter, eo quia ne-
que etiam constituit medietatem unius cannæ, juxta Ar-
chitectorum regula, compositæ ex palmis centum, pro-
fectò pro adeò tenui summa non poterat sine labe plusquam
enormissimæ læsionis concedi dictum Jus aperiendi fene-
stram, quæ cùm importet perpetuam servitutem nostræ
Arch. nunquam concedi poterat pretio mediante, dum ad
summum, & rarissimè concedi solet, vel Insignibus Bene-
factoribus, qui propriis sumptibus à fundamentis Ecclesias
construunt, aut gratis concesserunt totum situm, in quo
illa constructa fuit, vel aliquid aliud insigne beneficium iis-
dem Ecclesiis impartiri fuerunt, juxta ea, quæ in nostris
punctualibus terminis, antiquioribus cumulatis, adver-
45 tunt *Pacichel. de Distant. cap. 6. membr. 4. num. 29. Ricciar-
dellan. in Licæo Eccles. par. 2. cap. 18. sub num. 19. Altimar.
ad Rovit. decis. 92. in ultim. observat. num. 4. & Paulut.
dissert. 23. articul. 2. num. 96. & seqq. & Monacell. in
Formular. part. 1. tit. 6. formul. 10. num. 17. & 18.*
Et practicavit Congregat. Episcop. *in Avellina Indulti
5 Julii 1719. Ponente Cardinal. Paracciano*, in qua licèt
ageretur de petitione, nedùm insignis Benefactricis Anto-
46 niæ Spinolæ Principissæ Avellini, sed Patronæ ejusdem
Civitatis, ubi aderat Ecclesia Patrum Dominicanorum,
qui eorum pariter humillimas preces porrigebant pro eadem
gratia; Nihilominùs dicta Congreg. Episcop. gratiam re-
strinxit ad vitam solius Oratricis, per hæc præcisa verba.
*Pro gratia quoad fenestram cum duplici crate ferrea; & ad
vitam Oratricis tantùm, In Placentina verò 22. Januarii*
47 1706. similem gratiam ampliavit ad vitam Commitis Laudi
Oratoris, & filiarum tantum, ob majora beneficia in Ec-
clesiam collata, mediante considerabili refectione muri Po-
marii ejusdem Ecclesiæ, & donatione magni petii Terræ
ad favorem ejusdem Ecclesiæ, ex quibus patet, quod ex
laudabili solito Sacrarum Congr. in casu insignium benefi-
48 ciorum, à quo noster longè aberrat, ad summum con-
cedi solet similis gratia ad vitam unius, vel duorum
tantùm Oratorum, nunquam verò in perpetuas æterni-
tates.
In hac autem insignium Benefactorum Classe neutiquam
numerari possunt Principales, considerando rem donatam,
consistentem in 43. miserabilibus palmis nudi situs valoris
49 in totum & per totum scutis 15. circiter, ex qua sola
consideratione ictu oculi excluditur qualitas beneficii insi-
gnis.
Nec dicatur, quòd in dicto Instrumento concessionis fa-
cultatis aperiendi fenestram non solùm adsit condonatio
50 dd. 43. palmorum nudi situs, verùm etiam concessa fue-
rit facultas nostræ Archiconfr. vertendi stillicidia erga Vi-
ridarium Oppositorum, aperiendi in illo fenestras, ad
lumen simpliciter necessarias pro nova Sacristia, nec non ad-
sit ulteriùs eorum stricta, & præcisa obligatio non fabrican-
di in dicto Viridario.
Omnia enim hæc, sive considerentur unita, sive sigil-
latim ponderentur, nullum omninò obulum addere apta
51 sunt, miserabili summæ dd. scut. 15. circiter pro pretio d.
situs, sed non sine mysterio apposita fuerunt in eodem In-
strumento ad colorandam d. enormissimam læsionem aperi-
tionis fenestræ.
Incipiendo enim à stillicido, istud non fuit concessum sim-
pliciter, & sine impensa ad formam resolutionis Congreg.
secretæ, & absque successivo perpetuo onere Arch. Sed ap-
positum in illo fuit sequens speciale pactum. *Conche però
detta Arch. debba fare in detto tetto un canale per ritenere l'ac-* 52
*qua, e quella indrizzare nel sito di essa Veneranda Archicon-
fraternità & a sue spese sempre mantenere dd. canali*. Ex quo
patet, eandem magnificatam facultatem nihil omninò æsti-
mandam, esse, uti nullum penitus, penitusque prejudicium
afferentem, neque in æternum allaturam Oppositoribus, ut
patet consideranti.
Ejusdem apparentiæ, & æqualis insubsistentiæ est alia fa-
cultas aperitionis fenestrarum ibi: *E di più abbia offerto di
lasciare aprire nella nuova fabrica tutte quelle fenestre, che sa-* 53
ranno necessarie, a lume però, non a prospetto: Quæ aperi-
tio fenestrarum ad merum lumen nemini potest denegari,
ex cumulatis per *Ciarlin.* loquentem in præcisis terminis al-
terius Sodalitatis laicalis *in controv. 182. à num. 16. usque
ad finem*, & concordant adducti per *Paulut. d. dissert. 23.
art. 3. num. 45.* & in terminis fortioribus *Rot. dec. 12. nu. 5. apud
Pacichel. de Distant.*
Quo demum ad obligationem, ead verso emissam non fa-
bricandi in proprio Palatio, enixis istis verbis restrictam ad 54
d. Viridarium, ibi; *Con dichiarazione però, che detta proi-
bizione di fabricare s' intenda ristretta solamente a detto sito
nudo, e vacuo, e non altrimente*, illa nec in obulo valutan-
da est; Cùm enim d. Viridiarium radactum fuerit ad par-
vum situm, si in isto nova fabrica exadverso construeretur,
eodem tempore, quo diminueretur lumen Sacristiæ nostræ
Archiconfraternitatis tolleretur penitus integrum lumen
multis nobilibus mansionibus Palatii Oppositorum, qui pro-
pterea, non ad faciendam rem gratam nostræ Archicon. sed
ad evitandum proprium considerabile præjudicium nullo
tempore, nulloque modo fabricam elevare, vel construere
poterunt in dicto Viridario; Itaùt per dictam magnificatam
obligationem dicantur propterea donasse nostræ Archicon. 55
ut vulgò dici solet, Solem mensis Augusti, ut lepidissimè ad-
vertit *Card. de Luca in Relat. Roman. Cur. discept. 46. sub
num. 62.*
Minorem habet subsistentiam prætensa antiqua servitus,
nec non possessio fenestræ, quam Oppositores prætendunt
habuisse in antiqua Ecclesia, seù in Cappella S. Annæ: Ta-
lis enim servitus nunquàm exadverso probata fuit, neque in 56
æternum probari poterit. Veritas siquidem in hac parte ea
est, quòd eadem fenestra constructa fuerat pro servitio ejus-
dem Cappellæ, seu pro recipiendo ex illa necessario lumine,
eratque ut plurimum clausa eo tempore, quo lumen non
erat ampliùs necessarium; Imò in solemnioribus festivitati-
bus nostræ Arch. occasione parandi Ecclesiam semper rema-
nebat obscurata, prout etiam talis quotidiè solita erat per-
manere ad arbitrium Sacristæ, trahendo, & retrahendo an-
tè eandem fenestram, pro suo libito, sericum siparium, ibi-
dem collocatum ex parte interiori nostræ Ecclesiæ.
Prætereà sola structura ejusdem fenestræ deservire potest
pro adequata responsione adversus contrariam prętensionem,
eo quia illa non erat constructa cum cratibus ligatis ad instar 57
transennæ, vulgo *Gelosia*, eo modo, quo construi solent si-
miles fenestræ pro audiendo Sacro in Ecclesiis, sed in nihilo
differebat ab aliis fenestris nostræ Ecclesiæ, constructis ad
lumen recipiendum. Aperiebatur insuper à parte Ecclesiæ,
ex qua aderant pariter versatiles obices, vulgo *Naticchie*;
Ita ut ex his omnibus, præcipuè simul unitis, ictu oculi de-
tegatur insubsistentia contrariæ prætensionis, & ad homi-
nem excludatur omnis color prætensæ servitutis. Imò plus-
quam evidenter remaneat manifestum, eidem fenestræ ni- 58
mis impropriè, & æqualiter insubsistenter attribui posse ti-
tulum servitutis.
Habemus pariter in facto concludenter justificatum, quòd
ad libitum Sacristæ, & Clericorum nostræ Archicon. ea-
dem fenestra, nedum claudebatur dd. versatilibus obicibus, 59
sed etiam de mandato Principis Maffei Barberini eo tempo-
re, quo erat primus Guardianus nostrę Archiconfraternita-
tis prout etiam de mandato Ducis Aquæspartæ, eo pariter
tempore, quo munus primi Guardiani occupabat, eadem
fenestra stabiliter obserata fuit cum clavis ferreis, non recla-
mantibus, sed summa pace omnia videntibus, & tacentibus
Oppositoribus, ibi: *Senza che mai per tal causa per parte di* 60
dd. Signori Capranica si sia fatto richiamo alcuno. Quæ pro-
hibitio, cum eorum summa acquiescientia, apta est om-
ne in his terminis tollere fundamentum contrariæ præten-
sionis, ex cumulatis per *Postb. de Manut. observ. 40.
num. 6.*
Ex quibus facti circumstantiis cessat necessitas ulte-
riùs

riùs immorandi in diluitione hujus objecti; Et tamen ad solius materiæ ornatum dicimus, quod in illis etiam terminis, qui non sunt nostri, quando concludenter probatur talis servitus in aliqua Ecclesia, cùm illa habeat contra se apertam
61 Juris dispositionem, oraculum Sancti Pii V. pluresque resolutiones hujus, & aliarum Sacrar. Cong quæ vim legis habent ex cumulatis in *tom. 1. par. 1. discept. 6. num. 64* ad inducendam talem servitutem non solùm requiritur probatio possessionis, sed ulterius justificari etiam debet, & quidem concludentissimè, titulus talis facultatis, vel saltem adeò longa, & qualificata possessio, ut ista apta sit ad inducendam, & proban-
62 dam legalem præscriptionem, ex relatis per *Cepoll. de Servit. Urban. Præd. cap. 62. num. 6. Gratian. discept. 572. nu. 58. & Rot. dec. 32. num. 13. par. 4. tom. 2. rec.*

Præcipuè quando sermo est de reali, & perpetua servitute, prætensa contra Ecclesiam, *ad Text. in cap. De Quarta de Præscript.* ut conclusionem ampliando observant adducti
63 *in dec. 252. num. 3. cor. Put. lib. 3. & dec. 673. num. 3. par. 4. div. & dec. 208. num. 1. par. 1. rec.* Ea viva, & concludenti ratione, quia dicta servitus, uti sapiens alienationem, sine Apostolico Beneplacito omni Jure prohibita est, ut, præter superiùs congestos notant *Surd. dec. 3. num. 24. Fusc. de Visitat. lib. 5. cap. 27. num. 3. Ugolin. de Potest. Episcop. cap. 17. num. 7. Sperell.*
64 *decis. 135. num. 27. Monacell in Formular. tom. 1. tit. 5. formul. 2. num. 44. & Rot. dec. 71. num. 5. cor. Dunoz. sen.*

Absque ulla prorsus difficultate, ex quo asserta contraria possessio in omnem casum versaretur circa actus discontinuos, non autem permanentes, & continuos, in quibus terminis ad acquirendam servitutem quoties (ut in præsenti
65 ad unguem verificatur) nullus ostenditur titulus, non sufficit possessio, etiam longissimi temporis, sed tale per necesse requiritur tempus, cujus initii memoria non existat, ut notant *Vasquez controv. illust. cap. 84. num. 6. Cancer. variar. resol. lib. 1. cap. 17. num. 11. Antonell. de Temp. legal. lib. 2. cap. 81. num. 8. & sub num. 49. Gob. de Aquis quæst. 10. num. 16. Card.*
66 *de Luc. de Servit. disc. 23. num. 2. & 3. & disc. 32. num. 7. & 8. & disc. 33. num. 4. & 6. & Rot. dec. 237. num. 3. cor. Cels. & dec. 132. num. 4. par. 17. rec.*

Nec fulcimentum aliquod dictæ prætensæ possessionis desumi valet ex enunciativa, quæ legitur in dicto Instrumento, nulliter celebrato cum Congreg. secreta nostræ Archic. die 27. Jan. 1714. Cùm enim Instrumentum hoc à majori parte Confratrum hodiè legitimè impugnetur, & ictu ocu-
67 li demonstretur nullum, injustum, & enormissimè lesivum, imò dederit causam præsenti liti, non solum dicta accessoria, & perfunctoria enunciativa, sed integrum dictum Instrumentum in nulla prorsus consideratione habendum est, per ea, quæ notant *Dec. cons. 82. num. 1.* & respondit *Rot. dec.*
68 *325. num. 12. cor. Ludovis. & dec. 577. num. 8. cor. Priol. & dec. 220. la 2. num. 21. par. 13. rec.* Illudque potest etiam impugnari ab illismet, qui dictum Instrumentum cum adeò notabili præjudicio Loci Pii stipulati fuerunt, ex adductis per *Card. de Luc. de Alienat. disc. 1. nu. 192.* & firmatis per *Rot. dec. 231. à num. 2. & dec. 252. num. 27. & 28. coram Dunoz. jun. & decis.*
69 *480. num. 1. coram Emerix jun. & decis. 94. num. 7. & 8. par. 7. recent.*

Fortiùs, quia in illo non enunciatur purè, & simpliciter dicta prætensa possessio, sed per modum prætensionis Oppositorum, impugnatæ, & controversæ ab Arch. In his
70 enim terminis nullum penitus fundamentum constitui valet in dictis enunciativis, per ea, quæ firmavit *Rot. decis. 107. num. 18. & seqq. cor. Carill. & dec. 41. num. 4. cor. Duran. & decis.*
71 *208. num. 17. cor. Priol. & dec. 472. num. 10. & 11. par. 18. recent. & in Nullius, seu Forolivien. 26. Februarii 1714. §. 5. coram Ansaldo.*

Non solùm autem non docetur ex adverso de dicto titulo, omninò necessario ex huc usque animadversis, sed idem titulus ictu oculi excluditur ex seria, & rotunda confessione eorundem Oppositorum, qui ad obtinendam prætensam
72 servitutem in dicto Instrumento sponte obtulerunt nostræ Arch. dictum parvum situm palmorum 43. Jus aperiendi fenestras ad lumen pro Sacristia, & aliud vertendi stillicidium ex parte eorum Viridarii; Ac demum sese obligarunt non ædificare in eodem Viridario: Nemo enim sani capitis sibi suadere poterit, quod si iidem Impugnatores novæ Fabricæ, habuissent fundatum Jus, verum titulum, & pacificam possessionem dictæ servitutis, habendi fenestram in nostra Ecclesia, eorum spontanea voluntate voluissent jactare suum, deveniendo ad dd. oblationes, & exhibitiones, precibus impetrando id, quod eis de Jure competebat, adversus notoria principia, de quibus *Soccin. jun. cons. 160. num. 40. lib. 1. Fagn.*
73 *in cap. Olim num. 8. de Verb. signif. & Rot. decis. 19. num. 10. & dec. 21. num. 3. post Antonell. de Jurib. Cleric. & in Giennen. 26. Aprilis 1700. §. Non attento coram Muto, & in Nullius, seu Fulden. 16. Feb. 1703. §. Sed quid cor. Ansald.*

Præterea si in tali, tantaque claritate boni juris, assistentis nostræ Arch. pro habendo dicto necessario situ, ad effectum ampliandi Ecclesiam, & Oratorium, tales opus fuit subire contradictiones, talesque vexationes, ut necesse fuerit litem per tres conformes terminare, & quod magis est, obtinere stipulationem Instrumenti venditionis situs, ex officio ab ipsomet magno Tribunali Sacræ Rotæ; Quis potest 74
credere credat, quod tanta deinde facilitate iidem Oppositores neglexissent instruere judicium super manutentione in possessione antiquę fenestrę, si tunc habuissent solam umbram, & simplicem colorem tituli, vel possessionis?

Omnia hæc dubio procul videntur superabundare ad effectum liberandi nostram Arch. à dicta æqualiter dura, ac perpetua servitute propriæ Ecclesiæ; Et nihilominus subdimus duas alias particulares reflexiones, quæ ex se solis unicè con- 75
sideratæ, omnem tollere videntur in hac parte amaritudinem. Quarum prima respicit communem Reipublicæ utilitatem, Secunda verò concernit ipsos Confratres, eorumque verè pia, & particularia Exercitia.

Quoad primam, si admitteretur contraria prætensio, ad hoc ut posset haberi accessus ad fenestram, correspondentem nostræ Ecclesiæ, esset necessarium construere, atque aptare Pontem, seu Viam supra Sacrarium, longitudinis pal- 76
morum 50. & ultra, cui longo spatio supra locum sacrum denegari nullo modo posset Ecclesiastica Immunitas: Ad hoc autem magnum inconveniens, & intolerabile absurdum evitandum, fruendi scilicet Immunitate in propria laicali domo, Cong. Immun. inexorabiliter injungere solet clausuram similium fenestrarum in illis etiam terminis, in quibus legitimè apertæ fuerunt, ut signanter practicavit *in Senogallien. 22. Decembr. 1631. lib. 2. Decretor. Paulut. fol. 119. & in Bituntina 13. Januar. 1632. dict. lib. 2. fol. 109. & in Terracinen. 6.* 77
Maii 1656. lib. 3. Decret. Paulut. fol. 5. & in Marsicana 6. Junii 1682. lib. 3. Decretor. Altovit. fol. 51. & observat *Ricc. in Synop. Decretor. Congreg. Immun. verb. Fenestra num. 1. & 3. fol. 363.*

Quo verò ad secundam supplicamus observare, quod in nostra Ecclesia quolibet die Veneris non sine Bonorum omnium ædificatione, insigni pietate, & æquali devotione nostri Confratres tempore noctis coadunantur ad orandum, in 78
eaque post aliquas breves preces, omnes Confratres ibidem coadunati funeculis se flagellant, cum assistentia aliquorum Officialium, & præsentia Religiosi Concionatoris Cappuccini, ut videre est in nostro *Rituali lib. 2. cap. 9. §. Ogni Venerdì fol. 64.* & notat *Piazza nell'Opere Pie di Roma tract. 5. cap. 24. ante fin.*

In eadem Ecclesia fiunt pariter Congreg. Generales, & tempore æstivo habentur pariter in illa Congregat. Secretæ, in quibus tractantur negotia, concernentia interesse Archiconfr. eliguntur Officiales; Quæ omnia tractari so- 79
lent inter solos Confratres, omnibus aliis extraneis exclusis.

Quolibet die Dominico tertiæ hebdomadæ cujuslibet mensis in eadem Ecclesia, tàm de sero, quàm de mane publicæ venerationi exponitur SS. Eucharistiæ Sacramentum, quod pariter bis in anno practicatur occasione 40. Horarum, 80
in eaque pariter continua est Anniversariorum celebratio, aliæque functiones Ecclesiasticæ, de quibus in nostro *Rituali fol. 139. 142. 152. & 85.*

Aliis demùm piis exercitiis, gratia brevitatis omissis, quæ registrantur *in dicto nostro Rituali lib. 3. cap. 11. per tot.* & latè describuntur *à Phanuccio nel Trattato dell'Opere Pie di Roma lib. 3. c. 49.* & latiùs ab *Abb. Piazza in simili libro* 81
Tract. 5. cap. 24. in omnibus festivitatibus primæ Classis, in aliis festivitatibus Sanctiss. Virginis, & SS. XII. Apostolorum, in eadem nostra Ecclesia fit particularis Congregatio Confratrum, quæ vocatur *del Ristretto*, de quo adest integrum *Caput 11. nostri Ritualis lib. 2.* ubi *fol. 105. in princip.* opportunè monentur omnes Confratres, ut illam faciant clausis omnibus januis, *e si avuerta di non farvi entrare altri, che li Fratelli soli*, in qua, præter multa alia pietatis officia, & charitatis opera, quilibet Confrater Sacco indutus, funeque ad collum alligata, flexis genibus sistit coram dicto 82
Religioso Cappuccino Directore spirituali, coram quo suos defectus publicè, & palam confitetur, quibus solet imponi publica pariter pœnitentia, vel scilicet *di tenere la testa di morto in mano, con recitare un Deprofundis, vel di porsi la Corona di Spine in capo, la Corda al collo &c.* vel alia similis, & aliquando major mortificatio, ut videre est *in dicto Rituali*

tuali lib.2.cap.1. ibi: *Li Fratelli con la Corda al collo si distenderanno con la faccia in terra & fol.*107.& 109.ad rem sequentia registrantur. *Si ricorda, che essendo questo un esercizio di mortificazione, però dovrà esser segreto, onde dalla pubblicazione non nasca a'Fratelli l'erubescenza, che li trattenga d'intervenire a sì santa, e pia Scuola.*

Nemo autem non videt, quod omnia, & singula ista bona, omniaque hæc pia exercitia, & devotiones Confratrum, aliæque similes devotæ operationes, & majores mortificationes, quas hìc exprimere non expedit, non ampliùs fierent
83 in nostra Ecclesia, si in illa permitteretur aperitio novæ fenestræ, per quam quilibet Famulus, & quælibet Muliercula, servitio Oppositorum adscripti, per dictam fenestram videre posset Confratres se flagellantes, portantes Spineam Coronam, tenentes in manibus Capita mortuorum, funemque alligatam in Collo, necnon posset pariter audire eorum culpas, & ea, quæ in Cong. generalibus, & secretis pertractantur, quæque Confratribus à Directore spirituali inculcantur, & pœnitentias, quæ ipsis imponerentur.

Ut autem oratio semper in hac parte crescat, fingamus alium casum, qui est undique insubsistens, & penitus improbabilis, quod scilicet Oppositores nedum habuissent actualem possessionem, sed clarum, & rotundum titulum retinendi fenestram in antiqua Ecclesia; In omnem casum ista non posset prætendi ex adverso, nisi in miserabili angulo per-
84 gulæ, vulgo *Corridore*, ducentis ad angustam Cappellam S. Annæ, & sic extra corpus, seu Navem nostræ Ecclesiæ, in loco remotissimo ab illo, in quo Confratres soliti erant eorum pia exercitia peragere; Cum illo addito, quod nedum eadem fenestra claudi, & obserari poterat ad libitum Sacristæ, & Clericorum nostræ Ecclesiæ, sed ulteriùs ex parte Viridarii Oppositorum aderant ferramentorum connexiones, seu crates ferreæ, omnem impedientes approximationem nostræ Ecclesiæ.

Procedendo proindè in præsenti cum notis regulis, & regularibus propositionibus, communiter receptis in materia Servitutum, quod istæ, uti odiosæ, semper restringendæ sunt, nunquam verò ampliandæ, ex authoritatibus adductis
85 per *Rot.dec* 61.*num.*10.*& seqq par.*17.*rec. & dec.*819.*num.*16. *par.*18.*& in Surrentina Fabricæ* 11.*Jan.*1706.*§ Quandoquidem cor.Card.Caprara;* Quodque antiqua servitus nunquam reddi debeat durior, aut aliquo modo alterari in præjudicium fundi servientis, juxta *Tex.in leg.Servitutes ff.de Servit.Urb. prædior.* cum aliis, allegatis *in dec.* 394. *num.* 10.*par.*17.*& decis.*69.9. *num.*1. *par.*18.*rec. & in Romana Communantiæ* 3.
86 *Martii* 1698.*§.Mirum cum seq.cor.Card. Priolo*, Absque consensu Congr. generalis, & sine Apostolico Beneplacito, nullo modo poterat à sola Cong. Secreta ampliari, extendi, & durior reddi nostræ Arch. eadem antiqua prætensa servitus. Et tamen habemus ex solemni Instrumento, cum dd. essentialibus, & intolerabilibus præjudiciis de ordine Cong. secretæ stipulato, quod eadem prætensa servitus ampliata fuit,
87 seu extensa supra Altare majus in loco, nedum nobiliori, & eminentiori, sed ex quo tota Ecclesia dominatur, & quod magis est ferèque videtur incredibile, se obligat Archiconfraternitas propriis sumptibus perficere viam, per quam itur ad novam fenestram, cum impensa plusquam 300. scutorum, cum restrictione propriæ Sacristiæ, mediante confectione longi muri, latitudinis palmorum novem, quando cæteroquin erat sufficiens murus palmorum quatuor, tantùm, ac etiam cum alio evidentiori præjudicio, quod nostra Arch. teneretur in Atrio Sacrarii, seu Antisacrestia, conficere duplex pilastrum, ad effectum super eisdem efformandi dictum Pontem, seu Arco, quo mediante occuparetur situs eidem Arch. necessarius pro ampliando Vestiario, & stantibus dictis expensis, exceden. dicta scut. 300. dicta Arch. ultra dictum durum, & perpetuum jugum servitutis dictæ fenestræ, dictum parvum situm, quod ex adverso prætenditur donatum valoris scut. 15. tantùm, quanti plurimi, & nimis exorbitanter persolveret in d. summa sc.300. ut Considerant patet, & insuper permitteretur ut Oppositores ut supra per 50.& ultra
88 palmos ad eorum libitum ambulantes, & transeuntes fruerentur Ecclesiastica Immunitate, quæ omnia solo naturali lumine in immensum præjudicialia nostræ Arch. nullo modo permittenda videtur ex allegatis supra.

Supplicantes hìc observare, quod omnia hæc inconvenientia, quæ in præsenti palpantur manibus in Ecclesia provisionali, crescerent in immensum terminata nova Ecclesia, eo quia juxta contrarium desiderium, seu ad tenorem graphis futuræ fenestræ in nova Ecclesia, illa æquè necessarium, ac proximum haberet prospectum in illius Presbyterio, atque sita esset supra gradus Altaris majoris ejusdem Ecclesiæ, in quibus de more fieri solent solemniores functiones, haberi solent sermones, & publicè confessiones Confratrum coram d. 89
Religioso Cappuccino Spirituali Directore; Itaut maxima facilitate, & videri, & audiri possent à d.fenestra ea omnia, quæ fierent, & dicerentur à Confratribus, cum illis inconvenientibus, quę faciliùs concipi, quam exprimi hìc possunt, & debent, unde respectu novę Ecclesiæ applicantur ea, quę in nostris præcisis terminis, observat *Card.de Luc.de Servit. disc.*17.*num.*6.

Itaut cum omni sermonis proprietate, & absque ulla exageratione idem sit permittere d. fenestram in nostra Ecclesia, ac de medio tollere omnes mortificationes, & pœnitentias Confratrum, omniaque pia exercitia nostræ Archic. quæ si juxta præcisa verba *Rot. in dec. hujus Causæ sub titulo Romana Retractus* 27.*Junii* 1707. *in princ.cor.Omana Studens commodiori, & ampliori Ecclesiæ situi consulere, ut ita piorum* 90
operum exercitium reassumant Confratres illi, qui ob memoratam angustiam, etiam in solemnioribus annifestivitatibus, sese ab illa retraxerant, providè decrevit novam Ecclesiam magnificentiùs construere, necnon Oratorium, aliaque membra ampliare. Mediante d. fenestræ aperitione, nullam consequeretur utilitatem ex magnis expensis, ad dictum finem erogatis, eo quia ratione majori Confratres omnes se retraherent ab interveniendo in illo loco, ubi eis permissum non es- 91
set exercitia proprii Instituti liberè peragere, & ad literam verificaretur id, quod prævisum fuit *in nostro Rituali fol.*109. quia scilicet *nascerebbe ne' Fratelli l'erubescenza, che li tratterebbe d'intervenire a sì santa, e pia Scuola.*

Ex quibus omnibus simul unitis corollariè sequitur, quod etiamsi per falsam hypothesim, & adversus rei evidentiam, essemus in terminis pacificæ, & innegabilis possessionis antiquissimæ fenestrę, innixę titulo verę, proprię, ac realis concessionis, roboratę Apostolico Privilegio, adhuc ad evitanda dd. inconvenientia, & alia longè majora, quę exprimi hìc non possunt, neque debent, semper inclinandum esset pro illius clausura, & amotione, ut, cumulatis concordantibus, probat *Card. Corradin. de Jur. Prælat quæst.*48. *num.*99.& 160 ibi *Notandum tertiò, quod Ecclesia possit cogere ad prædictos effectus Vicinos ad vendendum servitutem al-* 92
tiùs non tollendi &c. Necnon servitutem non prospiciendi, & obturandi fenestras, ut latè apud de Luc. ad Franch. &c. & concordant *Giurb. dec.* 86.*sub num.*8.*& Ricc.dec.*138.*num.*3. *par.*5.Quantò igitur magis exaudiendæ videntur preces Confratrum, nullum alium habentium finem in hac Causa, quàm majoris Dei servitii, pro quo etiam in dubio semper inclinandum est, per ea, quæ observant adducti *in par.*2.*discept.* 23.*num.*4. cum aliis apud *Rot.in dec.*675.*num.* ... *cor. Cerr & dec.*258.*nu.*23.*&* 24. *par.*7.*rec. & in Romana Ornatus* 6. *Junii* 93
1708.*§ Rationem cor.Omana.*

Pro quorum faciliori admissione non omittimus exorare, ut dignentur prędicta omnia sub oculis habere consideratione quod nostrę humillimę pręces respiciunt commodum, & favorem; *d'una celebre Archiconfraternità, la quale, e per la puntualità delle sue fonzioni e per l'osservanza de' suoi Statu-* 94
ti, e per l'edificazione delle sue Opere di pietà, e per il numero de' Fratelli, e per la venerazione dell'Abito, e per l'ordine, e savezza del governo, è senza dubio delle più esemplari, e divote di Roma, sunt verba Abbatis Piazza, *nell'Opere pie di Roma tract.*8.*cap.*24.*in princip.*

Die 25. Januar. 1717. per Card. Ruffum proposita Causa in Cong. Visitationis Apostolicę sub duobus dubiis.

I. *An constet de validitate Transactionis, initæ sub die* 27. *Januarii* 1714. 95

II. *An liceat DD. de Capranica habere, & retinere usum Fenestræ per modum provisionis in Sacrario Ecclesiæ, vel fenestra sit removenda, & claudenda?* Omissa responsione ad 96
primum dubium; *Ad secundum* responsum fuit *Negativè quoad primam partem, & affirmativè quoad secundam.*

Ea, quę in hac disceptatione dicta sunt de provisionali Ecclesia Arch. hodiè verificantur de magnifica Ecclesia, de novo constructa, & in ampliorem formam, ac esset antiqua 97
piorum Benefactorum eleemosynis redacta.

DISCE

DISCEPTATIO XV.

Romana, ſeu Nepeſina.

PRO

PP. S. Franciſci ad Ripam:

CUM

Hæredibus Franciſci Galeotti.

ARGUMENTUM.

Caſus verè ſingularis, in quo Hæres pii Teſtatoris ſibi appropriat Legatum magnæ ſummæ pecuniarum, ab ipſomet Hærede depoſitarum in publico Banco, non citato Legatario, ad quem in partita depoſiti aſſeruit Hæres, ſpectare onus adimplendi dictum pium Legatum.

HAbet aliquid ex iniquo omne magnum exemplum ſcriptum reliquit Politicorum Princeps *Tacit. lib.* 14. *An-*
1 *nal. ante finem fol.* 160. quem ſequuntur citati *in Tom.* I. *par.* I.
diſcept. 7. *num.* 26. Et rationem adducit *S. Leo Magn. Serm.* 12.
2 *Nativit. S. Laur. Martyr. fol.* 181. his verbis: *Validiora ſunt exempla, quàm verba*, & concordat *Div. Bern in Cant. Ser.* 59. ibi: *Quia operis vox validior eſt voce ſermonis*. Ex quibus quotidie videmus, quod ſuprema, & præſertim Collegialia
3 Tribunalia nunquam hujuſmodi magna exempla canonizare, & approbare ſolent, ut videre eſt *in deciſ.* 308. *coram Dunoz. Senior.*

Quia verò, his omnibus non obſtantibus, neque attentis, prætenditur hodiè, ut Sacroſanctus hic Conſeſſus verè magnum, & æqualiter exorbitans ſequens exemplum appro-
4 bet. Ut hæres verè pii Teſtatoris per viam Compoſitionis cum R. F. ſibi appropriet conſiderabile Legatum magnæ ſummæ pecuniarum, ab ipſomet hærede depoſitarum in publico Banco, non citato, neque audito Legatario, ad quem idem hæres cubitalibus literis faſſus fuit in ipſo actu depoſiti, ſpectare, & pertinere onus adimplendi dictum pium Legatum; Cum illo exorbitantiori addito, quod in obtinenda Compoſitione unus, & idem ſit, & compareat Procurator, tam pro, quàm contra R. F. & Hæredem, citando, inſtando, & obtinendo præjudicialia decreta contra ſeipſum,
5 comparendo in Audientia uno, & eodem Defenſore pro, & contra; Unico verbo, hoc modo ex una parte nullam ſervando legalem praxim, ex alia verò innocenti, ignorantique Legatario omnem auferendo modum ſe defendendi, & propria jura deducendi, & confundendo omnia legalia, theologica, & philoſophica principia, juxta quæ habemus, actionem, & paſſionem non poſſe dari in uno, eodemque
6 ſubjecto, ex authorit. citatis *in Bononien. Mont. Butrii* 16. *Jan.* 1699. *§ Hocque coram Molin.* Neminemque inauditum, & indefenſum privari poſſe juribus, ſibi competentibus, quod in præciſis terminis Legatarii, cui pium aliquod Legatum relictum ſit, admiſit, & pro conſtanti habuit *Rota in Rom.*
7 *Locor. Mont. ſuper applic. fruct.* 11. *Jan. §. Exuberantiùs, &* 2. *Dec.* 1715. *§. Miſſa., cor. Card. Scotto.*

Creſcitque in immenſum exorbitantia contrariæ petitionis ex illa alia reflexione, quod juxta antiquiſſimum, & immemorabile ſolitum hujus S. Tribun. ad compoſitiones admitti ſolent hæredes, vel alii gravati ad aliquod pium Opus faciendum, & non valentes proprias obligationes adimplere, idque ex unico motivo compaſſionis, pietatis, & miſericordiæ, quæ ſunt prora, & puppis, nec non Alpha, & Omega omnium Compoſitionum R. F Nullo autem modo admit-
8 tuntur Compoſitiones ad merum lucrum, & cauſa mercimonii reſpectu hæredum cupientium reddere hydropicas eorum burſas, cum totali everſione piorum Operum, juxta ęquè
9 ſignificativam, ac lepidam phraſim *Jo. de Blanc.* citati in *Inſtit Crim lib.* 3. *tit.* 9. *nu* 61.

Hinc Recuperus Sanctinus Syndicus Apoſt. Conventus S. Franciſci ad Ripas ad occurrendum magno præjudico verè pii, & nunquam ſatis laudati Operis fundationis Conventus
10 in Civitate Nepeſina, demandatæ in Teſtamento Franc. Galeotti enixis precibus exorat EE. PP. ut dignentur perſiſtere in deciſis die 27. Auguſti 1718. cum addito, ut Judex ad quem, attenta exemplaritate articuli, procedat de Voto hujus Sacr. Congreg. juxta æquè recens, ac punctuale
11 exemplum Cauſæ *Roman. Locor. Mont. ſuper Applic. Fruct.* 28. *Aprilis* 1717. *cor. Cardin. Scotto* quando in longè debilioribus terminis, & in circumſtantiis Cauſæ, minorum conſequentiarum productivæ, intrepidè reſcripſit: *Em. Præfecto R. F cum Voto Sac. Congreg.* & cum clauſula: *Conſilito de* 12
duab.

Ea convincenti ratione, quia integrum dicitur illud judicium quod plurimorum ſententiis confirmatur. Et faciliùs invenitur quod à pluribus quæritur: Atque per ampliores homines perfectiſſima veritas revelatur juxta authorita- 13
tes, citatas *in Inſtit. Crim. lib.* 3. *tit.* 9. *num.* 169. *& ſeqq.* quibus addo *Pignat. conſul.* 54. *num.* 12. *tom.* 10. *& Card de Luc. de* 14
Regul. diſc. 10. *num.* 9.

Certiùs quia nihil novi exadverſo hodiè affertur, quod non fuerit in præteritum exageratum, & inventum minùs habens ad impediendam ſuſpenſivam Commiſſionem hujus 15
exemplariſſimæ Cauſæ, & propterea non ſine ſolido fundamento ſperamus, perſiſtendum eſſe in deciſis.

Cauſæ exemplaritas in eo conſiſtit, quod cùm, ut ſupra indicavimus, hæc Sac. Cong. ex ejus nota, & commendabili benignitate ſolita ſit admittere ad compoſitionem paupe- 16
res illos hæredes, qui nequeunt punctualiter adimplere defunctorum voluntates, idque ex ſolo motivo compaſſionis, & miſericordiæ, prætenditur hodiè mutatio hujus æquè immemorabilis, ac commendabilis ſiſtematis, & hæres ille; qui, quantum in ſe erat, adimplevit defuncti voluntatem, faciendo depoſitum in publica Æde illius ſummæ, ad quam fuit obligatus à Teſtatore, curioſo adinvento ex una parte procuret impedire complementum exequutionis voluntatis dicti defuncti, addendo talia vincula, taleſque conditiones 17
partitæ depoſiti, quod facit in publico Banco, ut facilè non ſit illas citò adimplere; Ex alia verò parte, ad praxim reducendo vulgatum illud, *Dum Romæ conſulitur, Saguntum expugnatur*, ſequutum *à Rot. dec.* 76. *num.* 10. *coram Anſald.* eo tempore, quo Legatarius procurat totis viribus exequutioni demandare piam defuncti voluntatem, iſtius hæres, non ad ſublevandam ejus paupertatem, ſed gratia mercimonii, 18
& lucri, eodem tempore procuret compoſitionem obtinere à R. F. non per antiquas ſemitas, ſemper in præteritum practicatas, ſed cum palliato nomine R. F. citando ſeipſum ad docendum de adimplemento illius Legati, quod jam ex ſua parte adimplevit, ut deinde, compoſitionem obtinendo, 19
ſibi ſumma pace appropriet pecunias, in publico Banco exiſtentes.

Diximus autem in præteritum, & conſtanter repetimus quod in his circumſtantiis non reperitur in Regeſtis hujus S. Cong. caſus, in quo admiſſa fuerit ſimilis inſtantia hære- 20
dum, & ultimo loco conſtantiſſimè rejecta fuit in una *Tuſculana* pro tenui ſumma ſc. 300. quæ reperiebatur depoſita in publico Banco.

Reſpondetur exadverſo, id procedere in terminis depoſiti liberi, non autem vinculati; Sed reſponſio non ſubſiſtit in facto, eo quia non docetur, aliquod adfuiſſe vinculum in partita ejuſdem depoſiti ſcut. 300. in dicta Cauſa *Tuſculana*. 21
Et quatenus, per falſam hypotheſim, in facto ſubſiſteret, nullo modo relevaret in Jure. Quia, aut eadem vincula commodè poſſunt exequutioni demandari, aut non poſſunt. Primò caſu R. F. nunquam ſibi appropriat eadem pia Relicta, imò commendabili vigilantia, & attentione illius Miniſtri procurant adimplementum voluntatis piorum Benefactorum, juxta generalia decreta, impreſſa *à Veſpign fol.* 35. & indicata *in meo Compend. Privil. R. F. quæſt.* 8. *num.* 32. 22
in ſpecie loquentia de piis Relictis pro fundatione novorum Conventuum; In ſecundo verò caſu intrant privilegia ejuſdem R. F. quando Hæredibus, vel Legatariis præfixus fuit competens terminus ad removenda impedimenta, vel ad docendum de Gratia commutationis voluntatis à Summo Pontifice obtentæ, juxta circomſtantias dictorum generalium Decretorum, de quibus ſupra, quando in d. termino præfixo talis commutatio obtenta non fuit, juxta generalia 23
Decreta ejuſdem R. F. §. *Præterea*, de quibus *in meo Compend num.* 33.

Et propterea remanet undique inconcuſſa dicta praxis hujus Sac. Cong. nunquam admittendi compoſitiones pro illis ſummis, quæ depoſitatæ reperiuntur in publicis Bancis, ſive cum vinculis, ſive ſine illis; Et ratio rationis hæc eſt, quia eadem ſumma depoſitata nunquam perire poteſt, nullique periculo ſubjecta eſt, & proinde neque ju- 24
ſtum, neque congruum videtur per viam compoſitionis ingentem ſummam pro paucis obulis concedere aliis perſonis, quærentibus lucrum cum jactura, & damno R. F. ad quam eadem ſumma ſpectat, & ad quam, aut citò, aut ſerò pervenire integraliter debet, quia illam hæ-

res

res sibi appropriare nullo casu, & nullo tempore potest.

Omitti poterant repetitæ illæ reflexiones, quod ante compositionem omnia fuerint deducta ad notitiam R.F. quod
25 unus ex Cohæredibus ad dictum effectum protestationem in Actis emiserit, datam in Summario, quodque demùm Nos etiam id admiserimus in præteritis Scripturis.

Mirum enim in rei veritate est, quod coram Sapientissimo hoc Consessu hæc, & similia exagerentur. Quia ultro
26 admittimus, prædicta omnia fuisse deducta ad notitiam illius Procuratoris, qui comparebat pro R.F. ut cantant productiones, & citationes, sed vis in eo resistet, & toto spiritu dignentur EE. PP. hanc circumstantiam benignè ponderare, quod iste Procurator erat Procurator hæredis qui tunc temporis duas in hac Causa faciebat partes, duasque
27 incompatibiles figuras, unam, utì Procurator hæredis petentis Compositionem, aliam verò, utì Defensor R.F. sub nomine unius ex ejus Procuratoribus; Et consequenter, mediante praxi, nunquam ampliùs audita, utì Procurator R.F. citabat se ipsum, tanquam Procuratorem hæredis. Et propterea ex suis Citationibus, contra hæredem ab uno ex aliis Cohæredibus factis, non potest deduci notitia, nisi il-
28 lius Procuratoris, qui apparenter comparebat quidem pro R.F. sed in rei veritate, & substantia, ut diximus erat, & est Procurator hæredis, petentis compositionem.

Ad effugiendum pondus hujus solidæ reflexionis, privandi nimirum Religiosos summa scut.3000. sibi competen. vigore Testamenti Franc. Galeotti, ad tenorem sententiæ Vi-
29 cesg. & in exequtionem confessionis, & actualis depositi, ab hæredibus facti in Monte Pietatis. absque ulla Citatione, asseritur exadverso, fuisse transmissam Religiosis Intimationem, datam in Summ. qua mediante deductum fuit ad illorum notitiam, *quod ex parte R. F. institutum fuit pro applicatione Legati Franc. Galeotti*, juxta præcisa verba ejusdem Intimationis.

Hæc autem responsio non relevat, observando in primis,
30 quod eadem intimatio facta fuit nomine d. hæredis, quo Jure, prorsùs ignotum est; Eò quia ex una parte tunc temporis nullum omninò Jus in hac parte habebat d. hæres, ex alia verò R.F. non unum, sed multos habet diligentissimos
31 Defensores, qui non omittunt citare Gravatos ad docen. de adimplemento piorum Legatorum, quando volunt illa incorporare R.F. ut disponunt illius nota Privilegia. Non autem procedunt per hujusmodi nova, & insolita media simplicium Intimationum, exequutarum post effectivum decretum incorporationis.

Observando 2. quod in intimatione dicitur: *qualiter ex parte R.F. institum fuit pro applicatione Legati Franc. Galeotti*: Et id non subsistit; Quia ex Actorum revolutione
32 constat, quod R.F. à 4. mensibus antea, non solùm institerat pro dicta applicatione, sed die 24. Novemb. 1716. effectivum obtinuerat decretum pro d. applicatione (nunquam tamen citatis, neque interpellatis nostris Religiosis) quod decretum applicationis refertur in publico Instrumento Compositionis. Quare autem diminuta notitia solius instantiæ
33 R.F. deducta fuerit ad aures Religiosorum, non autem integra veritas effectivi decreti pro applicatione, nostrum non est divinare.

Observando 3. quod Judex nullum fecit decretum in dicta Intimatione, sed solùm legitur in illius calce, ut infra:
34 *Relatione facta comparuit N. N.* qui est Defensor hæredis, *& prædicta omnia ad notitiam Partis Adversæ deducit, nec non petiit, & obtinuit, ea omnia admitti loco protestationis,*
35 *& mandavit afficere prout de Jure.*

Si igitur Judex nihil aliud fecit, *quàm admittere dictam Intimationem loco protestationis*, nihilque aliud dixit, quàm, *illam afficere prout de Jure*, nihil omnino ex illa inferri po-
36 test contra Religiosos, & nunquam dici poterit, illa mediante, sanatam fuisse evidentissimam nullitatem ex defectu citationis, quia de Jure ad privandum aliquem suis Juribus requiritur citatio ad instantiam Interesse habentis, & concurrere debet decretum Judicis, obtentum à persona legali, non autem sufficit sola interpellatio, facta ab eo, qui nullum omninò habet interesse in Causa, & multò minus sufficit sola, & simplex interpellatio coram Judice, mandante, illam afficere, prout de Jure.

Et ex hac responsione remanet abundè sublata contraria reflexio, quod post dictam Intimationem non statim reclamaverint Religiosi, sed solùm post aliquos dies recursum
37 habuerunt ad Judicem. Factum enim in hac par e tale est: Post dictam Intimationem Religiosi ignorantes illius efficaciam, voluerunt exquirere consilium Peritorum, fuitque eis dictum, quod ad omnem abundantiorem cautelam recurrere poterant, ut fecerunt, sed id non erat simpliciter necessarium, quia in Jure certum est, quod sciens, suum Jus salvum esse, ut in præsenti verificabatur, attenta incongruitate, & relevantia dictæ Intimationis nullatenus sibi præjudicat, non comparendo, ut videre est apud *Rot. dec. 254. nu.*
10. coram Seraph. ibi: *Sed etsi non reclamasset, data injusti-* 38
tia Sententiæ, nihil ei obesset taciturnitas, cùm sciverit, Jus suum sibi salvum esse, & dec. 236. num. 11. cor. Burat. & dec. 58. num. 15. par. 15. rec.

Verum est, quod duæ Sententiæ in Tribunali R.F. habent vim trium, & rem judicatam constituunt; Sed id pro-
cedit, quando sunt validæ, & justæ, quia aliàs etiamsi es- 39
sent mille, non solùm rem judicatam non constituunt, sed neque etiam nomen Sententiæ merentur, ut generaliter firmavit *Rot. dec. 169. num. 1. apud Constant. ad Stat. Urb. & in Imolen. Bonorum 25. Novemb. 1705. §. Nihil coram Ansald.* Et in terminis plurium Sententiarum, concernentium interesse R. F. observant adducti in meo *Compend. Privil. R. F.*
quæst. 13. per tot. & habemus punctuales *dec. Rotæ Rom. Hæ-* 40
redit. 16. Febr. 1680. & 17. Martii 1681. coram Alberg. Habemus pariter rescriptum Sign. Just. loco Sign. Grat. à SS. deputatæ, *in Auximana Divis. 18. Julii 1715. Ponent. R. P. D.*
Fossombruno, quando Causam in suspensivo commisit post 41
tertiam Sententiam. Et demum habemus Oraculum hujus Sac. Cong. *in d. Rom Locor. Mont. super Applic fruct. 28. April. 1717. cor. Card. Scotto*, quando adversus duas Sententias Rotales rescripsit: *Em. Præfecto R. F. cum Voto S. C.* & cum clau-
sula; *Consilito de duabus*. 42

Injustitia verò nostrarum Sententiarum palpatur manibus, ut latè demonstravimus *in Tom. 3. par. 1. discept. 21.* Quibus
hodiè addimus aliam reflexionem, quæ ponere videtur fal- 43
cem ad radicem, & in eo consistit, quod ultrò admittitur exadverso, quod conditio illa ad instantiam, & enixas operationes hæredis in Sententia, ab ipso procurata, obtenta, & acceptata, injuncta, *Religiosis præstandi cautionem de restituendo prioribus, & potioribus Creditoribus, & de liberando à molestiis hæredes fideicommissarios*, erat de
genere impossibilium, eò quia *impossibile erat, quod per eos-* 44
dem PP. Adversarios adimpleretur, quia ipsi nullam possunt inire obligationem, nec in Judicio, nec extra, juxta præcisa verba contrarii Defensoris.

Cùmque eadem Sententia, ut diximus, & juvat repetere, obtenta fuerit ad instantiam dicti hæredis, ut patet ex
Summario non obscurè infertur intentio impossibilitandi 45
exequutionem voluntatis pii Benefactoris, ad hoc ut exindè fieri posset locus Gratiæ compositionis, obtinendæ à R.F. & proindè canonizando hodiè dictam Compositionem cum totali eversione voluntatis pii Benefactoris, & cum insigni
præjudicio Operis verè pii, fundationis nimirum Conventus 46
ab eodem demandati, idem hæres ex propriis operationibus commodum reportaret, quod in destructione d. piis Operis permittendum non videtur.

Cùmque admittatur exadverso, Sententiam Vicesgeren-
tis præcipere impossibilia respectu Religiosorum, quando 47
mandat, ipsos teneri, & obligatos esse dare cautionem de restituendo prioribus, & potioribus Creditoribus, ut videre est in pluribus locis, & signanter in fine ibi: *Ergo agitur de impossibili*. Non sine fundamento Nos possumus subjungere: *Ergo ad talem cautionem Religiosi nullo modo tenentur*;
Quia *nemo ad impossibile potest obligari, cap. 6. de Reg. Jur. in* 48
6. & concordant citati *à Barbos. axiom. 118. n. 7.*

Subjungimus ulteriùs, quod videtur nimis exorbitans, & æqualiter durum, ut hæres redarguat hodiè dictam Senten-
tiam Vicesg. de impossibilitate, & injustitia, eo tempore, 49
quo non citatis, neque auditis Religiosis, eandem Senten-
tiam obtinuit, acceptavit, & executioni demandavit, 50
mediante effectivo deposito in Sancto Monte Pietatis facto.

Et ex hac solida animadversione innegabilis injustitiæ d. Sententię Vicesg. speramus pariter obtinere restitutionem in
integrum adversus firmata in eadem Sententia, quę, con- 51
currente injustitia, nunquam denegatur, ex adductis *in decis. 97. num. 53. coram Cerro, & decis. 261. num. 1. coram Bentnc.*

Quæ injustitia crescit in immensum ex eo, quod adversùs bona Franc. Testatoris nullus unquam efformatus fuit concursus Creditorum, & propterea non sine magna inju-
stitia apponi poterat eadem conditio in Sententia Vicesgerentis. 52

Adversus hęc, solidè in jure fundata, adducta fuit quędam citatio, in qua Judex mandavit, eligi Peritum Curia-
lem, ad effectum separandi hęreditatem Franc. Testatoris 53
à bonis

à bonis Dominici ejus filii, in quibus efformatus fuit concursus Creditorum cum illa enunciativa, ad effectum graduandi creditores utriusque assis.

Sed responsio in promptu est, quod Franc. nullos habebat Creditores, qui non probantur ex enunciativis Partium, & ex verbis Defensorum, sed ab illorum instantiis ad obtinen-
54 dam satisfactionem propriorum Creditorum; Usquequò igitur ex adverso non specificentur nomina Creditorum dicti Franc. quod est prorsus improbabile, dum non comparuerunt per spatium 80. annorum post ejus mortem, vanum est
55 prætendere, quod super illius bonis efformatus fuerit concursus, id inferendo ex verbis, ad alium effectum, & absque ulla probatione à Judice incidenter prolatis.

Ea, quæ lato calamo repetuntur circa insufficientiam sc. 3000. ad adimplendum ea, quæ pius Testator demandavit,
56 non sunt præsentis inspectionis: Respondebimus proindè, quando nostris Religiosis ser.ser. à R. F. præfigetur terminus
57 ad docendum de dicto adimplemento.

Cæterùm in aliis Scripturis ad hominem demonstravimus
58 scut.3000. in contanti esse plusquam sufficientia ad fabricandam Ecclesiam, & Conventum, cum omnibus suis Officinis, indicatis in decreto S.C. E. & R. ex adverso magnifi-
59 cato, intra terminos tamen illius paupertatis, & moderationum, quæ secundo modo propriæ sunt nostris Religiosis.

Adversus, quæ non meretur attendi Architectorum Relatio, exhibita in Summario, non solùm, quia illa, uti
60 facta sine juramento, nullam meretur fidem, ex adductis in *dec.36.num.7. apud del Bene de Juram.& dec.285. num.3.par. 3. cor. Veral & dec.17. num.14. par 17. rec.* Sed etiam quia est affectata, & ultronea Fides, nullatenus à Judicibus demandata, in quibus terminis uno ore asserunt Doctores, nullam
61 mereri fidem, sequentes theoricam *Felin. in cap. Proposuisti sub num.6.de Probat.* ut videre est apud *Ricc.collect.3065.vers. Et licet par.7.* cum aliis, citatis *in tom.1.par.1. discept.12. num.62. & 63.*

Fortiùs quia adversus affectatata verba dd. Architectorum adducimus recens, & incontrovertibile factum constructio-
62 nis alterius nostri Conventus in Oppido Vallis Corsæ, Diœcesis Fundanæ, cum minori impensa scut. 2000. dumtaxat, quod uti à parte rei innegabile factum, præferendum est verbis, ex adverso adductis, per ea, quæ notant communiter
63 Repetentes *in l. Paulus ff. Rem rat. haber.* & firmavit *Rot.dec. 21.num.8 cor.Cels.* Neque hoc est aliquid novum in Mundo, vel à Sæculis inauditum, quia experientia notum est, & ad
64 rem notat *Card.de Luc.in Miscell.Eccles.disc.5.num.1.* omnia magnifica Opera, omniaque sumptuosa ædificia, quæ hodiè videmus, exigua habuisse principia; Atque noster Testator, relinquendo scuta 3000. pro Conventu, & Ecclesia in Civitate Nepesina, cujus erat Civis, & probè sciebat, quid fieri poterat in eadem Civitate cum dicta summa, non est dicendum, quod habuerit in mente ibidem construen-
65 di Conventum cum illa magnificentia, cum qua loquuntur Architecti in dicta contraria Fide (quibus non dolet caput in similibus magnis ædificiis in Carta delineandis) sed prout solent fabricari in parvis Civitatibus à Religiosis nostri humilis Instituti, ut consideranti patet, & applicantur firmata per *Rot. in Romana Prælat.28.Jan.1692. §. Quatenus coram*
66 *Card. Cavaller.* ubi, quod in his casibus laudandum est ingenium Architectorum, sed non est regulanda Judicum Sententia ab illorum amplificatis delineationibus.

Ultrò admittuntur hæc in contrariis Scripturis, in quibus iterum insistitur in eo, quod hujusmodi summa scut. 3000
67 non potest à nostris Religiosis amoveri à Monte Pietatis sine cautione eisdem impossibili, ubi proindè concludunt contrarii Defensores: *Ergo agitur de impossibili.* Et ulteriùs, quatenus etiam summa prædicta nullum haberet vinculum, iidem Religiosi in constructione nostri Conventus se ingerere non possent.

Respondemus tamen, quod hæc impossibilitas nullam habet à parte rei subsistentiam, quia mediante restitutione in integrum, quam speramus à solita justitia, & benignita-
68 te EE. VV. adversùs dictam Sententiam Vicesg. (attenta remissione dictæ nostræ Instantiæ ad hanc Sac.Cong. pro obtinenda dicta restitutione in integrum) Judex appellationis, Justitia mediante, de medio tollet dictam cautionem. In quibus terminis omnem habebunt facilitatem Religiosi, absque ullo impossibilitatis prætextu, erogandi dictam summam in constructionem illius pii Operis, quod Testator anxiè desideravit, ad quem effectum omnis capienda est interpre-
69 tatio, omnisque facilis sternenda via. Nihil enim magis cordi esse debet Judicibus, præsertim Ecclesiasticis, quàm ut piæ Morientium dispositiones punctuali exequutioni demandentur, ut dixit *Rot.dec.293.num.8. cor.Rojas*, in qua parte habemus Text. qui non potest esse magis rotundus *in leg.1.Cod. de Sacros.Eccles.*

Habet demum veri paradoxi speciem, prætensio illa, quod quia non possunt se immiscere negotiis sæcularibus, in omnem casum nunquam possent erogare d. summam sc.3000. in 70
constructionem eorum Conventus.

Præmisso siquidem, quo ad effectum fundationis Conventum iisdem Religiosis omni Jure permissum est pia Legata relinquere, quod, ultra notoriam praxim, ictu oculi desu- 71
mitur ex *Decr.gener.* hujus Sac.Cong. relatis à *Vespignan fol. 35.* & indicatis *in meo Compend. Privil. Rev. Fab. quæst. 9. à num.32.*

Respectu materialis contrectationis pecuniarum, habent eorum Syndicum Apostolicum, Virum notæ probitatis, & notioris habilitatis in agibilibus, qui commodè potest, imò 72
tenetur administrare, pecunias, & bona, nostræ Provinciæ, relicta, illasque erogare in pios usus, à Testatoribus destinatos, absque ulla læsione puritatis nostræ Regulæ, & sine ullo præjudicio altissimæ paupertatis nostrorum Religiosorum, ut notant *Matthæucc. in Offic. Cur. Eccles.cap.51. num.1. Lantusc. in Theatr Regul.verbo Syndicus num.3.* ubi, quod *hujusmodi Syndici cùm deputantur ad recipiendas, & expendendas pecunias pro Religiosis depositas, & deputatas,* 73
non ipsorum Fratrum, sed S. Sedis Apostolicæ authoritate instituuntur, & Ricc. in Synops.Decr.S.Cong Imm.verb.Syndici circa Fabricam Conventuum.

Nec juvat hic repetere, quod in constructione Conventus, neque Religiosi, neque illorum Syndicus possit se ingerere, eo quia illi juxta Testatoris præceptum introduci debent in 74
Conventum jam perfectum, & completum; Non enim credimus, quod ex adverso prætendatur respectu nostri Conventus verificandum esse id, quod legitur in *Apocalyps. 21. 10.* ut scilicet noster Conventus descendat è Cœlo efformatus ad instar illius Civitatis, quam descendentem vidit *S. Jo:* 75
Apost. sed fatendum est, quod ille construendus sit ab hominibus.

Hoc autem posito, ego quæro quisnam debet eundem Conventum construere? Non Oppositor, aliique hæredes, quia isti non per subauditos intellectus, minusque per æquivoca verba, apposita in aliqua familiari Epistola, sed in solemni partita publici depositi vigore Testamenti Francisci Galeotti, & in exequutionem Sententiæ Vicesger. fassi fue- 76
runt, ipsos non teneri ad construendum Conventum, sed teneri Religiosos ad quem effectum deposuerunt summam scut.3000. ibi: *Per pagarli al Convento, e Padri di S. Francesco a Ripa &c. per erogarli intieramente nella fabrica di una Chiesa, e Convento della loro Religione nella Città di Nepi* 77
&c. in conformità del Testamento del quond. Franc Galeotti. Igitur nullo modo negari amplius potest, quod Conventus constructio fieri debebat à nostris Religiosis, post hanc solemnem confessionem hæredum, & post solemnissimum depositum, cum d. expressione publicè, & palam factum.

Minusque credimus insistendum in eo, quod R. F. non tenetur scrutari conditiones, appositas in depositis pecuniarum, sed solùm debeat inspicere, & legere verba Testa- 78
mentorum.

Ultra quod enim hoc non est judaicè intelligendum, sed in spiritu, & veritate: Observando nimirum, an conditio, apposita in deposito, virtualiter contineatur in Testamento, eò quia taciti, & expressi eadem est virtus, *leg. Cùm quid ff.* 79
si cert petat & non solùm habetur pro expresso id, quod specialibus verbis designatur, sed etiam id, colligitur ex mente, &
conject. sunt verba *Pasqualig. de Sacrif.nov. Leg.qu.908.nu 2.* 80
cum aliis, citatis *in tom.1.par.1. discept.5 n.4.*

Strictè, & cathegoricè respondemus, quod R. F. nullo modo, nulloque Jure poterat, nec debebat sibi appropriare d. depositum, nisi citando Religiosos, ad quorum favorem cantabat; Si enim ipsimet Fures citandi, interpellandi, & 81
audiendi sunt, quando veri Domini suarum rerum insistunt pro recuperatione illorum bonorum, quæ ab eis furto sublata sunt, juxta animadversa per *Farinac. quæst.174. num.41. & seqq. Basilic.dec.13.per tot.* aliosque citatos *in Instit.Crimin.* 82
lib 2 tit.8. de Furt. à num. 29. Quanto magis citari debebant nostri Religiosi, quorum clarum, & fundatum Jus ex sola partitæ lectura ad oculum constabat, & apparebat; Inter magna siquidem Privilegia R F. non annumeratur hoc, ut non teneatur citare illos, ad quorum creditum cantant illæ pecuniæ, quas vigore eorundem Privilegiorum sibi appro- 83
priare intendit.

Absque ulla prorsùs difficultate, attento, quod ea, quæ in-

quæ inculcantur sub nomine R. F. adducuntur potiùs ad colorandam contrariam prætensionem, quia unus ex Ministris R. F. nihil aliud fecit, quàm pro pretio scut. 30. ipsi punctualiter solutorum commodare proprium nomen Procurator. heredis qui punctualiter solvit eandem summam ibi: *Dico, e dichiaro, mediante ancora il mio giuramento in detta Causa non averci altro, che il puro, e nudo nome, e tutto il commo-*
84 *do, & incommodo, & utile di detta Causa spettare, & appartenere &c. di modo che sì il Concordato, come la Quinta, che mi si doverà, si debbano tutti intieramente al detto &c. alla riserva di soli scudi trenta, che si sono convenuti tra noi &c.* & ibi: *Ho ricevuti &c. li sudetti scudi trenta moneta, questo dì 5. Febraro* 1717.

Quis igitur potest capere capiat, quomodo incæptum,
85 prosequutum, & terminatum fuerit dictum judicium applicationis, nomine R. F. intentatum; Nos enim cum omni veritate asserimus, quod nullum simile vidit Antiquitas, & cum omni verisimilitudine subdimus, quod nullum sequens videbunt Posteri.

De 10. Maii 1719. proposita Causa in Cong. R. F. sub du-
86 bio, *an esset standum, vel recedendum à decisis die* 17. *Augusti* 1718. juxta ea, quæ scripsi in *tom.* 3. *par.* 1. *discept.* 21. *per tot.* & signanter *num.* 72. responsum fuit: *In decisis*, cum addito, ut ampliùs Causa non proponeretur.

Verùm tamen est, quod à tertio Judice post primam Informationem expedita fuit Causa in favorem Hæredis, De-
87 fensore Religiosorum enixè instante pro æquè brevi, ac congruo tempore parandi Defensiones, ejus preces exauditæ non fuerunt; Et propterea vigore d. tertiæ Sententiæ statim receptæ fuerunt pecuniæ à Banco, antequam deveniret ad Religiosorum notitiam publicatio d. Sententiæ, & hoc modo præsens Causa finem habuit, quæ una est ex illarum numero, circa cujus decisionem captivare non potui intellectum.

DISCEPTATIO XVI.

Olomucen. Transitus.

PRO

Ignatio Hertzmanskio.

ARGUMENTUM.

Ex quibus causis soleat Summus Pontifex dispensare, ut Regularis transire possit ad Statum Sacerdotis Sæcularis, in eoque extra Religion. Claustra vitam ducere.

Nomine Ignatii Hertzmanskii, Canonici Regularis Lateranensis in Monasterio omnium Sanctor. Olomutii, peti vellet à Summo Pontifice dispensatio, ut remanere
1 possit in statu Sacerdotis Sæcularis, non attenta solemni Regulari professione, quam à quatuor annis antea solemniter emisit inter Canonicos Regulares Lateranenses ejusdem Monasterii omnium SS. Olomucii, ad quem effectum pro faciliori Gratiæ concessione d. Can. meum exquisivit consilium.

Omnibus autem, ex ejus parte mihi communicatis, attente consideratis, existimo, nimis difficilem, imò morali-
2 ter impossibilem esse Gratiæ consequutionem, modo ab eodem desiderato, & expresso in dd. Scripturis.

Non quidem ex defectu potestatis Summi Pontificis, quia, quidquid aliqui Theologi potiùs pro exercitio ingeniorum,
3 quàm cùm solidis fundamentis dixerint, inter quos latissimè *Card. Capisucch. in suis Controv. controv.* 11. *de Vot. solemn. per tot.* Indubitatum est, quod Summus Pontifex potest, non
4 solum Monachum facere non Monachum, ad effectum remanendi in statu Sacerdotis Sæcularis, sed etiam ad effectum longè duriorem ducendi Uxorem, ut communiter notant
5 *Doctores illi*, quos referunt, & sequuntur *Fagnan. in c. Cùm ad Monasterium à num.* 4 3. *de Stat. Monach. Donat. in prax. Regul. par.* 4. *tract.* 1. *qu.* 1 3. *num* 10. ubi, quod id probant tot Doctores, quorum non est numerus, *Dian coordinat. tom.* 3. *par.*
6 1. *resol.* 78. *per tot. & Mendez in Stat. opinion. probabil. dissert.* 12. *num.* 37.

Ea ratione, quia Votorum solemnitas est de Jure tantùm
7 positivo, juxta *Tex. in cap. unic. de Vot. & vot. redempt. in* 6. & consequenter subjecta est potestati Legislatoris, qui ex justa causa potest illam relaxare, quam adducunt *Escann. in*
8 *Propugnac. Relig. Hierosolym. discept.* 8 *cap.* 2. *num.* 4. *Lezzan. Oper. moral. tom.* 4. *consul.* 11. *nu.* 3. *& Sanchez de Matrim. lib.* 8. *disp.* 8. *num.* 7.

Nec desunt in hac parte plura exempla, inter quæ unum 9
Casimiri Poloniæ Regis, qui erat Diaconus, & Monachus, cum quo dispensavit Benedictus IX. referentibus *Car. Baron.* 10
in suis Annal. tom. 10. *ad an.* 1041. *n.* 11. *Natal. ab Alex. secul.* 11. *&* 12. *par.* 1. *pag. mihi* 16. *& de la Bussier. Floscul. Historiar. par.* 2. *fol. mihi* 185.

Alterum est de Ramiro, Sacerdote, & Monacho Benedictino, cum quo dispensavit *Innoc. II.* testibus *Navar. consil.* 11
38. *de Vot. n.* 1. *Cened. collectan.* 124. *Bellet. Disquisit. cleric. §.* 9. *n.* 14. *& Thomassin. t.* 1. *lib.* 3. *cap.* 59. *sub num.* 6.

Tertium est Constantiæ, filiæ Rogerii, Regis Siciliæ, cum qua dispensavit *Cœlestinus III.* ut notant *Platin. in ejus* 12
Vita in princip. & Fragos. de Regimin. Reip. Christian. tom. 2. *lib.* 1. *disp.* 2. §. 9. *n.* 173.

Et quartum Nicolai Justiniani, Sacerdotis, & Monachi, cum quo dispensavit *Alexand. III* ex animadversis *per Azor.* 13
in Instit. moral. tom 1. *lib.* 12. *cap.* 7. *§. Legimus, Clericat. de Sacram. Ordin. dec.* 27. *num.* 15. *Corrad. in Prax. Dispensat. lib.* 8. *cap.* 10. *num.* 27. *& de Just. de Dispensat. matrim. lib.* 2. *cap.* 14. *num.* 129. cum aliis modernioribus exemplis, à me adductis *in tom.* 2. *par.* 1. *discept.* 14. *à num.* 31 *usque ad num* 63. *& supra* 14
discept. 5. *per tot.*

Sed tota difficultas in præsenti restringitur ad causam; Licet enim magna controversia sit inter Theologos, & Canonistas, an necesse sit, ipsam esse publicam, vel sufficiat sola 15
privata utilitas, juxta ea, quæ notant *Spad. consil.* 169. *nu.* 8. *lib.* 1. *Clericat. de matrim dec.* 28. *num.* 14. *Dian. coordinat. tom.* 3. 16
resol. 79 *n.* 14. *Lezzan. Oper. mor. tom.* 4. *consul.* 11. *n.* 22.

Omnes tamen in hoc conveniunt, quod illa, non solùm debeat esse urgens, sed urgentissima, & talis qualitatis, ut 17
valeat præponderare, & compensare bonum Religionis, ex iis, quæ notant adducti in Voto *Bottin* impresso apud de *Just. de Dispens. Matrim. fol. mihi* 488. *n.* 20. *& seqq.*

Talis autem causa absque dubio in casu nostro nullatenus concurrit, ex quo illius loco adducuntur solùm attestationes insignium quidem Physicorum Joannis Josephi de Konige, Andreæ Bernardi Pacenckæ, & Joannis Pisunck, loquen- 18
tium dumtaxat de particularibus infirmitatibus P. Ignatii Hertzmanskii, non valentis propter illas assistere Choro, aliisque functionibus regularibus; Quæ causa nullo modo sufficiens dici potest ad nostrum effectum, imò magna nimis, & spatiosa aperiretur via Regularibus Familiis transeundi ad statum Sacerdotum Sæcularium, si reputaretur sufficiens sola illa causa, quæ impedimentum præstat, ne propriis officiis ex motivo infirmitatis assistere possint.

Præcipuè, quia in his casibus, neque Jus, neque particulares Constitutiones obligant, neque Religiosos, neque Sacerdotes Sæculares ad id, ad quod faciendum obstat legiti- 19
mum impedimentum, juxta *Tex. in cap. Ad Audientiam de Cleric. non residen.* ubi *Gloss. verb. Infirmitas, & cap. unic. eod. tit. in* 6. *Card. de Luc. de Canonic. disc.* 12. *num.* 3. *Pignat. consul.* 115. *num.* 52. *tom.* 9 *& Rot. dec.* 776. *num.* 8. *cor. Dunoz jun. & dec.* 20
108. *num.* 8 *cor. Coccin. & in Varmien. Distribut.* 23. *Junii* 1676. *§. Fundamentum cor. Ottalora*, cum aliis, longa manu à me cumulatis *in tom.* 1. *par.* 1. *discept.* 16. *per tot.* & signanter *à* 21
num. 16.

Observantes proinde Doctores illi, quos refert, & sequitur *Grass. de Effect. Cleric. effect.* 1. *num.* 1172. quod casus iste infirmitatis unus est ex illis, in quibus infirmitas prodest; 22
Statim tamen subjungentes; *Sed à tali prodesse libera nos Domine.*

Absque ulla difficultate, ex quo adest ulterius alia via, æquè obvia, ac legalis in his casibus obtinendi transitum ad aliam laxiorem Religionem, in quibus terminis nulla requi- 23
ritur gravis, aut publica causa, sed quævis minor sufficit, etiamsi privatam tantùm utilitatem Translati respiciat, ut notant *Pelliz. in Manual. Regular. tom.* 1. *tract.* 3. *cap.* 5. *sect.* 3. *num* 65. *Peyrin. de Offic. Subd. relig. quæst.* 1 *cap.* 24. *vers. Dico* 6. *Castropal. Oper. moral par.* 3. *tract* 16. *disp.* 4. *punct.* 26. *§.* 5. *nu.* 2. 24
& seqq. & Bordon. Resol. moral. resol. 29. *qu.* 14 *nu.* 55. cum aliis, citatis *supra discep.* 5. *à num.* 124.

Remanet proindè videndum, an alia via, præter dictum transitum ad Religionem laxiorem, possit desiderio ejusdem P. Ignatii occurri, & satisfieri; Cumque non adhuc effluxum sit quinquennium à die solemnis professionis, nulla ad- 25
est necessitas recurrendi ad Sacr. Congregat. vel ad Summum Pontificem pro obtinenda gratia restitutionis in integrum, sed in his terminis omnia possunt terminari coram Ordinario Loci, conjunctim cum ejus Superiori locali, qui 26
summa ratione ejus infirmitatibus compatiendo, suum præ-
stitit

26 stitit consensum in authentica attestatione, mihi originaliter exhibita.

In his terminis duæ solent adesse viæ obtinendi intentum, una, quando professio emissa est per vim, aut metum; Alia
27 verò, quando agitur de illis Religionibus, quarum Constitutiones mandant, nullam esse professionem illius Religiosi, qui tacet aliquem defectum, vel morbum, propter quem in eisdem Constitutionibus præcipitur, ut professio nulla sit,
28 detecto eodem morbo, vel defectu, juxta casum, à me disputatum *in Congreg. Conc. in Frising.* 19. *Maii* 1703. de quo *in tom.2 p.1. discep.25.*

Cùmque in foliis, mihi exhibitis, nihil circa hoc exprimatur, meum in hac parte non possum aperire sensum, solùmque repeto, quod, attento tempore quinquennii, quod
29 adhuc non est elapsum, omnia possunt faciliori, feliciorique exitu terminari in partibus à Loci Ordinario, unà cum locali Superiore, probando coram ipsis unum ex dictis separatis quidem motivis, sed æquè solidis ad obtinendum intentum, dummodo in facto subsistentiam habeant, circa quod suum locum veritati relinquo; Solent enim in hac parte Locorum Ordinarii faciliùs annuere Religiosor. instantiis, ob illam magnam notitiam factorum, quam habent, licet non possint probari cum illo rigore, qui meritò practicatur in Tribunalis Collegialibus, juxta casum illum, in quo ego scripsi, & obtinui in una *Cæneten.* de qua *in 1 parte*.

Subjungendo ulteriùs, quod quatenus probationes ex par-
30 te P. Ignatii circa unum, vel aliud ex dd. motivis ex se sufficienter concludentes non essent in probationum defectum, & supplementum posset eidem dari juramentum, ut faciendum esse notant adducti per *Pignat.consul.4.num.9 tom.1. jux-*
31 *ta Romanam impressionem*, ubi respondendo argumento, quod in contrarium fieri posset, hæc ait: *Nob obstat, quod in re professionis stari non debeat juramento Professi &c. Quia, quando sunt aliæ præsumptiones, adminicula, & conjecturæ, quæ*
32 *nulliter Professo favent &c. multi Authores; iique gravissimi, asserunt, stari posse juramento illius &c.*

Quam opinionem, me scribente, sequuta fuit *Sac. Congr. Conc. in Veneta, seu Mantuana Nullitatis Professionis* 18. *Aug.*
33 1696. ut videre est *in tom.1 par.1. discep.3. num.48. & 80 & in Neapolitana Restitutionis in integr.* 7. *Sept.* 1718. ut videre est *in tom.3. par.1. discep.6. num.29. & 77. & in Cæneten. Restitut. in integ.16. Martii* 1720.

Eàmque amplexa pariter fuit S. Cong. Episc. & Regul. in
34 *Prænestina Nullitatis Professionis* 12. *Nov.* 1717. *ad relatio- Card. de Abdua*, ut videre est *in dict. tom.3. par.1. discep.7. num.38. & 62.*

Quod, & si adhuc remaneret aliquod dubium, adhuc in
35 isto inclinari posset favore ejusdem P. Ignatii, ex illis bonis congruentiis, quas adducunt *Pignatel.consul.*173 *num* 6. & 7. *tom.9.* ibi: *Quod sanè magis expediens est Religionibus, &*
36 *ipsis Regularibus, quia Regularis, eò deveniens, ut prætendat, nullam fuisse suam professionem, dum invitus intra Claustra manet, semper molestias affert Religioni, nec quidquam boni ab ipso expectari potest, unde utilitas est Religioni, ut*
37 *dimittatur, si dimitti potest, & Amayden de Styl.Datar.lib.1. cap.12.num.23.* ibi: *Ego sanè, ut hoc ingenuè fatear, propensior sum erga dimissiones Regularium, in Claustris vitam gere-*
38 *re renuentium, nam ii sunt, qui reliquos quietos turbis miscent, Ordinemque universum, susque, deque agunt, & propterea existimo, obsequium me præstare Deo quandocumque adsum Causæ Regularis, contra professionem reclamantis, qui ope mea de Religionis vinculo liberetur.*

Cum quibus, à me adductis in nostris præcisis terminis solita maturitate, Partibus acriter informantibus processit,
39 Cong Conc. *in Mantuan.*17. *Dec.* 1715. ut videre est *in tom.1. par.1. discep.20. num.97. 126. & 146. & tom.2 par.1. discept.9. per tot.*

Quæ omnia cum majori facilitate locum habebunt, si erit sermo de Professione, emissa per vim, & metum, quia in
40 hoc casu in dubio semper respondendum est pro illius nullitate, ea ratione, quia in his terminis dubium se teneret ex parte liberi consensus, in quibus circumstantiis non consideratur favor Religionis, qui nunquam adesse dicitur, quando spontaneus, & liber consensus Profitentis non præcessit,
41 ut in specie observant *Rebuff. consil* 67. *in fin.Card. de Luc. de Regul.disc.41.nu.2.& disc.43.num.13. Pignatel consul.173.nu.43.75 & 157.tom.9. & dec.9.num.3. & seq.cor. Arguel & dec.13. num.16.par.14. rec.*

Observando ulteriùs, quod ad hunc effectum non sunt
42 necessaria vulnera, minusque opus est probare barbaras tractationes, sed sufficit fundata apprehensio, & verus timor
43 magni futuri mali, ut redarguendo Martianum observarvit Imperator *in l. Extat enim ff. de Eo, quod metus causa*; Cùm enim idem Martianus assereret, metum esse debere unitum cum vulneribus, *Cæsar dixit: Tu vim putas esse solum, si* 44
homines vulnerentur? ut notant *à Pont.consil.44.num.13 Mogollon.de His, quæ vi, metusve causa fiunt cap.2. §.6 num.3.* ibi: *Ultra, quod ipse deponit de vi, non de metu, quæ longè inter se differunt, illa enim refertur ad corpus, & metus ad animum &c. Et propterea Rubrica d. tituli, tam in Codice,*
quàm in Decretalibus est inscripta de His, quæ vi, metusve 45
causa fiunt.

Et de metu, consistente in sola denegatione congruentium alimentorum, habemus casum, decisum *à Cong Conc* 46
*in Lingonen.*20. *Sept.*1715. ut videre est in *tom 1. par.1 discept.4. per tot.* in qua ulteriùs observatione dignum est, quod metus incussus fuerat à fœmina, seu Matre Reclamantis: Et in terminis metus interversionis status, & denegationis alimentorum more Nobilium, idem resolvit *eadem C. C. in Romana 1. Octob.*1720. de qua in hoc *tom.1. par.1. discept.1.*

Consignata hujusmodi in Scriptura Curiali, qui meum Votum uti Agens dicti Religiosi summis precibus petierat, 47
non sine maxima incivilitate post multos dies, in quibus non unam, sed multas facere potuit Copias, illam mihi restituit, asserendo sufficere sibi, ejusque Principali scire meum 48
sensum, idque nullo soluto honorario, quòdque non fuerat necesse facere magnum studium ad dictum effectum; In qua parte sibi ipsi contradicebat, ex quo quando mihi commisit confectionem Scripturæ cum traditione authenticarum attestationum, de quibus supra, junctis manibus se, suumque Principalem commendaverant pro habendo discursu legali, & fundato rationibus, & exemplis; Cumque petiisset ulterius restitutionem dd. attestationum originalium, libenter illas restitui, licèt forsan retineri de rigore potuissent pro satisfactione honorarii, juxta opinionem
*Fulgos. in l. Ante litem num.*14. *ff. de Procurat.* & animadversa per *Gail. observ.*17.*num.*5.*lib.*2. procedendo cum solida 49
distinctione *magistralis dec.691. per tot.p.1. rec.* ut scilicet in his casibus retentio Scripturarum detur solum pro expensis factis ab Advocatis, & Procuratoribus, non autem pro illorum honorario, cum concordantibus apud *Marr. Medic. Exam Senens* 56.*num.*18. & *Constant.ad Statut. Urb.lib.1.art.*30. *annot.*2. *num.*273.

DISCEPTATIO XVII.

Forolivien.

PRO

Curatoribus Hospitalis Domus Dei.

CUM

Joanne Baptista Lacchino Parocho.

ARGUMENTI.

Loco subnectuntur quinque sequentia dubia.

I. *An administratio Sanctissimi Viatici, & Extremæ Unctionis Infirmis, in Hospitali Domus Dei, privativè spectet ad Parochum S. Luciæ, in ambitu cujus Parochiæ situm est Hospitale; vel potiùs ad Cappellanum ejusd. Hospitalis?*

II. *An Jus sepeliendi mortuos Hospitalis supradicti in propria illius Ecclesia, & Cæmeterio, pertineat ad eundem Cappellanum?*

III. *An liceat Cappellano dicti Hospitalis impedire, nè Parochus celebret functionem Exequiarum in die universalis Commemorationis Defunctorum ejusd. Hospitalis?*

IV. *An administratio, & attributio piarum Oblationum, & Eleemosynarum, quæ per devotos Benefactores offeruntur dietim in parva Capsula, existente in Ecclesia dicti Hospitalis, ad Imaginem Redemptoris, spectet ad Parochum; Vel potiùs ad Curatores pro tempore dicti Hospitalis: Et quatenus affirmativè quoad primam partem.*

V. *An eidem Parocho consignanda sit Clavis dictæ Capsulæ?*

INter alia eximiæ pietatis, & insignis devotionis Opera, quæ omnium oculis exposita sunt in Civitate Forolivii,
quæve ab illius civibus exercentur, fundatum reperitur ab 1
immemorabili tempore Hospitale Domus Dei nuncupatum, pro

pro receptione Infirmorum, & Expositorum, cum sua Ec-
clesia, & Cæmeterio, quod aggregatum etiam est insigni
Archihospitali S. Spiritus in Saxia Urbis, illudque in exe-
quutionem particularis Brevis Eugenii IV. expediti usque
ab anno 1438. & sic à tribus ferè Sæculis, regitur, & guber-
natur à quampluribus nobilibus Viris ejusdem Civitatis, qui
ea, qua decet, & par est, vigilantia, illius bonæ admini-
strationi semper de præterito incubuerunt, & de præsenti
incumbunt, deputando præsertim Cappellanum, seu Pres-
byterum, cum approbatione tamen Ordinarii, ad hoc, ut
promptè assistere valeat Infirmis, ibibem degentibus, Pœ-
nitentiæ, Eucharistiæ, & Extremæ Unctionis Sacramen-
ta eis ministrando. Cùmque Parochus S. Luciæ, intra cu-
jus limites situm est dictum Hospitale, anno 1679. præten-
dere cepisset, Jus sibi competere faciendi in illo nonnullas
functiones; Delata controversia ad hanc Sac. Cong. in ea-
que proposita Causa, ad relat. Card. Casanattæ, quia idem
Parochus in controversiam adduxit ea omnia, quæ ictu ocu-
li resultabant ex recognitione Librorum nostri Hospitalis,
sequens prodiit rescriptum: *Dentur compulsoriales, & inte-
rim functiones Parochiales exerceantur per Parochum S. Lu-
cæ*; Sed agnita ab eodem Parocho insubsistentia promotæ
prætensionis, derelicta ulteriori Causæ prosequutione, an-
no 1683. liti solemniter renunciavit, & in sequelam ejusdem
renunciationis Cappellanus Hospitalis in administratione
Sacramentorum Pœnitentiæ, Eucharistiæ, Extremæ Un-
ctionis, ac etiam in explendis Exequiis, & tumulandis In-
firmorum Cadaveribus, usque ad annum 1702. pacificè con-
tinuavit, ut inter Partes non controvertitur.

Defuncto autem eodem Parocho, cum illius Successor
eandem renovasset controversiam coram Raspono Episcop.
Forolivien. fuit illa, consentientibus, & acquiescentibus
2 Partibus anno 1702. ab eodem, prævia matura Causæ co-
gnitione decisa, & terminata, & usquequò idem Parochus
in humanis fuit, sententia ejusdem Episcopi punctuali exe-
quutioni semper demandata fuit; Credebant proindè Cura-
tores nostri Hospitalis non ampliùs adversus eandem Sen-
tentiam audiendas esse contradictiones, juxta celebre mo-
nitum *S. Gregorii Magni lib. 7. Epist. 61. Indict. 2.* ibi: *Valdè
3 Ecclesiasticæ est moderationi conveniens, ut quæ ordinata
fuerint, vel decisa, nulla in posterum debeant refragatione
turbari.*

Verùm, cum his omnibus non obstantibus, neque at-
tentis, modernus Parochus S. Luciæ, antiquatam restau-
rando quæstionem, impedire tentasset Rectori d. Hospitalis
administrationem eorundem Sacramentorum; Hinc Cu-
4 ratores ejusdem Hospitalis, ad tuendam possessionem, in
qua eorum Cappellanis pacificè reperiebatur, curarunt
expediri Monitorium coram A.C. super observatione dictæ
Sententiæ, latę à d. Episcopo Raspono, necnon super ma-
nutentione in possessione, seu quasi exercendi functiones ex-
pressas in d. Sententia, sive Decreto, sed avocata deindè
Causa, illaque remissa ab Auditore SS. ad hanc Sac. Cong.
concordata fuerunt prænotata dubia, quæ favore nostri Cap-
pellani resolvenda videntur.

Quantùm attinet ad 1. dubium, pro illius favorabili reso-
lutione sex sunt solida fundamenta, quibus innititur nostra
5 intentio, concors nimirum Doctorum opinio, & Rotæ Sen-
tentiæ; Speciale privilegium ab Eugenio IV. necnon alia
generalia eid. Hospitali communicata ab insigni Archiospi-
tali S. Spiritus in Saxia Urbis tempore nostræ aggregationis;
Sententia, à d. Episcopo Raspono ser. omnibus servandis
6 lata, à Partibus acceptata, & de præsenti pacificè semper
exequutioni demandata, Individua, specifica, & pacifica
consuetudo; Et demum literalis Constitutio Synodalis.

Incipiendo à communi opinione DD. à Rota semper am-
plexa teste *Card de Luc. de Paroch disc. 23. num. 3.* supplica-
mus recognoscere *dec. 36. per tot.* & signanter *num. 6. & duo-
bus seqq. cor. Rojas*, quæ in hac materia est magistralis, & in
7 qua *d. num. 6 & seqq.* solidè firmatur (sunt ejus præcisa verba)
*in Hospitalibus Sacerdotes Sæculares, deputatos ad audien-
das Ægrotantium confessiones, aliaque Sacramenta eis admi-
nistranda, esse proprios Parochos illorum &c.* & concordat
eadem *Rot dec. 45. num. 11. cor. Zarat.* ibi: *Et generaliter pro
Parochis haberi Sacerdotes in Hospitali degentes, firmavit
Rot. &c. & cor. Priol. dec. 104. num. 37.* ibi: *Imò tanquam Hos-
8 pitali deputatos pro Parochis habere &c & dec. 2. num. 24. par.
13. rec.* ibi: *Cum Cappellani habeant Jus ministrandi Sacra-
menta super Infirmis ex licentia Ordinarii &c. Imò tanquam
Hospitali deputatos pro Parochis haberi firmavit Rot. &c.*
Quantæ autem authoritatis sit Rotæ opinio nemo ignorat,
9 & patet ex animadversis *per Vizzan. de Mandat. Princip leg. 2
num. 29.* ubi quod tanta est Rotæ authoritas, ut quod ipsi in
judicando placuit, communis opinio reputetur, *Bonden.
collect. legal. 3 num. 7.* ubi, quod quando allegatur Rotæ de-
cisio non est amplius quærenda ratio, ut observat eadem *Rot.
in Rom. Primog. de Corsinis 16. Maii 1710. §. 28. cor. Aldrov.*
ubi, quod Rota facit opinionem communem, cum aliis, ci- 10
tatis *in t. 3. par. 1. discep. 1. §. 16. à num. 16.*

Accedentibus præcipuè convincenti ratione, & nimis strin-
genti congruitate, in eo fundatis, quod in Hospitalibus re-
gulariter multi solent esse ægroti, & ut plurimùm à pericu-
losis morbis eodem tempore summopere vexati: Et proinde
Parochi non possunt illis continuam præstare assistentiam, 11
in præjudicium suorum Parochianorum: Non sic autem
Cappellani eorundem Hospitalium, qui ex officio moram
continuò facientes in eisdem Hospitalibus, ad omnem requi-
sitionem parati semper sunt assistere Ægrotorum necessitati-
bus, illisque Sacramenta ministrare, ut Consideranti patet.

Itaut in illis Hospitalibus, in quibus Sacramenta mini-
strantur à Parochis, quatenus in aliquibus Civitatibus id
practicetur, expediret injungere Cappellanis eorundem ad-
ministrationem Sacramentorum, nè possit dari casus, quod 12
Parochiani, sive in Hospitalibus moram facientes, sive Do-
mos in Parochia habitantes; absque Sacramentis moriantur,
juxta firmata *per Rot dec. 204. num. 1. par. 1. rec. & cor. Peuting.
dec. 39. num. 1.* cum aliis, citatis *in Tom 1. par. 1. discept. 14. per
tot* & signanter *n. 32.* & *n. 43.* cum quibus processit *Cong. Conc.* 13
in Lunen. Sarzanen. 12. Julii 1714. ut videre est *ibid. n. 147.*

Quod inconveniens sæpè eveniebat in nostro Hospitali,
quando unus, & idem erat Cappellanus ejusdem, & Paro-
chus S. Luciæ, ut probamus in Summario, ex jurata atte-
statione Medici Bartholomæi Mensantis, qui ex stimulo pro-
priæ charitatis, & conscientiæ motus, id ad aures Episco-
pi Rasponi deduxit; juxta illa verba, omni consideratione
ad nostrum effectum digna: *Conoscendo, che li poveri Infer-* 14
*mi, che stavano in detto Spedale morivano senza la necessaria
assistenza, per essere in quel tempo Cappellano di detto Spedale
il Parocho di S. Lucia, avvisai Monsig. Rasponi di quel tempo
Vescovo &c.* Circa quod concordat solemne testimonium illius
Cappellani, qui tunc temporis, attento eodem inconvenien-
ti, deputatus fuit ab Episcopo, ibi: *Io entrai al servizio del
nostro Spedale, presentato da' Sig. Curatori pro tempore, a cau-
sa de' richiami, fatti a Monsig. Rasponi, all'ora Vescovo, per
l'inconvenienti, che succedevano nell'assistenza a poveri Mori-
bondi, per essere Cappellano in quel tempo dell'Ospedale il Sig.
Orselli, Paroco di S. Lucia.*

Competit secundo loco eidem Cappellano Jus prædictum
administrandi omnia Sacramenta Infirmis d. Hospitalis, vi-
gore specialis Brevis Eugenii IV. quod tanquam lex punctua-
li exequutioni demandandum est, ut in nostris terminis firma-
vit *Rot. dec. 161. nu. 7. cor. Cerr.* In dicto enim Breve, non so- 15
lùm approbatur, & confirmatur Patronatus favore DD.
Curatorum ejusdem Hospitalis; Verùm etiam impertitur
eisdem facultas eligendi personam idoneam in Rectorem d.
Hospitalis, electam instituendi, & ad nutum amovendi,
prævia tamen approbatione Episcopi Forolivien. ea præser-
tim de causa, ut Pauperes, ad illud confluentes, benignè
recipiantur, ac pietatis, & charitatis subsidia meliùs, ac
ferventiùs administrentur. Ex hujusmodi enim motivis so-
liti sunt Summi Pontifices talia privilegia passim concedere
Cappellanis Hospitalium, ut notant *Franc. Ant. Costa cons. 4.* 16
num. 69. & Maya observ. 12. num. 109. ubi, quod in omnibus
Hospitalibus Insulæ Siciliæ ibidem indicatis, ex Summorum
Pontificum privilegio Cappellani non solum ministrant In-
firmis Sacramenta Pœnitentiæ, Eucharistiæ, & Extremæ
Unctionis, sed etiam baptizant Parvulos, in illis expositos,
ad quem effectum retinent Fontem baptismalem.

Et respectu aliorum Hospitalium, nedum nostræ Civita-
tis, sed etiam totius Provinciæ, idem pariter practicari con-
stat ex adductis in nostro Summ. & ex *Synodo Faventina
Card. Nigroni par. 3 cap. 11. de Hospital. in fine* ibi: *Studeant
Hospitalium Cappellani, ut prompti sint Infirmorum Confes-* 17
sionibus audiendis, aliisque Sacramentis ministrandis, Ex
quibus remanet manifestum, non Parochis, in quorum Pa-
rochiæ posita sunt Hospitalia, sed eorundem Cappellanis
commendari Sacramentorum administrationem. Ex folio
autem vicinarum Civitatum, & Diœcesum validum desumi-
tur argumentum, & stringens illatio ad nostrum effectum,
per ea, quæ notant *Prat. respons. crim. 26 n. 56 & seq. & Rot in
Rom Præced. 5 Maii 1710 §. Sed ab ea cor. Crispo*, cum con-
cord. citatis *in T. 2. par. 1. discept. 17. n. 65.*

Quæ omnia eò magis admittenda videntur in præsenti, ex
quo à tempore concessionis dicti privilegii Eugeniani, Cap-
pella-

pellani, à Curatoribus electi, & ab Episcopo pro tempore 19 approbati, semper soliti fuerunt Infirmis in eodem Hospitali degentibus Sacramenta ministrare, ut constat ex solemni testimonio Episcopi ibi: *Spirituale verò gubernium exercetur per Sacerdotem, per dd. Curatores præsentandum, & à Nobis examinandum, & approbandum, qui juxta antiquissimam consuetudinem, hucusque servatam, cum titulo Cappellani Ecclesiæ Sacramenta Infirmis administrat, & funeribus, ac Exequiis ipsorum præest, & domicilium habet in Hospitali.* Cui omnis in hac parte præstanda est fides, ratione illius scientiæ, quam præsumitur habere omnium consue- 20 tudinum suæ Civitatis, & Diœcesis, juxta firmata *per Rot. decis. 115. numer. 4. coram Priol. & dec. 460. num. 10. par. 18. recen. ut in Bituntina 28. Martii 1707. §. Et demum cor. Cardin. Scotto.*

Hujusmodi autem observantia omnem penitus in hac parte difficultatem tollit, quæ super interpretatione memorati Brevis insurgere posset, eò quia disposita in Constitutionibus 21 Apostolicis aliisque Gratiis, interpretari debent eo modo, quo fuerunt observata, non solum in eo casu, quo dubietas aliqua subesset, verùm etiam si contrarius intellectus de Jure verior esset, magisque accomodatus verborum sensui, ex firmatis *per Rot. decis. 279. num. 7. coram Royas, & dec. 237.* 22 *num. 28. coram Dunoz. jun. & in rec. dec. 300. num. 30. & 31. par. 12. & dec. 520. num. 11. par. 13. & dec. 212. numer. 7. par. 17. & dec. 9. num. 20. par 19. recen.* cum aliis concordan. citatis *in Tom. 1. par. 2. discep. 16 numer. 101.* Maximè quando observantia non incipit post multum temporis spatium à 23 Constitutionis editione, sed est cum illa contemporanea, juxtà præcisos terminos nostri casus, in quibus proindè eò magis suum effectum producit, ex animadversis *per Bald. in Proœ-* 24 *mio Digestor. num. 7. Cravett. consil. 101. n. 3. Menoch. consil. 276. num. 19. Aldroband. consil. 66. n 8. & Rot. cor. Royas dec. 305. n. 10. & dec. 150. n 28. par. 5. rec.*

Assistunt etiam tertio loco Curatoribus, eorumque Cappellano, & Hospitali privilegia, Archihospitali Sancti Spiritus in Saxia concessa, inter quæ indubitanter numeratur illud exemptionis à quocumque Jure Parochiali; Idque vigore dictæ Aggregationis, seù Communicationis Privile- 25 giorum, quæ operatur, ut privilegia omnia, dicto Archihospitali Sancti Spiritus aggreganti concessa, perindè habeantur, ac si specialiter, & expresse nostro Hospitali aggregato concessa essent, ut, omissis generalibus, in puncto casus nostri, ad duriorem effectum exemptionis à quarta funerali, omni Jure Parochis competente, firmavit *Rot. decision. 45. numer. 25. coram Zarat.* ibi: *Privilegio scilicet Sixti IV. concesso Hospitali S. Spiritus in Saxia, expressam exem-* 26 *ptionem Quartæ funeralis continente, communicato per Gregorium XIV. Hospitali S. Joannis Colabitæ, ex qua communicatione perindè habetur; ac si principaliter huic Hospitali fuisset concessum,* quam sequitur *Cardin. de Luc. de Paroch. disc. 23. num. 3*

Mirabiliter etiam ad nostrum effectum urget quartò Sententia, seu decretum Episcopi Rasponi, emanatum anno 1702. in quo ad tollendas omnes controversias inter Parochum Sanctæ Luciæ, & Curatores tunc temporis exortas, re 27 sedulò, maturèque discussa, auditis Francisco Antonino, tunc Rectore, seu Parocho Ecclesiæ S. Luciæ, & Hospitalis Curatoribus, illis unitim instantibus, & concorditer supplicantibus, infrascriptum perpetuò valiturum fecit decretum videlicet *R. D. Jacobus Multonus, ad præsens d. Hospitalis Cappellanus, cæterique omnes alii ejusdem Hospitalis futuri pro tempore Cappellani, ab antedictis DD. Curatoribus cum nostra approbatione eligendi, & deputandi, quascumque functiones Parochiales circa Sacramentorum, tam Pœnitentiæ, quàm SS. Viatici, & Extremæ Unctionis, administrationem Pauperibus infirmis utriusque sexus, pro tempore in d. Hospitali existentibus, quàm etiam circa supradictorum Pauperum, ibi defunctorum, cadaverum exequias, ac sepulturam, liberè, & omninò, independenter à præfato R. Parocho pro tempore Parochialis S. Luciæ, exercere possit, & valeat, ac respectivè possint, & valeant: Ita tamen, ut ab Ecclesia Parochiali præd. S. Luciæ SS Viaticum prædictis Pauperibus infirmis ejusd. Hospitalis deferendum, omninò sumere teneatur, & teneantur, apparatibus, cereis, umbrella, & cæteris omnibus necessariis à supradicto Cappellano dicti Hospitalis semper adhibitis, absque aliquo penitus consensu dicti R. Parochi, qui solùm etiam noctis tempore, secundùm necessitatem eorundem Infirmorum, Ecclesiam suam prædictam ingrediendi, & ab ea dictum SS. Viaticum sumendi, ac deferendi commoditatem antedicto Cappellano, præstare teneatur;* Quapropter d. decretum, emanatum de communi consensu, &

concordia Partium, ac ab eisd. emologatum, sive consideretur tanquam res judicata, sive uti transactio, authoritate Epi 28 scopi approbata, certum semper est, quod omnem ulteriorem quæstionem amputavit; Cum ea sit virtus rei judicatæ, & transactionis efficacia, ut omnem antecedentem litem prorsus extinguant, novumque litis ingressum impediant, prout in terminis rei judicatę tradunt *Felin. in cap. Quoniam contra, num. 31. de Probat. Surd. consil. 61. nu. 2. Rot. cor. Pamphil. dec.* 29 *218. num. 1.* ibique *Adden. num. 6. & in Tuscanen. Manutentionis 5. Dec. 1710 cor. Crispo, & in Rom. Salviani 4. Febr. 1711. §. In controversiam cor. eod.* Et in terminis transactionis *Surd.* 30 *consil. 451. nu. 16. Urceol. de Transact. quæst. 4. num. 53. & Rot. dec. 414. num. 2. & dec. 210. num. 26. par. 9. & cor. Ansald. dec. 39. numer. 5. & in Cracovien Pecuniaria.. Julii 1695. §. De credito, & 4. Julii 1696. cor. Card. Caprara.*

Quinto loco omnia hæc corroborantur ab inconcussa observantia, in facto concludentissimè probata ex depositione plurium Testium, & ex Literis testimonialibus Episcopi Forolivien. Nec non ex antiquissimis Capitulis, pro guber- 31 nio Hospitalis factis, & per Ordinarios pro tempore semper approbatis, in quibus Sacerdoti Cappellano nostri Hospitalis onus imponitur ministrandi Infirmis Sacramenta. Et demùm ex pluribus antiquissimis decretis, ab Episcopis pro tempore factis occasione Visitationis Hospitalis, in quibus provisiones, nonnullæ circa exactam conservationem Olei Sancti, provisionem argenteæ Pixidis pro custodia SS. Eucharistiæ, & honestatem Sedis confessionalis, ab eisd. captę apparent.

In Jure verò eadem consuetudo tanti roboris, tantæque efficaciæ est, ut omnem in hac parte difficultatem tollat, atque omninò servanda sit, juxta *Text. in clem. Quia contingit* 32 *§. Cæterùm,* ubi *Gloss. verb. Parochialis de Relig. domib.* ibi: *Licèt ergo Hospitale, & ipsius Familia, & Pauperes, ibi degentes, sint de Parochia matricis Ecclesiæ, potuit tamen præscribere Hospitale, quod per proprium Sacerdotem illis spiritualia ministrentur, Maja observat. 12. num. 209.* ibi: *Sacerdotes in Hospitalibus Infirmis ministrantes, non posse eis ulla Sacramenta ministrare, nisi aliàs id fuerit legitimè præscri-* 33 *ptum, vel consuetudine inductum, quod fieri potest, Pign. consul. 152. num. 17. tom. 9.* ubi referendo mentem hujus Sac. Congr. ita ait: *Hinc præsupposita consuetudine, dixit Sacra Congregatio; posse proprium Sacerdotem Hospitalis, ab Ordinario approbatum, Pauperibus, ibi degentibus, Sacramen-* 34 *ta ministrare, ibiq; eosdem sepellire, absq; interventu Parochi,* 35 *& Rota dec. 45. n. 54. cor. Zarat.* ibi: *Nec ex eo, quod in Hospitali Sacramenta administrentur, aut quod in eo Jus sepelliendi sit Jus Parochiæ concluditur, cum ex præscriptione, seu privilegio, hæc omnia competere possint.*

Ad quam consuetudinem introducendam nec etiam requiritur bona fides *Gloss. in cap. fin. verb. Legitimæ vers. ad quam differentiam de Consuetud. Cravet. de Antiqu. tempor. par. 4.* 36 *numer. 16. Monet. de Decimis cap. 3. numer. 103. & Rota in Hispalen Juris votandi 4. Februarii 1697. coram Card. Caprara;* ea ratione, quia consuetudo inducitur tacito consensu Partium circa actum rationabilem, & Juri non repugnantem, ad differentiam præscriptionis, quæ dicitur iniquum præsidium, & respicit solùm personam præscribentis, & ob id sine bona fide non admittitur, ut optimè distinguendo pro- 37 sequitur; *Rot. in d. Hispalen. §. Nec obscurè cor. Capr.* & conferunt deducta *per Card. de Luc. de Paroch. disc 41. sub n 8.*

Rationabilitas autem, & congruitas, quinimò necessitas hanc consuetudinem introducendi in nostris terminis, evidens est, animadvertendo, quod, ut supra innuimus, saluti animarum pauperum Infirmorum, in Hospitali degentium, alio modo sufficienter provideri non posset; Si- 38 quidem assistentia Infirmis in Hospitali degentibus, quàm sedula, & sollicita esse debeat, tum ob gravitatem, & pericula morborum, tum ob Infirmorum multiplicitatem, nemo est qui non sciat; Itaut hac de causa omnia ferè totius Orbis Hospitalia proprium retinere solent Cappellanum pro Sacramentorum administratione, ut vidimus supra, quæ omnia quotidiana comprobat experientia, qua attenta vidimus, quod, ut plurimùm Parochi, tanquam principaliter Curæ Animarum propriæ Parochiæ addicti, continuis Hospitalium indigentiis, ea, qua requiritur vigilantia, & diligentia assistere nequeant, ut optimè observat 39 *Card. de Luc. de Paroch. disc. 23. sub num 1[illegible]. & 13.* ibi: *Tum etiam ob magnam confusionem, aliàs resultantem circa Sacramentorum administrationem, quam frequentiùs ex improviso, & quacumque hora, etiam de nocte, facere oportet. Ita [illegible] firmum, ac rationabile [illegible] tur id. quod [illegible] hujusmodi Hospitalia habeant proprios [illegible] Cappella-* [illegible]

nos, legitimè deputatos, & approbatos ad administran. Sacramenta Infirmis, pro istis tantum, & pro eis Mininistrantibus, qui intra eorum septa vivunt, constituant impropriam Parochiam, aut quoddam improprium Territorium Separatum.

Quòdemum ad Constitutionem Synodalem, hæc non potest esse rotundior, magisque clara, ibi: *Satagant Assistentes, ac Præsides Hospitalis Infirmorum, quod Ægroti, de*
40 *novo recepti, Sacramentalem emittant confessionem, aliisque opportunè SS. Sacramentis muniantur: Præ cæteris autem oneratam volumus conscientiam Sacerdotis Sacellarii ejusdem Hospitalis, ut propriam obligationem adimplendo, impigrè Sacramenta ministret &c.* Quantæ autem efficaciæ, quantique roboris sint Synodales Constitutiones in Diœcesi, nemo ignorat, eo quia nedum tanquam leges in illa punctualiter servandæ sunt, ex adductis *per Ferret. cons. 368. sub numer.*
41 *16. Massobr. de Synod. cap. 4. dubit. 71. Cardin. de Luc. de Jurisd. disc. 56. num. 5. & Rot. dec. 74. n. 21. cor. Zarat.* Sed ipsimet Juris communis dispositioni præferuntur, ut notat *Ansald. in addit. ad dec. 78. n. 60.* & firmavit *Rot. dec. 740. in fin. cor. Emer. jun.* cum concordan. citatis *in tom. 1. par. 2. discep. 24. num. 8.*

Posito itaque ex his, quod Sacerdos Rector Hospitalis, deputatus ab ejus Curatoribus, cum approbatione Episcopi,
42 fundatissimam habeat intentionem pro subministratione Sacramentorum Pœnitentiæ, SS. Eucharistiæ, & Olei Sancti Infirmis, ibidem degentibus, nullius momenti esse dignoscuntur ea, quæ pro parte Parochi Sanctæ Luciæ opponi solent.

Non quidem primum, quod ipse uti Parochus habeat ad sui favorem Juris assistentiam quoad Infirmos, in Hospitali decedentes; Tum quia *in dicta clement. Quia contingit §.*
43 *Cæterum de Religios. domib.* specificè disponitur, quod licet Hospitale, illius Familia, & Pauperes, ibi degentes regulariter sint de Parochia Matricis Ecclesiæ, possit tamen consuetudine introduci, quod per proprium Sacerdotem illis spiritualia ministrentur: Tum quia cum in dicto Hospitali omnes Pauperes, & Infirmi, cujuscumque sint Parochiæ, quinimò Peregrini etiam, & forenses recipiantur, exindè se-
44 quitur, quod, quamvis Hospitale situm sit intra limites Parochiæ Sanctæ Luciæ, Pauperes tamen, & Infirmi, ibidem degentes, ut plurimùm non sunt ejusdem Parochiæ, & sic dictus Parochus nullum Jus habet quoad illos pro administratione Sacramentorum, cum per dictum accidentalem permanentiam in Hospitali, Infirmi in illo degentes, non subiiciantur Parochiæ S. Luciæ, ad quem effectum duo indispensabiliter requiruntur, animus nimirum relinquendi primum domicilium, & fixa, atque firma voluntas permanendi in Parochia Hospitalis, ex generaliter adductis per *Rot. in Neapolit. Matr. 26. Febr. 1706. §. Neque cor. Cardin. Priol.* cum aliis concordan. *citatis in tom. 2. par. 1. discept. 10. à num. 41.* Et in nostris terminis *Card. de Luc. de Paroc. disc. 25. num 9.* ibi: *Quoad eos, qui ex diversis Parochiis Urbis, vel extra, occasionaliter confluunt ad Hospitale causa curationis, quoniam causativa, seu accidentalis mutatio domicilii, absque animo deserendi primum, & acquirendi secundum, non facit cessare Jurisdictionem proprii Parochi, neque illam inducit in eo, intra cujus Parochiæ limites hujusmodi accidentale, seu casuale domicilium habeatur,* sed ad summum
45 Jus hoc spectaret ad Ecclesiam Cathedralem, seu Matricem, quæ nunquam hujusmodi prætensionem excitavit, & consequenter eadem prætensio, tanquam redolens exceptionem Juris Tertii, etiamsi per falsam hypothesim aliquam apparentem haberet subsistentiam, non esset quoquo modo attendenda, ex firmatis *per Rot. dec. 411. num. 7. coram*
46 *Seraphin. & dec. 582. eod. num. cor. Ludovis. & dec. 30. num. 8. par. 12. rec. & in Marsicen. Decim. 7. Junii 1709. §. Ultra quam cor. Card. de la Tremoille.*

Similique modo non obstat, quod Parochus S. Luciæ quandoque in dicto Hospitali Sacramenta ministraverit, & cada-
47 vera in Parochiali Ecclesia sepeliverit, ut prætenditur demonstrari ex partitis Librorum Ecclesiæ Parochialis.

Ultrà quod enim extractio dictarum Partitarum ex propriis Libris non fuit facta citata hac Parte, ideoque attendenda nullatenus est, per ea quæ notant *Gait. de Credit. cap.*
48 *3. tit. 1. à num. 927. Ansald. de Commerc. Merc. disc. 76. num. 22. & Rot. dec. 350. cor. Dunoz. jun. & decis. 344. num. 8 part. 12. & decision. 419. num. 6. & 7. par. 14. recen.* Supplicamus observare, quod tres species personarum reperiuntur in Hospitali, Infantes nimirum, seu Expositi; Familiares, seu Inservientes, & Infirmi: Quoad duas primas species, quia illorum respectu cessant inconvenientia illa, & pericula moriendi sine Sacramentis, de quibus supra, nulla cadit de præsenti difficultas, nullaque adfuit de præterito controversia, quod à Parocho Sanctæ Luciæ illa recipere debeant, 49
prout etiam idem determinatur in Decreto Episcopi Rasponi. Ideoque separando easdem partitas, pro majori parte illi, qui Sacramenta acceperunt à Parocho Sanctæ Luciæ, & sepulti fuerunt in ejus Parochiali Ecclesia, vel fuerunt Expositi, vel Familiares Hospitalis, itaut spatio unius Sæculi partitæ in Libris descriptæ de Infirmis loquuntur; Observandum etiam est, quod in illarum descriptione Parochus testatur; Sacramenta recepisse, reticito nomine Ministrantis, & Loci, & solummodò verificatur, quod fuerunt sepulti in Ecclesia Parochiali, quod evenire potuit ex eo, quod sepulturam elegerint in dicta Ecclesia, dum in Summario docemus, quod aliqui ex illis, qui afferuntur in contrariis partitis decessisse sine Sacramentis, hæc fuerunt eis ministrata à Cappellano Hospitalis, ut videre est in Summario.

Secundò respondemus, quod circa Infirmos administratio Sacramentorum à Parochis facta fuit durante lite inter Hospitale, & Parochum circa annum 1683. quo tempore ema- 50
navit decretum provisionale hujus Sac. Cong. de quo supra, qui actus in nulla proinde consideratione habendi sunt, ex adductis per *Rot. dec. 212. num. 11. cor. Priol. & dec. 38. par. 9. recen.*

Tertiò respondemus, quod de præterito multi Parochi S. Luciæ eodem tempore fuerunt etiam Cappellani nostri Hospitalis, nempè Canonicus Orsellus, Hieronymus Becci, Christophorus Leone, Franciscus Antonius, & Jacobus 51
Maltonus. Ex hoc autem innegabili facto sequitur in Jure, quod actus, ab eisdem gesti, & forsan adnotati, tanquam ab eis uti Parochis facti, non sunt apti præjudicare Curatoribus Hospitalis, bona fide credentibus, illos fieri à dd Parochis, uti Cappellanis Hospitalis, non autem tanquam à Parochis, & ignorantibus illos fieri ab eis alio diverso titulo, quàm proprii Cappellani, ex firmatis per *Rot. decision. 133. numer. 14. coram Bichio, & decis. 338. numer. 19. coram Priol.* 52
& decis. 274. num. 9. par. 17. & decis. 136. numer. 17. par. 19. recentior.

Quæ omnia eò certiùs procedunt, attentis dd. aliis titulis, competentibus Cappellanis nostri Hospitalis administrandi Sacramenta Infirmis in illo degentibus, quibus congruè referri possunt, & debent iidem actus, juxta regulam, de qua 53
Rot. dec. 116. numer. 12. coram Cels. & decis. 399. num. 5. par. 17. recen.

In omnem verò casum ad dignoscen. quo titulo iidem actus gesti fuerint, an scilicet ex voluntate dd. Parochorum, vel ex obligatione, ipsis incumbente uti Cappellanis, recurrendum esset ad conjecturas, & facti circumstantias, ex quibus Judex unum, vel alterum arbitrari possit, juxta 54
theoricam *Innoc. in capit. Bonæ memoriæ il 2. numer. 2. & 3. de Postul. Prælat* quam sequitur *Bartol. in leg. 1. §. Hoc interdicto num 9. ff. de Itin. actuque privat. Nat. cons. 522. num. 9. in fine Rot. dec. 542. num. fin. cor. Bich. & in Urgellen. Servitutum 15. Martii 1697. §. Et distinguendo cor. Ursino.*

Inter quas conjecturas, & solidas præsumptiones, nedum considerari congruè possunt, sed potius tanquam perfectæ probationes connumerari debent Privilegia, nostro Hospi- 55
tali concessa, aggregatio Archihospitali S. Spiritus in Saxia, solitum aliorum Hospitalium, tàm vicinarum Civitatum, quàm totius Provinciæ, imò totius ferè Orbis, & demum innegabilis consuetudo, & præcisa lex Synodalis, supra comprobata: Afferendo enim contrarium iidem Cappellani dicerentur defecisse in eorum munere, faciendo actus eis nullatenus permissos, & præjudiciales nostris Curatoribus, qui illos in Cappellanos deputarunt, quod nunquam 56
præsumendum est, ex adductis *in dec. 337. num. 4. & seq. cor Peuting. & dec. 399. num. 5. par. 17. rec.*

Nullaq; pariter vis fieri potest in eo, quod Episc. Rasponus mandaverit, clavem custodiæ Olei Sancti retinendam esse à Parocho S. Luciæ: Id enim factum fuit per modum provisionis, pendentibus controversiis, & eo tempore, quo Curatores soliti non erant deputare permanentem Rectorem, sed opera adventitii Sacerdotis utebantur, ut notum est in nostra 57
Civitate: Tunc enim, ne Clavis prædicta penès Curatores, Viros Laicos, minùs decenter remaneret prudenter idem Episc. Rasponus mandavit, ut illa retineri deberet à Parocho S. Luciæ, nec propterea hujusmodi Clavis retentio, attenta dicta innegabili facti circumstantia, quæ hodiè amplius non verificatur, apta est tollere antiquam consuetudinem, quod Rector debeat Infirmis Sacramenta ministrare, prout idem Episc. Rasponus postmodum solemniter demandavit, ut videre est in d. nostro Summ.

Abso-

Absoluto primo dubio, descendendo ad secun. præsupposito ex hucusque animadversis Jure administrandi Sacramenta, residente in nostro Cappellano, consequutivè sequitur,
58 quod Hospitali ejusque Cappellanis competat Jus sepeliendi cadavera Infirmorum, ibidem decedentium, ea ratione, quia ab administratione Sacramentorum Jus Sepulturæ unicè pendet, ut in in nostris terminis firmavit *Rot. decision.* 348. *numer. 9. part.* 11. *recentior.* & probat *de Luc. de Paroc. disc.* 30. *nu.* 14. ubi istam adducit convincentem rationem,
59 *quia si Parochus non habet incommodum administrationis Sacramentorum, neque habere debet commodum emolumentorum Sepulturæ, quæ in compensativum d. incommodi, ac laboris per Sacros Canones demandata sunt*, Et generaliter habemus *Textum*, id demandantem in *cap.* 1. *de Sepultur.* quem sequuntur *Pasqualig. de Sacrif. novæ leg. qu.* 1001. *num.* 5. *Panimoll. dec.* 5. *n.* 14. aliique, citati in *Tom* 1. *par.* 2. *discept.* 28. *à num.* 64. *& tom.* 2. *par.* 2. *discep.* 14. *à num.* 23. cum quibus processit *S. C. C. in Romana Juris sepeliendi* 17. *Augusti* 1697. ut videre est *ibid. n.* 92.

Et quidem non solùm Jus habere videtur idem Cappellanus Cadavera defunctorum, in Hospitali decedentium, sepeliendi in Cæmeterio, in quo ab initio nascentis Ecclesiæ Fi-
60 deles sepeliebantur, juxtà *Text. in canon. Præcipiendum* 13. *quæst.* 2. cum concordantibus, citatis à *Duran. de Ritib. Eccles. lib.* 1. *cap.* 24. *& Barbos. de Offic. Paroch. part.* 3. *cap.* 26. *numer.* 6. Verùm etiam in Ecclesia, ut postea indistinctè omnibus Fidelibus concessum fuit, & patet ex *canon. Nullus* 13. *quæst.* 2. *cap. Cum liberum de Sepultur.* & appositè notant *Gratian. cap.* 94. *numer.* 74 & quod Infirmi eo ipso, quod in Hospitali recipiunt Sacramenta, videantur in eo sepulturam eligisse, notant communiter *Repetentes in cap.* 1. *de Sepul-*
61 *tur. in* 6. & concordant *Sylvest. in Summa verb. Sepultura num.* 1. *Lavor. Var. Lucubr. tit.* 2. *cap.* 8 *numer.* 48. Præsertim verò, quando Hospitale, prout est illud, de quo agitur, authoritate ordinaria erectum reperitur, & erectio fuit ab Apostolica Sede confirmata, ut ampliant *Rom. conf.* 447.
62 *n.* 12. *vers. Quamvis enim, & Castrens. conf.* 167. *in fine lib.* 2. & firmavit *Rot. dec.* 348. *n.* 10. *&* 11. *par.* 11. *rec.*

Quæ omnia robur pariter sumunt à consuetudine sepeliendi Cadavera in nostro Hospitali, de qua plenè deponunt Testes in dict. Summ. illaque superlativè comprobatur, non
63 solùm à Partitis, extractis ex Libris Hospitalis, in quibus adnotatur sepultura, data Cadaveribus mortuorum in nostro Hospitali, sed etiam ab antiquissimis Capitulis dict. Hospitalis, in quibus onus celebrandi Exequias præcisè imponitur ejus Rectori, seu Cappellano, ut videre est in nostro Summario. Per quam consuetudinem uno ore concordant Doctores posse acquiri Ecclesiæ, etiam non Parochiali, Jus
64 sepeliendi, juxta doctrinam *Hostiens. in cap. Quia nonnulli numer.* 7. *de Cler. non resid.* quem sequuntur citati à *Rot. coram Merlin. decis.* 19. *numer.* 11. *& in Romana Juris sepel.* 12. *Maii* 1692. *§. Et hoc idem, & per totum coram Manuel*, ubi ad nostrum effectum appositè considerat etiam existentiam Sepulchrorum in aliqua Ecclesia non Parochiali, firmando
65 ex hujusmodi Sepulchrorum existentia ad hominem comprobari Jus sepeliendi in illis Ecclesiis non Parochialibus, in quibus reperiuntur, ut ad unguem in nostra Ecclesia verificatur.

Recurrente potissimè ratione, superiùs insinuata, quod cum Infirmi in Hospitali decedentes, ut plurimùm, aut sint Exteri, aut Incolæ aliarum Parochiarum, Parochus
66 nullum jus habet eisdem ministrandi Sacramenta, eorumque Cadavera tumulandi in sua Ecclesia, quia seclusis privilegio, & consuetudine favore Ecclesiarum Hospitalis, in presenti superlativè probatis supra, non ad illam Ecclesiam, intra cujus limites Hospitale reperitur, sed ad Pa-
67 rochiam Ecclesiæ Cathedralis, seù Matricis spectaret idem jus sepeliendi, *Gloss. in cap. In nostra de Sepultur. Innoc. Hostien. & Jo: Andr. in cap.* 1. *eodem titulo* cum aliis citatis supra.

Non relevante, quod aliquando Parochus Sanctæ Luciæ Cadavera Infirmorum sepeliverit in propria Ecclesia, aliquando verò in Ecclesia, & Cœmeterio Hospitalis; Id
68 enim evenit, vel quia Infirmi sepulturam in Ecclesia Parochiali sibi elegerant, ut justificamus in Summario. Vel quia Parochus, & Cappellanus Hospitalis, quando erant aliquo impedimento detenti, vicissim officium prædictum alterutro delegabant. Vel demum, quia Curatores pro tempore Parochum Sanctæ Luciæ in Cappellanum elegerant. Itaut unus, & idem esset Parochus, & Cappellanus, & propterea actus prædicti, in talibus circumstantiis, tanquam expressè non expleti jure Parochiali, nullum præjudicium irrogare, potuerunt Rectori, seu Cappellano, & multò minùs Curatoribus d. Hospitalis, ignorantibus ea, quæ inter dd. Cappellanum, & Parochum ex reciproca convenientia practicabantur.

Quoad 3. dubium illud videtur affirmativè resolvendum; Quia jus celebrandi exequias pro Defunctis post illorum tumulationem nullatenus comprehenditur inter jura Parochialia, ut colligitur *ex dec.* 552. *par.* 5. *rec.* necnon ex generalibus Decretis, seu *resolut. Sac. Congreg. Rit. in Urbis, & Orbis* 19. *Decemb.* 1703. in quibus jura omnia Parochialia distinctim numerantur, ut videre est apud *Monacell. Formular. to.* 2. *titul.* 13. *formul.* 1. *à numer.* 46. *usque finem*, exceptaque Ecclesia Matrici, seu Cathedrali, nulli alteri Ecclesiæ, quamvis Parochiali, subjectio, seu servitus super altera Ecclesia competit, licet hæc sita intra limites Parochiæ sit, nisi specialiter, & expressè probet, hanc subjectionem, seù servitutem sibi ex aliquo privilegio, aut speciali jure debitam esse, ad *Text. in cap. Dilectus de Cappell. Monach.* ubi *Repetentes* communiter, & signanter *Abbas num.* 3. *&* 11. *& in cap. Ad audientiam il primo num.* 8. *de Eccles. ædificand.* ubi *Fagn. n.* 9. *&* 10. *Calder. conf.* 6. *sub numer.* 1. *de Relig. domib. & Rot. cor. Coccin. dec.* 2089. *n.* 10. *& dec.* 85. *num.* 1. *&* 2. *par.* 3 *cor. Ubaldo.* 69 70 71

Certiùs, quia in hac etiam parte Rector Hospitalis habet ad sui favorem pacificam, antiquissimamque observantiam celebrandi quot annis Anniversarium in Cœmeterio, concludenter probatam in Sum. & proindè respectu etiam hujus dubii applicantur ea, quæ observavimus supra. 72

Quod si aliquando Parochus eidem functioni intervenit, id fecit utì à Rectore specialiter invitatus pro augendo numero Ecclesiasticorum, & ad effectum peragendi majori, qua poterat solemnitate dictam sacram functionem pro suffragio Defunctorum, in quibus terminis quicumque actus nullatenus præjudicant eidem Cappellano invitanti, & multò minus Curatoribus, eandem invitationem ignorantibus, ex adductis in *decision.* 8. *numer.* 3. *part.* 3. *coram Ubaldo.* 73

Respectu 4. dubii, capienda videtur resolutio favore Curatorum. Licet enim controversa sit inter DD. quæstio, an Oblationes, quæ sacris Imaginibus fiunt, debeantur Episcopo, vel Parocho, aut Rectori illius Cappellæ, cui à Fidelibus offeruntur, de qua plenè *Bertacchin. vet. dec.* 191. *per totum & Rot. coram Merlin. dec.* 257. *à num.* 1. omnes nihilominus concordant in hoc, quod ubi constat, Oblationes fieri in usum certum, & determinatum, in quem ex piorum Offerentium voluntate destinatæ fuerunt, ut in præsenti casu ad unguem verificatur, & omni jure præsumitur, pro substentatione nimirum, & manutentione pauperum Infirmorum; Voluntas eorum, qui eleemosynas dederunt, præcisè, & punctualiter servanda est, ex animadversis per *Add. ad Capp. Tholos. decis.* 483. *Ric. dec.* 170 *numer.* 1. *Ventrigl. in Prax. libr.* 2. *titul.* 37. *de Oblat. adnot.* 26. *numer.* 28. *&* 30. *Bonac. Oper. moral. tom.* 2. *titul. de Præcept. Eccl. disput. ult quæst.* 5. *punct. ult. num.* 5. *Antonell. de Jurib. Cleric. lib.* 1. *par.* 5 *cap.* 62. *num.* 42. ubi, quod si fiant Ecclesiæ, in qua exercentur aliqua pietatis opera, præsumuntur factæ in d. causam, neque proindè debentur Parocho *Pacion. Jordan. var. resol. libr.* 10. *tract.* 13. *de Provis. benefic. numer.* 35. *Card. de Luc. de Decim. disc.* 19. *numer.* 9. ubi, quod hoc verum est, etiamsi de tali voluntate constet solùm per adminicula, & conjecturas, ibi: *Ubi expressè, vel etiam adminiculativè, & conjecturaliter constet de voluntate facientium oblationes, & eleemosynas, ut ipsi Ecclesiæ, seu certis usibus applicari debeant, non autem, ut ipse Rector impinguaretur, atque in privatos usus, privatamque utilitatem convertat, cum tunc, absque dubio, ista voluntas servari debeat, eaque cuicumque juris dispositioni prævaleat*, cum aliis, adductis per *Rot. cor. Merlin. d. dec.* 257. *n.* 8. 74 75 76 77

Cum quibus in debilioribus terminis Ecclesiarum Confraternitatum sæcularium, in quibus minora pietatis, & misericordiæ Opera exercentur, processit *Sacr. Rit. Congregat. in Urbis, & Orbis* 10. *Decemb.* 1703 quando dubio in ordine 28. sequentibus verbis concepto: *An possit Parochus se ingerere in administratione oblationum, & eleemosynarum in expeditis Ecclesiis recollectarum, vel capsulæ pro illis recipiendis expositæ clavem retinere*, respondit *Negativè*, ut videre est apud *Monacell. in Formular. tom.* 2. *titul.* 13 *form.* 1. *num.* 46. *dub.* 28. Quæ punctualis resolutio tanquam lex servanda est, omnemque difficultatem in hac parte tollit ex adductis in *decis.* 57. *num.* 10 *cor. Priolo, & in dec.* 55 *num.* 2. *coram Benincas.* 78 79

Minus prætendi valet à Parocho administratio saltem earun-

earundem Oblationum, ad effectum illas convertendi in usum destinatum, & à piis Benefactoribus volitum.

Ultra quod enim Curatores Hospitalis, huic administra-
80 tioni ad exclusionem Parochi semper in præteritum commendabili diligentia incubuerunt, ut probavimus in Summario.

Strictè respondemus, quod, hujusmodi solito attento, nihil in futurum innovandum est, ea ratione, quia in hac materia administrationis, & applicationis similium Obla-
81 tionum, consuetudini valdè deferendum est, ut in nostris terminis advertunt *Soccin. de Oblat. libell. 18. num. 17. 18. & 26. Malvet. eod. tract. par. 4. n. 62. Gratian. discep. 395. num. 25. Filliuc. Oper. moral. tom 2. tract. 27. cap. 7. qu. 4. num. 139. Bonac. Oper. moral. tom. 2. tract. de Præcep. Eccles. disput. ult. qu. 5. punct. ult. num. 5. vers. Dixi jure, & Rot. dec. 257. nu. 15. coram Merlin.*

Quæ omnia transeunt in evidentiam ex dicta Synodali Constitutione data in Summario dum in illa expressè deman-
82 datur, quod Curatores Hospitalis, non autem Parochus S. Luciæ seris, & clavibus muniant capsulam dd. eleemosynarum, utque de istis rationem Episcopo de semestri in semestre reddere teneantur. Prout etiam in eadem Synodali Constitutione expressè præcipitur, ut nemini alteri cuicumque fas sit in hujusmodi eleemosynis, ac earum dispositione se inge-
83 rere, quæ pro lege in nostra Civitate, & Diœcesi servanda est ex adductis supra.

Ex quibus infertur etiam negativa resolutio 5. dubii; Cum enim retentio clavis dominium denotet, vel saltem admi-
84 nistrationem importet, ex notatis per *Repetentes in leg. In clavibus ff. de Contrahend. emption.* & firmatis per *Rot. decis. 859. num. 6. & dec. 1311. num. 5. cor. Emerix jun.* cum concordantibus, citatis in *tom. 3. par. 2. discep. 11. num. 85.* Parochus autem ex hucusque animadversis nullum habeat dominium, nullamque administrationem pecuniarum, in capsula existentium, in necessariam venit consequentiam, quod nullo prætextu retineri possit claves ejusdem capsulæ; juxta
85 resolutionem *S. C. Rit. 10. Dec. 1703. ad 28. dub.* cujus verba registravimus supra.

Die 2. Julii 1719. propositis in Congreg. Episc. per Car
86 din. Corsinum quinque dubiis, registratis in principio.
87 *Ad 1. & 2. responsum fuit;* Affirmativè quoad primam partem; Negativè quoad 2.
88 *Ad 3.* Negativè.
89 *Ad 4.* Negativè quoad primam partem; Affirmativè quoad 2.
90 *Ad 5.* Negativè.

DISCEPTATIO XVIII.

Nullius Terlitii Usus Pontificalium.

PRO

Angelo Gentile Archipresbytero.

ARGUMENTUM.

Usus Pontificalium, quibus concurrentibus Prælatis inferioribus ab Apostolica Sede concedi soleat. Enumerantur multi Prælati inferiores Catholici Orbis, quibus idem usus Pontificalium ex gratia concessus fuit.

TErlitii magnum Oppidum, in Barensi Provincia positum, Animas sex mille circiter numerans, muris undique circundatum, validisque propugnaculis, Castro, & insigni Turri munitum, non solùm ob rerum omnium, ad vi-
1 tæ substentationem necessariarum ubertatem, sed etiã propter pulcherrimorum ædificiorum majestatem, & amplitudinem, Civium nobilitatem, Populi multitudinem, Incolarum divitias, & situs amenitatem, meritò inter præcipua vastissimi Neapolitani Regni Oppida communi Geographorum sensu annumeratur, ut omnibus ejusdem Regni Habitatoribus, Civibus, & Incolis notorium est.

Neque minoribus decoratur prærogativis in ordine ad spiritualia, & circa ea, quæ divinum cultum concernunt, dum æquali notorietate omnibus patet, in illo reperiri duos nimis
2 numerosos Religiosorum Virorum Conventus, Fratrum nimirum S. Francisci, Observantium unum, & Cappuccinorum alterum, & unum æquè numerosum Sanctimonialium Monasterium, quæ de præsenti usque ad numerum sexaginta trium ibidem sanctiori vitæ Instituto sub Reg. S. Claræ sese Deo consecrarunt, illibatam virginitatem servantes; In illo pariter institutus reperitur Mons Pietatis, atque pro alendis Pauperibus, curandis ægrotis, excipiendisq; Peregrinis extructum etiam est insigne Hospitale, congruis redditibus à Civium pietate ditatum: Necnon adsunt etiam undecim piæ Laicorum Confraternitates, sub diversis Institutis, pietatis, & misericordiæ Opera, cum omnium Bonorum ædificatione quotidiè exercentes.

Quibus correspondet insignis Collegiatæ Ecclesiæ majestas, & magnificentia, Ecclesiasticorumq; Ministrorum magnus numerus, unius scilicet supra centum quadraginta. Eadem enim Ecclesia, ultrà ejus nobilem, regiamque structuram, opulentissimè ditata reperitur argentis, sacrisque Supelle- 3
ctilibus, ad divinum cultum necessariis, & pro Ecclesiasticis functionibus obeundis. Ejus Capitulum, ultra Archipresbyterum, facientem Prælati inferioris figuram, tribus Dignitatibus constat, Primicerio nimirum, quæ prima est post Pontificalem, duobus Cantoribus, 22. Canonicis, & 40. Portionariis, seu Sacerdotibus, participantibus de redditibus ejusdem Ecclesiæ in annua summa sc. 50. circiter pro quolibet, & demum 75. Clericis, in minoribus Ordinibus constitutis: Itaut multæ Cathedrales, & aliquæ etiam Metropolitanæ Ecclesiæ ejusdem Neapolitani Regni in hac parte, respectu magni numeri sacrorum Ministrorum, eid. insigni Collegiatæ Ecclesiæ Terlitii locum cedant; Eædemque Dignitates, & omnes Canonici Almutiis, seu Mozzettis serico Villosi punici coloris utuntur, tam in divinis Officiis, quàm in publicis Processionibus, omnibusq; aliis sacris functionibus.

Archipresbyter verò, qui habitu violaceo Episcoporum ad instar, ab immemorabili tempore semper usus fuit, & de præsenti pacificè utitur, dat suis Subditis Terlitien. Literas Dimissoriales, seu Testimoniales ad omnes Ordines suscipiendos, suos habet considerabiles redditus 600. ferè annuo- 4
rum ducatorum, & ultra ordinariam Jurisdictionem, quam in eodem Oppido exercet, tam in civilibus, quàm in criminalibus, mixtis beneficialibus, & matrimonialibus Causis, mediante deputatione Vicarii Generalis, Cancellarii, Promotoris Fiscalis, aliorumq; inferiorum Ministrorum, ad illam exercendam necessariorum, cumulativam habet, ordinariamq; visitandi facultatem cum Episcopo Juvenacen. in d. Oppido, canonizatam à Rota, & Signatura Justitiæ, quæ 5
ad anno 1684. decrevit *Parito Judicato, circa Jus visitandi cumulativè, & ea, quæ sunt Ordinis &c.* Coram qua se opponente Episcopo Juvenacen. Causa acerrimè discussa fuit per duo ferè Sæcula, ut constat ex 14. Decisionibus, in illa emanatis, & signanter *coram Lancellot. die 29. Aprilis 1575.* impressa *in par. 1. diver. la 186. & cor. Ninot.* sub titulo *Nul-* 6
lius, seu Juvenac. diebus 18. Jan. 14. Mar. & 20. Junii 1664. impressis inter alias eisdem Auditoris *la 54 63. & 75. & coram Bourlemont. 4. Junii 1665.* quæ non reperitur impressa, & *24. Nov. 1666. cor. Eodem,* impressa in *par. 14. rec. la 507* in cujus numero finali specialis habetur mentio *d. 3. Junii 1665. & 5. Martii 1677. & 22. Aprilis 1678. cor. eod. Bourlemont,* impressis in *par. 1°. recen. la 471. & 475. & cor. Paulutio 3 Julii 1679.* impressa in eadem *par. 19. rec. la 534. in ordine, & cor. Emer jun. diebus 4. Julii 1681. & 26. Jan. 1682. & 17. Martii 1683. & 12. Jan. 1685.* impressis *cor. eod.* inter alias ejusd. Auditoris *la 499. & 518. & 592. & 650. & cor. Ursino 11. Januar. 1686.* quæ non reperitur impressa.

A' Decretis, & Sententiis ejusdem Archipresbyteri, concernentibus omnes prædictas Causas civiles, criminales, 7
mixtas, beneficiales, & matrimoniales, non ad Episcopum Juvenacen. sed ad Metropolitanam Curiam Barensem, vel ad S. Sedem immediatè interponitur appellatio, idque ab immemorabili tempore, videntibus, tacentibus, seque nullatenus opponentibus Episcopis Juvenacensibus, ut est in nostra Provincia notorium, & testatur Archiepisc. Barensis in ejus Relatione.

Quo demum ad Pontificalium usum Testes, fer. fer. examinati à prædicto Archiepiscopo Baren. ab hac Sacr. Congr. specialiter deputato, asserunt, propriis oculis illorum exer- 8
citium vidisse, & ab eorum Antecessoribus semper audivisse, illa fuisse ad praxim redacta, juxta temporum, & festivitatum contingentias, quod ad evidentiam comprobant multæ inscriptiones, multaque Insignia Archipresbyterorum, ipsorumque Imagines, quæ stylo ferreo sculptæ apparent in multis lapidibus, cum dictis Pontificalibus Insigniis, tam in Ecclesia, quàm in Palatio Episcopali à Vicario Generali ejusdem Archiepiscopi Barensis, ad dictum præcisum finem, & effectum misso ad dictum Oppidum, visæ, & recognitæ, prout omnia hæc huic Sacrosancto Con-

Confessui pro veritate, & conscientia requisitus retulit dict. Archiepiscopus Baren. in ejus Relatione, & latiùs patet ex Testium depositionibus.

Quia verò usui eorundem Pontificalium se opposuit Episcopus Juvenacen. prætendens eorundem usum non esse ad formam Decretorum generalium, negligente sua Jura vali-
9 dè deducere tunc temporis Archipresbytero, propositaque *die* 30. *Augusti* 1687. in hac Sacr. Congr. Causa ad relationem Card. Casanattæ, responsum fuit, *Indultum Pontificalium non substineri*. Erat enim Sixti Papæ IV. anni 1475. longè anteà dictis decretis generalibus Alexand. VII. Hinc Archipresbyter ad evitanda magna illa incommoda, & intolerabiles expensas, quæ litibus annexæ sunt, experientia teste,
10 & id observante *Rot. dec* 325. *num.* 11. *part.* 14. *& decis.* 803. *num.* 7. *& seqq. par.* 18. *& dec.* 479. *num* 17. *par.* 19. *rec.* Nec non ad extinguendas flamas litium, quæ præcipuè inter Personas Ecclesiasticas celeriter terminandæ sunt, juxtà monitum *Tex in Authen. Apud quos oportet Caus. dicer.* ibi: *Sed etiam accelerari lites sancimus &c. ut non mens eorum occupetur circa litis sollicitudinem; Sed velociter liberati sacris operibus obsecundent*, & notata *per Urceol. de Transact. in*
11 *proemio num.* 22. ubi ad nostrum effectum expendit verba illa, quæ quotidiè in Ecclesiasticorum ore resonant: *Extingue flammas litium; Ne litis horror insonet: Dissolve litis Vincula*, *& Rot. dec.* 33. *num.* 2. *coram Priol. & dec.* 305. *num.* 1. *par.* 18. *rec. & in Neapolitana Processionis* 2. *Junii* 1717. *in fi. coram Omanna*, satiùs duxit pro usu eorundem Pontificalium humillimum habere recursum pro gratia ad Papam, mediante supplici Libello, dato in Summ.

Remissæ fuerunt eædem preces ad hanc S. C. quæ de more circa illarum subsistentiam dignata fuit exquirere Infor-
12 mationem, & Votum Metropolitani Barensis, auditis interesse habentibus; Perventa autem eadem Informatione per extensum exhibita in Summ. concordatum fuit dubium quod videtur affirmativè resolvendum.

Ad quem effectum videtur superabundare solida illa reflexio, quod non sumus in terminis novæ Gratiæ, concernen-
13 tis aliqua, nunquam ad praxim redacta in nostro Oppido Terlitii, quia usus Pontificalium in illo ab immemorabili tempore semper practicatus fuit, ut testatur Archiepiscopus, & concordant omnes Testes, serv. serv. examinati de mandato ejusdem Archiepiscopi Delegati, de quibus in Summario. Qui ulteriùs in eorum depositionibus adducunt illam facti innegabilem circunstantiam, quæ omnium oculis exposita est in matrice Ecclesia nostri Oppidi, quòd liscicet in Sepulchro Archipresbyteri Annarii legitur sequens inscri-
14 ptio; *Matthæus de Annariis, Archipresbyter, Terlitii, primus in Dignitate mitratus, anno Domini* 1487. Itaut facto calculo ab eodem anno non una, sed ferè triplex centenaria ad nostrum effectum verificatur.

Si autem simplex centenaria æquiparatur immemorabili ex adductis per *Rot. decis.* 770. *num.* 8. *&* 9. *par.* 18. *rec. & in Romana Augumenti Dotis, & Legatorum* 4. *Maii* 1695. *per*
15 *tot. cor. Card. Priolo*, cujus vigore allegari potest quodlibet Apostolicum privilegium, omnisque alius melior, ac validior titulus de mundo, juxta notam phrasim, qua in hac parte utuntur Doctores, relati, & sequuti à *Rot. decis.* 22. *num.* 4. *par.* 8 *& dec.* 320. *num.* 2. *par.* 16. *& dec.* 671. *num.* 16.
16 *par.* 18. *rec. & cor. Ansald. decis.* 76. *num* 3. Quantò magis eundem operabitur effectum in nostro casu lapsus ferè triplicis centenariæ, argumento *Textus in Auth. Multò magis C.*
17 *de Sacros. Eccles.* cum concordan. apud *Everard. in Topyca legal. loco* 65. *num.* 1. *& Surd. decis.* 254. *num.* 15. *& de Aliment. tit* 9. *quæst.* 1. *num.* 12.

Eò autem magis id admittendum videtur in præsenti, quo uno ore observant in hac parte Doctores, usum Pontifica-
18 lium acquiri posse præscriptione, vel consuetudine longè minoris temporis: Ea adducta convincenti ratione, quòd eadem Pontificalia Insignia non sint Ordinis Episcopalis, sed dumtaxat concedi solent in Ecclesiarum honorem; juxta illa verba *Text. in cap. Ut Apostolicæ de Privileg. Apostolicæ Sedis benignitas, quæ nonnullis Abbatibus, aliisque*
19 *Prælatis, quibus non competit ex propria dignitate, concessit in Ecclesiarum suarum gloriam, & honorem, quod Mitra, & aliis Pontificalibus uti possint*, & ad nostrum præcisum effectum benè notant *Innocent. in cap.* 1. *num.* 9. *& seqq. Ut lite penden.* aliique, citati, & sequuti à *Fagnan. in cap. Quia nos num.* 13. *de Authorit. & usu Palii*, *Panim. dec.* 30. *num.* 5. *Pignat. consult.* 45 *num.* 5. *tom.* 7. *Lotter. de Re benef. lib.* 1. *quæst.* 26. *num.* 22. *Tamburin. de Jur. Abbat. tom.* 1. *disp.*
20 20. *num.* 12. *& disp.* 21. *quæst.* 1. *num.* 3. *&* 8. *D. de Prosper. de Territor. separat. quæst.* 5. *num.* 46. *& D. Fargn. in Comment.* *de Jurepatr. tom.* 2. *par.* 2. *cap.* 14. *&* 15. *cas.* 10. *num.* 6. *&* 7. *fol.* 257.

Quibus non adversatur dispositio *Conc. Trid. sess.* 6. *de Reformat. cap.* 5. expresse mandantis, nemini licere cujusvis privilegii prætextu Pontificalia in alterius Diœcesi exercere, nisi de proprii Ordinarii expressa licentia: Obiecto 21
enim punctualiter occurrit *Rot. dec.* 29. *num.* 8. *cor. Emerix. sen.* solidè observans, Sacrum Concilium ibidem non agere, neque prohibere simplicem honorificum usum Pontificalium Insignium, juxtà terminos nostri casus, sed loqui, atque disponere de longè diverso casu, nempè de exercitio Pontificalium, mediante administratione Sacramenti Confirmationis, collatione Ordinum, consecratione Ecclesiarum, Altarium, & similium, & concordant adducti per *Capon. discept.* 390. *num.* 13. *& per Card. de Luc. de Præemin. disc.* 14. *num.* 3. ibi: *Dictum Conciliare Decretum non percutit hu-* 22
jusmodi usum Pontificalium, simpliciter honorificum, qui inferioribus Prælatis, vel aliis in Ecclesiastica Dignitate constitutis per Sedem Apostolicam concedi solet; Sed percutit illud exercitium Pontificalium, quod annexam habet Jurisdictio- 23
nem, ac usum legis Diœcesanæ, ut sunt collatio Ordinum, administratio Sacramenti Confirmationis &c. quæ in aliena Diœcesi etiam per Episcopos, aliàs indubitanter habitualem Pontificalium usum habentes, exerceri non possunt, atque in vim privilegiorum exerceri solebant, etiam sine licentia proprii Diœcesani, & egregiè *Rot. dec.* 29. *numer.* 8. *& per totam cor. Emer. sen.*

Restringendo proindè sermonem ad hujusmodi simplicem honorificum usum Pontificalium, sine illorum exercitio, supplicamus observare, quod in hac parte solita est Apostolica Sedes similes gratias concedere Prælatis inferioribus longè 24
minoris qualitatis, ac sit Archipresbyter Terlitii; Teste enim *Cardin. de Luc de Præmin. disc.* 14. *in fine*, tale habet 25
privilegium Ræctor Ecclesiæ Hospitalis Incurabilium Civitatis Neapolis, qui (sunt verba ejusdem *Cardin. de Luca ubi suprà*) *utpotè manualis, & non solitus conferri in titulum, neque dici potest in Ecclesiastica Dignitate constitutus, dum neque ipsa Ecclesia est Collegiata, habens solum aliquos Cappellanos manuales, & conductitios.*

Idemque Privilegium eadem Apostolica Sedes gratiosissimè concessit infrascriptis Prælatis Inferioribus, nempè in 26

Seguntina anno 1112. Abbati Collegiatæ Ecclesiæ Oppidi de Medinacœli, de quo *Corrad in Prax. dispens. lib.* 2. *cap.* 4. *num.* 7. 27

Tarentina anno 1592. Archipresbytero Collegiatæ Ecclesiæ Terræ Martinæ, de quo *Corrad. ubi sup. n.* 8. 28

Lucana Decano Collegiatæ Ecclesiæ Sancti Michaelis anno 1596. de quo *Corradus in Prax. benefic. libr.* 2. *cap.* 14. *num.* 10. 29

Elnen 17. *Maii* 1600. Abbati Collegiatæ Ecclesiæ S. Mariæ Regalis Oppidi Perpignani, de quo in *Lib. dec. ejusdem anni hujus S. C. fol.* 123. 30

Neapolitana 15. *Nov.* 1601. Abbati Cæsareæ Neapolis, de quo *Corrad. in Prax. benef. lib.* 2. *cap.* 14. *n.* 17. 31

Nullius Praten. 12. Novem. 1605. Præposito Collegiatæ Praten. antequam erigeretur in Cathedralem, de quo in *Lib. dec. hujus S. C. fol.* 203. 32

Meten. 25. *Feb.* 1606. Abbati S. Petri ejusdem Civitatis, de quo in *Lib. Decr. hujus S. C. fol.* 222. 33

Aquilejen. seu Nullius 6. *Decembris* 1608. Præposito Rudensvelt, de quo in dicto *Lib. decret. hujus Sacræ Congregat. folio* 387. 34

Nancien. eisdem die, & anno Præposito ejusdem Civitatis, de quo in dicto *Libr. decret. hujus Sacræ Congregationis folio* 389. 35

Civitatis Castellanæ anno 1609. Archipresbytero Collegiatæ Ecclesiæ ejusdem Civitatis, de quo *Corradus in Prax. benef. lib.* 2 *cap.* 14. *num.* 9. 36

Olomucen. 9. *Maii* 1609. Abbati Præmiten. Posnaniæ, de quo in *Lib. dec. hujus S. C. fol.* 419. 37

Meclinien. 9. *Oct.* 1610. Abbati S. Adriani ejusd. Diœcesis, de quo in *Lib. dec. hujus S. C. fol.* 520. 38

Constantien. 26. *Februarii* 1611. Abbati Engelbergh ejusdem Diœcesis, de quo in *Libr. decret. hujus Sacræ Congregat. folio* 37. 39

Nullius Melatii 18. *Febr.* 1617. Cappellano Regio Cappellæ S. Luciæ Melatii, de quo in *Lib. dec. hujus Sac. Congreg. folio* 281. 40

Vilnen. 17. *Julii ejusdem anni* 1617. Præposito Vitenischi ejusdem Diœcesis, de quo in *Lib. dec. hujus Sacræ Congreg. folio* 301. 41

42 *Pragen.* 12. *Martii* 1618. Præposito Gotiescomien. ejusdem Diœcesis, de quo in *Lib. dec. hujus Sacræ Congreg. fol.* 328.

43 *Atrebaten.* 29. *Novem. ejusd. anni* 1618. Abbati Ecclesiæ ejusdem Civitatis, de quo in *Lib. dec. hujus Sacræ Congreg. fol.* 360.

44 *Audomacen.* 19. *Januarii* 1619. Præposito Ecclesiæ ejusdem Civitatis, de quo in *Libr. dec. hujus Sacræ Congregat. folio* 396.

45 *Ambianen* 21. *Martii* 1620. Præposito ejusdem Ecclesiæ, de quo in *Lib. dec. hujus S. C. fol.* 430.

46 *Virduen.* 21. *Maii ejusdem anni* 1620. Præposito ejusdem Ecclesiæ Virduni, de quo in *Lib. in hujus Sacræ Congregat. folio* 438.

47 *Gniesnen.* 27. *Junii ejusdem anni* 1620. Præposito Ecclesię ejusdem Civitatis, de quo in *Lib. dec. hujus Sacræ Congreg. folio* 441.

48 *Neapolitana* 29. *Maii* 1621. Correctori Hospitalis Incurabilium Neapolis, de quo in *Libr. decis. hujus Sacræ Congregationis fol.* 207. & *Corradin. in Prax. dispens. libr.* 7. *cap.* 4. *num.* 64.

49 *Cremon.* 14. *Junii* 1687. Præposito Collegiatæ S. Agathæ Cremonæ, de quo *Monacell. in Formular. tom.* 4. *folio* 40. *num.* 88.

50 *Prag.* 11. *Aug.* 1691. Præposito Novodunensi in Bohemia, de quo in *Lib. dec. hujus S. C. fol.* 12.

51 *Leodien.* 19. *Januarii* 1692. Præposito Collegiatæ Ecclesiæ B. M. Trajecti, de quo *Monac. in Formul. tom.* 4. *fol.* 40. *num.* 88.

52 *Salisburgen.* 9. *Maii* 1716. Decano, qui est secunda Dignitas ejusdem Ecclesiæ, ad instar primæ, quæ à longo tempore dicto privilegiis utebatur *Libr. Decret. ejusdem anni hujus Congr. fol.* 42.

53 *Frisingen.* 20. *Nov.* 1717. Præposito Ecclesiæ Baghaetinæ ejusdem Diœcesis.

54 *Olomucen.* 27. *Junii* 1720. Præposito Oppidi Drunæ ejusdem Diœcesis.

Notorium pariter est, eodem privilegio gaudere omnes
55 ferè inferiores Prælatos cum qualitate Nullius Regni Neapolitani, & signanter Archipresbyterum Altamuræ, Archipresbyterum Loculi, & Præpositum Canusinum.

56 Æquali demum notorietate constat, simili privilegio gaudere omnes Dignitates, omnesq; Canonicos multarum Ecclesiarum Metropolitanarum, & Catedralium Italiæ, & si-
57 gnanter eodem privilegio gaudent Dignitates 6. & 21. Canonici Ecclesiæ Beneventanæ, eisd. concesso à Clem. XI. die
58 18. Nov. 1701. in cujus Breve, per extensum dato in manibus Ponentis, asseritur (sunt ejus præcisa verba) & *hoc Pri-*
59 *vilegio nonnullas Neapolitani Regni Metropolitanas, ac etiam Cathedrales Ecclesias ad præsens frui, & gaudere.*

60 *Mediolanen. Ecclesiæ* Dignitates, & Canonici, *Lib. dec. hujus S. C. fol.* 19. concesso *die* 22. *Martii* 1716.

61 *Neapolitanæ Eccl.* Dignitates, & Canonici, de quo *Corrad. in Prax. dispens lib.* 2. *cap.* 14. *num.* 23.

62 *Panormitanæ*, de quo idem *Corrad. ubi supra nu.* 10. *vers. Nec non Paulus V.*

63 *Salernitanæ*, ut notorium est in ead. Civitate, & toto Regno Neapolitano, cujus respectu cum majori otio multæ aliæ Ecclesiæ inveniri, & adduci possent, quorum Prælatis Inferioribus similia Privilegia à diversis Summ. Pontificibus fuerunt concessa.

Et propterea cum omni fundamento speramus in nostris
64 terminis respondendum esse pro Gratia respectu honorifici usus eorundem Pontificalium quoad Archipresbyterum Ecclesiæ S. Michaelis Archangeli Oppidi Terlitii, de cujus prærogativis in ordine ad illius Caput, seu dictum Archipresby-
65 terum, illiusq; Jurisdictionem, & dignitatem, hæc pro veritate, & conscientia ab hac Sacra Congregatione interpellatus, manifestè testatur Metropolitanus Barensis. *Quod attinet ad Archipresbyterum, Mensam Archipresbyteralem, certis, incertisque computatis fructibus, summam ducatorum monetæ hujus Regni quinquaginta supra quingentos sin-*
66 *gulis annis attingere constat, eundemque Archipresbyterum Jurisdictionem ordinariam, tam in civilibus, quàm in criminalibus, mixtis, beneficialibus, & matrimonialibus Causis exercere, propriamque Curiam Archipresbyteralem habere non ambigitur, à qua ad Sanctam Sedem, vel ad hanc meam Metropolitanam Audientiam occasione gravaminum appellatur.*

Et concordant omnes Testes, servatis servandis examinati, de quibus in Summario, ibi: *Per quanto io ho veduto,*
67 *& ho sentito ancora da molti Vecchj, che l' Arciprete di Terlizzi ha fatta sempre figura di Prelato, & ha vestito d'abito di pavonazzo &c. Che l' Arciprete poi di Terlizzi eserciti giurisdizzione civile, criminale, e mista, fulmini Censure, conferisca Beneficii con la Regola delli mesi, & instituisca nelli Juspa-* 68
tronati, e dia il consenso nella fondazione de' medemi, è cosa publica, e notoria a tutti.

Quibus addimus, quod in tali gradu, & prærogativa Jurisdictionis, & præeminentiarum Sac. Congr. habent Archi- 69
presbyterum nostræ Ecclesiæ Terlitien ut illum meritò recognoverint inter Prælatos illos inferiores, quasi Episcopalem Jurisdictionem habentes, de quibus loquitur celebris Constit. Innoc. XII. inter alias ejusdem Summi Pontificis *in ejus Bul-* 70
lario la 26. in ordine, eximens à Spolio omnes Archiepiscopos, omnesque Prælatos Inferiores, quasi Episcopalem Ju- 71
risdictionem habentes Regni Neapolitani: Attento enim quod Archipresbyter Jo: Angelus Pantaleo anno 1713. adversus tenorem ejusdem Innoc. Constit. in ejus Testamento reliquerat Capitulo nostræ Ecclesiæ sc. 220. cum onere an- 72
nuarum Missarum 20. propositum fuit sequens dubium in Congr. Conc. sub die 22. Aprilis 1717. sub titulo *Juvenacen.* 73
seu Nullius Terlitii Spolii: An onus Missarum, impositum ab Archipresbytero Terlitii substineatur: fuitque responsum *Negativè, & ampliùs*, ut patet ex *Lib.* 58. *Decr. ejusdem Sacr. Congr. fol.* 113. & refero ego *in tom.* 1. *par.* 1. *discep.* 34. *nu.* 131. 74
Quæ S. C. resolutio per extensum exhibita in nostro Summ. punctuali exequutioni demandata fuit, ut deponunt testes, formiter examinati.

Addimus ulterius, quod idem Archipresbyter Terlitii non solum à cit. Congr. in *dicta Juvenacen., seu Nullius Terlitii Spolii*, canonizatus fuit pro Prælato inferiori, sed quod ma- 75
gis est, in tali etiam gradu, prærogativa, & Jurisditione quasi Episcopali agnitus, & canonizatus fuit ab Apostolica Sede, dum à Gregor. XIII. in ejus Breve, dato in Summ. ipsum numerat inter Prælatos inferiores, Jurisdictione quasi 76
Episcopali fulgentes, ibi: *Eccl. S. Michaelis Archang. Jurisdictione quasi Episcopali retentę &c. necnon Canonicis ornatę &c.*

In ordine ad insigne Capitulum, & numerosum Clerum, hæc habet dictus Archiepiscopus, ibi: *Capitulum enuncia-* 77
tæ matricis Ecclesiæ componitur tribus Dignitatibus, quarum prima Primicerius, aliæ duæ Cantores nuncupantur, & 22. Canonicis, qui omnes Almutiis Serico villosis, violacei coloris utuntur: Eid. Ecclesiæ inserviunt reliqui omnes Ecclesiastici locales, ex quibus quidem in præsentia sunt 40. in Sacris constituti, Participantes, & ipsi sub nomine Portionariorum æquè, atq; Canonici in summa ducator. annuor. circiter quinquaginta quinque, & septuaginta sunt Clerici.

Et concordant omnes test. ser. serv. examinati, ibi: *Vi presiede nella medema Monsign. Arciprete, distinto dal Corpo* 78
capitolare, composto di tre Dignità, cioè Primicero, e due Cantori, 22. Canonici 40. Porzionarii, e 75 Chierici, vestendo le dd. Dignità, e Canonici l' Almutia di Velluto violaceo, li quali oltre delle Prebende, sogliono avere dalla Massa commune ducati 50. annui in circa per ciascheduno, siccome l' hanno ancora i sudetti Porzionarj, e per esser il Paese fertile viuono lautamente.

In ordine ad Matricem Ecclesiam, hæc asserit idem Archiepiscopus: *Præter plures Cappellas, intra, & extra mænia* 79
sitas, habet Ecclesiam Matricem mediocriter amplam.

Et concordant dd. testes formiter examinati, ibi: *E' cosa più, che certa, e si può da ogn' uno osservare, che in Terlizzi vi è un gran numero di Chiese Secolari, e Regolari, la principale delle quali è la Chiesa Matrice, Collegiata insigne, sotto il titolo di S. Michele Arcangelo, ricca assai d' arredi sagri, & ar-* 80
genti lavorati.

In ordine ad Ministros, aliosque Officiales, quos deputare solet Archipresbyter pro recta Justitiæ administratione, 81
hæc habet dictus Archiepiscopus: *Eund. Archipresbyterum jurisdictionem ordinariam, tam in civilibus, quàm in criminalibus, mixtis, beneficialibus, ac matrimonialibus exercere, propriamque Curiam Archipresbyteralem habere non ambigitur.*

Et concordant dd. testes formiter examinati, ibi: *Gli Arcipreti di Terlizzi è indifficoltabile, che abbiano sempre esercitata, & esercitano la Giurisdizione civile, criminale,* 82
e mista, & hanno tenuto, e tengono la Curia con Vicario Generale, Cancelliere, Promotor Fiscale, e Servienti, e da Decreti definitivi. o che hanno forza di definitivo, si è appellato, e si appella alla Metropoli di Bari, o pure in Roma, omisso medio, e la d. Giurisdizzione in morte del Prelato l' ha esercitata il Capitolo per mezzo del suo Vicario Capitolare.

In ordine ad cumulativam Visitationem cum Episcopo Juvenacen. ad tenorem dd. decis. Rotæ, & Decret. Signat. 83
Justit.

Justit. *Hoc est Parito Judicato*, quod Jus visitandi cumulati-
vè, & ea, quæ sunt Ordinis &c. de quibus supra illam super-
lativè probamus, mediante solemni attestatione Canonici
84 Nicolai Anselmi Secretarii Visit. per actæ ab Archipresby-
tero de mense Sept. 1719.

Quò verò ad collationem Ordinum prævtis Literis ejus-
dem Archipresbyteri ab immemorabili tempore usq; ad præ-
sentem statum, id probamus cum Literis ejusdem Episcopi
Juvenacen. & Episcopi Melphiten. in collatione Ordinum
85 Subditis Terlitien. in quibus expresse legitur, præviis *Lite-*
ris Archipresbyteralis Curiæ Terlitien.

In ordine ad qualitatem Oppidi, & animarum numerum,
86 illud componentium, quam in nostris terminis magnifacien-
dam esse monent adducti *in dec. 29 num. 4. coram Emerix.*
senior. hæc habet Archiepiscopus: *Terlitium esse Oppidum*
87 *non parvum respectu finitimorum hujus Provinciæ, Subur-*
bio auctum, non sine ædificiis non vulgaris structuræ, & ca-
pita numerare 5500.

Et concordant dicti testes, formiter examinati ibi: *Ter-*
lizzi è situato nella Provincia di Bari, in luogo ameno, di
88 *buon'aria, a vista del Mare Adriatico, dal quale non è più*
distante, che cinque miglia, e ha forti muraglie con bellissimi
edificj, alcuni de' quali è certo, che sono di notabile valore,
89 *con nobili Abitatori, commodi assai, numeroso di Popolo,*
fino al numero di 5400. siccome può vedersi dallo Stato dell'
Anime, abbondante d'ogni frutto, e in particolare d'Oglio,
90 *Vino, Mandole, Grani, e Biade, e ne raccoglie tanta copia,*
che ne fa notabil vendita a Forestieri: Le Famiglie di Ter-
lizzi hanno apparentato con le principali Famiglie della Pro-
vincia, e vi sono molti Cittadini, che si mantengono con
splendore, e sono decorati di conspicue Dignità: Vi sono Dot-
tori dell'una, e l'altra Legge in numero di quindeci, mol-
ti Professori di Teologia, & altre Scienze. E' stata Terliz-
zi decorata in tempi antichi della dimora de' Monarchi, e
frà gli altri del Serenissimo Rè Ferrante d'Aragona, il qua-
le gli concesse molti Privilegj, con la data nel seguente mo-
do: Sub Datum è Castro Terlitii, e soleva dimorare nel
Castello, il quale è di bella statura, e tiene una forte Torre
di ritirata.

In ordine ad numerum Conventuum, Monasteriorum,
Locorum Piorum, & Laicalium Confraternitatum, in il-
91 lo existentium, hæc habet Archiepiscopus: *Habet duos Re-*
ligiosorum Conventus, alterum Minorum Observantium S.
Francisci, Capuccinorum alterum: Monasterium pariter San-
ctimonialium sub Regula Sanctæ Claræ, paucis ab hinc an-
nis de licentia Sac. Congr. Episcop. à fundamentis nobiliter
in antedicto Suburbio extructum præ angustia, in qua antea
dictæ Moniales degebant, nec desunt in eo Peregrinorum Ze-
nodochium, cum sua Ecclesia, & Laicorum Confraternitates
undecim sub diversis Institutis.

Et concordant dicti testes, formiter examinati: *In Ter-*
lizzi vi sono due bellissimi Conventi di Religiosi Mendicanti,
uno delli quali è della mia Religione de' Minori Osservanti, con
92 *buon numero di Religiosi, e vi si vede una Chiesa nuova, che*
può stare in Roma. Vi è ancora il Convento de' PP. Capucci-
ni, in cui vi sono da venti Religiosi di Famiglia, e nell'uno,
e nell'altro vi sono stati destinati Capitoli Provinciali, ma in
questo della mia Religione vi si numerano noue Capitoli fin' oggi
a due de' quali hanno assistito i nostri Superiori Generali: Vi è
ancora un Monastero di Donne Monache, sotto la Regola di San-
ta Chiara, al numero di sessantatre Velate, Educande, e Ser-
ve, che viueno in perfetta Communità, e vi è ancora un pin-
gue Legato Pio per fondare un Conservatorio: Vi sono undeci
Confraternite sotto varj Instituti, due delle quali sotto il tito-
lo del Santissimo Rosario, e Sacre Stimmate, sono erette nella
nostra Chiesa.

In ordine ad alias Ecclesiasticas Dignitates, & Beneficia,
93 hæc afferunt dicti testes: *Vi è in Terlizzi ricca Commenda*
della Religione Gerosolimitana di ducati 700. annui di rendita,
e vi è una nobile Abbadia di S. Antonio da Vienna, la quale si
possiede attualmente da un Canonico di questa Matrice, il qua-
le vi ha fabricata una bellissima Chiesa nuoua, e la và auan-
zando tuttavia di rendita.

In ordine demum ad pacificum exercitium Pontificalium
ab immemorabili tempore, dictus Archiepiscopus hæc ha-
94 bet: *Archipresbyteros pro tempore Pontificalibus usos fuisse*
testes de visu examinati, Inscriptiones, Insignia Archipresby-
terorum, Imaginesque ipsorum, quæ Pontificalibus apparent
indutæ, in lapidibus, tam in Palatio, quàm in Ecclesia exi-
stentibus sculptæ, & per meum Vicarium inspectæ, sufficien-
ter indicant.

Et concordant dicti testes, formiter examinati ibi: *Mi*

ricordo molto bene Monsignor Arciprete di Martino, il quale
visse in questa Dignità, e Prelatura da 45. anni in circa, e
per tutto il detto tempo celebrò sempre nelle Festività coll'uso de'
Pontificali ad instar Episcoporum, siccome io l'ho veduto, e l' 95
ho da altri sentito &c. Sò in oltre, che nel Palazzo Arcipretale
vi stanno l'Armi con Mitre, principiando dall'Arciprete d'An-
nariis, fino dall'Arciprete di Martino, e il primo, che otten-
ne questo Indulto della Santa Sede, fu il detto de Annarii, co-
me si vede dalla Lapide sepolcrale, in cui si legge: Matthæus
de Annariis Archipresbyter Terlitii, primus in Dignitate mi-
tratus, Anno Domini 1487. e da quel tempo vi stà il Dosello in
Chiesa.

Ex quibus, & aliis minoribus prærogativis, gratia brevi-
tatis hic latiùs non enumeratis, & à dictis testibus compro-
batis, cum omni fundamento, speramus voti compotes fieri,
attentis præcipuè duabus facti circumstantiis.

Quarum prima in ea consistit, quod Archipresbyter sine
usu Pontificalium in talibus angustiis positus reperitur, ut 96
nequeat Missam publicè, & solemniter celebrare, viriliter
se opponentibus Magistratu, & Civibus Terlitiensibus ad
evitandum proprium præjudicium, ut testantur Syndici, &
Electi ejusdem Oppidi in solemni attestatione data in Sum-
mario, idemque comprobant omnes Religiosi Conventus
PP. Minorum Observantium in eodem Summario nec non
PP. Capuccini, asserentes ulterius, idem practicasse nedùm
modernum, sed etiam Antecessorem Archipresbyterum;
Quodque *avendosi dal medesimo Monsignor Arciprete fatta ri-*
chiesta di voler essere ammesso alla celebrazione sudetta senza l' 97
uso de' Pontificali, dalli medemi Signori Capitolari, assieme
con li Signori dell'Università, Nobili, e Civili Persone, e quasi
da tutto il Popolo gli è stato gagliardamente resistito, a fine di
euitare ogni minimo pregiudizio all'antico splendore di detta
maggiore Chiesa.

Secunda circumstantia posita est in pleno assensu, & libero
consensu Episcopi Iuvenacen. Gratiæ concessionis usus di- 98
ctorum Pontificalium in amplo Procuræ mandato stipulato
die 19. Maii 1718. dato ejus Defensori, & registrato in Sum-
mario, quo mediante amplissimam idem dedit facultatem
pro *sui parte ad præsentandum, & concedendum liberum*, 99
& plenum consensum, assensum pariter, & beneplacitum ad
favorem actualis Reverendissimi Archipresbyteri Terlitien.
ejusque Successorum in perpetuum pro assequutione Indulti
Pontificalia exercendi ad usum, & morem Abbatum, inferio-
rum Prælatorum, à Sanctissimo Domin. Nost. Papa Clem. XI.
concedendi.

Quibus omnibus junguntur enixæ preces Magistratus, &
Populi Terlitien. Ipsi enim interpellati ab Archiepiscopo Ba-
ren. specialiter Delegato ab hac Sacra Congregatione ad di- 100
cendum, & opponendum quidquid eis videbatur adversùs
dictam Gratiam usus Pontificalium ab Archipresbytero pe-
titam, non solùm expressè declararunt nil habere, quod
eidem opponi posset, aut vellent ex eorum parte adversus
dictam Gratiam; Verùm sequentibus verbis humillimas
pro eadem Gratia preces fundunt. *Umilmente &c. ne sup-* 101
plichiamo l'Eminentissimi Sig. Cardin. di d. Sagra Congrega-
zione acciò si degnino restituire nell'antico decoro, e splendore
questa Collegiata, & insigne Chiesa, e suo Prelato, con i Suc-
cessori in perpetuum.

Multiplicatis proindè tot, tantisque Intercessoribus, eò
faciliùs Voti compotes fieri sperant Archipresbyter, Capi- 102
tulum, Clerus, Cives, & Populus Terlitiensis; *Nimis*
enim durum esset negare hanc spiritualem consolationem Civi-
tati, enixè supplicanti: sunt verba *Pignat. consul.* 179. *num.*
4. *tom.* . juxtà Romanam impressionem

Sequens dubium in hac Causa concordatum: *An attentis* 103
prætensis Juribus Ecclesiæ Sancti Michaelis Archangeli Oppi-
di Terlitii, sit consulendum Sanctiss. pro concessione Indulti
usus Pontificalium, dum hæc imprimuntur non adhuc propo-
situm fuit in C. R.

DISCEPTATIO XIX.

Luceorien. Matrimonii.

PRO

Constantia Radzivilia.

CUM

Joanne Sapieha.

ARGUMENTUM.

*Matrimonium prævia Apostolica dispensatione contractum
inter Consanguineos in tertio, & quarto gradu, an va-
lidum sit, quando reticitus fuit tertius, expresso solo
quarto gradu, ad ornatum Constit. 13. Sancti Pii V.
Et quid dicendum, quando illud contrahitur, & con-
sumatur, antequam obtineantur Literæ declaratoriæ,
demandatæ in eadem Constitut. 13. S. Pii V. Consangui-
neus cum Consanguinea contrahens Matrimonium, si de-
indè ob nullitatem ejusdem Matrimonii separentur, no-
litque Matrimonium iterum cum eadem Consanguinea va-
lidè contrahere, an fiat inhabilis ad contrahendum cum
aliis Mulieribus.*

AD tollendum impedimentum consanguinitatis in tertio,
1 & quarto gradu dirimens matrimonium contrahendum
inter Principem Jo: Sapieham, Castellanum Trocensem,
& Ducissam Constantiam Radziviliam, filiam Supremi
Magni Ducatus Lithuaniæ Cancellarii, onus curandi ex-
peditionem Apostolicæ dispensationis in se assumpsit dictus
Princeps Sapieha, qui tamen probè sciens, adesse inter ip-
sos consanguinitatem in tertio, & quarto gradu, tertium
reticendo, expedita tantummodò fuit dispensatio in quarto
gradu.

Contracto matrimonio, consumatoque, post plurium
mensium cohabitationem cum inter Sponsum, & Sponsam
plurima irrepsissent jurgia, & dissidia, teste Episcopo in
2 Relatione, data in Summario, Princeps vocavit Ducissam
in Judicium coram Episcopo Luceorien. petens fæderis ma-
trimonialis dissolutionem, ex motivo nullitatis matrimonii,
ob dirimens impedimentum tertii gradus consanguinitatis,
in dicta Apost. dispensatione non expressi.

Proprium noluit dare in hac parte judicium dictus Episco-
pus Luceroniensis, sed imitando laudabilem morem pru-
3 dentium Ordinariorum, de quo testis est *Rot. in Cajet. Ma-
trimon. 28. Junii 1683. in princ. coram Card. Matthæjo, &
13. Junii 1690. coram Card. Caprara* comprobatum in *Aqui-
lana* ab hac Sacra Congregatione decisa .. *Junii* 1715. ut vi-
dere est *in tom. 1. par. 2. discep. 4. num. 16. & 45.* gravem hanc
controversiam inter supremos Regni Poloniæ Magnates ju-
dicandam remisit Sac. Congreg. quæ exquisivit de more Re-
lationes, tam ejusdem Episcopi Luceoriensis, quàm Nun-
4 cii Apostolici in illo Regno, quibus superventis, ad illarum
normam proponuntur hodie duo dubia in fine registranda,
quæ affirmativè resolvenda videntur.

Quòad primum, illius affirmativa resolutio videtur clara
eo quia indubitatum in facto est, quod inter Ducissam Con-
stantiam, & Principem Joannem aderat consanguinitatis
vinculum in tertio, & quarto gradu: Et propterea, absque
Apostolica dispensatione, inter eos matrimonium consistere
5 nullo modo poterat, juxta *Text. in cap. Quod super his, &
in cap. Non debet de Consanguinit. & Affinit.* & ad tenorem
dispositorum *in Conc. Trid. sess. 24. de Reform. Matrim. cap. 5*
cum concordantibus, citatis à *Corradin. in Prax Dispensat.
lib 7. cap. 7. sub num. 4. lib. 8. cap 3. num. 19. de Just. de Dis-
pensat. matrimon cap. 2. num. 208. & seqq.* quibus addi pos-
sunt alii citati *In tom. 1. par. 2. discep. 17. num. 7.* cum quibus
6 processit hæc Sac. Congreg. nullum declarando simile matri-
monium *in Salernit. 3. Martii* 1708. *ad dubium* ut videre est
ibidem num. 5.

Nulla habita ratione Apostolicæ dispensationis; In illa
enim minus candidè narratum fuit Summo Pontifici, impe-
dimentum consistere in quarto consanguinitatis gradu, justa
illa verba, *sed quia quarto consanguinitatis gradu invicem
7 sunt conjuncti.* Cumque revera dictum impedimentum non
esset in solo quarto gradu, sed proveniebat ex consanguini-
tate in tertio, & quarto ex industria reticito: Inde sequitur,
dispensationem desuper obtentam sub solo quarto gradu con-
sanguinitatis, non obtentis postea Literis declaratoriis, non
esse aptam, & sufficientem ad tollendum dictum impedimen-
tum, & matrimonium remanet in radice nullum, nisi de-
super procuretur nova dispensatio per illam viam, quam
Pratici vocant perindè valere, novusque accedat Contra-
hentium consensus *ad Tex.* expressum *in cap. Quod dilectio de
Consang. & Affinit.* ibi: *Si verò alter sexto, vel septimo gra-
du distet à stipite, alter verò à secundo, vel tertio conjungi
non debent*, ibique *Repetentes*, aliique cumulati per *Corrad.
in Prax. Dispens. lib. 7. cap. 7. nu. 72. & per Ros. de Exequut.* 8
Liter. Apostol. cap. 11. num. 33. ubi reprobando aliquos con-
trarium sentientes, his verbis concludit. *Quando impetratur
dispensatio cum narrativa remotioris, ubi concurrit etiam
propinquior, & in verificatione &c. ab Exequutore jam reper-
tum fuerit, nempè Oratores non solùm in quarto, sed etiam
in tertio esse conjunctos, tum si Exequutor processerit ad exe-
quutionem, dispensatio erit nulla, & matrimonium nullum,
eritque petenda nova dispensatio per Perinde valere super
proximiori, & interim copula habita erit incestuosa, nam nul-
lum fuit matrimonium sic contractum: Semper enim, quando
Exequutori constabit cum remotiori gradu propinquiorem
conjunctum esse, abstinendum est ab exequutione dispensatio-
nis, & impetrari debent Literæ declaratoriæ per gratiam
Perinde valere.*

Quod indubitantiùs procedit, quando, ut in præsenti ad
unguem verificatur, ex una parte omissio gradus propinquio-
ris, & ejus non expressio provenit ex industria Requirentis,
& quando Exequutori ante exequutionem gratiæ constet,
adesse dictum gradum propinquiorem, ut notant adducti per
eundem *Ros. de Exequut. Liter. Apostol. cap. 11. numer. 33.*
Undè cum in casu nostro ex una parte verificetur dict. modus
respectu Principis, teste Ordinario in Relatione, data in
Summario; ex alia verò Exequutori ante exequutionem con-
stabat, adesse dictum propinquiorem, ut ex eadem Relatio-
ne, innegabile remanet, quod pro sanatione hujus subrepti- 9
tiæ Gratiæ requiratur, non simplex declaratoria, sed con-
textualiter nova dispensatio per viam *Perinde valere* super
gradu reticito, & non expresso, per ea, quæ, cumulatis
concord. notant *Corrad. d. cap. 7. n. 72. vers. Ratio*, & idem
Ros. loco supra citato num. 34 & in his terminis intelligenda
venit *Constit. S. Pii V. Bullario novo tom. 2. la 13.* relata à *Cor-
rad. in Prax. Dispens. lib. 7. cap. 7. num. 58.*

Et stringens ratio est, quia ubi plura adsunt impedimenta
inter copulari volentes, quæ alia ratione, quàm per dispen-
sationem tolli nequeunt, eadem omnia narrari necesse est, 10
ad hoc, ut per dispensationem tollantur, nam si unum, aut
alterum ex pluribus impedimentis Summo Pontifici narre-
tur, aliis subticitis, eo sublato, remanent alia, quæ Ma-
trimonium contrahendum impediunt, & contractum irritant;
Tum quia Summus Pontifex super pluribus difficiliùs, quàm
super unico impedimento dispensare solet; Tum etiam quia
nunquam intendit sanare defectus, quos penitus ignorat, ad
*Tex. in cap. Quod circa, & cap. Quod dilectio de Consangu &
affin.* ut in specie *Gonzal. ad Regul. 8. Conc. gloss. 13. num. 81.
Guttier. de Matrim. cap. 124. per tot. libr. 3. Marant. resp. 20.
num. 36. & resp. 69. num. 36. Gratian. discep. 827. numer. 19.
Bonatin. de Leg. disput. 1. quæst. 2. punct. 5. num. 3. & punct.
9. num. .. Pont. de Matrim. lib. 8. cap. 7. §. 5. num. 25. Corrad.
in Prax. Dispens. lib. 1. cap. 2. num. 2. & lib. 7. cap. 7. numer.
71. & seqq. De Just. eodem tract lib. 2. cap. 3. à num 4.. Man-
dos. de Signat. Gratiæ verb. Dispensationes Matrimoniales
ad finem Borgas de Irregul. par. 2. tit. de Interpr. dispens. nu-
mer. 26* ibi; *Sed quidquid dicat dicta Extravagans, Curia,
& Pænitentiaria servat totum contrarium, quia si petitur dis-
pensatio super quarto inter Conjunctos etiam in tertio, non fa-
cta mentione de 3. &c. & sic patet, quod non fuit illa exten. de
4. ad 3. ut supra dictum est, Mallet de Hierarch. & Jur. Eccles.
milit. lib. 4. par. 1. tit. 26. §. 15. nu. 2.* ibi: *Dispensatio quan-* 11
*do alicui conceditur, ut possit contrahere in quarto gradu, uter-
que debent distare in quarto, alioquin si alter distaret in tertio
à stipite, non valeret dispensatio, Anaclet. in Decretal. lib. 4. in
Appendic. de dispensat. §. 4. num. 169. Sperel. dec. 116. num.
38. Rot. coram Puteo dec. 39. num. 2. & 3. lib. 3. & in rec. decis.
76. num. 2. par. 2.*

Quapropter ad validitatem Matrimonii, de quo agitur,
non sufficit dispensatio super quarto gradu expedita, superest
enim tertius, qui vel distinctum impedimentum per se con-
stituit, vel saltem impedimentum quarti valdè adauget,
adeoque difficiliorem reddit dispensationem, cum fortiùs
stringant duo vincula, quàm unicum, undè etiam necessa-
ria erat ejusdem tertii gradus expressio tanquam augentis 12
obstaculum quarti, ut probant *Molin. de Just. & Jur. tom. 2.
tract. 2.*

tract.2. disp.161. ibi: *Illud tamen est advertendum, quamvis Collaterales eo gradu distent inter se, quo eorum remotior distat à Trunco, nihilominus alterum Collateralem proximiorem esse Trunco, efficere difficiliorem dispensationem in eo gradu, eaque de causa id esse exprimendum in dispensationibus obtinendis, ut validæ sint, nempè utrum comparatione Trunci sint in quarto, & tertio gradu insimul, ut vocant, vel in tertio, & secundo, aut in alio proximiori*: *De Justis de Dispensat. matrimon. d. lib. 1. cap. 4. num. 124.* ibi: *Undè quamvis verissimum sit, quòd in linea inæquali super solo remotiori gradu dispensatio necessaria sit &c. Undè non videtur necessarium exprimere eo casu gradum propinquiorem, nihilominus quia alterum Collateralem esse propinquiorem stipiti, efficit dispensationem in eo gradu difficiliorem, ideò totum in eadem Supplicatione exprimendum erit in petenda dispensatione*, *Gratian. discept 827. num. 12. Rosignol. de Matrimon. par. 3. contract. 15. prænotat. 23. & Trullench. de Matrimon. cap. 9 dubitat. 4.*

Neque adversatur Const. S. Pii V. *la 3. in Bullar. novo tom. 2.* per quam obrogata præcedenti dispositione Pii IV. sancitum fuit, necessariam non esse proximioris gradus expressionem, sed sufficere remotiorem tantum narrare, eumque solum esse attendendum.
13

Germanus enim, & verus sensus hujusmodi Constit. non est, ut valeat dispensatio, impetrata super quarto gradu, nulla facta tertii gradus mentione; Sed verus sensus est, ut S. Pius V. auferendo rigorem, inductum per præfatam Constit. Pii IV. intellexerit, necessariam non esse duplicem dispensationem inter duplici gradu conjunctos à communi stipite, idest necessariam non esse distinctam dispensationem super gradu propinquiori, & remotiori simul; Nunquàm verò dici potest, eundem Sanctum Pontificem absolvere dispensandos voluisse à narratione, & expressione ejusdem gradus verè proximioris.
14

Quod resultat ex ipsa litera Constit. in qua demandat per modum conditionis, ut obtineantur Literæ declaratoriæ ibi: *Obtentis tamen postea super propinquiore Literis declaratoriis*. Cùm enim hujusmodi Literæ declaratoriæ concedi nequeant, quin præcedat proximioris gradus expressio, hinc necessariò sequitur, ipsam Constitutionem requirere ipsius gradus proximioris mentionem ad validitatem dispensationis tanquam antecedens; Aliter supponenda esset instantanea correctio in Sancto Pontifice, quæ procul dubio resultaret, si diceretur eundem Pontificem in eadem Constit. declarasse, necessariam non esse expressionem gradus propinquioris, & statìm demandasse, ut super eodem propinquiore gradu obtineantur Literæ declaratoriæ; Adeoque dicendum est noluisse propinquioris gradus expressionem respectivè tantùm, & ad effectum obtinendæ dispensationis, sed minimè exclusisse necessitatem ejusdem expressionis ad alium effectum, & præsertìm ut Summo Pontifici constet de impedimento gradus propinquioris, super quo petendam esse voluit declarationem, quòd ipse gradus propinquior non obstet.
15

Ex quo fit, ut ex litera ejusdem Bullæ, seu dispensatio super quarto gradu obtenta, nulla tertii facta mentione, nulla, & irrita sit; Eatenùs enim Summus Pontifex non duxit necessariam dispensationem super gradu proximiori, quatenùs eundem gradum non obstare declaretur per eundem Pontificem; Cùmque hujusmodi declaratio præsupponat pernecesse proximioris gradus mentionem, Pontifici faciendam, pernecesse consequitur, dispensationem impetratam absque tali expressione esse nullam, & irritam, ac proindè etiam matrimonium, vigore hujusmodi dispensationis nullæ contractum esse irritum, ut testantur *Corrad. in Prax. dispens. lib. 7. cap. 7. num. 56.* ibi: *Hæc verba continent Literas declaratorias, expressas in Constit. fel. rec. Pii V. per illa verba*: *Obtentis postea Literis declaratoriis super proximiore gradu, & sic perindè est, ac si idem Pius statuisset &c. remotiorem, & proximiorem gradus esse exprimendos*, & *num 72. Ros. de Execut. Litt. Apostol. par. 1. 1. num. 34.* ibi: *Et nota, quòd declaratio super propinquiore est petenda unico contextu cum Dispensatione super remotiore, & ita intelliguntur verba Constit. S. Pii V. Anaclet. ad Lib. 4. Decretal. in Append. de Dispensat. § 4. num. 169. de Just. de Dispensat. matrimon. lib. 2. cap. 3. num. 41.* idem *Corrad. in Prax. dispens. dict. lib. 6. cap 6. ante num. 75.* ibi: *Cùm ex uno, eodemque stipite proveniat impedimentum tertii, & quarti graduum, quartus tantùm obstat tanquam remotior &c. licet peti debeant Literæ declaratoriæ super dicto tertio gradu ad præscriptum Constitut. fel. rec. Pii V. nàm sicut docet quotidiana praxis, quando adsunt plura impedimenta, ut valeat dispensatio, omnia sunt exprimenda*, & *cap. 7. num. 56.* ibi: *Et sic perindè est, ac si idem Pontifex statuisset, unica expeditione remotiorem, & proximiorem gradus esse exprimendos*, optimè cit. *Anacl. ad Lib. 4. Decretal. in Append. de Dispensat. § 4. num. 63.* ibi: *Hinc benè notandum, Pium V. tantùm in hoc derogasse Constitut. Pii IV. quòd hic statuerit, Breve dispensatorium solo expresso gradu remotiore impetratum, esse ob, & subreptitium, ipsamque dispensationem esse nullam ex hoc solo, quia gradus propinquioris nulla facta est mentio, nil suffragantibus Literis declaratoriis, postea forsan obtentis; Pius V. autem, istud corrigendo, statuit, hujusmodi Breve ex hoc capite non esse subreptitium, sed perindè valere, ac si gradus propinquus expressus fuisset, dummodo postea, & quidem ante matrimonium, obtineantur Literæ declaratoriæ, quas expresse requirit.*
16
17

Neque hujusmodi declaratoriarum necessitas intelligenda est, ut possint quandocumque subsequi, etiam post contractum matrimonium, sed expediri debent antequam contrahatur, antequam Executor dispensationis ad Bullarum executionem procedat, ut præter supra citatos, probat *Corrad. in Prax. Dispensat. lib. 7. cap. 7. num. 72. versic. Ratio enim*, ibi: *Illud verbum* postea, *ut opinatur Sanchez, non refertur ad matrimonium postea contractum, sed intelligendum est, quòd anteà petatur dispensatio super gradu remotiore, & postea unico contextu in eadem Supplicatione, eisdemque Literis petatur declaratoria super non obstantia propinquioris gradus, & hic est inveteratus Stylus Datariæ, & Cancellariæ Apostolicæ, etiam ad præscriptum prædictæ Constit. Pii V.* & sequitur *Rinfestuell. d. lib. 4. §. 4. num. 172. Ros. de Execut. Lit. Apostol. par. 1. cap. 12. num. 35.* 18

Hujusmodi autem declaratoriæ Literæ ita sunt necessariæ ad validitatem dispensationis, & matrimonii, ut si Exequutor, illis non exhibitis, ad matrimonii celebrationem procedat, non solùm mortaliter peccet, sed matrimonium ipsum irritum, ac nullum sit, ut reprobato *Sanch.* probat *Corrad. in Prax. dispens. lib. 7. cap. 7. n. 62. §. At verò*, ibi: *At verò huic sententiæ non video quomodò sit acquiescendum in theorica, aut praxi, quandoquidem satis apertè patet, id esse contra mentem Pontificis, ac Datariæ Apostolicæ: Nam quando impetratur dispensatio cum narrativa remotioris gradus, ubi concurrit etiam propinquior, eo modo, quo dictum est, ac in verificatione prædicta ab ipso Delegato compertum est, Oratores esse non in quarto tantùm, sed etiam in tertio & quarto, ut supra, esse conjunctos, & nihilominus ipse Delegatus, nulla habita ratione prædicti proximioris gradus, scilicet tertii, procedit ad eorundem Literarum executionem, quarum vigore matrimonium contrahitur, profectò dispensatio erit nulla prout in facti contingentia pluries observavimus*, Et subindè prosequitur. *Ratio est, quia non servata Constit. Pii V. circa prædictas Literas declaratorias, intrat præcedens Constitut. Pii IV. qui voluit, dispensationem peti debere æquè principaliter, tam super remotiori quàm proximiori gradu cum pœna nullitatis dispensationis. Anaclet. loc. citat. num. 172. & seqq. Ros. de Execut. Lit. Apostol. par. 1. cap. 13. num. 33. de Just. de Dispensat. lib. 2. cap. 3. num. 40.* & fusius à *num. 42.* ubi contrariis respondet. 19 20

Idque ea ratione, quia verba illa: *Obtentis tamen Literis declaratoriis*, utpotè concepta per ablativum absolutum, & cum dictione *tamen*, involvunt conditionem, & formam, necessariò implendam pro validitate dispensationis, ut, omissis generalibus, bene probant *Guttier. de Matrimon. cap. 124. num. 11. Barbos. vot. decis. 3. num. 10. lib. 1. Anaclet. loc. cit. num. 172. Corrad. dicto lib. 7. cap. 7. sub num. 72. Covarr. de Sponsal. par. 2. cap. 6. § 10. num. 10. in fin.* Ideoque si Constitutio Piana eodem contextu, quòd disposuit, sufficere dispensationem super gradu remotiori, requirit hanc conditionem obtinendi Literas declaratorias super non obstantia gradus propinquioris, manifestum redditur declarasse, non aliter valere posse dispensationem super gradu remotiori, nisi simul accedentibus Literis, etiam super gradu propinquiori, itaut utraque simùl concurrere debeat, ut uno deficiente, alterum non substineatur, ut præcisè advertit *Corrad. in Prax. dispensat. lib. 7. cap. 7. in fine*, ibi: *Certum est, supradicta verba* Obtentis tamen, *importare conditionem, illisque insuper additur alia dictio*, tamen, *quæ de sui natura importat conditionem, & modum, Anaclet. loc. cit. num 169.* ibi: *Quæ verba, quia in ablativo sunt absolutè posita, videntur modum, & conditionem importare, argumento leg. Si debitor §. 1. ff. Quibus mod. pig. &c.* 21 22

Hunc verò esse verum, & germanum sensum Pianæ Constit. clarè probat primò inconcussus, atque inveteratus Stylus Curiæ, & Datariæ Apostolicæ, quæ semper in hujusmodi

modi dispensationibus ad matrimonia contrahenda exprimi voluit tertium, & quartum gradum, proximiorem scilicet,
23 & remotiorem, ut super remotiore dispensetur, proximiorem verò non obstare declaretur, ut videre est apud *Prob. ad Monac. in Rubr. de Cognat. spir. in 6. fol. mihi* 340. *Covarr. de Spons. par.2. cap.6.* §.10. *num.*12. *Guttier. quæst. Canon. lib.*2. *cap.*15. *num.*128. ibi: *In quo praxis communis, & Stylus Curiæ Romanæ obtinuit, ut vidi in quamplurimis dispensationibus ad Matrimonia contrahenda, ut exprimantur prædicti tertius, & quartus gradus &c. Filliucc. quæst. moral. tom.*1. *tract.*10. *par.*2. *cap.*10. *num.*328. *Nicol. Lucubr. Jur. lib.*1. *de Nupt. num* 78. ibi: *Quando alter secundo, alter tertio, vel alter tertio, alter quarto Consanguinitatis, vel affinitatis*
24 *gradibus juncti sunt, Romanæ Curiæ Stylus habet, ut exprimatur etiam gradus propinquior hoc modo, sed quia tertio, & quarto Consanguinitatis gradu juncti sunt &c. Corrad. dicto lib.*7. *cap.*7. *sub num.*72. *Hic est inveteratus Usus Datariæ, & Cancellariæ Apostolicæ, etiam ad præscriptum Constit. Pii V. Rosa de Execut. Lit. Apost. cap.*4. *num.*265. *& seqq. & cap.*12. *num.*34. ibi: *Et ita Stylus est inconcussus, & inveteratus, Anaclet. ad lib.*4. *Decretal. in append. de dispensat.* §.4. *nu.*169. *Bonacin. tom.*2. *de Leg. disp.*1. *par.*2. *punct.*5. *num.*17. ibi: *Propterea hoc tempore usu receptum videtur, ut dispensatio non admittatur nisi expressus sit gradus proximior, & quæst.*3. *punct.*7. ubi se deceptum fatetur ab opinion. *Sanchez*, & contra ipsum fuisse judicatum, ibi: *Dispensationem, concessam in tertio gradu extendi ad secundum cum tertio, quia juxta Juris dispositionem in cap. final. de Consanguinitate gradus remotior trahit ad se minus remotum, & computatio graduum desumenda est ex persona, quæ remotior distat à stipite, ita Sanchez &c Hunc tamen casum limita, nisi aliter ferat Stylus*
25 *Romanæ Curiæ, quem puto in contrarium extare: Cùm enim in Curia Archiepiscopali consultus fuissem quid in hac re sentirem, respondi juxta communem doctrinam Sanchez, & aliorum, dispensationem in tertio gradu extendi ad secundum cum tertio; Meo tamen non obstante consilio dispensatio, qua solius tertii gradus mentio fiebat, non fuit admissa, & necessariam esse secundi gradus cum tertio mentionem fuit judicatum &c. de Just. de Dispens. matrimon. lib.*1. *cap.*4. *num.*122. *& num.* 124. *& lib.*2. *cap.*3. *num.*42. *Anaclet. dicto* §.4. *à num.*63. *& per totum.*

Quod adeo verùm est, ut si mentio non fiat utriusque gradus, matrimonium vigore talis dispensationis contractum nullum fit, copula incestuosa reputetur, & filii illegitimi, & ne-
26 cesse proinde sit novas Literas, in forma *Perinde valere* expedire; *Corrad. d. lib.*7. *cap.*7. *num.*56. *de Just. lib.*1. *cap.*3. *nu.*42. *Anaclet. loc. cit. vers. Hinc bene notandum in fine, Rosa de Execut. Lit. Apostol. par.*1. *cap.*12. *num.*23. ibi: *Non tamen puto tenendum cum Sanchez &c. At contrarium tenendum credo cum Corrado ubi docet, hoc alienum à mente Papæ, & Datariæ Apostolicæ, nam quando impetratur dispensatio cum narrativa proximioris gradus, ubi concurrit etiam propinquior, & in verificatione ab Executore jam repertum fuerit, nempè Oratores non solum in quarto, sed etiam in tertio esse conjunctos, tunc si Executor processerit ad executionem, dispensatio erit nulla, & matrimonium nullum, eritque petenda nova dispen-*
27 *satio per Perinde valere super proximiori, & interim copula habita erit incestuosa, nam nullum fuit matrimonium sic contractum*, & concordat epistola scripta Nuncio Colonien. à Cardin. Carpineo anni 1671. quando fuit Datarius fa. mem. Clem. X. per extensum exhibita in Summario Datariæ.

Secundò accedunt declarationes Summorum Pontificum
28 Urbani VIII. & Innocentii X. quas referunt per extensum *Barbos. vot.*3. *lib.*1. *in fine, & Anaclet. loc. cit. num.*172. *& seqq.* in quibus expressè statuitur, quòd matrimonia, contracta vigore dispensationis, in qua proximior gradus reticitus fuerat, fuerint nulla, copula incestuosa, & filii illegitimi, ut latiùs in iisdem Brevibus.

Tertiò accedunt, ultrà hæc duo, alia viginti quatuor exempla, recensita per Defensores Datariæ Apostolicæ, & in ejusdem Regestis reperta, quarum duo præcipuè notatu digna
29 sunt, ex quo promanant ab eodem S. Pio V. relatæ Constit. Conditore, & paulò post publicationem Bullæ prodierunt; In iis enim declaratum nullum matrimonium, contractum inter conjunctos duplici gradu, facta solius remotioris expressione, & non obtentis Literis declaratoriis ante matrimonii contractum, & demandatur, ut matrimonium de novo publicè contrahant.

Hæc verò adeò longæva, & non intermissa praxis Datariæ Apostolicæ, cum ortum habuerit statim post editam
30 ipsam Bullam Pianam, ac sub ipso Pontifice constituente, satis demonstrat, tùm necessitatem exprimendi ad validitatem dispensationis, etiam propinquiorem gradum, tùm mentem Sancti Pontificis, hoc pacto intelligentis, atque interpretantis propriam legem, quam ita declaravit praxis subsequuta esse intelligendam, cùm talis esse debeat sensus ipsius Constit. qualis fuit Stylus ab ipso Constituente immediatè inchoatus, & semper continuatus, ut, omissis generalibus, in terminis, probat *Rosa de Execut. par.*1. *cap.*12. 31
*num.*34. *Corrad. lib.*7. *cap.*7. *num.*7. *Gonzal. ad Reg.*8. *Cancell. gloss.*63. *num.*60. *Rot. cor. Emer. jun. dec.*814. *num.*4. Adeoùt quamvis nec de Jure, neque ex Constitutionibus prædictis necessaria esset in dispensationibus petendis expressio gradus propinquioris, idem nihilominus exprimi deberet, quia Stylus Curiæ ita fert, atque idcircò de ejusmodi gradu vigore hujus Styli exprimendo, idem prorsus dicendum est, ac de illo, quem jura exprimi mandant *Dectan. in cap. Ad aures* 32
*conclus.*2. *num.*28. *de Rescript. Menoch. de Arbitr. lib.*2. *cent.*2. *cas.*201. *num.*28. *Mascard. de Probat. conclus.*816. *num.*8. *Guttier. quæst. Canon. lib.*2. *cap.*15. *num.*51. *Paris. de Resignat. lib.*10. *quæst.*2. *num.*14. Ità quidem, ut qualitas dicti gradus, licèt ex ignorantia omissa, adhuc dispensationem vitiet, quia pertinet ad substantiam validitatis, quæ pendet ex voluntate Dispensantis, *Rosignol. de Matrim. par.*2. *controv.*15. *prænot.*2. *num.*12. erga finem, ibi: *Et ex hoc, & præceden-* 33
*ti limitatione deduci potest, invalidam quoque fore dispensationem, si qualitas, vel de Jure, vel de Stylo Curiæ Romanæ, vel de consuetudine Principis exponenda, ex ignorantia fuerit omissa, quia ignorantia quidem excusat à culpa, non efficit tamen actum validum, cùm deficiat forma, Gloss. in cap. Si motu proprio verb. Tacetur de Præb. in 6. Dec. in cap. Super literis num.*18. *de Rescript.*

Non minoris ponderis est altera nullitas matrimonii, de quo agitur, desumpta ab irregulari, & prorsus inordinato modo procedendi, quo usus est Officialis Luceoriensis Delegatus in exequenda Dispensatione; Qui, vix acceptis Literis, statim concessit facultatem Parocho Sponsæ assistendi matrimonio, nulla præhabita informatione super verificaitone narratorum, & nullo præcedente decreto super Executione dispensationis, in prædictis Literis concessæ, quæ duo necessarium erat præmitti, tanquàm pro forma substantiali requisita ad validitatem actus, ut in puncto notat *Corrad. in Prax. dispensat. lib.*7. *cap.*7. *num.*73. ibi: *Quod totum intel-* 34
*ligas, dummodo Literæ dispensationis fuerint per supradictum Vicarium Delegatum legitimè executæ, quia si non præcesserit Informatio super narratis in dictis Literis, & Decretum dispensationis, ipsa Proles non erit legitima, Ricc. in Prax. for. Eccles. par.*2. *resol.*189. *num.*3. *de Justis de Dispensat. Matrimon. lib.*1. *cap.*6. *num.*250. *Rot. decis.*273. *num.*1. *par.*1. *cor. Veral. & cor. Duran. decis.*205. *num.*6. *& cor. Pen. decis.*484. *num.*2. *& cor. Achil. de Graff. decis.*47. *seu* 2. *de Filiis Presbyt. & coram Ubald. decis.*66. *num.*1. & alii infra citandi.

Cùm enim non agatur de libera, & gratiosa dispensatione, ex absoluta Summi Pontificis authoritate concessa, quæ alicujus Executoris ministerio minimè indiget, nec de aliquo Executore mero, cui post negotium plenè discussum, 35
sola executio demandata sit; Sed agatur de dispensatione, concessa in forma commissaria, super re, & facto, Pontifici concedenti minimè cognito, & cujus cognitio Officiali districtè injuncta, & commissa fuit per illa verba relata in Summario, ibi: *Mandamus, quatenus de præmissis Te diligenter informes, et si per informationem easdem preces veritate niti repereris, authoritate nostra dispenses.* Hæc sanè 36
verba reddunt Dispensationem conditionalem, & inducunt formam, præcisè servandam, *Ricc. in Prax. for. Eccles. par.*2. *resol.*189. *num.*3. *Sibilla de Gradib. par.*1 *cap.*1. §.2. *disput.*6. *Grattan. cap.*596. *numer.* 2. 3. *&* 7. *Filliucc tom.*1. *tract.*10. *part.*2. *cap.*10. *numer.*354 *Sanch. de Matrim. lib.*3. *disput.*33. *num.*34. *de Justis de Disp. Matrimon. lib.*1. *cap.*6. *num.*249. *Anaclet. in Appendic. de Dispensat.* §.7. *de formul. literal. num.*322. Utique hoc casu Executor servare debet formam, sibi in Literis præscriptam, nec demandatam Informationem omittere potest, citra nullitatem actus, *Ricc. resol* 189. *num.*1. *de Justis cap.*6. *num.*293. *lib.*1. *Rosa de Execut. Liter. cap.*11. *num.*4. *Sibilla de Gradib. cognat. par.*1. §.2. *disput.*5. ibi: *Delegatus igitur debet de contentis in dispensatione diligenter se informare, quia dispensatio Pontificis est commissaria, quæ valida non est nisi fiat Inquisitio circa expressa in Literis, Corrad. lib.*7. *cap.*2. *numer.*113. *Sanch. de de Matrim. lib.*8. *disput.*35 *num.*24. *Rossignol. de Matrimon. par.*3. *controv.*15. *prænot.*26. *num.*20. §. *Ex eo, & Rot. dec.*173. *num.*5 *par.*3. *rec.*

Quamvis autem Executor non teneatur prædictam Informationem

mationem explere in forma, & figura Judicii, tenetur ta-
37 men ex præscripto Concil. Trid. *sess.22. cap.5. de Reformat.* summariè, & extrajudicialiter testes audire, & illorum qualitates, & dicta perpendere, & alias legitimas probationes de veritate inquirere, ut satisfactum dici possit conditioni, sibi præscriptæ in Literis Apostolicis, *Corrad. lib.7. cap.*
38 *6. num.3. Cardos. in Summ. seu Prax. Jud. & Advocat. lit.D. verb. Dispensatio num.60. Rossignol. prænotat. 6. num.15. Sibilla de Gradib. par.1. cap.1. §.2. disp.3. & disp.6. à princ.*

Ab onere autem prædictæ Inquisitionis eximi non potuit
39 Officialis Executor, ex ea ratione, quia ageretur de re notoria, & non indigente ulteriori Informatione; Cùm enim gratia dispensationis sit conditionalis, Executor habere non potuit illam pro justificata, *Rosa de Execut. cap.4. num.18. & cap.6. num.240. Rot. cor. Ludovis. decis.413. num.1. Beltramin. ad eund. decis.150.* Sed tenebatur ad unguem servare legem, sibi præscriptam pro forma; Quia in Literis posita non est veritas precum, ut habita, & probata, sed uti probanda, & habenda ab Officiali commissario ante executionem Dispensationis; Ideoque non constito de earum Precum verificatione, nec de præhabita diligenti Inquisitione,
40 dispensatio invalida est, tanquam non servata forma, tametsi de illarum veritate aliundè constaret Executori, prout in his terminis docent *Guttier. Canon. quæst. lib.2. cap.15. num.112. Garz. de Benef. par.6 cap.2. num.265. Sanch. de Matrim. lib.8. disput.34. num.26 Pont. eod tract. lib.8 cap.21. num 16. Dian. par.8. tract.3. resol.17. Rossignol. de Matrim. par.3. contract.15. prænot.25. Filliucc. tom.1. tract.10. par.2. cap 10. num.354. Anaclet. in Appendic. de Dispens. §.7. formul. liter. num.322. & de Just. de Dispens. lib.1. cap.6. n.247.*

Respectu 2. dub. pari facilitate videtur respondendum af-
41 firmativè, ad quem effectum adducimus *Text.* qui non potest esse rotundior *in canon. Qui propinquam 35. quæst.2.* cujus verba sunt hæc: *Qui propinquam sanguinis Uxorem ducunt, separantur, non licebit eis, quandiù utrique vivunt,*
42 *alias Uxores sibi conjugio sociare*, ibique communiter Repetentes, citati *à Barbosa* ibi: *Vulgò colligitur ex hoc Textu, Contrahentes incestas nuptias; non posse cum aliis contrahere matrimonium.*

Adducimus pariter Datariæ æquè antiquum, ac laudabilem Stylum, secundum quem in illis Dispensationibus ma-
43 trimonialibus, quæ expediuntur pro incestuosis Consanguineis, apponi semper solet sequens clausula: *Quod alter, alteri supervivens, perpetuò absque spe conjugii remaneat*, de qua testis est magnus Datariæ practicus, & æquè in Theorica versatus *Corrad. in Prax. Dispens. lib 8. cap 3. num.60.* Qui Datariæ Stylus pro lege servandus est, ea ratione, quia
44 Dataria dicitur organum Papæ ex adductis *à Card. de Luc. de Benefic. disc.16. num.9. & Rot. decis.703. num.11. coram Cerr. & decis.379. num.2. par.18. rec.* & aliis infra.

Adducimus demum duas punctuales resolutiones hujus
45 Sacr. Congreg. quæ pariter tanquam Sacri Canones servari debent, per ea, quæ notant *Fagn. in cap. Quoniam num.12. de Constit. & Rot. in Perusina Pension. 11. Junii 1716. §. Idem cor. Herrera.*

Prima est *in Papien. seu Januen.* de qua *in Lib.29. Decret. fol.428. à tergo*, cujus præcisa verba refuruntur *in tom 1.*
46 *par.2. discept.17. num 14. & 15.* Secunda verò *in Salernit. Matrim. 17. Novembris 1708. ad 2. dub.* de qua *in Libr.63. Decr. fol.587.* & refertur pariter ubi supra *num.50.* Ex qua
47 ulteriùs patet, quòd ex parte Succumbentis cognita soliditate, & subsistentia dictæ resolutionis, acceptata fuit, & institum *in alia Congreg.* habita *die 10. Januari 1710.* pro gratia ducendi aliam Mulierem in Uxorem, quæ rotundè pariter denegata fuit.

Et meritò; Verè enim dignum, & justum est, ut profanantes magnum matrimonii Sacramentum, mediantibus in-
48 cestuosis nuptiis, illo priventur, inhabilesque reddantur ad illud in futurum contrahendum, quam adducunt *Menoch. de Arbitr. cas.102. num.106 Sanch. de Matrim. lib.3. disput.22. num.7.* ubi, quòd pœna hæc tendit in maximum animarum
49 favorem, quia retrahit Consanguineos ab irritis matrimoniis, *Corrad. in Prax. Dispensat. lib.8. cap.3. num.60.* ubi, quod hujusmodi inhabilitas ad contrahendum aliud matrimonium est in Jure fundata, quam admisit hæc *Sacr. Congr. in dictis Papien. & Salernitana*, ut videre est, *in tom.1. par.2. discept.17. num.17. & per tot.*

Nec credimus allegandum prætextum ignorantiæ gradus consanguinitatis; Absque enim ulla necessitate recurrendi
50 ad illas congruas responsiones, Juris principiis innixas, de quibus *in dicta discept.17. à num 19.* Strictè dicimus, in facto talem prætextum nullam habere subsistentiam, teste Episcopo in dicta ejus Relatione, data *in Summ.* ibi: *D. Castellanus uti Vir dispensationem ante à S. Sede procuravit, & obtinuit in solo quarto, subticito de industria tertio, Sponsa, seu Ducissa Constantia inscia*: Quanta autem fides danda sit hujusmodi Relationibus Episcoporum, nemo ignorat, & observant adducti *à Bertacch. Vot. decis.100. num.16. & Rot. decis. 14. num.17. cor. Ansaldo*, ibi: *Admodum autem attendendas esse consimiles Relationes, quæ per Ordinarios ad Sacr. Congr. Concil. remittuntur, respondit Rota &c. & in Bisuntina Jurispatr. 20. Novembris 1705. §. Nec dicti cor. Card. Priolo, & in Cremonen Beneficii 2. Maii 1718. §. Verùm cor. Lancetta Decan.* & in terminis alterius Relationis ejusdem Episcopi Luceorien. *ead. Rot. in Plocen. seu Luceorien. Matrimon. 13. Maii 1695. §. Minor cor. Card. Caprara.*

Pro quorum admissione supplicamus observare qualitates Sponsæ, *summo loco natæ, ac innocentia vitæ, morumque suavitate præstantiis*, juxta verba Nuncii: *Taliter malè tra-* 51
ctatæ &c. ut ejus Pater supremus Magnus Lithuaniæ Cancellarius, vir religiosissimus, præ nimio animi mœrore, brevi post tempore obiit, juxta verba Episcopi; Dignentur pariter præ oculis habere contrarium operandi modum; Sponsus enim postquam Ducissæ abstulit id, quod neque Deus potest illi restituere, juxta dictum *S. Hieronym. ad Eustoch.* registratum *in canon. Si Paulus 23. quæst.5.* non dubitavit intentare actionem ad divortium, *cum fundamento* (sunt verba Episcopi) *sub, & obreptitiæ obtentæ dispensationis, quam tamen ipse procuraverat, uti ex documentis probantibus intellexi*; Et quod magis est, ad dictum effectum procuravit subornare etiam Fiscalem Curiæ Episcopalis Luceorien. ut prosequitur idem Episcopus; In quibus circumstantiis omnia jura clamant, succurrendum esse Ducissæ, ex adductis *à Thoma de Thomaset. in Flor. legum regul. 92. in princip. & à* 52
Rota in Capuana Jurispatr. 8. Junii 1709. §. Fortius coram Aldrovan.

In eadem Causa.

Die 7. Septembris 1720. fuit rescriptum *Dilata & ad mentem*, & mens fuit, *ut perquirerentur Regesta Datariæ*, 53
tam super antiquis, quàm super modernis Perinde valere, & Declaratoriis.

Hodiè igitur, dictis diligentiis peractis, reproponitur Causa super eisdem dubiis, quæ videntur affirmativè resolvenda.

Respectu enim 2. dub. repetimus, quod pro illius affirmativa resolutione militat rotunda dispositio celebris *Textus in Can. Qui propinquam 35. quæst. 2.* in quo ad literam deciditur noster casus sequentibus verbis: *Qui propinquam sanguinis Uxorem ducunt, & separantur, non licebit eis quandiù utrique vivunt, alias Uxores sibi conjugio sociare*, cum cujus Textus punctuali dispositione processit hæc Congregatio talem inhabilitatem canonizando in *Papien. seu Januen. 29. Maii 1588. de quibus supra*: Quæ omnia adnotata reperiuntur in dd. Regestis hujus in Sac. Congreg. manu Card. Alciati tunc temporis Præfecti, cui omnis fides in hac parte danda est, ut in terminis alterius adnotationis Card. Panciatici observavi *in Instit. Crimin. lib. primo tit. 10. § 4. numer. 13.* Idemque pariter pro indubitato præsuppositum fuit in *Pragen. Matr. 29. Maii 1677.* Licet in eadem Causa responsum 54
fuerit pro exclusione dictæ inhabilitatis, ex illa facti circumstantia, quod decepta fuerat Mulier in contrahendo matrimonium, quodque impedimentum affinitatis eidem prorsus incognitum erat.

Idem demum resolvit *in Salernitana, de qua supra*, in qua agnoscente Viro subsistentiam dictæ resolutionis, illamque 55
acceptando, petiit deinde ex gratia facultatem contrahendi matrimonium cum alia Muliere exagerando propriam fragilitatem, quodque sine matrimonio continentiam servare non poterat. Disputato proinde alio dubio die 11. Jan. 1710. *An esset locus petitæ dispensationi?* responsum pariter fuit *Nega-* 56
tivè: ut videre est *in par. 2. discep. 17.* per tot. & signanter *num 50.*

Cum quibus concordat Datariæ æquè laudabilis, ac antiquus Stylus, de quo supra, juxta quem in omnibus dispensationibus matrimonialibus, quæ expediuntur pro incestuosis Consanguineis, apponi semper solet sequens clausula, 57
quod alter alteri supervivens, perpetuò absque spe Conjugii remaneat, teste *Corrad. in Prax. dispensan. libr. 8 cap. 3.* & comprobatus in Summario Datariæ ex multis Brevibus, in illo registratis; cujus praxis, seu laudabilis Styli respectu 58
specialem meretur animadversionem illud verbum *remaneat*, digito ostendens, inhabilitatem adesse per priùs, neque imponi

poni tempore expeditionis d. Gratiæ, in pœnam commissi incestus, juxta contrariam prætensionem. Non enim remanere aliquid potest, nisi priùs existat, ut notat *Rebuff in leg. Verbum vers. Remanere ff. de Verb signific.* & firmavit *Rot. decis.*630. *num.*13. *cor. Dunoz jun.* & *decis.*168. *num.*20. *par.* 17. *recent.*

Quæ omnia adeo vera sunt, adeoque communiter rece-
60 pta, ut tanquam nimis vulgaria uno ore asserantur, & affirmentur à Doctoribus, ut videre est apud *Barbos ind. Can. Qui propinquam*, & *alios infra citandos*.

Neque deest convincens ratio, ad hoc scilicet, ut retra-
61 hantur homines à matrimoniis contrahendis inter illas personas, inter quas canonicum adest impedimentum, & in favorem animarum, adducta à *Sanch. de Matrimon. libr.*3. *disput.*42. *num.*7.

Idemque *Sanch. ubi supra versic. Prætereà* ad rem observat, quòd dispositio illa *Concil. Trid. sess.*24. *de Reform. Ma-*
62 *trim. cap* 5. mandantis, eum non esse dignum, ut benignitatem Ecclesiæ facilè experiatur, qui ejus salubria præcepta temerè contemnit, licèt loquatur expressè de contrahentibus matrimonia, non præmissis denunciationibus, à fortiori procedit in casu matrimonii contracti inter illas Personas, inter quas canonicum adest impedimentum, quia in his terminis longè major verificatur contemptus, longèque majus committitur delictum.

Quibus alia additur stringens ratio, quia dignum, & ju-
63 stum est, ut toto tempore ejus vitæ privetur facultate contrahendi matrimonii magnum Sacramentum ille, qui non dubitavit ipsum mediantibus incestuosis nuptiis profanare, eique magnam inferre injuriam, & ad hoc, ut puniatur in eo, in quo peccavit.

Adversus hæc tria adducta exadverso fuerunt. I. Quòd
64 pœna inhabilitatis contrahendi matrimonia quoad Incestuosos, recessit ab Aula, idque ad evitanda pericula fornicationis Conjugum, qui incestum commiserunt. II. Quòd ad hoc ut habeat locum eadem pœna, probari debeat in Contrahente præcisa scientia particularis gradus Consanguinitatis; & III. Quòd resolutiones hujus Sac. Congregat. emanaverint in terminis matrimonii clandestini, quæ omnia nullatenus applicentur præsenti casui, in quo eadem præcisa scientia non probatur in Viro, & ab eodem matrimonium contractum fuit in faciem Ecclesiæ, non autem clandestinè. Nulla autem ex contrariis responsionibus, vel relevat in jure, vel in facto subsistit.

Non relevat prima, innixa Text. *in canon. Si quis cum*
65 *duabus* 3. *quæst.*2. ibi: *Si quis cum duabus fuerit Sororibus fornicatus, aut cum his personis, de quibus sacra Scriptura prohibent, si dignam egerit pœnitentiam, & castitatis non valuerit continentiam sustinere &c. liceat ei legitimam in conjugio Uxorem accipere &c. ut fornicationes non perducantur ad Chaos*, cum aliis Textibus, sequutis ab Authoribus, citatis a *Sanch. de Matrim. lib.*3. *disp.*15. *num.*16 & 17.

Proceditur enim in hac parte cum æquivoco, ad nostrum
66 effectum confundendo incestum, commissum extra colorem matrimonii, de quo casu loquuntur Textus, in contrarium citati, cum incestu, commisso in figura matrimonii, qui est noster casus præcisus, & de quo loquitur dictus punctualis textus in *Canon. Qui propinquam* 35. *quæst.*2. ut in specie utrumque casum distinguendo, & conciliando omnes Textus, omnesque Authores, de dd. duobus casibus confusim discurrentes, egregiè observat *Menoch. de Arbitr. lib.*2. *cen-*
67 *tur.*5. *cas.*502. *num.*97. & *seq.* ubi postquam enumeravit, & explicavit undecim pœnas, in Jure civili statutas contra Incestuosos, deveniendo deinde ad inhabilitatem, in Jure canonico fundatam contra incestuosas nuptias contrahentes *num.*97. hæc habet.

Hactenus de pœnis, à Jure civili adversus Incestuosos indictis differvimus, nunc superest dicendum de pœnis, à Jure Pontificio sancitis, qua quidem in re distinguo pariter duos
68 *casus &c. Primus est, quando crimen incestus fuit commissum sine colore, & figura matrimonii, sed solum per modum fornicationis; Hoc sanè casu multæ indictæ sunt pœnæ &c.* quas ibidem latè explicat. *Secundus casus est, quando commissus est incestus sub colore, & figura Matrimonii, hoc etiam casu multæ impositæ sunt pœnæ à Jure ipso Pontificio*, inter quas tertio loco numerat, & explicat inhabilitatem contrahendi Matrimonium cum aliis Mulieribus, ibi: *Tertia est pœna, ne possint ii Incestuosi cum aliis contrahere matrimonium. can. Qui propinquam*, & concordant adducti à *de Angelis de Delict. par.*1. *cap.*77. *nu.*19. ibi: *Contrahens verò incestuosas nuptias &c. & alia mat. Reus contrahere prohib.*, & à *Bermund.*
69 *Choveron. de Concubin. tit. de Incest. num.*17 *fol. mihi* 90. ibi: *De Jure canonico &c. consideratur dupliciter, quòd si fuerit commissum in figura matrimonii &c. in alio punietur, quia quamdiu vivent etiam cum aliis non potuerunt contrahere matrimonium canon. Qui propinquam* 35. *quæst.*2. & *Farinac. in Prax. tom.*4. *quæst.*149. *num.*142. ibi: *Quia adhuc Contrahentes incestuosas nuptias non possunt cum aliis contrahere.*

In qua parte verba ejusdem punctualis Textus sunt adeo clara, adeoque cubitalia ut videatur intellectus debilitas red-
ducere Doctorum authoritates ad id explicandum, ut dice- 70
bat *Gratian. dec. March.* 85. *num* 10. ut patent Consideranti dicta verba *Textus*, quæ sunt sequentia *Qui propinquam sanguinis Uxorem ducunt, & separantur* quæ toto Cœlo distant ab aliis: *Si quis cum duabus fuerit fornicatus, aut cùm de his Personis, de quibus sacra Scripta prohibent*, quia prima verba specificant incestum in figura Matrimonii, secunda verò eundem incestum denotant, sed sine Matrimonii colore, ut Consideranti manifestum est. Neque deest in utroque casu
palpabilis diversitatis ratio, quia in primo maxima, secun- 71
do verò nulla irrogatur injuria magno matrimonii Sacramento.

Neque huic secundæ parti dictæ distinctionis applicantur ea, quæ de periculo fornicationis afferunt Doctores, loquentes de incestu, commisso extra figuram matrimonii:
Quia licèt incestuosas contrahens nuptias non possit matri- 72
monium contrahere cum aliis mulieribus, juxta authoritates, supracitatas, potest tamen servatis servandis validè iterum contrahere cum illa, quam sub matrimonii colore defloravit; Et proinde nullo modo verificatur idem inconveniens, eo quia ducendo eandem in Uxorem, ad sui libitum potest ad praxim reducere consilium illud *Apostol.* 1. *ad Corint.* 7. 8. *Si se non continent, nubant*, & aliud ibidem 2. *Propter fornicationem autem unusquisque suam Uxorem habeat.*

Minoris subsistentiæ est secundum objectum, quòd pro
incurrenda dicta inhabilitate probari debeat scientia certa, 73
& indubitata præcisi gradus consanguinitatis respectu Viri, quòd in casu nostro prorsus improbabile sit, eo quia sermo est de Viro magnatitiæ qualitatis, non autem de summo Practico Datariæ. Imò verificatur in eodem magna bona fides, dum matrimonium contraxit prævia Apostolica dispensatione.

Pro eo enim, quòd attinet ad dictam præcisam scientiam
certi gradus consanguinitatis, respondemus, hujusmodi 74
criticationem vim facere claris, & cubitalibus literis dicti Textus in *canon. Qui propinquam*, in quibus ignorantia excusans ab inhabilitate contrahendi aliud matrimonium, respicit ipsam consanguinitatem in genere, in quocumque gradu illa verificetur, non autem restricta est ad ignorantiam ejusdem consanguinitatis, potiùs in uno, quàm in alio gradu, quòd evidens est ex sola illius lectura ibi: *Qui propinquam sanguinis Uxorem ducunt* (Ecce verba comprehendentia omnes gradus consanguinitatis) & *separantur, non*
licebit eis, quamdiu utrique vivunt, alias Uxores sibi in con- 75
jugio sociare, nisi ignorantia excusentur.

Ex quibus remanet manifestum, ignorantiam referri ad
propinquitatem sanguinis inter illos gradus, inter quos ve- 76
rificatur incestus, non autem ad unum, vel alium gradum ejusdem propinquitatis: Et ratio rationis hæc est, quia inhabilitas contrahendi matrimonium cum alia muliere, inducta fuit ad impediendas incestuosas nuptias, ex adductis per *Corrad. in Prax. dispens. lib.*8. *cap.*3. cum aliis citatis supra. Nuptiæ autem incestuosæ semper verificantur, quando sermo est de consanguinitate à primo usque ad quartum gra-
dum juxta doctrinam *D. Thom.* 2. 2. *quæst.*154. *art.*7. sequu- 77
tum à *Filiucc. tom* 1. *tract* 10. *de Sacram. Matrim par.*2. *cap.* 10. *num.*278. cum aliis, adductis a *Zuff in Instit. crim. lib.*2. *tit.*27. *litt. CC.* & sequutis in *Institut. crimin. libr.*3. *tit.*5. *à num.*13.

Respectu verò bonæ fidei, innixæ Gratiæ dispensationis obtentæ ab Apostolica Sede, dicimus, id nullam omninò habere facti assistentiam, sed potiùs ad hominem verifi-
cari oppositum; Quòd non probamus præsumptionibus, & 78
conjecturis, quæ ad nostrum effectum superabundarent, ex adductis per *Mascard. de Probat. conclus.*57. *num* 7. & 8. *Panim. decis.*93. *annot.*1. *num* 15. & *Rot. decis.*8. *num.*30. & *seq. cor. Arguel.*

Sed intra evidentiæ fines id ponit Episcopus Lucerien.
pro veritate, & conscientia ab hac Sac. Congreg. requisitus, 79
& loquens cum fundamento authenticorum documentorum, ab ipso recognitorum, sequentibus verbis quæ nullam admittunt contrariam glossam, vel detorsionem in alium sensum: *D. Castellanus, uti Vir, dispensationem ante à S. Sede procu-*

procuravit, & obtinuit de solo quarto, subticito ex industria tertio, Sponsa sua Ducissa Constantia inscia, & ibi: *sub. & obreptitiæ obtentæ dispensationis, quam tamen ipse procura-*
80 *verat, uti ex documentis probantibus intellexi, & quia ipse horum conscius erat, per se causam aggredi noluit*, & ibi: *Cùm perspexissem dolum taciti Actoris &c.*

Quæ omnia subsequutus eventus, & actus, postea gesti,
81 intrà evidentiæ fines posuerunt; Etenim non solum ortus fuit rumor, antequam dispensatio exequutioni demandaretur, quòd illa ab eodem obtenta, nulla erat ob reticitum gradum propinquiorem consanguinitatis; Sed ex eodem motivo positivum dubium excitatum fuit coram Apostolico Exequutore circa subsistentiam, vel insubsistentiam dict. dispensationis, quæ omnia commendabili ingenuitate referuntur ab Episcopo in ejus Relatione.

Innegabilis proindè remanet in his circumstantiis præcisa
82 scientia certi gradus consanguinitatis, cui innixum erat idem dubium validitatis dispensationis, excitatum ante illius exequutionem, & propterea æquè innegabilis remanet mala fides, præcedens, nedum contractum, sed etiam consumationem matrimonii, de quo disputamus, ut Consideranti manifestum est: Neque poterit facilè suaderi, quòd dictum dubium validitatis dispensationis, à Viro obtentæ, fuerit ignoratum, dum uti ab Exequtore publicè, & palam promotum, & publicatum antè exequutionem dispensationis, dici poterat notorium, per ea, quæ notant communiter *Repetentes in cap. Tua nos de Cohabit. Cler. & Mulier. & de Angel. de Delict. par. 1. cap. 126. num. 2.* Quòdque omnia
83 hæc eidem Viro probè nota erant, in specie affirmat idem Episcopus in dicta Relatione ibi: *Et quia horum conscius erat, idest* Vir.

Omnium denique debilius est tertium subterfugium ad evi-
84 tandam applicationem punctualium resolutionùm hujus S. Congregat. & præcipuè in *dicta Salernitana*, cum supposito, quòd in dicto casu matrimonium clandestinè fuisset contractum: Hoc enim nullo modo regit in facto, quia in dict. casu matrimonium contractum fuerat coram Parocho, & testibus, in quibus circumstantiis non clandestinè, sed in facie Ecclesiæ semper contractum dicitur, juxta disposita in *Conc. Trident. sess. 24 de Reform. Matrim. cap. 1.* & animadversa per *Rot. decis. 431. num. 4. cor. Royas, & in Leodien. Matr. 29. Aprilis 1699. § 1. cor. Card. Priolo, & in Carpentoraten. Matrim 28. Aprilis in princ. cor. eodem, & in Placentina Matrimon. 18. Novembris 1715. §. 1. cor. Card. Scotto*,
85 ubi quòd substantia validitatis matrimonii restricta est ad simultaneum consensum Contrahentium, cor. Parocho, & duobus testibus explicatum.

Licèt autem in d. casu omissæ fuissent solitæ denunciatio-
86 nes, istarum omissio validitati matrimonii nullatenus obstat, neque illud tanquam clandestinum, nullum reddunt, ex animadversis per *Sanch. de Matrim. lib. 3. disput. 5. num. 3.* & firmatis per *Rot. decis. 1099. num. 4. cor. Seraph & decis. 433. num. 13. par. 14. rec. & in Placentina Matrim. 15. Martii 1715. cor. Card. Scotto*, ubi, quòd denunciationum culpabilis omissio reddit quidem matrimonium illicitum, sed ipsum non irritat, neque invalidum reddit.

Eo autem tempore, quo Scribentes pro Viro, indicantes
87 circumstantias dictæ resolutionis in *Salernitana*, conati sunt illius inapplicabilitatem aperire, ad oculum demonstrarunt, illam punctualissimè verificari in nostro casu: Itaut cum omni proprietate dicere possimus, militare pro hac parte præcisam, & punctualem legem quales sunt resolutiones hujus Sacr. Congregat. ex animadversis per *Rot. dec. 7. num. 3.* apud *Antonell. de Jur. Cler.*

Asseruerunt enim, quòd in d. casu Vir (sunt præcisa
88 verba) *summa cum fraude, revoluto Mantello, spreta Dispensatione Apostolica, & contra fidem datam, & in præjudicium Mulieris, quam cognoverat &c. amplius matrimonium cum illa contrahere recusavit.*

Quæ omnia punctualiter verificantur in præsenti casu, in quo de industria Viri in expedienda dispensatione subrepti-
89 tiè, & obreptitiè, deque Mulieris præjudicio, quam cognovit, & non solùm hodiè ampliùs cum illa matrimonium validè iterùm contrahere recusat, sed palliato nomine procuratoris Fiscalis declarationem illius nullitatis totis viribus, in Curia Episcopali procuravit, teste omni exceptione majore Episcopo, ibi: *Contracto tali matrimonio, & consumato, aliquot Septimanis Sponsi cohabitarunt, &c.* & ibi: *Idem*
90 *D. Castellanus actionem intentavit ad divortium sub fundamento, sub, & obreptitiæ obtentæ dispensationis, quam tamen Ipse procuraverat, ut ex documentis probantibus intellexi, & quia Ipse horum conscius erat, per se Causam aggredi noluit, sed Fiscalem Curiæ meæ subornavit, & sub nomine palliato actionem instituit, cum perspexissem dolum taciti Actoris &c.* cui Relationi omnis in hac parte adhibenda est fides, juxta firmata per *Rot. in Cremonen. Beneficii 21. Maii 1708. §. Verùm cor. Lancetta*, cum aliis supra citatis.

Neque ad excludendam inhabilitatem Viri ad contrahendum matrimonium cum alia Muliere, applicantur regulæ 91
exadverso inculcatæ, quod sumus in terminis pœnalis dispositionis, quodque in dubio semper inclinandum sit pro illius 92
exclusione.

Quia non sine improprietate impedimentum, se tenens ex parte Viri, nulliter contrahentis, & mala fide, multis 93
Septimanis consumatis matrimonium cum Muliere, sibi arcta consanguinitate juncta, & impediente matrimonii contractum, appellatur pœna, ex quo illud verè, & propriè nihil aliud est, quàm simplex inhabilitas, seu ineptitudo materiæ ad contrahendum matrimonii Sacramentum; Cùm enim Sacramenta ad eorum validitatem pernecessè requirant concursum materiæ, & formæ, juxta modum de illis discurrendi, primo loco usurpatum *à Guillelmo Altissiodorensi*, quem deinceps omnes Theologi sequuti sunt, testibus *Morin. exercitat. 1. de Sacram. Ordin. & du Hamel. in Theolog. specul. & pract. tom. 7. tract. de Matrim. lib. 1. dissert. 3. cap. 5. per tot. Bonacin. Oper. moral. tom. 1. tit. de Sacram. in gener. disput. 1. quæst. 2. proposit. 1. num. 3.* ubi quod hodie id est de 94
fide, uti statutum *in Conc. Generali Florentino de Instit. Armenor. & in Trid. in Decr. de Sacram.* Et materia Sacramenti Matrimonii sint ipsæmet personæ contrahentes, ut uno ore notant Theologi, sequuti *à Card. Bellar. contr. 1. de Matr. cap. 6. Suarez in 3. par. D. Thom. tom. 3. disput. 2. sect. 1. conclus. 3. Casal. de Veter. Sacr. Christi Ritib. cap. 1. num. 18. & Gavard. in Theolog. exantiquat. tom. 6. quæst. 2. de Matrimon. artic. 2. §. 1. numer. 4. fol. 255.* Eo ipso, quòd quis matrimonium cum Consanguinea contrahit, & consumat, non datur materia apta ad conficien. idem Sacramentum ex parte Viri, & consequenter si duceret aliam mulierem in Uxorem, daretur accessus ad non suam, contra Divinum Præceptum, ut benè discurrendo notant *Araux decis. 1. Moral.* 95
disp. 11. de Stat. Civil. quæst. 3. num. 5. fol. 497. Sanch de Matrim. lib. 3. disp 17. num. 4. Pasqualig. de Privileg. constit. in artic. mortis quæst. 449. num. 3. & per tot. & firmavit *Rot. dec. 308. num. 3. & 4. cor. Dunoz senior.* ibi: *Quod eo magis est dicendum, quia Sacr. Concil. omnes Personas, non servata hac forma, contrahere volentes, inhabilitat, idest ipsam materiam Sacramenti, ex quo sequitur propter hanc ineptitudinem materiæ non subsistere matrimonium &c. Et hæc est ratio,*
cur nullo modo possunt Consanguinei matrimonio copulari sub 96
prætextu cujusvis necessitatis, quia inhabilitatis personis, innabilis redditur materia &c. Eo enim ipso, quòd Ecclesia inhabilitat materiam, idest personas, aliter contrahentes, daretur accessus ad non suam contra Præceptum divinum.

Et ex hac solida reflexione retorquetur potiùs, quàm obstet propositio, quòd in dubio semper respondendum sit pro 97
exclusione pœnæ; In dubio enim validitatis Sacramenti, non est permissum illa cum tali dubio conficere, ut sancivit *Ven. Dei Servus Inn. XI. 2. Martii 1679. prop. 1.* Imò graviter peccaret qui ad dictum effectum uteretur materia cum du- 98
bio, quòd illa apta esset ad conficiendum Sacramentum, ex adductis à *Bonac. Oper. Moral. tom. 1. tit. de Sacram. in gener. disp. 1. quæst. 2. punct. 1 per tot.* ubi *num. 32.* sequentem adducit stringentem rationem, *quia exponit se periculo faciendi Sacramentum invalidum, cùm fieri possit, ut reverà illa mate-* 99
ria &c. non sit sufficiens. In moralibus autem exponere se periculo faciendi Sacramentum invalidum perinde est, ac facere Sacramentum invalidum, & concordant *Filliuc. Oper. moral. tract. 1. cap. 4. quæst. 10. per tot. Coninch. de Sacrament. quæst. 60. art. 6. num. 50 & 80. & Gavard. in Theolog. exantiquat. tom. 6. quæst. 2. art. 3. num. 7.*

Poterat autem omitti exageratio illa, quòd in margine dicti *can. Qui propinquam* legantur dubitativa verba hæc 100
Fortasse ista Grattani, quodque *Pag. in Vit. Pontif. Roman.* asserat, supposita esse omnia ea, quæ *Grattanus* scribit de Decretis S. Fabiani Papæ.

Respectu siquidem dictæ prætensæ Apostillæ, nescio an illa in facto subsistat; Hoc unum scio, quòd in meo Co- 101
dice, Venetiis impresso anno 1572. illa nullatenus legitur.

Respectu verò d. gratuitæ, & divinitativæ assertionis d. modernissimi Authoris.

Respondeo primò cum punctuali authoritate *Monacel. in Formul. tom. 2 tit. 13. formul. 1. num 11. fol 6.* quòd non carent admiratione similes gratuitæ modernorum Authorum

ex-

expressiones, eo quia *Decretum Gratiani* correctum fuit per tres Summos Pontifices, nimirum Pium IV. S. Pium V. & Gregorium XIII. ibi: *Nam quòd hic Author fidenter asserat &c. quòd Epistolæ &c. quæ insertæ leguntur in Codice Gratiani, non solùm sint antiquatæ, sed fictitiæ, suppositæ, fal-*
102 *sæ; & confictæ, non obstante correctione d. Codicis per Pium IV. Pium V. & Gregorium XIII. demandata, & executa &c. videtur in hoc sequi Criterium aliquorum &c. qui ferè nihil certi antiquitati &c.*

Respondeo secundò, quòd verba dicti Textus non sunt
103 paleæ, vel annotationes *Gratiani*, sed sunt propria verba ejusdem S. Pontificis Fabiani primi, utì talia recognita, & approbata ab omnibus *Repetentibus*, aliisque Authoribus, supra citatis; Et quod magis est utì ejusdem Sancti Pontificis canonizata etiam ab hac Sacr. Congregat. fuerunt in tribus resolutionibus, de quibus supra, & quotidiè approbantur à Dataria, de cujus Stylo sequens apponi solet clausu-
104 la in similibus dispensationibus: *Quod alter alteri supervivens, perpetuò absque spe conjugii remaneat*, de qua supra, hodiè comprobato à multis aliis exemplis, adductis in Summario Datariæ.

Est autem sine ullo Contradictore propositio ista commu-
105 niter recepta, quòd Stylus Datariæ legem faciat, quòdque utì Lex servandus sit, ea ratione, quia illa dicitur Papæ Organum, ut discurrunt *Gonzal. ad Reg.8. Cancell. gloss.63. num.60. Card. de Luc. de Benef. disc.16. num.9. & disc* 103. *num.10. & Rot. dec.*703. *num.*11. *cor. Cerr. & dec.*814. *num.*4. *cor. Emer. senior. & dec.*379. *num.*2. *par.*18. *rec.*

Adversus quem non merentur attendi piæ meditationes unius, vel alterius Religiosi claustralis, quia sumus in terminis quæstionum, concernentium Forum externum, in quo Canonistarum, & Juristarum opinio præfertur opinioni Theologorum, & Moralistarum, ex adductis per *Fagn. in cap. Super eo num.5. de Condition. apposit.* ubi quòd S. Pius V. in quadam gravi Causa matrimoniali, relicta opinione Theologorum, sequutus fuit illam Canonistarum, & *Card. de Albic. in Discept.*2. impressa apud *Card. de Luc. de Jurisd. disc.*34. *num.*1. & per eumdem *Card. de Luc. de Matrim. disc.*3. *num.*7. ibi: *In iis, quæ concernunt Forum externum, sequenda est opinio Canonistarum, non autem Theologorum, quorum partes sunt agendi de concernentibus Forum internum*, & priùs *in Tract. de Censib. discurs.*36. *num.*8 ibi: *Moralibus*
106 *nimium quidem, ac reverenter deferendum est in iis, quæ concernunt Fidem, ac etiam Forum internum; Parum verò in materiis forensibus, in quibus non sunt versati; Ideòque potiùs deferendum est Juristis; Quinimò inter ipsos Juristas adhibenda est distinctio inter Scholasticos, & Forenses, atque in ipso genere Forensium, inter illos, qui in magnis Civitatibus, & Tribunalibus benè versati sint, & illos, qui in parvis Locis, sive quòd etiam in magnis, modicam habentes Fori praxim, vel occupationes, Cameralibus studiis dediti, in abstracto, alios transcribendo, Libros componant:* Quæ omnia mirabiliter nostris terminis applicantur, quia Authores, probantes nullitatem Matrimonii in nostris terminis, non solùm sunt optimi Canonistæ, & insimul Juristæ, sed egregii Practici Datariæ; E contra verò contrarii Authores non solùm versati practicè non sunt in materiis, quas tractant, sed unus alterum simpliciter transcribit mediante illo studio, quod *Cardin. de Luc.* ubi supra vocat Camerale, quod repetit *in tract. de Regalib. disc.*147. *num.*2. ibi: *Ob quam rationem, à nimium frequenti experientia comprobatum, mea consuetudo est parum deferendi iis Scriptoribus, qui, alioquin docti, & ingeniosi, nullam, vel modicam Fori in magnis præsertim, ac primariis Tribunalibus notitiam habentes, omnia dicunt theoricè, & in abstracto, ex sola Librorum lectura, & revolutione, & de Canon. disc.*33. *numer.*9. ubi refert vulgatum illud *Romana singular.*654. *Legista senza Capitoli, val poco, ma il Canonista senza Legge, val niente.*

Et in terminis, quòd in conflictu opinionum, semper
107 procedendum sit cum illa, quæ est conformis Stylo Datariæ, ea viva ratione, quia illa est organum Papæ, egregiè observat *Corrad. in Prax. dispens. lib.*6. *cap.*3. *num.*25. *Paris. de Resinat. lib.*11. *quæst.*13. *num.*177. *Rot. dec.*632. *num.*21. *cor. Dunoz. jun.* ibi: *Quæ Datariæ observantia est magnifacienda, cùm illa sit organum vocis, & mentis Papæ*, cum aliis, citatis à *D. Piton. de Controvers. Patron. allegat.*16. *num.*11. ubi, quòd omnis præsumptio militat pro Stylo Datariæ, præsertim quando ille est inveteratus, ea ratione, quia præsumitur habere fundamentum rationis, & con-
108 gruentiæ, *& discept. Eccles.*6. *num.*5. ibi: *Stantes pro negativa Sententia, & quibus assistit praxis Datariæ Apostolicæ, cujus declarationibus, & Stylis tanquam approbatis, & quotidiè stantibus sub oculis Summi Pontificis, in conflictu opinionum esse omnino deferendum in puncto concludit &c.* & concordant adducti *per Amayden. de Stylo Datar. cap.*3. *num.*1. *& seqq.* ubi illam adducit solidam rationem, quòd Datarius 109
dicitur repræsentare Personam, ipsius Principis, & cùm Papa, medio ipsius, agat ea omnia, quæ transeunt per Datariam, gesta per Datarium perinde habentur, ac si gesta fuissent ab ipsomet Papa.

Quæ omnia eo magis admittenda videntur in præsenti, ex quo in Regno Poloniæ, & magno Lithuaniæ Ducatu, omnes ferè nobiles Familiæ consanguinitatis vinculo taliter 110
junctæ sunt, ut semper inter Consanguineos ibidem, prævia tamen Apostolica dispensatione, contrahantur matrimonia, ut observat Episcopus in Relatione ibi: *Unicum insuper pro meliori Informatione adjicio, quòd his in Partibus omnes Familiæ insigniores &c. ità sunt cum aliis consanguinitate allegatæ, ut extra nexum sanguinis vix paria invenire valeant connubia.* Et proindè magna aperiretur via 111
innumeris inconvenientibus, si in eisdem Regno, & Magno Ducatu permitteretur Viris primas Uxores relinquere post contractum, & plusquam consumatum matrimonium, aliasque sibi novo conjugio sociare, prætextu nullitatis, ob gradus consanguinitatis minùs candidè, & ex industria expressos in illis Dispensationibus, quas, insciis innocentibus mulieribus, ipsimet Viri expedire procurarunt.

Neque subsistunt contrariæ exagerationes, quòd præsens lis ortum habuerit à prætensionibus Dotis, quia eadem 112
dissidia suam originem habuerunt ab aliis causis, non autem à pecuniariis prætensionibus Dotis, jam constitutæ, & stabilitæ ante contractum matrimonii; Quòd probamus ex ingenua Relatione Episcopi, ibi: *Exortis demùm dissidiis ex causa D. Castellani, malè tractantis sponsam, Familiæ Ducalis nobilissimæ;* In quibus circumstantiis omnia Jura clamant succurrendum in hac parte esse Mulieri, ex omni parte afflictæ, & malè tractatæ ab ejus Viro, ex firmatis per 113
*Rot. in Capuana Jurispatr.*8. *Junii* 1709. *§. Fortiùs coram Aldrovando.*

Et quod magis est, postquam Vir abstulit à Muliere id, quòd neque Deus ipse potest illi restituere, juxta dictum *S.* 114
Hieronym. in Epistola ad Eustochium registrata in *canon. Si Paulus* 32. *quæst.*2. ibi: *Audacter dicam, cùm omnia possit Deus, suscitare Virginem non potest post ruinam*, ubi *Gloss. verb. Suscitare* rationem adducit his verbis: *Deus non potest facere quin fuerit corrupta, quia factum non potest non esse* 115
factum, læto animo, prætextu sub, & obreptitiæ Dispensationis, ab ipsomet impetratæ, & procuratæ, intentavit actionem pro obtinenda declaratione nullitatis matrimonii, de quo disputamus, ad effectum transeundi ad secunda Vota cum alia Muliere, & cum tali, tantoque ejus præjudicio, quæ omnia à me humillimè exposita huic Sacrosancto Sena- 116
tui, pronis auribus excepta fuerunt, & in maxima consideratione habita *in dicta Salernitana Matrimonii* 17. *Novembr.* 1708. quando non solùm intrepidè respondit, & Virum effectum fuisse inhabilem ad contrahendum cum alia Muliere matrimonium, sed intrepiditate majori die 11. Januar. 1710. denegavit eidem gratiam transeundi ad alia vota cum diver- 117
sa Muliere, non obstantibus, neque attentis omnibus illis exagerationibus periculi fornicationis, & aliis, que plus justo magnificari, & amplificari solent ex adverso.

Deveniendo modo ad primum dubium non meretur attendi reflexio, quòd pro matrimonii nullitate licèt citentur mul- 118
ti classici Authores, nulla allegetur resolutio hujus Sacr. Congregat. Respondemus enim quòd pro nullitate matrimonii militant multa Oracula Summorum Pontificum, imò ipsorummet immediatorum Successorum S. Pii V. registrata 119
in Summario Datariæ, ubi adducta fuerunt duo ipsiusmet S. Pii V.

Inter quæ celebre est illud Urb. VIII. quod per extensum registravit *Barbos. Vot. decis.*3. *à num.*8. quo mediante in 120
punctualibus terminis nostri casus idem Summus Pontifex rotundè declaravit, nullum esse matrimonium, contractum ante Literas declaratorias, reticito propinquiori gradu consanguinitatis.

Nec replicetur, eundem Summum Pontificem tali Oraculo mediante non determinasse nullitatem similium matrimonio- 121
nium per viam Legis generalis, sed solùm id declarasse respectu determinati matrimonii, de quo tunc temporis agebatur in illa Causa *Toletana Dispensationis.*

Ultra quòd enim speciale est in omnibus Pontificiis Oraculis, quòd illa faciant Legem quoad omnes casus similes,

licèt

licet emanaverint in particularibus Causis, ut patet ex toto
122 Corpore Juris Canonici, cujus Capita quotidiè allegantur
pro decisione similium Causarum, etiamsi emanaverint in
particulari casu.

Procedendo etiam cum Authoribus illis, qui in contra-
rium inclinant opinionem, objecto occurrit *Rot. in Mindo-
nien. prima Martii 1706. §. Eòque fortiùs cor. Ansald.* his ver-
123 bis: *Intrante dilemmate, quòd, vel hoc Breve, seu Bulla,
erat verè generalis respectu omnium, qui salubrem vovent,
& præstant obedientiam Summ. Rom. Pontifici, & res transi-
bat sine difficultate. Aut erat (quemadmodum se involvunt
Tractantes de materia) definitio particularis, edita pro Ec-
clesia, & Archiepiscopatu Tarentino; Tùncque si credulitatem,
& venerationem præstaremus Bartolo, vel Baldo, Hostiensi,
aut Panormitano in aliqua discussione Juris, quare non erat
124 circumspectanda definitio Supremi Principis, Pastoris, &
Judicis Ecclesiæ Universalis super articulo, cæteroquin val-
dè per privatos DD. conflictato? Quando secundùm nostram
imbecillitatem habemus quotidiè affirmatam, quòd authori-
tati magni Doctoris standum sit in quacumque materia, suaptè
natura disputabili, & ambigua, teste Jasone &c.*

Indeque in illis quæstionibus, in quibus Authores in con-
125 trarias classes divisi sunt, praxis Sacrarum Congregatio-
num illa est, ut semper præferatur illa opinio, quam in Facti
contingentia Summi Pontifices sequuti fuerunt in uno, vel
altero particulari casu, ut nostris temporibus practicari vidi-
mus in illa quæstione: *An Summus Pontifex dispensare possit
in matrimonio rato, & non consumato, dissentiente uno ex
Conjugibus*. In alia: *An possit dispensare in Voto solemni
Castitatis*, in quibus hodiè prævalet illa pars, pro qua mi-
litant Summorum Pontificum particulares Gratiæ, seu
facta.

Quòd autem Summi Pontifices soliti fuerint in hac parte
126 approbare oppinionem illam, quæ stat pro nullitate matri-
moniorum, juxta circumstantias nostri casus contractorum,
patet ex multis similibus Brevibus, in Summario Datariæ
exhibitis; Inter quæ, ut supra vidimus magnam merentur
animadversionem duo, expedita tempore S. Pii V. Primum
in Salamantina 4. Octobris 1569 lib. 2. Matrim. Pii V fol. 402.
Secundum verò in *Spoletana 15. Aprilis 1571.* in quibus
127 mandat idem Sanctus Pontifex, quòd si matrimonia con-
tracta erant cum probabili ignorantia gradus proximioris;
Apostolicus Delegatus dispensaret, ibi: *Si ita est, & igno-
rantia hujusmodi probabilis fuerit, cum ipsis Fabrino, &
Apollonia dummodo &c. quòd impedimento tertii affinitatis
gradus hujusmodi ac Constitutionibus &c. matrimonium in-
ter se de novo publicè servata forma &c. distantiam verò secun-
128 di gradus prædicti eis non obstare declares, Prolem susceptam,
suscipiendam &c.* Verba enim hæc *de novo contrahere* digito
indicant nullitatem matrimonii, antecedenter contracti,
ut in nostris punctualibus terminis advertit *Leo in Prax. par.
2. de Dispensat. Matrim. § Quo ad facultatem fol 177. & 216.*
ibi: *Hac sua formula demonstrat &c ipsius Curiæ Romanæ
praxim, dum imponit de novo contrahendum; Nisi enim ma-
trimonium fuisset invalidè contractum, non juberet de novo
illud contrahendum.*

Idque comprobatur etiam ex illis aliis verbis: *Prolem su-
129 sceptam, & suscipiendam legitimam decernendo &c.* Si enim
prius matrimonium validum ab initio fuisset, opus hujusmo-
di legitimatione non fuisset, quia proles ab initio fuisset le-
tima, ut Consideranti patet, & notat *Corrad. de Dispensat.
Matrim. lib. 9. cap. 3. num. 46.*

Comprobatur ulteriùs ex illis enunciativis, quæ leguntur
130 in aliis Brevibus Successorum Summorum Pontificum ibi:
*Non quarto tantùm, sed tertio, & quarto affinitatis invicem
se attinere repertum extitit, propter quod tu Fili Vicarie Li-
teras præfatas tanquam nullas, & invalidas, exequutioni
131 demandare recusasti*; Observando verba illa *tanquam nullas,
& invalidas*, quæ nullam admittunt glossam, nullamque
admittunt conciliativam interpretationem.

Itaut ex his omnibus, & aliis similibus Brevibus, addu-
132 ctis in Summario Datariæ, concludenter probetur Stylus
in nostris terminis, qui non solum servandus pro lege est ex
supra animadversis; Sed non sine legali fundamento Data-
riæ Stylo applicari potest illud: *Noli me tangere*, attributum
133 publicis Instrumentis à *Farinac. quæst. 156. num. 156.* sequuto
in *Instit. crim. lib. 1. tit. 4. num. 34.*

Si enim in longè debilioribus terminis Styli Curiarum,
etiam inferiorum, puta Curiæ A. C. Signaturæ Justitiæ, &
134 Rotæ pro legibus servantur. (ex notatis *per Ridolphinum in
Praxi par. 1. cap. 1. num. 79. & seqq. & Amayden de Styl. Da-
tar. cap 38. num. 7. & seqq.* Quantò magis idem dicendum
est de dicto Stylo Datariæ, circa quem adeo uniformes,
adeoque concordes sunt omnes Doctores, loquentes de il-
lius Praxi circa nostram inspectionem, ut difficile sit inve- 135
nire aliam conclusionem, in qua Doctores cum majori con-
sonantia conveniant, quibus attentis cum omni legali fun-
damento *idem Stylus dici potest Lex Canonica, vel Constitu-
tio Papalis*, ut sequendo *Gomez in Reg. de Subrog. quæst. 5.
num. 4. & in Reg. de trienn. quæst. 7. num. 3.* per hæc numero
verba id asserit insignis nostræ ætatis Canonista *D. Piton.
discept. 47. num. 14.*

Quòdque Papæ voluntas superlativè comprobetur ex Da-
tariæ Stylo, egregiè notat *Card. de Luca de Pension. disc. 38.
num 5* ibi: *Talisque est Datariæ Stylus, cui nimium deferen-
dum venit, cum Dataria, & Cancellaria Apostolica dican-
tur organum Papæ, cujus voluntas ex hujusmodi Stylo desu-
mi solet*; Idemque priùs observaverat *in dicto Tract. de Pens.
disc 2. num. 9. & disc. 12. num. 7.*

Nec augendæ sunt piæ meditationes unius, vel alterius
Religiosi Claustralis, potiùs divinativè, quàm solidè di- 136
scurrentes de eodem Stylo Datariæ, nempe *Tambur. de Sa-
cram. lib. 8. tract. 2. tit. de Dispens. cap. 9. § 7. num. 9. Gobat.
in Theolog. exper. tract. 9. cap. 22. in append. nu. 620 fol. 1003.
P. Syrus, in quodam manuscripto*; Ultra enim ea, quæ su-
pra observavimus pro responsione adversus impugnantes di-
ctum Stylum Datariæ; Dicimus, quod cùm idem Stylus
Datariæ nihil aliud sit, quàm jus non scriptum, seu facta
Summorum Pontificum, ex latè animadversis per *Amayden.
de Stylo Datariæ cap. 38.* per totum; Dum de istis factis ha- 137
bemus authentica documenta, in Summario Datariæ exhi-
bita, non est circa illa recurrendum ad intentionem, & in-
terpretationem diversam sub colore introspectæ voluntatis
Papæ; Ut in terminis durioribus concursus non intentio-
nis, & speculationis, sed verborum, & factorum, quòd
facta semper prævaleant verbis, habemus *Textus in leg.
Paulus ff. Rem rat. haber. & leg. De quibus ff. de Legibus*
cum concordantibus apud *Rota decis 21. numer. 8. co-
ram Celso.*

Idque verum est, etiamsi verba Brevium essent nimis cla-
ra, & æqualiter literalia, quia in his etiam terminis factum, 138
observantia, & Stylus contrarius semper præferendus esset
verbis, etiamsi contrarius intellectus esset de Jure verior,
magisque accommodatus verborum sensui, ea viva ratione,
quia talis præsumitur sensus in verbis, qualem demonstravit
observantia subsequuta, & Stylus, postea practicatus, &
in terminis interprepationis Constitutionum Summorum
Pontificum egregiè advertit *Rot. in Romana 3. Decembris
1696. §. Quod talis cor. Card. Priol. & dec. 12. n. 24. apud D.
de Prosper. de Territ. separat.* cum quibus processit *hæc Sac.
Congregat. in Romana Distributionum 14. Novembris 1699.* 139
de qua *in tom. 1. par. 2. discept. 16. num. 101. & 117.* cum aliis
concordantibus, citatis *in decis. 65. à num. 12. par. 15. rec.
& decis. 24. num. 8. & 9. cor. Emer. jun.* ubi ampliatur conclu-
sio, etiamsi intellectus, comprobatus à Stylo, seu obser-
vantia, esset malus, & de Jure non tenendus: Certiùs 140
quia talis observantia, seu Stylus incœpit immediatè post
editionem *Constitut. 13. S. Pii V* ut ampliant Doctores citati
supra *discept. 17. num. 23.* Et in concursu famosorum Practi- 141
corum, & Canonistarum, sequentium dict. Stylum, pro-
priamque sententiam cum illo conformantium, non sunt ha-
bendæ in aliqua considera:ione interpretationes divinativæ,
& piæ meditationes Moralistarum, ut in specie observat
Card. de Luc. de Canon. disc. 38. num. 10 ibi: *Ideoque in con-
cursu insinuati Maraldi, qui priùs in Curia diù versatus Ad-
vocatus &c. non ponendus in comparatione, vel concursu ali-
quorum, qui in Claustris reclusi, vel aliàs nullam Curiæ, &
hujusmodi negociorum practicam peritiam habentes, re-
plent cartas cum collectionibus eorum, quæ scripta inve-
niunt, vel de proprio judicio, à praxi non edocto, loquun-
tur &c.*

Quibus non adversatur reflexio, quòd non sumus in ter-
minis observantiæ judicialis, & actuum, gestorum in con- 142
tradictorio judicio, sed in Supplicationibus, ab utroque
Sponso Summo Pontifici porrectis potiùs ad cautelam, qui
modus supplicandi non importat confessionem nullitatis, ut 143
quotidiè practicari videmus in similibus Gratiis, quæ con-
ceduntur ad cautelam pro absolutione à Censuris, pro tollen-
da irregularitate, & similibus.

Responsio enim in promptu est, quòd scilicet sumus in
terminis solius interpretationis dict. *Constitut. 13. S. Pii V.* in 144
quibus circumstantiis uno ore receptum est inter Doctores
quòd attenditur observantia, etiamsi illa non fuerit obten-
ta in contradictorio Judicio, & per actus judiciales, ut vi-
dere

dere est apud *Mans. consultat.* 170. *à numer.* 73. *Palm. Nepos*
145 *allegat.* 68. *numer.* 86. *libr.* 1. *Gilian. ad Statut. Perus. verbo Successio numer.* 90. *& 93, & Rot. decis.* 37. *numer.* 49. *coram Ansaldo.*

Et tamen in nostris terminis neque etiam desideratur hu-
146 jusmodi circumstantia, eo quia dantur actus, in quibus processum fuit per viam judicialem, ut est ille *in Causa Toletana* apud *Barbos. vot. decis.* 3. in quo emanavit Breve Urbani VIII. In illa enim intentatum fuit judicium super nullitate
147 Matrimonii, circa quam duæ emanarunt Sententiæ, una Vicarii Matritensis, & alia Nuncii Apostolici Hispaniarum ut refert ibidem *Barbos. dict. vot.* 3. *in princip.* §. *Verificatis.*

De simili pariter casu, in judicium deducto, loquitur
148 *Bonacin. Oper. Moral. tom* 2. *tit. de Leg. disp. par.* 2. *quæst.* 3. *punct.* 7. *num.* 7. ibi: *In Curia Archiepiscopali &c. non fuit admissa, & necessariam esse secundi gradus cum tertio mentionem fuit judicatum.*

In omnem verò casum omnibus attentè ponderatis conci-
149 liari posse videntur Constit. Pii IV. & S. Pii V. nec non Stylus Datariæ, asserendo, illa matrimonia esse nulla, quæ contrahuntur quidem post expeditam Dispensationem, reticito gradu proximiori, sed fuerunt contracta, vel consumata antequàm obtentæ fuerint Literæ declaratoriæ;
150 Hoc enim modo verificatur revocatio Constitutionis Pii IV. Quia illa mediante dispensationes, reticito gradu proximiori, erant prorsus nullæ; Non remanet superflua, sed
151 multum operatur Constitut. S. Pii V. quia præservat à nullitate Dispensationes, obtentas reticito gradu proximiori, illasque conservat in implicito statu validitatis usque ad tempus, in quo postea obtineantur Literæ revalidatoriæ; Et
152 hoc modo Datariæ Stylus ad unguem concordat cum dictis Constitutionibus; Intelligendo nimirum dictionem illam *postea*, hoc est post expeditionem prioris dispensationis; Non autem post contractum, & multo minus post consumatum matrimonium, quando opus est procedere per viam diversam alterius Gratiæ, quæ vocatur *Perinde valere*; Ea
153 ratione, quia non obtentis Literis declaratoriis ante matrimonii contractum, remanet in suo robore Constitution. Pii IV. cujus vigore nulla sunt matrimonia, contracta me-
154 diantibus dispensationibus, expeditis, reticito proximiori gradu consanguinitatis, ut observant Authores supra citati.

Conciliatio hæc mirabiliter comprobatur, à Formula Li-
155 terarum declaratoriarum, registratarum in Summario Datariæ, quam per extensum impressit *Barbos. vot. decis.* 3. *nu-*
156 *mer.* 9. *lib* 1. ibi: *Discretioni tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus, etiam si Literis præfatis jam Tibi præsentatis, ad illarum executionem propter hoc* (id est propter no-
157 titiam gradus proximioris, superventam post expeditionem dispensationis, sed ante illius executionem) *procedere distuleris, seu recusaveris, nihilominus negotium hujusmodi reassumens, ipsasque Literas valere dicta authoritate decernas, ad earundem Literarum executionem, servata aliàs earum forma, procedas.*

Hujusmodi siquidem clara verba Literarum declaratoria-
158 rum plura digito demonstrant pro d. Styli Datariæ Comprobatione.
159 Primum, quòd dispensatio expedita fuit reticito propin-
160 quiori gradu consanguinitatis; Secundum, quòd illa præ-
161 sentata fuit Exequutori; Tertium, quòd iste Exequutor ob superventam notitiam gradus proximioris recusavit exe-
162 qui dictam Dispensationem; Quartum, quòd post talem recusationem Exequutoris, habitus fuit ad Papam recursus pro obtinendis Literis declaratoriis. Quintum demum, quòd Papa mandat Exequutori, ut reassumens exequutionem prioris Dispensationis, servata illius forma, procedat.

Ex quibus patet, hujusmodi Literas declaratorias suffra-
163 gari dumtaxat pro illis matrimoniis, quæ non adhuc contracta, & consumata sunt; Secus verò pro illis, in quibus (ut in nostro casu) oppositum verificatur, juxta illa clara verba, opportunè repetenda: *Ad illarum exequutionem propter hoc procedere distuleris, seu recusaveris.*

Vel locum habere in illis pariter terminis (qui non sunt
164 nostri) quando matrimonium contrahitur cum bona fide, tam Sponsi, quam Delegati Apostolici, probabiliter ignorantium ante exequutionem Dispensationis existentiam gradus propinquioris, qui longè distant à circumstantiis nostri casus, in quo, tam Delegato Apostolico, quàm Viro ante exequutionem dispensationis notissimus erat gradus propinquior, illiusque industriosa reticentia, ut ait Episc. in Relat.

Imò ex hac reflexione responsum pariter adequatè videtur illi objecto, quòd, admittendo nullitatem matrimonii 165
ex reticentia propinquioris gradus, nihil omninò concessisset de novo S. Pius V. ex quo Pius IV. eandem nullitatem antecedenter literaliter declaraverat.

Non enim videtur tenuis Gratia validitas prioris dispensationis, quando illa exequutioni demandata non est, quia 166
præcisa dicta Constitutione Sancti Pii V. pro validitate matrimonii requireretur nova, & distincta gratia ex intero, appellata à Practicis *Perinde valere* pro tollendo obstaculo gradus propinquioris, quæ, ut dixi, & repeto, ex gratia d. S. Pii V. nullatenus est necessaria, quando primæ Literæ dispensationis exequutioni demandatæ non fuerant: Vel id factum fuit cum ignorantia gradus propinquioris tempore exequutionis Dispensationis.

Comprobantur hujusmodi literales interpretationes à *Ros. de Exequutor. Liter. Apostolic. cap.* 11. *num.* 33. *Leo in Thesaur. For. Eccles. par.* 2. *cap.* 8. *de Dispensat. num.* 45. ibi: *Et hunc Stylum spatio* 20. *annorum, & ultra, quibus Romanam Curiam sequutus fui, inconcussè semper servare vidi; Ita quod omissa gradus proximioris expressione, ut fit quandoque per errorem, necessaria sit revalidatio cum Literis* Perinde valere; *Et hæc in praxi sunt satis nota, non solùm in Urbe, sed ubique in Foro Episcopali, & de Just. de Dispensation. Matrimonial. lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 42. *& Corrad. in Prax. lib.* 7. *cap.* 7. *num.* 59. *vers. Hæc satis*, observantibus in casu 167
matrimonii, jam contracti, cum scientia propinquioris gradus, Summo Pontifici non expressi (& nos addimus multò fortius consumati, juxta terminos nostri casus) non sufficere pro validitate matrimoniorum Literas declaratorias, sed requiri aliam Gratiam, *Perindè valere*; Imò *d. Corrad. ubi supra* asserit, nunquam visum fuisse in Dataria contrarium practicari, seu peti Literas declaratorias post contractum matrimonii, ibi: *Hæc autem satis desumuntur ex di-* 168
cta Constitut. Pii V. qui in casu exequutæ Dispensationis, in qua bona fide fuit omissa expressio propinquioris gradus, non invalidat dictam Dispensationem, quia, si Delegatus ignoraverit, adesse etiam d. propinquiorem gradum, sufficit, jam dispensasse super remotiore tantùm, expresso in Literis dispensationis. Nec propterea unquam visum fuit contrarium practicari, aut peti hanc Declaratoriam post matrimonium contractum quæ tunc tantummodo omninò petenda est in forma Perindè valere, *quando ipsi Delegato ante exequutionem Li-* 169
terarum Dispensationis constiterit, adesse etiam gradum propinquiorem. Quo casu, si nihilominus dispensaverit, etiam secluso scandalo, peccabit mortaliter, quia contravenit Constitutioni Pontificiæ, & *Corradum* in hac parte sequutus fuit Card. Carpineus, cit. supra *num.* 27.

Adversus quæ non obstant authoritates, ex adv. citatæ, & signanter resolutio hujus Sacr. Congregat. *in Mediolanen.* 170
1. *Maii* 1607.

Respectu siquidem authoritatis Doctorum, omnes sigillatim recogniti, fundantur in authoritate *Sanchez de Matrim. disput.* 24. *num* 29. *lib.* 8. qui ad id asserendum motus fuit à Breve Clem. VIII. dato in Summario Datariæ, quod registratum legitur apud eundem *Sanchez* ubi supra, sed ex errore Impressoris omissa fuerunt verba illa, quæ ad literam declarabant nullitatem Matrimonii, de quo tunc actum fuit, & sunt sequentia: *Nos ne dicti Alphonsus, & Anna* 171
Literarum præfatarum (notetur quæso sequens causalis) *quæ ideo invalidæ sunt censendæ, frustentur effectu, providere volentes &c.* Ex quibus patet, quòd Summus Pontifex in dicto casu habuit matrimonium, non solùm pro illicito, sed etiam pro invalido ex reticentia gradus proximioris.

Sicuti igitur ex hac solida animadversione, in facto clarè fundata, nullum fieri potest fundamentum in dicta au- 172
thoritate *Sanchez*, quia Doctori, loquenti cum aliquo supposito, isto corruente, nulla fides danda est, ex adductis per *Corn. cons.* 111. *num* 28. *lib.* 2. *Gabr. cons.* 114. *num.* 60 *lib.* 1. *Lotter. de Re benefic. lib.* 1. *quæst.* 31. *num.* 53. *& Rot. decis.* 1284. *num.* 8. *cor. Emer. Jun* Ità nulla pariter fides præstanda est aliis Doctoribus, sequentibus, & referentibus illum Doctorem, qui primam propositionem aliquam firmavit, ut videre est apud *Gob. consult.* 80. *num.* 70. ibi: *Eorum au-* 173
thoritas in tantum valet, in quantum Jura, & rationes, in quibus se fundant, veritatis habent fundamentum, & *Rot. dec* 364. *num.* 12. *par.* 4. *rec.*

Neque proinde aliam particularem responsionem merentur Authores, citati pro contraria opinione, quia cum illi, 174
sigillatim recogniti, sequantur eundem Sanchez, applicatur conclusio, quam sequuntur *Card. de Luca de Pension. disc.* 81.

disc. 81. *sub num.* 19. ibi: *Dum simpliciter pertranseunt cum
authoritate Gabrielis &c. Propterea tunc, corruente Antesi-
gnano, corrunt de consequenti omnes alii, qui in sola fide ejus
authoritatis processerunt, juxta nimis congruum, & adapta-
bile exemplum de testibus de auditu ab uno, qui sit omnium
175 Author, & Magister, quoniam isto convicto &c. de mala
informatione, omnes alii corruunt, quamvis essent mille,
utpote non plus valentes, quàm unus, à quo eorum di-
ctum trahitur, & regulatur*, & D. *Piton. discept.* 6. *num.*
5. ibi: *Omnes procedere cum authoritate ejusdem Parisii &c.
Unde illo fundatè rejecto, sive conciliato, corruere omnes
alios ejus Sectatores &c.*

Respectu verò dictæ resolutionis *in Mediolanen. anni* 1607.
observo, ex lectura facti, registrati in *Lib.* 11. *Decr. fol.* 1.
176 *terg.* non posse colligi illius circumstantias, sed potiùs appa-
ret in illo casu, dispensationem fuisse concessam, non
ab Apostolica Sede, sed à quodam Vicario ipsius De-
legato, circa cujus facultates aderat dubium, an essent suf-
ficientes, quod fuit resolutum affirmativè, ibi: *Quoad pri-
mum, potuisse Vicarium, ex delegatione Apostolica dictam
dispensationem, ut proponitur, concedere*; Quomodo autem
177 illa concessa fuerit, juxta id, quod fuit propositum in hac
Sacra Congreg. remanet in obscuris; Et propterea in ea-
dem resolutione non possunt figi pedes pro declaranda va-
liditate matrimonii in nostris terminis; Ea ratione, quia
resolutiones hujus, & omnium illarum Sacr. Congreg. at-
tenduntur solùm in illis terminis, in quibus concurrunt
illæmet circumstantiæ, quæ causam dederunt eisdem reso-
lutionibus, ut pro illarum inapplicabilitate notant *Caram.
in Theol. fund. lib.* 3. *de Matrim. fundam.* 70. *num.* 3711. *versic.
Hinc patet.* ubi quòd ut plurimùm tales concurrunt in aliquo
178 casu circumstantiæ, ut resolutio, quæ unicum casum res-
picit, ad cæteros extendi non possit; *de Just. de Dispens.
Matr. lib.* 1. *cap.* 4. *num.* 357. *& Rot. dec.* 72. *num.* 6. *&* 7. *cor.
Ansald. & in Hispalen. Juris votandi* 4. *Febr.* 1697. *§. Distin-
guentes cor. Card. Caprara.*

Cæterùm recognita in fonte eadem dispensatione Medio-
lanen. quæ est sequens.

*Paulus &c. Vicario Archiepiscopi Mediolanen. Aliàs pro
179 parte Jo: Baptistæ Sorefinii Laici &c. Margaritæ de Trave-
dona Mulieris, Mediolanen. Diœcesis*, Nobis exposito, eos-
dem aliàs ignorantes &c. impedimentum &c. copulari car-
nis fragilitate &c. devictos se carnaliter &c. cognovisse,
prolemque suscepisse. *Postmodum verò ad eorum &c. no-
titiam*, se quarto Consanguinitatis &c. *esse conjunctos,
& nisi matrimonium &c. dictam &c. diffamatam, & innu-
ptam &c. remansuram &c. scandala exoriri, cupereque &c.
copulari, sed stante impedimento hujusmodi desiderium &c.
adimplere non posse, absque &c dispensatione; Quare pro
parte dictorum &c. Nobis &c. supplicato, ut sibi &c. pro-
videre dignaremur; Nos tunc dictorum &c. supplicationibus
inclinati, discretioni tuæ &c. dedimus in mandatis, ut de
præmissis &c. informares, et si preces niti reperires, eosdem
&c. ab* incestus reatu, & excessibus hujusmodi &c. absolve-
res, ac cum ipsis &c. quod impedimento quarti Consangui-
nitatis &c. dispensares, Prolem susceptam &c. *decernendo,
prout in dictis Literis continetur. Cùm autem sicut exhibita
Nobis nuper pro parte dictorum &c. petitio &c. continebat,
Literis prædictis tibi præsentatis, Tu contenta in eis verifi-
cari mandasti, & licèt in verificatione ipsa Tibi constaret,
dictos &c.* non quarto, sed tertio, & quarto Consanguinita-
tis &c. à communis &c. esse conjunctos, nihilominus cum
eisdem &c. super impedimento quarti Consanguinitatis
&c. *sub conditione tamen, quòd ipsi Literas declaratorias
super* distantia tertii gradus prædicti infra tres menses,
tunc proximos, & nondum elapsos, obtinere tenerentur,
dispensasti, ipsique &c. dispensationis hujusmodi vigore
matrimonium inter se per verba de præsenti publicè factis
&c. juxta formam Concilii prædicti, nulloque alio detecto
&c. impedimento, contraxerunt, illudque &c. solemniza-
runt, & carnali copula *consumarunt; Et in eadem exposi-
tione subjuncto &c. prædictos* in hujusmodi matrimonio &c.
remanere, & si divortium &c. *scandala &c. exoriri, quare
iidem ex Loco &c. dictæ Diœcesis Nobis &c. Discretioni tuæ
&c. mandamus*, quatenùs negotium hujusmodi reassumens,
Literasque ipsas valere decernens, ipsos ab excommunica-
tionis Sententia, quam propter præmissa incurrerunt, in-
cestus reatu, & excessibus hujusmodi absolvas, *ac cum
eisdem &c. quòd impedimento quarti consanguinitatis &c.
dispenses, distantiam verò tertii &c. non obstare declares,
& ad dictarum Literarum executionem, servata aliàs earum
forma, procedas in omnibus, & per omnia, perindè, ac si
in illis dictos &c. non quarto*, sed tertio, & quarto Consan-
guinitatis &c. *à communi &c.* esse conjunctos *expressum, ac
cum eis desuper dispensari, & declarari mandatum, præ-
missaque minimè sequuta fuissent, & quatenùs Causa &c. in
Judicio, parito Judicato, non obstan. &c. præmissis &c. cæ-
terisque &c. quibuscumque &c. Datum &c. apud S. Petrum*
1606. *Kalen. Februarii &c. anno* 2.

Registr. Lib. Matrim. Pauli Papæ V. anno 2. *folg.* 371.
& 372.

Illius innapplicabilitas videtur clara, plura observando.
Primum, quòd in dict. casu matrimonium sub probabili
ignorantia Consanguinitatis fuerat jam contractum, & con-
sumatum inter Consanguineos absque ulla dispensatione; 180
Secundùm, quòd habita deinde notitia consanguinitatis,
cum supposito, quòd esset in solo quarto gradu, super illo
obtenta fuerat dispensatio; Tertium, quòd in verificatio-
ne dict. dispensationis repertum fuit, Contrahentes conjun-
ctos esse non in solo quarto, sed in gradibus tertio, & quar-
to; Quartum, quòd Exequutor vigore dictæ Dispensatio-
nis in quarto gradu præstitit quidem suam authoritatem,
mandavitque matrimonium contrahi, sed sub illa expressa
conditione, quod Contrahentes Literas declaratorias obti-
nerent, præfigendo illis terminum trium mensium; Quin-
tum, quòd post tale matrimonium, ut supra contractum,
habito recursu ad Apostolicam Sedem, mandavit Summus
Pontifex dict. Exequutori, *ut negotium hujusmodi reassu-
mens, Literasque ipsas valere decernens, ipsos ab excom-
municationis sententia, quam propter præmissa incurre-
runt, incestus reatu, & excessibus hujusmodi absolvas &c.
& dispenses, distantiam verò tertii &c. non obstare decla-
res, & ad dd. Literarum exequutionem, servata aliàs
earum forma, procedas in omnibus, & per omnia, perin-
de, ac si in illis dd. &c. non quarto, sed tertio, & quarto con-
sanguinitatis &c.*

Ex quibus nimis clarè resultat, quòd in dict. casu matri-
monium à Summo Pontifice habitum fuit pro nullo, & con-
validatum fuisse per viam *Perinde valere*. Inferendo nulli-
tatem ex absolutione à sententia excommunicationis, ab
incestu, & ab aliis excessibus, quibus supposuit Summus
Pontifex subjectos esse Contrahentes, ea ratione, quia ab-
solutio, seu relaxatio vinculum supponit, ex adductis *in
dec.* 368. *num.* 14. *coram Cerr. & dec.* 98. *num.* 5. *par.* 7. *rec.
& in Pisauren. Molendinorum* 17. *Julii* 1707. *§. Neque vim
cor. Kaunitz.*

Si enim dicti Contrahentes matrimonium validè contra-
xissent nullam excommunicationis sententiam incurrissent,
nullum incestum, nullumque reatum, & excessum com-
misissent, præcipuè quia non solùm bona fide, & prævia
approbatione Exequutoris, sed matrimonium contra-
xerunt sub expressa conditione intra tres menses impe-
trandi Literas declaratorias. Cùmque, his omnibus non
obstantibus, absoluti fuerint ab excommunicatione, & ab
incestu, videtur clarum, quod matrimonium in dict. casu
fuerit omnino nullum, quoque proinde eadem resolutio *Me-
diolanen.* 1607. potiùs sit uniformis, quàm contraria dicto
Stylo Datariæ.

Pro quorum faciliori admissione non omittimus observa-
re, quòd non sumus in terminis alicujus casus, qui solet ra-
rò contingere, ut fuit ille celebris *Bojanen.* ab hac Sac. Cong.
ultimo loco decisus, de quo in fine hujus discept. *n.* 186 cir-
ca quem Officialis Matrimonialium, ab hac S. Cong. requi-
situs, asseruit, non invenisse in Regestis Datariæ similem
dispensationem fuisse concessam, imò, nec etiam petitam;
Sed sumus in circumstantiis Dispensationum Matrimonia- 181
lium, quæ quotidiè expediuntur in Dataria Apostolica, à
cujus attentissimis Officialibus circa pœnitentias, Oratori-
bus imponendas, nec non circa multa alia, explicata *à Jo:
Vincentio Beger* magno Datariæ Practico in quodam ejus
Manuscrip. dato in Sum. ejusd. Datar.

Cujus authoritatem taliter in his materiis respectu Data-
riæ Styli magnifecit hæc Sac. Congr. ut *in Brixinen* 19. *Nov.*
1667. *&* 3. *Decemb. ejusdem anni*, licèt resolverit, quòd,
dissoluto Matrimonio, contracto cum Consanguinea in
quarto gradu sine Apostolica dispensatione, adessent duo im-
pedimenta, unum publicæ honestatis, & aliud affinitatis 182
contrahendi matrimonium cum Muliere, tertio gradu con-
juncta primæ Uxori, ut videre est *in lib.* 25. *Decret. fol.* 471. *&*
484. Attamen si obtineatur dispensatio cum expressione affi-
nitatis in tertio gradu, valere matrimonium, etiamsi in pre-
cibus non exprimatur impedimentum publicæ honestatis, ex
quo hæc censetur satis expressa per expressionem d. affinitatis
resolvit *in d. Brixinen.* 3. *Mar.* 1668. non solùm sequendo Votũ

d. Jo: Vincentii Bergerii, Datariæ Ministri, sed raro, & forsan unico exemplo registrando illius Votum in *d. lib.* 25. *Decret. hujus S. Cong. fol.* 548. Iste enim magnus Datariæ Practicus, quoad nostrum effectum, hæc ait *In dictis Supplicationibus semper fuit necessaria expressio, tam remotiorum, quàm propinquiorum graduum, nam quandò in eis narra-*
183 *tur, videlicèt Oratores esse secundo, & tertio à communi stipite provenien. consanguinitatis gradibus conjunctos, in majoribus expensis condemnantur, quàm si essent in tertio tantùm gradu conjuncti, & si vesana forsan libidine victi se carnaliter cognoverint, imponitur eis major pœnitentia quàm si essent in simplici gradu conjuncti, & sic in similibus. Itaque si exprimeretur solus gradus remotior, non daretur pœnitentia juxta qualitatem incestus, & maximum etiam esset præjudicium Datariæ respectu taxæ Eleemosynæ solvendæ*. Quæ tamen, *uti inconcussi moris est in Eleemosynas erogantur*, juxta verba *Innoc. XII. Const.* 12. *§.* 44. *in fine*, & observant *Card. Pallavicin. in Histor. Conc. Trid. lib.* 23. *cap.* 8. *nu.* 11. *Thomasin. de Benefic. tom.* 3. *lib.* 1. *cap.* 54. *nu.* 11. *Redhing. in Histor. ejusdem Conc. Trident. tom.* 4. *fol. mihi* 380. *num.* 3. *& Card. de Luc. de Offic. Vacabil. cap.* 4. *num.* 4. *&* 5. Estque in Urbe notorium.

Die 7. Sept. 1720. proposita Causa in Cong. Conc. rescri-
184 ptum fuit: *Dilata, & ad mentem. Et mens est, quòd perquirantur Regesta Datariæ, tam super antiquis, quàm super modernis Perinde valere, & Declaratoriis*. Quibus perquisitis, & per Datariæ Officiales in Summ. exhibitis, re-
185 proposita & resoluta fuit Causa die 28. Martii 1722. sub sequentibus dubiis.

Dub. I. An constet de Nullitate Matrimonii Negativè, & Episcopus mandet, quod Conjuges continuent in separatione, donec obtinuerint Literas declaratorias.

Dub. II. An Princeps Joannes Sapicha factus sit inhabilis ad contrahendum Matrimonium cum aliis mulieribus in casu &c. Ad II. Provisum in primo, & amplius Causa non proponatur.

ARticulus, decisus ab hac Sac. Congr. in *Bojanen.* de qua supra *num.* 181. fuit in illa propositus die 8. Junii
186 1720. quando dictum fuit: *Dilata, & scribant bini Theologi.* Et die 3. Augusti ejusdem anni 1720. quando rescripsit: *Ad mentem*, & 8. Martii 1721. quando rescripsit: *Ad D. Secretarium juxta mentem, & mens est, quod Episcopus det libertatem contrahendi matrimonium*, fuit sequens: *An Vitricus, absque ullo impedimento, vel affinitatis, vel publicæ honestatis, ducere possit in Uxorem eam, quæ fuit Uxor sui Privigni;* Non obstante clara dispositione *Textus in leg.*
187 *Uxorem ff. de Rit. nuptiar.* procedendo cum communi Doctorum opinione, quòd idem Textus correctus fuerit à Jure Canonico *in cap. Non debet de Consang. & affin.* ut notant *Faber. in Jurispr. Papin. tit.* 10. *de Nupt. princ.* 6. *illat.* 12. *Vinnius in Instit. tit. de Nupt. sub num.* 2. *& Cujaci. in d. cap. tit.* 14. *de Consang. & affinit. tom.* 3. edit. posthum. Parisiensis anni 1658. *fol.* 316. & in explicatione *dictæ l. Uxorem de Rit. Nupt. tom.* 1. *inter ejus Oper. fol.* 153.

§. II.

TEmpore hujus secundæ propositionis, attento quòd nemo scribebat pro validitate matrimonii, dum tam Scribentes pro Dataria, quàm pro Viro, & Muliere, omnes instabant pro declaratione nullitatis ejusdem Matrimonii, R. P. D. Secretarius Sacr. Congreg. semper cum laude nominandus, & de quo honorifica habetur mentio in *to.* 1. *par.* 1. *discept.* 5. *num.* 49. sequentem doctissimum de more edidit Discursum.

Nonnulla sunt, quæ urgent pro nullitate Matrimonii. Primum est, quòd illud in tantum validum existimari
1 posset, in quantum dispensatio obtenta super gradu remotiori suffragari posset conjunctis in illo gradu, & in gradu etiam proximiori. Cùm autem id de jure non subsistat, juxta *Textum in cap. Quod dilectio de Consang. & affinit.* sequitur de Matrimonii nullitate non esse dubitandum.

Secundum est, quòd quidquid esset juxta antiquiores
2 Constitut. Gregor. XI. & Clem. VI. Pius certè Papa IV. sic decrevit; *Se de singulis obstaculis plenè certiorari valens, quod in quibuscumque Dispensationibus, quas pro Matrimonio scienter, ignoranter contracto, vel contrahendo in quibusvis prohibitis consanguinitatis, aut affinitatis, seu mixtis gradibus &c. à Sancta Sede impetrari &c. non solùm de remotiori, sed etiam de proximiori, aut de proximioribus gradibus, quicumque illi fuerint, eorùmque distantia, specialis, & expressa mentio, fieri debeat; Alioquin dispensationes &c. nullius sint roboris, & momenti, & pro infectis habeantur.*

Verba hæc leguntur *in Constit.* 37. *Pii Papa IV.* in antiquiori Bull. Rom. edito *anno* 1586. quod existit in Bibliotheca Casanatensi: Quibus attentis, sicuti certa est nullitas 3
dispensationis inter Conjunctos tertio, & quarto, facta tantùm mentione quarti gradus, sic à nullitate dispensationis valet illatio ad Matrimoniorum nullitatem.

Tertium est, quòd licèt S. Pius V. *in sua Constitut.* 15. *Bull. tom.* 2. derogaverit mox allegatæ Constitut. Pii Papæ IV. & voluerit, quòd valeret dispensatio, obtenta 4
super quarto, nulla facta mentione tertii gradus, addidit nihilominùs sequentia verba: *Obtentis tamen postea super propinquiori Literis declaratoriis*, hoc est Literis, in quibus declaratur, non obstare reticentiam gradus propinquioris; Cùmque recensita verba conditionem importent, juxta punctuales, & in his terminis authoritates, infra allegandas; Hinc fit, censendum esse nullum Matrimonium illud, quod fuit contractum inter Conjunctos tertio, & quarto, obtenta dispensatione super quarto, & non obtentis Literis declaratoriis super tertio.

Quartum est, quòd si validum haberetur Matrimonium, non obtentis Literis declaratoriis super gradu propinquiori, frustratoriæ quodammodo d. Literæ dici possent. Cùm 5
autem hoc non sit dicendum, nec etiam dici poterit, validum esse Matrimonium inter Conjunctos tertio, & quarto, prævia dispensatione super quarto, & non obtentis Literis declaratoriis super tertio.

Quintum est, quòd habito recursu ad Summos Pontifices Urb. VIII. & Innoc. X. à Conjugibus, qui, reticito gradu propinquiori, dispensationem expediverant super re- 6
motiori gradu, nec Literas declaratorias obtinuerant super propinquiori, fuit in Literis Apostolicis dictorum Pontificum, impressis *apud Anaclet. in* 5. *Lib. Decret. in Append. de Dispensat. super impedim. §.* 1. responsum, quòd Ordinarii, qui Dispensationem executioni dederant, nullitèr, & de facto dispensaverant, quòd copula, interim habita, fuerat incestuosa, quòd filii nati erant illegitimi, & quòd erat iterum contrahendum Matrimonium in facie Ecclesiæ. Signa autem hæc sunt evidentissima, quòd non obstante citata Bulla S. Pii V. subsequentes Romani Pontifices nulla esse judicarunt Matrimonia, contracta inter Conjunctos, accedente Dispensatione Apostolica super gradu remotiori, & non obtentis Literis declaratoriis super propinquiori; Idque adeò verum esse dignoscitur, ut *Barbosa*, *qui Voto* 3. *lib.* 1. *per tot.* senserat pro validitate, viso Brevi Urbani VIII. in fine Suffragii à d. opinione recesserit, & consimili modo se etiam gesserit *Bonacina*, qui licèt validum de jure Matrimonium existimasset, attento nihilominus Stylo Sedis Apostolicæ, Sententiam amplexus est, stantem pro nullitate, uti videri potest *tom.* 2. *disput.* 1. *quæst.* 2. *puncto* 5. *num.* 17. *& quæst.* 3. *puncto* 7. *§.* 1. *num.* 7.

Sextum est, quòd, quidquid dixerint Authores scholastici, qui pro validitate sensisse videntur, Authores certè pra- 7
ctici, ponderatis verbis Bullæ S. Pii V. *Obtentis tamen postea super propinquiori Literis declaratoriis*, & ponderat. Brevibus Urbani VIII. & Innoc. X. supra indicatis, constanter asseruerunt, matrimonium esse nullum *Cleric. dec* 27. *de Sacr. Matr. n.* 11. *Rosa de Execut. Liter. Apostol. c.* 11. *n* 33. *Anaclet. in* 4. *Lib Decr. in Appen. de Disp super Imped §* 4. *pag.* 252. *à n.* 170. *usque ad n.* 183 *de Justis de Dispensat Matr. lib.* 2 *c.* 3. *n* 40 *& duob. seq Corrad. in Prax. dispens. lib* 7 *pag* 289. *&* 290. Cùmque in re, de qua nunc agitur, magis sit practicis, quàm speculativis Authoribus deferendum, sequitur retinendam esse opinionem, quæ validitati Matrimonii adversatur.

Ultimum est, quòd quidquid agit Dataria Apostolica, dicitur gestum ab ipso Papa, teste *Garz. de Benef. par.* 4 *cap.* 8
2. *num.* 18 Cùmque ab egregiis Datariæ Officialibus in Discursu impresso afferant. 24. exempla, ex quibus ostenditur nullitas matrimonii, sive ignoranter, sive scienter contracti, quando propinquior gradus reticitus fuit, & inter hæc duo adsint, quæ referuntur ad tempus S. Pii V. nil clarius afferri posse videtur ad rem, de qua nunc agitur; Quomodò etenim in Literis *Perinde valere*, in terminis Matrimonii bona fide, & cum ignorantia gradus propinqioris, contracti, prævia dispensatione super solo gradu remotiori, potuisset S. Pius V. potuissent & alii Pontifices mandare, quòd Ordinarii publicè indicerent nullitatem prioris matrimonii, & quòd Conjuges de novo contraherent, si præcedens matrimonium pro valido habitum

bitum fuisset? Et rursùs, quomodo in aliis Literis *Perinde valere* in terminis contracti, & consummati cum scientia gradus propinquioris, prævia dispensatione super remotiore, potuissent iidem Romani Pontifices declarare, quòd Ordinarii de facto dispensaverant, quòd servata forma Concilii matrimonium de novo contraheretur, quòd Contrahentes absolverentur ab incestu, & ab excommunicatione, lata *in clem. unica de Consang.* quòd Proles declararetur legitima, & quòd propter incestum commissum, alter ex Conjugibus alteri supervivens, perpetuò absque spe Conjugii remaneret, si matrimonium, contractum cum dispensatione super remotiori, de jure validum fuisset?

Hæc sunt, quæ pugnant pro nullitate Matrimonii: 9 Nunc autem transitum faciendo ad ea, quæ favent validitati, operæ pretium est, nonnullas summatim exponere Romanorum Summorum Pontificum, Gregorii videlicèt IX. Greg. XI. Clem. VI. Pii IV. & S. Pii V. Constitutiones.

Gregorius itaque Papa IX. *in cap. finali de Consang &* 10 *affin.* decrevit, quòd Vir, qui à stipite quarto gradu, & Mulier, quæ ex alio latere distat quinto, possunt licitè matrimonialiter copulari, quia computatio fit à remotiori, itaut Vir, & Mulier distent in quinto, in quo gradu nulla est prohibitio, juxta *Text. in cap. Non debet de Consang. & affinit.*

Constit. Greg. XI. mentio fit *à Guttierez quæst. Can.* 11 *lib. 2. cap. 15. num. 127. & 128.* & Constit. Clem. VI verba faciunt *Calder. conf. 1. de Consang. & affinit. Fagn. in cap. final nu. 15. eod. tit. Covar. in Epitom. lib. 4. Decret. 2. par. cap. 6. sub num. 12.* & utraque Constit. Gregorii XI. & Clem. VI. reassumitur à S. Pio V. *in Constit. 13.* mox referenda; Omissaque Constit. Greg. XI. quam reperire non potui, sed quæ absque dubio concordare dicenda est cum alia Clem. VI. ut ex citata Bulla S. Pii V. desumitur. In eo, quòd attinet ad hanc Clementis VI. Constit. sciendum est, quòd Clem. Papa V. dispensationem concesserat, ut Vir, & Mulier, non obstante quarto gradu Consanguinitatis, possent ad invicem matrimonialiter copulari. Matrimonium contractum fuit, & Vir, & Mulier in eodem perstiterunt spatio annorum 30. exortaque subindè controversia, an dispensatio valida fuisset ex quo deprehensum fuit, Virum tertio, & Mulierem quarto gradibus à communis stipite distare, Papa sic dubium resolvit; *Declaramus, prædictam, & quaslibet alias dispensationes similes, obtentas à Sede Apostolica, & in posterum obtinendas, omissione mentionis de distantia tertii gradus prædicti à stipite non facta, in illis, & quarumvis litium dependentia occasione hujusmodi super eis nequaquam obstantibus, sufficientes, & validas existere, ac robur obtinere plenaria firmitatis, reprobantes quorumcumque opiniones contrarias, ac eas, & quoslibet Processus, in contrarium coram quibusvis Judicibus delegatis, & vel Ordinariis, habitos, inanes, & irritos decernentes.*

Supervenit post hæc Constit. Pii Papæ IV. in superioribus allegata, in qua non obstantibus Constit. Gregorii 12 XI. & Clem. VI. voluit, quòd in dispensationibus specialis, & expressa mentio fieret, non solùm de remotiori, sed etiam de proximiori gradu, & de eorum distantia, declarando, quòd in casu mentionis non factæ, dispensationes nullius essent roboris, & momenti, & pro infectis haberentur; At S. Pius V. *in sua Constit. 13. Bull. tom. 2.* prævia derogatione Bullæ Pii IV. nec non facta renovatione Const. Greg. XI. & Clem. VI. & expressè protestando, *quòd favere intendebat Sacramento, & libertati Matrimonii*, statuit, & ordinavit, quòd excepto casu, quo Vir, & Mulier primum consanguinitatis, vel affinitatis gradum attingerent, *in quo S. S. nunquam dispensare intendebat*, in cæteris aliis consanguinitatis, & affinitatis gradibus *remotior attenderetur, & secum traheret propinquiorem, & ob id sufficeret, remotiorem tantùm gradum exprimere; Obtentis tamen posteà super propinquiore Literis declaratoriis, juxta Greg. & Clem. Constit.* Concludendo, *dispensationes propter proximioris gradus hujusmodi non expressionem, de subreptionis, vel obreptionis vitio, seu intentionis defectu notari non posse, sed in omnibus, & per omnia suffragari, perindè ac si in Literis, seu Commissionibus hujusmodi de proximiore, seu utroque gradu specialis, & expressa mentio facta fuisset.*

Adeòque, si S. Pius V. derogavit Const. Pii Papæ IV. Si 13 protestatus est, se favere velle libertati matrimonii. Si excepto primo gradu, validas, & subsistentes declaravit dispensationes, in quibus facta esset sola mentio gradus remotiori; Nil clarius afferri posse videtur ad suadendum, tàm validitatem dispensationum, quàm validitatem matrimoniorum, dependenter ab illis factorum: Nullatenùs urgentibus verbis in eadem Constit. appositis; *Obtentis tamen posteà super propinquiore Literis declaratoriis*; In his etenim Literis iterùm admittitur validitas præcedentis dispensationis, *ipsasque Literas valere dicta authoritate decernens*, ut habetur ex earum formula, impressa *apud Novar. in Summ. Bullar. comment. 60.* In his iisdem Literis, dicitur, distantiam propinquioris gradus non obstare, & perindè se habere, ac si ejus mentio in prima dispensatione facta fuisset; Itaut harum Literarum introductio non alium finem habuisse dicenda sit, quàm avertendi scandalum, quod aliqui juris ignari sumere potuissent, videndo, quòd conjuncti in tertio, & quarto, matrimonium inter se contraxissent, prævia tantùm dispensatione super quarto; Et aliàs discurrendo sequeretur absurdum, quia sequeretur, quòd S. Pius V. non derogasset Bullæ Pii IV. sed tantùm voluisset, quòd pro validitate dispensationis, & matrimonii, fieri deberet in una pagina mentio gradus remotioris, & in alia gradus propinquioris, quando Pius Papa IV. decreverat, quòd in una, eademque pagina, hoc est in una, & eadem dispensatione pro ejus, & matrimonii validitate utriusque gradus, propinquioris videlicet, & remotioris, expressa mentio haberetur.

Discursus hic clarus videtur, & efficax, uti dicitur ab intrinseco, sed idem magnum ab extrinseco robur assumit 14 à classicorum videlicet, & magni nominis Doctorum communi authoritate, qui ponderata Bulla S. Pii V. validam esse censuerunt dispensationem, in qua facta fuit mentio solius gradus remotioris, etiamsi Exequutor notitiam propinquioris habuerit, & hoc minimè obstante, eam exequutioni mandaverit, cùm ejus malitia validitati dispensationis obstare non valeat; Validum etiam consequentèr existimarunt matrimonium, quamvis illud fuerit contractum, non obtentis Literis declaratoriis, quarum defectus illud ad summum illicitum, sed non invalidum reddere potest *Sanchez de Matrim. lib. 8. disp. 24. nu. 29. Perez de Matrim disp. 46. sect. 5. num. 7. Pont. de Mat. lib. 8. cap. 17. §. 5. num 26. & 27. Petr. de Ledes. de Sacr. Matr. in addit. ad 3. par. quæst. 54. art. 2. pag mihi 419. Enriquez in Summ. lib. 12. de Imped. Matr. lib. 2. cap. 3. num. 6. in notis pag. mihi 709.* & rursùs *cap. 9. in notis lit. Z. pag. mihi 729. Salmatic. in Theol. Moral. tom. 1. de Matr. tract. 9. c. 14 punct. 4. §. 45. & 46. pag. mihi 260. Hurtad. in tr. de Sacram. disp. 26. difficul. 7. per tot. Coninck. de Sacr. disp 33. dub. 6. nu. 72. Tamburin. de Sacr. lib. 8. tract. 2. de Dispens. cap. 9. §. 7. per tot. Dicastil. de Sacr. tom. 3. tract. 19. de Matr. disp. 8. dubit. 9. per tot. Aversa de Sacr. Matr. quæst. 19. sect. 5. §. 7. pag. mihi 622. Bassæus in Flor. Theol pract. tom. 2. in verbo Matr. 9. sub num. 5. pag. mihi 344. Rosignol. de Sacr. Matr. tom. 2. contract. 15. prænot. 23. num. 5. Rebell. de Oblig. Just. 2. par. lib. 3. quæst. 5. sect. 4. num. 23 pag. mihi 333. Leand. Oper. moral. p. 2. tract. 9. de Sacr. Matr. disput. 24. qu. 40. Filliuc. Oper. moral. to. 1 tract. 10. de Sacr. Matr. dub 8. num. 49. & seqq. Ant. à Spirit. Sanct. in Director. Conf. tract. 11. de Matr. disp. 8. sect. 7. per tot. Gobat. in Theol. exper. tract. 9. cap. 22. in Appen. pag. mihi 1003. num. 620. & seqq. Van. Espen. Jur. Eccles. Univ to. 1. par. 2. tract 14. cap. 3. num. 17. Cherub. in notis ad Constit. 13. S. Pii V. tom. 1. pag. mihi 38. Novar. in Summ. Bull. comment. 60. num. 2.* Solaque inter Scribentes discrepantia est, quòd nonnulli censent, valere dispensationem, & validum esse Matrimonium cum expressione solius gradus remotioris, dummodò fœmina non sit illa, quæ sit propinquior stipiti, sed Vir sit propinquior stipiti, & Mulier stipitem attingat in gradu remotiori; In ea etenim facti specie, cùm fœmina sit quoad stipitem major Viro, & Vir per matrimonium evadere debeat caput Mulieris, aliquorum opinio fuit, quòd propter relatam inordinationem, pro validitate dispensationis, & matrimonii necessaria si utriusque gradus expressio. *Sot in 4. dist. 40. quæst. unic. art. 3. col. 8 vers. Quarto demum, & art. 4. colum. penul. vers. Et tertiò, Molina de Just. & Jure to. 1. tract. 2. disp. 161 num 5. Lorac. Oper. Moral. tom. 2. disp. 1. quæst. 2. punct. 5. num. 16 §. Secunda est;* Quando alii è contrà censent, vel id ad summum procedere, si Mulier esset Amita, vel Matertera, secus autem, si in tertio gradu esset constituta *Sanchez de Matr. lib. 8. disput. 24. num. 12.* & alii communiùs, ponderantes Bullam S. Pii V. indistinctè loqui asserunt, validam esse dispensationem, & validum matrimonium, contractum non obtentis Literis declaratoriis, & prævia dispensatione super remotiori, si-

vè Vir, sivè fœmina sit stipiti propinquior, *Pontius*, *Perez*, *Rosigno. Giribald. Aversa*, *locis sup. citatis*.

Quòdque notabilibus est, licèt ad tramites Bullæ S. Pii V. Sac. hæc Congreg. censuerit, pro validitate dis-
15 pensationis primum gradum esse experimendum, uti habetur *in Dub. Affinit. proposito 19. Septemb. 1682. lib. 32. Decret. pag. mihi* 455. Disputato siquidem sequenti dubio: *An inter ipsos adsit impedimentum dumtaxat tertii affinitatis gradus, vel etiam primi, itaut super tertio tantùm, vel potiùs super tertio, & primo petenda esset dispensatio*, responsum fuit: *Petendam esse dispensationem, facta mentione primi gradus*; In hypothesi tamen matrimonii, contracti inter Conjunctos extra primum gradum, prævia dispensatione super remotiori, & non obtentis Literis declaratoriis super propinquiori, hæc eadem Sacr. Congr. censuit validum fuisse matrimonium, & satis esse postea obtinere declarationem super gradu propinquiori, nec opus esse post declarationem denuò contrahere, ut habetur ex sequenti resolutione edita *die 1. Maii anno 1607. lib. 11. Decr. pag. 1. à terg.* ibi: *Hujusmodi Matrimonium, nisi aliud obstiterit, esse validum, satisque fuisse obtinere postea declarationem super gradu propinquiori, juxta Const. fa. me. Pii V. hac de re editam, neque opus fuisse post declarationem hujusmodi, repetere formam Concilii, vel denuò contrahere*.

Hisque positis, non obstant ea, quæ in contrarium fue-
16 runt ponderata; Non obstat etenim primum, quòd dispensatio, obtenta super gradu remotiori, non suffragetur Conjunctis in illo gradu, & in gradu proximiori, juxta allegatum Text. in *cap. Quod dilectio de Consang. & affin.* Textus etenim hic procedit attenta consuetudine Loci, ibi: *Consultiùs duximus multitudini, & observatæ consuetudini deferendum, quàm aliud in dissensionem, & scandalum Populi statuendum, quadam adhibita novitate*: Quocircà Textus prædictus non facit ad rem, de qua nunc agitur, nec obstat dispositioni Juris communis, juxta quam gradus remotior trahit ad se propinquiorem, uti adnotarunt *in cit. cap. Quod dilectio Innoc. in fine, Host. num. 4. Jo: Andr. num. 8. Abb. num. 7. Gonzal. num. 4. Fagn. in cap. Vir qui nu. 14. de Consang. & affin. Covar. in 4. Decr. par. 2. cap. 6. §. 10 num. 12. Sanch. de Matrim. lib. 8. disput. 1. num. 33. propè finem*.

Minùs facit Bulla Pii IV. de qua in secunda opposi-
17 tione, cùm ei fuerit derogatum à posteriori Bulla Sancti Pii V.

Majoris roboris non est, quòd in illa Bulla S. Pii V. ha-
18 bentur hæc verba; *Obtentis tamen posteà super propinquiori Literis declaratoriis*, uti tertio loco dicebatur; Punctus enim est, an Literæ declaratoriæ fuerint requisitæ pro validitate dispensationis, & an fuerint requisitæ, ut matrimonium esset validum, cùmque ex supra probatis S. Pii V. validam decrevit dispensationem, facta tantùm mentione remotioris gradus, & Literæ declaratoriæ sint necessariæ, ut matrimonium sit licitum, non autem ut sit validum; Hinc est nullum momentum constitui posse in verbis d. Constit. Pianæ.

Consimilis generis est, quod quarto loco opponebbatur, frustratorias videlicet evadere in hoc rerum statu Literas
19 declaratorias. Id quippè nullo modo subsistit; Vel etenim expedita dispensatione super remotiori, ante ejus exequutionem innotescit Ordinario, quòd Vir, & Mulier sunt conjuncti propinquiori gradu, & Ordinarius debet abstinere ab exequutione, usquequò Literæ declaratoriæ afferantur, uti benè ponderant *Bonacina Oper. Moral. tom. 2. disput. 1. quæst. 2. punct. 5. num. 17. & quæst. 3. punct. 5. §. 1. num. 7. Sanchez de Matr. lib. 8. disp. 24 num. 29.* Vel ante Bullæ exequutionem propinquitas non innotuit Ordinario, & sic sine Literis declaratoriis matrimonium contractum fuit, & tunc, statim ac notitia defertur ad Ordinarium, debet ille Conjuges separare, usquequò Literæ afferantur, uti benè ponderat *Sanchez loco cit.* Uno verbo semper est obediendum Constit. Pianæ, & semper expediendæ sunt Literæ declaratoriæ super propinquiori, sive Ordinarius ignoraverit, sive sciverit conjunctionem gradus proximioris; Et sive matrimonium fuerit contractum, sive non, & Ordinarius, qui, non obstante notitia gradus propinquioris, non allatis Literis declaratoriis, dispensationem exequeretur, peccaret, *Tamburin. de Sacr. lib. 8. tract. 2. cap. 9. §. 7. n. 6 Clericat. Theor. Eccles. cap. 137. num. 13.* quod satis est, ne Literæ declaratoriæ tanquam frustratoriæ habeantur.

Cætera alia, quæ in contrarium ponderabantur, stylum
20 respiciunt Datariæ, & àd. Stylo nonnulli practici Authores inducti fuerunt ad sustinendam nullitatem matrimonii, contracti prævia dispensatione super remotiori, non obtentis Literis declaratoriis super propinquiori. Porrò de hoc Stylo loquendo, mirum est, quæ, & qualia dicta sint ab aliis Authoribus, qui sentiunt pro validitate matrimonii. *Tamb. de Sacr. lib. 8. tract. 2. de Dispensat. c. 9. §. 7. sub nu. 9.* facta sibi oppositione Brevis Urbani VIII. *à Barbosa* loco citato, relati, inquit; *Cùm non sit credibile, Urb. VIII. per Literas privatas voluisse abrogare dictum generale Decretum Pii V. mihi videtur esse putandum in memoratis privatis Literis aliquem irrepsisse errorem à Ministris commissum*; Alii per aliam viam procedunt; *Gobatus* quippè *in Theol. Exper. tract. 9. cap. 22. in Append. pag. mihi 1003. num. 620. & seqq.* ait, expressiones, quæ leguntur in Brevibus, de quibus agitur, non affirmativè, sed relativè fuisse expositas, quod est idem, ac dicere, expressiones non ad Pontificem, sed ad Supplicantes esse referendas, & *P. Syrus Placentin. & Pœnitentiarius Apostolicus in S S. Basilic. Later. in suis Adnotat. manuscriptis ad Constitut. Innocentii XII. super Facultatibus Majoris Pœnitentiarii pag. mihi 737. num. 38.* inquit. *Ad Stylum autem Curiæ respondetur, ipsum quidem facere jus, sed non quando est contra ipsum jus. Stylus autem in subjecta materia, quòd matrimonium sit nullum, nisi in dispensatione exprimatur gradus proximior, nec facit jus, nec observari potest, eò quòd adversaretur eidem Motui proprio Pii V. relato. Consequenter neque non obtentis Literis declaratoriis super eodem gradu, inferri debet, nullum esse matrimonium, si fuerit contractum vigore dispensationis obtentæ, cùm tales Literæ solùm dentur ad evitanda dub. & scandala, quæ oriri possent in Populo.*

At quidquid sit de hisce responsionibus, & prævia prote-
statione debiti obsequii erga Stylum Datariæ, sustineri pos- 21
se videtur; Primò, quòd nonnulla, quæ pro eodem adstruendo deducuntur, non faciunt ad rem; Secundò, quòd aliqua concordant cum his, quæ in superioribus dicta sunt; Tertiò, quòd alia pugnare videntur pro validitate matrimonii; Ultimò, quòd nihil in contrarium adducitur, quòd directè percutiat controversiam, de qua nunc agitur.

Quòd autem nonnulla, quæ afferuntur non faciant ad
rem, patet; Quia ex Suffragio, in contrarium allegato cl. 22
me. Card. de Carpineo, non aliud infertur, nisi quòd Episcopi, habentes à Sede Apostolica facultatem dispensandi in tertio, vel quarto, non possunt dispensare in secundo, vel tertio, obstante Bulla S. Pii V. Bulla quippè exigit Literas declaratorias, & Literæ declaratoriæ à Sede Apostolica sunt impetrandæ; Quod utique, nec impugnatur, nec impugnari potest.

Quòd item aliqua concordent cum his, quæ in superioribus dicta sunt, facilè demonstratur, & talia sunt omnia documenta, ex quibus eruitur, quòd, exhibita Ordinario dis- 23
pensatione super remotiori, & constito coram eodem de conjunctione etiam in gradu propinquiori, Pontifices dixerunt, dispensationem non fuisse subreptitiam, & sic Oratores esse dispensandos, ut matrimonium contrahere possent, servata forma Concilii, prævia tamen declaratione, eisdem non obstare conjunctionem in gradu propinquiori; Quid enim quæsò ex hisce documentis argui valet, nisi quòd, constito ante matrimonium de conjunctione in gradu propinquiori, expediendæ sunt Literæ declaratoriæ, si non fuerunt unà cum dispensatione expeditæ, quod utique admittitur, & est admittendum.

Rursùs, quòd aliqua pugnent pro validitate matrimonii,
ponitur in claris; Plura etenim, & plura, tàm antiqua, 24
quàm moderna à Dataria allata sunt exempla, in quibus post contractum matrimonium prævia dispensatione super remotiori, reticito propinquiori, non fuit Oratoribus demandatum, ut matrimonium inter se publicè, servata forma Concilii de novo contraherent, vel saltèm, quòd consensum renovarent, sed tantùm *quòd in Matrimonio sic contracto liberè, & licitè remanere possent*; Probant etiam hæc documenta, Matrimonium fuisse habitum pro illicito, sed non pro invalido; Si etenim invalidum fuisset, novus consensus fuisset necessarius, & fuisset præscriptus, sive ambo Contrahentes ignorassent conjunctionem in propinquiori gradu, sive alter ignorasset, & alter scivisset, uti latè probat *Claudius la Croix in Theol. moral. tom. 2. lib. 6. par. 3. num. 811 & seqq. pag. mihi 442.*

Absque eo quòd quidquam referat responsio, ingeniosè de more in Discursu pro Dataria exaltata, quòd renova- 25
tio consensus non requiritur in Dispensationibus, quæ fiunt in radice matrimonii; Scio quippè, Summum

Pon-

Pontificem posse dispensare in radice matrimonii, & revocare impedimentum dirimens matrimonium, & simul, & semel abrogare legem Ecclesiasticam, quæ dictum statuit impedimentum, faciendo, ut dispensatio retrotrahatur ad initium matrimonii, & sic, quòd proles quoad omnes effectus legitima sit, & habeatur, juxte latè deducta *in dec.* 1121. *coram Seraph. & decis.* 19. *coram Ludov. & dec.* 174. *post* 2. *Vol. Cons. Farinac.* Scio quoque controversum esse inter Doctores, an in hac dispensatione super radice matrimonii novus requiratur consensus, utì videri potest apud *Sanchez de Matrimon. lib.* 8. *disput.* 8. *num.* 25. & veriorem esse opinionem, quòd nulla consensus renovatio in hisce circumstantiis sit necessaria, utì latè probat *Rot. dec.* 455. *num.* 11. *par.* 1. *rec.* At punctus est, an in relatis exemplis dici quæat, Summum Pontificem dispensasse in radice Matrimonii; Dispensatio hæc quippè prodest filiis natis quoad omnes effectus spirituales, & quo ad omnes effectus civiles directè in Terris, temporali jurisdictioni Romani Pontificis subjectis, & indirectè in reliquo terrarum Orbe. juxta celebre responsum *Innoc. III. in cap. Per Venerabilem, Qui filii sint legit.* Cùmque certum sit, dispensationes has, non nisi urgentibus gravissimis causis, & quidem raro concedi consuevisse à Summis Pontificibus *Barbos. vot. decis.* 27. *num.* 31. *lib.* 2. *Diana in edit. Coord. tom.* 3. *tract.* 1. *resol.* 87. *num.* 6. Sicuti imperceptibile est, quòd in tot exemplis relatis, in quibus non fuit præscripta renovatio consensus, *nec adbibitæ fuerunt formulæ, quæ adhibentur in dispensationibus in radice matrimonii*, voluerint in dicta radice Pontifices dispensare; Sic clarum est, ipsos nihil aliud facere voluisse, quàm dispensare in matrimonio contracto, prævia dispensatione super remotiori, & non obtentis Literis declaratoriis super propinquiori, exclusaque renovatione consensus, indicare voluisse, matrimonium fuisse illicitè, sed non invalidè contractum.

Deniquè, quòd nihil in contrarium adducatur, dire-
26 ctè percutiens controversiam, de qua nunc agitur, clarissimè dignoscitur; In omnibus quippè exemplis, in quibus Summi Pontifices absolverunt à pœnis incestus, prolem legitimam declararunt, & præscripserunt consensus renovationem, servata forma Concilii, Oratores supplicabant pro dispensatione, & sic se promptos ostendebant ad permanendum in matrimonio, itaut mirum non sit, si Supplicantibus iisdem pro absolutione à Censuris, pro legitimatione Prolis, Summi Pontifices petitis ad abundantiam indulgendo, & absolverint à censuris, & Prolem legitimam declaraverint, & renovationem consensus præscripserint; At ab his argumentum deduci non potest ad declarationem nullitatis matrimonii, Ad hunc etenim effectum ostendendum esset, quòd Contrahentibus à matrimonio recedere volentibus, & libertatem transeundi ad alia vota postulantibus, Sedes Apostolica facultatem concessisset; Cùmque tale documentum non afferatur, sequitur non doceri de documento, quod faciat ad rem, & directè percutiat controversiam, de qua nunc agitur.

Exemplum esse potest in Dispensationibus, quæ peten-
27 tibus indulgentur ad cautelam, vel super irregularitatibus, vel super Censuris; Quemadmodum enim ab hisce dispensationibus non valet argumentum ad incursum in Irregularitatem, vel in Censuram, etiam in casu consimili, & vallato omnibus circumstantiis, quæ adfuerunt in casibus, in quibus dictæ dispensationes concessæ sunt, *quando formitèr est disputandum, an fuerit incursa Irregularitas, vel Censura*, sic à verbis Summorum Pontificum, nullitatem matrimonii supponentibus in hypothesi, in qua Oratores supplicabant, & prompti erant ad permanendum in matrimonio, non valet illatio ad positivam matrimonii nullitatem, *quando formaliter super eodem quæstio instituitur*.

Atque hæc dicta sint sub Censura &c. salvo semper &c.

DISCEPTATIO XX.

Ceneten. Restitutionis in integrum.

PRO

Christophoro Roboreto.

ARGUMENTUM.

Religiosus, recurrens intra qninquennium, & postea reassumens instantiam, terminato quinquennio, potest nullitatem suæ Professionis coram Ordinario, & Superiore locali deducere, neque indiget Gratia Restitutionis in integrum.

ANno 1712. Christophorus ab Oppido Roboreti Ditionis Tridentinæ, vi, metuque, sibi illatis à Franscico Patre, coactus fuit ingredi Religionem Cappuccinorum in Conventu S. Petri de Conigliano, Ceneten. Diœcesis, ibique, durantibus iisdem vi, & metu, die 4. Nov. 1713. solemnem 1
emisit professionem sub nomine Fr. Francisci Raphaelis.

Licèt autem intra quinquennium reclamaverit, ut testantur P. Sanctes à Verona Provincialis, & Episcopus Ceneten. prosequi tamen suas instantias non potuit, eò quia de mandato Superiorum multo tempore carceribus fuit mancipatus, in eisque tali custodia, talique rigore, & arctitudine restrictus 2
fuit, ut neque etiam obtinere ex speciali gratia potuerit ab eisdem Superioribus extraordinarium Confessarium alterius Religionis, ut ipsemet non sinè lacrymis narravit Episcopo Ceneten. in Epistola, originalitèr existente in Secretaria. In cujus interiori parte adest originalis responsio d. Episcopi.

Fecit proinde quod potuit, ex eisdem carceribus toto spiritu, enixisque precibus se commendando Amicis, & piis Personis, quorum auxilio, & operationibus sa: me: Clem. XI. porrectæ fuerunt preces pro obtinenda Gratia restitut. 3
in integrum, attento quòd hoc medio tempore lapsum jam erat quinquennium, ad reclamandum præscriptum in *Conc. Trid. sess.* 25. *de Regul. cap.* 19. procedendo cum erroneo supposito, sibi ab alio Religioso insinuato, quòd prior reclamatio, intra quinquennium facta, ei non erat profutura post materialem lapsum quinque annorum à die, quo ejus professio emissa fuit, quod nullo modo subsistit, quia lapsus quinquennii non obstat ad prosequendam nullitatem Professionis cum Ordinario, si intra dictum quinquennium coram eo cæpta fuit instantia juxta resolutionem hujus S. Congr. *in Taurinen.* 18. *Maii* 1638. de qua *in Lib.* 16. *Decr. fol.* 20.

De more remissę fuerunt eædem preces ad hanc Sacram Cong. & ab ea transmissæ fuerunt d. Episcopo Ceneten. ad 4
hoc, ut audito Superiore locali, receptisque formiter, & ser. ser. examinatis testibus, aliisque probationibus, Processum deindè transmitteret, sui animi sensum aperiendo.

Localis autem Superior, interpellatus à dict. Episcopo, plusquam tacitè admittendo irregularem modum, quo mediante coactus fuit Christophorus Religionem ingredi, & in illa profiteri, expressè suum animum declaravit, nullam scilicet partem facere velle contra eundem. Fuitque proindè deputatus Procurator Fiscalis Curiæ Episcopalis, injuncta eidem strictissima obligatione adimplendi omnes illas partes, quas facere poterat idem Localis Superior: Ser. autem omnibus ser. examinatis testibus coram ipsomet Episcopo, aliisque superadditis probationibus, transmissus fuit ultimo loco Processus originalis, in Secretaria existens.

Hodiè igitur nomine ejusdem Christophori humillimę reiterantur preces pro Gratia restitutionis in integrum, & videntur exaudiendæ.

Ad quem effectum superabundare videtur sola, & simplex Informatio ejusdem Episcopi, qui cùm testes examinare voluerit ipso præsente, & assistente, ex modo ab eisdem testibus in evacuandis Interrogatoriis servato, perfectissimè cognovit, Christophorum non spontè, sed vi, & metu compulsum fuisse Religionem ingredi, in eaque professionem emittere. Magna enim fides danda est in his materiis Locorum Ordinariis, ex citatis *in tom.* 1. *par.* 2. *disc ept.* 9. *num.* 7. *& Rot. in Bituntina* 18. *Martii* 1707. §. *Et demum cor Card. Scotto.* 5

Addita circumstantia illa, quæ magnam meretur ad nostrum effectum considerationem, quia scilicet, attenta reclamatione Christophori intra quinquennium decla-

ratio nullitatis ejus professionis, via ordinaria, ad ipsum Episcopum spectabat, unà cum Superiore Locali, juxta claram dispositionem *Conc. Trid. sess. 24. de Regul. cap. 19.* Licèt ipse commendabili obsequio erga Majestatem hujus sacrosancti Senatus, attento novo recursu Christophori ad hanc Sac. Congr. post quinquennium reiterato, manus in hac parte apponere noluerit, ut ipsemet testatur ibi: *Orator dixit de nullitate suæ professionis intra quinquennium &c. Hinc videretur exaudiendus intra lineam Sac. Conc. Trid. Verùm quia, eodem quinquennio elapso, confugit ad remedium restitutionis, meum non putavit obsequium fas esse &c. via ordinaria procedere.*

Fortiùs, quia multa alia concurrunt, quæ insimul unita,
8 ut in his terminis faciendum esse monent adducti *per Barbos. Vot. dec. 16. num. 56. lib. 2. Ciarlin. contr. 108. sub num. 68. & Rot. decis. 25. num. 47. cor. Arguel.* digito ostendunt, professionem à Christophoro fuisse emissam adversùs ejus volun-
9 tatem, & coactè, in obsequium scilicet præceptorum severi Patris, non autem spontaneè, & spiritu Dei ductus, eò quia iste non citò pertransit, ut ait *Rot. dec. 9. num. 26. cor. Arguel.*

I. Enim probatam habemus ejus magnam aversionem statui Religioso, concludenter justificatam, tam antè, quam post professionem, teste Episcopo. Illa siquidem est conclu-
10 dens argumentum, & fortis præsumptio, quòd sequens professio, ad quam Novitius nullam habebat inclinationem, emissa fuerit contra ejus voluntatem, ex animadversis per *Pignatel. consul. 180 num. 12. tom. 9. Ciarlin contr. 108. num. 48.* ibi: *Ex tali aversione, & repugnantia probatur metus, Rot. cor. Peuting. dec. 98. n. 1. & cor. Dunozet jun. dec. 930. eod. n. & in p. 1. rec. dec. 175. n. 1. & in p. 13. dec. 211. n. 1.*

II. Concurrit insolita festinantia ipsum admittendi ad habitum Cappuccinorum, idque adversus laudabilem praxim nostræ Religionis, teste Episcopo in ejus Relatione ibi: *Vis*
11 *adbibitæ per grande est argumentum festinantia in illo prææmaturæ ætatis vestiendo regulari habitu, contra probatum morem illius Religionis*, de qua testis pariter est Fr. Jucundus à Bibano Connovitius, loquens de facto proprio. Ea enim, quæ præter solitum fiunt, magnam contra se præsumptionem habent ex animadversis *per Rocc. select. quæst.*
12 *cap. 46 num. 11. & Rot. dec. 188. num. 5. cor. Emer jun. & dec. 13. num. 12. par. 19. rec.*

III. Ingenus modus, quem tenuerunt in hac Causa ejus Regulares Superiores, apertè se declarando, nolle partem aliquam facere in præsenti Judicio contra eundem Christophorum. Quam animi declarationem opere punctualiter
13 compleverunt: Ex tali enim operandi modo maximum argumentum coactæ professionis, probè notæ dd. Regularibus Superioribus, desumunt Authores illi, quos referunt, & sequuntur *Larr. dec. Gran. 63. num. 15. Rot. coram Merlin.*
14 *de. 523. n 2 & in par. 19. rec. dec. 361. n. 11.* de quibus *in to. 1. p. 1. discept. 1. n. 66. & 75.*

IV. Ter repetita fuga Christophori à Religiosis Claustris ad effectum recurrendi ad Superiores pro obtinenda declaratione nullitatis suæ professionis, quam in facto admittit Provincialis Cappuccinorum, & in Jure ad nostrum effectum il-
15 lam magnifaciunt *Ciarlin. contr. 108. num 52. & Rot. dec. 628. num. 5 coram Merlin.* de quibus *in tom. 1. par. 1. discept. 4. num. 33. & 65.*

V. Ejus apertæ conquestiones, & lamentationes, ab ipso semper emissæ, semperque repetitæ ante Novitiatum,
16 tempore Novitiatus, quando pluriès institit pro restitutione suarum Vestium sæcularium, & demum antè, & post professionem, de quibus in facto testis est dict. Episcopus in ejus Informatione, & concordat P. Jucundus à Bibiano Connovitius in ejus formali examine, ibi: *Circa le proteste, fatte da Lui medemo ho udito, che protestava nulla la sua professione per auerla fatta sforzatamente, e contro la sua volontà, e ciò me lo disse in Convento a Venezia, aggiongendomi, aver domandato più volte nel tempo del suo Noviziato gli abiti suoi*
17 *secolari, & ho ciò udito a dire anco da altri &c. e da diversi Religiosi &c.* Et concordat in hac parte P. Felix à Mortelliano, Magister Novitiorum, ibi: *Mi sovviene bensì &c. che due, ò tre volte mi ha domandato gli Abiti secolari.* In jure verò illas magnifaciunt adducti *in dec. 533. num. 5. par. 11. & dec. 212. n. 1. par. 16. rec.*

VI. Tempore professionis illam emisit tremula, & timida voce, ut refert idem testis præsens, ibi: *Nel fare la pro-*
18 *fessione nella Chiesa, e nel dire le parole di quella, aveva la voce timorosa, e tremante.* Quod esse univocum signum voluntatis coactæ admisit hæc Sac. Cong. *in Cephaluden. 14. Febr. & 18. Julii 1699. & in Bisuntina 18. Junii, & 9. Julii* 1701. & ad nostrum effectum notant *Ciarlin. contr. 108. nu. 48. Pignatel. consult. 180 num. 12. tom. 9. & Rot dec. 205. n. 11. cor. Burat. & dec. 491. n. 1. & 3. cor. Royas, & dec. 9 n. 86. cor. Arguel. & dec. 211. n. 2. & seqq p. 13. rec.* 19

VII. Constans demum, & inflexibilis repugnantia in ejus Religione ad titulum Religiosæ paupertatis suscipiendi Sac. Ordines, à qua magnum meticulosæ professionis ar- 20
gumentum desumunt Authores illi, quos refert, sequitur *Rota in dec. 952 à n. 25. cor. Emer jun.*

Ex quibus non relevat, quod Nos non adducamus alias concludentiores probationes ejusdem metus; Tres etenim 21
concurrunt facti circumstantię, ex quibus infelici, atque afflicto Recurrenti alia hęc afflictio addita fuit, impeditiva aliarum probationum ejus coactæ professionis.

Quarum prima consistit in eo, quòd multi qualificati Religiosi, qui opportuno tempore, dataque opera, in actu sa- 22
cramentalis Confessionis participes ab ipso facti fuerunt illarum violentiarum, ex quibus motus fuit ad ingrediendum Religionem, & in illa per vim, & metum professionem emittendi, etiamsi ab eodem amplissimam habuerint facultatem ea omnia impunè pro veritate, & conscientia revelandi, relicta Angelici Doctoris sana doctrina *in Supplem. 3. par. quæst. 11. artic 4. per tot.* de qua *Fagn. in cap. Offic. nu.* 23
32. de Pœnit. & remiss. Tolet. Instruct. Sacerd. lib. 3. cap. 16. de Sigil. num 6. & Barbos. de potest. Episc par. 2. cap. 19. n. 56. sequentes opinionem illorum Theologorum, qui tenent, neque etiam tali facultate attenta, posse Confessarios revelare ea, quæ in confessione eis nota sunt, quosvè citavi *Ego in Instit. crimin. lib. 1. tit. 10. §. 2. num. 53.* meque citato illos sequitur *Monacel. in Formul. tom. 3. tit. 2. formul. 1. num.* 24
4. Nullatenus adduci potuerunt ad testifican. ea, quę ipsi probè sciebant, ut observat Episcopus, ibi: *Alii, quia repugnantiam intellexerunt in actu sacramentalis Confessionis, quamvis ejus facultatem habuissent à Confitente, attamen, ambulantes in verbo Scoti, non approbantis manifestationem sacramentaliter intellectorum, etiam facta licentia, intellecta expromerere detrectarunt, non reminiscentię affectatę prętextu.*

Alia circumstantia desumitur ex immatura morte Josephi Velli, cujus authenticum documentum exhibitum fuit in Secretaria, & pro cujus informatissimi testis examine Christophorum instantissimè rogaverat Episcopum Ceneten. ut ex illius precibus in Processu. Iste enim tempore, quo idem
Religionem ingressus est, ac in ea professionem per vim, 25
& metum emisit, actualiter inserviebat pro famulo in ejus Domo, eratque perfectissimè informatus de omnibus illis actibus, à quibus coactus fuit ad professionem emittendam, quæ omnia notoria in Oppidis Roboreti, & Conigliani, testatur Episcopus in ejus Informatione, ibi: *His ultimis temporibus vità cessit famulus, qui in testem nominatus, citrà respectus dicere potuisset &c.* Et propterea applicatur conclusio, quòd magna fides præstanda est illi testi, qui morte præventus formiter examinari non potuit, 26
juxtà theoricam *Bartol. in l. Admonendi Cod. de Jurejur.* quam sequuntur *Decis. consil. 42. num. 6. & Rot. decis. 263. num. 13. & 14. par. 19. rec.* cum concordantibus, citatis *in Voto, edito à R. P. D. Cerro in Romana Annuæ Præstat. 26. Januarii 1714. §. Alterum*, & in alio extenso *à bo. me. Lonio 23. Maii 1715. §. Fuit.*

Tertia, omnium aliarum fortissima circumstantia, innititur periculo amissionis partis bonorum temporalium, quæ
possident ejus Consanguinei, & ad ipsum spectarent, si 27
ejus professio declaretur nulla, quam in facto comprobat Episcopus ibi: *Mater, & Frater non absque suspicione prę-avertentia eorum examinum, quinimò formidantes etiam reditum Oratoris ad Sæculum, propter interesse bonorum, vereor nè veritatem abscondere affectarint:* In Jure autem uno ore observant Doctores, nullam fidem præstandam esse testi interessato, & aliquid speranti ab eventu illius Causæ,
in qua examinatur, ut generaliter videre est apud adductos 28
in decis. 359. num. 8. par. 9. rec. & in Romanà Prælat. 22. Aprilis 1709. §. Atque coram Molines, & in nostris præcisis terminis *eadem Rot. decis. 178. num. 10. coram Caríll.*

Verum tamen est, quòd in hujusmodi angustiis non sunt abbreviatæ manus hujus Sac. Cong. admittendi probationes illas, quæ haberi possunt ad coadiuvandas alias, &
signanter juramentum nulliter professi, quod in his cir- 29
cumstantiis magnifaciendum est, ex adductis per *Pignatel consult. 4. num. 9. tom. 1.* juxta Rom. impress. ibi: *Non obstat, quòd in re professionis stari non debeat juramento Professi &c. quia quando sunt aliæ præsumptiones, adminicula, & conjecturæ, quæ nulliter Professo favent, multi Authores,* iique

iique gravissimi docent, stari posse juramento illius. Quam
opinionem sequuta fuit *in Veneta*, de qua *in tom.* 1. *par.* 1. *di-*
30 *scept.* 3. *num* 48. & 80. Et *in Neapolitana* 7. *Sept.* 1718. de qua
in tom. 3. *par.* 1. *discept.* 6. *num.* 29. & 87. Eamq; amplexa pa-
31 riter fuit *Cong. Episc. & Regul. in Praenestina*, de qua *in d.*
tom. 3. *par.* 1. *discept.* 7. *n.* 38. & 62.
Eò autem certiùs videtur ab hac Sac. Cong. amplectenda
hujusmodi suppletoria probatio, quò res ad eam extermina-
32 rem in praesenti redactae sunt, ex repetitis carcerationibus
Recurrentis, quarum una duravit mensibus 16. Ex denega-
tione Confessoris extraordinarii, neque etiam pro unica vi-
ce extrà Religionem Cappuccinorum, non attentis enixis
precibus qualificatissimi Oratoris, non admissis à P. Provin-
ciali; Ac ex aliis motivis, ab Episcopo indicatis, eique
probè notis; Ut in aequè evidenti, ac summo, & proximo
desperationis periculo reperiantur corpus, & anima infeli-
cissimi Recurrentis, juxta verba illa Informationis Epis-
33 copi: *An Orator detinendus sit subjectus jugo Religionis, in
eum admodùm concitatae, cum evidenti periculo perditionis
vitae, & animae, an potiùs consulendum sit eidem, ejusque
gravissimis imminentiis, mediante juramento pro pleniori com-
probatione articulorum, non est humilitatis meae, sed supe-
rioris sapientiae, & supremae authoritatis EE. VV. decer-
nere.*
Toto spiritu supplicantes omnia haec sub eorum misericor-
dibus oculis habere sub illa consideratione, quòd non sunt
exagerationes Defensorum, amplificantium miserias Prin-
34 cipalium, ad extorquendam à Judicibus erga illos aliquam
commiserationis guttam, quod eis licitum esse admittit Au-
thor Libri, cui Titulus R. R. N. V. *fol. mihi* 125. ibi: *Pa-
trono fas est augere Clientis calamitatem ad ejus Causae com-
mendationem*; Sed sunt praecisa verba, pro conscientia, &
35 veritate huic S. Cong. aequali candore, & commiseratione
fideliter narrata ab eo, quem Spiritus Sanctus posuit regere
Ecclesiam Ceneten. non alio fine, quàm ut Recurrentis ani-
ma, pretioso D. N. J. C. Sanguine redempta non pereat.
Imò non desunt Authores, asserentes, etiam in dubio in-
clinandum esse in mitiorem partem, faventem Religiosis,
36 recurrentibus adversus eorum meticulosas professiones, agno-
scentes in hac partes favorabilitatem, & magnum bonum
ipsarum Religionum, ut videre *in tom.* 1. *par. discept.* 20. *nu.*
97. 126. & 146. &, acerrimè se opponentibus Consangnineis
37 Religiosae, ex ipsissimo motivo amissionis partis bonorum
temporalium, quod est unicus, & maximus infelicis Recur-
rentis in hac Causa Adversarius, resolutionem confirmavit
38 *die* 28. *Martii* 1716. ut videre est *in tom.* 2. *par.* 1. *discept.* 9.
por tot.
In supplementum pariter nostrarum probationum, unà
cum juramento Recurrentis, addi potest seria, & clara At-
39 testatio Episcopi Ceneten. testantis, cognovisse in examine
testium, quòd ipsi sub diversis praetextibus, & scrupulosita-
tibus, non aperuerunt illam veritatem, quae eis nota erat,
circa coactam professionem Recurrentis, ibi: *Forsan for-
matus Processus non subministravit, quod scrupulosus Forus
desiderat ad irritandam solemnem professionem*; *Sed necesse
est, ut Ego isti Sac. Congreg. non procedenti ligatis manibus,
manifestem quae mihi, interessenti examinibus testium, &
querimoniis non affectatis minùs callidi Oratoris, elucescere
potuerunt.*
Quae omnia nullatenùs debilitantur à testibus religiosis,
asserentibus, Christophorum non vi, sed spontè regularem
emisisse professionem. Responsio siquidem in promptu est,
quòd scilicet illi, utì deponentes ad evitandam proprii Con-
ventus, propriaeque Religionis diffamationem, in nulla
40 prorsùs consideratione habentur, ex punctualitèr firmatis
per *Rot. dec.* 178. *num.* 10. *cor. Carill.* cum aliis, de quibus
tom. 1. *par.* 1. *discept.* 1. *num.* 40. & 85. *in fine*, in qua ex eo-
dem motivo haec Sac. Cong. in nulla prorsùs consideratione
41 habere voluit uniformem depositionem quinque Monialium,
cum juramento fer. fer. deponentium de libera, & spontanea
voluntate Monialis, recurrentis adversùs ejus meticulosam
professionem, cum aliis, de quibus *in hoc tom.* 1. *par.* 1. *di-
scept.* 1.
Die 16. Martii 1720. proposita Causa in Cong. Conc. sub
42 dubio: *An sit locus restitutioni in integrum*, rescriptum fuit:
Ordinario, prout de Jure. A' quo fer. fer. declarata fuit nul-
la Professio, & illius vigore à Religione discessit Christo-
phorus.

DISCEPTATIO XXI.

Ferrarien. seu Bononien. Jurisdictionis.

INTER

Curiam Legationis, & Curiam
Archiepiscopalem.

ARGUMENTUM.

*S. R. E. Cardinales de latere Legati, missi pro regendis Pro-
vinciis Status Ecclesiast. qualem, & quantam habeant
Jurisdictionem, tàm in Spiritualibus, quàm in Tempo-
ralibus, & in quibus Causis, circumstantiis, & termi-
nis procedere possint contra Personas Ecclesiasticas.*

EOdem tempore, quo Curia Episcopalis Ferrariensis fer.
fer. construebat Processum contra Jo: Appium Junium,
assertum Sacerdotem, oriundum ex Corcyra Melana, seu
Nigra, vulgò *Curzola*, ob duplicatam Missę celebrationem 1
in una, eademq; die, idem Appius aufugit à d. Civitate, &
Bononiam se contulit, in qua vigore Literarum requisitoria-
lium Vicarii Generalis Ferrarię, de mandato Eminentiss.
Legati arrestatus fuit, & transmissus ad d. Judicem requiren-
tem, ut fuit justificatum in Summario.
Pendente autem fabricatione ejusdem Processus, Literę di-
missoriales ejusdem Jo: Appii Junii visae sunt taliter de falso 2
suspectae, ut non leve dubium extortum fuerit, ipsum non es-
se Sacerdotem, ut ex Epistolis Nuncii Venetiarum, ad d. Le-
gatum transmissis, & datis in Summario.
Rebus ita se habentibus, Promotor Fiscalis Curiae Archie-
piscopalis Bononiae caepit praetendere, ejus Ecclesiasticam
Jurisdictionem, ob dictam carcerationem, seu Arrestum, ip-
sam fuisse, & propterea recursum habuit ad hanc Sac. Cong. 3
quae de more audire voluit, tàm Eminentissimum Legatum,
quàm Vicarium Eminentiss. Archiepiscopi Bononiae, prout
ab utroque huic S. Con. transmissae fuerunt Relationes, in Se-
cretaria existentes.
Cùmque in spretum dictae Litis pendentis coràm hoc Sa-
crosancto Consensu eadem Curia Archiepiscopalis citasset 4
Birruarios Legationis, tàm praesentes, & manus dantes prę-
dicti Appii carcerationi, quàm absentes, & tunc temporis in-
firmos, & degentes extrà Statum Ecclesiasticum ad dicen-
dum causam, quare declarari non deberent excommunicati,
& quidèm Excommunicatione majori, contenta in Bulla Cę-
nae, eademque citatio non sine magna publicitate affixa fuis- 5
set in locis publicis d. Civitatis; Ideò supplices petimus illius
circumscriptionem, uti nulliter, & attentatè exequutam,
post recursum ad hanc Sacram Congregationem.
Instantiam autem non potest esse magis congrua, eò quia
nomine Promotoris Fiscalis Curiae Archiepiscopalis contro-
versia per viam recursus reperiebatur antecedenter introdu- 6
cta in hac Sac. Congreg. & propterea ligatae erant manus,
& facultates Curiae Archiepiscopalis ad dictam citationem
procedendi, prout de facto processum fuit, non sine patenti
attentatorum vitio, ex adductis per *Rainald. tom.* 1. *cap.* 3. §.
2. *num.* 104. & *vot.* 59. *num.* 26. & *Card. de Luc. de Judic. disc.* 18.
num. 54. Et applicatur celebre dictum *S. Bernard. epist.* 156. *ad
Innoc. II.* inter ejus *Opera to.* 1. *fol.* 1533 ibi: *Etiam post appel-
lationem tui nominis ausi sint exercere.*
Praecipuè, quia haec Sac. Cong. jam manus in Causa ap-
posuerat, eò quia de ejus ordine utrique Collitiganti scriptum 7
fuerat pro Informatione, ad hoc, ut unaquaeque Pars sua
Jura coram illa deduceret. Quibus stantibus eò magis nulli,
attentati, & laesivi omni jure dicuntur Majestatis hujus Sac.
Cong. actus omnes, à Curia Archiepiscopali, posteà gesti,
tot. tit. Decret. Ut lit. pendent. cum aliis, citatis à *Lancel. de* 8
Attent. Lit. pend. par. 2. *cap.* 19. *nu* 9. & *Fattolil. de Immun.
Ecclef. par.* 5. *tract.* 5. *sect.* 97. *num.* 2. ubi refert, & sequitur re-
solutionem hujus Sac. Cong. & novissimè, die scilicèt 5.
currentis Mensis Martii 1722. idem resolvit *S. Cong. Episc.
Ponente Card. Decano in Colonien. Nullitatis Capituli*, quan-
dò canonizavit, & declaravit nullitatem Capituli Provin-
cialis, cum omnibus indè sequutis, eo quia ad illius celebra-
tionem processum fuerat post recursum, ad eandem Sac. 9
Cong. habitum, & postquam illa manus in Causa apposue-
rat, scribendo pro Informatione.
Non minùs clara est insubsistentia contrariae praeten-
sionis circa Causae merita, supponendo praetensum, 10

incursum Birruariorum in Excommunicationem, eo quia in Curia Legationis omnia sequuta fuerint authoritate laicali.

Objectum enim non potest esse magis frivolum, magisque insubsistens, quia Cardinales de Latere Legati, ab Apostolica Sede missi ad regendas Provincias, & Civitates, S.
11 R. E. subjectas, non sine maxima improprietate appellantur Judices Laici, sed dicuntur, & sunt Papæ Vicarii, tàm in Spiritualibus, quàm in Temporalibus, ut cumulatis concordantibus, frustra hic transcribendis, latè probat *Rainald. tom. 1. §. 6. proem. à num. 59.* & signantèr *num. 62.* ibi: *Certum est, quòd prædicta non habent difficultatem in Legato à Latere, qui, cùm sit Vicarius Papæ, & verè, & realitèr habet potestatem in Ecclesiasticos Regulares, & etiam in Ecclesiasti-*
12 *cos Sæculares, quod nullo modo potest inficiari, non tàm videtur Princeps, vel Gubernator Sæcularis in hujusmodi Ecclesiasticos animadvertere, quàm ipse Pontifex, qui talem facultatem concessit, & per consequens Ecclesiasticam, non Sæcularem Jurisdictionem, exercere videtur*, & *num. 88.* ibi: *Ulterius sumus in Legato à Latere, quem utrumque gladium Sæcularem, & Ecclesiasticum habere diximus supra.*

In qua parte sunt adeò clara, adeòque cubitalia verba Brevis, Eminentissimo Legato à S. D. N. concessi, ut nullum
13 omninò locum dubitandi in hac parte relinquant, ut videre est ex eodem Brevi, quod datur ad partes ibi: *Dilecte Fili noster &c. Te in Civitate nostra Bononien. totoque illius Comitatu, Jurisdictione, & Districtu, nostrum, & Sedis Apostolicæ de Latere Legatum, & pro Nobis, & S. R. E. in Spiritualibus, & Temporalibus Vicarium Generalem, cum authoritate, & amplitudine, tanto muneri convenientibus, ad triennium proximum constituimus &c.* & ibi: *Contra quoscumque Criminosos, & Delinquentes, aut Inobedientes, seu Contemptores, tàm Sæculares, quàm Regulares, etiam exem-*
14 *ptos, cujuscumque Dignitatis, Status, Gradus, Ordinis, & conditionis fuerint per viam accusationis, denunciationis &c. inquirendi, & procedendi &c.* Et ibi: *Nec non omnes alias Causas Civiles, & mixtas, ad Forum Ecclesiasticum quomodolibet pertinentes, in quacumque instantia, præterquàm in prima quoad Causas ad Forum Ecclesiasticum quomodolibet pertinentes tantùm, quæ coram Locorum Ordinariis cognosci*
15 *debent &c. tam per viam simplicis querelæ &c. motas, & interim movendas &c. simplicitèr, de plano &c. arbitrio tuo procedendi audiendi &c.* Et latiùs in eodem Brevi, dato ad partes, quibus claris verbis attentis, applicari videntur ea,
16 quæ ad rem notat *Gratian. dec. March. 85. num. 16.* quòd scilicèt dicatur intellectus debilitas adducere DD. authoritates ad probandum id, quod in specialibus facultatibus continetur.

Ex dicta autem amplitudine facultatum, solitarum concedi S. R. E. Cardinalibus de Latere Legatis, uno ore observant DD. quod iidem Cardinales de Latere Legati omnia ea facere possint in eorum Legationibus, quæ faciunt Abba-
17 tes in Monasteriis, Episcopi in Diœcesibus, & Archiepiscopi in eorum Provinciis, ut videre est apud *Dec. in cap. Tu à nobis num. 21. de Confirm. util. vel inutil.* ibi: *Et potest omnia, quæ potest Episcopus, vel Archiepiscopus in sua Diœcesi. Speculat. in Decret. tom. 1. tit. de Legat. num. 54. fol. mihi 52.* ibi: *Undè circa Legati potestatem dicendum videtur, quòd, si sibi sit commissum in certa Provincia plenæ Legationis Officium, omnia exercere liberè, & immediatè poterit, quod sive de Jure, sive de consuetudine quilibet Ordinarius &c. exercere potest, sive sit ille Abbas, sive Episcopus, Archiepiscopus, sive Primas, vel Patriarcha, vel alius quicumque.*
18 *Barbos. de Jur. Ecclesiast. Univers. lib. 1. cap. 5. num. 5.* ibi: *Vices Papæ gerit, ac Ordinariam habet authoritatem*, & *n. 24.* ibi: *Qui Legatus de Latere potest in sua Provincia quidquid Episcopus in sua Diœcesi. Garz. de Benef. par. 1. cap. 5. num. 283. Sanchez de Matrim. lib. 8. disput. 9. num. 25. Boer. de Potest. Legat. in princ. num. 5. & Rot. decis. 62. num 4. & 5. coram Ubald.* ibi: *Legatus de Latere intra limites suæ Legationis dicitur habere Ordinariam Jurisdictionem, ut in toto tit. de Offic. Legati, & gerit vices Papæ Glossa &c.* & in terminis Legati Æmiliæ latè probat *Maser. de Avenion. Æmil. Legat. de Later. lib. 1. cap. 7. §. 1. num. 30. & 31.* ubi refert ita decisum; & in terminis Legati Bononiæ *Card. de Luc. de Jurisd. disc. 51. num. 9.* ibi: *Quoniam Legatus in ejus*
19 *Provincia dicitur Judex competens omnium Clericorum, habet cum eis, tàm habitualem, quàm actualem Jurisdictionem, sicuti Ordinarius, cum quo concurrit, eoque majorem habet Jurisdictionem, & prærogativam &c. ac præsupponitur in eodem Decreto Concilii dicto cap. 20. & in ipsismet Literis Gregorii XV. in quibus præsupponitur Judex appellationum, & recursuum, ac etiam in certis casibus ei datur cognitio in prima instantia*, quem refert, & sequitur *Pegas de Compet. inter Archiep. & Nunc. quæst. 2. cap. 84. per tot.* & signanter ibi: 20
Attamen Cardinalis Legatus à Latere in sua Provincia dicitur Judex competens omnium Clericorum, habens cum eis, tàm habitualem, quàm actualem Jurisdictionem, sicuti Ordinarius, cum quo concurrunt etiam contradicendo, eoque majorem habet Jurisdictionem, & prærogativam &c. Card. de Luca &c.

Attenta proindè hujusmodi habituali, & actuali Jurisdictione nostri Eminentissimi Legati in Personas Ecclesiasti- 21
cas, tàm Sæculares, quàm Regulares, prorsus extranei sunt termini violationis Immunitatis Ecclesiasticæ, cum quibus exadversò in hac Causa proceditur, ea ratione, quia Arrestum dicti Jo: Apii Junii prætensi Sacerdotis, sequutum fuit authoritate Superioris Ecclesiastici, & Papæ Vicarii in Spiritualibus, & Temporalibus, & sicuti idem Arrestum demandari poterat ab Eminentissimo Archiepiscopo, uti Ordinario Loci, ita eodem prorsus modo validè, & legitimè demandatum fuit ab Eminentissimo Legato, dictis amplissimis facultatibus munito, ex supra animadversis.

Neque meretur allegari, quòd non sumus in terminis Legatorum de Latere, qui mitti solent ad Reges, & Imperatorem, sed Sermo fit de Legato de Latere, deputato pro re- 22
gimine particularis Provinciæ Status Ecclesiastici, qui potiùs Principis Sæcularis, quàm Ecclesiastici figuram faciat, repræsentando Summum Pontificem, in quo utraque majestas, & utrumque imperium emicat, ex animadversis per *Card. de Luc. in Relat. Rom. Cur. forens. disc. 4. n. 11. & 12. & Raynald. lib. 1. §. 6. proemial. à n. 5.* cum aliis, sequutis in *Instit.* 23
Crim. lib. 1. tit. 7. à n. 6.

Objectum enim nullam habet subsistentiam. Quia nostrum Breve, datum ad partes, præcisè loquitur de Legato Bononiæ, prout etiam de Legatis de Latere, deputatis pro gubernio Provinciarum Status Ecclesiastici, loquuntur 24
omnes ferè Authores, supra citati, asserentes, Legatos de Latere, ab Apostolica Sede missos ad gubernandas dictas Provincias Status Ecclesiastici, esse Vicarios Papæ in Spiritualibus, & temporalibus, & amplam habere Jurisdictionem in Ecclesiasticos omnes, tàm Regulares, quàm Sæculares.

Quibus addimus *Rot. dec. 69. à n. 2. par. 13. rec.* loquen. in punctualibus terminis Card. Legati Æmiliæ ibi: *Quia D. Car-* 25
dinalis &c. Legatus omnia potest, quæ Papa sibi specialitèr non reservat, & sic de Latere, majus omnibus post Romanum Pontificem Imperium censetur habere &c. Etenim est Collateralis Papæ, & in Provincia tenet locum Regis, gerentis vicem Papæ &c. Undè tales Legati amplissimis facultatibus fulti, ple- 26
rumque etiam Delegatis Papæ inhibent, allegantes se Personam Papæ repræsentare, illiusque generaliter Vices gerere.

Et in terminis Legati Bononiæ eadem *Rot. dec. 164. num. 10. & 11. par. 17. rec.* ibi: *In Comitatu Bononiæ satis est licentia* 27
Eminentiss. Legati, cujus ampla facultas ad omnia ea se extendit, quæ Summo Pontifici specialitèr reservata non reperiuntur, & *dec 15. § Non relevat apud Roderic. de Annuis red.*

Licèt autem admittamus, dictis Legatis, destinatis ad gubernium Provinciarum Status Ecclesiastici à S. Sede non 28
concedi, neque communicari omnes illas amplas facultates, quæ concedi solent Legatis de Latere, missis ad Reges, & Imperatorem; Hoc ad nostrum propositum nihil operatur, dum quærimus dumtaxat, an unus ex dictis Legatis, ad instantiam proprii Episcopi specialitèr requisitus, de Jure arrestare potuerit dictum prætensum Sacerdotem Jo: Appium Junium, quod ex huc usque animadversis remanet indubitabile, ea viva ratione, quia si ad instantiam ejusdem proprii Judicis arrestari poterat ab Archiepiscopo, Judice Ordinario in Civitate Bononiæ, arrestari paritèr potuit de 29
ordine Legati, uti Papæ Vicarii in spiritualibus, omnem ad dictum effectum Jurisdictionem habentis ex supra allegatis, quibus addo *Rot. dec. 15. num 2. coram Cavaler.* ibi: *Cardinalis Legatus potest facere omnia, quæ facit Episcopus &c. & quemadmodum Episcopus potuisset concedere istud Jus &c. ita, & Legatus concedere potuit &c.*

Minùs credimus insistendum in notoria dispositione *Conc. Trid. sess. 14. de Refor. cap. 20.* præservati in nostro Brevi, 30
in quo disponitur; quòd omnes Causæ in prima Instantia cognosci debeant ab Episcopis, neque in eadem prima Instantia cognosci possint à Legatis de Latere, nisi negligentibus dictis Episcopis.

Responsio enim desumitur ex claris verbis ejusdem Concilii, quæ directa sunt ad Causarum judicialem cognitio- 31
nem in prima instantia, ibi: *Causæ omnes, ad Forum Eccle-*

Ecclesiasticum quomodolibet pertinentes &c. in prima instan-
tia coram Ordinariis Locorum dumtaxat cognoscantur, egre-
gie *Rot. decis.* 1042. *num* 8. *coram Emer. jun.* ibi: *Quæ nihil*
aliud est, quàm controversia judicialis, prout de Jure finien-
da. Ex quibus ad hominem patet, Sacr. Conc. loqui de
32 Causis, seu Controversiis judicialibus, in quibus mandavit
Ordinarios in prima instantia molestandos non esse à Legatis
de Latere.

Hoc autem non solùm nostro casui nullatenus applicatur,
sed potiùs mirabiliter retorquetur, quia ex serie Facti, su-
pra candidè exposita, remanet manifestum, tantum abesse,
quod Eminentissimus Legatus proprium Ordinarium in sua
Jurisdictione turbaverit, quin potiùs ipsum promptè, &
summoperè adjuvaverit, dum ad ipsius instantiam Reum
33 fugitivum arrestavit, eique statim transmisit. In quibus ter-
minis nimis improprium est asserere, quod Legatus disposi-
tioni Conciliari contravenerit, dum in ipsius obsequium
proprio Ordinario manus adjutrices porrexit, ne delicta
impunita remanerent.

Nullum enim dubium est, idem *Sacr. Conc. in dict. cap.*
20. *sess.* 24. in illis verbis, *Locorum Ordinariis* comprehen-
disse etiam Ordinarium illum, qui ratione delicti talis est,
ut in terminis notat *Fagnan. in cap. Licet num.* 25. *de For.*
34 *Compet.* ibi: *Nam sub illis verbis Concilii* coram Ordinariis
Locorum, *non solùm comprehenditur Ordinarius Loci Do-*
micilii, verum etiam Ordinarius cujusque Loci, ubi quis
ex Juris præscripto Forum sortitur, sive id contingat ra-
tione originis &c. sive ratione delicti &c. sive aliis mo-
dis &c. Quod si diceremus, Concilium substulisse alios mo-
dos sortiendi Forum, innumera sequerentur absurda, nam
ratione delicti Episcopus non posset procedere contra eos,
35 *qui in sua Diœcesi Domicilium non habent, & sic extra*
locum Domicilii crimina ubique committerentur impunè,
nec liceret Episcopo illa ulcisci &c. Oliv. de For. Eccles.
par. 3. *quæst.* 25. *num.* 24. ibi: *Declaratur tandem dictum*
Decretum, ut appellatione Loci Ordinarii, de quo in eo-
dem Decreto, non solum veniat Episcopus Domicilii Rei
Conventi, sed etiam quicumque alius Episcopus, seu Or-
dinarius Ecclesiasticus, coram quo ipse Reus seu in ejus
Territorio sortitus est Forum &c. Unde adhuc hodie post
36 *dictum Decretum poterit quis conveniri in prima instan-*
tia coram illo Ordinario, in cujus Diœcesi, seu Territorio
Forum contraxit, seu sortitus est. Leo in Thesaur. For.
Eccles. cap. 2. *num.* 75. *& Barbos. de Potest. Episcop. par.* 3.
alleg. 8. *num.* 14.

Absque ulla prorsus difficultate, quia dictum Decretum
Concilii, utì loquens de Causis contentiosis, nullo modo
applicatur modo procedendi per viam meri, & simplicis
37 Facti, seu Arresti, juxta præcisos terminos nostri casus,
latè *Oliv. de For. Eccles. par.* 1. *quæst.* 21. *sub num.* 38. *vers.*
Non obstat, quem refert, & sequitur *Raynald.* post tur-
bam aliorum Doctorum *tom.* 1. *Syntax. Rerum crimin.*
§. 1. *proemial. numer.* 63. ibi: *Non obstat, quod pri-*
ma instantia, respectu ad Clericos, coram Ordinariis sit
videnda, ex Sac. Conc. Trid. de Refor. sess. 24. *cap.* 20. *Quia*
præter quàm quod Legati à Latere prætendunt cognosce-
re Causas eorundem, etiam in prima instantia vigore con-
suetudinis &c. Respondetur, quod habet locum, quando
agitur de Jurisdictione contentiosa, ut apparet ex lectura
38 *dict. cap. Causæ omnes. Secus igitur in casu, quo agitur*
de Potestate œconomica, & agitur de procedendo per viam
Facti, absque Jurisdictionis exercitio &c. Nam talis mo-
dus procedendi, non solùm est nimis privilegiatus ex tra-
ditis per supra citatos DD. & tanquam talis non compre-
henditur sub simplici dispositione &c. Sed etiam quia Sac.
Conc. in d. cap. Causæ omnes non substulit modos legiti-
mos, quibus quis ex Juris dispositione sortitur Forum,
&c. Ergo eò minus abstulit modum extrajudicialiter pro-
videndi inconvenientibus. Quibus, ut de se patet, facilè
39 occurri solet, & potest mediante Arresto, quod nihil aliud
est, nisi *manuum injectio, ne aliquis de certo loco exeat, seu*
discedat, ut notant *Alberic. in suo Diction. dicto Verbo, &*
Camp. in addit. ad Zanc. de Hæret. cap. 8. *lit. C.* & latè *Scan-*
narol. de Visit. Carcer. lib. 3. *cap.* 8. *per tot. fol. mihi* 372.

Duas signanter præ oculis habendo reflexiones. Primam,
quod sumus in terminis duorum Judicum, Jurisdictionem
habentium ab uno, eodemque Principe; Si enim Judex
40 unius Territorii implorare potest auxilium alterius Judicis
diversi Territorii, diversoque Principi subjecti, nè delicta
remaneant impunita; Etiam si requisitio, & auxilium im-
ploretur ab Ecclesiastico respectu Judicis Laici, ea ratione,
quia in his terminis Judex Laicus non facit figuram Judicis,
sed solius Exequutoris, per ea, quæ notant *Altimar. de Nul-*
litat. tom. 1. *rub.* 3. *quæst.* 20. *num.* 1. *Sperell. dec.* 8. *num.* 52. *Pa-*
nimol. dec. 12. *annot.* 3. *num.* 42. *Monacel. in Formul. tom.* 1. *tit.* 15. 41
form. 10. *num.* 1. *&* 2. *& tom.* 3. *form.* 10. *num.* 8. *& Rayn. vot.* 132.
num. 4. Multò fortiùs id practicare potuit Vicarius Ferrariæ
cum Legato Bononiæ, Judice Territoriali, & amplissi-
mam habente à Summo Pontifice facultatem, non solùm
in temporalibus, sed etiam in spiritualibus ex supra ani- 42
madversis.

Secundum verò, quia Arrestum non fuit practicatum
cum aliquo Subdito Eminentissimi Archiepiscopi ratione
originis, domicilii, delicti, vel alio titulo eidem subjecto,
sed cum Reo, ratione delicti verè, & propriè subdito Epis- 43
copo Ferrariæ, ab ejus Curia insequuto, & in actu fugæ
Bononiæ reperto; In his enim circumstantiis, ne delicta re-
maneant impunita, communiter inter Doctores receptum
est, quod Clericus delinquens, & in actu fugæ deprehensus,
etiam absque requisitoriis proprii Iudicis, capi possit à Judi- 44
ce Laico, ad effectum tamen illum statim consignandi pro-
prio Superiori (ut practicatum fuit in præsenti) ex iis, quæ
notant adducti à *Caccialup. de Debitor. suspect. fugit. quæst.*
4. *num.* 4. *Clar. in Prax. lib.* 5. *§. finali quæst* 28. *num.* 6. ibique
Bajard. num. 1. *&* 2. *& del Ben. de Immunit. cap.* 6. *dubit.* 11.
num. 25. *& Rot. dec.* 2016. *num.* 5. *cor. Coccin.* ibi: *Et propterea* 45
cùm esset in actu fugæ potuit à quocumque Judice capi, quæ
loquitur in præcisis terminis Arresti.

Et habemus in hac parte magistralem resolutionem hujus
Sac. Cong. in Recanaten. 9. *Junii* 1671. quæ est registrata *in*
Lib. 1. *Decr. Altovit. fol.* 561. estque in terminis longè fortiori-
bus, quia agebatur de Clerico, carcerato à Curia Laicali,
absque ulla requisitione Judicis Ecclesiastici; Et quia eadem
Curia Laicalis statim cognita incompetentia propriæ Juris- 46
dictionis ipsum excarceraverat, mandavit hæc Sac. Congr.
ut contra eandem Curiam laicalem nullatenus esset proce-
dendum ad Censuras, eandemque resolutionem refert *Ricc.*
in Synops. verb. Curia Laicalis num. 3. ibi: *Contra Curiam*
Laicalem, quæ carceravit Clericum, sed ipsum restituit statim
ac agnovit excessum capturæ præfatæ, Episcopus non proce- 47
dat ad Censuras.

Nec replicetur, quod Vicarius Generalis Ferrariensis te-
nebatur implorare brachium Curiæ Ecclesiasticæ Bononien-
sis, non verò Curiæ Legationis, allegando forsan ad d. ef-
fectum *Decretum Sac Congreg. Conc. in Januen.* 18. *Novemb.*
1702. quando propositis sequentibus duobus dubiis; *Primò*; 48
An Episcopus Brugnaten. potuerit carcerare facere Sacerdo-
tem Vincentium Stagnarium, degentem Januæ, inconsultò
Archiepiscopo dictæ Civitatis; Et quatenus negativè; *Se-*
cundò; An dictus Episcopus teneatur ad refectionem omnium
damnorum, & interesse; Ad primum responsum fuit *Nega-* 49
tivè; Ad secundum verò *Affirmativè*, de qua *in Instit. crim.*
lib. 1. *tit.* 3. *num.* 38. *& in lib.* 52. *Decret. dictæ Sacr. Congreg.*
fol. 618.

Talis enim, & tanta intercedit differentia inter utrum-
que casum, ut nulla major, neque etiam de mero possibili, 50
non solùm dici, sed neque etiam excogitari possit; Eo quia
in casu dictæ *Januen.* non solùm non agebatur de Sacerdo-
te fugitivo, sed de persona Ecclesiastica, moram faciente
in Civitate Januæ ab annis 30. ut refertur in Folio, dicta die
distributo §. 1. in fine ibi: *Metropolitanus supradictus suam*
transmittens Relationem &c. ait, suam Jurisdictionem, &
immunitatem Ecclesiasticam violatam fuisse per dictum Epis-
copum, attenta carceratione dicti Stagnarii, Genuæ degen-
tis à 30. *circiter annis, prævia imploratione brachii sæ-* 51
cularis.

Idem Sacerdos, post Sententiam Curiæ Brugnatensis,
non solùm appellationem interposuerat ad Curiam Archie-
piscopalem Januensem, sed ab ista eadem appellatio cum
omni legali fundamento admissa fuerat, ut dicitur in eodem
Folio, ibi: *A qua tamen interposita appellatione per di-*
ctum Stagnarium, Januæ commorantem, ad Archiepisco- 52
pum Metropolitanum, præfatus Episcopus conquestus fuit
per Epistolam cum eodem Archiepiscopo, quod talem ap-
pellationem admiserat.

Post hæc idem Sacerdos Stagnarius ad dictam Congreg.
Conc. humillimum habuerat recursum, quæ, in eadem
Causa manus apponens, eidem Metropolitano scripserat pro 53
informatione, ut prosequitur idem Folium ibi: *Postmodum*
recursum habuit ad hanc Sac. Cong. à qua repertavit soli-
tas Literas pro Informatione eidem Metropolitano.

Quibus omnibus non obstantibus, neque attentis, idem
Episcopus Brugnaten. inconsultò eodem Archiepiscopo Ja-
nuæ, dictum Sacerdotem Stagnarium carcerare fecerat, 54
me-

mediante epistola, Januensi Senatui directa sequentis tenoris:
Cùm ego non possim tantum malum impedire, precor DD.
VV. Serenissimas, ut ipsæ tale malum impediant, & si
55 *benè existimaverint, facere detineri, & carcerari Sacerdo-*
tem Stagnarium, qui &c. moratur Genuæ &c. ut non si-
ne impropriis modis practicatum fuit à dicta Potestate
laicali.

Et proinde nullo modo eadem resolutio *in Januen.* allega-
ri valet contra Emin. Legatum Bononiæ, qui arrestare fe-
cit dictum prætensum Sacerdotem Jo: Appium Junium vi-
56 gore suæ amplissimæ facultatis, non solùm spiritualibus,
sed etiam in temporalibus; Ab eodem Processato nulla in-
terposita fuerat appellatio ad Metropolitanum, nullusque
habitus recursus ad aliquam ex Sacris Congreg. Et quod ma-
gis est idem Sacerdos Stagnarius, licet ratione originis, &
delicti esset subditus Episcopo Brugnaten. ratione tamen Do-
micilii post longam moram 30. annorum in Civitate Januæ,
erat subditus eidem Archiepiscopo; Et propterea summa
57 ratione dicta Congreg. Conc. in primo dubio non solùm re-
solvit, carcerationem fuisse nullam, sed in secundo deman-
davit eidem Sacerdoti nulliter, injustè, & cum solemni abu-
su Laicæ Potestatis carcerato, reficiendas esse omnes ex-
pensas, omniaque damna, dicta occasione passa, juxta
laudabile solitum ejusdem Sac. Congreg. de quo *in Instit. crim.*
lib. 1. tit. 3. num. 38.

Adversus quæ non obstant Apostolicæ Constitutiones, de
facili exadverso allegandæ, emanatæ favore dictæ Curiæ
Archiepiscopalis, Bononiæ impressæ *à Raynal. tom. primo*
58 *cap. 7. §. 1. num. 240.* Nam licet Archiepiscopo Bononiæ,
tanquam Ordinario in dictis Apostolicis Constitutionibus re-
serventur cognitiones Causarum, non introductarum coram
alio legitimo Judice; In illis tamen non permittitur eidem
Curiæ Archiepiscopali, neque conceditur facultas avocan-
di, & reassumendi Causas, legitimè introductas coram Em.
Legato, vel manus apponendi in illis actibus, & provisio-
59 nibus, quas idem Emin. Legatus sumere existimavit, uti
Supremus Papæ Vicarius in spiritualibus, & temporalibus
ut in præcisis terminis, respondendo dictis Constit. Clem.
VIII. & Gregor. XV. advertunt *Card. de Luc. de Jurisdict.*
60 *disc. 51. num. 9. ante finem, & Maserius de Avenionen. Æmil.*
& Legat. de Latere lib. 1. cap. 7. §. 1. n. 33. & 34.

Absque ulla prorsus difficultate, ex quo in omnem casum
præsens Controversia semper diceretur versari circa casum
mixtum, de quo dictæ Constitutiones non loquuntur, eo quia
non respicit primam instantiam, neque Causam appellatio-
61 nis; Neque concernit absolutionem, vel condemnationem
alicujus Rei, in quibus terminis loquuntur dictæ Constitu-
tiones Clementina, & Gregoriana; Sed concernit solum,
& simplex arrestum, de quo non loquitur Concilium, ne-
que mentionem de illo faciunt dictæ Apostolicæ Constitutio-
nes, emanatæ favore Archiepisc. Curiæ Bononiæ; Unde
applicatur conclusio, uno ore à Doctoribus recepta, & in
magnis, & Collegialibus Tribunalibus quotidiè canonizata,
quod Leges, Constitutiones, Statutum, & quælibet alia
62 dispositio, loquens de casu simplici, non procedat, neque
locum habeat in casu mixto, ut generaliter videre est apud
citatos *à Thomat. dec. 46. num. 24. & Rot. dec. 171. num. 4. par.*
15. & dec. 163. num. 13. & 14 par. 17. & dec. 167. num. 19. par.
17. rec.

Et in præcisis terminis dispositorum *in dict. Conc. Trid sess.*
24. de Reform. cap. 20. egregiè *Rot. dec. 23. num. 36. apud D. de*
Prosper. de Territ separ. ibi: *Hujusmodi casus remanet de-*
63 *finiendus ex dispositione Juris communis &c. nam Synodus*
Tridentina derogare non consuevit Sacrorum Canonum
sanctionibus sub involucro verborum, sed regulariter dum
illa innovare voluit, id expressit. Ideoque nec præsu-
menda, nec admittenda est dicti antiqui Juris corre-
ctio &c.

Amplissimæ autem facultates Eminen. Legati Bononiæ
procedendi in Causis mixtis sunt literaliter expressæ in ejus
Brevi, dato ad Partes, juxta verba illa, opportunè repe-
64 tenda: *Nec non horum criminum, ac etiam omnes alias*
Causas, Civiles, Criminales, & Mixtas, ad Forum Ec-
clesiasticum quomodolibet pertinentes, in quacumque instan-
tia &c. & ibi: *arbitrio tuo procedendi, audiendi &c. ita-*
ut etiam in quibuscumque Causis, Criminalibus &c. Et
mixtis, tam primæ instantiæ, exceptis tamen Causis Ci-
vilibus, ad Forum Ecclesiasticum pertinentibus, ut præ-
fertur, quàm etiam quarumcunque appellationum, inter
65 *Clericos, tum cum Archiepiscopo Bononien. ac cum cæteris*
Ordinariis tuæ Legationis concurras, & præventioni lo-
cus esse debeat; Eo prorsus modo, quo eidem *præventioni*
locus est in omnibus Causis mixti Fori, in quibus præve-
niens præoccupat Causam, & solus de ea cognoscit, ut
per hæc numero verba observant *Barbos. vot. dec. 24. num. 25.*
lib 2. & Cabed. dec. 122. num. 2. par. 1.

Minus obstat restrictio illa facultatum Emin. Legati Bo-
noniæ, quæ legitur in Breve, ibi: *In quacunque instantia,* 66
præterquam in prima quoad Causas, ad Forum Ecclesia-
sticum quomodolibet pertinentes tantùm, quæ coram Loco-
rum Ordinariis juxta Concilii Tridentini dispositionem co-
gnosci debent: Et ibi; *Non derogando Sac. Concil. Trid.*
Decr.

Repetimus enim, quod Nos non sumus in terminis Cau-
sæ judicialis, neque in prima, neque in secunda, vel alia
ulteriori instantia; Sed sumus in circumstantiis simplicis Ar- 67
resti, quod per necessarium antecedens præsupponit, Li-
tem, seu primam instantiam incæptam esse, & pendere co-
ram proprio Ordinario, ad cujus requisitionem deventum
fuit ad d. Arrestum.

Dicimus pariter, quod ex limitatione, inserta in d. Bre-
vi cum dictione illa restrictiva, & taxativa primæ instantiæ
tantùm nullatenus aliquid inferri potest ad restrictionem il- 68
lius amplissimæ facultatis in spiritualibus; & temporalibus,
quoad reliqua non exceptuata, quæ in eodem Brevi oculis
corporeis legitur, juxta animadversa per *Fagn. in cap. Cùm*
contingat n. 6. de For. compet. Lotter. de Re Benef. lib. 1. cap. 23. à
n. 14. Gratian discept. 918. nu. 56. & 60. Card. de Luca de Juris- 69
diction. disc. 1. num. 27. & Rot. dec. 43. num. 1. & dec. 43. num. 7.
post Tambur. de Jur. Abbat. tom. 3. & in Tolet. Jurisd. 17. Junii
1689. §. Quod sufficit cor. Molines.

Et in punctualibus terminis Legati Bononiæ notant *Nicol.*
in Floscul. verbo Legatus num. 3. & Pignat. consul. 1. num. 4. to. 2.
observantes, quod cùm Innoc. X. limitare voluisset facul-
tates Card. Sabellio, tunc temporis Bononiæ Legato circa 70
Ordinum collationem, Confessariorum approbationes, &
Monialium Clausuram, id expressè, & literaliter decla-
ravit.

Pro quorum omnium faciliori admissione non omittimus
observare, quod licet Nuncius Neapolis multo minorem,
magisque limitatam habeat Jurisdictionem, nullamque fa- 71
cultatem pariter habeat judicandi in prima instantia, in præ-
judicium illius Curiæ Archiepiscopalis, adhuc quotidiè si-
milia Arresta concedit, & ad praxim reducit ad instantiam
& requisitionem Episcoporum totius Regni Neapolis, Em.
Archiepiscopo ejusdem Civitatis vidente, patiente, & nul-
latenus reclamante, ut justificamus in Summario. Et pro- 72
pterea destitutæ videntur omni legali fundamento contrariæ
exclamationes adversus unicum Arrestum, in Statu Eccle-
siastico concessum ab Emin. Legato Bononiæ, habente am-
plissimas facultates, uti à Summo Pontifice expressè deputa-
to in Generalem Vicarium in spiritualibus, & temporalibus
in sua Legatione, dum id non denegatur dicto Nuncio Nea-
politano, deputato ad instar dumtaxat Legati de Latere,
qui proindè multò minores facultates habere dicitur, ut in 73
specie benè differentiam inter utrosque considerando, notant
Kocbier. de Jurisdict. in exempt. par. 2. quæst. 2. num. 6. Villaroel.
in Tractatu, cui titulus, *Governo Esdes. par. 1. quæst. 4. art. 5.*
num 4. Oliv. de Foro Eccles. par. 3. quæst. 11. num. 107. Barbos. 74
de Jur. Eccles. lib. 1. cap. 5. num. 4. & Pegas de Compet. inter Ar-
chiepisc. & Nunt. cap. 33. num. 14. par. 2.

Et quod omni consideratione dignum videtur, notorium
in facto est, quod Em. D. Card. Archiepiscopus Bononien-
sis ultimo loco simile Arrestum Ecclesiasticæ Personæ sibi 75
subditæ, procuravit, & obtinuit à Laicali Curia Florenti-
na; Et propterea non benè impugnatur hodie talis facultas
Em. Legato Bononiæ, Arrestum concedenti in illo Territo-
rio, Civitate, & Provincia, in quibus amplissimam in spi- 76
ritualibus, & temporalibus Jurisdictionem, & Potestatem
quotidiè exercet.

Ea autem, quæ lato calamo dicuntur exadverso de Pote-
state laicali, cum qua Emin. Legatus in hac Causa processit,
deque Causis primæ instantiæ, in quibus idem Legatus ma- 77
nus apponere non possit, tam vigore *Conc. Trid. sess. 24. de*
Reform. cap. 20 quàm in executionem Motus proprii Gregor.
XV. impress. *à Raynald. tom. 1. cap. 7. §. 1. num. 240.* nullam ha-
bent in Facto subsistentiam, quia dictus Em. Legatus non
est unicè deputatus pro solo Laicali gubernio, & cum sola
jurisdictione quoad temporalia, respectu suæ Provinciæ, ut 78
exadverso supponitur, sed est solemnissimè deputatus in Vi-
carium Generalem, tàm in spiritualibus, quàm in tempo-
ralibus in Comitatu, Jurisdictione, & Districtu Bononiæ, 79
juxta verba Brevis, dati ad partes.

Et propterea remanent prorsus inapplicabilia, ea quæ
exa-

exagerantur cum tali inſubſiſtenti ſuppoſito ſolius temporalis
juriſdictionis, eidem Emin. Legato in dicta ſua Legatione,
80 & Provincia competentis. Et eodem tempore non faciunt
ad rem authoritates omnes, exadverſo citatæ, loquentes in
terminis Judicis, ſolam Laicalem habentis juriſdictionem,
& ſine ullo titulo procedentis contra Clericos, & Eccleſia-
ſticas Perſonas.

Ejuſdem inſubſiſtentiæ eſt alter prætextus primæ inſtan-
tiæ, quæ non ſine magna detorſione exadverſo attribuitur
81 ſimplici Arreſto, de quo eſt quæſtio.

Diximus enim ſupra, & opportunè repetimus, idem Ar-
reſtum nullo modo, nulloque colore denominari poſſe pri-
82 mam inſtantiam, ex latè animadverſis per *Scannar. de Viſit.
Carcer.lib.3.cap.38.à num.1.* Sed potiùs per neceſſarium an-
tecedens ſupponit, eandem primam inſtantiam introductam
eſſe, & pendere coram alio Judice, inſtante, & requirente
Arreſtum illius Rei, contra quem ſer. ſer. procedit, ut con-
ſideranti patet.

Et ex hac reflexione remanent pariter inapplicabiles caſus
illi, qui exadverſo adducti fuerunt circa ſpeciales facultates,
petitas, & obtentas ab anteceſſoribus Cardinalibus Legatis
83 in noſtra Provincincia, & etiam ab Em. moderno Legato
de menſe Januarii 1722.

Ex lectura ſiquidem illarum juſtificationum, quæ fuerunt
exhibitæ in contrario Summario, remanet manifeſtum,
84 eaſdem facultates petitas, & obtentas fuiſſe circa Cauſarum
judicialem cognitionem, & terminationem in prima inſtan-
tia contra Perſonas Eccleſiaſticas; Cujus primæ inſtantiæ
reſpectu, ſicuti admittimus, eaſdem ſpeciales facultates eſſe
neceſſarias, ita conſtanter aſſerimus, nullo modo illis indi-
gere Emin. Legatum Bononiæ reſpectu aliarum proviſio-
85 num, quæ non concernunt dictam primam inſtantiam, ſed
verſantur circa ſimiles proviſiones ad inſtantiam, & requi-
ſitionem aliorum Judicum, coram quibus in prima inſtantia
pendent Cauſæ judiciales; Vel concernunt Cauſas mixti
Fori, quarum reſpectu Emin. Bononiæ Legatus non dubiam,
86 neque diſputabilem, ſed claram, & literalem in omni,
& quacunque inſtantia habet poteſtatem, & facultatem,
juxta verba Brevis, de quibus ſupra.

Procedunt hæc in illis terminis, in quibus nulla omninò
adſit difficultas, quod Perſonæ arreſtatæ, vel carceratæ
extra terminos primæ inſtantiæ, vel in Cauſis mixti Fori
87 indubitanter ſint, & communiter reputentur pro Perſonis
Eccleſiaſticis, juxta terminos, in quibus loquuntur authori-
tates, ſupra citatæ. Et propterea à fortiori militant in cir-
cumſtantiis noſtri caſus, in quibus ex replicatis Epiſtolis Ve-
netiarum Nuncii, datis in Summario, remanet manife-
ſtum, tempore arreſti non leve adfuiſſe dubium, quod Jo:
Appius Junius non eſſet Sacerdos, quodque falſæ omninò
88 eſſent illius Dimiſſoriales, juxta verba illa primæ Epiſtolæ.
*Secondo le congetture o motivo di dubitare della falſità de'
medemi, tanto più, che il Fiſcale, o ſia Agente di Mon-
ſignore Veſcovo di Curzola, ſotto il di cui nome è ſpedi-
ta l'ultima Dimiſſoriale, mi aſſicura non incontrare il Si
gillo, e che il nome di detto Prelato è Marino Dragli, e
89 non Vicenzo, come è eſpreſſo in detta Lettera*, & ibi:
*Ricevere dallo ſteſſo le giuſtificazioni più autbentiche della
detta falſità*; Et in ſecunda Epiſtola ibi: *Aggiungo a me-
demi l'atteſtato in autentica forma, fattoſi da queſto Sa-
cerdote D. Gio: Canazza, che prova la falſità manifeſta
della recognizione della ſuppoſta Dimiſſoria, & della per-
90 miſſione di celebrare in queſta Città: Onde ne riſulta evi-
dente argomento di preſunzione contro il detto Appio.*

In iſtis enim circumſtantiis non levis dubii circa qualita-
tem Eccleſiaſticam, ſeu Sacerdotalem d. Appii Junii, ar-
reſtati de ordine Emin. Legati, eo tempore, quo fugam ar-
91 ripuerat à loco delicti, ſeque contulerat ad Civitatem Bono-
niæ, non ſolùm validè, & licitè procedere potuit idem Em.
Legatus Bononiæ in ſuo Territorio, & Provincia habens
amplam facultatem, uti Papæ Vicarius in Spiritualibus,
& Temporalibus, ſed etiam quilibet Judex Laicus, atten-
ta qualitate fugæ ejuſdem Rei, & in exequutionem Requi-
ſitorialium proprii Judicis, & Epiſcopi, abſque ullo excom-
municationis periculo eundem capere, & carcerare potuiſ-
92 ſet, *Textus eſt literalis in cap. Ut famæ tuæ de Sent. Excom.*
ibi: *Publicæ utilitati interſit, ne crimina remaneant impu-
nita &c. Laici verò citra excommunicationis ſententiam cape-
re Clericos &c. poſſunt &c. dum tamen de mandato faciunt
93 Prælatorum, quorum illi ſunt Juriſdictioni ſubjecti*, ibique
Repetentes communiter, & ſignanter *Barboſ. num.2. & ſeq.*
& latè *Bellet.Diſquiſ.Cleric.par.1.tit.de Favor.Cleric.perſon.
§.11.num.1.& per tot.*

Duo præcipuè obſervando, in eodem Textu, ſpecificata,
quæ in noſtris terminis punctualiter verificantur, quod ſcili-
cet id permiſſum ſit Laicis, ne delicta remaneant impunita, 94
& ut id ſequatur de mandato illius Prælati, cujus Juriſdi-
ctioni Reus arreſtatus ſubjectus eſt; Utraque ſiquidem hu-
juſmodi circumſtantia in noſtro caſu concurrit, quia Reus
jam aufugerat à loco commiſſi delicti, illiuſque Arreſtum 95
ſequutum fuit ad requiſitionem Epiſcopi Ferrariæ, cui idem
Reus innegabiliter ſubjectus erat ex allegatis ſupra.

Nec dicatur, quod in his terminis Judex Laicus non poſ-
ſit retinere Reum carceratum niſi horis 24. In noſtro autem
caſu idem Reus detentus fuerit in Carceribus Curię Legatio- 96
nis per ſpatium 15. circiter dierum.

Dupliciter enim reſpondemus: Primò, quod, ut ſæpè,
ſed nunquam ſatis diximus, & ſemper opportuniùs repeti-
mus, Nos non ſumus in terminis Judicis Laici, ſola, & ſim- 97
plici temporali Juriſdictione pollentis; ſed ſumus in termi-
nis Viceſgerentis Papæ, juxta phraſim *Rotæ dec.79. num.1.
par 13. rec.* loquentis in ſpecie de Legato Provinciæ Æmi-
liæ' Necnon in terminis illius Cardinalis Legati, cujus am-
pla facultas ad omnia ea ſe extendit, quæ Summo Pontifi-
ci ſpecialiter reſervata non reperiuntur, ſunt verba *Rot. dec.
164.num.10.par.17.rec.* loquentis in præciſis terminis Emin. 98
Legati Bononiæ; Et demùm ſumus in terminis unius ex S.
R. E. Card. in ſpiritualibus, & temporalibus ampliſſimè de-
putati in Vicarium Generalem in Comitatu, Juriſdictione, &
Diſtrictu Bononiæ, juxta præciſa verba Brevis, dati ad par-
tes; In quibus circumſtantiis nimis improprium eſt præten-
dere, ut eidem qualificatiſſimæ Perſonæ, cum tali, tanta- 99
que Juriſdictione, facultate, & ampliſſima authoritate de-
putatæ in Legatum de Latere, competant ſolùm illæ reſtri-
ctæ, & limitatæ facultates, quæ non denegantur pedaneis
laicalibus Judicibus.

Secundò reſpondemus, quod ea omnia, quæ aſſerunt Do-
ctores circa remiſſionem, faciendam à Judice laico illius Rei
Eccleſiaſtici, quem carceravit ad requiſitionem proprii Ju-
dicis, procedunt in illis terminis, in quibus nullum omninò
adeſt dubium, quod idem Reus verè, & propriè Eccleſiaſti-
ca polleat qualitate, ut ex illorum recognitione remanet ma- 100
nifeſtum; Hoc autem in noſtris terminis nullatenus verifi-
catur, quia, ut vidimus ſupra, & concludenter probavi-
mus in Summario, æque magnum, ac fundatum aderat
dubium circa qualitatem Eccleſiaſticam Rei, arreſtati ad
requiſitionem Judicis eccleſiaſtici, ſolidè innixum falſitati
Literarum Dimiſſorialium, diverſitati Sigilli, longè diver-
ſi ab illo proprii Epiſcopi, & demùm maximæ immutationi 101
nominis ejuſdem Prælati, qui vocatur Marius Dragli, non
autem Vincentius, ut cantabant Literæ Dimiſſoriales ejuſ-
dem Rei, teſte, omni exceptione majore, Nuncio Vene-
tiarum. Et propterea in iſtis circumſtantiis nullo modo no-
ſtro caſui applicantur ea, quæ Doctores aſſerunt reſpectu
carcerationis illarum Perſonarum eccleſiaſticarum, quæ abſ-
que ullo dubio tales ſunt, & carceratum de mandato illius,
qui nonniſi temporalem, nimiſque reſtrictam habent juriſ- 102
dictionem.

Poterant proinde omitti ea, quæ fuerunt exagerata circa
moram dicti Jo: Appii Junii per 15. dies in Carceribus Lega-
tionis, & circa illius tutam cuſtodiam, cum qua aſſociatus 103
fuit, & tranſmiſſus ad Curiam Ferrarienſem; Omnia enim
hæc ſequuta fuerunt eo tempore, quo adhuc durabat dictum
fundatum dubium, quando poterat verificari illius qualitas
merè laicalis, in quibus terminis neceſſaria fuit, tàm mora
prædicta, quàm eadem tuta cuſtodia, quæ nunquam redar-
gui poteſt de nimio rigore circa illum Reum, qui apparebat
talis reſpectu notoriæ celebrationis duplicis Miſſæ in uno, 104
eodemque die, & de cujus qualitate, & dignitate Sacerdo-
tali tale, tantumque aderat dubium ex ſupra animad-
verſis.

In iſtis enim terminis non benè aſſeritur exadverſo, deli-
ctum non fuiſſe atrox neque exiſtimari debere uti tale, habi-
to reſpectu ad ſolam Miſſæ reiterationem, cujus pariter in-
tuitu nimis grave reputatur ab aliis Doctoribus, quos ſe 105
quutus fui *in Inſtit. Crim. lib 10.tit.10. §.2. num. 54. & ſeqq.*
Sed conſiderandum eſt idem delictum uti unitum cum dicto
fundato dubio, tunc temporis vigente, quod verè Sacerdos
non eſſet, in quibus circumſtantiis delictum reputatur atro-
ciſſimum, juxta *Conſtit. 81. Clem. VIII. & 79. Urbani VIII.*
citatas, & ſequutas *ubi ſupra num 90.* & addo *Dandin. de* 106
Suſpectis de hæreſi cap.3. ſect.1 ſub n 3.fol 266.

Et ex his remanent abſque ulla facti aſſiſtentia duo illi præ-
textus, in contrarium exagerati pro incurſu Birruariorum
Legationis in Cenſuras; Non enim ſubſiſtit primus, innixus 107
aſſer-

assertæ violentiæ, illatæ Personæ Sacerdotis, illegitimè carcerati; Quia tempore carcerationis nullatenus constabat de tali qualitate Sacerdotali, eademque carceratione, utì sequuta de mandato Vicarii Generalis Papæ in spiritualibus, & temporalibus, & ad requisitionem proprii Episcopi, neque de injustitia, neque de illegitimitate redargui cum legali fundamento potest, ex supra animadversis.

Minùs subsistit secundus prætextus usurpatæ, & turbatæ Jurisdictionis Emin. Archiepiscopi; Cùm enim ex una parte non simus in terminis Causarum, fer. fer. in prima in-
108 stantia decidendarum, & ex alia parte simus in terminis Vicarii Generalis Papæ in spiritualibus, & temporalibus, talem, tantamque habentis amplam Jurisdictionem, ut ea omnia possit in sua Legatione, quæ possunt Episcopi, & Archiepiscopi in eorum Diœcesi ex supra adductis nimis im-
109 proprii, & æqualiter extranei sunt termini violatæ Jurisdictionis, & læsæ Ecclesiasticæ Immunitatis.

Plusquam tacitè admittuntur hæc exadverso, & proindè asseritur, quod in omnem casum, cùm carceratio sit actus
110 jurisdictionis, hæc exerceri non potuerit in Territorio, & Civitate Bononiensi, in quibus Episcopus Ferrariensis nullam omninò jurisdictionem habet.

Cæterùm æquivocum in hac parte clarum est, quia Em. Legatus Bononiæ duas repræsentat personas, unam Episcopi Ferrariensis, aliam verò Legati Bononiensis, seu Vi-
111 carii in spiritualibus,& temporalibus Sum. Pontif. in toto Districtu,Civitate, Comitatu& Provincia Bononiensi, in quibus verè, & propriè omnem habet jurisdictionem, & potestatem, tam in spiritualibus, quàm in temporalibus, utì in suo proprio Territorio, & Gubernio.

Et proinde carceratio d. Jo: Appii Junii, sequuta in Civitate Bononiæ ad solam requisitionem Vicarii Generalis Fer-
112 rariensis, sed in vim d. ejus propriæ, & amplissimæ jurisdictionis, tam in spiritualibus, quàm in temporalibus, nullo modo dici potest turbativa, & læsiva jurisdictionis Emin. Archiepiscopi, quia iste non privativè in omni casu, & unicè in Civitate, Comitatu, & Districtu, seu Diœcesi jurisdictionem habet, sed in multis casibus, & delictis etiam Eminent. Legatus in dicta Civitate, & Territorio
113 tali jurisdictione potitur, & gaudet, ut in eadem Civitate notorium est, & ocularitet patet ex sola lectura Brevis, dati ad partes.

Fatendo tandem nostram imbecillitatem nescimus videre, quomodo decisio præsentis casus transire possit in perniciosum exemplum quoad exteras laicas Curias, & sæcula-
114 res Principes Catholici Orbis, ac si juridicum factum, & legalis operatio Judicis Ecclesiastici, seu Vicarii Generalis Papæ, cum amplissima jurisdictione, tam in spiritualibus, quàm in temporalibus deputati pro gubernio unius ex Pro-
115 vinciis, eidem Summo Pontifici subjectis, & cui ipsemet Archiepiscopus in sua Metropolitana Ecclesia in solemnioribus festivitatibus locum cedit, trahi possit in exemplum sæcularium Judicum, & Principum Laicorum, quod quantum insubsistens sit de se patet.

Ea ratione, quia Jurisdictio Legatorum de Latere se extenderet etiam ad primas instantias, cum præventione quo-
116 ad Episcopos, & Metropolitanos, nisi expresse quoad primas instantias restricta fuisset à Concilio, ut post catervam Doctorum observat *Oliva de For. Eccles. par. 3. quæst. 11. num. 100.* ubi, quod Cardinales Legati sunt ordinarii Judices in eorum Provinciis, & Districtu, & concordat *Fagnan. in*
117 *cap. Accedentibus num. 3. de Exces. Prælat.* ubi, quod Concilium Tridentinum correxit dispositionem Juris communis solummodo in Causis primæ instantiæ, non autem in aliis Jurisdictionalibus inspectionibus.

Ex quo sequitur, quod negare Emin. Legato potestatem arrestandi Clericum Reum, & fugitivum ad preces proprii Ordinarii, instantis pro tali Arresto, idem est ac denegare
118 eidem Legato à Latere, non solum Jurisdictionem in spiritualibus, sed etiam proprium Territorium, quod non solùm opponitur omnibus regulis Juris, & communi traditioni Doctorum, sed notoriæ observantiæ omnium Curiarum Legationum.

Asserta limitatio facultatum nostri Em. Legati circa delicta Ecclesiastica ratione materiæ, seu pœnæ, opponitur re-
119 ceptis Juris principiis, attribuentibus Cardin. Legatis de Latere omnimodam Jurisdictionem in spiritualibus quoad ea, quæ spectant ad Jurisdictionem Ecclesiasticam, juxta superiùs firmata; Opponitur ulteriùs claris verbis Brevis SS. D. N. in quo Literis cubitalibus dicitur, ut Em. Legatus possit procedere. *Contra quoscumque criminosos, & delinquentes, aut inobedientes, seu contemptores, tam Sæculares, quàm Regulares, etiam exemptos cujuscumque Dignitatis, Status, Ordinis; & conditionis fuerint per viam accusationis, aut ex officio, simpliciter, & de plano, & sine strepitu, & figura Judicii inquirendi, & procedendi, eosque pro-* 120
ut canonicæ requirunt Sanctiones, & aliàs Tibi videbitur expedire puniendi, necnon horum criminum, ac etiam omnes alias Causas civiles, criminales, & mixtas ad Forum Ecclesiasticum quomodolibet pertinentes in quacunque instantia, præterquam in prima &c. quæ verba cum sint undique clara, nulloque modo restricta ad Causas Ecclesiasticas, sive ratione materiæ, sive ratione pœnæ, nullam omninò restrictionem admittunt ex vulgatis.

Repetentes hìc quod duo sunt pulmaria æquivoca, cum quibus exadverso proceditur. Primum quod Em. Legatus 121
Bononiæ sit Judex merè laicus; Secundum verò, quod arrestando Joannem Appium Junium dicatur processisse in prima instantia.

Pro dilucidatione primi æquivoci non possumus sub Sole majorem afferre authoritatem ad demonstrandum quod sit etiam Judex Ecclesiasticus, quàm repetere cubitalia verba 122
Brevis, in quibus Summ. Pontifex nedum ipsum constituit Generalem Vicarium, tàm in temporalibus, quàm in spiritualibus Apostolicæ Sedis, sed eidem concessit ulteriùs amplas facultates relaxandi juramenta, absolvendi à Censuris, dispensandi in impedimentis matrimonialibus, concedendi Indulgentias, & similis, quæ leguntur in d. Brevi, & quæ 123
nullo modo, nulloque colore attribui possunt Judicibus Laicis, eisque à remotissimis convenire.

Non minori claritate patet secundum æquivocum, observando, quod prima instantia contra d. Appium Junium est illa, quæ fuit intentata in Curia Episcopali Ferrariensi, me- 124
diante constructione Processus, quæ proinde non sine maxima improprietate prætenditur pendere in Curia Legationis Bononiæ, vel circa illam manus apposuisse eandem Curiam, quæ cùm nihil aliud fecerit, quàm arrestare Inquisi- 125
tum, & Processatum in prima Instantia coram suo Judice Ordinario, dicitur punctualiter exequutioni demandasse, tam contenta in Sac. Conc. Trid. quàm disposita in ejus Brevi, in quibus Causæ in prima Instantia præservantur Locorum Ordinariis.

Poterant, & debebant omitti ea, quæ extra propositum afferuntur de potestate œconomica, prætensa à Judicibus Laicis contra Ecclesiasticas Personas; Cohærenter enim ad 126
ea, quæ latè probavimus *in nostris Instit. Crim. lib. 3. tit. 9. à num. 8.* nunquam somniavimus asserere, quod illa competat Sæcularibus Judicibus adversus personas Ecclesiasticas.

Repetendo solùm, quod cùm Em. Legatus Bononiæ sit Vicarius Generalis Papæ non solùm in temporalibus, sed 127
etiam in spiritualibus, & in nostra Controversia processerit ad requisitionem Judicis primæ Instantiæ, nunquam potest dici quod violaverit Ecclesiasticam Immunitatem, ex 128
supra animadversis.

Verum est, quod sicuti Summus Pontifex quatuor repræsentat Personas, de quibus *in Instit. Crim. lib. 1. tit. 7. num. 6.* Ita etiam Legatus Bononiæ, utì illius Generalis Vicarius ad nostrum effectum repræsentat illas, tam in temporalibus, 129
quàm in spiritualibus. Sed ex tali diversitate Personarum nihil potest inferri in nostris terminis, in quibus non processit, utì Princeps Sæcularis, sed utì Judex Ecclesiasticus, sub qua qualitate fuit requisitus ab Episcopo Ferrarien.

Quæ omnia dicta sint ad hoc, ut undique cognoscatur insubsistentia contrariæ prætensionis, quia ad nostrum effectum videtur superabundare unica illa reflexio, cui nihil ex- 130
adverso respondetur, quod ex una parte eo tempore, quo Jo: Appius Junius arrestatus fuit, & antequam consegnaretur proprio Ordinario, notorium erat, ipsum una die celebrasse duas Missas; Ex alia verò parte, maximum aderat dubium, ipsum non esse Sacerdotem, quod non erat innixum 131
frivolis præsumptionibus, sed replicatis Epistolis, repetitisque diligentiis, factis à Nuncio Venetiarum.

In istis autem circumstantiis, nimis insubsistens videtur prætensio, quod Ecclesiasticam Immunitatem violaverit d. 132
Legatus, ex una parte ipsum utì notoriè Reum arrestando ad requisitionem Judicis delicti, coram quo Causa in prima Instantia pendebat, quando ex alia parte non erat certum, sed nimis dubium fuisse Personam Ecclesiasticam.

Ultrò admittimus, quod Vicarius Ferrariensis non poterat vigore sui Mandati procurare capturam illius Rei, con- 133
tra quem processum fabricabat, eo tempore, quo idem Reus non ampliùs moram faciebat in ejus Territorio; Sed constanter asserimus, quod ad d. effectum potuit recurrere ad Legatum Bononiensem, uti Vicarium Generalem Papæ in spiri- 134
tua-

tualibus, & temporalibus, in cujus Territorio, & Legatione d. Reus morabatur.

Speciales Facultates, obtentæ à Legatis Antecessoribus
non benè exagerantur, eòquia illæ procedunt, & concessæ
135 fuerunt ad hoc, ut iidem Legati judicarent in prima Instantia, ut ex earum lectura remanet manifestum, quod nullo modo verificatur in præsenti, in quo non fuit processum in prima Instantia, ut sæpè, sed nunquam satis diximus.

Die 24. Martii 1722 proposita Causa in Cong. Immunitatis per R. P. D. Cerrum, responsum fuit. Non licuisse Curiæ Legationis devenire ad capturam præfati Sacerdotis, & Carceratum esse consignandum præmemoratæ Curiæ Ar-
136 chiepiscopali, & ad Eminentiss. Præfectum juxta mentem, quæ fuit, ut Carceratus consignaretur Ordinario Ferrarien. nec fieret verbum de Censuris, quam vidi explicatam in Causæ Positione, caractere unius ex EE. Votantibus, circa quod vide ea, quæ observavi *in Instit. Crim. lib. 1. tit. 10. §. 4. à num. 155.* quibus addo *Rot. dec. 460. num. 22. par. 18. recent.* Talis enim, & tanta fides debetur adnotationibus EE. DD. Card. in Causarum Positionibus, ut id in controversiam adducente uno ex probatis Curialibus in Congreg. Concilii de mandato ejusdem coactus fuerit se retractare, verbis illis, quæ legi possunt *in Institut. Criminal. lib. 1. tit. 10. §. 4. num. 157.*

DISCEPTATIO XXII.

Romana Servitii Ecclesiæ.

PRO

Clericis Beneficiatis Basilicæ Lateranensis:

CUM

Beneficiatis ejusdem Basilicæ.

ARGUMENTUM.

Clerici Beneficiati Basilicæ Lateranensis an teneantur inservire Beneficiatis celebrantibus, quando induunt Vestimenta Sacra, ut Missam Conventualem celebrent; Et cum quali Voto intervenire possint Congregationibus, concernentibus commune interesse: Sacerdos, cui data fuit eleemosyna major solita, an possit celebrationem alteri demandare cum eleemosyna consueta, tam si id sciat, quam si id ignoret secundus Sacerdos.

VIdetur destituta omni legali fundamento prætensio Beneficiatorum circa servitium, exigendum à Clericis
1 Beneficiatis quando in Sacristia induuntur sacris Vestibus;
Sive habeatur respectus ad Jus commune; Sive ad Constitutiones nostræ Ecclesiæ; Sive demum ad consuetudinem; Ideoque eadem prætensio omnino reiicienda videtur.

Quantum attinet ad Jus commune, hoc in præsenti nobis assistit potius quàm resistat, ex quo Acolythi, quales ex Constitutionibus nostræ Ecclesiæ sunt Clerici Beneficiati,
2 ad nil aliud tenentur, quàm ad inserviendum in ipso Altari,
in deportandis scilicet Cæreis, & Urceolis præparandis, per Textus literales *in can. Acolythus dist. 22.* ibi: *Acolythus cùm ordinatur &c. accipiat Cæroferarium cum Cæreo, ut sciat se ad accendenda Ecclesiæ Luminaria mancipari; Accipiat, & Urceolum vacuum ad suggerendum Vinum in Eucharistia Sanguinis Christi: & in can. Perlectis dist. 25.* ibi: *Ad Acolythum*
3 *pertinet præparatio Luminariorum, in Sacrario ipse Cæreum portat, ipse suggesta pro Eucharistia Diaconibus præparat:*
4 & advertunt *Pasqualig. de Sacr. novæ leg. qu. 832. num. 4. &c. Filliuc. Oper. moral. tract. 9. de Ordin. cap. 2. num. 16. Vener. in Exam. Episcopor. lib. 1. cap. 12. de Ordin. num. 11. Bonac. Oper. moral. tract. 9. de Ordin. cap. 2. num. 16. Lancellot. Instit. can. lib. 1. tit. de His qui sunt in minorib. Ordinib. Constit. in princ.*

Atque deducitur ex ipsamet Græci nominis ethymologia, Acolythus enim latinè idem sonat ac Ceroferarius *can. Cleros*
5 *dist. 21.* & explicat *S. Thom. in Supplem. 3. partis qu. 37. artic. 4. ad 6. & artic. 5. par. ad 6. Divus Isidor. lib. 7. ethym. cap. 12.* ibi: *Acolythi Græcè, Latinè Ceroferarii dicuntur à deportandis Cæreis, quando cantandum est Euangelium, & Sacrificium offerendum, & Anton. Timotheus in addition. ad Lancellott.*
6 *Instit. Can. loco supra citat. lit. A.*

Quo verò ad Constit. nostræ Ecclesiæ, adducuntur ex adv. ad hunc effectum verba illa: *Sacerdos, Diaconus, & Subdiaconus, qui per hebdomadam celebraturi sunt Missam, se pa-* 7
rent, & induant cum Acolythis, qui eisdem deserviant: Pro adequata autem responsione sat esset animadversio, quod eædem Constitutiones æquè benè, imò majori ratione comprehendunt Canonicos nostrę Basilicę, ut de se patet, & clarius disponitur in sequenti Capite. Et tamen idem Can. pro hoc servitio exigendo, à Clericis Beneficiatis, non quidem quotidiè juxta contrariam prætensionem, sed in solis diebus festivis, coacti fuerunt illud pretio acquirere, mediante scilicet solutione annuorum scut. 16. 80. Signum evidens, quod illud vigore dd. Constitutionum prætendere non poterant ad
Text. in leg. 1. Codic. de Thesaur. lib. 10. & tradita per *Barbos.* 8
axiom. 135. num. 4. & Surd. d. 173. num. 18. cum aliis *citatis in tom. 1. par. 2. disc. 8. n. 9.*

Verùm solus tenor verborum ponit rem extra omnem controversiam; Non enim ibidem dicitur, ut necessarium esset, quod Sacerdos, Diaconus, & Subdiaconus induantur 9
ab Acolythis, sed se parent, & induant cum Acolythis, hoc est, quod insimul cum Acolythis id faciant, ut deducitur ex vi illius dictionis *cum*, quę taliter copulat unam dispositionem cum alia, ut illas individuas reddat *Rot. dec. 545. n. 7. p. 5.* 10
& dec. 98. n. 4. & seqq. p. 17. rec.

Repugnat autem, quod Acolythi eodem tempore se induant, & inserviant aliis ad se induendum, ut de se patet;
Sequentia verò illa verba. *Qui eisdem deserviant:* intelli- 11
genda sunt de servitio, pręstando in ipso Altari, non autem in Sacristia, secundùm Juris dispositionem, à quo Statuta, & Constitutiones dubias declarari probant citati *à Surd. d.* 12
270. à n. 26. Mansf. consul. 18. nu. 15.

Quę juridica interpretatio mirabiliter confirmatur ex sequenti Capite earundem Constitutionum, ibi: *Statuimus, & ordinamus quod in eadem Ecclesia sint perpetuò quatuor Acolythi, qui tàm Canonicis, quàm Beneficiatis, vel aliis Ministrantibus, dum Missarum solemnia celebrantur, in ipsis of-* 13
ficiis, & aliis præparantibus subministrent: Per quę clarissimè ostenditur, verba antecedentis Capitis non indefinitè, & in omni loco, sed solùm de servitio, pręstando in Missarum solemniis esse intelligenda; Unam siquidem Constitutionis partem aliam declarare communiter advertunt DD. ut videre est apud *Mascard. de Gener. Statut. interpret. conclus. 12.* 14
à num. 18. Mantic. de Conject. lib. 6. tit. 13. num. 0. Sperell. d. 102. num. 51. Rot. coram Ludovis. d. 87. num. 10. & coram Priol. d. 28. num. 13. & 17. & in Romana Pretii Officiorum 16. Junii 1680. §. Propriæ signification. & 17. Martii 1681. §. Pluribus coram Albergato impressa apud *Card. de Luca de Offic. vacabil. à fol. 379.*

Confluente in idem solito aliarum Basilicarum Urbis, in facto comprobato in Summario; In jure verò pro decisione nostrę Controversię solitum attendendum esse monet *Card. de* 15
Luc. de Feud. disc. 51. n. 7. & firmavit *Rot. dec. 50. n. 27. p. 7. rec.*

Quo demum ad pretensam consuetudinem, dato, nunquam tamen concesso, quod esset formiter probata, adhuc nullum tribuere posset titulum cogendi; Sumus enim in acti- 16
bus facultativis, à quibus nec prescriptio, nec possessio manutenibilis unquam pretendi potest, ex cumulatis *à Card. de Luc. de Feud. disc. 51. num. 3. Lagunez. de Fructib. par. 1. cap. 33. § unic. à num. 1. & Rot. coram Cerr. dec. 356. num. 10. Passim enim* 17
videmus Episcopis, aliisque Superioribus benevolis per Clericos munera, & servitia præstari, quæ tamen à Successoribus non ita gratis &c. exigi non possunt &c. ut prosequitur idem 18
Card. de Luc. de Feud. d. disc. 52. sub n. 5.

Et in terminis Rustici, dantis per plures annos par Caponum alicui Nobili *Bartol. in leg. Cùm de in verso num. 9. ff. de Usur.* Et in terminis Amici, qui alterum Domi suę hospita- 19
ri solitus erat per longissimum tempus, & Matris, quę diù passa est, Filium ex fundo proprio fructus percipere *De Ma-* 20
rin. variar. resol. lib. 1. cap. 78. à num. 8. Et in terminis munerum, solitorum præstari cuidam Marchioni ab aliqua Universitate *Capyc. Galeot. lib. 2. contr. 42. à num. 1. & per totam.* 21
Et in terminis facientis eleemosynam per longissimum tempus *Menoch. de Arbitr. cas. 160. num. 10.* Et in terminis Strena- 22
rum prestari solitarum Dominis à Vassallis *Nov. de Gravam. Vassallor. grav. 10. num. 8. & seqq.* Et in terminis Strenarum, 23
solitarum dari Episcopis à Capitulo, & aliis Presbyteris perpetuò respondit C. E. & signanter in *Reatina 6. Martii 1596. Hydruntina 25. Junii 1613. Ruben. 6. Junii 1614. Lavellen. 15.* 24
Junii 1640. Montis Pelusii 11. Decemb. 1654. Hydruntina 5. Decem. 1681. & alibi sępissimè.

Et tamen prætensę hujus consuetudinis, quę esset à Beneficiatis concludentissimè probanda, ex adductis *Pignatell. consul.*

25 *consul.26.num.12.tom.3.* non alia exhibetur justificatio, quàm simplex, & informis attestatio, lite pendente, & non citatis Clericis Beneficiatis procurata, quę nullum gradum probationis constituit, *Gloss. in leg.3. § Ideoque Verb. Non testi-*
26 *moniis ff. de Test. Rot. coram Priol d.335.num.17. & d.1203. sub n.12. coram Emer. jun.*

Prętereà pro faciliori ejusdem contrarię prętensionis rejectione supplicamus advertere, quod pro servitio, exadverso prętenso, adsunt octo Clerici, ex communi Massa sala-
27 riati, qui parati semper sunt ad omnem nutum Beneficiatorum, unde prætendere, ut idem servitium eis præstetur à Clericis Beneficiatis, omnibus in sacerdotali Dignitate constitutis, & quidem relinquendo Chorum, cum divini cultus detrimento, videtur sapere quandam speciem elationis, quę si semper procul esse debet à Sacerdotali humilitate,
28 quantò magis in ipso actu se præparandi ad divina peragenda, eò præcipuè, quia iidem Clerici Beneficiati ex propriis muneris obligatione, non ad idem servitium præstandum, sed solùm *ad accendenda Ecclesiæ luminaria, & suggerendum*
29 *Vinum in Eucharistia mancipati* sunt; ad literam *Text. in d. cap. Acolythus dist.23.*

Ex quibus dubitantes Beneficiati de viribus eorum prętensionis (cui, utì prorsus insubsistentis, illorum Decanus, &
30 duo alii College expresse renunciarunt) sub verborum involucro effugere vellent restrictissimum judicium Em. Cardin. Ponentis, cum supposito, quod deputatus fuerit simplex, & merus Exequutor decretorum Sacræ Congreg. Inculcando etiam Constitutionem s. m. Innoc. XII. prohibentem appellationem à Decretis Visitationis.

Pro congrua autem responsione sat est observare, quod
31 omnia, exadverso adducta procederent, quando eadem S. Cong. non admisisset nostrum recursum, neque rescripsisset: *Ad Em. Nigronum, qui auditis Partibus provideat authoritate Sac. Congr.* Hoc enim stante, decreta, exadverso indicata, & Nobis inauditis edita, nedum in nulla haberi de-
32 bent consideratione ad decisionem præsentis Controversiæ, ut benè observat *Rot dec.103.nu.28.p.15.rec.*

Sed dicuntur per eandem Sac. Cong. tacitè revocata, ut in terminis terminantibus firmavit *Rot. in Rom. Immiss. 16.*
33 *Junii 1684. § Nil refragante coram bo. m. Rondinini, ibi: Nil refragante quod Cong. Sac. Visitat. Apost. mediante decreto edito die 24. Januarii 1666. prefixerit terminum duorum mensium Bernardo ad reddendam rationem &c. Unde deducebant Informantes &c. à nostro Tribunali reverenter suscipien-*
34 *da, & exequenda, juxta stylum, de quo apud Bich. d.459. num.1. &c. Quia præfatum decretum fuit postmodum ab eadem Sac. Cong. tacitè revocatum per remissionem Causæ ad R. P. D. Vicesgerentem Em. Vicarii.*

Quò verò ad merita, iterum dicimus, nec de Jure communi, nec attentis Constitutionibus nostrę Ecclesię, nec
35 vigore Consuetudinis, illius Beneficiatos teneri ad prætensum servitium, ut probavimus supra, non quidem mediantibus Authoribus claustralibus, ferè incognitis, sed ex punctualibus Textibus Juris Canonici, quibus addo *can. Cleros*
36 *distinct.21.* ibi: *Acolythi Græcè, latinè Ceroferarii dicuntur à deportandis Cæreis, quando legendum est Euangelium, aut Sacrificium offerendum &c.* & Cathechismum ad Parochos: ibi: *Acolythorum munus est Ministros majores &c. in Altaris ministerio assectari, eisque operam dare; Præterea lumina deferunt, & asservant cùm Missæ sacrificium celebratur, præcipuè verò cùm Euangelium legitur, ex quo etiam Ceroferarii alio nomine vocati sunt:* & Pontificalem Romanum ibi:
37 *Acolythum enim oportet Ceroferarium ferre, & lumina Ecclesiæ accendere &c.* & alios adductos à *Graff. de Effect. Cler. in prælud. num.287.* ibi: *Quartus Ordo est Acolythus, cujus munus est Candelabra, Luminaria, & Urceolos ad Aram deponere, & portare &c.*

Nec refragantur authoritates, exadverso adductę; omnes enim loquuntur in Missis solemnibus, Nos autem sumus
38 in casu Missarum Conventualium, seu ferialium, quas multùm differre à Missis solemnibus in specie in ordine ad Ministros, in utrisque necessarios, benè advertit *D. Thom. in 3 p.*
39 *quæst 83. art.5 ad 12* & adducti per *Pasqualig. de Sacrif. nov. legis qu.344.num.1.* ubi quod Missæ Conventuales sunt medię inter privatas, & solemnes, *& qu.431. eodem num. & quæst. 883. num.5. & quæst 886. nu 2.* ubi, quod Ministri pertinent ad solemnitatem, non ad Conventualitatem Missę.

Addito etiam, quod Clerici Beneficiati non sunt meri, & simplices Acolythi, juxta terminos Authorum, exadverso
40 adductorum, quorum aliqui loquuntur juxta Constitutiones propriæ Religionis; Sed constituti sunt in ordine Sacerdotali, cum coęquali obligatione Beneficiatorum interessendi divinis Officiis, & solummodo ad decorem Ecclesiasticarum functionum: *in Acolythorum numero ministerio Chori, & Sacrificiis præstò sunt*, juxta verba *Rasponi in Patriarchio Lateranen. lib.2.cap.3.* Proindeque eò minus illorum 41
respectu congruere videtur servitium in Sacristia, exadverso prętensum, ut de se patet; Et habemus practicum exemplum Cappellę Pontificię, in qua Sig. Justitię Votantes, qui hoc munus Acolythorum explent, excepto Summo Pontifice, 42
nemini alteri manus adjutrices porrigunt, quando sacris Vestibus induuntur.

Constitutiones nostræ Ecclesiæ potiùs assistere huic Parti, quàm refragari, probavimus supra; Quia verò magna vis fit exadverso in Rubrica de *Numero Acolythorum, & de Offi-* 43
cio, per eos exercendo, ibi: *Statuimus, & ordinamus, quod in eadem Ecclesia sint perpetuò Acolythi, qui, tam Canonicis, quàm Beneficiatis, vel aliàs Ministrantibus, dum Missarum solemnia celebrantur, in ipsis divinis Officiis, & aliis præparationibus subministrent;* Ideo nostras preces adjungimus, ut ad tenorem hujus Capituli pręsens quęstio decidatur; Hoc enim modo non dubitamus de victoria; Non obstantibus, illis verbis: *Et aliis præparationibus subministrent:* Responsionem enim non mendicamus à modernis Collectoribus, sed 44
illam desumimus à punctualibus Textibus, qui in his casibus præparatoria nullo modo sumunt pro servitio in Sacristia, sed in Altari, ibi: *Ad Acolythum pertinet præparatio Luminarium &c. ipse suggesta pro Eucharistiæ Diaconibus præparat, ut in Can. Acolythus dist 23.* & in aliis, adductis sup.

Tantùm abest, quod prætensa Consuetudo exadverso concludenter probetur, quin potiùs iidem testes, exadverso adducti, illam excludant, cum illa declaratione, quam ad veritatis dilucidationem emiserunt, se quidem vidisse: *Li* 45
Signori Chierici Beneficiati ajutare a vestire li Signori Beneficiati, quando sì, e quando nò &c Sed nescire, an id fecerint *per obligo, o per atto di cortesia.* Quomodo igitur potest prætendi, ut ex dicto horum testium dicatur probata consuetudo in nostris terminis, in quibus, utì facultativis, pernecesse requiritur coactio, & acquiescentia, de qua deponere debent testes, ut punctualiter firmavit *Rot. in d. 742. num.8. &* 46
d.820. nu.17. & seqq. p.18. rec.

Imò etiam si hæc omnia, per falsam hypothesim, essent concludenter probata, adhuc non relevarent: Sumus enim in Collegio, quorum particulares Personę nequeunt eorum 47
univocis, & expressis actibus Successoribus prejudicare, juxta regulam, communiter à Doctoribus approbatam, de qua *Card. de Luc. de Regalib. disc.31. num.10. & Rot. coram Caval.* 48
d.631. num.7.

Quibus additur expressa renunciatio trium qualificatorum Beneficiatorum, quorum unus est etiam Decanus, adducta illa expressa, & considerabili ratione: *Perche conosco, che* 49
non hanno sossistenza le ragioni de' sudetti Beneficiati &c. la quale come dissi non ha sossistenza alcuna in bono Jure; Non enim possumus meliorem, perfectioremque probationem adducere ad *Tex. in cap. Per tuas de Probat. & in leg. Cum te C. de Transaction. & in leg. Generaliter C. de Non numer. pecun.* & in 50
terminis confessionis unius ex Litigantibus benè *Rot. coram Priol. d.464. num.2.* Sicque clarum remanet, qualis sit finis præsentis controversiæ.

Ad quæ comprobanda observavimus supra, quod in nostra Ecclesia adsunt octo alii Clerici, qui præstò sunt omnibus servitiis Beneficiatorum; Agnita fuit exadverso vis, & 51
efficacia hujus animadversionis, & propterea resp. quod si id practicaretur, iidem minores Clerici fierent irregulares, exercendo Ord. quem non habent; Responsio autem petit prin- 52
cipium, supponendo id, quod est in quæstione, quod scilicet servitium, præstandum in Sacristia, ingrediatur essentiam Ordinis Acolythatus, idque contra tres literales Textus, per Nos adductos, necnon adversus claram dispositione Cathechismi, & alias punctuales authoritates.

Cæterùm disput. gratia hoc admisso, cessat undique iste panicus timor, & consequenter funditùs corruit responsio ex communi conclus. quod ea, quæ asseruntur à DD. de irregu- 53
laritate, incurrenda à Ministrante in Ordine, quem non habet, intelliguntur de Ordinibus sacris, non de minoribus, quæ ex communi consuetudine indistinctè exercentur etiam à Laicis, ut advertunt *Barbos. in cap.1. sub num.5. de Cleric. non ordin. ministr.* ibi: *Unde quando Laicus inservit Missæ,* 54
deferendo Urceolos ad Altare, illosque porrigendo Sacerdoti, non dicitur Ordinem Acolythatus exercere, eò quod hoc munus ex consuetudine possit, non solùm à Clericis præstare, sed etiam à Laicis: Ugolin. de Irregular. cap.37. in princ. Coninch. disp. 18. de Sacram. dub 6. n.45. & Graff. dec. Aur. p p. lib 4 cap 27 de Irregul n.31. ibi: *Irregularis efficitur si quis in eo Ordine admini-*

ministrat, quem non habet: Intellige si sit administratio in
56 *Ord. sacro, nam in quatuor minoribus Laicum administrare,*
non est irregularitatis causa.

Die 17. Aprilis 1690. Ponente Card. Petruccio propositis
in Cong. Visit. Apost. duobus dubiis. I. *An Clerici Beneficiati*
teneantur ad observantiam Decreti Sac. Cong. emanati die 8.
57 *Martii 1656. in quo sancitur, quod Clerici Beneficiati Acolythi*
inservire debeant Celebrantibus, quando induunt Vestimenta
Sacra, ut Missam Conventualem celebrent. II. *An Clerici*
Beneficiati intervenire debeant in Congregationibus cum
58 *Voto activo, & passivo, & cum Voto consultivo, & decisivo.*

Ad I. responsum fuit: *Affirmativè quoad servitium.*

Ad II. verò: *Affirmativè ad favorem Clericorum Beneficiatorum.*

Occasione eleemosynæ Missarum manualium, circa quas
vigore Decretorum generalium Cong. Conc. approba-
59 torum ab Urbano VIII. & Innocent. XII. & impressorum *à*
Matthæuc. in Offic. Cur. Eccles. cap. 10. §. 1. à num. 9. in quibus
in resp. ad 7. dictum fuit: *Permittendum non esse, ut Ecclesiæ,*
& Loca pia, seu illorum Administratores, ex eleemosy-
60 *nis Missarum celebrandarum, ullam, utcumque minimam portione,*
retineant ratione expensarum, quas subeunt in Missarum
celebratione, nisi cum Ecclesia, & Loca pia alios non
habent redditus, quos in usum earundem expensarum erogare
licitè possint.

Et in resp. ad X. in quo fuit quæsitum: *An Sacerdotes,*
quibus aliquando offertur eleemosyna, major solita pro cele-
61 *bratione Missæ, debeant dare eandem integram eleemosy-*
nam iis, quibus Missas celebrandas committunt; An verò sa-
tis sit, ut dent Celebrantibus eleemosynam consuetam. Quod
fuit resolutum ibi: *Debere absolutè integram eleemosynam*
tribuere Sacerdoti celebranti, nec ullam illius partem sibi re-
tinere posse.

In una *Romana Eleemosynæ* 23. *Augusti* 1664. fuit quæsi-
62 tum: An id procederet etiam in illo casu, in quo Sacerdos,
celebrans cum minori eleemosyna, id probè sciat, seque
contentum declaret; Fuitque resolutum, id nullo modo fieri
posse, neque permittendum esse, ut videre est *in Lib. 24.*
Decr. fol. 245.

In alia verò Causa *Anconit. 5. Julii ejusdem anni* 1664. re-
63 gistrata in eodem *Lib. 24. Decr. fol.* 196. eadem *Congreg. Conc.*
resolvit, Sacerdotem, taliter operantem 1. *Peccare mortaliter;*
2. *Non satisfacere;* 3. *Teneri ad restitutionem;* ibique
64 subditur, s. m. Alex. VII. resolutionem dictæ Sac. Congreg.
approbasse.

In casu autem Legati, facti Sacerdoti in summa scut. decem
pro celebratione 30 Missarum Sancti Gregorii, eadem
Congreg. Conc. *in Romana Retentionis Eleemosynæ* 21. *Feb.*
1688. registrata *in lib.* 38. *Dec. Fol.* 89. à tergo respondit, eun-
65 dem Sacerdotem non posse illas per alium Sacerdotem cele-
brari facere cum minori eleemosyna.

In Pistorien. demum 3. *Maii* 1643. de qua *in Lib. 17. Decr.*
fol. 189. resolvit, Missas celebrari non posse pro eleemosynis
66 in futurum recipiendis; Qua resolutione attenta, nullam
hodiè meretur considerationem opinio Doctorum, qui contrarium
substinent. Quando verò id fieri possit in illis Missis,
quarum celebratio injungitur à Testatoribus, vide *Pasqualig.*
de Sacrif. nov. leg. q. 1149. *per totam*, ubi de more egregiè quæstionem
resolvit cum multis limitationibus, solidè innixis
fundatis rationibus.

Nota hìc, quod circa Utensilia sacra sequens legitur Decretum
Lib. 39. Decr. Cong. Conc. fol. 109. in terminis legati his
67 verbis concepti *in Romana* 26. *Martii* 1679. *Di far celebrare*
tante Messe l'anno, quante ne comporterà il frutto della sua
eredità: Taxandam esse eleemosynam ad rationem eleemosynæ
manualis in Urbe currentis, detractis tamen ex iisdem introitibus
hæreditariis scutis quatuor pro singula Missa quotidiana
ratione Utensilium sacrorum supellectilium pro hujusmodi Missæ
celebratione.

DISCEPTATIO XXIII.

Romana Pensionis.

PRO

Jo. Antonio Mezzafalce.

CUM

Aloysio Rinalduccio.

ARGUMENTUM.

Pensiones, reservatæ super Distributionibus quotidianis Vaticanæ Basilicæ, an possint exigi à Pensionariis in illis temporibus, in quibus determinata fuit illarum solutio; Vel potiùs eo tempore, quo dividuntur eædem Distributiones inter Capitulares. Et an dicto tempore exigi integraliter possint, vel pro rata dd. Distributionum.

Super fructibus Beneficiati Basilicæ S. Petri, à Jo: Ant.
Mezzafalce nunc possessi, duæ reservatæ fuerunt pensiones;
Altera scut. 100. de anno 1650. ad favorem Aloysii Rinalducci;
Altera verò similis summæ scut. 100. de ann. 1672.
ad favorem Benigni: Et quia fructus omnes ejusdem Benefi- 1
cii consistunt in meris distributionibus quotidianis, quæ in
casibus deficientiæ servitio Chori, vel vacationis, semper accrescunt
aliis Interessentibus, ideo à tempore immemorabili
consuevit Capitulum illas solvere per medium menstruarum 2
præstationum med. publico Banco; Semper tamen posticipatè,
pro minori, vel majori tempore, juxta majorem, vel
minorem facilitatem illorum exactionis, itaut currenti mense
Maii 1702. solvatur menstrua præstatio mensis Julii anni
1601. Ex hoc autem factum est, quod omnes Pensionarii, cu-
juslibet generis, dignitatis, & præeminentiæ fuerint, eos- 3
dem terminos pensionis exegerunt semper posticipatè, ratam
nempè eorum pensionis ex qualibet menstrua præstatione, cor- 4
respondente tempori decurso, pro quo solvenda venit Beneficiato
ejus menstrua præstatio, ut est notorium, & testatur
Rationalis Capituli his verbis.

„ Io sottoscritto Computista del Reverendiss. Capitolo di
„ S. Pietro in Vaticano attesto &c. qualmente è stile invete-
„ rato del Clero della sudetta Basilica, che molti Illustriss. 5
„ Canonici, e Signori Beneficiati pagano la pensione a' suoi
„ Pensionarj di mese in mese, che il sudetto Capitolo paga
„ le Mesate alli sopradetti Signori Canonici, e Beneficiati,
„ come il tutto costa dalli Libri delle Quietanze di ciasche-
„ dun'anno, che si conservano, parte in Archivio, parte in
„ Computistaria, a' quali &c. E detti pagamenti delle Me-
„ sate sempre restano arretrate un'anno in circa, di modoche 3
„ presentemente si paga la Mesata di Gennaro dell'anno
„ 1701. e così si và continuando mese per mese; Di più fo
„ fede, come in tempo, che sono vacanti, tanto li Canoni-
„ cati, come li Beneficiati, le Mesate di essi accrescono a
„ benefizio degl'altri Servienti, detrattene però da ciasche-
„ duna Mesata la rata della Pensione ripartitamente ogni
„ mese la Porzione dell'anno, e questo si è sempre praticato in
„ S. Pietro, e presentemente si pratica da me medemo Com-
„ putista nel ripartimento de' Fogli de' pagamenti di ciasche-
„ dun mese; in fede &c.

Quia verò, hoc non obstante, prætendit hodiè Rinalduccius
consequi velle satisfactionem suæ pensionis statim ac ma-
turatus est terminus, licet à Beneficiatis non exigantur fru- 6
ctus decursi: Vel saltem illam exigere statim ac incipiunt solvi
Beneficiato dictæ menstruæ præstationes, percutientes integrum
tempus effluxum: Itaut idem Pensionarius pro satis-
factione ejus Pensionis, integras menstruas sibi appropriare 7
possit præstationes, nec obulo quidem relicto ipsi Beneficiato,
ad d. effectum in judicium vocavit eundem Mezzafalcem.

Neutrum autem ei competere videtur. Non primum, quia
contraria prætensio nullum habet fundamentum, nec de Jure 8
communi, nec ex jure speciali reservationis Pensionis; Pensio
siquidem solvi tantummodo debet ex annuis redditibus ipsius
Beneficii, dum dicitur pars, seu quota fructuum e usd.
Beneficii, ut, aliis cumulatis, notat *Lotter. de Re Benef. lib.* 1. 9
q. 24. *à nu.* 82. Et firmavit *Rot. dec.* 327. *n.* 3. *cor. C*[illegible] sequens
in terminis pensionis, debitæ à Card. Maphæo Barberino, postea
s. m. Urbano VIII. *& d.* 80. *n.* 4. *apud Zacch. de Oblig. Camer.*
cum aliis, citatis *à Car. de Luc. de Pens. d.* 2[illegible]

Et proinde quoties de tempore decursæ pensionis Benefi-

ciatus

10 ciatus nullos percepit fructus, non potest cogi ad pensionis
solutionem de proprio, ea ratione, quia Beneficiati bona,
nec à jure, nec à Summo Pontifice fuerunt gravata ad favo-
11 rem Pensionarii, ut prosequitur *Lotter. ubi sup.*

Minùs subsistit secunda pars contrariæ prætensionis, quod
scilicet primæ menstruæ præstationes Beneficato debitæ,
12 erogari debeant pro integra satisfactione pensionis, decursæ
pro terminis jam maturis.

Quia jus exigendi Pensiones, quod habet Rinalduccius,
restrictum est ad solam summam scut. 100. in quolibet anno,
ita ut totius anni curriculum debeat intercedere ad hoc, ut
13 debeatur integra summa ejus crediti; Et proindè in quolibet
mense oritur eidem jus restrictum, ad solam ratam, seu quo-
tam ejus pensionis super fructibus cujuslibet mensis: Reli-
qua verò rata, seu quota fructuum singulorum mensium re-
manet propria Titularis, estque immunis, & libera ab omni
onere pensionis, idemque Pensionarius pro summa ratæ suæ
14 pensionis tantùm censetur habere obligatam portionem fru-
ctuum Beneficii, ex vi reservationis separatam, & abstra-
ctam à cæteris fructibus ejusdem Beneficii, ex firmatis *per
Rot. cor. Millin. dec.* 448. *per tot.* & signanter *nu.* 7. *&* 8. quæ in
hac materia est Magistralis *cor. Otthob. dec.* 46. *n.* 19.

Cùmque fructus sint quædam substantialis pars Beneficii,
Pensionarius quoad partem, quæ sibi ratione pensionis debe-
15 tur, ipsummet beneficium habere dicitur, ex animadversis
per Collant. in Pragm. lib. 1. *cap.* 3. *num.* 8. *Acost. de Priv. cred.
reg.* 1. *ampl.* 12. *num.* 18. *& Rod. de Ann. redit. p.* 1. *artic.* 5. *num.*
81. *& seqq.*

Videmus hoc quotidie practicari in illis casibus, in quibus
Beneficiatus moritur in 3. vel 4. mense ex. gr. post terminum
destinatæ pensionis; In istis enim circumstantiis, quando
solvuntur præstationes illorum quatuor mensium, idem Pen-
16 sionarius non solet, nec potest sibi appropriare d. summam
pro tota pensione, quamvis decursa, & maturata, sed so-
lùm illius ratam partem proportionabiliter ad totum annum,
reliquam vero portionem fructuum percipiunt hæredes Bene-
ficiati defuncti. Idque optima ratione, quia aliàs sequere-
17 tur quod Successor in Beneficio remaneret immunis ab onere
pensionis pro reliquis mensibus illius anni, pro quo jam fuis-
set satisfactus Pensionarius ex integris fructibus primorum
quatuor mensium, quo nihil absurdius dici potest.

Nec replicetur, quod sufficiat Pensionario adesset tot fru-
18 ctus Benificii illius anni, qui satis sint ad satisfactionem de-
cursæ pensionis ex *dec.* 130. *n.* 2. *par.* 3. *rec.*

Quia Rota ibi loquitur de fructibus naturalibus, quos jam
perceperat Episcopus Neritonen. vigore donationis Papæ,
19 maturatis, & recollectis de tempore decurso, qui petebatur
non obstante prætensione ejusdem Episcopi, quod fructus,
ei à Papa donati, non essent obligati pro pensione.

E' contra verò quando fructus Beneficii sunt merè civiles,
20 consistentes in menstruis Distributionibus, qui ut ita, dicam
colligi dicuntur duodecim vicibus quolibet anno, dum Pen-
sionarius ad proportionem ratæ fructuum, quæ singulo men-
se percipitur, debet recipere ratam pensionis, quæ pro rata
fructuum debetur, ut probant *Tondut. de Pens. cap.* 20. *nu.* 3. 4.
21 & clariùs *n.* 43. *& Barbos in vot.* 5. *n.* 11. *lib.* 1. & firmavit *Rota
dec.* 646. *n.* 7. *par.* 18. *rec.*

Absque ulla prorsus difficultate in casu nostro, in quo om-
nes fructus proveniunt ex Distributionibus quotidianis, quę
22 accrescunt aliis Interessentibus servitio Chori. Nam si inte-
gra summa cujuslibet menstruæ præstationis destinata Bene-
ficiato, percipi posset à Pensionario ex primis mensibus,
nihil remaneret pro augumento, debito aliis Interessentibus
23 servitio Chori in casibus deficientiæ, vel vacationis Titula-
rium, à cujus portione detrahi debet augumentum. Et pro-
inde, quoties vacant Canonicatus, sive Beneficiatus, pensio-
24 ne gravati, semper consuevit Capitulum relinquere in De-
positaria ratam pensionis correspondentem singulis mensibus,
pro quota eorum crediti, reliquum verò quolibet mense di-
stribuere inter Concanonicos, & Collegas inservientes pro d.
25 augumento, ut in facto servari testatur Rationalis, juxta
verba supra registrata. Et de Jure faciendum esse firmavit
Rota apud Garz de Benef. p. 1 *c.* 5. *nu.* 214 *& apud Marches. de
Commiss p.* 1. *fol* 552 *n.* 5. & latè probat *Card. de Luc. de Benef.
disc.* 19. *à n.* 8 *usque ad fin. Rot dec.* 356. *n.* 6. *p.* 18. *rec.*

Causa hæc, anno 1702. cor. Card. Vic. agitata, nullam
habuit ulteriorem prosequutionem, quia Rinalduccius tunc
acquievit: Fuit autem iterum reassumpta anno 1705. à Ve-
nantio Benigno, altero Pensionario ejusdem, coram Vicef.
26 qui de mense Julii ejusdem anni sequens fecit decretum per
Acta Cialii: *Terminos decursos solvendos esse proportionabi-
liter menstruatim juxta solutiones menstruas, à Reverendiss.
Capitulo factas D. Jo: Antonio Beneficiato Instanti*, Cui be-
nignus acquievit.

DISCEPTATIO XXIV.

Sancti Severi Matrimonii.

INTER

Michaelem Panuntium.

ET

Gratiam Vitalem.

ARGUMENTUM.

*Matrimonium, metu contractum, nullum est; Idemque di-
cendum, quando contrahitur inter conjunctos in gradu
prohibito affinitatis, etiam si illa proveniat ex copula illi-
cita; Adducuntur multæ conjecturæ, & præsumptiones,
comprobantes copulam; Ostenditurque qualis illa debeat
esse ad hoc, ut matrimonium dirimat ex causa affinitatis.*

Die 9. Maii 1694. è Carceribus, in quibus, ad præcisum
effectum contrahendi matrimonium, detinebatur, co-
ram Canonico Josepho Bellino, Vicario S. Severi ductus Mi-
chael Panuntius, nullis denunciationibus præmissis, Ma-
trimonium per verba de præsenti contrahere fuit coactus cum 1
Gratia Vitale, præsentibus Archidiacono de Vivo, Onu-
phrio Phantasia, & aliis Consanguineis ejusdem Gratiæ, quo-
rum opera paulò post supponitur dolo transmissus ad Bellum,
quod tunc temporis vigebat in Cathalunia, ex quo tandem
post quatuor annos reversus, cæpit idem Matrimonium, utì
nullum, impugnare, & tanquam metu contractum, & ob
impedimentum affinitatis ex copula, per plures annos habita
cum Laura Vitale, germana Sorore ejusdem Gratiæ.

Controversia autem ad Sac. Congr. Conc. delata, ex quo
justis de causis Episcopus S. Severi, de nostra Legali facul-
tate optimè meritus, ut testantur Opera, ab ipso Typis da-
ta, à judicando se abstinere voluit, commissa fuit Card. Ur-
sino Metropolitano, ex rescripto ejusdem Sac. Cong. Conc. 2
sub die 9. Aug. 1698. circa quam pro veritate de meo sensu
requisitus, censeo ex utroque capite, metus scilicet, & affi-
nitatis in primo gradu, idem Matrimonium omnino nullum
esse.

Posthabito denunciationum defectu; Istæ enim, licet non
sine peccato absque legitima causa, & dispensatione Superio-
ris omittantur, ex adductis per *Boss. de Matr. cap.* 8 *n.* 1. *& Pont.* 3
eodem tract. cap. 30. *nu.* 3. Omissæ tamen Matrimonii nullita-
tem aptæ non sunt inducere, ut firmavit *Rot. in dec.* 375. *n.* 10.
p. 11. *rec & in Neapolitana Matrimonii* 21. *Aprilis* 1681. *§. Nec* 4
obstare cor. Alberg. & pluries resolvit S. C. Conc. ut, omissis
antiquioribus, videre est *in Romana Matrimonii* 2. *Junii, &* 5
28 *Julii* 1696. *& in Taurinen. Matrimonii* 28. *Septembr.* 1697.
& in Reatina Matrim. 6. *Febr.* 1700.

Quoad metum, iste videtur concludenter probatus in Pro-
cessu, ex quo apparet, ad præcisum effectum cogendi Mi-
chaelem ad contrahendum Matrimonium, carceribus fuisse
emancipatum, ibique inhumaniter tractatum, nec non cum
assistentia armata Consanguineorum Gratiæ coram Vicario 6
ductum, manibus colligatis, & arcta custodia detentum, cum
aliis circumstantiis, de quibus in eodem Processu. Probato
autem metu, & quidem in constantem virum cadente, nec
minimum adest dubium, quin Matrimonium sit nullum, juxta
Textus relatos à *Sanchez de Matrim. lib.* 4. *disp.* 12 *n.* 18. *Pani-* 7
moll. dec. 102. *n* 1. *& pluribus seq. & Rot. in Melevitana Sponsa-
lium* 8. *Maii* 1696. *§ Fundabatur, & per tot. cor Pio.*

Et in præcisis terminis Matrimonii, contracti ex metu,
resultante à præceptis pœnalibus, & carceratione, de man- 8
dato Judicis sequuta, constanter resolvit Sac. Cong. Concil.
in *Vintimilien. Matrimonii* 24. *April. anni* 1700. *& in Sanctæ
Agathæ Gothorum Matrimonii eisdem die, & anno.*

Qui metus nullatenus dicitur purgatus per sequentem co-
pulam, hæc enim procurata fuit, nedum durante adhuc metu,
quod sufficeret, sed quod magis est, tempore, quo sub arcta 9
custodia retinebatur Michael ad præcisum effestum, ut ma-
trimonium consummaret, per ea, quæ in terminis observant
Sanchez de Matrim. lib. 4 *disp.* 18 *num.* 7. *vers. Durat autem, &
num.* 15. *& seqq. Panimoll. dec.* 102. *num.* 13. *& seqq. & adnot.* 2. 10

num. 10

*num.*10.*& Raynald.observ.Criminal.ad c.*23.*supplet.*5.*per tot.*
& signanter *à n.*30.*usque ad finem.*
Quò verò ad impedimentum affinitatis in primo gradu,
11 indubitatum est, illam Matrimonium contractum dirimere,
ex juribus, relatis *à Rota in dec.*8.*n.*64.*cor. Arguell.& in Colo-
nien Nullitatis Matrimonii* 1.*Julii* 1693.§.1.*coram Molines*,
25.*Junii* 1694.§. *Validitas coram Emerix jun.* inter suas la
12 1194.*num.*1.*& Congreg.Concilii in Cæsenaten.*18.*Junii* 1611.
*ut in Lib.*11.*Decret fol.* 99.
Ad probandum verò dictum impedimentum præmitto,
13 non esse necessarium, ut copula demonstretur mediantibus
probationibus directis, quòdque de illa deponant testes, omni
exceptione majores, quia agitur de re difficilis probationis,
14 & in qua vocari non solent testes, ut dicit *Gloss. in cap. Lite-
ris verb. Ut credebant de Præsumpt.* & observat *Gonzal. in c.*
15 *Præterea num.* 3.*de Testib.* ubi refert *illud Martial. lib.*1.
Epigr. 35.

At Meretrix abigit testem, veloque seraque
Raraque si memini fornice rima patet.

Communiter proinde receptum est, illam probari præ-
sumptionibus, & conjecturis, ut ad nostrum præcisum effe-
16 ctum, dirimendi scilicet Matrimonium, cum dicto impedi-
mento contractum, observant *Mascard de Probation conclus.*
57.*num.*7.*&* 8.*Farinac. de Delect. Carn. quæst.* 136. *num.* 2. *&*
17 *Panimoll. dec.* 93. *annot.* 1. *num.* 15. & sunt magistrales *decis.*
262. *per tot. coram Otthobon. & decis.* 8. *num.* 30. *usque ad fi-
nem coram Arguell & in citata Colonien. nullitatis Matrimonii*
1. *Julii* 1693. §. *Ex quibus coram Emerix jun. dec.* 1194. *n.*2.
Et licèt ad alium effectum egregiè pariter *Rota cor. Cerro dec.*
515. *num.* 12.
Quæ præsumptiones, & conjecturæ ad nostrum effectum
18 conjungi debent ad inducendam concludentem copulæ pro-
bationem, ut generaliter observant *Caball. resol. crimin. cas.*
200. *num.* 137. *Rot. coram Cerro dec.* 515. *num.* 14. *& in Bar-
chinonen. Divortii* 15. *Martii* 1680. §. *Non obstat coram Vice-
19 comite, & in Monasterien. Matrimonii* 5. *Decembris* 1696. §.
Hujusmodi coram Caprara.
Et in nostris præcisis terminis probant *Farin. cons. crimin.*
20 38. *num.* 8. *lib.* 1. *Ciarlin. controv.* 174. *num.* 9 *& Panimoll.
dec.*93.*num.*41.*&* 42.*& Rota coram Otthob dec.*262.*num.*15.*&
coram Arguell. dec.* 8. *num.* 57. ubi, quòd in nostris terminis
21 habet locum regula: *Singula quæ non prosunt, unita juvant, &
in Colonien. Nullit. Matr.* 1. *Julii* 1693. §. *Ex quibus omnibus
coram Molines.*
Nec est necesse, ut testes de hujusmodi conjecturis, &
præsumptionibus deponentes, sint omni exceptione majores,
22 ut in præcisis terminis ad effectum dirimendi Matrimonium,
cum tali impedimento contractum, benè advertunt *Gig.
cons.*29.*n.* 20. *Panimoll dec.* 93. *annot.* 1. *num.* 20. & egregiè
23 observat *Rota in sæpius citatis dec.* 262. *n.*10.*coram Otthobon.
& dec.*515.*n.*17.*coram Cerro, & in Colonien. Nullitatis Matri-
monii* 1. *Junii* 1693. § *Parum relevantibus coram Molines, &
cor. Emerix jun. dec.*1194 *n* 3.
Quibus præmissis videamus, an in casu nostro tales præ-
sumptiones, & adminicula concurrant, ex quibus, præser-
24 tim unitim ponderatis, inferri possit copula: Apud me au-
tem nulla remanet de illa dubitatio ex lectura, & attenta
ponderatione Processus, ex quo plura resultant, &
I. Magna familiaritas Michaelis cum Laura, frequens ac-
25 cessus ejusdem ad ejus Domum, tam de die, quàm de nocte,
quæ omnia ad nullum bonum, vel indifferentem finem à te-
stibus referuntur, sed potiùs unanimitèr appellantur, & ab
eis reputabatur scandalosa, cum aliis circumstantiis, in Pro-
cessu deductis, de quibus ad effectum probandi copulam *Ciar-
lin. controv.*174.*n.*18.*Vener. in Exam. Episcop. lib.*8. *cap.* 22 *de*
26 *Testib. n.*74.*de Just. de Dispensat. matrimon. lib.*1.*cap.*8 *n.* 203.
& seq & Rota in Barchinonen. Divortii 14. *Apr.* 1679. §. *Insu-
per &* 15.*Martii* 1680. §. *Adulteria cor. Vicecomite, & coram*
27 *Emer. jun. dec.*1226.*n.*1. & ad nostrum precisum effectum in
cit. *dec.*263.*n.*8.*& seq. cor. Ottbobon & in d. Colonien. Nullitatis
Matrimonii* 1. *Julii* 1693. § *Copula cor. Molin.*
II. Excessivus, & reciprocus amor utriusque, qui ex par-
te Lauræ talis erat naturæ, ut contra Mulierum tenacitatem,
de qua *Gloss. in leg Quæ dotis Verb. Tenebitur ff. Solut. Matrim.*
28 quam sequitur *Nevizzan in Syl. nuptial. lib.*2 *fol.*212.*num.*95.
& ad nostrum effectum à faceto *Poeta Antonio Abb. nelle
Frascherie* descriptam, ipsamet Laura dona dabat Michae-
29 li, ut in Processu deponunt Dominicus Attolinus, & Sa-
cerdos Philippus Antimonacus; Ex parte verò Michaelis
non erat minor, etenim non semel à quampluribus Amiciis
seriò monitus, & multoties etiam carceratus ad hoc, ut ab
illicito, & scandoloso commercio cum eadem Laura desiste-
ret, adhuc in eo majori semper affectu, nec sine Vitæ discri-
mine perseveravit; Reciprocus siquidem amor cum aliis
præsumptionibus unitus, magnum est copulæ adminiculum,
juxta originale dictum *Felin. in cap. Præpterea n.*3. *de Testib.*
quòd sequuntur *Panimoll. dec.*93.*annot.*1.*num.*16.*&* 26 *& Ro-
ta dec.*95.*n.*6 *par.*2. *divers.* & ad nostrum præcisum effectum 31
*cor Otthob. dec.*262. *num.* 6. *& seqq. & in Colonien. Nullitatis
Matrimonii* 1. *Julii* 1693. §. *Parum relevantibus coram Mo-
lines.*
III. Permanentia utriusq. in ead domo, imò in ead. man-
sione, remotis arbitris, & quidem non semel, nec per bre-
ve tempus, quod ad nostrum effectum considerant *Rota cor.* 32
Arguell. dec. 8. *num.*50. ubi refert illud *Virgilii: Speluncam Di-
do Dux, & Trojanus eandem deveniunt.* Advertendo,
quòd cùm Poæta vellet Didonis, & Eneæ congressum si- 33
gnificare, nihil aliud dixit, quàm solos se in Speluncam re-
cepisse, & refert pariter illud Comici. *Quid tunc fatue?* Et
generaliter *in Monasterien. Matrimonii* 27. *Junii* 1696. §. *Ex* 34
testibus coram Caprara, & in Senogalien. Legatorum 13. *Ju-
nii* 1697. § *Quinimò coram Molines*, ubi refert illud *Ovid. lib.
2. fastor. Quid non amor improbus, audet.* 35
Crescitq; vis hujus adminiculi ex pessima interpretatione,
communiter data eidem permanentiæ, signanter à Francis-
co Candia, vulgò *Cicconi*, Marito Lauræ, qui cùm semel 36
eosdem solos in cubiculo invenisset, utrumque occidere ten-
tavit, mediante securi, ex qua Uxor vulnerata remansit.
Michael verò mortem evasit, partim ex fuga, & partim ex
concursu Vicinorum, ut deponunt omnes ferè testes, asse-
rentes ex eod. motivo, paulò post eand. Lauram fuisse à Vi-
ro miserè occisam.
IV. Actus impudici, seu, ut dicunt testes, *gesti amorosi*,
amatoriæ epistolæ, & similes, de quibus in Processu, quos 37
unitos cum aliis conjecturis ad probandam copulam magnifa-
ciunt *Farinac. de Delict. Carn. q.*136.*n.*143.*& seq. Sanchez de
Matr. lib.*10.*disp.*12.*n* 43.*Panimoll. dec.*93.*annot.*1.*n.*17.*& seq.* 38
*& num.*27. ubi de præsumptione, ortum habente ex Episto-
larum transmissione, & receptione *& Rot. cor. Emer. jun. dec.*
1226.*n.*1.*& seqq.*
V. Confessiones extrajudiciales copulæ ante contractum
Matrimonium cum Gratia emissæ, tam à Michaele, quàm 39
à Laura, & à Francisco di Candia, vulgò *Ciccone* ejus Vi-
ro, de quibus in Processu, quæ confessiones, adminicula-
tæ à dictis aliis præsumptionibus, & conjecturis magnifa-
ciendæ sunt ad probandam copulam, ut considerando asser-
tiones Mulieris, in nostris præcisis terminis firmavit *Rot. in* 40
dec 1194.*num.*1.*& sequentibus coram Emerix jun.* & genera-
liter advertunt *Rub. Alexandr. inter Cons. Matr. divers. cons.*
73 *num.*12.*& Rota decis.*163.*num.*6.*par.*9.*& dec.* 305. *num* 9.
*par.*15.*& dec.*621.*num.*12.*p.*18.*rec. & in Bononien Nullitatis* 41
Matrimonii 15.*Junii* 1676 §. *Et licèt coram Vicecomite, & in
Avenionen. Donationis* 9.*Junii* 1684 §. *Nec aliter cor. Alberga-
to, & in Novarien Sponsalium* 1 *Julii* 1663. §. *Et omnia cor.
Muto, & in Monasterien. Matrimonii* 27.*Junii* 1696. § *Justifi-
cata cor. Caprara.* Et considerando similes assertiones Vi-
ri ante Matrimonium, ad nostrum effectum firmavit pari-
ter *cor. Arguell. dec* 8 *num.*45.*& seq. & cor. Otthob. dec.*262. *n.* 3.
VI. Demum publica vox, & fama scandolosi commercii
inter Michaelem, & Lauram, cum talibus circumstantiis
notorietatis, ut vix possit major excogitari & ortum habens
non à personis suspectis, sed ab ipsismet testibus, quorum
aliqui non semel monuerunt Michaelem, aliqui videntes il-
lum ingredi Domum Lauræ tempore suspecto, jacierunt la-
pides contra utrumque, aliqui se posuerunt ante ostium ejus-
dem Domus ad standum, ad hoc ut viderent illum exire,
aliqui ipsum ad eandem Domum associarunt, & similia fe-
cerunt, vel viderunt, ut ex Processu, in quo de eadem pu-
blica voce, & fama deponunt omnes testes, & signanter tres
etiam ex illis qui fuerunt ad defensam examinati, & à Mu-
liere inducti, nempe Sacerdos Petrus Grassus Honuphrius
Phantasia, Joseph Antonius Palumbo.
Quæ publica vox, & fama eò devenit, ut nedum multo-
ties carceribus fuerint mancipati, tàm Laura, quàm Mi- 42
chael, ut patet ex Process. Sed quod magis est Dominus Lo-
ci, nempe Dux Sancti Severi, post notitiam Matrimonii
cum Gratia, Sorore Lauræ contracti, præceptum eidem
transmiserit de non conversando cum d. prætensa Uxore,
ob notorietatem præfati impedimenti affinitatis in primo
gradu, quæ omnia ad nostrum effectum magnifacienda
sunt, per ea, quæ in nostris præcisis terminis firmavit
Rota in decis. Colonien. Nullitatis Matrimonii 1. *Julii*
1693. §. *Convenit coram Molin. & coram Emer. jun. dec.*
1194. in fine.

De viribus autem publicæ vocis, & famæ ad nostrum prę-
cisum effectum dirimendi Matrimonium, benè *Panimoll.* ci-
tans concordantes *in dec.* 93 *& adnot.* 1. *num.* 19. *&* 20. &
45 meliùs *Rot. in citata Colonien. Nullitatis Matrimonii* 1. *Julii*
1693. *§. Concurrit cor. Molines, & cor. Emerix jun. dec.* 1194. *n.*
2. *& seqq.* Et ad effectum probandi copulam *Menoch. cons.* 41.
n. 24. *Ciarlin. controv.* 174. *num.* 17. *Panimoll dec.* 93. *num.* 38. *&*
Rot. in Barchinonen Divortii 14. *Aprilis* 1679. *§. Accedit, &*
§. His omnibus cor. Vicecomite.

Quibus non obstat, quòd ad hoc, ut affinitas in nostris
terminis Matrimonium dirimat, probanda sit copula perfe-
cta, & consumata, hoc est cum seminis effusione intra Vas,
apta ad Prolis generationem ex animadversis *per Sanchez de*
Matrimon. lib. 7. *disp.* 6. *n* 7. *& seqq. Engel. in Jus Canon. lib.* 4.
46 *tit.* 14. *de Consanguin. & Affin. n.* 7. ubi ad rem observat, non
obstare *Textum in cap. Juvenis de Sponsal. & in cap. Frater-*
niti de eo, qui cognovit Consanguin. Uxoris suæ, Quia loqu-
untur de impedimento justitiæ publicæ honestatis, quod ne-
47 dum ex copula imperfecta, & seminatione extra vas, sed ex
solo contractu sponsalitio nascitur *Coninch. de Sacram. tit.*
32. *de Matr. disp.* 31. *sect.* 1. *per tot. & Jorius eod. tract par.* 8. *q.*
48 25. *num.* 8 Quid quid enim sit in foro conscientię, juxta ter-
minos in quibus loquuntur dd. Authores, certum videtur,
quòd in foro fori probata copula, nihil aliud desideratur ad
effectum dirimendi Matrimonium, ex illa vehementi præ-
49 sumptione, quæ viget contra Virum, & Mulierem, rem
carnalem habentes, ut egregiè objecto respondendo observat
Rot. cor. Arguel. dec. 8. *n.* 19. *&* 21. ubi illam congruam assignat
rationem, quia hujusmodi probatio est impossibilis, & in ef-
50 fectu ex hac consideratione in dd. *magistralibus dec.* 262. *co-*
ram Ottbob. & in Colonien. Nullitatis Matrimonii de annis
1693. *&* 1694. *coram Molines, & Emerix juniore* etiam exci-
tata fuit similis objectio; Imò in illis firmata conclusio, quæ
est in terminis longè durioribus, quòd nimirum ex sola
condormitione in eod. lecto, quod certè longè minus est, pro-
51 bata dicatur copula, sufficiens ad dirimendum Matrimo-
nium, ut videre est *in illa coram Molines §. Copula & coram*
Emerix §. Affinitas, quod priùs probaverant citati à *Pani-*
moll. dec. 93. *annot.* 1. *num.* 31. ubi, quòd licèt condormitio in
52 eod. lecto non concludat per necesse copulam, est tamen pro-
batio sufficiens, tam ad dirimendum Matrimonium, quàm
ad pœnam. Quod generaliter considerant etiam *Zacch. q. me-*
dic legal. lib. 5 *tit.* 1. *q.* 3 *n.* 14. *Ciarlin. controv.* 174. *num.* 13. &
53 firmavit *Rota in dec.* 162. *n.* 17. *p.* 9. *rec. & in Monasterien.*
Matrim. 27. *Junii* 1696. *§. Ex testib. cor. Card. Caprara. In-*
certus est exitus.

DISCEPTATIO XXV.

Pisauren. Functionum

PRO

Fabritio Balleono Præposito Pisauri.

ARGUMENTUM.

Impedito Episcopo, vel nolente facere functiones in majori-
bus Solemnitatibus, an illas teneatur facere prima Digni-
tas, vel potiùs Hebdomadarius; Et quid dicendum de
Benedictione Cinerum, Palmarum, & similibus sacris
Functionibus, tam tempore majoris Hebdomadæ, quam
in aliis totius anni Festivitatibus.

Requisitus de meo sensu circa sequentia dubia

1 A *Chi spetta fare la funzione del Venerdì Santo la mattina;*
Cantare la Messa nel giorno del Sabbato Santo, con la be-
nedizione del Fonte; Se al Vescovo quando voglia, o in sua
vece alla prima Dignità, o altre Dignità gradatamente; o
pure al Canonico Eddomadario; E se ciò si pratica per consue-
tudine; O pure per decreti particolari, o per la regola del Ce-
remoniale.

II *Se quando il Vescovo abbia cantata la Messa nelli giorni*
2 *di Natale, Pasqua, e Pentecoste, subentri nel secondo giorno*
la prima Dignità, o pure la seconda a cantare la Messa, & il
Vespero; Overo sia esclusa la prima Dignità, per avere già
per essa preso il luogo il Vescovo nel primo giorno.

III. *Se le benedizzioni delle Ceneri, delle Palme, e del Sa-*
gro Fonte nel giorno del Sabbato Santo, e di Pentecoste (quan-
3 *tunque tocchi al Canonico Eddomadario cantar Messa in detti*
giorni) debba fare le sudette funzioni la prima Dignità; O im-
pedita questa, le altre Dignità gradatamente, o pure il Cano-
nico Eddomadario.

IV. *Non potendosi dubitare, che fra le Solennità Pontifica-*
li, una sia quella del Corpus Domini, in cui per lo più tutti i
Vescovi fanno la Processione pontificalmente, ed essendo altresì 4
certo, che tutte le Solennità hanno il loro principio da i primi
Vesperi, quali non possono essere di altra diversa natura della
Festa seguente: E perchè quasi in tutte le Catedrali i Vescovi
ne i primi Vesperi di questa Solennità non sogliono far Cappel-
la: Se tocchi di farli alla prima Dignità, come quella, che sub-
entra de Jure a tutte le funzioni Pontificali absente, impedito,
sive nolente Episcopo Pontificalia exercere, o pure al Canonico
Eddomadario: Et quatenus affirmativè *a favore della prima*
Dignità, Si ricerca sapere, se ciò gli possa spettare in virtù di
consuetudine, e di decreto particolare, overo per regola del Ce-
remoniale.

Quòad primum dico, claram esse in hac parte dispositio-
nem *Cærem. Episc. in cap.* 25. *&* 27. in quibus usque ad minu-
tias præscribuntur ea, quæ Episcopi volentes, & valentes 5
celebrare feria 6. in Parasceve, & Sabbato Sancto, serva-
re debeant, quæque adimplere teneantur alii Cano-
nici, assistentes eidem Episcopo, Pontificaliter cele-
branti.

Quia verò in illis terminis, in quibus Episc. dd. diebus
non celebrat, non determinatur in eodem Cæremoniali, quis
teneatur celebrare, sed solùm *in c.* 26. *&* 28. *ejusdem lib.* 2. pręs- 6
cribuntur ea, quæ practicari debent, Episcopo non celebran-
te, sed præsente, aut etiam absente: Hinc deveniendo ad
secundam partem d. primi dubii.

Dico, procedendum esse in hac parte cum alia æquè clara
dispositione ejusdem *Cærem. Episc. lib.* 1. *cap.* 26. *de Spplen.* 7
vicibus deficien. ibi: *Deficientium vices ab aliis suppleri de-*
beant, & ibi: *Supplebit alter ei proximus*; Quam Cæræ-
monialis dispositionem tanquam unum ex primis principiis
Sacrorum Rituum, sequuntur *Castald. in Prax Cærem. lib* 1.
sect. 7. *cap.* 4. *num.* 15. *& sect.* 8. *cap* 6. *num.* 4. *Bauldr. in Manuali*
sacrar. Cerem. par. 5. *cap* 26. *de Supplen. vicibus Canonicorum* 1.
& sequen. Biss. in Hierurg Verbo Subdiaconus nu. 196. *§.* 25. *an-*
te med. Bonfad. in Thesaur. Ecclesiast. dec. 7. *num* 14. *Barbos. in* 8
Summ. Apost. decis. collect. 391. *Franc. de Eccles. Cathed. cap.* 19.
num. 129. *& Card. de Luc. de Præeminen. disc* 41. *n.* 14. *& seq. &*
disc 43. *n.* 3. & quotidiè resolvit eadem Sacra Rituum Cong.
& signanter *in Tarentina Cryptaliorum* 29. *Octobris* 1606. *&*
in Pisana 12. *Junii* 1628. *& in Baren.* 6. *Octob.* 1645. *& in No-*
vocomen. 29. *Julii* 1649 *ad* 3. *dubium, & in Senarum* 29. *Se-*
ptembris 1670 *& in Gerunden.* 11. *Februarii* 1702. *&* 24. *No-*
vemb. 1703. *& in Cremonen.* 19 *Januarii* 1704. *ad* 1. *du-*
bium.

Cùmque extra omnem controversiam sit, in Cathedrali
Pisauren. illius Præpositum esse primam Dignitatem, ut
fuit etiam admissum *à Sacra Rituum Cong. in Pisauren.* 21. 9
Martii 1609. his verbis *Pisauren. Præpositus, qui est prima Di-*
gnitas in Ecclesia Pisauren. de qua infra, in necessariam ve-
nit consequentiam, quòd d. solemnes functiones in feria 6. in
Parasceve, & Sabbato Sancto, nolente, vel impedito E-
piscopo illas facere, teneatur supplere Præpositus, illius 10
prima Dignitas, ex authoritatibus supra citatis, quibus ad-
do *Pignatell.* innumeras referentem resolutiones Sacrarum
Congregationum *in tom.* 4. *Consult.* 35. *per tot. & Rot. in Su-*
trina Præcedentiæ 8. *Maii* 1716. *§. Non videbatur coram*
Card. Althann.

Addo ulteriùs duas Sacræ Rituum Cong. æquè punctua-
les, ac magistrales resolutiones; Primam *in Baren.* 19. *Ja-*
nuarii 1608. quæ est in *Libr. Decretor. ejusdem Sac. Cong. d.* 11
anni 1608. *fol.* 425. quamvè per extensum refert *Barbos. de Ca-*
nonic. cap. 5. *num.* 43. Secundam verò in *Parmen.* 28. *Aprilis*
1640. quam referunt, & sequuntur *Pignatell. consultat.* 35.
num. 7. *tom.* 4. *& Card. de Luc. de Præeminen. disc.* 20. *num.* 10.
ibi: *Sacra Rituum Congregatio &c. respondit; Functiones E-*
piscopales, Episcopo absente, vel impedito, spectare ad pri-
mam Dignitatem, quocumq; nomine nuncupetur, dummodo
sit in sacerdotali Ordine constituta; Et propterea in casu pro-
posito, omnia munia, quæ ad Episc. pertinerent, si præsens 12
esset, Archidiacono primæ Dignitati competere, & signanter
delationem Sanctissimi Sacramenti in die ejus festi, dummodo
Archidiaconus etiam Missam solemnem eo die celebret, die 28.
Aprilis 1640. Addo demum punctualissimam resolutionem
Sac. Rituum Cong. in Pisauren. 21. *Martii* 1609. cujus verba
per extensum registrantur infra.

Quæ omnia procedunt de Jure, seu ex dispositione Cæræ-
monialis, & ad terminos dictarum punctualium resolutio-
nem Sacræ Rituum Congregationis, non autem vigore
con-

conſuetudinis, ex authoritatibus ſupra citatis; Et adeò ve-
ra ſunt, ut non ſit in facultate Epiſcopi impediti, vel nolen-
13 tis celebrare, aliam Dignitatem, vel Canonicum in pro-
prium locum ſubrogare, in præjudicium primæ Dignitatis,
ſed ſemper ſuccedere debet proximior, juxta plures reſolu-
tiones Sacræ Rituum Congregationis, citatas *à Barboſ. de*
Canonic.cap.5.num.46.Panimoll.deciſ.1.adnotat. 6. num. 39.
& 40.Gavant.in Manual Epiſcop.Verbo Functiones Epiſcopa-
14 *les in addit.num.11.Franc.de Eccleſ.Cathedr.cap.16. nu. 126.*
D.Piton.de Controverſ.Patron.allegat.95.num. 12. & Rota in
Sutrina Præcedentiæ 8. *Maii* 1716. *§. Nulla & §.Non videb.*
cor.Card.Altbann.

Stringens autem ratio ejuſdem communiter receptæ pro-
poſitionis, quam ad noſtrum effectum adducit *Card. de Luc.*
de Canonic. diſc. 30. *num.* 11. hæc eſt, quia ſcilicet corpus
15 myſticum Eccleſiæ Cathedralis conſtituitur ab Epiſcopo, &
Capitulo ſimul, tanquam ex Capite, & membris; Et pro-
pterea in defectum Capitis, cui ſpectat ſolemnes functiones
peragere, per Jus non decreſcendi ſuccedit reliquum Cor-
pus, hoc eſt ipſum Capitulum, tam in juriſdictionalibus,
quàm in aliis proportionabilibus functionibus: Et quia im-
poſſibile eſt, quòd iſtæ expleri valeant ab integro Corpore
16 Capituli, ideo ejuſdem Capituli nomine illas peragere tene-
tur prima Dignitas, ex quo inter dd. membra primum occu-
pat locum, primamquè facit figuram, illoque impedito, al-
ter, & deinde alter de Capitulo, ordine ſemper ſucceſſivo,
& gradatim.

Quò ad ſecundum dubium, dico, quòd ſi Epiſcopus, qui
ſolemniter celebravit diebus Nativitatis D. N. Jeſu Chriſti,
17 Paſchatis, & Pentecoſtes, nolit duobus ſequentibus diebus
pariter celebrare; In quibus, ſicuti, & in aliis feſtivitati-
bus per annum, ad ſui libitum eidem celebrare permiſſum
eſt, ex diſpoſitione *Cæremonialis Epiſcopor. lib.* 2. *cap.* 34.
poſt principium Verſ. Vel etiam arbitrio ſuo in aliis feſtivitati-
bus per annum; Tunc dd. diebus celebrare debet prima Di-
gnitas, quæ in noſtro Capitulo eſt Præpoſitus, tanquam di-
gnior, & immediatè proximus Epiſcopo impedito, vel-
18 nolenti celebrare, ex animadverſis circa primum dubium;
Neque in illis ſe immiſcere valet Canonicus Hebdomadarius
juxta reſolutionem Sacræ Rituum Congregationis *in Pen-*
nen. 15. *Februarii* 1633 quam referunt, & ſequuntur *Bon-*
fadin. in Theſaur. Eccleſ. deciſ. 7. *num.* 15 *& Barboſ. in Summ.*
Apoſt. dec. collect. 391. *num.* 3.

Neque dici poteſt conſumpta talis facultas Præpoſiti ex
eo, quòd Epiſcopus Pontificaliter celebravit dd. diebus Na-
19 tivitatis, Paſchatis, & Pentecoſtes; Quia in dd. ſolemniſſi-
mis diebus, legitimo ceſſante impedimento, tenetur ipſe
Epiſcopus celebrare, ut clarè diſponitur *in dicto Cæremo-*
niali Epiſcop. citato lib. 2. *cap.* 34. *in principio Verſ. Celebra-*
re igitur poterit Epiſcopus. Et proinde per talem actum,
ſeu neceſſariam celebrationem, quæ incumbit Epiſcopo,
non poteſt dici illatum præjudicium aliquod primæ Digni-
20 tati, quæ nullum habebat arbitrium celebrandi in dd. feſti-
vitatibus, per ea, quæ notant communiter *Repetentes in l.*
In rebus §. Non omnis C. de Jure Dot. & in l. finali Codic. de
Annali præſcription. cum concordantibus *apud Priol. dec.* 417
num. 2. *& cor. Cerro dec.* 784. *num.* 9.

Et contrarium aſſerendo, nedum prima Dignitas eſſet in-
ferioris conditionis omnibus aliis minoribus Dignitatibus,
21 ſed numquam poſſet ſuas explere partes, niſi Epiſc. ægro-
tante, vel legitimè, impedito ad explendas Pontificales fun-
ctiones, quod quantum abſonum ſit, omnibuſque principiis
Sacrorum Rituum oppoſitum, de ſe patet, & in noſtris ter-
minis obſervavi *in tom.* 2. *p.* 2. *diſcept.* 2 *n.* 58.

Reſpectu 3. dubii, quidquid dici poſſet in ordine ad alias
Metropolit. & Cathed. Eccleſias totius Orbis, vel ex parti-
cularibus Conſtitutionibus, & Statutis dd. Eccleſiarum, vel
22 ex conſuetudine, ſive immemorabili, ſive legitimè præſ-
cripta, ſive ex aliis titulis, quæ omnia non expedit hic in-
veſtigare, & de quibus latè agit *Pignatell. conſult.* 35. *num.*
28. *& ſequen. to.* 4. in noſtris terminis habemus caſum indi-
vidualiſſimè deciſum *à Sacra Rituum Cong. in Piſauren.* 21.
Martii 1609. per extenſum regiſtrata *in tom.* 2. *par.* 2 *diſcept.*
2. *num.* 76. quamvè referunt, & ſequuntur *Gavan. in Ma-*
nual. Epiſc. Verbo Functiones Epiſcopales in addition num. 7.
23 *& Barboſ. de Canon. cap.* 5. *num.* 43. *ante finem*, quæ pun-
ctualiſſimè concordat cum Libro decretorum ejuſdem Sacr.
Congr. anni 1609. hac occaſione à me iterum recognito *fol.*
413. & eſt ſequentis tenoris *Piſauren. Præpoſitus, qui eſt pri-*
ma Dignitas in Eccleſia Piſauren. petiit declarari, ad quem,
abſente Epiſcopo, pertinet benedicere Palmas, Candelas, &
24 *Cineres, & alias ſimiles functiones facere, quas faceret E-*
piſcop. ſi eſſet præſens: S. Cong. Rit. reſpondit, functiones
prædictas, & benedictiones Candelarum, Cinerum, & Pal-
marum, abſente, vel impedito Epiſcopo, ad primam Digni-
tatem, non autem ad Canonicum Hebdomadarium pertinere
cenſuit, & declaravit die 21. *Martii* 1609.

Remanet proinde præſens dubium omni alia diſcuſſione
incapax, quia punctuales reſolutiones Sacrarum Congrega- 25
tionum, nedum habent vim particularium legum, & tan-
quam Sac. Canones ſervari debent, ex animadverſis *per Fa-*
gnanum in cap. Quoniam num. 8. *de Conſtitut. & Paſqualig. quæ-*
ſtion. moral. centur. 1. *cap.* 61. *num.* 4. *& per tot.* & firmavit *Rot.*
in deciſ. 72. *num.* 4. *coram Anſaldo, & in Peruſina Præmi-*
nentiarum 2. *Decembris* 1711. *§. Fortiùs coram eodem, & in*
Romana Matrimonii 3. *Julii* 1719. *§. Hinc deſcendendo coram*
Corio; Sed illa *Sac. Cong. Rit.* 21. *Martii* 1609. uti emanata 26
in præciſiſſimis terminis controverſiæ inter Præpoſitum,
& Canonicos hebdomadarios noſtræ Eccleſiæ Piſauren. me-
retur epithetum authoritatum, loquentium *della Vacca roſſa*,
juxta lepidum dictum *Card. de Luc. de Jure patron. diſc.* 4.
num. 7. ſequuti in *Inſtitut. criminal. lib.* 2. *tit.* 8. *num.* 239. Neque
proinde tempus terendum eſt in generalibus propoſitionibus,
& vagis argumentis, qui enim relictis punctualibus authori-
tatibus, vult procedere per viam generalium argumentorum;
inciampa come Pulcino nella ſtoppa, juxta phraſim *Borgnini*
ſequuti *à Cyriac. contr.* 248. *n.* 22. *& D. Piton. de controv. Patro-*
nor. contr. 15. *n.* 1.

Circa 4. dubium, licèt ſacræ ſolemnitates regulariter à pri-
mis Veſperis ſuum initium ſumant, ut dicitur *in Cæremon.*
Epiſcoporum lib. 2. *cap.* 1. *in principio*; Non omnes tamen 27
dicuntur, & ſunt functiones Epiſcopales, & in ſpecie in d.
Cæremoniali Epiſcoporum, ubi ſupra, in quo adnotantur
omnes Veſperæ, quæ ſolent per Epiſcopos ſolemniter cele-
brari, nullatenus numerantur Veſperæ ſolemnes feſtivitatis 28
Corporis Chriſti: Sed ſolùm ſequentes: *In Vigiliis Nativi-*
tatis D. N. Jeſu Chriſti, Epiphaniæ, Pentecoſtes, Sancto-
rum Apoſtolorum Petri, & Pauli, Aſſumptionis B. Mariæ Vir-
ginis, omnium Sanctorum, Dedicationis Eccleſiæ, Sancti Ti-
tuli Eccleſiæ, & Patroni Civitatis.

Et propterea non poteſt in dd. Veſperis Sanctiſſimi Corpo-
ris Chriſti verificari ſuppletio, loco Epiſcopi impediti, vel
nolentis dd. Veſperas celebrare, neque etiam habere poſſunt 29
locum ea, quæ ſpectant ad primam Dignitatem, impedito,
vel nolente celebrare Epiſcopo, de quibus ſupra.

Sequitur proinde, quòd Veſperæ in Vigilia d. Solemnita-
tis celebrari debeant per Hebdomadarium, ad quem perti-
nent omnes illæ functiones, quæ non ſunt propriè Epiſcopo- 30
rum; Non ſic autem delatio SS. Sacramenti in Proceſſione,
ſolita fieri die ejus ſolemnitatis, quia, impedito Epiſco-
po, illa fieri debet à prima Dignitate; dummodo ſit in Sa-
cerdotali ordine conſtituta, & Miſſam eodie celebret, jux-
ta reſolutionem Sacræ Rituum Cong. *in Parmen.* 28. *Apri-*
lis 1640. de qua ſupra. Quibus addo multas alias punctuales 31
reſolutiones ejuſdem Sacræ Congregationis, per extenſum
impreſſas *in Tom.* 2 *par.* 2. *diſc.* 2. *à num.* 69. *uſque ad num.*
94. Quòd ſi eadem prima Dignitas nolit Miſſam cantare,
tunc eadem functio fieri debet à Celebrante, ut reſolvit *Sa-*
cra Rituum Congr. in Baren. 19. *Januarii* 1608. *& in Areti-*
na 30. *Januarii* 1612. *& in Neritonen.* [illegible] *Martii* 1614. ſe- 32
quutis *à Barboſa de Jur. Eccleſ. univerſ. lib.* 1. *capit*
21. *numer.* 100. *& in Summ. Apoſtol. deciſ. collect.* 253.
num. 13.

Omnes autem dictæ communiter receptæ propoſitiones
circa ſuppletionem functionum, faciendarum ab illa Digni-
tate, quæ immediatè ſequitur, vel Epiſcopum, vel aliam 33
Dignitatem impeditam, limitantur in ſolo caſu, in quo con-
cludenter probetur immemorabilis conſuetudo in contra-
rium, ut, ſequendo punctualem reſolutionem *Sac. Rituum*
Congr. in Collen. 13. *Sept.* 1670. advertit *Card. de Luc. de Ca-*
non. diſc. 30 *num.* 1. Quòd ſi adhuc probata non ſit, & ab una
ex Partibus contendentibus in controverſiam adducatur, do- 34
nec illa concludenter probetur, ſemper prima Dignitas ſup-
plere debet vices Epiſcopi impediti, & ita gradatim omnes
aliæ ſequentes Dignitates, juxta innumeras reſolutiones
Sac. Rituum Congr. ſequutas ab illis Doctoribus, quos ci-
tant, & ſequuntur *Panimoll. dec.* 1 *annotat.* 6. *num.* 4. *Cor-*
rad. in Prax. Diſpenſation. Apoſtol. lib. 4 *cap.* 3. *num* 5. *Barboſ. de*
Canonic. cap. 6. *num* 7 *& in Summ. Apoſtol. dec. coll.* [illegible] *Pi-*
gnatell. conſultat. 35 *num* 10. *tom.* 4 *& in tom.* [illegible] *par* 2 [illegible]
12. *num.* 32.

Et ſtringens ratio illa eſt, quòd licèt Cæremoniale Epiſ-
coporum tanquam lex ſervandum ſit [illegible] conſirma- 35
tum à f.m. Clemente VIII & Inn[illegible] X. ex [illegible]

in dec.3. num.19. apud Novar. in Summ. Bull. & dec.27. num. 10. coram Arguell. & decis.647. num 3. part.4 tom.3. & cum aliis, cita is in *tom.1. par. 2. discept.24. num.19. & discept.26. num.36.* In illo tamen nullatenus derogatur immemorabili consuetudini, quæ uti speciali nota digna, non comprehenditur sub generali revocatione cujuscumquè consuetudi-
36 nis, quæ continetur in d. Cæremoniali, sed requiritur derogatio specialis, & individua, ex replicatis oraculis Sac. Rituum Congr. sequutis *à Barbos. in Summ. Apost. dec collect.74. num.5. & à Novar. in Summ. Bull. comment.19. num* 19. & signanter *in Salamantina* 10. *Januar.* 1604. *& in Cæsaraugustana* 10. *April. ejusdem anni, & in Eboren.* 17 *Junii* 1606. *& in Brundusina* 17. *Sept.* 1611. *& in Tornacen.* 28. *Jan.*1612. *& in Foroliviem.* 4. *Apr.* 1615.

In hac autem parte laudandus potiùs videtur zelus moderni Præpositi, nil aliud quærentis, quàm pro veritate instrui
37 circa ea, quæ concernunt defensionem propriæ Dignitatis: *Loca enim digniora quæruntur, non propter ambitum, sed propter finem observandi debitum ordinem, quod est laudabile, & Juri consonum*: Sunt verba *Bordoni de Præceden. n.6.* & concordant adducti per *Menoch. consil.*126. *num.*1. *Carol. Anton. de Luc. ad Franch. observat.*139 *num.*1. *& Rot. dec.*17. *num.*1. *post Antonell. de Jurib. Cler.* ubi, quòd defensio propriæ Dignitatis nedum est licita, sed etiam omni Jure necessaria, quòd probat ex Sanctorum Patrum pluribus egregiis testimoniis.

DISCEITATIO XXVI.

Brasilien. seu Ordinis Carmelitarum.

PRO

PP. Reformatis Brasiliæ,

CUM

Religioso ejusdem Reformationis.

ARGUMENTUM.

Religiosi Reformati Ordinis Carmelitarum in Brasilia an possint transire inter Observantes ejusdem Religionis, cum sola licentia Provincialis Portugalliæ, sive causa studii, sive sub quocumque alio pretextu, vel causa.

IN Congr. habita die 26. Sept. 1721. nomine P. Josephi à Nativitate, tunc temporis Procuratoris PP. Carmelitarum Reformatorum Vicariæ Bahiæ in Statu Pernambuci in Brasilia, humillimæ porrectæ fuerunt preces EE. VV. in
1 quibus, mediante exhibitione Originalis Processus, in Secretaria existentis, justificatum concludenter fuit, N. P. Religiosum Reformatum ejusdem Vicariæ, absque proprii Superioris licentia, discessisse à suo Conventu Civitatis Parahibæ, seque profugum recepisse ad Civitatem Ulisiponensem, ibique, licèt Fugitivum, & Apostatam, benignè receptum fuisse inter Religiosos antiquæ Observantiæ ejusdem Ordinis à P. M. Bento de Sampayo, tunc temporis Provin-
2 ciale Portugalliæ, de cujus Licentia mediantibus Literis dimissorialibus ordinatus postea fuit Sacerdos, prout hæc omnia patent ex sola lectura, & simplici recognitione ejusdem Processus originalis.

Omnia hæc sequuta fuerunt non solùm post quàm servatis servandis idem Religiosus declaratus fuerat Fugitivus, & Apostata à P. Emanuele à S. Gonzales, Commissario Generali d. Reformationis in Brasilia, ut patet ex Sententia, con-
3 tra ipsum promulgata, & per extensum registrata in d. Processu; Sed ulteriùs postquam à Tribunali Nunciaturæ Portugalliæ rejecta fuerat instantia ejusdem Religiosi, qui appellationem interposuerat ad eandem Nunciaturam, ut videre est in dicto Processu

Ad colorandam verò eandem illicitam Sacrorum Ordinum susceptionem fuit exadverso prætensum, illam sequutam fuisse vigore Brevis antecessoris Nuncii; Cæterùm, at-
4 tentè pervolutis Actis eisdem Nunciaturæ, fuit opportunè observatum, & in eodem Processu originali demonstratum, Datam ejusdem Brevis esse sub die 24. Martii 1721. cum illo addito: *S. Sede Apostolica Vacante*, quæ vacantia S. Sedis cùm sequuta fuerit die 19. ejusdem Mensis impossibile prorsus fuit in solo spatio quatuor dierum cum dimio alterius, illius notitiam pervenire potuisse ad Civitatem Ulissiponensem.

Quibus attentis, re maturè perpensa dicta die 25 Septemb. 1721. hæc Sac. Congreg. rescripsit: *Procuratori Generali prò* 5
informatione, & Voto, & ad mentem cum eodem, & mens est, quòd scribat Procurator Generalis Provinciali pro Informatione, & interim veris &c. ut suspendat P. N. ab exercitio Ordinum.

In hujus rescripti exequutionem d. Procurator Generalis suas punctualiter adimplevit partes; Loco autem parendi Oraculo EE. VV. idem Provincialis Portugalliæ transmisit 6
Relationem, datam in Summ. circa cujus subsistentiam idem Procurator Generalis suum exibuit Votum, in quo solito candore asseruit, ea, quæ continentur in dicto Responso P. Provincialis Portugalliæ, nullam habere subsistentiam.

Supplices proinde hodiè redimus ad hunc Sacrosanctum Consessum, humillimas reiterando preces pro opportuno remedio adversus æquè continuum, ac patens scandalum, 7
dum in Civitate Ulissiponensi publicè, & palam incruentum Missæ Sacrificium quotidiè celebrat d. P. N. N. à sua Reformatione Fugitivus, & Apostata, etiam post decretum hujus S. C. emanatum d. die 26. Septembr. 1721. solemniter P. Provinciali Portugalliæ de mandato hujus Sac. Congregat. notificatum à P. Procuratore Generali, ut patet ex Summario, in quo demandata fuit suspensio ab exercitio Ordinum ejusdem P. N N.

Quòd enim Religiosus strictioris Observantiæ, sine Summi Pontificis expressa licentia, non possit transire ad Reli 8
gionem laxiorem, literaliter statuitur in *cap. Sanè de Regul.* ubi *Repentes* communiter. In *Conc. Trid. sess.25. de Regul. cap.19.* ibi: *Nemo etiam Regularis, cujuscumque facultatis vigore, transferatur in laxiorem Religionem.* In diversis 9
Constitut. Summorum Pontificum, indicatis in Constitut. *Urb. VIII.* impressa in 2. *tom. Bullar. Carmelit. fol.*455. in quibus idem Summus Pontifex expresse loquitur de Religiosis Reformatis nostræ Religionis, ibi: *Cùmque semel eas* 10
(idest Constitutiones Reformatas) professi fuerint, ab earum observantia nequaquam discedere nec ad quamcumque aliam Congregationem, nisi de speciali nostra licentia transire posse, sed juxta eas semper vivere teneri. In alia Innoc. X. impressa in *d. Bullar. Carmel tom.2. fol.*504. ibi: *Nec non ab omnibus, & singulis Fratribus, qui d. Ordinem in Conventibus Reformatis professi sunt &c. perpetuò, inviolabiliter exa-* 11
ctè, & inconcussè sub pœnis, in illis comminatis, observari. Ipsosque secundum illas, & ad præscriptum earum, vivere debere, nec ab eis recedere, ad idque opportunis Juris, & facti remediis cogi, & compelli posse. In Articulis pro Reformatis nostræ Religionis à Ven. Dei Servo Innoc. XI. 4. Junii 1686. specificè confirmatis, & impressis in *d. tom.2. Bull. Carmel. fol.*643. §.19. ibi: *Non potuerunt mitti Reformati* 12
ne quidem Studii causa in Conventus non Reformatos, alioquin Missi carebunt Voce, & Loco, habebunturque Desertores Reformationis. Idemque repetitur in eisdem Articulis §.4. *d. Bullar. tom.2. fol*642. ibi: *Conventus, ut supra, declaratus de strictè Observantibus, non poterit amplius strictæ Observantiæ Constitutiones deserere. Nec Religiosi, qui &c. illarum praxim, ut supra spoponderint, ad non strictè Observantes transire, sub pœna privationis Vocis, & Loci per tres annos ipso facto. Nec Provincialis non Reformatus prætendet eos transferre sub pœna depositionis ab Officio.* In Decretis P. Generalis Villalobos die 27. Sept. 1695. specificè confirmatis à Card. Cornelio, tunc temporis Nuncio Portugalliæ, impressis *in d. tom.2. Bullar. Carmel. §.8. fol.*664. ibi: *Pariter volumus,* 13
nullum ex Reformatis moveri posse à Reformationis Cœnobiis, nisi de assensu, & consilio Commissarii, & Socii. Sicuti nec pariter facultatem impertiri accedendi ad Conventus extra Reformationem, aut alium locum; & *fol* 665. ibi: *Denique, cùm Religiosi, qui Reformationis observantiam fuere professi, nullatenus extra Reformationis Cœnobia degere valeant, quin à Sede Apostolica fuerint legitima causa dispensati; Ideoque* 14
illis præcipimus sub pœna Apostatarum, quòd illico ad suos respectivè Conventus Reformationis se conferant, in eisque sub Reformatione degant.

Supplicantes observare, quòd hujusmodi prohibitiones, & Decreta in specie, & præcisè loquuntur pro Religiosis Reformatis nostræ Vicariæ Bahiæ. Pro quibus etiam ulti- 15
mo loco, hoc est die 14. Martii 1721. idem resolvit hæc Sacr. Congreg. *in Ordinis Carmelit.* mediante Rescripto: *Serventur Decreta, & Constitutiones*, quæ sunt illæmet, supra al- 16
legatæ, & indicatæ in Voto P. Procuratoris Genalis, in d. Causa exhibito.

Ex quibus remanent absque ullo fundamento duo prætextus Provincialis Portugalliæ, indicati in ejus Informatione,

matione, data in Summario, quòd scilicet id factum fuerit ex eo, quia nostra Reformatio Vicariæ Bahiæ est adhuc subordinata Provinciali Portugalliæ, qui licentiam concessit dicto P. N. N. accedendi ad Civitatem Ulissiponensem.
17 Quodque id sequutum fuerit ex causa Studii, juxta Literas patentes, annexas eidem Relationi P. Provincialis Portugalliæ.

Uterque siquidem ex dictis prætextibus in specie rejicitur in dictis Articulis, pro Reformatis à d. Ven. Servo D. Innocentio XI specificè confirmatis §. 15. *In Bullar. Carmelit.*
18 *tom.2. fol.*643. juxta verba registrata supra, & hìc opportunè repetenda ibi: *Non poterunt mitti Reformati, ne quidem Studii causa, in Conventus non reformatos, alioquin Missi carebunt Voce, & Loco, habebunturque Desertores Reformationis*.
19 Quæ cùm clarissima sint, reputatur intellectus debilitas adducere Doctorum authoritates ad id comprobandum, ut dicebat *Gratian. dec. Marcb.*85. *num.*4.

Respectu verò d. subordinationis P. Provinciali Portugal-
20 liæ, idem prætextus æquali claritate rejicitur in Decretis pro Reformatione nostræ Vicariæ, editis à P. Generali Villalobos, specificè confirmatis à d. Card. Cornelio, tunc temporis Nuncio Apostolico in Regno Portugalliæ, in quibus post demandatam d. subordinationem Provinciali Portugalliæ, subsequuntur verba, supra registrata, ex quibus non permittitur eidem Provinciali Portugalliæ facultas, ut Religiosos Reformatos mittere possit in Conventus antiquæ Observantiæ.

Idque est adeo evidens, adeoque in Jure fundatum, ut nihil clarius dici possit, quia cùm, ex supra animadversis,
21 prohibitus sit transitus à strictiori ad laxiorem Religionem à Jure communi, à Concilio Tridentino, à diversis Constit. Summorum Pontificum, ab Oraculis hujus Sacr. Congreg. & à diversis Decretis Priorum Generalium nostræ Religionis, ut supra specificè confirmatis, ex supra citatis, quibus addo alios sequutos *à Baboss. ad Concil. sess.*25. *de Regular. cap.*19. *num.*26. Nimis improprium est prætendere, quòd ad determinandum oppositum se extendant ordinariè facultates simplicis Provincialis, dum ad id non se extendit authori-
22 tas ipsorummet Priorum Generalium, & Capitulorum Generalium, ut latè, & egregiè probat *Donat. in Prax. Regularium tom.*1. *tract.*5. *de Transeunt. ex uno in aliud Ordin. quæst.*25. *per tot.*

Et viva ratio est hæc, quia subordinatio Reformatorum Brasiliæ Provinciali Portugalliæ, non facit illum Superiorem Constit. Summorum Pontificum, Oraculis S. Congreg.
23 Decretisquè Capit. Generalium, & proindè in his circumstantiis egregiè observat *Rot. dec.*3. *num.*6. *cor. Ansal.* quòd in his casibus non est immorandum super generalitatibus, conjecturis, & discursibus, sed Apostolicæ Constit. præcisè, & adamussim tanquàm leges servari debent, & actuali exequutioni demandari. Idemque de Oraculis ejus, &
24 aliarum Sacr. Congregat. observat *Fagnan. in cap. quoniam num.*12. *de Constit. & Rot. decis.*7. *num.*3. *apud Ursell. de Jurib. Cleric.*

Ex quibus cum omni legali fundamento suas humillimas reiterat preces huic Sacrosancto Consessui pro punctuali exequu-
25 tione nostrarum *Const. p.*4. *ca.*1. *de Apostat. & vagis, currentibus*, in necessariis datarum in Summar. d. Paschalis à S. Theresia, Procurator Carmelitarum Reformatorum in Brasilia, ad hoc, ut nostra Reformatio pacificè manuteneri possit in illis tribus Conventibus Gojanæ, Reciffi, & Parahibæ, in quibus hæc *Sacr. Congreg. die* 1. *Martii* 1712. *ad relat. Card. Fabroni* mandavit, manutenendos esse Re-
26 formatos, ut videre est *in tom.*2. *par.*2. *discep. per tot.* & signanter *num.*70. & 189.

Idque ad evitandum exemplum, & impedimentum, ne in evidentem destructionem nostræ Reformationis Brasiliæ, similia in futurum practicentur à PP. Provincialibus Portu-
27 galliæ, juxta animadversa per *Gonzal. in cap. cum quidem num.*1. *de Jur. jur.* & applicatur celebre illud dictum *S. Leonis Magni in sermon. de Nativit. S. Laurentii, in ejus Oper. fol. mihi* 181. ibi: *Validiora sunt exempla, quàm verba, & plenius est opere docere, quàm voce*.

Adversus autem dict. evidentem falsitatem asserti Brevis
28 Nuncii antecessoris, non merebatur adduci vola illa excusatio P. Provincialis Portugalliæ, quòd officio diei 24. Martii 1721. fuerit error Scribentis, gratuitòque id asserendo in ejus Informatione, data, in Sum. absque ulla justificatione, vel minima præsumptione disserti erroris. Est enim prorsus inauditum in jure, quòd P. Provincialis duas in hac parte facere possit figuras adversarii ni-
29 mirum, & Testis. *Omnibus enim in re propria dicendi testimonium facultatem Jura submoverunt*, sunt verba *Text. in leg.*5. *C. de Testib.* cum concordantibus *apud Rot. decis.*359. *num.*8. *par.*9. *& in Romana Prælationis* 20. *Aprilis* 1709 §. *Atque coram Molines*.

Pro adequata autem responsione specioso proœmio contrariæ Scripturæ, applicari videntur verba illa *Aristot. l.b.*3. *Rhetor. cap.*14. *Exordium tum maximè necessarium est; cùm malam Causam habemus*. 30

Quod autem ex adverso Scribens pessimam foveat Causam respectu NN. quem gratis ubique supponit calumniatum, & indebitè punitum à suis Superioribus, mediantibus mendaciis, falsis suggestionibus, & fraudolentis suasionibus, 31 juxta contrarias phrases, dignentur Em PP. manibus palpare ex qualitatibus ejusdem NN. quem cum juramento taliter describunt 17. informatissimi testes, omnes ejus Correligiosi, quorum respectu ad augendam illorum fidem verificantur ea, quæ de se ipso scripta reliquit *S. Jo: Epist.*1. ibi: *Quod audivimus, quod vidimus oculis nostris, quod perspeximus, & manus nostræ contrectaverunt &c. testamur, & annunciamus*. 32

Il Fr. NN. è fuggito da questo Convento due volte, una dalle Carceri. Se li ritrovò nella Cella un Coltello di punta, & una chiave maestra, che egli Testimonio vidde, con la quale apriva alcune Porte del Convento; Cercandolo una notte il suo Superiore non lo ritrovò nel Convento; Teneva communicazione con Donne di cattiva fama, principalmente con una pubblica. Era poco obediente al suo Superiore, tanto che in una occasione s'avanzo per bastonarlo. Mandandolo a chiamare il suo Superiore per andare al Coro non volse venire. Aveva visto un bollettino del detto Fratello Corista, nel quale domandava denari a Persone fuori del Convento. Chiamandolo egli Testimonio una notte col Superiore cercando il Convento, non lo ritrovorno. Ita, aliis omissis, testantur in Processu Originali, in Secretaria existente, decem, & septem testes, nempè P. Bernardus à Jesu Maria, P. Vincentius à Remediis, P. Joannes à Monte Carmelo, P. Joannes à Purificatione, P. Stephanus à S. Michaele, P. Emanuel à S Maria, P. Aloysius à S Maria, P. Joannes à S. Anna, P. Joseph à Spiritu Sancto, P. Didacus à S. Antonio, P. Joseph à S. Antonio, P. Joseph ab Assumptione, P. Antonius ab Assumptione, P. Dominicus ab Incarnatione, P. Aloysius à S Theresia, P. Aloysius ab Assumptione, & P. Emanuel à Nativitate. Quæ omnia adversus genium, & professionem dicta sint ad meram defensionem Superiorum nostræ Reformationis, cohærenter ad ea, quæ observant *Card. Bellar. in Psal.*108. *n.* 1. *in fin. Pasqual. quæst. mor. can.*56. *n.*15 & *Card. Pallav. in Histor. Conc. Triden in Introduct. cap.*2. *n.*2. 33 34 35

Dictis autem testibus plena adhibenda est fides, sivè consideretur illorum dignitas Sacerdotalis, sivè qualitas Religiosa, sive multiplicitas, & uniformitas depositionum eorundem Testium, eo quia videtur imperceptibile, quòd Testes in tali, tantoque numero, uniformiter conspirare voluerint in d. Religiosi præjudicium, idque absque ulla propria utilitate, vel commodo; Ut de prima conclusione videre est apud citatos *in dec.*84. *num.*11. & 12. *apud Zuff. de Legit. Proc.* & *dec.* 552. *nu.*15. *par.* 8. *rec.* & *in Voto, edito ab R. P. D. Cerro in Romana annuæ præstationis* 26. *Jan.* 1714. §. 11. & in alio extenso *à bo: me: Lonio* 23. *Martii* 1715. §. 14. Et de secunda *in Rom. prætensi Matr.* 20. *Aprilis* 1668 §. *Et licèt cor. Card. Carpineo*, & *in Cajet. Matr* 28 *Junii* 1683. §. *In præsenti cor. Card. Matthæio*, & *in Rom. seu Perusina Filiationis* 13. *Martii* 1690. §. *Non obstat cor. Card. Caprara*; Et de tertia apud *Menoch. cons.* 98 *num.*28. *Concioll. allegat. crim. Verbo Falsum resolut.*6 *num.*2. & 3. & *Rot dec.*408. *n.* 10. *cor. Priol.* & *decis.*1251. *num.*7. *cor. Emer. jun.* & *decis.*11. *num.*13. *par.*18. *rec.* 36 37 38 39

Deveniendo ad Causæ merita, diximus supra, & concludenter mediante authentico, ex Originali Processus, in Secretaria existente, probavimus, N. N. non potuisse deserere nostram Reformationem cum sola authoritate Provincialis Portugalliæ, & consequenter, uti Fugitivum, & Apostatam accessisse ad Civitatem Ulissiponensem, & uti talem publicè declaratum fuisse excommunicatum à suo legitimo Superiore, & proinde non potuisse licitè ordinari. 40

Quibus addimus modo verba ejusdem declarationis Commissarii Generalis nostræ Reformationis, quæ sunt sequentia: *Veduto, che NN. non ha ubbidito al precetto, che gl' abbiamo posto nella Carta citatoria, nè essere venuto ad alcuno delli Conventi della Riforma, come gli comandassimo &c. per l'authorità del nostro Officio, l'ho dichiarato per publico scommunicato, e comando alli Religiosi l'abbiano come de Jure è ordinato* 41

Goyana 21. *Aprile* 1720. *Fr. Emanuele di S. Gonsalo Commissario Generale. Certifico io Paolo di S. Teresa, Scrivano di questo Convento di Goyana, che lessi in atto di Communità la dichiaratoria sopradetta &c. presenti li Religiosi di questo Convento.*

Inaudita autem promptitudine respondetur exadverso, Processum dicti Superioris nostræ Reformationis esse ridicu-
42 lum, nullum, & insulsum, quia d. N. N. fuit excommunicatus sub titulo Fuggitivi, & Apostatæ, se declarans contrarius Defensor ignorare illam speciem Apostasiæ, in quam incurrit per discessum à suis Reformatis, & accessum ad PP. antiquæ Observantiæ Portugalliæ.

Ejus autem interrogationi præventivè satisfecimus supra,
43 & propterea ejus curiositati modo satisfaciendo indicamus eidem nostras Constit. à duobus Summis Pontificibus specificè confirmatas, quarum particula data fuit in Summario, in quibus determinatur, quòd Professus in nostra Reformatione, discedens à proprio Conventu sine licentia sui Superioribus, *pœnis Apostatarum, & Fugitivorum subjaceat*, etiamsi id faciat ex motivo accedendi ad Superiores majores.

Indicamus pariter eidem Doctores illos, quos sequutus
44 fui in *Instit. Crim. lib.* 1, *tit.* 8. *de Crim. Apost.* illam distinguendo in triplicem speciem, observantes, quòd etiam de Jure, tanquam Apostatæ, puniri possunt illi Religiosi, qui sine licentia proprii Superioris vagantur, licèt cum Religioso Habitu.

II. Respondetur exadverso, quòd N. N. potuit licitè or-
45 dinari, postquam publicè, & palàm fuerat declaratus excommunicatus, quia ab eadem sententia excommunicationis contra ipsum promulgata ad Antecessorem Nuncium Portugalliæ appellationem interposuerat.

Replicamus dupliciter; Primò, quòd Nuncius contrariam
46 appellationem servatis servandis rejecerat ibi: *Non è gravato il Gravante dal Rev Giudice a quo, atteso gli Atti, per il che non li dò alcuno provedimento. Lisbona Occidentale* 15. *Novembre* 1720. *Barnabò Auditore.*

Replicamus secundò, quòd publicè excommunicatus,
47 etiam pendente appellatione ordinari non potest, attenta publica diffamatione illorum delictorum, propter quæ excommunicatus fuit; Idque ad evitandum Populi scandalum, ad *Textus literales in Can. Tantis Daniel.* 81. *distin. & in cap. Accusatum de Simon. & in cap. Omnipotens de Accusationib.* cum concordantibus apud *Rot. dec.* 669. *à num.* 8. *cor. Bich. & dec.* 202. *num.* 15. *cor. Ottbob. & in par.* 12. *rec. dec.* 297. *nu.* 16.
48 *& in par.* 19. *dec.* 291. *à num.* 2. ubi, ubi, quòd Ecclesiæ Dei Ministri non solum re ipsa, sed etiam in Populorum opinione immunes esse debent ab omni macula, & suspicione, cum aliis, cumulatis *in tom.* 2. *par.* 2 *disc.* 27. *per tot.*

III. Respondetur exadverso, quòd N. N. licitè potuit
49 deserere suam Reformationem, & causa Studii accedere inter Observantes in Conventu Coimbriæ, cum licentia P. Provincialis Portugalliæ, quæ exhibita fuit in Summ.

Replicamus, quòd dictus prætexus Studii non regit in fa-
50 cto ex dicta uniformi depositione dictorum 17. Testium; Quòd ille cubitalibus literis reprobatur *in Bullar. Carmelit. tom.* 2. *fol.* 943. ibi: *Non poterunt mitti Reformati ne quidem causa Studii in Convent non Reformatos.* Et demùm, quòd contraria propositio cautè legenda est, quia, illa mediante, Provincialis Portugalliæ prætendit disponere posse contra Jus commune *in cap. Sanè de Regul.* contra *Conc. Trid. sess.* 25. *de Regul. cap.* 19. Contra duas Constit. *Urb. VIII. & Innoc X.*
51 impressas *in Bullar. Carmelit. tom.* 2. *fol* 455. & 504. Contra Articulos, pro nostris Reformatis in forma specifica confirmatos à Ven. Dei Servo Innoc. XI. & impressos *in d. Bullar. Carmel tom.* 2. *fol.* 642. & 643. Contra Decrata P. Generalis Villalobos, in specie confirmata à Card. Cornelio, eo tempore, quo fuit Nuncius Portugalliæ, impressa *in d. Bullar.*
52 *Carmelit tom.* 2 *fol* 664. Et demum contra individualissimum Oraculum hujus Sac. Congreg die 14. Martii 1722. audito P. Procuratore Generali nostri Ordinis emanatum, quando humillimæ preces Superioris nostræ Reformationis in Brasilia benignè ab EE. VV. exauditæ fuerunt, mediante rescripto; *Serventur Decreta, & Constitut.* nostri Ordinis sci-
53 licet, non autem exequantur disposita per P. Provincialem Portugalliæ.

Preces autem ejusdem Superioris nostræ Reformationis in
54 specie respiciebant contrariam hodiernam prætensionem dicti P. Provincialis Portugalliæ; ibi: *Ma perchè da una parte simili casi succedono con molta frequenza in detta Provincia, e Città di Lisbona, nella quale da' Superiori de' Carmelitani dell'antica Osservanza sono benignamente ricevuti detti Religiosi della Riforma, benchè Fuggitivi, & Apostati, co'l inviarseli Patenti per poter venire dal Brasile, e con permettersi, venuti, che sono, di passare alli Ordini sagri; E dall' altra per la gran distanza, pericoli, e difficoltà d'imbarcazioni, non è facile alli Superiori della Riforma di ricorrere* 55
all'EE. VV. con quella sollecitudine, che richiedesi in materia tanto grave.

Perciò il P. Pasquale di S. Teresa, odierno Procuratore de' detti Padri Carmelitani Riformati del Brasile, reitera le sue umilissime suppliche all'EE. VV. ad effetto, che per via di Legge, da osservarsi inviolabilmente, & universalmente, si degnino ordinare a' detti Superiori Provinciali de' Carmelitani dell'antica Osservanza della Provincia di Portogallo, che in avvenire, non solamente non concedino Patenti a' Religiosi Riformati del Brasile, ad effetto, che venghino a Lisbo- 56
na. Ma di più, che venendo, come Fuggitivi, ed Apostati, li rimettano subito alli loro legitimi Superiori della Riforma, e sperano di restar consolati dall'EE. VV. per trattarsi di materie, uniformi, e determinate letteralmente nelle loro Sagre Constitutioni, approvate da' Sommi Pontefici.

Votum verò ejusdem P. Procuratoris Generalis ab EE.
VV. pro veritate, & conscientia interpellati, fuit sequentis 57
tenoris: *Cœterum quoad receptionem, & moram Fratrum Reformatorum in Conventibus non Reformatis, vel alterius cujuscumque Provinciæ, censeo, omninò esse observandas Const. Apostolicas Calisti III. Pii II. Clem. VIII. Urb. VIII. & Innoc X. Item Statuta Ordinis ejusdemque Strictioris Observantiæ, nec non Decreta Capitulorum Generalium, aliorumque hujusmodi, ubi expressè prohibentur præfatæ admissiones, receptiones, & moræ.*

Dum igitur in dicto casu hæc Sacr. Congr. cohærenter ad
dictum Votum P. Procuratoris Generalis, mandavit, ser- 58
vanda esse nostri Ordinis Decreta, necnon dictorum Summorum Pontificum Constitutiones, hujusmodi punctualissima resolutio participare videtur de natura illarum
punctualium authoritatum quas *Card. de Luc. de Jurepatr.* 59
disc 4. *num.* 7. vocat *delle Vacche rosse.*

Atque attenta tali, tantaque uniformitate literalis dispo-
sitionis Textuum, Constitutionum Pontificiarum, Conci- 60
lii Tridentini, Constitutionum Ordinis, hujus S. C. Oraculorum, Decretorum Capitulorum Generalium, & Articulorum pro Reformatis, applicari videtur nostris terminis debere illud dictum *S. Gregorii Magni lib.* 7. *epist.* 61. *indict.* 2.
i: *Valdè Ecclesiasticæ est moderationi conveniens, ut quæ* 61
ordinata fuerint, vel decisa nulla in posterum debeant refragatione turbari, sequuti *à Fatinel. respons.* 73. *à num* 7. *lib.* 1.

Respectu innegabilis alterationis Datæ Brevis antecesso-
ris Nuncii, omitti poterant, & debebant gratuitæ illæ exa- 62
gerationes circa reverentiam, & obsequium omni jure debitum eidem Apostolico Ministro; Quia in his terminis talis alteratio Datæ non attribuitur eidem qualificatæ Personæ, sed præsumitur procurata ab Oppositore, cujus commodum concernit, ex animadversis per *Farinac. de Falsit. quæst.* 153. *n.* 209. *Gratian. discept.* 262. *à num.* 37 & *Conciol. alleg. for* 9 *num.* 19. & *resol. crim. verb. Falsum resol.* 6. *num.* 1.

Cæterùm eo tempore, quo exadverso excusari voluit ea-
dem antidata, ad hominem resultans ex illis verbis: *Sede* 63
Apostolica vacante, appositis in Scriptura, confecta in Civitate Ulissiponis die 24 Martii 1721. illa ad hominem confirmavit, cum verificatione illius lepidi dicti, approbati *ab Inn in cap. Cum olim de Verbor. signific.* quòd scilicet multoties ens ansam solvere nodum ligat, de quo *Rot. dec.* 252. *num.* 7 *p.* 17. *rec.* eò quia ad excusandam dictam antidatam P. Provincialis Portugalliæ asseruit, id sequutum fuisse per
errorem scriptoris, ibi: *Fuit error Officialis Signaturæ, qui* 64
equidem breve scribens in mense Aprilis 1721. *posteaquam in hoc Regne Sancta Sede vacante constabat, exaravit in eo diem* 2. *Martii ejusdem anni &c. ut in Originalibus, à me visis, diliter, & sedulò adnotavi.*

E' contra verò Scriptor ejusdem Brevis, volens colorare
eandem idatam in contrario Summ. asseruit oppositum, 65
nimirum rè, & realiter Breve fuisse expeditum dicta die 24 Mai sed ab ipso addita fuisse verba illa: *Sede Apostolica vacante* die 12. Aprilis, quando illius notitia ad Civitatem Ulisinensem pervenit: *Faccio fede &c. doppo alcuni Brevi relativi, dispacciati in detto mese, & altri nell'antecedente ..., siegue à tergo altra intitulazione, scritta di mia*
mano, Apostolica vacante 12. *Aprilis* 1721. *la quale in-* 66
titulazione la posi subito, che gionse quà in Lisbona la notizia della ... di Papa Clemente &c. gionta quà li 9. *Aprile* 1721. *à ... giorno.* Quomodo hæc inter se cohæreant & conveniant EE. PP. judicent: Si enim ex errore Scriptor Brevis auit mensem Martii loco mensis Aprilis, ut dicit

dicit P. Provincialis, falsa est assertio ejusdem Scriptoris,
qui asserit, talem errorrem appositionis unius mensis pro
67 alio nullatenus fecisse: Et si Scriptor in hoc non eravit quo-
modo P. Provincialis asseruit, *fuit error Officialis Signatu-
ræ*, qui potest hæc capere capiat!
Hoc unum tamen omittere non possumus, quòd licèt in
68 se consideratum leve dici possit, unitum tamen cum supradi-
ctis nimis conferre videtur ad manibus palpandam dictam
Antidatam: Istius exceptio allegata fuit ex hac parte co-
ram hac Sacr. Congregat. die 26. Septembri 1721. ut patet
ex Positione, & videre est in nostro Memoriali §. Anzi, ibi:
*Ha permesso la Divina Providenza, che apparisca evidente-
mente l'Antidata di detto Breve, che porta la Data delli* 24.
69 *Marzo* 1721. *con l'aggiunta:* Sancta Sede Apostolica vacan-
te, *in tempo che essendo questa vacata li* 19. *di detto mese, era
impossibile, che in cinque soli giorni ne potesse gionger l'avviso
a Lisbona*. Et tamen in eadem Civitate post quinque dumta-
xat dies, post quos in Urbe, & coram hac Sacr. Congregat.
à Nobis allegata fuit exceptio dictæ Antidatæ, ad illam ex-
cludendam, non sinè prophetiæ spiritu, contextualiter pro-
70 curatæ exadverso fuerunt attestationes in dicta Civitate
Ulissiponensi, & obtentæ die 1. Octobris ejusdem anni 1721.
datæ in hodierno contrario Summ. ibi: *In Lisbona Occiden-
tale questo dì* 1. *Ottobre* 1721.
Animadversio hæc una est ex illarum numero, quas his
71 verbis describit *P. le Tellier ne la Defense de novveux Chre-
tiens. par.*1 *in Admonit. ad Lector. fol. mihi* 485. *Un Mott,
une Date, une circonstance la plus legere, fais quelquefois
decovvrir les plus grandes, e les plus dangereuses fourbories,
& alors les moindres de ces remarque deviennet considerables
par l'importance de la conclusion, que l'on en tire.*
Die 12. Junii 1722. proposita Causa in Congregatione
72 Episcoporum per Card. Corsinum responsum fuit: *In Decre-
tis, & Provincialis Ulissiponensis omnino exequatur*; Cum
addito, ut Causa ampliùs non proponatur.

DISCEITATIO XXVII.

Lucana Legati.

PRO

Sebastiano Nierio.

CUM

Congr. Cleric. Reg. Matris Dei.

ARGUMENTUM.

*Pium Legatum, relictum in majori quantitate sub aliqua
licita conditione, declaranda Tertio, si dicta conditio
non acceptetur, vel non adimpleatur, an peti possit
in eadem quantitate, vel debeatur in minori, in qua
fuit determinatum à pio Testatore in casu conditionis
non adimpletæ.*

Concordamus in facto, quòd erat in arbitrio Lauræ de
Sanctinis Sororis Hieronymi Nierii, declarare quan-
titatem, quam Jure legati consequi debebat ex ejusdem Hie-
1 ronymi Patris hæreditate P. Cæsar Nierius, & proindè cum
eadem Laura declaraverit dictum Legatum in Scut. decem,
hæc sola summa debetur.
Nec obstat, quòd hujusmodi facultas declarandi legatum
consumpta fuerit in antecedenti declaratione animi ejusdem
2 Lauræ, quòd legatum esset scut. 140. rejectis conditionibus
per eundem P. Cæsarem adimplendis; Quia Instrumen-
tum, in quo facta est hujusmodi declaratio, non debet scin-
di, ut fit exadverso in partes, & quoad quantitatem acce-
ptari, quo verò ad conditiones reprobari, contra regulam
3 *Textus in l. Pomponius scribit.* 10. *ff. de Negot. gest.* ubi *Glos.
verb. Semel. Bald. cons.* 10. *lib.*2. *Add. ad Greg dec.*467. *n.*16. &
Rot. cor. Mant. dec. 13. *n.* 7 & 8. Et in terminis Legatorum, quòd
illa debeant secundùm omnes qualitates acceptari, vel in to-
4 tum rejici, est *Text. in l Nemini ff. de Legat secundò*, quem addu-
ctis concordantibus sequitur *Tranched. consult.* 30. *nu* 2. & ad-
vertit *Card. de Luc de Legat. dis* 43. *n.*2 & *de Legat. dis.* 43. *n.* 7.
Cùm igitur P. Cæsar non acceptaverit Legatum in quanti-
tate sc. 140. cum conditionibus per Lucretiam appositis, seu
non curaverit easdem conditiones adimplere, non potest uti-

que illud in tali summa prætendere, ex supra citatis, quibus
addo *Cald. de Emphyt. par* 3 *cap.* 17. *sub num* 16. & *Palm.* 5
consil. 38. *num.* 3. & *seqq.* qui punctualiter probant, quòd No-
minatus cum aliqua conditione, illa non adimpleta, non
potest haberi pro nominato simpliciter, sed electio, vel de- 6
claratio corruit in totum, quidquid dicat *Capon. contr.* 9.
Non adversantibus authoritatibus, quæ adducuntur ad
probandum, quòd facultas determinandi quantitatem expira- 7
verit in dicta prima declaratione; Ut enim patet ex illarum
lectura, loquuntur in declaratione, facta in diversis tempori-
bus, & per diversos actus; Nos autem sumus in casu, quo
declaratio scut 10. facta fuit eodem tempore, seu in eodem
Instrumento, quòd non est physicè per momemta tempo-
ris considerandum, & scindendum, sed legaliter, & se- 8
cundùm Juris conclusiones interpretandum; Quibus atten-
tis, non potest dici, quòd una declaratio sit prior altera,
quia in uno, eodemque actu, seu instrumento de Jure non
datur prius, neque posterius *Rot. cor. Peuting. decis.* 114.
num. 10. & 11.
Verùm, quatenùs etiam idem actus declaratorii velint
scindi, adhuc Legatum semper debebitur in sola quantitate 9
sc. 10. Ad quod demonstrandum suppono, quòd si idem Nie-
rius Testator fecisset eandem declarationem cum conditio-
nibus per Lauram adjectis, certum esset, quòd illis non
adimpletis, Cæsar non summam sc. 140. sed sola scuta decem 10
posset prætendere; Cùmque Laura, non proprio marte,
sed in exequtionem præcisæ voluntatis Testatoris easdem
conditiones apposuerit, juxta illa verba: *E ciò, perchè essa
Signora Laura sà, l'intenzione di esso Testatore essere stata di
non gravare li Signori suoi Eredi al pagamento delli detti scut.*
140. *se non per le cose, e per l'effetto sopra espresso, e così di-* 11
co, e dichiaro in ogni miglior modo. Eodem prorsus modo
dicendum est, easdem conditiones esse servandas, vel Le-
gatum deberi in sola quantitate sc. 10. Quia declarans nil de
suo addit, sed aperit tantùm voluntatem ejus, qui decla- 12
randi dedit facultatem, *leg. Adeo ff. de Aquir. rer. domin.* ubi
in simili adducitur exemplum excutientis grana à spicis, qui
tunc ipsa grana non conficit, sed illa, jam existentia, & à 13
palea occultata, manifestat *Card. de Luc. de Cred. disc.* 37.
num. 10. & *de Benef. disc.* 36. *num.* 8. *Rot dec.* 1490. *num.* 1. *cor.
Coccin.* & *decis.* 502. *num.* 15. *par.* 1. *rec.*
Est autem in hac declaratione eidem Lauræ integra fides
præstanda, quia voluntas Testatoris plenè probatur per eum, 14
cui Testator ipse aliquid commisit, ut benè probat *Mantic.
de Conject. ultim. vol. lib.* 12. *tit.* 16. *num* 3. & *Torr. de Pact.
futur. Success. lib.* 3. *cap.* 6. *num.* 84. cum citatis in *tom.* 1. *par.*
1. *discept.* 18. *num* 84.
Agnoscitur exadverso difficultas circa solidum hoc moti-
vum, & proinde recurritur ad aliud, quòd non steterit per P. 15
Cæsarem, quin easdem conditiones adimpleverit; Et per
consequens haberi debeant pro adimpletis ad effectum con-
sequendi Legatum in majori summa sc. 140.
Objectum autem est ejusdem insubsistentiæ, sive atten-
datur factum, sive Juris dispositio; In facto enim non do-
cetur de diligentiis ex parte ejusdem P. Cæsaris pro adimple- 16
mento dd. conditionum; In Jure verò, quatenus etiam con-
staret de dictis diligentiis, non relevarent, quia cum Laura
declarans benè sciret, quòd P. Cæsar easdem conditiones ex
seipso adimplere non posset, nisi cum Superiorum licen- 17
tia, juxta illa verba: *Ottenute però le debite licenze:* &
hoc non obstante, illarum adimplementum exquisierit, si
non fuerunt specificè adimpletæ, dispositio, seu Legatum
in illa quantitate statim evanuit, ac si nunquam factum fuis- 18
set, juxta firmata per *Rot. decis.* 107. *num.* 5. *par* 12. & *decis.*
373. *num.* 9. *par.* 16. & *decis.* 95. *num.* 6. *par.* 17. *rec.* Quia in
dispositionibus conditionalibus attenditur merum, & nudum
factum non implementi intra triennium præfinitum, non
autem locus est piis meditationibus, an illud proveniat ex
propria culpa, vel ex alterius facto; Ea ratione, quia non
adimplens nullum sentit damnum, sed solùm non obtinet
illud lucrum, ad cujus acquisitionem ordinatæ fuerunt con- 19
ditiones, benè *Card. de Luc. de Regular. disc.* 34. *num.* 3 *Rot.
decis.* 183. *num* 3. *apud Torr. de Pact. futur. success.* & *Mans.
consult* 80. *num* 21.
Et ex his removetur difficultas, ultimo loco exadverso
excitata, fundata in dictis verbis: *Ottenute però le debite* 20
licenze dalli suoi Superiori: Quia, vel eadem verba acci-
pienda sunt pro declaratione ejus, quòd de Jure, & secun-
dum Religionum inconcussam praxim, inerat, & nihil 21
operantur, juxta notorium axioma, de quo *Rot coram
Coccin. decis* 1154. *num.* 17. & *cor. Priol. dec.* 16 *num.* 10. & *in
rec. decis.* 229. *num.* 8. *par.* 17.

Vel accipiuntur, utì importantia conditionem, utpotè expræssa per ablativum absolutum, ex animadversis per
22 *Bart. in leg. De Testatore num.1. ff. de Cond. & Dem. Rot. decis.189. num.3. par.4. divers. & decis.184. num.4. par.8. & decis.34. num.33. part.17. rec. & decis.29. num 9. & decis.64. num.2. & 3. cor. Arguell.* Et recurrit mox adducta solida, & stringens responsio, quòd si non fuit obtenta eadem licentia,
23 Legatum non debetur, non curato, an propria culpa, vel ex Superiorum indiscretione denegata fuerit, ex supra firmatis.

Absque difficultate, quia majus emolumentum Legati in summa sc.140. quatenus deberetur, non erogaretur in pro-
24 prias indigentias, & usum P. Cæsaris, juxta providam dilectissimi Parentis dispositionem, sed in alios usus, suis Superioribus benè visos; Unde ab omni justitia, & æquitate alienum videtur, quòd isti boni Superiores, ponendo obi-
25 cem adimplemento Paternæ voluntatis, per Lauram Sororem, de eorum Religione summoperè benemeritam, explicatæ, utile, seu commodum ex hac contraventione, seu impedimento consequantur, ex animadversis supra *discept. 13. à num.107.*

Incertus est exitus præsentis Causæ, de mense Februarii 1687. agitatæ coram Judice Commissario, tunc Joanne 26
Francisco Albano, postea sanct. mem. Clemente XI. Pontifice verè Optimo Maximo, & cujus semper memoria in benedictione erit, in Choro Vaticanæ Basilicæ sepulto cum sequenti sepulchrali Inscriptione, ejusque Orationes Consistoriales, hoc anno in lucem prodierunt, cura, & sumptibus Eminentissimi, & Reverendissimi Domini Cardinalis Annibalis Albani S. R. E. Camerarii, tantique Pontificis Nepotis meritissimi, quæ verè admirabiles meritò appellantur in Folio Congregationis Concilii die 13. Junii 1722. in Ulyssiponen. Occidentali.

D. O. M.

CLEMENS XI. P. M.

Hujus Sacrosanctæ Basilicæ
Olim Vicarius,
Postea Canonicus
Sibi vivens poni jussit:
Obiit Die XIX. Martii
Anno Salutis MDCCXXI.
Ætatis verò suæ LXXI.
Menses VII. Dies XXV.
Sedit in Pontificatu
Annos XX Menses III. Dies XXIV.
Orate pro Eo.

Ibique subduntur hæc verba,

Sepulchrale hoc Elogium manu sua exaratum Summus Pontifex excudi jussit in marmore annis fere duobus ante obitum.

Nec non sequentia,

Obiit prædictus Sanctissimus Pontifex Clemens XI. brevissimo duorum dierum morbo, è Vivis potiùs raptus, quàm sublatus, feria 4. die 19. Martii 1721. hora circiter 18. cum dimidio in Palatio Apostolico Quirinali, omnibus Ecclesiæ Sacramentis ritè, summaque pietate perceptis. Vixit annos 71. menses 7. dies 25. Sedit annos 20. menses 3. dies 24.

Et demum hæc alia,

CLEMENTI XI. P. M.

Olim JOANNI FRANCISCO ALBANO
Urbinati
Caroli Filio
Annibal Card. Albanus,
S. R. E. Camerarius,
Hujus Sacrosanctæ Basilicæ Archipresbyter,
Patruo Beneficentissimo M. P.
Anno Salutis MDCCXXII.

Occasione autem solemnis translationis Cadaveris præfati Summi Pontificis ita cecinit eruditissimus Poeta, & doctissimus Legista D. Franciscus Maria Gasparrus, in Romano Sapientiæ Archigymnasio meus Collega.

ECCO la Tomba per gran sorte altera,
Che di Clemente il Cener sacro accoglie
Tu adori, o Pellegrin le auguste Spoglie
Esso non vedi; Io ti dirò qual' era:

Ei fu, che su l' Italica Frontiera,
D' Asia frenò l' inferocite voglie,
Oggi per Lui di Pier l' Ancora scioglie
Nella Cinese Oriental Riviera.

Fu Padre amante, e a povertà soccorse,
Pastor, ch' armato d' infallibil telo,
Del Gregge errante alle ruine accorse.

Parlò, ma pieno di facondia, e Zelo;
Soffrì, ma sempre invitto; Or gode, e forse
Gloria maggior gli si matura in Cielo.

Finis Tomi IV. Disceptationum Ecclesiasticarum Advocati Dominici Ursayæ.

I N D E X

RERUM, ET MATERIARUM,

Quæ in utraque Parte Tomi Quarti Diſceptationum Eccleſiaſticarum continentur.

Primus numerus indicat Partem; Secundus verò Diſceptationem; Tertius demum Diſceptationis numerum denotat.

A

APPA-

B

DI-

E

F

G

Q *Qualis.*

INNO-

L

M

Vali-

ORDI-

PRÆ-

Q

R

appel-

S

SEPE-

Sub

Cri-

V

Muta-

FINIS.